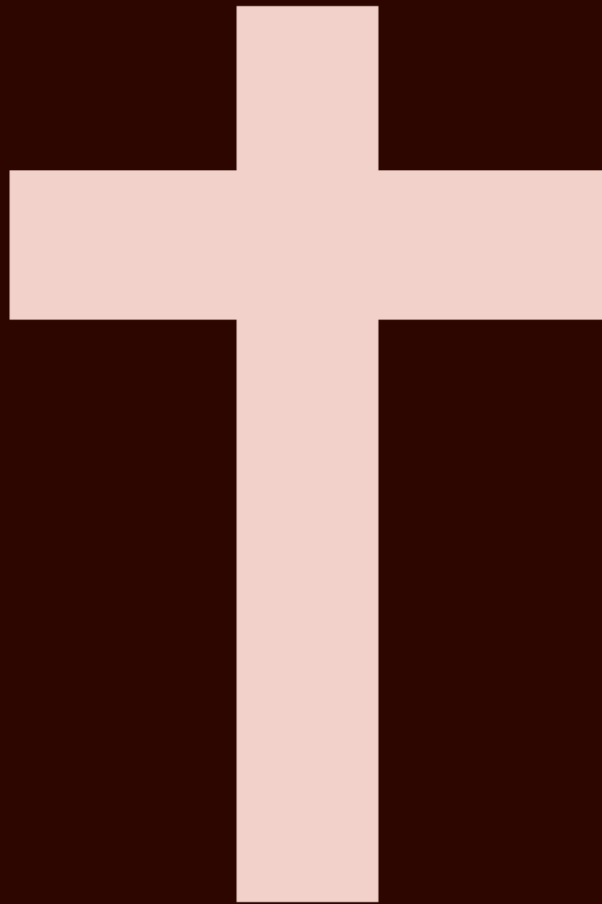

Soso Kitaabuie:
Tawureta, Yabura,
Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Copyright © 2015 Mission Evangélique Reformée Néerlandaise et les Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 7 Feb 2018

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2

Contents

Fe Fɔlɔ Fɔlɛ	1
Yɛtɛ sɔtɔɛ	55
Lewi Sɛrɛxɛdubɛ	95
Kɔnti Tife	124
Masenyi Dɔnxɔɛ	165
Yosuwe	203
Kiitisae	227
Ruti xa Taruxui	251
Samuweli I	255
Samuweli II	285
ManI	312
ManII	343
Yudaya Mangɛɛ I	374
Yudaya Mangɛɛ II	403
Annabi Esidirasi	437
Annabi Nehemi	448
Esita xa Taruxui	464
Ayuba	472
Yabura	517
Taalie	638
Kawandila	678
Suuki	690
Annabi Esayi	699
Annabi Yeremi	778
2Ye	862
Annabi Esekiyeli	871
Annabi Daniyɛli	919
Annabi Hose	935
Annabi Yoweli	949
Annabi Amosi	954
Annabi Abadiyasi	966
Annabi Yunusa	968
Annabi Mika	971
Annabi Naxumu	979
Annabi Habakuku	983
Annabi Sofoni	988
Annabi Hage	993
Annabi Sakari	997
Annabi Malaki	1010
Matiyu	1013
Maraki	1053
Luki	1078
Yaya	1121
Xɛɛrae xa taruxui	1149
Rɔma	1183
Korinti I	1201
Korinti II	1216
Galati	1227
Efɛsɛ	1234
Filipi	1240

Kolosi	1244
Tesaloniki I	1248
Tesaloniki II	1252
Timote I	1255
Timote II	1260
Tito	1264
Filemon	1267
Eburu	1269
Yaki	1282
Piyeri I	1287
Piyeri II	1292
Yaya I	1295
Yaya II	1300
Yaya III	1301
Yude	1302
Waxayi	1304

Tawureta Munsa Fe Fɔlɔ Fɔlɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

«Tawureta Munsa»

Tawureta Munsa findixi Alatala xa masenyi seɓɓe singe nan na. Ala Xaxili Seniyɛnxi naxa taruxui gɓegbe fi Annabi Munsa ma alako a xa e seɓɓe. Na taruxuie fe gɓegbe masenma won be naxee bara dangi kabi duniɗa fɔlɛ, han Annabi Munsa Isirayilakae xanin e xa boxi ma temui naxe.

Na birin findixi «Tawureta» nan na, naxan falaxi Eburu xui «xaranyi.» Na xaranyi tide gbo mixi birin be, barima Ala lonni belebele fima mixi ma a kui. Na lonni mu danma fe dangixi kolonfe gbansan xa ma. Won Alatala xa seriyɛ yati toma ne na taruxuie kui.

Tawureta Munsa lanxi kitaabui suuli nan ma. Na singe xili «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ,» barima a masenma won be duniɗa nun diine fɔlɔxi ki naxe. A firin nde xili «Isirayila xa Yete Sɔtɔɛ,» barima Ala Isirayila ramini naa ne konyiya kui Misira boxi ma. A saxan nde xili «Lewikae Serɛɛdube Bɔnsɔɛ xa Seriyɛ.» Lewi findixi Isirayila serɛɛdube benba nan na. Na kitaabui a masenxi a lan Isirayilakae xa sali ki naxe. A naani nde xili «Kɔnti Tife.» Isirayila naxan nabaxi kira ra, kelife Misira boxi ma sigafe ra e xa boxi ma, na birin na yi kitaabui kui. A suuli nde xili «Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ.» Beenun Isirayilakae xa so e xa boxi ma Ala dennaxe fixi e ma, Annabi Munsa naxa a xa masenyi dɔnxɔɛ ti e be. Na masenyi seɓɓe na kitaabui suuli nde kui.

«Fe Fɔlɔ Fɔlɛ»

Tawureta Munsa xa kitaabui singe xilixi «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ.» Sora tongo suuli nan na a kui. E noɗa itaxunde dɔxɔ naani:

Sora 1 han 11, Duniɗa rafɔlɔ ki

Alatala naxa duniɗa daa senbe ra. Baba Adama nun Nenɛ Mahawa findixi a xa daali dɔnxɔɛ nan na. A to e daa, a naxa yaamari nde fi e ma, kɔnɔ a mu bu e naxa Ala matandi. Ibunadama tɔɔɛ fɔlɔ mɛnni ne. Kabi na temui fe birin naxa kana. Duniɗa xa yunubi to gbo, Ala naxa nate tongo a xa duniɗa halaki banbaranyi ra. Na nate kelixi a xa seniyɛnyi nan ma. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Kɔnɔ Ala xa marafanyi ma, a mu tin duniɗa birin xa halaki. Na kui a naxa Annabi Nuha rakisi kunkui belebele kui, a nun subee moɗli birin.

Sora 12 han 25, Annabi Iburahima xa taruxui

Alatala naxa Annabi Iburahima sugandi, a xa findi saabui fanyi ra duniɗa birin be. A naxa barake sa a xa fe alako a xa findi si belebele ra. A man naxa saate tongo a be, Kanaan boxi xa findi a bɔnsɔɛ Isirayila gbe ra.

Kɔnɔ na saate mu nu noɗa rakamalide fo Iburahima xa di sɔtɔ. Sara to a kolon a mu noɗa di baride a xa moɗi Iburahima be, a naxa a xa konyi ginɛ Hagara fi a ma. Hagara naxa Sumayila bari Iburahima be, kɔnɔ Ala mu tin Sumayila xa findi ke tongoma ra. Na kui Ala naxa a niya Iburahima nun Sara xa Isiyaga sɔtɔ e xa foriɗa kui. Ala naxa gbilen a xa saate ma a nu bara naxan tongo Iburahima be, a fa na saate tongo Annabi Isiyaga fan be.

Sora 26 han 36, Annabi Isiyaga nun Annabi Yaxuba xa taruxui

Annabi Isiyaga naxa guli firin sɔtɔ a xa ginɛ Rebeka saabui ra. Ala naxa a ragiri Yaxuba ma, naxan bari dɔnxɔɛ ra, a xa findi ke tongoma ra dangi a taara Esayu ra. Esayu to na to, a naxa wa a xunya faxafe, kɔnɔ Yaxuba naxa a gi, a siga a nga xabile yire. Mɛnni a naxa Raxele nun Leya dɔxɔ. E naxa di xeme fu nun firin bari a be, naxee findi Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin xa yareratɛ ra.

Sora 37 han 50, Annabi Yusufu xa taruxui

Annabi Yaxuba xa di Yusufu mu nu rafan a taarae ma, barima Ala nu bara a masen a be a tan nan findima e xunyi ra. Na nan a niya e naxa a mati konyi ra Misirakae ma. Kɔnɔ Ala naxa a ragiri Yusufu xa findi mixi belebele ra Misira bɔxi ma. Alatala man naxa a masen a be a tan nan fama dunijna birin natangade xɔrɔxɔɛ nde ma naxan fama. Ne wuyaxi to dangi, kaame naxa sin dunijna birin ma. Baloe nu na Misira bɔxi gbansan nan ma Annabi Yusufu saabui ra. Annabi Yaxuba to a xa die xee Misira baloe fende, e naxa Yusufu li naa. Na kui Annabi Yusufu naxa a xabile birin nafa Misira bɔxi ma alako e naxa faha kaame ra.

Mixi nɔma lonni belebele sɔtɔde yi kitaabui saabui ra. Alatala a yete masenma ne yi taruxuie kui. Ala senbe gbo dangi birin na. A wama ne mixi xa tinxin. Fe jaaxi mu rafan a ma feo, a man kiiti sama ne yunubitɔee ma. Kɔnɔ Ala mu tinma mixi xa halaki. A ibunadama xanuma, a wama e malife alako e xa tuubi, e xa kisi a xa marafanyi saabui ra. Na sɛriye masenxi «Fe Fɔlo Fɔle» nan kui. Ala xa won mali na birin kolonde alako won xa findi a xa mixie yati yati ra.

Tawureta Munsa Fe Fɔlo Fɔle

Dunijna Fɔle

¹ A fɔle ra, Ala naxa koore nun bɔxi daa. ² Dunijna mu nu yailanxi, sese mu nu na a ma. Dimi nan nu na baa birin ma, kɔnɔ Ala jɛngi naxan luxi alɔ foye nu a malintanma ye xun ma.

³ Ala naxa a masen, «Naiyalanyi xa mini.» Naiyalanyi naxa mini keren na. ⁴ Ala naxa a mato fa, na naiyalanyi fanxi. Ala naxa naiyalanyi nun dimi itaxun. ⁵ Ala naxa naiyalanyi xili sa «yanyi.» A naxa dimi xili sa «kɔe.» Kɔe naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔe singe nan nu na ki.

⁶ Ala naxa a masen, «Koore walaxe xa lu bɔxi ye nun koore ye tagi.» ⁷ Na bara findi naaninyi ra bɔxi ye nun koore ye tagi. A rabaxi na ki ne. ⁸ Ala naxa yi naaninyi xili sa «koore.» Kɔe naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔe firin nde nan nu na ki.

⁹ Ala naxa a masen, «Bɔxi ye xa malan yire keren. Xare xa maba.» A rabaxi na ki ne. ¹⁰ Ala naxa na xare xili sa «bɔxi.» A naxa na bɔxi ye xili sa «baa.» Ala naxa a mato fa, na birin fanxi.

¹¹ Ala naxa a masen, «Sansie xa mini bɔxi ma. Sansi mɔɔli birin xa bula. Sansi xɔri naxan na a bogi kui, a bulama ne birin nun a mɔɔli ra.» A rabaxi na ki ne. ¹² Bɔxi naxa rafe sansi mɔɔli birin na, a bogi nun a sansi xɔri na a bili ma, na fan birin nun a mɔɔli. Ala naxa a mato fa, na birin fanxi. ¹³ Kɔe naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔe saxan nde nan nu na ki.

¹⁴ Ala naxa a masen, «Yanbasee xa lu koore ma, yanyi nun kɔe itaxunfe ra. Waxati birin kolonma yanbasee saabui nan na. Xi yo xi, jɛ yo jɛ a kolonma yanbasee nan saabui ra. ¹⁵ Yanbase na koore ma bɔxi iyalanse nan na.» A rabaxi na ki ne.

¹⁶ Ala naxa naiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo, na xa yanyi yaamari raba. Naxan xurun, na xa kɔe yaamari raba. A naxa tunbuie fan nafala. ¹⁷ Ala naxa yanbasee sa koore ma alako e xa bɔxi iyalan, ¹⁸ e xa yanyi nun kɔe yaamari raba, e xa dimi nun naiyalanyi rafatan. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi. ¹⁹ Kɔe naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔe naani nde nan nu na ki.

²⁰ Ala naxa a masen, yetee xa ye ramaxa. Xɔnie xa jɛre koore ma. ²¹ Ala naxa yete xungbe mɔɔli birin daa a nun nimase naxan birin na ye xɔɔra. A naxa xɔni mɔɔli birin fan daa. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi. ²² Ala naxa barake sa e xa fe. A naxe, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako yetee xa wuya baa ma. Xɔnie fan xa gbo bɔxi ma.» ²³ Kɔe naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔe suuli nde nan nu na ki.

²⁴ Ala naxa a masen, «Nimasee mɔɔli birin xa lu bɔxi ma: xurusee, bubusee, a nun buurunyi subee.» A rabaxi na ki ne. ²⁵ Ala naxa buurunyi subee mɔɔli birin daa, a naxa xurusee mɔɔli birin daa, a naxa bubusee mɔɔli birin daa. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi.

²⁶ Ala naxa a masen, «Won xa adama daa, won xa won fōxi lu a ma. A xa yaamari raba yεxεe xun ma, xōnie xun ma, xurusee xun ma, bōxi xun ma, a nun bubusee xun ma.»

²⁷ Ala naxa adama daa ginε nun xεmε, a a fōxi lu e ma. ²⁸ Ala naxa barakε sa e xa fe. A naxε, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako bōxi xa rafe. Wo xa yaamari raba bōxi xun ma, yεxεe xun ma, xōnie xun ma, bubusee xun ma.»

²⁹ A naxε, «N bara sansi birin nun sansi bogi birin fi wo ma baloe ra. ³⁰ N bara sansi birin fi sube birin ma naxan na bōxi ma, a nun xōni birin ma, a nun bubuse birin ma, nimase birin ma naxee jεngima. Sansi birin bara findi e baloe ra.» A rabaxi na ki nε.

³¹ Ala naxa a xa daalise birin mato fa, a fanxi han. Kōε naxa so, kuye naxa iba, lōxōε senni nde nan nu na ki.

2

¹ Koore, bōxi, nun se birin daa ki nan nu na ki. ² Lōxōε solofere nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu. ³ Ala naxa tide sa na lōxōε solofere nde ma, a xa findi lōxōε sēniyenxi ra barima a a malabu na lōxōε nε a xa wali kamalixi xa fe ra.

Baba Adama nun Nεnε Mahawa

⁴ Taruxui nan ya, dunija daaxi ki naxε. Marigi Alatala bōxi nun koore daa tεmui naxε, ⁵ fōtōnyi yo mu nu na. Sansi yo mu nu na naxan bulaxi bōxi ma barima Marigi Alatala mu nu tunε ye ragoroxi sinden. Adama fan mu nu na naxan bōxi rawalima, ⁶ kōnō ye nu luma mini ra bōxi bun, a fa yensen yε yire birin ma.

⁷ Marigi Alatala naxa adama yailan bεndε ra. Na dangi xanbi a naxa nii raso a fate a jōε kui. A findi adama ra na ki nε.

⁸ Na xanbi Marigi Alatala naxa yire fanyi yailan sogetede mabiri. Na yire xili «Eden.» A naxa adama lu mεnni. ⁹ Marigi Alatala naxa wuri mōoli birin nabula mεnni, wuri tofanyie, wuri naxee bogi fan a don daaxi ra. Na yire tagi wuri firin nu na. Keren xili «Simaya wuri.» Boore xili «Fe fanyi nun fe jaaxi kolon wuri.»

¹⁰ Xure naxan ye rasoxi Eden kui sansie bε, a to dangixi, a itaxunxi dōxō naani ra. ¹¹ Na singe xili Pison. Na nan dangima Hawila bōxi birin ma, xεεma na dεnnaxε. ¹² Na xεεma fan. Wuri ye xiri jōxunmε fan na na, a nun gεmε tofanyi naxan xili onixi. ¹³ Na xure firin nde xili Gixon. Na nan dangima Kusi bōxi birin ma. ¹⁴ Na xure saxan nde xili Tigiri. Na nan dangima Asuri bōxi ma a sogetede biri ra. Na xure naani nde xili Efirati.

¹⁵ Marigi Alatala naxa adama rasabati Eden, alako a xa nō na yire rawalide, a man xa mεεni na ma. ¹⁶ Marigi Alatala naxa yaamari so adama yi ra, a naxε, «I nōma yi wuri bogi birin donde naxan na Eden kui, ¹⁷ kōnō i naxa «Fe fanyi nun fe jaaxi kolon wuri» bogi don de, barima i nu na don, i faxama nε.» ¹⁸ Marigi Alatala naxa a fala, «A mu fan xεmε xa lu be a keren. N fama malima fanyi daalide a bε.»

¹⁹ Buurunyi sube birin nun xōni birin Marigi Alatala naxan daalixi bεndε ra, a naxa e xanin adama xōn ma a xa e xili sa. Adama xili naxee sa e xun ma, nee naxa findi e xilie ra. ²⁰ A naxa xuruse birin, xōni birin, a nun buurunyi sube birin xili sa.

Kōnō na waxati Adama mu a malima fanyi sōtōxi sinden. ²¹ Marigi Alatala naxa xi xōli radangi a ma. A naxa a raxi a fanyi ra. A to xi, Marigi Alatala naxa a ganyanyi xōri keren ba, a fa mεnni ragali. ²² Na xanbi, Marigi Alatala naxa Adama ganyanyi xōri findi ginε ra, a fa na ginε fi Adama ma.

²³ Adama naxa a fala, «Yi ginε fatanxi n xōri nun n sube nan na. A xili nε «ginε», barima a minixi xεmε nε i.» ²⁴ Na fe na a toxi, xεmε fama nε kelide a baba nun a nga xun ma, a maso a xa ginε ra, e findi keren na. ²⁵ Xεmε nun a xa ginε mageli nan nu a ra, kōnō na fe yaagi mu nu e ma.

3

Yunubi singe

¹ Bōximase nan nu kōōta Marigi Alatala xa daalise birin bε. A naxa ginε maxōrin, «Ala a fala nε wo bε a wuri bogi naxan birin na Eden kui, a wo naxa a sese don? Nōndi

na a ra?»² Ginε naxa a yaabi, «Wuri naxee na Eden kui, muxu nɔma e birin bogi donde,³ kɔnɔ wuri naxan na Eden tagi, muxu mu nɔma na tan bogi donde, muxu mu nɔma makɔreɗe a ra yεte yati, xa na mu a ra muxu faxama nε.»⁴ Bɔximase naxa a fala ginε be, «Ade, wo mu faxama.⁵ Ala a kolon, wo na a don, wo ya rabima nε. Wo fama fe fanyi nun fe jaaxi kolonde alɔ Ala yεte.»

⁶ Ginε to wuri bogi to, a tofan, a fan donse ra, a fan xaxili sɔtɔse ra, a naxa keren ba, a don, a nde so a xa mɔri yi, e nun naxan nu a ra. Na fan naxa a don.⁷ Na waxati e yae naxa rabi. E naxa a kolon, e mageli nan nu a ra. E naxa xɔre burexeɗe denbe e boore ra, e e yεte sutura a ra.

⁸ Na xanbi, xεmε nun a xa ginε naxa Marigi Alatala jεre xui mε nunmare ra. E naxa e nɔxun wurie xanbi ra.⁹ Marigi Alatala naxa xili ti, «Adama, i na minden?»¹⁰ Adama naxa a yaabi, «N bara i xui mε Eden kui, kɔnɔ n bara gaaxu, barima n mageli na a ra. Na nan a ra, n nan n nɔxunxi.»¹¹ Marigi Alatala naxa a maxɔrin, «Nde a masenxi i be i mageli na a ra? Ka i bara na wuri bogi don ba, n naxan ma fe fala i be i naxa a don?»¹² Adama naxε, «I ginε naxan fixi n ma, na nan yi wuri bogi so n yi ra, n naxa a don.»

¹³ Na xanbi, Marigi Alatala naxa ginε maxɔrin, «I yi rabaxi munfe ra?» Ginε naxa a yaabi, «Bɔximase bara n madaxu han n bara na wuri bogi don.»

¹⁴ Awa, Marigi Alatala naxa a fala bɔximase be, «I to bara yi raba, awa, n fan n bara i danka xuruse nun buurunyi sube birin ya ma. I findima bubuse nan na i furi fari. I xube nan donma i xa duniɲεigiri kui.¹⁵ N bara dejaaxui raso i tan nun ginε tagi. N bara a raso i xa die nun a xa die tagi. Ginε xa di i xunyi butuxunma nε. I fan a tingilinyi xinma nε.»

¹⁶ Marigi Alatala naxa a fala ginε be, «I fan, n i tɔɔɔma nε i xa di bari kui. Na tɔɔre gboma nε. I birama nε i xa mɔri fɔxɔ ra, a i yamari.»

¹⁷ Marigi Alatala naxa a fala Adama be, «I bara bira i xa ginε fɔxɔ ra. I bara na wuri bogi don, n naxan ma fe fala i be, i naxa a don. Yakɔsi n bara bɔxi danka i xa fe ra. I tɔɔɔma nε baloe sɔtɔde i xa duniɲεigiri kui.¹⁸ N tunbe nun baagi ramini nε bɔxi ma, i baloe sɔtɔma xε nan ma.¹⁹ I baloe sɔtɔma i yilɛfure nan na han i gbilenma bende tɛmɛi naxε i rafalaxi naxan na. Bende nan i ra, i man gbilenma na bende nε.»

²⁰ Adama naxa a xa ginε xili sa «Mahawa,» barima a findima nε mixi birin nga ra.

²¹ Marigi Alatala naxa dugi kiri daaxie dege Adama nun a xa ginε be, a naxa e ragoro e ma.

²² Marigi Alatala naxa a masen, «Adama bara fe fanyi nun fe jaaxi tagi raba kolon alɔ won tan. A mu daxa a xa simaya wuri bogi don, xa na mu a ra a mu faxama.»²³ Marigi Alatala naxa a ramini Eden, a xa bɔxi rawali Ala a daaxi naxan na.²⁴ A Adama keri xanbi, Marigi Alatala naxa malekeɗe yaamari, e xa ti Eden sogetede biri ra. E xa nu santidegeɗa te daaxi malintan, na simaya wuri kantade.

4

Kabila nun Habila

¹ Adama nun Mahawa to kafu, Mahawa naxa tεεge. E naxa di sɔtɔ naxan xili Kabila. Mahawa naxε, «Alatala bara n mali di xεmε sɔtɔfe ra.»² Na xanbi Mahawa naxa Kabila xanbiratoe xεmεma sɔtɔ naxan xili Habila. Xuruse demadonyi nan nu Habila ra. Bɔxi rawali nan nu Kabila ra.

³ Na tɛmɛi to dangi, Kabila naxa fa sansi bogi fangadama ra sεrexe bade Alatala be.⁴ Kɔnɔ Habila naxa fa xuruse di singee ra nun e ture. Habila nun a xa sεrexe naxa rafan Alatala ma,⁵ kɔnɔ Kabila nun a xa sεrexe mu nu rafan Alatala ma. Alatala mu a ya ti Kabila xa sεrexe ra. Na na a ra, Kabila naxa xɔnɔ, a yatagi naxa masara.

⁶ Na xanbi Alatala naxa Kabila maxɔrin, «I xɔnɔxi munfe ra? I yatagi masaraxi munfe ra?»⁷ Xa i fe fanyi raba, n na tongoma nε, kɔnɔ xa i fe jaaxi raba, Sentanε i ratantanma nε. I kata, i xa i yεte ba a yi ra.»

⁸ Kabila naxa a fala a xunya be, «Won xεε xε ma.» E to so xε ma, Kabila naxa a xunya Habila suxu, a naxa a faxa.⁹ Na xanbi Alatala naxa Kabila maxɔrin, «I xunya Habila na

minden?» A naxa a yaabi, «N mu a kolon. Fo n xa mEEni n xunya ma?» ¹⁰ Alatala naxa a fala, «I munse rabaxi? N na i xunya wuli gbelegbele xui mEfe keli bɔxi ma. ¹¹ N bara i danka barima i bara i xunya faha. N i kerima nE yi bɔxi ma i xunya wuli na dEnnaxE. ¹² I na bɔxi rawali, i mu baloe sɔtɔma. I findima jEreTi nan na.»

¹³ Kabila naxa Alatala yaabi, «Na jaxankatE gbo n tan bE. ¹⁴ Xa i bara n keru yi bɔxi ma to, won tagi ikuyama nE. N findima jEreTi nan na. Mixi naxan na sa n to, a n faxama nE.» ¹⁵ Alatala naxa a yaabi, «Ade, xa mixi yo i faha, n i gbejɔxɔma nE dɔxɔ solofere.» Alatala naxa tɔnxuma sa Kabila ma alako xa naxan sa a to a naxa nɔ a gereɗe.

¹⁶ Na tEmui Kabila naxa a makuya Alatala ra. A naxa sabati Nodi bɔxi ma Eden fuge ra. ¹⁷ Kabila nun a xa ginE naxa kafu. A xa ginE naxa tEEge, a naxa di sɔtɔ naxan xili Enoki. Kabila nu na taa tife. A naxa a xa di xili sa na taa xun ma.

¹⁸ Enoki naxa Iradi sɔtɔ. Iradi, Mexuyayeli baba na a ra. Mexuyayeli, Metusayeli baba na a ra. Metusayeli, Lameki baba na a ra. ¹⁹ Lameki naxa ginE firin sɔtɔ, keren xili Ada, boore xili Silahi. ²⁰ Ada naxa Yabala sɔtɔ. Yabala, xuruse dEmadonyie nun kiri banxi kanyie baba na a ra. ²¹ Yabala xunya xili Yubali. Yubali, kɔra bɔnbɔEe nun xule fee baba na a ra.

²² Silahi fan naxa di sɔtɔ. A xili Tubali Kabila. Xabui nan nu a tan na. Walise wure gbeeli nun wure daaxi mɔɔli birin xabui nan nu a ra. Tubali Kayini xunya ginEma xili Nama.

²³ Lameki naxa a fala a xa ginE bE, «Ada nun Silahi wo xa wo haakE to n bE. Lameki xa ginEe, wo xa wo tuli mati n ma wɔyEnyi ra.

N bara xEmE nde faha gbejɔxɔE ra.

N bara na sEgetala faha barima a bara n maxɔnɔ.

²⁴ Xa mixi solofere nan faxama Kabila gbejɔxɔfe ra,

mixi tongo solofere nun solofere nan faxama n tan Lameki gbejɔxɔfe ra.»

²⁵ Adama nun a xa ginE naxa kafu. Mahawa naxa di sɔtɔ naxan xili Seti. A bara na xili sa a xa di xun ma barima Ala bara a xa di Habila jɔxɔE so a yi ra Kabila naxan faha.

²⁶ Seti fan naxa di sɔtɔ naxan xili Enosi.

Na waxati mixie naxa Alatala maxandi folo.

5

Adama han Nuha

¹ Adama nun a bɔnsɔE xa taruxui nan ya. Ala to ibunadama die daa, a naxa a fɔxi lu e ma. ² A naxa e daa xEmE nun ginE. A barakE sa e ma. A e xili sa «adama.» ³ Adama to bu jE kEmE jE tongo saxan, a naxa di sɔtɔ a yEte misaali ra. A naxa a xili sa Seti. ⁴ Seti xa bari dangi xanbi, Adama naxa bu jE kEmE solomasaxan. A naxa di xEmE nun di ginE gbEteE sɔtɔ. ⁵ Adama xa simaya naxa siga jE kEmE solomanaani nun jE tongo saxan. Na xanbi a naxa faha.

⁶ Seti to bu jE kEmE jE suuli, a naxa findi Enosi baba ra. ⁷ Enosi xa bari dangi xanbi, Seti naxa bu jE kEmE solomasaxan jE solofere. A naxa di xEmE nun di ginE gbEteE sɔtɔ. ⁸ Seti xa simaya naxa siga jE kEmE solomanaani nun jE fu nun firin. Na xanbi a naxa faha.

⁹ Enosi to bu jE tongo solomanaani, a naxa findi Kenan baba ra. ¹⁰ Kenan xa bari dangi xanbi, Enosi naxa bu jE kEmE solomasaxan jE fu nun suuli. A naxa di xEmE nun di ginE gbEteE sɔtɔ. ¹¹ Enosi xa simaya naxa siga jE kEmE solomanaani nun jE suuli. Na xanbi a naxa faha.

¹² Kenan to bu jE tongo solofere, a naxa findi Mahalaleli baba ra. ¹³ Mahalaleli xa bari dangi xanbi, Kenan naxa bu jE kEmE solomasaxan jE tongo naani. A naxa di xEmE nun di ginE gbEteE sɔtɔ. ¹⁴ Kenan xa simaya naxa siga jE kEmE solomanaani nun jE fu. Na xanbi a naxa faha.

¹⁵ Mahalaleli to bu jE tongo senni a nun suuli, a naxa findi Yeredi baba ra. ¹⁶ Yeredi xa bari dangi xanbi, Mahalaleli naxa bu jE kEmE solomasaxan jE tongo saxan. A naxa di xEmE nun di ginE gbEteE sɔtɔ. ¹⁷ Mahalaleli xa simaya naxa siga jE kEmE solomasaxan nun jE tongo solomanaani nun suuli. Na xanbi a naxa faha.

¹⁸ Yeredi to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo senni a nun firin, a naxa findi Enoki baba ra. ¹⁹ Enoki xa bari dangi xanbi, Yeredi naxa bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ. ²⁰ Yeredi xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ tongo senni a nun firin. Na xanbi a naxa faxa.

²¹ Enoki to bu ɲɛ tongo senni a nun suuli, a naxa findi Metusela baba ra. ²² Metusela xa bari dangi xanbi, Enoki naxa bira Ala fɔxɔ ra ɲɛ kɛmɛ saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ. ²³ Enoki xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ saxan nun ɲɛ tongo senni a nun suuli. ²⁴ Enoki naxa bira Ala fɔxɔ ra. Na xanbi a mu lu na sɔnɔn, barima Ala bara a xanin.

²⁵ Metusela to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solomasaxan a nun solofere, a naxa findi Lameki baba ra. ²⁶ Lameki xa bari dangi xanbi, Metusela naxa bu ɲɛ kɛmɛ solofere ɲɛ tongo solomasaxan a nun firin. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ. ²⁷ Metusela xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ tongo senni a nun solomanaani. Na xanbi a naxa faxa.

²⁸ Lameki to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solomasaxan a nun firin, a naxa di sɔtɔ. ²⁹ A naxa a xili sa Nuha. A naxa a fala, «A fama won malide won ma tɔɔrɛ nun won ma wali kui, won naxan nabama bɔxi ma Alatala bara dɛnnaxɛ danka.» ³⁰ Nuha xa bari dangi xanbi, Lameki naxa bu ɲɛ kɛmɛ suuli ɲɛ tongo solomanaani a nun suuli. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ. ³¹ Lameki xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solofere nun ɲɛ tongo solofere a nun solofere. Na xanbi a naxa faxa.

³² Nuha to bu ɲɛ kɛmɛ suuli, a naxa findi Semi, Hami, nun Yefeti baba ra.

6

Ala duniɲa halaki ki naxɛ

¹ Na tɛmui xɛmɛɛ nun e xa di ginɛɛ naxa wuya fɔlɔ. ² Ala xa malekɛɛ naxa yabu yi di ginɛɛ ra e xa tofanyi ma. Malekɛɛ naxa ndee sugandi, e naxa e findi e xa ginɛɛ ra.

³ Na xanbi, Alatala naxa a fala, «N mu tinma nii xa bu adama fate abadan, barima daalise na a ra. A mu dangima ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn na.»

⁴ Na waxati, a nun waxati naxan fa na xanbi ra, nabiyoro bɔnsɔɛ nu na duniɲa ma. Na malekɛɛ nun na di ginɛɛ nan nee barixi. Geresoe belebelee nun xili xungbe kanyie nan nu nabiyoro bɔnsɔɛ ra.

⁵ Alatala naxa a to adama bara kobi. Tɛmui birin a xa maɲɔxunyeie findixi a kobi nan na. ⁶ Na naxa Alatala tɔɔrɔ han a bara a yɛtɛ maxɔrin munfe ra a adama daaxi. Na fe naxa a bɔɲɛ tɔɔrɔ ki fanyi. ⁷ Alatala naxa a fala, «Adama birin n naxan daaxi, n na birin tongoma nɛ duniɲa ma. Mixi yo, sube yo, bubuse yo, xɔni naxan ɲɛrɛma koore ma yo, n na birin tongoma nɛ duniɲa ma, barima n bara nimisa adama daafe ra.» ⁸ Kɔnɔ Nuha tan nu rafa Alatala ma.

Nuha xa kunkui banbanyi

⁹ Nuha xa taruxui nan ya. Nuha nu findixi tinxintɔɛ nun sɛniyɛntɔɛ nan na na waxati mixie tagi. A nu birama Ala nan fɔxɔ ra. ¹⁰ Di saxan nan nu Nuha yi ra: Semi, Hami, nun Yefeti.

¹¹ Duniɲa nu bara kana Ala ya i, a xa fe ɲaaxi nu bara gbo yɛ. ¹² Ala naxa duniɲa to, a kanaxi, mixi birin fe ɲaaxi rabafe. ¹³ Na kui Ala naxa a masen Nuha bɛ, «N wama adama birin tongofe duniɲa ma, barima duniɲa bara kobi a ɲaaxi ra. N wama adama birin nun duniɲa birin kanafe. ¹⁴ A lanma i xa kunkui banban wuri ra, naxan xili goferi. Konkoe xa lu a kui. Dole xa sa a kui nun a fari. ¹⁵ I xa a yailan yi ki: I xa kunkui rakuya kanke ya tongo senni nun solofere a nun a tagi. I xa a igbo kanke ya fu nun keren. I xa a ite kanke ya senni nun a tagi. ¹⁶ I xa kunkui xunyi yailan, nɔngɔn ya keren xa lu kunkui xunyi nun kunkui dɛ kiri tagi. I xa naadɛ ti a sɛɛti keren ma. I xa a kui rabagan dɔxɔ saxan.»

¹⁷ «Na xanbi n tan fama ye radinde duniɲa ma. A mixi birin sɔntɔ. Nimase birin faxama nɛ. ¹⁸ Kɔnɔ n bara saatɛ tongo i bɛ. I soma nɛ yi kunkui kui, i tan nun i xa die, a nun i xa ginɛ, a nun i xa die xa ginɛɛ. ¹⁹ I xa fa nimase mɔɔli birin firin firin na, xɛmɛ nun ginɛ. Na nan a toma e kisima. ²⁰ Xɔni bɔnsɔɛ birin firin firin, sube bɔnsɔɛ birin

firin firin, bubuse bɔnsɔɛ birin firin firin, e fama i xɔn, i xa e rakisi. ²¹ I xa donse mɔɔli birin baki kunkui kui. I xa sa a ragata i tan bɛ a nun e fan bɛ.»

²² Nuha naxa a birin naba Ala naxan masenxi a bɛ.

7

Banbaranyi Belebele

¹ Alatala naxa a masen Nuha bɛ, «So kunkui kui, i tan nun i xa denbaya birin, barima i tan tinxintɔɛ nan i ra yi waxati mixie tagi. ² Sube radaxaxi birin, i xa xɛmɛ solofere nun ginɛ solofere baki. Sube raharamuxi birin, i xa xɛmɛ keren nun ginɛ keren baki. ³ Xɔni fan a mɔɔli birin, i xa xɛmɛ solofere nun ginɛ solofere baki. Na kui sube mɔɔli birin xa nɔ lude duniɲa ma banbaranyi dangi xanbi.»

⁴ «Xi solofere na dangi, n tunɛ ragoroma bɔxi ma. Xi tongo naani tunɛ fama kɔɛ nun yanyi. Nimase birin n naxan daaxi, na birin sɔntɔma nɛ.» ⁵ Nuha naxa na birin naba Alatala naxan masen a bɛ.

⁶ Na tunɛ fama tɛmui naxɛ, Nuha xa simaya nu na ɲɛ kɛmɛ senni. ⁷ Nuha yo, a xa ginɛ, a xa die nun nee fan xa ginɛɛ, e birin naxa e gi ye ma, e sa so kunkui kui. ⁸ Sube radaxaxie, sube raharamuxie, xɔnie, nun bubusee, e birin ⁹ naxa siga Nuha xɔn ma kunkui kui, xɛmɛɛ nun ginɛɛ, e sa so kunkui kui alɔ Ala Nuha yamarixi ki naxɛ.

¹⁰ Xi solofere dangi xanbi, na banbaranyi naxa din duniɲa ma. ¹¹ Nuha xa simaya nu na ɲɛ kɛmɛ senni, kike firin, xi fu a nun solofere. Na lɔxɔɛ ye naxan na bɔxi bun ma, na naxa te fɔlɔ, ye naxan na koore ma, na fan naxa goro fɔlɔ. ¹² Tunɛ naxa bira bɔxi ma xi tongo naani. Kɔɛ a nun yanyi, tunɛ fama.

¹³ Na lɔxɔɛ, Nuha nun a xa die, Semi, Hami, Yefeti, a xa ginɛ, nun a xa di saxanyie xa ginɛɛ, e birin naxa so kunkui kui. ¹⁴ Buurunyi sube bɔnsɔɛ birin, xuruse bɔnsɔɛ birin, bubuse bɔnsɔɛ birin, a nun xɔni bɔnsɔɛ birin, e naxa so kunkui kui. ¹⁵ Daalise naxan birin ɲɛngima, a firin firin, e naxa fa Nuha xɔn ma, e sa so kunkui kui. ¹⁶ Nimase birin, xɛmɛ nun ginɛ, e soxi nɛ kunkui kui alɔ Ala Nuha yamarixi ki naxɛ. Na xanbi Alatala naxa naadɛ balan.

¹⁷ Xi tongo naani banbaranyi tema. A naxa kunkui ite. ¹⁸ Ye to gbo bɔxi ma, kunkui naxa dɔxɔ ye fari. ¹⁹ Ye naxa te han a naxa geya birin makoto duniɲa ma. ²⁰ Ye naxa dusu geya xun han kanke ya solofere nun a tagi. ²¹ Nimase naxan birin nu ɲɛɛma duniɲa ma, e birin naxa faxa: xɔnie, xurusee, buurunyi subee, bubusee, a nun adamadie. ²² Nimase naxan birin ɲɛngima xare ma, e birin naxa faxa. ²³ Ala naxa nimase birin ba duniɲa ma. Nimase birin naxa faxa: adamadie, xurusee, bubusee, a nun xɔni naxee ɲɛɛma koore ma, fo Nuha keren, a nun naxee nu na a xun ma kunkui kui. ²⁴ Banbaranyi naxa din duniɲa ma xi kɛmɛ xi tongo suuli.

8

Banbaranyi ɲɔnyi

¹ Kɔnɔ Ala naxa ratu Nuha ma, a nun buurunyi sube nun xuruse naxee nu na a xun ma kunkui kui. Ala naxa foye radin duniɲa ma, ye fa xɔri fɔlɔ. ² Ye naxan nu kelima bɔxi bun ma, na naxa dan. Ye naxan nu kelima koore ma, na fan naxa dan. ³ Lɔxɔ yo lɔxɔ fo nde ba ye ra. Xi kɛmɛ xi tongo suuli kamali xanbi, nde naxa ba ye ra ki fanyi ra. ⁴ Kike solofere, xi fu nun solofere nde, kunkui naxa dɔxɔ geyae fari, geya naxee na Ararati bɔxi ma. ⁵ Kike fu xi keren kamali xanbi, geyae fari naxa maba.

⁶ Xi tongo naani dangi xanbi, Nuha naxa wundɛri rabi naxan na kunkui ma. ⁷ A naxa xaxa bɛɲin, a nu siga, a nu fa, han ye naxa xurun. ⁸ Na xanbi a naxa ganbɛ bɛɲin, a xa kolon xa ye bara xɔri. ⁹ Kɔnɔ na ganbɛ naxa yire mato, santide mu na, barima ye dinxi duniɲa birin ma. A naxa gbilen Nuha yire. Nuha naxa ganbɛ tongo, a a raso kunkui kui.

¹⁰ A naxa mamɛ ti han xi solofere, a man naxa ganbɛ bɛɲin a firin nde. ¹¹ Nunmare, ganbɛ naxa gbilen Nuha yire, oliwi wuri ɲingi suxuxi a dɛkole ra. Na kui Nuha naxa a

kolon ye bara ba duniɲa ma. ¹² A naxa mamɛ ti xi solofere. A naxa ganbɛ bɛɲin a saxan nde, kɔnɔ ganbɛ mu gbilen.

¹³ Nuha xa simaya to siga ɲɛ kɛmɛ senni nun ɲɛ keren, kike keren, xi keren, banbaranyi fa ɲɔn duniɲa ma. Nuha to kunkui xunyi ba naa, a naxa a to xare bara maba. ¹⁴ Kike firin xi mɔxɔɲɛn a nun solofere to dangi, bɔxi nu bara xara a fanyi ra. ¹⁵ Ala naxa a masen Nuha bɛ, ¹⁶ «Wo mini kunkui kui, i tan nun i xa ginɛ, i xa die nun e xa ginɛ. ¹⁷ I xa nimase birin namini kunkui kui: xɔnie, subee, bubusee, alako e xa yiriwa, e xa wuya duniɲa ma.» ¹⁸ Na tɛmui Nuha naxa mini fa, a nun a xa die, a xa ginɛ, nun a xa die xa ginɛ. ¹⁹ Subee fan naxa mini, a nun bubusee, nun xɔnie. Nimase bɔnsɔɛ birin naxa mini e xati xati ma.

²⁰ Na xanbi, Nuha naxa sɛrɛxɛbade yailan Alatala bɛ. A naxa sube nun xɔni radaxaxi ndee tongo, a nee ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ²¹ Na tuuri to te, Alatala naxa na gan xiri mɛ. A naxa rafaɲa a ma. A naxa a fala a bɔɲɛ ma, «N mu bɔxi dankama sɔnɔn adama xa fe ra, barima n na kolon adama bɔɲɛ mu fan kafi a dimɛdi tɛmui. N mu nimase birin sɔntɔma sɔnɔn alɔ n na singe raba ki naxɛ. ²² Sansi si tɛmui nun sansi xaba tɛmui, xinbeli nun kuyefure, sogofure nun ɲɛmɛ, yanyi nun kɔɛ, n mu na bama sɔnɔn han duniɲa ɲɔn.»

9

Ala xa saatɛ Nuha bɛ

¹ Na dangi xanbi Ala naxa barakɛ sa Nuha nun a xa die xa fe. A naxa a masen e bɛ, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa gbo bɔxi ma. ² Sube naxee na duniɲa ma nun xɔni naxee na koore ma, e gaaxuma nɛ wo ya ra. Bubuse naxee na bɔxi ma nun yɛxɛ naxee na baa ma, e e gima nɛ wo ya ra. N bara e birin sa wo sago, ³ n bara e birin findi baloe ra wo bɛ alɔ sansie n naxan singe fi wo ma donse ra.»

⁴ «Kɔnɔ wo naxa sube don, naxan wuli mu baxi, barima a wuli findixi sube nii nan na. ⁵ Sube yo naxan wo nii bama, xa na mu a ra mixi yo naxan a boore adamadi nii bama, na kanyi nan gbe na na nii kote sare ra.

⁶ Mixi naxan adamadi nii bama, mixi nan na kanyi fan nii bama, barima Ala fɔxi bara lu adama ma.

⁷ Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa gbo bɔxi ma.»

⁸ Na xanbi Ala naxa a masen Nuha nun a xa die bɛ, ⁹ «N bara saatɛ tongo wo nun wo xa die bɛ, ¹⁰ a nun nimase naxan birin nu na kunkui kui: xɔnie, xurusee, buurunyi subee, nimase naxan birin na duniɲa ma. ¹¹ N bara saatɛ tongo wo bɛ, banbaranyi tan mu nii birin bama sɔnɔn, a mu duniɲa birin kanama fa.» ¹² Ala naxa a masen, «N bara saatɛ tongo wo nun nimase birin bɛ, saatɛ naxan mu kanama abadan. ¹³ Saatɛ tɔnxuma nan ya, n senkui masenma nɛ koore ma. ¹⁴ Xa n bara kunda sa koore ma, na senkui minima nɛ. ¹⁵ Na tɛmui n natuma nɛ saatɛ xa fe ma, n saatɛ naxan tongoxi wo nun nimase birin bɛ. N mu nii birin bama duniɲa ma banbaranyi ra sɔnɔn. ¹⁶ Senkui na mini koore ma, n na toma, n natuma saatɛ xa fe ma, saatɛ naxan mu kanama abadan, n saatɛ naxan tongoxi wo nun nimase birin bɛ naxee na duniɲa ma.» ¹⁷ Ala naxa a masen Nuha bɛ, «Saatɛ tɔnxuma nan ya, n na saatɛ naxan tongoxi nimase birin bɛ.»

¹⁸ Nuha xa di naxee kelixi kunkui kui, e xili Semi, Hami, Yefeti. Hami findixi Kanaankae baba nan na. ¹⁹ Duniɲa mixi birin fatanxi Nuha xa di saxanyie nan na.

²⁰ Nuha to xɛ rawali fɔlɔ, a naxa wɛni sansi si. ²¹ Na sansi to bogi, Nuha naxa wɛni yailan. A to siisi na ra, a naxa a sa kiri banxi kui a mageli. ²² Kanaankae benba Hami to a baba mageli to, a naxa na fala a taarae bɛ. ²³ Na kui Semi nun Yefeti naxa dugi tongo fa, e so e baba xun e xanbi xanbi ma. E naxa dugi felen e baba ma, e mu e ya ti e baba mageli ra.

²⁴ Nuha xun to mabɔɔ a ra, a naxa keli, a naxa a kolon fa a xa di dɔnxɔɛ naxan nabaxi a ra. ²⁵ Nuha naxa a fala, «N bara Kanaan danka. A xa findi konyi birin dɔnxɔɛ ra a taarae bɛ.» ²⁶ A man naxa a fala, «N bara Semi Marigi Alatala matɔxɔ. Kanaan xa findi Semi xa konyi ra.

²⁷ Ala xa Yefeti xa bōxi gbo,
a xa lu Semi xa niini bun ma,
Kanaan xa findi a xa konyi ra.»

²⁸ Banbaranyi dangi xanbi, Nuha naxa bu duniḡa ma ḡε kεmε saxan ḡε tongo suuli.

²⁹ Nuha xa simaya to ḡε kεmε solomanaani ḡε tongo suuli li, a naxa laaxira.

10

Semi, Hami, nun Yefeti tolobitεε

¹ Nuha xa die, Semi, Hami, nun Yefeti xa taruxui nan ya, a nun e fan xa die e naxee sōtō banbaranyi dangi xanbi.

² Yefeti xa die xilie nan ya: Gomeri, Magogo, Madayi, Yawani, Tubali, Meseki, Tirasi.
³ Gomeri xa die xilie nan ya: Asikenasi, Rifati, Togarama. ⁴ Yawani xa die xilie nan ya: Elisaha, Tarasisi, Kitimi, Rodanimi. ⁵ Yefeti xa mixie naxa sabati baa dε ra e xabilε ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si dōxō wuyaxi ra e xa bōxi ma.

⁶ Hami xa die xilie nan ya: Kusi, Misira, Puti, Kanaan. ⁷ Kusi xa die xilie nan ya: Seba, Hawila, Sabata, Raama, Sabiteka. Raama xa die xilie nan ya: Seeba, Dedan. ⁸ Nimirodi geresoe belebele nan nu a ra. A baba xili Kusi. ⁹ Nimirodi man findi koyinma belebele ra Alatala ya i. Mixie nu a falama, «Koyinma belebele nan Nimirodi ra Alatala ya i.» ¹⁰ A xa mangεya taa singee findi Babilōn, Ereki, Akadi, nun Kalene nan na, naxee nu na Sinari bōxi ma. ¹¹ A naxa keli Sinari, a siga Asiriya bōxi ma. Menni a naxa taae ti naxee xili Ninewe, Rehoboti, Iri, Kala, ¹² nun Resen, taa belebele naxan na Ninewe nun Kala tagi. ¹³ Misira naxa findi Ludukae, Anamikae, Lehabakae, Nafatu, ¹⁴ Patirusukae, Kasaluxukae, (Filisitakae keli dεnnaxε), a nun Kafatorokae benba ra. ¹⁵ Kanaan naxa findi yi mixie baba ra: Sidōnkae, a xa di singe, Xitikae, ¹⁶ Yebusukae, Amorikae, Girigasakae, ¹⁷ Hiwikae, Arakikae, Sinikae, ¹⁸ Arawadakae, Semarakae, nun Xamatakae. Bōnsōε naxan birin keli Kanaan, e naxa yensen yε. ¹⁹ Kanaan xa naaninyi naxa keli Sidōn sigafe Gerara, a naxa siga han Gasa, a dangi Sodoma, Gomora, Adamaha, nun Seboyimi ra, a siga han Lasa. ²⁰ Hami xa mixie nan ya e xabilε ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si dōxō wuyaxi ra e xa bōxi ma.

²¹ Yefeti xunya Semi fan naxa die sōtō. Eberi xa die benba nan na Semi ra. ²² Semi xa die xilie nan ya: Elama, Asuri, Arafaxadi, Ludu, nun Arami. ²³ Arami xa die xilie nan ya: Usi, Xulu, Geteri, nun Meseki. ²⁴ Arafaxadi naxa findi Selaha baba ra. Selaha naxa findi Eberi baba ra. ²⁵ Eberi naxa di firin sōtō. Keren xili Pelegi. Na nan falaxi «maitaxunyi,» barima Ala duniḡa mixie itaxun na waxati nε. A xunya xili Yokatan. ²⁶ Yokatan xa die xilie nan ya: Alomodadi, Selefa, Hasaramawete, Yera, ²⁷ Hadorami, Usali, Dikila, ²⁸ Obala, Abimayele, Seeba, ²⁹ Ofiri, Hawila, nun Yobabo. Yokatan naxa na die birin sōtō. ³⁰ E xa bōxi kelima Mesa, a siga han Sefare, naxan na geya sogetede mabiri. ³¹ Semi xa die nan ya a xabilε ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si dōxō wuyaxi ra e xa bōxi ma.

³² Nuha xa die bōnsōεε xa taruxui nan na ki. Banbaranyi dangi xanbi, yi bōnsōε nan findi duniḡa si birin na.

11

Xui masunbuxi ki naxε

¹ Na tεmui duniḡa mixi birin nu xui keren nan falama. ² Mixi ndee naxa keli, e siga sogetede mabiri, e geya to Sinari bōxi ma. E naxa sabati kεnε ma naxan na gulunba kui. ³ E naxa a fala e boore bε, «Wo fa, won xa biriki bōnbō, won xa e gan.» E naxa biriki findi gεmε ḡōxōε ra. E naxa mōta findi dole ḡōxōε ra. ⁴ Na xanbi e naxa a fala, «Won wali suxu, won xa taa ti won yεtε bε, a nun banxi belebele naxan tema han koore ma, alako won xili xa gbo. Na na a ra, won mu lōεma won boore ma.»

⁵ Kōnō Alatala naxa goro na taa matode, a nun na banxi belebele. ⁶ Alatala naxa a masen, «Xa yi mixie bara kafu e boore ma yi wali rabade, e na xui keren fala, wali birin e wama naxan nabafe, a sōnεyama nε. ⁷ Won xεε, won xa goro e xa xui masunbude

alako e naxa e boore wɔyɛn xui fahaamu.»⁸ Na kui Alatala naxa na gali rayensen yɛ. Na banxi tife naxa dan.⁹ Na yire xili naxa sa Babeli, barima Alatala duniɲa mixie xui rawuya mɛnni nɛ, a fa e rayensen yɛ duniɲa birin ma.

Semi han Tera

¹⁰ Semi xa taruxui nan ya. Banbaranyi dangi xanbi ɲɛ firin, Semi xa simaya naxa ɲɛ kɛmɛ li. A naxa findi Arafaxadi baba ra.¹¹ A to Arafaxadi sɔtɔ, Semi naxa ɲɛ kɛmɛ suuli sa a fari. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

¹² Arafaxadi to ɲɛ tongo saxan a nun suuli sɔtɔ, a naxa findi Selaha baba ra.¹³ A to Selaha sɔtɔ, Arafaxadi naxa bu ɲɛ kɛmɛ naani nun ɲɛ saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

¹⁴ Selaha to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa findi Eberi baba ra.¹⁵ A to Eberi sɔtɔ, Selaha naxa bu ɲɛ kɛmɛ naani nun ɲɛ saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

¹⁶ Eberi to ɲɛ tongo saxan nun naani sɔtɔ, a naxa findi Pelegi baba ra.¹⁷ A to Pelegi sɔtɔ, Eberi naxa bu ɲɛ kɛmɛ naani nun ɲɛ tongo saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

¹⁸ Pelegi to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa findi Ruye baba ra.¹⁹ A to Ruye sɔtɔ, Pelegi naxa bu ɲɛ kɛmɛ firin nun ɲɛ solomanaani. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

²⁰ Ruye to ɲɛ tongo saxan a nun firin sɔtɔ, a naxa findi Serugu baba ra.²¹ A to Serugu sɔtɔ, Ruye naxa bu ɲɛ kɛmɛ firin nun ɲɛ solofere. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

²² Serugu to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa findi Naxori baba ra.²³ A to Naxori sɔtɔ, Serugu naxa bu ɲɛ kɛmɛ firin. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

²⁴ Naxori to ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani sɔtɔ, a naxa findi Tera baba ra.²⁵ A to Tera sɔtɔ, Naxori naxa bu ɲɛ kɛmɛ nun ɲɛ fu nun solomanaani. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛɛ sɔtɔ.

²⁶ Tera to ɲɛ tongo solofere sɔtɔ, a naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra.

Tera xa denbaya

²⁷ Tera xa taruxui nan ya. Tera naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra. Xarani naxa findi Loti baba ra.²⁸ Xarani singe naxa faxa a baba Tera bɛ Uru, Kalidi bɔxi ma, a barixi dɛnnaxɛ.²⁹ Iburama nun Naxori naxa ginɛ fen, e naxa futi xiri. Iburama xa ginɛ xili Sarayi. Naxori xa ginɛ xili Milika. Milika Xarani xa di na a ra. Di firin nu na Xarani yi ra, Milika nun Isika.³⁰ Sarayi dibaritare nan nu a ra. Di yo mu nu na a bɛ.

³¹ Tera naxa a xa di Iburama, a xa mamadi Loti, naxan findixi Xarani xa di ra, nun Iburama xa ginɛ Sarayi tongo, e naxa keli Uru Kalidi bɔxi ma sigafe ra Kanaan bɔxi ma. Kɔnɔ e to Xarani li, e naxa sabati mɛnni.³² Tera xa simaya to ɲɛ kɛmɛ firin ɲɛ suuli li, a naxa laaxira Xarani.

12

Alatala Iburama xilife

¹ Alatala naxa a masen Iburama bɛ, «I xa bɔxi bɛɲin, i xa mixie bɛɲin, i xabile bɛɲin. I xa siga bɔxi ma n dɛnnaxɛ masenma i bɛ. ² N i findima nɛ si belebele ra. N barakɛ sama nɛ i xa fe. N i xili gboma nɛ. Mixie fan barakɛ sɔtɔma i tan nan saabui ra. ³ Mixi naxan dubama i bɛ, n fan barakɛ sama nɛ na kanyi ma. Mixi naxan i dankama, n fan na kanyi dankama nɛ. Duniɲa birin barakɛ sɔtɔma i tan nan saabui ra.»

⁴ Na tɛmui Iburama naxa keli Xarani alɔ Alatala a masenxi a bɛ ki naxɛ. Loti fan naxa bira a fɔxɔ ra. ⁵ Iburama to keli Xarani, a xa simaya nu bara ɲɛ tongo solofere nun suuli li. A naxa a xa ginɛ Sarayi, a xunya xa di Loti, a harige birin, nun mixie a naxee sɔtɔ Xarani, a naxa e birin xanin Kanaan bɔxi ma.

⁶ Iburama naxa ɲɛrɛ han a naxa wuri bili belebele nde li dɛnnaxɛ xili More, Sikemi mabiri. Kanaankae nu sabatixi mɛnni nɛ. ⁷ Alatala naxa a yɛtɛ masen Iburama bɛ. A naxa a fala, «N yi bɔxi nan fima i bɔnsɔɛ ma.» Na kui Iburama naxa sɛrɛxɛbade yailan Alatala bɛ naxan minixi a ma. ⁸ A naxa siga geya ma Beteli fuge ra. A naxa kiri banxi ti

menni, Beteli na a sogeorode, Ayi na a sogetede. A naxa serexebade yailan Alatala be, a fa a maxandi a xili ra. ⁹ Na xanbi a naxa siga Negewi gbengberen yire biri.

Iburama sigafe Misira

¹⁰ Na temui, kaame nu bara din Kanaan boxi ra. Iburama naxa siga Misira. ¹¹ Beenu e xa so Misira boxi ma, Iburama naxa a fala a xa ginε Sarayi be, «N a kolon, ginε tofanyi nan i ra. ¹² Misirakae na i to ya, e a falama ne n ma ginε nan i ra. Na xanbi, e n faxama ne, alako e xa i tongo. ¹³ I xa a fala e be n xunya nan lanxi i ma, alako e xa mēeni n ma i xa fe ra. Na kui, n mu faxama i tan saabui ra.»

¹⁴ Iburama to Misira li, Misirakae naxa a to, Sarayi ginε tofanyi nan a ra. ¹⁵ Misira mangε xa sansalae to Sarayi matoxo a be, a naxa a xanin a xonyi. ¹⁶ Mangε naxa mēeni Iburama ma Sarayi saabui ra. A naxa xuruse lanmae, xuruse xungbee, sofalee, konyie, nun joxome fi a ma.

¹⁷ Kono Alatala naxa fure jaaxi sa Misira mangε nun a xa denbaya ma, Iburama xa ginε Sarayi xa fe ra. ¹⁸ Misira mangε naxa Iburama xili. A naxa a fala a be, «I munse rabaxi n na? Munfe ra i mu a fala n be i xa ginε nan a ra. ¹⁹ Munfe ra i a falaxi i xunya na a ra, han n tan bara a findi n ma ginε ra? Awa, n ko, i xa ginε nan ya. Wo sigal!» ²⁰ Na xanbi, Misira mangε naxa Iburama xa fe fala a xa korogbae be. E naxa a ragbengen, a tan, a xa ginε, nun a harige birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Na temui Iburama naxa keli Misira, a siga Negewi gbengberen yire mabiri. A naxa a xa ginε nun a harige birin xanin a xun ma. A xunya xa di Loti fan naxa a mati naa. ² Iburama nu bara findi banna ra. Xurusee, gbeti, nun xema nu na a yi ra. ³ A naxa keli Negewi, a nu a xa jere tagi isuxu, sigafe ra ⁴ yire nde Beteli nun Ayi tagi, a nu bara serexebade ti dennaxe. Menni Iburama naxa Alatala maxandi a xili ra.

⁵ Loti, naxan nu na Iburama foxo ra, a fan findixi xurusee nun kiri banxie kanyi nan na. ⁶ Iburama xa xuruse goore nun Loti xa xuruse goore nu gbo na boxi be. E mu nu noma lude yire keren sonon. ⁷ Sonxoe naxa mini Iburama xa xuruse demadonyie a nun Loti xa xuruse demadonyie tagi. Kanaankae nun Perisikae fan nu na mēni na waxati.

⁸ Iburama naxa a fala Loti be, «Won naxa konge, won ma xuruse demadonyie fan mu lan e xa konge, barima won tan ngaxakerenma nan won na. ⁹ Yi boxi birin nan i ya i yi ki. Won naxan nabama, won xa fatan. Xa i siga koola ma, n tan sigama yirefanyi nan ma. Xa i siga yirefanyi ma, n tan siga koola ma.»

¹⁰ Loti naxa a ya rasiga, a naxa sa Yuruden mere to. Ye nu na na a fanyi ra. Beenu Alatala xa Sodoma nun Gomora kana, na boxie nu fan han Sowari biri. Na nu luxi alo Misira boxi, alo Alatala xa yire yailanxi. ¹¹ Na kui Loti naxa Yuruden mere sugandi a yete be. A naxa siga sogetede mabiri. Iburama nun Loti fatan na ki ne. ¹² Iburama naxa lu Kanaan boxi ma, Loti naxa lu Yuruden mere taee tagi. Loti naxa a xa kiri banxie ti Sodoma fe ma. ¹³ Sodomakae nu bara kobi a gbe ra, e nu bara findi yunubitoe belebele ra Alatala be.

¹⁴ Iburama nun Loti to fatan, Alatala naxa a masen Iburama be, «I ya ti sogetede ra, sogeorode, yirefanyi, nun koola. ¹⁵ I boxi naxan birin toxi, n a fima i tan nun i bonsoe ma abadan. ¹⁶ N i bonsoe rawuyama ne alo xube naxan na boxi ma. Xa mixi nde noma xube kontide, a noma ne i bonsoe konti fan kolonde. ¹⁷ Keli, i boxi jere, a kuyeya nun a gboya, i xa a birin mato barima n a fima i tan nan ma.» ¹⁸ Na temui Iburama naxa kiri banxi yire masara. A naxa sabati wuri belebele ndee mabiri naxan na Mamire nun Hebron fe ma. A naxa serexebade yailan naa Alatala be.

14

Iburama Loti ratangafe

¹ Na waxati Babilōn bōxi mangε Amarafeli, Elasari bōxi mangε Ariyoki, Elama bōxi mangε Kedorolameri, nun Goyin bōxi mangε Tidali, yi mangε naani naxa saatε tongo e boore bε mangε suuli ndee gerefe ra. ² Na mangε suuli nan ya: Sodoma mangε Bera, Gomora mangε Birisa, Adamaha mangε Sinabu, Seboyimi mangε Semeberi, nun Bela mangε Sowari. ³ Yi mangε suuli naxa e malan gulunba nde kui naxan xili Sidimi, Fōxōe Baa na dēnnaxε to. ⁴ Kabi jε fu nun firin yi mangε suuli nu na mangε Kedorolameri xa nōε bun ma, kōnō jε fu nun saxan nde e naxa muruta a xa mangεya ma.

⁵ A jε fu nun naani nde, mangε Kedorolameri nun mangε naxee nu na a sεeti ma, e naxa siga gere sode. E naxa nō a birin na: Refaka naxee nu na Asiteroti Karanayimi, Susika naxee nu na Hami, Emika naxee nu na Sawe Kiriyatayimi, ⁶ a nun Xorika naxee nu na geya ma Seyiri biri han Paran gbengberen yire fε ma. ⁷ Na xanbi e naxa gbilen, e naxa siga En Misapati, naxan xili Kadesi. E naxa nō Amalekikae ra, a nun Amorika naxee nu sabatixi Xasason Tamari.

⁸ Na tεmui, Sodoma mangε, Gomora mangε, Adamaha mangε, Seboyimi mangε, a nun Bela mangε (Bela xili Sowari), e naxa e malan gulunba kui naxan xili Sidimi yi mangε suuli gerefe ma: ⁹ Elama mangε Kedorolameri, Goyin mangε Tidali, Babilōn mangε Amarafeli, nun Lasa mangε Ariyoki. Na mangε naani naxa yi mangε suuli gere. ¹⁰ Yilie nu na Sidimi gulunba kui, dole nu na e kui. Sodoma mangε nun Gomora mangε to e gi, e naxa fa bira na yilie kui. Mixi dōnxōe naxa e gi sigafe ra geya fari. ¹¹ Na mangε naani naxee geeni, e naxa Sodoma nun Gomora harige nun e xa baloe birin tongo, e siga. ¹² E naxa Iburama xunya xa di Loti fan suxu a nun a harige birin, barima a nu sabatixi Sodoma nan kui.

¹³ Mixi nde naxa nō a gide, a sa na fe birin tagi raba Iburama Eburuka bε. Na waxati, Iburama nu sabatixi Mamire Amorika xa wuri bili belebelee nan bun ma. Mamire nun a ngaxakerenyie Esekoli nun Aneri, e nun Iburama nu bara saatε tongo e boore bε. ¹⁴ Iburama to a mε e bara a xunya xa di xεmεma Loti suxu, a naxa sōōri kεmε saxan sōōri fu nun solomasaxan tongo, naxee nu barixi a xa mixie ya ma. E naxa siga na mangεe fōxō ra han taa naxan xili Dana. ¹⁵ Kōe ra Iburama naxa a xa sōōrie itaxun, e naxa na mangεe tεrεnna gere ra. E naxa nō na mangεe matutunde han Hobā, Damasi kōōla ma. ¹⁶ Iburama naxa nō na harige birin masōtōde. A naxa gbilen a xunya xa di Loti ra, a harige, a xa ginε, nun a xa mixi birin.

Iburama nun Melekisedeki

¹⁷ Iburama to gbilen xun nakeli kui kelife mangε Kedorolameri gere de nun mangε naxee nu na a sεeti ma, Sodoma mangε naxa siga a ralande gulunba kui naxan xili Sawe. Menni xili nε «Mangε xa gulunba.»

¹⁸ Na xanbi, Salamu mangε Melekisedeki naxa fa taami nun wεni ra Iburama bε. Ala Xili Xungbe Kanyi xa sεrεxεdubε nan nu na Melekisedeki ra. ¹⁹ A naxa duba Iburama bε a falafe ra,

«Ala Xili Xungbe Kanyi,
naxan koore nun bōxi daaxi,
a xa barakε sa Iburama ma.

²⁰ Tantui na Ala Xili Xungbe Kanyi bε,
naxan i yaxuie rayarabixi i bε.»

Na tεmui, Iburama naxa farilε fi Melekisedeki ma a naxan sōtō na gere kui.

²¹ Sodoma mangε naxa a fala Iburama bε, «N ma mixie ragbilen n ma, kōnō naafuli tan xa lu i bε.» ²² Iburama naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, Ala Xili Xungbe Kanyi naxan koore nun bōxi daaxi, ²³ n mu sese tongoma naxan findi i gbe ra, hali luuti di, xa na mu a ra sankiri luuti, alako i naxa fa a fala, «N bara Iburama findi banna ra.» ²⁴ N mu sese tongoma, fo n ma sōōrie naxan donxi. I man xa Aneri, Esekoli, nun Mamire gbe so e yi ra, barima e fan nu na n sεeti ma.»

¹ Na xanbi Alatala naxa mini Iburama ma, a naxa a masen a bε, «Iburama i naxa gaaxu, n tan nan na i kantama ra. I sare xungbe sōtōma nε.» ² Iburama naxa a yaabi, «Marigi Alatala, i munse ɲanigexi n bε a fife ra n ma? N to yi ki, di yo mu na n bε. Mixi mu na n bε naxan n kε tongoma fo n ma walikε Eliyeleri Damasi. ³ I mu di yo fixi n tan ma. Naxan barixi n ma banxi kui, na nan findima n kε tongoma ra.» ⁴ Alatala naxa a yaabi, «Ade, na mu findima i kε tongoma ra de. I bari di yati nan fama findide i kε tongoma ra.» ⁵ Alatala naxa Iburama ramini a xa kiri banxi bun ma, a naxa a masen a bε, «I ya rate koore ma. I xa tunbuie kōnti xa i nōma e kōnti kolonde.» A man naxa a masen a bε, «Tunbuie gboxi ki naxε koore ma, i bōnsōε fan wuyama na ki nε.» ⁶ Iburama naxa la Alatala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a bε.

⁷ Ala naxa a masen a bε, «N tan nan na Alatala ra, naxan i ramixi Uru taa kui Babilōn bōxi ma. N bara i xanin bōxi ma, n dēnnaxε fixi i ma.» ⁸ Iburama naxa a Marigi Alatala maxōrin, «N na kolonma di, n fama na sōtōde?»

⁹ Alatala naxa a masen a bε, «Fa ninge ginε, si ginε, nun yεxεε kontonyi ra, naxee bara ɲε saxan saxan sōtō. I man xa fa ganbε nun kolokonde lanma ra.» ¹⁰ Iburama naxa fa na subee ra. A naxa ninge, si ginε, nun yεxεε kontonyi ixaba a tagi. A naxa na sube bolonyie sa e boore ya i, kōnō a mu na xōnie tan ixaba. ¹¹ Yubεε naxa fa, e goro na sube faxaxi yire, kōnō Iburama naxa e birin keru naa. ¹² Soge to nu dulafe, xi xōli naxa dangi Iburama ma dungbεn. Dimi naxa sin a ma, gaaxui xungbe naxa a suxu.

¹³ Alatala naxa a masen a bε, «A kolon, i bōnsōε fama sigade bōxi gbεtε ma e xōnyi mu dēnnaxε ra. E findima nε konyie ra na bōxi ma. E fe xōnε mōoli birin sōtōma nε mēnni ɲε kεmε naani bun ma. ¹⁴ Kōnō n fama nε na bōxikae makiitide, i bōnsōε findima konyie ra dēnnaxε. Na dangi xanbi, i bōnsōε kelima nε naa, e fa naafuli xungbe xanin e xun ma. ¹⁵ I tan fama nε bōɲesa sōtōde, i man simaya xōnkuye sōtōma nε, han i sa ragatama tēmui naxε. ¹⁶ Amōrikae xa yunubi na gbo yε tēmui naxε, i bōnsōε tolontolonyie fama gbilende kelife e xa konyiya kui.»

¹⁷ Soge to bara dula, kuye bara ifōrō, tuuri nun tε naxa dangi sube bolonyie tagi. ¹⁸ Na lōxōε, Alatala naxa yi saatε tongo Iburama bε, «N bara yi bōxi fi i bōnsōε ma, keli Misira xure ma, sa dōxō Efirati xure belebele ra.» ¹⁹ Si dōxō wuyaxi nan nu na na bōxi ma. Na sie nan ya: Keni, Kenisi, Kadamon, ²⁰ Xiti, Perisi, Refa, ²¹ Amori, Kanaan, Girigasa, nun Yebusu.

16

Sumayila xa bari

¹ Sarayi mu nu di yo bari a xa mōri Iburama bε. Konyi ginε Misiraka nu na Sarayi yi ra, naxan xili Hagara. ² Sarayi naxa a fala Iburama bε, «I bara a to, Alatala mu di bari fe ragirixi n tan ma. Kōnō tēmunde n nōma di sōtōde n ma konyi ginε saabui ra i bε. Wo xa lu yire keren to kōε ra.» Iburama naxa tin Sarayi xa wōyεnyi ra. ³ Sarayi naxa a xa konyi ginε Hagara Misiraka tongo, a naxa a so a xa mōri Iburama yi ra, a xa findi a xa ginε ra. Iburama nu bara ɲε fu raba Kanaan bōxi ma.

⁴ Iburama nun Hagara naxa xi yire keren, na nan findi Hagara bε tεεgε ra. Hagara to bara a kolon a a bara tεεgε, a naxa yo a kanyi ma, a naxa a mato mato ki kobi ra. ⁵ Sarayi naxa a fala Iburama bε, «I tan nan a niyaxi yi bōtε raba xa ilan n na! N tan nan n ma konyi ginε fixi i ma a xa findi i xa ginε ra. Kabi a naxa a kolon a furuxi, a fa fe kobi nan tun ilanma n na. Alatala xa won tan firinyi makiiti.» ⁶ Iburama naxa a xa ginε yaabi, «I xa konyi ginε na a ra. I wama fe naxan birin xōn ma, i xa na raba a ra.» Sarayi naxa a waxōnfe kobi birin naba Hagara ra, han a naxa a gi.

⁷ Alatala xa malekε naxa Hagara li dulonyi nde fε ma Suru kira xōn ma gbengberen yire. ⁸ Malekε naxa Hagara maxōrin, «Sarayi xa konyi ginε Hagara, i kelixi minden? I sigafe minden?» Hagara naxa malekε yaabi, «N nan n gixi n kanyi nan ma.» ⁹ Alatala xa malekε naxa a masen Hagara bε, «I man xa gbilen i kelide, i sa i magoro i kanyi bε.»

¹⁰ Alatala xa malekε naxa a fala a bε, «N fama bōnsōε wuyaxi fide i ma, i mu nōma naxan kōnti kolonde.» ¹¹ Alatala xa malekε man naxa a fala a bε, «I tεεgεxi nε yi ki.

I fama di sōtōde.

I na di xili sama nε Sumayila,

barima Alatala bara i xui mε i xa marayaagi kui.

¹² I xa di findima geresoe ra

alō wulai soe a rabama ki naxε.

A mixi birin gerema nε,

birin a tan fan gerema nε.

A xunyae fan a gerema nε.»

¹³ Hagara naxa xili sa Alatala xun, naxan wōyεn a bε, «Alatala naxan n toxi.» A naxa a fala, «N bara n toma to.» ¹⁴ Na nan a toxi e na kōlōnyi xili falama, «Ala n̄i n̄e naxan n toxi.» Na kōlōnyi na Kadesi nun Bereda nan tagi. ¹⁵ Hagara naxa di sōtō Iburama bε. Iburama naxa a xili sa Sumayila. ¹⁶ Iburama nu bara n̄e tongo solomasaxan nun senni sōtō simaya ra, Hagara fa na di sōtō a bε.

17

Iburama xili masarafe

¹ Iburama to bara n̄e tongo solomanaani nun solomanaani sōtō simaya ra, Alatala naxa mini a ma, a fa yi masen a bε, «N tan nan na Ala s̄enbε Kanyi ra. I ma n̄e n ya tode ra tinxinyi kui. ² N fama nε saatε tongode won firin tagi. N fama bōnsōε gbegebe fide i ma.» ³ Iburama naxa a xinbi sin, a yatagi rafelen bōxi. Alatala naxa a masen a bε, ⁴ «N bara yi saatε tongo i bε. I fama nε findide si wuyaxi baba ra. ⁵ I xili mu falama sōnōn Iburama, i xili fama nε falade Iburahima, barima n i findima si wuyaxi baba nan na. ⁶ N fama nε i findide n̄ama gbegebe baba ra. I fama nε die sōtōde naxee findima si wuyaxi ra, mangεε fan fama nε minide i xa die ya ma. ⁷ N nan n ma saatε mabanbanma nε won firin tagi, hali i dangi xanbi, a nun i bōnsōε, gbilen nee fan bōnsōε bōnsōε. A findima saatε ra dan mu na naxan ma. Na kui, n tan nan na i Marigi Ala ra. N tan nan na i bōnsōε Marigi Ala ra, hali i dangi xanbi. ⁸ N fama nε yi bōxi fide i tan nun i bōnsōε ma, wo faxi sabatide d̄ennaxε. Kanaan bōxi birin findima nε wo gbe ra abadan. N tan nan na i bōnsōε Marigi Ala ra.»

⁹ Ala man naxa a masen Iburahima bε, «I tan nun i bōnsōε, gbilen na fan bōnsōε bōnsōε, wo lan nε wo xa n ma saatε ratinmε. ¹⁰ Won ma saatε nan ya, n naxan saxi wo ma, wo lan wo xa naxan natinmε, i tan nun i bōnsōε: Naxan birin findixi xεmε ra wo ya ma, e birin lan nε e xa sunna. ¹¹ Wo xa sunna findima saatε tōnxuma nan na wo tan nun n tan tagi. ¹² Keli wo tan ma, a sa dōxō wo bōnsōε bōnsōε ra, di xεmε naxan birin barima, a lanma e xa sunna xi solomasaxan nde. Na s̄eriyε lan nε a xa sa wo xa konyie ma naxee na wo yi ra, naxee barixi wo xōnyi, a nun konyi naxee saraxi bōxi gbεtε ma, hali a mu fa na i bōnsōε xa ya ma. ¹³ Na kui, konyi naxan barixi i xōnyi a nun i na naxan fan sara, e birin lan nε e xa sunna alako n ma saatε tōnxuma xa lu wo fate ma abadan. ¹⁴ Xεmε naxan na lu a fate mu sunna, a fama nε raminide a bōnsōε ya ma, barima a mu n ma saatε rakamalixi.»

¹⁵ Na xanbi, Ala naxa a masen Iburahima bε, «I naxa Sarayi xili fala i xa ginε xun ma sōnōn de, a fa xili nε kōrε Sara. ¹⁶ N barakε sama a xa fe, a fa di xεmε bari i bε. N barakε sama nε Sara xa fe, a fama findide si gbegebe nga ra. Si dōxō wuyaxi mangεε fama nε minide a xa die ya ma.»

¹⁷ Iburahima naxa a yatagi rafelen bōxi ma, kōnō a naxa yele, a fa a fala a bōn̄e ma, «N tan naxan bara n̄e kεmε sōtō simaya ra, n nōma di nde sōtōde sōnōn? Sara naxan bara n̄e tongo solomanaani sōtō simaya ra, a fan nōma di nde baride fa?» ¹⁸ A naxa a fala Ala bε, «I n̄engi sa Sumayila xōn ma. Na bara n wasa.» ¹⁹ Ala naxa a yaabi, «Ade! I xa ginε Sara fama di xεmε baride i bε i naxan xili sama Isiyaga. N nan n ma saatε mabanbanma nε n tan nun a tan tagi, a nun a bōnsōε ra hali a faxa xanbi. Saatε nan na ki naxan mu

kanama abadan. ²⁰ N bara i xa maxandi suxu Sumayila xa fe ra. N barakε sama nε a xa fe, n man fa di gbegbe barife ragiri a ma, n bɔnsɔε wuyaxi fima nε a ma. A findima nε mangε di fu nun firin baba ra, a nun si xungbe kanyi ra. ²¹ Kɔnɔ, naxan findi n ma saate ra, n fama a mabanbande n tan nun Isiyaga nan tagi, Sara fama di xεmε naxan baride i bε tamuna yi waxati.» ²² Ala to gε na masenyi ra, a naxa keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima naxa a xa di Sumayila tongo, a nun a xa konyi naxee barixi a xɔnyi, a nun a naxee saraxi. Xεmε naxan birin na a xa banxi kui, a naxa e birin sunna na lɔxɔε alɔ Ala a yamari ki naxε. ²⁴ Iburahima fan naxa sunna. Iburahima sunna tεmui naxε, a nε tongo solomanaani a nun solomanaani nan nu na a ra. ²⁵ Sumayila sunnama tεmui naxε, a nε fu nun saxan. ²⁶ E naxa e birin sunna lɔxɔε keren, ²⁷ a nun xεmε naxan birin nu na Iburahima xa banxi kui, konyi naxee barixi a xɔnyi, a nun a naxee fan saraxi kelife si gbεtεε ma.

18

Alatala xa masenyi Isiyaga bari ki xa fe ra

¹ Alatala mini nε Iburahima ma Mamire, wuri bili belebele na dεnnaxε. Na tεmui, Iburahima nu dɔxɔxi a xa kiri banxi sode dε ra kuyefure tεmui yanyi ra. ² A to xεmε saxan to fa ra, a naxa keli mafuren, a sa e ralan. A naxa a igoro e bε bɔxi ma. ³ A naxa a masen e bε, «N Marigi, n bara wo maxandi, wo xa wo malabu n tan wo xa konyi xɔnyi, ⁴ n xa fa ye ra wo bε alako wo xa wo sanyie maxa. Wo man xa foye tongo yi wuri bun ma. ⁵ N xa fa taami ra wo xɔn ma alako wo nɔma sɛnbε sɔtɔde ki naxε. Na xanbi, wo fa siga wo xa nεra ra. Na kui wo a kolonma wo xa konyi nan n na.» Na xɔnε naxa a ratin, «Won bara lan na ma. I naxan falaxi, a raba.»

⁶ Na nan lan, Iburahima naxa gbilen mafuren a xa kiri banxi kui. A naxa a masen a xa ginε Sara bε, «I xulun. I farin fanyi sigaati ya tongo solofere yailan taami ra.» ⁷ Na xanbi, a naxa a gi, a siga ninge gɔɔrε, a sa ninge sube bɔrɔxɔxi fate fanyi keren tongo. A naxa na ninge so a xa walikε yi ra, a xa a faxa, a xa a yailan donse ra. ⁸ Na sube to bara gε ninde, Iburahima naxa a tongo, a a so xɔnε yi ra, a nun xɔnε xinbeli nun xɔnε bɔnbɔxi. E na na donse donfe, Iburahima naxa ti e sεeti ma wuri bun ma.

⁹ Na xɔnε naxa Iburahima maxɔrin, «I xa ginε Sara na minden?» A naxa e yaabi, «A na kiri banxi bun ma.» ¹⁰ Na xɔnε mixi keren naxa a masen Iburahima bε, «N man gbilenma tamuna yi nɔndɔn tεmui. Na tεmui i xa ginε fama di xεmε baride i bε.» Sara nu tixi Iburahima xanbi ra kiri banxi sode dε ra, a tuli matixi e xa wɔyenyi ra. ¹¹ Iburahima nun Sara nu bara gε foride. Sara mu nu nɔma di baride sɔnɔn. ¹² Sara to na mε, a naxa ye a yεtε ma, «N tan na ki naxε yi ki n bara gε tagande. N ma xεmε fan bara findi xεmε fori ra. Muxu tan di bari tεmui bara dangi.»

¹³ Alatala naxa a masen Iburahima bε, «Sara yelexi munfe ra? A a falaxi munfe ra, a tan mu nɔma di baride sɔnɔn, barima a bara gε tagande? ¹⁴ Na fe na na Alatala mu nɔma naxan nabade? N na fa tamuna i xɔnyi be yi tεmui, Sara fama nε di baride.» ¹⁵ Sara naxa gaaxu, a naxa wule fala, «N mu yelexi de.» Alatala naxa a masen a bε, «Iyo, i yelexi nε!»

¹⁶ Na xɔnε naxa ti kira xɔn ma, e naxa e xunsa Sodoma taa ma. Iburahima naxa siga e matide. ¹⁷ Alatala naxa a masen, «N nɔma a nɔxunde Iburahima ma, n wama naxan nabafe? ¹⁸ A fama nε findide si belebele sɛnbεma ra. N fama nε barakε sade si birin ma a tan saabui ra. ¹⁹ N na a sugandixi nε, alako a xa nɔ yaamari sade a xa die nun a bɔnsɔεε ma, e xa nɔ e nεngi sade n ma sɛriyε xɔn ma tinxinyi kui. Na tεmui, n tan Alatala, n fama nε n ma laayidi rakamalide n naxan tongoxi Iburahima bε.» ²⁰ Alatala naxa a masen Iburahima bε, «Fe naxan falaxi Sodomakae nun Gomorakae xun, fe magaaxuxi na a ra. E xa yunubi bara gbo han, ²¹ n fama gorode n xa sa a mato fe naxan birin falaxi e xun ma, xa a na na ki nε.»

²² Xɔnε firin naxa keli e nu na dεnnaxε, e naxa siga Sodoma. Kɔnɔ Alatala nun Iburahima naxa lu yire keren. ²³ Iburahima naxa a maso Alatala ra, a naxa a masen a bε, «Alatala, i fama nε mixi kobi nun mixi tinxixi birin sɔntɔde? ²⁴ Tεmunde mixi tongo suuli na Sodomakae ya ma naxee findixi mixi matinxinxie ra. I fama nε na taa

kanade? I mu nōma dijɛde Sodoma ɲama ma na mixi matinxinxi tongo suuli xa fe ra?
²⁵ Ade, a mu lan i xa mixi kobi nun mixi tinxinxi faxa ki keren. A mu lan kiiti keren xa sa mixi kobi nun mixi tinxinxi ma. A mu lan i xa na raba. Naxan duniɲa birin makiitima, a rabama nɛ tinxinyi kira ra.» ²⁶ Alatala naxa yaabi ti, «Xa n mixi matinxinxi tongo suuli li Sodoma taa kui, n fama nɛ dijɛde Sodoma mixi birin ma na mixi tongo suuli xa fe ra.»

²⁷ Iburahima man naxa wɔyɛnyi tongo, «N Marigi, n bara i maxandi i xa nɔ dijɛde n bɛ, n xa nɔ yi masenyi tide i bɛ, ba n tan kelixi xube nun bɛndɛ nɛ. ²⁸ I sa a lima mixi tongo suuli xa mu mixi matinxinxi ra, tɛmunde fo mixi tongo naani a nun suuli. Na mixi suuli naxan luma na ki, i fama nɛ na taa kanade nee xa fe ra?» Alatala naxa a masen, «N mu na kanama xa n mixi matinxinxi tongo naani a nun suuli li naa.»

²⁹ Iburahima man naxa a maxɔɔɔɔ, «Tɛmunde i mixi tongo naani nan lima naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama na kanade na mixi tongo naani xa fe ra.»

³⁰ Iburahima naxa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, i naxa xɔnɔ xa n man fa wɔyɛnyi nde masen i bɛ. Tɛmunde i fama mixi tongo saxan nan lide naa.» Alatala naxa a masen a bɛ, «N mu fama na kanade xa n mixi matinxinxi tongo saxan li naa.»

³¹ Iburahima naxa a masen, «Marigi i xa i haake to n bɛ n ma bɔɲɛ xɔɔɔɔɔ ma. Tɛmunde wo mixi mɔxɔɲɛn nan lima naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama na taa kanade na mixi mɔxɔɲɛn xa fe ra.»

³² Iburahima man naxa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, i naxa xɔnɔ. N ma maxɔɲinyi dɔnɔɔɔ nan yi ki i bɛ. Tɛmunde, i mixi fu nan lima naa.» Alatala naxa a masen Iburahima bɛ, «N mu fama na taa kanade na mixi fu xa fe ra.» ³³ E to gɛ na masenyi ra, Alatala naxa siga, Iburahima fan naxa gbilen a xɔnyi.

19

Sodoma nun Gomora xa kasarɛ

¹ Nunmare tɛmui, na malekɛ firinyie naxa so Sodoma. Loti nu dɔxɔxi na taa sode dɛ ra. A to malekɛe to fa ra, a naxa keli a sa e ralan kira ra. A naxa a igoro bɔxi ma e bɛ.
² Loti naxa a masen e bɛ, «N bara wo maxandi wo xa tin n xa wo yigiya n xɔnyi. Wo nōma wo sanyie maxade, wo wo malabu. Tina gɛɛɛɛgɛ wo kurun wo xa biyaasi ra.» Malekɛɛ naxa a yaabi, «Ade! Fo muxu xa xi taa tagi nɛ to kɔɛ ra.»

³ Kɔnɔ Loti naxa a maxɔɔɔɔ han e naxa siga a xɔnyi. A naxa donse fanyi rafala e bɛ, a naxa taami lɛbinitare gan. E naxa e dɛge. ⁴ Sa tɛmui mu nu a lixi, Sodomakae naxa Loti xa banxi rabilin. Keli sɛgɛtalae ma, a sa dɔxɔ xɛmɔxie ra, e birin nu na naa. ⁵ E naxa Loti xili, e a maxɔɲin, «Na mixie na minden, naxee soxi i xɔnyi to nunmare ra? E ramini muxu ma, muxu xa kafu yire keren.» ⁶ Loti naxa mini a xa banxi kui, a ti naadɛ ra, a naadɛ ragali a xanbi ra. ⁷ A naxa a masen e bɛ, «Ade! N ngaxakerenyie, wo naxa fe ɲaaxi raba. ⁸ N ma di ginɛ firinyie na be naxee mu nu xɛmɛ fe kolon. N bara tin a ra n xa nee sa wo sagoe, wo xa wo waxɔnfe birin naba e ra, alako wo naxa sese raba n ma xɔɲɛe ra. N tan bara findi e yatigi ra.»

⁹ Na mixie naxa a fala Loti bɛ, «Mini muxu tagi. Xɔɲɛ nan i ra be. I mu nōma kiiti sade muxu ma. Xa i mu i kata, muxu fama fe xɔnɛ dɔxɔde i ma dangife e tan na.» E naxa sonson Loti ma, alako e xa naadɛ kana. ¹⁰ Na malekɛ firinyie naxa Loti suxu, e naxa a raso banxi kui, e naadɛ balan e xun ma. ¹¹ Malekɛɛ naxa gali radɔnɔxu, naxee nu tixi naadɛ ra. Keli sɛgɛtalae ma, sa dɔxɔ xɛmɔxie ra, e mu nu sese toma fa. Kira naxa ifu e ma.

¹² Na malekɛ firinyie naxa Loti maxɔɲin, «I xa mixi nde na be? I xa i xa di birin namini yi taa kui. I xabilɛ xa keli be, ¹³ barima muxu fafe yi taa kanade. Yi taakae xa wali kobi bara findi seedeɲɔxɔya ra Alatala bɛ. Alatala man muxu rasanbaxi nɛ, muxu xa fa yi taa kana.» ¹⁴ Loti naxa siga a fala a xa die xa mɔrie bɛ, «Wo keli be mafuren! Alatala na fafe be kanade yakɔsi.» E naxa a maɲɔxun a na gbɛntɛnfe nɛ.

¹⁵ Na subaxɛ ma, malekɛɛ naxa gbata Loti ra, e naxa a masen a bɛ, «Keli, i xa ginɛ tongo, a nun i xa di ginɛ firinyi naxee na be. Wo xa keli be alako wo naxa sɔntɔ a nun yi

taa mixi kobie ra.» ¹⁶ A to nu wama bufe, malekēe naxa Loti suxu a bēlēxe ma, a nun a xa ginē, sa a xa di ginē firinyie xun ma. E naxa e ramini taa kui, barima Alatala nu bara kinikini e ma.

¹⁷ Malekēe to e ramini, keren naxa a masen Loti bē, «I gi, alako i xa i nii ratanga. I naxa i kobe rato de! I naxa i mati yi taa yire yoe. Xa i mu wama i xa sōntō, siga na geya yire.»

¹⁸ Loti naxa a fala, «Ade, n Marigi, n bara i maxandi, n mu nōma na rabade. ¹⁹ N a kolon, i bara hinne i xa konyi di ra. I bara kinikini n ma a gbegebe ra. I bara n nii ratanga. Kōnō, n tan mu nōma n gide han geya ma, xa na mu a ra n faxama nē. ²⁰ I bara na taa lanmadi to naxan makōrexi won na? N nōma na tan lide. A lu n xa siga naa, n nii xa ratanga. A mato, taa xurudi xa mu a ra?» ²¹ Malekē naxa a yaabi, «N bara tin na birin na. N mu na taa kanama. ²² Siga mafuren. Han i sa soma tēmui naxē, n mu fefe rabama.» Na taa xili saxi nē Sowari, barima a xurun. ²³ Soge nu tefe tēmui naxē, Loti naxa so Sowari taa kui.

²⁴ Na tēmui, Alatala naxa sooda nun tē ragoro Gomora taa nun Sodoma taa ma. ²⁵ A naxa na taae tuxunsan, keli sansie ma, a sa dōxō mixie ra naxee birin sabatixi na taae kui. ²⁶ Loti xa ginē naxa a kobe rato, na nan lan a naxa findi fōxe xuti ra.

²⁷ Na subaxē ma, Iburahima naxa keli, a a xunsa yire ma a nun Alatala dē masara dēnnaxē. ²⁸ A to a ya rasiga Gomora nun Sodoma ma, a nun na rabilinyi birin, a naxa tuuri gbegebe to te ra. ²⁹ Ala to na taae kana Loti nu sabatixi dēnnaxē, a a ratanga na gbaloe ma Iburahima xa fe nan na.

Loti nun a xa di ginē firinyie

³⁰ Loti nu bara gaaxu lufe ra Sowari taa kui. A naxa keli naa, a siga geya fari. A naxa sabati a nun a xa di ginē firinyie ra fōnmē nde kui gēmē longori ra. ³¹ Lōxōe nde, a xa di ginē singe naxa a fala a xunya bē, «Won baba bara fori. Won na dēnnaxē yi ki, xēmē yo mu na won dōxōma naxan xōn alō adama darixi a ra ki naxē. ³² Fa be, won xa won baba rasiisi alako won xa xi a xōn ma, alako won xa di fi a ma naxan findima a bōnsōe ra.» ³³ Na kōe ra, e naxa e baba rasiisi. A xa di ginē singe naxa xi a baba xōn ma. A mu a xun ma fe yo kolon, a xa di sa tēmui, nun a keli tēmui.

³⁴ Kuye to iba, a xa di ginē singe naxa a fala a xunya bē, «A bara jōn, n tan nun n baba bara xi yire keren to. To kōe ra, i nun won baba fama xide yire keren. Na tēmui won nōma bōnsōe fide a ma.» ³⁵ Na kōe man na, e naxa e baba rasiisi. A xunya fan naxa xi a baba xōn ma. A mu a xun ma fe yo kolon, a xa di sa tēmui, nun a keli tēmui.

³⁶ Loti xa di ginē firinyie naxa furi tongo e baba xa di ma. ³⁷ Na di ginē singe to di bari, a xili naxa sa Mowaba. Na nan findi Mowabakae birin benba ra. Han yakōsi e na na. ³⁸ A xa di ginē firin nde fan naxa di bari, a xili naxa sa Ben Ami. Na nan findi Amonikae birin benba ra. Han yakōsi e na na.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima naxa siga Negewi bōxi ma, a sabati Kadesi nun Suru tagi. Na dangi xanbi a naxa siga Gerara, a saxanyi raba mēnni. ² Iburahima naxa a fala mēnnikae bē a xa ginē Sara xa fe ra, «N xunya ginēma nan a ra.» Na kui Gerara mangē Abimeleki naxa Sara tongo.

³ Kōe to so, Ala naxa a masen Abimeleki bē xiye kui, «I fama nē faxade yi ginē xa fe ra, i naxan tongoxi, barima xēmē taa idōxōe na a ra.» ⁴ Na tēmui Abimeleki mu nu a makōrexi a ra. A naxa a yaabi, «N Marigi, i fama nē si tinxinxi xa fe kanade? ⁵ Iburahima a masen nē n bē, a yi ginē a xunya ginēma nan lanxi a ma. Ginē fan naxa a fala n bē, a taara nan lanxi Iburahima ma. N naxan nabaxi, n na rabaxi n bōje fiixe nan na.» ⁶ Ala man naxa a masen a bē na xiye kui, «N tan yati, n na kolon i fe naxan nabaxi, fe kobi xa mu a ra. N tan nan man a niyaxi, i mu nōxi yunubi fe rabade n na. Na nan a toxi n mu a luxi i xa a findi i xa ginē ra. ⁷ Yakōsi, yi ginē ragbilen a xa mōri ma. Namijōnmē nan a ra. A fama nē Ala maxandide i bē, alako i nii ratangama ki naxē. Kōnō xa i mu a ragbilen a xa mōri ma, a kolon i fama nē faxade wo nun i xa denbaya birin.»

⁸ Abimeleki naxa keli sinnanyi ma, a naxa a xa konyie birin malan. Fe naxan birin dangixi, a na tagi raba e bε. Gaaxui gbegebe naxa e suxu. ⁹ Abimeleki naxa Iburahima xili a xōnyi. A naxa a maxōrin, «N yunubi mundun nabaxi i ra, i xa nō n tan nun n ma ɲama findide yunubitōε belebelee ra? I bara fe raba n na, fe naxan mu lan a xa raba. ¹⁰ Munfe a niyaxi i na rabaxi?» ¹¹ Iburahima naxa a yaabi, «N a fala nε mixi naxee birin na be, e mu gaaxuma Ala ya ra, e fama nε n faxade n ma ginε xa fe ra. ¹² Nōndi nan a ra, n xunya nan man lanxi a ma. Muxu birin baba keren, kōnō muxu nga keren mu a ra. Na nan a toxi a findixi n ma ginε ra. ¹³ Ala to bara n tongo n baba xōnyi, n naxa a masen n ma ginε bε, «Won na siga dεdε, yandi n bara i maxandi i xa a fala, n xunya nan lanxi i ma.»

¹⁴ Abimeleki naxa yεxεεε, sie, ningee, nun konyie tongo, a naxa e birin so Iburahima yi ra. A man naxa a xa ginε Sara ragbilen a ma. ¹⁵ A naxa a fala Iburahima bε, «N ma bōxi bara rabi i bε. I na wa lufe dεdε yi bōxi ma, i xa lu naa.» ¹⁶ A naxa a fala Sara bε, «I bara a to, n bara kōbiri kole wulu firin so i taara yi ra, alako yaagi xa ba i ya ra, i tan nun i malan boore birin tagi. Na kui i xun nakeli sōtōma nε.» ¹⁷ Iburahima to Ala maxandi, Ala naxa Abimeleki, a xa ginε, nun a xa konyie yalan, alako e man xa nō di baride. ¹⁸ Alatala nu bara dibaritareɲa ragiri Abimeleki xa mixie ma Iburahima xa ginε Sara xa fe ra.

21

Isiyaga xa bari

¹ Alatala naxa hinne Sara ra, a a xa laayidi rakamali a bε. ² Sara naxa tεεge. A xa mōri xa xεmεforiɲa kui, a naxa di bari Iburahima bε Ala waxati naxan fala a bε. ³ Iburahima naxa a xa di xili sa Isiyaga, Sara naxan sōtōxi a bε.

⁴ A naxa a xa di sunna a xi solomasaxan lōxōε alō Ala a yamari ki naxε. ⁵ Iburahima nu bara ɲε kεmε sōtō simaya ra, Isiyaga barixi tεmui naxε. ⁶ Sara naxa a fala, «Ala bara n nasεewa. Mixi yo na n ma di Isiyaga barife mε, muxu birin sεεwama nε.» ⁷ A man naxa a fala, «Nde nu nōma a falade Iburahima bε na tεmui, lōxōε nde fama a lide, Sara findima nε dingε ra? Kōnō n tan bara di fi a ma a xa xεmεforiɲa kui.»

Iburahima Hagara nun Sumayila kerife

⁸ Isiyaga to mō, e naxa a dε ba xijne ra. Iburahima naxa ɲεlεxin xulunyi belebele sa, a xa diyōre dε ba lōxōε. ⁹ Na tεmui Sara naxa Sumayila to yele ra, Misiraka Hagara di naxan barixi Iburahima bε. ¹⁰ Sara naxa a fala Iburahima bε, «Yi konyi ginε keri, a nun a xa di. Yi naxan yi ki, a mu lan a nun n ma di Isiyaga xa lu kε keren.» ¹¹ Na wōyenyi mu rafan Iburahima ma a xa di xa fe ra, ¹² kōnō Ala naxa a masen Iburahima bε, «I bōɲε naxa raɲaaxu i ma i xa konyi ginε nun a xa di xa fe ra. Sara na fe naxan birin fala i bε, a birin naba a bε, barima Isiyaga nan fama findide i bōnsōε ra. ¹³ N si fan naminima nε i xa konyi ginε xa di, barima i xa di nan lanxi a fan ma.»

¹⁴ Iburahima naxa keli subaxε ma. A naxa taami tongo a nun kiri gbōnfōε, ye na kui. A naxa na birin dōxō Hagara xun ma, a naxa di so a yi ra, a fa e birin nasiga. Hagara naxa a xun ti gbengberen yire ra dεnnaxε xili Beriseeba. ¹⁵ Ye to bara ɲōn a xa kiri gbōnfōε kui, a naxa a xa di lu wuri nde bun ma. ¹⁶ A naxa siga, a sa dōxō a xati ma yaamile keren ɲōndōnyi. A naxa a fala, «N mu nōma n ya tide n ma di ra, a xa faxa n ya xōri.» A naxa siga a sa dōxō a xati ma a nu wa ra. ¹⁷ Ala naxa na di wa xui mε koore ma. Ala xa malekε naxa Hagara xili, a naxa a maxōrin, «Hagara munse i sōtōxi? I naxa gaaxu barima Ala bara i xa di wa xui mε koore ma. ¹⁸ Keli, i xa mεeni i xa di ma, barima n fama a findide si belebele kanyi nan na.»

¹⁹ Ala naxa Hagara ya rabi, a naxa kōlōnyi nde to. A naxa kiri gbōnfōε tongo, a ye sa a kui, a nde fi a xa di ma. ²⁰ Ala naxa a ɲεngi sa Sumayila xōn ma. A naxa mō, a sa sabati gbengberen yire, dεnnaxε xili Paran. A naxa findi xali woli yi matinxinxi ra. ²¹ A nga naxa Misira ginε keren fen a bε.

Iburahima nun Abimeleki xa saatε

²² Na tɛmɔi Abimeleki nun a xa sɔɔri mangɛ Pikoli naxa a fala Iburahima bɛ, «I fefe yo rabama wo nun Ala na a ra. ²³ I rakali n bɛ Ala xili ra, fa sa xili ma i mu fama n yanfade, i mu n ma die yanfama, i mu n ma mamadie fan yanfama. I xa fe fanyi raba n bɛ a nun yi bɔxi mixie bɛ i na dɛnnaxɛ, alɔ n na raba i bɛ ki naxɛ.» ²⁴ Iburahima naxa a yaabi, «N bara n kali Ala ra.»

²⁵ Iburahima naxa kɔrɔsi raba Abimeleki ra fe ma a xa mixie naxan niyaxi a ra, a xa kɔlɔnyi bafe a gbɛɲa. ²⁶ Abimeleki naxa a yaabi, «N mu a kolon naxan na fe rabaxi i ra. I mu yi wɔyɛnyi falaxi n bɛ, fo to n tan fa na kolon.»

²⁷ Na nan lan, Iburahima naxa yɛxɛɛɛ nun ningee fi Abimeleki ma, e xa saatɛ tongo e boore bɛ. ²⁸ Iburahima naxa yɛxɛɛ solofere tongo, a naxa e sa a xati ma. ²⁹ Abimeleki naxa a maxɔrin, «I na yɛxɛɛ solofere saxi a xati ma munfe ra?»

³⁰ Iburahima naxa a yaabi, «N nee sofe nɛ i yi ra, alako i xa a kolon, fa sa xili ma, yi kɔlɔnyi naxan yi ki, n tan nan a gexi.»

³¹ Na nan a toxi, na taa xili falama Beriseeba, barima na mixi firinyie e rakali e boore bɛ mɛnni nɛ. ³² E to na saatɛ tongo e boore bɛ Beriseeba, Abimeleki nun a xa sɔɔri mangɛ Pikoli naxa ti kira xɔn ma gbilenfe Filisita bɔxi ma. ³³ Iburahima naxa tamare wuri bili keren si Beriseeba. A naxa Alatala maxandi a xili ra, Ala naxan na na. ³⁴ Iburahima ɲɛ gbegbe raba nɛ Filisita bɔxi ma.

22

Iburahima xa sɛrɛxɛ

¹ Na fe dangi xanbi, Ala naxa Iburahima mato. A naxa a xili, «Iburahima.» Iburahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»

² Ala man naxa a masen a bɛ, «I xa di Isiyaga tongo, i xa di kerenyi, naxan nafanxi i ma, i xa a xanin bɔxi ma dɛnnaxɛ xili Moriya, geya fari n na dɛnnaxɛ masen i bɛ. I xa a fi n ma sɛrɛxɛ gan daaxi ra.»

³ Subaxɛ ma Iburahima naxa keli, a naxa dɔxɔsɛ yailan a xa sofale fari. A naxa a xa walikɛ firin tongo a nun a xa di Isiyaga. Iburahima naxa yege ibɔɔ naxan findima tɛ xuruse ra sɛrɛxɛ bade. A naxa biyaasi fɔlɔ sigafe ra yire Ala dɛnnaxɛ masenxi a bɛ.

⁴ Na xi saxan lɔxɔɛ, Iburahima ya naxa ti na yire makuye ra, a sigafe dɛnnaxɛ. ⁵ A naxa a fala a xa walikɛ firinyie bɛ, «Wo tan nun sofale xa lu be. N tan nun n ma di, muxu na sigafe geya fari salide. Na tɛmɔi muxu man gbilenma han be.»

⁶ Iburahima naxa na yege dɔxɔ a xa di Isiyaga xun ma. A man naxa tɛ wole nun finɛ xanin. E ɲɛrɛfe e firin. ⁷ Isiyaga naxa a baba Iburahima xili, «N baba.» A naxa a ratin, «N tan nan ya, n ma di.» Isiyaga naxa a baba maxɔrin, «N bara a to yege nun tɛ xuruse na won yi ra, kɔnɔ yɛxɛɛ na minden won naxan bafe sɛrɛxɛ ra?»

⁸ Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, Ala yati nan yɛxɛɛ soma won yi ra, won naxan bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra.» E ɲɛrɛfe e firin.

⁹ E to yire li Ala dɛnnaxɛ masenxi Iburahima bɛ, Iburahima naxa sɛrɛxɛbade yailan, a yege sa a fari. A naxa a xa di Isiyaga xiri, a a sa sɛrɛxɛbade kɔn na, na yege fari. ¹⁰ Na xanbi, Iburahima naxa finɛ tongo, a naxa a bɛlɛxɛ itala a xa a xa di kɔn naxaba, ¹¹ kɔnɔ Alatala xa malekɛ naxa a xili koore ma, «Iburahima, Iburahima!» Iburahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»

¹² Malekɛ naxa a fala, «Yi sɛgɛtala lu naa. I naxa fefe ɲaaxi yo raba a ra. N bara a kolon i gaaxuma Ala ya ra. N man bara la a ra, i mu tondixi i xa di kerenyi fide n ma sɛrɛxɛ ra.»

¹³ Iburahima naxa a ya ragbilen a xanbi ra, a naxa yɛxɛɛ kontonyi to sansi longori ra, a ferɛ firinyi kankanxi sansi firi ra. A naxa siga, a sa na yɛxɛɛ kontonyi tongo, a fa a ra. A naxa na ba sɛrɛxɛ ra a xa di ɲɔxɔɛ ra. ¹⁴ Iburahima naxa na yire xili sa «Alatala mixi kima.» Na nan a toxi han yakɔsi a falama «Alatala mixi kima a xa geya fari.»

¹⁵ Alatala xa malekɛ man naxa gbilen Iburahima xili ra koore ma. ¹⁶ A naxa a masen a bɛ, «N bara n kali n yɛtɛ ra, Alatala xa masenyi nan ya. I to bara yi raba, i mu tondi i xa di kerenyi ma n bɛ, ¹⁷ n barakɛ sama nɛ i ma. I bɔnsɔɛ wuyama nɛ alɔ tunbui naxee

na koore ma, xa na mu a ra e gboma nE alō mEYEnyi naxan malanxi baa dE ra. I bōnsōE fama nE nōde e yaxuie ra. ¹⁸ N fama nE barakE sade duniᵓa si birin ma i bōnsōE saabui ra, barima i bara n xui ratinmE.»

¹⁹ Iburahima naxa gbilen a xa konyie yire. E birin naxa siga Beriseeba, barima Iburahima nu sabatixi mEnni nE.

²⁰ Na fe birin to dangi, Iburahima naxa a mE Milika die bari nE Iburahima xunya Naxori bE. ²¹ E xili nan ya: A xa di singe Usi, na xanbiratoe Busi, Arami baba Kemuweli, ²² Kesede, Haso, Pilidasi, Yidilafi nun Betuweli. ²³ Betuweli findi Rebeka baba nan na. Na di solomasaxanyi, Milika nan nee bari Iburahima xunya Naxori bE. ²⁴ Naxori xa konyi ginE nu xili nE Reyuma. A yi die nan bari: Teba, Gaxami, Taxasa, nun Maaka.

23

Iburahima xa mixi ragatade

¹ Sara to ᵓE kEmE ᵓE mōxōᵓEn a nun solofere nan soto simaya ra, ² a naxa laaxira Kiriyaᵓi Araba, Hebiron mabiri, Kanaan bōxi ma. Iburahima naxa a xa ginE ᵓōn fe raba. ³ Iburahima to gE wade a xa ginE bE, a naxa siga Xitikae xōn ma, a a fala e bE, ⁴ «XōᵓE nan lanxi n ma wo ya ma be. N bara wo maxandi, wo gaburi yire fi n ma, n nōma n ma ginE ragatade dEnnaxE.»

⁵ Xitikae naxa a yaabi, ⁶ «I tuli mati muxu ra a fanyi ra. Ala xa mixi nan i ra muxu ya ma. I na wa i xa ginE ragatafe muxu xa gaburi yire yoe, i sago na a ra. Muxu tan ya ma be, mixi yo mu na naxan nōma tondide i bE i xa ginE ragatade a xa gaburi yire.»

⁷ Iburahima naxa keli, a igoro bōxi ma Xiti bōnsōE ya i, naxee nu sabatixi na bōxi ma. ⁸ A naxa a fala e bE, «Xa wo bara tin, n xa n ma ginE ragata wo xa bōxi ma, wo xa n ma maxandi radangi Soxara xa di Eferon ma, ⁹ alako a xa Makipela fōnmE so n yi ra gaburi ra naxan na a xa xE fE ma. N a kolon a tan nan gbe lanxi mEnni ma. A xa na sara n ma wo ya xōri, alako birin xa a kolon na bōxi bara findi n ma mixi ragatade ra.»

¹⁰ Eferon Xitika nu tixi naa ᵓama tagi. A naxa Iburahima yaabi a xui itexi ra, alako Xitika naxee birin nu malanxi taa sode dE ra, e xa nō a xa wōyEnyi ramēde. ¹¹ A naxE, «N baba, n bara i maxandi, i tuli mati n na. N bara na xE nun na fōnmE fi i ma n bōnsōE ya xōri. I xa i xa ginE ragata mEnni.»

¹² Iburahima man naxa a igoro bōxi ma ᵓama birin ya xōri, ¹³ a a fala Eferon bE, «I xa i haakE to n bE. I xa xE masundi nan ya. Yandi, a rasuxu, alako n xa nō n ma ginE ragatade mEnni.»

¹⁴ Eferon naxa a yaabi, ¹⁵ «N baba, i tuli mati n na a fanyi ra. Bōxi naxan sare lanma gbeti kilo naani nun a tagi, sese mu na ki i tan nun n tan tagi. I xa ginE ragata naa tun!»

¹⁶ Iburahima naxa tin na sare ra Xitikae ya xōri. A naxa gbeti kilo naani nun a tagi maniya a bE. ¹⁷ Na xE naxan na Makipela fE ma, Mamire sogetede biri, fōnmE naxan na a nun wuri bili naxan birin sixi na naaninyi ra, ¹⁸ na birin naxa findi Iburahima gbe ra. Na Xitika naxee birin nu malanxi taa sode dE ra, e birin findixi na fe seede ra.

¹⁹ Na birin dangi xanbi, Iburahima naxa a xa ginE Sara ragata na fōnmE kui Makipela xE fE ma, naxan na Mamire yatagi Hebiron mabiri Kanaan bōxi ma. ²⁰ Na xE nun na fōnmE naxa ba Xitikae gbeᵓa, a findi Iburahima gbe ra, alako a xa nō a xa mixie ragatade mEnni.

24

Isiyaga xa futi xiri a nun Rebeka

¹ Na waxati Iburahima nu bara gE foride. Alatala nu bara barakE sa Iburahima xa fe birin. ² Iburahima naxa a masen a xa walikEe xunyi bE, naxan a ᵓEnᵓi saxi a harige birin xōn ma, «I bElexE sa n tabe bun ma kali ki ma. ³ N fafe i rakalide koore nun bōxi Marigi Alatala ra, alako i naxa Kanaan ginE fen n ma di bE n sabatixi dEnnaxE. ⁴ A xōli n ma i xa siga n bari bōxi nan ma, i fa mEnni ginE nde fen n bōnsōE ya ma n ma di Isiyaga bE.»

⁵ A xa walikE naxa a yaabi, «Xa a sa li na ginE mu tin birade n fōxō ra fafe yi bōxi ma, n xa i xa di xanin i xa bōxi ma, i kelixi dEnnaxE?» ⁶ Iburahima naxa a yaabi, «I naxa n

ma di ragbilen mɛnni de! ⁷ Alatala naxan na koore ma, naxan n tongoxi n bari mixie ya ma, naxan n nakelixa n ma bɔxi ma, a fa a kali a yi bɔxi fima nɛ n bɔnsɔɛ ma, a tan yati fama nɛ a xa malekɛ xɛɛde i malife ra, alako i xa nɔ ginɛ tongode mɛnni n ma di bɛ. ⁸ Xa na ginɛ mu fa sa tin birade i fɔxɔ ra, i fama nɛ ratangade n ma marakali ma, i naxan tongoxi n bɛ. Kɔnɔ i naxa n ma di xanin mɛnni de!»

⁹ Na walikɛ naxa a bɛlɛxɛ sa a marigi Iburahima tabe bun ma, a naxa a rakali. ¹⁰ A naxa ɲɔxɔmɛ fu tongo Iburahima xa ɲɔxɔmɛ gɔɔrɛ ya ma, a kote gbegbe sa e fari. A naxa keli, a siga Naxori xa taa Padan Arami bɔxi ma.

¹¹ Iburahima xa walikɛ to mɛnni li, a naxa ɲɔxɔmɛ ragoro taa fari ma kɔlɔnyi nde sɛɛti ma. Nunmare tɛmui nan nu a ra, ginɛ minima ye bade tɛmui naxɛ. ¹² A naxa Ala maxandi, «N marigi Iburahima Marigi Alatala, n bara i maxandi alako n ma ɲɛrɛ xa findi n bɛ xun nakeli ra to lɔxɔɛ. I man xa hinnɛ n marigi Iburahima ra. ¹³ I bara n to n na kɔlɔnyi sɛɛti ma, taa ginɛ dimɛɛ na fafe ye bade. ¹⁴ N fama nɛ ginɛ dimɛ nde maxɔrinde a xa a xa ye base so n yi ra, n xa ye min. Xa a sa n yaabi, «Ye min, n xa ye so i xa ɲɔxɔmɛ fan yi ra,» n fama nɛ a kolonde na tɛmui, i na ginɛ yati nan sugandixi i xa konyi Isiyaga bɛ. Na tɛmui n fama a kolonde i bara hinnɛ n marigi Iburahima ra.»

¹⁵ Beenun a xa gɛ na wɔyɛnyi ra, na nan lan Betuweli xa di ginɛ Rebeka naxa fa. Iburahima xunya Naxori xa mamadi nan lanxi a ma. A xa fɛɲɛ dɔxɔxi a tunki fari. ¹⁶ Ginɛ dimɛdi tofanyi nan nu a ra, naxan mu xɛmɛ fe kolon. A naxa goro kɔlɔnyi yire, a naxa a ye base rafe ye ra, a man naxa te. ¹⁷ Iburahima xa walikɛ naxa a gi a sa a ralan. A naxa a fala a bɛ, «N bara i maxandi, a lu n xa ye nde min, naxan na i xa fɛɲɛ kui.» ¹⁸ A naxa a yaabi, «N ba, ye min.» A naxa a xa fɛɲɛ ragoro a tunki fari, a ye so a yi ra. ¹⁹ A to gɛ na ra, a naxa a fala a bɛ, «N ye bama nɛ i xa ɲɔxɔmɛ fan bɛ, alako e birin xa ye min a fanyi ra.» ²⁰ Mafuren, a naxa a xa fɛɲɛ ibagan kuurɛ kui, a man a gi sigafe kɔlɔn dɛ ra a xa ye gbɛtɛ ba. A naxa ye ba han ɲɔxɔmɛ birin naxa wasa.

²¹ Iburahima xa walikɛ nu fa a maɲɔxun, «Tɛmunde Alatala bara n ma biyaasi sɔɔnɛya n bɛ.» ²² ɲɔxɔmɛ to bara gɛ ye minde, Iburahima xa mixi naxa ɲɔɛrasoe xɛɛma daaxi so Rebeka ɲɔɛ ra, naxan xa binyɛ giramu senni lima. A man naxa bɛlɛxɛrasoe firin xɛɛma daaxie so a bɛlɛxɛ ra, naxan xa binyɛ dangi giramu kɛmɛ ra. ²³ A naxa ginɛdimɛdi maxɔrin, «Nde xa di lanxi i ma? Yandi, a fala n bɛ, i baba nɔma muxu yigiyade to kɔɛ ra?» ²⁴ Rebeka naxa a yaabi, «Betuweli xa di nan lanxi n ma, Milika nun Naxori xa mamadi.» ²⁵ A man naxa a fala, «Muxu xɔnyi sɛxɛ nun ɲooɛ gbegbe na na, yigiya fan na na wo luma dɛnnaxɛ.» ²⁶ Iburahima xa walikɛ naxa a igoro bɔxi ma Alatala bɛ. ²⁷ A naxa a fala, «N marigi Iburahima Marigi Alatala, n bara i tantu. I mu tagan hinnɛde n marigi Iburahima ra, i xa lanlanteya mu kana. Alatala n xun tixi n marigi Iburahima xabilɛ nan xɔnyi ra.»

²⁸ Rebeka naxa siga a gi ra a nga yire, alako fe naxan dangixi, a xa a tagi raba a bɛ. ²⁹ Rebeka taara Laban naxa a xulun sigafe ra kɔlɔn yire, Iburahima xa walikɛ nu tixi dɛnnaxɛ. ³⁰ Laban nu bara a maaginɛ to, ɲɔɛrasoe a ɲɔɛ ra, bɛlɛxɛrasoe a bɛlɛxɛ ra. A man nu bara a xa dɛntɛgɛ mɛ, xɛmɛ naxan falaxi a bɛ. Na kui, a naxa siga na xɛmɛ ralande kɔlɔnyi fɛ ma, ɲɔxɔmɛ nu na dɛnnaxɛ. ³¹ Laban naxa a fala a bɛ, «Alatala bara baraka sa i tan naxan ma fe, i tixi be munfe ra, dɛnnaxɛ makuya taa ra? I xa so n xɔnyi. N bara banxi yailan i yigiya ra, n bara yire rafala i xa ɲɔxɔmɛ luma dɛnnaxɛ.» ³² Iburahima xa walikɛ naxa so Laban xɔnyi. Laban naxa ɲɔxɔmɛ xa kote ragoro, a fa donse so e yi ra, a yire yailan e bɛ. A naxa ye fan so Iburahima xa mixie yi ra, alako e xa e sanyie maxa.

³³ Laban to fa donse ra e bɛ, Iburahima xa walikɛ naxa a fala, «N mu n dɛgema sinden, fo n xa n dɛntɛgɛ wo bɛ.» Laban naxa a fala a bɛ, «Awa yire, dɛntɛgɛ sa.» ³⁴ Iburahima xa walikɛ naxa a masen, «N tan nan na Iburahima xa walikɛ ra. ³⁵ Alatala bara barakɛ sa n marigi Iburahima xa fe ki fanyi. A bara findi banna ra, barima Alatala bara xuruse mɔɔli birin fi a ma, a nun gbeti, xɛɛma, konyie, ɲɔxɔmɛ, nun sofalee. Alatala bara na

birin fi a ma. ³⁶ N marigi Iburahima xa ginε Sara bara di fan bari a bε a xa forijna kui. Iburahima a harige birin fixi na di nan ma.»

³⁷ «Iburahima n nakalixi nε, «I naxa ginε tongo n ma di bε naxan findi Kanaanka ra n sabatixi dεnnaxε. ³⁸ I xa siga n baba bariboore yire n xabilε tagi, alako i xa ginε tongo n ma di bε mεnni.» ³⁹ N marigi to na fala n bε, n naxa a maxorin, «Xa na ginε fa tondi birade n foxo ra go?» ⁴⁰ A naxa n yaabi, «N jεrεma Alatala naxan ya i, a fama a xa malekε birade i foxo ra i xa jεrε kui alako a xa sɔɔnεya. I fama nε ginε tongode n ma di bε n xabilε tagi n baba xɔnyi. ⁴¹ I na siga n xabilε ra, xa e mu fa sa ginε dimedi so i yi ra feo, i bara ratanga n ma marakali ma.»»

⁴² «N to kɔlon yire li, n naxa Ala maxandi, «Alatala, n marigi Iburahima naxan batuma, n bara i mayandi i xa n ma biyaasi sɔɔnεya. ⁴³ I ya ti n na yi kɔlonyi sεeti ma. N fama nε ginε dimedi nde maxorinde naxan fafe ye bade, a xa ye so n yi ra naxan na a xa fεjε kui alako n xa a min. ⁴⁴ Xa a n yaabi, «Ye min, n ye bama nε i xa joxomεe fan bε, e min,» n a kolonma na tεmui, Alatala na ginε dimedi yati nan sugandixi n marigi Iburahima xa di bε.»»

⁴⁵ «Beenun n xa gε na woyenyi rajonde n yetε ma, na nan lan Rebeka naxa fa, fεjε dɔxoxi a tunki fari. A naxa goro kɔlonyi ra, a ye ba. N naxa a fala a bε, «N bara i maxandi, n ki ye, n xa a min.» ⁴⁶ A naxa a xa fεjε ragoro mafuren a tunki fari, a naxa a fala n bε, «Ye min. I na gε ye minde n ye soma nε i xa joxomεe fan yi ra.» ⁴⁷ N naxa a maxorin, «Nde xa di na i ra?» A naxa n yaabi, «Betuweli xa di ginε nan n na, Naxori nun Milika xa mamadi.» Na kui n naxa xεεma so a jɔε ra, n naxa xεεma bεlexerasoe so a bεlexε ra. ⁴⁸ N naxa n igoro bɔxi ma Alatala bε. N naxa n marigi Iburahima Marigi Alatala tantu, barima a bara n xun ti n marigi xunya xa di ginεma ra, n xa a futi a xa di bε. ⁴⁹ Yakɔsi, Laban, a fala n bε xa i bara tin fe fanyi nun fe tinxinxɔ rabafe n marigi bε. Xa na mu a ra n sigama nε yire gbεtε.»

⁵⁰ Laban nun Betuweli naxa a yaabi, «Alatala nan yi fe ragirixi. Muxu mu fama na maxoroxode. ⁵¹ Rebeka nan tixi i ya i yi ki. A xanin i xun ma, alako a xa findi i marigi xa di xa ginε ra, alɔ Alatala a masenxi ki naxε.» ⁵² Iburahima xa walikε to na woyenyi mε, a naxa a igoro bɔxi ma Alatala bε. ⁵³ Na xanbi, a naxa bunse gbeti daaxi, bunse xεεma daaxi, a nun dugie fi Rebeka ma. A naxa sanbε fanyie fi Rebeka nga nun a taara fan ma. ⁵⁴ Na dangi xanbi, Iburahima xa walikε nun a xa mixie naxa e dεge, e min, e fa so e sade.

E to keli gεεsεge, Iburahima xa walikε naxa a masen Rebeka nga nun a taara bε, «Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xɔnyi.» ⁵⁵ E naxa a fala, «Rebeka xa xi fu jɔndɔn naba be sinden, na tεmui wo fa siga.» ⁵⁶ Iburahima xa walikε naxa e yaabi, «Wo naxa n makankan be. Alatala bara n ma biyaasi sɔɔnεya. Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xɔnyi.»

⁵⁷ E naxa a fala, «Won xa Rebeka xili, won xa a kolon jnanige naxan na a bε.» ⁵⁸ E naxa Rebeka xili, e naxa a maxorin, «I wama sigafe wo nun yi xεmε ra?» Rebeka naxa e yaabi, «Iyo, n wama sigafe.» ⁵⁹ Na kui e naxa e xunya Rebeka nun a mεεnima so Iburahima xa walikε nun a xa mixie yi ra.

⁶⁰ E naxa duba Rebeka bε a falafe ra,
«Muxu xunya nan lanxi i ma.

Ala xa i findi jama gbege barima ra.

I bɔnsɔε xa nɔ i yaxuie ra.»

⁶¹ Rebeka nun a xa ginεe naxa dɔxɔ joxomεe fari, e naxa bira Iburahima xa walikε foxo ra. E birin naxa siga.

⁶² Isiyaga nu bara keli kɔlon yire naxan xili «Ala njjε naxan n toxi.» A nu bara sabati Negewi bɔxi ma. ⁶³ Lɔxɔε nde, Isiyaga to mini a majεrεde daaxa nunmare tεmui, a naxa Iburahima xa walikε xa joxomεe to fa ra. ⁶⁴ Rebeka to bara Isiyaga to, a naxa goro joxomεe fari, ⁶⁵ a fa walikε maxorin, «Nde na na xεmε ra naxan sa fafe na ki, keli daaxa longori ra won nalande?» ⁶⁶ Iburahima xa walikε naxa a yaabi, «N marigi nan a ra.» Na nan lan, Rebeka naxa a ya makoto a xa mafelenyi ra.

Ibrahimia xa walikε naxa dεntεge sa Isiyaga bε, a fe naxan birin nadangixi. ⁶⁷ Na xanbi, Isiyaga naxa Rebeka xanin a nga xa kiri banxi kui, a a findi a xa ginε ra. Isiyaga naxa a xanu a bɔɲε birin na, han a nga xa faxε sunnunyi naxa ba a ma.

25

Ibrahimia xa faxε

¹ Ibrahimia man naxa ginε gbεtε dɔxɔ naxan xili Ketura. ² Na ginε naxa die bari a bε. Na die nu xili: Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yisebaki, nun Suwa. ³ Yokosan naxa Seeba nun Dedan bari. Dedan bɔnsɔε findi Asurikae, Letusikae, nun Leyumikae nan na. ⁴ Madiyan xa die lanxi Efa, Efere, Hanoki, Abida, nun Elidaa nan ma. Ketura xa die nan lanxi e ma.

⁵ Ibrahimia naxa a harige birin fi Isiyaga ma. ⁶ A naxa se gbegbe fan fi a xa ginε booree xa die ma, a fa e makuya a xa di Isiyaga ra, a e rasiga bɔxi nde ma naxan na sogetede mabiri.

⁷ Ibrahimia xa simaya naxa siga han ɲε kεmε ɲε tongo solofere nun suuli. ⁸ Na xanbi, a naxa faha hεeri kui, a a benbae li aligiyama. ⁹ A xa die Isiyaga nun Sumayila naxa a ragata Makipela fɔnmε kui, Soxara Xitika xa di Eferon xa bɔxi ma Mamire fε ma. ¹⁰ Ibrahimia na bɔxi sara Xitikae bɔnsɔε nan ma. E nun a xa ginε Sara, e birin nagataxi mɛnni nε. ¹¹ Ibrahimia faha xanbi, Ala naxa barakε sa a xa di Isiyaga ma. A nu sabatixi kɔlɔnyi fε ma, naxan xili «Ala ɲɲε naxan n toxi.»

Sumayila xa taruxui

¹² Xilie nan ya naxee findi Sumayila bɔnsɔε ra. Sara nu bara a xa konyi ginε Misiraka Hagara fi Ibrahimia ma. Hagara naxa Sumayila sɔtɔ di ra. ¹³ Sumayila xa die nan ya, e barixi ki naxε e boore fɔxɔ ra: Nebayoti, Sumayila xa di singe, Kedari, Adabeeli, Mibisami, ¹⁴ Misima, Duma, Masa, ¹⁵ Hadada, Tema, Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Na di fu nun firinyi findi Sumayila xa die nan na. ¹⁶ Na mixi keren keren ma findi bɔxi mangεε nan na. E naxa e xilie sa e xa taaε xun ma a nun e xa mixie. ¹⁷ Sumayila xa simaya dan ɲε kεmε ɲε tongo saxan nun solofere nε. A naxa laaxira, a sa a benbae li aligiyama. ¹⁸ Sumayila bɔnsɔε nu sabatixi bɔxi nan ma, dɛnnaxε nu na Hawila nun Suru tagi. Suru ya rafindixi Misira nan ma Asuri kira ra. E nu sabatixi e ngaxakerenyie nan sεεti ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga xa taruxui nan ya: Isiyaga findi Ibrahimia xa di nan na. ²⁰ A to bara ɲε tongo naani sɔtɔ simaya ra, a naxa Rebeka dɔxɔ, Laban xunya ginεma, Betuweli xa di ginε. Aramikae nan na e ra, kelifε Padan Arami. ²¹ Kɔnɔ Rebeka mu nu nɔma di baride Isiyaga bε. Isiyaga naxa Alatala maxandi a xa ginε xa fe ra a xa nɔ di baride. Alatala naxa a xa duba suxu, Rebeka naxa tεεge. ²² Na die nu fa gere e nga tεεge. A naxa a yεtε maxɔrin, «Munfe rabafe n bε yi ki?» Na kui a naxa siga Alatala maxɔrinde. ²³ Alatala naxa a masen a bε, «Si dɔxɔ firin nan na i tεεge.

Keren sεnbε gboma nε boore bε.

Taara nan fama lude a xunya xa nɔε bun ma.»

²⁴ A di bari tεmui to a li, Rebeka naxa gulie bari. ²⁵ A xa di singe findixi mixi gbeeli nan na. Fate maxabe gbegbe kanyi nan nu a ra. E naxa a xili sa Esayu. ²⁶ Na xanbi a xunya fan naxa bari. A bεlεxε raxutuxi a taara tingilinyi ma. E naxa a fan xili sa Yaxuba. Isiyaga na die barima tεmui naxε, a nu na ɲε tongo senni nε.

²⁷ Na di xεmε firinyi naxa mɔ. Esayu naxa findi koyinma fanyi ra naxan nu wula i sama. Naxan findi Yaxuba tan na, mixi maxinbelixi nan nu a ra, a tan nu dɔxɔma kiri banxi nan bun ma. ²⁸ Esayu nan nu rafan Isiyaga ma, barima a nu fama sube ra a bε. Yaxuba tan nu rafan Rebeka nan ma.

²⁹ Lɔxɔε nde Yaxuba nu bara supi yailan. Esayu naxa so, a taganxi kelifε koyinde. ³⁰ A naxa a fala a bε, «N mu nɔma fefe ra yi ki. A lu n xa yi supi gbeeli nde min.» Na nan toxi a Edon xili naxa sa a xun ma, na nan na ki «a gbeeli.» ³¹ Yaxuba naxa a yaabi, «I xa forɲa

tide fi n ma sinden.» ³² Esayu naxa a masen, «N na faxafe, kaamε nan na n ma yi ki. Na foriɲa tide munse fanma n ma?» ³³ Yaxuba man naxa a fala, «Fo i xa i kali.» Esayu naxa a kali a a bara a xa foriɲa tide fi a ma. ³⁴ Yaxuba naxa taami nun na toge supɪ nde so a yi ra. Esayu to gε a dεgede, a a min, a naxa siga. Esayu mu tide yo toxi a xa foriɲa ma.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kaamε naxa so bɔxi kui, bafe kaamε singe ra naxan naba Iburahima xa waxati. Isiyaga naxa siga Filisita mange Abimeleki xɔnyi, naxan nu na Gerara. ² Alatala naxa mini Isiyaga ma, a a masen a bε, «I naxa siga Misira bɔxi ma de. I xa lu bɔxi ma n na dεnnaxε masen i bε. ³ Lu be. Won birin na a ra. N barakε sama nε i xa fe, barima n fama yi bɔxi fide i tan nun i bɔnsɔεε nan ma. N laayidi naxan tongo i baba Iburahima bε, n na rakamalima nε. ⁴ N i bɔnsɔε rawuyama nε alɔ tunbui naxee na koore ma. N yi bɔxi fima nε i bɔnsɔε ma. N barakε sama nε duniɲa si birin ma i bɔnsɔε saabui ra. ⁵ Iburahima n xui ramε nε. A naxa a ɲεngi sa n ma sεriyε, n ma mangεya, n ma yaamarie, nun n ma tɔnyie xɔn ma.»

⁶ Na kui Isiyaga naxa sabati Gerara. ⁷ Mixi naxee dɔxɔxi mεnni, nee naxa a maxɔrin a xa ginε xa fe ma. A naxa e yaabi, a a xunya ginεma nan lanxi a ma. A mu suusa a falade e bε, a xa ginε nan lanxi Rebeka ma alako mεnni mixie naxa fa a faxa. A bara gaaxu a falade a xa ginε na a ra barima Rebeka ginε tofanyi nan nu lanxi a ma.

⁸ Isiyaga to bara bu naa, lɔxɔε nde Filisitakae xa mange Abimeleki naxa a ya ramini wundεri ra, a naxa a to Isiyaga na Rebeka mafurukufe. ⁹ Abimeleki naxa a xili a xɔnyi. A naxa a fala a bε, «I xa ginε yati nan lanxi yi ma! Munfe ra i fa a fala muxu bε i xunya ginεma nan a ra?» Isiyaga naxa a yaabi, «N nu gaaxuxi nε wo naxa fa n faxa. Na nan a to n naxa na fala.» ¹⁰ Abimeleki man naxa a maxɔrin, «I munse rabaxi muxu ra yi ki? Xa mixi nde fa mini n ma ɲama ya ma go, a naxa i xa ginε findi a yεtε ra? Na tεmui i bara muxu ratantan.» ¹¹ Abimeleki naxa yaamari fi a xa ɲama birin ma, «Mixi yo na din yi xεmε nun a xa ginε ra, n na kanyi faxama nε.»

¹² Na ɲε ra, Isiyaga naxa xε sa na bɔxi ma. A to na xε xaba, a naxa a xa sansi wolixi ɲɔndɔn kεmε sɔtɔ, barima Alatala bara barakε sa a xa fe. ¹³ A harige xun naxa masa, a findi banna ra. ¹⁴ Yεxεε, si, ninge, nun konyi gbegbe nu na a yi ra. Na kui Filisitakae naxa Isiyaga tɔɔnε.

¹⁵ Filisitakae naxa kɔlɔnyi birin nafe bεndε ra, Isiyaga baba Iburahima xa konyi naxee ge Iburahima xa waxati. ¹⁶ Abimeleki naxa a fala Isiyaga bε, «Fo i xa keli be. I bara sεnbe sɔtɔ dangi muxu tan na.»

¹⁷ Isiyaga naxa keli naa, a sa sabati Gerara gulunba kui. ¹⁸ Isiyaga naxa kɔlɔnyie iba, naxee nu gexi a baba waxati, Filisitakae naxee dεsε Iburahima faxa xanbi. A baba nu na kɔlɔnyie xili falama ki naxε, Isiyaga man naxa na xilie fala e xun ma. ¹⁹ Isiyaga xa konyie man naxa kɔlɔnyi gbεtε ge na gulunba yire, dulonyi fa mini a kui. ²⁰ Gerara xa xuruse dεmadonyie nun Isiyaga xa xuruse dεmadonyie naxa kɔɲε na kɔlɔnyi xa fe ra. E birin nu fa a fala e boore bε, «Muxu tan nan gbe na na kɔlɔnyi ra.» Isiyaga naxa na kɔlɔnyi xili fala «sɔnxɔε,» barima sɔnxɔε bara bira a xa fe ra. ²¹ A xa konyie man naxa kɔlɔnyi gbεtε ge, sɔnxɔε man naxa bira na fan xa fe ra. A naxa a xili fala Sitina, na nan na ki «galanbui kɔlɔnyi.» ²² Isiyaga naxa keli naa, a sa kɔlɔnyi ge yire gbεtε. Na kɔlɔnyi to ge, sɔnxɔε mu bira na tan xa fe ra. A naxa a xili fala Rehoboti kɔlɔnyi, na nan na ki «makuye kɔlɔnyi,» barima a naxε, «Alatala bara won makuya bekae ra alako won ma fe xa sɔɔnεya yi bɔxi ma.»

²³ Isiyaga to keli mεnni sigafe ra Beriseeba, ²⁴ Alatala naxa mini a ma kɔε ra. A naxa a masen a bε, «I baba Iburahima Marigi Ala lanxi n tan nan ma. I naxa gaaxu fefe ra, won tan nan a ra yire birin. N man barakε sama nε i xa fe. N i bɔnsɔε rawuyama nε n ma konyi Iburahima xa fe ra.» ²⁵ Isiyaga naxa sεrεxεbade yailan na yire, a nu fa Alatala maxandi a xili ra. A naxa sabati naa, a xa konyie man naxa kɔlɔnyi gbεtε ge.

²⁶ Abimeleki boore Ahusati, nun a xa sōori mangε Pikoli naxa keli Gerara, e siga Isiyaga yire. ²⁷ Isiyaga naxa e maxōrin, «Wo faxi n yire munfe ra yi ki? Wo bara n najaaxu han wo bara n keru wo xōnyi.» ²⁸ E naxa a yaabi, «Muxu bara a kolon Alatala xa mixi nan lanxi i ma. Muxu man bara a maᵑoxun, fo won xa saatε tongo won boore bε marakali ra. ²⁹ I rakali muxu bε, i mu fama fe xōnε rabade muxu ra, barima muxu fan mu fe kobi yo rabaxi i ra, fo fe fanyi. Muxu man naxa i lu, i xa siga bōᵑesa kui. Yakōsi Alatala bara barakε sa i ma.» ³⁰ Isiyaga naxa donse gbege yailan e bε. E birin naxa e dεge, e naxa e min. ³¹ Kuye to iba, e naxa e rakali e boore bε. Isiyaga naxa a ᵑungu e ma, e naxa fatan lanyu kui.

³² Na lōxōε kerenyi, Isiyaga xa konyie naxa kōlōnyi nde xa fe dεntεge sa a bε e naxan gexi. E naxε, «Muxu bara ye li na kōlōnyi ra.» ³³ Isiyaga naxa na kōlōnyi xili fala Siba kōlōnyi, na nan falaxi «marakali.» Na nan a toxi muxu yi taa xili falama han yakōsi Beriseeba, na nan falaxi «marakali kōlōnyi.»

³⁴ Esayu to ᵑε tongo naani rakamali, a naxa Beeru xa di Yudita nun Elon xa di Basamati dōxō. Na firinyi Xitikae nan na e ra. ³⁵ E naxa Isiyaga nun Rebeka bōᵑε raji axu e ma.

27

Isiyaga dubafe Yaxuba bε

¹ Isiyaga nu bara gε foride, a yae nu bara rafōōrō. A mu nōma sese tode fa. A naxa a xa di singe Esayu xili, «N ma di!» Esayu naxa a ratin, «N tan nan ya!» ² Isiyaga naxa a fala a bε, «I bara a to, n bara gε foride. N mu a kolon n faxama tεmui naxε. ³ Tanbε sase nun xali tongo, i xa siga wulai sube fende n bε. ⁴ I xa na sube ᵑin alō a rafanxi n ma ki naxε. I xa fa a ra n xōn ma, alako n xa nō dubade i bε beenu n xa faxa.» ⁵ Na tεmui Rebeka tixi a tuli matixi Isiyaga ra, a naxan falaxi Esayu bε. Esayu naxa siga wulai sube bunde a baba bε.

⁶ Rebeka naxa a fala a xa di Yaxuba bε, «N bara i baba xui mε a yi wōyenyi falama Esayu bε, ⁷ «Sa sube bun n bε, i xa a ᵑin a fanyi ra, n xa a don. N na gε na sube donde, n dubama i bε Alatala ya i beenun n xa faxa.» ⁸ Yakōsi, n ma di, i tuli mati n na a fanyi ra. N naxan falama i bε, i xa a raba. ⁹ Siga gōōrε, i xa fa si fanyi firin na. N xa e ᵑin a fanyi ra alō i baba wama a xōn ma ki naxε. ¹⁰ N na gε na ra, i xa a xanin i baba xōn ma, alako a xa duba i bε beenun a xa faxa.»

¹¹ Yaxuba naxa a nga Rebeka yaabi, «Esayu fate maxabe kanyi nan a ra. N tan fate maxabe mu na n bε. ¹² N baba na n masuxu, a kolonma nε Esayu xa mu a ra, n findima wule falε nan na a tan bε. Beenun n xa duba sōtō, n fama danke nan sōtōde.» ¹³ A nga naxa a fala, «Ade, na danke xa gbilen n tan nan ma, n ma di. I naxan nabama, i tuli mati n na. Siga, i sa fa na si fanyi firinyie ra.»

¹⁴ Yaxuba naxa siga, a naxa fa si fanyi firinyie ra a nga xōn ma. A nga naxa na donse yailan alō a rafanxi Isiyaga ma ki naxε. ¹⁵ Na xanbi, Rebeka naxa a xa di singe Esayu xa donma tongo, donma naxan fan a xa dugie ya ma banxi kui. A naxa na ragoro Yaxuba ma, a xa di firin nde. ¹⁶ A naxa a xa di bεlεxε nun a kōnyi masalaxunxi maxiri si kiri ra. ¹⁷ A naxa sube nun taami so a xa di Yaxuba yi ra, a naxan yailanxi.

¹⁸ Na tεmui Yaxuba naxa siga a baba yire, a a fala a bε, «N baba, n tan nan ya.» A baba naxa a maxōrin, «N ma di mundun lanxi i tan ma?» ¹⁹ Yaxuba naxa a baba yaabi, «Esayu nan lanxi n ma, i xa di singe. I naxan maxōrinxi n ma, n bara fa a ra. Yandi, keli, i dōxō, i xa n ma sube yailanxi don. Na tεmui i xa duba n bε.» ²⁰ Isiyaga naxa a fala a xa di bε, «N ma di, i yi sube toxi yi ikōrεxi ra di?» Yaxuba naxa a yaabi, «I Marigi Alatala nan yi fixi n ma sōōnεya ra.»

²¹ Isiyaga naxa a fala Yaxuba bε, «N ma di, i maso n na, n xa i masuxu, alako n xa la a ra a n ma di Esayu yati nan i ra.» ²² Yaxuba naxa a maso a baba ra. Isiyaga naxa a fate masuxu. A naxa a fala, «I xui maniya Yaxuba xui ra, kōnō i bεlεxε tan Esayu bεlεxε na a ra.» ²³ Isiyaga mu nō Yaxuba kolonde, barima a bεlεxε nu maxirixi xabe ra, alō a taara Esayu na ki naxε. Na kui Isiyaga naxa duba Yaxuba bε.

²⁴ Isiyaga man naxa a maxɔrin, «N ma di Esayu yati nan i ra?» Yaxuba naxa a yaabi, «Iyo.» ²⁵ Isiyaga naxa a fala, «Fa donse ra, i naxan yailanxi, n xa a don, n fa duba i bɛ.» Yaxuba naxa donse so a baba yi ra, Isiyaga naxa a don. Yaxuba naxa wɛni fan so a yi ra, a naxa na fan min. ²⁶ Na tɛmui, a baba Isiyaga naxa a fala a bɛ, «N ma di, i makɔrɛ n na, i xa findigilin n ma.» ²⁷ Yaxuba naxa a maso a ra, a naxa findigilin a ma. Isiyaga naxa a xa sose xiri mɛ. Na dangi xanbi, a naxa duba a bɛ. A naxa a masen,

«Iyo, n ma di xiri luxi nɛ

alɔ Alatala barakɛ saxi xɛ naxan ma.

²⁸ Ala xa xini fi i ma naxan kelima koore ma.

Ala xa bɔxi daxamui fi i ma.

Ala xa barakɛ sa i xa xɛ ma.

Ala xa wɛni gbegbe fi i ma.

²⁹ Ala xa ɲama birin lu i sagoe.

Ala xa si birin magoro i bɛ.

I xa findi i ngaxakerenyie xa yarerati ra.

E birin xa e magoro i bɛ.

Mixi yo na i danka, na dankɛ xa gbilen a kanyi ma.

Mixi yo na duba i bɛ, Ala xa barakɛ sa na kanyi ma.»

³⁰ Isiyaga to bara gɛ dubade a bɛ, Yaxuba naxa mini. A mu bu, Yaxuba taara Esayu fan naxa so kelife sube fende. ³¹ A fan naxa na sube yailan a fanyi ra alɔ a baba wama a xɔn ma ki naxɛ. A to fa a ra a baba xɔn, a naxa a fala a baba bɛ, «N baba, keli, i xa dɔxɔ, i sube don n naxan yailanxi i bɛ alako i xa duba n bɛ.» ³² A baba Isiyaga naxa a maxɔrin, «Nde na i tan na?» Esayu naxa a yaabi, «Esayu nan na n na, i xa di singe.» ³³ Na fe naxa Isiyaga ifu a fanyi ra. A fate birin naxa sɛrɛn a ma. A naxa a fala a bɛ, «Kɔnɔ nde tan faxi sube yailanxi ra n bɛ, n naxan donxi yakɔsi beenun i tan xa so be yi ki? N bara duba na kanyi bɛ. A tan nan fama barakɛ sɔtɔde.»

³⁴ Esayu to a baba xa masenyi mɛ, a bɔɲɛ naxa mini, a naxa sɔnxɔɛ gbegbe rate. A naxa a baba mayandi, «N baba, duba n fan bɛ.» ³⁵ Isiyaga naxa a yaabi, «I xunya bara n madaxu. N bara gɛ dubade a tan nan bɛ.» ³⁶ Esayu naxa a fala, «A xili yati na a xun ma, Yaxuba, «mixi mayanfɛ». A sanmaya firin nan ya a n mayanfama. A bara n ma foriɲa tide tongo. Yakɔsi a bara n ma dubɛ fan sɔtɔ.» Esayu man naxa a maxɔrin, «Dubɛ yo mu na i yi ra sɔnɔn, i lan i xa naxan naba n tan bɛ?»

³⁷ Isiyaga naxa a masen Esayu bɛ, «N bara a tan findi i xunyi ra, n man bara a ngaxakerenyi birin so a yi ra e xa lu a bun ma. N bara barakɛ gbegbe fi a ma, a nun wɛni fanyi. N ma di, n nɔma munse rabade i tan bɛ?» ³⁸ Esayu naxa a fala a baba bɛ, «Dubɛ keren peti nan na i yi ra? N baba, duba n tan fan bɛ.» A naxa wa a xui itexi ra. ³⁹ A baba Isiyaga naxa a yaabi,

«A kolon, i mu fama bɔxi daxamui sɔtɔde,

a nun xini naxan kelima koore ma.

⁴⁰ I baloma i xa santidɛgɛma nan xun na.

I fama walide i xunya xa nɔɛ nan bun ma,

kɔnɔ yare i fama i yɛtɛ sɔtɔde.

A na nɔɛ naxan sa i ma,

i tondima nɛ a ra.»

⁴¹ Esayu nu a xunya Yaxuba rafɛnfe gere ra, a xa dubɛ sɔtɔfɛ xa fe ra e baba ra. Esayu naxa a fala a bɔɲɛ ma, «N baba xa ɲɔnfe na ba a ra tɛmui naxɛ, n Yaxuba faxama nɛ.»

⁴² Rebeka to bara a xa di singe Esayu xa natɛ tongoxi kolon, a naxa a xa di firin nde Yaxuba xili. A naxa a fala a bɛ, «I bara a to, i taara Esayu wama a gbɛɲɔxɔfɛ i ma, a xa i faxa. ⁴³ Yakɔsi n ma di, i tuli mati n na a fanyi ra. Keli be, i xa siga Xarani, n taara Laban xɔnyi. I xa sa lu naa. ⁴⁴ I xa lu a xɔnyi yi saxanyi han beemanu i taara bɔɲɛ fama gorode tɛmui naxɛ. ⁴⁵ I taara bɔɲɛ na goro i ma tɛmui naxan ma, a na nɛɛmu i raba fɔxi ra, na tɛmui n nan ɲunguma i xa fa. N mu wama ganfe wo firinyi birin na lɔxɔɛ keren.»

⁴⁶ Rebeka naxa a fala Isiyaga bɛ, «N bɔɲɛ bara raɲaaxu n ma Xiti xa di ginɛ xa fe ra. Xa a sa li Yaxuba fan ginɛ tongo e ya ma yi bɔxi ma, na tɛmui tide yo mu na n tan ma fe ma sɔnɔn.»

28

Yaxuba sigafe Laban xɔnyi

¹ Isiyaga naxa Yaxuba xili, a duba a bɛ. A naxa a yamari, «I naxa ginɛ dɔxɔ de naxan findi Kanaanka ra. ² Keli, i xa siga Padan Arami, i nga baba Betuweli xɔnyi. Mɛnni i xa i nga taara Laban xa di ginɛ nde dɔxɔ.

³ Ala sɛnbɛ Kanyi xa barakɛ sa i xa fe, a xa di gbegbe fi i ma, a xa i findi si gbegbe benba ra.

⁴ Ala xa barakɛ sa i xa fe, a nun i bɔnsɔɛ, alɔ a laayidixi Iburahima bɛ ki naxɛ, alako yi bɔxi xa findi i gbe ra, i saxanyi rabafe dɛnnaxɛ,

Ala bɔxi naxan fi Iburahima ma.»

⁵ Na kui Isiyaga naxa Yaxuba xɛɛ Padan Arami bɔxi ma Betuweli Aramika xa di Laban xɔnyi. Laban findixi Rebeka taara nan na, Yaxuba nun Esayu nga.

⁶ Esayu naxa a kolon a baba bara duba Yaxuba bɛ, a xɛɛfe Padan Arami a xa mɛnni ginɛ dɔxɔ. A man naxa kolon sɔtɔ a ma, a baba bara Yaxuba yamari a naxa Kanaan ginɛ dɔxɔ, ⁷ Yaxuba fan bara a baba nun a nga xui ratinmɛ sigafe ra Padan Arami. ⁸ Na kui Esayu naxa a fahaamu Kanaan ginɛ mu rafan a baba Isiyaga ma. ⁹ Na na a ra a naxa siga Iburahima xa di Sumayila yire, a sa na xa di ginɛ Mahalata dɔxɔ, naxan findixi Nebayoti xunya ra.

¹⁰ Yaxuba naxa keli Beriseeba sigafe ra Xarani. ¹¹ Kɔɛ to so a ra kira i, a naxa a sa yire nde, a gɛmɛ findi a xa xunsase ra. ¹² Kɔɛ ra a naxa xiye sa, samɛ tixi bɔxi fari a xunyi sa dɔxɔxi koore ra. Ala xa malekɛe nu tefe samɛ kɔn na, e man nu goro. ¹³ Alatala nu tixi samɛ fuge ra. A naxa a masen Yaxuba bɛ, «N tan nan na i tanun Iburahima nun i baba Isiyaga Marigi Alatala ra. I saxi bɔxi naxan fari yi ki, n a fima nɛ i tan nun i bɔnsɔɛ ma. ¹⁴ I bɔnsɔɛ fama nɛ wuyade alɔ xube. Wo xa bɔxi fama nɛ gbode kelifɛ sogetede ma a sa dɔxɔ sogegɔrode ra, keli kɔɔla ma sa dɔxɔ yirefanyi ra. N fama hɛɛri fide si birin ma i tan nun i bɔnsɔɛ saabui ra. ¹⁵ I siga dɛdɛ, won birin na a ra. N i kantama yire birin. N man i ragbilenma nɛ yi bɔxi ma. N mu i raboloma fefe ma. N nan n ma laayidi birin nakamalima nɛ i bɛ.»

¹⁶ Yaxuba to xunu, a naxa a fala, «Yakɔsi n bara a kolon Alatala na be, kɔnɔ singe n mu nu a kolonxi.» ¹⁷ A naxa gaaxu, a fa a fala, «Yire magaaxuxi nan na be ra. Be findixi Ala xa banxi naadɛ nan na, sigafe ra koore ma.» ¹⁸ Yaxuba to keli subaxɛ ma, a naxa na gɛmɛ tongo a xunyi nu saxi naxan ma. A naxa a rakeli, a a ti tɔnxuma ra, a naxa ture maso gɛmɛ xunyi ma. ¹⁹ A naxa na yire xili sa Beteli, «Ala xa banxi.» Beenun na xa raba, na yire xili nu falama nɛ Lusi. ²⁰ Yaxuba naxa laayidi tongo Ala bɛ a falafe ra, «Xa Ala n kantama kira xɔn ma, a fa donse nun sose fi n ma, ²¹ n gbilen bɔɲɛsa kui n baba xɔnyi, na tɛmui n Alatala nan findima n Marigi Ala ra. ²² N bara yi gɛmɛ ti be tɔnxuma ra, yi yire xa findi Ala batude ra. Alatala, i harige naxan birin fima n ma, n farilɛ bama nɛ a ra, n na fi i ma.»

29

Yaxuba futi xirife

¹ Na dangi xanbi Yaxuba naxa a xa biyaasi dɛ idɔxɔ. A to bɔxi li naxan na sogetede, ² a naxa kɔlɔnyi nde to wula i. Yɛxɛɛ nun si gɔɔrɛ saxan nu malanxi na kɔlɔnyi fɛ ma, kɔnɔ gɛmɛ xungbe nan nu kɔlɔnyi dɛ makotoxi. ³ E nu darixi naxan na, xuruse birin na malan na yire, xuruse dɛmadonyie na kɔlɔnyi dɛrakote gɛmɛ maɲindigilinma, a ba

naa. Xuruse na gɛ ye minde, xuruse dɛmadonyie man nu gɛmɛ ragbilenma kɔlɔnyi dɛ ra.

⁴ Yaxuba naxa xuruse dɛmadonyie maxɔrin, «N ngaxakerenyie, wo kelixi minden yi ki?» E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Xarani nɛ.» ⁵ A naxa e maxɔrin, «Wo Laban kolon, Naxori xa di xɛmɛ?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu a kolon.» ⁶ A naxa e maxɔrin, «Tana mu na a ma?» E naxa a yaabi, «Sese mu a toxi. A xa di ginɛ Raxelee nan fafe na ki e nun xurusee ra.»

⁷ A naxa a fala e bɛ, «Won na yanyi nɛ yi ki. Xurusee malan tɛmui mu yi ki. Wo ye fi xurusee ma mafuren, wo man xa gbilen e ra e dɛmadonde.» ⁸ E naxa a yaabi, «Muxu mu nɔma fefe yo rabade yi ki, fo xurusee birin na malan. Na tɛmui, muxu fa yi gɛmɛ ba kɔlɔnyi dɛ ra naxan a makotoxi, muxu ye fi xurusee birin ma.»

⁹ Yaxuba to nu na wɔyɛnfe e bɛ, Raxelee fan naxa fa a baba xa xurusee ra, barima xurusee dɛmadonyi nan nu lanxi a fan ma. ¹⁰ Yaxuba to Raxelee to fa ra, Yaxuba nga taara Laban xa di ginɛ, a nun a xa xurusee, a naxa a maso kɔlɔnyi ra. A naxa gɛmɛ ba kɔlɔnyi dɛ ra, a naxa ye fi Laban xa xurusee birin ma. ¹¹ Yaxuba naxa Raxelee xɛɛbu sunbui ra, a nu wa a xui itexi ra. ¹² A naxa a fala Raxelee bɛ, «I baba xunya xa di nan lanxi n ma, Rebeka xa di xɛmɛ.»

Raxelee to na mɛ, a naxa a gi rakɔɛ, a sa na tagi raba a baba bɛ. ¹³ Laban to bara a xunya ginɛma xa di Yaxuba xa fe mɛ, a naxa siga a sa a ralan. A naxa findigilin a ma, a a xanin banxi. Yaxuba naxa dɛntɛgɛ sa Laban bɛ. ¹⁴ Laban naxa a fala a bɛ, «Won birin wuli keren fase keren.» Yaxuba naxa kike keren naba Laban xɔnyi.

¹⁵ Na lɔxɔɛ Laban naxa a fala Yaxuba bɛ, «N ma mamadi nan lanxi i ma, kɔnɔ sɛriye yo mu a falaxi i xa wali n bɛ a fa lu n mu i sare fi. A fala n bɛ, a lanma n xa i sare fi naxan na.» ¹⁶ Na tɛmui di ginɛ firin nan nu na Laban yi ra. A xa di ginɛ singe xili nɛ Leya, a firin nde Raxelee. ¹⁷ Leya ya nu xurun, kɔnɔ Raxelee tan ginɛ tofanyi nan nu lanxi a ma. ¹⁸ Raxelee nan nu rafan Yaxuba ma ki fanyi ra. A naxa a fala Laban bɛ, «N jɛ solofere nan walima i bɛ, alako i xa i xa di ginɛ firin nde Raxelee fi n ma.» ¹⁹ Laban naxa a yaabi, «Beenun n xa n ma di fi mixi gbɛtɛ ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n xɔnyi be.» ²⁰ Yaxuba naxa jɛ solofere wali raba Laban yi ra Raxelee xa fe ra. Kɔnɔ na jɛ solofere lu nɛ a bɛ alɔ xi solofere gbansan, barima Raxelee nu rafanxi a ma ki fanyi ra.

²¹ Na jɛ solofere dangi xanbi, Yaxuba naxa a fala Laban bɛ, «N ma kɛrɛ tongoxi bara kamali. N ma ginɛ so n yi ra fa, n xa a findi n yɛtɛ ra.» ²² Laban naxa mɛnnika birin xili, e xa fa e dɛge, e xa jɛlɛxinyi xulunyi raba. ²³ Nunmare ra, a naxa a xa di ginɛ singe Leya tongo, a naxa a xanin Yaxuba xɔn ma. Yaxuba naxa a findi a yɛtɛ ra. ²⁴ Laban naxa Silipa so a xa di Leya yi ra, a xa findi a xa konyi ra. ²⁵ Kuye to iba, Yaxuba naxa a to Leya na a ra. A naxa a fala Laban bɛ, «I munse rabaxi n na yi ki? N mu walixi i bɛ Raxelee xa fe xa ra? I n yanfaxi munfe ra?» ²⁶ Laban naxa a yaabi, «Muxu tan ma naamunyi mu tinma a ra di ginɛ firin nde xa dɔxɔ xɛmɛ taa, a singe mu xɛmɛ sɔtɔxi. ²⁷ Yi lɔxɔxunyi raba sinden wo nun Leya. Xa i man jɛ solofere wali raba n bɛ, n nan n ma di ginɛ firin nde fan fima nɛ i ma, a findi i xa ginɛ ra.»

²⁸ Yaxuba naxa na raba. E nun Leya to lɔxɔxunyi raba yire keren, Laban naxa Raxelee fan fi a ma, ²⁹ a Bila so Raxelee yi ra a xa findi a xa konyi ra. ³⁰ Yaxuba naxa Raxelee findi a yɛtɛ ra, a a xanu dangife Leya ra. Na dangi xanbi a man naxa jɛ solofere wali raba Laban bɛ.

³¹ Alatala to bara a to Leya mu gɛxi rafande Yaxuba ma alɔ Raxelee, a naxa Leya findi dibari ra, a Raxelee findi dibaritare ra. ³² Leya naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari. A naxa na di xili sa Ruben, a falafe ra, «Alatala bara n ma yaagi to. Yakɔsi n fa rafanma nɛ n ma xɛmɛ ma.» ³³ A man naxa tɛɛgɛ di firin nde ma. A to na di bari, a naxa a fala, «Alatala fan yati a kolon, n mu rafan n ma xɛmɛ ma. Na nan a toxi a yi di firin nde fan fixi n ma.» A naxa na di xili sa Simeyɔn. ³⁴ A man naxa tɛɛgɛ di saxan nde ma. A to a bari, a man naxa a fala, «Yi biyaasi, fo n xa rafan nɛ n ma xɛmɛ ma sɔnɔn, barima n bara di saxan sɔtɔ a bɛ.» Na nan a to, a naxa na di xili sa Lewi. ³⁵ A naxa tɛɛgɛ di naani nde ma. A to na fan

bari, a naxa a fala, «Yi biyaasi n Alatala tantuma nE.» A naxa na di xili sa Yuda. A xa di barife dan na di naani nan ma.

30

Yaxuba di sōtōfe

¹ Raxele to bara a to, a mu fa di barife, a naxa a taara tōōnE. A naxa a fala Yaxuba bE, «Di fi n fan ma, xa na mu a ra n faxama nE.» ² Yaxuba naxa xōnō a xa wōyenyi ma. A naxa a fala a bE, «I tan a maᵓōxunxi nE a Ala na n tan nan na? Ala na a niyaxi i mu di barife!» ³ Raxele naxa a yaabi, «N ma konyi ginE Bila tongo, alako a xa di bari n bE. A xa findi n ma saabui ra di barife ra.»

⁴ Raxele naxa a xa konyi ginE tongo, a a so a xa xEmE Yaxuba yi ra. E to kafu, ⁵ Bila naxa tEegE, a naxa di xEmE bari Yaxuba bE. ⁶ Raxele naxa a fala, «Ala bara n ma kiiti sa. A bara n ma wōyenyi mE. Na nan a toxi a di fixi n ma.» A naxa na di xili sa Dana.

⁷ Raxele xa konyi ginE Bila man naxa tEegE. A naxa di xEmE firin nde bari Yaxuba bE. ⁸ Raxele naxa a fala, «Ala bara n mali katE birin na alako n xa xun nakeli sōtō n taara ginEma xun ma.» A naxa a xa di xili sa Nafatali.

⁹ Leya to bara a kolon a mu di barima fa, a naxa a xa konyi ginE Silipa tongo, a naxa a so Yaxuba yi ra a xa findi a xa ginE ra. ¹⁰ Silipa naxa di xEmE bari Yaxuba bE. ¹¹ Leya naxa a fala, «Hēeri bara fa n ma.» A naxa na di xili sa Gadi.

¹² Silipa naxa di firin nde sōtō Yaxuba bE. ¹³ Leya naxa a fala, «N bara ᵓelExin. Yakōsi, ginE birin bara a kolon n bara hēeri gbegbe sōtō.» A naxa a xili sa Aseri.

¹⁴ Mēngi xaba tEmui to bara a li, Ruben naxa siga xE ma. A naxa bogise nde li naa, naxan xili marafanyi bogise. A naxa fa a ra a nga xōn. Na nan lan Raxele naxa a fala Leya bE, «N bara i maxandi, i xa i xa di xa marafanyi bogise ndee fi n ma.» ¹⁵ Leya naxa a yaabi, «I bara n ma xEmE ba n yi ra. Na mu i wasaxi? I man waxi n ma di xa marafanyi bogise nan fan tongofe?» Raxele naxa a fala, «To kōE ra, wo nun Yaxuba nan fama xide i xa di xa marafanyi bogise ᵓōxōE ra.» ¹⁶ Yaxuba to so nunmare ra kelife xE ma, Leya naxa a ralan. A naxa a fala a bE, «I xima n tan nan xōn ma to kōE ra. N bara to kōE sare fi n ma di xa marafanyi bogise ra.» A tan nun Yaxuba naxa kafu na kōE ra.

¹⁷ Ala naxa Leya xa maxandi tongo, a naxa tEegE. Na naxa findi a xa di suuli nde ra Yaxuba bE. ¹⁸ A naxa a fala, «Ala bara n sare fi n ma konyi ginE sofe ra n ma xEmE yi.» A naxa a xa di xili sa Isakari. ¹⁹ Leya man naxa tEegE di senni nde ma. A naxa na di bari Yaxuba bE. ²⁰ Leya naxa a fala, «Ala bara n ki. Yi biyaasi n ma xEmE n binyama nE, barima n bara di senni bari a bE.» A naxa na di xili sa Sabulon. ²¹ Na xanbi a man naxa di ginE bari. A naxa a xili sa Dina.

²² Na tEmui Ala naxa a ᵓēngi rasiga Raxele xa fe xōn. A naxa a xa kōntōfili mE, a a findi di bari ra. ²³ Raxele naxa tEegE, a naxa di bari. A naxa a fala, «Ala bara n namini n ma yaagi kui.» ²⁴ A naxa na di xili sa Yusufu. Na xili yati nan findixi a xa maxandi ra, fa a falafe, «Alatala man xa di xEmE gbEte fan fi n ma.»

Yaxuba nun Laban fatanfe

²⁵ Raxele to Yusufu bari, Yaxuba naxa a fala Laban bE, «A lu n xa gbilen n ma bōxi ma. ²⁶ A lu n xa n ma ginE xanin a nun n ma die, n walixi i bE naxee xa fe ra. I a kolon n wali naxan xasabi rabaxi i bE.» ²⁷ Laban naxa a fala a bE, «Yandi, xa n nafan i ma, i xa diᵓE, i xa lu be. N bara a kolon sematoe saabui ra, Alatala barakE saxi n ma i tan nan xa fe ra. ²⁸ A fala n bE i wama wali sare naxan xōn. N na fima nE i ma.»

²⁹ Yaxuba naxa a fala a bE, «I tan yeE yati a kolon n walixi i bE ki naxE han i xa gōōrE bara findi a ra. Na saabui kelixi n tan nan ma. ³⁰ Dondoronti nan nu na i yi ra beenu n xa fa, a gbegbe bara sa a xun ma. Alatala bara barakE sa i xa fe kabi n naxa so i xōnyi. Yakōsi, i mu a luma n xa wali nde raba n ma denbaya fan bE?»

³¹ Laban naxa a maxōrin, «A lan n xa yeri fi i ma?» Yaxuba naxa a yaabi, «I naxa sese fi n ma. Xa i bara tin fe ra n naxan falaxi i bE i xa a raba, n fan bara tin n ᵓēngi safe ra i xa gōōrE xōn ma. ³² N sigama to, n xa i xa xuruse birin mato. YeXEE nun si makatunxi birin ti sEeti keren, a nun naxee birin nafōōrōxi. N masundi findima nee

nan na. ³³ N ma tinxinyi fama makɛnɛnde i fama xuruse matode tɛmui naxɛ. Si naxee birin mu makatunxi nun yɛxɛɛ yɔrɛ birin naxee mu fɔɔrɔ, nee bara findi muɲɛ ra n mabiri.»

³⁴ Laban naxa a fala, «N bara tin na ra. I naxan falaxi na ki, won bara lan na ma.» ³⁵ Na lɔxɔɛ Laban naxa si xɛmɛɛ nun ginɛɛ mayegeti, sarinyi saxi naxee ma a nun naxee makatunxi. A man naxa yɛxɛɛ rafɔɔrɔxi mayegeti. A naxa na xuruse birin so a xa die yi ra. ³⁶ Na xanbi a naxa nee xanin yire xi saxan ɲɛrɛ rabama dɛnnaxɛ kira xɔn e nun Yaxuba tagi. Yaxuba nu fa Laban xa xuruse dɔnxɔɛɛ dɛmadon.

³⁷ Na tɛmui Yaxuba naxa wuri bili mɔɔli saxan salonyi xinde gira. A naxa e kobolee ba e ma yire nde alako sarinyi fiixɛ xa makɛnɛn. ³⁸ A naxa e sa xurusee ye minde alako xuruse xa e yae ti e ra e ye minma tɛmui naxɛ. Xurusee na siga ye minde, xuruse xɛmɛɛ xa te xuruse ginɛɛ ma salonyie ya i. ³⁹ Na nan a toxi, na xurusee naxa die bari, sarinyie nun katunye na e ma. ⁴⁰ Yaxuba naxa na xuruse yɔrɛɛ sa e xati ma, kɔnɔ booree ti Laban xa xurusee ya ra sarinyi na naxee ma, a nun naxee mafɔɔrɔxi. Na ki a gɔɔrɛ firin nan yailanxi. A mu tin a gbe xa lu Laban xa xurusee ya ma. ⁴¹ Xuruse sɛnbɛmae nu tema ginɛmae ma tɛmui naxɛ, Yaxuba naxa na salonyi mɔɔli sa xuruse ye minde alako e xa te ginɛɛ ma salonyie ya i. ⁴² Yaxuba mu nu na wali rabama xuruse xurie ra. Na nan a niyaxi xuruse xurie naxa findi Laban gbe ra, a sɛnbɛmae naxa findi Yaxuba gbe ra. ⁴³ Na kui Yaxuba bara findi bannamixi belebele ra. Xurusee, konyie, ɲɔxɔmɛɛ, nun sofale gbegbe bara lu a yi ra.

31

Yaxuba sigafe Kanaan

¹ Na tɛmui Yaxuba nu bara Laban xa di xɛmɛɛ xui mɛ e naxan falama, «Se naxan birin findixi won baba gbe ra, Yaxuba bara a birin tongo. Na nan a toxi a bara findi banna mixi ra.» ² Yaxuba yati naxa a kolon, a mu rafan Laban ma sɔnɔn alɔ singe.

³ Alatala naxa a masen Yaxuba bɛ, «Gbilen i babae nun i baribooree xa bɔxi ma i kelixi dɛnnaxɛ. Won birin na a ra.» ⁴ Yaxuba naxa Raxelee nun Leya xili. E nu na a xa xurusee dɛmadonfe. ⁵ A naxa a fala e bɛ, «N bara a kolon n mu rafan wo baba ma alɔ singe, kɔnɔ n baba Marigi Alatala bara hinnɛ n na. ⁶ Wo a kolon yati n bara wali wo baba bɛ n sɛnbɛ ra. ⁷ A bara n madaxu n wali sare masarafe dɔxɔ fu ra, kɔnɔ Ala mu tin a xa fe ɲaaxi raba n na. ⁸ Xa wo baba fa a fala, «Katunye na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,» xuruse birin di barima naxee makatunxi. Xa wo baba fa a fala, «Sarinyi na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,» xuruse birin di barima sarinyi na naxee ma. ⁹ Ala bara wo baba xa xurusee ba a yi ra, a naxa e fi n tan ma.»

¹⁰ «Yi xurusee nu tema e boore ma tɛmui naxɛ, n bara a to xiye kui, xuruse xɛmɛ naxee texi xuruse ginɛɛ ma, sarinyi nun katunye na e birin ma. ¹¹ N ma xiye kui, Ala xa malekɛ naxa n xili, «Yaxuba». N naxa a ratin, «N tan nan ya.» ¹² A naxa a masen, «I ya rakeli, i xa a mato. Xuruse xɛmɛ naxee birin texi xuruse ginɛɛ ma, sarinyi nun katunye na e ma, barima Laban naxan birin nabaxi i ra, n na toxi. ¹³ N tan nan na Ala ra naxan mini i ma Beteli, i gɛmɛ tixi tɔnxuma ra dɛnnaxɛ. Mɛnni i bara laayidi tongo n bɛ. Yakɔsi, keli yi bɔxi ma. I xa siga bɔxi ma i barixi dɛnnaxɛ.»

¹⁴ Raxelee nun Leya naxa Yaxuba yaabi, «Muxu baba mu kɛ yo luxi muxu tan bɛ. ¹⁵ Xɔɲɛ xa mu na muxu ra muxu baba xɔnyi? A bara muxu mati, a man bara muxu xa kɔbiri fan don. ¹⁶ Ala harige naxan birin baxi muxu baba yi ra, a gbilenma nɛ muxu ma a nun muxu xa die. Yakɔsi Ala fe naxan birin masenxi i bɛ, na birin naba.»

¹⁷ Yaxuba naxa a xa ginɛɛ nun a xa die baki ɲɔxɔmɛɛ fari. ¹⁸ A naxa a xa xuruse nun a harige birin xanin, a naxan sɔtɔ Padan Arami sigafe ra a baba Isiyaga xɔnyi Kanaan bɔxi ma. ¹⁹ Laban to siga a xa xurusee xabe maxabade e ma, Raxelee nu bara a xa kuyee muɲa. ²⁰ Yaxuba fan Laban Aramika mayanfa nɛ, barima a siga nɛ a mu ɲungui rabira a ma. ²¹ Yaxuba naxa a gi, a nun se naxan birin findi a gbe ra. A to dangi Efirati xure ra, a naxa siga Galadi geya mabiri.

²² A xi saxan loxoɔɛ, mixi nde naxa a fala Laban be a Yaxuba bara a gi. ²³ Laban naxa a ngaxakerenyie tongo, e naxa mini Yaxuba fende xi solofere bun ma. E naxa a li Galadi geya biri ra. ²⁴ Kɔnɔ kɔɛ ra, Ala naxa mini Laban Aramika ma xiye kui. A naxa a masen a be, «I yeɛɛ ratanga fe moɔli birin falafe ra Yaxuba be.»

²⁵ Laban naxa Yaxuba li, a xa kiri banxi italaxi geya yire Galadi boxi ma. Laban nun a ngaxakerenyie fan naxa e gbe itala mɛnni nɛ. ²⁶ Laban naxa a fala Yaxuba be, «I munse rabaxi yi ki? Munfe ra i n mayanfaxi, i fa n ma die xanin alo geelimanie? ²⁷ I gixi noxunyi kui munfe ra? I bara yanfanteya niya n na. I mu i jɔngui rabira n ma. Xa i n nakolon nu, n xulunyi nan tima i be, n i ti kira ra jɛlexinyi kui boote nun koɔa xui ra. ²⁸ Kɔnɔ i tan mu tinxi yati n xa n ma die nun n ma mamadie sunbu. Xaxili fanyi mu na ki. ²⁹ N noɔma fe kobi rabade wo ra, kɔnɔ i baba Marigi Alatala bara a masen n be to kɔɛ ra, «I yeɛɛ ratanga fe moɔli birin falafe ra Yaxuba be.» ³⁰ Kɔnɔ i to gbataxi sigafe ra i baba xɔnyi, i n ma alae tan xaninxi i xun ma munfe ra?»

³¹ Yaxuba naxa Laban yaabi, «N mu n jɔngu i ma, barima n gaaxu nɛ i fa i xa di ginɛɛ bafe n yi ra. ³² Kɔnɔ i na i xa alae to n ma mixi yo yi ra, n na kanyi faxama nɛ. I xa n ma kote birin mato won ngaxakerenyie ya xɔri. Naxan birin findixi i gbe ra, i xa a xanin.» Yaxuba mu nu a maɔoxunma a Raxele nan a baba xa kuyee tongoxi.

³³ Laban naxa Yaxuba xa kiri banxi kui mato. A man naxa Leya xɔnyi, Leya xa konyi xɔnyi, nun Raxele xa konyi xɔnyi mato, kɔnɔ a mu a gbe se yo to naa. A to mini e xɔnyi, a naxa so Raxele xa kiri banxi kui. ³⁴ Raxele yati nan yi kuyee tongo. A nu bara e noxun doxoɔɛ bun ma naxan sama jɔxome fari, a fa doxo a fari. Laban naxa kiri banxi kui mato, kɔnɔ a mu a gbe se yo toxi naa. ³⁵ Raxele naxa a fala a baba be, «N baba i naxa xɔnɔ n ma de, i na to n mu kelixi n ti. N na kike wali nɛ.» Laban fenyi moɔli birin ti nɛ, kɔnɔ a mu kuyee to.

³⁶ Yaxuba naxa xɔnɔ, a naxa woɔyɛn xɔnɛ fala Laban be. A naxɛ, «N gbaloe mundun nabaxi, n sɛriyɛ mundun kanaxi naxan a niyama i xa mini n fende yi moɔli ra? ³⁷ I bara n ma kote birin kui mato. I gbe see mundun toxi e kui? A masen n be n ngaxakerenyie ya xɔri a nun i fan ngaxakerenyie ya xɔri alako e xa won makiiti. ³⁸ N jɛ moxɔjɛn nan nabaxi i xɔnyi, kɔnɔ i xa yeɛɛɛ nun si keren mu di barixi n yi ra a fa faxa. N man mu i xa xuruse kontonyi yo donxi. ³⁹ N mu faxi xuruse ra i xɔn ma wulai subee naxan faxaxi. Xuruse naxee muɔaxi kɔɛ nun yanyi ra, n tan nan na kote birin tongoxi n yeɛɛ ra. I nu na birin maxɔrinma n tan nan ma. ⁴⁰ Yanyi ra kuyefure naxa n toɔɔɔ, kɔɛ ra xinbeli naxa n toɔɔɔ, han n mu nu noɔma xide a fanyi ra. ⁴¹ N bara jɛ moxɔjɛn naba i yi ra. N jɛ fu nun naani walixi nɛ alako n xa i xa di ginɛ firinyie doxo. N man naxa jɛ senni fan sa a fari i xa goɔɔɛ kantafe ra. Kɔnɔ i bara n sare masara doxo fu. ⁴² Xa n tanun Iburahima Marigi Ala mu n mali nu, Ala naxan nu n baba Isiyaga rasɛɛnma, n sigama n belexɛ igeli nan na nu. Kɔnɔ Ala bara n ma marayaagi to, a bara n ma toɔɔɛ kolon. Yi kɔɛ dangixi a bara n ma kiiti sa.»

⁴³ Laban naxa Yaxuba yaabi, «I xa ginɛɛ nan lanxi n ma die ma, e xa die, won ma die nan e ra. Yi xurusee n gbe na e ra, i se naxan birin toxi yi ki, n tan nan gbe e ra. Kɔnɔ to xanbi, n noɔma munse rabade n ma die nun n ma mamadie be? ⁴⁴ Yakɔsi, won xa saata. Seede xa lu won tagi.»

⁴⁵ Yaxuba naxa gemɛ tongo, a naxa a ti saatɛ toɔnxuma ra. ⁴⁶ A naxa a fala a ngaxakerenyie be e fan xa gemɛɛ matongo. E naxa e matongo, e e malan yire keren. E naxa e dege na gemɛ kotoxi sɛɛti ma. ⁴⁷ Laban naxa na yire xili fala Yegara Sahaduta. Yi xili nan falaxi «koto seede» Arami xui ra. Yaxuba naxa na xili fala Galede. Yi xili nan falaxi «koto seede» Isirayila xui ra. ⁴⁸ Laban naxa a fala, «Yi gemɛ kotoxi naxan yi ki, a findixi seede nan na i tan nun n tan tagi.» Na nan a toxi be xili falaxi Galede, «seede gemɛ kotoxi.» ⁴⁹ Misipa xili fan saxi na yire nan xun. Na xili nan falaxi «jɛngi sa yire,» barima Laban a fala mɛnni nɛ, «Alatala xa a jɛngi sa won tan firinyi xa fe xɔn ma, hali won fatan xanbi. ⁵⁰ Xa i n ma die toɔɔɔ, xa na mu a ra i ginɛ gbɛtɛɛ doxo, i xa ratu a ma a Ala nan findixi seede ra won tagi, adamadi xa mu a ra.»

⁵¹ Na xanbi Laban naxa a fala Yaxuba be, «I ya ti yi geme kotoxi ra. Yi tɔnxuma geme mato n naxan tixi won tagi. ⁵² Yi geme kotoxi nun yi tɔnxuma geme findixi seede nan na. N mu lan n xa dangi be ra i xa fe ɲaaxi ra n furi kui. I fan mu lan i xa dangi yi geme kotoxi nun yi tɔnxuma geme ra n ma fe ɲaaxi ra i furi kui. ⁵³ Iburahima Marigi Ala nun Naxori Marigi Ala xa findi won tan firinyi makiitima ra.» Na temui Yaxuba naxa a yete rakali Ala ra, a baba Isiyaga gaaxuxi naxan ya ra. ⁵⁴ Yaxuba naxa serexe ba geya yire. A naxa a ngaxakerenyi birin xili e xa e dɛge. E to ge e dɛgedede, e naxa xi mɛnni na kɔe ra.

32

Yaxuba sigafe Esayu yire

¹ Laban to keli subaxe ma, a naxa findigilin a xa die nun a xa mamadie ma. A naxa duba e be. Na xanbi, Laban naxa gbilen a xɔnyi. ² Yaxuba to nu sigafe kira xɔn, Ala xa malekee naxa mini a ma. A to bara e to, a naxa a fala, «Ala xa yonkinde nan yi ki.» ³ A naxa yi yire xili sa Maxanayimi.

⁴ Yaxuba naxa xerae xee a taara Esayu xɔn ma Edon daaxa, Seyiri bɔxi ma. ⁵ A naxa a fala e be, «Wo yi nan falama n marigi Esayu be, «I xa konyi di Yaxuba naxe, N bara bu Laban xɔnyi han ya. ⁶ Ningee, sofalee, yexee, nun sie nan n yi ra. Konyi xemee nun konyi ginɛ fan nan n yi ra. N marigi, n xerae xeexi ne i xɔn ma alako i xa diɲe n be.»

⁷ Na xerae to gbilen, e naxa a fala Yaxuba be, «Muxu bara i taara Esayu to. A na fafe i yire, a nun gbangbalanyi mixi keme naani.» ⁸ Na masenyi naxa Yaxuba bɔɲe ramini. Nama naxan nu a fɔxɔ ra, a naxa e itaxun dɔxɔ firin. A naxa yexee nun sie itaxun dɔxɔ firin, a nun ningee nun ɲɔxɔmɛ. ⁹ A naxa a fala, «Xa Esayu ɲama keren gere, ɲama boore xa nɔ a gide.»

¹⁰ Na xanbi Yaxuba naxa Ala maxandi, «N tanun Iburahima Marigi Ala, n baba Isiyaga Marigi Alatala, i a fala ne n be, «Gbilen i xa bɔxi ma, i ngaxakerenyie yire. I na siga, n fe fanyi rabama ne i be.» ¹¹ Kɔnɔ yakɔsi n Marigi, n tan xurun yi fe sɔtɔfe ma i naxan nagirixi n ma. I bara i xui rasabati n tan be i xa konyi. N ma yisuxuwuri gbansan nan nu suxuxi n yi ra n Yurudɛn igirima temui naxe, kɔnɔ yakɔsi muxu nun ɲama firin nan gbilenfe. ¹² N natanga n taara Esayu ma, barima n bara gaaxu a ya ra. N gaaxuxi ne a naxa fa n faxa, n tan nun dingee nun e xa die. ¹³ I bara a masen n be, «N fe fanyi rabama ne i be. N i bɔnsɔe rawuyama ne alɔ meyeneni naxan kɔnti mu nɔma kolonde baa de ra.»

¹⁴ Yaxuba naxa kɔe radangi na yire. A naxa sanbase fanyi mayegeti a harige birin ya ma a naxan fima a taara Esayu ma: ¹⁵ Si keme firin, si kontonyi mɔxɔɲɛn, yexee keme firin, yexee kontonyi mɔxɔɲɛn, ¹⁶ ɲɔxɔmɛ ginɛ tongo saxan, e xa die, ningee tongo naani, tuura fu, sofale ginɛ mɔxɔɲɛn, a nun sofale xemee fu. ¹⁷ A naxa yi xurusee itaxun, a nde so a xa konyie yi ra. A naxa a fala e be, «Wo dangi yare. Wo xa naaninyi lu gɔɔree tagi.»

¹⁸ A naxa a fala a xa konyi singe be, «Wo nun n taara Esayu na naralan, a fama i maxɔrinde, «Wo nun nde a ra? I na sigafe minden? Nde gbe na yi xurusee ra naxee tixi i ya ra yi ki?» ¹⁹ I fama ne a yaabide, «N marigi Esayu, i xa konyi Yaxuba nan gbe na e ra. A i sanbaxi yee nan na. A fan na n xanbi ra.» ²⁰ A naxa na masenyi ti a firin nde fan be, a nun a saxan nde, a nun mixi naxee birin biraxi xurusee fɔxɔ ra. «Wo nun Esayu na naralan temui naxe, wo xa na masenyi ti a be. ²¹ Wo xa a fala, «I xa konyi Yaxuba na fafe muxu xanbi ra.» Na kui Yaxuba nu na a maɲɔxunfe, «Yakɔsi, n a bɔɲɛ magoroma yi sanbasee nan na. Na temui, a na n to, temunde a nɔma ne n nasɛnde.» ²² Yaxuba xa sanbasee naxa ti a ya ra, a tan naxa kɔe radangi yonkinde kui.

²³ Kɔe kui, Yaxuba naxa keli. A naxa a xa ginɛ firinyie tongo, e xa konyi firinyie, a nun a xa di fu nun kerenyi. E naxa Yaboko igiri. ²⁴ A naxa e ragiri Yaboko xure a nun se naxan birin na a yi ra. ²⁵ A naxa lu mɛnni a keren. Na temui, xemee nde naxa mini a ma, e naxa gere han kuye iba temui. ²⁶ Na xemee to bara a to a mu nɔma nɔla sɔtɔde Yaxuba ma e xa gere kui, a naxa a garin a tɔnxɔnyi ma. A tɔnxɔnyi naxa te a kui. ²⁷ Xemee naxa

a fala, «A lu n xa siga, ba kuye bara iba.» Yaxuba naxa a fala, «N mu i beɲinma, fo i duba n be.»²⁸ XEME naxa a maxorin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «Yaxuba.»²⁹ XEME naxa a fala, «I xili mu falama sɔnɔn Yaxuba. A fa falama ne kore Isirayila, ba wo nun Ala nan gerexi, wo nun mixie fan bara gere. I tan bara no e ra.»³⁰ Yaxuba naxa maxorinyi ti, «I xili di?» XEME naxa a fala, «Munfe ra i n maxorinma n xili ma?» Na xanbi, a naxa duba Yaxuba be.

³¹ Yaxuba naxa na yire xili Peniyeli, barima a naxe, «N Ala toxi ne n ya i, kɔno n tan nan man ɲengife yi ki.»³² Soge tema temui naxe, Yaxuba nu bara dangi Peniyeli ra, a goroma a seeti ma.³³ Na nan a toxi han yakosi Isirayilakae mu laare donma naxan na tɔnxɔnyi ma, barima Ala Yaxuba masotɔxi a tɔnxɔn laare nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu xa lanyi

¹ Yaxuba to Esayu to fa ra e nun xeme mixi keme naani, a naxa a xa die itaxun Leya nun Raxele ma, a nun e xa konyi ginε firinyie.² A naxa konyi ginε firinyie ti yare, e nun e xa die. Nee xanbi ra, Leya fan naxa ti nun a xa die. Raxele nun Yusufu naxa lu dɔnxɔe ra.³ Yaxuba tan naxa siga yare. A to makore a taara ra, a naxa a igoro boxi ma sanya solofere.⁴ Na nan lan Esayu naxa a gi a sa Yaxuba ralan. A naxa findigilin a ma, a fa a masunbu. E birin nu fa wa ra.

⁵ Esayu to bara ginεe nun dimεe to, a naxa maxorinyi ti, «Nde yee ra naxee biraxi i fɔxɔ ra yi ki?» Yaxuba naxa a yaabi, «Ala di naxee fixi i xa konyi di ma a xa marafanyi saabui ra.»⁶ Na kui Leya nun Raxele xa konyi ginεe naxa e maso Esayu ra, e nun e xa die, e fa e igoro boxi ma.⁷ Leya nun a xa die fan naxa e maso, e naxa e igoro boxi ma. Na xanbi Yusufu nun Raxele naxa e maso Esayu ra, e igoro boxi ma.

⁸ Esayu naxa Yaxuba maxorin, «I munse rabama yi xuruse birin na, n naralanxi naxee ra yi ki?» Yaxuba naxa a yaabi, «N wama ne i tan naxan na n marigi ra, i xa n nafan.»⁹ Esayu naxa a fala, «N xunya, harige gbegbe na n fan yi ra. I gbe ragata.»¹⁰ Yaxuba naxa a yaabi, «Ade, n bara i maxandi. Xa i bara n nafan, n i sanbaxi se naxee birin na, i xa e rasuxu. Won tan firinyi xa maralanyi luxi ne n be alɔ muxu nun Ala nan luxi yire keren. I bara n nasεne a fanyi ra.¹¹ N bara i maxandi, i xa yi sanbasee rasuxu, barima Ala bara n waxɔnfe birin naba n be. N hayi mu na sese ma sɔnɔn.» Yaxuba naxa a maxorɔxɔ han Esayu naxa tin nee ra.

¹² Esayu naxa a fala, «Won xee kira xɔn ma, n xa sa i mati.»¹³ Yaxuba naxa a yaabi, «N marigi, a kolon dimεe xa fe xɔrɔxɔ. Yεxεε ginεe nun ninge ginεe na xiɲε fife e xa die ma. Xa won gbata e ra lɔxɔe keren, nee birin fama ne faxade.¹⁴ N marigi, i tan xa ti yare. N tan xa bira n ma xurusee fɔxɔ ra doyin. N xa siga n ma xurusee nun n ma die yaya ra, han muxu soma i xɔnyi temui naxe Seyiri boxi ma.»¹⁵ Esayu naxa a fala, «N xa n ma mixi ndee lu i yi ra be.» Yaxuba naxa a yaabi, «Munfe ra? N marigi, n tan wama naxan xɔn, n xa rafan i ma gbansan.»¹⁶ Na kui Esayu naxa gbilen na lɔxɔe Seyiri.¹⁷ Yaxuba tan naxa siga Sukɔti. Menni a naxa banxi keren ti a yete be, a nun gɔɔre a xa xurusee luma dennaxe. Na nan a toxi na yire xili falama Sukɔti, na nan falaxi na ki «banxi xunxuri.»

¹⁸ Yaxuba to so hεeri Sikemi taa kui Kanaan boxi ma kelife Padan Arami, a naxa a xa kiri banxi itala taa fari ma.¹⁹ A xa kiri banxi nu tixi dennaxe, a naxa na boxi sara Hamori xa die ma kɔbiri kole keme ra. Hamori nan findi Sikemi Baba ra, naxan singe sabati na boxi ma.²⁰ A naxa sεrεxεbade yailan menni, a na yire xili «Isirayila Marigi Ala sεnbe gbo.»

34

Dina xa marayaagi

¹ Yaxuba xa di ginε Dina, Leya naxan barixi a be, na naxa siga Sikemi taa kui ginεe xεεbude.² Mangε Hamori Hiwika xa di Sikemi to Dina to, a naxa a madutun, a naxa a futi kana.³ Na kui Yaxuba xa di ginε Dina xa xanunteya naxa lu Sikemi fate. Sikemi

naxa woyen Dina be marafanyi kui. ⁴ Na temui Sikemi naxa a fala a baba Hamori be, «Yi temedi maxandi n be alako n xa a dɔxɔ.» ⁵ Yaxuba a me temui naxe Sikemi bara a xa di ginɛ Dina futi kana, a xa di xemee nu na xe ma xurusee fɔxɔ ra. A mu sese fala han nee so temui.

⁶ Sikemi baba Hamori naxa siga Yaxuba xɔnyi a xa sa woyen a be. ⁷ Yaxuba xa die to a me naxan dangixi, e naxa keli xe ma keren na, e gbilen banxi. E bɔɔɛ naxa te ki fanyi ra barima Sikemi fe mayaagixi nan nabaxi Isirayila bɔxi ma, a fe niya Yaxuba xa di ginɛ ra naxan mu lanma a xa raba.

⁸ Hamori naxa a fala e be, «Wo xa di ginɛ bara rafa n ma di Sikemi ma. N bara wo maxandi, wo xa a fi a ma, a xa findi a xa ginɛ ra. ⁹ Won xa lu fe keren, wo wo xa di ginɛ fi muxu ma alako muxu xa e dɔxɔ. Na temui wo fan nɔma muxu gbee dɔxɔde. ¹⁰ Wo xa sabati yi bɔxi ma muxu seeti ma. Be xa findi wo xɔnyi ra, wo xa yuleya raba, wo xa harige sɔɔ.»

¹¹ Sikemi naxa a fala Dina baba nun a taarae be, «Wo xa hinne n na. Wo wama se naxan yo xɔn, n a fima wo ma. ¹² Wo nɔma fe belebele maxɔrinde n ma naxan findima kote dɔxɔse ra, sa se gbegebe fan fari. Wo na se naxan birin maxɔrin n ma, n nɔma a birin fide wo ma alako n xa yi sungbutunyi dɔxɔ.»

¹³ Yaxuba xa die naxa woyen furuxi fala Sikemi nun a baba Hamori be, barima Sikemi nu bara e xunya Dina rayaagi. ¹⁴ E naxa a fala e be, «Muxu mu nɔma muxu xunya ginɛma fide mixi ma naxan mu sunnaxi. A findima yaagi nan na muxu be. ¹⁵ Muxu mu nɔma wo waxɔnfe rabade, fo wo xa lu alɔ muxu tan. Mixi naxan birin na wo xɔnyi, e lan ne e xa sunna alɔ muxu tan. ¹⁶ Na temui muxu nɔma muxu xa di ginɛ fide wo ma, wo xa e dɔxɔ. Muxu fan wo gbee dɔxɔ. Muxu luma wo seeti ma na temui. Won birin findi ɔama keren na. ¹⁷ Kɔnɔ xa wo mu fa sa tin wo sunnade, muxu muxu xunya ginɛma rasuxuma ne, muxu keli be.»

¹⁸ Hamori nun a xa di Sikemi naxa tin e xa masenyi ra. ¹⁹ Na segetala mu bu na fe rabafe ra, barima Yaxuba xa di ginɛ bara rafa a ma. A tan nan nu wurugente ra a ngaxakerenyie tagi.

²⁰ Hamori nun Sikemi naxa siga e xa malan yire taa sode de ra. E naxa a masen e xa ɔama be, ²¹ «Yi mixie won ma fe fanyi na e be. E xa lu yi bɔxi ma, e xa yuleya raba, barima won ma bɔxi gbo. Won nɔma e xa di ginɛ dɔxɔde, won fan won ma di ginɛ fima e ma. ²² Xa yi mixie sabatima be, won xa findi ɔama keren na, fo won xa yi nan naba. Xemee naxan birin na won xɔnyi be, e birin lan ne e xa sunna alɔ e tan. ²³ Xa won bara tin e xa masenyi ra, na temui e sabatima won xɔnyi. E xa xurusee nun e sɔɔse birin findi won birin gbe ra.» ²⁴ Mixi naxan birin nu na taa sode de ra na lɔxɔe, e birin naxa tin Hamori nun a xa di Sikemi xa masenyi ra. Xemee naxan birin nu na taa kui, e birin naxa e sunna.

²⁵ E xa sunne xi saxan lɔxɔe, yi xemee sunnade to nu na e xɔnɔfe, Yaxuba xa di xemee firinyie Simeyɔn nun Lewi, Dina taara xemee naxa e xa santidegema tongo, e so taa kui, e xemee birin faha santidegema ra tɛɛna ra. ²⁶ E naxa Hamori nun a xa di Sikemi fan faha. E naxa Dina tongo Sikemi xɔnyi, e naxa fa a ra. ²⁷ Yaxuba xa di booree naxa se birin tongo naxee findi na mixi faxaxie gbe ra, barima e nu bara e xunya ginɛma futi kana. ²⁸ E naxa e xa yexee tongo a nun e xa sie, e xa ningee nun e xa sofalee, naxee nu na taa kui a nun daaxa. ²⁹ Se naxan birin nu na, e naxa a birin xanin. E naxa dimɛe nun ginɛe xanin. Banxi naxan birin nu na, e naxa a birin kana.

³⁰ Yaxuba naxa a fala Simeyɔn nun Lewi be, «Wo bara kɔntɔfili ti n ma n lufe ra xɔnanteya dɔxɔe kui Kanaankae nun Peresikae tagi. Xemee gbegebe mu na n yi ra. E fama ne lande n xun ma, e n bɔnbɔ, e n xabile birin halaki.» ³¹ E naxa a yaabi, «A nu lanma yi mixi xa muxu xunya findi langoe ra?»

¹ Ala naxa a masen Yaxuba bε, «Keli, i siga Beteli. I xa sεREXEbade yailan n bε mεnni, n nan n yεTE masen i bε dεnnaxε, i nu i gima waxati naxε i taara Esayu ma.» ² Yaxuba naxa a fala a xa denbaya bε a nun a fōxirabirεε, «Wo gbilen kuye fe fōxō ra, wo xa wo yεTE sεniyen, wo xa wo xa sosee fan masara. ³ Wo wo yailan, won xa siga Beteli. N xa sεREXEbade yailan Ala bε, naxan a yεTE masen n bε n nu na kōntōfili kui tēmui naxε. A naxa a ɲεngi sa n ma fe xōn n siga dεnnaxε birin.»

⁴ Na tēmui e naxa e xa kuye birin so Yaxuba yi ra a nun e xa tulirasoe. Yaxuba naxa e birin biri wuri belebele bun ma naxan na Sikemi sεeti ma. ⁵ Yaxuba nun a xa die to bara e xa yonkinde ba, Ala naxa gaaxui lu taa mixi birin bōɲε ma, mixi yo mu suusa birade e fōxō ra.

⁶ Yaxuba nun a fōxirabirεε naxa siga Lusi, Beteli nan na ki, Kanaan bōxi ma. ⁷ A naxa sεREXEbade yailan mεnni. A naxa na yire xili fala «Beteli Marigi Ala,» barima Ala a yεTE masen a bε mεnni nε a nu a gife a taara ma tēmui naxε. ⁸ Rebeka xa di masuxui Debora naxa faxa. E naxa a ragata Beteli mabiri wuri belebele na dεnnaxε. Na wuri belebele xili nε «wa tide.»

⁹ Ala man naxa mini Yaxuba ma, a to gbilen kelifε Padan Arami. A naxa barakε sa a xa fe. ¹⁰ Ala naxa a fala a bε,
«I xili falafe nε Yaxuba,
kōnō a mu falama na ki sōnōn.
To xanbi i xili fa falama nε Isirayila.»
Ala naxa a xili sa Isirayila.

¹¹ A man naxa a masen a bε,
«N tan nan na Ala ra Sεnbε Kanyi.
N di gbegbe fima nε i ma,
alako i xa findi si nde benba ra.
I man findima nε si gbegbe benba ra.
Mangεε fama nε minide i bōnsōε ya ma.

¹² N bōxi naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma,
n bara a fi i fan ma,
a nun i bōnsōε ma naxan fama i xanbi ra.»

¹³ Na nan lan, Ala naxa keli yire, a wōyεn Yaxuba bε dεnnaxε. ¹⁴ Yaxuba naxa gεmε tōnxuma ti naa, a naxa ture nun wēni ifili a ma sεREXE ra, alako a xa findi gεmε magaaxuxi ra. ¹⁵ A naxa yi yire xili fala Beteli, Ala wōyεn a bε dεnnaxε.

¹⁶ Yaxuba nun a xa denbaya to keli Beteli, beenu e xa makōRE Efarata ra, Raxele naxa di sōtō. Na di barife naxa findi a bε fe xōrōxōε ra. ¹⁷ Raxele nu na di barima tēmui naxε xōnε kui, di rasuxui naxa a fala a bε, «Hali i mu gaaxu, yi biyaasi i man xεmε nan barixi.»

¹⁸ Raxele nu bara lu alō mixi faxaxi. A nu a nii magagama tēmui naxε, a naxa a xa di xili sa Ben Oni, «nimisa di.» Kōnō a baba tan naxa a xili sa Bunyamin, «di barakaxi.»

¹⁹ Raxele to faxa, e naxa a ragata Efarata kira dε. Na yire xili falama nε yakōsi BεTELEεmu.

²⁰ Yaxuba naxa gεmε sa gaburi fari tōnxuma ra, na na mεnni han to.

²¹ Isirayila naxa siga a sa yonkin Migidali Ederi xanbi ra. ²² Isirayila nu na mεnni tēmui naxε, Ruben naxa a baba xa ginε Bila kolon ginε ra. Isirayila naxa kolon sōtō na ma.

Isirayila di xεmε fu nun firin nan sōtō. ²³ Leya naxa Ruben bari di singe, na xanbi ra Simeyōn, Lewi, Yuda, Isakari, nun Sabulon. ²⁴ Raxele naxa Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Raxele xa konyi Bila naxa Nafatali nun Dana bari. ²⁶ Leya xa konyi Silipa naxa Gadi nun Aseri bari. Nee birin findixi Yaxuba xa die nan na, a naxee sōtō Padan Arami.

²⁷ Yaxuba naxa siga a baba Isiyaga xōnyi Mamire, Kiriyati Araba mabiri. Mεnni fa xili nε kōRE Hebiron. Iburahima nun Isiyaga sabati nε naa. ²⁸ Isiyaga xa simaya nu bara siga ɲε kεmε ɲε tongo solomasaxan. ²⁹ A to gε simaya xōnkuye sōtōde, a naxa faxa, a a benbae masagata aligiyama. A xa di Esayu nun Yaxuba naxa a ragata.

- ¹ Esayu, naxan man xili falama Edon, a xa taruxui nan ya.
- ² Esayu Kanaan ginEe dōxō nE:
Ada, naxan findixi Elon Xitika xa di ra,
nun Oholibama, naxan findixi Ana xa di ra,
Sibeyon Hiwika xa mamadi.
- ³ A naxa Sumayila xa di ginE Basamati fan dōxō,
Nebayoti xunya ginEma.
- ⁴ Elifasi findi Ada xa di nan na.
Reyuweli findi Basamati xa di nan na.
- ⁵ Oholibama naxa di xEmE saxan bari a bE:
Yeyusi, Yalami, nun Kora.
Nee birin findi Esayu xa die nan na
naxee barixi Kanaan bōxi ma.
- ⁶ Esayu naxa a xa ginEe xanin a xun ma, a xa di ginEe, a xa di xEmEe, a xa konyie, a xa xurusee, nun a harige naxan birin sōtō Kanaan bōxi ma. A naxa a birin xanin bōxi gbEte ma, dēnnaxE makuya a xunya Yaxuba yire ra, ⁷ barima e harige nu bara gbo, e mu nu nōma lude e boore sEeti ma. E nu na dēnnaxE, e xa xuruse birin mu nu nōma joooge sōtōde. ⁸ Na nan a to Esayu, naxan findi Edon na, a naxa siga a sa sabati Seyiri geya bōxi ma.
- ⁹ Esayu naxan findi Edon bōnsōE baba ra, na nu sabatixi geyae nan ma Seyiri bōxi ma, a xa taruxui nan ya.
- ¹⁰ Esayu xa die nan ya:
Elifasi, Ada naxan barixi Esayu bE,
Reyuweli, Basamati naxan barixi Esayu bE.
- ¹¹ Elifasi xa die nan ya:
Teman, Omaru, Sefo, Gatami, nun Kenasi.
- ¹² Timina, Elifasi xa konyi ginE,
a Amaleki bari nE Elifasi bE.
Esayu nun a xa ginE Ada xa mamadie nan na ki.
- ¹³ Reyuweli xa die nan ya:
Naxati, Sera, Sama, nun Misa.
Esayu nun a xa ginE Basamati xa mamadie nan na ki.
- ¹⁴ Esayu xa die nan ya Oholibama naxan barixi a bE:
Yeyusi, Yalami, nun Kora.
Oholibama findixi Ana xa di ginE nan na.
Ana findixi Sibeyon xa di ginE nan na.
- ¹⁵ MangE naxee keli Esayu bōnsōE nee nan ya:
Esayu xa di singe Elifasi xa die nan ya:
MangEe Teman, Omaru, Sefo, Kenasi,
- ¹⁶ Kora, Gatami, nun Amaleki.
MangEe nan na ki naxee fatanxi Elifasi Edonka ra.
Ada xa mamadie nan e ra.
- ¹⁷ Esayu xa di Reyuweli xa die nan ya:
MangEe Naxati, Sera, Sama, nun Misa.
MangEe nan na ki naxee fatanxi Reyuweli Edonka ra.
Basamati xa mamadie nan e ra.
- ¹⁸ Esayu xa ginE Oholibama xa die nan ya:
MangEe Yeyusi, Yalami, nun Kora.
MangEe nan na ki naxee fatanxi Esayu xa ginE Oholibama ra.
Oholibama nan findixi Ana xa di ra.
- ¹⁹ Esayu, naxan man xili falama Edon,
a xa die nan na ki,
a nun mangE naxee fatanxi Esayu bōnsōE ra.

²⁰ Seyiri Xorika xa die nan ya,
naxee nu na yi bɔxi ma:

Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,

²¹ Dison, Eseri, nun Disan.

Xori mangɛe nan na ki

naxee fatanxi Seyiri bɔnsɔɛ ra Edon bɔxi ma.

²² Lotan xa di xɛmɛe nan ya:

Xori nun Hemami

Timina findixi Lotan xunya ginɛma nan na.

²³ Sobali xa di xɛmɛe nan ya:

Aliban, Manaxati, Ebali, nun Onan.

²⁴ Sibeyon xa di xɛmɛe nan ya:

Aya nun Ana,

naxan dulonyi furaxie toxi gbengberen yire,

a to nu Sibeyon xa sofalee dɛmadonfe.

²⁵ Ana xa die nan ya:

Dison nun Oholibama,

Ana xa di ginɛ.

²⁶ Dison xa di xɛmɛe nan ya:

Hendan, Eseban, Yitiran, nun Keran.

²⁷ Eseri xa di xɛmɛe nan ya:

Bilihan, Saban, nun Akan.

²⁸ Disan xa di xɛmɛe nan ya:

Usi nun Aran.

²⁹ Xori mangɛe nan ya:

Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,

³⁰ Dison, Eseri, Disan.

Xori mangɛe nan na ki Seyiri bɔxi ma.

³¹ Edon mangɛe nan ya,

naxee nu na beenu mangɛ ndee xa lu Isirayila:

³² Beyori xa di Bela naxa findi Edon mangɛ ra.

A xa taa xili nu fala nɛ Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Sera xa di Yobabo naxan keli Bosara,
na naxa findi mangɛ ra.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama naxan keli Teman bɔxi ma,
na naxa findi mangɛ ra.

³⁵ Xusama to faxa, Bedada xa di Hadada,
naxan bara nɔ Madiyan na Mowaba bɔxi ma,
na naxa findi mangɛ ra.

A xa taa xili nu fala nɛ Abiti.

³⁶ Hadada to faxa, Samala Masareka naxa findi mangɛ ra.

³⁷ Samala to faxa, Sawulu Rehobotika, naxan nu na xure dɛ ra,
na naxa findi mangɛ ra.

³⁸ Sawulu to faxa, Akibori xa di Bali Hanan,
na naxa findi mangɛ ra.

³⁹ Akibori xa di Bali Hanan to faxa,
Hadara naxa findi mangɛ ra.

A xa taa xili nu fala nɛ Pawu.

A xa ginɛ xili nu fala nɛ Mehetabeli,

Matirɛdi xa di ginɛ, Mesahabi xa mamadi.

⁴⁰ Mangɛe nan ya naxee kelixi Esayu bɔnsɔɛ ma:

Timina, Aliba, Yeteti,

⁴¹ Oholibama, Ela, Pinon,

⁴² Kenasi, Teman, Mibisari,

⁴³ Magadiyɛli, nun Irami.

Edon mangɛe nu mangɛya raɲɛɛma e xa bɔxie nan ma. Esayu xa taruxui nan na ki naxan findixi Edonkae benba ra.

37

Yusufu xa xiye singee

¹ Yaxuba sabati nɛ Kanaan bɔxi ma, a baba nu na dɛnnaxɛ. ² Yaxuba bɔnsɔɛ xa taruxui nan ya. Yusufu, naxan xa simaya nu bara ɲɛ fu nun solofere li, a nu xurusee nan kantama a nun a taarae, nun a baba xa ginɛɛ Bila nun Silipa xa die. Yusufu nu a taarae xa fe ɲaaxie dɛntɛgɛ sama a baba bɛ. ³ Yusufu nan nu rafaɲ Isirayila ma dangi a xa di birin na, barima a tan bari a xa xɛmɛforiɲa nan kui. Na kui a naxa donma kuye tofanyi fi a ma. ⁴ Yusufu taarae naxa a kolon e xunya nan nafan e baba ma dangi e birin na. E naxa a raɲaaxu fōlo, e mu nu wɔyɛn fanyi falama a bɛ kɔɛ.

⁵ Na tɛmui Yusufu naxa xiye nde sa. A to na iba a taarae bɛ, e naxa a raɲaaxu dangife a singe ra. ⁶ A naxa a fala e bɛ, «Wo tuli mati n ma xiye ra, n naxan saxi. ⁷ Won birin nu na xɛ nan ma mɛngi raxiride. Na nan lan, n ma mɛngi xiri naxa keli, a ti. Mɛngi xiri naxee nu suxuxi wo tan yi ra, e naxa n gbe xiri rabilin, e birin fa e kuntin n ma xiri bun.» ⁸ A taarae naxa a maxɔrin, «Pe, i wama findife muxu xa mangɛ nan na, alako i xa nu muxu yamari?» E naxa a raɲaaxu dangife a singe ra a xa xiye nun a xa masenyi xa fe ra.

⁹ Yusufu to xiye gbɛtɛ sa, a naxa na fan iba a taarae bɛ. A naxa a fala e bɛ, «N man bara xiye sa. Soge, kike, nun tunbui fu nun keren nu na n bun ma.» ¹⁰ A naxa na xiye tagi raba a baba nun a taarae bɛ. A baba naxa xaɲɛ a ma, a fa a fala a bɛ, «I xiye naxan saxi yi ki, a findixi xiye mɔɔli mundun na? I waxi nɛ i nga, i taarae, nun n tan, muxu xa fa muxu igorode bɔxi ma i bɛ?» ¹¹ A taarae naxa bira a tɔɔnɛ fe fɔxɔ ra, kɔɔnɔ a baba naxa a ɲɛngi sa a xiye xɔn ma.

¹² Yusufu taarae naxa siga Sikemi e baba xa xurusee dɛmadonde. ¹³ Isirayila naxa a fala Yusufu bɛ, «I taarae bara siga xurusee dɛmadonde Sikemi. N naxan nabama, n xa i xɛɛ e xɔn ma.» Yusufu naxa a yaabi, «Awa.» ¹⁴ Isirayila naxa a masen a bɛ, «Siga mafuren i xa sa a mato xa i taarae mu furaxi, xa se mu xurusee fan toxi alako i xa fa na dɛntɛgɛ sa n bɛ.» A naxa a xɛɛ keli Hebrɔn lanbanyi sigafe ra Sikemi.

¹⁵ Xɛmɛ nde naxa Yusufu to Sikemi bɔxi ma, a na ɲɛɛfe wula i. Na xɛmɛ naxa a maxɔrin, «I munse fenfe?» ¹⁶ A naxa a yaabi, «N na n taarae nan fenfe. Yandi, a fala n bɛ e na xurusee dɛmadonfe dɛnnaxɛ.» ¹⁷ Na xɛmɛ naxa a fala a bɛ, «E mu na be. N bara e xui mɛ a fala ra e xa siga Dotan.» Na kui Yusufu naxa bira a taarae fɔxɔ ra han a sa e li Dotan.

¹⁸ E to sa a to yire makuye, e naxa lan a ma e xa a faha. ¹⁹ E nu fa a fala ra e boore bɛ, «Yi xiye sa mangɛ nan na fafe yi ki. ²⁰ Wo fa be, won xa a faha, won xa a ragoro kɔlɔnyi nde kui. Won nɔma a falade sube xaɲɛ nde bara a ibɔɔ. Na tɛmui won fama a kolonde a xa xiye findima a bɛ fe naxan na.»

²¹ Ruben to na mɛ, a naxa a ba e yi ra yi masenyi ra, «Won naxa a faha de. ²² A mu lanma wo xa a wuli ramini. Wo xa a ragoro yi kɔlɔnyi kui naxan na yi gbengberen yire. Mixi yo naxa a bɛlɛxɛ din a ra.» A nu wama a bafe nɛ e yi ra alako a xa nɔ a ragbilende a baba xɔn.

²³ Yusufu to a taarae yire li, e naxa a xa donma kuye tofanyi rate a ma. ²⁴ E naxa Yusufu ragoro kɔlɔnyi nde kui, ye mu nu na naxan kui.

²⁵ Na dangi xanbi, e nu na e dɛgefe tɛmui naxɛ, e naxa Sumayila di ndee to fa ra kelife Galede. E nu na surayi, seri, nun labundɛ xaninfe Misira bɔxi ma ɲɔxɔmɛɛ fari. ²⁶ Yuda naxa a masen a xunyaɛ bɛ, «Won na won xunya faha gundo kui, na munse fanma won tan ma? ²⁷ Wo fa, won xa a mati Sumayila bɔnsɔɛ mixie ma. Won naxa a faha, barima won xunya na a ra. Won wuli keren fase keren.» A xunyaɛ birin naxa tin a xa masenyi ra.

²⁸ Na Madiyan yulɛ to e yire li, Yusufu taarae naxa a rate kɔlɔnyi kui, e fa a mati nee ma kɔbiri kole mɔxɔɲɛn na. Na yulɛ naxee fatanxi Sumayila bɔnsɔɛ ra, nee naxa Yusufu xanin Misira bɔxi ma.

²⁹ Na dangi xanbi Ruben naxa gbilen kòlònyi yire Yusufu fòxò ra, kòkò a mu a li naa. A naxa a xa donma birin ibòò a ma sunnunyi kui. ³⁰ A naxa gbilen a xunya yire, a a fala e bẹ, «Yusufu mu na yire won na lu dènnaxẹ, n fa munse rabama kòrẹ?» ³¹ E naxa si keren faxes, e fa Yusufu xa donma kuye tofanyi maturuxun na sube wuli. ³² Na xanbi, e naxa na donma kuye tofanyi xanin e baba xòn ma. E naxa a fala a bẹ, «Muxu bara yi to. Yi donma mato ba xa i xa di nan gbe a ra.» ³³ Yaxuba naxa na donma kolon, a fa a fala, «N ma di xa donma na a ra! Wula sube xaajẹ nde bara n ma di Yusufu faxes! A bara a ibòò!» ³⁴ Yaxuba naxa a xa donma ibòò a ma sunnunyi kui. A naxa sunnun dugi ragoro a ma, a a xa di jòn fe raba xi wuyaxi. ³⁵ A xa di xẹmẹe nun a xa di ginẹ naxa fe birin naba a bẹ alako sunnunyi xa ba a ma, kòkò Yaxuba mu dundu. A naxa a fala, «N nan n ma di xa sunnunyi xaninma han n sa a lima tẹmui naxẹ aligiyama.» Yaxuba naxa wa a xa di bẹ.

³⁶ Madiyankae to Misira li, e naxa Yusufu mati Potifari ma, naxan findixi Misira mange kantamixie xunyi ra.

38

Yuda nun Tamari

¹ Na tẹmui, Yuda naxa keli a ngaxakerenyie xun ma, a siga Adulamaka nde xònyi naxan xili Hira. ² Menni Yuda naxa Suwa Kanaanka xa di ginẹ to. A naxa a findi a xa ginẹ ra. E naxa lu e boore ra. ³ Na ginẹ naxa tẹegẹ, a naxa di xẹmẹ bari. Yuda naxa na di xili sa Eri. ⁴ Na ginẹ man naxa tẹegẹ di firin nde ma, a naxa di xẹmẹ bari. A naxa na di xili sa Onan. ⁵ Na xanbi, a man naxa di xẹmẹ gbẹtẹ bari. A naxa na di xili sa Selaha. Yuda xa ginẹ na di bari Kesibe nẹ.

⁶ Yuda naxa ginẹ nde fen, a a so a xa di singe Eri yi ra. Na ginẹ xili Tamari. ⁷ Mixi kobi nan nu lanxi Yuda xa di singe Eri ma Alatala ya i. Alatala naxa a ragiri a xa faxes. ⁸ Na xanbi Yuda naxa a fala Onan bẹ, «I taara xa ginẹ tongo, a xa findi i xa ginẹ ra. I xa nimòxò wali raba, alako i xa di fi i taara ma.» ⁹ Kòkò Onan a kolon na di mu fama findide a gbe ra. Na nan a to, e nun a nimòxò na kafu, a a xa maniye sama bòxi nan ma alako a naxa fa di fi a taara ma. ¹⁰ A nu naxan nabama, na mu nu rafan Alatala ma. Na nan a ra, Ala naxa a ragiri a fan xa faxes.

¹¹ Na tẹmui Yuda naxa a fala a xa mamadi Tamari bẹ, «Kaajẹ xanin i baba xònyi, beenun n ma di Selaha mọma tẹmui naxẹ.» A a maajọxun nẹ, tẹmunde Selaha fan faxama alò a taarae faxaxi ki naxẹ. Na kui Tamari naxa siga, a sa lu a baba xònyi. ¹² A mu bu Yuda xa ginẹ naxa fa, naxan nu lanxi Suwa xa di ginẹ ma. Jòn fe to ba a ra, Yuda naxa siga Timina e nun a boore Hira Adulamaka. E naxa siga Yuda xa xuruse yire, Yuda xa walikẹe nu xurusee xabe maxabafe dènnaxẹ.

¹³ Mixi nde naxa a fala Tamari bẹ, «I tanun na sigafe Timina a xa xurusee xabe maxabade.» ¹⁴ Tamari naxa a xa kaajẹ donma rate a ma, a naxa a yatagi makoto mafelenyi ra, a sa dòxò Enayima sode dẹ ra Timina kira xòn. A nu bara a to, Selaha bara a ginẹ dòxode li, kòkò Yuda mu Tamari fi a ma, a xa findi a xa ginẹ ra.

¹⁵ Yuda to bara Tamari to kira dẹ ra, a yatagi makotoxi mafelenyi ra, a naxa a maajọxun langoe ra. ¹⁶ A naxa a fala a bẹ kira ra, «Won xẹe, won xa sa kafu.» A mu nu a kolonxi a xa mamadi nan a ra. Kòkò Tamari naxa Yuda maxòrin, «I munse fima n ma won na kafu?» ¹⁷ A naxa a yaabi, «N si keren tongoma n ma xurusee ya ma, n fa a ra i xòn ma.» Tamari naxa a yaabi, «Awa, sẹkẹ se nde lu n yi ra be sinden, beenun i fama si ra tẹmui naxẹ.» ¹⁸ A naxa a maxòrin, «I wama n xa munse dòxò i xòn ma sẹkẹ ra?» Tamari naxa a yaabi, «I xa i xa tònxuma, a luuti, nun i xa yisuxuwuri so n yi ra.» A naxa na see so a yi ra, e fa kafu e boore ra. Tamari naxa tẹegẹ a xa di ma. ¹⁹ Tamari naxa gbilen a xònyi. A naxa a xa mafelenyi ba a xun ma, a man naxa a kaajẹ ginẹ donma ragoro a ma.

²⁰ Yuda naxa a boore Adulamaka xẹe si tide na ginẹ ma, alako a xa fa see ra a naxan so ginẹ yi ra seedejọxọya ra. Kòkò a boore mu na ginẹ to. ²¹ A naxa Enayima mixie maxòrin, «Yi langoe ginẹ naxan nu na Enayima kira ra, a na minden?» E naxa a yaabi, «Langoe yo mu na be.» ²² A naxa gbilen Yuda yire, a fa a fala, «N mu a lixi naa. Na longori mixie bara a fala n bẹ a langoe yo mu na na kira xòn.» ²³ Yuda naxa a fala, «Na ginẹ xa

na see ragata. Won fan naxa won yεε rayaagi. N bara si rasanba a ma, kɔnɔ i mu a lixi naa.»

²⁴ Kike saxan dangi xanbi, mixi nde naxa a fala Yuda bε, «I xa mamadi Tamari bara findi langoe ra, a bara furi tongo a xa langoeɲa saabui ra.» Yuda naxa a fala, «Wo a ramini, a xa gan.» ²⁵ E nu fafe a ra tεmui naxε, Tamari naxa xεεra rasanba a tanun ma, «Yi see mato naxan na n yi ra. Yi tɔnxuma, a luuti, nun yi yisuxuwuri findi mixi nan gbe ra naxan n nafuruxi. I lan nε i xa yi kanyi kolon.» ²⁶ Yuda naxa kolon sɔtɔ na see xa fe ma. A naxa a fala, «A bara sεriyε rakamali dangife n tan na barima n mu a fixi n ma di Selaha ma.» Na xanbi, a mu a kolon ginε ra sɔnɔn.

²⁷ Tamari nu di barima tεmui naxε, e naxa a kolon a gulie nan na a furi. ²⁸ Di bari tεmui, keren naxa a bεlεxε ramini. Di rasuxui naxa a bεlεxε suxu, a gεsε gbeeli xiri a bεlεxε ra. A fa a fala, «Yi nan singe barixi.» ²⁹ Kɔnɔ na diyɔrε naxa a bεlεxε raso, a xunya naxa bari. Di rasuxui naxa a fala, «I faxi sεnbε mundun na yi ki?» Yuda naxa a xili sa Peresi. ³⁰ Na xanbi, boore fan naxa bari gεsε gbeeli xirixi a bεlεxε ra. Yuda naxa a xili sa Sera.

39

Yusufu na Potifari xɔnyi

¹ Sumayila bɔnsɔεε to Yusufu xanin Misira, Misira mangε kantamae xunyi Potifari naxa a sara konyi ra. ² Alatala nun Yusufu nan nu a ra. Yusufu nu fe naxan birin nabama a xa mangε Misiraka xɔnyi, a birin nu fanma nε a yi ra. ³ A xa mangε naxa a kolon a Yusufu nun Alatala na a ra, barima Alatala nu fe birin sɔɔnεyama a bε. ⁴ Potifari naxa ɲεlεxin a ra, a naxa a findi a xa banxi mixie xunyi ra. A naxa a harige birin taxu a ra.

⁵ Potifari to Yusufu findi a xa banxi nun a harige xunyi ra, Alatala naxa barakε sa na Misiraka xa banxi ma Yusufu saabui ra. Alatala naxa barakε sa Potifari xa banxi nun a xa xεε birin ma. ⁶ Na nan a to, Potifari naxa a xa se birin taxu Yusufu ra. A tan mu nu fa a ɲεngi saxi fefe xɔn ma, fo a nu donse naxan donma.

Mixi tofanyi nan nu lanxi Yusufu ma. ⁷ Tεmui nde to dangi, Yusufu xa mangε xa ginε ya naxa sin a i. A naxa a fala a bε, «Fa be, won xa fa kafu.» ⁸ Yusufu naxa tondi, a fa a fala a xa mangε xa ginε bε, «Kafi n naxa fa n ma mangε xɔnyi a mu a ɲεngi saxi fefe xɔn ma kɔrε a xa banxi kui. A bara a harige birin taxu n na. ⁹ A xa banxi kui be, n tan nan dangi mixi birin na. A mu sese rafisaxi n bε, fo i keren, ba i tan bara findi a xa ginε ra. Yakɔsi, n fe ɲaaxi rabama munfe ra naxan findi yunubi fe ra Ala bε?»

¹⁰ Kɔnɔ na ginε naxa bira Yusufu xa fe dalili fɔxɔ ra. A nu a makatama lɔxɔε birin, kɔnɔ Yusufu naxa tondi e xa kafu. ¹¹ Lɔxɔε nde Yusufu naxa so banxi kui a xa wali rabade. Konyi gbεtε yo mu nu na banxi kui na tεmui. ¹² Potifari xa ginε naxa a suxu a xa donma ma. A nu fa a fala a bε, «Won kafu!» Ginε to Yusufu xa donma suxu, Yusufu naxa mini a xa donma kui a a lu ginε bεlεxε, a mini a gi ra tande.

¹³ Ginε to bara a kolon a bara a gi, a xa donma lu a yi ra, a naxa mini tande, ¹⁴ a naxa a xa banxi konyie xili, a fa na donma masen e bε, «Wo yi to, n ma xεmε faxi Eburu naxan na, na nan wama won mayanfafe kɔɔta ra. A faxi nε n yire a muxu xa muxu sa, kɔnɔ n naxa sɔnxɔε rate. ¹⁵ Kabi n bara sɔnxɔε rate, a naxa a gi, a xa donma lu n yi ra. A naxa mini a gi ra tande.»

¹⁶ Potifari xa ginε naxa Yusufu xa donma ragata han beenun a xa mangε so tεmui. ¹⁷ A naxa na fe tagi raba a bε, a naxε, «I faxi Eburu konyi xεmε naxan na yi ki, a faxi nε a xa n mayanfa kɔɔta ra. ¹⁸ Kɔnɔ n to sɔnxɔε rate, a naxa a xa donma lu n yi ra, a naxa mini a gi ra tande. ¹⁹ I xa konyi na nan nabaxi n na.» Yusufu xa mangε to a xa ginε xa wɔyεnyi mε, ²⁰ a bɔɲε naxa te a ɲaaxi ra. A naxa Yusufu balan mangε xa geelimanie nu na dεnnaxε.

²¹ Kɔnɔ mεnni fan, Alatala mεeni nε a ma. A naxa a ragiri Yusufu nun geeli mangε dε xa fan. ²² Geeli mangε naxa geelimanie taxu Yusufu ra. Fe naxan birin nu rabama, a nu dangima a tan nan ma. ²³ Geeli mangε mu nu Yusufu xa wali xun matoma a ra, barima Alatala nun Yusufu birin na a ra. Alatala nu fe birin sɔɔnεyama Yusufu bε.

40

Yusufu na geeli

¹ Na dangi xanbi Misira mangε xa walikε naxan a jεngi saxi a xa minse xɔn ma, a nun a xa taamiganyi naxa fe nde raba naxan mu rafanxi e xa mangε ma. ² Misira mangε naxa xɔnɔ na walikε firinyie ma, naxan jεngi sama a xa minse xɔn ma a nun naxan a xa taami ganma. ³ A naxa e suxu, e balan sɔɔri mangε xa geeli kui, Yusufu nu na dεnnaxε. ⁴ Sɔɔrie xa mangε naxa e taxu Yusufu ra, a xa mεεni e ma.

E to saxanyi raba geeli kui, ⁵ naxan jεngi sama mangε xa minse xɔn ma, a nun naxan taami ganma mangε bε, nee naxa xiye sa geeli kui kɔε keren na. Kankan xa xiye nu wama fe nde nan masenfe a kanyi bε. ⁶ Na kuye iba Yusufu naxa fa e yire, a naxa e li sunnunyi kui. ⁷ Na tεmui a naxa na Misira mangε xa walikε firinyie maxɔrin, naxee taxuxi a ra, «Munfe ra wo sunnunxi to?» ⁸ E naxa a yaabi, «Muxu bara xiye ndee nan sa, kɔnɔ mixi yo mu na be naxan nɔma na fasaride.» Yusufu naxa a fala e bε, «Wo mu a kolon Ala nɔma a fasaride wo bε? Wo xiye fala n bε.»

⁹ Naxan jεngi nu sama mangε xa minse xɔn ma, a naxa a xiye fala Yusufu bε. A naxε, «N tan ma xiye kui, n wεni bili nan to a tixi n ya i. ¹⁰ Salon saxan na a bili ma. A to fuga, a fuge naxa wεni bogi mɔxie ramini. ¹¹ Misira mangε xa wεni sase suxuxi n yi ra. N naxa na wεni bogi mɔxie ba, n naxa e bundu Misira mangε xa wεni sase kui, n fa a so a yi ra.» ¹² Yusufu naxa a fala a bε, «Yi xiye yi nan fasarixi: Na salonyi saxan naxan na ki, a xi saxan nan masenxi. ¹³ Xi saxan dangi xanbi, Misira mangε i xun nakelima nε, a man fa i ragbilen i walide fori. I man fama nε wεni tɔnbili sode Misira mangε yi ra alɔ i darixi a ra ki naxε. ¹⁴ Kɔnɔ i naxa nεεmu n ma i na hεeri sɔtɔ tεmui naxε. I xa findi saabui ra n bε, i xa n ma fe fala Misira mangε bε alako n xa mini geeli kui, ¹⁵ barima e n tongoxi nɔε nan na Eburu bɔxi ma. Be fan, n mu fefe rabaxi naxan a niyama n xa geeli sɔtɔ.»

¹⁶ Naxan taami ganma mangε bε, a to bara a to Yusufu wɔyεnyi naxan tagi rabaxi a boore bε, a fanxi a bε, a naxa a fala Yusufu bε, «N tan fan xiye nde saxi. Debe saxan dɔxɔxi n xun ma, taami fiixε na e kui. ¹⁷ Debe naxan dɔxɔxi a fari, taamiganyi donse naxan birin nafalama Misira mangε bε, a birin nu na a kui. Kɔnɔ xɔnie nu fa na donse masakun naxan dɔxɔxi n xun ma.» ¹⁸ Yusufu naxa a masen a bε, «I xa xiye yi nan fasarixi: Na debe saxanyi naxan na ki, a xi saxan nan masenxi. ¹⁹ Xi saxan dangi xanbi, Misira mangε i xunyi bolonma nε a dε i. A i gbakuma nε wuri ma, xɔnie i sube masakun.»

²⁰ Xi saxan lɔxɔε, Misira mangε bari lɔxɔε, mangε naxa xulunyi belebele ti a xa walikεe bε. Naxan jεngi sama mangε xa minse xɔn ma, a nun a xa taamiganyi, Misira mangε naxa e xun nakeli walikεe tagi. ²¹ Naxan jεngi sama minse xɔn ma, a naxa a ragbilen a walide fori, alako a man xa minse so a yi ra. ²² Kɔnɔ a naxa a xa taamiganyi gbaku wuri ma alɔ Yusufu nu bara a tagi raba ki naxε. ²³ Naxan jεngi sama mangε xa minse xa fe xɔn ma, a mu ratu Yusufu xa fe ma, a nεεmu a ma.

41

Misira Mangε xa xiye

¹ Jε firin dangi xanbi, Misira mangε naxa xiye nde sa. Na xiye kui a tixi xure dε ra. ² A naxa ninge fate fanyi solofere to mini ra xure kui, e na joooge donfe kalee tagi. ³ Na dangi xanbi, ninge solofere gbεtε, naxee xɔsixi, nee naxa mini xure dε ra boore ningee sεεti ma. ⁴ Yi ninge xɔsixi solofere naxa yi ninge fate fanyi solofere don. Na nan lan Misira mangε naxa xunu.

⁵ A to gbilen a sa ra, a man naxa xiye gbεtε sa. ⁶ Na xiye kui tɔnsɔε solofere fanyi tixi bili keren ma. ⁷ Na dangi xanbi, tɔnsɔε solofere gbεtε, naxee xun xurun, foye bara e ragan, e tixi boore tɔnsɔεe sεεti ma. Yi tɔnsɔε xunxurie naxa yi tɔnsɔε rafexi fanyie don. Na nan lan, Misira mangε naxa xunu. Na xiye nan na ki.

⁸ Na kuye iba, Misira mangε bɔjε nu minixi. A naxa mandurulae nun karamɔxɔε birin xili. A naxa na xiye masen e bε, kɔnɔ mixi yo mu sɔtɔ e ya ma, naxan nɔ a tagi rabade a bε. ⁹ Na tεmui naxan a jεngi sama mangε xa minse xɔn ma, na naxa wɔyεnyi

tongo a fa a fala Misira mangɛ bɛ, «N nan ma kanari ya xaranma nɛ to lɔxɔɛ. ¹⁰ Tɛmui dangixi, Misira mangɛ xɔnɔ nɛ a xa konyie ma. A naxa n suxu, a n balan sɔɔri mangɛ xa geeli kui, a nun naxan taami ganma mangɛ bɛ. ¹¹ A tan nun n tan, muxu birin xiye sa nɛ kɔɛ keren kui naxan tagi lan a xa raba. Kankan xa xiye nu wama fe nde masenfe a kanyi bɛ. ¹² Sɔɔri mangɛ xa Eburu konyi nde nan nu na geeli kui muxu ya ma. Muxu to na xiye fala a bɛ, a naxa e birin fasari muxu bɛ. Muxu xiye naxee saxi, a naxa kankan gbe fasari a bɛ. ¹³ A birin dangi nɛ alɔ a xiye tagi raba muxu bɛ ki naxɛ. Misira mangɛ bara n tan nagbilen n walide fori, kɔnɔ a bara boore gbaku wuri ma.»

¹⁴ Misira mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ Yusufu yire. E naxa a ramini geeli kui a ikɔrɛxi ra. E naxa a xunyi bi, e sose gbɛtɛɛ ragoro a ma, e siga a ra Misira mangɛ yire. ¹⁵ Misira mangɛ naxa a masen Yusufu bɛ, «N bara xiye nde sa. Mixi yo mu nɔxi a tagi rabade, kɔnɔ n bara a mɛ i tan xiye tagi rabama e na naxan fala i bɛ.» ¹⁶ Yusufu naxa Misira mangɛ yaabi, «N tan mu a ra. Ala nan Misira mangɛ xa xiye tagi rabama a bɛ.»

¹⁷ Misira mangɛ naxa a masen Yusufu bɛ, «N ma xiye kui n tixi xure dɛ ra. ¹⁸ N naxa ninge fate fanyi solofere to mini ra xure kui, e na ɲooɛ donfe kalee longori ra. ¹⁹ Na nan lan, ninge solofere gbɛtɛ naxa te e xanbi ra, e xɔsixi han. E ganyanxɔri birin saxi kɛnɛ ma. Han to n mu na ninge xɔsixi mɔɔli to Misira bɔxi ma. ²⁰ Na ninge xɔsixi xun nakanaxie naxa na ninge solofere fate fanyi don. ²¹ Kɔnɔ na dangi xanbi, mixi yo mu nɔ a kolonde xa e bara e don. E xa xɔsi mu masara. Na nan lan, n naxa xunu.»

²² «Na tɛmui n man naxa xiye gbɛtɛ sa. Tɔnsɔɛ rafexi fanyi solofere tixi bili keren ma. ²³ Na dangi xanbi tɔnsɔɛ xunxuri solofere gbɛtɛ, foye naxee raganxi, nee naxa mini booree sɛɛti ma. ²⁴ Tɔnsɔɛ ponpoe naxa na tɔnsɔɛ solofere fanyi don. N bara na fala mandurulae bɛ, kɔnɔ mixi yo mu nɔ a fasaride n bɛ.»

²⁵ Yusufu naxa a fala Misira mangɛ bɛ, «I xa xiye firinyi birin fe keren nan masenxi. Ala bara i rakolon fe ma a fama naxan nabade. ²⁶ Na ninge solofere fanyie nun na tɔnsɔɛ solofere fanyie, ɲɛ solofere nan masenxi na ki. Na tan xiye keren nan a ra. ²⁷ Na ninge xɔsixi xun nakanaxi solofere nun na tɔnsɔɛ ponpoe solofere foye naxee raganxi, nee fan ɲɛ solofere kaamɛ nan masenxi.»

²⁸ «N xa nɔndi fala i bɛ, Ala bara fe masen Misira mangɛ bɛ a fama naxan nabade. ²⁹ Yi ɲɛ solofere naxan fafe yi ki, e findima ɲɛ fanyi nan na Misira bɔxi bɛ. ³⁰ Na na dangi, kaamɛ ɲɛ solofere gbɛtɛ fama fade, won nɛɛmuma nɛ na fe fanyi birin na. Kaamɛ bɔxi halakima nɛ. ³¹ Na findima fe magaaxuxi nan na, a lu alɔ sese fanyi mu nu raba yi bɔxi ma.»

³² «I yi xiye saxi nɛ dɔxɔ firin, barima Ala xa natɛ na a ra naxan mu kanama, a man mu buma a xa raba. ³³ Mangɛ, yakɔsi a lanma i xa xaxilima fen naxan lɔnnixi. I xa Misira nɔɛ so na kanyi yi ra. ³⁴ Mangɛ, i xa mixie sugandi naxee ɲɛngi fama sade bɔxi rawali xɔn ma yi ɲɛ fanyi solofere bun ma. Bɔxi daxamui busali suuli yo suuli, e xa fa keren na mangɛ xɔn ma, a xa a ragata. ³⁵ E xa donse birin malan, e xa a ragata taaɛ kui Misira mangɛ xa nɔɛ bun ma. ³⁶ Yi donse ragataxi fama Misira bɔxi ratangade kaamɛ ma, naxan fama fade ɲɛ solofere bun.»

³⁷ Na wɔyɛnyi naxa rafan Misira mangɛ nun a xa mixi birin ma. ³⁸ Misira mangɛ naxa a fala e bɛ, «Won nɔma mixi nde sɔtɔde naxan luma alɔ yi xɛmɛ? Ala Xaxili na a bɛ.» ³⁹ Misira mangɛ naxa a fala Yusufu bɛ, «Ala bara na fe birin masen i bɛ. Mixi yo mu na naxan xaxili fan alɔ i tan, a xa lɔnni man xa dangi i gbe ra. ⁴⁰ I tan nan fama findide n ma banxi xunyi ra. N ma ɲama fama birade i xa yaamari nan fɔxɔ ra. N ma mangɛ kibanyi nan tun n nadangixi i ra.»

⁴¹ Misira mangɛ man naxa a fala Yusufu bɛ, «A mato, n bara nɔɛ so i yi ra Misira bɔxi birin ma.» ⁴² A naxa a xa gbɛti xurundɛ ba a bɛlɛxɛ ra, a naxa a so Yusufu bɛlɛxɛ ra. A naxa sose fanyi ragoro a ma. A naxa kɔnmagore xɛɛma daaxi ragoro a kɔn ma. ⁴³ A naxa a rate gise kui, naxan birama Misira mangɛ ragise fɔxɔ ra. Sɔɔrie nu fa a fala e xui itexi ra ɲama bɛ, «Wo xinbi sin!» Misira mangɛ a xa mangɛya taxu Yusufu ra na ki nɛ.

⁴⁴ Misira mangɛ man naxa a fala Yusufu bɛ, «N tan nan mangɛ ra, kɔnɔ xa i mu yaamari fi naxan ma, fefe mu rabama Misira bɔxi ma.» ⁴⁵ Misira mangɛ naxa Yusufu xili sa Safanati Paneya. A naxa Potifera, On sɛrɛxɛdubɛ, xa di ginɛ Asana, fi a ma. Yusufu naxa Misira bɔxi xun mato fɔlo a ra. ⁴⁶ Yusufu simaya nu bara ɲɛ tongo saxan li, a fa Misira mangɛ yire tɛmui naxɛ.

Na tɛmui Yusufu naxa keli Misira mangɛ yire, a sa Misira bɔxi birin ɲɛrɛ. ⁴⁷ Na ɲɛ solofere fanyi kui, bɔxi birin naxa rawali. ⁴⁸ Yusufu naxa donse birin malan naxan sɔtɔxi na ɲɛ solofere bun ma Misira bɔxi ma. A naxa donse ragata taaɛ kui naxan sɔtɔxi daaxa. ⁴⁹ Yusufu naxa donse xɔri gbegbe malan, alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra. A naxa gbo yɛ han a mu na xasabi sɛbɛ sɔnɔn, barima mixi yo mu nɔma a kɔnti kolonde.

⁵⁰ Beenun kaamɛ ɲɛ sin tɛmui, Yusufu xa ginɛ Asana, On sɛrɛxɛdubɛ Potifari xa di ginɛ, naxa di firin bari a bɛ. ⁵¹ Yusufu naxa a xa di singe xili sa Manasi. Na nan na ki, Ala bara a niya n bara nɛɛmu n ma tɔɔrɛ birin ma, a nun n baba xa denbaya. ⁵² A naxa a xa di firin nde xili sa Efirami. Na nan na ki, Ala bara n findi di bari ra bɔxi ma n xun nu goroxi dɛnnaxɛ.

⁵³ ɲɛ fanyi solofere naxa dangi Misira bɔxi ma. ⁵⁴ Kaamɛ ɲɛ solofere naxa a li fɔlo, alɔ Yusufu a tagi raba ki naxɛ. Kaamɛ naxa din dunɲa birin na, kɔnɔ baloe nu na Misira bɔxi tan ma. ⁵⁵ Kaamɛ to bara Misira bɔxi birin suxu, ɲama naxa sɔnxɔɛ rate Misira mangɛ ma baloe fe ra. Misira mangɛ naxa a fala Misirakɛ birin bɛ, «Wo siga a fala Yusufu bɛ, a na fe naxan fala wo bɛ, wo xa na raba.» ⁵⁶ Kaamɛ naxa din bɔxi birin na. Yusufu naxa donse malandee rabi, a naxa mɛngi sara Misirakɛ ma, barima kaamɛ nu bara sɛnbɛ sɔtɔ Misira bɔxi birin ma. ⁵⁷ Mixie nu fa keli yire birin, fafe mɛngi sarade Yusufu ma, barima kaamɛ nu bara sɛnbɛ sɔtɔ dunɲa birin ma.

42

Yaxuba xa die sigafe Misira

¹ Yaxuba to bara a mɛ a mɛngi na Misira, a naxa a fala a xa die bɛ, «Wo dɔxɔxi munfe ra? ² N bara a mɛ a mɛngi na Misira. Wo goro, wo sa mɛngi sara won bɛ alako won xa balo, won naxa fa faxa.» ³ Yusufu taara mixi fu naxa goro donse xɔri sarade Misira. ⁴ Yaxuba mu tin Bunyamin, Yusufu xunya, xa bira e fɔxɔ ra. A nu fa a fala, «N bara gaaxu fe ɲaaxi naxa fa a sɔtɔ.» ⁵ Isirayila xa die naxa siga mɛngi sarade, e nun mixi gbɛtɛɛ ra naxee fan nu waxi mɛngi xɔn, barima kaamɛ nu bara din Kanaan bɔxi birin na.

⁶ Yusufu nan nu findixi mangɛ xungbe ra Misira. A tan nan nu mɛngi sarama mixi birin ma. Yusufu taarae naxa fa, e e yatagi rafelen bɔxi ma a ya i. ⁷ Yusufu to a taarae to, a naxa e kolon, kɔnɔ a naxa a yɛtɛ rasan e ma. A naxa wɔyɛn e bɛ a xɔrɔxɔɛ ra, «Wo kelixi minden?» E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Kanaan bɔxi nan ma, fafe donse sarade.» ⁸ Yusufu naxa a taarae kolon, kɔnɔ e tan mu kolon sɔtɔ a xa fe ma. ⁹ Yusufu naxa ratu a xa xiye ma, a naxan sa a taarae xa fe ra. A naxa a fala e bɛ, «Bɔxi rabɛnyie nan na wo ra. Wo faxi yi bɔxi kobidee nan kolonde.»

¹⁰ E naxa a yaabi, «Ade. Mangɛ, muxu faxi donse na tun sarade. ¹¹ Muxu birin, xɛmɛ keren xa die nan lanxi muxu ma. Mixi matinxinxie nan na muxu ra. Muxu na i xa yaamari bun ma, muxu mu findixi bɔxi rabɛnyie xa ra.» ¹² Yusufu naxa a fala e bɛ, «Wule na a ra. Wo faxi bɔxi kobidee nan fende.» ¹³ E naxa a yaabi, «Muxu tan luxi alɔ i xa konyie. Muxu di fu nun firin nan a ra. Mixi keren ma die nan na muxu birin na Kanaan bɔxi ma. Muxu birin xunya na muxu baba yire, di keren tan bara laaxira.»

¹⁴ Yusufu naxa a fala e bɛ, «N a kolon a bɔxi rabɛnyie nan na wo ra. ¹⁵ N wo matoma yi nan ma. Misira mangɛ xili ra, wo mu kelima be danmi wo xunya mu fa. ¹⁶ Wo mixi nde xɛɛ wo ya ma a xa sa fa wo xunya ra. Wo tan dɔnxɔɛɛ soma geeli nɛ. N fama wo xa wɔyɛnyi matode, n xa a kolon xa wo nɔndi falama, xa na mu Misira mangɛ xili ra, bɔxi rabɛnyie nan na wo ra.» ¹⁷ A naxa e birin makankan han xi saxan.

¹⁸ Xi saxan lɔxɔɛ, Yusufu naxa a fala e bɛ, «Xa wo bara n xui suxu, wo mu faxama, barima n gaaxuma Ala ya ra. ¹⁹ Xa mixi matinxinxie nan wo ra, wo mixi keren lu geeli kui, booree xa donse xanin wo xa denbayae xɔn ma, barima e na tɔɔrɛ kui. ²⁰ Wo xa fa

wo xunya ra n xɔn ma alako n xa a kolon xa nɔndi falee nan wo ra, na nan a toma wo mu faxama.»²¹ Na tɛmui, e nu fa a fala e boore bɛ, «Iyo won tan nan yati fɔxi na won yɛtɛ ma, barima won na won xunya xa yamaɲɔxunyi to nɛ. A naxa won mayandi, kɔnɔ won ɲan mu a danxun. Na fe nan a toxi won na yi tɔɔrɛ kui.»

²² Ruben to wɔyɛnyi tongo, a naxa a fala e bɛ, «N na a fala nɛ wo bɛ, wo naxa gbaloe fe raba na dimɛdi ra. Kɔnɔ wo mu tin wo tuli matide n na. Yakɔsi a haakɛ nan won bɔnbɔfe yi ki.»²³ E mu nu a kolonxi a Yusufu e xa xui mɛma, barima xui madangi nu na e tagi.²⁴ Yusufu naxa a makuya e ra, a nu fa wa. Na dangi xanbi, a naxa fa wɔyɛnde e bɛ. A naxa Simeyɔn tongo e ya ma, a a sa geeli e ya xɔri.

²⁵ Yusufu naxa yaamari fi a xa walikɛe ma, e xa e xa bɛkie rafe donse xɔri ra, e xa e xa kɔbiri fan sa kankan xa bɛkie kui a nun e fandɛ. Na naxa raba e bɛ.²⁶ Na tɛmui Yusufu xa taarae naxa e xa mɛngi kote sa sofalee fari, e naxa siga.²⁷ E to xide li, keren naxa a xa bɛki rabi alako a xa donse xɔri so a xa sofale yi ra. A naxa a xa kɔbiri to a xa bɛki kui.²⁸ A naxa a fala a taarae bɛ, «E bara n ma kɔbiri ragbilen n ma. A tan nan na n ma bɛki kui yi ki.» E bɔɲɛe naxa mini. E nu fa e boore maxɔrin kɔntɔfili kui, «Ala munse rabaxi won na yi ki?»

²⁹ E to so e baba Yaxuba yire Kanaan bɔxi ma, e naxa na birin dɛntɛgɛ a bɛ.³⁰ E naxa a fala, «Xɛmɛ naxan na na bɔxi mangɛ ra, a wɔyɛnxi nɛ muxu bɛ a xɔrɔxɔɛ ra. A man fa muxu findi mixie ra naxee faxi a xa bɔxi rabɛnde.³¹ Muxu naxa a fala a bɛ, «Mixi matinxinxie nan na muxu ra, bɔxi rabɛnyie xa mu lanxi muxu ma.³² Muxu di fu nun firin na a ra, muxu birin baba keren. Keren bara laaxira, muxu xunya na muxu baba fe ma Kanaan bɔxi ma.»³³ Na xɛmɛ naxan na na bɔxi mangɛ ra, a falaxi nɛ muxu bɛ, «N wama a kolonfe nɛ xa mixi matinxinxie nan na wo ra. Wo mixi keren lu n yire be. Wo mɛngi xanin wo xa mixie xɔn, barima kaamɛ na e ma. Wo siga,³⁴ kɔnɔ wo man xa fa wo xunya ra n xɔn ma. N fama a kolonde na nan ma mixi matinxinxie nan wo ra, bɔxi rabɛnyie mu wo ra. Na tɛmui, n wo xunya soma wo yi ra, wo man fa yulɛya raba n ma bɔxi kui.»³⁵ E to e xa bɛkie ibagan, kankan naxa a xa kɔbiri to a xa bɛki kui. E tan nun e baba to na kɔbiri to, e birin naxa gaaxu.

³⁶ E baba Yaxuba naxa a fala e bɛ, «Wo bara n nagan n ma die ra. Yusufu mu na fa, Simeyɔn fan mu na. Wo man waxi Bunyamin nan fan tongofe yi ki. Yi kote birin findixi n tan nan gbe ra.»³⁷ Ruben naxa a fala a baba bɛ, «Xa n mu Bunyamin nagbilen i ma, i xa n ma di firinyie faxa. Bunyamin so n yi ra, n man fama a ra.»³⁸ Yaxuba naxa a yaabi, «Wo nun n ma di birin mu sigama, barima a taara bara faxa, a keren nan fa luxi. Xa fe nde sa a sɔtɔ wo xa biyaasi kui, n ma simaya raɲɔnyi findima n bɛ sunnunyi nan na wo fɔxi ra.»

43

Yaxuba xa die xa biyaasi firin nde

¹ Kaamɛ sɛnbɛ nu gboma nan tun Kanaan bɔxi kui. ² Yaxuba nun a xa denbaya to bara gɛ mɛngi birin donde e fa naxan na kelife ra Misira, Yaxuba naxa a fala a xa die bɛ, «Wo man xa siga, wo xa sa donse nde sara won bɛ.»³ Yuda naxa a yaabi, «Misira mangɛ a fala nɛ muxu bɛ a fanyi ra, «Wo mu n yatagi toma xa wo nun wo xunya birin mu fa.»⁴ Xa i bara tin muxu nun Bunyamin birin xa siga, muxu sigama nɛ, muxu sa donse sara i bɛ.⁵ Kɔnɔ xa i mu tin na ra, muxu mu sigama, barima na xɛmɛ a fala nɛ muxu bɛ, «Wo mu n yatagi toma xa wo nun wo xunya birin xa mu fa.»

⁶ Na tɛmui Isirayila naxa a fala, «Munfe ra wo fe kobi ilanxi n na a falafe na xɛmɛ bɛ a xunya gbɛtɛ na wo bɛ?»⁷ E naxa a yaabi, «Na xɛmɛ muxu maxɔrinxi nɛ a xɔrɔxɔɛ ra muxu bari ki ma. A nu fa a fala, «Wo baba man na simaya kui? Wo xunya nde na?» Muxu fan naxa a xa maxɔrinyi birin yaabi. Muxu ɲɔxɔ mu nu a ma, a falama, «Wo fa wo xunya ra.»⁸ Yuda naxa a fala a baba Isirayila bɛ, «A lu muxu nun dimɛdi xa siga. Muxu xa siga, na tɛmui won baloe sɔtɔma nɛ won mu faxa, i tan, muxu tan, a nun muxu xa die.⁹ I ya ti n tan na. I fama a maxɔrinde n tan nan ma. Xa n mu fa a ra, n fa a ti i ya i, na kote bara

findi n gbe ra i mabiri. ¹⁰ Yakɔsi, xa yi fe xa mu muxu rabuxi nu, muxu bara sigɛ nun fa firin naba nu.»

¹¹ E baba Isirayila naxa a fala e bɛ, «Yi nan to fa a ra, wo fan yi nan nabama. Wo bɔxi daxamui ndee sa kote alako wo xa na xɛmɛ sanba wuri dole, kumi, surayi, labundɛ, kusu, nun foote kansi ra. ¹² Wo xa mɛngi sare singe, wo naxan toxi bɛkie kui, a nun mɛngi gbɛtɛ sare, wo xa na kɔbiri birin xanin wo xun. Tɛmunde na findixi nɛɛmui nan na. ¹³ Wo wo xunya tongo, wo xa siga na xɛmɛ yire. ¹⁴ Ala sɛnbɛ Kanyi xa a niya na xɛmɛ xa kinikini wo ma, a xa wo xunya so wo yi ra a nun Bunyamin. Xa n tan fa ganma nɛ n ma die birin na, n bara yɛrɛlɛ.»

¹⁵ Yaxuba xa die naxa na sanbasee yailan. E naxa mɛngi sare singe kɔbiri tongo, a nun e lanma e xa mɛngi gbɛtɛ sara kɔbiri naxan na. E naxa siga Misira a nun Bunyamin, e sa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Yusufu bɛ. ¹⁶ Yusufu to Bunyamin to e ya ma, a naxa a fala a xa konyi bɛ, «Yi xɛmɛe xanin n xɔnyi. I xa xuruse ndee faxa, i donse yailan, alako muxu xa muxu dɛge yire keren to yanyi ra.» ¹⁷ Yusufu xa konyi naxa a xa yaamari raba keren na. A naxa Yaxuba xa die xanin Yusufu xɔnyi. ¹⁸ Gaaxui naxa lu e ma a nu e xaninma tɛmui naxɛ Yusufu xɔnyi. E nu fa a fala e boore bɛ, «E na won xaninfe na kɔbiri nan ma fe ra, won naxan to won ma bɛkie kui. E fama nɛ dutunde won ma, e won ma sofalee tongo, e won findi konyie ra.»

¹⁹ Na kui e naxa e maso Yusufu xa banxi konyi ra, e naxa wɔyɛn a ra banxi sode dɛ ra. ²⁰ E naxa a fala, «Yandi mangɛ, muxu singe bara fa be nu donse sarade. ²¹ Kɔnɔ muxu to muxu xide li gbilenfe ra muxu xɔnyi, muxu naxa muxu xa bɛkie rafulun, kankan naxa a xa kɔbiri to a xa bɛki kui na donse saraxi naxan na. Yakɔsi muxu man bara fa na kɔbiri ragbilende i ma. ²² Muxu bara fa kɔbiri gbɛtɛ fan na, alako muxu man xa donse gbɛtɛ sara. Muxu mu a kolon mixi yo naxan na kɔbiri saxi muxu xa bɛkie kui.»

²³ Mangɛ xa konyi naxa e yaabi, «Wo bɔɲɛ xa sa, wo naxa gaaxu. Ala na a ra, wo baba Marigi Ala nan na harige fixi wo ma wo xa bɛkie kui. N tan yati nan wo xa kɔbiri rasuxu.» Na tɛmui a naxa Simeyɔn ramini e ma, ²⁴ a fa e raso Yusufu xɔnyi. A naxa ye so e yi ra, alako e xa e sanyie maxa. A naxa ɲooɛ so e xa sofalee yi ra donse ra. ²⁵ Yusufu taarae naxa sanbasee yailan, beenu Yusufu soma tɛmui naxɛ yanyi ra, barima e nu bara a mɛ e e dɛgema naa nɛ.

²⁶ Yusufu to so banxi, e naxa a xa sanbasee so a yi ra, e e rafelen bɔxi ma a bɛ. ²⁷ Yusufu naxa e maxɔrin xa e yalanxi. A man naxa e maxɔrin, «Wo baba forixi wo naxan xa fe fala n bɛ, se mu a toxi? A man na simaya kui?» ²⁸ E naxa a yaabi, «I xa konyi muxu baba, sese mu a sɔtɔxi. A man na simaya kui.» E man naxa e rafelen bɔxi ma a bun ma. ²⁹ Yusufu to a ya rakeli, a naxa a xunya Bunyamin to, a nga xa di. A naxa a fala, «Yi nan na wo xunya ra wo naxan xa fe fala n bɛ?» Yusufu naxa a fala Bunyamin bɛ, «N ma di, Ala xa hɛɛri fi i ma.» ³⁰ A xunya xa fe kinikini naxa goro a sondonyi kui, wa xɔli naxa a suxu. A naxa keli mafuren, a so a xide a nu fa wa.

³¹ Yusufu to gɛ a ya rafurukude, a naxa mini, a na maɲɔxunyi ba a ya ra. A naxa yaamari fi, «Wo donse itaxun.» ³² A xa walikɛe naxa a gbe sa a xati ma, e a taarae gbe dɔxɔ e xati ma, e Misirakae gbe fan dɔxɔ e xati ma, barima Misirakae nun Eburu mixie mu e dɛgema yire keren. Misirakae xa naamunyi mu tinma na ra feo. ³³ Yusufu xa walikɛe naxa a taarae magoro a ya xɔri. E birin nu magoroxi a fori ki ma, keli di singe ma han dimɛdi. Yi fe naxa e birin kaaba. ³⁴ Yusufu to yaamari fi donse xa so e yi ra, Bunyamin xa donse nu dangi a taarae gbe ra dɔxɔ suuli. E birin naxa e dɛge, e min, han e wasa.

44

Yusufu na a taarae matofe

¹ Yusufu naxa yi yaamari so a xa banxi walikɛe xunyi yi ra, a naxɛ, «Yi mixie xa bɛkie rafe donse ra e nɔma naxan xaninde. I man xa e xa kɔbiri sa e xa bɛkie kui. ² I xa n ma ye minse gbeti daaxi fan sa e birin xunya dɔnxɔɛ xa bɛki kui, a nun a xa mɛngi sara kɔbiri.» Yusufu fe naxan birin fala a xa walikɛ bɛ, a naxa a birin naba.

³ Kuye to iba gεεεγε, Yaxuba xa die naxa siga, e nun e xa sofalee ra. ⁴ E naxa keli taa kui, kōnō beenun e xa makuya, Yusufu naxa a fala a xa walike be, «Keli, i siga na mixie fōxō ra, i xa e suxu. I na e li, a fala e be, «Wo fe fanyi masaraxi fe kobi ra munfe ra? ⁵ Munfe ra wo n ma mangε xa ye minse gbeti daaxi se matose muᵓaxi? Na fe mōoli mu fan.» ⁶ Mangε xa walike to e yire li, a naxa na birin fala e be. ⁷ E naxa a yaabi, «Mangε, i wōyenna yi mōoli ra munfe ra? Muxu tan, i xa konyie mu nōma na mōoli rabade. ⁸ Muxu kōbiri naxan to bekie kui Kanaan, muxu bara fa a ra. Munfe ra muxu gbeti, xa na mu a ra xεema, muᵓama i xa mangε xa banxi kui? ⁹ I na sese to muxu yi ra naxan findixi Misira mangε gbe ra, i xa na kanyi faxa, i xa muxu tan dōnxōεε fan findi i xa konyie ra.»

¹⁰ Mangε xa konyi naxa a fala, «Na bara fan. Wo naxan falaxi yi ki, n fan bara tin na ra. N na se keren to mixi naxan yi ra, na tan bara findi n ma konyi ra, wo tan dōnxōεε bara kisi.» ¹¹ E birin naxa e xa bekie ragoro mafuren, e naxa e rafulun. ¹² Mangε xa konyi naxa e fetenkēn fōlo fori ma a sa dōxō dimēdi ra. Na ye minse gbeti daaxi naxa to Bunyamin xa beki kui. ¹³ Na kui Yaxuba xa die naxa e xa donmae ibōō. E birin naxa e xa kote baki sofalee fari, e man naxa gbilen taa kui.

¹⁴ Yuda nun a xunya to Yusufu xōnyi li, e naxa e felen a bun bōxi ma. ¹⁵ Yusufu naxa a fala e be, «Wo yi rabaxi munfe ra? Wo mu a kolon, mixi alō n tan a nōma se matode fe birin ma?» ¹⁶ Yuda naxa a yaabi, «N munse falama n ma mangε be? N lan n xa munse fala? Muxu nōma fiixede di? Ala bara i xa konyie to fe kobi xun ma. Muxu bara findi n ma mangε xa konyie ra, muxu tan nun yi ye minse gbeti daaxi toxi mixi naxan yi.» ¹⁷ Yusufu naxa a fala, «N mu nōma na mōoli rabade. Yi ye minse gbeti daaxi toxi mixi naxan yi ra, na nan na n ma konyi ra, kōnō wo tan, wo siga xaxilisa kui wo baba yire.»

¹⁸ Na xanbi Yuda naxa makōre mangε ra, a naxa a fala a be, «N bara i mayandi n ma mangε, a lu n xa masenyi nde ti i be. I bōᵓe naxa te n tan i xa konyi xili ma, barima i luxi nε alō Misira mangε. ¹⁹ A singe ra i muxu maxōrin nε, fa a fala, «Wo baba na na? Wo xunya nde na na?» ²⁰ Muxu naxa i yaabi, «Muxu baba forixi na na, a nun muxu xunya, a naxan sōtōxi a xa xεmεforiᵓa kui. Bunyamin taara bara faxa, a keren nan fa luxi a nga xa die ya ma, a tan nan nafan muxu baba ma.»

²¹ «I bara a fala muxu tan i xa konyie be, «Wo fa a ra n xōn ma alako n xa a to n ya ra.» ²² Muxu naxa n ma mangε yaabi, «Yi dimēdi mu kelima a baba sεeti ma, xa na mu a ra a baba faxama nε.» ²³ Kōnō i bara a fala i xa konyie be, «Xa wo nun wo xunya birin mu fa, n mu n ya tima wo be.» ²⁴ Muxu to siga n baba yire, i xa konyi, muxu naxa mangε xa dεntεge sa a be.»

²⁵ «Na dangi xanbi, muxu baba man naxa a fala muxu be, «Wo siga, wo xa sa donse nde sara won be.» ²⁶ Muxu naxa a yaabi, «Muxu mu nōma sigade xa muxu nun muxu xunya birin mu a ra. Xa biyaasi lanma, fo muxu nun muxu xunya xa siga. Xa na mu a ra, yi xεmε mu muxu rasεnεma.» ²⁷ I xa konyi, n baba, a a fala nε muxu be, «Wo a kolon n ma ginε di xεmε firin nan barixi n be. ²⁸ Keren kelixi nε n xun ma, n ᵓōxō luxi a ma tεmunde sube nde bara a ibōō, barima han yakōsi n mu nu a to. ²⁹ Xa wo yi di fan tongo n xun ma, fe ᵓaaxi nde naxa a sōtō, n faxama nε na sunnunyi ra n fate.»

³⁰ «Yakōsi xa n sa gbilen n baba yire, xa muxu nun yi dimēdi birin xa mu a ra, ³¹ n baba faxama nε, barima a nii luuti nan Bunyamin na. A na a to yi dimēdi mu na muxu fōxō ra, muxu tan i xa konyie bara e baba forixi faxa sunnunyi ra a fate. ³² N tan i xa konyi, n dōxōxi nε sεεke ra yi dimēdi xa fe ra. N nu bara a fala n baba be, «Xa n mu gbilen a ra i yire, na bara findi n ma kote ra n ma dunijεigiri birin kui.»

³³ «Yakōsi n bara i mayandi, i xa tin n tan xa lu yi dimēdi ᵓōxōε ra, n xa findi i xa konyi ra, alako yi dimēdi nun a taarae birin xa siga. ³⁴ N nōma sigade n baba yire di, xa muxu nun yi dimēdi birin xa mu a ra? N mu nōma a lude sunnunyi xa n baba faxa n ya xōri.»

¹ Yusufu to mu nu wama wafe a xa konyie ya xɔri, a naxa e yamari e birin xa mini. Na kui, a nu a yeƐe masenma a taarae be tɛmui naxɛ, mixi gbɛƐe yo mu nu na naa. ² Yusufu naxa wa a xui itexi ra, han Misirakae nun Misira mangɛ xa mixi birin naxa na fe kolon. ³ Yusufu naxa a masen a taarae be, «Yusufu nan n na! N baba man na duniƆe?» Kɔnɔ a taarae mu nɔ a yaabide fefe ma. E de bara ixara, e gaaxu a ya ra.

⁴ Yusufu naxa a fala a taarae be, «N bara wo maxandi, wo xa wo maso n na.» E naxa e maso a ra. A naxa a fala, «N tan nan na Yusufu ra, wo xunya, wo naxan mati a xa findi konyi ra Misirakae be. ⁵ Yakɔsi wo bɔƆe naxa mini, wo naxa gaaxu, wo to bara n mati konyi ra, n saramae naxa fa n na yi bɔxi ma. Ala nan na ragirixi. A tan nan n xɛɛxi wo ya ra alako n xa wo rakisi. ⁶ Wo bara a to, Ɔe firin nan yi ki kaame na bɔxi ma, kɔnɔ Ɔe suuli man luxi. Bɔxi mu rawalima, sansi mu xabama. ⁷ Ala n nasanbaxi nɛ wo ya ra, alako n xa bɔxi donse nde ragata wo be, wo xa nɔ balode maratange kui. ⁸ Wo tan xa mu faxi n na be. Ala na a ra. A tan nan n findi Misira mangɛ baba ra, a xa banxi nun a xa bɔxi birin xa lu n ma yaamari bun ma.»

⁹ «Wo xulun, wo xa siga n baba yire. Wo xa a fala a be, «I xa di Yusufu yi nan falaxi, «Ala bara n findi Misira mangɛ ra. I xa siga n yire, i naxa dugundi. ¹⁰ I fama lude Gosen bɔxi nan ma n fe ma, i tan, i xa die, i xa mamadie, i xa xurusee, nun i harige birin. ¹¹ Ɔe suuli kaame man luxi. N i hayi birin fanma nɛ Gosen, alako i nun i xa denbaya naxa findi setaree ra.»»

¹² «Wo bara a to wo yeƐe ya ra, n xunya Bunyamin fan bara a to, a n tan yati nan wɔyɛnfe wo be. ¹³ Wo xa n ma mangɛya sɛnbɛ tagi raba n baba be, n na naxan kui Misira bɔxi ma, a nun wo fe naxan birin toxi. Wo wo xulun, wo xa fa n baba ra han be.» ¹⁴ Yusufu naxa findigilin a xunya Bunyamin ma, e firin naxa wa a xɔrɔxɔe ra. ¹⁵ Yusufu naxa a taarae fan masunbu, e birin naxa wa. Na xanbi, a taarae naxa suusa wɔyɛnde a be.

¹⁶ Misira mangɛ naxa kolon sɔtɔ a ma, a Yusufu taarae bara fa. Na naxa rafan Misira mangɛ nun a xa mixi birin ma. ¹⁷ A naxa a masen Yusufu be, «A fala i taarae be, «Wo kote baki wo xa sofalee fari, wo xa siga Kanaan bɔxi ma. ¹⁸ Na tɛmui wo xa gbilen wo nun wo baba nun wo xabile ra n yire. Se fanyi naxan birin na Misira bɔxi ma, n na a soma nɛ wo yi ra, wo man fa bɔxi daxamui fanyi don.» ¹⁹ I xa a fala i taarae be, «Wo xa Misira gisee xanin, wo xa wo baba, wo xa die, nun wo xa ginɛe baki e kui, wo xa fa e ra. ²⁰ Wo naxa mɔnɛ sese xa fe ra, barima se fanyi naxan birin na Misira bɔxi ma, a findima wo gbe nan na.»»

²¹ Isirayila xa die naxa na raba. Yusufu naxa gisee so a taarae yi ra alɔ Misira mangɛ a fala a be ki naxɛ. A naxa fandɛ fan so e yi ra e naxan donma kira ra. ²² A naxa donma fanyie fi a taarae birin ma. Kɔnɔ a kɔbiri kole kɛmɛ saxan nan fi Bunyamin tan ma, a nun donma suuli. ²³ A naxa Misira daxamui fanyi baki sofale fu fari a baba xa sanbɛ. A man naxa donse xɔri, taami, nun fandɛ gbɛƐe baki sofale ginɛ fu fari a baba xa biyaasi xa fe ra. ²⁴ Na dangi xanbi, a naxa a taarae lu e xa siga. A naxa a fala e be, «Wo naxa galanbu kira xɔn ma de!»

²⁵ E naxa keli Misira, e te Kanaan bɔxi ma e baba Yaxuba yire. ²⁶ E naxa a fala a be, «Yusufu mu faxaxi! A tan nan Misira bɔxi birin yamarima!» Yaxuba to na mɛ, a mu nɔ lade na ra. ²⁷ Kɔnɔ e to Yusufu xa masenyi birin dɛntɛgɛ a be, a ya fan naxa gisee to Yusufu naxee rasanbaxi a xaninfe ra, Yaxuba naxa sɛɛwa. ²⁸ Isirayila naxa a fala, «N bara Ɔelɛxin, n ma di Yusufu man na Ɔɛngife. Beenun n xa faxa, n fama nɛ a tode.»

46

Yaxuba sigafe Misira

¹ Yaxuba naxa a harige birin xanin a xun ma. A to Beriseeba li, a naxa sɛrɛxɛ ba a baba Isiyaga Marigi Alatala be. ² Ala naxa Isirayila xili xiye kui, «Yaxuba, Yaxuba.» Isirayila naxa a ratin, «N tan nan ya.» ³ Ala naxa a masen a be, «N tan nan na Ala ra, i baba Marigi Ala. Hali i mu gaaxu sigafe ra Misira, barima n i findima si belebele nan na.

⁴ Won birin nan sigama Misira, n tan nan man fama i ragbilende be. Yusufu yati nan fama i yae ragalide i ƶɔn tɛmɔi.»

⁵ Na kui, Yaxuba naxa keli Beriseeba. Isirayila xa die naxa e baba Yaxuba, e xa die, a nun e xa ginɛe baki gisee kui, Misira mangɛ naxee rasanba. ⁶ E naxa e xa xurusee tongo, a nun e se naxan birin sɔtɔ Kanaan bɔxi ma. Yaxuba naxa siga Misira a nun a bɔnsɔɛ birin. ⁷ A naxa a xa die nun a xa mamadie birin xanin a xun ma. A naxa siga a tan nun a bɔnsɔɛ birin.

⁸ Isirayila xa die xili nan ya naxee siga Misira.

Yaxuba nun a xa di xɛmɛe xa taruxui nan ya:

Yaxuba xa di singe lanxi Ruben nan ma.

⁹ Ruben xa die nan ya:

Hanoki, Palu, Heseron, nun Karimi.

¹⁰ Simeyɔn xa die nan ya:

Yemuweli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, nun Soli.

Soli findi Kanaan ginɛ xa di nan na.

¹¹ Lewi xa die nan ya:

Gerison, Kohata, nun Merari.

¹² Yuda xa die nan ya:

Eri, Onan, Selaha, Peresi, nun Sera.

Kɔnɔ Eri nun Onan faxa Kanaan bɔxi nan ma.

Peresi xa die findi Heseron nun Hamuli nan na.

¹³ Isakari xa die nan ya:

Tola, Puwa, Yasubu, nun Simiron.

¹⁴ Sabulon xa die nan ya:

Seredi, Elon, nun Yaxaleeli.

¹⁵ Die nan na ki, Leya naxee bari Yaxuba bɛ Padan Arami.

A man naxa a xa di ginɛ Dina bari naa.

A xa di xɛmɛe nun di ginɛe

kɔnti birin nalanxi mixi tongo saxan a nun saxan.

¹⁶ Gadi xa die nan ya:

Sefon, Hagi, Suni, Esibon, Eri, Arodi, nun Areli.

¹⁷ Aseri xa die nan ya:

Yimina, Yisiwa, Yisiwi, Beriya,

a nun e xunya ginɛma Sera.

Beriya xa die findi Heberi nun Malakiyeli nan na.

¹⁸ Die nan na ki, Silipa naxee bari Yaxuba bɛ.

E birin nalanxi mixi fu nun senni.

Laban nu bara Silipa so a xa di ginɛ Leya yi ra.

¹⁹ Yaxuba xa ginɛ Raxele xa die nan ya:

Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asena naxa di firin sɔtɔ Yusufu bɛ Misira bɔxi ma:

Manasi nun Efirami.

Asana nan lanxi On sɛrɛxɛdubɛ Potifari xa di ginɛ ma.

²¹ Bunyamin xa die nan ya:

Bela, Bekeri, Asibeli, Gera, Naaman,

Eki, Rosi, Xupimi, Mupimi, nun Arade.

²² Die nan na ki, Raxele naxee bari Yaxuba bɛ.

E birin nalanxi mixi fu nun naani.

²³ Dana xa di nan ya:

Xusimi.

²⁴ Nafatali xa die nan ya:

Yaxaseeli, Guni, Yeseri, nun Silemi.

²⁵ Die nan na ki, Bila naxee bari Yaxuba bε.
E birin nalanxi mixi solofere.
Laban nu bara Bila so a xa di ginε Raxele yi ra.

²⁶ Yaxuba nun mixi naxee birin siga Misira,
a bōnsōε birin nalanxi mixi tongo senni nun senni,
bafe a xa die xa ginεε ra.

²⁷ Yusufu di xεmε firin nan bari Misira.
Yaxuba xabilε naxan siga Misira bōxi ma,
e kōnti birin nalanxi mixi tongo solofere.

²⁸ Yaxuba naxa Yuda xεε a ya ra Yusufu xōn ma, alako a xa kira yailan e bε sigafe ra Gosen. E to so Gosen bōxi ma, ²⁹ Yusufu naxa a gise tongo, a naxa siga a baba Isirayila ralande naa. A to a li, a naxa findigilin a ma, a nu fa wa ra a xōnkuye ra. ³⁰ Isirayila naxa a fala Yusufu bε, «Hali n faxa fa, n bōjε bara sa barima n bara i yatagi to, i man na jεngife.»

³¹ Yusufu naxa a fala a taarae bε, a nun a baba xa denbaya, «N xa siga, n xa sa a fala Misira mangε bε, «N taarae nun n baba xa denbaya naxee nu sabatixi Kanaan bōxi ma, e birin bara fa n yire. ³² Yi mixie gōrε kanyie nan e ra. E xurusee nan dεmadonma. E bara fa e xa gōrεε ra, sie, yεxεεε, ningee, nun e harige birin.» ³³ Misira mangε na wo xili tεmui naxε, a wo maxōrinma nε wo xa wali ma. ³⁴ Wo xa a yaabi, «Muxu tan i xa konyie findixi xuruse maxurie nan na, kabi muxu dimεdi tεmui han yakōsi, alō muxu benbae nu a rabama ki naxε.» Na kui wo fama lude Gosen bōxi nan ma, barima xuruse dεmadonyie rapaxu Misirakae ma.»

47

Yaxuba sabatife Misira

¹ Yusufu naxa siga a sa a fala Misira mangε bε, «N baba nun n ngaxakerenyie bara fa Gosen kelifε Kanaan bōxi ma. E bara fa e xa xurusee nun e harige birin na.» ² A naxa a taara suuli ndee masen Misira mangε bε. ³ Misira mangε naxa Yusufu taarae maxōrin, «Wo wali mundun nabama?» E naxa Misira mangε yaabi, «Muxu tan i xa konyie findixi xuruse dεmadonyie nan na, alō muxu benbae nu a rabama ki naxε.» ⁴ E man naxa a fala Misira mangε bε, «Muxu faxi nε, muxu xa lu yi bōxi ma sinden, barima sεxε mu na muxu xōnyi kōrε xurusee naxan donma. Kaamε bara din Kanaan bōxi ra. Muxu bara i mayandi i xa muxu tan i xa konyie sago sa, muxu xa lu Gosen bōxi ma.»

⁵ Misira mangε naxa a fala Yusufu bε, «I baba nun i taarae bara fa i fōxō ra. ⁶ Misira bōxi na i sagoe. Yire fanyi fen Gosen mabiri, i baba nun i ngaxakerenyie luma dεnnaxε. Xa i mixi matinxinxie kolon e ya ma, e sugandi e xa findi n ma xuruse dεmadonyie ra.»

⁷ Na dangi xanbi, Yusufu naxa a baba xanin Misira mangε yire, a a masen a bε. Yaxuba naxa duba Misira mangε bε. ⁸ Misira mangε naxa Yaxuba maxōrin, «I xa simaya jε yeri a ra yi ki?» ⁹ Yaxuba naxa Misira mangε yaabi, «N ma simaya jε kεmε jε tongo saxan na a ra yi ki. N simaya dunke naxasixi nan sōtōxi. A jnan mu makōrεxi n benbae xa simaya xasabi ra.» ¹⁰ Yaxuba to duba Misira mangε bε, a naxa siga.

¹¹ Yusufu naxa bōxi fanyi fi a baba nun a taarae ma, alō Misira mangε a yamari ki naxε. E bōxi naxan sōtō a tan nan fan Misira bōxi birin bε. A xili Ramesesi. ¹² Yusufu naxa mεeni a baba, a taarae, nun a baba xa denbayae birin ma.

¹³ Na tεmui kaamε nu bara sεnbε sōtō. Donse mu nu toma keli Misira bōxi ma han Kanaan. Kaamε naxa jnama halaki. ¹⁴ Kōbiri naxan birin nu na Misira nun Kanaan bōxi ma, Yusufu naxa a masara mεngi ra. A naxa na kōbiri ragata Misira mangε xa banxi kui.

¹⁵ Misirakae nun Kanaankae xa kōbiri birin to jōn, Misirakae naxa fa Yusufu yire e a fala, «Donse so muxu yi ra! A lanma muxu xa faxa i ya xōri? Muxu xa kōbiri birin bara jōn.» ¹⁶ Yusufu naxa e yaabi, «Wo fa wo xa xurusee ra, won xa a masara donse ra, barima kōbiri mu na wo yi ra.» ¹⁷ E naxa fa e xa xurusee ra Yusufu xōn ma. E xa soe, sie, yεxεεε,

ningee, nun sofalee, e nee birin masara Yusufu ma donse ra. A naxa donse taxun e ra e xa xurusee masarE ra.

¹⁸ Na ƚE to dangi, e naxa fa a yire, e a fala a bE, «Muxu mu nɔma muxu nɔxunde muxu xa mangE ma. Kɔbiri yo mu na muxu yi ra. Muxu xa xuruse fan birin na muxu xa mangE yi ra. Muxu gundie nun muxu xa bɔxie gbansan nan luxi muxu yi ra donse sare ra muxu xa mangE bE. ¹⁹ A lanma muxu xa faxa i ya xɔri, muxu xa bɔxie xun xa rakana? Muxu nun muxu xa bɔxie masara donse ra, muxu xa findi Misira mangE xa konyie ra, muxu xa bɔxie fan xa findi a gbe ra. Sansi xɔri so muxu yi ra muxu naxan nawalima, muxu xa balo alako muxu naxa faxa, bɔxi fan naxa rabEƚin.»

²⁰ Na kui Yusufu naxa Misirakae xa bɔxi birin sara Misira mangE bE. KaamE xa xɔɔxɔE nu bara a niya e xa e xa bɔxi birin mati Misira mangE ma. ²¹ Yusufu Misira ƚama birin findi konyie ra na ki nE. ²² Kɔnɔ sErexEduBee tan mu e gbe bɔxie sara, barima Misira mangE nu hinnEma e ra donse fe ra.

²³ Yusufu naxa a fala ƚama bE, «N bara wo sara to a nun wo xa bɔxie Misira mangE bE. Sansi nan yi ki, wo xa bɔxie rawali. ²⁴ A xaba tEmui, wo a dɔxɔ suuli nde soma Misira mangE nan yi ra. Dɔxɔ naani naxee luma, na findima sansi nun baloe nan na, wo tan, wo xa die, a nun wo xa mixi birin bE.» ²⁵ E naxa a fala, «I bara muxu rakisi! Muxu bara muxu xa mangE xa fe fanyi to a naxan nabaxi muxu bE. Muxu findima Misira mangE xa konyie nan na.» ²⁶ Yusufu naxa na findi sEriyE ra. Han to Misira bɔxi daxamui dɔxɔ suuli nde birin findi Misira mangE nan gbe ra. sErexEduBee xa bɔxie nan gbansan mu findixi Misira mangE gbe ra.

²⁷ Isirayilakae naxa sabati Gosen Misira bɔxi ma. Na bɔxi naxa findi e gbe ra. E bɔnsɔE naxa gbo yE. ²⁸ Yaxuba ƚE fu nun solofere nan naba Misira bɔxi ma. A xa simaya naxa ƚE kEmE ƚE tongo naani nun solofere li. ²⁹ Isirayila xa simaya to nu fa ƚɔnfe, a naxa a xa di Yusufu xili, a a fala a bE, «Na kui, i xa i bElexE dɔxɔ n tabe bunyi ra, i fa i kali n bE fa a falafe ra, i mu n nagatama yi Misira bɔxi ma, i xa mEEni n ma tinxinyi kui, i hinne n na. ³⁰ N na laaxira tEmui naxE, i xa n namini Misira, i sa n nagata n benbae xa gaburi yire.» Yusufu naxa a yaabi, «I naxan falaxi n bE, n na rabama nE.» ³¹ Yaxuba naxa a fala, «I rakali n bE.» Yusufu naxa a kali a bE. Na tEmui Yaxuba naxa a felen a xa sade xunyi ra.

48

Yusufu xa die Manasi nun Efirami

¹ Na fe birin to bara dangi, e naxa a fala Yusufu bE, «I baba mu yalanxi.» Yusufu naxa siga a baba yire, a nun a xa di xEmE firinyie, Manasi nun Efirami. ² Mixi nde naxa a fala Yaxuba bE, «I xa di Yusufu bara fa.» Isirayila naxa sEnbE raba, a keli, a dɔxɔ sade ma. ³ Yaxuba naxa a fala Yusufu bE, «Ala sEnbE Kanyi mini nE n ma Lusi Kanaan bɔxi ma. A naxa barakE sa n ma fe. ⁴ Ala naxa a fala n bE, «N i findima dibari belebele nan na. N i xa die rawuyama nE, han e findi ƚama gbegbe ra. N yi bɔxi fima nE i bɔnsɔE ma, hali i dangi xanbi, a findi e gbe ra han dunija ƚɔn.»»

⁵ «Yakɔsi yi di firinyie, i naxee barixi Misira beenun n tan xa fa, n bara e findi n ma die ra. Efirami nun Manasi findima n tan nan gbe ra, alɔ Ruben nun Simeyɔn. ⁶ Kɔnɔ i di naxee barima yee xanbi ra, i gbe lanxi nee nan ma. E fama lude e taarae nan bun ma e kE xa fe ra. ⁷ N to keli Padan, Raxele naxa faxa n yi ra kira xɔn Kanaan bɔxi ma. A ƚɔnde mu nu makuya Efarata ra. N naxa a ragata mEnni, Efarata kira ra, dEnnaxE xili BEtELEMu.»

⁸ Isirayila naxa Yusufu xa die mato, a fa a fala, «Ndee yee ra?» ⁹ Yusufu naxa a baba yaabi, «N ma di xEmEe na e ra Ala naxee fixi n ma be.» Isirayila naxa a fala, «I xa e maso n na, alako n xa duba e bE.» ¹⁰ Yaxuba nu bara gE foride, a yae mu nu see igbEma sɔnɔn. Yusufu to a xa die maso a ra, Isirayila naxa e masunbu, a findigilin e ma. ¹¹ Isirayila naxa a fala Yusufu bE, «N mu nu laxi a ra, xa n i yatagi toma sɔnɔn, kɔnɔ Ala bara a ragiri n bara i xa die fan to.» ¹² Yusufu naxa a xa die tongo a baba san ma, a fa a rafelen bɔxi fari.

¹³ Na dangi xanbi, Yusufu naxa a xa di firinyie tongo e bēlēxe ma. A naxa Efirami suxu a yirefanyi bēlēxe ra, Isirayila kōola mabiri. A naxa Manasi suxu a kōola bēlēxe ra, Isirayila yirefanyi mabiri. A naxa e maso a ra. ¹⁴ Kōnō Yaxuba naxa a yirefanyi bēlēxe sa Efirami xunyi fari naxan na dimēdi ra. A naxa a kōola bēlēxe sa Manasi xunyi fari naxan na di singe ra. A nu a kolon a nu fe naxan nabama a bēlēxe ra. ¹⁵ A naxa duba Yusufu bē, a fa a fala,

«Ala, n benbae Iburahima nun Isiyaga j̄erē naxan ya xōri,
Ala naxan na n kantama ra, kafi n bari lōxōe han to,

¹⁶ Ala naxan malekē xēxi n natangade fe xōrōxōe ma,
a xa barakē sa yi dimēe xa fe.

Mixie xa e xili n xili ra,

e xa e xili n benbae Iburahima nun Isiyaga xili ra.

E bōnsōe xa wuya a gbegebe ra duniḡa.»

¹⁷ Yusufu naxa a to a baba bara a yirefanyi bēlēxe sa Efirami xunyi ma. Na fe mu rafanxi a ma. A naxa a baba bēlēxe suxu, a ba Efirami xunyi ma, a fa a sa Manasi xunyi ma. ¹⁸ Yusufu naxa a fala a baba bē, «N baba, na ki xa mu a ra, barima yi nan na fori ra. I yirefanyi bēlēxe sama yi nan xunyi ma.» ¹⁹ A baba naxa tondi, a fa a fala, «N ma di, n a kolon, n a kolon. A fan fama findide bōnsōe wuyaxi kanyi nan na. A fan gboma nē, kōnō a xunya nan fama gbode dangife a ra. A xunya bōnsōe findima nē si wuyaxi ra.»

²⁰ A naxa duba e bē na lōxōe, a fa a fala, «Isirayilakae duba rabama wo xilie nan na. E fama a falade, «Ala xa i lu alō Efirami nun Manasi.»» Na kui a naxa Efirami ti yare Manasi bē.

²¹ Isirayila naxa a fala Yusufu bē, «I bara a to, a gbe mu luxi n xa laaxira, kōnō Ala tima nē i fanga ra, a fa i ragbilen i benbae xa bōxi ma. ²² N fama kē fide i ma dangi i taarae ra. N bōxi naxan nasuxu Amorikae yi ra n ma santidēgema nun n ma xali saabui ra, n bara na fan sa i kē fari.»

49

Yaxuba xa duba dōnxōe

¹ Yaxuba naxa a xa die xili, a naxa a fala e bē, «Wo xa wo malan, n xa fe fala naxan fama rabade wo bē.»

² «Yaxuba xa die, wo fa be,
wo xa wo tuli mati wo baba Isirayila ra.

³ Ruben, i tan, n ma di singe,
i tan nan na n ma fonike di ra.
I bara findi fisamante ra lasiriya kui.

I sēnbē dangi birin na.

⁴ Kōnō i to findi xurutare nan na,
alō ye naxan susuma,
i mu fisamanteya sōtōma sōnōn,
barima i bara i sa i baba xa sade ma a nun i nanden.
Na bara findi sēniyentareḡa ra.

⁵ Simeyōn nun Lewi findixi ngaxakerenmae nan na.
Santidēgema nan na e xa geresose ra.

⁶ N mu soma e xa fefe ya ma,
n mu tinma dōxōde e xa malanyi,
barima e xa bōḡete kui e bara xēmēe faxa,
e xa kalabanteḡa kui e bara tuurae maxōnō fufafu.

⁷ N bara e xa bōḡete danka,
barima geregirie nan e ra.
E naxan nabama, n bara na danka,
barima e ya ixara.

E bɔnsɔɛ mu luma yire keren Yaxuba xɔnyi,
n e rayensenma nɛ Isirayila bɔxi ma.

⁸ Yuda, i xunyaɛ i tan nan tantuma.
I fama nɛ xutu sɔtɔde i yaxuie ma.
I baba xa di xɛmɛɛ magoroma nɛ i bɛ.

⁹ Yuda, yɛtɛ yɔrɛ nan lanxi i ma.
N ma di, i baloma sube nan xun na.
I xinbie kuntanma nɛ alɔ yɛtɛ.
Nde nɔma suusade a xa i rakeli?

¹⁰ Mangɛ sawuri fama lude Yuda bɔnsɔɛ nan yi.
Mixi yo mu mangɛ sawuri bama a yi,
beemanu tɔnxuma kanyi fama tɛmui naxɛ,
sie suydima naxan bɛ.

¹¹ A xa sofale xirima wɛni bili nan na,
a xa sofale yɔrɛ xirima wɛni bili fanyi nan na.
A xa donma nun a xa xinbeli donma xama wɛni ye nan na.

¹² A ya maɲingixi alɔ wɛni,
A ɲinyi fiixɛ alɔ xirɛ.

¹³ Sabulon fama sabatide baa dɛ nɛ.
A findima wafu dɛ nan na kunkuie bɛ.
A xa naaninyi luma nɛ Sidɔn nan sɛɛti ma.

¹⁴ Isakari sɛnbɛ gbo alɔ sofale,
naxan a sama gɔɔrɛ firinyie tagi.

¹⁵ A saxi bɔxi naxan ma,
yire fanyi nan a ra.
A tunki felenma nɛ kote bun ma,
a luma yaamari nan bun ma.

¹⁶ Dana a xa ɲama yamarima nɛ,
alɔ Isirayila bɔnsɔɛ nde.

¹⁷ A luma nɛ alɔ bɔximase kira xɔn ma,
alɔ tanbalunbe sankira ra.
A na soe tingilinyi xin,
soe ragi birama nɛ a fari ma.

¹⁸ Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra.

¹⁹ Gadi, geresoe a gerema nɛ,
kɔnɔ a tan nan e raboronma a tingilinyi ra.

²⁰ Aseri xa bɔxi findima daxamui fanyi yire nan na,
naxan findima mangɛ daxamude ra.

²¹ Nafatali luma nɛ alɔ xeli ginɛ naxan na a gife,
a wɔyɛn fanyie falama nɛ.

²² Yusufu luma nɛ alɔ sansi burɛxɛ nɛɛnɛ,
naxan bogima a fanyi ra xure sɛɛti ma.
A salonyie tima tɛtɛ nan xun.

²³ Mixie naxa gere giri a ma,
e naxa xali woli a ma gere ra.

²⁴ Kɔnɔ a xa xali sɛnbɛ gbo,

a bēlēxē fan xōrōxō
Yaxuba Marigi Ala Sēnbē Kanyi saabui ra,
naxan findixi Isirayila kantama ra,
naxan luxi alō fanye.

²⁵ I baba Marigi Ala fama i malide.

Ala Sēnbē Kanyi barakē sama nē i xa fe.

A koore barakē fima nē i ma,
a bōxi barakē fi i ma,
a dibari barakē ragiri i ma.

²⁶ I baba xa dubē dangi baloe nun se fanyi birin na,

naxan kelima geya fari,
geya naxan tixi kafi duniḡa fōle.

Na barakē birin xa lu Yusufu ma,
naxan findi a ngaxakerenyie xa mangē ra.

²⁷ Bunyamin luma nē alō wulai bare xaḡḡe.

A sube faxama gēēēgē,

a a dōnxōē don nunmare.»

²⁸ Isirayila bōnsōē fu nun firinyie nan na ki, a nun dubē e baba naxan nabaxi kankan bē.

²⁹ Na dubē dangi xanbi, Yaxuba naxa a ḡungu a xa die ma, a falafe ra, «N fa sigafe n benba faxaxie nan yire. N na faxes, wo n nagata n benbae ragatade, gaburi naxan na Eferon Xitika xa xē yire, ³⁰ Makipela xē fōnmē ra, Mamire fē ma, Kanaan bōxi ma. Iburahima na xē saraxi Eferon Xitika nan ma, alako na xa findi a xa mixi ragatade ra.

³¹ Iburahima ragataxi mēnni nē, a nun a xa ginē Sara. Isiyaga fan nagataxi mēnni nē a nun a xa ginē Rebeka. N tan fan Leya ragataxi mēnni nē. ³² Na xē nun na fōnmē naxan na naa, e saraxi Xitika nan ma.» ³³ Yaxuba to bara gē a xa wōyēnyi masende a xa die bē, a naxa a sa sade ma, a fa laaxira, a a benbae li aligiyama.

50

Yaxuba xa ḡōn fe

¹ Yusufu naxa findigilin a baba ma, a masunbu, a wama. ² Na dangi xanbi, Yusufu naxa yaamari fi seribae ma e xa a baba fate sōxō seri ra, alako a fure naxa bōrō. E naxa na wali raba a baba Isirayila ra ³ xi tongo naani bun ma e xa naamunyi ki ma. Misirakae naxa a ḡōnfe raba xi tongo solofere bun.

⁴ ḡōn fe to bara ba a ra, Yusufu naxa a fala Misira mangē xa mixie bē, «N bara wo mayandi, xa n ma fe rafan wo ma, wo xa n waxōnfe masen Misira mangē bē. ⁵ N baba n nakali nē, a naxē, «N fa na faxafe nē. I n nagatama gaburi nan kui n naxan gexi Kanaan bōxi ma.» Na kui n wama sigafe nē n xa sa n baba ragata. N na gē, n fama.»

⁶ Misira mangē naxa a yaabi, «Siga, i xa sa i baba ragata alō a i rakalixi ki naxē.» ⁷ Yusufu naxa siga a baba ragatade. A naxa siga a nun Misira mangē xa konyie, Misira mangē xa mixi xungbee, Misira kuntigie, ⁸ a yēte xa denbaya, a taarae, nun a baba xa denbaya. E xa dimēdie nun e xa xurusee gbansan naxa lu Gosen bōxi ma. ⁹ Sōorie nun soe ragie naxa Yusufu mati e xa gisee kui. Nama belebele nan nu e ra.

¹⁰ E to Atadi lonyi li Yurudēn naakiri ma, e naxa ḡōn fe belebele raba. Yusufu naxa binyē fi a baba ma, a ḡōn fe xanin han xi solofere. ¹¹ Kanaankae naxa e ḡōxō dōxō na maragatē xōn ma, naxan nabaxi Atadi xa lonyi ma. E naxa a fala, «Yi ḡōn fe findi fe belebele nan na Misirakae bē.» Na nan a toxi e naxa «Misira ḡōn fe» xili fala na yire xun Yurudēn naakiri ma.

¹² Na kui, Yaxuba xa die naxa e baba waxōnfe raba alō a a fala e bē ki naxē. ¹³ E naxa a xanin Kanaan bōxi ma, e naxa a ragata Makipela xa xē yire fōnmē kui, Iburahima xē naxan sara Eferon Xitika ma alako na xa findi mixi ragatade ra Mamire sēeti ma.

¹⁴ Yusufu to gɛ a baba ragatade, a naxa gbilen Misira bɔxi ma, a nun a taarae nun mixi naxan birin a mati.

¹⁵ Yusufu taarae to bara a to e baba bara faha, e naxa a fala, «Xa Yusufu fa won findi a gerefa ra, won fe ɲaaxi naxan birin nabaxi a ra, a gbeɲɔxɔma nɛ won ma.» ¹⁶ Na kui e naxa siga Yusufu yire, e a fala a bɛ, «I baba yi nan falaxi muxu bɛ beenun a xa faha, a naxɛ, ¹⁷ «Wo yi fala Yusufu bɛ, «N bara i maxandi, diɲɛ i taarae xa gbaloe fe ma a nun e xa yunubi, barima e bara fe ɲaaxi raba i ra. N bara i maxandi, yakɔsi diɲɛ i baba Marigi Ala xa konyie ma.»» E to na masenyi fala Yusufu bɛ, a naxa wa. ¹⁸ A taarae naxa e felen a bun ma, e fa a fala, «Muxu tan nan ya, i xa konyie.»

¹⁹ Yusufu naxa a fala e bɛ, «Hali wo mu gaaxu. Ala mu na n tan xa ra. ²⁰ Wo lan nɛ n xun wo naxa fe ɲaaxi raba n na, kɔnɔ Ala naxa a masara fe fanyi ra alako n xa fe rakamali ɲama nii ratangafe ra. ²¹ Yakɔsi hali wo mu gaaxu. N wo hayi birin fanma nɛ nun wo xa die.» A xa wɔyɛnyi naxa e bɔɲɛ sa.

Yusufu xa faxɛ

²² Yusufu naxa lu Misira, a tan nun a xa denbaya birin. A naxa ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu sɔtɔ simaya ra. ²³ Yusufu naxa a xa mamadie nun a tolobitɛɛ to, a xa di Efirami naxee sɔtɔ. A naxa Manasi xa di Makiri xa die to, a nee tongo a gbe die ra. ²⁴ Yusufu naxa a fala a taarae bɛ, «N fan na faxafe nɛ, kɔnɔ Ala wo malima nɛ a fanyi ra. A fama nɛ wo tongode Misira, a wo xanin bɔxi ma a dɛnnaxɛ laayidi tongo Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɛ.» ²⁵ Yusufu naxa Isirayila xa die rakali, a fa a fala, «Ala na wo mali gbilenfɛ ra Kanaan bɔxi ma, wo xa n fure xanin naa.»

²⁶ Yusufu laaxira a ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu nan ma. E naxa a fure sɔxɔ seri ra alako a fate naxa bɔrɔ, e a ragata fure kankira kui Misira bɔxi ma.

Tawureta Munsa Isirayila xa YETE SOTOE Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui fɔlɔxi Tawureta Munsa xa kitaabui singe nan kui, e naxan ma «Fe Fɔlɔ Fɔlɔ.» Na sora dɔnxɔɔe a masenma Isirayila sabatixi Misira bɔxi ma ki naxɛ Annabi Yusufu xa waxati.

Yusufu nun a taarae to faxa, Isirayila nun Misira xa dɛfanyi naxa xurun fɔlɔ. A rapɔnyɔni Isirayila naxa findi Misira xa konyie ra. Misira mangɛ naxa e rawali a ɲaaxi ra, e xa taae ti a bɛ.

Kɔnɔ Alatala naxan mu nɛɛmuma a xa ɲama ma, a naxa Annabi Munsa xɛɛ Misira bɔxi ma alako Isirayila xa xɔrɛya sɔtɔ. Ala naxa kaabanako magaaxuxi fu raba Munsa saabui ra, han Firawuna naxa Isirayila bɔnsɔɛ keri. Isirayila to ɲɛrɛ fɔlɔ, e naxa Xulunyumi baa li Misira bɔxi naaninyi ra. Firawuna nun a xa sɔɔrie naxa kata e sɔntɔde mɛnni, kɔnɔ Ala man naxa kaabanakoe raba, a kira rabi baa tagi Isirayilakae girima dɛnnaxɛ. Firawuna xa sɔɔrie to bira e fɔxɔ ra, Ala naxa baa ragali e xun ma.

Naakiri ma Isirayila naxa ɲɛrɛ fɔlɔ gbengberenyi ma sigafe ra Kanaan bɔxi ma, Ala dɛnnaxɛ laayidixi e bɛ. Kira xɔn ma a naxa a xa sɛriyɛ fi Annabi Munsa ma Turusinina geya fari ɲama ya xɔri. Kɔnɔ a mu bu, ɲama naxa Ala xa sɛriyɛ matandi, e kuye batu. Na nan a niya Ala naxa nate tongo e xa e ɲɛrɛ gbengberenyi ma ɲɛ tongo naani bun ma, alako Ala matandi birin xa faxa kira xɔn beenu e xa die xa so Kanaan bɔxi ma.

Na ɲɛrɛ kui Ala naxa lu e ya ma a xa hɔrɔmɔlingira saabui ra. A xa nɔrɛ nu na na xun ma kɔɛ nun yanyi. E biyaasi tɛmui, e hɔrɔmɔlingira ragoro, Ala xa nɔrɛ nu tixi e ya ra han a yire li e yonkinma dɛnnaxɛ. Na mɔɔli raba nɛ na ɲɛ tongo naani birin bun ma.

Yi kitaabui rapɔnma Annabi Munsa xa faxɛ nan ma. Beenun a xa laaxira, a naxa Isirayila ɲama taxu Yosuwe ra naxan fama e rasode Kanaan bɔxi ma.

Ala lufe a xa ɲama ya ma, a e xaran tinxinyi ra, a e makanta sɛnbɛ ra, na birin findixi misaali nan na Ala xa ɲama bɛ won ma waxati. Ala wama won xun tife kira fanyi ma sigafe ra ariyanna a won nasoma dɛnnaxɛ. Ala xa won mali na biyaasi kui. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa YETE SOTOE

Isirayilakae xa konyiya Misira bɔxi ma

¹ Isirayila xa die xilie nan ya, naxee e baba Yaxuba mati Misira bɔxi ma, a nun e xa denbayae: ² Ruben, Simeyɔn, Lewi, Yuda, ³ Isakari, Sabulon, Bunyamin, ⁴ Dana, Nafatali, Gadi, nun Aseri. ⁵ Yaxuba xa die nun a xa mamadie nu lanxi mixi tongo solofere nan ma. A xa di Yusufu ɲan nu bara siga Misira. ⁶ Yusufu nun a ngaxakerenyie dangi xanbi, ⁷ Isirayilakae naxa yiriwa Misira bɔxi ma, e sɛnbɛ nu luma xun masa ra.

⁸ Na waxati mangɛ gbɛtɛ nan nu na Misira xun ma, naxan mu Yusufu kolon. ⁹ A naxa a fala a xa ɲama bɛ, «Wo a to, Isirayilakae yiriwaxi ki naxɛ, a bara findi kɔntɔfili ra won bɛ. E bara dangi won na. ¹⁰ Won xa kɔɔta nde raba alako e naxa wuya sɔnɔn. Xa na mu, gere tɛmui, e fama nɛ kafude won yaxuie ma, e keli won xun ma.»

¹¹ Na kui, mangɛ naxa e findi konyie ra, a wali xɔrɔxɔɛ dɔxɔ e ma Pitomi nun Ramesesi taae tife ra. Misira mangɛ Firawuna nu donse malanma na taae nan kui. ¹² Kɔnɔ wali xɔrɔxɔɛ nu dɔxɔma e ma ki naxɛ, e man nu sigama gbo ra na ki nɛ, han Misirakae bɔɲɛ naxa rapɲaaxu e ma Isirayilakae xa fe ra. ¹³ Misirakae naxa e rawali a ɲaaxi ra. ¹⁴ E naxa e tɔɔrɔ wali xɔrɔxɔɛ ra alɔ biriki bɔnbɔfe nun xɛɛ rawalife. E naxa konyiya ɲaaxi dɔxɔ e ma.

¹⁵ Misira mange naxa Isirayilakae xa dirasuxuie Sifira nun Puwa yamari, ¹⁶ «Wo na Isirayila ginε xa di rasuxu, xa xεmε nan a ra, wo a faxa keren na. Xa ginε nan a ra, wo xa a lu a xa balo.» ¹⁷ KONO dirasuxuie to nu gaaxuma Ala ya ra, e mu nu Misira mange xa yaamari rabatuma. E naxa di xεmεmae lu e xa balo. ¹⁸ Mange naxa dirasuxuie xili, a naxa e maxorin, «Munfe ra wo di xεmε luma, e xa balo?» ¹⁹ Dirasuxuie naxa Firawuna yaabi, «Isirayila ginεe sεnbe gbo Misira ginεe be. Beenu dirasuxui xa e yire li, e jan bara di bari.» ²⁰ Ala naxa hinne na dirasuxuie ra. Isirayila nama naxa wuya dangife a singe ra. ²¹ Dirasuxuie to gaaxu Ala ya ra, Ala naxa die fi e fan ma.

²² Na tεmui, Firawuna naxa a xa nama birin yamari, «Wo Isirayilakae xa diyore xεmεe woli Nili xure ma, kONO wo e xa di ginεe tan lu, e xa balo.»

2

Munsa mofe Misira

¹ Xεmε nun ginε nde naxa e boore futi, e birin fatan Lewi bONSOE nan na Isirayilakae ya ma. ² Na ginε naxa tεεge, a di xεmε bari. A to a to di fanyi nan nu a ra, a naxa a noxun kike saxan. ³ A to mu nu noma a noxunde sONON, a naxa kolime debe maso dole ra, a diyore sa a kui, a fa debe doxo Nili xure ma yoforoe tagi. ⁴ Na diyore taara ginεma nu tixi yire nde, a ya tixi a xunya ra, alako a xa a kolon fe naxan fama na lide. ⁵ Firawuna xa di ginε naxa goro Nili xure ma a maxade. A to debe to yoforoe tagi, a naxa a xa konyi ginε nde xεε a tongode. ⁶ A to a rabi, a naxa di xεmε to a kui, a wafe. A naxa kinikini a ma, a fa a fala, «Isirayilaka nde xa di na a ra!»

⁷ Na tεmui, diyore taara naxa Firawuna xa di ginε maxorin, «N xa siga Isirayila dingε nde xili i be, a xa fa xipe fi a ma?» ⁸ Firawuna xa di ginε naxa a yaabi, «Iyo.» Diyore taara naxa siga, a sa diyore nga xili. ⁹ Firawuna xa di ginε naxa a fala diyore nga be, «Yi diyore xanin, i xa xipe fi a ma n be. N i sare fima ne.» Diyore nga naxa diyore tongo, a xipe fi a ma. ¹⁰ Diyore to mo, a nga naxa a xanin Firawuna xa di ginε xON ma, a findi na xa di ra. A to a raminixi ye nan xORA, a naxa a xili sa Munsa, naxan falaxi «minife» Eburu xui ra.

Munsa sigafe Madiyan

¹¹ Munsa to fonikeya rakamali, a naxa siga a ngaxakerenyie yire, a xa e xun mato a ra e xa wali xOROXOE kui. A to a ngaxakerenyie yire li, a naxa Misiraka nde to Isirayilaka nde bONBO ra. ¹² A to mu mixi yo to na longori, a naxa na Misiraka faxa, a fa a fure noxun meyenyi kui. ¹³ Na kuye iba, Munsa man naxa mini, a Isirayilaka firin to sONXO ra. A naxa mixi maxorin nONDI mu na naxan be, «I bariboore bONBOfe munfe ra?» ¹⁴ A naxa a yaabi, «Nde i findixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma? I wama n fan faxafe ne, alO i na Misiraka faxa ki naxε?» Munsa naxa gaaxu. A naxa a fala a bONE ma, «N naxan nabaxi a bara kolon.»

¹⁵ Firawuna to a kolon Munsa naxan nabaxi, a naxa kata Munsa faxade. KONO Munsa naxa a gi Firawuna ma, a sa sabati Madiyan bOXI ma. Munsa to siga naa, a naxa kolONYI nde li, a fa doxo a xa a malabu. ¹⁶ Madiyan sεREXEDUBE xa di ginε solofere naxa fa ye bade na kolONYI yire e baba xa xurusee be. ¹⁷ KONO xuruse demadonyi ndee fan naxa fa, e naxa wa na ginεe kerife. Munsa to na to, a naxa keli, a na ginεe xun magere so, a fa ye fi e xa xurusee ma.

¹⁸ Na ginεe to gbilen e baba Reyuweli yire, a naxa e maxorin, «Munse a niyaxi wo gbilenxi sinnanyi ma to?» ¹⁹ E naxa a yaabi, «Misiraka nde bara muxu ratanga xuruse demadonyi kobie ma, a man fa ye ba won ma xurusee be.» ²⁰ Reyuweli naxa a xa di ginεe maxorin, «A na minden? Wo a luxi naa munfe ra? Wo sa a xili, wo donse so a yi ra.»

²¹ Munsa naxa tin sabatide Reyuweli xONYI. Reyuweli naxa a xa di ginε Sipora fi Munsa ma, a xa a doxo. ²² Sipora naxa di xεmε bari a be. XONE nan to lanxi Munsa ma na bOXI ma, a naxa a xa di xili sa Gerisomi, naxan wama a falafe, «XONE nan n na yi bOXI ma.»

²³ NE wuyaxi dangi xanbi, Misira mange naxa faxa. Isirayilakae nu e mawafe Ala be e xa konyiya xOROXOE xa fe ra. Na maxandi naxa Ala li. ²⁴ Ala naxa e wa xui me. A naxa

ratu a xa saatE ma naxan xirixi a tan nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi. ²⁵ Na kui Ala naxa a ya rafindi Isirayilakae ma, a xa a ɲengi sa e xōn ma.

3

Munsa xa xEera

¹ Munsa bitanyi Yetiro nan nu na Madiyan sEreXEdube ra. Munsa naxa Yetiro xa xurusee xanin wula i yire makuye, han a sa Ala xa geya Xorebe li. ² MEnni Alatala xa maleke naxa mini a ma wuri bili lanmadi ma, naxan radEXExi. Munsa naxa a mato, tE nu na na wuri bili ma, kōnō wuri bili mu ganxi. ³ Munsa naxa a fala a yETE ma, «N xa n makōre yi kaabanako ra, n xa a kolon munfe ra wuri bili lanma mu ganxi.»

⁴ Alatala to Munsa to a makōrōxi wuri bili ra alako a xa a igbE, a naxa a xili kelife na wuri bili ma, «Munsa, Munsa!» Munsa naxa a ratin, «N tan nan ya.» ⁵ Ala naxa a masen a bE, «I naxa i makōre be ra. Sankirie ba, barima i tixi yire sEniyEnxi nan ma.» ⁶ A man naxa a masen, «I baba Marigi Ala na n tan na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Munsa to na mE, a naxa a yatagi makoto, barima a nu gaaxuxi Ala matofe ra.

⁷ Alatala man naxa yi masenyi ti Munsa bE, «N bara n ma ɲama xa tōōre to Misira bōxi ma. N bara e wa xui mE e xa konyiya kui. N ɲengi saxi e xa tōōre xōn ma. ⁸ N goroxi na nan ma, n xa fa e bade Misirakae yi ra, n xa e raso bōxi fanyi ma, lude gbege na dEnnaxE. XiɲE nun kumi gbo naa, Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae nun Yebusukae xōnyi. ⁹ Yakōsi Isirayilakae wa xui bara n li. N man bara ɲaxankate to Misirakae naxan dōxōfe e ma. ¹⁰ Siga, n bara i xEE Firawuna xōn, i xa n ma ɲama Isirayila ramini Misira.»

¹¹ Munsa naxa a fala Ala bE, «Mixi mōōli mundun na n tan na, n xa siga Firawuna ma Isirayilakae ramini ra Misira?» ¹² Ala naxa a yaabi, «Won birin na a ra. I na gE ɲama ramini Misira bōxi ma, wo fama n batude yi geya nan fari. Na findima tōnxuma ra, fa a fala, n tan yati nan i xEExi.»

¹³ Munsa naxa a fala Ala bE, «N na sa a fala Isirayilakae bE, «Wo benbae Marigi Ala nan n xEExi wo ma,» e fa sa n maxōrin i xili ma, n yaabi mundun fima e ma?» ¹⁴ Ala naxa a masen Munsa bE, «N na «naxan na» na. I xa Isirayilakae yaabi, «Ala naxan na, a bara n xEE wo ma.» ¹⁵ Ala man naxa a masen Munsa bE, «I fama wōyende yi ki nE Isirayilakae bE, «Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala, Ala naxan na, na nan n xEExi wo ma.» N xili nan na ki abadan, n wama mixi birin xa n xili na ki nE tEmui birin. ¹⁶ Sa Isirayila kuntigie malan, i a fala e bE, «Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala bara mini n ma. A bara a masen n bE, «N bara fe to e naxan dōxōfe wo ma Misira. ¹⁷ N bara natE tongo wo ramini ra Misira wo xa tōōre kui. N xa wo xanin Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae xōnyi, xiɲE nun kumi xEema dEnnaxE.»»

¹⁸ «Isirayila kuntigie na gE i xui ramEde, wo sigama nE Misira mangE yire a falafe ra, «Isirayilakae Marigi Alatala bara fa muxu fōxō ra. I xa muxu sago sa muxu xa fEɲɲen saxan ɲERE raba gbengberenyi ma, alako muxu xa sEreXEE ba muxu Marigi Alatala bE.» ¹⁹ N a kolon Misira mangE mu tinma wo lude wo xa siga, xa n mu n sEnbE masen a bE. ²⁰ Na kui n fe magaaxuxie rabama nE Misirakae ra, n e tōōrō kaabanakoe ra. Na dangi xanbi, e xa mangE tinma nE wo xa siga. ²¹ N man a ragirima nE Misirakae xa wo ki, alako wo naxa siga wo bELEXE igeli ra. ²² Isirayila ginE birin xa e dōxōboore Misirakae makula yirabase gbeti nun xEEma daaxie ra, a nun sosee, wo naxee soma wo xa die ma. Na kui wo harige bama nE Misirakae yi ra.»

4

Alatala a sEnbE masenfe Munsa bE

¹ Munsa naxa Alatala maxōrin, «Xa Isirayilakae mu sa la n ma masenyi ra, e fa a fala, «Alatala mu minixi i ma feo,» n munse rabama fa?» ² Alatala naxa a maxōrin, «Munse na i bELEXE na ki?» A naxa a yaabi, «N ma yisuxuwuri.» ³ Alatala naxa a yamari, «A woli bōxi.» A to a woli bōxi, na naxa mafindi bōximase ra, Munsa fa a gi a ya ra. ⁴ Alatala naxa

a masen a be, «I belexe itala i xa a suxu a xuli ma.» Munsa naxa a belexe itala. A to a suxu a belexe ra, na naxa findi yisuxuwuri ra.

⁵ Alatala naxa a masen a be, «Na findima tonxuma ra e be, fa a fala, e benba iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala bara mini i ma.» ⁶ Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen a be, «I belexe sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a fa a ramini, kune a belexe rafiixexi. ⁷ A man naxa a yamari, «I man xa i belexe sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a belexe naxa yalan keren na. ⁸ Alatala naxa a masen a be, «Xa Isirayilakae mu la i xui ra, xa na mu a ra na tonxuma singe ra, temunde e fama ne lade i ra na tonxuma firin nde xa fe ra. ⁹ Xa e mu la i xui ra na tonxuma firinyie xa fe ra, i xa ye tongo Nili xure, i a rafili boxi ma. A findima ne wuli ra keren na.»

¹⁰ Munsa naxa Alatala yaabi, «N Marigi, i a kolon i xa konyi mu fata woyende. N nenyi binya n de i kabi n dimedi temui. To masenyi mu na fe masaraxi.» ¹¹ Alatala naxa a masen a be, «Nde mixi nenyi rakelima? Nde mixi findima boboe ra, xa na mu tulixori? Nde mixi findima ya kanyi ra, xa na mu donxui? N tan Alatala xa mu a ra? ¹² Siga. N i malima masenyi tide. N masenyi yati rasoma ne i de i, i naxan tima.» ¹³ Munsa naxa a yaabi, «N Marigi, yandi, mixi gbete xee.»

¹⁴ Na kui Alatala naxa xonon Munsa ma. A naxa a masen a be, «I taara Haruna go? Lewi bonsoe mu a ra? N a kolon, na tan fata woyende. A nan na fafe i ralande. A seewama ne i tofe ra. ¹⁵ I masenyie tima ne a be, a naxan falama nama be. N wo firin malima na kui. N a masenma wo be wo lan wo xa naxan fala. ¹⁶ Haruna i xui madangima nama be, alo namijonme Ala xui madangima ki naxe. ¹⁷ I xa i xa yisuxuwuri tongo. I kaabanako birin nabama a tan na.»

Munsa gbilenfe Misira

¹⁸ Na temui Munsa naxa gbilen a bitanyi xonyi, a a fala a be, «N wama sigafe ngaxakerenyie yire Misira boxi ma, n xa a kolon e xa fe na ki naxe.» Yetiro naxa a yaabi, «Siga bonesa kui.»

¹⁹ Alatala nu bara a masen Munsa be Madiyan boxi ma, «I xa gbilen Misira. Naxee nu wama i faxafe, nee birin bara faxa.» ²⁰ Na kui Munsa naxa a xa ginε nun a xa die baki sofalee fari, e gbilen Misira. Munsa naxa a xa yisuxuwuri fan xanin, Ala naxan ma fe fala a be.

²¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be, «I na gbilen Misira, i xa kaabanako birin naba Firawuna ya i, n naxee saxi i sagoe. Na temui n tan nan a xaxili raxoroxoma, alako a naxa tin n ma nama bejinde. ²² I xa a fala Firawuna be, «Alatala xui nan ya, Isirayila, n ma di singe nan a ra. ²³ N bara i yamari i xa a bejin alako a xa siga n batude. I to bara tondi na ra, n i xa di singe faxama ne.»

²⁴ Munsa to nu na biyaasi kui sigafe ra Misira, Alatala naxa mini a ma koe ra, a xa a faxa, ²⁵ konon Munsa xa ginε Sipora naxa a xa di xeme sunna geme xerexi ra, a na soli sa a sanyi ma. A naxa a fala, «N ma mori nan i ra, muxu nun naxan wuli keren.» ²⁶ Na kui Alatala naxa Munsa lu na. Sipora xa masenyi, «N ma mori nan i ra, muxu nun naxan wuli keren,» a nu wama sunne wuli nan xa fe falafe.

²⁷ Alatala naxa a masen Haruna be, «I xa siga Munsa ralande gbengberenyi ma.» A to naralan Munsa ra Ala xa geya ma, a naxa a sunbu. ²⁸ Munsa naxa Alatala xa xeraya birin ya ba a be. A naxa na kaabanako fee fan fala a be, Ala naxan fixi a ma a rabafe ra.

²⁹ Munsa nun Haruna to Isirayilakae li, e naxa Isirayila fori birin malan. ³⁰ Haruna naxa dentegε sa e be Alatala naxan masenxi Munsa be. A naxa kaabanakoe fan naba nama ya xori. ³¹ Nama naxa la na birin na. E to a kolon a Alatala jengi saxi Isirayilakae xon ma e xa tore kui, e naxa e igoro boxi, e suyidi Ala be.

5

Munsa nun Haruna sigafe Firawuna yire

¹ Na dangi xanbi, Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna yire. E naxa a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «N ma nama bejin, alako e xa siga n ma sali

rabade gbengberenyi ma.»² Firawuna naxa yi maxōrinyi ti, «Nde tan na na Alatala ra, n lan n xa naxan xa yaamari rabatu Isirayila bēṗinfe ra? N mu Alatala kolon! Na kui, n mu nōma a lude Isirayila xa siga fefe ma!»

³ E naxa a fala a bē, «Isirayila Marigi Ala bara fa muxu fōxō ra. A lu muxu xa biyaasi xi saxan gbengberenyi yire, alako muxu xa sērexe ba muxu Marigi Alatala bē, xa muxu mu na raba muxu sōntōma nē wuganyi ra, xa na mu santidegema ra.»⁴ Misira mange naxa e yaabi, «Munsa nun Haruna, munfe ra wo wama ṗama bafe wali dē i? Wo siga wo xa wali ra.»⁵ Yi ṗama to bara gbo yē yi bōxi ma, wo wama e xa wali nan xun nakanafe fa.»

⁶ Na lōxōe Firawuna naxa konyie xa mangēe nun wali xunyie yamari,⁷ «Wo naxa sēxe so Isirayila ṗama yi ra sōnōn, e naxan malanma boora ra e biriki bōnbōma tēmui naxē. Yakōsi e xa na sēxe fen e yēte ra.»⁸ E dari biriki xasabi naxan bōnbō ra, wo naxa sese ba na ra. Fuyante nan e ra. Na nan a ra, e a falama, «Muxu xa siga sērexe bade muxu Marigi Ala bē.»⁹ Wo xa nde sa e xa wali xun ma, alako e naxa yanfa wali ma madaxui wōyenyi xa fe ra.»¹⁰ Konyi xa mangēe nun wali xunyie naxa a fala Isirayila ṗama bē, «Firawuna naxē a a mu sēxe soma wo yi ra sōnōn.»¹¹ Wo xa siga na fende wo yēte ra. Wo xa a kolon sese mu bama wo xa wali kote ra.»

¹² Na kui ṗama naxa yensen Misira bōxi sēxe xabade.¹³ Mangēe nu e ragbatama nē, e nu fa a fala, «Wo xa wo xa wali rapōn lōxō yo lōxō alō a singe, sēxe nu soma wo yi ra tēmui naxē.»¹⁴ Firawuna xa mixie nu fa Isirayilakae bōnbō naxee nu tixi wali xunyie ra. E nu fa e maxōrin, «Munfe ra xoro nun to, wo mu biriki xasabi bōnbōxi alō wo darixi a ra ki naxē?»

¹⁵ Isirayila wali xunyie naxa siga e mawade Firawuna xōn a falafe ra, «I na yi mōoli rabafe muxu tan i xa konyie ra munfe ra?»¹⁶ E mu sēxe yo soma muxu yi ra, kōnō e a falama a muxu xa biriki bōnbō! I xa mixie na muxu tan i xa konyi bōnbōfe, kōnō e tan nan wali kanaxi.»¹⁷ Firawuna naxa e yaabi, «Fuyantee nan wo ra. Na nan a toxi wo a falama, a wo xa siga sērexe bade Alatala bē.»¹⁸ Wo siga walide! Sēxe yo mu soma wo yi ra, sese man mu bama wo xa biriki kōnti ra.»

¹⁹ Isirayila wali xunyie naxa kōntōfili na wōyenyi ra, a falafe ra, «Sese mu bama birikie kōnti ra wo naxan bōnbōma lōxō yo lōxō.»²⁰ E to mini Firawuna xōnyi, e naxa Munsa nun Haruna li naa. E nu na e mēmefe.²¹ Na wali xunyie naxa a fala e bē, «Alatala xa wo ṗaxankata, barima wo bara muxu maṗaaxu Firawuna nun a xa mixie xōn ma. Wo bara santidegema sa e bēlēxe, e xa muxu faxa.»

²² Munsa naxa gbilen Alatala ma a falafe ra, «Marigi, i bara yi tōōre dōxō yi ṗama ma munfe ra? I n xēxi be munfe ma?»²³ Kabi n naxa siga Firawuna yire wōyēnfe ra i xili ra, a fa fe ṗaaxi nan tun nabafe yi ṗama ra. I mu i xa ṗama xōreyaxi feo.»

6

Ala xa laayidi Munsa bē

¹ Alatala naxa a masen Munsa bē, «I fama a tode yakōsi, n naxan nabama Firawuna ra. N sēnbe nan fama a niyade a xa Isirayila ṗama bēṗin, a yēte xa e kerī a xa bōxi ma.»

² Ala man naxa a masen Munsa bē, «N tan nan Alatala ra.»³ N naxa n yēte masen Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bē. Kōnō e mu n n xili kolonxi Alatala ra. E n kolonxi Ala sēnbe ma xili nan na.⁴ Muxu man naxa saata, n xa Kanaan bōxi fi e ma, e xōṗeya rabaxi dēnnaxē.⁵ N bara Isirayilakae wa xui mē e xa konyiya kui Misirakae yi ra. N man bara ratu n ma saatē ma.⁶ Na kui, a fala Isirayilakae bē, «N tan nan Alatala ra. N fama nē wo raminide Misirakae xa nōe bun ma. N xōreyā fima nē wo ma. N fama nē wo xun sarade n sēnbe ra. N ṗaxankatē ragoroma nē Misirakae ma e xa wali kobie xa fe ra.»⁷ N wo findima nē n ma ṗama ra. N fan findima nē wo Marigi ra. Na tēmui wo a kolonma nē, n tan nan na wo Marigi Alatala ra, naxan wo baxi konyiya kui Misirakae yi ra.⁸ N fama nē wo rasode bōxi ma, n nakalixi naxan ma fe ra, n xa a fi Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba ma. N fama nē a fide wo ma, a lu wo sagoe.»

⁹ Munsa naxa na dentege Isirayilakae be, kono e mu la a xui ra e xa konyiya xoxoxoe xa fe ra. Limaniya birin nu bara ba e yi. ¹⁰ Alatala naxa a masen Munsa be, ¹¹ «Siga Misira mange yire. A fala Firawuna be a xa Isirayila nama berin, e xa mini a xa boxi ra.» ¹² Kono Munsa naxa Alatala yaabi, «Xa Isirayilakae yati mu laxi n xui ra, Firawuna fan mu n xui suxuma feo, n tan naxan jan mu fata woyende.» ¹³ Alatala masenyi ti Munsa nun Haruna be na ki ne, Isirayilakae nun Misira mange Firawuna xa fe ra. A e yamari ne e xa Isirayilakae ramini Misira boxi ra.

¹⁴ Isirayila bonsoe yareratie nan yi ki:

Ruben naxan singe bari Isirayila, a xa die nan ya: Xanoki, Palu, Xesiron, nun Karimi. Ruben bonsoe nan na ki.

¹⁵ Simeyon xa die nan ya: Yemuweli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, nun gine Kanaanka xa di Sawulu. Simeyon bonsoe nan na ki.

¹⁶ Lewi xa die xilie nan yi ki e xa taruxui ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari. Lewi xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun solofere li. ¹⁷ Gerison xa die findixi Libini nun Simeyi nan na e xabile ki ma. ¹⁸ Kehati xa die findixi Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli nan na e xabile ki ma. Kehati xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun saxan li. ¹⁹ Merari xa die findixi Maxali nun Musi nan na. Lewi xa die nan na ki e taruxui ki ma.

²⁰ Amarama naxa a baba barenyi Yebedi doko, naxan Haruna nun Munsa bari a be. Amarama xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun solofere li.

²¹ Yisehari xa die nan ya: Kora, Nefegi, nun Sikiri.

²² Yusiyeli xa die nan ya: Misayeli, Elesafana, nun Sitiri.

²³ Haruna naxa Aminadabo xa di Eliseeba doko, naxan findixi Naxason maagine ra. A naxa Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari bari Haruna be.

²⁴ Kora xa die nan ya: Asiri, Elekana, nun Abiyasafi a xabile ki ma.

²⁵ Haruna xa di Eleyasari naxa Putiyeli xa di gine doko. A naxa Finexasi bari a be. Lewi bonsoe yareratie nan na ki e xabile ki ma. ²⁶ Alatala Haruna nun Munsa yamari ne, «Wo Isirayilakae ramini Misira boxi ra e lanxunde ki ma.» ²⁷ Munsa nun Haruna nan woyen Misira mange Firawuna be Isirayilakae ramnife ra Misira kui.

²⁸ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be Misira boxi ma, ²⁹ «N tan nan na Alatala ra. Siga, n xui birin nadangi Misira mange Firawuna ma.» ³⁰ Munsa naxa Alatala yaabi, «N tan nan yi ki, n mu fata woyende a fanyi ra. Firawuna noma tinde n ma masenyi ra di?»

7

Ala xa xeraya Munsa be

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Haruna xa i xui madangi Firawuna be alo namiponme Ala xui madangima mixie be ki naxe. ² N i yamarima naxan birin na, i xa na fala i taara Haruna be naxan na madangima Firawuna ma, alako a xa a lu Isirayilakae xa mini Misira boxi ra. ³ N Firawuna xaxili raxoxoma ne. N tonxuma nun kaabanako gbegbe rabama ne Misira boxi kui, ⁴ kono Firawuna mu fama a tuli matide wo ra. N fama ne jaxankate xoxoxoe doko Misira ma, n fa n ma nama Isirayila ramini a lanxunde ki ma. ⁵ N na Misira halaki Isirayila ramnife ra e tagi, e n kolonma ne Alatala ra.» ⁶ Munsa nun Haruna naxa Alatala xa yaamari suxu alo a masenxi e be ki naxe. ⁷ E nu masenyi tima Firawuna be temui naxe, Munsa xa simaya nu bara je tongo solomasaxan li. Haruna xa simaya nu bara je tongo solomasaxan a nun saxan li.

⁸ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be, ⁹ «Firawuna na a fala wo be, «Wo xa kaabanako nde raba,» i tan Munsa, i xa a fala Haruna be, a xa i xa yisuxuwuri tongo, a a woli Firawuna seti ma. Na mafindima ne boximase ra.»

¹⁰ Na kui Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna yire, e fa a raba, alo Alatala e yamarixi ki naxe. Haruna naxa Munsa xa yisuxuwuri woli boxi ma Firawuna nun a xa kuntigie ya i, na naxa findi boximase ra. ¹¹ Na temui Firawuna naxa a xa karamoxoe nun a xa mandurulae xili, e xa na kaabanako moli raba e xa duureya ra. ¹² E nun Haruna birin naxa e xa yisuxuwurie woli boxi ma. Nee birin naxa mafindi boximasee ra, kono Haruna

gbe naxa boore gbe gerun. ¹³ Na kui Firawuna xaxili naxa xOɔɔɔ, a mu a tuli mati Munsa nun Haruna ra, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxE.

MankanE singe: ye findife wuli ra

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa bE, «Firawuna xaxili bara xOɔɔɔ. A bara tondi n ma ɲama beɲinde. ¹⁵ Tina gEeEgE i xa naralan Firawuna ra Nili xure dE. I xa i xa yisuxuwuri xanin, naxan nu bara mafindi bOximase ra. ¹⁶ MEnni i xa a fala Firawuna bE, «Isirayilakae Marigi Alatala bara n xEE i yire, n xa a fala i bE, «N ma ɲama beɲin, alako e xa siga n batude gbengberenyi ma.» Han yakɔsi i tan mu tinxi na xui suxude. ¹⁷ Na kui Alatala xa masenyi nan ya, «Na nan a ra, i fama a kolonde, n tan nan Alatala ra. N ma yisuxuwuri na din Nili xure ra, ye mafindima nE wuli ra. ¹⁸ YExE naxee na Nili xure ma, e fama sONTode, e xiri ɲaaxi fa mini, Misirakae mu nɔma na ye minde.»» ¹⁹ Alatala naxa a masen Munsa bE, «Haruna yamari, «I xa i xa yisuxuwuri itala Misira baae, xuree, nun dabonyi birin ma.» Na a niyama nE ye birin xa mafindi wuli ra Misira bOxi ma, hali naxee na fEɲE kui, wuri nun gEmE daaxi.»

²⁰ Munsa nun Haruna naxa a raba alɔ Alatala e yamarixi ki naxE. Haruna naxa a xa yisuxuwuri itala, a a din Nili xure ra. Xure naxa findi wuli ra Firawuna nun a xa kuntigie ya xOɔɔ. ²¹ YExE birin naxa faxa, e xiri ɲaaxi naxa mini Nili xure ma. Misirakae mu nu nɔma na ye minde, barima Misira ye birin findixi wuli nan na.

²² Mandurulae fan naxa na kaabanako mɔɔli raba. Firawuna xaxili naxa xOɔɔɔ, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxE. ²³ Firawuna naxa gbilen a xOɔɔyi, a naxa na fe bOTE ba. ²⁴ Misiraka birin naxa tigie ge Nili xure sEETie ma, alako e xa ye min daaxi sOTO, barima e mu nu nɔma Nili xure ye minde.

MankanE firin nde: lanxansarimae

²⁵ Alatala to gE Nili xure garinde, xi solofere dangi xanbi, ²⁶ a naxa a masen Munsa bE, «I xa siga Firawuna yire, a fala a bE, «Alatala bara a yamari, i xa a xa ɲama beɲin, e xa siga a batude. ²⁷ Xa i mu tin na ra, Alatala fama i xa bOxi birin xun nakanade lanxansarimae ra. ²⁸ E fama yiriwade Nili xure ma, e fa te, e so i xa banxi kui han e i xa sade li. E soma i xa kuntigie nun Misira ɲama xa banxie kui, e man soma taami rafalama dENNaxE. ²⁹ Lanxansarimae fama nE tede i tan, i xa ɲama, nun i xa kuntigie birin ma.»»

8

¹ Na tEmui Alatala naxa a masen Munsa bE, «A fala Haruna bE, a xa a xa yisuxuwuri itala baae, xuree, nun dabonyi birin xun ma alako lanxansarimae xa te Nili xure ma, e so Misira bOxi ma.» ² Haruna to a xa yisuxuwuri itala Misira yee xun ma, lanxansarimae naxa te Misira bOxi birin ma. ³ Mandurulae fan naxa na kaabanako mɔɔli raba, e fan naxa lanxansarimae raso Misira bOxi ma.

⁴ Na dangi xanbi Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e bE, «Wo sa Alatala maxandi, alako lanxansarimae xa keli n tan nun n ma ɲama xun ma. N fama i xa ɲama rabEɲinde, e xa siga sEɔɔE bade Alatala bE.» ⁵ Munsa naxa a fala Firawuna bE, «MangE, i gbe binyE. I xa natE tongo lOxOɔ safe ra lanxansarimae xa keli i tan, i xa kuntigie, nun i xa ɲama xun ma, e xa lu Nili xure gbansan ma.» ⁶ A naxa a yaabi, «Tina.» Munsa naxa a fala, «A fama rabade na ki nE, alako i xa a kolon, muxu Marigi Alatala maniyE mu na. ⁷ Lanxansarimae fama kelide i tan, i xa kuntigie, nun i xa ɲama xun ma, e fa lu Nili xure ma.»

⁸ Munsa nun Haruna to mini Firawuna xOɔɔyi, Munsa naxa Alatala maxandi lanxansarimae xa fe ra naxee nu Firawuna tOɔɔma. ⁹ Alatala naxa Munsa xa maxandi suxu. Lanxansarimae naxa faxa banxie, xandEe, nun daaxae kui. ¹⁰ Mixie naxa e koto, e xiri ɲaaxi fa din bOxi birin na. ¹¹ KOɔɔ Firawuna to a to na fe nu bara dangi, a man naxa a xaxili raxOɔɔɔ, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alɔ Alatala a masen ki naxE.

MankanE saxan nde: saasie

¹² Na tEmui Alatala naxa a masen Munsa bE, «A fala Haruna bE a xa a xa yisuxuwuri itala, a xa din bOxi xube ra alako a xa mafindi saasie ra Misira bOxi birin kui.» ¹³ E naxa a raba na ki. Haruna to a xa yisuxuwuri itala, a fa bOxi xube garin, na birin naxa findi

saasie ra, mixie nun xurusee fɔxɔ ra. Xube birin naxa findi saasie ra Misira bɔxi birin kui. ¹⁴ Mandurulae to kata na kaabanako mɔɔli rabade, e mu nɔ. Saasie nu dinxi mixi nun xuruse birin na. ¹⁵ Mandurulae naxa a fala Firawuna bɛ, «Ala fɔxi yati nan na ki,» kɔnɔ Firawuna xaxili man naxa xɔrɔxɔ, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.

*Mankan*ɛ naani nde: xɛɛrie

¹⁶ Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Tina gɛɛsɛgɛ i xa kurun, i xa naralan Firawuna ra ye yire. I xa a fala a bɛ Alatala xa masenyi nan ya, «N ma ɲama bɛɲin, alako e xa siga n batude. ¹⁷ Xa i mu sa tin n ma ɲama bɛɲinde, n fama xɛɛrie nan nadinde i tan, i xa kuntigie, nun i xa ɲama ma wo xɔnyi. Xɛɛrie fama lude Misirakae xa banxie nun e xa bɔxie birin ma. ¹⁸ Kɔnɔ na lɔxɔɛ, Gosen bɔxi ratangama nɛ, n ma ɲama na dɛnnaxɛ. Xɛɛrie mu luma naa, alako i xa a kolon a n tan Alatala na yi bɔxi yire birin ma. ¹⁹ N tagi rasa luma nɛ n ma ɲama nun i gbe ma. Wo na kaabanako toma nɛ tina.»

²⁰ Alatala a raba na ki nɛ. Xɛɛrie naxa din Firawuna, nun a xa kuntigie ra. Misira bɔxi birin xun naxa rakana xɛɛrie ra. ²¹ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e bɛ, «Wo xa siga sɛrɛxɛ bade wo Marigi Ala bɛ Misira.» ²² Munsa naxa a yaabi, «Na mu lanma, barima muxu xa sɛrɛxɛe mu rafan Misirakae ma. Xa muxu na sɛrɛxɛ mɔɔli ba Misirakae ya xɔri e naxee xɔnxi, e mu muxu magɔnɔma xɛ? ²³ A lanma muxu xa xi saxan biyaasi raba gbengberenyi ma, muxu fa sɛrɛxɛe ba muxu Marigi Alatala bɛ, alɔ a muxu yamarixi ki naxɛ.»

²⁴ Firawuna naxa a fala Munsa bɛ, «N fama wo bɛɲinde, alako wo xa siga gbengberenyi ma sɛrɛxɛe bade wo Marigi Alatala bɛ. Kɔnɔ wo naxa wo makuya a gbe ra. Yakɔsi, wo Ala maxandi n bɛ.» ²⁵ Munsa naxa a yaabi, «N bara tin. N na mini i xɔnyi, n Alatala maxandima nɛ. Tina, xɛɛrie makuyama nɛ Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa ɲama ra. Kɔnɔ i tan Firawuna, i naxa muxu madaxu. I naxa tondi Isirayila ɲama bɛɲinde alako e xa sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ.»

²⁶ Munsa to mini Firawuna xɔnyi, a naxa Alatala maxandi. ²⁷ Alatala naxa Munsa xa duba suxu. Xɛɛrie naxa makuya Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa ɲama ra. Hali keren mu lu naa. ²⁸ Kɔnɔ Firawuna man naxa a xaxili xɔrɔxɔ, a mu tin Isirayila ɲama bɛɲinde.

9

*Mankan*ɛ suuli nde: xurusee xa wuganyi

¹ Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa siga Firawuna yire, i xa a fala a bɛ, «Isirayilaka Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «I xa n ma ɲama bɛɲin, alako e xa siga n batude.» ² Xa i tondi e bɛɲinde, i kankan e ma, ³ Alatala fama wuganyi ɲaaxi radinde i xa xurusee ma, alɔ soe, sofalee, ɲɔxɔmɛɛ, ningee, yeɛɛɛɛ, nun si. ⁴ Alatala fama Isirayilakae xa gɔɔrɛ nun Misirakae xa gɔɔrɛ tagi rasade. Isirayilakae xa xurusee mu wuganyi sɔtɔma. ⁵ Alatala bara natɛ tongo na rabama tɛmui naxɛ, a falafe ra, «Tina, n fama na nan nabade.»»

⁶ Na kuye iba, Alatala a raba na ki nɛ. Misira gɔɔrɛ birin naxa faxa, kɔnɔ hali xurusee keren mu faxa Isirayilakae xa gɔɔrɛ ya ma. ⁷ Firawuna naxa mixie xɛɛ na fe kolonde. E naxa a fala Firawuna bɛ xurusee keren mu faxaxi Isirayilakae xa gɔɔrɛ kui, kɔnɔ a xaxili naxa xɔrɔxɔ, a man mu tin Isirayila ɲama bɛɲinde.

*Mankan*ɛ senni nde: suurie

⁸ Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ, «Wo xa tɛ xube rate Firawuna ya xɔri. ⁹ A findima xube ra naxan dinma Misira bɔxi birin na, a suuri ramini Misirakae nun e xa xurusee birin ma.»

¹⁰ E naxa tɛ xube xanin Firawuna yire. Munsa naxa a woli koore ma, a fa suuri ɲaaxie ramini mixie nun xurusee ma. ¹¹ Mandurulae yati mu nɔ tide Munsa ya i suurie xa fe ra, naxee nu na Misirakae birin ma. ¹² Kɔnɔ Alatala naxa Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, alako a naxa tin Munsa nun Haruna xui suxude, alɔ Alatala nu bara a masen Munsa bɛ ki naxɛ.

*Mankan*ɛ solofere nde: balabalanyi

¹³ Na temui Alatala naxa a masen Munsa be, «Tina i xa kurun sigafe ra Firawuna yire, a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «N ma jama bejin, e xa siga n batude, ¹⁴ xa na mu a ra n gbaloe mooli birin naminima i tan, i xa kuntigie, nun i xa jama ma n senbe ra. Na kui i fama a kolonde n maniyε mu na dunija bendε fupi fari. ¹⁵ N nu noma gbaloe jaaxi raminide wo ma n senbe ra, naxan nu noma wo sontode, wo lde dunija ma, ¹⁶ kono n bara wo lu dunija alako n xa n senbe masen wo be, dunija xa n xili kolon. ¹⁷ Han ya i kira bolonma n ma jama ya ra, i tondi e xa siga. ¹⁸ Na nan a ra, tina n fama ne balabalanyi magaaxuxi ragorode Misira ma, wo mu naxan mooli to kabi dunija fole. ¹⁹ I xa i xa goore nun i xa se birin naso yire makantaxi kui, barima yi balabalanyi na bira, a mixi nun xuruse birin sontoma ne.»»

²⁰ Firawuna xa kuntigi ndee naxa gaaxu Alatala xa masenyi ya ra, e xulun e xa konyie nun e xa xurusee rasode yire makantaxi kui. ²¹ Kono naxee mu nu e joxo saxi Alatala xa masenyi xon ma, e naxa e xa konyie nun e xa xurusee lu tande.

²² Alatala naxa a masen Munsa be, «I belexe itala koore mabiri, balabalanyi xa bira mixi, xurusee, nun xee fari Misira boxi birin ma.» ²³ Munsa to a xa yisuxuwuri itala koore ma, Alatala naxa seyamakonyi, galanyi, nun balabalanyi ragoro Misira boxi ma. ²⁴ Balabalanyi masunbuxi te ra a naxa goro e ma. Misira boxi mu nu na gbaloe mooli to kabi a fole. ²⁵ Na balabalanyi naxa mixie nun xurusee magono Misira boxi birin ma. A naxa xee nun wuri bilie fan kana. ²⁶ Gosen boxi gbansan naxa ratanga na gbaloe ma, Isirayilakae nu na dennaxe.

²⁷ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e be, «Yi biyaasi, n bara yunubi raba. Nondi na Alatala nan be. N tan nun n ma jama bara tantan. ²⁸ Wo xa Alatala madije, alako seyamakonyi nun balabalanyi xa jon. N bara tin wo bejinde, n mu kankanma wo ma sono.» ²⁹ Munsa naxa a fala a be, «N na mini taa kui, n Alatala maxandima wo be. Galanyi nun balabalanyi danma ne, alako i xa a kolon a Alatala nan gbe dunija ra. ³⁰ Kono n bara a kolon, i tan nun i xa kuntigie, wo mu gaaxuxi Marigi Alatala ya ra sinden.»

³¹ Na balabalanyi nu bara sansi funden maniyε nun gese futi kana, naxee mu nu mo sinden. ³² Mengi nun a maniyε tan mu kana, barima e tan temui mu nu a lixi.

³³ Munsa naxa mini Firawuna xonyi, a siga taa fari ma. A to a belexe itala Alatala maxandide, galanyi, balabalanyi, nun tune naxa dan. ³⁴ Firawuna to na to, a man naxa yunubi soto, barima a tan nun a xa kuntigie naxa e xaxili raxoxo. ³⁵ Na kui Firawuna mu tin Isirayilakae bejinde, alo Alatala a masenxi ki naxe Munsa saabui ra.

10

Mankanε solomasaxan nde: katoe

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Siga Firawuna yire, barima n tan nan a xaxili nun a xa kuntigie xaxili raxoxo, alako n xa n ma tonxuma makaabaxie masen e be. ² N gbaloe naxan doxoma Misirakae ma, wo xa na fala wo xa die nun wo xa mamadie be, alako wo xa a kolon, n tan nan Alatala ra.»

³ Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna xonyi, e a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «I tondima i yete magorode n be han mun temui? I xa n ma jama bejin, e xa siga n batude. ⁴ Xa i mu e bejin, tina n katoe radinma ne i xa boxi birin ma. ⁵ E boxi gbaata makotoma ne, e sansi nun wuri bili birin donma ne balabalanyi mu naxee lixi. ⁶ E fama sode i tan, i xa kuntigie, nun Misirakae birin xa banxie kui, alo wo benbae mu nu a toxi ki naxe kabi Misira fole.» Munsa to ge na falade, a naxa a kobe so, a mini Firawuna xonyi.

⁷ Firawuna xa kuntigie naxa a fala a be, «Yi xeme won toxoma han mun temui? I xa a xa jama bejin alako e xa siga e Marigi Alatala batude. Han ya i mu a kolon Misira na sontofe ne?»

⁸ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e be, «Wo siga, wo sa wo Marigi Alatala batu.» A man naxa e maxorin, «Ndee na sigafe wo ya ma?» ⁹ Munsa naxa a yaabi, «Muxu birin sigama ne: fonikee, forie, xeme, ginε, muxu xa xurusee. Alatala xa sali xungbe

na a ra.»¹⁰ Firawuna naxa e yaabi, «Wo wama nE n xa a fala wo bE, «Alatala xa wo kanta.» Xa n sa a lu wo xa siga, wo nun wo xa die, n a kolon wo fe kobi rabama nE. ¹¹ N mu tinma na ra. XEMe gbansan noma sigade Alatala batude, barima wo na nan maxorinxi.» A to gE na falade, Firawuna naxa e keru.

¹² Alatala naxa a masen Munsa bE, «I bELEXE itala Misira bOXi xun ma, katoee xa fa. E xa burEXE xinde birin don balabalanyi mu naxee lixi.»¹³ Munsa naxa a xa yisuxuwuri itala Misira bOXi xun ma, Alatala fa foye ramini yanyi nun kOE keren kui kelife sogetede. Na kuye iba, na foye nu bara fa katoee ra,¹⁴ naxee din Misira bOXi birin na. Katoee gbegebe naxa lu Misira yire birin. Han ya na fe maniyE mu toxi, a man mu toma sONON. ¹⁵ E naxa bOXi birin makoto han a ifOORO. E naxa burEXE xinde nun wuri bogi birin don balabalanyi mu naxan lixi. BurEXE xinde yo mu lu wurie nun sansie KON na Misira bOXi ma.

¹⁶ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili mafuren. A naxa a fala e bE, «N bara yunubi sOTO wo Marigi Alatala ra, n bara haake sOTO wo fan na. ¹⁷ Wo xa diJE n ma, wo xa wo Marigi Alatala maxandi alako a xa yi TOORE ba n ma.»¹⁸ Munsa naxa keli Firawuna yire, a naxa Alatala maxandi. ¹⁹ Alatala naxa turunnaadE foye ramini, a katoe birin tutun sogeorode, a sa e rasin Xulunyumi Baa ma. Hali katoe keren mu lu Misira. ²⁰ Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxOROxo, alako a naxa Isirayilakae bEJin.

MankanE solomanaani nde: dimi

²¹ Na tEmui Alatala naxa a fala Munsa bE, «I bELEXE itala koore ma, dimi binye xa sin Misira bOXi ma.»²² Munsa to na raba, dimi binye naxa sin Misira bOXi birin ma. Xi saxan bun ma ²³ mixi mu nO a boore tode, mixi mu nO kelide a xONYi. KONO Isirayilakae nu sabatixi dENNaxE, mENni tan iyalanxi. ²⁴ Firawuna naxa Munsa xili, a a fala a bE, «Wo xa siga Alatala batude. Wo noma wo xa die nun wo xa ginEe xaninde, KONO wo xa wo xa xurusee tan lu be.»²⁵ Munsa naxa a yaabi, «I xa tin muxu xa xurusee xanin muxu naxee bama sERExE ra muxu Marigi Alatala bE. ²⁶ Muxu xa gOORE birin xa siga. Hali keren mu luma be. Ndee bama sERExE nan na muxu Marigi Alatala bE, KONO muxu mu a kolon sinden xurusee mundun rawalima na kui, fo muxu xa so naa.»

²⁷ Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxOROxo, a mu tin e bEJinde. ²⁸ Firawuna naxa a fala Munsa bE, «Keli n xun ma! I yETE ratanga tife ra n ya i sONON. Xa n i to be, n i faxama nE.»²⁹ Munsa naxa a yaabi, «A xa raba alO i a fala ki naxE. I mu n toma sONON.»

11

Marakolonyi mankanE fu nde ra: di singe faxE

¹ Alatala naxa a masen Munsa bE, «N fama kaabanako dONXOE ragorode Firawuna nun Misirakae ma. Na dangi xanbi, Firawuna wo bEJinma nE, wo siga kerenyi ra. ² A fala JAMA bE e xa e dOXOboore makula gbeti nun xEEMA ra.»³ Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin Isirayilakae kide. Misira JAMA nun Firawuna xa kuntigie naxa gaaxu Munsa ya ra.

⁴ Munsa naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya, «KOE tagi n Misira bOXi igirima nE, ⁵ di singe birin fa faxa kelife Firawuna xa di singe ma, a sa dOXO konyi ginEe xa di singe ra. Firawuna tan mangEya fima a xa di ma, konyi ginE tan taami rafalama, KONO e xa di singe birin fama nE faxade. Hali Misirakae xa xurusee xa di singee faxama nE. ⁶ Na tEmui Misira wa xui nde mEMA nE, e mu naxan mOOLI mEXi tEmui dangixie, e mu naxan mOOLI mEMA tEmui naxee sa fama. ⁷ KONO Isirayilakae xONYi, hali bare keren mu wonwonma. Na kui wo xa a kolon n tagi rasa luxi Misirakae nun Isirayilakae tagi. ⁸ Na tEmui i xa kuntigie birin fama nE e xinbi sinde n bun ma, e a fala n bE, a n tan nun n ma JAMA birin xa mini e xa bOXi kui. N na gE na rabade, n sigama nE.» Munsa to gE na falade, a naxa keli Firawuna xun ma, a xONOXi ki fanyi ra.

⁹ Alatala nu bara a masen Munsa bE, «Firawuna mu a tuli matima wo ra. Na kui n nan n ma kaabanakoe xun masama nE Misira bOXi kui.»¹⁰ Munsa nun Haruna nu bara na

kaabanakoe birin naba Firawuna ya xɔri, kɔnɔ Alatala bara Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, a mu tin Isirayilakae xa mini a xa bɔxi kui.

12

Sayamaleke Dangi Sali

¹ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be Misira bɔxi ma, ² «Yi kike naxan ya, yi nan findima wo be ne kike singe ra. ³ Wo xa a fala Isirayila nɔama birin be, yi kike xi fu, denbaya yo denbaya xa yexee keren sɔtɔ. ⁴ Xa denbaya nde xurun, e mu nɔma na ra, e xa kafu e dɔxɔ boore ndee ma alako yexee keren xa e birin nali. ⁵ Na yexee xa findi xeme ra, naxan bara ne keren sɔtɔ, lanyuru yo mu naxan ma. Xa na mu a ra, wo nɔma si fan nawalide. ⁶ Wo xa a ragata han na kike xi fu nun naani. Na lɔxɔe Isirayila denbaya birin xa e gbe kɔn naxaba soge dula temui. ⁷ Wo xa a wuli maso naade gbanyi nun a seetie ma, a donma banxi naxan kui. ⁸ Na sube xa gan te ra, wo xa a don na kɔe ra taami lebinitare nun burexe xone ra. ⁹ Wo naxa a don a gantare ra, wo naxa a nin ye ra. Wo xa a birin gan a fanyi ra beenu wo xa a ixaba. A xunyi, a sanyie, nun a furingee xa gan temui keren. ¹⁰ Na sese naxa xi han geesege. Xa nde luxi, wo xa na woli te xɔra. ¹¹ Wo xa a don wo tagi ixirixi, wo xa sankirie soxi wo sanyie, a nun wo xa yisuxuwuri suxuxi wo belexe ra. Wo xa a don mafuren mafuren. Alatala xa Sayamaleke Dangi Sali serexe na a ra.»

¹² «Na kɔe ra, n Misira bɔxi isama ne, n di singe birin faxa mixie nun xurusee ya ma. N Misira xa alae naxankatama ne. N tan nan Alatala ra. ¹³ N na na wuli tɔnxuma to wo xa naade ma, n dangima ne menni xun ma. Kasare yo mu wo lima, n Misira bɔxi ratɔnma temui naxe.»

¹⁴ «Na lɔxɔe xa findi sali xungbe nan na wo be Alatala xa binye bun ma. Wo xa na sali raba ne yo ne Alatala xa yaamari ki ma. ¹⁵ Na sali waxati wo xa taami lebinitare don xi solofere bun ma. Sali folɔ lɔxɔe, wo xa lebini birin namini wo xa banxie kui. Mixi yo naxan taami lebini daaxi donma na xi solofere bun ma, na kanyi xa ramini Isirayila nɔama ya ma. ¹⁶ Na sali lɔxɔe singe nun na sali lɔxɔe solofere nde, wo xa wo malan Alatala xa binye bun ma. Na lɔxɔe firinyie, wo naxa wali yo raba bafe donse rafalafe ra.»

¹⁷ «Wo xa yi Taami Lebinitare Sali raba, barima n wo xa nɔama ramini Misira bɔxi ra na lɔxɔe ne. N bara wo yamari wo xa yi sali raba ne yo ne abadan. ¹⁸ Kike singe, xi fu nun naani, nunmare folɔ temui, wo naxa taami yo don bafe taami lebinitare ra han a xi mɔxɔnen nun keren, a nunmare temui. ¹⁹ Na xi solofere bun ma, lebini yo naxa to wo xɔnyi, barima xɔne nun Isirayilaka birin naxan lebini donma na waxati bun ma, a raminima ne Isirayila nɔama ya ma. ²⁰ Wo naxa taami lebini daaxi don dede.»

²¹ Munsa naxa Isirayila fori birin xili, a a fala e be, «Wo xa siga xuruse nde sɔtɔde wo xa denbaye be. Wo xa e kɔn naxaba Sayamaleke Dangi Sali serexe ra. ²² Wo na ge xuruse kɔn naxabade, wo xa a wuli maso naade gbanyi nun naade seetie ma hisopi burexe ra. Mixi yo naxa mini a xa banxi kui han geesege. ²³ Alatala na Misira bɔxi isa di singe faxafe ra, a dangima ne banxie xun ma, wuli na naxee naade gbanyi nun a seetie ma. A mu tinma kanari yo xa so wo xɔnyi. ²⁴ Wo nun wo xa die xa yi yaamari ratinme ne yo ne abadan. ²⁵ Wo na so bɔxi kui Alatala naxan laayidixi wo be, wo xa yi sali raba a ki ma. ²⁶ Wo xa die na wo maxɔrin, «Yi sali munse masenma won be,» ²⁷ wo xa e yaabi, «Sayamaleke Dangi Sali serexe nan a ra. Won na rabama Alatala be naxan dangi Isirayilakae xa banxie xun ma Misira, alako e xa ratanga, Misirakae tan xa faxa.»

Isirayila nɔama naxa a suyidi Alatala be. ²⁸ Isirayilakae naxa na yaamari ratinme alo Alatala a masenxi Munsa nun Haruna be ki naxe.

Mankan fu nde: di singe faxe

²⁹ Kɔe tagi Alatala naxa di singe birin faxa Misira bɔxi kui, kelifi Firawuna kibanyi kanyi xa di singe ma, a sa dɔxɔ geelimani xa di singe ra. A naxa xuruse xa di singe fan birin faxa. ³⁰ Na kui Firawuna naxa keli kɔe ra, a tan, a xa kuntigie, nun Misirakae birin, e fa e wa xui rate, barima banxi keren mu lu faxe mu ti dennaxe.

³¹ Na kOE ra Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e bE, «Wo nun Isirayilakae, wo mini n ma n̄ama ya ma. Wo siga, wo sa Alatala batu, alO wo nu wama a xON ma ki naxE. ³² Wo xa wo xa xurusee xanin, alO wo a falaxi ki naxE. Wo siga! Wo xa duba n fan bE.» ³³ Misirakae nu gbataxi Isirayilakae xa siga. E nu a fala, «Xa e mu sigama, won birin fama nE sONTode!» ³⁴ Na nan a ra Isirayilakae naxa taami ramulanxi mafilin e xa dugie kui, beenu taami xa te. E naxa taami nun taami ramulanse dOXO e xun ma, e fa siga.

³⁵ Isirayilakae naxa gbeti, xEEm̄a, nun dugie makula Misirakae ma alO Munsa a fala e bE ki naxE. ³⁶ Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin Isirayilakae waxONfe ra. Na kui Isirayilakae naxa se gbege sOTO Misirakae yi ra.

Isirayilakae minife Misira

³⁷ Isirayilakae naxa keli Ramesesi, sigafe Sukoti. XEmE wulu kEmE senni nu na, bafe ginEe nun dimE die ra. ³⁸ Mixi gbETEe fan naxa bira e fOXO ra, a nun gOXE gbege mOXli birin. ³⁹ E naxa taami gan, na taami lEbinitare ramulanxi ra, e faxi naxan na e xun ma kelife Misira. Na taami mu nu texi, barima Misirakae to e ker̄i, e mu nO fandE rafalade.

⁴⁰ Isirayilakae nu bara nE kEmE naani nE tongo saxan naba Misira. ⁴¹ Na nE kEmE naani nE tongo saxan nON lOXOE yati, Alatala xa n̄ama birin mini Misira bOXi ra na nE.

⁴² Alatala to na kOE radangi Isirayila n̄ama raminife ra Misira, a lanma Isirayilakae birin xa na kOE xungbilenyi radangi Alatala matOXofe ra nE yo nE. ⁴³ Alatala naxa yi sEriyE so Munsa nun Haruna yi ra SayamalekE Dangi Sali xa fe ra, «Mixi yo naxa na sEreXE don naxan mu findixi Isirayilaka ra. ⁴⁴ Wo xa konyi sunnaxie nOMA a donde, ⁴⁵ kONO wo xa walikE naxee kelixi yire gbETE, e naxa a don. ⁴⁶ Na sEreXE xa don banxi nan kui, wo naxa a sube xanin tande, wo naxa a xORI yo gira. ⁴⁷ Isirayila n̄ama birin xa SayamalekE Dangi Sali raba. ⁴⁸ Xa wo xa xONe nde wama SayamalekE Dangi Sali rabafe Alatala xa binyE bun ma, fo a xa xEmE birin sunna a xa denbaya kui. Xa a bara na raba, a nOMA na sali rabade alO Isirayilakae. KONO sunnataree mu nOMA a donde. ⁴⁹ Lasiri nun xONe birin na na sEriyE bun ma.»

⁵⁰ Isirayilaka birin naxa a raba, alO Alatala Munsa nun Haruna yamarixi ki naxE. ⁵¹ Na lOXOE yati, Alatala naxa Isirayilakae ramini Misira bOXi ra, e lanxunde ki ma.

13

Di singe sEriyE

¹ Alatala naxa a masen Munsa bE, ² «Wo xa di singe birin fi n ma, a findi mixi ra, a findi xuruse ra. N tan nan gbe na Isirayilakae birin xa di singee ra.»

³ Munsa naxa a fala n̄ama bE, «Wo xa ratu to lOXOE ma sali ra, barima Alatala sEnbe nan wo raminixi Misira bOXi ma konyiya kui. Wo naxa lEbini yo don na lOXOE. ⁴ Wo minixi to Abibi kike nan na. ⁵ Alatala na wo raso bOXi kui, a naxan laayidixi wo benbae bE, Kanaankae, Xitikae, Amoriakae, Hiwikae nun Yebusukae sabatixi dEnnaxE, xijE nun kumi xElEm̄a bOXi naxan ma, wo xa Taami lEbinitare Sali raba na kike ra. ⁶ Na sali waxati wo xa taami lEbinitare gbansan don xi solofere bun ma. Na xi solofere nde, wo xa sali raba Alatala xa binyE bun ma. ⁷ Na xi solofere bun ma taami lEbinitare nan donma. lEbini yo naxa lu Isirayilaka nde xONYi. ⁸ Na lOXOE wo xa yi sali xa fe fatanfasi wo xa die bE, wo fa a fala, «N yi sali rabama nE, barima Alatala bara n namini Misira bOXi ra.» ⁹ Yi sali luma nE wo bE alO tONxuma naxan saxi wo bElEXE ma, xa na mu tONxuma naxan saxi wo tigi ma, alako wo naxa nEmu Alatala xa sEriyE ma. ¹⁰ Wo xa yi sali raba a waxati nE birin na.»

¹¹ «Alatala na wo raso Kanaankae xa bOXi ma, a a fi wo ma alO a laayidixi wo tan nun wo benbae bE ki naxE, ¹² wo xa wo xa di xEmE singe birin fi Alatala ma, a nun wo xa xurusee xa di xEmE singe. Wo xa di xEmEma singe birin findixi Alatala nan gbe ra. ¹³ Wo nOMA yEXEE xa na mu a ra si fide wo xa sofale xa di singe nOXOE ra, xa na mu a ra wo xa a kobe gira, a xa faxes. Wo xa wo xa di singe fan xun sara yEXEE ra. ¹⁴ Xa a sa li wo xa di nde wo maxORinma a wo yi fe rabama fe naxan ma, wo xa a yaabi, «Alatala sEnbe nan won naminixi konyiya kui Misirakae yi ra. ¹⁵ Firawuna to tondi muxu bEpinde muxu xa

siga, Alatala naxa Misira di singe birin faxes mixie nun xurusee ya ma. Na nan a ra won xurusee xa di singe birin fima Alatala ma serexe ra, a nun won ma di xeme singe birin xun sarama ne yexee ra.» ¹⁶ Na luma ne wo be alo tonxuma naxan saxi wo bexee ma, xa na mu tonxuma naxan saxi wo tigi ma, barima Alatala senbe nan wo ramini Misira boxi ma konyiya kui.»

Kelife Misira

¹⁷ Firawuna to Isirayila nama berin, Alatala mu e xun ti Filisita boxi kira ra, hali na kira nan to soneya, barima a a fala ne, «Xa nama gere lima kira xon ma, e nate masarama ne, e fa gbilen Misira.» ¹⁸ Na kui Alatala naxa nama ya rafindi gbengberenyi kira ma Xulunyumi Baa mabiri. Isirayilakae naxa mini Misira e xa geresosee ra e yi ra. ¹⁹ Munsaxa Yusufu xorie fan xanin, barima Yusufu nu bara Isirayila xa die rakali na fe ma, a falafe ra, «N a kolon, Alatala fama ne wo malide. Na temui wo xa n xorie xanin wo xun ma yire gbete.»

²⁰ Isirayilakae naxa keli Sukoti, e sa yonkin Etama gbengberenyi foloxi dennaxe. ²¹ Alatala nan nu tixi e ya ra. Yanyi ra a naxa e rapere nuxui ra, koe ra a naxa e rapere te dexee ra koore ma, naxan nu kuye iyalanma e be. Na ki e nu nome perede koe nun yanyi ra. ²² Loxo yo loxo na nuxui nu tixi e ya ra yanyi ra, na te fan nu tixi e ya ra koe ra.

14

Misirakae Isirayilakae sagatafe

¹ Alatala naxa a masen Munsaxa be, ² «A fala Isirayilakae be e xa gbilen, e xa fa yonkin Pi Haxiroti mabiri ra, Migidoli nun baa tagi. E xa lu baa de ra Baali Sefon ya ra. ³ Firawuna a mapoxunma ne, a Isirayilakae bara loe gbengberenyi mabiri. ⁴ N Firawuna xaxili raxoroxoma ne, alako a xa bira wo foxo ra. Na kui n fama matoxoe sotope Firawuna nun a xa soorie saabui ra. Misirakae fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra.» Isirayilakae a raba na ki ne.

⁵ Misira mange nun a xa kuntigie to a kolon, a Isirayilakae bara siga, e naxa nate masara, a falafe ra, «Won munse rabaxi yi ki? Won to Isirayilakae berinxi, e mu walima won be sone!» ⁶ Firawuna naxa yaamari fi soe xa xiri soori ragisee ra, soorie xa malan yire keren. ⁷ A naxa soori ragisee fanyi keme senni sugandi, soori ragisee naxan birin na Misira e fa bira e foxo ra. Soori kuntigi nu bakixi e birin kui. ⁸ Alatala naxa Misira mange Firawuna xaxili raxoroxo, a fa bira Isirayilakae foxo ra, naxee nu sigafe xun nakeli kui. ⁹ Firawuna nun a xa soori birin naxa bira Isirayilakae foxo ra e xa soe nun e xa soori ragisee ra. Misirakae naxa e li baa de ra, e nu yonkinxi dennaxe, Pi Haxiroti mabiri ra, Baali Sefon ya ra.

¹⁰ Firawuna to makore e ra, Isirayilakae naxa e ya rakeli, e naxa Misirakae to fa ra. E naxa gaaxu ki fanyi ra, e fa e mawa Alatala be. ¹¹ E naxa a fala Munsaxa be, «I won naminixi Misira boxi ra munfe ra? Yakosi won faxama ne gbengberenyi yire. A mu nu fisa won xa faxes Misira? ¹² Won nu na Misira boxi ma temui naxe, muxu a fala ne i be, «Muxu walife Misirakae be, na fisa muxu be dine faxafe ra gbengberenyi ma.» ¹³ Munsaxa nama yaabi, «Wo naxa gaaxu, wo xa limaniya. To wo fama Alatala xa kisi tode. Misirakae naxee yi ki, wo mu e toma sone. ¹⁴ Alatala nan gere soma wo be. Wo sabari.»

¹⁵ Alatala naxa a masen Munsaxa be, «I mawafe ne munfe ra? A fala Isirayilakae be, e xa ti kira xon ma. ¹⁶ I xa yisuxuwuri rate, a itala baa xun ma, alako baa xa rabi, Isirayilakae xa igiri boxi xaraxi ra. ¹⁷ N Misirakae xaxili raxoroxoma ne, alako e xa bira wo foxo ra. Na kui n matoxoe sotope Firawuna, a xa soorie, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae saabui ra. ¹⁸ N na ge matoxoe sotope Firawuna, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae saabui ra, Misirakae a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁹ Ala xa maleke naxan nu na sigafe Isirayila nama ya ra, a naxa gbilen e xanbi ra. Nuxui fan naxa keli e ya ra, a fa ti e xanbi ra ²⁰ Misirakae nun Isirayilakae tagi. Na nuxui

naxa a niya Misirakae xa lu dimi kui, Isirayilakae tan xa lu naiyalanyi kui. E mu nO e makOrede e boore ra na kOE ra.

²¹ Munsa to a bELEXE itala baa xun ma, Alatala naxa baa tutun kOE birin na foye xungbe ra kelife sogetede. A naxa kira xaraxi ramini baa tagi. ²² Isirayilakae dangima dEnnaxE, baa yee naxa malan e yirefanyi ma nun e kOola ma. ²³ Misirakae naxa e sagata. Firawuna xa soe, a xa sOori ragisee, nun a xa soe ragimae birin naxa bira e fOXO ra baa tagi. ²⁴ SubaxE ma, Alatala naxa a ya rasiga Misira xa sOorie ma kelife koore ma, tE nun nuxui na dEnnaxE, a fa e ifu. ²⁵ A naxa a ragiri sOorie ragisee sanyie xa ba na, e xa nEre xa xOxO. Na kui, Misirakae naxa a fala, «Won xa won gi Isirayilakae ma, barima Alatala nan na e xa gere sofe.»

²⁶ Alatala naxa a masen Munsa bE, «I bELEXE itala baa xun ma, ye xa radin Misirakae, e xa sOori ragisee, nun e xa soe ragimae xun na.» ²⁷ Munsa to na raba subaxE ma, baa naxa gbilen a yire. Misirakae nu na e gife tEmui naxE, Alatala naxa ye dusu e birin xun na. ²⁸ Ye naxa Firawuna xa sOorie, a xa ragisee, soe ragimae, nun a xa sOori birin makoto. Naxee nu biraxi Isirayilakae fOXO ra baa kui, nee birin naxa lOE.

²⁹ KOHO Isirayilakae naxa baa igiri kira xaraxi xON ma. Ye nu malanxi e yirefanyi ma nun e kOola ma. ³⁰ Na lOXOE Alatala naxa Isirayilakae ratanga Misirakae ma. Isirayilakae naxa Misirakae furee to baa dE ra. ³¹ Isirayilakae to Alatala sEnbE to a naxan nawalixi Misirakae xili ma, e naxa gaaxu Alatala ya ra, e fa e taxu Alatala nun a xa xEera Munsa ra.

15

Isirayilakae xa bEeti

¹ Na dangi xanbi Munsa nun Isirayilakae naxa yi bEeti ba Alatala bE.

«N xa yi bEeti ba Alatala bE,
naxan xili gbo.

A bara soe nun a ragima madula baa ma.

² N sEnbE na Alatala nan na.

N a matOXOMA bEeti ra.

A bara findi n Nakisima nun n Marigi ra.

N tantui rasigama n benbae Marigi ma.

³ SEnbEma nan Ala ra.

A xili nE Alatala.

⁴ A naxa Firawuna xa sOorie nun e ragisee rasin baa ma.

Firawuna xa kuntigie naxa madula Xulunyumi Baa ma.

⁵ MOrOnyie naxa e makoto,
e naxa goro a bOtini ma alO gEmE.

⁶ Alatala, i sEnbE magaaxu.

I bara nO i yaxuie ra,

i bara nO i matandimae ra.

⁷ I xa mangEya sEnbE magaaxu.

I bOJE na te, e ganma nE

alO sEXE tE soxi naxan na.

⁸ I xa foye naxa Xulunyumi baa rabi,

kira xaraxi naxa lu a tagi.

MOrOnyie naxa te alO banxi xalE.

Ye naxa ti, a xOxO.

⁹ Isirayila yaxui a fala nE,

«N birama nE e fOXO ra, han n e li,

n e harige tongoma nE, han n wasa.

N e sOntOMA nE n ma santidEgEma ra.»

¹⁰ KOHO i tan naxa foye ramini,

baa naxa e radula.

E naxa goro ye xOora alO yOXui.

¹¹ Alatala, i maniyE mu na adama xa alae ya ma.

I xa sEniyEnyi fiixE,

i xa nORE gbo,

i xa kaabanakoe wuya.

I maniyE na minden?

¹² I to i sEnbE ramini,

bOXi naxa e gerun.

¹³ I xa nAma naxan xun saraxi,

i fama e xun tide i xa xanunteya ra,

naxan mu nONma abadan.

I fama e xun tide i xa lingira sEniyEnxi yire i sEnbE ra.

¹⁴ NamanE gbETEe na na mE,

e gaaxuma nE.

Filisitakae bONe minima nE.

¹⁵ Edon yareratie ifuma nE,

Mowaba mangEe sEnma nE.

Limaniya birin bama nE Kanaan nAmanE yi ra.

¹⁶ Alatala, gaaxui nun kONTOfili e suxuma nE,

e dE balanma nE i sEnbE ra,

han i xa nAma dangi,

i naxan xun saraxi.

¹⁷ I fama nE i xa nAma rasabatide i xa geya fari,

i dEnnaxE sugandixi i xa lingira sEniyEnxi ra.

¹⁸ Alatala xa mangEya buma abadan.»

¹⁹ Firawuna xa soe, a xa sORi ragisee, nun a xa soe ragimae to goro baa ma, Alatala naxa baa radin e xun ma, kONC Isirayilakae naxa dangi kira xaraxi ra baa tagi.

²⁰ Haruna maaginE Mariyama, naxan findixi naminONmE ginE ra, a naxa boote maxa. GinE gbETEe naxa fare boron. ²¹ Mariyama naxa yi bEETi ba,

«Wo bEETi ba Alatala bE,

barima a xili gbo.

A bara soe nun e ragimae radula baa ma.»

²² Munsa naxa Isirayilakae xun ti Suru gbengberenyi rakelife Xulunyumi Baa dE ra. E naxa e nERe xi saxan gbengberenyi ma, e mu ye sOTC. ²³ E naxa Mara li, kONC e mu nO Mara ye minde barima na ye nu xONC. «Mara» wama «xONe» nan falafe. ²⁴ Nama naxa sONxC Munsa ma, «Won ye sOTCma minden?» ²⁵ Munsa naxa a dE rawa Alatala xON ma. Alatala naxa wuri mOCli nde masen Munsa bE, a fa na woli ye xOCra, ye xONe naxa ba. Alatala to gE e xaxili matode mEnni, a naxa yi saatE tongo e bE, ²⁶ «Xa wo wo tuli mati n xui ra a fanyi ra, xa wo bira n ma tinxinyi fOXC ra, xa wo n ma yaamari birin suxu, wo n ma sEriyE birin binya, n tan, wo Marigi Alatala, n mu fure nAaxi yo ragoroma wo ma, alC n naxan nagoro Misirakae ma. N tan nan Alatala ra, naxan wo rayalanma.»

²⁷ E to dulonyi fu nun firin nun tugi bili tongo solofere li Elimi, e naxa yonkin mEnni.

16

Isirayilakae xa sONxC

¹ Isirayila nAma birin naxa keli Elimi, sigafe ra Sini gbengberenyi ma, naxan na Elimi nun Turusinina tagi. E biyaasi naxan naba keli Misira han Sini gbengberenyi ma, na naxa bu kike firin a nun xi fu nun suuli. ² MEnni Isirayila nAma naxa sONxC Munsa nun Haruna ma, ³ a falafe ra, «Munfe ra Alatala mu a ragirixi won xa faxa Misira bOXi ma? MEnni sube nun taami nu na won yi ra naxan won lugama, kONC be yi gbengberen yire, won fama faxade kaame nan na.»

⁴ Alatala naxa a masen Munsa bE, «N fama taami ragorode wo bE kelife koore ma. Nama xa mini, e xa a matongo gEeSgE e naxan donma lOXCE keren kui. N fama e xaxili matode, xa e nERema n ma yaamari nan ma. ⁵ A xi senni nde, e xa xi firin daaxi matongo.»

⁶ Munsa nun Haruna naxa a fala Isirayila jama be, «To nunmare wo a kolonma ne, a Alatala nan wo raminixi Misira boxi ra. ⁷ Tina geesege, wo fama Alatala xa kaabanako tode. A bara wo xa sonxoe me. Munfe ra wo wama sonxofe muxu tan ma? ⁸ To nunmare Alatala wo kima sube ra, geesege a wo kima taami ra, han wo luga. Wo mu sonxoxi muxu tan xa ma de. Wo sonxoxi Alatala nan ma, naxan bara wo xui birin me.»

⁹ Munsa naxa a fala Haruna be, «A fala Isirayila jama be, e xa e yete masen Alatala be, barima a bara e xa sonxoe me.» ¹⁰ Haruna nu woyenfe Isirayila jama be temui naxe, e naxa e ya rafindi gbengberenyi ma, e fa Alatala xa nore to mini ra nuxui kui. ¹¹ Alatala naxa a masen Munsa be, ¹² «N bara Isirayilakae xa sonxoe me. A fala e be, «Nunmare wo sube donma, geesege wo lugama taami ra. Na kui wo a kolonma ne, a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»»

¹³ Nunmare yati xonie naxee xili konkole naxa radin e yonkinde birin ma. Na kuye iba xini naxa lu e yonkinde rabilinyi ma. ¹⁴ Na xini to ba na, se nde naxa lu boxi fari alo balabalanyi. ¹⁵ Isirayilakae to na to, e naxa e boore maxorin, «Munse ya?» E mu a kolon se yo na ki. Munsa naxa a fala e be, «Taami nan a ra, Alatala naxan fixi wo ma baloe ra.»

¹⁶ Alatala xa yaamari nan ya, «Wo xa sigaati ya solofere tongo mixi birin be naxan na wo xonyi.» ¹⁷ Isirayilakae a raba na ki ne. ¹⁸ E to a maniya, naxee gbe nu gboxi, a mu dangi ye, naxee fan gbe nu xurunxi, a e ralixi ne. Kankan naxa baloe xasabi soto naxan a ralima.

¹⁹ Munsa naxa a fala e be, «Yi baloe naxa raxi han geesege.» ²⁰ Konon ndee mu Munsa xui suxu, e naxa a ragata han geesege. Kulie naxa bira a i, a xiri jaaxi naxa mini. Munsa naxa xonon na kanyie ma.

²¹ Geesege yo geesege, kankan nu fa a gbe donse matongo, konon soqe na te, a donxoe naxan luxi, na xunu a i. ²² A xi senni nde, e naxa xi firin daaxi matongo, sigaati ya fu nun naani mixi keren be. Yareratie naxa na dentege sa Munsa be. ²³ Munsa naxa a fala e be, «Alatala naxe a tina malabui loxoe nan a ra, loxoe seniyenxi Alatala be. Wo xa nde gan, wo xa nde satun. A donxoe naxan na lu, wo xa na ragata han tina geesege.» ²⁴ E to nde ragata han geesege, alo Munsa a yamari e be ki naxe, e naxa a to kuli mu biraxi a i, a man mu boron. ²⁵ Munsa naxa a fala e be, «Wo xa a don to, barima to nan malabui loxoe ra Alatala xa binye bun ma. Na donse mu goroma boxi ma to. ²⁶ Wo xa a matongo xi senni bun ma, konon a xi solofere nde, wo mu sese toma, barima malabui loxoe na a ra.»

²⁷ A xi solofere nde, mixi ndee mini ne na donse matongode, konon e mu sese to. ²⁸ Na kui Alatala naxa a masen Munsa be, «Wo n ma yaamari nun n ma seriye matandima han mun temui? ²⁹ Wo xa a kolon, n tan Alatala nan malabui loxoe seriye masenxi wo be. Na nan a ra, xi senni nde wo donse xi firin daaxi sotoma. A solofere nde wo naxa siga dede, wo birin xa lu wo xonyie, malabui loxoe nan a ra.» ³⁰ Na kui jama naxa e malabu na loxoe solofere nde ma.

³¹ Isirayilakae naxa na donse xili fala «mana,» naxan nu wama a falafe, «Munse a ra?» A maniya funden xori ra, a fiixe, a joxun alo digiyanyi. ³² Munsa naxa a fala, «Alatala xa yaamari nan yi ki, «Wo xa yi mana sigaati ya solofere ragata, alako wo bonsoe naxee fama baride e xa donse to n naxan nagoroxi wo ma gbengberenyi ma, n to wo ramini Misira boxi ra.»»

³³ Na kui Munsa naxa a fala Haruna be, «I xa mana sigaati ya solofere sa sesase kui, i xa a doxo hoxomolingira yire, alako a xa findi tonxuma ra wo bonsoe be naxee fama baride.» ³⁴ Haruna naxa na sesase doxo Alatala xa hoxomolingira yire saat e kankira ya ra, alako a xa ragata alo Alatala a masenxi Munsa be ki naxe. ³⁵ Isirayilakae mana don ne je tongo naani bun ma, han e sa so Kanaan boxi ma, si gbete sabatixi dennaxe. ³⁶ Na sigaati ya solofere naxan nu rawalima na mana maniyafe ra, a doxo fu findixi busali keren nan na.

¹ Isirayila jama birin naxa keli Sini gbengberenyi ma, e fa biyaasi raba alɔ Alatala nu luma e yamari ra ki naxe. E to Refidimi li, e naxa yonkin naa, kɔnɔ e mu ye min daaxi sɔtɔ. ² Nama naxa ti Munsa kanke, e a fala a be, «Ye so muxu yi ra.» Munsa naxa wɔyɛn e be, «Wo tima n kanke munfe ra? Wo na Alatala matofe munfe ra?»

³ Ye xɔli nu bara gbaa jama ra, e nu fa a fala Munsa be, «Munfe ra i muxu raminixi Misira bɔxi ra? I wama ne muxu xa denbaya nun muxu xa xurusee xa faxa ye xɔli ra gbengberenyi ma?»

⁴ Munsa naxa a de rawa Alatala xɔn ma, a falafe ra, «N nɔma munse rabade yi jama ra? A gbe mu luxi e xa n faxa.» ⁵ Alatala naxa Munsa yaabi, «I xa dangi jama ya ra, a nun Isirayila fori ndee. I xa i xa yisuxuwuri tongo, i Nili xure garin naxan na, i ti e ya ra. ⁶ N tima i ya ra, fanye seeti ma, naxan na Xorebe geya yire. I xa na fanye garin. Na kui ye minima ne jama naxan minma.» Munsa naxa a raba na ki Isirayila forie ya xɔri. ⁷ A naxa na yire xili sa Masa nun Meriba, na nan na ki «matoe nun sɔnxɔe,» barima Isirayilakae sɔnxɔ ne Munsa ma mɛnni, e man naxa Alatala mato na a falafe ra, «Alatala na won tagi ba, ka a mu won tagi?»

⁸ Amalekikae naxa fa Isirayila gerede Refidimi. ⁹ Munsa naxa a fala Yosuwe be, «Xeme ndee mayegeti, wo fa mini Amalekikae gerede. Tina, n tima ne geya fari Ala xa yisuxuwuri ra n yi.» ¹⁰ Yosuwe naxa Amalekikae gere alɔ Munsa a yamarixi ki naxe. Munsa, Haruna, nun Xuru naxa te geya fari. ¹¹ Munsa to a belexe itema, Isirayila senbe nu gboma, kɔnɔ a to a belexe igoroma, Amalekikae senbe tan nu gboma. ¹² Munsa belexee to binya a ra, e naxa geme nde tongo a dɔxɔma naxan fari. Haruna nun Xuru naxa lu Munsa seeti ma, a kɔɔla nun a yirefanyi ma, a belexe ratefe ra han soqe dula temui. ¹³ Na kui Yosuwe naxa nɔ Amaleki nun a xa sɔɔrie ra santidegema xɛɛɛɛ ra.

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, «Yi taruxui sebe alako jama xa ratu a ma. I man xa a fala Yosuwe be, «N fama ne Amalekikae xa fe jɔnde yi duni jama.»» ¹⁵ Munsa naxa yire nde rafala serexebade ra, a naxa na yire xili sa, «Alatala nan xun nakeli fima n ma,» ¹⁶ barima a nu bara a xaxili ti Alatala xa mangeya ra. Munsa naxa a a fala, «Alatala Amalekikae gerema ne abadan.»

18

Yetiro sigafe Munsa yire

¹ Munsa bitanyi Yetiro, naxan findixi Madiyan serexedube ra, a naxa a me Alatala naxan nabaxi Munsa nun a xa jama Isirayila be, e raminife ra Misira bɔxi kui. ² Munsa nu bara a xa ginɛ Sipora nun a xa di firinyi xɛɛ Yetiro xɔnyi. ³ Munsa xa di singe nu xili Gerisomi, barima na xili nu wama a falafe e gbe xui, «Xɔɛ nan n na yi bɔxi ma.» ⁴ Boore nu xili Eliyeseri, barima na xili nu wama a falafe e gbe xui, «N baba Marigi bara n mali, a bara n natanga Firawuna xa santidegema ma.»

⁵ Munsa bitanyi Yetiro naxa Munsa xa ginɛ nun na xa die xanin Munsa yire gbengberenyi ma, a nu yonkinxi dennaxe, Ala xa geya mabiri. ⁶ Yetiro nu bara xɛɛra xɛɛ Munsa xɔn a falafe ra, «N tan, i bitanyi Yetiro, n na fafe i xa ginɛ nun a xa di firinyie ra.» ⁷ Munsa naxa mini a bitanyi ralande. A naxa a xinbi sin a ya ra, a man fa a sunbu. E to e boore xɛɛbu, e naxa so Munsa xɔnyi. ⁸ Munsa naxa fee ya ba a bitanyi be, Alatala naxan birin naba Firawuna nun Misirakae ra Isirayila xa fe ra. A naxa Isirayila xa jaxankate birin fala a be, a nun Alatala e rakisixi ki naxe.

⁹ Yetiro naxa seewa Alatala xa hinnɛ ra a naxan masenxi Isirayila be, a e bafe ra Misirakae yi ra. ¹⁰ Yetiro naxa a fala, «Tantui na Alatala be, naxan wo ba Misirakae nun Firawuna yi ra, naxan Isirayila jama raminixi e xa nɔɛ bun ma! ¹¹ N bara a kolon Alatala senbe gbo dangi adamadie xa alae mɔɔli birin na, barima a bara jama igoro naxan nu bara a yete rafisa Isirayilakae be.» ¹² Na temui Munsa bitanyi Yetiro naxa serexe gan daaxi nun serexe gbete ba Alatala be. Haruna nun Isirayila fori birin naxa na serexe don Munsa bitanyi yire Alatala xa hɔrɔmɔlingira kui.

¹³ Na kuye iba, Munsa naxa a magoro, a xa kiiti sa Isirayilakae tagi. Nama naxa lu a yire kelife GESEGE han nunmare. ¹⁴ A bitanyi to a to Munsa naxan birin nabama jama be, a naxa a fala a be, «I na munse rabafe yi jama be? Munfe ra kiiti wali birin doxo xi i keren nan xun ma kelife GESEGE han nunmare?» ¹⁵ Munsa naxa a bitanyi yaabi, «Nama faxi n yire Alatala xa kiiti nan fende. ¹⁶ Galanbui na lu mixie tagi e fama n yire n xa kiiti sa Alatala xa yaamarie nun a xa serye ra.»

¹⁷ Munsa bitanyi naxa a fala a be, «A mu lanma i xa a raba na ki.» ¹⁸ I nun i xa mixie, wo taganma ne. I keren mu noma yi kote xaninde. ¹⁹ I xa i tuli mati n ma marasi ra. Ala xa i mali. I tan xa findi jama xui madangima ra Alatala be. ²⁰ I lan ne i xa e xaran Alatala xa serye nun a xa yaamarie ra. I xa Ala xa kira masen e be, e birama naxan foxo ra. ²¹ Mixi kendee sugandi jama ya ma, nondi fale naxee gaaxuma Alatala ya ra, naxee riba xoni. I xa nee findi yareratie ra jama xun ma xunlande ki ma. Nde xa lu mixi wulu keren xun ma, boore mixi kemme xun ma, boore mixi tongo suuli xun ma, boore mixi fu xun ma. ²² Nee xa kiiti birin sa mixie tagi, fo kiiti nde naxee xoxoxo. E xa na kiiti xoxoxo masen i tan be. Na ki, kote mu doxoma i keren xun. ²³ Xa i Ala xui suxuma, na rabafe noma findide sooneya ra wo birin be, bonesa fa lu jama be e xonyi. ²⁴ Munsa naxa a bitanyi xui suxu, a birin naxa raba alo a falaxi ki naxe. ²⁵ Munsa naxa mixi kendee sugandi Isirayilakae ya ma, a fa e doxo jama xun na xunlande ki ma, mixi wulu keren xun ma, mixi kemme xun ma, mixi tongo suuli xun ma, nun mixi fu xun ma. ²⁶ E nu kiitisa wali raba temui birin, fo kiiti xoxoxo e nee nan masenma Munsa be. ²⁷ Na temui Munsa naxa a bitanyi bejin. Yetiro naxa gbilen a xa boxi ma.

19

Isirayila jama sofe Turusinina

¹ Kike saxan yati to dangi, kelife e mini Misira boxi ra temui naxe, Isirayilakae naxa so Turusinina gbengberenyi ma. ² E to keli Refidimi, e naxa so Turusinina gbengberenyi ma, e yonkin geya ya tagi. ³ Munsa naxa te geya fari sigafe Alatala yire. Alatala naxa a xili geya fari, a a masen a be, «I xa a fala Isirayilakae Yaxuba bonso be, ⁴ «Wo bara a to, n fe naxan nabaxi Misirakae ra. Wo bara a kolon n faxi wo ra n yire ki naxe. A luxi alo wo bakixi xoni nan fari. ⁵ Xa wo n xui suxu n ma saatε rakamalife ra, wo fama ne findide n ma jama sugandixi ra si birin ya ma. N gbe nan duniya birin na, ⁶ kono wo tan findima n ma si seniyenxi nan na, naxan serexedube wali rabama.» I xa na masenyi ti Isirayilakae be.»

⁷ Munsa naxa goro, a fori birin xili, a fa Alatala xa masenyi birin dentεge e be. ⁸ Nama birin naxa a fala, «Muxu Alatala xui birin suxuma ne.»

Munsa naxa jama xa yaabi dentεge Alatala be. ⁹ Alatala naxa a masen Munsa be, «N fama woyende i be nuxui kui jama ya xori, alako e xa lanlanteya sa i ma temui birin.»

Munsa naxa jama xa masenyi dentεge Alatala be. ¹⁰ Alatala naxa a masen Munsa be, «A fala jama be, e xa e yete rasenyen to nun tina. E xa e xa dugie fan xa. ¹¹ E xa rēdi tina bora ya ra, barima n fama ne gorode jama birin ya tode ra na loxo Turusinina geya fari. ¹² I xa naaninyi sa geya rabilinyi birin ma, i fa a fala jama be, «Mixi yo naxa te geya fari, mixi yo naxa a makore a ra, barima naxan yo din a ra, na kanyi faxama ne.»

¹³ Wo naxa wo belexe din na kanyi ra, wo a magono gemme ra han a faxa. Xa na mu, wo xa a masoxo xalie ra. A findi daalise ra, a findi mixi ra, a lanma a xa faxa. Mixi mu lanma a xa te geya fari, fo sara xui na mini mixi sugandixi ndee fa te.»

¹⁴ Munsa to goro geya ma jama yire, a naxa marasenyenyi fe fala e be, e xa e yete nun e xa dugie rasenyen. ¹⁵ A naxa a fala jama be, «Wo xa wo yete yailan tina bora ya ra. Sade fe naxa lu wo tan nun wo xa ginεe tagi.»

¹⁶ A xi saxan loxo, galanyi nun seyamakonyi naxa bira boxi ma GESEGE, nuxui ifoxoxi naxa to geya ma. Sara xui naxa mini senbe ra. Nama birin naxa gaaxu. ¹⁷ Munsa naxa jama mati geya lanbanyi Ala xui ramede. ¹⁸ Tuuri nu na Turusinina geya ma, barima Alatala nu bara goro te tagi. Na tuuri nu tema ne, alo fiili na gan. Geya nu

sɛɛnma sɛnbɛ ra. ¹⁹ Sara xui nu sigama gbo ra. Na tɛmui Munsa naxa wɔyɛn, Ala naxa a yaabi.

²⁰ Alatala naxa goro Turusinina geya fari, a fa Munsa xili. Munsa to te naa, ²¹ Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa goro, i xa a fala ɲama bɛ, e naxa wuruntun n tofe ra de, xa na mu a ra, a gbegbe faxama nɛ. ²² Hali sɛɛxɛdubɛ naxee e makɔɛma n na, e xa e yɛɛ rasɛniyɛn, alako n naxa fa e faxa.» ²³ Munsa naxa a fala Alatala bɛ, «Nama mu nɔma tide Turusinina geya fari, barima i ɲan bara muxu yamari naaninyie xa sa geya rabilinyi ma, ɲama xa lu e xati ma.» ²⁴ Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa goro sinden Haruna fɔxɔ ra. Na tɛmui wo firin xa te. Sɛɛxɛdubɛɛ nun ɲama naxa te de, xa na mu a ra, e faxama nɛ.» ²⁵ Munsa naxa goro ɲama yire, a fa na masenyi ti e bɛ.

20

Ala xa sɛriyɛ fu

¹ Na tɛmui Alatala naxa yi masenyi ti: ² «N tan Alatala nan wo Marigi Ala ra, naxan wo ramini Misira konyiya kui.»

³ «Wo naxa ala gbɛtɛɛ batu bafe n tan na.»

⁴ «Wo naxa kuye yo yailan naxan misaalixi se nde ra, naxan toma koore nun bɔxi ma, xa na mu naxan luma ye nun bɔxi bun ma. ⁵ Wo naxa wo mafelen na se mɔɔlie bɛ, wo naxa e batu, barima n tan wo Marigi Alatala, n mu wama n firin nde xɔn. Naxee n xɔnma, n nee bɔnsɔɛ ratɔnma nɛ han e tolontolonyie, xa na mu a ra e tolobitɛɛ xa die. ⁶ Kɔnɔ mixi naxee n xanuma, e bira n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra, n hinnɛma e ra xanunteya kui abadan.»

⁷ «Wo naxa n xili yelefu, barima n tan Alatala mu dijɛma mixie ma, naxee na fe mɔɔli rabama.»

⁸ «Wo xa ratu malabui lɔxɔɛ ma, wo xa a binya. ⁹ Wo nɔma wali birin nabade xi senni bun ma, ¹⁰ kɔnɔ na xi solofere nde findima malabui lɔxɔɛ ra wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, wo xa xurusee, nun wo xa xɔɲɛ. ¹¹ Alatala dunijɲa nun se birin daa xi senni nan bun ma. A to gɛ na ra a naxa a malabu a xi solofere nde. Na nan a xɛɛxi, Alatala naxa barakɛ sa na malabui lɔxɔɛ ma, a findi lɔxɔɛ sɛniyɛnxi ra.»

¹² «Wo xa wo baba nun wo nga binya. Na kui wo xa simaya xɔn kuyama nɛ bɔxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma.»

¹³ «Wo naxa mixi faxa.»

¹⁴ «Wo naxa yɛnɛ raba.»

¹⁵ «Wo naxa muɲɛ ti.»

¹⁶ «Wo naxa wo boore tɔɔɲɛgɛ.»

¹⁷ «Wo naxa mila wo boore xa harige ma, alɔ a xa banxi, a xa ginɛ, a xa konyie, a xa ninge, xa na mu a xa sofale.»

¹⁸ Nama to na galanyi, seyamakɔnyi, nun tuuri to geya fari, e fa sara xui mɛ, e naxa sɛɛn gaaxui ra. E naxa makuya mɛnni ra, ¹⁹ e fa a fala Munsa bɛ, «I tan xa wɔyɛn muxu ra, Alatala xui won faxama nɛ.» ²⁰ Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Hali wo mu gaaxu. Ala na wo matofe, alako wo xa gaaxu a ya ra, wo xa yunubi lu na.» ²¹ Nama naxa lu yire makuye, kɔnɔ Munsa tan naxa siga na nuxui fɔɔrɔxi yire Alatala nu na dɛnnaxɛ.

²² Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa yi masenyi ti Isirayilakae bɛ, «Wo bara a to, n bara wɔyɛn wo ra kelife koore ma. ²³ Wo naxa kuye yo yailan gbɛti nun xɛɛma ra naxan luma n sɛɛti ma. ²⁴ Wo xa sɛɛxɛbade yailan n bɛ bɛndɛ ra. Wo xa xurusee ba sɛɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛɛxɛ ra. Wo na n xili binya, n barakɛ sama nɛ wo ma. ²⁵ Xa wo sa sɛɛxɛbade tima n bɛ gɛmɛ ra, wo naxa a ti gɛmɛ masolixie ra, barima na a niyama nɛ a xa findi se sɛniyɛntare ra. ²⁶ Wo naxa n ma sɛɛxɛbade ite, xa na mu a ra sɛɛxɛdubɛ xa donma kuye bunyi mabama nɛ.»»

21

Konyiya sɛriyɛ

a nun faxe nun maxone joxoxe

¹ I xa yi yaamarie masen Isirayilakae be. ² Xa wo konyi sara naxan findi Isirayilaka ra, a xa wali wo be je senni, kono a solofere nde wo xa a bejin barima a xunsare bara jon. ³ Xa a sa li wo nu bara na konyi nun a xa gine sara, wo xa e firin birin bejin je solofere nde. ⁴ Xa konyi kanyi nan gine so a xa konyi yi ra, a fa di bari, na gine nun a xa die luma konyi kanyi yi ra. Xeme gbansan nan bejinma. ⁵ Xa na konyi fa a fala, «N marigi, n ma gine, nun n ma die rafan n ma, n mu wama xoreyafe,» ⁶ a marigi xa a dentegge Ala be. Na temui a xa a tuli tunba soxome ra naade wuri ma. Na nan a masenma na konyi bara lu a marigi xa yaamari bun ma a xa dunijegiri birin kui.

⁷ Xeme na a xa di gine mati konyi ra, gine xoreya ki mu luma alo xeme xoreya ki. ⁸ Xa na gine mu rafan a marigi ma, naxan nu wama a findife a xa gine ra, a lanma a xa lu a xun xa sara. A mu daxa a xa a mati mixi gbete ma, barima a bara mee a ra. ⁹ Xa a wama a fife a xa di ma gine ra, a lanma a xa a suxu alo a xa di gine yati. ¹⁰ Xa a sa gine gbete tongo, a naxa sese ba a xa gine singe xa donse, a xa sosee, nun a xa soe ra. ¹¹ Xa a mu na fe saxanyie rakamali a be, gine noma kelide a xon ma, a mu sese fi.

¹² Naxan na mixi bonbo han a naxa faha, na kanyi lan a fan xa faha. ¹³ Kono xa a mu a faxafe janigexi, Ala nan tun a ragirixi, a xa a xun taxu yire nde n dennaxe masenma wo be. ¹⁴ Kono xa a nu a faxafe janigexi ne koto nde ra, na kanyi mu noma a xun taxude n ma serexebade ra. Wo xa a faha.

¹⁵ Naxan na a nga, xa na mu a baba bonbo, na lan ne a xa faha.

¹⁶ Naxan na adamadi suxu, a xa a mati, na kanyi xa faha hali a mu gexi na adamadi matide.

¹⁷ Naxan na a nga, xa na mu a baba danka, na kanyi lan ne a xa faha.

¹⁸ Naxan na mixi maxono gere kui, na kanyi mu suxuma xa mixi maxonoxi mu faxaxi, ¹⁹ xa a noma kelide a xa sade ma, a jere a xa yisuxuwuri ra. Kono maxone ti tan lanma a xa kobiri ba na mixi maxonoxi be han a gema yalande temui naxe.

²⁰ Naxan na a xa konyi faha bonbo wuri ra, a lanma ne na kanyi xa jaxankata. ²¹ Kono xa na konyi sa yalan beenu xi firin, a mu lanma konyi kanyi xa jaxankata, barima na konyi findixi a gbe nan na.

²² Mixi naxee bonboma furi gine nde ra, e xa gere kui, na fa a niya gine xa di bari a waxati mu a lixi, kono a mu fe kana a ma, na geresoe xa kobiri nde ba gine be. Gine xa mori nun kiitisa xa nate tongo kobiri xasabi naxan bama. ²³ Kono xa a sa findi gbaloe ra, nii joxoxe na nii nan na, ²⁴ ya joxoxe na ya nan na, jinyi joxoxe na jinyi nan na, belexe joxoxe na belexe nan na, sanyi joxoxe na sanyi nan na, ²⁵ ganyi joxoxe na ganyi nan na, xabe joxoxe na xabe nan na, maxone joxoxe na maxone nan na.

²⁶ Naxan na a xa konyi bonbo han a ya naxa kana, a lanma a xa a xa konyi xoreya a xa ya kane joxoxe ra. ²⁷ Naxan na a xa konyi jinyi gira, na kanyi lanma a xa a xa konyi xoreya a xa jinyi gire joxoxe ra.

²⁸ Tuura naxan na mixi faha, a lanma na tuura xa magono han a faha. A sube naxa don. Tuura kanyi mu jaxankate yo sotoma na kui. ²⁹ Kono xa na tuura darixi na moli raba ra, a kanyi a kolon kono a mu a xirima a fanyi ra, na kanyi yo, a xa tuura yo, e birin xa magono han e xa faha. ³⁰ Kiitisa noma nate tongode na tuura kanyi xun sarama naxan na. ³¹ Na seriyere keren nan nawalima hali tuura sa dimedi nan faha. ³² Xa a sa li tuura fa mixi gbete xa konyi nde faha, gbeti kole tongo saxan nan fima na konyi marigi ma. Na tuura xa magono han a faha.

³³ Naxan na yili ge, a lu i mu a de rakotoma, xa a sa li ninge xa na mu a ra sofale nde sa sin na yili kui, ³⁴ a lanma na kanyi xa na xuruse sare fi, xuruse faxaxi xa lu a be.

³⁵ Naxan ma tuura na sa a boore gbe faha, na tuura baloxi xa mati, na sare nun na tuura faxaxi xa itaxun e boore tagi. ³⁶ Kono xa a sa a li, na tuura darixi na moli raba ra, a kanyi a kolon kono a mu a xirima a fanyi ra, a lanma tuura baloxi kanyi xa a gbe fi tuura faxaxi kanyi ma, tuura faxaxi xa lu a tan be.

³⁷ Naxan na tuura xa na mu a ra yexee muja, a sa a mati, xa na mu a ra, a faxes, a lanma na kanyi xa tuura suuli ragbilen na tuura keren joxoe ra, xa na mu, yexee naani na yexee keren joxoe ra.

22

Mujase joxoe

nun yaamari gbete

¹ Xa wo mixi suxu a mujase tife koe ra, a fa faxes wo yi bonboe ra, faxes kote mu doxoma wo xun ma. ² Kono xa wo na mooli raba yanyi ra, faxes kote doxoma ne wo xun ma. Mujase lanma a xa se mujaxie sare ragbilen, kono xa a mu noma na ra, a gundi xa mati konyi ra alako mujase se sare xa fi. ³ Xa a sa li, na se mujaxi na a yi alo ninge, sofale, yexee, xa na mu a ra, a jise ra, a e jondon firin nan fima a joxoe ra.

⁴ Naxan na a xa xurusee berin, a sa a boore xa xe kana, na kanyi lanma a xa a sare fi a xa xe bogi fanyi nan na.

⁵ Naxan na te sa jooge ganfe ra, kono te fa mixi nde xa sansi malanxi gan, xa na mu a xa xe, na kanyi lanma a xa na se birin sare fi.

⁶ Xa mixi harige nde taxu a doxoboore ra, kono mixi fa na muja, na mujase xa na se sare firin nagbilen a joxoe ra. ⁷ Kono xa na mujase mu to, se taxuxi naxan na, na xa a kali Ala xili ra kiitisaie yire, alako e xa a kolon a tan xa mu na harige tongoxi. ⁸ Xa se nde sa lu mixi yi ra alo ninge, sofale, yexee, dugi, xa na mu a ra se gbete, kono mixi gbete fa a fala a tan nan gbe na a ra, e lanma e xa siga kiitisaie yire. Kiiti kanama naxan na, a xa na se sare doxo firin nagbilen a boore ma.

⁹ Xa mixi nde xuruse taxu a boore ra, alo sofale, ninge, xa na mu yexee, na xuruse fa faxes, xa na mu a salonse nde fa gira, xa na mu mixi fa a muja, ¹⁰ a boore xa a kali Alatala ra a mu a yi. Se kanyi xa la na ra, a xa dije na se loxi ma. ¹¹ Kono xa na xuruse mujaxi na a xonyi ne, a joxoe fima ne. ¹² Xa wulai sube nde nan fa a faxes, a taxu naxan na, na xa a binbi masen xuruse kanyi be seedejoxoya ra. Na temui, a mu na joxoe fima.

¹³ Xa mixi xuruse yefu a boore ma, xuruse fa a yete maxono, xa na mu a ra a faxes xuruse kanyi xanbi, a yefuma xa a joxoe fi. ¹⁴ Kono xa fe nde na xuruse soto a kanyi ya xori, a yefuma mu a joxoe fima. Xa a sa li, a herixi nan a ra, heri masundi nan findima a joxoe ra.

¹⁵ Naxan na gine dimedi futi kana naxan xa kote mu doxoxi sinden, a lanma a xa a xa kote doxo alako a xa findi a xa gine ra. ¹⁶ Xa na gine baba mu tin a fide a ma, na futikane kobiri nan fima naxan lanma gine dimedi xa kote ma.

¹⁷ Mandurula gine lanma ne a xa faxes.

¹⁸ Naxan yo yene raba xuruse ra, a lanma a xa faxes.

¹⁹ Naxan yo na serexe ba ala gbete be, bafe Alatala ra, na kanyi lan ne a xa faxes.

²⁰ Wo naxa xone tooto naxan fatan si gbete ra a sabati wo xonyi, barima wo fan nu na xoneya ne Misira boxi ma. ²¹ Wo naxa fu kaaje gine nun kiridi ma. ²² Wo na fu nee ma, n e wa xui mema ne. ²³ N ma xone tema ne wo xili ma, n wo faxes santidexema ra. Wo xa gine findima ne kaaje gine ra, wo xa die fan findima ne kiridie ra.

²⁴ Xa wo sa kobiri doni tootomixi nde be n ma jama ya ma, wo naxa geeni yo fen a xun na alo doniti jaaxi ndee.

²⁵ Wo na wo boore xa dugi doxo seke ra, wo xa a ragbilen a ma beenun sogexa dula, ²⁶ barima na keren peti nan a yi ra, a na nan felenma a ma. A na n xili, n a xui suxuma ne, barima kinikininte nan n na.

²⁷ Wo naxa n tan Ala bexu. Wo naxa wo xa jama mangexa danka.

²⁸ Wo naxa dugundi n kide wo xa xe bogie ra. Wo xa wo xa di singe birin fi n ma.

²⁹ Wo xa wo xa xurusee xa di singe fi n ma. Wo xa e lu e nga foxo ra xi solofere. A xi solomasaxan nde, wo fa e fi n ma.

³⁰ Wo xa findi n ma jama seniyenxi ra. Wo naxa wulai sube don, sube gbete naxan faxaxi. Wo xa na mooli fi baree ma.

*Tinxinyi sEriye**nun Isirayila xa salie*

¹ Wo naxa mixi tōɔɔɔɔɔɔ, wo naxa wule seede ba mixi ɔaaxi bE. ² Wo naxa bira ɔama waxɔnfe ɔaaxi fɔxɔ ra, wo naxa wule seede ba ɔama xa fe ra. Na mɔɔli tinxinyi kanama nE. ³ Wo naxa mixi rafisa a boore bE kiiti kui, hali a findi misikiine ra.

⁴ Wo na wo yaxui xa ninge lɔExi to, xa na mu a xa sofale, wo xa a xanin a xɔn ma. ⁵ Wo na wo yaxui xa sofale to, a biraxi kote xungbe bun ma, wo naxa a lu naa. Wo xa a mali.

⁶ Wo naxa sEriye matandi tōɔɔɔmixi makiitima tEmui naxE. ⁷ Wo naxa mixi tōɔɔɔɔɔɔ. Wo naxa a niya mixi tōɔɔɔɔɔɔxi xa faxa, barima n mu diɔɔɔma na mixi mɔɔli ma. ⁸ Wo naxa tinxinyi kana kɔbiri ra, barima na a niyama nE seede xa dundu, tinxintōe xa wɔyEnyi xa mafindi.

⁹ Wo naxa xɔɔɔe tōɔɔɔ naxan fatan si gbEte ra. Wo tan yati bara na tōɔɔe mɔɔli kolon wo nu na Misira bɔxi ma tEmui naxE.

¹⁰ Wo xa sansi si, wo xa a xaba ɔɔe senni bun ma, ¹¹ kɔnɔ a ɔɔe solofere nde, wo xa bɔxi lu na, a xa a malabu. Na tEmui sansi naxan fama bulade a yeE ma, na nɔma findide Isirayila tōɔɔɔmixie xa baloe ra. Burunyi subee fan xa balo na dɔnɔɔe ra. Wo xa na raba wo xa wEni nun wo xa oliwi bilie fan na.

¹² Wo xa wali birin naba xi senni bun ma, kɔnɔ a xi solofere nde wo naxa wali yo raba alako wo xa ninge, wo xa sofale, wo xa konyi, nun si gbEte mixi naxee na wo xɔnyi, e birin xa e malabu.

¹³ Wo xa wo ɔɔxɔ sa n ma yaamari birin xɔn ma. Wo naxa ala gbEteE batu, e xili ɔan naxa mini wo dE i.

¹⁴ ɔɔe yo ɔɔe wo xa sali saxan naba n ma binyE bun ma. ¹⁵ Wo xa Taami lEbinitare Sali raba yi ki. Xi solofere naxee sugandixi Abibi kike kui, wo xa taami lEbinitare gbansan don, alɔ n wo yamarixi ki naxE. Wo xa a raba na tEmui nE barima wo mini Misira bɔxi kui na kike nan na. Wo naxa n kuma na salie kui.

¹⁶ XE XabE Sali, wo xa a raba wo xa sansi bogi singee ra. Sansi Bogi Ba Sali, wo xa a raba ɔɔe ɔɔnyi, wo na sansi bogi se raso tEmui naxE. ¹⁷ XEmE birin xa na sali saxan naba e Marigi Alatala xa binyE bun ma ɔɔe birin kui.

¹⁸ Wo na xuruse ba sEreXE ra n bE tEmui naxE, wo naxa taami lEbini daaxi ba sEreXE ra a sEeti ma de. Wo naxa n ma sali sEreXE sube ture ragata han gEseEgE. ¹⁹ Wo xa sansi bogi fisamante ba wo xa sansi bogi singee ya ma n tan wo Marigi Alatala bE, wo e xanin n ma hɔɔɔmɔlingira kui. Wo naxa si ɔin a nga xiɔe ye ra.

²⁰ N malekE tima nE wo ya ra, naxan wo makantama kira ra sigafe ra bɔxi ma n dEnnaxE yailanxi wo bE. ²¹ Wo xa wo tuli mati a ra, wo xa a xui suxu. Wo naxa a matandi. A mu diɔɔɔma wo xa matandi ma, barima n xili na a xun ma. ²² Kɔnɔ xa wo wo tuli mati a ra, xa wo a xui birin suxu, n findima nE wo yaxuie yaxui ra, wo gerefae gerema ra.

²³ N ma malekE wo matima Amorikae, Xitikae, Perisikae, Kanaankae, Hiwikae, nun Yebusukae xɔnyi. N fama nE e birin sɔntɔde. ²⁴ Wo naxa suyidi e xa alae bE, wo naxa e batu, wo naxa bira e fɔxɔ ra. Wo xa e xa kuyee kana, wo xa e xa gEmE masolixie magira.

²⁵ Wo xa wo Marigi Alatala batu. A barakE sama nE wo xa taami nun wo xa ye ma. A wo xa fure yalanma nE. ²⁶ GinE furi mu kanama wo xa bɔxi ma, ginE di baritare fan mu toma wo ya ma. N simaya kamalixi fima nE wo ma.

²⁷ N sie ragaaxuma nE wo ya ra n sEnbE ra. N e ifuma nE alako e xa e gi wo ya ra. ²⁸ N ɔurie rasanbama nE wo ya ra naxan Hiwikae, Kanaankae, nun Xitikae kerima. ²⁹ Kɔnɔ n mu na rabama ɔɔe keren kui, alako bɔxi naxa fa kana, wulai subee naxa fa wuya wo xili ma. ³⁰ N nee kerima a xuri xuri nan na wo ya ra, han wo wuya, wo fa nɔe sɔtɔ bɔxi birin ma. ³¹ N wo xa naaninyi igboma nE keli Xulunyumi Baa ma han Baa Xungbe, kelife Turusinina gbengberenyi ma han a sa dɔxɔ Efirati xure xungbe ra. N mEnnikae sama nE wo sago, alako wo xa e keru. ³² Wo naxa saatE yo tongo mEnnikae nun e xa alae bE.

³³ Wo naxa lu e xa sabati wo xa bOXi ma, xa na mu a ra e a niyama nE wo xa gbilen n fOXO ra. E xa alae findima gantanyi nan na wo bE.

24

Ala nun Isirayilakae xa saatE

¹ Alatala naxa a masen Munsa bE, «Te n yire be geya fari, i tan, Haruna, Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie mixi tongo solofere. Wo xa suyidi yire naxan makuya n na. ² Munsa, i gbansan xa makORE n na, booree xa lu yire makuye. Nama fan naxa te i tan Munsa fOXO ra.»

³ Munsa naxa Alatala xa masenyi nun a xa yaamari birin nadangi jama ma. Nama birin naxa a yaabi xui keren na, «Muxu Alatala xui birin suxuma nE.»

⁴ Munsa naxa Alatala xa masenyi birin sEBE. Na kuye iba, Munsa naxa sERExEbade ti geya bunyi, a naxa gEME tundenyi fu nun firin ti mENni, naxee Isirayila bONSOE fu nun firinyi misaalixi. ⁵ A naxa Isirayila fonike ndee xEE e xa sERExE gan daaxie ba. E man xa tuurae ba Ala bE xanunteya sERExE ra. ⁶ Munsa naxa na wuli tagi sa fEjE die kui, a naxa na dONXOE kasan sERExEbade ma. ⁷ A naxa saatE kitaabui tongo, a a xaran jama birin bE. E naxa a yaabi, «Muxu Alatala xui birin suxuma nE. Muxu a ratinmEMA nE.» ⁸ Munsa naxa na wuli tongo, a a kasan jama ma. A naxa a masen, «SaatE wuli nan ya. Alatala yi saatE nan tongoxi wo bE a xa masenyi fari.»

⁹ Munsa naxa te, a tan nun Haruna, Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie, mixi tongo solofere. ¹⁰ E naxa Isirayila Marigi Ala to. A nu tixi gEME nOROXi fari. ¹¹ Na Isirayila kuntigie naxa Ala to, kONO a mu e jaxankata na ma. E birin naxa e dEge, e naxa e min.

¹² Alatala naxa a masen Munsa bE, «Te geya fari n yire, i xa fa lu be sinden. N xa gEME walaxEE so i yi ra, n nan n ma sEriyE nun n ma yaamarie sEBEXi naxee ma. I xa Isirayilakae xaran nee ra.» ¹³ Munsa nun a malima Yosuwe naxa te Ala xa geya ma. ¹⁴ Munsa naxa a fala forie bE, «Wo xa muxu mEME be. Muxu fafe. Haruna nun Xuru xa lu wo fE ma be. Xa fe nde bira a i wo tagi, wo xa a masen e bE.» ¹⁵ Munsa to te geya fari, nuxui naxa dusu a xun na. ¹⁶ Alatala xa nORE naxa lu Turusinina geya xun na. Nuxui naxa geya makoto xi senni. A xi solofere nde, Alatala naxa Munsa xili na nuxui kui. ¹⁷ Alatala xa nORE nu luxi nE Isirayilakae bE, alO tE xungbe geya fari. ¹⁸ Munsa to nu tema, a naxa so na nuxui kui, a naxa lu geya fari xi tongo naani kOE nun yanyi.

25

HOROMolingira sERExEbade,

a teebili, nun a lanpui

¹ Alatala naxa a masen Munsa bE, ² «A fala Isirayilakae bE, foniserelae xa yi see mOLI ba hadiya ra: ³ xEEMA, gbeti, wure gbeeli, ⁴ gESE GERE daaxi, gESE bulu daaxi, gESE gbeeli, suwa dugi, dugi naxan sOXOXi si xabe ra, ⁵ yEXEE kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli ra, peremui kirie, kasiya wuri, ⁶ ture naxan sama lanpui kui, labunde naxan sama ture sENiyENxi nun surayi xun ma, ⁷ a nun gEME tofanyi naxee findi sERExEdubE xa donma kuye nun donma kanke raxunma se ra. ⁸ Isirayilakae xa hOROMolingira ti n bE, alako n xa sabati e ya ma. ⁹ Wo xa na lingira nun a xa yirabase birin yailan alO n na masenma i bE ki naxE.»

¹⁰ «E xa saatE kankira yailan kasiya wuri ra. Na kankira xa kuya nONGON firin nun a tagi, a xa igbo nONGON keren nun a tagi, a xa ite nONGON keren nun a tagi. ¹¹ I xa a kui nun a fari maso xEEMA ra. A dE kiri fan xa yailan xEEMA ra. ¹² I xa a suxude digilixi naani rafala xEEMA ra a tunxun naanie ma, firin na sEETi, firin na boore sEETi ma.»

¹³ «I xa kasiya wuri kuye firin masoli, e maso xEEMA ra. ¹⁴ I xa e raso kankira suxude digilixie kui, na kankira xaninma e tan nan ma. ¹⁵ E naxa ramini na abadan.»

¹⁶ «N na saatE tONxuma so i yi ra, i xa a sa na kankira kui. ¹⁷ I xa a dERakote yailan xEEMA fanyi ra, naxan findima xunsare yire ra. A xa kuya nONGON firin nun a tagi, a xa igbo nONGON keren nun a tagi. ¹⁸ MalekE sawure firin xa yailan xEEMA xabuxi ra kankira

dERakote fari. ¹⁹ MalekEE sawurE nun kankira dERakote xa findi keren na. ²⁰ Na malekE sawurE firinyie xa ti e boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun sinxi xunsare yire.»

²¹ «I xa na kankira dERakote sa a ma, naxan findixi xunsare yire ra. N na saate tONxuma so i yi ra, i xa a sa na kankira kui. ²² N nan n yETE masenma i bE mEnni nE, na saate kankira dERakote fari, malekE sawurE firinyie tagi. N yaamari birin soma i yi ra mEnni nE katarabi Isirayilakae ma.»

²³ «I xa teebili nde yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nONGON firin, a igbo nONGON keren, a ite nONGON keren nun a tagi. ²⁴ I xa xEEma fanyi maso a ma, a nun a dE kiri ma. ²⁵ Xebenyi nde xa sa na dE kiri bun ma naxan igbo suxui keren a nun a tagi. XEEma xa sa na fan dE kiri ma. ²⁶ I xa a suxude digilixi naani rafala xEEma ra a tunxun naanie ma, naxee ilanma a sanyie ra ²⁷ na xebenyi bun ma. Wuri kuyEE xa so nee kui teebili xaninfE ra. ²⁸ Na wuri kuyee xa masoli kasiya wuri ra, xEEma xa maso e ma. Nee nan findima teebili tongose ra. ²⁹ Piletie, tONbilie, pOOTie, nun paani naxee sama na teebili ma, naxee rawalima sERExE yeerama daaxi xa fe ra, nee birin xa yailan xEEma fanyi nan na. ³⁰ Taami fan xa sa na teebili ma tEmui birin, naxan findixi sERExE ra n bE.»

³¹ «I xa lanpui dOXOse nde yailan xEEma fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili, a salonyie, nun lanpui dOXOde naxee maniya sansi fugee ra, na birin xa findi keren na. ³² Salon senni xa mini lanpui dOXOse bili ma, saxan sEeti keren, saxan boore sEeti. ³³ TONbili saxan xa lu na salon senni birin xun ma. E xa maniya sansi bogi ra naxan dOXOXi a burEXEE nun a fugee tagi. ³⁴ TONbili naani gbETE xa lu lanpui bili ma. E fan xa maniya sansi bogi ra naxan dOXOXi a burEXEE nun a fugee tagi. ³⁵ Na salon firin firin dOXO saxanyie bun ma naxee kelixi a bili ma, a sama nE mEnni fan ma. ³⁶ Na tONbilie nun lanpui salonyie xa findi keren na, e xa yailan xEEma fanyi xabuxi ra.»

³⁷ «I xa lanpui solofere yailan, i xa e dOXO e dOXOdee ma alako e dEXE xa yare iyalan. ³⁸ I xa wuki xabase nun xube sase yailan xEEma fanyi ra. ³⁹ XEEma naxan nawalima lanpui dOXOse nun lanpui yirabase yailanfe ra, na xa findi xEEma kilo tongo saxan nun naani nan na. ⁴⁰ I xa na birin naba alO n a masenxi i bE ki naxE geya fari.»

26

HOROMolingira tife

¹ «I xa Ala xa hOROMolingira yailan suwa dugi fu ra, naxee raxunmaxi gESE mOoli saxan na, gESE gERE daaxi, gESE bulu daaxi, nun gESE gbeeli. Na gESE xa malekEE sawurE ramini dugie ma. A xa tofan ki fanyi. ² Dugi birin xa kuya nONGON mOXOJEN nun solomasaxan, a xa igbo nONGON naani. E kuyE nun e igboya xa lan. ³ Dugi suuli xa dEGE e boore ra, dugi suuli gbETE fan xa dEGE e boore ra. Na kui na dugi fu bara findi dugi firin na. ⁴ I xa gESE gERE daaxi dEGE na dugi singe dE kiri ma, a nun na dugi firin nde dE kiri ma. ⁵ I xa gESE tongo suuli dEGE na firinyi dE kiri ma alako e birin xa lan e boore ma. ⁶ Na dangi xanbi i xa suxuse tongo suuli yailan xEEma ra, i fa na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niyama hOROMolingira xa findi dugi keren na.»

⁷ «I xa dugi fu nun keren sOXO si xabe ra, naxee Ala xa hOROMolingira makotoma. ⁸ Dugi keren xa kuya nONGON tongo saxan, a xa igbo nONGON naani. Na dugi fu nun kerenyi birin xa lan. ⁹ I xa dugi suuli dEGE e boore ra, e xa findi dugi keren na. Na dugi senni naxee luxi, i xa e fan dEGE e boore ra. Na dugi senni nde singanma banxi yatagi nan xun ma. ¹⁰ I xa gESE tongo suuli dEGE na dugi singe ra, a nun na dugi firin nde ra. ¹¹ Na dangi xanbi i xa suxuse tongo suuli yailan wure gbeeli ra, i fa na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niyama na birin xa findi dugi keren na naxan Ala xa hOROMolingira makotoma. ¹² Na dugi xa mayigboe KEJA ma dONXOE tagi singanma hOROMolingira nan xanbi ra. ¹³ Na dugi xa kuyE KEJA na ki naxE, nONGON keren nan luma na sEeti firinyie ma, alako hOROMolingira xa makoto.»

¹⁴ «Na dangi xanbi i xa makotose gbETE yailan yEXEE kontonyi kiri ra, naxan soxi a gbeeli ra. I man xa makotose gbETE yailan peremui kiri ra.»

¹⁵ «I xa kasiya wuri xaba xebenyie ra hōrōmōlingira tima naxee ma. ¹⁶ Kankan xa kuya nōngōn fu, a xa igbo nōngōn keren nun a tagi. ¹⁷ Suxuse firin xa lu hōrōmōlingira xebenyi birin ma e kafuma e boore ma naxee ra. ¹⁸ Xebenyi mōxōrēn nan tima hōrōmōlingira yirefanyi ma. ¹⁹ Sanbunyi gbeti daaxi tongo naani nan sama na xebenyi mōxōrēn bun ma, xebenyi keren, sanbunyi firin. E xa lu xebenyi suxusee fe ma. ²⁰ Xebenyi mōxōrēn nan tima hōrōmōlingira kōola fan ma, ²¹ a nun e sanbunyi gbeti daaxi tongo naani, xebenyi keren, sanbunyi firin. ²² Xebenyi senni nan tima hōrōmōlingira xanbi ra sogegorode mabiri. ²³ I xa xebenyi firin yailan tuxuie be hōrōmōlingira xanbi ra, ²⁴ naxee fuge nun lanbanyi lanma e boore ma, e xiri fuge ra se digilixi ra. Na tuxui firinyi xa yailan na ki. ²⁵ Na birin lanma xebenyi solomasaxan nan ma, a nun e sanbunyi gbeti daaxi fu nun senni, xebenyi keren, sanbunyi firin.»

²⁶ «I xa wuri suuli yailan kasiya wuri ra, hōrōmōlingira xebenyie tima naxee ma. Suuli rawali sēeti keren ma, ²⁷ suuli rawali boore sēeti ma, suuli rawalima hōrōmōlingira xanbi ra sogegorode mabiri. ²⁸ Wuri naxan luma a tagi, na dangima xebenyie nan xun ma, a keli sēeti singe a sa dōxō boore ra. ²⁹ Na xebenyie, nun na wurie, nun se digilixie wuri soma naxee kui, i xa xēema maso na birin ma. ³⁰ I xa na hōrōmōlingira ti alō n i yamarixi ki naxē geya fari.»

³¹ «I xa suwa dugi yailan gēsē gbeeli nun gēsē bulu daaxi ra. Malekē sawurēe xa dēgē na ma, a xa tofan ki fanyi. ³² I xa a gbaku kasiya wuri naani ra xēema masoxi naxee ma, e tixi gbeti sanbunyiie ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, xēema xa maso nee fan ma. ³³ I na gē dugi gbakude na suxusee ra, i xa saatē kankira dōxō a xanbi ra. Na ki, na dugi luma na yire firin tagi ra, naxan xili yire sēniyenxi a nun naxan xili yire sēniyenxi fisamante. ³⁴ I xa saatē kankira dē rakoto a dērakote ra yire sēniyenxi fisamante kui. Na dērakote se findixi xunsare yire nan na. ³⁵ I xa teebili tan dōxō hōrōmōlingira kōola ma, lanpui dōxōse xa lu a ya ra yirefanyi ma.»

³⁶ «I xa suwa dugi gbētē yailan gēsē gērē daaxi, gēsē bulu daaxi, nun gēsē gbeeli ra hōrōmōlingira sode. I xa a masōxō a fanyi ra, a xa tofan. ³⁷ I xa a gbaku wuri suuli ma naxee yailanxi kasiya wuri ra, xēema masoxi naxee ma, e tixi gbeti sanbunyiie ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee yailanxi wure gbeeli ra.»

27

SEREXEBade, hōrōmōlingira tētē

nun hōrōmōlingira lanpui ture

¹ «I xa sEREXEBade yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nōngōn suuli, a igbo nōngōn suuli, a ite nōngōn saxan. ² I xa feri naani yailan a tuxui birin ma, naxee findixi se keren na sEREXEBade ra. I xa wure gbeeli maso na birin ma. ³ I xa a yirabase birin yailan wure gbeeli ra, alō xube sasee, pelie, pōōtie, sube sōxōsee, nun tundee tē sama naxee kui. ⁴ I xa se nde yailan wure gbeeli ra naxan sama tē xun ma, sube sama naxan fari. I xa suxuse digilixie wure gbeeli daaxi sa a tuxui ma, ⁵ alako a xa gbaku sEREXEBade kui a tagi. ⁶ I xa wuri kuyee yailan kasiya wuri ra wure gbeeli masoxi e ma. ⁷ E rasoma suxuse digilixi naanie nan kui sEREXEBade sēeti firinyie ma a xaninfe ra. ⁸ I xa na sEREXEBade yailan xebenyie nan na. Sese naxa lu a kui. I xa a yailan alō n i yamarixi ki naxē geya fari.»

⁹ «I xa hōrōmōlingira tētē yailan yi ki nē: Tētē xa kuya nōngōn kēmē yirefanyi mabiri ra. I xa gērē suwa dugi gbaku na ¹⁰ wuri mōxōrēn ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee xa yailan gbeti ra. ¹¹ Tētē xa kuya nōngōn kēmē kōola fan mabiri ra. I xa gērē dugi gbaku na wuri mōxōrēn ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee xa yailan gbeti ra. ¹² Tētē xa igbo nōngōn tongo suuli sogegorode mabiri ra. I xa gērē dugi gbaku na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. ¹³ Tētē xa igbo nōngōn tongo suuli sogetede fan mabiri ra. ¹⁴ Gērē dugi xa gbaku sēeti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na xa kuya nōngōn fu nun suuli. ¹⁵ Gērē dugi gbētē xa gbaku boore sēeti ma wuri saxan ma, naxee tixi

sanbunyi ma. Na fan xa kuya nongon fu nun suuli. ¹⁶ Tete sode de xa yailan suwa dugi ra naxan masoxoxi gese gere daaxi nun gese bulu daaxi nun gese gbeeli ra. Na dugi xa nongon xa moxoxen soto. Na xa gbaku wuri naani ma, naxee tixi sanbunyi ma. ¹⁷ Wuri naxee tixi tete ma, e tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi suxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti ra. ¹⁸ Na hoxomolingira tete kuyeya lanma nongon keme nan ma, a igboya nongon tongo suuli. Suwa dugi naxee gbakuxi na, e ite nongon suuli. Tete wuri sanbunye, ¹⁹ hoxomolingira yirabase birin, nun tete luuti xirima se naxee ma, na birin yailanma wure gbeeli nan na.»

²⁰ «I xa Isirayilakae yaamari, e xa fa oliwi ture fanyi ra i xon ma, alako hoxomolingira lanpuie xa dexe temui birin. ²¹ Haruna nun a xa die xa na lanpuie radexe, naxee na hoxomolingira kui, n i lima dennaxe, yire seniyenxi fisamante ya ra, dugi gbakuxi dennaxe saat kankira ya ra. Na lanpuie xa yanba Alatala ya xori kelife koe han gesege. Seriyen nan na ki Isirayila bonsoe birin be naxan mu kanama abadan.»

28

SEREXEDUBE sosee

¹ «I xa i taara Haruna tongo Isirayilakae ya ma, a nun a xa die Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari, e xa serexedube wali raba n be. ² I xa sose seniyenxie degge i taara Haruna be, naxee a xa kuntigiya nun a binye masenma. ³ I xa na wali so mixie yi ra n naxee kixi xaxili fanyi ra, naxan a niyama e xa fata. E xa Haruna xa serexedube sosee degge, alako a xa ti n ma serexedube wali ra. ⁴ Sosee nan yi ki e naxee degema: donma kanke raxunmase, donma kuye, tunki raxunmase, donma kuye bun magoroe masoxoxi, xunmase naxan doxoma e xunyi ma, nun beleti. E xa na sose seniyenxie yailan i taara Haruna nun a xa die be, alako e xa serexedube wali raba n be.»

⁵ «Donma degemae xa gese gere daaxi, gese bulu daaxi, gese gbeeli, gese xema daaxi, nun suwa dugi malan. ⁶ E xa donma kuye degge gese gere daaxi, gese bulu daaxi, gese gbeeli, gese xema daaxi, nun suwa dugi ra. A xa findi wali tofanyi ra. ⁷ E xa tunki raxunmase firin yailan, e xa e degge donma kuye ma. ⁸ Beleti fan xa yailan gese gere daaxi, gese bulu daaxi, gese gbeeli, gese xema daaxi, nun suwa dugi ra aldo donma kuye. ⁹ I xa onixi geme firin tongo, i fa Yaxuba xa die xilie masoli e ma ¹⁰ e bari ki ma. Xili senni masoli geme keren ma, xili senni masoli geme boore fan ma. ¹¹ Na geme masolixi firinyie findima wali tofanyi ra, aldo sebeli masolima xurunde ma ki naxe. I xa xema sa e rabilinyi ma, ¹² i fa nee degge tunki raxunmasee ma, e xa findi joxo rasiga see ra Isirayila die xa fe ma. Na ki Haruna fama e xilie ra n ya i, a xa findi dube ra. ¹³ I na xema sa e rabilinyi ma, ¹⁴ i xa luuti die yailan xema ra naxee gbakuma e rabilinyi ma.»

¹⁵ «I xa serexedube donma kanke raxunmase yailan a tofanyi ki ma. A findima kiiti se nan na. I xa a yailan gese gere daaxi, gese bulu daaxi, gese gbeeli, nun suwa dugi ra aldo donma kuye yailanxi ki naxe. ¹⁶ A xa kuye nun a xa igboya xa findi suxui keren na. A xa findi dugi firin na, alako a xa findi yuba ra. ¹⁷ A xa raxunma geme tofanyie safe naani ra. Safe singe findima geme nan na, naxee xili sariduwani, topasi, nun emerode. ¹⁸ Safe firin nde, esikaribukulu, safiri, nun diyaman. ¹⁹ Safe saxan nde, opale, agati, nun ametisite. ²⁰ Safe naani nde, kirosofite, onixi, nun yasipe. I xa xema sa nee birin rabilinyi ma. ²¹ Isirayila xa die xilie xa masoli na geme fu nun firin ma, aldo sebeli masolima xurunde ma ki naxe. Kankan xili xa masoli geme nde ma. E findima Isirayila bonsoe fu nun firinyi matonxuma se nan na. ²² I xa luuti die degge na donma kanke raxunmase ma, naxee yailanxi xema ra. ²³ I xa xurunde firin yailan xema ra, i xa e degge donma kanke raxunmase ma a de kiri firinyie ma a fuge ra. ²⁴ Na luuti xema daaxie xa xiri na xurunde firinyie ma, naxee degge donma kanke raxunmase de kiri ma. ²⁵ I man xa na luuti firinyie xiri donma kuye tunki raxunmasee ma.»

²⁶ «I xa xurunde firin gbete yailan xema ra, i naxee degema donma kanke raxunmase de kirie ma a labe ra. I xa nee degge donma kuye seti ma. ²⁷ I xa xurunde firin gbete

yailan xεεma ra, i naxee dεgεma tunki raxunmasee lanbanyi ma, dεnnaxε ilanma bεlεti ra. ²⁸ Donma kanke raxunmase xa xiri donma kuye ma luuti gεrε daaxi ra naxan nasoma xurundεe kui naxee dεgεxi donma kanke raxunmasee nun donma kuye ma.»

²⁹ «Haruna na so hōrōmōlingira kui, Isirayila bōnsōe xili birin sēbēxi a xa donma kanke raxunmasee ma, naxan saxi a kanke fari sondonyi yailanyi, a findima dubε ra Alatala bε Isirayila xa fe ra tēmui birin. ³⁰ I xa gεmε firin sa na donma kanke raxunmasee kui, naxan saxi Haruna kanke fari sondonyi mabiri. Nee findixi Ala waxōnfe masen se nan na. Haruna na so Alatala yire, a nōma Alatala waxōnfe kolonde Isirayilakae xa fe ra nee saabui ra.»

³¹ «I xa sērεxεdubε xa donma kuye bun magoroe sōxō gεsε gεrε daaxi ra. ³² I xa a xunyi rasode xaba a tagi, i xa na sode dε masōxō, alako bōōde yo naxa lu a ma. ³³ I xa a raxunma pirinti gεrε daaxi, bulu daaxi, nun gbeeli ra naxee misaalixi wuri bogi ra a rabilinyi birin ma. I xa tōlōnyi xεεma daaxie dεgε na pirintie tagi, ³⁴ alako tōlōnyi nde xa lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma. ³⁵ Haruna na a ragoro a ma a so tēmui nun a mini tēmui Alatala xa hōrōmōlingira kui, na nan a ratangama faxε ma.»

³⁶ «I xa xεεma yailan, a sēbε a ma, «Alatala gbe», ³⁷ i fa a xiri xunmasee fari luuti gεrε daaxi ra, ³⁸ alako a xa gbaku a tigi ra. Xa a sa li sērεxε mu nu baxi sēriyε ki ma, na kote luma Haruna nan ma, kōnō na sēbēli naxan gbakuxi a tigi ra a niyama nε Alatala xa na sērεxεe suxu.»

³⁹ «I xa donma kuye bun magoroe gbεtε dεgε Haruna bε suwa dugi ra, a nun xunmasee naxan sama a xun ma. I xa a xa bεlεti masōxō a tofanyi ra. ⁴⁰ I xa donma kuye bun magoroe, bεlεtie, nun xunmasee dεgε Haruna xa die fan bε, naxee e xa binyε nun e xa kuntigiya masenma. ⁴¹ I xa i taara Haruna nun a xa die maxiri na ki, beenun i xa e ti n ma sērεxεdubε wali rabade. I xa ture maso e xunyi ma, i fa e masen n̄ama bε e bara findi sērεxεdubεe ra. ⁴² I xa wantanyi dεgε suwa dugi ra naxan kelima e tagi han e tabe alako e xa sutura. ⁴³ Haruna nun a xa die xa na mōōli so e ma e makōrεma sērεxεbade ra tēmui naxε, xa na mu a ra e na hōrōmōbanxi kui li tēmui naxε, n i lima dεnnaxε. Na nan a niyama e mu yunubi sōtōma, e tangama nε faxε ma. Sēriyε na a ra naxan mu kanama abadan Haruna nun a bōnsōe birin bε.»

29

Mixi tife sērεxεdubε ra

nun sērεxεe bafe

¹ «I na wa mixi tife n ma sērεxεdubε wali rabafe ra, i xa tuura nun yεxεε kontonyi firin tongo, lanyuru yo mu na naxee ma, ² a nun taami lēbinitare, taami lēbinitare ture masunbuxi naxan na, nun taami lēbinitare xunxuri ture masoxi naxan ma. I xa na birin naba sansi xōri luxutaxi ra. ³ I xa na taami birin sa debe kui, i a xanin hōrōmōlingira yire, a nun tuura, nun yεxεε kontonyi firin. ⁴ I xa Haruna nun a xa die ti sērεxεdubε wali ra hōrōmōlingira sode, n e lima dεnnaxε. I na gε e maxade ye ra e rasēniyēnfe ra, ⁵ i xa Haruna xa sērεxεdubε sosee ragoro a ma, a xa donma bun magoroe, a xa donma kuye bun magoroe, a xa donma kuye, a xa donma kanke raxunmasee ra, nun a xa bεlεti donma kanke raxunmasee xirima naxan na. ⁶ I xa xunmasee dōxō a xunyi ma, i fa na tōnxuma xεεma daaxi xiri na ra. ⁷ I xa ture sēniyēnxi surusuru a xunyi ma a tife sērεxεdubε ra. ⁸ I na gε na ra, i xa sērεxεdubε donma kuye bun magoroe ragoro Haruna xa die fan ma. ⁹ I xa Haruna nun a xa die tagi ixiri bεlεti ra, i xa xunmasee dōxō e xunyi ma. I Haruna nun a xa die tima sērεxεdubεe ra na ki nε. Na xa findi sēriyε ra naxan mu kanama abadan.»

¹⁰ «I xa tuura nde xanin hōrōmōlingira sode dε ra, n i lima dεnnaxε. Haruna nun a xa die na e bεlεxε sa a xunyi, ¹¹ i xa na tuura kōn naxaba Alatala ya xōri hōrōmōlingira sode dε ra, n i lima dεnnaxε. ¹² I xa na tuura wuli tongo, i nde sa sērεxεbade feri naani ma i bεlεxεsole ra. Wuli naxan luxi, i xa na ifili sērεxεbade sanbunyi ma. ¹³ I na gε na ra, i xa na tuura ture tongo naxan na a furingε ma, a laare naxan a bōr̄e makotoxi, a

gunguie nun ture naxan na e ma, i xa na birin gan sereXe ra sereXeBade fari. ¹⁴ KONO a sube, a kiri, nun a xa nane, i xa nee gan taa fari ma, barima yunubi xafari sereXe na a ra.»

¹⁵ «I na ge na ra, i xa yexee kontonyi keren tongo. Haruna nun a xa die e xa e beleXe sa a xunyi, ¹⁶ i fa a kon naxaba. I xa a wuli tongo, i a ifili sereXeBade rabilinyi ma. ¹⁷ I xa na yexee kontonyi bolon a xuntunyi ra. I xa a furinge nun a sanyie maxa, i fa e malan a sube nun a xunyi fari, ¹⁸ i na birin gan sereXeBade fari. SereXe gan daaxi nan na ki Alatala be, naxan nafan Alatala ma.»

¹⁹ «I na ge na singe ra, i xa na yexee kontonyi firin nde tongo. Haruna nun a xa die na e beleXe sa a xunyi ma, ²⁰ i xa a kon naxaba. I xa na wuli tongo, i nde sa Haruna nun a xa die yirefanyi tuli kirie ma, e yirefanyi beleXe, nun sankurae ma. Wuli naxan luxi, i xa na ifili sereXeBade rabilinyi. ²¹ I xa wuli nde tongo sereXeBade fari, a nun ture nde naxan nawalixi mixi tife sereXedube ra, i xa nee kasan Haruna, a xa die, nun e xa dugie ma. Na kui Haruna nun a xa die bara ti sereXedube ra, e xa dugie fan bara findi sereXedube dugie ra.»

²² «I xa yexee kontonyi ture tongo, a nun a xuli, a ture naxan na a furinge ma, a laare naxan a bone makotoxi, a gunguie nun ture naxan e makotoxi, a nun a yirefanyi tabe, barima sereXe na a ra naxan a niyama mixi xa ti sereXedube wali ra. ²³ I xa na debe tongo taami lebinitare na naxan kui naxan fixi Alatala ma. Na kui i xa taami digilixi keren tongo, a nun taami lebinitare ture masunbuxi naxan na, nun taami lebinitare xunxuri nde, ²⁴ i xa nee sa Haruna nun a xa die beleXe, i nee lintan Alatala ya i sereXe ra. ²⁵ Na dangi xanbi, i xa e ba e beleXe, i e sa sereXe gan daaxi fari sereXeBade. SereXe ganxi na a ra naxan nafan Alatala ma.»

²⁶ «I xa yexee kontonyi kanke tongo, naxan baxi Haruna be, i a lintan Alatala ya i sereXe ra, a xa findi i gbe ra. ²⁷ Na kanke nun na tabe i naxan lintanxi Alatala ya i sereXe ra sereXedube tife xa fe ra, ²⁸ nee bara findi Haruna nun a xa die gbe ra. Serye nan na ki Isirayilakae be naxan mu kanama abadan. E lan ne e xa na moli ba e xa xanunteya sereXe birin ma, e a fi Alatala ma.»

²⁹ «Haruna na faxesa, a xa sereXedube sose radangima a xa die nan ma. E ti temui na wali ra, e xa e ragoro e ma. ³⁰ Haruna xa di naxan findima a naxa ra na nan fama na dugie ragorode a ma xi solofere bun ma, beenun a xa so yire seniyenxi hromolingira kui, n i lima dennaxe, sereXedube wali rabafe ra.»

³¹ «Yexee kontonyi naxan baxi sereXe ra, Haruna findixi sereXedube ra temui naxe, i xa na sube jin yire nde naxan seniyenxi. ³² Na sube nun na taami naxan na debe kui, Haruna nun a xa die xa na don hromolingira sode de ra, n i lima dennaxe. ³³ E keren xa na yunubi xafari sereXe don, sereXe naxan ba e be e ti laxe sereXedube ra. A mu lanma mixi gbete xa na don, barima se seniyenxi nan a ra. ³⁴ Xa na sereXe sube nun taami nde sa lu han gesege, i xa a gan te xora. A mu donma, barima se seniyenxi nan a ra.»

³⁵ «I xa n ma yaamarie rabatu Haruna nun a xa die xa fe ra na xi solofere bun ma e tima sereXedube ra temui naxe. ³⁶ I xa tuura keren ba laxe yo laxe yunubi xafari sereXe ra. Na nan a toma sereXeBade fan seniyenma. Na xanbi i xa ture ifili sereXeBade fari, alako a xa findi yire sugandixi ra. ³⁷ I xa na wali raba xi solofere bun ma, alako sereXeBade xa seniyen, a man xa mixi rasenyen naxan dinma a ra.»

³⁸ «Laxe yo laxe a lanma i xa yexee firin ba sereXe ra sereXeBade fari, naxee bara ne keren soto. Na xa raba kudei. ³⁹ A singe xa ba gesege, boore xa ba ke so temui. ⁴⁰ I na na yexee singe ba, i xa farin konkoronyi suuli, oliwi ture litiri keren, nun weni litiri keren sa na fari. ⁴¹ I na na yexee firin nde ba ke so temui, i xa sansi bogi nde nun weni sa a fari alo gesege daaxi. I xa nee ba sereXe gan daaxi ra, naxan nafan Alatala ma. ⁴² SereXe gan daaxi moli nan a ra, i bonsa lanma a xa naxan ba n tan Alatala be abadan. A bama hromolingira sode de nan na n tan Alatala ya xori, n wo lima dennaxe, n woyenma wo be dennaxe.»

⁴³ «N nan n yETE masenma Isirayilakae BE MENNI n ma NORÉ kui, naxan MENNI rasENIYENma. ⁴⁴ N nan n ma HOROMOLINGIRA nun n ma SEREXEBade rasENIYENma nE, n i lima DENNAXE. N Haruna nun a xa die rasENIYENma nE, alako e xa n ma SEREXEDUBE wali raba. ⁴⁵ N sabatima nE Isirayilakae tagi, n man findima nE e Marigi Ala ra. ⁴⁶ Na kui e a kolonma nE n tan nan Alatala ra, e Marigi Ala, naxan e ramini Misira BOXI ra, alako n xa sabati e tagi. Alatala nan n tan na, e Marigi Ala.»

30

Surayi SEREXEBade, Isirayilakae xunsare,

HOROMOLINGIRA ye, ture, nun labunde

¹ «I xa surayi SEREXEBade yailan kasiya wuri ra. ² A xa kuya NONGON keren, a igbo NONGON keren, a ite NONGON firin. Feri naani xa lu a tuxuie ra, e nun SEREXEBade findixi se keren nan na. ³ I xa na SEREXEBade birin maso XEMA xinde ra, a fari, a SEETIE, a ferie, nun a DE KIRI. ⁴ I xa suxuse digilinxi firin yailan XEMA ra SEREXEBade SEETI firinyie ma a DE KIRI labe ra, wuri kuyee soma naxee kui a xaninfe ra. ⁵ I xa na wurie yailan kasiya wuri ra, i fa XEMA maso e ma. ⁶ Na surayi SEREXEBade xa DOXO dugi ya ra naxan na saate kankira ya ra, yunubi xunsare yire DOXOXI naxan fari, n mixi lima DENNAXE. ⁷ Haruna xa surayi xiri JOXUNME gan MENNI GESEGE birin, a FENTENma lanpuie ma TEMUI naxE. ⁸ A man xa na MOOLI raba KOE so TEMUI. Surayi nan a ra, naxan lanma a xa gan waxati birin Alatala ya XORI. SERIYE na a ra wo BONSOE BE naxan mu kanama abadan. ⁹ Wo naxa sese ba na SEREXEBade fari bafe surayi SENIYENXI ra. Wo naxa surayi SENIYENTARE ba, wo naxa SEREXE gan daaxi ba, wo naxa sansi SEREXE ba, wo naxa WENI xa na mu a ra ture ba MENNI. ¹⁰ NE yo JE Haruna xa yunubi xafari SEREXE wuli nde tongo, a a maso surayi SEREXEBade ferie ma, alako e fan xa SENIYEN. SERIYE nan a ra i BONSOE lanma a xa naxan naba abadan. Na SEREXEBade findixi se SENIYENXI nan na Alatala BE.»

¹¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa BE: ¹² «I na Isirayilakae KONTI LOXOE naxE, birin xa a xunsare fi Alatala ma. Na nan a ra, mankanE yo mu e lima na KONTI tife xa fe ra. ¹³ Mixi naxan birin KONTIMA, e xa gbeti giramu senni fi Alatala ma. Na xa maniya HOROMOLINGIRA SERIYE ki ma. ¹⁴ Mixi naxan birin simaya bara JE MOXOREN li, a xa a xunsare fi Alatala ma. ¹⁵ Banna mu se sama na giramu senni xun ma, misikiine fan mu nde bama na giramu senni ra. Birin xa na fi Alatala ma e xunsare ra. ¹⁶ Isirayilakae na na gbeti so i yi ra, i xa a rawali HOROMOLINGIRA yailanfe ra, n i lima DENNAXE, alako n xa ratu a ma Isirayilakae naxan fixi e xunsare ra.»

¹⁷ Na dangi xanbi Alatala naxa yi masenyi ti Munsa BE. ¹⁸ «I xa HOROMOLINGIRA ye sase xungbe yailan wure gbeeli ra, a nun a DOXOSE. I xa na DOXO HOROMOLINGIRA nun SEREXEBade tagi, i fa marasENIYEN ye sa a kui, ¹⁹ Haruna nun a xa die naxan nawalima e BELEXEE nun e sanyie maxafe ra. ²⁰ Beenun e xa so HOROMOLINGIRA kui, n wo lima DENNAXE, a lanma e xa e BELEXEE nun e sanyie maxa na ye ra, alako e naxa faxa. Beenun e xa e makORE SEREXEBade ra SEREXE gan daaxi bafe Alatala BE, ²¹ a lanma e xa e BELEXEE nun e sanyie maxa na ye ra, alako e naxa faxa. SERIYE nan na ra e BONSOE birin BE naxan mu kanama abadan.»

²² Alatala naxa a masen Munsa BE, ²³ «I xa se xiri JOXUNME fanyie tongo, alO wuri wa ye naxan xili miri kilo suuli, wuri fUPI naxan xili sinamon kilo firin nun a tagi, kale nde kilo firin nun a tagi naxan xiri JOXUN, ²⁴ kasiya wuri fUPI kilo suuli, nun oliwi ture litiri senni. ²⁵ I xa na birin yailan ture SENIYENXI ra naxan nawalima SEREXEDUBE tife ra. Na wali xa raba a fanyi ra a raba ki ma.»

²⁶ «I man xa na ture rawali HOROMOLINGIRA nun saate kankira rasENIYENfe ra, n wo lima DENNAXE, ²⁷ a nun HOROMOLINGIRA teebili, a yirabasee, lanpui DOXOSE, a yirabasee, surayi SEREXEBade, ²⁸ SEREXEBade xungbe, a yirabasee, HOROMOLINGIRA ye sase xungbe, nun a DOXOSE. ²⁹ I xa na ture SENIYENXI rawali na birin nasENIYENfe ra. Mixi naxee dinma nee ra, e SENIYENma nE. ³⁰ I xa na ture SENIYENXI rawali Haruna nun a xa die tife n ma SEREXEDUBE ra.»

³¹ «I xa a fala Isirayilakae be a na ture findixi ture seniyenxi nan na wo bõnsõe be abadan. ³² Wo naxa a sa mixi fate ma, wo naxa na ture mooli yailan wali gbete xa fe ra. Ture seniyenxi nan a ra wo be. ³³ Mixi yo naxan na na ture mooli rafala, a a sa mixi seniyentare ma, na kanyi bama ne jama ya ma.»

³⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, «I xa se xiri joxunmee tongo, alo sitakite, onixi, nun galibanon. I xa e masunbu surayi fanyi ra, e xasabi birin xa lan. ³⁵ Na findima surayi ra naxan xiri joxun ki fanyi ra. Foxe di xa sa a ma. Surayi seniyenxi nan a ra. ³⁶ I xa na surayi findi fupi ra i naxan sama saatẽ kankira ya ra hõromõlingira kui n i lima dennaxe. Se seniyenxi na a ra wo be. ³⁷ Wo naxa yi surayi mooli rafala wo yete be. Se seniyenxi na a ra, wo naxan nawalima Alatala gbansan be. ³⁸ Mixi yo naxan na na mooli rafalama a yete be a xa na xiri rame, na kanyi kerima ne a xa jama ya ma.»

31

Hõromõlingira walikẽe

nun malabui loxoẽe binyafe

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, ² «I xa a kolon n bara Uri xa di Besaleli sugandi, Xuru xa mamadi, naxan fatanxi Yuda bõnsõe ra. ³ N bara xaxili fanyi fi a ma naxan fatanxi n tan na, alako a xa wali birin naba ki kolon lonni fanyi ra, ⁴ a xa no wali tode a xaxili kui beenun a xa raba, a xa no xema, gbeti, nun wure gbeeli rawalide, ⁵ a xa no gemẽ fanyi masolide a fa a rabilinyi yailan, a xa no kamuderiya nun wali gbeteẽe rabade.»

⁶ «N bara Oholiyabu Axisamaki xa di so a yi ra, naxan fatanxi Dana bõnsõe ra, a xa a mali. N bara xaxili fanyi fi mixie ma, naxee fata walide, alako e xa no n ma yaamari birin nabade, ⁷ alo hõromõlingira n adamadi lima dennaxe, saatẽ kankira, a derakote naxan findixi xunsare yire ra, nun hõromõlingira yirabase birin, ⁸ teebili, teebili yirabasee, lanpui doxoẽe xema daaxi, lanpui yirabasee, surayi serexebade, ⁹ serexebade xungbe nun a xa yirabasee, ye sase xungbe nun a doxoẽe, ¹⁰ serexedube sose seniyenxie Haruna nun a xa die be, ¹¹ ture seniyenxi, nun surayi naxan ganma hõromõlingira kui. E xa a birin yailan n ma yaamari ki ma.»

¹² Alatala naxa a masen Munsa be, ¹³ «A fala Isirayilakae be a e xa e jengi sa n ma malabui loxoẽe xõn ma, barima nee findima tonxuma ra won tagi abadan, alako wo xa a kolon a n tan nan na Alatala ra naxan wo rasenyenma. ¹⁴ Wo xa wo jengi sa malabui loxoẽe xõn ma, barima a seniyen wo tan be. Xa naxan mu a binya, a lan ne na kanyi xa faxe. Mixi naxan walima malabui loxoẽe, na kanyi xa keri n ma jama ya ma. ¹⁵ Xi senni na wo yi ra walife ra, kõnõ a xi solofere nde findima malabui loxoẽe nan na, naxan fima Alatala ma. Mixi naxan walima na loxoẽe, na kanyi xa faxe. ¹⁶ Isirayilakae xa e jengi sa malabui loxoẽe xõn ma, e a rabatu waxati birin. Saatẽ na a ra naxan mu kanama abadan. ¹⁷ A findima tonxuma nan na, n tan nun Isirayilakae tagi temui birin, barima n tan Alatala, n koore nun bõxi daaxi xi senni nan bun ma, kõnõ a xi solofere nde, n naxa wali dan, n nan n malabu.»

¹⁸ Alatala to ge masenyi tide Munsa be Turusinina geya fari, a naxa gemẽ walaxe firin so a yi ra seede ra, a xa yaamarie nu sebexi naxee ma a belaxe sole ra.

32

Ninge kuye xema daaxi

¹ Isirayilakae to a to, Munsa bara bu geya fari, jama naxa e malan Haruna yire, e fa a fala a be, «I xa kuye yailan naxan tima muxu ya ra. Munsa naxan muxu raminixi Misira bõxi ra, muxu mu a kolon fe naxan a sotoxi geya fari.» ² Haruna naxa e yaabi, «Langa xema daaxi naxan birin na wo xa ginẽe nun wo xa die tulie ra, wo fa e birin na n xõn ma.» ³ Isirayila jama birin naxa e xa langa xema daaxie ba e tulie ra, e fa e so Haruna yi ra. ⁴ Haruna naxa na xema raxunu, a ninge kuye daaxi yailan a ra. A to ge na ra, e naxa a fala e xui itexi ra, «Isirayilakae, won ma ala nan ya naxan won naminixi Misira

bɔxi kui.» ⁵ Haruna to na to, a naxa serexebade yailan na ninge kuye daaxi ya ra, a fa a fala a xui itexi ra, «Tina, xulunyi tima ne Alatala be.» ⁶ Na kuye iba, e naxa keli subaxe ma, e serexe gan daaxi nun xanunteya serexe ba. Mixie naxa e dege, e minsee min, e fa e waxonfe raba.

⁷ Na temui Alatala naxa a masen Munsa be, «I xa goro nama yire, barima i naxee namini Misira bɔxi kui, e bara fe kana a jaaxi ra. ⁸ E bara n ma kira bejin yi ikorexi ra, e bara ninge kuye daaxi yailan wure raxunuxi ra, e na batu, e serexe ba a be, e a fala, «Isirayilakae, won ma ala nan ya naxan won naminixi Misira bɔxi kui.» ⁹ N tan Alatala n xa a masen i be, yi nama, nama xurutare na a ra. ¹⁰ Won naxan nabama, a lu n xa e sonto n ma xone kui, kono i tan, i xa makuya e ra, n xa i findi si xungbe ra.»

¹¹ Na kui Munsa naxa Alatala maxandi, «Alatala, munfe ra i wama xonofe i xa nama ma, i senbe naxan naminixi Misira bɔxi ra? ¹² Xa i na raba, Misirakae fama a falade a i yi nama raminixi Misira bɔxi kui ne alako i xa e faxe geyae fari, e xa fe xa jon dunija. N bara i maxandi, i bone magoro, n Marigi. I naxa yi nama sonto. ¹³ I ratu i xa konyie Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila ma, i kalixi naxee ra, a falafe ra, «N wo bɔnsɔe rawuyama ne alɔ tunbui naxee na koore ma. N bɔxi fima wo bɔnsɔe ma ke ra naxan mu bama wo yi ra abadan.» ¹⁴ Na temui Alatala bone naxa goro, a mu a xa nama sonto soton.

¹⁵ Munsa naxa goro geya fari na seede walaxe firinyie suxuxi a yi ra, sebeli tixi nee seeti firinyi ma. ¹⁶ Ala nan na walaxe yailan, a sebeli masoli e ma.

¹⁷ Yosuwe to nama xui itexi me, a naxa a fala Munsa be, «N xui nde mema nama yire naxan luxi alɔ gere so xui.» ¹⁸ Munsa naxa a yaabi, «Gere geenife xui mu ya, gere loosife xui fan mu a ra. N xulunyi xui nan mema.»

¹⁹ E to makore nama ra, Munsa naxa mixie to fare boron na kuye yire. A bone naxa te han a fa walaxe woli bɔxi ma geya sanbunyi, e naxa kana. ²⁰ A naxa e xa ninge kuye daaxi woli te xora, a gan han a findi xube ra. A naxa na te xube sa ye xora, a na fi Isirayilakae ma, e xa a min. ²¹ A naxa fa Haruna maxarin, «Yi nama munse rabaxi i ra, naxan a niyaxi i xa e ti yi yunubi xungbe ra?» ²² Haruna naxa a yaabi, «N marigi, i naxa xono n ma! I a kolon yi nama birama fe kobi foxo ra ki naxe. ²³ E tan nan a falaxi n be, «I xa kuye yailan naxan tima muxu ya ra. Munsa naxan muxu raminixi Misira bɔxi ra, muxu mu a kolon fe naxan a sotoxi geya fari.» ²⁴ N naxa a fala e be, «Wo xa fa wo xa xema ra.» E to fa na xema ra, n naxa a woli te xora, yi ninge kuye daaxi fa mini.»

²⁵ Munsa naxa a kolon Haruna nama luxi ne e xa e waxonfe raba. Na nu wama findife yaagi ra Isirayilakae be e yaxuie mabiri. ²⁶ Munsa naxa sa ti e xa yonkinde sode de ra, a fa a fala a xui itexi ra, «Naxee na Alatala be, wo xa fa n yire.» Lewi bɔnsɔe birin naxa e malan Munsa xanbi ra. ²⁷ A naxa a fala e be, «Isirayila Marigi Alatala bara wo yamari wo birin xa wo xa santidegema tongo, wo fa wo ngaxakerenyi birin faxe, a nun wo booree nun wo doxo booree naxee bara lu yi fe kui.» ²⁸ Na loxe Lewi bɔnsɔe naxa Munsa xa yaamari suxu, e fa Isirayilaka mixi wulu saxan faxe. ²⁹ Munsa naxa a fala e be, «To wo bara Alatala waxonfe raba wo ngaxakerenyie faxafe. Ala xa baraka sa wo xa fe ma.»

³⁰ Na kuye iba, Munsa naxa a fala nama be, «Wo bara yunubi xungbe raba. N xa gbilen Alatala yire geya fari, alako n xa a mayandi wo xa yunubi xafarife ra.» ³¹ Munsa naxa siga Alatala yire, a a fala a be, «Alatala, n bara i maxandi yi nama be. E bara yunubi xungbe raba kuye yailanfe xema ra. ³² N bara i maxandi, i xa dije e ma. Yandi, xa na mu a ra, i xa n xili ba e joxe ra kisi kitaabui kui, i naxan sebexi.» ³³ Alatala naxa a yaabi, «Ade, n mixie nan xili bama n ma kisi kitaabui kui naxee yunubi rabaxi n na. ³⁴ Yakosi, siga, i xa nama xanin n dennaxe masenxi i be. N ma maleke tima i ya ra sinden, kono kiiti loxe na fa, e e xa yunubie sare fima ne.» ³⁵ Alatala Isirayilakae raton ne, barima e a fala ne Haruna be, a xa ninge kuye daaxi yailan e be xema ra.

¹ Alatala naxa a masen Munsu be, «Wo nun jama i naxan naminixi Misira boxi kui, wo xa siga n dennaxe laayidixi Ibrahima, Isiyaga, nun Yaxuba be kali ra, a falafe ra n na fima e bonsode ma. ² N maleke tima ne wo ya ra. N Kanaankae, Amorikae, Xitikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae kerima ne ³ na boxi ma, xijne nun kumi xelama dennaxe. Konon n tan mu sigama naa wo foxo ra, xa na mu a ra n wo sontoma ne kira xon ma, barima jama xurutare nan wo ra.»

⁴ Nama to na masenyi xoxoxe me, e naxa sunnun. Mixi yo mu a raxunmasee so a ma. ⁵ Alatala naxa a masen Munsu be, «I xa a fala Isirayilakae be, «Xurutaree nan wo ra. Xa n bira wo foxo ra, n wo sontoma ne. Wo xa wo fate raxunmasee birin ba wo ma, n xa a mato n wo xa fe suxuma ki naxe.» ⁶ Na kui e to keli Xorebe geya yire, e naxa e xa xunmasee ba e ma.

⁷ Munsu nu kiri banxi tongoma, a nu a ti Isirayilakae xa yonkinde fari ma. A naxa na xili sa Ala Maxandi yire. Menni mixi nu noma maxorinyi tide Alatala ma. ⁸ Munsu to nu minima sigafe ra na banxi kui, jama birin nu kelima ne, e ti e xa naade ra, e ya ti Munsu ra han a so na kui. ⁹ Munsu na ge sode na banxi kui, nuxui nu goroma na naade ra, Alatala fa sumun a be. ¹⁰ Isirayilakae to nu na nuxui toma na banxi sode de ma, e nu luma e mafelen na boxi ma e xonyi naade ra. ¹¹ Alatala nu woyenma Munsu be e boore ya i, alo mixi woyenma a boore be ki naxe. Sumunyi dangi xanbi, Munsu nu gbilenma jama yire, konon a malima Yosuwe, Nun xa di, na tan mu nu kelima na banxi kui.

¹² Munsu naxa a masen Alatala be, «N Marigi i bara n yamari n xa ti yi jama ya ra, konon i mu a masenxi n be i naxan xema muxu matife ra. I bara a fala n be, «N tan nan i sugandixi, i bara n kenen.» ¹³ N bara i maxandi, xa n i kenexi, i xa i waxonfe masen n be, alako n xa i kolon yati, n man xa i xa hinne soto. I xa a kolon, yi si findixi i xa jama nan na.»

¹⁴ Alatala naxa a yaabi, «N tan yati wo matima ne, n xa bojesa fi wo ma.» ¹⁵ Munsu naxa a masen a be, «Xa i tan yati mu muxu matima naa, i naxa a lu muxu xa keli be. ¹⁶ Munse noma a masende duniya be a muxu bara i kenen, xa i mu na muxu foxo ra? Na kui xa i na muxu foxo ra, e noma a kolonde i bara n tan nun i xa jama sugandi duniya si birin ya ma.» ¹⁷ Alatala naxa Munsu yaabi, «I naxan falaxi, n a rabama ne, barima i bara n kenen. N tan nan i sugandixi yati.»

¹⁸ Na dangi xanbi Munsu naxa Ala maxandi, «I xa i xa nore masen n be.» ¹⁹ Alatala naxa a yaabi, «N fama n ma fanyi birin masende i be. N tan Alatala, n man fama n xili yati falade i be. N hinne mixi ra, n wama hinnefe naxan na. N kinikinima mixi ma, n wama kinikinife naxan ma. ²⁰ Konon i mu noma n yatagi tan tode, barima adamadi yo mu noma n yatagi tode, a mu faxes.»

²¹ Alatala naxa a masen a be, «Fanye nde nan be n fe ma. I xa ti naa. ²² N ne dangima n ma nore kui, n i naxunma fonne kui, n fa i ya makoto n belexe ra han n gema dangide temui naxe. ²³ Na temui n fama n belexe bade i ya ma, alako i xa no n kobe tode fa, konon i mu noma n yatagi tan tode.»

34

Seriye walaxe neene

¹ Alatala naxa a masen Munsu be, «Walaxe firin masoli gema ra, naxee maniya na singee ra i naxee kana. N xa sebeli ti e ma, alo sebeli naxan nu tixi na booree ma. ² I xa kurun tina gesege tefe ra Turusinina geya fari i n lima dennaxe. ³ I naxa fa mixi yo ra, mixi yo naxa te geya ma. Hali xurusee naxa e demadon menni.»

⁴ Munsu naxa gema walaxe firin masoli alo a singee. Subaxe a naxa te Turusinina geya ma na walaxe ra, alo Alatala a yamari ki naxe. ⁵ Alatala to goro nuxui kui Munsu yire a xili masende a be, ⁶ a naxa dangi Munsu ya ra, a fa a yita a be, «N tan nan na Alatala ra. Alatala naxan kinikinima, naxan xa hinne gbo, naxan dijema ibunadama ma.

Dugutegeɲa kanyi nan n na,
n mu yanfanteya kolon.

⁷ N ma dugutegeɲa buma abadan.

N diɲema mixi xa tantanyi ma,
n mu ratuma e xa matandi ma,
n e xa yunubi xafarima.

KONON n mu nEEmuma tinxintareya ma.

N tinxintaree sare ragbilenma nE e bONSOE ma
han e tolontolonyie xa waxati.»

⁸ Munsa naxa a felen bOXi ma, ⁹ a fa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, xa n i kENEN, i xa ɲERE muxu ya ma, barima xurutare nan muxu ra. I xa diɲE muxu xa matandi ma, i xa muxu xa yunubie xafari, alako muxu xa findi i xa ɲama yati nan na.»

¹⁰ Alatala naxa a yaabi, «N xa saatE tongo wo bE. N fama nE kaabanakoe rabade wo ya ma, naxee singe mu nu raba duniɲa kui. Si birin kaabama nE Alatala xa wali magaaxuxie ma, n naxee rabama i tan saabui ra. ¹¹ Wo ɲEngi sa n ma yaamari xON ma n naxan falama wo bE to. N fama nE Amorikae, Kanaankae, Xitikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae keride wo ya ra. ¹² Wo na so na, wo nun e tan naxa saatE yo xiri, xa na mu a ra e findima gantanyi nan na wo bE. ¹³ A lanma wo xa e xa sERExEbadee rabira, wo xa e xa gEME tONxumae kana, wo xa e xa kuyee masolixie masege. ¹⁴ Wo naxa wo magoro ala gbETE bun ma, barima n tan naxan xili Alatala, n mu wama n firin nde xON. ¹⁵ Wo naxa saatE xiri wo nun na bOXikae ra, alako wo naxa n yanfa, wo fa e xa alae xa sERExE don e wo xilima lande naxee ma. ¹⁶ Wo naxa mENni ginEE fen wo xa die bE, alako e naxa a niya wo xa die xa e xa alae batu. ¹⁷ Wo naxa ala gbETE yailan wure raxunuxi ra.»

¹⁸ «Wo xa Taami LEbinitare Sali raba. Xi solofere bun ma Abiba kike ra, wo xa taami LEbinitare gbansan don, alO n wo yamarixi ki naxE. Wo xa ratu a ma a n wo raminixi Misira bOXi kui na kike nan na.»

¹⁹ «N gbe nan di xEME singe birin na, a findi mixi ra, a findi xuruse ra wo xa gOORE kui alO ninge, yEXEE, xa na mu a ra si. ²⁰ Wo xa sofale xa di singe xun sara yEXEE xa na mu a ra si ra. Xa wo mu tin na ra, wo xa na sofale kONYi gira. Wo xa di xEME singe birin xun sara. Wo naxa wo makORE n na wo bELEXE igeli ra.»

²¹ «Wo xa wali xi senni lOXunyi kui, kONON a xi solofere nde, wo xa wo malabu. Hali a findi xE buxa nun xE xaba tEmui nan na, wo xa na sERiyE suxu.»

²² «Wo xa LOXunyi Sali raba Ala tantufe ra wo mENgi singe xabama tEmui naxE, a nun wo xE xabama tEmui naxE ɲE ɲONYi. ²³ ɲE keren kui, xEME birin xa fa sali raba ra Isirayila Marigi Alatala ya xORI sanya saxan. ²⁴ Na waxati saxanyi kui, n mu tinma si yo xa fa wo xa bOXi ba wo yi ra. N a niyama nE wo xa nO e ra, wo fa nde sa wo xa bOXi xa gboe xun ma.»

²⁵ «Wo naxa fa xuruse sERExE ra n xON ma, taami lEbini daaxi biraxi a fOXO ra. Wo na gE Sayamaleke Dangi Sali sERExE donde, wo naxa na sube dONxOE raxi yE i. ²⁶ Wo xa wo xa sansi bogi fisamante singee ba sERExE ra wo Marigi Alatala xa hOROMolingira kui. Wo naxa si yORE ɲin a nga xiɲE ye ra.»

²⁷ Alatala naxa a masen Munsa bE, «I xa yi yaamarie sebe, barima nee findixi saatE nan na n nun Isirayila ɲama tagi.» ²⁸ Munsa naxa lu Alatala yire xi tongo naani. KOE nun yanyi a mu sese don, a mu sese min. Na waxati Alatala naxa na sERiyE fu sebe gEME walaxEE ma, naxee findixi saatE masenyi ra.

²⁹ Munsa naxa goro Turusinina geya fari, walaxE firin suxuxi a yi ra, naxee findixi saatE masenyi ra. Munsa mu nu a kolon a yatagi nu bara nORON a tan nun Ala xa sumunyi saabui ra. ³⁰ Haruna nun Isirayilakae to nORE to Munsa yatagi ma, e mu suusa e makOREde a ra. ³¹ Munsa naxa Haruna nun ɲama kuntigie xili, e fa lu yire keren. ³² E to gE wOyende, Isirayila ɲama birin naxa fa e tuli matide Alatala xa yaamari ra, a naxan masenxi Munsa bE Turusinina geya fari. ³³ Munsa to gE na falade, a naxa mafelenyi dusu a yatagi xun na. ³⁴ A nu so kiri banxi kui maxORinyi tide Alatala ma, a nu mafelenyi bama a yatagi ma. A na mini tEmui naxE, a Ala xa yaamari radangi Isirayila ɲama ma. ³⁵ Isirayilakae nu a

toma Munsa yatagi nu nOROXI ki naxE. A na gE na masenyi ra, a man a xa mafelenyi dusu a xun na, han a gbilen tEmui Alatala yire.

35

Ala xa yaamarie hOROMolingira tife xa fe ra

¹ Munsa naxa Isirayila nama birin malan, a a fala e bE, «Alatala xa yaamarie nan ya: ² Wo xa wali xi senni lOXunyi kui, kONO a xi solofere nde wo xa wo malabu. LOXOE sugandixi na a ra Alatala bE. Mixi yo naxan wali suxuma na lOXOE, a lanma na kanyi xa faxa. ³ Wo naxa tE yo radEXE wo xa banxi kui malabui lOXOE.»

⁴ Munsa man naxa a masen Isirayila nama birin bE, «Alatala xa yaamarie nan ya: ⁵ Wo xa hadiya ba Alatala bE. Mixi naxan na a nAnige a xa hadiya ba, alO xEEmA, gbeti, nun wure gbeeli, ⁶ gEsE gErE daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli, suwa dugi, nun gEsE naxan yailanxi si xabe ra, ⁷ yEXEE kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli ra, peremui kirie, nun kasiya wuri, ⁸ lanpui ture, labundE naxan masunbuma ture ra, surayi xiri nOXunmE naxan ganma, ⁹ onixi gEmE, nun gEmE tofanyi naxee sama sEREXEdubE xa donma kuye nun a xa donma kanke raxunmase ma.»

¹⁰ «Wali kolonyie naxee na wo ya ma, e xa fa yi see yailande alO Alatala a yamarixi ki naxE:

¹¹ hOROMolingira dugie,

a xun makoto see,

a suxusee,

a xebenyie,

a wurie nun e sanbunyiie,

¹² a nun saatE kankira,

a wuri kuyee,

a dERakote,

a nun dugi naxan gbakuma a ya ra,

¹³ hOROMolingira teebili,

a wuri kuyee,

a yirabase,

nun taami naxee bama Alatala bE sEREXE ra,

¹⁴ hOROMolingira lanpui dOXOSE,

a yirabasee,

a lanpuie,

nun ture naxan sama a kui,

¹⁵ surayi sEREXEbade,

a wuri kuyee,

nun ture sENiyENxi,

labundE gan daaxi,

a nun dugi naxan gbakuma hOROMolingira sode dE ra,

¹⁶ sEREXEbade xungbe,

a sube ganse wure gbeeli daaxi,

a wuri kuyee,

a yirabase,

nun hOROMolingira ye sase xungbe

nun a dOXOSE,

¹⁷ hOROMolingira tEtE xa dugie,

a wurie,

nun e sanbunyiie,

a nun dugi naxan gbakuma tEtE sode dE ra,

¹⁸ hOROMolingira maxirisee,

tEtE maxirisee,

nun e xa luutie,

¹⁹ a nun sEREXEdubE sosee Haruna nun a xa die bE.»

²⁰ Isirayila jama naxa keli Munsa xun ma. ²¹ Mixi naxee a jnanige, nee naxa fa e xa hadiya ra Alatala be a xa hɔrɔmɔlingira tife ra, Ala e lima dennaxe, a nun serexedube sosee seniyenxie yailanfe ra. ²² Xeme nun ginε naxee a jnanigexi, e naxa fa xunmase xema daaxie ra, alɔ tulirasoe, xurunde, kɔnyi magorosee, belexerasoe, a nun xunmase gbete naxee yailanxi xema ra. E naxa na birin fi Alatala ma serexe ra. ²³ Geε geε daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli, suwa dugie, geε naxan yailanxi si xabe ra, yexee kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli ra, nun peremui kirie nu na naxee yi ra, nee naxa fa e ra. ²⁴ Mixi naxee nu a jnanigexi, nee naxa fa gbete nun wure gbeeli hadiya ra Alatala be. Kasiya wuri kanyie naxa fa na wuri ra hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra. ²⁵ Ginε naxan birin fata dugi sɔxɔde, e naxa dugie sɔxɔ e belexe ra, e fa nee ra: dugi geε daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli. E naxa fa suwa dugi ra. ²⁶ Ginε naxan birin fata, e a jnanige, e naxa geε yailan si xabe ra. ²⁷ Nama kuntigie naxa fa onixi gemε nun gemε tofanyi gbete ra, naxee sama serexedube xa donma kuye nun a xa donma kanke raxunmase ra. ²⁸ E naxa fa labunde nun ture ra hɔrɔmɔlingira lanpui be, a nun ture seniyenxi nun labunde gan daaxi gbete. ²⁹ Isirayilaka birin naxee a jnanigexi e bɔɔe kui, xeme nun ginε, nee naxa fa hadiya ra Alatala xɔn ma, alako Munsa xa wali raba Alatala a yamarixi naxan na.

³⁰ Munsa naxa a masen Isirayilakae be, «Wo a kolon, Alatala bara Besaleli Uri xa di sugandi, Xuru xa mamadi naxan fatanxi Yuda bɔnsɔe ra. ³¹ Alatala bara xaxili fanyi fi a ma, alako a xa wali birin naba ki kolon lɔnni fanyi ra, ³² a xa nɔ wali tode a xaxili kui beenun a xa raba, a xa nɔ xema, gbete, nun wure gbeeli rawalide, ³³ a xa nɔ gemε fanyi masolide a fa a rabilinyi yailan, a xa nɔ kamuderiɔa nun wali gbete rabade. ³⁴ Ala bara a niya Besaleli xa nɔ mixi gbete matinkande a xa wali ra. Ala bara na niya Oholiyabu Axisamaki xa di fan be, naxan fatanxi Dana bɔnsɔe ra. ³⁵ Ala bara e mali alako e xa fata wali birin na, alɔ gemε nun wuri masolife, pirinti rabafe, suwa dugi sɔxɔfe geε geε daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra, a nun wali birin e naxan toma e xaxili kui.»

36

Besaleli nun Oholiyabu xa wali

¹ Besaleli, Oholiyabu, nun wali fanyi rabae, Alatala bara xaxili fanyi fi naxee ma, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali birin naba ki kolon lɔnni fanyi ra, nee wali suxu nε alɔ Alatala a yamari ki naxe. ² Munsa naxa Besaleli, Oholiyabu, nun wali fanyi rabae xili, Alatala bara xaxili fanyi fi naxee ma, naxee nu bara a jnanige e xa na wali raba. ³ Munsa naxa hadiya birin so e yi ra, Isirayilakae naxee baxi serexe jnanigexi ra e xa hɔrɔmɔlingira tife xa fe ra. Geεsege yo geεsege, e nu hadiya gbete sɔtɔma. ⁴ Na wali fanyi rabae naxa keli e xa walie de i, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali gbansan naba. ⁵ E naxa a fala Munsa be, «Nama fama hadiya naxee ra, a gbo wali be, Alatala naxan yamarixi.» ⁶ Na kui Munsa naxa yaamari fi, yi xibaaru xa rayensen yonkinde kui, «Mixi naxa wali sɔnɔn hadiya xa fe ra, naxan bama hɔrɔmɔlingira tife ra.» Nama naxa na xui rabatu, e mu fa na hadiya mɔɔli ra sɔnɔn. ⁷ Se naxee nu bara ba, nee nu nɔma wali rapɔnde a fanyi ra.

⁸ Wali fanyi rabae naxa hɔrɔmɔlingira ti suwa dugi fu ra, a geε daaxi, a bulu daaxi, nun a gbeeli. E malekeε sawure masɔxɔ a ma a tofan ki ma. ⁹ Dugi birin kuya nɔngɔn mɔxɔɔɔn nun solomasaxan, e igbo nɔngɔn naani. E kuye nun e igboya lan. ¹⁰ E dugi suuli dege e boore ra, e dugi suuli gbete fan dege e boore ra. Na kui na dugi fu bara findi dugi firin na. ¹¹ E geε geε daaxi dege na dugi singe de kiri ma, a nun na dugi firin nde de kiri ma. ¹² E geε tongo suuli dege na firinyi de kiri ma alako e birin xa lan e boore ma. ¹³ E suxuse tongo suuli yailan xema ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na suxuse ra. Na nan a niya hɔrɔmɔlingira findi dugi keren na.

¹⁴ E dugi fu nun keren sɔxɔ si xabe ra, naxee Ala xa hɔrɔmɔlingira makotoma. ¹⁵ Dugi keren kuya nɔngɔn tongo saxan, a igbo nɔngɔn naani. Na dugi fu nun kerenyi birin lan nε. ¹⁶ E dugi suuli dege e boore ra, e findi dugi keren na. Na dugi senni naxee luxi, e fan dege e boore ra. ¹⁷ E geε tongo suuli dege na dugi singe ra, a nun na dugi firin nde ra. ¹⁸ E suxuse tongo suuli yailan wure gbeeli ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na suxuse

ra. Na nan a niya na birin findi dugi keren na naxan Ala xa hōrōmōlingira makotoma. ¹⁹ E makotose gbete yailan yexee kontonyi kiri ra, naxan soxi a gbeeli ra. E makotose gbete yailan peremui kiri ra.

²⁰ E kasiya wuri xaba xebenyie ra hōrōmōlingira tima naxee ra. ²¹ Kankan kuya nōngōn fu, a igbo nōngōn keren nun a tagi. ²² Suxuse firin lu hōrōmōlingira xebenyi birin ma e kafuma e boore ma naxee ra. ²³ Xebenyi mōxōrēn nan ti hōrōmōlingira yirefanyi ma. ²⁴ Sanbunyi gbeti daaxi tongo naani nan sa na xebenyi mōxōrēn bun ma, xebenyi keren, sanbunyi firin. E lu xebenyi suxusee fe ma. ²⁵ Xebenyi mōxōrēn nan ti hōrōmōlingira kōōla fan ma, ²⁶ a nun e sanbunyi gbeti daaxi tongo naani, xebenyi keren, sanbunyi firin. ²⁷ Xebenyi senni nan ti hōrōmōlingira xanbi ra sogegorode mabiri. ²⁸ E xebenyi firin yailan tuxuie be hōrōmōlingira xanbi ra, ²⁹ naxee fuge nun labe lanma e boore ma, e xiri fuge ra se digilixi ra. Na tuxui firinyi yailan na ki ne. ³⁰ Na birin lanxi xebenyi solomasaxan nan ma, a nun e sanbunyi gbeti daaxi fu nun senni, xebenyi keren, sanbunyi firin.

³¹ E wuri suuli yailan kasiya wuri ra, hōrōmōlingira xebenyie tima naxee ma. Suuli rawali sēeti ma, ³² suuli rawali boore sēeti ma, suuli rawali hōrōmōlingira xanbi ra sogegorode mabiri. ³³ Wuri naxan lu a tagi, na dangi xebenyie nan xun ma, a keli sēeti singe a sa dōxō boore ra. ³⁴ Na xebenyie, nun na wurie, nun se digilixie wuri so naxee kui, na birin maso xēema nan na.

³⁵ E suwa dugi yailan gēsē gērē daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra. Malekē sawurēe dēgē na ma, a tofan ki ma. ³⁶ A gbaku kasiya wuri naani ma naxee masoxi xēema ra, e tixi gbeti sanbunyiie ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee fan maso xēema ra.

³⁷ E suwa dugi gbete yailan gēsē gērē daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra hōrōmōlingira sode de ra. E a masōxō a fanyi ra, a xa tofan. ³⁸ E a gbaku wuri suuli ma naxee yailanxi kasiya wuri ra, e masoxi xēema ra, e tixi gbeti sanbunyiie ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee yailanxi wure gbeeli ra.

37

Saatē kankira, hōrōmōlingira teebili,

hōrōmōlingira lanpui, surayi sērēxēbade

¹ Besaleli naxa kankira yailan kasiya wuri ra. A kuya nōngōn firin nun a tagi, a igbo nōngōn keren nun a tagi, a ite nōngōn keren nun a tagi. ² A naxa a kui nun a fari maso xēema ra, a naxa a de kiri fan yailan xēema ra. ³ A naxa a suxude digilixi naani rafala xēema ra a tunxun naanie ma, firin na sēeti, firin na boore sēeti ma. ⁴ A naxa kasiya wuri firin masoli a be, a fa e maso xēema ra. ⁵ A naxa e raso na kankira suxude digilinxie kui, nee findi kankira tongose ra.

⁶ A naxa na kankira dērakote yailan xēema fanyi ra, a findi xunsare yire ra. A kuya nōngōn firin nun a tagi, a igbo nōngōn keren nun a tagi. ⁷ A naxa malekē sawurēe firin yailan xēema xabuxi ra kankira dērakote fari na sēeti firinyie ma. ⁸ Na malekē sawurēe nun na kankira dērakote findi keren na. ⁹ Na malekē sawurēe firinyie naxa ti e boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun sinxi xunsare yire.

¹⁰ A naxa teebili yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nōngōn firin, a igbo nōngōn keren, a ite nōngōn keren nun a tagi. ¹¹ A naxa xēema fanyi maso a ma, a nun a de kirie ma. ¹² A naxa xebenyi nde sa na de kirie bun ma, naxan igbo suxui keren a nun a tagi. A naxa xēema sa na fan de kirie ma. ¹³ A naxa a suxude digilixi naani rafala xēema ra a tunxun naanie ma, naxee ilanma a sanyie ra. ¹⁴ E nu na na xebenyi bun ma. Wuri kuyee nu soma nee kui teebili xanife ra. ¹⁵ A naxa wuri kuyee masoli kasiya wuri ra, a e maso xēema ra. Nee findi teebili tongose ra. ¹⁶ Piletie, tōnbilie, pōōtie, nun paani naxee sama na teebili ma, naxee rawalima sērēxē yeerama daaxi xa fe ra, a naxa e birin yailan xēema fanyi ra.

¹⁷ A naxa lanpui dōxōse nde yailan xēema fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili, a salonyie, nun lanpui dōxōde naxee maniya sansi fugee ra, na birin findi keren na. ¹⁸ Salon senni

nan mini lanpui dɔxɔse bili ma, saxan sɛɛti keren, saxan boore sɛɛti. ¹⁹ Tɔnbili saxan nan lu na salon senni birin xun ma. E maniya sansi bogi ra naxan dɔxɔxi a burɛxɛɛe nun a fugee tagi. ²⁰ Tɔnbili naani gbɛtɛ nan lu lanpui dɔxɔse bili ma. E fan maniya sansi bogi ra naxan dɔxɔxi a burɛxɛɛe nun a fugee tagi. ²¹ Na salon firin firin dɔxɔ saxanyie bun ma naxee kelixi a bili ma, a sa nɛ mɛnni fan ma. ²² Na tɔnbilie nun lanpui salonyie findi keren na, e yailan xɛɛma fanyi xabuxi ra.

²³ A naxa lanpui solofere yailan, a e dɔxɔ e dɔxɔdee ma alako e dɛxɛ xa yare iyalan. ²⁴ Xɛɛma naxan nawalixi lanpui dɔxɔse nun lanpui yirabase yailanfe ra, na findi xɛɛma kilo tongo saxan nun naani nan na.

²⁵ A naxa surayi sɛrɛxɛbade yailan kasiya wuri ra. A kuya nɔngɔn keren, a igbo nɔngɔn keren, a sɛɛti naani birin lan, a ite nɔngɔn firin. Ferie naxa lu a tuxuie ra, e nun sɛrɛxɛbade findi se keren na. ²⁶ A naxa na sɛrɛxɛbade birin maso xɛɛma xinde ra, a fari, a sɛɛtie, a ferie, nun a dɛ kiri. ²⁷ A naxa suxuse digilinxi firin yailan xɛɛma ra sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma, a dɛ kiri labe ra, wuri kuyee soma naxee kui a xaninfe ra. ²⁸ A naxa na wurie yailan kasiya wuri ra, a naxa xɛɛma maso e ma.

²⁹ A naxa ture sɛniyɛnxi nun surayi xiri fanyi yailan naxan nawalima sɛrɛxɛdubɛ tife ra. Na wali xa raba a fanyi ra alɔ labundɛ rafalɛ a rafalama ki naxɛ.

38

Sɛrɛxɛbade, ye sase xungbe, nun tɛtɛ

¹ A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nɔngɔn suuli, a igbo nɔngɔn suuli, a sɛɛti birin lan, a ite nɔngɔn saxan. ² A naxa feri naani yailan a tuxui birin ma, naxee findixi se keren na sɛrɛxɛbade ra. A naxa wure gbeeli maso na birin ma. ³ A naxa sɛrɛxɛbade yirabase birin yailan wure gbeeli ra, alɔ xube sasee, pelie, pɔɔtie, sube sɔxɔsee, nun tundee tɛ sama naxee kui. ⁴ A naxa se nde yailan wure gbeeli ra naxan sama tɛ xun ma, sube sama naxan fari. A naxa suxuse digilinxie wure gbeeli daaxi sa a tuxui ma, ⁵ alako a xa gbaku sɛrɛxɛbade kui a tagi. ⁶ A naxa wuri kuyee yailan kasiya wuri ra wure gbeeli masoxi e ma. ⁷ A naxa e raso suxuse digilinxi naanie kui sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma a xaninfe ra.

⁸ A naxa hɔrɔmɔlingira ye sase xungbe nun a dɔxɔse yailan wure gbeeli ra, a naxan sɔtɔ ginɛɛ ra naxee nu malanma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.

⁹ A naxa tɛtɛ yailan suwa dugi ra. Tɛtɛ kuya nɔngɔn kɛmɛ yirefanyi mabiri ra. ¹⁰ A naxa gɛrɛ dugi gbaku na wuri mɔxɔɲɛn ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee naxa yailan gbeti ra. ¹¹ Tɛtɛ kuya nɔngɔn kɛmɛ kɔɔla fan mabiri ra. A naxa gɛrɛ dugi gbaku na wuri mɔxɔɲɛn ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee xa yailan gbeti ra. ¹² Tɛtɛ igbo nɔngɔn tongo suuli sogegorode mabiri ra. A naxa gɛrɛ dugi gbaku na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. ¹³ Tɛtɛ igbo nɔngɔn tongo suuli sogetede fan mabiri ra. ¹⁴ A naxa gɛrɛ dugi gbaku sɛɛti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na kuyɛ nɔngɔn fu nun suuli. ¹⁵ A naxa gɛrɛ dugi gbɛtɛ gbaku boore sɛɛti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na fan kuyɛ nɔngɔn fu nun suuli.

¹⁶ Tɛtɛ naxa yailan suwa dugi ra. ¹⁷ Wuri naxee tixi tɛtɛ ma, e tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi suxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti ra. ¹⁸ Tɛtɛ sode dɛ naxa yailan suwa dugi ra naxan masɔxɔxi gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra. Na dugi kuya nɔngɔn mɔxɔɲɛn, a ite nɔngɔn suuli, alɔ tɛtɛ dugi birin xa maite. ¹⁹ A naxa na gbaku wuri naani ma, naxee tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee nun na wuri xunyie yailanxi gbeti ra. ²⁰ Hɔrɔmɔlingira nun tɛtɛ luuti xirima se naxee ma, nee birin yailan wure gbeeli nan na.

²¹ Hɔrɔmɔlingira, seede walaxɛ na naxan kui, a wali dɛntɛgɛ nan yi ki. Lewi bɔnsɔɛ na wali raba Munsa xa yaamari nan bun ma. Haruna xa di, Itamari nan findi na wali yarerati ra. ²² Besaleli, Uri xa di, Xuru xa mamadi, Yuda bɔnsɔɛ, naxa Alatala xa yaamari birin naba, a naxan masen Munsa bɛ. ²³ Oholiyabu, Axisamaki xa di, Dana bɔnsɔɛ, findi

Besaleli malima nan na. A nu fata se masolide nun suwa dugi masoƙoƙo de gese gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli daaxi ra.

²⁴ XEMA xasabi naxan nawalixi hƙoƙoƙingira tife ra, naxan soto hadiya ra, a lan kilo keme solomanaani kilo tongo solomanaani nan ma hƙoƙoƙingira maniyase serye ki ma. ²⁵ Gbeti xasabi naxan soto mixi kontixie ra, na lan ne kilo wulu saxan kilo keme solomasaxan nun tongo solofere nun suuli nan ma hƙoƙoƙingira maniyase serye ki ma. ²⁶ Mixi wulu keme senni mixi wulu saxan keme suuli tongo suuli, naxee nu bara ne makoƙe soto nun na xanbi, naxee kontixi Isirayilakae tagi, kankan naxa gbeti giramu senni fi hƙoƙoƙingira maniyase serye ki ma.

²⁷ E naxa gbeti kilo wulu saxan kilo keme naani raxunu wuri sanbunyi keme yailanfe ra hƙoƙoƙingira nun tete be. Wuri sanbun keren findi gbeti kilo tongo saxan nun naani nan na. ²⁸ Na kilo makoƙe naxan lu, na naxa yailan dugi nun wuri suxusee nun wuri xunyie ra.

²⁹ Wure gbeeli xasabi naxan soto Isirayila xa hadiya ra, a lan kilo wulu firin kilo keme naani nun solofere. ³⁰ E naxa a findi hƙoƙoƙingira sode de wuri sanbunyie ra, nun serexebade wure gbeeli daaxi, nun na xa yirabase birin, ³¹ nun tete wuri sanbunyie, nun a sode de xa wuri sanbunyie, nun tete maxirisee ra.

39

SEREXEDUBE sosee

¹ E naxa sose sennyenxie degge Haruna nun serexebade be naxee walima hƙoƙoƙingira kui. Na sose yailanxi gese gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra, alƙ Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

² E donma kuye yailan ne xema gese ra, gese gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra. ³ E naxa xema kebela itala, e a ixaba e a yailan waya ra. E naxa gese gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi masoƙoƙo na waya ra. A findi wali tofanyi nan na. ⁴ E naxa tunki raxunmase firin yailan naxee xirima donma kuye ra. ⁵ Beleti fan yailan na ki ne gese gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra. Na beleti nun donma findi keren na. Na birin yailanxi alƙ Alatala Munsa yamari ki naxe. ⁶ E naxa onixi gemme rawali, e naxa e rabilinyi findi xema ra. E naxa Isirayila xa die xili masoli e ma, alƙ e sebeli masolima xurunde ma ki naxe. ⁷ E naxa e sa tunki raxunmasee ma, e xa findi tonxuma see ra Isirayila xa die xa fe ma, alƙ Alatala Munsa yamari ki naxe.

⁸ E donma kanke raxunmase yailan ne a fanyi ra alƙ donma kuye. E na suwa dugi soƙo xema gese, gese gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra. ⁹ A xa kuye nun a xa igboya lan ne suxui keren ma, a findi dugi firin na. ¹⁰ GEME tofanyie safe naani nu na a ma. Safe singe findi gemme nan na, naxee xili sariduwani, topasi, nun emerode. ¹¹ Safe firin nde, esikaribukulu, safiri, nun diyaman. ¹² Safe saxan nde, opale, agati, nun ametisite. ¹³ Safe naani nde, kirosolite, onixi, nun yasipe. XEMA nu na na gemme birin rabilinyi ma. ¹⁴ Isirayila xa die xilie masoli na gemme fu nun firin ma, alƙ sebeli masolima xurunde ma ki naxe. Kankan xili masoli gemme nde ma. E findi Isirayila bonsoe fu nun firinyi matonxuma se nan na.

¹⁵ E luuti die degge ne na donma kanke raxunmase ma, naxee yailanxi xema ra. ¹⁶ E xurunde firin yailan xema ra, e de degge donma kanke raxunmase ma a de kiri firinyie ma a fuge ra. ¹⁷ E na luuti xema daaxie xiri na xurunde firinyie ma, naxee degge donma kanke raxunmase de kiri ma. ¹⁸ E man na luuti firinyie xiri donma kuye tunki raxunmasee ma. ¹⁹ E xurunde firin gbete yailan xema ra, naxee degge donma kanke raxunmase de kirie ma a labe ra. E nee degge donma kuye seti ma. ²⁰ E man naxa xurunde firin gbete yailan xema ra, naxee degge tunki raxunmasee labe ra, dennaxe ilanma beleti ra. ²¹ Donma kanke raxunmase naxa xiri donma kuye ma luuti gere daaxi ra naxan nasoma xurunde kui naxee degge donma kanke raxunmase nun donma kuye ma, alƙ Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

²² E naxa serexedube xa donma kuye bun magoroe sɔxɔ gese gere daaxi ra. ²³ E naxa a xunyi rasode xaba a tagi, e na sode de masɔxɔ, alako boode yo naxa lu a ma. ²⁴ E naxa a raxunma pirinti gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra naxee misaalixi wuri bogi ra a rabilinyi birin ma. ²⁵ E naxa tolonyi xema daaxie dege na pirintie tagi, alako tolonyi nde xa lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma. ²⁶ Tolonyi nde lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma, alako serexedube xa wali raba alɔ Alatala a yamari Munsu be ki naxe.

²⁷ E naxa donma kuye bun magoroe gbete dege suwa dugi ra, naxan sɔxɔxi a fanyi ra, Haruna nun a xa di xeme be. ²⁸ Xunmasee naxa yailan suwa dugi ra. E naxa wantan bun soe fan dege suwa dugi ra. ²⁹ E naxa beleti yailan suwa dugi ra, naxan masɔxɔxi a gere daaxi, a bulu daaxi, nun a gbeeli ra, alɔ Alatala a yamari Munsu be ki naxe.

³⁰ E naxa walaxe lanmadi yailan xema ra, a findi tonxuma seniyenxi ra. E naxa sebeli masoli a ma, alɔ e sebeli masolima xurunde ma ki naxe, a masenfe ra, «Mixi seniyenxi Alatala be.» ³¹ E naxa a xiri gese gere daaxi nun gese bulu daaxi ra xunmase ma a tigi ra, alɔ Alatala Munsu yamari ki naxe.

Hɔrɔmɔlingira xa see

³² Hɔrɔmɔlingira xa wali rapɔn na ki ne, Ala mixi lima dennaxe. Isirayilakae a birin naba ne alɔ Alatala Munsu yamari ki naxe. ³³ E naxa hɔrɔmɔlingira xanin Munsu xɔn ma nun a se birin:

tete nun a see,

suxusee,

xebenyie,

wuri kuyee mɔɔli firin,

wuri sanbunyie,

³⁴ hɔrɔmɔlingira makotosee,

naxan yailanxi yexee kontonyi kiri gbeeli ra,

a nun naxan yailanxi peremui kiri ra,

dugi naxan gbakuxi yire seniyenxi fisamante sode de ra,

³⁵ saatɛ kankira nun a xa wuri kuyee,

seede kankira derakote,

³⁶ teebili,

teebili xa yirabase birin,

taami naxan sama teebili fari serexe ra,

³⁷ lanpui dɔxɔse xema daaxi,

lanpuie nun e yirabase birin,

lanpui ture,

³⁸ Surayi serexebade xema daaxi,

ture seniyenxi,

surayi,

dugi naxan gbakuxi tete sode de ra,

³⁹ serexebade wure gbeeli daaxi,

a xa wuri kuyee,

wuree sube sama naxee fari,

a xa yirabase birin,

ye sase xungbe nun a dɔxɔse,

⁴⁰ tete dugie,

wurie dugie gbakuma naxee ma

nee sanbunyie,

dugi naxan gbakuxi hɔrɔmɔlingira sode de ra,

luutie,

wurie luutie xirima naxee ra,

a nun hɔrɔmɔlingira xa yirabase birin, Ala maxandi yire,

⁴¹ serexedube xa sose naxee rawalima yire seniyenxi kui,

Haruna nun a xa die xa sose sɛniyɛnxie naxee rawalima e xa sɛrɛxɛdubɛ wali kui.
⁴² Isirayilakae naxa na wali birin naba, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ. ⁴³ Munsa to na wali birin to a rabaxi alɔ Alatala a yamari ki naxɛ, a naxa duba Isirayilakae bɛ.

40

*Ala xa yaamarie rakamalife**hɔrɔmɔlingira xa fe ra*

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «Kike singe xi singe, i xa hɔrɔmɔlingira ti, Ala wo lima dɛnnaxɛ. ³ I xa saatɛ kankira dɔxɔ na kui dugi xanbi ra. ⁴ I xa teebili yailan mɛnni, i fa see dɔxɔ a ma a raba ki ma. I xa lanpui dɔxɔse ti naa, i fa lanpuie dɔxɔ a fari. ⁵ I xa surayi sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi dɔxɔ saatɛ kankira ya ra, i fa dugi gbaku hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra Ala maxandi yire. ⁶ I xa sɛrɛxɛbade dɔxɔ hɔrɔmɔlingira sode ya ra, Ala wo lima dɛnnaxɛ. ⁷ I xa ye sase xungbe dɔxɔ hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade tagi, i fa ye sa a kui. ⁸ I xa hɔrɔmɔlingira tɛtɛ ti, i fa dugi gbaku tɛtɛ sode dɛ ra.»

⁹ «I na gɛ na ra, i xa ture sɛniyɛnxi tongo, i fa a sa hɔrɔmɔlingira nun a kui se birin ma, e xa sɛniyɛn Alatala bɛ. ¹⁰ I man xa na raba sɛrɛxɛbade nun a yirabase birin ma. E xa sɛniyɛn Alatala bɛ. ¹¹ I man xa na raba ye sase xungbe nun a dɔxɔse ma, e xa sɛniyɛn Alatala bɛ.»

¹² «I xa Haruna nun a xa die malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, i fa e maxa ye ra. ¹³ I xa sɛrɛxɛdubɛ sose sɛniyɛnxie ragoro Haruna ma, i fa ture sɛniyɛnxi sa a ma alako a xa findi n ma sɛrɛxɛdubɛ ra. ¹⁴ I xa sɛrɛxɛdubɛ sose sɛniyɛnxie ragoro a xa die fan ma, ¹⁵ i fa ture sɛniyɛnxi sa e ma alɔ i naxan nabaxi e baba ra, alako e fan xa findi n ma sɛrɛxɛdubɛe ra. Na wali luma e yi ra, a nun naxee fama e xanbi ra abadan.»

¹⁶ Na tɛmui Munsa naxa Alatala xa yaamari birin naba alɔ a fala a bɛ ki naxɛ. ¹⁷ Kelife e mini Misira bɔxi kui tɛmui naxɛ, jɛ firin nde, kike singe, tɛngɛ singe lɔxɔɛ, a naxa hɔrɔmɔlingira ti. ¹⁸ Munsa naxa hɔrɔmɔlingira sanbunyiɛ sa, a a wuri birin ti, ¹⁹ a fa dugie itala hɔrɔmɔlingira xun ma, a nun a makotosee alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

²⁰ Munsa naxa saatɛ walaxɛ firinyiɛ sa saatɛ kankira kui, a fa kankira wurie raso kankira suxuse digilinxie kui, a kankira dɛrakote sa a dɛ ra naxan findixi xunsare yire ra. ²¹ A to gɛ na rabade, a naxa saatɛ kankira xanin hɔrɔmɔlingira kui, a a dɔxɔ yire sɛniyɛnxi fisamante kui. A naxa dugi gbaku na ya ra, alako mixi yo naxa a to alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

²² A naxa hɔrɔmɔlingira teebili dɔxɔ dugi ya ra a kɔɔla mabiri, ²³ a fa taamie sa a fari a safɛ ki ma Alatala ya xɔri alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ. ²⁴ A naxa lanpui dɔxɔse ti hɔrɔmɔlingira kui teebili ya ra a yirefanyi mabiri, ²⁵ a fa lanpuie ti na fari Alatala ya xɔri alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ. ²⁶ A naxa surayi sɛrɛxɛbade dɔxɔ hɔrɔmɔlingira kui dugi gbakuxi a ya ra, ²⁷ a fa surayi gan mɛnni alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

²⁸ A naxa dugi gbaku hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ²⁹ A naxa sɛrɛxɛbade dɔxɔ hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba mɛnni nun hadiya alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ. ³⁰ A naxa ye sase xungbe dɔxɔ hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade tagi, a ye sa a kui marasɛniyɛnyi xa fe ra. ³¹ Munsa, Haruna, nun Haruna xa die nu luma e bɛlɛxɛe nun e sanyie maxa ra naa, ³² e soma hɔrɔmɔlingira kui tɛmui naxɛ, a nun e sɛrɛxɛ bama tɛmui naxɛ alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ. ³³ Munsa naxa tɛtɛ rabilin hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade ra, a fa dugi gbaku tɛtɛ sode dɛ ra.

³⁴ Munsa to gɛ na birin na, nuxui naxa din hɔrɔmɔlingira xun ma, Ala e lima dɛnnaxɛ. Alatala xa nɔrɛ naxa hɔrɔmɔlingira rafe, ³⁵ han na naxa a niya Munsa mu nu nɔma sode na kui. Alatala xa nɔrɛ nu bara na rafe, nuxui fan nu radinxi na birin xun ma. ³⁶ Kelife na tɛmui e xa biyaasie kui, Isirayilakae mu jɛrɛ fɔlɔma fo nuxui na keli hɔrɔmɔlingira xun ma. ³⁷ Xa nuxui mu te hɔrɔmɔlingira xun ma, Isirayilakae mu jɛrɛ raminima sigafe yire gbɛtɛ. ³⁸ Alatala xa nuxui nu luma hɔrɔmɔlingira xun ma yanyi nun kɔɛ ra. Isirayilakae nu tɛ dɛxɛxi toma nuxui kui kɔɛ ra. A lu na ki nɛ e xa biyaasi birin kui.

Tawureta Munsa Lewi SereXedube Bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa a xa sɛriyɛ masen a xa ɲama bɛ Annabi Munsa saabui ra. Na sɛriyɛ sɛbɛxi kitaabui suuli kui naxee birin nalanxi xili falama «Tawureta Munsa.» Isirayila fɔlɔxi ki naxɛ nun e biraxi sɛriyɛ naxan fɔxɔ ra, na birin sɛbɛxi na kitaabuie nan kui.

«Lewi SereXedube bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ» findixi kitaabui saxan nde nan na Tawureta Munsa kui. A sɛbɛxi mixie nan bɛ naxee nu Ala xa wali rabama Isirayilakae ya ma. Na mixie findixi Lewi bɔnsɔɛ nan na. Lewi nu findixi Annabi Yaxuba xa di nde nan na. Ala nu bara yaamari fi a Lewi xa die xa findi salide walikɛɛ nun sereXedubeɛ ra.

A nu lanma Ala xa wali xa raba a raba ki ma. Na kui Annabi Munsa naxa na birin sɛbɛ kitaabui kui alako diinɛ yareratɛ nun Isirayila ɲama xa na sɛriyɛ kolon, e xa bira na fɔxɔ ra. Fe gɛgɛbe sɛbɛxi yi kitaabui kui sereXɛɛ xa fe ra. Ala nu wama nee xa ba e ba ki ma. A man naxa wa adama xa ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ a xa ɲama bɛ. A yaamari wuyaxi fixi nɛ alako adama xa Ala waxɔnfe kolon.

To mixie nɔma lɔnni gɛgɛbe tode yi kitaabui kui. Won xa a kolon Alatala mu yaamarie fixi mixie ma fufafu. Xa Ala bara sɛriyɛ nde so adama yi ra, a na rabaxi fe nde nan ma. Ala wama a xa mixie xa sɛniyɛn barima a a kolon e hɛɛri nan toma na kira sɛniyɛnxi xɔn ma. Xa won bira Ala xa marasi fɔxɔ ra, won fe fanyi sɔtɔma nɛ dunɲa, won man a sɔtɔ aligiyama. Ala xa won mali alako ɲanige xa lu won bɔɲɛ kui, won xa dunɲa igiri alɔ won Daa Marigi won nasixi ki naxɛ. Amina.

Tawureta Munsa Lewi SereXedube Bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ

SereXɛ gan daaxi

¹ Alatala naxa Annabi Munsa xili a xa hɔrɔmɔlingira kui, a a masen a bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, naxan na wa sereXɛ bafe n tan Alatala bɛ, a xa xuruse lanma xa na mu a ra xuruse xungbe ba. ³ Xa a wama xuruse xungbe nan bafe sereXɛ gan daaxi ra, fo a xa findi tuura ra lanyuru mu na naxan ma. A xa fa na ra n tan Alatala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, alako n xa a tongo. ⁴ SereXɛba xa a bɛlɛɛ sa xuruse xun tagi, alako n tan Alatala xa na sereXɛ tongo, a xa findi a xunsare ra a xa yunubi xa fe ra. ⁵ Na tuura xa faxa n tan Alatala ya i. Haruna xa di sereXedubeɛ xa fa na tuura wuli ra, e xa a kasan sereXɛbade sɛɛtie ma, sereXɛbade naxan na n ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ⁶ E xa tuura bura, e fa a isɛgɛ. ⁷ Haruna xa di sereXedubeɛ xa yege radɔxɔ, e tɛ radɛɛ. ⁸ E man xa sereXɛ sube, a xunyi, nun a ture sa tɛ i sereXɛbade. ⁹ A furingɛ nun a sanyie xa raxa. SereXedube xa na birin gan sereXɛbade. SereXɛ gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

¹⁰ «Xa mixi wama sereXɛ gan daaxi bafe xuruse lanma ra, a xa findi yɛɛɛ kontonyi ra, xa na mu a ra sikɔtɛ, lanyuru mu na naxan ma. ¹¹ SereXɛba xa na kɔn naxaba sereXɛbade kɔɔla mabiri n tan Alatala ya i. Haruna xa di sereXedubeɛ xa a wuli tongo, e xa a kasan sereXɛbade sɛɛtie ma. ¹² E na gɛ sube ixabade, sereXedube xa a sube, a xunyi, nun a ture sa tɛ sereXɛbade fari. ¹³ SereXɛba xa sereXɛ furingɛ nun a sanyie raxa. SereXedube xa na birin gan sereXɛbade. SereXɛ gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

¹⁴ «Xa a wama xɔni bafe sereXɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ, fo a xa findi kolokonde nan na, xa na mu a ra ganbɛ yɔrɛ ra. ¹⁵ SereXedube xa fa a ra sereXɛbade, a a xunyi bolon a dɛ i, a a sa tɛ, a a gan. A wuli xa ifili sereXɛbade sɛɛtie ma. ¹⁶ A xa a gɛmɛ bɔɔtɔ ba, a a wɔlɛ tɛ i xube xun, sereXɛbade sogetede mabiri ra. ¹⁷ SereXedube xa a suxu a gabutenyie ma, a a ibɔɔ. A xa a gan, a findi sereXɛ gan daaxi ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

2

Sansi xɔri sɛrɛxɛ

¹ «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe n tan Alatala bɛ naxan findixi sansi xɔri ra, a xa a luxuta a fanyi ra. A xa ture sa a fari, a surayi fan sa ture fari. ² A xa na so Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ nde xa sansi xɔri luxutaxi bɛlɛxɛ ya keren kɔ, ture saxi naxan fari, a nun surayi, a xa a sa tɛ i. Na xa gan n tan Alatala bɛ, a xa findi tɔnxuma ra na sɛrɛxɛ birin xa fe ra. Sɛrɛxɛ gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma. ³ Sansi xɔri luxutaxi naxan luxi naa findima Haruna nun a xa die nan gbe ra. A sɛniyɛn barima a baxi sɛrɛxɛ ganxi nan na naxan baxi n tan Alatala bɛ.»

⁴ «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe n tan Alatala bɛ naxan findixi taami ganxi ra, a xa na yailan sansi xɔri luxutaxi ra lɛbini mu na naxan xun. Ture xa masunbu na fan na. Taami lɛbinitare xunxurie fan nɔma yailande, ture masoxi naxee ma.»

⁵ «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe naxan findixi taami gilixi ra, a xa na yailan sansi xɔri luxutaxi ra lɛbini mu na naxan xun. Ture xa masunbu na fan na. ⁶ A na gɛ gilinde, a xa igira, ture sa a ma, a xa findi sɛrɛxɛ ra.»

⁷ «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe naxan findixi taami ra naxan ganxi tunde kui, a xa na yailan sansi xɔri luxutaxi nun ture ra. ⁸ A lanma mixi xa fa na sɛrɛxɛ mɔɔli ra n tan Alatala bɛ. Xa na bara so sɛrɛxɛdubɛ yi ra, a na xaninma sɛrɛxɛbade. ⁹ A xa nde tongo naxan findima tɔnxuma ra, a xa na gan sɛrɛxɛbade fari, a xa findi sɛrɛxɛ ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma. ¹⁰ Sansi xɔri dinxi naxan luxi a findima Haruna nun a xa die nan gbe ra. A sɛniyɛn barima a baxi sɛrɛxɛ ganxi nan na naxan baxi n tan Alatala bɛ.»

¹¹ «Sɛrɛxɛ naxan birin bama n tan Alatala bɛ, lɛbini yo naxa lu a xun. A mu lan wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi yo ba n tan Alatala bɛ lɛbini na naxan xun, xa na mu a ra kumi. ¹² Wo nɔma lɛbini nun kumi sade sansi bogi singee xun ma naxee bama sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, kɔnɔ e naxa gan sɛrɛxɛbade fari. ¹³ Fɔxɔɛ xa sa na sɛrɛxɛ mɔɔli birin ma, barima na bara findi saatɛ tɔnxuma ra wo tan nun wo Marigi Ala tagi. Fɔxɔɛ xa sa wo xa sɛrɛxɛ birin ma.»

¹⁴ «Xa wo wama sɛrɛxɛ bafe n tan Alatala bɛ wo xa sansi bogi singe ra, wo xa tɔnsɔɛ nɛɛnɛ gan, ¹⁵ wo ture nun surayi sa a xun, a xa findi sansi bogi singe sɛrɛxɛ ra. ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛ xa nde tongo na sansi xɔri, ture, nun surayi ra, na xa findi tɔnxuma ra. A xa na gan sɛrɛxɛbade fari. A xa findi sɛrɛxɛ ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

3

Xanunteya sɛrɛxɛ

¹ «Xa mixi wama xuruse xungbe bafe xanunteya sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, xuruse xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma, a xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na naxan ma. ² A xa a bɛlɛxɛ sa na xuruse xun tagi n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, a a kɔn naxaba. Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ xa na xuruse wuli kasan sɛrɛxɛbade sɛɛti ma. ³ Xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma ture naxan na furingɛ sɛɛti ma, a xa gan tɛ i n tan Alatala ya i, ⁴ a nun a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔɔɛ ma. ⁵ Haruna xa die xa na birin gan sɛrɛxɛ gan daaxi xun ma, naxan na ganfe sɛrɛxɛbade fari. A xa findi se xiri ɲɔxunmɛ ra n tan Alatala bɛ.»

⁶ «Xa mixi wama xuruse lanma bafe xanunteya sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, xuruse xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma, a xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na naxan ma. ⁷ Xa mixi wama yɛxɛɛ bafe sɛrɛxɛ ra, a xa na masen n tan Alatala bɛ. ⁸ A xa a bɛlɛxɛ sa a xun tagi, a fa a kɔn naxaba n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ xa na xuruse wuli kasan sɛrɛxɛbade sɛɛti ma. ⁹ Yi xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma a ture, a xuli, ture naxan na furingɛ sɛɛti ma, ¹⁰ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔɔɛ ma, na birin xa gan tɛ i n tan Alatala ya i. ¹¹ Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan sɛrɛxɛbade fari. Tɛ xa na birin gan. Na bara findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ.»

¹² «Xa mixi wama si bafe sɛrɛxɛ ra, a xa na masen n tan Alatala bɛ. ¹³ A xa a bɛlɛxɛ sa a xun tagi, a fa a kɔn naxaba n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, Haruna xa di

sɛrɛxɛdubɛɛ xa na xuruse wuli kasan sɛrɛxɛbade sɛɛti ma. ¹⁴ Yi xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma a ture naxan na furingɛ sɛɛti ma, ¹⁵ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔɲɛ ma, na birin xa gan tɛ i n tan Alatala ya i. ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan sɛrɛxɛbade fari. Tɛ xa na birin gan. Na bara findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ naxan xiri rafan n ma.»

¹⁷ «Mixi yo naxa sube ture don, mixi yo naxa sube wuli min. Wo sabati dɛdɛ, na bara findi yaamari ra naxan mu kanama abadan.»

4

Yunubi xafari sɛrɛxɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsu bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, xa mixi nde sa yunubi raba, kɔnɔ a mu keli a ɲanige ma, a xa bira yi sɛriyɛ fɔxɔ ra. ³ Xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi sa Ala xa yaamari nde matandi, na fa findi yunubi ra ɲama bɛ, a lanma a xa tuura ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, lanyuru mu na naxan ma, alako na xa findi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra a bɛ. ⁴ A xa tuura xanin n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra n ya i, a a bɛlɛxɛ sa a xun tagi, a fa a kɔn naxaba n tan Alatala ya i. ⁵ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa na tuura wuli xanin n ma hɔrɔmɔlingira kui, ⁶ a a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra, a a kasan sanya solofere dugi ya ra naxan gbakuxi yire sɛniyenxi ma n tan Alatala ya i. ⁷ Sɛrɛxɛdubɛ xa wuli nde sa ferie ma naxee na surayi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra, naxan na n tan Alatala ya i n ma hɔrɔmɔlingira kui. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma, naxan na n tan Alatala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ⁸ A xa ture birin ba tuura ma naxan findixi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ture naxan na a furingɛ sɛɛti ma, ⁹ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔɲɛ ma. ¹⁰ A xa na raba alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ. Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade fari. ¹¹ Kɔnɔ tuura kiri, a sube, a xunyi, a sanyie, a furingɛ, nun a ɲaɲɛ, ¹² na tuura dɔnɔɔ birin xa xanin ɲama yonkinde fari ma, yire sɛniyenxi, tɛ xube wɔlɛma dɛnnaxɛ. Menni a xa gan tɛ ra na tɛ xube fari.»

¹³ «Xa Isirayila ɲama birin nan sa n tan Ala xa yaamari nde matandixi, kɔnɔ na mu keli e ɲanige ma, na findima yunubi ra e bɛ. ¹⁴ E na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmɛi naxɛ, ɲama xa tuura yɔrɛ ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra e bɛ. ¹⁵ Nama forie xa e bɛlɛxɛ sa tuura xun tagi n tan Alatala ya i, e a kɔn naxaba. ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa na tuura wuli xanin n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira kui, ¹⁷ a a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra, a a kasan sanya solofere dugi ya ra naxan gbakuxi yire sɛniyenxi ma n tan Alatala ya i. ¹⁸ Sɛrɛxɛdubɛ xa wuli nde sa ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra, naxan na n tan Alatala ya i n ma hɔrɔmɔlingira kui. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma, naxan na n ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ¹⁹ A xa ture birin ba tuura ma, a na gan sɛrɛxɛbade fari. ²⁰ A xa yi tuura ba sɛrɛxɛ ra alɔ naxan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. E ba ki birin keren. Na kui, sɛrɛxɛdubɛ sɛrɛxɛ bama naxan findima e xunsare ra, alako e xa yunubie xa xafari. ²¹ A xa na tuura xanin ɲama yonkinde fari ma, a xa a gan alɔ boore tuura ganma ki naxɛ. Na findima yunubi xafari sɛrɛxɛ nan na ɲama bɛ.»

²² «Xa mangɛ nde a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kɔnɔ na mu keli a ɲanige ma, na findima yunubi ra a bɛ. ²³ A na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmɛi naxɛ, a xa sikɔtɛ ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma. ²⁴ A xa a bɛlɛxɛ sa sikɔtɛ xun tagi ma n tan Alatala ya i, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ. Yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra. ²⁵ Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma. ²⁶ A xa na ture birin gan sɛrɛxɛbade fari, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama mangɛ bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

²⁷ «Xa mixi nde sa a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kɔnɔ na mu keli a ɲanige ma, na findima yunubi ra a bɛ. ²⁸ A na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmɛi naxɛ, a xa si ginɛ ba

sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma, a xa yunubi xa fe ra. ²⁹ A xa a bɛlɛxɛ sa na yunubi xafari sɛrɛxɛ xun tagi, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ. ³⁰ Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma. ³¹ A xa na ture birin ba si ma, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ, a na gan sɛrɛxɛbade fari, a xa findi se xiri jɔxunmɛ ra n tan Alatala bɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na mixi bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

³² «Xa a yɛxɛɛ bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, fo a xa findi yɛxɛɛ ginɛma lanyuru mu na naxan ma. ³³ A xa a bɛlɛxɛ sa na yunubi xafari sɛrɛxɛ xun tagi, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ. ³⁴ Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma. ³⁵ A xa na ture birin ba yɛxɛɛ ma, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ, a xa na gan sɛrɛxɛɛ fari naxee ganma sɛrɛxɛbade fari. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na mixi bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

5

Yunubi ndee nun e xa sɛrɛxɛɛ

¹ «Xa mixi nde sa a mɛ e seedee xilima kiiti nde ma, kɔnɔ a gundi seedeyaxi fe naxan ma a mu na fala jɔama bɛ, na yunubi luma a xun ma. ² Xa mixi din se sɛniyɛntare ra a mu a kolon, alɔ sube raharamuxi binbi, xa na mu a ra xuruse sɛniyɛntare binbi, xa na mu a ra bubuse sɛniyɛntare binbi, na mixi fan findima nɛ mixi sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔ na kui. ³ Xa mixi nde sa din se sɛniyɛntare ra naxan kelixi adamadi fate ma, a fa li a mu a kolon na tɛmui, xa a sa a kolon tɛmui naxɛ, a findima sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔma na kui. ⁴ Xa mixi nde sa a kali fufafu, fe fanyi xa na mu a ra fe jɔaaxi ra, a fa nɛɛmu na ma, a na ratu na fe ma tɛmui naxɛ, a findima sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔ na kui.»

⁵ «Naxan na yunubi mɔɔli rabama, a lanma a xa a ti na ra. ⁶ A xa yɛxɛɛ ginɛ, xa na mu a ra si ginɛ ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ bama a bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

⁷ «Xa fɛɛrɛ mu na a yi ra na sɛrɛxɛ xa fe ra, a xa kolokonde firin xa na mu a ra ganbɛ firin ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Keren xa findi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ⁸ A xa e xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn, sɛrɛxɛdubɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ nan singe ba. A xa a kɔnyi gira, kɔnɔ a naxa a xunyi ba a dɛ i. ⁹ A a wuli nde kasanma sɛrɛxɛbade sɛɛti ma, wuli naxan luxi, a na ifilima sɛrɛxɛbade lanbanyi. Yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra. ¹⁰ Sɛrɛxɛdubɛ xa na xɔni firin nde ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra a raba ki ma. Na kui, sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ a xa yunubi rabaxi xa fe ra, alako a xa xafari.»

¹¹ «Xa fɛɛrɛ mu na a yi ra kolokonde firin, xa na mu a ra ganbɛ firin sɔtɔfe ra, a xa sansi xɔri dinxi konbo ya keren nun a tagi ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. A naxa ture, xa na mu a ra surayi sa na fari de, barima yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra. ¹² A xa na xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn ma, sɛrɛxɛdubɛ suxu keren ganma sɛrɛxɛbade fari tɔnxuma ra. A na rabama sɛrɛxɛɛ fari naxee ganma sɛrɛxɛbade fari, barima yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra. ¹³ Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ, alako a xa yunubi rabaxi xa xafari. Sansi xɔri dinxi naxan luxi a findima sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra.»

¹⁴ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁵ «Xa mixi nde sa se nde tongo naxan findixi n tan Alatala gbe ra, kɔnɔ a mu a kolon a na yunubi mɔɔli rabaxi, a xa yɛxɛɛ kontonyi ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ a xa yunubi xa fe ra. A mu lanma lanyuru yo xa lu na yɛxɛɛ ma, a sare fan xa lan sare ma naxan nawalima hɔrɔmɔlingira kui. ¹⁶ A xa na se tongoxi ragbilen sɛrɛxɛdubɛ ma, a man xa kɔbiri sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na so sɛrɛxɛdubɛ yi ra. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ sikɔtɛ ra naxan

findi yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, alako a xa yunubi xa xafari. ¹⁷ Mixi naxan yunubi rabama, a n tan Alatala xa yaamari nde matandi, hali a mu a kolon, na bara yunubi sɔtɔ, fo a xa na sare fi. ¹⁸ A lanma a xa sikɔtɛ ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma, naxan sare lanma sɛriyɛ ma. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ a xa yunubi xa fe ra, a naxan nabaxi a mu a kolon, alako a xa yunubi xa xafari. ¹⁹ Na bara findi yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, barima a yunubi sɔtɔ nɛ n tan Alatala ra.»

²⁰ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ²¹ «Xa mixi nde sa yunubi sɔtɔ, a fe ɲaaxi raba n tan Alatala ra, alɔ a ngaxakerenyi madaxufe se nde xa fe ra, naxan nu bara taxu a ra, xa na mu a ra a naxan muɲa, xa na mu a ra a naxan baxi a boore yi ra funmalaya ra, ²² xa na mu a ra se lɔɛxi a naxan toxi, a fa wule fala na xa fe ra kali ra, ²³ na yunubi raba mɔɔli lanma a xa na se muɲaxi ragbilen. Xa a muɲaxi nɛ ba, xa a taxuxi nɛ a ra ba, xa se lɔɛxi na a ra a naxan toxi ba, ²⁴ xa se na a ra wule fala naxan ma fe ra kali ra, a xa na ragbilen a kanyi ma keren na, a man xa kɔbiri sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na so na kanyi yi ra. ²⁵ A man xa yɛxɛɛ kontonyi xanin sɛrɛxɛdubɛ yire yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ. Fi yo naxa lu na yɛxɛɛ ma, a sare fan xa lan sɛriyɛ ma. ²⁶ Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ n tan Alatala ya i, alako a xa yunubi, a naxan nabaxi, na xa xafari.»

6

Sɛriyɛ sɛrɛxɛdubɛɛ bɛ

Sɛrɛxɛ gan daaxi sɛriyɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «Yi yaamari so Haruna nun a xa die yi ra: Sɛriyɛ nan ya sɛrɛxɛ gan daaxi xa fe ra. Sɛrɛxɛ gan daaxi xa lu sɛrɛxɛbade fari kɔɛ ra, a xa gan han gɛɛsɛgɛ. ³ Sɛrɛxɛdubɛ xa donma ragoro a ma, a xa wantanyi fiixɛ fanyi so a ra, a xa tɛ xube ba sɛrɛxɛ gan daaxi bun ma, a a sa sɛrɛxɛbade sɛɛti ma. ⁴ A na gɛ na wali ra, a xa a xa dugi fanyi ba a ma, a xa dugi gbɛtɛ ragoro a ma, alako a xa na tɛ xube xanin ɲama yonkinde fari ma, yire sɛniyɛnxi. ⁵ Tɛ naxan dɛxɛxi sɛrɛxɛbade bun ma, na naxa xuben. Gɛɛsɛgɛ birin sɛrɛxɛdubɛ xa yege radɔxɔ, a xa tɛ xuru, a sɛrɛxɛ gan daaxi sa na fari. A xanunteya sɛrɛxɛɛ ture fan ganma naa nɛ. ⁶ Na tɛ dɛxɛma tɛmɔi birin sɛrɛxɛbade bun ma, a mu xubenma.»

Sansi xɔri dinxi sɛriyɛ

⁷ «Sɛriyɛ nan ya sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ xa fe ra. Haruna xa die xa fa na sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade n tan Alatala ya i. ⁸ Sɛrɛxɛdubɛ xa suxu keren kɔ sansi xɔri dinxi ra, a nun ture, a nun surayi naxan birin sama a fari, a xa na birin gan sɛrɛxɛ tɔnxuma ra sɛrɛxɛbade fari. Na xiri rafan n tan Alatala ma. ⁹ Naxan luxi, Haruna nun a xa die xa na don a lɛbinitare ra, hɔrɔmɔlingira tɛtɛ sɛniyɛnxi kui. ¹⁰ A mu lanma a xa ɲin lɛbini ra, barima a fatanxi n ma sɛrɛxɛ gan daaxie nan na naxee sɛniyɛnxi han alɔ yunubi xafari sɛrɛxɛ nun yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ. ¹¹ Haruna xa di xɛmɛɛ nɔma na donde. Yaamari na a ra wo bɔnsɔɛ bɛ naxan mu kanama abadan. Mixi naxan birin a makɔrɛma na sɛrɛxɛ gan daaxie ra naxee bama n tan Alatala bɛ, na kanyie sɛniyɛnma nɛ.»

¹² Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹³ «Haruna tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra lɔxɔɛ naxɛ, a lanma a tan Haruna nun a xa die xa sansi xɔri fanyi dinxi konbo ya keren ba sɛrɛxɛ ra. Na sɛrɛxɛ tagi bama gɛɛsɛgɛ, boore tagi bama nunmare. Na mɔɔli xa raba mixi tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmɔi naxɛ. ¹⁴ Yi sansi xɔri dinxi xa gilin tunde kui, ture xa sa a ma. A na ɲɔn, a xuntunyie xa gan tɛ xɔɔra, a xa findi xiri ɲɔxunmɛ ra Alatala bɛ. ¹⁵ Sɛrɛxɛdubɛ naxan findima Haruna ɲɔxɔɛ ra xa na sɛrɛxɛ mɔɔli ba. A xa raba na ki nɛ tɛmɔi birin n tan Alatala ya i. Na sɛrɛxɛ birin xa gan. ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛ xa sɛrɛxɛ birin xa gan, e naxa na sese don.»

Yunubi xafari sɛrɛxɛ sɛriyɛ

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁸ «Yi yaamari so Haruna nun a xa die yi ra: <Sɛriyɛ nan ya yunubi xafari sɛrɛxɛ xa fe ra. Yunubi xafari sɛrɛxɛ kɔn naxabama

sɛrɛxɛ gan daaxi kɔn naxabade nɛ, barima se sɛniyɛnxi na a ra. ¹⁹ Sɛrɛxɛdubɛ naxan yunubi xafari sɛrɛxɛ bama, a na donma n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira tɛtɛ sɛniyɛnxi nan kui. ²⁰ Naxan yo dinma na sɛrɛxɛ ra, na kanyi sɛniyɛnma nɛ. Xa na wuli sa kasan dugi nde ma, na dugi xa xa yire sɛniyɛnxi. ²¹ Xa na sube jɪnma tunde mɔɔli nde kui naxan maniya fɛjɛ ra, a na gɛ a jɪnde, na tunde xa kana. Xa a jɪnma tunde kui naxan yailanxi yɔxui ra, na tunde xa maxa a fanyi ra ye ra. ²² Xɛmɛ sɛrɛxɛdubɛ birin xa na don, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra. ²³ Kɔnɔ mixi yo naxa yunubi xafari sɛrɛxɛ don, naxan wuli xaninma hɔrɔmɔlingira kui xunsare ra. Na sɛrɛxɛ mɔɔli xa gan tɛ ra.»

7

Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ sɛriyɛ

¹ «Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ sɛriyɛ nan ya: sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra. ² Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ kɔn naxabama sɛrɛxɛ gan daaxi kɔn naxabade nɛ. A wuli xa kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ³ A ture birin, a xuli, a ture naxan na a furingɛ sɛɛti ma, ⁴ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔjɛ ma, na birin xa ba sɛrɛxɛ ra. ⁵ Sɛrɛxɛdubɛ xa na birin gan sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ. Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ na a ra. ⁶ Xɛmɛ sɛrɛxɛdubɛɛ nan na donma yire sɛniyɛnxi kui, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra. ⁷ Yunubi xafari sɛrɛxɛ nun yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ, e sɛriyɛ birin keren. Sɛrɛxɛdubɛ naxan na xunsare sɛrɛxɛ baxi, a tan nan na sube donma. ⁸ Sɛrɛxɛ gan daaxi kiri fan luma sɛrɛxɛdubɛ yi ra naxan na baxi sɛrɛxɛ ra.»

⁹ «Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ naxan ganxi nun naxan gilixi, e fan findima sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra, naxan e baxi sɛrɛxɛ ra. ¹⁰ Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ naxan mu ganxi, ture gbansan nan saxi a ma, xa na mu a ra ture mu saxi a ma, nee findima Haruna xa di birin nan gbe ra.»

Xanunteya sɛrɛxɛ sɛriyɛ

¹¹ «Xanunteya sɛrɛxɛɛ sɛriyɛ nan ya, naxan bama n tan Alatala bɛ. ¹² Xa mixi nde wama tantui sɛrɛxɛ bafe, a man xa taami lɛbinitaree yailan ture ra, a nun taami xunxurie ture saxi naxee ma, nun taami xunxuri naxee ramulanxi ture ra. ¹³ A na xanunteya sɛrɛxɛ bama tɛmui naxɛ, naxan findixi tantui sɛrɛxɛ ra, a xa taami fan jɪn lɛbini na naxan xun. ¹⁴ Nde xa ba na taami mɔɔli birin na, a findi sɛrɛxɛdubɛ gbe ra, naxan xanunteya sɛrɛxɛ wuli kasanma sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ¹⁵ Na xanunteya sɛrɛxɛ sube donma a ba lɔxɔɛ nɛ, sese naxa lu han gɛɛsɛgɛ.»

¹⁶ «Xa laayidi sɛrɛxɛ bama, xa na mu a ra sɛrɛxɛ jɪnigexi, na sube xa don a ba lɔxɔɛ nɛ, kɔnɔ xa nde sa lu a nɔma donde gɛɛsɛgɛ fan. ¹⁷ Xa a dɔnxɔɛ sa lu han na fan kuye iba, na sube xa gan gbiki na xi saxan nde lɔxɔɛ ma. ¹⁸ Xa mixi nde sa a yɛtɛ xa xanunteya sɛrɛxɛ sube don na xi saxan nde lɔxɔɛ ma, Ala mu a xa sɛrɛxɛ tongoma. A luma alɔ a mu sɛrɛxɛ yo baxi, barima na sube findixi se sɛniyɛntare nan na. Mixi naxan na rabama, a yunubi sɔtɔma na kui.»

¹⁹ «Sɛrɛxɛ sube naxan dinma se sɛniyɛntare ra, a mu lanma na sube xa don. Fo a xa gan nɛ gbiki. Mixi sɛniyɛnxi nan nɔma na xanunteya sɛrɛxɛ sube donde, ²⁰ kɔnɔ sɛniyɛntare mu nɔma n tan Alatala xa xanunteya sɛrɛxɛ donde, a raminima nɛ Isirayila jɪma ya ma. ²¹ Mixi naxan a bɛlɛxɛ dinma se sɛniyɛntare ra naxan kelixi adamadi ma, xa na mu a ra a bɛlɛxɛ din sube sɛniyɛntare ra, xa na mu a ra se gbɛtɛ naxan mu sɛniyɛnxi, xa na kanyi fa n tan Alatala xa xanunteya sɛrɛxɛ don, a raminima nɛ Isirayila jɪma ya ma.»

²² Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ²³ «A fala Isirayilakae bɛ, «Wo naxa ninge, yɛxɛɛ, nun si ture don. ²⁴ Wo nɔma xuruse ture rawalide alɔ wo wama a xɔn ma ki naxɛ xa a faxa a yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube xaajɛ nde naxa a faxa, kɔnɔ wo mu nɔma a donde. ²⁵ Naxan yo ture donma, naxan nɔma rawalide sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ, na kanyi raminima nɛ Isirayila jɪma ya ma. ²⁶ Wo man mu lanma wo xa xɔni wuli,

xa na mu a ra xuruse wuli yo min yire birin wo na dɛnnaxɛ. ²⁷ Naxan yo wuli minma, na kanyi raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.»»

²⁸ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ²⁹ «A fala Isirayilakae bɛ, «Naxan xanunteya sɛrɛxɛ bama n tan Alatala bɛ, a xa n tan Alatala gbe fi n ma. ³⁰ A xa na xuruse ture nun a sisi xanin n tan Alatala yire alako a xa gan tɛ ra n tan Alatala bɛ. A lanma a xa na xuruse sisi lintan n tan Alatala ya i a masenfe ra n bɛ, na findixi n tan nan gbe ra. ³¹ Sɛrɛxɛdubɛ xa na ture gan sɛrɛxɛbade fari. Na xuruse kanke luma Haruna nun a xa die nan bɛ. ³² Wo xa xanunteya sɛrɛxɛɛ kui, wo man xa xuruse yirefanyi tabe fi sɛrɛxɛdubɛ ma. ³³ Xuruse yirefanyi tabe xa findi sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra naxan bara wuli nun ture ba xanunteya sɛrɛxɛ ra. ³⁴ N bara natɛ tongo naxan mu kanama abadan, Isirayilakae xa xanunteya sɛrɛxɛɛ kui, e xuruse kanke naxan lintanxi n tan Ala ya i, a nun xuruse yirefanyi tabe e naxan baxi, na birin xa findi sɛrɛxɛdubɛ Haruna nun a xa die gbe ra. ³⁵ Kabi Haruna nun a xa die findi n tan Ala xa sɛrɛxɛdubɛɛ ra, e na nan sɔtɔma n tan Alatala xa sɛrɛxɛ gan daaxie ya ma. ³⁶ E to findi sɛrɛxɛdubɛɛ ra, n tan Alatala naxa na yaamari fi Isirayilakae ma. Yaamari na a ra naxan mu kanama abadan.»»

³⁷ Sɛriyɛ nan na ki sɛrɛxɛɛ xa fe ra, sɛrɛxɛ gan daaxi, sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ, yunubi xafari sɛrɛxɛ, yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ, sɛrɛxɛdubɛ ti sɛrɛxɛ, nun xanunteya sɛrɛxɛ. ³⁸ Alatala nu bara na birin masen Annabi Munsa bɛ Turusinina geya fari a to Isirayilakae yamari e xa fa sɛrɛxɛɛ ra Turusinina gbengberenyi ma.

8

Sɛrɛxɛdubɛɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «Haruna nun a xa die xili hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. I xa fa e xa dugi sɛniyɛnxi ra, a nun ture sɛniyɛnxi, tuura naxan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun debe, taami lɛbinitaree na naxan kui. ³ I xa Isirayila ɲama birin malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.» ⁴ Annabi Munsa naxa Alatala xa yaamari rakamali, ɲama fan naxa e malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.

⁵ Annabi Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Alatala bara n yamari n xa yi raba.» ⁶ Annabi Munsa naxa Haruna nun a xa die maso, a naxa e maxa ye ra. ⁷ A naxa dugi sɛniyɛnxi ragoro Haruna ma, a naxa a tagi xiri bɛlɛti ra, a guba ragoro a ma, a sɛrɛxɛdubɛ donma ragoro na fari, a a tagi xiri bɛlɛti ra. ⁸ A naxa kanke makotose ragoro a kɔn ma, a gɛmɛ firin sa na kui naxee findixi Ala waxɔnfe masense ra. ⁹ A naxa xunmase dɔxɔ Haruna xunyi ma, a tɔnxuma sɛniyɛnxi xɛɛma daaxi sa na ma, alɔ Alatala Munsa yamari ki naxɛ.

¹⁰ Annabi Munsa naxa ture sɛniyɛnxi tongo, a nde maso Ala xa hɔrɔmɔlingira ma, nun se naxan birin na a kui. A nee rasɛniyɛn na ki nɛ. ¹¹ A naxa ture kasan sɛrɛxɛbade ma sanya solofere, a nun sɛrɛxɛbade yirabasee, ye ragatade xungbe, nun na saxi se naxan fari, alako e xa sɛniyɛn. ¹² A man naxa ture nde sa Haruna xunyi ma, alako Haruna fan xa sɛniyɛn. ¹³ Annabi Munsa naxa Haruna xa die maso, a dugi sɛniyɛnxi ragoro e fan ma. A naxa e tagi nun e xunyi xiri dugi ra, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

¹⁴ Annabi Munsa to fa tuura yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛɛ sa na tuura xun tagi. ¹⁵ Annabi Munsa naxa a kɔn naxaba, a naxa a wuli nde tongo, a a maso sɛrɛxɛbade ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. A naxa na raba a bɛlɛxɛsole ra, alako a xa sɛrɛxɛbade rasɛniyɛn. A naxa wuli dɔnxɔɛ ifili sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. A sɛrɛxɛbade rasɛniyɛn na ki nɛ barima a findi xunsarade nan na. ¹⁶ Annabi Munsa man naxa ture tongo naxan nu na ninge furingɛ rabilinyi, a nun laare naxan nu na a bɔɲɛ fari, nun a gungui xɔri firinyie nun e ture. A naxa nee birin sa tɛ i sɛrɛxɛbade fari. ¹⁷ Kɔnɔ a naxa tuura gundi, a kiri, a sube, nun a ɲaɲɛ gan tɛ ra ɲama yonkinde fari ma, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

¹⁸ Annabi Munsa naxa fa yɛxɛɛ kontonyi ra naxan findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛɛ sa na yɛxɛɛ xun tagi. ¹⁹ Annabi Munsa naxa a kɔn naxaba, a a wuli nde kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ²⁰ A naxa yɛxɛɛ ixaba a xuntunyyie ra. A naxa

a xunyi, a xuntunyie, nun a ture gan tɛ i. ²¹ A naxa yɛxɛɛ furingɛ nun a sanyie raxa, a yɛxɛɛ kontonyi gundi birin gan tɛ ra sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ra, naxan xiri rafan Alatala ma. A na birin naba nɛ alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

²² Annabi Munsu naxa yɛxɛɛ kontonyi firin nde tongo naxan findi sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ ra. Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛe sa na yɛxɛɛ xun tagi. ²³ Annabi Munsu naxa a kɔn naxaba, a a wuli nde tongo, a a sa Haruna yirefanyi tuli ma, a yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, nun a sankura ma. ²⁴ A naxa Haruna xa die fan maso, a naxa wuli nde sa e yirefanyi tulie ma, e yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, nun e yirefanyi sankura ma. A naxa a wuli nde kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ²⁵ A naxa na yɛxɛɛ ture tongo, a nun a xuli, a furingɛ ture, laare naxan na a bɔɲɛ fari, a gungui xɔri firinyie nun e ture, nun a yirefanyi tabe.

²⁶ Annabi Munsu naxa debe tongo taami lɛbinitaree na naxan kui, naxan nu dɔxɔxi Alatala ya i. A naxa taami lɛbinitare keren ba na, a nun taami keren naxan yailanxi ture ra, a nun taami lanmadi keren. A naxa e sa na yɛxɛɛ ture nun a yirefanyi tabe fari. ²⁷ A naxa na birin so Haruna nun a xa die yi ra, e fa na lintan Alatala ya i alako a xa a kolon a gbe na a ra. ²⁸ Na dangi xanbi, Annabi Munsu naxa e rasuxu e yi ra, a naxa e sa tɛ sɛrɛxɛbade fari, sɛrɛxɛ gan daaxi nu na dɛnnaxɛ. Sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ na a ra, naxan gan xiri rafan Alatala ma.

²⁹ Annabi Munsu naxa yɛxɛɛ kontonyi kanke tongo na sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ ra, a fa na lintan Alatala ya i a masenfe ra a bɛ. Na naxa findi Annabi Munsu gbe ra alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

³⁰ Annabi Munsu naxa ture sɛniyɛnxi nde tongo, a nun wuli nde naxan nu na sɛrɛxɛbade fari, a naxa a kasan Haruna nun a xa dugie ma, a a kasan Haruna xa die nun e xa dugie fan ma, alako e tan nun e xa dugie birin xa sɛniyɛn.

³¹ Munsu naxa a fala Haruna nun a xa die bɛ, «Wo sube ɲin hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, wo xa a don mɛnni, a nun taami naxan na debe kui naxan findi sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ ra. N bara yaamari fi, Haruna nun a xa die xa na don. ³² Taami nun sube naxan luxi, wo xa na dɔnxɔɛ gan. ³³ Wo naxa keli hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra xi solofere bun ma, han wo xa dɔxɔɛ waxati kamalima tɛmui naxɛ. ³⁴ Naxan nabaxi to, Alatala a yamarixi wo yunubi xunsare xa fe nan na. ³⁵ Na na a toxi, wo luma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra xi solofere bun ma, kɔɛ nun yanyi, alɔ Alatala n yamarixi a ra ki naxɛ, alako wo naxa faxes.»

³⁶ Haruna nun a xa die naxa Alatala xa yaamari birin naba na ki a naxan masenxi e bɛ Annabi Munsu saabui ra.

9

Sɛrɛxɛdubɛe xa sɛrɛxɛ singee

¹ Xi solomasaxan lɔxɔɛ, Annabi Munsu naxa Haruna nun a xa die, nun Isirayila forie xili. ² A naxa a masen Haruna bɛ, «I xa sɛrɛxɛ firin masen Alatala bɛ, tuura di naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi naxan findima sɛrɛxɛ gan daaxi ra, lanyuru mu na naxan ma. ³ I xa a fala Isirayilakae bɛ, «Wo xa sikɔtɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa tuura di nun yɛxɛɛ di naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxee ma, wo xa e ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ⁴ Wo xa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi ba xanunteya sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ. Wo xa taami fan ba sɛrɛxɛ ra, ture sunbuxi naxan na. Wo xa na birin ba barima Alatala minima nɛ wo ma to.»»

⁵ Nama naxa sɛrɛxɛe xanin hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra alɔ Annabi Munsu e yamarixi ki naxɛ. E birin naxa e makɔrɛ hɔrɔmɔlingira ra, e ti Alatala ya i. ⁶ Annabi Munsu naxa a masen e bɛ, «Wo xa Alatala xa yaamari rabatu alako a xa a nɔrɛ masen wo bɛ.»

⁷ Annabi Munsu naxa a masen Haruna bɛ, «I maso sɛrɛxɛbade ra. I xa yunubi xafari sɛrɛxɛ nun sɛrɛxɛ gan daaxi ba xunsare ra i yetɛ bɛ, a nun ɲama bɛ. I xa ɲama xa sɛrɛxɛ fan ba e bɛ xunsare ra alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.»

⁸ Haruna to a maso sɛrɛxɛbade ra, a naxa tuura di kɔn naxaba a yetɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. ⁹ A xa die naxa tuura wuli so a yi ra. A naxa a bɛlɛxɛsole rasin wuli xɔɔra, a nde sa ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. A naxa wuli dɔnxɔɛ ifili

sɛrɛxɛbade lanbanyi ma. ¹⁰ Xuruse ture, a gunguie, nun laare naxan na a bɔɔɛ ma, a naxa na birin gan sɛrɛxɛbade fari yunubi xafari sɛrɛxɛ ra alɔ Alatala Annabi Munsa yamarixi a ra ki naxɛ. ¹¹ Kɔnɔ a naxa a sube nun a kiri gan ɲama yonkinde fari ma.

¹² Na dangi xanbi, Haruna naxa sɛrɛxɛ gan daaxi kɔn naxaba. A xa die naxa na wuli so a yi ra, a fa a kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ¹³ E naxa sɛrɛxɛ xuntunyie nun a xunyi so a yi ra, a na birin gan sɛrɛxɛbade fari. ¹⁴ A to gɛ a furingɛ nun a sanyie raxade, a naxa e gan e nun sɛrɛxɛ gan daaxi ra sɛrɛxɛbade fari.

¹⁵ Haruna gɛ xanbi na ra, a naxa ɲama xa sikɔtɛ kɔn naxaba, a xa findi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ. A na raba nɛ alɔ a a singe raba ki naxɛ. ¹⁶ A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba a sɛriyɛ ki ma. ¹⁷ A naxa sansi xɔri dinxi suxu keren gan sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ba tɛmui gɛɛsɛgɛ. ¹⁸ A naxa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi kɔn naxaba xanunteya sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ. A xa die naxa na wuli so a yi, a a kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ¹⁹ E naxa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi ture tongo, naxan na e xuli nun e furingɛ mabiri, a nun e gunguie, a nun laare naxan na e bɔɔɛ ma, ²⁰ e naxa na birin sa sube kanke ma sɛrɛxɛbade fari, e a birin gan. ²¹ Haruna naxa sɛrɛxɛ subee kanke nun e yirefanyi tabe ite, a e lintan Alatala ya i a masenfe ra a bɛ, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxɛ.

²² Haruna naxa a bɛlɛxɛɛ itala, a duba ɲama bɛ. A to yunubi xafari sɛrɛxɛ, sɛrɛxɛ gan daaxi, nun xanunteya sɛrɛxɛ ba, a naxa goro kelifɛ sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. ²³ Annabi Munsa nun Haruna naxa so hɔrɔmɔlingira kui. E to mini, e naxa duba ɲama bɛ. Na tɛmui Alatala xa nɔrɛ naxa mini ɲama ma. ²⁴ Alatala naxa tɛ ragoro sɛrɛxɛbade fari, a sɛrɛxɛ gan daaxi nun ture gan. Nama to na to, e naxa e xui ite sɛɛwɛ ra, e e felen bɔxi ma.

10

Haruna xa di firinyie

¹ Haruna xa di firinyie, Nadabo nun Abihu naxa surayi gansee tongo, e tɛ sa e kui, e surayi gan Alatala ya i. Kɔnɔ e mu na tɛ tongo Ala xa sɛriyɛ ki ma. ² Na na a to, Alatala naxa tɛ ragoro e ma, e faxa a xa hɔrɔmɔlingira yire sɛniyɛnxi kui. ³ Annabi Munsa naxa a fala Haruna bɛ, «Alatala wo rakolonxi nɛ yi ra, a to a fala, «Naxee makɔrɛ n na, e xa a kolon n sɛniyɛn, ɲama xa n binya.» Haruna naxa dundu yen.

⁴ Annabi Munsa naxa Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna baba xunya Yusiyɛli xa die. A naxa a fala e bɛ, «Wo xa wo ngaxakerenyie furee xanin ɲama yonkinde fari ma, dɛnnaxɛ makuya yire sɛniyɛnxi ra.» ⁵ E naxa e furee xanin ɲama yonkinde fari ma, alɔ Annabi Munsa e yamarixi ki naxɛ. E nu bara sɛrɛxɛdubɛ dugie lu e furee ma.

⁶ Annabi Munsa naxa a fala Haruna nun a xa die bɛ, Eleyasari nun Itamari, «Wo naxa wo xunsɛxɛ rabeɲin, wo naxa wo xa dugie fan ibɔɔ. Wo naxa sese raba naxan nɔma sunnunyi masende yi mixie xa faxɛ xa fe ra, alako Alatala naxa xɔnɔ ɲama ma, a wo fan faxa. Wo ngaxakerenyi Isirayilakae tan nɔma sunnunde yi mixie xa fe ra Alatala naxee faxaxi tɛ ra. ⁷ Wo naxa keli Ala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra yi saxanyi, alako wo naxa faxa. Alatala xa mixi sugandixie nan wo tan na.» E naxa Annabi Munsa xa yaamari rabatu.

⁸ Alatala naxa a masen Haruna bɛ, ⁹ «Wo na so hɔrɔmɔlingira kui, wo naxa wɛni min. Wo naxa minse yo min naxan mixi siisima, xa na mu a ra wo faxama nɛ. Na sɛriyɛ mu kanama wo bɔnsɔɛ bɛ abadan. ¹⁰ Na nan a niyama wo nɔma Ala gbe nun adamadi gbe tagi rabade, sɛniyɛnyi nun sɛniyɛntareɲa. ¹¹ Na fan a niyama nɛ wo xa nɔ Isirayilakae xarande Alatala xa yaamarie ra, a naxee fixi e ma Annabi Munsa saabui ra.»

¹² Annabi Munsa naxa a fala Haruna nun a xa di dɔnxɔɛɛ bɛ, Eleyasari nun Itamari, «Sansi xɔri dinxi naxan baxi sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, kɔnɔ naxan birin mu ganxi tɛ ra, wo xa na don sɛrɛxɛbade fɛ ma. Wo naxa lɛbini sa a xun ma de, barima a sɛniyɛn. ¹³ Wo xa a don yire sɛniyɛnxi, barima a ganxi Alatala bɛ sɛrɛxɛ gan daaxie nan fɛ ma. Na findixi i gbe nun i xa die gbe nan na. Alatala sɛrɛxɛdubɛɛ yamarixi na nan na. ¹⁴ Wo man xa sɛrɛxɛ sube kanke nun tabe don yire sɛniyɛnxi nɛ, naxee bara lintan Ala ya i, a

masenfe ra a bƐ. Nee findixi wo gbe nan na, i tan, i xa di xƐmƐe, nun i xa di ginƐe. Ala bara na yaamari fi Isirayilakae ma e xa xanunteya sƐRƐXƐe xa fe ra. ¹⁵ Ture naxan ganma yo, tabe naxan bama yo, nun kanke naxan lintanma yo, e xa na birin masen Alatala bƐ, na fa findi i gbe nun i xa die gbe ra, alƆ Alatala a yamarixi ki naxƐ. SƐriyƐ na a ra naxan mu kanama abadan.»

¹⁶ Annabi Munsa to sikƆƐ xa fe maxƆrin, naxan ba yunubi xafari sƐRƐXƐ ra, a naxa a mƐ a e nu bara a birin gan tƐ ra, a naxa xƆnƆ Eleyasari nun Itamari ma, Haruna xa die naxee mu faxes. A naxa a fala e bƐ, ¹⁷ «Munfe ra wo mu yi yunubi xafari sƐRƐXƐ sube donxi yire sƐniyƐnxi? SƐRƐXƐ sƐniyƐnxi na a ra Alatala naxan fixi wo ma, alako Isirayila Ɔama xa yunubi xa xafari, a findi xunsare ra e bƐ Alatala ya i. ¹⁸ Yi sƐRƐXƐ wuli to mu soxi yire sƐniyƐnxi ma hƆrƆmƆlingira kui, a nu lan nƐ wo xa a sube don yire sƐniyƐnxi nƐ, alƆ Ala n yamarixi a ra ki naxƐ.» ¹⁹ Haruna naxa Annabi Munsa yaabi, «To e bara e xa yunubi xafari sƐRƐXƐ nun e xa sƐRƐXƐ gan daaxi ba Alatala ya i, kƆnƆ n to bara yi fe xƆrƆxƆe mƆƆli sƆƆ, Alatala nƆma tinde n xa yunubi xafari sƐRƐXƐ sube don to?» ²⁰ Annabi Munsa to na yaabi mƐ, a naxa tin a ra.

11

Donse radaxaxi nun donse raharamuxi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna bƐ, ² «Wo xa a fala Isirayilakae bƐ, sube naxee radaxaxi wo bƐ, nee nan ya: ³ Sube tore kanyie naxee tore itaxunxi firinyi ra, e man e xa donse ratema e dƐ i e nu a idon. Wo nƆma na sube mƆƆli donde.»

⁴ «KƆnƆ ndee na naxee donse ratema e dƐ i e nu a idon, e tore tan mu itaxunxi firinyi ra. Nee raharamuxi wo ma. NƆxƆmƐ raharamuxi wo ma, barima a donse ratema a dƐ i a nu a idon, kƆnƆ a tore mu itaxunxi firinyi ra. ⁵ Yere maniyƐ nde fan donse ratema a dƐ i a nu a idon, kƆnƆ a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma. ⁶ Yere fan donse ratema a dƐ i a nu a idon, kƆnƆ a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma. ⁷ XƆsƐ tan, a tore itaxunxi firinyi ra, kƆnƆ a mu donse ratema a dƐ i a nu a idon. A raharamuxi wo ma. ⁸ Wo naxa na subee don, wo naxa din e binbie ra. E raharamuxi wo ma.»

⁹ «YƐXƐ naxee na ye xƆƆra, wo nƆma naxee donde, nee nan ya: xale kanyi nun bƐlƐ kanyi naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui. ¹⁰ KƆnƆ yƐXƐ naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui, bƐlƐ mu na naxee ma, xa na mu a ra xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma. ¹¹ E raharamuxi wo ma, wo naxa e sube don. E binbie fan raharamuxi wo ma. ¹² YƐXƐ birin bƐlƐ nun xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»

¹³ «XƆni raharamuxie nan ya wo mu lan wo xa naxee don: yubƐ, sƐgƐ, xaruma gbƆntƆe, ¹⁴ a nun nee maniyƐ birin. ¹⁵ Xaaxa fan, wo naxa na don a nun a maniyƐ birin. ¹⁶ Xundi, koofole, a nun tagarantongoe, ¹⁷ wo naxa e don a nun nee maniyƐ birin. ¹⁸ Gbongboe, yedƆnmƐ, ¹⁹ laaba, tuke, a nun nee maniyƐ birin, wo naxa e don.»

²⁰ «Nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma. ²¹ KƆnƆ na nimase mƆƆlie ya ma, naxee tunganma, wo nƆma nee tan donde, ²² alƆ katoe, tugumie, nun nee maniyƐ birin. ²³ KƆnƆ, nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»

²⁴ «Xa wo dinma sube sƐniyƐntare ra, wo findima mixi sƐniyƐntare ra han nunmare ra. ²⁵ Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan nƐ a xa a xa dugie xa, a man fa findi mixi sƐniyƐntare ra han nunmare ra. Fo a xa a xa dugie xa. ²⁶ Sube naxee birin tore mu itaxunxi firinyi ra, a nun naxee donse donma, kƆnƆ a mu gbilenma a rate ra e dƐ i e nu a idon, nee raharamuxi wo ma. Naxan dinma na mƆƆli ra a findima mixi sƐniyƐntare ra. ²⁷ Sube birin tore mu na naxee bƐ, e e ƆƐRƐ e sanyi naanie xun na, e raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra na findima mixi sƐniyƐntare ra han nunmare ra. ²⁸ E raharamuxi wo ma. Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan nƐ a xa a xa dugie xa, a man fa findi mixi sƐniyƐntare ra han nunmare ra.»

²⁹ «Nimase naxan birin luma yilie kui, e haramuxi wo bƐ. E xilie nan ya: bale, ƆƐNƐ, kasa, ³⁰ bonbolika, koolo, nun nee maniyƐe. ³¹ Na nimase xunxuri mƆƆlie raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra a findima mixi sƐniyƐntare ra han nunmare ra. ³² Xa e

binbie sa bira se nde fari, na fan findima se sɛniyɛntare ra, alɔ se sa se wuri daaxi, dugi, xuruse kiri xaraxi, bɛki, xa na mu a ra yirabase nde. A lanma na se mɔɔli xa sa ye xɔɔra han nunmare ra alako a xa sɛniyɛn. ³³ Xa na nimase mɔɔli bira fɛɲɛ nde kui, fɛɲɛ nun a kui se birin findima se sɛniyɛntare ra. Na fɛɲɛ xa kana. ³⁴ Ye naxan nu na na fɛɲɛ kui, a na sa donse nde ma, na donse fan findima se sɛniyɛntare ra. Minse yo naxan nu na na fɛɲɛ kui, a fan findima se sɛniyɛntare ra. ³⁵ Xa na nimase mɔɔli binbi bira se yo ma, na findima se sɛniyɛntare ra, alɔ taami ganse, xa na mu a ra tunde. E to findi se sɛniyɛntaree ra, a lanma wo xa e kana. ³⁶ Kɔnɔ xa e binbi sa bira dulonyi nan kui, xa na mu a ra ye ragatade nde, nee tan mu findima se sɛniyɛntaree ra. Kɔnɔ mixi naxan a bɛlɛxɛ dinma e binbie ra, na findima mixi sɛniyɛntare ra. ³⁷ Xa a binbi bira sansi xɔri ma naxan sima, na mu findima se sɛniyɛntare ra. ³⁸ Kɔnɔ xa a binbi bira sansi xɔri tan ma naxan na ye xɔɔra, na sansi xɔri findima se sɛniyɛntare ra wo bɛ.»

³⁹ «Xa xuruse radaxaxi nde faha, mixi fa din a binbi ra, na kanyi findima sɛniyɛntare ra han nunmare ra. ⁴⁰ Naxan na a sube don, na kanyi lan nɛ a xa a xa dugie xa, a man fa findi sɛniyɛntare ra han nunmare ra. Naxan na sube binbi maxanin, na kanyi lan nɛ a xa a xa dugie xa, a man fa findi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.»

⁴¹ «Nimase naxan birin a bubuma bɔxi ma, nee birin raharamuxi wo ma. A mu lanma wo xa nee don. ⁴² Bubusee nun nimase xunxuri naxee ɲɛrɛma e sanyi naani xun na, xa na mu a ra e sanyi wuyaxi xun na, e sese mu radaxaxi. Wo naxa e don. ⁴³ Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra na nimase mɔɔli saabui ra. Wo naxa e don. ⁴⁴ Alatala nan n na, wo Marigi Ala. Wo xa wo yɛtɛ fi n tan nan ma. Wo xa sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn. Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra na nimase xunxuri saabui ra naxee luma ɲɛrɛ ra bɔxi ma.»

⁴⁵ «N tan nan Alatala ra naxan wo raminixi Misira bɔxi ma, alako n xa findi wo Marigi Ala ra. Wo xa sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn. ⁴⁶ Sɛriyɛ nan na ki subee, xɔnie, yɛxɛɛɛ, nun bubusee xa fe ra. ⁴⁷ Na kui wo nɔma sube sɛniyɛnxi nun sube sɛniyɛntare tagi raba kolonde, sube radaxaxi nun sube raharamuxi.»

12

Dingɛ xa sɛRɛXɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, xa ginɛ nde sa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari, a findima sɛniyɛntare ra xi solofere bun ma, alɔ a kike walima tɛmui naxɛ. ³ Xi solomasaxan lɔxɔɛ, di xa sunna. ⁴ Na xi solofere xanbi, dingɛ luma sɛniyɛntareɲa kui xi tongo saxan nun saxan bun ma a wuli xa fe ra naxan minixi a ma a di bari tɛmui. A mu lanma a xa din se sɛniyɛnxi ra, a mu lanma a xa so yire sɛniyɛnxi kui han marasɛniyɛnyi waxati xa kamali.»

⁵ «Xa dingɛ di ginɛ bari, a luma sɛniyɛntareɲa kui lɔxɔxun firin, alɔ a kike walima tɛmui naxɛ. Na xanbi a xa marasɛniyɛnyi waxati buma xi tongo senni nun senni, a wuli xa fe ra naxan minixi a di bari tɛmui. ⁶ A xa marasɛniyɛnyi waxati na kamali, di xɛmɛ, xa na mu a ra di ginɛ xa fe ra, a xa yɛxɛɛ ɲɛ keren daaxi xanin sɛRɛXɛdubɛ xɔn ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. A xa na ba sɛRɛXɛ gan daaxi ra. A man xa kolokonde yɔrɛ, xa na mu a ra ganbɛ ba yunubi xafari sɛRɛXɛ ra. ⁷ SɛRɛXɛdubɛ xa na sɛRɛXɛɛ ba Alatala bɛ, a findi na ginɛ xa xunsare ra. Na tɛmui a sɛniyɛnma nɛ na wuli xa fe ra. Sɛriyɛ nan na ki ginɛ bɛ naxan di xɛmɛ barima, xa na mu a ra di ginɛ. ⁸ Xa fɛɛrɛ mu na a yi a xa yɛxɛɛ sɔtɔ, a nɔma ganbɛ firin xaninde, xa na mu a ra kolokonde firin. Keren xa ba sɛRɛXɛ gan daaxi ra, boore xa ba yunubi xafari sɛRɛXɛ ra. SɛRɛXɛdubɛ xa na ba, a findi xunsare ra ginɛ bɛ, a fa sɛniyɛn.»

13

Furee mixi fate ma

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna bɛ, ² «Xa mixi fate kiri yire nde funtu, xa na mu a ra a fiixɛ, xa na mu a ra a findi fi ra, wo xa na kanyi xanin sɛRɛXɛdubɛ

Haruna yire, xa na mu a ra a xa di nde yire. ³ Fure naxan na a fate, sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa fate xabe bara fiixɛ na fi yire, fi fan bara tilin, a sube li, fure ɲaaxi na a ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi sɛniyɛntare ra. ⁴ Xa fure ya mu itilin a na kiri nan gbansan fari, fate xabe mu fiixɛxi na longori, sɛrɛxɛdubɛ xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren. ⁵ A xi solofere nde lɔxɔɛ, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa a sa li fure mu na lantanfe, a man xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren. ⁶ A xi solofere nde lɔxɔɛ, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato a sanmaya firin nde. Xa fure ɲingi bara masara, a man mu lantanfe, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara sɛniyɛn. Fure na a ra naxan mu ɲaaxu. A xa a xa dugie xa, a findi mixi sɛniyɛnxi ra. ⁷ Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ bara a mato, fure bara lantan yɛ na masenyi dangi xanbi, furema man xa gbilen sɛrɛxɛdubɛ yire tɛmui gbɛtɛ. ⁸ Sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa fure bara lantan yɛ, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a ra.»

⁹ «Xa fure ɲaaxi bara lu mixi nde kiri ma, e xa a xanin sɛrɛxɛdubɛ yire. ¹⁰ A xa a mato. Xa na mixi kiri bara fiixɛ yire nde, a fa funtu, fate xabe fan fa fiixɛ na longori, a bula, sube mini kɛnɛ ma, ¹¹ fure ɲaaxi na a ra naxan mu dandanma. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Hali a mu lu a kerenyi ma waxati di bun ma sɔnɔn, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Na tan bara gɛ findide mixi sɛniyɛntare ra. ¹² Xa sɛrɛxɛdubɛ bara a to a na fi ɲaaxi birin bara bari fɔlɔ, naxan nu na furema fate ma, kelife a sanyie ma han a xunyi, ¹³ a xa masenyi ti, na kanyi bara sɛniyɛn, barima fi birin bara bari fɔlɔ. A bara sɛniyɛn. ¹⁴ Kɔnɔ xa, fure sa bula, sube mini kɛnɛ ma, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. ¹⁵ Sɛrɛxɛdubɛ na fure bulaxi to, a xa masenyi ti, fi bulaxi mu sɛniyɛn, fure ɲaaxi na a ra. ¹⁶ Xa sube bulaxi fa bari, furema xa siga sɛrɛxɛdubɛ yire. ¹⁷ A xa a mato. Xa fure bara bari, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, furema bara sɛniyɛn. ¹⁸ Xa suuri mini mixi ma, a fa yalan, ¹⁹ kɔnɔ na kiri fa fiixɛ, xa na mu a ra a gbeeli, na kanyi xa siga sɛrɛxɛdubɛ yire. ²⁰ A xa a mato. Xa fure ya bara itilin, a sube li, fate xabe bara fiixɛ na longori, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Fure ɲaaxi na a ra, naxan minixi suuri fɔxi. ²¹ Xa sɛrɛxɛdubɛ mu fate xabe fiixɛ to, fi fan mu tilin, a mu sube lixi, a mu fiixɛ a gbe ra, furema xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren. ²² Xa fure bara lantan yɛ a fate ma, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a ra. ²³ Kɔnɔ xa fure mu masaraxi a mu lantanxi a i, suuri barixi na a ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyɛnxi na a ra.»

²⁴ «Xa mixi fate bara gan tɛ ra tɛmui dangixi, a kiri fa bari, kɔnɔ fure gbeeli, xa na mu a ra fure fiixɛ fa mini na fɔxi, ²⁵ sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa furema fate xabe bara fiixɛ na fɔxi, fure bara tilin, a sube li, fure ɲaaxi na a ra, naxan bara mini fate ma kiri dɛnnaxɛ nu ganxi. Na sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra, barima fure ɲaaxi na a ra. ²⁶ Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ mu fate xabe fiixɛ to fure ma, fi fan ya mu itilin, a mu sube lixi, a mu fiixɛ a gbe ra, sɛrɛxɛdubɛ xa na kanyi yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren. ²⁷ Sɛrɛxɛdubɛ xa a mato xi solofere nde lɔxɔɛ. Xa fure bara lantan yɛ a fate ma, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a ra. ²⁸ Kɔnɔ xa fure mu masaraxi, a mu lantanxi a i, a mu fiixɛ alɔ a singe, a fatanxi na kiri ganxi nan na. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyɛnxi na a ra. Nari na a ra kiri dɛnnaxɛ gan.»

²⁹ «Xa fure lu xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ xunyi ma, xa na mu a ra a kenkenyi ma, ³⁰ sɛrɛxɛdubɛ xa na fure mato. Xa fi ya bara itilin, a sube li, fate xabe fiixɛ, a xurun, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Fure ɲaaxi na a ra naxan bara lu a xunyi ma, xa na mu a ra a kenkenyi ma. ³¹ Xa sɛrɛxɛdubɛ sa a to fure ya mu itilinfɛ, a mu sube life, fate xabe fɔɔrɛ mu na, a xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma xi solofere bun ma. ³² Sɛrɛxɛdubɛ xa na fure mato xi solofere nde lɔxɔɛ. Xa fure mu lantanfe a i, fate xabe mu fiixɛ na longori, fi ya mu itilinxi, a mu sube lixi, ³³ na kanyi xa a xunɛxɛ nun a dɛxabe bi a xa a ba fi ra. Sɛrɛxɛdubɛ man xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren. ³⁴ Sɛrɛxɛdubɛ xa na fure man mato xi solofere nde lɔxɔɛ.

Xa a mu lantanxi a i, a ya mu itilixi, a mu sube lixi, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyenxi na a ra. A xa a xa dugie xa, a sɛniyen. ³⁵ Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi dangi xanbi, xa fure bara lantan yɛ furema fate ma, ³⁶ sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa fure bara lantan yɛ, hali sɛrɛxɛdubɛ mu fate xabe fiixɛ fen. Na kanyi bara findi mixi sɛniyantare ra. ³⁷ Kɔnɔ xa na fure mu lantanxi a i, fate xabe fɔɔrɛ nde tan bara mini, fure bara yalan. Na kanyi mixi sɛniyenxi na a ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyenxi na a ra.»

³⁸ «Xa xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ fate kiri bara fiixɛ yire ndee, ³⁹ sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa na mu fiixɛ a gbe ra, kasi mɔɔli nde gbansan na a ra. A sɛniyen.»

⁴⁰ «Xa mixi nde xunsexe bara makɔn, tɛrɛrɛ kanyi na a ra, a mu jaaxu. Na kanyi sɛniyen. ⁴¹ Xa mixi nde xunsexe makɔnxi a tigi dɛ biri gbansan nɛ, tɛrɛrɛ na a ra a mu jaaxu. Na kanyi sɛniyen. ⁴² Kɔnɔ xa fure fiixɛ, xa na mu a ra fure gbeeli mini a xunyi ma, xa na mu a ra a tigi ma, fure jaaxi na a ra. ⁴³ Sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa na fure funtu naxan minixi a xunyi ma, a fiixɛ, xa na mu a ra a gbeeli alɔ fure jaaxi na ki naxɛ, ⁴⁴ furema na a ra, a mu sɛniyenxi. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyantare ra. Fure na a xunyi ma.»

⁴⁵ «Na fure jaaxi kanyi xa dugi ibɔɔxi ragoro a ma, a xa a xunyi bi, a xa a dɛ xabe makoto a bɛlɛxɛ ra, a nu a fala a xui itexi ra <Sɛniyantare, Sɛniyantare.> ⁴⁶ Danmi na fure jaaxi na a ma, a mu sɛniyen. Fo a xa lu a kerenyi ma jaama yonkinde fari ma.»

⁴⁷ «Na fure jaaxi nɔma lude dugi ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gɛsɛ fute ra. ⁴⁸ A man nɔma lude se nde dɛnbɛxi ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gɛsɛ fute ra. A man nɔma lude se nde ma naxan yailanxi xuruse kiri ra. ⁴⁹ Xa na fure bara ifɔɔrɔ, xa na mu a ra a bara gbeeli dugi ma, kiri ma, xa na mu a ra se dɛnbɛxi ma, fure jaaxi na a ra. A xa masen sɛrɛxɛdubɛ bɛ, a xa na mato. ⁵⁰ Na fure na se naxan ma, na se xa ragata yire nde a kerenyi ma xi solofere bun ma. ⁵¹ Xi solofere nde lɔxɔɛ sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa na fure bara lantan yɛ i na dugi ma, xa na mu a ra na se dɛnbɛxi ma, xa na mu a ra na kiri ma, fure jaaxi na a ra. Na bara findi se sɛniyantare ra. ⁵² Sɛrɛxɛdubɛ xa se birin gan na fure na se naxan ma, dugi naxan yailanxi xuruse xabe ra, dugi naxan yailanxi gɛsɛ fute ra, dugi dɛnbɛxi, xa na mu a ra kiri. ⁵³ Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ bara a mato, na fure mu lantanxi na see ma, ⁵⁴ a xa yaamari fi na see xa maxa ye ra, e xa sa e kerenyi ma xi solofere bun ma sanmaya firin nde. ⁵⁵ A na gɛ maxade, sɛrɛxɛdubɛ man xa na mato. Xa fure mu masaraxi, hali a man mu lantanxi a i, na findixi se sɛniyantare nan na. A birin xa gan tɛ ra, hali fure na a lahalɛ kerenyi gbansan nan ma. ⁵⁶ Xa sɛrɛxɛdubɛ bara a to fure mu fiixɛ alɔ singe, a xa na yire gbansan ba na. ⁵⁷ Kɔnɔ xa fure na lantanfe a i dugi ma, xa na mu a ra dugi dɛnbɛxi ma, xa na mu a ra kiri ma, fure jaaxi na a ra, fo na xa gan tɛ ra. ⁵⁸ Xa fure bara ba dugi ma, xa na mu a ra dugi dɛnbɛxi ma, xa na mu a ra kiri ma ye ra a firin nde, a bara sɛniyen.»

⁵⁹ Sɛriyɛ nan na ki fure jaaxi xa fe ra naxan nɔma lude dugi nde ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gɛsɛ fute ra, a nun dugi nde ma naxan dɛnbɛxi, a nun kiri nde ma. Na sɛriyɛ nɔma a masende xa se nde sɛniyen, xa na mu a mu sɛniyen.

14

Furema sɛniyantare

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «Marasɛniyenxi lɔxɔɛ, fure jaaxi kanyi xa siga sɛrɛxɛdubɛ xɔn. ³ Sɛrɛxɛdubɛ xa siga jaama yonkinde fari ma na furema matode. Xa a bara yalan, ⁴ sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, a xa fa xɔni jɔjɔ radaxaxi firin na, e nun sɛdiri wuri, gɛrɛ mɔɔli nde, nun hisopi wuri furema bɛ. ⁵ Sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, e xa xɔni keren kɔn naxaba fɛjɔ nde xun ma, dulon ye na naxan kui. ⁶ A xa xɔni jɔjɔ tongo, a nun sɛdiri wuri, gɛrɛ mɔɔli nde, nun hisopi wuri, a xa e birin dukulu xɔni wuli xɔɔra e naxan kɔn naxabaxi dulon ye xun ma. ⁷ A xa na kasan sanmaya solofere na furema ma, naxan lanma a xa sɛniyen. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na mixi bara findi mixi sɛniyenxi ra. Na tɛmui a xa xɔni jɔjɔ bɛjɔn wula i.»

⁸ «Naxan wama seniyeNfe, a xa a xa dugie xa, a xa a fate maxabe bi, a xa a maxa ye ra. Na kui, a seniyeNma ne. Na dangi xanbi a noMa sode jama yonkinde kui, kono a mu noMa sode a xa kiri banxi tan kui xi solofere. ⁹ Xi solofere nde loxoE, a man xa a xunsexe bi, a de xabe, a ya xinbi xabe, a nun a fate maxabe birin. A man xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa. Na kui, a seniyeNma ne. ¹⁰ Xi solomasaxan nde loxoE, a xa yexeyore xema firin tongo, a nun yexee ginema, je keren daaxi, lanyuru mu na naxee ma. A man xa sansi xori dinxi konbo ya keren nun a tagi soto, ture masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati ya keren naxan findima sereXe ra. ¹¹ SereXedube xa furema nun a xa sereXe ti n tan Alatala ya i hromolingira sode de ra. ¹² A xa yexeyore keren tongo, a xa a ba yete ragbilen sereXe ra, a nun ture sigaati ya keren. A xa nee lintan n tan Alatala ya i. ¹³ A xa na yexee kon naxaba yire seniyeNxi yunubi xafari sereXe nun sereXe gan daaxi bama dennaxe. SereXedube nan gbe yete ragbilen sereXe nun yunubi xafari sereXe ra. SereXe seniyeNxi nan e ra. ¹⁴ SereXedube xa yete ragbilen sereXe wuli nde tongo, a xa a sa furema yirefanyi tuli ma, a belexekura yirefanyi ma, nun a sankura yirefanyi ma. ¹⁵ A man xa na ture sigaati ya keren ifili a yete kola belexe kui. ¹⁶ A xa a belexesole yirefanyi sin ture kui, a nu bara naxan sa a kola belexe kui, a xa na ture kasan doxo solofere n tan Alatala ya i. ¹⁷ Ture naxan luxi sereXedube belexe kui, a xa nde sa furema yirefanyi tuli ma, a nun a belexekura yirefanyi ma, a nun a sankura yirefanyi ma yete ragbilen sereXe wuli fari. ¹⁸ Ture donxoE naxan luxi sereXedube yi ra, a xa na sa furema xunyi ma. SereXedube xa a xun sara n tan Alatala ya i. ¹⁹ SereXedube xa yunubi xafari sereXe ba, a xa a xun sara a xa seniyentareja ma. Na dangi xanbi a xa na sereXe gan daaxi kon naxaba. ²⁰ A xa sereXe gan daaxi nun sansi xori dinxi sereXe ba sereXebade fari. A xa furema xun sara alako a xa seniyeN.»

²¹ «Xa setare nan na furema ra, fere mu na a yi na sereXe xa fe ra, a xa yexeyore keren gbansan ba yete ragbilen sereXe ra, naxan lintanma n tan Alatala ya i a xa findi furema xa xunsare ra. A xa sansi xori dinxi konbo ya tagi soto, ture masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati ya keren, ²² nun ganbe firin, xa na mu a ra kolokonde yore firin. Keren xa findi yunubi xafari sereXe ra, boore sereXe gan daaxi. ²³ Xi solomasaxan nde loxoE, a xa fa na sereXe ra sereXedube xon hromolingira sode de ra n tan Alatala ya i, alako a xa seniyeN. ²⁴ SereXedube xa yete ragbilen sereXe yexee nun ture sigaati ya keren lintan n tan Alatala ya i. ²⁵ A xa na yexeyore kon naxaba yete ragbilen sereXe ra. A xa a wuli nde tongo, a xa na sa furema yirefanyi tuli ma, a yirefanyi belexekura ma, a nun a yirefanyi sankura ma. ²⁶ A xa ture nde ifili a yete kola belexe kui. ²⁷ A xa na ture kasan sanmaya solofere a belexesole yirefanyi ra n tan Alatala ya i. ²⁸ Ture naxan na a belexe kui, a xa dondoronti tongo, a na sa furema yirefanyi tuli ma, a yirefanyi belexekura ma, a nun a yirefanyi sankura ma wuli fari naxan keli yete ragbilen sereXe ma. ²⁹ Ture naxan luxi a belexe kui, a xa na sa na furema xunyi ma, alako a xun xa sara n tan Alatala ya i. ³⁰ SereXedube xa ganbe keren ba, xa na mu a ra kolokonde yore, sereXe ya ma furema naxee sotoxi. ³¹ A xa keren ba yunubi xafari sereXe ra, boore xa findi sereXe gan daaxi ra, a nun sansi xori dinxi. SereXedube furema xun sarama n tan Alatala ya i na ki ne. ³² Serye nan na ki maraseniyeNy xa fe ra furemae be naxee findixi setaree ra.»

³³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna be, ³⁴ «Wo na so Kanaan boxi ma, n naxan fima wo ma ke ra, xa fure jaaxi sa mini wo xa banxi kankee ma menni, ³⁵ banxi kanyi xa sa a fala sereXedube be, «N bara fure jaaxi to n ma banxi ma.» ³⁶ SereXedube xa yaamari fi, e xa se birin namini banxi kui beenu a xa siga fure jaaxi matode, alako se naxan na banxi kui, na naxa findi se seniyentare ra. E na ge na rabade, sereXedube xa siga na banxi matode.»

³⁷ «SereXedube xa na fure mato. Xa fure fooro, xa na mu a ra a gbeeli, a man ya naxa itilin, a banxi kanke suxu, ³⁸ sereXedube xa mini banxi kui, a xa banxi naade balan loxon keren. ³⁹ Xi solofere nde loxoE, sereXedube man xa gbilen naa. Xa fure bara lantan ye i banxi kanke ma, ⁴⁰ sereXedube xa yaamari fi, banxi gemee xa ba na fure na dennaxe, e xa e wole taa fari ma yire seniyentare. ⁴¹ Banxi kanke xa maxolin banxi kui. Naxan

bama, na xa woli taa fari ma yire seniYentare. ⁴² GEME gbeteE xa sa booree ɲoxɔE ra, banxi kanke xa maso a neEne ra.»

⁴³ «Na wali birin dangi xanbi, xa fure ɲaaxi man mini banxi ma, ⁴⁴ sereXedube xa gbilen na mato ra. Xa fure bara lantan ye banxi kui, fure ɲaaxi na a ra, a findixi se seniYentare nan na. ⁴⁵ Na banxi xa rabira, a gEME, a wurie, nun a maso bendE birin xa wɔle taa fari ma yire seniYentare. ⁴⁶ Naxan yo soma na banxi kui a balan xanbi, na kanyi fan findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ⁴⁷ Naxan na a sa na banxi kui, xa na mu a ra a a dege naa, na lanma a xa a xa dugie xa.»

⁴⁸ «Na banxi yailan xanbi, xa sereXedube sa gbilen na banxi kui, a fa a to fure mu lantanxi a i, a xa masenyi ti, na banxi bara seniYen, fure bara ɲon naa. ⁴⁹ Na banxi kanyi xa na maraseniYenyi rakamali sereXE bafe ra. A xa xɔni firin, sEdiri wuri, gere mɔɔli nde, nun hisopi wuri sɔɔ. ⁵⁰ A xa xɔni keren kɔn naxaba feɲe nde xun ma dulon ye na naxan kui. ⁵¹ A xa sEdiri wuri, hisopi wuri, gere mɔɔli nde, nun xɔni ɲɲe sin xɔni kɔn naxaba wuli xɔɔra, naxan na dulon ye kui. A xa a kasan banxi ma sanmaya solofere. ⁵² A xa banxi raseniYen xɔni wuli, dulon ye, xɔni ɲɲe, sEdiri wuri, hisopi wuri, nun gere mɔɔli nde ra. ⁵³ A xa xɔni ɲɲe beɲin taa fari ma wula i. Na kui, na banxi xa fe ɲaaxi ɲonma ne, a seniYen.»

⁵⁴ «Seriye nan na ki fure ɲaaxie xa fe ra naxee minima mixi fate ma, ⁵⁵ dugie ma, banxie ma, ⁵⁶ naxee funtuma, naxee bulama, naxee fiixema, ⁵⁷ alako a xa kolon xa se seniYenxi nan a ra, xa na mu a ra a mu seniYenxi. Seriye nan na ki na fure ɲaaxi xa fe ra.»

15

Kɔɔsila kanyi

nun ginE xa kike wali

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsu nun Haruna be, ² «Wo xa a fala Isirayilakae be, kɔɔsila kanyi bara findi mixi seniYentare ra. ³ Kɔɔsila kanyi bara findi mixi seniYentare ra hali kɔɔsila mu na minife sinden, kɔnɔ a na a fate kui. ⁴ Kɔɔsila kanyi sama sade naxan ma, se seniYentare na a ra. A dɔxɔ gonyi naxan yo ma, na fan se seniYentare na a ra. ⁵ Naxan na din a xa sade ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa ye ra. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ⁶ Naxan dɔxɔma a xa gonyi ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa ye ra. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ⁷ Naxan yo din na furema fate ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa ye ra. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ⁸ Xa furema de ye bɔxun mixi seniYenxi nde ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ⁹ Dɔxɔse naxan sama soe ma, xa na mu a ra ɲoxɔme ma, xa furema dɔxɔ na fari, na dɔxɔse findima se seniYentare nan na. ¹⁰ Naxan na din sese ra furema bara dɔxɔ naxan fari, na kanyi bara findi mixi seniYentare ra han nunmare ra. Na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa. ¹¹ Furema belexe seniYentare kanyi dinma mixi naxan na, na xa a xa dugie xa, a xa a yeE maxa ye ra. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ¹² Furema dinma feɲe naxan na, na xa kana. Xa yirabase wuri daaxi na a ra, a lan a xa maxa ye ra.»

¹³ «Kɔɔsila kanyi na yalan, a mame tima ne lɔxun keren beenu a xa findi mixi seniYenxi ra. A xa a xa dugie xa, a xa a maxa dulonyi ye ra. A seniYenma na ki ne. ¹⁴ Xi solomasaxan nde lɔxɔE, a xa ganbe firin tongo, xa na mu a ra kolokonde yɔre firin, a sa e so sereXedube yi ra n tan Alatala ya i hɔɔmɔlingira sode de ra. ¹⁵ SereXedube xa xɔni keren ba yunubi xafari sereXE ra, boore sereXE gan daaxi. Na kui, kɔɔsila kanyi bara a xun sara n tan Alatala ya i.»

¹⁶ «Xa xeme nde a xa wantanyi nɔxɔ, a xa a fate birin maxa. A findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra. ¹⁷ Dugi nun kiri naxan birin nɔxɔ, e xa maxa ye ra, e fan findima ne se seniYentare han nunmare ra. ¹⁸ Xa xeme nun ginE kafu e boore ra, e xa e fate maxa. E findima mixi seniYentare nan na han nunmare ra.»

¹⁹ «Ginɛ naxan na a xa kike wali kui, a findima mixi sɛniyɛntare nan na lɔxun keren bun ma. Naxan na din a ra, a fan findima mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra. ²⁰ Ginɛ naxan na a xa kike wali kui, a sama sade naxan ma, se sɛniyɛntare na a ra. A dɔxɔ sese naxan ma, na fan se sɛniyɛntare na a ra. ²¹ Naxan yo na din a xa sade ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra. ²² Naxan yo na dɔxɔ a xa gonyi ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra. ²³ Xa se nde saxi na sade ma, xa na mu a ra na gonyi ma a nu dɔxɔxi naxan ma, naxan dinma na se ra a findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra. ²⁴ Xa xɛmɛ nde nun na ginɛ kafu, a xa kike wali wuli fa sa a fate ma, a fan findima mixi sɛniyɛntare nan na lɔxɔxun keren bun ma. A na sa sade yo ma, na fan findima se sɛniyɛntare nan na.»

²⁵ «Xa wuli lu mini ra ginɛ ma, naxan mu findixi a xa kike wali wuli ra, xa na mu a ra a xa kike wali tɛmui xɔn naxa kuya, a findima mixi sɛniyɛntare nan na alɔ ginɛ naxan na a xa kike wali kui. ²⁶ A na a sa sade naxan ma, xa na mu a ra a dɔxɔ gonyi naxan ma, na birin findima nɛ se sɛniyɛntare ra alɔ a xa kike wali tɛmui. ²⁷ Naxan dinma na see ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.»

²⁸ «Wuli na ba minife, na ginɛ xa mamɛ ti lɔxɔxun keren, a fa sɛniyɛn. ²⁹ Xi solofere nde lɔxɔɛ, a xa ganbɛ firin, xa na mu a ra kolokonde yɔrɛ firin tongo, a xa e xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ³⁰ Sɛrɛxɛdubɛ xa xɔni keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore sɛrɛxɛ gan daaxi. Sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na ginɛ bɛ n tan Alatala ya i na ki nɛ.»

³¹ «Wo xa Isirayilakae makuya sɛniyɛntareɲa ra, xa na mu a ra, e na e makɔrɛ n ma hɔrɔmɔlingira ra naxan na wo tagi, e faxama nɛ.»

³² «Sɛriyɛ nan na ki kɔrɔsila xa fe ra, a nun xɛmɛ naxan a xa wantanyi nɔxɔma, ³³ ginɛ naxan na kike wali kui, kɔrɔsila naxan minima xɛmɛ nun ginɛ fate i, nun xɛmɛ naxan nun ginɛ sɛniyɛntare kafuma.»

16

Xunsare lɔxɔɛ

¹ Haruna xa di firinyi to faxa e yɛtɛ masenfe ra Alatala bɛ, Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala i taara Haruna bɛ, a na so hɔrɔmɔlingira kui, a naxa lu dangi ra dugi gbakuxi ra xa a dangi tɛmui mu a lixi, alako a naxa faxa. Yire sɛniyɛnxi na a ra saatɛ kankira na dɛnnaxɛ. Xunsarade na na saatɛ kankira nan fari, n minima nuxui kui dɛnnaxɛ.»

³ «Haruna xa so hɔrɔmɔlingira kui tuura ra, naxan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ⁴ A xa guba sɛniyɛnxi gɛsɛ fute daaxi ragoro a ma, a xa wantanyi gɛsɛ fute daaxi so. A xa a tagi ixiri bɛlɛti gɛsɛ fute daaxi ra, a xa xunmase dɔxɔ a xunyi ma. A na gɛ a maxade, a xa na dugi sɛniyɛnxi birin nagoro a ma. ⁵ Isirayila ɲama xa sikɔtɛ firin so a yi ra yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi keren sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ⁶ Haruna xa tuura ba a yɛtɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ra alako a tan nun a xa denbaya xun xa sara. ⁷ A xa na sikɔtɛ firinyi ti n tan Alatala ya i, hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ⁸ A xa n tan Ala maxandi a xa tɔnxuma masen n bɛ na sikɔtɛ firinyi xa fe ra. Keren xa findi n tan Alatala gbe ra, boore xa lu Sentanɛ bɛ wula i. ⁹ Sikɔtɛ naxan sugandixi n tan Alatala gbe ra, Haruna xa a ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. ¹⁰ Sikɔtɛ naxan sugandixi a xa findi Sentanɛ gbe ra, na mu faxama. Haruna xa a ti n tan Alatala ya i, a xa findi xunsare ra, a xa a bɛɲin sigafe ra wula i Sentanɛ bɛ. ¹¹ Haruna xa tuura ba a yɛtɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a xa findi a tan nun a xa denbaya xunsare ra. A xa na tuura kɔn naxaba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. ¹² A xa surayi ganse rafe tɛ wole ra naxan tongoxi sɛrɛxɛbade fari n tan Alatala ya i. A xa surayi fuɲi bɛlɛxɛ ya firin fan tongo. A xa na birin xanin dugi gbakuxi xanbi ra yire sɛniyɛnxi kui. ¹³ A xa na surayi gan n tan Alatala ya i, alako tuuri naxan tema na xa saatɛ kankira nɔxun a ma alako a naxa

faxa. ¹⁴ A xa tuura wuli nde tongo a bɛlɛxɛsole ra, a xa a kasan saatɛ kankira makoto se ma xunsarade sogetede biri sanmaya solofere, a man xa a kasan na makoto se ya ra. ¹⁵ A xa sikɔtɛ kɔn naxaba ɲama xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a fa a wuli xanin dugi gbakuxi xanbi ra. A xa na wuli kasan saatɛ kankira makoto se ma nun saatɛ kankira makoto se ya ra, alɔ a rabaxi tuura wuli ra ki naxɛ.»

¹⁶ «Na ki a xunsare sɔtɔma yire sɛniyɛnxi bɛ Isirayilakae xa sɛniyɛntareɲa, e xa fe kobie, nun e xa yunubie xa fe ra. A xa a raba na ki hɔrɔmɔlingira fan bɛ, naxan tixi Isirayilaka sɛniyɛntaree tagi. ¹⁷ Mixi yo naxa lu hɔrɔmɔlingira kui han Haruna minima yire sɛniyɛnxi fisamante kui tɛmui naxɛ. A xa a tan nun a xa denbaya xun sara, a nun Isirayila ɲama birin. ¹⁸ A xa siga sɛrɛxɛbade yire naxan na n tan Alatala ya i, a fa xunsare ba na sɛrɛxɛbade bɛ. A xa tuura nun sikɔtɛ wuli sa ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naanie ra. ¹⁹ A xa wuli kasan a bɛlɛxɛsole ra sanya solofere sɛrɛxɛbade ma, alako a xa sɛniyɛn Isirayilakae xa sɛniyɛntareɲa xa fe ra.»

²⁰ «Haruna na gɛ xunsare bade yire sɛniyɛnxi, hɔrɔmɔlingira, nun sɛrɛxɛbade bɛ, a xa sikɔtɛ boore maso naxan mu nu faxa. ²¹ A xa a bɛlɛxɛ firinyie sa na sikɔtɛ xun tagi, a fa Isirayilakae xa sɛniyɛntareɲa, e xa fe kobie, nun e xa yunubi birin masen n tan Ala bɛ. A na gɛ na kote birin sade sikɔtɛ xun, a xa na sikɔtɛ bɛɲin wula i mixi nde saabui ra naxan bara tin na wali ra. ²² Na sikɔtɛ yunubi birin xaninma a xun ma wula i, a bɛɲin dɛnnaxɛ.»

²³ «Na dangi xanbi, Haruna xa so hɔrɔmɔlingira kui, a xa a xa dugi gɛsɛ fute daaxie ba, a naxee ragoroxi a ma beenu a xa so yire sɛniyɛnxi kui. A xa nee lu na. ²⁴ A xa a maxa ye ra yire sɛniyɛnxi kui, a dugi gbɛtɛɛ ragoro a ma. A na gɛ, a xa mini, a sɛrɛxɛ gan daaxi firin ba, keren a yɛtɛ bɛ, boore ɲama bɛ. A xunsare sɔtɔma a yɛtɛ bɛ nun ɲama bɛ na kui. ²⁵ A man xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ture gan sɛrɛxɛbade fari.»

²⁶ «Naxan sikɔtɛ bɛɲin wula i Sentanɛ bɛ, na lan a xa a xa dugie xa, a a fate maxa, a fa gbilen ɲama yonkinde. ²⁷ Tuura nun sikɔtɛ naxee baxi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, naxee wuli findi xunsare ra yire sɛniyɛnxi, nee lan e xa xanin ɲama yonkinde fari ma, e kiri, e sube, nun e ɲaɲɛ birin xa gan tɛ ra. ²⁸ Naxan na wali rabama, a xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa ye ra, a fa gbilen ɲama yonkinde.»

²⁹ «Sɛriyɛ nan na ki wo bɛ naxan mu kanama abadan. Kike solofere nde, xi fu lɔxɔɛ, wo xa sunyi suxu, wo naxa wali yo raba, wo tan, nun mixi naxee sabatixi naa kɔnɔ e mu findi Isirayilakae ra. ³⁰ Na findima xunsare lɔxɔɛ ra wo bɛ, alako wo xa sɛniyɛn, wo xa yunubi birin xa xafari n tan Alatala ya i. ³¹ Na findima malabui nun sali lɔxɔɛ ra wo bɛ. Wo xa sunyi suxu na lɔxɔɛ. Yi sɛriyɛ mu kanama abadan.»

³² «Ala naxan sugandixi, a naxan tixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, na nan wo xun sarama. A luma a baba xa wali raba ra. A luma sɛrɛxɛdubɛ dugi sɛniyɛnxie ragoro ra a ma. ³³ A luma yire sɛniyɛnxi, hɔrɔmɔlingira, sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛdubɛɛ nun Isirayila ɲama birin xun sara ra. ³⁴ Yi sɛriyɛ mu kanama abadan, alako ɲɛ birin xunsare xa ba Isirayilakae bɛ e xa yunubi birin ma fe ra.»

E Alatala xa yaamari birin suxu alɔ a masenxi Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.

17

Sɛrɛxɛ bama dɛnnaxɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Haruna bɛ nun a xa die bɛ, a nun Isirayilaka birin bɛ, Alatala yi nan yamarixi. ³ Isirayilaka naxan ninge, xa na mu a ra yɛxɛɛ, xa na mu a ra si bama sɛrɛxɛ ra ɲama yonkinde kui, xa na mu a ra ɲama yonkinde fari ma, ⁴ a mu a xaninma hɔrɔmɔlingira sode dɛ xa ra alako a xa a fi n tan Alatala ma hɔrɔmɔlingira yire, na kanyi luma nɛ alɔ faxɛti. A bara faxɛ ti, a lanma na kanyi xa kerɛ ɲama ya ma. ⁵ Yi yaamari wama a masenfe nɛ a Isirayilakae mu lanma e xa sɛrɛxɛ ba burunyi. E xa fa xanunteya sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛdubɛ nan xɔn n tan Alatala ya i n ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ⁶ Sɛrɛxɛdubɛ xa na wuli kasan n tan Alatala xa sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, a man xa na ture gan tɛ i, a xa findi xiri fanyi ra

n tan Alatala bɛ. ⁷ Isirayilakae naxa sikɔtɛ sɛrɛxɛ ba kuye bɛ sɔnɔn de. Na findima yanfanteya nan na n tan Alatala mabiri. Yi yaamari mu kanama abadan.»

⁸ «A fala e bɛ, Isirayilaka, xa na mu a ra xɔɲɛ naxan sabatixi e tagi, xa a sɛrɛxɛ gan daaxi, xa na mu a ra sɛrɛxɛ gbɛtɛ ba, ⁹ a mu a xanin hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, alako a xa fi n tan Alatala ma, na kanyi kerima nɛ a xa ɲama tagi.»

Wuli minfe tɔɲyi

¹⁰ «Xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra xɔɲɛ nde naxan sabatixi Isirayila bɔxi ma a naxa wuli min, n gbilenma nɛ na kanyi fɔxɔ ra, n fa a kerɪ a xa ɲama ya ma, ¹¹ barima sube nii bara lu a wuli ya ma. N bara wuli findi wo xunsare ra, naxan bama sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade fari. Wuli nan na xunsare ra. ¹² Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari e naxa wuli min. Wo xa xɔɲɛ naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma, e fan naxa wuli min de. ¹³ Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xɔɲɛ nde naxan na wo tagi, sa sube nde, xa na mu a ra xɔɲɛ nde faxa naxan daxa a xa don, a xa na wuli ifili bɔxi ma, a bɛndɛ sa a fari, ¹⁴ barima sube nii na a wuli nan ya ma. Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari wo naxa sube wuli yo min, barima sube nii na a wuli nan ya ma. Naxan yo na raba, a fama keride Isirayila ɲama ya ma.»

¹⁵ «Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xɔɲɛ nde naxan na wo tagi, na sube don naxan faxaxi a yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube gbɛtɛ naxan faxaxi ki gbɛtɛ ra, na kanyi xa a xa dugie xa ye ra, a man xa a yɛtɛ maxa. A mu sɛɲiyɛnma han nunmare ra. ¹⁶ Xa a mu a xa dugie xa, xa a mu a yɛtɛ maxa, na sɛɲiyɛntareɲa luma nɛ a ma.»

18

Kafui sɛriyɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ Alatala nan n na, wo Marigi Ala. ³ Wo naxa Misirakae xa naamunyie raba, wo nu na dɛnnaxɛ. Wo man naxa Kanaankae fan ma naamunyie raba, n wo xaninma dɛnnaxɛ. Wo naxa bira e xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. ⁴ Wo xa n tan nan ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie rabatu, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala. ⁵ Wo xa bira n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie nan fɔxɔ ra. Mixi naxan nee rabatuma, a simaya sɔtɔma nee nan saabui ra. Alatala nan n na.»

⁶ «Wo naxa kafu wo nun wo barima. Alatala nan n na.»

⁷ «Wo naxa kafu wo nun wo nga, naxan findixi wo baba xa ginɛ ra. Wo nga nan wo nga ra, wo naxa kafu a ra.»

⁸ «Wo naxa kafu wo nun wo nanden, naxan findixi wo baba xa ginɛ ra.»

⁹ «Wo naxa kafu wo nun wo maaginɛ, naxan findixi wo baba xa na mu a ra wo nga xa di ra, naxan barixi wo xɔɲyi xa na mu a ra yire gbɛtɛ.»

¹⁰ «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xɛmɛ xa di ginɛ, wo naxa kafu wo nun wo xa di ginɛ xa di ginɛ. E fatanxi wo yɛtɛ fate nan na.»

¹¹ «Wo naxa kafu wo nun wo baba xa ginɛ gbɛtɛ xa di ginɛ, wo baba naxan barixi. Wo maaginɛ na a ra.»

¹² «Wo naxa kafu wo nun wo baba maaginɛ ra. Wo baba bariboore na a ra.»

¹³ «Wo naxa kafu wo nun wo nga xunya, xa na mu a ra a taara. Wo nga bariboore na a ra.»

¹⁴ «Wo naxa kafu wo nun wo baba xunya xa ginɛ, xa na mu a ra a taara xa ginɛ. Wo baba xunya xa na mu a ra a taara nan gbe findixi na ginɛ ra. Wo nga nun wo mama nan lanxi e ma.»

¹⁵ «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xa ginɛ, wo xa di nan xa ginɛ a ra.»

¹⁶ «Wo naxa kafu wo nun wo xunya, xa na mu a ra wo taara xa ginɛ.»

¹⁷ «Xa wo nun ginɛ nde bara kafu, wo nun a xa di ginɛ tan naxa kafu de. Wo nun a xa di xɛmɛ xa di ginɛ naxa kafu de, wo nun a xa di ginɛ xa di ginɛ naxa kafu de. Baribooremae na e ra, na fe mɔɔli mu fan.»

¹⁸ «Wo nun wo xa ginɛ xunya naxa kafu de, xa na mu a ra a taara, wo xa ginɛ xa simaya kui. Na fe fama nɛ tɔɔnɛ ra.»

¹⁹ «Wo nun ginɛ naxa kafu a xa kike wali kui de, barima a mu sɛɲiyɛnxi na tɛmui.»

²⁰ «Sade fe naxa lu wo nun wo malanboore xa ginɛ tagi de, na findima sɛniyɛntarɛɲa nan na.»

²¹ «Wo naxa wo xa di yo ba sɛrɛxɛ ra mɔlɔkɔ kuye bɛ. Wo naxa wo Marigi Ala xili bɛxu. Alatala nan n na.»

²² «Xɛmɛ naxa kafu nun xɛmɛ ra. Fe ɲaaxi na a ra. Xɛmɛ lanma e nun ginɛ nan xa kafu.»

²³ «Xɛmɛ naxa kafu nun sube ra. Ginɛ fan naxa kafu nun sube ra. Na fe mɔɔli mu fan feo.»

²⁴ «Wo naxa wo manɔxɔ yi fe mɔɔlie ra, alɔ na sie a rabaxi ki naxɛ n naxee kerɛ wo ya ra. ²⁵ E xa fe ɲaaxie bara bɔxi yati manɔxɔ. N e ratɔnxi na nan ma, e mu luma yi bɔxi ma sɔnɔn. ²⁶ Wo tan Isirayilakae nun xɔɲɛ naxee na wo tagi, wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie rabatu. Wo naxa yi fe xɔnɔxi raba de. ²⁷ Bekae nu bara na mɔɔli raba beenu wo xa fa. Yi bɔxi findi yire sɛniyɛntare ra na nan ma. ²⁸ Xa wo fan bira na mɔɔli fɔxɔ ra, wo fan kerima nɛ yi bɔxi ma. ²⁹ Mixi yo naxan na mɔɔli rabama, a kelima nɛ a xa ɲama ya ma. ³⁰ Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo naxa na fe xɔnɔxi raba alɔ mixi naxee nu na be beenu wo xa fa. Wo naxa findi mixi sɛniyɛntaree ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

19

Tinxinyi naxan naxan Ala ma

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, wo xa sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn, wo Marigi Alatala. ³ Birin xa e nga nun e baba binya. Birin xa malabui lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatu. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

⁴ «Wo naxa kuyee batu, wo naxa wure raxunu kuye yailanfe ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

⁵ «Wo xa xanunteya sɛrɛxɛ ba n tan Alatala bɛ a raba ki ma. ⁶ Sɛrɛxɛ sube xa don a faxa lɔxɔɛ, xa na mu a ra na kuye iba. Sube na xi saxan ti, na xa sa tɛ i. ⁷ Naxan luma han xi saxan, a raharamuxi, a mu lan na mɔɔli xa don. ⁸ Naxan na rabama, a na sare sɔtɔma nɛ, barima a bara n tan Alatala xa se sɛniyɛnxi yelevu. Na kanyi raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.»

⁹ «Wo na xɛ xaba wo xɔnyi, wo naxa a tuxuie xaba. Baloe naxan birama bɔxi ma, wo xa na lu naa. ¹⁰ Wo na wɛni bogi ba wo xa sansie kɔn na, wo naxa gbilen a ma a firin nde. Bogi naxee fan yolonma e yɛtɛ ma, wo xa nee fan lu na setaree bɛ, a nun mixie bɛ naxee kelixi ɲamanɛ gbɛtɛɛ ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

¹¹ «Wo naxa muɲɛ ti. Wo naxa wule fala. Wo naxa wo boore yanfa. ¹² Wo naxa wo kali n xili ra wule fari, barima na kui wo wo Marigi Ala xili nan kanama. Alatala nan n na.»

¹³ «Wo naxa wo ngaxakerenyi tɔɔrɔ, wo naxa a muɲa. Wo naxa wo xa walikɛ xa wali sare lu han tina.»

¹⁴ «Wo naxa tulixɔri konbi, wo naxa dɔnɔxui rabira. Wo xa gaaxu n tan Ala ya ra. Alatala nan n na.»

¹⁵ «Wo naxa kiiti sa tinxintareya ra. Wo naxa setare rafisa a boore bɛ, wo naxa banna rafisa a boore bɛ. Wo xa kiiti birin sa tinxinyi ra. ¹⁶ Wo naxa wo boore mafala. Wo naxa wo boore tɔɔɲɛɛ alako a xa faxa. Alatala nan n na. ¹⁷ Wo naxa wo ngaxakerenyi xɔn. Wo xa wo boore rasi, alako wo naxa yunubi sɔtɔ a xa fe ra. ¹⁸ Wo naxa wo gbɛɲɔxɔ. Wo naxa gbɛsɛnɔnɔnɛya ragata wo sondonyi kui wo ngaxakerenyi bɛ. Wo xa wo boore xanu alɔ wo wo yɛtɛ xanuma ki naxɛ. Alatala nan n na.»

¹⁹ «Wo xa n ma yaamarie rabatu. Wo naxa xuruse mɔɔli firin rate e boore ma. Wo naxa sansi mɔɔli firin si xɛ keren ma. Wo naxa dugi ragoro wo ma naxan dɛgɛxi gɛsɛ mɔɔli firin na.»

²⁰ «Xa xɛmɛ nde nun konyi ginɛ nde kafu xɛmɛ gbɛtɛ naxan xa kote dɔxɔxi, naxan xun mu saraxi sinden, naxan mu xɔrɛyaxi, e xa ɲaxankata. Kɔnɔ wo naxa e faxa, barima konyi ginɛ nan a ra. ²¹ Na xɛmɛ xa yɛxɛɛ kontonyi ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ²² Sɛrɛxɛdubɛ xa na yɛxɛɛ kontonyi findi xunsare ra a bɛ n tan Alatala ya i, a xa findi yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra alako a xa yunubi xa xafari.»

²³ «Wo na so bɔxi kui n naxan fima wo ma, wo naxa wo xa sansi sixie bogie don sinden han ɲE saxan. E mu sɛniyɛn, e luxi alɔ sunnɛtare. Wo naxa e don. ²⁴ Naxee fan bogima ɲE naani nde ma, na birin fima n tan Alatala nan ma, a xa findi n ma matɔxɔɛ ra. ²⁵ Naxee bogima ɲE suuli nde ma, na tan birin findima wo baloe nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

²⁶ «Wo naxa sube yo don wo mu naxan kɔn naxabaxi, a wuli xa mini. Wo naxa sematoe wali raba, wo naxa duureya raba. ²⁷ Wo naxa wo xunsexe maxaba wo xunyi sɛɛtie ma a radigilixi ra, wo naxa wo dɛ xabe sɛɛtie maxaba, ²⁸ wo naxa wo fate maxaba ɲɔnyi to soxi wo ma. Wo naxa pirinti ti wo fate ma. Alatala nan n na.»

²⁹ «Wo naxa wo xa di ginɛ mati langoe ra, alako wo xa bɔxi naxa bira langoeɲa fɔxɔ ra, a xa rafe fe ɲaaxie ra. ³⁰ Wo xa n ma malabui lɔxɔɛɛ binya, a nun n ma yire sɛniyɛnxi. Alatala nan n na.»

³¹ «Wo naxa mixi fen naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma. Wo naxa bira sematoe fɔxɔ ra, xa na mu a ra wo findima sɛniyɛntaree nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

³² «Wo xa mixi mɔxie binya, naxee xunsexe bara fiixɛ. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na.»

³³ «Wo naxa mixi rawali a ɲaaxi ra, naxee kelixi ɲamanɛ gbɛtɛ e xa sabati wo xa bɔxi kui. ³⁴ Wo xa na xɔɲɛ mɔɔli rasɛnɛ alɔ wo ngaxakerenyi. Wo xa a xanu alɔ wo wo yɛtɛ xanuma ki naxɛ. Wo fan nu na xɔɲɛya nan kui Misira bɔxi ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

³⁵ «Wo naxa tinxintareya yo raba, kiiti sade, se kuyɛya maniyade, se binyɛ maniyade, se rafe daaxi maniyade. ³⁶ Wo xa sikeeli xa kamali. Wo se maniyase kamalixie rawali. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo ramixi Misira bɔxi ma. ³⁷ Wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma yaamari birin nabatu. Alatala nan n na.»

20

Fe xɔnxie Ala mabiri

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra xɔɲɛ nde naxan sabatixi Isirayila bɔxi ma, a xa di nde ba sɛrɛxɛ ra Mɔlɔkɔ kuye bɛ, ɲama xa na kanyi magɔnɔ gɛmɛɛ ra han a xa faxa. ³ N tan fan gbilenma nɛ na mixi fɔxɔ ra, n a ramini ɲama ya ma, barima a bara n ma yire sɛniyɛnxi yelevu, a bara n xili sɛniyɛnxi kana na sɛrɛxɛ mɔɔli ra Mɔlɔkɔ kuye bɛ. ⁴ Xa ɲama a ya raxi na fe ma, e tondi mixi faxade, naxan a xa di baxi sɛrɛxɛ ra Mɔlɔkɔ bɛ, ⁵ n tan gbilenma nɛ na mixi nun a xabile fɔxɔ ra, n nee kerɛ e xa ɲama ya ma, a nun mixi birin naxee n yanfama Mɔlɔkɔ kuye xa fe ra.»

⁶ «Xa mixi nde n yanfa, a bira sematoe fɔxɔ ra, a nun mixi naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma, n gbilenma na kanyi fɔxɔ ra, n a kerɛ a xa ɲama ya ma. ⁷ Wo xa wo ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, alako wo xa sɛniyɛn, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala. ⁸ Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa e ratinmɛ. Alatala nan n na, naxan wo rasɛniyɛnma.»

⁹ «Naxan yo a baba danka, xa na mu a ra a nga, wo xa na kanyi faxa. A tan nan a faxa fe ragirixi, barima a bara a baba danka, xa na mu a ra a nga.»

¹⁰ «Xa xɛmɛ nde yɛnɛ raba a malan boore xa ginɛ ra, na xɛmɛ nun na ginɛ xa faxa e xa langoeɲa xa fe ra.»

¹¹ «Xa xɛmɛ nde kafu nun a baba xa ginɛ ra, a bara fe ɲaaxi raba a baba ra. Wo xa na xɛmɛ nun na ginɛ faxa e xa yunubi xa fe ra.»

¹² «Xa xɛmɛ nde kafu nun a xa di xa ginɛ ra, wo xa e firinyi birin faxa na yunubi xa fe ra, barima na fe mɔɔli mu fan feo.»

¹³ «Xa xɛmɛ nde kafu nun xɛmɛ gbɛtɛ ra alɔ xɛmɛ darixi a raba ra ginɛ ra ki naxɛ, wo xa e firinyi birin faxa na fe xɔnxɛ xa fe ra.»

¹⁴ «Xa xɛmɛ nde kafu nun ginɛ ra nun na xa di ginɛ ra, e bara fe ɲaaxi raba. Wo xa e gan tɛ ra, xɛmɛ nun ginɛ, alako na fe xɔnxɛ mɔɔli naxa lu wo tagi.»

¹⁵ «Xa xɛmɛ nde kafu nun sube ra, wo xa na xɛmɛ nun na sube birin faxa.»

¹⁶ «Xa ginɛ nde a maso sube ra kafu booreɲa ra, wo xa na ginɛ nun na sube faxa na fe ɲaaxi xa fe ra.»

¹⁷ «Xa xɛmɛ nde kafu nun a maaginɛ ra, a baba xa di ginɛ, xa na mu a ra a nga xa di ginɛ, fe mayaagixi nan a ra. Wo xa e kerɛ e xa ɲama ya ma, barima xɛmɛ bara kafu nun a maaginɛ ra. Na kote xa lu a xun ma.»

¹⁸ «Xa xɛmɛ nde kafu nun ginɛ ra naxan na a xa kike wali kui, a wuli naxa mini kɛnɛ ma. E firinyi birin xa kerɛ ɲama ya ma na fe ma.»

¹⁹ «Wo naxa kafu nun wo nga xunya, xa na mu a ra wo nga taara ra, xa na mu a ra wo baba maaginɛ ra, barima wo bariboore nan e ra. Naxan na mɔɔli rabama na kote xa lu a xun ma.»

²⁰ «Xa xɛmɛ nde kafu nun a baba xunya xa ginɛ ra, xa na mu a ra a baba taara xa ginɛ ra, e na kote xaninma nɛ. E birin fama faxade dibaritareɲa nan kui.»

²¹ «Xa xɛmɛ nde kafu nun a xunya xa ginɛ ra, xa na mu a ra a kafu nun a taara xa ginɛ ra, a bara fe sɛniyɛntare raba. E birin fama faxade dibaritareɲa nan kui.»

²² «Wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma yaamari birin nabatu, wo xa na birin naba, alako wo mu fama keride ki naxɛ bɔxi ma n wo rasabatima dɛnnaxɛ. ²³ Wo naxa bira na bɔxi sie xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, n fama naxɛe keride wo ya ra. E naxan nabama na mu rafanxi n ma feo. ²⁴ N bara a fala wo bɛ na bɔxi findima wo gbe ra. N bara na bɔxi fi wo ma, xɪɲɛ nun kumi gbege na dɛnnaxɛ. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo sugandixi sie tagi. ²⁵ Wo xa sube raharamuxie nun sube radaxaxie tagi rasa, e nun xɔni raharamuxie nun xɔni radaxaxie, alako wo naxa findi sɛniyɛntaree ra e saabui ra. N bara tɔnyi dɔxɔ na subee, na xɔnie, nun na bɔximasee ra. E mu sɛniyɛn. ²⁶ Wo xa findi n ma ɲama sɛniyɛnxi ra, barima n tan Alatala nan sɛniyɛn. N bara wo sugandi sie tagi, alako wo xa findi n gbe ra.»

²⁷ «Mixi yo naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma, xa na mu a ra a findi sematoe ra, wo xa a magɔnɔ gɛmɛe ra han a xa faxa. A tan nan a faxa fe ragirixi.»

21

Sɛrɛxɛdubɛ xa sɛniyɛnyi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, «A fala Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe bɛ, sɛrɛxɛdubɛ naxa a yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra a xa mixi nde fure saabui ra, ² fo a xa mixi kɛndɛ nde alɔ a nga, a baba, a xa di xɛmɛ, a xa di ginɛ, a xunya xɛmɛma, a taara xɛmɛma, ³ nun a maaginɛ, ginɛdimɛdi na naxan na, a mu dɔxɔxi xɛmɛ taa sinden, a na a xɔnyi. Sɛrɛxɛdubɛ na din e fure ra, a findima nɛ mixi sɛniyɛntare ra. ⁴ A mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa findi sɛniyɛntare ra a xa ginɛ fure xa fe ra, xa na mu a ra a xa ginɛ xa mixie fure xa fe ra.»

⁵ «Xa ɲɔnfe bara a li, a mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa a xunyi bi, xa na mu a ra a dɛ xabee sɛɛti maxaba, xa na mu a ra a fate maxaba. ⁶ E xa sɛniyɛn e Marigi Ala bɛ. E naxa e Marigi Ala xili kana, barima e tan nan sɛrɛxɛ gan daaxie bama n tan Alatala bɛ, naxɛe luxi alɔ n ma donse. E lan e xa sɛniyɛn na nan ma. ⁷ A mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa langoe ginɛ dɔxɔ, xa na mu a ra ginɛ futi kanɛ, xa na mu a ra ginɛ xɛmɛ mɛɛxi naxan na. Sɛrɛxɛdubɛ tan sɛniyɛn a Marigi Ala bɛ. ⁸ Wo xa a kolon mixi sɛniyɛnxi ra, barima a tan nan sɛrɛxɛe fima Ala ma naxɛe luxi alɔ donse. Wo xa a kolon a sɛniyɛn, barima n tan Alatala sɛniyɛn, n tan naxan wo rasɛniyɛnma. ⁹ Xa sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ nde a yɛtɛ rayaagima findife ra langoe ra, a bara a baba rayaagi. A lanma na ginɛ xa gan tɛ ra.»

¹⁰ «Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxan sugandixi a ngaxakerenyie tagi, e ture sɛniyɛnxi sa a ma, e dugi sɛniyɛnxi ragoro a ma, na naxa a xunsɛxɛ kana, a naxa a xa dugi ibɔɔ. ¹¹ A naxa so fure xun ma, a naxa findi sɛniyɛntare ra fure xa fe ra, hali a baba xa na mu a ra a nga. ¹² A naxa mini yire sɛniyɛnxi kui, a naxa a Marigi Ala xa hɔrɔmɔlingira manɔxɔ, barima n tan Ala nan a sugandixi, ture sɛniyɛnxi saxi a xunyi ma. Alatala nan n na. ¹³ A xa ginɛdimɛdi dɔxɔ ginɛ ra. ¹⁴ A naxa kaɲɲɛ ginɛ dɔxɔ, a naxa ginɛ rabeɲinxi dɔxɔ, a naxa langoe dɔxɔ, a naxa ginɛ dɔxɔ ginɛdimɛdi mu naxan na. A xa ginɛdimɛdi tongo

ginɛ ra a xa mixie ya ma, ¹⁵ alako a naxa a bɔnsɔɛ rayaagi. Alatala nan n na naxan a rasɛniyenma.»

¹⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁷ «A fala Haruna bɛ, mixi mabɛnxi yo naxa sɛrɛxɛdubɛ wali raba, a sɛrɛxɛ sa sɛrɛxɛbade ma n tan Ala bɛ. Na mu lanma abadan. ¹⁸ Mabɛnyie nan ya naxee mu daxa e xa e maso sɛrɛxɛbade ra: naxan ya mu fan, naxan mu nɔma ɲɛrɛde a fanyi ra, naxan salonse nde kanaxi, ¹⁹ naxan bɛlɛxɛ, xa na mu a ra sanyi giraxi, ²⁰ naxan kuntinxi, naxan xa kuyɛ mu kamalixi, naxan ya mu fanxi, fate kiri fure na naxan ma, nun xɛmɛ banaxi. ²¹ Mabɛnyi yo fatan sɛrɛxɛdubɛ Haruna xabile ra, a naxa a maso n tan Alatala xa sɛrɛxɛbade ra sɛrɛxɛ gan daaxi bafe ra a Marigi Ala bɛ. ²² A nɔma n tan Ala xa donse sɛniyenxi mɔɔli birin donde, ²³ kɔnɔ a mu lan a xa a maso yire sɛniyenxi fisamante xa dugi ra, xa na mu a ra sɛrɛxɛbade ra. A naxa n ma yire sɛniyenxi xili kana, barima Alatala nan n na, naxan a rasɛniyenma.» ²⁴ Annabi Munsa naxa na masenyi ti Haruna, a xa die, nun Isirayilaka birin bɛ.

22

Sɛrɛxɛɛ nun marasɛniyenyi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Haruna nun a xa die bɛ, e xa Isirayilakae xa sɛrɛxɛ sɛniyenxie ba a ba ki ma, barima e nee fima n tan nan ma. Sɛrɛxɛdubɛɛ naxa n xili sɛniyenxi kana. Alatala nan n na.»

³ «A fala e bɛ, xa e bɔnsɔɛ mixi nde sa findi sɛniyɛntare ra, a naxa a maso Isirayilakae xa sɛrɛxɛ ra e naxee fima n tan Alatala ma, na kanyi kerima nɛ n ya i. Alatala nan n na.»

⁴ «Kunɛ fure na mixi yo ma Haruna bɔnsɔɛ ya ma, xa na mu a ra kɔrɔsila fure, na mu lan a xa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don fo a xa gɛ sɛniyɛnde. A man mu lan mixi xa na raba xa a bara din mixi nde ra naxan bara din mixi fure ra. Xa ye sɛniyɛntare na minife mixi xɛmɛya kui, a mu lan a xa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don. ⁵ Xa mixi nde bara din bubuse ra, xa na mu a ra mixi sɛniyɛntare ra, na mu lan a xa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don. ⁶ Naxan na rabama, na kanyi findima sɛniyɛntare nan na han nunmare. Beenu a xa na sɛrɛxɛ sɛniyenxi don, a xa a fate maxa. ⁷ Soge na goro, a bara sɛniyɛn, a nɔma sɛrɛxɛ sɛniyenxi donde sɔnɔn, barima a baloe na a ra.»

⁸ «Sɛrɛxɛdubɛ naxa sube don naxan faxaxi a yɛtɛ ma. A man naxa sube don sube gbɛtɛ naxan faxaxi, alako a naxa findi sɛniyɛntare ra. Alatala nan n na.»

⁹ «Sɛrɛxɛdubɛɛ xa n ma yaamarie rabatu e baloe xa fe ra, alako e naxa yunubi sɔtɔ, e fa faxa. Alatala nan n na, naxan e rasɛniyenma. ¹⁰ Mixi yo naxa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don xa sɛrɛxɛdubɛ mu a ra. Hali sɛrɛxɛdubɛ xa xɔɲɛ, xa na mu a ra a xa walikɛ mu lanma a xa a don. ¹¹ Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ xa konyi, a naxan sara kɔbiri ra, a nun na konyi xa denbaya tan nɔma sɛrɛxɛdubɛ baloe donde. ¹² Sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ naxan dɔxɔxi xɛmɛ Ala kolontare xɔn ma, naxa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don. ¹³ Sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ naxan findixi kaɲɛ ginɛ ra, xa na mu a ra xɛmɛ mɛɛxi naxan na e mu di bari, a gbilen a baba xɔnyi alɔ a nu na naa ki naxɛ a dimɛdi ra, na ginɛ nɔma a baba baloe donde. Mixi yo naxan mu findi Isirayilaka ra, na mu lanma a xa na mɔɔli don. ¹⁴ Xa mixi nde sa sɛrɛxɛ sɛniyenxi don kolontareya ma, a lan a xa a ɲɔxɔɛ fi kɔbiri ra, a man xa nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na donse sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na so sɛrɛxɛdubɛ yi ra. ¹⁵ Sɛrɛxɛdubɛɛ naxa fe raba n tan Alatala xa sɛrɛxɛ sɛniyenxie ra, a mu lan naxan xa raba ¹⁶ alako e naxa yunubi sɔtɔ na sɛrɛxɛɛ xa fe ra e naxee donxi. Alatala nan n na, naxan e rasɛniyenma.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁸ «A fala Haruna, a xa die, nun Isirayilakae birin bɛ, Isirayilakae birin, a nun xɔɲɛ naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma, mixi naxan sɛrɛxɛ gan daaxi bama n tan Alatala bɛ laayidi nde rakamalife ra, xa na mu a ra a yɛtɛ ɲanige rabafe ra, ¹⁹ a lan a xa tuura nan ba, xa na mu a ra yɛxɛɛ kontonyi, xa na mu a ra sikɔtɛ, lanyuru mu na naxan ma. ²⁰ Wo naxa xuruse yo ba lanyuru na naxan ma, barima n tan Ala mu na mɔɔli rasuxuma. ²¹ Xa mixi nde wama xuruse xungbe, xa na mu a ra xuruse lanma bafe xanunteya sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, laayidi nde rakamalife ra, xa

na mu a ra ɲanige rabafe ra, na xuruse fate xa fan, lanyuru yo naxa lu a ma, xa na mu a ra n tan Ala mu a rasuxuma. ²² Wo naxa xuruse yo ba naxan ya mu fan, naxan maxɔnɔxi, naxan mabɛnxi, fure na naxan kiri ma. Wo naxa na mɔɔli sa n tan Alatala xa sɛrɛxɛbade fari, a xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. ²³ I nɔma ninge, xa na mu a ra yɛxɛɛ kɛɲa ɲaaxi bade ɲanige sɛrɛxɛ ra, kɔnɔ i mu nɔma na bade laayidi rakamali sɛrɛxɛ ra de. ²⁴ Wo naxa xuruse banaxi, xɛmɛya kanaxi, xa na mu a ra xɛmɛya mu naxan bɛ, ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Wo naxa na mɔɔli ba sɛrɛxɛ ra wo xa bɔxi ma. ²⁵ Wo naxa na xuruse mɔɔli rasuxu xɔɲɛɛ yi ra, wo xa e ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Ala bɛ, barima e fate mu fanxi, e mu kamalixi. N tan Ala mu nee rasuxuma.»

²⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ²⁷ «Ninge yɔrɛ, yɛxɛɛ yɔrɛ, nun si yɔrɛ na bari, e xa lu e nga bun ma xi solofere, beenu e xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ. ²⁸ Wo naxa ninge, xa na mu a ra yɛxɛɛ, nun a xa di kɔn naxaba lɔxɔɛ keren kui.»

²⁹ «Wo xa tantui sɛrɛxɛ ba n tan Alatala bɛ a ba ki ma alako n xa a suxu. ³⁰ Wo xa na sɛrɛxɛ don na lɔxɔɛ yati, a naxa lu han gɛɛsɛgɛ. Alatala nan n na.»

³¹ «Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa e suxu. Alatala nan n na. ³² Wo naxa n xili sɛniyɛnxi kana. Isirayilakae birin xa a kolon n sɛniyɛn. Alatala nan n na, naxan wo rasɛniyɛnma. ³³ N tan nan wo ramini Misira bɔxi ra, n xa findi wo Marigi Ala ra. Alatala nan n na.»

23

Isirayila sali lɔxɔɛɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, n tan Alatala xa sali lɔxɔɛɛ nan ya, naxee sɛniyɛnxi wo bɛ. ³ Wo xa wali xi senni, kɔnɔ xi solofere nde findixi malabui lɔxɔɛ nan na, malanyi sɛniyɛnxi rabama lɔxɔɛ naxɛ. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ. Na findixi n tan Alatala nan gbe ra. Wo xa na sɛriyɛ suxu wo sabatide birin.»

⁴ «N tan Alatala xa sali lɔxɔɛ gbɛtɛɛ nan ya, wo ɲama maxilima lɔxɔɛ naxee ma: ⁵ Kike singe, xi fu nun naani nde, soge dula tɛmɛui, Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ xa ba n tan Alatala bɛ. ⁶ N tan Alatala xa Taami Lɛbinitare Sali fɔlɔma na kike xi fu nun suuli nde lɔxɔɛ nɛ. Wo xa taami lɛbinitaree don na xi solofere bun ma. ⁷ Na sali xi singe kui, wo xa malanyi sɛniyɛnxi raba. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ. ⁸ Wo xa sɛrɛxɛɛ gan daaxie ba n tan Alatala bɛ na xi solofere bun ma. Xi solofere nde lɔxɔɛ, wo man xa malanyi sɛniyɛnxi raba. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.»

⁹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁰ «A fala Isirayilakae bɛ, wo na so bɔxi ma n naxan fima wo ma, wo na xɛ xaba, wo xa a xiri singe xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn. ¹¹ Sɛrɛxɛdubɛ xa na masen n tan Alatala bɛ malabui lɔxɔɛ dangi xanbi, alako n xa a suxu wo bɛ. ¹² Wo na xiri singe masenma n tan Alatala bɛ lɔxɔɛ naxɛ, wo man xa yɛxɛɛ fanyi ɲɛ keren daaxi ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra n bɛ, ¹³ a nun sansi xɔri dinxi konbo ya keren naxan masunbuxi ture ra. Na findima sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ naxan xiri rafan n ma. Wo man xa wɛni litiri keren ba wɛni sɛrɛxɛ ra. ¹⁴ Wo naxan sɔtɔ xɛ xaba tɛmɛui, wo naxa sese don, taami, tɔnsɔɛ ganxi, nun sansi xɔri ra, beenu wo xa na sɛrɛxɛ ba wo Marigi Ala bɛ. Sɛriyɛ nan na ki wo bɔnsɔɛ bɛ wo sabatide birin. Na mu kanama abadan.»

¹⁵ «Fɔlɔ malabui lɔxɔɛ kuye iba ma, wo na xiri singe lintanma Alatala ya i sɛrɛxɛ ra lɔxɔɛ naxɛ, lɔxun solofere xa dangi. ¹⁶ A xi tongo suuli nde, malabui lɔxɔɛ xi solofere nde kuye iba, wo man xa sɛrɛxɛ ba n tan Alatala bɛ daxamui nɛnɛn ra. ¹⁷ Wo xa fa taami firin na wo naxan lintanma n tan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra, kelife ra wo xɔnyie. Wo xa e yailan sansi xɔri luxutaxi konbo ya keren na, wo lɛbini sunbu a ra. Bogise singe sɛrɛxɛ nan na ki n tan Alatala bɛ. ¹⁸ Wo man xa yɛxɛɛ fanyi ɲɛ keren daaxi solofere sa na taami fari, tuura lanma keren, nun yɛxɛɛ kontonyi firin naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxie ra. Wo man xa sansi xɔri luxutaxi nun wɛni sɛrɛxɛ sa nee fari. Nee gan xiri nafan n tan Alatala ma. ¹⁹ Wo man xa sikɔtɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ firin ɲɛ keren daaxi, naxee findima xanuntɛya sɛrɛxɛ ra. ²⁰ Sɛrɛxɛdubɛ na birin lintanma n tan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra, na taami singee, nun na yɛxɛɛ firinyie. E birin

fima n tan Alatala nan ma, e fa lu SEREXEDUBE BE. ²¹ Na LOXOE wo xa malanyi SENIYENXI raba. Wo naxa wali yo raba na LOXOE. SERIYE na a ra wo BONSOE BE yire birin abadan. ²² Wo na xE xaba wo XONYI, wo naxa a tuxuie xaba. Baloe naxan birama BOXI ma, wo xa na lu naa setaree BE, a nun mixie BE naxee kelixi JAMAN E GBETE ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

²³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa BE, ²⁴ «A fala Isirayilakae BE, kike solofere nde, xi singe, wo xa wo malabu na LOXOE, wo xa JAMA maxili sara xui ra, wo malanyi SENIYENXI raba. ²⁵ Wo naxa wali yo raba na LOXOE, wo xa SEREXE gan daaxie ba n tan Alatala BE.»

²⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa BE, ²⁷ «Kike solofere nde, xi fu nde xa findi Xunsare LOXOE ra. Wo xa malanyi SENIYENXI raba, wo xa sunyi suxu, wo xa SEREXE gan daaxie ba n tan Alatala BE. ²⁸ Wo naxa wali yo raba na LOXOE, barima Xunsare LOXOE na a ra, wo xun sarama wo Marigi Alatala ya i LOXOE naxE. ²⁹ Mixi naxan tondima sunyi suxude na LOXOE, na kanyi raminima NE a xa JAMA ya ma. ³⁰ Mixi naxan wali yo rabama na LOXOE, n a SONTOMA NE a xa JAMA tagi. ³¹ Wo naxa wali yo raba. SERIYE na a ra wo BONSOE birin BE yire birin, naxan mu kanama abadan. ³² Na findima malabui LOXOE nan na wo BE. Wo xa sunyi suxu FOLOFE na kike xi solomanaani LOXOE nunmare ra, han a xi fu LOXOE nunmare ra.»

³³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa BE, ³⁴ «A fala Isirayilakae BE, kike solofere nde xi fu nun suuli nde, Bage Ti Sali FOLOMA, a bu xi solofere n tan Alatala xa binyE bun ma. ³⁵ Sali xi singe malanyi SENIYENXI rabama NE. Wo naxa wali yo raba na LOXOE. ³⁶ Wo xa SEREXE gan daaxie ba n tan Alatala BE xi solofere bun ma. Xi solomasaxan nde wo xa malanyi SENIYENXI raba. Wo xa SEREXE gan daaxie ba n tan Alatala BE. Sali xungbe na a ra, wo naxa wali yo raba.»

³⁷ «N tan Alatala xa sali LOXOE xungbee nan na ki wo BE. Wo xa SEREXE gan daaxie, sansi XORI SEREXEE, nun WENI SEREXEE ba a ba TEMUI. ³⁸ Wo xa n tan Alatala xa malabui LOXOE rabatu, wo xa xanunteya SEREXEE, wo xa laayidi SEREXEE, a nun wo xa JANIGE SEREXEE wo naxee fima n ma, wo xa e rakamali.»

³⁹ «Kike solofere nde xi fu nun suuli nde, wo GE xanbi wo xa xE bogisee malande, wo xa sali raba n tan Alatala BE xi solofere bun ma. Sali xi singe nun a xi solomasaxan nde findixi malabui LOXOE nan na. ⁴⁰ Sali xi singe, wo xa bogise fanyie ba sansi bilie KON na, tugi FENSEE, nun wuri tofanyi JINGIE. Wo xa SEEWA wo Marigi Alatala ya i xi solofere bun ma. ⁴¹ Wo xa yi sali raba Alatala BE JE yo JE xi solofere bun ma. SERIYE na a ra wo BONSOE birin BE naxan mu kanama abadan. Wo xa na sali raba kike solofere nde kui. ⁴² Wo xa xi bagee kui na xi solofere bun ma. Isirayilakae birin xa xi bagee kui, ⁴³ alako wo BONSOE xa a kolon a n a niyaxi NE wo benbae xa xi bagee kui n e ramini Misira BOXI ra TEMUI naxE. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

⁴⁴ Annabi Munsa xa masenyi nan na ki, a naxan masen Isirayilakae BE Alatala xa salie xa fe ra.

24

Yire SENIYENXI lanpui

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa BE, ² «Isirayilakae yamari, e xa fa oliwi ture fanyi ra i XON, alako lanpuie xa DEXE TEMUI birin. ³ Haruna xa a JENGI sa lanpuie XON, naxee na HOROMOLINGIRA kui, yire SENIYENXI SEETI ma. SaatE kankira na na yire SENIYENXI fisamante nan kui, dugi gbakuxi a sode dE ra. A xa a niya lanpuie xa nu DEXE n tan Alatala ya i TEMUI birin, kelifi nunmare ra han GESEGE. SERIYE na a ra wo BONSOE BE abadan. ⁴ Haruna xa a JENGI sa lanpuie XON naxee DOXOXI lanpui DOXO se XEMA daaxie fari n tan Alatala ya i.»

⁵ «Wo xa taami fu nun firin yailan sansi XORI luxutaxi fanyi ra, taami keren, sansi XORI dinxi konbo ya keren. ⁶ Wo xa e sa safe firin, senni na SEETI keren, senni na SEETI boore, teebili fari n tan Alatala ya i. ⁷ Wo xa surayi fanyi sa taami safe SEETI ma, naxan fama gande taami JOXOE ra n tan Alatala BE. ⁸ Taami xa sa teebili fari malabui LOXOE birin. SERIYE na a ra Isirayilakae BE abadan. ⁹ Haruna nun a xa die xa na taamie don yire

sɛniyɛnxi, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra, naxee fixi Alatala ma a gan daaxi ra. Sɛriyɛ na a ra naxan mu kanama abadan.»

Ala xa sɛriyɛ matandie

¹⁰ Lɔxɔɛ nde mixi nde naxa so Isirayilakae ya ma. A nga findi Isirayilaka nan na, kɔnɔ a baba naxa findi Misiraka ra. Gere naxa bira a i na mixi nun Isirayilaka nde tagi. ¹¹ Na kui, na Isirayila ginɛ xa di naxa Alatala xili bɛxu, a a konbi. E naxa a xanin Annabi Munsa xɔn na fe ma. Na mixi nga xili nɛ Selomiti, Dibiri xa di ginɛ, Dana bɔnsɔɛ. ¹² E naxa a suxu a fanyi ra han Alatala yati naxa a xa fe ya iba e bɛ.

¹³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ¹⁴ «Nama xa yi konbiti xanin ɲama yonkinde fari ma. Naxee na konbi mɛxi, nee xa e bɛlɛxɛɛ sa a xunyi, ɲama birin fa a magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa. ¹⁵ I xa a fala Isirayilakae bɛ, mixi yo naxan n tan Ala konbima, na yunubi kote luma a xun ma. ¹⁶ Naxan na n tan Alatala xili bɛxu, ɲama birin xa a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa faxa. Xa a findi xɔɲɛ ra, xa a findi beka ra, a xa faxa barima a bara n tan Alatala bɛxu.»

¹⁷ «Mixi naxan na adamadi faxa, a fan xa faxa. ¹⁸ Mixi naxan na mixi nde xa xuruse faxa, a xa a ɲɔxɔɛ so a yi. Nii ɲɔxɔɛ xa fi nii ra. ¹⁹ Mixi naxan na a boore maxɔnɔ, a fan xa maxɔnɔ na ki. ²⁰ Maxɔnɛ ɲɔxɔɛ maxɔnɛ nan na. Ya ɲɔxɔɛ ya nan na, ɲinyi ɲɔxɔɛ na ɲinyi nan na. A xa maxɔnɔ alɔ a a rabaxi a boore ra ki naxɛ. ²¹ Mixi naxan na mixi xa xuruse faxa, a xa a ɲɔxɔɛ fi, kɔnɔ mixi naxan na adamadi faxa, na kanyi fan xa faxa. ²² Sɛriyɛ keren na a ra wo birin bɛ, xɔɲɛɛ nun Isirayilakae. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

²³ Annabi Munsa to gɛ na masenyi tide Isirayilakae bɛ, ɲama naxa na konbiti xanin ɲama yonkinde fari ma, e a magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa. Na kui e naxa Alatala xa yaamari suxu alɔ Annabi Munsa a masenxi e bɛ ki naxɛ.

25

Malabui ɲɛ

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ Turusinina geya fari, ² «A fala Isirayilakae bɛ, wo na so bɔxi kui n naxan fima wo ma, wo xa a lu bɔxi xa malabu n tan Alatala xa binyɛ bun ma. ³ Wo xa xɛ wali suxu, wo xa mɛɛni wɛni bilie ma, wo xa e bogie ba. Wo xa na birin naba ɲɛ senni bun ma, ⁴ kɔnɔ ɲɛ solofere nde wo xa a lu bɔxi xa a malabu n tan Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa xɛ wali raba, wo naxa fefe raba wɛni bilie ra na ɲɛ kui. ⁵ Sansi bogi naxee bulama e yɛtɛ ma, wo naxa e xaba. Wɛni bogie naxee bogima e yɛtɛ ma, wo xa e lu naa barima malabui ɲɛ na a ra bɔxi bɛ. ⁶ Bɔxi naxan naminima na malabui ɲɛ kui, wo birin nɔma na donde, wo tan, wo xa konyie, wo xa walikɛɛ, wo xa xɔɲɛɛ, ⁷ wo xa xurusee, a nun burunyi sube naxee na bɔxi kui. Bɔxi naxan namini a yɛtɛ ra na ɲɛ ra, na nan findima wo baloe ra.»

Xɔrɛya ɲɛ

⁸ «Wo xa malabui ɲɛ solofere kɔnti, ɲɛ tongo naani nun solomanaani, ɲɛ solofere dɔxɔ solofere. ⁹ A kike solofere xi fu nde, wo xa sarae fe ɲama bɛ bɔxi birin kui, a findima Xunsare Lɔxɔɛ nan na. ¹⁰ Na ɲɛ tongo suuli nde xa findi xɔrɛya ɲɛ ra bɔxi mixi birin bɛ. Konyi birin xa xɔrɛya sɔtɔ, kankan xa gbilen a xɔnyi a xabilɛ ya ma. ¹¹ Na ɲɛ tongo suuli nde findima Xɔrɛya ɲɛ nan na wo bɛ. Wo naxa sansi xɔrie si, wo naxa sansi bogie nun wɛni bogie ba naxee bulama e yɛtɛ ma, ¹² Xɔrɛya ɲɛ nan na ra, waxati sɛniyɛnxi na a ra wo bɛ. Bɔxi daxamui xa findi wo xa baloe ra.»

¹³ «Na Xɔrɛya ɲɛ kui, birin xa gbilen e xa bɔxi ma. ¹⁴ Xa wo bɔxi matima wo ngaxakerenyi ma, xa na mu a ra wo bara nde sara wo ngaxakerenyi ma, wo naxa wo boore tɔɔɔ na kui. ¹⁵ Wo xa na sara sare tinxinxi ra, naxan ɲɛɛ kɔntima kelifɛ Xɔrɛya ɲɛ waxati. Wo ngaxakerenyi xa na mati wo ma sɛriyɛ ki ma. A xa xɛ xaba ɲɛ kɔnti naxee luxi beenu Xɔrɛya ɲɛ xa a li. ¹⁶ Xa ɲɛ wuyaxi luxi, a sare xa mate na ki. Xa ɲɛ wuyaxi mu luxi, a sare xa magoro. Wo xa a mato xɛ xabama sanmaya yeri beenu Xɔrɛya

ƆE xa a li. ¹⁷ Wo naxa wo boore tɔɔɔ na kui. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

¹⁸ «Wo xa n ma sɛriyɛ suxu, wo xa n ma yaamarie rabatu, alako wo xa lu yi bɔxi ma bɔɔsa kui. ¹⁹ Bɔxi daxamui fama wo wasade, wo man sabatima bɔɔsa kui. ²⁰ Xa wo sa maxɔrinyi ti yi ki, «Xa won mu sese sima ƆE solofere nde kui, xa won mu sansi xabama na tɛmui, won baloma munse ra fa?» ²¹ N tan nan baraka ragoroma wo ma ƆE senni nde kui, naxan findima baloe ra wo bɛ ƆE saxan bun ma. ²² Wo xa sansi xɔri si ƆE solomasaxan nde kui, kɔɔ wo donse ragataxi nan donma han ƆE solomanaani nde. Donse naxan nagataxi, na wo ralima nɛ han baloe nɛnɛ sa minima tɛmui naxɛ.»

²³ «Wo naxa bɔxi mati a xa lu wo boore yi ra abadan, barima n tan nan gbe bɔxi ra. Wo luxi nɛ alɔ xɔɔɛ naxee yigiyaxi n xɔnyi. ²⁴ Sɛriyɛ ki ma, wo xa tin yi bɔxi birin xun xa sara. ²⁵ Xa wo ngaxakerenyi nde a xa bɔxi mati a xa setareɔa ma, a bariboore nde xa na bɔxi matixi xun sara. ²⁶ Xa a bariboore mu na naxan nɔma na bɔxi xun sarade, kɔɔ a tan naxa sa na xunsare fɛɛɛ sɔɔ a yɛɛ ra, ²⁷ a xa bɔxi sare kɔnti sɛriyɛ ki ma, kelife a sara tɛmui, a fa na Ɔɔɔɔ ragbilen a sara mixi ma, alako a xa gbilen a xa bɔxi masɔɔ ra. ²⁸ Kɔɔ xa a mu na xunsare fɛɛɛ sɔɔ, na bɔxi xa lu a sara mixi yi ra han Xɔɛya ƆE ra. Na tɛmui bɔxi kanyi man xa gbilen a xa bɔxi masɔɔ ra.»

²⁹ «Xa mixi nde sa a xa banxi mati naxan na taa kui tɛɛ rabilinxi naxan na, a nɔma na banxi xun sarade ƆE keren bun ma. ³⁰ Xa na banxi xun mu sara na ƆE kui, a luma nɛ a sara mixi nun a bɔnsɔɛ yi ra abadan. Hali Xɔɛya ƆE kui a sara mixi mu kelima naa. ³¹ Kɔɔ banxi naxee tixi taa xunxurie kui, naxee mu rabilinxi tɛɛ ra, nee luma alɔ bɔxi. E nɔma xun sarade. Naxan na mɔɔli sarama, a lanma a xa mini na banxi Xɔɛya ƆE ra.»

³² «Lewikae tan nɔma e xa banxie xun sarade e xa taae kui tɛmui birin. ³³ Naxan bara Lewika nde xa banxi sara, a minima nɛ na kui Xɔɛya ƆE tɛmui, barima banxi naxee na Lewikae xa taae kui, nee findixi Lewikae nan gbe ra Isirayila ɔama tagi. ³⁴ Xɛ naxee na Lewikae xa taae rabilinyi, nee mu nɔma matide, barima Lewikae nan gbe e ra abadan.»

Doni sɛriyɛ

³⁵ «Xa wo ngaxakerenyi nde findi setare ra, fɛɛɛ mu na a yi ra a baloma naxan na, a lanma wo xa a mali alɔ xɔɔɛ, a xa lu wo fɛ ma. ³⁶ Wo naxa riba sa a xa doni xun ma. Wo xa gaaxu Wo Marigi Ala ya ra. Wo xa wo ngaxakerenyi yigiya. ³⁷ Wo naxa riba sa a xa doni xun ma, wo naxa riba sa a xa donse sare xun ma. ³⁸ Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo raminixi Misira bɔxi kui, n xa Kanaan bɔxi fi wo ma, n xa findi wo Marigi Ala ra.»

Mixi xun sara sɛriyɛ

³⁹ «Xa wo ngaxakerenyi nde a yɛɛ mati wo ma a xa setareɔa ma, wo naxa konyi wali dɔɔɔ a ma. ⁴⁰ A xa lu alɔ wo xa walikɛ, xa na mu a ra wo xa xɔɔɛ han Xɔɛya ƆE waxati. ⁴¹ Na tɛmui, a tan nun a xa die xa xɔɛya, e xa gbilen e xabilɛ ma, e benbae xa bɔxi ma, ⁴² barima n ma walikɛɛ nan Isirayilakae ra, n naxee raminixi Misira bɔxi ra. A mu lanma e xa mati konyiya ra. ⁴³ Wo naxa e yamari a ɔaaxi ra, wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. ⁴⁴ Xa wo wama konyie xɔn, wo xa e sara si gbɛɛɛ tagi, naxee na wo rabilinyi. E tan nan xa findi wo xa konyie ra. ⁴⁵ Wo man nɔma konyie sarade si gbɛɛɛ xa mixie ya ma naxee dɔɔɔxi wo tagi, a nun e xabilɛ mixi naxee barixi wo xa bɔxi kui. Nee nɔma findide wo xa konyie ra. ⁴⁶ Wo nɔma e lude wo xa die yi ra kɛ ra. E nɔma lude konyiya kui abadan, kɔɔ wo ngaxakerenyi Isirayilakae mu nɔma lude e ngaxakerenyi xa yaamari xɔɔɔɔɔ bun ma.»

⁴⁷ «Xa wo ngaxakerenyi setare nde a yɛɛ mati xɔɔɛ bannaxi ma wo xa bɔxi kui, xa na mu a ra na xɔɔɛ xabilɛ mixi nde ma, ⁴⁸ wo ngaxakerenyi bariboore nde nɔma a xun sarade. ⁴⁹ A sɔɔɔ, xa na mu a ra a sɔɔɔ xa di, xa na mu a ra a bariboore nde gbɛɛɛ, nɔma a xun sarade. Xa a fan fɛɛɛ sɔɔɔ, a nɔma a yɛɛ xun sarade. ⁵⁰ A xa na xunsare kɔnti sɛriyɛ ki ma, kelife a sara ƆE ma, han Xɔɛya ƆE ra. A xa na Ɔɔɔɔ ragbilen a kanyi ma, a xa lu alɔ wali sare. ⁵¹ Xa ƆE wuyaxi luxi, a xunsare xa gbo na ki a kanyi mabiri.

⁵² Xa ƚE wuyaxi mu luxi beenu Xɔrɛya ƚE xa a li, a xunsare xa lan na ƚE xasabi ma. ⁵³ A nɔma lude alɔ walikE a kanyi xɔnyi, kɔnɔ a mu lanma a kanyi xa a yamari a ƚaaxi ra. ⁵⁴ Xa a mu nɔma a yetE xun sarade yi fEERE mɔɔli yo ra, a tan nun a xa die xa lu e kanyi yi ra han Xɔrɛya ƚE ra, ⁵⁵ barima n tan nan ma walikEe na Isirayilakae ra, n naxee raminixi Misira bɔxi ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

26

BarakE nun Danke

¹ «Wo naxa kuye yo yailan, wo naxa ala nde rafala, wo naxa gEMe batu daaxi dɔxɔ, wo naxa gEMe masolixi batu, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala. ² Wo xa n ma malabui lɔxɔEe rabatu, wo xa n ma yire sEniyEnxi binya. Alatala nan n na.»

³ «Xa wo n ma sEriyE suxu, xa wo n ma yaamarie rabatu, ⁴ n tunE ragoroma nE wo bE a waxati, bɔxi daxamui raminima nE, sansie bogima nE xE ma. ⁵ Sansi bɔnbɔ tEmui buma nE han wEni bogi ba tEmui. WEni bogi ba tEmui fan buma nE han sansi si tEmui. Wo wasama nE baloe ra, wo sabati wo xa bɔxi ma bɔɔesa kui. ⁶ N hinnEma wo ra alako wo xa xi bɔɔesa kui, alako burunyi subee nun geresoe naxa wo tɔɔɔ wo xɔnyi. ⁷ Wo nɔma nE wo yaxuie ra santidEgEma ra. ⁸ Wo xa sɔɔri suuli fama nE wo yaxui mixi kEMe keride. Wo xa sɔɔri kEMe fama wo yaxui mixi wulu fu keride. Wo fama nɔde wo yaxuie ra gere kui. ⁹ Won birin na a ra. N di wuyaxi fima nE wo ma, n wo rawuya. N nan n ma saate rakamalima nE wo bE. ¹⁰ Wo yala maale donma nE han maale xaba tEmui. Wo a fori bama nE a sasee kui a xa gboe ma, alako wo xa nɔ maale nEEnE ragatade. ¹¹ N luma nE wo sEeti ma, n mu mEema wo ra. ¹² N ƚEreMa nE wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan bara findi n ma ƚama ra. ¹³ Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo ramini Misira bɔxi ra alako wo naxa lu e yi ra. N bara konyiya kote ba wo xun ma, alako wo xa ƚEre xunnakeli kui.»

¹⁴ «Kɔnɔ, xa wo mu n xui ramE, xa wo mu n ma yaamarie birin nabatu, ¹⁵ xa wo mu n ma sEriyE suxu, xa wo mu bira n waxɔnfe fɔxɔ ra, xa wo n ma saate kana, ¹⁶ n yi nan nabama wo ra: N yihadi ragoroma nE wo ma, n wo rafurama nE fure ƚaaxi ra naxan wo yae kanama, naxan wo bɔɔE tɔɔɔma. Wo sansi xɔrie sima nE fufafu, barima wo yaxuie na birin donma nE. ¹⁷ N gbilenma nE wo fɔxɔ ra. Wo yaxuie nɔma nE wo ra, wo xɔnnantee wo yamarima nE. Wo luma gaaxui nan kui, wo nu wo gi hali mixi mu na wo fɔxɔ ra.»

¹⁸ «Kɔnɔ na birin kui, wo mu fama n xui ramEde. N wo ƚaxankatama han sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra. ¹⁹ N wo xa yetE igboɔa kanama nE. N koore balanma nE wo ya ra han wo xa bɔxi xɔɔxɔ alɔ wure gbeeli. ²⁰ Wo sEnbE ƚɔnma nE fufafu. Wo xa bɔxi tondima nE daxamui raminide, wo xa sansie mu bogima sɔnɔn.»

²¹ «Xa wo lu n matandi ra, xa wo mu n xui ramE, n wo ƚaxankatama han sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra. ²² N burunyi subee rafama nE wo xili ma. E wo xa die faxama nE, e wo xa xurusee ibɔɔ, e wo sɔntɔ han mixi ƚɔn kirae xɔn ma.»

²³ «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo mu tin n ma sEriyE ra, xa wo lu n matandi ra, ²⁴ n fe xɔɔxɔE rafama nE wo ma, n wo ƚaxankata han sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra. ²⁵ N gere rakelima nE wo ma n ma saate kanaxi xa fe ra. Wo na wo nɔxun wo xa taa makantaxie kui, n wo rafurama nE fure ƚaaxi ra, wo fa lu wo yaxuie sagoe. ²⁶ N kaame radinma wo ma tEmui naxE, ginE fu taami ganma nE taami ganse keren kui. E na itaxun a xunxuri ra, e a xanin wo xɔn ma wo a don, kɔnɔ a mu wo wasama.»

²⁷ «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo mu wo tuli mati n na, xa wo tondi n waxɔnfe suxude, ²⁸ n fe xɔɔxɔE rafama nE wo ma, n wo ƚaxankata han sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra. ²⁹ Wo fama wo xa die sube yati donde. ³⁰ N wo xa kuye batudee kanama nE naxee na geyae fari. N wo xa gEMeE rabirama nE, wo naxee batuma. N furee malanma nE wo xa kuyee fari. N wo rabeɔinma nE, ³¹ n wo xa taae findi gbengberenyi ra, n wo xa batudee kana, n tondi wo xa sErexEe suxude sɔnɔn. ³² N na gE wo xa bɔxi kanade, wo yaxuie yati fama kaabade na xa fe ra. ³³ N wo rayensenma nE ƚamanE gbEteE ma, n wo

ɲaxankatama nɛ santidɛgɛma ra. Wo xa bɔxi kanama nɛ, mixi yo mu luma wo xa taee kui.»

³⁴ «Na waxati bun ma wo xa bɔxi malabuma nɛ. Wo na wo yaxuie yire tɛmui naxɛ, wo xa bɔxi fanma nɛ malabui saabui ra. ³⁵ Wo xa bɔxi malabui sɔtɔma na waxati nan kui a mu naxan sɔtɔ wo nu na mɛnni tɛmui naxɛ. ³⁶ Naxee mu faxama na gereɛ kui, nee luma nɛ gaaxui kui e yaxuie yire, hali wuri burɛxɛ nan din e ra, fo e e gi. E e gima nɛ, e bira hali santidɛgɛma kanyi yo mu na e fɔxɔ ra. ³⁷ E birama nɛ e boore fari, alɔ santidɛgɛma kanyi nan e fɔxɔ ra, a fa li mixi yo mu na e fɔxɔ ra. Wo mu nɔma tide wo yaxuie ya ra. ³⁸ Wo sɔntɔma nɛ si gbɛtɛɛ tagi, wo yaxuie nɔma nɛ wo ra. ³⁹ Naxee mu faxama gereɛ kui wo ya ma, nee fama nɛ faxade e yaxuie xa bɔxi ma e xa yunubie nun e benbae xa yunubie xa fe ra.»

⁴⁰ «E fama e xa yunubie nun e benbae xa yunubie masende n bɛ, a nun e naxan nabaxi n na matandi kui. ⁴¹ N fan e tɔɔrɔma nɛ e yaxuie xa bɔxi kui, alako mixi naxee e yɛtɛ fixi n ma, e xa magoro. E xa e xa yunubie sare fi. ⁴² Na tɛmui n nan n ɲɔxɔ sama nɛ n ma saate xɔn ma naxan na n tan, nun Yaxuba, Isiyaga, nun Iburahima tagi. N mu nɛɛmuma na bɔxi ma. ⁴³ Bɔxi fama nɛ malabude na tɛmui, barima Isirayilakae bara siga pon e xa yunubi sare fide. E bara n ma sɛriyɛ bɛɲin, e bara yo n ma yaamarie ma.»

⁴⁴ «Kɔnɔ, n na e kerɛ sigafe ra e yaxuie yire tɛmui naxɛ, n mu e rabɛɲinma han e xa sɔntɔ. N mu n ma saate kanama e tan ma fe ra, barima Alatala nan n na, e Marigi Ala. ⁴⁵ N nan n ɲɔxɔ sama nɛ n ma saate singe xɔn ma, n e ramini Misira bɔxi ra sie ya xɔri tɛmui naxɛ, alako n xa findi e Marigi Ala ra. Alatala nan n na.»

⁴⁶ Alatala xa sɛriyɛ, a xa yaamarie, nun a xa masenyie nan na ki Alatala naxee masenxi Isirayilakae bɛ Annabi Munsa saabui ra Turusinina geya fari.

27

Mixi naxee e yɛtɛ fixi Ala ma

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, xa mixi nde laayidi tongo, a xa mixi nde fi n tan Alatala ma, a nɔma a xun sarade yi kɔbiri xasabi nan na. ³ Xa xɛmɛ na a ra naxan xa simaya kelima ɲɛ mɔxɔɲɛn han ɲɛ tongo senni, a xun sarama gbete kole tongo suuli nan na naxan maniyama yire sɛniyɛnxi maniyase ra. ⁴ Xa ginɛ na a ra, a xun sarama gbete kole tongo saxan nun a tagi nan na. ⁵ Xa di xɛmɛ na a ra naxan xa simaya kelima ɲɛ suuli han ɲɛ mɔxɔɲɛn, a xun sarama gbete kilo mɔxɔɲɛn nan na. Xa ginɛ dimɛdi na a ra, a xun sarama gbete kole fu nan na. ⁶ Xa di xɛmɛ na a ra naxan mu ɲɛ suuli sɔtɔxi sinden, a xun sarama gbete kole suuli nan na. Xa di ginɛ na a ra, a xun sarama gbete kole saxan nan na. ⁷ Xa xɛmɔxi na a ra naxan xa simaya dangima ɲɛ tongo senni ra, a xun sarama gbete kole fu nun suuli nan na. Xa ɲɛlɛxɛfori na a ra, a xun sarama gbete kole fu nan na. ⁸ Xa setare bara na laayidi tongo, naxan mu nɔma na xunsare xasabi fide, a lan a xa a yɛtɛ masen sɛrɛxɛdubɛ bɛ naxan fama xunsare xasabi falade a bɛ a nɔma naxan na.»

⁹ «Xa mixi nde laayidi tongo xuruse nde fife ra, naxan nɔma bade sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, na xuruse xa fi n tan Alatala ma. A bara sɛniyɛn. ¹⁰ Xuruse gbete mu fima a masare ra, a fan ba, a mu fan ba. Xa wo na rabama, e firinyi bara findi se sɛniyɛnxi ra. ¹¹ Xa sube raharamuxi na a ra, naxan mu bama sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, a xa xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn. ¹² Sɛrɛxɛdubɛ xa xunsare nde fala sube kɛɲa ma. Na xa findi a sare ra. ¹³ Xa a kanyi wama na sube xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi xunsare ra.»

¹⁴ «Xa mixi nde a xa banxi fi n tan Alatala ma, sɛrɛxɛdubɛ xa na sare fala banxi kɛɲa ma. Na xa findi a sare ra. ¹⁵ Xa a kanyi wama a xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na banxi sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na tɛmui banxi xa gbilen a kanyi ma.»

¹⁶ «Xa mixi nde a xa xɛ fi n tan Alatala ma, a sare fatanma sansi xɔri xasabi nan na naxan nɔma garansande naa. Gbete kole tongo suuli xa fi fundenyi maniyɛ busali naani

xasabi ra. ¹⁷ Xa a a xa xɛ fi Xɔrɛya ɲɛ nan kui, a sare mu masarama. ¹⁸ Xa a a xa xɛ fi Xɔrɛya ɲɛ dangi xanbi nɛ, sɛrɛxɛdubɛ xa ɲɛ kɔnti naxee luxi beenu Xɔrɛya ɲɛ gbɛtɛ xa fa. A xa nde ba xɛ sare ra na sɛriyɛ kui. ¹⁹ Xa xɛ kanyi wama a xa xɛ xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na xɛ sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na tɛmɔi xɛ xa lu a yi ra. ²⁰ Xa a mu xɛ xun sara, a fa a mati mixi gbɛtɛ ma, a mu nɔma a xun sarade sɔnɔn. ²¹ Xɔrɛya ɲɛ na a li, na xɛ kanyi nɛɛnɛ xa keli na bɔxi ma. Bɔxi bara sɛniyɛn, a bara lu alɔ bɔxi naxan natɔnxi. A bara findi Alatala gbe ra, sɛrɛxɛdubɛɛ xa na rawali. ²² Xa mixi bara xɛ saraxi fi Alatala ma, naxan mu na a xabilɛ kɛ ya ma, ²³ sɛrɛxɛdubɛ xa a sare fala a sɛriyɛ ki ma. A na kolonma ɲɛ xasabi nan ma naxee luxi beenu Xɔrɛya ɲɛ xa a li. Na kanyi xa a sare fi na lɔxɔɛ yati, barima a sɛniyɛn n tan Alatala bɛ. ²⁴ Xɔrɛya ɲɛ na a li, na xɛ gbilenma na xɛ kanyi singe nan ma, boore a sara naxan ma. ²⁵ Na saree birin maniyama yire sɛniyɛnxi xa se maniya ki nan ma. A kole keren lanxi garamu fu nan ma.»

²⁶ «Mixi yo mu nɔma a xa xuruse di singe fide n tan Alatala ma, barima a ɲan findixi n tan Alatala gbe nan na. Xuruse xungbe nun a lanma di singe birin findixi n tan nan gbe ra. ²⁷ Mixi nɔma sube raharamuxi xa di singe xun sarade. Na mixi xa a sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na sube sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi a xunsare ra. Xa a kanyi mu a xun sarama, a xa a mati a sare ra.»

²⁸ «Kɔnɔ se ndee na mixi naxee fima n tan Alatala ma a bɔɲɛ birin na e findi n gbe ra, adama mu nɔma nee xun sarade sɔnɔn. Nee bara sɛniyɛn, nee bara findi n tan Alatala gbansan gbe ra. Nee nɔma findide mixi, xuruse, xɛ, xa na mu a ra se gbɛtɛ ra. ²⁹ Mixi se naxee fima n tan Alatala ma na mɔɔli ra, e xun mu nɔma sarade, fɔ e xa faxa nɛ.»

³⁰ «Bɔxi farilɛ birin findima n tan Alatala nan gbe ra, sansi xɔri naxan naminima nun wuri bili naxan bogima. Na farilɛ birin fima n tan Alatala nan ma. ³¹ Xa mixi nde wama a xa farilɛ xun sarafe, a xa a sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi a xunsare ra. ³² Xuruse farilɛ birin findima n tan Alatala nan gbe ra, xuruse xungbe nun a lanma, xuruse dɛmadonyi naxan birin kɔntima. Na farilɛ birin fima n tan Alatala nan ma. ³³ Xurusee mu matoma xa a fan, xa a mu fan. Xuruse mu nɔma masarade xuruse gbɛtɛ ra, xa na mu a ra na firinyi birin sɛniyɛnma nɛ, e findi n tan Alatala gbe ra, e sese mu nɔma xun sarade sɔnɔn.»

³⁴ Alatala xa yaamarie nan na ki, a naxee so Annabi Munsa yi ra Turusinina geya fari Isirayilakae bɛ.

Tawureta Munsa Isirayila xa Kɔnti Tife

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa xa kitaabui naani nde kui, Isirayila ɲama xa taruxui nde masenxi naa naxan tide gbo danxaniyatɔɛ birin bɛ. Alatala nu bara Isirayila ramini Misira konyiya kui sigafe ra Kanaan bɔxi ma, a dɛnnaxɛ laayidixi e benbae bɛ. Na sigɛ kui a nu lanma e xa gbengberenyi igiri. E to Turusinina geya li, Alatala naxa mini ɲama ma alako e xa gaaxu a ya ra, e man xa a xa sɛriyɛ kolon.

Kɔnɔ na dangi xanbi, Isirayila naxa tagan na ɲɛɛ ma, Ala naxa e xɔnɔ xui mɛ. Ala nu fe birin nabama alako e xa a kolon a na mɛɛnife e ma biyaasi kui, kɔnɔ e mu wasa na ra. E to makɔɛ Kanaan bɔxi ra, Ala naxa mixie sugandi e ya ma naxee siga naa rabɛnde. Nee xa dɛntɛgɛ naxa a niya Isirayila xa kɔntɔfili a ɲaaxi ra, e fa tondi sigade na bɔxi suxude.

Na kui Alatala naxa natɛ tongo na mixie xili ma, naxee minixi Misira bɔxi ma, a e sese mu nu nɔma Kanaan bɔxi masɔtɔde fa, fo e xa die. Isirayila ɲama naxa ɲɛ tongo naani raba gbengberenyi ma, alako forie birin xa faxa, e xa die xa mɔ na biyaasi kui.

A rajɔnyi, e naxa makɔɛ Kanaan naaninyi ra. Mowabakae mu tin e xa so, kɔnɔ Ala naxa a masen a fiixɛ ra a sese mu nɔma a niyade a xa a xa ɲama Isirayila rabɛɲin. Hali e to bara nu yunubi sɔtɔ, Ala e ɲaxankataxi naxan ma fe ra, a mu danyi sa a xa hinne ma e bɛ.

Sɛriyɛ nan na ki danxaniyatɔɛ birin bɛ. Yunubi mu fan, a Ala raxɔnɔma. Won na gbilen Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, won xa a kolon na mu findima fe fanyi ra won bɛ. Kɔnɔ Ala yuge na ki naxɛ, hali a yunubitɔɛ ɲaxankata a xa yunubie xa fe ra, a man katɛ birin nabama alako a xa tin a xa hinne ra naxan nɔma findide kisi ra a bɛ abadan. Ala tinxin, a xa kiiti mu kanama. Kɔnɔ a xa xanunteya gbo dangi fe birin na. A wama ibunadama birin xa lu a xa ɲama ya ma, e fa so ariyanna. Ala xa na raba won birin bɛ. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa Kɔnti Tife

Isirayila xɛmɛ kɔnti tife

¹ Isirayilakae xa mini Misira ɲɛ firin nde, kike firin nde, xi singe, Alatala naxa a masen Munsa bɛ Turusinina gbengberenyi ma hɔrɔmɔlingira kui, ² «Wo xa Isirayila xɛmɛ birin kɔnti a xabilɛ nun a denbaya ki ma, ³ naxee xa simaya bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nɔma findide Isirayila sɔɔrie ra. I nun Haruna, wo xa e itaxun sɔɔri gaali ki ma. ⁴ Bɔnsɔɛ xunyie xa wo mali na wali kui. ⁵ E xilie nan ya:

Ruben bɔnsɔɛ ya ma, Sedeyuri xa di xɛmɛ Elisuru.

⁶ Simeyɔn bɔnsɔɛ ya ma, Surisadayi xa di xɛmɛ Selumiyeli.

⁷ Yuda bɔnsɔɛ ya ma, Aminadabo xa di xɛmɛ Naxason.

⁸ Isakari bɔnsɔɛ ya ma, Suwara xa di xɛmɛ Netaneeli.

⁹ Sabulon bɔnsɔɛ ya ma, Xelon xa di xɛmɛ Eliyabi.

¹⁰ Yusufu xa di xɛmɛ Efirami bɔnsɔɛ ya ma, Amixudi xa di xɛmɛ Elisama.

Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ ya ma, Pedasuru xa di xɛmɛ Gamaliyeli.

¹¹ Bunyamin bɔnsɔɛ ya ma, Gideyoni xa di xɛmɛ Abidan.

¹² Dana bɔnsɔɛ ya ma, Amisadayi xa di xɛmɛ Axiyeeseri.

¹³ Aseri bɔnsɔɛ ya ma, Okiran xa di xɛmɛ Pagiyeli.

¹⁴ Gadi bɔnsɔɛ ya ma, Duweli xa di xɛmɛ Eliyasafa.

¹⁵ Nafatali bɔnsɔɛ ya ma, Enan xa di xɛmɛ Axira.»

¹⁶ Na bɔnsɔɛ xunyie nan xilixi, e xa findi Isirayila sɔɔri mangɛ ra. ¹⁷ E naxa kafu Munsa nun Haruna ma, ¹⁸ e xa Isirayila ɲama malan, na kike firin nde, xi singe. Xɛmɛ

birin naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, e naxa e tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma, ¹⁹ alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. Munsa naxa e tɛngɛ Turusinina gbengberenyi ma.

²⁰ E naxa Isirayila xa di singe Ruben bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ²¹ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani nun senni, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.

²² E naxa Simeyɔn bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ²³ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun solomanaani, xɛmɛ kɛmɛ saxan nan ma.

²⁴ E naxa Gadi bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ²⁵ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani nun suuli, xɛmɛ kɛmɛ senni tongo suuli nan ma.

²⁶ E naxa Yuda bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ²⁷ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo solofere nun naani, xɛmɛ kɛmɛ senni nan ma.

²⁸ E naxa Isakari bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ²⁹ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun naani, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.

³⁰ E naxa Simeyɔn bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ³¹ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun solofere, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.

³² E naxa Yusufu xa di xɛmɛ Efirami bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ³³ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.

³⁴ E naxa Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ³⁵ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo saxan nun firin, xɛmɛ kɛmɛ firin nan ma.

³⁶ E naxa Bunyamin bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ³⁷ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo saxan nun suuli, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.

³⁸ E naxa Dana bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ³⁹ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo senni nun firin, xɛmɛ kɛmɛ solofere nan ma.

⁴⁰ E naxa Aseri bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ⁴¹ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu naani nun keren, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.

⁴² E naxa Nafatali bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛɛ xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade. ⁴³ Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun saxan, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.

⁴⁴ Isirayila bɔnsɔɛ xunyi fu nun firinyi nan kafu Munsa nun Haruna ma na tɛngɛ tife ra. ⁴⁵ Isirayila xɛmɛ naxee nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔɲɲa rabade, ⁴⁶ nee nu lanxi xɛmɛ wulu kɛmɛ senni nun saxan, xɛmɛ kɛmɛ suuli nun tongo suuli nan ma.

⁴⁷ Kɔnɔ Lewi bɔnsɔɛ mu nu na na kɔnti ya ma, ⁴⁸ barima Alatala nu bara a masen Munsa bɛ, ⁴⁹ «I naxa Lewikae tɛngɛ Isirayilakae ya ma. ⁵⁰ I xa hɔrɔmɔlingira nun a xa se birin taxu e ra. N ma saate tɔnxuma na a ra. E xa a maxanin, e xa mɛɛni a ma, e xa yonkin a rabilinyi ra. ⁵¹ Wo na keli sigade, e xa a ragoro. Wo na yire nɛɛnɛ li, e xa a ti. Xa mixi gbɛtɛ a maso a ra naxan mu findi Lewi bɔnsɔɛ ra, na kanyi lan nɛ a xa faxa. ⁵² Isirayilaka birin xa yonkin yire e na dɛnnaxɛ masen e bɛ, e bɔnsɔɛ xa tɔnxuma bun ma, a nun e xa sɔɔrie. ⁵³ Lewi bɔnsɔɛɛ xa yonkin hɔrɔmɔlingira rabilinyi, xa na mu a ra n xɔnɔma nɛ Isirayila ɲama ma. Lewikae xa e ɲɛngi sa hɔrɔmɔlingira xɔn ma.»

⁵⁴ Isirayilakae naxa Alatala xa yaamari birin suxu, a naxan soxi Munsa yi ra.

2

Bɔnsɔɛe dɔxɔ ki

¹ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be, ² «Isirayilaka birin yonkinma e xabile xa tɔnxuma nan bun ma. E birin ya rafindima e booree nan ma, hɔrɔmɔlingira fa lu e tagi.»

³ Yuda bɔnsɔɛ nan yonkinma sogetede mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Aminadabo xa di Naxason nan e xa yarerati ra. ⁴ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo solofere nun naani, mixi kɛmɛ senni nan ma. ⁵ Isakari bɔnsɔɛ nan yonkinma Yuda bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Suwara xa di Netaneeli nan e xa yarerati ra. ⁶ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun naani, mixi kɛmɛ naani nan ma. ⁷ Sabulon bɔnsɔɛ nan yonkinma Yuda bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Xelon xa di Eliyabi nan e xa yarerati ra. ⁸ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun solofere, mixi kɛmɛ naani nan ma. ⁹ Gali naxan yonkin Yuda bɔnsɔɛ mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi wulu tongo solomasaxan nun senni, mixi kɛmɛ naani nan ma. E tan nan tima yare ra.

¹⁰ Ruben bɔnsɔɛ nan yonkinma sogetede mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Sedeyuri xa di Elisuru nan e xa yarerati ra. ¹¹ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun senni, mixi kɛmɛ suuli nan ma. ¹² Simeyɔn bɔnsɔɛ nan yonkinma Ruben bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Surisadayi xa di Selumiyeli nan e xa yarerati ra. ¹³ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun solomanaani, mixi kɛmɛ suuli nan ma. ¹⁴ Gadi bɔnsɔɛ nan yonkinma Ruben bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Duweli xa di Eliyasafa nan e xa yarerati ra. ¹⁵ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun suuli, mixi kɛmɛ senni nun tongo suuli nan ma. ¹⁶ Gali naxan yonkin Ruben bɔnsɔɛ mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi wulu tongo suuli nun keren, mixi kɛmɛ naani nun tongo suuli nan ma. E tan nan sigama a firin nde.

¹⁷ Lewi bɔnsɔɛ naxan yonkinma e tagi, a birama e fɔxɔ ra hɔrɔmɔlingira xaninfe ra. Bɔnsɔɛ birin jɛrɛma e safe ki nan ma e xa tɔnxuma bun ma.

¹⁸ Efirami bɔnsɔɛ nan yonkinma sogegɔrode mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Amixudi xa di Elisama nan e xa yarerati ra. ¹⁹ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo naani, mixi kɛmɛ suuli nan ma. ²⁰ Manasi bɔnsɔɛ nan yonkinma Efirami bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Pedasuru xa di Gamaliyeli nan e xa yarerati ra. ²¹ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun firin, mixi kɛmɛ firin nan ma. ²² Bunyamin bɔnsɔɛ nan yonkinma Efirami bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Gideyoni xa di Abidan nan e xa yarerati ra. ²³ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun suuli, mixi kɛmɛ naani nan ma. ²⁴ Gali naxan yonkin Efirami bɔnsɔɛ mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi wulu solomasaxan, mixi kɛmɛ nan ma. E tan nan sigama a saxan nde.

²⁵ Dana bɔnsɔɛ nan yonkinma yirefanyi mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Amisadayi xa di Axiyeseri nan e xa yarerati ra. ²⁶ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo senni nun firin, mixi kɛmɛ solofere nan ma. ²⁷ Aseri bɔnsɔɛ nan yonkinma Dana bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Okiran xa di Pagiyeli nan e xa yarerati ra. ²⁸ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun keren, mixi kɛmɛ suuli nan ma. ²⁹ Nafatali bɔnsɔɛ nan yonkinma Dana bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma. Enan xa di Axira nan e xa yarerati ra. ³⁰ A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun saxan, mixi kɛmɛ naani nan ma. ³¹ Gali naxan yonkin Dana bɔnsɔɛ mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi wulu tongo suuli nun solofere, mixi kɛmɛ senni nan ma. E tan nan sigama a dɔnxɔɛ ra e xa tɔnxumae bun ma.

³² Isirayilaka naxee tɛngɛ e xabile ki ma nun e xa sɔɔri gali ki ma, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ senni nun saxan, mixi kɛmɛ suuli nun tongo suuli nan ma. ³³ Lewi bɔnsɔɛ tan mu tɛngɛ Isirayilakae xun ma, alɔ Alatala a masen ki naxe Munsa be.

³⁴ Isirayilakae naxa bira Alatala xa yaamari birin fɔxɔ ra, alɔ a Munsa yamari a ra ki naxe. E nu yonkinma e xa tɔnxuma nan bun ma, e man nu ɲereɛma e xabile nun e xa denbaya ki nan ma.

3

Sɛrɛxɛdubɛe

¹ Haruna nun Munsa xa taruxui nan ya, Alatala to wɔyɛn Munsa bɛ Turusinina geya ma. ² Haruna xa di xɛmɛe xilie nan yi ki: a xa di xɛmɛ singe nu xili nɛ Nadabo, a xunyae, Abihu, Eleyasari, nun Itamari. ³ Nee nan sugandixi e xa findi sɛrɛxɛdubɛe ra. ⁴ Kɔnɔ Nadabo nun Abihu naxa faxa Alatala ya i e to sɛrɛxɛ gan tɛ ra naxan mu lanxi. E mu di yo sɔtɔ, kɔnɔ Eleyasari nun Itamari naxa lu sɛrɛxɛdubɛɲa kui e baba Haruna xa yaamari bun ma.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ⁶ «I xa Lewi bɔnsɔɛ masen Haruna bɛ, e xa a mali a xa sɛrɛxɛdubɛe wali kui. ⁷ E xa Haruna nun Isirayila ɲama mali hɔrɔmɔlingira wali kui. ⁸ E xa e ɲɔxɔ sa hɔrɔmɔlingira raxunmasee xɔn na, e man xa hɔrɔmɔlingira wali raba Isirayilakae bɛ. ⁹ Na kui i Lewi bɔnsɔɛ sama Haruna nun a xa di xɛmɛe nan sago. E sugandixi Isirayilakae ya ma Haruna malife nan na. ¹⁰ I xa Haruna nun a xa die nan tun ti sɛrɛxɛdubɛe wali rabafe ra. Xa mixi gbɛtɛ sa a maso hɔrɔmɔlingira ra, na kanyi xa faxa.»

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ¹² «N bara Lewi bɔnsɔɛ sugandi Isirayilakae tagi Isirayila ginɛe xa di singe birin ɲɔxɔɛ ra. Na bɔnsɔɛ findixi n gbe nan na, ¹³ barima n gbe nan na di xɛmɛ singe birin na. N to di xɛmɛ singe birin faxa Misira bɔxi ma, n naxa Isirayila di xɛmɛ singe birin sugandi n yetɛ bɛ, a findi mixi ra, a findi xuruse ra. N tan nan na Alatala ra.»

Lewi bɔnsɔɛ tɛngɛfe

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa bɛ Turusinina gbengberenyi ma, ¹⁵ «Lewi bɔnsɔɛ tɛngɛ a denbaya nun a xabile ki ma. Xɛmɛ birin tɛngɛma nɛ naxan ma simaya bara kike keren li.» ¹⁶ Munsa naxa e tɛngɛ alɔ Alatala a yamari ki naxe.

¹⁷ Lewi xa di xɛmɛe xilie nan yi ki:

Gerison, Kehati, nun Merari.

¹⁸ Gerison xa di xɛmɛe xilie nan yi ki a xabile ki ma:

Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati xa di xɛmɛe a xabile ki ma:

Amarama, Yisehari, Xebiron nun Yusiyɛli.

²⁰ Merari xa di xɛmɛe a xabile ki ma:

Maxali nun Musi.

Lewi xabile nan na ki e xa denbaya ki ma.

²¹ Gerison bɔnsɔɛ nu na Libini Simeyi xabile nan na. ²² Naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu solofere mixi kɛmɛ suuli nan ma. ²³ Gerison xabile nu yonkinma hɔrɔmɔlingira nan xanbi ra sogegorode mabiri ra. ²⁴ E xunyi nu na Layɛli xa di xɛmɛ Eliyasafa nan na. ²⁵ Gerison xa mixie nu e ɲɔxɔɛ saxi hɔrɔmɔlingira nan xɔn ma, nun mafelenyi naxan felenma a xun ma, a nun a sode dɛ ra, ²⁶ a nun kɔlimɛ naxee nu sama hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbadee rabilinyi ma, a nun na tɛtɛ sode dɛ ra, a nun luutie e na maxirima naxee ra.

²⁷ Kehati xa mixie nan yi ki: Amarama xabile, Yisehari xabile, Xebiron xabile, nun Yusiyɛli xabile. Na xabilɛe nan minixi e benba Kehati ma. ²⁸ E xa di xɛmɛ naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu solomasaxan kɛmɛ senni nan ma. Kehati xa mixie nan nu mɛɛnima hɔrɔmɔlingira ma. ²⁹ E tan nu yonkinma hɔrɔmɔlingira yirefanyi mabiri nɛ. ³⁰ Yusiyɛli xa di xɛmɛ Elisafan nan nu na e xunyi ra. ³¹ Hɔrɔmɔlingira saatɛ kankira, teebili, lanpuie, sɛrɛxɛbadee, yirabase naxee rawalima yire sɛniyɛnxi kui, nun dugi yarasa naxan na hɔrɔmɔlingira kui, e nu taxuxi e tan nan na. ³² Lewi bɔnsɔɛ birin xunyi nu na Haruna xa di xɛmɛ Eleyasari nan na. A tan nan nu Lewi bɔnsɔɛ mixie xun ma, naxee mɛɛnima hɔrɔmɔlingira ma.

³³ Merari xa mixie nan yi ki: Maxali xabile nun Musi xabile. ³⁴ E xa di xeme naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu senni keme firin nan ma. ³⁵ Abixayili xa di xeme Suriyeli nan nu na Merari xabilee xunyi ra. E nu yonkinma hōromōlingira kōola mabiri ne. ³⁶ Hōromōlingira xe benyie, a wuri kuyee, a kontigibae, a sanbunye, a xa yirabase, nun a rawalisee nu taxuxi e tan nan na. ³⁷ E man nu e joxo sama kontigibae xon ma naxee nu hōromōlingira tete rabilinxi, a nun e sanbunye, e xa kōridie, nun e xa luutie.

³⁸ Munsa, Haruna, nun a xa di xeme nu yonkinma hōromōlingira sode de nan na sogetede mabiri. E tan nan nu e joxo sama hōromōlingira xon ma Isirayilaka birin xili ra. Xa mixi gbete sa a maso hōromōlingira ra, na kanyi xa faxa. ³⁹ Lewi bōnsōe di xeme naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu mōxōjēn nun firin nan ma. Munsa nun Haruna nu bara e tēnge e xabile ki ma alō Alatala e yamari ki naxe.

⁴⁰ Alatala naxa a masen Munsa be, «Di xeme singe birin tēnge Isirayilakae ya ma, naxee simaya bara kike keren li, i xa e xilie sebe. ⁴¹ Lewi bōnsōe xa findi Isirayila di xeme singe birin joxōe ra. Lewi bōnsōe xa gōore xa findi Isirayilakae xa xurusee di singee joxōe ra. N tan nan na Alatala ra.» ⁴² Munsa naxa Isirayila di xeme singe birin tēnge alō Alatala a yamari ki naxe. ⁴³ Isirayila di xeme singe birin naxee xa simaya bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu mōxōjēn nun firin mixi keme firin tongo solofere nun saxan nan ma.

⁴⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, ⁴⁵ «Lewi bōnsōe xa findi Isirayila di xeme singe birin joxōe ra. Lewi bōnsōe xa gōore xa findi Isirayilakae xa xurusee di singee joxōe ra. N tan nan na Alatala ra. ⁴⁶ Na Isirayila di xeme singe mixi keme firin tongo solofere nun saxan naxee xasabi dangi Lewi bōnsōe konti ra, ⁴⁷ i xa kankan xun sara gbeti giramu tongo suuli nun solofere ra naxan mōoli rawalima hōromōlingira kui. ⁴⁸ I xa na gbeti so Haruna nun a xa di xeme yi ra, di singee xunsare ra naxee xasabi nu dangi Lewi bōnsōe xasabi ra.» ⁴⁹ Munsa naxa na gbeti suxu naxan fixi di singee xunsare xa fe ra, naxee xasabi nu dangi Lewi bōnsōe xasabi ra. ⁵⁰ A naxa na gbeti kilo fu nun suuli nun a tagi rasuxu Isirayila di singee yi ra. Gbeti nan a ra naxan nu rawalima hōromōlingira kui. ⁵¹ Munsa naxa na xunsare gbeti so Haruna nun a xa di xeme yi ra alō Alatala a yamari ki naxe.

4

Kehati xa mixie

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, ² «Kehati xa die tēnge Lewi bōnsōe ya ma a xabile nun a denbaya ki ma, ³ naxee xa simaya bara je tongo saxan li han je tongo suuli, naxee fama hōromōlingira wali rabade. ⁴ Kehati xa die lanma e xa mēeni se sēniyēnxie ma naxee na hōromōlingira kui. ⁵ Isirayilakae na keli sigade, Haruna nun a xa di xeme xa dugi yarasa ragoro, e saatē kankira makoto a ra. ⁶ Na dangi xanbi e xa foye yexe kiri sa na fari, a nun gere dugi. A dōnxōe ra e xa wuri kuyee raso kankira tongosee ra.»

⁷ «E na gere dugi gbete itala teebili ma, e xa piletie, tōnbilie, nun kundie sa na fari, naxee rawalima wēni sērexe ra. Taami naxan bama sērexe ra, na fan sama ne na teebili nan fari. ⁸ E dugi gbeeli nan sama na birin xun ma, e fa foye yexe kiri itala na fari. Na dangi xanbi e xa wuri kuyee raso teebili tongosee ra.»

⁹ «E xa gere dugi dusu lanpui dōxōse, lanpuie, a yirabasee, xube sasee, nun ture kundie xun ma. ¹⁰ E xa na birin mafilin foye yexe kiri nan kui, e fa a sa xaninse fari. ¹¹ E xa gere dugi itala sērexe bade xēma daaxi fari, e fa a makoto foye yexe kiri ra, e wuri kuyee raso a tongosee ra. ¹² Na hōromōlingira raxunmase birin makotoma garē dugi nan na, e e mafilin foye yexe kiri kui, e fa na sa xaninse fari. ¹³ E xa xube ba sērexe bade wure gbeeli daaxi kui, e fa dugi gbeeli dusu a xun na. ¹⁴ E na a yirabasee sa a fari, alō surayi gansee, suxumēe, pelie, nun pōoti xungbee, e xa na birin mafilin foye yexe kiri ra, e fa wuri kuyee raso a tongosee ra. ¹⁵ Haruna nun a xa di xeme na ge na xunmase sēniyēnxie nun a yirabasee makotode, Kehati xa die lanma e xa na birin xanin biyaasi kui. Kōno e mu lanma e xa din na se sēniyēnxie ra xa na mu e faxama ne. Kehati bōnsōe xa wali

nan na ki. ¹⁶ Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Eleyasari nan a ɲɔxɔ sama lanpui ture, surayi, sansi sɛrɛxɛ, nun ture sɛniyɛnxɪ xɔn ma. Hɔrɔmɔlingira raxunmase sɛniyɛnxɪ nun a yirabase birin taxuxi a tan nan na.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ, ¹⁸ «Wo naxa lu Kehati bɔnsɔɛ xabilɛɛ xa ba Lewi bɔnsɔɛ ya ma. ¹⁹ Haruna nun a xa di xɛmɛɛ xa e mati hɔrɔmɔlingira kui, e fa e xa wali masen kankan bɛ alako e naxa e makɔrɛ se sɛniyɛnxɪ ra, e fa faxa. ²⁰ E mu lan e xa e ya masa se sɛniyɛnxɪ ma, hali dondoronti, xa na mu e faxama nɛ.»

Gerison xa mixie

²¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ²² «Gerison bɔnsɔɛ tɛngɛ a xabilɛ nun a denbaya ki ma, ²³ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ²⁴ Gerison xabilɛ xa wali nan yi ki. ²⁵ E hɔrɔmɔlingira mafelenyie nan xaninma, a nun mafelenyi naxan yailanxi foye yɛxɛ kiri ra, a nun mafelenyi naxan gbakuxi hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. ²⁶ E xa tɛtɛ mafelenyie fan xanin naxee hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade rabilinma, a nun naxan gbakuxi tɛtɛ sode dɛ ra, a nun tɛtɛ luutie. E xa e ɲɔxɔ sa na se mɔɔli birin xɔn ma. ²⁷ Gerison xabilɛ walima Haruna nun a xa di xɛmɛɛ xa yaamari nan bun ma, a findi kotee xaninfe ra, a findi wali gbɛtɛ rabafe ra. Nee nan a falama e bɛ e lan e xa naxan naba, a nun e lan e xa naxan xanin. ²⁸ Gerison bɔnsɔɛ xa wali nan na ki hɔrɔmɔlingira xa fe ra. E na wali rabama Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Itamari xa yaamari nan bun ma.»

Merari xa mixie

²⁹ «I xa Merari bɔnsɔɛ fan tɛngɛ a xabilɛ nun a denbaya ki ma, ³⁰ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ³¹ See nan yi ki e tan lan e xa naxee maxanin hɔrɔmɔlingira see ra: a xebenyie, a wuri kuyee, a kɔntigibae, nun e sanbunyie. ³² E xa tɛtɛ fan xanin, a nun a kɔntigibae, e sanbunyie, e sɔrɔnsee, e xa luutie, e xa yirabasee, nun e xa walise birin. Wo see masen kankan bɛ, a lanma a xa naxee xanin. ³³ Merari bɔnsɔɛɛ xa wali birin nan na ki hɔrɔmɔlingira xa fe ra. E walima Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Itamari xa yaamari nan bun ma.»

Walikɛɛ tɛngɛfe Lewi bɔnsɔɛ ya ma

³⁴ Munsa, Haruna, nun ɲama kuntigie naxa Kehati xa mixie tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma, ³⁵ xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ³⁶ E xasabi lan mixi wulu firin, mixi kɛmɛ solofere, tongo suuli nan ma. ³⁷ Xɛmɛɛ nan na ki Kehati xabilɛɛ ya ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.

³⁸ E naxa Gerison xa mixie tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma, ³⁹ xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ⁴⁰ E xasabi lan mixi wulu firin, kɛmɛ senni, tongo saxan nan ma. ⁴¹ Xɛmɛɛ nan na ki Gerison xabilɛɛ ya ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.

⁴² E naxa Merari xa mixie tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma, ⁴³ xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ⁴⁴ E xasabi lan mixi wulu saxan mixi kɛmɛ firin nan ma. ⁴⁵ Xɛmɛɛ nan na ki Merari xabilɛɛ ya ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.

⁴⁶ Munsa, Haruna, nun Isirayila kuntigie, e Lewi bɔnsɔɛ mixi naxee tɛngɛxi e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma, ⁴⁷ xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama hɔrɔmɔlingira wali rabade. ⁴⁸ E xasabi lan mixi wulu solomasaxan, kɛmɛ suuli, tongo solomasaxan nan ma. ⁴⁹ Xɛmɛɛ nun e xa walie nan na ki Lewi naxee tɛngɛxi Munsa nun Haruna saabui ra alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.

5

Mixi sɛniyɛntaree, haakɛ tongoe, nun yɛnɛlae

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «Isirayilakae yamari e xa kunɛ kanyi nun kɔrɔsila kanyi birin namini e yonkinde, a nun mixi naxee dinxi fure nde ra, e fa findi sɛniyɛntaree ra. ³ A findi xɛmɛ ra, a findi ginɛ ra, wo e ramini wo ya ma, e xa sa lu e xati ma alako e naxa sɛniyɛntareɲa raso wo ya ma, n sabatixi dɛnnaxɛ.» ⁴ Isirayilakae naxa a raba alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ, e naxa na mixie ramini e ya ma. Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ, e naxa a raba na ki.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ⁶ «A fala Isirayilakae bɛ, a findi xɛmɛ ra, a findi ginɛ ra, naxan yo na haakɛ nde raba a boore ra, haakɛ naxan findima Alatala xui matandife ra, na fe dɔxɔxi a xun ma. ⁷ A lan nɛ a xa a ti na haakɛ ra, a xa na fe yailan a nun na kanyi tagi, a man fa na fe kanaxi dɔxɔ suuli nde sa na fari. ⁸ Xa a sa li a haakɛ rabaxi naxan na, a bara faxa, a xa mixi yo mu na naxan nɔma na fe yailanxi rasuxude, na findima Alatala nan gbe ra, a so sɛrɛxɛdubɛ yi ra. Fe kanɛ man fa yɛxɛɛ kontonyi keren ba a xa yunubi xafari ra, a a so sɛrɛxɛdubɛ yi ra. ⁹ Isirayilakae na sɛrɛxɛ ba, e a fi sɛrɛxɛdubɛ ma, na sɛrɛxɛ findima na sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra. ¹⁰ Naxan birin sɛrɛxɛ bama, a naxan bama, a gbe nan na ki, kɔnɔ a naxan fima sɛrɛxɛdubɛ ma, sɛrɛxɛdubɛ gbe nan na ki.»

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ¹² «A fala Isirayilakae bɛ, e yi nan nabama xa ginɛ nde sa yɛnɛ raba. ¹³ Xa e nun xɛmɛ gbɛtɛ bara e sa gundo ra, ginɛ xa mɔri mu na kolon, seede mu na, mixi mu a suxu a kui, ¹⁴ kɔnɔ a xa mɔri bara a xa ginɛ tɔɔnɛ folɔ, xa a xa ginɛ sɛniyɛnxi, xa na mu a mu sɛniyɛnxi, ¹⁵ a xa a xa ginɛ xanin sɛrɛxɛdubɛ yire, a mɛngi kilo saxan ba a bɛ sɛrɛxɛ ra ture nun surayi mu na naxan xun, barima tɔɔnɛ sɛrɛxɛ nan a ra naxan bama a kolonfe ra xa yunubi rabaxi.»

¹⁶ «Sɛrɛxɛdubɛ xa na ginɛ ti Alatala ya i, ¹⁷ a fa xube makɔ bɔxi ma hɔrɔmɔlingira kui, a a masunbu ye sɛniyɛnxi ra fɛɲɛ kui. ¹⁸ Ginɛ na ti Alatala ya i, sɛrɛxɛdubɛ xa a xunɛxɛ fulun, a fa tɔɔnɛ sɛrɛxɛ sa ginɛ bɛlɛxɛ maratuse ra. Sɛrɛxɛdubɛ tan xa na ye tongo naxan findima danka ra, a a lintan ginɛ ya i.»

¹⁹ «Sɛrɛxɛdubɛ ginɛ rakalima nɛ, a a fala, «Xa a sa li i tan nun xɛmɛ gbɛtɛ mu kafuxi, i mu i xa mɔri yanfa, i mu sɛniyɛntareɲa sɔtɔ futi kui, i xa ratanga dankɛ ma yi ye fama naxan na. ²⁰ Kɔnɔ xa a sa li, i bara i xa mɔri yanfa wo xa futi kui, i nun xɛmɛ gbɛtɛ bara kafu sɛniyɛntareɲa kui, ²¹ Alatala xa a ragiri i furi xa kana. Na kui i ngaxakerenyie i dankama nɛ, e i konbi. ²² Yi ye naxan fama dankɛ ra, a xa i furi mafuntu, a i xɔrɛ maba.»

²³ «Sɛrɛxɛdubɛ na gɛ na dankɛ sɛbɛde kiri ma, a xa na kiri xa na ye sɛniyɛnxi ra, ²⁴ a fa a fi ginɛ ma, a xa a min. Na ye naxan nɔma findide dankɛ ra, a soma a fate i. ²⁵ Sɛrɛxɛdubɛ tɔɔnɛ sɛrɛxɛ rasuxuma nɛ ginɛ yi ra, a a dɛntɛgɛ Alatala bɛ sɛrɛxɛbade yire. ²⁶ Sɛrɛxɛdubɛ xa mɛngi suxui keren gan sɛrɛxɛbade fari, a findi sɛrɛxɛ tɔnxuma ra. A na gɛ na ra, a xa na ye fi ginɛ ma, a xa a min. ²⁷ A na na ye min, xa a sa li na ginɛ bara findi sɛniyɛntare ra, a bara a xa mɔri yanfa, na ye naxan findima dankɛ ra, a soma nɛ a fate i, a a tɔɔrɔ ki fanyi ra. A furi funtuma nɛ, a xɔrɛ mabama nɛ, a ngaxakerenyie fama nɛ a dankade.»

²⁸ «Kɔnɔ xa a sa li a mu sɛniyɛntareɲa yo rabaxi, tɔɔɲɛgɛ bama nɛ a xun ma, a man nɔma di baride. ²⁹ Tɔɔnɛ sɛriyɛ nan na ki naxan nawalima xa ginɛ findima sɛniyɛntare ra, a a xa mɔri yanfa futi kui, ³⁰ xa na mu a ra, tɔɔnɛ xaxili na so xɛmɛ furi, a fa siikɛ a xa ginɛ ma. A a xa ginɛ xaninma Alatala ya i, sɛrɛxɛdubɛ fa na sɛriyɛ rabatu a xa fe ra. ³¹ Na kui yunubi mu na na xɛmɛ ma, kɔnɔ ginɛ tan a xa yunubi sare sɔtɔma nɛ.»

6

Mixi xa sɛriyɛ naxan a yɛtɛ safe Alatala sago

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ, xa xɛmɛ nde, xa na mu ginɛ nde sa laayidi tongo Alatala bɛ, a xa lu a sago, na nan na ki a xa findi Nasari ra, ³ na kanyi mu lan a xa wɛni nun beere min. A naxa sese min naxan kelixi wɛni bogi ma, xa

na mu beere ma. A naxa wɛni bogi bunda don, a naxa a xare don. ⁴ A tɛmui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a naxa sese don naxan keli wɛni bili ma, keli a bogi ma a sa dɔxɔ a xɔri ra.»

⁵ «A xa Nasariya kui, a mu lanma a xunyi xa bi. A xa lu sɛniyɛnyi kui, a xunsexe xa nu kuya ra tun. ⁶ Na waxati bun ma, a mu lan a xa a maso fure ra, ⁷ hali a findi a baba ra, a nga, a taara, xa na mu a ra a xunya fure ra. A na Alatala nan sago tun, alɔ a xunsexe keɲa a masenxi ki naxe. ⁸ A tɛmui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a luma sɛniyɛnyi nan kui Alatala bɛ.»

⁹ «Xa mixi nde sa faxa a fɛ ma a tɛɛnna ki ma, a xunsexe bara findi se sɛniyɛntare ra. Na tɛmui a xa sɛniyɛn lɔxun keren bun ma, a man fa a xunyi bi na xi solofere lɔxɔɛ. ¹⁰ A xi solomasaxan lɔxɔɛ, a fogotara firin nan xaninma sɛɛxɛdubɛ xɔn ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, xa na mu ganbɛ firin. ¹¹ Sɛɛxɛdubɛ xɔni keren nan bama yunubi xafari sɛɛxɛ ra, boore findima a gan daaxi nan na, alako a xa yunubi xa xafari, barima a dinfe fure ra, na findima yunubi nan na. Na lɔxɔɛ a man xa a xunyi rasɛniyɛn. ¹² A na gɛ na ra, a man xa gbilen a xa laayidi ma. Fo a xa yɛxɛɛ keren ba yɛtɛ ragbilen sɛɛxɛ ra, naxan ɲɛ keren a ra a xa yunubi xafarife ra. Lɔxɔɛ naxee bara dangi, nee mu kɔntima sɔnɔn, barima a nu bara sɛniyɛntareɲa sɔtɔ.»

¹³ «Mixi na gɛ Nasariya rabade, a xa bira yi sɛriyɛ nan fɔxɔ ra. A xa siga hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, ¹⁴ a xa sɛɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ, yɛxɛɛ naxan bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa yunubi xafari sɛɛxɛ fan ba, yɛxɛɛ ginɛ naxan bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa xanunteya sɛɛxɛ ba, yɛxɛɛ kontonyi, lanyuru yo mu na naxan ma. ¹⁵ A xa sɛɛxɛ ndee sa na fari, alɔ sansi xɔri dinxi sɛɛxɛ, wɛni sɛɛxɛ, taami lɛbinitare, lɛki yailanxi ture ra, nun lɛki ture masoxi naxee ma. ¹⁶ Sɛɛxɛdubɛ na sɛɛxɛ see nan dɛntɛgɛma Alatala bɛ, a fa yunubi xafari sɛɛxɛ ba, a nun sɛɛxɛ gan daaxi. ¹⁷ A xa na taami lɛbinitare masen Alatala bɛ, a xa na yɛxɛɛ kontonyi ba xanunteya sɛɛxɛ ra, a xa sansi xɔri dinxi sɛɛxɛ nun wɛni sɛɛxɛ sa na fari.»

¹⁸ «Na tɛmui Nasari xa a xunsexe bi hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, a naxan fixi Alatala ma. A xa na raso tɛ xɔɔra xanunteya sɛɛxɛ na bafe dɛnnaxe. ¹⁹ Nasari na gɛ a xunsexe bide, sɛɛxɛdubɛ yɛxɛɛ kontonyi bɛlɛxɛ ganxi keren nan tongoma a bɛlɛxɛ ra, a nun lɛki lɛbinitare firin naxee na debe kui. ²⁰ A xa e dɛntɛgɛ Alatala bɛ e lintanfe ra. Na findi donse sɛniyɛnxi nan na sɛɛxɛdubɛ bɛ, a nun na yɛxɛɛ ganyanyi nun a tabe. Na dangi xanbi, Nasari nɔma wɛni minde sɔnɔn. ²¹ Nasari sɛriyɛ nan na ki. A lanma a xa na sɛɛxɛ ba Alatala bɛ alɔ a ɲanigexi ki naxe, a nun se gbɛtɛɛ a nɔma naxan na. Fo a xa a xa Nasari laayidi rakamali a sɛriyɛ ki ma.»

²² Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ²³ «A fala Haruna nun a xa die bɛ, e xa duba Isirayilakae bɛ yi ki nɛ:

²⁴ «Alatala xa baraka sa i xa fe,
a xa i kanta.

²⁵ Alatala yatagi xa nɔrɔ i ma,
a xa hinnɛ i ra.

²⁶ Alatala xa a ya rafindi i ma,
a xa bɔɲɛsa fi i ma.»

²⁷ E dubama Isirayilakae bɛ na ki nɛ, n fan baraka sama nɛ e ma.»

7

Hadiya naxee fixi hɔrɔmɔlingira rabi tɛmui

¹ Munsa to gɛ hɔrɔmɔlingira tide, a naxa ture sɛniyɛnxi sa a ma, a nun a xunmasee, a xa sɛɛxɛbadee, nun a yirabasee, alako nee xa sɛniyɛn Alatala bɛ. ² Isirayila kuntigie, xabilɛ xunyi naxee bɔnsɔɛ tɛngɛ, e naxa hadiyae ba Alatala bɛ. ³ E naxa fa sarɛti makotoxi senni nun ninge fu nun firin na hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, e xa findi e xa sɛɛxɛ ra Alatala bɛ. ⁴ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ⁵ «Yi hadiyae rasuxu e yi ra hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra. E taxu Lewi bɔnsɔɛ xa mixie ra kankan xa wali bɛɛ ra.»

⁶ Munsa naxa na sarɛtie nun ningee so Lewi xa mixie yi ra. ⁷ A naxa sarɛti firin nun ningee naani so Gerison xabile yi ra e xa wali bɛrɛ ra. ⁸ A naxa sarɛti naani nun ningee solomasaxan so Merari xabile yi ra e xa wali bɛrɛ ra. E nu na Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di Itamari xa yaamari nan bun ma. ⁹ Kɔnɔ a mu sese so Kehati xabile tan yi, barima a nu lanma e xa se sɛniyɛnxie maxanin e tunki fari alɔ Alatala e yamarixi ki naxɛ.

¹⁰ Sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa wali singe, ture sɛniyɛnxɛ to maso a ma tɛmɛui naxɛ, kuntigie naxa fa e xa sɛrɛxɛe ra sɛrɛxɛbade yire. ¹¹ Alatala nu bara a masen Munsa bɛ, «lɔxɔɛ yo lɔxɔɛ mixi keren xa fa a xa hadiya ra sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa fe ra.» ¹² Na lɔxɔɛ singe, Aminadabo xa di Naxason kelifɛ Yuda bɔnsɔɛ, ¹³ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra. ¹⁴ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ¹⁵ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara jɛ keren li, ¹⁶ a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ¹⁷ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ningee firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara jɛ keren li. Aminadabo xa di Naxason xa hadiya nan na ki.

¹⁸ Na lɔxɔɛ firin nde, Suwara xa di Netaneeli kelifɛ Isakari bɔnsɔɛ, ¹⁹ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra. ²⁰ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ²¹ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara jɛ keren li, ²² a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ²³ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ningee firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara jɛ keren li. Suwara xa di Netaneeli xa hadiya nan na ki.

²⁴ Na lɔxɔɛ saxan nde, Xelon xa di Eliyabi kelifɛ Sabulon bɔnsɔɛ, ²⁵ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra. ²⁶ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ²⁷ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara jɛ keren li, ²⁸ a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ²⁹ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ningee firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara jɛ keren li. Xelon xa di Eliyabi xa hadiya nan na ki.

³⁰ Na lɔxɔɛ naani nde, Sedeyuri xa di Elisuru kelifɛ Ruben bɔnsɔɛ, ³¹ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra. ³² A man naxa fa pɔɔti keren naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ³³ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara jɛ keren li, ³⁴ a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ³⁵ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ningee firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara jɛ keren li. Sedeyuri xa di Elisuru xa hadiya nan na ki.

³⁶ Na lɔxɔɛ suuli nde, Surisadayi xa di Selumiyeli kelifɛ Simeyɔn bɔnsɔɛ, ³⁷ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra. ³⁸ A

man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ³⁹ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁴⁰ a nun sikɔtε naxan findima yunubi xafari sεrεxε ra, ⁴¹ a nun naxee bama xanunteya sεrεxε ra alɔ ninge firin, yεxεε kontonyi suuli, nun yεxεε suuli naxee xa simaya bara ɲε keren li. Surisadayi xa di Selumiyeli xa hadiya nan na ki.

⁴² Na lɔxɔε senni nde, Duweli xa di Eliyasafa fatanfe Gadi bɔnsɔε ra, ⁴³ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxε hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sεrεxε ra. ⁴⁴ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ⁴⁵ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁴⁶ a nun sikɔtε naxan findima yunubi xafari sεrεxε ra, ⁴⁷ a nun naxee bama xanunteya sεrεxε ra alɔ ninge firin, yεxεε kontonyi suuli, nun yεxεε suuli naxee xa simaya bara ɲε keren li. Duweli xa di Eliyasafa xa hadiya nan na ki.

⁴⁸ Na lɔxɔε solofere nde, Amixudi xa di Elisama fatanfe Efirami bɔnsɔε ra, ⁴⁹ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxε hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sεrεxε ra. ⁵⁰ A man naxa fa pɔɔti keren naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ⁵¹ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁵² a nun sikɔtε naxan findima yunubi xafari sεrεxε ra, ⁵³ a nun naxee bama xanunteya sεrεxε ra alɔ ninge firin, yεxεε kontonyi suuli, nun yεxεε suuli naxee xa simaya bara ɲε keren li. Amixudi xa di Elisama xa hadiya nan na ki.

⁵⁴ Na lɔxɔε solomasaxan nde, Pedasuru xa di Gamaliyeli fatanfe Manasi bɔnsɔε ra, ⁵⁵ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxε hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sεrεxε ra. ⁵⁶ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ⁵⁷ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁵⁸ a nun sikɔtε naxan findima yunubi xafari sεrεxε ra, ⁵⁹ a nun naxee bama xanunteya sεrεxε ra alɔ ninge firin, yεxεε kontonyi suuli, nun yεxεε suuli naxee xa simaya bara ɲε keren li. Pedasuru xa di Gamaliyeli xa hadiya nan na ki.

⁶⁰ Na lɔxɔε solomanaani nde, Gideyoni xa di Abidan fatanfe Bunyamin bɔnsɔε ra, ⁶¹ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxε hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sεrεxε ra. ⁶² A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ⁶³ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁶⁴ a nun sikɔtε naxan findima yunubi xafari sεrεxε ra, ⁶⁵ a nun naxee bama xanunteya sεrεxε ra alɔ ninge firin, yεxεε kontonyi suuli, nun yεxεε suuli naxee xa simaya bara ɲε keren li. Gideyoni xa di Abidan xa hadiya nan na ki.

⁶⁶ Na lɔxɔε fu nde, Amisadayi xa di Axiyeseri fatanfe Dana bɔnsɔε ra, ⁶⁷ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxε hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sεrεxε ra. ⁶⁸ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xεεma giramu kεmε giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra, ⁶⁹ a nun naxee bama sεrεxε gan daaxi ra alɔ tuura keren, yεxεε kontonyi keren, nun yεxεε keren naxan xa simaya bara ɲε keren li, ⁷⁰ a nun

sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra,⁷¹ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ keren li. Amisadayi xa di Axiyeseri xa hadiya nan na ki.

⁷² Na lɔxɔɛ fu nun keren nde, Okiran xa di Pagiyɛli fatanfe Aseri bɔnsɔɛ ra,⁷³ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.⁷⁴ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,⁷⁵ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ keren li,⁷⁶ a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra,⁷⁷ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ keren li. Aminadabo xa di Naxason xa hadiya nan na ki.

⁷⁸ Na lɔxɔɛ fu nun firin nde, Enan xa di Axira fatanfe Nafatali bɔnsɔɛ ra,⁷⁹ a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.⁸⁰ A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,⁸¹ a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ keren li,⁸² a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra,⁸³ a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli, nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ keren li. Enan xa di Axira xa hadiya nan na ki.

⁸⁴ Isirayila kuntigie xa hadiya malanxie findixi yi nan na sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa fe ra: pileti gbeti daaxi fu nun firin, pɔɔti gbeti daaxi fu nun firin, nun pɔɔti xɛɛma daaxi fu nun firin.⁸⁵ Pileti keren keren lanxi gbeti kilo keren nun a tagi nan ma. Pɔɔti keren keren lanxi gbeti kilo keren nan ma. Se naxee yailanxi gbeti ra, nee lanxi kilo mɔxɔɲɛn nun naani nan ma, alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui.⁸⁶ Pɔɔti xɛɛma daaxi fu nun firin lanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani nan ma, alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. Na pɔɔti fu nun firin lanxi xɛɛma kilo keren nun a tagi nan ma. E birin nafexi surayi nan na.⁸⁷ Sɛrɛxɛ gan daaxi xuruse xasabi naxa lan tuura fu nun firin ma, a nun yɛxɛɛ kontonyi fu nun firin, nun yɛxɛɛ fu nun firin naxee xa simaya nu bara ɲɛ keren li, a nun e xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ. Yunubi xafari sɛrɛxɛ xuruse xasabi naxa lan sikɔtɛ fu nun firin ma.⁸⁸ Xanunteya sɛrɛxɛ xa xuruse xasabi naxa lan tuura mɔxɔɲɛn nun naani ma, yɛxɛɛ kontonyi tongo senni, sikɔtɛ tongo senni, nun yɛxɛɛ tongo senni naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ. Nee nan findi hadiyae ra sɛrɛxɛbade xa wali fɔlɔ tɛmui, ture sɛniyenxi to sa a ma.

⁸⁹ Munsa to so hɔrɔmɔlingira kui, a nun Alatala xa sumun, a naxa Alatala xui mɛ saate kankira dɛrakote fari, a masenyi tima a bɛ malekɛ firinyie sawurɛ tagi naxee na na kankira fari.

8

Lanpuie dɔxɔfe

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ,² «A fala Haruna bɛ, a xa lanpui solofere dɔxɔ alako e xa yanba e dɔxɔse ya ra.»³ Haruna a raba na ki nɛ. A naxa lanpui dɔxɔ alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ.⁴ Lanpuie dɔxɔse nu rafalaxi xɛɛma dinxi nan na, kelife a sanbunyi ma han a xunyi, alɔ Alatala a masenxi Munsa bɛ ki naxɛ.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa bɛ,⁶ «Lewi bɔnsɔɛ ba Isirayilakae ya ma, i xa e rasɛniyen.⁷ I e rasɛniyenma yi ki nɛ. Marasɛniyen ye makasan e ma. E xa e fate maxabe birin bi, e xa e xa dugie xa, alako e xa sɛniyen.⁸ Na xanbi, e xa tuura keren ba sɛrɛxɛ ra, a nun mɛngi naxan masunbuxi ture ra. I xa tuura gbɛtɛ ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.⁹ I xa Lewi bɔnsɔɛ nun Isirayilaka birin malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.¹⁰ Mɛnni,

Alatala ya xɔri, Isirayilakae xa e bɛlɛxɛ sa Lewi bɔnsɔɛ mixie ma. ¹¹ Haruna nan fama e dɛntɛgɛde Alatala bɛ e xa lu alɔ sɛrɛxɛ Isirayilakae ɲɔxɔɛ ra. Na kui e nɔma Alatala xa wali rabade.»

¹² «Lewi bɔnsɔɛ mixie xa e bɛlɛxɛ sa na tuura firinyie ma. Keren bama yunubi xafari sɛrɛxɛ nan na, boore ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, alako e xa yunubie xa xafari. ¹³ Lewi bɔnsɔɛ na ti Haruna nun a xa die ya i, i xa e dɛntɛgɛ a sɛrɛxɛ ki ma Alatala bɛ. ¹⁴ A lima nɛ, na tɛmui, i bara Lewi bɔnsɔɛ tan ba Isirayilakae ya ma, e xa findi n gbe ra.»

¹⁵ «I na gɛ e rasɛniyɛnde a sɛrɛxɛ ki ma, Lewi bɔnsɔɛ fama nɛ sode e xa hɔrɔmɔlingira wali kui. ¹⁶ Isirayilakae nan e ra naxee findixi n gbe ra Isirayila di singe birin ɲɔxɔɛ ra. ¹⁷ Isirayila di singe birin nun e xa xuruse di singe birin findixi n gbe nan na, kafi n sa Misirakae xa di singe birin faxa tɛmui naxɛ. ¹⁸ N naxa Lewi bɔnsɔɛ tongo Isirayila di singe birin ɲɔxɔɛ ra. ¹⁹ N bara e so Haruna nun a xa die yi ra Isirayilakae tagi, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali raba Isirayilakae xili ra. E man xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ba Isirayilakae bɛ, alako gbalɔe yo naxa goro Isirayilakae ma e na makɔrɛ yire sɛniyɛnxi ra tɛmui naxɛ.»

²⁰ Munsa, Haruna, nun ɲama birin naxa na raba Lewi bɔnsɔɛ ra alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. ²¹ Lewi bɔnsɔɛ naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn, e naxa e xa dugie xa. Haruna naxa e dɛntɛgɛ Alatala bɛ. A naxa e xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ba e bɛ e xa sɛniyɛn. ²² Na to ba a ra, Lewi bɔnsɔɛ naxa fa e xa wali suxu hɔrɔmɔlingira xa fe ra Haruna nun a xa die xa yaamari bun ma, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.

²³ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ²⁴ «Lewi bɔnsɔɛ mixie xa simaya na ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli li, e nɔma hɔrɔmɔlingira wali suxude. ²⁵ E na ɲɛ tongo suuli sɔtɔ, e xa na wali lu naa. ²⁶ E nɔma e ngaxakerenyie malide na wali kui, kɔnɔ e tan mu nɔma na rabade sɔnɔn. I xa na sɛriyɛe suxu Lewi bɔnsɔɛ xa fe ra hɔrɔmɔlingira wali rabafe ma.»

9

Sayamalekɛ Dangi Sali

¹ Isirayilakae to mini Misira bɔxi ma, e fa lu gbengberɛn yire ɲɛ firin, na kike singe Alatala nu bara a masen Munsa bɛ Turusinina gbengberɛnyi ma, ² «Isirayilakae xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba ³ yi kike xi fu nun naani, soqe dula tɛmui alɔ a yamarixi ki naxɛ.»

⁴ Munsa naxa a fala Isirayilakae bɛ, a e xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba. ⁵ E naxa na sali raba kike singe xi fu nun naani soqe dula tɛmui Turusinina gbengberɛnyi ma. E naxa a raba, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ.

⁶ Kɔnɔ na lɔxɔɛ, mixi ndee mu nɔ Sayamalekɛ Dangi Sali raba barima e nu bara din mixi fure ra, e fa findi sɛniyɛntare ra na lɔxɔɛ. Na lɔxɔɛ kerɛnyi e naxa siga Munsa nun Haruna yire. ⁷ E a fala e bɛ, «Muxu mu sɛniyɛn fure xa fe ra, kɔnɔ munfe ra muxu mu lan muxu xa fa muxu xa hadiya ra Alatala bɛ alɔ Isirayilaka birin?» ⁸ Munsa naxa e yaabi, «Wo mamɛ ti sindɛn, n xa a mato Alatala naxan yamarima wo xa fe ra.» ⁹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ¹⁰ «Xa wo mu sɛniyɛn fure nde xa fe ra, xa na mu a ra wo na biyaasi kui, wo man nɔma Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Alatala xa binyɛ bun ma, keli wo tan ma han a sa wo bɔnsɔɛ li. ¹¹ Kɔnɔ e tan xa a raba kike firin nde xi fu nun naani soqe dula tɛmui. E yɛxɛɛ don a nun taami lɛbinitare nun burɛxɛ xɔnɛ ra. ¹² A dɔnxɔɛ yo naxa lu han gɛɛsɛgɛ. A xɔri fan mu ibɔɔma. E xa na sali raba a sɛriyɛ ki ma. ¹³ Kɔnɔ xa mixi sɛniyɛnxi naxan mu na biyaasi kui, a tondi Sayamalekɛ Dangi Sali rabade, na kanyi lanma a xa ba Alatala xa ɲama ya ma, barima a mu fa hadiya ra Alatala bɛ a waxati. Na kanyi fama nɛ a xa yunubi sare sɔtɔde.»

¹⁴ «Xa i xa xɔɲɛ nde wama Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe, a xa a raba a sɛriyɛ ki ma. Sɛriyɛ naxan saxi taa kanyie ma, na sɛriyɛ kerɛnyi nan luma na xɔɲɛ fan ma.»

¹⁵ Hɔrɔmɔlingira ti lɔxɔɛ, saatɛ walaxɛɛ na dɛnnaxɛ, nuxui nde naxa dusu na xun na. Keli nunmare han kuye iba, a nu na hɔrɔmɔlingira fari, a maniyaxi tɛ ra. ¹⁶ Tɛmui birin a nu na na ki nɛ, nuxui nu na hɔrɔmɔlingira fari yanyi ra, a fa yanba alɔ tɛ kɔɛ

ra. ¹⁷ Nuxui nɛfɛ keli hɔrɔmɔlingira xun ma, Isirayilakae fan bara keli, e ɲɛɛ fɔlɔ han a goro, e fa yonkin mɛnni. ¹⁸ Na kui Isirayilakae nu ɲɛɛma Alatala xa yaamari nan bun ma, e man nu yonkinma Alatala xa yaamari nan ma. Fanni nuxui na hɔrɔmɔlingira xun ma, e fan yonkinma mɛnni nɛ. ¹⁹ Xa nuxui sa bu hɔrɔmɔlingira fari a gbe ra, Isirayilakae nu birama Alatala xa yaamari nan fɔxɔ ra, e lu mɛnni. ²⁰ Tɛmui ndee na nuxui mu buma, a keli. Isirayilakae nu luma Alatala xa yaamari nan bun ma, e fan keli, e yonkin nuxui yire. ²¹ Tɛmui ndee nuxui bara lu yire xi keren, keli kɔɛ ra han kuye iba, a fa siga. A nɛfɛ keli, Isirayilakae fan bara keli, e bira a fɔxɔ ra. ²² Xa nuxui lu hɔrɔmɔlingira xun ma xi firin, xa na mu kike keren, xa na mu ɲɛ keren, Isirayilakae mu nu kelima e yonkinde, fo na nuxui na keli hɔrɔmɔlingira xun ma tɛmui naxɛ. ²³ E nu yonkinma Alatala xa yaamari nan bun ma, e nu kelima Alatala xa yaamari nan bun ma. E nu birama Alatala xa yaamari nan fɔxɔ ra, a naxan fixi Munsa saabui ra.

10

Sara firin gbeti daaxi

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «I xa sara firin yailan gbeti bɔnbɔxi ra. E rawalima ɲama xilife nan na malanyi. E man nawalima ɲama kelife nan na biyaasi tɛmui. ³ E firin na fe tɛmui keren, ɲama birin xa malan i yire hɔrɔmɔlingira dɛ ra. ⁴ Xa sara keren nan fe, Isirayila yareratie nun kuntigie gbansan xa malan i yire.»

⁵ «Wo kelima biyaaside tɛmui naxɛ, sarae xa fe keren. Na kui naxee dɔxɔxi sogetede, e xa siga. ⁶ Sarae na fe firin, naxee dɔxɔxi yirefanyi ma, nee fan xa siga. Sara xui nan a masenma ɲama siga tɛmui bara a li. ⁷ Sara xui kɛɲa gbɛtɛ nan a masenma ɲama malan tɛmui bara a li.»

⁸ «Haruna bɔnsɔɛ sɛrɛxɛdubɛɛ nan na sarae fema. Sɛriyɛ nan na ra wo tan nun wo bɔnsɔɛɛ bɛ abadan. ⁹ Wo na wo yaxuie gere wo xa bɔxi ma tɛmui naxɛ, wo xa na sarae fe. Alatala ɲɔxɔ sama nɛ wo xɔn, a wo ratanga wo yaxuie ma. ¹⁰ Wo xa sali lɔxɔɛ xungbee nun wo xa kike nɛɛnɛ sali lɔxɔɛɛ, wo man xa na sarae fe wo sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛɛ bama tɛmui naxɛ. Na nan a niyama, n nan n ɲɔxɔ sama wo xɔn ma. N tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

Isirayilakae tife kira xɔn ma

¹¹ ɲɛ firin nde kike firin nde xi mɔxɔɲɛn lɔxɔɛ, nuxui naxan nu dɔxɔxi hɔrɔmɔlingira xun ma, Ala xa seede nu na dɛnnaxɛ, a naxa ɲɛɛ fɔlɔ. ¹² Na kui Isirayilakae naxa keli Turusinina gbengberenyi ma, e bira na nuxui fɔxɔ ra han a sa ti Paran gbengberenyi xun ma. ¹³ Alatala naxa e yamari Annabi Munsa saabui ra, e xa na biyaasi singe fɔlɔ.

¹⁴ Yuda bɔnsɔɛ naxa ti yare, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. E xunyi nu na Aminadabo xa di xɛmɛ Naxason nan na. ¹⁵ Suwara xa di xɛmɛ Netaneeli nan nu na Isakari bɔnsɔɛ xunyi ra. ¹⁶ Xelon xa di xɛmɛ Eliyabi nan nu na Sabulon bɔnsɔɛ xunyi ra. ¹⁷ Hɔrɔmɔlingira to mafagati, Gerison xa di xɛmɛ nun Merari xa di xɛmɛ naxa a xanin.

¹⁸ Ruben bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Sedeyuri xa di xɛmɛ Elisuru nan nu na e xunyi ra. ¹⁹ Simeyɔn bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Surisadayi xa di xɛmɛ nan nu na e xunyi ra. ²⁰ Gadi bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Duweli xa di xɛmɛ Eliyasafa nan nu na e xunyi ra. ²¹ Kehati xabilɛ naxa bira e fɔxɔ ra hɔrɔmɔlingira se sɛniyɛnxie ra. Booree tan lan nɛ e xa hɔrɔmɔlingira ti beenu Kehati xabilɛ xa so. ²² Efirami bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Amixudi xa di xɛmɛ Elisama nan nu na e xunyi ra. ²³ Manasi bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Pedasuru xa di xɛmɛ Gamaliyɛli nan nu na e xunyi ra. ²⁴ Gideyoni xa di xɛmɛ Abidan nan nu na Bunyamin bɔnsɔɛ xunyi ra. ²⁵ Dana bɔnsɔɛ naxa ɲɛɛ e birin xanbi ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Amisadayi xa di xɛmɛ Axiyɛseri nan nu na e xunyi ra. ²⁶ Okiran xa di xɛmɛ Pagiyɛli nan nu na Aseri bɔnsɔɛ xunyi ra. ²⁷ Enan xa di xɛmɛ Axira nan nu na Nafatali bɔnsɔɛ xunyi ra. ²⁸ Isirayilakae nu ɲɛɛma na ki nɛ e gali ki ma.

Kelife Turusinina geya

²⁹ Munsu naxa a fala a bitanyi Reyuweli Madiyanka xa di xεmε Xobabo bε, «Muxu na sigafe Alatala dεnnaxan laayidixi muxu bε. I fan xa fa. Na findima sɔɔnεya nan na i bε, barima Alatala bara laayidi tongo a fe fanyie rabama nε Isirayila bε.» ³⁰ Xobabo naxa a yaabi, «Ade, n xa gbilen n xɔnyi n ma mixie tagi.» ³¹ Munsu naxa a maxandi, «Yandi, i naxa keli muxu xun ma. I tan nan yi gbengberenyi birin kolon muxu nɔma yonkinde dεnnaxε. I findima muxu rapεrεma nan na. ³² Xa i muxu matima, muxu i kima nε hεεri ra Alatala fama naxan fide muxu ma.»

³³ E naxa keli Alatala xa geya bun ma, e xi saxan ɲεrε raba. Alatala xa saatε kankira nu tixi e ya ra na xi saxan bun ma yonkinde fenfe ra. ³⁴ E to nu kelima e yonkinde, Alatala xa nuxui nu tixi e xun ma fεεɲεnyi kui. ³⁵ E to nu saatε kankira rakelima tεmui naxε, Munsu nu a falama, «Alatala, i xa keli, i xa i yaxuie rayensen. Naxee i xɔnxi, nee fan xa e gi i ya ra.» ³⁶ E to nu saatε kankira ragoroma tεmui naxε, Munsu nu a falama, «Alatala, i xa i magoro Isirayila ɲama wuyaxi tagi.»

11

Isirayilakae mawafe

¹ Lɔxɔε nde, ɲama naxa e mawa e xa tɔɔrε xa fe ra Alatala ya i. Alatala naxa xɔnɔ na fe ma, a fa tε rasin ɲama tagi, a yire nde gan yonkinde sεεti ma. ² Nama to gbelegbele Munsu ra, a naxa Alatala maxandi. Na kui tε naxa xuben. ³ E naxa na yire xili sa Tabera, na nan na ki «Tε mankanε,» barima Alatala nu bara tε rasin e tagi.

⁴ Mixi kobi ndee to wa donse mɔɔli gbεtε xɔn ma, Isirayilakae man naxa e mawa, a falafe ra, «Muxu wama sube nan xɔn! ⁵ Muxu muxu ratuma na donse fanyi ma muxu naxan sɔtɔ Misira bɔxi ma kɔbiri xanbi, alɔ yεxε, kaakunboosi, basiketɪ, yεbε, nun yεbε maniyε. ⁶ Kɔnɔ yakɔsi donse xɔli mu na muxu ma, barima «mana» donse nan tun na be.»

⁷ Na «mana» nu luxi nε alɔ funden xɔri fiixε. ⁸ Nama nu minima a matongode, e fa a din gεmε ra, xa na mu, mulunyi kui. E nu lεki yailanma a ra. A nu luxi alɔ ture nu na a ma. ⁹ Mana nu goroma xini goro tεmui.

¹⁰ Munsu naxa ɲama wa xui ramε. Mixi birin nu e mawama e xɔnyi. Alatala naxa xɔnɔ ki fanyi ra. Munsu naxa kɔntɔfili. ¹¹ A naxa Alatala maxɔrin, «N Marigi, munfe ra i bara yi kɔntɔfili lu i xa konyi ma? N munse rabaxi naxan a niyama i xa yi ɲama xa kote dɔxɔ n xun ma? N tan nan nu wama a xɔn? ¹² N tan nan e barixi? Munfe ra i bara e sa n bεlεxε, n xa e xanin bɔxi ma i naxan laayidixi e benbae bε, alɔ dingε a xa di xaninma ki naxε? ¹³ N sube sɔtɔma minden yi ɲama birin bε? E e mawama e wama sube xɔn. ¹⁴ N keren mu nɔma yi ɲama birin xa kote ra, a binya n bε. ¹⁵ Faxε nan fisa na kote bε. Xa n ma fe rafan i ma, i naxa n xun nakana.»

¹⁶ Alatala naxa a masen Munsu bε, «Isirayila fori tongo solofere malan n bε, i naxee kolon taa yareratɪe nun kuntigie ra. E xa e malan hɔrɔmɔlingira dε ra i sεεti ma. ¹⁷ N fama gorode i yire, won xa wɔyεn. N Xaxili Sεniyenxi naxan fixi i ma, n na nde bama i ma, n xa na sa e fan ma, alako i keren naxa yi ɲama xa kote xanin sɔnɔn. Wo nun na kuntigie nan a xaninma fa.»

¹⁸ «A fala ɲama bε, «Wo xa wo yεtε rasεniyen, barima tina wo sube donma nε. Alatala bara wo wa xui mε, a falafe ra, «Muxu wama sube nan xɔn ma. Lufe Misira nan fisa.» Alatala fama sube fide wo ma wo naxan donma. ¹⁹ Kɔnɔ wo mu a donma xε xi keren, xa na mu xi firin, xa na mu xi suuli, xa na mu xi fu, xa na mu xi mɔxɔɲεn. ²⁰ Wo a donma nε han kike keren, han a mini wo ɲɔε kui, han a rapaaxu wo ma, barima wo bara Alatala rabεɲin, naxan na wo ya ma. Wo bara wo mawa a falafe ra, «Munfe ra muxu minixi Misira?»»

²¹ Munsu naxa a masen Alatala bε, «I a falama i sube fima yi ɲama ma kike keren bun ma? N na xεmε wulu kεmε senni nan ya ma. ²² Xuruse gɔɔrε mu nɔma e ralide sube ra. Hali yεxε naxee na baa ma, e mu nɔma e ralide.» ²³ Alatala naxa a yaabi, «N sεnbε xurun na rabade? I fama a kolonde xa n ma wɔyεnyi findixi nɔndi nan na.»

²⁴ Munsa naxa siga Alatala xa masenyi dɛntɛgɛde ɲama bɛ. A naxa ɲama forie mixi tongo solofere malan Ala xa hɔrɔmɔlingira rabilinyi. ²⁵ Alatala naxa goro nuxui kui, a masenyi ti Munsa bɛ. A naxa a yɛtɛ Xaxili Sɛniyɛnxi nde tongo naxan nu na Munsa ma, a a sa na fori mixi tongo solofere ma. Na Xaxili Sɛniyɛnxi to goro e ma, e naxa so masenyi tife Ala xili ra, kɔnɔ e mu a ikuya.

²⁶ Kɔnɔ xɛmɛ firin nu na na fori tongo solofere ya ma naxee mu siga malanyi. E mu siga hɔrɔmɔlingira yire, e naxa lu yonkinde kui. Kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro e fan ma, e fa masenyi ti Ala xili ra ɲama tagi. ²⁷ Fonike nde naxa a gi, a sa a fala Munsa bɛ, «Eledade nun Medadi na masenyi tife Ala xili ra ɲama tagi.» ²⁸ Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, naxan nu Munsa malima kafi a fonike tɛmui, a naxa a fala Munsa bɛ, «N marigi, i xa na fe dan.» ²⁹ Munsa naxa a yaabi, «I tɔɔnɛ tife n tan nan ma fe ra? A xɔli n ma Alatala xa ɲama birin findi namijɔnmɛ ra naxee bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ!» ³⁰ Na tɛmui, Munsa nun Isirayila kuntigie naxa gbilen ɲama ya ma.

³¹ Alatala naxa foye xungbe ramini kelife baa ma, naxan xɔni gbegebe radin ɲama yonkinde rabilinyi, han kelife yonkinde tagi, a sa dɔxɔ fɛɛɲɛn keren ɲɛrɛ ra. ³² Nama naxa fɛɛɲɛn na xɔnie matongo ra, han na kuye iba. E man naxa fɛɛɲɛn xɔnie matongo ra, han kankan naxa paani ya fu sɔtɔ, litiri kɛmɛ saxan tongo suuli sama paani naxan kui. E naxa e rafen e xa yonkinde rabilinyi. ³³ Kɔnɔ beenu Isirayilakae xa gɛ na sube donde, Alatala naxa xɔnɔ e ma, a e ɲaxankata a xɔrɔxɔɛ ra. ³⁴ E naxa na yire xili sa Kibiroti Hataawa, na nan na ki «milante gaburi,» barima milante gali nan nagata mɛnni. ³⁵ Nama naxa keli Kibiroti Hataawa, e sa yonkin Xaseroti.

12

Mariyama nun Haruna Munsa xili kanafe

¹ Munsa to nu bara Kusi ginɛ dɔxɔ, Mariyama nun Haruna naxa Munsa mafala, ² a falafe ra, «Alatala wɔyɛnma Munsa nan gbansan saabui ra? A mu wɔyɛnma muxu fan saabui ra?» Alatala naxa na masenyi mɛ. ³ Munsa nu findixi yɛtɛ magoroe nan na dangife mixi birin na.

⁴ Alatala naxa Munsa, Haruna, nun Mariyama xili keren na, a e birin xa siga hɔrɔmɔlingira. E to siga naa, ⁵ Alatala naxa goro nuxui kui hɔrɔmɔlingira dɛ ra. A naxa Haruna nun Mariyama xili. E firin naxa e maso a ra. ⁶ Alatala naxa a masen e bɛ, «Wo tuli mati n ma masenyi ra. N namijɔnmɛ xɛɛma wo ya ma tɛmui naxɛ, n nan n yɛtɛ masenma na kanyi bɛ laamatunyi nan kui. N wɔyɛn a ra xiye ra. ⁷ Kɔnɔ n ma konyi Munsa tan gbe mu na na ki xɛ. A tan findixi n dugutɛgɛ nan na n ma wali birin kui. ⁸ N na n ma masenyi makɛnɛnma a bɛ, n mu taali wɔyɛnyi rawalima muxu tagi. N nan n yɛtɛ masenma a bɛ, a fa n niini igbɛfe. Munfe ra wo mu gaaxu n ma konyi Munsa mafalafe ra?»

⁹ Alatala naxa xɔnɔ e ma, a fa keli e xun ma. ¹⁰ Nuxui to keli hɔrɔmɔlingira xun ma, Mariyama fate naxa rafiixɛ kunɛ ra keren na. Haruna to a to, kunɛ na Mariyama fate birin ma, ¹¹ a naxa Munsa mayandi, «Yandi, n marigi, i naxa muxu ratɔn muxu xa yunubi xa fe ra, muxu naxan nabaxi muxu xa xaxilitareɲa kui. ¹² Mariyama naxa lu alɔ di naxan faxaxi a nga furi, naxan fate sɛɛti bɔrɔxi beenu a bari tɛmui.» ¹³ Munsa naxa a xui rate Alatala ma, «N Marigi, n bara i maxandi, a rayalan!» ¹⁴ Alatala naxa a yaabi, «Xa a baba dɛye bɔxun a yatagi, a mu yaagima xɛ han lɔxun keren? I xa a ramini ɲama ya ma. A na ge lɔxun keren nabade ɲama yonkinde fari ma, wo nɔma a rasode wo ya ma.» ¹⁵ Na kui, e naxa a ramini ɲama ya ma, a xi solofere raba yonkinde fari ma. Nama mu keli e yonkinde han Mariyama naxa ragbilen e ya ma. ¹⁶ Na to ba a ra, ɲama naxa keli Xaseroti, e naxa sa yonkin Paran gbengberenyi ma.

13

Kanaan bɔxi rabɛnfe

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «I xa yarɛrati keren keren sugandi bɔnsɔɛ birin ya ma, i xa e xɛɛ Kanaan bɔxi ma, e xa sa na bɔxi rabɛn, n naxan fima Isirayilakae ma.»

³ Munsa naxa na mixie xɛɛ kelife Paran gbengberenyi ma, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ. Na mixi birin findi Isirayila kuntigie nan na. ⁴ E xilie nan yi ki:

Kelife Ruben bɔnsɔɛ ma, Sakuru xa di xɛmɛ Samuwa.

⁵ Kelife Simeyɔn bɔnsɔɛ ma, Xori xa di xɛmɛ Safati.

⁶ Kelife Yuda bɔnsɔɛ ma, Yefune xa di xɛmɛ Kalebi.

⁷ Kelife Isakari bɔnsɔɛ ma, Yusufu xa di xɛmɛ Yigali.

⁸ Kelife Efirami bɔnsɔɛ ma, Nunu xa di xɛmɛ Hoseya.

⁹ Kelife Bunyamin bɔnsɔɛ ma, Rafu xa di xɛmɛ Paliti.

¹⁰ Kelife Sabulon bɔnsɔɛ ma, Sodi xa di xɛmɛ Gadiyeli.

¹¹ Kelife Yusufu xa di, Manasi bɔnsɔɛ ma, Susi xa di xɛmɛ Gadi.

¹² Kelife Dana bɔnsɔɛ ma, Gemali xa di xɛmɛ Amiyɛli.

¹³ Kelife Aseri bɔnsɔɛ ma, Mikayeli xa di xɛmɛ Seturu.

¹⁴ Kelife Nafatali bɔnsɔɛ ma, Fofisi xa di xɛmɛ Naxabi.

¹⁵ Kelife Gadi bɔnsɔɛ ma, Maki xa di xɛmɛ Geyuweli.

¹⁶ Xɛmɛe xilie nan na ki Munsa naxee xɛɛ Kanaan bɔxi rabɛnde. Munsa naxa Nunu xa di xɛmɛ Hoseya xili sa Yosuwe.

¹⁷ Munsa to e xɛɛ Kanaan bɔxi rabɛnde, a naxa a fala e bɛ, «Wo xa mini Negewi gbengberenyi biri, han wo geyae yire li. ¹⁸ Wo xa na bɔxi rabɛn, wo xa a kolon xa mɛnnikae sɛnbɛ gbo, xa e sɛnbɛ mu gbo, xa e wuya, xa e mu wuya. ¹⁹ Wo xa a mato xa na bɔxi fan. Wo xa a kolon xa tɛtɛ na na taaɛ rabilinyi ma. ²⁰ Wo xa a mato xa na bɔxi fan sansi bɛ, xa wurie gbo naa. Wo kata wo xa fa na sansi bogi ndee ra.» Wɛni bilie bogi singe tɛmɛi nan nu a ra.

²¹ E naxa sa na bɔxi rabɛn, kelife Sini gbengberenyi ma, han Rexobo, Xamata mabiri. ²² E naxa dangi Negewi gbengberenyi ra, e sa Xebiron li, Anaki xa die Aximan, Sɛsayi, nun Talamayi nu sabatixi dɛnnaxɛ. Xebiron taa nu tixi jɛ solofere beenu Sowan taa xa ti Misira. ²³ E to Esekoli gulunba li, e naxa wɛni bili salonyi nde rasɛgɛ, a tɔnsɔɛ nu na naxan ma. Mixi firin naxa na xanin wuri kuye ra. E naxa xɔrɛ bogi nde fan tongo, a nun bogise nde naxan xili girenadi, naxan maniyɛ kɔɔbɛ ra. ²⁴ E naxa na yire xili sa Esekoli, na nan na ki «Tɔnsɔɛ yire,» na wɛni bogi tɔnsɔɛ xa fe ra, e naxan baxi.

²⁵ E to xi tongo naani raba naa na bɔxi rabɛnde, e naxa gbilen ²⁶ Munsa, Haruna, nun Isirayila jama yire. E nu na Kadesi, Paran gbengberenyi ma. Mɛnni e naxa dɛntɛgɛ sa, e na bɔxi sansi bogie masen e bɛ. ²⁷ E naxa a fala Munsa bɛ, «Muxu so nɛ bɔxi ma, i muxu xɛɛ dɛnnaxɛ. Bɔxi nan a ra, kumi nun xijɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ. Na bogise ndee nan ya. ²⁸ Kɔnɔ jama naxan sabatixi na bɔxi ma, e sɛnbɛ gbo. Tɛtɛ dɔxɔxi taa birin na. Taa xungbe nan e ra. Muxu Anaki bɔnsɔɛ yati toxi nɛ naa. ²⁹ Amalɛkikae sabatixi Negewi gbengberenyi nan ma. Xitikae, Yebusukae, nun Amorikae, nee nan sabatixi geya yire. Kanaankae tan sabatixi baa dɛ nan na, a nun Yurudɛn xure dɛ ra.»

³⁰ Kalebi naxa jama masabari Munsa ya xɔri, a falafe ra, «Won xɛɛ! Won xa yi bɔxi findi won gbe ra. Won nɔma na rabade.» ³¹ Kɔnɔ boore naxee siga bɔxi rabɛnde, nee naxa a fala, «Won mu nɔma sigade na jama gereɛde. E sɛnbɛ gbo won bɛ!» ³² Na kui e naxa fe jaaxi fala na bɔxi xa fe ra Isirayila jama bɛ. E naxa a fala, «Muxu bɔxi naxan nabɛnxi, bɔxi nan a ra naxan mixi faxama. Mixi gbangbalanyie sabatixi naa. ³³ Muxu anabiyoroe to nɛ naxan fatanxi Anaki bɔnsɔɛ ra. Muxu nu luxi nɛ alɔ katoe e mabiri. E tan yo, muxu tan yo, e birin a toxi na ki nɛ.»

14

Isirayilakae Ala matandife

¹ Nama naxa wa xui ramini kɔɛ ra. ² Isirayilaka birin nu fa wɔyɛn na Munsa nun Haruna ma, e nu a fala, «A nu fisa muxu xa faxa Misira, xa na mu a ra yi gbengberen yire.

³ Munfe ra Alatala muxu rasofe yi bɔxi ma, muxu xa faxa santidɛgɛma ra, muxu xa die

nun muxu xa ginεε xa suxu gere kui. A mu fisa muxu xa gbilen Misira?»⁴ E naxa a fala e booree bε, «Won mangε keren ti won xun na, won xa gbilen Misira.»

⁵ Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma Isirayilaka birin ya xɔri. ⁶ Nunu xa di xεmε Yosuwe nun Yefune xa di xεmε Kalebi naxa e xa donma ibɔɔ sunnunyi kui. Na mixi firin nu na na xεεrae ya ma, naxee siga Kanaan bɔxi rabεnde. ⁷ E naxa fa yi masenyi ti ɲama bε, «Muxu bɔxi naxan matoxi, bɔxi fanyi fanyi nan a ra. ⁸ Xiɲε nun kumi yire nan a ra. Xa Alatala na won bε, a won nasoma nε naa, a na bɔxi fi won ma. ⁹ Yandi, wo naxa Alatala matandi. Wo naxa gaaxu na bɔxi mixie ya ra. Won nɔma nε e ra. E sanke yo mu na sɔnɔn, barima Alatala na won tan nan bε. Wo naxa gaaxu e ya ra.»

¹⁰ ɲama nu wama e magɔnɔfe, kɔnɔ Alatala xa nɔrε naxa mini hɔrɔmɔlingira Isirayilaka birin ya xɔri. ¹¹ Alatala naxa a masen Munsa bε, «Yi ɲama bama n maberefe mun tεmui? Munfe ra e siikεma hali n kaabanakoe rabama e tagi? ¹² N xa wuganyi radin e ma, n nee faxes. Na tεmui n bɔnsɔε xungbe sɛnbεma nde rakelima nε i saabui ra, naxan dangi e tan na.»

¹³ Munsa naxa Alatala yaabi, «Misirakae bara a kolon, a i yi ɲama ramini e xa bɔxi ra i sɛnbε nan na. ¹⁴ E bara bekae rakolon. Nee bara a mε, a i tan Alatala na i xa ɲama fɔxɔ ra, a i i yεtε masenma e ma, a i nuxui sama e xun ma, a i ɲεrεma e ya ra nuxui kui yanyi ra, nun tε kui kɔε ra. ¹⁵ Xa i fa yi ɲama birin faxes kerenyi ra, bɔnsɔε naxee i xa fe mεxi, e a falama nε, ¹⁶ «Alatala sɛnbε yo mu nu nɔma yi ɲama rasode bɔxi ma, a naxan laayidixi e bε. Na nan a ra, a e birin sɔntɔ gbengberenyi ma.»

¹⁷ «I xa i sɛnbε masen e bε, alɔ i tan yati a yitaxi ki naxε, a falafe ra, ¹⁸ «N mu xɔnɔma mafuren mafuren. N ma diɲε nun fanyi gbo. N mixie xa yunubie nun fe ɲaaxie xafarima. Kɔnɔ n mixi kobi nun mixi fanyi tagi rasama. N benbae xa yunubi sare dɔxɔma e xa die xun ma han bɔnsɔε saxan, xa na mu naani.» ¹⁹ Yandi, n bara i maxandi, diɲε i xa ɲama xa yunubi ma i xa hinne xa fe ra, alɔ i a rabaxi kabi e mini Misira tεmui naxε.»

²⁰ Alatala naxa a yaabi, «N bara diɲε i xa maxandi xa fe ra. ²¹ Kɔnɔ, n bara n kali, nɔndi nan a ra alɔ n to na na, alɔ n ma nɔrε naxan bɔxi rafema, ²² xεmε naxan birin n ma nɔrε nun n ma kaabanakoe toxi, n naxee raba Misira nun gbengberenyi ma, kɔnɔ e fa muruta n ma han sanya fu tuli xɔrɔxɔε ra, ²³ nee sese mu bɔxi toma, n naxan laayidixi e benbae bε. Naxan birin murutaxi n ma, e sese mu na toma. ²⁴ Kɔnɔ n ma konyi di Kalebi to bira xaxili gbεtε fɔxɔ ra, a fa n nabatu, n a tan nasoma nε na bɔxi ma, a naxan nabεnxi. A bɔnsɔε kε sɔtɔma nε naa. ²⁵ Amalekikae nun Kanaankae to sabati gulunba kui, tina wo xa wo mafindi, wo xa gbilen gbengberenyi ma Xulunyumi Baa mabiri.»

²⁶ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bε, ²⁷ «Yi ɲama kobi n matandima han mun tεmui? N bara Isirayilakae xui mε, e naxan falama n bε, e ti n kanke. ²⁸ A fala e bε, «N bara n kali, nɔndi nan a ra, alɔ n to na na, n a rabama nε wo bε alɔ n a mεxi wo dε i ki naxε. ²⁹ Wo tan matandilae, naxan birin kɔntixi Isirayila ɲama ya ma, naxee xa simaya bara dangi ɲε mɔxɔɲεn na, wo faxama nε yi gbengberenyi ma. ³⁰ Wo mu soma bɔxi ma n naxan laayidi wo bε, fo Yefune xa di xεmε Kalebi nun Nunu xa di xεmε Yosuwe. ³¹ Wo xa die, wo naxee ma a e birin faxama gere nan kui, n nee tan nasoma nε na bɔxi kui, wo mεxi naxan na. ³² Wo faxama gbengberenyi nan ma, wo furee luma na nε. ³³ Wo xa die findima ɲεretie nan na ɲε tongo naani bun ma yi gbengberenyi ma. E wo xa yunubi sare xaninma han wo birin faxes gbengberenyi ma. ³⁴ Wo xi xasabi naxan naba na bɔxi rabεnde, wo na ɲε xasabi rabama gbengberenyi ma wo xa yunubi xa fe ra. Wo to xi tongo naani raba na bɔxi rabεnde, wo fama nε ɲε tongo naani rabade gbengberenyi ma, alako wo xa a kolon n na yunubi xɔnxi ki naxε. ³⁵ N tan Alatala, n bara gε wɔyεnde. N bara na natε tongo yi ɲama kobi xa fe ra, naxan ti n kanke. E birin faxama nε gbengberenyi ma.»

³⁶ Munsa xa xεεrae to gbilen kelife na bɔxi rabεnde, e naxa fe xɔrɔxɔε fala na bɔxi xa fe ra han Isirayila ɲama naxa ti Munsa kanke. ³⁷ Na kui, Alatala naxa e faxes keren na. ³⁸ Na xεεrae ya ma, Yefune xa di xεmε Kalebi nun Nunu xa di xεmε Yosuwe nan gbansan mu faxes.

³⁹ Munsa to na masenyi ti Isirayila ꞓama be, e naxa sunnun ki fanyi. ⁴⁰ E naxa keli subaxe ma, e xa te geya longori. E naxe, «Muxu xa te yire, Alatala dennaxe masenxi muxu be. Muxu bara yunubi raba.» ⁴¹ Munsa naxa e maxorin, «Wo Alatala xa yaamari nan matandife? Wo mu geenima na kui. ⁴² Wo naxa te de, barima Alatala mu na wo ya ma sōnōn. Wo naxa a niya wo yaxuie xa nō wo ra. ⁴³ Amalekikae nun Kanaankae na wo ya ra, e wo sōntōma ne e xa santidegēmae ra. Wo to bara wo kobe so Alatala ra, a mu na wo fōxō ra.»

⁴⁴ Kōnō Isirayila ꞓama mu e tuli mati Munsa ra. E naxa te geya yire, kōnō Alatala xa saatē kankira nun Munsa mu keli ꞓama xa yonkinde. ⁴⁵ Amalekikae nun Kanaankae naxee nu sabatixi na geya yire, e naxa goro Isirayilakae xili ma, e fa e bōnbō, e e masēge han Horoma.

15

Hadiya naxan sama serexe fari

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, ² «A fala Isirayilakae be, «Wo na so bōxi ma, n dennaxan fixi wo ma sabatide ra, ³ xa wo wama xuruse bafe serexe ra naxan napan Alatala ma, alō serexe gan daaxi, laayidi serexe, serexe ꞓanigexi, xa na mu a ra sali serexe, ⁴ wo xa sansi xōri dinxi serexe sa na fari, naxan findima sansi xōri dinxi luxutaxi kilo saxan masunbuxi ture litiri keren nun a tagi ra, ⁵ a nun wēni litiri keren nun a tagi. Na sama serexe gan daaxi nun serexe ꞓanigexi nan xun ma naxan findima yexee ra. ⁶ Xa a sa findi yexee kontonyi nan na, wo xa sansi xōri dinxi serexe sa na fari, naxan findima sansi xōri dinxi luxutaxi kilo solomanaani naxan masunbuxi ture litiri firin na, ⁷ a nun wēni litiri firin. Na ganxi rafan Alatala ma.»

⁸ «Xa wo wama ninge bafe serexe ra naxan napan Alatala ma, alō serexe gan daaxi, laayidi serexe, xanunteya serexe, ⁹ wo xa sansi xōri dinxi serexe sa na fari, naxan findima sansi xōri dinxi luxutaxi kilo solomanaani naxan masunbuxi ture litiri saxan na, ¹⁰ a nun wēni litiri saxan. Na ganxi rafan Alatala ma.»

¹¹ «Na nan nabama ninge, yexee kontonyie, yexee, nun sie birin be wo naxan bama serexe ra. ¹² Wo xa na raba xuruse birin be. ¹³ Isirayilaka birin xa a raba na ki ne e xa serexe birin be, e naxan bama te ra Alatala be. ¹⁴ Xōṓe naxee na wo ya ma, e fan xa a raba na ki e serexe gan daaxi bama temui naxe. Na rafan Alatala ma. ¹⁵ Sēriye keren nan luma ꞓama birin be, Isirayilakae ba, xōṓe ba. Keli wo tan ma, han wo xa die, nun nee fan xa die naxee fama, wo tan yo, xōṓe yo, wo birin xa Alatala xa sēriye suxu na ki ne. ¹⁶ Isirayilakae ba, xōṓe ba, wo birin na sēriye keren nun yaamari keren nan bun ma.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Munsa be, ¹⁸ «A fala Isirayilakae be, «Wo na so bōxi ma, n wo rasofe dennaxe, ¹⁹ wo fa na bōxi daxamui sōtō, wo xa nde ba serexe ra n be. ²⁰ Wo na taami singe yailan sansi xōri neene ra, wo xa nde ba serexe ra n be, alō wo sansi xōri neene nde bama ki naxe xe xaba temui lonyi yire. ²¹ Wo xa na taami singe ba Alatala be ꞓe yo ꞓe.»

Yunubi ꞓanigetare

²² «Xa a sa li wo tantanxi ne Alatala xa yaamarie suxufe kui, a naxee masenxi Munsa be, ²³ kelifa na masen temui, han wo xa die xa mamadie xa temui, ²⁴ xa wo mu na raba wo ꞓanige ra, wo a raba kolontareya kui, ꞓama xa tuura ba serexe gan daaxi ra, naxan napan Alatala ma. Wo xa sansi xōri dinxi serexe nun wēni serexe sa na fari a raba ki ma, a nun sikōte naxan findima yunubi xafari serexe ra. ²⁵ Serexedube yunubi xafari maxandima ne Isirayilaka birin be. Alatala diṓema ne e ma. Yunubi nan a ra, e mu naxan ꞓanigexi. E man bara serexe gan daaxi ba Alatala be, a nun e xa yunubi xafari serexe. ²⁶ Na yunubi xafarima ne Isirayilaka birin nun e xa xōṓe be, barima tantanyi na nu a ra.»

²⁷ «Xa mixi keren nan yunubi raba ꞓanigetare ꞓa kui, a xa si ginē keren ba yunubi xafari serexe ra, naxan bara ꞓe keren sōtō. ²⁸ Serexedube yunubi xafari maxandima ne na mixi be naxan yunubi raba ꞓanigetare ꞓa kui Alatala ya xōri. Na na ꞓōn, a xa

yunubi bara xafari. ²⁹ Na sɛriyɛ kerenyi na Isirayilakae nun e xa xɔɲɛ bɛ, yunubi rabafe ɲanigetareɲa xa fe ra. ³⁰ Kɔnɔ xa mixi nde sa Alatala matandi a ɲanige ra, a findi Isirayilaka ra, a findi xɔɲɛ ra, na kanyi kerima nɛ ɲama tagi. ³¹ A bara Alatala xa masenyi mabere, a bara Alatala xa sɛriyɛ matandi. Na kanyi kerima nɛ ɲama tagi, barima na yunubi kote dɔxɔxi a xun ma.»

Malabui lɔxɔɛ kanafe

³² Isirayilakae to nu na gbengberenyi ma, e naxa mixi nde li malabui lɔxɔɛ a yege fenfe. ³³ E naxa a xanin Munsa nun Haruna xɔn ɲama ya xɔri. ³⁴ E naxa a suxu, kɔnɔ e mu a ɲaxankata, barima natɛ mu nu tongoxi a xa fe ra sinden. ³⁵ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Yi xɛmɛ lan nɛ a xa faxes. ɲama birin xa a magɔnɔ han a faxes yonkinde fari ma.» ³⁶ ɲama birin naxa a ramini e yonkinde fari ma, e a magɔnɔ han a faxes, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.

Sosee xa sɛriyɛ

³⁷ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ³⁸ «A fala Isirayilakae bɛ, e tan nun e xa die xa mamadie e xa e xa sosee sanbunyi rafutufutu, e gɛsɛ gɛrɛ daaxi xiri a dɛ i. ³⁹ Na sanbunyi rafutufutuxi findima tɔnxuma nan na wo bɛ, alako wo xa ratu Alatala xa yaamarie ma, wo man xa e rabatu. Wo naxa bira wo yɛtɛ waxɔnfee fɔxɔ ra, naxee wo ratantanma. ⁴⁰ Na nan a niyama, wo ratuma n ma yaamarie ma, wo man e rabatu. Na kui, wo bara findi n ma mixie ra. ⁴¹ N tan nan Alatala ra, wo Marigi Ala, naxan wo ramini Misira bɔxi ra, alako n xa findi wo Marigi Ala ra. N tan nan Alatala ra, wo Marigi Ala.»

16

Kora Munsa matandife

¹ Lewi bɔnsɔɛ mixi nde, naxan xili Kora, Yisehari xa di xɛmɛ, Kehati xa mamadi, a nun Datan nun Abirami, Eliyabi xa di xɛmɛ, a nun Peleta xa di xɛmɛ Oni, naxan fatanxi Ruben bɔnsɔɛ ra, ² nee naxa ti Munsa kanke. Isirayilaka mixi kɛmɛ firin mixi tongo suuli nu na e xanbi ra. Kuntigi belebelee nu na e ya ma. ³ E naxa e malan Munsa nun Haruna xili ma, e fa a fala e bɛ, «Wo xa mangɛya bara ɲɔn! Isirayila ɲama birin sɛniyɛn, Alatala man na muxu tagi. Munfe ra wo tan gbansan wo yɛtɛ itema Alatala xa ɲama xun ma?»

⁴ Munsa to na mɛ, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma. ⁵ A naxa a fala Kora nun a xa mixie bɛ, «Tina gɛsɛsɛgɛ, Alatala fama a masende won bɛ, a xa mixi sɛniyɛnxi na naxan na. A tinma na kanyi xa makɔrɛ a ra, a naxan sugandima. ⁶ Kora, i nun i xa mixie, wo xa surayi gansee tongo. ⁷ Tina wo tɛ sa e kui, wo surayi gan Alatala bɛ. Alatala na naxan sugandi, na nan sɛniyɛn. Lewi bɔnsɔɛ, yakɔsi wo bara a radangi a i.»

⁸ Munsa man naxa a fala Kora bɛ, «Lewi bɔnsɔɛ xa die, wo wo tuli mati. ⁹ Isirayila Marigi Ala wo sugandixi nɛ Isirayila ɲama ya ma a xa hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra. Wo tan nan tima ɲama ya ra e sali tɛmui. Na mu wo wasa? ¹⁰ A tinma wo tan Lewi bɔnsɔɛ xa makɔrɛ a ra, kɔnɔ wo wama sɛrɛxɛdubɛ wali fan nan nabafe. ¹¹ Na kui i tan nun i xa mixie, wo bara lan wo boore ma wo xa Alatala matandi. Munfe ra wo na tife Haruna kanke?»

¹² Munsa naxa mixi xɛɛ Eliyabi xa di xɛmɛ Datan nun Abirami xilide, kɔnɔ e naxa tondi, e fa a fala, «Muxu tan mu sigama. ¹³ Munfe ra i bara muxu ramini bɔxi ma, kumi nun xiɲɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ, alako muxu xa faxes yi gbengberenyi ma? I man wama i yɛtɛ findife muxu xa mangɛ ra? ¹⁴ I mu muxu rasoxi bɔxi kui kumi nun xiɲɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ. I mu xɛɛ nun wɛni bilie xa fixi muxu ma kɛ ra. I ɲɔxɔ a ma, a i nun dɔnxuie nan a ra? Muxu mu sigama!» ¹⁵ Munsa naxa xɔnɔ ki fanyi ra, a a fala Alatala bɛ, «I naxa e xa sɛrɛxɛ suxu. N mu sese tongoxi e yi ra, hali sofale keren. N mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.»

¹⁶ Munsa naxa a fala Kora bɛ, «I tan nun i xa mixie, tina wo nun Haruna xa ti be Alatala ya i. ¹⁷ Wo birin xa wo xa surayi gansee tongo, wo xa surayi sa a ma, wo wo yɛtɛ masen Alatala bɛ. Na lanma surayi gansee kɛmɛ firin tongo suuli nan ma. I tan nun Haruna, wo

fan xa wo xa surayi gansee suxu wo yi ra.»¹⁸ E birin naxa tɛ sa e xa surayi gansee kui, e naxa surayi sa a ma, e fa ti hɔrɔmɔlingira dɛ ra. Munsa nun Haruna fan nu na naa.¹⁹ Kora to ɲama birin malan Munsa nun Haruna xili ma hɔrɔmɔlingira dɛ ra, Alatala xa nɔrɛ naxa mini ɲama birin ma.

²⁰ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ,²¹ «Wo mini yi mixie ya ma. N xa e sɔntɔ keren na!»²² Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma, e fa a fala, «Alatala, Daali birin Mangɛ, a lanma i xa xɔnɔ ɲama birin ma, mixi keren xa yunubi xa fe ra?»²³ Alatala naxa Munsa yaabi,²⁴ «A fala ɲama birin bɛ, e xa e makuya Kora, Datan, nun Abirami xɔnyi ra.»

²⁵ Munsa nun Isirayila kuntigie naxa siga Abirami nun Datan yire.²⁶ A naxa a fala ɲama bɛ, «Wo wo makuya yi yunubitɔɛe xa lingirae ra. Wo naxa din e xa see ra, alako wo naxa fa faxa e xa yunubie xa fe ra.»²⁷ ɲama naxa a masiga Kora, Datan, nun Abirami xa lingirae ra. Datan nun Abirami naxa mini e xɔnyi, e ti naadɛ ra, e nun e xa ginɛɛ, nun e xa die.

²⁸ Munsa naxa a fala, «Wo a kolonma a Alatala nan n tixi yi wali birin na, n tan mu a ra.²⁹ Xa yi mixie mu faxa kaabanakoe ra, Alatala mu n xɛɛxi.³⁰ Kɔnɔ xa Alatala sa kaabanako raba, a bɔxi rabi, e goro e ɲɲɛ ra a kui, e tan nun e kɛ birin, na nan a masenma wo bɛ, a e bara Alatala mabere.»

³¹ Munsa to gɛ na falade, bɔxi naxa rabi e sanyi bun ma,³² a e gerun, Kora nun a xa mixie, e xa lingirae, a nun e xa harige birin.³³ E naxa goro aligiyama e ɲɲɛ ra, e tan nun e sɔtɔse birin. Bɔxi naxa e makoto, e naxa lɔɛ ɲama tagi.³⁴ Isirayilaka naxan birin nu na e sɛɛti ma, e naxa e gi e gbelegbele xui ma, e nu fa a fala, «Bɔxi naxa muxu fan gerun de!»³⁵ Alatala naxa tɛ radin na mixi kɛmɛ firin mixi tongo suuli ma, naxee surayi gan hɔrɔmɔlingira dɛ ra.

17

ɲama rasɛniyenfe

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ,² «A fala Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Eleyasari bɛ, a xa surayi gansee matongo tɛ xɔɔra, a xa e tɛ wolee rawoli yire makuye. Na surayi gansee bara findi se sɛniyenxie ra Ala bɛ.³ Wo xa na surayi gansee matongo, yunubitɔɛe naxee rawalixi e fa faxa, wo e bɔnbɔ han e xa findi a kebela ra, wo e sa sɛrɛxɛbade ma. Se sɛniyenxi na a ra barima a nu bara masen Alatala bɛ. Na kui a findi tɔnxuma nan na Isirayilakae bɛ.»⁴ Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ naxa na mixie xa surayi gansee wure gbeeli daaxie matongo, na mixi faxaxie naxee rawalixi, a e bɔnbɔ han e findi kebela ra, a e sa sɛrɛxɛbade ma.⁵ Na bara findi tɔnxuma ra Isirayilakae bɛ, alako e xa ratu a ma a mu lan mixi yo xa surayi gan sɛrɛxɛ ra bafe Haruna xa die, xa na mu a ra a fan luma nɛ alɔ Kora nun a xa mixie, alɔ Alatala a masenxi Munsa bɛ ki naxɛ.

⁶ Na kuye iba, Isirayila ɲama naxa wɔyɛn fɔlɔ Munsa nun Haruna ma, a e tan nan Alatala xa ɲama faxaxi.⁷ E nu e malanfe tɛmɛui naxɛ Munsa nun Haruna xili ma, e naxa a to nuxui naxa dusu hɔrɔmɔlingira xun ma, Alatala xa nɔrɛ fa mini e ma.

⁸ Munsa nun Haruna naxa siga hɔrɔmɔlingira dɛ ra.⁹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ,¹⁰ «Wo mini yi mixie ya ma, n xa e sɔntɔ kerenyi ra.» Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma,¹¹ Munsa fa a fala Haruna bɛ, «I xa tɛ wole tongo sɛrɛxɛbade yire, i a sa i xa surayi gansee kui a nun surayi nde. Na xanin mafuren mafuren ɲama mabiri, i sa yunubi xafari maxandi e bɛ. Alatala bara a xa xɔnɛ fulun yi ɲama xili ma, sɔntɔɛ ɲan bara fɔlɔ.»

¹² Haruna naxa surayi gansee tongo alɔ Munsa a fala a bɛ ki naxɛ, a a gi a siga ɲama yire, sɔntɔɛ nu bara fɔlɔ dɛnnaxɛ. A naxa surayi ba sɛrɛxɛ ra, a fa yunubi xafari maxandi ɲama bɛ.¹³ A naxa ti mixi faxaxie nun mixi ɲɲɛ tagi. Mixi faxafe naxa dan.¹⁴ Mixi wulu fu nun naani mixi kɛmɛ solofere nan faxa, bafe Kora xa mixie ra, naxee singe faxa.¹⁵ Mixi faxafe to dan, Haruna naxa gbilen Munsa yire hɔrɔmɔlingira dɛ ra.

Haruna xa yisuxuwuri

¹⁶ Alatala naxa a masen Munsa be, ¹⁷ «A fala Isirayilakae be, bɔnsɔɛ xunyi birin xa yisuxuwuri keren so i yi ra, na lanma yisuxuwuri fu nun firin nan ma. I xa bɔnsɔɛ birin xili sebe a xa yisuxuwuri ma. ¹⁸ I xa Haruna xili sebe Lewi bɔnsɔɛ xa yisuxuwuri ma. Bɔnsɔɛ xunyi birin xa yisuxuwuri xa lu naa. ¹⁹ I na yisuxuwurie sama hɔrɔmɔlingira nan kui, saate kankira ya tode ra, n luma n yete masen na wo be dennaxe. ²⁰ N mixi naxan sugandixi, na kanyi xa yisuxuwuri mabutunma ne. Na kui, n bara a niya Isirayilakae naxa woyen wo ma sɔnɔn.»

²¹ Munsa naxa dentegɛ sa Isirayilakae be. Isirayila bɔnsɔɛ xunyi birin naxa fa e xa yisuxuwuri ra. Na naxa lan yisuxuwuri fu nun firin ma. Haruna gbe nu na e ya ma. ²² Munsa naxa na yisuxuwurie sa Alatala ya i, hɔrɔmɔlingira kui, saate kankira na dennaxe. ²³ Na kuye iba, a to so hɔrɔmɔlingira kui, a naxa a to Haruna xa yisuxuwuri, naxan sa Lewi bɔnsɔɛ xili ra, a bara butun, a bara fuga, a tamare bogi gbeeli ramini. ²⁴ Munsa naxa yisuxuwuri birin namini, a e masen Isirayila nama be. Bɔnsɔɛ xunyi birin to e to, e naxa e gbe tongo.

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa be, «I man xa Haruna xa yisuxuwuri ragbilen saate kankira yire, a xa ragata tɔnxuma ra matandilae be. Na kui e mu woyenma n ma, e mu faxes.» ²⁶ Munsa naxa Alatala xa yaamari rabatu, alɔ a masen a be ki naxe. ²⁷ Isirayilakae naxa a fala Munsa be, «A mato, muxu birin jɔnma ne halaki kui. ²⁸ Naxan yo a maso Alatala xa hɔrɔmɔlingira ra, na kanyi faxama ne. Muxu birin xa sɔntɔ?»

18

Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi bɔnsɔɛ xa fe

¹ Alatala naxa a masen Haruna be, «I tan, i xa die, nun Lewi bɔnsɔɛ birin, wo tan nan yunubi sɔtɔma xa fe jaaxi sa raba hɔrɔmɔlingira xa fe ra. Haruna i tan nun i xa die, wo tan nan yunubi sɔtɔma xa fe jaaxi sa raba sɛrɛxɛdubɛra xa fe ra. ² I xa Lewi bɔnsɔɛ mixi birin maso i ra, alako e xa i tan nun i xa die mali wo xa wali ra hɔrɔmɔlingira kui. ³ E i malima hɔrɔmɔlingira wali kui, kɔnɔ e naxa makɔre yirabase sɛniyenxie nun sɛrɛxɛbade ra, alako wo naxa faxes, e tan nun i tan. ⁴ E birama ne i fɔxɔ ra i xa hɔrɔmɔlingira wali birin kui. Mixi gbete yo naxa sunbu wo ra. ⁵ Wo tan gbansan xa sɛniyen lingira nun sɛrɛxɛbade wali raba, alako Alatala naxa fa a xa xɔne ramini Isirayilakae ma sɔnɔn. ⁶ N tan nan wo ngaxakerenyi Lewi bɔnsɔɛ tongoxi Isirayilakae ya ma n yete be. N bara e sa wo sagoe, e xa wo mali hɔrɔmɔlingira wali raba ra. ⁷ I tan nun i xa die, wo jɔxɔ sama ne wo xa sɛrɛxɛdubɛ wali xɔn ma sɛrɛxɛbade nun yire sɛniyenxi fisamante, naxan na dugi gbakuxi xanbi ra. N tan nan na wali fixi wo ma. Mixi gbete na a maso na ra, a faxama ne.»

⁸ Alatala naxa a fala Haruna be, «N bara Isirayilakae xa hadiya sɛniyenxi birin fi i tan nun i xa die ma, barima wo tan nan sugandixi sɛrɛxɛdubɛe ra abadan. ⁹ See nan yi ki naxee findima i gbe ra se sɛniyenxie tagi, te mu naxee ganxi: Isirayilakae xa sɛrɛxe, e xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxe, e xa yunubi xafari sɛrɛxe, nun e xa yete ragbilen sɛrɛxe. Na sɛrɛxe sɛniyenxie findima i tan nun i xa die nan gbe ra. ¹⁰ Wo nee donma ne alɔ se sɛniyenxie. Xeme birin nɔma e donde wo xa denbaya kui. Se sɛniyenxie nan e ra wo be.»

¹¹ «Se naxee baxi Isirayilakae xa hadiya sɛniyenxie ra, n nee fan fima ne i ma, naxee lintanma n ya i a masenfe ra n gbe na a ra. N na fima i tan, i xa di xeme, nun i xa di ginɛe ma. I xa mixi birin naxee sɛniyenxi e nɔma na donde. ¹² N man bara daxamui singee fi i ma, Isirayilakae naxee bama n na hadiya ra alɔ ture, weni, nun sansi xɔrie dinxi. ¹³ Daxamui singee e fama naxan birin na n be, na birin findima i gbe nan na. I xa mixi birin naxee sɛniyenxi e nɔma na donde.»

¹⁴ «Se naxan birin haramuxi mixie be Isirayila bɔxi ma, a fa findi n gbe ra, n bara na fi i ma. ¹⁵ Di singe birin naxee fima Alatala ma, a findi mixi ra, a findi xuruse ra, na birin i tan nan gbe a ra. Kɔnɔ ibunadama xa di xeme singe nun sube haramuxi xa di xeme

singe, e tan xun sarama nɛ. ¹⁶ E na kike keren sɔtɔ, e xun xa sara gbeti kole suuli, naxan kole keren lanma giramu fu ma.»

¹⁷ «Kɔnɔ i naxa ninge, yɛxɛɛɛ, nun sie xa di singee xun sara, barima e tan sɛniyɛnxi. E wuli xa kasan sɛrɛxɛbade ma, e ture xa ba sɛrɛxɛ ra. E xa gan tɛ ra Alatala bɛ. Na rafan a ma. ¹⁸ E ganyanyi nun e yirefanyi tabe findima i gbe nan na, barima e nu lintanxi n tan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra. ¹⁹ N bara nee fi i tan nun i xa die ma abadan, Isirayilaka naxan birin bama e xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi ra Alatala bɛ. Saate nan a ra naxan mu kanama abadan, i tan nun i bɔnsɔɛ birin bɛ Alatala ya i.»

²⁰ Alatala naxa a masen Haruna bɛ, «I mu kɛ sɔtɔma Isirayila bɔxi ma alɔ boore. N tan nan findima i kɛ ra Isirayilakae tagi. I hayi mu na sese gbɛtɛ ma.»

²¹ «N Isirayila xa farilɛ fima Lewi bɔnsɔɛ nan ma sare ra e xa hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra. ²² Isirayilakae naxa e maso hɔrɔmɔlingira ra sɔnɔn, alako e naxa fa yunubi sɔtɔ na kui e faxama naxan ma. ²³ Lewi bɔnsɔɛ nan hɔrɔmɔlingira xa wali rabama. Xa yunubi yo sa mini na wali kui, e tan nan a kote tongoma. Na findima sɛriyɛ nan na wo bɛ abadan. Lewi bɔnsɔɛ mu fama kɛ sɔtɔde Isirayilakae tagi. ²⁴ N bara Isirayilakae xa farilɛ fi Lewi bɔnsɔɛ ma kɛ ra. Na nan a toxi, n na a falaxi e xa fe ra, kɛ mu na e tan bɛ Isirayilakae tagi.»

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ²⁶ «A fala Lewi bɔnsɔɛ bɛ, «Isirayilakae na fa e xa farilɛ ra, n naxan fima wo ma, wo xa na farilɛ xa farilɛ ba n tan bɛ. ²⁷ Na kui wo fan a rabama nɛ alɔ wo ngaxakerenyi naxee farilɛ bama e xa sansi xɔri ra lonyi yire, xa na mu a ra e xa wɛni ra e a bunduma tɛmui naxɛ. ²⁸ Wo xa wo xa hadiya ba n bɛ Isirayilakae xa farilɛ ra, wo fa a so Haruna sɛrɛxɛdubɛ yi ra. ²⁹ Wo xa farilɛ ba n bɛ hadiya ra wo naxan birin sɔtɔma. Wo xa daxamui singee wo naxee sɔtɔma, wo xa n gbe ba na ra.» ³⁰ I man xa a fala e bɛ, «Wo na gɛ daxamui fisamante bade n bɛ, wo xa na farilɛ ba sansi xɔri nun wɛni ra Lewi bɔnsɔɛ bɛ. ³¹ Wo tan nun wo xa denbayae nɔma na donde wo wama a xɔn dɛnnaxɛ. Wo xa hɔrɔmɔlingira wali sare nan na ki. ³² Daxamui singee bafe mu findima yunubi ra wo bɛ. Wo mu Isirayilakae xa hadiya sɛniyɛnxi maberema na kui, wo man mu faxama na xa fe ra.»

19

Marasɛniyɛn ye

¹ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ, ² «Ala xa sɛriyɛ nan ya. Isirayilakae xa fa ninge ginɛ gbeeli ra, naxan mu mabɛnxi, lanyuru mu na naxan ma, a nun naxan mu sari bɛndunxi sinden. ³ I xa na so Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ yi ra, a kɔn fa raxaba a ya xɔri yonkinde fari ma. ⁴ Eleyasari xa a wuli nde kasan a bɛlɛxɛsole ra hɔrɔmɔlingira sode mabiri sanmaya solofere. ⁵ E xa na ninge gundi birin gan a ya xɔri, a kiri, a sube, a wuli, nun a ɲaɲɛ. ⁶ Na ninge na ganfe tɛmui naxɛ, sɛrɛxɛdubɛ xa sɛdiri wuri nde, hisopi, nun gɛsɛ gbeeli woli tɛ xɔɔra.»

⁷ «Na dangi xanbi, sɛrɛxɛdubɛ xa a fate nun a xa sosee maxa, a fa so yonkin yire, kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi han nunmare. ⁸ Naxan bara ninge gan, na fan xa a fate nun a xa sosee maxa, kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi han nunmare. ⁹ Mixi sɛniyɛnxi nde xa na ninge ganxi xube makɔ, a sa e sa yire sɛniyɛnxi yonkinde fari ma. A ragatama mɛnni nɛ Isirayila ɲama bɛ alako e xa marasɛniyɛn ye yailan a ra. Yunubi xafari sɛrɛxɛ nan a ra. ¹⁰ Naxan bara na ninge ganxi xube makɔ, na fan xa a fate nun a xa dugie xa, kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi han nunmare. Na sɛriyɛ mu kanama abadan Isirayilakae nun e xɔɲɛ bɛ.»

¹¹ «Naxan na din mixi faxaxi ra, na kanyi findima sɛniyɛntare nan na xi solofere bun ma. ¹² A xa a yɛtɛ rasɛniyɛn ye marasɛniyɛn ye ra a xi saxan nde nun a xi solofere nde ma. Xa a mu a raba na xi saxan nde nun na xi solofere nde ma, a mu sɛniyɛnma. ¹³ Xa naxan yo din mixi faxaxi fure ra, a fa lu a mu a yɛtɛ rasɛniyɛn, na kanyi xa sɛniyɛntareɲa dangima nɛ Alatala xa hɔrɔmɔlingira ma. Na kanyi xa kerɛ Isirayilakae ya ma. Marasɛniyɛn ye to mu kasanxi a ma, a mu sɛniyɛnxi.»

¹⁴ «Sɛriyɛ nan ya: Xa mixi faxa kiri banxi nde kui, mixi yo naxan na naa, xa na mu a ra a soma naa, na kanyi findima mixi sɛniyɛntare nan na xi solofere bun ma. ¹⁵ Sesase rabixi birin findima se sɛniyɛntare ra. ¹⁶ Mixi naxan din mixi faxaxi ra wula i, naxan bara faxa a ɲaaxi ra, xa na mu a faxa a yɛtɛ ma, na kanyi findima sɛniyɛntare nan na xi solofere bun ma. Naxan din mixi faxaxi xɔrie ra, xa na mu a gaburi ra, na fan mu sɛniyɛnxi xi solofere bun ma.»

¹⁷ «A lanma na mixi mɔɔli xa sɛniyɛn ye ra, naxan masunbuxi na ninge ganxi xube ra. Na ye xa tongo dulonyi yire, xa na mu a ra xure. ¹⁸ Xɛmɛ sɛniyɛnxi nde xa hisopi wuri salonyi tongo, a a rasin na ye xɔɔra, a a kasan na kiri banxi ma, a kui se birin ma, nun mixie ma naxee nu na a kui. E man xa na raba mixi ra naxan dinxi mixi fure ra, naxan faxa a ɲaaxi ra, xa na mu a ra naxan faxa a yɛtɛ ma, a nun mixi naxan dinxi mixi xɔrie ra, xa na mu gaburi ra. ¹⁹ Mixi sɛniyɛnxi xa na ye kasan mixi sɛniyɛntare ma a xi saxan nde nun a xi solofere nde. A na gɛ na ra, a xa a yɛtɛ nun a xa sosee maxa ye ra, a fa findi mixi sɛniyɛnxi ra na xi solofere nunmare ra.»

²⁰ «Mixi naxan tondi a yɛtɛ rasɛniyɛnde, na kanyi xa keri ɲama ya ma, barima a xa sɛniyɛntareɲa dangima nɛ Alatala xa hɔrɔmɔlingira ma. A to mu kasanxi marasɛniyɛn ye ra, a mu sɛniyɛnxi. ²¹ Yaamari nan na ki Isirayilakae bɛ naxan mu kanama abadan.»

«Marasɛniyɛn ye kasanma naxan ma, na kanyi xa a xa dugie xa. A mu sɛniyɛnma fo nunmare. ²² Mixi sɛniyɛntare dinma se naxan na, na se bara findi se sɛniyɛntare ra. Mixi naxan dinma na se ra, na fan findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare.»

20

Meriba ye

¹ Kike singe, Isirayila ɲama birin naxa so Sini gbengberenyi ma, e yonkin Kadesi. Mariyama naxa faxa mɛnni, e fa a ragata gaburi kui.

² Ye to mu nu na ɲama yi ra, e naxa e malan Munsa nun Haruna xili ma. ³ E naxa sɔnxɔ Munsa ra, e nu a fala, «A nu fisa muxu fan xa faxa Alatala muxu ngaxakerenyie faxa tɛmui naxɛ. ⁴ Munfe ra wo Alatala xa ɲama rafaxi yi gbengberenyi ma, muxu nun muxu xa xurusee xa faxa? ⁵ Munfe ra wo muxu raminixi Misira bɔxi ra fafe ra yi yire ɲaaxi, xɔrɛ bili, wɛni bili, girenadi wuri bili mu na dɛnnaxɛ. Hali ye min daaxi mu sɔtɔma be.»

⁶ Munsa nun Haruna naxa keli ɲama ya ma, e e felen hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. Alatala xa nɔrɛ naxa mini e ma. ⁷ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ⁸ «I xa yisuxuwuri tongo. I tan nun i taara Haruna, wo xa Isirayilaka birin malan, wo wɔyɛn fanye ra e ya xɔri, alako a xa ye ramini. Wo ye raminima nɛ Isirayila ɲama bɛ alako e tan nun e xa xurusee xa ye min.» ⁹ Munsa naxa a xa yisuxuwuri tongo naxan nu na hɔrɔmɔlingira kui, alɔ Alatala a yamari a bɛ ki naxɛ. ¹⁰ Munsa nun Haruna naxa ɲama malan na fanye ya ra, e fa a fala e bɛ, «Wo tuli mati, wo tan matandilae. Muxu xa ye ramini wo bɛ yi fanye kui?» ¹¹ Munsa naxa a bɛlɛxɛ ite, a fanye bɔnbɔ sanya firin a xa yisuxuwuri ra. Ye naxa gbusan fanye ra, ɲama nun xuruse birin naxa e min.

¹² Kɔnɔ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ, «Wo to mu laxi n na, Isirayila ɲama ya xɔri, wo xa binyɛ ti n tan Sɛniyɛntɔɛ ma, wo tan mu fama yi ɲama rasode na bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi e ma.» ¹³ E mɛnni nan xili Meriba ye, barima Isirayilakae sɔnxɔ Alatala ma mɛnni nɛ, a fa a xa sɛniyɛnyi masen e bɛ.

Edon mangɛ tondife Isirayila xa dangi

¹⁴ Munsa naxa xɛɛrae xɛɛ Edon mangɛ ma keli Kadesi, a falafe ra a bɛ, «I ngaxakerenyi Isirayilakae xui nan ya! I a kolon muxu tɔɔrɔxi ki naxɛ. ¹⁵ Muxu benbae goro nɛ Misira, muxu naxa ɲɛ wuyaxi raba mɛnni. Kɔnɔ Misirakae naxa muxu nun muxu benbae ɲaxankata. ¹⁶ Muxu naxa Alatala maxandi, a fa muxu xui ramɛ. A naxa a xa malekɛ xɛɛ muxu raminide Misira. Yakɔsi muxu na be Kadesi naxan na wo xa naaninyi ra. ¹⁷ A lu muxu xa dangi wo xa bɔxi tagi. Muxu mu wo xa xɛɛ nun wo xa wɛni bilie kanama. Muxu

mu ye bama wo xa kɔlɔnyie kui. Muxu mu sigama kɔɔla ma, muxu mu fama yirefanyi ma. Muxu tima wo xa kira xungbe kerenyi nan xɔn, han muxu dangima wo xa bɔxi ra tɛmui naxɛ.»¹⁸ Edon mangɛ naxa a yaabi, «Wo mu dangima muxu xa bɔxi ra fefe ma, xa na mu muxu wo gerema santidɛgɛma nan na.»

¹⁹ Isirayilakae man naxa a fala a bɛ, «Muxu tan dangima nɛ kira xɔn. Xa muxu nun muxu xa xurusee wo xa ye nde min, muxu xa a sare fi. Muxu mu i maxɔrinxi sese ma, muxu wama dangife nɛ tun.»²⁰ Edon mangɛ man naxa a yaabi, «Wo mu dangima feo!» Na kui, a naxa a xa sɔɔrie ramini a sɛnbɛ ki ma Isirayilakae ya ra. ²¹ Edon mangɛ to tondi Isirayilakae xa dangi a xa bɔxi ra, Isirayila naxa gbilen.

Haruna faxafe

²² Isirayila nɔama naxa keli Kadesi, e naxa siga Horo geya yire. ²³ Alatala naxa a fala Munsa nun Haruna bɛ Horo geya yire, Edon xa bɔxi naaninyi ra, ²⁴ «Haruna fama nɛ a benbae lide aligiya. A mu soma na bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi Isirayilakae ma, barima wo bara n ma yaamari matandi Meriba ye xa fe ra. ²⁵ I xa Haruna nun a xa di xɛmɛ Eleyasari xanin Horo geya fari. ²⁶ Mɛnni i xa sɛrɛxɛdubɛ dugie ba Haruna ma, i e ragoro a xa di xɛmɛ Eleyasari ma. Haruna laaxirama nɛ mɛnni, a fa a benbae yire li.» ²⁷ Munsa naxa a raba, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. E naxa te Horo geya fari Isirayilaka birin ya xɔri. ²⁸ Munsa naxa Haruna xa donmae ba a ma, a e ragoro a xa di xɛmɛ Eleyasari ma. Haruna naxa laaxira geya fari. Munsa nun Eleyasari naxa goro geya ra, ²⁹ e fa Isirayila nɔama rakolon Haruna faxa fe ra. Isirayila naxa a nɔon fe raba xi tongo saxan bun ma.

21

Isirayila xa gere singe gbengberenyi ma

¹ Aradi mangɛ Kanaanka, naxan nu sabatixi Negewi bɔxi ma, a to a mɛ, a Isirayila nu minife Atarima kira nan na, a naxa e gere, a ndee findi geelimanie ra. ² Na kui Isirayila naxa yi laayidi tongo Alatala bɛ, «Xa i yi mixie sa muxu sagoe, muxu e xa taa birin kanama nɛ.»³ Alatala naxa tin Isirayilakae xa laayidi ra, a naxa Kanaankae sa e sagoe. Isirayilakae naxa e sɔntɔ, e e xa taae kana. Na nan a toxi e naxa mɛnni xili sa Horoma, naxan wama a falafe «gbaloe.»

⁴ Isirayilakae naxa keli Horo geya ma Xulunyumi Baa kira xɔn ma, alako e xa Edon bɔxi mabilin. Kɔnɔ limaniya naxa ba e yi ra, ⁵ e fa a fala Alatala nun Munsa bɛ, «Munfe ra wo muxu ramixi Misira bɔxi ra, alako muxu xa fa faxa gbengberenyi ma? Taami mu na be, ye mu na be, fo yi donse nɔaxi naxan goroma koore ma!»

⁶ Na kui Alatala naxa a niya bɔximasee xa mini e tagi, e xa mixie xin, e mixi gbegebe faxa. ⁷ Nama naxa a fala Munsa bɛ, «Muxu bara yunubi raba wɔyɛnfe ra i tan nun Alatala ma. I xa Alatala maxandi muxu bɛ, a xa yi bɔximasee makuya muxu ra.» Munsa naxa tin na ra, a Alatala maxandi nɔama bɛ. ⁸ Alatala naxa a yaabi, «Bɔximasee misaali rafala wure gbeeli ra, a gbaku wuri kuye ra. Mixi xixi naxan a ya tima na ra, a mu faxama.»⁹ Munsa naxa bɔximasee yailan wure gbeeli ra, a a gbaku wuri kuye ra. Na tɛmui bɔximasee mixi naxee xixi, e nu nɔma e ya tide na ra, e kisi.

¹⁰ Isirayilakae naxa siga, e sa yonkin Oboti. ¹¹ E naxa keli mɛnni, e siga Iye Abarimi gbengberenyi ma naxan ya rafindixi Mowaba bɔxi ma, sogetede mabiri. ¹² E to keli mɛnni, e naxa siga Serede gulunba yire. ¹³ E to keli mɛnni, e naxa siga Arinon dɛ ra, xure naxan na Amori bɔxi ma. Arinon nan na naaninyi ra Mowabakae nun Amoriakae tagi. ¹⁴ Na nan a ra, a sɛbɛxi sɛbɛli nde kui, Alatala xa geree xa fe na naxan kui,

«Wahebi nun a xa gulunbae na Sufa bɔxi ma,

¹⁵ Arinon gulunbae gexi han Ari,
a findi Mowaba naaninyi nan na.»

¹⁶ E to keli, e naxa siga Beeru, Alatala a masen Munsa bɛ dɛnnaxɛ, «Nama malan, n xa e ki ye ra.»¹⁷ Isirayilakae yi suuki ba na waxati nɛ:

«Ye xa te kɔlɔnyie ra!

Wo xa bɛɛti ba a xa fe ra!

¹⁸ Mangɛe nun kuntigie bara a ge,
mangɛ tɔnxuma kanyie.»

¹⁹ E to keli gbengberenyi ma, e naxa siga Matana. E to keli Matana, e naxa siga Naxaliyɛli. E to keli Naxaliyɛli, e naxa siga Bamoti. ²⁰ E to keli Bamoti, e naxa siga Mowaba gulunba yire, Pisiga geya na dɛnnaxɛ. Gbengberen yire birin toma nɛ na geya fari.

²¹ Isirayilakae naxa xɛɛrae xɛɛ Amorikae xa mangɛ Sixɔn yire a falafe ra, ²² «Muxu wama girife i xa bɔxi nan ma. Muxu mu xɛ yire nun wɛni bogi yire lima. Muxu mu wo xa kɔlɔn ye minma. Muxu luma mangɛ xa kira gbansan nan xɔn ma, han muxu i xa bɔxi igiri.»

²³ Sixɔn mu tin e xa dangi a xa bɔxi ma. A naxa a xa sɔɔrie malan, e naxa mini Isirayilakae xili ma gbengberenyi ma, e fa e gere Yahasi. ²⁴ Isirayilakae naxa geeni. E naxa e xa bɔxi birin tongo keli Arinon xure ma han Yaboko xure, han Amonikae xa bɔxi naaninyi ra. E mu nɔ dangide na ra barima Amonikae sɛnbɛ nu gbo. ²⁵ Kɔnɔ Isirayilakae naxa Amorikae xa taaɛ birin suxu, e fa sabati nee kui. E naxa Xɛsibɔn fan suxu, a nun a xa rabilinyi. ²⁶ Xɛsibɔn nan nu na Amorikae xa mangɛ Sixɔn xa mangataa ra. A nu bara na taa ba Mowaba mangɛ nde yi, a nun a xa bɔxi birin han Arinon xure.

²⁷ Na nan a ra, bɛɛtibae a falama,
«Wo fa Xɛsibɔn!

Sixɔn xa taa xa ti,
a man xa sɛnbɛ sɔtɔ!

²⁸ Tɛ bara Xɛsibɔn gan,

Sixɔn xa taa bara kana tɛ ra.
Mowaba bɔxi xa taa Ari fan bara gan,
naxan xa mixie nu nɔma Arinon tode.

²⁹ Naxankatɛ na wo bɛ Mowabakae,
wo tan Kemosi xa batulae.
A xa di xɛmɛe bara e gi.

A xa di ginɛe bara findi geelimanie ra Amori mangɛ Sixɔn xɔnyi.

³⁰ Kɔnɔ muxu bara nɔ e ra,
Xɛsibɔn bara kana han Dibon.
Muxu bara e halaki han Nofa,
han a sa Medeba li.»

³¹ Isirayila naxa sabati Amorikae xa bɔxi ma. ³² Munsa to gɛ Yaasɛri taa rabɛnde, Isirayila naxa Amorikae keri na longori birin ma. ³³ Na dangi xanbi, e naxa kira tongo sigafe ra Basan. Basan mangɛ Ogo nun a xa sɔɔrie naxa e li Edereyi. ³⁴ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I naxa gaaxu a ya ra! N na sama nɛ i bɛlɛxɛ, a nun a xa sɔɔrie nun a xa bɔxi birin. I xa a bɔnbɔ alɔ i Amori mangɛ Sixɔn bɔnbɔxi ki naxɛ Xɛsibɔn.»

³⁵ Isirayilakae naxa Ogo, a xa die, nun a xa sɔɔri birin bɔnbɔ. Mixi keren mu nɔ a bade e yi. E naxa a xa bɔxi findi e gbe ra.

22

Balaki xa xɛɛraya

¹ Isirayilakae naxa siga e sa yonkin Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure dɛ, Yeriko ya tagi. ² Siporo xa di xɛmɛ Balaki nu bara a mɛ Isirayilakae naxan nabaxi Amorikae ra. ³ Mowabakae nu bara gaaxu Isirayila ɲama belebele xa fe ra. ⁴ Na kui, e naxa a fala Madiyan kuntigie bɛ, «Yi ɲama belebele fama won ma bɔxi birin xun nakanade, alɔ ningee mɛrɛ xun nakanama ki naxɛ.» Balaki nan nu na Mowaba mangɛ ra na tɛmɛi.

⁵ A naxa xɛɛrae xɛɛ Beyori xa di xɛmɛ Balami yire, naxan nu sabatixi Petori, a bari taa xure dɛ ra, a falafe ra, «Nama belebele nde bara keli Misira bɔxi ma, e fa yonkin n ma bɔxi sɛɛti ma. ⁶ Yandi, i xa fa yi ɲama dankade, barima e sɛnbɛ gbo n bɛ. Tɛmunde, na ki n nɔma nɛ e bɔnbɔde, n e keri yi bɔxi ma. N a kolon, i na duba naxan bɛ, na bara

baraka. I man na naxan danka, na fan bara danka.» ⁷ Mowaba kuntigie nun Madiyan kuntigie naxa siga se matoe sare ra Balami xɔn, e fa Balaki xa xɛɛraya iba a bɛ.

⁸ Balami naxa a fala e bɛ, «Wo xa kɔɛ radangi be. Alatala na yaabi so n yi, n na falama nɛ wo bɛ.» Na kui, Mowaba kuntigie naxa xi Balami xɔnyi. ⁹ Alatala naxa mini Balami ma, a a maxɔrin, «Nde na yi mixie ra i naxee rasɛnɛxi i xɔnyi yi ki?» ¹⁰ Balami naxa a yaabi, «Mowaba mangɛ Siporo xa di xɛmɛ Balaki nan yi mixie xɛɛ, a e xa fa a fala n bɛ, ¹¹ «Nama belebele nde bara keli Misira bɔxi ma, e fa sabati n ma bɔxi sɛɛti ma. I xa fa yi ꞓama danka, alako n xa nɔ e keride.» ¹² Alatala naxa a masen Balami bɛ, «I naxa bira yi mixie fɔxɔ ra, i naxa na ꞓama danka. Barakatɔɛ ꞓama na a ra.»

¹³ Na kuye iba Balami naxa keli, a a fala Balaki xa kuntigie bɛ, «Wo gbilen wo xa bɔxi ma, barima Alatala mu tinxi n xa bira wo fɔxɔ ra.» ¹⁴ Na kui, Mowaba kuntigie naxa gbilen Balaki yire, e a fala a bɛ, «Balami bara tondi birade muxu fɔxɔ ra.»

¹⁵ Balaki man naxa kuntigi gbege gbɛtɛ xɛɛ, naxee tide dangi a singee ra. ¹⁶ E naxa siga Balami yire, e a fala a bɛ, «Balaki xa masenyi nan ya: «N tan Siporo xa di xɛmɛ Balaki, n bara i mayandi, i naxa tondi talufe ra n yire! ¹⁷ N i sare fima nɛ a fanyi ra. I wama naxan yo xɔn, n na fima nɛ i ma. Yandi i xa yi ꞓama danka n bɛ.» ¹⁸ Kɔnɔ Balami naxa Balaki xa xɛɛrae yaabi, «Hali Balaki a xa banxi rafe gbeti nun xɛɛma ra, a a so n yi ra, n mu nɔma fefe rabade n Marigi Alatala mu n yamari naxan na. ¹⁹ Wo naxan nabama, wo fan xa lu be han tina gɛɛsɛgɛ. N man xa Alatala xa masenyi ramɛ.» ²⁰ Alatala naxa mini Balami ma kɔɛ ra, a a masen a bɛ, «Yi mixie to bara fa i xilide, i xa bira e fɔxɔ ra, kɔnɔ n na naxan fala i bɛ, i na nan nabama.»

²¹ Na kuye iba Balami naxa baki a xa sofale fari, a bira Mowaba kuntigie fɔxɔ ra. ²² Balami sigafe naxa Alatala raxɔnɔ. Alatala xa malekɛ naxa siga kira ibolonde Balami ya ra. A nu dɔxɔxi a xa sofale fari, a xa walikɛ firinyie nu na a fɔxɔ ra. ²³ Balami xa sofale to Alatala xa malekɛ to kira tagi, santidɛgɛma suxuxi a yi, a raminixi a tɛ i, a naxa keli kira xɔn ma, a so xɛ ra. Balami naxa sofale bɔnbɔ, alako a xa a xun ti kira ra.

²⁴ Alatala xa malekɛ man naxa sa ti e xa kira di xɔn ma wɛni bilie tɛtɛ firinyie tagi. ²⁵ Sofale to Alatala xa malekɛ to, a naxa a raxɛtɛn tɛtɛ ra, a Balami sanyi xɛtɛn tɛtɛ ra a ꞓaaxi ra. Balami naxa gbilen a bɔnbɔ ra. ²⁶ Alatala xa malekɛ man naxa sa ti yire raxɛtɛnxi a fanyi ra. Dangide yo mu nu na. ²⁷ Sofale to Alatala xa malekɛ to, a naxa a sa Balami bun ma. Balami naxa xɔnɔ a ma, a a bɔnbɔ a xa yisuxuwuri ra.

²⁸ Na kui, Alatala naxa sofale dɛ ramini, a a niya a xa a fala Balami bɛ, «A saxan nde nan yi ki i n bɔnbɔma. N munse rabaxi i ra?» ²⁹ Balami naxa a yaabi, «I n matandixi nɛ. Xa santidɛgɛma na n yi ra nu, n i faxama nɛ keren na.» ³⁰ Sofale naxa a fala Balami bɛ, «N tan xa mu i xa sofale ra, i tema naxan fari tɛmui birin? N darixi yi mɔɔli raba ra?» Balami naxa a yaabi, «Ade.»

³¹ Na tɛmui Alatala naxa Balami ya rabi malekɛ tofe ra, a tixi kira tagi, a xa santidɛgɛma baxi a tɛ i, a suxuxi a bɛlɛxɛ. Balami naxa a felen, a suyidi keren na. ³² Malekɛ naxa a maxɔrin, «Munfe ra i bara i xa sofale bɔnbɔ sanya saxan? N faxi nɛ n xa kira ibolon i ya ra, barima i na kira naxan xɔn yi ki, murutɛla xa kira na a ra. ³³ I xa sofale bara i ratanga n ma sanya saxan. Xa a tan mu a ra nu, n bara i faxa nu, kɔnɔ n mu a tan faxama.» ³⁴ Balami naxa a fala a bɛ, «N bara yunubi raba! N mu nu a kolonxi, i tixi n ya ra. Kɔnɔ yakɔsi, xa yi biyaasi mu i kɛnɛnxi, n xa gbilen n xɔnyi.» ³⁵ Alatala xa malekɛ naxa a masen, «Ade, i xa bira yi mixie fɔxɔ ra, kɔnɔ n na masenyi naxan masen i bɛ, i na nan falama.» Na kui, Balami nun Balaki xa xɛɛrae naxa siga.

³⁶ Balaki to a mɛ a Balami na fafe, a naxa siga a ralande taa nde ma Arinon xure dɛ ra, Mowaba xa naaninyi yire. ³⁷ A naxa Balami maxɔrin, «Munfe ra i mu fa n ma xɛɛraya singe xili ma? I ꞓɔxɔ a ma n mu nɔma i sare fide?» ³⁸ Balami naxa Balaki yaabi, «N bara fa i xɔn, kɔnɔ n mu nɔma wɔyɛnde na ki tun. Alatala masenyi naxan sama n dɛ i, n na nan tun falama.» ³⁹ Balami nun Balaki naxa siga, e so Kiriyati Xusoti. ⁴⁰ Balaki naxa ningee nun yɛxɛɛ ba sɛrɛxɛ ra, a nde so Balami yi ra a nun kuntigi naxee nu na a

fɔxɔ ra. ⁴¹ Na kuye iba, Balaki naxa Balami xanin Bamoti Baali geya fari. Mɛnni a naxa Isirayila ɲama sɛɛti nde to.

23

Balami dubafe Isirayila ɲama bɛ

¹ Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa sɛrɛxɛbade solofere yailan be. I man xa fa tuura solofere nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ra.» ² Balami naxan maxɔrin, Balaki naxa a birin naba. E naxa tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na sɛrɛxɛbade keren keren ma. ³ Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa lu be sɛrɛxɛ fɛ ma, n tan xa n makuya dondoronti. Tɛmunde Alatala fama minide n ma. A naxan yo masen n bɛ, n a falama i bɛ.» Balami to te geya nde fari, ⁴ Alatala naxa mini a ma. Balami naxa a fala a bɛ, «N bara sɛrɛxɛbade solofere yailan, n yɛxɛɛ kontonyi keren nun tuura keren nan baxi a birin keren keren fari.» ⁵ Alatala naxa masenyi fi Balami ma a naxan masenma. A naxa a yita a bɛ, «Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a bɛ.»

⁶ Balami naxa gbilen Balaki yire, a a li a tixi a xa sɛrɛxɛ fɛ ma, a tan nun Mowaba kuntigie. ⁷ Balami naxa a xa masenyi ti yi ki,

«Balaki nan faxi n na kelifɛ Siriya.

Mowaba mangɛ nan n xilixi, kelifɛ sogetede geyae kɔn na.

«Fa, Yaxuba bɔnsɔɛ danka n bɛ!

I xa xɔnɛ radin Isirayila ma!»

⁸ N nɔma mixi dankade di,
Alatala mu naxan dankaxi?
N nɔma xɔnɔde mixi ma di,
Ala mu xɔnɔxi naxan ma?

⁹ N e toma kelifɛ geya kɔn na,
keli yire itexi.

ɲama nan a ra,

naxan luma a xati ma,
naxan tagi rasama e nun si gbɛtɛɛ ra.

¹⁰ Nde nɔma Yaxuba bɔnsɔɛ kɔntide,
kɔnti naxan dangima mɛyɛnyi kɔnti ra?

E nu Isirayila ɲama itaxun dɔxɔde naani ra,
nde nɔma a sɛɛti keren yati kɔntide?

Ala xa n mali n xa aligiyama li tinxinyi kui.

Ala xa n mali n xa maniya e ra n ma saya kui.»

¹¹ Balaki naxa a fala Balami bɛ, «I munse rabaxi n na yi ki? N i rafaxi nɛ n yaxuie dankade, kɔnɔ i tan na dubafe e bɛ.» ¹² Balami naxa a yaabi, «Alatala na masenyi naxan sa n dɛ i, n mu lan n xa na fala?»

¹³ Balaki man naxa a fala a bɛ, «Won xa siga yire gbɛtɛ, i nɔma e tode dɛnnaxɛ. I sɛɛti keren nan gbansan toma be, i mu e birin toma. Mɛnni i nɔma e birin tode, i fa e danka.»

¹⁴ A naxa Balami xanin Sofimi, Pisiga geya fari. A naxa sɛrɛxɛbade solofere yailan mɛnni, a tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na sɛrɛxɛbade keren keren ma fari. ¹⁵ Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa lu be i xa sɛrɛxɛ fɛ ma, n tan xa n makuya dondoronti, n nun Alatala xa lu yire keren.»

¹⁶ Alatala naxa mini Balami ma, a masenyi nde fi a ma, a fa a fala a bɛ, «Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a bɛ.» ¹⁷ Balami naxa gbilen Balaki yire, a a li a tixi a xa sɛrɛxɛ fɛ ma, a tan nun Mowaba kuntigie. Balaki naxa a maxɔrin, «Alatala munse masenxi?»

¹⁸ Balami naxa yi masenyi ti a bɛ,

«Balaki, keli.

Siporo xa di xɛmɛ, i tuli mati.

¹⁹ Ala mixi mu a ra, a mu wule falama.
Adamadi mu a ra, a xa a xaxili masara.

A mu a xui masarama.

A mu nɛɛmuma a xa saatɛ ma.

A mu laayidi kanama.

²⁰ Ala bara n yamari n xa duba yi ꞓama bɛ.

Alatala bara baraka sa e ma.

N mu nɔma na masarade.

²¹ Tɔɔrɛ mu luma Yaxuba bɔnsɔɛ ya ma.

Setareꞓa mu toma Isirayila.

E Marigi Alatala na e fɔxɔ ra.

Mangɛ xui mɛma nɛ e tagi.

²² Alatala e raminixi Misira bɔxi ra,
sɛnbɛ na e yi ra alɔ sɛxɛ ninge.

²³ Karamɔxɔ wali mu nɔma Yaxuba bɔnsɔɛ tɔɔrɔde.

Sematoe mu nɔma sese rabade Isirayila xili ma.

A fama falade Yaxuba nun Isirayila xa fe ra,

Ala xa wali mato!

²⁴ Yi ꞓama kelima alɔ yɛtɛ ginɛ,

e tima alɔ yɛtɛ xɛmɛ,

naxan mu a sama fo a xa sube don,

a naxan faxa,

fo a xa a wuli min.»

²⁵ Balaki naxa a fala Balami bɛ, «Xa i mu wama e dankafe, hali i mu duba e bɛ.» ²⁶ Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i bɛ, Alatala na naxan yo masen n bɛ, n na nan falama?»

²⁷ Balaki naxa a fala Balami bɛ, «Awa, won xa siga yire gbɛtɛ. Tɛmunde Alatala tinma i xa yi ꞓama dankan bɛ mɛnni.» ²⁸ Balaki naxa Balami xanin Peyori geya fari, gbengberenyi toma dɛnnaxɛ. ²⁹ Balami naxa a fala Balaki bɛ, «Sɛrɛxɛbade solofere ti be, i man xa fa tuura solofere nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ra.» ³⁰ Balami naxan maxɔrin, Balaki naxa a birin naba. A naxa tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na sɛrɛxɛbade keren keren ma fari.

24

Balami dubafe Isirayila bɛ

¹ Balami to a to a Alatala nu wama baraka safe Isirayila xa fe ma, a mu karamɔxɔ wali raba alɔ a darixi a raba ra ki naxɛ. A naxa a ya rafindi gbengberenyi ma. ² A to Isirayila ꞓama to, e yonkinxi e bɔnsɔɛ ki ma, Ala Xaxili naxa goro a ma, ³ a fa yi masenyi ti:

«N yi nan masenma,

n tan Beyori xa di xɛmɛ Balami,

naxan xa se igbɛma a fanyi ra,

⁴ naxan Ala xui ramɛma,

naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laamatunyi toma,

naxan fahaamui sɔtɔma suyidi kui.

⁵ Yaxuba, i xa kiri banxie rayabu,

Isirayila, i xa lingirae tofan.

⁶ E gulunba rafema,

e luma alɔ laakɔɛ naxan na xure dɛ ra,

alɔ wuri bilie Alatala naxee sixi ye yire.

⁷ Ye mu ꞓɔnma Isirayila ꞓama yi ra,

tunɛ goroma e xa sansie ma a fanyi ra.

E xa mangɛ sɛnbɛ gbo Agaga bɛ,

Isirayila xa mangɛya xili fanyi sɔtɔma nɛ.

⁸ Ala naxa e ramini Misira bɔxi ma,

e sɛnbɛ gbo alɔ sɛxɛ ninge.

E e yaxuie xun nakanama nɛ,

naxee e xɔri girama,

e e faxama xalie ra.

⁹ E e malabuma nɛ alɔ yɛtɛ,

nde suusama e rakelide?

Baraka xa lu mixi bε naxan na duba wo bε,
danka xa lu mixi bε naxan na wo dankal!»

¹⁰ Na kui Balaki naxa xɔnɔ Balami ma a ɲaaxi ra. A naxa a fala, «N i xili nε i xa n yaxuie danka, kɔnɔ a sanya saxan nde nan yi ki, i na dubafe e bε! ¹¹ Keli be keren na! Siga i xɔnyi! N nu bara laayidi tongo i bε wali sare xa fe ra, kɔnɔ Alatala mu tinxi i xa a sɔtɔ!» ¹² Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i xa xεεrae bε, ¹³ «Hali Balaki a xa banxi nan nafe gbeti nun xεεma ra n bε, n mu nɔma sese rabade Alatala mu n yamari naxan na. Alatala naxan masenma n bε, n nɔma gbilende na fɔxɔ ra?» ¹⁴ Awa, yakɔsi, n na gbilenfe n xɔnyi, kɔnɔ i xa a kolon yi ɲama naxan nabama wo ra.»

¹⁵ Na tɛmui Balami naxa yi masenyi ti a bε:

«Beyori xa di xεmε Balami xa masenyi nan ya,
naxan see igbεma a fanyi ra,

¹⁶ naxan Ala xui ramεma,
naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laamatunyi toma,
naxan fahaamui sɔtɔma Ala Xili Xungbe saabui ra.

¹⁷ N fe toxi naxan fama rabade yare.

N fe toxi naxan makuya yakɔsi ra.

Tunbui nde fama tede kelifε Yaxuba xa mixie ma.

Mangε tɔnxuma nde fama kelide Isirayila ya ma.

A Mowaba xun nakanama nε,

a Seti xa die xa fe ɲɔnma nε.

¹⁸ Edon xa fe goroma nε,

Seyiri xa fe goroma nε,

kɔnɔ Isirayila sɛnbε sɔtɔma nε.

¹⁹ Mangε nde kelima Yaxuba xa mixie ya ma,
naxan bekae sɔntɔma.»

²⁰ Balami to Amalɛkikae to, a naxa yi masenyi ti:

«Amalɛki si fisamante na nu a ra,
kɔnɔ a raɲɔnyi, a bɔnɔma nε!»

²¹ Balami to Kenikae to, a naxa yi masenyi ti:

«Wo sabatide mabanbanxi,
wo tεε saxi fanye nan fari,

²² kɔnɔ Asuri fama nε wo xun nakanade,
a wo findi geelimanie ra.»

²³ Na tɛmui a naxa a xa masenyi xun dusu:

«Nde nɔma kiside Ala xa ɲaxankatε ma?

²⁴ Kunkuie fama nε kelifε Kitimi,
e nɔma nε Asuri nun Xeberi ra,
kɔnɔ a raɲɔnyi, e fan xun nakanama nε.»

²⁵ Na dangi xanbi, Balami naxa keli, a gbilen a xɔnyi. Balaki fan naxa keli naa.

25

Isirayilakae xa kuye batu

¹ Isirayilakae to nu yonkinxi Sitimi, e naxa so yεnε rabafe Mowaba ginεε ra. ² Na ginεε naxa Isirayila xεmεε xili e xa lan e xa sεrεxεε ma, naxee nu bama e xa kuyee bε.

³ Isirayilakae to Peyori xa Bali kuye batu fɔlɔ, Alatala naxa xɔnɔ e ma. ⁴ Alatala naxa a fala Munsa bε, a a xa ɲama yarerati birin gbaku wuri kɔn na a ya i, a e ya rafindi soge ma, alako a xa xɔnε xa gbilen Isirayila fɔxɔ ra. ⁵ Munsa naxa Isirayila kiitisaε yamari, «Wo xa mixi birin faxa, naxan bara Peyori xa Bali kuye batu!»

⁶ A fεfε na fala, Isirayilaka nde naxa fa Madiyanka ginε nde ra a ngaxakerenyie ya i. Munsa nun Isirayila ɲama naxee nu na wafe hɔrɔmɔlingira sode dε ra, naxa na ginε nun na xεmε to. ⁷ Haruna xa mamadi, Eleyasari xa di xεmε Finexasi sεrεxεdubε to na ginε nun na xεmε to, a naxa keli, a tanbε tongo, ⁸ a bira na xεmε fɔxɔ ra kiri banxi kui,

a sa a tan nun na ginε sɔxɔ a xa tanβε ra e furi ma keren na. Na tεmυi Alatala xa xɔnε naxa dan. ⁹ Mixi wulu mɔxɔɲen nun naani nan faxa na gbaloe kui.

¹⁰ Alatala naxa a masen Munsa βε, ¹¹ «Haruna sεrexεdube xa mamadi, Eleyasari xa di xεmε Finexasi, bara n ma xɔnε ba Isirayilakae ma. N ma xanunteya n ma ɲama βε nu na a bɔɲε kui, a fa a niya a xa na raba. N tan mu Isirayila birin sɔntɔ n ma xanunteya xa fe ra. ¹² A fala Finexasi βε, n bara bɔɲεsa saatε xiri a tan nun n tan tagi. ¹³ Na saatε luma n tan nun a bɔnsɔε tagi, e fa findi sεrexεdube ra abadan, barima n ma xanunteya nu na a bɔɲε kui, a man fa a niya Isirayilakae xa yunubi xa xafari.»

¹⁴ Isirayilaka naxan faxa e nun na Madiyan ginε ra, a nu xili Simiri, Salu xa di xεmε. Simeyɔn bɔnsɔε xunyi nde nan nu a ra. ¹⁵ Na ginε Madiyanka tan nu xili Kɔsibi, Suuru xa di ginε. Madiyan xabilε ndee xunyi nan nu a baba ra. ¹⁶ Alatala naxa a masen Munsa βε, ¹⁷ «Wo xa Madiyankae gere alɔ yaxuie! ¹⁸ E findixi wo βε yaxuie nan na Peyori kuye xa fe ra, nun e maaginε Kɔsibi xa fe ra. Kɔsibi findixi e xa yarerati nde xa di ginε nan na, ¹⁹ naxan faxa Peyori kuye xa fe kui.»

26

Isirayilakae kontife a firin nde

¹ Na gbaloe to dangi, Alatala naxa a fala Munsa nun Haruna sεrexεdube xa di xεmε Eleyasari βε, ² «Wo xa Isirayila ɲama birin xili sεβε, keli a ɲε mɔxɔɲen ma han na xanbi, a denbaya ki ma, naxan birin nɔma sɔɔɲɲa rabade.» ³ Munsa nun Eleyasari sεrexεdube naxa a fala Isirayilakae βε Mowaba bɔxi ma Yurudεn xure sεeti ma Yeriko ya i, ⁴ «Isirayilaka birin xa konti, keli mixi ma naxan bara ɲε mɔxɔɲen sɔtɔ han na xanbi, alɔ Alatala a yamari Munsa nun Isirayilakae βε ki naxε.» Isirayila bɔnsɔε naxee mini Misira bɔxi ra, nee nan yi ki.

⁵ A fɔlɔ Isirayila xa di singe Ruben nan ma, a xa die nan yi ki: Xanɔki, Palu, ⁶ Xesiron, Karimi, nun e xabilεe. ⁷ Ruben bɔnsɔε xabilεe nan na ki. Nee xasabi lan mixi wulu tongo naani nun saxan kεmε solofere tongo saxan nan ma.

⁸ Palu xa di xεmε Eliyabi ⁹ nan nu na Nemuweli, Datan, nun Abirami baba ra, naxee keli Munsa nun Haruna xili ma Isirayila kuntigie ya ma. E nun Kora nun a fɔxirabirεe to keli Alatala xili ma, ¹⁰ bɔxi rabi nε, a fa e birin gerun. Na lɔxɔε Alatala mixi kεmε firin mixi tongo suuli gan nε tε ra, e xa findi misaali ra ɲama βε. ¹¹ Kɔnɔ Kora xa die tan mu faxa na fe kui.

¹² Simeyɔn xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Nemuweli, Yamin, Yakimi, ¹³ Sera, Sawulu, a nun e xabilεe. ¹⁴ Simeyɔn bɔnsɔε xabilεe nan na ki. Nee xasabi lan mixi wulu mɔxɔɲen nun firin, mixi kεmε firin nan ma.

¹⁵ Gadi xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Sefon, Xagi, Suni, ¹⁶ Oseni, Eri, ¹⁷ Arodi, Areli, nun e xabilεe. ¹⁸ Gadi bɔnsɔε xabilεe nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo naani, mixi kεmε suuli nan ma.

¹⁹ Yuda xa die nan yi ki: Eru nun Onan. Kɔnɔ e tan faxa Kanaan bɔxi nan ma. ²⁰ Yuda xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Selaha, Peresi, Sera, nun e xabilεe. ²¹ Peresi xa die nan yi ki: Xesiron, Xamuli, nun e xabilεe. ²² Yuda bɔnsɔε xabilεe nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo solofere nun senni, mixi kεmε suuli nan ma.

²³ Isakari xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Tola, Puwa, ²⁴ Yasubu, Simiron, nun e xabilεe. ²⁵ Isakari bɔnsɔεe nan na ki e xabilε ki ma. E xasabi lan mixi wulu tongo senni nun naani, mixi kεmε saxan nan ma.

²⁶ Sabulon xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Seredi, Elon, Yaxaleeli, nun e xabilεe. ²⁷ Sabulon bɔnsɔε xabilεe nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo senni, mixi kεmε suuli nan ma.

²⁸ Yusufu xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Manasi nun Efirami. ²⁹ Manasi xa die nan yi ki: Makiri nun a xabilεe. Makiri nan Galadi nun a xabilεe sɔtɔ. ³⁰ Galadi xa die nan yi ki e xabilε ki ma: Yeseri, Xeleki, ³¹ Asireli, Sikemi, ³² Sεmida, Xeferi, nun e xabilεe. ³³ Xeferi xa di xεmε Selofexadi tan di ginεe nan tun sɔtɔ. Nee xilie nan yi ki: Maxala,

Nowa, Xogala, Milika nun Tirisa. ³⁴ Manasi bɔnsɔɛ xabilɛɛ nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun firin, mixi kɛmɛ solofere nan ma.

³⁵ Efirami xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma: Sutela, Bekeri, Taxani, nun e xabilɛɛ. ³⁶ Sutela xa di nan yi ki: Eran nun a xabilɛɛ. ³⁷ Efirami xa die nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun firin, mixi kɛmɛ suuli nan ma. Yusufu xa mamadie nan na ki e xabilɛ ki ma.

³⁸ Bunyamin xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma: Bela, Asibeli, Axirama, ³⁹ Sufami, Xufami, nun e xabilɛɛ. ⁴⁰ Bela xa die naxa findi Arade, Naaman, nun e xabilɛɛ ra. ⁴¹ Bunyamin xa die nan na ki e xabilɛ ki ma. E xasabi naxa lan mixi wulu tongo naani nun mixi suuli kɛmɛ senni ma.

⁴² Dana xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma. Suxami nun a xabilɛɛ. Dana bɔnsɔɛ nan na ki e xabilɛ ki ma. ⁴³ E xasabi naxa lan mixi wulu tongo senni nun naani, mixi kɛmɛ naani ma.

⁴⁴ Aseri xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma: Yimena, Yisiwi, Beriya, nun e xabilɛɛ. ⁴⁵ Beriya xa die nan yi ki: Xeberi, Malakiyeli, nun e xabilɛɛ. ⁴⁶ Aseri xa di ginɛ nu xili nɛ Sera. ⁴⁷ Aserikae nan na ki e xabilɛ ki ma. E xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun saxan, mixi kɛmɛ naani nan ma.

⁴⁸ Nafatali xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma: Yaxaseeli, Guni, ⁴⁹ Yeseri, Silemi, nun e xabilɛɛ. ⁵⁰ Nafatali bɔnsɔɛɛ nan na ki e xabilɛ ki ma. E xasabi lan mixi wulu tongo naani nun suuli, mixi kɛmɛ naani nan ma.

⁵¹ Isirayilaka kɔnti lanxi mixi wulu kɛmɛ senni nun keren, mixi kɛmɛ solofere tongo saxan nan ma.

⁵² Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ⁵³ «Kanaan bɔxi itaxunma na mixie nan ma e bɔnsɔɛ xasabi ma, a findi e kɛ ra. ⁵⁴ Bɔnsɔɛ birin kɛ sɔtɔma a xa mixie xasabi bɛɛɛ nan na. Bɔnsɔɛ naxee xa mixie gbo, i nee gbe ragbo dangi booree ra, naxee xa mixi xurun. ⁵⁵ N tan nan a ragirima bɔnsɔɛ birin lan a xa kɛ naxan sɔtɔ e bɔnsɔɛ xasabi ma. ⁵⁶ Bɔxi itaxunyi findima Ala xa maragiri nan na, bɔnsɔɛ xungbee nun bɔnsɔɛ xurie tagi.»

⁵⁷ Lewi bɔnsɔɛ nan yi ki naxee kɔnti e xabilɛ ki ma: Gerison, Kehati, Merari, nun e xabilɛɛ. ⁵⁸ Lewi bɔnsɔɛ xabilɛɛ nan yi ki: Libini, Xebiron, Maxali, Musi, nun Kora. Kehati nu bara Amarama sɔtɔ. ⁵⁹ Amarama xa ginɛ nu xili nɛ Yebedi, Lewi xa di ginɛ, naxan bari Misira. A naxa Haruna, Munsa, nun e maagine Mariyama bari Amarama bɛ. ⁶⁰ Haruna nu bara Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari sɔtɔ di ra. ⁶¹ Nadabo nun Abihu faxa nɛ, e to sɛɛɛ gan tɛ ra naxan mu daxa. ⁶² Di xɛmɛ naxan kɔnti Lewi bɔnsɔɛ ya ma, keli a kike keren ma han na xanbi, a xasabi lan mixi wulu mɔxɔɔɛn nun saxan nan ma. E xa kɔnti nu na a xati ma, barima e mu bɔxi sɔtɔ kɛ ra Isirayilakae ya ma.

⁶³ Munsa nun Eleyasari sɛɛɛdubɛ na mixie nan kɔnti Mowaba bɔxi ma Yurudɛn xure sɛɛti ma Yeriko taa ya i, ⁶⁴ kɔnɔ Munsa nun Haruna sɛɛɛdubɛ mixi naxee kɔnti Turusinina gbengberenyi ma, na keren mu nu na Isirayilakae ya ma sɔnɔn. ⁶⁵ Alatala a fala nɛ, a nee birin faxama nɛ gbengberenyi ma. Na kui, e sese mu lu duniɔa, fo Yefune xa di xɛmɛ Kalebi, nun Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe.

27

Ginɛɛ xa kɛ sɛriyɛ

¹ Yusufu xa di xɛmɛ Manasi, na fan xa di xɛmɛ Makiri, na fan xa di xɛmɛ Galadi, na fan xa di xɛmɛ Xeferi, na fan xa di xɛmɛ Selofexadi, di ginɛ suuli nan sɔtɔ, naxee nu xili: Maxala, Nowa, Xogala, Milika nun Tirisa. ² Na di ginɛɛ nan fa e yɛɛ kan dɛntɛgɛ Munsa, Eleyasari sɛɛɛdubɛ, nun Isirayila yareratie bɛ, Isirayila ɔama birin ya xɔri, hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. E naxa a masen, ³ «Muxu baba mu di xɛmɛ sɔtɔ. A bara faxa gbengberenyi ma, kɔnɔ a mu nu na Kora xa mixie ya ma naxee keli Alatala xili ma. A tan faxa a yɛɛ kan xa yunubi rabaxi nan ma. ⁴ Munfe ra muxu baba xili bama a xabilɛ xa mixie ya ma, di xɛmɛ to mu na a bɛ? Kɛ nde so muxu fan yi ra, muxu baba ngaxakerenyie tagi!»

⁵ Munsa naxa e xa fe dɛntɛgɛ Alatala bɛ. ⁶ Alatala naxa a masen a bɛ, ⁷ «Selofexadi xa di ginɛɛ bara nɔndi fala. E baba kɛ so e yi ra alɔ e baba ngaxakerenyie a sɔtɔ ki naxɛ.

⁸ A fala Isirayilakae be, «Xa xeme nde sa faxa di xeme xanbi, wo a ke so a xa di ginεe yi ra. ⁹ Xa di ginε fan mu na a be, wo a ke so a fafaxakerenyie yi ra. ¹⁰ Xa fafaxakeren yo mu na a be, wo a so a baba fafaxakerenyie yi ra. ¹¹ Xa a sa li, a baba fafaxakeren yo mu na, wo a ke so mixi yi ra, e nun naxan makore e boore ra a xabilεe ya ma.» Na xa findi yaamari nun serye ra Isirayilakae be, alɔ n tan Alatala a yamarixi i be ki naxe.»

Yosuwe findife Munsa ɲɔxɔe ra

¹² Alatala naxa a masen Munsa be, «Te yi Abarimi geya fari, alako i xa bɔxi mato n naxan fima Isirayilakae ma. ¹³ I na ge a matode, i taa masarama ne, i gbilen i benbae ma alɔ i taara Haruna, ¹⁴ barima wo bara n ma yaamari matandi. Isirayilakae to keli n xili ma ye xɔli xa fe ra Kadesi, Sini gbengberenyi ma, wo mu seedeɲɔxɔya raba n ma seniyenyi xa fe ra.»

¹⁵ Munsa naxa a fala Alatala be, ¹⁶ «Alatala, daali birin Marigi Ala, mixi keren dɔxɔ ɲama xun ma, ¹⁷ naxan tima e ya ra, e mini tɛmui nun e so tɛmui, naxan e ramini, a e raso, alako i xa ɲama naxa lu alɔ xuruse naxee rabeɲinxi e yeɛe ma, kantama yo mu e be.» ¹⁸ Alatala naxa a masen Munsa be, «I xa Nunu xa di Yosuwe sugandi, Xaxili seniyenxi na naxan ma. I xa i belexe sa a ma. ¹⁹ I xa a ti Eleyasari serexedube nun ɲama birin ya xɔri, i fa yaamarie so a yi ra, ²⁰ i xa mangeya nde xa dangi a ma, alako Isirayila ɲama birin xa a xui suxu. ²¹ A tima ne Eleyasari serexedube ya i n waxɔnfe maxɔrinde gɛme sugandixie ra. N yaabi naxan fima, a tan nun ɲama birin ɲereɛma na nan ma. E minima Eleyasari serexedube xui nan ma, e soma Yosuwe xui nan ma.» ²² Munsa naxa Alatala xa yaamari raba. A naxa Yosuwe tongo, a sa a ti Eleyasari serexedube nun Isirayila ɲama ya i, ²³ a a belexe sa a ma, a yaamarie so a yi ra, alɔ Alatala nu bara a yamari ki naxe.

28

Geesεge nun nunmare serexe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be, ² «A fala Isirayilakae be, e xa n ma serexe ba a ba tɛmui. Donsee nan e ra, naxee ganma, e xiri ɲɔxunme te n na.

³ «A fala e be, «Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa serexe gan daaxi ba Alatala be, yeɛe firin, naxee bara ɲe keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. ⁴ Keren xa ba geesεge, boore xa ba nunmare. ⁵ Wo man xa sansi xɔri dinxi kilo saxan ba serexe ra naxan namulanxi oliwi ture fanyi litiri keren nun a tagi ra. ⁶ Na serexe gan daaxi mɔɔli nu bama n be Turusinina geya ma, a xiri ɲɔxunme nu tema n na. ⁷ Weni serexe litiri keren nun a tagi bama yeɛe seeti ma Alatala be. Na serexe rafalama yire seniyenxi nan kui. ⁸ Wo xa sansi xɔri dinxi serexe nun weni serexe ba nunmare tɛmui yeɛe seeti ma. Na birin findima serexe gan daaxi nan na naxan xiri ɲɔxunme tema n tan Alatala ra.»»

Malabu lɔxɔe serexe

⁹ Malabui lɔxɔe wo xa yeɛe firin ba malabu lɔxɔe serexe ra, naxee bara ɲe keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. Sansi xɔri dinxi serexe naxan namulanxi ture kilo senni ra, nun weni serexe xa ba na yeɛe seeti ma. ¹⁰ Malabui lɔxɔe serexe gan daaxie nan bama geesεge nun nunmare serexe ra, a nun e xa weni serexe.

Kike xi singe serexe

¹¹ Kike xi singe birin, wo xa tuura firin ba serexe gan daaxi ra, a nun yeɛe kontonyi keren, a nun yeɛe solofere, naxee bara ɲe keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. ¹² Sansi xɔri dinxi serexe kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren seeti ma. Sansi xɔri dinxi serexe kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yeɛe kontonyi keren yo yeɛe kontonyi keren seeti ma. ¹³ Sansi xɔri dinxi serexe kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yeɛe keren yo yeɛe keren seeti ma. Serexe gan daaxi nan a ra naxan ganma, a xiri ɲɔxunme te n tan Alatala ra. ¹⁴ Weni litiri saxan serexe xa ba tuura birin be. Weni litiri firin serexe xa ba yeɛe kontonyi birin be. Weni litiri keren serexe xa ba yeɛe birin be. Na serexe mɔɔli bama kike xi

singe birin ɲE kui. ¹⁵ Wo xa sikɔtE keren fan ba Alatala bE yunubi xafari sErexE ra, wo gEeSεgE nun nunmare sErexE bama tEmui naxE, a nun a xa wEni sErexE.

SayamalekE Dangi Sali sErexE

¹⁶ Kike singe xi fu nun naani nde, wo xa SayamalekE Dangi Sali raba Alatala xa binye bun ma. ¹⁷ Na kike xi fu nun suuli nde findima sali lɔxɔE nan na. Wo xa taami lEbinitare don xi solofere bun ma. ¹⁸ Na xi singe wo xa wo malan Ala batude. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔE. ¹⁹ Wo xa yi sErexE gan daaxie ba Alatala bE na lɔxɔE: tuura firin, yExEE kontonyi keren, nun yExEE solofere, naxee bara ɲE keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. ²⁰ Sansi xɔri dinxi sErexE kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren sEeti ma. Sansi xɔri dinxi sErexE kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE kontonyi keren yo yExEE kontonyi keren sEeti ma. ²¹ Sansi xɔri dinxi sErexE kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE yo yExEE sEeti ma. ²² Wo xa sikɔtE keren fan ba Alatala bE yunubi xafari sErexE ra. ²³ Wo xa na sEreXεe sa gEeSεgE daaxie xun ma, naxee bama lɔxɔE birin. ²⁴ Wo xa nee ba xi solofere bun ma. SereXE gan daaxi nan a ra naxan ganma, a xiri ɲɔxunmE te n tan Alatala ra. Nee bama nE lɔxɔ yo lɔxɔ, e nun boore sEreXE gan daaxie, nun wEni sEreXE. ²⁵ A xi solofere nde, wo xa wo malan Ala batude. Wo naxa wali gbEteE raba na lɔxɔE.

XE Xaba Sali sEreXE

²⁶ XE Xaba Sali, wo na fa sansi bogi singee sEreXE ra Alatala xɔn ma, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo suxu na lɔxɔE. ²⁷ Wo xa yi sEreXεe ba: tuura firin, yExEE kontonyi keren, nun yExEE solofere, naxee bara ɲE keren sɔtɔ. Nee nan bama sEreXE gan daaxi ra, e xiri ɲɔxunmE te n tan Alatala ra. ²⁸ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren sEeti ma. Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE kontonyi keren yo yExEE kontonyi keren sEeti ma. ²⁹ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE keren yo yExEE keren sEeti ma. ³⁰ Wo xa sikɔtE keren fan ba Alatala bE yunubi xafari sEreXE ra. ³¹ Wo xa na sEreXεe sa boore sEreXεe xun, wo naxee bama lɔxɔE birin, e nun sansi xɔri nun wEni naxan fan bama sEreXE ra. Lanyuru yo naxa lu na sEreXεe ma.

29

Sara xa Sali sEreXE

¹ «Kike solofere nde xi singe, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔE. Wo sarae fema nE na lɔxɔE. ² Wo xa tuura firin ba sEreXE gan daaxi ra, a nun yExEE kontonyi keren, a nun yExEE solofere, naxee bara ɲE keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. ³ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren sEeti ma. Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE kontonyi keren yo yExEE kontonyi keren sEeti ma. ⁴ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE keren yo yExEE keren sEeti ma. ⁵ Wo xa sikɔtE keren fan ba Alatala bE yunubi xafari sEreXE ra. ⁶ Na sEreXE birin sama sEreXE gan daaxie nan xun, wo naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, a nun wo naxee bama kike yo kike a xi singe, a nun sansi xɔri dinxi nun wEni sEreXE naxan sama e sEeti ma. SereXεe nan e ra naxee ganma, e xiri ɲɔxunmE te n tan Alatala ra.»

Yunubi xafari lɔxɔE sEreXE

⁷ «Na kike solofere nde, xi fu lɔxɔE, wo xa wo malan n batude, wo fan xa sunyi suxu. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔE. ⁸ Na lɔxɔE wo xa tuura nde ba sEreXE gan daaxi ra, a nun yExEE kontonyi keren, a nun yExEE solofere, naxee bara ɲE keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. ⁹ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura sEeti ma. Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE kontonyi keren yo yExEE kontonyi keren sEeti ma. ¹⁰ Sansi xɔri dinxi sEreXE kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yExEE keren yo yExEE keren sEeti ma. ¹¹ Wo xa sikɔtE keren fan ba n tan Alatala bE yunubi xafari sEreXE ra, dangife na yunubi xafari

sɛɛɛɛ, nun na sɛɛɛɛ gan daaxie wo naxee bama ɔɔɔɔ yo ɔɔɔɔ, a nun sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ.»

Bage Ti Sali sɛɛɛɛ

¹² «Kike solofere nde, xi fu nun suuli, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo raba na ɔɔɔɛ. Wo xa sali nde raba n tan Alatala bɛ xi solofere bun ma. ¹³ A xi singe, wo xa tuura fu nun saxan, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. Wo na e gan, a xiri ɲɔxunmɛ te n tan Alatala ra. ¹⁴ Sansi xɔri dинxi sɛɛɛɛ kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa na tuura fu nun saxan sɛɛti ma. Sansi xɔri dинxi sɛɛɛɛ kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yɛɛɛ kontonyi firin sɛɛti ma. ¹⁵ Sansi xɔri dинxi sɛɛɛɛ kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yɛɛɛ fu nun naani sɛɛti ma. ¹⁶ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra, dangife na yunubi xafari sɛɛɛɛ, nun na sɛɛɛɛ gan daaxie wo naxee bama ɔɔɔɔ yo ɔɔɔɔ, a nun sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ.»

¹⁷ «Sali xi firin nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ¹⁸ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ¹⁹ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

²⁰ «Sali xi saxan nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ²¹ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ²² Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

²³ «Sali xi naani nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ²⁴ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ²⁵ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

²⁶ «Sali xi suuli nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ²⁷ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ²⁸ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

²⁹ «Sali xi senni nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ³⁰ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ³¹ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

³² «Sali xi solofere nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma, ³³ a nun e xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma. ³⁴ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

³⁵ «Sali xi solomasaxan nde, wo xa wo malan n tan Ala batude. Wo naxa wali gbɛtɛɛ raba na ɔɔɔɛ. ³⁶ Wo xa tuura fu nun firin, yɛɛɛ kontonyi firin, nun yɛɛɛ fu nun naani ba sɛɛɛɛ gan daaxi ra, naxee bara ɲɛ keren sɔɔɔ, lanyuru mu na naxan ma. E xiri ɲɔxunmɛ tema n tan Alatala ma. ³⁷ Wo man xa sansi xɔri dинxi nun wɛni sɛɛɛɛ ba naxan lanma sɛriyɛ ki ma na tuura, na yɛɛɛ kontonyi, nun na yɛɛɛ xa fe ra. ³⁸ Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛɛɛɛ ra. Wo xa na sɛɛɛɛ sa boore sɛɛɛɛɛ xun, wo naxee bama ɔɔɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛɛɛɛ ra.»

³⁹ «Sɛrɛxɛe nan na ki wo lan wo xa naxee ba n tan Alatala bɛ wo xa sali lɔxɔɛe, bafe wo xa laayidi sɛrɛxɛe, wo xa sɛrɛxɛ ɲanigexie, wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie, wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛe, wo xa wɛni sɛrɛxɛe, nun wo xa xanunteya sɛrɛxɛe.»

30

Laayidi tongoxi sɛriyɛ

¹ Munsa naxa Alatala xa yaamari birin fala Isirayilakae bɛ, a naxee so a yi ra. ² Munsa naxa yi masenyi ti Isirayila bɔnsɔɛ kuntigie bɛ, «Alatala xa yaamarie nan ya: ³ Xa mixi nde sa laayidi tongo Alatala bɛ fe nde ma, xa na mu a a kali Alatala ra fe nde ma, na kanyi lan nɛ a xa a xui rakamali. A naxan birin falaxi a dɛ ra, a xa a birin naba.»

⁴ «Ginɛ dimɛdi na sa laayidi tongo fe nde ma Alatala bɛ, a na a baba xɔnyi tɛmui naxɛ, a fa a kali, ⁵ a baba naxa a kolon a a xa di ginɛ bara laayidi nde tongo, a baba mu sese fala na fe kui, a xa na laayidi rakamali. ⁶ Kɔnɔ xa a baba mu tin na laayidi tongoxi ra a mɛ tɛmui, a mu lan na ginɛ dimɛdi xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra a baba waxɔnfe xa fe ra.»

⁷ «Ginɛ na sa laayidi tongo, xa na mu a a kali wɔyɛnyi mafuraxi ra, ⁸ xa a xa mɔri sa na mɛ, a fa lu a mu sese fala na fe ra, a xa na laayidi rakamali. ⁹ Kɔnɔ xa a xa mɔri mu tin na fe ra a mɛ tɛmui, a mu lan na ginɛ xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra.»

¹⁰ «Kaɲɛ ginɛ na laayidi tongo, xa na mu, ginɛ naxan nun a xa xɛmɛ bara fatan, a xa a xa laayidi rakamali.»

¹¹ «Ginɛ xɛmɛ taa idɔxɔɛ na laayidi tongo, xa na mu a a kali fe nde ma, ¹² xa a xa mɔri fa na fe kolon, kɔnɔ a mu fefe fala na fe kui, a lanma na ginɛ xa a xa laayidi rakamali. ¹³ A xa mɔri na a xa laayidi mɛ tɛmui naxɛ, a nɔma tinde a ra, xa na mu a ra, a nɔma tɔnyi dɔxɔde a ma. Alatala mu a suxuma a ra. ¹⁴ A xa mɔri nɔma tinde, xa na mu a ra tondide a xa laayidi nun a xa kali birin na. ¹⁵ Xa a mu fefe falama na fe kui, a xa ginɛ lanma a xa a xa laayidi rakamali. A xa dundui a niyama nɛ ginɛ xa a xa laayidi rakamali. ¹⁶ Xa a xa mɔri tɔnyi dɔxɔma a xa ginɛ xa laayidi ma tɛmui gbɛtɛ, a tan nan yati a xa ginɛ xa kote xaninma.»

¹⁷ «Alatala xa sɛriyɛ nan na ki a naxan fixi Munsa ma, ginɛ xa fe ra naxan na xɛmɛ taa, xa na mu a ra ginɛ naxan na a baba xɔnyi.»

31

Madiyankae gerefe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ, ² «I xa Isirayilakae gbe ɲɔxɔ Madiyankae ma. I na gɛ na ra, i fa taa masara.» ³ Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Xɛmɛ ndee xa geresosee tongo Madiyan xili ma wo gbe ɲɔxɔde Alatala xili ra. ⁴ Isirayila bɔnsɔɛ birin xa mixi wulu keren keren ba geresoe ra.»

⁵ Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin naxa mixi wulu keren keren ba geresoe ra. ⁶ Munsa naxa na sɔɔri wulu fu nun firin xɛɛ gere tide. Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Finexasi naxa e mati, se sɛniyɛnxie nu na a yi ra, a nun sara naxee tɔnxuma fima e boore ma gere xa fe ra. ⁷ E naxa siga gere tide Madiyan xili ma, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ. E naxa na xɛmɛ birin faxesa, ⁸ a nun Madiyan mangɛ suuli: Efi, Rekemi, Suuru, Xuru, nun Reba. E naxa Beyori xa di xɛmɛ Balami fan faxesa santidɛgɛma ra. ⁹ E naxa Madiyan ginɛe nun e xa di birin findi konyie ra. E naxa e xa xurusee, e xa gɔɔrɛɛ, nun e harige birin tongo. ¹⁰ E naxa e xa taaɛ nun e xa daaxae gan. ¹¹ E naxa e xa harige, e xa xurusee, nun e xa ginɛe suxu, ¹² e e xanin Munsa, Eleyasari, nun Isirayila ɲama xɔn ma e yonkinde Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure dɛ i, Yeriko ya tagi.

¹³ Munsa, Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ, nun Isirayila ɲama yareratɛ naxa e ralan yonkinde fari ma. ¹⁴ Munsa naxa xɔnɔ sɔɔri wulu xunyie nun sɔɔri kɛmɛ xunyie ma, a a fala e bɛ, ¹⁵ «Munfe ra wo mu yi ginɛɛ faxesa? ¹⁶ E tan nan bira Balami xa marasi fɔxɔ ra, e Isirayilakae ramini Alatala xa kira xɔn Peyori, Alatala fa gbaloe ragoro a xa ɲama ma. ¹⁷ Awa, yakɔsi, wo xɛmɛ dimɛ birin faxesa, a nun ginɛ naxee bara xɛmɛ fe kolon. ¹⁸ Ginɛ

dimēdie tan, wo xa nee ragata wo yēte bē. ¹⁹ Wo tan naxee bara mixi faxes, xa na mu wo bara din fure ra, wo xa lu yonkinde fari ma xi solofere, a nun mixie wo naxee suxu gere kui. Wo xa wo yēte nun wo xa mixi suxuxie rasēniyēn a xi saxan nde nun a xi solofere nde. ²⁰ Wo xa wo xa dugie fan nasēniyēn a nun see naxan tan birin nafalaxi kiri, si xabe, nun wuri ra.»

²¹ Eleyasari sērexēdubē naxa a fala sōorie bē naxee gere tixi, «Alatala xa sēriyē nan ya a naxan masenxi Munsa bē: ²² Xēema, gbeti, wure gbeeli, wure, yōxui, nun sunbui, ²³ se naxan birin mu ganma tē ra, wo xa a raso tē, a xa sēniyēn. Na dangi xanbi wo man xa a rasēniyēn ye ra. Se naxan mu nōma rasode tē, wo xa na rasēniyēn ye ra. ²⁴ Wo xa wo xa dugie xa a xi solofere nde. Na tēmui wo bara sēniyēn, wo fa nōma sode yonkinde.»

Sōtōse itaxunfe

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa bē, ²⁶ «I tan, Eleyasari sērexēdubē, nun Isirayila kuntigie, wo xa yi mixi suxuxie, nun e xa xurusee kōnti, wo naxee sōtōxi gere kui. ²⁷ I xa e itaxun sōorie nun jama ra. ²⁸ Sōorie gbe ya ma, i xa mixi keren tongo mixi kēme suuli yo mixi kēme suuli tagi, a xa findi n gbe ra. Xurusee fan na ki, kēme suuli yo kēme suuli, i keren nan tongoma e ya ma n bē. A findi ninge ra, a findi sofalee ra, a findi xuruse lanmae ra. ²⁹ I xa nee ba sōorie gbe ya ma, i e fi Eleyasari sērexēdubē ma Alatala xili ra. ³⁰ Isirayila jama gbe ya ma, i xa mixi keren tongo mixi tongo suuli yo mixi tongo suuli ya ma, kēme suuli yo kēme suuli, i keren nan tongoma e ya ma n bē. A findi ninge ra, a findi sofalee ra, a findi xuruse lanmae ra. I xa nee so Lewi bōnsōe yi ra, naxee e jōxō saxi n ma hōrōmōlingira xōn.»

³¹ Munsa nun Eleyasari sērexēdubē naxa a raba, alō Alatala a yamari ki naxē Munsa bē. ³² Naxan sōtō gere kui, a xasabi lan xuruse lanma wulu kēme senni wulu tongo solofere nun suuli nan ma, ³³ ninge wulu tongo solofere nun firin, ³⁴ sofale wulu tongo senni nun keren, ³⁵ ginē naxee mu xēme fe kolon, mixi wulu tongo saxan nun firin. ³⁶ Sēeti naxan fixi sōorie ma naxee gere ti, a xasabi naxa lan xuruse lanma wulu kēme saxan wulu tongo saxan nun solofere kēme suuli ma. ³⁷ Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan xuruse lanma kēme senni tongo solofere nun suuli ma. ³⁸ Ninge naxee fixi sōorie ma, e xasabi naxa lan wulu tongo saxan nun senni ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan ninge tongo solofere nun firin ma. ³⁹ Sofale naxee fixi sōorie ma, e xasabi naxa lan wulu tongo saxan kēme suuli ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan sofale tongo senni nun keren ma. ⁴⁰ Mixi naxee fixi sōorie ma, e xasabi naxa lan wulu fu nun senni ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan mixi tongo saxan nun firin ma. ⁴¹ Munsa naxa Alatala gbe fi Eleyasari sērexēdubē ma, alō Alatala a yamari ki naxē.

⁴² Isirayila jama gbe, Munsa naxan so e yi ra, naxan mu nu na sōorie gbe ya ma, ⁴³ na findixi xuruse lanmae wulu kēme saxan tongo saxan nun solofere kēme suuli nan ma, ⁴⁴ a nun ninge wulu tongo saxan nun senni, ⁴⁵ a nun sofale wulu tongo saxan kēme suuli, ⁴⁶ a nun mixi wulu fu nun senni. ⁴⁷ Na kui, xurusee ba, mixie ba, tongo suuli yo tongo suuli, Munsa naxa keren keren ba a birin na, a e so Lewi bōnsōe yi ra, naxee e jōxō saxi Alatala xa hōrōmōlingira xōn, alō Alatala a yamari a bē ki naxē.

Tantui hadiya

⁴⁸ Sōori kēme xunyie nun sōori wulu xunyie naxa fa Munsa yire, ⁴⁹ e a fala a bē, «Muxu tan i xa konyie, muxu bara sōorie kōnti naxee nu na muxu xa yaamari bun ma. E birin na na. ⁵⁰ Na nan a toxi muxu bara fa hadiyae ra Alatala bē xunsare xa fe ra. Kankan bara fa a sōtōsee ra alō bēlexerasoe, xurundēe, tulirasoe, nun kōnmagore xēema daaxi.»

⁵¹ Munsa nun Eleyasari sērexēdubē naxa na see xēema daaxi rasuxu e yi ra. ⁵² Na xēema birin, sōori xunyie fa naxan na Alatala bē, a xasabi lan fayida xēema kilo kēme tongo solofere nan ma. ⁵³ Sōorie tan nu e gbee ragataxi e yi ra. ⁵⁴ Munsa nun Eleyasari sērexēdubē naxa na see birin nasuxu sōori wulu xunyie nun sōori kēme xunyie yi ra, e a xanin hōrōmōlingira yire, alako na xa findi tōnxuma ra Isirayila xa fe ra Alatala bē.

32

Bɔnsɔɛ saxon dɔxɔfe Yurudɛn xure sogetede

¹ Gɔɔɛ gbege nan nu na Ruben bɔnsɔɛ nun Gadi bɔnsɔɛ yi ra. E to a to Yaasɛri nun Galadi bɔxi fan xurusee bɛ, ² e naxa fa Munsa, Eleyasari, nun Isirayila kuntigie yire, ³ e a fala e bɛ, «Taa naxee xili Ataroti, Dibon, Yaasɛri, Nimira, Xɛsibɔn, Eleyale, Sebami, Nebo, nun Beyon, nee na bɔxi ya ma, ⁴ Alatala naxan saxi Isirayila ɲama sagoe. Na longori fan xuruse kanyie bɛ alɔ muxu tan. ⁵ Xa wo bara tin a ra, be xa findi muxu tan gbe ra, hali muxu mu dangi Yurudɛn naakiri ma.»

⁶ Munsa naxa Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ yaabi, «Wo ngaxakerenyie sigama nɛ gere sode, wo tan xa lu be? ⁷ Munfe ra wo wama limaniya bafe wo ngaxakerenyie yi ra, alako e naxa dangi Yurudɛn naakiri ma bɔxi ma Alatala naxan fixi e ma? ⁸ Wo babae fan bara na wali mɔɔli raba n to e xɛɛ Kanaan bɔxi rabɛnde kelifɛ Kadesi Barineya. ⁹ E to gɛ Esekoli gulunba rabɛnde, e naxa gbilen, e fa limaniya ba Isirayilakae yi ra sofe ra bɔxi ma, Alatala naxan fixi e ma. ¹⁰ Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae ma na lɔxɔɛ, a fa a kali, ¹¹ «Yi mixi naxan birin kelixi Misira, naxan xa simaya bara dangi ɲɛ mɔxɔɲɛn na, e mu soma bɔxi ma n nan n kali Iburahima, Isiyaga nun Yaxuba bɛ dɛnnaxan fife ra e ma, barima e mu bira n fɔxɔ ra e ɲanige birin na. ¹² Fo Yefune xa di xɛmɛ Kalebi Kenisika, nun Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, nee nan peti bira n xui fɔxɔ ra e ɲanige birin na.» ¹³ Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae ma ki fanyɛ, a fa e rabɛɲin gbengberenyi ma ɲɛ tongo naani bun ma, han na mixi birin faxa, naxee wali ki mu nu rafan a ma. ¹⁴ Wo tan yunubitɔɛ bɔnsɔɛɛ, wo na birafe wo benbae fɔxɔ ra Alatala raxɔnɔfe ra Isirayila xili ma. ¹⁵ Xa wo keli Ala xa kira xɔn, a man Isirayila rabɛɲinma nɛ gbengberenyi ma, e halaki wo xa fe ra.»

¹⁶ E naxa siga Munsa yire, e a fala a bɛ, «Muxu wama gɔɔɛ tife be muxu xa xurusee bɛ, a nun muxu wama yiree yailanfe be muxu xa ginɛɛ nun muxu xa die luma dɛnnaxɛ. ¹⁷ Kɔnɔ muxu bara tin sɔɔɔɲa rabade muxu ngaxakerenyi Isirayilakae bɛ han e xa so e sode. Muxu xa die tan luma be muxu xanbi ra nɛ taa kantaxie kui, alako bekae naxa e tɔɔɔ. ¹⁸ Muxu mu gbilenma muxu xɔnyi be, fo Isirayilaka birin a gbe bɔxi masɔɔ. ¹⁹ Kɛ gbɛtɛ mu luma muxu tan bɛ sɔnɔn Yurudɛn naakiri ma. Muxu gbe na bebiri Yurudɛn sogetede nɛ.»

²⁰ Munsa naxa a fala e bɛ, «Xa wo sa a raba alɔ wo a falaxi ki naxɛ, xa wo wo maxiri sigafe ra gere tide Alatala xili ra, ²¹ xa wo mu gbilen be Yurudɛn naakiri ma, han Alatala gɛ a yaxuie birin keride a ya ra, ²² na tɛmui be bara findi wo xa bɔxi ra Alatala xili ra. Mɛnni na lu Alatala xa yaamari bun ma, wo nɔma gbilende be. Na kui wo bara wo xa laayidi rakamali Isirayila nun Alatala bɛ.»

²³ «Kɔnɔ xa wo mu sa na sɛriyɛ rabatu, na bara findi yunubi ra wo bɛ, wo na sare fima nɛ. ²⁴ Yakɔsi, wo xa taaɛ ti wo xa ginɛɛ nun wo xa die bɛ. Wo xa gɔɔɛɛ yailan wo xa xurusee fan bɛ. Kɔnɔ wo naxa nɛɛmu wo xa laayidi tongoxi ma de, wo xa na rakamali.» ²⁵ Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ naxa Munsa yaabi, «Muxu fama nɛ i xa yaamari birin suxude. ²⁶ Muxu xa die, muxu xa ginɛɛ, nun muxu xa xurusee birin luma be Galadi bɔxi ma, ²⁷ kɔnɔ muxu geresosee tongoma nɛ, muxu fa gere so Alatala bɛ alɔ i a yitaxi ki naxɛ, muxu marigi.»

²⁸ Munsa naxa Eleyasari sɛɛxɛdube, Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, a nun Isirayila kuntigie yamari, ²⁹ «Xa Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ sa dangi Yurudɛn naakiri ma, e siga gere sode Alatala bɛ, han wo naxa na bɔxi birin masɔɔ tɛmui naxɛ, wo xa Galadi bɔxi so e yi ra kɛ ra. ³⁰ Kɔnɔ xa e mu na raba, e fan xa sabati wo tagi Kanaan bɔxi ma!» ³¹ Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ naxa e yaabi, «Alatala naxan birin masenxi a xa konyi die xa fe ra, muxu a birin nabama nɛ. ³² Muxu dangima nɛ Yurudɛn naakiri ma muxu xa geresosee ra sigafe ra Kanaan bɔxi ma Alatala ya tode ra, kɔnɔ muxu kɛ tan findima bɔxi nan na Yurudɛn bebiri sɛɛti ma.»

³³ Munsa naxa Amorikae xa mangɛ Sixɔn nun Basan mangɛ Ogo xa bɔxi nun na rabilinyi fi Gadi bɔnsɔɛ, Ruben bɔnsɔɛ, nun Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren ma.

³⁴ Gadi xa die naxa gbilen Dibon ti ra, a nun Ataroti, Aroweri, ³⁵ Atiroti Sofana, Yaasɛri, Yogbeha, ³⁶ Beti Nimira, nun Beti Xarani. E bara findi taa makantaxie ra, gɔɔrɛe gbegbe fan nu na.

³⁷ Ruben bɔnsɔɛ naxa gbilen Xɛsibɔn ti ra, a nun Eleyale, Kiriyaatayimi, ³⁸ Nebo, Baali Meyoni, nun Sibima. E naxa na taa ndee xilie masara.

³⁹ Manasi xa di Makiri xa die to Galadi taa suxu, e Amoriƙae keri naxee nu sabatixi naa, ⁴⁰ Munsa naxa na taa so e yi ra sabatide ra. ⁴¹ Manasi xa Yayiri fan naxa taa ndee suxu, a e xili Yayiri xa taae. ⁴² Noba fan naxa Kenata taa nun a rabilinyi suxu, a yɛtɛ xili sa e xun ma.

33

Isirayila xa biyaasi kelife Misira

¹ Ɔɛrɛ nan ya Isirayilakae naxan naba e xundɛ ki ma Munsa nun Haruna xa yaamari bun ma e to keli Misira bɔxi ma. ² Munsa na birin sɛbɛxi nɛ alɔ Alatala a yamari a bɛ ki naxɛ.

³ E naxa keli Ramesesi taa Misira bɔxi kike singe xi fu nun suuli. Sayamalekɛ Dangi Sali lɔxɔɛ, na kuye iba Isirayilakae naxa mini Misira xɔrɛya kui Misiraka birin ya xɔri.

⁴ A a lixi na tɛmui, Misirakae nu na e xa di singee ragatafe, Alatala naxee faxa e ya ma a xa xɔnɛ kui e xa kuyee xa fe ra.

⁵ Isirayilakae naxa keli Ramesesi, e sa yonkin Sukɔti.

⁶ E to keli mɛnni, e naxa siga Etama gbengberenyi dɛ ra.

⁷ E to keli Etama, e naxa gbilen Pi Haxirɔti mabiri, Baali Sefon ya tagi, e sa yonkin Migidoli ya ra.

⁸ E to keli mɛnni, e naxa baa igiri, e siga gbengberenyi ma.

E naxa xi saxan Ɔɛrɛ raba Etama gbengberenyi ma, e sa yonkin Mara.

⁹ E to keli mɛnni, e naxa siga Elimi, e dulonyi fu nun firin nun tugi tongo solofere li dɛnnaxɛ.

¹⁰ E to keli mɛnni, e naxa siga Xulunyumi Baa sɛɛti ma.

¹¹ E to keli mɛnni, e naxa siga Sini gbengberenyi ma.

¹² E to keli mɛnni, e naxa sa yonkin Dofika.

¹³ E to keli mɛnni, e naxa siga Alusu.

¹⁴ E to keli mɛnni, e naxa siga Refidimi,

kɔnɔ e mu ye to naa.

¹⁵ E to keli mɛnni, e naxa siga Turusinina gbengberenyi ma.

¹⁶ E to keli mɛnni, e naxa siga Kibiroti Hataawa.

¹⁷ E to keli mɛnni, e naxa siga Xaseroti.

¹⁸ E to keli mɛnni, e naxa siga Ritima.

¹⁹ E to keli mɛnni, e naxa siga Rimɔn Peresi.

²⁰ E to keli mɛnni, e naxa siga Libina.

²¹ E to keli mɛnni, e naxa siga Risa.

²² E to keli mɛnni, e naxa siga Kehelata.

²³ E to keli mɛnni, e naxa siga Seferi geya ma.

²⁴ E to keli mɛnni, e naxa siga Xarada.

²⁵ E to keli mɛnni, e naxa siga Makeloti.

²⁶ E to keli mɛnni, e naxa siga Taxati.

²⁷ E to keli mɛnni, e naxa siga Tera.

²⁸ E to keli mɛnni, e naxa siga Mitika.

²⁹ E to keli mɛnni, e naxa siga Xasamona.

³⁰ E to keli mɛnni, e naxa siga Mosera.

³¹ E to keli mɛnni, e naxa siga Beneyaakan.

³² E to keli mɛnni, e naxa siga Horo Gidigada.

³³ E to keli mɛnni, e naxa siga Yotobata.

³⁴ E to keli mɛnni, e naxa siga Abarona.

³⁵ E to keli mɛnni, e naxa siga Esiyon Geberi.

³⁶ E to keli mɛnni, e naxa siga Kadesi Sini gbengberenyi ma.

³⁷ E keli mɛnni nɛ, e naxa siga Horo geya ma,

Edon bɔxi naaninyi fɛ ma.

³⁸ Isirayilakae xa mini Misira ɲɛ tongo naani kike suuli nde xi singe, Alatala naxa Haruna yamari a xa te Horo geya fari, a xa laaxira mɛnni. ³⁹ Haruna nu bara ɲɛ kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun saxan sɔtɔ, a faxa tɛmui Horo geya fari.

⁴⁰ Aradi mangɛ, naxan sabatixi Negewi gbengberenyi Kanaan bɔxi ma, a naxa a kolon Isirayilakae bara fa.

⁴¹ Isirayilakae to keli Horo geya yire,

e naxa sa yonkin Salamona.

⁴² E to keli mɛnni, e naxa siga Punon.

⁴³ E to keli mɛnni, e naxa siga Oboti.

⁴⁴ E to keli mɛnni, e naxa siga Iye Abarimi,

Mowaba bɔxi naaninyi ra.

⁴⁵ E to keli mɛnni, e naxa siga Dibon Gadi.

⁴⁶ E to keli mɛnni, e naxa siga Alamɔn Dibilatayima.

⁴⁷ E to keli mɛnni, e naxa siga Abarimi geyae yire,

Nebo geya yatagi.

⁴⁸ E to keli mɛnni, e naxa siga Mowaba fiili ma,

Yurudɛn xure dɛ ra, Yeriko taa yatagi.

⁴⁹ E naxa yonkin Yurudɛn xure dɛ ra,

Beti Yesimoti nun Abeli Sitimi longori Mowaba fiili ma.

Kanaan bɔxi itaxunfe

⁵⁰ Alatala naxa a masen Munsa bɛ Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure dɛ ra, Yeriko taa yatagi, ⁵¹ «A fala Isirayilakae bɛ, «Wo na Yurudɛn xure giri tɛmui naxɛ sofe ra Kanaan bɔxi ma, ⁵² wo mɛnnikae birin faxa. Wo xa e xa kuye birin kana, naxee masolixi gɛmɛ ra, naxee yailanxi wure raxunuxi ra. Wo xa e xa batudee fan kana. ⁵³ Wo xa na bɔxi suxu, wo fa sabati naa. N bara na bɔxi fi wo ma. ⁵⁴ Na bɔxi itaxunma wo ma Alatala xa maragiri kɛɲa nan ma a xabile ki ma. Naxee bɔnsɔɛ xa mixie na wuya, e xa bɔxi belebele sɔtɔ. Naxee bɔnsɔɛ xa mixie mu wuya, e xa bɔxi xa xurun. Alatala a ragirima kankan naxan sɔtɔma a bɔnsɔɛ ki ma. ⁵⁵ Kɔnɔ xa wo mu mɛnnikae faxa, e fama maniyade ɲooɛ nan na naxan mixi ya tɔɔɔma, xa na mu a ra tunbee naxee mixi fari masɔxɔma. E findima nɛ wo yaxuie ra wo xɔnyi. ⁵⁶ Na tɛmui, n e xa yunubi sare dɔxɔma wo tan nan ma.»

34

Isirayila bɔxi naaninyie

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, ² «A masen Isirayilakae bɛ, «Wo na siga Kanaan bɔxi ma, n naxan fixi wo ma kɛ ra, a naaninyie nan yi ki: ³ Yirefanyi mabiri, wo xa bɔxi naaninyi sa fɔlɔma Sini gbengberenyi nan ma, Edon bɔxi mabiri. Na naaninyi sa fɔlɔma Fɔxɔɛ Baa nan ma sogetede mabiri, ⁴ a sa a kɔnkɔɔɔn Tali Tede yirefanyi mabiri, a a xun sa Sini, a dangi Kadesi Barineya yirefanyi mabiri, a siga Xasari Adari mabiri, a sa Asimon li. ⁵ A sa keli Asimon, a a kɔnkɔɔɔn han Misira dabonyi kui, a fa sa mini Baa Xungbe ma.»

⁶ «A sogeorode naaninyi findima Baa Xungbe nan na.»

⁷ «A kɔɔla naaninyi sa fɔlɔma Baa Xungbe nan ma, han a fa dɔxɔ Horo geya ra. ⁸ Kelifɛ ra Horo geya ma, wo xa naaninyi sigama na ki nɛ han Xamata sode dɛ ra, a sa dɔxɔ Sedade ra. ⁹ A na keli mɛnni, a sigama Sifiron mabiri nɛ han a sa mini Xasari Enan ma. Wo xa bɔxi naaninyi nan na ki kɔɔla mabiri.»

¹⁰ «A sogetede, wo xa naaninyi sa kelima Xasari Enan nan ma, a siga han Seefami. ¹¹ A keli mEnni, a siga Ribila, Ayin sogetede biri, a man siga, a sa din tentenyie ra Kinereti baa sogetede biri ra, ¹² a sa mini YurudEn xure ma, a fa sa a ραϋον FɔxɔE Baa ma. Wo xa bɔxi naaninyie nan na ki.»

¹³ Munsa naxa na yaamari radangi Isirayilakae ma, a falafe ra, «Bɔxi nan yi ki, naxan itaxunma Isirayila bɔnsɔE solomanaani nun a tagi ma, alɔ Alatala a ragirixi kankan ma ki naxE. ¹⁴ Ruben bɔnsɔE, Gadi bɔnsɔE, nun Manasi bɔnsɔE sEeti bara e gbe kE sɔtɔ e denbaya ki ma, ¹⁵ YurudEn naakiri ma, Yeriko ya tagi sogetede biri ra.»

¹⁶ Alatala naxa a masen Munsa bE, ¹⁷ «Eleyasari sEExEdube nun Nunu xa di xEmE Yosuwe nan yi bɔxi itaxunma. ¹⁸ Wo xa yarerati keren keren sugandi bɔnsɔE birin kui, naxee lanma yi bɔxi itaxunyi.

¹⁹ E xilie nan yi ki:

Yuda bɔnsɔE, Yefune xa di xEmE Kalebi.

²⁰ Simeyɔn bɔnsɔE, Amixudi xa di xEmE Semuweli.

²¹ Bunyamin bɔnsɔE, Kisilon xa di xEmE Elidada

²² Dana bɔnsɔE, Yogoli xa di xEmE Buuki.

²³ Yusufu xa di Manasi bɔnsɔE, Efodo xa di xEmE XaniyEli.

²⁴ Efirami bɔnsɔE, Sifitan xa di xEmE Kemuweli.

²⁵ Sabulon bɔnsɔE, Paranaki xa di xEmE Elisafan.

²⁶ Isakari bɔnsɔE, Asana xa di xEmE PalatiyEli.

²⁷ Aseri bɔnsɔE, Selomi xa di xEmE Axihudi.

²⁸ Nafatali bɔnsɔE, Amixudi xa di xEmE Pedaheli.»

²⁹ Alatala nee nan sugandi Kanaan bɔxi itaxunfe ra Isirayilakae ma.

35

Lewi bɔnsɔE xa taae

¹ Alatala naxa a masen Munsa bE, Mowaba fiili ma, YurudEn xure fE ma, Yeriko ya tagi, ² «A fala Isirayilakae bE, e xa taa ndee nun e rabilinyie sugandi e xa bɔxi kui, e naxee fima Lewi bɔnsɔE ma, e sabatima dEnnaxE. ³ Lewi bɔnsɔE sabatima na taae nan kui, e xa xurusee luma na rabilinyie. ⁴ Na taa rabilinyie xa gboya sigama nE han nɔngɔn wulu keren na taa sEeti naani birin ma, ⁵ kelife taa tEte ma sigafe nɔngɔn wulu firin a sogetede biri, a soggorode biri, a kɔɔla ma, nun a yirefanyi ma.»

⁶ «Na taa tongo naani nun solomasaxan ya ma, wo xa taa senni sugandi naxee findima makantadee ra mixie bE naxee bara faxE ti e mu a ρανιγεχι. ⁷ Wo xa na taa tongo naani nun solomasaxan nun e rabilinyie fi Lewi bɔnsɔE ma. ⁸ BɔnsɔE naxee xa taae wuya, e xa taa gbegebe fi. BɔnsɔE naxee xa taae mu wuya, e xa taa dondoronti fi Lewi bɔnsɔE ma.»

⁹ Alatala naxa a masen Munsa bE, ¹⁰ «A fala Isirayilakae bE, e na YurudEn xure igiri sofe ra Kanaan bɔxi ma, ¹¹ e xa taae sugandi, naxee findima makantadee ra mixie bE naxee bara faxE ti e mu a ρανιγεχι. ¹² Na taae nan findima makantadee ra na mixie bE, han kiitisae e makiitima tEmui naxE. Na kui e xa ratanga mixie ma naxee wama e gbEρɔxɔfe, naxee wama e faxafe keren na. ¹³ Wo xa taa senni sugandi na wali xa fe ra, ¹⁴ saxan YurudEn naakiri ma, saxan Kanaan bɔxi ma. Na taae nan findima wo makantadee ra. ¹⁵ Mixi yo mixi, a findi Isirayilaka ra, a findi xɔɲE ra, a findi dangi mixi ra, xa naxan yo sa mixi nde faxa a mu a ρανιγεχι, na kanyi nɔma a nii ratangade na taa sennie nde kui.»

¹⁶ «Kɔnɔ xa mixi sa mixi bɔnbɔ wure ra han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nE, a fan xa faxa. ¹⁷ Xa mixi sa mixi bɔnbɔ gEmE nan na han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nE, a fan xa faxa. ¹⁸ Xa mixi sa mixi bɔnbɔ wuri nan na han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nE, a fan xa faxa. ¹⁹ GbEρɔxɔE xa na faxEti faxa a a suxuxi tEmui naxE. ²⁰ Xa mixi nde sa a boore radin yE maraρaaxui ma, xa na mu, a ρανιγε a xa a gɔnɔ se nde ra, a faxa, faxEti nan a ra. ²¹ Xa mixi nde sa a boore din a bElexE ra yaxuya ra, a faxa, faxEti nan a ra. A lan nE, a fan xa faxa. GbEρɔxɔE xa na faxEti faxa a a suxuxi tEmui naxE.»

²² «Kɔnɔ xa mixi nde sa a boore radin yE ρανιγεtareϲa kui, xɔnE mu na, xa na mu a se nde woli a ma ρανιγεtareϲa kui, ²³ xa na mu a a gɔnɔ gEmE ra ρανιγεtareϲa kui, a fa

faxa, kɔnɔ xɔnɛ nun yaxuya mu na a kui, ²⁴ɲama xa a makiiti yi sɛriyɛ ra gbɛɲɔxɔɛ xa fe ra. ²⁵ɲama xa a ba gbɛɲɔxɔɛ yi ra, a a raso makantade kui. A xa lu mɛnni han sɛrɛxɛdubɛ kuntigi laaxirama tɛmui naxɛ, Alatala naxan sugandixi. ²⁶Kɔnɔ xa na kanyi sa mini makantade fari ma, a nu bara so dɛnnaxɛ, ²⁷gbɛɲɔxɔɛ fa a to, a faxa, gbɛɲɔxɔɛ mu findima faxɛti ra. ²⁸Mixi naxan nii bama ɲanigetareɲa kui, a xa lu makantade han sɛrɛxɛdubɛ kuntigi laaxirama tɛmui naxɛ. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi na laaxira tɛmui naxɛ, mixi naxan nii baxi ɲanigetareɲa kui, a nɔma gbilende a xɔnyi maratange kui.»

²⁹«Sɛriyɛ nan ya wo bɔnsɔɛ bɛ yire birin, tɛmui birin. ³⁰Faxɛti mu lan a xa faxa seede keren xui ma, fo seede wuyaxi. ³¹Faxɛti mu lan a xun xa sara, a xa faxa. ³²Mixi naxan faxɛ ti ɲanigetareɲa kui, a mu lan a xun xa sara alako a xa gbilen a xɔnyi beenun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi laaxirama tɛmui naxɛ. ³³Wo mu lan wo xa bɔxi findi bɔxi sɛniyɛntare ra. Wuli raminife na nan nabama. Faxɛti wuli gbansan nan findima bɔxi xunsare ra. ³⁴Wo naxa wo xɔnyi findi yire sɛniyɛntare ra. N tan Alatala sabatixi wo tan Isirayilakae ya ma.»

36

Ginɛ kɛ kanyi futife sɛriyɛ

¹Denbaya xunyi naxee nu na Galadi xabilɛ ya ma, Makiri xa die, Manasi xa mamadie, Yusufu xabilɛɛ, nee naxa siga Munsa nun Isirayila denbaya xunye yire. ²E naxa a fala Munsa bɛ, «Alatala bara a yamari i tan n marigi, i xa yi bɔxi itaxun Isirayila die ma Alatala xa maragiri kɛɲa ma, a xa findi e kɛ ra. Alatala man bara i yamari i xa muxu taara Selofexadi xa harige so a xa di ginɛɛ yi ra. ³Kɔnɔ xa na di ginɛɛ sa dɔxɔ bɔnsɔɛ gbɛtɛ xɛmɛɛ xɔn, e kɛ bama nɛ muxu bɔnsɔɛ kɛ ra, a sa e xa xɛmɛɛ bɔnsɔɛɛ kɛ xun ma. Na kui nde bama nɛ muxu kɛ ra, naxan fixi muxu bɔnsɔɛ ma maragiri kui. ⁴Xɔrɛya ɲɛ na a li, e kɛ bama nɛ muxu benbae kɛ ra, a sa e xa xɛmɛɛ benbae kɛ xun ma.»

⁵Munsa naxa Alatala xa yaamari radangi Isirayilakae ma, a falafe ra, ⁶«Yusufu bɔnsɔɛ, wo nɔndi. Alatala xa yaamari nan ya Selofexadi xa di ginɛɛ bɛ. E xa dɔxɔ xɛmɛɛ xɔn naxan na xabilɛ nde kui e baba bɔnsɔɛ ya ma. ⁷Sese mu bama Isirayila bɔnsɔɛ nde kɛ ra, a findi bɔnsɔɛ gbɛtɛ kɛ ra. Birin a benba kɛ nan xun makantama. ⁸Di ginɛ kɛ kanyi xa dɔxɔ xɛmɛɛ xɔn naxan na xabilɛ nde kui a baba bɔnsɔɛ ya ma. ⁹Sese mu bama Isirayila bɔnsɔɛ nde kɛ ra, a findi bɔnsɔɛ gbɛtɛ kɛ ra. Birin a benba kɛ nan xun makantama.»

¹⁰Selofexadi xa di ginɛɛ naxa Alatala xa yaamari suxu alɔ Munsa a fala ki naxɛ. ¹¹E xilie nan ya: Maxala, Tirisa, Xogala, Milika, nun Nowa. E birin naxa dɔxɔ e dɛɛxɔɛ xɔn ma. ¹²E dɔxɔ Manasi xa di xabilɛɛ nan xɔn ma. Na kui e kɛ naxa lu e benba Yusufu bɔnsɔɛ.

¹³Alatala xa sɛriyɛ nun yaamarie nan na ki a naxee fixi Munsa ma, katarabi Isirayila ma, e nu na Mowaba fiili ma tɛmui naxɛ, Yurudɛn xure fɛ ma, Yeriko ya tagi.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala a xa masenyi singee fixi won ma Annabi Munsa nan saabui ra. Na masenyi dɔxɔ suulie findixi kitaabui keren nan na, naxan xili falama Tawureta Munsa. A dɔxɔ singe Ala xa ɲama fɔlɔ ki nan masenma. Ala to Annabi Iburahima sugandi, a a xɛɛ Kanaan bɔxi ma, a xa die naxa findi bɔnsɔɛ belebele ra mɛnni. Annabi Yaxuba waxati, kaame naxa din bɔxi ra e nu dɛnnaxɛ. Annabi Yaxuba xa die naxa siga Misira bɔxi ma baloe fende. Ala naxa a ragiri, e xa e xunya Yusufu li naa. Annabi Yusufu naxa e mali a fanyira.

Ala naxa na bɔnsɔɛ mali han e findi si belebele ra. ɲɛ wuyaxi to dangi, Misira mangɛ naxa gaaxu fɔlɔ e ya ra. A naxa e findi konyie ra alako e naxa nɔ Misirakae ra. Na konyiya naxa bu han Ala Annabi Munsa xɛɛ tɛmui naxɛ. Ala naxa a mali xɔrɛya fide a xa mixie ma. E naxa mini Misira bɔxi ma Ala sɛnbɛ saabui ra, naxan baa bɔtini maba alako e xa a igiri e sanyi ra.

Na kaabanako belebele xanbi, Ala naxa e xun ti Kanaan bɔxi ra, a dɛnnaxɛ fi e ma. Kira ra, Ala naxa mini e ma Turusinina geya fari. A naxa a xa yaamari fu fi Annabi Munsa ma, e sɛbɛxi gɛmɛ walaxɛ ma. Ala man naxa sɛriyɛ gbɛtɛ fala Annabi Munsa bɛ alako ɲama xa lu e Marigi sagoe. Kɔnɔ ɲama naxa Alatala matandi sanya wuyaxi gbengberenyi ma. Na taruxui birin sɛbɛxi Tawureta Munsa nan kui.

Beenun e xa Kanaan bɔxi sɔtɔ, Annabi Munsa naxa e malan yire keren. Mɛnni a naxa yi taruxui birin madɔxɔ e bɛ. A man naxa gbilen Ala xa sɛriyɛ birin ma alako e naxa nɛɛmu a ma Kanaan. A to gɛ na birin tagi raba e bɛ, e naxa laayidi tongo birafe ra Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Na masenyi dɔxɔ suuli nde birin xili falama, «Annabi Munsa xa masenyi dɔnxɔɛ.» Na dangi xanbi, Annabi Munsa naxa laaxiraya geya fari.

Yi kitaabui lɔnni fima won ma alako won xa Ala xa sɛriyɛ kolon. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ

Annabi Munsa xa masenyi singe

Kelifɛ Xorebe geya

¹ Wɔyɛnyie nan yi ki, Annabi Munsa naxan masen Isirayilakae birin bɛ. Na tɛmui a nu na Yurudɛn sogetede biri ra, gbengberenyi ma naxan na Araba, Sufi ya tagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longori. ² Keli Xorebe geya han Kadesi Barineya kira ra minife ra Seyiri geyae biri, xi fu nun keren ɲɛrɛ na a ra. ³ E xa keli ɲɛ tongo naani nde ma Misira, a kike fu nun keren nde, xi singe, Annabi Munsa naxa Alatala xa yaamari masen Isirayilakae bɛ. ⁴ Na tɛmui Annabi Munsa nu bara xutu sɔtɔ Sixɔn ma, Amori mangɛ, naxan nu sabatixi Xɛsibɔn, a nun Ogo, Basan mangɛ, naxan nu sabatixi Asataroti nun Edereyi. ⁵ Yurudɛn sogetede biri Mowaba bɔxi ma, Annabi Munsa naxa Ala xa sɛriyɛ tagi raba e bɛ. Na wɔyɛnyie nan yi ki.

⁶ «Won nu na Xorebe geya yire tɛmui naxɛ, won Marigi Alatala yi nan masen won bɛ, <Wo bara bu yi geya bun ma. ⁷ Wo ti kira xɔn ma fa. Wo xa siga geya ma Amorikae na dɛnnaxɛ, nun na longori birin, Araba bɔxi ma, geya biri, Sefela nun Negewi biri, baa dɛ ra, han Kanaan bɔxi ma, han Liban sa dɔxɔ Efirati xure belebele ra. ⁸ Wo xa na bɔxi mato, n naxan fixi wo ma. Wo siga, wo xa na tongo, barima n tan Alatala yati nan na bɔxi laayidi tongoxi wo benbae bɛ, Iburahima, Isiyaga, a nun Yaxuba, a nun e bɔnsɔɛ birin hali e dangi xanbi.»»

Annabi Munsa xa kiitisae

⁹ «Na tɛmui n yi nan fala wo bɛ, «N tan keren mu nɔma wo xa fe nɔde. ¹⁰ Wo Marigi Alatala bara wo ragbo yɛ. Yakɔsi wo bara gbo yɛ alɔ tunbuie naxee na koore ma. ¹¹ Wo benbae Marigi Alatala xa wo rawuya han. A xa baraka sa wo xa fe alɔ a masen ki naxɛ. ¹² N tan keren nɔma wo xa kalamuie makiitide di? ¹³ Wo kuntigi lɔnnilae sugandi, naxee kolonxi wo bɔnsɔɛe ya ma. N nee nan findima ɲama yareratie ra.» ¹⁴ Wo naxa n yaabi, a n ma maɲɔxunyi, a maɲɔxun fanyi na a ra. ¹⁵ N naxa wo xa yareratie tongo, wo xa kuntigi lɔnnila naxee kolonxi wo bɔnsɔɛe ya ma. N naxa e findi mixi wulu, mixi kɛmɛ, mixi tongo suuli, mixi fu xunyi ra. N naxa e findi yareratie ra wo bɔnsɔɛe ya ma. ¹⁶ Na tɛmui n naxa yaamari so wo makiitimae yi ra. N naxɛ, «Wo xa wo tuli mati wo bariboore ra. Wo xa birin makiiti sɛriyɛ kɛɲa ma, wo ngaxakerenyie tagi nun e tan nun xɔɲɛ tagi. ¹⁷ Wo naxa ti mixi yo xɔn ma kiiti sade. Wo naxa xurunyi nun gboe mato. Wo naxa gaaxu mixi yo ya ra, barima kiitisa na Ala nan na. Xa kiiti sa xɔɔxɔ wo bɛ han, wo fa a ra n xɔn, n tan kiiti sama.» ¹⁸ Na ki n bara fe birin masen wo bɛ, a lan wo xa naxan naba.»

Ala matandife Kadesi

¹⁹ «Na to dangi, won naxa keli Xorebe geya, won mini gbengberenyi magaaxuxi ra wo bara dɛnnaxɛ to. Won naxa bira kira fɔxɔ ra naxan sigama Amori geyae biri ra, alɔ won Marigi Alatala a masen won bɛ ki naxɛ. Won naxa so Kadesi Barineya. ²⁰ N naxa a fala wo bɛ, «Wo bara Amori geyae li, won Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi won ma. ²¹ Wo a mato, wo Marigi Alatala bara yi bɔxi ti won ya i. Wo siga, wo xa na tongo alɔ wo benbae Marigi Alatala a falaxi wo bɛ ki naxɛ. Wo naxa gaaxu, wo xa limaniya.»»

²² «Na tɛmui, wo birin naxa fa n yire, wo fa a fala n bɛ, «Won xa mixie xɛɛ, e xa siga yi bɔxi ma, e xa naa rabɛn. Na xa findi nee fan ma wali ra, alako won xa a kolon won lan won xa won ɲɛɛ kira naxan xɔn a nun won sigama taa naxee.» ²³ Wo xa maɲɔxunyi naxa findi n bɛ fe fanyi ra. Na nan a to n naxa xɛmɛ mixi fu nun firin mayegeti wo ya ma, wo bɔnsɔɛe keren keren ma tagi. ²⁴ E naxa siga geyae biri ra han e naxa gulunba li naxan xili Esekoli. E naxa naa rabɛn. ²⁵ E naxa yi bɔxi bogisee ba, e fa e masen won bɛ. E naxa dɛntɛgɛ sa won bɛ yi ki, «Won Marigi Alatala bɔxi fanyi nan fixi won ma.» ²⁶ Kɔnɔ wo mu tin tede, wo naxa tondi wo Marigi Alatala xa yaamari ra. ²⁷ Wo a maxɔɔxɔ nɛ wo xa kiri banxie kui. Wo naxa a fala, «Xɔnnanteya na xɛɛxi, Alatala won tongoxi Misira bɔxi ma. A wama won sofe Amorikae nan yi ra alako e xa won halaki. ²⁸ Won sigama minden? Limaniya mu na won bɛ, barima won ngaxakerenyie bara a fala won bɛ a mɛnnikae sɛnbɛ gbo. E man gbangbalan won bɛ, nun na taae xa fe maxɔɔxɔ. Tɛtɛ naxan naa rabilinxi, a ite han. Muxu Anaki bɔnsɔɛe yati to nɛ.»»

²⁹ «N naxa a fala wo bɛ, «Wo naxa siikɛ. Wo naxa gaaxu e ya ra! ³⁰ Wo Marigi Alatala naxan ɲɛɛma wo ya ra, a gere soma nɛ wo bɛ alɔ a a rabaxi wo ya xɔri ki naxɛ Misira bɔxi ma han gbengberenyi ma. ³¹ Wo man bara a to, wo Marigi Alatala faxi nɛ wo ra alɔ xɛmɛ a xa di xaninma ki naxɛ, wo ɲɛɛxi kira naxan birin na han wo naxa fa be li. ³² Kɔnɔ na birin kui, wo mu nu laxi wo Marigi Alatala ra. ³³ A tan nan ti wo ya ra, a yire fen wo bɛ wo luma dɛnnaxɛ. Kɔɛ ra a tan nan nu kira iyalanma wo bɛ tɛ ra. Yanyi fan na, a findi nuxui ra, a ti wo ya ra. ³⁴ Alatala naxa wo xurutuxurutu xui mɛ. A xa xɔnɛ kui, a naxa a rakali, ³⁵ «Yi mixi kobi yo mu soma yi bɔxi fanyi ma, n naxan laayidixi wo babae bɛ ³⁶ fo Kalebi, Yefune xa di. A tan a toma nɛ. A bɔxi dɛnnaxɛ ɲɛɛxi, na findima nɛ a gbe nun a bɔnsɔɛe gbe ra, barima a bara bira n tan Alatala xa kira fɔxɔ ra.»»

³⁷ «Wo tan xa fe ra Alatala bara xɔnɔ n fan ma. A naxa a masen, «I tan yɛtɛ yati mu soma yi bɔxi ma. ³⁸ Yosuwe, Nunu xa di, i malima, nan fama sode. Limaniya fi a ma, barima a tan nan tima Isirayilakae ya ra yi bɔxi masɔtɔfe ra, a xa findi e kɛ ra. ³⁹ Wo xa die, wo a falaxi naxee bɛ, e findima geelimanie ra. E tan naxan mu fe kobi nun fe fanyi tagi raba kolonxi, e tan nan fama sode na bɔxi ma. N fama na bɔxi fide e tan nan ma. A findima e tan nan gbe ra. ⁴⁰ Kɔnɔ wo tan man xa wo mafindi gbilenfe ra gbengberenyi biri ra, sigafe Kale baa mabiri.»»

⁴¹ «Wo naxa a yaabi, «Muxu bara findi yunubitɔ̀ɔ̀ ra Alatala ya i, kɔ̀nɔ̀ yakɔ̀si muxu fa wama sigafe gere sode nɛ, alɔ̀ muxu Marigi Alatala muxu yamarixi a ra ki naxɛ.» Kankan naxa geresose tongo, barima wo a maɲɔ̀xun nɛ a yi geya taa masɔ̀tɔ̀fe a findima sɔ̀nɛya ra. ⁴² Na nan a to Alatala naxa a masen n bɛ, «A fala e bɛ, wo naxa siga gere sode de, barima n mu na wo ya ma. Wo naxa siga de, wo yaxuie naxa fa wo bɔ̀nbɔ̀.» ⁴³ N yi marasi fixi nɛ wo ma, kɔ̀nɔ̀ wo mu tin wo tuli matide n na. Wo naxa Alatala xui matandi, wo naxa te yɛtɛ igboɲa kui geya fari. ⁴⁴ Na tɛmɛi Amorika naxee nu sabatixi geya fari e naxa mini wo gere de alɔ̀ kumi dinma mixi ra ki naxɛ. E naxa wo bɔ̀nbɔ̀ keli Seyiri han Horoma. ⁴⁵ Wo to gbilen, wo naxa wa Alatala ya i, kɔ̀nɔ̀ Alatala mu a tuli mati wo wa xui ra. ⁴⁶ Wo man naxa lu Kadesi, wo bu naa alɔ̀ wo singe bui naxan naba.»

2

Isirayilakae taae mabilinfe

¹ «Na xanbi won naxa gbilen gbengberenyi kira suxu ra sigafe Kale Baa mabiri, alɔ̀ Alatala a masen n bɛ ki naxɛ. Won naxa xi wuyaxi raba Seyiri geyae rabilinyi.»

² «Alatala naxa a fala n bɛ, ³ «Wo bara yi geya mabilin a gbe ra. Wo wo mafindi sigafe ra kɔ̀ɔ̀la ma.» ⁴ A naxa a fala n bɛ n xa yi yaamari fi wo ma. Wo fama dangide Seyiri bɔ̀xi sɛɛti ma, wo ngaxakerenyie na dɛnnaxɛ, Esayu bɔ̀nsɔ̀ɔ̀. E fama nɛ gaaxude wo ya ra, kɔ̀nɔ̀ wo wo yɛtɛ masuxu e gerefe ra, ⁵ barima n mu sese soma wo yi ra e xa bɔ̀xi ma, hali sanyi tide. N bara Seyiri geyae fi Esayu ma. ⁶ Wo na wa donse nun ye naxan xɔ̀n fo wo a sara e ma gbeti ra. ⁷ Wo Marigi Alatala bara baraka sa wo wali fɔ̀xi. A bara a ɲɔ̀xɔ̀ sa wo xa fe xɔ̀n ma wo nu yi gbengberenyi igirima tɛmɛi naxɛ. Yi ɲɛ tongo naani bun ma, wo birin nan nu a ra. Sese xa fe mu xɔ̀rɔ̀xɔ̀ wo ma.»

⁸ «Won naxa dangi won ngaxakerenyie ra yire makuye, Esayu bɔ̀nsɔ̀ɔ̀ naxan sabatixi Seyiri bɔ̀xi ma. Won man naxa dangi Araba, Elata, Esiyon Geberi kira ra yire makuye. Na xanbi won naxa won mafindi, won Mowaba gbengberenyi kira suxu.»

⁹ «Alatala naxa a fala n bɛ, «Wo naxa gere giri Mowabakae ma de. Wo naxa gere ti e bɛ de, barima n mu fama sese sode wo yi ra e xɔ̀nyi. N bara Ari bɔ̀xi fi Loti ma.»»

¹⁰ Singe ra, Emikae nan nu na Ari bɔ̀xi ma. Nama gbangbalanyi nan nu e ra. E wuya, e fan kuya alɔ̀ Anaki bɔ̀nsɔ̀ɔ̀e. ¹¹ Mixi ndee naxa e maɲɔ̀xun Refakae ra, naxee maniya Anaki bɔ̀nsɔ̀ɔ̀e ra, kɔ̀nɔ̀ Mowabakae nu e xilima nɛ Emikae. ¹² Naxan findi Seyiri bɔ̀xi ra, Xorikae nan singe nu na naa. Esayu bɔ̀nsɔ̀ɔ̀ naxa e masuxu, e e faxesa. E tan naxa sabati naa. Isirayilakae fan fama na mɔ̀ɔ̀li nan nabade bɔ̀xi ma Alatala na dɛnnaxɛ fi e ma.

¹³ «Alatala naxa a fala n bɛ, «Yakɔ̀si, wo keli, wo xa Serede xure igiri.»» Won naxa na raba. ¹⁴ ɲɛ tongo saxan nun solomasaxan dangi nɛ kabi won keli lɔ̀xɔ̀ɔ̀ Kadesi Barineya han won giri lɔ̀xɔ̀ɔ̀ Serede xure ra. Na waxati kui geresoe naxee nu na, nee birin nu bara faxesa alɔ̀ Alatala a rakali e bɛ ki naxɛ. ¹⁵ Alatala naxa e tuxunsan han e birin naxa halaki.

¹⁶ Na geresoe to bara halaki ɲama tagi, ¹⁷ Alatala naxa a masen n bɛ, ¹⁸ «Wo fa sigafe dangide Mowaba naaninyi nan na sigafe Ari bɔ̀xi ma. ¹⁹ Wo makɔ̀rɛma nɛ Amonikae ra. Wo naxa gere giri e ma de. Wo naxa e fen gere ra, barima n mu fama sese sode wo yi ra e xa bɔ̀xi ma. N naa fixi Loti bɔ̀nsɔ̀ɔ̀ nan ma.»

²⁰ E nu yi bɔ̀xi maɲɔ̀xunxi Refakae nan gbe ra. Kabi tɛmɛi xɔ̀nnakuye Refakae nan nu sabatixi naa. Amonikae nu e xilima nɛ Samisumikae. ²¹ Nama sɛnbɛma nan nu lanxi e ma, e wuya, e man gbangbalan alɔ̀ Anaki bɔ̀nsɔ̀ɔ̀. Kɔ̀nɔ̀ Alatala naxa e halaki Amonikae saabui ra. Naa naxa findi Amonikae gbe ra, e naxa sabati naa. ²² Alatala naxa na mɔ̀ɔ̀li raba Esayu xa die bɛ naxee sabatixi Seyiri bɔ̀xi ma. A to nu Xorikae halakima e saabui ra, naa naxa findi e gbe ra. E sabatixi mɛnni nɛ han yakɔ̀si. ²³ Naxan findi Awikae tan na, naxee nu sabatixi taae kui han Gasa, e naxa halaki Kafatorokae saabui ra. Naa naxa findi Kafatorokae gbe ra, e naxa sabati naa. Kafatorokae naxa keli Kafatoro.

²⁴ Alatala naxa a masen won bɛ, «Wo ti kira xɔ̀n ma, wo xa Arinon xure igiri. Wo a mato, n bara Sixɔ̀n Amorika Xesibɔ̀n mangɛ so wo yi ra nun a xa bɔ̀xi. Yakɔ̀si, wo na

tongo, wo e gere. ²⁵ To n fama nɛ wo xa fe magaaxui lude duniɲa mixi birin ma. E na wo xili mɛ, e fama nɛ sɛrɛnde gbirigbiri.»

Sixɔn mangɛya sɔtɔ ki

²⁶ «N xɛɛra xɛɛ nɛ Sixɔn, Xɛsibɔn mangɛ ma, kelifɛ ra Kedemoti gbengberenyi ma. N naxa yi bɔɲɛsa masenyi ti a bɛ, ²⁷ «Muxu wama i xa bɔxi igirife. Muxu muxu ɲɛrɛma kira nan tun xɔn ma. Muxu mu sigama kɔɔla ma, muxu mu sigama yirefanyi ma. ²⁸ Muxu donse nun ye naxan minma, muxu fama nɛ a birin sare fide i ma gbeti ra. A lu kansan muxu xa dangi i xa bɔxi ma muxu sanyi ra. ²⁹ Esayu bɔnsɔɛe naxee sabatixi Seyiri bɔxi ma, nun Mowabakae naxee sabatixi Ari bɔxi ma, nee naxa muxu sagoe sa dangife ra e xa bɔxi ma. I fan xa muxu sagoe sa muxu xa Yurudɛn xure igiri, muxu xa so bɔxi ma muxu Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi muxu ma.» ³⁰ Kɔnɔ Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn naxa tondi muxu sagoe fide dangife ra a xa bɔxi ma, barima wo Marigi Alatala nu bara a xaxili raxɔrɔxɔ. A naxa a bɔɲɛ balan alako a xa a so wo yi ra alɔ wo a toxi ki naxɛ to.»

³¹ «Alatala naxa a fala n bɛ, «I bara a to, n bara gɛ Sixɔn nun a xa bɔxi sode i yi ra. Naa tongo i gbe.» ³² Sixɔn nun a xa ɲama birin naxa keli fafe ra won gereɗe Yahasi. ³³ Won Marigi Alatala naxa e so won yi ra xunnakeli kui. Won naxa nɔla sɔtɔ e ma, a tan, a xa die a nun a xa ɲama birin. ³⁴ Won naxa na taaɛ birin suxu, won naxa e birin kana. Won man naxa xɛmɛɛ, nun ginɛɛ, a nun dimɛɛ birin faxa. Won mu mixi yo lu a ɲiɲɛ ra, ³⁵ kɔnɔ won mu sese tongo fo xurusee a nun se xɔri naxee nu na na taaɛ kui. ³⁶ Keli Aroweri Arinon xure dɛ ra, a nun taa naxan na geya lanbanyi, sigafe ra han Galadi, taa yo sɛnbɛ mu dangi won na. Won Marigi Alatala naxa a birin so won yi ra. ³⁷ Kɔnɔ wo mu wo makɔrɛ Amonikae xa bɔxi ra, Yaboko xure dɛ birin, taa naxee na geya fari, a nun Alatala tɔnyi dɔxɔ won ma bɔxi naxee gerefe ra.»

3

Basan bɔxi masɔtɔ ki

¹ «Won naxa won mafindi tefe ra Basan kira xɔn ma. Ogo, Basan mangɛ, naxa mini won gereɗe Ederi, a tan nun a xa ɲama birin. ² Alatala naxa a fala n bɛ, «I naxa gaaxu a ya ra, barima n a niyama nɛ i xutu sɔtɔ a tan nun a xa ɲama birin ma nun a xa bɔxi. I xa nɔ a ra alɔ i a rabaxi Amorikae xa mangɛ Sixɔn na ki naxɛ.» ³ Won Marigi Alatala naxa a niya won xa xutu sɔtɔ Basan mangɛ Ogo nun a xa ɲama birin ma. Won naxa e birin faxa, mixi yo mu lu. ⁴ Na tɛmui won nu bara e xa taaɛ birin suxu. Na taa yo mu lu won mu dɛnnaxɛ suxu, taa tongo senni na a ra naxan na Aragobo rabilinyi. Na taa birin nu na Ogo xa mangɛya nan bun ma Basan bɔxi ma. ⁵ Na taaɛ birin nu rabilinxi tɛtɛ itexie nan na, nun naadɛ mabalaxie ra. Taa gbege fan nu na tɛtɛ mu nu naxee rabilinxi. ⁶ Won naxa na longori taa birin kana alɔ won a raba Xɛsibɔn, Sixɔn mangɛ xa bɔxi ra ki naxɛ. Won naxa xɛmɛɛ, nun ginɛɛ, a nun dimɛɛ birin faxa, ⁷ kɔnɔ won naxa e xa xurusee nun e harige tan xanin.»

⁸ «Won a raba na ki nɛ. Na waxati won naxa bɔxie rasuxu, naxee nu na Yurudɛn sogetede biri, Amorikae xa mangɛ firinyie yi ra. Na longori keli Arinon xure han Xerimon geya. ⁹ Sidɔnkae na geya xili falama nɛ Siriyon. Amorikae tan na xili falama Seniri. ¹⁰ Taa naxee birin na lanbanyi ma, won naxa e birin masɔtɔ, a nun Galadi bɔxi rabilinyi birin, sigafe ra Basan ma sa dɔxɔ Salika nun Ederi ra. Na taa birin nu na Ogo xa mangɛya nan bun ma Basan bɔxi ma. ¹¹ Basan mangɛ Ogo nan keren mu faxa Refakae ya ma. A xa wure sade nu na Raaba nɛ, Amonikae xa mangataa. A kuyɛ nu sigaxi nɔngɔn solomanaani, a igboe nɔngɔn naani.»

Galadi nun Basan bɔxi itaxunyi

¹² «Na tɛmui won naxa xutu sɔtɔ na bɔxi ma. Kelifɛ Aroweri sigafe ra Arinon xure ma, a nun Galade geya sɛɛti, nun a taaɛ, n naxa na birin so Ruben nun Gadi bɔnsɔɛ yi ra. ¹³ N naxa Galade sɛɛti dɔnxɔɛ nun Ogo xa mangɛya naxan na Basan bɔxi ma so Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti yi ra. Aragobo rabilinyi nun Basan nu kolonxi Refakae xa bɔxi nan

na. ¹⁴ Manasi xa di Yayiri naxa Aragobo bŌxi findi a gbe ra, han Gesurikae nun Maakakae naaninyi ra. A naxa a xili sa Basan xun ma, naxan xili falama han yakŌsi Yayiri taa. ¹⁵ N naxa Galade so Makiri yi ra. ¹⁶ N naxa Galade sEeti so Ruben bŌnsŌE a nun Gadi bŌnsŌE yi ra, han a sa dŌxŌ Arinon xure ra. Xure nan na naaninyi ra, han a sa dŌxŌ Yaboko xure ra Amonikae naaninyi ra, ¹⁷ a nun Araba bŌxi naxan nun YurudEŋ naaninyi baxi, keli Kinereti Baa ma, a sa dŌxŌ Araba FŌxE Baa ra, naxan na Pisiga lanbanyo ma sogetede.»

¹⁸ «Na tEmui n naxa yi yaamari fi wo ma, «Wo Marigi Alatala bara yi bŌxi fi wo ma alako a xa findi wo gbe ra. Wo tan xEmE kEŋdEe, wo findima nE wo ngaxakerenyi Isirayilakae xa sŌorie ra. ¹⁹ Wo xa ginEe nun wo xa diyŌrEe, nun wo xa xurusee nan gbansan fama lude taae kui n naxee soxi wo yi ra. N na a kolon xurusee gbegebe na wo yi ra. ²⁰ Wo sŌoriŋa rabama nE han wo Marigi Alatala malabui fima wo ngaxakerenyie ma tEmui naxE. Wo Marigi Alatala bŌxi fima e ma YurudEŋ naakiri nan ma. Na tEmui kankan fama gbilende a xa bŌxi ma n naxan soxi a yi ra.»»

²¹ «Na tEmui n naxa yaamari so Yosuwe yi ra. N fa a fala a bE, «I ya bara fee birin to i Marigi Alatala naxee rabaxi yi mangE firinyie ra. Alatala fama nE na rabade mangataa birin i na dangi dEŋnaxE. ²² I naxa gaaxu e ya ra, barima i Marigi Alatala nan fama e gere de wo bE.»»

Annabi Munsu mu soma Kanaan

²³ «Na tEmui n naxa Alatala maxandi, ²⁴ «N Marigi Alatala, i bara i xa fisamanteya nun i sEŋbE masen i xa konyi bE. Ala gbEte yo mu na koore ma a nun bŌxi naxan nŌma i fŌxi a nun i xa kaabanakoe rabade. ²⁵ N bara i mayandi, a lu n xa nŌ YurudEŋ xure igiride, alako n xa na bŌxi fanyo nun a xa geya fanyie to naxan na naakiri ma, a nun Liban.» ²⁶ KŌnŌ wo tan xa fe ra, Alatala naxa xŌnŌ n ma. A mu n danxun. Alatala naxa a fala n bE, «A mu lan i xa yi wŌyEŋyi fala n bE sŌnŌn. ²⁷ Te Pisiga geya xuntagi, i xa sogekorode biri, kŌla biri, yirefanyo biri, a nun sogetede biri mato, kŌnŌ i xa a kolon a fanyo ra i mu YurudEŋ igirima. ²⁸ I xa yaamari so Yosuwe yi ra, i xa limaniya nun sEŋbE fi a ma, barima a tan nan fama tide ŋama ya ra YurudEŋ igirife ra. I bŌxi naxan toma, Yosuwe fama nE na bŌxi sode Isirayila yi ra, a findi e kE bŌxi ra.» ²⁹ Na nan a toxi, won naxa lu gulunba Beti Peyori yatagi.

4

Ala xa sEriyE rabafe

¹ «YakŌsi, Isirayila, wo wo tuli mati. Wo xa bira sEriyE nun yaamari fŌxŌ ra n wo xaranfe naxee ra yi ki, alako wo xa simaya sŌtŌ, wo man xa bŌxi sŌtŌ wo babae Marigi Alatala naxan fixi wo ma. ² Wo naxa sese sa yaamari xun, n naxan falaxi wo bE. Wo man naxa sese ba a ra. Wo xa wo Marigi Alatala xa yaamari rawali alŌ n na falaxi wo bE ki naxE.»

³ «Wo yae bara fee to Alatala naxee rabaxi Peyori. Wo Marigi Alatala bara mixi birin faxa naxee Bali batuxi Peyori. ⁴ KŌnŌ wo tan naxee biraxi wo Marigi Alatala xa fe fŌxŌ ra, wo birin man na simaya kui han to.»

⁵ «Wo a kolon, n bara wo xaran sEriyE nun yaamari ra alŌ n Marigi Alatala a yamarixi n na ki naxE, alako wo xa a raba bŌxi ma dEŋnaxE findima wo gbe ra. ⁶ Wo xa a ti xŌri ma, wo xa a raba, a xa findi lŌnni ra wo bE, a xa xaxili fi wo ma. Si gbEte na yi sEriyE kolon, e fama nE a falade, «Yi si findixi lŌnnila fanyie nan na.» ⁷ Si mundun xa ala makŌrExi a ra alŌ won Marigi Alatala a makŌrEma won na ki naxE won na a maxandi tEmui naxE? ⁸ SEriyE nun yaamari tinxixi na si mundun bE alŌ won ma sEriyE n naxan soxi wo yi ra yi ki? ⁹ Wo xa fee ragata wo xaxili ma lŌxŌE birin wo xa simaya kui, wo naxee toxi. Wo naxa nEEmu nee ma, e naxa ba wo bŌŋE ma. Wo xa e masen wo xa die nun wo xa mamadie bE.»

¹⁰ «Wo wo maŋŌxun lŌxŌE ma wo ti wo Marigi Alatala ya i lŌxŌE naxE, Xorebe geya fari. Na lŌxŌE Alatala naxa a fala n bE, «Nama birin xa malan n yire. N xa n ma sEriyE fala e bE alako e xa gaaxu n ya ra e xa dunŋEigiri kui. E man xa a xaran e xa die fan na.»

¹¹ Wo naxa wo maso geya bunyi ra. Tɛ nu bara din geya ra han koore ma. Dimi, nuxui, nun kunda naxa goro. ¹² Alatala naxa wɔyɛn wo bɛ tɛ tagi. Wo naxa a wɔyɛn xui mɛ, kɔnɔ wo mu sese to. Wo nu a xui nan tun mɛma. ¹³ A naxa a xa saatɛ masen wo bɛ, wo naxan nawalima. A naxa na yaamari fu sɛbɛ gɛmɛ walaxɛ firinyi ma. ¹⁴ Na waxati, Alatala naxa n yaamari n xa wo xaran sɛriyɛ nun yaamari ra, alako wo xa a raba bɔxi ma naxan findima wo gbe ra.»

¹⁵ «Wo naxa wo yɛtɛ ranɛɛmu lɔxɔɛ ma de Alatala wɔyɛn wo bɛ lɔxɔɛ naxɛ, Xorebe geya fari tɛ tagi, wo mu a gundi yati to. ¹⁶ Wo naxa findi yunubitɔɛ ra de kuyee yailanfe ra, naxee misaalixi xɛmɛ, ginɛ, ¹⁷ sube, xɔni, ¹⁸ bubusee nun yɛxɛɛ ra naxee na ye ma. ¹⁹ Wo naxa wo yae rate koore ma de, sogɛ batufe ra, xa na mu a ra kike, xa na mu a ra tunbuie. Se naxee birin na koore ma, wo naxa wo igoro e bɛ, wo naxa e batu. Wo Marigi Alatala nee daaxi si birin nan bɛ, naxee na dunija ma. ²⁰ Kɔnɔ wo tan, Alatala wo ramini nɛ fe xɔrɔxɔɛ kui Misira bɔxi ma alako wo xa findi a xa jama ra, alɔ wo na ki naxɛ to lɔxɔɛ.»

²¹ «Alatala naxa xɔnɔ n ma wo xa fe ra. A naxa a kali a n mu Yurudɛn igirima, n mu fama sode yi bɔxi fanyi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra. ²² N tan, n fama faxade yi bɔxi nan ma. N mu fama Yurudɛn igiride feo. Kɔnɔ wo tan fama nɛ a igiride, na bɔxi fanyi findi wo gbe ra. ²³ Wo xa wo jɛngi sa wo yɛtɛ xɔn ma alako wo naxa nɛɛmu wo Marigi Alatala xa saatɛ ma a naxan tongoxi wo bɛ. Wo naxa kuye yo yailan wo Marigi Alatala naxee ratɔnxi wo ma, ²⁴ barima wo Marigi Alatala luma alɔ tɛ naxan se kanama, a mu wama a firin boore xɔn ma.»

²⁵ «Wo na die nun mamadie sɔtɔ tɛmui naxɛ, wo na bu ki naxɛ bɔxi ma, xa wo kuye yailan se nde misaali ra, xa wo fe jaaxi raba wo Marigi Alatala ya i naxan mu rafan a ma, ²⁶ koore nun bɔxi nan na won seede ra to lɔxɔɛ, wo fama nɛ faxade mafuren bɔxi ma naxan fama findide wo gbe ra Yurudɛn naakiri ma. Wo mu fama simaya sɔtɔde, wo halakima nɛ. ²⁷ Alatala wo rayensenma nɛ jamanɛɛ ma. Wo si fama nɛ xurunde jamaɛ tagi Alatala na wo xanin dɛnnaxɛ. ²⁸ Mɛnni wo fama kuyee nan batude, mixie naxee yailanxi wuri ra, xa na mu a ra gɛmɛ, kuye naxee mu nɔma se tode, e mu fe mɛma, e mu e dɛgema, e mu se xiri mɛma. ²⁹ Mɛnni wo fama nɛ wo Marigi Alatala fende. Wo a toma nɛ xa wo a fen wo bɔjɛ fanyi ra, wo janige birin na. ³⁰ Wo xa tɔɔrɛ kui na fe birin wo lima nɛ. Na tɛmui wo fama gbilende wo Marigi Alatala ma, wo a xui mɛma nɛ, ³¹ barima wo Marigi Alatala, Ala na a ra naxan kinikinima mixi ma, naxan mu wo rabɛjinma, naxan mu wo halakima. A mu fama nɛɛmude saatɛ ma a rakali naxan na wo babae bɛ.»

³² «Wo wo mapɔxun fe forie ma naxee bara dangi dunija ma kabi Ala adama daaxi tɛmui naxɛ. Fe kaabanakoe gbɛtɛ fan bara raba na xanbi ra? Nde bara na fe mɔɔli maniyɛ mɛ sinden? ³³ Nama gbɛtɛ nde na na ba, naxee bara Ala xui mɛ tɛ tagi, a man fa simaya sɔtɔ alɔ naxan bara raba wo tan bɛ? ³⁴ Ala mundun bara jama ba jama gbɛtɛ yi ra jaxankatɛ ra, tɔnxuma ra, kaabanakoe ra, gere belebele ra, fe magaaxuxie ra, alɔ wo Marigi Alatala naxan naba wo bɛ Misira bɔxi ma wo ya xɔri?»

³⁵ «Na bara fiixɛ wo bɛ alako wo xa la a ra a Alatala keren peti nan Ala ra, Ala gbɛtɛ yo mu na fo a keren. ³⁶ A naxa a xui ramini koore ma alako wo xa gaaxu a ya ra. A naxa tɛ belebele masen wo bɛ bɔxi fari, a wɔyɛn wo bɛ a tagi. ³⁷ A naxa wo babae xanu, a naxa e bɔnsɔɛ fan sugandi hali e dangi xanbi. Na nan a toxi a wo ramixi sɛnbɛ ra Misira bɔxi ma. ³⁸ A sie kerɛ wo bɛ naxee sɛnbɛ gbo wo tan bɛ, a e xa bɔxi so wo yi ra kɛ ra alɔ wo a toxi ki naxɛ to. ³⁹ Wo lan nɛ wo xa a kolon to lɔxɔɛ wo bɔjɛ kui, a Alatala keren peti nan na Ala ra koore nun bɔxi ma. Ala gbɛtɛ mu na na fo a keren. ⁴⁰ Wo a xa sɛriyɛ nun a xa yaamari rabatu, n naxan sofe wo yi ra to lɔxɔɛ, alako wo xa hɛɛri sɔtɔ wo tan nun wo bɔnsɔɛ, hali wo dangi xanbi, alako wo man xa simaya xɔnkuye sɔtɔ bɔxi ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma abadan.»

⁴¹ Annabi Munsa naxa taa saxan sugandi YurudEn sogetede biri. ⁴² Nee naxa findi mixi ratanga taae ra faxatie bE naxee faxE tima, kŌnŌ e mu a ŋanigexi. Na faxEti nŌma lude yi taa keren keren na ma kui alako a nii xa ratanga gbepŌxŌE ma. ⁴³ Na taae findi Beteseri nan na gbengberenyi ma geya fari, Rubenkae xŌnyi, Ramoti taa naxan na Galede, Gadikae xŌnyi, a nun Golan, taa naxan na Basan bŌxi ma Manasikae xŌnyi.

Annabi Munsa xa masenyi firin nde

⁴⁴ Ala xa sEriyE nan ya, Annabi Munsa naxan masenxi Isirayilakae bE. ⁴⁵ Masenyi, sEriyE, nun yaamari nan ya, Annabi Munsa naxan fala Isirayilakae bE e nu minima Misira bŌxi ra tEmui naxE. ⁴⁶ Na tEmui, e nu na YurudEn naakiri nan ma, gulunba Beti Peyori ya tagi, Amorikae xa mangE SixŌn xa bŌxi ma. SixŌn nu sabatixi XEsibŌn nE. Annabi Munsa nun Isirayilakae to mini Misira bŌxi ma, e naxa nŌla sŌtŌ SixŌn ma. ⁴⁷ E naxa a xa bŌxi rasuxu a yi ra, a nun Basan mangE Ogo xa bŌxi. Yi Amorikae xa mangE firinyie nu na YurudEn naakiri ma sogetede biri. ⁴⁸ Yi taae nu sigaxi Aroweri han Arinon xure, sigafe ra Xerimon geya ma, naxan xili Siyon. ⁴⁹ Yi taae nan nu Araba bŌxi ma YurudEn naakiri ma, sogetede biri, a sa dŌxŌ Araba baa ra Pisiga geya bun ma.

5

Yaamari fu

¹ Annabi Munsa naxa Isirayila ŋama maxili, a naxa a fala e bE, «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi sEriyE nun yaamari ra, n naxan falafe wo bE to lŌxŌE. Wo lan wo xa a xaran, wo xa fEntEn a raba ki ma. ² Won Marigi Alatala bara saatE tongo won bE Xorebe geya fari. ³ Alatala nun won babae xa mu yi saatE xirixi. A xirixi won tan nan birin tagi, won tan naxee na simaya kui yi waxati. ⁴ Alatala wŌyEn nE won bE ya nun ya tE tagi geya fari. ⁵ Na tEmui n tan nan nu na wo nun Alatala tagi alako n xa Alatala xa masenyi ya xaran wo bE, barima wo nu gaaxuxi tE ya ra. Wo mu te geya fari. A naxa a masen wo bE, ⁶ «N tan nan na wo Marigi Alatala ra. N tan nan wo raminixi Misira, wo nu na konyiya kui dEnnaxE.»

⁷ «Wo naxa Ala gbEte batu fo n keren.»

⁸ «Wo naxa kuye yailan misaali yo ra, se yo ra naxee na koore nun bŌxi ma, naxee na ye bun ma. ⁹ Wo naxa wo igoro e bE de, wo naxa e batu de, barima n tan nan na wo Marigi Alatala ra, n mu wama n firin boore xŌn. Xa mixi nde n matandi, n na kanyi ŋaxankatama nE, a tan nun a bŌnsŌE han a sa dŌxŌ a tolobitee ra, xa na mu a ra a tolontolonyie ra naxee na n naŋaaxu. ¹⁰ KŌnŌ n fe fanyi rabama nE bŌnsŌE wulu bE n nafan naxee ma, naxee n ma sEriyE rabatuma.»

¹¹ «Wo naxa wo Marigi Alatala xili yelefu, barima Alatala mixi ŋaxankatama nE naxan na rabama.»

¹² «Wo lan nE wo xa fEntEn malabui lŌxŌE ma, wo xa a binya alŌ wo Marigi Alatala a yamarixi wo bE ki naxE. ¹³ Xi senni nan na wo bE lŌxŌxunyi kui wali lŌxŌEe ra, wo xa wali birin nabafe ra. ¹⁴ A xi solofere nde findixi wo Marigi Alatala xa malabui lŌxŌE nan na. Wo naxa wali yo raba na lŌxŌE keli wo tan ma, a sa wo xa die li, wo xa konyie, wo xa ningee, wo xa sofalee, wo xa xuruse mŌŌli birin, han a sa wo xa xŌŋEe li naxee na wo xŌnyi, alako wo xa konyie fan xa e malabu alŌ wo tan. ¹⁵ Wo naxa nEEmu konyi nan nu wo ra Misira. N naxa wo ramini na konyiya kui, a keli n sEnbE ma. N a falaxi wo bE na nan ma, wo xa malabui lŌxŌE binya.»

¹⁶ «Wo xa wo baba nun wo nga binya alŌ wo Marigi Alatala a yamarixi wo bE ki naxE, alako wo xa simaya xŌnkuye nun sEwE sŌtŌ bŌxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma.»

¹⁷ «Wo naxa faxE ti.»

¹⁸ «Wo naxa yEnE raba.»

¹⁹ «Wo naxa muŋE ti.»

²⁰ «Wo naxa wule seedeŋŌxŌya raba wo boore xun.»

²¹ «Wo naxa mila wo boore xa ginε ma, a xa banxi, a xa xε, a xa konyi, a xa ninge, a xa sofale, nun se naxan birin findixi a gbe ra.»

²² «Alatala yi fee nan masen wo xa malanyi kui, a xui itexi ra, geya fari, tε tagi, nuxui nun kunda tagi. A mu sese sa a xun ma. A naxa e sεβε gεmε walaxε firin ma, a e so n yi ra.»

²³ «Wo yi xui mε kuye ifɔɔrε kui tεmui naxε, tε tagi, geya fari, wo naxa wo maso n na, wo nun wo xa mangεe nun kuntigie. ²⁴ Wo naxa a fala, «Muxu Marigi Alatala bara a xa nɔrε nun a xa gboe masen muxu bε. Muxu bara a xui mε wɔyεn na tε tagi. Muxu bara a kolon to a Ala nɔma wɔyεnde mixi bε, na kanyi man fa lu a mu faxes. ²⁵ Yakɔsi, muxu fa muxu makɔrεma faxε ra munfe ra? Yi tε muxu faxama nε. Xa muxu man muxu tuli mati won Marigi Alatala xui ra, muxu faxama nε. ²⁶ Mixi mundun luxi alɔ won tan naxan bara Alatala xui mε a wɔyεnma tε tagi, na kanyi man fa lu a mu faxes? ²⁷ I tan Munsu, i maso won Marigi Alatala ra, i xa i tuli mati a xa masenyi ra, alako i xa na madangi muxu bε, muxu muxu tuli matima nε i ra, muxu man fa a xui rabatu.»

²⁸ «Alatala naxa wo xa wɔyεnyi mε, wo naxan falaxi n bε. A naxa a masen n bε, «N bara nɔma fala xui mε. E naxan birin falaxi nɔndi na a ra. ²⁹ Xa n ma fe gaaxui lu e bɔɔrε ma tεmui birin, e man naxa n ma yaamari rabatu, e tan nun e bɔnsɔɛ fama nε hεeri sɔtɔde abadan. ³⁰ Siga i xa sa a fala e bε, e xa so e xa kiri banxie bun ma. ³¹ Kɔnɔ i tan xa lu n fε ma be. N xa n ma sεriyε nun yaamari birin masen i bε, i lan i xa e xaran naxan na, alako e xa nɔ na raprεrεde bɔxi ma n fama dɛnnaxε fide e ma.» ³² Wo Marigi Alatala naxan masenxi wo bε, wo xa wo tuli mati na ra, wo man xa a rabatu. Wo naxa siga kɔɔla ma, wo naxa siga yirefanyi ma. ³³ Wo xa bira yi kira fanyi nan fɔxɔ ra won Marigi Alatala naxan masenxi, alako wo naxa faxes, wo fa simaya xɔnkuye sɔtɔ sεεwε kui bɔxi ma wo fama dɛnnaxε sɔtɔde.»

6

Ala xa marafanyi nun a xa sεriyε

¹ «Sεriyε, yaamari, nun masenyi nan yi ki, wo Marigi Alatala naxan soxi n yi ra alako n xa a xaran wo ra, wo xa nɔ a rabade bɔxi ma a fafe naxan fide wo ma. ² Wo xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra. Wo xa simaya kui, wo tan, wo xa die, a nun wo xa mamadie, wo xa yi sεriyε nun yi yaamari birin naba n naxan soxi wo yi ra, alako wo xa simaya xɔnkuye sɔtɔ. ³ Isirayilakae, wo wo nɔngi sa yi birin xɔn ma, wo man xa fɛntɛn a raba ki ma. Wo fama nε hεeri sɔtɔde, wo fama nε findide nɔma gbegebe ra yi bɔxi ma xijrε nun kumi gbegebe na dɛnnaxε, alɔ wo benbae Marigi Alatala a falaxi wo bε ki naxε. ⁴ Isirayilakae, wo wo tuli mati. Won Marigi Alatala keren peti na a ra. ⁵ Wo lan nε wo xa wo Marigi Alatala xanu wo bɔɔrε fiixɛxi ra, wo nii ra, a nun wo sɛnbε birin na. ⁶ N yi masenyi naxan xaranxi wo bε yi ki, a xa lu wo bɔɔrε ma. ⁷ Wo fama nε a mabanbande wo xa die bε tεmui birin, xa wo na banxi kui, xa wo na biyaasife, kɔɛ nun yanyi ra. ⁸ A xa xiri wo bεlɛxε nun wo tigi ra tɔnxuma ra. ⁹ Wo xa a sεβε wo xa banxi nun wo xa naadε ma.»

¹⁰ «Wo Marigi Alatala na wo xanin tεmui naxε bɔxi ma a na dɛnnaxε sofe wo yi ra, alɔ a rakali wo babae Iburahima, Isiyaga, a nun Yaxuba bε ki naxε, wo fama nε taa belebele tofanyie sɔtɔde wo mu naxee tixi, ¹¹ banxi rafexie harige mɔɔli birin na wo mu naxee fenxi, kɔlɔnyie wo mu naxee gexi, wɛni bilie nun oliwi bilie wo mu naxee sixi. ¹² Wo na wo dεge han wo naxa wasa tεmui naxε, wo naxa nεemu wo Marigi Alatala ma de, naxan wo raminixi konyiya kui Misira bɔxi ma. ¹³ Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra. Wo xa a keren nan batu. Wo xa wo kali a xili nan na. ¹⁴ Wo naxa ala gbɛtɛɛ batu de, mixie naxee batuma wo rabilinyi, ¹⁵ barima wo Marigi Alatala mu wama a firin nde xɔn. Xa na mu a ra a xɔnɔma nε wo ma, a man fa wo faxes.»

¹⁶ «Wo naxa wo Marigi Alatala mato de, alɔ wo naxan naba Masa. ¹⁷ Wo xa wo Marigi Alatala xa sεriyε, a xa masenyi, nun a xa yaamari rabatu tinxinyi kui a naxan soxi wo yi ra. ¹⁸ Wo xa wo nɔrε tinxinyi kira ra. Alatala wama fe naxan birin xɔn ma, wo lan wo xa na nan naba. Na tεmui wo fama nε hεeri sɔtɔde, wo fa bɔxi fanyi sɔtɔ Alatala a kali naxan na wo babae bε. ¹⁹ Wo wo yaxuie kerima nε alɔ Alatala a masenxi ki naxε.»

²⁰ «Wo xa die na wo maxŌrin tēmui naxE, «Munse na yi masenyi, yi sEriyE, nun yi yaamari ra, won Marigi Alatala naxan soxi won yi ra yi ki?» ²¹ Wo fama nE e yaabide, «Firawuna xa konyie nan nu muxu ra Misira bŌxi ma, Alatala fa muxu ramini naa a sEnbE ra. ²² Alatala naxa tŌnxuma nun kaabanako belebele magaaxuxie raba muxu ya xŌri Misirakae ra, Firawuna nun a xa denbaya birin na. ²³ A muxu ramini nE Misira alako a xa muxu xanin bŌxi ma, a a kali dEnnaxE xa fe ra won babae bE sofe ra won yi ra. ²⁴ Na tēmui Alatala naxa muxu yaamari, a muxu xa yi sEriyE birin nawali a rawali ki ma. Xa won gaaxu won Marigi Alatala ya ra, a hEeri nun simaya xŌnkuye fima nE won ma alŌ a na a rabafe ki naxE yakŌsi. ²⁵ Xa won sa won Marigi Alatala xa yaamari birin nabatu alŌ a masenxi won bE ki naxE, na findima nE tinxinyi ra won bE.»»

7

Isirayila nun Kanaankae

¹ «Wo Marigi Alatala na wo xanin bŌxi ma tēmui naxE, a dEnnaxE fima wo ma, a fama nE si solofere keride naxee findi Xitikae, Girigasakae, Amorikae, Kanaankae, Peresikae, Hiwikae nun Yebusukae ra, si solofere naxee sEnbE gbo wo bE, e man wuya wo bE. ² Wo Marigi Alatala na e lu wo sagoe tēmui naxE, wo xutu sŌtŌma nE e ma, wo e halaki. Wo naxa saatE xiri wo tagi, wo man naxa kinikini e ma. ³ Wo nun e tan naxa futi malan de. Wo naxa wo xa di ginEe fi e xa di xEmEe ma, wo naxa ginEe fan fen e ra wo xa di xEmEe bE. ⁴ Xa na mu a ra yi xŌŋEe fama nE wo xa die ratantande, e xa ala gbEteE batu. Alatala xŌnŌma nE wo ma na tēmui, a man fa wo faxa mafurenyi ra. ⁵ Kira nan yi ki wo lan wo xa mini naxan na yi mixie bE. Wo xa e xa sErexEbadee a nun e xa gEmE batuxie birin kana. Wo xa e xa Asera wuri masolixie bolon, wo xa e xa kuye birin gan.»

⁶ «Wo bara findi wo Marigi Alatala xa ŋama ra. Wo Marigi Alatala bara wo tan nan sugandi duniŋa ŋama tagi bEndE fuŋi fari, alako wo xa findi a yEte yati gbe ra. ⁷ Alatala mu wo sugandixi wo xa ŋama xasabi xa fe xa ra, barima wo xurun si birin bE. ⁸ Alatala wo tan nan sugandixi a xa xanunteya xa fe ra. A bara wa saatE rakamalife a naxan tongo wo benbae bE. Na nan a toxi a wo raminixi bŌxi ma a sEnbE ra wo nu na konyiya kui dEnnaxE. A naxa wo ba Firawuna yi ra, Misira mangE. ⁹ Wo xa a kolon wo Marigi Alatala, nan keren peti na Ala ra. Ala findixi Fonisire MangE nan na naxan a xa saatE rakamalima, naxan hEeri gbege fima wo ma. A na rabama wo bŌnsŌEe bE naxee fama wo xanbi ra, naxee a xanuma, e man a xa yaamarie rabatu. ¹⁰ KŌnŌ a gbilenma nE mixie fŌxŌ ra naxee a xŌnma, a a xŌnnantee ralŌema nE keren na. ¹¹ Wo xa fEntEn n ma yaamari nun n ma sEriyE ma n naxan soxi wo yi ra to lŌxŌE.»

¹² «Xa wo wo ŋEŋgi sa yi yaamari xŌn ma, wo naxa fEntEn a ma, wo Marigi Alatala fama a xa saatE rakamalide, a hEeri fima nE wo ma alŌ a rakalixi wo benbae bE ki naxE. ¹³ A wo xanuma nE, a barakE sa wo xa fe, a man wo rawuya. A di gbege barife ragiri wo ma. Wo fa bŌxi daxamui fan sŌtŌde, mEŋgi, wEni nEEnE nun ture. A man fa wo xa ningee nun wo xa xurusee rawuya. A yi birin nabama nE bŌxi ma, a rakali naxan na wo babae bE sofe ra wo yi. ¹⁴ A wo barakama nE dangife si birin na. Dibaritare mu fama lude wo ya ma, xEmE ba, ginE ba, xa na mu a ra xuruse. ¹⁵ Alatala wo ratangama nE fure dŌxŌE mŌoli birin ma, a nun fe ŋaaxi birin ma wo naxee kolonxi Misira bŌxi ma. KŌnŌ a yi fure rasanbama mixie nan ma naxee na wo raŋaaxu. ¹⁶ Wo lan nE wo xa mixi birin faxa, wo Marigi Alatala naxee soma wo yi ra. Wo naxa kinikini e ma, wo man naxa e xa alae batu, alako e naxa wo ratantan.»

¹⁷ «Wo fama a maŋŌxunde wo bŌŋE ma, «Yi sie gbo dangife won tan na. Won tan nŌla sŌtŌma nee ma di?» ¹⁸ KŌnŌ, wo naxa gaaxu e ya ra. Wo xa ratu wo Marigi Alatala naxan nabaxi Firawuna nun Misira bŌxi ra. ¹⁹ Wo bara fe xŌŌxŌEe to naxee dŌxŌxi e ma, tŌnxumae nun kaabanakoe naxee rabaxi. Wo bara wo Marigi Alatala sEnbE to a wo ramini ki naxE Misira bŌxi ma. Na nan a toma wo Marigi Alatala na mŌoli rabama ŋamanE birin na wo gaaxuxi naxee ya ra. ²⁰ Wo Marigi Alatala fama nE wo yaxuie birin

halakide, hali naxee nŌxunma wo ma. ²¹ Wo naxa gaaxu e ya ra, barima wo nun wo Marigi Alatala na a ra, Ala belebele naxan magaaxu.»

²² «Wo Marigi Alatala fama nE yi ŋama keride a xuri xuri ra wo ya i. Wo mu nŌma e birin faxade waxati keren bun, xa na mu a ra wula i subee fama nE wuyade, e wo tŌŌŌŌ.

²³ Wo Marigi Alatala fama nE yi mixie sode wo yi ra. E ifuma nE kira ma, han e sa halaki.

²⁴ A fama nE e xa mangEe sode wo yi ra, wo e xili ralŌE. Mixi yo mu nŌma tide wo kanke. Wo e birin halakima nE.»

²⁵ «Wo e xa ala yailanxie ganma nE. Wo naxa mila e xa xEema nun gbeti ma naxan na kuyee ma. Wo naxa na findi wo gbe ra alako a naxa findi wo fan bE gantanyi ra, barima fe nan na ki wo Marigi Alatala naxan naharamuxi. ²⁶ Wo naxa na kuye mŌŌli ŋaaxi raso wo xa banxi kui de, alako wo naxa halaki alŌ kuyee. Wo nee findima se ŋaaxi nan na barima a raharamuxi.»

8

NEE mufe Alatala ma

¹ «Wo xa yi yaamari birin naba n naxan xaranfe wo bE to lŌxŌE. Na nan fama a niyade wo xa simaya sŌtŌ, wo fa findi ŋama gbegbe ra. Na tEmui, wo nŌma yi bŌxi sŌtŌde alŌ Alatala a rakalixi wo babae bE ki naxE. ² Wo xa wo maŋŌxun ŋEre xŌnkuye ma wo Marigi Alatala naxan nagiri wo ma yi gbengberenyi igirife ra yi ŋE tongo naani bun ma. A yi fe xŌrŌxŌEe rabaxi nE wo ra, alako wo xa wo yEte magoro, a xa wo mato, a xa nŌ a kolonde fe naxan na wo sondonmE ma. A man xa nŌ a kolonde xa wo wama a xa sEriye mabanbanfe. ³ A bara wo xa fe magoro, a bara wo raxi kaamE ra. A bara mana so wo yi ra, wo nun wo benbae mu donse naxan kolon. A a masen wo bE na ki nE, a ibunadama mu nŌma balode donse xa kansan xun na, kŌnŌ masenyi fan birin na naxan fatanxi Alatala ra. ⁴ Wo xa donmae mu ŋŌnxi, wo sanyie mu funtuxi yi ŋE tongo naani bun ma. ⁵ Wo lan nE wo xa a kolon a wo Marigi Alatala na wo xurufe nE alŌ baba a xa di xuruma ki naxE. ⁶ Wo wo Marigi Alatala xa yaamari mabanban, wo xa wo yEte suxu alŌ a wama a xŌn ma ki naxE, wo man xa gaaxu a ya ra.»

⁷ «Wo Marigi Alatala wo rasoma nE bŌxi fanyi ma xuree nun dulonyie na dEnnaxE. Ye gbegbe na na bŌxi bun ma, a man minima gulunba nun geya fari. ⁸ BŌxi na a ra mEnge, fundenyi maniyE, wEni bili, xŌre, kinkirinsi, oliwi, nun kumi na dEnnaxE. ⁹ Taami mu ŋŌnma sŌnŌn, se birin fama nE lude wo yi ra. Wure fama nE minide gEmEe kui, wure gbeeli fan sŌtŌma nE geya kui.»

¹⁰ «Wo na wo dEge han wo naxa luga, wo xa wo Marigi Alatala tantu yi bŌxi fanyi xa fe ra. ¹¹ Wo naxa wo yEte ranEEmu wo Marigi Alatala xa fe ma de, tondife a xa yaamari nun a xa sEriye rabatufe ra, n naxan xaranxi wo bE to lŌxŌE. ¹² Wo na wo dEge han wo naxa luga, wo na banxie ti, wo naxa sabati e kui, ¹³ wo xa xurusee xungbe nun a lanmae na wuya, wo xa gbeti nun wo xa xEema na gbo, wo harige birin na gbo, ¹⁴ wo xa fEntEn wo yEte ma a fanyi ra alako wo naxa wo yEte igbo han wo xa nEEmu wo Marigi Alatala ma, naxan wo raminixi Misira bŌxi ma konyiya kui. ¹⁵ A bara wo radangi gbengberen yire magaaxuxi ra, bŌximase xŌnE kanyi nun tali na dEnnaxE, ye mu na bŌxi naxan ma. A naxa ye ramini fanye kui. ¹⁶ A naxa mana donse so wo yi ra gbengberenyi ma, wo benbae mu nu naxan kolon, alako a xa wo xa fe magoro, a xa wo mato, a fa nŌ fe fanyi rabade wo bE. ¹⁷ Wo naxa a maŋŌxun de a wo sEnbE nun wo xa kŌŌta nan yi harige fixi wo ma. ¹⁸ Wo xa wo ratu wo Marigi Alatala ma, a tan nan yi sEnbE fima wo ma, alako wo xa na harige birin sŌtŌ. A man bara saatE masen wo bE to lŌxŌE a naxan tongo a nun wo babae ra.»

¹⁹ «Xa wo nEEmu wo Marigi Alatala ma, xa wo bira ala gbEteE batufe fŌxŌ ra, xa wo tuubi e bE, xa wo wo magoro e bE, n xa a fala wo bE to lŌxŌE, wo halakima nE. ²⁰ Iyo, wo halakima nE alŌ Alatala si gbEteE halakixi ki naxE wo ya xŌri, barima wo mu wo tuli matixi wo Marigi Alatala xa masenyi ra.»

9

Isirayilakae Ala matandife

¹ «Isirayilakae wo wo tuli mati. To lɔxɔɛ wo na sigafe Yurudɛn nan igiride. Wo fama nɛ sie ragide naxee gbo wo bɛ, e sɛnbɛ dangi wo ra. Wo fa e xa taae tongo naxee tɛtɛ itexi han. ² Wo fama Anaki xa die nan masɔtɔde, mixi sɛnbɛmae naxee gbangbalan, wo naxee kolon a fanyi ra. Wo bara a mɛ, e a falama, «Nde nɔma tide Anaki xa die ya i?» ³ Wo nɔma a kolonde yakɔsi, a wo Marigi Alatala na a ɲɛɛfe wo ya ra, alɔ tɛ naxan se birin kanama. A tan nan yati e halakima, a e xa fe magoro wo ya xɔri. Wo e kerima nɛ, wo e birin halakima nɛ alɔ wo Marigi Alatala a masenxi wo bɛ ki naxɛ. ⁴ Wo Marigi Alatala na e kerixi muxu yi bɔxi masɔtɔxi muxu xa tinxinyi saabui ra.» E xa fe kobi raba na a toxi Alatala e kerixi beenun wo xa be li. ⁵ Wo naxa a maɲɔxun de a wo be sɔtɔxi wo xa tinxinyi nun wo xa fanyi nan ma. Alatala yi sie kerima e xa yuge kobi nan ma, a man xa natɛ rakamali a naxan tongo wo babae Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɛ. ⁶ Wo xa a kolon wo xa tinxinyi xa mu a niyaxi wo Marigi Alatala yi bɔxi fanyi soxi wo yi ra a xa findi wo gbe ra. Nama xurutare nan na wo ra.»

⁷ «Wo xa wo ratu a ma wo wo Marigi Alatala raxɔnɔ ki naxɛ gbengberenyi ma. Wo naxa nɛɛmu wo keli lɔxɔɛ ma Misira, han wo so lɔxɔɛ be, wo nu xurutareɲa rabama nɛ wo Marigi Alatala ra. ⁸ Wo Alatala raxɔnɔ nɛ Xorebe geya fari han a naxa wa wo faxafe. ⁹ N to te geya fari alako n xa walaxɛ gɛmɛ daaxi tongo naxan findi saatɛ ra Alatala nun won tan tagi, n naxa yanyi tongo naani nun kɔɛ tongo naani raba geya fari, n mu taami don, n mu ye fan min. ¹⁰ Alatala naxa yi walaxɛ gɛmɛ daaxi firinyie so n yi ra, a naxan sɛbɛ a xɔnyɛ ra. Alatala naxan fala wo bɛ tɛ tagi, wo nu malanxi lɔxɔɛ naxɛ geya fari, na birin sɛbɛxi walaxɛ ma.»

¹¹ «Yi yanyi tongo naani nun yi kɔɛ tongo naani dangi xanbi, Alatala naxa yi walaxɛ gɛmɛ daaxi firinyi so n yi ra naxan findi saatɛ ra. ¹² Alatala naxa a fala n bɛ, «Keli, i xa goro mafuren barima i xa ɲama i naxan naminixi Misira bɔxi ra, e bara yangoe belebele raba, e bara e ba kira ma n naxan masen e bɛ, e bara kuye yailan wure raxunuxi ra.» ¹³ Alatala man naxa yi masen n bɛ, «N bara a to yi ɲama, ɲama xurutare na a ra. ¹⁴ Keli be, n xa e halaki, n xa e xili ɲɔn dunijɲa ma. N i mafindima ɲama gbegbe ra naxan sɛnbɛ gbo, e man wuya, dangi boore ɲama ra.» ¹⁵ N naxa goro geya fari, naxan nu luxi alɔ a na tɛ nan tagi, na walaxɛ firinyie suxuxi n yi ra, Ala xa saatɛ sɛbɛxi naxee ma. ¹⁶ Na tɛmɛui n naxa a to wo bara yunubi fe raba wo Marigi Alatala ra. Wo ninge yailan wure raxunuxi ra. Wo wo ba kira ma Alatala naxan masen wo bɛ. ¹⁷ N naxa yi walaxɛ gɛmɛ daaxi firinyie suxu n bɛlɛxɛ firinyi ra, n fa e wɔlɛ, e naxa ibɔɔ wo ya xɔri.»

¹⁸ «N naxa bira bɔxi Alatala ya i alɔ n naxan naba a singe. N naxa lu naa yanyi tongo naani nun kɔɛ tongo naani, n mu taami don, n mu ye fan min. N na birin naba wo xa yunubi nan ma fe ra, naxan naɲaaxuxi Alatala ma, a a raxɔnɔ. ¹⁹ N naxa gaaxu Alatala xa xɔnɛ ra a xɔnɔxi wo ma naxan ma han a wa wo halakife. Kɔnɔ Alatala man naxa n ma maxandi suxu. ²⁰ A bɔɲɛ nu texi Haruna nan ma a gbe ra han a wa a halakife, kɔnɔ n naxa Ala maxandi Haruna fan bɛ. ²¹ N naxa ninge tongo wo naxan yailanxi, naxan findixi wo xa yunubi fe ra, n a woli tɛ xɔɔra, n a iwuru han a findi xube ra. N naxa na xube ibagan susui ye xɔɔra naxan kelima geya kɔn na.»

²² «Wo man bara Alatala raxɔnɔ Tabera, Masa, nun Kibiroti Hataawa. ²³ Alatala to wo xɛɛ kelife Kadesi Barineya yi xɛɛraya ra, «Wo siga, wo xa bɔxi tongo n naxan soxi wo yi ra,» wo naxa wo Marigi Alatala xui matandi. Wo mu la a fala xui ra, wo mu na fan suxu nɔndi ra. ²⁴ Kabi n naxa sa wo kolon, wo xurutare fe nan tun nabafe Alatala ra.»

²⁵ «Alatala to wa wo faxafe, n naxa n felen bɔxi ma, n a maxandi yanyi tongo naani nun kɔɛ tongo naani bun ma. ²⁶ N naxa Alatala maxandi, «Marigi Alatala, i naxa i yɛtɛ xa ɲama halaki, i ɲama naxan xa xɔrɛya soxi a yi i xa gboe saabui ra, i naxan naminixi Misira bɔxi ma i sɛnbɛ ra. ²⁷ I ratu i xa konyie ma, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba. I naxa i kobe rato yi ɲama xa xaxili xɔrɔxɔya ma, e xa ɲaaxui, nun e xa yunubi ma,

²⁸ alako Misirakae naxa a fala, «Alatala mu nɔma yi mixie xaninde bɔxi ma a dɛnnaxe laayidi tongoxi e bɛ. A e xɔnxi nɛ. A e ramini alako a xa sa e faxa gbengberenyi ma.» »

²⁹ Alatala i xa ɲama nan lanxi e ma. I gbe nan na e ra, i naxee xɔɛyaxi i sɛnbɛ nun i xa mangɛya ra.»

10

Ala xa xanunteya

¹ «Na tɛmui Alatala naxa yaamari fi n ma. A naxe, «Walaxe gɛmɛ daaxi firin yailan alɔ a singee nu ki naxe. I man xa kankira wuri daaxi yailan. Na tɛmui i xa fa n yire geya fari. ² N man gbilenma nɛ yi sɛriyɛ sɛbɛ ra naxan nu na boore walaxɛɛ ma, i naxee kanaxi. I fama e sade na kankira nan kui.» ³ N naxa kankira yailan wuri mɔɔli nde ra naxan xɔɔxɔ. N naxa walaxe gɛmɛ daaxi firin fan yailan naxan maniya booree ra. N naxa te e ra geya fari. ⁴ Alatala naxa sɛbɛli ti yi walaxe nɛɛnɛɛ ma, alɔ naxan singe nu sɛbɛxi booree ma. Yi yaamari fu, a naxee yaxaran wo bɛ geya fari tɛ tagi wo nu malanxi tɛmui naxe, Alatala naxa e so n yi ra. ⁵ N naxa goro geya fari, n fa e sa kankira kui, n naxan yailanxi. E naxa lu naa alɔ Alatala a fala n bɛ ki naxe.»

⁶ Isirayilakae naxa keli Bene Yakan kɔlɔnyie ra sigafe ra Mosera. Haruna laaxira mɛnni nɛ, a naxa bɛndɛ sɔtɔ naa. A xa di Eleyasari naxa findi a ɲɔxɔɛ ra sɛrɛxɛdubɛɲa kui. ⁷ Na dangi xanbi Isirayilakae naxa siga Gudugoda. E to keli Gudugoda, e naxa siga Yotobata, xure gbege na bɔxi naxan ma. ⁸ Na waxati bun ma, Alatala naxa wali taxu Lewi bɔnsɔɛ ra, e xa findi kankira xaninyie ra, e xa ti Alatala ya i a xa wali rabafe ma, e man xa duba ɲama bɛ Alatala xili ra. Na nan nabafe han to lɔxɔɛ. ⁹ Na fe na a toxi Lewi bɔnsɔɛ mu kɛ sɔtɔxi e ngaxakerenyie ya ma. Alatala nan na e tan malima ra alɔ a a fala ki naxe.

¹⁰ «N naxa lu geya fari yanyi tongo naani nun kɔɛ tongo naani alɔ n naxan naba singe ra. Alatala man naxa n ma maxandi suxu, barima a mu waxi wo faxafe. ¹¹ Alatala naxa a masen n bɛ, «Nama rapɛɛ. E xa so bɔxi ma n nan nakalixi naxan na e babae bɛ sofe ra e yi.»»

¹² «Yakɔsi fa, Isirayilakae wo Marigi Alatala wama wo xa munse raba? A wama nɛ wo xa gaaxu a ya ra alako wo xa wo ɲɛɛ a xa kira xɔn ma, wo xa a xanu, wo xa a rabatu wo bɔɲɛ fiixɛ nun wo nii birin na. ¹³ Alatala wama nɛ wo xa a xa yaamari raba, wo xa a xa sɛriyɛ rabatu, n naxan soxi wo yi ra to lɔxɔɛ, alako wo xa simaya xa fan. ¹⁴ Wo Marigi Alatala nan gbe na koore nun bɔxi ra, a nun se naxan birin na a ma. ¹⁵ Alatala wo babae nan xanu. Yakɔsi fa wo tan nan na e bɔnsɔɛ ra, a wo tan nan sugandixi boore sie tagi, alɔ wo a toxi ki naxe to lɔxɔɛ.»

¹⁶ «Wo lan nɛ wo xa wo xaxili rasɛniyɛn, wo naxa xurutareɲa raba sɔnɔn, ¹⁷ barima wo Marigi Alatala keren peti nan na Ala ra, mangɛɛ xa mangɛ, Ala belebele sɛnbɛma magaaxuxi, naxan mu mixi rafisa a boore bɛ, naxan mu kiiti ɲaaxi kɔbiri rasuxuma. ¹⁸ A tan nan kiridie nun kaɲɛ ginɛ kantama ra. Xɔɲɛ rafan a ma, a donse nun sose soma e yi ra. ¹⁹ Wo tan fan, wo hinne xɔɲɛ ra naxee na wo ya ma. Wo xa wo maɲɔxun xɔɲɛ nan nu na wo tan fan na Misira bɔxi ma. ²⁰ Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra, wo xa tuubi a bɛ, wo xa bira a fɔxɔ ra, wo man xa wo rakali a tan nan xili ra. ²¹ A tan nan na wo xa nɔɛ ra. A tan nan na wo Marigi Ala ra, naxan kaabanakoe nun fe magaaxuxie rabaxi wo ya xɔri. ²² Wo babae nu fama tɛmui naxe Misira, e mu nu dangixi mixi tongo solofere ra. Yakɔsi wo Marigi Alatala bara wo rawuya dangi tunbuie ra naxee na koore ma.»

11

Won ma xanunteya Ala bɛ

¹ Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo tuubi a bɛ, wo xa a xa yaamari, a xa sɛriyɛ, a xa masenyi, nun a xa tɔnyi rabatu tɛmui birin.

² Wo xa a kolon to lɔxɔɛ wo xa die mu Alatala xa kaabanako magaaxuxie toxi e ya ra. E mu wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ mɛxi e tuli ra. ³ E mu a xa laamatunyie toxi Misira, a

nun a naxan nabaxi Firawuna nun a xa bɔxi birin na. ⁴ E man mu fe toxi a naxan nabaxi Misira sɔɔrie ra, e xa soe nun gisee ra. E mu a to Ala Misira sɔɔrie madulaxi Kale Baa ma ki naxɛ, e to bira wo fɔxɔ ra, Alatala fa e birin halaki kerenyi ra. ⁵ E man mu fee toxi a naxee raba gbengberenyi ma beenun wo xa be li. ⁶ A naxa wo ratanga Datān nun Abirami ma, naxee findi Eliyabi xa di xɛmɛɛ ra Ruben bɔnsɔɛ ya ma. Isirayilakae birin ya xɔri, bɔxi naxa a rabi, a fa a raxutu e nun e xa denbayae birin ma, e xa kiri banxie, nun mixi birin ma naxee nu biraxi e fɔxɔ ra. ⁷ Wo tan nan yati bara fe belebelee to Alatala naxee rabaxi.

⁸ Na nan a toxi, wo lan wo xa yi sɛriyɛ rabatu n naxan xaranfe wo bɛ to lɔxɔɛ, alako wo xa limaniya sɔtɔ yi bɔxi masɔtɔfe ra wo na sigafe dɛnnaxɛ. ⁹ Wo xa yi raba alako wo xa bu bɔxi ma Alatala a kalixi naxan xa fe ra, a sofe ra wo babae nun e bɔnsɔɛ yi, xijɛ nun kumi gbegbe na bɔxi naxan ma. ¹⁰ Wo fama bɔxi naxan sɔtɔde, a mu luxi alɔ Misira bɔxi, wo kelixi dɛnnaxɛ. Misira tan, wo na gɛ xɛ sade, fo wo nu ye maxanin a ma laakɔɛ daaxi wo sanyi ra. ¹¹ Wo fama bɔxi naxan sɔtɔde, geya nun gulunba yire na a ra, tunɛ ye naxan nafanma a fanyi ra. ¹² Bɔxi na a ra wo Marigi Alatala jɛngi saxi naxan xɔn. A man fa mɛɛni a ma, keli jɛ fɔlɛ han jɛ jɔnyi.

Ala xa laayidi

¹³ Xa wo yi sɛriyɛ ratinmɛ a fanyi ra n naxan xaranxi wo bɛ yi ki to lɔxɔɛ, xa wo wo Marigi Alatala xanu, wo a xa sɛriyɛ raba bɔjɛ fiixɛ ra nun wo nii ra, ¹⁴ a tunɛ rafama nɛ wo xa bɔxi ma, jɛmɛ a nun sogofure, alako wo xa harige fanyi sɔtɔ, alɔ mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, a nun ture. ¹⁵ A man jɔoge fan nafanma nɛ wo xa bɔxi ma wo xa xurusee naxan donma. Wo baloe gbegbe sɔtɔma nɛ, wo a don han wo luga. ¹⁶ Wo xa fe mɔɔli birin naba alako fefe yo naxa wo ba yi kira fanyi xɔn ma. Wo naxa wo igoro ala gbɛtɛɛ batufe ra. ¹⁷ Xa wo na fe mɔɔli raba, Alatala xɔnɔma nɛ wo ma. Na tɛmui a a niyama nɛ tunɛ mu fa sɔnɔn, sansi yo mu fanma bɔxi ma sɔnɔn, wo fa halaki yi bɔxi ma Alatala naxan soxi wo yi ra.

¹⁸ Wo xa yi sɛriyɛ rasabati wo bɔjɛ ma nun wo nii ra. Wo nde xiri wo bɛlɛxɛ nun wo tigi ra tɔnxuma ra, alako wo naxa nɛɛmu a ra. ¹⁹ Wo xa a xaran wo xa die ra wo xa banxie kui, wo xa biyaasie kui, wo sa tɛmui, wo keli tɛmui. ²⁰ Wo xa a sɛbɛ wo xa banxie nun wo xa naadɛɛ ma. ²¹ Na nan a toma wo xa simaya nun wo xa die xa simaya xɔn kuyama bɔxi ma Alatala naxan laayidixi wo benbae bɛ han dunijna rapɔnyi. ²² Xa wo yi sɛriyɛ rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranxi wo bɛ, xa wo wo Marigi Alatala xanu, xa wo wo jɛɛɛ a xa kira xɔn ma, xa wo bira a fɔxɔ ra, ²³ Alatala fama nɛ yi sie birin keride wo ya xɔri, wo fa nɔ e ra, naxee gbangbalan wo bɛ, naxee sɛnbɛ gbo wo bɛ. ²⁴ Wo na wo sanyi ti dɛnnaxɛ birin ma, naa findima wo gbe nan na. Wo xa bɔxi italama keli gbengberenyi ma han Liban, keli Efirati xure ma han Mediteran Baa ra. ²⁵ Mixi yo mu suusama tide wo ya ra. Wo na siga bɔxi naxan yo ma, wo Marigi Alatala a niyama nɛ mɛnnikae xa gaaxu wo ya ra, e bɔjɛ mini alɔ a masenxi wo bɛ ki naxɛ.

²⁶ Wo a mato, n bara barakɛ nun dankɛ sa wo ya i to. ²⁷ Xa wo wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ rabatu a rabatu ki ma, n naxan soxi wo yi ra to, wo barakɛ sɔtɔma nɛ. ²⁸ Kɔnɔ xa wo mu wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ ratinmɛ, xa wo wo ba kira xɔn ma n naxan soxi wo yi ra to, xa wo bira ala gbɛtɛɛ fɔxɔ ra wo mu naxee kolon, wo dankɛ nan sɔtɔma.

²⁹ Wo Marigi Alatala na wo xanin bɔxi ma a fama naxan sode wo yi ra, wo dubɛ masenyi tima Garisimi geya nan fari, wo dankɛ masenyi tima Ebali geya nan fari. ³⁰ Na geyae na Yurudɛn naakiri nan ma, kira xanbi ra naxan na sogeorode, Kanaankae xa bɔxi ma naxee sabatixi Araba, Giligali ya tagi, More wuri belebele fɛ ma. ³¹ Wo na Yurudɛn igiri sigafe ra bɔxi ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sofe wo yi ra, mɛnni findima wo gbe nan na, wo man fa sabati naa. ³² Wo lan nɛ wo xa fɛntɛn yi sɛriyɛ nun yi yaamarie ma, n naxee soxi wo yi ra to lɔxɔɛ.

¹ Wo xa yi sEriyE nun yaamarie rabatu bŌxi ma, wo babae Marigi Alatala dEnnaxE sofe wo yi ra. ² Wo xa yire birin kana geyae fari nun fŌtŌnyie kui, yi sie kuyee batuma dEnnaxE. Wo fama yi sie keride. ³ Wo xa e xa sErexEbadee kana, wo xa e xa gEmE tŌnxumae kana, wo xa e xa Aseri wuri masolixie gan, wo xa e xa kuyee rabira, wo xa e xilie ŋŌn naa.

⁴ Wo naxa wo Marigi Alatala batu na mŌŌli ra de. ⁵ Wo xa Alatala fen yire nde a dEnnaxE sugandima wo bŌnsŌE ya ma. Na findima Ala xa yire nan na, a xili matŌxŌma dEnnaxE. Wo xa siga mEñni ⁶ wo xa sErexEe mŌŌli birin bade, alŌ sEreXE gan daaxie, sEreXE naxee mu ganma, farilEe, hadiyae, sEreXE naxee bama alako wo waxŌnfe xa raba, ŋanige sEreXEe, nun xuruse di singee. ⁷ Wo xa wo xa sEreXEe don mEñni, wo tan nun wo xa denbayae. Wo xa ŋElexin harige ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.

⁸ A mu lanma kankan xa a yeTE waxŌnfe raba, alŌ wo a rabafe ki naxE yakŌsi, ⁹ wo to mu so bŌxi ma, wo Marigi Alatala dEnnaxE fima wo ma malabude ra. ¹⁰ KŌnŌ wo na YurudEñ igiri, wo na sabati bŌxi ma wo Marigi Alatala dEnnaxE fima wo ma, a fama nE wo ratangade wo yaxuie birin ma naxee na wo rabilinyi, wo fa sabati naa bŌŋEsa kui. ¹¹ Na tEmui, mEñni findima wo Marigi Alatala xa yire sugandixi nan na, a xili matŌxŌma dEnnaxE. Wo xa wo xa sEreXEe ba mEñni nE, n naxee yamarixi wo ra, alŌ sEreXE gan daaxie, sEreXE naxee mu ganma, farilEe, hadiyae, a nun sEreXE naxee bama alako wo waxŌnfe xa raba. ¹² Wo ŋElexinma nE wo Marigi Alatala ra, wo tan, wo xa die, wo xa konyie nun Lewi xa die naxee na wo ya ma barima bŌxi mu na e tan bE naxan findi e ke ra.

¹³ Wo naxa wo xa sEreXE gan daaxie ba wo waxŌnde. ¹⁴ Wo e bama yire nE wo Marigi Alatala dEnnaxE sugandima wo bŌnsŌE ya ma. N naxan birin yamarixi wo ra, wo xa a birin naba mEñni. ¹⁵ KŌnŌ i nŌma sube don daaxi faxade, Ala naxan fixi i ma, yire birin i na sabati dEnnaxE. Mixi sEñiyEñxi nun mixi sEñiyEñtare nŌma a donde, alŌ xeli nun tŌŌke. ¹⁶ KŌnŌ wo mu lan wo xa sube wuli min, wo xa a ifili bŌxi ma alŌ ye.

¹⁷ Wo mu lan wo xa mEñgi, wEñi nEñE, nun ture don wo xŌnyie, naxee findima wo xa farilE ra Alatala bE. Wo mu lan wo xa wo xa xuruse di singee fan don wo xŌnyie, wo naxee bama sEreXE ra Alatala bE, sEreXE naxee bama alako wo waxŌnfe xa raba wo bE, nun wo xa ŋanige sEreXEe. Wo mu lan wo xa wo xa bogi singee fan don wo xŌnyie, wo naxee bama sEreXE ra. ¹⁸ Wo lan wo xa na see birin don wo Marigi Alatala nan ya i a xa yire sugandixi kui. Wo tan, wo xa die, wo xa konyie, a nun Lewi xa die naxee na wo ya ma, wo xa na sEreXEe don mEñni ŋElexinyi kui wo Marigi Alatala ya i, a naxan fixi wo ma. ¹⁹ Wo wo ŋEñgi sa Lewi xa die xŌn ma a fanyie ra. Wo naxa nEEmu e ma.

²⁰ Wo Marigi Alatala na wo xa bŌxi ragbo ye, alŌ a a laayidixi wo bE ki naxE, xa wo wa sube nan xŌn ma, wo nŌma na donde han wo wasa. ²¹ Xa wo makuya Alatala xa yire sugandixi ra a xili matŌxŌma dEnnaxE, wo nŌma xurusee faxade, wo Marigi naxee fixi wo ma, wo fa na sube don n ma sEriyE ki ma wo xŌnyie han wo wasa. ²² Mixi sEñiyEñxi nun mixi sEñiyEñtare nŌma e donde alŌ xeli nun tŌŌke. ²³ KŌnŌ wo mu lan wo xa sube wuli min, barima wuli findixi nii nan na. A mu lan wo xa sube nun a wuli don. ²⁴ Wo naxa wuli min, wo xa a ifili bŌxi ma alŌ ye. ²⁵ Wo naxa a min alako wo xa sEewa, wo tan, nun wo xa die hali wo dangi xanbi. Wo xa fe tinxinxie raba, Alatala wama naxee xŌn.

²⁶ Xa wo wama sEreXE sEñiyEñxi nan bafe Alatala bE, alako wo waxŌnfe xa raba wo bE, wo xa na sEreXE ba yire nE Alatala dEnnaxE sugandima. ²⁷ Naxan findixi sEreXE gan daaxi ra, wo xa na sube nun na wuli sa wo Marigi Alatala xa sEreXEbade. Naxan findixi sEreXE boore daaxi ra, wo xa a wuli ifili wo Marigi Alatala xa sEreXEbade, wo fa a sube tan don.

²⁸ Wo wo tuli mati, wo lan nE wo xa yi sEriyE ratinmE n naxan soxi wo yi ra, alako wo xa sEewa, wo tan nun wo xa die hali wo faxes xanbi abadan, barima fe fanyie na a ra naxan naxan wo Marigi Alatala ma.

²⁹ Wo Marigi Alatala na gE sie halakide wo saabui ra, wo na sabati e xa bŌxi ma, ³⁰ wo xa wo yeTE ratanga e xa fe kobi rabafe ma, e halaki xanbi. Wo xa wo yeTE ratanga e xa alae maxŌrinfe ma. Wo naxa a fala, «Yi sie nu tuubi rabirama e bE di? N fan waxi na nan

nabafe.» ³¹ Wo naxa na mɔɔli raba wo Marigi Alatala ra, barima e nu fe kobie rabama e xa alae bɛ Alatala mu wama naxee xɔn. Mixi nan nu e ra, naxee nu e xa die ganma e xa kuyee bɛ sɛrɛxɛ ra.

13

Kuye batue

¹ Wo lan nɛ wo xa yi sɛriyɛ raba a raba ki ma n naxan soxi wo yi ra. Wo naxa sese ba a ra, wo man naxa sese fan sa a xun ma. ² Xa namijɔnmɛ nde, xa na mu a ra waliyu nde, ³ sa kaabanakoe fe nun tɔnxuma fe raba wo ya xɔri, a man fa a fala wo bɛ, «Won bira kuye batufe fɔxɔ ra, wo tan mu alae naxee kolon,» ⁴ wo naxa wo tuli mati na namijɔnmɛ ra a nun na waliyu ra de. Wo Marigi Alatala nan fama wo matode na ki, alako a xa nɔ a kolonde xa a xa xanunteya na wo sondonmɛ ma, xa wo a xanuxi wo nii ra. ⁵ Wo lan wo xa tuubi rabira wo Marigi Alatala nan keren bɛ, wo xa gaaxu a ya ra, wo xa a xa yaamarie raba, wo xa a xui rabatu, wo xa a keren nan batu, wo xa bira a fɔxɔ ra. ⁶ Yi namijɔnmɛ nun yi waliyu mɔɔli lan nɛ a xa faxa, barima a bara wa wo bɔɔnɛ ratefe wo Marigi Alatala ma naxan wo raminixi konyiya kui Misira bɔxi ma. E bara wo ba kira xɔn Alatala wo tixi naxan na. Wo xa fe ɲaaxi ɲɔn wo tagi.

⁷ Xa wo ngaxakerenyi, xa na mu a ra wo xa di, xa na mu a ra wo xa baatɛ ginɛ, xa na mu a ra wo boore naxan nafanxi wo ma alɔ wo yɛtɛ, sa wo manahanɛ alako wo xa ala gbɛtɛ batu, wo tan mu naxan kolon, wo babae fan mu naxan kolon, ⁸ si gbɛtɛɛ naxee batuxi wo rabilinyi nun naxee makuya wo ra, keli bɔxi tuxui ma sa dɔxɔ boore tuxui ra, ⁹ wo naxa tin e xa wɔyɛnyi ra, wo naxa wo tuli mati e ra. Wo naxa kinikini e ma, wo naxa e nɔxun, wo man naxa e kanta. ¹⁰ Wo lan nɛ wo xa na kanyi faxa, wo a gɔnɔ gɛmɛ ra, ɲama fan fa a magɔnɔ. ¹¹ Wo xa a magɔnɔ han a xa faxa, barima a bara kata a xa wo ragbilen wo Marigi Alatala fɔxɔ ra naxan wo raminixi konyiya kui Misira bɔxi ma. ¹² Isirayilakae birin na na fe mɛ, e luma nɛ gaaxui kui. Na tɛmɛi na fe kobi mɔɔli mu nɔma rabade wo tagi sɔnɔn.

¹³ Xa wo a mɛ taa nde xa fe ra, wo Marigi Alatala wo rasabatima dɛnnaxɛ, ¹⁴ a mɛnnika ndee a falama e booree bɛ, «Won xa kuye nɛɛnɛ ndee batu,» ¹⁵ a lanma wo xa na mixi kobie xɔn nafen alako wo xa e kɛɲa kolon. Wo xa a kolon xa na fe kobi bara raba wo tagi. ¹⁶ Xa a sa na ki nɛ, wo xa na taakae birin faxa santidɛgɛma ra. Wo xa na taa halaki nun a xa xurusee birin na. ¹⁷ Wo e harige birin malanma taa tagi nɛ, wo tɛ sa a ma, wo taa birin gan wo Marigi Alatala ya i. Naa fama findide bɔxi rabɛɲinxi nan na. Mɛnni tan mu findima taa ra sɔnɔn. ¹⁸ Wo naxa na se ratɔnxi sese tongo wo yɛtɛ bɛ, wo na naxan ganfe alako nde xa ba Alatala xa xɔnɛ ra, a xa kinikini wo ma, a xa wo rawuya alɔ a rakalixi ki naxɛ wo babae bɛ. ¹⁹ Xa wo tuubi rabira wo Marigi Alatala bɛ a xa sɛriyɛ rabatufe ma, n naxan soxi wo yi ra to lɔxɔɛ, xa wo fe tinxinxi raba wo Marigi Alatala ya i, a fama nɛ na hɛɛri birin fide wo ma.

14

Nɔnfe sɛriyɛ

¹ Marigi Alatala xa die lanxi wo tan nan ma. Xa faxɛ fa sa ti, Wo naxa wo yɛtɛ maxaba, wo naxa wo xunsɛxɛ bi wo tigi dɛ ra. ² Wo bara findi wo Marigi Alatala xa ɲama sɛniyɛnxi ra. A wo tan nan sugandixi bɔxi ɲama birin tagi, wo xa findi a gbe ra.

Sube radaxamuxi nun a radaxamutare

³ Wo mu lan wo xa se sɛniyɛntare don. ⁴ Subee nan yi ki, wo lan wo xa naxee don: ninge, yɛxɛɛ, si, ⁵ xeli, gaale, tɔɔkɛ, muntui, burunyi si, geya fari sube naxan maniyaxi yɛxɛɛ ra, bole, ⁶ sube naxee tore itaxunxi, e man na ɲooɛ don, e gbilen a rate ra e kɔn na.

⁷ Kɔnɔ na subee ya ma, naxee tore itaxunxi firinyi ra, naxee ɲooɛ donma, e man fa gbilen a rate ra e kɔn na, ndee na e ya ma wo naxa e don alɔ ɲɔxɔmɛ, yere, nun yere maniyɛ. E findixi sube sɛniyɛntaree nan na wo bɛ, barima e ɲooɛ donma, e man fa

gbilen a rate ra e kɔn na, kɔnɔ e tore mu itaxunxi firinyi ra. ⁸ Xɔsɛ naxan tore itaxunxi firinyi ra, kɔnɔ a mu ɲooɛ donma, a man xa gbilen a rate ra a kɔn na, na nan a findixi sube sɛniyɛntare ra wo bɛ. Wo naxa na sube don, wo man naxa wo bɛlɛxɛ din a binbi ra.

⁹ Yɛxɛ naxee na ye xɔɔra, bɛlɛɛ na naxee birin bɛ a nun xalee, wo lan wo xa nee nan don. ¹⁰ Kɔnɔ wo mu lan wo xa yɛxɛ don bɛlɛ mu naxan bɛ a nun xale. Wo xa nee kolon yɛxɛ sɛniyɛntare ra.

¹¹ Wo nɔma xɔni sɛniyɛnxi birin donde. ¹² Kɔnɔ xɔnie xilie nan yi ki wo mu lan wo xa naxee don: yubɛ, sɛgɛ, xaruma gbɔntɔɛ, ¹³ a nun e maniyɛ birin. ¹⁴ Xaaxa fan wo naxa na don a nun a maniyɛ birin. ¹⁵ Xundi, koofole, a nun tagarantongoe, ¹⁶ wo naxa e don a nun e maniyɛ birin. ¹⁷ Gbongboe, yedɔnmɛ, ¹⁸ laaba, tukɛ, a nun e maniyɛ birin, wo naxa e don. ¹⁹ Nimase xunxuri gabutenyi kanyi birin raharamuɲaxi. Wo mu lan wo xa e don. ²⁰ Wo lan wo xa nimasee nan don naxee sɛniyɛnxi.

²¹ Wo naxa sube don naxan faxaxi a yɛtɛ ma. Wo xa a so xɔɲɛ Ala kolontaree yi ra, naxee na wo xɔnyi, alako e xa a don, xa na mu wo xa a mati mixi gbɛtɛɛ ma. Wo tan bara findi wo Marigi Alatala xa ɲama sɛniyɛnxi ra.

Wo naxa si yɔrɛ ɲin a nga xiɲɛ ye ra.

Farilɛ

²² Wo sansi naxan birin nawalima xɛ ma, wo lan nɛ wo xa farilɛ ba a raɲɛ yoɲɛ. ²³ Wo xa na farilɛ don yire wo Marigi Alatala xili matɔxɔma dɛnnaxɛ. Wo xa farilɛ findima wo xa mɛngi, wo xa wɛni nɛɛnɛ, wo xa ture, wo xa xurusee xa di singee nan na. Wo xa na ba alako wo nɔma gaaxude wo Marigi Alatala ya ra ki naxɛ lɔxɔɛ birin. ²⁴ Xa a sa li wo sabatide makuya wo Marigi Alatala xili matɔxɔde ra, na kote xaninfe xɔrɔxɔma nɛ wo bɛ, barima wo Marigi Alatala bara barakɛ gbegbe fi wo ma. ²⁵ Na tɛmui wo xa wo xa farilɛ masara kɔbiri ra, wo fa na xanin wo Marigi Alatala xili matɔxɔde. ²⁶ Mɛnni wo nɔma xurusee, wɛni, nun wo waxɔnse gbɛtɛ sarade, alako wo nun wo xa denbayae xa wo dɛge wo Marigi Alatala ya i sɛɛwɛ kui. ²⁷ Wo naxa nɛɛmu Lewikae ma naxee sabatixi wo ya ma, barima se mu na e bɛ naxan findima e kɛ ra.

²⁸ Nɛ saxan yoɲɛ saxan wo xa wo xa sansi farilɛ birin nagata wo xɔnyi. ²⁹ Na tɛmui Lewikae, kɛ mu na naxee bɛ, wo xa xɔɲɛɛ, kiridie, a nun kaɲɛ ginɛ naxee na wo ya ma, e birin xa fa e dɛgedede wo xɔnyi han e luga. Na kui wo Marigi Alatala fama barakɛ sade wo xa fe birin ma.

15

Dijɛfe doni ma

¹ Nɛ solofere yoɲɛ solofere wo xa dijɛ donie ma. ² Na sɛriyɛ lan a xa raba yi ki nɛ: fɛɛrɛ kanyie naxee birin doni bɛɲinxi e ngaxakerenyi bɛ, e lan nɛ e xa dijɛ na doni ma. Wo mu lan wo xa wo boore nun wo ngaxakerenyi ɲaxankata doni fife ma ɲɛ kui Alatala naxan sugandixi. ³ Wo lan wo xa dɔxɔ Ala kolontare nan na a xa wo xa doni fi, kɔnɔ wo naxan donixi wo ngaxakerenyi bɛ, wo lan nɛ wo xa dijɛ na ma. ⁴ Na nan a toma setare mu kolonma wo ya ma, barima Alatala barakɛ gbegbe sama nɛ wo xa fe bɔxi ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ soxi wo yi ra kɛ ra, alako a xa findi wo gbe ra. ⁵ A na rabama nɛ xa wo bira wo Marigi Alatala xui fɔxɔ ra. Wo xa a xa yaamari rabatu, n naxan falaxi wo bɛ to lɔxɔɛ. ⁶ Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa fe alɔ a masen ki naxɛ. Wo kɔbiri donima nɛ ɲama gbegbe bɛ, kɔnɔ wo tan mu doni tongoma. Wo fama nɛ dangide ɲama gbegbe ra, mixi yo mu dangima wo ra.

⁷ Xa setare na wo ngaxakerenyie ya ma wo nun naxee sabatixi bɔxi keren ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fima wo ma, wo naxa wo nii raxutu, wo xa tondi doni bɛɲinde e bɛ. ⁸ Wo lanma nɛ wo xa a doni sɛɛwɛ kui a hayi na naxan ma. ⁹ Wo xa wo mɛɛni ki fanyɪ ra, xaxili ɲaaxi naxa nɔ wo ra a falafe ra, «A gbe mu luxi ɲɛ solofere nde xa a li, a lan mixi xa dijɛ doni ma ɲɛ naxan na.» Wo xa wo mɛɛni, wo naxa kinikinitareɲa masen wo ngaxakerenyi setaree bɛ tondife se nde sode a yi ra. Na na raba, a a yaxaseri masama

nɛ Alatala bɛ wo xa fe ra, wo fa findi yunubitɔ̀ɛ ra. ¹⁰ Wo lan nɛ wo xa a ki bɔ̀ɲɛ fiixe ra. Wo na bɔ̀ɲɛ fanyi naxan nabaxi na ki, wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa walie wo na so naxee yo ya ma. ¹¹ Setaree luma nɛ wo xa bɔ̀xi ma, na nan a toxi n na a falaxi wo bɛ wo xa hinne wo ngaxakerenyie ra, misikiine a nun setare naxee na wo xa bɔ̀xi ma.

Konyie xɔ̀ɛyafe

¹² Xa wo ngaxakerenyi Eburu xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ, a yɛtɛ mati wo ma konyi ra, a walima nɛ wo bɛ ɲɛ senni. A ɲɛ solofere nde wo xa a xɔ̀ɛya. ¹³ Wo man naxa a bɛɲin a yi igeli ra. ¹⁴ Wo Marigi Alatala se naxan birin fixi wo ma barakɛ ra alɔ yɛxɛɛ, si, mɛngi, a nun wɛni, wo xa na ndee so a yi ra. ¹⁵ Wo wo ratu a ma konyi nan nu wo fan na Misira, wo Marigi Alatala fa wo xun sara. Na fe na a toxi, n yi sɛriyɛ soxi wo yi ra to lɔ̀xɔ̀ɛ.

¹⁶ Xa konyi nde fa a fala wo bɛ a mu kelima wo xa denbaya ya ma barima wo bara rafan a ma, ¹⁷ na tɛmui wo se tunbase nan tongoma. Wo a tuli tunba banxi naade ma. Na tɛmui a bara findi wo xa konyi ra kudɛ. Wo na mɔ̀li nan nabama wo xa konyi ginɛ fan na. ¹⁸ Wo naxa nimisa xɔ̀ɛya fife ra wo xa konyi ma, barima a xa wali ɲɛ senni bun ma na bara wo rageeni dɔ̀xɔ̀ firin dangi walikɛ sare ra. Na kui wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa wali birin ma na xa fe ra.

Xuruse di singe

¹⁹ Wo xa ninge, yɛxɛɛ, nun si di xɛmɛ singe naxee barima, e birin findima wo Marigi Alatala nan gbe ra. Wo mu lan wo xa ninge xɛmɛ di singe rawali, wo man mu lan wo xa yɛxɛɛ di xɛmɛ singe xabe maxaba a ma. ²⁰ ɲɛ yo ɲɛ wo tan nun wo xa denbaya nan na donma yire, wo Marigi Alatala xa yire sugandixi. ²¹ Xa a mabɛnxi, xa a ya kanaxi, xa na mu fure gbɛtɛ na a ma, wo naxa na fi wo Marigi Alatala ma sɛrɛxɛ ra. ²² Wo nɔ̀ma na donde wo xɔ̀nyi nɛ, wo nun mixi sɛniyɛnxi, xa na mu a ra, mixi sɛniyɛntaree, alɔ wo xeli nun tɔ̀kɛ donma ki naxɛ. ²³ Kɔ̀nɔ̀ wo naxa sube wuli don de. Wo a ifilima bɔ̀xi nan ma alɔ ye.

16

Sayamalekɛ Dangi Sali

¹ Abiba kike ra, wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba wo Marigi Alatala xa fe ra, barima na kike kui, wo Marigi Alatala wo ramini Misira ra kɔ̀ɛ nan na. ² Wo sɛrɛxɛ naxee bama wo Marigi Alatala bɛ Sayamalekɛ Dangi Sali lɔ̀xɔ̀ɛ, e tongoma xuruse nan ya ma: yɛxɛɛ, si, xa na mu a ra ninge. Na sɛrɛxɛ bama Alatala xili matɔ̀xɔ̀de nɛ.

³ Wo naxa taami lɛbini daaxi don na sali xi solofere bun ma. Wo lan wo xa taami lɛbinitare nan don naxan findi kinikini taami ra. Na nan wo ratuma lɔ̀xɔ̀ɛ ma wo gbataxi mini Misira bɔ̀xi ra lɔ̀xɔ̀ɛ naxɛ. Na a niyama nɛ wo mu nɛɛmu wo mini lɔ̀xɔ̀ɛ ma Misira bɔ̀xi ra. ⁴ Na xi solofere bun ma, a mu lan lɛbini siya xa to wo xɔ̀nyi, wo xa bɔ̀xi birin ma. Wo sɛrɛxɛ naxan bama a xi singe nunmare ra, na mu lan a xa lu han gɛɛsɛgɛ.

⁵ Na Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ mu lan a xa raba yire birin, wo Marigi Alatala wo rasabatixi dɛnnaxɛ. ⁶ Wo a bama yire keren peti nɛ, wo Marigi Alatala xili matɔ̀xɔ̀de sɛniyɛnxi. Na sɛrɛxɛ bama nunmare nan na soge goro tɛmui, wo mini waxati naxan ma Misira bɔ̀xi ra. ⁷ Wo sube ɲinma nɛ, wo a don yire wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi. Kuye na iba, wo fa siga wo xɔ̀nyi. ⁸ Xi senni bun ma, wo taami lɛbinitare nan donma. A xi solofere lɔ̀xɔ̀ɛ wo malanyi belebele raba wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa wali yo raba na lɔ̀xɔ̀ɛ.

Xɛ Xabɛ Sali

⁹ Wo na mɛngi xaba fɔ̀lɔ̀, wo lɔ̀xɔ̀xun solofere nan kɔ̀ntima, ¹⁰ wo fa Lɔ̀xunyie Sali raba wo Marigi Alatala bɛ. Wo Marigi Alatala barakɛ naxan fixi wo ma wo sɔ̀tɔ̀se ra, wo xa nde ba wo ɲanige ra na barakɛ bɛrɛ ra. ¹¹ Wo sɛɛwama nɛ wo Marigi Alatala ra yire a dɛnnaxɛ sugandixi a xili falafe ra, wo tan nun wo xa die, wo xa konyie, Lewikae naxee

na wo xɔnyi, xɔɲɛ, kiridie, a nun kaɲɛ ginɛ. ¹² Wo xa ratu konyi nan nu na wo ra Misira bɔxi ma. Wo lan nɛ wo xa yi sɛriyɛ rapɛrɛ a rapɛrɛ ki ma.

Bage Ti Sali

¹³ Wo na gɛ wo xa sansie bɔnbɔde lɔnyi ma, wo naxa wɛni bogi fan bundu, wo xa Bage Ti Sali raba xi solofere bun ma. ¹⁴ Wo xa sɛɛwa na sali kui, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, Lewikae, xɔɲɛ, kiridie, a nun kaɲɛ ginɛ naxee na wo xɔnyi. ¹⁵ Wo yi sali rabama xi solofere nan bun ma wo Marigi Alatala bɛ a na dɛnnaxɛ sugandi, barima wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa xɛ wali nun wo xa wali birin ma, wo fa sɛɛwa ki fanyi ra.

¹⁶ Nɛ yo ɲɛ, xɛmɛ naxan birin na wo ya ma, e lan nɛ e xa ti e Marigi Alatala ya i sanya saxan, yire a dɛnnaxɛ sugandixi: Taami Lɛbinitare Sali, Lɔxunyie Sali, a nun Bage Ti Sali. Wo mu lan wo xa siga Alatala ma wo yi igeli ra. ¹⁷ Wo keren keren ma fama sɛrɛxɛ nan na wo nɔxi naxan na, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma barakɛ ra.

Sɛriyɛ rapɛrɛ ki

¹⁸ Taae birin kui, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma, bɔnsɔɛ yo bɔnsɔɛ, wo kiitisaɛ nan sugandima, e xa ɲama makiiti tinxinyi kui. ¹⁹ Wo naxa tɔɔɲɛgɛ kiiti sa de, wo man naxa ti mixi yo xɔn ma. Wo naxa tin fe nde xa wo madaxu, barima se nɔma nɔndi fale findide nɛ dɔnxui ra, e nɔndi mafindi wule ra. ²⁰ Wo lanma wo xa kiiti tinxinxi yati nan sa, alako wo xa simaya sɔtɔ, wo man xa nɔ bɔxi masɔtɔde wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma.

Kuye rabatufe

²¹ Wo mu lan wo xa Aseri wuri masolixi ti sɛrɛxɛbade fɛ ma, wo dɛnnaxɛ yailanxi wo Marigi Alatala bɛ. ²² Wo naxa gɛmɛ ti kuye ra, barima wo Marigi Alatala na fe mɔɔli xɔnxi.

17

Sɛrɛxɛ fanyi

¹ Wo mu lan wo xa ninge xa na mu yɛxɛ ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Alatala bɛ, naxan kɛɲa mu fan, xa na mu a ra naxan mabɛnxi, barima wo Marigi Alatala na fe mɔɔli xɔnxi.

² Xa wo mixi nde to wo xa taae kui, wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma, naxan ala gbɛtɛ batuma, a bara fe ɲaaxi raba naxan mu rafan wo Marigi Alatala ma. A bara Ala xa saatɛ matandi ³ tuubi rabirafe ala gbɛtɛɛ bɛ, xa na mu soqe, kike, nun tunbuie bɛ. ⁴ Wo na na fe mɔɔli ifalɛ mɛ, wo xa a xɔn nafen a fanyi ra. Wo na a kolon na fe xɔnxi bara raba Isirayila bɔxi ma, ⁵ a na findi xɛmɛ ra, xa na mu ginɛ, wo a kanyi xaninma taa sode dɛ nan na, wo a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa faxa.

⁶ Mixi naxan lan a xa faxa, a mu faxama sinden fo a tongo seede firin xui ma, xa na mu a ra saxan. A mu lan a xa faxa seede keren gbansan xui ma. ⁷ Seede nan singe gɛmɛ wolima a ma a faxafe ra, ɲama dɔnxɔɛ fan fa a magɔnɔ. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ.

Kiiti magaaxuxie

⁸ Xa faxa kiiti bara fa, xa na mu a ra galanbui, xa na mu maxɔnɛ, naxan findixi kiiti xɔrɔxɔɛ ra wo bɛ taa kui, wo xa siga yire wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi. ⁹ Wo sigama Lewika sɛrɛxɛdubɛɛ nan xɔn, a nun kiitisaɛ naxee na wo xun ma, wo a tagi raba e bɛ. E a falama wo bɛ na tɛmui a lan kiiti xa sa ki naxɛ. ¹⁰ E naxan falama wo bɛ yire, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi, wo kiiti bolonma na ki nɛ. E naxan falama wo bɛ, wo xa na birin naba. ¹¹ E sɛriyɛ naxan birin falama wo bɛ, wo xa na raba. Wo naxa binya yirefanyi ma, xa na mu kɔɔla ma. ¹² Xa mixi nde, a xa yɛtɛ igboɲa kui, mu a tuli mati kiitisaɛ nun sɛrɛxɛdubɛɛ ra, wo Marigi Alatala naxee sugandixi a xa wali rabafe ma, na kanyi lanma nɛ a xa faxa. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ Isirayila. ¹³ Nama

birin fama lude gaaxui nan kui na tēmui. E na yi fe mE naxan nabaxi, mixi gbETE yo mu suusama na yETE igboŋa mŌŌli rabade fa.

MangEya

¹⁴ Wo na so bŌxi ma tēmui naxe, wo Marigi Alatala dēnnaxe fima wo ma, wo na sabati naa, tēmunde wo fama nE a maŋŌxunde wo fan xa wo gbe mangE sŌŌ alŌ boore si naxee wo rabilinxi. ¹⁵ Wo Marigi Alatala na mixi naxan sugandi, na nan fama findide wo xa mangE ra. Wo naxa tin xŌŋE xa findi wo xa mangE ra, wo ngaxakerenyi mu naxan na. ¹⁶ A mu lan soe gbegebe xa lu wo xa mangE yi ra. A mu lan a xa mixie rasanba Misira e sarade, barima Alatala a falaxi nE wo bE, a wo naxa siga na bŌxi ma sŌŌŌŌ. ¹⁷ A mu lan a xa ginE gbegebe dŌxŌ. Na fee nan fama a ragbilende Alatala fŌxŌ ra. A mu lan a xa gbeti gbegebe nun xEema gbegebe malan.

¹⁸ MangE na dŌxŌ a xa mangE kibanyi tēmui naxe, sEriyE kitaabui naxan nagataxi Lewika sEreXEdubEe yi ra, a xa na misaali yailan a yETE bE. ¹⁹ A xa na kitaabui ragata a fE ma, a xa a xaran lŌxŌE birin a xa simaya kui, alako a xa gaaxu a Marigi Alatala ya ra, a man xa nŌ a xa sEriyE nun a xa yaamari rabatude naxan sEbEXi a kui. ²⁰ Na fe nan fama a niyade, a mu a yETE rafisa a ngaxakerenyie bE, a man mu tantan sEriyE ma, a mu binya yirefanyi ma nun kŌŌla ma. Na tēmui a mangEya xŌnkuye sŌŌma nE, a tan nun a xa die Isirayila ŋama tagi.

18

SereXEdubEe xa wali

¹ Lewika sEreXEdubEe nun Lewi xabilE dŌNXŌE mu fama bŌxi sŌŌde kE ra alŌ Isirayila di booree. E baloe findima sEreXE gan daaxie nan na naxee bama Alatala bE. ² E mu fama kE sŌŌde e ngaxakerenyie tagi. Alatala nan findima e kE ra alŌ a a masen e bE ki naxe. ³ Lewika sEreXEdubEe mabiri findima sEreXE nan na Isirayilakae fama naxee bade alŌ ningee, xa na mu a ra yEXEe. A lanma sube bElEXE, a banganyi, nun a furi nan xa so sEreXEdubEe yi ra. ⁴ Wo man fa bŌxi daxamui singe so e yi ra: mEŋgi, wEni nEEnE, ture, a nun wo yEXEe xabe naxan singe maxabama. ⁵ Wo Marigi Alatala Lewi bŌnsŌE nan sugandixi bŌnsŌE birin tagi, alako e tan nun e xa die xa nŌ Alatala xili binyade tēmui birin.

⁶ Xa Lewika nde wa kelife Isirayila taa kui a na dēnnaxe, sigafe ra yire Alatala dēnnaxe sugandixi, ⁷ mEnni, a lanma a xa a Marigi Alatala xa wali raba a nun a ngaxakerenyi Lewikae ra naxee na naa. ⁸ A lan nE a xa baloe sŌŌ alŌ sEreXEdubE booree, bafe a harige ra a faxi naxan na a xun ma, a bara naxan sŌŌ.

Sematoe nun duuree

⁹ Wo na so tēmui naxe bŌxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, wo mu lan wo xa so wali ŋaaxie ya ma mEnnikae na naxee kui. ¹⁰ Mixi naxa mini wo ya ma de naxan a xa di ganma sEreXE ra, naxan findima sematoe ra, ya kanyi ra, duure ra, kŌŌmixi ra, ¹¹ naxan karamŌxŌ wali rabama, naxan wŌyEnma barie, ŋinnEe, nun mixi faxaxie ra. ¹² Wo Marigi Alatala na mixi mŌŌli xŌnxi. Na fe kobie na a toxi, wo Marigi Alatala yi sie halakima wo ya ra. ¹³ Wo xa lu wo Marigi Alatala waxŌnki. ¹⁴ Wo fama si naxee halakide na ki, e biraxi sematoe xui nan fŌxŌ ra, kŌŌŌ wo Marigi Alatala mu tinma wo tan xa na raba.

NamiŋŌnmE wali

¹⁵ Wo Marigi Alatala fama namiŋŌnmE nde rakelide wo ya ma, naxan luma alŌ n tan. Wo xa wo tuli mati a ra. ¹⁶ Wo na nan yati maxŌrin wo Marigi Alatala ma, wo nu malanxi lŌxŌE naxe Xorebe geya fari. Wo naxa a fala, «Muxu mu wama muxu Marigi Alatala xui mEfe fa. Muxu mu wama yi tE belebele fan tofe kŌRE, alako muxu naxa faxa.» ¹⁷ Alatala naxa a masen n bE, «E fe fanyi nan falaxi n bE. ¹⁸ N fama nE namiŋŌnmE nde rakelide e ya ma, naxan luxi alŌ i tan. N fama n ma masenyi fide a ma, a fa na tagi raba e bE. ¹⁹ Mixi

nde na lu, a mu a tuli mati na namijɔnmɛ xa masenyi ra a naxan tima n xili ra, n tan yɛtɛ yati nan na kanyi makiitima.»

²⁰ «Ƙɔnɔ xa namijɔnmɛ yɛtɛ igboe nde fa masenyi ti n xili ra, n mu naxan fixi a ma, xa na mu a masenyi ti ala gbɛtɛ xili ra, a lanma nɛ na kanyi xa faha. ²¹ Tɛmunde wo fama nɛ wo yɛtɛ maxɔrinde, «Won nɔma a kolonde di xa yi wɔyɛnyi fatanxi Alatala nan na?» ²² Xa namijɔnmɛ masenyi ti Alatala xili ra, a fa lu a mu kamali, na nan na ki a xa masenyi mu fatanxi Alatala ra. Namijɔnmɛ nan na falaxi a xa yɛtɛ igboɔa kui. Hali wo mu gaaxu a ya ra.»

19

Mixi ratanga taaɛ

¹ Wo Marigi Alatala na fa sie halakide wo ya ra, a fa e xa bɔxi so wo yi ra, wo fa sabati e xa taaɛ nun e xa banxie kui, ² wo xa taa saxan sugandi na bɔxi tagi, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma. ³ Wo xa bɔxi maniya, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra, wo fa a itaxun dɔxɔ saxan. Na nan a toma faxati nde nɔma sigade na taa nde kui, alako a nii xa ratanga.

⁴ Mixi naxan faxɛ tixi, a mu a rakelixi a ma, na faxati mɔɔli nan gbansan nɔma sode yi taa nde kui a nii ratangafe ra. ⁵ Misaali nan ya: Xa mixi siga fɔtɔnyi wuri sɛgɛde, a nun a boore, a xa beera fa koren, a din a boore ra, na fa faha, na faxati mɔɔli tan nɔma sode yi taa nde kui a nii ratangafe ra. ⁶ A xa na raba alako mixi naxan wama na fure gbɛɔxɔfe a xa bɔɔtɛtɛ kui, a naxa nɔ faxɛti lide kira ra, a fa a faha. Na mu lanma, barima xɔnnanteya yo mu nu na a bɛ na mixi faxaxi xa fe ra. ⁷ N yi yaamari fixi wo ma na nan ma. Wo xa taa saxan sugandi, nee xa findi mixi ratanga taaɛ ra.

⁸ Xa wo Marigi Alatala wo xa bɔxi ragbo yɛ alɔ a rakali ki naxɛ wo babae bɛ, xa a yi bɔxi birin so wo yi ra a naxan laayidixi wo babae bɛ, ⁹ xa wo yi yaamari raba a raba ki ma n naxan falaxi wo bɛ to lɔxɔɛ, wo Marigi Alatala naxa rafan wo ma, wo naxa bira a xa kira fɔxɔ ra, na tɛmui wo man xa taa saxan sugandi, wo xa e sa yi taa saxanyi boore xun ma. ¹⁰ Na kui, mixi tɔɔɔɛgɛxi mu faxama wo xa bɔxi ma, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra.

¹¹ Ƙɔnɔ xa mixi nde a yaxui xɔn, a a mɛlɛn, a a faha, a fa so yi taa nde kui, ¹² na taa forie lan nɛ e xa a suxu, e a xanin mixi xɔn ma naxan wama na fure gbɛɔxɔfe, alako faxɛti xa faha. ¹³ Wo naxa kinikini yo ti na kanyi ma. Wo na faxati mɔɔli ɔɔnma na ki nɛ Isirayila bɔxi ma, alako bɔɔɛsa xa lu wo yi ra.

Bɔxi naaninyi nun seede wule fale

¹⁴ Wo na sabati bɔxi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra, wo naxa naaninyi tɔnxumae masiga de wo benbae naxee dɔxɔ. ¹⁵ Mixi naxan yunubi fe rabaxi, xa na mu a ra haakɛ, na kanyi mu lan a xa makiiti mixi keren xa seede baxi ma. Na mɔɔli makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan xui nan ma.

¹⁶ Xa seede ɔɔaxi ba nde sa mixi nde tɔɔɔɛgɛ fe nde ma, ¹⁷ yi gere mixi firinyie lan nɛ e xa siga Alatala xa hɔɔmɔbanxi kui, e sa e xa galanbui yaxaran sɛrɛxɛdubɛɛ nun kiitisaɛ bɛ naxee na na waxati. ¹⁸ Kiitisaɛ a fe xɔn nafenma nɛ a ki nun a kɛɔa ma. E na a kolon seede wule nan saxi a ngaxakerenyi xun ma, ¹⁹ a ngaxakerenyi nu wama a makiitife ki naxɛ, wo xa na kiiti ragbilen a ma. Wo fe ɔɔaxi ɔɔnma wo tagi na ki nɛ. ²⁰ Mixi gbɛtɛɛ na na fe mɛ, gaaxui nan luma e ma, e mu suusama na fe kobi mɔɔli rabade fa. ²¹ Wo naxa kinikini na mixi mɔɔli ma. Xa a mixi nan faxaxi, wo a fan faha. Xa a mixi ya nan kanaxi, wo a fan ya kana. Xa a mixi ɔɔinyi nan giraxi, wo a fan ɔɔinyi gira. Xa a mixi bɛlɛxɛ nan bolonxi, wo a fan bɛlɛxɛ bolon. Xa a mixi sanyi nan bolonxi, wo a fan sanyi bolon.

20

Gere sɛriyɛ

¹ Wo na siga wo yaxuie gereɛde, wo fa a to e xa soee, geresosee, nun sɔɔrie dangi wo gbe ra, hali wo mu gaaxu. Wo Marigi Alatala naxan wo raminixi Misira bɔxi ra, a na wo

fōxō ra. ² Wo nE wo yailanma tēmui naxE gere sofe ma, sErexEdubE nan tima a wōyEn n̄ama bE, ³ «Isirayila, wo wo tuli mati! To lōxōE wo faxi wo yaxuie nan gere. Limaniya naxa ba wo yi ra de, wo naxa gaaxu, wo bōjE naxa mini a i, wo naxa sEren, ⁴ barima wo Marigi Alatala na wo fōxō ra wo yaxuie gere. A e rayarabima nE wo bE, wo fa xutu sōtō e ma.»

⁵ Na tēmui mangE xa kuntigie xa sōorie maxōrin, «Mixi nde na wo ya ma, naxan bara gE banxi tide kōnō a mu soxi a kui sinden? Na kanyi xa gbilen a xōnyi, barima xa a faxa gere kui, mixi gbETE fama nE sode a xa banxi kui. ⁶ Mixi nde na wo ya ma be, naxan wEni bili sixi, a mu a bogi baxi sinden? Na kanyi xa gbilen a xōnyi, barima xa a faxa gere kui, mixi gbETE fama nE a xa wEni bogi bade. ⁷ Mixi nde na wo ya ma be, naxan bara wa ginE xōn, kōnō a mu a futixi sinden? Na kanyi xa gbilen a xōnyi, barima xa a faxa gere kui, mixi gbETE fama nE a xa ginE futide.» ⁸ MangE xa kuntigie man xa sōorie maxōrin, «Mixi nde na wo ya ma be limaniya baxi naxan yi, a gaaxu? Na kanyi fan xa gbilen a xōnyi alako a naxa limaniya ba a booree fan yi.» ⁹ MangE xa kuntigie na gE wōyEnde n̄ama ra, e xa mangEe ti yi sōori xundEe ya ra.

¹⁰ Wo na wo makōrE wo yaxuie xa taae ra gereso ki ma, wo xa lanyi maxōrin e ma. ¹¹ Xa e tin na ra, e taa naadE rabi wo bE, e birin xa lu wo xa yaamari nan bun ma, e nu duuti fi. ¹² Kōnō xa e mu tin lanyi ra, e fa wo yaabi gere ra, na tēmui wo xa na taa bilin. ¹³ Wo Marigi Alatala e rayarabima nE wo bE. Wo xa xEmE birin faxa santidEgEma ra, ¹⁴ wo xa ginEe, dimEe, xurusee, nun se naxan birin na taa kui, wo xa a tongo wo yETE bE sEeWE kui. Wo Marigi Alatala bara na fi wo ma.

¹⁵ Wo xa na mōoli raba taae fan na, naxee makuya wo ra, naxee mu na taae ya ma wo fama sabatide dEnnaxE. ¹⁶ Kōnō wo naxa sese lu a n̄ijE ra taae kui, wo Marigi Alatala fama naxee fide wo ma kE ra. ¹⁷ Wo Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae birin halakima nE alō wo Marigi Alatala a masenxi wo bE ki naxE, ¹⁸ alako e naxa wo xaran na fe xōnxie rabafe ra e naxee rabama e xa alae bE, na fa findi yunubi fe ra wo bE wo Marigi Alatala mabiri.

¹⁹ Wo na taa nde bilin a gerefe ma, a mu lan wo xa beera tongo sansie sEgE xili ma. E findima wo balose nan na. Na daaxa sansie xa mu findixi wo gerefae ra. ²⁰ Sansi naxee bogi mu nōma donde, wo nōma nee tan sEgEde e xa findi geresose ra wo bE taa mixie xili ma, wo nun naxee na gerefe han e sa rayarabima wo bE tēmui naxE.

21

Faxati kolontare

¹ Xa a sa li wo naxa mixi nde fure to bōxi ma burunyi, wo Marigi Alatala dEnnaxE fixi wo ma, kōnō wo mu a faxama kolon sinden, ² wo xa forie nun wo xa kiitisae xa a mato taa mundun makōrExi na fure ra. ³ E na taa kolon naxan makōrExi na ra, na taa forie xa ninge ginE tongo, naxan singe mu nu wali, wuri mu nu xiri naxan kōn ma, ⁴ e xa a xanin xure nde ma, naxan mu xōrima, sansi mu rawalima dEnnaxE, e xa a kobe gira ye xōōra. ⁵ Na birin xa raba Lewi xa di sErexEdubEe ya xōri, barima wo Marigi Alatala nee nan sugandixi a xa wali rabafe ma, e xa duba mixi bE Alatala xili ra, e xa kiiti sa gere xa fe ra.

⁶ Fori naxee birin na taa kui naxan makōrExi fure yire ra, e xa e bElexEe raxa ninge ginE fari, e naxan faxaxi xure kui. ⁷ E xa a fala, «Muxu tan xa mu faxE tixi, muxu mu a rabama fan kolon. ⁸ Alatala, i xa Isirayila n̄ama xun sara, i naxan xōrEyaxi. Yandi, i naxa faxE kote dōxō Isirayila xun ma, e fōxi mu na naxan na.» Na tēmui Alatala fama nE e xun sarade. ⁹ Wo nōma ratangade yi faxE tife mōoli ma, xa wo Alatala waxōnfe rabama.

Gere xa geelimanie

¹⁰ Wo na siga wo yaxuie gere, xa wo Marigi Alatala e rayarabi wo bE, wo e findi wo xa geelimanie ra, ¹¹ tēmunde mixi nde ya fama nE sinde geelimani ginE tofanyi nde ma. Xa na kanyi wama a dōxōfe nE, ¹² a nōma a xaninde a xōnyi. Na ginE xa a yETE xunyi bi, a a bElexE xale maxaba, ¹³ a dugi fanyi ragoro a ma. A xa sabati a xa mōri xōnyi, a fa a

baba nun a nga xa ƶŌnfe raba kike keren bun ma. Na dangi xanbi xεmε nŌma a findide a xa ginε ra. ¹⁴ Xa a sa li a xa fe naxa raƶaaxu a ma, a nŌma a beƶinde a xa siga a waxŌnde, kŌnŌ a mu lanma a xa a mati kŌbiri ra, a mu lanma a xa findi a xa konyi ra, barima a nu bara findi a xa ginε ra.

Di fori tide

¹⁵ Xa a sa li ginε firin na xεmε nde yi ra, keren fa rafan a ma dangi boore ra, kŌnŌ e firinyie bara di bari a be, a mu lanma a xa baate ginε xa di rafisa a boore xa di be, ¹⁶ a fa foriƶa tide fi baate ginε xa di ma, a fa a li na ginε boore nan singe di barixi a be. ¹⁷ A lanma a xa a kolon ginε naxan naƶaaxuxi a ma na ki, na nan ma di findixi di singe ra. A harige dŌxŌ firin nan soma di fori yi ra, barima na nan findixi a xa fonike di ra. A tan nan lanma a xa di foriƶa tide sŌtŌ.

Di xurutare

¹⁸ Xa a sa li xεmε nde naxa di xεmε kalabante xurutare bari, naxan mu a tuli matixi a baba nun a nga xui ra, naxan tondima birade e xa seƶiyε fŌxŌ ra, ¹⁹ a lanma na di baba nun a nga xa a suxu, e xa a xanin forie xŌn ma taa sode de ra. ²⁰ E xa a fala e be, «Muxu xa di naxan yi ki, a xurutare, a kalabante. Muxu fe naxan birin falama a be, a mu a tuli matima a ra, fo wayuƶa rabafe nun siisi fe.» ²¹ Na kui, a xa taa xεmε birin xa a magŌnŌ gεmε ra, han a faxa. Wo fe ƶaaxi ƶŌnma wo tagi na ki nε. Isirayilakae na na fe mε, gaaxui luma nε e birin ma.

Mixi gbakuxi fure

²² Xa a sa li wo bara mixi gbaku wuri kŌn na, naxan bara yunubi fe raba a lan a xa faxa naxan ma, ²³ a fure mu lan a xa lu wuri kŌn na han gεεεge. A lan nε a xa ragata na lŌxŌE kerenyi, barima Ala bara fure gbakuxi danka. Wo wo mεeni ki fanyi ra, xa na mu a ra na fure gbakuxi nan bŌxi dankama, wo Marigi Alatala dεnnaxε fixi wo ma kε ra.

22

Xuruse nun se lŌExie

¹ Wo na wo ngaxakerenyi xa ninge, xa na mu a ra a xa yeXeE to, a murutaxi, wo naxa wo kobe ti a ra. Wo lan nε wo xa a xanin a kanyi xŌn ma. ² Xa wo ngaxakerenyi yire makuya, xa na mu wo mu a kanyi kolon, wo xa xuruse xanin wo xŌnyi. Wo a ragata han beenun wo a kanyi toma tεmui naxε, wo fa a so a yi ra. ³ Wo na mŌŌli nan nabama wo ngaxakerenyi xa sofale fan na, a xa donma, a nun a gbe se naxan birin lŌExi a ma. Wo mu lan wo xa wo kobe ti a ra. ⁴ Xa wo bara wo ngaxakerenyi xa sofale, xa na mu a ra a xa ninge to, a bara bira kira xŌn ma, wo mu lan wo xa wo kobe ti a ra. Wo lan nε wo xa kafu a ma a rakelide.

Xεmε naxee e yeE findima ginε ra

⁵ Ginε mu lan a xa xεmε dugi so. Xεmε fan mu lan a xa ginε dugi so. Mixi naxee na fe mŌŌli rabama, na kanyie mu rafan Marigi Alatala ma.

Kinikinife daalisee ma

⁶ Wo na a to kira xŌn ma, xŌni bara a tεε sa wuri kŌn na, xa na mu a ra bŌxi ma, a nga felenxi a xeE ma, xa na mu a ra a xa die ma, wo mu lan wo xa a nga nun a xa die birin tongo. ⁷ Wo lan nε wo xa a nga tan nabεƶin, a xa siga, wo fa die tan tongo. Na kui wo fama nε simaya xŌnkuye nun hεeri sŌtŌde.

Mixi ratanga ki

⁸ Xa wo banxi nεεnε ti, wo lan nε wo xa bilixi nde rabilin banxi fuge ra, alako mixi naxee tema naa, e naxa bira, e fa faxa wo saabui ra.

Se masunbufe

⁹ Wo mu lan wo xa sansi gbεE si wo xa weni bilie ya ma, xa na mu a ra a bogi fama findide se raharamuxi nan na. ¹⁰ Wo nε yire buxama, wo mu lan wo xa ninge nun sofale

xiri e boore ra sari ra. ¹¹ Wo mu lan wo xa sose ragoro wo ma naxan masunbuxi dugi yExEE xabe daaxi nun gEE fute daaxi ra.

Mafelenyi

¹² Wo gEE nan nafalama ponpon na wo a singan wo xa dugi tuxui naanie ra, wo naxan felenma wo ma.

GinE fe kiiti

¹³ Xa a sa li xEME nde naxa ginE dŌxŌ, e kafu, kŌnŌ a xa fe to raŋaaxu xEME ma, ¹⁴ a a xili kana wŌyEn kobi ra, a nu fa a fala, «N bara yi ginE dŌxŌ, kŌnŌ muxu to kafu n naxa a li a bara futi kana,» ¹⁵ Na tEmui ginE baba nun a nga xa ginEdimEdi dugi xanin taa forie xŌn ma taa sode dE ra, naxan a masenxi a e xa di futi rasoxi. ¹⁶ A baba xa a tagi raba, «N bara n ma di ginE fi yi xEME ma, kŌnŌ a mu rafan a ma sŌnŌn. ¹⁷ A fa wule nan safe a xun ma a a mu futi rasoxi.» Na tEmui tEmEdi xa mixie xa na ginEdimEdi dugi itala taa forie ya i.

¹⁸ Taa forie na na to, e xa na xEME suxu, e xa a ŋaxankata. ¹⁹ E na a makiiti, e xa alamani bolon a ma naxan findima kŌbiri kole kEME sofe ra tEmEdi baba yi ra, Isirayila ginE xili kanafe ma. Na xanbi a lan nE ginE xa gbilen xEME xŌnyi, na xEME naxa mEE a ra abadan.

²⁰ KŌnŌ xa futi kanafe fa sa findi nŌndi ra, ginEdimEdi dugi yo mu na naxan a masenma a bara futi raso, ²¹ na ginE xa xanin a baba xa banxi sode dE ra, taa mixie fa a magŌnŌ gEME ra han a faxesa, barima a bara fe kobi raba ginE mu lan a xa naxan naba Isirayila bŌxi ma, xEME fe kolonfe ra a na a baba xa nŌE bun ma tEmui naxE. Wo fe ŋaaxi ŋŌnma wo tagi na ki nE.

²² Xa wo xEME suxu, e nun ginE xEME taa idŌxŌE saxi, na fe kobi raba firinyie lan nE e xa faxesa, ginE nun xEME. Wo fe ŋaaxi ŋŌnma na ki nE wo tagi Isirayila bŌxi ma.

²³ Xa xEME naralan ginE dimEdi nde ra taa kui, kote bara dŌxŌ naxan ma fe ra, a fa a futi kana, ²⁴ wo xa na mixi firinyie xanin taa sode dE ra, wo e magŌnŌ gEME ra han e xa faxesa. Yi ginE dimEdi faxaxi nE, barima a mu sŌnxŌE ratexi taa kui. XEME fan faxaxi nE, barima a bara ginE futi kana kote bara dŌxŌ naxan ma fe ra. Wo fe ŋaaxi ŋŌnma wo tagi na ki nE.

²⁵ KŌnŌ xa xEME naralan ginE dimEdi ra wula i, kote bara dŌxŌ naxan ma fe ra, a naxa dutun a ma, a a futi kana, na xEME nan keren lan a xa faxesa. ²⁶ Wo naxa fefe raba ginE dimEdi tan na, barima a mu fe ŋaaxi yo rabaxi a lan a xa faxesa naxan ma. Yi fe maniyaxi nE alŌ xEME naxan waxi a boore faxafe. ²⁷ Na naralanyi rabaxi wula nE. Hali yi ginE dimEdi xEME kanyi sŌnxŌE rate nu, mixi yo mu sŌtŌma naxan nŌma a ratangade.

²⁸ Xa xEME naralan ginE dimEdi ra kote mu nu dŌxŌ naxan ma fe ra, a naxa bagan a ma, a a futi kana, mixi nde fa e suxu na fe xun, ²⁹ na xEME kŌbiri kole tongo suuli nan soma ginE baba yi ra, a fa yi ginE dŌxŌ, barima a bara a futi kana. A xa simaya kui, a mu lan a xa mEE na ginE ra.

23

Langoeŋa mŌŌli nde

¹ Mixi yo mu lan a nun a baba xa ginE xa kafu. A tana fe nan na ra a baba mabiri.

Mixi naxee mu lan e xa lan Alatala xa malanyi

² Mixi naxan xEMEya kanaxi, xa na mu a ra a bolonxi, na kanyi mu lan a xa siga Alatala xa malanyi. ³ Yangamadi fan mu sigama Alatala xa malanyi hali a bŌnsŌE fu nde.

⁴ Amonikae nun Mowabakae mu sigama Alatala xa malanyi hali e bŌnsŌE fu nde. ⁵ A luma e bE na ki nE kudEi barima yi ŋamae mu fa wo ralande taami nun ye ra, wo nu na kira xŌn ma tEmui naxE wo kelixi Misira. E Beyori xa di xEME Balami nan sare fi wo dankafe ma Petori, Mesopotamiya bŌxi ma. ⁶ KŌnŌ wo Marigi Alatala mu tin a tuli matide Balami ra. A naxa na danke masara barake ra barima wo rafan wo Marigi Alatala ma. ⁷ Wo naxa wo ŋEŋi sa e xa bŌŋesa nun e xa baloe fe xŌn ma wo xa simaya kui.

⁸ Wo naxa fe ꝓaaxi yo raba Edonkae ra, barima wo ngaxakerenyi nan na e ra. Wo naxa fe ꝓaaxi yo niya Misirakae ra, barima wo saxanyi raba nE e xa bŌxi ma. ⁹ E fama bŌnsŌE naxee sŌtŌde, fo e tolobitEe, nee nan fama sigade Alatala xa malanyi.

SŌori tEte kui xa sEneyenyi

¹⁰ Wo na mini fafe ra tide wo yaxuie ya ra, wo lan nE wo xa wo yEte ratanga fe kobi birin ma. ¹¹ Xa xEmE nde na wo ya ma naxan mu sEneyenxi, a bara makana wantanyi kui, a lan nE a xa mini sŌori tEte fari ma. ¹² Nunmare ra, a na a maxa ye ra, soge goro tEmui a fa so sŌori tEte kui.

¹³ Wo fama yire nde nan sugandide dEnnaxE makuya sŌori tEte ra, naa xa findi suturade ra. ¹⁴ Yili ge se nde lan nE a xa lu wo xa kote i. Wo na siga suturade, wo yili ge. Wo na gE wo hayi rabade, wo a makoto, wo fa keli naa. ¹⁵ Wo xa sŌori tEte lan nE a xa sEneyen, barima wo Marigi Alatala a maꝓErema a kui wo kantafe ra, a man fa wo yaxuie rayarabi wo bE. Xa a fe ꝓaaxi li sŌori tEte kui, a a makuyama nE wo ra.

Seriye konyi xa fe ra

¹⁶ Xa konyi nde a gi a kanyi ma, a naxa siga lude wo xŌnyi, wo naxa gbilen a ra a kanyi xŌn ma de. ¹⁷ A lan nE a xa sabati wo xa taa nde kui dEnnaxE na rafan a ma. Wo man naxa a tŌŌŌ de.

Langoeꝓa

¹⁸ Isirayila xEmE, xa na mu a ginE mu lan a xa langoeꝓa raba. ¹⁹ Langoe sare mu lan a xa so wo Marigi Alatala xa hŌŌmŌbanxi kui laayidi rakamalise ra, barima wo Marigi Alatala na fe mŌŌli xŌnxi.

Doni nun daakan

²⁰ Wo na se nde doni wo ngaxakerenyi bE, kŌbiri, donse, xa na mu a ra se gbete, wo naxa geeni yo fen a fari. ²¹ Ala kolontare nan lanma a xa wo xa geeni sa, kŌnŌ wo ngaxakerenyi tan mu a ra de. Wo na na seriye rabatu bŌxi ma wo fama dEnnaxE sŌtŌde, wo Marigi Alatala barakE sama nE wo isofe birin ma.

²² Wo na daakan tongo wo Marigi Alatala bE, wo naxa taxiri a rabafe ma, xa na mu wo Marigi Alatala a maxŌrinma nE wo ma, wo fa findide yunubitŌE ra. ²³ Xa wo mu daakan tongoxi, yunubi fe mu na. ²⁴ KŌnŌ xa wo daakan tongo wo Marigi Alatala bE, wo lan nE wo xa a raba keren na a fanyi ra. Wo fa a raba alŌ wo a ꝓanigexi wo dE ra ki naxE.

²⁵ Wo nŌma wuri bogi ndee bade wo gbe mu naxee ra, wo a don han wo luga, kŌnŌ a mu lan wo xa nde sa wo xa kote i. ²⁶ Wo na so mEnge xE fan na, wo gbe mu naxan na, wo nŌma tŌnsŌE ndee bade wo bElexE ra, kŌnŌ wo mu lan wo xa wŌŌte tongo wo ngaxakerenyi xa mEnge xili ma.

24

XEmE nun ginE fatanfe

¹ A nŌma a lide xEmE nde xa ginE mu rafanxi a ma sŌnŌn, a fatan kEedi sEbe, a a so a yi ra, a fa a rasiga a baba xŌnyi. ² Na tEmui xa na ginE dŌxŌ xEmE gbete xŌn ma, ³ a xa fe raꝓaaxu na xEmE fan ma, na fan fa fatan kEedi sEbe, a a so a yi ra, a fa a rasiga a baba xŌnyi, xa na xEmE fa sa faxa nE, ⁴ xEmE naxan singe mEe na ginE ra, na mu lan a xa a findi a xa ginE ra kŌre, barima a bara raharamuꝓa a ma. Alatala na fe mŌŌli xŌnxi. Wo mu lan wo xa na yunubi mŌŌli raba bŌxi ma wo Marigi Alatala dEnnaxE fixi wo ma kE ra.

Seriye naxan ibunadama ratangama

⁵ XEmE naxan baxi ginE dŌxŌde, a mu lan a xa sŌŌriꝓa raba waxati nde bun ma. KŌntŌfili gbete yo mu lan a xa dŌxŌ a ra ꝓE keren bun ma, alako a xa mEeni a xa ginE dŌxŌxi ma.

⁶ Wo mu lan wo xa mulunyi nun kile rasuxu mixi yi sEke ra, xa na mu a ra kile gbansan, barima wo a balose nan bama a yi ra na ki.

⁷ Xa Isirayilaka a ngaxakerenyi nde suxu nɔɛ ra, a a findi konyi ra, xa na mu a a mati, a lan nɛ na kanyi xa faxa. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ.

⁸ Wo lan nɛ wo xa fɛntɛn kunɛ fure xa fe ra. N xaranyi naxan soxi Lewi xa di sɛrɛxɛdubɛɛ yi, wo lan nɛ wo xa na raba a raba ki ma. ⁹ Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala naxan naba Mariyama ra wo kelixi Misira tɛmui naxɛ.

¹⁰ Wo na doni ti wo ngaxakerenyi bɛ, a mu lanma wo tan xa so a xɔnyi a xa sɛɛkɛ se tongode. ¹¹ Wo xa lu tandɛ, wo xa donifa xa fa sɛɛkɛ se ra wo xɔn ma, a a so wo yi ra. ¹² Xa setare na a ra, a fa a xa xinbeli donma so wo yi sɛɛkɛ se ra, wo mu lan wo xa na ragata wo xɔnyi kɔɛ ra. ¹³ Wo xa a ragbilen a ma soge goro waxati nɛ, alako a xa a felen a ma kɔɛ ra. Na kui a Ala maxandima nɛ wo bɛ. Setare malife na ki a findima tinxinyi nan na wo nun wo Marigi Alatala tagi.

¹⁴ Wo mu lan wo xa wo xa walikɛ setaree tɔɔɔ, e findi wo ngaxakerenyie ra, xa na mu e findi xɔɲɛ ra. ¹⁵ Lɔxɔɛ birin wo lan nɛ wo xa e xa wali sare fi e ma beenun soge xa goro, barima setare nan e ra, e hayi na na ma. Xa wo mu na rabama, a mawama nɛ Alatala bɛ wo xa fe ra, wo fa yunubi sɔɔ na kui.

¹⁶ Di babae mu lan e xa faxa e xa die xa yunubie rabafe ma. Die fan mu lan e xa faxa e babae xa yunubie rabafe ma. Ibunadama lanma a xa faxa a yɛtɛ xa yunubi rabaxi nan ma.

¹⁷ Wo naxa tinxintareya raba mixie ra naxee faxi sabatide wo xa bɔxi ma. Wo naxa kiridie tɔɔɔ. Wo naxa kaɲɛ ginɛ xa donma tongo sɛɛkɛ ra. ¹⁸ Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala wo xɔrɛyaxi ki naxɛ wo xa konyiya kui Misira bɔxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

¹⁹ Wo na gɛ xɛ xabade, wo naxa gbilen tɔnsɔɛ dɔnxɔɛ tongo ra. Wo xa e lu xɔɲɛ, kiridie, nun kaɲɛ ginɛ bɛ, alako wo Marigi Alatala xa barakɛ sa wo xa fe. ²⁰ Wo na gɛ oliwi bili ifuyanfuyande, wo naxa gbilen bogi dɔnxɔɛ bade sansie kɔn na. Wo xa e lu xɔɲɛ, kiridie, nun kaɲɛ ginɛ bɛ. ²¹ Wo na gɛ wɛni bogi bade, wo naxa gbilen bogi dɔnxɔɛ ba ra. Wo xa e lu xɔɲɛ, kiridie, nun kaɲɛ ginɛ bɛ. ²² Wo xa ratu wo xa konyiya ma Misira bɔxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

25

Sɛriyɛ Luxusinyi

¹ Xa a sa li mixi firin naxa gere, kiitisa xa e mato tinxinyi kui sɛriyɛ ki ma. ² Nɔndi mu na naxan bɛ, xa a lanma a xa bɔnbɔ, na xa raba kiitisa ya xɔri fe rabaxi bɛrɛ ma. ³ Na kui, wo mu lan wo xa dangi luxusinyi ya tongo naani ra. Xa wo nde sa na fari, wo bara wo ngaxakerenyi rayarabi.

Ninge xa wali

⁴ Wo na ninge rawali mɛngi turuxunde tɛmui naxɛ, wo mu lan wo xa a dɛ xiri.

Kaɲɛ ginɛ ditare

⁵ Xa ngaxakerenma firin sabati yire keren, keren fa faxa a ditare ra, a xa kaɲɛ ginɛ mu lan a xa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma xabilɛ gbɛtɛ kui. A lan a xa dɔxɔ a nimɔxɔ nan xɔn ma, a findi a xa ginɛ ra. ⁶ Na ginɛ di singe naxan barima a nimɔxɔ bɛ, a xa findi a xa mɔri singe xa di nan na kɛ ki ma, alako a xa mɔri xili naxa lɔɛ Isirayila bɔxi ma.

⁷ Xa na xɛmɛ tondi a nimɔxɔ dɔxɔde, kaɲɛ ginɛ xa siga taa forie nan xɔn ma kiitisaɛ yire, a a tagi raba e bɛ yi ki, «N nimɔxɔ bara tondi bɔnsɔɛ fide a ngaxakerenyi ma, a mu tinma a xa sɛriyɛ rakamalide n tan mabiri.» ⁸ Taa forie xa na xɛmɛ xili, e xa na fe mato. Xa na xɛmɛ tondi a ngaxakerenyi xa kaɲɛ ginɛ dɔxɔde, ⁹ kaɲɛ ginɛ xa a makɔrɛ a ra taa forie ya xɔri, a xa a nimɔxɔ xa sankiri ba, a dɛye bɔxun a yatagi, a falafe ra, «Yi mɔɔli nan lan a xa raba xɛmɛ ra naxan tondima bɔnsɔɛ fide a ngaxakerenyi ma.» ¹⁰ Na tɛmui Isirayila, na xɛmɛ xa denbaya xili falama nɛ, «Sankiri ba xa denbaya.»

Dinyi naxan mu lan a xa raba gere kui

¹¹ Xa a sa li xEME firin na gerefe, keren xa ginE fa siga a xa mŌri bade boore yi ra a xEMEya suxufe ra, ¹² wo xa na ginE BELEXE bolon, wo naxa kinikini a ma.

Tinxinyi yulEya kui

¹³ Wo naxa kiloe kamalitare sa wo xa gbŌnfŌE kui, ndee binya, booree yelebu. ¹⁴ Wo naxa se maniyase kamalitare fan lu wo xŌnyi, ndee xungbo, booree xurun. ¹⁵ Kiloe kamalixi nun se maniyase kamalixi nan lan a xa lu wo yi ra. Na tEMui wo fama nE simaya xŌnkuye sŌtŌde bŌxi ma wo Marigi Alatala fama dENNaxE sode wo yi ra. ¹⁶ Mixi yo na mŌŌli rabama, a mu rafanma wo Marigi Alatala ma.

Wo yaxui AmalEkikae

¹⁷ Wo xa ratu a ma AmalEkikae naxan naba wo ra wo to keli Misira. ¹⁸ E mu gaaxu Ala ya ra. E mini nE wo ma kira xŌn, e xanbirati taganxie bŌnbŌ. ¹⁹ YakŌsi, wo Marigi Alatala fama nE wo ratangade wo yaxuie ma, naxee na wo rabilinyi bŌxi ma a fama dENNaxE sode wo yi ra. Wo fama AmalEkikae rahalakide, alako e xili xa lŌE dunijna ma. Wo naxa nEEMU e xa fe rabaxi ma.

26

BŌxi daxamui singe nun farilE

¹ Wo na so bŌxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma kE ra, a xa findi wo gbe ra, wo xa sabati naa, ² wo keren keren ma fama na daxamui singe sEETi bade wo Marigi Alatala bE. Wo a sa debe kui, wo xa a xanin yire, wo Marigi Alatala dENNaxE sugandixi a xili matŌxŌfe ra. ³ Wo xa siga sEREXEdubEe xŌn, naxee na naa na waxati, wo xa a fala e bE, «To lŌxŌE won bara so bŌxi, won Marigi Alatala dENNaxE laayidi won benbae bE a sofe ra won yi ra.»

⁴ sEREXEdubE na debe rasuxuma nE wo yi ra, a a dŌxŌ wo Marigi Alatala xa sEREXEbade ya i. ⁵ Wo xa yi wŌyENyi fala wo Marigi Alatala bE, «N baba, Aramika nan nu a ra naxan nu a ŋERema. A naxa goro Misira mixi ndee ra, a saxanyi raba naa. E naxa wuya, han e findi si belebele sENbEma ra, ⁶ kŌnŌ Misirakae tan naxa muxu ŋaxankata, e muxu tŌŌrŌ, e konyiya xŌrŌxŌE dŌxŌ muxu ma. ⁷ Muxu naxa muxu benbae Marigi Alatala makula, a xa muxu mali. A naxa muxu xa maxandi suxu, a man naxa muxu xa mantŌŌrŌli to, e nu fe ŋaaxi nun fe xŌrŌxŌEe naxee dŌxŌma muxu ma.»

⁸ «Alatala naxa muxu ramini Misira bŌxi ma sENbE magaaxuxi, kaabanakoe, nun tŌnxumae ra. ⁹ A naxa fa muxu ra han be, a fa yi bŌxi so muxu yi ra, xijŋE nun kumi xELEma dENNaxE. ¹⁰ Na nan a toxi, yakŌsi n faxi yi bŌxi daxamui singe ra i tan Alatala xŌn ma, i naxan fixi n ma.»

Wo xa na dŌxŌ wo Marigi Alatala ya i, wo a batu. ¹¹ Wo xa sEewa wo boore ra, wo tan nun Lewikae, a nun xŌŋE naxee na wo ya ma, barakE ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo nun wo xa denbaya ma.

¹² ŋE saxan yo ŋE saxan na a li, wo xa na ŋE farilE fi Lewikae, xŌŋEe, kiridie, nun kaŋŋE ginEe ma, naxee na wo xa taee kui. Nee fan baloe findima na nan na. ¹³ Na tEMui, wo xa a masen wo Marigi Alatala bE, «Naxan findixi i gbe ra, n bara a birin namini n xŌnyi. N bara a so Lewikae, xŌŋEe, kiridie, nun kaŋŋE ginEe yi alŌ i a yamarixi ki naxe muxu bE. N mu i xa yaamari matandixi, n mu nEEMuxi keren ma. ¹⁴ N mu farilE siya donxi ŋŌnyi to so n ma, xa na mu a ra, n to lu sENiyENTareŋa kui. N mu a fixi sEREXE ra mixi faxaxi bE. N bara bira i tan, n Marigi Alatala, xui nan fŌxŌ ra. I naxan yamarixi n bE, n bara na birin naba. ¹⁵ I xa muxu mato, kelife i xa koore sENiyENxi ma. I xa barakE sa i xa ŋama Isirayila ma, i xa barakE sa bŌxi ma, i naxan fixi muxu ma, i naxan laayidixi muxu benbae bE, xijŋE nun kumi gbege na dENNaxE.»

¹⁶ To lŌxŌE wo Marigi Alatala bara wo yamari wo xa a xa masenyi nun a xa sEriye rabatu a rabatu ki ma. Wo xa wo ŋENgi sa na sEriyE xŌn ma wo bŌŋE fiixe ra. ¹⁷ To lŌxŌE wo bara laayidi tongo Alatala bE, a a tan nan na wo Marigi Alatala ra, a wo xa ŋERE a xa kira xŌn ma, a wo xa a xa masenyi, a xa sEriyE, nun a xa yaamari rabatu. ¹⁸ Wo

saate tongoxi nE a bE, a wo tan nan na a xa ꞓama ra, alŌ a a falaxi wo bE ki naxE. Wo xa bira a xa sEriyE fŌXŌ ra,¹⁹ alako a xa fisamanteya fi wo ma si birin xun ma a naxee daaxi. Wo xa nŌRE, wo xili, nun wo sEnbE xa dangi e birin na. Wo xa findi ꞓama ra naxan a xa wali rabama, alŌ a masenxi wo bE ki naxE.

27

BarakE nun danke

¹ Annabi Munsa nun ꞓama forie yi masenyi nan ti Isirayilakae bE, «Wo xa mEEni yi yaamarie ma, n naxee fixi wo ma to lŌXŌE. ² Wo na YurudEn xure igiri tEmui naxE, sigafe ra bŌxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, wo xa gEmE xungbe ndee ti, wo e mafiixE. ³ Wo na YurudEn igiri sigafe ra bŌxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, xiꞓE nun kumi gbegbe na dEnnaxE, alŌ wo babae Marigi Alatala a falaxi wo bE ki naxE, ⁴ wo xa yi gEmEe nan ti Eballi geya fari, n baxi naxee xa fe falade wo bE ya, wo fa e mafiixE.»

⁵ «MEnni wo xa sERExEbade yailan gEmEe ra wo Marigi Alatala bE, wure mu dinxi naxee ra, ⁶ naxee mu masolixi fefe ma. Wo xa sERExE gan daaxi ndee ba wo Marigi Alatala bE na sERExEbade fari. ⁷ Wo xa xanunteya sERExEe fan ba, wo naxee donma sEWE kui wo Marigi Alatala ya i. ⁸ Wo xa Ala xa sEriyE sEBE na gEmE tixie ma, alako ꞓama xa nŌ xarande a fanyi ra.»

⁹ Annabi Munsa nun Lewika sERExEdubEe naxa yi masenyi ti ꞓama bE, «Isirayila ꞓama, wo wo sabari. Wo xa wo tuli mati. To lŌXŌE, wo bara findi wo Marigi Alatala xa ꞓama ra. ¹⁰ Wo xa bira wo Marigi Alatala xui fŌXŌ ra. Wo xa a xa masenyi nun a xa sEriyE rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranfe wo bE to lŌXŌE.»

¹¹ Na lŌXŌE kerenyi, Annabi Munsa man naxa yi yaamari so ꞓama yi ra, ¹² «Wo na YurudEn igiri, SimeyŌn bŌnsŌE, Lewi bŌnsŌE, Yuda bŌnsŌE, Isakari bŌnsŌE, Yusufu bŌnsŌE, nun Bunyamin bŌnsŌE xa ti Garisimi geya fari, e xa dubEe ti. ¹³ Ruben bŌnsŌE, Gadi bŌnsŌE, Aseri bŌnsŌE, Sabulon bŌnsŌE, Dana bŌnsŌE, nun Nafatali bŌnsŌE xa ti Eballi geya fari, e xa dankEe ti. ¹⁴ Lewi bŌnsŌE xa na masenyi madangi Isirayila ꞓama bE e xui itexi ra.»

¹⁵ «DanKE na mixi bE naxan kuye masolima, xa na mu a ra a kuye yailanma yŌXui raxunuxi ra, a tuubi a bE dunxui ra. Alatala na se mŌŌli xŌNXi.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁶ «DanKE na mixi bE naxan a baba nun a nga rayaagima.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁷ «DanKE na mixi bE naxan naaninyi tŌNXuma masigama.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁸ «DanKE na mixi bE naxan dŌNXui ratantanma kira ma.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁹ «DanKE na mixi bE naxan sEriyE rakanama xŌꞓE, kiridi, xa na mu a ra kaꞓE gine ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁰ «DanKE na mixi bE naxan sama a baba xa ginE fE ma, a a baba rayaagi.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²¹ «DanKE na mixi bE naxan yEnE rabama xuruse ra, na findi xuruse yo ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²² «DanKE na mixi bE naxan nun a maaginE kafuma, a baba xa di ginE, xa na mu a nga xa di ginE.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²³ «DanKE na mixi bE naxan nun a bitanyi ginEma kafuma.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁴ «DanKE na mixi bE naxan a boore faxama nŌXunyi kui.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁵ «DanKE na mixi bE naxan kŌbiri rasuxuma mixi tŌꞓEgEXi faxafe ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁶ «DanKE na mixi bE naxan tondima Ala xa sEriyE rabatude.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

28

Barakɛ

¹ «Xa wo bira wo Marigi Alatala xui fɔxɔ ra bɔɲɛ fiixɛ ra, xa wo yi yaamarie rabatu n naxee soxi wo yi ra to lɔxɔɛ, Alatala wo findima nɛ si fisamante ra si birin tagi duniɲa kui. ² Wo yi barakɛ nan sɔtɔma xa wo bira wo Marigi Alatala xui fɔxɔ ra.»

³ A barakɛ sama nɛ taakae nun daaxakae ma, ⁴ e xa die, daxamui, yɛxɛɛɛ, sie, nun ningee xun masama nɛ. ⁵ A wo xa sagae rafe bogi se ra, a barakɛ sa wo xa farin namaxadee.

⁶ Wo xa simaya kui, a barakɛ sama nɛ wo xa fe birin. ⁷ Wo yaxuie na fa wo gereɛde, Alatala e rayarabima nɛ wo bɛ. Xa e so kira keren nan na, e gbilenma e gi ra nɛ wo ya ra kira solofere xɔn. ⁸ Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa sansi rawalide nun wo na so fe naxan birin ya ma. A barakɛ sa wo xa fe bɔxi ma, a dɛnnaxɛ fima wo ma. ⁹ Xa wo wo Marigi Alatala xa masenyi raba a raba ki ma, wo man naxa bira a waxɔnfe fɔxɔ ra, a wo findima a yɛtɛ xa ɲama nan na alɔ a a rakalixi wo bɛ ki naxɛ. ¹⁰ Bɔxi ɲamae birin a kolonma nɛ na tɛmui, a wo tan nan sugandixi Alatala xa wali rabafe ma, e gaaxuma nɛ wo ya ra.

¹¹ Alatala wo harige xun masama nɛ bɔxi ma a dɛnnaxɛ saatɛ tongo wo benbae bɛ sofe ra wo yi. A wo xa die rawuyama nɛ, a wo xa xurusee rawuya. ¹² Alatala ye ragatade rabima nɛ wo bɛ koore ma, tunɛ xa fa wo xa bɔxie ma a waxati ma, alako wo xa walie xa fan. Wo hayi mu birama kɔbiri doni fe ma, fo wo tan kɔbiri doni xɔɲɛɛ bɛ de. ¹³ Alatala wo tan nan findima si birin ma yarerati ra. Wo mu luma xanbi, wo fisamanteya nan sɔtɔma tɛmui birin. Wo mu nimisama fefe ma, kɔnɔ fo wo xa yi yaamari rabatu nɛ a rabatu ki ma, n naxan xaranxi wo ra to lɔxɔɛ wo Marigi Alatala xa fe ra. ¹⁴ Fefe yo naxa a niya wo xa ba yi kira xɔn ma n naxan falaxi wo bɛ. Wo naxa bira ala gbɛtɛɛ batufe fɔxɔ ra fefe ma.

Dankɛ

¹⁵ Xa wo fa tondi wo Marigi Alatala batude, xa wo tondi a xa yaamarie nun a xa sɛriyɛ rabade, n naxee xaranxi wo ra to lɔxɔɛ a xa fe ra, na tɛmui a fama yi dankɛ nan birade wo fɔxɔ ra. ¹⁶ A taakae nun daaxakae dankama nɛ. ¹⁷ A mu bogi se sama wo xa sagae kui, a man mu barakɛ sama wo xa farin namaxadee. ¹⁸ A tondima nɛ di fide wo ma, wo man mu baloe sɔtɔma. Wo xa ningee, yɛxɛɛɛ, nun sie xun mu masama. ¹⁹ Wo dankɛ nan sɔtɔma yire birin wo xa simaya kui.

²⁰ Wo na so fefe yo naxan ya ma, a dankɛ ragoroma nɛ wo ma. A wo kui ifuma nɛ alako wo xa fe naxa sɔɔnɛya fefe ma, wo xun xa ra kana, barima wo bara fe ɲaaxi raba, wo man bara gbilen Alatala fɔxɔ ra.

²¹ Alatala fure ɲaaxi radinma nɛ wo ma, han wo ɲɔn bɔxi ma a dɛnnaxɛ soma wo yi ra. ²² Alatala a niyama nɛ wo xa xɔsi, wo fate xa gan, wo xa fura a ɲaaxi ra. A man bɔxi xara, sansie gan soɛ bun ma, e fan fure ɲaaxi sɔtɔ. A na birin nabama nɛ wo ra, han wo lɔɛ. ²³ Koore nun bɔxi xarama nɛ a xɔrɔxɔɛ ra. ²⁴ Alatala tunɛ mafindima nɛ xube ra, naxan goroma wo xa bɔxi ma, a wo sɔntɔ. ²⁵ Alatala sɛnbɛ fima nɛ wo yaxuie ma e wo rayarabi. Xa wo e gere kira keren nan na, wo wo gima nɛ e ya ra kira solofere xɔn. Naxan nabama wo ra, a duniɲa birin magaaxuma nɛ. ²⁶ Wo binbie findima xɔnie nun wulai subee xa donse nan na. Mixi yo mu fama e keride.

²⁷ Alatala suuri ikonkonma nɛ wo ma alɔ a naxan naba Misirakae ra. A wo tɔɔrɔma nɛ mangɛ faxɛ ra, kasi, nun xɛɲɛnyi naxan mu yalanma. ²⁸ Alatala wo findima nɛ dɔnxuie ra, a daxui fure fan fi wo ma. ²⁹ Yanyi ra wo nɛ wo ɲɛrɛma, wo luma kira mɛlɛn na nɛ alɔ dɔnxuie. Wo xa wali yo mu findima a ra, wo luma tɔɔrɔ ra nɛ. Mixie fama nɛ wo harige bade wo yi ra, e wo tɔɔrɔ a ɲaaxi ra. Marakisima yo mu luma wo bɛ.

³⁰ Wo na kote dɔxɔ ginɛ xa fe ra, xɛmɛ gbɛtɛ a futi kanama nɛ. Wo na banxi ti, wo mu nɔma sode a kui. Wo na wɛni bilie si, wo mu nɔma e bogi bade. ³¹ Wo xa ningee kɔn naxabama nɛ wo ya xɔri, wo mu nɔ e sube donde. E wo xa sofale muɲama nɛ wo ma, wo mu a masɔtɔma. Yaxuie wo xa xuruse yɔrɛɛ tongoma nɛ, mixi yo mu fama wo malide.

³² Si gbETE mixie wo xa die suxuma nE wo ya xŌri, e e findi konyie ra. Wo taganma nE wo xa die mamEDE, wo mu nŌma na yaxuie ra fefe ma. ³³ Si nde wo mu naxan kolon e baloma wo xa sansie nan xun na, wo xa bŌxi daxamui findima e tan nan gbe ra. E wo rawalima nE, e man fe ŋaaxi raba wo ra. ³⁴ Na fe tofe wo findima nE daxuie ra.

³⁵ Alatala fi ŋaaxi dŌxŌma nE wo ma, naxan mu yalanma. A goroma xinbie nun bElenyie nan ma, a fa yensen fate yire birin na, keli wo xunyi ma, a dŌxŌ wo sanyie ra. ³⁶ Alatala fama nE wo tan nun wo xa mangEe rasigade bŌxi nde ma, wo tan nun wo benbae mu naxan kolon. MEnni wo fama nE ala gbETEe batude, naxee masolixi wuri nun gEMe ra. ³⁷ MEnnikae wo mayelema nE, e yoma wo ma.

³⁸ Wo sansi xŌri gbege rawalima nE wo xa xEe ma, kŌnŌ wo dondoronti nan xabama, barima katoe dinma nE a birin na. ³⁹ Wo wEni sansi sima nE, wo mEEni a ma a fanyi ra, kŌnŌ wo mu a ye minma, barima kuli soma e i nE. ⁴⁰ Oliwi bilie luma nE bŌxi yire birin ma, kŌnŌ wo mu e ture masoma wo ma, barima oliwi bogie birama nE, e mu gbeeli.

⁴¹ Wo die barima nE, kŌnŌ e mu luma wo yi, barima wo yaxuie e xaninma nE. ⁴² Wo xa wurie nun bŌxi daxamui findima katoe nan gbe ra. ⁴³ XŌŋE naxee na wo ya ma, nee sEnbE xun masama nE tEmui birin, kŌnŌ wo tan xa fe magoroma nE. ⁴⁴ FEERE luma nE e yi ra, kŌnŌ wo tan luma setareŋa nan kui. E findima nE wo xa yareratie ra, kŌnŌ wo tan luma e xanbi ra nE.

⁴⁵ Yi dankE birin dŌxŌma nE wo fari, han wo birin gE halakide, barima wo bara tondi wo Marigi Alatala xui ratinmEDE. Wo mu a xa yaamari nun a xa sEriyE rabatuxi a rabatu ki ma. ⁴⁶ Na findima tŌnxuma nun dEixarE nan na wo tan nun wo bŌnsŌE bE abadan.

⁴⁷ Wo to mu tin wo Marigi Alatala batude sEeWE nun bŌŋesa kui, fe fanyi birin xa lu wo yi ra, ⁴⁸ wo fama nE tŌrŌde wo yaxuie yi ra. KaamE nun ye xŌli wo suxuma nE. Wo tima nE wo mageli ra, wo luma setareŋa nan kui. Na kui Alatala fama yŌlŌnxŌnyi sade wo kŌnyi ma, han wo gE halakide. ⁴⁹ A fama nE si ra wo mu naxan xa xui mEma kelife yire makuye, a xa goro wo ma alŌ sEgE goroma tŌxŌE yŌrE ma ki naxE. ⁵⁰ Mixi kaarinxie nan e ra, naxee mu forie binyama, naxee mu kinikinima dimEe ma. ⁵¹ E wo xa xuruse nun wo xa baloe tongo e yETE bE, wo xa faxa kaamE ra. E wo xa mEnge, wEni, ture, ninge yŌrEE, yEXEE, nun sie birin xaninma nE. Wo fama nE halakide.

⁵² E fama nE wo xa taaE birin nabilinde, wo Marigi Alatala naxee so wo yi ra. E wo gerema nE han wo xa tETE itexi sEnbEmae yolon, wo laxi naxee ra. ⁵³ Na gereE kui wo yaxuie wo rakaamEma nE, han wo wo xa die sube yati don, die wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma. ⁵⁴ Hali xEMe fanyi naxan luma wo ya ma, a mu kinikinima a ngaxakerenma, a xa ginE, nun a xa die ma. ⁵⁵ A tondima nE a xa di sube itaxunde e ra, barima na findixi a baloe dŌnxŌE nan na. Wo yaxuie na marayarabi sama nE wo fari wo xa taaE birin kui. ⁵⁶ Hali ginE fanyi naxan luma wo ya ma, naxan mu tinma a sanyi yati xa manŌxŌ, na tan fan mu kinikinima a xa mŌri fanyi nun a xa die ma. ⁵⁷ A tondima nE a xa diyŌrE sube itaxunde e nun na xanbiratŌe ma a naxan barixi, barima a tan wama na donfe, a xa lu a tan gbansan bE. Wo yaxuie fama na tŌrE mŌli nan dŌxŌde wo ma.

⁵⁸ Xa wo mu mEEni yi masenyie ma naxee sEbExi yi kitaabui kui, xa wo mu gaaxu wo Marigi Alatala xili xungbe magaaxuxi ya ra, ⁵⁹ Alatala fama nE fure ŋaaxi magaaxuxie dŌxŌde wo tan nun wo bŌnsŌE ma, naxan mu yalanma. ⁶⁰ A fure ŋaaxi ikonkoma nE wo xun na, wo nu gaaxuxi naxan ya ra Misira bŌxi ma. Na fure mŌli wo suxuma nE, a nŌ wo ra. ⁶¹ Alatala fure mŌli gbege dŌxŌma nE wo ma, naxee xili mu sEbExi yi kitaabui kui, han wo birin gE sŌntŌde. ⁶² Wo tan naxee nu wuya dangi tunbuie ra koore ma, wo kŌnti xurunma nE, barima wo bara wo Marigi Alatala xui matandi.

⁶³ Alatala fe fanyi rabaxi wo bE ki naxE, a nun a wo rawuyaxi ki naxE, a fama wo halakide na ki nE man, wo fa ŋŌn bŌxi ma a naxan fi wo ma. ⁶⁴ A wo rayensen si birin ya ma, keli duniŋa tuxui ma, sa dŌxŌ boore tuxui ra. Wo fama nE ala gbETEe batude, wuri nun gEMe daaxie, wo tan nun wo benbae mu naxee kolon. ⁶⁵ Na sie tagi, wo mu malabui yo sŌtŌma, wo mu yire yo sŌtŌma wo sabatima dEnnaxE. Alatala wo bŌŋEe ratema nE, a wo yaye ramini, a wo nii tŌrŌ. ⁶⁶ Wo xa simaya findima kŌntŌfili nan na, gaaxui fama

nE wo raserende kŌE nun yanyi ra. ⁶⁷ Wo na na fe mŌŌli to tEmui naxe, gaaxui fama wo bŌŋE rafede. GEESege, wo nu fa a fala, «Xa nunmare nan nu a ra nu!» Nunmare, wo nu fa a fala, «Xa GEESege nan nu a ra nu!» ⁶⁸ Alatala wo xaninma nE kunkuie kui Misira, n a fala wo bE dennaxe ma wo mu naa toma sŌnŌn. MEnni, wo katama nE wo yeTe matide wo yaxuie ma konyie ra, xEmEe nun ginEe, kŌnŌ mixi yo mu wo sarama.

⁶⁹ Alatala yi saatE nan so Annabi Munsa yi ra, a xa a mabanban e nun Isirayilakae tagi, Mowaba bŌxi ma. Yi saatE nun boore saatE tagi rasa naxan tongo Xorebe geya fari.

29

Ala xa saatE

¹ Annabi Munsa naxa Isirayila ŋama birin maxili, a a masen e bE, «Wo nu na Misira tEmui naxe, wo fe to nE Alatala naxan naba Firawuna ra, a xa sŌŌrie nun a xa bŌxi birin na. ² Wo bara fe xŌŌxŌEe to, tŌnxumae nun kaabanakoe a naxee raba e ra, ³ kŌnŌ han to Alatala mu xaxili fi wo ma naxan nŌma yi fee kolonde. Wo yae mu a toma, wo tuli man mu a mEma. ⁴ ŊE tongo naani bun ma a wo ratangama gbengberenyi kui. Wo xa sose nun wo xa sankirie mu kana, ⁵ wo mu taami don, wo mu wEni nun beere min. Alatala bara a ŋŌxŌ rasiga wo xa fe xŌn alako wo xa nŌ a kolonde a tan nan na wo Marigi Ala ra. ⁶ Wo to so be, XEsibŌn mangE SixŌn, nun Basan mangE Ogo, fa nE wo gere de, kŌnŌ wo naxa nŌ e ra. ⁷ Wo naxa e xa bŌxie tongo, wo a itaxun Ruben bŌnsŌE ma, Gadi bŌnsŌE ma, nun Manasi bŌnsŌE sEeti keren ma. ⁸ Na nan a toxi, wo lanma wo xa bira yi saatE sEriye fŌxŌ ra, alako wo na so fe naxan yo ya ma, a xa sŌŌnEya wo bE.»

⁹ «Isirayilakae, wo tan nan malanxi yi ki to lŌxŌE wo Marigi Alatala ya i. Birin na be, wo xa mangEe, wo xa yareratie, wo xa forie, wo xa sŌŌri mangEe, ¹⁰ wo xa ginEe, wo xa die, nun xŌŋEe naxee wuri sege ma nun ye bama wo bE. ¹¹ Wo Marigi Alatala bara saatE mabanban kali ra. Wo na be to alako wo xa na xiri, wo tan nun wo Marigi Alatala tagi. ¹² Na tEmui wo tan nan na a xa ŋama ra, nun a tan nan na wo Marigi Ala ra, alŌ a kali wo benbae Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bE ki naxe. ¹³ N mu yi saatE mabanbanxi kali ra wo tan gbansan xa bE, ¹⁴ wo tan naxee na be won Marigi Alatala ya i. N a mabanbanxi wo bŌnsŌE nan fan bE naxee mu nu bari sinden.»

¹⁵ «Wo a kolon won buxi Misira bŌxi ma ki naxe, nun won dangi si naxee xa bŌxie ra. ¹⁶ Wo bara yi kuye xŌnxie to yi sie nu naxee batuma, kuye naxee yailanxi wuri, gEmE, gbeti, nun xEema ra. ¹⁷ XEmE yo, ginE yo, bŌnsŌE yo, xabilE yo naxa gbilen wo Marigi Alatala fŌxŌ ra, birafe ra na sie xa alae batufe fŌxŌ ra. Wo ya ma, mixi yo naxa lu alŌ wuri sanke naxan pŌsŌnE xŌnE raminima. ¹⁸ Na mixi mŌŌli naxan bara gE yi kali mede, kŌnŌ a fa sEewa a bŌŋE ma a falafe ra, «SŌŌnEya na n bE, n xa n yeTe waxŌnfe raba tEmui birin, ŋEmE nun sogofure,» ¹⁹ Alatala mu diŋEma na kanyi ma. A fama nE a xa xŌnE masende a bE a ŋaaxi ra, barima a mu wama a firin nde xŌn. A dankE ragoroma nE a ma, naxee sEbe xi yi kitaabui kui. A a xili ralŌEma nE dunija ma. ²⁰ Alatala na mixi mŌŌli raminima Isirayila ŋama ya ma a dankE ki ma, alŌ a saatE sEbe xi ki naxe yi sEriye kitaabui kui.»

²¹ «Wo bŌnsŌEe naxee fama wo xanbi ra, a nun xŌŋEe naxee kelima bŌxi makuye ma, e fama furee nun fe xŌŌxŌEe tode, Alatala naxee dŌxŌma wo xa bŌxi ma. ²² Soda nun fŌxŌE fama lude bŌxi fari. BŌxi mu nŌma rawalide, sese mu nŌma fandE, hali burExE keren a mu nŌma findide a ra. BŌxi luma nE alŌ Sodoma, Gomora, Adamaha, nun Seboyimi, Ala taa naxee kana a xa bŌŋE xŌnE kui. ²³ Na tEmui si gbEte fama nE maxŌrinyi tide, «Alatala yi bŌxi niyaxi yi ki munfe ra? A bŌŋE xŌnŌxi yi mŌŌli ra munfe ra?» ²⁴ E e yaabima nE, «Yi fe rabaxi nE barima yi ŋama bara saatE kana, e benbae Marigi Alatala naxan tongo e bE, a to e ramini Misira bŌxi ra. ²⁵ E bara kuyee batu e mu naxee kolonxi, Alatala mu tinxi naxee ra. ²⁶ Na fe na a toxi Alatala yi ŋaxankate birin dŌxŌxi yi bŌxi ma a xa xŌnE kui alŌ a xa kitaabui a masenma ki naxe. ²⁷ A bara a xa xŌnE belebele dŌxŌ a xa ŋama ma, a e tongo e xa bŌxi ma, a e keru bŌxi gbEte fan ma, e na dennaxe yi waxati.»

²⁸ «Fe naxee nɔ̀xunxi, won Marigi Alatala nan keren peti nee kolon. Fe naxee masenxi won bɛ, nun won ma die bɛ, nee findixi won gbe nan na han duniɲa ɲɔ̀n. A lanma won xa yi sɛriyɛ masenxi birin nabatu.»

30

Ala xa laayidi

¹ N baraka nun danka naxee birin falaxi wo bɛ, nee fama nɛ kamalide. Wo Marigi Alatala na wo rayensen yɛ tɛmui naxɛ bɔ̀xi gbɛtɛ ma, wo wo maɲɔ̀xun yi fee ma. ² Xa wo gbilenma wo Marigi Alatala ma, wo man a xui suxu wo bɔ̀ɲɛ nun wo xaxili kui wo tan nun wo xa die, alɔ̀ n a masenxi wo bɛ ki naxɛ to lɔ̀xɔ̀ɛ, ³ na tɛmui wo Marigi Alatala wo raminima nɛ konyiya kui, a kinikini wo ma, a wo ba sie ya ma a wo rayensen yɛ dɛnnaxɛ. ⁴ Hali wo na yire makuye konyiya kui, wo Marigi Alatala sigama nɛ wo fende, a fa wo malan ⁵ wo benbae xa bɔ̀xi ma, alako wo xa naa masɔ̀tɔ̀, a fa mɛɛni wo ma dangife wo benbae ra, a wo rawuya dangi e ra.

⁶ Na tɛmui wo Marigi Alatala yɛtɛ yati wo bɔ̀nsɔ̀ɛ bɔ̀ɲɛ rasɛniyenma nɛ, alako wo xa a xanu wo bɔ̀ɲɛ nun wo xaxili birin na. Na kui wo nɔ̀ma simaya fanyi sɔ̀tɔ̀de. ⁷ N yi dankɛ naxee birin sɛbɛxi wo bɛ yi ki, nee fama dɔ̀xɔ̀de wo yaxuie nun wo xɔ̀nmae nan ma. ⁸ Na tɛmui wo man tuubi rabirama nɛ a bɛ, wo a xa sɛriyɛ suxu n naxan fixi wo ma to lɔ̀xɔ̀ɛ. ⁹ Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa fe birin ma. Wo di gbegbe sɔ̀tɔ̀ma nɛ, wo xa xurusee rawuyama nɛ, wo xa sansie fanma nɛ, barima wo fama nɛ rafande Alatala ma alɔ̀ wo benbae. ¹⁰ Na nan nabama, wo na wo tuli mati a ra tɛmui naxɛ, a xa sɛriyɛ nun a xa yaamarie suxufe ra, naxee sɛbɛxi yi kitaabui kui. Na tɛmui wo wo yɛtɛ ragbilenma nɛ a ma wo bɔ̀ɲɛ fiixɛ ra, wo xaxili birin na.

Ala xa sɛriyɛ

¹¹ N yi sɛriyɛ naxan falaxi wo bɛ yi ki to lɔ̀xɔ̀ɛ, a kolon yo mu xɔ̀nɔ̀ wo bɛ. ¹² A mu na koore xa ma, alako a xa fala, «Nde nɔ̀ma tede koore ma a xa sa fa a ra won bɛ, a a xaran won bɛ alako won xa nɔ̀ a rabade?» ¹³ A mu na baa kiri fan xa ma, alako a xa fala, «Nde nɔ̀ma baa igriride a xa sa fa a ra won bɛ, a man xa a xaran won bɛ alako won xa nɔ̀ a rabade?» ¹⁴ Ade, yi sɛriyɛ na wo sɛɛti ma nɛ, wo dɛ kui, a nun wo bɔ̀ɲɛ ma. Wo nɔ̀ma a rabade.

Simaya sugandi

¹⁵ Isirayilakae, wo a mato. To lɔ̀xɔ̀ɛ n bara simaya nun fe fanyi ti sɛɛti, faxɛ nun fe ɲaaxi fan boore sɛɛti. ¹⁶ To lɔ̀xɔ̀ɛ wo tin wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo xa ɲɛrɛ a xa kira ma, wo xa bira a xa yaamari, a xa masenyi, nun a xa sɛriyɛ fɔ̀xɔ̀ ra, alako wo xa simaya fanyi sɔ̀tɔ̀, wo xa wuya, alako Ala xa barakɛ sa wo ma yire a dɛnnaxɛ findima wo gbe ra. ¹⁷ Kɔ̀nɔ̀ xa wo gbilen a fɔ̀xɔ̀ ra, xa wo tondi a bɛ, xa wo bira kuye batufe fɔ̀xɔ̀ ra, ¹⁸ wo sɔ̀ntɔ̀ma nɛ feo, wo mu fa bude bɔ̀xi ma wo fama dɛnnaxɛ sɔ̀tɔ̀de Yurudɛn kiri ma. ¹⁹ To lɔ̀xɔ̀ɛ koore nun bɔ̀xi na n seede ra, n bara simaya nun fe fanyi ti wo bɛ sɛɛti keren na, faxɛ nun fe ɲaaxi fan na boore sɛɛti ra. Wo xa simaya fanyi sugandi, wo tan nun wo bɔ̀nsɔ̀ɛ. ²⁰ Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo tuubi a bɛ, wo a xa fe suxu. Wo nɔ̀ma simaya sɔ̀tɔ̀de na ki nɛ, wo fa ɲɛ gbegbe raba bɔ̀xi ma, Alatala dɛnnaxɛ saate tongo fife ra wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba ma.

31

Yosuwe findife Annabi Munsa ɲɔ̀xɔ̀ɛ ra

¹ Annabi Munsa naxa a fala Isirayilakae birin bɛ, ² «N bara ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔ̀xɔ̀ɲɛn sɔ̀tɔ̀ yi tɛmui, n mu nɔ̀ma mangɛya rabade fa. Alatala ɲan a fala nɛ n bɛ a n mu Yurudɛn igririma. ³ Wo Marigi Alatala yɛtɛ yati nan wo raɲɛrɛma. A sie birin faxama nɛ naxee na naakiri ma alako wo xa e xa bɔ̀xie masɔ̀tɔ̀. Yosuwe nan findima wo xa mangɛ ra, alɔ̀ Alatala a fala ki naxɛ. ⁴ Alatala yi sie halakima nɛ alɔ̀ a Sixɔ̀n nun Ogo, Amorikae xa mangɛe, halaki ki naxɛ, nun e xa bɔ̀xie. ⁵ A e rayarabima nɛ wo bɛ. Wo xa a xa yaamari

raba e xa fe ra. ⁶ Wo limaniya, wo xa sēnbē sŏtŏ, wo naxa gaaxu e ya ra, barima wo Marigi Alatala na wo kantafe, a mu wo rabējinma fefe ma.»

⁷ Annabi Munsā naxa Yosuwe xili, a naxa wŏyēn a bē Isirayilakae birin malanxi tagi, «I xa limaniya, i xa sēnbē sŏtŏ, barima i tan nan Isirayilakae rajērēma bŏxi ma Alatala dēnnaxē saatē tongoxi wo benbae bē. I tan xa e xa kē so e yi ra. ⁸ Alatala tima nē i ya ra, a mu i rabējinma. A mu gbilenma i fŏxŏ ra fefe ma. Hali i mu gaaxu, i man naxa i yētē rabolo.»

⁹ Annabi Munsā to yi sēriyē sēbē, a naxa a taxu sērēxēdubēe ra, Lewi xa di naxee saatē kankira xaninma, nun Isirayila forie. ¹⁰ Annabi Munsā naxa a masen e bē, «Jē solofere yo jē solofere, wo dijēma doni ma jē naxan na, wo yi sēriyē xaranma Bage Ti Sali lŏxŏe nē. ¹¹ Wo a xaranma wo xui itexi nan na Isirayilakae birin bē, naxee faxi salide Marigi Alatala ya i a xa yire sugandixi. ¹² Birin malanma mēnni nē, xēmē, ginē, dimēdi, a nun xŏjē naxee na wo xŏnyi, alako e xa yi xaranyi mē, e xa wo Marigi Alatala binya, e xa bira yi sēriyē fŏxŏ ra. ¹³ Dimē naxee mu nu a kolonxi sinden, e fan a mēma nē. Na kui e wo Marigi Alatala binya ki kolon, wo na fa bŏxi sŏtŏde Yurudēn naakiri ma tēmui naxē.»

¹⁴ Alatala naxa a masen Annabi Munsā bē, «I fāxa tēmui bara makŏrē, Yosuwe xili, wo birin xa siga n ma hŏrŏmŏlingira yire. Mēnni n fa n ma yaamari fi a ma.» Annabi Munsā nun Yosuwe naxa siga Ala xa hŏrŏmŏlingira yire. ¹⁵ Alatala naxa mini e ma nuxui kui naxan nu tema kiri banxi sode dē ra.

¹⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsā bē, «I fa na faxafe nē. I xa faxē xanbi, Isirayila jama fama kuyee nan batude bŏxi ma e fama sigade dēnnaxē. E gbilenma nē saatē fŏxŏ ra won lanxi naxan ma. ¹⁷ Na tēmui n bŏjē tema nē, n xŏnŏ e ma han n e rabējin. N nan n yatagi nŏxunma nē e ma, si gbētēe e halaki, tŏrē nun fe xŏrŏxŏe fa dusu e xun na. Isirayilakae a kolonma na tēmui nē, yi tŏrē e lixi nē barima n tan, e Marigi Ala, mu na e ya ma sŏnŏn. ¹⁸ N nan n yatagi nŏxunma nē e ma, barima e bara fe jaaaxi raba kuyee batufe ra.»

¹⁹ «Yakŏsi i xa bēeti sēbē n naxan xaranma i bē. Munsā, i xa a xaran Isirayilakae bē alako e naxa nēemu a ma, a man xa findi seede ra n tan nun Isirayilakae tagi. ²⁰ N fama yi jama xaninde bŏxi ma, xijē nun kumi xēlēma dēnnaxē, alŏ n nan n kalixi e babae bē ki naxē. E na baloe don a fanyi ra han e belebele, e fama birade ala gbētēe fŏxŏ ra, e man n ma saatē kana. ²¹ Tŏrē nun fe xŏrŏxŏe fa bira e fŏxŏ ra, yi bēeti fan findima seede nan na won tagi. E bŏnsŏe mu nēemu a ma. Naxan na e xaxili kui, n a kolon. A jnan toma e ya ma beenu e xa so bŏxi kui n nan n kalixi e bē naxan xa fe ra.» ²² Na lŏxŏe Annabi Munsā naxa na bēeti sēbē, Ala naxan masenxi. A naxa a xaran Isirayilakae ra.

²³ Na xanbi Alatala naxa a xa yaamari so Annabi Yosuwe yi ra, Nunū xa di. A naxa a masen a bē, «I xa limaniya, i xa sēnbē sŏtŏ. I tan nan Isirayilakae rasoma bŏxi ma n nan n kalixi e bē naxan xa fe ra. Won birin na a ra.»

²⁴ Annabi Munsā naxa Ala xa sēriyē birin sēbē kitaabui kui. ²⁵ A to gē, a naxa wŏyēn Lewikae ra, naxee Alatala xa saatē kankira xaninma. A naxa a masen e bē, ²⁶ «Wo yi kitaabui tongo, Ala xa sēriyē sēbēxi naxan kui, wo xa a sa wo Marigi Alatala xa saatē kankira sēeti ma. A xa lu mēnni seede ra Isirayilakae bē, ²⁷ barima n wo xaxili xŏrŏxŏya kolon. Kantagbele nan wo ra. Xa wo Alatala matandima n wo tagi tēmui naxē, n fāxa xanbi wo man a matandima nē. ²⁸ Yakŏsi wo wo malan n sēeti ma, forie nun wo bŏnsŏe yareratīe, alako n xa yi masenyi xaran wo bē. Koore nun bŏxi nan findima seede ra wo xili ma. ²⁹ N a kolon n fāxa xanbi, Isirayilakae yunubi fe rabama nē, e gbilen kira fŏxŏ ra n naxan falaxi e bē. E na fe kobi raba naxan mu rafan Alatala ma, na rajŏnyi fa findi e bē nimisē ra barima a bŏjē tema nē.»

³⁰ Annabi Munsā naxa yi bēeti birin masen Isirayila jama bē.

¹ «Koore, i tuli mati n ma wɔyɛnyi ra.
Bɔxi, i tuli mati n fala xui ra.

² N ma xaranyi xa yensen yɛ alɔ tunɛ ye.
N ma masenyi xa lu alɔ xini,
naxan dɔxɔma burɛxɛɛ ma.

³ N fa na Alatala xili nan masenfe.
Wo xa won Marigi Ala tantu.»

⁴ «Alatala maniyaxi fanye nan na,
naxan mixi kantama.
A walima tinxinyi nan na.
A xa natɛɛ birin fan.
A xa wɔyɛnyi mu kanama,
wule yo mu na a dɛ kui.
A tinxin.»

⁵ «Kɔnɔ wo tan, ɲama ɲaaxi,
wo bara gɛgɛri Alatala ma.
Yaagi na wo bɛ.

Wo bara findi ɲama kobi ra.

⁶ Nama daxui, ɲama xaxilitare,
mixi lan a xa na fe mɔɔli raba a ra?
Wo baba mu lanxi a tan xa ma, wo daa Marigi,
naxan wo findixi a xa ɲama ra?

⁷ Wo wo maɲɔxun lɔxɔɛ dangixie ma,
wo ɲɛɛ mato,
wo wo babae nun forie maxɔrin,
e xa fe dangixie tagi raba wo bɛ.

⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi naxa bɔxi itaxun adamadie ma.
A naxa bɔxie naaninyi sa Isirayila xa die xasabi ma.

⁹ Isirayila ɲama naxa findi a gbe ra.
Alatala naxa Yaxuba xa die findi a yɛtɛ gbe ra.»

¹⁰ «A Isirayila toxi gbengberɛn yire nɛ.
A naxa a ɲɛngi sa a xɔn ma,
a naxa mɛɛni a ma alɔ a ya di firinyie.

¹¹ A luxi nɛ alɔ sɛgɛ,
naxan luma a xa die xun ma,
a a gabutenyi itala,
a die xanin.

¹² Alatala keren peti nan a xa ɲama kantaxi.
Ala gbɛtɛ yo mu kafu a ma.»

¹³ «A naxa wo rasabati geya fari.
A naxa wo rabalo xɛ sansie xun na.
A naxa kumi nun ture ramini wo bɛ gɛmɛ longori ra.

¹⁴ A naxa ninge nun yɛxɛɛ xijɛ fi wo ma.
A naxa yɛxɛɛ, sie, nun si kontonyie fi wo ma sube ra
kelife Basan bɔxi ma.
A naxa mɛngi fi wo ma wo naxan donma,
a naxa wɛni fi wo ma wo naxan minma.»

¹⁵ «Isirayila tinxinxi naxa belebele,
a naxa findi di fanyi ra,
kɔnɔ a bara gbilen Ala fɔxɔ ra, a daa Marigi,

a bara a kantama, a rakisima rayaagi.

¹⁶ Isirayila naxa Ala raxɔnɔ
barima a bira nɛ ala gbɛtɛɛ fɔxɔ ra,
e fe ɲaaxi raba.

¹⁷ E naxa sɛrɛxɛ ba ɲinnɛɛ bɛ,
naxee mu na Ala ra,
e mu naxee kolon sinden,
e babae mu naxee kolon.

¹⁸ Isirayilakae, wo bara nɛɛmu wo kantama ma
naxan wo raminixi duniɲa ma,
naxan simaya fima wo ma.»

¹⁹ «Alatala to bara a xa die kɛɲa to,
a naxa xɔnɔ e ma.

²⁰ A naxa a masen,
«N xa gbilen e kantafe fɔxɔ ra,
n fa a mato fe naxan fama e lide.»
E mu fan.

Yanfante nan e ra.

²¹ E bara n naxɔnɔ ala wulee ra.
E bara n bɔɲɛ rate kuyee ra.

N tan fan e raxɔnɔma nɛ mixie ra,
ɲama fanyi mu na naxee ra.
N e bɔɲɛ rate si xaxilitare ma.»

²² «Iyo, n ma xɔnɛ bara gbo yɛ,
han a bara mixi faxaxie ramaxa.
A luma alɔ tɛ naxan bɔxi nun a daxamui ganma,
han a sa dɔxɔ geyae sanke ra.

²³ N fe ɲaaxi ragboma nɛ e fari,
n nan n ma xalie birin wolima nɛ.

²⁴ N kaamɛ rasoma bɔxi ma,
n fure ɲaaxi rasanbama nɛ e ma,
n wulai sube magaaxuxie raminima nɛ e ma,
a nun bɔximase xɔnɛ kanyie.

²⁵ Naxee na tande, fanfore nan e faxama.
Naxee na banxi kui, gaaxui nan e faxama.
E birin faxama nɛ,
xɛmɛ nun ginɛ, dimɛdi nun fori.»

²⁶ «N nu wama nɛ e birin halakife,
e xili xa lɔɛ duniɲa ma.

²⁷ Kɔnɔ n mu tin yaxuie xa n mayele.
N mu wa e xa a maɲɔxun
a e tan nan yi wali rabaxi,
Ala xa fɔxi mu a ra.

²⁸ Xaxili kanyi mu na e ra,
lɔnni mu e yi.

²⁹ Xa lɔnni kanyi nan e ra nu,
e e sigade kolonma nɛ nu.

³⁰ Yaxui keren tan nɔma Isirayilaka wulu keren nagide di?
Yaxui firin nɔma birade mixi wulu fu fɔxɔ ra di?
Iyo, xa e Marigi, e Kantama sa e lu e yaxuie sagoe,
na nɔma nɛ rabade.

³¹ Yaxuie yati a kolon,

e xa ala e kantama mu dangi Isirayila Marigi Alatala ra.

³² E xa fe mu dangi Sodoma nun Gomora ra.

E birin maniyaxi wɛni bili nan na
naxan bogi xɔnɛɛ raminima,

³³ naxan ye luxi alɔ bɔximase xɔnɛ.

³⁴ Na birin nagataxi gundo nan na n xɔnyi.

³⁵ E na bira,
n nan n gbɛɲɔxɔma nɛ.

A gbegbe mu luxi.

E yigi tɛgɛ lɔxɔɛ bara makɔɛ.»

³⁶ «Alatala fama a xa ɲama makiitide,
kɔnɔ a man kinikinima nɛ e ma,
barima e sɛnbɛ yo mu na.

Mixi yo mu na naxan nɔma e malide.

³⁷ Ala e maxɔrinma nɛ fa,

«Wo xa alae na minden,

naxee nu wo kantama,

³⁸ wo naxee rabaloxi sube ture ra,

wo nu wɛni soma naxee yi ra?

E xa e yɛtɛ masen wo bɛ,

e xa wo rakisi, e xa wo ratanga.

³⁹ Yakɔsi wo xa a kolon,

n tan nan keren peti nɔma mixi rakiside.

Ala gbɛtɛ mu na fo n keren.

N tan nan mixi faxama, n a rakeli.

N tan nan mixi maxɔnɔma, n a rayalan.

Nde gbɛtɛ nɔma mixi nde bade n bɛlɛxɛ?

⁴⁰ N kali naxan ti,

n bɛlɛxɛ tixi koore ma na nan yi ki:

N ɲɲɛ. N mu faxama abadan!

⁴¹ Xa n fanfore ralugan,

xa n a suxu n bɛlɛxɛ kui,

n nan n gbɛɲɔxɔma nɛ n gerefae ma,

n sare fima nɛ n xɔnmae ma.

⁴² N nan n ma xalie rasiisima nɛ wuli ra,

n ma fanfore sube donma nɛ.

Geresoe yo mu kisima.»»

⁴³ «Si birin xa sɛɛwa Alatala xa ɲama ra.

Alatala a xa konyie xa faxɛ ɲɔxɔma nɛ.

A tɔɔɛ dɔxɔma nɛ a gerefae ma.

A a xa ɲama nun a xa bɔxi xun sarama nɛ.»

⁴⁴ Annabi Munsa nun Annabi Yosuwe, Nunu xa di, naxa yi bɛɛti masenyi birin xaran ɲama bɛ e xui itexi ra. ⁴⁵ Annabi Munsa to gɛ Alatala xa masenyi tide Isirayilakae bɛ, ⁴⁶ a naxa a fala e bɛ, «Wo xa yi masenyi suxu sɛnbɛ ra n naxan xaranxi wo bɛ to lɔxɔɛ. Wo xa a xaran wo xa die bɛ, alako e xa nɔ Alatala xa sɛriyɛ rabatude a fanyi ra. ⁴⁷ Masenyi tilinxi nan yi masenyi ra, a naxa lu wo bɛ alɔ masenyi fufafui. A simaya nan fima wo ma bɔxi ma wo fama dɛnnaxɛ sɔtɔde Yurudɛn naakiri ma.»

Annabi Munsa xa faxɛ ɲɔgɔnyi

⁴⁸ Na lɔxɔɛ kerenyi kui, Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, ⁴⁹ «Siga Abarimi geya longori, Nebo geya fari Mowaba bɔxi ma, Yeriko ya tagi. Mɛnni i xa Kanaan bɔxi mato, n naxan fima Isirayilakae ma. ⁵⁰ I na te geya fari, i fama saya sɔtɔde naa, i i benbae li

aligiyama, alɔ i taara Haruna xa fe rabaxi ki naxɛ Horo geya fari. ⁵¹ Wo na sɔtɔxi nɛ, barima wo mu wo xaxili ti n na Isirayilakae ya xɔri Meriba ye yire, Kadesi biri ra, Sini gbengberenyi ma. Na kui wo mu tin n binyade ɲama ya xɔri. ⁵² Na fe na a niyaxi a i nɔma bɔxi tode yire makuye gbansan nɛ, n naxan fixi Isirayilakae ma, kɔnɔ i tan gundi mu soma naa.»

33

Munsa xa dubɛ Isirayila bɛ

¹ Beenu Annabi Munsa xa laaxira, Ala xa mixi, a duba nɛ Isirayilakae bɛ. A xa dubɛ masenyi nan ya:

² «Alatala keli nɛ Turusinina geya fari alɔ soɓe.
A naxa te Seyiri bɔxi ma Isirayilakae nu na dɛnnaxɛ.
A naxa keli Paran geya yirefanyi ma,
malekɛ gbegbe biraxi a fɔxɔ ra.

³ Alatala Isirayila bɔnsɔɛ xanuma.

A a xa mixie kantama,
naxee birama a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.

⁴ Annabi Munsa bara a xa sɛriyɛ fi won ma.
Na sɛriyɛ findixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa dariyɛ mate nan na.

⁵ Alatala findixi Isirayila xa Mange nan na,
ɲama mangɛɛ xa malanyi
e nun Isirayila bɔnsɔɛɛ birin na.»

⁶ «Alatala xa Ruben bɔnsɔɛ xa simaya xun masa.
A xa mixie xa gbo.»

⁷ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Yuda bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xa Yuda bɔnsɔɛ xui ramɛ,
alako a xa gbilen a xa ɲama ma.
A na katafe.
Alatala xa a mali a yaxuie ya ra.»

⁸ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Lewi bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala, i bara i xa tɔnxumae Tumimi nun Urimi so Lewi bɔnsɔɛ yi ra.
Bɔnsɔɛ tinxinxi nan e ra
i naxee mato Masa,
i naxee makiiti Meriba ye xa fe ra.

⁹ E mu birama e baba nun e nga sagoe xa fɔxɔ ra,
xa na mu e ngaxakerenyie nun e xa die,
e tan birama i xa masenyi gbansan nan fɔxɔ ra,
e birama i xa saatɛ nan tun fɔxɔ ra.

¹⁰ E tan nan i xa yaamari masenma Yaxuba bɔnsɔɛɛ bɛ,
e tan nan i xa sɛriyɛ raxaranma Isirayilakae birin na.
E tan nan man surayi bama sɛrɛxɛ ra,
e sɛrɛxɛ gan daaxi ba i xa sɛrɛxɛbade.

¹¹ Alatala, i xa sɛnbɛ fi e ma,
i xa barakɛ sa e xa fe birin,
i xa e gerefae rakori,
i xa e yaxuie rabira
alako e naxa gbilen xanbi ra fefe ma.»

¹² Annabi Munsa yi masenyi nan ti Bunyamin bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xanuntenyi nan lanxi e ma.

E Marigi Ala e ratangama nɛ,
a man luma nɛ e tagi,
a e kantama tɛmui birin.»

¹³ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Yusufu bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala bara barakɛ sa e xa bɔxi.
E ye sɔtɔma nɛ keli kooɛ ma,
e ye sɔtɔ keli bɔxi bun ma.

¹⁴ Soge sansie rafanma nɛ,
kike yo kike bogie gbeeli luma nɛ naa.

¹⁵ E daxamui fanyi sɔtɔma nɛ e xa geyae fari,
naxee tixi naa kabi a fɔlɛ.

¹⁶ Ala xa yi bɔxi daxamui se fan.
Naxan wɔyɛn wuri bili radɛxɛxi kui,
a xa hinnɛ Yusufu ra,
a naxan sugandixi mangɛ ra a ngaxakerenyie tagi.

¹⁷ Xunnakeli na Yusufu bɛ.
A sɛnbɛ gbo alɔ ninge tuura,
feri firin nan na a xa geresose ra alɔ sɛxɛ ninge.
A sie birin bɔnbɔma nee nan na han yire makuye.
Efirami xa di wuyaxie nan a feri singe ra.
Manasi xa di wuyaxie nan a feri firin nde ra.»

¹⁸ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Sabulon bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Sabulon bɔnsɔɛ, wo xa sɛɛwa yulɛya nan kui.
Isakari bɔnsɔɛ, wo xa sɛɛwa wo xa kiri banxi nan kui.

¹⁹ Wo wo dɔxɔbooree xilima nɛ,
wo sɛrɛxɛ ba geya fari Ala wa xɔn ki ma,
barima wo wo baloe sɔtɔma fɔxɔ ye nɛ,
a nun hɛɛri naxan na mɛyɛnyi kui.»

²⁰ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Gadi xa fe ra,
«Ala xa barakɛ sa mixi xa fe,
naxan Gadi xa fe gboma.

Gadi malabuma nɛ,
alɔ yɛtɛ naxan a xa sube ibɔɔxi donma.

²¹ Gadi bara bɔxi fanyi findi a gbe ra,
alɔ mangɛ naxan a jɛrɛma jama ya ra.

A bara Alatala xa natɛ rakamali,
a man bara Ala xa kiiti sa Isirayila ma.»

²² Annabi Munsa yi masenyi nan ti Dana bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Dana luxi nɛ alɔ yɛtɛ yɔrɛ,
naxan tunganma Basan bɔxi ma.»

²³ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Nafatali bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Xunnafanyi gbege na Nafatali nan bɛ.
Alatala a rakamalixi fe fanyi ra.
A xa bɔxi xa gbo yɛ sogegorode nun yirefanyi.»

²⁴ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Aseri bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xa barakɛ sa Aseri, Yaxuba xa die tagi.
A ngaxakerenyie xa hinnɛ a ra.
A xa ture xa gbo han.

²⁵ A xa naadɛe xa yailan wure nun wure gbeeli ra.
A sɛnbɛ xa bu alɔ a xa simaya.»

²⁶ «Isirayila, Ala maniyɛ yo mu na.
A a ɲɛɛma koore ma fafe ra i malide.
A nuxui igirima nɔrɛ ra.

²⁷ Ala, fɔlɛ mu naxan bɛ, na nan i kantama ra,
a bɛlɛxɛ na i bun kabi fe fɔlɔ fɔlɛ.

A tan nan i yaxuie kerima i ya ra,
a man fa a masen i bɛ i xa e halaki.

²⁸ Isirayila sabatima kantari nan kui.

Yaxuba bɔnsɔɛ luma Ala niini nan bun ma.

Mɛngi nun wɛni gboma nɛ na bɔxi kui,
ye fan kelima nɛ koore ma.

²⁹ Sɛɛwɛ na wo bɛ, Isirayilakae.

Wo maniyɛ yo mu na sie tagi,

Alatala naxan kisixi,

a naxan kantaxi,

a naxan xun nakelixi.

Wo yaxuie fama nɛ e magorode wo ya ra,

wo fan e xa batudee kanama nɛ.»

34

Annabi Munsa xa faxɛ

¹ Annabi Munsa naxa te Nebo geya fari, Mowaba bɔxi ma, han Pisiga geya, naxan na Yeriko sogetede. Alatala naxa bɔxi birin masen a bɛ, keli Galadi a sa dɔxɔ Dana ra, ² Nafatali bɔxi, Efirami nun Manasi xa bɔxi, Yuda xa bɔxi han baa ma naxan na sogeorode, ³ Negewi bɔxi, a sa rapɔn Yurudɛn longorie ra, Yeriko lanbanyi, tugi bili taa, han Sowari. ⁴ Alatala naxa a masen a bɛ, «I ya ti bɔxi ra n naxan saatɛ tongoxi Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɛ. N naxa a fala e bɛ, «N yi bɔxi fima wo bɔnsɔɛ nan ma.» N xa na bɔxi masen i bɛ, kɔnɔ i mu soma naa.»

⁵ Annabi Munsa, Alatala xa konyi, naxa laaxira mɛnni, Mowaba bɔxi ma, alɔ Alatala a masen ki naxɛ. ⁶ Alatala naxa a ragata Mowaba bɔxi ma gulunba kui Beti Peyori ya tagi. Mixi yo mu nɔxi a xa gaburi yire kolonde han to. ⁷ Annabi Munsa laaxiraxi a ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn nan ma. Na birin a ya nu se toma a fanyi ra, a sɛnbɛ fan nu gbo. ⁸ Isirayilakae naxa a wa Mowaba bɔxi ma xi tongo saxan bun ma. E Annabi Munsa xa ɲɔn fe raba na ki nɛ.

⁹ Annabi Munsa nu bara a bɛlɛxɛ sa Annabi Yosuwe ma, Nunu xa di, a fa rafe xaxilimaya ra. Isirayilakae naxa Yosuwe xui rabatu birafe Annabi Munsa xa yaamarie fɔxɔ ra, Alatala naxee fixi a ma.

¹⁰ Isirayila bɔxi ma, namijɔnmɛ yo mu nu na na naxan maniyama Annabi Munsa ra. A wɔyɛn Ala ra ya nun ya. ¹¹ Ala a xɛɛ nɛ Misira fe kaabanakoe rabade Firawuna, a xa yareratɛ, nun a xa mixi birin xili ma. ¹² Annabi Munsa walixi sɛnbɛ magaaxuxi nan na Isirayilakae birin ya xɔri.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayilakae xa taruxui sebexi kitaabui gbegebe nan kui. A fɔlɔma Tawureta Munsa nan ma. Isirayila kuntigie, Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, Annabi Yaxuba, nun a xa di fu nun firinyie, e birin xa taruxui toma Tawureta Munsa kitaabui singe nan kui, naxan xili «Fe Fɔlɔ Fɔle.» Na kitaabui rapɔnyi a masenma won bε Isirayilakae Misira bɔxi li ki naxe.

Tawureta Munsa kitaabui firin nde, naxan xili «Isirayilakae xa yεte sɔtɔe,» a fɔlɔma Annabi Munsa xa taruxui nan ma. Ala naxa a ragiri a xa bari Misira bɔxi ma, alako a xa Isirayila jama ramini konyiya kui.

Isirayilakae to Xulunyumi Baa igiri Ala xa kaabanakoe saabui ra, e naxa so gbengberenyi ma. Ala nu wama e xaninfe Kanaan bɔxi nan ma, a dennaxe laayidi fife ra Isirayilakae ma. Tawureta Munsa kitaabui saxan nde, a naani nde, nun a suuli nde na biyaasi xa fe masenma. Isirayila jama naxa bu gbengberenyi ma jε tongo naani beenun e xa Kanaan bɔxi li. E bu naa e xa danxaniyatareja nan ma fe ra.

E to keli Yurudεn xure igiride, e xa so Kanaan bɔxi ma, Alatala naxa a masen Isirayilakae bε a Yosuwe xa findi e xa yarerati ra Annabi Munsa jɔxɔe ra. Annabi Yosuwe naxa e ragiri Yurudεn xure ra Ala xa kaabanakoe ra, alɔ Annabi Munsa e ragiri xulunyumi Baa ra ki naxe.

Na dangi xanbi, Yosuwe naxa e xun ti Kanaan bɔxi ra, e xa gere so alako e xa na bɔxi sɔtɔ. Ala nu wama na fife e ma a xa xanunteya nun a xa saatε nan ma fe ra. Na kui, a naxa e mali na geree kui, han Kanaankae birin naxa gaaxu e ya ra. Isirayila bɔnsɔe fu nun firinyi birin naxa e gbe bɔxi sɔtɔ Ala naxan fi e ma e ke ra.

Na taruxui birin sebexi yi kitaabui kui, kelife jama Yurudεn igiri tεmui naxe, han e naxa nɔ Kanaan bɔxi birin na. Na kui won Ala senbe toma nε a fanyi ra. A xa jama rafan a ma. A laayidi yo tongo e bε, a na rakamalima nε senbe nun xanunteya ra. Na birin findima misaali fanyi nan na won bε. Xa won fan findi Ala xa mixie ra, a won malima won ma dunijeigiri kui a senbe ra, alɔ a a laayidi won bε ki naxe.

Ala xa won mali alako won xa na masenyi fahaamu, won man xa la a ra. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bε

Isirayila yarerati Yosuwe

¹ Annabi Munsa, Alatala xa konyi to laaxira, Alatala naxa a masen Nunu xa di xεme Yosuwe bε, Annabi Munsa malima, ² «N ma konyi Munsa bara laaxira. Yakɔsi, keli i xa Yurudεn igiri nun yi jama birin na. Wo xa siga bɔxi ma n dennaxe sofe Isirayilakae yi ra. ³ Wo na wo sanyi ti dennaxe birin ma, n naa fima nε wo ma, alɔ n a masen Annabi Munsa bε ki naxe. ⁴ Wo xa naaninyie kelima gbengberen yire nε, a sa dɔxɔ Liban geyae ra, han Efirati xure belebele ra, Xitikae xa bɔxi birin sa dɔxɔ Baa Xungbe ra sogegorode. ⁵ Mixi yo mu nɔma i ra i xa simaya kui. Won birin na a ra, alɔ muxu nun Munsa nu a ra ki naxe. N mu i rabejinma, n mu i raboloma.»

⁶ «I i senbe so, i xa limaniya, barima i tan nan findima saabui ra yi jama bε, e xa nɔ ke tongode, n nan n kali bɔxi naxan xa fe ra e babae bε fife ra e ma. ⁷ I lan nε i xa i senbe so, limaniya xa lu i bε ki fanyi ra. I xa i jεngi sa yi seryie birin xɔn ma, i xa a rabatu alɔ n ma konyi Annabi Munsa i yamarixi a ra ki naxe. I naxa binya yirefanyi ma, i naxa binya kɔɔla ma, alako i xa xutu sɔtɔ yire ma i na siga dennaxe. ⁸ Yi seryie kitaabui fale mu lan a xa makuya i dε ra. I xa i jεngi sa a xɔn ma kɔe nun yanyi, alako i xa a birin nabatu. Naxan birin sebexi i xa a rawali, barima na nan a niyama i na so fe naxan birin ya ma, i xutu sɔtɔma a ma, i findima a ra na ki nε. ⁹ N naxan falaxi i bε, i naxa nεemu. I

i sɛnbɛ so, i xa limaniya. I naxa gaaxu, i naxa hanmɛ, barima i na siga dɛdɛ, i nun n tan i Marigi Alatala birin na a ra.»

¹⁰ Yosuwe naxa yi yaamari so ɲama xunyie yi ra: ¹¹ «Wo wo ɲɛɛ ɲama tagi, wo e yaamari yi ra, «Wo wo xa donsee xunlan, barima won fama Yurudɛn igiride beenun xi saxan, alako wo xa bɔxi masɔɔ won Marigi Alatala naxan sofe wo yi.»»

¹² Yosuwe naxa a fala Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti bɛ, ¹³ «Wo ratu Alatala xa konyi Munsa xa yaamari ma. A to a fala, «Wo Marigi Alatala bara malabui fi wo ma. A bara yi bɔxi so wo yi.» ¹⁴ Wo xa ginɛɛ, wo xa die, nun wo xa xurusee nɔma lude bɔxi ma Annabi Munsa naxan soxi wo yi ra Yurudɛn kiri ma. Kɔnɔ wo tan tima a gereso ki nan ma wo ngaxakerenyie ya ra. Wo xa e mali, ¹⁵ han beenun Alatala malabui fima e ma tɛmui naxɛ alɔ wo tan, han e fan xa bɔxi masɔɔ wo Marigi Alatala naxan fife e ma. Na xanbi, wo man fa gbilen wo xa bɔxi ma, Alatala xa konyi Munsa naxan fixi wo ma Yurudɛn kiri ma, sogetede biri.»

¹⁶ E naxa Yosuwe yaabi, «I muxu yamarixi fe naxan birin na, muxu a rabama nɛ. I na muxu xɛɛ dɛnnaxɛ fan, muxu sigama nɛ. ¹⁷ Muxu i xui rabatuma nɛ fe birin ma, alɔ muxu Annabi Munsa xui rabatu ki naxɛ. I Marigi Alatala xa bira i fɔxɔ ra alɔ e nun Munsa nu a ra ki naxɛ. ¹⁸ Mixi yo kalabante i xui ma, a mu bira i wɔyɛn xui fɔxɔ ra, i fe naxan birin falama a bɛ, a mu na mɛ, na kanyi faxama nɛ. I xa i sɛnbɛ so, i man xa limaniya.»

2

*Fe rabɛ*nfe Yeriko

¹ Nunu xa di Yosuwe, naxa fe rabɛnyi firin xɛɛ a gundo ki ma keli Sitimi sigafe ra Yeriko. A naxa a fala e bɛ, «Wo siga Yeriko taa nun a rabilinyi rabɛnde.» E naxa siga, e sa so Raxabi langoe ginɛ nde xa banxi kui. Na naxa e yigiyi naa. ² Yerikoka ndee naxa sa a fala e xa mangɛ bɛ, «I bara a to, Isirayilaka mixi firin bara fa to kɔɛ ra, e xa fa yi bɔxi rabɛn.» ³ Na kui, Yeriko mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ Raxabi ma, e xa a fala a bɛ, «Xɛmɛ naxee soxi i xɔnyi, e ramini, barima e faxi yi bɔxi ife nan birin nabɛnde.»

⁴ Kɔnɔ Raxabi nu bara yi xɛmɛ firinyie xanin, a sa e nɔxun. A naxa a fala mangɛ xa xɛɛrae bɛ, «Iyo, yi xɛmɛ fa nɛ n xɔnyi, kɔnɔ n mu e kelide kolon. ⁵ E siga nɛ nunmare ra, taa naadɛ balan tɛmui. Yi xɛmɛ sigaxi dɛdɛ, n mu a kolon. Xa wo sa wo xulun, wo nɔma e suxudel!» ⁶ Raxabi nu bara yi xɛmɛ rate banxi gbanyi ra, a e nɔxun sansi xabaxi xaree ya ma. ⁷ E fenmae naxa siga Yurudɛn kira xɔn, han e xure igiride li. E to mini, taakae naxa taa naadɛ balan.

⁸ Beenun fe rabɛnyie xa xi, Raxabi naxa te banxi gbanyi ra e yire. ⁹ A naxa a fala e bɛ, «N bara a kolon, Alatala bara muxu xa bɔxi so wo yi ra. Wo mirinyi bara a niya limaniya bara ba muxu tan birin yi ra. Yi bɔxi mixie bara sɛrɛn wo ya ra, ¹⁰ barima muxu bara a mɛ a Alatala bara Xulunyumi Baa xara wo ya ra, wo nu minima Misira tɛmui naxɛ. Muxu man bara a mɛ wo naxan nabaxi Amorikae xa mangɛ firinyie ra, Sixɔn nun Ogo, naxee nu na Yurudɛn kiri ma. Wo naxa e ratɔn, a nun e kɛ birin na. ¹¹ Muxu to na fe mɛ, muxu bɔɲɛ naxa kana. Limaniya naxa ba kankan yi ra wo xa fe ra, barima wo Marigi Alatala nan na Ala ra koore nun bɔxi ma.»

¹² «Yakɔsi, wo xa wo kali n bɛ Alatala xili ra, a n kui ifanyijna naxan nabaxi wo bɛ, wo fan nɔma na kui ifanyijna mɔɔli rabade n tan fan nun n ma denbaya bɛ. Wo xa tɔnxuma nde so n yi ra, alako n xa a kolon ¹³ wo mu n baba, n nga, n xunyae, n taarae, nun e xa mixi keren faxama.»

¹⁴ Na xɛmɛ naxa Raxabi yaabi, «Muxu rɛdixi faxafe ma wo ɲɔxɔɛ ra. Xa i mu muxu xa fe fala mixi yo bɛ, muxu fan kui ifanyijna rabama nɛ i bɛ dugutɛgɛɲa nun tinxinyi ra, Alatala na yi bɔxi so muxu yi ra tɛmui naxɛ.» ¹⁵ Raxabi naxa na xɛmɛ ragoro luuti ma wundɛri ra, barima a xa banxi nu fatuxi tɛtɛ nan na. A nu sabatixi na tɛtɛ nan kui. ¹⁶ Raxabi naxa a fala e bɛ, «Wo siga geya biri, xa na mu a ra wo fenmae wo toma nɛ. Wo xa wo nɔxun mɛnni han xi saxan, beemanu wo fenmae gbilenma tɛmui naxɛ. Na xanbi, wo fa siga wo xa ɲɛɛ ra.»

¹⁷ Na xεmεe naxa a fala Raxabi βε, «Muxu mu muxu xa marakali kanama, ¹⁸ kɔnɔ fo i xa yi luuti gbeeli xiri wundɛri ra, i muxu ramini dɛnnaxε ra. Muxu na fa tɛmui naxε yi bɔxi ma, a lanma muxu xa na luuti li naa. I man xa i baba, i nga, i taarae, i xunyaε, nun i xa mixie birin malan be i xa banxi kui. ¹⁹ Xa mixi yo mini i xa banxi kui, xa na kanyi faxa, a a tarixi nε, muxu tan fɔxi mu na ki. Kɔnɔ xa muxu xa mixi nde a βεlεxε din i xa mixi nde ra i xa banxi kui, muxu muxu tarixi nε na tɛmui. ²⁰ Xa i muxu xa fe fala mixi nde βε, muxu bara fulun yi marakali ma.» ²¹ Raxabi naxa e yaabi, «Won bara lan na ma.» A naxa na xεmεe βεɲin, e naxa siga. Na tɛmui a naxa na luuti gbeeli xiri wundɛri ra.

²² Na xεmεe naxa siga. E to geya yire li, e naxa e nɔxun naa xi saxan, han e fenmae naxa gbilen. E fenmae naxa e fen kira xɔn, kɔnɔ e mu e to. ²³ Na tɛmui na xεmε firinyie naxa goro geya fari fa, e Yurudɛn igiri, e gbilen Nunu xa di Yosuwe yire. Fe naxan e sɔtɔ, e naxa na birin tagi raba a βε. ²⁴ E naxε Yosuwe βε, «Muxu a kolon Alatala bara na bɔxi birin sa won βεlεxε i. Limaniya bara ba na bɔxi mixi birin yi ra tife ra won kanke.»

3

Yurudɛn igirife

¹ Yosuwe naxa kurun keli ra Sitimi, e Yurudɛn li, a tan nun Isirayilakae birin. E naxa xi mɛnni han beenun Yurudɛn igiri lɔxɔε xa a li. ² A xi saxan nde, ɲama xunyie naxa ɲama yonkinde ɲεrε, ³ e fa ɲama yaamari yi ra, «Wo na wo Marigi Alatala xa saatε kankira to tɛmui naxε, a dɔxɔxi Lewi die sɛrɛxɛdubεe xun ma, wo xa bira e fɔxɔ ra. ⁴ Kɔnɔ a lanma yaamilε keren xasabi xa lu wo tan nun e tan tagi. Wo naxa wo makɔrε e ra de. Wo fama kira tode na ki nε wo wo ɲεrεma naxan xɔn, barima wo singe mu nu mini na kira ra sinden.» ⁵ Yosuwe naxa a fala ɲama βε, «Wo wo yεtε rasɛniyɛn, barima tina Alatala kaabanakoe masenma nε wo βε.»

⁶ Na kuye iba, Yosuwe naxa a fala sɛrɛxɛdubεe βε, «Wo saatε kankira tongo, wo xa ti ɲama ya ra.» E naxa saatε kankira tongo, e naxa e ɲεrε ɲama ya ra.

⁷ Alatala naxa a masen Yosuwe βε, «N i xa fe gbo fɔlɔma nε Isirayilakae birin ya xɔri to lɔxɔε, alako e xa a kolon won birin na a ra, alɔ muxu nun Munsa nu a ra ki naxε. ⁸ I tan fan xa yi yaamari so sɛrɛxɛdubεe yi naxee yi saatε kankira xaninma, «Wo na Yurudɛn xure dε li, na tɛmui wo xa goro Yurudɛn ye xɔɔra.»»

⁹ Yosuwe naxa a masen Isirayilakae βε, «Wo fa be, wo xa wo tuli mati wo Marigi Alatala xa masenyi ra.» ¹⁰ Yosuwe naxa a masen, «Yi nan fama a niyade wo xa a kolon Ala ɲiɲε na a ra. A na wo tagi, a tan fama nε Kanaankae, Xitikae, Hiwikae, Perisikae, Girigasakae, Amorikae, nun Yebusukae ragide wo ya ra. ¹¹ Wo bara a to Marigi, naxan na duniɲa birin Marigi ra, na xa saatε kankira tixi wo ya ra, a na Yurudɛn igirife. ¹² Yakɔsi wo xa xεmε fu nun firin sugandi Isirayila bɔnsɔε fu nun firinyie ya ma, bɔnsɔε keren, xεmε keren. ¹³ Sɛrɛxɛdubε naxee duniɲa birin Marigi Alatala xa saatε kankira xaninma, nee nεfε e sanyi rasin Yurudɛn xure ma, Yurudɛn ye bolonma nε. Ye naxan kelima fuge biri ra, na birin a malanma yire keren nε.»

¹⁴ Nama to mini e xa kiri banxie kui Yurudɛn igirife ra, sɛrɛxɛdubε naxee saatε kankira xaninma, nee fan naxa e ɲεrε fɔlɔ ɲama ya ra. ¹⁵ Sɛrɛxɛdubεe fεfε Yurudɛn li, e e sanyie rasin ye xɔɔra, Yurudɛn xure naxan ye nu banbaranma yire birin na xε xaba tɛmui, ¹⁶ na ye naxan kelima fuge biri ra, na naxa bolon, a fa malan yire makuye Adama taa longori, naxan nu na Saratan taa fε ma. Ye naxan goroma fɔxɔε Baa ma Yurudɛn fole kui, na birin naxa bolon, ɲama naxa giri Yeriko ya tagi. ¹⁷ Sɛrɛxɛdubε naxee nu Alatala xa saatε kankira xaninma, nee naxa ti Yurudɛn tagi bɔxi xare ma, han Isirayila bɔnsɔε birin naxa gε Yurudɛn igiride e xaraxi ra.

4

Gεmε fu nun firinyie

¹ Nama birin to gε Yurudɛn igiride, Alatala naxa a masen Yosuwe βε, ² «Wo xεmε fu nun firin mayegeti ɲama ya ma, bɔnsɔε keren, xεmε keren. ³ Wo xa e yaamari e xa

gɛmɛ fu nun firin tongo Yurudɛn xure tagi sɛrɛxɛdubɛɛ sanyi xaraxie nu tixi dɛnnaxɛ. Wo e xanin yire wo kɔɛ radangima dɛnnaxɛ.»

⁴ Yosuwe naxa xɛmɛ fu nun firinyie xili e naxee mayegetixi Isirayilakae ya ma, bɔnsɔɛ keren, xɛmɛ keren. ⁵ Yosuwe naxa a fala e bɛ, «Wo dangi wo Marigi Alatala xa saatɛ kankira ya ra, wo xa siga Yurudɛn xure tagi. Wo tan mixi keren kerenma birin xa gɛmɛ keren keren tongo Isirayila bɔnsɔɛ kɔnti ma, wo a dɔxɔ wo tunkie fari, ⁶ alako na xa findi tɔnxuma ra wo tagi. Wo xa die fama wo maxɔrinde tina, «Yi gɛmɛɛ findixi wo bɛ munse ra?» ⁷ Wo a falama nɛ e bɛ, «Yi nan a masenxi a Yurudɛn ye bolon nɛ Alatala xa saatɛ kankira ya ra. A nu Yurudɛn igirimama tɛmui naxɛ, xure ye birin naxa bolon. Yi gɛmɛɛ findixi jɔxɔ rasiga se nan na Isirayilakae bɛ tɛmui birin.»»

⁸ Yosuwe naxan fala Isirayilakae bɛ, e naxa na raba. E naxa gɛmɛ fu nun firinyie tongo Yurudɛn xure tagi, alɔ Alatala a masen Yosuwe bɛ ki naxɛ, e sa e tongo Isirayila bɔnsɔɛ kɔnti ma. E naxa e xanin jama yonkinde, e e dɔxɔ naa. ⁹ Yosuwe naxa gɛmɛ fu nun firin gbɛtɛɛ malan Yurudɛn xure tagi, Ala xa saatɛ kankira xaninmae nu tixi dɛnnaxɛ. Han to na gɛmɛ malanxie na naa. ¹⁰ Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu saatɛ kankira xaninma, nee naxa ti Yurudɛn xure tagi, han jama gɛ Alatala xa yaamari birin nabatude, alɔ Annabi Munsa nu bara a masen Yosuwe bɛ ki naxɛ. Nama birin naxa dangi mafuren mafuren. ¹¹ E to bara gɛ dangide, sɛrɛxɛdubɛɛ naxa dangi jama ya ra, e nun Alatala xa saatɛ kankira. ¹² Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti naxa dangi, e ti e gereso ki ma Isirayila jama ya ra, alɔ Annabi Munsa a fala e bɛ ki naxɛ. ¹³ Geresoe mixi wulu tongo naani jɔndɔn naxa dangi Alatala ya tode ra, geresose na e yi ra, e rɛdixi sigafe ra Yeriko fiili ma gere sode.

¹⁴ Na lɔxɔɛ Alatala naxa Yosuwe xili gbo Isirayilakae birin ya xɔri. E naxa a binya a xa simaya kui alɔ e nu Annabi Munsa binyama ki naxɛ.

¹⁵ Na xanbi Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, ¹⁶ «Sɛrɛxɛdubɛɛ yaamari, naxee sɛriye kankira xaninma, e xa te Yurudɛn xure kui.» ¹⁷ Yosuwe naxa sɛrɛxɛdubɛɛ yaamari, «Wo te Yurudɛn xure kui.» ¹⁸ Sɛrɛxɛdubɛ naxee Alatala xa saatɛ kankira xaninma, nee nu e sanyi talama tɛmui naxɛ kelife ra Yurudɛn xure kui, Yurudɛn ye man naxa gbilen a yire, a man naxa a jɛrɛ fɔlɔ alɔ a singe. A naxa banbaran ye Yurudɛn yire birin ma.

¹⁹ Nama keli Yurudɛn xure kike singe xi fu nde nɛ, e fa sa yonkin Giligali, Yeriko sogetede biri.

²⁰ Yosuwe naxa gɛmɛ fu nun firinyie malan Giligali, e naxee tongo Yurudɛn xure tagi, ²¹ A naxa a fala Isirayilakae bɛ, «Xa wo xa die sa wo maxɔrin yi gɛmɛɛ xa fe ra, ²² wo xa e yaabi, «Isirayila yi Yurudɛn xure igiri a xaraxi nan na.» ²³ Wo Marigi Alatala yi xure xaraxi wo ya xɔri nɛ, han wo birin naxa gɛ dangide alɔ wo Marigi Alatala a raba Xulunyumi Baa ra ki naxɛ. Na naxa xara muxu ya xɔri han muxu birin naxa gɛ a igiride, ²⁴ alako dunija si birin xa nɔ a kolonde Alatala xɔnyɛ findixi xɔnyɛ barakaxi nan na, wo man xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra.»

5

Sunna ti nun Sayamalekɛ Dangi Sali

¹ Amoriakae xa mangɛɛ naxee nu na Yurudɛn kiri ma sogeorode, a nun Kanaan mangɛɛ naxee birin nu na baa dɛ ra, e to a mɛ, Alatala bara Yurudɛn xara Isirayilakae ya ra, han e birin naxa gɛ giride, e bɔjɛɛ naxa bolon, limaniya fan naxa ba e yi ra Isirayilakae xa fe ra. ² Na tɛmui, Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «Gɛmɛ xɛyɛnxie yailan finɛ ra, i man xa Isirayilakae sunna.» ³ Yosuwe naxa gɛmɛɛ yailan finɛ ra, a naxa Isirayilakae sunna geya fɛ ma. E naxa naa xili sa laaga.

⁴ Yosuwe e sunna yi fe nan ma. Nama naxan birin keli Misira, xɛmɛ geresoe birin faxa nɛ gbengberenyi kira xɔn ma, e keli xanbi Misira. ⁵ Nama naxan birin keli Misira, e birin nu sunnaxi, kɔnɔ mixi naxee birin bari gbengberenyi kira xɔn ma e keli xanbi Misira, nee keren mu nu sunnaxi. ⁶ Na kui, Isirayilakae nu bara jɛ tongo naani jɛrɛ raba gbengberenyi ma, han xɛmɛ geresoe birin naxa gɛ faxade naxee tondi Alatala xa

yaamari rabatude. Alatala nu bara a kali, a e mu fama bɔxi tode Alatala a kali e babae be naxan xa fe ra a sofe ra e yi, xijɛ nun kumi xɛlɛma bɔxi naxan ma. ⁷ Alatala e xa die nan findixi e jɔxɔɛ ra. Yosuwe naxa e sunna, barima e mu nu sunnaxi biyaasi kui.

⁸ E to gɛ bɔnsɔɛ birin sunnade, e naxa lu yire keren malabude han e birin gɛ yalande. ⁹ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «To lɔxɔɛ n bara Misira yaagi makuya wo ra.» Na nan a toxi mɛnni xili falama Giligali han to.

¹⁰ Isirayilakae naxa yonkin Giligali Yurudɛn fili ma Yeriko biri ra, e Sayamalekɛ Dangi Sali raba naa nunmare tɛmui, kike xi fu nun naani nde. ¹¹ Sayamalekɛ Dangi Sali kuye iba, e naxa na bɔxi daxamui, taami lɛbinitare, nun sansi xɔri ganxie don. ¹² E to bɔxi daxamui don, na kuye iba, mana mu goro sɔnɔn. Isirayilakae fa Kanaan bɔxi daxamui gbansan nan don na jɛ ra.

Yeriko suxui

¹³ Lɔxɔɛ nde Yosuwe nu na Yeriko longori. A naxa xɛmɛ nde to, a tixi a ya i, a xa santidɛgɛma mageli suxuxi a yi. Yosuwe naxa a makɔrɛ a ra, a a maxɔrin, «I na muxu tan nan be, ka muxu yaxui nan lanxi i ma?» ¹⁴ A naxa Yosuwe yaabi, «N tan nan na Alatala xa sɔɔrie xa mangɛ ra. N bara fa.» Yosuwe naxa a felen a bun ma, a fa a fala a be, «N Marigi munse masenxi a xa konyi be?» ¹⁵ Alatala xa sɔɔri mangɛ naxa a fala Yosuwe be, «I xa sankirie ba i sanyi, barima i tixi yire naxɛ yi ki, yire sɛniyɛnxi na a ra.» Yosuwe naxa a xa sankirie ba a sanyi.

6

Yosuwe xa xutu sɔtɔɛ Yeriko ma

¹ Yeriko sode dɛ birin nu mabalanxi nɛ Isirayilakae xa fe ra. Mixi mu minima, mixi mu soma. ² Alatala naxa a masen Yosuwe be, «A mato, n bara Yeriko taa sa i bɛlɛxɛ, a mangɛ, nun a sɔɔri jɔlamae. ³ I xa geresoe birin xa yi taa rabilin sanmaya keren xi keren kui, xi senni bun ma. ⁴ Sɛrɛxɛdubɛ mixi solofere xa yɛxɛɛ kontonyi feri solofere suxu e yi ra, e xa jɛrɛ saatɛ kankira ya ra. A xi solofere nde, wo xa taa rabilin sanmaya solofere, sɛrɛxɛdubɛɛ nu fa feri fe. ⁵ E na yɛxɛɛ kontonyi feri fe, wo naxa a xui mɛ, jɔama birin xa sɔnxɔɛ gbegbe rate. Na tɛmui tɛtɛ naxan taa rabilinxi, na birama nɛ a yɛtɛ ma. Kankan tixi dɛnnaxɛ biri, a xa so mɛnni ra.»

⁶ Nunu xa di Yosuwe naxa sɛrɛxɛdubɛɛ xili, a a fala e be, «Wo Alatala xa saatɛ kankira tongo. Sɛrɛxɛdubɛ solofere xa yɛxɛɛ kontonyi feri solofere tongo, wo xa ti Alatala xa saatɛ kankira ya ra.» ⁷ A naxa a fala jɔama be, «Wo dangi, wo xa taa rabilin. Makantati singee xa ti Alatala xa saatɛ kankira ya ra.»

⁸ Yosuwe a fala jɔama be ki naxɛ, e naxa a raba na ki. Sɛrɛxɛdubɛ solofere, yɛxɛɛ kontonyi feri solofere nu suxuxi naxee yi Alatala ya i, nee naxa e jɛrɛ, e nu fa feri fe. Alatala xa saatɛ kankira xaninmae naxa bira e fɔxɔ ra. ⁹ Makantati singee naxa ti sɛrɛxɛdubɛɛ ya ra naxee nu feri fefe. Makantati dɔnxɔɛɛ naxa ti saatɛ kankira xanbi ra. E nu fa e jɛrɛ feri xui ma. ¹⁰ Yosuwe nu bara yi yaamari so jɔama yi ra, «Wo naxa sɔnxɔɛ rate, wo naxa wo xui ite, mixi yo naxa wɔyɛn han n na a falama wo be lɔxɔɛ naxɛ. Na tɛmui kɔrɛ, wo fa sɔnxɔɛ rate.» ¹¹ Alatala xa saatɛ kankira naxa taa rabilin sanmaya keren. Na xanbi e naxa gbilen jɔama yonkinde, e xi naa.

¹² Yosuwe naxa keli subaxɛ ma, sɛrɛxɛdubɛɛ naxa Alatala xa saatɛ kankira tongo. ¹³ Sɛrɛxɛdubɛ soloferee, feri soloferee suxuxi naxee yi, nee naxa e jɛrɛ fɔlɔ Alatala xa saatɛ kankira ya ra, e nu fa feri fe. Makantati singee tixi yare, Alatala xa saatɛ kankira ya ra. Makantati dɔnxɔɛɛ fan tixi a xanbi ra, e e jɛrɛma feri xui ma. ¹⁴ A xi firin nde, e naxa taa rabilin sanmaya keren, e fa gbilen jɔama yonkinde. E naxa na mɔɔli raba xi senni bun ma.

¹⁵ A xi solofere nde, e naxa keli subaxɛ ma, e taa rabilin alɔ e darixi a ra ki naxɛ. Kɔnɔ yi biyaasi, e naxa na raba sanmaya solofere. E taa rabilin sanmaya solofere na xi solofere nde kansan nɛ. ¹⁶ A sanmaya solofere nde, sɛrɛxɛdubɛɛ naxa feri fe fa. Yosuwe fa a fala jɔama be, «Wo sɔnxɔɛ rate, barima Alatala bara yi taa sa wo bɛlɛxɛ. ¹⁷ Alatala bara yi

taa ratɔn nun a isee birin natɔn, fo Raxabi langoe ginε kerenyi peti naxan natangaxi, nun mixi naxee birin na a xa banxi kui, barima a tan nan yigiya fi won ma xεεrae ma. ¹⁸ Kɔnɔ wo a idɔyin se ratɔnxie ma, wo naxa keren xanin wo xun, xa na mu a ra Isirayila ɲama findima nε se ratɔnxi ra. ¹⁹ Gbeti, xεεma, wure, nun wure gbeeli, nee findima Alatala nan gbe ra. Wo xa e ragata a bε.»

²⁰ ɲama naxa sɔnxɔε rate, sεrεxεdubεε nu fa ferɪ fe. ɲama to ferɪ xui mε, e naxa sɔnxɔε gbege rate. Tεtε naxa bira a yεtε ma, ɲama fa so keren na taa kui. Taa naxa findi e gbe ra. ²¹ E naxa taa ratɔn, e na taa mixi birin faxesantidεgεma ra, xεmεε nun ginεε, dimεε nun forie, ningee, yεxεεε nun sofalee. ²² Yosuwe nu bara a fala yi xεmε firinyi bε, naxee siga yi bɔxi rabεnde, «Wo siga na langoe ginε xa banxi kui, wo a ramini a nun a xa mixie birin, alɔ wo wo kali a bε ki naxε.» ²³ Yi sεgεtala fe rabεnyi firinyie naxa siga, e sa Raxabi ramini banxi kui. E naxa a baba, a nga, a taarae, a xunyae, nun a baribooree birin namini, e fa e makanta e kerenyi ma Isirayila ɲama yonkinde sεεti ma. ²⁴ Isirayilakae naxa taa gan a nun a isee birin na, fo gbeti, xεεma, wure, nun wure gbeeli. E naxa nee raso naafuli ragatade Alatala xa banxi kui.

²⁵ Yosuwe naxa Raxabi langoe ginε lu a si ra, a nun a xa mixie birin. Raxabi naxa sabati Isirayilakae ya ma. Han to a bɔnsɔεε na naa, barima a yigiya fi nε Yosuwe xa xεεra fe rabεnyi firinyie ma Yeriko.

²⁶ Na waxati Yosuwe naxa yi marakali ti, «Danke na mixi bε naxan gbilenma Yeriko taa ti ra. Na kanyi xa di singe nan findima na biriki singe sare ra, nun a xa di dɔnxɔε nan findima taa naadε sare ra.»

²⁷ Alatala nun Yosuwe nan nu a ra. Yosuwe xili naxa te, a din bɔxi birin na.

7

Akan xa gbaloe

¹ Kɔnɔ Isirayilakae naxa Alatala xui matandi, e se ndee tongo a tɔnyi dɔxɔxi naxee ra. Akan, Karimi xa mamadi, Sabidi tolobite, Sera xa tolontolonyi, Yuda bɔnsɔε ya ma, nu bara se ratɔnxie tongo, Alatala bɔɲε fa te Isirayilakae xili ma na xa fe ra.

² Yosuwe naxa mixie xεε keli Yeriko, sigafe ra Ayi, dεnnaxε na Beti Aweni fε ma, Beteli sogetede. A naxa a fala e bε, «Wo te, wo xa sa na bɔxi rabεn.» Na xεmεε naxa te Ayi bɔxi rabεnde. ³ E naxa gbilen Yosuwe yire, e a fala a bε, «Hali ɲama birin mu siga, mixi wulu firin, xa na mu mixi wulu saxan nan xa te, e Ayi mixie bɔnbɔma nε. I naxa ɲama birin natagan yi fe ma, barima won gerefae mu gbo.» ⁴ Na kui mixi wulu saxan ɲɔndɔn naxa te gere xili ma. Kɔnɔ Ayi mixie naxa nɔ e ra, e fa e gi e ya ra. ⁵ Ayikae naxa mixi tongo saxan nun senni faxesantidεgεma ra. E naxa e keri keli taa sode dε ra han Sabarimi. E goro goro ma na kira ra, e naxa nɔ e ra.

Na kui Isirayila ɲama bɔɲε naxa kana, limaniya naxa ba e yi ra. ⁶ Yosuwe naxa a xa sose ibɔɔ a ma, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma Alatala xa saatε kankira ya i han nunmare, a tan nun Isirayila forie. E naxa bεndε maso e xunyie ma nimisε xa fe ra. ⁷ Yosuwe naxa a fala, «N Marigi Alatala, munfe ra i a niyaxi yi ɲama xa Yurudεn igiri? I wama muxu safe Amoriakae bεlεxε nε, i xa gan muxu ra? Muxu na a kolon nu, hali muxu lu Yurudεn naakiri ma nu. ⁸ N Marigi, n munse falama kɔrε, Isirayilakae to e gixi e yaxuie ya ra? ⁹ Kanaankae nun yi bɔxi mixie na yi fe mε, e muxu digilinma nε, e muxu xili ɲɔn yi bɔxi ma. Na kui, i tan fa munse rabama i xili xungbe xa fe ra?»

¹⁰ Alatala naxa a masen Yosuwe bε, «Keli, i i yatagi rafelenxi bɔxi ma munfe ra yi ki? ¹¹ Isirayila bara yunubi raba. Na kui e bara saatε kana n naxan tongo e bε. Iyo, e bara se ratɔnxie tongo a mu lan e xa naxan tongo. E bara a muɲa, e a nɔxun e xa kote kui. ¹² Isirayilakae mu nɔma tide e yaxuie ya ra. E e gima nε e yaxuie ma, barima e fan yεtε yati bara findi mixi ratɔnxie ra. N mu luma wo fɔxɔ ra, xa wo mu yi se ratɔnxie kana wo naxee tongoxi. ¹³ Keli, i xa ɲama rasεniyεn. I xa a fala e bε, «Beemanu tina, wo xa wo yεtε rasεniyεn. Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «Se ratɔnxie na wo tagi. Isirayila mu nɔma tide e yaxuie ya ra, danmi na se ratɔnxie na wo yi ra.» ¹⁴ Tina gεεsεgε

wo wo maso wo bɔnsɔɛ ki ma. Alatala na bɔnsɔɛ naxan masen, na xa a maso a xabilɛ ki ma. Alatala na xabilɛ naxan masen, na xa a maso a denbaya ki ma. Alatala na mixi naxan masen denbaya ya ma, na xa a maso. ¹⁵ Na mixi nun na se ratɔnxie ganma nɛ tɛ ra, barima a bara Alatala xa saatɛ kana, a bara fe raba Isirayila, a mu lan a xa naxan naba.»

¹⁶ Yosuwe naxa keli subaxɛ ma, a naxa Isirayila ti a bɔnsɔɛ ki ma. A fe naxa ti Yuda bɔnsɔɛ. ¹⁷ A naxa Yuda xabilɛ maso, a fe naxa ti Sera xabilɛ. A naxa Sera xabilɛ maso, a denbaya ki ma, a fe naxa ti Sabadi. ¹⁸ A naxa denbaya xunyie maso, a fe naxa ti Akan, Karimi xa di xɛmɛ, Sabadi xa di xɛmɛ, Sera xa di naxan fatan Yuda bɔnsɔɛ ra.

¹⁹ Yosuwe naxa a fala Akan bɛ, «N ma di, tantui rasiga Alatala ma, Isirayila Marigi Ala. A tantu. I naxan nabaxi, na tagi raba n bɛ a ki ma. I naxa a nɔxun n ma.» ²⁰ Akan naxa Yosuwe yaabi, «Nɔndi na a ra. N tan nan yunubi rabaxi Alatala ra, Isirayila Marigi Ala. N naxan nabaxi a tan nan yi ki. ²¹ N Sinari donma nde to nɛ na see ya ma, naxan xa tofanyi maniyɛ mu na, a nun gbeti kole kɛmɛ firin, nun xɛɛma, naxan kilo tagi lima. N naxa mila e ma, n fa e tongo. N bara e biri yili kui n ma kiri banxi bun ma. Gbeti saxi xɛɛma nun donma bun ma.»

²² Yosuwe naxa mixie xɛɛ e gi ra, e xa Akan xa kiri banxi mato. Na see nu nɔxunxi yili kui, gbeti saxi e bun ma. ²³ E naxa a birin nate yili kui kiri banxi bun ma, e a xanin Yosuwe xɔn ma, Isirayila ɲama tagi. E naxa a ibagan bɔxi Alatala ya i. ²⁴ Yosuwe naxa Sera xa di Akan suxu. A naxa a xa see birin tongo, na gbeti, na donma tofanyi, na xɛɛma, nun a xa kiri banxi. A man naxa a xa di xɛmɛe, a xa di ginɛe, a xa ningee, a xa sofalee, nun a xa xurusee, a naxa na birin suxu, a a xanin Akori gulunba kui. Isirayila birin naxa bira a fɔxɔ ra.

²⁵ Yosuwe naxa a fala Akan bɛ, «I bara muxu xun maɲaaxu, Alatala i fan xun maɲaaxuma nɛ to lɔxɔɛ.» Na masenyi xanbi, Isirayilakae birin naxa e magɔnɔ gɛmɛ ra, e e gan. ²⁶ E naxa gɛmɛ gbegbe koto a fari. Han to na kotoxi naa. Na kui Alatala bɔɲɛ naxa goro. Na nan a toxi han to, Akori gulunba xili falama na yire xun ma.

8

Ayi masɔtɔɛ

¹ Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «Hali i mu gaaxu, i bɔɲɛ naxa mini a i. Geresoe birin tongo, wo keli, wo xa siga Ayi gereɛde. A kolon, n bara Ayi mangɛ sa i bɛlɛxɛ a nun a xa ɲama birin na, a xa taa nun a xa bɔxi. ² I Ayi bɔxi nun a mangɛ xa fe rabama nɛ alɔ i Yeriko bɔxi nun a mangɛ xa fe raba ki naxɛ, kɔnɔ yi biyaasi e xa se fanyie nun e xa xurusee findima wo harige nan na. I fama taa mɛlɛnde a xanbi xanbi nan ma.»

³ Yosuwe nun geresoe birin naxa keli, e naxa te Ayi. Yosuwe naxa sɔɔri geresoe fanyi mixi wulu tongo saxan mayegeti, e birin naxa te kɔɛ ra. ⁴ A naxa yi yaamari so e yi ra, «Wo a idɔyin, wo xa taa mɛlɛn a xanbi xanbi ma. Wo naxa wo makuya taa ra a gbe ra. Wo birin xa wo rɛdi. ⁵ N tan nun n ma ɲama birin, muxu muxu makɔrɛma nɛ taa ra mɛnnikae ya ra. E na mini muxu ralande alɔ a singe ra, muxu fama nɛ muxu gide e ya ra. ⁶ Na kui e birama nɛ muxu fɔxɔ ra a falafe ra, «E na e gife alɔ boore biyaasi.» Na ki muxu fama nɛ e raminide taa fari ma. ⁷ Na tɛmɛui, wo tan xa mini wo nɔxunde, wo fa taa masɔtɔ. Wo Marigi Alatala naa sama nɛ wo bɛlɛxɛ. ⁸ Wo na taa suxu, wo tɛ so naa ra, wo naa gan. A tan nan na ki, wo xa Alatala waxɔnfe rakamali, wo xa n ma yaamari rabatu a rabatu ki ma.»

⁹ Yosuwe naxa e rasiga fa, e sa taa mɛlɛn a xanbi xanbi ma. E naxa lu Ayi nun Beteli tagi, Ayi sogegorode. Yosuwe nun ɲama birin naxa xi yonkinde kui na kɔɛ ra. ¹⁰ Na kuye iba, Yosuwe naxa keli, a ɲama xunmato a ra. A tan nun Isirayila kuntigie naxa te ɲama ya ra, sigafe ra Ayi. ¹¹ E tan nun geresoe birin naxa e makɔrɛ Ayi taa ra, e fa yonkinde yailan a kɔɔla biri ra. Gulunba naxa lu e tan nun Ayi tagi. ¹² Yosuwe nu bara xɛmɛ wulu suuli ɲɔndɔn xɛɛ taa mɛlɛnde Ayi nun Beteli tagi, Ayi taa sogegorode. ¹³ Na kui sɔɔrie xa yonkinde xungbe nu na taa kɔɔla ma, sɔɔri booree nu na taa mɛlɛnfe sogegorode biri. Yosuwe naxa siga na kɔɛ radangi gulunba kui.

¹⁴ Ayi mangε to Isirayila sɔɔrie to, a tan nun a xa ɲama naxa mini e gere de fiili yire Araba ya ra. Kɔnɔ a mu nu a kolon xa Isirayilakae bara a xa taa mɛlɛn a xanbi xanbi ma. ¹⁵ Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila ɲama birin naxa e yɛtɛ ragi Ayi mixie ya ra gbengberenyi kira xɔn ma. ¹⁶ Ayikae naxa bira e fɔxɔ ra keren na. Yosuwe nun a xa sɔɔrie naxa e gi han e gɛ Ayi ɲama birin naminide taa fari ma. ¹⁷ Xɛmɛ keren mu lu Ayi nun Beteli taae kui, e birin naxa bira Isirayilakae fɔxɔ ra, e xa e suxu. E naxa taa lu na ki, a rabixi.

¹⁸ Na kui, Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «I xa tanbɛ itala Ayi biri ra, naxan suxuxi i yi ra, barima n bara a sa i bɛlɛxɛ.» Yosuwe naxa a xun ti taa ra, a xa tanbɛ suxuxi a yi ra Ayi mabiri. ¹⁹ A to na raba, sɔɔri mɛlɛntie naxa mini mafuren mafuren e nɔxunde kui, e fa so taa kui, e tɛ so na ra keren na.

²⁰ Ayikae to e ya ragbilen e xanbi ra, e naxa a to tuuri na tefe koore ma kelife taa kui. E mu nɔ e gide e xa siga dɛdɛ. Isirayilaka naxee nu na e gife gbengberenyi kira xɔn Ayi mixie ya ra, nee naxa e mafindi e xili ma. ²¹ Yosuwe nun Isirayila ɲama to na tuuri to te ra, e naxa a kolon a sɔɔri mɛlɛntie bara gɛ taa suxude. Na kui e naxa e mafindi, e fa Ayikae bɔnbɔ. ²² Na mɛlɛntie fan naxa fa kelife taa kui, e xa Ayikae gere. Na kui Ayikae naxa raxɛtɛn, Isirayilakae fa e birin faxa. Mixi yo mu nɔ a gide, mixi yo mu lu a ɲɲɛ ra, ²³ fo Ayi mangε, e naxan suxu, e a xanin Yosuwe xɔn.

²⁴ Isirayilakae to gɛ Ayikae faxade naxee bira e fɔxɔ ra gbengberenyi kira xɔn ma, e naxa gbilen taa fan kui, e Ayika dɔnxɔɛɛ birin faxa e xa santidɛgɛmae ra. ²⁵ Ayika naxee birin faxa na lɔxɔɛ, xɛmɛɛ nun ginɛɛ, e kɔnti naxa lan mixi wulu fu nun firin ma. ²⁶ Yosuwe to a xa tanbɛ itala Ayi xun ma, a mu a iso fo naakae birin to gɛ faxade. ²⁷ Na kui, Isirayila naxa a wasaso Ayi xuruse nun a harige ra, alɔ Alatala a masen ki naxɛ Yosuwe bɛ.

²⁸ Yosuwe naxa Ayi taa birin kana, a a gan. Han to naa kiroxi. ²⁹ Naxan findi Ayi mangε tan na, e naxa na gbaku wuri ma han nunmare. Nunmare to so, Yosuwe naxa yaamari fi e xa a fure ragoro wuri kɔn na. E naxa a rabira taa sode dɛ ra, e fa gɛmɛ gbegbe malan a fari. Han to na gɛmɛ malanxi naa.

Sɛrɛxɛbade Ebali geya fari

³⁰ Na tɛmui Yosuwe naxa sɛrɛxɛbade yailan Isirayila Marigi Alatala bɛ Ebali geya fari, ³¹ alɔ Alatala xa konyi Munsa a fala Isirayilakae bɛ ki naxɛ. E naxa sɛrɛxɛbade gɛmɛ daaxi ti, wure mu nu din naxan na, alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kitaabui kui ki naxɛ. E naxa sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛɛ ba Alatala bɛ na fari.

³² Mɛnni Yosuwe naxa Ala xa sɛriyɛ sɛbɛ gɛmɛɛ ma Isirayilakae birin ya xɔri, Annabi Munsa naxan sɛbɛ e bɛ. ³³ Isirayilakae, e xa kuntigie, e xa sɔɔri mangɛɛ, e xa kiitisea, nun xɔɲɛ naxee nu na e ya ma, e birin naxa siga ti ra Lewi bɔnsɔɛ sɛrɛxɛdubɛɛ ya i, naxee nu Alatala xa saatɛ kankira xaninma. ɲama sɛɛti keren naxa ti Garisimi geya biri, ɲama sɛɛti boore naxa ti Ebali geya biri, alɔ Alatala xa konyi Munsa a fala Isirayila ɲama singe bɛ ki naxɛ, a duba e bɛ tɛmui naxɛ. ³⁴ Na xanbi, Yosuwe naxa yi sɛriyɛ masenyi birin ti, dubɛɛ nun dankɛɛ, alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kitaabui kui ki naxɛ. ³⁵ Annabi Munsa xa masenyi sɛbɛxi keren mu lu, Yosuwe mu naxan tagi raba Isirayila ɲama birin bɛ, hali ginɛɛ, dimɛɛ, nun xɔɲɛ naxee nu na e ya ma.

9

Gabayonkae xa saatɛ

¹ Yurudɛn naakiri mangɛɛ, Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae xa mangɛ, e to yi gere xa fe mɛ, naxan nabaxi Sefela bɔxi geyae fari, Baa Xungbe dɛ ra, Liban geyae sɛɛti ma, ² e naxa e malan, e lanyi xiri e tagi alako e xa Yosuwe nun Isirayila ɲama gere.

³ Gabayonkae to a mɛ, Yosuwe naxan nabaxi Yeriko nun Ayi ra, ⁴ e naxa yanfanteya maxiri. E naxa siga a xɔn, bɛki kobie nun wɛni sase ibɔɔxie dɔxɔxi e xa sofalee fari. ⁵ E

naxa sankiri fori ɲɔŋxi madεgεxie so e sanyi, e donma kobi ɲɔŋxie ragoro e ma. E naxa taami xuntunyi xaraxie sa e xa kote kui.

⁶ E to Yosuwe li yonkinde kui Giligali, e naxa a fala a tan nun Isirayilakae bε, «Muxu sa kelixi bɔxi makuye nε yi ki, alako won xa saatε xiri.» ⁷ Isirayilakae naxa a fala e bε, «Won nɔma saatε xiride di? Xa a sa li wo kelixi yi bɔxi nan ma, a mu lanma saatε xa lu won tagi.» ⁸ E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie nan lanxi muxu ma.» Yosuwe naxa e maxɔrin, «Nde na wo tan na? Wo kelixi minden?» ⁹ E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie kelixi bɔxi makuye nan ma i Marigi Alatala xili xa fe ra, barima muxu bara a xa fe ifalε mε, a naxan nabaxi Misira, ¹⁰ a nun a fe naxan birin nabaxi Amorikae xa mangε firinyie ra Yurudεn naakiri ma, Xεsibɔn mangε Sixɔn, nun Basan mangε Ogo, naxan nu sabatixi Asataroti.»

¹¹ «Muxu xa forie nun bɔxi mixi birin a falaxi nε muxu bε, «Wo wo fandε tongo wo naxan donma kira xɔn ma. Wo xa siga Isirayilakae ralan, wo xa a fala e bε wo xa konyie nan muxu ra.» Yakɔsi, won xa saatε tongo won boore bε. ¹² Wo bara muxu xa taamie to? Muxu to keli muxu xɔnyi, taami fanyi na nu a ra, kɔnɔ yakɔsi a birin bara xara. ¹³ Muxu xa wɛni sase nεεnεe nu rafexi wɛni fanyi ra, kɔnɔ yakɔsi na birin bara ɲɔn, wɛni sasee bara bɔɔ. Wo muxu xa donmae mato, a nun muxu xa sankirie. E birin bara kana yi kira xa makuye bε.»

¹⁴ Isirayilakae naxa na birin mato, kɔnɔ e mu Alatala maxɔrin xa a findixi nɔndi nan na. ¹⁵ Na kui Yosuwe naxa lanyɪ xiri e tagi e xa simaya makantafe ra. Marakali naxa lu e tagi.

¹⁶ Xi saxan to dangi na saatε xirife ra, Isirayilakae naxa a kolon a e dɔxɔbooree nan lanxi e ma. ¹⁷ Na lɔxɔε Isirayilakae naxa siga, e sa so e xa taaε kui, naxan findixi Gabayon, Kefira, Beeroti, nun Kiriyaɪi Yeyarimi. ¹⁸ Isirayilakae mu e faxa saatε xa fe ma, bɔxi yareratɪe naxan tongo Gabayonkae bε Isirayila Marigi Alatala xili ra, kɔnɔ ɲama birin naxa xurutuxurutu e xa yareratɪe ma. ¹⁹ Mangεe naxa a fala ɲama bε, «Muxu tan nan muxu kalixi e bε Isirayila Marigi Alatala xili ra. Won mu nɔma won belexe dinde e ra. ²⁰ Yakɔsi won e xa fe suxuma yi ki nε. Won e luma e si nan na alako won naxa Alatala raxɔnɔ marakali kanafe ra. ²¹ Won naxa e faxa, kɔnɔ won xa e rawali wuri sεgεfe nun ye bafe ra ɲama birin bε.» Na kui Isirayila yareratɪe xa saatε mu kanama.

²² Yosuwe naxa e xili, a wɔyɛn e bε, «Munfe ra wo muxu yanfaxi, wo a fala muxu bε, a wo sabatixi yire makuye nε, a fa sa a li, wo sabatixi muxu sεεti nan ma? ²³ Na kui wo bara danke sɔtɔ, wo bara findi muxu xa konyie ra. Wuri sεgεfe nun ye bafe wali luma wo tan nan xun ma muxu Marigi Ala xa ɲama bε abadan.»

²⁴ E naxa Yosuwe yaabi, «Muxu bara a mε, i Marigi Alatala a fala nε a xa konyi Munsa bε, a xa yi bɔxi birin so wo yi ra, a xa bekae sɔntɔ wo ya xɔri. Wo xa fa bara gaaxui gbegbe lu muxu ma muxu nii xa fe ra. Na nan a toxi muxu bara wo yanfa. ²⁵ Yakɔsi, muxu na wo sago. Wo xa muxu xa fe raba alɔ wo wama a xɔn ma ki naxε tinxinyi kui.»

²⁶ Yosuwe naxa na tinxinyi raba, a mu a lu Isirayilakae xa e faxa. ²⁷ Na lɔxɔε a naxa wuri sεgεfe nun ye bafe wali dɔxɔ e xun ma Isirayila ɲama birin bε, a nun Alatala xa sεrεxεbade bε, naxan na Alatala xa yire sugandixi. Han to Gabayonkae na na wali kui.

10

Gere belebele Gabayon fε ma

¹ Darisalamu mangε Adoni Sedeki naxa a mε a Yosuwe bara Ayi taa suxu, a bara naa ratɔn, a bara Ayi bɔxi nun a mangε xa fe raba alɔ a Yeriko bɔxi nun a mangε xa fe raba ki naxε. A man bara a mε a Gabayon nun Isirayila bara lanyɪ xiri, a nee sabatixi e tagi. ² E naxa gaaxu na xa fe ra, barima mangataa belebele nan nu na Gabayon na, naxan xungbo Ayi bε. E xa sɔɔrie nu findixi xεmε gbangbalanyie nan na. ³ Darisalamu mangε Adoni Sedeki naxa xεεra xεε, a xa sa a fala Xebiron mangε Hohami bε, Yaramuti mangε Pirami bε, Lakisi mangε Yafiya bε, a nun Egilon mangε Debiri bε, ⁴ «Wo te n yire, wo xa fa kafu n ma alako won xa Gabayon gere, barima e tan nun Yosuwe nun Isirayilakae bara lanyɪ xiri.» ⁵ Yi Amori mangε suulie: Darisalamu mangε, Xebiron mangε, Yaramuti mangε,

Lakisi mangε, nun Egilon mangε naxa te nun e xa sɔɔrie ra. E naxa e xa yonkinde yailan Gabayon ya ra, e fa gere ti e bε.

⁶ Gabayonkae naxa xεεra xεε Isirayilakae xa yonkinde Giligali, e xa sa a fala Yosuwe bε, «I naxa i xa konyie rabεɲin. I xa te muxu yire mafuren. I xa muxu ratanga Amori mangεe ma, naxee sabatixi geya yire, e wama muxu gerefe.» ⁷ Yosuwe nun a xa sɔɔri ɲalamae naxa keli Giligali, e siga Gabayon.

⁸ Alatala naxa a masen Yosuwe bε, «I naxa gaaxu e ya ra, barima n bara gε e sade i bεlεxε. Mixi keren mu nɔma tide i ya ra e ya ma.» ⁹ Na kui Yosuwe nun a xa mixie naxa keli Giligali, e ɲεrε kɔε ra, alako e xa sin Amorikae xun ma tεrεnna ra. ¹⁰ Alatala naxa Amorikae kerɪ Isirayila ya ra, a fa nɔ e ra sεnbε ra Gabayon. Isirayilakae naxa bira e fɔxɔ ra kira xɔn naxan tema Beti Xoron, e naxa e bɔnbɔ han Aseka nun Makeda. ¹¹ E to nu e gima Isirayilakae ya ra gorofe Beti Xoron kira xɔn, Alatala naxa balabalanyi xɔri belebele ragoro e ma keli koore ma, han e sa Aseka li. Na balabalanyi xa mixi faxaxie dangi mixie ra, Isirayilakae naxee faxesa e xa santidεgεma ra.

¹² Alatala nu Amorikae safe Isirayila bεlεxε tεmui naxε, Yosuwe nu bara Alatala maxandi Isirayilakae ya xɔri a xa sogε raxara Gabayon xun, a xa kike raxara Ayalon gulunba xun. ¹³ Sogε nun kike naxa e raxara, han Isirayila naxa gε e waxɔnyi rabade e yaxuie ra. Yi fe sεbεxi Yasari xa buki kui. Sogε naxa a raxara koore tagi, sogε mu gbata dulade fεɲɲen keren kui. ¹⁴ Han to na fe mɔɔli mu toxi duniɲa. Alatala nu bara Yosuwe xa maxandi suxu, a nu na gere sofe Isirayila bε. ¹⁵ Na tεmui Yosuwe nun a xa sɔɔrie naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.

¹⁶ Na mangε suulie e gi nε, e sa e nɔxun Makeda fɔnmε ra. ¹⁷ Mixi nde naxa a fala Yosuwe bε, «Na mangε suulie na e nɔxunfe Makeda fɔnmε kui.» ¹⁸ Yosuwe naxa yaamari fi, «Wo gεmε belebelee mayindigilin na fɔnmε dε ma, wo sɔɔri ndee ti naa. ¹⁹ Wo tan dɔnxɔεe, wo naxa dugundi, wo xa bira wo yaxuie fɔxɔ ra, wo fa kira bolon e ya ra, alako e naxa nɔ e xɔnyi masɔtɔde, barima wo Marigi Alatala bara e sa wo bεlεxε.»

²⁰ Na kui Yosuwe nun a xa sɔɔrie naxa nɔ Amorikae ra, fo mixi keren kerenyi naxee e gi, e sa e xa taa makantaxie masɔtɔ. ²¹ Isirayila xa sɔɔrie birin naxa gbilen bɔɲεsa kui Yosuwe yire Makeda yonkinde kui. Mixi yo mu nɔ e ra.

²² Na tεmui Yosuwe naxa a fala, «Wo yi gεmεe ba fɔnmε dε ma, wo xa yi mangε suulie ramini.» ²³ E naxa na mixi suuli ramini: Darisalamu mangε, Xebiron mangε, Yaramuti mangε, Lakisi mangε, nun Egilon mangε. ²⁴ E to yi mangεe ramini Yosuwe ma, Yosuwe naxa Isirayila sɔɔrie birin xili, a a fala e xa yareratie bε, «Wo wo maso, wo xa wo sanyi ti yi mangεe kɔnyie ma.» E naxa e maso, e e sanyi ti e kɔnyie ma. ²⁵ Yosuwe naxa a fala e bε, «Wo naxa gaaxu, wo bɔɲε naxa mini a i. Wo wo sεnbε so, wo man xa limaniya, barima Alatala wo yaxuie birin ma fe rabama yi ki nε, wo nun naxee nε gerema.»

²⁶ Na birin to dangi, Yosuwe naxa e faxesa, a fa e gbaku wuri suuli kɔn na han nunmare. ²⁷ Sogε dula tεmui, Yosuwe naxa yaamari fi e xa e ragoro wuri kɔn na, e xa e raso fɔnmε kui, e nu nɔxunxi dεnnaxε. E naxa gεmε belebelee dɔxɔ na dε ma. Han to naa na na ki.

²⁸ Na lɔxɔε Yosuwe naxa Makeda fan suxu, a mεnnikae nun e xa mangε sɔntɔ santidεgεma ra. A mu mixi keren lu. A naxa Makeda mangε xa fe raba alɔ a Yeriko mangε xa fe raba ki naxε.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Makeda, e siga Libina gereɲe. ³⁰ Alatala naxa naakae nun e xa mangε sa e bεlεxε. E naxa na mixi birin sɔntɔ e xa santidεgεma ra, e mu mixi keren lu. E naxa Libina mangε xa fe raba alɔ e Yeriko mangε xa fe raba ki naxε.

³¹ Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Libina, e siga Lakisi gereɲe. ³² Na kuye iba, Alatala naxa Lakisi sa e bεlεxε. E naxa na mixi birin faxesa santidεgεma ra, alɔ e Libina xa fe raba ki naxε. ³³ Geseri mangε Horami naxa te kafude Lakisi ma, kɔnɔ Yosuwe naxa a tan nun a xa sɔɔrie birin faxesa, a mu mixi keren lu.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Lakisi, e siga Egilon gereɲe. ³⁵ Na lɔxɔε e naxa mεnnikae birin sɔntɔ, alɔ e Lakisi xa fe raba ki naxε.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Egilon, e siga Xebiron gere. ³⁷ E naxa mɛnnikae birin, e xa mangɛ, nun e dɔxɔbooree sɔntɔ, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba alɔ e Egilon xa fe raba ki naxɛ, e mɛnnikae birin faxa.

³⁸ Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa e mafindi Debiri taa xili ma, e xa e gere. ³⁹ E naxa mɛnnikae birin, e xa mangɛ, nun e dɔxɔbooree sɔntɔ, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba alɔ e Libina, a mangɛ, nun Xebiron xa fe raba ki naxɛ.

⁴⁰ Yosuwe naxa nɔ na bɔxi birin na, geya yire, Negewi gbengberenyi, Sefela bɔxi, nun a mangɛe. A naxa na mixi birin sɔntɔ alɔ Isirayila Marigi Alatala a yamari ki naxɛ.

⁴¹ Yosuwe naxa e gere keli Kadesi Barineya han Gasa, Gosen bɔxi birin, sa dɔxɔ Gabayon na. ⁴² Yosuwe naxa nɔ na taae nun e mangɛe ra tɛmui kerenyi ra, barima Isirayila Marigi Alatala nan nu gere soma Isirayila bɛ. ⁴³ Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie birin naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.

11

Gere xungbe Meromi xure fɛ ma

¹ Xasori mangɛ Yabini to yi fee mɛ, a naxa xɛɛrae xɛɛ yi mixie xɔn ma: Madon mangɛ Yobabo, Simiron mangɛ, Akisafa mangɛ, ² mangɛ naxee nu sabatixi geyae fari kɔɔla ma, naxee nu sabatixi Yurudɛn gulunba kui, naxee nu sabatixi Kinereti Baa yirefanyi ma, naxee nu sabatixi Sefela bɔxi ma, naxee nu Dɔɔɔ rabilinyi ma sogegorode, ³ Kanaankae naxee nu na sogetede nun sogegorode, Amorikae, Xitikae, Perisikae, Yebusukae naxee nu na geyae fari, a nun Hiwikae naxee nu na Xerimon geya bunyi Misipa bɔxi ma. ⁴ Na mangɛe naxa e xa sɔɔrie birin malan, naxee wuya alɔ mɛyɛnyi baa dɛ ra. Soe gbegbe nun sɔɔri ragise gbegbe fan nu na e yi. ⁵ Yi mangɛe naxa lan fe keren ma, e naxa sa e xa yonkinde ti Meromi xure fɛ ma Isirayilakae gerefe ma.

⁶ Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «Hali i mu gaaxu e ya ra, barima tina yi tɛmui ma, n tan e birin sama nɛ i bɛlɛxɛ, i e faxa Isirayilakae ya xɔri. I fama nɛ e xa soe san fasee bolonde, i fama nɛ e xa sɔɔri ragisee gande.»

⁷ Yosuwe nun a xa geresoe naxa sin e ma Meromi xure fɛ ma. ⁸ Alatala naxa e sa Isirayila bɛlɛxɛ. E naxa e bɔnbɔ, e e keri han Sidɔn taa xungbe kui, han Misirefoti Mayimi, han Misipa gulunba ra sogetede biri. E naxa e bɔnbɔ, e mu mixi keren lu. ⁹ Yosuwe naxa e xa fe raba alɔ Alatala a masen a bɛ ki naxɛ. A naxa e xa soe san fasee bolon, a e xa sɔɔri ragisee fan gan.

¹⁰ A gbilen gbilen ma, Yosuwe naxa Xasori bɔxi fan suxu, a naxa a mangɛ faxa santidɛgɛma ra, barima a tan nan nu na mangataa ra na bɔxi birin xun. ¹¹ Yosuwe xa sɔɔrie naxa e sɔntɔ santidɛgɛma ra, e mu mixi keren lu a si ra. Na dangi xanbi e naxa Xasori taa gan.

¹² Yosuwe naxa na taae birin suxu, a mɛnnikae nun e mangɛe faxa santidɛgɛma ra, a mɛnni ratɔn alɔ Alatala xa konyi Munsa a fala a bɛ ki naxɛ. ¹³ Kɔnɔ Isirayila xa sɔɔrie mu taae gan naxee nu na geyae fari, fo Xasori keren Yosuwe dɛnnaxɛ gan. ¹⁴ Isirayila naxa a wasaso yi taae harige nun e xa xurusee ra, kɔnɔ e naxa mixie tan birin faxa santidɛgɛma ra. E mu mixi keren lu a nɔɔɔ ra. ¹⁵ Alatala naxan yamari a xa konyi Munsa bɛ, Annabi Munsa fan naxa na yamari Yosuwe bɛ. Yosuwe naxa na birin naba alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.

¹⁶ Yosuwe naxa na bɔxi birin masɔɔ: geya yire, Negewi gbengberenyi, Gosen bɔxi, Sefela bɔxi, nun Yurudɛn gulunba, kelife Isirayila geyae ma han baa dɛ ra. ¹⁷ Keli geya Mageli itexi ra Seyiri biri ra, han Bali Gadi, Liban gulunba kui, Xerimon geya bunyi, a naxa naa mangɛe birin suxu, a e sɔntɔ. ¹⁸ Yosuwe nun yi mangɛe naxa gere xɔnkuye raba. ¹⁹ Taa yo mu nu na naxan tin Isirayila xa lanbooreɲa ra, fo Gabayon keren Hiwikae nu sabatixi dɛnnaxɛ. Isirayilakae naxa na dɔnxɔɛ birin gere. ²⁰ Alatala nan Kanaankae xaxilie raxɔɔxɔ, alako Isirayila mixie xa e gere, e xa e ratɔn, e naxa kinikini e ma fefe ma, alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.

²¹ Na waxati kerenyi kui, Yosuwe naxa Anaki bɔnsɔɛ fan gere, a e sɔntɔ Xebiron, Debiri, Anaba, nun geya yire naxee nu na Yudaya nun Isirayila bɔxi ma. Yosuwe naxa e birin halaki, a e xa taae kana. ²² Na dangi xanbi Anaki bɔnsɔɛ keren mu lu Isirayila bɔxi ma. Naxee mu faxa, nee naxa sabati Gasa, Gati, nun Asidodi taae kui. ²³ Na kui, Yosuwe naxa na bɔxi birin masɔtɔ alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ. A naxa a itaxun Isirayila bɔnsɔɛe ma e kɛ ra. Na tɛmɔi, bɔxi naxa xinbeli, gere yo mu so fa.

12

Mangɛe nɔfe

¹ Mangɛe nan ya Isirayilakae nɔ naxee ra, e e xa taae tongo Yurudɛn sogetede biri ra, fɔlɔfe Arinon xure ma, a sa dɔxɔ Xerimon geya ra, han a sa Yurudɛn gulunba birin li sogetede biri:

² Amori mangɛ Sixɔn, naxan nu sabatixi Xɛsibɔn, a xa mangɛya nu fɔlɔma Aroweri, naxan tixi Arinon xure dɛ ra, han a sa dɔxɔ Yaboko xure ra, Amoni naaninyi. Yi birin nu findixi Galadi bɔxi sɛɛti keren nan na. ³ A man naxa Yurudɛn gulunba sogetede fan yaamari, kelifɛ Kinereti Baa han Fɔxɔɛ Baa Yurudɛn gulunba ra, Beti Yesimoti taa na dɛnnaxɛ. A xa bɔxi nu sigaxi itala ra yirefanyɛ biri ra han Pisiga geya ra.

⁴ Basan mangɛ Ogo, Refa bɔnsɔɛ mixi dɔnxɔɛ nde, naxan nu dɔxɔxi Asataroti nun Edereyi taae. ⁵ A xa mangɛya nu fɔlɔma Xerimon geya nan ma, a siga Salaka, han a sa Basan bɔxi birin li. A xa mangɛya naaninyi nu na Gesurikae nun Maakakae xa bɔxi nan fɛ ma. Yi birin nu findixi Galadi sɛɛti boore nan fan na, han Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn xa mangɛya fɔlɔde.

⁶ Annabi Munsa, Alatala xa konyi nun Isirayilakae naxa nɔ na mangɛe birin na. Alatala xa konyi Annabi Munsa naxa e xa ɲamanɛ so Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren yi ra, mɛnni xa findi nee gbe ra.

⁷ Mangɛyae nan ya Yosuwe nun Isirayilakae naxee masɔtɔ Yurudɛn kiri ma sogorode, fɔlɔfe Bali Gadi ma Liban gulunba, han Xalaka geya Seyiri biri ra. Yosuwe naxa yi bɔxi birin itaxun Isirayila bɔnsɔɛe ma, kankan xa a gbe kɛ sɔtɔ. ⁸ E bɔxi naxee sɔtɔ na birin nalanxi na, Isirayila geyae, Sefela bɔxi, Yurudɛn gulunba, gbengberɛn yire, nun Negewi gbengberɛnyɛ nan na. Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae nan nu sabatixi mɛnni.

⁹ Mangɛe nan ya e nɔxi naxee ra:

Yeriko mangɛ, Ayi mangɛ naxan nu na Beteli fɛ ma,

¹⁰ Darisalamu mangɛ, Xebiron mangɛ,

¹¹ Yaramuti mangɛ, Lakisi mangɛ,

¹² Egilon mangɛ, Geseri mangɛ,

¹³ Debiri mangɛ, Gederi mangɛ,

¹⁴ Horoma mangɛ, Aradi mangɛ,

¹⁵ Libina mangɛ, Adulama mangɛ,

¹⁶ Makeda mangɛ, Beteli mangɛ,

¹⁷ Tapuwa mangɛ, Xeferi mangɛ,

¹⁸ Afeki mangɛ, Lasarɔn mangɛ,

¹⁹ Madon mangɛ, Xasori mangɛ,

²⁰ Simiron Meron mangɛ, Akisafa mangɛ,

²¹ Taanaki mangɛ, Megido mangɛ,

²² Kedesi mangɛ, Yokanayimi mangɛ naxan nu na Karemele biri,

²³ Dɔrɔ mangɛ, naxan nu na Dɔrɔ bɔxi ma,

Goyimi mangɛ naxan nu na Giligali bɔxi ma,

²⁴ nun Tirisa mangɛ.

Na birin nalanxi, mangɛ tongo saxan a nun keren.

13

Bɔxi masɔtɔtaree

¹ Yosuwe to gɛ foride, Alatala naxa a masen a bɛ, «I bara fori kɔnɔ ɲamanɛ gbegebe man na wo lan wo xa naxee sɔtɔ. ² Filisitakae nun Gesurikae xa bɔxi luxi sinden. ³ Bɔxi naxan fɔlɔma Sixori xure ma Misira ya tagi, han a sa Ekiron li, naxan na kɔɔla ma, na birin Kanaankae nan gbe nu a ra, kɔnɔ na waxati Awikae nu naa suxuxi e yi, e nun Filisita mangɛdi suulie, naxee nu na Gasa, Asidodi, Asikalɔn, Gati, nun Ekiron. ⁴ Kanaankae xa bɔxi fan luxi, fɔlɔfe Meyara taa ma Sidɔnkae na dɛnnaxɛ, han a sa Afeki li. Amorikae xa bɔxi fan luxi.»

⁵ «Gebalakae nun Libankae xa bɔxi fan luxi, fɔlɔfe Bali Gadi ma Xerimon geya bunyi, han a sa Xamata li. ⁶ Sidɔnka naxee birin na geyae fari, fɔlɔfe Liban geyae ma, han a sa Misirefoti Mayimi li, n fama e keride Isirayilakae ya xɔri. I xa na birin fi Isirayila ma ke ra, alɔ n a masenxi ki naxɛ. ⁷ I xa yi bɔxi itaxun Isirayila bɔnsɔɛ solomanaani ma, a nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti boore ma.»

Manasi, Ruben, nun Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi

⁸ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe, Ruben bɔnsɔɛ, nun Gadi bɔnsɔɛ nu bara e gbe ke sɔtɔ Yurudɛn kiri ma sogetede biri ra, Ala xa konyi Munsa saabui ra. ⁹ E xa bɔxi sa fɔlɔxi kafi Aroweri, taa naxan na Arinon xure fɛ ma, a geya bunyi taa li, a Medeba fiili li, han a sa Dibon li, ¹⁰ a sa Amori mangɛ Sixɔn Xɛsibɔnka xa taa birin li han Amonikae xa naaninyi ra. ¹¹ E man naxa Galadi sɔtɔ, Gesurikae nun Maakakae xa bɔxi, Xerimon geya, nun Basan bɔxi han a sa Salaka li. ¹² Basan mangɛ Ogo fan xa bɔxi, naxan nu dɔxɔxi Asataroti nun Edereyi taae, naxan findi Refa bɔnsɔɛ mixi dɔnxɔɛ ra, na fan gbe birin naxa findi Isirayilakae gbe ra. Annabi Munsa naxa nɔ yi ɲamanɛ birin na, a naxa e xa bɔxi birin tongo. ¹³ Kɔnɔ Isirayilakae mu Gesurikae nun Maakakae kerɛ. Han to e sabatixi Isirayilakae ya ma.

Lewi bɔnsɔɛ ke

¹⁴ Annabi Munsa mu bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ tan ma, barima sɛrɛxɛ gan daaxi naxee bama Isirayila Marigi Alatala bɛ, e nee nan findixi e tan gbe ke ra alɔ Ala a masen ki naxɛ.

Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹⁵ Annabi Munsa nu bara bɔxi fi Ruben bɔnsɔɛ ma, e xabilɛ ki ma. ¹⁶ E xa bɔxi naxa fɔlɔ Aroweri Arinon xure dɛ ra, a taa li naxan na geya bunyi, han a sa Medeba rabilinyi li, ¹⁷ a Xɛsibɔn li, nun taa naxee birin na naa rabilinyi. Na taae xili: Dibon, Bamoti Bali, Beti Bali Meyoni, ¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati, ¹⁹ Kiriayayimi, Sibima, Sɛrɛti Saxari naxan na geya fari, ²⁰ Beti Peyori, Pisiga geya fari, Beti Yesimoti, ²¹ taa naxee birin na fiili ma nun Amori mangɛ Sixɔn, naxan nu dɔxɔxi Xɛsibɔn, na xa bɔxi birin. Annabi Munsa nu bara mangɛ Sixɔn faxa, a nun Madiyan mangɛdie Efi, Rekemi, Suru, Xuru, nun Reba. E nu sabatixi bɔxi kui Sixɔn xa mangɛya bun ma. ²² Isirayilakae naxa Beyori xa di xɛmɛ Balami fan faxa santidɛgɛma ra, naxan nu duureya rabama. ²³ Yurudɛn xure findixi Ruben bɔnsɔɛ xa naaninyi nan na sogegorode biri ra. Na taae nun e xa bɔxie findixi Ruben bɔnsɔɛ gbe nan na.

Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi

²⁴ Annabi Munsa naxa yi bɔxi fi Gadi bɔnsɔɛ ma e xabilɛ ki ma: ²⁵ Yaasɛri bɔxi, Galadi bɔxi taae birin, nun Amoni bɔxi sɛɛti keren, han a sa Aroweri li, Raba ya tagi, ²⁶ kafi Xɛsibɔn han a sa Ramati Misipa nun Betonimi li, kafi Maxanayimi han a sa Debiri bɔxi li, ²⁷ a sa Beti Harama, Beti Nimira, Sukɔti, nun Sefon li, taa naxee nu na Yurudɛn xure fɛ ma, a sa Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn xa bɔxi birin li, nun Yurudɛn rabilinyi sogetede biri han a sa dɔxɔ Kinereti Baa ra. ²⁸ Yi birin naxa findi Gadi bɔnsɔɛ ke ra e xabilɛ ki ma, kankan nun a xa taa, nun a daaxa.

Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe xa bɔxi

²⁹ Annabi Munsa naxa yi bɔxi fi Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe ma, Manasi xa die sɛɛti keren ma: ³⁰ Basan bɔxi birin, naxan nu Basan mangɛ Ogo xa mangɛya bun ma, fɔlɔfe Maxanayimi, han a sa Yayiri li. Na findi taa tongo senni nan na. ³¹ E man naxa Galadi bɔxi sɛɛti keren sɔtɔ, e naxa Asataroti nun Edereyi taaɛ sɔtɔ, naxee nu findixi Basan mangɛ Ogo gbe ra. Manasi xa di Makiri naxa yi birin sɔtɔ a xa die sɛɛti keren bɛ e xabilɛ ki ma.

³² Annabi Munsa naxa yi kɛ fi Isirayilakae ma a nu na Mowaba fiili ma tɛmɔi naxɛ, Yurudɛn kiri ma Yeriko sogetede biri. ³³ Kɔnɔ Annabi Munsa mu bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ tan ma. Isirayila Marigi Alatala nan nu na a kɛ ra alɔ Ala a masen ki naxɛ.

14

Isirayila bɔnsɔɛ solomanaani xa bɔxi

¹ Nunu xa di Yosuwe, sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, nun xabilɛ kuntigie Kanaan bɔxi itaxun Isirayilakae ma kɛ ra yi ki nɛ. ² Bɔxi naxa itaxun Isirayila bɔnsɔɛ solomanaani nun a tagi ma Ala xa mali saabui ra, alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ. ³ Bɔxi naxan na Yurudɛn xure kiri ma sogetede biri, Annabi Munsa naxa na fi bɔnsɔɛ firin nun a tagi ma, kɔnɔ a mu bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ tan ma. ⁴ Annabi Yusufu bɔnsɔɛ nu bara itaxun firin na, Manasi nun Efirami. Annabi Munsa mu bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ ma naxan findixi e gbe yati ra, fo taaɛ, e sabatima dɛnnaxɛ nun fiilie e xurusee dɛmadonma dɛnnaxɛ. ⁵ Isirayilakae naxa na bɔxi itaxun e boore tagi alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ Annabi Munsa bɛ.

Kalebi Xebiron sɔtɔfe

⁶ Yuda bɔnsɔɛ ndee nun Kenisi xa di Kalebi naxa siga Yosuwe xɔn. Kalebi naxa a fala a bɛ, «I a kolon Alatala naxan fala Annabi Munsa bɛ won firin xa fe ra Kadesi Barineya. ⁷ N nɛ tongo naani nan nu a ra, Alatala xa konyi Annabi Munsa n xɛɛxi tɛmɔi naxɛ kelife Kadesi Barineya sigafe ra Kanaan bɔxi ma mɛnni rabɛnde. N to gɛ na ra, n naxa dɛntɛgɛ fanyi sa a bɛ. ⁸ N nan ngaxakerenyi naxee n mati naa, nee naxa limaniya ba nɔma yi ra, kɔnɔ n tan bira n Marigi Alatala nan tun fɔxɔ ra. ⁹ Na kui Annabi Munsa naxa laayidi tongo n bɛ yi ki, «I i nɛrɛxi bɔxi naxan ma, na findima nɛ i tan nun i xa die kɛ ra tɛmɔi birin, barima i bara bira n Marigi Alatala xui fɔxɔ ra a ki ma.»»

¹⁰ «Nɛ tongo naani nun suuli bara dangi kabi Alatala naxa na masen Annabi Munsa bɛ, won nu na gbengberenyi ma tɛmɔi naxɛ. Alatala bara n ma simaya rasiga han nɛ tongo solomasaxan a nun suuli. ¹¹ To, n sɛnbɛ man luxi alɔ Annabi Munsa n xɛɛxi tɛmɔi naxɛ. N nɔma gere sode yi waxati alɔ n na raba ki naxɛ a singe ra. ¹² Awa, i xa yi geya bɔxi fi n ma alɔ Alatala laayidi tongo n bɛ ki naxɛ na lɔxɔɛ. Na lɔxɔɛ i nu a kolon Anaki bɔnsɔɛ na mɛnni, e xa taa xungbe makantaxi a fanyi ra. Alatala gbansan xa lu n sɛɛti ma. Na kui n nɔma e keride alɔ Alatala a masen ki naxɛ.»

¹³ Yosuwe naxa duba Yefune xa di Kalebi bɛ, a Xebiron xa fi a ma kɛ ra. ¹⁴ Na taa na a xa die bɛlɛxɛ han to, barima Yefune Kenisika xa di Kalebi bira Isirayila Marigi Alatala nan fɔxɔ ra. ¹⁵ Kabi na tɛmɔi bɔnɛsa naxa lu na bɔxi ma, gere yo mu nu na sɔnɔn. Singe Xebiron xili nu falama nɛ Kiriya Araba, barima Araba nan nu findixi Anaki mixie xa kuntigi ra.

15

Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹ Bɔxi naxan fixi Yuda bɔnsɔɛ ma e xabilɛ ki ma Alatala xa maragiri saabui ra, sa fɔlɔxi Edon naaninyi nan na, a sa dɔxɔ Sini gbengberenyi ra yirefanyi ma. ² Na naaninyi fɔlɔxi Fɔxɔɛ Baa dɛ yirefanyi nan ma naxan na Negewi gbengberenyi ma, ³ a siga Tali geya yirefanyi ma Sini biri ra, a te Kadesi Barineya yirefanyi ma han a sa dangi Xesiron na, a man te Adari, a siga han Karaka. ⁴ Na xanbi a Asimon li, a siga Misira xure han baa dɛ ra. Yudayakae xa naaninyi nan na ki yirefanyi biri ra.

⁵ Yudaya naaninyi sogetede biri findixi Fɔxɔɛ Baa dɛ nan na, han Yurudɛn xure sinma baa xun dɛnnaxɛ.

A naaninyi kɔɔla biri fɔɔma Yurudɛn xure sinma baa xun dɛnnaxɛ,⁶ a te Beti Xogala biri ra, a siga Beti Araba, han Ruben xa di Bohan xa gɛmɛ yire ra.⁷ Na naaninyi texi han Debiri, a dangi Akori gulunba kui ra, a siga kɔɔla ma han Giligali, naxan na Adumimi geya ya ra, xure yirefanyi ma. Na naaninyi sigaxi han En Semesi dulonyi ra, a mini En Rogeli ra.⁸ A keli mɛnni, a goro Hinoma xa gulunba kui, Yebusukae xa taa yirefanyi ma. Na taa findixi Darisalamu nan na. A siga han geya fari ma Hinoma xa gulunba ya ra sogetede biri nun Refa bɔnsɔɛ xa gulunba raɗɔnyɪ ra kɔɔla biri ra.⁹ Kelife na geya fari ma, naaninyi sigama han Nefetowa dulonyi ra. Na xanbi a taa ndee li naxee na Eferon geya fari, a siga Baala, dɛnnaxɛ xili Kiriyati Yeyarimi.¹⁰ A Keli mɛnni a siga sogegorode biri han a Seyiri geya li, a siga Yeyarimi geya sɛɛti ma, dɛnnaxɛ xili Kɛsalɔn. A man siga Beti Semesi, han a Timina li.¹¹ Na naaninyi sigaxi Ekiron nun Sikirɔn taaɛ sɛɛti ma, han a Baala geya li, a siga Yabaneeli. Na dangi xanbi a sa baa li.

¹² Baa Xungbe dɛ ra findi na naaninyi nan na sogegorode biri ra. Yudayakae xa naaninyie nan na ki. E xabilɛ birin na mɛnni nɛ.

Kalebi xa bɔxi

¹³ Yosuwe naxa Yudayakae xa bɔxi nde fi Yefune xa di Kalebi ma, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. A xa taa singe findi Kiriyati Araba nan na, naxan xili Xebiron. Mixi naxan nu xili Araba, na nan lanxi Anaki bɔnsɔɛ benba ma.¹⁴ Kalebi naxa Anaki xa di xɛmɛ saxanyie kerɪ. Nee nu xili nɛ Sɛsayi, Aximan, nun Talama.¹⁵ Na xanbi e naxa te Debiri xili ma, dɛnnaxɛ nu xili Kiriyati Sifa.¹⁶ Kalebi naxa a fala, «Mixi yo naxan na nɔ Sifa taa ra, n nan n ma di ginɛ Akasa fima nɛ a ma.»¹⁷ Kalebi xunya Kenasi xa di xɛmɛ Otiniyeli naxa nɔ Sifa taa ra. Kalebi naxa a xa di ginɛ Akasa fi a ma.

¹⁸ Akasa to siga Otiniyeli xɔn, a naxa a fala a bɛ a xa bɔxi gbɛtɛ maxɔrin a baba ma. Akasa to goro a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxɔrin, «I wama munse xɔn?»¹⁹ A naxa a yaabi, «N wama naxan xɔn, i bara bɔxi fi n ma naxan na yirefanyi biri ra. Yakɔsi i man xa ye yire fan fi n ma.» Awa, a baba naxa geya yire fi a ma. Ye nu na na geya fari, a man nu na geya bunyi.

Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi

²⁰ Yuda xa die kɛ nan yi ki, e xabilɛ ki ma:²¹ Taa naxee nu na yirefanyi ma, Negewi gbengberenyi ma, Edon naaninyi fɛ ma, e xili Kabaseeli, Ederi, Yaguru,²² Kina, Dimona, Adada,²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,²⁵ Xasori Xadata, Keriyoti Xesiron, naxan findixi Xasori ra,²⁶ Amama, Sema, Molada,²⁷ Xasari Gada, Xesimon, Beti Pɛlɛti,²⁸ Xasari Suwali, Beriseeba, Bisiyoteya²⁹ Baala, Iyimi, Esemi,³⁰ Elitoladi, Kesili, Horoma,³¹ Sikilaga, Madamanna, Sansanna,³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimɔn. E birin nalanxi taa mɔxɔɗɛn nun solomanaani, nun e daaxae.

³³ Taa naxee nu na Sefela bɔxi, e xili Esetayoli, Soraha, Asena,³⁴ Sanowa, En Ganimi, Tapuwa, Enama,³⁵ Yaramuti, Adulama, Soko, Aseka,³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin nalanxi taa fu nun naani, nun e daaxae.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali Gadi,³⁸ Dilana, Misipa, Yokatili,³⁹ Lakisi, Bɔsikati, Egilon,⁴⁰ Kabɔn, Laxamasi, Kitilisi,⁴¹ Gederoti, Beti Dagɔn, Nama, e nun Makeda. E birin nalanxi taa fu nun senni, nun e daaxae.

⁴² Libina, Eteri, Asan,⁴³ Yifita, Asena, Nesibi,⁴⁴ Keyila, Akisibu, nun Maresa. E birin nalanxi taa solomanaani, nun e daaxae.

⁴⁵ Ekiron nun a daaxae,⁴⁶ taa naxee na Ekiron nun Asidodi tagi sogegorode,⁴⁷ Asidodi nun a daaxae, Gasa nun a daaxae, han Misira xure nun Baa Xungbe naralande.

⁴⁸ Taa naxee nu na geya yire, e xili Samiri, Yatiri, Soko,⁴⁹ Danna, Kiriyati Sanna naxan findi Debiri ra,⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Enama,⁵¹ Gosen, Xolon, Giloka. E birin nalanxi taa fu nun keren, nun e daaxae.

⁵² Arabi, Duma, Eseyan,⁵³ Yanimi, Beti Tapuwa, Afeka,⁵⁴ Xumeta, Kiriyati Araba naxan findi Xebiron na, e nun Siyoro. E birin nalanxi taa solomanaani, nun e daaxae.

⁵⁵ Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,⁵⁶ Yisireeli, Yokodeyan, Sanowa,⁵⁷ Kayin, Gibiya, nun Timina. E birin nalanxi taa fu, nun e daaxae.

⁵⁸ Xalixuli, Beti Suru, Gedori, ⁵⁹ Maarati, Beti Anoti, nun Elitekon. E birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.

⁶⁰ Kiriyaati Bali naxan findi Kiriyaati Yeyarimi, nun Raba. E birin nalanxi taa firin, nun e daaxae.

⁶¹ Taa naxee nu na gbengberen yire, e xili Beti Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibisan, Fɔxɔɛ taa, e nun En Gedi. E birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.

⁶³ Yuda bɔnsɔɛ mu nɔ Yebusukae keride, naxee dɔxɔxi Darisalamu taa kui. Han to e na Yudayakae ya ma.

16

Efirami nun Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹ Bɔxi naxan fi Yusufu xa die ma Alatala xa maragiri saabui ra, a fɔlɔ Yurudɛn xure nan ma Yeriko sogetede biri, Yeriko dulonyi na dɛnnaxɛ. Na naaninyi dangi Yeriko taa nan na, a siga wula i, han a Beteli geya li. ² A keli naa, a siga Lusi han Ataroti taa, Arakakae na dɛnnaxɛ. ³ Na xanbi a siga sogegorode biri Yefeletikae yire han Beti Xoron Labe, han Geseri, han Fɔxɛ Ye Baa dɛ ra. ⁴ Yusufu xa die Manasi nun Efirami na nan sɔtɔ kɛ ra.

⁵ Efirami xa bɔxi nan ya e xabilɛ ki ma: Naaninyi naxan na fuge ra, a fɔlɔ Ataroti Adari nɛ han Beti Xoron Fuge, ⁶ han a baa dɛ li. A keli Mikimetati kɔɔla ma, a dangi Taanati Silo fuge ra, a siga Yanowa. ⁷ A goro han Ataroti nun Naarata. A man dangi Yeriko ra, a sa mini Yurudɛn xure ma. ⁸ A keli Tapuwa, a siga sogegorode biri han Kanna xure, han baa dɛ ra. Efirami bɔnsɔɛ kɛ nan na ki e xabilɛ ki ma. ⁹ Efirami bɔnsɔɛ naxa taa nun daaxa ndee fan sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi kui. ¹⁰ Efirami bɔnsɔɛ mu Kanaankae keride Geseri. Han to nee na Efiramikae ya ma, kɔnɔ e findixi konyie nan na.

17

Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹ Yusufu xa di singe Manasi naxa a gbe kɛ sɔtɔ Alatala xa maragiri saabui ra. Manasi xa di singe Makiri, naxa findi Galadikae benba ra. A naxa Galadi nun Basan bɔxi sɔtɔ barima geresoe nan nu a ra. ² Manasi xa mamadie birin naxa e gbe kɛ sɔtɔ e xabilɛ ki ma. E xilie nan ya: Abiyeseri, Xeleki, Asirɛli, Sikemi, Xeferi, nun Sɛmidida. Yusufu xa di Manasi xa die nan na ki, nun e xabilɛ.

³ Selofexadi, Xeferi xa di, Galadi xa di, Makiri xa di, Manasi xa di mu di xɛmɛ yo bari, fo di ginɛ suuli. E xilie nan ya: Maxala, Nuha, Xogala, Milika, a nun Tirisa. ⁴ E naxa siga sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, Nunu xa di Yosuwe, nun Isirayila kuntigie xɔn ma, e a fala e bɛ, «Alatala a masen nɛ Annabi Munsa bɛ a xa muxu gbe kɛ fi muxu ma alɔ muxu benba barenɛye na a sɔtɔfe ki naxɛ.» Awa Yosuwe naxa e gbe kɛ fi e ma alɔ a a raba e baba xunya xɛmɛmae bɛ ki naxɛ. ⁵ Manasi bɔnsɔɛ naxa dɔxɔ fu sɔtɔ, bafe Galadi nun Basan na, naxan na Yurudɛn kiri ma. ⁶ Manasi xa di ginɛ naxa kɛ sɔtɔ alɔ a xa di xɛmɛ. Galadi bɔxi naxa lu Manasi xa di gbɛtɛ bɛ.

⁷ Manasi xa bɔxi naxa fɔlɔ Aseri bɔxi naaninyi ra han Mikimetati taa, naxan na Sikemi sogetede biri ra. A man sigaxi han Yamin naxan na En Tapuwa fɛ ma. ⁸ En Tapuwa xa bɔxi nu findixi Manasikae gbe nan na, kɔnɔ Tapuwa taa naxan nu na naaninyi ra, na tan nu findixi Efirami nan gbe ra. ⁹ Na naaninyi nu goroxi han Kanna xure dɛ ra. Manasi xa bɔxi naaninyi findi Kanna xure nan na yirefanyi ma han baa dɛ ra, kɔnɔ Efirami xa taa ndee nu na Manasi xa taae ya ma. ¹⁰ Efirami xa bɔxi nu Kanna xure yirefanyi nan ma. Manasi gbe nu na kɔɔla ma. Baa fan nu findixi e naaninyi nan na. Manasi xa bɔxi kɔɔla ma, nu na Aseri xa bɔxi nan sɛɛti ma. A sogetede biri nu na Isakari xa bɔxi nan sɛɛti ma.

¹¹ Manasi naxa taa ndee sɔtɔ Isakari nun Aseri xa bɔxie kui. E xili nan ya: Beti Saan, Yibeleyami, Dɔrɔ, En Dɔrɔ, Taanaki, nun Megido, nun e daaxae. Na saxanyi dɔnxɔɛɛ nu na Dɔrɔ xa mangɛya nan bun ma. ¹² Manasi bɔnsɔɛ mu nɔ na taae ra, Kanaan mixie naxa lu naa. ¹³ Kɔnɔ Isirayilakae to sɛnbɛ sɔtɔ, e naxa konyiya dɔxɔ Kanaankae ma, kɔnɔ e mu nɔ e keride.

¹⁴ Yusufu xa die naxa Yosuwe maxōrin, «I yi bōxi kerenyi gbansan fixi muxu ma munfe ra? Muxu xabilē wuya, barima Alatala bara barakē sa muxu xa fe a fanyi ra.» ¹⁵ Yosuwe naxa e yaabi, «Xa wo wuya Efirami geya yire bē, wo xa siga Perisikae nun Refakae xa wondi yire, wo mēnni masēgē alako wo xa bōxi sōtō.» ¹⁶ Yusufu bōnsōe naxa a fala a bē, «Yi geyae xurun muxu bē. Kanaanka naxee fan sabatixi geyae bunyi, Beti Saan nun e daaxae, naxee na Yisireeli geya bunyi, geresoe ragise wure daaxi na e yi ra.» ¹⁷ Yosuwe naxa Yusufu bōnsōe yaabi, «Efiramikae nun Manasikae, wo bara nōndi fala kōnō wo wuya, wo sēnbē fan gbo. A mu lanma wo xa kē dōxōde keren gbansan sōtō. ¹⁸ Wo na geyae findi wo gbe ra, hali wondi to a ra. Wo naa masēgē alako wo xa na tōnē sōtō. Wo fama Kanaankae keride hali geresoe ragisee wure daaxi nan to na e yi ra.»

18

Bōxi naxan luxi

¹ Isirayila n̄ama to gē nōde bōxi ra, e naxa e malan Silo, e Ala xa hōrōmōlingira ti naa. ² Isirayila bōnsōe solofere nu na na tēmui, naxee mu nu e gbe kē sōtōxi sinden.

³ Yosuwe naxa a fala Isirayilakae bē, «Wo dōxōxi be munfe ra? Munfe ra wo mu sigama wo xa bōxi tongode wo benbae Marigi Alatala naxan fi wo ma? ⁴ Yakōsi wo xa mixi saxan sugandi bōnsōe birin ya ma. N xa e xēē, e xa e bōnsōe xa bōxi birin mato, e fa sa na dēntēgē n bē. ⁵ Na bōxi xa itaxun dōxō solofere ra. Yuda bōnsōe xa lu na bōxi yirefanyi ma, Yusufu bōnsōe fan xa lu na bōxi kōōla ma. ⁶ Wo na gē na bōxi itaxunxi dōxō solofere masende n bē, n fama natē tongode won Marigi Alatala xa mali saabui ra, alako nee xa itaxun wo ma. ⁷ Kōnō Lewi bōnsōe mu bōxi yo sōtōma, barima e gbe kē findi sērexedubēna nan na Alatala bē. Gadi, Ruben, a nun Manasi bōnsōe sēeti singe n̄an bara e gbe sōtō Yurudēn xure kiri ma sogetede biri ra alō Annabi Munsa a fi e ma ki naxē.»

⁸ Na kui na xēmēe naxa siga. Yosuwe nu bara e yamari, «Wo siga, wo bōxi iḡērē. Wo xa a mato a na ki naxē. Na xanbi wo xa fa be Silo, n xa natē tongo won Marigi Alatala xa mali saabui ra, won na bōxi itaxunma wo ma ki naxē.» ⁹ Na xēmēe naxa siga bōxi matode. E taa naxee to na yire solofere kui, e naxa nee birin xilie sēbē, e fa a ra Yosuwe xōn Silo yonkinde kui. ¹⁰ Yosuwe naxa natē tongo Silo Alatala xa mali saabui ra. A naxa na bōxi birin itaxun Isirayila bōnsōe ma.

Bunyamin bōnsōe xa bōxi

¹¹ Bunyamin bōnsōe xabilēe birin naxa e gbe sōtō Yuda bōnsōe gbe nun Yusufu xa die gbe tagi Alatala xa maragiri saabui ra. ¹² E xa naaninyi kōōla ma fōlō Yurudēn xure nan ma, a dangi Yeriko ra kōōla biri ra, a te geya ma sogedorode biri ra han a Beti Aweni gbengberenyi li. ¹³ A keli mēnni, a dangi Lusi ra, naxan man xili Beteli, yirefanyi biri ra. A goro han Ataroti Adari, a te geya fari, naxan na Beti Xoron Labe yirefanyi ma.

¹⁴ Na naaninyi naxa goro na geya fari a siga baa sēeti xōn ma sigafe ra Kiriyati Bali, naxan man xili Kiriyati Yeyarimi. Na taa findi Yuda xa die nan gbe ra. Naaninyi nan na ki naxan na sogedorode.

¹⁵ Naxan na yirefanyi ma, a fōlō Kiriyati Yeyarimi nē, a siga sogedorode biri ra han a Nefetowa dulonyi li. ¹⁶ Na naaninyi naxa goro mēnni, a siga han Ben Hinoma geya bunyi ra, Refakae xa gulunba kui kōōla mabiri. A keli mēnni, a goro Ben Hinoma geya bunyi ra, Yebusukae fē ma. A yirefanyi ma, a siga han En Rogeli. ¹⁷ Na naaninyi sigaxi En Semesi kōōla biri ra, a siga Geliloti, naxan na Adumimi geya ya ra. A goro han Ruben xa di Bohan xa fanye ma. ¹⁸ A dangi geya ra kōōla biri ra, geya naxan na Yurudēn gulunba ya tagi. A goro Yurudēn gulunba kui, ¹⁹ a dangi Beti Xogala ra, kōōla biri ra. Na yirefanyi naaninyi danxi Yurudēn xure sode nan ma Fōxē Baa xun.

²⁰ Yurudēn xure findixi Bunyamin xabilēe xa bōxi naaninyi nan na sogetede biri ra. Bunyamin bōnsōe xa naaninyi birin nan na ki.

²¹ Taa naxee fi Bunyamin bōnsōe xabilēe ma, nee nan ya: Yeriko, Beti Xogala, Emeki Kesisi, ²² Beti Araba, Sēmarayima, Beteli, ²³ Awimi, Para, Ofara, ²⁴ Kefarahamoni, Ofini,

nun Geba. Na birin lanxi taa fu nun firin nan ma, a nun e daaxae. ²⁵ Gabayon, Ramati, Beeroti, ²⁶ Misipa, Kefira, Mosa, ²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala, ²⁸ Sela, Elefi, Yebusu naxan man xili Darisalamu, Gibiya, a nun Kiriyati Yeyarimi lanxi taa fu nun naani nan ma a nun e daaxae. Bunyamin bɔnsɔɛ xabilɛɛ kɛ nan na ki.

19

Simeyɔn bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹ Bɔxi taxun firin nde kui, naxan nabaxi won Marigi Alatala xa mali saabui ra, Simeyɔn bɔnsɔɛ naxa e gbe kɛ sɔtɔ Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi kui. ² Taa naxee fixi Simeyɔn bɔnsɔɛ ma, nee nan ya: Beriseeba, Seeba, Molada, ³ Xasari Suwali, Bala, Esemi, ⁴ Elitoladi, Bɛtuli, Horoma, ⁵ Sikilaga, Beti Marakaboti, Xasari Susa, ⁶ Beti Lebayoti, a nun Saruxɛn. Na birin lanxi taa fu nun saxan nan ma, a nun e daaxae. ⁷ Ayin, Rimɔn, Eteri, nun Asan lanxi taa naani nan ma, a nun e daaxae. ⁸ Na daaxae sigama han Baalati Beeri, naxan nu xili Ramati Negewi gbengberenyi ma. Simeyɔn bɔnsɔɛ xabilɛɛ kɛ nan na ki. ⁹ E kɛ nu na Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi nan kui, barima bɔxi naxan so Yuda bɔnsɔɛ yi ra, a nu gbo. Nde ba na bɔxi nan na, a naxa so Simeyɔn bɔnsɔɛ yi ra.

Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹⁰ Bɔxi taxun saxan nde naxa findi Sabulon bɔnsɔɛ xabilɛɛ gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. E xa bɔxi naaninyi sigaxi han Saridi, ¹¹ a te Marala sogegorode, han Dabeseti, a man siga xure dɛ ra naxan na Yokanayimi ya ra. ¹² A keli Saridi a a ibilin sogetede biri ra, a Kisiloti Taboro li. A siga han Daberati, han Yafiya. ¹³ A tan na sogetede biri ra, a siga Gati Xeferi nun Eta Kasin. A na Rimɔn li, a siga Neya biri ra. ¹⁴ Kɔɔla ma, na naaninyi nan sigaxi Xanatɔn han a Yifita Eli gulunba li. ¹⁵ E man naxa Katati, Nahalali, Simiron, Yidala, nun Bɛtɛlɛɛmu sɔtɔ. Na birin nalanxi taa fu nun firin, a nun e daaxae. ¹⁶ Sabulon bɔnsɔɛ xabilɛɛ kɛ nan na ki, e xa taae nun e daaxae.

Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi

¹⁷ Bɔxi taxun naani nde naxa findi Isakari bɔnsɔɛ xabilɛɛ gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. ¹⁸ E xa naaninyi naxa yi taae birin li: Yisireeli, Kesuloti, Sunemi, ¹⁹ Xafarayimi, Siyon, Anaxarati, ²⁰ Rabiti, Kisiyon, Abɛsi, ²¹ Remeti, En Ganimi, En Xada, Beti Pasɛsi, ²² Taboro, Saxasima, nun Beti Semesi. Naaninyi danxi Yurudɛn xure dɛ nan na. E birin nalanxi taa fu nun senni, a nun e daaxae. ²³ Isakari bɔnsɔɛ xabilɛɛ kɛ nan na ki, e xa taae nun e daaxae.

Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi

²⁴ Bɔxi taxun suuli nde naxa findi Aseri bɔnsɔɛ xabilɛɛ gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. ²⁵ E xa naaninyi na yi taae nan na: Xɛlɛkati, Xali, Beten, Akisafa, ²⁶ Alameleki, Amada, nun Misala. E xa naaninyi sogegorode biri na Karemele geya nun Sixori Libanati xure nan na. ²⁷ E xa naaninyi sogetede biri fɔlɔxi Beti Dagɔn nɛ, Sabulon bɔnsɔɛ na dɛnnaxɛ, nun Yifita Eli gulunba. A siga kɔɔla ma Beti Emeki nun Neyiyeli. A dangi Kabulu ra kɔɔla biri ra. ²⁸ A naxa siga Abadon, Rexobo, Xamɔn, nun Kanna, han Sidɔn taa xungbe. ²⁹ Naaninyi keli Sidɔn, a siga Ramati nun Tire taa makantaxi mabiri. A siga Xosa, a mini Fɔxɛ Ye Baa ma Akisibu bɔxi ma, ³⁰ Uma, Afeki, nun Rexobo taae. E birin lanma taa mɔxɔɔnɛn nun firin nan ma, a nun e daaxae. ³¹ Yi taae nun daaxae birin findixi Aseri bɔnsɔɛ xabilɛɛ kɛ nan na.

Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi

³² Bɔxi taxun senni nde naxa findi Nafatali bɔnsɔɛ xabilɛɛ gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. ³³ Na bɔxi naaninyi naxa fɔlɔ Xelefa taa ma, a siga wuri bili belebele nde ma naxan na Saananimi. A dangi Adami Nekebi nun Yabaneeli ra, a Lakuma li, a siga han Yurudɛn xure dɛ ra. ³⁴ Na naaninyi naxa siga sogegorode biri ra han a Asanoti Taboro li, a sa mini Hulɔku taa ma. A Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi li yirefanyi ma, a Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi li sogegorode biri ra. A Yurudɛn xure li sogetede biri ra. ³⁵ Taae nan ya tɛtɛ hagigɛɛ nu soxi naxee ra: Sidima, Sere, Xamata, Rakati, Kinereti, ³⁶ Adama, Ramati, Xasori, ³⁷ Kedesi,

Edereyi, En Xasori, ³⁸ Yirɔn, Migidali Eli, Xoremi, Beti Anati, Beti Semesi. Na birin lanxi taa fu nun solomanaani nan ma, a nun e daaxae. ³⁹ Nafatali bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ nan na ki.

Dana bɔnsɔɛ xa bɔxi

⁴⁰ Bɔxi taxun solofere nde naxa findi Dana bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. ⁴¹ E xa bɔxi naaninyi na yi taae nan na: Soraha, Esetayoli, Iri Semesi, ⁴² Saalabin, Ayalon, Yitila, ⁴³ Elon, Timina, Ekiron, ⁴⁴ Eliteke, Gibɛɔn, Baalati, ⁴⁵ Yehudu, Beneberaki, Gati Rimɔn, ⁴⁶ Yarakɔn dulonyi, Rakɔn, nun bɔxi naxan na Yafa ya ra. ⁴⁷ Kɔnɔ na bɔxi kanyie man naxa gbilen e xa bɔxi ma. Na kui Dana bɔnsɔɛ naxa siga Lesemi gerede. E naxa naa masɔɔ, e mɛnnikae faxa santidɛgɛma ra. E sabati mɛnni, e fa e baba Dana xili sa naa xun. ⁴⁸ Yi taae nun daaxae birin findixi Dana xabilɛe kɛ nan na.

Yosuwe xa bɔxi

⁴⁹ E to gɛ e xa bɔxi itaxunde, e naxa Nunu xa di Yosuwe kɛ fi a ma e tagi Alatala xa maragiri saabui ra. ⁵⁰ Yosuwe taa naxan maxɔrin e ma, Timina Sera, e naxa na fi a ma alɔ Alatala a masen e bɛ ki naxɛ. Na taa na Efirami bɔnsɔɛ xa geya bɔxi nan kui. Yosuwe naxa taa ragbilen a nɛɛɛ ra, a sabati naa. ⁵¹ Sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, Yosuwe, nun Isirayila bɔnsɔɛ xabilɛe kuntigie bɔxi itaxun Alatala xa mali saabui ra na ki nɛ, a xa hɔɔmɔlingira naadɛ ra naxan nu na Silo.

20

Yɛtɛ ratanga taae

¹ Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, ² «A fala Isirayilakae bɛ e xa taa ndee sugandi mixie ratangama dɛnnaxɛ, alɔ n a fala Annabi Munsa bɛ ki naxɛ. ³ Xa mixi nde sa a boore nde faxa, kɔnɔ a fa a li a mu a rakelixi a ma, a xa a gi, a siga na taa nde a ratangama gbɛɔɔɔɔɔɔ ti ma dɛnnaxɛ. ⁴ A na na taa li tɛmɛui naxɛ, a xa ti naa sode dɛ ra, a fa a dɛntɛgɛ forie bɛ. Nee xa a raso taa kui, e a yigiya e xɔnyi. ⁵ Xa gbɛɔɔɔɔɔɔ ti sa siga naa, e naxa na faxɛti so a yi ra de, barima na faxɛ mu kelixi ɲanige xa ma. ⁶ Faxɛti xa lu na taa kui han a xa makiiti mɛnnikae ya xɔri. E xa a lu na taa kui han sɛrɛxɛdubɛ kuntigi faxama tɛmɛui naxɛ. Na xanbi na mixi xa gbilen a xɔnyi, a kelixi dɛnnaxɛ.»

⁷ E naxa yi taae sugandi: Kedesi naxan na Galile bɔxi ma Nafatali geyae na dɛnnaxɛ, Sikemi naxan na Efirami geyae fari, Kiriyaɔi Araba naxan xili Xebiron, naxan na Yudaya geyae ma. ⁸ E naxa taa gbɛtɛe fan sugandi Yurudɛn xure kiri ma sogetede biri ra: Beteseri, naxan na Ruben xa gbengberenyi ma, Ramoti naxan na Galadi bɔxi ma, Gadi bɔnsɔɛ na dɛnnaxɛ, Golan naxan na Basan bɔxi ma, Manasi bɔnsɔɛ na dɛnnaxɛ. ⁹ Taae nan na ki naxee sugandixi Isirayilakae nun e xa xɔɲɛe bɛ, alako naxan na mixi faxa, kɔnɔ a mu a rakelixi a ma, a xa a yɛtɛ ratanga gbɛɔɔɔɔɔɔ ti ma mɛɛni. Na kui mixi mu faxama gbɛɔɔɔɔɔɔ ti saabui ra, beenun ɲama xa a makiiti.

21

Lewi bɔnsɔɛ xa taae

¹ Lewi bɔnsɔɛ kuntigie naxa siga sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, Nunu xa di Yosuwe, nun Isirayila bɔnsɔɛ xabilɛe kuntigie xɔn ma Silo taa kui Kanaan bɔxi ma. ² E sa a fala e bɛ, «Alatala a masen nɛ nu Annabi Munsa bɛ a muxu xa taae sɔɔɔ muxu sabatima dɛnnaxɛ, a nun muxu xa fiilie fan sɔɔɔ muxu xa xurusee bɛ.» ³ Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun yi fiilie fi Lewi bɔnsɔɛ ma, e xa findi e kɛ ra alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.

⁴ Kehati xabilɛe gbe nan ya: Sɛrɛxɛdubɛ Haruna xa die naxa taa fu nun saxan sɔɔɔ Yuda bɔnsɔɛ xa taae ya ma, Simeyɔn bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Bunyamin bɔnsɔɛ gbee ya ma. ⁵ Kehati xabilɛe, naxee nu luxi, nee naxa taa fu sɔɔɔ Efirami bɔnsɔɛ gbee ya ma, Dana bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti boore gbee ya ma. Na natɛ birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁶ Gerison xa die naxa taa fu nun saxan sɔtɔ Isakari bɔnsɔɛ gbee ya ma, Aseri bɔnsɔɛ gbee ya ma, Nafatali bɔnsɔɛ gbee ya ma, a nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxan na Basan bɔxi ma, na gbee ya ma. Na natɛ birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁷ Merari xa die naxa taa fu nun firin sɔtɔ e xabilɛ ki ma Ruben bɔnsɔɛ gbee ya ma, Gadi bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Sabulon bɔnsɔɛ gbee ya ma. Na natɛ birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁸ Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun e fiilie fi Lewi bɔnsɔɛ ma alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Annabi Munsa saabui ra. ⁹ Taa naxee fixi e ma Yuda nun Simeyɔn bɔnsɔɛ ya ma, nee nan ya. ¹⁰ Haruna xa die gbe, naxee keli Kehati xabilɛ, nee naxa yi taae sɔtɔ Ala xa maragiri saabui ra sugandi singe kui: ¹¹ Kiriyati Araba, naxan findi Xebiron na, a nun fiili naxee na Yudaya geya bɔxi rabilinyi ma. Araba findi Anakie benba nan na. ¹² Daaxae nun taa xunxuri naxee na taa fari ma nee findi Yefune xa di Kalebi gbee nan na.

¹³ E taa naxee fi sɛɛxɛdubɛ Haruna xa die ma, nee nan yi ki: Xebiron, mixi ratanga taa nde, Libina, ¹⁴ Yatiri, Esitemowa, ¹⁵ Xolon, Debiri, ¹⁶ Ayin, Yuta, nun Beti Semesi, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa solomanaani, kelife yi bɔnsɔɛ firinyi ma.

¹⁷ E naxa yi taae sɔtɔ Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi kui: Gabayon, Geba, ¹⁸ Anatɔti, Alamɔn, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ¹⁹ Sɛɛxɛdubɛ Haruna xa die naxa taa fu nun saxan sɔtɔ, nun e fiilie.

²⁰ Lewika naxee kelixi Kehati xa di booree ya ma, Ala xa maragiri naxa a niya nee naxa taae sɔtɔ Efirami bɔnsɔɛ ya ma. ²¹ Na taae nan ya: Sikemi naxan na Efirami geya bɔxi fari, mixi nɔma ratangade gbeɲɔxɔɛ ti ma dɛnnaxɛ, Geseri, ²² Kibisayimi, Beti Xoron, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ²³ E naxee sɔtɔ Dana xa bɔxi kui, nee nan ya: Eliteke, Gibɛtɔn, ²⁴ Ayalon, Gati Rimɔn, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ²⁵ E naxee sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti boore xa bɔxi kui, nee nan ya: Taanaki, Gati Rimɔn, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa firin. ²⁶ Yi taa fu nun e fiilie naxa findi Kehati xa die xabilɛe gbe ra naxee mu nu na Haruna xa die ya ma.

²⁷ Gerison xabilɛe naxa taae sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe ya ma. E xili Golan, mixi ratanga taa nde naxan na Basan bɔxi ma, Bɛsɛtɛra, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa firin.

²⁸ E naxee sɔtɔ Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi kui, nee nan ya: Kisiyon, Daberati, ²⁹ Yaramuti, Ganimi, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ³⁰ E naxee sɔtɔ Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi kui, nee nan ya: Misala, Abadon, ³¹ Xɛlɛkati, Rexobo, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ³² E naxee sɔtɔ Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi kui, nee nan ya: Kedesi, mixi ratanga taa nde naxan na Galile bɔxi kui nun a fiilie, Xamɔti Dɔrɔ nun a fiilie, Karatan nun a fiilie. Na birin nalanxi taa saxan.

³³ Gerison xabilɛe naxa taa fu nun saxan sɔtɔ nun e fiilie. ³⁴ Lewikae naxee luxi, Merari xabilɛe ra, e naxee sɔtɔ Sabulon bɔnsɔɛ ya ma, nee nan ya: Yokanayimi, Karata, ³⁵ Dimina, Nahalali, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ³⁶ E naxee sɔtɔ Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi kui, nee nan ya: Beteseri, Yahasi, ³⁷ Kedemoti, Mefaati, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ³⁸ E naxee sɔtɔ Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi kui, nee nan ya: Ramoti, mixi ratanga taa nde naxan na Galadi bɔxi kui, Maxanayimi, ³⁹ Xɛsibɔn, Yaasɛri, nun e fiilie. Na birin nalanxi taa naani. ⁴⁰ Taa naxee birin fixi Merari xabilɛe ma, e ralanxi taa fu nun firin. ⁴¹ Taa naxee birin fixi Lewi bɔnsɔɛ ma Isirayilakae xa bɔxi kui, e ralanxi taa tongo naani nun solomasaxan, nun e rabilinyie. ⁴² Fiilie nu na taae birin nabilinxi.

⁴³ Alatala naxa na bɔxi birin fi Isirayilakae ma alɔ a a laayidi e benbae bɛ ki naxɛ. Na bɔxi birin naxa findi e gbe ra, e naxa sabati naa. ⁴⁴ Alatala naxa bɔɲɛsa fi e ma e naaninyi birin na, alɔ a a laayidi e benbae bɛ ki naxɛ. E yaxui yo mu nɔ xunnakeli sɔtɔde e xun, barima Alatala e yaxui birin sa nɛ e sagoe. ⁴⁵ Alatala xa laayidi birin naxa kamali Isirayilakae bɛ. Keren mu lu naxan mu kamali.

22

Sɛɛxɛbade yailanxi Yurudɛn

¹ Na tɛmuɪ Yosuwe naxa Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe xili. ² A a fala e bɛ, «Alatala xa konyi Munsa fe naxan birin fala wo bɛ, wo bara na birin

naba. Wo man bara bira n xui birin fɔxɔ ra. ³ Wo mu wo ngaxakerenyie rabeɲin yi xi wuyaxie bun ma han to. Wo Marigi Alatala yaamari naxan so wo yi ra, wo bara wo ɲengi sa a xɔn ma. ⁴ Yakɔsi wo Marigi Alatala bara malabui fi wo ngaxakerenyie ma, alɔ a a masen e be ki naxe. Yakɔsi wo siga wo xɔnyi. Wo xa gbilen na bɔxi ma Alatala xa konyi Munsa dennaxe soxi wo yi ra Yurudɛn kiri ma. ⁵ Wo xa mɛɛni yi sɛriyɛ nun yi yaamari rabafe ma, Alatala xa konyi Munsa naxan soxi wo yi ra. Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo xa bira a xa kira birin fɔxɔ ra, wo xa wo ɲengi sa a xa yaamari xɔn wo ɲanige fiixe ra nun wo nii birin na.»

⁶ Yosuwe naxa duba e be, e fa siga e xɔnyi. ⁷ Annabi Munsa nu bara ke so Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren yi ra Basan. Yosuwe fan naxa ke so yi sɛɛti boore yi ra e ngaxakerenyie fe ma Yurudɛn sogegorode. Yosuwe to nu e rasigama e xɔnyi, a naxa duba e be. ⁸ A naxe e be, «Wo nun harige gbegebe xa gbilen wo xɔnyi, nun xurusee, gbeti, xɛɛma, yɔxui, wure, nun dugie. Wo nun wo ngaxakerenyie xa wo yaxuie harige itaxun wo wo wasaxi naxee.»

⁹ Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa gbilen. E naxa keli Isirayilakae xun ma Silo, Kanaan bɔxi ma, e siga Galadi bɔxi ma, bɔxi naxan findi e gbe ra Alatala xa yaamari bun ma Annabi Munsa saabui ra. ¹⁰ E to so Yurudɛn nabilinyi Kanaan bɔxi ma, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa sɛrɛxɛbade belebele yailan Yurudɛn xure de ra.

¹¹ Isirayilakae to na mɛ, e naxa a fala, «Wo bara a to, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe bara sɛrɛxɛbade yailan Kanaan bɔxi ma, Yurudɛn tae kui Isirayilakae fe ma.» ¹² Isirayilakae to na fe kolon, e birin naxa e malan Silo alako e xa te e gere.

¹³ Isirayilakae naxa Finexasi, sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari xa di xɛɛ Galadi bɔxi ma, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe xɔn. ¹⁴ Mangɛ fu, bɔnsɔɛ yo bɔnsɔɛ mangɛ keren, naxa a mati. Nee birin nu findixi e xabilɛ xunyie nan na Isirayilakae wulu wulu tagi.

¹⁵ E naxa siga Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe yire, Galadi bɔxi ma. Finexasi naxa a fala e be, ¹⁶ «Alatala xa ɲama birin yi nan masenxi, «Wo Isirayila Marigi Ala yanfaxi munfe ra? To, wo gbilenxi Alatala fɔxɔ ra munfe ra? Wo sɛrɛxɛbade yailanxi munfe ra, naxan findixi Alatala matandife ra? ¹⁷ Won fe ɲaaxi naxan naba Peyori, han to won na na tɔɔrɛ nan kui yi ki. Hali Alatala to ɲaxankate dɔxɔ a xa ɲama birin ma na fe ma, han to won mu nu sɛniyɛn sinden. ¹⁸ To, wo bara muruta wo Marigi Alatala ma. Xa wo Alatala matandima to, tina a xa xɔnɛ fama nɛ dusude Isirayila ɲama nan birin xun ma. ¹⁹ Na kui, bɔxi naxan findi wo gbe ra, xa na mu sɛniyɛnxi, wo xa gbilen Alatala xa bɔxi ma, alako wo xa wo yɛtɛ bɔxi sɔtɔ muxu tagi. Kɔnɔ wo naxa Alatala nun Isirayilakae matandi sɛrɛxɛbade yailanfe ra de, naxan mu findixi won Marigi Alatala xa sɛrɛxɛbade ra. ²⁰ Sera xa di Akan to tinxintareya raba se ratɔnxie ra, see ra a mu lan naxee xa tongo, Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae birin ma. A keren xa mu halaki a xa yunubi rabaxi ma.»

²¹ Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa Isirayila mangɛɛ yaabi, ²² «Marigi Alatala, a tan nan na Mangɛ Ala ra! A tan nan a kolon muxu yi rabaxi fe naxan ma. Isirayilaka birin fan fama a kolonde. Xa muxu bara Alatala matandi, xa muxu bara tinxintareya raba, muxu naxa kisi to lɔxɔɛ. ²³ Xa muxu sɛrɛxɛbade yailanxi muxu yɛtɛ nan be, alako muxu xa gbilen muxu Marigi Alatala fɔxɔ ra, muxu xa sɛrɛxɛ gan daaxi, sɛrɛxɛ ɲanigexi, nun xanunteya sɛrɛxɛ ba, Alatala yɛtɛ yati nan fama muxu makiitide.»

²⁴ «Kɔnɔ na mɔɔli xa mu a ra. Muxu yi rabaxi nɛ barima muxu nu bara kɔntɔfili, tina wo xa die nɔma nɛ a falade muxu xa die be, «Dari mundun na wo tan nun Isirayila Marigi Alatala tagi? ²⁵ Alatala Yurudɛn nan findixi won naaninyi ra. Ruben bɔnsɔɛ nun Gadi bɔnsɔɛ, wo gbe yo mu na Alatala gbe ya ma.» Muxu xa die bama nɛ gaaxufe Alatala ya ra wo xa die saabui ra.»

²⁶ «Na kui muxu naxa a fala, won fan xa sɛɛxɛbade yailan. Sɛɛxɛ gan daaxi nun sɛɛxɛ mɔɔli gbɛtɛ yo mu bama na, ²⁷ kɔnɔ na xa findi seede ra wo tan nun muxu tan tagi, wo bɔnsɔɛ nun muxu bɔnsɔɛ tagi hali won tan dangi xanbi, muxu Alatala rabatuma sɛɛxɛ gan daaxi, sɛɛxɛ ɲanigexi, nun xanunteya sɛɛxɛ ra a xa hɔɔmɔlingira ya ra. Na tɛmui wo xa die naxa fa sa a fala muxu xa die bɛ, «Wo gbe yo mu na Alatala gbe ya ma.» ²⁸ Muxu bara a fala, tina, xa e sa na wɔyɛnyi fala muxu bɛ, xa na mu muxu xa die bɛ, muxu fan e yaabima nɛ, «Wo Alatala xa sɛɛxɛbade kɛɲa mato, muxu babae naxan yailanxi. Sɛɛxɛ gan daaxi nun sɛɛxɛ mɔɔli gbɛtɛ yo mu bama naa, kɔnɔ na xa findi seede ra wo tan nun muxu tan tagi.» ²⁹ Ala xa muxu tanga muxu bɔɲɛ ratefe ra Alatala xili ma. A xa muxu tanga muxu gbilenfe ra a fɔxɔ ra to lɔxɔɛ sɛɛxɛbade yailanfe ra, sɛɛxɛ gan daaxie, sɛɛxɛ ɲanigexie, nun xanunteya sɛɛxɛ bama dɛnnaxɛ. Nee bama won Marigi Alatala xa sɛɛxɛbade gbansan nɛ, naxan na won Marigi Alatala xa hɔɔmɔlingira ya ra.»

³⁰ Sɛɛxɛdubɛ Finexasi, mangɛdie nun Isirayila wulu wulu mangɛe to yi masenyi mɛ, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxan masenxi, e bɔɲɛ naxa rafan e ma. ³¹ Sɛɛxɛdubɛ Eleyasari xa di Finexasi naxa a masen Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe bɛ, «Muxu bara a kolon Alatala na won ya ma to lɔxɔɛ, barima wo mu tinxintareya rabaxi Alatala ra. Wo bara Isirayilakae ratanga Alatala bɛlɛxɛ i.»

³² Sɛɛxɛdubɛ Eleyasari xa di Finexasi nun mangɛe naxa keli Galadi bɔxi ma, Ruben, nun Gadi bɔnsɔɛ nu na dɛnnaxɛ, e gbilen Kanaan bɔxi ma Isirayilakae yire, e dɛntɛgɛ sa e bɛ. ³³ Yi dɛntɛgɛ naxa rafan Isirayilakae ma, e naxa Ala tantu. Gere sofe, e xa Ruben nun Gadi xa bɔxi sɔntɔ, na maɲɔxunyi mu lu e yi sɔntɔn. ³⁴ Ruben nun Gadi bɔnsɔɛ naxa yi xili sa na sɛɛxɛbade xun ma: «A tan nan na won tagi seede ra a Alatala nan na Ala ra.»

23

Yosuwe xa masenyi dɔnxɔɛ

¹ Tɛmui gbege dangi nɛ kafi Alatala naxa malabui fi Isirayila ɲama ma, a ratangafe a yaxuie ma a rabilinyi. Yosuwe nu bara fori, a xa simaya nu bara bu. ² Na kui Yosuwe naxa Isirayila birin malan, a forie, a mangɛe, a kiitisea, nun a sɔɔri mangɛe. A naxa a fala e bɛ, «N bara fori, n ma simaya bara a ikuya. ³ Wo bara a to wo Marigi Alatala fe naxan birin nabaxi yi sie ra wo xa fe ra. Wo Marigi Alatala nan gere soxi wo bɛ.»

⁴ «Wo a mato, n bara kɛ bɔxi so wo yi ra, Ala naxan ɲanigexi wo bɔnsɔɛe bɛ. Na bɔxi birin, sie gbɛtɛɛ nu dɛnnaxɛ, nun dɛnnaxɛ suxu daaxi luxi, Yurudɛn nun Baa Xungbe longori sogegode, n bara na birin itaxun wo ma. ⁵ Wo Marigi Alatala e makuyama nɛ wo ra pon, a e faxesa wo ya ra, wo fa e xa bɔxi tongo alɔ wo Marigi Alatala a masen wo bɛ ki naxɛ.»

⁶ «Wo wo sɛnbɛ so. Wo xa wo mɛɛni sɛriyɛ birin nabatufe ma naxan sɛbɛxi Tawureta Munsa kui. Wo naxa binya yirefanyi ma, wo naxa binya kɔɔla ma. ⁷ Wo naxa sunbu yi sie ra, naxee luxi wo ya ma. Wo naxa e xa alae maxandi, wo naxa wo kali e xili ra. Wo naxa e batu, wo naxa wo tuubi e bɛ. ⁸ Kɔnɔ wo tan xa wo tagi ixiri wo Marigi Alatala xa fe ra, alɔ wo bara fa a raba ra ki naxɛ han to.»

⁹ «Alatala bara si gbangbalanyi sɛnbɛmae halaki wo ya ra, keli na ma, han to, mixi keren mu nɔxi tide wo ya ra. ¹⁰ Wo ya ma, mixi keren nu mixi wulu nan kerima, barima wo Marigi Alatala nan nu gere soma wo bɛ alɔ a a laayidi wo bɛ ki naxɛ. ¹¹ Wo xa wo ɲɛngi sa wo yɛtɛ kan xɔn ma a fanyi ra, wo xa wo Marigi Alatala xanu.»

¹² «Kɔnɔ xa wo wo kobe ti wo Marigi Alatala ra, wo naxa bira si gbɛtɛɛ fɔxɔ ra naxee luxi wo ya ma, wo naxa sunbu e ra, wo naxa e xa di ginɛe dɔxɔ, ¹³ wo xa a kolon wo Marigi Alatala mu fama yi sie ragide wo ya ra sɔntɔn. E findima wo bɛ yɛlɛ nun gantanyi nan na, e findi luxusinyi ra wo farɛ, e findi tunbe ra wo ya kui, han wo birin gɛ halakide yi bɔxi fanyi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.»

¹⁴ «A gbe mu luxi n xa faxa alɔ nimase birin naxee na dunijna bɛndɛ fɔɔɔ fari. Wo xa a kolon wo bɔɔɔ kui, wo nii birin na, wo Marigi Alatala laayidi yo naxan tongoxi wo bɛ, na mu kanama. A xa laayidi birin bara kamali, keren mu kanaxi. ¹⁵ Wo xa a kolon wo Marigi Alatala a xa laayidi fanyi rakamalixi ki naxɛ, a man fama a xa laayidi ɲaxankatɛ daaxi rakamalide na ki nɛ, han a gɛ wo halakide yi bɔxi fanyi ma a dɛnnaxɛ fixi wo ma. ¹⁶ Xa wo tondi yi saatɛ rakamalide wo Marigi Alatala wo yamarixi naxan na, xa wo wo tuubi ala gbɛtɛɛ bɛ, wo naxa wo felen e bɛ, Alatala xɔnɔma nɛ wo ma, wo fa halaki, a wo ralɔɛ yi bɔxi fanyi ma, a dɛnnaxɛ fixi wo ma.»

24

Malanyi dɔnɔɔɛ Sikemi

¹ Yosuwe naxa Isirayila bɔnsɔɛ birin malan Sikemi, a fa Isirayila forie, a mangɛɛ, a kiitisae, nun a sɔɔri mangɛɛ maxili, e birin naxa sa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Ala bɛ. ² Yosuwe naxa a masen ɲama birin bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xui nan ya, «Wo benba Tera nun a xa die Iburahima nun Naxori nu sabatixi kafi tɛmui xɔnkuye xure kiri ma, e nu ala gbɛtɛɛ nan batuma. ³ N naxa wo baba Iburahima tongo xure kiri ma, muxu naxa Kanaan bɔxi birin isa, n fa a bɔnsɔɛ iwuya. N naxa a xa di Isiyaga fi a ma, ⁴ n fa a niya Isiyaga xa a xa die Yaxuba nun Esayu bari. N naxa Seyiri geya bɔxi so Esayu yi ra, kɔnɔ Yaxuba nun a xa die tan naxa goro Misira bɔxi ma.»

⁵ «N naxa Munsa nun Haruna xɛɛ Misira bɔxi ma, n fa ɲaxankatɛ wuyaxi dɔxɔ Misirakae ma e saabui ra. Na kui n naxa wo ramini Misira ra. ⁶ N to wo babae ramini, Misirakae naxa bira e fɔxɔ ra han Xulunyumi Baa dɛ ra. E bakixi sɔɔri ragisee nun soe fari. ⁷ Wo babae to gbelegbele Alatala ra, a naxa dimi rasin e nun Misirakae tagi. Misirakae to bira wo babae fɔxɔ ra baa tagi, Alatala naxa baa radin e xun ma. Wo yae bara na birin to, a naxan nabaxi Misirakae ra. Na dangi xanbi, wo naxa tɛmui xɔnkuye raba gbengberenyi ma.»

⁸ «N naxa wo xanin Amorikae xa bɔxi ma dɛnnaxɛ na Yurudɛn kiri ma. E naxa wo gere, kɔnɔ n naxa e sa wo bɛlɛxɛ i, n e keri wo ya ra, wo fa e xa bɔxi masɔɔ. ⁹ Siporo xa di Balaki, naxan findixi Mowaba mangɛ ra, a fan naxa keli a xa Isirayila gere. A naxa Beyori xa di xɛmɛ Balami xili, alako a xa wo danka, ¹⁰ kɔnɔ n to mu wa n tuli matife na dankɛ ra, Balami xa wɔyɛnyɛ naxa mafindi, a fa duba wo bɛ. Na kui n naxa wo ba a bɛlɛxɛ i.»

¹¹ «Wo to Yurudɛn igiri, wo naxa Yeriko li. Yerikokae naxa wo gere, alɔ Amorikae, Perisikae, Kanaankae, Xitikae, Girigasakae, Hiwikae, nun Yebusukae fan nabaxi ki naxɛ, kɔnɔ n naxa e birin sa wo bɛlɛxɛ i. ¹² N fa ɲuri nde radin Amori mangɛ firinyie ma wo ya ra. A naxa e keri, kɔnɔ na mu findi wo yɛtɛ xa santidɛgɛma nun wo xa xali ra. ¹³ N bɔxi nan fixi wo ma wo mu naxee rawalixi. N tae nan fixi wo ma, wo mu naxee tixi. N wɛni bilie nun oliwi bilie nan fixi wo ma, wo mu naxee sixi. Wo na balofe nee nan xun na yi ki.»

¹⁴ «Yakɔsi wo xa gaaxu Alatala ya ra, wo xa a rabatu ɲanige fanyi nun tinxinyi ra. Wo xa gbilen na alae fɔxɔ ra wo babae naxee batuxi xure kiri ma nun Misira bɔxi ma. Wo xa Alatala batu! ¹⁵ Xa wo mu tinma na ra, wo xa natɛ tongo wo alae naxee batuma, alɔ Amorikae xa alae e naxee batuma yi bɔxi ma, xa na mu alae wo babae nu naxee batuma xure kiri ma. Kɔnɔ wo xa a kolon a n tan nun n ma denbaya, muxu Alatala nan batuma.»

¹⁶ Nama naxa a yaabi yi wɔyɛnyɛ ra, «Na xaxili makuya muxu ra gbilenfe ra Alatala fɔxɔ ra, muxu mu nɔma birade ala gbɛtɛɛ fɔxɔ ra, ¹⁷ barima Alatala nan na won Marigi Ala ra. A tan nan muxu ramini Misira bɔxi ra, konyiya kui, muxu tan nun muxu babae. A gere so nɛ muxu bɛ muxu ya xɔri yi kaabanako belebelee ra. A naxa muxu kanta muxu xa ɲɛɛ birin kui, nun ɲamae tagi muxu dangixi naxee birin na. ¹⁸ Alatala bara ɲama birin keri muxu ya ra, a nun Amorikae naxee sabatixi yi bɔxi ma. Muxu tan fan Alatala nan batuma, barima a tan nan na muxu Marigi Alatala ra.»

¹⁹ Yosuwe naxa a fala ɲama be, «Wo mu nɔma Alatala batude, barima Alatala sɛniyen, Ala tɔɔnɛxi na a ra. A mu diɲɛma wo xa matandi nun wo xa yunubi ma. ²⁰ Xa wo Alatala finsiriwali birafe ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, a gbilenma nɛ a xa fe fanyie fɔxɔ ra a nu naxee rabama wo be, a fa gbaloe ramini wo ma, han a wo rajɔn.»

²¹ ɲama naxa a fala Yosuwe be, «Ade, muxu Alatala nan batuma.» ²² Yosuwe naxa a fala ɲama be, «Wo bara findi wo yɛtɛ kan ma seedee ra. Wo tan nan yɛtɛ yati Alatala sugandixi alako wo xa a batu.» E naxa Yosuwe yaabi, «Muxu bara findi seedee ra.» ²³ Yosuwe man naxa a fala e be, «Yakɔsi wo xa gbilen ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, naxee na wo tagi. Wo xa wo xaxili ti Alatala ra, Isirayila Marigi Ala.» ²⁴ ɲama naxa a fala Yosuwe be, «Muxu muxu Marigi Alatala nan batuma, muxu a xui rabatu.»

²⁵ Na lɔxɔe, Yosuwe nun ɲama naxa saata. A naxa sɛriye nun yaamarie so ɲama yi ra Sikemi. ²⁶ Yosuwe naxa yi fe birin sɛbe Ala xa sɛriye Kitaabui kui. A naxa gɛmɛ belebele tongo, a naxa a ti wuri tofanyi bun ma naxan nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira yire. ²⁷ Yosuwe fa a fala ɲama be, «Wo bara yi gɛmɛ to? A findima won be seede nan na, barima a bara wɔyɛnyi birin mɛ, Alatala naxan masenxi won be. A findima seede nan na won be, alako wo naxa wo kobe so wo Marigi Alatala ra.» ²⁸ Na kui Yosuwe naxa ɲama lu, e birin naxa siga e xa bɔxi ma dɛnnaxɛ findi e kɛ ra.

Yosuwe xa saya

²⁹ Yi fe to dangi, Nunu xa di Yosuwe, Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu ma. ³⁰ A naxa ragata bɔxi ma a kɛ naxan na, Timina Sera, Efirami geyae biri ra, Gaasi geya kɔɔla biri ra. ³¹ Isirayila Alatala batu nɛ Yosuwe xa simaya birin kui, a nun forie xa simaya birin kui, Yosuwe singe faxa naxee be, naxee nu fe birin kolon Alatala naxan naba Isirayilakae be.

³² Isirayilakae Yusufu xɔri naxee xanin e xun ma keli Misira, e sa e ragata Sikemi bɔxi nan ma, Yaxuba bɔxi naxan sara Xamori xa die ma, Sikemi baba ma, mɛnnikae xa kɔbiri kole kɛmɛ ra. Na bara findi Yusufu xa die kɛ ra. ³³ Haruna xa di Eleyasari fan naxa faxa. E naxa a ragata a xa di Finexasi xa geya fari, dɛnnaxɛ nu bara findi a kɛ ra Efirami bɔnsɔe xa bɔxi ma geya longori.

Ala xa Masenyi Kiitisaе бε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa to Isirayila ƚama ramini Misira бѳxi ra, Annabi Yosuwe naxa e xanin Kanaan. Alatala nu bara saatε tongo Annabi Iburahima бε, a Isirayila бѳnsѳε fama na бѳxi sѳtѳde, a findi e gbe ra. Na birin naxa raba alѳ Ala a masen ki naxε, Annabi Yosuwe fa laaxira. Na taruxui birin sεbεxi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe бε.»

Na dangi xanbi, Isirayila die naxa sabati Kanaan бѳxi ma, Ala dεnnaxε fi e ma. Kѳnѳ e nu bara mixi naxee kerі naa, nee man naxa Isirayila gere fѳlѳ. Alatala yati naxa a lu e xa na raba, barima Isirayila nu na gbilenfe Ala xui fѳxѳ ra. Na tѳѳrε to Isirayila li, e naxa ratu Alatala xa sεriyε ma, e fa bira a fѳxѳ ra alѳ a lan ki naxε. Na kui, Ala fan naxa e mali alako e xa nѳ e yaxuie ra. A nu na rabama mixi sεniyεnxie nan saabui ra naxee findi Isirayila «kiitisaе» ra. Na birin sεbεxi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Kiitisaе бε.»

Na taruxui lѳnni xungbe masenma won бε. Xa won gbilen Alatala fѳxѳ ra, a fe fanyi naxan fixi won ma, a nee bama nε won yi ra, won fa tѳѳrѳ a ƚaaxi ra. Kѳnѳ Ala mu tinma won xa lu na tѳѳrε mѳѳli kui, barima a won xanuxi. Xa won bara won ma yunubi kolon, won fa na masen Ala бε, won a mayandi a xa diƚε, a mu tondima. Ala бѳƚε fan, a sεnbε gbo. Xa a sa a li won bara tѳѳrε sѳtѳ won ma yunubi saabui ra, Ala wama won malife alako won xa gbilen a xa kira ma. Won Marigi mu tinma won xa lѳε, a fe birin nabama won бε alako won xa lu sεniyεnyi kui sεεwε sѳtѳma dεnnaxε.

Ala xa won mali won ma duniƚεigiri kui. Amina.

Ala xa Masenyi Kiitisaе бε

Isirayila Kanaan бѳxi sѳtѳfe

¹ Yosuwe faxa xanbi, Isirayilakae naxa Alatala maxѳrin, «Nde singe kelima muxu ya ma tefe ra Kanaankae gereде?» ² Alatala naxa e yaabi, «Yuda бѳnsѳε nan tema. N bara бѳxi sa e sagoe.» ³ Yuda бѳnsѳε naxa a fala e ngaxakerenyi Simeyѳnkae бε, «Won birin xa siga e dεnnaxε soxi muxu yi ra, won xa sa Kanaankae gere. Na dangi xanbi, won birin nan sigama e dεnnaxε soxi wo tan fan yi ra.» Simeyѳn бѳnsѳε naxa tin na ra.

⁴ Yudayakae to te, Alatala naxa Kanaankae nun Perisikae sa e sagoe. E naxa xεmε wulu fu faxa Beseki. ⁵ Na kui e naxa Kanaankae nun Perisikae бѳnbѳ. E to Beseki mange li naa, e naxa na fan gere. ⁶ A naxa a gi, kѳnѳ e naxa bira a fѳxѳ ra han e naxa a suxu, e fa a бεlεxεkurae nun a sankurae mabolon. ⁷ Adoni Beseki naxa a fala, «Tεmui dangixi, n tan bara mangε tongo solofere suxu, n e бεlεxεkurae nun e sankurae болon. E naxa e dεge donse ra naxan nu birama n dεgede. Yakѳsi Ala na na sare ragbilenfe n ma.» E naxa a xanin Darisalamu, a naxa faxa mεnni.

⁸ Yuda бѳnsѳε naxa Darisalamu gere. E to a suxu, e naxa mεnnikae sѳntѳ santidεgεma ra, e taa gan. ⁹ Na dangi xanbi, e man naxa goro Kanaankae gereде, naxee nu sabatixi Isirayila geyae fari, Negewi gbengberenyi nun Sefela бѳxi mabiri.

¹⁰ Yuda бѳnsѳε naxa siga Kanaankae gereде, naxee nu sabatixi Hebiron, dεnnaxε xili nu falama singe ra nu Kiriyati Ariba. E naxa Sεsayi, Aximan, nun Talama бѳnbѳ. ¹¹ E naxa keli mεnni sigafe ra Debirikae gereде, dεnnaxε xili nu falama singe ra nu Kiriyati Sifa. ¹² Kalebi naxa a masen, «Mixi naxan Kiriyati Sifa masѳtѳma n бε, n nan ma di ginε Akasa fima nε na kanyi ma, a findi a xa ginε ra.» ¹³ Kenasi xa di xεmε Otiniyeli, Kalebi xunya nan na masѳtѳ. Kalebi fa a xa di ginε Akasa fi a ma.

¹⁴ Lѳxѳε nde Akasa naxa a fala Otiniyeli бε, a xa a bitanyi mayandi a xa xε nde fi a ma. Akasa to goro a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxѳrin, «I wama munse xѳn?» ¹⁵ A naxa a yaabi, «N wama nε i xa fe fanyi nde raba n бε. I bara бѳxi nde so n yi ra yirefanyi ma. I

xa ye dula nde fan fi n ma.» Kalebi naxa tin na ra, a fa ye dula ndee fi a ma. Keren nu na fuge, boore nu na labe.

¹⁶ Annabi Munsa bitanyi Kenika xa die naxa keli Yeriko, taa naxan xili «Tugi taa,» e nun Yuda bɔnsɔɛ. E naxa siga sabatide gbengberenyi Yudaya bɔxi ma, Negewi Aradi yirefanyi ma. E naxa sabati jama tagi. ¹⁷ Yudayakae nun e ngaxakerenyi Simeyɔnkae naxa siga Kanaankae gere, naxee nu sabatixi Sefati. E naxa na taa ratɔn. Na nan a toxi a xili falama Horoma. ¹⁸ E man naxa Gasa, Asikalɔn, nun Ekiron masɔtɔ, a nun e xa bɔxie. ¹⁹ Alatala nun Yuda bɔnsɔɛ nan nu a ra. E naxa Isirayila geyae masɔtɔ, kɔnɔ e mu nɔ mixie ra naxee nu sabatixi lanbanyi ma, barima sɔɔri ragisee wure daaxi nan nu na e yi ra.

²⁰ E naxa Hebrɔn so Kalebi yi ra, alɔ Annabi Munsa a fala ki naxɛ. Kalebi naxa Anaki xa di saxanyie kerɔ naa. ²¹ Bunyamin xa die mu nɔ Yebusukae keride, naxee nu sabatixi Darisalamu. Han to Yebusukae sabatixi Darisalamu Bunyamin bɔnsɔɛ ya ma.

²² Yusufu bɔnsɔɛ naxa Beteli gere. E nun Alatala nan birin nu a ra. ²³ E naxa mixi xɛɛ Beteli, e xa mɛnni mato. Yi taa xili nu falama nɛ singe ra nu Lusi. ²⁴ Na xɛɛrae naxa xɛmɛ nde to, a na minife taa kui. E naxa a fala a bɛ, «Taa sode masen muxu bɛ. Muxu fan fe fanyi rabama nɛ i bɛ na tɛmui.» ²⁵ A to taa sode masen e bɛ, e naxa mɛnnikae faha santidɛgɛma ra, kɔnɔ e naxa yi xɛmɛ nun a xa denbaya lu na. ²⁶ Yi xɛmɛ naxa siga Xitikae xa bɔxi ma, a naxa taa ti, a Lusi xili sa a xun. Han to na xili nan falama na xun.

²⁷ Kɔnɔ Manasi bɔnsɔɛ mu nɔ Beti Saan, Taanaki, Dɔrɔ, Yibeleyami, Megido, nun e xa bɔxie masɔtɔde. Kanaankae mu tin kelide na bɔxi ma. ²⁸ Isirayila to sɛnbɛ sɔtɔ a fanyi ra, e naxa Kanaankae findi e xa konyie ra, kɔnɔ e mu e kerɔ.

²⁹ Efirami bɔnsɔɛ fan mu nɔ Kanaankae keride naxee nu sabatixi Geseri. Kanaankae naxa lu naa Efiramikae ya ma.

³⁰ Sabulon bɔnsɔɛ fan mu nɔ Kanaankae keride naxee nu sabatixi Kitiron nun Nahaloli. Kanaankae naxa lu naa Sabulonkae ya ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa e findi e xa konyie ra.

³¹ Aseri bɔnsɔɛ fan mu nɔ Ako, Sidɔn, Axalabi, Akisibu, Xeleba, Afeki, nun Rexobo masɔtɔde. ³² Na nan a toxi Aserikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma. ³³ Nafatali bɔnsɔɛ fan mu nɔ Beti Semesi nun Beti Anati masɔtɔde. Nafatalikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma. Beti Semesikae nun Beti Anatikae naxa findi e xa konyie ra.

³⁴ Dana bɔnsɔɛ fan mu nɔ Amorikae keride Isirayila geya bunyie. Na nan a toxi Danakae naxa sabati geyae fari. ³⁵ Amorikae naxa wa lufe Xɛrɛsɛ geya, Ayalon, nun Saalabimi, kɔnɔ Yusufu bɔnsɔɛ naxa sɛnbɛ sɔtɔ, e Amorikae findi e xa konyie ra.

³⁶ Amorikae xa naaninyi nu fɔlɔxi Akarabimi, a siga han Sɛla.

2

Isirayila Alatala xa saatɛ kanafe

¹ Alatala xa malekɛ naxa keli Giligali, a siga Bokin. A naxa a masen Isirayilakae bɛ, «N bara wo tongo Misira, n fa wo xun ti bɔxi ra, n dɛnnaxɛ saatɛ tongo marakali ra wo benbae bɛ. N nu bara a fala, «N mu n ma saatɛ kanama abadan.» ² A mu lan wo tan xa saatɛ tongo yi bɔxi mixie bɛ. A nu lan nɛ wo xa e xa sɛrɛxɛbadee rabira, kɔnɔ wo mu n ma yaamari suxu! Wo yi wali mɔɔli rabaxi munfe ra? ³ Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, n mu fama e keride wo ya ra. E fama lude wo sɛɛti ma nɛ. E xa alae findima gantanyi nan na wo bɛ.»

⁴ Alatala xa malekɛ to gɛ yi wɔyɛnyi masende Isirayilakae bɛ, e naxa wa e xui itexi ra. ⁵ E naxa Bokin xili fala yi yire xun, e fa sɛrɛxɛ ba Alatala bɛ.

Yosuwe xa faxɛ

⁶ Yosuwe to jama bɛjɔn, Isirayilakae naxa siga e xa bɔxi masɔtɔde naxan nu findixi e kɛ ra. ⁷ Nama naxa Alatala xa sɛriyɛ suxu Yosuwe xa waxati kui, nun forie xa waxati kui, naxee xa simaya dangi Yosuwe ra, naxee nu bara Alatala xa kaabanakoe to, a naxee rabaxi Isirayila bɛ. ⁸ Nunu xa di Yosuwe, Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya jɛ

kεmε jε fu ma. ⁹ E naxa a ragata a xa bɔxi ma naxan findi a kε ra, Timinati Xεrεsε, Efirami geya yire, Gaasi geya kɔɔla biri.

¹⁰ Yosuwe xunlanmae birin to faxa, mixi gbεtεε naxa mini naxee mu Alatala kolon. E mu a kolon a nu bara naxan naba Isirayila bε. ¹¹ Na tεmui Isirayilakae naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa tuubi Bali kuyee bε. ¹² E naxa Alatala finsiriwali, e benbae Marigi Alatala, naxan e ramini Misira bɔxi ma. E naxa bira ala gbεtεε fɔxɔ ra, e rabilinyi mixie nu ala naxee batufe, e nu fa e felen nee bε. E naxa Alatala rapaaxu, ¹³ e a finsiriwali, e Bali kuyee nun Asitarate kuyee batu.

¹⁴ Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma, a naxa e sa e wuru mixie bεlεxε. A naxa e sara e yaxuie ma e rabilinyi. E mu fa nɔ tide e yaxuie ya ra sɔnɔn. ¹⁵ E nu sigama gere sode dεnnaxε birin, Alatala nan nu e bɔnbɔma, a nu fe jnaaxi dɔxɔ e ma, alɔ a nu bara a masen e bε ki naxε marakali ra. E naxa tɔɔɔ ki fanyi. ¹⁶ Alatala naxa kiitisa rakeli, e xa e ratanga e wuru mixie ma. ¹⁷ Kɔnɔ Isirayilakae mu tin e tuli matide na kiitisa ra, barima e nu wama ala gbεtεε nan batufe, e xa e felen e bε. E naxa gbilen e benbae xa kira fɔxɔ ra mafuren. E benbae nu bara bira Alatala xa sεriyε fɔxɔ ra, kɔnɔ e tan mu tin na ra feo.

¹⁸ Alatala to nu kiitisa mae rakelima, a naxa e mali e xa simaya birin kui alako Isirayilakae xa ratanga e yaxuie ma. Alatala nu kinikinima e ma e xa tɔɔrε birin kui. ¹⁹ Kɔnɔ kiitisa to bara faxa, e man naxa bira ala gbεtεε fɔxɔ ra dangife e babae ra. E naxa e batu, e felen bɔxi ma e bε. E mu sese ba e xa wali kobie ra, e bɔjε xɔɔxɔxi tun.

²⁰ Na kui Alatala bɔjε naxa te Isirayilakae xili ma, a fa a masen, «Yi jnaama bara e kobe ti n ma saatε ra n naxan tongo e benbae bε. E bara n xui matandi. ²¹ Na kui, n tan fan mu fama si keren keride e ya ra sɔnɔn, naxee nu na yi bɔxi ma Yosuwe faxa tεmui naxε. ²² N fama Isirayilakae matode xa e tinma, xa e mu tinma, birade Alatala xa kira fɔxɔ ra alɔ e benbae a raba ki naxε.» ²³ Alatala naxa yi sie lu naa, a mu naxee saxi Yosuwe sagoe. A mu gbata e keride sɔnɔn.

3

Ala Isirayilakae matofe

¹ Alatala naxa yi sie lu Kanaan bɔxi ma alako e xa Isirayilakae mato, naxee mu nu na gere singee kolon. ² Na rabaxi nε alako Isirayila lanfanmae xa na gere xa fe kolon, naxee mu nu a kolonxi nu. ³ Si naxee lu Kanaan bɔxi ma, nee nan yi ki: Filisitakae xa mangε suuli, Kanaankae birin, Sidɔnkae, nun Hiwikae naxee nu sabatixi Liban geyae fari, kelifε Bali Xerimon geya ma, a sa dɔxɔ Xamata sode dε ra.

⁴ Yi sie lu nε naa alako Alatala xa Isirayilakae mato, a xa a kolon xa e sa birama a xa sεriyε fɔxɔ ra, a naxan sεbε e babae bε Annabi Munsa saabui ra. ⁵ Isirayilakae naxa sabati Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae tagi. ⁶ Isirayilakae naxa mεnnikae xa di ginεε dɔxɔ, e fan naxa e xa di ginεε fi mεnnikae xa di xεmεε ma. Isirayilakae man naxa e xa alae batu. Kiitisa mixi fu nun firin

Otiniyeli, Isirayila kiitisa

⁷ Isirayilakae naxa fe jnaaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa nεεmu Alatala ma, e Marigi Ala, e fa Bali kuyee nun Aseri wuri masolixi batu. ⁸ Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma, a fa e sa Kusan Risatayimi sago, Mesopotamiya mangε, Isirayilakae nu na naxan xa yaamari bun ma jε solomasaxan. ⁹ Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi ra, a naxa marakisima ramini e bε, Kenasi xa di Otiniyeli, Kalebi xunya. ¹⁰ Alatala Xaxili naxa goro a ma. A naxa findi Isirayila kiitisa ra. A to siga gere sode, Alatala naxa Mesopotamiya mangε, Kusan Risatayimi, sa a sago sεnbε ra. ¹¹ Bɔxi naxa lu bɔjεsa kui jε tongo naani. Na tεmui Kenasi xa di Otiniyeli naxa faxa.

Exudu, Isirayila kiitisa

¹² Isirayilakae man naxa fe jaaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. Na nan a toxi, Alatala naxa senbe so Mowaba mange Egilon yi ra Isirayila xili ma, naxan nu bara fe jaaxi raba Alatala ya i. ¹³ Egilon naxa Amonikae nun Amalekikae xili, e birin xa Isirayila gere. Na kui e naxa Tugi taa masoto. ¹⁴ Isirayilakae naxa lu Mowaba mange Egilon xa yaamari bun ma je fu nun solomasaxan.

¹⁵ Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi ra, a naxa marakisima ramini e be, Gera Bunyaminka xa di Exudu, naxan nu walima a koola belexe ra. Isirayilakae naxa a xee, a xa duuti xanin Mowaba mange Egilon xon. ¹⁶ Exudu naxa santidegema de firin yailan, naxan xa kuye nongon ya keren lima, a fa a noxun a xa donma bun ma a yirefanyi tabe fari. ¹⁷ A naxa duuti fi Mowaba mange Egilon ma, naxan fate xungbo a gbe ra. ¹⁸ A to ge duuti fide, a naxa xeme ragbilen naxee nu bara na kote xanin.

¹⁹ Exudu to kuyee li naxee nu na Giligali, a naxa gbilen Egilon yire, a fa a fala, «Mange, n wama gundo nde falafe i be.» Mange naxa a fala booree be, «Wo wo magbilen sinden.» Naxee birin nu na a seti ma, e naxa e magbilen. ²⁰ Exudu naxa a maso Egilon na, naxan nu doxoxi a xa konkoe itexi xinbelixi kui, dennaxe nu yailanxi a keren peti be. Exudu naxa a fala a be, «Ala bara n xee, n xa yi masenyi fala i be.» Egilon naxa keli a xa doxose kui. ²¹ Na temui Exudu naxa a xa santidegema ba a tee i a koola belexe ra a yirefanyi seti, a Egilon furi soxo a ra. ²² A kole nun a fe birin naxa so a furi, a mini a fari. Ture naxa raxi a xun ma, barima a bara santidegema lu naa.

²³ Exudu to mini konkoe kui, a naxa naade balan a xun ma saabi ra. ²⁴ Na dangi xanbi, mange xa konyie naxa fa. E naxa a to konkoe itexi naade balanxi. E nu fa a fala, «A na fe nde nan xun ma banxi xinbelixi kui.» ²⁵ E naxa mame ti han, konko mange to mu nu konkoe itexi naade rabima, e naxa saabi tongo, e na rabi. E naxa e xa mange to boxi ma, a bara faxa.

²⁶ E nu mame tife temui naxe, Exudu nu bara a gi. A naxa dangi kuyee yire ra, a sa a yete ratanga Seyira biri. ²⁷ A fefe so, a naxa feri fe. Isirayilakae naxee nu na Efirami geyae fari, e naxa goro, e naxa ti a xanbi ra. ²⁸ A naxa a fala e be, «Wo bira n foxo ra, barima Alatala bara wo yaxui Mowabakae sa wo sagoe.» E naxa bira a foxo ra, e siga, e sa ti Yuruden xure de Mowaba biri ra. E mu tin mixi gbete xa xure igiri menni. ²⁹ Na waxati bun ma, e naxa Mowabaka xeme gbangbalanyi mixi wulu fu faxa. Mixi yo mu no a gide e ya ma. ³⁰ Na loxoe Isirayilakae naxa Mowabakae rayaagi. Boxi naxa lu boxisa kui je tongo solomasaxan.

Samagari, Isirayila kiitisa

³¹ Na to dangi, Anati xa di Samagari naxa findi kiitisa ra. A naxa Filisitaka xeme mixi keme senni faxa ninge rane wuri ra. Na kui a fan naxa Isirayila ratanga.

4

Debora, Isirayila kiitisa

¹ Isirayilakae man naxa fe jaaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. Exudu nu bara faxa na temui. ² Alatala fan naxa e sa Yabini sagoe, Kanaan mange nde, naxan nu na Xasori. Sisera, a xa soorie xunyi, nu sabatixi Xaroseti Goyimi. ³ Isirayilakae naxa Alatala xili e xui itexi ra, barima soori ragise wure daaxi keme solomanaani nan nu na Yabini yi ra. A naxa Isirayilakae toto a jaaxi ra je moxonen bun ma.

⁴ Na waxati kui, Debora namijonme gine, Lapidoti xa gine, nan nu kiitisa ra Isirayila boxi ma. ⁵ A nu kiiti sama tugi bunyi ne, naxan xili «Debora xa tugi,» Raama nun Beteli tagi, Efirami geyae ma. Isirayilakae nu sigama a yire, a xa e xa kiiti sa.

⁶ Debora naxa Kedesika Abinowami xa di Baraki xili, naxan nu na Nafatali bonsoe xa boxi ma, a fa a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala yi yaamari nan soxi i yi ra. I xa Nafatalikae nun Sabulonkae xeme wulu fu xanin Taboro geya fari. ⁷ N fama Sisera, Yabini xa soori mange, bendunde i ma Kison xure mabiri. N a xa soori birin nun e ragisee sama ne i sago.» ⁸ Baraki naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n sigama, konko xa won

birin mu a ra, n mu sigama feo.»⁹ Debora naxa a yaabi, «Na kui, won birin nan sigama, kɔnɔ i mu fama matɔxɔe yo sɔtɔde na kui, barima Alatala fama Sisera sade ginε nde nan sagoe.» Na tεmui, Debora nun Baraki naxa siga Kedesi.

¹⁰ Baraki naxa Nafatalikae nun Sabulonkaе maxili Kedesi. Xεmε mixi wulu fu naxa bira a fɔxɔ ra. Debora fan nu na e ya ma. ¹¹ Heberi Kenika nu bara gbilen a bɔnsɔe fɔxɔ ra, naxan findi Xobabo xa die ra, Annabi Munsa bitanyi xεmεma. Heberi nu bara a xa kiri banxi ti Saananimi, wuri belebele nde bun, Kedesi fε ma.

¹² Mixi nde to a fala Sisera bε, a Abinowami xa di Baraki bara te Taboro geya fari, ¹³ a naxa a xa sɔɔri birin nun a xa sɔɔri ragise kεmε solomanaani xun lan Kison xure, kelife Xaroseti Goyimi. ¹⁴ Na tεmui Debora naxa a fala Baraki bε, «Keli, to Alatala fama Sisera sade i sagoe. Alatala nan tima i ya ra.» Baraki naxa goro Taboro geya fari, xεmε mixi wulu fu biraxi a fɔxɔ ra. ¹⁵ Alatala naxa Sisera nun a xa sɔɔri birin nagi Baraki xa santidεgεma xεpεnxi ya ra. Sisera naxa goro a xa sɔɔri ragise kui, a a gi a sanyi ra. ¹⁶ Baraki naxa Sisera xa geresoe keri han Xaroseti Goyimi, e xa sɔɔri ragisee kui. Baraki xa sɔɔrie naxa e birin faxa santidεgεma ra, mixi keren mu lu.

¹⁷ Sisera naxa a gi a sanyi ra, a sa a nɔxun Yayeli xa kiri banxi kui, Heberi Kenika xa ginε. A na rabaxi nε barima lanyi nu na Xasori mangε Yabini nun Heberi Kenika xabile tagi. ¹⁸ Yayeli naxa mini Sisera ya ra, a fa a fala a bε, «N marigi, fa be, i nɔxun n xɔnyi, hali i mu gaaxu.» A naxa sa a nɔxun Yayeli xa kiri banxi kui sade dugi bun ma. ¹⁹ Sisera naxa a fala Yayeli bε, «N bara i maxandi, n ki ye ra, n xa a min. Ye xɔli na n ma.» Yayeli naxa xiпε sase dε rabi, a a so a yi. Sisera to a min, Yayeli naxa gbilen a makoto ra. ²⁰ A man naxa a fala Yayeli bε, «Ti kiri banxi sode dε ra. Xa mixi nde fa sa i maxɔrin a falafe ra, «Mixi nde mu soxi be?», i xa na kanyi yaabi, «Ade.»»

²¹ Heberi xa ginε Yayeli naxa kiri banxi mabanban wuri nde tongo, dεrεma suxuxi a yi. Xi xɔli nu bara gε Sisera nɔde taganyi saabui ra. A naxa a makɔrε Sisera ra dɔyin, a fa na wuri banban a gbεgbε xɔnyi ma han a sɔti bɔxi. Sisera naxa faxa keren na. ²² Yayeli naxa mini Baraki ya ra, naxan nu na birafe Sisera fɔxɔ ra. A naxa a fala a bε, «Fa be, i xεmε naxan fenfe, n xa a masen i bε.» Baraki naxa so Yayeli xɔnyi, a fa Sisera faxaxi to, wuri banbanxi a gbεgbε xɔnyi.

²³ Na lɔxɔe Alatala naxa Kanaan bɔxi mangε Yabini rayaagi Isirayilakae ya xɔri. ²⁴ Isirayilakae bεlεxe sa Kanaan mangε Yabini ma na ki nε a xuri xuri ra, han e naxa a faxa.

5

Debora xa bεeti

¹ Na lɔxɔe, Abinowami xa di Baraki nun Debora naxa yi bεeti ba:

² «Alatala tantu!

Isirayila sεnbεmaе bara keli.

Nama fan bara tin na gere ra.

³ Mangεe, mangεdie, wo wo tuli mati a fanyi ra.

N tan bεeti bama nε, n a bama Alatala nan bε.

N xa Isirayila Marigi Alatala binya bεeti ra.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri, Edonkaе xa bɔxi ma,

bɔxi naxa sεrεn,

koore nuxui naxa tunε ragoro.

⁵ Geyae naxa xɔyɔ Alatala ya i,

yi Turusinina geya fan naxa sεrεn Isirayila Marigi Alatala ya i.

⁶ Yayeli nun Anati xa di Samagari waxati,

mixi mu nu nɔma biyaaside mupεtie xa fe ra.

⁷ Isirayilakae mu nu nɔma lude daaxae sɔnɔn,

e birin naxa keli naa,

han n tan Debora minixi tεmui naxε.

N bara findi Isirayila nga ra.

⁸ E nu bara ala nēnēe batu fōlō.
Gere nu bara fa han taa naadēe ra,
sōōri makantase nun tanbē yo mu nu na Isirayilaka mixi wulu tongo naani yi ra.»

⁹ «Alatala tantu!
N bōpē na Isirayila mangēe nun n̄ama fōxō ra,
naxee e yētē n̄anigexi.

¹⁰ Wo tan naxee tema sofale ginē fiixēe fari,
wo tan naxee dōxōma dugi fanyi fari,
wo tan naxee n̄erema kira ra, wo wo maṅṅoxun.

¹¹ Naxee ye bama kōlōnyi ra,
e Alatala tantuma a xa fe fanyie ma.
Alatala fe fanyi raba nē Isirayila bē,
a xa n̄ama tixi taa sode dē ra tēmui naxē.»

¹² «Debora, xunu!
Xunu, i xa bēēti ba.
Abinowami xa di Baraki, keli!
I xa yaxuie xanin.

¹³ Alatala naxa xunnakeli fi a xa n̄ama fanyi ma,
a naxa n xun nakeli sēnbēmae tagi.

¹⁴ Efiramikae naxa fa,
naxee kelixi Amalēkikae xa bōxi ma,
Bunyaminkae naxa bira e fōxō ra.
Makiri mangēe fan naxa goro,
a nun Sabulon yareratie.

¹⁵ Isakari mangēe naxa lu Debora sēēti ma.
E naxa Baraki mali,
e goro geya bunyi,
kōnō Rubenkae tan naxa wōyēn han.

¹⁶ Wo luxi wo xa xurusee tagi munfe ra,
wo nu fa wo tuli mati e wa xui ra?
Rubenkae tan fo wōyēnyi n̄ōntare.

¹⁷ Galadikae fan naxa lu Yurudēn naakiri ma.
Danakae lu e xa kunkuie fē ma munfe ra?
Aserikae fan naxa lu wafu ra, baa dē.

¹⁸ Sabulonkae tan naxa ti faxē ya i.
Nafatalikae fan naxa suusa gere ra.»

¹⁹ «Mangēe naxa fa.
Kanaan mangēe naxa fa gere sode Taanaki, Megido xure dē ra,
kōnō e mu harige nun gbeti yo sōtō na kui.

²⁰ Koore naxa gere so,
tunbuie naxa Sisera gere.

²¹ Kison xure fori naxa e xanin.
N bōpē xa sēnbē so,
n xa siga yare!

²² Na tēmui, sōōrie naxa e xa soe ragi.
E naxa e xulun, e gbataxi.

²³ Alatala xa malekē naxa a fala,
«Wo xa Merosi danka.
Wo xa Merosikae birin danka.
E mu nu biraxi Alatala fōxō ra sēnbēmae tagi.»»

²⁴ «Yayeli barakatōē ginē nan a ra,

Heberi Kenika xa ginε.

Barakatε belebele nan a ra ginεε tagi,
naxee sabatixi kiri banxi kui.

²⁵ Sisera to ye makula, a naxa xijε fi a ma.

A naxa xijε fanyi so a yi ra pεoti tofanyi kui.

²⁶ Kiri banxi mabanban wuri suxuxi a yi,
dεrεma fan na a yirefanyi bεlεxε.

A naxa a banban Sisera xunyi,
a xunyi naxa bεε.

²⁷ Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,

a saxi bεxi, a naxa faxes.

Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,

a saxi bεxi, a naxa faxes.»

²⁸ «Sisera nga tixi wundεri ra,

a a falama, «Munfe ra a ragise mu nu fa sinden?

Munfe ra a sεori ragisee buxi fade?»

²⁹ A xa lonnilae naxa a yaabi yi woyenyi ra,

³⁰ «Tεmunde e mu na e harige see xa tongofe?

E mu na nee xa itaxunfe?

Ginε keren sεori keren,

xa na mu a ra sεori keren, ginε firin.

E e wasaso se maɓingixie ra naxee nu rafan Sisera ma,

e e wasaso donma maɓingi dinxie ra.

Donma maɓingixi keren, donma dinxie firin,

xunnakeli kanyi xa na sεto.»

³¹ Alatala, i yaxuie birin xa halaki na ki nε,

kεnε i xanuntenyie xa yanba alε soqe itexi.»

Na dangi xanbi, bεxi naxa lu xaxilisa kui jε tongo naani.

6

Gedeyon findife kiitisa ra

¹ Isirayilakae man naxa fe kobi raba Alatala ya i naxan mu rafan a ma. A naxa e sa Madiyankae xa nεε bun ma han jε solofere. ² Madiyankae naxa fe xεrεxεεε dεxε Isirayila ma. Na nan a to, Isirayilakae naxa folee ge geya fari, e yeεε makantadee yailan gεmε longori ra. ³ Isirayilakae na xε sa tεmui naxε, Madiyankae, Amalεkikae, nun bεnsεε gbεεεε naxee kelima sogegorode, nee nu tema nε, e ti e kanke. ⁴ E nu lu e fe ma e xa Isirayilakae xa daxamui birin kana han Gasa. E mu nu sese luma Isirayila, hali bεxi daxamuie, yeεεεε, ningee, xa na mu a ra sofalee. ⁵ Na mixie nu tema tεmui naxε, nun e xa xurusee ra, kiri banxie, nun jεxεmεε, e nu luma nε alε katoe gali naxan kasare rabama bεxi ma.

⁶ Madiyankae to Isirayila findi setare bεxi ra, Isirayilakae naxa Alatala maxandi. ⁷ E to Alatala makula Madiyankae xa fe ra, ⁸ Alatala naxa namijεnmε keren xεε e ma. A naxa a fala e bε, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan yi ki, «N bara wo ramini Misira bεxi ma, wo nu na konyiya kui dεnnaxε. ⁹ N bara wo ba Misirakae bεlεxε, a nun wo yaxui birin. N bara e keru wo ya ra, n fa e xa bεxi fi wo ma. ¹⁰ N bara a masen wo bε, «N tan nan na Alatala ra, wo Marigi Ala. Wo naxa gaaxu Amorikae xa alae ya ra, wo sabatixi bεxi naxee ma.» Kεnε wo mu biraxi n xui fεxε ra.»

¹¹ Alatala xa malekε naxa so Ofara daaxa kui, a naxa dεxε wuri bili bun ma, naxan tixi Yowasi xεnyi, naxan nu na Abiyesa bεnsεε ya ma. Yowasi xa di Gedeyon nu na mεngi bεnbεfe yili kui wεni bogi nu bunduma dεnnaxε, alako a xa a nεxun Madiyankae ma.

¹² Alatala xa malekε naxa mini a ma, a fa a fala a bε, «I tan geresoe fanyi, wo nun Alatala birin nan a ra.» ¹³ Gedeyon naxa a fala a bε, «N Marigi, xa muxu nun Alatala birin nan

a ra, yi fe xɔɔxɔɔ birin fa muxu lixi munfe ra? A xa kaabanakoe na minden? Muxu babae bara kaabanako nde madɔxɔ muxu bε. E naxε, «Alatala nan muxu ramini Misira ra.» Yakɔsi Alatala bara won nabεɲin, a won sa Madiyankae sago.»

¹⁴ Alatala naxa a masen a bε, «I sεnbε so. I fama nε Isirayila ratangade Madiyankae bεlεxε. N tan xa mu i xεεxi?» ¹⁵ A naxa a yaabi, «N Marigi, n tan nɔma Isirayila ratangade a yaxuie ma? N xabile xa setareɲa dangi xabile birin gbe ra Manasi bɔnsɔɔ ya ma. N baba xa di dɔnxɔɔ na n tan nan na.» ¹⁶ Alatala naxa a masen a bε, «Kɔnɔ won birin nan a ra. Na kui i fama Madiyankae birin bɔnbɔde alɔ i na mixi keren nan bɔnbɔfe.» ¹⁷ Gedeyon naxa a yaabi, «Xa i bara hinnε n na, tɔnxuma nde masen n bε, naxan a masenma i tan yati nan wɔyεnxi n bε. ¹⁸ Yandi, i naxa i makuya be ra, beemanu n xa fa n ma sεrεxε ra i bε.» Alatala naxa a fala, «N luma be han i fama tεmui naxε.»

¹⁹ Gedeyon naxa siga, a sa si yɔrε keren faxa, a farin busali keren nafala taami lεbinitare ra. A naxa sube sa debe kui, a naxa bɔrε sa bɔrε sase kui, a naxa e dεntεge Alatala bε wuri bili bun ma. ²⁰ Alatala xa malekε naxa a masen a bε, «Sube nun taami lεbinitare tongo, i xa e sa yi gεmε fari, i bɔrε sa a ma.» Gedeyon to ge na rabade, ²¹ Alatala xa malekε naxa a yisuxuwuri itala, a naxa a din sube nun taami lεbinitare ra. Na kui tε naxa dεxε gεmε ma, a sube nun taami lεbinitare birin gan. Na xanbi Alatala xa malekε naxa lɔε a ma. ²² Gedeyon to a to Alatala xa malekε yati nan a ra, a naxa a fala, «N Marigi Alatala! N bara Alatala xa malekε to, a tixi n ya i.» ²³ Alatala naxa a masen a bε, «Hali i mu gaaxu, i mu faxama. I bɔɲε xa sa.» ²⁴ Gedeyon naxa sεrεxεbade yailan Alatala bε mεnni, a fa a xili fala na xun, «Alatala xa bɔɲεsa.» Han to, mεnni na Ofara, Abiyesa xabile na dεnnaxε.

²⁵ Na lɔxɔε kɔε ra Alatala naxa a masen Gedeyon bε, «I baba xa tuura tongo, naxan bara ɲε solofere sɔtɔ. I xa i baba xa Bali kuye sεrεxεbade kana, a nun na Aseri wuri masolixi, naxan tixi a xun. ²⁶ Na dangi xanbi, i xa sεrεxεbade gbεtε yailan i Marigi Alatala bε yi yire magaaxuxi fari. I xa na tuura ba sεrεxε gan daaxi ra. Na Aseri wuri masolixi, i naxan kanama, na xa findi yege ra na sεrεxε ganse ra.»

²⁷ Gedeyon naxa mixi fu tongo a xa konyie ya ma, a na birin naba, Alatala naxan masenxi a bε. A na raba kɔε nan na, barima a nu gaaxuxi a baba xa mixie nun taakae ya ra. ²⁸ Taakae to keli subaxε ma, e naxa a to Bali kuye sεrεxεbade rabiraxi, Aseri wuri masolixi naxan nu tixi a xun ma, na fan nabiraxi. E man naxa tuura to naxan baxi sεrεxε gan daaxi ra sεrεxεbade nεεnε fari. ²⁹ E naxa e boore maxɔrin, «Nde yi rabaxi?» E to na fe fen, e fa a fala e boore bε, «Yowasi xa di Gedeyon nan fɔxi a ra.» ³⁰ Na kui taakae naxa a fala Yowasi bε, «I xa di ramini, a xa faxa, barima a bara Bali kuye sεrεxεbade kana, a man bara Aseri wuri masolixi rabira, naxan nu tixi a xun.»

³¹ Yowasi naxa mixie yaabi, naxee nu tixi a kanke, «Wo tan nan Bali xun mafalama? Wo tan nan a ratangama? Mixi yo naxan Bali xun mafala, na kanyi nan singe faxama beemanu kuye xa iba. Xa Ala nan na Bali ra, a tan xa a yεtε xun mafala, barima e a tan nan xa sεrεxεbade rabiraxi.» ³² Na lɔxɔε, e naxa Yerubaali xili fala Gedeyon xun ma, e nu fa a fala, «Bali xa a yεtε xun mafala, barima a bara a xa sεrεxεbade rabira.»

³³ Madiyankae, Amalεkikae, nun bɔnsɔɔ gbεtεε naxee keli sogetede, nee naxa e malan, e fa Yurudεn igiri, e lu Yisireeli geya bunyi. ³⁴ Alatala Xaxili naxa lu Gedeyon bε. A naxa feri fe, a xa Abiyeseri bɔnsɔɔ maxili alako e birin xa bira a fɔxɔ ra. ³⁵ A naxa xεεrae xεε Manasi bɔxi ma, nee fan xa bira a fɔxɔ ra. A man naxa xεεrae xεε Aseri, Sabulon, nun Nafatali bɔxi ma, mεnnikae fan naxa kafu a ma.

³⁶ Gedeyon naxa a fala Alatala bε, «Xa i wama Isirayila ratangafe n saabui ra, alɔ i a masenxi ki naxε, i xa yi raba n bε. ³⁷ N xa yεxεε kiri itala lonyi xun, a xa lu mεnni kɔε ra. Xa xini dɔxɔ yεxεε kiri nan kansan ma, bɔxi tan nabilinyi naxa xara, n fama a kolonde na tεmui nε, i tan nan Isirayila ratangama n saabui ra, alɔ i a masenxi ki naxε.» ³⁸ A naxa na raba na ki. Na kuye iba, a naxa keli subaxε ma, a yεxεε kiri bundu alako a xa a kolon xa xini dɔxɔxi kiri ma. Ye, pɔɔti ya keren naxa mini na kui.

³⁹ Gedeyon man naxa a fala Ala bε, «Hali i bɔɲε mu te n xili ma, n ma wɔyεn dɔnxɔɔ nan yi ki. N man waxi seedeɲɔxɔya nan matofe yi kiri ra. Kiri kansan xa xara, xini xa

bɔxi birin bunda.» ⁴⁰ Na kɔE ra, Ala naxa na raba na ki. Kiri kansan naxa xara, xini fa bɔxi birin bunda.

7

Madiyankae masɔtɔE

¹ Yerubaali, naxan findi Gedeyon na, a nun jama naxan birin nu biraxi a fɔxɔ ra, e naxa keli subaxE ma, e sa kuru Xarodi dulonyi fE ma. Madiyankae nu malanxi kɔɔla biri More geya bunyi. ² Alatala naxa a masen Gedeyon bE, «I xa sɔɔrie bara gbo yE. Xa n bara Madiyankae sa e sagoe, Isirayilakae fama nE e yeTE wasude n na, e a fala, «Muxu tan nan muxu yeTE kan natangaxi.» ³ I xa jama yaamari, «Gaaxui bara naxee birin sEren, e xa gbilen Galadi geya yire.» XEME mixi wulu mɔxɔjɛn a nun firin naxa gbilen, kɔnɔ xEME mixi wulu fu tan naxa lu naa.

⁴ Alatala naxa a masen Gedeyon bE, «Han ya jama man gbo. Goro e ra xure biri, n fama e mayegetide mEnni nE. N na a fala i bE naxan na, wo nun yi nan sigama, wo nun na kanyi xa siga. N na a fala xEME naxan birin na, e mu sigama, nee naxa bira i fɔxɔ ra.»

⁵ A naxa jama ragoro xure dE ra. Alatala naxa a masen Gedeyon bE, «Naxee birin na ye kɔn e nEnyi ra alɔ bare, i xa nee ti e xati ma. Naxee fan birin na e xinbi sin, e ye min, i xa nee fan ti e xati ma.» ⁶ Naxee birin ye kɔ e bElexE kui, e naxa a min, e kɔnti naxa siga xEME mixi kEME saxan. Nama dɔnxɔE naxa e xinbi sin, e nu fa ye kɔn e nEnyi ra. ⁷ Alatala naxa a masen Gedeyon bE, «Yi xEME mixi kEME saxan naxee ye kɔxi e bElexE kui, n fama wo ratangade e tan nan saabui ra. N Madiyankae sama nE i sago. Yi jama dɔnxɔE, kankan xa siga a xɔnyi.» E naxa fandE tongo a nun ferin naxee nu na jamae yi. ⁸ Gedeyon naxa e ragbilen e xɔnyi, na xEME mixi kEME saxan gbansan naxa lu a yire. Madiyan xa sɔɔrie nu na a labe ra geya bunyi.

⁹ Na kɔE ra Alatala naxa a masen Gedeyon bE, «I xa goro Madiyan sɔɔrie yire, barima n bara e sa i sagoe. ¹⁰ Xa gaaxui na i ma yi gere xa fe ra, wo nun i xa konyi Pura xa goro Madiyankae yire. ¹¹ I naxan mEma naa, na fama i ralimaniyade. Goro e xa sɔɔrie yire sinden.» A tan nun a xa konyi Pura naxa goro, han sɔɔrie yonkinde fE ma.

¹² Madiyankae, Amalɛkikae, nun bɔnsɔE gbETE naxee keli sogetede, nu na geya bunyi. E wuya alɔ katoe. E xa jɔxɔmE fan nu wuya alɔ mEyenyi naxan na baa dE ra. ¹³ Gedeyon to naa li, xEME nde naxa a xa xiye fala a boore bE. A naxa a masen, «N yi xiye nan saxi. N taami ganxi nan toxi a firifirima Madiyan sɔɔrie yonkinde. A naxa a bɔnbɔ kiri banxi nde ra, a a rabira.» ¹⁴ A boore naxa a yaabi, «A mu findixi sese ra fo Gedeyon xa santidEgema, Yowasi xa di Isirayilaka. Ala bara Madiyankae nun e xa sɔɔrie sa a sago.» ¹⁵ Gedeyon to gE xiye xa fe tagi raba ramEde, a naxa a felen bɔxi ma, a Ala tantu. Na xanbi, a naxa gbilen Isirayila sɔɔrie yire, a a fala e bE, «Wo keli, barima Alatala bara Madiyan sɔɔrie sa won sagoe.»

¹⁶ A naxa yi xEME mixi kEME saxan itaxun dɔxɔ saxan na. A fa ferin nun fEjɛ lanmadie so e birin yi ra, tE na fEjɛE kui. ¹⁷ A naxa a fala e bE, «Wo xa n mato, n na naxan naba, wo fan xa na raba. N nEfe sɔɔrie yire li, n na naxan naba, wo fan xa na raba. ¹⁸ Muxu ferin fema tEmui naxE, wo fan xa wo gbe fe sɔɔrie yonkinde rabilinyi. Wo xa a fala wo xui itexi ra, «Alatala nun Gedeyon bE!»

¹⁹ Gedeyon nun a xa sɔɔri mixi kEME saxan, naxa Madiyan sɔɔrie yire li, e e xa yire makantade masara kɔE tagi tEmui naxE. E naxa ferin fe, e fEjɛE ibɔɔ. ²⁰ Yi mixi kuru saxanyie naxa ferin fe, e naxa fEjɛE ibɔɔ, tE suxuxi e kɔɔla bElexEe ra, ferin suxuxi e yirefanyi bElexEe ra e naxan fema. E nu fa a fala e xui itexi ra, «Won xa gere so Alatala nun Gedeyon bE.» ²¹ E birin naxa ti e tide, Madiyan sɔɔrie rabilinyi. Madiyankae naxa e gi, e siga sɔnxɔ ra. ²² Isirayila sɔɔri mixi kEME saxanyie nu ferin fe tEmui naxE, Alatala naxa a niya Madiyankae xa e boore faxa santidEgema ra. Sɔɔri dɔnxɔEe naxa e gi han Beti Sita, Serera mabiri, han Abeli Mexola, Tabati mabiri.

²³ Isirayila xEME naxa e malan, Nafatalikae, Aserikae, nun Manasikae. E birin naxa Madiyankae kerin. ²⁴ Gedeyon naxa xEerae xE Efirami geyae yire, e xa a fala, «Wo goro

Madiyankae ya ra, wo singe xa ti Yurudεn xure igirima dεnnaxε han Beti Baara.» Na kui Efirami xεmεe naxa e malan, e siga Yurudεn xure igirima dεnnaxε, han Beti Baara. ²⁵ E naxa Madiyankae xa mangε firinyie suxu, Orebi nun Seebi. E naxa Orebi faxa Orebi fanye yire, e naxa Seebi faxa Seebi wεni bogi bunduma dεnnaxε. E naxa Madiyankae keri, e fa Orebi nun Seebi xunyie ra Gedeyon xɔn Yurudεn fε ma.

8

Madiyankae bɔnbɔfe

¹ Efirami xεmεe naxa a fala Gedeyon bε, «I yi mɔɔli rabaxi muxu ra munfe ra? I to siga Madiyankae gerede, munfe ra i mu muxu xili, won birin xa siga?» Sɔnxɔε belebele naxa bira a i e tagi. ² A naxa e yaabi, «Wo naxan nabaxi, na dangi n gbe rabaxi ra pon. Efiramikae xa wali lanmadi tide gbo Abiyeseri bɔnsɔεe xa wali xungbe bε. ³ Alatala Madiyankae xa mangεe Orebi nun Seebi saxi wo tan nan sago. N munse rabaxi naxan tide gbo na bε?» A to gε wɔyεnde, e bɔɔε naxa goro.

⁴ Hali Gedeyon nun a xa sɔɔrie mixi kεmε saxanyie to nu taganxi, e Yurudεn igiri nε Madiyankae kerife ra. ⁵ A naxa a fala Sukɔtikae bε, «N bara wo maxandi, wo taami nde so n ma mixie yi ra, barima e bara tagan. N na Madiyankae xa mangεe Sεba nun Salamuna nan kerife.» ⁶ Sukɔti mangεe naxa Gedeyon yaabi, «Wo ɔɔn bara gε Sεba nun Salamuna suxude? A lanma muxu xa taami so i xa sɔɔrie yi ra munfe ra?» ⁷ Gedeyon naxa a fala, «Alatala na Sεba nun Salamuna sa n sago tεmui naxε, n fama wo fatee mabɔɔde gbengberen yire tunbee nan na.»

⁸ Gedeyon naxa keli mεnni, a siga Peniyeli. A naxa mεnnikae fan makula taami ra. Peniyelikae fan naxa a yaabi alɔ Sukɔti mixie a yaabi ki naxε. ⁹ A naxa a fala nee fan bε, «N na xunnakeli sɔɔ, n fama be wo xa taa tεtε birin nabirade.»

¹⁰ Sεba nun Salamuna nu na Karakore, e nun e xa sɔɔri mixi wulu fu nun suuli ɔɔndɔn. E tan gbansan nan nu luxi. Sɔɔri mixi wulu kεmε mixi wulu mɔxɔɔɔn nu bara faxa santidεgεma ra bɔnsɔεe ya ma naxee kelixi sogetede. ¹¹ Gedeyon naxa te kira xɔn ma Noba nun Yogbeha sogetede biri. A naxa sɔɔrie bɔnbɔ naa, naxee nu laxi a ra a gere mu e lima sɔnɔn. ¹² Madiyan mangεe Sεba nun Salamuna fan naxa e gi. Gedeyon naxa bira e fɔxɔ ra, han a e suxu, a fa e xa sɔɔrie birin nagi.

¹³ Yowasi xa di Gedeyon to fa kelife gere sode Xεrεsε geya fari, ¹⁴ a naxa Sukɔti fonike nde suxu, a a karaxan a xa Sukɔti mangεe nun kuntigie xilie sεbε a bε. Nee naxa lan mixi tongo solofere a nun solofere ma. ¹⁵ Gedeyon naxa siga Sukɔti, a a fala e bε, «Sεba nun Salamuna nan yi ki, wo n konbi naxee xa fe ra. Wo naxa a fala, «Wo ɔɔn bara gε Sεba nun Salamuna suxude? A lanma muxu xa taami so i xa sɔɔrie yi ra munfe ra?»» ¹⁶ Na kui a naxa taa kuntigie suxu, a e bɔnbɔ gbengberen yire tunbee ra. ¹⁷ A naxa Peniyeli tεtε fan nabira, a fa mεnnikae faxa.

¹⁸ Gedeyon naxa Sεba nun Salamuna maxɔrin, «Wo mixi naxee faxa Taboro, e nu na di?» E naxa a yaabi, «E nu nε alɔ i tan. E birin nu luxi alɔ mangεdie.» ¹⁹ Gedeyon naxa a fala e bε, «N taarae nan nu na e ra, n nga xa die. N bara n kali Alatala ɔɔɔε ra, xa wo mu e faxa nu, n fan mu wo faxama nu.» ²⁰ A naxa a fala Yeteri bε, a xa di singe, «E faxa!» Kɔnɔ Yeteri mu a xa santidεgεma ba a tεε i, barima fonike nan nu a ra, a gaaxuxi. ²¹ Sεba nun Salamuna naxa a fala Gedeyon bε, «Xa xεmεe nan i ra, i tan yεtε yati xa muxu faxa.» Gedeyon naxa keli keren na, a e faxa. A naxa kɔnmagoree ba e xa ɔɔxɔmεe kɔn ma.

²² Isirayila xεmεe naxa a fala Gedeyon bε, «I xa findi muxu xa mangε ra, na dangi xanbi i xa di, nun na xa di. I bara muxu ratanga Madiyankae ma.» ²³ Gedeyon naxa a fala e bε, «N tan nun n ma di, muxu mu findima wo xa mangε ra. Alatala nan na wo xa mangε ra.»

²⁴ Gedeyon man naxa wɔyεn e bε. A naxε, «Xa wo bara tin, a xɔli n ma kankan xa xurundε keren so n yi ra, wo naxan sɔɔxi wo wasaso see ra gere kui.» Xurundε xεεma daaxi nu soxi Madiyankae bεlεxεee ra, barima e kelixi Sumayila bɔnsɔε nε. ²⁵ E naxa a

fala, «Muxu bara tin na ra.» E fa dugi itala, e birin fa e xa xurundē keren keren sa dugi kui e naxan sɔtɔ wasaso see ra.

²⁶ Gedeyon xεεma naxan maxɔrin, a binyε naxa siga han kilo mɔxɔrɛn, bafe xun-masee ra, tuli rasoe, donma gbeeli Madiyan mangε daaxi, a nun ɲɔxɔmε kɔnmagore.

²⁷ Gedeyon naxa sεrεxεdubε kuntigi donma yailan na xεεma ra, a a ti Ofara, a xa taa kui. A rapɔnyi, na naxa findi gantanyi ra Gedeyon nun a xa denbaya bε, barima Isirayilakae birin naxa na findi e xa ala ra.

²⁸ Isirayilakae naxa Madiyan lu e xa nɔε bun ma, nee mu xunnakeli sɔtɔ sɔnɔn. Bɔxi naxa lu bɔɲεsa kui ɲε tongo naani Gedeyon xa simaya kui. ²⁹ Yowasi xa di Yerubaali naxa gbilen a xɔnyi. ³⁰ Gedeyon naxa di tongo solofere bari, barima ginε gbegbe nan nu dɔxɔxi a xɔn. ³¹ A xa konyi ginε naxan nu na Sikemi, na fan naxa di xεmε bari a bε. A naxa Abimeleki xili fala a xun. ³² Yowasi xa di, Gedeyon naxa faxa simaya fanyi kui. E naxa a ragata Yowasi xa gaburi yire Ofara, Abiyesa bɔnsɔε nu na dεnnaxε.

³³ Gedeyon to faxa, Isirayilakae man naxa Alatala bεɲin, e xa Bali kuyee batu. E naxa Bali Beriti findi e xa ala ra. ³⁴ Isirayilakae naxa nεεmu e Marigi Alatala ma, naxan e ratanga e yaxui birin bεlεxε i, naxee nu e rabilinxi. ³⁵ E mu dugutεgεɲa rasiga Yerubaali xa denbaya ma fefe ma, hali a to nu bara fe fanyi gbegbe raba Isirayila bε.

9

Abimeleki findife mangε ra

¹ Yerubaali xa di Abimeleki naxa siga Sikemi a nga xunyie yire. A naxa yi masenyi ti a nga xabilε bε, ² «Katarabi Sikemi kuntigie birin ma, «Wo wama a xɔn ma Yerubaali xa di tongo solofere birin xa findi wo xa mangεε ra, ka mixi keren gbansan xa findi wo xa mangε ra? Wo xa wo ratu a ma, won findixi wuli keren fase keren nan na.»» ³ A nga xunyie naxa na masenyi birin tagi raba Sikemi kuntigie bε. Kuntigie naxa tin birafe Abimeleki fɔxɔ ra, barima e ngaxakerenyi nan nu a ra. ⁴ E naxa gbeti kilo solomasaxan fi a ma, kelife Bali Beriti xa salide kui. Abimeleki naxa kɔbiri so xεmε rabεɲinxie nun kalabantee yi ra, alako e xa bira a fɔxɔ ra.

⁵ A naxa siga a baba xɔnyi Ofara, a a xunyaε birin faxa. Yerubaali xa di tongo solofere birin naxa faxa fanye keren fari, fo Yotami, Yerubaali xa di dɔnxɔε, naxan nu bara a nɔxun e ma. ⁶ Sikemi kuntigie nun Beti Milo ɲama birin naxa e malan Sikemi, gεmε belebele nun wuri tofanyi tixi dεnnaxε. E naxa Abimeleki findi mangε ra mεnni.

⁷ Yotami to na fe mε, a naxa siga a sa ti Garisimi geya fari, a fa a fala a xui itexi ra, «Sikemi kuntigie, xa wo wama nε Ala xa a tuli mati wo ra, wo xa wo tuli mati n tan na. ⁸ Lɔxɔε nde, wuri bilie naxa a natε e xa mangε keren sugandi. E naxa a fala oliwi bili bε, «Findi muxu xa mangε ra.» ⁹ Kɔnɔ oliwi bili naxa e yaabi, «N tan mu gbilenma n ture raminiife fɔxɔ ra, ture naxan findima binya se ra Ala nun mixie bε, alako n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»»

¹⁰ «Wuri bilie naxa a fala xɔrε bili bε, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangε ra.» ¹¹ Kɔnɔ xɔrε bili naxa a fala e bε, «N tan mu gbilenma n bogi ɲɔxunmε fanyi raminiife fɔxɔ ra, alako kansan n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»»

¹² «Wuri bilie naxa a fala weni bili bε, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangε ra.» ¹³ Kɔnɔ weni bili naxa e yaabi, «N tan mu gbilenma n ma weni raminiife fɔxɔ ra naxan Ala nun mixie rasεwama, alako kansan n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»»

¹⁴ «Na kui wuri bilie naxa a fala tunbe kungsi bε, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangε ra.» ¹⁵ Tunbe kungsi naxa wuri bilie yaabi, «Xa wo waxi ɲanige fanyi nan nabafe n bε alako n xa findi wo xa mangε ra, wo fa be, wo xa fa lu n niini bun ma. Xa na mu a ra, tε minima nε tunbe kungsi kui, a Liban wuri bili fanyi birin gan.»»

¹⁶ Yotami man naxa a masen e bε, «Yakɔsi, wo tan Abimeleki findife mangε ra, wo a rabaxi tinxinyi nan ma? Wo fe fanyi nan nabaxi Yerubaali nun a xa denbaya ra na ki? Wo a xa fe fanyi sare ragbilenxi a ma na ki nε? ¹⁷ N baba gere soxi nε wo tan bε, a a nii fi gere ma, a wo ratanga Madiyankae bεlεxε i. ¹⁸ Kɔnɔ wo tan, wo bara keli n baba xa

denbaya xili ma to λOXOE, wo bara a xa di xEME mixi tongo solofere faxa fanye keren fari, wo fa Abimeleki findi mangE ra kuntigie xun ma Sikemi. Wo bara Gedeyon xa konyi ginE xa di findi wo xa mangE ra, barima wo ngaxakerenyi lanxi a tan nan ma. ¹⁹ Xa na birin kelixi njanige fanyi nun tinxinyi nan ma Yerubaali nun a xa denbaya mabiri, awa wo tan nun Abimeleki xa rafan wo boore ma. ²⁰ Xa na mu a ra, tE xa mini Abimeleki, a xa Sikemi kuntigie nun Beti Milo mixie gan. TE xa mini e fan ma, a xa Abimeleki gan!» ²¹ Yotami naxa keli naa, a sa a nOXun Beeri, dENNaxE makuya a taara Abimeleki ra.

²² Abimeleki naxa Isirayila yamari nE saxan bun ma. ²³ Na tEmui, Ala naxa xaxili kobi raso Abimeleki nun Sikemi kuntigie tagi. Sikemi kuntigie fa Abimeleki yanfa. ²⁴ Na kui e birin xa e xa fe njaaxi sare sOTOT. Abimeleki nu bara a ngaxakerenyie faxa, Yerubaali xa di tongo solofere. Sikemikae nu bara Abimeleki mali na faxE tife ra. ²⁵ Sikemi kuntigie naxa mixie ti yanfanteya ra Abimeleki xili ma geyae xun tagi, e nu mixie fetENkEN naxee nu dangima kira ra e yire. Abimeleki naxa na fe mE.

²⁶ λOXOE nde Ebedi xa di Gaali nun a xunxae naxa fa Sikemi. Taa kuntigie naxa lanlanteya sa a ma. ²⁷ E birin naxa siga wEni bilie yire, e xa wEni bogi ba. E naxa na bogie bundu, e fa xulunyi ti. E naxa so e xa ala batude kui, e naxa e dege, e e min, e fa Abimeleki danka. ²⁸ Ebedi xa di Gaali naxa a fala e bE, «Won tan Sikemikae luxi Abimeleki xa nOE bun ma munfe ra? Yerubaali xa di xa mu lanxi a ma? Abimeleki mu Sebulu xa findixi taa gomina ra? A lanma wo xa lu Hamori xa mixie tan xa yaamari bun ma, barima Hamori nan Sikemi benba ra. Won luxi Abimeleki xa mangEya bun ma munfe ra? ²⁹ Xa Sikemikae fa bira n tan fOXOT ra nu, n Abimeleki kerima nE keren na.» Na masenyi dangi xanbi, Gaali naxa a fala Abimeleki bE, «I xa sOORie ramini, won xa gere.»

³⁰ Sebulu, taa gomina to Ebedi xa di Gaali xa masenyi mE, a bOPE naxa te. ³¹ A naxa xEerae xEE gundoTOTOra ra Abimeleki xON, e xa a fala a bE, «Ebedi xa di Gaali nun a xunxae bara fa Sikemi, e na taa mixie bOPE ratefe i xili ma. ³² Keli, i xa fa to kOE ra, i tan nun nJama naxan birin biraxi i fOXOT ra, wo xa taa mELEN. ³³ SubaxE, i xa keli, i fa taa suxu. Gaali nun a xa mixie na ti wo ya ra, wo xa wo sENbE masen e bE.»

³⁴ Abimeleki nun a xa sOORi xundE naani naxa keli kOE ra, e sa Sikemi mELEN. ³⁵ Ebedi xa di Gaali to keli gEESeGE, a sa ti taa sode dE ra, Abimeleki nun a xa sOORie naxa mini kENe ma. ³⁶ Gaali to sOORie to, a naxa a fala Sebulu bE, «Nama nde nan na gorofe geya fari yi ki.» Sebulu naxa a yaabi, «I geya niini nan findixi mixie ra na ki.» ³⁷ Gaali man naxa a fala, «Nama yati nan na gorofe taa kui yi ki. Nama gbETE fan na fafe sematoe xa wuri bili kira xON.» ³⁸ Sebulu naxa a yaabi, «I xa wOyEN xungbe na minden, i tan naxan nu a falama, «Sikemi luxi Abimeleki xa yaamari bun ma munfe ra?» I mu nu yi mixie konbi xE? Siga, i sa e gere.»

³⁹ Gaali naxa ti Sikemi kuntigie ya ra, e naxa Abimeleki gere. ⁴⁰ Mixi gbegbe naxa faxa taa sode dE ra. Abimeleki naxa Gaali keru ⁴¹ han Aruma. Sebulu naxa Gaali ngaxakerenyie keru Sikemi kui, hali keren, a mu lu naa.

⁴² Na kuye iba, nJama naxa siga daaxa. Abimeleki to na fe kolon, ⁴³ a naxa sOORie tongo, a e itaxun xundE saxan na. E naxa e nOXun daaxa han nJama birin naxa mini, e fa keli e xili ma, e e bONbO. ⁴⁴ Abimeleki xa xundE naxa sa ti taa sode dE ra. Boore xundE firinyi naxa sin na mixie ma, naxee nu na daaxa, e naxa e birin sONTOT. ⁴⁵ Abimeleki naxa gere so na taa ma yanyi birin, han a naxa nO a ra, a mENNikae birin faxa. A man naxa na taa rabira, a fOXE sa na ma.

⁴⁶ Sikemikae naxee luxi, e to na fe mE, e naxa so Eli Beriti kuye xa salide kui. ⁴⁷ E naxa sa a fala Abimeleki bE, a Sikemi taa kuntigie bara malan salide kui. ⁴⁸ Na kui Abimeleki naxa te Salamon geya fari nun nJama naxan nu biraxi a fOXOT ra. Abimeleki naxa beera suxu a bELEXE. A naxa wuri salonyi nde seGE, a a sa a kON ma. Na xanbi, a naxa a fala nJama bE naxan nu biraxi a fOXOT ra, «Wo bara a to n naxan nabaxi? Wo fan xa na mOOLI raba mafuren mafuren.» ⁴⁹ Nama birin naxa wuri salonyi keren keren seGE, e fa bira Abimeleki fOXOT ra. E naxa na wurie ti na salide sode dE ra, e fa tE so, e mixi birin gan. Sikemika wulu keren, ginEe nun xEMEE, naxa sONTOT na ki.

⁵⁰ Na dangi xanbi, Abimeleki naxa siga Tebeti, a xa mɛnnikae gere. A to yonkinde yailan mɛnni, a naxa nɔ Tebeti ra. ⁵¹ Makantade itexi nde nu na taa tagi, xɛmɛe nun ginɛe naxa sa e nɔxun mɛnni, a nun taa kuntigie. E naxa na balan e xun ma, e tixi na fari.

⁵² Abimeleki to mɛnni li, a naxa makɔɔɛ a naadɛ ra alako a xa tɛ sa na ma. ⁵³ Na nan lan ginɛ nde naxa mɛngi din se gɛmɛ daaxi sin Abimeleki xunyi, a xunyi naxa bɔɔ. ⁵⁴ Abimeleki naxa a fala a xa fonike bɛ, naxan nu a xa geresose xaninma, a naxɛ, «I xa santidɛgɛma ba a tɛɛ i, i xa n naɔɔn, alako mixi naxa a fala ginɛ nan n faxaxi.» Na kui na fonike naxa a sɔxɔ santidɛgɛma ra, a a faxa. ⁵⁵ Isirayila xɛmɛe to a to Abimeleki bara faxa, e birin naxa gbilen e xɔnyi.

⁵⁶ Na kui Ala Abimeleki xa wali kobi ragbilen nɛ a ma, a naxan naba a baba ra, a xunya tongo solofere faxafe ra. ⁵⁷ Ala na tɔɔɛ birin nagbilen nɛ Sikemikae ma e xa kobijɔ sare ra. Yerubaali xa di xɛmɛ Yotami xa danke naxa e birin nayarabi.

10

Isirayila kiitisa Tola

¹ Abimeleki to faxa, Puwa xa di Tola, Dodo xa mamadi, naxan fatanxi Isakari bɔnsɔɛ ra, a naxa keli a xa Isirayila ratanga. A nu sabatixi Samiri nɛ, Efirami geyae fari. ² A naxa findi kiitisa ra Isirayila ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan. Na xanbi a naxa faxa, e sa a ragata Samiri.

Isirayila kiitisa Yayiri

³ Tola to dangi, Yayiri Galadika naxa keli, a findi Isirayila kiitisa ra ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin. ⁴ Di tongo saxan nan nu na a bɛ. E nu ɲɛɛma sofale tongo saxan nan fari, e nu taa tongo saxan yamarima Galadi bɔxi ma. Han to na taae xili falama Yayiri xa taae. ⁵ Yayiri naxa faxa, e sa a ragata Kamon.

Isirayila kiitisa Yefite

⁶ Isirayilakae man naxa fee raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa Bali nun Asitarate kuye batu, Aramikae xa alae, Sidɔnkɛ xa alae, Mowabakae xa alae, Amonikae xa alae, a nun Filisitakae xa alae. E naxa Alatala finsiriwali, e tondi tuubide a bɛ. ⁷ Alatala bɔɲɛ naxa te Isirayila xili ma, a fa e sa Filisitakae nun Amonikae sagoe. ⁸ E naxa Isirayilakae tɔɔɔ, e e ɲaxankata na ɲɛ bun ma. E man naxa Isirayilakae ɲaxankata naxee fan nu sabatixi Yurudɛn naakiri ma, Amonikae xa bɔxi ma, ɲɛ fu nun solomasaxan bun ma. ⁹ Amonikae naxa dangi Yurudɛn na, alako e xa sa Yudaya, Bunyamin, nun Efirami fan gere. Isirayila bɔɲɛ tɔɔɔ nɛ ki fanyi na waxati.

¹⁰ Isirayilakae naxa Alatala xili e xui itexi ra, e nu fa a fala, «Muxu bara yunubi raba i ra, barima muxu bara gbilen muxu Marigi Ala fɔxɔ ra, muxu man bara Bali kuyee batu.»

¹¹ Alatala naxa a masen Isirayilakae bɛ, «Misirakae, Amorikae, Amonikae, Filisitakae, ¹² Sidɔnkɛ, Amalɛkikae, nun Mayonkɛ to wo tɔɔɔ, wo naxa n xili wo xui itexi ra. Na tɛmɛi, n mu wo ba xɛ e sagoe? ¹³ Kɔnɔ wo tan bara n finisiriwali, wo fa ala gbɛtɛɛ batu. Na nan a toxi n mu wo ratangama sɔnɔn. ¹⁴ Wo sa sɔnxɔ wo xa alae ra, wo naxee sugandixi. E xa wo ratanga wo xa tɔɔɛɛ ma.»

¹⁵ Isirayilakae naxa a masen Alatala bɛ, «Muxu bara yunubi raba. I xa i waxɔnfe raba muxu ra, kɔnɔ yandi i xa muxu rakisi to.» ¹⁶ Na tɛmɛi e naxa gbilen si gbɛtɛɛ xa alae fɔxɔ ra, e fa Alatala batu. Alatala nu bara kinikini e ma e xa tɔɔɛ kui.

¹⁷ Amonikae naxa e malan, e sa kuru Galadi. Isirayilakae fan naxa e malan, e sa kuru Misipa. ¹⁸ Galadi ɲama nun mangɛe nu fa a fala e boore bɛ, «Xɛmɛ mundun fama yi gere fɔlɔde Amonikae ma? Na kanyi nan findima Galadikae xa mangɛ ra.»

11

Isirayila kiitisa Yefite

¹ Yefite Galadika, gereso hagigε nan nu na a ra. Langoe ginε nde nun Galadi nan ma di nu a ra. ² Galadi xa ginε naxa die bari a bε. Na ginε xa die naxa mɔ, e fa Yefite keru, e a fala a bε, «I mu fama muxu baba kε sɔtɔde, barima ginε gbεtε nan ma di lanxi i ma.» ³ Yefite naxa keli, a makuya a taarae ra, a sa sabati Tobo bɔxi ma. Menni xεmε rabεɲinxie naxa lu a fε ma, e xa bira a fɔxɔ ra.

⁴ Na dangi xanbi, Amonikae to Isirayilakae gere, ⁵ Galadi forie naxa siga Yefite fende Tobo bɔxi ma. ⁶ E naxa a fala Yefite bε, «Won xεε, i xa findi muxu xa yarerati ra alako won xa Amonikae gere.» ⁷ Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Wo mu n xɔnxi xε? Wo mu n keru n baba xa banxi kui? Munfe ra wo n fenma yakɔsi wo xa tɔɔrε kui?»

⁸ Galadi forie naxa a fala Yefite bε, «Na fe yati nan a xεεxi muxu faxi i yire yakɔsi, alako won birin xa siga, i xa Amonikae gere, i man xa findi Galadikae birin xa mangε ra.» ⁹ Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Xa wo n nagbilen alako n xa Amonikae gere, xa a sa a li Alatala naxa e sa n sagoe, n tan yati nan findima wo xa mangε ra.» ¹⁰ Galadi forie naxa a fala Yefite bε, «Alatala bara findi won seede ra, muxu fama i xa wɔyεnyi rakamalide.» ¹¹ Yefite nun Galadi forie naxa siga, ɲama naxa a findi e xa mangε nun e xa sɔɔrie yarerati ra. Yefite naxa gbilen a xa masenyi birin ma Alatala ya i Misipa.

¹² Yefite naxa xεεrae xεε Amonikae xa mangε xɔn, e xa a fala a bε, «Munfe ra i faxi n gere n ma bɔxi ma?» ¹³ Amonikae xa mangε naxa Yefite xa xεεrae yaabi, «Isirayilakae to keli Misira, e naxa n ma bɔxi birin tongo fɔlɔfe Arinon xure ma, sa dɔxɔ Yaboko xure ra, han Yurudεn xure. I xa na ragbilen n ma lanyu kui.»

¹⁴ Yefite man naxa xεεrae xεε Amonikae xa mangε xɔn. ¹⁵ E xa a fala a bε, «Yefite wɔyεn xui nan yi ki. Isirayilakae mu Mowaba bɔxi nun Amoni bɔxi yo tongoxi. ¹⁶ Isirayila ɲama to keli Misira bɔxi ma, e naxa e ɲεrε gbengberenyi ma han Xulunyumi Baa, e fa so Kadesi. ¹⁷ Na tεmui Isirayila naxa xεεrae xεε Edon mangε xɔn, e xa a fala a bε, «A lu muxu xa dangi i xa bɔxi ma.» Kɔnɔ Edon mangε mu tin na ra fefe ma. E naxa xεεrae xεε Mowaba mangε fan xɔn. A naxa tondi, Isirayilakae fa lu Kadesi.»

¹⁸ «Na dangi xanbi, e naxa Edon bɔxi nun Mowaba bɔxi mabilin gbengberenyi ma. E e ɲεrε Mowaba bɔxi sogetede biri, han e Arinon xure igiri. Na kui e mu soxi Mowaba bɔxi ma, barima Arinon findixi Mowaba xa naaninyi nan na. ¹⁹ Na tεmui Isirayilakae naxa xεεrae xεε Sixɔn xɔn, Amorikae xa mangε naxan nu na Xεsibɔn. Isirayilakae naxa a fala a bε, «A lu muxu xa mini i xa bɔxi ra, muxu xa siga muxu xa bɔxi ma Ala naxan sugandixi muxu bε.» ²⁰ Kɔnɔ Sixɔn mu tin Isirayilakae xa mini a xa bɔxi ra. A naxa a xa ɲama birin malan, e naxa kuru Yahasi, e Isirayila gere. ²¹ Isirayila Marigi Alatala naxa Sixɔn nun a xa ɲama sa Isirayila sagoe. Isirayilakae naxa nɔ e ra, e fa sabati Amorikae xa bɔxi birin ma, ²² fɔlɔfe Arinon xure ma, sa dɔxɔ Yaboko xure ra, fɔlɔfe gbengberenyi ma, sa dɔxɔ Yurudεn na.»

²³ «Isirayila Marigi Alatala bara Amorikae xa bɔxi fi muxu ma, i tan wama na bɔxi bafe muxu yi munfe ra? ²⁴ I xa ala Kemosi, a bɔxi naxan soxi i yi ra, i mu i wasasoma nε? Muxu fan, muxu Marigi Alatala bɔxi naxan birin soxi muxu yi ra, muxu na suxuma nε. ²⁵ I ɲɔxɔ a ma i sεnbε dangixi nε Balaki ra, Siporo xa di, Mowaba mangε? Na tan mu tin Isirayila gere naxa fefe ma. ²⁶ ɲε kεmε saxan nan yi ki, Isirayila sabatixi Xεsibɔn nun a rabilinyie, Aroweri nun a rabilinyie, a nun taa birin naxee na Arinon xure dε ra. Munfe ra wo mu e rasuxu na waxati bun ma? ²⁷ N tan mu haakε yo rabaxi i ra. I tan nan fe ɲaaxi rabafe n na, gere tife n bε. Alatala, kiitisa xungbe, a xa Isirayilakae nun Amonikae makiiti to lɔxɔε.»

²⁸ Amonikae xa mangε mu tin a tuli matide Yefite xa masenyi ra. ²⁹ Alatala Xaxili naxa goro Yefite ma. Yefite naxa Galadi nun Manasi igiri. A naxa dangi Misipa ra Galadi bɔxi ma. A naxa siga han Amonikae xa bɔxi ma. ³⁰ Yefite naxa laayidi tongo Alatala bε, a a fala a bε, «Xa i sa Amonikae birin sa n sagoe, ³¹ naxan singe na mini n ma banxi naade ra fafe n nalande, n nε gbilenma kelifε ra Amonikae xa bɔxi ma sεεwε kui tεmui naxε, na kanyi bama sεrεxε gan daaxi nan na Marigi Alatala bε.»

³² Yefite naxa siga Amonikae xa bɔxi ma e gere. Alatala naxa e sa a sago. ³³ A naxa e bɔnbɔ a xɔrɔxɔɔ ra fɔlɔ Aroweri ma, sa dɔxɔ Miniti biri ra, taa mɔxɔɔɔn, han Habila Keramimi. Amonikae naxa lu yaagi kui Isirayilakae ya i.

Yefite xa di ginɛ

³⁴ Yefite naxa gbilen Misipa. A to a xɔnyi li, a xa di ginɛ naxa mini a ralande. A nu fare boronma maxasee xui ra. A xa di kerenyi nan nu a ra, di xɛmɛ mu nu na, di ginɛ gbɛtɛ fan mu nu na a bɛ. ³⁵ A fɛfɛ a xa di ginɛ to, a naxa a xa donmae ibɔɔ, a a fala, «N ma di ginɛ, i bara n naso tɔɔrɛ xungbe kui, i bara a niya n xa sunnun a ɲaaxi ra. N bara laayidi tongo Alatala bɛ, n mu nɔma gbilende na ma sɔnɔn.»

³⁶ A xa di ginɛ naxa a fala a bɛ, «N baba, i laayidi naxan tongo Alatala bɛ, i xa na rakamali. I naxan fala Alatala bɛ, i xa na raba n na, barima Alatala bara i gbɛɲɔxɔ i yaxui Amonikae ma.» ³⁷ A man naxa a fala a baba bɛ, «I xa fe keren naba n bɛ. I xa mame ti kike firin alako n xa siga geyae fari, a nun n booree, muxu xa wa ti barima n mu fama dɔxɔde xɛmɛ xɔn.» ³⁸ A baba naxa a yaabi, «Siga.» A naxa a xa di ginɛ mame kike firin. A nun a booree naxa siga wa tide geyae fari, barima a mu fama dɔxɔde xɛmɛ xɔn.

³⁹ Na kike firinyie rapɔnyi, a naxa gbilen a baba yire. A baba naxa a xa laayidi tongoxi rakamali. A xa di mu nu xɛmɛ fe kolonxi. Na nan a toxi Isirayilakae naxa yi naamunyi ramini: ⁴⁰ Nɛ birin Isirayila ginɛdimɛdie Yefite Galadika xa di ginɛ xa kinikini rabama nɛ xi naani, alako e xa ratu a xa fe ma.

12

Efiramikae nun Galadikae xa gere

¹ Efirami xɛmɛe naxa e malan, e Yurudɛn igiri. E to Sefon li, e naxa a fala Yefite bɛ, «Munfe ra i sigaxi Amonikae gere, i mu muxu xili alako won birin xa siga? Muxu fama tɛ nan sade i xa banxi ma, wo birin xa gan.» ² Yefite naxa e yaabi, «N tan nun n ma ɲama, nu na lantareya belebele nan kui yi ki, muxu nun Amonikae ra. N wo maxili tɛmui naxɛ, wo mu tin fade n bade e sagoe. ³ N to a to wo mu fafe n natangade, n naxa te Amonikae gere, hali na to findi fe xɔrɔxɔɔ ra n bɛ. Alatala naxa e sa n sago. Wo faxi n gere munfe ra?»

⁴ Yefite naxa Galadi xɛmɛe birin malan, e xa Efiramikae gere. Galadi xɛmɛe naxa Efiramikae bɔnbɔ, barima e nu bara a fala, «Wo tan Galadikae, wo wo gixi nɛ kelife Efirami, wo siga Manasi bɔxi ma.» ⁵ Na gere dangi xanbi, Galadikae naxa ti Yurudɛn xure igiride ra gbilenfe ra Efirami bɔxi ma. Efiramika nde na wa gbilenfe a xɔnyi kelife gere yire, fo a xa a fala na Galadikae bɛ, «N wama Yurudɛn igirife.» Galadikae na kanyi maxɔrinma nɛ, «Efiramika nan na i ra?» A na e yaabi, «Ade,» ⁶ Galadikae man a falama a bɛ, «Awa, a fala ba <Xiboleti.» Efiramikae to mu fata na falade, e tan nu a falama nɛ, «Kiboleti.» Na kui Galadikae a kolonma na kanyi findixi Efiramika nan na naxan wama a gife. E a kɔn naxabama keren na mɛnni Yurudɛn xure igiride ra. Efiramika mixi wulu tongo naani nun firin sɔntɔ na ki nɛ.

⁷ Yefite Galadika naxa findi Isirayila kiitisa ra ɲɛ senni bun ma. A to faxa, a naxa ragata Galadi tae tagi.

Isirayila kiitisa Ibisan

⁸ Yefite dangi xanbi, Ibisan Bɛtɛlɛɛmuka naxa findi kiitisa ra Isirayila. ⁹ A naxa di xɛmɛ tongo saxan nun di ginɛ tongo saxan bari. A naxa a xa di ginɛ fi bɔnsɔɔ gbɛtɛ xɛmɛe ma. A man naxa ginɛ tongo saxan fan fen bɔnsɔɔ gbɛtɛe ra a xa di xɛmɛe bɛ. A naxa findi Isirayila kiitisa ra ɲɛ solofere bun ma. ¹⁰ Ibisan to faxa, a naxa ragata Bɛtɛlɛɛmu.

Isirayila kiitisa Elon

¹¹ Ibisan dangi xanbi, Elon Sabulonka naxa findi kiitisa ra Isirayila bɔxi ma ɲɛ fu bun ma. ¹² A to faxa, a naxa ragata Ayalon, Sabulon bɔxi ma.

Isirayila kiitisa Abadon

¹³ Ibisani dangi xanbi, Hileli xa di Abadon Piratonka naxa findi kiitisa ra Isirayila. ¹⁴ A naxa di tongo naani nun mamadi tongo saxan sɔtɔ, e te sofale tongo solofere fari. A naxa findi Isirayila kiitisa ra ɲɛ solomasaxan bun ma. ¹⁵ Hileli xa di Abadon Piratonka to faxa, a naxa ragata Piraton Efirami bɔxi ma, Amalɛkikae xa geya fari.

13

Samison barife

¹ Isirayilakae man naxa fe ɲaaxi raba Alatala ya i. Na nan a toxi Alatala naxa e lu Filisitakae sagoe ɲɛ tongo naani bun ma.

² Dana bɔnsɔɛ mixi nde nu na Soraha naxan xili Manowa. Dibaritare nan nu a xa ginɛ ra. ³ Alatala xa malekɛ naxa mini na ginɛ ma, a fa a fala a bɛ, «Hali dibaritare to i ra, i fama tɛgɛde, i fa di xɛmɛ bari. ⁴ I naxa sese min naxan nɔma i siiside. I naxa sese don naxan mu sɛniyɛnxi, ⁵ barima i fama tɛgɛde, i di xɛmɛ bari. I naxa a xunyi bi, barima yi di fixi Ala nan ma beenu a xa bari. Na kui a xili «Ala xa Nasari.» A tan nan Isirayilakae rakisi fɔlɔma Filisitakae ma.»

⁶ Na ginɛ naxa siga, a sa a fala a xa mɔri bɛ, «Ala xa mixi nde bara fa n yire, a luxi n bɛ alɔ Ala xa malekɛ. A magaaxu. N mu a maxɔrin a kelixi dɛnnaxɛ, a fan mu a xili fala n bɛ. ⁷ A naxa a masen n bɛ, «I fama tɛgɛde, i fa di xɛmɛ bari. I naxa sese min naxan nɔma i siiside. I naxa sese don naxan mu sɛniyɛnxi, barima yi di fixi Ala nan ma beenu a xa bari, han a laaxirama tɛmui naxɛ. Ala xa Nasari na a ra.»

⁸ Manowa naxa Alatala maxandi yi ki, «N Marigi, i man xa i xa mixi xɛɛ muxu xɔn ma alako a xa muxu xaran na di xuru ki ra.» ⁹ Ala naxa Manowa xa dube suxu, a man naxa a xa malekɛ xɛɛ a xa ginɛ xɔn ma. Manowa xa ginɛ nu dɔxɔxi xɛ ma a xa mɔri mu nu na naa. ¹⁰ A to a to, a naxa a gi keren na, a sa a fala a xa mɔri bɛ, «Xɛmɛ naxan fa n yire, a man bara fa.»

¹¹ Manowa naxa keli, a bira a xa ginɛ fɔxɔ ra. A to na xɛmɛ li, a naxa a maxɔrin, «I tan nan wɔyɛn n ma ginɛ ra?» A naxa a yaabi, «Iyo.» ¹² Manowa man naxa a maxɔrin, «I xa masenyi na kamali tɛmui naxɛ, a lanma muxu xa na di xuru di?» ¹³ Alatala xa malekɛ naxa a yaabi, «I xa ginɛ xa a raba alɔ n a fala a bɛ ki naxɛ. ¹⁴ A naxa wɛni sansi bogi yo don, a naxa wɛni nun a maniyɛ min, a naxa donse sɛniyɛntare don. A xa na birin naba alɔ n a fala a bɛ ki naxɛ.»

¹⁵ Manowa naxa a fala Alatala xa malekɛ bɛ, «I xa lu be sinden, muxu xa si ɲin i bɛ.» ¹⁶ Alatala xa malekɛ naxa a yaabi, «Hali n lu be, n mu i xa donse donma, kɔnɔ xa i wama sɛrɛxɛ gan daaxi tan bafe Alatala bɛ, na fan.» Manowa mu nu a kolon Alatala xa malekɛ nan a ra. ¹⁷ Manowa naxa a maxɔrin, «I xili di? Muxu xa na kolon alako muxu xa i matɔxɔ i xa masenyi kamalima tɛmui naxɛ.» ¹⁸ Alatala xa malekɛ naxa a maxɔrin, «I wama n xili kolonfe munfe ra? Gundo nan a ra.»

¹⁹ Manowa naxa na si nun farin nde ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra fanye nde fari Alatala bɛ. Na tɛmui kaabanako nde naxa raba e ya xɔri. ²⁰ Na tɛ nu na tefe koore ma tɛmui naxɛ, Alatala xa malekɛ fan naxa te koore ma na tɛ kui. Manowa nun a xa ginɛ to na to, e naxa e felen bɔxi ma. ²¹ Alatala xa malekɛ to siga, Manowa nun a xa ginɛ mu nu a to sɔnɔn. E naxa a kolon Alatala xa malekɛ yati yati nan nu a ra. ²² Manowa naxa a fala a xa ginɛ bɛ, «Won fama faxafe ya barima won bara Ala yati yati to.» ²³ A xa ginɛ naxa a yaabi, «Xa Alatala wama won faxafe nu, a mu won ma sɛrɛxɛ gan daaxi suxuma nu, a mu na kaabanako masenma won bɛ nu.»

²⁴ Na dangi xanbi, Manowa xa ginɛ naxa di bari. E naxa a xili fala Samison. A naxa mɔ Alatala xa barakɛ kui. ²⁵ Alatala Xaxili naxa goro Samison ma a singe ra Maxane Dana, taa naxan na Soraha nun Esetayoli tagi.

14

Samison xa ginɛ Filisitaka

¹ ΛΟΧΩΕ nde Samison naxa siga Timina. ΜΕνни a naxa sungbutunyi Filisitaka nde to. ² A to gbilen a baba xṶnyi, a naxa a fala a baba nun a nga бЕ, «N bara Filisitaka sungbutunyi nde to Timina. Wo xa na fen n бЕ a xa findi n ma ginε ra.» ³ A baba nun a nga naxa a fala a бЕ, «Munfe ra i mu ginε fen i ngaxakerenyie ya ma, xa na mu a ra won бṶnsṶε ya ma? Na mu fisa Filisitaka nde бЕ, na ꞓama sunnatate?» Samison naxa a baba yaabi, «Na fen n бЕ. A tan nan nafan n ma.» ⁴ A baba nun a nga mu nu a kolon na birin kelixi Alatala nan ma. A nu na gere fenfe Filisitakae ra, barima na waxati e nu na Isirayilakae yamarife.

⁵ Samison nun a baba nun a nga naxa goro Timina. E to wEni bilie yire li, yeTE nde naxa mini Samison ma, a xa a faxa. ⁶ Alatala Xaxili naxa goro a ma alako a xa nṶ yeTE ibṶṶde a бЕλεxE ra alṶ si yṶRE, hali geresose yo to mu nu na a yi ra. A mu na fe fala a baba nun a nga бЕ. ⁷ E naxa siga wṶyEnde na sungbutunyi ra, naxan bara rafan Samison ma ki fanyi.

⁸ Na biyaasi dangi xanbi, Samison naxa gbilen Timina na sungbutunyi yire, a xa a findi a xa ginε ra. Beenun a xa a li, a naxa mini kira ra, alako a xa na yeTE binbinyi mato. A naxa kumi tEE li naa, e ture na yeTE xṶrie longori ra. ⁹ A naxa nde tongo a бЕλεxE ra, a xa a kṶn kira xṶn ma. A to gbilen a bari mixie yire, a naxa nde fi nee fan ma. E naxa a kṶn, kṶnṶ Samison mu a fala e бЕ na kumi kelixi dEnnaxE.

¹⁰ Samison baba fan naxa goro na sungbutunyi xṶnyi. Na tEmui Samison naxa xulunyi ti naa, alṶ segetalae darixi a ra ki naxE. ¹¹ Na sungbutunyi xa mixie to Samison to, e naxa mixi tongo saxan xili naxan luma a sEEti ma. ¹² Samison naxa a fala e бЕ, «N xa taali nde sa wo bun ma. Xa wo nṶ na tagi rabade n бЕ beenu yi xulunyi xi solofere xa ba a ra, n donma nun dugi tongo saxan fima wo ma. ¹³ KṶnṶ xa wo mu nṶ n ma taali tagi rabade n бЕ, wo keren keren ma birin donma nun dugi tofanyi fima n tan nan ma.» E naxa a fala a бЕ, «Awa yire, i xa taali fala. Muxu muxu tuli matixi i ra.» ¹⁴ Na kui a naxa taali nde fala e бЕ, «Naxan se donma, a donse raminima. Se ꞓṶxunmE kelixi sEnbEma nan ma.» E naxa na taali fen xi saxan bun ma, kṶnṶ e mu nṶ na kolonde.

¹⁵ A xi naani nde, e naxa a fala Samison xa ginε бЕ, «WṶyEn i xa mṶri бЕ alako a xa na taali tagi raba muxu бЕ, xa na mu a ra muxu fama i tan nun i baba xa denbaya gande. A mu lanma wo xa muxu xili be, wo xa fa muxu muꞓa.»

¹⁶ Samison xa ginε naxa wa fṶlṶ a xa mṶri ya i, a a fala a бЕ, «N mu rafan i ma. I bara n xṶn, xa na mu a ra i na taali tagi rabama nE n бЕ nu.» A naxa a yaabi, «N mu naxan fala n nga nun n baba бЕ, n na falama i tan nan бЕ?» ¹⁷ Na ginε naxa wa Samison ya i xi solofere bun ma, na xulunyi tEmui. Xulunyi lṶxṶE dṶnxṶE a naxa na taali tagi raba a xa ginε бЕ, barima a nu na a tṶṶrṶfe tun. Na tEmui na ginε naxa na taali tagi raba a xa mixie бЕ.

¹⁸ Beenun soge dula tEmui xi solofere nde, taakae naxa Samison xa taali fasari a бЕ yi maxṶrinyi ra, «Munse ꞓṶxun kumi бЕ, munse sEnbE gbo yeTE бЕ?» Samison naxa e yaabi, «Xa wo mu n ma ginε mafuruku nu, wo mu nṶma n ma taali kui kolonde feo.»

¹⁹ Na dangi xanbi, Alatala Xaxili naxa goro Samison ma. A naxa siga AsikalṶn, a xEmE tongo saxan faxa, a e xa donmae nun dugie tongo, a nee fi mixie ma naxee nu bara na taali tagi raba a бЕ. Na tEmui Samison naxa gbilen a baba xṶnyi, a xṶnṶxi a ꞓaaxi ra. ²⁰ Na kui Filisitakae naxa Samison xa ginε fi xEmE gbETe ma, xulunyi binye fixi naxan ma.

15

Samison Filisitakae gerefe

¹ XE xaba tEmui, Samison naxa si xanin a xa ginε xṶn. A naxa a fala a bitanyi бЕ, «A xṶli n ma n tan nun n ma ginε xa lu yire keren.» A bitanyi mu tin na ra, ² a fa a fala Samison бЕ, «N ꞓṶxṶ a ma i mEExi a ra nE, na nan a ra, n bara a fi na xEmE ma i xa xulunyi binye fi naxan ma. I xa a xunya dṶxṶ, na fan a бЕ pon.»

³ Samison naxa a yaabi, «Yi biyaasi, xa n fe jaaxi raba wo tan Filisitakae ra, wo tan nan a niyaxi.» ⁴ A naxa siga, a xulumase kemε saxan suxu. A naxa nee xuli xiri e boore ra firin firin na, a seXe maxiri e xulie ra. ⁵ A naxa seXe radεXe naxan nu maxirixi e xulie ra, a e rabejin Filisitakae xa xεe ma. Te naxa xεe birin gan, sansi naxan nu kotoxi xεe ma, a nun sansi naxan mu nu xabaxi sinden. Hali oliwi bili naxee nu na mεnni, e fan gan nε. ⁶ Filisitakae naxa e booree maxorin, «Nde yi wali rabaxi?» Mixi ndee naxa e yaabi, «Samison foxi nan a ra, barima a bitanyi Timinaka bara a xa ginε fi xεmε ma, a tan Samison xa xulunyi binyε fi naxan ma.» Na kui Filisitakae naxa siga na ginε nun a baba gande.

⁷ Samison naxa a fala e be, «Xa wo a raba na ki, n fan n gbejoxoma nε wo ma.» ⁸ A naxa e gere a jaaxi ra, a mixi gbege faxes. Na xanbi, a naxa siga, a lu fonmε kui Etami geya mabiri.

⁹ Filisitakae naxa sorie xεε Yudaya Lexi mabiri. ¹⁰ Yudayakae naxa e maxorin, «Wo faxi muxu gere munfe ra?» E naxa e yaabi, «Muxu faxi Samison nan suxude, muxu xa fe jaaxi raba a ra alo a a rabaxi muxu ra ki naxε.»

¹¹ Yudayakae xεmε wulu saxan naxa siga Samison foxo ra Etami geya yire. E naxa a fala a be, «I munse rabaxi muxu ra yi ki? I mu a kolon won na Filisitakae xa yaamari nan bun ma?» Samison naxa e yaabi, «N e xa fe jaaxi nan tun sare ragbilenxi e ma.»

¹² Yudayakae naxa a fala a be, «Muxu faxi be i xiride nε, muxu xa i so e yi ra.» Samison naxa a fala e be «Wo xa wo rakali xa wo tan mu fama n faxade.» ¹³ E naxa a fala a be, «Won bara lan na ma. Muxu mu i faxama. Muxu xa i xiri, muxu xa i so Filisitakae yi ra tun.» E naxa a xiri luuti nεεnε firin na, e a xanin.

¹⁴ E to Lexi li, Filisitakae naxa sonxoe rate. Alatala Xaxili naxa goro Samison ma, a na luutie bolon alo gεse ganxi bolonma ki naxε. ¹⁵ A naxa sofale banganyi xori nde tongo boxi ma, a Filisitakae mixi wulu keren faxes na ra. ¹⁶ Samison naxa a fala, «N bara sofale banganyi xori soto, sofale keren sofale gbege ya ma. N bara xεmε wulu keren faxes sofale banganyi xori ra.» ¹⁷ A to gε na masenyi ra, a naxa na banganyi xori wole. Menni xili naxa sa Ramati Lexi, «Banganyi xori geya.»

¹⁸ Ye xoli xoxoxoe naxa Samison suxu. A naxa Alatala maxandi, «I bara a niya n xa xutu soto yi mixie ma. N mali alako n naxa faxes ye xoli ma, yi mixi sunnataree naxa fa n xanin e xonyi.» ¹⁹ Ala naxa fanye iboo Lexi mabiri, ye naxa mini. Samison to ye min, a man naxa senbe soto, a boje naxa sa. E naxa na yire xili fala «Hakore dulonyi.» Han ya na dulonyi na Lexi mabiri. ²⁰ Samison naxa bu kiiti sa ra Isirayila je moxonen Filisitakae xa waxati.

16

Samison nun Dalila

¹ Loxoe nde Samison naxa siga Gasa. A to langoe nde to naa, a naxa so a xonyi. ² Gasakae naxa a kolon Samison nu na na. E naxa menni melen, alako kuye na iba e xa a faxes taa sode de ra. ³ Koe tagi Samison naxa keli, a taa naade suxu, nun a gbakuxi wure naxee ra wurie ma, a na birin tala, a a doxo a tunki fari. A naxa a xanin geya fari naxan na Hebron ya tagi.

⁴ Na dangi xanbi, Samison naxa ginε nde kolon Soreki gulunba naxan xili Dalila. Samison naxa na ginε xanu. ⁵ Filisitakae xa mangεe naxa siga na ginε xon, e a fala a be, «I xa a kolon Samison senbe kelixi dennaxε, alako muxu xa no a ra. Xa i gε na kolonde, muxu a xirima nε, muxu keren keren ma fa kobiri kole wulu keren nun kobiri kole kemε fi i ma.»

⁶ Na tεmui Dalila naxa a fala Samison be, «Yandi, i xa i gundo fala n be, i senbe soto ma ki naxε. Mixi noma munse rabade, e xa i xiri, e no i ra?» ⁷ Samison naxa a yaabi, «Xa e n xirima luuti nεεnε ra, naxee mu nu xara sinden, n senbe bama n yi, n luma nε alo xεmε booree.»

⁸ Filisitakae naxa luuti nεεnε xaratare solofere xanin Dalila xon ma. A naxa Samison xiri e ra. ⁹ Filisitakae naxa a xa konkoe melen. Dalila naxa a xui ramini Samison ma,

«Filisitakae bara fa i suxude.» Samison naxa na luutie болон керен na, алó гeсe naxan ganxi. Na тeмui e mu нó a сeнbe гundo kolonde.

¹⁰ Dalila naxa a fala Samison бe, «I wama n madaxufe нe. I bara wule fala n бe. Yakosi, yandi, i xa i gundo fala n бe. E нóma i xiride munse ra?» ¹¹ Samison naxa a fala a бe, «Xa mixi n xirima luuti нeнeе ra, sese mu nu xiri naxee ra, n сeнbe лuma алó adamadi birin na ki naxe.» ¹² Dalila to гe a xiride luuti нeнeе ra, a naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Filisitakae nu bara a xa konkoe мeлeн. Samison naxa luuti болон a xirixi naxan na алó гeсe болонma ki naxe.

¹³ Dalila naxa a fala Samison бe, «Han to i na n madaxufe, i wule nan tun falafe n бe. A fala n бe a lanma i xa xiri se naxan na.» Samison naxa a yaabi, «N xunсeхe, naxan дeнbeхи solofere ra, xa i na birin дeгe maboe dugi ra, wo naxa dugi сoxo se fan сoti n xunсeхe kui, a sa сорон бoxи, n сeнbe лuma алó adamadi birin na ki naxe.» ¹⁴ Dalila to гe dugi сoxo se sode a fanyi ra, a man naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Samison naxa xunu, a naxa dugi сoxo se birin tala.

¹⁵ Dalila naxa a fala Samison бe, «I naxe a marafanyi na won tagi, kono n ma xanunteya mu na i бe. A sanya saxan nan ya i n madaxuma. Han to i tondixi i gundo falade n бe, i сeнbe kelixi dennaxe ma.» ¹⁶ Loxoe birin Dalila nu a тоорóma yi woyenyi мóoli ra. A to doxo a ra, ¹⁷ Samison naxa a gundo fala a бe, a naxe, «Kafi n bari тeмui n xunyi mu bixi, barima e n fixi Ala nan ma, Ala xa Nasari nan n na. Xa n xunyi bi, n сeнbe лuma алó adamadi birin gbe na ki naxe.»

¹⁸ Dalila to a kolon Samison bara нóndи yati yati fala a бe, a naxa Filisita mangеe xili, a fa a fala e бe, «Wo man xa fa, barima yi biyaasi a bara a xa gundo fala n бe.» Filisita mangе naxa siga a xonyi, e man kóbiri xanin e saataxi naxan ma. ¹⁹ Dalila naxa Samison raxi, a saxi a sanyi ma. A naxa xeme nde xili, a naxa Samison xunсeхe дeнbeхи solofere maxaba. Na bara a niya Dalila xa нó a ra. A сeнbe birin nu bara siga.

²⁰ Na тeмui Dalila naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Samison to xunu, a naxa a fala a yeтe бe, «N man xa mini yi fe kui алó boore biyaasi.» A mu a kolon Alatala nu bara a rabejin. ²¹ Filisitakae naxa a suxu, e a yae сoxo, e a xanin Gasa. Menni e naxa a xiri yolonxoniyi yoxui daaxi ra geeli kui, a xa nu se binyee mayindigilin, naxan sansi xori luxutama.

Samison xa faxe

²² Na waxati a xunсeхe, naxan nu bixi, na naxa mini folo. ²³ Loxoe nde Filisita mangеe naxa e malan, e xa сeрeхe xungbe ba e xa kuye Dagon бe нeлeхinyi kui. E naxa a fala, «Won ma ala bara Samison sa won sagoel!» ²⁴ Nama to Dagon to, e naxa a matoxo, e fa a fala, «Won ma ala bara won yaxui sa won sagoel, naxan bara won ma boxi kana, a man bara won ma mixie faxes.» ²⁵ Na сeewе kui, e naxa a fala, «Won xa Samison xili, won xa a mayele.» E naxa fa a ra kelife geeli kui, e a xiri e xa salide sanyie ra. E naxa a findi mayele se ra.

²⁶ Samison naxa a fala a rapereма бe, «A lu n бeлeхe xa sa salide sanyie ma, n xa n kilon e ra.» ²⁷ Xeme nun гинe гbegbe nu na salide kui. Filisita mangеe fan nu na. Na birin findi mixi wulu saxan nan na, e birin nu fa Samison mayele. ²⁸ Samison naxa Alatala maxandi, «N Marigi Alatala, i xa ratu n ma. N bara i mayandi, Ala, сeнbe fi n ma alako n xa n гbeпoxo Filisitakae ma n yae xa fe ra.» ²⁹ Samison naxa a kilon na salide sanyie ra, керен na a yirefanyi ma, керен na a koola ma. ³⁰ Samison naxa a fala, «N xa faxes n nun Filisitakae ra.» A naxa salide sanyie tutun a сeнbe birin na. Salide naxa bira Filisitakae nun mangеe ma, naxee nu na salide kui. Filisitaka naxee faxes na fe kui, na konti dangi mixie ra Samison naxee faxes a xa dunijeigiri birin kui.

³¹ A xunyae nun a baba xa denbaya birin naxa goro naa a fure tongode. E naxa a ragata Soraha nun Esetayoli tagi, a baba Manowa xa gaburi kui. Samison nu bara Isirayila yamari нe мoxonен beenu a xa faxes.

¹ XEME nde nu na Efirami geyae fari naxan xili Mike. ² A naxa a fala a nga be, «I xa gbeti kilo fu nun keren a nun a tagi, naxan muḡaxi i ma, a na n xonyi. N bara i xui me, i to nu na muḡeti dankafe. N tan nan na tongoxi.» A nga naxa a fala, «Alatala xa n ma di baraka.» ³ A naxa yi gbeti kilo fu nun keren a nun kilo tagi so a nga yi ra. A nga fa a fala a be, «N tan yi gbeti fima Alatala nan ma. N a raxunuma ne, a xa findi kuye ra n ma di be. N fama yi gbeti ragbilende i ma na ki ne.»

⁴ A to gbeti so a nga yi ra, a nga naxa gbeti kilo firin nun a tagi so xabui yi ra. A naxa a raxunu, a a yailan kuye ra. E fa na ti Mike xa banxi kui. ⁵ Mike kuye batude nde soto na ki ne. A naxa serexedube xa dugi nun kuye gbete yailan. A naxa a xa di nde findi serexedube ra.

⁶ Na waxati kui, mange yo mu nu na Isirayila. Kankan nu a waxonfe nan tun nabama. ⁷ Fonike nde nu na naxan kelixi Betelēmu Yudaya boxi ma. Lewi bonsoe nan nu a ra. ⁸ Yi xeme naxa keli Betelēmu Yudaya boxi ma, a xa yire gbete fen a sabatima dennaxe. A naxa jere han a Efirami geyae li, Mike xa banxi nu na dennaxe. ⁹ Mike naxa a maxorin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «Lewika nan n na. N kelixi Betelēmu Yudaya boxi nan ma. N na yire fenfe n sabatima dennaxe.» ¹⁰ Mike naxa a fala a be, «Won birin xa lu be. I xa findi n ma denbaya xa serexedube ra, n xaxili tima naxan na. N gbeti kilo firin fima i ma je keren kui, a nun sosee nun donsee.» Na Lewi bonsoe mixi naxa tin na ra, ¹¹ a xa lu Mike yire. Mike naxa meneni a ma, a lu alo a xa di. ¹² Mike naxa a findi a xa serexedube ra, a fa lu a xa banxi kui. ¹³ Mike fa a fala, «Yakosi n bara a kolon Alatala fa fe fanyi rabama ne n be, barima Lewi bonsoe mixi nan na n ma serexedube ra.»

18

Danakae sabatife Layisa

¹ Na waxati mange yo mu nu na Isirayila. Dana bonsoe fan nu na boxi fenfe e luma dennaxe, barima e mu nu ke sotoxi Isirayila bonsoe ya ma sinden. ² Danakae naxa xeme gbangbalanyi mixi suuli mayegeti e bonsoe ya ma, naxee nu na Soraha nun Esetayoli. E naxa e xee, e xa Isirayila boxi raben. E naxa a fala xerae be, «Wo siga na boxi rabende.» E naxa Mike xa banxi li Efirami geyae ma. E naxa xi naa. ³ E nu na menni temui naxe, e naxa na fonike Lewika xui rakosi. E naxa a maxorin, «Nde faxi i ra be? I munse rabafe yi yire? I na be munfe ra?» ⁴ A naxa e yaabi, «Mike bara fe fanyi raba n be, a wali sare fima n ma, n xa findi a xa serexedube ra.» ⁵ E naxa a fala a be, «Ala maxorin muxu be alako muxu xa no a kolonde xa muxu xa biyaasi soneyama ne.» ⁶ Na serexedube naxa e yaabi, «Wo siga bojesa kui, barima wo nun Alatala birin nan a ra.»

⁷ Yi xeme suulie naxa siga, e so Layisa. E naxa a to, mennikae sabatixi bojesa kui, alo Sidonkae darixi a ra ki naxe. Si gbete yo mu nu na naxan e tooma, xa na mu a ra e yamarima. E nu bara makuya Sidonkae ra, e mu lanyi yo xiri e nun bonsoe gbete tagi.

⁸ Yi xeme mixi suuli to gbilen Soraha nun Esetayoli, e ngaxakerenyie naxa e maxorin, «Wo munse toxi naa?» ⁹ E naxa e yaabi, «Wo keli, won xee. Won xa sa mennikae gere, barima boxi fanyi na e yi ra. Won xa won xulun. Won xa siga naa keren na, won xa na boxi soto! ¹⁰ Wo na so naa, wo a toma ne mennikae boje saxi lepu. Boxi belebele na e yi ra, Ala bara na sa wo belexe. Yire nan a ra, sese mu na yi duniya bende fupi fari naxan mu na na.»

¹¹ Dana bonsoe sori mixi keme senni naxa keli Soraha nun Esetayoli, geresose na e yi ra. ¹² E naxa te, e sa kuru Kiriyati Yeyarimi Yudaya boxi ma. Na nan a toxi, han to yire naxan na Kiriyati Yeyarimi xanbi ra, na xili falama Maxane Dana. ¹³ E naxa keli menni, e siga Efirami geyae yire, han Mike xa banxi nu na dennaxe.

¹⁴ Na temui yi xeme mixi suuli naxee siga Layisa boxi rabende, nee naxa a fala e ngaxakerenyie be, «Wo a kolon yi banxie kui serexedube kuntigi donma na na, a nun kuye masolixi, nun kuye naxan nafalaxi yoxui ra. Wo xa na birin mato.» ¹⁵ E naxa so na fonike Lewika xonyi, naxan nu na Mike xa banxi kui. E naxa a xeebu. ¹⁶ Dana bonsoe sori mixi keme senni nu tixi naade ra, geresose na e yi ra. ¹⁷ Yi xeme suuli naxee siga boxi rabende, nee naxa so banxi kui, e naxa kuye masolixi tongo, a nun serexedube

kuntigi xa donma, kuyee, nun na kuye naxan nu raxunuxi. SƐRƐXƐDUBƐ nu tixi banxi sode dƐ ra, a nun yi sƆƆri mixi kƐMƐ senni, e xa geresose suxuxi e yi.

¹⁸ E to gƐ kuye masolixi tongode Mike xa banxi kui, a nun sƐRƐXƐDUBƐ kuntigi xa donma, kuyee, nun kuye naxan nu raxunuxi, sƐRƐXƐDUBƐ naxa a fala e bƐ, «Wo na munse rabafe?» ¹⁹ E naxa a yaabi, «Dundu, i naxa sese fala. I xa bira muxu fƆXƆ ra tun. I xa findi muxu xa sƐRƐXƐDUBƐ ra, muxu xaxili tima naxan na. A lanma i xa findi sƐRƐXƐDUBƐ ra mixi keren ma denbaya bƐ, ka Isirayila bƆNSƆƐ nde bƐ?» ²⁰ SƐRƐXƐDUBƐ naxa sƐƐwa na wƆYƐnyi ra. A naxa sƐRƐXƐDUBƐ kuntigi xa donma, kuyee, nun na kuye masolixi tongo, a naxa bira e fƆXƆ ra.

²¹ E naxa ti kira xƆN ma, dimƐe, xurusee, nun kote na e ya ra. ²² E to makuya Mike xa banxi ra, Mike dƆXƆbooree naxa e malan, e fa bira Dana xa die fƆXƆ ra. ²³ E naxa sƆNXƆƐ rate Dana xa die ma. Danakae naxa a fala Mike bƐ, «Munse niyaxi? I wama gere sofe munfe ra?» ²⁴ A naxa e yaabi, «Wo bara n ma kuyee nun n ma sƐRƐXƐDUBƐ xanin. Munse fa luma n yi? N wo gerema na nan ma.» ²⁵ Dana xa die naxa a fala a bƐ, «I naxa sƆNXƆ muxu ra, xa na mu xƐMƐ ndee fama wo bƆNBƆde xƆNƐ ra. Na kui i fama nƐ gande i tan nun i xa denbaya ra.» ²⁶ E to na fala, e naxa siga. Mike naxa a kolon e sƐNBƐ gbo a bƐ, na na a niya, a naxa gbilen a xƆnyi.

²⁷ E naxa Mike xa see nun a xa sƐRƐXƐDUBƐ xanin Layisa. E naxa mƐNNIKAE faxesantidƐgƐma ra, e na taa birin gan. Layisakae mu nu sese kolon barima e bƆNƐ nu saxi, yaxui yo mu nu na e yi ra. ²⁸ Mixi yo mu nu nƆ e ratangade, barima e nu makuya SidƆN na, dari mu nu na e nun si gbƐTƐƐ tagi. E nu na geya bunyi Beti Rexobo biri. Dana xa die naxa gbilen Layisa taa ti ra a firin nde, e sabati naa. ²⁹ E naxa e baba Isirayilaka Dana xili sa na taa xun, naxan singe nu xili Layisa. ³⁰ Dana xa die naxa Mike xa kuye ti naa. Gerisomi xa di Yonatan, Munsa xa mamadi, naxa findi Dana bƆNSƆƐ xa sƐRƐXƐDUBƐ ra, han e yaxuie e xanin ƆAMANƐ ma tƐMUI naxƐ. ³¹ E nu Mike xa kuye nan batuma, Ala xa banxi nu na Silo waxati naxan ma.

19

Fe Ɔnaaxi Bunyamin bƆxi ma

¹ MangƐ yo mu nu na Isirayila bƆxi ma na tƐMUI. Lewika nde, naxan nu na Efirami geyae yire, naxa konyi ginƐ nde fen BƐTƐLƐƐMU Yudaya bƆxi ma. ² KƆNƆ na ginƐ naxa yƐNƐ raba, a keli a xa mƆri xun ma, a siga BƐTƐLƐƐMU Yudaya bƆxi ma a baba xƆnyi. A to kike naani raba naa, ³ a xa mƆri naxa siga a yire alako e xa lan fe keren ma. A xa konyi fonike naxa a mati, e siga sofale firin fari. Na ginƐ naxa a raso a baba xƆnyi. Na ginƐ baba to na xƐMƐ to, a naxa a rasƐNƐ sƐƐWƐ ra. ⁴ A bitanyi naxa a makankan, e fa lu a xƆnyi xi saxan. A naxa e yigiya a fanyi ra.

⁵ Xi naani nde, Lewika naxa kurun a xa kote yailan na, kƆNƆ a bitanyi naxa a fala a bƐ, «I dƐ iba taami ra sinden, wo fa siga.» ⁶ E naxa dƆXƆ, e naxa e dƐge yire keren. Na xanbi a bitanyi naxa a fala a bƐ, «I xa xi be to kƆƐ ra. I xa tin na ra alako i bƆNƐ xa rafan i ma.» ⁷ Na ginƐ xa mƆri naxa keli, a xa siga, kƆNƆ a bitanyi naxa a karaxan a xa na kƆƐ radangi naa.

⁸ Xi suuli nde, a man naxa kurun, a xa siga. A bitanyi man naxa a fala a bƐ, «N bara i mayandi, i xa i dƐ iba sinden, i fa siga nunmare ra.» E man naxa e dƐge yire keren. ⁹ Na xƐMƐ to keli, a xa siga, a tan nun a xa ginƐ, nun a xa fonike konyi, a bitanyi man naxa a mayandi, «I bara a to, kƆƐ na sofe. Wo xa xi be to, i bƆNƐ xa rafan i ma. Tina wo xa kurun, wo xa siga wo xƆnyi.» ¹⁰ Na ginƐ xa mƆri mu tin na ra. A naxa keli, a nun a xa ginƐ naxa dƆXƆ sofale firinyie fari, e siga Yebusu biri ra, naxan findixi Darisalamu ra. ¹¹ E makƆRƐxi Yebusu ra tƐMUI naxƐ, nunmare nu bara so. Yi fonike konyi naxa a fala a marigi bƐ, «Won xa ti be Yebusu taa kui, won xa xi be.» ¹² A marigi naxa a yaabi, «Won mu soma taa i si gbƐTƐ sabatixi dƐNNAXƐ. Won xa xi Isirayila taa nde nƐ Gibiya.» ¹³ A man naxa a fala a xa fonike konyi bƐ, «Won xƐƐ, won xa so Gibiya, xa na mu Rama, won xa xi mƐNNI.» ¹⁴ E naxa ƆƐRƐ han soge dula tƐMUI. E nu bara makƆRƐ Gibiya ra, Bunyamin

bɔnsɔɛ xa bɔxi ma. ¹⁵ E naxa so Gibiya, e xa xi naa. E naxa ti taa tagi, kɔnɔ mixi yo mu tin e yigiyade.

¹⁶ Fori nde, naxan keli Efirami geyae mabiri, kɔnɔ a nu sabatixi Gibiya nɛ, a naxa so taa kui nunmare, kelife walide xɛ ma. Mɛnni mixie tan Bunyamin xa die nan nu e ra. ¹⁷ Na fori to xɔɲɛɛ to taa tagi, a naxa e maxɔrin, «Wo kelixi minden? Wo sigafe minden?» ¹⁸ E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi nan ma, muxu na sigafe Efirami geyae ma, n sabatixi dɛnnaxɛ. N kelixi Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi nan ma, n na sigafe Alatala xa banxi, kɔnɔ n mu yigiya sɔtɔxi sinden. ¹⁹ Nooge nun burɛxɛ na muxu yi muxu xa sofale naxan donma. Taami nun wɛni fan na muxu yi muxu naxan donma, n tan, n ma ginɛ, nun n ma fonike konyi. Sese mu luxi naxan mu na muxu yi ra.» ²⁰ Na fori naxa a fala a bɛ, «Ala xa wo bɔɲɛ sa. N bara wo yigiya, wo mu luma taa tagi to kɔɛ ra.» ²¹ A naxa e xanin a xa banxi kui, a ɲooge so sofalee yi. Biyaasilae to e sanyie maxa, e naxa e dɛge, e naxa e min.

²² E to nu na e dɛgefe, taa mixi rabɛɲinxie naxa fa, e naxa banxi bilin, e naadɛ kɔnkɔn sɛnbɛ ra. E nu fa a fala fori bɛ, banxi kanyi, «Xɛmɛ naxan soxi i xa banxi kui, a ramini alako muxu xa yɛnɛ raba a ra.» ²³ Banxi kanyi naxa mini, a a fala e bɛ, «Ade, n ngaxakerenyie, wo naxa yi fe ɲaaxi raba n ma xɔɲɛ ra. N bara wo mayandi. Yi xɛmɛ bara so n xɔɲyi, wo naxa yi yunubi xɔnxi raba a ra. ²⁴ N ma di ginɛdimɛdi nan yi ki, a nun yi xɛmɛ xa ginɛ, n xa nee ramini wo ma, wo xa wo waxɔnfe raba e ra. Kɔnɔ wo naxa na fe xɔnxi mɔɔli raba yi xɛmɛ ra.» ²⁵ Yi xɛmɛɛ mu tin e tuli matide a ra. Na kui, xɛmɛ naxa a xa ginɛ suxu, a a ramini e ma tandɛ. E naxa a kolon ginɛ ra, e fa a maxi na kɔɛ birin na han gɛɛsɛgɛ. Kuye to iba, e naxa a bɛɲin.

²⁶ Subaxɛ yi ginɛ naxa fa, a bira banxi dɛ ra, a xa mɔri yigiyaxi dɛnnaxɛ. A naxa lu naa han gɛɛsɛgɛ. ²⁷ Gɛɛsɛgɛ a xa mɔri naxa keli, a xa siga. A to naadɛ rabi, a naxa a xa ginɛ to banxi sode dɛ ra, a bɛlɛxɛ saxi naadɛ gonyi ma. ²⁸ A naxa a fala a xa ginɛ bɛ, «Won xɛɛ,» kɔnɔ a mu a yaabi. A nu bara faxa. Na kui a naxa a sa a xa sofale fari, a siga a xɔɲyi. ²⁹ A to so a xɔɲyi, a naxa finɛ tongo, a naxa a xa ginɛ ibolon a salonsee ma dɔxɔ fu nun firin. A naxa na xuntunyie rasanba Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie ma.

³⁰ Naxee birin na to, e naxa a fala, «Kafi Isirayilakae naxa keli Misira bɔxi ma, han to, yi fe ɲaaxi mɔɔli mu nu raba sinden. Won xa lu yire keren, wo xa natɛ tongo yi xa fe ra.»

20

Isirayilakae nun Bunyamin bɔnsɔɛ gerefe

¹ Isirayilakae birin, fɔlɔ Dana ma, sa dɔxɔ Beriseeba nun Galadi ra, e naxa e malan Ala ya i Misipa. ² Isirayila bɔnsɔɛɛ kuntigi birin nu na Ala xa ɲama xa malanyi. Sɔɔri wulu kɛmɛ naani nu na, e birin fata santidɛgɛma ra. ³ Bunyaminkae naxa a kolon Isirayilakae nu malanxi Misipa.

Isirayilakae naxa a fala na Lewika bɛ a xa yi fe ɲaaxi dɛntɛgɛ sa e bɛ. ⁴ Na kui Lewika naxan ma ginɛ faxaxi, a naxa a masen e bɛ, «Muxu nun n ma ginɛ naxa Gibiya li Bunyamin bɔxi ma, muxu xa xi naa. ⁵ Gibiya xɛmɛɛ naxa keli n xili ma kɔɛ ra. E naxa banxi bilin n nu na dɛnnaxɛ, e xa n faxa. E naxa e waxɔnfe raba n ma ginɛ ra han na faxa. ⁶ N naxa a fure ibolon bolon, n naxa a xuntunyie rasanba Isirayila bɔnsɔɛ birin ma, e xa a kolon yi fe ɲaaxi naxan nabaxi Isirayila bɔxi ma. ⁷ Yakɔsi, Isirayilakae birin, wo xa wɔyɛn, wo xa kiiti sa.»

⁸ ɲama birin naxa lan a ma mixi yo naxa gbilen a xɔɲyi, ⁹ fo e xa mixie sugandi sinden naxee tema Gibiya xili ma. ¹⁰ E naxa a fala, «Xɛmɛ fu yo xɛmɛ fu, won xa keren xɛɛ a xa donse fen sɔɔrie bɛ. Naxee luxi, e xa te Gibiya e xa wali ɲaaxi sare ragbilen mɛnnikae ma, naxee bara fe xɔnxi raba Isirayila bɔxi ma.» ¹¹ Na kui Isirayila xɛmɛ birin naxa e malan na taa xili ma.

¹² Isirayila bɔnsɔɛɛ naxa xɛɛrae xɛɛ Bunyamin xabile birin ma, e xa e maxɔrin, «Yi fe ɲaaxi mɔɔli dangixi wo tagi di? ¹³ Wo xa na Gibiyaka mixi ɲaaxie so muxu yi ra, muxu

xa e faxa alako yi yunubi xa ba Isirayila ma.» Bunyaminkae naxa tondi e ngaxakerenyi Isirayilakae xui suxude. ¹⁴ E naxa keli e xa taae kui, e fan xa malan Gibiya Isirayilakae gere. ¹⁵ Santidegema kanyi wulu mɔxɔɲɛn nun senni nu na Bunyaminkae ya ma, nun Gibiyaka mixi keme solofere naxee sugandixi gere xili ma. ¹⁶ Sɔɔri yi matinxinxu keme solofere nu na e ya ma, naxee fata geme wolide laati ra e kɔɔla belexe ra. E fata se birin gɔɔnde na ra. ¹⁷ Isirayilaka sɔɔrie santidegema kanyie nu lanxi keme wulu keme naani bafe Bunyaminkae ra. ¹⁸ E naxa te Beteli, e Ala maxɔrin, «Nde singe tema muxu ya ma a xa Bunyaminkae gere?» Alatala naxa e yaabi, «Yudayakae singe xa na gere fɔɔɔ.»

¹⁹ Gεεεge, Isirayilakae naxa kuru Gibiya xili ma. ²⁰ E naxa Bunyaminkae gere Gibiya ya tagi. ²¹ Bunyaminka naxee keli Gibiya, nee naxa Isirayilaka wulu mɔxɔɲɛn nun firin faxa. ²² Na dangi xanbi, Isirayilakae naxa limaniya, e man naxa te Bunyaminkae xili ma, e nu na dennaxe na lɔxɔe singe. ²³ E man naxa te Beteli, e naxa wa han nunmare, e fa Alatala maxɔrin, «A lanma muxu man xa Bunyaminkae gere, muxu ngaxakerenyie?» Alatala naxa e yaabi, «Wo e gere.»

²⁴ Awa na xi firin nde, Isirayilakae man naxa te Bunyamin xa die xili ma. ²⁵ Na lɔxɔe Bunyaminka naxee keli Gibiya naxa Isirayila keme wulu fu nun solomasaxan faxa santidegema ra. ²⁶ Na temui Isirayilakae birin naxa te Beteli, e naxa wa Alatala ya i. E naxa sunyi suxu han nunmare, e serexe gan daaxi nun xanunteya serexe ba Alatala be. ²⁷ E naxa Alatala xa marasi fen. Na waxati Ala xa saatε kankira nu na Beteli. ²⁸ Finexasi, Eleyasari xa di, Haruna xa mamadi, nu a ɲengi saxi na birin xɔn ma. E naxa Ala maxɔrin, «A lanma muxu man xa te Bunyaminkae xili ma, muxu ngaxakerenyie, ka a lanma muxu xa gere lu naa?» Alatala naxa e yaabi, «Wo man xa gere so. Tina n e sama wo sagoe.»

²⁹ Na temui Isirayilakae naxa Gibiya melen. ³⁰ E to te Bunyaminkae xili ma Gibiya ya tagi e nu na dennaxe boore biyaasi, ³¹ Bunyamin xa die naxa mini e gere. E naxa mixi tongo saxan faxa Beteli nun Gibiya kirae xɔn ma. ³² Bunyaminkae naxa a fala e boore be, «Won man na e bɔnbɔfe ne yi ki alɔ a singe,» kɔnɔ Isirayilakae tan nu bara a fala e boore be, «Won xa won makuya taa ra, e xa bira won fɔxɔ ra kirae xɔn ma.»

³³ Isirayila keme naxa e malan Bali Tamari. Naxee nu na Gibiya melenfe, nee fan naxa mini kene ma. ³⁴ Isirayila sɔɔri fanyi wulu fu naxa Gibiya gere a ɲaaxi ra. Bunyaminkae mu gexi a kolonde gbaloe nu bara e li. ³⁵ Alatala naxa Bunyamin bɔnsɔe bɔnbɔ Isirayila ya xɔri. Keme santidegema kanyi wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, keme keme naxa faxa na lɔxɔe. ³⁶ Bunyamin xa die naxa a kolon e mu geenixi yi biyaasi. Isirayilakae naxa a lu e xa gbilen Gibiya mabiri, barima e a kolon sɔɔri gbete nu na e melenfe.

³⁷ Sɔɔri naxee nu Gibiya melenfe, nee naxa so taa kui keren na, e mixi birin faxa santidegema ra. ³⁸ E nu bara lan a ma e xa te so taa ra, tuuri gbege xa te koore ma. ³⁹ Isirayilaka boore to na to, e naxa e mafindi Bunyaminkae xili ma. Bunyaminkae to bara mixi tongo saxan faxa, e naxa a fala e boore be, «Won na e bɔnbɔfe ne yi ki alɔ a singe.» ⁴⁰ Kɔnɔ e to tuuri to te ra koore ma kelifa e xa taa kui, ⁴¹ Bunyaminkae naxa gaaxu na gbaloe ya ra. Isirayilakae naxa e mafindi, e xa e gere.

⁴² Bunyaminkae naxa gbilen e fɔxɔ ra, e e gi gbengberen kira xɔn ma. Sɔɔri naxee nu na taa kui, nee mu tin e xa e ba e yi. E naxa bira e fɔxɔ ra, e e faxa, barima e nu bara makɔre e ra. ⁴³ Isirayilakae naxa e rabilin, e bira e fɔxɔ ra Gibiya fuge ra. ⁴⁴ Bunyamin sɔɔri fanyi wulu fu nun solomasaxan naxa faxa na gere kui. ⁴⁵ Keme wulu suuli naxa faxa, naxee nu bara e gi gbengberen kira xɔn ma, sigafe ra Rimɔn geya mabiri. Keme wulu firin naxa faxa, naxee nu bara e gi han Gidomi. ⁴⁶ Na lɔxɔe Bunyamin sɔɔri fanyi wulu mɔxɔɲɛn nun suuli naxa faxa, e birin santidegema kanyi. ⁴⁷ Keme keme senni, naxee nu bara e gi gbengberenyi Rimɔn geya mabiri, naxa lu mɛnni kike naani. ⁴⁸ Isirayilakae naxa bira Bunyamin xa die fɔxɔ ra e xa taa birin kui. E naxa e faxa santidegema ra, keme nun xurusee. E naxa te fan so e xa taa birin na.

¹ Isirayila xεmεe nu bara e yεtε rakali Misipa, a falafe ra, «Mixi yo naxa a xa di ginε fi Bunyaminka nde ma.» ² Nama naxa siga Beteli, e naxa lu Ala ya i han nunmare. E naxa wa e xui itexi ra. ³ E nu fa a fala, «Isirayila Marigi Alatala bɔnsɔε nde baxi muxu ra munfe ra?» ⁴ Na kuye iba, e naxa keli subaxe ma, e sεrεxεbade yailan, e fa sεrεxε gan daaxi nun xanunteya sεrεxε ba Ala bε. ⁵ Isirayilakae naxa a maxɔrin, «Xabile mundun mu na won ya ma to naxan mu faxi Alatala xa malanyi?» E nu bara e rakali mixi xili ma naxan mu fama Alatala xa malanyi Misipa. E nu bara a fala na kanyi xa faxesa.

⁶ Isirayilakae naxa kinikini e ngaxakerenyi Bunyaminkae ma, e nu fa a fala, «To lɔxɔε bɔnsɔε keren bara ba Isirayila ra. ⁷ Won munse rabama e bε alako e xa ginεe sɔtɔ, barima won tan bara won kali Alatala ra, won mu won ma di ginεe fima e ma?» ⁸ Na kui, e naxa a fala, «Xabile nde na Isirayila bɔnsɔεe ya ma naxan mu te Alatala yire Misipa?» E naxa a mato fa Yabesi Galadi mixi yo mu nu na e ya ma.

⁹ E to nama mato, e naxa a kolon Yabesi Galadi xabile mu nu na e ya ma. ¹⁰ Nama naxa sɔɔri wulu fu nun firin xεε Yabesi Galadi e xa mixi birin, ginεe nun dimεdie, faxesa santidεgεma ra. ¹¹ «Wo lan nε wo xa mεnni xεmε birin faxesa. Wo man xa ginεe faxesa naxee mu findixi ginεdimεdi ra.» ¹² E naxa ginεdimεdi kεmε naani li Yabesi Galadi, naxee mu xεmε fe kolon. E naxa e xanin Silo Kanaan bɔxi ma.

¹³ Nama birin naxa xεerae xεε Bunyamin xa die xɔn ma naxee nu na Rimɔn geya mabiri. E naxa lanyi wɔyenyi masen e bε. ¹⁴ Na tεmui Bunyaminkae naxa gbilen Isirayila bɔxi ma. Isirayilakae naxa Yabesi Galadi ginεe so e yi ra, kɔnɔ e birin mu ginε sɔtɔ.

¹⁵ Nama naxa kinikini e ma, barima Alatala nu bara a ragiri nde xa ba Isirayila bɔnsɔεe ra. ¹⁶ Forie naxa a fala, «Won munse rabama e bε alako naxee mu ginε sɔtɔ, e fan xa ginε ndee dɔxɔ? Bunyaminka ginε birin bara faxesa. ¹⁷ A lanma e xa kε tongoe sɔtɔ, alako bɔnsɔε nde naxa ba Isirayila ya ma. ¹⁸ Kɔnɔ won mu nɔma won ma die sode e yi ra, barima won bara won nakali, «Mixi naxan a xa di ginε fima Bunyaminka nde ma, na kanyi xa danka.»»

¹⁹ «Awa, won naxan nabama, na nan yi ki. Nε yo nε sali nde rabama Silo, Beteli kɔɔla ma, Beteli nun Sikemi kira fuge ra, Lebona yirefanyi ma.» ²⁰ E naxa a fala Bunyaminkae bε, «Wo siga, wo sa wo nɔxun wεni bilie xɔɔra. ²¹ Silo ginεe na mini fare boronde, wo xa mini wεni bilie xɔɔra, wo xa Silo ginε ndee tongo wo yεtε bε, wo man xa gbilen Bunyamin bɔxi ma. ²² Xa e baba, xa na mu a ra e taarae, fa wo kalamude muxu xɔn, muxu a falama nε e bε, «Wo xa dijε e ma muxu xa fe ra, barima muxu mu ginε sɔtɔxi e xa sɔɔri birin bε. Wo tan xa mu wo xa die fixi e ma. Na kui wo mu na marakali kanaxi.»»

²³ Bunyamin xa die naxa na birin naba. E naxa ginε tongo e xa kɔnti ma ginεe ya ma, naxee nu na fare boronfe. E naxa e xanin e xa bɔxi ma, e man naxa e xa taae ti, e sabati naa. ²⁴ Isirayilakae fan naxa gbilen e xɔnyi, e bɔnsɔε nun xabile nu na bɔxi naxan ma.

²⁵ Na waxati mangε yo mu nu na Isirayila. Kankan nu a waxɔnfe nan nabama.

Ruti xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi taruxui di nan na ginε firin xa fe ra. Ginε nde nun a xa mōri nan keli e xōnyi Isirayila bōxi ma, e tunu Mowaba bōxi ma. Mēnni, na xεmε nun a xa di xεmε firinyie naxa faxa. Na kaape ginε nun a xa die xa ginε naxa lu naa e keren setarepa kui. A rapōnyi, na kaape ginε naxa natε tongo a xa gbilen a xōnyi. A xa mamadi Ruti naxa bira a fōxō ra xanunteya xa fe ra. E to so Isirayila bōxi ma e xa sunnunyi kui, Alatala naxa kaabanakoe nde raba naxan a masenma a tōōm mixie xanuma. A naxa mēni na ginε firinyie ma a fanyi ra, alako e naxa lu setarepa kui e kerenyi ma.

Yi taruxui nōma limaniya fide to mixie ma, naxee nōma a mapōxunde a Ala bara nεεmu e ma. Xa mixi bira Ala fōxō ra, e a sago rabama, Ala mu nεεmuma e ma fefe ma. Tōōre nde nōma e lide, kōnō Alatala nōma na tōōre mafindi fe fanyi ra. Yi taruxui fōle makinikini, kōnō a rapōnyi a Ala sēnbε nun a xa xanunteya masenma won bε. Ala xa won mali na kolonde won ma duniņeigiri kui. Amina.

Ruti xa Taruxui

Elimeleki xa denbaya tunufe Mowaba

¹ Alatala xa kiitisae xa waxati, kaame din nε Isirayila bōxi ra. Xεmε nde naxa keli Bεtεlεεmu, naxan nu na Yudaya bōxi ma. A naxa tunu Mowaba bōxi ma, a tan, a xa ginε, nun a xa di firinyie. ² Na xεmε xili Elimeleki, a xa ginε Nowemi, a xa die, Maxalōn nun Kiliyon. E fatan Efarata xabile nan ma. E naxa sa sabati Mowaba bōxi ma.

³ Na tεmui Nowemi xa mōri Elimeleki naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa, a nun a xa di firinyie. ⁴ Na di firinyie naxa Mowaba ginεe dōxō. Ginε singe xili Oropa, a firin nde Ruti. E naxa lu mēnni han pe fu. ⁵ Na xanbi Maxalōn nun Kiliyon fan naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa a keren. Xεmε mu na, di mu na.

⁶ Nowemi to a mε a Alatala bara a xa pama mali baloe fe ra, ⁷ Nowemi nun a xa die xa ginε firinyie naxa keli Mowaba bōxi ma, e nu sabatixi dēnnaxε. E to kira li naxan sigama Yudaya bōxi ma, ⁸ Nowemi naxa a fala a xa die xa ginεe bε, «Wo xa gbilen wo ngae xōnyi. Alatala xa hinnε wo ra, alō wo a rabaxi n tan nun n ma die bε ki naxε. ⁹ Alatala xa xεmε fi wo ma, wo sabatima naxan xōn bōpεsa kui.» Nowemi naxa findigilin e ma, kinikini naxa e rawa.

¹⁰ E naxa a fala a bε, «Ade, na mu lanma. Won birin xa siga i bōnsōe yire.» ¹¹ Nowemi naxa e yaabi, «N ma mamadie, wo xa gbilen. Munfe ra wo wama birafe n fōxō ra? N tan nōma di gbεtεe baride sōnōn wo dōxōma naxee xōn? ¹² N ma mamadie, fo wo xa gbilen wo xōnyi. N bara fori. N mu nōma xεmε gbεtεe sōtōde sōnōn. Hali n sa xεmε gbεtεe sōtō to, n fa di bari to kōe ra, ¹³ wo nōma na di mēmεde han a mō wo fa dōxō a xōn ma? Wo nōma na ra? N ma mamadie, wo mu nōma na ra. Na xōrōxō. Wo nōma tondide xεmε gbεtεe bε, han n ma die mō? Alatala naxan nagirixi n ma, a xōrōxō dangife wo xa tōōre ra. Alatala bara n tōōrō ki fanyi.»

¹⁴ Na kui Oropa nun Ruti man naxa wa fōlō. Oropa naxa findigilin Nowemi ma, a fa gbilen a xōnyi, kōnō Ruti tan naxa kankan Nowemi ma. ¹⁵ Nowemi naxa a fala a bε, «Ruti, Oropa bara gbilen a xa mixie xōnyi. A bara gbilen a xa diinε ma. I tan fan, i xa bira a fōxō ra.» ¹⁶ Ruti naxε, «I naxa n karaxan n xa gbilen i fōxō ra. I naxa n keru. I nu siga dεdε, n fan sigama mēnni nε. Won sabatima nε yire keren. I xa mixie findima n ma mixie nan na. I Marigi Ala findima n fan Marigi nan na. ¹⁷ N luma i sεeti ma han i faxa, n fa ragata i xa gaburi sεeti ma. Xa n i bεpjin, Alatala xa i haake mini n i. Saya gbansan xa won nafatan.»

¹⁸ Nowemi to a kolon, Ruti xa natε mu masarama, a naxa dundu. ¹⁹ E firin naxa ti kira xōn ma han Bεtεlεεmu. E to so taa kui, pama naxa tεrēna e tofe ra. Ginεe nu fa maxōrinyi ti, «Nowemi nan ya?» ²⁰ Nowemi nu fa e yaabi, «N mu xilima Nowemi sōnōn. Wo xa n xili Mara, barima Ala sēnbεma bara n ma duniņeigiri raxōrōxō n ma.»

(«Nowemi» wama a falafe nE «a ɲɔxun.» «Mara» wama a falafe nE «a xɔnɔ.»)²¹ «N siga sigama, n nun fe fanyi nan siga, kɔnɔ Alatala bara n nagbilen n bɛlɛxɛ igeli ra. Munfe ra wo n xilima Nowemi? Alatala Sɛnbɛma bara ti n kanke, a bara ɲaxankatɛ dɔxɔ n ma.»

²² Nowemi gbilen a xɔnyi na ki nE, a tan nun a xa di xa ginE Ruti Mowabaka. E soxi Bɛtɛlɛmu funden maniyɛ xaba tɛmui nE.

2

Boosu Ruti malife

¹ Sɛnbɛma nde nu na Isirayila bɔxi ma, naxan xili Boosu. A fatan Elimeleki xabile nan na. ² Ruti Mowabaka naxa a fala Nowemi bE, «N wama sigafe xE ma funden maniyɛ dɔnxɔɛ matongode. Tɛmunde n xE kanyi nde toma naxan hinnɛma n na.» Nowemi naxE, «Awa n ma mamadi, i n lima be.»

³ Ruti naxa siga funden maniyɛ dɔnxɔɛ matongode xE walikɛɛ xanbi ra. Alatala naxa a ragiri, a xa a xun ti Boosu, Elimeleki xabilɛ mixi nde xa xE ra. ⁴ Na waxati Boosu nu baxi sode keli Bɛtɛlɛmu. A naxa a xa walikɛɛ xɛɛbu, «Wo nu wali, Alatala xa wo ratanga.» E naxa a ratin, «Amina, Alatala xa barakɛ fi i fan ma.» ⁵ Boosu naxa maxɔrinyi ti walikɛɛ xunyi ma, «Nde na na sungbutunyi ra?» ⁶ A naxa a yaabi, «Na sungbutunyi Mowabaka na a ra, naxan fa Nowemi matide keli Mowaba bɔxi ma. ⁷ A mayandi nan ti a xa funden maniyɛ dɔnxɔɛ matongo walikɛɛ xanbi ra. Kafi a fa gɛɛɛgɛ, han yakɔsi a na walife, fo a to a malabufe yi ki bage bun ma.»

⁸ Na tɛmui Boosu naxa a fala Ruti bE, «N ma di, i tuli mati. I xa lu be n ma walikɛ ginɛɛ xanbi ra. Hali i mu siga xE gbɛtɛ ma funden maniyɛ dɔnxɔɛ matongode. ⁹ E na siga xE naxan ma, i fan xa bira e fɔxɔ ra. N bara ɲungui lu n ma xɛmɛɛ ma, e naxa i tɔɔɔ. Xa ye xɔli i suxu, i xa siga ye minde, walikɛɛ xa ye naxan saxi fɛɲɛ kui.»

¹⁰ Ruti naxa a igoro bɔxi ma ɲɛlɛxinyi saabui ra, a fa a fala, «N tan, beka mu n na, kɔnɔ i bara hinnɛ n na. I hinnɛxi n na munfe ra?» ¹¹ Boosu naxa a yaabi, «Mixie bara a fala n bE, i naxan nabaxi i mama bE kafi i xa mɔri naxa faxa. E naxE, i bara i baba yo, i nga yo, nun i baride, i bara a birin bɛɲin, i fa siga mixie xɔnyi i mu dɛnnaxɛ kolon. ¹² Ala xa i baraayi. Isirayila Marigi Ala xa i sare rakamali, i xaxili tixi Marigi naxan na.» ¹³ Ruti naxa a fala Boosu bE, «N ma mangɛ, i bara hinnɛ n na, i bara nde ba n ma tɔɔɛ ra. I xa wɔyɛnyi bara so n tan i xa konyi bɔɲɛ kui, na binyɛ gbo n tan bE.»

¹⁴ E dɛgɛ waxati Boosu naxa a fala Ruti bE, «Fa be, i xa taami nun bɔɛɛ nde don.» Ruti naxa dɔxɔ walikɛɛ fɛ ma. Boosu naxa funden maniyɛ gilixi nde so a yi ra. A naxa na don han a luga, a fa a dɔnxɔɛ ragata. ¹⁵ A man to siga funden maniyɛ matongode, Boosu naxa yaamari fi a xa walikɛɛ ma. A naxE, «Hali a so a xabatara fan xɔɔra, wo naxa sɔnxɔ a ma. ¹⁶ Wo na funden maniyɛ raxiri, wo xa nde lu naa, a xa na fan matongo. Hali wo mu sese fala a bE.»

¹⁷ Ruti naxa wali han nunmare. A to gɛ walide, a naxa funden maniyɛ bɔnbɔ, a konbo ya firin nan sɔtɔ. ¹⁸ Ruti to so na birin na taa kui, a naxa a masen Nowemi bE. A donse naxan don Boosu yire, a naxa na dɔnxɔɛ fan so Nowemi yi ra. ¹⁹ Nowemi naxa Ruti maxɔrin, «I walixi xE mundun ma to? I yi funden maniyɛ matongoxi minden? Ala xa na mixi baraayi naxan hinnɛxi i ra.» Ruti naxa a birin ya maxaran a mama bE. A man naxa a fala, «Mixi naxan n malixi, a xili nE Boosu.» ²⁰ Nowemi naxa a fala a xa di xa ginɛ bE, «Ala xa a baraayi, Ala naxan mu a xa saatɛ fanyi kanama, a fa hinnɛ a xa mixie ra naxee na duniɲa a nun naxee na aligiyama. Yi xɛmɛ lanxi won xabile mixi nde nan ma. Won xabile ratangama nan a ra.»

²¹ Ruti Mowabaka naxa a yaabi, «Na xɛmɛ naxE, a n xa wakili a xa walikɛɛ fɔxɔ ra han funden maniyɛ xabɛ xa ba a ra.» ²² Nowemi naxa a fala a xa di xa ginɛ bE, «N ma di, a lanma i xa bira a xa walikɛ ginɛɛ fɔxɔ ra, alako mixi yo naxa i tɔɔɔ xE gbɛtɛɛ ma.»

²³ Na kui Ruti naxa lu Boosu xa walikɛ ginɛɛ fɔxɔ ra han funden maniyɛ nun mɛngi maniyɛ xabɛ naxa ɲɔn. Ruti sabati Nowemi xɔnyi, na ki nE.

3

Ruti nun Boosu xa lanyi

¹ Nowemi naxa a fala a xa di xa ginε bε, a naxε, «Ruti, n wama i xa xεmε taa fanyi sɔɔɔ. ² I a kolon, Boosu, i sa walixi naxan xɔnyi nun a xa walikε ginεε ra, won xabilε nan a ra. To nunmare ra, Boosu sigama lonyi ma funden maniyε bɔnbɔde. ³ I naxan nabama, i xa i yailan a fanyi ra. I xa i maxa, i labundε sa i ma, i i maxiri dugi fanyi ra. Na tεmui i xa siga lonyi yire. I i ya manɔxun Boosu ma han a xa gε a dεgede. ⁴ A na so a sade, i xa a mato a saxi dεnnaxε. A na xi, i xa a xa dugi ba a sanyie ma, i i sa a san labe ra. A fama i rabafe falade i bε.» ⁵ Ruti naxa a yaabi, «Awa, n a birin nabama nε alɔ i a falaxi ki naxε.»

⁶ Na tεmui Ruti naxa siga na lonyi ma. A mama naxan falaxi a bε, a naxa na raba. ⁷ Boosu to gε a dεgede, a naxa a sa funden maniyε kuruxi fε ma jεlεxinyi kui. Ruti naxa a maso a ra dɔyin dɔyin, a dugi ba a sanyie ma, a fa a sa a san labe ra. ⁸ Kɔε tagi, Boosu naxa xunu, a naxa ginε to a san labe ra. ⁹ A naxa a maxɔrin, «Nde a ra?» Ruti naxa a yaabi, «I xa konyi nan n na. N xili Ruti. N faxi nε, xa i nɔma n futide, barima muxu xabilε ratangama na i ra.»

¹⁰ Boosu naxa a masen a bε, «N ma di, Ala xa i baraayi. Yi hinne fan i xa hinne singe bε, barima i mu sigaxi sεgetala se kanyi fɔxɔ ra, i mu sigaxi sεgetala setare fɔxɔ ra. ¹¹ N ma di, xanmεri yo naxa lu i yi ra. N a birin nabama nε i bε i naxan maxɔrinxi, barima jama birin a kolon ginε fanyi nan i ra. ¹² I bara nɔndi fala. N tan, wo xabilε ratangama nan n na, kɔnɔ xabilε ratangama gbεtε na naxan makɔrε i ra n tan bε. ¹³ Kɔε radangi be to. Gεεsεgε, xa na mixi tin i ratangade, awa. Xa a mu tin, n tan i ratangama nε. N bara n kali Alatala ra! I xa xi be han kuye xa iba.»

¹⁴ Ruti naxa a sa Boosu san labe ra han subaxε ma. A naxa keli beenun soge xa te, barima Boosu mu nu wama mixi xa a kolon yi ginε nu na lonyi ma. ¹⁵ A naxa a fala a bε, «I xa mafelenyi tongo, a dε suxu.» Ruti to a xa mafelenyi dε suxu, Boosu naxa funden maniyε konbo ya keren sa a kui. Boosu naxa Ruti rate na kote ma, Ruti fa siga taa kui.

¹⁶ A naxa gbilen a mama Nowemi xɔnyi. Nowemi naxa a maxɔrin, «N ma mamadi, fe bara dangi a fanyi ra?» Ruti naxa a ya maxaran Boosu naxan birin nabaxi a bε. ¹⁷ A naxε, «A bara yi funden maniyε konbo ya keren fi n ma. A naxε n bε, «I mu gbilenma i mama xɔnyi i bεlεxε igeli.» ¹⁸ Nowemi naxa a fala a bε, «N ma mamadi, i xa lu be han won xa a kolon yi fe rajɔnma ki naxε. Na xεmε mu a raxarama, fo yi fe xa yailan to yati nε.»

4

Boosu Ruti futife

¹ Boosu naxa siga taa naadε ra, taakae malanma dεnnaxε, a dɔxɔ. Na xabilε ratangama, Boosu nu naxan xa fe falama, na naxa fa. Boosu naxa a fala a bε, «N ba, fa i magoro be.» A naxa fa, a dɔxɔ. ² Boosu man naxa a fala taa kuntigi fu bε, «Wo fa, wo wo magoro be.» E to dɔxɔ, ³ Boosu naxa a masen na xabilε ratangama bε, «Nowemi, naxan kelixi Mowaba, a wama Elimeleki xa bɔxi matife. I a kolon, Elimeleki won taara na a ra. ⁴ N nu wama i xa kolon sɔɔɔ na fe ma, i xa na bɔxi xun sara taakae nun taa kuntigie ya xɔri. Xa i nɔma a xun sarade, i xa a raba. Xa i mu nɔma na ra, a fala n bε, alako n xa a kolon, barima mixi gbεtε mu nɔma a xun sarade fo i xa i xui fi. N tan nan i xanbi ra.» Na xεmε naxa a yaabi, «N a xun sarama nε.»

⁵ Na tεmui Boosu naxa yi wɔyɛnyi sa na fari, a naxε, «I nε yi bɔxi sarama lɔxɔε naxε Nowemi nun Ruti Mowabaka ma, i man xa na kaajε ginε fan dɔxɔ, alako faxamixi xili naxa lɔε na bɔxi xun ma.» ⁶ Na xabilε ratangama naxa a yaabi, «Na kui n mu nɔma a xun sarade, xa na mu a ra n yeτε kε kanama nε. I xa a xun sara, n tan mu nɔma.» ⁷ Singe ra Isirayila bɔxi ma, xa mixi nde nu wama lanyi xirife, fo a xa sankiri ba, a xa a so a boore yi ra. Na nan a masenma lanyi bara gε xiride. ⁸ Na kui, na xabilε ratangama to a fala Boosu bε, «I xa na bɔxi xun sara i yeτε bε,» a naxa a xa sankiri ba, a a so Boosu yi ra.

⁹ Na dangi xanbi Boosu naxa a masen taa kuntigie nun ɲama be, «Wo bara findi seedee ra to. Elimeleki, Kilɔn, nun Maxalɔn xa see, n bara e birin sara Nowemi ma. ¹⁰ Maxalɔn xa ginε, Ruti Mowabaka, n bara na fan dɔxɔ alako faxamixi xili naxa lɔε a xa bɔxi xun ma, a xabilε nun a xa taa mixie naxa nεεmu a xa fe ma. To wo bara findi yi fe seedee ra.»

¹¹ Nama nun kuntigie naxa a yaabi, «Muxu bara tin findide seedee ra! Muxu bara Alatala maxandi yi ginε be naxan sofe i xɔnyi.

Alatala xa a lu alɔ Raxele nun Leya naxee bara die sɔtɔ, e findi Isirayila ɲama ra.

Alatala xa sɛnbε fi i ma Efarata xabilε ya ma.

Alatala xa xili xungbe fi i ma Bεtεlεεmu taa kui.

¹² Alatala xa di gbege fi i ma yi sungbutunyi saabui ra.

Alatala xa wo xa die findi denbaya ra alɔ Peresi xa denbaya,

Peresi naxan Tamari barixi Yuda be.»

¹³ Na tɛmui, Boosu naxa Ruti xa futi xiri. E to lu yire keren, Alatala naxa a ragiri Ruti xa tεge, a di sɔtɔ. ¹⁴ Na kui ginεe naxa a fala Nowemi be, «Ala tantu, barima Alatala bara xabilε ratangama fi i ma. Isirayilakae xa tantui rasiga Ala ma! ¹⁵ Yi di fama mεεnide i ma, a i kantama i xa ɲεlεxεforiɲa kui. I xa mamadi Ruti, naxan yi di sɔtɔxi i be, a fan i xanuma, a tide gbo i be dangi di solofere ra.»

¹⁶ Nowemi naxa na diyɔrε tongo, a a sa a kanke ma, a findi a mεεnima ra. ¹⁷ Nowemi dɔxɔboore ginεe naxa xili sa yi diyɔrε xun ma, a falafe ra, «Nowemi bara di sɔtɔ, a xili Obedo.» Obedo xa di nan Yisayi ra. Yisayi xa di nan Dawuda ra.

¹⁸ Peresi xa taruxui nan ya:

Peresi naxa Heseron sɔtɔ.

¹⁹ Heseron naxa Rami sɔtɔ.

Rami naxa Aminadabo sɔtɔ.

²⁰ Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.

Naxason naxa Salimon sɔtɔ.

²¹ Salimon naxa Boosu sɔtɔ.

Boosu naxa Obedo sɔtɔ.

²² Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.

Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie to mini Misira xa konyiya bun ma, Annabi Munsan nu findixi e xa yarerati ra. A lu nε e ya ma han e so Kanaan bɔxi ma, Ala naxan laayidixi e bε. Na tɛmui e nu birama Annabi Yosuwe fɔxɔ ra. A xa waxati dangi xanbi, Isirayila bɔnsɔɛ birin nu na e xati ma. Kɔnɔ e yaxuie to kata e tɔɔɔde, Ala naxa «Kiitisae» ramini naxee nu luma e mali ra na waxati xɔɔxɔɛ bun ma.

Yi tɛmui sɛrɛxɛdubɛ nde nu na Silo, Ala xa saatɛ kankira nu ragatama dɛnnaxɛ. A bɔɔɛ nu fanxi, kɔnɔ a xa die mu nu luma Ala xa sɛriyɛ xa kira xɔn ma alɔ e baba. Na kui Alatala naxa a niya Samuweli xa findi namijɔnmɛ ra Isirayila bε, naxan nɔma e ratangade e yaxuie ma. Kɔnɔ ɔama tan nu wama mangɛ nde xɔn ma naxan nu luxi alɔ ɔamanɛ gbɛtɛɛ xa mangɛ, naxan findi sɔɔri gali xunyi ra.

Nama waxɔnfe mu nu rafanxi Samuweli ma, kɔnɔ Ala naxa tin na ra, a fa Sɔlu ti mangɛ ra Isirayila xun ma. Kɔnɔ a mu bu Sɔlu naxa findi Ala matandila ra. Na kui Samuweli naxa a fala a bε a mixi gbɛtɛ findima nε mangɛ ra a ɔɔxɔɛ ra.

Dawuda xa taruxui fɔlɔxi na ki nε. Ala naxa Dawuda masen Samuweli bε, a xa a rakolon a findima nε Isirayila mangɛ ra Sɔlu dangi xanbi. A sɛgetala tɛmui, Dawuda naxa lu Sɔlu sɛɛti ma, a a mali fe wuyaxi kui. Kɔnɔ Sɔlu to a kolon a Ala fama mangɛya fide Dawuda nan ma, a naxa fe birin naba alako a xa a faxa. Kɔnɔ Dawuda to findi Ala xa mixi tinxixi nan na, a mu mangɛ Sɔlu yelebu. A nu xanunteya masenma Sɔlu bε, barima a naxɛ Alatala nan a sugandixi mangɛ ra a xa ɔama xun ma.

Na tinxinyi yati findixi misaali nan na won birin bε. Ala to findi ibunadama Marigi ra, a lanma won birin xa bira a xui fɔxɔ ra. Hali dunijɔ mangɛ lan e xa na kolon. Ala nɔma mixie findide ɔama yareratie ra, kɔnɔ xa e ba Ala xa kira xɔn ma, e xa fe mu sɔɔnɛyama. Dawuda findixi Isirayila mangɛ xungbe nan na barima a nu ɔɛɛma Ala xa sɛriyɛ nan xɔn.

Annabi Samuweli to Dawuda ti Isirayila mangɛ ra, a naxa masenyi gbɛtɛ ti naxan tide gbo won bε han to lɔxɔɛ. A naxɛ Ala xa mangɛ xungbe fama minide Dawuda bɔnsɔɛ ya ma. Na mixi findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, naxan ma fe falaxi Inyila Isa kui. Ala xa won mali birafe a xa mangɛya fɔxɔ ra abadan. Amina.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bε

Samuweli bari ki

¹ Xɛmɛ nde nu na Ramatayimi taa kui, Sofimu yire, Efirami geya longori, naxan xili Elekana. Efirami bɔnsɔɛ nan nu a ra, fatanfe a benba Sufu, Tohu, nun Elihu ra. Yeroxama xa di nan nu a ra. ² A ginɛ firin nan dɔxɔ: Ani nun Peninna. Peninna nu bara die bari, kɔnɔ di yo mu nu na Ani tan yi ra. ³ Nε yo ɔɛ Elekana nu kelima a xɔnyi, a siga Silo, a xa Alatala Mangɛ Xungbe batu, a sɛrɛxɛ ba a bε. Eli xa di firinyie, Xofini nun Finexasi, nan nu na Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ ra mɛnni na tɛmui.

⁴ Elekana nε a xa sɛrɛxɛ bama, a nu darixi sɛrɛxɛ sube nde fi ra a xa ginɛ Peninna nun na xa die ma. ⁵ Kɔnɔ a nu naxan fima a xa ginɛ Ani tan ma, na gbo boore gbe bε. A nu na rabama nε barima Ani nu rafan a ma ki fanyi ra, hali Alatala to mu nu di fe ragiri na ma. ⁶ A siina nu a mayelema tɛmui birin a xa dibaritareɔa xa fe ra. ⁷ Nε yo ɔɛ, Ani nε tema Alatala batu banxi, a siina Peninna nu a mayelema han a nu tondi a dɛgede, a bɔnbɔ wa tun na. ⁸ A xa mɔri Elekana nu a maxɔrin, «Munfe ra, i tondima i dɛgede, i nu fa wa? Munfe ra i nimisaxi? N tan mu i wasa dangi di fu ra?»

⁹ Yi biyaasi tan, Elekana xa mixie to gɛ e dɛgede nun e minde Silo, Ani tan naxa keli e ya ma, a siga Alatala batu banxi. Eli sɛrɛxɛdubɛ nu magoroxi naa a xa dɔxɔɛ ma naade fɛ ma. ¹⁰ Ani bɔɔɛ to maɔaaxuxi a ra, a naxa Alatala maxandi yaye gbegbe ra. ¹¹ Na kui a naxa laayidi tongo Alatala bε a falafe ra, «Alatala Mangɛ Xungbe, xa i sa i ya ragoro i

xa konyi ginε xa yaagi ma, xa i sa ratu n ma, xa i mu nεεmu i xa konyi ginε ma, xa i di xεmε keren fi i xa konyi ginε ma, n na fima nε i ma a xa simaya birin kui, a xunyi mu bima feo.»

¹² A xa Ala maxandi xɔn to kuya, Eli naxa Ani rakɔrɔsi a dε ramaxama, ¹³ kɔnɔ xui yo mu minima. Ani nu wɔyεnfe a bɔɔnε nan ma, kɔnɔ Eli tan ɔɔxɔ a ma a a siisixi nε. ¹⁴ Na kui a naxa a fala a bε, «I luma yi siisi kui han mun tεmui? Sa na raba yire gbεtε!» ¹⁵ Ani naxa a yaabi, «N marigi, n mu weni minxi, n mu bere minxi. N na n ma kɔntɔfili nan masenfe Alatala bε. ¹⁶ I naxa n maɔɔxun siisila ra. N ma tɔɔrε xa gboe nan a niyaxi, n na n bɔɔnε ma fe masenfe Alatala bε.» ¹⁷ Eli naxa a yaabi, «Awa, siga bɔɔnεsa kui. Isirayila Marigi Ala xa i xa maxandi suxu.» ¹⁸ Ani naxa a fala a bε, «I xa hinne n tan i xa konyi ginε ra.» Na dangi xanbi, a naxa a dεge, a bɔɔnε naxa rafa n a ma, a yatagi naxa masara. ¹⁹ Na kuye iba, Elekana nun a xa denbaya naxa kurun. E to gε salide, e naxa gbilen e xɔnyi Rama.

Na dangi xanbi, Elekana nun a xa ginε Ani naxa kafu, Alatala fa ratu a xa fe ma. ²⁰ Ani naxa tεεgε, a fa di xεmε bari, a a xili sa Samuweli, naxan nu wama a falafe, «Alatala bara a mε.» A na xili saxi nε a xun ma barima a nu a falama a yεtε ma, «N yi di maxandixi Alatala nan ma.»

²¹ Na ɔnε igbilenyi Elekana nun a xa denbaya man naxa te Silo sεrεxε bade Alatala bε, a man xa a xa laayidi rakamali. ²² Kɔnɔ Ani tan mu te. A naxa a fala a xa mɔri bε, «N xa mamε ti han diyɔrε dε ba tεmui, n fa a xanin Silo a dεntεgεde Alatala bε, a xa lu naa kerenyi ra.» ²³ A xa mɔri naxa a yaabi, «Naxan nafan i ma, na raba. Lu be han a dε ba tεmui. Alatala xa a xa masenyi rakamali.» Na kui Ani naxa lu banxi han a xa di dε ba tεmui.

²⁴ A to Samuweli dε ba, a naxa a xanin Silo Alatala batu banxi, a nun tura ɔnε saxan daaxi, farin kilo fu, nun weni. Na tεmui a xa diyɔrε nu xurun. ²⁵ E naxa tura kɔn naxaba sεrεxε ra, e fa diyɔrε dεntεgε Eli bε. ²⁶ Ani naxa a fala a bε, «N marigi, i haakε to n bε. Ginε naxan fa be Alatala maxandide i ya xɔri, n tan nan nu a ra. ²⁷ N nu a maxandife yi di xεmε nan ma fe ra. Alatala bara n ma maxandi suxu. ²⁸ N tan fan wama a fife Alatala ma, a xa lu Alatala sagoe a xa simaya birin kui.» Na dangi xanbi, e naxa suyidi Alatala bε.

2

Ani xa suuki

¹ Na kui, Ani yi suuki nan ba Alatala bε,

«Alatala bara n bɔɔnε rasεεwa,
a bara n xun nakeli.

N dε bara mafulun n yaxuie xili ma,
n sεεwaxi Alatala xa mali xa fe ra.

² Alatala xa sεniyεnyi maniyε mu na.

Ala gbεtε yo mu na, bafe a tan na.

Sεnbεma yo mu na alɔ won Marigi Ala.

³ Wo naxa wo yεtε igbo,

na wɔyεnyi mɔɔli naxa mini wo dε i,
barima Alatala, Ala nan a ra naxan fe birin kolon,
naxan mixi xa wali birin maniyama sikeeli ra.

⁴ Gereso sεnbεmae xa xali igirama nε,

kɔnɔ yεtε magoroe sεnbε sɔtɔma.

⁵ Naxee singe nu lugaxi,

nee nu walima nε alako e xa taami sare sɔtɔ,

kɔnɔ naxee nu kaamεxi,

nee tan bara wasa.

Ginε dibaritare di solofere barima nε,

kɔnɔ dibari bara findi dibaritare ra.

⁶ Alatala nan mixi faxama,

a tan nan mixi baloma.

A mixi rasigama aligiyama,

a tan nan mixi rakelima faxe ma.

⁷ Alatala nan keren mixi rabannama,
a tan nan mixi rafuxarima.

A mixi itema,
a tan nan mixi igoroma.

⁸ A misikiine bama a xa setarena kui,
a niya a xa doxo kuntigie tagi binye ra.
Alatala nan gbe na duniya tunxunyie ra,
a boxi italaxi e tan nan fari.

⁹ A doxo sama ne a batulae jere ki xon ma,
konon mixi kobie tan loema ne dimi kui.
Mixi yo mu geenima a yete senbe ra.

¹⁰ Alatala matandilae xa fe kanama ne.
Galanyi bulama e tan nan xili ma.

Alatala boxi birin makiitima ne.
A senbe fima ne a xa mange sugandixi ma,
a fa a xa Masihu senbe gbo.»

¹¹ Na dangi xanbi, Elekana naxa gbilen a xonyi Rama. A naxa a xa di Samuweli lu Alatala xa wali ra Eli serexedube fe ma.

Eli xa die xa wali jaaxi

¹² Fuyante nan nu na Eli xa die ra, naxee mu nu birama Alatala foxo ra. ¹³ Yi serexedube nu walima yi ki ne nama ra: Mixie to nu fama serexe bade, e ne serexe sube jinma, serexedube xa walike nu sube soxo se belebele ¹⁴ ragoroma ne tunde kui, xa na mu se jin se gbete kui, a nu naxan yo soxo, a a rate, a na soma serexedube nan yi ra. E nu na mooli rabama Isirayilakae birin na naxee nu fama Silo. ¹⁵ Waxati ndee beenun xuruse ture gan temui xa folo, serexedube xa walike nu a falama ne serexe kanyi be, «Beenun i xa na sube gan, i xa nde so n yi ra serexedube be. A mu wama sube ganxi xon.» ¹⁶ Xa serexe kanyi a yaabi, «A lanma ture xa gan sinden. Na dangi xanbi, i na wa naxan xon, i xa na tongo.» Serexedube xa walike nu a yaabima ne, «N tondi. Xa i mu tin, n a tongoma senbe nan na.» ¹⁷ Na kui, Eli xa die nu yunubi jaaxi nan sotoma Alatala ra, barima e mu nu binye yo saxi serexe ma naxee nu bama a be.

¹⁸ Samuweli nu Alatala xa wali rabama ne, donma kuye serexedube daaxi ragoroxi a ma. ¹⁹ Ne yo je a nga nun a baba nu fama Silo serexe bade. A nga nu a sanbama guba di ra. ²⁰ Eli nu Ala maxandima ne Elekana nun a xa gine be a falafe ra, «Alatala xa a ragiri i xa gine xa di gbete bari i be di doxo ra a naxan fixi Alatala ma.» Na dangi xanbi, Elekana nun Ani naxa gbilen e xonyi. ²¹ Alatala naxa hinne Ani ra, a fa di xeme saxan nun di gine firin bari. Na temui Samuweli nu na mofe Alatala ya i.

²² Eli serexedube naxan nu bara fori ki fanyi ra, a naxa a kolon a xa die nu na fe jaaxi rabafe Isirayilakae ra. E nun gine naxee nu wali rabama horomolingira sode de ra, e nu yene rabama nee yete yati ra. ²³ Eli naxa a xa die maxorin, «Munfe ra wo yi mooli rabama? Nama birin wo xa wali kobi nan falafe n be. ²⁴ N ma die, wo xa ba na mooli rabafe. N naxan mefe wo xun, a mu fan feo. Wo Alatala xa nama ramurutama ne a xa seriyen ma. ²⁵ Xa mixi yunubi raba a boore ra, Ala nan a makiitima, konon xa mixi sa yunubi raba Alatala ra, nde xari sama na kanyi be?» Konon Eli xa die mu tin e tuli matide e baba ra, barima Ala sago na nu a ra e xa faxa.

²⁶ Na fonike Samuweli nu na mofe a fanyi ra. A nu rafan Ala ma, a nu rafan mixie ma.

²⁷ Loxo nde namijonme nde naxa fa Eli yire, a a fala a be, «Alatala xa masenyi nan ya: N mu n yete masen xe i benbae be Misira, e nu na Firawuna xa yaamari bun ma temui naxe? ²⁸ N tan nan i benba sugandi Isirayila bonsode birin tagi, a xa findi serexedube ra n ma horomolingira kui, a xa te n ma serexe gande, a xa surayi gan serexe ra, a nun a xa serexedube donma kuye ragoro a ma n ya i. Isirayila e xa serexe ganxi naxan birin fima n ma, n a birin fi i benba bonsode nan ma.»

²⁹ «Munfe ra wo n ma hadiyae nun n ma sɛrɛxɛe yelebuma, n naxee yamarixi e xa ba n bɛ n ma banxi kui? Munfe ra i i xa die binyaxi dangi n tan na, alako wo xa wo yɛtɛ rabɔrɔgɛ hadiya singee ra, n ma ɲama Isirayila naxee baxi? ³⁰ Na kui, n tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Singe n nu bara laayidi tongo wo bɛ, wo xa denbaya nun wo benbae xa denbaya xa n ma wali raba, kɔnɔ yakɔsi n bara na natɛ masara, barima n mixi nan binyama naxan n binya, kɔnɔ naxee tan n maberema, n yaagi nan dusuma e xun. ³¹ N fama nɛ i tan nun i xa denbaya sɛnbɛ xun nakanade, xɛmɔxi yo mu toma wo ya ma. ³² Isirayila xa fe na te, i fama tɔɔrɛ sɔtɔde n ma banxi xa fe ra. I xa mixie mu simaya xɔnkuye sɔtɔma sɔnɔn. ³³ I xa mixi nde luma n ma sɛrɛxɛbade xa wali kui, kɔnɔ na findima yaye nun tɔɔrɛ nan na i bɛ. I xa mixie mu simaya xɔnkuye sɔtɔma.»

³⁴ «Fe naxan i xa di firinyie sɔtɔma, na nan findima i bɛ tɔnxuma ra: Xofini nun Finexasi birin faxama lɔxɔɛ keren nɛ. ³⁵ N sɛrɛxɛdubɛ tinxinxi nde fenma, naxan n bɔɲɛ nun n xaxili waxɔnfe rabama. N bɔnsɔɛ fima nɛ a ma naxan ɲɛrɛma Masiihu ya i, n naxan sugandima. ³⁶ I bɔnsɔɛ mixie fama nɛ e magorode a bun ma, alako e xa kɔbiri di sɔtɔ, xa na mu, donse di. E fama a falade a bɛ, «sɛrɛxɛdubɛ wali nde fi n ma, alako n xa n baloe nde sɔtɔ.»»

3

Alatala Samuweli xilife

¹ Na fonike Samuweli nu na Alatala xa wali rabafe Eli fɛ ma. Na tɛmɔi Alatala mu nu wɔyɛnma mixie bɛ a gbe ra, a xa laamatunyi fan mu nu wuya. ² Kɔɛ nde ra Eli sɛrɛxɛdubɛ nu saxi a xa konkoe kui. A yae mu nu se toma a fanyi ra, a gbe mu nu luxi a xa findi dɔnxui ra. ³ Ala xa lanpui mu nu xubenxi sinden. Samuweli tan nu a saxi Alatala xa banxi kui, saatɛ kankira nu na dɛnnaxɛ. ⁴ Alatala naxa Samuweli xili. Samuweli naxa a ratin, «N tan nan ya.» ⁵ Na kui a naxa siga a gi ra Eli yire, a a fala a bɛ, «N bara fa i xa xili ma.» Eli naxa a yaabi, «Ade, n mu i xili de. Siga, i i sa.» Samuweli naxa gbilen, a sa a sa.

⁶ Alatala man naxa Samuweli xili. Samuweli naxa keli, a siga Eli yire, a a fala a bɛ, «I to n xili, n bara fa» Eli naxa a yaabi, «Ade, n mu i xili. Siga, i sa i sa.» ⁷ Samuweli mu nu Alatala kolonxi sinden, barima han na tɛmɔi Alatala mu nu wɔyɛn a bɛ. ⁸ Alatala man naxa Samuweli xili a saxan nde. Samuweli naxa keli, a siga Eli yire, a a fala a bɛ, «I to n xili, n bara fa.» Na kui Eli naxa a fahaamu a Alatala nan na fonike xilife. ⁹ Eli naxa a fala Samuweli bɛ, «Gbilen i sa i sa. I na na xui mɛ sɔnɔn, i xa a ratin, «Alatala, wɔyɛn. I xa konyi di a tuli matima i ra.»» Samuweli naxa gbilen, a sa a sa a sade. ¹⁰ Alatala naxa fa a yire, a man naxa a xili, «Samuweli, Samuweli.» Samuweli naxa a ratin, «Alatala, wɔyɛn. I xa konyi di a tuli matixi i ra.»

¹¹ Alatala naxa a masen Samuweli bɛ, «N fama nɛ fe nde rabade Isirayila, naxan mixie dɛ ixarama. ¹² Na lɔxɔɛ, n naxan birin falaxi Eli xa denbaya xa fe ra, n a birin nakamalima nɛ, kelife a fɔlɛ han a rajɔnyɛ. ¹³ N bara a fala a bɛ, a n fama nɛ a xa denbaya ɲaxankatade abadan a xa yunubi xa fe ra. A nu a kolon a a xa die na n maberefe, kɔnɔ a tan mu tɔnyɛ dɔxɔ e ma. ¹⁴ Na nan a ra, n bara n kali Eli xa denbaya xa fe ra, xunsare yo mu na e bɛ. sɛrɛxɛ nun hadiya mu nɔma e xa yunubie xafaride.»

¹⁵ Samuweli naxa a sa han gɛɛsɛgɛ, a fa Alatala xa banxi naadɛe rabi. Samuweli nu gaaxuxi a xa laamatunyi yabade Eli bɛ, ¹⁶ kɔnɔ Eli naxa a xili, a a fala a bɛ, «N ma di Samuweli.» Samuweli naxa a ratin, «N na be.» ¹⁷ Eli naxa a maxɔrin, «Alatala munse masenxi i bɛ? I naxa sese nɔxun n ma. Xa i wɔyɛn keren nɔxun n ma, Ala xa na sare ragbilen i ma, a fa nde sa na fari.» ¹⁸ Na kui, Samuweli naxa Ala xa masenyi birin nadangi Eli ma, a mu sese nɔxun a ma. Eli naxa a fala, «Alatala nan a ra. A xa a sago raba.»

¹⁹ Samuweli nu na mɔfe, Alatala fan nu na a fɔxɔ ra. A mu Alatala xa masenyi yo rabɛɲinxi. ²⁰ Kelife Dana han Beriseeba, Isirayila birin naxa a kolon a Samuweli findixi Alatala xa namijɔnmɛ nan na. ²¹ Alatala nu luma mini ra Samuweli ma Silo, a a xa masenyi ti a bɛ.

4

Saatε kankira lɔɛfe

¹ Na waxati Samuweli nu Alatala xa masenyi kawandima Isirayilakae birin bε.

Isirayilakae naxa mini Filisitakae gereɗe. E naxa yonkin Ebeneseri, Filisitakae naxa sa yonkin Afeki. ² Filisitakae naxa mini a gere ki ma Isirayilakae ya i. Na gere kui e naxa Isirayilakae bɔnbɔ, e mixi wulu naani faxesa. ³ Sɔɔrie to gbilen yonkin yire, Isirayila forie naxa maxɔrinyi ti, «Munfe ra Alatala a luxi Filisitakae xa won bɔnbɔ to? Won xεε Silo Alatala xa saatε kankira tongode. A xa lu won tagi, a xa fa won nakisi won yaxuie ma.»

⁴ E naxa mixie xεε Silo Alatala xa saatε kankira tongode, naxan dɔxɔxi malekε sawurε firinyie tagi. Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi naxa na saatε kankira mati han Isirayilakae nu yonkinxi dɛnnaxε. ⁵ Alatala xa saatε kankira to so yonkinde, Isirayilakae naxa e xui ite han bɔxi fa sεrɛn. ⁶ Filisitakae to na mε, e naxa a fala, «Munse na yi xui gbe ra naxan tefe Isirayilakae xɔnyi yi ki?» E to a kolon a Alatala xa saatε kankira bara fa Isirayilakae yonkinde, ⁷ e naxa gaaxu, barima e nu a falama, «Ala bara fa e yire. Naxankatε na won bε, naxan maniyε mu toxi sinden. ⁸ Naxankatε na won bε. Nde won kantama yi ala sɛnbεmae ma? Alae nan yi ki naxee gbaloe mɔɔli birin dɔxɔ Misirakae ma gbengberenyi ma. ⁹ Filisitakae, won xa limaniya, won xa lu alɔ xεmε sɛnbεmae, alako Isirayilakae naxa nɔ won na alɔ won tan nɔxi e ra ki naxε. Won xa findi xεmε sɛnbεmae ra, won xa gere sol!»

¹⁰ Filisitakae naxa gere ti, e naxa Isirayilakae bɔnbɔ han e gi e siga e xɔnyi. Na lɔxɔε kasarε naxa gbo. Isirayilaka mixi wulu tongo saxan naxa faxesa na gere kui. ¹¹ Filisitakae naxa Ala xa saatε kankira suxu, e fa Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi faxesa.

¹² Na lɔxɔε Bunyamin bɔnsɔε mixi nde naxa a gi kelifε gere yire han Silo taa kui. A xa dugie ibɔxɔxi a ma, xubutanyi soxi a xunyi birin ma. ¹³ A to so, a naxa Eli li, a dɔxɔxi kira dε ra, barima a nu kɔntɔfili kui saatε kankira xa fe ra. Xεεra fe naxan to gere yire a naxa na tagi raba a bε, taakae naxa gbelegbele. ¹⁴ Eli to e gbelegbele xui mε, a naxa maxɔrinyi ti, «Munfe ra e na gbelegbelefe yi ki?» Xεεra naxa fa a yire keren na, a na xibaaru fala a bε. ¹⁵ Eli nu bara nε tongo solomanaani nun solomasaxan sɔtɔ, a yae mu nu sese toma sɔnɔn. ¹⁶ Xεεra naxa a fala Eli bε, «N faxi n gi ra nε yi ki kelifε gere yire.» Eli naxa a maxɔrin, «N ma di, munse dangixi naa?» ¹⁷ Xεεra naxa a yaabi, «Isirayila a gixi nε Filisitakae ya ra, nee bara nɔ e ra a fanyi ra. I xa di firinyie fan bara faxesa, Xofini nun Finexasi. Filisitakae bara Ala xa saatε kankira suxu.» ¹⁸ A fεfε Ala xa saatε kankira xa fe mε, Eli naxa bira a legere ma taa naade sεεti ma. A kobe naxa gira, a naxa faxesa, barima xεmɔxi tirɔnxi nan nu a ra. A nu bara findi Isirayila yarerati ra nε tongo naani bun ma.

¹⁹ A xa di Finexasi xa ginε nu furuxi, a gbe mu nu luxi a xa di bari. A to a mε a Ala xa saatε kankira bara suxu, a tanun nun a xa mɔri fan bara faxesa, a naxa a felen a furi ma xɔnε kui, a di bari keren na. ²⁰ A to nu na faxε dε nan ma, ginεe naxa a fala a bε, «I xa limaniya, i di xεmε nan barixi.» Kɔnɔ a mu a nɔxɔ yo saxi na wɔyɛnyi xɔn ma, a mu a yaabi. ²¹ A naxa diyɔrε xili sa Ikabodi, naxan nu wama a falafe, «Nɔrε bara nɔn Isirayila.» A na fala nε barima Alatala xa saatε kankira nu bara suxu, a xa mɔri nun a tanun fan nu bara faxesa. ²² A naxa a fala, «Nɔrε bara nɔn Isirayila, barima e bara Alatala xa saatε kankira suxu.»

5

Ala xa saatε kankira Filisitakae xɔnyi

¹ Filisitakae naxa Ala xa saatε kankira suxu Ebeneseri, e a xanin Asidodi. ² E naxa a xanin e xa kuye xungbe Dagɔn batu banxi, e sa a dɔxɔ na kuye fε ma. ³ Na kuye iba, Asidodikae naxa Dagɔn li, a rabiraxi a ya tagi ma Ala xa saatε kankira bun ma. E naxa a rakeli, e a dɔxɔ a dɔxɔde.

⁴ Na kuye iba, e man naxa Dagɔn li, a man nabiraxi Ala xa saatε kankira bun ma, a xunyi nun a belexεe bolonxi, e saxi sode dε ra. Kuye gundi nu na a xati ma. ⁵ Na nan a

ra, han yakɔsi, Dagɔn kuye xa sɛrɛxɛdubɛɛ nun naxee birin soma Dagɔn batu banxi kui Asidodi, e mu lan e xa e sanyi ti na sode dɛ ra.

⁶ Alatala naxa a sɛnbɛ ragoro Asidodikaɛ ma, a kasarɛ gbegebe raba e tagi, a a niya fie xa mini e ma na longori birin. ⁷ E to na fe to, e naxa a fala, «Isirayila xa Ala xa saatɛ kankira mu luma won xɔnyi, barima a na won tan nun won ma ala Dagɔn ɲaxankatafe ki fanyi.» ⁸ E naxa Filisitakɛ kuntigi birin malan, e e maxɔrin, «Won munse rabama Isirayila xa Ala xa saatɛ kankira ra? A xa xanin Gati.» E naxa Isirayila Marigi Ala xa kankira xanin Gati. ⁹ Kɔnɔ na dangi xanbi, Alatala naxa a sɛnbɛ ramini Gatikɛ ma, kelife e xa dimɛɛ ma han a sa dɔxɔ e xa forie ra. Na fi ɲaaxi naxa din e birin na.

¹⁰ Na kui e naxa Ala xa kankira xanin Ekiron. A to so naa, Ekironkaɛ naxa gbelegbele a falafe ra, «E bara Isirayilakɛ xa Ala xa kankira rafa muxu xɔnyi, alako a xa muxu xa mixie faxesa.» ¹¹ E fan naxa Filisitakɛ kuntigie malan, e a fala e bɛ, «Wo xa Isirayilakɛ xa Ala xa kankira ragbilen a yire, alako a naxa muxu xa mixie faxesa.» Na taa birin nu bara kɔntɔfili na faxesa xa fe ra. Ala nu bara a sɛnbɛ masen e bɛ. ¹² Mixi naxee mu nu faxesa, fi ɲaaxi naxa dɔxɔ nee ma. Nama xa maxandi naxa te han koore ma.

6

Ala xa saatɛ kankira gbilenfe

¹ Alatala xa saatɛ kankira kike solofere nan naba Filisitakɛ xa bɔxi ma. ² Na tɛmɛui e naxa e xa sɛrɛxɛdubɛɛ nun e sematoe malan, e e maxɔrin, «A lanma muxu xa munse raba Alatala xa saatɛ kankira ra? Wo na ragbilen ki fala muxu bɛ.» ³ E naxa e yaabi, «Xa wo sa Alatala xa saatɛ kankira ragbilen a yire, wo naxa a ragbilen yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ xanbi. Fo wo xa wo xunsare ba, alako wo xa yalan, wo man xa a kolon fe naxan a niyaxi a a sɛnbɛ mu gbilenxi wo fɔxɔ ra.»

⁴ Filisitakɛ naxa maxɔrinyi ti, «A lanma muxu xa munse ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra a bɛ?» E naxa e yaabi, «Wo xa se suuli yailan xɛɛma ra na fi ɲaaxi misaali ra. Wo man xa se suuli gbɛtɛ yailan xɛɛma ra ɲɛnɛ misaali ra. Na xasabi nan lanxi Filisita mangɛ suulie xasabi ma, gbaloe ragoroxi naxee xa bɔxi ma. ⁵ Wo na gɛ na fi ɲaaxi misaali yailande xɛɛma ra, a nun na ɲɛnɛ xɛɛma daaxi naxee ɲɛnɛ misaalixi wo xa bɔxi kasara naxee xa fe ra, wo xa Isirayila Marigi Ala matɔxɔ. Tɛmunde a xa xɔnɛ nde bama wo tan, wo xa kuyee, nun wo xa bɔxi ma. ⁶ Wo naxa wo xaxili xɔrɔxɔ alɔ Misirakɛ nun e xa Firawuna. Wo maɲɔxun ɲaxankatɛ ma Ala naxan dɔxɔ e ma han e Isirayilakɛ kerɛ e xɔnyi e siga. ⁷ Yakɔsi, wo xa sarɛti nɛnɛ yailan. Wo ninge dingɛ firin tongo, wuri singe mu nu sa naxee kɔn, wo e xiri sarɛti ra. Wo xa e xa die ragbilen banxi. ⁸ Wo na gɛ na wali ra, wo xa Alatala xa saatɛ kankira baki sarɛti fari. Na se yailanxie xɛɛma ra, naxee findixi wo yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, wo xa nee sa kankira lanma nde kui, wo na kankira baki boore fɛ ma. Na dangi xanbi, wo xa na ningee nun na sarɛti bɛɲin, e xa siga e yɛtɛ ra. ⁹ Xa e e xun ti Isirayila bɔxi nan na Beti Semesi biri ra, na findima tɔnxuma nan na a Alatala nan yi gbaloe ragoroxi won ma, kɔnɔ xa e mu siga na biri, na fan findima tɔnxuma nan na a yi gbaloe mu kelixi Alatala xa ma, a ilanxi nɛ a ra tun.»

¹⁰ Filisitakɛ na nan naba. E naxa ninge dingɛ firin tongo, e e xiri sarɛti ra, e na ningee xa die mabalan kulɛ kui. ¹¹ E naxa Alatala xa saatɛ kankira baki sarɛti kui, a nun kankira boore, ɲɛnɛ xɛɛma daaxi nun e xa fi misaali yailanxi xɛɛma ra nu na naxan kui. ¹² Na ninge dingɛɛ naxa ti kira xɔn ma naxan sigama Beti Semesi biri. E naxa bira na kira kerɛnyi fɔxɔ ra e xui ramini ra. E mu siga kɔɔla ma, e mu siga yirefanyi ma. Filisita mangɛɛ naxa bira e fɔxɔ ra han Beti Semesi naaninyi ra.

¹³ Beti Semesikɛ nu na fundenyi maniyɛ xabafe gulunba kui. E to Alatala xa saatɛ kankira to fa ra, e naxa sɛɛwa. ¹⁴ Sarɛti naxa ti Yosuwe Beti Semesika xa xɛ ma. Gɛmɛ xungbe nu na mɛnni. E naxa sarɛti wuri ibɔɔ, e na ningee ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ. ¹⁵ Lewi bɔnsɔɛ mixie naxa Alatala xa saatɛ kankira ragoro, nun na kankira, naxan nu dɔxɔxi a fɛ ma, xɛɛma see nu na naxan kui. E naxa nee dɔxɔ na gɛmɛ xungbe fari.

Na loxoƆe Beti Semesikae naxa seƆeƆe gan daaxie nun seƆeƆe moƆli gbeteƆe ba Alatala be. ¹⁶ Filisita mangƆe suulie to na birin to, e naxa gbilen Ekiron na loxoƆe kerenyi.

¹⁷ Filisitakae nu bara se suuli yailan xeƆema ra naxee misaalixi na fi Ɔaaxi ra. E nee fi e yeƆe ragbilen seƆeƆe nan na Alatala be, keren Asidodi be, keren Gasa be, keren Asikalon be, keren Gati be, keren Ekiron be. ¹⁸ NenƆe xeƆema daaxi keren keren, e na nan ba Filisita mangƆe xa taa suuli be, a nun e xa daaxae be naxee na geƆe xungbe lima, Alatala xa saate kankira doxoƆo naxan fari, Yosuwe Beti Semesika xa xe yire.

¹⁹ Alatala naxa mixi tongo solofere faxa Beti Semesi Ɔama mixi wulu tongo suuli ya ma, barima e nu bara saate kankira rabi, e a kui mato. Taa birin naxa sunnun na gbaloe xa fe ra, Alatala naxan nagoroxi e ma. ²⁰ Beti Semesikae naxa a fala, «Nde noƆma tide Alatala ya i, naxan findixi Ala Seniyenxi ra? Won yi kankira makuyama won na minden?» ²¹ E naxa xeƆerae xeƆe Kiriyati Yeyarimi a falafe ra, «Filisitakae bara fa Alatala xa saate kankira ra. Wo fa a xanin wo xonyi.»

7

Isirayilakae gbilenfe Ala ma

¹ Kiriyati Yeyarimi xeƆeƆe naxa fa Alatala xa saate kankira tongode, e a xanin Abinadabo xonyi geya nde fari. E naxa a xa di xeƆeƆe Eleyasari findi a kantama ra. ² Alatala xa saate kankira Ɔe moxoƆen nan naba Kiriyati Yeyarimi. Na temui Isirayila Ɔama nu wama gbilenfe Alatala ma. ³ Samuweli naxa a fala Isirayilakae be, «Xa wo wama wo yeƆe ragbilenfe Alatala ma wo boƆe birin na, wo xa Asataroti kuye nun kuye gbeteƆe ba wo tagi, wo Alatala keren batu. Na temui, a wo rakisima ne Filisitakae ma.» ⁴ Na kui, Isirayilakae naxa Bali kuyee nun Asataroti kuyee ba e tagi, e fa Alatala keren batu.

⁵ Samuweli naxa e yamari, «Isirayilaka birin xa malan Misipa, n xa Alatala maxandi wo be.» ⁶ Isirayilakae naxa e malan Misipa Samuweli xa yaamari bun ma. E naxa ye ba, e a ifili Alatala ya i sunyi kui. Menni e naxa a fala, «Muxu bara yunubi raba Alatala ra.»

⁷ Filisita mangƆe to a me a Isirayilakae malanxi Misipa, e naxa siga e gereƆe. Isirayilakae naxa gaaxu e ya ra, ⁸ e a fala Samuweli be, «I naxa muxu rabenin. I xa muxu Marigi Alatala makula muxu be, a xa muxu ratanga Filisitakae ma.» ⁹ Samuweli naxa yeƆeƆe yore keren ba seƆeƆe gan daaxi ra Alatala be, a a makula Isirayila xa fe ra. Alatala naxa a xa maxandi suxu.

¹⁰ Samuweli nu na seƆeƆe bafe Alatala be temui naxe, Filisitakae naxa Isirayilakae gere, kono Alatala naxa galanyi xui ramini a belebele ra e xili ma. Na kui Filisitakae naxa gaaxu, Isirayilakae fa no e ra. ¹¹ Isirayilakae naxa Filisitakae kerri Misipa, e e bonbo han Beti Kara. ¹² Samuweli naxa geƆeƆe nde tongo, a naxa a sa Misipa nun Seeni tagi a falafe ra, «Alatala muxu mali ne han be.» ¹³ Filisitakae rayaagi na ki ne, e mu fa Isirayila boxi ma sondo. Alatala naxa a senbe masen Filisitakae be Samuweli xa simaya bun ma. ¹⁴ Filisitakae taa naxee ba Isirayilakae yi ra, e naxa gbilen Isirayila ma, kelife Ekiron han Gati. Na temui lanyi naxa lu Isirayila nun Amorikae tagi.

¹⁵ Samuweli findi ne Isirayila yarerati ra a xa simaya birin kui. ¹⁶ Ne yo Ɔe, a nu biyaasi nde rabama sigafe ra Beteli, Giligali, nun Misipa alako a xa Isirayilakae ranere. ¹⁷ Na biyaasi dangi xanbi a nu gbilenma ne a xonyi Rama, a findi mennikae fan xa mangƆe ra. A seƆeƆebade yailan Alatala be na taa kui.

8

Isirayila wama mangƆe xungbe xon

¹ Samuweli to fori, a naxa a xa die findi kiitisaƆe ra Isirayila xun ma. ² A xa di xeƆeƆe singe xili ne Yoweli, a firin nde xili Abiya. E tan nan nu na kiitisaƆe ra Beriseeba. ³ Samuweli xa di xeƆeƆe mu bira e baba xa misaali foxo ra. Kobiri nu rafan e ma, e mu nu kiiti sama tinxinyi ra. ⁴ Na kui Isirayila kuntigie naxa e malan, e siga Samuweli xonyi Rama. ⁵ E naxa a fala a be, «I bara fori, i xa di xeƆeƆe mu birafe i xa misaali foxo ra. Kiitisa nde doxoƆo muxu xun ma naxan findima muxu xa mangƆe xungbe ra, alo ƆamanƆe booree a

rabama ki naxe.»⁶ Samuweli to e xa masenyi mE, a falafe ra, «Mange nde so muxu yi ra naxan muxu makiitima,» na fe mu rafan a ma. Na kui a naxa Alatala maxandi.⁷ Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tuli mati jama xui ra. E mu mEExi i tan xa ra, e mEExi n tan nan na. E mu tinma sɔnɔn n xa findi e xa mange ra.⁸ E naxan nabafe i ra, e na nan tun nabafe kabi n sa e ramini Misira han to. E bara mE n na, e xa ala gbEteE batu.⁹ Yakɔsi, i tuli mati e xui ra, kɔnɔ i xa e rakolon a fanyi ra mange fama e yamaride ki naxe.»

¹⁰ Samuweli naxa Alatala xa masenyi birin nadangi jama ma, naxee nu wama mange xɔn.¹¹ A naxe, «Mange naxan fama dɔxɔde wo xun ma, a wo xa di xEmEe nan findima a xa sɔɔrie nun a xa soe ragie ra. Ndee nu e yi a ragise ya ra.¹² Ndee findima yareratie nan na mixi wulu xun ma, xa na mu a ra mixi tongo suuli. Ndee a xa xEe buxama, ndee a xa xEe xabama. Ndee geresose nun sɔɔri ragisee yailanma.¹³ A wo xa di ginEe nan findima a xa labunde yailanyie ra, a xa kurisomae, a nun a xa taamiganyie.¹⁴ A wo xa wEni sansi fanyie nun wo xa oliwi wuri fanyie tongo, a e so a xa mixie yi ra.¹⁵ A wo xa sansie farilE nun wo xa wEni farilE tongoma nE, a a fi a xa walikEe nun a xa mixie ma.¹⁶ A wo xa walikE fanyie, wo xa fonikee, nun wo xa sofalee tongoma nE a yEte xa wali xa fe ra.¹⁷ A wo xa xuruse farilE bama nE, a wo fan findi a xa konyie ra.¹⁸ Na lɔxɔE wo dE rawama nE Alatala bE mange xa fe ra wo naxan sugandixi, kɔnɔ a mu wo yaabima.»

¹⁹ Nama mu tin e tuli matide Samuweli xa masenyi ra. E naxa a yaabi, «Ade! Mange xa dɔxɔ muxu xun ma,²⁰ muxu fan xa lu alɔ jamanE boore na ki naxe. Muxu xa mange xa muxu yamari, a xa ti muxu ya ra geree kui.»²¹ Samuweli to jama xui mE, a naxa a madangi Alatala bE.²² Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tuli mati e ra. I mange dɔxɔma nE e xun ma.» Samuweli naxa a fala Isirayila jama bE, «Birin xa gbilen e xa taa kui.»

9

Sɔlu sugandife mange ra

¹ XEmE sEnbEma nde nu na Bunyamin bɔnsɔE ya ma, a xili Kisu. A benbae nan yi ki: AbiyEli, Serori, Bekorati, nun Afiya.² A xa di xEmE gbangbalanyi nde nu na naxan xili Sɔlu. A nu rayabu Isirayilaka birin bE, a man nu kuya dangi e birin na.³ LɔxɔE nde Kisu xa sofale lanmae naxa lɔE, a naxa a fala a xa di xEmE Sɔlu bE, «Konyi keren tongo, i sa n ma sofale lanmae fen.»

⁴ E naxa mini Efirami geyae ra, e Salisa bɔxi jɔrE, kɔnɔ e mu sofalee to. E naxa Bunyamin bɔnsɔE xa bɔxi fan jɔrE, kɔnɔ e mu e to.⁵ E to so Sufu bɔxi ma, Sɔlu naxa a fala a xa konyi bE naxan nu biraxi a fɔxɔ ra, «Won gbilen, alako n baba naxa kɔntɔfili won ma fe ra, dangi sofalee xa fe ra.»⁶ Na konyi naxa a yaabi, «Ala xa mixi binyE nde na yi taa kui, naxan xa masenyi kamalima tEmui birin. Won xa a maxɔrin a xa sɔɔnEya kira masen won bE.»⁷ Sɔlu naxa a fala a xa konyi bE, «Mixi nɔma sigade Ala xa mixi ma a bElexE igeli ra? Hali taami keren mu na won ma gbɔnfɔE kui. Sese mu na won yi ra, won naxan fima Ala xa mixi ma. Won na rabama di?»⁸ A xa konyi naxa a yaabi, «Kɔbiri di na n yi ra won naxan fima Ala xa mixi ma, alako a xa sɔɔnEya kira masen won bE.»⁹ Na waxati, Isirayilaka naxee nu wama maxɔrinyi tife Alatala ma e nu a falama, «Won xa siga sematoe yire.» To na sematoe xili falama namijɔnmE.

¹⁰ Sɔlu naxa a fala a xa konyi bE, «Awa, won xEe.» E naxa siga na taa kui, na Ala xa mixi nu na dEnnaxe.¹¹ E to so naa, e naxa ginEdimEdie li kira xɔn, e sigafe ye bade. E naxa e maxɔrin, «Sematoe na be?»¹² GinEdimEdie naxa e yaabi, «Iyo, a baxi sode yakɔsi, kɔnɔ wo xulun de, barima a faxi sErexE bade jama nan bE geya fari.¹³ Xa wo soma taa kui yakɔsi, wo a lima nE naa beenun a xa te geya fari sErexE xɔlide. Nama mu a dEgema a xanbi, fo a xa sErexE duba beenun mixie xa a xɔli. Wo te yakɔsi. Wo a lima naa.»

¹⁴ E to so taa kui, Samuweli naxa mini e ralande sigafe ra geya fari.¹⁵ Beenun Sɔlu xa fa, Alatala nu bara a fala Samuweli bE,¹⁶ «Tina, yi waxati, n Bunyamin bɔnsɔE mixi nde xEema i yire. I xa ture sa a xunyi ma a masenfe ra a a xa findi n ma Isirayila jama mange ra. A fama n ma jama rakiside Filisitakae ma. N bara n ma jama xui mE.»

¹⁷ Samuweli to Sɔlu to, Alatala naxa a fala a bɛ, «N xɛmɛ naxan xa fe fala i bɛ, a tan nan yi ki. Yaamari luma a yi ra n ma ɲama xun na.» ¹⁸ Sɔlu naxa a maso Samuweli ra taa sode dɛ ra, a naxa a fala a bɛ, «Yandi, sematoe xa banxi masen muxu bɛ.» ¹⁹ Samuweli naxa a yaabi, «Sematoe na n tan nan na. Won xɛɛ geya fari. Won birin xa won dɛge yire keren. Tina n i xa kɔntɔfili bama i ma, n fa i bɛɲin. ²⁰ I naxa kɔntɔfili i xa sofale lanmae xa fe ra naxee lɔɛxi kabi xi saxan. Sese mu e toxi, e bara to. Naxan tide gbo Isirayila, a findima nde gbe ra? I tan xa mu a ra, a nun i baba xa denbaya birin?» ²¹ Sɔlu naxa a fala a bɛ, «Bunyaminka nan n na. Muxu tan xa mu xurun bɔnsɔɛ birin bɛ Isirayila? Muxu xabile fan mu xurun xabile birin bɛ Bunyamin bɔnsɔɛ tagi? Munfe ra i wɔyɛnma n bɛ yi ki?»

²² Samuweli naxa Sɔlu nun a xa konyi raso banxi kui, a naxa binyɛ magorode so e yi ra mixi xilixi tongo saxan tagi. ²³ Samuweli naxa a fala kurisoma bɛ, «Fa donse ra n nu naxan ma i xa a sa a xati ma.» ²⁴ Kurisoma naxa fa sube tabe ra, a a dɔxɔ Sɔlu ya i. Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Yi sube don, naxan saxi a xati ma i bɛ, n to yi malanyi maxili.» Na lɔxɔɛ, Sɔlu nun Samuweli naxa e dɛge yire keren. ²⁵ Na dangi xanbi, e naxa goro kelife geya fari, e so taa kui. E naxa lu yire keren banxi fari, berede nu na dɛnnaxɛ.

²⁶ Na kuye iba subaxɛ, e naxa keli. Samuweli naxa Sɔlu xili banxi fari ma, e xa e boore to. A naxa a fala a bɛ, «Keli, n xa i mati kira xɔn.» Sɔlu naxa keli, e naxa mini kira ma, a tan nun Samuweli. ²⁷ E to mini taa fari ma, Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «A fala i xa konyi bɛ, a xa dangi yare.» Konyi to dangi yare, Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Ti be, alako n xa Alatala xa masenyi nde fala i bɛ.»

10

Sɔlu tife mangɛ ra

¹ Samuweli naxa ture bitirɛ keren tongo, a a surusuru Sɔlu xunyi. A naxa a sunbu, a a fala a bɛ, «Alatala bara i sugandi, a i xa findi mangɛ ra a xa ɲama kɛ tongoma xun ma. ² I na keli be to, i mixi firin lima Raxele gaburi fɛ ma Bunyamin bɔnsɔɛ naaninyi ra, yire nde naxan xili Selesa. E fama a falade i bɛ, «Wo siga sofale lanma naxee fende, e bara to. Yakɔsi i baba fa kɔntɔfilixi wo tan nan ma fe ra. A naxɛ, «N ma di toma di kɔrɛ?»» ³ I na keli mɛnni, i siga han i sa so Taboro, wuri belebele na dɛnnaxɛ. I xɛmɛ saxan lima na naxee na tefe Ala maxandide Beteli. Si saxan na xɛmɛ keren yi ra, taami saxan na xɛmɛ firin nde yi ra, wɛni na xɛmɛ saxan nde yi ra. ⁴ E na i xɛɛbu, e taami firin fima i ma. ⁵ I na keli mɛnni, i siga Gibeya Elohimu, Filisitakae xa sɔɔri gali nde na dɛnnaxɛ. I na so taa kui, i namijɔnmɛ gali nde lima, naxee gorofe geya fari e bɛɛti bafe Ala bɛ kɔrae, maxasee, nun xule ra. ⁶ Alatala Xaxili ragoroma nɛ i ma, wo birin nan Alatala xa xɛɛra ibama, i findima mixi nɛɛnɛ nan na. ⁷ Na tɔnxuma na raba i bɛ, i xa fe raba naxan na i bɔɲɛ ma, barima Alatala na i fɔxɔ ra. ⁸ Na dangi xanbi, i xa goro Giligali n ya ra. N na i li naa, n fama nɛ sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛɛ bade. I xa n mame yi solofere, beenun n xa i yire li, n fa i rakolon a lanma i xa naxan naba.»

⁹ Sɔlu fɛfɛ keli Samuweli xun ma, Alatala naxa a xaxili masara, na tɔnxuma birin naxa raba a bɛ na lɔxɔɛ yati. ¹⁰ E to so Gibeya, e naxa namijɔnmɛ gali li naa. Alatala Xaxili naxa goro Sɔlu ma, a fa masenyi ti Ala xili ra e tagi. ¹¹ A kolonmae to a to a Sɔlu bara namijɔnmɛ masenyi ti, e naxa a fala e boore bɛ, «Munse Kisu xa di sɔtɔxi? Sɔlu fan bara findi namijɔnmɛ ra?» ¹² Mixi nde naxa maxɔrinyi ti e ya ma, «Nde na e karamɔxɔ ra?» Na kui yi taali fala fɔlɔ na lɔxɔɛ nɛ, «Sɔlu fan bara findi namijɔnmɛ ra?»

¹³ A to gɛ Alatala xa masenyi tide, a naxa te geya fari. ¹⁴ Sɔlu sɔxɔ naxa Sɔlu nun a xa konyi maxɔrin, «Wo tan siga minden?» Sɔlu naxa a yaabi, «Muxu sigaxi sofale lanmae nan fende, kɔnɔ muxu mu e to. Na nan a ra, muxu naxa siga Samuweli yire.» ¹⁵ A sɔxɔ naxɛ, «Samuweli naxan fala wo bɛ, a fala n bɛ.» ¹⁶ Sɔlu naxa a sɔxɔ yaabi, «A a fala nɛ muxu bɛ, a sofale lanmae bara to.» Kɔnɔ Sɔlu mu sese masen mangɛya xa fe ra, Samuweli naxan fala a bɛ.

¹⁷ Samuweli naxa ɲama birin maxili Misipa Alatala ya i, ¹⁸ a a fala e bɛ, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, «N tan nan Isirayila ramini Misira bɔxi ra, n wo ba e belɛxɛ. N

bara wo ratanga wo yaxuie ma.»¹⁹ Kɔnɔ to wo tan bara wo Marigi Ala beɲin, naxan wo ratanga gbaloe nun kɔntɔfilie ma. Wo naxe, «Mange nde dɔxɔ muxu xun ma!» Awa, wo xa ti Alatala ya i wo bɔnsɔe ki ma, wo xabile ki ma.»

²⁰ Samuweli to ge Isirayila bɔnsɔe birin masende Ala be, Bunyamin bɔnsɔe naxa sugandi. ²¹ A to ge Bunyamin bɔnsɔe masende a xabile ki ma, Matiri xabile naxa sugandi. Na Matiri xabile ya ma, Kisu xa di Sɔlu naxa sugandi, kɔnɔ a mu nu na e ya ma. E naxa a fen, e mu a to. ²² E naxa Alatala maxɔrin, «Sɔlu na be?» Alatala naxa e yaabi, «A nɔxunxi kotee longori ra.» ²³ E naxa siga e gi ra, e sa a suxu naa, e a ti ɲama birin ya i. A nu kuya e birin be. ²⁴ Samuweli naxa a fala ɲama birin be, «Wo bara a to, Alatala naxan sugandixi? A maniyɛ mu na ɲama tagi.» E birin naxa ɲelɛxinyi xui ramini, e a fala, «Kisi na mange be.»

²⁵ Samuweli naxa sɛriyɛ sɛbe mangɛya xa fe ra, a na sɛbɛli sa Alatala ya i. Na dangi xanbi, a naxa ɲama ragbilen a xɔnyi. ²⁶ Sɔlu fan naxa gbilen a xɔnyi Gibeya. Kuntigi ndee naxa a mati, Alatala naxee bɔɲɛ ya rafindi a ma. ²⁷ Fuyante ndee fan nu na, naxee nu a falama, «Yi xɛmɛ nan won nakisima?» E naxa yo a ma, e mu fa buɲa yo ra a xɔn ma, kɔnɔ Sɔlu mu sese fala na fe ma.

11

Sɔlu xa gere singe

¹ Amoni mange Naxasa naxa yonkin Yabɛsi taa ya ra Galadi bɔxi ma. Yabɛsikae naxa a fala a be, «Won xa saatɛ xiri, muxu xa lu i sagoe.» ² Naxasa Amonika naxa e yaabi, «Won nɔma saatɛ xiride, kɔnɔ fo wo xa tin n xa wo yirefanyi ya kana, alako yaagi xa dusu Isirayila birin xun na.» ³ Yabɛsi kuntigie naxa a fala a be, «Xi solofere fi muxu ma, alako xɛɛrae xa siga Isirayila taa birin. Xa mixi yo mu nɔma muxu ratangade, muxu luma i sagoe.»

⁴ Xɛɛrae naxa siga Gibeya Sɔlu xɔnyi. E to ge dɛntɛge sade, ɲama birin naxa wa a xɔɔxɔe ra. ⁵ Na tɛmui, Sɔlu naxa fa kelife xɛ ma a xa ningee fɔxɔ ra. A naxa maxɔrinyi ti, «Munfe ra ɲama na wafe yi mɔɔli ra?» E naxa Yabɛsikae xa masenyi dɛntɛge a be. ⁶ Sɔlu to na mɛ, Alatala Xaxili naxa goro a ma, a bɔɲɛ naxa te sɛnbɛ ra. ⁷ A naxa ninge firin tongo, a e ibolon a xuntun xuntunyi ra. A naxa na xuntunyie rasanba Isirayila taa birin ma na xɛɛrae saabui ra, a falafe ra, «Xa naxan yo mu bira Sɔlu nun Samuweli fɔxɔ ra, na kanyi xa ningee fan nabama yi ki nɛ.» Alatala xa yaragaaxui naxa goro Isirayilakae ma, e birin naxa te gere xili ma lanyi kui. ⁸ Sɔlu naxa e kɔnti Beseki. Isirayila xɛmɛ xasabi lan mixi wulu kɛmɛ saxan nan ma. Yuda bɔnsɔe xɛmɛ lan mixi wulu tongo saxan. ⁹ E naxa a fala xɛɛrae be, «Wo sa a fala Yabɛsikae be Galadi bɔxi ma, «Tina, soge na xɔnɔ, wo xun fama rakelide.» Xɛɛrae to na xibaaru masen Yabɛsi ɲama be, e naxa ɲelɛxin ki fanyi ra. ¹⁰ Na kui Yabɛsi ɲama naxa a fala Amonikae be, «Tina, muxu luma wo sagoe, wo wo waxɔnyi rabama nɛ muxu ra.»

¹¹ Na kuye iba, Sɔlu naxa ɲama findi gali saxan na. Subaxe e naxa so Amonikae yonkinde, e e bɔnbɔ han yanyi tagi. Mixi naxee mu faxes, nee naxa yensen han mixi firin mu nɔ lude yire keren.

¹² Nama naxa a fala Samuweli be, «Ndee a fala a Sɔlu mu nɔma mangɛya rabade won xun ma? Wo na mixie ramini, muxu xa e faxes.» ¹³ Kɔnɔ Sɔlu naxa e yaabi, «Mixi yo mu faxama to, barima to Alatala bara Isirayila rakisi.» ¹⁴ Samuweli naxa a fala ɲama be, «Won xɛɛ Giligali, alako mange xa magoro a xa kibanyi kerenyi ra.» ¹⁵ Nama birin naxa siga Giligali, e naxa Sɔlu ti mange ra Alatala ya i. E naxa xanunteya sɛrɛxe ba mɛnni Alatala be, Sɔlu nun Isirayilakae naxa sɛɛwa ki fanyi ra.

12

Samuweli xa masenyi dɔnxɔe

¹ Samuweli naxa a masen Isirayilakae birin be, «Wo a kolon n bara n tuli mati wo ra, n naxa mange dɔxɔ wo xun ma. ² Mange nan yi ki naxan tima wo ya ra. N tan bara fori,

n xunsexe bara fiixe, n ma die na wo ya ma. N bara ti wo ya ra kelife n fonike tɛmui ma han to. ³ Awa, n tixi wo ya i na nan ma, alako wo xa a fala n be Alatala nun mange sugandixi ya xɔri, xa a sa li n bara ninge xa na mu sofale nde ba wo yi ra. Wo xa a fala xa n bara mixi nde tɔɔɔ, xa n bara mixi nde xun nakana, xa n bara kɔbiri rasuxu funmaya ra. Wo xa na fala, n xa na sare ragbilen wo ma.» ⁴ E naxa a yaabi, «I mu muxu tɔɔɔ, i mu muxu xun nakana, i mu kɔbiri rasuxu muxu yi.» ⁵ A man naxa a fala e be, «Alatala nun a xa mange sugandixi na seede ra to lɔxɔe, wo mu n nakɔɔsixi sese xa fe ra.» E naxa a yaabi, «A na na fe seede ra!»

⁶ Samuweli naxa a masen jama be, «Alatala nan Munsa nun Haruna ti wo xun ma, a tan nan wo benbae ramini Misira bɔxi ra. ⁷ Awa yakɔsi, wo ti Alatala ya i, n xa wo ratu fe fanyie ra, Ala naxan nabaxi wo tan nun wo babae be. ⁸ Yaxuba fa xanbi Misira, wo babae naxa Alatala xili a xa fa e mali. Alatala naxa Munsa nun Haruna xee wo benbae ramini Misira kui, e fa e rasabati yi bɔxi ma. ⁹ Kɔnɔ e to neemu e Marigi Alatala ma, a naxa e lu Xasori xa sɔɔrie xa mange Sisera belexe. Filisitakae nun Mowabakae fan naxa e gere. ¹⁰ Isirayilakae naxa a fala Alatala be, «Muxu bara yunubi raba Alatala rabolofe ra, muxu fa Bali kuye nun Asiteroti batu. Yandi, i xa muxu ba muxu yaxuie belexe. Muxu i batuma ne.» ¹¹ Na nan a niya, Alatala naxa Yerubaali, Bedan, Yefite, nun Samuweli xee wo bade wo yaxuie yi ra naxee nu wo rabilinxi. Na kui wo naxa lu bɔjɛsa kui.»

¹² «Wo to a to Amonikae xa mange Naxasa na fafe wo gere, wo naxa a fala n be, «Muxu wama mange xa ti muxu xun ma.» Kɔnɔ wo Marigi Alatala nan findixi wo xa mange ra! ¹³ Awa yakɔsi, Alatala bara mange nde ti wo xun na, alɔ wo nu wama a xɔn ma ki naxe. ¹⁴ Xa wo sa gaaxu Alatala ya ra, xa wo sa a batu, xa wo sa wo tuli mati a ra, xa wo mu sa a matandi, xa wo nun wo xa mange sa bira Alatala fɔxɔ ra, fe birin sɔɔneyama ne wo be. ¹⁵ Kɔnɔ xa wo mu wo tuli mati Alatala ra, xa wo sa a matandi, Alatala xa xɔne goroma ne wo ma, alɔ a goro wo benbae ma ki naxe. ¹⁶ Yakɔsi wo ti, wo xa a mato Alatala fe xungbe naxan nabama wo ya xɔri. ¹⁷ Mengi xaba tɛmui nan to, kɔnɔ n Alatala maxandima ne, a xa tune nun galanyi rabira bɔxi ma, alako wo nɔma a kolonde wo bara fe jaaxi raba Alatala ya i mange maxandife a ma.»

¹⁸ Samuweli naxa Alatala maxandi. Na lɔxɔe yati, Alatala naxa galanyi nun tune rabira bɔxi ma. Nama naxa gaaxu Alatala nun Samuweli ya ra, ¹⁹ e fa a fala Samuweli be, «I xa i Marigi Alatala maxandi muxu be, i xa konyi die, alako muxu naxa faxa, barima muxu bara nde sa muxu xa yunubie fari, a falafe ra, «Mange nde ti muxu xun ma.»» ²⁰ Samuweli naxa a fala jama be, «Hali wo mu hanme. Wo bara na fe kobi birin naba, kɔnɔ wo naxa makuya Alatala ra, wo xa a xa yaamarie raba wo bɔjɛ birin na. ²¹ Wo naxa wo makuya a ra, wo naxa bira fe fufafu fɔxɔ ra, naxee munafanyi yo mu na, naxee mu wo malima fefe ma, barima ala wule daaxie nan e ra. ²² Alatala mu a xa jama raboloma a yete xili xungbe xa fe ra, barima a bara natɛ tongo wo xa findi a xa jama ra. ²³ N mu bama Alatala maxandife wo be, xa na mu a findima yunubi nan na n be Alatala ya i. N luma wo xaran na fe fanyi nun tinxinyi nan na. ²⁴ N naxan tun falama wo be, wo xa gaaxu Alatala ya ra, wo a xa yaamarie raba wo bɔjɛ birin na. Wo xa ratu a xa fe xungbee ma a naxee rabaxi wo ya i. ²⁵ Kɔnɔ xa wo fe kobi raba, wo bɔnɔma ne, wo tan nun wo xa mange.»

13

Sɔlu xa yunubi

¹ Sɔlu nu bara jɛ tongo saxan sɔtɔ a to findi mange ra. A xa mangeya bu ne jɛ tongo naani nun firin. ² Sɔlu naxa xeme wulu saxan sugandi sɔɔrie ra Isirayila. Xeme wulu firin nu na a seti ma Mikimasi nun Beteli geya fari, xeme wulu keren nu na a xa di Yonatan seti ma Gibeya, Bunyamin xɔnyi. A naxa jama dɔnxɔe ragbilen e xɔnyi. ³ Lɔxɔe nde Yonatan naxa Filisitakae xa sɔɔrie bɔnɔ, naxee nu na Geba. Filisitaka booree naxa na fe me. Sɔlu naxa yaamari fi feru xa fe bɔxi birin kui, Isirayilakae xa a

rame. ⁴ Isirayila birin naxa a me a Sölu bara Filisitakae xa söörie bönbö, Isirayila naxa rapaaxu Filisitakae ma. Isirayila nama naxa malan Sölu fe ma Giligali.

⁵ Filisitakae fan naxa e malan Isirayila gere xili ma. Söori ragise wulu tongo saxan nan nu na e yi ra, a nun soe ragie wulu senni. Na nama nu wuya alö meyenyi naxan na baa de ra. E naxa yonkin Mikimasi, Beti Aweni sogetede. ⁶ Isirayila mixie böpe naxa rapaaxu e ma, barima Filisitakae nu bara e raxeten. E naxa siga e nöxun fönmee nun yilie kui gemme yire. ⁷ Ndee naxa Yuruden xure igiri, e siga Gadi nun Galadi böxi ma. Sölu nu na Giligali. Nama naxan nu na a fe ma, nee birin nu bara gaaxu ki fanyi ra.

⁸ Sölu naxa Samuweli mamme xi solofere alö e nu lanxi a ma ki naxe, köncö Samuweli mu fa, nama naxa yensen fölö. ⁹ Na kui Sölu naxa yaamari fi, «Wo fa serexe gan daaxi ra, a nun xanunteya serexe.» A naxa na serexe gan daaxi ba. ¹⁰ A to ge na ra, Samuweli naxa so. Sölu naxa siga a xeebude. ¹¹ Samuweli naxa a maxörin, «I munse rabaxi?» Sölu naxa a yaabi, «N to a to nama na yensenfe, i tan mu faxi a waxati, a nun man Filisitakae bara malan Mikimasi, ¹² n naxa a mapöxun, «Filisitakae goroma ne n föxö ra Giligali, beenun n xa Alatala maxandi.» Na nan a ra, fere to mu na n yi, n bara serexe gan daaxi ba.» ¹³ Samuweli naxa a fala Sölu be, «I bara xaxilitarepa raba i Marigi Alatala xa seriye matandife ra. Alatala nu wama i xa mangeya rasabatife Isirayila xun ma abadan, ¹⁴ köncö yakösi i xa mangeya bara kana. Alatala bara mixi gbete fen naxan böpe lanxi Ala böpe ma. A bara na kanyi ti mangé ra a xa nama xun ma, barima i tan mu Alatala xa yaamari rabatuxi.»

¹⁵ Na temui Samuweli naxa keli Giligali, a siga Gibeya, Bunyamin bönsöe xa böxi. Sölu naxa a xa söorie könti, a fa li xeme mixi keme senni nu na a yi ra. ¹⁶ Sölu nun a xa di xeme Yonatan naxa e xa söorie ti a gere ki ma Geba Bunyamin xönyi. Filisitakae nu tixi Mikimasi. ¹⁷ Söori gali saxan naxa mini Filisitakae xa yonkinde. Keren naxa e xun ti Ofara kira ra, Suwali böxi mabiri. ¹⁸ Keren naxa e xun ti Beti Xoron kira ra. Keren naxa e xun ti naaninyi kira ra, naxan goroma Seboyima gulunba gbengberenyi fe ma.

¹⁹ Xabui yo mu nu toma Isirayila böxi birin ma, barima Filisitakae nu bara yi tonyi döxö, «Eburu mixie naxa santidegema nun tanbe yo yailan.» ²⁰ Isirayilakae birin nu sigama Filisitakae nan xön ma, e xa walisee ralugande alö kerie, böxi buxa see, nun beerae. ²¹ Böxi buxa se nun kerie ralugan sare findixi gbeti giramu solomasaxan nan na. Beera nun söxöse ralugan sare findixi gbeti giramu naani nan na. ²² Na nan a niya gere löxöe santidegema nun tanbe mu nu na Isirayilaka yo yi ra, hali Sölu nun a xa di Yonatan. ²³ Filisitakae xa söori gali nde naxa fa yonkin Mikimasi yatagi.

14

Yonatan xa gere nde

¹ Löxöe nde, Sölu xa di Yonatan naxa a fala a xa konyi be, naxan nu a xa geresosee maxaninma, «Won xa be igiri, won xee Filisitakae yonkinde.» A mu sese fala a baba be na xa fe ra. ² Sölu nu na Gibeya naaninyi Migiron wuri nde bun ma naxan xili «girenadi.» Xeme keme senni nu na a yi ra. ³ Alatala xa serexedube nde nu na a fe ma, naxan xili Ahiya, Axituba xa di xeme, Ikabodi xa neegaari. Alatala xa serexedube, Eli xa di xeme Finexasi nan xa di xeme nu na Ikabodi ra. Mixi yo mu nu a kolon a Yonatan bara siga Filisitakae yire.

⁴ Yonatan naxa dangi fanye firin tagi. Keren nu xili ne Bösesi, boore fan nu xili ne Sene. ⁵ Keren nu na kööla ma Mikimasi ya tagi, boore nu na yirefanyi ma Geba ya tagi.

⁶ Yonatan naxa a fala a xa konyi be, naxan nu a xa geresose maxaninma, «Won xee yi sunnataree yire. Temunde Alatala fe nde rabama won saabui ra, barima Alatala nöma marakisi rabade mixi xurudi saabui ra, xa na mu mixi wuyaxi saabui ra.» ⁷ A xa konyi naxa a yaabi, «I waxönfe birin naba, hali i mu siike, won birin na xaxili keren.» ⁸ Yonatan naxa a fala a be, «Won xee han na mixie xa won to. ⁹ Xa e a fala «Wo ti menni, muxu fama ya», won tima menni ne, won mu tema e yire. ¹⁰ Köncö xa e a fala, «Wo fa be», won tema ne, barima Alatala bara e sa won belexe. Na nan findima won be tönxuma ra.»

¹¹ E to mini Filisitakae ma, nee naxa a fala, «Isirayilakae nan yi ki. E na minife fɔnme kui, e nu e nɔxunxi dɛnnaxɛ.» ¹² Filisitaka naxee yonkinxi mɛnni, e naxa a fala Yonatan nun a xa konyi bɛ, «Wo fa be, muxu xa fe nde fala wo bɛ.» Yonatan naxa a fala a xa konyi bɛ, naxan nu a xa geresosee xaninma, «I xa te n fɔxɔ ra, barima Alatala bara yi mixie sa Isirayilakae bɛlɛxɛ.» ¹³ Yonatan naxa te a wulumen na, a xa konyi na a xanbi ra. Yonatan nun a xa konyi naxa na Filisitakae faxa. ¹⁴ Na gere kui Yonatan nun a xa konyi naxa mixi mɔxɔɲɛn nun nde faxa na yire raxɛtɛnxi. ¹⁵ Filisitakae bɔɲɛ naxa mini yonkinde kui, gaaxui fa ɲama suxu na longori birin. Bɔxi yati naxa sɛrɛn. Alatala nu bara a ragaaxu a ɲaaxi ra.

¹⁶ Sɔlu xa yire makantɛɛ, naxee nu na Gibeya, Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, nee naxa Filisitakae to e yensenfe gi kui. ¹⁷ Sɔlu naxa a fala sɔɔrie bɛ, «Wo kɔnti ti, won xa a kolon naxan minixi won ya ma.» E to kɔnti ti e naxa a to a Yonatan nun a xa konyi mu na ɲama ya ma. ¹⁸ Alatala xa saatɛ kankira to nu na Isirayilakae yonkinde kui, Sɔlu naxa a fala Ahiya bɛ, «Fa Alatala xa saatɛ kankira ra.» ¹⁹ Sɔlu nu wɔyɛnma sɛrɛxɛdubɛ ra tɛmui naxɛ, gere sɔnxɔ xui fan nu gboma nan tui Filisitakae yonkinde. Na kui Sɔlu naxa a fala sɛrɛxɛdubɛ bɛ, «Hali i mu Ala maxandi kɔrɛ.» ²⁰ Sɔlu naxa a xa sɔɔrie xili, e fa siga gere yire. Mɛnni e naxa a to Filisitakae nu na e boore sɔxɔfe santidɛgɛma ra ɲaxasi daaxi. ²¹ Isirayilaka ndee, naxee nu na Filisitakae xa nɔɛ bun ma, nee naxa fa Sɔlu nun Yonatan mabiri. ²² Isirayilaka naxee nu bara e nɔxun Efirami geya longori ra, e birin naxa mini Filisitakae gere de e gi tɛmui. ²³ Na lɔxɔɛ, Alatala Isirayila rakisi nɛ. Gere naxa lantan yɛ han Beti Aweni.

²⁴ Isirayilakae nu na tɔɔrɛ nde kui na lɔxɔɛ, barima Sɔlu nu bara a kali ɲama bɛ, «Dankɛ na mixi bɛ, naxan a dɛgema beenun n xa n gbe ɲɔxɔ n yaxuie ma.» Na kui, mixi yo mu donse don na lɔxɔɛ. ²⁵ Nama xa ɲɛrɛ kui, e naxa kumi li fɔtɔnyi nde kui, ²⁶ kɔnɔ mixi yo mu a nɛmunnɛmun Sɔlu xa marakali xa fe ra. ²⁷ Yonatan to na yire li, a fa kumi to, a naxa a xa yisuxuwuri rasin kumi kui, a a makɔn. A ya naxa iyalan keren na. A mu nu a baba xa marakali mɛxi. ²⁸ Mixi nde naxa a fala a bɛ, «I baba bara ɲama rakali a falafe ra, «Dankɛ na mixi bɛ naxan a dɛgema to.» Na nan a toxi ɲama na tɔɔrɛ kui yi ki.» ²⁹ Yonatan naxa a yaabi, «N baba na ɲama tɔɔrɔfe nɛ na ki. Wo a mato n ya iyalanxi ki naxɛ, n to yi kumi kɔnxi. ³⁰ Xa won ma sɔɔri gali won yaxuie xa donse nde don to nu, nde ɲan bara sa Filisitakae xa xunnakanɛ fari nu.»

³¹ Na lɔxɔɛ e naxa Filisitakae bɔnbɔ, kelifɛ Mikimasi ma, han Ayalon. ɲama nu bara tagan ki fanyi ra. ³² E naxa din e yaxuie xa see ra. E naxa yɛxɛɛɛ, sie, nun ningee kɔn naxaba keren na, e fa e don a nun e wuli ra. ³³ Mixi ndee to a fala Sɔlu bɛ, a a xa sɔɔrie na yunubi sɔtɔfe Alatala ra sube donfe a wuli ra, Sɔlu naxa a fala ɲama xa fe ra, «Yanfante nan e ra. Wo fa gɛmɛ xungbe ra be. ³⁴ Wo yensen ɲama tagi, wo a fala e bɛ, mixi birin xa fa a xa ningɛ ra, a xa yɛxɛɛ, xa na mu a ra a xa si. E xa a faxa be. Na kui, e nɔma a donde, e mu yunubi sɔtɔ Alatala ra sube donfe a wuli ra.» Kɔɛ ra, mixie birin naxa siga mɛnni e xa xuruse ra, e xa a kɔn naxaba naa. ³⁵ Sɔlu sɛrɛxɛbade singe ti nɛ Alatala bɛ mɛnni.

³⁶ Na tɛmui Sɔlu naxa a fala, «Won xa bira na Filisitakae fɔxɔ ra to kɔɛ ra yati. Won xa e tuxunsan han subaxɛ, won naxa mixi keren lu na.» Sɔɔrie naxa a yaabi, «Won xa a raba alɔ i wama a xɔn ma ki naxɛ.» Sɛrɛxɛdubɛ naxa a fala, «Won xa Ala maxɔrin sinden.»

³⁷ Na kui Sɔlu naxa Ala maxɔrin, «A lanma n xa bira Filisitakae fɔxɔ ra? I tan e sama nɛ Isirayila bɛlɛxɛ?» Kɔnɔ na lɔxɔɛ, Ala mu a yaabi. ³⁸ Sɔlu naxa a xa sɔɔri gali xunyie xili, a a fala e bɛ, «Wo xa a mato yunubi naxan nabaxi to. ³⁹ N bara n kali Isirayila Rakisima Alatala ra, hali n ma di Yonatan nan a rabaxi, n na a faxama nɛ.» ɲama birin ya ma, mixi yo mu a yaabi. ⁴⁰ A naxa a fala Isirayila ɲama bɛ, «Wo ti mɛnni, n tan nun n ma di Yonatan, muxu tima bebiri.» ɲama naxa a yaabi, «I waxɔnyi raba.» ⁴¹ Na tɛmui Sɔlu naxa Alatala maxandi, «Isirayila Marigi Ala, kiiti sa muxu tagi.» Alatala naxa a masen a kiiti fanxi ɲama nan bɛ, a mu fanxi Sɔlu nun Yonatan bɛ. ⁴² Sɔlu man naxa Alatala maxandi kiiti xa sa a tan nun Yonatan tagi. Na kui kiiti mu fanxi Yonatan bɛ.

⁴³ Sölu naxa a xa di Yonatan maxörin, «I munse rabaxi?» Yonatan naxa a yaabi, «N kumi nde nan kōn, n naxan tongo n ma yisuxuwuri ra. N tan nan yi ki, i xa n faxa.»

⁴⁴ Sölu naxa a fala, «I nōndi. Yonatan, i xa faxa. Xa n mu i faxa, Ala xa n jaxankata a jaxaxi ra.» ⁴⁵ Kōnō sōōri gali naxa a fala Sölu bē, «A lanma Yonatan xa faxa, naxan geeni sōtō Isirayila bē sēnbē ra? Astōfulahi. Muxu bara muxu kali Alatala ra, hali xunsexe keren a mu bama a xunyi ra, barima Yonatan walixi to Ala xa mali saabui nan na.» E Yonatan ratanga Sölu ma na ki nē. ⁴⁶ Sölu to gē Filisitakae keride waxati nde bun ma, a naxa gbilen a xōnyi. Filisitaka naxee luxi, e fan naxa siga e xōnyi.

⁴⁷ Sölu to findi Isirayila mangē ra, a naxa gere ti a yaxuie birin bē: Mowabakae, Amonikae, Edonkae, Soba mangēe, nun Filisitakae. ⁴⁸ A naxa Amalekikae bōnbō sēnbē ra, a Isirayila ba mixie bēlēxe naxee nu e xa bōxi tuxunsanma.

⁴⁹ Sölu xa di xēmēe nu xili nē: Yonatan, Yisiwi, nun Malakisuwa. A xa di ginēe nu xili nē: Merabi, nun a xanbiratoe Mikali. ⁵⁰ Sölu xa ginē nu xili nē Axinowama, Aximaasi xa di. A xa sōōri gali mangē nu findi Abeneri nan na, Sölu sōxō Neri xa di. ⁵¹ Sölu baba Kinsi nun Abeneri baba Neri nan lanxi Abiyēli xa die ma. ⁵² Sölu nu Filisitaka gerema a xa simaya birin kui. Sölu nu gbangbalanyi sēnbēmae birin naso nē a xa sōōrie ya ma.

15

Sölu xa tantanyi

¹ Samuweli naxa a fala Sölu bē, «Alatala n tan nan xēē n xa i sugandi mangē ra a xa jama Isirayila xun ma. I tuli mati Alatala xa masenyi ra. ² Mangē Alatala xui nan ya: «N bara natē tongo Amalekikae xa fe ra, naxee tondi Isirayila xa dangi e xa kira xōn kelife ra Misira. ³ Yakōsi, siga, e ratōn. I naxa e sese lu naa. I xa e xa xēmēe, e xa ginēe, e xa die, e xa diyōrēe, e xa ningee, e xa yēxēēe, e xa sie, e xa jōxōmēe, e xa sofalee birin faxa.»»

⁴ Sölu naxa a xa sōōri gali malan Telayimi. Xēmē mixi wulu kēmē firin nan faxi kelife kōōla ma, xēmē mixi wulu fu nan faxi kelife Yuda bōnsōē ma. ⁵ Sölu naxa gantanyi te fole kui Amalekikae xa taa fari ma. ⁶ A naxa a fala Keni bōnsōē bē, «Wo mini Amalekikae tagi, alako wo naxa sōntō e ya ma, barima wo hinnē nē Isirayilakae ra e minixi Misira bōxi ra tēmui naxē.» Keni bōnsōē naxa mini Amalekikae ya ma.

⁷ Sölu naxa Amalekikae bōnbō kelife Hawila ma han Suri sode dē ra Misira ya ra. ⁸ A naxa Amaleki mangē Agaga suxu, a mu a faxa, kōnō a naxa a xa jama tan birin sōntō santidēgēma ra. ⁹ Sölu nun a xa jama mu tin Agaga faxade. E naxa a lu a nii ra, a nun a xa xuruse fanyi bōrōgēxie, a xa yēxēēe, a xa sie, nun a xa ningee. E mu tin nee sōntōde, kōnō naxee mu fanxi, e nee nan faxa.

¹⁰ Alatala naxa yi masenyi ti Samuweli bē, ¹¹ «N nimisaxi Sölu xa fe ra n naxan tixi mangē ra, barima a bara a kobe so n na, a mu biraxi n wōyēn xui fōxō ra.» Samuweli naxa sunnun ki fanyi, a Alatala makula na kōē birin na. ¹² A naxa keli subaxē ma, a siga Sölu yire. Mixi nde naxa a fala a bē a Sölu bara siga Karemele geya fari tōnxuma nde tide. Na dangi xanbi, a keli mēnni, a goro Giligali. ¹³ Samuweli to Sölu yire li, Sölu naxa a fala a bē, «Ala xa baraka sa i ma. N bara Alatala xa yaamari ratinmē.» ¹⁴ Samuweli naxa a maxörin, «N xuruse wa xui mundun mēfe yi ki?» ¹⁵ Sölu naxa a yaabi, «Nama nan faxi yi xurusee ra e naxan tongoxi Amalekikae yi ra, alako e xa e ba sērēxe ra i Marigi Alatala bē. Muxu bara na dōnxōē tan sōntō.»

¹⁶ Samuweli naxa a fala Sölu bē, «Awa yire. N xa Alatala xa masenyi fala i bē a naxan fixi n ma yi kōē ra.» Sölu naxa a fala, «Awa, na fala n bē.» ¹⁷ Samuweli naxa a fala, «Alatala mu i tixi xē mangē ra Isirayila bōnsōē xun ma, hali i to nu a kolon mixi xurudi nan i ra?

¹⁸ Alatala i xēē nē, a a fala i bē, «Siga Amaleki yunubitōēe sōntōde. I xa e birin jōn feo.»

¹⁹ Munfe ra i mu i tuli matixi Alatala xui ra? Munfe ra i baganxi na see ma, i fe jaxaxi raba Alatala ya i?»

²⁰ Sölu naxa Samuweli yaabi, «N bara Alatala xui rabatu a fanyi ra. N bara bira a xa kira fōxō ra, a n tixi naxan xōn ma. N faxi Amaleki mangē Agaga nan tun na, n bara

Amaleki ɲama dɔnɔɔ birin sɔntɔ. ²¹ Kɔnɔ ɲama bara a xa xuruse fanyie mayegeti, nee xa findi sɛrɛxɛ fisamantee ra i Marigi Alatala bɛ Giligali.» ²² Samuweli naxa a yaabi, «Alatala ɲɛlɛxinma sɛrɛxɛ gan daaxie nun hadiyae nan na ba, ka a ɲɛlɛxinma mixie nan na naxee a xui rabatuma?

N xa a fala i bɛ,
yaamari rabatufe fisa sɛrɛxɛ bafe bɛ,
yɛtɛ magoroe fisa, yɛxɛɛ kontonyi ture bɛ.

²³ Ala xui matandife ɲaaxu,
alɔ sematoe xa wali ɲaaxuxi ki naxɛ.
Ala xa yaamari matandife ɲaaxu,
alɔ kuye batufe ɲaaxuxi ki naxɛ.
I to bara Alatala xa yaamari rabɛɲin,
a fan fama nɛ i rabɛɲinde,
a mangɛya ba i yi ra.»

²⁴ Sɔlu naxa a fala Samuweli bɛ, «N bara yunubi raba. N bara Alatala xa sɛriyɛ kana, n bara i fan xui matandi. N nu gaaxuxi ɲama nan ya ra, n naxa n tuli mati e ra. ²⁵ Yakɔsi n bara i mayandi, diɲɛ n ma yunubi ma. I naxa gbilen n fɔxɔ ra. Na kui n fan xa suyidi Alatala bɛ.» ²⁶ Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «N mu birama i fɔxɔ ra, barima i bara i kobe raso Alatala xa masenyi ra, Alatala fan bara i rabɛɲin, a bara Isirayila mangɛya ba i yi ra.» ²⁷ Samuweli to a mafindi sigafe ra, Sɔlu naxa a xa donma suxu, a fa bɔɔ a yi ra. ²⁸ Samuweli naxa a fala a bɛ, «To Alatala fan bara Isirayila mangɛya ba i yi ra na ki, a a fi i boore ma, naxan fan dangi i tan na. ²⁹ Alatala naxan findixi Isirayila sɛnbɛ ra, a mu wule falama, a xaxili mu masarama. Ibunadama mu a ra.» ³⁰ Sɔlu man naxa a fala, «N bara yunubi raba. Yandi, n bara i maxandi, i xa n binya Isirayila nun a kuntigie ya i. Bira n fɔxɔ ra, n xa suyidi i Marigi Alatala bɛ.»

³¹ Na tɛmui Samuweli naxa bira Sɔlu fɔxɔ ra. Sɔlu naxa suyidi Alatala bɛ. ³² Na dangi xanbi Samuweli naxa a fala, «Wo fa Amaleki mangɛ Agaga ra.» Agaga naxa fa bɔɲɛsa kui, barima a maɲɔxunxi nɛ e mu xɔnɔxi a ma sɔnɔn e xa a faxa. ³³ Samuweli naxa a fala a bɛ, «I to dingɛɛ xa die faxa i xa santidɛgɛma ra, i nga fan xa di bama a yi ra.» Samuweli to na fala, a naxa a faxa Alatala ya i Giligali.

³⁴ Samuweli naxa siga Rama. Sɔlu fan naxa siga a xɔnyi Gibiya. ³⁵ Samuweli mu Sɔlu to sɔnɔn. A naxa sunnun Sɔlu xa fe ra. Alatala fan naxa nimisa a Sɔlu findife mangɛ ra Isirayila.

16

Samuweli Dawuda tife mangɛ ra

¹ Alatala naxa a masen Samuweli bɛ, «I sunnunma Sɔlu xa fe ra han mun tɛmui? N bara a rabɛɲin, n bara Isirayila mangɛya ba a yi. I xa feri ture sase rafe ture ra, i xa siga Bɛtɛlɛɛmu. N i xɛɛfe Yisayi Bɛtɛlɛɛmuka nan xɔnyi, barima n bara mangɛ sugandi a xa di xɛmɛɛ ya ma.» ² Samuweli naxa a fala, «N sigama di? Sɔlu na a kolon, a n faxama nɛ.» Alatala naxa a fala, «I xa ninge xanin i xun ma, i a fala, «N fafe yi sɛrɛxɛ bade Alatala bɛ.» ³ I xa Yisayi xili na sɛrɛxɛ ma. Na tɛmui n i rakolonma i lan i xa naxan naba. I fama nɛ mixi sugandide, n naxan masenma i bɛ.»

⁴ Samuweli naxa a raba alɔ Alatala a fala a bɛ ki naxɛ, a siga Bɛtɛlɛɛmu. Taa forie to a to, e naxa gaaxu. E naxa a maxɔrin, «I faxi fe fanyi nan na muxu bɛ?» ⁵ A naxa e yaabi, «Iyo, n faxi sɛrɛxɛ bade Alatala nan bɛ. Wo xa wo rasɛniyɛn, wo xa fa lan na sɛrɛxɛ ba ma.» A naxa a fala Yisayi nun a xa die fan bɛ, e fan xa e rasɛniyɛn, e xa lan sɛrɛxɛ ba ma.

⁶ Mixie to fa, Samuweli naxa Yisayi xa di Eliyabi to. A naxa a maɲɔxun, «Mixi nan na ki Alatala naxan sugandixi mangɛ ra.» ⁷ Kɔnɔ Alatala naxa a fala Samuweli bɛ, «I naxa mixi fate bɛndɛ xa mato. N mu na xɛmɛ sugandixi. N ya mu tima fe ra, adamadi ya tima naxan na. N tan mixi bɔɲɛ ma fe nan matoma.»

⁸ Yisayi naxa Abinadabo xili, a a masen Samuweli bE. Kɔnɔ Samuweli naxa a fala, «Alatala mu yi fan sugandixi.» ⁹ Yisayi naxa Sanma masen Samuweli bE. Kɔnɔ Samuweli naxa a fala, «Alatala mu yi fan sugandixi.» ¹⁰ Yisayi naxa a xa di soloferee birin masen Samuweli bE keren keren, kɔnɔ Samuweli naxa a fala Yisayi bE, «Alatala mu e sese sugandixi.»

¹¹ Na tEmui Samuweli naxa a maxɔrin, «Di gbETE yo mu na i yi ra?» Yisayi naxa a yaabi, «DimE di keren nan fa luxi, kɔnɔ na tan na xurusee dEmadonfe.» Samuweli naxa a yaabi, «I xa mixi nde xEE a fɔxɔ ra, a xa fa. Won mu sERExE donma fo a xa fa.» ¹² Yisayi naxa mixi nde xEE a xilide. A to fa, Samuweli naxa a to a xEME tofanyi na nu a ra. A ya iyalan, a fate bEndE fan. Alatala naxa a fala Samuweli bE. «A tan nan ya. I xa ture sa a xunyi a sugandife ra.» ¹³ Samuweli naxa feri ture sase tongo naxan nu rafexi ture ra, a ture sa Dawuda xunyi a taarae ya xɔri. Kelife na lɔxɔE, Ala Xaxili SENiyENxi naxa lu Dawuda fɔxɔ ra. Na dangi xanbi, Samuweli naxa gbilen Rama.

¹⁴ Kɔnɔ Alatala Xaxili naxa gbilen Sɔlu fɔxɔ ra. Alatala naxa a niya jinne nde xa a tɔɔɔ. ¹⁵ Sɔlu xa walikEE naxa a fala a bE, «Ala bara a niya jinne nde xa i tɔɔɔ. ¹⁶ Muxu marigi, i xa yaamari fi muxu ma, i xa konyi die, muxu xa sa mixi fen naxan fata kɔra raberede. Ninne na i tɔɔɔ, na kanyi xa kɔra rabere i bɔjE safe ra.» ¹⁷ Sɔlu naxa a sago fi a falafe ra, «Wo sa na mixi fen n bE, naxan fata a fanyi ra.»

¹⁸ A xa walikE nde naxa a fala, «N bara Yisayi xa di xEME to BETELEEMU. A kɔra raberema a fanyi ra. Gbangbalanyi tofanyi na a ra, naxan fata gere sode. A wɔyEN ki fan. Alatala xa barakatɔE na a ra.» ¹⁹ Sɔlu naxa mixie xEE Yisayi xɔn ma, a falafe ra a xa a xa di Dawuda so a yi ra, naxan na xurusee dEmadonfe. ²⁰ Yisayi naxa taami, wENi, nun si baki sofale fari, a a so a xa di Dawuda yi ra katarabi Sɔlu ma. ²¹ Dawuda naxa siga a yeTE dENTEGEDE Sɔlu bE. Dawuda naxa rafan a ma ki fanyi. Sɔlu naxa a findi a xa geresose xaninma ra. ²² Sɔlu naxa xEEra ti Yisayi ma a falafe ra a bE, «Yandi, Dawuda xa lu n yi ra. A rafan n ma ki fanyi.» ²³ Ala to a niya jinne xa bira Sɔlu fɔxɔ ra, Dawuda nu fa kɔra rabere han Sɔlu fisa, jinne fa gbilen a fɔxɔ ra.

17

Goliyati xa gere wɔyENyi

¹ Filisitakae naxa e xa sɔɔrie malan gere xili ma Efesi Damimi, Soko nun Aseka tagi Yudaya bɔxi ma. ² Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔrie fan naxa e malan, e sa yonkin Terebinti gulunba kui Filisitakae ya ra. ³ Filisitakae nu na geya yire sEETi keren, Isirayilakae fan nu na boore sEETi, gulunba na e tagi.

⁴ Filisitakae xa sEnbEMA nde naxa mini, naxan nu xili Goliyati, a kuya mETiri saxan. ⁵ Sɔɔri xunyi makantase nu na a xun na, naxan yailanxi wure gbeeli ra. Kanke makantase wure gbeeli daaxi nu na a ma, naxan binyE lanxi kilo tongo senni ma. ⁶ Sanyi makantase wure gbeeli daaxi nu na a sanyie ma, tanbE wure gbeeli daaxi fan nu gbakuxi a fari. ⁷ A xa tanbE nu yailanxi wuri kuye ra naxan xungbo alɔ mabɔE xa wuri, dugi masɔxɔ se. A xa tanbE jɔE nu yailanxi wure ra, a xa binyE kilo solofere. A xa makantase xungbe nu na mixi nde yi ra naxan nu tixi a ya ra.

⁸ Goliyati naxa ti Isirayila xa sɔɔrie ya ra, a a fala e bE a xui itexi ra, «Munfe ra wo tixi gere ki ma? Filisitaka nan n na, Sɔlu xa konyie nan wo tan na. Wo mixi keren sugandi wo ya ma, a xa fa, muxu firin xa gere. ⁹ Xa a nɔ n na, muxu findi wo xa konyie ra, muxu xa wali wo bE. Kɔnɔ xa n tan nɔ a ra, wo fan findi muxu xa konyie ra, wo xa wali muxu bE.»

¹⁰ Na Filisitaka naxa a fala, «To n bara yi gere mɔɔli ti wo bE. Wo mixi keren sugandi, muxu xa fa gere.» ¹¹ Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔrie to na masenyi mE, e naxa gaaxu ki fanyi ra.

¹² Dawuda baba findixi Yisayi Efiramika nan na, naxan nu na BETELEEMU Yuda bɔnsɔE xa bɔxi ma. Di xEME solomasaxan nan nu na a yi ra. Sɔlu xa waxati, a nu bara fori.

¹³ Yisayi xa di saxan singee nu biraxi Sɔlu fɔxɔ ra gere kui. E xilie nan ya: di singe Eliyabi, di firin nde Abinadabo, di saxan nde Sanma. ¹⁴ Dawuda nan nu na e birin xanbiratoe ra.

Na nan a ra, Dawuda taara saxanyie to siga Sɔlu yire gere xa fe ra, ¹⁵ Dawuda nu luma siga ra Sɔlu yire, a man nu fa gbilen a baba Yisayi xɔnyi xurusee demadonfe ra Bɛtɛlɛɛmu. ¹⁶ Xi tongo naani bun ma, na Filisitaka nu minima nɛ Isirayilakae ya i gɛɛsɛgɛ nun nummare.

¹⁷ Na tɛmui Yisayi naxa a fala Dawuda bɛ, «Yi donse magilinxi nun yi taami fu xanin mafuren i taarae xɔn ma, e yonkinma dennaxe. ¹⁸ I xa yi xɪnɛ xuti fu fan xanin e xa yarerati xɔn ma. I taarae xun mato a ra, i xa fa n kunfa ba. ¹⁹ E na Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔri birin fɔxɔ ra Terebinti gulunba kui, Filisitakae gerefe ra.»

²⁰ Dawuda naxa kurun subaxe ma. A to xurusee taxu mixi nde ra, a naxa a xa kote tongo, a siga a baba xa yaamari ra. A to so Isirayila yonkinde, a a li nɛ sɔɔrie nu na minife gere xili ma e xui itexi ra. ²¹ Isirayilakae nun Filisitakae nu tixi gere ki ma e boore ya i. ²² Dawuda naxa a xa kote lu kote kantɛ yi ra, a fa a gi a siga sɔɔrie yire. A fɛfɛ so, a naxa a taarae xɛɛbu. ²³ E nu wɔyɛnfe tɛmui naxe, Filisitakae xa sɛnbɛma naxa mini. Gadika nan nu a ra, naxan nu xili Goliyati. A naxa a xa masenyi kerenyi ti Dawuda ya xɔri. ²⁴ Isirayilakae to na sɛnbɛma to, e naxa e magbilen e xanbi xanbi ma gaaxui bɛ. ²⁵ E nu a fala e boore bɛ, «Wo bara a to mini ra? A faxi Isirayila nan tun maberede. Xa Isirayilaka nde sa nɔ yi faxade, Sɔlu naafuli gɛgɛbe nan fima na kanyi ma, a a xa di ginɛ fan fi a ma, a man duuti fe bama nɛ a xa denbaya xun ma Isirayila bɔxi ma.»

²⁶ Dawuda naxa mixi ndee maxɔrin a fɛ ma, «Naxan na yi Filisitaka faxa a fa yaagi ba Isirayila ma, munse rabama na kanyi bɛ? Pe, nde na yi Filisitaka gaantare ra, naxan na Ala Kisi Kanyi xa sɔɔrie maberefe?» ²⁷ Nama naxa a yaabi, e fe fala a bɛ naxan nabama mixi bɛ naxan na Filisitaka faxama. ²⁸ Dawuda taara Eliyabi to na wɔyɛnyi mɛ, a naxa xɔnɔ a xunya ma. A naxa a fala a bɛ, «Munse i rafaxi be? I xurusee luxi nde yi ra gbengberenyi ma? N i kolon a fanyi ra. Yɛtɛ igboe nan i ra, i tan fuyante. I faxi sunbude gere nan na?» ²⁹ Dawuda naxa a fala, «N munse rabaxi? N mu maxɔrinyi xa tun tixi?» ³⁰ Na kui a naxa a kobe so a taara ra, a man naxa mixi gbɛtɛ maxɔrin na fe ma. E fan naxa na yaabi kerenyi fala a bɛ.

³¹ Na mixie to Dawuda xa masenyi fala Sɔlu bɛ, Sɔlu naxa a xili. ³² Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, «Mixi yo naxa gaaxu yi Filisitaka ya ra. N tan yati, i xa konyi, n a gerema nɛ.» ³³ Sɔlu naxa a yaabi, «I mu nɔma yi Filisitaka gere. Dimɛdi nan i ra. A tan bara mɔ gere fe kui kabi a fonike tɛmui.» ³⁴ Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, «N tan i xa konyi, n tan nan n baba xa xurusee demadonma ra. Wula sube alɔ yɛtɛ na fa n ma xuruse nde suxude, ³⁵ n a kerima nɛ, n a bɔnbɔ han n na xuruse ba a dɛ i. Xa a a ya rafindi n ma, n a suxuma a kɔn xabe nan ma, n a faxa. ³⁶ I xa konyi to fata yɛtɛ nun wulai sube bɔnbɔde na ki, n na mɔɔli fan nabama nɛ yi Filisitaka sunnatore ra, barima a Ala Kisi Kanyi xa sɔɔrie maberema.» ³⁷ Dawuda man naxa a fala, «Alatala naxan n natanga yɛtɛ nun wulai sube ma, a fama n natangade yi Filisitaka fan ma.» Na kui, Sɔlu naxa a yaabi, «Siga, Alatala xa lu i sɛɛti ma.»

³⁸ Sɔlu naxa a xa makanta see ragoro Dawuda ma, a xa sɔɔri xunyi makantase wure gbeeli daaxi, a nun a kanke makantase. ³⁹ Dawuda naxa Sɔlu xa santidɛgɛma ragoro a tɛɛ kui, naxan nu xirixi a tagi, kɔnɔ a fɛfɛ jɛrɛ fɔlɔ a mu nɔ, barima a mu darixi na mɔɔli ra. Na kui a naxa a fala Sɔlu bɛ, «N mu nɔma sigade yi kanta see ra n ma, barima n mu darixi a ra.» Dawuda naxa na kanta see birin ba a ma. ⁴⁰ A naxa a xa yisuxuwuri tongo, a gɛmɛ manɔxunxi suuli fen fole kui, a e sa a xa gbɔnfɔɛ kui. A naxa siga na Filisitaka xili ma, a xa laati suxuxi a yi ra.

⁴¹ Filisitaka naxa a makɔrɛ Dawuda ra, a xa kanke makantase xungbe xaninma tixi a ya ra. ⁴² A to Dawuda to, a fonike tofanyi na a ra, a naxa yo a ma. ⁴³ Filisitaka naxa a fala Dawuda bɛ, «Pe, bare nan n na, i to fama n gere wuri ra?» A naxa Dawuda danka a xa alae xili ra, ⁴⁴ a fa a fala a bɛ, «Fa be, n i sube soma xɔnie yi ra naxee jɛrɛma koore ma, a nun subee naxee na wula i.»

⁴⁵ Dawuda naxa a yaabi, «I tan fafe n gere santidɛgɛma nun tanbɛ mɔɔli firin nan na. N tan i gerema Isirayila xa sɔɔrie Marigi Alatala nan xili ra, i naxan maberema. ⁴⁶ To Alatala i sama nɛ n bɛlɛxɛ. N i bɔnbɔma nɛ, n i xunyi bolon, n Filisitakae binbi fima nɛ

xɔnie nun sube xaɲɲɛ ma. Na tɛmɔi, duniɲa birin a kolonma nɛ a Ala na Isirayila fɔxɔ ra. ⁴⁷ Yi ɲama birin fama a kolonde a Alatala mu mixi rakisima santidɛgɛma nun tanbɛ saabui ra. Mixi kisima Alatala nan saabui ra, naxan wo sama muxu bɛlɛxɛ.»

⁴⁸ Filisitaka to siga fɔlɔ Dawuda ma, Dawuda naxa a gi keren na e nun Filisitaka xa naralan. ⁴⁹ A naxa a bɛlɛxɛ ragoro a xa gbɔnfɔɛ kui, a gɛmɛ keren tongo, a woli a xa laati ra. Gɛmɛ naxa na Filisitaka gɔnɔ a tigi ma, a a xun konkota bɔɔ. A naxa bira a yatagi ma bɔxi. ⁵⁰ Dawuda sɛnbɛ gbo Filisitaka bɛ na ki nɛ, a a faxa laati nun gɛmɛ keren peti ra santidɛgɛma xanbi. ⁵¹ Dawuda naxa a gi a siga na Filisitaka saxi dɛnnaxɛ, a Filisitaka xa santidɛgɛma ba a tɛɛ i, a a faxa a ra, a a xunyi bolon a dɛ i.

Filisitakae to a to e xa sɛnbɛma bara faxa, e naxa e gi. ⁵² Isirayilakae nun Yudakae naxa e xui ramini, e fa Filisitakae keri gulunba fɔlɛ, han Ekiron taa naadɛ ra. Filisitaka binbie nu saxi kira xɔn kelife Saarayimi han Gati nun Ekiron. ⁵³ Isirayilakae to gɛ Filisitakae keride kira xɔn ma, e naxa gbilen nee yonkinde, e e xa see xanin. ⁵⁴ Dawuda naxa na Filisitaka xunyi xanin Darisalamu, a a xa geresose ragata a yɛtɛ xa kiri banxi kui.

⁵⁵ Sɔlu to Dawuda to sigafe ra na Filisitaka gereɗe, a naxa a xa sɔɔri mangɛ Abeneri maxɔrin, «Nde xa di na yi sɛgɛtala ra?» Abeneri naxa a yaabi, «Mangɛ, n mu na kolon feo.» ⁵⁶ Mangɛ naxa a yamari, «I xa a kolon naxan xa di na yi sɛgɛtala ra.» ⁵⁷ Dawuda to gbilen kelife na Filisitaka faxade, Abeneri naxa a xanin Sɔlu yire. Filisitaka xunyi nu suxuxi Dawuda bɛlɛxɛ. ⁵⁸ Sɔlu naxa a fala a bɛ, «N ma di, nde na i baba ra?» Dawuda naxa a yaabi, «I xa konyi Yisayi Bɛtɛlɛmuka xa di nan n na.»

18

Yonatan nun Dawuda xa saatɛ

¹ Dawuda nun Sɔlu to gɛ dɛ masarade, Yonatan naxa findi Dawuda xanuntenyi ra. Yonatan nu a xanuxi alɔ a yɛtɛ yati. ² Na lɔxɔɛ Sɔlu naxa kankan Dawuda ma, a mu tin a xa gbilen a baba xɔnyi. ³ Yonatan nun Dawuda naxa saata, barima Dawuda nu rafan a ma alɔ a yɛtɛ yati. ⁴ Yonatan naxa a xa donma xungbe ba a ma, a a ragoro Dawuda ma, a nun a xa santidɛgɛma, a xa xali, nun a xa bɛlɛti. ⁵ Sɔlu Dawuda rasanba dɛdɛ gere sode, Dawuda nu geenima nɛ. Na nan a to Sɔlu naxa a findi a xa sɔɔrie xunyi ra. Na fe naxa rafan ɲama ma, a nun Sɔlu xa mixie yati.

⁶ Sɔɔrie nu gbilenma tɛmɔi naxɛ kelife gere sode, Dawuda Goliyati faxa gere naxan kui, Isirayila ginɛɛ naxa mini Sɔlu ralandɛ. E nu sigi sama maxase mɔɔli ndee ra, e nu fare boronma, e nu e xui itema sɛɛwɛ kui. ⁷ Na sigie kui ginɛɛ nu a falama, «Sɔlu bara mixi wulu wulu bɔnbɔ, kɔnɔ Dawuda tan mixi wulu wulu dɔxɔ fu nan bɔnbɔxi.»

⁸ Sɔlu naxa xɔnɔ ki fanyi ra na sigi xa fe ra. A naxa a fala, «E naxɛ Dawuda bara wulu fu bɔnbɔ, n tan bara wulu keren bɔnbɔ. A gbe mu luxi a xa n ma mangɛya sɔtɔ.» ⁹ Kelife na lɔxɔɛ ma, Sɔlu bɔɲɛ naxa ɲaɲaaxu a ma Dawuda xa fe ra.

¹⁰ Na kuye iba, Ala naxa a niya ɲinnɛ xa bira Sɔlu fɔxɔ ra, a masenyi ti alɔ namijɔnmɛ. A xa tanbɛ nu suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kɔra raberefe a bɛ, alɔ a darixi a ra ki naxɛ tɛmɔi birin. ¹¹ Sɔlu naxa a xa tanbɛ ite, a fa a fala, «N Dawuda mabanbanma nɛ banxi kanke.» A naxa kata sanya firin, kɔnɔ Dawuda naxa keli tanbɛ ya i. ¹² Sɔlu mu nu suusaxi Dawuda ra sɔnɔn, barima Alatala nu na Dawuda fɔxɔ ra, a gbilen Sɔlu tan fɔxɔ ra.

¹³ Sɔlu naxa Dawuda findi sɔɔri wulu keren mangɛ ra, alako a xa a makuya a ra. Dawuda nun a xa sɔɔrie nu luma siga ra gere sode, Dawuda nu fa gbilen ¹⁴ xunnakeli kui, barima Alatala nu na a fɔxɔ ra. ¹⁵ Sɔlu to a to fe birin sɔɔnɛyaxi Dawuda bɛ, a naxa lu gaaxui kui a ya ra. ¹⁶ Kɔnɔ Dawuda nu rafan Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ ma, barima a nu tima e ya ra na gere birin kui.

¹⁷ Lɔxɔɛ nde Sɔlu naxa a fala Dawuda bɛ, «N ma di ginɛ singe nan ya, a xili Merabi. N bara a fi i ma. I xa sɔɔri wali tun naba n bɛ Alatala xa gereɗe kui.» Sɔlu nu a falama a bɔɲɛ kui, «Hali n mu a faxa n yɛtɛ ra, n xa a lu Filisitakae xa na raba n bɛ.» ¹⁸ Dawuda naxa Sɔlu yaabi, «Nde na n tan na? N baba xabile xurun Isirayila bɔnsɔɛ ya ma, n tan xa

findi mangɛ bitanyi ra?»¹⁹ Waxati to a li a nu lanma Sɔlu xa di ginɛ Merabi xa fi Dawuda ma, Sɔlu naxa a fi Mexolaka Adiriyeli ma.

²⁰ Sɔlu xa di ginɛ Mikali nu Dawuda xanuxi. E to na fala Sɔlu bɛ, na naxa rafan a ma. ²¹ Sɔlu nu a falama a yɛtɛ ma, «N xa a fi a ma, alako a xa findi gantanyi ra a bɛ, Filisitakae xa a faxa.» Na kui Sɔlu man naxa a fala Dawuda bɛ, «To i xa findi n bitanyi ra.»

²² Sɔlu naxa yaamari fi a xa mixie ma, «Wo a fala Dawuda bɛ gundo ra, «I bara rafan mangɛ nun a xa mixi birin ma. I xa tin findide mangɛ bitanyi ra.»»²³ Sɔlu xa mixie to na fala Dawuda bɛ, a naxa e yaabi, «Wo tan bɛ, fe xuri nan a ra findife mangɛ bitanyi ra? Setare na n tan na, naxan tide mu gbo feo.»²⁴ Sɔlu xa walikɛe naxa na dɛntɛgɛ sa Sɔlu bɛ. ²⁵ Sɔlu naxa e yamari, «Wo a fala Dawuda bɛ, «Mangɛ mu wama sese xɔn kote ra fo i xa Filisitaka xɛmɛ kɛmɛ soli xaba, i fa e ra be, alako a xa a gbe ɲɔxɔ a yaxuie ma.»» Na kui Sɔlu nu wama Filisitaka xa Dawuda faxa. ²⁶ Sɔlu xa walikɛe to a xa masenyi ti Dawuda bɛ, na fe naxa a kɛnɛn, a naxa a maɲɔxun na nɔma a niyade a xa findi mangɛ bitanyi ra. Beenun lɔxɔɛ dɔnxɔɛ xa a li, ²⁷ Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa sa Filisitaka xɛmɛ kɛmɛ firin faxa. Dawuda naxa e soli xaba, a fa na xasabi kamalixi ra mangɛ xɔn ma, alako a xa findi mangɛ bitanyi ra. Na tɛmui Sɔlu naxa a xa di ginɛ Mikali fi Dawuda ma, a xa findi a xa ginɛ ra.

²⁸ Sɔlu nu bara a kolon Alatala na Dawuda fɔxɔ ra. Sɔlu xa di ginɛ Mikali nu Dawuda xanuxi. ²⁹ Sɔlu nu gaaxuxi Dawuda ya ra, a a findi a yaxui ra abadan. ³⁰ Filisita kuntigie nu gere tima Isirayila bɛ, kɔnɔ Dawuda nu e bɔnbɔma dangife Sɔlu xa sɔɔrie birin na. Na kui a naxa xili xungbe sɔtɔ.

19

Yonatan Dawuda malife

¹ Sɔlu naxa a fala a xa di Yonatan nun a xa mixie bɛ, a e xa Dawuda faxa. Kɔnɔ Dawuda nu rafan Yonatan ma ki fanyi. ² Na nan a ra, Yonatan naxa sa na fe yaba Dawuda bɛ, «N baba wama i faxafe. I xa mɛɛni i yɛtɛ ma tina gɛɛsɛgɛ. I xa i nɔxun. ³ Tina n nan n baba matima daaxa i i nɔxunma dɛnnaxɛ. N i xa fe falama a bɛ, n xa a natɛ kolon, alako n xa na fala i bɛ.»⁴ Yonatan naxa Dawuda xun mafala a baba Sɔlu bɛ, a falafe ra, «Mangɛ, i naxa yunubi sɔtɔ i xa konyi Dawuda xa fe ra, barima a mu fe ɲaaxi yo rabaxi i ra. A hinnɛxi nɛ i ra tun. ⁵ A mu gaaxu faxɛ ya ra, alako a xa na Filisitaka faxa. Na kui Alatala naxa Isirayila xun nakeli. I fan bara na to, i fan bara ɲɛlɛxin na xa fe ra. Munfe ra yakɔsi i wama yunubi rabafe, mixi nii bafe ra tɔɔɲɛgɛ kui? Munfe ra i wama Dawuda faxafe na ki tun?»⁶ Sɔlu naxa a xa di Yonatan xui ramɛ a fanyi ra. A naxa a kali Alatala ra, a Dawuda mu faxama. ⁷ Yonatan naxa Dawuda xili, a na birin tagi raba a bɛ. A naxa Dawuda xanin Sɔlu yire, Dawuda man naxa wali Sɔlu bɛ alɔ a darixi a ra ki naxɛ.

⁸ Gere man naxa bira Isirayila nun Filisita tagi. Dawuda naxa mini Filisitakae gere, a naxa e bɔnbɔ a fanyi ra, e fa e gi. ⁹ Lɔxɔɛ nde Ala naxa a niya ɲinnɛ xa bira Sɔlu fɔxɔ ra. A nu dɔxɔxi a xɔnyi, tanbɛ suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kɔra raberefe. ¹⁰ Sɔlu naxa a xa xali woli Dawuda ma, a xa a sɔxɔ banxi kanke. Dawuda naxa tanbɛ dɛ maba, tanbɛ naxa sɔɔɔn banxi kanke. Dawuda naxa a gi, a a nɔxun na kɔɛ ra.

¹¹ Sɔlu naxa mixie xɛɛ Dawuda xɔnyi, e xa a xa fe kolon, alako e xa a faxa gɛɛsɛgɛ. Kɔnɔ a xa ginɛ naxa a fala a bɛ, «Xa i mu i gi, e i faxama nɛ.»¹² A xa ginɛ naxa a ragoro wundɛri ra, a naxa a gi. A ratangaxi na ki nɛ. ¹³ Na dangi xanbi, Mikali naxa wuri masolixi sa Dawuda xa sade ma, a dugi felen a xun ma, a si kiri sa a xunsase fari. ¹⁴ Sɔlu to mixie xɛɛ Dawuda suxude, a xa ginɛ naxa a fala e bɛ, «A mu yalanxi.»¹⁵ Sɔlu man naxa e xɛɛ alako e xa Dawuda gundi tɔ. A naxa a fala e bɛ, «Wo xa fa a ra a xa sade ma.»¹⁶ Xɛɛrae to fa, e naxa a li wuri masolixi nan na sade ma, si kiri saxi xunsase fari. ¹⁷ Sɔlu naxa a xa di Mikali maxɔrin, «I n yanfaxi yi ki munfe ra? I a niyaxi munfe ra n yaxui xa a gi?» Mikali naxa a yaabi, «A a fala nɛ n bɛ, xa i mu a lu n xa siga, n i faxama nɛ.»

¹⁸ Dawuda a gi na ki nɛ, a siga Samuweli yire Rama. A naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ Sɔlu naxan nabaxi a ra. Na dangi xanbi, Dawuda nun Samuweli naxa siga, e sa lu Nayoti. ¹⁹ Mixi nde

naxa Sɔlu rakolon a Dawuda sa na Nayoti, Rama mabiri. ²⁰ Sɔlu naxa mixie xɛɛ Dawuda suxude, kɔnɔ e naxa namijɔnmɛɛ to kira ra Samuweli fɔxɔ ra. Xɛɛrae to mixie to masenyi tife Ala xili ra, Ala Xaxili naxa goro e fan ma, e fan naxa so na masenyi mɔɔli tife. ²¹ E to na dɛntɛgɛ Sɔlu bɛ, a naxa mixi gbɛtɛɛ xɛɛ, kɔnɔ nee fan naxa so masenyi tife Ala xili ra. A naxa mixie xɛɛ a saxan nde, kɔnɔ nee fan naxa so masenyi tife Ala xili ra.

²² Na dangi xanbi Sɔlu yɛtɛ yati naxa siga Rama. A to kɔlɔnyi li Seku taa kui, a naxa mixie maxɔrin, «Dawuda nun Samuweli na minden?» E naxa a yaabi, a e sa na Nayoti, Rama mabiri. ²³ A naxa Nayoti kira suxu Rama mabiri, kɔnɔ Ala Xaxili naxa goro a ma kira xɔn. A naxa masenyi ti Ala xili ra han Nayoti, Rama mabiri. ²⁴ A fan naxa donma rate a ma, a fa masenyi ti Ala xili ra Samuweli ya xɔri. A naxa a felen bɔxi ma donma mu a ma. A naxa lu na ki na yanyi nun na kɔɛ birin. Yi taali minixi na fe nan kui, «Sɔlu fan bara findi namijɔnmɛɛ ra ba?»

20

Yonatan nun Dawuda xa saatɛ

¹ Dawuda naxa keli namijɔnmɛɛ yire Rama taa kui, a siga Yonatan tode, a sa a maxɔrin, «N munse rabaxi n xa haakɛ sɔtɔ i baba ra? N munse niyaxi a ra, a wama n faxafe naxan ma?» ² Yonatan naxa a yaabi, «Ade, n baba mu i faxama. A mu sese rabama a mu a fala n bɛ, a findi fe xuri ra, a findi fe xungbe ra. N baba mu fefe nɔxunma n ma. A mu fefe rabama a mu a fala n bɛ.» ³ Dawuda naxa a fala a bɛ, «I baba a kolon, a n nafan i ma. A naxɛ, «N mu yi falama Yonatan bɛ, xa na mu a tɔɔrɔma nɛ.» Kɔnɔ n bara n kali Ala ra, san tongo keren mu na n tan nun faxɛ tagi.»

⁴ Yonatan naxa a fala Dawuda bɛ, «I nu wa naxan yo xɔn, n na nan nabama.» ⁵ Dawuda naxa a yaabi, «Kike Nɛɛnɛ Sali sɛrɛxɛ nan tina. A lanma nɛ n nun mangɛ xa muxu dɛgɛ yire keren. A lu n xa siga, n xa n nɔxun daaxa, han a xi saxan nde lɔxɔɛ nunmare. ⁶ Xa a n ma fe maxɔrin, a fala a bɛ, «Dawuda n maxandi nɛ, a n xa dijɛ a ma, a xa siga a xɔnyi Bɛtɛlɛɛmu, a xa lan a xabile ma naxan sɛrɛxɛ bama naa jɛ yo jɛ.» ⁷ Xa a i yaabi, «Na fan,» awa, bɔjɛsa na n bɛ, i xa konyi. Kɔnɔ xa a xɔnɔ na fe ma, i bara a kolon nate na a yi, a wama n tɔɔrɔfe ma. ⁸ I xa n xun mafala na ki nɛ, barima won bara saatɛ xiri Alatala ya i. Xa i haakɛ nan n ma, i yɛtɛ xa n faxa, hali i mu n xanin i baba yire.»

⁹ Yonatan naxa a kali Dawuda bɛ, «Xa n a kolon n baba wama i faxafe, n na falama nɛ i bɛ.» ¹⁰ Dawuda naxa a fala Yonatan bɛ, «Xa i baba fa i yaabi a xɔnɛ ra, nde n nakolonma?» ¹¹ Yonatan naxa a yaabi, «Won xa siga burunyi.» E to mɛnni li, ¹² Yonatan naxa a fala Dawuda bɛ, «N bara n kali Isirayila Marigi Alatala ra, tina xa na mu tina bora yi waxati, n nan n baba maxɔrinma n xa a kolon naxan na a bɔjɛ ma i xa fe ra. Xa fe fanyi na a ra, n i rakolonma. ¹³ Kɔnɔ xa a sa li a wama i tɔɔrɔfe nɛ, n mu fa na fala i bɛ, Alatala xa n yɛtɛ tɔɔrɔ, a xa nde sa a xun ma. Na tɛmui, n a luma nɛ i xa siga bɔjɛsa kui, Alatala xa lu i fɔxɔ ra, alɔ a nu na n baba fɔxɔ ra ki naxɛ. ¹⁴ I xa hinne n na Alatala xa hinne ra n ma dunijɛigiri birin kui. N faxa xanbi, ¹⁵ i naxa ba hinnefe n ma denbaya ra, hali Alatala i yaxui birin ba nɛ yi dunija bɛndɛ fɔjɛ fari.» ¹⁶ Yonatan naxa saatɛ tongo Dawuda bɔnsɔɛ bɛ, a fa a fala, «Alatala xa Dawuda gbe jɔxɔ a yaxuie ma.» ¹⁷ Yonatan man naxa Dawuda rakali a xa xanunteya xa fe ra, barima Yonatan Dawuda xanu nɛ alɔ a yɛtɛ xanu ki naxɛ.

¹⁸ Yonatan naxa a fala a bɛ, «Tina nan na Kike Nɛɛnɛ Sali ra. E na a to i mu na, e fama nɛ i xa fe maxɔrinde. ¹⁹ A xi saxan nde, i xa siga i sa i nɔxun dɛnnaxɛ Eseli gɛmɛ xanbi ra, yi fe to fɔlɔ. ²⁰ N xali saxan nan wolima i mabiri ra, alɔ n wama se nde nan bunfe. ²¹ Na tɛmui, n didi xɛɛma nɛ xalie fende. Xa n a fala a bɛ, «Xalie na i sɛɛti ma,» na findima tɔnxuma nan na i bɛ a i naxa gaaxu, barima hɛri nan tun na i bɛ. Ala tantu. ²² Kɔnɔ, xa n sa a fala didi bɛ, «Xalie na i ya ra pon,» na findima tɔnxuma nan na i bɛ i xa i gi, barima Ala nan a niyaxi i xa siga. ²³ Alatala nan na won ma saatɛ seede ra.» ²⁴ Dawuda naxa a nɔxun fɔtɔnyi kui.

Kike NEEENE Sali to a li, mange Sölu naxa a magoro teebili ra, a xa a dege. ²⁵ A naxa döxo banxi bili kanke, alö a darixi a ra ki naxe. Yonatan naxa döxo a ya ra, Abeneri naxa döxo a fe ma. Köno Dawuda tan mu nu na a döxode. ²⁶ Na löxöe Sölu mu sese fala Dawuda xa fe ra, barima a jöxo a ma a mu faxi a xa seniyentareja xa fe nan ma. ²⁷ Na kuye iba, Kike NEEENE Sali xi firin nde, Sölu to a to Dawuda mu fa, a naxa Yonatan maxörin, «N ma di, munfe ra Yisayi xa di mu faxi a degede xoro, a mu fa to?» ²⁸ Yonatan naxa Sölu yaabi, «Dawuda n mayandi ne, n xa dije a ma, a xa siga Beteleemu. ²⁹ A naxa a fala n be, «Yandi, a lu, n xa siga lande n xabile xa serexe ma. N taara bara n xili. I xa tin n xa siga n ngaxakerenyie yire.» Na nan a ra, Dawuda mu na be to mange xa teebili ra.»

³⁰ Na temui Sölu naxa xöno a xa di Yonatan ma, a a fala a be, «Gine matandila xa di nan i ra. I jöxo a ma a n mu a kolon a i na Yisayi xa di nan be? I xa yaagi nan na ki, a nun i nga! ³¹ I mu a kolon a fanni Yisayi xa di na dunija, xaxili sa yo mu na i be i xa mangeya xa fe ra? I xa mixi nde xee a suxude. A lanma a xa faxes.» ³² Yonatan naxa a baba Sölu yaabi, «Munfe ra a lanma a xa faxes? A munse rabaxi?» ³³ Sölu to a xa tanbe ite a xa di xili ma, Yonatan naxa a kolon a a baba nu wama Dawuda faxafe ne. ³⁴ A naxa keli a xönoxu ra, a mu sese don na Kike NEEENE Sali xi firin nde. A böje nu rapaxuxi a ma Dawuda nun a yete kan ma yaagi xa fe ra.

³⁵ Na kuye iba, Yonatan naxa siga daaxa yire nde, a nun Dawuda nu lanxi naxan ma. A naxa dimedi nde fan xanin naa. ³⁶ A naxa a fala a be, a naxe, «N na xali woli, i gi, i sa fa a ra.» Dimedi naxa a gi fölo, Yonatan fa xali woli a ya ra pon. ³⁷ Dimedi to xali yire li, Yonatan naxa a xui ite a falafe ra, «Xali makuya menni ra pon!» ³⁸ A man naxa sönox a ra, a naxe, «I xulun, i naxa ti de!» Yonatan xa dimedi naxa xalie matongo, a fa a ra a marigi xon ma. ³⁹ A mu nu sese kolon na fe kui, köno Dawuda nun Yonatan tan naxa e boore fahaamu. ⁴⁰ Yonatan naxa a xa xali nun a xa tanbee so dimedi yi ra, a a fala a be, «Yi see xanin taa kui.» ⁴¹ Dimedi to siga, Dawuda naxa mini kööla mabiri, a fa a yatagi rafelen böxi sanya saxan. E naxa filinfilin e boore ma, e fa wa, a gbengbenyi Dawuda. ⁴² Yonatan naxa a fala Dawuda be, «Won bara saate xiri. Alatala na seede ra won tan nun won bönsöe tagi abadan. Yakösi, i xa siga böjesa kui.»

21

Dawuda xa gi

¹ Na dangi xanbi, Dawuda naxa siga Nobo, Yonatan naxa gbilen taa kui. ² Dawuda to Nobo li, a naxa siga serexedube Aximeleki xönyi. A to Dawuda to, a naxa gaaxu, a fa a maxörin, «I keren nan a ra? Mixi yo mu na i föxo ra?» ³ Dawuda naxa Aximeleki yaabi, a naxe, «Mange nan n xexxi, köno a a fala n be, a mixi yo naxa a kolon a n xexxi fe naxan ma. N bara a fala n ma söorie be, e xa n naralan yire nde. ⁴ Donse nde na na? Taami suuli so n yi ra, xa na mu donse gbete.» ⁵ Serexedube naxa a yaabi, «Taami yo mu na n yi ra, fo taami seniyenxi naxan baxi serexe ra. I xa söorie nöma na donde xa a sa li e nun gine mu saxi yire keren yi saxanyi.»

⁶ Dawuda naxa a fala a be, «Tönyi jan döxöxi muxu ma gine fe rabafe ma muxu sigama gere sode temui naxe. N ma söorie marasenyenyi rabama e ne sigama dede. Yi biyaasi tide to gbo biyaasi gbete be, e birin seniyenxi ki fanyi ra.» ⁷ Na kui serexedube naxa serexe taami so a yi ra, barima taami gbete yo mu nu na. Na serexe taami nu masarama taami neene ra löxöe birin Alatala ya i. ⁸ Na löxöe Sölu xa mixi nde nu na menni sali xa fe ra. Edonka nan nu a ra, naxan xili Dowege, naxan findixi Sölu xa xuruse kantee xunyi ra.

⁹ Dawuda naxa a fala Aximeleki be, a naxe, «Tanbe yo mu na i yi ra, xa na mu santidegema? N to gbataxi mange xa xeraya xa fe ra, n mu faxi n ma santidegema nun n ma geresose ra.» ¹⁰ Serexedube naxa a yaabi, «Goliyati Filisitaka xa santidegema na be, i naxan faxes Ela gulunba kui. A mafilixi dugi nde kui, a saxi serexedube xa donma xanbi ra. Xa i wama a xon, a tongo. Gbete mu na be.» Dawuda naxa a fala, «A so n yi ra, a maniyé yo mu na.»

¹¹ Na lɔxɔɛ Dawuda naxa keli, a a gi Sɔlu ya ra. A naxa siga Gati mangɛ Akisi xɔnyi.
¹² Akisi xa mixie naxa a fala a bɛ, «Isirayila mangɛ Dawuda xa mu yi ki, naxan xa fe falama, «Sɔlu bara mixi wulu wulu faxa. Dawuda tan bara mixi wulu wulu dɔxɔ fu faxa?»
¹³ Dawuda to na fe mɛ, a naxa gaaxu ki fanyi Gati mangɛ Akisi ya ra. ¹⁴ Na kui a naxa a niya nɔama xa a maɔxun daxui ra. A naxa daxuɔna raba e tagi, a se korin naadɛ ma, a dɛye nu goro a dɛ xabe ma. ¹⁵ Akisi naxa a fala a xa mixie bɛ, a naxɛ, «Wo mu a toxi a findixi daxui nan na yi ki. Wo faxi yi xɛmɛ ra n xɔn ma munfe ra? ¹⁶ N hayi na daxui ma n xɔnyi? Yi mixi mɔɔli xa so n ma banxi kui?»

22

Sɔlu Aximeleki naxankatafe

¹ Dawuda naxa sa a nɔxun Adulama fɔnmɛ kui. A taarae nun a barenyie to na kolon, e naxa siga a fɔxɔ ra. ² Mixi naxee nu na tɔɔrɛ nde kui alɔ doni kanyie, e naxa lu a fe ma, e a findi e xa mangɛ ra. Mixi kɛmɛ naani nɔndɔn nu na a fɔxɔ ra.

³ Dawuda naxa keli mɛnni, a naxa siga Misipa Mowaba bɔxi ma. A naxa a fala Mowaba mangɛ bɛ, a naxɛ, «Yandi, a lu n baba nun n nga xa sabati be sinden, han n xa a kolon Alatala wama naxan xɔn n bɛ.» ⁴ Dawuda naxa a xa mixie xanin na mangɛ xɔnyi, e naxa lu mɛnni Dawuda fe ma. ⁵ Annabi Gadi naxa a fala Dawuda bɛ, a naxɛ, «I naxa lu yi mangɛ xɔnyi. I xa gbilen Yudaya.» Dawuda naxa keli, a so Xɛrɛti fɔtɔnyi yire.

⁶ Sɔlu to Dawuda nun a fɔxirabirɛɛ xa xibaaru mɛ, a nu na Gibeya, tamare bili bun ma, geya fari. A xa tanbɛ nu suxuxi a yi ra, a xa mixie nu na a fe ma. ⁷ A naxa a fala e bɛ, a naxɛ, «Wo wo tuli mati, wo tan Bunyamin bɔnsɔɛɛ. Yisayi xa di fama nɛ wɛni yiree nun xɛe fide wo ma? A wo findi sɔɔri wulu xunyie ra, xa na mu sɔɔri kɛmɛ xunyie ra? ⁸ Wo birin bara n yanfa. Mixi yo mu n nakolonxi n ma di nun Yisayi xa di bara saatɛ xiri. Wo mu kinikini n ma, wo mu a fala n bɛ n ma di wama n ma konyi xunyi ikelife n xili ma, alako na xa gantanyi sa n ya ra alɔ a fa na ki naxɛ yi ki to.»

⁹ Sɔlu xa xuruse kantɛɛ xunyi, Edonka Dowege, na naxa a fala Sɔlu bɛ, «N tan Yisayi xa di to nɛ Nobo, Axituba xa di Aximeleki xɔnyi. ¹⁰ Aximeleki naxa Alatala maxandi a bɛ, a donsee so a yi ra, a nun Goliyati Filisitaka xa santidɛgɛma.»

¹¹ Mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ sɛrɛxɛdubɛ Aximeleki xilide, a nun a xa denbaya nun sɛrɛxɛdubɛ naxee birin nu na Nobo. E to fa mangɛ yire, ¹² Sɔlu naxa a fala e bɛ, a naxɛ, «Axituba xa di, i tuli mati n na.» A naxa a yaabi, «N marigi, n tuli matixi i ra.» ¹³ Sɔlu naxɛ, «Munfe ra i yanfɛ maxirixi n xun ma, wo tan nun Yisayi xa di? Munfe ra i taami nun santidɛgɛma soxi a yi ra, i man fa Alatala maxandi a bɛ, alako a xa a ya rafindi n ma, a xa gantanyi te n bɛ alɔ a fa na ki naxɛ yi ki to.»

¹⁴ Aximeleki naxa wɔyɛnyi tongo, a naxɛ, «Nde tinxin i bitanyi Dawuda bɛ i xa mixie ya ma? Nde xa binyɛ dangima a ra i xa banxi kui? ¹⁵ N bara Alatala maxandi a bɛ sanya wuyaxi. Mangɛ, i naxa yi kalamui sa i xa konyi nun a xa denbaya xun ma, barima n mu sese kolon yi fe kui.» ¹⁶ Mangɛ naxa a fala, «Aximeleki, n i tan nun i xa denbaya faxama to.» ¹⁷ Mangɛ naxa a fala a xa sɔɔrie bɛ, naxee nu tixi a fe ma, a e xa Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ faxa, barima e mu a rakolon a Dawuda na gife a ma. Kɔnɔ sɔɔrie tan mu tin na rabade.

¹⁸ Na kui mangɛ naxa a fala Dowege bɛ, «I tan xa yi sɛrɛxɛdubɛɛ faxa.» Awa Dowege Edonka naxa e faxa. Na lɔxɔɛ a mixi tongo solomasaxan nun suuli nan faxa, sɛrɛxɛdubɛ donma ragoroxi naxee ma. ¹⁹ A naxa e xa taa mixie fan faxa santidɛgɛma ra, xɛmɛɛ yo, ginɛɛ yo, dimɛɛ yo, diyɔrɛɛ yo. Hali ningee ba, sofalee ba, yɛxɛɛ ba, e naxa e birin faxa santidɛgɛma ra.

²⁰ Aximeleki xa di xɛmɛ Abiyatari, Axituba xa mamadi, na nan keren nɔ a gide. A naxa siga alako a xa bira Dawuda fɔxɔ ra. ²¹ A naxa a fala Dawuda bɛ a Sɔlu bara Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ faxa. ²² Dawuda naxa a yaabi, «Na lɔxɔɛ n nu bara a maɔxun a Dowege Edonka fama nɛ n ma fe falade Sɔlu bɛ. N tan nan a niyaxi i xa mixie xa faxa. ²³ Hali i

mu gaaxu. Lu n sɛɛti ma, barima naxan wama n faxafe, a wama i fan faxafe. I na kantari nan kui n fɛ ma.»

23

Dawuda gife

¹ E naxa fa a fala Dawuda bɛ, a Filisitakae bara din Keyila taa ra, a e na e xa baloe muɲafe lonyie yire. ² Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a naxɛ, «N nɔma nɛ Filisitakae ra?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, i xa Keyila ratanga Filisitakae ma.» ³ Kɔnɔ Dawuda xa mixie naxa a fala a bɛ, «Hali be Yudaya bɔxi, won bara gaaxu. Won mu suusama sigade Keyila Filisitakae gerede.» ⁴ Dawuda man naxa Alatala maxɔrin na xa fe ra. Alatala naxa a yaabi, «Keli, i xa siga Keyila, barima n bara Filisitakae sa i sagoe.» ⁵ Na kui Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa siga naa Filisitakae gerede. E naxa e bɔnbɔ, e fa e xa gɔɔrɛɛ tongo. Dawuda Keyilakae ratanga na ki nɛ.

⁶ Aximeleki xa di Abiyatari to siga Dawuda yire Keyila, a nu bara sɛrɛxɛdubɛ kanke raxunmase xanin naa.

⁷ E to a fala Sɔlu bɛ, a Dawuda bara so Keyila taa kui, Sɔlu naxa a fala, «Ala bara a sa n bɛlɛxɛ, barima Dawuda bara a yɛtɛ balan Keyila taa kui naadɛ xɔrɔxɔɛɛ xanbi ra.»

⁸ Sɔlu naxa a xa sɔɔrie xili, e xa goro naa Dawuda nun a xa sɔɔrie rabilinde.

⁹ Dawuda to Sɔlu waxɔnfe ɲaaxi kolon, a naxa a fala Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ bɛ, a xa fa sɛrɛxɛdubɛ kanke raxunmase ra. ¹⁰ Dawuda naxa Alatala maxɔrin, «Isirayila Marigi Alatala, n tan i xa konyi di bara a kolon a Sɔlu wama fafe Keyila, a xa fa yi taa kana n tan nan ma fe ra. ¹¹ Keyila mangɛɛ n soma nɛ a yi ra? Sɔlu fama nɛ be alɔ n a mɛxi ki naxɛ? Isirayila Marigi Alatala, i xa na masen n bɛ.» Alatala naxa a yaabi, «Sɔlu fama nɛ.» ¹² Dawuda man naxa a maxɔrin, «Keyila mangɛɛ n soma nɛ Sɔlu yi ra, n tan nun n ma sɔɔrie?» Alatala naxa a yaabi, «E wo sama nɛ a sagoe.» ¹³ Na kui Dawuda nun a xa mixie naxa keli Keyila, mixi kɛmɛ senni ɲɔndɔn, e siga yire gbɛtɛ. Mixie to a fala Sɔlu bɛ, a Dawuda bara a gi Keyila, Sɔlu naxa na gere lu na.

¹⁴ Dawuda naxa lu Sifi gbengberenyi ma geyae yire. Sɔlu nu a fenma, kɔnɔ Ala mu a sa a bɛlɛxɛ i. ¹⁵ Dawuda naxa a to, Sɔlu nu na a fenfe, a xa a faxa. Dawuda nu na Xoresa, Sifi gbengberenyi ma. ¹⁶ Lɔxɔɛ nde Yonatan naxa siga Xoresa Dawuda ralimaniyade. ¹⁷ A naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu, n baba Sɔlu mu i masɔtɔma feo. I findima nɛ Isirayila mangɛ ra, n tan luma i sɛɛti ma. N baba Sɔlu na kolon.» ¹⁸ Na kui e naxa saate xiri Alatala ya i. Dawuda naxa lu Xoresa, Yonatan naxa gbilen a xɔnyi.

¹⁹ Sifikae naxa siga Sɔlu yire Gibeya, e sa a fala a bɛ, «Dawuda nɔxunxi gbengberenyi yirefanyi ma Xakila geyae mabiri. ²⁰ Mangɛ, xa i wama a xɔn, i xa goro naa. Muxu a sama nɛ i sagoe.» ²¹ Sɔlu naxa e yaabi, «Alatala xa barakɛ sa wo xa fe, barima wo bara kinikini n ma. ²² Wo siga sinden, wo man xa a mato ki fanyi ra. Wo xa a kolon a na dɛnnaxɛ, wo man xa a kolon nde na a fɔxɔ ra. Mixi na a ra naxan kɔɔta ki fanyi. ²³ Wo na gɛ a nɔxunde kolonde, wo xa na fala n bɛ alako won birin xa siga. Xa a na Yudaya bɔxi ma, n a fenma nɛ yire birin han n a toma tɛmɛui naxɛ.»

²⁴ Sifikae naxa gbilen e xɔnyi Sɔlu ya ra. Dawuda nun a xa mixie nu na Mayon gbengberenyi ma kɔɔla mabiri. ²⁵ Sɔlu nun a xa mixie naxa mini Dawuda fende. Dawuda to na kolon, a naxa siga fanye yire Mayon gbengberenyi ma. Sɔlu to na mɛ, a naxa bira Dawuda fɔxɔ ra mɛnni. ²⁶ Sɔlu nu ɲɛrɛma geya sɛɛti ma, Dawuda fan nu ɲɛrɛma geya boore sɛɛti ma, gulunba nu na e tagi. Dawuda nu a gife a sɛnbɛ ra, kɔnɔ Sɔlu xa mixie nu na a raxɛtɛnfe.

²⁷ Na tɛmɛui xɛɛra nde naxa fa Sɔlu yire, a a fala a bɛ, «I xa fa keren na. Filisitakae man bara din Isirayila bɔxi ra!» ²⁸ Na kui Sɔlu naxa gbilen Dawuda fɔxɔ ra na Filisitakae xa fe ra. Na nan a niya, e naxa mɛnni xili sa Sela Hamalekoto. Na nan na ki «Fatan fanye.»

24

Dawuda tondife Sɔlu faxade ma

¹ Dawuda naxa siga En Gedi geya yire. ² Sɔlu to gbilen kelife Filisitakae gereede, mixie naxa a fala a bɛ, a Dawuda na En Gedi gbengberenyi ma. ³ Sɔlu naxa sɔɔri wulu saxan tongo, naxee fata gere sode dangi Isirayilakae birin na, e naxa mini Dawuda nun a xa mixie fende, han e sa so fanyee longori ra. ⁴ Sɔlu naxa dangi gɔɔrɛe yire, naxee nu na kira dɛ ra. A naxa so fɔnmɛ kui a xa ye rafili. A mu a kolon Dawuda nun a xa mixie fan nu na na fɔnmɛ kui. ⁵ Dawuda xa mixie naxa a fala a bɛ, «Alatala bara yi lɔxɔɛ fi i ma. A xa masenyi bara kamali a falafe ra, «N tan nan i yaxui sama i bɛlɛxɛ, alako i xa i sago raba a ra.» Na tɛmui Dawuda naxa a maso dɔyindɔyin Sɔlu xanbi ra, a fa a xa burumusi sɛɛti xaba.

⁶ Dawuda to gɛ na rabade, a naxa nimisa Sɔlu xa burumusi sɛɛti xabafe ma. ⁷ A naxa a fala a xa mixie bɛ, «Alatala xa n natanga na fe mɔɔli ma. N bara na raba n marigi ra, Alatala naxan sugandixi mangɛ ra.» ⁸ Dawuda naxa tɔnyi dɔxɔ a xa sɔɔrie ma Sɔlu gerefe ra. Sɔlu naxa mini fɔnmɛ kui, a siga.

⁹ Dawuda fan naxa mini fɔnmɛ kui, a fa Sɔlu xili a xui itexi ra, «N ma mangɛ, n marigi!» Sɔlu to a kobe rato, Dawuda naxa a xunyi felen bɔxi ma, a suyidi a bɛ. ¹⁰ Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, a naxɛ, «Munfe ra i tuli matima mixie xa wɔyɛnyie ra, naxee a falama, a n tan mu wama i xa fe fanyi xɔn ma? ¹¹ To lɔxɔɛ Alatala bara i sa n sagoe fɔnmɛ kui. N ma mixie bara a fala n bɛ, a n xa i faxa, kɔnɔ n bara tondi. N bara a fala, «N mu n marigi gerema, Alatala naxan sugandixi mangɛ ra.» ¹² I bara a to se naxan na n bɛlɛxɛ? N bara i xa burumusi sɛɛti xaba. N nu nɔma i faxade, kɔnɔ n mu a raba. Na kui i nɔma a kolonde fe ɲaaxi yo mu na n furi kui i xa fe ra. N mu wama i matandife, n mu wama haakɛ xɔn, kɔnɔ i tan na birafe n fɔxɔ ra, i xa n faxa.»

¹³ «Alatala xa won makiiti. Alatala xa n gbe ɲɔxɔ. N tan mu i faxama feo. ¹⁴ Forie a falama, «Naaxɲa kelima mixi ɲaaxie nan ma.» Na kui n xa a fala i bɛ, n tan mu i faxama feo. ¹⁵ I tan Isirayila mangɛ, i wama nde gerefe? I na birafe nde fɔxɔ ra? Mixi xurudi naxan tide mu dangi bare faxaxi ra, xa na mu a ra nimase xunxuri? ¹⁶ Alatala xa won firin makiiti. A xa nɔndi fi n ma, a xa n natanga i bɛlɛxɛ.»

¹⁷ Dawuda to gɛ na masenyi tide, Sɔlu naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «I tan nan yati xui a ra, n ma di Dawuda?» Sɔlu naxa wa fɔɔ. ¹⁸ A fa a fala Dawuda bɛ, a naxɛ, «I tinxin n tan bɛ, barima i bara n ma fe kobi masara fe fanyi ra. ¹⁹ To tan i bara i xa marafanyi masen n bɛ. Alatala nu bara n sa i sagoe, i fa tondi n faxade. ²⁰ Xa mixi a yaxui masɔɔ, a bɛɲinma bɔɲɛsa kui? Alatala xa i sare fi i naxan nabaxi n bɛ to lɔxɔɛ. ²¹ N a kolon i fama nɛ findide mangɛ ra, Isirayila fama xande i xa mangɛya bun ma. ²² I xa i kali Ala xili ra, a i mu n bɔnsɔɛ sɔntɔma n faxa xanbi, i man mu n xili kanama n ma mixie tagi.»

²³ Dawuda to a kali Sɔlu bɛ, Sɔlu naxa gbilen a xɔnyi, Dawuda nun a xa mixie naxa siga kantari yire.

25

Nabali nun Dawuda xa galanbui

¹ Samuweli to laaxira, Isirayila birin naxa malan a xa ɲɔnfe ma, e xa a ragata a xɔnyi Rama. Na tɛmui Dawuda naxa goro Paran gbengberenyi ma. ² Kuntigi nde nu na Mayon, naxan ma yɛxɛ wulu saxan nun si wulu keren nu na Karemele. A nu sigaxi a xa na yɛxɛɛɛ xabe mabide. ³ Na xɛmɛ nu xili nɛ Nabali, a xa ginɛ xili Abigayili. Ginɛ xaxilima nan nu a ra, naxan tofan ki fanyi. Kɔnɔ a xa mɔri xaxili nu xɔrɔxɔ, a nu luma fe ɲaaxi raba ra. Kalebi bɔnsɔɛ nan a ra.

⁴ Dawuda naxa a mɛ gbengberenyi ma a Nabali na a xa yɛxɛɛɛ xabe mabife. ⁵ A naxa a xa mixi fu xɛɛ, a falafe ra, «Wo siga Nabali yire, wo xa a xɛɛbu n bɛ. Wo xa yi masenyi ti n xili ra, wo naxɛ, ⁶ «Ala xa fe birin sɔɔnɛya i bɛ, i tan nun i xa denbaya. ⁷ Muxu a mɛxi nɛ, a i xa walikɛɛ na i xa yɛxɛɛɛ xabe xabafe. Kabi i xa xuruse kantɛɛ faxi Karemele, muxu nu na e fɔxɔ ra bɔɲɛsa kui. Sese mu baxi e yi ra na waxati bun ma. ⁸ I xa i xa mixie maxɔrin xa nɔndi na a ra. Na kui i xa hinne n ma mixie ra yi xulun lɔxɔɛ. I xa

muxu ki i nɔma naxan na, barima muxu findixi i xa konyie nan na, naxee birama i xa di Dawuda fɔxɔ ra.»»

⁹ Dawuda xa xɛɛrae to so naa, e naxa a xa xɛɛraya iba Nabali bɛ a xili ra, e mu sese sa na fari. ¹⁰ Nabali naxa xɛɛrae yaabi, a naxɛ, «Nde na Dawuda ra, nde na Yisayi xa di ra? Konyi gbegebe na na to, naxee e gima e marigi ma. ¹¹ Wo waxi nɛ n xa n ma taami nun n ma sube tongo, n naxee fenxi n ma walikɛɛ bɛ, n xa na so mixie yi ra n mu naxee kelide yati kolon?»

¹² Dawuda xa xɛɛrae naxa gbilen. E to so, e naxa na birin dɛntɛgɛ. ¹³ Dawuda naxa a fala a xa sɔɔrie bɛ, a naxɛ, «Wo xa wo xa santidɛgɛma xiri wo tagi.» E naxa na raba. Dawuda fan naxa a xa santidɛgɛma tongo, a a xiri a tagi. Mixi kɛmɛ naani ɲɔndɔn naxa bira a fɔxɔ ra, mixi kɛmɛ firin naxa lu kotee san na.

¹⁴ Nabali xa walikɛ nde naxa sa na fe yaba a xa ginɛ Abigayili bɛ, a naxɛ, «Dawuda bara xɛɛrae xɛɛ won marigi ma keli gbengberenyi ma, e xa a xɛɛbu, kɔnɔ a mu e rasɛnɛxi a fanyi ra feo. ¹⁵ Kabi muxu na burunyi, na mixie fe fanyi nan naba muxu bɛ. E mu muxu tɔɔɔ, e mu sese ba muxu yi. ¹⁶ E bara muxu kanta kɔɛ nun yanyi muxu xa xuruse dɛmadonyi wali kui. ¹⁷ I xa a mato i nɔma naxan nabade, xa na mu a ra won marigi nun a xa denbaya fama fe ɲaaxi sɔtɔde. I xa mɔri xaxili xɔɔxɔ, a mu mixi yo xa marasi mɛma.»

¹⁸ A xa ginɛ Abigayili naxa taami kɛmɛ firin tongo, a nun wɛni kundi firin, yɛxɛɛ ganxi suuli, kaabɛ ganxi busali firin, tamare mɔɔli nde suxui kɛmɛ, nun xɔɔɛ xaraxi xuti kɛmɛ firin. A naxa na kote baki sofale fari. ¹⁹ A naxa a fala a xa konyie bɛ, «Wo siga yare, n fafe.» A mu sese fala a xa mɔri Nabali bɛ. ²⁰ A naxa baki sofale fari, a goro geya ma. Dawuda nun a xa sɔɔrie fan nu na gorofe, e fa naralan na ginɛ ra. ²¹ Dawuda nu bara a fala a xa mixie bɛ, a naxɛ, «N bara Nabali xa xurusee makanta fufafu gbengberenyi ma. Sese mu baxi a xa naafuli ra, kɔnɔ a naxa n ma wali fanyi sare masara fe ɲaaxi ra. ²² Xa a sa li n mu Nabali xa xɛmɛ birin faxa beenun tina gɛɛɛgɛ, Ala xa n ɲaxankata a ɲaaxi ra.»

²³ Abigayili to sa Dawuda to, a naxa goro mafuren sofale fari, a suyidi Dawuda bɛ. ²⁴ A to bira a sanyi bun ma, a naxa a fala a bɛ, «N marigi, i xa i haakɛ to n bɛ. I xa i tuli mati n tan, i xa konyi ginɛ xui ra. ²⁵ I naxa i tuli mati Nabali xui ra. Xaxilitare nan a ra, alɔ a xili «Nabali» a masenma ki naxɛ. A daxuɲa nan tun falama. N tan mu i xa xɛɛrae toxi. ²⁶ Ala to i ratanga nii bafe ma, a to i ratanga i gbɛɲɔxɔfe ma, Ala xa a niya i yaxuie xa lu alɔ Nabali. Ala bɛ, i tan bɛ, naxee wama fe ɲaaxi rabafe i tan na, nee birin xa lu alɔ Nabali.»

²⁷ «Yakɔsi, n tan i xa konyi ginɛ faxi buɲa naxan na, na xa itaxun i fɔxirabirɛɛ ma. ²⁸ Yandi, i xa diɲɛ muxu ma. Alatala xa i bɔnsɔɛ sabati, barima Ala xa geresoe nan i ra. Ala xa i ratanga fe ɲaaxi birin ma. ²⁹ I Marigi Alatala xa i nii ratanga i yaxuie ma. Alatala xa i yaxuie makuya i ra pon. ³⁰ Alatala na gɛ hinnɛde i ra, a i findi Isirayila mangɛ ra, alɔ a laayidixi i bɛ ki naxɛ, ³¹ a mu lanma i bɔɲɛ xa tɔɔɔ fe nde ma i naxan nabaxi, alɔ mixi nii bafe fufafu i gbɛɲɔxɔ fe ra. Alatala na gɛ hinnɛde i ra, i ratu n ma.»

³² Dawuda naxa a fala Abigayili bɛ, a naxɛ, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan i xɛɛxi n yire to. ³³ Ala tantu i xaxili fanyi xa fe ra, Ala xa baraka sa i xa fe, i tan naxan n natangaxi gbaloe rabafe ma alako n xa kisi. ³⁴ N xa a fala i bɛ Isirayila Marigi Alatala xili ra, naxan n natangaxi fe kobi rabafe ma, xa i mu i xulun fafe ra n yire nu, beemanun kuye xa iyalan, Nabali xa xɛmɛ birin bara faxa nu.» ³⁵ Abigayili Dawuda sanba see naxee ra, Dawuda naxa e rasuxu, a fa a fala a bɛ, «Gbilen i xɔɲyi bɔɲɛsa kui. N bara gɛ i xui suxude.»

³⁶ Abigayili to Nabali yire li, a naxa a to a na xulunyi xungbe tife ɲɛlɛxinyi kui, a siisixi feo. A mu sese fala a xa mɔri bɛ han gɛɛɛgɛ. ³⁷ Na kuye iba, siisi to ba Nabali fate i, a xa ginɛ naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ, a fa gaaxu ki fanyi ra. ³⁸ Xi fu ɲɔndɔn dangi xanbi, Alatala naxa Nabali faxa.

³⁹ Dawuda to Nabali faxa fe mɛ, a naxa a fala, «Tantui na Alatala bɛ, naxan n natanga Nabali xa xaxilitareɲa ma alako n naxa ɲaaxuɲa raba. Alatala bara Nabali xa ɲaaxuɲa sare ragbilen a ma.» Dawuda naxa xɛɛrae xɛɛ, e xa sa a fala Abigayili bɛ, a xa findi a

xa ginε ra. ⁴⁰ E to siga Karemele na falade a bε, ⁴¹ a naxa a yatagi felen bɔxi ma, a fa a fala, «N marigi Dawuda, i xa konyi ginε nan n na, naxan mu tondima i xa walikεε sanyie maxade.»

⁴² Abigayili naxa keli keren na, a te sofale fari, a bira Dawuda xa xεεrae fɔxɔ ra, a nun ginε dimεdi suuli. Na ki a naxa findi Dawuda xa ginε ra. ⁴³ Dawuda nu bara Axinowama Yisireelika fan dɔxɔ. ⁴⁴ Sɔlu nu bara a xa di ginε Mikali, Dawuda xa ginε singe, fi Layisa xa di Paliti Galimuka ma.

26

Dawuda tondife Sɔlu faxade a firin nde

¹ Sifikae naxa siga Sɔlu yire, e sa a fala a bε, a Dawuda nɔxunxi Xakila geyae fari gbengberenyi ya ra. ² Sɔlu naxa Isirayila sɔɔri fanyi wulu saxan xanin Sifi gbengberenyi ma Dawuda fende. ³ E naxa yonkin Xakila geyae yire, gbengberenyi ya ra kira dε ra. Dawuda tan nu na gbengberenyi ma. A to a mε a Sɔlu na a fenfe gbengberenyi ma, ⁴ a naxa fe rabεnyie xεε. Na kui a naxa a kolon a Sɔlu bara fa. ⁵ Na tεmui, Dawuda naxa siga Sɔlu yonkinde. A naxa yire to Sɔlu nun a xa sɔɔrie xunyi Abeneri, Neri xa di, nu xife dεnnaxε e xa sɔɔrie tagi.

⁶ Dawuda naxa Aximeleki Xitika nun Seruya xa di Abisayi, Yowaba xunya, maxɔrin, «Nde n matima Sɔlu yire?» Abisayi naxa a yaabi, «N tan.» ⁷ Dawuda nun Abisayi naxa goro jama yire kɔε ra. Sɔlu nu saxi jama tagi, a na xife, a xa tanbε sɔɔrxni a xun sade ra. Abeneri nun jama birin saxi a rabilinyi. ⁸ Abisayi naxa a fala Dawuda bε, «Ala bara i yaxui sa i bεlεxε to. A lu n tan xa a banban bɔxi ma n ma tanbε ra sanmaya keren. A mu findima firin na!» ⁹ Kɔnɔ Dawuda naxa a fala Abisayi bε, «I naxa a faxes! Nde nɔma Alatala xa mixi sugandixi faxade, na yunubi mu fa lu a xun ma? ¹⁰ N bara a fala i bε Alatala xili ra, Alatala nan keren nɔma a faxade, a xa simaya kamalima tεmui naxε, xa na mu gere nde kui. ¹¹ Alatala xa n natanga n bεlεxε safe ra Alatala xa mixi sugandixi ma! A xa tanbε nun a xa ye kundi tongo tun, won xεε.» ¹² Na ki Dawuda naxa Sɔlu xa tanbε nun a xa ye kundi xanin, mixi yo mu e to, mixi yo mu na fe kolon, mixi yo mu xunu. Alatala nu bara xi xɔli tilinxi radangi e birin ma.

¹³ Dawuda naxa dangi boore sεeti ma yire makuyaxi, a sa ti geya xun tagi. ¹⁴ Dawuda naxa a xui ramini jama nun Neri xa di Abeneri ma, a naxε, «Abeneri, i mu n xui ratinma?» Abeneri naxa a maxɔrin, «Nde na i ra, naxan gbelegbelefe mangε ra yi ki?» ¹⁵ Dawuda naxa a fala Abeneri bε, «Xεmε gbangbalanyi mu i ra, naxan maniyε mu na Isirayila? Pe, munfe ra i mu fa i xa mangε kanta, i marigi? Mixi nde so nε wo tagi a xa mangε faxes. ¹⁶ I naxan nabaxi na ki, na mu fan. N xa a fala i bε Alatala xili ra, a lan nε i xa faxes, i to mu wo xa mangε kantaxi, Alatala xa mixi sugandixi. A mato ba, mangε xa tanbε nun a xa ye kundi na minden, naxee nu na a xun sade ra?»

¹⁷ Sɔlu naxa Dawuda xui kolon, a naxa a maxɔrin, «N ma di Dawuda, i xui nan na ki?» Dawuda naxa a yaabi, «N marigi, n tan nan a ra. ¹⁸ Munfe ra i na birafe n tan i xa konyi fɔxɔ ra? N munse rabaxi, naxan mu rafan i ma? ¹⁹ Yakɔsi, n marigi, i tuli mati n na. Xa Alatala nan i bɔjε ratexi n ma, i xa sεrεxε nde ba alako a xa dijε n ma. Kɔnɔ xa mixie nan i bɔjε ratexi n ma, Alatala xa e danka, barima e wama n kerife Alatala xa jama ya ma, n xa siga ala gbεtεε batude. ²⁰ N mu wama faxafe yire naxan makuya Alatala ya tode ra. A luxi alɔ i tan Isirayila mangε na dondoli di nde nan gerefe, alɔ i na xɔni xunxuri di nde nan fenfe geya ma.»

²¹ Sɔlu naxa a yaabi, «N bara haake sɔtɔ i ra. Dijε, n ma di Dawuda, n mu fe jaxi yo rabama i ra sɔnɔn, barima to tan i bara hinnε n na. N xaxilitareja naxan nabaxi i ra, a mu fan.» ²² Dawuda naxa a yaabi, «Mangε xa tanbε nan yi ki, i xa konyi nde xa fa a tongo. ²³ Alatala mixi birin sare fima a xa tinxinyi nun a xa kinikini nan ma. To Alatala nu bara i sa n bεlεxε, kɔnɔ n mu tin Alatala xa mixi sugandixi tɔɔrɔde. ²⁴ I nii tide to gboxi n bε to, tina n fan nii tide gboma nε Alatala bε na ki, a n natangama nε tɔɔrε

birin ma.»²⁵ Sɔlu naxa a fala Dawuda bɛ, «N ma di Dawuda, Alatala xa i baraayi. Ala xa i xa fe birin sɔɔnɛya.» Dawuda naxa siga a xa kira xɔn, Sɔlu fan naxa gbilen a xɔnyi.

27

Dawuda sigafe Filisita bɔxi ma

¹ Dawuda naxa a fala a yɛtɛ ma, a naxɛ, «Lɔxɔɛ nde Sɔlu man katama nɛ n faxade. N xa n gi a ya ra Filisita bɔxi ma, alako a xa gbilen n fɔxɔ ra Isirayila bɔxi ma. Na nan nɔma n bade a bɛlɛxɛ.»² Dawuda nun a xa mixi kɛmɛ sennie naxa keli, e naxa siga Mayi xa di Akisi yire, naxan findixi Gati mangɛ ra. ³ Dawuda naxa sabati Akisi xɔnyi Gati bɔxi ma, a tan nun a xa mixi kɛmɛ senni, birin nun a xa denbaya. Dawuda xa denbaya fan nu na, a xa ginɛ firinyie, Axinowama Yisireelika nun Abigayili Karemeleka, Nabali xa ginɛ fori. ⁴ Sɔlu to a kolon a Dawuda bara a gi Gati, a naxa gbilen a fɔxɔ ra.

⁵ Dawuda naxa a fala Akisi bɛ, «Xa a sa i kɛnɛn mangɛ, i xa yire nde so n tan yi ra, i xa konyi di, n luma dɛnnaxɛ. A mu lanma n tan i xa konyi xa lu i sɛɛti ma mangataa kui.»⁶ Na lɔxɔɛ Akisi naxa Sikilaga taa so a yi ra. Na nan a toxi Sikilaga naxa findi Yuda mangɛ gbe ra han to. ⁷ Dawuda ɲɛ keren kike naani nan naba Filisita bɔxi ma.

⁸ Dawuda nun a xa sɔɔrie nu sigama Gesurikae, Girisikae, Amalekikae gereɗe, barima nee nu sabatixi kelife Suru bɔxi ma han Misira bɔxi ma kabi tɛmui xɔnkuye. ⁹ Dawuda nu darixi naakae sɔntɔ ra ginɛe nun xɛmɛɛ, a fa e xa xuruse xungbee, e xa xuruse lanmae, e xa sofalee, e xa ɲɔxɔmɛɛ, nun e xa dugie, a na birin xanin Akisi yire.

¹⁰ Akisi nu a maxɔrinma, «Wo gere so minden to?» Dawuda nu a yaabima, «Yudaya, Yerameeli, nun Keni xa gbengberenyie.»¹¹ Dawuda nu na mixie faxama na nan ma, alako e naxa nɔ sigade Gati, e sa dɛntɛgɛ sa Dawuda xa fe rabaxi xa fe ra. A nu walima na ki nɛ Filisita bɔxi ma. ¹² Na kui Akisi nu laxi Dawuda ra, a nu a falama, «Dawuda bara a yɛtɛ raɲaaxu a xa ɲama Isirayila ma. A mu kelima n xun ma abadan.»

28

Sɔlu sigafe karamɔxɔɛ yire

¹ Na waxati, Filisitakae nu bara e xa sɔɔrie malan sigafe ra Isirayilakae gereɗe. Akisi naxa a fala Dawuda bɛ, «I tan nun i xa sɔɔrie, wo xa n mali yi gere kui.»² Dawuda naxa Akisi yaabi, «I fama a kolonde n nɔma naxan nabade.» Akisi naxa a fala a bɛ, «N i findima nɛ n ma kantama ra abadan.»

³ Samuweli nu bara faxa. Isirayilakae birin a xa ɲɔnfe raba nɛ, a ragata Rama, a bari taa kui. Na waxati Sɔlu nu bara tɔnyi dɔxɔ karamɔxɔɛe xa wali ra, naxee nu wɔyɛnma faxamixie nun ɲinnɛɛ ra.

⁴ Filisitakae naxa e malan Sunemi, Sɔlu naxa Isirayilakae malan Gilibowa. ⁵ Sɔlu to Filisita ɲama to, a bɔɲɛ naxa mini a i, a gaaxu a ɲaaxi ra. ⁶ Sɔlu naxa Alatala maxandi, kɔnɔ Alatala mu a yaabi xiye ra, a mu a yaabi sɛrɛxɛdubɛ nun namijɔnmɛ xui ra.

⁷ Na kui Sɔlu naxa a xa mixi ndee xili, a naxɛ, «Wo sa ginɛ sematɔe nde fen, naxan fata wɔyɛnde mixi faxaxie ra, alako a xa n mali.» Sɔlu xa mixie naxa a yaabi, «Ginɛ nde na Endori, naxan wɔyɛnma faxamixie ra.»⁸ Sɔlu to na mɛ, a naxa a dugi masara alako mixi naxa a kolon a tan na a ra. A tan nun mixi firin, e naxa siga na ginɛ yire kɔɛ ra. Sɔlu naxa a fala a bɛ, «Se mato n bɛ faxamixi nde saabui ra, n naxan xili falama i bɛ.»⁹ Ginɛ naxa a yaabi, «I a kolon Sɔlu tɔnyi naxan dɔxɔxi karamɔxɔɛ wali ra, naxee wɔyɛnma faxamixie nun ɲinnɛɛ ra. Munfe ra i na gantanyi tefe n bɛ, i xa n faxa?»¹⁰ Sɔlu naxa a rakali a bɛ, «Alatala xili ra, i naxa kɔntɔfili. A findi kote yo ra, n tan nan a tongoma.»

¹¹ Na ginɛ naxa a maxɔrin, «I wama wɔyɛnfe faxamixi mundun na?» A naxa a yaabi, «Samuweli.»¹² Ginɛ to Samuweli to, a naxa gbelegbele, a fa a fala Sɔlu bɛ, «Munfe ra i bara n madaxu? I tan nan yati na Sɔlu ra!»¹³ Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu! I munse toxi?» Ginɛ naxa a fala Sɔlu bɛ, «A luxi alɔ malekɛ nde na kelife bɔxi ma.»¹⁴ A naxa a maxɔrin, «A lahalɛ na di?» Ginɛ naxa a yaabi, «Xanfɔri nan a ra, burumusi ragoroxi a ma.» Sɔlu naxa a kolon keren na a Samuweli nan a ra. A naxa a tigi sin bɔxi

ma, a suyidi. ¹⁵ Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Munfe ra i n tɔɔɔxi, n xa mini i ma?» Sɔlu naxa a yaabi, «N na kɔntɔfili belebele nan kui. Filisitakae bara fa n gere. N tan bara Alatala xili, kɔnɔ a bara mɛɛ n na, a mu n yaabixi namijɔnmɛɛ saabui ra, a mu n yaabixi xiye saabui ra. N fa i xilixi na nan ma, alako i xa a masen n bɛ a lanma n xa naxan naba.»

¹⁶ Samuweli naxa a maxɔrin, «Xa Alatala bara mɛɛ i ra, a bara findi i gerefa ra, i fa n tan maxɔrinma munfe ra? ¹⁷ Alatala bara fe raba, alɔ a a fala i bɛ ki naxɛ n tan saabui ra. A bara mangɛya ba i yi ra, a a so Dawuda yi ra. ¹⁸ I to tondi Alatala xui suxude Amalɛki xa fe ra, a nu xɔnɔxi naxan ma, Alatala tan na fe mɔɔli nan niyama i ra to. ¹⁹ Alatala fama nɛ i tan nun Isirayila sade Filisitakae sagoe. Tina, i tan nun i xa die birin luma nɛ n fe ma be, Alatala Isirayila xa sɔɔrie sama nɛ Filisitakae sagoe.»

²⁰ Na tɛmui Sɔlu naxa bira bɔxi gaaxui ra Samuweli xa masenyi xa fe ra. A sɛnbɛ yo mu na, barima a mu nu sese donxi na lɔxɔɛ nun na kɔɛ ra. ²¹ Na ginɛ to Sɔlu xa gaaxui to, a naxa a fala a bɛ, «To tan n bara i xui ratinmɛ, hali na nu nɔma findide faxɛ ra n bɛ. ²² Yakɔsi i xa i tuli mati n na. I xa tin n xa donse nde fi i ma, alako i xa nɔ sɛnbɛ sɔtɔde biyaasi xa fe ra.» ²³ Kɔnɔ Sɔlu mu tin, a naxɛ, «N mu n dɛgema.» A xa mixie nun na ginɛ naxa karaxan, alako a xa a dɛge. A rapɔnyi a naxa tin na ra, a keli bɔxi ma, a dɔxɔ sade ma. ²⁴ Ginɛ naxa keli keren na, a naxa a xa ninge lanma bɔrɔgɛxi faxa. A naxa taami lɛbinitare rafala farin nun ture ra. ²⁵ A naxa a fi Sɔlu nun a xa mixie ma, e naxa e dɛge, e fa siga na kɔɛ yati ra.

29

Dawuda kelife Filisitakae ya ma

¹ Filisitakae naxa e xa sɔɔrie malan Afeki, Isirayilakae tan naxa e xa sɔɔrie malan dulonyi yire Yisireeli mabiri. ² Filisitakae xa sɔɔri mangɛɛ nu jɛrɛma e xa galie ya ra, ndee lanxi mixi kɛmɛ ma, ndee nu lanxi mixi wulu ma. Dawuda nun a xa sɔɔrie nu na e xanbi ra mangɛ Akisi sɛɛti ma. ³ Filisita sɔɔri mangɛɛ naxa Akisi maxɔrin, «Pe, yi Isirayilakae na munse rabafe be?» Akisi naxa e yaabi, a naxɛ, «Dawuda nan a ra, naxan nu findixi Isirayila mangɛ Sɔlu xa mixi ra, kɔnɔ a na n fɔxɔ ra kabi jɛ wuyaxi. Han yakɔsi n mu fe jaaxi yo toxi a ra, kabi a naxa so n xɔnyi.»

⁴ Filisita sɔɔri mangɛɛ naxa xɔnɔ Akisi ma na xa fe ra, e fa a fala a bɛ, «A lanma i xa Dawuda ragbilen yire, i dɛnnaxɛ soxi a yi ra. A mu lanma a xa bira won fɔxɔ ra, alako a naxa won yanfa gere kui. Na yanfanteya mɔɔli mu nɔma xɛ a niyade Sɔlu xa dijɛ a ma? ⁵ Mixie nu sigi sama, e fare boron Dawuda matɔxɔfe ra. E nu a fala, «Sɔlu bara mixi wulu keren faxa, kɔnɔ Dawuda tan bara mixi wulu fu faxa.»

⁶ Akisi naxa Dawuda xili, a a fala a bɛ, «N bara n kali Alatala ra, i tinxin. N nu wama nɛ, won birin xa siga gere kui, won man fa, barima n mu fe jaaxi yo toxi i ra. Kɔnɔ i mu rafan n ma sɔɔri mangɛɛ ma. ⁷ I naxan nabama, i xa gbilen muxu fɔxɔ ra bɔjɛsa kui, alako Filisita sɔɔri mangɛɛ bɔjɛ naxa rapaaxu e ma.» ⁸ Dawuda naxa a maxɔrin, «N tan i xa konyi, n munse rabaxi, naxan mu rafanxi i ma, naxan a niyama n xa gbilen n marigi yaxuie gerefe fɔxɔ ra?»

⁹ Akisi naxa Dawuda yaabi, a naxɛ, «N a kolon. I rafan n ma alɔ Alatala xa xɛɛra, kɔnɔ Filisita sɔɔri mangɛɛ naxɛ, «Muxu mu tinma a xa bira muxu fɔxɔ ra gere kui!» ¹⁰ Na nan a ra, tina subaxɛ i tan nun i xa mangɛ xa sɔɔrie, naxee faxi i fɔxɔ ra, wo xa gbilen.» ¹¹ Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa keli subaxɛ ma, e gbilen Filisita bɔxi ma. Filisitakae tan naxa te Yisireeli.

30

Dawuda nun Amalɛkikae xa gere

¹ A xi saxan nde, Dawuda nun a xa sɔɔrie to so e xɔnyi Sikilaga, e naxa a to a Amalɛkikae nu bara so Negewi bɔxi ma, e Sikilaga gan. ² E naxa mixi birin suxu, ginɛ yo, xɛmɛ yo, dimɛ yo, e e xanin e jɔjɛ ra e xun ma. ³ Dawuda nun a xa sɔɔrie to e xɔnyi li, e naxa a to e xa taa nu ganxi, e xa ginɛ nun e xa die nu xaninxi. ⁴ Na kui, Dawuda

nun a xa mixie naxa wa han e tagan. ⁵ Amalekikae nu bara Dawuda xa ginε firinyie fan xanin: Axinowama Yisireelika, nun Abigayili Karemeleka, Nabali xa kaape ginε.

⁶ Dawuda naxa tɔɔɔ ki fanyi, barima jama nu wama a magɔɔɔfe. Birin bɔɔɔ nu rapaaxuxi e ma e xa die xa fe ra, kɔɔɔ Dawuda naxa limaniya a xaxili tife ra a Marigi Alatala ra. ⁷ A naxa a fala Aximeleki xa di Abiyatari bε, a naxε, «Fa Alatala maxɔɔrin see ra.» Abiyatari naxa fa a ra Dawuda xɔɔn. ⁸ Dawuda naxa Alatala maxɔɔrin, a naxε, «Xa n siga yi mixie fɔɔɔ ra, n nɔma e masɔɔɔde?» Alatala naxa a yaabi, «I xa siga e fɔɔɔ ra. I fama nε e masɔɔɔde, i man gbilenma nε e birin na.» ⁹ Dawuda nun a xa sɔɔɔrie mixi kεmε senni naxa siga, e fa Besori xure li. ¹⁰ Mixi kεmε firin naxa lu mεnni taganyi xa fe ra. Dawuda nun mixi kεmε naanie naxa siga yare.

¹¹ E to Misiraka nde li wula i, e naxa fa a ra Dawuda yire. E naxa ye nun donse nde so a yi ra, ¹² alɔ xɔɔɔ nun tamare mɔɔli nde xaraxi. A to gε a dεgede, a naxa a yεε kolon. A nu bara fεɔɔɔ saxan nun kɔɔɔ saxan ti, a mu a dεge, a mu ye min. ¹³ Dawuda naxa a maxɔɔrin, «Nde xa mixi na i ra? I keli minden?» A naxa a yaabi, «Misiraka nan n na, Amalekika nde xa konyi. A xi saxan nan yi ki, n marigi n naboloxi, barima n to mu yalanxi. ¹⁴ Muxu Kereti nun Kalebi xa mixie bɔɔɔ nε gbengberenyi ma, Yudaya. Muxu tε so nε Sikilaga fan na.» ¹⁵ Dawuda naxa a maxɔɔrin, «I nɔma n xaninde yi mixie yire?» A naxa a yaabi, «Xa i kali Ala ra a i mu n faxama, a i mu n sama n marigi bεlεxε, n i xaninma nε e yire.»

¹⁶ Na kui, a naxa e xanin Amalekikae yire. E naxa e li e nu na e dεgefe, e siisife see ra e naxee sɔɔɔ gere kui Filisita nun Yudaya bɔɔxi ma. ¹⁷ Dawuda naxa e gere, keli gεεεgε han nunmare. Mixi yo mu nɔ a gide, fo segetala mixi kεmε naani naxee siga jɔɔɔmεε fari. ¹⁸ Amalekikae se naxee suxu, Dawuda naxa a birin masɔɔɔ, a nun a xa ginε firinyie. ¹⁹ Dawuda naxa a xa mixi birin masɔɔɔ, dimεε ba, forie ba, a nun e xa see birin. ²⁰ Dawuda naxa e xa xuruse xungbee nun a lanmae tongo, mixie fa a fala, «See nan ya Dawuda naxee sɔɔɔ gere kui!»

²¹ Dawuda naxa gbilen na mixi kεmε firinyie yire, naxee nu bara lu Besori xure taganyi xa fe ra. E naxa mini Dawuda nun a fɔɔɔrabiεε ma. Dawuda naxa a maso e ra, a e xεεbu. ²² Mixi kobi ndee naxee nu na Dawuda xa sɔɔɔri kεmε naani ya ma, nee naxa a fala, «Yi xεmε naxee mu bira won fɔɔɔ ra gere kui, a mu lanma e xa sese sɔɔɔ, fo e xa die nun e xa ginεe. E xa nee tongo, e xa siga.» ²³ Dawuda naxa a fala e bε, «N ngaxakerenyie, wo naxa yi mɔɔli raba see ra Alatala naxee fixi won ma, barima a bara won natanga, a won yaxuie sa won bεlεxε. ²⁴ Nde wo xui ramεma yi fe kui? A lanma won xa se birin itaxun won ma mixie birin na, naxee siga gere sode nun naxee lu kote san na.» ²⁵ Na lɔɔɔε Dawuda naxa na findi sεriye ra Isirayila bɔɔxi birin ma. Han to a na na ki nε.

²⁶ E to so Sikilaga, Dawuda naxa e sɔɔɔse sεeti rasanba a xanuntenyi Yuda forie ma a falafe ra, «Wo mabiri nan yi ki, muxu naxee sɔɔɔxi Alatala yaxuie yi ra!» ²⁷ A naxa na see rasanba yi mixie ma naxee na gere kui: Betelikae, Ramotika naxee nu na gbengberenyi ma, Yatirikae, ²⁸ Arowerikae, Sifimotikae, Esitemowakae, ²⁹ Rakalikae, Yerameeli mixie, Keni mixie, ³⁰ Horomakae, Bori Asankae, Atakika, ³¹ Hebronkae, nun mixi naxee nu na yire birin Dawuda nun a xa sɔɔɔrie siga dennaxε.

31

Sɔlu xa faxε

¹ Na tεmui Filisitakae naxa Isirayila gere. Isirayilakae naxa e gi e ya ra, mixi gbege naxa faha Gilibowa geya fari. ² Filisitakae naxa Sɔlu nun a xa die raxεtεn, e fa Sɔlu xa die Yonatan, Abinadabo, nun Malakisuwa faha.

³ Gere naxa nɔ Sɔlu ra. Xali wolie to Sɔlu sɔɔɔ, a nu sεrεnma a jaaaxi ra. ⁴ Sɔlu naxa a fala a xa sɔɔɔri bε, naxan nu a geresose maxaninma, a naxε, «I xa n faha i xa santidεgεma ra, alako yi sunnataree naxa n faha xɔɔnε jaaaxi ra.» Sɔlu xa sɔɔɔri to mu tin na rabade gaaxui xa fe ra, Sɔlu naxa a yεε faha a xa santidεgεma ra. ⁵ Sɔlu xa geresose maxaninma to a to Sɔlu bara faha, na fan naxa a yεε faha a xa santidεgεma ra a fε ma. ⁶ Sɔlu faha na

ki nɛ na lɔxɔɛ, a tan nun a xa di saxanyie, a xa sɔɔri naxan nu a xa geresose maxaninma, nun a xa sɔɔri birin.

⁷ Isirayilaka naxee nu na gulunba naakiri ma, nun Yurudɛn xure naakiri ma, nee naxa a to a Isirayila sɔɔrie na e gife. E man naxa a to a Sɔlu nun a xa die bara faxes. Na kui e naxa keli e xa taae xun ma, e e gi. Filisitakae naxa sabati e xa taae kui. ⁸ Na kuye iba, Filisitakae to siga faxes mixie xa see tongode, e naxa Sɔlu nun a xa di saxanyie fure to Gilibowa geya fari. ⁹ E naxa Sɔlu xunyi bolon, e naxa a xa geresosee tongo. E naxa na xibaaru masen Filisita bɔxi birin ma, e xa kuye banxie nun e xa ɲama ya ma. ¹⁰ E naxa Sɔlu xa geresose raso Asitarate kuye xa banxi kui, e naxa a fure gbaku Beti San tɛtɛ ra.

¹¹ Yabɛsika Galadi bɔxi ma, e to a kolon Filisitakae fe naxan nabaxi Sɔlu ra, ¹² e xa sɔɔri gbangbalanyie naxa ɲɛɛ na kɔɛ birin na, e fa Sɔlu nun a xa di furee tongo Beti San tɛtɛ ra, e gbilen Yabɛsi. Mɛnni e naxa na furee gan, ¹³ e naxa e xɔrie ragata tamare bili nde bun ma Yabɛsi. E naxa sunyi suxu xi solofere bun ma.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila mangε singe Sɔlu to faxa, Dawuda naxa a binya ki fanyi ra. A naxa laayidi tongo Sɔlu xa mixie bε, a a mu fe ɲaaxi yo rabama e ra hali Sɔlu to nu bara findi Dawuda yaxui ra. Na birin a masenxi nε a Dawuda nu wama birafe Ala xa sɛriyε fɔxɔ ra.

Yudayakae naxa Dawuda ti mangε ra e xun ma, kɔnɔ Isirayila bɔnsɔε naxee nu na kɔɔla ma, nee mu tin. Gere naxa lu Yudaya nun Isirayila tagi. A raɲɔnyi Isirayilakae fan naxa tin Dawuda xa findi e xa mangε ra.

Dawuda to findi mangε ra, a naxa gbata sigade Ala xa saatε kankira fɔxɔ ra, naxan mu nu soxi Darisalamu sinden. Ala naxa sɛεwa na xa fe ra, a fa saatε xiri a tan nun Dawuda bɔnsɔε tagi. A naxa a fala Dawuda bε a mangεya mu bama a bɔnsɔε yi ra abadan.

Dawuda xa yaamari naxa sabati a fanyi ra Isirayila bɔxi ma. A naxa sɛnbε sɔtɔ a yaxuie xun ma. Kɔnɔ na mangεya sɔɔnɛya kui, Dawuda naxa fe kobi nde raba. Ala naxa Annabi Natan xεε Dawuda yire, a fa na yunubi nun na yunubi sare masen a bε a fiixε ra. Dawuda to tuubi, Ala naxa diɲε a ma. Na taruxui findixi masenyi fanyi nan na ibunadama bε, Ala yunubi xafarima ki naxε.

Kɔnɔ yunubi tan fe birin kanama nε. Dawuda xa denbaya naxa tɔɔrɔ ki fanyi ra. A xa di Abisalomi naxa a matandi, a a keri Darisalamu. A raɲɔnyi, Dawuda naxa gbilen mangεya ra, kɔnɔ a nu bara tɔɔrɔ a gbe ra a xa simaya kui.

Ala xa won mali xaxili fanyi sɔtɔde na taruxui birin kui. Amina.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bε

Dawuda Sɔlu xa faxε kolonfe

¹ Sɔlu faxa xanbi, Dawuda naxa gbilen Sikilaga kelifε Amalɛkikae bɔnbɔde. A naxa lu naa xi firin. ² A xi saxan nde, xεmε nde naxa fa keli Sɔlu yire. A nu bara a xa donma ibɔɔ a ma, a bεndε so a xunyi ma sunnun fe ma. A to so Dawuda yire, a naxa a xinbi sin a bun ma binyε kui. ³ Dawuda naxa a maxɔrin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «N nan n gixi Isirayila xa gali nan ya ma.» ⁴ Dawuda naxa a fala a bε, «Munse dangixi naa? Na tagi raba n bε.» A naxa a yaabi, «Isirayilakae bara e gi gere ma. Mixi gbegbe bara faxa e ya ma. Hali Sɔlu nun a xa di xεmε Yonatan bara laaxira.» ⁵ Dawuda naxa a fala xεmε bε, naxan nu dεntεgε safe a bε, a naxε, «I tan a kolonxi di, a Sɔlu nun a xa di xεmε Yonatan bara laaxira?»

⁶ A naxa a yaabi, «N Sɔlu li Gilibowa geya nan fari a maxɔnɔxi a ɲaaxi ra. A nu wama a yεtε faxafe tanbε ra, barima Filisita sɔɔri soe ragie nu bara a raxεtεn. ⁷ A to n to, a naxa n xili. N naxa a ratin. ⁸ A naxε, «Nde na i tan na?» N naxa a yaabi, «Amalɛkika nde nan n na.» ⁹ A naxa a fala n bε, «N mu gεxi faxade, i xa n mali n xa faxa.» ¹⁰ Na kui n naxa a faxa, barima n na kolon, a mu kisima feo. N naxa fa a xa mangε tɔnxuma nun a xa bεlεxε rasoe ra i tan n marigi xɔn ma.»

¹¹ Dawuda nun a xa mixie naxa e xa donmae ibɔɔ sunnunyi kui na dεntεgε xa fe ra. ¹² E naxa Sɔlu, a xa di xεmε Yonatan, nun Alatala xa ɲama Isirayila bɔnsɔε xa ɲɔnfε raba, naxee faxaxi gere kui. E naxa wa, e naxa sun han nunmare nee xa fe ra.

¹³ Dawuda naxa na xεmε maxɔrin, naxan fa dεntεgε sa a bε, «I keli minden?» A naxa a yaabi, «Xɔɲε Amalɛkika xa di nan n na.» ¹⁴ Dawuda naxa a maxɔrin, «I tan mu gaaxu Ala xa Mixi Sugandixi faxade?» ¹⁵ Dawuda naxa a xa sɔɔri nde xili, a a yamari, «Yi xεmε faxa!» A naxa na raba. ¹⁶ Dawuda naxa a fala na Amalɛkika bε, «I to a fala a i bara Ala xa Mixi Sugandixi faxa, i bara i yεtε xun nakana. A lanma i xa faxa.»

¹⁷ Dawuda naxa yi suuki sεbε Sɔlu nun a xa di xεmε Yonatan xa fe ra, ¹⁸ a fa yamari fi Yudayakae xa a xaran. A xili nε «Xali xa suuki.» A sεbεxi Yasari xa buki kui.

¹⁹ «Isirayila, wo xa mangε xungbe bara laaxira geya fari,

sɔɔri fanyie bara faxa.

²⁰ Wo naxa na fala Gati taa kui,
wo naxa na xibaaru masen Asikalɔn taa kui,
alako Filisita di ginɛe naxa fa sɛɛwa,
alako e tan sunnataree xa di ginɛe naxa fa ɲɛlɛxin.

²¹ Gilibowa geyae, tunɛ nun xini naxa bira wo ma,
wo xa xɛɛ naxa fan,
barima mangɛ Sɔlu xa kanke makantase bara yaagi sɔtɔ naa,
ture yo mu soma a ma sɔnɔn!»

²² «Yonatan xa xali bara sɔɔri xungbee faxa,
Sɔlu xa tanbɛ xa wali bara sɔɔnɛya.

²³ Sɔlu nun Yonatan naxee nu rafanxi mixie ma e xa simaya kui,
e birin fa faxa lɔxɔɛ keren.
E nu xulun dangi sɛgɛɛ ra.

E sɛnbɛ nu gbo dangi yɛtɛɛ ra.
²⁴ Isirayila di ginɛe, wo xa wa Sɔlu xa fe ra,
naxan nu dugi fanyie ragoroma wo ma,
naxan nu xɛɛma fima wo ma xunmasee ra.»

²⁵ «Korogbae bara faxa gere kui.
Yonatan bara laaxira wo xa geyae fari.

²⁶ Yonatan ngaxakerenyi, n sunnunxi i xa fe ra.
I xa fe nu xɔɔxɔ n ma!
I xa xanunteya nu na n bɛ dangi ginɛe xa xanunteya ra.

²⁷ Korogbae bara faxa gere kui.
Geresosee bara kana.»

2

Mangɛ firin

¹ Na to dangi, Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a naxɛ, «N xa te Yuda taa nde kui?»
Alatala naxa a yaabi, a naxɛ, «Iyo.» Dawuda man naxa a maxɔrin, «Yuda taa mundun?»
Alatala naxa a yaabi, «Hebiron bɔxi.» ² Na kui Dawuda naxa te naa a nun a xa ginɛ
firinyie: Axinowama Yisireelika nun Nabali Karemeleka xa ginɛ fori Abigayili. ³ Dawuda
naxa a fɔxirabirɛe nun e xa denbayae xanin a xun ma. E naxa sa sabati Hebiron bɔxi.

⁴ Yuda xɛmɛe naxa e malan Hebiron, e fa Dawuda findi Yuda bɔnsɔɛ mangɛ ra.
Dawuda to a kolon a Yabɛsi Galadi xɛmɛe nu bara Sɔlu ragata, ⁵ a naxa xɛɛrae xɛɛ e
xɔn ma, e xa sa a fala e bɛ, «Ala xa wo baraayi wo xa hinnɛ xa fe ra wo naxan masenxi
Sɔlu bɛ a xa maragatɛ kui. ⁶ Alatala xa hinnɛ wo ra, a xa lu wo sɛɛti ma. N fan hinnɛma
nɛ wo ra na xa fe ra. ⁷ Wo limaniya tongo, wo sɛnbɛ sɔtɔ, barima wo marigi Sɔlu bara
faxa, Yuda bɔnsɔɛ bara n tan sugandi e xa mangɛ ra.»

⁸ Na tɛmui, Sɔlu xa sɔɔrie xa mangɛ Abeneri nu bara Sɔlu xa di Isiboseti xanin
Maxanayimi. ⁹ A naxa a findi Asuri, Yisireeli, Efirami, nun Isirayila birin mangɛ ra.
¹⁰ Sɔlu xa di Isiboseti nu bara ɲɛ tongo naani sɔtɔ, a findixi mangɛ ra tɛmui naxɛ
Isirayila xun ma. A naxa e yamari ɲɛ firin bun ma. Kɔnɔ Yuda bɔnsɔɛ tan naxa lu
Dawuda xa mangɛya bun ma. ¹¹ Dawuda naxa Yuda bɔnsɔɛ yaamari ɲɛ solofere kike
senni Hebiron kui.

¹² Neri xa di Abeneri nun Sɔlu xa di Isiboseti xa mixie naxa keli Maxanayimi sigafe ra
Gabayon. ¹³ Seruya xa di xɛmɛ Yowaba nun Dawuda xa sɔɔrie naxa e li Gabayon ye yire.
E naxa ti sɛɛti, booree naxa ti naakiri ma. ¹⁴ Abeneri naxa a fala Yowaba bɛ, «Won ma
sɔɔri ndee xa e boore gere won ya tode ra.» Yowaba naxa tin na ra. ¹⁵ Xɛmɛ fu nun firin
naxa keli Bunyamin nun Sɔlu xa di Isiboseti xa mixie ya ma. Xɛmɛ fu nun firin naxa keli
Dawuda xa mixie ya ma. E naxa ti e boore kanke. ¹⁶ Birin naxa a gerefafa suxu a xunyi ma,

a santidεgεma raso a furi kui. E birin naxa faxa tεmui keren. Na kui e naxa mεnni xili sa XEΛεkati Asurin, naxan nu wama a falafe e xa xui ra «Santidεgεma yire.»¹⁷ Na λOXO Dawuda xa mixie naxa Abeneri nun Isirayila mixie bONbO a nAaxi ra.

¹⁸ Seruya xa di saxanyie nu na na gere kui: Yowaba, Abisayi, nun Asaheli. Asaheli to xulun alO xeli,¹⁹ a naxa bira Abeneri fOXO ra a xOXOXOε ra. ²⁰ Abeneri naxa a ya rafindi a ma, a a maxORin, «I tan nan a ra Asaheli?» Asaheli naxε, «Iyo, n tan nan a ra!»²¹ Abeneri naxa a fala a bε, «I xa bira sOXori gbεTE fOXO ra. I xa na faxa, i nOMA na xa geresose tongode i yεTE bε.» KONO Asaheli mu tin gbilende a fOXO ra. ²² Abeneri man naxa a fala Asaheli bε, «N lu na. Xa n i faxa, n munse falama i taara Yowaba bε?»²³ KONO Asaheli mu tin. Na nan a niya, Abeneri naxa a sOXO a furi ma, a xa tanbε fa mini a xanbi ra, a faxa keren na. Na dangi xanbi, naxan yo nε dangima Asaheli faxade ra, fo a ti naa.

²⁴ Yowaba nun Abisayi naxa bira Abeneri fOXO ra, han soqe dula tεmui, e fa so Ama geya yire, Giyaxa ya tagi, Gabayon gbengberenyi kira ra. ²⁵ Bunyamin bONSOX sOXorie naxa ti gere ki ma Abeneri xanbi ra geya fari. ²⁶ Abeneri naxa a fala Yowaba bε, «Santidεgεma faxε nan tun tima? I mu a kolon a na rapONma fe nAaxi nan ma? I xa yaamari fi i xa mixie xa gbilen e ngaxakerenyie fOXO ra.»²⁷ Yowaba naxa a yaabi, «N xa a fala i bε Ala ya xORI. Xa i tan xa mu wOYEN nu, muxu birama nε wo fOXO ra han gεεsεgε.»²⁸ Na tεmui, Yowaba naxa ferife, alako a xa sOXorie xa gbilen Isirayilakae fOXO ra. Gere dan na ki nε.

²⁹ Abeneri nun a xa mixie naxa e nPEε KOε birin na, e dangi Araba bOXi ra, e YurudEN xure giri, e dangi Bitiron na, e sa so Maxanayimi. ³⁰ Yowaba to gbilen Abeneri fOXO ra, a naxa a xa mixi birin malan. Asaheli nun mixi fu nun solomanaani nu baxi Dawuda xa mixie ra na gere xa fe ra. ³¹ KONO Dawuda xa mixie nu bara Bunyaminka mixi kEMε saxan tongo senni faxa, naxee nu na Abeneri fOXO ra. ³² E naxa Asaheli fure xanin e xun ma, e sa a ragata a benbae xa gaburi BεTELEEMU. Yowaba nun a xa mixie naxa e nPEε KOε birin na, e sa so Hebiron subaxε ma.

3

Solu nun Dawuda xa mixie
(Yudaya Mangεe I 3:1-4)

¹ Gere bu nε ki fanyi ra Dawuda xa mixie nun Solu xa mixie tagi, Dawuda sENbε nu gboma, Solu xa mixie tan sENbε nu xurunma. ² Dawuda xa die nan ya naxee barixi Hebiron. A xa di singe findixi Aminon nan na, Axinowama Yisireelika naxan bari a bε. ³ A xa di firin nde findixi Kileyaba nan na, Nabali Karemeleka xa ginε Abigayili naxan bari a bε. A xa di saxan nde findixi Abisalomi nan na, Gesuri mangε xa di ginε Talamayi, Maaka naxan bari a bε. ⁴ A xa di naani nde findixi Adoniya nan na, Hagi naxan bari a bε. A xa di suuli nde findixi Sefataya nan na, Abitali naxan bari a bε. ⁵ A xa di senni nde findixi Yitireyami nan na, a xa ginε Egela naxan bari a bε. Dawuda xa die nan na ki naxee bari Hebiron.

⁶ Solu xa mixie nun Dawuda xa mixie nu na gerefe tεmui naxε, Abeneri nu katama sENbε sOTODE Solu xa mixie ya ma. ⁷ Solu xa konyi ginε nde nu na naxan xili Risipa, Aya xa di ginε. Isiboseti naxa Abeneri maxORin, «Munfe ra i biraxi n baba xa konyi ginε fOXO ra?»⁸ Abeneri naxa xONO Isiboseti ma na wOYENYi xa fe ra, a fa a yaabi, «Pe, bare nan n na Yudaya bOXi ma? N fe gbegbe rabaxi nε i bONSOX bε, i baba xa denbaya bε, nun i baba booree bε. I baba xa xanunteya xa fe ra, n mu tin i sode Dawuda yi ra. KONO yakOSi i fa n kalamuxi yi ginε nan ma fe ra?»⁹ Ala xa n makiiti a nAaxi ra, xa n mu fe birin naba alako Dawuda xa fe xa kamali, alO Alatala a laayidixi a bε ki naxε,¹⁰ a xa mangεya ba Solu yi ra, a fa Dawuda xa mangεya mabanban Yudaya bOXi ma, kelife Dana han Beriseeba.»¹¹ Isiboseti mu suusa a yaabide wOYEN keren na, barima a gaaxuxi a ya ra.

¹² Abeneri naxa xεErae xεE Dawuda ma, e xa sa a fala a bε a tan xili ra, «Nde gbe na yi bOXi ra?» E man xa sa a fala a bε, «Won xa saata, n xa i mali Isirayila birin ya xa rafindi i ma.»¹³ Dawuda naxa a yaabi, «Awa, won xa saate xiri, KONO n mu wama i xa fa

n yire n ma ginε Mikali xanbi, Sɔlu xa di ginε.»¹⁴ Dawuda naxa xεεrae xεε Sɔlu xa di Isiboseti ma, a falafe ra, «N ma ginε rasanba n ma be, n naxan xa kote dɔxɔ Filisitaka soli kεmε ra.»¹⁵ Na kui Isiboseti naxa sa a ba a xa mɔri Palatiyeli yi ra, Layisa xa di.¹⁶ A xa mɔri naxa bira a fɔxɔ ra han Baxurimi a wama, kɔnɔ Abeneri naxa a fala a bε, «Gbilen i xɔnyi.» Palatiyeli naxa gbilen.¹⁷ Abeneri nun Isirayila forie naxa e boore to. A naxa a fala e bε, «Singe wo nu wama nε Dawuda xa findi wo xa mangε ra.¹⁸ A lanma wo xa a raba yakɔsi, barima Alatala a fala nε a xa fe ra, «N nan ma ɲama bama nε Filisitakae nun a yaxuie birin yi ra n ma konyi Dawuda nan saabui ra.»¹⁹ Abeneri naxa wɔyεn Bunyamin bɔnsɔεe fan bε. Na dangi xanbi, a naxa siga Hebron a falafe ra Dawuda bε Isirayilakae nun Bunyamin bɔnsɔε naxan natεxi.²⁰ Abeneri to siga Dawuda yire Hebron, a tan nun mixi mɔxɔɲεn, Dawuda naxa xulunyi ti a tan nun a xa mixie bε.²¹ Abeneri naxa a fala Dawuda bε, «N marigi, tin n xa siga Isirayila birin xun lan, alako wo xa saatε xiri, birin xa lu i xa mangεya bun ma, alɔ i wama a xɔnma ki naxε.» Dawuda naxa tin Abeneri xa masenyi ra, a naxa a lu a xa siga bɔɲεsa kui.

²² A mu bu, Yowaba nun Dawuda xa sɔɔrie naxa fa see ra e naxee sɔɔ gere nde kui. Abeneri mu nu na Dawuda yire Hebron, barima Dawuda nu bara a bεɲin bɔɲεsa kui.²³ Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa a kolon Neri xa di Abeneri nu bara fa mangε yire, a man fa siga bɔɲεsa kui.²⁴ Yowaba naxa siga mangε yire, a a fala a bε, «I munse rabaxi Abeneri to fa i yire? I a luxi munfe ra a xa siga bɔɲεsa kui?²⁵ I mu a kolon Neri xa di Abeneri faxi i madaxude nun i rabεnde nε?»

²⁶ Yowaba to keli Dawuda yire, a naxa mixie xεε Abeneri fɔxɔ ra Sira ye kundi yire. E naxa fa a ra, kɔnɔ Dawuda mu nu fefe kolon.²⁷ Abeneri to gbilen Hebron, Yowaba naxa a mabεndun a gundo ki ma taa naadε ra, alɔ a nε wama e xa e boore to. A naxa a sɔxɔ finε ra a furi ma mεnni a xunya Asaheli gbεɲɔxɔfe ra. Abeneri faxa na ki nε.

²⁸ Dawuda to na fe kolon, a naxa a fala, «Ala ya xɔri, Abeneri xa faxε mu findixi n ma kote ra, a mu findixi n ma mangεya xa kote ra.²⁹ Yi faxε kote na Yowaba nun a bɔnsɔεe nan xun ma! Kundi fure xa lu a bɔnsɔε mixi ndee ma abadan, xa na mu a ra, mabεn fure, faxε ɲaaxi, ka kaamε.»³⁰ Yowaba nun a taara Abisayi Abeneri faxa na ki nε, e xunya Asaheli xa fe ra, naxan faxa gere kui Gabayon.³¹ Dawuda naxa a fala Yowaba nun a xa sɔɔrie bε, a naxε, «Wo xa wo xa donmae ibɔɔ sunnunyi kui, wo xa ɲɔnfe dugi ragoro wo ma Abeneri xa faxε xa fe ra.» Mangε Dawuda naxa Abeneri fure mati gaburi dε ra.³² E naxa Abeneri ragata Hebron. Mangε Dawuda naxa wa a xui itexi ra, a nun ɲama birin.

³³ Mangε naxa yi suuki ba a bε, a naxε,
«Abeneri lan nε nu a xa faxa alɔ matandila nde?

³⁴ I bεlεxεε mu nu xirixi,
i sanyie fan mu nu xirixi!

I faxaxi nε, alɔ mixi tinxintare nde naxan ɲaxankatama.»

³⁵ Nama birin naxa wa Abeneri xa fe ra. Dawuda xa mixie to wa a xa a dεge, Dawuda naxa a kali, a naxε, «Ala xa n xun nakana a ɲaaxi ra xa n nan n dεgema beemanu soge dulama tεmui naxε.»³⁶ Nama to Dawuda xa wɔyεnyi mε, na naxa rafan e ma. Mangε Dawuda xa fe nu ɲama kεnεnma.³⁷ Nama birin naxa a kolon a Neri xa di Abeneri mu faxa mangε xa yaamari xa ma.³⁸ Mangε naxa a fala a xa mixie bε, a naxε, «N xa a fala wo bε, to kuntigi xungbe bara faxa Isirayila.³⁹ Hali n to findixi wo xa mangε sugandixi ra, n sεnbε bara xurun Seruya xa die ya i. Ala xa e xa wali ɲaaxi sare ragbilen e tan tinxintaree ma.»

4

Isiboseti xa faxε

¹ Sɔlu xa di Isiboseti to a mε, a Abeneri bara faxa Hebron, limaniya naxa ba a yi, Isirayilakae fan naxa kɔntɔfili fɔlɔ.² Sɔɔri mangε firin nu na Sɔlu xa di yi ra. Keren nu xili Baana, boore nu xili Rekabu. Rimɔn Beerotika xa di xεmεe nan nu e ra. Beerotikae nu na Bunyamin bɔnsɔε ya ma,³ barima e e gixi nε, e sa dɔxɔ Gitayimi. Han to, e sabatixi mεnni nε.

⁴ Di mabɛnxi keren nu na Sɔlu xa di Yonatan yi ra. A ɲɛ suuli nan nu a ra, Sɔlu nun Yonatan faxa tɛmɔi naxɛ Yisireeli. Ginɛ naxan nu xiɲɛ fima a ma, na naxa a tongo, a xa a gi. Na gbata kui, ginɛ naxa bira, na di sanyi naxa maxɔnɔ, a mabɛn. Na di nu xili nɛ Mefiboseti.

⁵ Rimɔn xa di xɛmɛɛ Rekabu nun Baana naxa siga Isiboseti xɔnyi yanyi tagi. Isiboseti nu saxi, a nu a xife. ⁶ E naxa so banxi kui, alɔ e nu na donse nan fenfe, kɔnɔ e naxa so Isiboseti yire, e fa a furi sɔxɔ a xa faxa a xa sade ma. E to gɛ na rabade, Rekabu nun a taara Baana naxa e gi. ⁷ E nu bara so Isiboseti xa banxi kui, e fa a li a saxi a xa sade ma a xa konkoe kui. E to gɛ a sɔxɔde, e a faxa, e naxa a xunyi bolon, e a xanin e xun ma. E naxa e ɲɛɛ kɔɛ birin na Araba kira xɔn ma. ⁸ E naxa Isiboseti xunyi xanin Dawuda xɔn ma Hebron, e fa a fala, «Mangɛ, Isiboseti xunyi nan yi ki, Sɔlu xa di xɛmɛ, i yaxui naxan nu wama i faxafe. N marigi, Alatala bara i gbɛɲɔxɔ Sɔlu bɔnsɔɛ ma to.»

⁹ Dawuda naxa Rimɔn Beerotika xa die Rekabu nun Baana yaabi, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natanga tɔɔɛ birin ma, n xa nɔndi fala wo bɛ. ¹⁰ Mixi nde to a fala n bɛ, a mangɛ Sɔlu bara faxa, na kanyi ɲɔxɔ nu a ma, a a xibaaru fanyi nan ibaxi n bɛ. Kɔnɔ n tan bara yaamari fi, e xa a suxu, e a faxa Sikilaga taa kui. A xa xibaaru sare nan na ki! ¹¹ Mixi kobie na tinxintɔɛ nde faxa a xa banxi kui, han a xa sade ma, a mu lan xɛ e fan xa na nii sare fi? N mu lan xɛ n xa na mixie xa fe ɲɔn yi duniɲa ma?» ¹² Dawuda naxa a xa sɔɔrie yamari, e xa e faxa. E naxa e bɛlɛxɛɛ nun e sanyie bolon, e sa e furee singan Hebron ye yire. Kɔnɔ e naxa Isiboseti tan xunyi tongo, e a ragata Abeneri xa gaburi kui Hebron.

5

Dawuda findife Isirayila mangɛ ra
(*Yudaya Mangɛɛ I 11:1-3*)

¹ Isirayila bɔnsɔɛ birin naxa fa Dawuda yire Hebron, e fa a fala a bɛ, «Won birin bɔnsɔɛ keren. ² Sɔlu xa mangɛya bun ma, i tan nan nu Isirayila rapɛɛma e xa geree kui. Alatala a masenxi nɛ i bɛ, «I tan nan mɛɛnima n ma ɲama Isirayila ma, i tan nan findima e xa yarerati ra.»»

³ Na kui, Isirayila fori birin to fa mangɛ Dawuda yire Hebron, e nun Dawuda naxa saate xiri Ala ya xɔri. Forie naxa ture nde sa Dawuda xunyi ma tɔnxuma ra a e bara a sugandi a xa findi Isirayila mangɛ ra. ⁴ Dawuda xa simaya nu bara ɲɛ tongo saxan li na tɛmɔi. A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ tongo naani. ⁵ A ɲɛ solofere kike senni nan naba mangɛya ra Hebron Yuda bɔnsɔɛ xun ma. A ɲɛ tongo saxan nun saxan nan naba mangɛya ra Darisalamu Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ xun ma.

⁶ Mangɛ Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa siga Darisalamu alako e xa Yebusukae gere, naxee nu sabatixi mɛnni. Mɛnnikae naxa a fala Dawuda bɛ, «I mu soma be feo. Hali dɔnxuie nun mabɛnyie nɔma i keride!» E ɲɔxɔ a ma a Dawuda mu nɔma sode naa. ⁷ Kɔnɔ Dawuda naxa nɔ e ra, a Siyoni taa sɛnbɛ yire masɔɔ. Na nan a toxi, na taa xili falama «Dawuda xa taa.» ⁸ Na lɔxɔɛ Dawuda naxa a fala, «Naxan wama yi Yebusukae masɔɔfe, fo a xa so ye yire bɔxi nan bun ma. Na kui a nɔma Dawuda yaxuie ra naxee luma alɔ mabɛnyie nun dɔnxuie!» Na nan a ra, mixie nu a falama a dɔnxui nun mabɛnyi mu soma mangɛ xa banxi kui.

⁹ Dawuda to nɔ e ra, a naxa sabati na yire makantaxi kui, a fa na xili sa «Dawuda xa taa.» A naxa a rabilinyie birin ti, kelife Milo han taa mabiri. ¹⁰ Dawuda sɛnbɛ nu gboma nan tui, barima Alatala sɛnbɛma nu na a sɛɛti ma. ¹¹ Tire mangɛ Xirami naxa mixie xɛɛ Dawuda yire. E naxa sɛdiri wuri, banxi banbanyie, nun gɛmɛ masolie rasanba a ma, alako e xa mangɛ banxi ti a bɛ. ¹² Dawuda nu a kolon, a Alatala nan a tixi mangɛ ra Isirayila xun ma, a xa mangɛya xa sabati Alatala xa ɲama Isirayila xa fe ra.

¹³ Dawuda to keli Hebron, a naxa konyi ginɛɛ nun ginɛ gbɛtɛɛ sɔɔɔ Darisalamu, naxee bara die bari a bɛ. ¹⁴ Na die xili nan yi ki, naxee barixi a bɛ Darisalamu: Samuwa, Sowa, Natan, Sulemani, ¹⁵ Yibixari, Elisuwa, Nefegi, Yafiya, ¹⁶ Elisama, Eliyada, Elifeleti.

¹⁷ Filisitakae to a mε, a e bara Dawuda sugandi Isirayila mangε ra, e birin naxa siga sεnbε ra a fɔxɔ ra, kɔnɔ Dawuda to a mε, a fa goro a xa yire makantaxi. ¹⁸ Filisitakae naxa fa, e naxa so Refa gulunba kui. ¹⁹ Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a naxε, «A lanma n xa siga Filisitakae gerede? I e sama nε n sagoe?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, n e sama nε i bεlεxε.» ²⁰ Na kui Dawuda naxa siga, a e bɔnbɔ Baali Perasimi. A naxa a fala, «Alatala bara n yaxuie bɔnbɔ n ya ra, alɔ ye naxan bɔnbɔma xare ra diki ibɔɔma tεmui naxε.» Na yire xili sa Baali Perasimi na nan ma. ²¹ Filisitakae naxa e xa kuyee lu mεnni. Dawuda nun a xa mixie naxa nee birin xanin.

²² Na dangi xanbi Filisitakae man naxa te, e sa so Refa gulunba kui. ²³ Dawuda to Alatala maxɔrin, a naxa a yaabi, «I naxa te e ya ra de. I xa i mabilin e xanbi ra nε, i din e ra fɔtɔnyi ya ra. ²⁴ I na sanyi xui mε wurie kɔn na tεmui naxε, i siga keren na Filisitakae fɔxɔ ra, barima a lima Alatala bara mini i ya ra e bɔnbɔde.» ²⁵ Dawuda naxa a raba, alɔ Alatala a falaxi a bε ki naxε. A naxa Filisitakae bɔnbɔ, kelifε Geba ma han Geseri.

6

Saatε kankira tunufe Darisalamu
(*Yudaya Mangεe* I 13:4-14, 15:25-16:3)

¹ Dawuda man naxa Isirayila sɔɔrie malan, e kɔnti naxa siga mixi wulu tongo saxan. ² E naxa siga Bale Yuda, Ala xa kankira tongode, Alatala xili falama naxan xun, Alatala Sεnbεma magoroxi naxan ma malekεe masolixie tagi. ³ E naxa Ala xa kankira dɔxɔ sarɛti nεεnε nde fari, e fa e ɲεrε a sεɛti ma kelifε Abinadabo xɔnyi geya fari. Abinadabo xa di xεmεε Usa nun Axiyo nan nu sarɛti nεεnε raprεrεfe. ⁴ E naxa a raprεrε kelifε Abinadabo xɔnyi geya fari. Axiyo nu ɲεrεfe sarɛti ya ra, Ala xa kankira nu na naxan fari. ⁵ Dawuda nun Isirayila ɲama nu na Alatala matɔxɔfe maxase mɔɔli birin na. Maxase wuri daaxie nun kɔra mɔɔli ndee nu na e yi ra.

⁶ E to Nakon xa lɔnyi li, ningee naxa wa birafe. Na kui Usa naxa a bεlεxε itala, a Ala xa kankira suxu. ⁷ Alatala naxa xɔnɔ a ma a xa na karinyi ma, a fa a sɔntɔ Alatala xa kankira fε ma. ⁸ Dawuda naxa xɔnɔ Alatala Usa faxafe ra. E naxa na yire xili sa Peresi Usa. Naa xili falama na ki nε han to lɔxɔε.

⁹ Dawuda naxa gaaxu Alatala ya ra na lɔxɔε, a a fala, «Alatala xa kankira fa soma n tan xɔnyi di?» ¹⁰ A naxa natε tongo a a mu lanma a xa a raso a xa taa kui sinden, a xa a xanin Obedo Edon Gatika xɔnyi. ¹¹ Alatala xa kankira naxa lu mεnni han kike saxan. Na waxati bun ma, Alatala naxa baraka sa Obedo Edon nun a xa mixi birin ma. ¹² E naxa sa na dεntεgε mangε Dawuda bε. E naxε, «Alatala bara duba Obedo Edon xa fɔxε bε Alatala xa kankira xa fe ra.»

Na kui Dawuda naxa siga Obedo Edon xɔnyi, a sa Alatala xa kankira tongo, a a xanin sεεwε ra a xa taa kui. ¹³ Kankira xaninyie to santongo senni raba, Dawuda naxa tuura nun ninge bɔrɔgεxi ba sεrεxε ra. ¹⁴ Dawuda nu na fare boronfe a sεnbε birin na Alatala ya i, dugi fiixε ragoroxi a ma. ¹⁵ Dawuda nun Isirayila ɲama naxa na kankira rasiga Darisalamu, e nu Alatala matɔxɔ sarae fe xui ra.

¹⁶ E nu kankira rasoma Dawuda xa taa kui tεmui naxε, Sɔlu xa di ginε Mikali nu tixi wunderi ra. A to Dawuda to fare boron na, Ala xa kankira ya ra, a bɔɲε naxa raprεaxu a ma. ¹⁷ E naxa Alatala xa kankira dɔxɔ kiri banxi bun ma Dawuda nu naxan tixi a bε. Na tεmui Dawuda naxa sεrεxε gan daaxie nun xanunteya sεrεxεε ba. ¹⁸ A to gε na sεrεxεε bade, a naxa duba ɲama bε Alatala Sεnbεma xili ra. ¹⁹ A naxa taami keren, tamaree, nun xɔrε maniyεε fi ginε nun xεmε birin ma, e fa gbilen e xɔnyi.

²⁰ Dawuda to gbilen a xɔnyi, a xa sa duba a xa denbaya bε, Mikali naxa a ralan, a a fala a bε, «I tan, Isirayila mangε, i tan nan fare boronfe i mageli ra i xa konyie nun e xa ginεe ya i yi ki, alɔ sεgεtala xurutare nde, i mu yaagi?» ²¹ Dawuda naxa a yaabi, a naxε, «N a rabaxi Alatala nan bε, naxan n sugandi, a n nafisa i baba nun a bɔnsɔε birin bε, a n findi a xa ɲama Isirayila mangε ra. N matɔxɔε nan tife Alatala bε. ²² N bara tin nde xa sa na fari, n man xa n yeτε magoro a bε. Na konyi ginεe i naxee xa fe fala, nee fan n binyama nε.» ²³ Na na a ra, Sɔlu xa di ginε Mikali mu di yo bari a xa simaya kui.

7

Ala xa laayidi Dawuda bE
(Yudaya MangEe I 17:1-27)

¹ MangE Dawuda to gE sabatide a xa mangE banxi kui, a yaxui naxee birin a rabilinyie naxa lu a bun ma Alatala saabui ra, ² a naxa a fala Annabi Natan bE, a naxE, «A mato ba, n tan sabatixi sEdiri wuri banxi fanyi nan kui yi ki, kOŋO Ala xa seede kankira tan na kiri banxi nan bun ma.» ³ Natan naxa mangE yaabi, a naxE, «Naxan birin na i bOŋE ma, a birin naba, Alatala na i fOŋO ra.»

⁴ Na kOŋE ra, Alatala naxa a masen Natan bE, ⁵ «Siga, a fala n ma konyi Dawuda bE, <Alatala yi nan masenxi, a n xa a fala i bE, «I tan nan banxi tima n bE n sabatima dEnnaxE? ⁶ Kabi n naxa Isirayila ramini Misira, han to, n mu lu banxi kui. N bara n ŋERE n ma hOŋOŋingira kui naxan findixi kiri banxi ra. ⁷ N ŋERE naxan birin naba n nun Isirayila bOŋSOŋE ra, n mu a fala n ma mixi sugandixi yo bE, munfe ra i mu banxi ti n bE sEdiri wuri ra?»»

⁸ «I xa a fala n ma konyi Dawuda bE, <Alatala sEnbEma xa masenyi nan yi ki: N tan nan i tongo xuruse dEmadon wali kui, n i findi n ma ŋama Isirayila mangE ra. ⁹ N bara i kanta i xa ŋERE birin kui, n bara i yaxui birin sOŋO. YakOsi n i findima nE xili xungbe kanyi ra dunjŋa kuntigie ya ma. ¹⁰ N bOxi fima n ma ŋama Isirayila ŋama ma e sabatima dEnnaxE, e fa lu bOŋEsa kui abadan. Mixi kobi mu e tOŋOŋa sOŋOŋ alO tEmui dangixi. ¹¹ Keli n kiitisee dOŋO tEmui naxE n ma ŋama Isirayila xun na, han ya n i yaxui birin safe nE i sagoe.»»

«Alatala xa masenyi nan ya: Alatala yati bOŋSOŋE fima nE i ma. ¹² I xa simaya na kamali, i fa i benbae li aligiyama, n a niyama nE i xa di xa findi mangE ra i ŋOŋOŋE ra, n fa a xa mangEya mabanban. ¹³ A fama n ma hOŋOŋOŋbanxi tide, n a xa mangEya mabanbanma nE abadan. ¹⁴ N findima a baba nan na, a fan findi n ma di ra. A na ba n ma kira xOŋ ma, n a ŋaxankatama nE mixie saabui ra. ¹⁵ KOŋO n ma hinne mu bama a ma, alO n a ba SOlu ma ki naxE, n naxan igoroxi i ya i. ¹⁶ I bOŋSOŋE nun i xa mangEya mabanbanma nE abadan, i xa kibanyi dOŋOŋa nE tEmui birin.» ¹⁷ Natan naxa Ala xa masenyi birin dEntEgE Dawuda bE.

¹⁸ Na dangi xanbi, mangE Dawuda naxa a magoro Alatala ya i, a a masen a bE, «N Marigi Alatala, munfe ra i n tan nun n xabile xa fe itexi yi ki? ¹⁹ I man bara a fala e xa fe fama itede yare. N Marigi Alatala, i darixi na mOŋli raba ra Adama di nan bE? ²⁰ N tan Dawuda, i xa konyi, n nOma munse falade i bE? I n bOŋE birin kolon. ²¹ I bara yi fe xungbe raba i xa laayidi nun i ŋanige xa fe ra, i fa a masen n tan i xa konyi bE. ²² N Marigi Alatala, i sEnbE gbo, i maniyE mu na. Ala gbEte yo mu na bafe i tan na. Muxu na nan mExi muxu tuli ra. ²³ BOnSOŋE mundun na yi dunjŋa ma naxan luxi alO Isirayila bOŋSOŋE, i xa ŋama sugandixi? I tan Ala bara na si kerenyi xun sara i yEte bE, e fa findi matOŋOŋE ra i bE. I tan bara kaabanakoe raba e bE, i fa sie nun e xa alae keri i xa ŋama ya ra, i naxan xun saraxi Misira. ²⁴ I bara sEnbE so i xa ŋama Isirayila yi ra, alako a xa findi i xa ŋama ra abadan, i fan xa findi e Marigi Ala ra.»

²⁵ «YakOsi, n Marigi Alatala, i xa i xa laayidi rakamali n bE. I naxan fala n xabile xa fe ra, i xa na ragiri abadan. ²⁶ I xili xa ite abadan! Mixie xa a fala, <Alatala sEnbEma findixi Isirayila Marigi nan na! I xa sEnbE fi i xa konyi Dawuda bOŋSOŋE ma!» ²⁷ I tan yati, Isirayila Marigi Alatala sEnbEma, i bara a masen n bE, «N bOŋSOŋE fima nE i ma.» Na nan a ra, n tan i xa konyi bara limaniya sOŋO n xa yi maxandi ti i ma. ²⁸ YakOsi, n Marigi Alatala, i tan nan na Ala ra. NOnDi nan i xa masenyi ra. I bara i xa hinne masen n bE. ²⁹ YakOsi, baraka sa n xabile ma, alako e xa ti i ya tode ra abadan. I tan, n Marigi Alatala, i tan nan wOyEnxi. I xa masenyi nan a niyama n bOŋSOŋE baraka sOŋOŋa abadan.»

8

Dawuda geree geenife
(Yudaya MangEe I 18:1-17)

¹ Na birin dangi xanbi, Dawuda naxa Filisitakae bɔnbɔ, a e lu a xa yaamari bun ma.

² A naxa Mowabakae fan bɔnbɔ. Mixi naxee suxu, a naxa nee itaxun dɔxɔ saxan, a fa dɔxɔ firin faxa. Mowabakae naxa lu Dawuda xa nɔɛ bun ma, e nu fa duuti fi a ma.

³ Dawuda to gere ti Efirati xure longori, a naxa Rexobo xa di Hadadeseri bɔnbɔ, naxan findixi Soba mangɛ ra. ⁴ Dawuda naxa Hadadeseri xa soe ragi mixi wulu keren kɛmɛ solofere suxu, a nun sɔɔri mixi wulu mɔxɔɲɛn. A naxa soe birin san fase raxaba, bafe soe kɛmɛ ɲɔndɔn a naxee ragata a yetɛ bɛ.

⁵ Aramikae naxa keli e xɔɲyi Damasi, e xa Hadadeseri Soba mangɛ mali, kɔnɔ Dawuda naxa e xa mixi wulu mɔxɔɲɛn nun firin sɔntɔ. ⁶ Na kui Dawuda naxa a xa sɔɔrie rasabati Damasi, Aramikae fa lu a xa yaamari bun ma, e duuti fi. Alatala nu Dawuda xun nakelima yire birin.

⁷ Dawuda naxa kanke makantase xɛɛma daaxi gbegbe ba Hadadeseri xa mixie yi ra, a e xanin Darisalamu. ⁸ A naxa wure gbeeli gbegbe fan tongo Betaxa nun Berotayi, Hadadeseri xa taee.

⁹ Xamata mangɛ Tohu to a mɛ, a Dawuda bara Hadadeseri xa sɔɔrie birin bɔnbɔ, ¹⁰ a naxa a xa di Yorami xɛɛ mangɛ Dawuda yire, a xa sa a xɛɛbu, a man xa a tantu Hadadeseri gerefe nun a bɔnbɔfe ra. Yorami naxa a sanba gbeti, xɛɛma, nun wure gbeeli ra. ¹¹ Mangɛ Dawuda naxa na birin fi Alatala ma. A nu luma na raba ra xɛɛma nun gbeti birin na a naxan sɔtɔma gere kui a yaxuie yi ra, ¹² alɔ Aramikae, Mowabakae, Amonikae, Filisitakae, Amalekikae, nun Rexobo xa di Hadadeseri Soba mangɛ.

¹³ Na nan a ra Dawuda naxa xili xungbe sɔtɔ a to Aramikae bɔnbɔ Fɔxɛ Gulunba, a mixi wulu fu nun solomasaxan sɔntɔ dɛnnaxɛ. ¹⁴ A naxa a xa sɔɔrie rasabati Edon bɔxi birin ma. Mɛnni nu na Dawuda xa yaamari nan bun ma, barima Alatala nu xun nakeli fima a ma yire birin.

¹⁵ Dawuda naxa a xa ɲama Isirayila yamari tinxinyi nun nɔndi ra. ¹⁶ Seruya xa di Yowaba nan nu na Dawuda xa sɔɔrie xa mangɛ ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mangɛ xa kɛɛdi ragatama ra. ¹⁷ Axituba xa di Sadɔki nun Abiyatari xa di Aximeleki nan nu na sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ra. ¹⁸ Seraya nan nu na Dawuda xa sebeliti ra. Yehoyada xa di Bɛnaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xa mangɛ ra. Dawuda xa di xɛmɛe fan nu walima e baba xa mangɛya kui.

9

Dawuda mɛɛnife Mefiboseti ma

¹ Dawuda naxa maxɔrinyi ti, a naxɛ, «Sɔlu xabile mixi nde na na, n nɔma hinnɛde naxan na Yonatan xa fe ra?» ² Sɔlu xa konyi nde nu na naxan xili Siba. E to fa a ra Dawuda yire, mangɛ naxa a maxɔrin, «I tan nan xili Siba?» A naxɛ, «Iyo mangɛ, n tan nan a ra, i xa konyi di.» ³ Mangɛ naxa a maxɔrin, «Mixi gbɛtɛ mu na Sɔlu xabile ya ma n nɔma hinnɛde naxan na?» A naxa mangɛ yaabi, a naxɛ, «Yonatan xa di xɛmɛ keren na na, naxan sanyi mabɛnxi.» ⁴ Mangɛ naxa a maxɔrin, «A na minden?» Siba naxa a fala, «A na Amiyɛli xa di Makiri xɔɲyi Lodebara taa kui.»

⁵ Mangɛ Dawuda naxa a xɛɛ Amiyɛli xa di Makiri fende Lodebara taa kui. ⁶ Yonatan xa di Mefiboseti, Sɔlu xa mamadi to Dawuda yire li, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma. Dawuda naxa a xɛɛbu, «Mefiboseti.» Mefiboseti naxa a ratin, «N tan nan ya, i xa konyi di.» ⁷ Dawuda naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «Hali i mu gaaxu, a kolon n wama hinnɛfe i ra i baba Yonatan xa fe ra. N Sɔlu xa bɔxie birin nagbilenma nɛ i ma. A xɔli n ma i xa i dɛge n xɔɲyi lɔxɔ yo lɔxɔ.» ⁸ Mefiboseti man naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a a fala, «I wama n ma fe fanyɛ xɔnma munfe ra? N tide mu dangi hali bare faxaxi nde yati ra.»

⁹ Na tɛmui mangɛ naxa Siba xili, a a fala a bɛ, «N bara Sɔlu nun a xa die xa se birin fi i marigi Yonatan xa di ma. ¹⁰ I tan, i xa die, nun wo xa konyie, wo xa xɛ sa a bɛ, alako a xa baloe sɔtɔ. I marigi xa di Mefiboseti fama a dɛgɛde n xɔɲyi lɔxɔ yo lɔxɔ.» Di xɛmɛ fu nun suuli nun konyi mɔxɔɲɛn nan nu na Siba yi ra. ¹¹ Siba naxa a fala mangɛ bɛ, a

naxε, «Mangε, n i xa yaamari rabama nε alɔ i a falaxi n bε ki naxε.» Dawuda nu bara a fala, a Mefiboseti a dεgema mangε xɔnyi alɔ mangε xa die a rabama ki naxε.

¹² Di lanma di nde nu na Mefiboseti yi ra, a xili Mike. Siba xa mixie birin nu walima Mefiboseti bε. ¹³ Mefiboseti nu sabatixi Darisalamu nε, tεmui birin a nu a dεgema mangε xɔnyi nε. A sanyi firinyie nu mabεnxi.

10

*Dawuda xa xεErae Amonikae yire
(Yudaya Mangεe I 19:1-19)*

¹ Na to dangi, Amonikae xa mangε naxa faxa, a xa di Xanun naxa findi mangε ra a ɲɔxɔɔ ra. ² Dawuda naxa a fala, «N hinnεma nε Naxasa xa di Xanun na, alɔ a baba a rabaxi n tan bε ki naxε.» Na kui Dawuda naxa xεErae xεE, e xa sa ɲɔn xεEbui ti a baba xa faxε ma. Dawuda xa xεErae to Amoni bɔxi li, ³ kuntigie naxa a fala Xanun bε, e naxε, «I ɲɔxɔɔ a ma a Dawuda yi mixie xεExi i baba xa ɲɔnfe nan kunfa bade? E faxi i xa bɔxi rabεnde nε, alako Dawuda xa be kana.» ⁴ Na kui Xanun naxa Dawuda xa xεErae suxu, a e dεxabe sεEti bi, a e xa donmae ibɔɔ e xɔrε yailanyi ma, a e keru e mageli ra yaagi kui. ⁵ Dawuda to a mε e naxan nabaxi, a naxa mixie rasiga a xa xεErae ralande, e a fala e bε, «Wo xa lu Yeriko, han wo dε xabee xa mini. Na tεmui, wo xa fa.» A na raba e xa yaagi xa fe nan ma.

⁶ Amonikae naxa a kolon, a e xa fe bara rapaaxu Dawuda ma. Na kui e naxa sɔɔrie malan kelife yire wuyaxi: mixi wulu mɔxɔɲεn kelife Beti Rexobo nun Soba Arami bɔxi ma, mixi wulu keren Maaka mangε xa bɔxi ma, nun mixi wulu fu nun firin Tobo xa bɔxi ma. ⁷ Dawuda to na fe mε, a naxa Yowaba nun a xa sɔɔrie rasiga na gere sode. ⁸ Amonikae naxa ti a gere ki ma e xa taa sode dε ra. Aramika naxee tan kelixi Soba nun Beti Rexobo, sa sɔɔrie xun ma naxee keli Tobo nun Maaka, nee naxa lu e xati ma taa fari ma.

⁹ Yowaba naxa a to gere tixi a bε yare nun xanbi. A naxa a xa sɔɔri sεnbεmae ti Aramikae ya ra, ¹⁰ a booree ti Amonikae ya ra, a xunya Abisayi xa yaamari bun ma. ¹¹ A naxa a fala a xunya bε, «Won xa won boore sεnbε so. Aramikae sεnbε na gbo n bε, i fa n mali, kɔnɔ n fan xa Amonikae sεnbε sa gbo i bε, n sigama nε i malide. ¹² I xa limaniya, i xa sεnbε so. Won xa gere so won ma mixie nun won Marigi Ala xa taae bε. Alatala fama a sago rabade.»

¹³ Yowaba nun a xa sɔɔrie to makɔrε Aramikae ra, e naxa e gi a ya ra. ¹⁴ Amonikae to na to, e fan naxa e gi Abisayi ya ra, e so taa kui. Na gere dangi xanbi, Yowaba naxa gbilen Darisalamu.

¹⁵ Aramikae to a to, a Isirayilakae bara e bɔnbɔ, e man naxa e sεnbε birin xunlan. ¹⁶ Hadadeseri naxa Aramika gbεtεe xili kelife Efirati naakiri ma, e fa Hadadeseri xa sɔɔri mangε Sobaki li Xelama taa kui. ¹⁷ Dawuda to na kolon, a naxa Isirayilakae birin xunlan, e naxa giri Yurudεn xure naakiri ma, e siga Xelama. Aramikae naxa ti Dawuda ya ra, e fa a gere. ¹⁸ Kɔnɔ Aramikae mu nɔ a ra, e naxa e gi Isirayila ya ra. Dawuda naxa e xa soe ragi wulu tongo naani faxa, a nun sɔɔri wulu tongo naani. A naxa e xa sɔɔri mangε Sobaki fan bɔnbɔ, a naxa faxa mεnni. ¹⁹ Mangε naxee birin nu na Hadadeseri malife, nee to a to Isirayila bara e bɔnbɔ, e naxa saatε xiri e nun Dawuda ra, e fa lu a xa yaamari bun ma. Kabi na waxati, Aramikae mu suusa Amonikae malide sɔnɔn.

11

*Dawuda nun Batiseba
(Yudaya Mangεe I 20:1)*

¹ Na ɲε igbilenyi, mangεe nu geree tima waxati naxε, Dawuda naxa Yowaba nun Isirayila sɔɔrie xεE Amonikae gere, a nun Raba taa suxude. Kɔnɔ Dawuda tan naxa lu Darisalamu. ² Nunmare nde, Dawuda naxa keli a xa sade ma, a siga a maɲεrεde a xa kooore banxi fari. Kelife na yire itexi, a naxa ginε tofanyi nde to, a na a maxafe. ³ Dawuda naxa mixi nde xεE a xa fe maxɔrinde. A naxa fa a fala a bε, a Eliyami xa di Batiseba nan

a ra, naxan dɔxɔxi Uri Xitika xɔn. ⁴ Dawuda naxa mixie xεε, e xa a xili. A to fa, Dawuda naxa a kolon ginε ra. Na dangi xanbi, Batiseba naxa gbilen a xɔnyi. Na tεmui a nu baxi gεde a xa kike wali ra. ⁵ Batiseba to a kolon a bara tεεge, a naxa na fala Dawuda bε, a naxε, «N bara furi tongo.»

⁶ Na kui, Dawuda naxa Yowaba yamari, a xa Uri Xitika rafa a tan Dawuda ma keli gere yire. Yowaba naxa na raba, ⁷ Uri naxa siga Dawuda yire. Dawuda naxa maxɔrinyi ndee ti a ma Yowaba nun a xa sɔɔrie xa fe ra, naxee nu na gere sofe. ⁸ Na dangi xanbi, Dawuda naxa a fala Uri bε, «Siga i xɔnyi, i xa sa i maxa.» Uri to keli mangε banxi sigafe a xɔnyi, Dawuda naxa se fanyi nde rasanba a ma.

⁹ Kɔnɔ Uri mu gbilen a xɔnyi. A naxa xi mangε xa buntunyi kui mangε makantεe ya ma. ¹⁰ Na kuye iba mixi nde naxa sa a fala Dawuda bε, «Uri mu siga a xɔnyi.» Na kui, Dawuda naxa Uri xili, a a maxɔrin, «Munfe ra i mu gbilen i xɔnyi? I mu kelixi biyaasi xε?» ¹¹ Uri naxa a yaabi, «Alatala xa saatε kankira, Isirayila, nun Yudaya sɔɔrie, nun n marigi Yowaba, e birin na leele bun ma gere yire. A lanma n tan xa so n xɔnyi, n xa n dεge, n xa n min, n nun n ma ginε xa kafu na kui? N bara n kali i xa simaya yati ra, n mu na fe mɔɔli rabama.»

¹² Dawuda naxa a yaabi, «I xa lu be to. Tina n i bεɾinma nε.» Na kui Uri naxa lu Darisalamu na xi firinyi. ¹³ Dawuda naxa a xili a xa a dεge a xɔnyi. Na tεmui Dawuda naxa a rasiisi, kɔnɔ na kɔε ra Uri mu siga a xɔnyi. A man naxa xi mangε makantεe ya ma. ¹⁴ Na kuye iba, Dawuda naxa bataaxε sεbε Yowaba ma, a a so Uri yi ra. ¹⁵ A sεbεxi na bataaxε kui, «Wo xa Uri ti yire nde gere xɔrɔxɔxi dεnnaxε. Gere kui wo xa wo magbilen wo keli a xun, alako a xa faxa na gere kui.»

¹⁶ Yowaba naxa Uri ti yire nde a a kolon gere xɔrɔxɔxi dεnnaxε ki fanyi. ¹⁷ Taakae to mini Yowaba xili ma, Dawuda xa mixi ndee naxa sɔntɔ. Uri Xitika nu na nee ya ma. ¹⁸ Yowaba naxa xεera xεε Dawuda yire, a fe birin dεntεge a bε naxan dangixi na gere kui. ¹⁹ Yowaba naxa a fala na xεera bε, «I na gε na dεntεge sade, ²⁰ xa mangε fa xɔnɔ, a fa yi wɔyenyi mɔɔli fala, «Munfe ra wo wo masoxi na taa ra a gbe ra gere sode? Wo mu nu a kolon a e nɔma bunyi tide kelife taa tεtε fari ma? ²¹ Yerubeseti xa di Abimeleki mu faxa na ki xε? Ginε nde nan a gɔnɔ gεmε xungbe ra kelife Tεbεsi taa tεtε ra. Wo wo masoxi na tεtε ra munfe ra?» Na tεmui i xa yi wɔyenyi sa i xa dεntεge fari, a falafe ra, «I xa konyi Uri Xitika fan bara faxa na gere kui.»

²² Xεera naxa siga, a fe birin dεntεge sa Dawuda bε naxan dangi gere kui alɔ Yowaba a fala a bε ki naxε. ²³ A naxε, «Yi mixie bara nɔ muxu ra. E to mini taa fari ma, muxu naxa e matutun han e man naxa so taa sode dε ra. ²⁴ Kɔnɔ na tεmui mixi gbεtεe naxa xalie woli muxu ma kelife taa tεtε fari. Muxu xa mixi ndee naxa faxa, hali i xa konyi di Uri, na Xitika.» ²⁵ Dawuda naxa na xεera yaabi yi ra, «Yowaba, i bɔɾε naxa rapaaxu i ma yi fe ma, barima gere tan kui, fɔ mixi nde xa faxa nε. I xa na taa suxu sεnbε ra, i a birin kana.» I tan fan xa a ralimaniya.

²⁶ Uri xa ginε to a mε a xa mɔri bara faxa, a naxa kaapε fe raba. ²⁷ A xa kaapε fe to ba a ra, Dawuda naxa a xili, a a findi a xa ginε ra. Na tεmui a naxa di xεmε keren bari a bε. Kɔnɔ Dawuda naxan nabaxi, na mu rafan Alatala ma.

12

Annabi Natan xa masenyi Dawuda bε

¹ Alatala naxa Natan xεε Dawuda xɔn ma. Natan naxa a fala a bε, «Mixi firin nu na taa nde kui, keren nu findixi banna nan na, boore setare. ² Xuruse gbege nu na na banna yi ra, ³ kɔnɔ yεxεε ginε keren peti nan nu na setare tan yi ra. A na sara nε, a nu a balo a xɔnyi a xa die ya ma. A nu donse xuntunyie fima a ma, a nu ye fi a ma a yεtε xa tɔnbili ra. Kɔε ra yεxεε nu xima a kanke nan ma. A nu luxi nε a bε alɔ a xa di. ⁴ Lɔxɔε nde xɔɾε naxa fa na banna xɔnyi. Na banna to mu tin xuruse bade a yεtε xa gɔɔrε kui, a naxa siga a sa na setare xa yεxεε kerenyi tongo, a a faxa, a a rafala a xa xɔɾε bε.»

⁵ Dawuda to na mE, a naxa xɔnɔ ki fanyi ra na banna ma, a naxa a fala Natan bE, «N bara n kali Alatala xili ra, na banna lan nE a xa faxa. ⁶ A man xa na yExEE jɔxɔE naani ragbilen na setare ma, barima a bara fe kobi raba, a mu kinikini.»

⁷ Na tEmui Natan naxa a fala Dawuda bE, a naxE, «I tan nan na na banna ra! Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxE, «N bara i sugandi Isirayila mangE ra, n bara i ratanga Sɔlu ma, ⁸ n fa a xa banxi so i yi ra, a nun a xa ginEe, a nun Isirayila nun Yudaya birin. Xa na mu i wasa nu, n nu nɔma nde sade na xun ma. ⁹ Munfe ra i Alatala xui maberexi, i wali jaaxi raba? I bara Uri Xitika faxa Amonikae saabui ra, i bara Uri xa ginE tongo, i a findi i gbe ra. ¹⁰ Yakɔsi, gere mu makuyama i bɔnsɔE ra sɔnɔn, barima i bara n xui mabere, i Uri Xitika xa ginE findi i gbe ra. ¹¹ N xa a fala i bE, n tan Alatala fama i tɔɔrɔde i bɔnsɔE tagi. N fama i xa ginEe bade i yi ra, n e so i xa mixi nde yi ra, e nun nee fa kafu kEnE ma. ¹² I tan fe jaaxi rabaxi a gundo daaxi nE, kɔnɔ n i sare ragbilenma a kEnE ma daaxi nE Isirayila jaama ya xɔri.»

¹³ Dawuda naxa a fala Natan bE, «N bara yunubi raba Alatala ra!» Natan naxa a yaabi, «Alatala bara dijE i xa yunubi ma, i mu faxama. ¹⁴ Kɔnɔ i to a niyaxi Alatala yaxuie xa nɔ a maberede yi fe kui, i xa di naxan fama baride, na tan faxama nE.» ¹⁵ Natan naxa gbilen a xɔnyi.

Alatala naxa fure radin diyɔrE ma, Uri xa ginE naxan bari Dawuda bE. ¹⁶ Dawuda naxa Ala maxandi diyɔrE bE, a man sunyi suxu a xa fe ra. A to so a xɔnyi, a naxa a sa bɔxi ma. ¹⁷ A xa forie naxa fe birin naba alako a xa keli bɔxi ma, a xa a dEge, kɔnɔ a mu tin feo. ¹⁸ A xi solofere nde diyɔrE naxa faxa. Dawuda xa walikEe mu nu wama na falafe a bE, barima e nu a falama e boore tagi, «DiyɔrE to mu nu faxaxi, muxu nu wɔyEn nE a bE, a mu muxu danxun. Yakɔsi muxu fama a xa diyɔrE xa faxE falade a bE di? A fama fe xɔnE nan nabade!»

¹⁹ Dawuda naxa sogi a xa walikEe ma, e na fe nde madukufe e xui igoroxi ra e boore tagi. Na kui a naxa a kolon a xa diyɔrE bara faxa. A naxa a xa walikEe maxɔrin, «DiyɔrE bara faxa?» E naxa, «Iyo, a bara faxa.» ²⁰ Dawuda naxa keli bɔxi, a a maxa, a labundE sa a ma, a dugie masara, a fa siga Alatala xa banxi kui suyidide Ala bE. A to keli mEnni, a naxa siga a xɔnyi, a donse maxɔrin, a a dEge. ²¹ A xa walikEe naxa a maxɔrin, e naxE, «Munfe ra diyɔrE nu baloxi tEmui naxE, i nu sunma, i nu wama, kɔnɔ diyɔrE to faxaxi fa, i bara keli, i i dEge?» ²² A naxa e yaabi, «DiyɔrE to nu baloxi, n nu sunma, n nu wama, barima n jɔxɔ a ma a tEmunde Alatala dijEma n ma, a n ma diyɔrE rakisi. ²³ A to bara faxa, n fa sunma munfe ra? N nɔma a ragbilende duni ja ma fa? N tan a lima nE naa, kɔnɔ a tan mu gbilenma n tan ma sɔnɔn.»

²⁴ Na tEmui Dawuda naxa a xa ginE Batiseba madundu. E naxa lu yire keren, a naxa tEegE, a di xEmE bari. E naxa a xili sa Sulemani. Alatala to a xanu, ²⁵ a naxa Annabi Natan xEE Dawuda yire, a falafe ra, Yedideya xili fan xa sa a xun, naxan wama a falafe Alatala xanuntenyi.

²⁶ Yowaba naxa Amonikae xa mangataa Raaba gere, a na mangE banxi suxu. ²⁷ A naxa mixie xEE a falafe ra Dawuda bE, «N bara Raaba gere, n man bara e xa ye yire suxu. ²⁸ Yakɔsi i xa sɔɔrie malan, wo xa te taa suxude. A mu lanma n tan xa na binyE sɔtɔ.»

²⁹ Dawuda to sɔɔrie malan, e naxa siga Raaba. A naxa din taa ra, a a suxu. ³⁰ A naxa Amoni mangE xa mangE tɔnxuma ba a xun ma, a fa a sa a yEte xun ma. A binya kilo tongo saxon, a yailanxi xEema nan na. GEme tofanyi fan nu na a ma. Dawuda naxa se gbegebe sɔtɔ na taa kui. ³¹ A naxa na taakae findi konyie ra, naxee nu wuri xabama a nun biriki bɔnbɔma. A a raba na ki nE Amonikae xa taa birin kui. Na dangi xanbi Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa gbilen Darisalamu.

13

Aminon nun Tamari

¹ Na to dangi, fe nde naxa Dawuda xa di Abisalomi xunya ginEma tofanyi Tamari li. Dawuda xa di Aminon naxa a xanu fɔlɔ. ² A naxa wa a maaginE Tamari xɔn ma han na

naxa findi a be fure ra. Gine dimedi nan nu a ra, kono Aminon mu noma a makorede a ra. ³ Aminon boore nde nu na na, naxan nu xili Yonadabo, Dawuda taara Simeya xa di. A nu koota ki fanyi ra. ⁴ A naxa a boore maxorin, «Mange xa di, munfe ra i yatagi ixonoxi loxoe yo loxoe? A fala n be.» Aminon naxa a yaabi, «N wama n bariboore Abisalomi maagine Tamari nan xon.» ⁵ Yonadabo naxa a fala a be, «I naxan nabama, i xa i sa, alo i na fura a gbe ra. I baba na fa i xebude, i xa a mayandi a falafe ra, «A lu n maagine Tamari xa fa n yire, a xa donse yailan n ya xori, a a so n yi ra a yete ra.»»

⁶ Na temui Aminon naxa a sa, alo a furaxi ne. Mange to fa a xebude, a naxa a fala a be, «Yandi, a lu Tamari xa fa n yire, a xa donse nde yailan n ya xori, a a so n yi ra a yete ra.» ⁷ Dawuda naxa mixie xee Tamari xonyi, a falafe ra, «I xa siga i taara Aminon xonyi, alako i xa donse yailan a be.»

⁸ Tamari naxa so a taara Aminon xa banxi kui, a naxa a li a saxi. A naxa donse nde yailan, a ture sa a ma, a a jin a ya tode ra. ⁹ A to ge, a naxa a makore a ra donse ra a yi tunde kui alako a xa a so a yi ra, kono Aminon mu tin a donde. A naxa yaamari fi mixi birin xa mini. E to mini, ¹⁰ a naxa a fala Tamari be, «Fa donse ra n ma konkoe kui. I xa a fi n ma i belexe ra.» Tamari naxa donse tongo a naxan yailanxi, a siga a ra a taara xa konkoe kui. ¹¹ A to donse ti a be, a naxa dutun a ma, a a fala a be, «N xunya, won xa kafu!» ¹² A maagine naxa a yaabi, «N taara yandi, i naxa dutun n ma, barima na fe mooli mu lanma a xa raba Isirayila boxi ma. I naxa yi daxuna raba. ¹³ N na yaagi mooli xaninma di? I xili fan kanama ne Isirayila. I xa mange mayandi, a mu tondima n fide i ma.» ¹⁴ A mu tin a tuli matide a ra, a naxa dutun a ma, a a futi kana.

¹⁵ Na to ba a ra, Tamari xa fe naxa rapaaxu Aminon ma, a fa a fala a be, «Keli, i sigal!» ¹⁶ A naxa a yaabi, a naxe, «Ade! Xa i n keru, na rapaaxu dangi i naxan nabaxi n na!» Kono Aminon mu a tuli mati a ra. ¹⁷ A naxa a xa konyi xili, a a fala a be, «Yi gine keru n be, i fa naade balan.» ¹⁸ Aminon xa konyi naxa a keru, a naade balan alo a falaxi a be ki naxe.

Donma nu ragoroxi Tamari ma, naxan jingi masunbuxi. Mange xa di gine naxee mu nu xeme fe kolon sinden nu darixi na donma mooli ra. ¹⁹ Tamari naxa xube radin a yete xun na, a a xa donma iboo a ma. A naxa a belexee sa a xun ma, a siga gbelegbele ra. ²⁰ A taara Abisalomi naxa a maxorin, «I taara Aminon bara dutun i ma? N xunya, i sabari. I naxa kontofili yi xa fe ra. I taara nan a ra.» Kabi na temui Tamari naxa sabati a taara Abisalomi xonyi sunnunyi kui. ²¹ Mange Dawuda to na fe kolon, a naxa xono ki fanyi. ²² Abisalomi mu sese fala Aminon be na xa fe ra, kono xonnanteya naxa lu a boje kui Aminon mabiri, barima a nu bara fe kobi raba a maagine Tamari ra.

²³ Ne firin dangi xanbi, Abisalomi xa walikoe nu na a xa yexee xabe maxabafe Bali Xasori, Efirami boxi fe ma. Abisalomi naxa mange xa di birin xili naa, e xa xulunyi raba. ²⁴ Abisalomi naxa siga mange yire, a naxe, «Mange, n ma yexee xabe xaba temui bara a li. Xa i sa tinma, i xa fa a nun i xa mixie na xulunyi.» ²⁵ Mange naxa Abisalomi yaabi, a naxe, «Ade, n ma di, a mu lanma muxu birin xa siga, xa na mu a ra a findima kote xungbe nan na i be.» Abisalomi naxa a karaxan, kono mange naxa tondi, a fa duba a be. ²⁶ Abisalomi naxe, «N ba, xa fe na na ki ne, a lu n xunya Aminon tan xa fa.» Mange naxe, «Munfe ra?» ²⁷ Abisalomi naxa a karaxan, han mange naxa tin Aminon nun mange xa di birin xa siga na xulunyi.

²⁸ Abisalomi naxa a fala a xa konyie be, «Aminon na siisi, n fama yaamari fide wo ma wo xa a faxes. Na waxati hali wo mu gaaxu, n tan nan wo yamarixi. Wo xa limaniya, wo a faxes.» ²⁹ Abisalomi xa konyie naxa na raba Aminon na, alo Abisalomi e yamarixi ki naxe. Mange xa di birin to na to, e naxa e gi e xa soe fari.

³⁰ Mange Dawuda naxa na xibaaru me beenu e xa a yire li, a falafe ra, «Abisalomi bara mange xa di xeme birin faxes, keren mu luxi.» ³¹ Mange naxa a xa donma iboo sunnunyi kui, a fa goro boxi ma, a tan nun a xa mixie. ³² Dawuda taara Simeya xa di xeme Yonadabo, naxa a fala a be, «N marigi, i xa di xeme birin xa mu faxaxi. Aminon gbansan nan faxaxi. Na nate nu na Abisalomi furi kabi Aminon dutunxi a maagine Tamari ma

tēmui naxe. ³³ MangE, i naxa la na xibaaru ra, a falafe ra i xa di xEME birin bara faxa. Aminon gbansan nan faxaxi.»

³⁴ Na kui Abisalomi naxa a gi. Na tēmui taa makantE naxa mixi gbegebe to fa ra kira xɔn ma kelife geya yire. ³⁵ Yonadabo naxa a fala mangE bE, «I xa die nan fafe yi ki, alɔ n a fala i bE ki naxe.» ³⁶ A ɲan mu gE wɔyende, mangE xa die naxa so wa ra. MangE nun a xa mixie fan naxa wa fɔlɔ.

³⁷ Abisalomi nu bara a gi, a siga Gesuri mangE Amixudi xa di xEME Talamayi xɔnyi. Dawuda a xa di xa ɲɔnfe raba nE tēmui xɔnkuye. ³⁸ Abisalomi lu nE Gesuri xɔnyi ɲE saxan. ³⁹ MangE Dawuda bɔɲE goro nE Aminon xa faxE xa fe ra, a Abisalomi lu na sinden.

14

Abisalomi gbilenfe Darisalamu

¹ Seruya xa di xEME Yowaba nu a kolon a Abisalomi rafan Dawuda ma. ² Na kui Seruya naxa Tekowa ginE nde fen naxan kɔɔta. A naxa a fala a bE, «I xa i maxiri alɔ kaɲɲE ginE. I naxa labunde nun ture sa i ma de. I xa lu alɔ ginE naxan buxi ɲɔnfe sunnunyi kui tēmui xɔnkuye. ³ Na tēmui i xa siga mangE yire, i fa wɔyE n a bE alɔ n a falama i bE ki naxe.» Yowaba naxa na wɔyE nyi birin masen a bE.

⁴ Na ginE Tekowaka naxa sa wɔyE n mangE bE na ki. A naxa a yatagi rafelen bɔxi ma mangE ya i, a fa a fala, «MangE, i xa n nakisi.» ⁵ MangE naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» A naxa a yaabi, «KaɲɲE ginE nan n na, n ma mɔri bara faxa. ⁶ Di xEME firin nu na n yi ra. LɔxɔE nde e naxa gere daaxa. Mixi yo mu nu na naxan e tagi ibama. Na kui keren naxa boore faxa. ⁷ Yakɔsi n ma mixie bara a fala n bE, a n xa n ma di so e yi ra naxan luxi, e xa a fan faxa n ma di faxaxi gbeɲɔxɔfe ra. E wama na kE tongoma kerenyi faxafe naxan luma n bE, alako n ma mɔri xili nun a xa fe xa ɲɔn feo.»

⁸ MangE naxa a fala na ginE bE, «I naxa kɔntɔfili. Siga i xɔnyi. N yaamari fima i xa fe ra yakɔsi.» ⁹ Na Tekowa ginE naxa a yaabi, «N ma fe rabaxi sare xa gbilen n tan nun n xabile ma. Na kote naxa lu mangE nun a xa kibanyi xun ma.» ¹⁰ MangE naxa a fala a bE, «Xa mixi nde sa i rakiiti, i xa fa a ra n xɔn ma. A mu i rakiitima sɔnɔn.» ¹¹ Na ginE naxa a yaabi, «MangE, i xa laayidi tongo n bE i Marigi Alatala xili ra, alako n ma di faxaxi gbeɲɔxɔfe soxi mixi naxan yi, na naxa nde sa n ma tɔɔrE xun ma n ma di baloxi faxafe ra.» MangE naxa a fala a bE, «N xa a fala i bE Alatala xili ra, sese mu fama i xa di tode.»

¹² Na tēmui na ginE naxa a fala mangE bE, «I xa i haakE to, n xa masenyi nde ti i bE.» A naxe, «Awa yire.» ¹³ GinE naxa a maxɔrin, «Munfe ra i na rabaxi Alatala xa ɲama ra? I xa wɔyE nyi a masenxi i tan bara tantan, barima i mu tinxi mixi rafade i naxan kerixi. ¹⁴ Ibunadama birin faxama nE. E luxi nE alɔ ye ifilixi naxan mu makɔma sɔnɔn! Kɔnɔ Ala mu tinma mixi xa simaya xun nakanade. A fe birin nabama alako naxan bara a makuya a ra, na man xa makɔrE a ra.»

¹⁵ «MangE, n bara yi birin masen mangE bE to, barima n bara gaaxu ɲama ya ra. N bara a maɲɔxun a tēmunde i nɔma tinde n tan i xa konyi xa masenyi ra. ¹⁶ N bara a maɲɔxun a i nɔma n bade n yaxui bE lE xE i naxan wama n tan nun n ma di faxafe, muxu naxa lu sɔnɔn Ala xa ɲama ya ma. ¹⁷ MangE xa masenyi xa bɔɲE sa fi n ma. I tan luxi nE n bE alɔ Alatala xa malekE naxan nɔma fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi rasade. I Marigi Alatala xa i mali.»

¹⁸ MangE naxa na ginE yaabi, «Nɔndi fala n bE, i naxa fefe nɔxun n ma.» GinE naxe, «Awa yire n mangE n marigi.» ¹⁹ MangE naxa a maxɔrin, «I xa masenyi birin fatanxi Yowaba nan na?» GinE naxa a fala a bE, «MangE, i bara nɔndi yati fala. Mixi mu nɔma fefe nɔxunde i ma. Yowaba nan n xE xi n xa na birin masen i bE. ²⁰ I xa konyi Yowaba yi rabaxi nE, alako fe nde xa masara. Kɔnɔ i tan, n marigi, i xaxili fan alɔ Alatala xa malekE nde. I fe birin kolon naxan dangima yi bɔxi ma.»

²¹ MangE naxa a fala Yowaba bE, a naxe, «I naxan fala, n wama na nan nabafe. Siga, i sa fa n ma di Abisalomi ra.» ²² Yowaba naxa a magoro bɔxi ma binyE kui, a fa duba

mangε be. A naxa a fala mangε be, «Mangε n marigi, to n bara i xa hinne to n mabiri, barima i bara tin n ma woyenyi ra.»²³ Yowaba naxa siga Gesuri Abisalomi fɔxɔ ra, a fa fa a ra Darisalamu.²⁴ Kɔnɔ Abisalomi to Darisalamu li, mangε naxa yaamari fi a a naxa fa mangε yire, a xa lu a xɔnyi. Na kui Abisalomi naxa siga a xɔnyi, a mu mangε yire li.

²⁵ Mixi yo mu nu na Isirayila bɔxi ma, naxan nu tofan alɔ Abisalomi, kelife a xunyi han a sanyi. Nama birin na to nε.²⁶ Ne yo ne a nu luma a xunyi bii ra, barima a xunsexe nu binya han kilo firin mangε maniyase ki ma.²⁷ Abisalomi di xeme saxan nan bari, a nun di ginε nde naxan xili Tamari. Ginε tofanyi na nu a ra.

²⁸ Abisalomi naxa lu Darisalamu ne firin, mangε mu tin e xa boore to ra.²⁹ Abisalomi naxa Yowaba xili alako a xa a masen mangε be, kɔnɔ Yowaba fan mu tin e xa boore to ra. Abisalomi naxa a xili a sanya firin nde, kɔnɔ Yowaba mu a xa xili ratin.³⁰ Na kui Abisalomi naxa a fala a xa mixie be, «Wo a kolon, Yowaba xa mengi xe na n gbe fe ma. Wo sa te so naa ra.»³¹ E to ge na rabade, Yowaba naxa siga Abisalomi yire, a sa a maxɔrin a a xa xe ganxi fe naxan ma.³² Abisalomi naxa a yaabi, «N bara i xili alako n xa i xee mangε xɔn, i xa a maxɔrin n be, «Munfe ra i n tongoxi Gesuri, i fa n na be? Xa i mu wama n tofe, a nu fisa n xa lu menni!» Yakɔsi n wama n yete dentegεfe mangε be. Xa n bara serye nde kana, a xa n faxa.»³³ Yowaba naxa siga mangε yire, a sa Abisalomi xa xera iba mangε be. Na temui mangε naxa Abisalomi xili. Abisalomi to siga mangε yire, a naxa a magoro bɔxi ma binye kui, mangε fa a sunbu.

15

Abisalomi findife mangε ra

¹ Na temui Abisalomi naxa sɔɔri ragise nun soee sɔtɔ, a nun sɔɔri mixi tongo suuli, naxee nu jεrema a ya ra.² Abisalomi nu kelima geesege, a ti kira de ra naxan nu soma mangataa. Mixi naxee nu minima naa ra sigafe ra mangε yire alako e xa e xa kɔntɔfili masen a be, Abisalomi nu nee maxɔrinma, «Wo kelixi minden?» E na e kelide fala a be,³ Abisalomi nu a falama ne e be, «Nɔndi na wo be, kɔnɔ mixi yo mu a tuli matima wo ra mangε xɔnyi.⁴ Xa n tan nan findixi kiitisa ra Isirayila bɔxi ma nu, n mixi birin makiitima tinxinyi nun nɔndi nan na nu.»⁵ Mixi naxee nu e xinbi sinma a be, Abisalomi nu e belexe suxuma, a e sunbu.⁶ Abisalomi nu na nan nabama Isirayilakae birin be, naxee nu sigama mangε yire kiiti nde xa fe ra. Na kui a naxa e bɔne ya rafindi a yete ma.

⁷ Ne naani dangi xanbi, Abisalomi naxa a fala mangε be, «Dine n ma, n xa siga Hebron laayidi nde rakamalide,⁸ n naxan tongo Alatala be, n nu na Gesuri taa kui temui naxe Arami bɔxi ma. N a fala ne, xa Alatala n nagbilen Darisalamu, n serexe bama ne a be Hebron.»⁹ Mangε naxa a fala a be, «Siga bɔnesa kui.» Na temui Abisalomi naxa a xun ti Hebron na.

¹⁰ Abisalomi naxa mixie xee Isirayila bɔnsɔee birin ma, e xa a fala, «Wo na sara xui me temui naxe, wo xa a fala, Abisalomi bara mangeya tongo Hebron.»¹¹ A naxa mixi keme firin tongo Darisalamu, naxee a mati Hebron, kɔnɔ e mu a kolon Abisalomi nu wama naxan nabafe naa.¹² Abisalomi to nu serexe bama Alatala be Hebron, a naxa Axitofeli xili Gilo taa kui. Axitofeli nu findixi Dawuda rasima nde nan na. Na waxati Abisalomi nu senbe sɔtɔma, mixi gbege nu luma a seeti ma.

¹³ Na temui mixi nde naxa a masen Dawuda be, «Abisalomi rafan Isirayilakae ma.»¹⁴ Na kui Dawuda naxa a fala a xa mixie be Darisalamu, «Won xa won gi, xa na mu a ra Abisalomi fama ne won sɔntode. Wo xulun alako a naxa won li taa kui, a fa won faxa santidεge ma ra.»¹⁵ Mangε xa mixie naxa a yaabi, «Mangε, i na wa fefe xɔn ma, muxu na i xanbi ra.»¹⁶ Mangε nun a xa mixie naxa keli a xɔnyi, e xa e gi. A naxa konyi ginε fu lu naa alako e xa mɛeni mangε xa banxi ma.¹⁷ Nama birin naxa bira mangε fɔxɔ ra kelife Darisalamu. E to banxi dɔnxɔe li, e naxa ti naa.

¹⁸ A xa sɔɔrie, a xa sɔɔri Keretikae nun Peletakae, nun a xa sɔɔri keme senni naxee keli Gati, e birin naxa dangi mangε ya tode ra.¹⁹ Mangε naxa a fala Gatika Itayi be, «Munfe ra i fan faxi muxu fɔxɔ ra? I xa lu be mangε neene seeti ma. Xɔne nan i ra, naxan jan bara keli a xa bɔxi ma.²⁰ I faxi xoro ne. A mu lanma i xa lintan muxu fɔxɔ ra,

barima n tan yati mu n sigade kolon. Wo xa gbilen, i tan nun i ngaxakerenyie. Alatala xa hinne i ra a xa tinxinyi kui.»²¹ Itayi naxa mangε yaabi, «Mangε, n xa a fala i bε Alatala ya xori, i siga dεdε, n fan sigama naa. Xa na findi faxε ra, xa na findi kisi ra, n mu kelima i sεeti ma.»²² Mangε Dawuda naxa a fala Itayi bε, «Awa yire.» Na kui Itayi, a xa mixie, nun e xa denbayae naxa lu Dawuda foxo ra.

²³ Nama birin nu na wafe e xui itexi ra, e dangi tεmui. Mangε nun a xa nama naxa Sediron xure di igiri, e kira suxu naxan sigama gbengberenyi ma. ²⁴ Sadoki nun Lewi bɔnsɔε mixie nu na na, Alatala xa kankira xanife ra. E naxa Alatala xa kankira ragoro, alako Abiyatari xa nu sεrεxεe ba han nama xa gε minide taa kui. ²⁵ Mangε naxa a fala Sadoki bε, «I xa Alatala xa kankira ragbilen taa kui. Xa Alatala wama hinnefe n na, a n nagbilenma nε, n xa a xa hɔrɔmɔlingira nun a xa kankira to. ²⁶ Kɔnɔ xa a sa li n ma fe mu rafan Alatala ma sɔnɔn, a sago xa raba.»

²⁷ Mangε man naxa a fala sεrεxεdubε Sadoki bε, «Wo xa gbilen bɔnɛsa kui, i tan nun i xa di Aximaasi, a nun Abiyatari nun a xa di Yonatan. ²⁸ N luma gbengberenyi fiili ma, han n xibaaru sɔtɔma wo ra tεmui naxε.»²⁹ Na kui Sadoki nun Abiyatari naxa gbilen Darisalamu Alatala xa kankira ra, e fa lu mɛnni.

³⁰ Dawuda nun a xa nama naxa te Oliwi kira xɔn ma sunnunyi kui, e nu wama, e xunyi makotoxi, e sanyi igeli. ³¹ Mixi nde naxa a fala Dawuda bε, a Axitofeli nun Abisalomi birin na a ra yi fe kui. Dawuda naxa Ala maxandi, «Alatala, i xa Axitofeli xa marasie kana.»

³² Dawuda to so geya fari, mixie nu salima dɛnnaxε, Xusayi Arika naxa fa a ralande, a xa donma ibɔxi a ma, xube soxi a xunyi ra sunnunyi xa fe ra. ³³ Dawuda naxa a fala a bε, «Xa i bira n fɔxɔ ra, i findima kote nan na n bε. ³⁴ I naxan nabama, i xa gbilen taa kui Abisalomi yire, i fa a fala a bε, «Mangε, n bara natε tongo n xa findi i xa konyi ra alɔ n a rabaxi i baba bε ki naxε.» Na ki i nɔma Axitofeli xa marasie xun nakanade n bε. ³⁵ Sεrεxεdubε Sadoki nun Abiyatari fan na n malife. I na naxan yo mε mangε xa banxi kui, i xa a fala e bε. ³⁶ E fama e xa die Aximaasi nun Yonatan xεede n yire i xa xibaaru ra.»³⁷ Dawuda xanuntenyi Xusayi gbilen taa kui na nan ma. A tan nun Abisalomi naxa so Darisalamu tεmui keren.

16

Dawuda nun Siba

¹ Dawuda to dangi geya xun tagi ra, a naxa naralan Mefiboseti xa konyi Siba ra. Sofale firin nu na a yi ra, taami kεmε firin bakixi e fari, tamare mɔoli nde suxui kεmε, xɔrε xaraxi debe kεmε, nun wɛni lului keren. ² Mangε naxa a maxɔrin, «I munse rabama yi birin na?» Siba naxa a yaabi, «Sofalee findima mangε xa mixi maxanin see ra, taami nun xɔrε findima donse nan na fonikee bε, wɛni tan sɛnbε nan fima mixie ma naxee taganma gbengberenyi ma.»³ Mangε naxa a maxɔrin, «I marigi xa di na minden?» Siba naxa a yaabi, «A na Darisalamu taa kui, barima a naxε, «Isirayilakae n baba xa mangεya ragbilenma nε n ma to.»⁴ Mangε naxa a fala Siba bε, «N bara Mefiboseti kε birin fi i ma.» Siba naxε, «Mangε n marigi, n bara i tantu. I xa hinne n na kudεi.»

⁵ Mangε Dawuda to Baxurimi li, Solu xabile xa mixi nde naxa mini naxan xili Simeyi. Gera xa di nan nu a ra. A naxa dankεε rasiga Dawuda ma. ⁶ A naxa gεmεε mawoli Dawuda nun a xa mixie ma, naxee nu na e jεrεfe Dawuda xa nama nun a xa sɔɔrie tagi. ⁷ Simeyi nu a dankama yi ki nε, «Keli be, keli be, i tan faxeti sεriyelatare. ⁸ Alatala xa Solu bɔnsɔε nii sare dɔxɔ i xun ma, i tan naxan findixi mangε ra a jɔxɔε ra. Alatala bara mangεya ragbilen i xa di Abisalomi ma. Yi tɔɔrε bara findi i xa faxeti sare ra.»

⁹ Seruya xa di Abisayi naxa a fala mangε bε, «N marigi, munfe ra won a luma yi xεmε xurutare xa mangε konbi? Sago fi n ma n xa a xunyi bolon a dε i.»¹⁰ Mangε naxa a yaabi, «Seruya xa di, i mu na yi fe kui feo. Yi mixi n dankaxi nε, barima Alatala bara a yamari a xa n danka. Nde nɔma a falade a bε, «Munfe ra i yi rabama?»¹¹ Dawuda naxa a fala Abisayi nun a xa mixie bε, «Xa n ma di barixi yati wama n faxafe, a mu findima n bε tεrɛnna ra yi mixi fan xa n faxa naxan kelixi Bunyamin bɔnsɔε! Wo a lu na. A xa n

danka alɔ Alatala a yamarixi ki naxe. ¹² Tɛmunde Alatala na n ma tɔɔre to, a fama to dankɛ mafindide fe fanyi ra.»

¹³ Dawuda nun a xa mixie naxa bira e xa kira fɔxɔ ra. Kɔnɔ Simeyi nu jɛɛfe geya kanke Dawuda mabiri, a nu a danka, a nu gemɛ mawoli a ma, a nu xube rate a ma. ¹⁴ Mangɛ nun a xa jama birin naxa e yonkinde li, e taganxi. Mɛnni e naxa e malabu.

¹⁵ Abisalomi nun a xa jama tan naxa so Darisalamu. Axitofeli fan nu na a fɔxɔ ra. ¹⁶ Dawuda xanuntenyi Xusa Arika to so Abisalomi yire, a naxa a fala a bɛ, «Kisi na mangɛ bɛ! Kisi na mangɛ bɛ!» ¹⁷ Abisalomi naxa Xusa yaabi, «Xanunteya mu na i bɔjɛ kui i boore bɛ? Munfe ra i mu bira i xanuntenyi fɔxɔ ra?» ¹⁸ Xusa naxa Abisalomi yaabi, «Ade! N tan birama mixi nan fɔxɔ ra Alatala nun Isirayila jama naxan sugandixi. N wama lufe na nan sɛɛti ma. ¹⁹ A nun, a lanma n xa Dawuda xa di rabatu. A xa di mu i ra? N walima nɛ i bɛ alɔ n wali i baba bɛ ki naxe.»

²⁰ Abisalomi naxa a fala Axitofeli bɛ, «Yakɔsi, a lanma won xa munse raba?» ²¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi bɛ, «I xa i sa i baba xa konyi ginɛ fe ma a naxee luxi mangɛ banxi kui. Na kui Isirayilaka birin a kolonma nɛ xɔnnanteya bara lu i tan nun i baba tagi. I xa mixie limaniyama nɛ i xa fe ra.» ²² E to kiri banxi ti mangɛ banxi fari, Abisalomi naxa a sa a baba xa konyi ginɛ fe ma Isirayila jama ya xɔri.

²³ Na waxati Abisalomi nun Dawuda birin nu birama Axitofeli xa marasie fɔxɔ ra, alɔ marasie naxee kelixi Ala ma.

17

Xusa nun Axitofeli xa marasie

¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi bɛ, «A lu n xa mixi wulu fu nun firin mayegeti, n xa siga Dawuda fɔxɔ ra to kɔɛ ra yati. ² N a lima naa, a taganxi, limaniya yo mu na a bɛ, fo gaaxui. Na kui jama e gima nɛ, n fa mangɛ faxa a keren. ³ Na tɛmui n jama birin malanma, e xa gbilen i ma. Na fatanma Dawuda xa faxɛ nan na. Nama fama lude bɔjɛsa kui na ki nɛ.» ⁴ Na masenyi naxa rafan Abisalomi nun Isirayila kuntigie birin ma.

⁵ Abisalomi naxa a fala, «Wo Xusa Arika xili. Won xa na fan xui ramɛ.» ⁶ Xusa to fa, Abisalomi naxa a fala a bɛ, «Axitofeli xa marasi nan ya. I tan a toma di? A lanma ka a mu lanma?» ⁷ Xusa naxa a yaabi, «Yi biyaasi, Axitofeli xa marasi mu fan. ⁸ I i baba kolon, i a xa sɔɔrie kolon. Gbangbalanyie nan e ra, e xaɔjɛ alɔ yɛɛɛ naxan xa die baxi a yi. I baba gere kolon. A mu xima jama ya ma. ⁹ A lima yakɔsi a jnan bara a nɔxun geya yire nde. I xa mixi nde na faxa na gere kui, jama fama nɛ a falade, «Abisalomi xa mixie bara sɔntɔ a jaaxi ral» ¹⁰ Limaniya fama nɛ bade mixie yi ra, hali sɔɔri xɔɔxɔɛɛ. Isirayila i baba kolon sɔɔri ra, e a xa mixie kolon gbangbalanyie ra.»

¹¹ «N ma marasi nan ya. I xa Isirayila birin malan kelife Dana ma han Beriseeba. I xa mixie na wuya alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra, i tan yati fama e rasode gere kui. ¹² A na dɛdɛ, won fama a tode, won fama nɛ gorode a ma, alɔ xini goroma bɔxi ma ki naxe. Mixi keren mu luma e ya ma, muxu fama Dawuda nun a xa sɔɔri birin faxade. ¹³ Xa a sa a nɔxun taa nde kui, Isirayilakae fama na taa tɛɛ gemɛɛ bɛndunde luutie ra han tɛɛ birin ba naa.»

¹⁴ Abisalomi nun Isirayila kuntigie naxa a fala, «Xusa Arika xa marasi nan fan dangi Axitofeli xa marasi ra.» Alatala nu bara Axitofeli xa marasi kɔɔtaxi xun nakana, alako Abisalomi xa tɔɔɔ.

¹⁵ Xusa naxa a fala Sadɔki nun Abiyatari sɛɛɛdubɛɛ bɛ, «Axitofeli bara Abisalomi nun Isirayila forie rasi marasi nde ra, kɔnɔ n tan bara e rasi fe gbɛɛ ra. ¹⁶ Yakɔsi wo xa xɛɛraya iba Dawuda bɛ keren na, a falafe ra, «I naxa lu fiili ma gbengberenyi sɛɛti ma to kɔɛ ra de. I xa dangi naa ra pon, alako mangɛ nun a xa mixie naxa sɔntɔ.»

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi nu na En Rogeli. Konyi ginɛ nde naxa siga Xusa xa masenyi falade e bɛ, alako e fan xa siga na xɛɛraya ibade Dawuda bɛ. E nu na En Rogeli nɛ barima e mu nu suusama lude Darisalamu taa kui. ¹⁸ Kɔnɔ fonike nde naxa e to, a sa na fe dɛntɛɛɛ Abisalomi bɛ. Yonatan nun Aximaasi naxa e xulun, e sa so Baxurimi taa kui mixi nde xɔnyi. E naxa goro na mixi xa kɔlɔnyi kui, naxan nu na a xa fɔxɔɛ ra. ¹⁹ Ginɛ nde naxa

dugi sa na kɔlɔnyi dɛ ra, a fa sansi xɔri dinxi sa na dugi fari, alako mixi naxa sogi fe nde ma. ²⁰ Abisalomi xa sɔɔrie naxa so na ginɛ xa banxi kui, e naxa a maxɔrin, «Aximaasi nun Yonatan na minden?» Ginɛ naxa e yaabi, «E bara xure igiri.» Abisalomi xa sɔɔrie naxa e fen, kɔnɔ e mu e to. Na tɛmui e naxa gbilen Darisalamu.

²¹ E to gbilen, Aximaasi nun Yonatan naxa te kɔlɔnyi ra, e siga a fala Dawuda bɛ, «Wo xa xure igiri mafurenyi ra. Axitofeli bara yi marasi fi Abisalomi ma wo xili ma.» ²² Na kui Dawuda nun a xa ɲama naxa Yurudɛn igiri subaxɛ ma, e mu mixi keren lu e xanbi ra.

²³ Axitofeli to a to a Abisalomi mu a xa marasi suxuxi, a naxa baki a xa sofale fari, a gbilen a bari taa kui. A naxa a xa fee yailan, a fa a yɛtɛ gbaku. A faxa na ki nɛ. E naxa sa a ragata a baba xa gaburi sɛɛti ma.

²⁴ Dawuda naxa so Maxanayimi. Abisalomi nun a xa sɔɔrie naxa Yurudɛn xure igiri. ²⁵ Abisalomi naxa Amasa ti a xa sɔɔrie yarerati ra, Yowaba ɲɔxɔɛ ra. Amasa findi Yeteri xa di nan na, naxan Naxasa xa di ginɛ Abigayili dɔxɔ. Abigayili findi Yowaba nga Seruya xunya nan na. ²⁶ Abisalomi nun a xa ɲama naxa yonkin Galadi bɔxi ma.

²⁷ Dawuda to so Maxanayimi taa kui, Naxasa xa di Soobi, naxan kelixi Raba taa kui Amonikae xa bɔxi ma, a nun Amiyɛli xa di Makiri, naxan kelixi Lodebara, a nun Barasilayi, naxan kelixi Rogelimi taa kui Galadi bɔxi ma, ²⁸ nee naxa fa yi se birin na Dawuda xa mixie bɛ: sadee, piletie, fɛɲɛɛ, fundenyi maniyɛ, mɛngi maniyɛ, farin, sansi xɔri ganxie, toge mɔɔli firin, ²⁹ kumi, yɛxɛɛ nun ninge xɲɛ. E naxa fa na birin na Dawuda nun a xa ɲama xɔn ma, alako e xa e dɛge, barima e nu yi nan falama, «Yi ɲama bara tagan. Kaamɛ nun ye xɔli nan e suxuxi gbengberenyi ma yi ki.»

18

Dawuda Abisalomi gerefe

¹ Dawuda naxa a xa sɔɔrie kɔnti, a mangɛɛ sugandi gali die bɛ, mixi wulu keren nun mixi kɛmɛ daaxi. ² Dawuda naxa a xa sɔɔrie itaxun dɔxɔ saxan na. A singe xunyi naxa findi Yowaba ra, a firin nde xunyi naxa findi Seruya xa di Abisayi ra, Yowaba xunya, a saxan nde xunyi naxa findi Itayi ra, Gatika. Mangɛ Dawuda naxa a fala e bɛ, «N fan luma wo sɛɛti ma yi gere kui.» ³ Kɔnɔ a xa sɔɔrie naxa tondi, a falafe ra, «A mu lanma i fan xa so gere kui. Xa muxu sa muxu gima nɛ, na mu findima fefe ra e bɛ. Hali won ma gali die sɛɛti sa faxa nɛ, na tide mu luma e bɛ. Kɔnɔ i tan tide dangi sɔɔri wulu fu ra. A fan ki ma, a lanma i xa lu taa kui, alako i xa nɔ minide muxu malide xa fee mu sa sɔɔnɛya.»

⁴ Mangɛ naxa e yaabi, a naxɛ, «Awa, wo sago.» Gali die naxa mini e dɔxɔ ki ma mixi wulu nun mixi kɛmɛ daaxi, mangɛ fan nu tixi taa naɗɛ ra. ⁵ Mangɛ naxa Yowaba, Abisayi, nun Itayi yamari, «Wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.» Nama birin naxa mangɛ xa yaamari mɛ, a naxan falaxi sɔɔri yareratie bɛ Abisalomi xa fe ra.

⁶ Gali die naxa mini taa fari ma Isirayila gerefe. Gere naxa sin ye Efirami fɔtɔnyi kui. ⁷ Dawuda xa sɔɔrie naxa xunnakeli fanyi sɔtɔ, e Isirayilaka wulu mɔxɔɲɛn faxa na lɔxɔɛ kerenyi. ⁸ Gere naxa din bɔxi birin na. Sɔɔri gbegbe naxa lɔɛ fɔtɔnyi kui dangi a faxaxie ra santidɛgɛma ra.

⁹ Dawuda xa sɔɔrie naxa Abisalomi li fɔtɔnyi kui. A xa sofale tixi wuri xungbe nde bun ma, Abisalomi xunɛxɛ kuye kankanxi wuri salonyie ma, a fa singan kuye ma. A xa sofale naxa a gi. ¹⁰ Sɔɔri nde to na to, a naxa sa a fala Yowaba bɛ, a naxɛ, «N bara Abisalomi to, a gbakuxi wuri xungbe nde ra.» ¹¹ Yowaba naxa a yaabi, «I to a to, munfe ra i mu a faxa keren na? Xa i na raba nu, n gbeti kole fu nun bɛlɛti keren nan fima i ma na fe rabaxi sare ra.» ¹² Na xɛmɛ naxa a fala Yowaba bɛ, «Hali i gbeti kole wulu keren fi n ma, n mu dinma mangɛ xa di xɛmɛ ra, barima mangɛ i tan nun Abisayi yamari muxu birin ya xɔri nɛ, «Wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.» ¹³ Xa n sa na fe raba nu, sese mu nɔma n tangade mangɛ ma, naxan fama fe birin kolonde. Hali i tan mu nɔma n natangade a ma.» ¹⁴ Yowaba naxa a fala a bɛ, «N mu luma be n dɛ makanafe ra i bɛ.» A naxa tanbɛ saxan tongo, a sa e banban Abisalomi sondonyi ma.

Han na waxati Abisalomi nu gbakuxi wuri ma, a mu nu faxaxi. ¹⁵ Sɛgɛtala fu naxee nu Yowaba xa geresosee maxaninma, nee naxa Abisalomi rabilin, e a bɔnbɔ han a faxa.

¹⁶ Na tɛmui Yowaba naxa sara fe, alako ɲama xa gbilen Isirayilakae fɔxɔ ra. ¹⁷ E naxa Abisalomi tongo, e a sa yili xungbe nde kui fɔtɔnyi tagi, e gɛmɛ gbegbe koto a fari. Isirayilaka birin naxa e gi, e naxa siga e xɔnyi. ¹⁸ Abisalomi nu bara gɛmɛ tɔnxuma masoli, a a ti Mangɛ xa Gulunba kui. A nu bara a fala, «Di yo mu na n bɛ naxan n xili binyama.» Na kui a naxa a yɛtɛ xili sa na gɛmɛ tɔnxuma xun ma. Han to mixie na xilima «Abisalomi xa gɛmɛ tɔnxuma.»

¹⁹ Sadɔki xa di Aximaasi naxa a fala Yowaba bɛ, «A lu n xa sa a masen mangɛ bɛ a Alatala bara a rakisi a yaxui bɛlɛxɛ.» ²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Na mu findima xibaaru fanyi xa ra to. Tɛmui gbɛtɛ i nɔma xibaaru fanyi masende mangɛ bɛ, kɔnɔ to mu lanma barima mangɛ xa di bara faxa.» ²¹ Yowaba naxa a fala Kusika nde bɛ, «Siga, i sa a dɛntɛgɛ mangɛ bɛ i naxan toxi be.» Kusika to gɛ a xinbi sinde Yowaba bun ma, a naxa siga mafurenyi ra.

²² Sadɔki xa di Aximaasi fan naxa a fala Yowaba bɛ, «Yandi, a lu n fan xa siga mangɛ yire Kusika fɔxɔ ra.» Yowaba naxa a yaabi, «N ma di, i wama sigafe munfe ra? Yi biyaasi mu findixi xibaaru fanyi ra.» ²³ Aximaasi naxa a fala a bɛ, «A fa findi fefe ra, n tan wama sigafe na masenyi ra.» Yowaba naxa a yaabi, «Awa yire, siga.» Aximaasi naxa mini Yurudɛn gulunba biri ra, a dangi na Kusika ra.

²⁴ Dawuda nu dɔxɔxi taa naadɛ dɛ ra. Taa kantama naxa te tɛtɛ fari naadɛ biri ra. A to a ya rasiga, a naxa sa mixi nde to fa ra a keren. ²⁵ Taa kantama to na fala a xui itexi ra, mangɛ naxa a fala, «Xa mixi keren na a ra, a na fafe xibaaru nan na.» Na xɛmɛ to nu na fafe, ²⁶ taa kantama naxa mixi gbɛtɛ to, naxan na fafe a gi ra. A naxa a fala a xui itexi ra, «Mixi gbɛtɛ na fafe a gi ra.» Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Na fan fafe xibaaru nde nan na.» ²⁷ Taa kantama naxa a fala, «A luxi n bɛ alɔ Sadɔki xa di Aximaasi nan yare. N a gi ki kolon.» Mangɛ naxɛ, «Mixi fanyi nan a ra. A na fafe xibaaru fanyi nan na.» ²⁸ Aximaasi to makɔrɛ mangɛ ra, a naxa a fala a xui itexi ra, «Gere bara sɔɔnɛya!» A naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a fa a fala, «Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan n ma mangɛ yaxuie ragoroma a bun ma!» ²⁹ Mangɛ naxa a maxɔrin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» Aximaasi naxa a yaabi, «Yowaba to n tan nun mangɛ xa konyi nde xɛɛ, fe nde nu na, kɔnɔ n mu a kolon fe naxan a ra.» ³⁰ Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Lu be sinden.» Aximaasi naxa ti a xati ma.

³¹ Kusika to so, a naxa a fala, «N ma mangɛ, n bara fa xibaaru nde ra i bɛ. To, Alatala bara i rakisi i yaxuie bɛlɛxɛ tinxinyi ra.» ³² Mangɛ naxa a maxɔrin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» A naxa a yaabi, «Mangɛ, mixi naxee fe ɲaaxi rabama i ra, nun i yaxuie birin na, e xa fe xa ɲɔn alɔ na fonike Abisalomi.»

19

Dawuda wafe Abisalomi xa fe ra

¹ Na kui mangɛ naxa sunnun ki fanyi. A naxa te a xa konkoe kui taa naadɛ xun ma, a wama. A nu a fala a yɛtɛ ma, «N ma di Abisalomi, n ma di Abisalomi, a nu fisa n tan xa faxa i ɲɔxɔɛ ra. Abisalomi, n ma di. Ee, n ma di!»

² E naxa na dɛntɛgɛ Yowaba bɛ, e naxɛ, «Mangɛ na wafe sunnunyi kui Abisalomi xa fe ra.» ³ E gere naxan geenixi na lɔxɔɛ, na naxa findi sunnunyi ra bɔxi birin bɛ, barima ɲama nu bara a mɛ a mangɛ tɔɔrɔxi a xa di Abisalomi xa faxɛ xa fe ra. ⁴ Sɔɔrie naxa so taa kui, e xun sinxi alɔ e na e gi gere ma yaagi kui.

⁵ Mangɛ naxa a yatagi makoto, a nu fa gbelegbele a xui itexi ra, «N ma di Abisalomi! N ma di Abisalomi! N ma di!» ⁶ Yowaba naxa so mangɛ yire, a a fala a bɛ, «To i bara i xa sɔɔrie rayaagi, naxee i nii ratangaxi, a nun i xa die, i xa ginɛɛ, nun i xa konyi ginɛɛ. ⁷ I mixie xanuma, naxee i xɔnxi, i mixie xɔnma, naxee i xanuxi. To i bara a masen a i xa sɔɔrie nun e xa yareratɛ tide yo mu na i bɛ. Xa muxu birin sa faxa nu fo Abisalomi, na nan nafanma i ma nu. ⁸ I naxan nabama, keli, i xa wɔyɛn fanyi fala i xa sɔɔrie bɛ. Xa na

mu a ra, n bara n kali Alatala ra, beenu kɔɛ xa so i xa xɛmɛ birin kelima nɛ i xun ma to. Na fe xɔrɔxɔma i xa tɔɔrɛ birin bɛ i naxan kolon kabi i bari tɛmui.»⁹ Na tɛmui mangɛ naxa mini, a a magoro taa naadɛ ra. Nama to na kolon, e naxa siga a yire.

Isirayilaka naxee nu biraxi Abisalomi fɔxɔ ra, nee nu bara e gi na tɛmui e siga e xɔnyi.¹⁰ Na bɔnsɔɛ birin nu a falama, «Mangɛ Dawuda bara won ba won yaxuie bɛlɛxɛ i, a tan nan won baxi Filisitakae yi ra, kɔnɔ a a gixi nɛ Abisalomi tan ya ra.¹¹ Yakɔsi, Abisalomi, won naxan findi mangɛ ra, na bara faxa gere kui. Won munse mamɛfe, won mu sa mangɛ ragbilenma?»

¹² Mangɛ Dawuda tan naxa a fala sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun Abiyatari bɛ, «Wo a fala Yuda forie bɛ, «Munfe ra wo mu yarerati wali rabama mangɛ ragbilenfe ra a xɔnyi? Mangɛ ɲan bara Isirayila waxɔnfe mɛ.¹³ N ngaxakerenyi nan wo ra, won wuli keren, fase keren. Munfe ra wo na bufe mangɛ ragbilenfe ra?»¹⁴ Wo xa a fala Amasa fan bɛ, «Won wuli keren, fase keren xa mu a ra? N bara n kali Ala ra, n i tima nɛ n ma sɔɔrie xa mangɛ ra Yowaba ɲɔxɔɛ ra kudɛi.»¹⁵ Na kui Dawuda naxa a niya Yudakae birin xa lan a gbilenfe ma. E naxa xɛɛra xɛɛ mangɛ ma, a xa gbilen, a tan nun a xa mixi birin.

¹⁶ Mangɛ naxa gbilen fɔlɔ, a fa Yurudɛn xure li. Yudayakae naxa siga Giligali, e xa a rasɛnɛ.¹⁷ Gera xa di Simeyi, naxan kelixi Bunyamin bɔnsɔɛ, naxan nu Dawuda dankaxi Baxurimi, a fan naxa siga mangɛ Dawuda ralande. Yudayakae nun¹⁸ Bunyaminka sɔɔri mixi wulu keren nan nu na a fɔxɔ ra.

Siba, naxan nu bara wali Sɔlu xa denbaya bɛ, a tan nun a xa di fu nun suuli, a nun a xa konyi mɔxɔɲɛn, e fan naxa siga Yurudɛn xure mangɛ ralande.¹⁹ Mixie nu na mangɛ xa ɲama malife xure igiride tɛmui naxɛ, Gera xa di Simeyi naxa bira mangɛ bun ma,²⁰ a a mayandi, «N marigi, i naxa xɔnɛ ragata i bɔɲɛ kui n bɛ. I naxa i gbe ɲɔxɔ n ma fe ɲaaxi ra, n naxan nabaxi i ra i mini lɔxɔɛ.²¹ N marigi, n bara n ma yunubi kolon. Na kui, to, n singe nan faxi i rasɛnɛde Yusufu xa mixie ya ma.»

²² Na tɛmui Seruya xa di Abisayi naxa a fala Dawuda bɛ, «A mu lanma xɛ Simeyi xa faxa, barima a bara mangɛ danka, Alatala naxan sugandixi?»²³ Dawuda naxa a yaabi, «Seruya xa die, munse na won tagi? Wo wama findife n yaxuie nan na to? A lanma mixi nde xa faxa to Isirayila bɔxi ma? N ɲan a kolon n bara gɛ mangɛya sɔtɔde to.»²⁴ Mangɛ naxa a fala Simeyi bɛ, «N tan Isirayila mangɛ, n bara n kali, n mu i faxama.»

²⁵ Sɔlu xa di Mefiboseti fan naxa siga mangɛ ralande. Kabi mangɛ Dawuda keli lɔxɔɛ Darisalamu, a mu a sanyie maxa, a mu a xa dugie xa, a mu a dɛ xabe yailan. A nu mamɛ tife nɛ mangɛ xa gbilen bɔɲɛsa kui.²⁶ A to fa mangɛ ralande Darisalamu, mangɛ naxa a maxɔrin, «Mefiboseti, n to keli Darisalamu, munfe ra i mu bira n fɔxɔ ra nu?»²⁷ A naxa a yaabi, «N ma mangɛ, n tan mu a ra. Na lɔxɔɛ n ma konyi nan n madaxu. N a fala nɛ a bɛ a xa n baki n ma sofale fari sigafe ra mangɛ fɔxɔ ra. N nu a rabama na ki nɛ, barima n sanyie mu fan.²⁸ Kɔnɔ n ma konyi naxa siga n xun mafalade i xɔn. Yakɔsi, i tan naxan luxi alɔ Alatala xa malekɛ, i sagoe xa raba.²⁹ A sɛriyɛ ki ma a nu lanma i xa n baba bɔnsɔɛ birin faxa e xa fe kobi xa fe ra i tan mabiri, kɔnɔ i bara tin n xa lu i xa denbaya ya ma, won birin xa won dɛgɛ yire keren. Na kui n mu nɔma i maxandide fefe ra fa.»

³⁰ Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I naxa wɔyɛnyi yo sa na fari. N bara natɛ tongo Siba xa bɔxie xa itaxun.»³¹ Mefiboseti naxa a yaabi, «N tan bɛ a nɔma a birin tongode. N ɲɛlɛxinxɪ barima i tan mangɛ bara so to i kɛndɛxi ra.»

³² Barasilayi Galadika nu bara mangɛ mati han Yurudɛn xure keli Rogelimi. E to xure igiri, a naxa a ɲungu mangɛ ma.³³ Barasilayi xa simaya nu bara ɲɛ tongo solomasaxan li. A nu bara mɛɛni mangɛ ma a to siga Maxanayimi kelife Darisalamu. Kuntigi belebele nan nu a ra.³⁴ Mangɛ naxa a fala Barasilayi bɛ, «I xa lu n fɛ ma Darisalamu. N nan ɲɔxɔ sama nɛ i xɔn ma a fanyi ra.»

³⁵ Barasilayi naxa mangɛ yaabi, «A lanma n xa te Darisalamu? Nɛ yeri luxi n ma simaya ra fa?»³⁶ N bara ɲɛ tongo solomasaxan sɔtɔ, n bara tagan sɔnɔn. Hali donse nun minse fanyi, n dɛ mu nɔma na kolonde. N tuli mu nɔma sigi xui mɛde. A mu lanma n xa findi kote tun na n ma mangɛ bɛ.³⁷ N man i matima nɛ dondoronti, kɔnɔ i wama yi hɛeri

mɔɔli fife n ma munfe ra? ³⁸ Yandi, i xa diɲɛ n tan i xa konyi xa gbilen n baride, n xa sa faxa mɛnni, n nga nun n baba xa gaburi na dɛnnaxɛ. Kɔnɔ i naxan nabama n bɛ, i xa Kimehami xanin i xun ma, i xa a mali alɔ i wama a xɔn ma ki naxɛ.» ³⁹ Mangɛ naxa a fala, «Awa, n xa Kimehami xanin n xun ma, n xa i waxɔnfe birin naba a bɛ.» ⁴⁰ ɲama birin to Yurudɛn xure giri, mangɛ naxa Barasilayi sunbu, a duba a bɛ. Na tɛmui Barasilayi naxa gbilen a xɔnyi, ⁴¹ mangɛ naxa siga Giligali, a nun Kimehami.

Yuda ɲama nun Isirayila ɲama sɛɛti keren nan mangɛ mali Yurudɛn igiride. ⁴² Kɔnɔ Isirayila xɛmɛɛ naxa e mawa mangɛ xɔn, a falafe ra, «Muxu ngaxakerenyi Yudayakae i baxi muxu yi ra munfe ra? E tan i xa ɲama matixi munfe ra kelife ra Yurudɛn xure han i xɔnyi?» ⁴³ Yudaya xɛmɛɛ naxa Isirayilakae yaabi, e naxɛ, «Mangɛ kelixi muxu bɔnsɔɛ nɛ. A mu lanma wo xa xɔnɔ na fe ma. Muxu bara mangɛ makula donse ra? A bara muxu buɲa?» ⁴⁴ Isirayilakae naxa a fala e bɛ, «Muxu to findixi bɔnsɔɛ fu ra, muxu tide gbo wo bɛ mangɛ mabiri, a gbengbenyi yi mangɛ Dawuda. Wo wama muxu xurunfe munfe ra? Muxu tan xa singe mu mangɛ gbilenfe fala?» Kɔnɔ Yudayakae naxa xɔrɔxɔ dangi Isirayilakae ra.

20

Seeba mangɛ Dawuda matandife

¹ Mixi sɛriyɛtare nde nu na, naxan nu xili Seeba, Bikiri xa di, fatanfe Bunyamin bɔnsɔɛ ra. Seeba naxa feri fe Isirayila ɲama ma, a a fala e bɛ,

«Won mu birama Dawuda fɔxɔ ra.

Won nun Yisayi xa di mu na kɛ keren.

Isirayila ɲama xa gbilen e xɔnyi!»

² Isirayila xɛmɛ birin naxa keli Dawuda xun ma, e bira Bikiri xa di Seeba fɔxɔ ra. Yudaya xɛmɛɛ tan naxa lu e xa mangɛ sɛɛti ma, e sa a mati kelife Yurudɛn xure ma, han Darisalamu.

³ Mangɛ Dawuda to so a xɔnyi Darisalamu, a naxa a xa konyi ginɛ fu tongo, a nu bara naxee lu a xa banxi kantade, a e yigiya banxi makantaxi nde kui. A naxa a ɲɛngi sa e xɔn ma, kɔnɔ a nun e tan mu kafu sɔnɔn. E naxa lu na banxi kui e kaɲɛ ki ma han e faxa.

⁴ Mangɛ naxa a fala Amasa bɛ, «Siga, sa Yudaya sɔɔrie malan beenun xi saxan wo xa be li.» ⁵ Amasa naxa siga na rabade, kɔnɔ a naxa dugundi. ⁶ Na xi saxan to dangi, Dawuda naxa a fala Abisayi bɛ, «Yakɔsi Bikiri xa di Seeba fama won tɔɔrɔde dangife Abisalomi ra. I xa n ma sɔɔrie tongo, wo xa siga a fende, alako a naxa a nɔxun taa makantaxi nde kui, a fa lɔɛ won ma.» ⁷ Yowaba xa mixie fan naxa bira Abisayi fɔxɔ ra, a nun Keretikae nun Peletakae. E birin naxa mini Darisalamu ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

⁸ E to fanye xungbe yire li Gabayon, Amasa naxa mini e ya ra. Yowaba nu bara a xa fine tɛɛ xiri a xa geresose donma tagi. A to nu makɔrɛfe Amasa ra, a xa fine naxa mini a tɛɛ kui a bira. ⁹ Yowaba naxa Amasa xɛɛbu, «A rabaxi di ngaxakerenyi?» A naxa a dɛxabe suxu a yire fanyi bɛlɛxɛ ra xɛɛbui kui. ¹⁰ Amasa mu a ɲɔxɔ sa fine xɔn ma naxan nu na Yowaba kɔɔla bɛlɛxɛ i. Yowaba naxa Amasa furi sɔxɔ, a a furingɛɛ ramini kɛnɛ ma, a naxa faxa keren na.

Na tɛmui Yowaba nun a xunya Abisayi naxa siga Bikiri xa di Seeba fende. ¹¹ Yowaba xa mixi nde naxa ti Amasa fure fɛ ma, a a fala a xui itexi ra ɲama bɛ, «Naxan na Yowaba nun Dawuda bɛ, wo xa bira Yowaba fɔxɔ ra.» ¹² Amasa to nu saxi a wuli xɔɔra kira tagi, ɲama fan nu tixi naa a matode. Na kui Yowaba xa na mixi naxa Amasa fure bɛndun sɛxɛ xɔɔra, a dugi nde felen a ma, alako ɲama naxa ti naa a matode. ¹³ A to a ba kira ra, ɲama naxa bira Yowaba fɔxɔ ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

¹⁴ Yowaba naxa dangi Isirayila bɔnsɔɛɛ birin na sigafe ra taa nde naxan xili Abeli Beti Maaka longori ra. Berimukae fan naxa bira a fɔxɔ ra. ¹⁵ E birin naxa Abeli Beti Maaka rabilin, Seeba nu na na taa kui. E naxa bɛndɛ malan tɛtɛ kanke, alako e xa a rabira, e xa so taa kui.

¹⁶ Na kui ginɛ xaxilima nde naxa a fala a xui itexi ra kelife tɛtɛ kui, a naxɛ, «Wo wu tuli mati! Wo Yowaba xili n bɛ a xa fa be, muxu xa wɔyɛn.» ¹⁷ Yowaba to a makɔrɛ, na

ginE naxa a maxorin, «Yowaba nan i ra?» A naxa a yaabi, «Iyo.» A naxa a fala a be, «I tuli mati n tan i xa konyi ginE xui ra.» A naxe, «Awa.»¹⁸ A naxa a fala, «Birin a kolon kabi temui xonkuye, yi Abeli taa findixi xaxilima yire nan na. Mixie fama be ne temui birin marasi fende.¹⁹ Isirayila xa taa nde nan Abeli ra naxan bonesa kolon dangi a birin na. Munfe ra i wama taa kanafe naxan findixi Alatala gbe ra?»

²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Ala xa n natanga na ma. N mu wama Abeli Beti Maaka kanafe.
²¹ Muxu faxi Efirmika nde nan foxo ra, Bikiri xa di Seeba. A bara mangE Dawuda matandi. Xa wo a so muxu yi, muxu kelima ne be keren na.» GinE naxa a yaabi, «Muxu a xunyi nan wolima wo ma tetE fari ma.»

²² Na ginE naxa woyen a xa mixie ra xaxilimaya ra. E naxa Bikiri xa di Seeba xunyi bolon a de i, e a woli tetE fari ma, Yowaba nun a xa mixie ma. Yowaba to na to, a naxa feri fe, a xa mixie birin naxa gbilen e xonyi. Yowaba naxa siga mangE yire Darisalamu.

²³ Yowaba nan nu na Isirayila soorie xa mangE ra. Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xunyi ra.²⁴ Adorami nan nu na mangE xa walikEe xa yarerati ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mangE xa keedi makantade xunyi ra.²⁵ Sewa nan nu a xa sebeliti ra. Sadoki nun Abiyatari nan nu na serexedube xunyi ra.²⁶ Ira Yayirika nan nun na Dawuda xa serexedube ra.

21

Solu nun a bonsoe

¹ Dawuda xa waxati, kaame sin ne boxi ma je saxan. Dawuda to Alatala maxorin na fe keli fe naxan ma, a naxa a yaabi, «A kelixi Solu nun a bonsoe Gabayonkae faxafe nan ma.»² MangE naxa Gabayonkae xili, e xa de masara. Isirayilakae mu nu e tan na. Amoriakae nan nu e ra, naxee nu bara saata e nun Isirayilakae ra. Konso Solu na saate kana ne, a e gere Isirayila nun Yudaya be.

³ Dawuda naxa a fala Gabayonkae be, «N noma munse rabade wo be, naxan noma a niyade wo xa dije Alatala xa nama Isirayila ma?»⁴ Gabayonkae naxa a yaabi, «Gbeti nun xema fe mu na muxu nun Solu bonsoe tagi. Muxu tan mu noma mixi yo faxade Isirayila boxi ma.» MangE naxa a fala, «Wo naxan yo fala, n na nan nabama wo be.»⁵ E naxa a fala mangE be, «Solu nu wama muxu sontofe ne, muxu xa jon Isirayila boxi ma.
⁶ Na kui a bonsoe mixi solofere xa sa muxu sagoe, e binbie xa sa Alatala ya i Ala xa Mixi Sugandixi Solu xa taa kui, dennaxe xili falama Gibeya.» MangE Dawuda naxa e yaabi, «N e sama ne wo sagoe.»

⁷ MangE mu tin Solu xa mamadi Mefiboseti sode e yi ra. Yonatan xa di nan nu na ra. Dawuda nu bara a kali Solu xa di Yonatan be a mu fe jaaxi yo rabama a xa denbaya ra.
⁸ MangE naxa Aya xa di ginE Risipa, xa di xeme firin tongo, a naxee bari Solu be. Nee xili ne Aramoni nun Mefiboseti. A naxa Solu xa di ginE Mikali, xa di xeme suuli fan tongo, a naxee bari Barasilayi xa di Adiriyeli be, Mexolaka.⁹ A naxa na mixie so Gabayonkae yi ra, e fa e sangbon geya fari Alatala ya i loxoere keren kui, naxan findixi xe xabe loxoere singe ra.

¹⁰ Aya xa di ginE Risipa naxa a xa kaaje dugi itala fanye fari furee nu na dennaxe, a doxo a ma kelifa xe xabe han tune birE. A mu tin xonie xa goro furee ma yanyi ra, a mu tin burun subee xa e don koe ra.¹¹ Mixi nde naxa sa na fe fala Dawuda be. Risipa na raba Solu nan xa fe ra, barima a xa konyi ginE nan nu a ra.¹² Na temui Dawuda naxa siga Solu nun a xa di xeme Yonatan xorie tongode Yabesi, Galadi boxi ma. Filisitakae to e faxa Gilibowa, e e furee gbaku Beti San taa nan kui, Yabesikae fan nu bara sa e furee tongo, e e xanin Yabesi.¹³ Na ki, Dawuda naxa Solu, a xa di, nun na mixi solofere xorie tongo, a e xanin.¹⁴ A naxa yaamari fi, a Solu nun a xa di Yonatan xorie xa ragata Sela, Bunyamin bonsoe xa boxi ma, Solu baba Kisu xa gaburi yire. E to ge mangE waxonfe rabade, Ala naxa hinne e xa boxi ra.

¹⁵ Gere man naxa bira a i Isirayila nun Filisita tagi. Dawuda nun a xa soorie naxa siga Filisitakae gere. Dawuda nu bara tagan folo na temui.¹⁶ Yisibi Benobi, naxan fatan

Rafa bōnsōe ra, nu a falama a a wama Dawuda faxafe. Tanbe kuye nu na a yi ra naxan binye nu dangi kilo saxan na. Santidegema fan nu xirixi a tagi. ¹⁷ A nu na Dawuda gerefe tēmui naxe, Seruya xa di Abisayi naxa fa Dawuda malide, a na Filisitaka faxa. Na kui, Dawuda xa mixie naxa a rakali a a yete mu minima gere sode sōnōn, alako mange fanyi naxa ba Isirayila xun.

¹⁸ Na gere to ba a ra, gere gbete man naxa bira a i Gobo, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Sibekayi, Husatika naxa Safa faxa, Rafa bōnsōe nde.

¹⁹ Tēmui gbete, gere naxa bira a i Gobo man, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Na gere kui, Yare, Oregimu xa di Elexanan Betelēmuka naxa Goliyati Gatika faxa, naxan xa tanbe nu xungbo alō dugi sōxō wuri.

²⁰ Gere gbete man naxa bira a i Gati. Rafa bōnsōe senbema nde nu na, belexe sole senni senni nan nu na a belexe firinyi ma, san sole senni senni a sanyi firinyi fan ma, a birin nalanxi sole mōxōjen nun naani. ²¹ A to Isirayila konbi, Dawuda taara Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.

²² Na Gatika naani birin kelixi Rafa bōnsōe ne. Dawuda nun a xa sōorie nan nee birin faxa.

22

Dawuda xa beeti (Yabura Dawuda 18:1-50)

¹ Alatala to Dawuda ratanga Sōlu nun a yaxuie ma, Dawuda naxa yi beeti ba Alatala be. ² A naxe,

«Alatala nan n ma fanye ra,
Alatala nan n ma yire makantaxi ra,
Alatala nan n nakisima ra.

³ N Marigi Ala luxi alō gēme yire
n lingira sōtōma dēnnaxe.

A luxi alō wure lefa n be,
alō senbema naxan n nakisima,
alō taa makantaxi n sabatima dēnnaxe.
I tan, n nakisima, i n natangama n yaxuie ma.

⁴ Ala tantu!
N to i xili,
i bara n natanga n yaxuie ma.

⁵ Faxē nu bara wa nōfe n na,
alō mōrōnyie naxee dusuma mixi xun na.

N nu bara kōntōfili gbaloe ra,

⁶ faxē luuti nu bara n xiri,
faxē yeē nu bara itala n ya ra.

⁷ N ma tōore kui, n bara Alatala xili,
n bara n Marigi Ala maxandi.
A bara n xui me a xa hōrōmōlingira kui,
n wa xui bara a tuli li.

⁸ Awa, koore nun bōxi naxa imaxa,
e sēren Ala xa xōne ya i.

⁹ Tuuri nu minima a jōe i,
te nu minima a de i,
te wole nu kasanma.

¹⁰ A naxa koore walaxe jenkēn,
a goro nuxui binye fari.

¹¹ A naxa ti maleke fari,
a a jere koore ma foye fari.

¹² Nuxui ifōrōxie nu na a rabilinyi,

e rafexi ye ra.

¹³ TE wolee nu minima a xa yanβε ya ra.

¹⁴ Alatala xui nu luxi alɔ se sarinyi.
Kooře Mangε naxa a xui ramini.

¹⁵ A naxa seyamakɔnyie woli alɔ xalie,
e xa n yaxuie keru.

¹⁶ Baa bunyi naxa maba,
bɔxi xɔri naxa makεnεn,
Alatala ɲɔε foye to mini.

¹⁷ A naxa a bεlεxε itala keli kooře ma,
a n suxu, a n namini baa ye xɔɔra.

¹⁸ A naxa n natanga n yaxui sεnbεmae ma,
n xɔnnante naxee sεnbε gbo n bε.

¹⁹ E nu n gerema n xunsin lɔxɔεe kui,
kɔnɔ Alatala nu findixi n malima nan na.

²⁰ A naxa n namini,
a naxa n nakisi a xa xanunteya xa fe ra.

²¹ Alatala n suxu n ma tinxinyi nan ma,
a n ma sεniyεnyi sare ragbilen n ma,

²² barima n nu ɲεrεma Alatala xa kira nan xɔn,
n mu n baxi n Marigi Ala xa kira ma alɔ mixi ɲaaxie.

²³ N birama a xa yaamarie fɔxɔ ra,
n mu gbilenma a xa sεriyε fɔxɔ ra.

²⁴ N tinxin nε a bε,
n fe kobi birin lu na.

²⁵ Na kui Alatala naxa n ma tinxinyi
nun n ma sεniyεnyi sare ragbilen n ma.

²⁶ Mixi naxan tima i sεεti ma,
i fan tima na kanyi nan sεεti ma.
Mixi naxan mu findi filankafui ra i mabiri,
i fan mu i xa laayidi kanama na kanyi bε.

²⁷ Mixi naxan sεniyεn i ya xɔri,
i fan i xa sεniyεnyi masenma na kanyi bε.

Mixi naxan fe kanama,
i fan fata na sare ragbilende a ma.

²⁸ I mixi magoroxie itema nε,
i yεtε igboee magoroma nε.

²⁹ I tan Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
Alatala nan dimi iyalanma n bε.

³⁰ Xa i na n fɔxɔ ra,
n mu gaaxuma sɔɔri gali ya ra.

Xa n Marigi Ala na n fɔxɔ ra,
n suusama nε gere ra.

³¹ Ala xa kira kamalixi.
Ala xa masenyi sεniyεnxi.

A findixi makantε nan na mixi bε,
naxan a yεtε taxu a ra.

³² Nde na Ala ra xa Alatala mu a ra?
Nde na ibunadama xa fanye ra xa muxu Marigi Ala mu a ra?

³³ Ala nan na n ma yire makantaxi ra,
naxan kira fanyi yailanma n bε.

- ³⁴ A n malima n ma ɲɛɛɛ kui,
 alɔ a xeli malima ki naxɛ a xa ɲɛɛɛ kui geyae fari.
³⁵ A n malima n ma gere kui,
 alɔ sɛnbɛma naxan xali wure gbeeli daaxi italama.
³⁶ I findixi n ma kantama nan na,
 i n xun nakelima.
³⁷ I n naɲɛɛɛma a fanyi ra,
 n ma kira mu findima tɔɔɛ ra n bɛ.
³⁸ N na n yaxuie kerima, n e sɔntɔma.
 N mu gbilenma e fɔxɔ ra fo n e birin faxa.
³⁹ N e faxama nɛ, n e bɔnbɔma nɛ.
 E mu kelima sɔnɔn, e luma n bun ma abadan.
⁴⁰ I sɛnbɛ fima n ma gere kui,
 i n yaxuie ragoroma n bun ma.
⁴¹ I n yaxuie kerima n ya ra,
 i n xɔnnantee ralɔɛma nɛ.
⁴² E e ya ragema nɛ, kɔnɔ e rakisima mu na!
 E Alatala xilima nɛ, kɔnɔ a mu e yaabima!
⁴³ N e luntunma nɛ e findi xube ra,
 n e iboronma nɛ alɔ boora.

⁴⁴ I bara n natanga n ma ɲama xa ɲɔxɔnsɔsɔɛ ma,
 i bara n findi ɲamanɛɛ xa mangɛ ra,
 i bara sie lu n sagoe n mu naxee kolon.
⁴⁵ Si gbɛɛɛ n matɔxɔma,
 e n ma yaamari birin suxuma.
⁴⁶ Si gbɛɛɛ mu suusama sɔnɔn,
 e minima e xa yire makantaxie kui gaaxui ra.

⁴⁷ Kisi na Alatala bɛ,
 tantui na a bɛ naxan luxi alɔ fanye n bɛ,
 a xili xa matɔxɔ.
⁴⁸ Tantui na Ala bɛ,
 naxan n gbe ɲɔxɔma,
 naxan sie luma n sagoe,
⁴⁹ naxan n bama n yaxuie yi ra,
 naxan n natema yaxuie xun ma,
 naxan n bama mixi ɲaaxi bɛlɛxɛ i.

⁵⁰ Na nan a ra, n i matɔxɔma sie tagi, Alatala!
 N bɛɛti bama i xili ra.
⁵¹ A bara a xa mangɛ sugandixi rakisi,
 a mu gbilen na mangɛ fɔxɔ ra,
 naxan findixi Dawuda nun a bɔnsɔɛ ra abadan.»

23

Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ

¹ Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ nan ya:

Yisayi xa di Dawuda xa masenyi nan ya,
 kuntigi xungbe,
 Yaxuba Marigi Ala naxan sugandixi mangɛ ra,
 bɛɛtiba naxan maniyɛ mu na Isirayila bɔxi ma.

² «Alatala Xaxili bara so n dE i,
a xa masenyi nan ya.
³ Isirayila Marigi Ala bara woyen,
Isirayila xa fanye bara a fala n bE,
«Naxan na mangEya xaninfe tinxinyi ra,
naxan na mangEya xaninfe Ala xa yaragaaxui kui,
⁴ na kanyi luxi nE alO gEeEgeE,
soge te tEmui nuxui yo mu a ya ma.
A luxi alO yanbE nun tunE naxan sansi raminima bOxi ma.
⁵ N ma denbaya na na ki nE Ala bE,
barima muxu xa saatE mu kanama abadan,
a mabanbanxi a fanyi ra.
A fama n ma kisi rakamalide,
a hinnEma n na fe fanyi birin na.»»

⁶ «KOnO mixi sEriyEtare luxi nE
alO sansi tunbe daaxi naxan xun nakanama,
naxan mu matongoma bElexE ra,
⁷ naxan xabama dEgEma nun keru ra,
naxan ganma tE ra a bulaxi dEnnaxE.»

Dawuda xa sEnbEmae
(Yudaya MangEe I 11:10-47)

⁸ Dawuda xa sOorie xunyie nan ya: Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A tan naxan man nu xili Adino Esinika, nan mixi kEmE solomasaxan faxa tanbE ra gere keren kui.

⁹ A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa sEnbEma saxanyie ya ma, naxee Dawuda mali Filisitakae gere, Isirayilakae to e gi e ma e siga geya fari. ¹⁰ A tan nan Filisitakae gere, han a bElexE kankan a xa santidEgEma ma. Alatala naxa xun nakeli fanyi fi e ma na lOxOe. Nama mu gbilen Eleyasari yire fo gere to jOn. E naxa mixi faxaxie harige tongo.

¹¹ A saxan nde findi Age xa di Sanma nan na, Hararaka. Filisitakae nu e malanxi Lexi tEmui naxE. BOni nde nu na mEnni, toge nu sixi naxan ma. Isirayilakae nu bara e gi Filisitakae ma, ¹² kOnO Sanma naxa ti na toge xE tagi Filisitakae gere. Alatala naxa xunnakeli fanyi fi e ma na lOxOe.

¹³ Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fonmE ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui. ¹⁴ Na waxati Dawuda nu na a xa yire makantaxi kui, Filisitakae fan nu na BEtELeEmu.

¹⁵ Dawuda naxa a sago nde fala, «A xOli n ma n xa BEtELeEmu kOlOnyi ye min.»
¹⁶ Na sOori yarerati saxanyie naxa Filisita naaninyi igiri, e sa ye ba kOlOnyi ra naxan na BEtELeEmu naade ra. E to fa na ra Dawuda bE, a naxa tondi na minde. A naxa a ifili bOxi ma sErexe ra Alatala bE. ¹⁷ A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu nOma yi ye minde, n ma xEmEe naxan sOtOxi n bE e nii sare ra. Na luma alO e nii tide mu gbo n bE.» Na kui a naxa tondi ye minde a xa sEnbEma saxanyie naxan sOtO a bE.

¹⁸ Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na sEnbEma saxanyie xunyi ra. A nu bara xEmE kEmE saxan faxa a xa tanbE ra. A xili nu gbo alO na xEmE saxanyie. ¹⁹ A naxa binyE sOtO dangi e tan na, kOnO a mu nu na e ya ma hali a to nu findixi e xa mange ra.

²⁰ Yehoyada xa di BENaya Kabaseeli findi sEnbEma nde xa di nan na. A nu bara fe xungbe gbegebe raba, alO Ariyeli Mowabaka firinyie faxafe. A man naxa yeTE nde faxa kOlOnyi kui balabalanyi tEmui. ²¹ LOxOe nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxa. TanbE belebele nu na Misiraka yi ra. BENaya naxa na ba a yi ra wuri di ra, a a faxa a yeTE xa tanbE ra. ²² Yehoyada xa di BENaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na sEnbEma

saxanyi ya ma. ²³ A naxa binye sɔtɔ dangi na xeme tongo saxan na, kɔnɔ a senbe mu gbo na senbema saxanyi be. Dawuda xa gundo sɔɔri nan nu a ra.

²⁴ Senbema gbete nan ya:

Yowaba xunya Asaheli,
naxan nu na na mixi tongo saxanyie ya ma,
Dodo xa di Elexanan Betelēmuka,
²⁵ Samoti Harorika, Elika Xarodika,
²⁶ Xelēsi Pelonka, Ikesi xa di Ira Tekowaka,
²⁷ Abiyeseri Anatotika, Mebunnayi Husatika,
²⁸ Salamon Ahoxika, Maharayi Netofaka,
²⁹ Baanna xa di Xeleda Netofaka, Ribayi xa di Itayi,
naxan keli Gibiya Bunyamin bɔnsɔe xa bɔxi ma,
³⁰ Benaya Piratonka, Xurayi Gaasika,
³¹ Abiyeli Arabaka, Asamafeti Baxurimika,
³² Eliyaba Saalabonka, Hasemi xa di, Yonatan,
³³ Saama Hararaka, Sakara xa di Axiyama Hararaka,
³⁴ Maakaka xa di Axasabayi xa di Elifeleti,
Axitofeli Gilonka xa di Eliyami,
³⁵ Xesero Karemeleka, Paarayi Aribika,
³⁶ Natan ngaxakerenyi Yigali Sobaka, Bani Gadika,
³⁷ Seleki Amonika, Seruya xa di Naxarayi Berotika,
naxan nu Yowaba xa geresosee xaninma,
³⁸ Ira nun Garebe Yatirikae,
a nun ³⁹ Uriya Xitika.
E birin nalanxi, mixi tongo saxan nun solofere.

24

Isirayila n̄ama kɔntife

(*Yudaya* Mangɛe I 21:1-26)

¹ Na temui Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma a sanya firin nde. A naxa maɲɔxunyi nde raso Dawuda bɔɲe e xili ma, a a fala a be, «Siga Isirayila nun Yudaya mixie kɔnti.» ² Na kui mangɛ Dawuda naxa a fala a xa sɔɔrie xa mangɛ Yowaba be, a naxe, «Siga Isirayila bɔnsɔe birin xɔnyi, kelifē Dana ma han Beriseeba. I xa na n̄ama kɔnti alako n xa mixi xasabi kolon.» ³ Yowaba naxa mangɛ yaabi, «I Marigi Ala xa n̄ama rawuya dɔxɔ keme i ya xɔri, kɔnɔ mangɛ, munfe ra i wama yi rabafe?»

⁴ Mangɛ naxa a yaabi a xɔɔxɔe ra. Yowaba nun sɔɔri mangɛe naxa keli mangɛ xun, e siga Isirayila n̄ama kɔntide. ⁵ E naxa Yurudɛn xure igiri, e yonkin Aroweri yirefanyi ma. Na taa na gulunba nan kui Gadi, Yaaseri biri. ⁶ E naxa siga Galadi bɔxi ma, Tatimi Xodosi, Dana Yaan, nun Sidɔn biri. ⁷ E naxa siga Tire yire makantaxi, a nun taa birin naxee nu na Hiwikae nun Kanaankae xa bɔxi ma. A raɲɔnyi, e naxa siga han Beriseeba, naxan na Yudaya bɔxi yirefanyi biri.

⁸ E to ge bɔxi birin isade kike solomanaani xi mɔxɔɲɛn bun ma, e naxa so Darisalamu. ⁹ Yowaba naxa n̄ama xasabi dɛntɛge mangɛ be. Xeme mixi wulu keme solomasaxan nan nu na Isirayila, naxee nu nɔma findide sɔɔrie ra. Xeme mixi wulu keme suuli nan nu na Yudaya fan, naxee nu nɔma findide sɔɔrie ra.

¹⁰ Dawuda to ge n̄ama kɔntide, a bɔɲe naxa maɲaaxu, a fa a fala Alatala be, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakɔsi n bara i mayandi i xa diɲe i xa konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxun̄a ra.» ¹¹ Dawuda to keli geɛɛge, a lixi Alatala nu bara masenyi ti a xa namɲɔnmɛ Gadi be, Dawuda xa waliyu, a naxe, ¹² «I xa a fala Dawuda be, Alatala yi nan masenxi i be, «N bara fe saxan masen i be, i xa keren sugandi i wama n xa naxan naba i ra.» ¹³ Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a be, «Alatala yi nan masenxi i be, «I bara tin n̄axankate mundun na: kaame xa sin bɔxi ɲe solofere, xa

na mu i yaxuie xa nɔ wo ra e xa santidegema ra kike saxan, xa na mu fure jaaxi xa din Isirayila jama ma xi saxan bun ma. Yakɔsi i xa a mato n lan n xa naxan fala n xεεma be.»¹⁴ Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bɔɔɛ bara ma jaaxu a xɔɔɔɔ ra. A lan n xa n sa Alatala nan belexe i, naxan xa kinikini gbo. Na fisa adamadie belexe be.»

¹⁵ Alatala naxa fure jaaxi radin Isirayila ma, kelife gεεεge han a waxati naxan fala. Na kui, kelife Dana han a sa dɔɔɔ Beriseeba ra, xεmε wulu tongo solofere nan faxa Isirayila bɔxi ma. ¹⁶ Ala xa maleke to Darisalamu kana fɔɔ, Alatala naxa nimisa na tɔɔɔ xa fe ra. A naxa a masen maleke be naxan nu na jama ya ma, «Na lan. E lu na sinden.» Alatala xa maleke nu tixi Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.

¹⁷ Dawuda to maleke to faxe ti ra jama tagi, a naxa a fala Alatala be, «N tan nan yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi. Yi jama munse rabaxi? N Marigi Alatala, i xa n tan nun n ma denbaya halaki, i xa i xa jama lu na.»

¹⁸ Na tεmui Annabi Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a be «Keli, i xa sa sεεεbade ti Alatala be Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.»¹⁹ Dawuda naxa te naa alɔ Gadi a fala a be Alatala xili ra ki naxe.

²⁰ Keli yire itexi nde ma, Arawuna naxa mange nun a xa mixie to fa ra a yire. A naxa keli keren na, a sa e ralan, a a felen bɔxi ma mange bun ma. ²¹ Arawuna naxa a maxɔrin, «Mange faxi munse fende a xa konyi yire?» Dawuda naxa a yaabi, «N wama yi lonyi nan sarafe i ma alako n xa sεεεbade ti Alatala be. Na ki fure jaaxi xa jɔn jama ma.»

²² Arawuna naxa Dawuda yaabi, «Mange, a tongo. N marigi xa a waxɔnfe raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra, e xa findi sεεε gan daaxi ra. Yi sarɛtie nɔma gande yege ra, yi mεngi fan xa findi sεεε ra. ²³ N bara yi birin fi i ma.» Arawuna man naxa a fala mange be, «I Marigi Alatala xa i xa sεεε rasuxu.»

²⁴ Kɔɔɔ mange Dawuda naxa a fala Arawuna be, «Ade, n wama a sarafe nε kɔbiri ra naxan lanma serye ki ma. N mu se bama sεεε ra Alatala be, naxan mu kelima n yeε harige ma. N mu nɔma sεεε gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.» Na kui Dawuda naxa Arawuna xa lonyi nun a xa ningee sara gbeti kilo tongo suuli ra. ²⁵ Dawuda naxa sεεεbade ti mεnni Alatala be, a fa sεεε gan daaxi nun xanunteya sεεε ba. Alatala naxa na sεεεe suxu Isirayila be, fure jaaxi dan na ki nε.

Isirayila Mang^{εε} xa Taruxui SEniyEnxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mang^{εε} xa taruxui singe nan na. Annabi Samuweli xa kitaabui rap^ɔnma mang^ε Dawuda xa taruxui nan na. Yi kitaabui fɔlɔma boore rap^ɔnxi d^εnnax^ε.

Alatala nan Dawuda tixi mang^ε ra a xa **ɲama** Isirayila xun ma. A xa **ɲama** nu rafan a ma, a nu wama e xa bira a xa s^εriy^ε fɔxɔ ra alako dunija xa na misaali to. Dawuda to tin birade Ala fɔxɔ ra, Ala naxa laayidi tongo a bɔnsɔ^ε b^ε, e xa lu kibanyi kui abadan.

Dawuda to laaxira, a xa di Sulemani naxa ti Isirayila mang^ε ra. Ala naxa baraka sa a xa fe ma a fanyi ra, a findi mang^ε lɔnnixi banna ra. A naxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu, **ɲama** nu s^εr^εx^εe bama d^εnnax^ε. Kɔnɔ a mu bu, a naxa makuya fɔlɔ Ala xa s^εriy^ε ra, a fa kuye batui masunbu Ala batui ra.

Mang^ε Sulemani to gbilen Ala xa s^εriy^ε fɔxɔ ra, Alatala naxa a xa tinxinyi masen, a fa Dawuda bɔnsɔ^ε xuru fɔlɔ. A naxa a lu e xa e **ɲ^εr^ε** kira **ɲaaxi** xɔn ma, kɔnɔ a naxa a masen e b^ε na kira **ɲaaxi** e xun tima d^εnnax^ε ra. Mang^ε nde bara na fahaamu, a fa gbilen Alatala xa kira ma, kɔnɔ boore mu na m^ε, a xa fe fa rap^ɔn gbaloe ma.

Mang^ε Dawuda xa waxati Isirayilakae nu itaxunxi bɔnsɔ^ε fu nun firin nan na, naxee fatanxi Annabi Yaxuba xa di fu nun firinyi ra. Ala nu bara Annabi Yaxuba xili masara «Isirayila» ra, a Kanaan bɔxi fi e ma k^ε ra, e xili naxa fala «Isirayilakae.» Kɔnɔ Alatala to Dawuda bɔnsɔ^ε **ɲaxankata** e xa filankafuija xa fe ra, a naxa bɔnsɔ^ε fu ba e xa yaamari bun ma, bɔnsɔ^ε firin gbansan naxa lu e yi ra.

Na bɔnsɔ^ε firinyi findixi Yudaya nun Bunyamin bɔnsɔ^ε nan na. Yudaya to xungbo boore b^ε, e birin xili naxa sa «Yudaya.» Na bɔnsɔ^ε fu naxan baxi Dawuda bɔnsɔ^ε xa yaamari bun ma, e fan xili naxa sa na waxati «Isirayila.» Mang^εya firin nu na na t^εmui, Yudaya nu na yirefanyi ma, Isirayila nu na kɔɔla ma.

Yudaya mang^{εε} kata n^ε e xa ɲama xa bira Ala xa s^εriy^ε fɔxɔ ra. Kɔnɔ Isirayila mang^{εε} mu tin na ra, e fa kuyee ti e xa mixie b^ε e xa na batu. Mang^ε Yerobowami naxa na wali kobi fɔlɔ Beteli nun Dana, a fa yensen bɔxi birin ma. Mang^ε Axabi naxa Samari findi Isirayila mangataa ra. E na birin naba n^ε alako **ɲama** naxa lu siga ra Darisalamu s^εr^εx^εe bade alɔ Alatala a yamarixi ki nax^ε.

Mang^ε Akabu xa waxati, Ala naxa namip^ɔn^m^ε nde rakeli naxan xili Annabi Eliya. A xa fe mu nu rafan mang^ε ma fefe ma, kɔnɔ Ala naxa a mali a xa kaabanakoe belebele raba Isirayilakae ya ma, alako e xa gbilen Ala waxɔnfe ma. Na kui Alatala mu tin a xa **ɲama** rabolode hali e to nu birama yunubie fɔxɔ ra. A naxa fe birin naba alako e man xa tin lude a xa mang^εya bun ma, e fa a sago raba.

Ala xa fe raba ki nan na ki. A a xa ɲama ɲaxankatama alako e xa gbilen a ma. A hinn^εma e ra t^εmui birin, hali e na kira **ɲaaxi** xɔn ma alako a rap^ɔnyⁱ e xa kisi sɔtɔ. A na fe mɔɔli fan nabama to mixie ra. Ala xa won mali na fahaamude. Amina.

Isirayila Mang^{εε} xa Taruxui SEniyEnxi singe

Dawuda xa mang^εya rap^ɔnyⁱ

¹ Mang^ε Dawuda xa simaya nu bara a ikuya. Xinbeli nu na a fate i t^εmui birin, hali dugie to nu felenma a ma a fanyi ra. ² Na kui, a xa mixie naxa a fala a b^ε, «Gin^εdim^εdi nde xa fen i b^ε, naxan m^ε^εnima i ma, a nu fa a sa i f^ε ma alako xinbeli xa ba i ma.» ³ E naxa gin^εdim^εdi tofanyi nde fen Isirayila bɔxi ma, han e sa Abisaga Sunamika to. E naxa na xanin mang^ε xɔn ma. ⁴ Na t^εm^εdi nu tofan ki fanyi. A nu m^ε^εni mang^ε ma, a nu wali birin naba a b^ε. Kɔnɔ na kui mang^ε mu a kolon gin^ε ra.

⁵ Na t^εmui Xagiti xa di Adoniya naxa a y^εt^ε ite fɔlɔ, a nu fa a fala, «N tan nan findima Isirayila mang^ε ra.» A naxa soe nun kuntigi map^ɲ^εr^εse tongo, a nun korogba tongo suuli.

⁶ A xa simaya kui, a baba Dawuda nu a luxi a yεTE nan yi, a mu nu a falama a bε, «Yi lu, yi mu fan?» Adoniya fate nu tofan ki fanyi. Abisalomi xanbiratoe nan nu a ra.

⁷ A tan nun Seruya xa di Yowaba nun Abiyatari sεREXEdubε naxa lan fe keren ma, e xa kafu a ma Adoniya xa mangεya masoTO. ⁸ KONO Sadoki sεREXEdubε, Yehoyada xa di BENaya, Annabi Natan, Simeyi, Reyi, nun Dawuda xa soORI sεnbεmae naxa tondi birade Adoniya fOXO ra.

⁹ Adoniya naxa ningee nun yεXEE bOROGEXie ba sεREXε ra Soxeleti fanye fε ma, dENNaxE na En Rogeli sεETi ma. A naxa a ngaxakerenyie, mangε xa die, nun mangε xa mixie birin xili. ¹⁰ KONO a mu Annabi Natan, BENaya, mangε xa soORI sεnbεmae, nun a xunya Sulemani tan xili.

¹¹ Natan naxa a fala Sulemani nga Batiseba bε, «I mu a mEXi a Xagiti xa di Adoniya bara findi mangε ra, a fa li won marigi Dawuda mu fefe kolonxi na fe kui? ¹² YakOSi i naxan nabama, i i tuli mati n ma marasi ra, alako i xa i tan nun i xa di Sulemani nii ratanga. ¹³ I xa siga mangε Dawuda yire, i a fala a bε, «Mangε n marigi, i mu laayidi tongo xE n tan i xa konyi ginε bε, fa a fala n ma di Sulemani fama mangεya soTOde i TOXOE ra, a dOXO i xa kibanyi kui? Munfe ra Adoniya na findife mangε ra yakOSi?» ¹⁴ I nun mangε wOYEnma tEMui naxE, n fan so tEMui nan na ki wo yire, n fa i xa wOYEnyi rakamali.»

¹⁵ Batiseba naxa so mangε xa konkoe kui. Mangε nu bara fori ki fanyi. Abisaga Sunamika nu na mEEnife a ma. ¹⁶ Batiseba naxa suyidi, a a magoro mangε ya i. Mangε naxa a maxORin, «Munse niyaxi?» ¹⁷ Batiseba naxa a yaabi, «N marigi, i bara i kali i Marigi Alatala xili ra, a falafe ra a n ma di nan findima mangε ra i TOXOE ra, a dOXO i xa kibanyi kui. ¹⁸ KONO mangε n marigi, yakOSi Adoniya nan fa findife mangε ra, a fa li i mu fefe kolon na kui. ¹⁹ A bara ningee nun yεXEE turaxi gbege ba sεREXε ra. A bara mangε xa die birin xili, fo n ma di Sulemani, naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A bara Abiyatari sεREXEdubε nun Yowaba soORI mangε fan xili. ²⁰ Mangε n marigi, Isirayila naxa tuli matixi i tan nan na, alako i xa a masen naxan dOXOMA i xa kibanyi kui i TOXOE ra. ²¹ Xa na mu a ra, i na bELE tEMui naxE i benbae fε ma, yi naxa fama n tan nun n ma di Sulemani xa fe xun nakanade nE aLO kaafirie.»

²² A wOYEn tEMui, Annabi Natan naxa mangε xONYi li. ²³ Mixi nde naxa a raso mangε xa konkoe kui, a a fala, «Annabi Natan bara fa.» Natan naxa a magoro bOXi ma mangε ya i. ²⁴ Na tEMui a naxa a masen mangε bε, «Mangε n marigi, i tan nan a falaxi, «Adoniya nan findima mangε ra n TOXOE ra, a dOXO n ma kibanyi kui?» ²⁵ N i maxORinxi nE na ma barima Adoniya naxa bara ningee nun yεXEE bOROGEXi gbege ba sεREXε ra. A bara mangε xa die birin, soRI mangεe, nun Abiyatari sεREXEdubε xili. E birin na e degefe yire keren, e a falama, «Kisi na mangε Adoniya bE!» ²⁶ KONO, a mu n tan xilixi, n tan naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A mu Sadoki sεREXEdubε xilixi, a mu Yehoyada xa di BENaya xilixi, a mu i xa di Sulemani xilixi, naxan fan findixi i xa konyi ra. ²⁷ Na fe kelixi i tan na ma, mangε n marigi? Munfe ra i mu a fala n tan i xa konyi fanyi bε, mixi naxan fama dOXODE i xa kibanyi kui?»

²⁸ Mangε Dawuda naxa a fala, «Wo Batiseba xili n bε.» A to so mangε yire, ²⁹ mangε naxa a kali a bε, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natangaxi n ma TOORE birin kui, ³⁰ aLO n nan n kali Alatala ra ki naxE a falafe ra, «I xa di Sulemani nan findima mangε ra n TOXOE ra, a tan nan dOXOMA n ma kibanyi kui,» to yati n fama nE na laayidi rakamalide.» ³¹ Batiseba naxa a magoro, a suyidi mangε ya i, a fa a fala «Mangε n marigi Dawuda xa kisi abadan!»

³² Mangε Dawuda naxa a fala a xa mixie bε e xa Sadoki sεREXEdubε, Annabi Natan, nun Yehoyada xa di BENaya xili. Nee to fa mangε yire, ³³ a naxa a masen e bε, a naxE, «Wo xa n ma mixie tongo, wo xa n ma di Sulemani dOXO n ma sofale fari, wo goro a ra Gixon. ³⁴ MENni, sεREXEdubε Sadoki nun Annabi Natan xa ture surusuru a xunyi ma, a tife ra Isirayila mangε ra. Wo na gE na rabade, wo xa feri fe, wo fa a fala wo xui itexi ra, «Kisi na mangε Sulemani bE!» ³⁵ Na tEMui wo birin xa gbilen, wo xa a dOXO n ma kibanyi

kui. A tan nan findima mangε ra n ƶOXOε ra. N bara a ti Isirayila nun Yudaya mangε ra.»

³⁶ Yehoyada xa di BENaya naxa mangε yaabi, «N ma mangε, a xa raba na ki! A xa findi i Marigi Alatala sagoe ra! ³⁷ Alatala nu na n ma mangε bε ki naxε, a xa lu Sulemani fan bε na ki. Sulemani xa mangεya xa gbo dangi n marigi mangε Dawuda gbe ra.»

³⁸ Sadoki sεREXEdubε, Annabi Natan, Yehoyada xa di BENaya, Keretikae, nun Peletakae naxa Sulemani rate mangε Dawuda xa sofale fari, e siga a ra Gixon. ³⁹ Sadoki sεREXEdubε naxa so hƆRƆMƆlingira kui, a feri tongo ture sENiyENxi nu na naxan kui. A naxa na ture surusuru Sulemani xunyi ma. Na tEMui e naxa sara fe, ƶama birin naxa a fala e xui itexi ra, «Kisi na mangε Sulemani bε!» ⁴⁰ ƶama birin naxa bira a fOXO ra ƶELExinyi kui. E nu xule fe, e nu e xui ite han bOXi naxa sEREN na xui ma.

⁴¹ Adoniya nun a xa ƶama to gε e dεgEdε, e naxa na xui mε. Yowaba to na sara xui mε, a naxa a fala, «SƆNXOε mundun na taa kui na ki?» ⁴² Na tEMui yati, Abiyatari sεREXEdubε xa di Yonatan naxa so. Adoniya naxa a xili, a naxε, «Mixi hagigε nan i ra, naxan faxi xibaaru fanyi ra.» ⁴³ KƆNƆ Yonatan naxa Adoniya yaabi, «Won marigi mangε Dawuda bara Sulemani ti mangε ra. ⁴⁴ Mangε bara Sadoki sεREXEdubε, Annabi Natan, Yehoyada xa di BENaya, Peletakae, nun Keretikae xEE Sulemani matide mangε xa sofale fari. ⁴⁵ Sadoki sεREXEdubε nun Annabi Natan bara ture sENiyENxi surusuru a xunyi ma Gixon, a xa findi mangε ra. E birin bara keli mENni sEEwε kui. Na ƶELExinyi bara din taa birin na. Wo na xui nan mεfe yi ki. ⁴⁶ Sulemani ƶan bara a magoro mangε kibanyi kui. ⁴⁷ Mangε xa mixie birin bara fa won marigi mangε Dawuda yire, e xa duba a bε a falafe ra, «I Marigi Ala xa Sulemani xili ite dangi i tan na, a xa mangεya xa gbo dangi i gbe ra!» Mangε naxa suyidi a xa sade ma. ⁴⁸ A naxa yi masenyi ti, a naxε, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bε, naxan mixi nde dOXOXi n ma kibanyi kui n ya xƆri.»»

⁴⁹ Adoniya xa mixie a naxee xili, nee birin naxa so sERENfe gaaxui ra. E naxa keli, kankan naxa siga a xONYi. ⁵⁰ Adoniya fan naxa gaaxu, a siga hƆRƆMƆlingira, a sεREXεbade ferie suxu. ⁵¹ Mixi nde naxa a fala Sulemani bε a Adoniya to gaaxuxi Sulemani ya ra, a soxi hƆRƆMƆlingira nan kui, a sεREXεbade ferie suxu, a a fala, «Fo mangε Sulemani xa a kali n bε to, a mu n tan a xa konyi faxama santidεgεma ra.» ⁵² Sulemani naxa yi yaabi fi, a naxε, «Xa a sa findi mixi fanyi nan na, sese mu a toma. KƆNƆ xa a sa findi mixi kobi nan na, a faxama nε!» ⁵³ Na kui mangε Sulemani naxa mixie xEE, e xa a ragoro sεREXεbade fari. Adoniya naxa siga mangε yire, a suyidi a bε. Sulemani naxa a fala a bε, «Siga i xONYi.»

2

Dawuda xa ƶungui nun a laaxira tEMui

¹ Dawuda to a kolon a nu fa na saya kira nan xƆN, a naxa yi masenyi ti a xa di Sulemani bε, a naxε, ² «N na saya kira nan xƆN ma yi ki alƆ ibunadama birin. I xa i sENbε so, i xa ti gben. ³ I xa i ƶOXO sa i Marigi Alatala xa yaamarie xƆN ma, i xa bira a xa kira fOXO ra. I xa a xa sERiyε rabatu, i xa a xa yaamarie ratinmε. I xa bira a xa lƆNni fOXO ra, i xa a xui suxu alƆ a sEBEXi ki naxε Tawureta Munsa kui, alako fe birin xa sƆƆNεya i bε i siga dEdε. ⁴ Na nan a toma, Alatala a xa masenyi rakamalima, a naxan masen n bε a to a fala, «Xa i xa die fe birin nabama alako e xa e ƶERE n ma kira xƆN e bƆƶE birin na, e nii birin na, Isirayila mangεya luma e yi ra abadan.»»

⁵ «I a kolon Seruya xa di Yowaba naxan naba n na, i a kolon a naxan naba Isirayila sƆƆrie xa mangεe, Abeneri, nun Amasa ra. A naxa e faxa bƆƶEsa waxati, a e wuli maso a xa bεlEti nun a xa sankirie ma. ⁶ Na kui i xa fEErE fen alako a naxa siga aligiyama bƆƶEsa kui. ⁷ I xa i ƶOXO sa Barasilayi Galadika xa die xƆN ma, alako e xa e dεge i xa teebili ra, barima e na mƆƆli nan naba n bε n nu na n gife i taara Abisalomi ma tEMui naxε. ⁸ Fo i xa Gera xa di Simeyi Baxurimi xa fe fan mato, naxan fatanxi Bunyamin bƆNSƆE ra. A n danka nε a ƶaaxi ra, n nu sigafe Maxanayimi lOXOε naxε. N to gbilen, a naxa n nalan YurudEN xure biri. MENni n naxa n kali Alatala ra a n mu a faxama santidεgεma ra.

⁹ Yakɔsi i naxa diɲɛ a ma de. Xaxilima nan i ra, i a kolon a lanma i xa a rasiga aligiyama ki naxɛ.»

¹⁰ Na tɛmɔi Dawuda naxa laaxira, a naxa bɛɛ a benbae fɛ ma a xa taa kui. ¹¹ A ɲɛ tongo naani mangɛya nan naba Isirayila xun ma. A naxa ɲɛ solofere raba Xebiron, a ɲɛ tongo saxan nun saxan naba Darisalamu. ¹² A xa di Sulemani naxa magoro a xa kibanyi kui, a xa mangɛya naxa mabanban.

¹³ Xagiti xa di Adoniya naxa siga Sulemani nga Batiseba yire. Batiseba naxa a maxɔrin, «I faxi bɔɲɛsa kui?» A naxa a yaabi, «Iyo, n faxi bɔɲɛsa kui.» ¹⁴ Adoniya naxa a fala a bɛ, «N wama wɔyɛn keren nan falafe i bɛ.» Batiseba naxa a yaabi, «Na fala n bɛ.» ¹⁵ Adoniya naxa yi masenyi ti a bɛ, «I a kolon a nu lanma n tan nan xa findi mangɛ ra. Isirayila birin ya nu rafindixi n tan nan ma n xa findi mangɛ ra. Kɔnɔ Alatala naxa a niya mangɛya xa so n xunya yi ra. ¹⁶ Yakɔsi, n wama fe keren gbansan nan xɔn ma i yi, i naxa tondi n bɛ.» Batiseba naxɛ, «Na fala n bɛ.» ¹⁷ Adoniya naxa a fala, «Yandi, i xa a fala mangɛ Sulemani bɛ a xa Abisaga Sunamika fi n ma ginɛ ra. A mu tondima i bɛ.» ¹⁸ Batiseba naxa a yaabi, «Awa, n wɔyɛnma mangɛ bɛ i xa fe ra.»

¹⁹ Batiseba naxa siga mangɛ Sulemani yire, a xa sa Adoniya xa fe fala a bɛ. Mangɛ to a nga to, a naxa keli a xa kibanyi, a siga a ralande. A naxa a igoro a nga bɛ, a kibanyi gbɛtɛ maxili. Sulemani nga naxa a magoro a yirefanyi ma. ²⁰ Na tɛmɔi a nga naxa a fala a bɛ, «N wama fe nde nan xɔn. I naxa tondi n bɛ.» Mangɛ naxa a yaabi, «Nga, i xa na fala n bɛ, n mu tondima i bɛ.» ²¹ A nga naxa a fala a bɛ, «I xa Abisaga Sunamika fi ginɛ ra i taara Adoniya ma.» ²² Mangɛ Sulemani naxa a nga yaabi, «Munfe ra i Abisaga maxɔrinma Adoniya bɛ? Na luxi alɔ i wama n ma mangɛya nan sofe a yi ra, a to findixi n taara ra. I xa a so Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ nun Seruya xa di Yowaba fan yi ra.»

²³ Na kui mangɛ Sulemani naxa a kali Alatala ra, a naxɛ, «Ala xa n xun nakana xa Adoniya mu faxama a xa wɔyɛnyi xa fe ra! ²⁴ Yakɔsi, n bara n kali Alatala xili ra, naxan n dɔxɔxi n baba Dawuda xa mangɛ kibanyi kui, to yati Adoniya faxama nɛ. N bara n kali Alatala ra naxan n ma fe birin sɔɔnɛyama, naxan bɔnsɔɛ fima n ma.» ²⁵ Mangɛ Sulemani naxa Yehoyada xa di Bɛnaya yamari, a xa sa Adoniya faxa. A raba na ki nɛ.

²⁶ Na dangi xanbi, mangɛ naxa a fala Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ bɛ, «Siga i xɔnyi Anatɔti bɔxi ma. A lan i xa faxa, kɔnɔ n bara diɲɛ barima i Ala xa saatɛ kankira xanin nɛ n Baba Dawuda ya i, i man tɔɔɔ nɛ n baba xa tɔɔɔɛ.» ²⁷ Sulemani Abiyatari keri na ki nɛ. Na kui Alatala xa masenyi naxa kamali, Ala naxan masen Eli bɔnsɔɛ xa fe ra Silo.

²⁸ Yowaba nu bara Adoniya mali mangɛ matandide, kɔnɔ a mu nu na Abisalomi tan xa mangɛ matandife kui. Na kui, a to fe mɛ Sulemani naxan naba, a naxa a gi, a siga hɔrɔmɔlingira kui, a sa sɛrɛxɛbade ferie suxu. ²⁹ Mixie to a fala mangɛ Sulemani bɛ, a Yowaba bara a gi a siga hɔrɔmɔlingira kui sɛrɛxɛbade yire, mangɛ Sulemani naxa Yehoyada xa di Bɛnaya yamari, «Sa a faxa!» ³⁰ Bɛnaya naxa siga Alatala xa hɔrɔmɔlingira, a a fala a bɛ, «Mangɛ naxɛ i xa mini.» A naxa a yaabi, «N tondi! N xa faxa be!» Bɛnaya naxa sa Yowaba xa wɔyɛnyi dɛntɛgɛ mangɛ bɛ. ³¹ Mangɛ naxa a fala Bɛnaya bɛ, «I xa a raba alɔ a a falaxi ki naxɛ. I na a faxa, a ragata. Na kui i fama n tan nun n ma denbaya ratangade Yowaba xa wuli raminixi fufafui ma. ³² Alatala fama na yunubi sare ragbilende a tan nan ma, barima a mixi firin faxa nɛ naxee nu tinxin a tan bɛ, naxee xa fe binyɛ nu dangi a tan gbe ra. N baba Dawuda mu nu a kolon a Neri xa di Abeneri nun Yeteri xa di Amasa, Isirayila sɔɔrie xa mangɛɛ faxa Yowaba xa santidɛgɛma nan saabui ra. ³³ E wuli sare dɔxɔma Yowaba nun a bɔnsɔɛ nan xun ma abadan, kɔnɔ Alatala xa hinne nan luma Dawuda, a bɔnsɔɛɛ, a xa denbaya nun a xa mangɛya ma.» ³⁴ Yehoyada xa Bɛnaya naxa siga, a sa Yowaba faxa, a a ragata a xɔnyi gbengberenyi ma.

³⁵ Mangɛ naxa Yehoyada xa di Bɛnaya findi sɔɔrie xa mangɛ ra. A naxa Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ ti Abiyatari ɲɔxɔɛ ra.

³⁶ Mangɛ naxa xɛɛra ti Simeyi ma, a a fala a bɛ, «Banxi nde ti Darisalamu, i luma dɛnnaxɛ. I naxa mini taa kui de. ³⁷ I na Sediron xure igiri lɔxɔɛ naxɛ minife ra taa kui, i faxama na lɔxɔɛ yati nɛ.» ³⁸ Simeyi naxa mangɛ yaabi, a naxɛ, «Awa yire, i tan n marigi

naxan falaxi, n na nan nabama.» Simeyi naxa bu Darisalamu ki fanyi, ³⁹ kɔnɔ ɲɛ saxan to dangi, a xa konyi firin naxa e gi e siga Maaka xa di Akisi xɔnyi, Gati mangɛ. Mixi ndee to a fala a bɛ, «I xa konyi firin na Gati,» ⁴⁰ a naxa te a xa sofale fari, a siga a xa konyie fɔxɔ ra Gati, Akisi xɔnyi. A to e masɔtɔ, a naxa e ragbilen.

⁴¹ Mixi nde naxa sa na fala mangɛ bɛ, a Simeyi mini nɛ Darisalamu, a siga Gati, a man gbilen. ⁴² Mangɛ naxa Simeyi xili, a a fala a bɛ, «N mu n kali Alatala ra xɛ i ya xɔri, fa a fala, «Xa i mini Darisalamu taa kui, n i faxama nɛ na lɔxɔɛ yati?» I mu a fala xɛ n bɛ a i n xui suxuma nɛ a fanyi ra? ⁴³ Munfe ra i mu tin na laayidi rakamalide i naxan tongo Alatala bɛ? Munfe ra i mu n ma yaamari suxu?» ⁴⁴ Mangɛ naxa a fala Simeyi bɛ, «I a kolon i fe ɲaaxi naxan birin naba n baba ra, mangɛ Dawuda, Alatala fama na sare ragbilende i ma, ⁴⁵ kɔnɔ a bara barakɛ sa mangɛ Sulemani ma. Dawuda xa mangɛya mabanbanxi a fanyi ra Alatala ya i.» ⁴⁶ Na tɛmui mangɛ naxa Yehoyada xa di Bɛnaya yamari a xa Simeyi faxa. A naxa na raba. Sulemani xa mangɛya mabanban na ki nɛ.

3

Sulemani xa xaxilimaya

(Yudaya Mangɛɛ II 1:2-13)

¹ Sulemani naxa lanyɛ xiri a tan nun Misira mangɛ firawuna tagi futi ra, a na xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa na ginɛ yigiya «Dawuda xa Taa» kui, barima a mu nu gɛxi a xa mangɛ banxi, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, nun Darisalamu tɛtɛ tide. ² Nama nu sɛrɛxɛ bama geyae nan fari, barima Alatala xa banxi mu nu tixi sinden. ³ Sulemani nu Alatala xanuma, a man nu birama a baba Dawuda xa yaamarie fɔxɔ ra, kɔnɔ a fan nu sɛrɛxɛ nun surayi bama geyae nan fari alɔ booree.

⁴ Mangɛ naxa siga Gabayon sɛrɛxɛ bade, barima na geya tide nu gbo. Sulemani naxa sɛrɛxɛ gan daaxi wulu keren ba mɛnni na sɛrɛxɛbade fari. ⁵ Alatala naxa mini Sulemani ma xiye kui Gabayon kɔɛ ra. Ala naxa a fala a bɛ, «I wama fe naxan yo xɔn, a fala n bɛ n xa a fi i ma.» ⁶ Sulemani naxa a yaabi, a naxɛ, «I bara hinnɛnteya belebele raba i xa konyi n baba Dawuda bɛ, barima a a ɲɛrɛ nɛ i ya i nɔndi ra, tinxinyi ra, nun ɲanige fiixɛ ra. I bara hinnɛ a ra, i di fi a ma, naxan magoroxi a xa kibanyi kui. Na nan a niyaxi n bɛ to. ⁷ Yakɔsi, n Marigi Alatala, i tan nan n magoroxi mangɛ kibanyi kui n baba Dawuda ɲɔxɔɛ ra. N luxi alɔ dimɛdi yi mangɛya kui. ⁸ N na i xa ɲama sugandixi tagi, naxan wuya han e kɔnti mu nɔma kɔntide. ⁹ Xaxilimaya fi n ma, alako n xa nɔ ɲama rapɛrɛde a fanyi ra, n xa nɔ fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi rasade. Xa na mu, nde fata yi ɲama rapɛrɛde?»

¹⁰ Sulemani xa maxandi naxa rafan Marigi ma. ¹¹ Na kui, Ala naxa a masen Sulemani bɛ, «I to waxi xaxilimaya nan xɔn yi ɲama rapɛrɛfe ra, i mu simaya xɔnkuye xa maxɔrinxi, i mu bannaya xa maxɔrinxi, i mu i yaxuie faxafe xa maxɔrinxi, ¹² n bara i xa maxandi suxu. N xaxilimaya fanyi fima nɛ i ma, naxan maniyɛ mu toxi sinden, a man mu toma tɛmuie ma naxee sa fama. ¹³ N bannaya nun binyɛ fima nɛ i ma, naxee maniyɛ mu toma mangɛ gbɛtɛɛ yi i xa waxati, hali i to mu e maxɔrinxi. ¹⁴ Xa i bira n ma kira fɔxɔ ra, i n ma sɛriyɛ nun n ma yaamari ratinmɛ, alɔ i baba Dawuda a raba ki naxɛ, n i xa simaya ikuyama nɛ.»

¹⁵ Na tɛmui Sulemani naxa xunu na xiye ma. A naxa gbilen Darisalamu Alatala xa saatɛ kankira yire. A naxa sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanuntɛya sɛrɛxɛɛ ba, a fa na don a tan nun a xa mixie birin na.

¹⁶ Langoe ginɛ firin naxa siga mangɛ yire kiiti fenfe ra a yi. ¹⁷ Na ginɛ nde naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «N marigi i xa i haakɛ to n bɛ. N nun yi ginɛ, muxu birin nan na banxi keren kui. N naxa di bari a ya xɔri. ¹⁸ Xi saxan to dangi, a fan naxa di bari. Muxu doro nan tun nu a ra, mixi gbɛtɛ yo mu nu na banxi kui fo muxu firin peti. ¹⁹ Kɔɛ nde kui, yi ginɛ naxa a sa a xa di fari, a xa di naxa faxa. ²⁰ A to na to, a naxa n ma di tongo n sɛɛti ma, a fa a xa di faxaxi sa n tan fɛ ma. N nu xife, n mu nu na sese kolon. ²¹ Gɛɛsɛgɛ n to keli n xa xɲɲɛ fi n ma di ma, n naxa a to na di bara faxa. Kɔnɔ n to a igbɛ fa a fanyi ra, n naxa a to n ma di mu a ra, n naxan barixi.»

²² Boore ginε naxa woyenyi tongo, a a fala, «A mu na na ki xε. N ma di nan baloxi, i tan nan xa di faxaxi.» Ginε singe naxa boore matandi a falafe ra, «I wule! N ma di xa mu faxaxi, n gbe nan baloxi.» E nu woyenma na ki nε mangε ya xori. ²³ Na kui mangε naxa yi masenyi ti e bε, «Nde naxε, «N ma di nan baloxi, i gbe nan faxaxi.» Boore naxε, «I wule. N gbe nan baloxi, i gbe nan faxaxi.»»

²⁴ Na woyenyi dangi xanbi, mangε naxa mixie yamari, «Wo fa santidegema ra n be ba.» E to fa na santidegema ra a xon ma, ²⁵ a naxa a fala e bε, «Wo yi diyore baloxi ibolon a tagi, wo sεeti nde so yi ginε yi ra, wo boore sεeti so na boore ginε yi ra.»

²⁶ Na tεmui ginε naxan xa di baloxi, na bɔɔɔ naxa a xaba a xa di xa fe xanunteya xafe ra, han a a fala mangε bε, «Yandi, n bara i maxandi n marigi, wo di baloxi so a yi ra, wo naxa yi di faxa.» Kɔnɔ boore ginε tan naxa a fala, «Yi di naxa lu n yi ra, a naxa lu i fan yi ra. Wo a ibolon!» ²⁷ Mangε to na mε, a naxa a masen, «Wo naxa diyore faxa. Wo xa yi di baloxi so na ginε singe yi ra, a nga nan na ki.»

²⁸ Isirayila n̄ama to mangε xa kiiti mε, e naxa gaaxu a ya ra, barima e nu bara a kolon Ala xaxili nan na a bɔɔɔ ma mangεya rap̄erefe ra tinxinyi kui.

4

Sulemani xa kuntigi xungbee

¹ Mangε Sulemani nu Isirayila bɔxi birin yamarima. ² A xa kuntigi xungbee nan yi ki: Sadɔki xa di Asaraya, naxan findi sεrexedube ra.

³ Sifa xa di Elixorefa nun Ahiya, naxee findi sεbelitie ra.

Axiludu xa di Yehosafati, naxan findi kεedi ragate ra.

⁴ Yehoyada xa di BENaya, naxan findi sɔɔrie xa mangε ra.

Sadɔki nun Abiyatari, naxee findi sεrexedube ra.

⁵ Natan xa di Asariyahu, naxan findi gominae xa mangε ra.

Natan xa di Sabadi, naxan findi mangε xa sεrexedube ra.

⁶ Ahisari, naxan findi mangε xa banxi walikεe xunyi ra.

Abeda xa di Adonirami, naxan findi konyie xunyi ra.

⁷ Mangε Sulemani nu bara gomina fu nun firin ti Isirayila bɔxi xun ma. Kike yo kike n̄e kui, gomina keren nu fama baloe ra mangε nun a xa denbaya bε. ⁸ E xilie nan ya:

Xuru xa di, naxan nu gomina ra Efirami bɔnsɔe xa geya bɔxi xun ma.

⁹ Dekeri xa di, naxan nu gomina ra Makasa, Saalabimi, Beti Semesi, Elon, nun Beti Hanan taae xun ma.

¹⁰ Xeseda xa di, naxan nu gomina ra Arubotu, Soko, nun Xeferi bɔxi xun ma.

¹¹ Abinadabo xa di, naxan nu gomina ra Dɔɔɔ bɔxi xun ma,

naxan mangε Sulemani xa di ginε Tafati dɔxɔ.

¹² Axiludu xa di Bana, naxan nu gomina ra Taanaki, Megido, nun Beti Saan xun ma,

dennaxε na Saratan sεeti ma.

A tan nan nu gomina ra Yisireeli fan xun ma, kelifε Beti Saan han Abeli Mexola, han Yokineyami xanbi ra.

¹³ Geberi xa di, naxan nu gomina ra Ramoti, Galadi bɔxi ma.

A tan nan nu gomina ra Manasi xa di Yayiri xa taae xun ma, Galadi bɔxi ma.

A tan nan nu gomina ra na bɔxi xun ma, kelifε Aragobo han Basan,

taa xungbe makantaxi tongo senni nu na dennaxε.

¹⁴ Ido xa di Axinadabo nan nu gomina ra Maxanayimi xun ma.

¹⁵ Aximaasi nan nu gomina ra Nafatali bɔxi xun ma,

naxan mangε Sulemani xa di ginε Basamati dɔxɔ.

¹⁶ Xusayi xa di Bana nan nu gomina ra Aseri nun Beyaloti xun ma.

¹⁷ Paruwa xa di Yehosafati nan nu gomina ra Isakari bɔxi xun ma.

¹⁸ Ela xa di Simeyi nan nu gomina ra Bunyamin bɔxi xun ma.

¹⁹ Uri xa di Geberi nan nu gomina ra Galadi bɔxi xun ma,

a Amorikae xa mangε Sixɔn xa bɔxi,

nun Basankae xa mangE Ogo xa bɔxi.
Geberi keren nan nu na bɔxi birin gomina ra.

²⁰ Yudayakae nun Isirayilakae nu wuya alɔ baa dE ra mEYEnyi. E nu e dEgema, e nu e minma sEeWE kui.

5

Sulemani xa mangEya

(Yudaya MangE II 2:1-16)

¹ MangE Sulemani nu bɔxi birin yamarima, kelife Efirati xure ma, han Filisita bɔxi, han Misira naaninyi ra. Na mixi birin nu duuti fima mangE Sulemani ma a xa simaya birin kui.

² MangE Sulemani nun a xa mixie baloe findi yi nan na lɔxɔE keren kui: farin fupɔ daaxi busali kEmE tongo saxan, ɲɔEɾaba busali kEmE firin tongo naani, ³ ninge bɔrɔgExi fu, ninge dEmadon daaxi mɔxɔɲEn, xuruse lanma kEmE, bolee, xelie, burunyi sie, nun xɔni bɔrɔgExie.

⁴ MangE Sulemani nan nu bɔxi birin yamarima naxee nu na Efirati xure yirefanyi ma, kelife Tifisa han Gasa. Na bɔxi mangEe nun e xa mixie nu sabatixi bɔɲEsa nan kui. ⁵ Yudayakae nun Isirayilakae birin, kelife Dana han Beriseeba, nu sabatixi bɔɲEsa nan kui e xa wEni bilie nun e xa xɔrE bilie tagi Sulemani xa mangEya bun ma.

⁶ Soe gɔɔrE wulu tongo naani nu na Sulemani yi ra, naxee nu a xa sɔɔri ragisee bEndunma. Soe ragi mixi wulu fu nun firin nan nu na Sulemani yi ra. ⁷ Sulemani xa gomina fu nun firinyie nu fama baloe ra a bE nun a xa mixie bE. Kike yo kike gomina nde nu fama mangE hayi birin na. ⁸ E nu fama mEngei nun sExE ra soe birin bE gɔɔrEe kui.

⁹ Ala xaxilimaya, lɔnni, nun fahaamui gbegebe nan so Sulemani yi ra. E nu gbo alɔ baa dE ra mEYEnyi. ¹⁰ Sulemani xa xaxilimaya nu dangi fugerakae nun Misirakae xa xaxilimaya birin na. ¹¹ A xa xaxilimaya nu dangi mixi birin na, hali Etani Esiraka, Maxolo xa die Heman, Kalikɔli, nun Darada. A xili naxa din bɔxi birin na naxee nu Isirayila rabilinyi. ¹² A taali wulu saxan nan fala, a nun bEETi wulu keren nun suuli. ¹³ A wuri gbegebe xa fe fala, a fɔlɔfe Liban wuri xungbe ma naxan xili sEdiri, a sa hisopi sansi xunxuri li naxan bulama banxi xalE ma. A subee, xɔnie, bubusee, nun yExEe fan xa fe fala. ¹⁴ Dunɲa mangEe nu luma mixie xEE ra e xa fa mangE Sulemani xa lɔnni nun xaxilimaya ramE.

¹⁵ Tire mangE Xirami naxa kuntigie xEE mangE Sulemani xɔn, barima a nu bara a mE a a tan nan tixi mangE ra a baba ɲɔxɔE ra. Xirami nu bara Sulemani baba Dawuda xanu kabi a rakuya. ¹⁶ Sulemani naxa Xirami yaabi, ¹⁷ «I nu n baba Dawuda kolon, a mu nɔ banxi tide a Marigi Alatala bE gere xa fe ra, naxan nu na a yire birin han Alatala naxa a yaxuie sa a sanyi bun ma. ¹⁸ Yakɔsi Alatala bara a ragiri n xa lu bɔɲEsa kui. Gere nun fe xɔnE bara ɲɔn. ¹⁹ Na kui n bara a ɲanige n xa banxi ti n Marigi Alatala bE alɔ a a yitaxi ki naxE n baba Dawuda bE. A naxa a masen a bE, «I xa di, n naxan dɔxɔma i xa kibanyi kui i ɲɔxɔE ra, na nan fama banxi tide n bE.» ²⁰ I naxan nabama, i xa yaamari fi Liban sEdiri wuyaxie xa xaba n bE. N ma walikEe kafuma nE i xa walikEe ma. N e xa wali sare fima nE alɔ i wama a xɔn ki naxE. Mixi yo mu na naxan fata wuri xabade alɔ Sidɔnkae.»

²¹ MangE Xirami to Sulemani xa wɔYEnyi mE, a naxa sEewa ki fanyi ra, a fa a fala, «Alatala tantu. A bara di xaxilima fi Dawuda ma naxan nɔma yi ɲama xungbe rapErede.»

²² Xirami naxa Sulemani yaabi, a naxE, «N bara i xa masenyi mE. N i waxɔnfe birin nabama nE, sEdiri wurie nun sipirE wurie xa fe ra. ²³ N ma walikEe wurie ragoroma nE kelife Liban han baa dE ra. N e xirima e boore ra, alako n xa e rapEre baa fari han i wama dEnnaxE xɔn. MEnni n e rafulunma, i fa e xanin. N tan wama naxan xɔn na wali sare ra, i xa baloe fi n tan nun n ma mixie ma.»

²⁴ MangE Xirami naxa sEdiri wuri nun sipirE wuri birin so mangE Sulemani yi ra, a nu wama naxan xɔn. ²⁵ NE yo ɲE, mangE Sulemani nu farin busali wulu tongo solomasaxan nun ture fifa mɔxɔɲEn fima nE Xirami ma a xa banxi baloe xa fe ra. ²⁶ Alatala xaxilimaya

fi nE Sulemani ma alO a a fala a bE ki naxE. DEfanyi naxa lu Xirami nun Sulemani tagi, e fa saatE xiri e boore bE.

²⁷ MangE Sulemani naxa Isirayilaka wulu tongo saxan yamari e xa wali a bE. ²⁸ Kike yo kike, a naxa mixi wulu fu rasiga Liban bOXi ma, e xa wali kike keren mENni, e fa kike firin naba e xONYi. Adonirami nan nu na na fe xunyi ra. ²⁹ Mixi wulu tongo solofere nan nu kote maxaninma, mixi wulu tongo solomasaxan nan nu gEMe masolima mangE Sulemani bE geyae kON na Liban. ³⁰ Sulemani xa gominae nu bara mixi wulu saxan kEMe saxan sugandi naxee nu wali xun matoma a ra. ³¹ MangE nu bara yaamari fi, a walikEe xa gEMe xungbe tofanyie masoli naxee findima Ala xa banxi sanbunyi ra. ³² Sulemani nun Xirami xa banxitie nun Gebalakae naxa gEMeE masoli.

Wurie nun gEMeE yailan na ki nE Ala xa banxi xa fe ra.

6

Alatala xa hOrOmObanxi tife

¹ NE kEMe naani JE tongo solomasaxan to dangi kelife Isirayila mini Misira bOXi ra tEmui naxE, mangE Sulemani naxa Alatala xa hOrOmObanxi ti fOlO Siwi kike kui. Na JE findixi a xa mangEya JE naani nde nan na Isirayila bOXi xun ma. ² Sulemani Ala xa banxi ti yi maniyE xasabi nan na: A kuyE JOngON ya tongo senni, a gboe JOngON ya mOXOJEn, a ite JOngON ya tongo saxan. ³ A yatagi buntunyi xa kuyE nu lanxi JOngON ya mOXOJEn nan ma, alO banxi xa kuyE na ki naxE. A gboe fan findi JOngON ya mOXOJEn nan na.

⁴ A wundErie nu yailanxi banxi xalE nan kui, wurie fan nu yailanxi e fari. ⁵ A naxa konkoe fatu hOrOmObanxi xalE rabilinyi. ⁶ Konkoe singee xa gboe nu lanxi JOngON ya suuli nan ma. Nee fari konkoe gbEteE naxa dOXO naxee xa gboe nu lanxi JOngON ya senni ma. Nee fan fari konkoe gbEteE naxa dOXO naxee xa gboe nu lanxi JOngON ya solofere ma. HOrOmObanxi xalE xa marabinye nu raxurunxi a fuge biri ra, alako konkoeE masa wurie mu soma banxi xalE kui ki naxE. ⁷ E to nu hOrOmObanxi tima, e nu gEMeE rawalima naxee Jnan nu bara masoli geya yire e tongoxi dENnaxE. Na ki walise yo xui mu nu mEMa hOrOmObanxi yire, alO dEreMa, bera, xa na mu a ra walise gbEteE naxan yailanxi wure ra. ⁸ NaadE nde nu na banxi yirefanyi ma naxan minima konkoeE yire ma. Tede samE daaxi nde nu yailanxi banxi kui ma, naxan nu konkoeE kui masOTOMA koore ra. ⁹ E to gE banxi tide, Sulemani naxa a raxunma sEdiri wurie ra. ¹⁰ Konkoe naxee nu tixi hOrOmObanxi sEetie ma, e ite JOngON ya suuli. Na birin nu xirixi banxi ma sEdiri wurie ra.

¹¹ Alatala naxa a masen mangE Sulemani bE, a naxE, ¹² «N xa a fala i bE yi banxi tife xa fe ra, xa i sa i JnE n ma kira xON ma, xa i sa n ma sEriyE rabatu, xa i sa n ma yaamarie suxu, n nan n ma laayidi rakamalima nE i bE, n naxan fala i baba Dawuda bE. ¹³ Na kui n luma nE n ma Jnana tagi, n mu i bEJinma abadan.»

¹⁴ Sulemani naxa Ala xa hOrOmObanxi ti, a wali rajOn. ¹⁵ A naxa sEdiri wuri xebenyie mafatu banxi xalEe ma a kui, kelife a xalE fOlE ma han banxi xunyi ra. A naxa sipire wuri xebenyie mafatu banxi gbaata ma. ¹⁶ A naxa sEdiri wuri xebenyie mafatu konkoe JOngON ya mOXOJEn daaxi ma banxi kui dunnui ra, kelife a gbaata ma han fuge. Na nu findixi Yire SENiyENxi Fisamante nan na. ¹⁷ Banxi palaa dOnxOE naxan nu na na yatagi, nu kuya JOngON ya tongo naani. Na nu findixi Yire SENiyENxi nan na. ¹⁸ SEdiri wuri xebenyie naxee nu fatuxi banxi xalEe ma palaa ma, sansi bogie nun sansi fugee fan nu masolixi e ma. Na ki, gEMe mu nu toma banxi kui ma fefe ma.

¹⁹ Sulemani naxa Yire SENiyENxi Fisamante yailan hOrOmObanxi kui, Alatala xa saatE kankira dOXOMA dENnaxE. ²⁰ Na yire kuya JOngON ya mOXOJEn, a igbo JOngON ya mOXOJEn, a ite JOngON ya mOXOJEn. XEEMa nu masoxi na konkoe xalEe birin ma, a nun sERExEbade ma naxan yailanxi sEdiri wuri ra. ²¹ MangE Sulemani naxa XEEMa maso na Yire SENiyENxi Fisamante xalEe ma. A naxa yOlOnxONYi xunxuri XEEMa daaxie gbaku naa sode dE ra. ²² Ba na ra, a nu bara XEEMa maso na hOrOmObanxi xalEe birin ma, a nun sERExEbade ma naxan nu na naa.

²³ A naxa malekE firin misaali masoli wulai oliwi wuri ra. E ite ƚɔŋɔŋ ya fu. ²⁴ MalekE singe gabutenyi keren xa kuyE ƚɔŋɔŋ ya suuli, a gabutenyi firin nde fan xa kuyE ƚɔŋɔŋ ya suuli, naxan lanma ƚɔŋɔŋ fu ma kelife a kɔɔla ma han a yirefanyi ma. ²⁵ Boore malekE fan gbee lanxi ƚɔŋɔŋ ya fu nan ma. E firinyi nu yailanxi kEƚa keren nan na. ²⁶ E firinyi ite ƚɔŋɔŋ ya fu. ²⁷ Sulemani naxa na malekEe ti Yire SEniyEnxi Fisamante tagi, alako malekEe gabutenyie xa banxi xalEe li, e fan xa e boore li banxi tagi. ²⁸ Sulemani naxa xEema maso na malekE firinyie birin ma.

²⁹ A naxa yaamari fi, a e xa malekEe, tugi bilie, nun wuri fuge tofanyi misaalie masoli banxi xalEe ma, naxee nu na Yire SEniyEnxi Fisamante nun Yire SEniyEnxi kui. ³⁰ A naxa xEema maso banxi gbaata ma na yire firinyie kui. ³¹ A naxa hɔɔmɔbanxi xa naadEe yailan wulai oliwi wuri ra. A e gbaku oliwi wuri xebeenyie ra naxee xa marabinye mu nu banxi xalE gbe lima, fo dɔxɔ naani. ³² Na naadE firinyie nu yailanxi wulai oliwi wuri nan na. MalekE, tugi bili, nun wuri fuge tofanyie misaalie nu masolixi na naadEe ma. XEema nu masoxi na naadEe nun na misaalie ma ³³ A naxa na mɔɔli raba naadEe ma naxee nu na Yire SEniyEnxi ma. E yailanxi oliwi wuri ra, e gbakuxi wuri xebeenyie ra naxee mu nu banxi xalE xa marabinye lima fo dɔxɔ saxan. ³⁴ NaadE firinyi gbEte nu yailanxi sipire wuri ra. ³⁵ A naxa yaamari fi e xa malekEe, tugie, nun sansi fuge tofanyi misaalie masoli e ma. Na dangi xanbi a naxa xEema maso naadEe nun na misaalie ma.

³⁶ A naxa buntunyi yailan gEmE masolixie ra, naxee nu dɔxɔxi safe saxan na, a nun sEdiri wuri safe keren na.

³⁷ Alatala xa banxi dɔxɔ fɔɔ Siwi kike nan na, Sulemani xa mangEya ƚE naani nde. ³⁸ A naxa ƚɔŋ Bulu kike ra, kike solomasaxan nde, Sulemani xa mangEya ƚE fu nun keren nde. Na banxi birin ti ƚE solofere nan bun ma, a fa lu alɔ Ala nu wama a xɔŋ ma ki naxE.

7

MangE banxi tife

¹ Sulemani bu nE ƚE fu nun saxan a yEte xa banxie tife ra. ² A banxi naxan singe ti a a xili sa nE «Liban fɔɔɔnyi banxi.» A nu kuya ƚɔŋɔŋ ya kEmE, a igbo ƚɔŋɔŋ ya tongo suuli, a ite ƚɔŋɔŋ ya tongo saxan. A xunyi wurie nu dɔxɔxi kinki safe naani naxee xun, nee nu yailanxi sEdiri wuri nan na. ³ Na kinkie fari nu makotoxi sEdiri xebeenyi tongo naani nun suuli nan na a safe ki ma, fu nun suuli safe keren. ⁴ Banxi sEtie ma, wundEri safe saxan nu na e ma, e ya rafindixi e boore ma. ⁵ NaadE saxan fan nu na wundErie ya tagi. ⁶ Buntunyi nu na naxan xa kuyE ƚɔŋɔŋ ya tongo suuli lima, a igboe ƚɔŋɔŋ ya tongo saxan. ⁷ Banxi pala naxan fan nu yailanxi sEdiri wuri ra keli a gbata ma han fuge, nan nu findixi a xa kiiti sade ra.

⁸ A banxi gbEte ti nE na xanbi ra a nu luma dEnnaxE. A a yailan alɔ boore. Na xanbi ra, a naxa banxi gbEte ti Firawuna xa di ginE bE a naxan dɔxɔ. ⁹ Nee birin ti gEmE masolixie nan na naxee xabaxi sEra ra a kui nun a fari, kelife a bunyi ma han fuge. ¹⁰ Banxi sanbunyi dɔxɔ gEmE tofanyi xungbee nan na, naxee xabaxi ƚɔŋɔŋ ya fu xa na mu a ra ƚɔŋɔŋ ya solomasaxan ma. ¹¹ A fuge ra, sEdiri wuri nun gEmE tofanyie nu na naxee xabaxi a fanyi ra. ¹² Na tEte xungbe nu yailanxi gEmE xabaxi safe saxan na, sEdiri wuri fan nu saxi na fari, alɔ Alatala xa banxi nun a gbutunyi.

¹³ MangE Sulemani naxa mixi nde fen Tire, naxan xili Xirami. ¹⁴ KaƚE ginE nde xa di nan nu a ra fatanfe Nafatali bɔnsɔE ra. Tireka nan nu a Baba ra, naxan nu wure gbeeli rawalima. A lɔnnixi, a xaxili fan, a fata wure gbeeli rawalide a mɔɔli birin na. A siga nE mangE Sulemani yire, a na wali mɔɔli raba.

¹⁵ A kinki firin xabu wure gbeeli ra, naxee ite ƚɔŋɔŋ ya fu nun solomasaxan, naxee xa radigilinyi lanxi ƚɔŋɔŋ ya fu nun firin ma. ¹⁶ A xunyi firin xabu na kinki firinyie bE, naxee ite ƚɔŋɔŋ ya suuli. ¹⁷ A se raxunmase fu nun naani xabu na xunyi firinyie bE, xunyi keren solofere. ¹⁸ A mangoe bogi maniyEe yailan safe firin na na se raxunmase radɔxɔxi firinyie ma. ¹⁹ A fuge maniyEe masoli na kinki xunyi firinyie ma naxee nu na buntunyi ra. E ite ƚɔŋɔŋ ya naani. ²⁰ A mangoe bogi maniyEe kEmE firin masoli na

kinki xunyi firinyie ma. ²¹ A na kinkie ti buntunyi ya tagi. Naxan nu na a yirefanyi ma, a xili naxa sa Yakin, naxan nu na a kɔɔla ma, na xili naxa sa Boosu. ²² Na kinkie konde ra, fugee nu masolixi mɛnnie ma.

²³ A naxa ye sase xungbe digilinxi yailan yɔxui ra. A dɛ igboe ɲɔngɔn ya fu, a ite ɲɔngɔn ya suuli, a xa radigilinyi ɲɔngɔn ya tongo saxan. ²⁴ Na ye sase dɛ rabilinyi bunyi, ninge maniyɛ nu masolixi a ma e radɔxɔxi e boore ra a rabilinyi birin ma. Ninge fu na ɲɔngɔn ya keren ma, suuli a fari, suuli a bun. Ninge yo, ye sase yo, na birin yailanxi kerenyi nan na.

²⁵ Na ye sase nu dɔxɔxi ninge maniyɛ gbɛtɛ fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi kɔɔla biri, saxan ya rafindixi sogegorode biri, saxan ya rafindixi yirefanyi biri, saxan ya rafindixi sogetede biri. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu dɔxɔxi na ninge fari, e ya rafindixi tande ma. ²⁶ Na ye sase xa marabinye nu findixi suxu keren nan na. A dɛ kiri masolixi maniyɛ sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa kɛmɛ solofere fifa tongo suuli nu nɔma sade a kui.

²⁷ A naxa e sanbunyi fu yailan. E birin nu kuya ɲɔngɔn ya naani, e igbo ɲɔngɔn ya naani, a ite ɲɔngɔn ya saxan. ²⁸ E na sanbunye rafala ki naxɛ, wure ralɛnfɛtɛnxie nu na wure gbɛtɛ naani tagi. ²⁹ Yɛtɛ misaalie, ninge misaalie, nun malekɛ misaalie nu yailanxi na wure ralɛnfɛtɛnxie ma, a nun pirinti gbɛtɛ. ³⁰ Wure digilinxi naani nu na sanbunyi keren keren ma bɛ a ti se ra, naxee nu xirixi e boore ra wure gbeeli firin na. Wure nde nu na na tuxui naanie ma ye sase bun ma. Na birin nu yailanxi tɛmɛi kerenyi nan na. ³¹ Se digilinxi nde nu na ye sase nu dɔxɔxi naxan kui. Na ite ɲɔngɔn ya keren sanbunyi bɛ, a igbo ɲɔngɔn ya keren nun a tagi. Se ndee nu masolixi na ma. Na wure ralɛnfɛtɛnxie mu nu digilinxi, e sɛɛti naanie birin xa maniyɛ nu lan. ³² Na wure digilinxi naani naxee nu na a ye maxanin se tuxui naanie ra, e ite ɲɔngɔn ya keren nun a tagi, firin nu xirixi e boore ra wure gbeeli ra. ³³ Na wure digilinxi maniyɛ sɔɔri ragise sanyie ra. E birin nu yailanxi wure gbeeli ra tɛmɛi kerenyi ra.

³⁴ Se nde nu na tuxui naanie birin na naxee nu sɛnbɛ fima e ma. ³⁵ Se digilinxi nde nu na ye sase dɔxɔde kui. Na ite sanbunyi bɛ ɲɔngɔn ya keren. Sanbunye fuge, a kilɔndee nun a wure ralɛnfɛtɛnxie birin nu yailanxi wure gbeeli nan na tɛmɛi kerenyi ra. ³⁶ Malekɛ misaalie, yɛtɛ misaalie, nun tugi misaalie nu yailanxi na kebelae ma, nun se gbɛtɛ. ³⁷ Ye maxanin se fu nu yailanxi ki kerenyi ra na ki nɛ wure gbeeli ra. E birin nu lan.

³⁸ Xirami ye sase fu yailan nɛ wure gbeeli ra, naxee nu dɔxɔxi na ye maxanin se fu fari. Ye litiri wulu keren kɛmɛ senni ɲɔndɔn nu sama kankan kui. Ye sase nu igbo ɲɔngɔn ya naani. ³⁹ A naxa ye maxanin see dɔxɔ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sɛɛtie ma, suuli kɔɔla biri, suuli yirefanyi biri. Na ye sase belebele naxan nu xili «Baa,» a naxa na dɔxɔ banxi yirefanyi ma, a makɔrɛ a sogetede biri ra. ⁴⁰ Xurami naxa ye sase, tɛ xube kɔ see nun tundee yailan.

Na kui, Xurami naxa gɛ mangɛ Sulemani xa walie ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Na walie nan ya: ⁴¹ kinki firinyie, e xunyi tofanxie, se raxunmase naxee e fari, ⁴² kɔɔbɛ bogi maniyɛ kɛmɛ naani gbakuxi e ra, kɔɔbɛ bogi maniyɛ safɛ firin se raxunmase keren ma kinkie xunyi ra, ⁴³ sunbui maxanin se fu, ⁴⁴ ye sase xungbe naxan xili «Baa,» ninge fu nun firin misaali naxee na ye sase xungbe bun ma, ⁴⁵ tundee, pelie, paanie. Xurami se naxee birin yailan mangɛ Sulemani bɛ Alatala xa banxi xa fe ra, a e yailan wure gbeeli raxunuxi nan na. ⁴⁶ Mangɛ nu na yɔxui raxunu Yurudɛn mɛrɛ yire nɛ, Sukɔti nun Saratan tagi. ⁴⁷ Mangɛ Sulemani na birin yailan wure gbeeli nan na, naxan xa gboe xasabi mu nu nɔma kolonde.

⁴⁸ Sulemani se gbegbe yailan nɛ Ala xa banxi bɛ, alɔ sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi, teebili xɛɛma daaxi nde taami sɛrɛxɛ sama dɛnnaxɛ, ⁴⁹ lanpui dɔxɔ se xɛɛma daaxie naxee dɛxɛma Yire Sɛniyɛnxi kui sɛriyɛ ki ma, a fuge misaalixie, lanpuie, tɛ xube kɔ se xɛɛma daaxie, ⁵⁰ paanie, finɛ, pɔɔti tofanyie, piletie, kolopɔɔti xɛɛma fanyi daaxie, Ala xa

hōrōmōbanxi xa naadēe gbaku se xēema daaxie, naxee nu na Yire sēniyenxi Fisamante sode dē ra nun hōrōmōbanxi sode dē ra.

⁵¹ Sulemani Alatala xa hōrōmōbanxi xa see yailan xēema ra na ki nē. A to gē na ra, a naxa se birin naso Alatala xa hōrōmōbanxi xa naafuli ragatade kui, a baba Dawuda naxee fixi Ala ma.

8

Saatē kankira dōxōfe hōrōmōbanxi kui
(*Yudaya Mangē* II 5:2-6:11)

¹ Na tēmui, Sulemani naxa Isirayila forie, bōnsōe xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie maxili alako e xa te Alatala xa saatē kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa. ² Isirayilaka birin naxa e malan mangē yire alako e xa kike solofere sali raba. ³ Isirayila forie birin to mēnni li, Lewikae naxa saatē kankira tongo, ⁴ e a xanin a nun Ala xa Naralande Kiri banxi, a nun se sēniyenxi naxee nu na a kui. Lewika sērexedubēe nan na wali raba.

⁵ Mangē Sulemani nun Isirayila n̄ama naxee birin nu maxilixi, naxa ti saatē kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbege ba sērexē ra, naxan kōnti mu nu nōma kolonde. ⁶ Sērexedubēe naxa Alatala xa saatē kankira dōxō a dōxōde Ala xa hōrōmōbanxi, Yire sēniyenxi Fisamante kui. E a dōxō malekēe gabutenyie bun ma. ⁷ Malekēe gabutenyie nu italaxi saatē kankira nun a maxanin see xun ma. ⁸ Saatē kankira maxanin see findixi wuri kuyee nan na, naxee n̄ōe nu toma kafi pala ma yire sēniyenxi kui, kōnō e mu nu nōma tode hōrōmōbanxi tande tan ma. Han to saatē kankira na mēnni. ⁹ Sese mu nu na na saatē kankira kui, fo na walaxē firinyi Annabi Munsa naxee sa a kui. A na raba Xorebe geya yire nē, Alatala saatē xiri lōxōe e nun Isirayilakae tagi, e mini tēmui Misira.

¹⁰ Sērexedubēe to mini Yire sēniyenxi kui, nuxui nde naxa goro Alatala xa banxi ma, a a rafe. ¹¹ Sērexedubēe mu nō lude mēnni e xa e xa wali raba, barima na nuxui nu na naa, Alatala xa nōrē nu bara lu banxi birin ma. ¹² Na kui, Sulemani naxa a fala, «Alatala a masen nē, a a sabatima nuxui fōōrē nan kui.

¹³ Na kui n bara lingira ti i bē, i sabatima dēnnaxē abadan.»

¹⁴ Mangē naxa a ya rafindi, a duba Isirayila n̄ama birin bē. E birin nu tixi. ¹⁵ A naxa a masen, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bē, naxan wōyēn n baba Dawuda bē a kēre ra. A fe naxan birin masen a bē, a na birin nakamalixi nē. ¹⁶ A naxē, «Kafi n nan n ma n̄ama ramini Misira bōxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila bōnsōe tagi n banxi tima dēnnaxē. N man mu xēmē sugandixi naxan findima n ma Isirayila n̄ama yarerati ra. Kōnō n bara Darisalamu nan sugandi alako n xili xa lu naa. N man bara Dawuda sugandi alako a xa findi n ma Isirayila n̄ama xunyi ra.»

¹⁷ «N baba Dawuda naxa natē tongo a bōnē kui, a fo a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala bē. ¹⁸ Alatala naxa a fala n baba Dawuda bē, «I to natē tongo i bōnē kui n ma banxi xa fe ra, na bara findi n̄anige fanyi ra. ¹⁹ Kōnō i tan xa mu na banxi tima. I xa di nan na tima. I naxan barixi, na nan n ma banxi tima.» ²⁰ Alatala bara a xa masenyi rakamali. N tan bara ti n baba Dawuda n̄ōxōe ra Isirayila mangē kibanyi kui, alō Alatala a masen ki naxē. N man bara banxi ti Isirayila Marigi Alatala bē. ²¹ N bara Alatala xa saatē kankira dōxō naa, a xa saatē walaxē na na kui. A na saatē xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

²² Mangē Sulemani naxa ti sērexēbade ya i n̄ama birin ya xōri, a naxa a bēlēxē itala koore ma, a fa a fala, ²³ «Isirayila Marigi Alatala, i maniyē mu na koore nun bōxi ma. I dugutēgēxi i xa saatē nun i xa hinnē xa fe nan na i xa konyie mabiri, naxee n̄erēma i ya tode ra e bōnē fiixē ra. ²⁴ Na na a ra, to lōxōe i bara i xa laayidi rakamali i xa konyi n baba Dawuda bē. ²⁵ Yakōsi, Isirayila Marigi Alatala, i laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba Dawuda bē, i xa na rakamali. I bara a masen a bē, «Xa i bōnsōe fēntēn e n̄erē ki ma alō i a rabaxi ki naxē, e naxa n ma sēriyē binya, mixi nde na e bōnsōe ya ma

naxan fama lude Isirayila kibanyi kui abadan.» ²⁶ Yakɔsi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i xa masenyi rakamali, i naxan masen i xa konyi Dawuda bε.»

²⁷ «Kɔnɔ Ala tan nɔma sabatide duniɲa bεnde fuɲi fari adamadie tagi? Koore nun a xa gboe xurun i bε. N banxi naxan tixi i bε a xurun koore bε. I luma mɛnni di? ²⁸ N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa dube suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa i tuli mati i xa konyi wa xui ra. ²⁹ I xa i ɲengi sa yi banxi xɔn ma kɔε nun yanyi ra, barima i xili matɔxɔma be. I xa i xa konyi xa maxandi suxu yi banxi kui. ³⁰ I xa i tuli mati i xa konyi nun i xa ɲama wa xui ra, e i maxandima be tɛmui naxε. Kelife koore ma i dɔxɔxi dɛnnaxε, i xa i tuli mati muxu ra, i man xa diɲε.»

³¹ «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore ra, e fa a fala a bε a xa kali nde ti sɛrɛxɛbade yire yi banxi kui, ³² i xa na fe mato kelife koore ma, i xa kiiti sa nɔndi ra alako fe kanε nun tinxintɔε birin xa e sare sɔtɔ.»

³³ «Xa i xa ɲama Isirayila sa yunubi raba i ra, e yaxuie fa nɔ e ra na xa fe ra, xa e bara tin gbilenfe ra i yire, e i xili matɔxɔ, e i maxandi yi hɔrɔmɔbanxi kui, ³⁴ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa ɲama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e ragbilen bɔxi ma, i dɛnnaxε fixi e tan nun e babae ma.»

³⁵ «Xa koore sa balan, tunε yo mu fa, barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i maxandi be, e i xili matɔxɔ, e gbilen e xa yunubi fɔxɔ ra i e rayaagixi naxan ma, ³⁶ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa konyie, i xa ɲama Isirayila xa yunubie xafari, i xa i xa sɛriye fanyi masen e bε alako e xa na ɲεrε ki kolon, i fa tunε ragoro i xa bɔxi ma, i naxan findi e gbe ra.»

³⁷ «Xa kaamε sa sin yi bɔxi ma, xa na mu fure, xa na mu baloe kanε, xa na mu gere, xa na mu gbaloe gbεtε, ³⁸ xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa ɲama Isirayila a mawa i xɔn, barima e bara a kolon e xa tɔɔrε kelixi fe naxan ma, e fa e bεlɛxε itala yi banxi mabiri, ³⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dɛnnaxε, i xa diɲε, i xa mixi birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan adama birin bɔɲε ma fe kolon. I keren peti nan ibunadama birin sondon ma fe kolon. ⁴⁰ Na kui e fama gaaxude i ya ra, e ɲεrε i xa kira xɔn e xa simaya birin kui yi bɔxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»

⁴¹ «Xa xɔɲε nde sa fa kelife ɲamanε ma, naxan mu findi i xa ɲama Isirayila mixi nde ra, ⁴² a fa i xili xungbe nun i sɛnbε xa fe ra, a i maxandi yi banxi kui, ⁴³ i xa na fe mato kelife koore ma i i magoroxi dɛnnaxε, i xa a xa maxandi suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra duniɲa, alɔ i xa ɲama Isirayila. E xa a kolon i tan nan xili maxandima yi banxi kui n naxan tixi.»

⁴⁴ «Xa i xa ɲama sa mini a yaxuie gere de alɔ i a masen e bε ki naxε, xa e i maxandi yi taa mabiri ra i dɛnnaxε sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri ra n naxan tixi i xili ra, ⁴⁵ i xa na fe mato, i xa e xa dube suxu, i xa kiiti tinxinxi sa e bε.»

⁴⁶ «Xa e sa yunubi raba i ra, alɔ adamadi birin darixi naxan na, xa i bɔɲε te e xili ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra yire makɔrɛxi, ⁴⁷ xa e bara xaxili sɔtɔ na konyiya kui, e fa i maxandi e xa geeli kui, «Muxu bara yunubi raba, muxu bara fe ɲaaxi raba, muxu bara kobi,» ⁴⁸ xa e man e yɛtε ragbilen i ma e bɔɲε fiixε ra, e nii birin na, e fa i maxandi ɲamanε ma konyiya kui yi bɔxi mabiri, i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i bε, ⁴⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dɛnnaxε, i xa i tuli mati e xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti tinxinxi sa e bε, ⁵⁰ i xa diɲε i xa ɲama ma naxan yunubi rabaxi i ra. I xa e xa yunubie xafari e naxan nabaxi i ra. I xa hinnε e ra e yaxuie ya xɔri, alako e yaxuie fan xa hinnε e ra. ⁵¹ E findixi i xa ɲama nan na, i kε tongoe, i naxee ramini Misira bɔxi ra konyiya kui.»

⁵² «Yakɔsi, n Marigi Ala, i xa muxu xa maxandi mato, i xa a ramε, muxu naxan nabaxi yi banxi kui, ⁵³ barima i tan nan muxu ba duniɲa bɔnsɔε tagi muxu xa findi i kε tongoe ra, alɔ i a masen Isirayila bε ki naxε i xa konyi Munsa saabui ra, a to muxu benbae ramini Misira bɔxi ra.»

⁵⁴ Mangε Sulemani to gε na maxandi tide Alatala bε, a naxa keli Alatala xa sɛrɛxɛbade yire, a xinbi nu sinxi dɛnnaxε a bεlɛxεe itexi koore ma. ⁵⁵ Na tɛmui a naxa ti Isirayila

ɲama ya xɔri, a duba e be a xui itexi ra. A naxe, ⁵⁶ «Tantui na Alatala be, naxan bara malabui fi a xa ɲama Isirayila ma, alɔ a a masen ki naxe. A masenyi naxee ti a xa konyi Annabi Munsa saabui ra, keren mu na a mu naxan nakamali. ⁵⁷ Won Marigi Alatala xa lu won seeti ma alɔ a raba won benbae be ki naxe. Ala naxa won nabolo, a naxa won nabɛɲin. ⁵⁸ Ala xa won bɔɲe ya mafindi a ma, alako won xa won ɲere a xa kira xɔn ma, won xa a xa yaamari birin nabatu, won xa gbilen fee fɔxɔ ra a tɔnyi dɔxɔxi naxee ra, won xa bira a xa seriye fɔxɔ ra a naxan so won benbae yi ra. ⁵⁹ Ala xa ratu n ma maxandi ma kɔe nun yanyi. Won Marigi Alatala xa n tan a xa konyi nun a xa ɲama Isirayila makanta fe ɲaaxi ma lɔxɔe birin, ⁶⁰ alako duniɲa birin xa a kolon a Alatala nan na Ala ra. Ala gbete mu na. ⁶¹ Wo bɔɲe birin xa lu won Marigi Alatala nan be, alako won xa a xa yaamarie ratinme, won xa won ɲere a xa seriye ma alɔ wo darixi a ra ki naxe.»

⁶² Mangɛ nun Isirayila ɲama birin naxa serexe ba Alatala be. ⁶³ Mangɛ Sulemani naxa ninge wulu mɔxɔɲen nun firin ba xanunteya serexe ra, a nun yexee wulu kemɛ mɔxɔɲen. Na dangi xanbi, Mangɛ nun ɲama naxa Ala xa banxi rabi. ⁶⁴ Sulemani naxa tete yire raseniye serexe ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra. A naxa serexe gan daaxie ba naa, a nun xanunteya serexee ture nun sansi xɔri ra, barima serexebade yɔxui daaxi, Sulemani naxan yailan, na nu xurun na serexe birin be.

⁶⁵ Sulemani nun Isirayilakae birin sali raba ne won Marigi Alatala ya xɔri xi solofere bun ma. Nama gbege fa ne kelife Xamata han Misira xure. E to ge na sali ra, e man naxa sali xi solofere gbete bun ma, a findi xi fu nun naani ra. ⁶⁶ A xi fu nun suuli nde, mangɛ naxa ɲama beɲin e xa gbilen e xɔnyi. E naxa duba mangɛ be, e fa gbilen e xɔnyi seewe kui, Alatala xa hinne xa fe ra a xa konyi Dawuda nun a xa ɲama Isirayila mabiri.

9

Ala xa masenyi Sulemani be (Yudaya Mangɛ II 7:11-22)

¹ Mangɛ Sulemani to ge Alatala xa banxi nun a yete xa banxi tide, a a waxɔnfe birin naba na xa fe ra, ² Alatala man naxa mini a ma alɔ a raba Gabayon ki naxe. ³ Alatala naxa a fala a be, «N bara i xui me, n bara i xa maxandi suxu. N bara tin yi banxi xa findi n gbe ra, i naxan tixi. N xili xa lu a ma abadan, n nan n ɲengi sama ne a xɔn ma. ⁴ Xa i sa i ɲere n ma kira xɔn ma bɔɲe tinxinxi ra, alɔ i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n ma seriye, nun n ma xaranyi suxu a fanyi ra, ⁵ n i xa mangɛ kibanyi mabanbanma ne, alɔ n a saataxi i baba Dawuda be ki naxe. N a masen ne a be, «Isirayila mangeya mu bama i bɔnsɔe yi ra.» ⁶ Kɔnɔ xa wo wo kobe ratoma, wo fa gbilen n ma seriye nun n ma yaamarie fɔxɔ ra, xa wo sa tuubi Ala gbete be, ⁷ n wo talama ne n ma bɔxi ma, n naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasanɲe, n naxan findixi n xili falade ra. Na temui si birin fama ne yeledɛ Isirayila xa fe ma, e yo wo ma. ⁸ Na temui mixi ne dangima yi banxi ra, naxan bara xili fanyi sɔtɔ, e de ixarama ne, e a fala, «Munfe ra Alatala yi bɔxi nun yi banxi xa fe xun nakanaxi yi ki?» ⁹ E a yaabima ne, «Ala yi birin niyaxi e ra ne barima e bara gbilen e babae Marigi Alatala fɔxɔ ra, naxan e ramini Misira bɔxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbete ra, e e batu, e tuubi e be. E yi tɔɔre sɔtɔxi na nan ma.»»

Mangɛ Sulemani xa wali ndee (Yudaya Mangɛ II 8:1-18)

¹⁰ Mangɛ Sulemani nu bara Alatala xa banxi nun a yete xa banxi ti ɲe mɔxɔɲen bun ma. ¹¹ Tire mangɛ Xirami to bara nu seɔɔri nun sipire wurie, nun xeeɛma so Sulemani yi ra, a nu wama naxan xasabi xɔn, a naxa taa mɔxɔɲen fi Xirami ma Galile bɔxi ma. ¹² Xirami to mini na taaɛ matode, nee mu rafan a ma. ¹³ A naxa a fala Sulemani be, «N ngaxakerenyi, i taa mɔɔli mundun fixi n ma yi ki?» Xirami naxa na taaɛ xili sa «Taa fufafu.» Na xili nan na e xun ma han to. ¹⁴ Kɔnɔ Xirami naxa xeeɛma kilo wulu naani rasanba mangɛ Sulemani ma.

¹⁵ Mangɛ Sulemani nu bara teku wali rakeli banxie nun taaɛ tife ra, alɔ Alatala xa banxi, mangɛ Sulemani xa banxi, Milo taa, Darisalamu tete, Xasori taa, Megido taa,

nun Geseri taa. ¹⁶ Firawuna, Misira mangε, dusu nε Geseri taa xun na, a tε so na ra, na Kanaankae birin faxes. Na dangi xanbi a na fi a xa di ginε ma, naxan dɔxɔ mange Sulemani xɔn ma.

¹⁷ Mangε Sulemani yi taa birin ti nε: Geseri taa, Beti Xoron Labe, ¹⁸ Baalati nun Tamari naxee nu na gbengberenyi ma, ¹⁹ nun taa gbεtε sɔɔri ragisee nun soee nu ragatama dεnnaxε. Sulemani nu bara banxi nun taa gbegbe ti Darisalamu, Liban bɔxi, nun a xa bɔxi birin ma, alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxε.

²⁰ Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila bɔxi ma, kɔnɔ e mu findi Isirayilakae ra. ²¹ E babae mu faxes Isirayila xa santidεgεma saabui ra Isirayilakae so tεmui. Na kui Sulemani na mixie findi nε konyie ra. Han to e na konyiya kui. ²² Kɔnɔ Sulemani mu tin Isirayila di yo xa findi konyi ra. Isirayilakae nu findixi a xa sɔɔrie, sεbεlitie, sɔɔri xunyie, nun soe ragi xunyie nan na. ²³ Mangε Sulemani mixi kεmε suuli mixi tongo suuli nan ti xunyie ra konyie xun ma naxee nu a xa wali rabama.

²⁴ Sulemani Firawuna xa di ginε tongo nε Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi gbεtε kui, a naxan ti a bε. Na tεmui fa a naxa Milo taa ti.

²⁵ Mangε Sulemani nu sεrεxε gan daaxie nun xanunteya sεrεxεε bama sanya saxan nε yo nε sεrεxεbade fari, a naxan yailan Alatala bε. A nu surayi bama sεrεxε ra sεrεxεbade nde fari naxan nu na Alatala ya i. A Alatala xa hɔrɔmɔbanxi rapɔn.

²⁶ Mangε Sulemani kunkuie yailan nε Esiyon Geberi, Elata fε ma, baa dε ra naxan nu na Edon bɔxi ma. ²⁷ Mangε Xirami walikε ndee so nε Sulemani yi ra, naxee nu bakima na kunkuie kui Sulemani xa walikεε sεeti ma. E nu kunkui wali kolon a fanyi ra. ²⁸ Na kunkuie siga nε Ofiri bɔxi ma xεεma kilo wulu fu nun naani tongode mangε Sulemani bε.

10

Seeba Mangε Ginε fafe Mangε Sulemani xεεbude
(*Yudaya Mangε* II 9:1-12)

¹ Seeba mangε ginε to Sulemani xili gbe mε Alatala xili xa fe ra, a naxa siga maxɔrinyi xɔrɔxɔεε tide a ma. ² A naxa siga Darisalamu, a sanbase gbegbe xanin a xun ma nɔxɔmεε fari alɔ labundε, xεεma, nun gεmε tofanyie. A naxa a xa maxɔrinyi birin ti Sulemani ma. ³ Mangε Sulemani naxa a xa maxɔrinyie birin yaabi, na birin naxa sɔɔneya a bε.

⁴ Seeba mangε ginε to gε Sulemani xa lɔnni tode, a nun a xa banxie a naxee ti, ⁵ a xa donsee, a xa walikεε nun e wali ki, e xa dugie, e ludee, na fe birin naxa a dε ixara. ⁶ A naxa a fala mangε bε, «N fe naxee birin mεxi n ma bɔxi ma i xa masenyie nun i xa lɔnni xa fe ra, na birin findixi nɔndi nan na. ⁷ Beenun n xa be to n yεtε ra, n mu la e xa masenyi ra. Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon i xa lɔnni gbo dangife e naxan masenxi n bε. I fe naxan birin tagi rabaxi n bε nun i xa naafuli, na dangi i xili ra. ⁸ Nεlεxinyi na i xa mixie bε, nεlεxinyi na i xa konyie bε, barima e na i sεeti ma tεmui birin i xa lɔnni ramεfe ra. ⁹ Tantui na i Marigi Alatala bε, naxan hinnεxi i ra, a fa i dɔxɔ Isirayila mangε kibanyi kui. I Marigi Ala na raba nε barima Isirayila rafan a ma abadan. A i findixi nε e xa mangε ra alako i xa e yamari tinxinyi nun nɔndi ra.» ¹⁰ A naxa xεεma kilo wulu naani fi mangε ma, a nun labundε gbegbe, nun gεmε tofanyie. Kabi na tεmui, Seeba mangε ginε labundε xasabi naxan fi mangε Sulemani ma na nɔndɔn mu to Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.

¹¹ Xirami nun Sulemani xa walikεε naxee fa xεεma ra kelife Ofiri bɔxi ma, nee man naxa fa wuri nun gεmε tofanyie ra. ¹² Mangε naxa na wuri rawali Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode dε ra, a nun mangε xa banxi sode dε ra. A man naxa na wuri rawali kɔrae yailanfe ra bεεtibae bε. Na wuri mɔɔli mu nu toxi Yudaya sinden.

¹³ Mangε Sulemani naxa Seeba mangε ginε waxɔnse birin so a yi ra dangife a naxan nasanbaxi a ma. Na xanbi, a naxa gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa mixie.

MangE Sulemani xa naafuli
(*Yudaya MangE* II 1:14-17, 9:13-28)

¹⁴ NE yo NE Sulemani nu xEema kilo wulu mOXONEN nun firin, kilo kEME senni tongo naani nun naani sOTOMA, ¹⁵ bafe a naxan sOTO yuleya duuti ra. A man nu xEema nun gbeti sOTOMA mangEe nun gominae ra Arabu bOXi ma.

¹⁶ MangE Sulemani naxa sOXri makantase kEME firin yailan xEema ra, kankan yailanxi xEema kilo solofere nan na. ¹⁷ A man naxa sOXri makantase xunxuri kEME saxan yailan xEema ra, kankan yailanxi xEema kilo saxan nan na. A naxa e gbaku banxi kui naxan xili falama Liban FOTON Banxi. ¹⁸ MangE naxa kibanyi xungbe yailan sili jinyi ra, a fa xEema fanyi maso a ma. ¹⁹ Santide senni nu na na kibanyi ma. A xanbi radigilixi, bEXE sade firin nu na a sETie ma, yeTE masolixi firin fan nu na a sETie ma. ²⁰ YEte fu nun firin fan masolixi nu na santidee sETie ma, senni nu na yirefanyi ma, sennie nu na kOLA ma. Na kibanyi maniyE mu nu na mangataa yo kui sinden. ²¹ MangE Sulemani xa pOXti birin nun Liban FOTON Banxi xa pileti birin nu yailanxi xEema nan na. A mu nu gbeti rawalima fefe ma, a tide mu gbo a bE. ²² Kunkuie nu na mangE yi ra naxee nu sigama Tarasisi NE saxan yo NE saxan xEema, gbeti, sili jinyi, kule, nun xONI tofanyie tongode. Xirami xa walikEe nu a malima na wali kui.

²³ MangE Sulemani xa bannaya nun a xa lONni naxa gbo yE dangi bOXi mangE birin na. ²⁴ bOXi mangE birin nu wama Sulemani xa lONni ramEfe Ala naxan saxi a xaxili ma. ²⁵ Nee birin nu mangE sanbama gbeti, xEema, dugie, geresosee, labundEe, soe, nun sofalee ra NE yo NE.

²⁶ Sulemani naxa sOXri ragisee nun soe ragie malan. sOXri ragise wulu keren kEME naani, nun soe ragie wulu fu nun firin nan nu na mangataa Darisalamu nun taa makantaxi gbETeE. ²⁷ MangE naxa a niya gbeti xa wuya Darisalamu dangife gEME xOXri ra. Wuri fanyi fan naxan xili sEdiri naxa wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela bOXi ma. ²⁸ Sulemani nu soe sarama Misira nun Kowa bOXi nan ma. MangE xa yulee nu sigama e tongode. ²⁹ E sOXri ragise sara gbeti kilo solofere ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi. E na mOXli sara Xiti nun Arami mangEe fan bE.

11

Sulemani gbilenfe Alatala fOXO ra

¹ MangE Sulemani naxa ginE gbege dOXO naxee mu findixi Isirayilakae ra, alo Firawuna xa di ginE, Mowaba ginEe, Amoni ginEe, Edon ginEe, SidON ginEe, nun Xiti ginEe. ² Alatala nu bara a fala Isirayilakae bE na sie xa fe ra, «Wo naxa siga e xONYi, e fan naxa fa wo xONYi. Xa na mu, e wo bOXNE ya rafindima nE e xa alae mabiri.» KONO Sulemani tan bira na mixie nan fOXO ra, ginEe maxanufe ra. ³ A mangE di ginE kEME solofere nan dOXO, a konyi ginE kEME saxan fan tongo. Na ginEe naxa a bOXNE mafindi.

⁴ A to fori, na ginEe nu bara a bOXNE birin mafindi ala gbETeE ma, a mu bira a Marigi Alatala fOXO ra alo a baba Dawuda. ⁵ MangE Sulemani nu SidONkae xa ala Asiteroti nun Amonikae xa ala MOXOXO fan batuma. ⁶ MangE Sulemani naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a mu a xui rakamali Alatala bE alo a baba Dawuda. ⁷ Na kui Sulemani naxa sEXEXE bade yailan Mowaba xa ala Kemosi bE, a nun Amonikae xa ala MOXOXO bE geya fari, naxan nu na Darisalamu ya ra. ⁸ A nu na mOXli rabama a xa ginEe birin bE, naxee nu fatanxi si gbETeE ra, naxee nu surayi nun sEXEXE bama e xa alae bE.

⁹ Alatala naxa xONO mangE Sulemani ma, barima a nu bara a kobe so Isirayila Marigi Alatala ra, naxan mini a ma sanya firin. ¹⁰ Alatala nu bara tONYi dOXO ala gbETE batufe ra, kONO Sulemani mu Alatala xa yaamari suxu. ¹¹ Na kui Alatala naxa a fala Sulemani bE, «I to bara na mOXli raba, i mu bira n ma yaamarie fOXO ra n naxee birin masen i bE, i n ma saatE kana, n i xa mangEya bama nE i yi ra, n fa a so i xa konyi nde yi ra. ¹² KONO i baba Dawuda xa fe ra, n mu na rabama i xa simaya kui, n mangEya bama nE i xa di xEME yi ra. ¹³ N mu mangEya birin bama a yi ra, n bONSOE keren nan luma i xa di bE n ma konyi Dawuda xa fe ra, nun Darisalamu xa fe ra n naxan sugandixi.»

¹⁴ Alatala naxa Sulemani gerefa nde ramini, naxan nu xili Hadada. Edon mangε xa di nan nu a ra. ¹⁵ Dawuda Edon bɔxi gere tεmui naxε, a xa sɔɔri mangε Yowaba nu bara te naa Isirayila sɔɔrie furee ragatade. Na tεmui a man naxa Edon xεmε birin faxa. ¹⁶ Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa lu naa kike senni, han e gε xεmε birin faxade ¹⁷ Hadada nun a baba xa konyi Edonka ndee nu bara e gi, e siga Misira. Na raba Hadada dimεdi tεmui nε. ¹⁸ E to keli Madiyan, e naxa siga Paran. E naxa mixie tongo mεnni, e fa siga Misira Firawuna yire. Misira mangε naxa banxi so a yi ra, a a ɲɔxɔ sa a xa donse fe xɔn ma, a bɔxi fan fi a ma.

¹⁹ Hadada naxa rafan Firawuna ma, han a a xa mangε ginε xunya fi a ma ginε ra. ²⁰ Mangε ginε Tapenesi xunya naxa di xεmε bari a bε, naxan nu xili Genubati. Tapenesi na dε ba Firawuna xɔnyi nε, a fa lu mεnni Firawuna xa die ya ma.

²¹ Hadada to a mε a Dawuda nun a xa sɔɔri mangε Yowaba bara faxa, a naxa a fala Firawuna bε, a xa dijɲε a ma a xa gbilen a xɔnyi. ²² Firawuna naxa a yaabi, «Munfe ra i wama gbilenfe i xɔnyi? I waxɔnfe birin na be.» A naxa a yaabi, «I nɔndi, kɔnɔ dijɲε n xa gbilen.»

²³ Ala naxa gerefa gbεtε ramini mangε Sulemani bε, naxan findixi Eliyada xa di Reson na, naxan nu bara a gi kelife Soba mangε Hadadeseri xɔnyi, ²⁴ Dawuda nu na e gerefe tεmui naxε. Reson xa sɔɔrie nan malan a fε ma, e fa lu Damasi, e mangεya sɔtɔ mεnni. ²⁵ Reson nun Hadada findi Sulemani yaxuie nan na a xa simaya birin kui. Arami mangε Reson nu Isirayila ɲama xɔnxi.

²⁶ Nebati xa di Yerobowami nu kelixi Sereda nε Efirami bɔxi ma. A nga naxa findi kaɲɲε ginε nde ra, naxan xili Seruya. A nu walima mangε Sulemani xa mixie ya ma, kɔnɔ mangε xa fe mu nu rafan a ma. ²⁷ Na rakeli yi fe nan ma: Mangε Sulemani nu na Milo tife, a nun a baba xa taa tεtε yire nde. ²⁸ Yerobowami to findi gbangbalanyi fanyin nan na, Sulemani naxa a findi tekū wali xunyi ra Yusufu bɔnsɔε xun ma.

²⁹ Lɔxɔε nde Yerobowami naxa mini Darisalamu, a Annabi Ahiya Siloka li kira xɔn ma e doro. Donma xungbe nεεnε nu ragoroxi namijɔnme ma. ³⁰ Annabi Ahiya naxa a xa donma nεεnε ibɔɔ xuntun fu nun firin na, ³¹ a fa a fala Yerobowami bε, «Xuntun fu tongo, barima Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi n bε, «N fama nε mangεya bade Sulemani yi ra, n fa bɔnsɔε fu sa i tan xa yaamari bun ma. ³² N bɔnsɔε keren luma nε Sulemani bun ma n ma konyi Dawuda xa fe ra nun Darisalamu xa fe ra, n taa naxan sugandixi Isirayila bɔnsɔε ya ma. ³³ N na rabama nε barima e bara e kobe so n na, e Sidɔn xa ala Asiteroti, nun Mowaba xa ala Kemosi, nun Amoni xa ala Mɔlɔkɔ batu. E mu e ɲεrεma n ma kira xɔn ma, e mu n ma yaamarie ratinmεma alɔ Sulemani baba Dawuda a raba nε ki naxε. ³⁴ N mu mangεya birin bama Sulemani yi ra, a xa lu mangεya kui a xa simaya birin na n ma konyi sugandixi Dawuda xa fe ra, naxan bara n ma yaamarie nun n waxɔnfe rabatu. ³⁵ Kɔnɔ n mangεya bama nε Dawuda xa di Sulemani yi ra, n bɔnsɔε fu fi i ma. ³⁶ N bɔnsɔε keren nan luma a xa di yi ra, alako n ma konyi Dawuda fɔxi xa lu Darisalamu abadan, n dεnnaxε sugandixi n xili xa fe ra. ³⁷ N i tongoma nε, n i findi mangε ra Isirayila xun na. I luma i waxɔnde nε. ³⁸ Xa i sa i tuli mati n na, xa i sa i ɲεrε n ma kira xɔn, xa i sa wali n bε, i n ma yaamarie ratinmε, i n ma sεriye rabatu, alɔ n ma konyi Dawuda a raba ki naxε, n luma nε i sεeti ma tεmui birin, n i bɔnsɔε rasabatima nε, alɔ n naxan nabaxi n ma konyi mangε Dawuda bε, n Isirayila fima nε i ma. ³⁹ N mangε Dawuda bɔnsɔεe rayaagima nε, kɔnɔ kudε xa mu a ra.» ⁴⁰ Mangε Sulemani naxa wa Yerobowami faxafe. Na nan a niya, Yerobowami naxa a gi, a sa a xunyi taxu Sisaki ra Misira mangε. A naxa lu mεnni han mangε Sulemani naxa faxa.

⁴¹ Sulemani xa taruxui dɔnxɔε, a fɔle nun a rapɔnyi, a sεbεxi Sulemani xa taruxui kui. ⁴² Sulemani xa mangεya naxa bu ɲε tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun ma. ⁴³ Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E naxa a ragata a babae sεeti ma a baba Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami naxa lu a ɲɔxɔε ra.

12

Robowami nun Yerobowami
(Yudaya Mangεε II 10:1-15)

¹ Robowami naxa siga Sikemi, barima Isirayilakae birin nu malanxi naa, e xa a ti mangε ra. ² Nebati xa di Yerobowami naxa na fe mε Misira, a to a gi Sulemani ma a siga dεnnaxε. ³ Mixi ndee naxa a xili a xa fa Isirayila bɔxi ma. Yerobowami nun Isirayilakae birin naxa siga Robowami yire, e a fala a bε, ⁴ «I baba muxu suxu nε alɔ konyie. Yakɔsi tan, i xa nde ba muxu xa kote ra i baba naxan saxi muxu fari. Na kui muxu fama i xa yaamari rabatude.» ⁵ A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» Nama naxa siga.

⁶ Mangε Robowami naxa marasi fen forie ra, naxee nu na a baba Sulemani fε ma a xa simaya kui, a fa e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n ma n nan n ma nɔama yaabima naxan na?» ⁷ E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama nɔama bε, xa i tin e waxɔnfe ra, xa i wɔyεn fanyi fala e bε, e luma nε i xa yaamari bun ma tεmui birin.»

⁸ Kɔnɔ Robowami mu tin forie xa marasi ra. A naxa a lanfanma booree maxɔrin a lanma a xa naxan naba. ⁹ A naxa e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n ma n na n ma nɔama yaabima naxan na, nɔama naxan n mayandima n xa nde ba e xa kote ra n baba naxan saxi e fari.» ¹⁰ A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi nɔama yaabi yi ki, naxee i mayandixi i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan saxi e fari. I xa a fala e bε, «N bεlεxε sole lanmadi xungbo n baba tagi bε. ¹¹ Yakɔsi, n baba xa kote xɔrɔxɔ a naxan dɔxɔ wo ma, n tan na xun masama nε. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.»»

¹² Xi saxan to dangi, Yerobowami nun nɔama naxa siga Robowami yire, naxan nu bara a fala, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» ¹³ Mangε Robowami naxa e yaabi a xɔrɔxɔε ra, a mu forie xa marasi tongo. ¹⁴ A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi ra, «N na n baba xa kote xɔrɔxɔε xun ma sama nε a naxan dɔxɔ wo ma. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.» ¹⁵ Na kui, mangε mu tin a tuli matide nɔama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan fala Nebati xa di Yerobowami bε Annabi Ahiya Siloka saabui ra.

¹⁶ Isirayilakae to a kolon mangε mu tin a tuli matide e ra, e naxa a yaabi, «Munse na won nun Dawuda bɔnsɔε tagi?

Kε mu na muxu bε Yisayi xa die tagi.

Isirayila xa gbilen e xɔnyi.

Yakɔsi Dawuda, i xa mεEni i xa banxi ma i yεtε ra.»

Na kui, Isirayila birin naxa gbilen e xɔnyi.

¹⁷ Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae kui, nee naxa lu Robowami xa yaamari bun ma. ¹⁸ Na dangi xanbi, mangε Robowami naxa Adorami xεε, naxan nɔengi nu saxi teku wali xɔn ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa a magɔnɔ han a faxa. Mangε Robowami naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a xa sɔɔri ragise kui. ¹⁹ Isirayila Dawuda xabile matandi na ki nε. Han to e mu lanxi.

²⁰ Isirayilaka birin to a mε a Yerobowami bara fa, e naxa e malan, e a xili, e a findi mangε ra Isirayila birin xun ma. Yudaya nan keren sa Dawuda bɔnsɔε dε ra.

²¹ Robowami to so Darisalamu, a naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsɔε sɔɔrie malan, geresoe fanyi wulu kεmε tongo solomasaxan, alako e xa Isirayila gere, Isirayila xa gbilen Robowami xa mangεya bun ma. ²² Kɔnɔ Alatala naxa a masen a xa mixi Semaya bε, ²³ «A fala Sulemani xa di Robowami bε, Yudaya mangε, a nun Isirayilakae birin naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma, ²⁴ Alatala xa masenyi nan yi ki: «Wo naxa te de sigafe ra won ngaxakerenyie gere. Wo birin xa gbilen wo xɔnyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.»» E naxa Alatala xa masenyi rabatu, e naxa gbilen, e mu siga Yerobowami gere sɔnɔn.

²⁵ Yerobowami naxa Sikemi taa ti Efirami geyae yire, a sabati naa. Na dangi xanbi, a man naxa siga, a Peniyeli ti. ²⁶ Yerobowami naxa a fala a bɔnɔε ma, «Tεmunde yi nɔama fama gbilende, e lu Dawuda bɔnsɔε xa yaamari bun ma, ²⁷ xa e luma te ra sεrεxεε bade

Alatala xa banxi kui Darisalamu. Yi ꞓama bɔɔɔ ya fama nɛ rafindide e marigi Robowami Yudaya mangɛ ma, e n tan faxa, e fa gbilen Yudaya mangɛ Robowami ma.»

²⁸ A to gɛ marasi fende, mangɛ naxa ninge misaali firin yailan xɛɛma ra, a fa a fala ꞓama bɛ, «Wo xa sigɛ Darisalamu mu lanma sɔnɔn. Isirayila, wo xa alae nan yi ki naxee wo ramini Misira bɔxi ma.» ²⁹ A naxa keren ti Beteli, a keren ti Dana. ³⁰ Na nan findixi yunubi ra e bɛ. Nama nu luma siga ra na kuyee batude Beteli, xa na mu a ra Dana. ³¹ Yerobowami naxa salidee ti yire itexi, a fa mixie ti sɛɛɛdubɛ ra naxee mu findi Lewi die ra.

³² Yerobowami naxa sali nde raba kike solomasaxan nde xi fu nun suuli nde ra, alɔ sali naxan mɔɔli nu rabama Yudaya. A yɛɛ yati naxa sɛɛɛɛ ba na kuye ninge daaxie bɛ, a naxee yailan Beteli. A naxa sɛɛɛdubɛɛ dɔxɔ Beteli na salide yiree, a naxee ti geyae kɔn. ³³ A naxa sɛɛɛɛ ba na salide kui, a naxan yailan Beteli. A na raba kike solomasaxan nde xi fu nun suuli nde nɛ. A nu bara na kike sugandi a yɛɛ kan waxɔnki ra. A naxa sali xungbe raba Isirayilakae bɛ, a surayi gan sɛɛɛɛ ra Beteli sɛɛɛɛbade fari.

13

Namijɔnmɛ xa masenyi Yerobowami bɛ

¹ Alatala xa xɛɛra nde naxa fa Beteli kelife Yudaya bɔxi ma. Yerobowami nu tixi sɛɛɛɛbade fari, a na surayi ganfe sɛɛɛɛ ra. ² Alatala xa xɛɛra naxa a xui ite sɛɛɛɛbade a xɔɔxɔ ra a Alatala xa masenyi fala a xui itexi ra. A naxɛ, «Sɛɛɛɛbade, sɛɛɛɛbade! Alatala xa masenyi nan ya: «Di xɛmɛ nde barima nɛ mangɛ Dawuda bɔnsɔɛ ya ma, a xili Yosiya. A i xa sɛɛɛdubɛɛ findi sɛɛɛɛ ra i fari, naxee surayi bama sɛɛɛɛ ra salide geyae fari. Mixi xɔrie nan yati ganma i fari!» ³ Na lɔxɔɛ a naxa tɔnxuma fi e ma, a naxa a fala e bɛ, «Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon a n tan Alatala xui yati nan falaxi wo bɛ. Yi sɛɛɛɛbade fama nɛ ibɔɔde, a xube ibɔɔgonma bɔxi ma.»

⁴ Mangɛ Yerobowami to Ala xa xɛɛra xa masenyi mɛ, a naxan fala a xui itexi ra Beteli sɛɛɛɛbade xa fe ra, a naxa a bɛlɛxɛ itala na sɛɛɛɛbade fari, a fa a fala, «Na xɛmɛ suxu.» A to na raba, a bɛlɛxɛ naxa xɔɔxɔ a ra, a mu nɔ a ramaxade sɔnɔn. ⁵ Na sɛɛɛɛbade naxa ibɔɔ keren na, a xube naxa ibɔɔgon bɔxi ma, alɔ Alatala xa xɛɛra a fala ki naxɛ.

⁶ Na kui mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «I Marigi Alatala maxandi n bɛ, alako n bɛlɛxɛ xa yalan.» Ala xa xɛɛra naxa Ala maxandi a bɛ, Yerobowami bɛlɛxɛ naxa yalan alɔ a singe. ⁷ Mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «Fa n xɔnyi i xa i malabu, n buya nde fima i ma.» ⁸ Ala xa xɛɛra naxa mangɛ yaabi, «Hali i naafuli gbegbe fima n ma, n mu soma i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma be, ⁹ barima Alatala n yamarixi yi nan na, «I naxa sese don, i naxa sese min na yire. I xa gbilen i xɔnyi kira gbɛɛ ra.» ¹⁰ A naxa gbilen kira gbɛɛ ra, a mu gbilen kira ra a fa naxan xɔn ma a singe.

¹¹ Namijɔnmɛ xɛmɔxi nde nu na Beteli taa kui. A xa di nde naxa na fe ya maxaran a bɛ, Ala xa xɛɛra naxan birin naba Beteli na lɔxɔɛ, nun a wɔyɛnyi naxee fala mangɛ bɛ. A xa di to gɛ na fe birin masende a bɛ, ¹² a naxa a tan nun a xunyae maxɔrin, «A gbilen kira mundun na?» A xa die nu bara a kolon na xɛɛra gbilen kira naxan na. E to na fala e baba bɛ, ¹³ a naxa a fala e bɛ, «Wo fa n ma sofale ra.» E to a yailan, a naxa te a fari, ¹⁴ a bira Ala xa xɛɛra fɔxɔ ra, han a sa a li wuri nde bun ma.

A naxa a fala a bɛ, «Ala xa xɛɛra na i tan nan na naxan keli Yudaya?» A naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra.» ¹⁵ Namijɔnmɛ xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «Won xa gbilen n xɔnyi, won xa won dɛge.» ¹⁶ Ala xa xɛɛra naxa a yaabi, «N mu nɔma gbilende, n mu nɔma sode i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma yi yire, ¹⁷ barima Alatala a masenxi nɛ n bɛ, «I naxa sese don, i naxa sese min, i naxa gbilen kira ra i fa fama faxi naxan xɔn ma.»

¹⁸ Xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «N tan fan findixi namijɔnmɛ nan na alɔ i tan. Malekɛ nde nan goroxi n ma, a Ala xa masenyi ti n bɛ, a falafe ra, «Na mixi ragbilen i xɔnyi, a xa a dɛge, a xa a min.» A nu wule nan falafe a bɛ. ¹⁹ Na kui Ala xa xɛɛra naxa gbilen, e naxa e dɛge, e naxa e min.

²⁰ E nu dɔxɔxi teebili ra tɛmɔi naxɛ, Ala xa masenyi naxa goro na namijɔnmɛ xɛmɔxi ma, ²¹ a naxa a xui ite Ala xa xɛɛra bɛ naxan keli Yudaya bɔxi ma. A naxa a fala a bɛ, «Ala

xa masenyi nan ya: «I to i Marigi Alatala xa yaamari matandi, i mu a xui suxu, ²² a falafe ra i naxa sese don, i naxa sese min be, i fure mu ragatama i benbae xa gaburi yire.»

²³ Ala xa namijonme to ge a degede, na xemoxi naxa fa a xa sofale ra alako boore xa siga. ²⁴ A to siga, a xa biyaasi kui yete nde naxa dutun a ma kira xon ma, a a faha. A fure naxa sa kira xon ma, a xa sofale nun na yete naxa ti a fe ma. ²⁵ Dangi mixie naxa a fure to kira de ra, yete tixi a fe ma. E to Beteli li, namijonme xemoxi nu na dennaxe, e naxa na fe fala mixie be.

²⁶ Namijonme xemoxi naxan Ala xa xera ragbilen a xonyi a to na fe me, a naxa a fala, «Na Ala xa xera nan a ra, naxan Alatala xa yaamari matandixi. Alatala bara a niya yete xa a iboo, a xa a faha, alo a masenxi a be ki naxe.» ²⁷ Na temui a naxa a fala a xa die be, «Wo fa n ma sofale ra.» E naxa na raba. ²⁸ A to siga, a naxa Ala xa xera fure to kira xon ma, yete nun sofale tixi a fe ma. Yete mu fure donxi, a mu sofale ibooxi. ²⁹ Namijonme xemoxi naxa Ala xa xera fure tongo, a a sa a xa sofale fari, a gbilen a ra. Namijonme xemoxi naxa a raso taa kui, a a kasange, a a xa jon fe raba. ³⁰ A to a fure sa gaburi kui, a naxa a fala, «N ngaxakerenyi, i nu tooo.»

³¹ Na to ba a ra, xemoxi naxa a fala a xa die be, «N na faha, wo xa n sa yi gaburi kui Ala xa xera fure saxi dennaxe. Wo xa n xorie sa a xorie fe ma. ³² A naxan fala Alatala xili ra Beteli nun yi serexebade naxee na geyae ma Samari boxi ma, a fama ne kamalide.»

³³ Na fee to dangi, Yerobowami mu gbilen a xa fe naaxie foxo ra. A mixi mooli birin ti serexedube ra na salidee kui geyae fari, naxee na tin na ra. ³⁴ Na nan findi Yerobowami bomsode xa yunubi ra. Ala e sonto ne, a e fa e raloe dunija ma.

14

Yerobowami xa mangeya rajonyi

¹ Na temui Yerobowami xa di Abiya naxa fura. ² Yerobowami naxa a fala a xa ginε be, «I xa i maxiri keja nde ra, alako mixi naxa a kolon a Yerobowami xa ginε nan i ra. I siga Silo Annabi Abiya xon ma, naxan a fala n be, a n findima ne yi boxi mangε ra. ³ I xa taami fu, se joxunme ndee, nun kumi nde xanin a xon. A a falama ne i be, fe naxan fama won ma di lide.»

⁴ Yerobowami xa ginε naxa a raba na ki, a naxa siga Silo, a sa so Ahiya xonyi. Ahiya nu bara fori, a ya mu nu se igbema sonon. ⁵ Alatala nu bara a fala Ahiya be, «Yerobowami xa ginε nan fafe yi ki, a faxi i maxorinde a xa di xa fe ma, barima na mu yalanxi. I xa n ma masenyi ti a be. A fama gundo ki nan ma, alako mixi mu a kolonma ki naxe Yerobowami xa ginε na a ra.»

⁶ Ahiya to a sanyi xui me a bara makore naade ra, a naxa a fala a be, «So, Yerobowami xa ginε. I faxi a gundo ki ma munfe ra? Masenyi xoxoxoe nan yi ra i be. ⁷ Siga, i sa a fala Yerobowami be, Isirayila Marigi Alatala naxe, «N bara i xa fe ite nama tagi, n bara i ti mangε ra n ma nama Isirayila xun ma, ⁸ n bara mangeya ba Dawuda bomsode yi ra, n a fi i tan ma. Kono i mu luxi alo n ma konyi Dawuda, naxan n ma seriyε rabatu, a bira n foxo ra a boje birin na n waxonfe rabade. ⁹ I wali ki naaxu dangi mixi birin na. I bara n naxono i xa kuyee batufe ra, naxee yailanxi wure raxunuxi ra. I bara i kobe raso n na. ¹⁰ Na nan a toxi, n gbaloe ragoroma i tan Yerobowami bomsode, i xa konyie, nun i xa mixi xoreyaxie ma. E birin sontoma ne. N fe naaxi bama ne wo tagi, alo ginε banxi makoma ki naxe. ¹¹ Yerobowami bomsode naxan na faha taa kui, baree nan na fure donma. Naxan na faha wula i, xonie nan na donma.» Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² Ahiya man naxa a fala na ginε be, «Yakosi i xa gbilen i xonyi. I nefε i sanyi ti taa kui, wo xa di faxama ne. ¹³ Isirayilakae birin a jon fe raba, e a ragata gaburi kui. A keren nan sama gaburi kui Yerobowami xa denbaya ya ma, barima a keren nan fe fanyi rabaxi Isirayila Marigi Alatala be Yerobowami xa mixie tagi. ¹⁴ A gbe mu luxi sonon Alatala xa fa mangε doxo Isirayila xun ma Yerobowami joxoe ra. ¹⁵ Alatala xa xone sinma ne Isirayila ma, alo foye xungbe sinma kalee ma xure de ra ki naxe. A Isirayila talama ne yi boxi fanyi ma, a naxan fi a benbae ma, a fa e rayensen ye xure kiri ma, barima e bara

kuyee yailan. ¹⁶ A Isirayila sama nE a yaxuie bELEXE i yunubi xa fe ra, Isirayila naxan naba Yerobowami fOXI ra.»

¹⁷ Yerobowami xa ginE naxa siga. A to so Tirisa, a bara makORE naade ra a xONYI, a xa di naxa fAXA. ¹⁸ E naxa a ragata, Isirayila birin fa a JON fe raba, alO Alatala a masen ki naxE a xa konyi Annabi Ahiya bE.

¹⁹ Yerobowami xa taruxui dONXOE na Isirayila mangEE xa taruxui kui. A xa geree nun a xa mangEya xa fe birin SEBEXI a kui. ²⁰ Yerobowami mangEya raba nE JE mOXOJEN nun firin. Na TEMUI a naxa fAXA, a xa di XEME Nadabo naxa ti mangE ra a JOXOE ra.

²¹ Sulemani xa di Robowami findi Yudaya mangE ra TEMUI naxE, a xa simaya nu na JE tongo naani nun keren. A JE fu nun solofere mangEya nan naba Darisalamu, Alatala taa naxan sugandi a xili xa fe ra Isirayila bONSOE birin tagi. A nga Amonika nu xili nE Naama.

²² Yudayakae fan naxa Alatala raxONO e xa yunubie ra, e benbae mu nu darixi naxee mOLI ra. ²³ E fan naxa SEREXEBadee yailan yire itexi birin fari wurie fE ma, e fa gEME masolixie nun Aseri wuri masolixie ti naa. ²⁴ Langoe fan nu na naa. E nu fe JAXIE rabama na sali mOLI kui, alO sie, Ala naxee keri na bOXI ma, nee nu a rabama ki naxE beenun Isirayilakae xa sabati naa.

²⁵ Na bara a niya Robowami xa mangEya JE suuli nde ra, Misira mangE Sisaki xa Darisalamu gere. ²⁶ A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangE xa banxi kui. A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso XEEMA ra. ²⁷ MangE Robowami naxa e JOXOE yailan yOXUI ra, a e taxu sORI mangEE ra naxee mangE xa banxi naade makantama. ²⁸ MangE nu sigama Ala xa banxi kui TEMUI naxE, sORI nu na wure lefae rawalima. MangE na gbilen, e man fa na wure lefae ragbilen sORI banxi kui.

²⁹ Robowami xa taruxui dONXOE SEBEXI Yudaya mangEE xa taruxui nan kui. ³⁰ TEMUI birin, Robowami nun Yerobowami nu luma e boore gere ra. ³¹ Robowami to laaxira, e naxa a ragata a benbae SEETI ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a JOXOE ra. A nga Amonika nu xili nE Naama.

15

Abiyami findife Yudaya mangE ra (Yudaya MangEE II 13:1-22)

¹ Yerobowami xa mangEya JE fu nun solomasaxan nde ra, Nebati xa di Abiyami naxa ti mangE ra Yudaya. ² A xa mangEya bu nE JE saxan Darisalamu. A nga nu xili nE Maaka, Abisaalon xa di. ³ A fan naxa bira yunubi fee fOXO ra, a baba nu naxee rabama. A bONE birin mu nu na a Marigi Alatala bE, alO a benba Dawuda gbe nu na ki naxE. ⁴ KONO Alatala naxa a ti mangE ra Darisalamu a baba Dawuda xa fe ra, ⁵ barima Dawuda nu bara Alatala waxONfe raba, a bira a xa SERIYE fOXO ra a xa dunijEigiri birin kui, fo Uri Xitika xa fe. ⁶ Robowami nun Yerobowami nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

⁷ Abiyami xa taruxui dONXOE SEBEXI Yudaya mangEE xa taruxui kui. Abiyami nun Yerobowami nu e boore gerema TEMUI birin. ⁸ A naxa laaxira, e a ragata a benbae SEETI ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti mangE ra a JOXOE ra.

Asa findife Yudaya mangE ra (Yudaya MangEE II 14:1-2, 15:16-16:6,11-14)

⁹ Isirayila mangE Yerobowami xa mangEya JE mOXOJEN nde ra, Asa naxa ti mangE ra Yudaya. ¹⁰ A JE tongo naani nun keren nan naba mangEya kui Darisalamu. A nga nu xili nE Maaka, Abisaalon xa di. ¹¹ Asa naxa Ala waxONfe raba alO a benba Dawuda a raba ki naxE. ¹² A naxa kuye fe kana, a babae naxee fOLO, a langoe keri na SEREXEBadee xun ma.

¹³ A naxa mangE ginE binyE ba a nga Maaka ma, barima a nu Asera kuye batuma. A naxa na kuye rabira, a a gan, a a xube woli Sediron xure kui. ¹⁴ Hali Asa bONE birin to nu na Alatala nan bE a xa simaya birin kui, a mu gE kuye SEREXEBadee birin kanade yire

itexie Yudaya bɔxi ma. ¹⁵ Asa naxa xεεma, gbeti, nun se fanyie raso Alatala xa banxi kui, a tan nun a baba naxee ba Alatala bε.

¹⁶ Asa nun Isirayila mangε Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui. ¹⁷ Isirayila mangε Baasa naxa te Yudaya gere xili ma. A naxa Rama taa ti, alako a xa kira ibolon Yudaya mangε Asa ya ra. ¹⁸ Asa naxa gbeti nun xεεma tongo Alatala xa banxi nun mangε xa banxi kui, a a so xεεrae yi ra, a e xεε Damasi taa, Arami mangε Ben Hadada yire yi masenyi ra: ¹⁹ «Won xa saatε xiri won tagi alɔ n baba nun i baba a raba ki naxε. Sanbase nan ya, xεεma nun gbeti. Saatε kana naxan na i nun Isirayila mangε Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»

²⁰ Ben Hadada naxa tin mangε Asa xa masenyi ra. A naxa a xa sɔɔri xunyie xεε Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana, Abeli Beti Maaka, Kinereti, nun Nafatali bɔxi suxu. ²¹ Baasa to na fe mε, a naxa Rama tife wali rati, a lu Tirisa taa kui. ²² Na wali to ti, mangε Asa naxa Yudayakae birin xili, e xa fa tekun gεmεe nun wurie tongode Baasa nu naxee rawalima Rama. E naxa na birin xanin, e a rawali Geba nun Misipa tife ra.

²³ Asa xa taruxui dɔnxɔε, a xa geree xa fe, a xa taa tife xa fe, nun a xa fe birin sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangεe xa taruxui kui. Asa to fori, fure nde naxa a sanyie suxu. ²⁴ Asa naxa laaxira. E naxa a ragata gaburi kui a benba Dawuda xa taa a benbae fε ma. A xa di Yehosafati naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra.

Nadabo findife Isirayila mangε ra

²⁵ Yerobowami xa di Nadabo naxa ti Isirayila mangε ra Yudaya mangε Asa xa mangεya ɲε firin nde ra. Nadabo naxa mangεya xanin ɲε firin Isirayila bɔxi ma. ²⁶ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a a ɲεrε a baba xa kira xɔn ma, naxan a niya Isirayila xa yunubi raba. ²⁷ Ahiya xa di Baasa, fatanfe Isakari bɔnsɔε ra, naxa yanfanteya maxiri a xun ma. Baasa naxa a faxa Gibetɔn, a tan Nadabo nun Isirayilakae nu na Filisitakae gerefe tεmui naxε. ²⁸ Baasa a faxa Yudaya mangε Asa xa mangεya ɲε saxan nde nε, a ti Isirayila mangε ra a ɲɔxɔε ra. ²⁹ A to findi mangε ra, a naxa Yerobowami bɔnsɔε birin faxa. A mu keren lu, a e birin sɔntɔ nε, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxε Annabi Ahiya saabui ra, naxan nu na Silo. ³⁰ A faxa Yerobowami xa yunubi nan ma fe ra, naxan a niya Isirayila fan xa e kobe raso e Marigi Alatala ra.

³¹ Nadabo xa taruxui dɔnxɔε nun a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila mangεe xa taruxui kui. ³² Asa nun Isirayila mangε Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

Baasa findife Isirayila mangε ra

³³ Yudaya mangε Asa xa mangεya ɲε saxan nde ra, Ahiya xa di Baasa naxa ti Isirayila mangε ra Tirisa. A bu nε mangεya kui ɲε mɔxɔɲεn nun naani. ³⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, naxan a niya Isirayila fan xa yunubi raba.

16

Baasa xa mangεya

¹ Alatala naxa yi masenyi ragoro Xanani xa di Yehu ma Baasa bε: ² «N bara i tongo dunija bεnde fɲɲi fari, n i findi n ma ɲama xa mangε ra. Kɔnɔ i tan bara bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, i n ma Isirayila ɲama ti yunubi rabafe ra, naxan bara n naxɔnɔ a ɲaaxi ra. ³ Na kui n i tan Baasa bama nε mangε ra, alɔ ginε a xa banxi kui makɔma ki naxε. N i bɔnsɔε luma nε, alɔ n Nebati xa di Yerobowami bɔnsɔε luxi ki naxε. ⁴ Baasa bɔnsɔε naxan na faxa taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxa wula i, xɔnie nan na donma.»

⁵ Baasa xa taruxui dɔnxɔε nun a xa gere ki fanyi, birin sɛbɛxi Isirayila mangεe xa taruxui kui. ⁶ Baasa naxa laaxira, a naxa ragata Tirisa. A xa di Ela naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra. ⁷ Alatala a xa masenyi ti nε Baasa nun a bɔnsɔε bε, Xanani xa di Annabi Yehu saabui ra. Na masenyi ti a xa fe ɲaaxie nan ma fe ra, naxee mu rafanxi Alatala ma. A nu bara maniya Yerobowami bɔnsɔε ra, a naxan sɔntɔ.

Ela findife Isirayila mangε ra

⁸ Asa xa mangεya jε mɔxɔjɛn nun senni nde ra, Baasa xa di Ela naxa ti Isirayila mangε ra. A xa mangεya bu nε jε firin. ⁹ Simiri, a xa sɔɔri mangε nde, naxan nu findixi a xa sɔɔri ragisee sεεti keren xunyi ra, naxa yanfanteya xiri a xun. Lɔxɔε nde Ela nu na Tirisa a siisife Arisa xɔnyi, naxan findi na mangε xa banxi kantε ra. ¹⁰ Simiri naxa so naa, a a faxa. Yudaya mangε Asa xa mangεya jε mɔxɔjɛn nun solofere nde ra, Simiri naxa ti Isirayila mangε ra Ela jɔxɔε ra.

¹¹ A to findi mangε ra, a naxa dɔxɔ kibanyi, a Baasa bɔnsɔε birin faxa nε. A mu na xa mixi yo lu, na boore nde ba, na jɔxɔε ba. ¹² Simiri Baasa bɔnsɔε birin sɔntɔ nε, alɔ Alatala a masen ki naxε Baasa xili ma Annabi Yehu saabui ra. ¹³ Baasa nun a xa di Ela faxa e xa yunubi fufafue nan ma fe ra, e Isirayila Marigi Alatala raxɔnɔxi naxee ra. ¹⁴ Ela xa taruxui dɔnxɔε birin sɛbɛxi Isirayila mangεε xa taruxui kui.

Simiri findife Isirayila mangε ra

¹⁵ Yudaya mangε Asa xa mangεya jε mɔxɔjɛn nun solofere nde ra, Simiri naxa mangεya raba xi solofere bun ma Tirisa. Isirayila jama nu na Gibɛtɔn Filisitakae gereɗe. ¹⁶ Nama to a mε, a Simiri bara mangε yanfa, a a faxa, e naxa sɔɔri xunyi Omiri ti Isirayila mangε ra keren na. ¹⁷ Na tεmui Omiri nun Isirayila sɔɔrie naxa keli Gibɛtɔn, e sa Tirisa rabilin.

¹⁸ Simiri to a to, taa birin nabilinxi, a naxa so mangε banxi kui, a na gan a yεtε xun ma. ¹⁹ A faxa a xa yunubie nan ma fe ra, naxee nu bara Alatala raxɔnɔ. A nu bara bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, a a niya Isirayila jama fan xa yunubi raba.

²⁰ Simiri xa taruxui dɔnxɔε nun a xa yanfanteya sɛbɛxi Isirayila mangεε xa taruxui kui.

Omiri findife Isirayila mangε ra

²¹ Na tεmui Isirayila jama sεεti nu wama Ginati xa di Tibini tife mangε ra, boore sεεti nu wama Omiri nan xɔn. ²² Nama sεεti naxan nu na Omiri fɔxɔ ra, nee naxa nɔ Ginati xa di Tibini xa jama ra. E naxa Tibini faxa, e Omiri ti mangε ra.

²³ Yudaya mangε Asa xa mangεya jε tongo saxan nun keren nde ra, Omiri naxa findi Isirayila mangε ra, a bu na kui jε fu nun firin. A to gε jε senni rabade Tirisa, ²⁴ a naxa Samari geya sara Semeri ma gbeti kilo tongo solofere ra. A naxa taa ti naa fari, a na taa xili sa Samari, barima na geya kanyi nu xili nε Semeri.

²⁵ Omiri nu fe jaaxie rabama, naxee mu rafan Alatala ma. A xa fe jaaxie nu dangi Isirayila mangε singee gbee ra. ²⁶ A Nebati xa di Yerobowami fɔxi birin naba nε, a a niya Isirayila jama fan xa e Marigi Alatala raxɔnɔ e xa fe fufafue ra.

²⁷ Omiri xa taruxui, nun a xa gere ki fanyi, na birin sɛbɛxi Isirayila mangεε xa taruxui kui. ²⁸ Omiri naxa laaxira, a ragata a benbae sεεti ma Samari. A xa di Akabu naxa ti mangε ra a jɔxɔε ra.

Akabu findife Isirayila mangε ra

²⁹ Yudaya mangε Asa xa mangεya jε tongo saxan nun solomasaxan nde ra, Omiri xa di naxa findi Isirayila mangε ra. A bu nε mangεya kui Isirayila xun ma Samari jε mɔxɔjɛn nun firin. ³⁰ Akabu naxa fe jaaxie raba, naxee mu rafan Alatala ma, dangi mangε singee ra. ³¹ Bafe Nebati xa di Yerobowami xa yunubi ra, a naxa Sidɔn mangε Etibaali xa di Yesabela fan tongo ginε ra, a fa na xa kuye Bali batu, a a xinbi sin na bun ma. ³² A naxa sεrεxɛbade yailan Bali kuye bε Bali xa banxi kui, naxan nu tixi Samari. ³³ Akabu naxa Aseri wuri masolixie fan yailan, naxee nu xili Asera. Akabu naxa Alatala raxɔnɔ na fe mɔɔlie ra, dangife Isirayila mangε singee ra.

³⁴ A xa waxati, Xiyeli Betelika naxa gbilen Yeriko taa ti ra. A naa ti fɔlɔ a xa di singe Abirami sare nan na, a wali rajɔn naadεe tife nan ma a xa di Segubu sare ra, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxε Nunu xa di Annabi Yosuwe saabui ra.

17

Annabi Eliya

¹ Eliya Tisibeka, naxan findi Galadi bɔxi mixi nde ra naxa a fala mangɛ Akabu bɛ, «N xa a fala i bɛ Isirayila Marigi Alatala xili ra, n naxan nabatuma, toofare tunɛ nun xini yo mu fama, fo n Ala maxandi.» ² Alatala yi nan masen Annabi Eliya bɛ, ³ a naxɛ, «Keli be, i xa siga sogetede biri ra, i sa i nɔɔxun Keriti xure yire. ⁴ I xure ye nan minma, n donse rasanbama nɛ i ma xaxae saabui ra.»

⁵ A naxa siga, a a raba alɔ Alatala a fala a bɛ ki naxɛ, a sa sabati Keriti xure yire Yurudɛn sogetede biri. ⁶ Xaxae nu fama taami nun sube ra a xɔn ma gɛɛsɛgɛ nun nunmare. A nu xure ye nan minma. ⁷ Kɔnɔ tɛmɔi nde to dangi, na xure naxa xɔri, barima tunɛ mu nu fama na bɔxi ma na waxati.

⁸ Na tɛmɔi Alatala naxa a masen a bɛ, a naxɛ, ⁹ «Keli, i xa siga Sarepeta naxan na Sidɔn bɔxi ma. I xa lu naa. N bara yaamari fi kaɔɔɛ ginɛ nde ma, a xa i balo.» ¹⁰ A naxa keli, a siga Sarepeta. A to so na taa kui, a naxa kaɔɔɛ ginɛ nde to, a yege matongofe. A naxa na ginɛ xili, a a fala a bɛ, «Yandi, n ki ye ra n xa a min.» ¹¹ Ginɛ to nu sigafe ye fɔxɔ ra a bɛ, a man naxa a xili, a a fala a bɛ, «Yandi, i xa fa taami xuntunyi fan na n bɛ.»

¹² Ginɛ naxa a yaabi, «N xa a fala i bɛ i Marigi Alatala xili ra, taami yo mu na n yi ra, fo farin pɔɔti ya keren, a nun ture dondoronti kundi kui. N na yege di matongofe na nan ma, n xa sa na yailan n tan nun n ma di bɛ. Muxu na gɛ na donde, muxu fama faxade nɛ.»

¹³ Eliya naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu, sa a raba alɔ n a falaxi i bɛ ki naxɛ. Kɔnɔ i naxan nabama, i xa n ma taami nan singe yailan, i fa a ra. Na dangi xanbi, i xa i gbe nun i xa di gbe yailan. ¹⁴ Isirayila Marigi Alatala a masen nɛ, «Farin mu ɔnma pɔɔti kui, ture mu ɔnma kundi kui, beenun Alatala tunɛ rafama bɔxi ma tɛmɔi naxɛ.»»

¹⁵ Na kui ginɛ naxa siga, a a raba alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra. Na waxati bun ma baloe nu na a tan, a xa di, nun Annabi Eliya yi. ¹⁶ Farin mu nu ɔnma pɔɔti kui, ture mu nu ɔnma kundi kui alɔ Alatala a masen ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra.

¹⁷ Na fee to dangi, na kaɔɔɛ ginɛ xa di naxa fura. Na fure sɛnbɛ naxa gbo, han a ɔnɛngi naxa ɔn a fate i. ¹⁸ Ginɛ naxa a fala Annabi Eliya bɛ, «Munse na won tagi, i tan Ala xa mixi? I faxi nɛ n xɔnyi i xa fa n natu n ma yunubie ra, i man xa n ma di faxa?» ¹⁹ Eliya naxa a yaabi, «I xa di so n yi ra.» A naxa dimɛdi tongo a nga yi ra, a a xanin a xa konkoe kui naxan nu na banxi kui koore kɔn na. A to a sa sade ma, ²⁰ a naxa Alatala maxandi a bɛ, a naxɛ, «N Marigi Alatala, i wama n yatigi kaɔɔɛ ginɛ tɔɔɔɔfe yi ki nɛ, a xa di xa faxa?»

²¹ A naxa a yetɛ itala dimɛdi fate fari sanya saxan, a Alatala maxandima a falafe ra, «N Marigi Alatala, n bara i maxandi, i xa yi di ɔnɛngi ragbilen a fate i.» ²² Alatala naxa Annabi Eliya xa maxandi suxu, dimɛdi ɔnɛngi naxa gbilen a fate i. ²³ Eliya naxa a tongo, a goro a ra a nga xɔn, a a fala a bɛ, «I xa di mato, a kisixi.» ²⁴ Ginɛ naxa a fala Eliya bɛ, «Yakɔsi n bara a kolon a Ala xa mixi nan i ra, naxan Alatala xa masenyi tinxinxi masenma.»

18

Annabi Eliya nun Mangɛ Akabu

¹ Tɛmɔi xɔn to kuya, Alatala naxa a masen Annabi Eliya bɛ a ɔnɛ saxan nde ra, a naxɛ, «Siga Akabu yire, n tunɛ rafama nɛ bɔxi ma fa.» ² Eliya naxa siga Akabu yire. ³ Kaame nu bara sɛnbɛ sɔtɔ Samari bɔxi ma. Akabu naxa Abadiyasi xili, naxan nu walima mangɛ banxi kui. A nu gaaxuma Alatala ya ra ki fanyi ra. ⁴ Yesabela nu Alatala xa namipɔnɔmɛɛ faxama tɛmɔi naxɛ, Abadiyasi namipɔnɔmɛɛ kɛmɛ tongo nɛ, a sa e nɔɔxun mixi tongo suuli suuli ma fɔnɔmɛ firin kui, a e balo ye nun taami ra.

⁵ Akabu naxa a fala Abadiyasi bɛ, a naxɛ, «I xa bɔxi birin isa mɛrɛ fende won ma soee nun won ma sofalee nɔma ɔooge sɔtɔde dɛnnaxɛ, alako e naxa faxa.» ⁶ Akabu nun Abadiyasi naxa bɔxi itaxun e bore ma, e xa a isa. Akabu naxa siga kira nde xɔn, Abadiyasi naxa siga kira gbɛtɛ xɔn.

⁷ Abadiyasi naxa naralan Annabi Eliya ra kira xɔn. Abadiyasi to a to, a naxa a felen a bun ma, a a fala a bɛ, «N marigi Eliya, i tan yati nan a ra?» ⁸ Eliya naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra. Sa a fala i xa mangɛ bɛ, i bara Annabi Eliya to.» ⁹ Abadiyasi naxa a fala, «N haakɛ mundun nabaxi i ra naxan a niyama i xa yi mɔɔli raba n na? Yi findima faxɛ nan na n bɛ Akabu mabiri. ¹⁰ N xa a fala i bɛ i Marigi Alatala xili ra, ɲamanɛ nun bɔxi yo mu na, n ma mangɛ mu i fenxi dɛnnaxɛ. Mɛnnikae na a fala i mu na, Akabu e rakalima xa e mu i toxi. ¹¹ Yakɔsi i naxɛ, «Sa a fala mangɛ bɛ i bara Annabi Eliya to.» ¹² Kɔnɔ n na keli i xun ma ya, Alatala Xaxili Sɛniyenxi fama i xaninde yire nde. Na kui, n na gɛ xɛɛra ibade Akabu bɛ, a lima muxu mu i toma be sɔnɔn, a fa n faxesa na ma. N tan bara gaaxu Alatala ya ra kabi n dimɛdi tɛmui. ¹³ N marigi, e mu a falaxi i bɛ, n naxan naba Yesabela nu Alatala xa namijɔnmɛɛ faxama tɛmui naxɛ? N Alatala xa namijɔnmɛ kɛmɛ nan nɔxun fɔnmɛ kui tongo suuli suuli ma. N nu fa e balo taami nun ye ra. ¹⁴ Kɔnɔ yakɔsi, xa i n xɛɛ n ma mangɛ xɔn ma, n xa a fala a bɛ n bara Annabi Eliya to, a n faxama nɛ!» ¹⁵ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N bara n kali n Marigi Alatala ra, to n nan n yɛtɛ masenma nɛ Akabu bɛ.»

¹⁶ Abadiyasi naxa siga Akabu yire, a fa dɛntɛgɛ sa a bɛ. Akabu naxa siga Eliya fɔxɔ ra. ¹⁷ A to sa Eliya to, Akabu naxa a fala a bɛ, «I tan nan Isirayila ya isoxi yi ki?» ¹⁸ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N tan xa mu Isirayila ya isoxi. I tan nun i baba bɔnsɔɛ nan Isirayila ya isoxi, barima wo bara Alatala xa yaamarie rabolo, i bira Bali kuye fɔxɔ ra. ¹⁹ Yakɔsi, i xa Isirayila ɲama birin malan Karemele geya ma, a nun wo xa Bali kuye xa namijɔnmɛ kɛmɛ naani tongo suulie, a nun Asera kuye xa namijɔnmɛ kɛmɛ naanie, i xa gine Yesabela naxee rabaloma.»

²⁰ Akabu naxa mixie xɛɛ Isirayilakae xilide. A naxa na namijɔnmɛɛ malan Karemele geya fari. ²¹ Na tɛmui Eliya naxa a maso ɲama birin na, a fa yi masenyi ti e bɛ, «Wo tan luma filankafuiɲa kui han mun tɛmui? Xa Alatala nan Ala ra, wo bira a fɔxɔ ra. Xa Bali nan Ala ra, wo bira a tan Bali fɔxɔ ra.» ɲama mu a yaabi.

²² Annabi Eliya man naxa a fala e bɛ, «N keren nan be Alatala xa namijɔnmɛ ra. Bali xa namijɔnmɛɛ mixi kɛmɛ naani tongo suuli na be. ²³ Wo xa tuura firin so muxu yi ra. Bali namijɔnmɛɛ xa e gbe sugandi, e xa a ibolon, e a sa yege fari, kɔnɔ tɛ mu dɔxɔma a ra. N tan fan xa tuura boore ibolon, n a sa yege gbɛtɛ fari, n fan mu tɛ dɔxɔma a ra. ²⁴ Muxu na gɛ na rabade, Bali namijɔnmɛɛ xa wo marigi ala maxandi. N tan fan xa Alatala maxandi. Ala naxan na tɛ ragoro sɛrɛxɛ ma, na nan findima ɲama birin Marigi Ala ra.» ɲama birin naxa tin na fe ra.

²⁵ Eliya naxa a fala Bali xa namijɔnmɛɛ bɛ, «Wo tuura keren sugandi, wo singe xa a ibolon, barima wo tan nan gbo. Wo wo marigi ala maxandi, kɔnɔ wo naxa tɛ sa.» ²⁶ E naxa tuura keren tongo, e a ibolon, e a sa yege fari, e fa Bali maxandi fɔlɔ. Keli gɛɛsɛgɛ ma, han yanyi tagi, e a falama, «Bali, muxu yaabi.» Kɔnɔ yaabi yo mu fa, xui nde yo mu mɛ. E naxa tungan tungan fɔlɔ e xa sɛrɛxɛbade ya i. ²⁷ Yanyi tagi to a li, Annabi Eliya naxa yo e ma, a falafe ra, «Wo wo xui ite de, barima a to findixi ala ra, fee wuya a yi. Tɛmunde a na biyaasi kui, xa na mu a ra a na xife. Wo xa a raxunu.»

²⁸ E man naxa e xui ite sɛnbɛ ra. E naxa e fate maxaba santidɛgɛmae nun tanbɛɛ ra, han e wuli mini. ²⁹ Yanyi to dangi, e naxa Bali kuye maxandi a namijɔnmɛ daaxi han nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui. Kɔnɔ yaabi yo mu fa, xui nde yo mu mɛ, tɔnxuma nde yo mu to.

³⁰ Na tɛmui Annabi Eliya naxa a fala ɲama bɛ, a naxɛ, «Wo wo maso n na.» ɲama to na raba, Eliya naxa Alatala xa sɛrɛxɛbade yailan, naxan nu bara kana mɛnni tɛmui dangixi. ³¹ Eliya naxa gɛmɛ fu nun firin tongo, naxan lanxi Yaxuba xa die kɔnti ma, Alatala a masen naxan bɛ, «I xili falama nɛ Isirayila.» ³² A naxa sɛrɛxɛbade yailan na gɛmɛ fu nun firinyi ra Alatala xili ra. A naxa fole ge na sɛrɛxɛbade rabilinyi, ye konbo ya naani nɔma naxan nafede. ³³ A naxa yege sa na fari, a tuura ibolon, a na sa na yege fari.

³⁴ A to gɛ na ra, a naxa mixie yamari, «Wo yi fɛɲɛ naani rafe ye ra, wo a ifili yi yege nun yi sɛrɛxɛ ma.» E to gɛ na rabade, a man naxa a fala e bɛ, «Wo man xa a raba.» E to

a raba a firin nde, Eliya man naxa a fala, «Wo man xa ye sa.» E naxa a raba a saxan nde.
³⁵ Ye nu sɔli sɛrɛxɛbade ra, fole fa rafe ye ra.

³⁶ Nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui, Annabi Eliya naxa a maso sɛrɛxɛbade ra, a a fala, «Ibrahim, Isiyaga, nun Isirayila Marigi Alatala, birin xa a kolon to a i tan nan na Ala ra Isirayila. Birin xa a kolon a n tan nan na i xa konyi ra, naxan yi fe birin nabaxi i xui ma!
³⁷ Alatala, i xa n ma maxandi suxu. Yandi, i xa a suxu, alako yi ɲama xa a kolon a i tan Alatala nan na Ala ra, naxan nɔma e bɔɲɛ ragbilende i ma.»

³⁸ Na kui Alatala naxa tɛ ragoro, a sɛrɛxɛ gan, a yege gan, hali gɛmɛe nun bɔxi gan nɛ. Ye naxan nu fole kui, a birin naxa xara feo. ³⁹ Nama to na to, e naxa e yatagi rafelen bɔxi ma, e fa a fala, «Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!» ⁴⁰ Annabi Eliya naxa a fala e bɛ, «Wo Bali xa namijɔnmɛe suxu. A keren naxa a gi.» ɲama naxa e suxu, Eliya naxa e xanin Kison xure yire, a e birin kɔn naxaba.

⁴¹ Na tɛmui Eliya naxa a fala Akabu bɛ, «Siga i xɔnyi. I xa i dɛge, i xa i min, barima na xui i naxan mɛxi yi ki na fama tunɛ nan na.» ⁴² Akabu naxa te a xɔnyi a dɛgede nun a minde, kɔnɔ Annabi Eliya tan naxa te Karemele geya fari, a fa a felen bɔxi ma, a yatagi fa lu a sanyie tagi. ⁴³ A naxa a fala a xa konyi bɛ, «Te yire itexi, i xa baa mabiri mato.» Konyi to te naa, a naxa baa mato, a mu sese gbɛtɛ to. Eliya naxa a ragbilende na yire itexi sanya solofere baa matode. ⁴⁴ A sanya solofere nde, konyi naxa a fala, «Nuxui di nan tefe baa xun ma. A nun bɛlɛxɛ mɔndɛ lan.» Eliya naxa a fala a bɛ, «Siga, i xa sa a fala Akabu bɛ, a xa baki a xa sɔɔri ragise kui, a xa goro geya fari mafuren mafuren alako a naxa biri boora. Tunɛ na fafe!»

⁴⁵ Nuxuie naxa koore birin ifɔɔrɔ, foye naxa keli, tunɛ belebele naxa sin bɔxi ma. Akabu naxa te a xa sɔɔri ragise kui, a siga Yisireeli. ⁴⁶ Alatala naxa sɛnbɛ fi Eliya ma, a fa a gi a sanyi ra, a dangi Akabu ya ra han Yisireeli sode dɛ ra.

19

Annabi Eliya gaaxufe

¹ Akabu naxa sa dɛntɛgɛ sa Yesabela bɛ, Eliya naxan birin nabaxi, a a xa namijɔnmɛe faxaxi santidɛgɛma ra ki naxɛ. ² Yesabela naxa xɛɛra xɛɛ Eliya ma, a a fala a bɛ, «Xa n lu mu i faxa beenun tina yi waxati alɔ i n ma namijɔnmɛe faxa ki naxɛ, alae xa n danka.»

³ Annabi Eliya to na mɛ, a naxa a gi a xa a nii ratanga. A naxa so Beriseeba Yudaya bɔxi ma, a naxa a xa konyi lu mɛnni. ⁴ A tan naxa siga gbengberenyi ma a fɛɛɲɛn keren ɲɛrɛ raba, a dɔxɔ wuri nde bun ma, a Ala maxandi faxɛ ra. A naxɛ, «Alatala, n ma tɔɔrɛ bara dangi a i. N nii tongo, barima n mu fisa n benbae bɛ.»

⁵ Na tɛmui a naxa a sa, a xi na wuri bun ma. Malekɛ nde naxa goro a ma, a din a ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge.» ⁶ Taami ɲinxi nu na mɛnni gɛmɛ furee fari, a nun ye fɛɲɛ. A naxa a dɛge, a ye min, a man naxa a sa. ⁷ Ala xa malekɛ naxa fa a ma a firin nde, a din a ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge, barima biyaasi xɔnkuye na i ya ra.» ⁸ A naxa keli, a a dɛge, a ye min. A sɛnbɛ naxan sɔtɔ na donsee ra, na naxa a niya a xa nɔ a ɲɛrɛde xi tongo naani, kɔɛ tongo naani bun ma, han a Ala xa Xorebe geya li.

⁹ Mɛnni a naxa kɔɛ radangi fɔnmɛ nde kui. Na tɛmui a naxa yi masenyi mɛ: «I na munse rabafe be Eliya?» ¹⁰ A naxa a yaabi. «N bara n yɛtɛ fi i tan Alatala sɛnbɛma ma. Isirayilakae bara i xa saatɛ rabolo, e bara i xa sɛrɛxɛbadee kana, e bara i xa namijɔnmɛe faxa santidɛgɛma ra. N keren nan fa luxi, e na katafe n fan faxade.» ¹¹ Alatala naxa a masen a bɛ, «Mini tande Alatala ya i, i keli fɔnmɛ kui.» A to mini, Alatala naxa dangi a ya i. Foye xungbe sɛnbɛma nde naxa a xun sa geya ma, a gɛmɛe ibɔɔma, a fanyee ibutuxunma, kɔnɔ Alatala mu nu na na foye kui. Na tɛmui bɔxi fan naxa sɛrɛn, kɔnɔ Alatala mu nu na na bɔxi sɛrɛnyi kui. ¹² Na dangi xanbi, tɛ fan naxa mini, kɔnɔ Alatala mu nu na na tɛ xɔɔra.

Na to ba a ra, xui ɲɔxunmɛ nde naxa mini dɔyi dɔyi ra. ¹³ Annabi Eliya to na mɛ, a naxa a yatagi makoto a xa donma ra, a naxa mini fɔnmɛ kui, a ti fɔnmɛ dɛ ra. A mu bu, xui nde naxa mini a ma, a naxɛ, «I na munse rabafe be Eliya?» ¹⁴ A naxa a yaabi, «N

bara n yεTE fi i tan Alatala sEnbεma ma. Isirayilakae bara i xa saatε rabolo, e bara i xa sεREXEbadee kana, e bara i xa namijonmεε faxa santidεgεma ra. N keren nan fa luxi, e na katafe n fan faxade.»¹⁵ Alatala naxa a masen a bε, «I xa gbilen gbengberenyi kira xon ma sigafe ra Damasi. I na so naa, i xa ture sEniyenxi sa Xasayeli xunyi a masenfe ra, a xa findi Arami mangε ra.¹⁶ I xa ture sEniyenxi sa Nimisi xa di Yehu fan ma, a xa findi Isirayila mangε ra. Na dangi xanbi i xa ture sa Elise xunyi, Safati xa di, Abeli Mexolaka xa mamadi, a tan xa findi namijonmεε ra i joxoxε ra.¹⁷ Naxan na tanga Xasayeli xa santidεgεma ma, Yehu a faxama nε. Xa naxan tanga Yehu xa santidεgεma ma, Elise a faxama nε.¹⁸ Konon n mixi wulu solofere luma nε Isirayila, naxee mu suydixi Bali kuye bε, e dε mu a sunbuxi.»

¹⁹ Eliya naxa keli menni, a sa Safati xa di Elise li, a na boxi buxafe. Ninge moxonjen nun naani nan nu jεREfe a ya ra, a nu firinyi nan nawalife e xanbi ra. Eliya naxa dangi a fε ma, a naxa a xa donma woli a ma.²⁰ Elise naxa a xa ningee rabolo, a a gi Eliya foxoxε ra, a a fala a bε, «Yandi, i xa dijne n xa sa n jundu nga nun n baba ma. Na tεmui n birama nε i foxoxε ra.» Eliya naxa a fala a bε, «Gbilen i xa wali ra. I munse mexi n na?»²¹ A to a makuya Eliya ra, a naxa ninge firin tongo, a e ba sεREXE ra. A naxa wurie findi yege ra e nu maxirixi naxee ra, a sube jin jama bε. Na dangi xanbi, a naxa bira Annabi Eliya foxoxε ra, a findi a xa batula ra.

20

Arami mangε Samari taa gerefe

¹ Arami mangε Ben Hadada naxa a xa soorie birin malan. Mangε tongo saxan nun firin nan nu e ya ma, soe nun soori ragisee nu na e yi ra. E naxa Samari rabilin, e fa gere ti e bε.

² Na kui Ben Hadada naxa xεErae xεE Isirayila mangε Akabu xon.³ A naxa a fala a bε, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xεEma, i xa ginε tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra.»⁴ Isirayila mangε naxa a yaabi, «Mangε, n bara findi i xa konyi ra, n bara n harige birin fi i ma.»

⁵ Na dangi xanbi mangε naxa xεEra gbetεe xεE a falafe ra, «Mangε Ben Hadada naxε, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xεEma, i xa ginε tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra.⁶ Tina yi waxati, n mixie xεEma nε i xonyi, e xa sa i xa banxi kui mato, a nun i xa mixie xa banxie, e xa se birin tongo naxan tide gbo i bε.»

⁷ Isirayila mangε naxa taa kuntigie xili, a a fala e bε, «Wo xa a kolon, a yi mixi wama won tōōrōfe nε. N nu bara a fala a bε a n nan n ma ginεe, n ma die, n ma xεEma, nun n ma gbeti birin fima nε a ma. N mu nu tondixi na sese ra.»⁸ Kuntigie nun jama birin naxa a yaabi, «I naxa i tuli mati a ra, i naxa a danxun.»

⁹ Na kui Akabu naxa a fala Ben Hadada xa xεErae bε, «Wo sa a fala won ma mangε bε a a naxan singe fala, n bara tin na ra, konon a naxan saxi na fari, n mu na rabama.» XεErae naxa gbilen na falade mangε Ben Hadada bε.¹⁰ Ben Hadada naxa xεErae xεE mangε Akabu ma a falafe ra, «Xa n mu Samari xun nakana, sese mu lu yi taa kui fa, mixi noma naxan matongode a bεlεxεsole ra, alae xa n danka.»¹¹ Konon Isirayila mangε naxa a yaabi, «Soori naxan na sigafe gere sode, a mu lan a xa a yεTE matoxoxε, alō soori naxan bara gε gere sode.»¹² Ben Hadada to na woyenyi mε, a nu na bere minfe nε a nun mangε gbεTEe e xa leelee bun ma. A naxa a fala a xa soorie bε, «Won xεE gere sode.» Na kui e naxa e ya rafindi Samari taa ma.

¹³ Na tεmui namijonmεε nde naxa a maso Isirayila mangε Akabu ra, a naxa a masen a bε, «Alatala naxε, «I yi soori gali to? To yati n e birin sama nε i sagoe, alako i xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.»¹⁴ Akabu naxa a maxorin, «A fama na rabade nde saabui ra?» Namijonmεε naxa a fala a bε, «Alatala naxε i fama na rabade gominae xa sεgεtalae nan saabui ra.» Akabu naxa a maxorin, «Nde findima e xa yarerati ra na gere kui?» A naxa a yaabi, «I tan.»¹⁵ Na kui Akabu naxa gominae xa sεgεtalae malan, e findi mixi kεmε firin

mixi tongo saxan nun firin na. Isirayila ꞓama naxan nu na e xanbi ra, e findi mixi wulu solofere nan na.

¹⁶ E naxa mini gere sode yanyi tagi. A lixi Ben Hadada nun a malima mangɛ tongo saxan nun firin nu na bere minfe e xa leelee bun ma. ¹⁷ Gominae xa sɛgɛtalae singe naxa mini gere sode. Mixie naxa a fala Ben Hadada bɛ, «Sɔɔrie bara mini Samari taa kui.» ¹⁸ A naxa e yaabi, «Xa na sɔɔrie fafe lanyi nan fende, xa na mu a ra e wama gere sode, wo xa e suxu kɔnɔ wo naxa e faxes de.»

¹⁹ Isirayila gominae xa sɛgɛtalae naxa mini, e nun Isirayila sɔɔri ꞓama. ²⁰ E to gere so, kankan naxa mixi nde faxes. Aramikae naxa e gi keren na, Isirayilakae fa bira e fɔxɔ ra. Arami mangɛ Ben Hadada fan naxa a gi a xa soe fari, a nun sɔɔri nde naxee nu na sɔɔri ragisee kui. ²¹ Isirayila mangɛ naxa mini, a Aramikae xa soee faxes, a e xa sɔɔri ragisee kana. Na findi nɛ gbaloe ra Aramikae bɛ. ²² Na namijɔnmɛ man naxa a maso Isirayila mangɛ ra, a a fala a bɛ, «I xa wakili, i xa fee rafala, barima tamuna Arami mangɛ man fama nɛ i gere de.»

²³ Arami sɔɔrie naxa a fala e xa mangɛ bɛ, «Isirayilakae xa ala sɛnbɛ gbo geya nan fari. Na nan a toxi e won bɔnbɔxi. Xa won sa e gere fili nan ma nu, won nɔma nɛ e ra. ²⁴ I naxan nabama, i xa na mangɛ ba naxee na i xa mixie ya ma, i fa gominae ti e ꞓɔxɔɛ ra. ²⁵ I xa sɔɔri gbɛtɛɛ fen sɔɔri faxaxie ꞓɔxɔɛ ra, i xa soe nun sɔɔri ragisee fen a kanaxie ꞓɔxɔɛ ra. Na tɛmui, won man sigama e gere de fili nan ma, won fama nɛ nɔde e ra a fanyi ra.» Mangɛ naxa na birin naba, alɔ e a fala a bɛ ki naxɛ.

²⁶ Na ꞓɛ igbilenyi, Ben Hadada naxa a xa sɔɔrie malan, a e xanin Afeki biri ra, e xa Isirayila gere. ²⁷ Isirayilakae fan naxa e xa sɔɔrie malan, e fandɛ sɔtɔ, e siga e ralande. Isirayilakae to yonkin Arami ꞓama ya i, e lu nɛ alɔ si gɔɔrɛ lanmadi firin Aramikae xa gboe xa fe ra.

²⁸ Ala xa mixi naxa a maso Isirayila mangɛ ra, a a masen a bɛ, «Alatala xui nan yi ki: Aramikae to a fala a Alatala sɛnbɛ gbo geya nan fari a mu findixi ala ra fili tan ma, n e sama nɛ i sagoe, alako i xa a kolon n tan nan Alatala ra.» ²⁹ E naxa yonkin e boore ya i xi solofere bun ma. Na tɛmui gere naxa fɔlɔ, Isirayilakae fa Arami sɔɔrie mixi wulu kɛmɛ faxes. ³⁰ A dɔnxɔɛɛ naxa mini e gi ra Afeki tɛtɛ kui, kɔnɔ tɛtɛ fan yati naxa bira e ma, a mixi wulu mɔxɔꞓɛn nun solofere faxes. Ben Hadada tan nu bara a gi, a sa a nɔxun konkoe nde kui.

³¹ A xa sɔɔrie naxa a fala a bɛ, «Muxu a mɛ nɛ, a Isirayilakae xa mangɛɛ bɔꞓɛ fan. Muxu xa bɛki dugi xiri muxu tagi, muxu xa luuti xiri muxu xunyiɛ sunnunyi tɔnxuma ra, muxu xa muxu yɛtɛ dɛntɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ. Tɛmunde a dijɛma i faxafe ma.» ³² E naxa bɛki dugi xiri e tagi, e luutie xiri e xunyiɛ sunnunyi tɔnxuma ra, e fa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ, e fa a fala, «I xa konyi Ben Hadada bara i mayandi i naxa a faxes.» Akabu naxa e yaabi, «A man baloxi? N ngaxakerenyi nan a ra.» ³³ Na mixie to na mɛ, e naxa a mɔꞓɔxun fe fanyi na a ra. E naxa mangɛ yaabi, «Iyo, Ben Hadada i ngaxakerenyi nan a ra!» Akabu naxa e yamari, «Wo sa fa a ra.»

Ben Hadada naxa mini a nu na dɛnnaxɛ, a siga Akabu yire. Akabu naxa a baki a xa sɔɔri ragisee kui. ³⁴ Ben Hadada naxa a fala a bɛ, «N taaɛ ragbilenma nɛ i ma, n baba naxee ba i baba yi ra. I nɔma i xa makiti tide Damasi, alɔ n baba gbe to nu na Samari.» Akabu naxa a fala a bɛ, «Won xa saatɛ xiri, n fa i bɛꞓin.» E to saatɛ xiri, a naxa a bɛꞓin.

³⁵ Namijɔnmɛ nde naxa a fala a ꞓɛrɛ boore bɛ Alatala xui ra, «N bɔnbɔ.» Kɔnɔ a ꞓɛrɛ boore mu tin a bɔnbɔde. ³⁶ Na kui, a naxa a fala a ꞓɛrɛ boore bɛ, «I to mu tinxi i tuli matide Alatala xa masenyi ra, yɛtɛ nde fama nɛ i faxade.» A to keli mɛnni, yɛtɛ naxa dutun a ma, a a faxes. ³⁷ Na namijɔnmɛ naxa siga mixi gbɛtɛ fan yire, a a fala a bɛ, «N bɔnbɔ.» Na kanyi naxa a bɔnbɔ han a a maxɔnɔ.

³⁸ Namijɔnmɛ naxa sa ti kira ra mangɛ nu dangima dɛnnaxɛ. A naxa a yatagi maxiri dugi nde ra a fi daaxi. ³⁹ Mangɛ to dangi naa, namijɔnmɛ naxa a fala mangɛ bɛ a xui itexi ra, «N tan i xa sɔɔri, n nu na gere yire nɛ. Sɔɔri nde naxa mini gere ya ma, a fa won yaxui suxuxi nde taxu n na, a a fala n bɛ, «Yi xɛmɛ suxu gben. Xa a a ba i yi, i nii

nan findima a sare ra, xa na mu i kɔbiri ba.» ⁴⁰ Kɔnɔ n nu yanfaxi wali nde kui, na xɛmɛ suxuxi naxa nɔ a gide.» Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I bara i yɛtɛ makiiti. A lanma i xa faxes.»

⁴¹ Na tɛmui namijɔnmɛ naxa dugi ba a yatagi ma, Isirayila mangɛ naxa a kolon fa namijɔnmɛ nde nan a ra. ⁴² A naxa a fala mangɛ bɛ, «I to bara i yaxui bɛjin n naxan saxi i bɛlɛxɛ i, n mixi naxan natɔnxi, i nii nan findima a sare ra, i xa jama findima a xa jama sare nan na.» ⁴³ Na kui Isirayila mangɛ naxa gbilen a xɔnyi Samari sunnunyi nun bɔjɛ mɔjaaxui kui.

21

Naboti xa sansi yire

¹ Yisireelika nde nu na naxan xili Naboti. Sansi yire nu na a yi ra Samari mangɛ Akabu xa bɔxi fɛ ma. ² Akabu naxa a fala Naboti bɛ, «I xa i xa sansi yire so n yi ra, n xa a findi n ma laakɔɛ yire ra, barima a makɔrɛ n ma banxi ra. N sansi yire gbɛtɛ soma i yi ra a jɔxɔɛ ra naxan fan na bɛ, xa na mu a ra, n xa a sara kɔbiri ra.» ³ Naboti naxa Akabu yaabi, a naxɛ, «Alatala xa n natanga n benbae kɛ sofe ra i yi.»

⁴ Akabu naxa so a xɔnyi, a sunnunxi ra, a bɔjɛ mɔjaaxuxi Yisireelika Naboti xa masenyi xa fe ra, a falafe ra, «N mu n benbae kɛ soma i yi ra.» A naxa a sa, a a kobe raso mixie ra, a mu tin donse donde. ⁵ A xa ginɛ Yesabela naxa siga a yire, a a maxɔrin, «Munfe ra i bɔjɛ mɔjaaxuxi, i mu tin i dɛgedɛ?» ⁶ A naxa a yaabi, «N bara a fala Yisireelika Naboti bɛ a xa a xa sansi yire so n yi ra, n xa a sara, xa na mu a ra, n xa sansi yire gbɛtɛ so a yi ra, kɔnɔ a mu tin na ra fefe ma.» ⁷ Na kui, a xa ginɛ Yesabela naxa a fala a bɛ. «Pe, i tan xa mu findixi Isirayila mangɛ ra? Awa, mangɛ, keli, i xa i dɛge jɛlɛxinyi kui. N tan Yisireelika Naboti xa sansi yire soma nɛ i yi ra!»

⁸ A xa ginɛ naxa bataaxɛ sɛbɛ Akabu xili ra, a mangɛ Akabu xa tɔnxuma sa a ma, a fa a rasanba forie nun kuntigie ma, naxee nu sabatixi Naboti xa taa kui. ⁹ A sɛbɛxi bataaxɛ kui, «Wo sunyi nun sali rabafe ti jama bɛ, Naboti xa dɔxɔ jama birin ya i. ¹⁰ Wo xa fuyante firin dɔxɔ a ya i, naxee a tɔjɛgɛma, a falafe ra a bara Ala nun mangɛ konbi. Na kui wo xa a ramini taa kui, wo a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa faxes.»

¹¹ Naboti xa taa mixie, forie nun kuntigie naxa a raba, alɔ Yesabela a yamarixi ki naxɛ na bataaxɛ kui. ¹² E naxa sun e sali, e Naboti dɔxɔ jama birin ya tode ra, ¹³ e fa fuyante firinyi radɔxɔ a yire. Na fuyante firinyie naxa Naboti tɔjɛgɛ jama ya i, a falafe ra, «Naboti bara Ala nun mangɛ konbi.» Nama naxa Naboti xanin taa fari ma, e a magɔnɔ han a faxes. ¹⁴ E naxa xɛɛrae xɛɛ Yesabela ma, a falafe ra, «Naboti bara magɔnɔ gɛmɛ ra, a bara faxes.»

¹⁵ Yesabela to a mɛ a Naboti bara magɔnɔ gɛmɛ ra han a bara faxes, a naxa siga Akabu yire, a a fala a bɛ, «Yakɔsi keli, i xa Naboti xa sansi yire tongo, Naboti Yisireelika tondi naxan sarade i ma kɔbiri ra. Naboti a mu na sɔnɔn, a bara faxes.» ¹⁶ Akabu to a mɛ, a Naboti bara faxes, a naxa keli keren na, a sa Naboti xa sansi yire findi a gbe ra.

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Eliya Tisibeka bɛ, a naxɛ, ¹⁸ «Siga Isirayila mangɛ Akabu yire Samari. A na Naboti xa sansi yire, a naxan findixi a gbe ra. ¹⁹ I xa a fala a bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: «I bara faxes ti, i bara mixi kɛ muja! Baree fama i wuli makɔnde, e Naboti wuli makɔnxi dɛnnaxɛ.»» ²⁰ Akabu naxa Eliya yaabi, «I tan n yaxui, i bara n to?» A naxa a fala a bɛ, «Iyo, n bara i to. I to i yɛtɛ fi fe jaaxi rabafe ma, naxan mu rafanxi Alatala ma, ²¹ n gbaloe ragoroma nɛ i ma, n i bama nɛ Isirayila, n xɛmɛ birin faxes xɔrɛ nun konyi i bɔnsɔɛ ya ma Isirayila. ²² N i xa fɔxɛ luma nɛ, alɔ Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa xa fɔxɛɛ, barima i bara n naxɔnɔ, i man bara Isirayila jama birin nɔjɛɛ yunubi kui.»

²³ «Alatala xa masenyi nan ya Yesabela xa fe ra, a naxɛ, «Baree fama nɛ Yesabela donde Yisireeli tɛtɛ fɛ ma. ²⁴ Akabu xa mixi naxan na faxes taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxes wula i, yubɛɛ nan na donma.»»

²⁵ Mixi yo mu na naxan a yεTE fi fe ɲaaxi rabafe ma alɔ Akabu. A xa ginε Yesabela nu a bɔɲε ratema na fe kui. ²⁶ A nu fe ɲaaxi rabama dangi mixi birin na. A nu kuyee batuma alɔ Amorikae, Alatala naxee kerɩ Isirayilakae ya ra.

²⁷ Akabu to Annabi Eliya xa masenyi mε, a naxa a xa donma ibɔɔ sunnunyi kui, a naxa sunnun dugi ragoro a ma, a sunyi suxu. A nu a sama sade ma, na sunnun dugi ragoroxi a ma, xa na mu a nu ɲεRE dɔyi dɔyi a sunnunxi ra. ²⁸ Alatala naxa a masen Eliya Tisibeka bε, a naxε, ²⁹ «I bara a to Akabu a yεTE magoroxi n bε ki naxε? A to bara a yεTE magoro n bε, n mu gbaloe ragoroma a ma fanni a baloxi. N gbaloe ragoroma a bɔnsɔε ma a xa di xa waxati nε.»

22

Akabu xa geree

(Yudaya Mangεe II 18:2-27)

¹ ɲε saxan naxa dangi, gere yo mu lu Arami nun Isirayila tagi. ² A ɲε saxan nde ra, Yudaya mangε Yehosafati naxa goro Isirayila mangε yire. ³ Isirayila mangε naxa a fala a xa mixie bε, «Wo a kolon a Ramoti, naxan na Galadi bɔxi ma, won tan nan gbe a ra. Won naxa siike a rasuxude Arami mangε yi ra.» ⁴ Isirayila mangε Akabu naxa a fala Yudaya mangε Yehosafati bε, «Won birin na a ra sigafe Ramoti Galadi bɔxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma ɲamae nun won ma soe fan a birin keren.»

⁵ Yehosafati naxa a fala Isirayila mangε bε, «N bara i maxandi, won xa Alatala sago fen yi fe kui yakɔsi.» ⁶ Isirayila mangε naxa namɩɲɔnmε kεmε naani malan, a e maxɔrin, «A lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gere de Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagoe mangε.» ⁷ Kɔnɔ Yehosafati naxa mangε maxɔrin, «Alatala xa namɩɲɔnmε nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?» ⁸ Isirayila mangε naxa Yehosafati yaabi, «Xεmε keren peti nan be, won nɔma Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kɔnɔ a mu rafan n ma, barima a xunnakanε fe nan gbansan falama n ma fe ra. A mu xunnakeli fe yo falama n bε. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mangε xa na wɔyεn mɔɔli fala.» ⁹ Na kui, Isirayila mangε naxa a xa batula keren xili, a a fala a bε, «Fa Yimila xa di Mike ra n bε keren na.»

¹⁰ Isirayila mangε nun Yudaya mangε Yehosafati nu dɔxɔxi e xa kibanyie kui, mangε donmae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode dε ra. Namɩɲɔnmεe nu na e xa masenyie tife e bε. ¹¹ Kenaana xa di Sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mangεe bε, «Alatala xa masenyi nan ya: «Wo Aramikae bɔnbɔma yi ferie nan na han e sɔntɔ.»» ¹² Namɩɲɔnmε birin nu na masenyi mɔɔli falama e bε. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi bɔxi ma. Wo xunnakeli nan sɔtɔma, Alatala fama nε e sade mangε sagoe.»

¹³ XεEra naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a bε, «I bara a to, namɩɲɔnmε birin bara lan e xa fe fanyi fala mangε bε. I fan xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi fala mangε bε.» ¹⁴ Mike naxa a fala, «Alatala ɲɩɲε na a ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen, n na nan falama.»

¹⁵ A to mangε yire li, mangε naxa a fala a bε, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi bɔxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xunnakeli nan sɔtɔma. Alatala fama nε e sade wo sagoe.» ¹⁶ Kɔnɔ mangε naxa a fala a bε, «N ɲan bara a fala i bε sanya wuyaxi, i xa i kali nɔndi yati nan falade n bε Alatala xili ra.»

¹⁷ Mike naxa a yaabi,
«N bara Isirayila birin to,
e yensenxi geyae fari,
alɔ xuruse rabεɲinxie.
Alatala xa masenyi nan ya:
Marigi mu na yi ɲama bε.
Kankan xa gbilen a xɔnyi bɔɲεsa kui.»

¹⁸ Isirayila mangε naxa a fala Yehosafati bε, «N mu a fala xε i bε, a mu noma fe fanyi masende n ma fe ra, fo fe ɲaaxi tun?»

¹⁹ Na tεmui Mike naxa a fala e bε, «Yakosi, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa malekε gali nu tixi a yirefanyi ma nun a kɔɔla ma. ²⁰ Alatala naxa a fala, «Nde wama sigafe xaxili kobi rasode Isirayila mangε Akabu xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi bɔxi ma alako a xa faxa?» Nde naxa a yaabi xaxili nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbεtε ra. ²¹ Na kui ɲinnε nde naxa mini, a ti Alatala ya i, a a fala, «N tan noma nε a ra.» Alatala naxa a maxɔrin, «I noma di?» ²² A naxa a yaabi, «N sigama nε, n fa wule fala mangε bε a xa namijɔnmεε saabui ra.» Alatala naxa a fala a bε, «I fama nε a nɔde, na sɔɔneyama nε. Siga, i xa sa na raba.» ²³ Yakosi, Alatala bara wule sa i xa namijɔnmεε dε i. Ala bara natε ɲaaxi tongo i xa fe ra.»

²⁴ Na tεmui, Kenaana xa di Sedekiya naxa a maso, a Mike dε ragarin, a fa a fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa wɔyεn i bε?» ²⁵ Mike naxa a yaabi, «I fama na tode, i i gima i nɔxunde fende tεmui naxε.» ²⁶ Isirayila mangε naxa a fala, «Wo Mike xanin taa mangε Amon nun mangε xa di Yowasi xɔn ma. ²⁷ Wo xa a fala e bε, «Mangε naxε, a wo xa yi xεmε sa geeli kui, a wo naxa donse so a yi ra, fo taami xare nun ye, han n sa fama tεmui naxε xunnakeli kui.» ²⁸ Mike naxa a yaabi, «Xa i sa gbilen xunnakeli kui, n ma masenyi mu kelixi Alatala ma.» A man naxa a fala ɲama ya xɔri, «Nama birin, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra a fanyi ra!»

²⁹ Isirayila mangε nun Yudaya mangε Yehosafati naxa te Ramoti Galadi bɔxi ma. ³⁰ Isirayila mangε naxa a fala Yehosafati bε, «I xa so gere kui mangε donma ragoroxi i ma.» Isirayila mangε tan naxa mangε dugi ba a ma, a sɔɔri donma gbansan nagoro a ma, a siga gere sode. ³¹ Arami mangε nu bara a fala a xa sɔɔri tongo saxan nun firinyi bε, naxee findixi sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie ra, «Wo xa katε birin naba wo xa Isirayila mangε gbansan nan fen, wo a faxa.» ³² Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie to Yehosafati to, e naxa a mapɔxun tεmunde Isirayila mangε nan a ra. E naxa e xun ti a ra, e xa sa a gere. Yehosafati naxa a malimae xili. ³³ Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie naxa a kolon Isirayila mangε xa mu a ra, e fa gbilen a fɔxɔ ra.

³⁴ Na tεmui sɔɔri nde naxa xali woli na ki tun. Tanbε naxa sa Isirayila mangε sɔxɔ a kanke makantase lenbee tagi. Mangε naxa a fala a xa sɔɔri ragise ragima bε, «Gise mafindi, i xa n namini gere fari ma, barima n bara maxɔnɔ.» ³⁵ Gere naxa xɔrɔxɔ na lɔxɔε ki fanyi ra. Mangε nu tixi a xa sɔɔri ragise kui, a ya rafindixi Aramikae ma. A naxa faxa na nunmare ra, a wuli gbegebe nu na a xa sɔɔri ragise kui. ³⁶ Soge goro tεmui, yaamari naxa fi, «Birin xa gbilen e xɔnyi, birin xa siga e xa bɔxi ma.»

³⁷ Mangε faxa na ki nε, a naxa ragata Samari taa kui. ³⁸ E to mangε xa sɔɔri ragise kui ixa Samari ye yire, baree naxa Akabu wuli makɔn, langoe ginεε fan naxa e maxa naa, alɔ Alatala a masen ki naxε.

³⁹ Akabu xa taruxui dɔnxɔε, nun a fe naxan birin naba, nun a banxi tixi ki naxε sili ɲinyie ra, nun a taa naxee ti, na birin sɛbɛxi Isirayila mangεε xa taruxui kui. ⁴⁰ Akabu naxa ragata a benbae fε ma. A xa di Axasiya naxa findi mangε ra a ɲɔxɔε ra.

Yehosafati findife Yudaya mangε ra
(Yudaya Mangεε II 20:31-21:1)

⁴¹ Asa xa di Yehosafati findi Yudaya mangε ra, Isirayila mangε Akabu xa mangεya ɲε naani nde nε. ⁴² ɲε tongo saxan nun suuli nu na Yehosafati bε, a to nu findima mangε ra Darisalamu. A nga nu na Sili xa di Asuba nan na. ⁴³ Yehosafati naxa ɲεrε a baba Asa xa kira xɔn ma, a mu a makuya Alatala xa kira ra. ⁴⁴ Kɔnɔ kuye batufe yire itexie ma, na mu dan Yudaya bɔxi ma. Mixie mu tagan sεrεxε bafe ra naa, a nun surayi ganfe sεrεxε ra. ⁴⁵ Lanyi nu na Yehosafati nun Isirayila mangε tagi.

⁴⁶ Yehosafati xa taruxui dɔnxɔε, nun a xa gere ki fanyi, na sɛbɛxi Yudaya mangεε xa taruxui kui. ⁴⁷ A naxa tɔnyi dɔxɔ langoe xa wali ma kuye batudee, naxee nu na kabi a baba Asa waxati. ⁴⁸ Mangε nu na Edon, Yudaya mangε gomina nde nan ti naa.

⁴⁹ Yehosafati naxa kunkuie yailan Tarasisi, alako e xa siga xεεma fende Ofiri, kɔnɔ

kunkuie naxa kana Esiyon Geberi. ⁵⁰ Na kui Akabu xa di Axasiya naxa a fala Yehosafati bε, «N ma mixie nun i i xa mixie birin xa siga na wali rabade kunkuie kui.» Kɔnɔ Yehosafati mu tin na fe ra. ⁵¹ Yehosafati naxa bεlε a benbae fε ma, a ragata a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Yehorami naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra.

Isirayila mangε Axasiya

⁵² Akabu xa di Axasiya naxa findi mangε ra Samari, Isirayila bɔxi xun ma, Yudaya mangε Yehosafati xa mangεya ɲε fu nun solofere nde ra. A bu nε mangεya kui ɲε firin Isirayila xun ma. ⁵³ A naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a naxa a ɲεrε a baba nun a nga xa kira xɔn ma. A naxa fe raba alɔ Nebati xa di Yerobowami, naxan a niya Isirayila birin xa yunubi raba. ⁵⁴ A naxa Bali kuye batu, a a xinbi sin a bε. Na kui a naxa Isirayila Marigi Alatala raxɔnɔ, alɔ a baba a raba ki naxε.

Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyenxi firin nde Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangɛɛ xa taruxui firin nde nan na. Yi kitaabui fɔlɔma Annabi Elise xa waxati nɛ, Annabi Eliya te koore ma tɛmui naxɛ. Alatala na namijɔnmɛɛ firinyie xɛɛ nɛ Isirayila mangɛɛ xa waxati alako e xa Ala xa masenyi ti e bɛ. Na kawandi nu xɔrɔxɔma ki fanyi ra mangɛɛ xa xaxilitareɲa xa fe ra. E nu wama birafe kuyee fɔxɔ ra alɔ si kaafirie naxee nu na e rabilinyi. Kɔnɔ Annabi Elise naxa Alatala sɛnbɛ magaaxuxi masen ɲama birin bɛ, e xa a kolon Ala sɛnbɛ gbo kuyee sɛnbɛ bɛ.

Yi kitaabui kui Isirayila xa taruxui nun Yudaya xa taruxui tagi rasaxi. Isirayila mangɛɛ nu kuyee batuma, e man nu nɔɛ xɔrɔxɔɛ dɔxɔma ɲama ma. E nu luma fe ɲaaxi raba ra e xa mixie ra tɛmui birin. Mangɛ ndee naxa kata gbilenfe ra na fe mɔɔli fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nu wuya. Na kui, a raɲɔnyi Alatala naxa Asiriya mangɛ xɛɛ Isirayila bɔxi ma, a xa nɔ Isirayilakae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na tɛmui Yudayakae gbansan nan nu luxi bɔxi ma Ala nu bara naxan fi Annabi Iburahima bɔnsɔɛ ma. Mangɛ fanyi ndee nu na e xa taruxui ya ma naxee fe birin naba alako kuye yo naxa batu na bɔxi ma. Ndee naxa sɛrɛxɛdubɛɛ mali alako Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa yailan, mixie xa batui raba sɛriyɛ ki ma. Kɔnɔ Sɛntanɛ nu luma e ratantan na. A raɲɔnyi, mangɛ naxee bira kira ɲaaxi fɔxɔ ra, nee naxa a niya ɲama xa gbilen Ala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kui Ala naxa Babilɔn mangɛ xɛɛ Yudaya bɔxi ma, a xa nɔ mɛnnikae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na birin findixi misaali belebele nan na to mixie bɛ. Ala fe birin nabama alako adamadie xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ xa adama mu tin lude na kira xɔn ma, a fama a tode na kira a xaninma dɛnnaxɛ. Mixi mu nɔma yode Ala ma, a mu na sare sɔtɔ. Ala xa sɛriyɛ fan won bɛ. Ala xa won mali alako won xa lu na kira fanyi xɔn ma naxan won xaninma ariyanna. Amina.

Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyenxi firin nde

Annabi Eliya nun Mangɛ Axasiya

¹ Akabu faxa xanbi, Mowabakae naxa muruta Isirayilakae xili ma. ² Axasiya naxa bira kelife a xa koore banxi kɔn na Samari, a maxɔnɔ a belebele ra. A naxa xɛɛrae rasiga Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde xa a nɔma yalande. ³ Na tɛmui Alatala xa malekɛ naxa a fala Annabi Eliya Tisibeka bɛ, «I xa siga Samari mangɛ xa xɛɛrae ya ra, i a fala e bɛ, «Ala mu na Isirayila bɔxi ma, wo to fa sigama Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde? ⁴ Na xa fe ra, Alatala xa masenyi nan ya Axasiya bɛ, i mu goroma sade ma i saxi naxan kɔn na. I faxama nɛ.» Annabi Eliya to gɛ na falade mangɛ xa xɛɛrae bɛ, a naxa siga.

⁵ Xɛɛrae naxa gbilen mangɛ Axasiya yire. A naxa e maxɔrin, «Wo gbilenxi munfe ra?» ⁶ E naxa a yaabi, «Mixi nde nan muxu ralanxi, a a fala muxu bɛ «Wo gbilen mangɛ yire, naxan wo xɛɛxi, wo a fala a bɛ, Ala mu na Isirayila bɔxi tan ma, i to fa xɛɛrae xɛɛma Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde? Na xa fe ra, i mu goroma sade ma i saxi naxan ma. I faxama nɛ.» ⁷ Axasiya naxa e maxɔrin, «Yi xɛmɛ nu na di, naxan wo ralanxi a yi wɔyɛnyi fala wo bɛ?» ⁸ E naxa a yaabi, «Fate maxabe kanyi nan nu a ra, bɛlɛti kiri daaxi xirixi a tagi.» Axasiya naxa a fala keren na, «Eliya nan a ra, na Tisibeka.»

⁹ A naxa sɔɔri mangɛ nde xɛɛ, naxan nu sɔɔri mixi tongo suuli yamarima, a xa Annabi Eliya suxu. Na to siga Eliya yire, a naxa a li a dɔxɔxi geya xun tagi. A naxa a fala Eliya bɛ, «Ala xa mixi, mangɛ naxɛ, a i xa goro!» ¹⁰ Eliya naxa a fala na sɔɔri mangɛ bɛ, naxan nu sɔɔri mixi tongo suuli yamarima, «Xa Ala xa mixi nan n na, tɛ xa goro keli koore ma, a xa i tan nun i xa mixi tongo suuli birin gan.» Na kui, tɛ naxa goro keren na, a a tan nun a xa mixi tongo suuli gan.

¹¹ Axasiya naxa sɔɔri mangɛ gbɛtɛ xɛɛ, na fan nun a xa sɔɔri mixi tongo suuli, e xa Eliya suxu. Na sɔɔri mangɛ naxa a fala Eliya bɛ, «Ala xa mixi, mangɛ naxɛ a i xa goro keren na!» ¹² Eliya naxa a yaabi, «Xa Ala xa mixi nan n na, tɛ xa goro keli koore ma, a xa i tan nun i xa mixi tongo suuli gan.» Na kui Ala naxa tɛ ragoro, a a tan nun a xa mixi tongo suuli gan.

¹³ Axasiya man naxa sɔɔri mangɛ saxan nde xɛɛ, na fan nun a xa sɔɔri mixi tongo suuli ra. Na sɔɔri mangɛ saxan nde naxa te geya kɔn na. A to Eliya yire li, a naxa a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Ala xa mixi, n bara i maxandi, i xa kinikini n tan nun n ma mixi tongo suuli ma. ¹⁴ Ala bara tɛ ragoro keli koore, a na sɔɔri mangɛ firinyi singe nun e xa mixie gan. Kɔnɔ yakɔsi, i xa kinikini muxu tan ma, i xa muxu ratanga na ma.»

¹⁵ Ala xa malekɛ naxa goro, a a fala Annabi Eliya bɛ, «Wo birin xa goro. I naxa gaaxu a ya ra.» Eliya nun a tan sɔɔri mangɛ naxa goro mangɛ yire, ¹⁶ Eliya naxa a fala mangɛ bɛ, «Alatala xui nan ya, «Ala mu na Isirayila bɔxi tan ma, i to fa xɛɛrae xɛɛma Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde? Na xa fe ra, i mu goroma sade ma i saxi naxan kɔn na. I faxama nɛ.»

¹⁷ Axasiya naxa faha alɔ Alatala a masen ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra. A xunya Yorami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra Isirayila. Na raba Yudaya mangɛ Yosafati xa di Yehorami xa mangɛya ɲɛ firin nde nan na, barima di mu nu na Axasiya tan bɛ. ¹⁸ Axasiya xa taruxui dɔnxɔɛɛ, nun a fe naxee raba, na sɛbɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui.

2

Annabi Eliya ratefe koore ma

¹ Beenun Alatala xa Annabi Eliya rate koore ma foye xungbe kui, Eliya nun a xa taalibi Elise nu kelife Giligali nɛ. ² Eliya naxa a fala Elise bɛ, «I xa lu be yandi, barima Alatala wama n xɛɛfe Beteli.» Kɔnɔ Elise naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yɛtɛ nii ra, n mu gbilenma i fɔxɔ ra feo!» Na kui e firin birin naxa goro Beteli.

³ Namijɔnmɛ naxee nu na Beteli, nee to Elise to, e naxa a fala a bɛ, «I a kolon a Alatala i karamɔxɔ ratema nɛ koore ma to?» A naxa e yaabi, «Iyo n a kolon. Wo wo sabari.» ⁴ Eliya naxa a fala a bɛ, «Elise, i xa lu be, barima Alatala wama n xɛɛfe Yeriko.» A naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yɛtɛ nii ra, n mu gbilenma i fɔxɔ ra feo!» Na kui e firin birin naxa goro Yeriko.

⁵ Namijɔnmɛ naxee nu na Yeriko, nee to Elise to, e naxa a fala a bɛ, «I a kolon a Alatala i karamɔxɔ ratema nɛ koore ma to?» A naxa e yaabi, «Iyo, n a kolon. Wo wo sabari.»

⁶ Eliya naxa a fala a bɛ, «I xa lu be, barima Alatala wama n xɛɛfe Yurudɛn mabiri.» A naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yɛtɛ nii ra, n mu gbilenma i fɔxɔ ra feo!» Na kui e firin birin naxa siga.

⁷ Namijɔnmɛ mixi tongo suuli naxa fa, e ti yire nde. E naxa Eliya nun Elise to Yurudɛn xure dɛ ra. ⁸ Eliya naxa a xa donma rate a ma, a a mafilinfilin, a xure garin a ra. Xure naxa itaxun firin na, e fa giri e sanyi xaraxi ra. ⁹ E to nu dangife, Eliya naxa Elise maxɔrin, «I wama n xa munse raba i bɛ beenun n xa tongo i xun ma?» Elise naxa a yaabi, «Yandi, n wama naxan xɔn, i xa xaxilimaya namijɔnmɛ daaxi dɔxɔ firin xa lu n ma.» ¹⁰ Eliya naxa a yaabi, «I fe xɔrɔxɔɛ nan maxɔrinxi na ki, kɔnɔ xa i n to, n tongoma i xun ma tɛmui naxɛ, na rabama nɛ i bɛ. Xa n mu tongoma i ya xɔri, na mu rabama i bɛ.»

¹¹ E sigama wɔyɛn na tɛmui naxɛ, soe nun gise tɛ daaxi naxa e rafatan, Eliya naxa te koore ma foye xungbe kui. ¹² Elise naxa a ya ti a ra, a gbelegbele, «N baba! N baba! Isirayila xa sɛnbɛma!» Na tɛmui a mu Eliya to sɔnɔn. A naxa a xa donma ibɔɔ firin na sunnunyi kui, ¹³ a fa Eliya xa donma tongo naxan bira bɔxi ma.

A naxa gbilen Yurudɛn xure dɛ ra. ¹⁴ A naxa xure ye garin donma ra Eliya naxan lu a yi ra, a a fala, «Eliya Marigi Alatala na minden?» Xure ye man naxa itaxun firin na alɔ a singe, Elise fa giri a sanyi xaraxi ra. ¹⁵ Yeriko namijɔnmɛɛ nu tixi e na a matofe. E naxa a fala, «Eliya xa xaxilimaya namijɔnmɛ daaxi bara dangi Elise ma.» E naxa siga a ralande, e sa e igoro a bɛ bɔxi.

¹⁶ E naxa a fala a bε, «I malima gbangbalanyi mixi tongo suuli na be muxu ya ma. E xa siga i marigi fende. TEMunde Alatala Xaxili bara a xanin, a sa a lu geya nde kɔn na, xa na mu a ra gulunba nde kui.» A naxa e yaabi, «Wo naxa e rasiga de.» ¹⁷ Kɔnɔ e to na fe maxɔrɔxɔ, a naxa tin na ra. E naxa na mixi tongo suuli xεε Eliya fende. E naxa a fen xi saxan bun ma, e mu a to. ¹⁸ E to gbilen Yeriko Elise yire, a naxa a fala e bε, «N mu a fala xε wo bε, wo naxa siga?»

Annabi Elise xa kaabanakoe singee

¹⁹ Yerikokae naxa a fala Annabi Elise bε, «Muxu marigi, i a kolon yi taa fan sabatide ra alɔ i a toxi ki naxε, kɔnɔ a ye mu fanxi, xε fe mu sɔɔneyaxi.» ²⁰ A naxa a fala e bε, «Wo fa se sase nεεnε nde ra n bε, a nun fɔxε.» E naxa fa na ra. ²¹ A naxa siga ye dulonyi yire, a fɔxε woli ye ma, a fa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya: «N bara yi ye yailan. A mu nimasee faxama sɔnɔn, a mu xε kanama sɔnɔn.»» ²² Sa kelife na lɔxɔε ma han to, na ye fanxi alɔ Annabi Elise a masenxi ki naxε.

²³ Annabi Elise naxa keli mɛnni, a te Beteli. A to nu na kira xɔn ma, dimɛdi gali naxa mini taa kui, e fa a mayelede, a falafe ra, «Dangi, i tan lɛla kanyi!» ²⁴ A naxa a ya ragbilen e ma, a e danka Alatala xili ra. A to na raba, wulai sube firin naxa mini fɔtɔnyi kui, a mixi tongo naani nun firin ibɔɔ na dimεe ra. ²⁵ Annabi Elise to keli mɛnni, a naxa siga Karemele geya fari. A keli mɛnni nε, a gbilen Samari.

3

Isirayila mangε Yorami

¹ Akabu xa di xεmε Yorami naxa ti mangε ra Isirayila bɔxi ma Samari, Yudaya mangε Yehosafati xa mangεya ɲε fu nun solomasaxan nde ra. A mangεya ɲε fu nun firin nan naba. ² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, kɔnɔ a xa yunubi rabaxi mu lu alɔ a baba nun a nga naxan naba. Yorami tan naxa Bali kuye rabira, a baba naxan ti. ³ Kɔnɔ a naxa bira Nebati xa di Yerobowami xa yunubi mɔɔli fɔxɔ ra, naxan a niya Isirayila ɲama xa yunubi raba. A mu tin a makuyade na fe mɔɔli ra.

Isirayilakae nun Mowabakae gerefe

⁴ Mowaba mangε Mesa nu xuruse nan dεmadonma. A nu duuti fima nε Isirayila mangε ma yεxεε yɔrε wulu kεmε nun yεxεε kontonyi wulu kεmε ra, e xabee saxi na nan fari. ⁵ Isirayila mangε Akabu faxa xanbi, Mowaba mangε naxa muruta Isirayila mangε xili ma. ⁶ Na kui mangε Yorami naxa mini Samari taa kui, a sa a xa sɔɔrie xun mato a ra Isirayila bɔxi birin ma.

⁷ A to a rɛdi Mowaba gerefe ma, a naxa xεεra xεε Yudaya mangε Yehosafati ma, a falafe ra, «Mowaba mangε bara muruta n xili ma, i tinma n malide a gerefe?» Yehosafati naxa a yaabi, «Won birin nan tema Mowabakae gerefe. N ma ɲama, i xa ɲama nan a ra, n ma soee, i xa soee nan e ra.» ⁸ A man naxa a maxɔrin, «Won tema kira mundun na?» Yehosafati naxa a yaabi, «Won tema Edon gbengberen yire nan na.» ⁹ Isirayila mangε, Yudaya mangε, nun Edon mangε to e ɲεrε xi solofere, ye min daaxi naxa ɲɔn e xa sɔɔrie nun e xa xurusee yi ra. ¹⁰ Na kui Isirayila mangε naxa a fala, «Alatala bara wa won tan mangε saxanyie safe Mowabakae bεlεxε i.»

¹¹ Kɔnɔ Yehosafati naxa e maxɔrin, «Alatala xa namijɔnme yo mu na won ya ma, naxan nɔma Alatala xilide won bε?» Isirayila mangε xa mixi nde naxa a yaabi, «Annabi Elise na be, Safati xa di xεmε, Annabi Eliya fɔxirabirε.» ¹² Yehosafati naxa a fala, «Alatala xa masenyi na a yi ra.» Isirayila mangε Yehosafati nun Edon mangε naxa goro a yire. ¹³ Annabi Elise naxa a fala Isirayila mangε bε, «Munse na won tan tagi? Siga i baba nun i nga xa namijɔnmeε yire.» Isirayila mangε naxa a yaabi, «Ade, barima Alatala yi mangε saxanyi xilixi nε be, a xa fa e sa Mowabakae sagoe.»

¹⁴ Annabi Elise naxa a fala a bε, «N bara n kali mangε Alatala ra, n naxan batuma, xa n mu binyε saxi Yehosafati xa ma nu, n mu tinma yati i xa ti n ya i nu. ¹⁵ Wo fa kɔra bɔnbɔε nde ra n bε.» A to kɔra bɔnbɔ fɔlɔ, Alatala naxa fa Elise ma, ¹⁶ a a fala a bε,

«Wo yili wuyaxi ge yi gulunba kui. ¹⁷ Alatala yi nan masenxi, wo mu foye toma, wo mu tunE toma, kɔnɔ yi gulunba birin nafema nE ye ra, wo nun wo xa xurusee naxan minma. ¹⁸ Kɔnɔ na tan findixi fe xuri nan na Alatala bE. Naxan dangima a ra, a Mowabakae sama nE wo sagoe. ¹⁹ Wo e xa taa kantaxie nun e xa taa xungbee birin kanama nE. Wo e xa wuri bogilae birin nabirama nE. Wo e xa ye dulonyie birin dEsema nE. Wo gEmEe rayensenma nE e xa xE fanyie ma.» ²⁰ Na kui gEsege seReXe ba tEmui, ye naxa fa keli Edon biri ra, a bɔxi makoto ye ra.

²¹ Mowabakae to a mE a mangEe na tefe e gereede, e naxa mixie malan naxee fata geresose ra, e fa ti Mowaba naaninyi ra. ²² E to keli gEsege gbe, soge yanbE nu tixi na ye ma, a fa lu Mowabakae bE alɔ gulunba rafexi wuli nan na. ²³ E naxa a fala, «Wuli nan a ra. MangEe bara santidEgema tongo e boore xili ma, e e boore faxa. Yakɔsi, Mowabakae won xEe, won sa e xa see tongo.»

²⁴ E to Isirayilakae yonkinde li, Isirayilakae naxa keli, e e bɔnbɔ han e naxa e gi e ya ra. ²⁵ Isirayilakae naxa Mowaba taae kana, e gEmEe ba na tEte ma, e e mawoli Mowabakae xa xEe ma. E naxa ye dulonyie dEse gEmEe ra, e wuri bogilae birin nabira.

Kire Xareseti taa tEte gEmEe nan tun nu fa luxi. Laati kanyie naxa a rabilin, e a magɔnɔ. ²⁶ Mowaba mangE to a to gere sEnbE bara gbo a bE, a naxa santidEgema kanyi kEmEe solofere tongo, e xa kira rabɔɔ sigafe ra Edon mangE yire, kɔnɔ e mu nɔ. ²⁷ Na kui a naxa a xa di xEmEe singe tongo, naxan nu lan a xa ti mangE ra a ɲɔxɔE ra, a a ba seReXe ra taa tEte fari. Na tEmui, xɔnE belebele naxa goro Isirayilakae ma, e fa e makuya Mowaba mangE ra, e gbilen e xa bɔxi ma.

4

Annabi Elise kaɲE ginE nde malife

¹ NamijɔnmE nde xa ginE naxa a mawa Elise xɔn, a naxE, «I xa batula nde, naxan nu gaaxuma Alatala ya ra, n ma xEmE nan nu a ra, kɔnɔ a bara faxa. Mixi nde, naxan xa doni nu na a ma, na bara fa n ma di firinyie tongode, e xa findi konyie ra na doni ɲɔxɔE ra.» ² Elise naxa a fala a bE, «N nɔma munse rabade i bE? Munse na i yi ra banxi?» GinE naxa a yaabi, «Sese mu na n tan i xa konyi yi ra, fo ture pɔɔti keren.» ³ Elise naxa a fala a bE, «Siga, i xa se sase wuyaxi yefu. I naxa dondoronti gbansan fen, i xa a gbege nan fen. ⁴ I na gbilen banxi, i xa naadE balan wo nun i xa die xun ma. I xa na ture pɔɔti keren ifili na se sase birin kui. Naxan na a rafe, i xa na dɔxɔ a xati ma.»

⁵ Na ginE naxa siga, a sa se sasee yefu. A naxa so a xɔnyi a naadE balan a tan nun a xa die xun ma. A xa die nu fa se sasee radangi a ma, a nu ture sa e kui. ⁶ A to gE se sase ndee rafede, a naxa a fala a xa di bE, «Se sase gbEte man so n yi ra.» A xa di naxa a yaabi, «Se sase gbEte yo mu na fa.» Na tEmui, ture fan naxa a iti. ⁷ A naxa sa na birin yaba Ala xa mixi Annabi Elise bE. Elise naxa a fala a bE, «Sa na ture mati, i fa i xa doni fi. Na tEmui wo nun i xa die xa balo na dɔnxɔE ra.»

Sunamika xa di xEmE

⁸ LɔxɔE nde Annabi Elise naxa siga Sunami taa kui. GinE kuntigi nde nu na mEnni, naxan Elise karaxan a fo a xa a dEge a xɔnyi. Sa kelifa na lɔxɔE ma, xa Elise minima mEnni ra, a nu a dEgema naa nE. ⁹ GinE naxa a fala a xa mɔri bE, «N a kolon, yi xEmE naxan luma dangi ra won xɔnyi, Ala xa mixi sEniyEnxi nan a ra. ¹⁰ Yandi, won xa konkoe lanmadi keren yailan a bE banxi koore ra, won sade, teebili, gonyi, nun lanpui dɔxɔ a bE naa kui, alako mEnni xa findi a malabude ra, a na fa won xɔnyi tEmui naxE.»

¹¹ LɔxɔE nde Elise naxa siga naa, a sa a malabu na konkoe kui. ¹² A naxa a fala a fɔxirabire Gexasi bE, «Yi ginE Sunamika xili ba.» Gexasi naxa a xili, ginE naxa fa Elise yire. ¹³ Elise naxa a fala Gexasi bE, «A fala yi ginE bE, «I bara fe gbege raba muxu bE. Muxu tan nɔma munse rabade i bE? Muxu xa fe fanyi fala mangE bE i xa fe ra, xa na mu sɔɔrie xa mangE bE?» GinE naxa a yaabi, «N sabatixi n ma ɲama nan tagi.»

¹⁴ Na wɔyEnyi masare dangi xanbi, Elise naxa Gexasi maxɔrin, «Awa, won xa munse raba yi ginE bE?» Gexasi naxa a yaabi, «Di yo mu a bE, a xa mɔri fan bara fori.» ¹⁵ Elise

naxa a fala Gexasi bε, «I man xa a xili.» Gexasi naxa na ginε xili, ginε naxa fa, a ti naade ra. ¹⁶ Elise naxa a fala a bε, «Yi tεmui tamuna, i fama di baride, i a sa i kanke ma.» Ginε naxa a fala, «Ade n marigi, Ala xa mixi, i naxa n tan i xa konyi ginε mayenden.»

¹⁷ Na ginε naxa tεεγε, a di xεmε bari na tεmui yati ma, alɔ Elise a fala a bε ki naxε.

Sunamika xa di xa faxε

¹⁸ Na di to mɔ, lɔxɔε nde a naxa siga a baba yire xε ma xε xaba tεmui. ¹⁹ A naxa a fala a baba bε, «N baba, n xunyi n xɔnɔma a ɲaaxi ra.» A baba naxa a fala a xa konyi bε, «A xanin a nga xɔn ma.» ²⁰ Na konyi naxa a tongo, a a xanin a nga xɔn ma. Didi naxa lu a nga san ma han yanyi tagi, a fa faxa.

²¹ Ginε naxa te a xa di ra, a a sa Ala xa mixi xa sade ma, a naadε balan a xun ma, a mini. ²² A naxa a xa mɔri xili, a a fala a bε, «Yandi i xa konyi keren nun sofale keren so n yi ra, n xa siga na Ala xa mixi fɔxɔ ra, n man fama.» ²³ A xa mɔri naxa a maxɔrin, «To, i sigafe a tode munfe ra? Kike Nεεnε Sali mu a ra, malabui lɔxɔε fan mu a ra.» A naxa a yaabi, «I naxa kɔntɔfili.» ²⁴ Na kui, ginε naxa a fala a sofale xa yailan a biyaasi ki ma. A naxa a fala a xa konyi bε, «I xa sofale rapɛrε mafuren yi ra. Won naxa ti kira xɔn ma de, fo n na a fala i bε tεmui naxε.»

²⁵ E naxa e xun ti Ala xa mixi yire ra Karemele geya kɔn. Ala xa mixi to sa a to yire makuye, a naxa a fala a fɔxirabirε bε, «Na ginε Sunamika nan fafe na ki. ²⁶ I gi i sa a maxɔrin, «Munse niyaxi? Tana mu na i xa mɔri ma? Tana mu na i xa di ma?»» Ginε naxa a yaabi, «Tana yo mu na,» ²⁷ kɔnɔ a fεfε Ala xa mixi yire li geya kɔn, a naxa bira a bun ma, a a sanyie suxu. Gexasi naxa wa a masigafe a marigi ra, kɔnɔ Elise naxa a fala a bε, «A lu na, a sunnunxi nε. Fe xɔrɔxɔε nde bara a sɔtɔ, kɔnɔ Ala na fe nɔxunxi n ma nε sinden, a mu n nakolonxi na ra.» ²⁸ Na tεmui ginε naxa a fala a bε, «N marigi, n di maxɔrin nε i ma? N mu a fala xε i bε, i naxa n mayenden?»

²⁹ Annabi Elise naxa a fala a fɔxirabirε bε, «Keli, i i tagi ixiri, i xa n ma yisuxuwuri tongo, i siga mafuren na di yire, i n ma yisuxuwuri sa a yatagi ma. I naxa dugundi kira xɔn ma mixi xεεbufe ra.» ³⁰ Didi nga naxa a fala, «N bara n kali Alatala nun i tan xili ra, n mu sigama i xanbi.» Na kui e naxa keli, e birin naxa siga.

³¹ Gexasi tan nu bara ti yare, a Elise xa yisuxuwuri sa didi yatagi ma. Kɔnɔ na di faxaxi mu a xui yo ramini, a mu a ramaxa. Gexasi naxa gbilen Elise ralande, a dεntεγε sa a bε, a naxε, «Didi mu kelixi de.»

³² Annabi Elise to so banxi kui, a naxa a li didi faxaxi saxi a xa sade ma. ³³ Elise naxa naadε balan a tan nun na fure xun ma, a xa Alatala maxandi. ³⁴ A naxa te sade ma, a a itala didi fure fari. A naxa a dε sa a dε ma, a a ya sa a ya ma, a a bεlεxεe sa a bεlεxεe ma. A naxa lu na ki, han didi fate naxa wolen. ³⁵ Elise naxa so a mapɛrεfe konkoe kui, a man naxa gbilen te ra didi fari. Na tεmui didi naxa tison sanya solofere, a fa a ya rabi. ³⁶ Elise naxa Gexasi xili, a a fala a bε, «Yi ginε Sunamika xili ba.» Ginε to fa Elise yire, Elise naxa a fala a bε, «I xa di tongo.» ³⁷ Ginε naxa fa a a xinbi sin Annabi Elise bun ma, a a sanyie suxu. Na tεmui a naxa a xa di tongo, a mini.

Annabi Elise nun donse ɲaaxi

³⁸ Elise naxa gbilen Giligali. Na tεmui kaame nu dinxi bɔxi ra. Namijɔnmεe to nu dɔxɔxi Annabi Elise san na, a naxa a fala a fɔxirabirε bε, «Tunde dɔxɔ tε ma, i xa donse nde yailan yi namijɔnmεe bε.» ³⁹ Keren naxa mini e ya ma, a siga burunyi bogi se ndee fende. A naxa sansi nde to, a na bogi gbegbe matongo, a e sa a xa donma kui. A to so namijɔnmεe yire, a naxa e maxaba, a e sa tunde kui, kɔnɔ e mu a kolon se naxan a ra.

⁴⁰ Donse to γε rafalade, e birin naxa a don fɔlɔ, kɔnɔ e fεfε a raso e dε i, e naxa gbelegbele, e naxε, «Ala xa mixi, xɔnε nde na yi donse ma tunde kui.» E mu nɔ a donde. ⁴¹ Elise naxa a fala, «Wo farin nde tongo.» A naxa na nde sa tunde kui, a fa a fala, «Wo yi donse sa yi mixie bε, e xa e dεge.» Donse nu bara γε fande, xɔnε yo mu nu na a i fa.

Annabi Elise taami rawuyafe

⁴² Mixi nde nan fa kelife Baali Salisa. A nu fafe taami nun sansi bogi singee nan na Ala xa mixi xɔn ma, taami mɔxɔɲεn nun mεngi nεεnε beki keren. Annabi Elise naxa a fala

a batula bE, «I xa yi donse fi yi jnama ma, alako e xa e dEge.»⁴³ A batula naxa a fala a bE, «N yi donse itaxunma yi xEMe kEMe birin na di?» Elise naxa a fala, «Donse itaxun yi mixie ra tun, alako e xa e dEge, barima Alatala nan a masenxi, «Yi mixie birin e dEgema nE, taami dOnxOe man lu.»»⁴⁴ Na kui a naxa taami itaxun e ra, e naxa a don han e luga, a dOnxOe naxa lu alO Ala a masen ki naxE.

5

Naaman xa yalanyi kunE fure ma

¹ Arami mangE xa sOorie xunyi Naaman nu rafan a xa mangE ma. A tide nu gbo a xa mangE bE, barima Alatala xunnakeli fi Arami bOxi ma a tan nan saabui ra. KOOn kunE fure nu na yi sOori xunyi gbangbalanyi ma. ² LOxOe nde Aramikae to siga Isirayila gereede, e tEMedi nde suxu nE, e a xanin e xun ma, a xa findi Naaman xa ginE xa konyi ra. ³ Na tEMedi naxa a fala a marigi bE, «Xa n marigi xa mOori siga nu namijOnme yire, naxan na Samari, na nOma nE yi kunE fure bade a ma nu.»

⁴ Naaman naxa na dEntege sa a xa mangE bE, tEMedi Isirayilaka naxan falaxi a bE. ⁵ Arami mangE naxa a fala Naaman bE, «I xa siga Samari. N bataaxe sEbema Isirayila mangE ma i xa fe ra.» Naaman naxa gbeti kilo kEMe saxan, xEema kilo tongo senni, nun donma tofanyi fu xanin a xun ma.

⁶ A naxa na bataaxe xanin Isirayila mangE xOn ma, a nu sEbexi naxan kui, «N bara n ma sOorie xunyi Naaman xEE i yire, alako i xa kunE fure ba a ma.» ⁷ Isirayila mangE to gE bataaxe xarande, a naxa a xa donma ibOo, a fa a fala, «Pe, Ala nan n na, naxan faxE tima, naxan mixi rakisima, yi mangE to fa a falama n bE, a n xa kunE fure ba mixi nde ma? Wo a mato, n tan bE, a wama gere nan xOn.»

⁸ Ala xa mixi Elise to a mE, a mangE bara a xa donma ibOo sunnunyi kui, a naxa xEera xEE mangE ma, a falafe ra, «I i xa donma ibOoxi munfe ra? I naxan nabama, a xEE n yire, alako a xa a kolon namijOnme nde na Isirayila bOxi ma.» ⁹ Na kui, Naaman naxa siga a xa soee nun a xa sOori ragise ra, a fa ti Annabi Elise xa banxi sode dE ra. ¹⁰ Elise naxa mixi xEE tande a falafe ra Naaman bE, «Sa i maxa YurudEn xure ma sanya solofere. Na kui i fate yalanma nE, i fa sEniyEn.»

¹¹ Naaman naxa xOnO na wOyEnyi ma, a nu fa siga a fala ra, «N jOxO a ma, a minima nE nu n ya i, a a Marigi Alatala maxandi, a a bElExE sa kunE yire ma n fate i, kunE fure xa ba n ma. ¹² Xure fanyi mu na n xOnyi Damasi, alO Abana nun Farpara xuree, naxee dangi Isirayila xuree birin na? N mu nOma n maxade xE mEnni, n sEniyEn?» Na kui a naxa gbilen a xOnOxi ra.

¹³ KOOn a xa konyie naxa a fala a bE, «Xa yi namijOnme sa fe xOroxoE nde nan fala i bE nu, i mu a rabama xE nu? A to a falaxi i bE a i xa sa i maxa, a mu lanma xE i xa na raba?» ¹⁴ Na kui Naaman naxa goro YurudEn xure, a sin a xOora sanya solofere, alO Ala xa mixi a masen ki naxE. Na dangi xanbi a fate naxa fan alO dimedi, a sEniyEn.

¹⁵ Naaman naxa gbilen Ala xa mixi yire, a tan nun a jEre booree birin na. A to so, a naxa ti a ya i, a a fala, «N bara a kolon, Ala mu na dEdE xa Isirayila bOxi xa mu a ra. YakOsi, n bara i mayandi, i xa n ma buja rasuxu.» ¹⁶ Elise naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n naxan batuma, n mu nOma i xa buja rasuxude.» Naaman naxa a karaxan a xa na rasuxu, kOnO a naxa tondi.

¹⁷ Na tEmui Naaman naxa a fala Elise bE, «Awa yire, i naxan nabama n bE, i xa be bOxi bende nde so n tan i xa konyi yi ra, sofale firin nOma naxan xaninde. N wama sErExebade tife na bende fari, n fa sErExE gan daaxi nun sErExE gbeteE ba Alatala gbansan bE. N mu sErExE yo bama ala gbeteE bE sOnOn. ¹⁸ KOOn Alatala xa dije n ma yi fe kerenyi ma. N ma mangE nE soma a xa ala RimOn xa salide kui, alako a xa suyidi a bE, a luma n bElExE suxu ra a yi, na a niyama nE n tan fan xa n igoro bOxi ma RimOn kuye xa banxi kui. Alatala xa dije n ma na xa fe ra.» ¹⁹ Elise naxa a yaabi, «Siga bOnesa kui.» Na tEmui Naaman naxa keli a xun a siga.

A to a makuya dondoronti, ²⁰ Elise fɔxirabirɛ Gexasi naxa a fala a bɔɲɛ ma, «N marigi bara a lu yi Aramika xa siga, a mu a xa buɲa rasuxu. N bara n kali Alatala ra, n tan xa n gi a fɔxɔ ra ba, alako n xa se nde sɔtɔ a ra.» ²¹ Awa, Gexasi naxa a gi Naaman fɔxɔ ra. Naaman to sa a to a gi ra fafe ra a fɔxɔ ra, a naxa goro mafuren a xa gise kɔn na, a sa a ralan, a a maxɔrin, «Munse niyaxi? Tana mu na?» ²² A naxa a yaabi, «Hɛri tun. N marigi nan n xɛɛxi n xa fa a fala i bɛ, «Namijɔnmɛ xɔɲɛ firin nan faxi n xɔɲyi keli Efirami geyae ma. Yandi, gbeti kilo tongo saxan nun donma firin fi n ma e bɛ.» ²³ Naaman naxa a fala a bɛ, «I xa gbeti kilo tongo senni rasuxu.» A naxa a karaxan, a na gbeti sa bɛki firin kui, a nun donma firin, a e so a xa konyi firin yi ra. Nee naxa ti Gexasi ya ra, e a xanin a bɛ.

²⁴ E to tentenyi fari li, Gexasi naxa kote rasuxu e yi ra, a a raso banxi, a fa na mixie ragbilen, nee naxa siga. ²⁵ Na dangi xanbi, a naxa fa a marigi yire. Annabi Elise naxa a maxɔrin, «I kelixi minden yi ki Gexasi?» Gexasi naxa a yaabi, «N mu siga dɛdɛ.» ²⁶ Kɔnɔ Elise naxa a fala a bɛ, «Naaman to goro a xa gise kui i ralande, n mu na to xɛ n bɔɲɛ ma? Yi waxati a lanma i xa gbeti, donmae, oliwi bilie, sansie, xuruse lanmae nun a xungbee, konyi ginɛɛ nun konyi xɛmɛɛ fen yi ki? ²⁷ Naaman xa kunɛ fure luma nɛ i nun i bɔnsɔɛ ma abadan!» Gexasi naxa keli a ya i. Kunɛ naxa din a fate birin na, a fa rafiixɛ alɔ kunda.

6

Beera kole tofe

¹ Namijɔnmɛ ndee naxa a fala Annabi Elise bɛ, «Yi lude xurun won bɛ. ² Xa i tinma a ra, won xɛɛ Yurudɛn xure, kankan xa wuri keren keren sɛgɛ, won xa yire yailan malande ra be.» Annabi Elise naxa tin na a ra, a fa a fala e bɛ, «Wo siga,» ³ kɔnɔ mixi nde naxa a fala e ya ma, «Yandi, i fan xa fa muxu fɔxɔ ra.» Elise naxa tin na ra, a naxɛ, «Awa, won birin na a ra.»

⁴ Na kui e birin naxa siga Yurudɛn xure dɛ ra, e naxa so wurie sɛgɛfe. ⁵ Mixi nde to nu wuri sɛgɛfe, a xa beera kole naxa koren, a sin ye xɔɔra. A naxa gbelegbele, a naxɛ, «Ee! N marigi, beera yefuxi nan a ra.» ⁶ Ala xa mixi naxa a fala, «A biraxi minden?» A to a birade masen a bɛ, Annabi Elise naxa wuri xuntunyi nde bolon, a naxa a woli na yire yati, beera kole fa te ye fari. ⁷ Elise naxa a fala a boore bɛ, «A tongo.» Boore naxa a bɛlɛɛ itala, a beera kole tongo.

Annabi Elise nɔfe Arami sɔɔrie ra

⁸ Arami mangɛ nu na Isirayila gerefe. Na kui a nu luma yire xa fe fala ra a xa kuntigie bɛ, e xa sɔɔrie fama yonkinde dɛnnaxɛ. ⁹ Kɔnɔ Ala xa mixi naxa xɛɛra xɛɛ Isirayila mangɛ ma, a falafe ra, «I naxa siga na yire de, xa na mu a ra i Aramikae lima nɛ naa.» ¹⁰ Awa, Isirayila mangɛ naxa a xa sɔɔrie rasanba yire, Ala xa mixi dɛnnaxɛ matɔnxuma a bɛ alako e xa naa madɔxɔ. Na naxa raba sanmaya wuyaxi.

¹¹ Arami mangɛ bɔɲɛ naxa ifu a ma na fe ma. A naxa a xa kuntigie xili, a a fala e bɛ, «Yanfante nde na won ya ma, naxan won ma gundoe falama Isirayila mangɛ bɛ. Nde na ra?» ¹² A xa kuntigi nde naxa a yaabi, «Mangɛ, muxu tan mu a ra! Isirayila xa namijɔnmɛ Elise nan i xa wɔyɛnyi birin nadangima Isirayila mangɛ ma, hali i naxan falama i xa konkoe kui.»

¹³ Mangɛ naxa a fala e bɛ, «Wo sa a lude kolon, n xa mixie xɛɛ e xa sa fa a ra.» E naxa a yaabi, «A na Dotan.» ¹⁴ Mangɛ naxa sɔɔri gali xɛɛ naa, soe nun sɔɔri ragisee fari. E naxa so naa kɔɛ ra, e Dotan taa rabilin. ¹⁵ Ala xa mixi fɔxirabirɛ to keli subaxɛ ma, a naxa sɔɔri gali to taa rabilinyi soe nun e ragisee ra. A naxa na dɛntɛgɛ sa Ala xa mixi bɛ, a naxɛ «Ee! N karamɔxɔ, won munse rabama?» ¹⁶ A naxa a yaabi, «I naxa gaaxu, naxee na won fɔxɔ ra, nee gbo dangi mixie ra, naxee na e tan fɔxɔ ra.» ¹⁷ Annabi Elise naxa Ala maxandi a fɔxirabirɛ bɛ, a naxɛ, «N Marigi Ala, a ya rabi alako a xa to ti.» Ala naxa a ya rabi, a naxa soe nun sɔɔri ragisee tɛ daaxie to geyae fari Elise rabilinyi birin na.

¹⁸ Aramikae nu na gorofe Elise yire. Annabi Elise naxa Ala maxandi a xa na sɔɔrie ya dɔnxu. Ala naxa Elise xa maxandi suxu, a nee radɔnxu. ¹⁹ E to Elise yire li, a naxa a fala

e bE, «Na kira mu yi ki, na taa fan mu yi ki. Wo bira n fɔxɔ ra, n xa wo mati mixi yire, wo naxan fenfe.» Na kui a naxa e xanin Samari taa kui.

²⁰ E to so naa, Elise naxa Alatala maxandi, a xa na mixie ya rabɔɔ, alako e xa to ti. Alatala to e ya rabi, e naxa fa a to, e na Samari taa nan kui. ²¹ Isirayila mangE naxa Elise maxɔrin, «N ba, n xa e faxes? A lanma e xa sɔntɔ?» ²² A naxa a yaabi, «I naxa e faxes. I naxee suxuma gere kui santidEgEma nun xali ra, i luma e findi ra geelimanie nan na, i mu e tan faxama, ka? Donse nun ye fi yee ma, i fa e rabEɲin e xa siga e marigi yire.» ²³ Na kui Isirayila mangE naxa donse gbegbe so e yi ra. E to gE e dEgede, mangE naxa e bEɲin sigafe e marigi yire. Na dangi xanbi, Aramikae xa sɔɔrie mu gbilen fa ra Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.

KaamE sofe Samari

²⁴ Na fe to ba a ra, Arami mangE Ben Hadada naxa a xa sɔɔrie birin malan, e xa siga Samari taa gere. ²⁵ Taa xa suxui naxa a niya, kaamE xungbe xa so Samari. Na fe naxa xɔrɔxɔ han sofale xunyi naxa mati gbeti kole tongo solomasaxan na, ganbe sube itaxunxi dɔxɔ naani ra, na dɔxɔ keren gbeti kole suuli. ²⁶ Isirayila mangE nu na a marErefe taa tEte fari tEmui naxE, ginE nde naxa a fala a bE a xui itexi ra, «MangE, muxu rakisi, n marigi.» ²⁷ A naxa a yaabi, «Xa Alatala mu i rakisi, n tan i rakisima di? Sese mu na lonyi ma, sese mu na wEɲi bogi sase kui.» ²⁸ MangE naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» GinE naxa a yaabi, «Yi ginE nan a fala n bE, a muxu xa n gbe di don to, tina muxu a fan gbe don. ²⁹ Muxu bara n gbe ɲin, muxu bara a don, kɔnɔ na kuye iba, n naxa a fala a bE a xa fa a xa di ra, muxu xa na fan don, kɔnɔ a bara a xa di nɔxun.»

³⁰ MangE to na ginE xa masenyi mE, a naxa a xa donma ibɔɔ a ma. A to nu na a marErefe tEte nan fari, ɲama naxa nɔ a tode a bEki dugi ragoroxi a ma a xa mangE donma bun ma. ³¹ MangE nu fa a fala, «Ala xa n ma tɔɔre xunmasa dangi yi fan na xa n mu Safati xa di xEmE Elise xunyi ba a dE i to.»

³² Elise nu dɔxɔxi a xɔnyi, taa forie nu na a sEeti ma. MangE naxa a xa mixi nde xEE Elise ma, kɔnɔ beenun na xEEra xa banxi li, Elise nu bara a fala taa forie bE, «Wo a to, na faxeti xa di bara mixi nde xEE, a xa fa n xunyi bolon n dE i. Wo wo rEɲi. Na xEEra na fa, wo naade balan a ya ra, wo naxa tin a xa so. A marigi sanyie xui ɲan xa mu a xanbi ra na ki?» ³³ A ɲan mu a xa wɔyEɲi rapɔnxi, xEEra naxa fa a ma, a falafe ra, «Yi ɲaxankate kelixi Alatala yati nan ma. N na n xaxili tima Alatala ra munfe ra sɔnɔn?»

7

¹ Elise naxa a fala, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, <Tina, yi waxati, won farin kilo fu nun firin, xa na mu mEɲi maniyE kilo mɔxɔɲEɲen nun naani sarama gbeti kole keren nan na Samari taa sode dE.» ² MangE xa mixi nde, naxan nu mangE matima yire birin, na naxa Ala xa mixi yaabi, «Hali Alatala koore rabi nE, i naxan falaxi na ki, na mu nɔma rabade?» Elise naxa a fala a bE, «I tan a toma nE i ya ra, kɔnɔ i mu a donma feo!»

Arami sɔɔrie e gife e xa see xun ma

³ KunE kanyi naani nu na taa sode dE ra. Nee naxa a fala e bore bE, «Won na faxE mamEfe be munfe ra? ⁴ Xa won sa so taa kui, won faxama nE kaamE ra. Xa won man lu be, won faxama nE. Won naxan nabama, won xa sa won yEte so Aramikae yi ra e yonkinde kui. Xa e dijɲe won ma, won baloma nE. Xa e won faxes, won faxama nE.»

⁵ Na kui e naxa keli nunmare ra, e xa sa e yEte so Aramikae yi ra, kɔnɔ e to nee yonkinde li, mixi yo mu nu na mEɲni. ⁶ Marigi nu bara soe nun gise gali xui ramini Aramikae yonkinde kui, alɔ sɔɔri gali nE fama. Na kui, e naxa a fala e bore bE, «Isirayilakae bara Xitikae nun Misirakae xili e malide gere kui.» ⁷ Na naxa a niya e xa e gi, e e xa se birin lu naa. E naxa keli e xa kiri banxie, e xa soe, nun e xa sofalee xun ma, e e yonkinde lu na ki, e e gi e nii ratangafe ra.

⁸ KunE kanyie to na fe li yonkinde kui, e naxa so kiri banxi nde bun ma, e e dEge. E to gE e dEgede, e naxa gbeti, xEEma, nun sosee xanin, e sa na see nɔxun yire nde. E man naxa gbilen kiri banxi gbEte kui, e sa see tongo, e e xanin e nɔxunde.

⁹ Na dangi xanbi, e naxa a fala e bore bε, «Won mu na fe fanyi xa rabafe yi ki. To lɔxɔε findixi xibaarui fanyi iba lɔxɔε nan na, xa won dundu yi fe ma, subaxε naxa yi fe li won yi, ɲaxankatε ɲaaxi won lima nε. Won xεε, won xa sa mangεε rakolon yi fe fanyi ra.»

¹⁰ E naxa siga e sa taa naadε kantε xili, e a fala a bε, «Muxu bara so Aramikae yonkinde kui, muxu mu mixi yo lixi naa. E birin siga. E bara keli e xa soee nun e xa sofalee xirixi xun ma, mixi yo mu na e xa kiri banxie kui.»

¹¹ Taa naadε kantεε naxa na dεntεgε sa mangε bε. ¹² Mangε naxa keli na kɔε ra, a a fala a xa mixie bε, «Aramikae wama naxan nabafe won na, n xa na fala wo bε. E to a kolonxi kaamε na won ma, e kelixi nε e yonkinde, e sa e nɔxun burunyi, e nu fa a fala, «E nεfε mini e xa taa kui, won baganma nε e ma, won fa so e xa taa kui.»» ¹³ A xa mixi nde naxa a yaabi, «Yandi, won xa mixi suuli sugandi, e xa soe ndee tongo naxee luxi won yi ra taa kui, e xa siga yi fe matode. Hali e faxa naa, na mu ɲaaxu dangi faxafe ra taa kui be. Won fama a matode fe naxan a ra.» ¹⁴ E naxa gise nun soe rafi firin xεε Arami sɔɔrie fɔxɔ ra, alako e xa a kolon fee na ki naxε. ¹⁵ Nee naxa bira e fɔxɔ ra han Yurudεn xure. Aramikae nu bara e xa sosee nun e xa geresosee lu kira xɔn ma e xa gi kui. Isirayila xεεrae naxa gbilen e xa mangε yire, e na dεntεgε sa a bε. ¹⁶ Na tεmui ɲama naxa mini taa kui, e sa se birin tongo Aramikae yonkinde kui.

Na kui farin fupɲi kilo fu nun firin naxa sara gbeti kole keren na. Mεngi maniyε kilo mɔxɔɲεn nun naani naxa sara gbeti kole keren na, alɔ Alatala a masen ki naxε. ¹⁷ Mangε nu bara a matima lu taa sode dε ra. Nama to mini taa kui e xa gbata gbata kui, e naxa na mangε xa mixi maboron, a faxa. Namijɔnmε xa masenyi naxa kamali, a naxan fala mangε bε a to siga a yire. ¹⁸ Namijɔnmε nu bara a fala mangε bε, «Tina yi waxati, Samari taa naadε ra, mixi farin kilo fu nun firin sarama gbeti kole keren nan na, xa na mu mεngi maniyε kilo mɔxɔɲεn nun naani sarama gbeti kole keren na.» ¹⁹ Mangε matima nu bara a yaabi, «Hali Alatala koore rabi nε, i naxan falaxi na ki, na mu nɔma rabade?» Elise naxa a fala a bε, «I tan a toma nε i ya ra, kɔnɔ i mu a donma feo!» ²⁰ Fee dangi na ki nε yati. Nama naxa a maboron e xa gbata gbata kui taa sode dε ra, a naxa faxa.

8

Sunami ginε xa bɔxi

¹ Annabi Elise nu bara a fala Sunami ginε bε, a naxan xa di rakeli faxε ma, «I tan nun i xa denbaya, wo tunu, wo xa siga yire gbεtε, barima Alatala fama nε kaamε radinde yi bɔxi ma han ɲε solofere.» ² Na Sunami ginε naxa a xui suxu, a siga Filisita bɔxi ma, a nun a xa denbaya, e lu naa ɲε solofere. ³ Na ɲε solofere dangi xanbi, na ginε naxa gbilen Isirayila, kelife Filisita bɔxi ma. A naxa siga mangε yire, a a mayandi a xa a xa banxi nun a xa bɔxi ragbilen a ma.

⁴ Beenun a xa so naa, mangε nun Annabi Elise xa batula Gexasi nu na sumunfe. Mangε naxε, «Annabi Elise xa kaabanako fee fala n bε.» ⁵ Gexasi to nu na a falafe a bε, Annabi Elise Sunami ginε xa di rakeli ki naxε faxε ma, na ginε fan so tεmui nan na ki mangε yire, alako a xa a maxandi a xa bɔxi nun a xa banxi ma. Gexasi naxa a fala mangε bε, «Na ginε yati nan ya, a nun a xa di Annabi Elise naxan nakeli faxε ma.» ⁶ Mangε naxa na ginε maxɔrin na fe ma. Sunami ginε naxa na birin yaba a bε. Mangε naxa ginε xa fe so a xa walikε xungbe nde yi ra, a a fala naxan bε, «Won xa yi ginε xa se birin nagbilen a ma, a nun geeni naxan birin sɔtɔxi a xa bɔxi ma kabi a keli tεmui be.»

Annabi Elise nun Xasayeli

⁷ Annabi Elise to biyaasi raba sigafe ra Damasi, Arami mangε Ben Hadada naxa fura. Mixi nde naxa a fala mangε bε a Annabi Elise nu na Damasi. ⁸ Mangε naxa Xasayeli yamari, a naxε, «I xa buɲa nde xanin Annabi Elise xɔn, alako a xa Alatala maxɔrin n bε, xa n kisima yi fure ma?»

⁹ Xasayeli naxa Damasi bɔxi se fanyie baki ɲɔxɔmε tongo naani fari, a a xanin Elise xɔn sanbasee ra. A to so a yire, a naxa ti a ya i, a a fala a bε, «I xa di Ben Hadada, Arami

mangε nan n xεεxi i xɔn ma, n xa i maxɔrin xa a yalanma yi fure ma?» ¹⁰ Elise naxa a yaabi, «Sa a fala a bε, «Iyo, i yalanma.» Kɔnɔ a nɔndi ki ma, i xa a kolon a Alatala bara a fala n bε, a mangε faxama nε.» ¹¹ Ala xa mixi Elise naxa a ya banban a ra, a mu a magirama, han Xasayeli fa yaagi. Na tεmui Elise naxa so wafe. ¹² Xasayeli naxa a maxɔrin, «I na wafe munfe ra?» Elise naxa a yaabi, «N na wafe nε barima n a kolon, i fama nε fe ɲaaxi dɔxɔde Isirayilakae ma. I fama nε e xa yire makantaxie gande, i e xa fonikee faxa santidεgεma ra, i e xa diyɔrεe maboron, i e xa furuginεe furi rabɔɔ.» ¹³ Xasayeli naxa a maxɔrin, «N tan mixi xuri nɔma na fe mɔɔli xungbe rabade di?» Elise naxa a yaabi, «Alatala bara a masen n bε a i fama nε findide Arami mangε ra.»

¹⁴ Xasayeli naxa keli Elise xun ma, a gbilen a xa mangε yire. Na naxa a maxɔrin, «Elise munse falaxi i bε?» A naxa a yaabi, «A a falaxi nε a i yalanma.» ¹⁵ Na kuye iba, Xasayeli naxa sade dugi tongo, a a rasin ye xɔɔra, a a dusu mangε yatagi xun na, a fa a madekun han a faxa. Na dangi xanbi, Xasayeli naxa ti mangε ra Ben Hadada ɲɔxɔε ra.

Yehorami xa mangεya Yudaya xun ma
(*Yudaya Mangε* II 21:2-20)

¹⁶ Akabu xa di Yorami xa mangεya ɲε suuli nde ra Isirayila xun ma, Yehosafati xa di Yehorami naxa findi Yudaya mangε ra. ¹⁷ A nu findima mangε ra tεmui naxε, a ɲε tongo saxan nan nu a ra. A naxa mangεya xanin Darisalamu ɲε solomasaxan. ¹⁸ A naxa a ɲεrε Isirayila mangεe xa kira xɔn ma, alɔ Akabu nun a bɔnsɔε a raba ki naxε, barima Akabu xa di ginε nde nan nu dɔxɔxi a xɔn ma. A naxa fe ɲaaxie raba naxee mu rafan Alatala ma. ¹⁹ Kɔnɔ Alatala mu nu wama Yudaya sɔntɔfe, mangε Dawuda xa fe ra, a a fala naxan bε a mangεya luma nε a tan nun a bɔnsɔε yi ra abadan.

²⁰ Yehorami xa mangεya kui, Edon bɔxi naxa Yudaya xa mangεya matandi, e fa e yeεe xa mangε dɔxɔ. ²¹ Yehorami naxa siga Sayiri nun a xa sɔɔri ragisee birin na. A naxa keli kɔε ra, a Edonkae gere. Nee naxa a xa sɔɔri gali rabilin, e nɔ e ra. Na kui Isirayila xa sɔɔrie naxa gbilen e xɔnyi. ²² Han to Edonkae mu lu Yudaya xa yaamari bun ma. Libina fan Yudaya xa yaamari matandi na tεmui nε.

²³ Yehorami xa taruxui dɔnxɔε nun a fe naxee birin naba, na sεbεxi Yudaya mangεe xa taruxui kui. ²⁴ A naxa laaxira, e fa a ragata a benbae fε ma Dawuda xa taa kui. A xa di Axasiya naxa findi mangε ra a ɲɔxɔε ra.

Yorami xa mangεya Yudaya xun ma
(*Yudaya Mangε* II 22:1-6)

²⁵ Akabu xa di Yorami xa mangεya ɲε fu nun firin nde ra Isirayila xun ma, Yehorami xa di Axasiya naxa ti mangε ra Yudaya. ²⁶ Axasiya xa simaya nu na ɲε mɔxɔɲεn nun firin a findi mangε ra tεmui naxε. A naxa mangεya ɲε keren naba Darisalamu. A nga nu xili nε Atalaya, Isirayila mangε Omiri xa di ginε. ²⁷ A to kelixi Akabu bɔnsɔε nε, a naxa a ɲεrε na kira xɔn, a fe raba naxan mu rafan Alatala ma.

²⁸ A tan nun Akabu xa di Yorami naxa siga Arami mangε Xasayeli gere de Ramoti, Galadi bɔxi ma, kɔnɔ Aramikae naxa nɔ e ra. ²⁹ Mangε Yorami naxa gbilen Yisireeli, a xa a dandan, barima Aramikae nu bara a maxɔnɔ gere kui Rama, a to nu Arami mangε Xasayeli gerefe. Yudaya mangε Yehorami xa di Axasiya naxa goro Yisireeli Akabu xa di Yorami xɔnyi, barima a nu furaxi.

9

Yehu tife mangε ra Isirayila

¹ Annabi Elise naxa a xa taalibi nde xili, a a fala a bε, «I tagi ixiri bεlεti ra alako i xa yi ture xanin Ramoti taa kui, Galadi bɔxi ma. ² I na mεnni li, i xa Yehu fen, Yehosafati xa di, Nimisi xa mamadi. I xa a xili keli a ngaxakerenyie tagi, wo sa lu wo doro ma. ³ I yi ture tongo, i a surusuru a xunyi, i a fala a bε, Alatala yi nan masenxi, «N bara i sugandi, i xa findi mangε ra Isirayila xun ma.» I na gε na rabade, i xa i gi, i keli naa mafuren.»

⁴ Na kui, na namijɔnmɛ fonike naxa siga Ramoti, Galadi bɔxi ma. ⁵ A so tɛmuɪ naxɛ, sɔɔri mangɛɛ nu na malanyi. A naxa a fala, «Mangɛ, n xɛɛxi i xɔn.» Yehu naxa a maxɔrin, «I wama wɔyɛnfe nde bɛ muxu ya ma?» A naxa a yaabi, «Mangɛ, i tan.»

⁶ Na kui, Yehu nun namijɔnmɛ xa taalibi naxa so banxi kui. Xɛɛra naxa ture surusuru Yehu xunyi, a a fala a bɛ, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi i bɛ, «N bara i sugandi, i xa findi Ala xa ɲama Isirayila xa mangɛ ra. ⁷ I fama i xa mangɛ Akabu bɔnsɔɛ sɔntɔde, alako n ma namijɔnmɛɛ nun n ma konyie gbe xa ɲɔxɔ. ⁸ Akabu bɔnsɔɛ birin sɔntɔma nɛ, a xa xɛmɛ yo mu kisima, hali naxan sɛnbɛ mu gbo. ⁹ N Akabu bɔnsɔɛ ragoroma nɛ alɔ n a raba Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa ra ki naxɛ. ¹⁰ Baree nan Yesabela donma Yisireeli xɛɛ ma, a mu ragatama feo.» A to gɛ na falade, a naxa siga keren na a gi ra.

¹¹ Yehu to gbilen a xa mangɛ xa walikɛɛ yire, nee naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi? Yi daxui faxi i tode munfe ra?» Yehu naxa e yaabi, «Wo yi mixi mɔɔli kolon. Fefe mu a ra.» ¹² Kɔnɔ e naxɛ, «I wule fu! A fala muxu bɛ.» A naxa na dɛntɛgɛ sa e bɛ. A naxɛ, «Alatala yi nan masenxi, «N bara i sugandi, i xa findi Isirayila mangɛ ra.» ¹³ A to na fala, sɔɔri mangɛ birin naxa e yɛtɛ xa sosee ba, e a itala Yehu bun ma. E naxa feri fe tɔnxuma ra, e fa a fala, «Yehu nan mangɛ ra!»

¹⁴ Na kui, Yehosafati xa di Yehu, Nimisi xa mamadi naxa mangɛ Yorami yanfa. Yorami nun Isirayila xa sɔɔri gali nu na Ramoti makantafe, Galadi bɔxi ma, barima Arami mangɛ Xasayeli nu wama e gerefe. ¹⁵ Kɔnɔ mangɛ Yorami nu bara gbilen a dandande Yisireeli. Aramikae nu bara a maxɔnɔ gere kui. Yehu naxa a fala a booree bɛ, «Wo to bara n findi mangɛ ra, mixi yo naxa mini taa kui sigafe ra Yisireeli n ma fe falade naa.»

¹⁶ Yehu naxa te a xa gise kui, a siga Yisireeli, Yorami nu na a dandanfe dɛnnaxɛ. Yuda mangɛ Axasiya fan nu bara siga naa Yorami xɛɛbude. ¹⁷ Taa makantɛ naxan nu tixi Yisireeli tɛtɛ kɔn na, na to Yehu xa mixie to fa ra, a naxa a fala, «Nama nde nan fafe yi ki.» Mangɛ Yorami naxa a yamari, «Sɔɔri nde xɛɛ soe fari, a xa a kolon fe naxan niyaxi.» ¹⁸ Na sɔɔri to Yehu yire li, a naxa a maxɔrin, «Mangɛ wama a kolonfe nɛ fe naxan niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa fe mu na a ra. I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.» Taa makantɛ naxa a fala mangɛ bɛ, «Won ma xɛɛra bara sa ɲama li, kɔnɔ a mu na gbilenfe.»

¹⁹ Yorami man naxa sɔɔri gbɛtɛ xɛɛ soe fari. Na fan to Yehu yire li, a naxa a fala a bɛ, «Mangɛ wama a kolonfe nɛ fe naxan niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa fe mu na a ra. I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.» ²⁰ Taa makantɛ naxa dɛntɛgɛ sa, «Won ma xɛɛra bara sa ɲama li, kɔnɔ a mu na gbilenfe. A luxi n bɛ alɔ naxan gise ragife, a ragi ki xɔrɔxɔɛ maniya Nimisi xa di Yehu ra.» ²¹ Awa Yorami naxa a fala a xa mixie bɛ, «Wo fa n ma gise ra.» E to fa na ra a bɛ, Isirayila mangɛ Yorami nun Yudaya mangɛ Axasiya naxa te e xa gisee fari sigafe ra Yehu yire. E naxa a li Naboti Yisireelika xa xɛɛ fɛ ma. ²² Yorami to Yehu li naa, a naxa a maxɔrin, «Yehu, tana mu na?» Yehu naxa a yaabi, «Tana yati yati na na. I nga Yesabela na kuye batufe, a na manduruɲa rabafe.»

²³ Yorami to na mɛ, a naxa a xa gise mafindi a a gi, a naxa a fala a xui itexi ra Axasiya bɛ, «Yanfante ya nan a ra Axasiya!» ²⁴ Yehu naxa xali woli, a so Yorami tunki firinyie tagi, a a sondonyi sɔxɔ. Yorami naxa bira a xinbie ma gise kui. ²⁵ Yehu naxa a fala Yorami ragima Bidikari bɛ, «A fure wɔli be Yisireelika Naboti xa xɛ ma. I i ratuxi, won firin to nu na a baba Akabu fɔxɔ ra, Alatala a masen nɛ: ²⁶ «I xa a kolon a n tan bara Naboti nun a xa die wuli to, i naxan naminixi xoro. N i sare fima yi bɔxi yati nan fari. Alatala xui nan na ki.» Awa, i xa a fure wɔli yi xɛ yati ma, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.»

²⁷ Yuda mangɛ Axasiya to na fe to, a naxa a gi Beti Hagan kira xɔn ma. Yehu naxa bira a fɔxɔ ra, a a fala a xa sɔɔrie bɛ, «Wo a fan sɔxɔ.» E naxa a sɔxɔ a xa sɔɔri ragise kui Guru geya tede ra, Yibeleyami fɛ ma. A naxa nɔ a gide, a siga Megido, kɔnɔ a naxa faxa mɛnni. ²⁸ A xa konyie naxa a xanin gise kui han Darisalamu, e sa a ragata a benbae fɛ ma, Dawuda xa taa kui. ²⁹ Axasiya findi Yudaya mangɛ ra, Akabu xa di Yorami xa mangɛya ɲɛ fu nun keren nde nɛ.

³⁰ Yehu naxa siga Yisireeli. Yesabela to na fe mE, a naxa lini ti a ya ra, a a xunseXE yailan, a fa sa ti wundEri ra koore banxi kOn na. ³¹ Yehu to nu sofe taa naadE ra, Yesabela naxa a maxOrin, «Tana mu na Simiri, i tan naxan i xa mangE faxaxi?» ³² Yehu naxa a ya rate wundEri ra, a maxOrinyi ti, «Nde na n bE? Nde?» MangE ginE makantE ndee naxa e ya ragoro Yehu ma. ³³ Yehu naxa a fala nee bE, «Wo na ginE woli bOxi ma!» E naxa a woli bOxi ma. A wuli naxa kasan banxi xalE nun soee ma, Yehu fa a xa gise rajEre a fari. ³⁴ Na xanbi, a naxa so taa kui, a a dEge. A to gE, a naxa a fala, «Wo sa na ginE dankaxi ragata, barima mangE xa di ginE nan nu a ra.» ³⁵ E naxa siga, kOnO a fure sese mu nu luxi naa fa, fo a xunkonkota, a sanyie, nun a bElexE. ³⁶ E to na fe dEnteGE mangE Yehu bE, a naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan kamalixi, a naxan ti Annabi Eliya Tisibeka saabui ra. A a fala nE, «Baree Yesabela sube donma nE Yisireeli bOxi ma. ³⁷ Yesabela binbi luma nE alO jajE naxan xEe rafanma. Mixi yo mu nOma a falade sOnOn Yesabela nan yi ki.»

10

Akabu xa denbaya sOntOfe

¹ Akabu xa di xEmE tongo solofere nu na Samari bOxi ma. Yehu naxa bataaxEe rasanba Yisireeli mangEe ma Samari bOxi ma, forie ma, a nun mixie ma, naxee jOxO nu saxi Akabu xa die xOn ma. Yi nan nu seBExi na bataaxEe kui: ² «Wo xa mangE xa die, a xa sOori ragisee, a xa soee, a xa taa makantaxi, nun a xa geresosee to na wo yi ra, ³ wo xa wo xa mangE xa di jalama nde dOxO a baba xa kibanyi kui alako wo xa wo xa mangE bOnsOe makanta.»

⁴ E to na bataaxE masOto, e bOjE naxa mini, e fa a fala, «MangE firin mu sa nO tide a kanke, muxu tan na rabama di?» ⁵ MangE xa banxi xunyi, taa mangE, forie nun mixi naxee jOxO nu saxi mangE xa die xOn ma, nee naxa yi masenyi rasanba Yehu ma, «Muxu tan bara findi i xa walikEe ra, i wama naxan yo xOn, muxu na nan nabama. Muxu mu mixi yo tima mangE ra. I xa i sago raba.»

⁶ Yehu naxa e yaabi a xa bataaxEe firin nde kui, a naxE e bE, «Xa wo na n tan nan bE, wo xa wo xa mangE xa die xunye bolon, wo fa n yire Yisireeli tina yi waxati ma.» MangE xa di tongo solofere nu itaxunxi taa kuntigie ma, nee nu na e maxurufe. ⁷ E to na bataaxE masOto, e naxa mangE xa di mixi tongo solofere birin xunyi bolon e dE i, e e sa sagae kui, e a rasanba Yehu ma Yisireeli. ⁸ XEera naxa sa a fala Yehu bE, «E bara fa mangE Yorami xa die xunye ra.» Yehu naxa a yamari, «E malan dOxO firin taa naadE ra han gEesEgE.» ⁹ Na kuye iba, Yehu naxa mini, a ti jama ya i, a fa a fala e bE, «Yunubi mu wo ma. N tan nan n ma mangE yanfaxi, n a faxa. KOnO nde yi mixie tan faxaxi? ¹⁰ Wo xa a kolon, Alatala xa masenyi birin bara kamali Akabu bOnsOe xili ma. Alatala naxan masen Annabi Eliya saabui ra, na bara kamali.» ¹¹ Yehu naxa Akabu bOnsOe birin faxes naxee nu na Yisireeli, a xa kuntigie, a booree, nun a xa sEreXEdubEe. Akabu xa mixi keren mu kisi.

¹² Na dangi xanbi, Yehu naxa siga Samari. A nu na Beti Ekeda Xurusee kira xOn ma tEmui naxE, ¹³ Yehu naxa Yudaya mangE Axasiya ngaxakerenyi ndee to. A naxa e maxOrin, «Nde na wo tan na?» E naxa a yaabi, «Axasiya ngaxakerenyie nan muxu ra. Muxu na sigafe mangE nun mangE nga xa di xEmEe nan xEebude.» ¹⁴ Yehu naxa yaamari fi, «Wo e suxu e jaje ra.» E naxa e suxu, e e birin xanin Beti Ekeda, e e kOn naxaba mEnni, e e woli ye ragatade kui. E kOn ti nu lanxi mixi tongo naani nun firin nan ma. Mixi keren mu kisi.

¹⁵ A to keli mEnni, a naxa Rekabu xa di Yehonadabo li kira xOn ma, na nu fafe a ralande. Yehu naxa a xEebu, a a maxOrin, «I janige fiixExi n bE, alO n gbe fiixExi i bE ki naxE?» Yehonadabo naxa a yaabi, «Iyo.» Yehu naxa a fala a bE, «Xa a na na ki nE, te be n sEeti ma n ma gise kui.» Yehu naxa a bElexE itala Yehonadabo bE, a a rate a xa gise kui. ¹⁶ Yehu naxa a fala a bE, «Won xEe, i xa a mato n na walife Alatala bE senbE naxan na.» A naxa a xanin a xun ma a xa gise kui. ¹⁷ E to so Samari, Yehu naxa Akabu xa mixi dOnxOe birin sOntO feo, alO Alatala nu bara a masen ki naxE Annabi Eliya saabui ra.

¹⁸ Na xanbi, Yehu naxa ꞓama birin malan, a a fala e be, «Wo xa a kolon, n fama Bali kuye batude dangife Akabu ra. ¹⁹ Yakosi fa wo Bali kuye xa namijonmee birin maxili, a xa serexedubee birin nun a batuma birin, keren naxa lu. E birin xa fa n yire, barima n wama serexe gbegbe bafe Bali kuye be. Xa naxan yo mu lan na serexe, n na kanyi faxama ne.» Kono na masenyi kui, Yehu nu wama e madaxufe ne, alako a xa Bali kuye batui birin sonto. ²⁰ Yehu naxa yaamari fi, «Wo xulunyi belebele ti Bali kuye be.» E naxa na masenyi ti ꞓama be. ²¹ Yehu naxa xerae rasanba Isirayila boxi yire birin ma. Bali kuye batui birin naxa fa. Keren mu lu, naxan mu fa. E birin naxa so Bali xa salide kui, a rafe tapu. ²² Yehu naxa yaamari fi, guba xa ragoro Bali kuye batui birin ma. E naxa na raba. ²³ Yehu nun Rekabu xa di Yehonadabo naxa siga Bali xa salide kui, Yehu fa a fala e be, «Wo a mato, Alatala xa mixi yo naxa lu wo ya ma. Bali kuye batui nan gbansan xa lu be.» ²⁴ Yehu nun mixie naxa so, e xa xurusee ba serexe ra Bali kuye be. Yehu nu bara soori tongo solomasaxan ti tande, a a fala e be, «Xa yi kuye batui mixi keren a ba wo yi ra, n wo nii nan findima a joxoe ra.»

²⁵ E to ge serexe bade, a naxa a fala a xa soori gbangbalanyie be, «Wo so, wo e birin faxa, mixi yo naxa kisi.» Soorie naxa e faxa e xa santidegema ra, e e fure lu naa. Na dangi xanbi, e naxa so yire Bali kuye nu ragataxi dennaxe. ²⁶ E naxa na kuye masolixi ramini, e a gan. ²⁷ E Bali kuye nun a xa salide kana, e naa findi suturadee ra. Han to suturadee nan na menni ra. ²⁸ Yehu naxa Bali kuye xa fe jon Isirayila. ²⁹ Kono Yehu mu a makuya Yerobowami Nebati xa di xa yunubie ra, naxan Isirayilakae ti yunubi rabafe ma. A mu na moli raba na tan xa kuyee ra, na ninge masolixi firinyi xema daaxi naxee nu batuma Beteli nun Dana.

³⁰ Alatala naxa a masen Yehu be, «I to bara n sagoe raba Akabu bomsae xa fe ra, n i bomsae doxoma ne Isirayila kibanyi ma han i tolontolonyi.» ³¹ Kono na birin kui, Yehu mu Isirayila Marigi Alatala waxofe ratinme a boje birin na. A mu danyi sa Isirayila xa kuye batui ꞓaaxi ma, Yerobowami naxan folo.

³² Na waxati, Alatala naxa a niya nde xa nu ba ra Isirayila xa boxi ra. Xasayeli naxa e tooro e xa boxi sogetede. ³³ A naxa no Galadi boxi birin na, Gadikae, Rubenkae, nun Manasikae nu sabatixi dennaxe, sa keli Aroweri xure ma, a siga Arinon gulunba kui, han a sa Basan boxi li.

³⁴ Yehu xa taruxui donxoe nun a fe fanyi naxee birin naba, nee sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui. ³⁵ Yehu naxa laaxira, e a ragata Samari. A xa di Yehowaxasi naxa ti mangae ra a joxoe ra. ³⁶ Yehu je moxonen nun solomasaxan mangeya nan naba Isirayila, Samari taa kui.

11

Yudaya mangae ginE Atalaya

(Yudaya Mangae II 22:10-12)

¹ Axasiya nga Atalaya to a to a xa di bara faxa, a naxa nate tongo a xa mangae bomsae birin faxa. ² Kono Yehoseeba, mangae Yorami xa di ginE, Axasiya fan maagine, naxa Axasiya xa di Yowasi tongo mangae xa die ya ma, alako Atalaya naxa a tan faxa alo booree. Yehoseeba naxa sa a noxun konkoe nde kui, a nun dingae naxan joxo nu saxi a xon. ³ E naxa lu naa Alatala xa hrombanxi kui je senni, Atalaya xa mangeya bun ma.

Yowasi tife mangae ra

(Yudaya Mangae II 23:1-21)

⁴ A je solofere nde ra, Yehoyada naxa xera ti Karikae xa soori mangae nun mangae makante ma. A naxa e raso Alatala xa hrombanxi kui, e fa saatE gundo daaxi xiri e bore tagi naa. Na dangi xanbi, a naxa mangae xa di masen e be. ⁵ A naxa yi yaamari so e yi ra, a naxe, «Wo yi nan nabama. Wo tan naxee walima malabui loxoe, wo xa wo itaxun doxo saxan na. Doxo keren xa mangae xa banxi makanta, ⁶ doxo firin nde xa sa Suru naade makanta, doxo saxan nde xa naade makanta mangae makante xanbi ra. Wo xa

mangε xa banxi makantafe masara wo boore tagi. ⁷ Sεεti boore firinyi, naxee mu walima malabui lɔxɔε, nee tan xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi makanta a fanyi ra mangε nɔxunxi dɛnnaxε. ⁸ Wo mangε rabilinma nε, geresosee ra wo yi. Mixi yo a maso wo ra, wo a faxa. Wo xa lu mangε fε ma, a na siga dɛdε.»

⁹ Sɔɔri xunyi naxee tixi sɔɔri kεmε xun na, e naxa sεrεxɛdubε Yehoyada xa yaamarie rabatu, alɔ a a falaxi ki naxε. Kankan naxa a xa sɔɔri mixi kεmε dɛntεgε Yehoyada bε, naxee nu walima malabui lɔxɔε, nun naxee mu nu walima na lɔxɔε. ¹⁰ Sεrεxɛdubε naxa mangε Dawuda xa tanbεε nun kanke makantasee so sɔɔri xunyi yi ra, naxee nu ragataxi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui. ¹¹ Mangε makantεε naxa geresosee tongo, e naxa ti kelife Alatala xa hɔrɔmɔbanxi yirefanyi ma han a kɔɔla ma, sεrεxɛbade nun banxi fε ma, alako e xa mangε makanta. ¹² E to ti naa, Yehoyada naxa mangε xa di ramini, a mangε tɔnxuma dusu a xun na, a munyaati so a yi ra. A naxa ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi, a a ti mangε ra. Nama naxa e bεlɛxεε bɔnbɔ, e nu a fala e xui itexi ra, «Kisi na mangε bε!»

¹³ Atalaya to mangε makantεε nun nɔama xui mε, a naxa siga e yire Alatala xa hɔrɔmɔbanxi. ¹⁴ A naxa a to, mangε tixi hɔrɔmɔbanxi kinki fε ma, alɔ mangεε darixi a ra ki naxε. Mangε makantεε tixi mangε fε ma, e sarae fema. Nama birin nu sεεwaxi, e sarae xui ramini. Atalaya naxa a xa sosee ibɔɔ a yεtε ma sunnunyi kui, a gbelegbele, «Yanfanteya! Yanfanteya!» ¹⁵ Na kui sεrεxɛdubε Yehoyada naxa sɔɔri kεmε xunyi yamari, «Wo a ramini hɔrɔmɔbanxi fari ma sɔɔrie yire. Mixi yo na wa a malife, wo na kanyi faxa santidεgεma ra.» Sεrεxɛdubε mu nu wama a xa faxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui. ¹⁶ Sɔɔrie naxa a suxu, e a xanin mangε xa banxi kui kira ra soee soma dɛnnaxε ra, e a faxa mɛnni nε.

¹⁷ Yehoyada naxa saatε xiri Alatala, mangε, nun nɔama tagi, a falafe ra e birin xa bira Alatala fɔxɔ ra. ¹⁸ Bɔxi nɔama birin naxa so Bali kuye xa banxi kui, e sεrεxɛbadee nun kuyee kana. E naxa Bali kuye xa sεrεxɛdubε Matan faxa sεrεxɛbade fε ma. Yehoyada sεrεxɛdubε naxa sɔɔrie ti, naxee Alatala xa hɔrɔmɔbanxi makantama. ¹⁹ A naxa sɔɔri kεmε xunyi tongo, Kari sɔɔrie, mangε makantεε, nun bɔxi nɔama birin, e fa mangε mati kelife Alatala xa hɔrɔmɔbanxi han mangε banxi. E naxa so mangε banxi kui mangε makantεε xa naadε ra. Mangε Yowasi naxa a magoro mangε kibanyi kui. ²⁰ Bɔxi nɔama birin nu na sεεwε nun sabari nan kui, barima Atalaya nu bara faxa santidεgεma ra mangε banxi kui.

12

Yudaya mangε Yowasi

(*Yudaya Mangε* II 24:1-14)

¹ Yowasi findi mangε ra tεmui naxε, a nɛ solofere nan nu a ra. ² Yehu xa mangεya nɛ solofere nde ra Isirayila bɔxi ma, Yowasi findi mangε ra na nɛ nan na. A naxa nɛ tongo naani mangεya raba Darisalamu. A nga nu xili nε Sibeya, Beriseebaka nan nu a ra. ³ Yowasi nu fe fanyi nan tun nabama Alatala ya i, alɔ sεrεxɛdubε Yehoyada a masen a bε ki naxε. ⁴ Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu kana Yudaya. Nama man nu luma siga ra sεrεxε bade nun surayi gande na kuyee bε.

⁵ Yowasi naxa a fala sεrεxɛdubεε bε, «Kɔbiri naxan birin bama sεrεxε ra Alatala xa banxi kui, kɔbiri naxan fima mixie xunsare ra, xa na mu fe gbεtε ra, ⁶ sεrεxɛdubεε xa a rasuxu, a xa rawali yire kanaxie yailanfe ra Alatala xa banxi ma.» ⁷ Kɔnɔ han Yowasi xa mangεya nɛ mɔxɔnɛn nun saxan nde ra, sεrεxɛdubεε mu nu Alatala xa banxi yailanxi sinden. ⁸ Mangε Yowasi naxa sεrεxɛdubε Yehoyada nun a booree xili, a a fala e bε, «Munfe ra wo mu Alatala xa banxi yailanxi sinden? Yakɔsi wo naxa kɔbiri yo tongo kɔbiri ragatade kui, naxan mu rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra.» ⁹ Sεrεxɛdubεε naxa lan a ma, a e naxa kɔbiri yo rasuxu mixie yi ra sɔnɔn, e mu naxan nawalima banxi yailanfe ra.

¹⁰ Na kui sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa kankira nde tongo, a yale ti a ma, a a dɔxɔ sɛrɛxɛbade yirefanyi ma, mixie nu soma Alatala xa banxi kui dɛnnaxɛ ra. Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu e ɲɔxɔ saxi sode dɛ xɔn ma, nee nu kɔbiri sama na kankira nan kui, mixie nu fama naxan na Alatala xa banxi kui. ¹¹ E na a to kɔbiri bara gbo kankira kui, sɛrɛxɛdubɛ xungbe nun mangɛ xa sɛbɛliti nu fama nɛ na kɔbiri sade bɛki kui, e kɔbiri kɔnti, naxan na Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, ¹² e a so walikɛ xunyie yi ra, naxee nu Alatala xa banxi yailanma. Walikɛ xunyie nu na kɔbiri soma kamudɛrie nun banxitie nan yi ra, naxee nu Alatala xa banxi yailanma, ¹³ a nun gɛmɛ masolie nun banxi dɔxɔɛɛ yi ra. Na kɔbiri fan nu findima wuri, gɛmɛ masolixi, nun se gbɛtɛɛ sare nan na, naxee nu rawalima Ala xa banxi yailanfe ra. ¹⁴ Kɔnɔ na kɔbiri mu nu rawalima se sase gbeti daaxie, finɛɛ, paanie nun sarae yailanfe ra Alatala xa banxi xa fe ra. ¹⁵ A nu soma banxi rawalie nan yi ra, alako e xa Alatala xa banxi yire kanaxie gbansan yailan. ¹⁶ E mu nu na kɔbiri rawali ki maxɔrinma banxi rawalie ma, barima e nu tinxin na fe kui. ¹⁷ Kɔbiri naxan nu soma yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛɛ ra nun yunubi xafari sɛrɛxɛɛ ra, na mu nu sama na kankira kui Alatala xa banxi kui. A nu soma sɛrɛxɛdubɛɛ nan yi ra.

¹⁸ Na tɛmui, Arami mangɛ Xasayeli naxa siga Gati gereɛde. A to nɔ a ra, a naxa wa Darisalamu fan gerefe. ¹⁹ Yudaya mangɛ Yowasi naxa xɛɛma birin ba Alatala xa banxi naafuli ragatade kui, a benba Yudaya mangɛɛ Yehosafati, Yehorami, nun Axasiya naxan fi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ma, a nun e naxan sa Yudaya mangɛ xa banxi kui, a fa na birin nasamba Arami mangɛ Xasayeli ma. Na naxa a niya a xa gbilen Darisalamu gerefe fɔxɔ ra.

²⁰ Mangɛ Yowasi xa taruxui dɔnxɔɛ sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ²¹ A rajɔnyɛ a xa mixie naxa a yanfa, e a faxa Beti Milo, Sila mabiri. ²² A xa mangɛ banxi mixie, Simeyata xa di Yosabadi nun Someri xa di Yehosabadi nan a faxa. Yowasi naxa ragata a benbae fɛ ma, Dawuda xa taa kui. A xa di Amasiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

13

Isirayila mangɛ Yehowaxasi

¹ Axasiya xa di Yowasi xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nde ra Yudaya xun ma, Yehu xa di Yehowaxasi naxa ti mangɛ ra Isirayila bɔxi ma. A mangɛya ɲɛ fu nun solofere nan naba Samari. ² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. A naxa bira Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, naxan nu bara Isirayila ratantan na kui. Yehowaxasi mu gbilen na yunubie fɔxɔ ra. ³ Alatala xɔnɔ nɛ Isirayila ma na fe ma, a nu e rabolo Arami mangɛɛ yi ra, Xasayeli nun a xa di Ben Hadada.

⁴ Yehowaxasi naxa Alatala maxandi a xa hinne a ra. Alatala naxa a xa maxandi suxu, barima, a nu bara Isirayila xa tɔɔrɛ to Arami mangɛ xa nɔɛ bun ma. ⁵ Alatala naxa Isirayila rakisima nde fi e ma, a e ba Arami xa mangɛya bun ma, e fa lu bɔɲɛsa kui. ⁶ Kɔnɔ e mu gbilen Yerobowami bɔnsɔɛ xa yunubie fɔxɔ ra. Asera kuye masolixie yati nu tixi Samari taa kui. ⁷ Yehowaxasi xa sɔɔri gali nu bara xurun, soe ragi mixi tongo suuli, gise fu, nun sɔɔri wulu fu nan tun nu fa luxi, barima Arami mangɛ nu bara e bɔnbɔ, alɔ bɔxi iboronma ki naxɛ.

⁸ Yehowaxasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxee birin naba, nee sɛbɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui. ⁹ A naxa laaxira, a ragata a benbae fɛ ma Samari. A xa di Yowasi naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Yehowasa

¹⁰ Yowasi xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Yudaya xun ma, Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa ti mangɛ ra Isirayila xun ma. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun senni raba Samari. ¹¹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra. ¹² Yowasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxee birin naba, alɔ a Yudaya mangɛ Amasiya gere ki naxɛ, na fee birin sɛbɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui. ¹³ Yowasi naxa laaxira, a ragata Isirayila mangɛɛ sɛɛti ma Samari. Yerobowami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Elise xa faxe

¹⁴ Annabi Elise to fura, a nu laaxirama fure naxan ma, Isirayila mangε Yowasi naxa goro a yire sunnunyi kui, a yi woyenyi ti a be wa kui, «N ba, n ba, Isirayila senbema.»

¹⁵ Elise naxa a yaabi, «Xali nun tanbe nde tongo.» Mangε naxa na raba. ¹⁶ Na xanbi Elise naxa a fala Isirayila mangε be, «Xali rafala.» Elise naxa a belexee sa mangε belexee ma, a fa a fala a be, ¹⁷ «Wunderi rabi naxan na sogetede biri.» A naxa a rabi. Elise naxa a fala a be, «Xali woli.» A naxa a woli. Elise naxa a fala a be fa, «Xunnakeli tanbe nan yi ki Alatala be, a naxan fima i ma Aramikae xili ma. I Aramikae bonboma ne Afeki taa kui han i e sonto.» ¹⁸ Na temui Elise naxa a fala, «Xalie tongo.» Mangε naxa e tongo. Elise naxa a fala a be, «Boxi bonbo xalie ra.» Mangε naxa boxi bonbo sanya saxan, a fa a iti. ¹⁹ Annabi Elise naxa xono a ma, a naxe, «Xa i boxi bonbo ne sanya suuli nu, xa na mu sanya senni, i nu noma ne Aramikae sontode. Kono yakosi i fama e bonbode sanya saxan gbansan ne.»

²⁰ Na dangi xanbi, Annabi Elise naxa laaxira, e fa a ragata. Na ne xun gbilenyi, Mowaba soorie naxa so Isirayila boxi ma. ²¹ Na temui Isirayilakae nu na e xa mixi faxaxi nde ragatafe. E to Mowabakae to fa ra, e naxa e xa mixi fure sa mafurenyi ra Annabi Elise xa gaburi kui. Na fure to din Elise xorie ra, a naxa keli faxe ma, a gbilen balo ra.

²² Arami mangε Xasayeli nu Isirayilakae toroma Yehowaxasi xa mangeya bun ma. ²³ Kono Alatala naxa kinikini e ma. A naxa hinnie e ra a xa saatε xa fe ra, a naxan xiri Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi. Han yakosi Alatala menima e ma na nan ma. ²⁴ Arami mangε Xasayeli naxa faxesa, a xa di Ben Hadada naxa ti mangε ra a joxoxe ra. ²⁵ Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa taae ba Ben Hadada yi ra, na baba Xasayeli naxee ba a baba Yehowaxasi yi ra gere kui. Yowasi naxa a bonbo sanya saxan, a na taae masoto.

14

Yudaya mangε Amasiya

(Yudaya Mangεe II 25:1-28, 26:1-2)

¹ Yehowasa xa di Yowasi xa mangeya ne firin nde ra Isirayila boxi ma, Yowasi xa di Amasiya naxa ti mangε ra Yudaya. ² A ne moxonen nun suuli nan nu a ra, a ti mangε ra temui naxe. A naxa ne moxonen nun solomanaani mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Yehowadin, Darisalamuka nan nu a ra. ³ A naxa Alatala waxonfe raba, kono a mu lu alo a benba Dawuda. A bira a baba Yowasi xa misaali nan yati foxo ra. ⁴ Na birin kui, kuye batudee nu na geya yiree, mixie man nu serexee nun surayi bama menni.

⁵ Amasiya xa mangeya to senbe soto, a naxa mixie faxesa, naxee a baba faxesa. ⁶ Kono a mu nee xa die tan faxesa, alo Alatala a yamarixi ki naxe Tawureta Munsa kitaabui kui a falafe ra, «A mu lanma babe xa faxesa a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan mu lanma a xa faxesa a baba xa yunubi xa fe ra. Kankan lan a xa faxesa a yete kan xa yunubi nan xa fe ra.»

⁷ Amasiya naxa Edonka mixi wulu fu faxesa gulunba kui, a Sela taa tongo, a a xili sa Yokatili. A xilima na ki ne han to.

⁸ Amasiya to ge marasi fende mixi gbete ra, a naxa xerae xee Isirayila mangε Yehu xa mamadi Yehowasa ma, Yehowaxasi xa di, a falafe ra, «Fa, won xa fa gere.» ⁹ Isirayila mangε Yehowasa naxa Yudaya mangε Amasiya yaabi yi ra, «Liban tunbe di naxa xera xee Liban sediti wuri xungbe ma a falafe ra, «I xa di ginε fi n ma di ma.» Na dangi xanbi, Liban wulai sube nde naxa tunbe maboron. ¹⁰ I bara Edon bonbo a fanyi ra, na bara a niya i xa i yete igbo. Seewa i xa xunnakeli ra, i xa lu i xonyi. I gbaloe fenfe i yete be munfe ra? I sontoma ne, i nun Yudaya ra» ¹¹ Kono Amasiya mu a tuli mati a ra. Na kui Isirayila mangε Yehowasa naxa siga a xili ma, a tan nun Yudaya mangε Amasiya naxa e bore gere Beti Semesi, Yudaya boxi ma. ¹² Isirayila naxa Yudaya bonbo, e fa e gi e so e xonyi. ¹³ Isirayila mangε Yehowasa naxa Axasiya xa mamadi Amasiya findi a xa geelmani ra Beti Semesi. A naxa fa Darisalamu tete rabira kelifε Efirami xa naade ra han naade naxan na tunxui ma, nongon ya keme naani jondon. ¹⁴ A naxa xema nun

gbeti birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangε xa banxi kui. A naxa mixi ndee fan suxu, a gbilen Samari.

¹⁵ Yehowasa xa taruxui dɔnxɔε, a fe fanyi naxee raba, nun a xa gere e nun Yudaya mangε Amasiya, na birin sɛbɛxi Isirayila mangεe xa taruxui kui. ¹⁶ Yehowasa naxa laaxira, e a ragata Isirayila mangεe fε ma Samari. A xa di Yerobowami naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra.

¹⁷ Isirayila mangε Yehowaxasi xa di Yehowasa to faxa, Yudaya mangε Yowasi xa di Amasiya xa mangεya xɔn man naxa kuya ɲε fu nun suuli. ¹⁸ Amasiya xa taruxui dɔnxɔε, na sɛbɛxi Yudaya mangεe xa taruxui kui. ¹⁹ Mixi ndee naxa yanfanteya maxiri a xun ma Darisalamu, a naxa a gi, a siga Lakisi. E naxa bira a fɔxɔ ra Lakisi, e sa a faxa mɛnni. ²⁰ E naxa a fure xanin soe fari, e sa a ragata Darisalamu a benbae fε ma Dawuda xa taa kui. ²¹ Yudaya ɲama birin naxa Amasiya xa di Asaraya ti mangε ra a baba ɲɔxɔε ra. A ɲε fu nun senni nan nu a ra. ²² Mangε Amasiya xa faxε dangi xanbi, Asaraya naxa Elata taa ti, a a sa Yudaya xa bɔxi xun ma.

Isirayila mangε Yerobowami firin nde

²³ Yowasi xa di Amasiya Yudaya mangε, xa mangεya ɲε fu nun suuli nde ra, Yowasi xa di Yerobowami naxa ti Isirayila mangε ra Samari. A mangεya ɲε tongo naani nun keren naba. ²⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubi fɔxɔ ra, a Isirayilakae ti naxan na. ²⁵ A naxa a niya Isirayila naaninyie xa gbilen a ra kelife Lebo Xamata kɔɔla ma, han Araba baa dε ra yirefanyi ma, alɔ Isirayila Marigi Alatala nu bara a masen ki naxε Amitayi xa di Annabi Yunusa bε, naxan findi Gati Xeferika ra. ²⁶ Alatala naxa Isirayila xa tɔɔrε xɔrɔxɔε to, e rakisima yo mu nu na, ²⁷ a naxa e rakisi Yowasi xa di Yerobowami saabui ra. A mu nu wama a xɔn Isirayila xili xa ɲɔn dunɲa ma.

²⁸ Yerobowami xa taruxui dɔnxɔε, a fe fanyi naxee birin naba, nun a xa xunnakeli Damasi nun Xamata ragbilenfe ra Yudaya ma, na birin sɛbɛxi Isirayila mangεe xa taruxui kui. ²⁹ Yerobowami naxa laaxira, e a ragata Isirayila mangε fε ma Samari. A xa di Sakari naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra.

15

Yuda mangε Asaraya

(*Yudaya Mangεe* II 26:1-23)

¹ Yerobowami xa mangεya ɲε mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra Isirayila xun ma, Amasiya xa di Asaraya naxa ti mangε ra Yudaya. ² A mangεya sɔtɔ a ɲε fu nun senni nan ma, a fa ɲε tongo suuli nun firin mangεya raba Darisalamu. A nga nu xili nε Yekoliya, Darisalamuka nan nu a ra. ³ A Alatala waxɔnfe raba nε a ki ma, alɔ a baba Amasiya. ⁴ Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu ɲɔn geyae yire, mixie nu luma sɛrɛxεe nun surayi man ba ra mɛnni. ⁵ Alatala naxa kunε fure sa mangε ma, han a faxa lɔxɔε. A nu sabatixi banxi nde nan kui, naxan nu na a xati ma. A xa di Yotami nan nu na a xa fɔxɔε xunyi ra, a man nu a xa mangεya fan naɲɛrɛma bɔxi kui.

⁶ Asaraya xa taruxui dɔnxɔε, a fe fanyi naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangεe xa taruxui kui. ⁷ Asaraya naxa laaxira, e a ragata a benbae fε ma, Dawuda xa taa kui. A xa di Yotami naxa ti mangε ra a ɲɔxɔε ra.

Isirayila mangε Sakari

⁸ Yudaya mangε Asaraya xa mangεya ɲε tongo saxan nun solomasaxan nde ra, Yerobowami xa di Sakari naxa ti Isirayila mangε ra Samari, kike senni bun ma. ⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a benbae naxan naba. A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubi fɔxɔ ra, a Isirayila ti naxan na. ¹⁰ Yabɛsi xa di Salumu naxa yanfanteya maxiri a xun ma, a a faxa Yibeleyami, a ti mangε ra a ɲɔxɔε ra. ¹¹ Sakari xa taruxui dɔnxɔε sɛbɛxi Isirayila mangεe xa taruxui kui. ¹² Alatala xa masenyi nan kamali

a xa faxe kui, a naxan masen Yehu be, a to a masen, «I bɔnsɔɛ Isirayila yamarima ne han i tolontolonyi.» A raba na ki ne.

Isirayila mangɛ Salumu

¹³ Yabɛsi xa di Salumu naxa ti mangɛ ra Isirayila, Yudaya mangɛ Osiyasi xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun solomanaani nde ra. A naxa mangɛya raba kike keren Samari.

¹⁴ Menaxemi, Gadi xa di Salumu naxa keli Tirisa, a te Samari, a Yabɛsi xa di Salumu faxa, a ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. ¹⁵ Salumu xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a yanfe naxan ti, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui. ¹⁶ Na tɛmui, Menaxemi naxa keli Tirisa, a siga Tifisa taa gereede. A naxa mɛnnikae birin faxa, a nun naxee nu na naa rabilinyi, barima e mu nu tinma a xa yaamari ra. Hali ginɛ furuxie, a nu e faxa ne, a e furi rabɔɔ.

Isirayila mangɛ Menaxemi

¹⁷ Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun solomanaani nde ra, Gadi xa di Menaxemi naxa ti Isirayila mangɛ ra. A mangɛya ɲɛ fu nan naba Samari. ¹⁸ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a Isirayila ɲama ti naxan na.

¹⁹ Asiriya mangɛ Pulu naxa so Isirayila bɔxi kui, a xa naa gere, kɔnɔ Menaxemi naxa gbeti kilo wulu tongo saxan fi a ma, alako a xa a mali a xa mangɛya xa mabanban. ²⁰ Menaxemi naxa na kɔbiri sɔtɔ Isirayila bannaɛ ra, mixi keren keren gbeti kole tongo suuli. A to na fi Asiriya mangɛ ma, na naxa Isirayila bɔxi gerefe lu na, a gbilen a xɔnyi.

²¹ Menaxemi xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui. ²² Menaxemi naxa laaxira, a ragata a benbae fe ma. A xa di Pekaxaya naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Pekaxaya

²³ Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya ɲɛ tongo suuli nde ra, Menaxemi xa di Pekaxaya naxa ti Isirayila mangɛ ra Samari. A naxa mangɛya ɲɛ firin naba. ²⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a Isirayilakae tixi naxee ra. ²⁵ A malima nde, Remalياهو xa di Peka, naxa a yanfa, a a faxa mangɛ banxi kui Samari. Galadika mixi tongo suuli naxa a mali na kui, e Aragobo nun Ariye fan faxa. Na dangi xanbi Peka naxa ti mangɛ ra Pekaxaya ɲɔxɔɛ ra.

²⁶ Pekaxaya xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyie naxee birin naba, na birin sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

Isirayila mangɛ Peka

²⁷ Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya ɲɛ tongo suuli nun firin nde ra, Remalياهو xa di Peka naxa ti Isirayila mangɛ ra Samari. A naxa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn naba. ²⁸ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a Isirayila ɲama ti naxee ra. ²⁹ Peka nu mangɛ ra tɛmui naxe Isirayila, Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri naxa fa, a Iyono, Abeli Beti Maaka, Yanowa, Kedesi, Xasori, Galadi, nun Galile suxu, Nafatali bɔxi birin, a na mixi birin xanin Asiriya. ³⁰ Hoseya, Ela xa di xɛmɛ naxa yanfanteya maxiri, Remalياهو xa di Peka xun ma, a na faxa. A naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra, Osiyasi xa di xɛmɛ Yotami xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde ra. ³¹ Peka xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

Yudaya mangɛ Yotami

(Yudaya Mangɛe II 27:1-9)

³² Remalياهو xa di Peka xa mangɛya ɲɛ firin nde ra Isirayila bɔxi ma, Osiyasi xa di Yotami naxa ti mangɛ ra Yudaya xun ma. ³³ A ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun senni raba Darisalamu. Sadɔki xa di Yerusa nan nu na a nga ra. ³⁴ A naxa fe raba naxan nagan Alatala ma, alɔ a baba Osiyasi a raba ki naxe. ³⁵ Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu ɲɔn geyae yire, mixie nu luma sɛrɛxɛe nun surayi man ba ra mɛnni. Yotami naxa Alatala xa banxi naade nde ti, naxan xili Fuge Naade.

³⁶ Yotami xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ³⁷ Na tɛmui Alatala naxa a niya Arami mangɛ Resin nun Remaliyahu xa di Peka xa Yudaya gere. ³⁸ Yotami naxa laaxira, e a ragata a benbae fɛ ma a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

16

Yudaya mangɛ Axasi

(*Yudaya Mangɛɛ* II 28:1-27)

¹ Remaliyahu xa di Peka xa mangɛya ɲɛ fu nun solofere nde ra, Yotami xa di Axasi naxa ti mangɛ ra Yudaya bɔxi ma. ² A ɲɛ mɔxɔɲɛn nan nu a ra na tɛmui. A naxa ɲɛ fu nun senni mangɛya raba Darisalamu. A mu a Marigi Alatala waxɔnfe raba alɔ a benba Dawuda a raba ki naxɛ. ³ A nu birama Isirayila mangɛɛ xa kira nan fɔxɔ ra. A naxa a xa di yati ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, alɔ si gbɛtɛɛ nu a rabama ki naxɛ, Alatala naxee kerɪ Isirayilakae ya ra. ⁴ A nu sɛrɛxɛɛ bama, a nu surayi gan sɛrɛxɛ ra geyae fari nun wuri bilie bun ma.

⁵ Na tɛmui Arami mangɛ Resin nun Isirayila mangɛ Peka Remaliyahu xa di, naxa Darisalamu gere. E naxa Axasi rabilin a xa taa kui, kɔnɔ e mu nɔ a ra. ⁶ Na waxati Arami mangɛ Resin nu bara Elata taa lu Arami bɔxi xa nɔɛ bun ma. A nu bara Yuda bɔnsɔɛ tongo naa. Edonkae sabati naa e ɲɔxɔɛ ra. Nee na mɛnni han to. ⁷ Axasi naxa xɛɛrae xɛɛ Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri xɔn, e xa sa a fala a bɛ, «I xa konyi nan lanxi n ma, n xaxili tixi i tan nan na. I xa fa n natangade Arami mangɛ nun Isirayila mangɛ ma, e faxi n gerede.» ⁸ Axasi naxa gbeti nun xɛɛma tongo, naxan nu na Alatala xa banxi kui nun mangɛ banxi kui, a naxa a rasanba Asiriya mangɛ ma duuti ra. ⁹ Asiriya mangɛ naxa tin na fe ra, a fa siga Damasi gere. A to nɔ na taa ra, a naxa mɛnnikae findi konyie ra, a e rasiga Kire taa kui. A Resin faxa, mɛnni mangɛ.

¹⁰ Mangɛ Axasi to siga Damasi, Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri yire, a naxa sɛrɛxɛbade to naa. A naxa na sɛrɛxɛbade pirinti nun a yailan ki rasanba Uri sɛrɛxɛdubɛ ma Darisalamu. ¹¹ Uri naxa na sɛrɛxɛbade mɔɔli ti Darisalamu, beenun mangɛ Axasi xa gbilen kelifɛ Damasi. ¹² Mangɛ to gbilen kelifɛ Damasi, a fa na sɛrɛxɛbade to, a naxa a maso a ra, a sɛrɛxɛ ba a fari. ¹³ A naxa a xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun a xa sansi xɔri sɛrɛxɛ gan na fari. A naxa wɛni sɛrɛxɛ ifili a fari, a xanunteya sɛrɛxɛ wuli makasan a ma. ¹⁴ Sɛrɛxɛbade naxan nu yailanxi wure gbeeli ra, naxan nu na Alatala ya i, hɔrɔmɔbanxi nun sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ tagi, a naxa na ti sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ fɛ ma kɔɔla biri ra. ¹⁵ Mangɛ Axasi naxa sɛrɛxɛdubɛ Uriya yamari yi ra, «Gɛɛsɛgɛ sɛrɛxɛ gan daaxi, nunmare sɛrɛxɛ, mangɛ xa sɛrɛxɛ gan daaxi, nun sansi xɔri hadiya, ɲama xa sɛrɛxɛ gan daaxi, ɲama xa sansi xɔri hadiya, nun ɲama xa sɛrɛxɛ ture daaxi, nee birin xa ba yi sɛrɛxɛbade xungbe fari. Sɛrɛxɛbade wure gbeeli daaxi xa rawali n tan bɛ.» ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛ Uriya naxa a raba alɔ mangɛ Axasi a yamari ki naxɛ.

¹⁷ Mangɛ Axasi naxa Ala xa banxi ye sasee dɔxɔɛ ba a bore ra, a na ye sasee tongo e fari. A ye sase xungbe ragoro keli tuura wure gbeeli daaxie fari, a a dɔxɔ bɔxi ma. Na ye sase nu xili nɛ «Baa.» ¹⁸ A naxa malabui lɔxɔɛ malande masara Ala xa banxi kui, a nun mangɛ sode, Asiriya mangɛ xa fe ra.

¹⁹ Axasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ²⁰ Axasi naxa laaxira, a ragata a benbae fɛ ma Dawuda xa taa kui. A xa di Xesekiya naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

17

Isirayila mangɛ Hoseya

¹ Yudaya mangɛ Axasi xa mangɛya ɲɛ fu nun firin nde ra, Ela xa di Hoseya naxa findi Isirayila mangɛ ra Samari. A ɲɛ solomanaani mangɛya raba. ² A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, kɔnɔ a mu lu alɔ mangɛ singee, naxee xa yunubie dangi a gbe bɛ. ³ Asiriya mangɛ Salamanesari to sa Hoseya gere, a a lu a xa nɔɛ bun ma, Hoseya naxa tin duuti

fife ra a ma. ⁴ KƆNƆ Asiriya mangɛ naxa a kolon fa, a Hoseya nu wama a matandife. A tondi duuti rasanbade a ma, a man xɛɛrae xɛɛ Misira mangɛ So xƆN ma, mali fende a ra. Na kui Asiriya mangɛ naxa Hoseya suxu, a a raso geeli. ⁵ Na dangi xanbi, a naxa din Isirayila bƆxi birin na, a Samari rabilin, nɛ saxan bun ma naa suxuxi a yi ra. ⁶ Hoseya xa mangɛya nɛ solomanaani nde ra, Asiriya mangɛ naxa nƆ Samari taa ra, a Isirayilakae xanin Asiriya bƆxi ma konyiya kui. A naxa e rasabati Xala taa kui Gosan bƆxi ma Xaboro xure dɛ ra, a nun Medekae xa taae kui.

Isirayila xa yunubie

⁷ Na fe birin naba nɛ, barima Isirayilakae nu bara yunubi raba e Marigi Alatala ra, naxan e ramini Misira bƆxi ra Firawuna xa nƆɛ bun ma. Isirayila nu bara bira ala gbɛtɛɛ fƆxƆ ra, ⁸ e nu e batu alƆ si booree Alatala naxee kerixi e ya ra. Isirayilakae nu bara e tuli mati e xa mangɛɛ ra na fe kui. ⁹ Isirayilakae nu bara fee raba gundo ra e Marigi Alatala ra, e mu lan e xa naxee raba. E nu bara kuye batudee yailan yire itexie e xa taae birin kui, keli yire makantadee ma han taa makantaxie kui. ¹⁰ E naxa gɛmɛ masolixie nun Asera kuyee ti geyae kƆN na, wurie bun ma. ¹¹ Mɛnni, e naxa surayi gan sɛrɛxɛ ra na kuyee bɛ, alƆ sie nu a rabama ki naxɛ, Alatala naxee kerixi e ya ra. E naxa Alatala matandi e xa na fe nɔaxie ra. ¹² E nu kuyee batuma, hali Alatala to bara nu tƆnyi dƆxƆ na fe ma, a falafe ra, «Wo naxa na mƆɔli raba.» ¹³ Alatala nu bara Isirayila nun Yudaya rakolon na birin na a xa namijnɔnmɛɛ saabui ra. A nu bara a fala, «Wo xa gbilen wo xa wali kobie fƆxƆ ra. Wo xa bira n ma yaamarie nun n ma tƆnyie fƆxƆ ra, alƆ n ma sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ, n naxan yamari wo benbae ra n ma konyi namijnɔnmɛɛ saabui ra.»

¹⁴ KƆNƆ e mu e tuli mati Alatala ra. E naxa e bɔnɛ raxƆrƆxƆ, alƆ e benbae naxee mu danxaniya e Marigi Alatala ma. ¹⁵ E naxa Alatala xa yaamarie matandi, e a xa saate kana naxan nu xirixi Ala nun e benbae tagi. E naxa bira fe fufafu fƆxƆ ra, e e yɛtɛ findi fuyantee ra. E naxa bira sie xa naamunyie fƆxƆ ra, naxee e rabilinxi, Alatala tƆnyi dƆxƆ naxee ma. ¹⁶ E naxa e Marigi Alatala xa yaamarie birin matandi. E naxa ninge wure daaxi firin yailan kuyee ra, e naxa Asera kuye masoli wuri ra, e naxa suyidi tunbuie bɛ, e naxa Bali kuye batu. ¹⁷ E naxa e xa di xɛmɛɛ nun e xa di ginɛ ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra. E naxa bira duureya nun sematofe fƆxƆ ra. E naxa e yɛtɛ fi ala gbɛtɛɛ ma, e fe raba naxan mu rafan Alatala ma.

¹⁸ Na nan a niya Alatala naxa xƆNƆ Isirayila bƆnsɔɛ ma, a fa e makuya a ya tode ra. Yuda bƆnsɔɛ keren nan lu fa. ¹⁹ Hali Yuda bƆnsɔɛ, e mu nu birama e Marigi Alatala xa yaamarie fƆxƆ ra a raba ki ma. E fan naxa bira Isirayila xa misaali fƆxƆ ra. ²⁰ Alatala naxa mɛɛ Isirayila bƆnsɔɛ birin na, a naxa e nɔaxankata, a e rabolo a xunnakanamae bɛlɛxɛ i, a e kerixi a ya tode ra. ²¹ A to Isirayila ba Dawuda bƆnsɔɛ ra, a naxa e lu Nebati xa di Yerobowami xa mangɛya bun ma, naxan bara e ragbilen Alatala fƆxƆ ra a xa yunubi xungbe saabui ra. ²² Isirayilakae naxa bira Yerobowami xa yunubie birin fƆxƆ ra. E mu e makuya nee ra, ²³ han Alatala naxa Isirayila makuya a ya tode ra, alƆ a a masen a xa konyi namijnɔnmɛɛ bɛ ki naxɛ. Na kui Isirayilakae naxa makuya e xa bƆxi ra, e sa lu Asiriya bƆxi ma han to.

Samarikae

²⁴ Asiriya mangɛ naxa fa mixie ra keli Babilɔn, Kuta, Awi, Xamata, nun Sefarawayimi, a fa nee lu Samari taae kui Isirayilakae nɔxɔɛ ra. Na kui e naxa Samari findi e gbe ra, e sabati naa. ²⁵ Nee to mu nu gaaxuma Alatala ya ra, Alatala naxa yɛtɛɛ radin e ma, e nu e faxesa. ²⁶ E naxa a fala Asiriya mangɛ bɛ, «I mixi naxee xaninxi e xa sabati Samari bƆxi ma, nee mu mɛnni alae batu ki kolon. Naa alae bara yɛtɛɛ radin e ma e e faxesa a kolontareya ma.» ²⁷ Asiriya mangɛ naxa yi yaamari fi, «Sɛrɛxɛdubɛ nde xa sabati na bƆxi ma, a xa e xaran na bƆxi alae batu ki ra.» ²⁸ Sɛrɛxɛdubɛ keren, naxan nu bara xanin Asiriya bƆxi ma, na naxa siga Beteli taa kui Samari bƆxi ma, a mɛnnikae xaran Alatala yaragaaxui ra.

²⁹ KƆNƆ na sie, kankan nu a gbe alae tima na kuye banxie kui, Samarikae nu bara naxee ti e xa taae kui nun yire itexie fari. ³⁰ Babilɔnkae naxa Sukɔti Bɛnɔti kuye ti.

Kutakae naxa Nerigali kuye ti. Xamatakae naxa Asima kuye ti. ³¹ Awikae naxa Nibahasi nun Taritaki kuye ti. Sefarawayimikae tan nu luma e xa die nan ba ra sɛɛxɛ gan daaxi ra e xa kuyee, Adarameleki nun Anameleki bɛ. ³² Na sie to nu gaaxuma Alatala fan ya ra, e nu mixi mɔɔli nan birin tima Alatala xa sɛɛxɛdubɛɛ ra, nee xa nu sɛɛxɛɛ ba e bɛ na yire itexie fari. ³³ Na kui, e nu Alatala batuma, kɔnɔ e man nu e gbe kuye fan batuma e gbe ki ma.

³⁴ Han to e birama na naamun forie fɔxɔ ra, e mu gaaxuma Alatala ya ra. E mu nu e yɛɛ xa naamunye rakamalima, e man mu nu Alatala xa sɛriyɛ fan nakamalima, a naxan so Yaxuba bɔnsɔɛ yi ra, a naxan xili sa Isirayila. ³⁵ Alatala nu bara yi saatɛ tongo e bɛ, a e yamari yi ra, «Wo naxa gaaxu ala gbɛtɛɛ ya ra, wo naxa suyidi e bɛ, wo naxa e batu, wo naxa sɛɛxɛ yo ba e bɛ. ³⁶ A lanma wo xa gaaxu Alatala nan keren ya ra, naxan wo raminixi Misira bɔxi ma a sɛnbɛ xungbe ra. Wo xa suyidi a tan nan bɛ, wo man xa sɛɛxɛ ba a keren nan bɛ. ³⁷ Wo xa wo ɲɔxɔ sa a xa kiraya, a xa sɛriyɛ nun a xa yaamarie xɔn ma lɔxɔɛ birin, a naxee sɛbɛxi wo bɛ. Wo naxa gaaxu ala gbɛtɛɛ ya ra. ³⁸ Wo naxa nɛɛmu n ma saatɛ ma, wo naxa gaaxu ala gbɛtɛɛ ya ra. ³⁹ A lanma wo xa gaaxu wo Marigi Alatala nan ya ra, barima a tan nan wo baxi wo yaxuie birin bɛlɛxɛ i.»

⁴⁰ Kɔnɔ e mu e tuli mati Alatala xui ra, e naxa bira e xa naamunyi forie fɔxɔ ra. ⁴¹ Yi sie nu Alatala batuma, e man nu e xa kuye masolixie fan batuma. E xa die nun nee fan ma die na e benbae xa kira nan xɔn ma han to.

18

Yudaya mangɛ Xesekiya

(*Yudaya Mangɛ* II 29:1-2, 31:1, 32:1-19, Annabi Esayi 36:1)

¹ Ela xa di Hoseya xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Axasi xa di Xesekiya naxa ti mangɛ ra Yudaya bɔxi ma. ² A ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra. A naxa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Abi, Sakari xa di ginɛ. ³ A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, alɔ a benba Dawuda a raba ki naxɛ. ⁴ A kuye batudee kana yire itexie fari, a gɛmɛ masolixie iwuru, a Asera kuye bolon. A naxa bɔximase wure gbeeli daaxi fan kana, Annabi Munsa naxan yailan, barima Isirayilakae nu surayi ganma a fan bɛ sɛɛxɛ ra, e nu a xili Nexusetana.

⁵ Xesekiya nu a xa lanlanteya sama Isirayila Marigi Alatala ma dangife Yudaya mangɛ birin na. ⁶ A bɔɲɛ nu xirixi Alatala ra, a tondi a xa kira bɛɲinde, a bira Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a naxan so Annabi Munsa yi ra. ⁷ Alatala nu luma a sɛɛti ma, a a niya a xa fe birin xa nu sɔɔnɛya ra. Xesekiya naxa tondi lude Asiriya xa mangɛya bun ma. ⁸ A naxa Filisitakae bɔnbɔ han Gasa mabiri, kelife e xa yire makantadee ma han e xa taa makantaxi kui.

⁹ Xesekiya xa mangɛya ɲɛ naani nde ra, naxan ilan Ela xa di Hoseya xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra Isirayila, Asiriya mangɛ Salamanesari naxa fa Samari gere, a a rabilin. ¹⁰ ɲɛ saxan dangi xanbi, Xesekiya xa mangɛya ɲɛ senni nde nan nu a ra, Isirayila mangɛ Hoseya fan xa mangɛya ɲɛ solomanaani nde, Samari naxa lu Asiriyakae bɛlɛxɛ i. ¹¹ Asiriya mangɛ naxa Isirayilakae xanin Asiriya bɔxi ma Xala mabiri nun Xaboro de ra Gosan xure, a nun Medekae xa taae kui. ¹² E Marigi Alatala na raba nɛ e ra, barima e tondi nɛ e tuli matide a ra, e a xa saatɛ kana. E mu Alatala xa konyi Annabi Munsa xa sɛriyɛ rabatu.

¹³ Mangɛ Xesekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun naani nde ra, Asiriya mangɛ Senaxeribi naxa Yudaya taa makantaxie gere, a nɔ e ra. ¹⁴ Yudaya mangɛ Xesekiya naxa xɛɛra xɛɛ Asiriya mangɛ ma Lakisi, a naxɛ, «Dɲɛ, n bara won ma saatɛ kana. Gbilen n fɔxɔ ra, n xa tin i waxɔnfe birin na.» Na kui, Asiriya mangɛ naxa Xesekiya yamari a xa fa gbeti kilo wulu solomanaani, a nun xɛɛma kilo kɛmɛ solomanaani ra. ¹⁵ Xesekiya naxa gbeti birin fi a ma, naxan nu na Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nun mangɛ banxi kui. ¹⁶ A naxa gbeti nun xɛɛma ba, naxan nu fatuxi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ nun e gbanyie ma, a na birin fi Asiriya mangɛ ma.

¹⁷ Asiriya mangε naxa a xa sɔɔri mangε, a xa kuntigie xunyi, nun a rasima singe xεε Xesekiya xɔn ma Darisalamu, kelife ra Lakisi. E to Darisalamu li, e naxa ti ye yire xungbe fe ma, mixie nu garε soma dεnnaxε. ¹⁸ E naxa mangε xili mεnni. Xilikiya xa di Eliyakimi, mangε xa banxi xunyi, mangε xa sebeliti Sebena, nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi mangε xa kεεdi ragatε ra, nee naxa mini Asiriyakae ralande.

¹⁹ Asiriya mangε rasima singe naxa yi masenyi ti e bε, «Wo a fala Xesekiya bε, Asiriya mangε xungbe yi nan masenxi, «I xaxili tixi munse ra? ²⁰ I wɔyεn fufafu nan tun falaxi! I ɲɔxɔ a ma a i bara fεεε nun sεnbε sɔtɔ n gerefe ra? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa n matandi? ²¹ I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan ma fa? E luxi alɔ wuri ponpoe naxan girama, a fa i sɔxɔ i kilɔnma a ra tεmui naxε. Misira mangε Firawuna na na ki nε mixi birin bε, naxee e xaxili tixi a ra. ²² Tεmunde wo n yaabima nε, «Muxu xaxili tixi muxu Marigi Alatala nan na.» Kɔnɔ n xa a fala wo bε Xesekiya bara gε sεrεxεbadee kanade geyae fari, a fa a fala Yudayakae nun Darisalamukae bε, «Wo Alatala batu Darisalamu xa sεrεxεbade gbansan nε.»»

²³ «Xa i sa nɔma soe ragi wulu firin sɔtɔde i xa ɲama ya ma, n marigi Asiriya mangε soe fima nε i ma, e naxee ragima. ²⁴ Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie nun gisee xa fe ra, i sεnbε xurun n ma mangε xa mixi xuri di nde nɔfe ra. ²⁵ Bafe na ra, wo marigi Alatala xa mu waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n bε, «Siga, i na bɔxi kana.»»

²⁶ Xilikiya xa di Eliyakimi, Sebena, nun Yowa naxa a fala Asiriya mangε rasima bε, «Yandi, i xa wɔyεn muxu bε Arami xui ra, muxu tan i xa konyie na xui fahaamuma. I naxa wɔyεn muxu bε Yuda xui ra ɲama ya xɔri naxan na tεtε fari.» ²⁷ Kɔnɔ Asiriya mangε rasima naxa e yaabi, «N marigi n xεεxi yi masenyi falade i xa mangε nun i tan nan gbansan bε? N mu wɔyεnfe yi mixie fan xa bε, naxee dɔxɔxi tεtε fari yi ki, naxee fama e yεtε xa gbi fuxi donde nun e yεtε xɔli minde nun wo tan na?»

²⁸ Mangε rasima naxa keli, a a fala a xui itexi ra Yudaya xui ra, a naxε, «Wo wo tuli mati Asiriya mangε xungbe xa masenyi ra, ²⁹ «Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu, barima a mu fata wo ratangade n bεlεxε i! ³⁰ Wo naxa tin a xa wo madaxu wo xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala muxu rakisima nε, yi taa mu luma Asiriyakae xa mangε sagoe.»

³¹ Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra de! Asiriya mangε yi nan falaxi, «Xa wo tin lude n ma yaamari bun ma, kankan fama a xa xεε bogisee donde, kankan a xa kɔlɔnyi ye min, ³² han n sa fama wo xaninde bɔxi nde ma tεmui naxε, naxan luxi alɔ wo xa bɔxi, mεngi nun wεni fanyi, taami nun wεni xεe, oliwi bilie nun kumi na dεnnaxε. Na kui, wo baloma nε a fanyi ra, wo ratanga faxε ma.» Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra, naxan wama wo madaxufe a falafe ra, «Marigi Alatala won nakisima nε.» ³³ Si gbεtεe xa alae nɔ nε e xa mixie bade Asiriya mangε bεlεxε i? ³⁴ Xamata nun Arapadi xa alae go? Sefarawayimi, Hena nun Iwa xa alae go? Nee bara Samari ba n bεlεxε i? ³⁵ Namanεe birin xa alae ya ma, ala mundun a xa mixie rakisixi n bεlεxε i? Alatala tan nɔma Darisalamu ratangade n ma?»

³⁶ Nama naxa dundu, e mu a yaabi, barima mangε a fala nε, «Wo naxa a yaabi de.»

³⁷ Xilikiya xa di Eliyakimi, mangε xa banxi xunyi, Sebena sebeliti, nun Asafi xa di Yowa kεεdi ragatε, nee naxa siga mangε Xesekiya yire e xa sosee ibɔɔxi e ma sunnunyi kui, e fa Asiriya mangε rasima xa masenyi dεntεgε a bε.

19

Xesekiya nun Annabi Esayi xa sumunyi (Annabi Esayi 37:1-38)

¹ Mangε Xesekiya to na fe mε, a naxa a xa donma ibɔɔ a ma, a bεki dugi ragoro a ma sunnunyi kui, a fa siga Alatala xa banxi kui. ² A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a xa sebeliti Sebena, nun sεrεxεdube forie xεε Amosu xa di Annabi Esayi xɔn, bεki dugi ragoroxi e ma. ³ E naxa a fala a bε, Xesekiya yi nan falaxi, «To findixi sunnunyi, ɲaxankatε, nun bɔɲε maɲaaxu lɔxɔε nan na. A luxi alɔ die bari tεmui bara a li, kɔnɔ sεnbε mu na sɔnɔn e xa bari. ⁴ I Marigi Alatala na Asiriya mangε xa xεεra xa masenyi

mE Ala n̄īn̄e ras̄ōt̄ōfe ra, t̄emunde a a n̄axankatama n̄e a xa na w̄ōȳenyie ma. I xa Ala maxandi alako won ma mixi d̄on̄x̄ōe naxa f̄axa.»

⁵ Manḡe Xesekiya xa mixie naxa siga Annabi Esayi yire. ⁶ Esayi naxa a masen e b̄e, «Wo a fala wo xa manḡe b̄e, Alatala yi masenyi nan tixi, «I naxa gaaxu Asiriya manḡe xa x̄ērae xa maras̄ōt̄ōe xa fe ra, a naxee falaxi n b̄e. ⁷ N fama a xaxili mafindide xibaarui nde ra, a fa gbilen a x̄ōnyi. N a faxama santid̄eḡema ra m̄enni n̄e.»

⁸ Manḡe xa x̄ēra to gbilen Asiriya manḡe yire, a naxa a li a xa manḡe nu bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe. ⁹ Na t̄emui Asiriya manḡe naxa a kolon a Kusi manḡe Tirihaka na fafe a gerefe. Na kui a man naxa x̄ērae x̄ē Xesekiya ma, a falafe ra, ¹⁰ «Wo a fala Yudaya manḡe Xesekiya b̄e, «I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu luma Asiriya manḡe b̄el̄ex̄e i.» ¹¹ I a kolon a fanyi ra Asiriya manḡe naxan nabaxi n̄aman̄e birin na. E e s̄ont̄o n̄e a n̄aaxi ra. I tan fa fama i bade n yi ra di? ¹² N benbae si naxee b̄on̄b̄o, e xa alae e ratanga n̄e, al̄o Gosan, Xarani, Resefa, nun Eden b̄ons̄ōe naxee na Teli Asari? ¹³ Xamata manḡe, Arapadi manḡe, Sefarawayimi manḡe, Hena manḡe, nun Iwa manḡe na minden?»

¹⁴ Xesekiya naxa bataaxe rasuxu x̄ērae yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a naxa te Alatala xa banxi, a a itala Alatala ya i. ¹⁵ Xesekiya naxa Alatala maxandi, a nax̄e, «Isirayila Marigi Alatala, naxan magoroxi malek̄e tagi, i tan nan na dunij̄a birin Marigi ra, i tan nan koore nun b̄oxi daaxi. ¹⁶ Alatala, i i tuli mati a fanyi ra, i xa Senaxeribi xa masenyi ram̄e, naxan a xa mixi x̄ēxi Ala n̄īn̄e ras̄ōt̄ōde. ¹⁷ Alatala, n̄ondi na a ra, Asiriya manḡe bara si birin s̄ont̄o, a e xa fe xun nakana. ¹⁸ E naxa nee xa alae woli t̄e i, e e kana. A n̄ondi ki ma, na kuyee mu findixi Ala ra, barima ibunadama nan nee yailanxi wuri nun ḡem̄e ra. ¹⁹ Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa muxu ratanga Senaxeribi ma, alako dunij̄a birin xa a kolon, a i tan nan keren na Ala ra.»

²⁰ Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa x̄ēra x̄ē manḡe Xesekiya ma, a nax̄e, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi Asiriya manḡe Senaxeribi xa fe ra. ²¹ Alatala xa masenyi nan ya a xili ma, Siyoni taa fama yode i ma, Darisalamu tofanyi fama i maberede.

²² I nde konbixi, i nde maberexi?

I s̄on̄x̄ōxi nde ma?

I bara i ȳēt̄e igbo Isirayila s̄eniȳent̄ōe ma.

²³ I xa x̄ērae bara Marigi ras̄ōt̄o.

I bara a fala, «N tan bara te han Liban geyae fari n ma gisee kui.

N s̄ediri wuri itexie f̄on, n sipire wuri tofanyie s̄eḡe f̄ot̄onyi d̄ēn̄exi kui.

²⁴ N tigie ge n̄aman̄e ma, n e ye min.

N Nili xure s̄enkin̄e birin x̄ōrima n̄e n sanyie ra.»»»

²⁵ Alatala nax̄e, «I mu a m̄exi ba, a n bara yi fee nat̄e nu a rakuya,

kafi n i daa t̄emui?

N fa na e rabafe n̄e.

I tan findixi taa s̄enb̄em̄ae s̄ont̄o ma nan tun na,

²⁶ na taa mixie s̄enb̄e mu na e xa ti wo kanke.

Gaaxui nun yaagi nan tun e s̄ot̄o ma.

E luma al̄o n̄ooge xare, al̄o s̄ex̄e naxan na banxi k̄on na,

al̄o m̄engi bili naxan xarama beenun a xa bogi.

²⁷ K̄on̄o n i d̄ox̄o t̄emui, i mini t̄emui sigafe ra gere sode, i fa t̄emui, n na birin kolon.

I man na n matandi, n na fan kolon.

²⁸ I to bara n matandi na ki, i i ȳēt̄e igbo n ma,

n na n ma xurund̄e gbakuma n̄e i n̄ōe ra,

n na n ma karafoe s̄oti i d̄e kui,

n i ragbilen i kelide.»

²⁹ Alatala naxε, «Xesekiya, tɔnxuma nan ya i bε:

Toofare wo sansi xɔri yolonxi nan donma.

Tamuna wo sansi bali nan donma.

Kɔnɔ tamuna boore, wo sansie nan donma wo naxee sima wo e xaba,
wo wɛni min naxan kelima wɛni bilie ma, wo naxee sima.

³⁰ Yuda bɔnsɔεε naxee kisima,

nee luma nε alɔ wuri bili

naxan a sanke na bɔxi bun ma,

a fa a bogi ramini a fuge biri ra.

³¹ Barima mixi ndee ratangama nε faxε ma Darisalamu,

Siyoni mixi ndee kisima nε.

Alatala Sɛnbεma a mafurama nε na birin nabade.»

³² Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi Asiriya mangε xa fe ra,

«A mu soma yi taa kui,

a mu xali yo wolima be,

a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra,

a mu bɛndε matema tunganfe ra wo xa tɛtɛ ra.

³³ A gbilenma a fa kira nan na,

a mu soma yi taa kui!

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁴ N yi taa makantama nε,

n a rakisima nε n xili nun n ma konyi Dawuda xa fe ra.»

³⁵ Na kɔε ra Alatala xa malekε naxa mini, a sa Asiriyaka wulu kεmε tongo
solomasaxan nun suuli faxa. A dɔnxɔεε to keli gεεsεgε, e naxa na furee to e ya ma.

³⁶ Na kui, Asiriya mangε Senaxeribi naxa gbilen a xɔnyi Ninewe. ³⁷ Lɔxɔε nde, a to nu
na salife a xa ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun Sareseri naxa a faxa santidεgεma
ra, e e gi Ararati bɔxi ma. Esarixadoni naxa ti mangε ra a baba Senaxeribi ɲɔxɔε ra.

20

Xesekiya xa fure

(*Yudaya Mangεε* II 32:24-26, Annabi Esayi 38:1-8,21-22)

¹ Na ɲεε ra, Xesekiya naxa fura a ɲaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa. Amosu xa di
Annabi Esayi naxa siga a yire, a a fala a bε, Alatala yi nan masenxi, «I xa yaamarie fi i xa
mixie ma, barima i na faxafe nε yi ki, i mu kisima yi fure ma.» ² Xesekiya naxa a yatagi
mafindi banxi xale ma, a Alatala maxandi, a naxε, ³ «Alatala, yandi hinne n na, i a kolon
a n nan ɲεrɛxi nε kira tinxinxɔ ma n ma duniɲεigiri kui n bɔɲε fiixε ra. N mu i
matandi, n mu gbilen i waxɔnfe fɔxɔ ra.» Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.

⁴ Annabi Esayi mu nu gεxi minide mangε banxi tɛtɛ kui, Alatala man naxa a masen
a bε, a naxε, ⁵ «Gbilen i xa sa a fala n ma ɲama yarerati Xesekiya bε, i benba Dawuda
Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi mε, n bara i yaye to. N i yalanma
nε, a xi saxan nde, i tema nε Alatala xa banxi. ⁶ N ɲε fu nun suuli sama nε i xa simaya
xun ma. N i tan nun yi taa ratangama nε Asiriya mangε ma. N yi taa makantama nε n
ma konyi Dawuda xa fe ra.»

⁷ Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya xa mixie bε, «Wo xɔrε bogi xaraxi nde mɔndɔ, wo
xa a sa a xa fi ya i.» E naxa na raba, Xesekiya naxa yalan. ⁸ Xesekiya nu bara a fala Annabi
Esayi bε, «N a kolonma tɔnxuma mundun ma, a Alatala n na yalanma nε, n man fa siga
a xa banxi a xi saxan nde ma?» ⁹ Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan findima Alatala
xa tɔnxuma ra i bε, alako i xa a kolon a Alatala a xa masenyi rakamalima nε. I wama
soge niini xa a magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu, ka a xa siga a yare yare ma dɔxɔ
fu?» ¹⁰ Xesekiya naxa a yaabi, «Soge niini luma siga ra a yare yare nan ma. I xa a niya a

xa gbilen a xanbi xanbi ma.» ¹¹ Na tɛmui, Annabi Esayi naxa Ala maxandi a xa na raba. Alatala naxa soqe niini magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu. Na soqe niini nu tixi Axasi tede nan ma.

Xesekiya nun Babilɔn mangɛ xa xɛɛrae
(*Annabi Esayi 39:1-8*)

¹² Na tɛmui Babilɔn mangɛ Merodaki Baladan naxa bataaxɛ nun buɲa rasanba Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya furafe mɛ. ¹³ Xesekiya naxa na xɛɛrae rasɛnɛ, a a xa naafuli birin masen e bɛ, alɔ gbeti, xɛɛma, surayi, labundɛ nun ture xiri ɲɔxunmɛ, a xa geresose ragatade nun a xa bannaya birin dɛnnaxɛ. Sese mu lu, Xesekiya mu naxan masen e bɛ a xa banxi nun a xa bɔxi kui. ¹⁴ Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa fa Xesekiya yire, a a maxɔrin, «Na mixie munse falaxi i bɛ? E kelixi minden?» Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi bɔxi makuye nde nɛ, dɛnnaxɛ xili Babilɔn.» ¹⁵ Esayi man naxa a maxɔrin, «E munse matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui. Sese mu luxi n xɔnyi n mu naxan masenxi e bɛ.»

¹⁶ Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya bɛ, «I tuli mati Alatala xa masenyi ra, ¹⁷ ɔɔxɔɔɛ na fafe, yi mixie fama i harige birin xaninde Babilɔn, i benbae naxan luxi i yi ra. Alatala xa masenyi nan na ki. ¹⁸ E fama i xa die suxude, i naxee barixi, e e bana Babilɔn mangɛ bɛ.» ¹⁹ Xesekiya naxa a fala Esayi bɛ, «Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.» A na fala nɛ barima a naxɛ, «Bɔɲɛsa nun kantari tan luma nɛ be, n ma simaya birin kui.»

²⁰ Xesekiya xa taruxui dɔnxɔɔɛ nun a xa wali fanyie a naxee raba, alɔ ye sase yailanfe nun ye kira rabɔɔfe sofe ra taa kui, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ²¹ Xesekiya naxa laaxira, e a bɛlɛ a benbae fɛ ma. A xa di Manasi naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɔɛ ra.

21

Yudaya mangɛ Manasi
(*Yudaya Mangɛɛ II 33:1-20*)

¹ Manasi ɲɛ fu nun firin nan nu a ra a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa lu kibanyi kui ɲɛ tongo suuli bun ma Darisalamu. A nga nu xili nɛ Xefesiba. ² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira sie xa naamunyi ɲaaxie fɔxɔ ra, Alatala naxee keru na bɔxi ma Isirayila bɔnsɔɔɛ ya ra. ³ A naxa kuye batudee yailan a baba nu bara naxee kana. A naxa Bali kuye xa sɛrɛxɛbadee yailan, a Asera kuye ti, alɔ Isirayila mangɛ Akabu a raba ki naxɛ. A man naxa tunbuie batu fɔlɔ, a a xinbi sin nee bun ma. ⁴ A naxa sɛrɛxɛbade ndee ti kuyee bɛ Alatala xa banxi kui, naxan nu tixi Darisalamu Alatala xili xa fe ra. ⁵ A naxa sɛrɛxɛbade ndee ti tunbuie batufe ra, Alatala xa banxi tɛtɛ firinyie kui. ⁶ A naxa a xa di gan sɛrɛxɛ ra. A nu duure fe nun sematoe fe raba, a nu wɔyɛn ɲinnɛɛ nun mixi faxaxie ra. A ti Alatala kanke, a nu fe raba naxan mu rafan Alatala ma.

⁷ A naxa Asera kuye masolixi ti Alatala xa banxi kui. Alatala nu bara a masen Dawuda nun a xa di Sulemani bɛ banxi naxan ma fe ra, «N bara Darisalamu nun yi banxi sugandi Isirayila bɔnsɔɔɛ birin ya ma, n xili sabatide ra abadan. ⁸ N mu Isirayila kerima e xa bɔxi ma sɔnɔn, n naxan fixi e benbae ma, xa e sa birama n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra, n ma konyi Munsa naxan masen e bɛ.»

⁹ Kɔnɔ Isirayila mu Alatala xui suxu. E xa mangɛ Manasi naxa e xun ti kira ɲaaxi xɔn ma. E xa yunubie naxa dangi sie xa yunubie ra, Alatala naxee sɔntɔ Isirayila ya ra. ¹⁰ Na kui Alatala naxa a xa masenyi ti a xa namɲɔnmɛɛ saabui ra, a falafe ra, ¹¹ «Yudaya mangɛ Manasi, i to bara yunubi raba dangife Amorikae ra, i a niya Yudayakae xa kuyee batu, ¹² n tan Isirayila Marigi Alatala xa a masen i bɛ, n gbaloe ragoroma nɛ Yudaya nun Darisalamu ma, naxan findima tɛrɛnna ra mixi birin bɛ. ¹³ N Darisalamu makiitima nɛ alɔ n a raba Samari ra ki naxɛ. N wo xa fe matoma nɛ alɔ n Akabu bɔnsɔɔɛ xa fe mato ki naxɛ. N Darisalamu mafindima nɛ a legere ma, alɔ piletu mafindima ki naxɛ a na gɛ maxade. ¹⁴ N na n ma ɲama dɔnxɔɔɛ rabɛɲinma nɛ, n e lu e yaxuie sagoe, e xun nakana,

e halaki, ¹⁵ barima e bara fe raba naxan mu rafan n ma, e ti n kanke kabi n e benbae raminixi tɛmɔi naxɛ Misira bɔxi ra.»

¹⁶ Bafe Yudaya xun tife ra kira ɲaaxi xɔn ma, Manasi naxa Darisalamuka gbegbe man faha tɔɔɲɛɛ kui. ¹⁷ Manasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe ɲaaxi naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ¹⁸ A naxa laaxira, e naxa a ragata a benbae fɛ ma gaburi nde kui mangɛ banxi xanbi ra, mangɛ Usa ragata dɛnnaxɛ. A xa di Amon naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Yudaya mangɛ Amon

(Yudaya Mangɛɛ II 33:21-25)

¹⁹ Amon nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin sɔtɔ, a ti mangɛ ra tɛmɔi naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ firin naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Mesulemeti, Xarusu naxan bari Yotoba bɛ. ²⁰ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a baba Manasi a raba ki naxɛ. ²¹ A naxa bira a baba xa kira fɔxɔ ra fe birin kui, a naxa kuyee batu a baba naxee batu, a suyidi e bɛ. ²² A naxa mɛɛ a benbae Marigi Alatala ra, a mu bira a xa kira fɔxɔ ra. ²³ A xa kuntigie naxa a yanfa, e a faha a yɛtɛ banxi kui. ²⁴ Kɔnɔ ɲama naxa na yanfantee faha, e a xa di Yosiya ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. ²⁵ Amon xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ²⁶ E naxa a ragata a xa gaburi kui, mangɛ banxi xanbi ra, mangɛ Usa ragata dɛnnaxɛ. A xa di Yosiya naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

22

Yudaya mangɛ Yosiya

(Yudaya Mangɛɛ II 34:1-2)

¹ Yosiya ɲɛ solomasaxan nan nu a ra, a findi mangɛ ra tɛmɔi naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yedida, Adaya naxan bari Bɔsikati bɛ. ² A naxa fe raba naxan nagan Alatala ma, a a ɲɛɛ a benba Dawuda xa kira xɔn ma. A mu ba na kira ma fefe ma.

Sɛɛxɛdubɛ kuntigi saatɛ kitaabui tofe

(Yudaya Mangɛɛ II 34:8-18)

³ Yosiya xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di, Mesulama fan xa mamadi Safan sɛbɛliti xɛɛ Alatala xa banxi, yi yaamari ra: ⁴ «Siga sɛɛxɛdubɛ xungbe Xilikiya yire, a xa kɔbiri kɔnti ɲama fahi naxan na Alatala xa banxi naadɛ kantɛɛ xɔn ma. ⁵ A xa so walikɛ xunye yi ra, naxee ɲɔxɔ saxi Alatala xa banxi yailanfe xɔn ma. E xa a so walikɛɛ yi ra naxee na yire bulaxie yailanfe banxi xalɛ ma, ⁶ nun xabuie, banxitie yi ra. A man xa findi wuri nun gɛmɛ sare ra, walikɛɛ hayi na naxan ma Alatala xa banxi xa fe ra. ⁷ Kɔnɔ e naxa na kɔbiri rawali ki maxɔrin e ma de, barima mixi tinxinxie nan e ra.»

⁸ Na tɛmɔi sɛɛxɛdubɛ xungbe Xilikiya naxa a fala Safan sɛbɛliti bɛ, «N bara won ma sɛriyɛ kitaabui to Alatala xa banxi kui!» Xilikiya naxa a so Safan yi ra, Safan naxa a xaran fɔlɔ a xui itexi ra. ⁹ Na dangi xanbi, a naxa siga mangɛ yire, a dɛntɛɛ sa mangɛ bɛ a falafe ra, «Kɔbiri naxan nu na Alatala xa banxi kui, i xa walikɛɛ bara na so walikɛ xunye yi ra naxee ɲɔxɔ saxi Alatala xa banxi yailanfe xɔn ma.» ¹⁰ A naxa yi masenyi fan sa na fari, a naxɛ, «Sɛɛxɛdubɛ Xilikiya bara kitaabui nde so n yi ra.» Safan naxa a xaran mangɛ bɛ a xui itexi ra.

¹¹ Mangɛ to sɛriyɛ kitaabui xa masenyi mɛ, a naxa a xa sosee ibɔɔ sunnunyi kui. ¹² A naxa sɛɛxɛdubɛ Xilikiya, Safan xa di Axikama, Mike xa di Akibori, Safan sɛbɛliti, nun mangɛ rasima Asaya yamari, ¹³ «Wo siga Alatala maxɔrin n tan nun Yudaya ɲama bɛ yi kitaabui xa masenyi wama naxan falafe won bɛ, won naxan toxi. Alatala xa xɔnɛ bara gbo. A xɔnɔxi won ma, barima won babae mu tin birade yi kitaabui xui fɔxɔ ra, e mu ɲɛɛ kira xɔn ma, naxan sɛbɛxi na kitaabui kui.»

¹⁴ Sɛɛxɛdubɛ Xilikiya, Axikama, Akibori, Safan, nun Asaya naxa siga namijɔnme ginɛ Xulida yire, Salumu xa ginɛ, Tikifa xa di, Xaraxasi xa mamadi. Na ginɛ nu sabatixi

Darisalamu taa nɛɛnɛ nan kui, a nu mɛɛnima mangɛ xa sosee ma. Xɛɛrae to dɛntɛgɛ sa na ginɛ bɛ, ¹⁵ a naxa e yaabi, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «Wo a fala wo xɛɛma bɛ, ¹⁶ a Alatala naxɛ a n gbaloe ragoroma nɛ yi bɔxi nun a xa mixie ma, alɔ Yudaya mangɛ a xaranxi yi kitaabui kui ki naxɛ. ¹⁷ E to bara n nabolɔ, e nu surayi gan ala gbɛtɛɛ bɛ e naxee yailanxi e yɛtɛ bɛlɛxɛɛ ra, n bɔɲɛ bara te yi yire xili ma. A luxi alɔ tɛ naxan mu xubenma muku!» ¹⁸ Kɔnɔ wo a fala Yudaya mangɛ bɛ, naxan wo xɛɛxi bɛ Alatala maxɔrinde, wo naxɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: ¹⁹ I tan Yosiya to gaaxu n ya ra i i yɛtɛ magoro n tan Alatala bɛ n ma masenyi xa fe ra yi bɔxi nun a xa mixie xili ma, n bara i xa maxandi suxu. I to i xa sosee ibɔɔ sunnunyi kui, i fa wa n ya i, n bara i xui mɛ. Alatala xa masenyi nan na ki. ²⁰ Na xa fe ra, i ragatama nɛ i benbae fɛ ma bɔɲɛsa kui. I yae mu fama gbaloe birin tode, n naxee ragoroma yi yire ma.» Na dangi xanbi, na xɛɛrae naxa na masenyi dɛntɛgɛ mangɛ bɛ.

23

Yosiya ɲama ragbilenfe Ala ma
(*Yudaya Mangɛ* II 34:3-7,29-33)

¹ Mangɛ naxa Yudaya nun Darisalamu forie birin xili. ² A naxa te Alatala xa banxi, ɲama birin biraxi a fɔxɔ ra: Yudayakae, Darisalamukae, sɛrɛxɛdubɛɛ, namijɔnmɛɛ nun ɲama birin, kelife dimɛdie ma han a sa forie li. A naxa saatɛ kitaabui xaran e bɛ, naxan to Alatala xa banxi kui. ³ Mangɛ nu tixi buntunyi nan na, a laayidi tongo birafe ra Alatala fɔxɔ ra, a xa a xa yaamarie, a xa sɛriyɛ, nun a xa masenyi birin nabatu a bɔɲɛ nun a nii birin na, alako na saatɛ kitaabui xa masenyi xa kamali. ɲama fan naxa na saatɛ tongo.

⁴ Mangɛ naxa yamari fi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Xilikiya ma, nun a xa sɛrɛxɛdubɛɛ ma, nun Alatala xa banxi naadɛ kantɛɛ ma, a e xa see birin namini Alatala xa banxi kui, naxee nu yailanxi Bali, Asera, nun kooremasee bɛ. A naxa sa e gan Darisalamu taa fari ma Sediron gulunba kui, e xube fa xanin Beteli. ⁵ A naxa kuyee xa sɛrɛxɛdubɛɛ ba, Yudaya mangɛɛ naxee ti surayi ganfe ra kuyee bɛ geyae fari Yudaya taae kui nun Darisalamu taa fari ma. E nu sɛrɛxɛɛ bama Bali kuyee, soqe, kike, nun tunbuie bɛ. ⁶ A naxa Asera kuye masolixi ramini Alatala xa banxi kui, a a xanin Darisalamu fari ma Sediron gulunba kui, a a gan han a findi tɛ xube ra. A naxa na xube wɔli gaburie fari. ⁷ A naxa konkoe rabira Ala xa banxi kui, yɛnɛlae nu yɛnɛ rabama dɛnnaxɛ e xa kuyee xa fe ra. Ginɛɛ fan nu sosee yailanma Asera kuye bɛ naa.

⁸ Yosiya naxa Yudaya sɛrɛxɛdubɛɛ birin xili, e xa kuye batudee kana geyae fari, mixie nu surayi ganma sɛrɛxɛɛ ra dɛnnaxɛ, kelife Geba ma han Beriseeba. A naxa kuye batudee kana, naxee nu na taa mangɛ Yosuwe xa naadɛ sode dɛ ra, nun taa naadɛ sode dɛ kɔɔla ma. ⁹ Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu sɛrɛxɛ bama kuyee bɛ geyae fari, nee mu nu sigama Alatala xa sɛrɛxɛbade yire Darisalamu, kɔnɔ e nu sunbuma e ngaxakerenyi Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ ra, e nu taami lɛbinitare don nee ya ma.

¹⁰ Mangɛ Yosiya naxa sɛrɛxɛbade nde kana naxan nu xili Tofeti, alako mixi yo naxa a xa di ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra Mɔlɔkɔ kuye bɛ sɔnɔn. Na sɛrɛxɛbade nu na Ben Hinoma xa gulunba nan kui. ¹¹ A naxa kuyee kana Alatala xa banxi sode dɛ ra, naxee nu masolixi soe daaxie nun gise daaxie ra. Yudaya mangɛɛ nan nee ti naa soqe batufe ra. Nee nu na Natan Meleki xa konkoe nan fɛ ma Alatala xa banxi tɛtɛ kui. ¹² Mangɛ naxa sɛrɛxɛbade ndee kana, naxee nu na Axasi xa konkoe fɛ ma koore ra, Yudaya mangɛɛ nun Manasi naxee ti Alatala xa banxi tɛtɛ kui. A to gɛ e kanade, a naxa e gan, a e xube wɔli Sediron gulunba kui. ¹³ Mangɛ naxa kuye batude ndee kana, naxee nu na Darisalamu yatagi, Kasarɛ geya yirefanyi biri ra, Isirayila mangɛ Sulemani naxan ti Asitarate bɛ, Sidɔnkae xa kuye ɲaaxi. A man naxa sɛrɛxɛbadee kana naxee nu tixi Kemosi bɛ, Mowabakae xa kuye ɲaaxi, a nun Mɔlɔkɔ bɛ, Amonikae xa kuye ɲaaxi. ¹⁴ A naxa na gɛmɛ masolixie ibutuxun, a naxa na wuri masolixie gan, a fa mixi faxaxi xɔrie rayensen na yire sɛniyɛntaree ma.

¹⁵ Yowasi naxa na mɔɔli raba Beteli sɛrɛxɛbade fan na, Nebati xa di Yerobowami naxan ti alako Isirayilakae xa yunubi raba. A naxa na sɛrɛxɛbade kana na yire itexi fari, a fa mɛnni nun na Asera kuye masolixi gan, a na birin findi tɛ xube ra. ¹⁶ Yosiya to gaburi ndee to geya mabiri, a naxa mixi faxaxi xɔrie tongo naa, a e gan na sɛrɛxɛbadee fari, alako a xa findi yire sɛniyɛntare ra, Alatala xa masenyi xa kamali alɔ namijɔnmɛ a fala ki naxɛ. ¹⁷ Na tɛmui Yosiya naxa jama maxɔrin, a naxɛ, «Munse na yi gɛmɛ tɔnxuma ra naxan tixi be?» Mɛnnikae naxa a yaabi, «Ala xa mixi nde xa gaburi nan a ra naxan keli Yudaya bɔxi ma, a wɔyɛn Beteli sɛrɛxɛbade xili ma, a fee fala i naxee rabaxi yi ki.» ¹⁸ A naxa a fala e bɛ, «Wo yi gaburi lu na, mixi yo naxa yi Yudaya namijɔnmɛ xɔrie tongo, a nun namijɔnmɛ xɔrie naxan keli Samari, nee tan xɔrie xa ragata e xa gaburie kui.»

¹⁹ Yosiya man naxa kuye banxie birin kana, Isirayila mangɛ naxee ti Samari taae kui, e nu Alatala matandima naxee kui. Yosiya naxa na birin kana, alɔ a a raba ki naxɛ Beteli. ²⁰ A naxa na kuye xa sɛrɛxɛdubɛɛ faxa, a e xɔrie gan e xa sɛrɛxɛbadee fari. A to gɛ na rabade, a naxa gbilen Darisalamu.

²¹ Mangɛ naxa yi yaamari fi jama ma, «Wo Saya Malekɛ Dangi sali raba wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma, alɔ a sɛbɛxi saatɛ kitaabui kui ki naxɛ.» ²² Isirayila bɔnsɔɛ mu nu Saya Malekɛ Dangi sali raba na ki kafi kiitisae nu bɔxi yamarima tɛmui naxɛ. Na sali mu nu rabama Isirayila mangɛe nun Yudaya mangɛe xa waxati. ²³ Na rabaxi Yosiya xa mangɛya jɛ fu nun solomasaxan nde gbansan nɛ. A naxa na sali raba Alatala xa binyɛ bun ma Darisalamu.

²⁴ Yosiya man naxa mandurulae, naxee wɔyɛnma mixi faxaxie ra, sematoee, denbaya kuyee, kuye gbɛtɛɛ, nun se jaaxie, a naxa na birin jɔn Yudaya nun Isirayila bɔxi ma, alako Alatala xa sɛriyɛ xa rabatu naxan sɛbɛxi saatɛ kitaabui kui, sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya naxan to Alatala xa banxi kui. ²⁵ Isirayila mangɛ yo mu nu na naxan luxi alɔ Yosiya, naxan gbilenxi Alatala ma a bɔjɛ, a nii, nun a sɛnbɛ birin na, alɔ Annabi Munsa xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ. Kabi a waxati han a dangi xanbi, a maniyɛ yo mu sɔtɔ.

²⁶ Hali na birin to raba, Alatala xa xɔnɛ mu gbilen Yudaya fɔxɔ ra, Manasi xa fe rabaxie saabui ra, a a matandi naxee kui. ²⁷ Alatala naxa a masen, «N Yudaya fan makuyama nɛ n ya tode ra, alɔ n a rabaxi Isirayila ra ki naxɛ. N ma taa sugandixi Darisalamu raboloma nɛ, a nun n ma banxi, n a masen dɛnnaxɛ xa fe ra, «N xili luma be nɛ.» ²⁸ Yosiya xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.

²⁹ Na tɛmui Misira mangɛ Firawuna, naxan xili Neko, naxa siga Asiriya mangɛ gere de Efirati xure mabiri. Yosiya to mini a gere ki ma, Firawuna naxa a faxa Megido. ³⁰ Yudayakae naxa a fure baki sɔɔri ragise nde kui, e a xanin keli Megido sigafe ra Darisalamu, e sa a ragata a xa gaburi kui. Nama naxa a xa di Yehowaxasi tongo, e ture surusuru a xunyi ma, e a ti mangɛ ra a baba jɔxɔɛ ra.

Yudaya mangɛ Yehowaxasi
(*Yudaya Mangɛe* II 36:2-4)

³¹ Yehowaxasi jɛ mɔxɔjɛn nun saxan nan nu a ra, a ti mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa kike saxan mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Xamutali, Yere mi xa di naxan keli Libina. ³² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a benbae a raba ki naxɛ. ³³ Firawuna naxan xili Neko, na naxa nɔ a ra, a a xiri yɔlɔnxɔnyɛ ra Ribila, Xamata bɔxi ma. Neko naxa duuti fife ti Yudaya ma, naxan findi gbeti kilo wulu saxan nun xɛɛma kilo tongo saxan na. ³⁴ A naxa Yosiya xa di Eliyakimi ti mangɛ ra a baba Yosiya jɔxɔɛ ra. A naxa a xili masara Yehoyakimi ra. A naxa Yehowaxasi suxu geelimani ra, a a xanin Misira bɔxi ma. Yehowaxasi naxa faxa naa. ³⁵ Yehoyakimi naxa Yudayakae yamari e xa duuti fi e xa naafuli xasabi ma, alako a xa gbeti nun xɛɛma fi Firawuna Neko ma, a a yamarixi naxan na.

Yudaya mangɛ Yehoyakimi
(*Yudaya Mangɛe* II 36:5-8)

³⁶ Yehoyakimi ƚƐ ƚɔxɔƚƐn nun suuli nan nu a ra, a findi mangƐ ra tƐmui naxƐ. A naxa mangƐya ƚƐ fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili nƐ Sebida, PƐdaya xa di naxan keli Ruma. ³⁷ A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, alɔ a benbae a raba ki naxƐ.

24

Yudaya mangƐ Yehoyakimi

¹ Yehoyakimi xa mangƐya waxati, Babilɔn mangƐ Nebukadansari naxa gere rakeli a ma. Yehoyakimi naxa lu a xa nɔƐ bun ma ƚƐ saxan, kɔnɔ na dangi xanbi a naxa a matandi. ² Alatala naxa Kalidikae, Aramikae, Mowabakae, nun Amonikae rakeli, e xa fa a gere. A nee xƐƐ nƐ e xa fa Yudaya sɔntɔ, alɔ a masenxi ki naxƐ a xa konyi namiƚɔnmƐe saabui ra. ³ Na raba Alatala xa yaamari nan ma, barima a nu wama Yudakae makuyafe a ra e xa yunubie xa fe ra, e naxee matinkan Manasi fɔxɔ ra. ⁴ A man nu wama e ƚaxankatafe Manasi xa tɔƚƚƐƐƐ xa fe ra, naxan a niya a xa Darisalamuka gbegbe faxa. Alatala mu wa diƚƐfe na fe ma.

⁵ Yehoyakimi xa taruxui dɔnxɔƐ, a fe naxan birin naba, na sƐbƐxi Yudaya mangƐe xa taruxui kui. ⁶ Yehoyakimi naxa ragata a benbae fƐ ma. A xa di Yehoyakini naxa ti mangƐ ra a ƚɔxɔƐ ra. ⁷ Misira mangƐ mu mini a xa bɔxi kui sɔnɔn, barima Babilɔn mangƐ nu bara a xa bɔxi birin ba a yi ra, kelife ra Misira susude ma, han a sa Efirati xure li.

Yudaya mangƐ Yehoyakini

(*Yudaya MangƐe* II 36:9-10)

⁸ Yehoyakini ƚƐ fu nun solomasaxan nan nu a ra, a findi mangƐ ra tƐmui naxƐ. A naxa mangƐya kike saxan naba Darisalamu. A nga nu xili Nexuseta, Elinatan xa di, naxan keli Darisalamu. ⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a baba a raba ki naxƐ.

¹⁰ Na waxati Babilɔn mangƐ Nebukadansari xa sɔɔrie naxa siga Darisalamu gere. E naxa na taa rabilin, alako mixi yo naxa so, mixi yo naxa mini. ¹¹ Babilɔn mangƐ Nebukadansari naxa fa, a ti taa yatagi a xa sɔɔrie nu taa rabilinfe tƐmui naxƐ. ¹² Na tƐmui Yudaya mangƐ Yehoyakini naxa a yƐtƐ so Babilɔn mangƐ yi ra, a tan, a nga, a rasimae, a xa kuntigie, nun a xa banxi mƐƐnimae. Babilɔn mangƐ naxa a findi geelimani ra a xa mangƐya ƚƐ solomasaxan nde ra. ¹³ A naxa naafuli birin tongo naxan nu ragataxi Alatala xa banxi nun mangƐ xa banxi kui. A naxa yirabase xƐƐma daaxie ibolon a xuntunyie ra, mangƐ Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi xa fe ra, alɔ Alatala a yamari ki naxƐ. ¹⁴ A naxa Darisalamukae birin xanin. Kuntigie, sɔɔri fanyie, walikƐƐ, nun xabuie birin. E birin nalanxi mixi wulu fu. A setaree nan gbansan lu naa. ¹⁵ A naxa Yehoyakini xanin Babilɔn, a tan, a nga, a xa ginƐe, a xa kuntigie, nun a xa bɔxi sƐnbƐmae, ¹⁶ sɔɔri wulu solofere, nun xabui wulu keren. Mixi naxee birin nu nɔma gere sode nu na na ƚama ya ma. Babilɔn mangƐ naxa e birin xanin Babilɔn bɔxi ma. ¹⁷ A naxa Yehoyakini sɔxɔ Mataniya naxa ti mangƐ ra a ƚɔxɔƐ ra. A naxa a xili masara Sedekiya.

Yudaya mangƐ Sedekiya

(*Yudaya MangƐe* II 36:11-16, Annabi Yeremi 39:1-7, 52:1-11)

¹⁸ Sedekiya ƚƐ ƚɔxɔƚƐn nun keren nan nu a ra, a ti mangƐ ra tƐmui naxƐ. A naxa mangƐya ƚƐ fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili nƐ Xamutali, Yeremi xa di naxan keli Libina. ¹⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ Yehoyakimi a raba ki naxƐ. ²⁰ Alatala nu bara yi fe birin nagiri Darisalamu nun Yudaya ma a xa xɔnƐ kui. A e makuya a ra na nan ma. Na dangi xanbi, Sedekiya naxa Babilɔn mangƐ matandi.

25

Nebukadansari Darisalamu suxufe

(*Yudaya MangƐe* II 36:17-21, Annabi Yeremi 52:3-30)

¹ Babilɔn mangƐ Nebukadansari xa mangƐya ƚƐ solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, a naxa fa a nun a xa sɔɔri gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa yonkin taa rabilinyi ra, e se nde ti alako e xa nɔ tede tƐtƐ fari. ² Taa naxa lu suxui kui han mangƐ Sedekiya

xa mangeya ɲɛ fu nun keren nde ra. ³ Kike naani nde xi solomanaani nde ra, kaame to bara nu senbe sɔɔ taa kui, donse yo mu nu na ɲama yi ra sɔnɔn, ⁴ taakae naxa yale ti taa tɛtɛ ma kɔɛ ra, sɔɔri senbɛmae fa mini naade ra naxan na tɛtɛ firinyie tagi, mange xa malabude fɛ ma, e fa siga Araba fiili ma. Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinyi.

⁵ Kalidikae to taa sɔɔrie to e gi ra, e naxa bira e xa mange fɔxɔ ra, e fa a suxu Yeriko fiili ma. Mange xa sɔɔrie naxa e gi a xun ma, e yensen ye. ⁶ Kalidikae naxa mange suxu, e a xanin Babilɔn mange xɔn ma Ribila. Mɛnni e naxa a makiiti. ⁷ E naxa Sedekiya xa die kɔn naxaba a ya xɔri, e fa a tan yae kana. Na dangi xanbi, Babilɔn mange naxa a xiri wure gbeeli yɔlɔnxɔnyi ra, a a xanin Babilɔn.

Nebukadansari Darisalamu kanafe

⁸ Kike suuli nde xi solofere nde ra, Nebukadansari xa mangeya ɲɛ fu nun solomanaani nde nan nu a ra Babilɔn xun ma, Nebusaradan Babilɔn mange xa sɔɔri xunyi naxa siga Darisalamu. ⁹ A naxa Alatala xa banxi, mange xa banxi, nun Darisalamu banxi xungbe birin gan. ¹⁰ Kalidikae xa sɔɔri naxee nu na a fɔxɔ ra, e naxa tɛtɛ rabira naxan nu Darisalamu rabilinxi.

¹¹ Nebusaradan, Babilɔn sɔɔri mange naxa Darisalamu ɲama dɔnxɔɛɛ xanin Babilɔn, naxee nu luxi taa kui, nun naxee e yeɛɛ so Babilɔn mange yi ra. ¹² Kɔnɔ a naxa tin setare ndee tan xa lu naa, e xa nu bɔxi rawali, e nu wɛni bilie si.

¹³ Kalidikae naxa see tongo naxee yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako e xa na wure gbeeli xanin Babilɔn. Na kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe, nun a dɔxɔɛɛ kana. ¹⁴ E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie, finɛɛ, tɔnbilie, nun yirabase birin tongo, naxee nu yailanxi wure gbeeli ra. ¹⁵ A naxa yirabasee nun pɔɔtie fan birin tongo naxee nu yailanxi xɛɛma nun gbeti ra. ¹⁶ Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe naxan xili «baa,» a dɔxɔɛɛ naxee nu na a bun ma, Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi bɛ, na birin findixi wure gbeeli gbegbe nan na, naxan xasabi mu nu nɔma kolonde. ¹⁷ Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu nɔngɔn ya fu nun solomasaxan lima. Na kinki xunyiye nu yailanxi wure gbeeli nan na, e masoli kɔɔbɛ bogi maniyɛɛ ra. Nee xa maiteya nu nɔngɔn ya saxan lima.

¹⁸ Babilɔn sɔɔri mange naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Seraya, sɛrɛxɛdubɛ firin nde Sefaniya, nun hɔrɔmɔbanxi naade makantɛ saxanyie xanin a xun ma. ¹⁹ A naxa yi mixi xungbee fan xanin: sɔɔri mange, mange rasima suuli, kuntigi nde naxan nu sɔɔrie sugandima, nun na kuntigi xa mixi tongo senni. ²⁰ Babilɔn sɔɔri mange Nebusaradan naxa na mixi birin xanin Babilɔn mange xɔn ma Ribila. ²¹ Babilɔn mange naxa e faxa Ribila, Xamata bɔxi ma. Yudayakae rakelixi e xa bɔxi ma na ki nɛ.

Yudaya mange Gɛdalaya

(Annabi Yeremi 40:7-9, 41:1-3)

²² Nebukadansari ɲama dɔnxɔɛ naxan lu Yudaya, a naxa Axikama xa di, Safan xa mamadi Gɛdalaya, findi e xa mange ra. ²³ Isirayila sɔɔri mangɛɛ to a kolon a Babilɔn mange bara Gɛdalaya ti mange ra, e birin naxa siga a xɛɛbude Misipa nun e xa sɔɔrie ra. Na sɔɔri mangɛɛ xilie nan ya: Netaniya xa di Sumayila, Kareya xa di Yoxanan, Tanxumɛti xa di Seraya Netofaka, nun Maakaka xa di Yaasaniya. ²⁴ Gɛdalaya naxa laayidi tongo e tan nun e xa sɔɔrie bɛ, a naxɛ, «Wo naxa gaaxu Kalidikae ya ra. Wo lu yi bɔxi ma Babilɔn mange xa yaamari bun ma, na kui wo xa fe sɔɔnɛyama nɛ.»

²⁵ Kɔnɔ a kike solofere nde ra, Netaniya xa di Sumayila, naxan tanun findi Elisama ra mange bɔnsɔɛ ya ma, naxa fa a nun mixi fu ra, e fa Gɛdalaya faxa, a Yudakae nun Kalidikae faxa, naxee nu na a sɛɛti ma Misipa. ²⁶ Na kui ɲama birin, forie, dimɛdie nun sɔɔri mangɛɛ naxa e gi e siga Misira bɔxi ma, barima e nu gaaxuxi Kalidikae ya ra.

Efili Merodaki hinnɛfe Yehoyakini ra

(Annabi Yeremi 52:31-34)

²⁷ Yudaya mange Yehoyakini xa sigɛ ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Babilɔn bɔxi ma, a kike fu nun firin nde, xi mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra, Babilɔn mange Efili

Merodaki naxa Yudaya mangE Yehoyakini ramini geeli. ²⁸ A naxa hinne a ra, a a xa kibanyi radangi mangE gbEtEe ra, a tan nun naxee nu a ra Babilon boxi ma. ²⁹ A naxa a xa geelimani sosee masara, a nu fa lu a dege ra mangE xa teebili ra temui birin. ³⁰ Babilon mangE naxa a Ꞗꞗꞗ sa a xa fe xon ma a fanyi ra a xa simaya birin kui.

Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa ɲama nan na. E xa taruxui nɔma lɔnni belebele fide to mixie ma, barima na kui won nɔma a kolonde a lanma Ala xa konyie xa ɲɛɛ ki naxɛ. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui,» yi boore firinyie xili «Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui.» A singe, Isirayila nu lanxi si keren nan ma, kɔnɔ sɛɛti keren to kuye batu fɔlɔ, a naxa findi Isirayila ɲama ra, boore sɛɛti naxa findi Yudaya ɲama ra. Mangɛɛ birin xa taruxui sɛbɛxi «Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui» firinyi, Yudaya mangɛɛ xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui» kitaabui singe fɔlɔma sora solomanaani nan ma, naxee mixi xilie masenma naxee bara lu dunija kelife baba Adama xa waxati han mangɛ Sɔlu xa waxati. Sɔlu findixi Isirayila mangɛ singe nan na. Ala naxa a sugandi, kɔnɔ a mu bu Ala xa kira xɔn ma. Na na a ra, Ala naxa Dawuda ti a ɲɔxɔɛ ra. Dawuda findixi Isirayila mangɛ xungbe nan na, naxan fata ɲama raɲɛɛde, a man fata birade Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Ala naxa barakɛ sa a xa fe ma han a xili xungbe sɔtɔ dunija birin ma. Ala naxa saate tongo Dawuda nun a bɔnsɔɛ bɛ, a xa di nde xa Ala xa ɲama raɲɛɛ abadan. Na taruxui birin sɛbɛxi yi kitaabui singe nan kui.

«Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui» kitaabui firin nde fɔlɔma Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba ɲɛɛ ki fɔxɔ ra. A naxa ɲama yamari lɔnni ra, a man naxa Ala batu sɔɔbɛ ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. Robowami naxa a tuli mati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae bɔɲɛ xa raɲaaxu e ma. Isirayila bɔnsɔɛ fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mangɛ ra. Robowami xa mangɛya xili nɛ Yudaya, Yerobowami xa mangɛya xili nɛ Isirayila.

Mangɛ naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mangɛ fanyie nan na naxee bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tɔɔɔ. Na kui Ala naxa e ɲaxankata si gbɛtɛɛ saabui ra naxee fa e gerede. Yudayakae to na tɔɔɛ to, e naxa gbilen Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali nɔde e yaxuie ra. Mangɛ fanyie nun mangɛ ɲaaxie nu fa masara e boore tagi. Na mɔɔli naxa bu ɲɛ kɛmɛ saxan ɲɛ tongo solofere nun firin. A raɲɔnyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa nɔ e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilɔn bɔxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won bɛ mixi naxan na hɛɛri kui, e nɔma Ala rabolode, na fa findi konyiya xɔɔxɔɛ ra e bɛ. Ala xa won natanga na ma. Isirayila ɲama xa findi misaali ra won bɛ. Xa won luma Ala xa kira xɔn ma, won ma dunijaigiri fanma nɛ, kɔnɔ xa won tondima na ra, won tɔɔɛ gbansan nan sɔtɔma. Ala xa na lɔnni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe

Benba Adama han Annabi Iburahima

(Fe Fɔlɔ Fɔlɛ 5:1-32, 10:1-32, 11:10-32)

¹ Adama naxa Seti sɔtɔ. Seti naxa Enosi sɔtɔ. Enosi naxa Kenan sɔtɔ. ² Kenan naxa Mahalaleli sɔtɔ. Mahalaleli naxa Yeredi sɔtɔ. ³ Yeredi naxa Enoki sɔtɔ. Enoki naxa Metusela sɔtɔ. Metusela naxa Lemeki sɔtɔ. ⁴ Lemeki naxa Nuha sɔtɔ. Nuha naxa di xɛmɛ saxan sɔtɔ: Semi, Hami, nun Yefeti.

⁵ Yefeti xa die nan ya: Gomeri, Magogo, Madayi, Yawani, Tubali, Meseki, nun Tirasi. ⁶ Gomeri xa die nan ya: Asikenasi, Rifati, nun Togarama. ⁷ Yawani xa die nan ya: Elisaha, Tarasisi, Kitimi, nun Rodanimi.

⁸ Hami xa die nan ya: Kusi, Misirayimi, Puti, nun Kanaan. ⁹ Kusi xa die nan ya: Seba, Xawila, Sabata, Raama, nun Sabiteka. Raama xa die nan ya: Seeba nun Dedan.

¹⁰ Kusi naxa Nimirodi bari, naxan findi geresoe singe ra adamadie tagi. ¹¹ Misirayimi naxa die sɔɔ, naxee findixi Ludukae, Anamikae, Lehabakae, Nafatukae, ¹² Patirusukae, Kasaluxukae, nun Kafatorokae ra. Filisitakae benba na Kafatoro nan na. ¹³ Kanaan naxa die sɔɔ, naxee findixi Sidɔnkae, Xitikae, ¹⁴ Yebusukae, Amorikae, Girigasakae, ¹⁵ Hiwikae, Arakakae, Sinikae, ¹⁶ Arawadakae, Semarakae, nun Xamatakae ra.

¹⁷ Semi xa die nan ya: Elama, Asuri, Arafaxadi, Ludu, nun Arami. Arami xa die nan ya: Usu, Xulu, Geteri, nun Meseki. ¹⁸ Arafaxadi naxa Sela sɔɔ. Sela naxa Eberi sɔɔ. ¹⁹ Eberi naxa di xEmE firin sɔɔ. Keren xili Pelegi barima bɔxi itaxunxi a xa waxati. A firin nde xili Yokatan. ²⁰ Yokatan xa die nan ya: Alomodadi, Selefa, Xasaramawete, Yera, ²¹ Hadorami, Usali, Dikila, ²² Obala, Abimaye, Seeba, Ofiri, Xawila, nun Yobabo. ²³ Yokatan xa die nan na ki.

²⁴ Semi naxa Arafaxadi sɔɔ. Arafaxadi naxa Sela sɔɔ. ²⁵ Sela naxa Eberi sɔɔ. Eberi naxa Pelegi sɔɔ. Pelegi naxa Rewu sɔɔ. ²⁶ Rewu naxa Serugu sɔɔ. Serugu naxa Naxori sɔɔ. Naxori naxa Tera sɔɔ. ²⁷ Tera naxa Iburama sɔɔ naxan findi Iburahima ra.

Annabi Iburahima xa die
(Fe Fɔɔ Fɔɔ 25:1-4, 12-16)

²⁸ Iburahima xa die nan ya: Isiyaga nun Sumayila. ²⁹ Sumayila xa die nan ya: Sumayila xa di singe Nebayoti, Kedari, Adabeeli, Mibisami, ³⁰ Misema, Duma, Masa, Hadada, Tema, ³¹ Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Sumayila xa die nan na ki.

³² Iburahima xa konyi ginE Ketura xa die nan ya a naxee bari Iburahima bE: Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yisebaki, nun Suuwa. Yokosan naxa Seeba nun Dedan sɔɔ. ³³ Madiyan naxa Efa, Efere, Xanɔki, Abida, nun Elidaa sɔɔ. Yi die birin fatanxi Ketura nan na.

³⁴ Iburahima naxa Isiyaga sɔɔ. Isiyaga xa die nan ya: Esayu nun Isirayila. ³⁵ Esayu xa die nan ya: Elifasi, Reyuweli, Yeyusu, Yalami, nun Kora. ³⁶ Elifasi xa die nan ya: Teman, Omaru, Sefi, Gatami, Kenasi, Timina, nun AmalEki. ³⁷ Reyuweli xa die nan ya: Naxati, Sera, Saama, nun Misa.

³⁸ Seyiri xa die nan ya: Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana, Dison, Eseri, nun Disan. ³⁹ Lotan xa die nan ya: Xori nun Homami. Lotan maaginE xili Timina. ⁴⁰ Sobali xa die nan ya: Aliban, Manaxati, Ebali, Sefi, nun Onan. Sibeyon xa die nan ya: Aya nun Ana. ⁴¹ Ana xa di xili Dison. Dison xa die nan ya: Xemedan, Eseban, Yitiran, nun Keran. ⁴² Eseri xa die nan ya: Bilihan, Saawan, Yaakan. Disan xa die nan ya: Usu nun Aran.

⁴³ MangEe nan ya naxee bara Edon bɔxi yamari beenu Isirayilakae xa mangEe nde sɔɔ: Beyori xa di Bela, naxan kelixi Dinhaba taa. ⁴⁴ Bela to faxes, Sera xa di Yobabo, naxan kelixi Bosara, naxa bɔxi yamari. ⁴⁵ Yobabo to faxes, Xusama, naxan kelixi Teman, naxa bɔxi yamari. ⁴⁶ Xusama to faxes, Bedada xa di Hadada, naxan nu bara Madiyankae bɔnbɔ Mowaba bɔxi ma, naxa bɔxi yamari. A kelixi Abiti taa nE. ⁴⁷ Hadada to faxes, Masareka Samala naxa bɔxi yamari. ⁴⁸ Samala to faxes, Sawulu naxan kelixi Rehoboti, taa naxan na xure dE ra, naxa bɔxi yamari. ⁴⁹ Sawulu to faxes, Akibori xa di Bali Xanan naxa bɔxi yamari. ⁵⁰ Bali Xanan to faxes, Hadada, naxan kelixi Pawu, naxa bɔxi yamari. A xa ginE xili Mehetabeli. Na nga xili MatirE di, a mama xili Mesahabi. ⁵¹ Hadada fan naxa faxes.

Edon mangEe nan ya: Timina, Aliba, Yeteti, ⁵² Oholibama, Ela, Pinon, ⁵³ Kenasi, Teman, Mibisari, ⁵⁴ MagadiyEli, nun Irami. Edon mangEe nan na ki.

2

Isirayila xa die

¹ Isirayila xa die nan ya: Ruben, Simeyɔn, Lewi, Yuda, Isakari, Sabulon, ² Dana, Yusufu, Bunyamin, Nafatali, Gadi, nun Aseri.

³ Yuda xa die nan ya: Eri, Onan, Sela. Suwa xa di ginE Kanaanka nan e barixi. Yuda xa di singe Eri naxa fe jaaxi raba Alatala ya i. A a faxes na nan ma. ⁴ Yuda xa mamadi Tamari naxa Peresi nun Sera bari a bE. Yuda di suuli sɔɔ na ki nE.

⁵ Peresi xa die nan ya: Xesiron nun Xamuli. ⁶ Sera xa di suulie nan ya: Simiri, Etani, Heman, Kalikɔli, nun Darada. ⁷ Karimi naxa Akan sɔɔ, naxan bara fe ɲaaxi raba Isirayila ra a to se ratɔnxi tongo. ⁸ Etani naxa Asaraya sɔɔ.

⁹ Xesiron xa die nan ya: Yerameeli, Rami, nun Kalebi.

¹⁰ Rami naxa Aminadabo sɔɔ. Aminadabo naxa Naxason sɔɔ, naxan findi Yudayakae xa mangʻe ra. ¹¹ Naxason naxa Salimon sɔɔ. Salimon naxa Boosu sɔɔ. ¹² Boosu naxa Obedo sɔɔ. Obedo naxa Yisayi sɔɔ. ¹³ Yisayi xa die nan ya: Eliyabi, a xa di singe, Abinadabo, a xa di firin nde, Simeya, a xa di saxan nde, ¹⁴ Netaneeli, a xa di naani nde, Radayi, a xa di suuli nde, ¹⁵ Osemi, a xa di senni nde, nun Dawuda, a xa di solofere nde. ¹⁶ Yisayi xa di ginʻe nan ya: Seruya nun Abigayili. Seruya naxa di xɛmɛ saxan sɔɔ: Abisayi, Yowaba, nun Asahɛli. ¹⁷ Abigayili naxa Amasa sɔɔ Yeteri bɛ, naxan fatanxi Sumayila bɔnsɔɛ ra.

¹⁸ Xesiron xa di Kalebi naxa die sɔɔ a xa ginʻe Asuba ra. E xili Yesere, Sobabo, nun Aradon. A xa ginʻe Yeriyoti fan naxa di nde sɔɔ a bɛ. ¹⁹ Asuba to faxesa, Kalebi naxa Efarata dɔxɔ, naxan Xuru bari a bɛ. ²⁰ Xuru naxa Uri sɔɔ. Uri naxa Bɛsalɛli sɔɔ. ²¹ Xesiron to ɲɛ tongo senni sɔɔ, a naxa Galadi baba Makiri xa di ginʻe dɔxɔ. E naxa Segubu sɔɔ. ²² Segubu naxa Yayiri sɔɔ, naxan taa mɔxɔɲɛn nun saxan yaamari Galadi bɔxi ma. ²³ Gesurikae nun Siriyakae naxa Yayiri xa taae sɔɔ a nun Kenata nun taa tongo senni naxee na a rabilinyi. Yi mixi birin kelixi Makiri bɔnsɔɛ nɛ, Galadi baba. ²⁴ Xesiron to faxesa Kalebi Efarata, a xa ginʻe Abiya naxa Asexuri bari a bɛ, naxan findi Tekowa baba ra.

²⁵ Xesiron xa di singe Yerameeli xa die nan ya: Rami, a xa di singe, Buna, Oreni, Osemi, nun Ahiya. ²⁶ Yerameeli xa ginʻe boore Atara naxa Onan sɔɔ. ²⁷ Yerameeli xa di singe Rami xa die nan ya: Maasa, Yamin, nun Ekeri. ²⁸ Onan ma die nan ya: Samayi nun Yada. Samayi xa die nan ya: Nadabo nun Abisuri. ²⁹ Abisuri xa ginʻe Abixayili naxa Axaban nun Molidi sɔɔ. ³⁰ Nadabo xa die nan ya: Seleda nun Apayimi. Seleda naxa faxesa a ditare ra. ³¹ Apayimi naxa Yiseyi sɔɔ. Yiseyi naxa Sesaan sɔɔ. Sesaan naxa Axalayi sɔɔ. ³² Samayi xunya Yada xa di nan ya: Yeteri nun Yonatan. Yeteri naxa faxesa a ditare ra. ³³ Yonatan xa die nan ya: Peleta nun Sasa. Yerameeli xa die nan na ki. ³⁴ Sesaan mu di xɛmɛ yo sɔɔ fo di ginʻe. A xa konyi Misiraka xili Yara. ³⁵ Sesaan naxa a xa di ginʻe fi a xa konyi Yara ma. A naxa Atayi bari. ³⁶ Atayi naxa Natan sɔɔ. Natan naxa Sabadi sɔɔ. ³⁷ Sabadi naxa Efilali sɔɔ. Efilali naxa Obedo sɔɔ. ³⁸ Obedo naxa Yehu sɔɔ. Yehu naxa Asaraya sɔɔ. ³⁹ Asaraya naxa Xɛɛsi sɔɔ. Xɛɛsi naxa Eleyasa sɔɔ. ⁴⁰ Eleyasa naxa Sisimayi sɔɔ. Sisimayi naxa Salumu sɔɔ. ⁴¹ Salumu naxa Yekamiya sɔɔ. Yekamiya naxa Elisama sɔɔ.

⁴² Yerameeli xunya Kalebi xa di singe xili Mesa. Mesa naxa Sifi nun Maresa sɔɔ, naxan findi Xebiron baba ra. ⁴³ Xebiron xa die nan ya: Kora, Tapuwa, Rekemi, nun Sema. ⁴⁴ Sema naxa Raxami sɔɔ. Raxami naxa Yoreyami sɔɔ. Rekemi naxa Samayi sɔɔ. ⁴⁵ Samayi naxa Mayon sɔɔ. Mayon naxa Beti Suru sɔɔ. ⁴⁶ Kalebi xa konyi ginʻe Efa xa die nan ya: Xarani, Mosa, nun Gasɛsi. Xarani naxa Gasɛsi sɔɔ. ⁴⁷ Yadayi xa die nan ya: Regemi, Yotami, Gesana, Pɛɛti, Efa, nun Saafi. ⁴⁸ Kalebi xa konyi ginʻe Maaka xa die nan ya: Seberi nun Tirana. ⁴⁹ A man naxa Madamanna baba Saafi nun Makabena nun Gibiya baba Sewa bari. Kalebi xa di ginʻe xili Akasa. ⁵⁰ Kalebi xa die nan ya: Sobali, Xuru xa di, a xa ginʻe Efarata xa di singe, Kiriyati Yeyarimi baba, ⁵¹ Salima, Bɛtɛɛmu baba, nun Xarefa, Beti Gaderi baba. ⁵² Kiriyati Yeyarimi baba Sobali xa die nan ya: Harowe, Menuhoti bɔnsɔɛ tagi. ⁵³ Kiriyati Yeyarimi xabilɛe nan ya: Itirikae, Putikae, Suumaka, nun Miserayikae. Soreyatakae nun Esetayolikae fatanxi e tan nan na. ⁵⁴ Salima xa die nan ya: Bɛtɛɛmu, Netofakae, Atiroti Beti Yowaba, Menuhoti bɔnsɔɛ tagi, Sorahakae, ⁵⁵ sɛbɛlitie xabilɛe naxee sabatixi Yabɛsi, Tiratikae, Simeyatakae, nun Sukatikae. Kenikae nan na ki, naxee fatanxi Xamata, Rekabu baba ra.

¹ Dawuda xa di naxee barixi Xebiron, nee nan ya: A xa di singe Aminon, naxan nga findi Axinowama ra Yisireelika, a xa di firin nde Daniyeli, naxan nga findi Abigayili ra Karemeleka, ² a xa di saxan nde Abisalomi, naxan nga findi Gesuri mang'ee Talamayi xa di gin'ee Maaka ra, a xa di naani nde Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, ³ a xa di suuli nde Sefataya, naxan nga findi Abitali ra, a xa di senni nde Yitireyami, naxan nga findi Egela ra. ⁴ Yi di senni barixi Xebiron n'ee. Dawuda naxa mang'eya raba Xebiron j'ee solofere, kike senni, a naxa mang'eya raba Darisalamu j'ee tongo saxan nun saxan.

⁵ Di naani nan ya a naxee s'ot'ot' Darisalamu Amiyeli xa di gin'ee Batiseba ra: Simeya, Sobabo, Natan, Sulemani. ⁶ Dawuda xa di solomanaanie nan ya: Yibixari, Elisuwaa, Elifeleti, ⁷ Noga, Nefegi, Yafiya, ⁸ Elisama, Eliyada, nun Elifeleti. ⁹ Dawuda xa die, a naxee s'ot'ot' konyi gin'ee saabui ra mu na yi die ya ma. Tamari findi e maagin'ee nan na.

Yudaya Mang'ee

¹⁰ Sulemani naxa Robowami s'ot'ot'. Robowami naxa Abiya s'ot'ot'. Abiya naxa Asa s'ot'ot'. Asa naxa Yehosafati s'ot'ot'. ¹¹ Yehosafati naxa Yorami s'ot'ot'. Yorami naxa Axasiya s'ot'ot'. Axasiya naxa Yowasi s'ot'ot'. ¹² Yowasi naxa Amasiya s'ot'ot'. Amasiya naxa Asaraya s'ot'ot'. Asaraya naxa Yotami s'ot'ot'. ¹³ Yotami naxa Axasi s'ot'ot'. Axasi naxa Xesekiya s'ot'ot'. Xesekiya naxa Manasi s'ot'ot'. ¹⁴ Manasi naxa Amon s'ot'ot'. Amon naxa Yosiya s'ot'ot'. ¹⁵ Yosiya xa di singe naxa findi Yoxanan na, a xa di firin nde, Yehoyakimi, a xa di saxan nde, Sidekiya, nun a xa di naani nde, Salumu. ¹⁶ Yehoyakimi naxa Yekoniya nun Sidekiya s'ot'ot'.

Yudaya Mang'ee x'oreya s'ot'ot' xanbi

¹⁷ Mang'ee Yekoniya naxan nu na konyiya kui, a xa die nan ya: Salatiyeli, ¹⁸ Malakirami, P'edaya, Seenasari, Yekamiya, Hosama, nun Nedabiya. ¹⁹ P'edaya xa die nan ya: Sorobabeli nun Simeyi. Sorobabeli xa die nan ya: Mesulama nun Xananiya. Selomiti naxa findi e maagin'ee ra. ²⁰ P'edaya xa di suuli booree nan ya: Xasuba, Oheli, Berekiya, Xasadiya, nun Yusabi Xeseda. ²¹ Xananiya xa die nan ya: P'elataya, Y'esaya, R'efaya xa die, Aranan xa die, Abadiyasi xa die, S'ekanaya xa die. ²² S'ekanaya xa di findi Semaya nan na. Semaya xa die nan ya: Xatusi, Yigali, Bariya, Neyaraya, nun Safati, e birin nalanxi mixi senni. ²³ Neyaraya xa die nan ya: Eliyowenayi, Xisikiya, nun Asirikama, e birin nalanxi mixi saxan. ²⁴ Eliyowenayi xa die nan ya: Hodafiya, Eliyasibu, P'elaya, Akubu, Yoxanan, D'elaya, nun Anani, e birin nalanxi mixi solofere.

4

Yuda xabil'ee

¹ Yuda xa die nan ya: Peresi, Xesiron, Karimi, Xuru nun Sobali. ² Sobali xa di Reyaya naxa Yaxati s'ot'ot'. Yaxati naxa Axumayi nun Lahadi s'ot'ot'. Soreyatakae xabil'ee fatanxi nee nan na. ³ Etami xa die nan ya: Yisireeli, Yisema, nun Yidibasi. E maagin'ee xili Haselelaponi. ⁴ Penuweli findi Gedori baba nan na. Eseri naxa findi Xusa baba ra. Yi mixie fatanxi Xuru nan na, Efarata xa di singe, B'etele'emu baba. ⁵ Tekowa baba Asexuri naxa gin'ee firin d'ox'ox', Xela nun Nayara. ⁶ Nayara naxa Axusami, Xeferi, Temeni, nun Axasetari bari Asexuri b'ee. ⁷ Xela naxa S'er'eti, Soxara, Etenani, nun Kosi bari a b'ee. ⁸ Kosi naxa Anubi nun Sobeba s'ot'ot', a nun Harumi xa di Axaraxeli xabil'ee.

⁹ Yab'esi naxa biny'ee s'ot'ot' dangife a ngaxakerenyie birin na. A nga naxa a xili sa Yab'esi barima a a s'ot'ot' t'ox're nan kui. ¹⁰ Yab'esi naxa Isirayila Marigi Ala maxandi, «I xa barake sa n ma, i xa n ma b'oxi xun masa, i xa n mali i s'enbe ra, i xa n natanga t'ox're ma.» Ala naxa a xa dube suxu.

¹¹ Suuxa ngaxakerenyi Kelubu naxa Mexiri s'ot'ot'. Mexiri naxa Eseton s'ot'ot'. ¹² Eseton naxa Beti Rafa, Paseya, nun Texinna s'ot'ot'. Texinna naxa Iri Naxasa s'ot'ot'. Yi mixie findixi Rekakae nan na.

¹³ Kenasi xa die nan ya: Otiniyeli nun Seraya. Otiniyeli xa die nan ya: Xatati nun Meyonotayi. ¹⁴ Meyonotayi naxa Ofara s'ot'ot'. Seraya naxa Yowaba s'ot'ot', naxan findi xabuie baba ra naxee nu na Xabuie xa gulunba. ¹⁵ Yefune xa di Kalebi xa die nan ya:

Iru, Ela, nun Naami. Ela naxa Kenasi sɔtɔ. ¹⁶ Yehaleleli xa die nan ya: Sifi, Sifa, Tiriya, nun Asareeli. ¹⁷ Esira xa die nan ya: Yeteri, Meredi, Efere, nun Yalon. Meredi xa ginɛ nde naxa Mariyama, Samayi, nun Yiseba bari. Yiseba naxa findi Esitemowa baba ra. ¹⁸ Meredi xa ginɛ Yudayaka xa die nan ya: Gedori baba Yeredi, Soko baba Xeberi, Sanowa baba Yekutiyeleli. Firawuna xa di Bitiya, naxan nu bara dɔxɔ Meredi xɔn ma, na nan na die bari. ¹⁹ Hodiya xa ginɛ, Naxami maaginɛ, naxa Keyila baba Garimika sɔtɔ, a nun Esitemowa Maakaka. ²⁰ Simon xa die nan ya: Aminon, Rinna, Ben Xanan, nun Tilon. Yiseyi naxa Soxeti nun Ben Soxeti sɔtɔ.

²¹ Yuda xa di Sela xa die nan ya: Leka baba Eri, Maresa baba Laada, Asibeya xabile naxee dugi yailanma, ²² Yokimi, Kosebake, Yowasi, nun Sarafi, naxan Mowaba nun Yasubi Lɛxemi yaamari kabi tɛmui xɔnnakuye. ²³ E tan nan nu fɛɲɛ yailanma mangɛ bɛ Netayimi nun Gedera taae kui e nu sabatixi dɛnnaxɛ.

Simeyɔn xa die

²⁴ Simeyɔn xa die nan ya: Nemuweli, Yamin, Yaribu, Sera, nun Sawulu. ²⁵ Sawulu naxa Salumu sɔtɔ. Salumu naxa Mibisami sɔtɔ. Mibisami naxa Misema sɔtɔ. ²⁶ Misema naxa Xamuwɛli sɔtɔ. Xamuwɛli naxa Sakuru sɔtɔ. Sakuru naxa Simeyi sɔtɔ. ²⁷ Simeyi naxa di xɛmɛ fu nun senni nun di ginɛ senni sɔtɔ. A ngaxakerenyie mu di gɛgɛbe sɔtɔ. E xabile mu wuya alɔ Yuda bɔnsɔɛ. ²⁸ E sabatixi Beriseeba, Molada, Xasari Suwali, ²⁹ Bila, Esemi, Toladi, ³⁰ Betuweli, Horoma, Sikilaga, ³¹ Beti Marakaboti, Xasari Susimi, Beti Biri, nun Saarayimi. E naxa lu na taae kui han Dawuda xa mangɛya tɛmui. ³² E man nu na Etami, Ayin, Rimɔn, Token, nun Asan, na taa suuli ³³ nun e rabilinyi han Baalati. E xa bɔxie nun e benbae nan na ki.

³⁴ Simeyɔn bɔnsɔɛ xunyie nan ya: Mesobabo, Yameleki, Amasiya xa di Yosa, ³⁵ Yoweli, Yosibiya xa di Yehu, Asiyeli xa di Seraya, ³⁶ Eliyowenayi, Yaakoba, Yesohaya, Asaya, Adiyeli, Yesimiyeli, Bɛnaya, ³⁷ nun Sisa, Sifeyi xa di, Alon xa di, Yɛdaya xa di, Simiri xa di, Semaya xa di.

³⁸ Xabile mangɛe nan na ki. E xa denbayae naxa wuya ki fanyi ra. ³⁹ E naxa siga han Gedori gulunba sogetede ɲooɛ yire fende e xa xurusee bɛ. ⁴⁰ E naxa fiili fanyie to naa. A belebele, mixi yo mu nu na. Singe Hami bɔnsɔɛ nan nu na mɛnni. ⁴¹ Yudaya mangɛ Xesekiya xa waxati kui, yi mixi naxee xili sɛbɛxi, e naxa siga naa, e banxie birin kana, e mɛnnikae ratɔn alako e xa sabati na, ɲooɛ fanyi nu na dɛnnaxɛ e xa xurusee bɛ. ⁴² Simeyɔn bɔnsɔɛ mixi kɛmɛ suuli naxa siga Seyiri geyae yire. E xa yareratie findi Yiseyi xa die nan na, Pɛlataya, Neyaraya, Rɛfaya, nun Yusiyɛli. ⁴³ E to gɛ Amalɛkikae bɔnbɔde, naxee nu luxi naa, e naxa sabati mɛnni. Han to e bɔnsɔɛ na naa.

5

Ruben xa die

¹ Isirayila xa di singe findi Ruben nan na, kɔnɔ di singe tide naxa ba a yi ra, a so Isirayila xa di Yusufu xa die yi ra, barima Ruben nu bara a baba xa ginɛ kolon ginɛ ra. ² Yuda naxa sɛnbɛ sɔtɔ a ngaxakerenyie tagi han mangɛya naxa lu a bɔnsɔɛ yi, kɔnɔ di singe tide tan naxa lu Yusufu xa die yi.

³ Isirayila xa di singe Ruben xa die nan ya: Xanɔki, Palu, Xesiron, nun Karimi. ⁴ Yoweli bɔnsɔɛ nan ya: Semaya naxa Gogo sɔtɔ. Gogo naxa Simeyi sɔtɔ. ⁵ Simeyi naxa Mike sɔtɔ. Mike naxa Reyaya sɔtɔ. Reyaya naxa Bali sɔtɔ. ⁶ Bali naxa Bɛɛra sɔtɔ. Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri naxa Ruben bɔnsɔɛ mangɛdi Bɛɛra xanin konyiya kui.

⁷ Bɛɛra ngaxakerenyie nan ya, e xabile ki ma: Yeyiyeli, Sakari, ⁸ nun Bela, Asasi xa di, Sema xa di, Yoweli xa di. E naxa sabati bɔxi ma fɔlɔfe Aroweri sa dɔxɔ Nebo nun Bali Meyoni ra. ⁹ E nu sabatixi gbengberenyi fɔlɛ ma, han Efirati xure ra. Xuruse gɛgɛbe nu na e yi ra Galadi bɔxi ma. ¹⁰ Mangɛ Sɔlu xa waxati kui, Ruben bɔnsɔɛ naxa Hagarikae gere, naxee nu na Galadi naaninyi sogetede biri.

Gadi xa die

¹¹ Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ sabatixi e boore nan ya i Basan bɔxi kui, han Salaka. ¹² E xilie nan ya: Yoweli, mixi singe, Safami, a firin nde, Yaanayi, nun Safati naxee nu na Basan bɔxi ma. ¹³ E xunya solofere nan ya: Mikayeli, Mesulama, Seeba, Yorayi, Yakan, Siya, nun Eberi. ¹⁴ Abixayili xa die nan na ki, Xuri xa di, Yarowa xa di, Galadi xa di, Mikayeli xa di, Yesisayi xa di, Yado xa di, Busi xa di. ¹⁵ Abidiyeli xa di Axi, Guni xa mamadi, e naxa findi e xabilɛe xunyi ra. ¹⁶ E sabatixi Galadi, Basan, na rabilinyi, han Sarɔn naaninyie ra. ¹⁷ Yudaya mangɛe Yotami nun Isirayila mangɛe Yerobowami naxa e xilie sɛbɛ.

¹⁸ Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren, e xa sɔɔri xasabi sigama han mixi wulu tongo naani nun naani, mixi kɛmɛ solofere tongo senni. E birin fata gere sode. Makantase, santidɛgɛma, nun xali nu na e yi ra. ¹⁹ E naxa Hagarikae, Yeturikae, Nafisikae, nun Nodabokae gere. ²⁰ Ala naxa xun nakeli fi e ma Hagarikae xun ma, barima e nu bara Ala maxandi gere kui. Ala naxa e xa duba suxu barima e laxi a ra. ²¹ E naxa e yaxuie xa xurusee ba e yi: ꞓɔxɔmɛ wulu tongo suuli, yɛxɛɛ nun si wulu kɛmɛ firin tongo suuli, nun sofale wulu firin. E naxa mixi wulu kɛmɛ fan suxu. ²² E e yaxui gbege faxa nɛ barima na gere kelixi Ala yati nan ma. E naxa sabati naa han e siga konyiya kui tɛmui naxɛ.

Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren

²³ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren sabatixi bɔxi nan ma naxan fɔlɔxi Basan han Bali Xerimon, sa dɔxɔ Seniri, nun Xerimon geya ra. E wuya. ²⁴ E xa denbaya mangɛe nan ya: Efere, Yiseyi, Eliyeli, Asiriyɛli, Yeremi, Hodafiya, nun Yaxadiyeli. Yi denbaya mangɛe sɛnbɛ gbo, naafuli gbege na e yi. ²⁵ Kɔnɔ e naxa e babae Marigi Ala yanfa, e mɛnnikae xa kuyee batu, Ala nɔ naxee ra a singe. ²⁶ Na kui Ala naxa a niya, Asiriya Mangɛe Pulu nun Tigilati Pileseri bɔɓɛ xa te, e fa Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ tagi xanin Xala, Xaboro, nun Hara, han Gosan xure e na dɛnnaxɛ han to. ²⁷ Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati, nun Merari. ²⁸ Kehati xa die nan ya: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli. ²⁹ Amarama di xɛmɛ firin nan sɔɔ, Haruna nun Munsa, a nun di ginɛ keren, Mariyama. Haruna xa die nan ya: Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari. ³⁰ Eleyasari naxa Finexasi sɔɔ. Finexasi naxa Abisuwa sɔɔ. ³¹ Abisuwa naxa Buuki sɔɔ. Buuki naxa Usi sɔɔ. ³² Usi naxa Sɛraxaya sɔɔ. Sɛraxaya naxa Merayoti sɔɔ. ³³ Merayoti naxa Amaraya sɔɔ. Amaraya naxa Axituba sɔɔ. ³⁴ Axituba naxa Sadɔki sɔɔ. Sadɔki naxa Aximaasi sɔɔ. ³⁵ Aximaasi naxa Asaraya sɔɔ. Asaraya naxa Yoxanan sɔɔ. ³⁶ Yoxanan naxa Asaraya sɔɔ, naxan findi sɛrɛxɛdubɛ ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui Sulemani naxan tixi Darisalamu. ³⁷ Asaraya naxa Amaraya sɔɔ. Amaraya naxa Axituba sɔɔ. ³⁸ Axituba naxa Sadɔki sɔɔ. Sadɔki naxa Salumu sɔɔ. ³⁹ Salumu naxa Xilikiya sɔɔ. Xilikiya naxa Asaraya sɔɔ. ⁴⁰ Asaraya naxa Seraya sɔɔ. Seraya naxa Yehosadaki sɔɔ. ⁴¹ Alatala to Yudaya nun Darisalamu xanin konyiya kui, Nebukadansari naxa Yehosadaki xanin a xun ma.

6

Lewi xa die

¹ Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati, nun Merari. ² Gerison ma die nan ya: Libini nun Simeyi. ³ Kehati xa die nan ya: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli. ⁴ Merari xa die nan ya: Maxali nun Musi.

⁵ Lewi bɔnsɔɛe babae nan ya: Gerison naxa Libini sɔɔ. Libini naxa Yaxati sɔɔ. Yaxati naxa Sima sɔɔ. ⁶ Sima naxa Yowa sɔɔ. Yowa naxa Ido sɔɔ. Ido naxa Sera sɔɔ. Sera naxa Yeyaterayi sɔɔ.

⁷ Kehati xa die nan ya: Kehati naxa Aminadabo sɔɔ. Aminadabo naxa Kora sɔɔ. Kora naxa Asiri sɔɔ. ⁸ Asiri naxa Elekana sɔɔ. Elekana naxa Ebiyasafi sɔɔ. Ebiyasafi naxa Asiri sɔɔ. ⁹ Asiri naxa Taxati sɔɔ. Taxati naxa Uriyeli sɔɔ. Uriyeli naxa Yusiya sɔɔ. Yusiya naxa Sawulu sɔɔ. ¹⁰ Elekana xa die nan ya: Amasayi nun Aximoti. ¹¹ Elekana naxa Sofayi sɔɔ. Sofayi naxa Naxati sɔɔ. ¹² Naxati naxa Eliyabi sɔɔ. Eliyabi naxa Yeroxama sɔɔ. Yeroxama naxa Elekana sɔɔ. ¹³ Elekana naxa Samuweli sɔɔ. Samuweli xa die

nan ya: Yoweli, a xa di singe, nun Abiya. ¹⁴ Merari xa die nan ya: Merari naxa Maxali soto. Maxali naxa Libini soto. Libini naxa Simeyi soto. Simeyi naxa Usa soto. ¹⁵ Usa naxa Simeya soto. Simeya naxa Xagiya soto. Xagiya naxa Asaya soto.

BEEtibae Dawuda xa waxati

¹⁶ Saate kankira to doto Alatala xa hoomolingira kui, Dawuda naxa bEEtibae sugandi naxee bEEti bama. ¹⁷ Singe e nu bEEti bama Alatala xa hoomolingira nan ya ra, Kiri Banxi Naralande. E naxa na wali raba mEnni han mange Sulemani Alatala xa hoomobanxi tixi Darisalamu temui naxe.

¹⁸ BEEtibae xilie nan ya a nun e xa die: Kehati xabile ya ma, Heman bEEtiba, Yoweli xa di, Samuweli xa di, ¹⁹ Elekana xa di, Yeroxama xa di, Eliyeli xa di, Towa xa di, ²⁰ Sufu xa di, Elekana xa di, Maxati xa di, Amasayi xa di, ²¹ Elekana xa di, Yoweli xa di, Asaraya xa di, Sefaniya xa di, ²² Taxati xa di, Asiri xa di, Ebiyasafi xa di, Kora xa di, ²³ Yisehari xa di, Kehati xa di, Lewi xa di, Isirayila xa di.

²⁴ Heman malima, naxan nu tixi a yirefanyi ma, na findi Asafi nan na, Berekiya xa di, Simeya xa di, ²⁵ Mikayeli xa di, Baaseya xa di, Malakiya xa di, ²⁶ Etini xa di, Sera xa di, Adaya xa di, ²⁷ Etani xa di, Sima xa di, Simeyi xa di, ²⁸ Yaxati xa di, Gerison ma di, Lewi xa di.

²⁹ Naxee kelixi Merari xabile ya ma, nee nu tima koola nan ma. E xunyi findi Etani nan na, Kisi xa di, Abidi xa di, Maluku xa di, ³⁰ Xasabiya xa di, Amasiya xa di, Xilikiya xa di, ³¹ Amasi xa di, Bani xa di, Semeri xa di, ³² Maxali xa di, Musi xa di, Merari xa di, Lewi xa di.

³³ E ngaxakerenyie Lewi bomsode ya ma, nu na Alatala xa hoomolingira wali kui. ³⁴ Haruna nun a xa die naxa serexe gan daaxi ba serexebade fari, e man surayi gan serexe ra surayi serexebade fari. E na wali birin naba yire sEniyenxi fisamante nan kui naxan findi Isirayila xunsare ra, alo Ala xa konyi Munsu a masenxi ki naxe.

³⁵ Haruna xa die nan ya: Eleyasari, a xa di Finexasi, a xa di Abisuwa, ³⁶ a xa di Buuki, a xa di Usi, a xa di Seraxaya, ³⁷ a xa di Merayoti, a xa di Amaraya, a xa di Axituba, ³⁸ a xa di Sadoki, a xa di Aximaasi.

Lewi bomsode xa taee
(Yosuwe 21:1-42)

³⁹ E xa taee nan ya e sabatixi dennaxe: Haruna xa die, naxee kelixi Kehati xabile ya ma, nee nan singe boxi soto Ala xa maragiri kui. ⁴⁰ Xebiron nun a rabilinyie naxa findi e gbe ra, Yudaya boxi ma, ⁴¹ kono Xebiron daaxa nun taa naxee nu na na rabilinyi, nee naxa findi Yefune xa di Kalebi gbe ra. ⁴² Haruna xa die naxa Xebiron soto, naxan findixi mixi ratanga taa ra, e naxa Libina nun a rabilinyi, Yatiri, Esitemowa nun a rabilinyi soto, ⁴³ e naxa Xilen nun a rabilinyi, Debiri nun a rabilinyi, ⁴⁴ Asan nun a rabilinyi, Beti Semesi nun a rabilinyi fan soto. ⁴⁵ E taa naxee soto Bunyamin boxi ma nee nan ya: Gabayon, Geba, a rabilinyi, Alemeti, a rabilinyi, Anatoti, nun a rabilinyi. E naxa taa fu nun saxan soto e xabile ki ma. ⁴⁶ Kehati xa di booree naxa taa fu soto Ala xa maragiri kui Efirami bomsode, Dana bomsode seeti keren, nun Manasi bomsode seeti keren xa boxie ma. ⁴⁷ Gerison ma die naxa taa fu nun saxan soto e xabile ki ma Isakari bomsode, Aseri bomsode, Nafatali bomsode, nun Manasi bomsode seeti keren xa boxie ma naxee nu na Basan boxi ma. ⁴⁸ Merari xa die naxa taa fu nun firin soto Ala xa maragiri kui Ruben bomsode, Gadi bomsode, nun Sabulon bomsode xa boxie ma.

⁴⁹ Isirayilakae taee nun e rabilinyie fi Lewi bomsode ma na ki ne. ⁵⁰ E naxa na taee fi e ma Ala xa maragiri kui, taa naxee nu na Yuda, Simeyon, nun Bunyamin bomsodee xa boxie ma. ⁵¹ Kehati xabile booree naxa taa fu soto Efirami bomsode xa boxi ma. ⁵² E naxa mixi ratanga taa Sikemi nun a rabilinyi fi e ma Efirami geya ma, a nun Geseri, a rabilinyi, ⁵³ Yokineyami, a rabilinyi, Beti Xoron, a rabilinyi, ⁵⁴ Ayalon, a rabilinyi, Gati Rimon, nun a rabilinyi. ⁵⁵ E naxa Aneri, a rabilinyi, Bileyami, nun a rabilinyi soto Manasi bomsode tagi xa boxi ma. Kehati xabile booree xa taee nan na ki.

⁵⁶ Gerison ma die xa taee nan ya: Golan, a rabilinyi, naxan na Basan boxi ma, Asataroti, a rabilinyi, naxee na Manasi bomsode tagi xa boxi ma, ⁵⁷ Kadesi, a rabilinyi, Daberati, a

rabilinyi, ⁵⁸ Ramoti, a rabilinyi, Anemi, a rabilinyi, naxee na Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi ma. ⁵⁹ E xa taa naxee na Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi ma nee nan ya: Masala, a rabilinyi, Abadon, a rabilinyi, ⁶⁰ Hukoki, a rabilinyi, Rexobo, nun a rabilinyi. ⁶¹ E xa taa naxee na Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, nee nan ya: Kadesi naxan na Galile bɔxi ma, Xamɔn, a rabilinyi, Kiriayatayimi nun a rabilinyi.

⁶² Merari xa die xa taae nan ya: Rimono, a rabilinyi, Taboro, a rabilinyi, naxee na Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi ma. ⁶³ E xa taa naxee na Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi ma Yurudɛn naakiri ma Yeriko ya ra, nee nan ya: Beteseri naxan na gbengberenyi ma, a rabilinyi, Yahasa, a rabilinyi, ⁶⁴ Kedemoti, a rabilinyi, Mefaati, a rabilinyi. ⁶⁵ E xa taa naxee na Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, nee nan ya: Ramoti naxan na Galadi bɔxi ma, a rabilinyi, Maxanayimi, a rabilinyi, ⁶⁶ Xesibɔn, a rabilinyi, Yaasɛri, nun a rabilinyi.

7

Isakari xa die

¹ Isakari xa di naani nan ya: Tola, Puwa, Yasubu, nun Simiron. ² Tola xa die nan ya: Usi, Rɛfaya, Yeriyeli, Yamayi, Yibisami, nun Samuweli. Yi mixie nan findixi e xabile mang'ee ra. Mang'ee Dawuda xa waxati kui, Tola xa di mixi wulu mɔxɔɔɔɛn nun firin, kɛmɛ senni findi sɔɔrie nan na. ³ Usi xa di xili Yisiraxiya. Yisiraxiya xa die nan ya: Mikayeli, Abadiyasi, Yoweli, nun Yisiya. Yi mixi suuli nan findi e xabile mang'ee ra. ⁴ Usi xa mixi wulu tongo saxan nun senni findi sɔɔrie nan na, barima e xa gin'ee nun e xa die wuya. ⁵ Isakari xabilee birin ya ma, xɛmɛ mixi wulu tongo solomasaxan nun solofere findi sɔɔri gbangbalanyie nan na.

Bunyamin xa die

⁶ Bunyamin xa die nan ya: Bela, Beker, nun Yediyayeli. ⁷ Bela xa di suuli nan ya: Esibon, Usi, Yusiyeli, Yerimoti, nun Yiri. Yi mixie nan findi e xabile mang'ee ra. Sɔɔri gbangbalanyi mixi wulu mɔxɔɔɔɛn nun firin, tongo saxan nun naani nu na e ya ma. ⁸ Beker xa die nan ya: Semira, Yowasi, Eliyeseri, Eliyowenayi, Omeri, Yeremoti, Abiya, Anatɔti, nun Alemeti. Yee birin Beker xa die nan e ra. ⁹ E xabilee xunyie xilie sɛbɛxi, e sɔɔri mixi wulu mɔxɔɔɔɛn kɛmɛ firin nu na. ¹⁰ Yediyayeli xa di xili Bilihan. Bilihan xa die nan ya: Yeyusu, Bunyamin, Exudu, Kenaana, Setani, Tarasisi, nun Axisaxari. ¹¹ Yediyayeli xa die birin findi e xabilee xunyie nan na. Sɔɔri mixi wulu fu nun solofere kɛmɛ firin nu na e ya ma. ¹² Iri xa die nan ya: Supimi nun Xupimi. Axeri xa di xili Xusimi.

Nafatali xa die

¹³ Nafatali xa die nan ya: Yaxaseeli, Guni, Yeseri, nun Salumu, Bila xa di.

Manasi xa die

¹⁴ Manasi xa die nan ya: A xa konyi gin'ee naxan kelixi Siriya bɔxi ma naxa Asireli nun Makiri bari a bɛ. Makiri naxa Galadi sɔɔɔ. ¹⁵ Makiri naxa gin'ee fen Xupimi nun Supimi bɛ. Makiri maagin'ee xili Maaka. Makiri xa di firin nde xili Selofexadi. Selofexadi mu di xɛmɛ yo sɔɔɔ, fo di gin'ee. ¹⁶ Makiri xa gin'ee Maaka naxa di bari, a xili sa Peresi xun ma. A xunya xili Seresi. Peresi xa die nan ya: Ulami nun Rakemi. ¹⁷ Ulami xa di xili Bedan. Galadi xa die nan na ki, Makiri xa di, Manasi xa di. ¹⁸ Galadi maagin'ee Hamoleketi xa die nan ya: Isihodi, Abiyeseri, nun Maxala. ¹⁹ Semida xa die nan ya: Axiyani, Sikemi, Likixi, nun Aniyama.

Efirami xa die

²⁰ Efirami xa die nan ya: Efirami naxa Sutela sɔɔɔ. Sutela naxa Bereda sɔɔɔ. Bereda naxa Taxati sɔɔɔ. Taxati naxa Eleyada sɔɔɔ. Eleyada naxa Taxati sɔɔɔ. ²¹ Taxati naxa Sabadi sɔɔɔ. Sabadi naxa Sutela sɔɔɔ. Gatikae naxa Eseri nun Eleyadi faxes nee to siga e xa xurusee muɔnade. Eseri nun Eleyadi bari mɛnni nɛ. ²² E baba Efirami naxa sunnun tɛmui xɔnkuye. E ngaxakerenyie naxa a madundu. ²³ Na dangi xanbi a xa gin'ee naxa tɛɛgɛ. A to di bari, a naxa a xili sa Beriya barima tɔɔɔ nu bara gbo a xɔnyi. ²⁴ A naxa di

ginE sɔtɔ naxan xili Seera. Na naxa Beti Xoron Labe nun Beti Xoron Fuge ti, a nun taa gbɛtɛ naxan xili Useni Seera. ²⁵ Efirami naxa Refa sɔtɔ. Refa naxa Resefa sɔtɔ. Resefa naxa Tela sɔtɔ. Tela naxa Taxani sɔtɔ. ²⁶ Taxani naxa Ladana sɔtɔ. Ladana naxa Amixudi sɔtɔ. Amixudi naxa Elisama sɔtɔ. ²⁷ Elisama naxa Nunu sɔtɔ. Nunu naxa Yosuwe sɔtɔ.

²⁸ E naxa sabati Beteli nun a rabilinyi, Naarani, a sogetede, Geseri nun a rabilinyi, a sogekorode, Sikemi nun a rabilinyi, han Aya nun a rabilinyi. ²⁹ Manasi bɔnsɔɛ xa taae nan ya: Beti Saan, a rabilinyi, Taanaki, a rabilinyi, Megido, a rabilinyi, Dɔrɔ, nun a rabilinyi. Isirayila xa di Yusufu bɔnsɔɛ sabatixi yi taae nan kui.

Aseri xa die

³⁰ Aseri xa die nan ya: Yimina, Yisiwa, Yisiwi, nun Beriya. E maaginE xili Sera. ³¹ Beriya xa die nan ya: Xeberi nun Malakiyeli, naxan findi Birisafiti baba ra. ³² Xeberi xa die nan ya: Yefeleti, Someri, nun Xotama. E maaginE xili Suwa. ³³ Yefeleti xa die nan ya: Pasaki, Bimali, nun Asefati. Yefeleti xa die nan na ki. ³⁴ Someri xa die nan ya: Axi, Roga, Xuba, nun Arami. ³⁵ Someri xunya Helemi xa die nan ya: Sofaxa, Yimena, Selesi, nun Amali. ³⁶ Sofaxa xa die nan ya: Suwa, Xaraneferi, Suwali, Beri, Yimira, ³⁷ Beteseri, Hodo, Saama, Silesa, Yitiran, nun Beera. ³⁸ Yeteri xa die nan ya: Yefune, Pisepa, nun Ara. ³⁹ Ula xa die nan ya: Ara, Xaniyɛli, nun Risiya. ⁴⁰ Aseri xa die nan na ki, mangEe, mixi xungbee, sɔɔrie gbangbalanyie, mangɛdie nan nu e ra e xabilɛe ya ma, naxee kɔnti siga han mixi wulu mɔxɔɾɛn nun senni.

8

Bunyamin xa die

¹ Bunyamin xa die nan ya: Bela, a xa di singe, Asibeli, a xa di firin nde, Axara, a xa di saxan nde, ² Noxa, a xa di naani nde, nun Rafa, a xa di suuli nde. ³ Bela xa die nan ya: Adari, Gera, Abihudi, ⁴ Abisuwa, Naaman, Axowa, ⁵ Gera, Sefufani, nun Xurami. ⁶ Exudu xa die nan ya, naxee findi xabilɛ mangEe ra: ⁷ Naaman, Ahiya, nun Gera. Singe e nu na Geba, kɔnɔ Gera naxa e xanin Manaxati. Gera naxa Usa nun Axixudi sɔtɔ. ⁸ Saxarayimi to mɛɛ a xa ginE Xusimi nun Baara ra, a naxa die sɔtɔ Mowaba bɔxi ma. ⁹ A xa ginE Xodesi xa die nan ya: Yobabo, Sibiya, Mesa, Malakama, Yeyusi, Sakiya, nun Mirima. ¹⁰ A xa die nan na ki naxee findi xabilɛ mangEe ra.

¹¹ A xa ginE Xusimi xa die nan ya: Abitubu nun Elipaali. ¹² Elipaali xa die nan ya: Eberi, Misami, nun Semedi, naxan Ono, Lodi, nun e rabilinyi tixi.

¹³ Beriya nun Sema, naxee findi Ayalon xabilɛ mangEe ra, naxa Gatikae kerri. ¹⁴ Beriya xa mixie nan ya: Axiyo, Sasaki, Yeremoti, ¹⁵ Sebadaya, Aradi, Ederi, ¹⁶ Mikayeli, Yisepa, nun Yoxa. ¹⁷ Elipaali xa die nan ya: Sebadaya, Mesulama, Xisiki, Xeberi, ¹⁸ Yisemerayi, Yisiliya, nun Yobabo. ¹⁹ Simeyi xa die nan ya: Yakimi, Sikiri, Sabidi, ²⁰ Eliyenayi, Siletayi, Eliyeli, ²¹ Adaya, Bɛraya, nun Simirati. ²² Sasaki xa die nan ya: Yisepan, Eberi, Eliyeli, ²³ Abadon, Sikiri, Xanan, ²⁴ Xananiya, Elama, Antotiya, ²⁵ Yifideya, nun Penuweli. ²⁶ Yeroxama xa die nan ya: Sameserayi, Sexaraya, Atalaya, ²⁷ Yaaresiya, Eliya, nun Sikiri. ²⁸ Darisalamu xabilɛ mangEe nan na ki.

²⁹ Gabayon baba Yeyiyeli sabati Gabayon nɛ. A xa ginE xili Maaka. ³⁰ A xa die nan ya: Abadon, a xa di singe, Suru, Kisu, Bali, Neri, Nadabo, ³¹ Gedori, Axiyo, Sekeri, ³² nun Mikiloti, naxan findi Simeyami baba ra. E fan sabati Darisalamu nɛ e bari mixie ya ma.

³³ Neri naxa Kisu sɔtɔ. Kisu naxa Sɔlu sɔtɔ. Sɔlu xa die nan ya: Yonatan, Malakisuwa, Abinadabo, nun Esibaali. ³⁴ Yonatan xa di xili Meribaali. Meribaali naxa Mike sɔtɔ. ³⁵ Mike xa die nan ya: Piton, Meleki, Tareya, nun Axasi. ³⁶ Axasi naxa Yehowada sɔtɔ. Yehowada xa die nan ya: Alemeti, Asamafeti, nun Simiri. ³⁷ Simiri naxa Mosa sɔtɔ. Mosa naxa Bineya sɔtɔ. Bineya naxa Rafa sɔtɔ. Rafa naxa Eleyasa sɔtɔ. Eleyasa naxa Aseli sɔtɔ. ³⁸ Aseli xa die nan ya: Asirikama, Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi, nun Xanan. Aseli xa die nan na ki. ³⁹ Aseli xunya Eseka xa die nan ya: Ulami, a xa di singe, Yeyusu, a xa di firin nde, nun Elifeleti a xa di saxan nde. ⁴⁰ Ulami xa die sɔɔri

gbangbalanyie nan nu e ra. E fata xali ra. E xa die nun mamadie wuya e kōnti sigama han mixi kēme tongo suuli. Bunyamin bōnsōe nan e birin na.

9

Darisalamukae

¹ Isirayilakae xilie birin sēbexi Isirayila mang'ee xa buki nde kui. ² Yuda bōnsōe nu bara siga konyiya kui Babilōn bōxi ma e xa yanfanteya xa fe ra. Naxee singe gbilen sabatide e xōnyi Isirayila bōxi ma, e findi Isirayila sērexēdubēe, Lewikae, nun mixie nan na, naxee walima Ala xa hōrōmōbanxi kui. ³ Yuda bōnsōe, Bunyamin bōnsōe, Efirami bōnsōe, nun Manasi bōnsōe mixi ndee naxa sabati Darisalamu. ⁴ Yuda bōnsōe xa mixi, naxee sabati Darisalamu, findi Utayi nan na, Amixudi xa di, Omeri xa di, Imiri xa di, Bani xa di, Peresi xa di, Yuda xa di. ⁵ Siloka naxee sabati naa, nee findi Asaya nan na, di singe, nun a xa die. ⁶ Sera xa di naxee sabati naa, nee findi Yuwēli, nun a ngaxakerenyie nan na, mixi kēme senni, mixi tongo solomanaani. ⁷ Bunyamin xa di naxee sabati naa, nee nan ya: Mesulama xa di Salu, Hasenuwa xa di, Hodafiya xa di, ⁸ a nun Yeroxama xa di Yibineya, a nun Usi xa di Ela, Mikiri xa di, a nun Sēfataya xa di Mesulama, Reyuweli xa di, Yibiniya xa di, ⁹ a nun e ngaxakerenyie e xabilē ki ma, mixi kēme solomanaani, mixi tongo suuli nun senni.

¹⁰ Sērexēdubē naxee sabbatixi Darisalamu, nee nan ya: Yēdaya, Yehoyaribu, Yakin, ¹¹ Xilikiya xa di Asaraya, Mesulama xa di, Sadōki xa di, Merayoti xa di, Axituba xa di, naxan findi Ala xa hōrōmōbanxi wali xunyi ra, ¹² Yeroxama xa di Adaya, Pasura xa di, Malakiya xa di, Masayi xa di, Adiyeli xa di, Yasera xa di, Mesulama xa di, Mesilemiti xa di, Imeri xa di, ¹³ a nun e ngaxakerenyie, e denbaya xunyie, mixi wulu keren, kēme solofere tongo senni. E birin findi kuntigie nan na, naxee walima Ala xa hōrōmōbanxi kui. ¹⁴ Lewi bōnsōe mixi naxee sabbatixi Darisalamu, nee nan ya: Xasubu xa di Semaya, Asirikama xa di, Xasabiya xa di, Merarika, ¹⁵ a nun Bakibakari, Xeresi, Galali, Mataniya, Mika xa di, Sikiri xa di, Asafi xa di, ¹⁶ a nun Semaya xa di Abadiyasi, Galali xa di, Yedutun xa di, a nun Asa xa di Berekiya, Elekana xa di, naxan sabbatixi Netofakae xa taae kui.

¹⁷ Ala xa hōrōmōbanxi naadē makantēe nan ya: Salumu, naxan findi e xunyi ra, Akubu, Talamōn, Aximan, a nun e ngaxakerenyie. ¹⁸ Salumu bōnsōe nan naadē makanta wali rabafe han to hōrōmōbanxi sogetede biri ra. Naadē naxan xili «Mang'ee naadē.» E benbae findi nē naadē makantēe ra Lewikae bē. ¹⁹ Salumu, Kore xa di, Ebiyasafi xa di, Kora xa di, a nun a ngaxakerenyi naxee findi naadē makantēe ra, naxa Alatala xa hōrōmōlingira kanta alō e babae singe a raba ki naxē. ²⁰ Finexasi, Eleyasari xa di, nu findixi naadē makantēe xunyi nan na. Alatala nu na a sēeti ma. ²¹ Meselemiya xa di Sakari nu bara findi Kiri Banxi Naralande naadē makantēe ra. ²² Mixi kēme firin, fu nun firin nu bara sugandi na wali rabade. E xili birin sēbexi a nun taa xilie e sabbatixi dēnnaxē. Dawuda nun Annabi Samuweli nu bara na wali so e yi ra. ²³ E tan nun e xa die naxa Alatala xa hōrōmōlingira naadēe kanta. ²⁴ Naadē makantēe ndee nu tixi sogetede, sogegorode, kōōla, nun yirefanyi ma. ²⁵ E ngaxakerenyi naxee nu na taae kui, e nu fama e malide xi solofere bun ma. ²⁶ Naadē makantēe kuntigie Lewikae, naxa yiree kanta Ala xa hōrōmōbanxi kui naafuli nu ragatāxi dēnnaxē. ²⁷ E nu xima Ala xa hōrōmōbanxi rabilinyi nē alako e xa mēnni makanta, a nun e xa naadēe rabi gēesēgē.

²⁸ Lewika ndee nu yirabasee ragatama, e nu e ramini lōxō yo lōxō, e man nu e kōnti. ²⁹ Booree nu yirabasee ragata, naxee nu na yire sēniyēnxi, a nun farin, wēni, ture, surayi, nun se jōxunmēe. ³⁰ Sērexēdubēe xa die nu labundēe masunbu. ³¹ Salumu xa di Matitiya Lewika, naxan keli Kora xabilē ya ma, nu taami ganma naxan nu bama sērexē ra. ³² E ngaxakerenyi ndee, Kehati bōnsōe ya ma, nu taami dōxōma teebili ra malabui lōxōe birin. ³³ Bēetiba naxee findi Lewi xabilēe xunyie ra, nu sabbatixi Ala xa hōrōmōbanxi yigiyadee kui. Wali gbētē yo mu nu na e yi ra, barima e findi wali birin xunyi nan na. E nu walima kōe nun yanyi. ³⁴ Lewi xabilēe xunyie nan na ki, naxee sabbatixi Darisalamu.

Sölu bönsöe

(*Isirayila Mang'ee I 8:29-38*)

³⁵ Gabayon baba Yeyiyeli nu sabatixi Gabayon taa nan kui. A xa ginε xili Maaka. ³⁶ A xa di nan ya: Abadon, a xa di singe, Suru, Kisu, Bali, Neri, Nadabo, ³⁷ Gedori, Axiyo, Sakari, nun Mikiloti. ³⁸ Mikiloti naxa Simeyami söto. E nu sabatixi e ngaxakerenyie fe ma Darisalamu. ³⁹ Neri naxa Kisu söto. Kisu naxa Sölu söto. Sölu xa die nan ya: Yonatan, Malakisuwa, Abinadabo, nun Esibaali. ⁴⁰ Yonatan naxa Meribaali söto. Meribaali naxa Mike söto. ⁴¹ Mike xa die nan ya: Piton, Meleki, Tareya, nun Axasi. ⁴² Axasi naxa Yara söto. Yara xa die nan ya: Alemeti, Asamafeti, nun Simiri. Simiri naxa Mosa söto. Mosa naxa Bineya söto. ⁴³ Bineya naxa Refaya söto. Refaya naxa Eleyasa söto. Eleyasa naxa Aseli söto. ⁴⁴ Aseli xa di senni nan ya: Asirikama, Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi, nun Xanan. Aseli xa die nan na ki.

10

Mang'ε Sölu xa faxε

(*Samuweli I 31:1-13*)

¹ Filisitakae naxa Isirayilakae gere. Isirayilakae naxa e gi, a gbegbe naxa faxes Gilibowa geya fari. ² Filisitakae naxa bira Sölu nun a xa die föxo ra, han e Yonatan, Abinadabo, nun Malakisuwa faxes. ³ Gere naxa xöxo. Tanbe nde naxa Sölu söxo a jaaxi ra. ⁴ A naxa a fala a xa geresose maxaninyi be, «N faxes i xa santidegema ra, alako yi gaantaree naxa n nayaagi.» Köno na xeme mu suusa na rabade. Na na a ra, Sölu naxa a yete faxes a xa santidegema ra. ⁵ A xa geresose maxaninyi to na to, a fan naxa a yete faxes. ⁶ Sölu nun a xa di saxanyi faxes na ki ne. A xa denbaya birin naxa laaxira temui keren. ⁷ Isirayilakae, naxee nu sabatixi geya lanbanyi, e to a kolon a söorie na e gife, Sölu nun a xa die bara faxes, e fan naxa e gi. Filisitakae e xa taa birin söto na ki ne.

⁸ Na kuye iba, Filisitakae naxa gbilen gere yire, e xa söori faxaxie harige tongo. E naxa Sölu nun a xa die to Gilibowa geya fari. ⁹ E to ge e xa harige tongode, e naxa Sölu xunyi nun a xa geresosee xanin söorie yire. E naxa na xibaarui masen Filisitakae birin be, a nun e xa kuyee be. ¹⁰ E naxa Sölu xa geresosee lu e xa ala xa banxi kui, e a xunyi gbaku e xa ala Dagön xa banxi kui. ¹¹ Yabesikae, naxee na Galadi, e to a me Filisitakae naxan nabaxi Sölu ra, ¹² e naxa siga e sa Sölu nun a xa die furee tongo, e fa e ragata Yabesi terebinti wuri bun ma Galadi. Yabesikae naxa sunyi suxu xi solofere. ¹³ Sölu faxes a xa yanfanteya nan ma fe ra a naxan niya Alatala ra. A mu Alatala xa woyenyi suxu, a naxa marasi fen mixie ra naxee woyenna mixi faxaxie ra. ¹⁴ A mu marasi fen Alatala ra, na na a ra Alatala naxa a faxes, a Sölu xa mang'eya fi Yisayi xa di Dawuda ma.

11

Dawuda findife Isirayila mang'ε ra

(*Samuweli II 5:1-10*)

¹ Isirayilakae birin naxa a masen Dawuda be Xebiron, «Won wuli keren, fase keren. ² Hali Mang'ε Sölu xa waxati i tan nan nu Isirayila rapere. I Marigi Alatala naxa a masen i be, «I xa n ma nama Isirayila rapere, i xa findi e xa yarerati ra.» ³ Isirayila forie birin naxa siga a föxo ra Xebiron. Dawuda naxa saatε xiri e tagi Alatala ya i. E naxa ture sa a xunyi ma Isirayila mang'ε ki ma, alö Alatala nu bara a masen Annabi Samuweli be ki naxε.

⁴ Mang'ε Dawuda nun Isirayilakae naxa siga Darisalamu, naxan man nu xili Yebusu, barima Yebusu bönsöe nu sabatixi naa. ⁵ E naxa a fala Dawuda be, «I mu soma be feo.» Köno Dawuda naxa nö Siyon yire makantaxi masötöde. Na kui e menni xili fala Dawuda xa taa. ⁶ Dawuda nu bara a fala, «Naxan singe na Yebusu gere, n na kanyi findima ne mang'ε ra.» Seruya xa di Yowaba singe nan gere so, a fa findi söorie xa mang'ε ra. ⁷ Dawuda naxa sabati na yire makantaxi kui, na na a ra naa xili naxa fala Dawuda xa taa. ⁸ Dawuda naxa menni nun a rabilinyi yailan. Yowaba fan naxa wali gbete raba

Darisalamu alako naa xa fan. ⁹ Dawuda senbe nu luma gbo ra, barima a nun Mange Alatala nan nu a ra.

¹⁰ Dawuda xa soori xunyi, naxee bara a mali Isirayila mang'eya soode, alo Alatala nu bara a masen ki naxe, ¹¹ na soori gbangbalanyie xilie nan ya: Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A nu bara mixi keme saxan faxes tanbe ra gere keren kui. ¹² A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa senbema saxanyie ya ma. ¹³ A nu bara Dawuda mali Filisitakae gere de Pasi Damimi. A xa soorie naxa e gi Filisitakae ma, mengi xe nu dennaxe. ¹⁴ Kono Eleyasari naxa lu naa han a Filisitakae bonbo Alatala xa mali ra.

¹⁵ Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fonme ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui. ¹⁶ Na waxati Dawuda nu sabatixi yire makantaxi, Filisitakae nu sabatixi beteleemu mabiri. ¹⁷ Dawuda naxa a sago nde fala, «A xoli n ma n xa beteleemu kolonyi ye min.» ¹⁸ Na soori yarerati saxanyie naxa Filisitakae xa naaninyi igiri, e sa ye ba kolonyi ra naxan na beteleemu naade ra. E to fa na ye ra Dawuda be, a naxa tondi a minde. A naxa a ifili boxi ma serexe ra Alatala be. ¹⁹ A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu noma yi ye minde, n ma xeme naxan sooxi n be e nii sare ra. Na luma alo e nii tide mu gbo n be.» Na kui a naxa tondi na ye minde a xa senbema saxanyie naxan sooto a be.

²⁰ Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na senbema saxanyie xunyi ra. A nu bara xeme keme saxan faxes a xa tanbe ra. A naxa xili xungbe sooto na xeme saxanyie ya ma. ²¹ E naxa a binya, e a findi e xa mange ra, kono a mu lu e ya ma.

²² Yehoyada xa di Benaya Kabaseelika nu findixi soori magaaxuxi nan na. A nu bara fe xungbe gbege raba, alo Ariyeli Mowabaka firinyi faxafe. A man naxa yete nde faxes kolonyi kui balabalanyi temui. ²³ Loxoe nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxes, naxan xa maiteya kanke ya firin lima. Tanbe belebele nu na na Misiraka yi ra, naxan gbo alo dugi soxo wuri. Benaya naxa na ba a yi ra, a a faxes a yete xa tanbe ra. ²⁴ Yehoyada xa di Benaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na senbema saxanyie ya ma. ²⁵ A naxa binye sooto dangi na xeme tongo saxan na, kono a senbe mu nu gbo na senbema saxanyie be. Dawuda xa gundo soori nan nu a ra.

²⁶ Senbema gbete nan ya: Yowaba xunya Asaheli, Dodo xa di Elexanan beteleemuka, ²⁷ Samoti Harorika, Xesi Pelonka, ²⁸ Ikesi xa di Ira Tekowaka, Abiyeseri Anatotika, ²⁹ Sibekayi Xusaka, Ilayi Axowaka, ³⁰ Maharayi Netofaka, Baanna xa di Xeleda Netofaka, ³¹ Ribayi xa di Itayi, naxan keli Gibiya Bunyamin bonsode xa boxi ma, Benaya Piratonka, ³² Xurayi naxan keli Gaasi gulunba yire, Abiyeli Arabaka, ³³ Asamafeti Baxurimika, Eliyaba Saalabonka, ³⁴ Hasemi xa die Gisonkae, Saage xa di Yonatan Hararaka, ³⁵ Sakara xa di Axiyama Hararaka, Uru xa di Elifala, ³⁶ Xeferi Mekeraka, Ahiya Pelonka, ³⁷ Xesero Karemeleka, Esibayi xa di Naarayi, ³⁸ Natan ngaxakerenyi Yoweli, Hagari xa di Mibixari, ³⁹ Seleki Amonika, Naxarayi Berotika, Seruya xa di Yowaba xa geresose xaninma, ⁴⁰ Ira nun Garebe Yatirika, ⁴¹ Uriya Xitika, Axalayi xa di Sabadi, ⁴² Siisa xa di Adina Rubenkae xa mange nun a xa mixi tongo saxan, ⁴³ Maaka xa di Xanan, Yosafati Mitinika, ⁴⁴ Usiya Asatarotika, Xotama xa die Saama nun Yeyiyeli Arowerika, ⁴⁵ Simiri xa die Yediyayeli, Yoxa xunya Tisika, ⁴⁶ Eliyeli Maxawika, Eliyeli xa die Yeribayi nun Yosawiya, Itima Mowabaka, ⁴⁷ Eliyeli, Obedo, nun Yaasiyeli Mesobaka.

12

Soori gbete birafe Dawuda foxo ra

¹ Soorie nan ya naxee siga Dawuda yire Sikilaga, alako e xa a mali gere sode. Na waxati Dawuda mu nu na Kisu xa di Solu fe ma. ² Bunyamin bonsode nan nu e ra, Solu ngaxakerenyie. E nu fata tanbe nun gemme wolide e yirefanyi nun e koola belexe ra. ³ E xilie nan ya: Mange Axiyeseri, Semaa xa die Yowasi Gibiyaka, Asamafeti xa die Yesiyeli nun Peleti, Beraka nun Yehu Anatotika, ⁴ Yisemaya Gabayonka, naxan findi soori xungbe ra na soori tongo saxan ya ma, a fan findi e xa mange nan na, ⁵ Yeremi,

Yaxasiyeli, Yoxanan, nun Yosabadi Gederaka, ⁶ Elusayi, Yerimoti, Beyalaya, Sɛmaraya, Sɛfataya Xarufuka, ⁷ Elekana Koraka, Yisiya Koraka, Asarɛli Koraka, Yoweseri Koraka, Yasobeyami Koraka, ⁸ nun Yeroxama Gedorika xa die Yowela nun Sebadaya.

⁹ Sɔɔri gbangbalanyi Gadika ndee naxa siga Dawuda yire wula i. Nee fata gere ra, geresose nu na e yi ra alɔ kanke makantase nun tanbɛ. E sɛnbɛ nu gbo alɔ yɛtɛɛ, e xulun alɔ xeli naxee e gima geyae fari. ¹⁰ E xilie nan ya: Eseri, e xunyi, Abadiyasi, a firin nde, Eliyabi, a saxan nde, ¹¹ Misemanna, a naani nde, Yeremi, a suuli nde, ¹² Atayi, a senni nde, Eliyeli, a solofere nde, ¹³ Yoxanan, a solomasaxan nde, Elesabada, a solomanaani nde, ¹⁴ Yeremi, a fu nde, a nun Makabanayi, a fu nun keren nde. ¹⁵ Gadikae nan yi ki naxee findi sɔɔri xungbee ra. Naxan xurun e ya ma, a sɛnbɛ gbo mixi kɛmɛ bɛ. Naxan xungbo e ya ma, a sɛnbɛ gbo mixi wulu bɛ. ¹⁶ Nee naxa Yurudɛn xure giri a rafexi tɛmui naxɛ, kike singe, e fa geya lanbanyi mixie keru sogetede nun sogedorode mabiri.

¹⁷ Bunyaminka nun Yudayaka ndee naxa siga Dawuda xa yire makantaxi. ¹⁸ Dawuda naxa e ralan, a a fala e bɛ, «Xa wo faxi bɔɔɛsa nan kui alako wo xa n mali, won bɔɔɛ findima keren nan na. Kɔnɔ xa a sa a li wo faxi n yanfade n yaxuie nan bɛ, n tan naxan mu fe ɲaaxi yo rabaxi, won benbae Marigi Ala kiiti sama nɛ.» ¹⁹ Na tɛmui Alatala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro Amasayi ma, naxan findi sɔɔri tongo saxan xunyi ra. A naxa a fala, Ala xa Yisayi xa di Dawuda mali, Ala xa bɔɔɛsa fi a ma, Ala xa bɔɔɛsa fi Dawuda malima ma, barima Ala nan Dawuda malixi.

Na kui Dawuda naxa e rasɛnɛ, e xa lu a xa sɔɔri mang'ee ya ma.

²⁰ Manasi sɔɔri ndee nu bara e sa Dawuda dɛ ra a nu wama kafufe Filisitakae ma tɛmui naxɛ Sɔlu gere. E nun Dawuda mu nɔ Filisitakae malide barima Filisita mang'ee ndee nu bara gaaxu, e fa a fala, «Dawuda fama nɛ won yanfade, a kafu a marigi Sɔlu ma, e won gere.» ²¹ E to na fala, Dawuda naxa gbilen Sikilaga. Manasika naxee nu biraxi a fɔxɔ ra, e xilie nan ya: Adena, Yosabadi, Yediyayeli, Mikayeli, Yosabadi, Elihu, nun Siletayi. Sɔɔri wulu keren mang'ee nan nu na e birin na. ²² E nu Dawuda malima a xa sɔɔrie rapɛɛde, barima e birin fata sɔɔriɲa rabade. Singe, e nu Isirayila sɔɔrie nan rapɛɛma. ²³ Lɔxɔ yo lɔxɔ Dawuda malimae xun nu masama han a xa sɔɔri gali naxa lu alɔ Ala gbe.

²⁴ Sɔɔri xasabi nan ya naxee fa Xebiron Dawuda yire, alako e xa Dawuda mali, Sɔlu xa mang'eya xa radangi a ma alɔ Alatala nu bara a masen ki naxɛ: ²⁵ Yudayakae, sɔɔri wulu senni kɛmɛ solomasaxan. Geresose nu na e birin yi ra. ²⁶ Simeyɔnkae, sɔɔri gbangbalanyie wulu solofere sɔɔri kɛmɛ. ²⁷ Lewikae, sɔɔri wulu naani kɛmɛ senni. ²⁸ Yehoyada, naxan findi yarerati ra Haruna ɲɔxɔɛ ra, a nun a xa sɔɔri wulu saxan kɛmɛ solofere. ²⁹ Sadɔki, sɛgɛtala sɔɔri gbangbalanyi, nun a xabile kuntigie, mixi mɔxɔɲɛn nun firin. ³⁰ Bunyaminkae, Sɔlu bɔnsɔɛ, sɔɔri wulu saxan. E mu nu gbo barima a gbegbe nu na Sɔlu nan ma sɛɛti. ³¹ Efirmikae, sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn kɛmɛ solomasaxan. E birin sɔɔri gbangbalanyi naxee benbae xili nu gbo. ³² Manasikae, sɔɔri wulu fu nun solomasaxan. E tan nan nu sugandixi mang'eya radangife ra Dawuda ma. ³³ Isakarikae, kuntigi kɛmɛ firin nun e xa mixi naxee nu na e xa yaamari bun ma. E fan nu bara a kolon Isirayila lan a xa naxan naba na waxati. ³⁴ Sabulonkae, sɔɔri wulu tongo suuli. E rɛdixi gere xili ma, geresose nu na e yi ra. ³⁵ Nafatalikae, sɔɔri xunyi wulu keren, a nun sɔɔri wulu tongo saxan nun solofere. Wure lefa nun tanbɛ nu na e birin yi ra. ³⁶ Danakae, sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn nun solomasaxan kɛmɛ senni. Geresose na e birin yi ra. ³⁷ Aserikae, sɔɔri wulu tongo naani. E birin rɛdixi. ³⁸ Sɔɔri naxee keli Yurudɛn naakiri ma sogetede biri, nee findi Rubenkae, Gadikae, nun Manasikae nan na, e lan mixi wulu kɛmɛ mɔxɔɲɛn nan ma. Geresose na e birin yi ra.

³⁹ Yi sɔɔrie fa nɛ Xebiron alako e xa Dawuda dɔxɔ mang'ee ra Isirayila xun na. Na ɲanige nan nu na e bɛ. Isirayilakae birin nu bara na natɛ tongo. ⁴⁰ E naxa lu mɛnni Dawuda yire xi saxan e e dɛgema, e e minma. E ngaxakerenyie nan nu na donse rafalama e bɛ. ⁴¹ E dɔxɔbooree fan naxa fa donse ra kelifɛ ra Isakari bɔxi, Sabulon bɔxi, nun

Nafatali bōxi ma. E naxa fa na ra sofalee, ገጋጋጠጠጠጠጠጠጠ, soee, nun ningee fari. E naxa fa kote mōጋli birin na alጋ donse, farin, xōre xaraxi, wēni bogi xaraxi, wēni, ture, xuruse lanma nun a xungbe. E naxa fa a gbegebe ra barima Isirayilaka birin nu sēewaxi.

13

Dawuda saatē kankira xaninfe Darisalamu.
(*Samuweli II 6:1-11*)

¹ Dawuda naxa sōori wulu xunyie, sōori kēmē xunyie, nun kuntigi birin xili, e xa malan. ² Dawuda naxa a fala Isirayila ገama birin bē, «Xa a findixi fe fanyi nan na, xa a kelixi won Marigi Alatala nan ma, won xa xērae xēe won ngaxakerenyie ma, naxee na Isirayila bōxie ma. Won xa sērexdubēe nun Lewikae fan xili, naxee na Isirayila taee kui, alako won birin xa lu yire keren. ³ Won xa won Marigi xa saatē kankira ragbilen won yire, barima Sōlu xa mang'eya waxati, won mu siga a fōxጋ ra.» ⁴ Nama birin naxa tin na fe fanyi ra.

⁵ Dawuda naxa Isirayila birin malan, keli Sixori xure ma Misira bōxi, sa dōxጋ Xamata ra, alako e xa Ala xa saatē kankira tongo Kiriyati Yeyarimi. ⁶ Dawuda nun Isirayila birin naxa te Baala Yudaya bōxi ma, dēnnaxē xili Kiriyati Yeyarimi. E nu wama Ala xa saatē kankira tongofe. Alatala xa kibanyi nu na malekē sawurē firin tagi na kankira fari, Alatala maxandima dēnnaxē. ⁷ E naxa Ala xa saatē kankira tongo Abinadabo xōnyi, e a dōxጋ kote xanin se nēenē kui. Usa nun Axiyo naxa a ragi. ⁸ Dawuda nun Isirayilakae naxa sēewa ki fanyi Ala ya xōri. E naxa bēeti ba kōrae, maxasee, nun sarae xui ra.

⁹ E to lōnyi li e dēnnaxē ma Kidon, ninge naxee nu kote xanin se mabēndunma, naxa salaxun e wa birafe. Usa naxa saatē kankira suxu a bēlēxē ra alako a naxa bira. ¹⁰ Alatala naxa xōnጋ Usa ma, a a faxa keren na, barima a mu nu lan a xa a bēlēxē din saatē kankira ra. Usa faxa na ki nē Ala ya xōri.

¹¹ Dawuda naxa xōnጋ Usa faxafe ma. Mēnni xili naxa sa «Usa gbaloe.» Han ya na xili saxi naa xun. ¹² Dawuda naxa gaaxu Ala ya ra na lōxጋe. A naxa a yēte maxōrin, «N Ala xa saatē kankira rasoma n xōnyi di?» ¹³ Na lōxጋe Dawuda mu saatē kankira xanin a xōnyi Darisalamu. A naxa a raso Obedo Edon xa banxi kui, naxan na Gati. ¹⁴ Ala xa saatē kankira naxa lu Obedo Edon xa denbaya yire kike saxan. Alatala naxa barakē sa e ma na xa fe ra.

14

Dawuda xa denbaya
(*Samuweli II 5:11-16*)

¹ Tire mang'ē Xirami naxa mixie xēe Dawuda xōn ma alako e xa banxi belebele ti a tan Dawuda bē. E naxa sēdiri wuri xanin e xun ma, a nun walikē naxee a rawalima. ² Dawuda naxa a kolon a Alatala yati nan a findixi Isirayila mang'ē ra. A a kolon Ala luma a xa mang'eya ite ra a xa ገama xa fe ra. ³ Dawuda naxa ginē gbētēe dōxጋ Darisalamu. E naxa di ginēe nun di xēmēe bari a bē. ⁴ A xa di naxee barixi Darisalamu, e xilie nan ya: Samuwa, Sobabo, Natan, Sulemani, ⁵ Yibixari, Elisuwa, Elipeleti, ⁶ Noga, Nefegi, Yafiya, ⁷ Elisama, Beeliyada, nun Elifeleti.

Filisitakae Dawuda gerefe
(*Samuweli II 5:17-25*)

⁸ Filisitakae to a mē Dawuda bara findi Isirayila mang'ē ra, e naxa siga a gereede. Dawuda fan naxa mini e ya ra. ⁹ Filisitakae naxa gere ti Isirayilakae bē naxee nu na Refa gulunba. ¹⁰ Dawuda naxa Ala maxōrin, «N xa siga Filisitakae gereede? I e sama n sagoe?» Alatala naxa a masen a bē, «Siga, n fama nē e sade i sagoe.»

¹¹ Dawuda nun a xa sōorie naxa te Bali Perasimi, e fa Filisitakae bōnbō. Na kui Dawuda naxa a fala, «Ala bara n yaxuie kana, alጋ ye gbegebe bogoni bōoma a ra ki naxē.» Na fe nan a toxi, Bali Perasimi xili falaxi yi yire xun. ¹² Filisitakae nu bara e xa kuyee lu gere yire. Dawuda naxa yaamari fi e xa gan.

¹³ Filisitakae man naxa gere ti Isirayilakae bɛ naxee nu na Refa gulunba. ¹⁴ Dawuda man naxa Ala maxɔrin xa a lanma a xa e gere. Ala naxa a yaabi, «I naxa bira e fɔxɔ ra de. I xa e mabilin han wondi yire. I xa mamɛ ti mɛnni ¹⁵ han i xa xui nde mɛ wuri bilie kɔn na. Na tɛmui i fa mini wondi kui e gere. N tan nan minima i ya ra, nee bɔnbɔ i bɛ.» ¹⁶ Dawuda naxa a raba alɔ Ala a masenxi a bɛ ki naxɛ. E naxa Filisitakae bɔnbɔ kelife Gabayon, sa dɔxɔ Geseri ra. ¹⁷ Na kui Dawuda xili naxa xungbo yire birin. Alatala naxa a niya si birin xa gaaxu Dawuda ya ra.

15

Ala xa saatɛ kankira sigafe Darisalamu

¹ Dawuda naxa banxie ti Darisalamu taa kui, dɛnnaxɛ nu xili Dawuda xa taa. Mɛnni a naxa kiri banxi ti Ala xa saatɛ kankira luma dɛnnaxɛ. ² Dawuda naxa yaamari fi a mixi yo mu Ala xa saatɛ kankira maxaninma fo Lewikae, barima Alatala e tan nan sugandixi na ma. Na bara findi e xa wali ra tɛmui birin. ³ Dawuda naxa Isirayila birin xunlan Darisalamu Alatala xa saatɛ kankira rasofe ra banxi kui naxan nu yailanxi na xa fe ra.

⁴ Dawuda naxa Haruna xa die nun Lewikae malan:

⁵ Kehati xa die, mixi kɛmɛ mixi mɔxɔɲɛn.

E xunyi na Uriyeli nan na.

⁶ Merari xa die, mixi kɛmɛ firin mixi mɔxɔɲɛn.

E xunyi na Asaya nan na.

⁷ Gerison xa die, mixi kɛmɛ mixi tongo saxan.

E xunyi na Yoweli nan na.

⁸ Elisafan xa die, mixi kɛmɛ firin.

E xunyi na Semaya nan na.

⁹ Xebiron xa die, mixi tongo solomasaxan.

E xunyi na Eliyeli nan na.

¹⁰ Yusiyeli xa die, mixi kɛmɛ mixi fu nun firin.

E xunyi na Aminadabo nan na.

¹¹ Dawuda naxa sɛrɛxɛdubɛe Sadɔki nun Abiyatari, a nun Lewikae Uriyeli, Asaya, Yoweli, Semaya, Eliyeli nun Aminadabo xili. ¹² A naxa a fala e bɛ, «Wo tan nan na Lewi xa denbaye xunyie ra. Wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn, wo tan nun wo xa mixie. Wo xa te wo Marigi Alatala xa saatɛ kankira ra. Wo xa a xanin yire n dɛnnaxɛ yailanxi a bɛ. ¹³ Tɛmui dangixi won Marigi Alatala nu bara xɔnɔ won ma, barima Lewikae nan nu lan e xa na xanin a sɛriyɛ ki ma.»

¹⁴ Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn beenu e xa te Isirayila Marigi Alatala xa saatɛ kankira ra. ¹⁵ Lewikae naxa Alatala xa saatɛ kankira suxu wurie ma a xaninma naxee ra, e e sa e tunkie fari alɔ Alatala Annabi Munsa yamari ki naxɛ.

¹⁶ Dawuda naxa a fala Lewikae xunyie bɛ e xa bɛɛtiba ndee sugandi e xa mixie ya ma naxee bɛɛti bama kɔrae nun maxasee xui ra ɲɛlɛxinyi kui. ¹⁷ Lewikae naxa Yoweli xa di Heman sugandi, a nun Berekiya xa di Asafi, nun Kusaya xa di Etani, naxan nu na Merari xa die ya ma. ¹⁸ Lewikae gbɛtɛe nan nu na naadɛ kantɛe ra: Sakari, Ben, Yasiyeli, Semiramoti, Yɛxiyɛli, Unni, Eliyabi, Bɛnaya, Maaseya, Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu, Obedo Edon, nun Yeyiyeli. ¹⁹ Lewika gbɛtɛe nan nu na bɛɛtibae ra: Heman, Asafi, nun Etani. E nu maxasee raberema ɲɛlɛxinyi kui. ²⁰ Sakari, Asiyɛli, Semiramoti, Yɛxiyɛli, Unni, Eliyabi, Maaseya, nun Bɛnaya nu kɔrae raberema. ²¹ Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu, Obedo Edon, Yeyiyeli, nun Asasiya nu kɔrae luuti solomasaxan daaxi raberema. ²² Lewika Kenaniya naxa findi xunyi ra naxan Ala xa saatɛ kankira xaninma. A nu na wali kolon. ²³ Berekiya nun Elekana nu a malima na wali kui. ²⁴ Sɛrɛxɛdubɛe Sɛbanaya, Yosafati, Netaneeli, Amasayi, Sakari, Bɛnaya, nun Eliyeseri nan nu sarae fema Ala xa saatɛ kankira ya ra. Obedo Edon nun Yexiya nan nu saatɛ kankira xaninyie ra.

²⁵ Dawuda, Isirayila forie, nun sɔɔri wulu xunyie naxa ti kira xɔn alako e xa sa Alatala xa saatɛ kankira mati ɲɛlɛxinyi kui kelife ra Obedo Edon xɔnyi. ²⁶ Ala naxa Lewikae mali a xa saatɛ kankira xaninde. Na kui e nu bara tuura solofere nun yɛxɛɛ kontonyi solofere

ba sɛɛxɛ ra. ²⁷ Dawuda, Lewika naxee saatɛ kankira xaninma, bɛɛtibae, nun Kenaniya, bɛɛtibae xa mangɛ, e birin nu maxirixi donma tofanyie kui. Dawuda naxa sɛɛxɛdubɛ donma fan nagoro a ma. ²⁸ Isirayilakae birin naxa te Alatala xa saatɛ kankira ra ɲɛlɛxinyi kui. Ndee naxa ferie nun sarae fe, ndee naxa maxasee nun kɔrae rabere.

²⁹ Sɔlu xa di ginɛ Mikala naxa Isirayilakae to Alatala xa saatɛ kankira raso ra Dawuda xa taa kui. A to mangɛ Dawuda to fare boron na ɲɛlɛxinyi kui, a naxa mangɛ Dawuda rajɲaaxu.

16

Dawuda Ala tantufe

¹ E to so Darisalamu, e naxa Ala xa saatɛ kankira dɔxɔ hɔrɔmɔlingira kui, Dawuda naxan yailanxi a lude ra. E naxa sɛɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛɛxɛ ba. ² Dawuda to gɛ na sɛɛxɛɛ bade, a naxa duba Isirayila ɲama bɛ Alatala xili ra. ³ Na xanbi a naxa taami, sube, nun donse ɲɔxunmɛ so Isirayilakae birin yi ra.

⁴ A Lewika naxee sugandi dubafe ra ɲama bɛ, e Isirayila Marigi Alatala matɔxɔ, e a tantu a xa saatɛ kankira ya ra. Nee xilie nan ya: ⁵ Asafi, naxan findi e xunyi ra, Sakari, naxan na na xanbi ra, Yeyiyeli, Semiramoti, Yɛxiyɛli, Matitiya, Eliyabi, Bɛnaya, Obedo Edon, nun Yeyiyeli. Kɔrae nu na e yi ra, maxasee nu na Asafi yi ra. ⁶ Sɛɛxɛdubɛ Bɛnaya nun Yaxasiyeli nu sarae fema Ala xa saatɛ kankira ya ra.

⁷ Na lɔxɔɛ Dawuda naxa yi bɛɛti so Asafi nun a xa mixie yi ra alako e xa Alatala tantu.

⁸ Wo Alatala matɔxɔ, wo a maxandi.

Wo a masen sie bɛ a fe xungbe naxee rabaxi.

⁹ Wo bɛɛti ba a bɛ, wo a tantu binyɛ kui.

Wo wo maɲɔxun a xa fe fanyi birin ma.

¹⁰ Wo a xili sɛɛniyɛnxi matɔxɔ.

Wo tan naxee na Alatala fenfe,
sɛɛwɛ xa lu wo bɔɲɛɛ kui.

¹¹ Wo xa bira Alatala nun a sɛnbɛ fɔxɔ ra.

Wo wo ya rafindi a ma.

¹² Wo wo ratu a xa kaabanakoe ma,
a xa fe fanyie ma a naxee rabaxi,
a nun a xa marasi.

¹³ Wo tan Isirayila bara findi a xa konyie ra.
Yaxuba xa die, Alatala bara wo sugandi.

¹⁴ Alatala nan na won Marigi Ala ra,
A tan nan kiiti sama bɔxi birin ma.

¹⁵ Wo wo ratu a xa saatɛ ma tɛmɛui birin,
a xa wɔyɛnyi ma abadan.

¹⁶ A na saatɛ naxan tongo Ibrahima bɛ,
a a kali Isiyaga bɛ.

¹⁷ A na nan xirixi e nun Yaxuba tagi,
a findi saatɛ ra Isirayila bɛ
naxan mu kanama abadan.

¹⁸ Na saatɛ nan ya:

«N Kanaan bɔxi fima nɛ wo ma,
a findi wo kɛ ra.»

¹⁹ Wo mu nu gbo,

xɔɲɛ nan nu wo ra na bɔxi kui.

²⁰ Wo to siga ɲamanɛ gbɛtɛɛ ma,
wo naxa lu e xa mangɛya bun ma,

²¹ Ala mu tin mixi yo xa wo ɲaxankata.

A naxa mangɛe rakɔrɔsi wo xa fe ra,

²² «Wo naxa wo bɛlɛxɛ din n ma mixi sugandixie ra,
wo naxa n ma namijɔnmɛɛ tɔɔrɔ.»

- ²³ Dunijɔa birin xa bɛɛti ba Alatala bɛ.
 ɔɔɔɔ birin wo xa a xa kisi xa fe masen.
²⁴ Wo xa a xa fe fanyie tagi raba si gbɛtɛɛ bɛ,
 wo xa a xa kaabanakoe masen dunijɔa birin bɛ.
²⁵ Alatala sɛnbɛ gbo, a lanma won xa a matɔɔɔ.
 A magaaxu alae birin bɛ.
²⁶ Wule nan na si gbɛtɛɛ xa alae ra,
 kɔɔɔ Alatala nan koore daaxi.
²⁷ Nɔrɛ xungbe na a yi ra,
 sɛnbɛ nun sɛɛwɛ gbo a xɔɔnyi.
²⁸ Si birin, wo xa Alatala matɔɔɔ,
 wo xa a sɛnbɛ kolon.
²⁹ Wo xa a xili matɔɔɔ,
 wo xa sɛrɛxɛɛ ba a bɛ a xa hɔrɔmɔlingira kui,
 wo xa a batu sɛniyɛnyi kui.
³⁰ Adama birin xa sɛrɛn a ya ra.
 Ala mu tinma dunijɔa xun xa rakana.
³¹ Koore nun dunijɔa xa sɛɛwa,
 birin xa a kolon Alatala nan mangɛ ra.
³² Baa nun yɛxɛɛɛ xa Ala sɛnbɛ masen,
 bɔxi nun subee xa Ala xa fanyi masen.
³³ Wondi wuri xa Alatala xili masen,
 naxan fafe dunijɔa makiitide.
³⁴ Wo xa Alatala tantu barima a fan,
 a xa xanunteya mu kanama abadan.
³⁵ Wo xa a masen Ala bɛ,
 «Ala, muxu rakisi,
 muxu ratanga si gbɛtɛɛ ma,
 alako muxu xa i xili matɔɔɔ,
 na xa findi fe fanyi ra muxu bɛ.
³⁶ Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ tɛmui birin.»

Nama naxa a ratin, «Tantui na Alatala bɛ.»

³⁷ Dawuda naxa Asafi nun a xunyaɛ yamari e xa mɛɛni Alatala xa saate kankira ma tɛmui birin. ³⁸ A naxa Yedutun xa di Obedo Edon, nun Xosa, a nun a xa mixi tongo senni nun solomasaxan yamari e xa hɔrɔmɔlingira naade kanta. ³⁹ Sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun a xa mixie naxa lu Alatala xa hɔrɔmɔlingira naxan nu na Gabayon geya fari. ⁴⁰ A nu lan nɛ e xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba gɛɛsɛgɛ nun nunmare tɛmui Alatala bɛ alɔ a sɛbɛxi Isirayilakae bɛ kitaabui kui ki naxɛ. ⁴¹ Heman, Yedutun, nun boore naxee nu sugandixi fan nu na alako e xa Alatala tantu, barima a xa fonisireya mu jɔɔnma abadan. ⁴² Heman nun Yedutun nu sarae fema, e nu maxasee raberema alako e xa bɛɛti ba Alatala bɛ. Yedutun xa die nan nu na naade kantɛɛ ra. ⁴³ Na dangi xanbi, jɔama birin naxa siga e xɔɔnyi. Dawuda fan naxa gbilen a xɔɔnyi, a xa duba a xa denbaya bɛ.

17

Ala xa saate Dawuda bɛ
(Samuweli II 7:1-17)

¹ Dawuda to gɛ sabatide a xa banxi nɛɛnɛ kui, a naxa a fala Annabi Natan bɛ, «I bara a to, n na banxi tofanyi nan kui naxan yailanxi sɛdiri wuri ra, kɔɔɔ Alatala xa saate kankira tan na kiri banxi nan kui.» ² Annabi Natan naxa Dawuda yaabi, «I xa i waxɔɔnfe raba, barima wo nun Ala na a ra.»

³ Na kɔɛ ra, Ala naxa a masen Annabi Natan bɛ, ⁴ «Sa a fala n ma konyi Dawuda bɛ Alatala xa masenyi nan ya, «I tan mu banxi tima n bɛ n luma dɛnnaxɛ. ⁵ Kabi n Isirayila ramini Misira bɔxi kui han to, n na kiri banxi nan kui. Banxi gbɛtɛ yo mu nu na n yi

ra. ⁶ Muxu nun Isirayila xa ɲɛɛ kui, n mu a fala n ma ɲama xa yarerati yo bɛ, n naxee sugandi e xa mɛɛni n ma ɲama ma, e xa banxi sɛdiri wuri daaxi ti n bɛ.» ⁷ Yakɔsi i xa a masen n ma konyi Dawuda bɛ, «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: I nu na gɔɔɛ nɛ xuruse kantade, n naxa i findi n ma ɲama Isirayila xa mangɛ ra. ⁸ I nu sigama dɛnnaxɛ birin won birin nan nu a ra, n naxa i yaxuie halaki i ya ra, n naxa i xili rate alɔ mixi binye naxee na bɔxi fari. ⁹ N bara yire nde sugandi n ma ɲama Isirayila bɛ e sabatima dɛnnaxɛ, alako e naxa gaaxu sɔnɔn, tinxintaree xa e lu naa. ¹⁰ N e malima nɛ alɔ n a raba ki naxɛ n to kiitisae dɔxɔ n ma ɲama Isirayila xun ma. N man na rabama i tan fan bɛ, i xa ti i yaxuie fari. N tan Alatala fama nɛ sɛnbɛ fide i ma a nun i xabilɛ birin. ¹¹ I xa duniɲɛigiri na kamali tɛmui naxɛ, i naxa gbilen i benbae yire, n mɛɛnima nɛ i xa die ma. N keren sugandima nɛ, a xa findi mangɛ ra i ɲɔxɔɛ ra. ¹² Na kanyi nan fama hɔɔmɔbanxi tide n bɛ. N a rasabatima mangɛya kui, alako a xa bu abadan. ¹³ N findima a baba nan na, a tan fan findima n ma di nan na. N ma fonisireya mu bama a yi ra alɔ n a ba ki naxɛ mangɛ singe yi ra. ¹⁴ N a findima n ma ɲama xa mangɛ nan na, a xa mangɛya mu kanama abadan.»

¹⁵ Annabi Natan naxa Ala xa masenyi ti Dawuda bɛ alɔ Ala a masenxi a bɛ ki naxɛ. ¹⁶ Na xanbi mangɛ Dawuda naxa siga, a sa a yɛtɛ dɛntɛgɛ Marigi Alatala bɛ, a a fala, «N Marigi Alatala, nde na n tan na a nun n ma denbaya ra naxan a niyama i xa yi natɛ mɔɔli tongo muxu bɛ? ¹⁷ N Marigi Ala, i naxan falaxi i xa konyi xa denbaya xa fe ra, fe xuri mu a ra de! N Marigi Alatala i bara hinne n na alɔ mixi xungbe. ¹⁸ N tan Dawuda, n nɔma munse falade i bɛ yi xunnakeli xa fe ra i naxan fixi i xa konyi ma? I i xa konyi kolon. ¹⁹ Marigi Alatala, i bara yi natɛ tongo n bɛ i xa xanunteya xa fe ra alako duniɲa xa i sɛnbɛ kolon.»

²⁰ «Alatala, i maniyɛ mu na, ala gbɛtɛ mu na ba i tan na. Muxu bara na kolon. ²¹ Si gbɛtɛ na duniɲa naxan luma alɔ Isirayila naxan Marigi a ramixi konyiya kui, a a findi a xa ɲama ra? I bara kaabanakoe raba, fe magaaxuxie. I bara sie ker i xa ɲama ya ra, i naxan naminixi Misira bɔxi ra, alako i xili xa kolon. ²² Marigi Alatala, i bara a ragiri Isirayila xa findi i xa ɲama ra, i fan bara findi e Marigi Ala ra. Na mu kanama abadan.»

²³ «Marigi Alatala, i xa masenyi i xa konyi nun a xa denbaya xa fe ra, na xa kamali. I naxan fala, yandi i xa na ragiri. ²⁴ I xa na ragiri alako i xili xa gbo tɛmui birin. Duniɲa xa a fala, «Mangɛ Alatala, Isirayila Marigi Ala nan a ra.» I xa konyi Dawuda, nun a xa denbaya, i xa mɛɛni e ma abadan. ²⁵ N Marigi Ala, i bara i ɲanige masen i xa konyi bɛ a falafe ra i xa a xa denbaya xun nakeli. Na na a ra i xa konyi bara limaniya i maxandife ra. ²⁶ Alatala, i tan nan na Ala ra. I bara yi masenyi fanyi ti i xa konyi bɛ. ²⁷ I bara wa i xa konyi xa denbaya barakafe, alako a xa balo i ya i abadan. Alatala barakɛ sama naxan ma, na barakɛ mu bama a yi ra abadan.»

18

Dawuda nɔla sɔtɔfe (Samuweli II 8:1-18)

¹ Na to dangi, Dawuda naxa Filisitakae bɔnbɔ, a e rayaagi. A naxa Gati nun a rabilinyie ba e yi ra. ² A naxa Mowabakae fan bɔnbɔ, e fa lu a xa yaamari bun ma, e duuti ba. ³ Dawuda naxa Soba mangɛ Hadadeseri fan bɔnbɔ Xamata mabiri, barima a nu wama Efirati xure xa lu a xa yaamari bun ma. ⁴ Dawuda naxa sɔɔri ragise wulu keren, soe ragi wulu solofere, nun sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn ba e yi ra. A naxa soe birin tore bolon fo soe kemɛ ɲɔndɔn a naxee ragata a yɛtɛ bɛ.

⁵ Siriyaka naxee na Damasi naxa fa Soba mangɛ Hadadeseri malide, kɔnɔ Dawuda naxa sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn nun firin bɔnbɔ e ra. ⁶ Dawuda naxa a xa sɔɔrie dɔxɔ Siriya bɔxi ma Damasi taa kui. Siriyakae naxa lu Dawuda xa yaamari bun, e duuti ba a bɛ. Dawuda siga dɛdɛ, Alatala nu xunnakeli fima nɛ a ma. ⁷ Dawuda naxa Hadadeseri xa sɔɔrie xa wure lefa xanin Darisalamu xɛɛma masoxi naxee ma. ⁸ A naxa Hadadeseri xa

yɔxui gbege tongo Tibati nun Kunu. Sulemani naxa na yailan maxase xungbe ra, salide kɔntigibae, a nun sɛrɛxɛbade walisee ra naxee nu rawalima hɔrɔmɔbanxi kui.

⁹ Xamata mang'ee Tohu naxa a mɛ a Dawuda bara Soba mang'ee Hadadeseri xa sɔɔrie birin bɔnbɔ. ¹⁰ A naxa a xa di Hadorami xɛɛ mang'ee Dawuda xɔn, a xa a xɛɛbu a bɛ, a man xa a matɔxɔ a xa gere xa fe ra Hadadeseri mabiri ra. A man naxa xɛɛma, gbeti, nun yɔxui fi Dawuda ma, barima gere nu na Tohu nun Hadadeseri tagi. ¹¹ Mang'ee Dawuda naxa na birin fi Alatala ma, a nun gbeti nun xɛɛma a naxan nasuxu sie birin yi ra alɔ Edon, Mowaba, Amoni, Filisita, nun Amalɛki.

¹² Seruya xa di Abisayi naxa Edonka wulu fu nun solomasaxan bɔnbɔ gulunba kui Fɔxɔɛ yire. ¹³ A naxa sɔɔrie lu Edon alako naa birin xa lu Dawuda xa yaamari bun ma. Dawuda siga dɛdɛ, Alatala nu xunnakeli fima nɛ a ma.

¹⁴ Dawuda naxa a xa ɲama Isirayila yamari sɛriyɛ nun tinxinyi ra. ¹⁵ Seruya xa di Yowaba nan nu na sɔɔrie xa mang'ee ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mang'ee xa xui madangi ra. ¹⁶ Axituba xa di Sadɔki nun Abiyatari xa di Abimeleki nan nu na sɛrɛxɛdubɛɛ ra. Sawesa nan nu na mang'ee xa sɛbɛliti ra. ¹⁷ Yehoyada xa di Bɛnaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xunyi ra. Mang'ee Dawuda xa die nan nu na a xanbi ra.

19

Dawuda nun Amonikae xa gere

(Samuweli II 10:1-19)

¹ Na to dangi, naxan naba na nan yi ki. Amonikae xa mang'ee Naxasa naxa faxa, a xa di naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. ² Dawuda naxa a maɲɔxun, «N fe fanyi rabama nɛ Naxasa xa di Xanun bɛ, barima a baba fe fanyi raba nɛ n bɛ.» Dawuda naxa xɛɛrae xɛɛ Xanun xɔn e xa sa a nu tɔɔrɔ a nu sɛgɛ sa a baba ɲɔnfe ma. Dawuda xa xɛɛrae naxa so Amonikae xa bɔxi ma Xanun yire, e xa a nu tɔɔrɔ sa. ³ Kɔnɔ Amonikae xa kuntigie naxa a fala Xanun bɛ, «I ɲɔxɔ a ma Dawuda yee xɛɛxi i nu tɔɔrɔ sade i baba ɲɔnfe nan ma? E faxi nɛ e xa fa be kolon, e xa be ya iso, e xa yi bɔxi tegerenya raba. A xa xɛɛrae faxi be na nan ma.»

⁴ Na kui Xanun naxa Dawuda xa xɛɛrae suxu, a naxa e dɛ xabe maxaba, a naxa e xa donmae raxaba e xɔrɛ yailanyi, a fa e rabɛɲin. ⁵ Mixi nde to na fe dɛntɛgɛ Dawuda bɛ, a naxa mixie xɛɛ a xa xɛɛrae yire a falafe ra, «Wo lu Yeriko han wo dɛ xabee xa mini. Na tɛmɛui wo xa gbilen be.» Dawuda xa xɛɛrae xaxili nu bara ifu ki fanyi ra.

⁶ Xanun nun Amonikae to a kolon a e bara xɔnnanteya raso e nun Dawuda tagi, e naxa gbeti kilo wulu tongo saxan nun naani fi Siriyakae ma, naxee nu na Mesopotamiya, Maaka nun Soba, alako e xa fa sɔɔri ragisee nun soe ragie ra e bɛ. ⁷ Na kui Maaka mang'ee nun a xa ɲama naxa fa sɔɔri ragise wulu tongo saxan nun firin na, e fa malan Medeba. Amonikae fan naxa mini e xa taae kui, alako e xa Dawuda gere. ⁸ Dawuda fɛfɛ na kolon, a naxa sɔɔri mang'ee Yowaba nun a xa sɔɔri gbangbalanyi birin xɛɛ e yire. ⁹ Amonikae naxa mini, e ti gere ki ma taa sode dɛ ra. Mang'ee naxee fa e malide, e nu tixi e xati ma daaxa i.

¹⁰ Yowaba naxa a kolon gere na a ya ra, a man na a xanbi ra. A naxa Isirayila sɔɔri fanyie mayegeti, a e ti Siriyakae ya ra. ¹¹ A naxa sɔɔri dɔnxɔɛɛ lu a xunya Abisayi xa yaamari bun ma, e xa ti Amonikae ya ra. ¹² Yowaba naxa a fala a xunya bɛ, «Xa Siriyakae sɛnbɛ gbo n bɛ, i xa fa n malide. Xa Amonikae fan sɛnbɛ gbo i bɛ, n fan sigama i malide. ¹³ I xa limaniya, won xa won sɛnbɛ so won bɔnsɔɛ xa fe ra nun won Marigi Ala xa taae xa fe ra. Alatala xa a waxɔnfe raba.»

¹⁴ Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa Siriyakae gere. Nee naxa e gi Yowaba ma. ¹⁵ Amonikae to a to, Siriyakae bara e gi, e fan naxa e gi Abisayi ma. Yowaba xunya naxa so taae kui, Yowaba naxa gbilen Darisalamu.

¹⁶ Siriyakae to a kolon Isirayila bara e bɔnbɔ, e naxa xɛɛrae xɛɛ Siriyakae ma naxee nu na xure naakiri ma. Hadadeseri xa sɔɔri mang'ee Sofaki nan nu na e xunyi ra. ¹⁷ Dawuda to na kolon, a naxa Isirayilakae birin malan, e naxa fa e Yurudɛn igiri, e siga Siriyakae gere. Siriyakae man naxa e gi Isirayilakae ya ra. ¹⁸ Dawuda naxa sɔɔri nun e ragise

dɔxɔ wulu solofere faxa, a nun sɔɔri wulu tongo naani gbɛtɛ. A naxa sɔɔri mange Sofaki fan faxa. ¹⁹ Hadadeseri malimae to a kolon a Isirayilakae bara e bɔnbɔ, e naxa lanyi xiri e nun Dawuda tagi, e naxa lu a xa yaamari bun. Kabi na waxati, Siriyakae mu tinma Amonikae malide sɔnɔn.

20

*Dawuda Amonikae nun Filisitakae gerefe
(Samuweli II 11:1, 12:26-31)*

¹ Na nɛ igbilenyi, gere tɛmɛui to a li, Yowaba nun a xa sɔɔri gbangbalanyie naxa siga Amonikae gere. Yowaba naxa taa nde suxu naxan xili Raba, a fa mɛnni kana. Dawuda tan naxa lu Darisalamu. ² Dawuda naxa mange tɔnxuma xɛɛma daaxi ba Amonikae xa mange xunyi ma, naxan xa binyɛ dangi kilo tongo saxan na. Gɛmɛ tofanyi diyaman daaxi fan nu na a ma. Na mange tɔnxuma naxa dɔxɔ Dawuda xun ma, a fa se gbegbe xanin a xun ma a naxan sɔtɔ gere kui. ³ Nama naxan nu na naa, Dawuda naxa e xanin a xun ma, a e findi konyie ra naxee wuri, gɛmɛ, nun wure xabama. A Amonikae xa taa birin xa fe raba na ki nɛ. Na xanbi, Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa gbilen Darisalamu.

⁴ Na to dangi, Isirayilakae nun Filisitakae naxa gere Geseri. Na gere kui, Sibekayi Xusaka naxa Sipayi faxa. Sipayi findi Refa bɔnsɔɛ nan na. Filisitakae naxa yaagi na fe ma.

⁵ Isirayilakae nun Filisitakae man naxa gere. Yi biyaasi Yayiri xa di Elexanan naxa Goliyati xunya Laxami Gatika faxa. A sɛnbɛ nu gbo, a xa tanbɛ xa xungboe nu luxi alɔ dugi sɔxɔ wuri.

⁶ Gere gbɛtɛ naxa mini Gati. Xɛmɛ kuye nde nu na, sole senni nan nu na a salonse birin ma, nee malanxi mɔxɔnɛn nun naani. Na fan Rafa bɔnsɔɛ nan nu a ra. ⁷ A to Isirayila konbi, Dawuda xunya Simeya xa di Yonatan naxa a faxa. ⁸ Yi xɛmɛe birin fatanxi Rafa bɔnsɔɛ nan ma naxan nu sabatixi Gati. Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa e birin sɔntɔ.

21

*Isirayila nɔama kɔntife
(Samuweli II 24:1-9)*

¹ Sentanɛ to wa Isirayila ratantanfe, a naxa Dawuda bɔnɛ rate a xa Isirayilakae kɔnti. ² Dawuda naxa a fala Yowaba nun kuntigie bɛ, «Wo siga, wo xa sa Isirayilakae kɔnti, keli Beriseeba ma, sa dɔxɔ Dana ra. Wo xa na xasabi dɛntɛgɛ n bɛ.» ³ Yowaba naxa a yaabi, «Alatala xa Isirayila nɔama rawuya dɔxɔ kɛmɛ. Mange, n marigi, i xa konyie xa mu nee birin na? I yi mɔɔli maxɔrinxi munfe ra? Munfe ra i wama Isirayila xa yi yunubi sɔtɔ?» ⁴ Kɔnɔ mange xui mu matandima, na na a ra Yowaba naxa mini, a naxa Isirayila birin iɲɛɛ, a fa gbilen Darisalamu. ⁵ A naxa nɔama xasabi fala Dawuda bɛ. Isirayilakae xa kɔnti nan ya: xɛmɛ santidɛgɛma kanyi miliyɔn keren, wulu kɛmɛ. Yudayakae xa kɔnti nan ya: xɛmɛ santidɛgɛma kanyi wulu kɛmɛ naani, tongo solofere. ⁶ Yowaba mu Lewi nun Bunyamin bɔnsɔɛ kɔnti, barima mange xa yaamari mu nu rafanxi a ma.

⁷ Yi yaamari naxa rapɔaxu Ala ma. A naxa Isirayila xa tantanyi seri ba. ⁸ Dawuda naxa a fala Ala bɛ, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakɔsi n bara i mayandi i xa diɲɛ i xa konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxɔnɔ ra.» ⁹ Alatala naxa a masen Gadi bɛ, naxan findi namijɔnmɛ ra mange bɛ Dawuda xa waxati, ¹⁰ «I xa a fala Dawuda bɛ, Alatala yi nan masenxi i bɛ, «N bara fe saxan masen i bɛ, i xa keren sugandi i wama n xa naxan naba i ra.» ¹¹ Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a bɛ, «Alatala yi nan masenxi i bɛ, ¹² «I bara tin nɔaxankatɛ mundun na: kaamɛ xa sin bɔxi nɛ saxan, xa na mu i yaxuie xa nɔ wo ra e xa santidɛgɛma ra kike saxan, xa na mu Alatala xa a xa malekɛ xɛɛ a xa Isirayila nɔama halaki, a xa bɔxi birin kana a xa santidɛgɛma ra nun fure nɔaxi ra xi saxan. Yakɔsi i xa a mato n lan n xa naxan fala n xɛɛma bɛ.» ¹³ Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bɔnɛ bara mapɔaxu a xɔrɔxɔɛ ra. A lan n xa n sa Alatala bɛlɛxɛ i naxan xa kinikini gbo. Na fisa adamadie bɛlɛxɛ bɛ.» ¹⁴ Alatala naxa fure nɔaxi radin Isirayila

ma han xɛmɛ wulu tongo solofere naxa faxa Isirayila bɔxi ma. ¹⁵ Ala naxa malekɛ xɛɛ Darisalamu, a xa sa naa kana. A nu naa kanafe tɛmui naxɛ, Alatala naxa e xa tɔɔrɛ mato, a fa nimisa. A naxa a masen malekɛ bɛ naxan nu na naa kanafe, «Na lan. E lu naa sinden.» Alatala xa malekɛ nu tixi Oronan Yebusuka xa lonyi ma. ¹⁶ Dawuda to a ya rate, a naxa Alatala xa malekɛ to, a tixi koore ma, a xa santidɛgɛma baxi a tɛɛ i, a ya rafindixi Darisalamu ma. Dawuda nun forie naxa sunnun donma ragoro e ma, e e yatagi rafelen bɔxi. ¹⁷ Dawuda naxa a fala Ala bɛ, «N tan xa mu yaamari ti e xa Isirayila ɲama kɔnti? N tan nan yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi. Nama tan munse rabaxi? N Marigi Alatala, i xa n tan nun ma denbaya halaki, i xa i xa ɲama lu naa.»

¹⁸ Alatala xa malekɛ naxa a masen Gadi bɛ a xa a fala Dawuda bɛ, a xa te sɛrɛxɛbade yailande Alatala bɛ Oronan Yebusuka xa lonyi ma. ¹⁹ Dawuda naxa te naa alɔ Gadi a fala a bɛ Alatala xili ra ki naxɛ.

²⁰ Oronan to nu naa lonyi ma, a mɛngi bɔnbɔfe, a naxa a mafindi, a fa malekɛ to. A tan nun a xa di naanie naxa e nɔxun. ²¹ Na waxati, Dawuda fan nu sigafe Oronan yire. Oronan to a to, a naxa keli lonyi ma, a sa a felen bɔxi ma Dawuda bun ma. ²² Dawuda naxa a fala Oronan bɛ, «N wama yi lonyi sarafe i ma, alako n xa sɛrɛxɛbade ti Alatala bɛ. A mati n ma a sare ra, alako fure ɲaaxi xa ɲɔn ɲama ma.» ²³ Oronan naxa Dawuda yaabi, «Mangɛ, a tongo. N marigi xa a waxɔnfe raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra, e xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. Yi sarɛtie nɔma gande yege ra, yi mɛngi fan xa findi sɛrɛxɛ ra. N bara yi birin fi i ma.»

²⁴ Kɔnɔ mangɛ Dawuda naxa a fala Oronan bɛ, «Ade, n wama a sarafe nɛ kɔbiri ra naxan lanma sɛriyɛ ki ma. N mu se bama sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, naxan findima i tan harige ra. N mu nɔma sɛrɛxɛ gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.» ²⁵ Na kui Dawuda naxa xɛɛma kilo solofere fi Oronan ma na lonyi xa fe ra. ²⁶ Dawuda naxa sɛrɛxɛbade ti mɛnni Alatala bɛ, a fa sɛrɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ ba. A to Alatala maxandi, Alatala naxa a yaabi tɛ ra naxan sinxi sɛrɛxɛbade ma keli koore ma. ²⁷ Na tɛmui Alatala naxa wɔyɛn malekɛ bɛ, a fa santidɛgɛma raso a tɛɛ i.

²⁸ Dawuda nu sɛrɛxɛ bama Oronan Yebusuka xa lonyi nan ma sɔnɔn, barima a nu bara a kolon a Alatala a yaabima mɛnni nɛ. ²⁹ Alatala xa hɔrɔmɔlingira, Annabi Munsa naxan yailan gbengberenyi ma, a nun sɛrɛxɛbade sɛrɛxɛ gan daaxi bama dɛnnaxɛ, nee nu na yire itexi nde nɛ Gabayon na waxati. ³⁰ Kɔnɔ Dawuda mu nu nɔma sode naa, a xa wɔyɛn Ala ra, barima a nu hɛnmɛxi Alatala xa malekɛ xa santidɛgɛma ra.

22

Ala xa hɔrɔmɔbanxi fɔlɔfe

¹ Dawuda naxa a masen, «Won Marigi Alatala xa banxi xa ti be, a nun sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛ gan daaxi bama dɛnnaxɛ.»

² Dawuda naxa yaamari fi, xɔɲɛ konyi birin naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma, e xa malan. A naxa e findi gɛmɛ xabamae ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra. ³ Dawuda naxa wure gbegbe fen, naxan findima lantumae nun naadɛ gbaku see ra. A naxa yɔxui gbegbe fan fen naxan mu nu nɔma maniyade a gboe xa fe ra. ⁴ Sidɔnkae nun Tirekae naxa Dawuda mali, a naxa wuri fanyi gbegbe sɔtɔ. Na wuri mɔɔli xili nɛ sɛdiri. ⁵ Dawuda nu fa a fala, «N ma di Sulemani dimɛdi na a ra, a mu wali kolon sinden. Hɔrɔmɔbanxi naxan tima Alatala bɛ, na lanma a xa tofan, a xa rayabu, a xili xa gbo si birin ya ma.» Na kui, Dawuda se gbegbe malan nɛ na banxi tima naxan na beenu a xa faxa

⁶ Dawuda naxa a xa di Sulemani xili, a a fala a bɛ a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala bɛ. ⁷ A naxɛ, «N ma di, natɛ nu na n bɛ n xa banxi ti n Marigi Alatala bɛ, ⁸ kɔnɔ Alatala bara yi masen n bɛ yi ki, ‹I bara wuli ifili a gbe ra n ya i i xa yihadi geree kui, i mixie gbegbe faxa. Na nan a ra, i tan nu lan i xa banxi ti n bɛ. ⁹ Kɔnɔ i fama di nde sɔtɔde, naxan findima bɔɲɛsa mixi ra, n malabui fima naxan ma a yaxuie xa fe ra. A xili fama falade Sulemani. Isirayila luma bɔɲɛsa nun maraxarɛ kui a xa simaya birin kui. ¹⁰ A tan nan fama banxi tide n bɛ, a fa findi n ma di ra, n fan findi a baba ra. A xa mangɛya kibanyi buma abadan Isirayila.»

¹¹ «Yak'osi, n ma di, Alatala xa lu i seeti ma, alako i xa i Marigi Alatala xa banxi ti sooneya ra alo a a falaxi i xa fe ra ki naxe. ¹² Alatala xa lonni nun xaxili fanyi fi i ma a i tima mang'e ra temui naxe Isirayila boxi ma, alako i xa i Marigi Alatala xa seiy'e rabatu. ¹³ Fe birin fama ne sooneyade i be xa i Alatala xa seiy'e nun a xa yaamarie rabatuma, a naxee soxi Annabi Munsa yi ra Isirayila be. I xa i senbe so, i xa limaniya. I naxa gaaxu fefe ya ra, i boxe naxa mini.»

¹⁴ «N ma kate kui, n bara xema kilo miliyon saxan, kilo wulu keme naani malan Alatala xa banxi xa fe ra. N man bara gbeti kilo miliyon tongo saxan nun naani malan. Yoxui nun wure bara gbo han na konti mu noma kolonde. N bara wuri nun geme fan fen. I man fama nde sade na xun. ¹⁵ Walike gbegbe na i yi ra naxee fata geme xabade, naxee fata geme nun wuri masolide. E wali moli birin kolon. ¹⁶ Xema, gbeti, yoxui, nun wure na i yi ra han a bara dangi a i. Keli, i xa wali suxu keren na! Alatala xa i mali.»

¹⁷ Dawuda naxa a fala Isirayila kuntigi birin be, e xa fa a xa di Sulemani mali. A naxa a fala e be, ¹⁸ «Wo Marigi Alatala mu na wo foxo ra? A mu boxe fixi wo ma wo yaxui birin ya ra? A bara bekae sa n belexe i. Yi boxi bara findi Alatala nun a xa nama gbe ra. ¹⁹ Wo xa wo Marigi Alatala fen wo boxe nun wo nii birin na. Wo keli, wo xa hromobanxi seniyenxi ti wo Marigi Alatala be, alako wo xa fa Alatala xa saate kankira nun a xa se seniyenxie raso Ala xa banxi kui.»

23

Lewi b'ons'oe xa konti

¹ Dawuda to bara ge foride, a naxa a xa di Sulemani sugandi Isirayila mang'e ra. ² A naxa Isirayila kuntigie, serexedubee, nun Lewikae malan. ³ E naxa Lewikae konti, naxee nu bara je tongo saxan soto. E konti naxa siga xeme wulu tongo saxan nun solomasaxan. ⁴ Dawuda naxa a fala, «N bara mixi wulu m'ox'ojen nun naani ba, e xa e jengi sa Alatala xa banxi wali rabafe xon. Mixi wulu senni xa findi kiitise ra. Mixi wulu naani xa findi naade kantee ra. ⁵ Mixi wulu naani xa Alatala mat'ox'ox maxasee xui ra, n naxee yailanxi a mat'ox'ox se ra.»

⁶ Dawuda naxa Lewikae itaxun xunde ma, e benba Lewi xa die ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari. ⁷ Gerison xa die: Ladana nun Simeyi. ⁸ Ladana xa die: Yexiyeli, di singe, Setama nun Yoweli, e mixi saxan. ⁹ Simeyi xa die: Selomoti, Xasiyeli, nun Xarani, e mixi saxan. Ladana xa denbaya kuntigie nan na ki.

¹⁰ Simeyi xa die: Yaxati, Sisa, Yeyusu nun Beriya. Simeyi xa di naani nan na ki. ¹¹ Yaxati, di singe, Sisa, di firin nde. Yeyusu nun Beriya mu di gbegbe soto. E naxa findi denbaya keren na.

¹² Kehati xa die: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli, e mixi naani. ¹³ Amarama xa die: Haruna nun Munsa. Haruna naxa findi Ala xa mixi seniyenxi ra, a nun a b'ons'oe abadan, alako e xa surayi ba serexe ra Alatala be, e xa a xa wali gbete raba, e man xa duba mixi be Ala xili ra temui birin. ¹⁴ Munsa findi Ala xa mixi nan na. A xa die naxa lu Lewi b'ons'oe ya ma. ¹⁵ Munsa xa die: Gerisomi nun Eliyeseri. ¹⁶ Gerisomi xa die: Sebuweli, di singe. ¹⁷ Eliyeseri xa die: Rexabiya, di singe. Eliyeseri mu di gbete soto, konto Rexabiya naxa di gbegbe bari. ¹⁸ Yisehari xa die: Selomiti, di singe. ¹⁹ Xebiron xa die: Yeriya, di singe, Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan nde, nun Yekameyami, di naani nde. ²⁰ Yusiyeli xa die: Mike, di singe, nun Yisiya, di firin nde.

²¹ Merari xa die: Maxali nun Musi. Maxali xa die: Eleyasari nun Kisi. ²² Eleyasari faxesa ne, a mu di xeme yo lu, konto a di gin'e tan lu ne. Kisi xa die naxa e d'ox'ox gin'e ra, barima e dex'oe nan nu e ra. ²³ Musi xa die: Maxali, Ederi nun Yerimoti, e di saxan.

²⁴ Yee nan findi Lewi b'ons'oe ra denbaya xunyie ki ma. E birin kontixi keren kerenyi ra. E nu walima Alatala xa banxi kui kabi e na je m'ox'ojen. ²⁵ Dawuda nu bara a fala, «Isirayila Marigi Alatala bara boxe fi a xa nama ma. E xa lu Darisalamu abadan. ²⁶ Lewikae mu fama Ala xa hromolingira nun a yirabasee xaninde soton.» ²⁷ Dawuda xa nate don'oe nan na ki, Lewikae kontife naxee bara je m'ox'ojen soto. ²⁸ E nu Haruna

xa die malima Alatala xa banxi wali ra, alɔ mɛɛnife tɛtɛ nun konkoe ma, se rasɛniyenfe, wali xunxuri rabafe Ala xa banxi kui, ²⁹ taami yailanfe naxan bama sɛrɛxɛ ra Ala bɛ, farin dinfe naxan findima sɛrɛxɛ ra, taami lɛbinitare yailanfe, nun donse mɔɔli birin nafalafe. ³⁰ E nu lanma e xa Alatala matɔxɔ gɛɛsɛgɛ nun nunmare birin. ³¹ E man nu sɛrɛxɛ gan daaxie bama Alatala bɛ malabui lɔxɔɛ ma, Kike Nɛɛnɛ Sali, nun sali xungbe waxati. E nu lanma e xa Alatala rabatu a sɛriyɛ ki ma. ³² E tan nan nu Kiri Banxi Naralande nun yire sɛniyenxi kantama. E man nu e ngaxakerenyi Haruna xa die xa yaamari rabatuma Alatala xa banxi wali rabafe ma.

24

Sɛrɛxɛdubɛe itaxunfe

¹ Haruna nu bara di naani sɔtɔ: Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari. ² Nadabo nun Abihu singe naxa faxa e baba bɛ. E mu di yo bari. Eleyasari nun Itamari nan nu na sɛrɛxɛdubɛe ra. ³ Sadɔki, Eleyasari xa di, nun Aximeleki, Itamari xa die, naxa Dawuda mali Haruna xa die itaxunfe ra e wali ki ma.

⁴ Mang'ee nu wuya Eleyasari xa die nan ya ma, dangi Itamari xa die ra. Na nan a to e naxa Eleyasari xa die findi denbaya fu nun senni ra. Itamari xa die naxa findi denbaya solomasaxan na. ⁵ E naxa e sugandi Ala xa mali ra, barima Eleyasari xa die nun Itamari xa die birin findixi Ala xa walikɛe nan na. ⁶ Netaneeli xa di Semaya Lewika nan nu e xilie sɛbɛma mangɛ, kuntigie, sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki, Abiyatari xa di Aximeleki, nun sɛrɛxɛdubɛe xa denbaya xunye, nun Lewikae ya xɔri. E naxa denbaya keren sugandi Eleyasari xa die ya ma, e man naxa keren sugandi Itamari xa die ya ma.

⁷ Ala naxa a ragiri denbayae xa sugandi yi ki: a singe Yehoyaribu, a firin nde Yɛdaya, ⁸ a saxan nde Xarima, a naani nde Seyorimi, ⁹ a suuli nde Malakiya, a senni nde Miyamin, ¹⁰ a solofere nde Hakɔsi, a solomasaxan nde Abiya, ¹¹ a solomanaani nde Yosuwe, a fu nde Sɛkanaya, ¹² a fu nun keren nde Eliyasibu, a fu nun firin nde Yakimi, ¹³ a fu nun saxan nde Xupa, a fu nun naani nde Yesebeyabi, ¹⁴ a fu nun suuli nde Biliga, a fu nun senni nde Imeri, ¹⁵ a fu nun solofere nde Xesiri, a fu nun solomasaxan nde Hapisɛsi, ¹⁶ a fu nun solomanaani nde Petaxiya, a mɔxɔɾɛn nde Yesekiyeli, ¹⁷ a mɔxɔɾɛn nun keren nde Yakin, a mɔxɔɾɛn nun firin nde Gamulu, ¹⁸ a mɔxɔɾɛn nun saxan nde Dɛlaya, a mɔxɔɾɛn nun naani nde Maasiya.

¹⁹ A nu lan e xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa wali suxu na ki nɛ, alɔ e benba Haruna a fala e bɛ ki naxɛ. Isirayila Marigi Alatala nu bara na yaamari so Haruna yi ra.

²⁰ Lewi bɔnsɔɛ gbɛtɛe nan ya. Amarama xa die: Subayeli. Subayeli xa die: Yexedeya. ²¹ Rexabiya xa die: Yisiya, di singe. ²² Yisehari xa die: Selomoti. Selomoti xa die: Yaxati. ²³ Xebiron xa die: Yeriya, di singe, Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan nde, Yekameyami, a xa di naani nde. ²⁴ Yusiyɛli xa die: Mike. Mike xa die: Samiri. ²⁵ Mike xunya: Yisiya. Yisiya xa die: Sakari. ²⁶ Merari xa die: Maxali nun Musi a nun a xa mamadi Yaasiyahu. ²⁷ Merari xa mamadie: Yaasiyahu, Sohami, Sakuru, nun Ibiri. ²⁸ Maxali xa die: Eleyasari. Eleyasari mu di yo sɔtɔ. ²⁹ Kisi xa die: Yerameeli. ³⁰ Musi xa die: Maxali, Ederi, nun Yerimoti. Lewi xa die nan ya a denbaya ki ma.

³¹ E fan sugandixi Ala xa mali nan na alɔ e ngaxakerenyie Haruna xa die. Na raba mangɛ Dawuda, Sadɔki, Aximeleki, sɛrɛxɛdubɛe xa denbaya xunye, nun Lewikae ya xɔri. Na kui Eleyasari nun Itamari xa denbayae birin lan.

25

Bɛɛtibae

¹ Dawuda nun sɔɔri mang'ee naxa Asafi, Heman, nun Yedutun bɔnsɔɛe sugandi e xa namijɔnmɛ masenyi ti bɛɛti daaxi, kɔrae nun maxasee xui ra. Xɛmɛe xilie nan ya naxee nu na wali rabama: ² Asafi xa die: Sakuru, Yusufu, Netaniya, nun Asareela. Asafi xa die, naxee nu na a xa yaamari bun ma, naxee nu namijɔnmɛ masenyi tima mangɛ bɛ: ³ Yedutun xa die: Gɛdalaya, Seri, Yɛsaya, Simeyi, Xasabiya, nun Matitiya. Na mixi

senni naxa lu e baba Yedutun xa yaamari bun ma. Yedutun nu namijɔnmɛ masenyi tima kɔra xui ra, alako a xa Alatala matɔxɔ, a xa a tantu.

⁴ Heman xa die: Buukiya, Mataniya, Yusiyeli, Sebuweli, Yerimoti, Xananiya, Xanani, Eliyata, Gidaliti, Romanti Eseri, Yosobekasa, Maloti, Hotiri, Maxasiyoti. ⁵ Yi mixi birin findixi Heman xa die nan na, naxan nu Ala xui madangima mangE be. Ala naxa senbe fi a ma, a xa di fu nun naani sɔtɔ, a nun di ginE saxan. ⁶ Nee birin nu na e baba xa yaamari bun ma, e xa beEti ba kɔrae xui ra Alatala xa banxi kui. Asafi, Yedutun, nun Heman nu na mangE xa yaamari nan bun ma. ⁷ Yi karamɔxɔ naxee fata beEti bade Alatala be, e findi mixi kemE firin mixi tongo solomasaxan nun solomasaxan nan na. ⁸ E birin sugandixi Ala xa mali nan na e xa wali keɾa ma, tagi rasa yo mu nu na a lanmadi, a xungbe, a karamɔxɔE, nun a xarandi tagi.

⁹ Ala naxa a ragiri e xa sugandi yi ki: A singe, Asafi xa di Yusufu. A firin nde, Gedalaya, a xunyah, nun a xa die, e mixi fu nun firin. ¹⁰ A saxan nde, Sakuru, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹¹ A naani nde, Yisiri, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹² A suuli nde, Netaniya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹³ A senni nde, Buukiya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁴ A solofere nde, Yesarela, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁵ A solomasaxan nde, Yesaya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁶ A solomanaani nde, Mataniya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁷ A fu nde, Simeyi, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁸ A fu nun keren nde, Asareli, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ¹⁹ A fu nun firin nde, Xasabiya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁰ A fu nun saxan nde, Subayeli, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²¹ A fu nun naani nde, Matitiya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²² A fu nun suuli nde, Yerimoti, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²³ A fu nun senni nde, Xananiya, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁴ A fu nun solofere nde, Yosobekasa, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁵ A fu nun solomasaxan nde, Xanani, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁶ A fu nun solomanaani nde, Maloti, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁷ A mɔxɔɾɛn nde, Eliyata, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁸ A mɔxɔɾɛn nun keren nde, Hotiri, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ²⁹ A mɔxɔɾɛn nun firin nde, Gidaliti, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ³⁰ A mɔxɔɾɛn nun saxan nde, Maxasiyoti, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin. ³¹ A mɔxɔɾɛn nun naani nde, Romanti Eseri, a xa die, nun a xunyah, e mixi fu nun firin.

26

Hɔrɔmɔbanxi naadE kantEe

¹ NaadE kantEe nan ya: Kore xa die naxan baba findi Asafi ra: Meselemiya. ² Meselemiya xa die: Sakari nan na di singe ra, Yediyayeli, nan na a firin nde ra, Sebadaya nan na a saxan nde ra, ³ Yataniyeli nan na a naani nde ra, Elama nan na a suuli nde ra, Yehoxanan nan na a senni nde ra, Eliyehowenayi nan na a solofere nde ra. ⁴ Obedo Edon xa die: Semaya, di singe, Yehosabadi di firin nde, Yowa di saxan nde, Sakara di naani nde, Netaneeli, di suuli nde, ⁵ Amiyeli, di senni nde, Isakari, di solofere nde, Pewuletayi, di solomasaxan nde. Ala nu bara baraka sa Obedo Edon xa fe. ⁶ A xa di singe Semaya naxa di xEmEe bari naxee findixi kuntigie ra e xa denbayae xun ma barima e senbe nu gbo. ⁷ Semaya xa die: Otini, Refayeli, Obedo, Elesabada, nun e xunyah Elihu nun Semakiya, xEmE gbangbalanyie. ⁸ Yi mixi tongo senni nun firin birin baba nu lanxi Obedo Edon nan ma. E senbe nu gbo ki fanyi Ala xa wali kui.

⁹ Meselemiya xa die nun a xunyah findixi mixi fu nun solomasaxan nan na. E senbe fan nu gbo. ¹⁰ Merari xa di Xosa naxa di xEmEe bari: Simiri, a baba naxan findi xunyi ra hali di singe to mu nu a ra. ¹¹ Xilikiya, a firin nde, Tebaliya, a saxan nde, Sakari, a naani nde. Xosa xa die nun a xunyah nu lanxi mixi fu nun saxan nan ma. ¹² Yi mixi birin nun e xunyah findixi naadE kantEe nan na Alatala xa banxi kui. ¹³ E nu luma mixi sugandi ra

Ala xa mali ra alako e xa a kolon nde lan a xa naade mundun kanta. Denbaya birin, mixi xuri nun mixi xungbe, e birin nu na na konti kui.

¹⁴ Ala naxa a ragiri sogetede naade xa ilan Selemiya ra. Koola naade naxa ilan a xa di Sakari ra, naxan findixi lonnila ra. ¹⁵ Yirefanyi naade naxa ilan Obedo Edon na. A xa die fan naxa lan banxi ma see ragatama dennaxe. ¹⁶ Sogedorode naade naxa ilan Supimi nun Xosa ra Alatala xa maragiri saabui ra. E naxa Saaleketi naade fan kanta, naxan nu na kira ma naxan tema. Xunde firin nu na m'enni, e ya rafindixi e boore ma. ¹⁷ Lewika senni nu na sogetede biri, mixi naani koola biri, mixi naani yirefanyi biri, mixi naani see ragatama banxi naxan kui, yire firin, ¹⁸ sogedorode biri, mixi naani nu na kira de ra, mixi firin banxi sode de ra. ¹⁹ Naade kantee nan na ki naxee kelixi Kore nun Merari xa die ya ma.

²⁰ Lewikae nan ya naxee nu e j'engi sama naafuli nun se s'enyenxie xon ma naxee ragatani Ala xa h'oromobanxi kui. ²¹ Ladana xa di naxee fatanxi Gerison b'onsoe ra Ladana saabui ra, e xa denbaya xunyie nu lanxi Yexiyeli nan ma. ²² Yexiyeli xa die fan, Setama nun a xunya Yoweli, nu e j'engi saxi naafuli xon ma naxan nagatani Alatala xa h'oromobanxi kui.

²³ Amaramakae, Yiseharikae, Xebironkai, nun Yusiyelikae ²⁴ naxa Gerisomi xa di Sebuweli, Munsa xa mamadi, sugandi a xa m'eni naafuli ma, ²⁵ e nun a bari boore naxee fatanxi Eliyeseri xabile ra. E findi Eliyeseri xa di Rexabiya nan na, na fan xa di Yesaya, na fan xa di Yorami, na fan xa di Sikiri, nun na fan xa di Selomiti. ²⁶ Selomiti nun a bari boore nan nu e j'engi sama naafuli nun se s'enyenxie xon ma, mang'e Dawuda naxee radaxa xabile mixi wulu yarerati, mixi keme yarerati, nun s'ori xunyie nan nee fixi Ala ma. ²⁷ E nu bara e harige ba Alatala xa banxi be e naxan s'oto gere kui. ²⁸ Selomiti nun a xunye man nu e j'engi sama naafuli fan xon ma, Annabi Samuweli, Kisi xa di Solu, Neri xa di Abeneri, nun Seruya xa di Yowaba naxan fixi Ala ma. ²⁹ Kenaniya nun a xunye, naxee findi Yisehari b'onsoe ra, nan nu e j'engi saxi kiiti safe xon ma Darisalamu fari ma Isirayila. ³⁰ Xasabiya nun a xunye, naxee nu na Xebiron, xeme gbangbalanyie, e mixi wulu keren keme solofere, e nu e j'engi sama Isirayila b'oxi xon ma naxan nu na Yuruden naakiri ma sogedorode mabiri. E nu e j'engi sama Alatala nun mang'e xa wali xon ma m'enni biri. ³¹ Yeriya findi Xebiron mang'e nan na a xabile ki ma. Dawuda xa mang'eya j'e tongo naani nde, mixi ndee naxa taruxuie mato, e fa a kolon xeme gbangbalanyie na Yaaseri, Galadi b'oxi ma. ³² A ngaxakerenyi gbangbalanyie nu lanxi mixi wulu firin keme solofere nan ma, e birin xabile xunyie. Mang'e Dawuda naxa e findi Ruben, Gadi, nun Manasi b'onsoe s'eti keren xunyie ra.

27

Isirayila s'orie

¹ Isirayila s'orie xunyie nan ya naxee findi denbaya xunyie ra. E tan nan nu findixi mang'e xa s'ori gali xunyie ra, s'ori wulu nun s'ori keme ki ma. Kike yo kike xeme wulu m'ox'j'en nun naani nu s'ori wali rabama.

² Sabadiyeli xa di Yasobeyami findi xunde singe xa mang'e nan na, j'e kike singe. Xeme wulu m'ox'j'en nun naani nu na a xa yaamari bun ma. ³ Sabadiyeli findi Peresi xa di nde nan na. A findi s'ori birin xa mang'e nan na j'e kike singe.

⁴ Dodayi Axowaka findi xunde firin nde mang'e nan na j'e kike firin nde. Mikiloti naxa findi a xa s'orie xunyi ra. Xeme wulu m'ox'j'en nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁵ Serexedube Yehoyada xa di Benaya findi xunde saxan nde mang'e nan na j'e kike saxan nde. Xeme wulu m'ox'j'en nun naani nu na a xa yaamari bun ma. ⁶ Benaya nan nu na Dawuda xa s'ori tongo saxanyie xunyi ra. A xa di Amisabadi nu na a baba xa yaamari bun ma.

⁷ Yowaba xunya Asaheli findi xunde naani nde mang'e nan na j'e kike naani nde. A xa di Sebadaya naxa findi a j'ox'oe ra. Xeme wulu m'ox'j'en nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁸ Samehuti Yisiraka findi xunde suuli nde mangE nan na JE kike suuli nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁹ Ikesi xa di Ira Tekowaka findixi xunde senni nde mangE nan na JE kike senni nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁰ XElesi Pelonka naxan fatan Efirami bONSOE ra findi xunde solofere nde mangE nan na JE kike solofere nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹¹ Sibekayi Xusaka naxan fatan Sera xabile ra findi xunde solomasaxan nde mangE nan na JE kike solomasaxan nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹² Abiyeseri Anatotika naxan fatan Bunyamin bONSOE ra findi xunde solomanaani nde mangE nan na JE kike solomanaani nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹³ Maharayi Netofaka naxan fatan Sera xabile ra findi xunde fu nde mangE nan na JE kike fu nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁴ BENaya Piratonka naxan fatan Efirami bONSOE ra findi xunde fu nun keren nde mangE nan na JE kike fu nun keren nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁵ Xeledayi Netofaka naxan fatan Otiniyeli xabile ra findi xunde fu nun firin nde mangE nan na JE kike fu nun firin nde. XEME wulu mOXOJEN nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁶ Isirayila bONSOEe xa sOXOrie xa mangEe nan ya: Ruben bONSOE xun ma, Sikiri xa di Eliyeseri. SimeyON bONSOE xun ma, Maaka xa di Sefataya, ¹⁷ Lewi bONSOE xun ma, Kemuweli xa di Xasabiya. SEREXEdube SadOKi nan nu na Haruna xabile xun ma. ¹⁸ Yudaya bONSOE xun ma, Dawuda taara Elihu. Isakari bONSOE xun ma, Mikayeli xa di Omeri. ¹⁹ Sabulon bONSOE xun ma, Abadiyasi xa di Yisemaya. Nafatali bONSOE xun ma, Asiriyeli xa di Yerimoti. ²⁰ Efirami bONSOE xun ma, Asasiya xa di Hoseya. Manasi bONSOE sEETi keren xun ma, PEdaya xa di Yoweli. ²¹ Manasi bONSOE sEETi boore xun ma sogetede biri, Sakari xa di Ido. Bunyamin bONSOE xun ma, Abeneri xa di Yaasiyeli. ²² Dana bONSOE xun ma, Yeroxama xa di Asareli. Isirayila bONSOEe xa sOXOrie xa mangEe nan na ki.

²³ Dawuda mu mixie kONTi, naxee nu bara gE JE mOXOJEN sOTode, barima Alatala nu bara a masen a Isirayilakae wuyama nE alO tunbuie. ²⁴ Seruya xa di Yowaba nu bara Isirayilakae kONTi fOLO, kONO a mu a rOXON Alatala xa xONE xa fe ra Isirayila ma. Na kONTi mu sEBEXi Dawuda xa taruxui buki kui.

²⁵ Adiyeli xa di Asamafeti findi mangE xa naafuli ragatE nan na. Yusiya xa di Yonatan fan findi mangE xa naafuli ragatE nan na Darisalamu fari ma, daaxa nun taa gbETee kui. ²⁶ Kelubu xa di Esiri findi mangE xa xE sae xunyi nan na. ²⁷ Simeyi Ramatika nan nu a JOXO sama mangE xa wENi bilie xON ma. Sabidi Sefamika nan fan nu a JOXO sama mangE xa wENi ragatadee xON ma. ²⁸ Bali Xanan Gederika nan nu mEENima mangE xa oliwi nun sikomoro xEE ma Sefela bOXi ma. Yowasi nan fan nu mEENima mangE xa ture ragatadee ma. ²⁹ Sitirayi SarONka nan nu mEENima mangE xa xuruse xungbee ma SarON bOXi ma. Adalayi xa di Safati nan fan nu mEENima mangE xa xuruse xungbee ma gulunba kui. ³⁰ Sumayila xa di Obili nan nu mEENima mangE xa JOXOMEE ma. Yexedeya Meronotika nan fan nu mEENima mangE xa sofalee ma. ³¹ Yasisi Hagarika nan nu mEENima mangE xa xuruse lanmae ma. Yi mixie birin nu e JEngi sama mangE Dawuda harige nan xON ma.

³² MangE Dawuda baba xunya Yonatan findi mixi rasi, lONnila, nun seBELiti nan na. Xakimoni xa di YEXiyeli nan nu mEENima mangE xa die ma. ³³ Axitofeli fan findi mangE rasima nan na. Arakika Xusayi findi mangE dEfanboore nan na. ³⁴ BENaya nun Abiyatari xa di Yehoyada naxa findi Axitofeli JOXOE ra. Yowaba naxa findi sOXOrie xa mangE xungbe ra.

28

*Dawuda waxɔn*fe Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra

¹ Dawuda naxa Isirayila xunyie birin malan Darisalamu, bɔnsɔɛ xunyie, sɔɔri xundɛɛ xunyie, mixi wulu nun mixi kɛmɛ xunyie, mangɛ xa naafuli mɛɛnimae, mangɛ xa xurusee mɛɛnimae, mangɛ xa die mɛɛnimae, mangɛ xa denbaya mɛɛnimae, xɛmɛ gbangbalanyie, nun kuntigi birin. ² Mangɛ Dawuda naxa ti, a a masen e bɛ, «N ngaxakerenyie nun n ma ɲama, wo wo tuli mati n na. Natɛ nu na n bɛ, n xa banxi ti Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔma dɛnnaxɛ, naxan nɔma findide won Marigi Ala lude ra. Na kui, n bara na wali fɔlɔ.»

³ «Kɔnɔ Ala naxa a masen n bɛ «I mu banxi tima n bɛ n luma dɛnnaxɛ, barima yihadila nan i ra. I bara adamadie faxes.» ⁴ Isirayila Marigi Alatala n tan nan sugandixi n baba xa mixi birin tagi, n xa findi Isirayila mangɛ ra abadan, barima a Yuda nan sugandixi a xa findi xunyi ra, a n baba xa denbaya sugandi Yuda bɔnsɔɛ birin tagi. N baba xa die birin ya ma, a n tan nan sugandixi, n xa findi Isirayila mangɛ ra. ⁵ N ma di xɛmɛ wuyaxie tagi, Ala naxee fixi n ma, a n ma di Sulemani nan sugandixi Isirayila mangɛ ra, Alatala xa mangɛya bun ma.»

⁶ «Ala naxa a masen n bɛ «I xa di Sulemani nan n ma hɔrɔmɔbanxi nun a tɛtɛ tima, barima n bara a sugandi n ma di ra, n tan yɛtɛ yati nan findima a baba ra. ⁷ N fama a xa mangɛya rasabatide abadan, xa a n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛɛ rabatuma alɔ a na rabafe ki naxɛ to.»»

⁸ «To lɔxɔɛ, n bara a fala won Marigi Ala ya xɔri Isirayilaka birin bɛ, Alatala xa ɲama, wo xa wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ birin nabatu. Wo xa na natɛ tongo Ala ya xɔri naxan wo xui birin namɛma. Wo xa na raba alako wo xa yi bɔxi fanyi masɔtɔ, a xa findi ke ra wo xa die bɛ naxee fama wo xanbi ra abadan. ⁹ N ma di Sulemani, i xa i baba Marigi Alatala kolon, a naxan batuma. I fan xa a batu i bɔɲɛ nun i ɲanige birin na, barima Alatala a kolon naxan na sondonyi birin kui. A adama ɲanige birin kolon. Xa i Alatala fen, a tinma nɛ i xa a to. Kɔnɔ xa i a rabɛɲin, a fan i rabɛɲinma nɛ kerenyi ra. ¹⁰ I xa a mato, Alatala bara i sugandi, alako i xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti. I xa limaniya, i xa na wali suxu.»

¹¹ Dawuda naxa hɔrɔmɔbanxi ti ki tagi raba Sulemani bɛ, a tɛtɛ, a rabilinyi banxie, naafuli yire, konkoe itexie, konkoe gbɛtɛɛ, nun saatɛ kankira dɔxɔde. ¹² Dawuda naxa fe birin masen a xa di bɛ naxan nu na a xaxili ma Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tife ra, alɔ tɛtɛ, konkoe, naafuli yire, nun se sɛniyɛnɛxie yire. ¹³ A man naxa a tagi raba a bɛ sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae itaxunma ki naxɛ, a nun e walima ki naxɛ Alatala xa banxi kui. A naxa se birin masen a bɛ naxan nawalima Alatala xa banxi kui. ¹⁴ A naxa wali se xɛɛma daaxie nun gbɛti daaxie xa binyɛ xasabi masen a bɛ. ¹⁵ A naxa lanpui dɔxɔsee nun lanpuie xa binyɛ xasabi masen a bɛ, naxee yailanma xɛɛma ra a nun naxee yailanma gbɛti ra. ¹⁶ A naxa xɛɛma nun gbɛti binyɛ xasabi masen a bɛ naxan yailanma teebilie ra sɛrɛxɛ taami sama naxee fari. ¹⁷ A naxa yirabase xɛɛma nun gbɛti daaxi mɔɔli birin xa binyɛ xasabi masen a bɛ. ¹⁸ A naxa surayi sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi xa binyɛ xasabi masen a bɛ, a nun na yailan ki. A naxa a masen a bɛ na mangɛ ragise nun na malekɛ sawurɛ xɛɛma daaxie, naxee gabutenyie italaxi Alatala xa saatɛ kankira xun ma, nee yailanma ki naxɛ.

¹⁹ Dawuda naxa a fala a bɛ, «Alatala nan yi birin sɛbɛxi. N naxan masenxi i bɛ a fatanxi a xaxili nan na.» ²⁰ Dawuda naxa a fala a xa di Sulemani bɛ, «I sɛnbɛ so, i xa limaniya. Wali suxu. I naxa gaaxu fefe ma, barima n Marigi Alatala na i sɛɛti ma. A mu i rabɛɲinma. A mu i raboloma han i gɛ a xa hɔrɔmɔbanxi wali birin na. ²¹ Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewika xundɛ birin na i xanbi ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra. Walikɛ mɔɔli birin na naa naxee fata wali ra. Kuntigie nun ɲama fan e tuli matima i xa yaamari birin na.»

29

Dawuda xa masenyi Isirayila bɛ

¹ Mangɛ Dawuda naxa a fala ɲama birin bɛ, «N ma di Sulemani, Ala naxan sugandixi, a mu gɛxi mɔde, a sɛnbɛ mu gbo sinden. Wali naxan na be, a gbo, barima banxi xa mu

a ra naxan tima mixi bE. A tima Alatala nan bE. ² N bara n sEnbE birin sa n Marigi Ala sagoe a xa banxi tife ra. N bara xEEma, gbeti, yoxui, wure, wuri, gEmE tofanyi, diyaman mooli birin, nun gEmE fiixe gbegbe malan, alako e xa rawali e rawali ki ma. ³ Dangi na ra, n bara n harige birin, xEEma nun gbeti, fi n Marigi Ala xa hoxomobanxi xa fe ra, barima yi wali tide gbo n bE. ⁴ N harige nan ya: xEEma Ofiri daaxi kilo wulu kEmE wulu firin, gbeti fanyi kilo wulu kEmE firin tongo saxan nun solomasaxan. Na findima banxi yiree maso se nan na. ⁵ XEEma nun gbeti birin xa rawali a rawali ki ma, alako walikEe xa wali xa sooneya. Yakosi, nde bara jnanige nde tongo Alatala bE to?»

⁶ Denbaya xunyie, Isirayila bonsoe kuntigie, mixi wulu nun mixi kEmE xunyie, nun mangE xa wali xunyie naxa jnanige tongo yi wali xa fe ra. ⁷ E naxa yi harige xasabi fi Ala xa banxi xa fe ra: xEEma, kilo wulu kEmE tongo solofere, gbeti kilo wulu kEmE saxan tongo naani, yoxui kilo wulu kEmE senni fu nun firin, a nun wure kilo miliyon saxan wulu kEmE naani. ⁸ Birin naxa gEmE tofanyie so Yexiyeli Gerisonka yi ra, naxan nu naafuli ragatama Alatala xa banxi xa fe ra. ⁹ Nama naxa sEEwa e jnanige xa fe ra, barima e na rabaxi e boje birin nan na Alatala bE. MangE Dawuda fan naxa sEEwa na xa fe ra.

¹⁰ Dawuda naxa Alatala tantu jnama birin ya xori. A naxa a fala,
«Muxu benba Isirayila Marigi Alatala,
tantui na i bE abadan.

¹¹ Alatala, binye, sEnbE, nun matoxoe birin na i bE.

Se naxan birin na koore nun boxi ma,
i tan nan gbe a ra.

Dunija birin na i tan nan xa mangEya bun ma.

¹² Bannaya nun xunnakeli fatanxi i tan nan na.

I se birin yamarima,
sEnbE birin na i yi ra.

I keren nan noma mixi gbode,
i keren nan noma a rasabatide.»

¹³ «Muxu Marigi Ala, to, muxu bara i tantu, muxu bara i xili makaabaxi matoxo. ¹⁴ N tan nun n ma jnama sEnbE mu noma yi harige mooli soode. A birin kelima i tan nan ma. Muxu tan mu sese fima, i tan singe mu naxan fixi muxu ma. ¹⁵ Muxu luma alo xojee i ya i, alo muxu benbae. Muxu xa simaya luxi ne yi bende funi fari alo niini naxan minima a mu bu a loe. Xaxili tide yo mu na muxu bE. ¹⁶ Muxu Marigi Alatala, yi harige fanyi birin kelima i tan nan ma, muxu naxan xunlanxi alako muxu xa banxi ti i xili seniyanxi bE. I tan nan gbe na a birin na.»

¹⁷ «N Marigi Ala, n a kolon i boje birin kolon, tinxinyi man rafan i ma. N yi serexe jnanigexi i bE n boje tinxixi nan na. N man bara a to, i xa jnama fan serexe fixi i ma a tan jnanige kerenyi nan kui e sEEwaxi ra. ¹⁸ Muxu babae Iburahima, Isiyaga, Isirayila Marigi Alatala, i xa yi xaxili rasabati i xa jnama boje kui, alako e naxa i yanfa. ¹⁹ N ma di Sulemani mali alako a fan xa bira i xa yaamari, i xa xaranyi, nun i xa serye foxo ra a boje birin na. A man xa yi banxi ti n naxan foloxi yi ki.»

²⁰ Dawuda naxa a fala jnama birin bE, «Wo wo Marigi Alatala tantu.» Nama naxa e babae Marigi Alatala tantu, e fa e igoro, e e felen Alatala bE mangE ya xori. ²¹ Na loxoe kuye iba, Isirayila naxa serexee nun serexe gan daaxi gbegbe ba Alatala bE: tuura wulu keren, yexee kontonyi wulu keren, yexee lanma wulu keren, weni serexe, a nun serexe gbete. ²² E naxa e dege na loxoe, e e min Alatala ya i jlexinyi belebele kui. E man naxa Dawuda xa di Sulemani ti mangE ra a sanmaya firin nde. E naxa ture sa a xunyi ma Alatala ya i, a xa findi e xa yarerati ra. E naxa Sadoki fan ti serexedube ra. ²³ Sulemani naxa doxo Alatala xa mangE kibanyi kui, a findi mangE ra a baba Dawuda joxoe ra. A naxa xunnakeli soxo, Isirayila birin naxa a xa yaamari rabatu. ²⁴ Kuntigie, soorie, nun mangE Dawuda xa die birin naxa tin lude mangE Sulemani xa yaamari bun ma. ²⁵ Alatala naxa Sulemani xa fe ite Isirayilaka birin ya xori. A naxa a xa mangEya ite dangi Isirayila mangE singee birin na.

Dawuda xa laaxira

²⁶ Yisayi xa di Dawuda naxa mangɛya raba Isirayila birin xun na. ²⁷ A ɲɛ tongo naani mangɛya nan naba. A ɲɛ solofere raba Xebiron, a ɲɛ tongo saxan nun saxan naba Darisalamu. ²⁸ A naxa simaya fanyi kamalixi sɔtɔ, a laaxiraya foriɲa fanyi nun sɛɛwɛ kui. Harige kanyi nan nu a ra, a xili fan nu gbo. A xa di Sulemani nan ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. ²⁹ Mangɛ Dawuda naxan nabaxi, a fɔlɛ nun a raɲɔnyi, na birin sɛbɛxi Annabi Samuweli, Annabi Natan, nun Annabi Gadi xa kitaabuie kui. ³⁰ Yi kitaabuie a xa mangɛya fanyi xa fe falama, naxan dangixi a xa waxati Isirayila bɔxi ma nun bɔxi gbɛtɛɛ ma.

Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyenxi firin nde Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa ɲama nan na. E xa taruxui nɔma lɔnni belebele fide to mixie ma, barima na kui won nɔma a kolonde a lan Ala xa konyie xa e ɲɛɛ ki naxɛ. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui,» yi boore fan firin xili «Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui.» Singe, Isirayila nu lanxi si keren nan ma, kɔnɔ sɛɛti keren naxa so kuye batufe, e naxa findi Isirayila ɲama ra, boore sɛɛti naxa findi Yudaya ɲama ra. Mangɛ birin xa taruxui sɛbɛxi «Isirayila Mangɛɛ xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui» firinyi Yudaya mangɛɛ xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui» kitaabui firin nde fɔlɔma Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba ɲɛɛ ki fɔxɔ ra. A naxa ɲama yamari lɔnni ra, a man naxa Ala batu sɔɔbɛ ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. Robowami naxa a tuli mati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae bɔɲɛ xa raɲaaxu e ma. Isirayila bɔnsɔɛ fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mangɛ ra. Robowami xa mangɛya xili nɛ Yudaya, Yerobowami xa mangɛya xili nɛ Isirayila.

Mangɛ naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mangɛ fanyie nan na, naxee bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa e ɲaxankata si gbɛtɛɛ saabui ra naxee fa e gereɛde. Yudayakae to na tɔɔrɛ to, e naxa gbilen Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali nɔde e yaxuie ra. Mangɛ fanyie nun mangɛ ɲaaxie nu fa masara e boore tagi. Na mɔɔli naxa bu ɲɛ kɛmɛ saxan ɲɛ tongo solofere nun firin. A raɲɔnyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa nɔ e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilɔn bɔxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won bɛ mixi naxan na hɛɛri kui, e nɔma Ala rabolode, na fa findi konyiya xɔrɔxɔɛ ra e bɛ. Ala xa won natanga na ma. Isirayila ɲama xa findi misaali ra won bɛ. Xa won luma Ala xa kira xɔn ma, won ma dunɲɛigiri fanma nɛ, kɔnɔ xa won tondima na ra, won tɔɔrɛ gbansan nan sɔtɔma. Ala xa na lɔnni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangɛɛ xa Taruxui Sɛniyenxi firin nde

*Sulemani xa mangɛya fɔlɛ
(Isirayila Mangɛɛ I 3:1-15)*

¹ Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya nu mabanbanxi a fanyi ra, barima a Marigi Alatala nu na a sɛɛti ma, a nu a xa fe mate. ² Na tɛmɛ Sulemani naxa Isirayila ɲama birin xili, mixi wulu xunyie, mixi kɛmɛ xunyie, kiitisae, Isirayila yareratie, a nun denbaya xunyi birin. ³ Sulemani nun ɲama naxa siga Gabayon, yire itexi Kiri Banxi Naralande nu na dɛnnaxɛ, Alatala xa konyi Munsa nu bara naxan yailan gbengberenyi ma. ⁴ Dawuda nu bara Alatala xa saatɛ kankira tan xanin Darisalamu, a a dɔxɔ kiri banxi nde kui a nu bara naxan ti. Singe, na kankira nu na Kiriyati Yeyarimi nɛ. ⁵ Sɛrɛxɛbade yɔxui daaxi, Uri xa di Besalɛli, Xuru xa mamadi, nu bara naxan yailan, na nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira ya ra. Sulemani nun ɲama naxa siga Alatala waxɔnfe fende mɛnni. ⁶ Sulemani naxa te na sɛrɛxɛbade yɔxui daaxi fɛ ma, Alatala ya xɔri, Kiri Banxi Naralande na dɛnnaxɛ, a fa sɛrɛxɛ gan daaxi wulu keren ba.

⁷ Na kɔɛ ra, Ala naxa mini Sulemani ma, a a masen a bɛ, «I wama se naxan xɔn, a fala n bɛ, n xa a fi i ma.» ⁸ Sulemani naxa Ala yaabi, «I bara hinne n baba Dawuda ra, i bara n ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. ⁹ Yakɔsi, n Marigi Alatala, i naxan masen n baba Dawuda bɛ, i xa a rakamali, barima i bara n ti ɲama xun ma naxan gbo alɔ xube. ¹⁰ N bara i maxandi

yakɔsi, i xa lɔnni nun fe kolonyi fi n ma, alako n xa nɔ yi ɲama ɾaɲɛɛde. Xa na mu a ra nde nɔma yi ɲama gbegbe ɾaɲɛɛde?»

¹¹ Ala naxa a masen Sulemani bɛ, «Yi nan faxi i sondonyi ma. I mu bannaya maxandi, xa na mu a ra naafuli, xa na mu a ra binyɛ. I mu n maxandi n xa i xɔnnantee faxa. I mu n maxandi n xa i xa simaya xɔn nakuya. I lɔnni nun fe kolonyi nan maxandixi, alako i xa n ma ɲama ɾaɲɛɛ, n i tixi naxee xun ma. ¹² Na na a ra n bara i xa maxandi suxu. N lɔnni nun fe kolonyi fima nɛ i ma, n man bannaya, naafuli, nun binyɛ sama na fari dangife mangɛ birin na naxee singe ti a nun naxee tima i dangi xanbi.» ¹³ Na kui, Sulemani naxa keli Gabayon yire itexi, Kiri Banxi Naralande nu na dɛnnaxɛ, a gbilen Darisalamu, a Isirayila ɾaɲɛɛ.

¹⁴ Sulemani naxa sɔɔri ragisee nun soe ragie malan. Sɔɔri ragise wulu keren kɛmɛ naani, nun soe ragi wulu fu nun firin nan nu na mangataa ra Darisalamu nun taa makantaxi gbɛtɛɛ kui. ¹⁵ Mangɛ naxa a niya gbeti nun xɛɛma xa wuya Darisalamu dangife gɛmɛ xɔri ra. Wuri fanyi naxan xili sɛdiri, na naxa wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela bɔxi ma. ¹⁶ Sulemani nu soe sarama Misira nun Kowa bɔxi nan ma. Mangɛ xa yulɛ nan nu sigama e sarade a bɛ. ¹⁷ E sɔɔri ragise sara gbeti kilo solofere ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi ra. E na mɔɔli sara Xiti nun Siriya mangɛ fan bɛ.

¹⁸ Sulemani naxa yaamari fi a hɔrɔmɔbanxi xa ti Alatala bɛ, mangɛ banxi xa ti a tan fan bɛ.

2

Ala xa hɔrɔmɔbanxi tife (Isirayila Mangɛ I 5:1-12)

¹ Sulemani naxa xɛmɛ wulu tongo solofere yamari e xa findi kote xaninyie ra. A man naxa xɛmɛ wulu tongo solomasaxan tongo gɛmɛ masolie ra, naxee walima geya ma. A man naxa xɛmɛ wulu saxan kɛmɛ senni sɔtɔ wali xunyyie ra. ² Sulemani naxa xɛɛra xɛɛ Tire mangɛ Xirami xɔn, a xa sa a fala a bɛ, «Tɛmui dangixi i bara sɛdiri wuri rasanba n baba Dawuda ma alako a xa a xa banxi ti. ³ Yakɔsi n fafe hɔrɔmɔbanxi tide n Marigi Alatala bɛ, sɛrɛxɛ bama dɛnnaxɛ. Mɛnni surayi fama gande sɛrɛxɛ ra, taami sɛrɛxɛ sama teebili ma Ala bɛ, sɛrɛxɛ gan daaxi bama gɛɛsɛgɛ nun nunmare birin, sali rabama malabui lɔxɔɛ ra, kike nɛnɛɛ ra, nun sali xungbee ra. Yi sɛriyɛ mu kanama Isirayila bɔxi ma abadan. ⁴ N hɔrɔmɔbanxi naxan tima, a lan a xa findi banxi xungbe nan na, barima muxu Marigi Ala dangi alae birin na. ⁵ Nde nɔma banxi tide Ala bɛ, naxan xa gboe dangima koore xa gboe ra? N tan naxan ya, n mu nɔma hɔrɔmɔbanxi tide a bɛ. N nɔma naxan gbansan na, n yire nde yailanma sɛrɛxɛ gan daaxi bama a bɛ dɛnnaxɛ.»

⁶ «Yakɔsi, mixi fanyi nde rasanba n ma, naxan fata xɛɛma, gbeti, yɔxui, nun wure rawalide. A xa fata gɛsɛ gbeeli nun a fɔɔrɛ rawalide, a man xa fata se masolide. A xa fa Yudaya nun Darisalamu, a xa kafu n ma walikɛ fanyie ma, n baba Dawuda naxee sugandixi. ⁷ I xa Liban wuri bilie rasanba n ma alɔ sɛdiri, sipirɛ, nun santali. N a kolon i xa walikɛɛ fata Liban wuri bolonde. N ma walikɛɛ fan sigama nɛ e malide. ⁸ E wuri gbegbe fenma nɛ n bɛ, barima n hɔrɔmɔbanxi naxan tima, a lanma a xa xungbo, a xa tofan. ⁹ N sare naxan fima i xa wuri bolonyie ma na nan ya: mɛngi maniyɛ busali wulu tongo solomasaxan, fundenyi maniyɛ busali wulu tongo solomasaxan, wɛni fifa wulu suuli, nun ture fifa wulu suuli.»

¹⁰ Tire mangɛ Xirami naxa Sulemani yaabi bataaxɛ ra, «Alatala nan i tixi mangɛ ra a xa xanunteya xa fe ra a xa ɲama bɛ.» ¹¹ A man naxa a fala, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan koore nun bɔxi daaxi. A bara di xɛmɛ fi Dawuda ma naxan xa lɔnni nun xaxili gbo, naxan nɔma banxi tide Alatala bɛ a nun mangɛ banxi a yɛtɛ kan bɛ. ¹² Yakɔsi, n bara Xuramabi xɛɛ i yire. A fata walide ki fanyi ra. ¹³ A nga kelixi Dana bɔnsɔɛ nɛ, Tireka nan na a baba ra. A fata xɛɛma, gbeti, yɔxui, wure, gɛmɛ, nun wuri rawalide, a nun gɛsɛ gbeeli nun a fɔɔrɛ rawalide. A dugie kolon. A fata se birin masolide i wama naxee xɔn. A kafuma i xa walikɛɛ ma wali kui, a nun n marigi i baba Dawuda xa

walikee ma. ¹⁴ I naxan fala m'engi maniy'e, fundenyi maniy'e, ture, nun w'eni xa fe ra, i xa na raba. ¹⁵ I wama Liban wuri xasabi naxan x'on ma, muxu na sege'ema ne, muxu man e maxaninma ne kunkuie kui baa ma han Yafa. M'enni i no'ma e ratede Darisalamu.»

¹⁶ Sulemani naxa mixie k'onti naxee nu na Isirayila bo'xi ma, k'ont'o e mu findi Isirayilakae ra. A baba Dawuda fan nu bara na mo'oli raba. Na mixi xasabi nu lanxi mixi wulu ke'me tongo suuli nun saxan ke'me senni nan ma. ¹⁷ Yi mixie ya ma a naxa xe'me wulu tongo solofere yamari e xa findi kote xaninyie ra. A man naxa xe'me wulu tongo solomasaxan tongo ge'me masolie ra, naxee walima geya ma. A man naxa xe'me wulu saxan ke'me senni so'to wali xunyie ra naxee mixie rawalima.

3

H'oromobanxi wali folofe (Isirayila Mang'ee I 6:1-38)

¹ Sulemani naxa Alatala xa banxi ti folo Darisalamu, Moriya geya fari, a baba Dawuda dennaxe sugandi, Yebusuka Oronan xa lonyi fari. ² A naxa wali folo a xa mang'eya ne naani, kike firin, xi firin nde lo'xe ma. ³ Sulemani Ala xa banxi ti yi xasabi nan na: A xa kuye no'ngon ya tongo senni, a xa gboe no'ngon ya mo'xo'ne. ⁴ A yatagi buntunyi xa gboe no'ngon ya mo'xo'ne, alo banxi xa gboe na ki naxe. A xa maite fan findi no'ngon ya ke'me mo'xo'ne nan na. Sulemani naxa a kui birin yailan xe'ema tinse ra. ⁵ A naxa banxi kui banban sipire wuri ra, a fa e raxunma xe'ema tinse ra, tugi f'ense denbexi masolixi e ma. ⁶ A man naxa e raxunma ge'me tofanyie ra, a nun xe'ema ra naxan keli Parawayimi bo'xi ma. ⁷ A naxa banxi birin maso xe'ema ra, a a maso banxi kinkie ma, naade ma, naade gbanyie ma, nun a se'etie ma. A man naxa maleke misaali yailan banxi kankee ma.

⁸ A naxa a yire seniyenxi fisamante ti. A xa kuye no'ngon ya mo'xo'ne, alo h'oromobanxi fan xa gboe to findixi no'ngon ya mo'xo'ne na. A naxa a maso xe'ema tinse fanyi ra naxan xasabi nu lanxi kilo ke'me firin kilo naani ma. ⁹ A naxa xe'ema kilo senni findi lantuma ra. A man naxa konkoe fan naxunma xe'ema ra naxee na koore.

¹⁰ A naxa maleke firin yailan yire seniyenxi fisamante kui bafata raxunuxi ra, a fa a maso xe'ema ra. ¹¹ Maleke gabutenyie xa kuye nu lanxi no'ngon ya mo'xo'ne nan ma. Maleke singe ko'ola gabutenyi xa kuye no'ngon ya suuli, a yire seniyenxi se'eti lixi. A yirefanyi gabutenyi boore maleke gabutenyi lixi. Na gabutenyi fan lanxi no'ngon ya suuli nan ma. ¹² Maleke firin nde yirefanyi gabutenyi xa kuye no'ngon ya suuli, a yire seniyenxi se'eti lixi. A ko'ola gabutenyi boore maleke gabutenyi lixi. ¹³ Na maleke firinyi gabutenyie xa kuye nu lanxi no'ngon ya mo'xo'ne nan ma. E tixi e sanyie xun na, e yatagi rafindixi banxi ma. ¹⁴ A naxa dugi tofanyi gbaku na, naxan nagbeelixi nun a raf'oxi, maleke pirintie mas'oxi a ma.

¹⁵ A naxa ge'me firin ti banxi yatagi, e xa maite no'ngon ya tongo saxan nun suuli. E xuntagi masolixi, na masoli xa kuye no'ngon ya suuli. ¹⁶ Na ge'me xuntagi masolixie maniya luuti denbexie ra, ko'obe bogi maniy'e ke'me rafalaxi gbakuxi e ra. ¹⁷ A naxa na ge'me firinyi ti banxi yatagi, keren na ko'ola ma, boore na yirefanyi ma. Naxan na yirefanyi ma na xili Yakin, naxan na ko'ola ma na xili Boosu.

4

H'oromobanxi se seniyenxie (Isirayila Mang'ee I 7:23-51)

¹ A naxa yoxui se'exe'bade yailan, naxan xa kuye no'ngon ya mo'xo'ne lima, a igboe no'ngon ya mo'xo'ne, a ite no'ngon ya fu.

² A naxa ye sase xungbe digilinxi yailan yoxui ra. A de xa maigboe no'ngon ya fu, a ite no'ngon ya suuli, a xa maradigilinyi no'ngon ya tongo saxan. ³ Na ye sase de rabilinyi bunyi masolixi maniya ningee ra, naxee do'xoxi e boore ra. Ningee fu na no'ngon ya keren ma, suuli a fari, suuli a bun. Ningee yo, ye sase yo, na birin yailanxi a boore nan na kerenyi

ra. ⁴ Na ye sase nu dɔxɔxi ninge gbete fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi kɔɔla ma, saxan ya rafindixi sogekorode ma, saxan ya rafindixi yirefanyi ma, saxan ya rafindixi sogetede ma. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu dɔxɔxi na ninge fari, e ya rafindixi tande ma. ⁵ Na ye sase xa de rabinye suxu keren. A de kiri masolixi maniya sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa keme solofere fifa tongo suuli nu noma sade a kui.

⁶ A man naxa ye sase fu gbete yailan alako e xa xuruse serexe gan daaxie maxa menni. Suuli nu dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi yirefanyi ma, suuli nu dɔxɔxi a kɔɔla ma. Serexedubee tan nu e maxama ye nan na, naxan nu na na ye sase xungbe kui, naxan nu xili «Baa.»

⁷ A naxa lanpui dɔxɔse fu yailan xema ra, alɔ a nu sebexi ki naxe. A naxa e dɔxɔ hɔrɔmɔbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kɔɔla ma.

⁸ A naxa teebili fu fan yailan, a e dɔxɔ hɔrɔmɔbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kɔɔla ma. A naxa pɔɔti tofanyi keme yailan xema ra.

⁹ A naxa serexedubee xa tete yailan, a nun tete xungbe gbete nun a naade. A naxa naade maso yɔxui ra. ¹⁰ Na ye sase digilixi xungbe naxan xili «Baa,» a dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi yirefanyi sogetede biri. ¹¹ Xurami naxa tundee, suxumee, nun pɔɔtie fan yailan. Na kui, Xurami naxa ge mang'e Sulemani xa walie ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Na walie nan ya: ¹² gem'e tofanyi tixi firin, e xuntage masolixi alɔ luuti denbexie, ¹³ kɔɔbe bogi maniy'e keme naani gbakuxi e ra, safe firin na kankan xuntage a luutie ma, ¹⁴ ye sasee nun e dɔxɔsee, ¹⁵ ye sase xungbe naxan xili «Baa,» ninge fu nun firin naxee na ye sase xungbe bun ma, ¹⁶ tundee, nun suxumee. Yi see birin, Xuramabi naxee yailan mang'e Sulemani be, Alatala xa banxi xa fe ra, e birin yailanxi yɔxui fanyi nan na. ¹⁷ Mang'e nu na yɔxui raxunuma Yuruden mere nan ma, Sukɔti nun Saratan tagi. ¹⁸ Sulemani yɔxui naxan nawalixi naa, a binye xasabi mu noma kolonde.

¹⁹ Sulemani nu bara se birin yailan Ala xa banxi be: serexebade xema daaxi, teebilie taami serexe sama dennaxe, ²⁰ lanpui nun e dɔxɔse xema daaxie naxee dexema yire seniyenxi kui serye ki ma, ²¹ fugee, lanpuie, suxumee xema tinse daaxie, ²² finee, pɔɔti tofanyie, piletie, kolopɔɔti xema fanyi daaxie, naadee xema daaxi naxee nu na yire seniyenxi fisamante sode de ra, nun hɔrɔmɔbanxi sode de ra.

5

Hɔrɔmɔbanxi rabife (Isirayila Mang'ee I 8:1-13)

¹ Sulemani to ge Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tide, a naxa se birin naso a kui a baba Dawuda naxee fixi Ala ma, gbete, xema, a nun se mɔɔli birin. A naxa e sa naafuli ragatade Ala xa banxi kui.

² Na temui, Sulemani naxa Isirayila forie, bɔnsɔe xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie, maxili alako e xa te Alatala xa saat'e kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa. ³ Isirayilaka birin naxa e malan mang'e yire alako e xa kike solofere nde sali raba. ⁴ Isirayila forie birin to menni li, Lewikae naxa saat'e kankira tongo, ⁵ e a xanin a nun Ala xa Kiri Banxi Naralande, a nun se seniyenxi naxee nu na a kui. Lewi serexedubee nan na wali rabaxi.

⁶ Mang'e Sulemani nun Isirayila jama, naxee birin nu maxilixi, naxa ti saat'e kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbegbe ba serexe ra, naxan konti mu noma kolonde. ⁷ Serexedubee naxa Alatala xa saat'e kankira dɔxɔ a dɔxɔde, Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, yire seniyenxi fisamante. E a dɔxɔ malekee gabutenyie bun ma. ⁸ Malekee gabutenyie nu italaxi saat'e kankira nun a maxanin see xun ma. ⁹ Saat'e kankira maxanin see findixi wuri kuyee nan na, naxee nu minima yire seniyenxi fisamante kui, kɔɔ e mu nu noma tode hɔrɔmɔbanxi tande ma. Han to saat'e kankira na menni. ¹⁰ Sese mu nu na na saat'e kankira kui, fo na walaxe firinyi Annabi Munsa naxee sa a kui. A na raba Xorebe geya yire, ne Alatala saat'e xiri lɔxɔe, Isirayilakae mini temui Misira.

¹¹ Na temui serexedubee naxa mini yire seniyenxi kui. Serexedubee naxee nu na na xunde kui, e birin nu bara seniyen. ¹² Lewika beetibae, Asafi, Heman Yedutun, e xa die,

nun e ngaxakerenyie, e birin maxirixi dugi fanyi gese futi daaxi ra. E nu na serexebade sogetede biri, maxasee nun korae nu na e yi ra. Serexedube mixi keme moxoren fan nu na e seti ma, e sarae fema. ¹³ Sara fee nun beetibae naxa kafu e boore ma Alatala matoxode e xa sarae, maxasee, nun korae xui ra. E naxa Alatala tantu yi masenyi ra, «Ala xa hinne gbo, a xa fonisireya mu jonna abadan!» Na temui, nuxui naxa Alatala xa banxi rafe. ¹⁴ Serexedube mu no lude naa e xa wali rabade na nuxui xa fe ra. Alatala xa nore nu bara a xa banxi rafe.

6

*Sulemani xa masenyi**(Isirayila Mang'ee I 8:14-21)*

¹ Na temui Sulemani naxa a masen, «Alatala, a fala ne a a luma nuxui magaaxuxi kui. ² N tan bara lingira ti Ala be, a luma dennaxe abadan.»

³ Mang'ee naxa a ya rafindi, a duba Isirayila jama birin be. E birin nu tixi. ⁴ A naxa a masen, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan woyen n baba Dawuda be a kere ra. A fe naxan birin fala a be, a na birin nakamalixi ne. ⁵ «Kafi n nan n ma jama ramini Misira boxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila bomsode tagi n banxi tima dennaxe. N man mu xeme sugandixi naxan findima n ma Isirayila jama xa yarerati ra. ⁶ Kono n Darisalamu nan sugandixi, alako n xili xa lu naa. N man Dawuda nan sugandixi alako a xa findi n ma Isirayila jama xunyi ra.»

⁷ «N baba Dawuda naxa naté tongo a boje kui, fo a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala be. ⁸ Alatala naxa a fala n baba Dawuda be, «I to naté tongo i boje kui n ma banxi xa fe ra, na bara findi janige fanyi ra. ⁹ Kono i tan xa mu na banxi tima. I xa di nan tan na tima. I naxan barixi, na nan n ma banxi tima.» ¹⁰ Alatala bara a xa masenyi rakamali. N tan bara ti n baba Dawuda joxode ra Isirayila mang'ee kibanyi kui, aló Alatala a masen ki naxe. N man bara banxi ti Isirayila Marigi Alatala be. ¹¹ N bara Alatala xa saaté kankira doxo naa, a xa saaté walaxe na na kui. A na saaté xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

¹² Sulemani naxa ti Alatala xa serexebade ya ra, Isirayila jama birin ya xori, a fa a belexe itala. ¹³ Sulemani nu bara tide yailan yoxui ra tete tagi, a kuya nongon ya suuli, a igbo nongon ya suuli, a ite nongon ya saxan. A naxa a xinbi sin naa Isirayila jama ya xori, a a belexe itala, a fa a fala, ¹⁴ «Isirayila Marigi Alatala, i maniyé mu na koore nun boxi ma. I dugutegexi i xa saaté nun i xa hinne xa fe ra i xa konyie mabiri, naxee jereema i ya tode ra e boje fiixe ra. ¹⁵ Na na a ra, to loxode i bara i xa laayidi rakamali i xa konyi n baba Dawuda be. ¹⁶ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba Dawuda be, i xa na rakamali. I bara a masen a be, «Xa i bomsode fenten e jere ki ma aló i a rabaxi ki naxe, e naxa n ma seriyé binya, mixi nde luma ne e ya ma naxan luma Isirayila kibanyi kui abadan.» ¹⁷ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i xa masenyi rakamali, i naxan fala i xa konyi Dawuda be.»

¹⁸ «Kono Ala tan noma satabide duniya bendé fupi fari adamadie tagi? Koore nun a xa gboe xurun i be. N banxi naxan tixi i be a xurun koore be. I luma menni di? ¹⁹ N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa dube suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa i tuli mati i xa konyi wa xui ra. ²⁰ I xa i jengi sa yi banxi xon ma koe nun yanyi, barima i naxe a i i yete masenma be ne. I xa i xa konyi xa maxandi suxu yi banxi kui. ²¹ I xa i tuli mati i xa konyi nun i xa jama wa xui ra, e i maxandima be temui naxe. Kelifé koore ma i doxoxi dennaxe, i xa i tuli mati muxu ra, i man xa dije.»

²² «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore ra, e fa a fala a be a xa marakali nde raba i xa serexebade yire yi banxi kui, ²³ i xa na fe mato kelifé koore ma, i xa kiiti sa tinxinyi ra alako yunubitoe nun tinxintoe birin xa e sare soto.»

²⁴ «Xa i xa jama Isirayila sa yunubi raba i ra, e yaxuie fa no e ra na xa fe ra, xa e tin e yete ragbilende i ma, e i xili matoxo, e i maxandi yi hoxomobanxi kui, ²⁵ i xa na fe mato kelifé koore ma, i xa i xa jama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e ragbilen boxi ma, i dennaxe fixi e tan nun e babae ma.»

²⁶ «Xa koore sa balan, tune yo mu fa, barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i maxandide be, e i xili matoxo, e gbilen e xa yunubi foxo ra i e rayaagixi naxan ma, ²⁷ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa konyie, i xa nama Isirayila xa yunubie xafari, i xa i xa seryie fanyi masen e be alako e xa na rajere ki kolon, i fa tune ragoro i xa boxi ma, i naxan findi e gbe ra.»

²⁸ «Xa kaame sa sin yi boxi ma, xa na mu fure, xa na mu baloe kanE, xa na mu gere, xa na mu gbaloe gbete, ²⁹ xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa nama Isirayila e mawa i be, barima e bara e xa toore saabui kolon e fa e ya rafindi yi banxi ma e i maxandi, ³⁰ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa dije, i xa mixi birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan adama birin boje ma fe kolon. I keren peti nanibunadama birin sondon ma fe kolon. ³¹ Na kui e fama gaaxude i ya ra, e e jere i xa kira xon e xa simaya birin kui yi boxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»

³² «Xa xoje nde sa fa kelife namanE gbete ma, naxan mu findi i xa nama Isirayila mixi nde ra, a fa i xili xungbe nun i senbe xa fe ra, a i maxandi yi banxi kui, ³³ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa a xa maxandi suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra duniya, alo i xa nama Isirayila. E xa a kolon i tan nan xili maxandima yi banxi kui n naxan tixi.»

³⁴ «Xa i xa nama sa mini a yaxuie gere de alo i a fala e be ki naxe, xa e i maxandi yi taa mabiri ra i dennaxe sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri n naxan tixi i xili ra, ³⁵ i xa na fe mato, i xa e xa dube suxu, i xa kiiti tinxixi sa e be.»

³⁶ «Xa e sa yunubi raba i ra, alo adamadi birin darixi naxan na, xa i boje te e ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra yire makorexi, ³⁷ xa e sa xaxili soto na konyiya kui, e fa i maxandi e xa geeli kui, «Muxu bara yunubi raba, muxu bara fe naaxi raba, muxu bara kobi,» ³⁸ xa e man e yete ragbilen i ma e boje fiixe ra, e nii birin na, e fa i maxandi namanE ma konyiya kui, e e ya rafindi yi boxi mabiri, i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i be, ³⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa i tuli mati e xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti tinxixi sa e be, i xa dije i xa nama ma naxan yunubi rabaxi i ra. ⁴⁰ Yakosi, n Marigi Ala, i xa muxu xa maxandi mato, i xa a rame, muxu naxan nabaxi yi banxi kui.»

⁴¹ «Yakosi n Marigi Alatala, keli, i fa i xa malabude, i tan nun i senbe xa lu saate kankira foxo ra, alako kisi xa lu i xa serexedubee be, alako i xa danxaniyatose xa lu hერი kui, n Marigi Alatala. ⁴² N Marigi Alatala i naxa i xa mixi sugandixi rabepin, i xa ratu i xa konyi Dawuda xa dugutegena ma.»

7

*Ala xa noxe gorofe a xa hoxomobanxi kui
(Isirayila Mang'ee I 8:62-66)*

¹ Sulemani to ge salide, te naxa goro keli koore ma, a serexe gan daaxi nun serexe gbete birin gan. Alatala xa noxe fan naxa hoxomobanxi rafe. ² Serexedubee mu no sode Alatala xa banxi kui, barima Alatala xa noxe nu bara a xa banxi rafe. ³ Isirayilakae birin to te nun Alatala xa noxe to hoxomobanxi kui, e naxa e yatagie rafelen boxi ma, e fa Alatala matoxo yi masenyi ra, «Ala fan, a xa fonisireya mu jonna abadan.»

⁴ Mang'e nun nama birin naxa serexe ba Alatala be. ⁵ Mang'e Sulemani naxa ninge wulu moxojen nun firin ba serexe ra, a nun yexee wulu kemE moxojen. Na dangi xanbi, mang'e nun nama naxa Ala xa banxi rabi. ⁶ Serexedubee nun Lewikae naxa ti e tide e boore ya ra. Beetibasee, mang'e Dawuda nu bara naxee yailan Alatala matoxofe ra, nu na Lewi beetibae yi ra. E naxa Alatala matoxo yi masenyi ra, «Ala xa fonisireya mu jonna abadan.» Serexedubee tan naxa sarae fe, Isirayilakae birin fa keli, e ti.

⁷ Sulemani naxa tete yire rasenyien serexe ra Alatala xa hoxomobanxi ya ra. A naxa serexe gan daaxie gan naa, a nun xanunteya serexe naxee findi a ture yiree ra, barima yoxui serexebade, Sulemani naxan yailanxi, a xurun na serexe birin be. ⁸ Sulemani

nun Isirayilakae birin sali raba nE xi solofere bun ma. Nama gbegebe fa nE kelife Xamata han Misira xure. ⁹ A xi solomasaxan nde, e naxa sali xungbe raba. E nu bara sEreXebade rasEniyEn xi solofere bun ma. Na dangi xanbi, e man naxa sali xi solofere gbETE bun ma. ¹⁰ Kike solofere nde, xi mOXOJEn nun saxan lOXOE, Sulemani naxa jama ragbilen e xOnyi. E birin nu bara sEewa e bOJE kui fe fanyi ra, Alatala naxan nabaxi Dawuda, Sulemani, nun a xa jama Isirayila bE.

¹¹ Sulemani to gE Alatala xa banxi nun a xa mangE banxi wali ra, a to a waxOnfe birin nakamali na wali firinyi xa fe ra, ¹² Alatala naxa mini Sulemani ma kOE ra, a a masen a bE, «N bara i xa dubE suxu. Yi banxi bara findi sEreXebade ra. N bara na natE tongo. ¹³ N na koore balan tEmui naxE, tunE mu fa, xa na mu a ra n na katoe yamari tEmui naxE, e xa sa bOXi tuxunsan, xa na mu a ra n na fa fure jaaxi ra n ma jama ma, ¹⁴ xa n ma jama, n xili falaxi naxan xun, naxa e magoro, e n maxandi, e fa gbilen e xa wali kobie fOXO ra, n nan n tuli matima nE e ra koore ma, n fa e xa yunubie xafari, n e xa bOXi rayalan. ¹⁵ YakOSi n nan n yae tima nE yi yire ra. N nan n tuli matima nE maxandie ra naxee rabama be. ¹⁶ N bara natE tongo n xili xa fala be abadan. N yae nun n bOJE mu kelima be.»

¹⁷ «I tan fan, xa i jERE n ma kira xOn ma alO i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n ma sEriyE, nun n ma xaranyi suxu a fanyi ra, ¹⁸ n i xa mangE kibanyi mabanbanma nE, alO n a rasaataxi i baba Dawuda bE ki naxE. N a masen nE a bE, «Isirayila mangEya mu bama i bOnsOE yi ra.» ¹⁹ KOJO xa wo wo kobe so n na, wo fa gbilen n ma sEriyE nun n ma yaamarie fOXO ra, xa wo sa tuubi Ala gbETE bE, ²⁰ n wo talama nE n ma bOXi ma, n naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasan yE i, n naxan findixi n xili falade ra. Na tEmui sie birin fama nE yeleda Isirayila xa fe ma, e yo wo ma. ²¹ Mixie nE dangima yi banxi itexi ra, e dE ixarama nE, e a fala, «Alatala yi bOXi nun yi banxi xa fe ralOXEyi yi mOXli ra munfe ra?» ²² E e yaabima nE, «Ala yi birin niyaxi e ra nE barima e bara gbilen e babae Marigi Alatala fOXO ra, naxan e ramini Misira bOXi ra. E bara e tagi ixiri ala gbETE batufe ra, e tuubi e bE. E yi tOORE sOTOXi na nan ma.»»

8

Sulemani xa wali gbETEe (*Isirayila Mang'ee I 9:10-28*)

¹ JE mOXOJEn bun ma, Sulemani naxa Alatala xa banxi nun a yETE banxi ti. ² A naxa taae yailan, Xirami naxee so a yi ra, a fa Isirayilakae rasabati naa. ³ Sulemani naxa Xamata Soba gere, a nO a ra. ⁴ A naxa Tadimoro ti gbengberenyi ma, a nun taa gbETEe Xamata bOXi ma mangE harige ragatama dEnnaxE. ⁵ A naxa Beti Xoron Fuge nun Beti Xoron Labe ti, a na taae makanta tETE fanyie nun naade xungbee ra. ⁶ A naxa Baalati ti a nun taa gbETEe mangE harige ragatama dEnnaxE, alO sOori ragisee nun soee. Sulemani naxa yire gbegebe ti a yETE bE Darisalamu, Liban, nun a xa bOXi birin a naxan yamarima.

⁷ Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila bOXi ma, naxee mu findi Isirayilakae ra, ⁸ Isirayilakae mu naxee faxa, Sulemani naxa e findi konyie ra. Han to e na na ki nE. ⁹ Sulemani mu tin Isirayilaka yo xa findi konyi ra a xa walie xa fe ra, barima geresoe nun sOori xunyie nan nu lanxi e tan ma, e nu mEEnima a xa sOori ragisee nun a xa soee ma. ¹⁰ MangE Sulemani naxa mixi kEmE firin mixi tongo suuli ti xunyie ra jama xun. ¹¹ Sulemani naxa Firawuna xa di ginE tongo Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi gbETE kui, a naxan tixi a bE. A naxa a fala, «N ma ginE mu luma Isirayila mangE Dawuda xa banxi kui, Alatala xa saatE kankira na dEnnaxE. Naa findixi yire sEniyEnxi nan na.»

¹² Sulemani nu sEreXE gan daaxie bama Alatala bE, a xa sEreXebade fari naxan nu tixi hOromObanxi ya ra. ¹³ A sEreXee ba nE alO Annabi Munsa a yamari ki naxE lOXO yo lOXO, malabui lOXOe ra, kike nEEnE ra, nun sali xungbe saxanyie ra JE yo JE. Nee findi Taami LeBinitare Sali, LOxunyie Sali, nun Bage Ti Sali nan na.

¹⁴ Sulemani naxa a baba Dawuda xa natEe rakamali sEreXedubEe nun Lewikae xa fe ra. Kankan nu a gbe wali rabama. Lewikae nu Ala matOXOma, e man nu fa sEreXedubEe mali.

Naadɛ kantɛɛ fan naxa e gbe wali raba, kankan naxa ti a tide alɔ Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxɛ. ¹⁵ Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae mu mangɛ xa yaamari yo matandi, hali a naxan fala naafuli xa fe ra. ¹⁶ Sulemani xa wali birin kamali na ki nɛ, kelife Alatala xa banxi kɔɔrin lɔxɔɛ ma, a sa dɔxɔ a rapɔnyi ra. Alatala xa banxi wali birin raba nɛ, a kamali a fanyi ra.

¹⁷ Na to dangi Sulemani naxa siga Esiyon Geberi nun Elata baa dɛ ra Edon bɔxi ma. ¹⁸ Mangɛ Xirami naxa kunkuie nun e rapɛrɛma fanyie rasanba Sulemani ma. Nee naxa sa a gbee xun ma Ofiri bɔxi ma, alako e xa xɛɛma kilo wulu fu nun suuli kilo kɛmɛ saxan tongo mangɛ Sulemani bɛ. E nun mangɛ Sulemani xa walikɛɛ naxa siga na ra Sulemani xɔn ma.

9

Seeba mangɛ ginɛ sigafe Darisalamu
(*Isirayila Mangɛ I 10:1-13*)

¹ Seeba mangɛ ginɛ to Sulemani xili xa gboe mɛ, a naxa siga Darisalamu maxɔrinyi xɔrɔxɔɛɛ tide a ma, alako a xa a xa lɔnni mato. A xa kuntigie naxa a mati naa, e naxa labundɛ, xɛɛma gbege, nun gɛmɛ tofanyie xanin ɲɔxɔmɛɛ fari sanbasee ra. A naxa maxɔrinyi gbege ti Sulemani ma. ² Sulemani naxa a xa maxɔrinyi birin yaabi, na sese mu nu xɔrɔxɔ a bɛ.

³ Seeba mangɛ ginɛ to gɛ Sulemani xa lɔnni tode, a nun a xa banxi a naxan tixi, ⁴ a xa baloe naxan saxi a xa teebili ma, a xa walikɛɛ nun e xa dugi tofanyie, a nun a xa sɛrɛxɛɛ a naxee bama Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a dɛ naxa ixara na fe birin ma. A naxa a fala mangɛ bɛ, ⁵ «N fe naxee birin mɛxi n ma bɔxi ma i xa masenyie nun i xa lɔnni xa fe ra, na birin bara findi nɔndi ra. ⁶ Beenun n xa be to n yɛtɛ ra, n mu nu laxi e xa masenyi ra. Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon i xa lɔnni gbo dangife e naxan masenxi n bɛ. E fe naxan birin tagi rabaxi n bɛ i xa fe ra, i xili dangi na birin na. ⁷ ɲɛlɛxinyi na i xa mixie bɛ, ɲɛlɛxinyi na i xa konyie bɛ, barima e na i sɛɛti ma tɛmui birin i xa lɔnni ramɛfe ra. ⁸ Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan hinnɛxi i ra, a fa i dɔxɔ a xa mangɛ kibanyi kui, i xa mangɛya raba alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ. I Marigi Ala na raba nɛ barima Isirayila rafan a ma, a man wama Isirayila xa bu tɛmui birin. A i findi nɛ e xa mangɛ ra, alako i xa e yamari tinxinyi nun nɔndi ra.» ⁹ A naxa xɛɛma kilo wulu naani fi mangɛ ma, a nun labundɛ gbege nun gɛmɛ tofanyie. Kabi na tɛmui, na labundɛ mɔɔli mu toma Isirayila, Seeba mangɛ ginɛ naxan fixi mangɛ Sulemani ma.

¹⁰ Xirami nun Sulemani xa walikɛ naxee fa xɛɛma ra kelife Ofiri bɔxi ma, nee man naxa fa wuri nun gɛmɛ tofanyie ra a bɛ. ¹¹ Mangɛ naxa na wuri rawali Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛɛ ra, a nun mangɛ xa banxi sode dɛɛ ra. A man naxa na wuri rawali kɔrae yailanfe ra bɛɛtibae bɛ. Na fe mɔɔli mu nu toxi Yudaya sinden. ¹² Mangɛ Sulemani naxa Seeba mangɛ ginɛ waxɔnse birin so a yi ra dangife a tan naxan sanbaxi a ra. Na xanbi, a naxa gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa konyie.

Sulemani xa bannaya
(*Isirayila Mangɛ I 10:14-29*)

¹³ ɲɛ yo ɲɛ Sulemani nu xɛɛma kilo wulu mɔxɔɲɛn nun firin, kilo kɛmɛ senni tongo naani nun naani sɔtɔma, ¹⁴ bafe a nu naxan sɔtɔma yulɛ yi duuti ra. A man nu xɛɛma nun gbeti sɔtɔma mangɛɛ nun gominae ra Arabu bɔxi ma. ¹⁵ Mangɛ Sulemani naxa wure lefa kɛmɛ firin maso xɛɛma ra, kankan nafalaxi xɛɛma kilo solofere nan na. ¹⁶ A man naxa wure lefa xunxuri kɛmɛ saxan maso xɛɛma ra, kankan masoxi xɛɛma kilo saxan nan na. A naxa e gbaku banxi kui, naxan xili falama Liban fɔtɔn banxi. ¹⁷ Mangɛ naxa kibanyi xungbe yailan sili ɲinyi ra, a fa a maso xɛɛma tinse ra. ¹⁸ Na kibanyi te see findixi xɛɛma nan na, kibanyi nu na yɛtɛ masolixi firin tagi. ¹⁹ Yɛtɛ fu nun firin fan masolixi nu na te see sɛɛtie ma, senni na yirefanyi ma, sennie na kɔɔla ma. Na kibanyi maniye mu nu na mangataa yo kui sinden. ²⁰ Mangɛ Sulemani xa pɔɔti birin nun Liban fɔtɔn banxi xa pileti birin findixi xɛɛma nan na. A mu nu gbeti rawalima fefe ma. ²¹ Kunkuie

nu na mangE yi ra naxee nu luma siga ra Tarasisi ƶE saxan yo ƶE saxan xEEma, gbeti, sili ƶinyi, kule, nun xɔni tofanyi tongode. Xirami xa walikEe nu a malima na wali kui.

²² MangE Sulemani xa bannaya nun a xa lɔnni naxa gbo yE dangi bɔxi mangE birin na. ²³ Bɔxi mangE birin nu wama Sulemani xa lɔnni ramEfe Ala naxan fixi a ma. ²⁴ Nee birin nu mangE sanbama gbeti, xEEma, dugie, geresosee, labundEe, soe, nun sofalee ra ƶE yo ƶE. ²⁵ Soe nun sɔɔri ragise ragatade wulu naani nu na Sulemani yi ra. Sɔɔri soe ragi wulu fu nun firin fan nu na a yi ra taa makantaxie nun Darisalamu kui, mangE xɔnyi. ²⁶ MangE birin, kelife xure xungbe ma, sa dɔxɔ Filisita bɔxi ra, han a sa dɔxɔ Misira naaninyi ra, e birin nu na a xa yaamari bun ma. ²⁷ MangE nan a niya gbeti xa wuya Darisalamu alɔ gEmE xɔri. SEdiri wuri fan naxa wuya alɔ sikomoro wuri na Sefela bɔxi ma ki naxE. ²⁸ Sulemani xa soe nu kelima Misira nE nun bɔxi gbEteE ma.

Sulemani xa faxE

(Isirayila MangEe I 11:41-43)

²⁹ Sulemani xa taruxui dɔnxɔE, a fɔle nun a rapɔnyi, sEbExi Annabi Natan xa taruxui sEbExi kui, a na Annabi Ahiya Siloka xa namipɔnmE masenyi sEbExi kui, nun Annabi Ido xa laamatunyi masenyi sEbExi kui Nebati xa di Yerobowami xa fe ra. ³⁰ Sulemani xa mangEya naxa bu ƶE tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun ma. ³¹ Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E naxa a ragata a babae sEEti ma a baba Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami naxa ti a ƶɔxɔE ra.

10

Isirayila Robowami matandife

(Isirayila MangEe I 12:1-20)

¹ Robowami naxa siga Sikemi, barima Isirayilakae birin nu malanxi naa nE, e xa a ti mangE ra. ² Nebati xa di Yerobowami to na fe mE Misira bɔxi ma, a a gi dEnnaxE Sulemani ma, a naxa gbilen Isirayila. ³ A to Isirayila li, mixi ndee naxa a xili. A nun Isirayilakae birin naxa siga Robowami yire, e a fala a bE, ⁴ «I baba muxu suxu nE alɔ konyie. Yakɔsi tan, xa i nde bama muxu xa kote ra i baba naxan dɔxɔ muxu fari, muxu fama i xa yaamari rabatude.» ⁵ A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» Na kui, ƶama naxa siga.

⁶ MangE Robowami naxa marasi maxɔrin forie ma, naxee nu na a baba Sulemani fe ma a xa simaya kui. A naxa e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n ma n ƶama yaabima naxan na?» ⁷ E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama ƶama bE, xa i tin e waxɔnfe ra, xa i wɔyEn fanyi fala e bE, e luma nE i xa yaamari bun ma tEmui birin.»

⁸ Kɔnɔ Robowami mu tin forie xa marasi ra. A naxa a lanfanmae maxɔrin a lanma a xa naxan naba. ⁹ A naxE e bE, «Wo marasi mundun fima n ma, n ƶama yaabima naxan na, ƶama naxan n mayandixi n xa nde ba e xa kote ra n baba naxan dɔxɔ e fari.» ¹⁰ A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi ƶama yaabi yi ki nE, naxee i mayandixi i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan dɔxɔ e fari. I xa a fala e bE, «N bElexE sole lanmadi xungbo n baba tagi bE. ¹¹ Yakɔsi, n baba xa kote xɔrɔxɔ a naxan dɔxɔxi wo ma, n na a xunmasama nE. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.»

¹² Xi saxan to dangi, Yerobowami nun ƶama naxa siga Robowami yire, naxan nu bara a fala e bE, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» ¹³ MangE Robowami naxa e yaabi a xɔrɔxɔE ra. A mu forie xa marasi tongo fefe ma. ¹⁴ A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi ra, «N baba kote xɔrɔxɔE naxan dɔxɔ wo xun ma, n na xunmasama nE. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.» ¹⁵ Na kui, mangE mu tin a tuli matide ƶama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan fala Nebati xa di Yerobowami bE Annabi Ahiya Siloka saabui ra.

¹⁶ Isirayilakae to a kolon mangE mu tin a tuli matide e ra, e naxa a yaabi, «Muxu gbe se mundun na Dawuda yi? KE mu na muxu bE Yisayi xa die tagi. Isirayila xa gbilen e xɔnyi.

Yakɔsi Dawuda, i xa mɛɛni i xa banxi ma i yɛtɛ ra.»

¹⁷ Isirayila birin naxa gbilen e xɔnyi. Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae kui, e naxa lu Robowami xa yaamari bun ma. ¹⁸ Na dangi xanbi, mangɛ Robowami naxa Hadorami xɛɛ, naxan ɲɛngi nu saxi wali xɔrɔxɔɛ rabafe xɔn ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa a magɔnɔ han a faxa. Na kui, mangɛ Robowami naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a xa sɔɔri ragise kui. ¹⁹ Isirayila Dawuda bɔnsɔɛ matandi na ki nɛ. Han to e mu lanxi.

11

Robowami xa mangɛya (*Isirayila Mangɛe I 12:21-24*)

¹ Robowami to so Darisalamu, a naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ sɔɔrie malan, geresoe fanyi wulu kɛmɛ tongo solomasaxan, alako e xa Isirayila gere, Isirayila xa gbilen Robowami xa mangɛya bun ma. ² Kɔnɔ Alatala naxa a masen a xa mixi Semaya bɛ, ³ «A fala Sulemani xa di Robowami bɛ, Yudaya mangɛ, a nun Isirayilakae birin naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma, ⁴ «Alatala xa masenyi nan yi ki: Wo naxa te de, sigafe ra wo ngaxakerenyie gere. Wo birin xa gbilen wo xɔnyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.» E naxa Alatala xa wɔyɛnyi rabatu, e gbilen, e mu siga Yerobowami gere sɔnɔn.

⁵ Robowami naxa sabati Darisalamu, a taa makantaxie ti Yudaya, ⁶ alɔ Bɛtɛlɛɛmu, Etami, Tekowa, ⁷ Beti Suru, Soko, Adulama, ⁸ Gati, Maresa, Sifi, ⁹ Adorayimi, Lakisi, Aseka, ¹⁰ Soraha, Ayalon, nun Hebiron. Robowami yi taa makantaxie ti Yudaya nun Bunyamin bɔxi nan ma. ¹¹ A nee yailan a fanyi ra gere ki ma. A sɔɔri xunyie lu naa, a baloe, ture, nun wɛni so e yi ra. ¹² Wure lefa nun tanbɛɛ nu na e yi ra, e sɛnbɛ nu gbo. Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛɛ lu nɛ a xa yaamari bun ma na ki nɛ.

¹³ Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae naxa keli e xɔnyi Isirayila bɔxi birin ma, e xa fa Yudaya, e kafu Robowami ma. ¹⁴ Lewikae nu bara mɛɛ e xa banxie nun e harige ra sigafe ra Yudaya nun Darisalamu, barima Yerobowami nun a xa die mu tin e xa sɛrɛxɛdubɛɛ wali raba Alatala bɛ. ¹⁵ Yerobowami nu bara sɛrɛxɛdubɛɛ ti kuye batudee ra geyae fari, yɛxɛɛ kontonyi nun ninge masolixie tixi dɛnnaxɛ kuye ra. ¹⁶ Isirayilaka naxee nu wama e Marigi Alatala batufe, kelife bɔnsɔɛ birin, nee naxa bira Lewikae fɔxɔ ra sigafe ra Darisalamu, alako e xa sɛrɛxɛ ba e babae Marigi Alatala bɛ. ¹⁷ Na kui e naxa Sulemani xa di Robowami xa mangɛya mabanban Yudaya ɲɛ saxan bun ma. Na waxati kui, e naxa ɲɛrɛ Dawuda nun Sulemani xa kira xɔn ma.

¹⁸ Robowami naxa Yerimoti xa di ginɛ Mahalata dɔxɔ. Na ginɛ findi Dawuda xa di xɛmɛ Yerimoti, nun a xa ginɛ Abixayili, xa di ginɛ nan na. Abixayili findi Yisayi xa di xɛmɛ Eliyabi xa di ginɛ nan na. ¹⁹ Mahalata naxa die bari a bɛ: Yeyusu, Sɛmaraya, nun Sahami. ²⁰ Robowami naxa Abisalomi xa di ginɛ Maaka fan dɔxɔ. Maaka naxa Abiya, Atayi, Sisa, nun Selomiti bari a bɛ. ²¹ Abisalomi xa di ginɛ Maaka nu rafan Robowami ma, dangife a xa ginɛɛ nun a xa konyi ginɛɛ birin na. Ginɛ fu nun solomasaxan nun konyi ginɛɛ tongo senni nu na a yi ra. A naxa di xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solomasaxan nun di ginɛ tongo senni sɔtɔ na ginɛɛ ra.

²² Robowami naxa Maaka xa di Abiya findi a xa di fisamante ra. A nu wama na nan xa findi mangɛ ra. ²³ A naxa xaxilimaya raba, a a xa di booree birin nasabati Yudaya nun Bunyamin taa makantaxie kui, a fa baloe nun ginɛ gbegbe fen e bɛ.

12

Robowami xa mangɛya kanafe (*Isirayila Mangɛe I 14:25-28*)

¹ Robowami xa mangɛya to mabanban, a tan nun Isirayilakae birin naxa Alatala xa sɛriyɛ rabolo. ² Na bara a niya Misira mangɛ Sisaki xa Darisalamu gere Robowami xa mangɛya ɲɛ suuli nde ra. ³ Sɔɔri ragise wulu keren kɛmɛ firin nun soe rafi wulu tongo senni nan nu na a yi ra. A naxa keli Misira bɔxi ma e nun ɲama gbegbe ra, naxee

findixi Libiyakae, Sukikae, nun Etiyopikae ra. ⁴ A naxa nɔ Yudaya taa makantaxie ra, a so Darisalamu.

⁵ Na tɛmui, Annabi Semaya naxa siga Robowami yire. Yudaya yareratie fan nu na naa, barima e fa Darisalamu Sisaki xa fe nan na. A naxa a fala e bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: <Wo bara n nabɛɲin, n fan wo rabɛɲinma Sisaki sagoe.>» ⁶ Isirayila mangɛ nun yareratie naxa e magoro Alatala bɛ, e fa a fala, «Alatala tinxin.» ⁷ Alatala to a to e bara e magoro a bɛ, a naxa a masen Semaya bɛ, «E to bara e yɛtɛ magoro n bɛ, n mu fama e halakide. A gbe mu luxi n xa e rakisi. N ma xɔnɛ mu fama lude Darisalamu ma Sisaki saabui ra. ⁸ Kɔnɔ e xa lu Sisaki xa nɔɛ bun ma sinden, han e xa a kolon, si gbɛtɛɛ xa mangɛya rabatufe nun Ala xa mangɛya rabatufe, naxan fan.»

⁹ Misira mangɛ Sisaki naxa te Darisalamu gereɗe. A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui. A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso xɛɛma ra. ¹⁰ Mangɛ Robowami naxa e ɲɔxɔɛ yailan yɔxui ra, a e taxu sɔɔri mangɛ ra naxee mangɛ xa banxi naadɛɛ makantama. ¹¹ Mangɛ nu sigama Ala xa banxi kui tɛmui naxɛ, sɔɔrie nu na wure lefae xaninma a mati ra. E na gɛ na ra, e man nu fa e ragbilen sɔɔri banxi kui. ¹² Robowami to bara a magoro Alatala bɛ, a mu gbaloo sɔɔɔ Alatala xa xɔnɛ saabui ra. Na waxati Ala yaragaaxui fanyi nde nu na Yudaya.

¹³ Mangɛ Robowami mangɛya sɔɔxɔi tɛmui naxɛ, a nu bara ɲɛ tongo naani nun keren sɔɔɔ simaya ra. A naxa Isirayila yaamari ɲɛ fu nun solofere Darisalamu kui, Alatala taa naxan sugandi Isirayila bɔnsɔɛ birin ya ma, alako a xili xa matɔxɔ naa. Robowami nga Amonika nan nu a ra, a xili nɛ Naama. ¹⁴ Robowami fe ɲaaxi raba nɛ, barima a mu Alatala fen a bɔɲɛ birin na. ¹⁵ Robowami xa taruxui, a fɔlɛ nun a raɲɔnyɔi birin sɛbɛxi Annabi Semaya xa taruxui kui, a nun Annabi Ido xa laamatunyi masenyi sɛbɛxi kui, alako mixi xa a kolon. ¹⁶ Robowami to laaxira, e naxa a ragata a babae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

13

Abiya xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ I 15:1-8)

¹ Yerobowami xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde ra, Abiya naxa ti mangɛ ra Yudaya. ² A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ saxan Darisalamu. A nga nu xili nɛ Mikayahu, Uriyeli Gibeyaka xa di ginɛ. Gere naxa sin Abiya nun Yerobowami tagi. ³ Abiya naxa gere rakeli, a tan nun sɔɔri fanyi xɛmɛ wulu kɛmɛ naani, kɔnɔ Yerobowami naxa sɔɔri fanyi xɛmɛ wulu kɛmɛ solomasaxan ti a ya ra.

⁴ Abiya naxa te Sɛmarayima geya fari, Efirami geyae ma, a fa a fala, «Yerobowami nun Isirayilakae, wo wo tuli mati n na. ⁵ Wo mu a kolon Isirayila Marigi Alatala bara Isirayila mangɛya fi Dawuda nun a xa die ma abadan? Na saatɛ mu nɔma kanade. ⁶ Kɔnɔ Yerobowami, naxan findixi Dawuda xa di Sulemani xa walikɛ Nebati xa di ra naxa keli, a a marigi matandi. ⁷ Mixi rabɛɲinxi ndee naxa a rabilin, e nɔɛ dɛrɛn Robowami ma, Sulemani xa di naxan mu nu gɛxi mɔde, naxan xa maɲɔxunyi xɔn mu nu kuyaxi. Na kui Robowami mu nɔ e ra.»

⁸ «Yakɔsi, wo tixi a xa mangɛya nan kanke, Alatala naxan taxuxi Dawuda bɔnsɔɛ ra. Sɔɔri gbege na wo yi ra. Ninge masolixie fan na wo yi ra, Yerobowami naxee yailanxi wo bɛ xɛɛma ra. E bara findi wo xa alae ra. ⁹ Na kui wo bara Haruna xa die rabolo, Alatala naxee tixi sɛrɛxɛdubɛɛ ra. Wo bara wo yɛtɛ findi sɛrɛxɛdubɛɛ ra, alɔ si gbɛtɛɛ a rabama ki naxɛ. Mixi yo naxan fama tuura lanma nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ra, alako a xa na wali raba, wo na tima sɛrɛxɛdubɛ ra ala nde bɛ naxan mu findixi Ala ra.»

¹⁰ «Alatala nan na muxu tan Marigi Ala ra. Muxu mu a raboloxi, muxu man bara tin Haruna xa die xa findi Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ ra, Lewikae fan xa e xa wali raba. ¹¹ Gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ, nunmare yo nunmare, muxu sɛrɛxɛ gan daaxie bama Alatala bɛ, muxu surayi ganma sɛrɛxɛ ra, muxu taami sɛrɛxɛ sama Ala xa teebili sɛniyɛnxi fari, muxu lanpui xɛɛma daaxi radɛxɛma nunmare yo nunmare, barima muxu tan birama muxu Marigi Alatala xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra. Kɔnɔ wo tan, wo bara a rabolo. ¹² Ala nun

a xa sereXEdubee nan na muxu xunyie ra. Sarae na muxu yi ra naxee noma xui xungbe raminide alako gere xa ramaxa wo xili ma. Isirayila xa die, wo naxa wo babae Marigi Alatala gere. Wo mu xunnakeli sotoma na kui.»

¹³ Yerobowami xa sotorie naxa Yudayakae bilin. Ndee nu na e ya ra, ndee nu na e xanbi ra. ¹⁴ Yudayakae to a to gere na e ya ra, a man na e xanbi ra, e naxa Alatala xili e xui itexi ra, sereXEdubee fa sarae fe. ¹⁵ Yudayakae to e xui ite, Alatala naxa Yerobowami nun Isirayilakae bonbo Abiya nun Yudayakae ya xori. ¹⁶ Isirayilakae naxa e gi Yudayakae ma, Ala naxa e sa Yudaya sagoe. ¹⁷ Abiya nun a xa nama naxa Isirayila xa sotri fanyi wulu keme suuli faxa na gere kui. ¹⁸ Na findi ne yaagi ra Isirayilakae be. Yudayakae tan xun nakeli ne, barima e babae Marigi Alatala nu bara e mali.

¹⁹ Abiya naxa bira Yerobowami foxo ra, a fa taae rasuxu a yi ra, alo Beteli, Yesana, Eferon, nun e rabilinyie. ²⁰ Yerobowami mu senbe soto Abiya xa waxati. Alatala nan a bonbo, a naxa faxa. ²¹ Kono Abiya xa mang'eya mabanban ne a fanyi ra. Gine fu nun naani nu na a yi ra. E di xeme moxonun nun firin bari, nun di gine fu nun senni.

²² Abiya xa taruxui gbete, a naxan nabaxi nun a naxan falaxi, a sebeXi Annabi Ido xa taruxui sebeXi kui. ²³ Abiya to laaxira, e naxa a ragata a babae seti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti a joxoe ra.

14

Asa xa mang'eya

¹ Asa naxa fe fanyi raba tinxinyi kui a Marigi Alatala ya xori. ² A naxa sereXebadee kana yire itexie kuye nu batuma dennaxe. A man naxa kuye gemee nun Aseri wuri masolixie kana. ³ A naxa a fala Yuda bomsode be a e xa e babae Marigi Alatala fen, e xa a xa seryie nun a xa yaamarie rabatu. ⁴ Asa naxa kuye batude birin kana Yudaya boxi ma, a nun sereXebadee surayi nu ganma dennaxe kuyee be. A xa mang'eya lu ne bonesa kui a xa waxati. ⁵ A naxa taa makantaxie ti Yudaya, bonesa nu na boxi birin ma. Gere yo mu nu na naa na jee bun ma Alatala saabui ra. ⁶ Asa naxa a fala Yudayakae be, «Won xa yi taae yailan alako e xa senbe soto. Won xa tete nun wure naade ti. Han ya yi boxi findixi won gbe nan na, barima won bara won Marigi Alatala fen. Na bara a niya won xa lu bonesa kui yi waxati.» Na kui e naxa bonbo wali ra, na birin naxa soneya.

⁷ Yudaya sotri xeme wulu keme saxan nu na Asa yi ra. Wure lefa xungbee nun tanbee nu na e yi ra. Bunyamin sotri xeme wulu keme firin tongo solomasaxan fan nu na. Wure lefa lanmadie nun xalie nu na e yi ra. E birin findi gereso palamae ra.

⁸ Sera Kusika naxa mini e gere de sotri gali ra. Sotri ragise keme saxan nu na e yi ra. E naxa siga han Maresa. ⁹ Asa fan naxa siga naa e gere de. E birin naxa ti gere ki ma Sefata gulumba Maresa mabiri. ¹⁰ Asa naxa a Marigi Alatala maxandi, «Alatala, i maniyee mu na naxan noma senbetare malide senbema ya i. Muxu Marigi Alatala, i xa muxu mali. Muxu bara muxu xaxili ti i ra yi gere xungbe xa fe ra. Alatala i tan nan na muxu Marigi Ala ra. I naxa tin mixi yo xa no i ra.»

¹¹ Alatala naxa Kusikae bonbo Asa nun Yudayakae ya xori, e naxa e gi. ¹² Asa nun a xa sotri gali naxa bira e foxo ra han Gerara. Kusika gbege naxa faxa. E mu no e yete sotide soton, barima Alatala nun a xa senbema nu bara ge e xun nakanade. Yudayakae naxa harige gbege xanin. ¹³ E naxa taae birin kana Gerara rabilinyie, barima mennikae mu suusa Alatala ya ra. E naxa harige gbege ba e yi ra barima bannaya nu na menni ki fanyi ra. ¹⁴ E naxa xuruse kanyie fan suxu, e xurusee nun joxome ba e yi ra, e gbilen Darisalamu.

15

Asa kuyee kanafe

¹ Ala Xaxili to goro Odedi xa di Asaraya ma, ² a naxa siga Asa yire, a a masen a be, «Asa, Yudayakae, nun Bunyaminkae, wo wo tuli mati n na. Xa wo bira Alatala foxo ra, a fan na wo foxo ra. Xa wo a fen, wo a toma ne. Kono xa wo a rabolo, a fan wo raboloma ne. ³ Ne

wuyaxi Isirayila mu Ala jine fen. Serexedube mu nu na naxan e xaranma. Seriy mu nu na bōxi ma. ⁴ Kōnō e xa tōōre kui, e naxa gbilen Isirayila Marigi Alatala ma. E to a fen, a naxa tin e xa a to. ⁵ Na waxati mixi mu nu jereema bōjesa kui, barima fe xōōxōe nu na bōxi birin ma. ⁶ Sie nu e boore gerema, taae nu e boore gerema. Ala nan na tōōre mōōli birin niyaxi e ra. ⁷ Kōnō wo tan, wo wo senbe so, wo wo tunnabexi, barima wo xa wali sare fama ne ragbilende wo ma.»

⁸ Mang'e Asa to Annabi Odedi xa namijōnmē masenyi mē, a naxa limaniya, a fa kuye birin kana Yudaya nun Bunyamin bōxi ma, a nun a taa naxee masōōtō Efirami geya yire. A man naxa Alatala xa serexebade yailan, naxan nu na hōōmōbanxi ya ra. ⁹ A naxa Yudayakae nun Bunyaminkae birin malan, a nun xōjē naxee kelixi Efirami, Manasi, nun Simeyōn bōnsōēe xa bōxie ma. Kabi e naxa a to Marigi Alatala nu na nee sēēti ma, xōjē gbegbe naxa kafu e ma kelife Isirayila bōxi ma. ¹⁰ Na malanyi raba Darisalamu ne kike saxan nde Asa xa mang'eya jē fu nun suuli nde ra. ¹¹ Na lōxōe e naxa xuruse xungbe kēmē solofere nun xuruse lanma wulu solofere ba serexe ra Alatala bē. E nee sōōtō na gere nan kui. ¹² E naxa natē tongo e xa e babae Marigi Alatala fen e bōjē nun e nii birin na. ¹³ Mixi yo tondi Isirayila Marigi Alatala fende, na kanyi lan ne a xa faxa, dimēdi yo, fori yo, xēmē yo, xa na mu ginē. ¹⁴ E naxa e rakali Alatala ra e xui itexi ra, e fa sarae nun feri fe. ¹⁵ Yudayakae birin naxa sēewa yi marakali ra, barima e a rabaxi e bōjē birin nan na. E nu bara Alatala fen sōōbe ra, a tan nan bara tin e xa a to. Alatala naxa bōjēsa lu e xa bōxi birin ma.

¹⁶ Mang'e Asa man naxa a mama Maaka tide magoro, barima a nu bara Asera kuye yailan. Asa naxa a xa kuye yensen, a fa a gan Sediron gulunba kui. ¹⁷ Kōnō hali Asa to nu bara a yēte fi Alatala ma a xa simaya birin kui, a mu gē kuye batudee birin kanade Isirayila geyae fari. ¹⁸ A naxa gbeti, xēema, nun se gbētēe raso Ala xa banxi kui, a tan nun a baba naxee fixi Ala ma. ¹⁹ Gere yo mu lu Isirayila bōxi ma, han Asa xa mang'eya jē tongo saxan nun suuli nde.

16

Asa xa mang'eya rajōnyi (*Isirayila Mang'ee I 15:16-22*)

¹ Asa xa mang'eya jē tongo saxan nun senni nde, Isirayila mang'e Baasa naxa te Yudaya gere. A naxa Rama yailan, alako Yudaya mang'e Asa nun a xa mixie naxa fēere sōōtō sofe ra mēnni e xa e kerī. ² Asa naxa gbeti nun xēema tongo Alatala xa banxi nun mang'e xa banxi kui, a fa xēerae xēē Siriya mang'e Ben Hadada yire Damasi yi masenyi ra, ³ «Won xa saatē xiri won tagi alō n baba nun i baba a raba ki naxē. Sanba se nan ya, xēema nun gbeti, saatē kana naxan ma i nun Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»

⁴ Ben Hadada naxa tin mang'e Asa xa masenyi ra. A naxa a xa sōōri xunye xēē Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana, nun Abeli Mayimi suxu, a nun taa gbētēe baloe nu ragatama dēnnaxē Nafatali bōxi ma. ⁵ Baasa to na fe mē, a naxa Rama taa tife wali iti. ⁶ Na wali to iti, mang'e Asa naxa fa Yudayakae ra, e fa gēmēe nun wurie xanin, Baasa nu naxee rawalima Rama. E naxa na birin nawali Geba nun Misipa tife ra.

⁷ Na tēmui Annabi Xanani naxa siga Yudaya mang'e Asa xōn, a a fala a bē, «I to i xaxili ti Siriya mang'e ra i Marigi Alatala jōxōe ra, Siriya xa sōōrie bara gē e yēte sōōtōde i ya ra. ⁸ Kusikae nun Libiyakae xa sōōri gali gbo, sōōri ragise nun soe na e yi ra. Kōnō Alatala mu e sa i sago xē i i xaxili ti a ra tēmui naxē? ⁹ Alatala adamadi birin matoma ne alako a xa a kolon naxee e bōjē fixi a ma. I bara lu alō xaxilitare yi fe kui. Yakōsi gere luma ne i xa bōxi ma tēmui birin.» ¹⁰ Asa naxa xōnō na namijōnmē ma, a fa a raso geeli kui, a nun mixi gbētē naxee mu rafanxi a ma.

¹¹ Asa xa taruxui, a fōlē nun a rajōnyi, a sēbexi Yudaya nun Isirayila mang'ee xa taruxui kui. ¹² A xa mang'eya jē tongo saxan nun solomanaani nde, fure jēaxi naxa Asa suxu a sanyie ma. Na kui a mu Alatala fen, a seribae gbansan nan fen na fure xa fe ra. ¹³ A xa mang'eya jē tongo naani nun keren nde, Asa naxa laaxiraya. ¹⁴ E naxa a ragata

a xa gaburi gexi kui Dawuda xa taa. E naxa a bɛɛ sade nde ma, labundɛ fanyi nu saxi dɛnnaxɛ ma. Surayi gbegbe fan naxa gan a fure bɛ.

17

Yehosafati xa mangɛya

¹ Asa xa di Yehosafati naxa ti mangɛ ra a baba ɲɔxɔɛ ra. A naxa a sɛnbɛ so Isirayila xili ma. ² A naxa sɔɔrie lu Yudaya taa makantaxie birin kui. A man naxa e lu taaɛ kui, a baba nu bara naxee sɔɔɔ Yudaya nun Efirami bɔxi ma. ³ Alatala naxa Yehosafati mali, barima a nu ɲɛrɛma a baba Dawuda xa kira singe nan xɔn, a mu Bali kuye batu. ⁴ A nu a baba Marigi Ala nan batuma, a bira a xa yaamarie fɔxɔ ra, Isirayila mu nu tinma naxee ra. ⁵ Alatala naxa Yehosafati xa mangɛya mabanban, Yudayakae birin nu fama buɲae ra a xɔn. A xa naafuli nun a xili fanyi naxa gbo. ⁶ A bɔɲɛ naxa bira Alatala fɔxɔ ra. A naxa kuye batudee kana Yudaya geyae fari, a man naxa Aseri kuye wuri daaxie kana na.

⁷ A xa mangɛya ɲɛ saxan nde, a naxa a xa kuntigie Ben Xayili, Abadiyasi, Sakari, Netaneeli, nun Mike xɛɛ mixie xarande Yudaya taaɛ kui. ⁸ Lewikae xilie nan ya, naxee siga e matide: Semaya, Netaniya, Sebadaya, Asahɛli, Semiramoti, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tobo Adoniya. Sɛrɛxɛdubɛɛ xilie nan ya, naxee siga e matide: Elisama nun Yehorami. ⁹ E naxa Alatala xa kitaabui xanin e xɔn ma, e xa Tawureta Munsa xaran mixie bɛ Yudaya taa birin kui.

¹⁰ Alatala xa yaragaaxui naxa lu si gbɛtɛɛ yi ra Yudaya rabilinyi, e mu Yehosafati gere sɔnɔn. ¹¹ Filisitakae naxa fa buɲae nun duuti ra Yehosafati xɔn. Arabue fan naxa fa yɛxɛɛ kontonyi wulu solofere kɛmɛ solofere ra, a nun sikɔtɛ wulu solofere kɛmɛ solofere. ¹² Yehosafati xa fe nu tema a fanyi ra. A naxa yire makantaxie ti Yudaya, a nun taa gbɛtɛɛ baloe ragatama dɛnnaxɛ. ¹³ Baloe gbegbe nu na a yi ra Yudaya taaɛ kui. A xa sɔɔrie fan nu wuya Darisalamu.

¹⁴ Na sɔɔrie xasabi nan ya e denbaya ki ma: fatanfe Yuda bɔnsɔɛ ra, sɔɔri wulu wulu mangɛ Adina, a nun a xa sɔɔri ɲalama mixi wulu kɛmɛ saxan. ¹⁵ Mangɛ Yehoxanan nu na a sɛɛti ma, a nun xɛmɛ wulu kɛmɛ firin xɛmɛ wulu tongo solomasaxan. ¹⁶ Sikiri xa di Amasiya fan nu na a sɛɛti ma, a nun a xa sɔɔri ɲalama wulu kɛmɛ firin. Amasiya nu bara a yɛtɛ fi Alatala ma. ¹⁷ Fatanfe Bunyamin bɔnsɔɛ ra, sɔɔri ɲalama Eliyada, a nun a xa sɔɔri wulu kɛmɛ firin nu na. Xalie nun wure lefae nu na e yi ra. ¹⁸ Yehosabadi nu na a sɛɛti ma, a nun a xa sɔɔri wulu kɛmɛ wulu tongo solomasaxan. Geresose fan nu na e yi ra. ¹⁹ Sɔɔrie nan na ki naxee nu na mangɛ bun ma, bafe naxee nu na Yudaya taa makantaxie kui.

18

Yehosafati nun Axabi

(Isirayila Mangɛ I 22:1-28)

¹ Yehosafati naxa bannaya nun binyɛ gbegbe sɔɔɔ. A naxa saatɛ xiri e nun Isirayila mangɛ Axabi tagi futi nde saabui ra. ² ɲɛ ndee to dangi, a naxa siga Axabi yire Samari. Axabi naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbegbe ba sɛrɛxɛ ra a bɛ nun a xa mixie bɛ. A naxa a maxandi a xa bira a fɔxɔ ra sigafe ra Ramoti gereɛde Galadi bɔxi ma. ³ Isirayila mangɛ Axabi naxa a fala Yudaya mangɛ Yehosafati bɛ, «Won birin na a ra sigafe ra Ramoti Galadi bɔxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma ɲamae fan birin keren. Won birin nan sigama gere sode.»

⁴ Yehosafati naxa a fala Isirayila mangɛ bɛ, «Yakɔsi n bara i maxandi, won xa Alatala sagoe fen yi fe kui.» ⁵ Isirayila mangɛ naxa namijɔnmɛ kɛmɛ naani malan, a e maxɔrin, «A a lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gereɛde Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagoe mangɛ.» ⁶ Kɔnɔ Yehosafati naxa mangɛ maxɔrin, «Alatala xa namijɔnmɛ nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?» ⁷ Isirayila mangɛ naxa Yehosafati yaabi, «Xɛmɛ keren peti nan be, won nɔma Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kɔnɔ a mu rafan n ma, barima a gbaloe fe nan gbansan falama n ma fe ra. A

mu xun nakeli fe yo falama n be. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mang'ee xa yi woyen mooli fala.»⁸ Na kui, Isirayila mang'ee naxa a xa batula keren xili, a a fala a be, «Fa Yimila xa di Mike ra n be keren na.»

⁹ Isirayila mang'ee nun Yudaya mang'ee Yehosafati nu doxoxi e xa kibanyie kui, mang'ee donmae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode de ra. Namijonme nu na e xa masenyie tife e be. ¹⁰ Kenaana xa di sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mang'ee be, «Alatala xa masenyi nan ya: Wo Siriyakae bonboma yi ferie nan na han e soto.» ¹¹ Namijonme birin nu na masenyi mooli nan falama e be. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi boxi ma. Wo xun nakeli nan soto, Alatala fama e sade mang'ee sagoe.»

¹² Xera naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a be, «I bara a to, namijonme birin bara lan e xa fe fanyi fala mang'ee be. I fan xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi fala a be.» ¹³ Mike naxa a fala, «Alatala jije na a ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen, n na nan falama.» ¹⁴ A to mang'ee yire li, mang'ee naxa a fala a be, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi boxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xun nakeli nan soto. Alatala fama e sade wo sagoe.» ¹⁵ Kono mang'ee naxa gbilen a fala ra a be, «N jan bara a fala i be sanya wuyaxi, i xa i kali nandi yati nan falafe ra n be Alatala xili ra.» ¹⁶ Mike naxa a yaabi,

«N bara Isirayila birin to

yensenxi geyae fari,

alo xuruse rabenjinxie.

Alatala xa masenyi nan ya:

Marigi mu na yi nama be.

Kankan xa gbilen a xonyi bonesa kui.»

¹⁷ Isirayila mang'ee naxa a fala Yehosafati be, «N mu a fala xe i be, a mu noma fe fanyi masende n ma fe ra, fo a jaaxi tun?» ¹⁸ Na temui Mike naxa a fala, «Yakosi, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa maleke gali nu tixi a yirefanyi nun a koola ma. ¹⁹ Alatala naxa a fala, «Nde wama sigafe xaxili kobi rasode Isirayila mang'ee Axabi xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi boxi ma alako a xa faxes?» Nde naxa a yaabi xaxili nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbete ra. ²⁰ Na kui jinne nde naxa mini, a ti Alatala ya i, a a fala, «N tan noma ne a ra.» Alatala naxa a maxarin, «Di?» ²¹ A naxa a yaabi, «N sigama ne, n fa wule fala mang'ee be a xa namijonme saabui ra.» Alatala naxa a fala a be, «A madaxu ki nan na ki. Siga, i xa sa na raba.» ²² Yakosi, Alatala bara wule sa i xa namijonme dei. Ala bara nate jaaxi tongo i xa fe ra.»

²³ Na temui, Kenaana xa di sedekiya naxa a maso, a Mike de ragarin, a fa a fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa woyen i be?» ²⁴ Mike naxa a yaabi, «I fama a tode a fanyi ra, i na so i noxunfe banxie kui temui naxe.» ²⁵ Isirayila mang'ee naxa a fala, «Wo Mike tongo, wo sa a taxu taa xunyi Amon, nun mang'ee xa di Yowasi ra. ²⁶ Wo xa a fala, «Mang'ee naxe wo xa yi xeme sa geeli. Wo naxa donse yo so a yi ra fo taami xuntunyie nun ye han n gbilenma temui naxe xaxilisa kui.» ²⁷ Mike naxa a fala, «Xa i gbilen xaxilisa kui, Alatala mu masenyi yo tixi n be.» A man naxa a fala, «Namae, wo n xui suxu.»

²⁸ Isirayila mang'ee nun Yudaya mang'ee Yehosafati naxa te Ramoti Galadi boxi gere. ²⁹ Isirayila mang'ee naxa a fala Yehosafati be, «N na so gere kui, n donma gbete ragoroma ne n ma, kono i tan xa mang'ee donmae ragoro i ma.» Isirayila mang'ee naxa donma gbete ragoro a ma, e fa siga gere sode. ³⁰ Siriya mang'ee nu bara sori ragise xunyie yaamari, «Wo naxa sori lanma nun a xungbe yo gere bafe Isirayila mang'ee ra.»

³¹ Sori ragise xunyie to Yehosafati to, e naxa a fala, «Isirayila mang'ee nan na ki.» E naxa a rabilin a gere ki ma. Yehosafati naxa Ala maxandi, Alatala fa a demen. Ala naxa e makuya a ra. ³² Sori ragise xunyie to a to Isirayila mang'ee mu a ra, e naxa gbilen a foxo ra. ³³ Na temui sori nde naxa xali woli, na xali naxa sa a ilan Isirayila mang'ee Axabi ra, a a soro a kanke gbuli ma a xa wure donma de firinyie tagi. Mang'ee naxa sori ragise rajerema yaamari, «Gbilen xanbi, won xa mini yi gere kui. N bara maxono.» ³⁴ Gere

naxa xɔɔɔɔ na lɔxɔɔ birin. Isirayila mang'ε naxa a kilɔn a xa sɔɔri ragise ra Siriyakae ya i han nunmare. A naxa faxa soqe dula t'εmui.

19

Yehosafati na Ala xa mang'eya bun ma

¹ Yudaya mang'ε Yehosafati naxa gbilen a xɔnyi Darisalamu bɔɔɔsa kui. ² Annabi Xanani xa di Yehu naxa siga Yehosafati yire, a a fala a b'ε, «I mixi kobi malixi munfe ra? Alatala yaxui nɔma rafande i ma? Alatala bara xɔnɔ i ma na fe ma. ³ Kɔnɔ i fan bara fe fanyi ndee raba alɔ Aseri wuri masolixie kanafe bɔxi ma, i man bara Ala fen i bɔɔɔ birin na.»

⁴ Yehosafati naxa lu Darisalamu, kɔnɔ a man naxa bɔxi iɔɔɔ keli Beri Seeba, sa dɔxɔ Efirami geya ra, a fa mixie ragbilen e babae Marigi Alatala ma. ⁵ A naxa kiitisae dɔxɔ Yudaya taa makantaxi birin kui. ⁶ A naxa a fala kiitisae b'ε, «Wo xa wo ɔɔɔ sa wo xa wali xɔn ma a fanyi ra, barima wo mu kiiti sama mixie xa fe xa ra, wo na rabama Alatala nan b'ε. Na kui Ala luma n'ε a xa s'eriye masen na wo b'ε. ⁷ Yakɔsi, Alatala xa yaragaaxui xa lu wo b'ε. Wo xa wo xa wali raba sɔɔb'ε ra, barima won Marigi Alatala mu wama muɔɔ xɔn, a mu tinma wo xa mixi rafisa a boore b'ε, a fan mu wama wo xa tinxintareya raba kɔbiri xa fe ra.»

⁸ Yehosafati to gbilen Darisalamu, a naxa Lewikae, s'εɔɔɔdub'εe, nun Isirayila denbaya xunyie ti kiitisae ra Darisalamu, alako Alatala xa s'eriye xa gere rapɔn ɔɔma tagi. ⁹ A naxa e yaamari, «Wo xa wali dugut'εɔɔɔ nun bɔɔɔ fiixe ra Alatala xa yaragaaxui kui. ¹⁰ Wo wo ngaxakerenyie makiitima t'εmui nax'ε e xɔnyi fax'eti fe ra, xa na mu a ra yaamari nde matandi fe ra, wo xa na birin tagi raba e b'ε a fanyi ra alako e naxa yunubi sɔɔɔ Alatala mabiri, a fa xɔnɔ wo nun wo ngaxakerenyie ma. Xa wo na rabama a raba ki ma, wo mu yunubi sɔɔɔma. ¹¹ S'εɔɔɔdub'ε Amaraya nan na wo birin xun Alatala xa s'eriye xa fe ra. Sumayila xa di Sebadaya nan na wo birin xun bɔxi mang'ε xa s'eriye xa fe ra. Yudaya gomina nan na a ra. Lewikae nan findi wo xa kiitisae ra. Wo wo s'εnb'ε so, wo xa wali a fanyi ra. Alatala xa fe fanyi rabae mali.»

20

Yehosafati Mowabakae gerefe

¹ Na to dangi, Mowabakae, Amonikae, nun Mewuni naxa siga Yehosafati gerefe. ² Mixi nde naxa siga, a sa a fala Yehosafati b'ε, «ɔɔma xungbe na fafe i gerefe kelife baa naakiri ma, Siriya bɔxi ma. E na Xasason Tamari, e d'εnnax'ε ma En Gedi.»

³ Yehosafati naxa gaaxu, a fa nat'ε tongo a xa Alatala maxandi. A Yudayakae yaamari e xa sunyi suxu na xa fe ra. ⁴ Yudayakae naxa e malan, e xa Alatala maxandi. Mixie fa na nan ma kelife Yudaya taa birin. ⁵ Yehosafati naxa ti Yudaya nun Darisalamu ɔɔma tagi, Alatala xa banxi kui t'εt'ε n'εɔɔɔ ya ra. ⁶ A naxa a masen, «Muxu babae Marigi Alatala, i tan xa mu na Ala ra koore ma? I tan xa mu na si birin ma mang'ε ra? S'εnb'ε birin kanyi mu i tan xa ra? I nɔma fe birin na. ⁷ I tan xa mu na muxu Marigi Ala ra, naxan yi bɔxi mixie kerixi i xa ɔɔma Isirayila ya xɔri? I tan xa mu na muxu Marigi Ala ra, naxan yi bɔxi fixi i xanuntenyi Iburahima bɔnsɔɔ ma, a xa lu e yi ra abadan? ⁸ E naxa sabati be, e naxa i xa hɔɔɔɔbanxi fan ti be. E bara a fala, ⁹ «Xa fe xɔɔɔɔ muxu li, alɔ gere naxan fatanxi Ala xa kiiti ra, fure ɔɔaxi, xa na mu a ra kaam'ε, muxu fama tide yi banxi ya i i ya xɔri, barima i xili nan falama be. Muxu i xilima n'ε alako i xa muxu d'εm'εn muxu xa tɔɔɔr'ε kui, i xa i tuli mati muxu ra, i xa muxu rakisi.» ¹⁰ Yakɔsi Amonikae, Mowabakae, nun Seyiri geya mixie, i mu tin muxu benbae xa so naxee xɔnyi e mini Misira bɔxi ma t'εmui nax'ε, e tan, muxu benbae mu naxee sɔntɔxi, ¹¹ nee bara na sare ragbilen muxu ma, e xa muxu kerixi bɔxi ma i d'εnnax'ε fixi muxu ma. ¹² Muxu Marigi Ala, i mu e makiitima x'ε? Muxu s'εnb'ε bara ɔɔn yi gali ya i naxan wama muxu gerefe. Muxu ma kolon muxu fefe naxan nabama, kɔnɔ muxu xaxili tixi i tan nan na.»

¹³ Yudayaka birin naxa ti Alatala ya i. E xa mamadie, e xa die, nun e xa ginEe birin nu na naa. ¹⁴ Na tEmui Alatala xaxili naxa goro Yaxasiyeli ma, Sakari xa di, BENaya xa di, Yeyiyeli xa di, Mataniya xa di. Lewika nan nu a ra naxan kelixi Asafi xa die ya ma. ¹⁵ Yehosafati naxa a fala, «Yudayakae, Darisalamukae, i tan mangE Yehosafati, wo wo tuli mati n na. Alatala xa masenyi nan ya: «Wo naxa gaaxu, wo naxa kōntōfili yi n̄ama xungbe ya ra, barima wo gbe gere mu ya. Ala nan ma gere a ra. ¹⁶ Tina wo xa goro yi gere xili ma. E tema Sisi mabiri, wo fama e lide gulunba rajōnyī Yeruweli gbengberenyi ma. ¹⁷ Hali wo mu e gere, wo xa ti na, e ya ra, wo fama a tode Alatala wo rakisima ki naxE. Yudaya nun Darisalamu, gaaxui nun kōntōfili naxa lu wo yi ra tina. Wo xa mini tun, wo nun Alatala na a ra.»»

¹⁸ Yehosafati, Yudayakae, nun Darisalamukae birin naxa e igoro, e e yatagie rafelen bōxi ma Alatala ya i. ¹⁹ Lewikae, Kehati xa die nun Kore xa die ya ma naxa keli, e Isirayila Marigi Alatala matōxō e xui itexi ra.

²⁰ Nama naxa keli subaxE ma, e naxa siga Tekowa gbengberenyi mabiri. E nu minima tEmui naxE, Yehosafati naxa ti e ya ra, a fa a fala, «Yudayakae nun Darisalamukae, Wo wo tuli mati n na. Wo xa limaniya wo Marigi Alatala saabui ra, alako wo xa sēnbE sōtō. Wo xa limaniya Ala xa namijōnmEe saabui ra, alako wo xa xun nakeli sōtō.»

²¹ Na xanbi, a naxa wōyēn̄n̄ama bE, e xa Alatala xa bEETiba ndee sugandi naxee Alatala xa mangEya sEniyēnxi matōxōma, sōorie minima taa kui tEmui naxE. E naxa yi tantui rasiga Ala ma, «Wo Alatala matōxō, barima a xa hinnE buma nE abadan.» ²² E to na matōxōE fōlō, Alatala naxa Amonikae, Mowabakae, nun Seyiri geya mixie ya iso naxee nu faxi Yudaya gere xili ma. E nu fa e boore bōnbō. ²³ Amonikae nun Mowabakae naxa din Seyiri geya mixie ra, alako e xa e ratōn, e xa e sōntō. E to gE na ra, e naxa e boore fan fāxa fōlō.

²⁴ Yudayakae to so gbengberenyi fōlōde, e naxa gali xungbe to, kōnō e birin nu faxaxi. Binbie gbansan nan nu mEnni. Mixi keren mu nu kisixi e ya ma. ²⁵ Yehosafati nun a xa n̄ama naxa xi saxan naba sōori faxaxie harige xaninfe ra. E naxa naafuli gbege to na, han e mu nō na birin xaninde. ²⁶ A xi naani lōxōE, e naxa sa e malan Beraka gulunba kui Alatala tantude. Han to e na yire xili falama Beraka na nan ma. ²⁷ Yudaya nun Darisalamu sōorie naxa gbilen Darisalamu n̄elExinyi kui Yehosafati xa mangEya bun ma. Alatala nu bara e rasEewa e yaxuie sōntōfe saabui ra. ²⁸ E to so Darisalamu, e naxa siga han Alatala xa banxi kui, kōrae nun sarae nu raberema dEnnaxE. ²⁹ Si birin to a mE a Alatala bara Isirayila yaxuie gere, Alatala xa yaragaaxui naxa lu e yi ra. ³⁰ Yehosafati xa mangEya naxa lu bōn̄esa kui a Marigi Ala saabui ra.

*Yehosafati xa mangEya rajōnyī
(Isirayila MangEe I 22:41-51)*

³¹ Yehosafati mangEya sōtō Yudaya a n̄E tongo saxan nun suuli nan ma, a fa n̄E mōxōn̄En nun suuli mangEya raba Darisalamu. A nga nu xili nE Asuba, Silixi xa di ginE.

³² Yehosafati nu n̄Erema a baba Asa xa kira xōn a xa simaya birin kui, a lu Alatala xa tinxinyi kui. ³³ Kōnō kuye batudee mu nu gExi kanade bōxi kui geyae fari. Nama mu nu e bōn̄Ee xirixi e babae Marigi Ala ra sinden.

³⁴ Yehosafati xa taruxui dōnxōE, a fōlE nun a rajōnyī birin sēbExi Xanani xa di Yehu xa taruxui kui, naxan toma Isirayila mangEe xa taruxui kui.

³⁵ Na to dangi Yudaya mangE Yehosafati naxa saatE xiri a nun Isirayila mangE Axasiya tagi, naxan n̄Ere ki n̄aaxu. ³⁶ E naxa kunkuie yailan naxee sigama Tarasisi. E naxa ndee yailan Esiyon Geberi. ³⁷ Na kui, Dodawahu Maresa xa di Annabi Eliyeseri naxa namijōnmE masenyi ti Yehosafati bE, «I to saatE xirixi i nun Axasiya tagi, Alatala i xa wali kanama nE.» Na na a to, a xa kunkuie naxa gan, e mu siga Tarasisi.

21

*Yehorami xa mangɛya**(Isirayila Mangɛe II 8:16-24)*

¹ Yehosafati naxa laaxiraya, e naxa a ragata a babae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Yorami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. ² Yorami xunyae nan ya, Isirayila mangɛ Yehosafati xa die: Asaraya, Yɛxiyeli, Sakari, Asariyahu, Mikayeli, nun Sɛfataya. ³ E baba nu bara harige gbegbe fi e ma, gbeti, xɛɛma, nun bɔxie alɔ taa makantaxie Yudaya bɔxi ma. Kɔnɔ a naxa mangɛya lu Yorami yi, barima a tan nan na di singe ra.

⁴ Yehorami to ti a baba ɲɔxɔɛ ra, a fa a xa mangɛya mabanban, a naxa a xunyae birin nun Isirayila kuntigi ndee faxa santidɛgɛma ra.

⁵ Yehorami mangɛya sɔtɔ a xa simaya ɲɛ tongo saxan nun firin nan ma, a fa ɲɛ solomasaxan mangɛya raba Darisalamu. ⁶ A naxa ɲɛɛ alɔ Isirayila mangɛe darixi a ra ki naxɛ. A naxa bira Axabi xa misaali fɔxɔ ra, barima a nu bara Axabi xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa fee raba naxee mu rafan Alatala ma. ⁷ Kɔnɔ Alatala mu tin Dawuda bɔnsɔɛ bade mangɛya ra saatɛ xa fe ra, a naxan tongo Dawuda bɛ, a falafe ra mangɛya mu bama a tan nun a xa die yi ra abadan.

⁸ A xa mangɛya kui, Edon naxa Yudaya xa mangɛya matandi, e fa e yɛtɛ xa mangɛ dɔxɔ. ⁹ Yehorami nun a xa sɔɔri xunyie naxa siga sɔɔri ragisee kui Edonkae gereɛde. Edonkae naxa e mabilin kɔɛ ra, kɔnɔ Yorami nun a xa sɔɔri ragisee xunyie naxa nɔ e ra. ¹⁰ Han to Edon mu tinxi lude Yudaya xa yaamari bun ma. Libina fan naxa a xa mangɛya matandi. Na birin Yorami lixi nɛ barima a nu bara a babae Marigi Alatala rabolo.

¹¹ Yorami naxa kuye batudee yailan Yudaya geyae fari. A naxa Darisalamukae nun Yudayakae ratantan na yanfanteɛya ra. ¹² Annabi Eli naxa kɛɛdi rasanba a ma naxan a falaxi, «I baba Dawuda Marigi Alatala xa masenyi nan ya: I to mu i ɲɛɛxi i baba Yehosafati nun Yudaya mangɛ Asa xa kira xɔn ma, ¹³ i i ɲɛɛxi Isirayila mangɛe nan ma kira xɔn, i Yudayakae nun Darisalamukae ratantan Ala rabolofe ra alɔ Axabi bɔnsɔɛ a rabaxi ki naxɛ, i ɲan man fa i xunya fafaxakerenyie faxa naxee nu fisa i tan bɛ, ¹⁴ Alatala fama nɛ fure ɲaaxi ra i xa ɲama ma, a nun i xa die, i xa ginɛ, i xa xurusee, ¹⁵ a nun i tan ma. Na fure ɲaaxi xunmasama nɛ lɔxɔ yo lɔxɔ i furi kui han a bula.»

¹⁶ Filisitakae nun Arabue naxee nu sabatixi Kusikae fɛ ma, Alatala naxa nee rakeli Yehorami gere xili ma. ¹⁷ E naxa siga Yudaya, e fa mangɛ harige birin tongo, a xa die nun a xa ginɛ. E naxa a xa di lanma Yehowaxasi gbansan lu na.

¹⁸ Na gere dangi xanbi, Alatala naxa Yorami fura a furi ma, fure ra, naxan mu yalanma. ¹⁹ Na tɔɔrɛ xun nu fa masa lɔxɔ yo lɔxɔ ɲɛ firin bun ma, han Yorami furi naxa bula, a faxa tɔɔrɛ ɲaaxi kui. A xa ɲama mu surayi gan a bɛ binyɛ daaxi ra alɔ e a rabaxi a babae bɛ ki naxɛ.

²⁰ A mangɛya sɔtɔ a ɲɛ tongo saxan nun firin nan ma, a fa ɲɛ solomasaxan mangɛya raba Darisalamu. A to faxa, mixi yo mu kinikini a ma. E naxa a ragata Dawuda xa taa kui, kɔnɔ e mu tin a sade mangɛe xa gaburie yire.

22

*Axasiya xa mangɛya**(Isirayila Mangɛe II 8:25-29, 9:27-29)*

¹ Darisalamukae naxa Yorami xa di lanma Axasiya ti Yehorami ɲɔxɔɛ ra. Arabue nu bara a xa di booree faxa. Yorami xa di Axasiya findi Yudaya mangɛ ra na ki nɛ. ² Axasiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ tongo naani nun firin nan ma. A mangɛya raba Darisalamu ɲɛ keren. A nga nu xili nɛ Atalaya, Omiri xa di ginɛ nan nu a ra. ³ Axasiya fan naxa a ɲɛɛ Axabi bɔnsɔɛ xa misaali ma, barima a nga nu marasi ɲaaxi nan fima a ma. ⁴ A naxa fee raba naxee mu rafan Alatala ma, alɔ Axabi bɔnsɔɛ a raba ki naxɛ. A baba faxa xanbi, Axabi rasimae nu luma a ratantan na.

⁵ Na bara a niya Axasiya xa bira Isirayila mangɛ Axabi xa di Yehorami fɔxɔ ra, e xa siga Siriya mangɛ Xasayeli gereɛde Ramoti Galadi bɔxi ma. Siriyakae naxa Yorami maxɔnɔ na

gere kui. ⁶ Siriyakae to a maxɔnɔ Rama, Yorami naxa gbilen Yisireeli a dandande. Gere to ɲɔn Isirayila nun Siriya mangE Xasayeli tagi, Yudaya mangE Yorami xa di Asaraya naxa goro Yisireeli Axabi xa di Yorami xEɛbude, barima a nu maxɔnɔxi a ɲaaxi ra.

⁷ Ala xa maragiri kui, Axasiya to fa Yorami yire, na nan findi Axasiya bE bɔnɔE ra. A to so na, a tan nun Yehorami naxa mini sigafe ra Nimisi xa di Yehu yire. Alatala nu bara Yehu sugandi a xa Axabi bɔnsɔE sɔntɔ. ⁸ Yehu nun Axabi bɔnsɔE xa gere kui, Yehu naxa Yudaya kuntigie nun Axasiya xa mamadie li naa, a naxa e faxesa. Axasiya xa mamadie nu na Axasiya xa yaamari nan bun ma. ⁹ E naxa Axasiya fen, e naxa a suxu Samari a nu nɔxunxi dEnnaxE. E naxa fa a ra Yehu yire, e fa a faxesa. Na xanbi, e naxa a ragata, barima e nu a falama nE, «Yehosafati xa di na a ra, naxan nu Alatala fenma a bɔɲE birin na.» Axasiya xa mixi yo mu nu na naxan nɔma findide mangE ra.

MangE ginE Atalaya xa mangEya
(*Isirayila MangEe II 11:1-3*)

¹⁰ Axasiya nga Atalaya to a to a xa di bara faxesa, a naxa keli, a mangE xa die birin faxesa Yudaya. ¹¹ Kɔnɔ mangE xa di ginE Yehoseeba, naxa Axasiya xa di Yowasi tongo gundo ra mangE xa die ya ma Atalaya nu wama naxee faxesa, a fa a xanin ginE di maxurui nde xɔn, a diyɔrE nun na di maxurui nɔxun hɔrɔmɔbanxi konkoe nde kui. MangE Yehorami xa di ginE Yehoseeba, sEɛxEdubE Yehoyada xa ginE, Axasiya xunya ginEma, Yowasi nɔxun na ki nE Atalaya ma, a mu nɔ a faxesa. ¹² E Yowasi nun a xuru mixie nɔxun nE, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui ɲE senni bun ma. Na waxati, Atalaya nan nu bɔxi yamarima.

23

Yowasi xa mangEya
(*Isirayila MangEe II 11:4-20*)

¹ ɲE solofere nde ra, Yehoyada naxa limaniya xɔrɔxɔE tongo, a saatE xiri a nun mixi kEmE xunyie tagi: Yeroxama xa di Asaraya, Yehoxanan xa di Sumayila, Obedo xa di Asaraya, Adaya xa di Maaseya, nun Sikiri xa di Elisafati. ² A naxa Yudaya ɲɛrE, a naxa Lewikae nun denbaya xunyie xanin Darisalamu, naxee nu na Yudaya taae kui.

³ Na ɲama naxa saatE tongo mangE bE Ala xa banxi kui. Yehoyada naxa a masen, «MangE xa di nan ya. A tan nan fama mangEya sɔtɔde alɔ Alatala a masenxi ki naxE Dawuda bɔnsɔE xa fe ra. ⁴ Wo naxan nabama, sEɛxEdubEe nun Lewikae naxee walima malabui lɔxɔE, a xundE singe xa hɔrɔmɔbanxi sode dEe kanta. ⁵ XundE firin nde xa lu mangE banxi kui. XundE saxan nde xa lu Yesodi xa naadE ra. Nama tan fama lude Alatala xa banxi tEte nan kui. ⁶ Mixi yo naxa so Alatala xa banxi kui, fo sEɛxEdubEe nun Lewikae naxee walima naa. Nee nan nɔma sode, barima sEniyentɔEe nan e ra, kɔnɔ ɲama tan mu nɔma sode naa kui. ⁷ Lewikae xa mangE bilin, santidEgEma suxuxi e yi ra. Mixi yo naxan katama a xa so na banxi kui, wo a faxesa. Wo xa lu mangE sEɛti ma a so tEmui nun a mini tEmui.»

⁸ Lewikae nun Yudayakae birin naxa bira sEɛxEdubE Yehoyada xa yaamari fɔxɔ ra. Kankan naxa bira a xa xundE fɔxɔ ra, naxan soma banxi kui malabui lɔxɔE nun naxan minima na lɔxɔE. sEɛxEdubE Yehoyada mu tin xundE yo xa ba na wali kui. ⁹ sEɛxEdubE Yehoyada naxa tanbEe nun wure lefa xungbee nun a lanmae so mixi kEmE xunyie yi ra. Na tanbEe nun makanta see nu findixi mangE Dawuda nan gbe ra, naxee nu ragataxi Ala xa banxi kui. ¹⁰ A naxa ɲama birin ti a yire, e xa geresose na e yi ra, kelife banxi yirefanyi ma, sa dɔxɔ banxi kɔɔla ra, kelife sEɛxEdubE ma, sa dɔxɔ banxi kanke ra, alako e xa mangE bilin. ¹¹ E naxa mangE xa di ramini kEnE ma, e mangE tɔnxuma sa a xun ma, e Ala xa saatE sEbExi so a yi ra, e ture surusuru a xunyi ma, e fa a masen e xui itexi ra, «Simaya xa lu mangE bE!»

¹² Atalaya to ɲama xui mE mangE matɔxɔ ra a itexi ra, ¹³ a naxa ɲama sagata Ala xa hɔrɔmɔbanxi. MEnni, a naxa mangE to, a tixi hɔrɔmɔbanxi sanyie sEɛti ma sode dE ra, yareratie nun sara fee tixi a sEɛti ma, Yudaya ɲama sEɛwaxi, sarae nu fema,

bɛɛtibae nu bɛɛti bama kɔrae xuie ra. Atalaya naxa a xa donma ibɔɔ xɔnɛ kui, a fa a fala, «Yanfanteya, yanfanteya!»

¹⁴ Na tɛmui, sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa sɔɔri kɛmɛ xunyie ramini, a fa e yaamari, «Wo xa a ramini be kui, wo xa a faxesantidɛgɛma ra. Naxan yo birama a fɔxɔ ra, wo na kanyi fan faxes.» Sɛrɛxɛdubɛ nu bara a fala, «Wo naxa a faxes Alatala xa banxi kui de.»

¹⁵ E naxa a suxu mangɛ xa banxi naadɛ ra naxan xili «Soe naadɛ,» e fa a faxes mɛnni.

¹⁶ Yehoyada naxa saatɛ tongo, a tan yo, jama yo, mangɛ yo, e birin xa findi Alatala xa jama ra. ¹⁷ Nama birin naxa so Bali kuye xa banxi kui, e fa na kuyee nun sɛrɛxɛbadee kana. E naxa Bali xa sɛrɛxɛdubɛ Matan suxu, e a faxes sɛrɛxɛbade yire. ¹⁸ Yehoyada naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae yaamari e xa Alatala xa banxi wali suxu alɔ Dawuda nu bara a fala e bɛ ki naxɛ. E birin nu itaxunxi xundɛ kima, e xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kui ki naxɛ. Dawuda nu bara a fala na birin xa raba tantui nun bɛɛti ra. ¹⁹ Yehoyada naxa yire kantɛɛ ti hɔrɔmɔbanxi naadɛ ra alako mixi sɛniyɛntare yo naxa so mɛnni. ²⁰ A naxa sɔɔri kɛmɛ xunyie, kuntigie, yareratie, nun jama birin maxili e xa mangɛ mati kelife Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, han mangɛ xa banxi. E naxa mangɛ raso naadɛ xungbe ra, e fa a dɔxɔ mangɛ kibanyi kui. ²¹ Nama birin naxa sɛɛwa, taa naxa lu bɔjɛsa kui, Atalaya faxes xanbi santidɛgɛma ra.

24

Yehowasa Ala xa hɔrɔmɔbanxi yailanfe (Isirayila Mang'ee II 12:1-17)

¹ Yehowasa mangɛya sɔɔɔ a xa simaya jɛ solofere nan ma, a fa jɛ tongo naani mangɛya raba Darisalamu. A nga xili Sibiya, Beriseebaka nan nu a ra. ² Sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa waxati, Yehowasa naxa lu tinxinyi kui Alatala ya i. ³ Yehoyada naxa ginɛ firin fen Yowasi bɛ. A di xɛmɛɛ nun di ginɛ sɔɔɔ na kui.

⁴ Na to dangi, Yowasi naxa a janige a xa Alatala xa banxi yailan. ⁵ A naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae malan, a a fala e bɛ, «Wo siga Yudaya taaɛ kui nun Isirayila bɔxi ma jɛ yo jɛ kɔbiri malande, alako wo xa wo Marigi Ala xa banxi yailan. Wo xa gbata yi wali ra.» Kɔnɔ Lewikae mu a suxu sɔɔbɛ ra.

⁶ Mangɛ naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yehoyada xili, a a maxɔrin, «Munfe ra i mu Lewikae karaxanxi e xa duuti maxili Yudaya nun Darisalamu, alɔ Alatala xa konyi Munsa a yamari ki naxɛ, nun Isirayila jama fan tin a ra ki naxɛ Ala xa hɔrɔmɔlingira xa fe ra, seedejɔxɔya na dɛnnaxɛ?» ⁷ Atalaya, mangɛ ginɛ jaaxi nun a xa die nu bara se sɛniyɛnxie birin ba Alatala xa banxi kui, e xa nee rawali Bali kuyee bɛ. ⁸ Na kui, mangɛ naxa a fala a kankira xa yailan, a xa dɔxɔ Alatala xa banxi naadɛ ra tande. ⁹ Marakolonyi naxa ti Yudaya nun Darisalamu, a kankan lan a xa fa kɔbiri ra Alatala bɛ, alɔ Alatala xa konyi Munsa nu bara Isirayila yaamari a ra ki naxɛ gbengberenyi ma. ¹⁰ Kuntigie nun jama birin naxa tin na ra, e naxa fa kɔbiri ra, e a sa kankira kui han a a rafe. ¹¹ Kankira to rafe kɔbiri ra, e naxa a xanin Lewikae xɔnma alako nee xa a kui ife kolon mangɛ xili ra. Mangɛ xa sɛbeli ti nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi fɛ mati naxa kankira iba. E to gɛ, e man naxa kankira dɔxɔ a dɔxɔde. E nu na rabama nɛ lɔxɔ yo lɔxɔ. Kɔbiri gbegbe naxa sɔɔɔ na kui. ¹² Mangɛ nun Yehoyada nu na kɔbiri soma walikɛ xunyie nan yi ra, e xa nu walikɛɛ sare fi a ra. Walikɛɛ nu na naxee gɛmɛ masolima, naxee kamudɛri wali rabama, naxee wure nun yɔxui rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra. ¹³ Wali naxa sɔɔnɛya walikɛɛ wakili saabui ra. Ala xa hɔrɔmɔbanxi naxa gbilen a xa tofanyi singe ma, nde naxa sa a sɛnbɛ xun ma. ¹⁴ E to gɛ na wali ra, e naxa kɔbiri dɔnxɔɛ ragbilen mangɛ nun Yehoyada ma. Mangɛ naxa se gbɛtɛɛ yailan na kɔbiri ra, naxee nu rawalima Alatala xa banxi kui, alɔ gbɛti pɔɔti nun xɛɛma pɔɔti, a nun yirabasee naxee nu rawalima sɛrɛxɛ gan daaxi bafe ra. Sɛrɛxɛ gan daaxie nu bama Alatala xa banxi kui Yehoyada xa simaya birin kui.

¹⁵ Yehoyada xa simaya to kamali a fanyi ra, a naxa laaxiraya. A xa simaya nu bara siga han jɛ kɛmɛ jɛ tongo saxan. ¹⁶ E naxa a ragata Dawuda xa taa kui bɔxi mangɛɛ fɛ ma, barima a nu bara fe fanyi raba Isirayila bɔxi ma Ala nun a xa banxi bɛ.

¹⁷ Yehoyada to faxes, Yudaya kuntigie naxa fa mangɛ yire, e fa e felen bɔxi ma a bun ma. Na kui, mangɛ naxa a tuli mati e xa marasi ra. ¹⁸ E naxa e babae Marigi Alatala xa banxi rabeɽin, e fa tuubi Aseri kuyee bɛ. Alatala naxa xɔnɔ Yudaya nun Darisalamu ma e xa yunubie xa fe ra.

¹⁹ Alatala naxa namijɔnmɛe xɛɛ e xɔn a xa sɛriyɛ ra, kɔnɔ e mu tin e tuli matide na masenyi ra. ²⁰ Ala Xaxili naxa lu sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa di Sakari ma, a fa a masen ɽama bɛ, «Ala xa masenyi nan ya: Munfe ra wo na n tan Alatala xa sɛriyɛ matandife? Wo xa fe yo mu sɔɔnɛyama, barima wo bara n tan Alatala rabeɽin. N fan fama wo rabeɽinde na nan ma.» ²¹ Na kui, ɽama naxa natɛ tongo e xa Sakari yanfa. Na naxa a niya mangɛ xa yaamari fi e xa Sakari magɔnɔ gɛmɛ ra Alatala xa banxi tɛtɛ kui han a xa faxes. ²² Mangɛ Yowasi nu bara nɛɛmu Sakari baba Yehoyada xa hinnɛ ma, a naxan naba a bɛ. A Sakari faxes. Beenu Sakari xa faxes a yi nan masen, «Alatala xa i fɔxi to, a xa i sare ragbilen i ma.»

²³ Nɛ keren to dangi, Siriya sɔɔri gali naxa Yowasi gere. E naxa so Yudaya nun Darisalamu, e naxa kuntigi birin faxes, e fa e harige xanin Damasi mangɛ xɔn ma. ²⁴ Siriya sɔɔrie mu nu wuya, kɔnɔ Alatala nan Yudaya sɔɔri gali xungbe sa e sagoe, barima Yudayakae nu bara e babae Marigi Alatala rabeɽin. Ala Siriyakae rawali nɛ alako Yowasi xa ɽaxankata. ²⁵ Siriyakae nu bara Yowasi maxɔnɔ gere kui. E naxa gbilen e xɔnyi, Yowasi tan nu tɔɔrɔfe na tɛmɛi a xa sade ma. A xa walikɛɛ naxa natɛ tongo e xa a faxes, barima a nu bara sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa di faxes. E naxa a faxes a xa sade ma. Nama naxa Yowasi ragata Dawuda xa taa kui, kɔnɔ e mu tin a ragatade mangɛe xa gaburie yire. ²⁶ Mixie xilie nan ya naxee Yowasi yanfa: Amonika Simeyata xa di Sabadi, nun Mowabaka Simiriti xa di Yosabadi. ²⁷ Fɔlɔ a xa die xilie ma, namijɔnmɛ masenyi wuyaxie naxee ti a xa fe ra, a sa dɔxɔ Ala xa banxi wuli ra a naxan naba, na birin sɛbɛxi mangɛe xa taruxui kui. A xa di Amasiya naxa ti a ɽɔxɔɛ ra.

25

Amasiya xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ II 14:1-20)

¹ Amasiya mangɛya sɔtɔ a xa simaya ɽɛ mɔxɔɽɛn nun suuli nan ma, a fa ɽɛ mɔxɔɽɛn nun solomanaani mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yehowadin. Darisalamuka nan nu a ra. ² Amasiya naxa ɽɛrɛ Alatala xa tinxinyi ra, kɔnɔ a mu a raba a bɔɽɛ birin na. ³ A xa mangɛya to mabanban, a naxa walikɛɛ faxes naxee a baba faxes a xa mangɛya kui. ⁴ Kɔnɔ a mu na walikɛɛ xa die tan faxes, barima Alatala xa yaamari sɛbɛxi Tawureta Munsa kui, «Baba mu lan a xa faxes a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan mu lan a xa faxes a baba xa yunubi xa fe ra. Kankan lan a xa faxes a yɛtɛ nan ma yunubi xa fe ra.»

⁵ Amasiya naxa Yudayakae malan, a fa e ti e xabilɛ ki ma. A naxa mixi wulu xunyie nun mixi kɛmɛ xunyie sugandi Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ bɛ. A to xɛmɛ kɔnti naxee nu bara gɛ ɽɛ mɔxɔɽɛn sɔtɔde, a naxa xɛmɛ wulu kɛmɛ saxan sɔtɔ naxee fata tanbe nun wure lefa ra gere kui. ⁶ A man naxa kɔbiri fi Isirayila sɔɔri ɽalama mixi wulu kɛmɛ ma alako nee xa sa e xun.

⁷ Ala xa mixi nde naxa fa, a fa a fala a bɛ, «Mangɛ, i naxa Isirayila sɔɔri gali xanin, barima Alatala mu Isirayila nun Efirami bɔnsɔɛ bɛ. ⁸ Xa i e xanin gere sode, hali i gere so a mɔɔli birin na, Ala fama nɛ i lude i yaxuie sagoe. Sɛnbɛ na Ala nan yi ra mixi malife ra xa na mu a ra mixi ralɔɔsife ra.» ⁹ Amasiya naxa a fala Ala xa mixi bɛ, «N ɽan bara gbeti kilo wulu saxan kilo kɛmɛ naani so e yi ra.» Ala xa mixi naxa a yaabi, «Alatala nɔma i kide dangife na ra.» ¹⁰ Na kui, Amasiya naxa Efirami sɔɔrie ragbilen e xɔnyi. E naxa gbilen e xɔnyi, kɔnɔ e bɔɽɛ nu texi Yudaya xili ma.

¹¹ Amasiya naxa a sɛnbɛ so, a fa a xa sɔɔri gali raɽɛrɛ gere kui. E naxa Seyirika wulu fu faxes gulunba kui fɔxɔɛ ɽinma dɛnnaxɛ. ¹² Yudaya sɔɔrie naxa Seyirika wulu fu gbɛtɛ suxu, e naxa e xanin gelenyi fari, e fa e radin yɛ, e faxes.

¹³ Efiramikae, Amasiya naxee ragbilen e xɔnyi, nee naxa bagan Yudaya taae ma kelife Samari ma, sa dɔxɔ Beti Xoron na. E naxa mixi wulu saxan faxa, e fa mɛnnikae harige xanin e xun ma.

¹⁴ Amasiya to gɛ Edonkae bɔnbɔde, a naxa fa e benba Seyiri xa kuyee ra, a e findi a xa alae ra. A naxa e batu, a surayi gan e bɛ sɛrɛxɛ ra. ¹⁵ Na kui Alatala naxa xɔnɔ Amasiya ma, a fa namijɔnmɛ xɛɛ a yire a falafe ra, «Munfe ra i yi sie xa kuyee batuxi, naxee mu nu nɔma e xa ɲama ratangade i ma?» ¹⁶ A to na wɔyɛnyi fala a bɛ, Amasiya naxa a maxɔrin, «Muxu bara i ti mangɛ rasima ra? Yi masenyi lu na, xa i mu wama gbaloe xɔn.» Namijɔnmɛ naxa a xa masenyi raɲɔn, «N bara a kolon Ala bara natɛ tongo a xa i sɔntɔ, barima i bara kuyee batu, i man bara tondi n ma marasi ramɛde.»

¹⁷ Amasiya to gɛ marasi fende mixi gbɛtɛɛ ra, a naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila mangɛ Yowasi ma, Yehowaxasi xa di, «Fa, won xa fa gere.» ¹⁸ Isirayila mangɛ Yowasi naxa a yaabi, «Liban tunbe di naxa xɛɛra xɛɛ Liban sɛdiri wuri xungbe ma a falafe ra, «I xa di ginɛ fi n ma di ma.» Na dangi xanbi Liban wulai sube nde naxa tunbe maboron. ¹⁹ I naxɛ i bara nɔ Edon na. I bara i yɛtɛ igbo na fe ma. I naxan nabama, i xa lu i xɔnyi. Munfe ra i wama ɲaxankatɛ fenfe? I fama birade, i tan nun Yuda bɔnsɔɛ!»

²⁰ Ala naxa a niya Amasiya xa tondi na wɔyɛnyi ra, barima a nu wama a lufe a yaxuie sagoe a xa Edon kuye batui xa fe ra. ²¹ Isirayila mangɛ Yowasi naxa te Yudaya mangɛ Amasiya gere. Na gere naxa raba Beti Semesi Yudaya bɔxi ma. ²² Isirayila naxa nɔ Yudaya ra, Yudayakae birin naxa e gi e so e xɔnyi. ²³ Isirayila mangɛ Yowasi naxa Yudaya mangɛ Amasiya findi geelimani ra Beti Semesi. A naxa a xanin Darisalamu, a mɛnni tɛtɛ kanke ya kɛmɛ rabira kelife Efirami naadɛ ma, sa dɔxɔ Tuxui naadɛ ra. ²⁴ A naxa xɛɛma, gbeti, nun yirabase birin tongo Ala xa banxi kui, Obedo Edon ɲɛngi nu saxi naxee xɔn ma. A man naxa mangɛ xa naafuli tongo a xa banxi kui. A naxa mixi ndee fan tongo, a gbilen Samari.

²⁵ Isirayila mangɛ Yowasi, Yehowaxasi xa di to faxa, Yudaya mangɛ, Yowasi xa di Amasiya xa mangɛya xɔn man naxa kuya ɲɛ fu nun suuli. ²⁶ Amasiya xa taruxui, a fɔlɛ nun a raɲɔnyi birin sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui. ²⁷ Alatala to Amasiya rabɛɲin, yanfɛ naxa a suxu Darisalamu. A naxa a gi a siga Lakisi, kɔnɔ mixi ndee naxa siga a fɔxɔ ra, e a faxa mɛnni. ²⁸ E naxa a fure xanin soee fari, e a ragata a babae fɛ ma Yudaya mangataa.

26

Osiyasi xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ II 14:21-22, 15:1-7)

¹ Yudayakae naxa Osiyasi ti mangɛ ra a baba Amasiya ɲɔxɔɛ ra. A nu bara ɲɛ fu nun senni sɔtɔ na waxati. ² A baba to taa masara, Osiyasi naxa Elata taa raso Yudaya xa mangɛya bun ma. ³ Osiyasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ fu nun senni nan ma, a fa ɲɛ tongo suuli nun firin mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yekoliya. Darisalamuka nan nu a ra. ⁴ A ɲɛrɛ nɛ Alatala xa tinxinyi kui alɔ a baba Amasiya.

⁵ Osiyasi naxa Ala yaragaaxuiya matinkan Annabi Sakari saabui ra. Alatala nu luma xaxili fanyi fi ra Sakari ma laamatunyie kui. Osiyasi xa fe birin naxa sɔɔnɛya, barima a nu Alatala waxɔnfe fenma. ⁶ A to siga Filisitakae gere, a naxa Gati, Yabine, nun Asidodi tɛtɛɛ rabira. A naxa taae ti Asidodi bɔxi ma Filisitakae ya ma. ⁷ Ala naxa a mali Filisitakae gere, a nun Arabue naxee nu sabatixi Guru Bali, a nun Mayonkae. ⁸ Mayonkae naxa duuti ba Osiyasi bɛ, naxan sɛnbɛ xa gboe nu bara kolon han Misira bɔxi ma. ⁹ A naxa koore banxi sɛnbɛmae ti Darisalamu Tuxui naadɛ nun Gulunba naadɛ xun ma. ¹⁰ A naxa yire makantadee ti daaxa. A naxa kɔlɔnyie fan ge na, barima xuruse gbege nu na a yi ra. A xa walikɛɛ nu walima naa mɛrɛ fanyie ma, ndee fan nu mɛɛnima naa wɛni bilie ma Karemele geyae fari. Bɔxi rawalife nu rafan a ma. ¹¹ Sɔɔri gali nu na Osiyasi yi ra, naxee nu na mangɛ xa mixi Xananiya xa yaamari bun ma. Sɛbɛliti Yeyiyeli nun yarerati Maaseya nu bara na gali itaxun a xundɛ ki ma. ¹² Denbaya kanyi mixi wulu

firin kEmE senni nan nu yi sɔɔri ɲalamae raɲeɲema. ¹³ Sɔɔri ɲalama wulu kEmE saxan nun solofere kEmE suuli nu na naa, naxee nu mangE malima a yaxuie gere. ¹⁴ Osiyasi naxa wure lefae, tanbEe, tunde leberEe, tabe makoto see, xalie, nun laatie so e yi ra. ¹⁵ Xaxilima ndee naxa a mali xalie nun gEmE xungbe woli see yailande Darisalamu. E naxa e dɔxɔ yire itexie fari. Na bara a niya a xa xili gbe sɔɔ han yire makuye. Ala nu a malima na birin kui alako a xa sEnbe sɔɔ.

¹⁶ Kɔnɔ a xa mangEya to gE mabanbande, a naxa a yeTe igbo. A naxa a Marigi Alatala xa sEriyE rabEɲin, a so Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui surayi gande sErexEbade fari. ¹⁷ SereXEdubE, Asaraya naxa bira a fɔxɔ ra, a nun Alatala xa sEreXEdubE tongo solomasaxan. ¹⁸ Yi xEmE gbangbalanyie naxa yi wɔyEɲyi xɔrɔxɔE fala Osiyasi bE, «Surayi ganfe sEreXE ra na mu findi i tan Osiyasi xa wali ra. SereXEdubEe nan ma wali na ra. Haruna xa die sugandixi nE Ala bE e xa na wali raba. I tan xa mini hɔrɔmɔbanxi kui, barima i bara Ala xa sEriyE matandi. Na fe mu findima xun nakeli ra i bE Marigi Alatala ya i.» ¹⁹ Osiyasi bɔɲE naxa te sEreXEdubEe xili ma. Surayi sa se nu na a bElexE i. Kune naxa mini a tigi ma keren na sEreXEdubEe ya xɔri, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, surayi ganma sEreXEbade naxan ma. ²⁰ SereXEdubE Asaraya nun a booree to na kune to a tigi ma, e naxa a ramini tande mafuren. A tan fan yeTe yati naxa gbata minife ra, barima Alatala nu bara a bɔnbɔ. ²¹ MangE Osiyasi naxa findi kune kanyi ra, han a faxa tEmui. A naxa lu banxi nde kui a kerenyi ma, barima kune kanyi mu lan a xa so Alatala xa banxi kui. A xa di Yotami naxa mangEya sɔɔ, a fa lu mangE banxi kui, a ɲama yaamari.

²² Osiyasi xa taruxui dɔnxɔEe, a fɔle nun a raɲɔɲyi, a birin sEbExi Amosu xa di Annabi Esayi xa kitaabui kui. ²³ Osiyasi to laaxiraya, e naxa a ragata gaburi kui mangEe xa bɔxi nde ma, barima e nu a falama nE, «Kune kanyi na a ra.» A xa di Yotami naxa ti mangE ra a ɲɔxɔE ra.

27

Yotami xa mangEya

(Isirayila MangEe II 15:32-38)

¹ Yotami mangEya sɔɔ a ɲE mɔxɔɲEɲ nun suuli nan ma, a fa ɲE fu nun senni mangEya raba Darisalamu. A nga nu xili Yerusa, Sadɔki xa di gine. ² A ɲEre nE Alatala xa tinxinyi kui. A bira nE a baba Osiyasi xa misaali fɔxɔ ra, kɔnɔ a tan mu so Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui sEreXE dubama dEnnaxE. Na waxati ɲama tan mu nu a xa wali ɲaaxi luma.

³ Yotami naxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naadE nde yailan, naxan nu na fuge ra. A man naxa banxi gbegbe ti Ofeli tEte kui. ⁴ A naxa taae ti Yudaya geyae yire, a nun koore banxie wondie kui. ⁵ A naxa Amoni mangE gere, a nɔ a ra. Amonikae naxa yi duuti fi ɲE saxan bun ma: gbeti kilo wulu saxan kEmE naani, mEɲgi maniyE busali wulu tongo naani, fundenyi maniyE busali wulu tongo naani. ⁶ Yotami naxa sEnbe sɔɔ a fanyi ra, barima a bara ɲEre a Marigi Alatala xa kira xɔn ma.

⁷ Yotami xa taruxui dɔnxɔEe, a xa geree nun a xa walie, nee birin sEbExi Isirayila nun Yudaya mangEe xa taruxui kui. ⁸ A mangEya sɔɔ a ɲE mɔxɔɲEɲ nun suuli nan ma, a fa ɲE fu nun senni mangEya raba Darisalamu. ⁹ Yotami to laaxiraya, e naxa a ragata Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti a ɲɔxɔE ra.

28

Axasi xa mangEya

(Isirayila MangEe II 16:1-9)

¹ Axasi mangEya sɔɔ a ɲE mɔxɔɲEɲ nan ma, a fa ɲE fu nun senni mangEya raba Darisalamu. A mu lu Alatala xa tinxinyi kui, alɔ a baba a raba ki naxE. ² A naxa ɲEre Isirayila mangEe fɔxi, a Bali kuyee yailan yɔxui ra. ³ A naxa surayi gan sEreXE ra Hinoma xa die xa gulunba kui. A man naxa a xa die gan tE ra, e xa findi sEreXE ra. Alatala sie

naxee kerixi Isirayila, e nu na fe raharamuxi mōōlie nan nabama. ⁴ Axasi naxa surayi gan, a man naxa sereXe ba kuye batudee geyae fari, nun wuri bili xindee bun ma.

⁵ A Marigi Alatala naxa a sa Siriya mangE belexe i, naxan Isirayila xun nakana, a e findi geelimanie ra, a e xanin Damasi. Na kui Isirayila mangE lu ne a xa nōe bun, a tōōō han. ⁶ Remaliyahu xa di Peka naxa Yudaya sōōri jalama wulu keme mōōōn faha lōōōe keren kui, barima e nu bara e babae Alatala rabēn. ⁷ Efirami sōōri jalama Sikiri naxa mangE xa di Maaseya, mangE xa gomina Asirikama, nun mangE xa sōōri yarerati Elekana birin faha. ⁸ Isirayilakae naxa mixi wulu keme firin suxu geelimanie ra e ngaxakerenyie ya ma, ginEe, di xemeE, nun di ginEe. E man naxa harige gbege fan tongo, e a xanin Samari.

⁹ Alatala xa namijōōnme nde nu na menni naxan xili Odedi. A naxa mini sōōrie ya ra naxee nu na gbilenfe Samari. A naxa a masen e be, «Wo babae Marigi Alatala nu xōōōxi ne Yudayakae ma, na nan a toxi wo e masōōōxi. Kōōō wo bara naxan naba e ra, na bara gbo ye han a bara koore li. ¹⁰ Yakōōi wo wama Yuda xa die nun Darisalamu xa die xa findi wo xa konyie ra. Kōōō wo tan go? Wo mu a kolon wo fan bara yunubi sōōō wo Marigi Alatala ra? ¹¹ Yakōōi wo wo tuli mati n na. Wo xa yi geelimanie ragbilen e xōōyi, wo ngaxakerenyie, barima Alatala bara xōōō wo ma.»

¹² Efirami kuntigi ndee Yehoxanan xa di Asaraya, Mesilemoti xa di Berekiya, Salumu xa di Yexisikiya, nun Xadalayi xa di Amasa, naxa keli sōōri gali xunyie xili ma. ¹³ E naxa a fala e be, «Wo naxa yi geelimanie raso be kui, barima na fama ne a niyade won xa yunubi sōōō Alatala ra. Wo wama ne won ma yunubie xun xa masa? Alatala jan xōōōxi Isirayila ma.» ¹⁴ Na kui sōōrie naxa geelimanie nun harige bejin, e naxan sōōō gere kui. E na birin naba kuntigie nun jama nan ya xōōri. ¹⁵ Na kuntigi naxee xilie sebeXi, nee naxa na harige ya ma to, dugi nun sankiri naxan nu na, e naxa nee findi geelimani magelie xa sosee ra. E naxa baloe nun minse so e yi ra, e seri sa e xa fie ra. Na temui e naxa e raso Yeriko, tugi taa, e ngaxakerenyie yire. Naxee mu nō e jereEde, e naxa nee tan xanin sofalee fari. E to ge na ra, e naxa gbilen Samari.

¹⁶ Na waxati, mangE Axasi naxa Siriya mangE maxandi a xa a mali. ¹⁷ Edonkae nu bara fa Yudayakae gere, e mixi ndee suxu, e e xanin. ¹⁸ Filisitakae fan nu bara taae gere naxee nu na Sefela nun Negewi biri Yudaya bōōi ma. E naxa Beti Semesi, Ayalon, Gederoti, Soko, Timina, Gimiso, nun e rabilinyie suxu. ¹⁹ Alatala nan wa Yudaya rayaagife, barima Isirayila mangE Axasi nu bara Yudaya ya iso a xa yanfanteya ra Alatala be. ²⁰ Asiri mangE Tigilati Pileseri to fa Yudaya, a mu tin a malide, a naxa a gere. ²¹ Axasi naxa naafuli seeti tongo Alatala xa banxi, mangE xa banxi, nun kuntigie xa banxi kui, a na fi Asiri mangE ma, kōōō na mu a niya Tigilati Pileseri xa a mali. ²² Hali a xa tōōōe kui, Axasi mu gbilen Alatala ma. ²³ A nu sereXe bama Damasikae xa alae be, naxee nu bara nō a ra. A naxa a fala, «Siriya mangE xa alae nan Siriya malixi, n fan sereXe bama ne e be, alako e xa n fan mali.» Na birin findi tantanyi nan na Axasi nun Isirayila be.

²⁴ Axasi naxa Ala xa banxi se seniyenxie birin kana, a Alatala xa banxi naadeE balan. A naxa sereXebadee yailan Darisalamu yire birin, ²⁵ a man naxa yire itexie yailan Yudaya taa birin kui, alako e xa surayi gan sereXe ra ala gbeteE be. A a babae Marigi Alatala raxōōō na ki ne a jaaxi ra.

²⁶ A xa taruxui dōōōōe nun a xa wali birin, a fole nun a rajōōōyi birin sebeXi Yudaya nun Isirayila mangEe xa taruxui kui. ²⁷ Axasi to laaxiraya, e naxa a ragata Darisalamu taa kui, kōōō e mu a ragata Isirayila mangEe xa gaburi yire. A xa di Xesekiya naxa ti a jōōōōe ra.

¹ Xesekiya mang'eya sōtō a ɲɛ mōxōɲɛn nun suuli nan ma, a fa ɲɛ mōxōɲɛn nun solomanaani mang'eya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Abiya, Sakari xa di ginɛ. ² A a ɲɛɛ nɛ Alatala xa tinxinyi kui, alō a baba Dawuda a raba ki naxɛ.

³ A xa mang'eya ɲɛ singe kike singe kui, a naxa Alatala xa banxi naadɛe rabi, a e yailan. ⁴ A naxa sɛɛxɛdubɛɛ nun Lewikae maxili, a e malan tɛtɛ kui sogegorode. ⁵ A naxa a masen e bɛ, «Lewikae, wo wo tuli mati n na. Wo xa wo rasɛɲiyɛn, wo xa wo babae Marigi Alatala xa banxi rasɛɲiyɛn, wo xa se sɛɲiyɛntare birin ramini Alatala xa hōɔmōbanxi kui. ⁶ Won babae nu bara Alatala rabɛɲin, e fe kobi raba e Marigi Alatala ra. E nu bara e kobe ti Alatala ra, nun a xa hōɔmōbanxi ra. ⁷ E naxa hōɔmōbanxi naadɛe yati balan. E naxa lanpuie raxuben, e mu surayi nun sɛɛxɛ gan daaxi ba Isirayila Marigi Ala bɛ yire sɛɲiyɛnxi kui. ⁸ Na kui, Alatala naxa xōnō Darisalamu nun Yudaya ma, a naa findi gbaloe yire ra. Si gbɛtɛe yoma won ma alō wo a toxi ki naxɛ. ⁹ Na bara a niya won babae xa faxa santidɛgɛma ra, won ma ginɛɛ, nun won ma di xɛmɛɛ nun ginɛɛ bara findi geelimanie ra. ¹⁰ Yakōsi n bara a ɲanige n bōɲɛ kui won xa saatɛ tongo Isirayila Marigi Alatala bɛ, alako a xa xōnɛ xa gbilen won fōxō ra. ¹¹ Yakōsi n ma die, wo xa wo tunnaɛxi, barima Alatala nan wo sugandixi, alako wo xa findi a xa konyie ra, wo xa surayi gan sɛɛxɛ ra a bɛ.»

¹² Na kui yi Lewikae naxa keli: Amasayi xa di Maxati, Asaraya xa di Yoweli, Kehati xa di ndee, Merari xa di ndee, Abidi xa di Kisi, Yehaleleli xa di Asaraya, Gerison xa di ndee, Sima xa di Yowa, Yowa xa di Eden, ¹³ Elisafan ma die Simiri nun Yeyiyeli, Asafi xa die Sakari nun Mataniya, ¹⁴ Heman xa die Yɛxiyɛli nun Simeyi, nun Yedutun xa die Semaya nun Yusiyɛli.

¹⁵ E to gɛ e yɛtɛ rasɛɲiyɛnde, e naxa e ngaxakerenyie malan, e xa Alatala xa banxi fan rasɛɲiyɛn Alatala xa sɛriyɛ ki ma. Mang'ɛ nu bara na yaamari fi. ¹⁶ Sɛɛxɛdubɛɛ naxa so Alatala xa banxi kui alako e xa naa rasɛɲiyɛn. E se sɛɲiyɛntare naxee birin li Alatala xa hōɔmōbanxi kui, nun a tɛtɛ kui, Lewikae naxa na birin tongo, e a wōlɛ i Sediron gulunba kui. ¹⁷ E na wali fōlō kike xi singe nɛ. A xi solomasaxan nde, e nu bara gɛ mɛnni birin nasɛɲiyɛnde han buntunyi ra. E man wali nɛ xi solomasaxan hōɔmōbanxi fan yati rasɛɲiyɛnde. Kike singe xi fu nun senni nde, e naxa gɛ na wali birin na.

¹⁸ Na dangi xanbi, e naxa siga mang'ɛ Xesekiya yire, e dɛntɛgɛ sa a bɛ, «Muxu bara Alatala xa banxi birin nasɛɲiyɛn, sɛɛxɛbade, sɛɛxɛ gan daaxi bade nun a yirabasee, teebili, taami sɛɛxɛ sama dɛnnaxɛ, nun a yirabasee. ¹⁹ Muxu bara se birin yailan, muxu bara se birin nasɛɲiyɛn, mang'ɛ Axasi naxan kōsɛ a xa tinxintareya kui a xa mang'eya waxati. Na birin na Alatala xa sɛɛxɛbade ya ra.»

²⁰ Kuye to iba, mang'ɛ Xesekiya naxa taa kuntigie malan, e te Alatala xa hōɔmōbanxi. ²¹ Mang'ɛ naxa yaamari fi Haruna xa di sɛɛxɛdubɛɛ ma, e xa tuura solofere, yɛxɛɛ kontonyi solofere, yɛxɛyōɔɔɔ xɛmɛma solofere, nun sikōtɛ solofere ba yunubi xafari sɛɛxɛ ra Alatala xa sɛɛxɛbade fari. ²² Sɛɛxɛdubɛɛ naxa tuurae kōn naxaba, e e wuli kasan sɛɛxɛbade ma. E naxa yɛxɛɛ kontonyie kōn naxaba, e e wuli kasan sɛɛxɛbade ma. E naxa yɛxɛyōɔɔɔ kōn naxaba, e e wuli kasan sɛɛxɛbade ma. ²³ Na dangi xanbi, e naxa fa sikōtɛɛ ra naxee findima yunubi xafari sɛɛxɛ ra. Mang'ɛ nun ɲama naxa e bɛlɛxɛ sa e ma. ²⁴ Sɛɛxɛdubɛɛ naxa e kōn naxaba, e e wuli ifili sɛɛxɛbade ma yunubi xafari sɛɛxɛ ra Isirayila birin bɛ. Mang'ɛ nu bara a fala a na sɛɛxɛ gan daaxi nun na yunubi xafari sɛɛxɛ xa raba Isirayila birin bɛ. ²⁵ Mang'ɛ naxa Lewikae ti Alatala xa hōɔmōbanxi kui, bɛɛtibasee alō maxasee nun kōrae nu na e yi ra, alō Dawuda, Annabi Gadi, nun Annabi Natan nu bara a yamari ki naxɛ. Alatala xa yaamari nan nu a ra, a naxan masenxi a xa namijōnmɛ saabui ra. ²⁶ Lewikae naxa ti naa, Dawuda xa bɛɛtibasee suxuxi e yi ra, sɛɛxɛdubɛɛ fan naxa ti naa, sarae nu na e tan fan yi ra. ²⁷ Xesekiya naxa yaamari fi e xa sɛɛxɛ gan daaxi ba sɛɛxɛbade. E to na fōlō, bɛɛtibae fan naxa bɛɛti ba fōlō Alatala bɛ sarae xui nun Isirayila mang'ɛ Dawuda xa bɛɛtibasee ra. ²⁸ Nama birin naxa e felen bōxi, bɛɛtibae naxa bɛɛti ba sarae xui han na sɛɛxɛ gan daaxi gɛ bade. ²⁹ E to gɛ sɛɛxɛ gan daaxi bade, mang'ɛ nun ɲama naxan bira a fōxō ra, e birin naxa e tuubi,

e Ala batu. ³⁰ Na dangi xanbi, mangɛ Xesekiya nun a xa kuntigie naxa Lewikae yaamari a e xa Alatala matɔɔ Dawuda nun Annabi Asafi xa bɛɛtie ra. E naxa Ala matɔɔ sɛɛwe ra, e fa e xin bi sin, e e felen bɔxi e Ala batu.

³¹ Na tɛmui Xesekiya naxa a masen, «Yakɔsi, wo to nu fama, se nu na wo bɛlɛxɛ i Alatala bɛ, wo wo maso, wo nun wo xa sɛrɛxɛɛ nun wo xa tantui sɛrɛxɛɛ ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ra.» Nama naxa fa e xa sɛrɛxɛɛ ra, a nun e xa tantui sɛrɛxɛɛ ra. Naxee fan a ɲanige e bɔɲɛ fanyie kui, nee fan naxa fa sɛrɛxɛ gan daaxie ra. ³² Sɛrɛxɛ gan daaxie nan ya ɲama naxee fi: ninge tongo solofere, yɛxɛɛ kontonyi kɛmɛ, nun yɛxɛyɔrɛ kɛmɛ firin. Na birin findi sɛrɛxɛ gan daaxie nan na Alatala bɛ. ³³ E man naxa ninge kɛmɛ senni nun xuruse lanma wulu saxan ba sɛrɛxɛ ra. ³⁴ Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛɛ to mu nu wuya, e mu nɔ sɛrɛxɛ gan daaxie birin bade. Na kui, e ngaxakerenyi Lewikae naxa e mali na wali rapɔnde, beemanun sɛrɛxɛdubɛ booree xa gɛ e yɛtɛ rasɛniyɛnde. Lewikae nu bara a ɲanige e bɔɲɛ kui a e xa e yɛtɛ rasɛniyɛn mafuren, dangi sɛrɛxɛdubɛɛ waxɔnyi ra. ³⁵ Sɛrɛxɛ gan daaxi gɛgɛbe nu na, a nun ture naxan bama xanunteya sɛrɛxɛ ra, a nun sɛrɛxɛ yeerama naxan nu sama sɛrɛxɛ gan daaxi xun ma. Na kui, ɲama man naxa Alatala batu fɔlɔ a xa banxi kui. ³⁶ Xesekiya nun ɲama birin naxa sɛɛwa, barima Alatala bara na wali birin nagiri sɔɔnɛya ra.

30

Xesekiya Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe

¹ Xesekiya naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila nun Yudaya birin kui. A man naxa bataaxɛɛ sɛbɛ Efiramikae nun Manasikae ma, alako e xa fa Alatala xa banxi Darisalamu Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Isirayila Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. ² Mangɛ, kuntigie, nun ɲama birin nu bara natɛ tongo Darisalamu e xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba kike firin nde. ³ E mu nɔ na rabade a waxati, barima sɛrɛxɛdubɛ birin mu nu gɛxi e yɛtɛ rasɛniyɛnde. Nama fan mu nu malanxi Darisalamu. ⁴ Mangɛ nun ɲama naxa tin na natɛ ra. ⁵ E naxa Isirayila birin maxili, kelife Bere Seeba ma, sa dɔɔɔ Dana na, alako e xa fa Sayamalekɛ Dangi Sali raba Darisalamu Isirayila Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. A nu bara bu ɲama mu na sali raba alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.

⁶ Xɛɛrae naxa mangɛ nun kuntigie xa bataaxɛ xanin Isirayila nun Yudaya birin. E naxa mangɛ xa yaamari masen, «Isirayilakae, wo gbilen Alatala ma, Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila Marigi Ala, alako a fan xa gbilen wo ma, a wo tan naxee ratangaxi Asiriya mangɛɛ bɛlɛxɛ i. ⁷ Wo naxa lu alɔ wo babae nun wo ngaxakerenyie, naxee nu bara e babae Marigi Alatala rabɛɲin. Ala bara gbalɔe ragiri e ma, alɔ wo a toxi ki naxɛ. ⁸ Yakɔsi, wo naxa wo kobe ti Ala ra alɔ wo babae a rabaxi ki naxɛ. Wo wo bɛlɛxɛ so Alatala yi ra, wo xa fa a xa hɔrɔmɔbanxi, a naxan nasɛniyɛn waxati birin bun ma. Wo xa wo Marigi Alatala rabatu, alako a xa xɔnɛ xa gbilen won fɔxɔ ra. ⁹ Xa wo gbilen Alatala ma, wo ngaxakerenyie nun wo xa die hinnɛ sɔtɔma nɛ mixie ra, naxee e xanin konyiya kui. Xa wo gbilen wo Marigi Alatala ma, a fama nɛ hinnɛde wo ra, a mu nɛɛmuma wo ma.» ¹⁰ Xɛɛrae naxa siga taɛ birin Efirami nun Manasi bɔxi ma, han Sabulon. Kɔnɔ na mixie mu tin e xa masenyi ra, e man fa yo xɛɛrae ma. ¹¹ Aserikae, Manasikae, nun Sabulonkae ndee naxa e yɛtɛ magoro, e siga Darisalamu. ¹² Ala naxa a niya Yudayakae birin xa kafu e boore ma mangɛ nun kuntigie xa yaamari rabafe ra alɔ Alatala a fala ki naxɛ.

¹³ Nama gɛgɛbe naxa e malan Darisalamu, alako e xa Taami Lɛbinitare Sali raba kike firin nde. ¹⁴ E naxa keli, e kuye sɛrɛxɛbade birin kana Darisalamu, a nun surayi gandee, e fa na birin wɔlɛ i Sediron fole kui. ¹⁵ Kike firin nde, xi fu nun naani nde ra, e naxa Sayamalekɛ Dangi Sali xa sɛrɛxɛ ba. Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae nu bara yaagi e xa sɛniyɛntareɲa xa fe ra, e fa e yɛtɛ rasɛniyɛn. E naxa sɛrɛxɛ gan daaxie ba Alatala xa banxi kui. ¹⁶ Sɛrɛxɛdubɛɛ naxa ti e yire alɔ Ala xa mixi Munsa a yamarixi ki naxɛ Tawureta Munsa kui. Lewikae to wuli so e yi ra, e naxa a kasan sɛrɛxɛbade ma. ¹⁷ Mixi sɛniyɛntaree to nu wuyaxi ɲama ya ma, Lewikae naxa Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ ba e bɛ, alako e xa a fi Alatala ma. ¹⁸ Mixi sɛniyɛntare wuyaxie nu na ɲama ya ma kelife Efirami, Manasi, nun Sabulon. E bara Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ don, kɔnɔ na mu

radaxaxi Ala xa masenyi kui. Na nan a to, Xesekiya naxa Alatala maxandi e bɛ, «Alatala naxan fan, diɲɛ ¹⁹ sɛniyɛntaree birin ma naxee na e babae Marigi Ala fenfe e bɔɲɛ kui.»

²⁰ Alatala naxa Xesekiya xa dubɛ suxu, a diɲɛ ɲama ma.

²¹ Isirayilakae naxee nu malanxi Darisalamu naxa Taami Lɛbinitare Sali raba xi solofere bun ma ɲɛlɛxinyi kui. Lɔxɔɛ birin ma, Lewikae nun sɛrɛxɛdubɛɛ nu Alatala matɔxɔma e xa bɛɛtibasee ra Ala xa binyɛ bun ma e sɛnbɛ birin na. ²² Xesekiya naxa Lewikae ralimaniya, barima e nu bara Alatala xa wali raba a raba ki ma. E naxa sɛrɛxɛɛ don xi solofere bun ma. E man naxa xanunteya sɛrɛxɛɛ ba e babae Marigi Alatala bɛ.

²³ Nama birin naxa lan a ma, e xa xi solofere gbɛtɛ sa na sali xun ma. E naxa na raba sɛwɛ kui. ²⁴ Yudaya mangɛ Xesekiya naxa tuura wulu keren nun xuruse lanma wulu solofere ba sɛrɛxɛ ra. Kuntigie fan naxa tuura wulu keren nun xuruse lanma wulu fu ba sɛrɛxɛ ra. Sɛrɛxɛdubɛ gɛgɛbe naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn. ²⁵ Yudaya ɲama, sɛrɛxɛdubɛɛ, Lewikae, Isirayilakae, nun xɔɲɛ kelife Isirayila bɔxi ma, e birin naxa sɛɛwa. ²⁶ ɲɛlɛxinyi gɛgɛbe naxa lu Darisalamu. Na fe mɔɔli nu bara ba tofe Darisalamu kabi Isirayila mangɛ Dawuda xa di Sulemani xa waxati. ²⁷ Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae naxa keli, e duba ɲama bɛ. Alatala naxa na dubɛ suxu a xa yire sɛniyɛnxi kui koore ma.

31

Xesekiya Ala xa sɛriyɛ mabanbanfe (Isirayila Mangɛ II 18:4)

¹ Sali to ɲɔn, Isirayilakae naxa siga Yudaya taaɛ kui, e kuye gɛmɛ masolixie kana, e Asera kuye wuri daaxie sɛgɛ, e sɛrɛxɛbade birin kana naxee nu na geyae fari Yudaya, Bunyamin, Efirami, nun Manasi bɔxi ma. Na dangi xanbi, Isirayilakae naxa gbilen e xɔnyɛ. ² Xesekiya naxa sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae ti kankan xa wali ra: sɛrɛxɛ gan daaxie bafe, xanunteya sɛrɛxɛɛ bafe, hɔrɔmɔbanxi wali rabafe, matɔxɔɛ nun tantui bɛɛti bafe Alatala bɛ, nun Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantafe. ³ Mangɛ naxa nde ba a harige ra a a fi sɛrɛxɛ gan daaxie ra naxee bama gɛɛsɛgɛ, nunmare, malabui lɔxɔɛ, kike nɛɛnɛ, sali xungbee alɔ a sɛbɛxi Alatala xa sɛriyɛ kui ki naxɛ. ⁴ Xesekiya naxa a masen ɲama nun Darisalamukae bɛ, e xa sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae mali e xa harige sɔtɔ, alako e xa sɛnbɛ sɔtɔ Alatala xa sɛriyɛ kui. ⁵ E to na masenyi mɛ, Isirayilakae naxa farilɛ ba e xa sansie bogi singee ra, mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, ture, kumi, nun daxamui gbɛtɛɛ. E naxan fixi, na nu gbo. ⁶ Isirayilakae nun Yudayakae, naxee nu sabatixi Yudaya taaɛ kui naxa farilɛ ba e xa xuruse xungbee nun e xa xuruse lanmae ra, e man naxa farilɛ ba se sɛniyɛnxie ra e naxee fixi e Marigi Alatala ma. Na naxa findi kote gɛgɛbe ra. ⁷ E naxa na kote malan fɔlɔ kike saxan nde ra, e gɛ kike solofere nde ra. ⁸ Xesekiya nun kuntigie to na kote to, e naxa Alatala nun a xa ɲama tantu. ⁹ Xesekiya naxa sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae maxɔrin na kote xa fe ma. ¹⁰ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Asaraya, naxan kelixi Sadɔki xabilɛ naxa a yaabi, «Kabi won yi hadiya fe fɔlɔ Alatala xa banxi kui, baloe bara gbo muxu yi ra han muxu mu nɔma na birin donde. Naxan luxi na nan ya. A gbo barima Alatala bara barakɛ sa a xa ɲama ma.»

¹¹ Xesekiya naxa yaamari fi e xa konkoe yailan Alatala xa banxi kui. E naxa na raba. ¹² Mixie naxa fa hadiyae, farilɛɛ, nun se sɛniyɛnxie ra, e a sa na konkoe kui. Lewika Konaniyahu nun a xunya Simeyi naxa mɛɛni na birin ma. ¹³ Mangɛ Xesekiya nun Ala xa banxi yarerati Asaraya naxa mixie sugandi naxee luma Konaniyahu nun a xunya Simeyi xa yaamari bun ma. Na mixie xilie nan ya: Yɛxiyɛli, Asaraya, Naxati, Asahɛli, Yerimoti, Yosabadi, Eliyeli, Yisimakiya, Maxati, nun Bɛnaya. ¹⁴ Yimina xa di Lewika Kore, naxan nu sogetede naadɛ makantama, a tan nan nu a ɲɛngi saxi see xɔn ma, mixie naxee ɲanigexi Ala bɛ. A nu na se sɛniyɛnxie itaxunma. ¹⁵ Eden, Minyamin, Yosuwe, Semaya, Amaraya, nun Sɛkanaya nu Kore malima see itaxunde e ngaxakerenyie ma sɛrɛxɛdubɛɛ xa taaɛ kui. Mixi xungbee nun mixi lanmae bara e gbe sɔtɔ e xundɛ ki ma. ¹⁶ E naxa see itaxun xɛmɛ dimɛdi birin ma naxee nu bara gɛ ɲɛ saxan sɔtɔde, naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui, naxee nu lanma e xa sɛrɛxɛdubɛɛ wali raba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui e xundɛ ki

ma. ¹⁷ E naxa see itaxun sɛrɛxɛdubɛɛ ma, naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui e xa denbaya ki ma. E naxa see itaxun Lewikae ma e xa wali nun e xundɛ ki ma, naxee nu bara gɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔde. ¹⁸ E man naxa see itaxun Ala xa hɔrɔmɔbanxi walikɛ birin ma, naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui, e naxa a i taxun e xa mamadie, e xa ginɛɛ, e xa di xɛmɛɛ nun e xa di ginɛɛ ma. ¹⁹ Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ, naxee nu na daaxa, taa fari ma, taaka ndee nu bara sugandi naxee see itaxunma yi sɛrɛxɛdubɛɛ nun yi Lewikae ma, naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui.

²⁰ Xesekiya na nan naba Yudaya bɔxi ma. A wali nɛ hinnɛ, tinxinyi, nun nɔndi kui a Marigi Alatala bɛ. ²¹ A xa wali birin a naxan naba Ala batufe xa fe ra, a nun Ala xa sɛriyɛ nun yaamari xa fe ra, na birin sɔɔnɛyaxi nɛ a bɛ. A na birin naba a bɔɲɛ birin nan na alako a xa a Marigi Alatala sagoe raba.

32

Xesekiya xa mangɛya raɲɔnyi

(Isirayila Mangɛ II 18:13-37, Annabi Esayi 36:1-22)

¹ Yi fe tinxinxie dangi xanbi, Asiri mangɛ Senaxeribi naxa so Yudaya bɔxi ma, a naxa taa makantaxie mabilin a xa e sɔtɔ. ² Xesekiya to a kolon a Senaxeribi wama Darisalamu gerefe nɛ, ³ a naxa kuntigie nun sɔɔri ɲalamae maxili. E naxa natɛ tongo e xa ye badee dɛsɛ naxee na taa fari ma. ⁴ Mixi gɛgɛbe naxa na wali suxu, e naxa kɔlɔnyie dɛsɛ, e ye kirae dɛsɛ naxee nu kelima bɔxi bun ma. E naxa a fala, «Munfe ra won a luma Asiri mangɛɛ xa ye sɔtɔ be?» ⁵ Xesekiya naxa wali suxu sɛnbɛ ra. A naxa tɛtɛ yailan dɛnnaxɛ nu kanaxi, a naxa nde sa a xa maite xun ma, han a sa sɔɔrie xa yire makantaxi li, a naxa tɛtɛ gbɛtɛ ti tɛtɛ singe fari ma, a naxa Milo yailan Dawuda xa taa kui, a naxa geresosee nun wure lefa gɛgɛbe malan. ⁶ A naxa sɔɔri xunye ti ɲama xun, a fa ɲama malan taa sode dɛ ra. A naxa a masen e bɛ, ⁷ «Wo limaniya, wo wo sɛnbɛ so. Gaaxui yo naxa lu wo yi ra, wo naxa kɔntɔfili Asiri mangɛ xa fe ra, a nun a xa sɔɔri gali. Naxan na won sɛɛti ma na gbo dangife se bɛ naxan na a tan sɛɛti ma. ⁸ Adama sɛnbɛ gbansan nan na a yi ra, kɔnɔ won Marigi Alatala nan na won malima ra yi gere kui.» Nama naxa e xaxili ti Yudaya mangɛ Xesekiya xa masenyi ra.

⁹ Na to dangi, Asiri mangɛ Senaxeribi naxa xɛɛrae xɛɛ Darisalamu. Na tɛmɛui a tan nu na Lakisi gerefe nun a xa sɔɔri birin na. A naxa yi xɛɛraya rasiga Yudaya mangɛ Xesekiya ma, a nun Yudaya mixie ma naxee nu sabatixi Darisalamu. ¹⁰ «Senaxeribi xa masenyi nan ya: Wo xaxili tixi munse ra naxan a niyama wo xa dɔxɔ tɔɔrɛ kui Darisalamu? ¹¹ Xesekiya na wo madaxufe nɛ a falafe ra, «Won Marigi Alatala fama won natangade Asiri mangɛ bɛlɛxɛ ma.» A wama nɛ wo xa faxa kaamɛ nun ye xɔli ma. ¹² Xesekiya yati bara ala batudee nun sɛrɛxɛbadee kana, a fa a fala Yudaya nun Darisalamu bɛ wo xa wo tuubi sɛrɛxɛbadee keren nan gbansan bɛ, wo xa surayi gan mɛnni. ¹³ Wo mu a kolon xɛ muxu naxan naba si gbɛtɛɛ ra, n tan nun n babae? Na sie xa alae bara nɔ e ratangade n bɛlɛxɛ ma? ¹⁴ Ala mundun na sie ya ma, n babae naxee ratɔn, naxee bara nɔ a xa ɲama ratangade n bɛlɛxɛ ma? Munfe ra wo a maɲɔxunxi a wo xa ala nɔma wo ratangade n ma? ¹⁵ Wo naxa a lu Xesekiya xa wo madaxu na ki de. Wo naxa la a ra, barima si xa ala yo mu nɔ a xa ɲama ratangade n bɛlɛxɛ ma nun n babae bɛlɛxɛ ma. Mangɛya yo mu nɔ muxu ra. Wo xa alae fan mu fama wo ratangade n bɛlɛxɛ ma.»

¹⁶ Senaxeribi xa xɛɛrae naxa na wɔyɛnyi mɔɔli xun masa Alatala nun a xa konyi Xesekiya xili ma. ¹⁷ Senaxeribi nu bara bataaxɛ sɛbɛ naxan Isirayila Marigi Alatala konbima yi wɔyɛnyi ra, «Si gbɛtɛɛ xa alae to mu nɔ e ratangade n bɛlɛxɛ ma, Xesekiya xa ala fan mu nɔma a xa ɲama ratangade n bɛlɛxɛ ma.» ¹⁸ E naxa wɔyɛn Eburu xui ra Darisalamukae bɛ naxee nu na tɛtɛ kɔn na alako gaaxui xa lu e yi ra, e xa taa masɔtɔ. ¹⁹ E naxa Darisalamu Marigi Ala maniya si gbɛtɛɛ xa alae ra, naxee findixi kuye yailanxie ra.

²⁰ Mangɛ Xesekiya nun Amosi xa di Annabi Esayi naxa Ala maxandi folɔ mali ra. ²¹ Na kui Alatala naxa malekɛ nde xɛɛ Asiri mangɛ xa sɔɔri ɲalamae xili ma, a e birin sɔntɔ

a nun e xa yareratie. MangE to na to, a naxa gbilen a xɔnyi yaagi kui. A naxa so a xa ala xa banxi kui, a yeTe xa die naxa a faxa mEnni santidegema ra. ²² Alatala Xesekiya nun Darisalamukae ratanga Asiriya mangE Senaxeribi belexe ma na ki ne. Ala naxa e ratanga e doxoore birin ma. ²³ Mixi gbegebe naxa fa buja fanyie ra Darisalamu Alatala nun Yudaya mangE Xesekiya be. Keli na temui ma Xesekiya xili naxa te si birin ya ma.

²⁴ Na waxati Xesekiya naxa fura, a gbe mu lu a xa laaxiraya. A to Alatala maxandi, Alatala naxa a xa dubE suxu, a kaabanako raba. ²⁵ Kɔnɔ Xesekiya mu na kaabanako kolon Alatala be, a a yeTe igbo. Na na a ra Alatala naxa xɔnɔ a tan nun Yudaya nun Darisalamu ma. ²⁶ Xesekiya naxa tuubi a xa yeTe igboe xa fe ra. Darisalamukae fan naxa tuubi. Na kui Alatala xa xɔne naxa gbilen e foxo ra Xesekiya xa mangEya bun ma.

²⁷ Xesekiya xa naafuli nun a xa binye nu bara gbo. Gbeti, xema, geme tofanyie, surayi, wure lefae, nun se fanyi gbete nu na a yi ra. ²⁸ Banxie fan nu na a yi ra, a nu mengi, weni nene, ture, nun xurusee ragatama dennaxe. ²⁹ A naxa taae ti, a naxa xuruse xungbee nun a lanmae gbegebe soto Ala saabui ra. ³⁰ Xesekiya man naxa Gixon dulonyi dese fuge ra, alako na ye xa dangi Dawuda xa taa sogegode mabiri. A xa wali birin soneya ne.

³¹ Kɔnɔ Babilon kuntigi ndee to fa Xesekiya yire kaabanako xa fe ra naxan naba a xa boxi ma, Ala naxa a rabolo a yeTe xa na ya iba, alako a xa a boxe ma fe kolon.

³² Xesekiya xa taruxui donxoe nun a xa dugutegena wali, na birin sebexi Amosi xa di Annabi Esayi xa laamatunyi kui, a nun Isirayila nun Yudaya mangE xa taruxui kui. ³³ Xesekiya naxa laaxiraya, e a ragata binye yire Dawuda xa die xa gaburie ya ma. Yudayakae nun Darisalamukae birin naxa a binya a laaxiraya temui. A xa di Manasi naxa ti a noxo ra.

33

Manasi xa mangEya

(Isirayila MangEe II 21:1-18)

¹ Manasi mangEya soto a ne fu nun firin nan ma, a fa ne tongo suuli nun suuli mangEya raba Darisalamu. ² A naxa bira fe naaxie foxo ra alo sie Alatala naxee keru Isirayilakae ya ra. ³ A naxa kuye batudee yailan geyae fari, a baba Xesekiya naxee kana. A Bali kuyee xa serexebadee yailan, a Aseri kuye wuri daaxie ti, a man tuubi tunbuie be naxee na koore ma. ⁴ A naxa yi serexebadee molie ti Alatala xa banxi kui, Alatala a fala dennaxe ma, n xili fama falade be ne Darisalamu temui birin. ⁵ A naxa serexebadee ti tunbuie be Alatala xa hoxomobanxi tete firinyi kui. ⁶ A naxa a xa die gan serexe ra Hinoma gulunba kui. A naxa duureya nun manduruja molie birin naba, a sematoe nun mixie maxorin naxee fata mixi faxie rawoyende. A xa fe naaxie xun naxa masa Alatala ya xori han a xonɔ a ma.

⁷ A naxa kuye geme masolixi ti Ala xa banxi kui Ala a fala dennaxe ma Dawuda nun a xa di Sulemani be, «N bara yi banxi sugandi, n bara Darisalamu sugandi Isirayila bɔnsɔe birin ya ma, n xili xa matoxo be abadan. ⁸ N mu Isirayila kerima yi boxi ma n naxan fixi wo babae ma xa wo n ma seriyE, n ma yaamarie, nun n ma xaranyie rabatuma wo naxan soto Annabi Munsa saabui ra.» ⁹ Kɔnɔ Manasi naxa Yudaya nun Darisalamu ralɔe, e xa naaxu dangife sie ra Alatala naxee sonto e ya ra. ¹⁰ Alatala naxa woyen Manasi nun a xa nama be, kɔnɔ e mu e tuli mati a ra.

¹¹ Na na a ra, Alatala naxa a niya Asiriya sori xunyie xa fa e gere. E naxa Manasi suxu, e yolonxɔnyi sa a ma, e kɔnyi gbaku a banganyi ra, e a xanin Babilon boxi ma. ¹² A to lu na naaxankate kui, a naxa a Marigi Alatala maxandi, a a yeTe magoro a babae Marigi Ala be. ¹³ A to a maxandi, Alatala naxa a xa dubE suxu, a a ragbilen a xa mangEya Darisalamu. Na kui Manasi naxa a kolon Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na dangi xanbi, Manasi naxa tete ti Dawuda xa taa fari ma, kelifi Gixon sogegode mabiri gulunba kui, a sa doxo taa naade ra naxan xili «Yexe naade.» A naxa Ofeli geya

mabilin. A naxa nde sa tɛtɛ xa maite xun ma. A man naxa sɔɔri xunyie lu Yudaya taa makantaxie kui.

¹⁵ Na tɛmui a naxa kuye birin ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a sɛrɛxɛbadee kana a nu bara naxee ti hɔrɔmɔbanxi tentenyi fari nun Darisalamu taa kui. A naxa e birin wɔlɛ i taa fari ma. ¹⁶ A to gɛ na ra, a naxa Alatala xa sɛrɛxɛbadee yailan, a fa xanunteya sɛrɛxɛ nun tantui sɛrɛxɛ ba naa. A naxa a masen Yudayakae bɛ e xa Isirayila Marigi Alatala rabatu. ¹⁷ Nama tan mu gbilen kuye batudee fɔxɔ ra geyae fari, kɔnɔ e nu e Marigi Alatala nan gbansan batuma mɛnnie.

¹⁸ Manasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a xa Ala maxandi nun namijɔnmɛe xa masenyie Isirayila Marigi Alatala xili ra, na birin sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui. ¹⁹ A xa Ala maxandi nun Ala na suxu ki naxɛ, na sɛbɛxi Hosayi xa sɛbɛli kui. Manasi naxan nabaxi beenu a xa a yɛtɛ magoro Ala bɛ, a xa yunubie, a xa yanfanteya, a xa kuye batudee geyae fari, a xa Aseri kuye wuri daaxie, nun a xa gɛmɛ masolixie, na birin masenxi na sɛbɛli kui. ²⁰ Manasi naxa laaxiraya, e a ragata a xɔnyi. A xa di Amon naxa ti a jɔxɔɛ ra.

Amon xa mangɛya

(Isirayila Mangɛe II 21:19-26)

²¹ Amon mangɛya sɔtɔ a jɛ mɔxɔjɛn nun firin nan ma, a fa jɛ firin mangɛya raba Darisalamu. ²² A naxa bira fe jaaxie fɔxɔ ra alɔ a baba Manasi, a sɛrɛxɛe ba kuyee bɛ a baba nu bara naxee yailan batu se ra. ²³ A mu a magoro Alatala bɛ alɔ a baba Manasi a raba ki naxɛ. Amon xa yunubie naxa dangi a baba gbe ra. ²⁴ A xa sɔɔri xunyie naxa natɛ tongo, e fa a faxa a xa mangɛ banxi kui. ²⁵ Kɔnɔ jama tan mu tin na yanfantee ra, e naxa e fan faxa. Nama naxa Amon xa di Yosiya ti a jɔxɔɛ ra.

34

Yosiya xa mangɛya

(Isirayila Mangɛe II 22:1-20, 23:1-20)

¹ Yosiya mangɛya sɔtɔ a jɛ solomasaxan nan ma, a fa jɛ tongo saxan nun keren mangɛya raba Darisalamu. ² A Alatala waxɔnfe tinxinxi raba nɛ, a jɛrɛ a baba Dawuda fɔxi. A mu siga yirefanyi ma, a mu siga kɔɔla ma.

³ A xa mangɛya jɛ solomasaxan nde, a naxa a baba Dawuda Marigi Ala fen fɔlɔ. Fonike nan nu a ra na tɛmui. A xa mangɛya jɛ fu nun firin nde, a naxa Yudaya nun Darisalamu rasɛniyen fɔlɔ. A naxa kuye batudee ba geyae fari, a Aseri kuye wuri daaxie kana, a kuye yɔxui daaxie ba naa. ⁴ A naxa yaamari fi Bali kuye xa sɛrɛxɛbadee xa kana, surayi ganma dɛnnaxɛ kuye bɛ xa ba naa, Aseri kuye wuri daaxie xa sɛgɛ, kuye naxee yailanxi yɔxui ra xa iluntun. A naxa na kuye iluntunxi fuji funfun e xa sɛrɛxɛbae xa gaburie fari. ⁵ A naxa kuyee xa sɛrɛxɛdubɛe xɔrie gan kuye sɛrɛxɛbadee fari, alako Yudaya nun Darisalamu xa sɛniyen. ⁶ A naxa siga Manasi, Efirami, Simeyɔn, nun Nafatali taae kui, nun e xa yire kanaxie kui, ⁷ a fa sɛrɛxɛbadee nun Aseri kuye wuri daaxie kana. A naxa kuyee iluntun, a surayi sɛrɛxɛbadee sɛgɛ Isirayila bɔxi birin ma. Na tɛmui a naxa gbilen Darisalamu.

⁸ Yosiya xa mangɛya jɛ fu nun solomasaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di Safan, nun taa gomina Maaseya, nun Yowaxasa xa di Yowa sɛbɛliti xɛɛ a Marigi Alatala xa banxi yailande. A nu wama bɔxi nun hɔrɔmɔbanxi rasɛniyenfe. ⁹ E naxa siga sɛrɛxɛdubɛe kuntigi Xilikiya yire, e fa kɔbiri so a yi ra naxan nu bara fi Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Lewikae naxee findixi naadɛ kantɛe ra nu bara na kɔbiri maxili jama ma, jama naxan kelixi Manasi, Efirami, Isirayila, Yudaya, Bunyamin bɔxi ma, nun Darisalamu. ¹⁰ E naxa na kɔbiri taxu Alatala xa banxi wali xunyie ra. Alako nee xa nɔ kamudɛrie, banxitie nun walikɛ mɔɔli birin sare fide. ¹¹ E man xa nɔ gɛmɛ nun wuri sarade, e xa banxi gbɛtɛe rakeli Yudaya mangɛe nu bara naxee lu e xa kana. ¹² Yi mixie wali nɛ sɔɔbɛ ra Lewika ndee xa yaamari bun ma. Nee xilie nan ya: Merari xa die Yaxati nun Abadiyasi, nun Kehati xa die Sakari nun Mesulama. ¹³ Yi Lewikae nan nu na bɛɛtiba fanyie ra. E naxa wali birin mato. Lewika gbɛtɛe naxa e jɔxɔ sa sɛbɛli tife nun naadɛ makantafe xɔnma.

¹⁴ E to nu kɔbiri raminife, naxan nu bara xanin Alatala xa banxi kui, sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya naxa sɛriyɛ kitaabui to Alatala naxan fixi Annabi Munsa saabui ra. ¹⁵ Xilikiya naxa a fala sɛbɛliti Safan bɛ, «N bara Tawureta Munsa to Alatala xa banxi kui.» Xilikiya naxa na kitaabui so Safan yi ra. ¹⁶ Safan naxa kitaabui xanin mangɛ xɔn, a fa a dɛntɛgɛ, «I yaamari naxan fi, i xa walikɛɛ bara na birin naba. ¹⁷ E bara fa kɔbiri ra naxan nu na Alatala xa banxi kui, e na so wali xunye yi ra a nun mixi yi ra naxee na na wali rabafe.» ¹⁸ Sɛbɛliti Safan man naxa a dɛntɛgɛ mangɛ bɛ, «Sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya bara kitaabui nde so n yi ra.» Safan naxa na radangi mangɛ ma. ¹⁹ Mangɛ to na kitaabui xa masenyi mɛ, a naxa a yɛtɛ xa dugie ibɔɔ sunnunyi ma.

²⁰ Mangɛ naxa yi yaamari so Xilikiya, Safan xa di Axikama, Mike xa di Abadon, sɛbɛliti Safan, nun mangɛ rasi Asaya yi ra, ²¹ «Wo siga, wo sa Alatala maxɔrin n bɛ, a nun Isirayilakae nun Yudayakae bɛ, yi masenyi xa fe ra naxan sɛbɛxi yi kitaabui kui wo naxan toxi. Alatala xa xɔnɛ gbo won xili ma, barima won babae mu Alatala xa sɛriyɛ rabatu alɔ a sɛbɛxi yi kitaabui kui ki naxɛ.»

²² Xilikiya nun mangɛ xa xɛɛra booree naxa siga Xulida xɔn ma, Salumu xa ginɛ. Salumu Tokehati xa di, Xasira xa mamadi nan nu a ɲɔxɔ saxi hɔrɔmɔbanxi dugi sɛniyɛnxie xɔnma. Xulida, namijɔnmɛ ginɛ nan nu a ra. A nu sabatixi Darisalamu, taa nɛɛnɛ kui. E naxa dɛ masara alɔ mangɛ a fala ki naxɛ. ²³ Xulida naxa a fala e bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «A fala mangɛ bɛ naxan wo xɛɛxi, ²⁴ a Alatala xa masenyi nan ya: N fama ɲaxankatɛ ra yi taa nun a xa mixie bɛ, n danke ragoroma nɛ naxee xaranxi Yudaya mangɛ bɛ yi kitaabui kui, ²⁵ barima e bara n nabolo, e bara surayi gan sɛrɛxɛ ra alae gbɛtɛɛ bɛ. Na bara a niya n xa xɔnɔ e xa wali ma. N ma xɔnɛ bara lu yi taa xun ma, a mu kelima naa.» ²⁶ Kɔnɔ wo xa a fala mangɛ bɛ naxan wo xɛɛxi alako a xa Alatala xa natɛ kolon, Isirayila Marigi Alatala naxan masenxi, ²⁷ «I bɔɲɛ to bara yi fe suxu, i fa i magoro n bɛ, i i tuli mati n wɔyɛnyi ra n naxan falaxi yi taa nun a xa mixie xili ma, i fa i xa dugie ibɔɔ yɛtɛ magore kui, i i mawa n bɛ, na birin kui, n tan Alatala fan bara i xui mɛ. ²⁸ N i xaninma nɛ i benbae yire bɔɲɛsa kui. E fama i ragatade, i yae mu yi taa nun a xa mixie xa ɲaxankatɛ toma.» E naxa na dɛntɛgɛ mangɛ bɛ.

²⁹ Mangɛ naxa Yudaya nun Darisalamu forie xili. ³⁰ A naxa te Alatala xa banxi yire, Yudayakae, Darisalamukae, sɛrɛxɛdubɛɛ, Lewikae, nun ɲama birin, kelife mixi mɔxie ma sa dɔxɔ dimɛɛ ra, birin naxa bira a fɔxɔ ra. Mangɛ naxa kitaabui xaran e bɛ Ala xa saatɛ fe sɛbɛxi naxan kui, e nu bara naxan to Alatala xa banxi kui. ³¹ Mangɛ naxa ti a tide, a saatɛ tongo Alatala bɛ a xa bira Alatala xa sɛriyɛ, a xa yaamari, nun a xa xaranyi birin fɔxɔ ra a bɔɲɛ nun a nii birin na. ³² A naxa yaamari fi Darisalamukae, Bunyaminkae, nun mixi birin ma naxee nu na Darisalamu na waxati, e fan xa saatɛ tongo e babae Marigi Ala bɛ.

³³ Yosiya naxa kuye batui birin dan si gbɛtɛɛ nun Isirayila nu naxan nabama. A naxa Isirayilakae birin yaamari e xa e Marigi Alatala rabatu. Mangɛ xa simaya birin kui, ɲama mu tin e babae Marigi Alatala rabolode.

35

Yosiya Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe
(*Isirayila Mangɛ* II 23:21-23)

¹ Yosiya naxa Sayamalekɛ Dangi Sali raba Darisalamu Alatala xa binyɛ bun ma. E naxa na sɛrɛxɛ ba kike singe xi fu nun naani lɔxɔɛ. ² A naxa sɛrɛxɛdubɛɛ ti e xa wali ra Alatala xa banxi kui. A naxa e ralimaniya. ³ A naxa a fala Lewikae bɛ, naxee nu Isirayila birin xaranma, naxee nu bara sɛniyɛn Alatala xa wali xa fe ra, «Wo saatɛ kankira sɛniyɛnxi dɔxɔ salide kui Dawuda xa di Sulemani, Isirayila mangɛ, naxan tixi. Wo mu a xaninma wo tunki fari sɔnɔn. Wo xa wali wo Marigi Alatala nun a xa ɲama Isirayila bɛ. ⁴ Wo xa sali fe dɔxɔ a denbaya nun a xundɛ ki ma, alɔ Isirayila mangɛ Dawuda a sɛbɛxi ki naxɛ, alɔ a xa di Sulemani a yamarixi ki naxɛ. ⁵ Lewikae, xundɛ yo xundɛ a denbaya kima xa ti yire sɛniyɛnxi kui wo ngaxakerenyi booree ti kima e xabile ki ma. ⁶ Wo lan nɛ wo xa

Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ ba, wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn, wo na rafala wo ngaxakerenyie bɛ Alatala xa sɛriyɛ ki ma, Annabi Munsa naxan fixi wo ma.»

⁷ Yosiya naxa yɛxɛɛɛ, yɛxɛɛyɔrɛɛ, nun sie ba sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ Sayamalekɛ Dangi Sali xa fe ra. A man naxa ninge wulu saxan ba a harige ra na mixi wulu tongo saxan bɛ. ⁸ A xa kuntigie fan naxa xurusee ba sɛrɛxɛ ra ɲama, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun Lewikae bɛ. Xilikiya, Sakari, nun Yɛxiyɛli, Ala xa banxi yareratie naxa xuruse lanma wulu firin kɛmɛ senni nun ninge kɛmɛ saxan ba sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛdubɛɛ bɛ na sali tɛmui. ⁹ Lewika xunye, Konaniyahu a ngaxakerenyie, Semaya Netaneeli, Xasabiya, Yeyiyeli nun Yosabadi naxa xuruse lanma wulu suuli nun ninge kɛmɛ suuli ba Lewikae bɛ na sali tɛmui.

¹⁰ Wali raba yi ki nɛ: Sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewikae naxa ti e sanyi ra e xundɛe ki ma alɔ mangɛ a yamarixi ki naxɛ. ¹¹ Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ kɔn to raxaba, Lewikae nu a wuli soma sɛrɛxɛdubɛɛ yi ra, nee nu fa na wuli kasan sɛrɛxɛbade ma. Lewikae na gɛ sɛrɛxɛ burade, ¹² e nu na sube itaxunma ɲama ma e xabilɛe ki ma. Naxan findima sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ, e nu na sama a xati ma alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kui ki naxɛ. Ninge fan naba na ki nɛ. ¹³ E naxa Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ gan tɛ ra a sɛriyɛ ki ma, e man donse sɛniyɛnxi gbɛtɛɛ ɲin tundee kui, e na itaxun ɲama ma. ¹⁴ Na dangi xanbi, e naxa e gbe nun sɛrɛxɛdubɛɛ gbe ɲin. E nu a rabama na ki nɛ, barima Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ nu sɛrɛxɛ gan daaxie nun ture bama sɛrɛxɛ ra han kɔɛ ra. Lewikae nan nu na birin nafalama Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛɛ bɛ.

¹⁵ Asafi xa di bɛɛtibae naxa ti e tide alɔ Dawuda, Asafi, Heman, nun mangɛ rasi Yedutun a yamari ki naxɛ. Naadɛ kantɛɛ fan nu na e tide. E mu nu kelima e walidee, barima e ngaxakerenyi Lewikae nu e gbe donse rafalama. ¹⁶ Na lɔxɔɛ Alatala xa wali birin naba Sayamalekɛ Dangi Sali sɛriyɛ ki nan ma, alako sɛrɛxɛ gan daaxi xa ba Alatala xa sɛrɛxɛbade fari alɔ Yosiya a yamari ki naxɛ.

¹⁷ Isirayilaka naxee nu na, nee naxa Sayamalekɛ Dangi Sali nun Taami Lɛbinitare Sali raba xi solofere bun ma. ¹⁸ Sayamalekɛ Dangi Sali yo mu nu raba na ki Isirayila bɔxi ma kabi Annabi Samuweli xa waxati. Isirayila mangɛ yo mu nu lu na naxan nu bara a raba alɔ Yosiya, sɛrɛxɛdubɛɛ, Lewikae, Yudayakae, Isirayilakae, nun Darisalamukae a rabaxi ki naxɛ. ¹⁹ Na Sayamalekɛ Dangi Sali raba Yosiya xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde nɛ.

²⁰ Na dangi xanbi, Yosiya to gɛ Alatala xa banxi yailande, Misira mangɛ Neko naxa te Karakemisi gereɛde, Efirati xure fɛ ma. Yosiya naxa wa gere tife Neko bɛ. ²¹ Neko naxa xɛɛrae xɛɛ a yire a falafe ra, «Yudaya mangɛ, i wama n gerefe munfe ra? N mu minixi i tan xa gereɛde. N minixi n yaxui nde nan gereɛde, alɔ Ala a fala n bɛ ki naxɛ. I naxa ti Ala kanke xa na mu a ra i xun nakanama nɛ. Muxu nun Ala na a ra.» ²² Kɔnɔ Yosiya mu gbilen a xa natɛ fɔxɔ ra, a naxa tondi a tuli matide Ala xa masenyi ra Neko naxan falaxi. A naxa siga Megido gulunba gere sode. ²³ Mɛnni sɔɔrie naxa mangɛ Yosiya sɔxɔ tanbɛɛ ra. A naxa a fala a xa mixie bɛ, «Wo n xanin, barima n maxɔnɔxi a ɲaaxi ra.» ²⁴ Yi gere yire, a xa mixie naxa a ramini na ra a xa sɔɔri ragise kui. E naxa a radangi a xa sɔɔri ragise firin nde kui, e fa a xanin Darisalamu. A naxa laaxiraya mɛnni, e fa a ragata a babae xa gaburie fɛ ma. Yudaya nun Darisalamu birin naxa lu sunnunyi kui Yosiya xa faxɛ xa fe ra. ²⁵ Annabi Yeremi naxa ɲɔnfe bɛɛti nde sɛbɛ Yosiya xa binyɛ bun ma. Han to bɛɛtibae na bama Isirayila bɔxi ma, na fan sɛbɛxi ɲɔnfe bɛɛti buki kui.

²⁶ Yosiya xa taruxui dɔnxɔɛɛ nun a xa dugutɛgɛɲa Alatala xa sɛriyɛ ma, ²⁷ a fɔlɛ nun a rapɔnyi birin sɛbɛxi Isirayila nun Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui.

36

Yehowaxasi xa mangɛya

(Isirayila Mangɛe II 23:30-35)

¹ Nama naxa Yosiya xa di Yehowaxasi ti mangɛ ra Darisalamu a baba ɲɔxɔɛ ra.

² Yehowaxasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nan ma, a kike saxan mangɛya raba Darisalamu.

³ Misira mangɛ naxa a ba mangɛya ra Darisalamu, a fa gbeti kilo wulu saxan nun xɛɛma kilo tongo saxan maxili e ma duuti ra. ⁴ Misira mangɛ naxa Yehowaxasi ngaxakerenyi Eliyakimi ti mangɛ ra Yudaya nun Darisalamu xun ma. A naxa Eliyakimi xili masara Yehoyakimi ra. Neko naxa a ngaxakerenyi Yehowaxasi xanin Misira bɔxi ma.

Eliyakimi xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ II 23:36-24:7)

⁵ Eliyakimi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a fa ɲɛ fu nun firin mangɛya raba Darisalamu. A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri. ⁶ Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa a gere, a fa yɔlɔnxɔnyi yɔxui daaxi sa a ma, a a xanin Babilɔn bɔxi ma. ⁷ Nebukadansari naxa see ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a fa e xanin a xɔnyi Babilɔn.

⁸ Yehoyakimi xa taruxui dɔnxɔɛɛ, a xa fe ɲaaxie nun a xa yunubie a naxee rabaxi, nee birin seɓɛxi Isirayila nun Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. Yehoyakini naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Yehoyakini xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ II 24:8-17)

⁹ Yehoyakini mangɛya sɔtɔ a ɲɛ solomasaxan nan ma, a fa kike saxan xi fu mangɛya raba Darisalamu. A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri. ¹⁰ Naaraba fɔlɛ, mangɛ Nebukadansari naxa a xanin Babilɔn, a nun harige naxan nu na Alatala xa banxi kui. A naxa Yehoyakimi ngaxakerenyi sedekiya ti mangɛ ra Yudaya nun Darisalamu xun ma.

Sedekiya xa mangɛya

(Isirayila Mangɛ II 24:18-25:21, Annabi Yeremi 39:1-10, 52:1-27)

¹¹ Sedekiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun keren nan ma, a fa ɲɛ fu nun keren mangɛya raba Darisalamu. ¹² A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri. A mu a yɛɛ magoro Annabi Yeremi bɛ, naxan nu wɔyɛnma Alatala xili ra.

¹³ A naxa mangɛ Nebukadansari fan matandi, naxan nu bara a rakali Ala xili ra. A naxa a kobe ti Alatala ra, a naxa a bɔɲɛ balan gbilenfe ra Isirayila Marigi Alatala ma. ¹⁴ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun ɲama naxa Alatala rabolo, e fe ɲaaxi raba si gbɛɛ darixi naxan na. E naxa sɛniyɛntareɲa raba Alatala xa banxi kui, a nu bara naxan nasɛniyɛn.

¹⁵ E babae Marigi Alatala nu xɛɛrae xɛɛma tɛmui birin, barima a nu wama a xa ɲama nun a xa hɔrɔmɔbanxi rakisife. ¹⁶ Kɔnɔ e naxa yo Ala xa xɛɛrae nun e xa masenyi ma. E mu tin Ala xa namijɔnmɛɛ xa wɔyɛnyi ra fefe ma. Na na a ra Alatala naxa xɔnɔ a xa ɲama ma, han na xɔnɛ seri mu na sɔnɔn. ¹⁷ Na kui Alatala naxa Kalidi mangɛ xɛɛ e xili ma, a fa e xa sɛɛtalae faxa salide kui. Ala naxa ɲama birin so a yi ra, ginɛɛ nun xɛmɛɛ, fonikee nun mixi mɔxie. ¹⁸ Nebukadansari naxa se birin ba Ala xa banxi kui, a lanmae nun a xungbee. A naxa naafuli tongo Alatala nun mangɛ nun a xa kuntigie xa banxie kui. ¹⁹ A naxa Ala xa banxi gan, a Darisalamu tɛɛ rabira. A banxi fanyie nun se fanyi birin gan taa kui. ²⁰ Naxee mu faxa gere kui, Nebukadansari naxa nee xanin Babilɔn konyiya kui a tan nun a xa die bɛ, nee lu naa nɛ han Perise mangɛya waxati. ²¹ Alatala xa masenyi, a naxan masenxi Annabi Yeremi saabui ra, a kamalixi na ki nɛ. Na masenyi nan ya:

«Bɔxi fama a malabude ɲɛ tongo solofere,

han a xa malabui waxati kamali

a mu naxee raba gbaloe waxati.»

Sirusi xa yaamari

(Annabi Esidirasi 1:1-4)

²² Perise mangɛ Sirusi xa mangɛya ɲɛ singe, Alatala naxa a sa Sirusi xaxili ma alako a xa natɛ tongo yaamari nde xa fe ra, a man xa na masen, a xa na seɓɛ a xa mangɛya birin kui. Alatala nu bara na birin masen Annabi Yeremi saabui ra. Na yaamari nan ya: ²³ «Perise mangɛ Sirusi xa masenyi nan ya: Alatala naxan na koore ma, naxan bara si birin sa n ma yaamari bun ma, na bara a masen n bɛ n xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu

Yudaya bɔxi ma. Naxee kelixi a xa ɲama ya ma, e xa te Darisalamu. E Marigi Alatala xa lu a sεεti ma.»

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi be Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui findixi masenyi belebele nan na Ala xa mixie be. Alatala to Isirayila sugandi a xa jama ra, e jere ki a nun Ala e meeni ki naxe, na misaali xungbe masenma. Isirayila nu luxi ne alo di loxi naxan gbilenma a baba xa kira singe ma jaxankate saabui ra.

Isirayila bomsode fu nun firin to e Marigi xa kira berin, Ala naxa a niya si gbete xa no Isirayila ra, e e keru e xa boxi ma, e e findi konyie ra. Na naxa raba Isirayila seti ra naxan nu na koola ma, a man naxa raba Isirayila seti ra naxan nu na yirefanyi ma. Namijonme nu na birin kolonma ne, e fa a fala kene ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala na a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma ne e xa boxi ma je tongo solofere dangi xanbi.

Annabi Esidirasi xa waxati, na je tongo solofere nu bara kamali. Alatala naxa a niya Perise mange Sirusi xa nate tongo Isirayila konyie ragbilenfe e xonyi Darisalamu, alako e xa Ala xa hrombanxi ti. Sirusi nu wama a xon e xa serexe ba a be, konko Ala nu na birin nabama ne alako a xa a xa laayidi rakamali. A nu na menife a xa jama ma.

Isirayila bomsode to gbilen e xonyi, e yaxuie naxa fe birin naba alako e naxa Ala xa hrombanxi ti. E naxa kalamui sa Perise mange be Isirayila xa fe ra, konko a rajonyi Isirayila naxa no wali rabade. Ala xa namijonme Hagi nun Sakari naxa e ralimaniya na wali kui. Na limaniya luma Ala xa mixie yi ra han to. Xa mixi luma Ala seti ma, e fama tore sode Ala yaxuie saabui ra, konko a rajonyi e xa fe soneyama ne Alatala frome ra. Ala xa won mali lufe a xa soneya kira xon. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi be

Isirayilakae gbilenfe Darisalamu

¹ Perise mange Sirusi xa mangeya folo je naxan na, Alatala naxa wa fe rakamalife a naxan masen Annabi Yere mi be. Alatala naxa a sa Sirusi boje ma, a xa yi masenyi fala, a man xa a sebe mixie be naxee na a xa yaamari bun ma. Na masenyi nan yi ki: ² «N tan Perise mange Sirusi xui nan ya. Marigi Alatala naxan na koore ma naxan duniya mangeya birin fixi n ma, a bara n yaamari, n xa hrombanxi ti a be Darisalamu, Yudaya boxi ma. ³ Naxee birin findixi Ala xa jama ra wo ya ma, e birin xa gbilen Darisalamu, Yudaya boxi ma, alako e xa hrombanxi ti Isirayila Marigi Alatala be, naxan na Ala ra Darisalamu. ⁴ Perisekae xa e doxoore Isirayila mixie ki gbeti, xema, se fanyie, nun xurusee ra naxee bama serexe janigexie ra Ala xa hrombanxi kui Darisalamu.»

⁵ Yuda nun Bunyamin bomsode kuntigie, Lewi bomsode mixie nun serexedube naxee nu na e ya ma, a nun Ala naxee birin boje rate sigafe ra, e birin naxa siga Ala xa hrombanxi tide Darisalamu. ⁶ E doxooree naxa e ki gbeti, xema, se fanyie, xurusee, nun harige ra, a nun serexe janigexie. ⁷ Mange Nebukadansari nu bara se gbege ramini Darisalamu hrombanxi kui a xa waxati, a fa e raso a xa ala xa banxi kui. Perise mange Sirusi naxa na birin namini, ⁸ a e taxu kobiri ragatama Miteredati ra, a xa a rasanba Yudaya mange Sesebasari ma.

⁹ Na see konti nan yi ki: paani xema daaxi tongo saxan, paani gbeti daaxi wulu keren, fine moxonen nun solomanaani, ¹⁰ pileti xema daaxi tongo saxan, pileti gbeti daaxi kem naani, pileti fu, a nun yirabase gbete wulu keren. ¹¹ Na se xema daaxi nun gbeti daaxi birin konti naxa lan yirabase wulu suuli kem naani ma. Isirayila geelmanie to keli Babilon gbilenfe ra Darisalamu, Sesebasari naxa na naafuli birin xanin a xun ma.

¹ Mixie nan yi ki mange Nebukadansari fa naxee ra Babilon boxi ma, naxee nu wama gbilenfe e xonyi Darisalamu nun Yudaya. ² Sorobabeli, Yesuwa, Nehemi, Seraya, Reelaya, Morodekayi, Bilesan, Mispari, Begifayi, Rexumi, nun Baanna naxa findi e xa yareratie ra. Na Isirayila xeme konti nan yi ki:

³ Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi keme, mixi tongo solofere nun firin.

⁴ Sefataya xa die, mixi keme saxan, mixi tongo solofere nun firin.

⁵ Ara xa die, mixi keme solofere, mixi tongo solofere nun suuli.

⁶ Mowaba Paxati xa die, mixi wulu firin, mixi keme solomasaxan nun mixi fu nun firin. Mowaba Paxati kelixi Yesuwa nun Yowaba xabile ne.

⁷ Elama xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.

⁸ Satu xa die, mixi keme solomanaani, mixi tongo naani nun suuli.

⁹ Sakayi xa die, mixi keme solofere nun mixi tongo senni.

¹⁰ Bani xa die, mixi keme senni, mixi tongo naani nun firin.

¹¹ Bibayi xa die, mixi keme senni, mixi moxojen nun saxan.

¹² Asigadi xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, nun mixi moxojen nun firin.

¹³ Adonikama xa die mixi keme senni, mixi tongo senni nun senni.

¹⁴ Begifayi xa die mixi wulu firin, mixi tongo suuli nun senni.

¹⁵ Adin xa die, mixi keme naani, mixi tongo suuli nun naani.

¹⁶ Ateri xa die, Xesekiya xabile, mixi tongo solomanaani nun solomasaxan.

¹⁷ Beseyi xa die, mixi keme saxan mixi moxojen nun saxan.

¹⁸ Yora xa die, mixi keme, mixi fu nun firin.

¹⁹ Xasuma xa die, mixi keme firin, mixi moxojen nun saxan.

²⁰ Gibari xa die, mixi tongo solomanaani nun suuli.

²¹ Betelamu xeme, mixi keme, mixi moxojen, a nun saxan.

²² Mixi naxee keli Netofa, mixi tongo suuli nun senni.

²³ Mixi naxee keli Anatoti, mixi keme mixi moxojen nun solomasaxan.

²⁴ Mixi naxee keli Asamafeti, mixi tongo naani nun firin.

²⁵ Mixi naxee keli Kiriyati Yeyarimi, Kefira, nun Beroti, mixi keme solofere, mixi tongo naani nun saxan.

²⁶ Mixi naxee keli Rama nun Geba, mixi keme senni, mixi moxojen nun keren.

²⁷ Mixi naxee keli Mikimasi, mixi keme, mixi moxojen nun firin.

²⁸ Mixi naxee keli Beteli nun Ayi, mixi keme firin, mixi moxojen nun saxan.

²⁹ Mixi naxee keli Nebo, mixi tongo suuli nun firin.

³⁰ Magibisa xa die, mixi keme, mixi tongo suuli nun senni.

³¹ Elama gbete xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.

³² Xarima xa die, mixi keme saxan, mixi moxojen.

³³ Mixi naxee keli Lodi nun Xadidi, mixi keme solofere, mixi moxojen nun suuli.

³⁴ Mixi naxee keli Yeriko, mixi keme saxan, mixi tongo naani nun suuli.

³⁵ Mixi naxee keli Senaa, mixi wulu saxan, mixi keme senni, mixi tongo saxan.

³⁶ Serexedubee konti nan yi ki:

Yedaya xa di naxee kelixi Yesuwa xabile, mixi keme solomanaani, mixi tongo solofere nun saxan.

³⁷ Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi tongo suuli nun firin.

³⁸ Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo naani, nun solofere.

³⁹ Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi fu nun solofere.

⁴⁰ Lewi bonsode konti nan yi ki:

Yesuwa nun Kadamiyeli xa die, mixi tongo solofere nun naani.

⁴¹ Beetibae konti nan yi ki:

Asafi xa die, mixi keme, mixi moxojen nun solomasaxan.

⁴² Hōrōmōbanxi makantēe kōnti nan yi ki:
Salumu, Ateri, Talamōn, Akubu, Xatita, nun Sobayi xa die,
mixi kēmē, mixi tongo saxan nun solomanaani.

⁴³ Hōrōmōbanxi walikēe nan yi ki:
Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,
⁴⁴ Kerosi xa die, Siyaha xa die, Padon xa die,
⁴⁵ Lebana xa die, Hagabaha xa die, Akubu xa die,
⁴⁶ Xagabi xa die, Salamayi xa die, Hanan xa die,
⁴⁷ Gidēli xa die, Gaxari xa die, Reyaya xa die,
⁴⁸ Resin xa die, Nekoda xa die, Gasama xa die,
⁴⁹ Usa xa die, Paseya xa die, Bisayi xa die,
⁵⁰ Asana xa die, Mewunima xa die, Nefusima xa die,
⁵¹ Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,
⁵² Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,
⁵³ Barakōsi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,
⁵⁴ Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.

⁵⁵ Mangē Sulemani xa walikēe xa die nan yi ki:
Sotayi xa die, Sofereti xa die, Peruda xa die,
⁵⁶ Yaala xa die, Darakōn xa die, Gidēli xa die,
⁵⁷ Sēfataya xa die, Xatili xa die,
Pokēreti Hasebayimi xa die, nun Ami xa die.

⁵⁸ Hōrōmōbanxi walikēe nun Sulemani xa walikēe xa die birin findixi mixi kēmē saxan,
mixi tongo solomanaani, nun firin nan na.

⁵⁹ Mixie nan yi ki naxee keli Mela, Xarasa, Kērubu Adan, nun Imeri. E mu nō a masende
a e xabilē findixi Isirayilakae nan na.

⁶⁰ Dēlaya xa die, Tobiya xa die, nun Nekoda xa die,
e findixi mixi kēmē senni mixi tongo suuli nun firin nan na.

⁶¹ Sērēxēdubēe xa die fan nu na e ya ma:

Xabaya xa die, Hakōsi xa die, nun Barasilayi xa die.

Barasilayi xa die benba nu bara Barasilayi Galadika xa di ginē dōxō,
a man naxa na xili tongo.

⁶² E xilie to mu to taruxui kui, e mu nōxi sērēxēdubē wali rabade. ⁶³ Mangē naxa a fala
e bē, a e naxa donse sēniyēnxi don han sērēxēdubē nde nōma e xa fe rafiixēde Ala xa
tōnxumae Urimi nun Tumimi saabui ra tēmui naxē.

⁶⁴ Nama naxan gbilen Yudaya, a birin findi mixi wulu tongo naani nun firin, mixi kēmē
saxan mixi tongo senni nan na. ⁶⁵ Konyi ginēe nun xēmēe mu nu na na kōnti ya ma. E fan
lanxi mixi wulu solofere, mixi kēmē saxan tongo saxan nun solofere nan ma. Bētibae
fan findi mixi kēmē firin nan na.

⁶⁶ Yi daalise xasabi nu na e yi ra: soe kēmē solofere, tongo saxan nun senni, soe banaxi
kēmē firin, tongo naani nun suuli, ⁶⁷ pōxōmē kēmē naani, tongo saxan nun suuli, a nun
sofale wulu senni, kēmē solofere mōxōpēn.

⁶⁸ Xabilē kuntigie to Ala xa banxi li Darisalamu, e naxa sērēxē p̄anigexi ba Ala xa
banxi xa fe ra, alako a man xa ti mēnni. ⁶⁹ E naxa kōbiri ba yi wali xa fe ra. Na kōbiri
findi kōbiri kole wulu tongo senni nun keren nan na xēema daaxi, a nun kōbiri kole wulu
suuli gbeti daaxi. E man naxa sērēxēdubē dugi kēmē ba yi wali xa fe ra.

⁷⁰ Na nan na ki sērēxēdubēe, Lewi bōnsōe mixie, bētibae, hōrōmōbanxi kantae, nun
hōrōmōbanxi walikēe, e birin naxa sabati e gbe taae kui, a nun Isirayilakae birin.

¹ Kike solofere to kamali, Isirayilaka naxee nu na na taae kui, nee birin naxa e malan Darisalamu. ² Yosadaki xa di Yesuwa nun a booree sɛɛxɛdubɛɛ, a nun Salatiyeli xa di Sorobabeli nun a booree, e naxa kafu e boore ma, e sɛɛxɛbade ti Isirayila Marigi Ala bɛ, alako e xa sɛɛxɛ gan daaxie ba alɔ Annabi Munsa a masen sɛriyɛ kui ki naxɛ. ³ E naxa na sɛɛxɛbade ti a yire fori, e man naxa sɛɛxɛ ba fɔlɔ gɛɛsɛgɛ nun nunmare. E nu na birin nabafe gaaxui nan kui si gbɛtɛɛ xa fe ra, naxee nu na e rabilinyi. ⁴ E naxa Bage Ti Sali raba alɔ a sɛbɛxi kitaabui kui ki naxɛ, e man nu sɛɛxɛɛ bama lɔxɔ yo lɔxɔ sɛriyɛ ki ma. ⁵ E nu sɛɛxɛ gan daaxi bama Kike Nɛɛnɛ Sali nun sali xungbee waxati, a nun tɛmɛi gbɛtɛ mixi nde na a ɲanige tɛmɛi naxɛ. ⁶ Na kike solofere nde lɔxɔɛ singe, e naxa sɛɛxɛ ba fɔlɔ Ala bɛ, kɔnɔ Alatala xa hɔɔmɔbanxi mu nu kɔɔrinxi sinden.

⁷ Na tɛmɛi e naxa kɔbiri ba alako Sidɔn nun Tire gɛmɛ masolie nun banxitie xa fa e malide. E naxa sansi xɔrie, wɛni, nun ture fan ba e bɛ, alako e xa fa wuri ra ye kira ra kelifɛ Liban han Yafa, alɔ Perise mangɛ Sirusi a yamari ki naxɛ. ⁸ Na ɲɛ igbilenyi, kike firin nde, Salatiyeli xa di Sorobabeli, Yosadaki xa di Yesuwa, e ngaxakerenyie, sɛɛxɛdubɛɛ, Lewi bɔnsɔɛ mixie, nun ɲama naxan keli konyiya kui Perise bɔxi ma, e birin naxa wali fɔlɔ. Alatala xa banxi wali naxa taxu Lewi bɔnsɔɛ mixie ra, naxee nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn nun a xanbi sɔtɔ. ⁹ Yesuwa naxa a xa die, nun a ngaxakerenyi Kadamiyɛli, nun a xa die ti hɔɔmɔbanxi walikɛɛ xunyie ra, a nun Xenadadi, a xa die, nun a ngaxakerenyi naxee kelixi Lewi bɔnsɔɛ.

¹⁰ Walikɛɛ to gɛ Alatala xa hɔɔmɔbanxi kɔɔrinde, sɛɛxɛdubɛɛ nun Asafi xa di Lewi bɔnsɔɛ mixie naxa Alatala matɔxɔ sarɛɛ nun maxasee xui ra, Isirayila mangɛ Dawuda xa sɛriyɛ ki ma. ¹¹ E nu Alatala tantu, e a matɔxɔ yi bɛɛti ra, «Alatala nan fan, a hinnɛma Isirayila ra abadan.»

Nama birin naxa Alatala matɔxɔ e xui itexi ra, Alatala xa banxi kɔɔrinfe xa fe ra. ¹² Fori naxee nu bara Ala xa hɔɔmɔbanxi singe to, e findi sɛɛxɛdubɛɛ ra, e findi kuntigie ra, e naxa wa e xui itexi ra. Booree naxa e xui rate sɛɛwɛ kui. ¹³ Nama mu nɔ ɲɛlɛxinyi xui nun wa xui tagi rasade, barima ɲama xui xa gboe nu sigama han yire makuye.

4

Isirayila yaxuie xa katɛ

¹ Yuda bɔnsɔɛ nun Bunyamin bɔnsɔɛ yaxuie naxa a kolon, mixi naxee nu na konyiya kui Perise bɔxi ma, e bara Isirayila Marigi Alatala xa hɔɔmɔbanxi ti fɔlɔ. ² E naxa siga, e a fala Sorobabeli nun Isirayila kuntigie bɛ, «Muxu wama a xɔn ma nɛ, won birin xa kafu won bore ma Ala xa hɔɔmɔbanxi tife ra. Muxu wo Marigi Ala nan batuma, muxu fan nu sɛɛxɛ bama nɛ a bɛ kabi Asiriya mangɛ Esarixadoni tɛmɛi, naxan fa muxu ra be.»

³ Kɔnɔ Sorobabeli, Yesuwa, nun Isirayila kuntigie naxa e yaabi, «A mu lanma won birin xa yi wali raba. Muxu gbansan nan Ala xa hɔɔmɔbanxi tima Isirayila Marigi Alatala bɛ, alɔ Perise mangɛ Sirusi a yamari ki naxɛ.» ⁴ Na kui, mɛnnikɛ naxa kata limaniya bade Yudayakɛ yi ra. E naxa fe birin naba alako e xa na salide tife lu na. ⁵ E naxa kɔbiri fi Yudaya marasima ndee ma alako na wali xa kana. Kelifɛ Perise mangɛ Sirusi xa tɛmɛi, sa dɔxɔ Perise mangɛ Dariyusi xa tɛmɛi ra, e naxa fe birin naba na wali xun nakanafe ra.

⁶ Asuyerusu to mangɛya sɔtɔ Perise bɔxi ma, Yudayakɛ yaxuie naxa kalamui kɛɛdi nde sɛbɛ a ma Yudayakɛ nun Darisalamukɛɛ xa fe ra. ⁷ Perise mangɛ Atasakasi xa waxati fan, Bikilamu, Miteredati, Tabeeli nun e boore dɔnɔɔɛ naxa bataaxɛ sɛbɛ mangɛ ma Arami xui ra. ⁸ Gomina Rexumi xa sɛbɛliti Simesayi naxa yi bataaxɛ sɛbɛ mangɛ Atasakasi ma a rakolonfe ra Darisalamu xa fe ma. A yi nan sɛbɛ: ⁹ «Yi bataaxɛ fatanxi Gomina Rexumi nan ma, nun a xa sɛbɛliti Simesayi, a xa kuntigi naxee findixi kiitisaɛ, sɛbɛlitie Erekiakɛ, Babilɔnkɛ, nun Susaka naxee kelixi Elama bɔxi ma, ¹⁰ a nun si gbɛtɛ mixie, mangɛ xungbe Usinapari naxee rasiga Efirati naakiri ma, e xa sabati Samari taaɛ kui. ¹¹ Mangɛ Atasakasi, yi bataaxɛ fatanxi i xa konyie nan na, naxee na

xure naakiri ma. ¹² Mangε, i xa a kolon Yuwifii naxee keli i xa bɔxi ma, e bara fa muxu mabiri, e fa sabati Darisalamu. E na na taa rakelife, naxan kolonxi matandilae xa taa ra. E bara a tεtε yailan fɔlɔ. ¹³ Mangε, i xa a kolon, xa e na tεtε yailan, e naxa na taa ti, mεnnikae mu duuti yo fima i ma sɔnɔn. Na findima fe xɔrɔxɔe nan na mangasanyi bε. ¹⁴ Na na a ra, muxu tan naxan tixi i xanbi ra, muxu mu nɔma na fe binyεtareja tode, a fa lu muxu mu i rakolon. ¹⁵ I na i babae xa taruxuie xaran, i fama a tode na taaka matandilae mu mangε yo binyama. Kabi tεmui xɔnkuye e luma mangεe matandi ra. E xa taa nu bara kana na nan ma. ¹⁶ Mangε, muxu xa a fala i bε, xa yi taa nun a tεtε rakeli, i fama nε gande i xa bɔxi ra naxan na bebiri Efirati xure naakiri ma.»

¹⁷ Mangε naxa e yaabi yi sεbɛli ra, «I tan gomina Rexumi, nun i xa sεbɛliti Simesayi, nun I xa kuntigi naxee na Samari nun yire gbεtε Efirati xure naakiri ma, n bara wo xεεbu. ¹⁸ N ma mixie bara wo xa bataaxε madangi n ma xui ra, e a xaran n bε. ¹⁹ N bara e yamari e xa na taa taruxui fen. Na kui n bara a kolon, na taa luma mangasanyi matandi ra kabi tεmui xɔnkuye. ²⁰ Mangε gbangbalanyi ndee nu na Darisalamu, naxee nu jamanε birin yamarima naxee nu na Efirati xure naakiri ma. Birin nu duuti fima e ma. ²¹ Na kui, wo xa a fala na mixie bε a e xa wali iti han n yaamari fima tεmui naxε. ²² Wo xa na mato a fanyi ra alako mangasanyi xun naxa rakana na fe ma.»

²³ Gomina Rexumi, nun a xa sεbɛliti Simesayi, nun mangε gbεtεe to mangε Atasakasi xa bataaxε xaran, e naxa siga keren na Darisalamu Yuwifii yire, e xa na wali iti sεnbε ra. ²⁴ Na kui Ala xa banxi tife Darisalamu naxa iti han Perise mangε Dariyusi xa mangεya jε firin nde.

5

Gbilɛnfε hɔrɔmɔbanxi tife ma

¹ Na tεmui Annabi Xagayi nun Ido xa di Annabi Sakari naxa Isirayila Marigi Ala xa masenyi ti Yuwifii bε, naxee nu na Yudaya nun Darisalamu. ² Na dangi xanbi, Salatiyeli xa di Sorobabeli nun Yosadaki xa di Yesuwa, naxa gbilen Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti ra Darisalamu. Ala xa namijɔnmεe naxa kafu e ma na wali kui.

³ Na waxati, Tatenayi, naxan findi gomina ra Samari bɔxi ma, a nun Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa fa, e e maxɔrin, «Nde wo yamarixi wo xa yi banxi nun yi tεtε ti? ⁴ Ndee na yi wali kui? Wo xa na kanyie xilie fala muxu bε.» ⁵ Kɔnɔ Ala nu a jεngi saxi Yuwifii kuntigie xɔn ma. Yuwifii yaxuie mu nɔ wali itide, beenun e xa bataaxε sεbε mangε Dariyusi ma, e man xa a yaabi sɔtɔ yi wali xa fe ra.

⁶ Samari gomina Tatenayi, Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa yi bataaxε sεbε mangε Dariyusi ma: ⁷ «Mangε Dariyusi, muxu bara i xεεbu. ⁸ Mangε, muxu xa i rakolon muxu bara siga Yudaya bɔxi ma, e na Ala Xungbe xa hɔrɔmɔbanxi tife dεnnaxε. Yuwifii na a tife gεmε xungbee ra, wurie saxi a kɔn na. E xa wali na sɔnɔnyafe a fanyi ra. ⁹ Muxu bara e xa forie maxɔrin, «Nde wo yamarixi wo xa yi salide nun yi tεtε ti?» ¹⁰ Muxu man bara e xa yareratie xilie maxɔrin, alako muxu xa nee fala i bε.»

¹¹ «Kɔnɔ e muxu yaabixi yi masenyi nan na: «Ala xa konyie nan muxu ra, naxan koore nun bɔxi daaxi. Muxu wama a xa hɔrɔmɔbanxi nan tife, Isirayila mangε xungbe nde nu bara naxan singe ti tεmui xɔnkuye. ¹² Kɔnɔ kabi muxu benbae Ala Koore Daa Mangε raxɔnɔ, a naxa e findi Babilɔn mangε Nebukadansari xa konyie ra. Na Kalidika naxa yi salide kana, a man fa bekae xanin Babilɔn. ¹³ Na waxati dangi xanbi, Sirusi naxa findi Babilɔn mangε ra, a fa yaamari fi a xa mangεya jε singe ra, Ala xa hɔrɔmɔbanxi man xa ti. ¹⁴ Mangε Sirusi naxa xεεma nun gbeti ba Babilɔn salide kui, Babilɔn mangε Nebukadansari naxan tongoxi Darisalamu salide kui, a na birin so Sεsεbasari yi ra, a naxan ti Yudaya gomina ra. ¹⁵ A naxa a fala a bε, «Yi se birin xanin Darisalamu, e xa raso Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui. Wo xa Ala xa banxi ti a yire fori.» ¹⁶ Sεsεbasari to fa Darisalamu, a naxa Ala xa hɔrɔmɔbanxi kɔɔrin. Sa keli na lɔxɔe ma fa dɔxɔ to ra, muxu na na wali nan fari, kɔnɔ a mu jɔnxi sinden.»»

¹⁷ «Mangε, na kui xa i bara tin a ra, i xa mangε taruxui forie mato, alako i xa a kolon xa mangε Sirusi yaamari fi nε Ala xa hōrōmōbanxi xa ti Darisalamu. Na tεmui, i xa i sago masen muxu bε na fe ma.»

6

Hōrōmōlingira rabife

¹ Mangε Dariyusi naxa mixie yamari e xa na taruxui forie fen Babilōn naafuli ragataxi dēnnaxε. ² E naxa sēbēli nde to Axameta taa kui Mediya bōxi ma naxan yi masenxi: ³ «Mangε Sirusi xa mangeya nε singe, a naxa a yamari a Ala xa hōrōmōbanxi, naxan nu na Darisalamu, a man xa gbilen ti ra, alako sērēxεe xa ba mēnni. A xa ti gēmε xungbee fari. A xa ite nun a xa gboe xa lan nōngōn ya tongo senni ma. ⁴ Gēmε masolixi xa findi safε saxan na, wuri nēnε fan xa findi safε keren na. Na wali sare xa keli mangasanyi xa naafuli kui. ⁵ Mangε Nebukadansari se naxee tongo Darisalamu hōrōmōbanxi kui, yirabase xεεma nun gbeti daaxie, nee birin xa ragbilen, e xa raso Ala xa hōrōmōbanxi kui naxan tima Darisalamu.»

⁶ «Na nan a ra, Samari gomina Tatenayi, Setara Bosenayi, nun wo xa kuntigie, wo gbilen yi fe fōxō ra. ⁷ Wo xa a lu Yuwifi gomina nun e xa forie xa Ala xa hōrōmōbanxi ti a yire fori. ⁸ N bara wo yamari na Yuwifie xa wali xa fe ra, wo xa wo xa duutie fi e tan nan ma, a xa findi na wali sare ra, alako Ala xa banxi tife xa sōōnεya. ⁹ E hayi na fe naxan birin ma, a xa findi Koore Ala xa sērēxε gan daaxi ra, wo xa na fi e xa sērēxεdubεe ma, alō tuura yōrε, yεxεε kontonyi, yεxεε, mēngi, fōxōε, wēni, nun ture. Wo xa na fi e ma lōxō yo lōxō alō e wama a xōn ma ki naxε. Wo naxa na wali lu na de, ¹⁰ alako e xa sērēxε fanyi ba Koore Ala bε, e man xa duba mangε nun a xa die bε. ¹¹ N bara yi yaamari sa na fari: Mixi yo naxan tondi n ma sēriyε ratinmεde, wo xa wuri keren ba na kanyi xa banxi ma, wo xa a gbaku na wuri ma. A xa banxi xa kana a xa matandi xa fe ra. ¹² Mangε nun mixi naxan birin katama e xa Ala xa hōrōmōbanxi rabira, naxan tixi Darisalamu, Ala xa na kanyie fan nabira. N tan Dariyusi, n ma yamari nan na ki. Fo wo xa na raba nε tekū.»

¹³ Na kui, Samari mangε Tatenayi, Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa na yaamari rabatu alō mangε Dariyusi a yamarixi ki naxε. ¹⁴ Yuwifi xa wali naxa sōōnεya a fanyi ra alō e xa forie nu wama a xōn ma ki naxε. Annabi Xagayi nun Ido xa di Annabi Sakari fan naxa lu Ala xa masenyi kawandi ra. Ala xa hōrōmōbanxi naxa ti alō Isirayila Marigi Ala a yamarixi ki naxε, Perise mangεe Sirusi, Dariyusi, nun Atasakasi sago bun ma. ¹⁵ Na hōrōmōbanxi naxa gε tide Adari kike, xi saxan nde, Dariyusi xa mangeya nε senni nde kui.

¹⁶ Isirayila sērēxεdubεe, Lewi bōnsōε, nun n̄ama birin naxan kelixi konyiya kui Perise bōxi ma, e naxa Ala xa hōrōmōbanxi rabi sēwε ra. ¹⁷ Na lōxōε e naxa tuura kēmε, yεxεε kontonyi kēmε firin, nun yεxεε kēmε naani ba sērēxε ra. E man naxa si kontonyi fu nun firin ba yunubi xafari sērēxε ra Isirayila bōnsōε fu nun firin xa yunubie xa fe ra. ¹⁸ E naxa sērēxεdubεe nun Lewi bōnsōε mixie birin ti kankan xa wali ra hōrōmōbanxi kui Darisalamu, alō a sēbēxi Tawureta Munsa kui ki naxε.

¹⁹ Yuwifi naxee kelixi konyiya kui Perise bōxi ma, nee naxa Sayamalekε Dangi Sali raba kike singe xi fu nun naani nde ma. ²⁰ Sērēxεdubεe nun Lewi bōnsōε mixie birin nu bara e yētε rasēniyēn, alako e xa Sayamalekε Dangi Sali sērēxε ba e ngaxakerenyie, sērēxεdubεe, nun n̄ama birin bε, naxee kelixi konyiya kui Perise bōxi ma. ²¹ Isirayilaka naxee keli konyiya kui nun e dōxōboore naxee gbilen na bōxi xa naamunyi fōxō ra, e birin naxa malan yire keren Isirayila Marigi Alatala xa fe fenfe ra. ²² E naxa Taami Lēbinitare Sali raba xi solofere bun ma sēwε kui, barima Alatala nu bara Asiriya mangε bōnε mafindi e bε, alako e xa Isirayila Marigi Ala xa hōrōmōbanxi ti.

7

Annabi Esidirasi xa wali

¹ Na waxati to dangi, Perise mangε Atasakasi xa mangeya bun ma, Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu.

Esidirasi findi Seraya xa di nan na.

Seraya findi Asaraya xa di nan na.

Asaraya findi Xilikiya xa di nan na.

² Xilikiya findi Salumu xa di nan na.

Salumu findi Sadɔki xa di nan na.

Sadɔki findi Axituba xa di nan na.

³ Axituba findi Amaraya xa di nan na.

Amaraya findi Asaraya xa di nan na.

Asaraya findi Merayoti xa di nan na.

⁴ Merayoti findi Sɛraxaya xa di nan na.

Sɛraxaya findi Yუსiyɛli xa di nan na.

Yუსiyɛli findi Buuki xa di nan na.

⁵ Buuki findi Abisuwa xa di nan na.

Abisuwa findi Finexasi xa di nan na.

Finexasi findi Eleyasari xa di nan na.

Eleyasari findi Haruna sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa di nan na.

⁶ Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu kelife Babilɔn bɔxi ma. Karamɔxɔ belebele nan nu a ra, a Tawureta Munsa kolon a fanyi ra, Isirayila Marigi Alatala sɛriyɛ naxan so Annabi Munsa yi ra. Perise mangɛ naxa Annabi Esidirasi waxɔnfe birin naba a bɛ, barima mixi na a ra a Marigi Alatala ɲɛngi saxi naxan xɔn ma. ⁷ Isirayilaka ndee, sɛrɛxɛdubɛɛ, Lewikae, bɛɛtibae, salide naadɛ kantae, a nun walikɛɛ, e birin naxa te Darisalamu, mangɛ Atasakasi xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra. ⁸ Annabi Esidirasi soxi Darisalamu, mangɛ xa mangɛya ɲɛ solofere kike suuli nde nan ma. ⁹ A keli Babilɔn kike singe xi singe nɛ, a naxa so Darisalamu kike suuli nde a xi singe nde ma, Ala xa hinne saabui ra. ¹⁰ Annabi Esidirasi nu bara a tunnaɓɛxi xaranyi ma nun Alatala xa sɛriyɛ rabafe ma. A nu Ala xa sɛriyɛ tinxinxi masenma nɛ Isirayilakae bɛ.

¹¹ Mangɛ Atasakasi yi bataaxɛ nan sɛbɛ Annabi Esidirasi ma, naxan findi sɛrɛxɛdubɛ nun karamɔxɔ ra, naxan Ala xa sɛriyɛ birin kolon Isirayila xa fe ra. ¹² «Yi bataaxɛ kelixi n tan Atasakasi nan ma, mangɛɛ xa mangɛ, katarabi Annabi Esidirasi ma, naxan mixi xaranma Koore Marigi Ala xa sɛriyɛ ra. ¹³ N bara yaamari fi alako i tan xa nɔ Isirayilakae, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun Lewi bɔnsɔɛ mixie birin xaninde Darisalamu, naxee na be Perise bɔxi ma kɔnɔ e wama sigafe naa. ¹⁴ N tan mangɛ nun n ma santigi solofere nan i xɛɛxi, i xa sa a mato Yudayakae nun Darisalamukae na Ala xa sɛriyɛ rabatufe ki naxɛ. Na kitaabui na i yi ra. ¹⁵ I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, n tan nun n ma santigie naxan ɲanigexi Isirayila Marigi Ala bɛ naxan na Darisalamu. ¹⁶ I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, Babilɔnkae naxan soma i yi ra, a nun Isirayilakae nun e xa sɛrɛxɛdubɛɛ naxan ɲanigema e Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bɛ naxan na Darisalamu. ¹⁷ I xa tuurae, yɛxɛɛ kontonyie, yɛxɛɛɛ, mɛngi, nun wɛni sara na naafuli ra, e xa ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Ala xa sɛrɛxɛbade ma Darisalamu. ¹⁸ I tan nun i ngaxakerenyie na wa fe naxan nabafe yi gbeti nun xɛɛma dɔnxɔɛ ra, wo xa a raba alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ. ¹⁹ I xa siga yirabasee birin na, muxu bara naxee so i yi ra, naxee lan e xa rawali wo Marigi Ala xa banxi kui. I xa na dɛntɛgɛ Ala bɛ Darisalamu. ²⁰ Xa i hayi na kɔbiri gbɛtɛ ma, i xa a tongo mangɛ xa naafuli yire alako i Marigi Ala xa banxi wali xa sɔɔnɛya.»

²¹ «N tan mangɛ Atasakasi bara yaamari fi n ma kɔbiri yire xunye ma naxan na xure naakiri ma, xa a sa a li Annabi Esidirasi, Ala xa sɛrɛxɛdubɛ naxan mixi xaranma Koore Ala xa sɛriyɛ ra, xa a hayi na kɔbiri nde ma, wo xa a so a yi ra, ²² han gbeti kilo wulu saxan, kilo kɛmɛ naani, mɛngi xɔri busali wulu keren, wɛni litiri wulu firin, litiri kɛmɛ firin, ture litiri wulu firin, litiri kɛmɛ firin, a nun fɔxɔɛ a na wa naxan xasabi xɔn. ²³ Wo xa Koore Ala xa yaamari birin naba a fanyi ra a xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, alako a naxa xɔnɔ won ma mangɛya ma a nun n ma die ma. ²⁴ Wo naxa duuti yo rasuxu yi mixie yi ra, hali bɔxi igiri sare. Wo naxa sese ba yi sɛrɛxɛdubɛɛ yi ra, a nun Lewi bɔnsɔɛ mixie, bɛɛtibae, salide naadɛ kantae, walikɛɛ, a nun naxee birin walima Ala xa banxi kui.»

²⁵ «I tan Annabi Esidirasi, i xa mangεε nun kiitisae ti ϩama bε naxee na xure naakiri ma alɔ Ala a masenma i bε ki naxε lɔnni ki ma. E xa Ala xa ϩama yamari tinxinyi ra. I xa Ala xa sεriyε masen mixie bε naxee mu a kolon. ²⁶ Mixi yo naxan mu i Marigi Ala xa sεriyε rabatu, a nun mangε xa sεriyεe, na kanyi xa faxa, xa na mu a xa keri bɔxi ma, xa na mu a xa kɔbiri ba, xa na mu a xa sa geeli.»

²⁷ Tantui na Alatala bε, won benbae Marigi Ala, naxan mangε bɔɩε rafalaxi a xa wali birin ma Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tife ra Darisalamu. ²⁸ Marigi bara hinne n na mangε nun a xa santigie nun a xa batulae ya xɔri. N Marigi Alatala to na sεnbε fi n ma, n naxa Isirayila kuntigie malan alako muxu birin xa te.

8

Annabi Esidirasi xa biyaasi

¹ Denbaya kanyie xili nan ya, naxee n mati kelifε Babilɔn sigafe ra Darisalamu mangε Atasakasi xa waxati:

² Gerisomi, naxan keli Finexasi xabilε.

Daniyεli, naxan keli Itamari xabilε.

Xatusi, naxan keli Dawuda xabilε.

³ Sεkanaya xa di nde.

Sakari nun xεmε kεmε tongo suuli, naxee keli Paroso xabilε.

⁴ Eliyehowenayi, naxan keli Mowaba Paxati xabilε.

Sεraxaya xa di nde nun mixi kεmε firin.

⁵ Sεkanaya xa di ndee.

Yaxasiyeli xa di nde nun mixi kεmε saxan.

⁶ Ebedi, naxan keli Adin xabilε.

Yonatan xa di nun mixi tongo suuli.

⁷ Yεsaya, naxan keli Elama xabilε.

Atalaya xa di, nun mixi tongo solofere.

⁸ Sebadaya, naxan keli Sεfataya xabilε.

Mikayeli xa di nde nun mixi tongo solomasaxan.

⁹ Abadiyasi, naxan keli Yowaba xabilε.

Yεxiyεli xa di nun mixi kεmε firin mixi fu nun solomasaxan.

¹⁰ Selomiti xa di ndee.

Yosifiya xa di nun mixi kεmε mixi tongo senni.

¹¹ Sakari, naxan keli Bibayi xabilε, a nun mixi mɔxɔɩεn nun solomasaxan.

¹² Yoxanan, naxan keli Asigadi xabilε, a nun mixi kεmε mixi fu.

¹³ Elifeleti, Yuwεli, nun Semaya, naxee keli Adonikama xabilε, nun mixi tongo senni.

¹⁴ Utayi nun Sabudu, naxee keli Begifayi xabilε, nun mixi tongo solofere.

¹⁵ N naxa yi mixie malan xure dε ra, xure naxan goroma Ahawa. Muxu naxa lu mεnni xi saxan. N to ϩama mato, n naxa a rakɔrɔsi a sεrεxεdubεe nu na, kɔnɔ Lewi bɔnsɔε mixie mu nu na ϩama ya ma. ¹⁶ N naxa yi kuntigie xili: Eliyeseri, Ariyεli, Semaya, Elinatan, Yaribu, Elinatan, Natan, Sakari, nun Mesulama. N naxa karamɔxɔ Yoyaribu nun Elinatan fan xili. ¹⁷ N naxa e xεε Kasifiya, mangε Ido xɔnyi. N naxa a fala e bε e xa Ido nun a ngaxakerenyie mayandi e xa mixi ndee so muxu yi ra naxee nɔma walide won Marigi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui. ¹⁸ Won Marigi Ala naxa muxu mali na fe kui, e fa Maxali xa di Serebiya xεε, naxan keli Lewi bɔnsɔε ma. Xaxilima nan nu a ra. A naxa fa, a nun a xa die, nun a xunyaε. E birin nalanxi mixi fu nun solomasaxan. ¹⁹ Xasabiya nun Yεsaya, naxan keli Merari bɔnsɔε, nun e xunyaε nun e xa die, e fan naxa fa. E lan mixi mɔxɔɩεn nan ma. ²⁰ E naxa fa hɔrɔmɔbanxi walike kεmε firin nun mɔxɔɩεn na, alɔ mangε Dawuda nun bɔxi kuntigie nu bara natε tongo ki naxε. Nee xa lu Lewi bɔnsɔε mixie xa yaamari bun ma. E xilie birin nu sεbεxi.

²¹ Na tεmui, n naxa a fala mixi birin bε Ahawa xure dε ra, muxu xa sunyi suxu, muxu xa muxu magoro muxu Marigi Ala bε, alako muxu xa a maxandi a xa muxu xa biyaasi

sɔɔnɛya muxu tan nun muxu xa die bɛ. A xa muxu harige birin kanta. ²² N yaagixi mangɛ maxɔrinde a xa sɔɔrie xa sa muxu mati alako e xa muxu ratanga muxu yaxuie ma kira xɔn ma. N nu bara a fala mangɛ bɛ, «Muxu Marigi Ala mɛɛnima a fɔxirabirɛɛ ma, kɔnɔ a xɔnɔma sɛnbɛ ra mixi birin ma naxan a raboloma.» ²³ Na nan a toxi muxu naxa sunyi suxu, muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi. A naxa na duba suxu.

²⁴ N naxa mixi fu nun firin sugandi sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ya ma. Nee findixi Serebiya, Xasabiya, nun e xunya fu nan na. ²⁵ N naxa gbeti, xɛɛma, nun yirabase maniya e bɛ, mangɛ, a xa santigie, a xa mangɛdie, nun Isirayilakae naxee soxi muxu yi ra muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bɛ. ²⁶ N naxan soxi e yi ra na nan ya: gbeti kilo wulu fu nun firin, kilo kɛmɛ, yirabase gbeti daaxi kilo wulu saxan kilo kɛmɛ naani, xɛɛma kilo wulu saxan kilo kɛmɛ naani, ²⁷ pɔɔti xɛɛma daaxi mɔxɔɲɛn, naxan sare kɔbiri kole xɛɛma daaxi wulu keren lima, nun yirabase firin naxan yailanxi yɔxui ra. Na sare gbo alɔ xɛɛma sare. ²⁸ N naxa a fala e bɛ, «Wo bara findi wo benbae Marigi Alatala gbe ra, wo tan nun yi naafuli birin. Wo birin bara findi sɛrɛxɛ ɲanigexi ra a bɛ. ²⁹ Wo xa wo ɲɛngi sa yi birin xɔn ma han wo xa sa a dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bɛ, Lewi bɔnsɔɛ mixie nun Isirayila xabile kuntigie bɛ Darisalamu, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa naafuli ragatama dɛnnaxɛ.» ³⁰ Na nan na ki sɛrɛxɛdubɛɛ nun Lewi bɔnsɔɛ mixie naxa xɛɛma, gbeti, nun yirabase maniyaxie sɔɔɔ, e naxan xaninma Darisalamu muxu Marigi Ala xa banxi kui.

³¹ Muxu naxa keli Ahawa xure dɛ ra sigafe ra Darisalamu, kike singe xi fu nun firin nde ra. Ala naxa muxu ratanga muxu yaxuie ma kira xɔn ma. ³² Muxu to so Darisalamu, muxu naxa muxu malabu xi saxan. ³³ A xi naani nde, muxu naxa xɛɛma, gbeti, nun yirabasee maniya Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui. Muxu naxa na so sɛrɛxɛdubɛ Meremoti, Uriya xa di yi ra, Finexasi xa di Eliyeseri, nun Yesuwa xa di Yosabadi, nun Binuwi xa di Nowadiya ya xɔri. E birin findixi Lewi bɔnsɔɛ mixie nan na. ³⁴ E to gɛ na birin kɔntide nun a maniyade, e naxa na xasabi sɛbɛ.

³⁵ Nama naxan keli konyiya Perise bɔxi ma, nee naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Isirayila Marigi Ala bɛ. Na findi tuura fu nun firin nan na Isirayila bɔnsɔɛ birin bɛ, nun yɛxɛɛ kontonyi tongo solomanaani nun senni, yɛxɛɛ tongo solofere nun solofere, nun sikɔtɛ fu nun firin. Na findi yunubi xafari sɛrɛxɛ nan na a gan daaxi. ³⁶ E naxa mangɛ xa yaamari so a rasimae nun a xa gominae yi ra, naxee nu na naakiri ma, alako e xa Isirayilakae mali Ala xa banxi tide.

9

Si gbɛtɛ ginɛe dɔxɔfe

¹ Na fe birin to ba a ra, kuntigie naxa fa n yire, e naxa a fala n bɛ, e naxɛ, «I xa a kolon a Isirayilakae, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun Lewi bɔnsɔɛ mu gbilenxi si gbɛtɛɛ xa naamunyi ɲaaxie fɔxɔ ra. E bara bira Kanaankae, Xitikae, Perisikae, Yebusukae, Amonikae, Mowabakae, Misirakae, nun Amorikae xa wali kobie fɔxɔ ra. ² E bara na sie xa di ginɛe dɔxɔ, e man bara e fen futi ra e xa die bɛ. E bara won ma si sɛniyenxi masunbu si gbɛtɛɛ ra. Forie nun kuntigie nan singe na fe rafɔlɔ.»

³ N to na mɛ, n naxa n ma donmae ibɔɔ, n naxa n xunsɛxɛ nun dɛ xabe matala, n fa dɔxɔ yigitɛgɛ kui. ⁴ Mixi naxee findi Ala yaragaaxuie ra, nee birin naxa fa n yire na mixie xa wali kobi xa fe ra. N naxa lu naa han nunmare sɛrɛxɛ tɛmɛui. ⁵ Nunmare sɛrɛxɛ tɛmɛui, n naxa siga, n naxa n xinbi sin, n nan n bɛlɛxɛ ti n Marigi Alatala bɛ n ma donma ibɔɔxie ra n ma. ⁶ N naxa a fala, «N Marigi, n bara kɔntɔfili, n bara yaagi i xɔn ma, barima muxu xa yunubie i mabiri bara gbo han a bara dangi a i. ⁷ Kelifɛ muxu benbae xa tɛmɛui ma, fa dɔxɔ to ra, muxu na na wali kobie nan fari. Na na a ra, i bara muxu nun muxu xa mangɛɛ nun muxu xa sɛrɛxɛdubɛɛ ɲaxankata. I bara muxu lu si gbɛtɛɛ yi ra, e xa muxu faha santidɛgɛma ra, e xa muxu xanin, e xa muxu harige birin suxu. Han to muxu na na kɔntɔfili nan kui. ⁸ Kɔnɔ yakɔsi, yi waxati di kui, i tan muxu Marigi Alatala bara hinne muxu ra, i bara nde rakisi, i bara muxu raso i xa yire sɛniyenxi, alako muxu xa limaniya, muxu xa hɛɛri nde sɔɔɔ muxu xa konyiya kui. ⁹ Muxu nu na konyiya kui, kɔnɔ muxu

Marigi Ala mu muxu rabolo. A naxa hinne muxu ra Perise mangεε ya xɔri. A naxa muxu rakisi alako muxu xa muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti a nu na dɛnnaxε, muxu man xa kantari sɔtɔ Yudaya bɔxi ma Darisalamu kui.»

¹⁰ «Yakɔsi, muxu Marigi Ala, muxu xa munse fala sɔnɔn? ¹¹ Muxu bara i xa sɛriyε matandi, i sɛriyε naxan so muxu yi ra i xa konyi di namijɔnmεε saabui ra. E a fala nε, «Wo fama sode bɔxi naxan ma, wo lan wo xa dɔxɔ dɛnnaxε, naakae xa yunubie bara gbo han a bara dangi a i. Mɛnni birin bara findi yire sɛniyɛntare ra. ¹² Wo naxa tin wo xa die fide naakae ma. Wo man naxa na di ginεε fan tongo wo xa die bε. Wo naxa saate yo tongo e bε, wo man naxa bira e harige fɔxɔ ra. Xa wo mu bira na fe jaaxi mɔɔlie fɔxɔ ra, wo fama nε sɛnbε sɔtɔde, wo na bɔxi daxamui donma nε, wo xa die fan fama na bɔxi sɔtɔde kε ra.»»

¹³ «Muxu Marigi, i bara muxu jaaxankata muxu xa yunubie xa fe ra, kɔnɔ na jaaxankatε mu gbo alɔ muxu xa yunubi gboxi ki naxε. I bara tin muxu rakiside, muxu tan naxee na be yi ki. ¹⁴ Munse nɔma a niyade muxu man xa gbilen i xui matandi ra, han muxu nun yi si gbɛtεε xa lu yire keren? Xa na na a ra, i fama xɔnɔde muxu ma han i muxu birin halaki. Mixi keren mu kisima. ¹⁵ Isirayila Marigi Alatala, i bara tin i xa muxu rakisi. Muxu tixi i ya tode ra, muxu tan yunubitɔεε, hali mixi sɛniyɛntare yo mu daxa a xa ti i ya tode ra.»

10

Mεεfe si gbɛtε ginεε ra

¹ Annabi Esidirasi to nu wafe Ala xa banxi dε ra yunubi xafari maxandife ra, Isirayilaka gbege naxa fa a sɛɛti ma, xεmεε, ginεε, a nun dimεε. E fan naxa wa fɔlɔ ki fanyi ra.

² Awa, Yɛxiyɛli xa di Sɛkanaya, naxan kelixi Elama bɔnsɔε, a naxa a fala Annabi Esidirasi bε, «Muxu bara wali kobi raba naxan mu rafan muxu Marigi Ala ma si gbɛtε di ginεε dɔxɔfe ra. Kɔnɔ hali won to bara na raba, Ala tan nɔma won nakiside. ³ Won xa saate tongo won Marigi Ala bε mεεfe si gbɛtε ginεε ra, alɔ i tan nun Ala yaragaaxuie wama a xɔn ma ki naxε. Won xa Ala xa sɛriyε rabatu. ⁴ Yandi, i xa muxu mali, muxu xaxili tixi i tan nan na. Muxu na i xanbi ra. I i sɛnbε so, i fe raba naxan lanma a xa raba.»

⁵ Na tɛmui Annabi Esidirasi naxa sɛrɛxɛdubε kuntigie, Lewi bɔnsɔε mixie, nun Isirayilaka birin nakali na masenyi ra. E to gε e rakalide, ⁶ Annabi Esidirasi naxa keli Ala xa banxi naadε ra, a siga Eliyasibu xa di Yehoxanan xɔnyi. A nu na naa tɛmui naxε, a mu sese don, a man mu ye min jaama xa wali kobi xa fe ra. ⁷ Masenyi naxa rayensen Yudaya nun Darisalamu kui, a mixi naxan birin keli konyiya kui, e xa e malan Darisalamu. ⁸ Kuntigie nun forie man naxa a fala a mixi yo naxan tondima na ra beenun xi saxan bun, na kanyi harige birin bama nε a yi ra, a man fa keri Isirayilakae ya ma naxee kelixi konyiya kui.

⁹ Xi saxan kamalixi lɔxɔε naxε, Yudayakae nun Bunyaminkae naxa e malan Darisalamu. Na naxa sa lan kike solomanaani xi mɔxɔjɛn nde ma. Nama nu tixi Ala xa banxi dε ra. E birin nu sɛrɛnma na lɔxɔε natε tongoxi xa fe ra, nun tunε belebele fan nu na fafe. ¹⁰ Sɛrɛxɛdubε Esidirasi naxa keli, a a masen e bε, «Wo bara wali jaaxi raba si gbɛtε ginεε dɔxɔfe ra. Na bara findi yunubi xungbe ra Isirayila bε. ¹¹ Wo xa wo xa yunubi masen wo babae Marigi Alatala bε. Wo man xa a sago raba. Wo xa gbilen yi si gbɛtε mixie nun e xa ginεε fɔxɔ ra.»

¹² Nama birin naxa a yaabi e xui itexi ra, «Awa, muxu bara tin na ra, alɔ i a falaxi ki naxε. ¹³ Kɔnɔ jaama gbo, tunε fan na fafe yi tɛmui. Won mu nɔma yi fe ya ibade tande ma. Xi keren xa na mu a ra xi firin fe mu yi ki, barima mixi gbege bara yunubi fe raba won ya ma. ¹⁴ Kuntigie xa lu be jaama xili ra. Naxee birin si gbɛtε di ginεε dɔxɔxi won ma taaε kui, e xa fa keren keren yi ra waxati ma naxan tongoxi e bε. Taa yo taa xa forie nun kiitisae xa nee xa fe mato han Ala dijɛma won ma tɛmui naxε.»

¹⁵ Asahɛli xa di Yonatan nun Tikifa xa di Yaxaseya naxa kafu Mesulama nun Sabɛtayi Lewi bɔnsɔε mixi ma, e gbansan mu tin na xaxili ra. ¹⁶ Kɔnɔ e boore naxee kelixi konyiya

kui, nee naxa tin na natε tongoxi ra. Annabi Esidirasi sεrεxεdubε naxa kuntigi keren sugandi xabilε keren keren birin ya ma. E naxa na fe mato fɔɔ kike fu nde, xi singe ra.

¹⁷ Kike singe xi singe nde ra, e naxa gε na xεmεε xa fe ya ibade naxee ginε gbεtεε dɔxɔ.

¹⁸ A naxa a li, sεrεxεdubεε fan xa di ndee nu bara si gbεtεε ginεε dɔxɔ, alɔ Yesuwa xa di ndee, Yosadaki xa di, nun a xunyae, Maaseya, Eliyeseri, Yaribu, nun Gεdalaya. ¹⁹ E naxa laayidi tongo e xa e xa ginεε bεɲin, e man xa yεxεε kontonyi ba sεrεxεε ra e xa yunubi xa fe ra.

²⁰ Nee xilie nan ya:

Fatanfe Imeri xabilε ra: Xanani nun Sebadaya.

²¹ Fatanfe Xarima xabilε ra: Maaseya, Eliya, Semaya, Yεxiyεli, nun Yusiya.

²² Fatanfe Pasura xabilε ra: Eliyowenayi, Maaseya, Sumayila, Netaneeli, Yosabadi, e nun Elaasa.

²³ Fatanfe Lewi bɔnsɔε ra: Yosabadi, Simeyi, Kεlaya, naxan man xili Kelita, Petaxiya, Yudaya, nun Eliyeseri.

²⁴ Kelife bεεtibae ya ma: Eliyasibu.

Kelife Ala xa hɔrɔmɔbanxi naadε makantamae ya ma: Salumu, Telemi, nun Uri.

²⁵ Boore Isirayilakae xilie nan ya naxee na mɔɔli rabaxi:

Fatanfe Paroso xabilε ra: Ramiya, Yεsaya, Malakiya, Miyamin, Eliyeseri, Malakiya, nun Bεnaya.

²⁶ Fatanfe Elama xabilε ra: Mataniya, Sakari, Yεxiyεli, Abidi, Yeremoti, nun Eliya.

²⁷ Fatanfe Satu xabilε ra: Eliyowenayi, Eliyasibu, Mataniya, Yeremoti, Sabadi, nun Asisa.

²⁸ Fatanfe Bibayi xabilε ra: Yehoxanan, Xananiya, Sabayi, nun Atεlayi.

²⁹ Fatanfe Bani xabilε ra: Mesulama, Maluku, Adaya, Yasubu, Seyala, nun Yeremoti.

³⁰ Fatanfe Mowaba Paxati xabilε ra: Adina, Kelali, Bεnaya, Maaseya, Mataniya, Bεsalεli, Binuwi, nun Manasi.

³¹ Fatanfe Xarima xabilε ra: Eliyeseri, Yisiya, Malakiya, Semaya, Simεyɔn, ³² Bunyamin, Maluku, nun Sεmaraya.

³³ Fatanfe Xasuma xabilε ra: Matenayi, Matata, Sabadi, Elifeleti, Yeremayi, Manasi, nun Simeyi.

³⁴ Fatanfe Bani xabilε ra: Maadayi, Amarama, Yuwεli, ³⁵ Bεnaya, Bεdeya, Keluhayi, ³⁶ Faniya, Meremoti, Eliyasibu, ³⁷ Mataniya, Matenayi, nun Yaasu.

³⁸ Fatanfe Binuwi xabilε ra: Simeyi, ³⁹ Selemiya, Natan, Adaya, ⁴⁰ Makinadebayi, Sasayi, Sarayi, ⁴¹ Asarεli, Selemiya, Sεmaraya, ⁴² Salumu, Amaraya, nun Yusufu.

⁴³ Fatanfe Nebo xabilε ra: Yeyiyeli, Matitiya, Sabadi, Sebina, Yido, Yoweli, nun Bεnaya.

⁴⁴ Yi mixi birin nu bara si gbεtεε ginεε dɔxɔ, nde nu bara die bari.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila bɔnsɔε fu nun firin to e Marigi xa kira bεɲin, Ala naxa a niya si gbεtε xa nɔ Isirayila ra, e e kerɪ e xa bɔxi ma, e e findi konyie ra. Namijɔnmε nu na birin kolonma, e fa a fala kεnε ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma nε e xa bɔxi ma ɲε tongo solofere dangi xanbi.

Annabi Nehemi xa waxati, na ɲε tongo solofere nu bara kamali. Annabi Esidirasi nu bara wali fɔɔ Darisalamu tife ra, kɔnɔ wali nu bara rati. Nehemi to na fe kolon, a naxa lu sunnunyi kui. Mangε xungbe naxa na sunnunyi rakɔrɔsi, a fa a maxɔrin a sunnunxi fe naxan ma. Nehemi to gε na tagi rabade, a naxa mangε mayandi a xa tin a xa siga walide Darisalamu. Mangε naxa tin, a fa a mali na biyaasi kui.

Annabi Nehemi to Darisalamu li, a naxa tεtε tife wali mato a fanyi ra. A naxa a fala ɲama bε, e birin xa kafu e boore ma na wali rabafe ra. Na wali to sɔɔnɛya fɔɔ, Isirayila yaxuie naxa fe birin naba alako wali xa kana. Kɔnɔ e mu nɔ Nehemi nun Isirayila ɲama ra. Wali naxa kamali, ɲama fa sali xungbe raba Alatala tantufe ra.

Isirayila xa taruxui findixi masenyi belebele nan na Ala xa mixie bε tεmui birin. Alatala to Isirayila sugandi a xa ɲama ra, a naxa e yamari e xa lu a xa kira xɔn ma, xa na mu a ra, a naxε e fama ɲaxankatε ɲaaxi sɔtɔde. Na to gε kamalide yati yati, Ala naxa hinnε e ra, a fa e ragbilen a xa kira ma alako e xa lu hεeri kui. Alatala na nan nabama a xa mixie birin bε han won ma waxati. Ala xa won ya rabi na nɔndi ma. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bε

Nehemi xa Ala maxandi

¹ Annabi Nehemi, Xakalaya xa di, xa masenyi nan ya. Atasakasi xa mangεya ɲε mɔxɔɲεn nde, Kisilewi kike ra, n tan Nehemi nu sabatixi Suse taa sεnbεma nan kui. ² Ngaxakerenyi Xanani nun xεmε ndee naxa fa, keli Yudaya bɔxi ma. N naxa e maxɔrin Yuwifie xa fe ma, naxee keli konyiya kui, e fa sabati Yudaya. N man naxa e maxɔrin Darisalamu taa xa fe ma. ³ E naxa n yaabi, «Naxee kelixi konyiya kui, e siga Yudaya, e na tɔɔrε nun yaagi nan kui. Darisalamu tεtε yire nde kanaxi, a naadεε ganxi.»

⁴ N to na masenyi mε, n naxa wa, n naxa sun, n naxa Koore Mangε maxandi. N naxε, ⁵ «Alatala, Ala naxan na koore ma, Ala xungbe naxan magaaxu, naxan saatε mabanbanxi mixie bε naxee a xanuxi, e fa bira a xa yaamarie fɔxɔ ra, ⁶ i xa i tuli mati i xa konyi xa maxandi ra. I xa n to. Kɔε nun yanyi ra n i maxandima i xa konyi Isirayilakae bε. Muxu bara yunubi raba i ra, n tan, n ma denbaya, nun Isirayilakae birin. ⁷ Muxu bara fe ɲaaxi raba i ra. Muxu bara i xa masenyi, i xa sεriyε, nun i xa yaamarie matandi, i naxee fi i xa konyi Annabi Munsa ma. ⁸ I a fala nε i xa konyi Annabi Munsa bε, «Xa wo mu luma tinxinyi kui, n fama nε wo rayensende ɲamanεε kui. ⁹ Kɔnɔ xa wo sa wo yεtε ragbilen n ma, wo man bira n ma sεriyε fɔxɔ ra, n sa wo tongoma nε yire makuye, n fa wo ra yire n dεnnaxε sugandixi n xili matɔxɔfe ra.» ¹⁰ Muxu tan nan na i xa konyie ra, i xa ɲama, i naxee raminixi konyiya kui i sεnbε ra. ¹¹ Marigi, n bara i maxandi, i xa tin i tuli matide i xa konyie xa maxandi ra, naxee gaaxuma i xili ra. I xa sɔɔnɛya raba n bε to. N sigama mangε naxan xɔn, i xa a niya a xa hinnε n na.»

Na tεmui n tan nan nu na mangε xa minse radangima ra.

¹ Mangε Atasakasi xa mangεya ƶε mɔxɔɶn ɶnde Nisan kike ra, mangε nu na dεgefe tεmui naxε, n naxa wεni so a yi ra sunnunyi kui. N to mu nu darixi na mɔɔli ra, ² mangε naxa n maxɔrin, «I sunnunxi munfe ra? I mu furaxi, kɔnɔ i bɔɶε tan mu rafanxi i ma.» N naxa gaaxu a xa wɔyεnyi ra. ³ N naxa a yaabi, «Ala xa simaya gbegbe fi i ma! N sunnunxi nε barima n benbae ragataxi taa naxan kui, a birin bara kana, a naadεε fan bara gan.» ⁴ Mangε naxa a masen n bε, «I wama munse xɔn ma?» N naxa Koore Ala maxandi n bɔɶε ma, ⁵ n fa mangε yaabi, «Mangε, xa i ƶanige fanyi rabama n tan i xa konyi bε, a lu n xa siga Yudaya bɔxi ma, alako n xa taa rakeli n benbae ragataxi dεnnaxε.»

⁶ Mangε naxa n maxɔrin, a xa ginε nu dɔxɔxi a sεεti ma, a naxε, «I xa biyaasi buma han mun tεmui?» N to xi kɔnti fala a bε n gbilenma naxan ma, mangε naxa tin n xa siga. ⁷ N man naxa mangε maxandi, «Mangε, xa i bara tin, a xɔli n ma i xa kεεdi sεbε n naxan soma naakiri gominae yi ra, alako e xa a lu n xa dangi e xa bɔxi ma han n Yudaya li. ⁸ I xa kεεdi gbεtε sεbε mangε xa fɔtɔn makantε Asafi ma, alako a xa wurie so n yi ra n naxee yailanma Ala xa hɔrɔmɔbanxi tεtε naadεε ra, a nun n naxee rawalima tεtε nun n ma banxi wali kui.» Mangε naxa na birin naba n bε, barima n Marigi Ala ƶεngi saxi n ma fe xɔn ma.

⁹ N to xure xungbe igiri, n naxa na kεεdie so naakiri mangεε yi ra, mangε Atasakasi naxee sεbε e ma. Sɔɔri mangεε nun soe ragie nu bara n mati naa. ¹⁰ Sanbalati Xoronka nun a xa malima Tobiya Amonika to n ma fe mε, e bɔɶε naxa raƶaaxu e ma, barima e mu nu tinma mixi xa Isirayilakae mali.

¹¹ N to so Darisalamu, n naxa xi saxan naba mεnni. ¹² N mu fefe fala mixi yo bε Ala naxan masenxi n bε n bɔɶε kui n xa a raba Darisalamu. Na tεmui n nun xεmε ndee naxa mini kɔε ra. N ma soe gbansan nu na muxu yi ra. ¹³ Muxu naxa mini taa kui Gulunba naadε ra, muxu fa siga Daragon dula biri ra Xuruse Gbi naadε yire. N to Darisalamu tεtε birin nabilin, n naxa a to yire nde kanaxi, naadεε fan ganxi. ¹⁴ N naxa siga Dula naadε biri mangε xa ye yire na dεnnaxε, kɔnɔ n ma soe mu dangide sɔtɔ. ¹⁵ Na kui n naxa tεtε mato kelife fole ra, han n so taa kui Gulunba naadε ra.

¹⁶ Taa mangεε mu nu a kolonxi n nu na wali naxan kui. N mu nu sese tagi rabaxi Yuwifie, sεrεxεdubεe, forie, kiitise, nun kuntigie bε. ¹⁷ Na tεmui n naxa a masen e bε, «Wo won ma tɔɔrε toxi! Darisalamu bara gε kanade. Tε bara a naadεε gan. Wo fa, won xa Darisalamu tεtε yailan. Na nan a toma won mu luma yaagi kui sɔnɔn.» ¹⁸ N naxa a yaxaran e bε n Marigi Ala ƶεngi saxi n xɔn ma ki naxε. N man naxa mangε xungbe xa wɔyεnyi masen e bε. E to na birin mε, e naxa n yaabi, «Won keli, won xa a yailan.» E naxa limaniya na natε xa fe ra.

¹⁹ Sanbalati Xoronka, a malima Tobiya Amonika, nun Gesemi Arabuka to yi fe mε, e naxa yo fɔlɔ muxu ma, e nu fa a fala muxu bε, «Wo na munse rabafe be? Wo wama mangasanyi matandife nε?» ²⁰ N naxa e yaabi, «Ala naxan na koore ma, na nan fama xunnakeli fide muxu ma. A xa konyie nan muxu ra. Muxu fama kelide, muxu xa be yailan. Kɔnɔ wo tan, sese mu be naxan findima wo gbe ra. Darisalamu, wo xɔnyi mu a ra.»

3

Darisalamu tεtε yailanfe

¹ Eliyasibu sεrεxεdubεe kuntigi nun a ngaxakerenyi sεrεxεdubεe naxa keli, e tεtε naadε nde yailan naxan xili Yεxεε naadε. E to gε, e naxa wali masen ƶama bε, e Ala maxandi a xa fe ra. E tεtε raƶɔn na ki nε fɔlɔfe Meya yire makantaxi ma, sa dɔxɔ XananEli yire makantaxi ra.

² Yeriko xεmεe naxa tεtε yire nde yailan e sεεti ma.

Imiri xa di Sabudu naxa tεtε yire nde yailan nee sεεti ma.

³ Haseneya xa die naxa tεtε naadε yailan naxan xili Yεxε naadε. E naxa naadε see birin yailan alako a xa sεnbε sɔtɔ, a man xa balan a fanyi ra.

⁴ Uri xa di Meremoti, naxan findixi Hakosi xa mamadi ra, naxa tete yire nde yailan Haseneya xa wali seeti ma.

Berekiya xa di Mesulama, naxan findixi Mesesabeli xa mamadi ra, naxa wali Meremoti xa wali seeti ma.

Baanna xa di Sadoki naxa wali Mesulama xa wali seeti ma.

⁵ Tekowa naxa tete yire nde yailan Sadoki xa wali seeti ma, kono e xa kuntigie mu tin lude wali yareratie xa yaamari bun ma.

⁶ Paseya xa di Yoyada nun Besodeya xa di Mesulama naxa Yesana naade yailan. E naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a man xa balan a fanyi ra.

⁷ Melataya Gabayonka, Yadon Meronotika, Gabayonkae, nun Misipakae, naxee keli gomina taa naakiri ma, nee naxa wali Yoyada nun Mesulama xa wali seeti ma.

⁸ Xarihaya xa di Yusiyeli, naxan fata xema rawalide, naxa tete yire nde yailan Melataya xa wali seeti ma.

Xananiya, naxan labunde rafalama, naxa tete yire nde yailan Yusiyeli xa wali seeti ma. E naxa Darisalamu tete yailan han a igbode.

⁹ Xuru xa di Refaya, naxan na Darisalamu seeti mang'e ra, naxa wali Xarihaya nun Xananiya xa walie seeti ma.

¹⁰ Xarumafi xa di Yedaya naxa wali Refaya xa wali seeti ma, a xa banxi ya ra.

Xasabeneya xa di Xatusi naxa wali Yedaya xa wali seeti ma.

¹¹ Xarima xa di Malakiya nun Mowaba Paxati xa di Xasubu, naxa tete yire nde yailan nun yire makantaxi naxan xili Taami Gande.

¹² Haloxesi xa di Salumu, naxan na Darisalamu seeti xunyi ra, naxa wali suxu Malakiya nun Xasubu seeti ma.

¹³ Xanun nun Sanowakae naxa Gulunba naade yailan. E naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra. E man naxa tete yailan han Xuruse Naje naade ra. Na xa kuye nongon ya wulu keren.

¹⁴ Rekabu xa di Malakiya, naxan na Beti Hakeremi mang'e ra, naxa Naje naade yailan. A naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra.

¹⁵ Kolixose xa di Salumu, naxan na Misipa mang'e ra, naxa Dulonyi naade yailan. A naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra. A man naxa tete yailan folofe Xera Ye yire ma, mang'e xa laakoe fe ma, sa doko Dawuda xa taa gorode ra.

¹⁶ Asibuki xa di Nehemi, naxan na Beti Suru seeti mang'e ra, naxa tete yailan han mang'e Dawuda xa gaburi, han ye ragata yire, han sori palamae xa banxi.

¹⁷ Bani xa di Rexumi, naxan keli Lewi bonsoe ma, naxa wali Nehemi xa wali seeti ma. Xasabiya, naxan na Keyila seeti mang'e ra, naxa wali Rexumi xa wali seeti ma.

¹⁸ Xenadadi xa di Bafaya, naxan na Keyila seeti mang'e ra, naxa wali a ngaxakerenyi Xasabiya xa wali seeti ma.

¹⁹ Yesuwa xa di Eseri, naxan na Misipa taa mang'e ra, naxa tete yailan geresosee banxi ya ra, han tete tuxui ra.

²⁰ Sabayi xa di Baruki, naxa tete yailan folofe na tuxui ra, sa doko Serexedube Xungbe Eliyasibu xa banxi ra.

²¹ Uriya xa di Meremoti, naxan findixi Hakosi xa mamadi ra, naxa tete yailan folofe Eliyasibu xa banxi naade ra, han a xa banxi danxi dennaxe.

²² Serexedube naxee keli Darisalamu rabilinyi ra, nee naxa tete yailan Meremoti xa wali seeti ma.

²³ Bunyamin nun Xasubu naxa tete yailan naxan nu na e xa banxi ya ra.

Maaseya xa di Asaraya, naxan findixi Ananaya xa mamadi ra, a naxa tete yailan a xa banxi fe ma.

²⁴ Xenadadi xa di Binuwi naxa tete yailan folofe Asaraya xa banxi, han tete tuxui ra.

²⁵ Yusayi xa di Pelali naxa tete yailan na tuxui ya ra, yire makantaxi na dennaxe, folofe mang'e xa banxi, han geeli yire.

Paroso xa di Pedaya naxa tete yailan Yusayi xa wali seeti ma.

²⁶ HƆRƆMƆBANXI walikε naxee nu na Ofeli geya fari Darisalamu taa kui, nee naxa tεtε yailan han Ye naadε, naxan nu na sogetede mabiri, yire makantaxi fε ma.

²⁷ Tekowa naxa tεtε yailan fƆlƆfe yire makantaxi, han tεtε Ofeli geya lima dεnnaxε.

²⁸ SƎRƎXƎDUBƎε naxa tεtε yailan han Soee xa naadε. Kankan nu walima a yεtε xa banxi ya ra.

²⁹ Imeri xa di SadƆki fan naxa tεtε yailan a xa banxi ya ra.

SƎKANAYA xa di Semaya, naxan Sogetede naadε makantama, naxa tεtε yailan sƎRƎXƎDUBƎε xa wali sƎƎti ma.

³⁰ Selemiya xa di Xananiya nun Salafi xa di senni nde Xanun naxa tεtε yailan Semaya xa wali sƎƎti ma.

Berekiya xa di Mesulama naxa tεtε yailan Selemiya nun Xanun xa wali sƎƎti ma, a xa konkoe ya ra.

³¹ Malakiya, naxan xεεma walima, naxa tεtε yailan Mesulama xa wali sƎƎti ma, fƆlƆfe hƆRƆMƆBANXI walikεε xa banxie nun yulεε xa banxi, sa dƆXƆ Mifikade naadε han konkoe itexi tuxui ra.

³² Mixi naxee xεεma walima, a nun yulεε, nee naxa tεtε yailan konkoe itexi tuxui ra nun YεXƎε naadε lan tagi.

³³ Sanbalati to a kolon e na tεtε yailanfe, a naxa xƆNƆ ki fanyi ra. ³⁴ A naxa yo Yuwifie ma. A naxa a fala a ngaxakerenyie nun sƆƆri Samarikae ya xƆri, «Yi Yuwifie kobilae na munse rabafe? E xa wali sƆƆNƎYAMA nε? E fama sƎRƎXƎε bade naa? E nƆma na wali ra? E nƆma na gεMε ganxie rakelide sƆNƆN?» ³⁵ Tobiya Amonika, naxan nu na a fε ma, na naxa a fala, «E na tεtε tima ki naxε, hali xulumase nƆma na rabirade.»

³⁶ Na kui Annabi Nehemi naxa Ala maxandi, a naxε, «Muxu Marigi Ala, yandi, i xa i tuli mati muxu ra barima e na yofe muxu ma. I xa na sare ragbilen e ma, e xa findi konyie ra e yaxuie xa bƆxi ma. ³⁷ I naxa diƆƆ e ma. I naxa e xa yunubie xafari, barima e bara muxu konbi, muxu tan naxee na Darisalamu tεtε yailanfe.»

³⁸ Muxu naxa na tεtε yailan han a tagi, barima Ɔama nu bara a Ɔanige e xa na wali suxu sƎnbε ra.

4

Tεtε wali kanafe

¹ Sanbalati, Tobiya, Arabukae, Amonikae, nun Asidodikae to a mε a Darisalamu tεtε bara yailan fƆlƆ, e naxa xƆNƆ ki fanyi ra. ² E birin naxa lan e xa siga gere sode Darisalamu, na wali xa kana.

³ Na kui muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi, a xa muxu kanta. Muxu man naxa yire makantεε ti kƆε nun yanyi ra muxu yaxuie xa fe ra. ⁴ KƆNƆ Yudayakae nu a falama, «Muxu bara tagan. Tεtε xa kanε gbo han won Ɔan mu nƆma tεtε nεεNε rakelide kƆε.»

⁵ Muxu yaxuie nu a falama, «E mu fama won tode han won so e tagi, won fa e faxes. Na kui e xa wali fama dande.»

⁶ Yuwifi naxee nu sabatixi e yaxuie sƎƎti ma, nee naxa fa a fala muxu bε han dƆXƆ fu, «Wo fa muxu xƆnyi.» ⁷ N naxa sƆƆrie ti xabilε ki ma xare ra, tεtε dεnnaxε mu ite, e xa mεnni kanta santidεgεma, xali, nun tanbε ra. ⁸ N to gε na birin matode, n naxa a fala kuntigie nun kiitisae bε Ɔama ya xƆri, «Wo naxa gaaxu e ya ra. Wo xa ratu wo Marigi Magaaxuxi ma. Wo xa gere so won ngaxakerenyie bε, wo xa di xεMεε nun wo xa di ginεε, wo xa ginεε nun wo xa banxie xa fe ra.» ⁹ Yaxuie to a mε muxu bara e Ɔanige kolon, Ala naxa e xa natε kana. Muxu birin man naxa gbilen tεtε yire, kankan naxa a xa wali suxu.

¹⁰ Keli na lƆXƆε ma n ma mixie sƎƎti keren nu walima tεtε yire, boore sƎƎti nu mixie makantama tanbεε, kanke makantasee, nun xalie ra. Kuntigie tixi Yudayakae sƎƎti ma.

¹¹ Walikε naxee nu tεtε yailanma, nun naxee nu kote maxaninma, e nu walima geresose suxuxi e bεlεXε, ¹² santidεgεma xirixi e tagi. E nu wali na ki nε. Naxan feri fema alako mixi xa a kolon e yaxuie na fafe, a nu tixi n tan sƎƎti ma. ¹³ N naxa a fala kuntigie nun kiitisae bε, Ɔama ya xƆri, «Wali gbo, walikεε tagi ikuya e boore ra. Won birin nayensenxi

tɛtɛ ra. ¹⁴ Wo naxan nabama, wo nɛfɛ feri xui mɛ tɛmɔi naxɛ, wo birin xa wo malan muxu sɛɛti ma. Won Marigi Ala nan gere soma won bɛ.»

¹⁵ Muxu nu walima na lahalɛ nan na. Tanbɛɛ na ɲama sɛɛti keren bɛlɛxɛ i, kelife subaxɛ han tunbuie mini tɛmɔi. ¹⁶ Na tɛmɔi yati n man naxa a fala ɲama bɛ, «Birin nun a xa konyi xa xi Darisalamu kui alako won xa taa kanta kɔɛ ra, won man xa wali yanyi ra.» ¹⁷ N tan, n ngaxakerenyie, n ma konyie, n ma kantamixi naxee nu biraxi n fɔxɔ ra, hali muxu xa dugie, muxu mu e rate muxu ma. Kankan keren kerenma xa geresose nan nu suxuxi a yi ra, hali a sigama ye bade tɛmɔi.

5

Konyiya nun doni

¹ Lɔxɔɛ nde Yudaya ɲama, xɛmɛɛ nun ginɛɛ, naxa kalamui sa e ngaxakerenyi ndee xa fe ra. ² Ndee naxa a fala, «Muxu xa di xɛmɛɛ nun di ginɛɛ bara wuya. Muxu wama mɛngi xɔn ma alako muxu xa balo.» ³ Mixi gbɛtɛɛ naxa a fala, «Muxu bara muxu xa xɛɛ, wɛni bilie, nun banxie dɔxɔ sɛɛkɛ, alako muxu xa baloe sɔtɔ kaamɛ tɛmɔi.» ⁴ Mixi gbɛtɛɛ fan naxa a fala, «Muxu bara muxu xa xɛɛ nun muxu xa wɛni bilie dɔxɔ sɛɛkɛ ra, alako muxu xa duuti fi mangɛ ma. ⁵ Na kui, hali won birin findixi wuli keren fase keren nan na, muxu xa die bara findi muxu ngaxakerenyie xa konyie ra. Muxu xa di ginɛ gbegbe findixi konyie ra, muxu mu nɔma sese ra. Muxu xa kɔbiri bara ɲɔn, muxu xa xɛɛ nun wɛni bilie bara findi mixi gbɛtɛɛ gbe ra.»

⁶ N to e xa kalamui mɛ, n bɔɲɛ naxa te a ɲaaxi ra. ⁷ N naxa natɛ tongo n xa kalamui sa kuntigie nun kiitise ma. N naxa e maxɔrin, «Munfe ra wo wo ngaxakerenyie donima kɔbiri alako wo xa geeni sɔtɔ?» N naxa malanyi belebele xili na xa fe ra. ⁸ N naxa a fala e bɛ, «Won bara won ngaxakerenyi Yuwifie xun sara kaafirie ma. Yakɔsi wo wo ngaxakerenyie yati nan matima wo bore ma?» E mu nɔ sese yaabide, e birin naxa dundu. ⁹ N man naxa a fala e bɛ, «Wo naxan nabaxi a mu fan feo! Wo mu gaaxuma Ala ya ra alako kaafirie naxa won nayaagi? ¹⁰ N tan, n ngaxakerenyie, nun n ma walikɛɛ, muxu fan bara e doni kɔbiri nun mɛngi, kɔnɔ a mu lanma won xa geeni fen na kui. ¹¹ Wo xa e xa xɛɛ ragbilen e ma, e xa wɛni bilie, e xa oliwi bilie, a nun e xa banxie. Wo man xa wo xa geeni ragbilen e ma, naxan findixi kɔbiri, mɛngi, wɛni, nun ture ra.» ¹² E naxa n yaabi, «Muxu na birin nagbilenma nɛ e ma. Muxu mu sese bama e yi ra. I naxan falaxi, muxu na nan nabama.» Na xanbi kɔrɛ n naxa sɛrɛxɛdubɛɛ xili. N naxa donitie rakali e xa wɔyɛnyi ma sɛrɛxɛdubɛɛ ya xɔri. ¹³ N man naxa n ma donma yuba fito, n naxa a ikuyukuyu, n fa a fala, «Ala xa yi mɔɔli raba mixi ra naxan mu a xa laayidi rakamalima. Ala xa na kanyi xa banxi nun a harige birin ba a yi ra, a xa lu setareɲa kui.» Mixi malanxie naxa a ratin, «Amina.» E naxa Alatala matɔxɔ. Na dangi xanbi, ɲama naxa na laayidi rakamali.

¹⁴ Kabi n naxa findi gomina ra Yudaya, fɔlɔ Atasakasi xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde ma han a ɲɛ tongo saxan nun firin nde ma, n tan nun n ngaxakerenyie mu balo duuti ra, naxan findi gomina sare ra. ¹⁵ Singe mangɛɛ nu ɲama tɔɔrɔma a ɲaaxi ra. E nu taami, wɛni, nun gbeti kilo tagi bama e yi duuti ra. E xa walikɛɛ fan nu mixie tɔɔrɔma. Kɔnɔ n mu na fe mɔɔli raba, barima n gaaxuma Ala ya ra. ¹⁶ N bara n yɛtɛ fi na tɛtɛ wali ma, n tan nun n ma mixi birin. Muxu mu bɔxi yo sɔtɔ na kui. ¹⁷ Yuwifie nun kuntigie, mixi kɛmɛ mixi tongo suuli, nun xɔɲɛ naxee keli ɲamanɛ ma, e birin nu e dɛgema n xɔnyi nɛ. ¹⁸ Lɔxɔɛ birin ninge keren, yɛxɛɛ senni, nun xɔnie nu rafalama donse ra. Xi fu yo xi fu, wɛni fan nafalama. Na birin kui n mu tin gomina sare rasuxude, barima ɲama nu tɔɔrɔfe tɛtɛ wali xa fe ra.

¹⁹ «N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali xa fe ra, n naxan nabaxi yi ɲama bɛ.»

6

Isirayila yaxuie katafe wali kanade

¹ Sanbalati, Tobiya, Gesemi Arabuka, nun muxu yaxui birin to a mɛ a muxu bara gɛ tɛtɛ yailande, yale yo mu nu na a ma sɔnɔn, naadɛ gbakufe gbansan nan nu fa luxi,

² Sanbalati nun Gesemi naxa xεεra xεε n xɔn ma, a falafe, «Fa, won xa won bore to Kefirimi daaxa, Ono gulunba kui.» E nu wama fe ɲaaxi nan nabafe n na. ³ Kɔnɔ n naxa xεεrae xεε yi yaabi ra, «Wali gbege na n yi ra, n mu nɔma gorode wo yire, xa na mu a ra wali kanama nε.» ⁴ E naxa xεεra xεε n yire sanmaya naani, kɔnɔ n na yaabi kerenyi nan fi e ma.

⁵ A sanmaya suuli nde, Sanbalati naxa a xa konyi xεε n yire, bataaxe nde na a yi ra, naxan sɛbɛxi mixi birin ma. ⁶ Yi nan nu sɛbɛxi, «Si birin bara fe nde mε wo xa fe ra. Gesemi fan naxe a nɔndi na a ra. E naxe a i tan nun Yuwifie wama mangasanyi matandife, na nan a toxi wo na tɛtɛ yailanfe. E man naxe a i tan yati wama findife Isirayila mangε ra. ⁷ I bara namijɔnmεe sugandi naxee fama a falade Darisalamukae xa lu i xa mangεya bun ma, i xa findi Yudaya mangε ra. Mangε xungbe fama na wɔyɛnyi birin mɛde. Awa, i xa fa, won xa won bore to.»

⁸ N naxa a yaabi, «I naxan birin falaxi yi ki, nɔndi keren mu na a kui. I tan nan yi wule falaxi.» ⁹ Yi mixi birin nu wama muxu bɔɲε nan naminife tun. E e maɲɔxun nε limaniya bama muxu yi ra, muxu fa wali dan. «N Marigi, sɛnbε fi n ma.»

¹⁰ Lɔxɔε nde n naxa siga Semaya xɔnyi, Dɛlaya xa di, Mehetabeli xa mamadi. A nu a yɛtɛ balanxi banxi kui. A naxa a fala n bε, «Won xεε Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, won xa naadεe mabalan won ma, barima e fama kɔε ra i faxade.» ¹¹ N naxa a yaabi, «N xa n gi? Xεmε mu na n tan na? N nɔma sode Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, n man xa balo? Adama birin xa mu soma mɛnni. N tan mu soma naa feo.» ¹² N naxa a kolon Ala xa mu a xεεxi. Tobiya nun Sanbalati nu bara a sare fi alako a xa na wɔyɛnyi mɔɔli fala n bε. ¹³ E bara wa n xa gaaxu, n xa bira e xa wɔyɛnyi fɔxɔ ra, n xa yunubi sɔtɔ na kui, alako e xa n xili kana, e xa n nayaagi.

¹⁴ «N Marigi Ala, i xa ratu Tobiya, Sanbalati, Nowadiya, nun namijɔnmεe wule falee xa fe ɲaaxi ma, e naxan nabaxi n na alako e xa n bɔɲε ramini a i.»

¹⁵ Tɛtɛ naxa gε yailande Elulu kike, xi mɔxɔɲɛn nun suuli. Muxu naxa na wali raba xi tongo suuli nun firin bun ma. ¹⁶ Muxu yaxuie to yi fe mε, e naxa gaaxu ki fanyi ra. Si birin naxa yaagi muxu rabilinyi, e fan naxa a kolon muxu nɔxi na birin nabade muxu Marigi Ala nan saabui ra.

¹⁷ Na saxanyi bun ma, Yudaya kuntigi gbege nu bataaxe rasanbama Tobiya ma, e fan a xa bataaxe masɔtɔma. ¹⁸ Yudayaka gbege nu bara saatε tongo a bε marakali ra, barima a bitanyi nan nu na Sɛkanaya ra, Ara xa di. Yehoxanan nu bara Berekiya xa di Mesulama dɔxɔ. ¹⁹ Tɛmui birin e nu a xa fe fanyi ifalama n ya xɔri, e man n ma wɔyɛnyie radangima a ma. Tobiya nu bataaxe rasanbama n ma alako n xa gaaxu.

7

Taa makanta ki

¹ Tɛtɛ nun naadεe to gε yailande, naadε makantεe, bεstibae, nun Lewikae birin naxa e xa wali suxu. ² N naxa n ma yaamarie so n xunya Xanani yi ra, a nun Xananiya naxan nu na sɔɔrie xun ma Darisalamu. Na nu bara findi mixi hagigε ra, a nu tinxin, a man nu gaaxuma Ala ya ra. ³ N naxa a fala e bε, «Wo naxa taa naadεe rabi han soge xɔnɔ tɛmui, e man xa balan saabi ra wo ya xɔri. Darisalamukae fan yire makantama nε, kankan xa lu a xa banxi naadε ra.» ⁴ Darisalamu nu xungbo, kɔnɔ na tɛmui mixi mu nu wuya, banxie fan mu nu gεxi tide.

⁵ N Marigi Ala naxa a raso n xaxili kui, n xa kuntigie, kiitisae, nun ɲama malan, n xa kɔnti ti. N naxa taruxui buki to. Mixi naxee singe te, e xilie nu sɛbɛxi na kui. A sɛbɛxi, ⁶ «Babilɔn mangε Nebukadansari naxa fa yi mixie ra kelife Darisalamu. E naxa lu konyiya kui, han e gbilenxi Darisalamu nun Yudaya tɛmui naxe. Kankan naxa siga a xɔnyi. ⁷ Sorobabeli, Yosuwe, Nehemi, Asaraya, Raamiya, Naxamani, Morodekayi, Bilesan, Misipereti, Begifayi, Nexuma, nun Baanna naxa e mati. Isirayilakae xilie nun e kɔnti nan yi ki:

⁸ Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi kεmε, mixi tongo solofere nun firin.

⁹ Sɛfataya xa die, mixi kεmε saxan, mixi tongo solofere nun firin.

- ¹⁰ Ara xa die, mixi kεmε senni, mixi tongo suuli nun firin.
- ¹¹ Mowaba Paxati xa die, naxee fatanxi Yesuwa nun Yowaba ma, mixi wulu firin, mixi kεmε solomasaxan, mixi fu nun solomasaxan.
- ¹² Elama xa die, mixi wulu keren, mixi kεmε firin, mixi tongo suuli nun naani.
- ¹³ Satu xa die, mixi kεmε solomasaxan, mixi tongo naani nun suuli.
- ¹⁴ Sakayi xa die, mixi kεmε solofere, mixi tongo senni.
- ¹⁵ Binuwi xa die, mixi kεmε senni, mixi tongo naani nun solomasaxan.
- ¹⁶ Bibayi xa die, mixi kεmε senni, mixi mɔxɔɾɛn nun solomasaxan.
- ¹⁷ Asigadi xa die, mixi wulu firin, mixi kεmε saxan, mixi mɔxɔɾɛn nun firin.
- ¹⁸ Adonikama xa die, mixi kεmε senni, mixi tongo senni nun solofere.
- ¹⁹ Begifayi xa die, mixi wulu firin, mixi tongo senni nun solofere.
- ²⁰ Adin xa die, mixi kεmε senni, mixi tongo suuli nun suuli.
- ²¹ Atεri xa die, naxee fatanxi Xesekiya ra, mixi tongo solomanaani nun solomasaxan.
- ²² Xasuma xa die, mixi kεmε saxan, nun mixi mɔxɔɾɛn nun solomasaxan.
- ²³ Beseyi xa die, mixi kεmε saxan, mixi mɔxɔɾɛn nun naani.
- ²⁴ Xarifi xa die, mixi kεmε, mixi fu nun firin.
- ²⁵ Gabayon xa die, mixi tongo solomanaani nun suuli.
- ²⁶ Bεtεlεεmukae nun Netofakae, mixi kεmε, mixi tongo solomasaxan nun solomasaxan.
- ²⁷ Anatɔtikae, mixi kεmε, mixi mɔxɔɾɛn nun solomasaxan.
- ²⁸ Beti Asamafetikae, mixi tongo naani nun firin.
- ²⁹ Kiriyaṯi Yeyarimi, Kefirakae, nun Berotikae, mixi kεmε solofere, mixi tongo naani nun saxan.
- ³⁰ Ramakae nun Gebakae, mixi kεmε senni, mixi mɔxɔɾɛn nun keren.
- ³¹ Mikimasikae, mixi kεmε, mixi mɔxɔɾɛn nun firin.
- ³² Betelikae nun Ayikae, mixi kεmε, mixi mɔxɔɾɛn nun saxan.
- ³³ Neboka ndee, mixi tongo suuli nun firin.
- ³⁴ Elamaka ndee, mixi wulu keren, mixi kεmε firin, mixi tongo suuli nun naani.
- ³⁵ Xarima xa die, mixi kεmε saxan, mixi mɔxɔɾɛn.
- ³⁶ Yeriko xa die, mixi kεmε saxan, mixi tongo naani nun suuli.
- ³⁷ Lodi xa die, Xadidi xa die, nun Ono xa die, mixi kεmε solofere, mixi mɔxɔɾɛn nun keren.
- ³⁸ Senaa xa die, mixi wulu saxan, mixi kεmε solomanaani, nun mixi tongo saxan.»
- ³⁹ «Sεrεxεdubεe kɔnti nan yi ki:
Yεdaya xa die, naxee fatanxi Yesuwa xa denbaya ra, mixi kεmε solomanaani, mixi tongo solofere nun saxan.
- ⁴⁰ Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi tongo suuli nun mixi firin.
- ⁴¹ Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi kεmε firin, mixi tongo naani nun solofere.
- ⁴² Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi fu nun solofere.»
- ⁴³ «Lewikae kɔnti nan yi ki:
Yesuwa, Kadamiyεli, nun Hodafiya xa die, mixi tongo solofere nun naani.»
- ⁴⁴ «Bεεti bae kɔnti nan yi ki:
Asafi xa die, mixi kεmε, mixi tongo naani nun solomasaxan.»
- ⁴⁵ «Naadε makantεe kɔnti nan yi ki:
Salumu xa die, Atεri xa die, Talamɔn xa die,
Akubu xa die, Xatita xa die, nun Sobayi xa die,
mixi kεmε, mixi tongo saxan nun solomasaxan.»
- ⁴⁶ «Hɔrɔmɔlingira walikεe kɔnti nan yi ki:
Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,
- ⁴⁷ Kerosi xa die, Saya xa die, Padon xa die,
- ⁴⁸ Lebana xa die, Xagaba xa die, Salamayi xa die,
- ⁴⁹ Hanan xa die, Gidεli xa die, Gaxari xa die,
- ⁵⁰ Reyaya xa die, Resin xa die, Nekoda xa die,
- ⁵¹ Gasama xa die, Usa xa die, Paseya xa die,
- ⁵² Bisayi xa die, Mewunima xa die, Nefusima xa die,

⁵³ Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,

⁵⁴ Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,

⁵⁵ Barakōsi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,

⁵⁶ Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.»

⁵⁷ «Sulemani xa walikēe xa die kōnti nan yi ki:

Sotayi xa die, Sofereti xa die, Perdida xa die,

⁵⁸ Yaala xa die, Darakōn xa die, Gidēli xa die,

⁵⁹ Sēfataya xa die, Xatili xa die,

Pokēreti Hasebayimi xa die, nun Amon xa die.»

⁶⁰ «Hōrōmōbanxi walikēe nun Sulemani xa walikēe, mixi kēmē saxan, mixi tongo solomanaani, nun firin.»

⁶¹ «Mixie nan yi ki naxee keli Teli Mela, Teli Xarasa, Kērubu, Adan, nun Imeri, kōnō e mu nō a masende a Isirayila die yati yati nan e ra:

⁶² Dēlaya xa die, Tobiya xa die, nun Nekoda xa die, mixi kēmē senni, mixi tongo naani nun firin.»

⁶³ «Yi mixie nu na sērēxēdubēe ya ma: Xabaya xa die, Hakōsi xa die, nun Barasilayi xa die, naxan nu bara Barasilayi Galadika xa di ginē nde dōxō, e fa na xili sa a xun ma. ⁶⁴ E naxa e ramini sērēxēdubē wali kui barima e mu nō e xilie tode taruxui kui. ⁶⁵ Gomina naxa e yaamari, e naxa sērēxēdubē donse sēniyēnxi don han sērēxēdubē nde xa Ala sagoe maxōrin Urimi nun Tumimi ma.»

⁶⁶ «Nama birin kōnti lanxi mixi wulu tongo naani nun firin, mixi kēmē saxan tongo senni nan ma. ⁶⁷ E xa konyie kōnti lanxi mixi wulu solofere, mixi kēmē saxan tongo saxan nun solofere nan ma. Bēetiba kēmē firin tongo suuli nun suuli fan nu na e ya ma. Nama nu bara xuruse gbege xanin naa: soe kēmē solofere, tongo saxan, nun senni, sofale kēmē firin, tongo naani, nun suuli, ⁶⁸ jōxōmē kēmē naani, tongo saxan, nun suuli, sofale mōoli nde wulu senni, kēmē solofere mōxōjēn.»

⁶⁹ «Denbaya kanyie naxa see fi alako wali xa raba. Gomina naxa xēema kole wulu keren, pōoti fanyi tongo suuli, nun sērēxēdubē dugi kēmē suuli, tongo saxan fi wali xa fe ra. ⁷⁰ Denbaya kanyie naxa xēema kole wulu mōxōjēn, nun gbeti kole wulu firin nun kēmē firin fi wali xa fe ra. ⁷¹ Nama naxan luxi naa naxa xēema kole wulu mōxōjēn, nun gbeti kole wulu firin, nun sērēxēdubē dugi tongo senni nun solofere fi wali xa fe ra.»

⁷² «Sērēxēdubēe, Lewikae, hōrōmōbanxi naade makantēe, bēetibae, nun hōrōmōbanxi walikēe, nun Isirayilaka birin naxa sabati e xōnyi.»

8

Ala xa sēriyē xaranfe

¹ Kike solofere nde, Isirayilakae nu bara sabati e xa taae kui. Na tēmui e birin naxa e malan Darisalamu taa kui naade ya ra, naade naxan xili «Ye naade.» E naxa a fala sēriyē karamōxō Esidirasi bē a xa fa Tawureta Munsa ra Alatala naxan fixi Isirayila ma. ² Esidirasi naxa fa a ra jama yire: xēmēe, ginēe, nun mixi naxee birin nōma masenyi fahaamude. Yi malanyi ti kike solofere nde xi singe lōxōe nē.

³ Keli gēsēge ma a sa dōxō yanyi tagi ra, Esidirasi nu kitaabui xaranma jama bē naxan nu malanxi «Ye naade» ya ra. Xēmēe, ginēe, nun mixi naxee birin nōma masenyi fahaamude, e naxa e tuli mati a fanyi ra na xaranyi ra. ⁴ Sēriyē karamōxō Esidirasi nu tixi se nde fari naxan yailanxi wuri ra alako mixi xa a to. Matitiya, Sema, Anaya, Uriya, Xilikiya, nun Maaseya nu tixi a yirefanyi ma. Pēdaya, Mikayeli, Malakiya, Xasuma, Xasabadana, Sakari, nun Mesulama nu tixi a kōola ma. ⁵ Esidirasi naxa kitaabui rabi jama ya xōri. A nu na dēnnaxē jama birin a toxi. A to kitaabui rabi, birin naxa ti. ⁶ Esidirasi naxa Marigi Xungbe Alatala tantu. Nama naxa a ratin, «Amina. Amina.» E naxa e bēlēxē itala, e e mafelen bōxi ma Alatala ya i. ⁷ Lewika Yesuwa, Bani, Serebiya, Yamin, Akubu, Sabētayi, Hodiya, Maaseya, Kelita, Asaraya, Yosabadi, Hanan, nun Pēlaya naxa yi sēriyē tagi raba jama bē naxan tixi. ⁸ E naxa Tawureta Munsa, Ala xa sēriyē, xaran jama bē a fanyi ra, e man a fasari alako birin xa a fahaamu.

⁹ Nama to na sɛriyɛ mɛ, e naxa sunnun, e wa fɔlɔ. Na nan a toxi gomina Nehemi, sɛrɛxɛdubɛ nun sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi, nun Lewika naxee nu ɲama xaranma, nee naxa a fala birin bɛ, «To xa findi sali lɔxɔɛ ra won Marigi Alatala bɛ. Wo naxa sunnun, wo naxa wa.» ¹⁰ Esidirasi man naxa a fala e bɛ, «Wo siga, wo xa donse fanyi don, wo xa wo min a fanyi ra, wo man xa nde so setaree yi ra, barima to bara findi sali lɔxɔɛ ra won Marigi bɛ. Wo naxa sunnun, barima Alatala xa sɛɛwɛ sɛnbɛ fima nɛ wo ma.» ¹¹ Lewikae fan naxa ɲama masabari, e nu fa a fala, «Wo wo sabari, barima to bara findi sali lɔxɔɛ ra Ala bɛ. Wo naxa sunnun.» ¹² E birin naxa gbilen e xɔnyi, e xa sa e dɛge, e man xa e min. E naxa donse rasanba e booree ma ɲɛlɛxinyi kui, alɔ a fala e bɛ ki naxɛ.

Bage Ti Sali

¹³ Na kuye iba, denbaya kanyie Isirayilakae ya ma, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun Lewikae naxa e malan sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi yire alako e xa Tawureta Munsa ramɛ. ¹⁴ Yi sɛriyɛ kui, Alatala naxan so Annabi Munsa yi ra, a sɛbɛxi Isirayilakae xa bagee ti, e xa lu e kui kike solofere nde sali tɛmui. ¹⁵ Yi sali lɔxɔɛ ma, a lan nɛ e xa a fala Isirayilakae birin bɛ, a nun naxee na Darisalamu, «Wo xa mini wula i oliwi salonyi, miriti salonyi, tugi fɛnsɛ, nun tufu salonyi fende, alako wo xa bagee ti alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.»

¹⁶ Na kui Isirayilakae naxa mini wuri salonyie sɛgɛde. E naxa bagee ti e xa banxie fari, tande ma, hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui, nun Ye Naadɛ nun Efirami xa Naadɛ ya ra. ¹⁷ Nama, naxee birin keli konyiya kui, e naxa bagee ti e luma naxee kui. Na naxa findi sɛɛwɛ belebele ra. Kabi Nunu xa di Yosuwe tɛmui, e mu nu na mɔɔli raba.

¹⁸ Lɔxɔ yo lɔxɔ, e nu fa Tawureta Munsa xaran, kelife sali fɔlɔ lɔxɔɛ han a rapɔn lɔxɔɛ. E naxa na raba xi solofere bun ma. A solomasaxan nde, e birin naxa e malan, e fa sali belebele raba alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.

9

Nama xa sunyi

¹ Na kike xi mɔxɔɲɛn nun naani lɔxɔɛ, Isirayilakae naxa e malan e xa sunyi suxu. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e bɛndɛ maso e fate ma. ² Isirayila bɔnsɔɛ naxa lu yire keren, xɔɲɛ yo mu nu na e ya ma. E naxa e xa yunubi nun e babae xa yunubi masen Ala bɛ. ³ Kuye to iba, e naxa ti, e e tuli mati Tawureta Munsa xaranyi ra, e Marigi Alatala naxan soxi e yi ra. Soge to xɔnɔ fɔlɔ, e naxa e xa yunubi masen e Marigi Alatala bɛ, e man naxa tuubi a bɛ han soge naxa te a fanyi ra.

⁴ Lewika Yesuwa, Bani, Kadamiyɛli, Sɛbanaya, Buni, Serebiya, Bani, nun Kenani naxa ti wuri yailanxi ma, e fa e Marigi Alatala xili e xui itexi ra. ⁵ Lewika Yesuwa, Kadamiyɛli, Bani, Xasabeneya, Serebiya, Hodiya, Sɛbanaya, nun Petaxiya naxa a masen ɲama bɛ, «Wo keli, wo xa wo Marigi Alatala tantu, danyi mu na naxan ma.»

«Muxu bara i xili xungbe matɔxɔ, naxan dangi tantui nun matɔxɔɛ birin na. ⁶ I tan nan na muxu Marigi Alatala ra, i keren, naxan koore nun tunbuie daa, naxan bɔxi nun a isee birin daa, naxan baa nun yɛxɛ birin daa. I bara na nimase birin daa. Hali tunbui naxee na koore ma, e fan bara tuubi i bɛ. ⁷ I tan nan na Marigi Alatala ra naxan Annabi Iburama sugandixi, a a ramini Uru Kalidi bɔxi kui, a Iburahima xili sa a xun ma. ⁸ I naxa a to a bɔɲɛ tinxin i ya i. I naxa saatɛ tongo a bɛ, i xa Kanaan bɔxi fi a bɔnsɔɛ ma, Kanaankae, Xitikae, Amoriakae, Perisikae, Yebusukae, nun Girigasakae nu na dɛnnaxɛ. I bara na saatɛ rakamali, barima i tinxin.»

⁹ «I naxa muxu benbae xa sunnunyi to Misira bɔxi ma, i man naxa e xui mɛ Xulunyumi Baa ma. ¹⁰ I naxa kaabanakoe nun tɔnxumae raba Firawuna, a xa walikɛɛ, nun a xa ɲama birin xili ma, barima i bara a kolon e bara e yɛtɛ igbo muxu benbae ma. Na kui i bara xili magaaxuxi sɔtɔ, naxan na i yi ra han to. ¹¹ I naxa baa bolon e ya xɔri alako e xa giri. E naxa giri e xaraxi ra baa tagi, kɔnɔ naxee nu biraxi e fɔxɔ ra, i naxa ye radin nee xun ma, i e radula alɔ gɛmɛ goroma ye bɔtini ma ki naxɛ. ¹² Yanyi ra, i naxa nuxui findi e rapɛrɛ se ra. Kɔɛ ra, i naxa tɛ ti e bɛ naxan kira iyalanma, e e ɲɛrɛma naxan na.»

¹³ «I naxa goro Turusinina geya fari, i fa woyen e be keli koore ma. I naxa serye tinxinxi, nɔndi, marasi nun yaamari fanyie masen e be. ¹⁴ I xa walike Munsa saabui ra, i naxa i xa malabui loxoɛ sɛniyenxi xa fe masen e be, i xa yaamari, i xa marasi, nun i xa serye. ¹⁵ Kaame to e suxu, i naxa taami ragoro e ma keli koore. Ye xoli nu na e ma temui naxe, i naxa ye ramini gemɛ longori ra. I naxa e xee boxi tongode i i rakali naxan na sofe ra e yi ra.»

¹⁶ «Kɔnɔ muxu benbae naxa finsiriwaliya raba e xa yete igboɔa kui. E mu e tuli mati i xa yaamari ra. ¹⁷ E mu tin i xui ratinmede. E mu ratu i xa kaabanakoe ma, i naxee raba e be. E naxa e kobe ti i ra, e man naxa natɛ tongo gbilenfe ra konyiya kui. E mangɛ nde sugandi na nan ma. Kɔnɔ i tan mu e rabɛɔin, barima Ala nan lanxi i ma naxan diɔema, naxan kinikinima, naxan hinnɛma. I xa xɔnɛ mu mafura. I xa xanunteya gbo. ¹⁸ I mu e rabɛɔin hali e to ninge kuye yailan yoxui ra, e fa a fala, «Muxu xa ala nan yi ki naxan muxu ramini Misira boxi ma.» E to fe ɔaaxi fala i xa fe ra, i mu e rabɛɔin fefe ma. ¹⁹ I xa fonisireya kui i mu e rabɛɔin gbengberenyi ma. I mu nuxui ba e ya ra, naxan nu e rapɛɛma yanyi ra. I mu te ba naa, naxan nu kira iyalanma e be koɛ ra. ²⁰ I naxa i Xaxili Fanyi so e yi ra alako e xaxili xa fan. I naxa mana taami nun ye so e yi ra alako e xa balo. ²¹ Ne tongo naani bun ma, i ɔɛngi saxi e xa fe xɔn ma gbengberenyi ma. E hayi nu na se naxan birin ma, i naxa na so e yi ra. E xa dugie mu kana, e sanyie mu funtu.»

²² «I naxa mangɛyae nun si gbeteɛ so e yi ra, boxi naxee nu na e xa boxi naaninyi ra. E naxa mangɛ Sixɔn xa boxi Xɛsibɔn tongo, e man naxa mangɛ Ogo xa boxi Basan tongo. ²³ I naxa e xa die rawuya dangife tunbuie ra naxee na koore ma. I naxa na boxi so e yi ra i naxan laayidi e babae be. ²⁴ E xa die naxa na boxi soɔɔ. I naxa Kanaankae nun e xa mangɛe ragoro e ya i, i naxa e sa e belexe i, alako e xa e waxɔnfe raba e ra. ²⁵ E naxa taae nun boxi fanyie soɔɔ, a nun banxi naxee rafexi harige ra, kolɔnyie, weni bilie, oliwi bilie, nun sansi gbegbe naxee bogima a fanyi ra. E naxa e dege, e naxa luga baloe fanyi ra, e naxan soɔɔ i xa hinne saabui ra.»

²⁶ «Kɔnɔ e mu lu i xa yaamari bun ma. E naxa i matandi, e naxa e kobe ti i xa serye ra. E naxa i xa namioɔnmɛɛ faxa, naxee nu bara kawandi ti e be e xa gbilen i ma. E naxa fe ɔaaxi gbegbe raba i ra. ²⁷ Na kui i naxa e sa e yaxuie belexe i, naxee bara e ɔaxankata. Kɔnɔ e to i xili e xa toɔɔɛ kui, i naxa e xa maxandi suxu koore ma. I naxa marakisimae xee e xɔn ma, naxee bara e ba e yaxuie belexe i. ²⁸ E to malabui soɔɔ, e man naxa fe ɔaaxi raba folo i ra. Na kui, i naxa e rabɛɔin e yaxuie yi ra, naxee bara no e ra. Kɔnɔ e to gbilen i xili ra, i man naxa e xa maxandi suxu koore ma i xa fonisireya saabui ra. I bara e ratanga sanmaya wuyaxi. ²⁹ I naxa fe birin naba, alako e xa bira i xa serye foxo ra, kɔnɔ e naxa e yete igbo, e mu e tuli mati i xa yaamarie ra. E naxa tondi i xa serye rabatude, naxan noɔma a rabatumae rakiside. E naxa e kobe ti i ra, e mu i xui rabatu fefe ma.»

³⁰ «I naxa lu e sɛɛti ma kabi temui xɔnkuye. I nu e ralimaniyama i Xaxili ra i xa namioɔnmɛɛ saabui ra, kɔnɔ e mu e tuli mati i ra. Na kui i naxa e sa si gbeteɛ belexe i. ³¹ Kɔnɔ hali i to na raba, i tondi ne e soɔntode i xa fonisireya xa fe ra. I mu e rabɛɔin kerenyi ra, barima Ala nan na i ra naxan hinnɛma mixie ra, naxan kinikinima e ma.»

³² «Yakɔsi, i tan muxu Marigi Ala Xungbe, i senbe gbo, i magaaxu, i i xa saate rakamalima, i hinnɛma mixi ra. Yandi, i xa i ɔɛngi sa muxu xa toɔɔɛ xɔn ma, muxu xa mangɛe, muxu xa kuntigie, muxu xa sɛɛxɛdubɛe, muxu xa namioɔnmɛɛ, muxu babae, nun muxu xa ɔama birin. Kabi Asiriya mangɛe xa temui, han to muxu na toɔɔɛ nan kui. ³³ I bara fe tinxinxi raba muxu be. I tan bara dugutegeɔa raba, kɔnɔ muxu tan bara fe ɔaaxi raba i ra. ³⁴ Muxu xa mangɛe, muxu xa kuntigie, muxu xa sɛɛxɛdubɛe, nun muxu babae mu bira i xa serye foxo ra. E mu e tuli matixi i xa yaamari nun i xa masenyi ra. ³⁵ Hali i to harige nun boxi fanyi sa e xa mangɛya bun ma temui naxe, e mu i xui rabatu, e mu gbilen e xa wali ɔaaxie foxo ra. ³⁶ To loxoɛ muxu na konyiya nan kui. Muxu bara findi konyie ra boxi ma i denname fixi muxu benbae ma, alako e xa balo na boxi fanyi saabui ra. ³⁷ Kɔnɔ na boxi bogi fanyi birin luma mangɛ gbeteɛ nan be, muxu

na naxee bun ma muxu xa yunubie xa fe ra. E e waxɔnfe rabama muxu fatee nun muxu xa xurusee ra. Muxu na tɔɔre belebele nan kui.»

10

Nama xa natε tongoxi

¹ Na birin kui, muxu bara yi natε sɛbɛxi tongo, muxu xa mangεe, Lewikae, nun muxu xa sɛrɛxɛdubɛe xa tɔnxuma dɔxɔxi a ma. ² E xilie nan yi ki:

Gomina Nehemi Xakalaya xa di, Sedekiya,

³ Seraya, Asaraya, Yeremi,

⁴ Pasura, Amaraya, Malakiya,

⁵ Xatusi, Sɛbanaya, Maluku,

⁶ Xarima, Meremoti, Abadiyasi,

⁷ Daniyɛli, Ginɛtɔn, Baruki,

⁸ Mesulama, Abiya, Miyamin,

⁹ Maasiya, Biligayi, nun Semaya.

Sɛrɛxɛdubɛe nan na ki.

¹⁰ Lewikae nan yi ki:

Asanaya xa di Yesuwa, Xenadadi xa di Binuwi, Kadamiyɛli,

¹¹ nun e ngaxakerenyie,

Sɛbanaya, Hodiya, Kelita, Pɛlaya, Hanan,

¹² Mika, Rexobo, Xasabiya,

¹³ Sabudu, Serebiya, Sɛbanaya,

¹⁴ Hodiya, Bani, nun Bɛninu.

¹⁵ Kuntigie nan yi ki:

Paroso, Mowaba Paxati, Elama, Satu, Bani,

¹⁶ Buni, Asigadi, Bibayi,

¹⁷ Adoniya, Begifayi, Adin,

¹⁸ Atɛri, Xesekiya, Asuru,

¹⁹ Hodiya, Xasuma, Beseyi,

²⁰ Xarifi, Anatɔti, Nebayi,

²¹ Magapiyasi, Mesulama, Xesiri,

²² Mesesabeli, Sadɔki, Yaduwa,

²³ Pɛlataya, Hanan, Anaya,

²⁴ Hoseya, Xananiya, Xasubu,

²⁵ Haloxesi, Pilixa, Sobeki,

²⁶ Rexumi, Xasabana, Maaseya,

²⁷ Ahaya, Hanan, Anan,

²⁸ Maluku, Xarima, nun Baanna.

²⁹ «Nama dɔnxɔe birin, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, naade makantεe, bɛɛtibae, hɔrɔmɔbanxi walikεe, nun mixi naxee birin mini si gbɛtεe ya ma e bira Ala xa sɛriyε fɔxɔ ra, e xa ginεe, e xa di xɛmεe, e xa di ginεe, nun mixi naxee birin fe fahaamuma, ³⁰ nee birin naxa kafu e ngaxakerenyi kuntigie ma. E naxa e rakali e xa bira Ala xa sɛriyε fɔxɔ ra, Ala xa konyi Munsa naxan fixi e ma, e xa e Marigi Alatala xa yaamari, a xa masenyi, nun a xa sɛriyε birin nabatu.»

³¹ «Muxu naxa natε tongo muxu xa tondi muxu xa die fide yi bɔxi mixie ma. Muxu fan xa tondi e xa di ginεe fende muxu xa di xɛmεe bε. ³² Muxu mu sese sarama malabui lɔxɔe nun sali lɔxɔe, yi bɔxi mixie fama naxee ra alɔ mɛngi, xa na mu a ra se gbɛtε. Nε solofere nde birin na, muxu mu bɔxi rawalima, muxu man dijɛma nε donie birin ma. ³³ Nε yo nε muxu xa gbeti nde ba, a xa rawali muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, ³⁴ alɔ sɛrɛxε taami, sansi xɔri naxee bama sɛrɛxε ra lɔxɔ yo lɔxɔ, sɛrɛxε gan daaxi naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, naxee bama malabui lɔxɔe, naxee bama kike nɛɛnε ti lɔxɔe, naxee bama sali lɔxɔe, naxee bama sɛniyɛnyi xa fe ra, naxee bama Isirayila xa yunubi xafarife ra, a nun wali naxan birin nabama muxu Marigi Ala xa banxi kui.»

³⁵ «SεREXEDubEE, Lewikae, nun ꝓama birin naxa natE tongo Ala xa mali ra, xabilEE naxee fama yege ra a waxati ki ma, naxan ganma Ala xa banxi kui, alO a sEBEXi kitaabui kui ki naxE. ³⁶ Muxu naxa natE tongo ꝓE yo ꝓE muxu xa muxu xa bOXi daxamui singee nun muxu xa sansi bogi singee xanin Alatala xa banxi. ³⁷ Muxu man xa muxu xa di xEME singee nun muxu xa xuruse di singee xanin sεREXEDubEE xON ma, muxu Marigi Ala xa banxi kui, alO a sEBEXi kitaabui kui ki naxE.»

³⁸ «Muxu naxa natE tongo, muxu xa muxu xa farin xun singee, sansi bogi singee, wENi nEENe, nun ture nEENe xanin muxu Marigi Ala xa hOROMObanxi bilie kui sεREXEDubEE bE. Muxu man xa farilE fi Lewikae ma. E luma siga ra na farilE fOXO ra muxu walima dENNaxE. ³⁹ E xa na raba Haruna bONSOE sεREXEDubEE nde ya xORI. E xa farilE ba na farilE nan kui, e fa na tan xanin hOROMObanxi bilie kui, daxamui ragatama dENNaxE. ⁴⁰ Isirayilakae nun Lewikae xa na mENgi, wENi nEENe, nun ture nEENe xanin na bilie kui hOROMObanxi xa see saxi dENNaxE. SεREXEDubEE, naade kantae, nun bEETibae fan na mENni nE. Muxu mu muxu Marigi Ala xa hOROMObanxi raboloma!»

11

Yuwifi naxee fa Darisalamu

¹ Nama kuntigie naxa sabati Darisalamu taa sENiyENxi, a nun mixi gbETEe naxee sugandixi Ala xa mali ra. Mixi fu yo mixi fu, keren naxa sugandi dOXOfe ra Darisalamu. Mixi dONXOE naxee luxi, nee naxa sabati taa gbETEe. ² Nama naxa duba mixie bE, naxee bara tin lude Darisalamu.

³ Isirayilakae, sεREXEDubEE, Lewikae, hOROMObanxi walikEE, nun Sulemani xa konyie xa die, naxee mu nu na Darisalamu, nee naxa sabati e xONYi, e xa taae kui Yudaya bOXi ma.

⁴ BOXi mangE naxee sabati Darisalamu, ndee keli Yuda bONSOE nun Bunyamin bONSOE nE. Naxee kelixi Yuda bONSOE, nee xilie nan yi ki: Atayaya nun Maaseya. Atayaya baba xili Yusiya. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Amaraya. Na fan baba xili Sefataya. Na fan baba xili Mahalaleli. Na fan baba xili Peresi. ⁵ Maaseya baba xili Baruki. Na fan baba xili Kolixose. Na fan baba xili Xasaya. Na fan baba xili Adaya. Na fan baba xili Yoyaribu. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Selaha. ⁶ Na kui, Peresi xabilE naxee sabati Darisalamu, e findixi mixi kEMe naani, mixi tongo senni nun solomasaxan nan na.

⁷ Naxee kelixi Bunyamin bONSOE, nee xilie nan yi ki: Salu, nun a fOXirabirEE Gabayi nun Salayi. Salu baba xili Mesulama. Na fan baba xili Yowedi. Na fan baba xili PEdaya. Na fan baba xili Kolaya. Na fan baba xili Maaseya. Na fan baba xili ItiyELi. Na fan baba xili YEsaya. ⁸ Nee xa mixie malanxi mixi kEMe solomanaani, mixi mOXOꝓEN nun solomasaxan. ⁹ Sikiri xa di Yoweli nan findixi e xa mangE singe ra. E xa mangE firin nde lanxi HasENUwa xa di Yuda nan ma.

¹⁰ Naxee findixi sεREXEDubEE ra, nee xilie nan yi ki: Yoyaribu xa di YEdaya, Yakin, ¹¹ Seraya, nun e wali booree. Seraya baba xili Xilikiya. Na fan baba xili Mesulama. Na fan baba xili SadOKi. Na fan baba xili Merayoti. Na fan baba xili Axituba, Ala xa banxi yarerati. ¹² Nee birin malanxi mixi kEMe solomasaxan, mixi mOXOꝓEN nun firin. Adaya fan nu na, a nun a wali boore naxee findi denbaya kanyie ra. Adaya baba xili Yeroxama. Na fan baba xili PElalaya. Na fan baba xili Amasi. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Pasura. Na fan baba xili Malakiya. ¹³ Nee birin malanxi mixi kEMe firin, mixi tongo naani nun firin. Amasayi fan nu na, a nun a wali boore naxee findi kuntigie ra. A baba xili Asareli. Na fan baba xili Axesayi. Na fan baba xili Mesilemoti. Na fan baba xili Imeri. ¹⁴ Nee birin malanxi mixi kEMe, mixi mOXOꝓEN nun solomasaxan. Hagridoli xa di SabadiyELi nan findi e xa yarerati ra.

¹⁵ Naxee findixi Lewikae ra, nee xilie nan yi ki: Semaya, naxan baba xili Xasubu. Na fan baba xili Asirikama. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Buni. ¹⁶ SabETayi nun Yosabadi, Lewikae xa mangE naxee nu Ala xa banxi yailanma. ¹⁷ Mataniya, naxan baba xili Mika. Na fan baba xili Sabadi. Na fan baba xili Asafi, mangE naxan Ala matOXOE nun

Ala maxandi rabama. Bakibukiya nan findi na mangε firin nde ra. Abeda, naxan baba xili Samuwa. Na fan baba xili Galali. Na fan baba xili Yedutun. ¹⁸ Lewika naxee nu sabatixi Darisalamu, Ala xa taa sεniyεnxi, e malanxi mixi kεmε firin, mixi tongo solomasaxan nun naani.

¹⁹ Naxee nu hɔrɔmɔbanxi naadεε makantama, nee xilie nan yi ki: Akubu, Talamɔn, nun e ngaxakerenyie naxee nu naadεε makantama. Nee malanxi mixi kεmε, mixi tongo solofere nun firin.

²⁰ Isirayilakae, sεrεxεdubεε, nun Lewika naxee luxi, e tan sabatixi Yudaya taaε nan kui e xɔnyi.

²¹ Hɔrɔmɔbanxi walikεε sabatixi Ofeli geya nan fari. Sixa nun Gisepa nan findi e xa mangεε ra. ²² Lewika naxee sabatixi Darisalamu, e xa mangε findixi Yusayi nan na. A baba xili Bani. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Mataniya. Na fan baba xili Mika. Na fan baba xili Asafi, naxan findixi bεεtibae xa mangε ra Ala xa banxi kui. ²³ Bεεtiba birin nu na mangε xungbe xa yaamari nan bun ma lɔxɔε birin.

²⁴ Petaxiya findixi mangε xa marasima nan na nɔama bε. A baba xili Mesesabeli. Na fan baba xili Sera. Na fan baba xili Yuda.

²⁵ Yuda bɔnsɔε mixie sabatixi Kiriyati Araba, Dibon, Yekabeseeli, ²⁶ Yesuwa, Molada, Pεlεti, ²⁷ Xasari, Beriseeba, ²⁸ Sikilaga, Mekona, ²⁹ Rimɔn, Soraha, Yaramuti, ³⁰ Sanowa, Adulama, Lakisi, Aseka, e nun e rabilinyie. E naxa sabati fɔlɔfe Beriseeba ma sa dɔxɔ Hinoma gulunba ra. ³¹ Bunyamin bɔnsɔε mixie sabatixi Geba, Mikimasi, Aya, Beteli, nun e rabilinyie nε. ³² E man sabatixi Anatɔti, Noba, Ananaya, ³³ Xasori, Rama, Gitayimi, ³⁴ Xadidi, Seboyima, Nebalati, ³⁵ Lodi, Ono, nun se yailanmaε xa gulunba fan kui. ³⁶ Lewika ndee naxee kelixi Yudaya, nee naxa sabati Bunyamin bɔxi ma.

12

Sεrεxεdubεε nun Lewikae

¹ Sεrεxεdubεε nun Lewikae nan yi ki, naxee gbilen Darisalamu e nun Salatiyeli xa di Sorobabeli nun Yesuwa ra:

Seraya, Yeremi, Esidirasi,

² Amaraya, Maluku, Xatusi,

³ Sεkanaya, Rexumi, Meremoti,

⁴ Ido, Ginεtɔn, Abiya,

⁵ Miyamin, Mowadiya, Biliga,

⁶ Semaya, Yoyaribu, Yεdaya,

⁷ Salu, Emɔki, Xilikiya, nun Yεdaya.

Sεrεxεdubεε kuntigie nan na ki, nun e ngaxakerenyi naxee nu na Yesuwa xa waxati.

⁸ Lewikae nan yi ki:

Yesuwa, Binuwi, Kadamiyεli,

Serebiya, Yudaya, nun Mataniya.

E nu findixi bεεtiba mangεε nan na. ⁹ E ngaxakerenyie Bakibukiya nun Unni nu tima e ya ra na wali kui.

¹⁰ Yesuwa findi nε Yoyakima baba ra. Yoyakima findi nε Eliyasibu baba ra. Eliyasibu findi nε Yoyada baba ra. ¹¹ Yoyada findi nε Yonatan baba ra. Yonatan findi nε Yaduwa baba ra.

¹² Yoyakima xa waxati, sεrεxεdubεε xabilεε nun e xunylie nan ya:

Meraya nan findi Seraya xabilεε xunyi ra.

Xananiya nan findi Yeremi xabilεε xunyi ra.

¹³ Mesulama nan findi Esidirasi xabilεε xunyi ra.

Yehoxanan nan findi Amaraya xabilεε xunyi ra.

¹⁴ Yonatan nan findi Maluku xabilεε xunyi ra.

Yusufu nan findi Sεbanaya xabilεε xunyi ra.

¹⁵ Adina nan findi Xarima xabilεε xunyi ra.

Xεlεkayi nan findi Merayoti xabilεε xunyi ra.

¹⁶ Sakari nan findi Ido xabile xunyi ra.

Mesulama nan findi Gineton xabile xunyi ra.

¹⁷ Sikiri nan findi Abiya xabile xunyi ra.

Pilitayi nan findi Minyamin nun Mowadiya xabile xunyi ra.

¹⁸ Samuwa nan findi Biliga xabile xunyi ra.

Yehonatan nan findi Semaya xabile xunyi ra.

¹⁹ Matenayi nan findi Yoyaribu xabile xunyi ra.

Yusayi nan findi Yedaya xabile xunyi ra.

²⁰ Kalayi nan findi Salayi xabile xunyi ra.

Eberi nan findi Emeki xabile xunyi ra.

²¹ Xasabiya nan findi Xilikiya xabile xunyi ra.

Netaneeli nan findi Yedaya xabile xunyi ra.

²² Serexedube xilie nun Lewika denbaya kanyie xilie nu sebexi Eliyasibu, Yoyada, Yonatan, nun Yaduwa xa waxati, Perise mangɛ Dariyusi xa mangɛya bun ma. ²³ Lewika denbaya kanyie xilie nu sebexi taruxui buki kui han Eliyasibu xa mamadi Yonatan xa waxati. ²⁴ Lewikae xa mangɛe Xasabiya, Serebiya, Kadamiyeli xa di Yosuwe, nu Alatala matoxoma temui naxe, e ngaxakerenyie nu tixi e ya i, alɔ Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxe.

²⁵ Mataniya, Bakibukiya, Abadiyasi, Mesulama, Talamon, nun Akubu nu hɔrɔmɔbanxi naade kantama, ²⁶ Yosuwe xa di Yoyakima xa waxati kui, Yosadaki xa mamadi. Na waxati Nehemi nan nu na gomina ra, Esidirasi nan nu na serexedube nun seriyɛ karamoxɔ ra.

Darisalamu tɛtɛ rabi

²⁷ Darisalamu tɛtɛ rabi, e xɛɛrae xɛɛ nɛ Lewikae birin ma Yudaya bɔxi ma, alako e xa fa Darisalamu jɛlɛxin xulunyi tide bɛɛtie ra, naxee bama maxa see nun kɔra mɔɔli ndee xui ra. ²⁸ Bɛɛtibae naxa fa kelife Darisalamu fari ma, a nun Netofa fɔxɔɛe ra, ²⁹ Beti Giligali, Geba, nun Asamafeti. ³⁰ Serexedubee nun Lewikae naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn, e man naxa jama, nun taa naade nun taa tɛtɛ fan nasɛniyɛn.

³¹ N naxa Yudaya mangɛe rate tɛtɛ kɔn na. N man naxa bɛɛtiba jama firin sugandi. Nama singe xa jɛrɛ tɛtɛ kɔn na yirefanyi ma, Xuruse naade mabiri. ³² Hosaya nun Yudaya mangɛe sɛɛti naxa bira yi jama fɔxɔ ra, ³³ e nun Asaraya, Esidirasi, Mesulama, ³⁴ Yuda, Bunyamin, Seraya, Yeremi, ³⁵ serexedube naxee feri fema, Yonatan xa di Sakari, naxan benbae findixi Semaya, Mataniya, Mike, Sabudu, nun Asafi ra. ³⁶ Sakari ngaxakerenyie Semaya, Asarɛli, Milalayi, Gilalayi, Maayi, Netaneeli, Yuda, nun Xanani naxa bira e fɔxɔ ra. Dawuda xa bɛɛtibasee nu na e yi ra. Seriyɛ karamoxɔ Esidirasi nan nu na e xa yarerati ra. ³⁷ E to Dulonyi naade li, e naxa te Dawuda xa taa kui tɛtɛ kɔn na. E naxa dangi Dawuda xa banxi ra han e sa Ye naade li sogetede biri.

³⁸ Na jama firin nde naxa siga kɔɔla ma. N naxa bira e fɔxɔ ra tɛtɛ kɔn na, muxu nun jama dɔnxɔɛ. Muxu naxa mini yire makantaxi ra naxan xili Taami Gande, muxu naxa siga han tɛtɛ igbode. ³⁹ Muxu naxa mini Efirami naade ra, Naade Fori, Yɛxɛ naade, Xananɛli yire makantaxi, Meya yire makantaxi, han muxu Yɛxɛyɔrɛ naade li. Muxu naxa ti Geeli naade ya ra.

⁴⁰ Na jama firinyi naxa ti Ala xa banxi kui. N tan nun kiitisae nu na, nun ⁴¹ serexedubee Eliyakin, Maaseya, Minyamin, Mike, Eliyowenayi, Sakari, nun Xananiya. Ferie fan nu na e yi ra. ⁴² Serexedubee Maaseya, Semaya, Eleyasari, Usi, Yehoxanan, Malakiya, Elama, nun Eseri fan nu na. Yisiraxaya nan nu na bɛɛtibae xa mangɛ ra.

⁴³ Nama naxa serexɛ gbege ba sɛɛwɛ kui barima e Marigi Ala nu bara e rasɛɛwa. Ginɛe nun dimɛe fan nu sɛɛwaxi. Na jɛlɛxinyi xui naxa siga yire makuye.

⁴⁴ Na lɔxɔɛ muxu naxa xɛmɛe sugandi naxee bilie kantama, serexɛ bogise singee nun farile ragatama dennaxe. Yi xɛmɛe lan nɛ e xa sansi bogi singee xun lan, naxee fixi serexedubee nun Lewikae ma, kelife xɛe ma alɔ a sebexi kitaabui kui ki naxe. Yudayakae nu bara jɛlɛxin serexedubee nun Lewikae xa wali ra. ⁴⁵ E naxa e Marigi

Ala xa wali raba a fan yi ra. E tan, bεεtibae, nun naade makantεe nu e rasεniyenma alɔ Dawuda nun a xa di Sulemani a masenxi ki naxε. ⁴⁶ Dawuda nun Asafi xa waxati, bεεtiba mangεe nu na naxee nu Ala matɔxɔma suukie nun tantuie ra. ⁴⁷ Sorobabeli nun Nehemi xa waxati, Isirayila birin nu baloe soma bεεtibae, naade makantεe, Lewikae, sεrεxεdubεe, nun Haruna xa die yi ra lɔxɔε birin.

13

Nehemi xa wali dɔnxɔε

¹ E nu na Tawureta Munsu xaranfe jama bε tεmui naxε, e naxa yi sεbɛli to, «Amonika nun Mowabaka mu daxa e xa so Ala xa mixie ya ma, ² barima e mu fa taami nun ye ra Isirayilakae ralande e xa biyaasi kui, e kɔbiri fi Balami nan ma, a xa fa Isirayilakae danka. Kɔnɔ muxu Marigi Ala naxa na danke mafindi barake ra.» ³ E to na mε, e naxa si gbεte mixi birin keru Isirayilakae ya ma.

⁴ Beenu na xa raba, sεrεxεdubε Eliyasibu nan nu na bilie xunyi ra muxu Marigi Ala xa banxi kui. A bariboore nde nan nu lanxi Tobiya ma. ⁵ A nu bara bili belebele so a yi ra yi se birin nagatama dεnnaxε: mεngi, surayi, hɔrɔmɔbanxi isee, mεngi farilε, wεni nεεnε, nun ture, naxee fima Lewikae, bεεtibae, nun naade makantεe ma. ⁶ Na birin naba tεmui naxε, n mu nu na Darisalamu, barima n nu bara gbilen Babilɔn mangε Atasakasi yire, a xa mangεya jε tongo saxan nun firin nde ra. Na jε to jɔn, mangε naxa tin ⁷ n bεjinde, n xa gbilen Darisalamu. N to naa li, n naxa Eliyasibu xa wali kɔbi to bili sofe ra Tobiya yi ra, Ala xa banxi kui. ⁸ Na fe naxa n bɔjε rapaaxu n ma. N naxa Tobiya xa se birin woli tande. ⁹ N naxa e yaamari e xa na bilie rasεniyen, n fa Ala xa banxi see raso naa, alɔ sεrεxεe nun surayi.

¹⁰ N naxa a mε fan, se naxee lan e xa fi Lewikae ma, e mu nu na fixi e ma. Lewikae nun bεεtibae, naxee nu lanxi e xa Ala xa wali raba, nee nu bara siga e xa xεe rawalide. ¹¹ N naxa sɔnxɔε rate kiitisae ma, n fa e maxɔrin, «Wo Ala xa banxi rabεjinxu munfe ra?» N naxa Lewikae nun bεεtibae malan, n fa e ragbilen e xa wali ra. ¹² Na tεmui kɔrε Yudayaka birin naxa fa mεngi farilε, wεni nεεnε, nun ture ra, a xa malan bilie kui. ¹³ N naxa Selemiya sεrεxεdubε ti, a xa na bilie makanta, a nun sεriyε karamɔxɔ Sadɔki, Lewika Pεdaya, Sabudu xa di Hanan, Mataniya xa mamadi. N na mixie sugandixi nε barima tinxin mixie nan nu na e ra. A nu lan nε e xa na see itaxun e ngaxakerenyie ma.

¹⁴ N Marigi Ala, i naxa nεεmu n ma na xa fe ra. I xa ratu n ma, n wali tinxinxu naxan naba i xa hɔrɔmɔbanxi nun sali xa fe ra.

¹⁵ Na tεmui n naxa Yudayaka ndee to wali kui malabui lɔxɔε. E sansi bogi bunduma, e mεngi xabama, e a bakima sofale fari, e man wεni bogi, wεni, xɔrε, nun kote gbεte bakima, e a xanin Darisalamu malabui lɔxɔε, e xa a mati. N naxa na tɔnyi dɔxɔ e ma sεnbε ra. ¹⁶ Tireka naxee sabatixi Darisalamu, e fan nu fama nε yεxεe nun kote mɔɔli birin na Darisalamu, e xa a mati malabui lɔxɔε Yudayakae ma. ¹⁷ N naxa sɔnxɔε rate Yudaya kuntigie ma yi ki, «Wo na munse rabafe? Wo na binyε nan bafe malabui lɔxɔε ma? ¹⁸ Wo babae fan nu na nan nabama. Na nan a niyaxi won Marigi Ala naxa won jaxankata, a yi taa kana. Wo na a xa xɔnε xun masafe, barima wo mu malabui lɔxɔε binyaxi.»

¹⁹ Na tεmui n naxa yaamari fi, kɔε so tεmui, beenu malabui lɔxɔε xa a li, Darisalamu naadee xa balan han malabui lɔxɔε xa ba a ra. N man naxa n ma walike sεgetala ndee dɔxɔ naadee ra, e naxa tin kote yo xa so malabui lɔxɔε. ²⁰ A bara sanya keren, xa na mu a ra firin li, yulε makiti sama Darisalamu fari ma, tεtε sεeti ma. ²¹ N naxa na tɔnyi fan dɔxɔ e ma yi wɔyenyi ra, «Wo kɔε radangima tεtε sεeti ma munfe ra? Xa wo na raba kɔrε, n bεlεxε wo lima nε.» Kafi na dangi, e mu fa malabui lɔxɔε sɔnɔn.

²² N naxa a fala Lewikae bε, e xa e yεtε rasεniyen, e xa fa naadee makantade, alako mixie xa malabui lɔxɔε binya.

N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali ma, i man xa n kanta i xa fonisireya kui.

²³ Na waxati, n naxa Yuwifin ndee to naxee bara ginεe dɔxɔ naxee keli Asidodi, Amoni, nun Mowaba bɔxi ma. ²⁴ E xa di ndee nu Asidodi xui falama, xa na mu a ra si gbεte xui,

e mu Yudaya xui falama. ²⁵ N naxa na fan tɔnyi dɔxɔ e ma, n fa e danka. N naxa mixi ndee bɔnbɔ, n e xunsexe matala. N naxa fa e rakali Ala xili ra, «Wo naxa wo xa di ginεe fi e xa di xεmεe ma, wo fan naxa e xa di ginεe dɔxɔ wo yeεe be, xa na mu a ra wo xa die be. ²⁶ Na fe xa mu a niyaxi Isirayila mangε Sulemani findixi yunubitɔe ra? A maniyε yo mu nu na duniɲa sie ya ma. Ala naxa a xanu, a man a findi Isirayila mangε ra. Kɔnɔ si gbεεe ginεe naxa a raso yunubi fe kui. ²⁷ Wo fan wama na yunubi mɔɔli nan nabafe? Wo wama findife tinxintaree nan na won Marigi Ala be, ginεe futife ra si gbεεe ya ma?»

²⁸ Eliyasibu sεrexeɗube kuntigi xa di Yoyada nan nu na Sanbalati Xoronka bitanyi ra. N naxa a rabolo.

²⁹ N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma, barima e bara sεrexeɗube wali manɔxɔ, e man bara sεrexeɗube nun Lewikae xa saatε kana.

³⁰ N naxa si gbεεe mixi birin keri sεrexeɗube nun Lewikae ya ma, n naxa e ti e xa wali ra. ³¹ N man naxa yege fi sεrexeɗube ma sali tεmui nun bɔxi daxamui singe sεrexe ba tεmui.

N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma i xa fonisireya kui.

Esita xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala nu bara Isirayila bōnsōe sa e yaxui Babilōnkae sagoe e xa yunubie xa fe ra. E naxa bu naa konyiya kui ꞓe wuyaxie bun ma. A rapōnyi si gbete fan naxa nō Yuwifi yaxui singee ra, Yuwifie fa lu nee xa mangeya bun ma. Yi kitaabui fe falama naxan dangi Perise bōxi ma Yuwifi ndee xa fe ra, naxee nu xili Morodekayi nun Esita.

Yuwifie xa diine nu sēriye nde masenma, naxan mu nu rafanxi kaafiri senbema nde ma Perise bōxi ma, naxan nu xili Haman. A nu wama mixi birin xa a xinbi sin bōxi ma a binyafe ra, kōnō Morodekayi mu nu wama na rabafe, barima a nu na mōoli rabama Alatala gbansan nan be. Na kui Yuwifie xa fe mu nu rafanxi a ma, a fa natē tongo a xa e tōōō.

Kōnō Ala mēnima a xa ꞓama ma, a e mali e xa tōōe kui. Morodekayi taara xa di ginema Esita nu bara findi Perise mangē ginē ra a xa tofanyi nun a xa tinxinyi xa fe ra. Na fe naxa a niya a xa nō mangē xungbe mayandide a xa a mali yi fe kui. Haman waxōnfe ꞓaaxi mu sōōneya, barima Ala nu bara a xa mixi Esita lu Perise mangē sēeti ma Ala waxōn waxati ma. Ala xa mangeya gbo mangeya birin be. Amina.

Esita xa Taruxui

Mangē ginē Fasati tondife mangē Asuyerusu be

¹ Mangē nde nu na naxan nu xili Asuyerusu. A xa mangeya fōlō Inidiya bōxi nan ma, han a sa dōxō Etiyopi bōxi ra. Bōxi kēme mōxōꞓen nun solofere nan nu na a xa nōe bun ma. ² Na waxati, a nu dōxōxi Suse nē, a xa mangataa.

³ A xa mangeya ꞓe saxan nde, a naxa xulunyi ti a xa mangēdie nun a xa walikēe be. Perise nun Mediya sōōri mangēe, kuntigie, nun bōxi gominae naxa fa. ⁴ Mangē Asuyerusu naxa a xa naafuli, nun a xa dariyē masen e be xi kēme tongo solomasaxan bun ma.

⁵ Na to dangi, mangē naxa xulunyi ti Suseka birin be a xa tēte kui. Xi solofere bun ma, banna nun setare birin naxa fa na xulunyi. ⁶ Mangē banxi naxa rafe ki fanyi ra. Dugi fiixēe nun dugi fōōre nu gbakuxi luuti fiixēe nun luuti gbeelie ra. Dugie gbakuxi luutie ma gbeti xurundēe ra. Na birin nu xirixi gēme dōxōxi tofanyie ra. Xēema kibanyi nun gbeti kibanyi tofanyie nu na. Bōxi gbaata nu yailanxi gēme tofanyi mōoli mōolie ra. ⁷ Mangē naxa wēni gbege itaxun mixie ma, e xa na min xēema pōōti mōoli wuyaxie kui. ⁸ Wēni xasabi naxan e kēnēn, e naxa na min, barima mangē nu bara a xa walikēe yamari, e xa mixie waxōnfe raba.

⁹ Mangē ginē Fasati fan naxa xulunyi ti ginēe be mangē Asuyerusu xa banxi kui.

¹⁰ Xulunyi xi solofere nde, mangē Asuyerusu to siisi wēni ra, a naxa a xa batula solofere xili. Yi xēme solofere nu xili Mehuman, Bisita, Xarabona, Bigita, Abagita, Sētari, nun Karakasi. ¹¹ Mangē naxa a fala e be, e xa fa mangē ginē Fasati ra a xōn ma. A xa a maxiri a fanyi ra, mangē ginē tōnxuma xa dōxō a xun ma, alako ꞓama nun mangēdi birin xa a xa tofanyi to. Ginē tofanyi nan nu na Fasati ra. ¹² Kōnō mangē ginē Fasati naxa tondi mangē xa yaamari ra, xēerae naxan masen a be. Na naxa mangē xōnō ki fanyi.

¹³ Awa, mangē naxa a xa lōnnila solofere xili naxee nu sēriye nun naamunyi kolon a fanyi ra. ¹⁴ Yi mangēdi solofere nan ya: Kasēna, Sētara, Adamata, Tarasisi, Mēresi, Marasena, nun Memukan. Yi Mediyakae nun Perisekae tide nu gbo birin be, barima e tan nan nu na mangē sēeti ma. ¹⁵ Mangē naxa e maxōrin, «N tan mangē Asuyerusu bara xēerae rasiga mangē ginē Fasati ma a xa fa, kōnō a bara tondi n ma yaamari suxude. Sēriye ki ma, a lanma n xa munse raba a ra?»

¹⁶ Memukan naxa a masen mangē nun mangēdie be, «Mangē ginē Fasati mu fe ꞓaaxi rabaxi i tan mangē gbansan xa ra, a man bara fe ꞓaaxi raba mangēdie nun ꞓamae ra

naxee na i xa mangeya bun ma. ¹⁷ Ginεe na a mε tεmui naxε, mangε ginε bara a xa mōri matandi, bōxi ginεe birin fan luma nε e xa mōrie matandi ra. Ginεe a falama nε, «Mangε Asuyerusu xεεra rasiga nε mangε ginε Fasati ma a xa fa, kōnō a mu tin.» ¹⁸ Perise nun Mediya mangēdie xa ginεe na yi fe mε tεmui naxε, e fan tondima nε e xa mōrie binyade. Na na raba maraᵓaaxui nun binyatareᵓa mu ᵓōnma. ¹⁹ Mangε, xa i bara tin, a lanma i xa mangε ginε Fasati yamari a naxa fa i yire sōnōn. Ginε gbεte tongo naxan fisa a bε, na xa findi mangε ginε ra. Na yaamari xa sεbε Perisekae nun Mediyakae xa sεriyε kui, naxan mu nōma masarade. ²⁰ Ginε birin na yi yaamari xungbe mε i xa mangeya bun ma, e fama nε e xa mōrie binyade ki fanyi ra, kelifε ginε xuri ma, han ginε xungbe.»

²¹ Na marasi naxa rafan mangε nun mangēdie ma. Asuyerusu naxa a raba alo Memukan a fala ki naxε. ²² A naxa bataaxεe rasanba a xa bōxi birin ma e gbe sεbεli ra nun e yεtε bari xui ra. Na kεεdi naxε a xεmε birin xa findi denbaya xunyi ra, a nun a xa denbaya mixi birin xa a bari xui fala.

2

Esita findife mangε ginε ra

¹ Na dangi xanbi, mangε bōᵓε naxa goro. A naxa ratu mangε ginε Fasati xa fe rabaxi ma, a nun a yεtε natε naxan tongoxi a xa fe ra. ² Mangε xa batulae naxa a fala a bε, «Ginεdimēdi tofanyi ndee xa fen i bε. ³ Yaamari fi i xa bōxi birin ma, e xa fa ginεdimēdi tofanyie birin na i xa mangataa Suse. E xa lu i xa ginεe xa banxi kui. Hege, i xa walikε banaxi naxan mεEnima i xa ginεe ma, na xa a ᵓεngi sa e xōn ma, alako nde xa sa e xa tofanyi xun ma. ⁴ Ginε naxan na rafan i ma e ya ma, na xa findi mangε ginε Fasati ᵓōxōε ra.» Yi wōyenyi naxa mangε kεnεn, a naxa na raba.

⁵ Yuwifi nde nu na Suse naxan nu xili Morodekayi. A findi Yayiri xa di nan na, Simeyi xa mamadi, Kisu tolobite kelifε Bunyamin bōnsōε ma. ⁶ Babilōn mangε Nebukadansari nan fa a ra konyiya kui, a nun Yudaya mangε Yekoniya nun Isirayilaka gbεtεe. ⁷ Morodekayi baba xunya xa di ginε Hadasa, e nu naxan ma Esita, a nu na Morodekayi nan yi ra, kabi a baba nun a nga faxa tεmui. A naxa a xuru, a a findi a xa di ra. Ginεdimēdi tofanyi nan nu a ra.

⁸ Mangε xa yaamari to masen a xa bōxi mixie bε, e naxa fa di ginε wuyaxi ra Hege xōn ma Suse. Esita nu na e ya ma. ⁹ A to rafan Hege ma, Hege naxa fate ratofan ture, donse fanyi, nun konyi ginε solofere so a yi ra. A naxa e yigiyi mangε xa ginεe xa banxi kui dεnnaxε fan yire birin bε.

¹⁰ Esita nu fatanxi bōnsōε nun si naxan na, a mu na masen mixi yo bε, barima Morodekayi nu bara na tōnyi dōxō a ma. ¹¹ Lōxōε birin Morodekayi nu a makōrεma mangε xa ginεe xa banxi ra, a xa Esita xa fe xibaarui kolon.

¹² Na ginεe birin naxa kike fu nun firin naba mangε xa ginεe xa banxi kui. Kike senni bun ma, ture nun labundε mōoli ndee nu masoma e ma. Na dangi xanbi, ture nun labundε mōoli gbεtεe nu masoma e ma. Na ᵓε keren to kamali, ginεe naxa nō e yεtε masende mangε bε. ¹³ Ginεe nε sigama mangε xōn ma, e wa sese xaninfε e xun ma, e nu na soma nε e yi ra. ¹⁴ Ginεe nu soma mangε xōnyi nunmare tεmui nε, e fa gbilen mangε xa ginεe xa banxi firin nde kui. Mεnni mangε xa konyi banaxi Saasagasi nu mεEnima e ma. Na xanbi e mu gbilenma mangε xōnyi, fo naxan na a kεnεn e ya ma, a na xili.

¹⁵ Abixayili xa di Esita, Morodekayi naxan xuruxi, na xa tεmui to a li sigafe ra mangε xōnyi, a mu sese xanin a xun ma fo mangε xa walikε Hege naxan fala a bε. Esita nu rafan mixi birin ma. ¹⁶ E naxa Esita raso mangε Asuyerusu xun ma a xa mangeya ᵓε solofere nde ra, Tebeti kike fu nde ra. ¹⁷ Esita naxa rafan mangε ma dangi ginεe birin na. A xa xanunteya to lu mangε bōᵓε kui dangi ginεdimēdie birin na, a naxa a findi mangε ginε Fasati ᵓōxōε ra. ¹⁸ Mangε naxa xulunyi belebele ti Esita bε, a a xa kuntigie nun

a xa walikεe birin xili. A na lɔxɔε findi malabui lɔxɔε ra a xa ɲama bε, a e birin buɲa mangε ki ma.

Morodekayi mangε ratangafe

¹⁹ Ginεdimεdie to malan sanya firin nde ra, Morodekayi nu dɔxɔxi mangε xa banxi naadε ra. ²⁰ Esita mu nu a bɔnsɔε nun a xa mixie xa fe falaxi mixi yo bε, alɔ Morodekayi nu bara a yamari ki naxε. Esita nu luma a xui suxu ra, alɔ a darixi a ra ki naxε kabi a dimεdi tεmui.

²¹ Lɔxɔε nde Morodekayi nu dɔxɔxi mangε xa banxi naadε sεεti ma. Bigitana nun Tεrεsi, naxee nu na mangε xa banxi sode dε makantafe, e naxa xɔnɔ mangε Asuyerusu ma, e fa natε tongo e xa a faxesa. ²² Morodekayi to na mε, a naxa a fala mangε ginε Esita bε, alako a xa na masen mangε bε a xili ra. ²³ Mangε to na fe xɔn nafen, a naxa a kolon nɔndi na a ra. A naxa na xεmε firinyie gbaku wuri ma e faxafe ra. Na birin naxa sεbε taruxui buki kui mangε ya xɔri.

3

Haman wama Yuwifie faxafe

¹ Na dangi xanbi, mangε Asuyerusu naxa Hamεdata Agagaka xa di Haman binya, a a ti mangεdie birin xun ma. ² Mangε xa mixie birin nu e xinbi sinma Haman bun ma, alɔ mangε e yamari ki naxε. Kɔnɔ Morodekayi tan nu tondima nε a xinbi sinde a bun ma, a man mu a felenma a bε bɔxi ma. ³ Mangε xa mixie naxa Morodekayi maxɔrin, «I mangε xa yaamari matandima munfe ra?» ⁴ E nu luma Morodekayi maxɔrin na na fe ma, kɔnɔ a mu a tuli matima e ra. Sa na fari, a nu bara a fala e bε a Yuwifi na a ra. Na tεmui, e naxa na dεntεgε Haman bε, e xa a mato a naxan nabama.

⁵ Haman to a to Morodekayi mu tinma a xinbi sinde a bun ma, a naxa xɔnɔ ki fanyi. ⁶ A to a kolon, Yuwifi nan Morodekayi ra, a mu tin a tan gbansan xa tɔɔrɔ de fa. A nu wama a xa mixi birin nan nahalakife fa, Yuwifi naxee birin nu na Asuyerusu xa mangεya bun ma.

⁷ Awa, mangε Asuyerusu xa mangεya ɲε fu nun firin nde, kike singe, naxan xili Nisan, Haman naxa sematoe maxɔrin, a xa a kolon a lanma a xa Yuwifie faxa kike nun lɔxɔε naxan ma. Sematoe naxa a to na lanxi kike fu nun firin nde nan ma, naxan xili Adari.

⁸ Na tεmui Haman naxa a masen mangε Asuyerusu bε, «Si nde na i xa ɲama ya ma, naxan yensenxi i xa mangεya yire birin. E xa sεriyε mu luxi alɔ si gbεtεe xa sεriyε, barima e tondima i xa yaamarie yati suxude. A mu lanma e xa sabati i xa bɔxi ma. ⁹ Mangε, xa i tinxi, yaamari fi e xa halaki. N tan yati bara tin kɔbiri gbete kole wulu fu fide i xa mixie ma naxee yi wali rakamalima.»

¹⁰ Mangε naxa a xa tɔnxuma ba a bεlεxεsole ra, a naxa a so Hamεdata xa di Haman yi ra, na Agagaka naxan nu findixi Yuwifie yaxui ra. ¹¹ Mangε naxa a fala a bε, «I xa i xa kɔbiri ragata. I man xa i waxɔnfe raba yi mixie ra.»

¹² Na kike singe, xi fu nun saxan nde, Haman naxa mangε xa sεbεlitie malan, e xa a xa yaamari sεbε mangε rasimae, bɔxi gominae, nun si birin mangεdie ma. Bataaxεe naxa sεbε si birin xa sεbεli ki ma nun si birin bari xui ra. E naxa nee sεbε mangε Asuyerusu xili ra. E man naxa mangε xa tɔnxuma fɔxi sa na kεεdie ma. ¹³ Xεεrae naxa siga na kεεdie ra mangataa yire birin ma. A nu sεbεxi kεεdie kui, kike fu nun firin nde, kike naxan xili Adari, na xi fu nun saxan nde, Yuwifi birin xa faxesa, dimεdi yo, fori yo, diyɔrε yo, ginε yo. E sɔtɔse birin xa lu mixi gbεtεe bε. Yi birin xa raba na lɔxɔε nε. ¹⁴ A nu lan nε yi yaamari xa fi mixi birin ma, alako e xa nɔ na rabade na lɔxɔε.

¹⁵ Mangε xa xεεrae naxa siga e gi ra alɔ mangε a fala ki naxε. Asuyerusu nun Haman naxa lu yire keren e xa wεni min, kɔnɔ mixi naxee nu na Suse mangataa, e birin bɔɲε naxa mini a i.

4

Morodekayi Esita mayandife

¹ Morodekayi to yi fe birin mE, a naxa a xa dugi iboO a ma, a sunnun donma ragoro a ma, a tE xube maso a fate ma, a mini taa kui a wama a xui itexi ra. ² A naxa siga han mange xonyi, kono a mu no sode, barima sunnun donma kanyi mu daxa sofe naa. ³ Mange xa yaamari to so taa birin kui, Yuwifie naxa wa e xui itexi ra sunnunyi kui. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e tE xube maso e fate ma. E naxa na birin naba sunyi kui.

⁴ Esita xa konyi ginEe nun xEmE banaxi naxee nu mEEnima a ma, e to Morodekayi xa fe fala Esita bE, sunnunyi naxa a boJE suxu a jaaxi ra. A naxa dugi nde rasanba Morodekayi ma, kono a mu tin a xa sunnun donma ratede a ma. ⁵ Esita naxa Hataki xili, xEmE banaxi mange naxan yamari a xa mEEni Esita ma. A naxa a xEE Morodekayi xon ma, alako a xa a kolon a sunnunxi fe naxan ma.

⁶ Hataki naxa sa Morodekayi li taa kui mange xa banxi sode dE ra. ⁷ Haman naxan naba, a nun a kobiri xasabi naxan laayidi mange bE Yuwifie faxafe ra, Morodekayi naxa na birin dEnteGE Hataki bE. ⁸ A naxa na bataaxe masen a bE naxan xaranxi Suse taa kui Yuwifie faxafe xa fe ra. Morodekayi naxa a fala a bE a xa na kEEdi so Esita yi ra, a man xa dEnteGE sa a bE. A nu wama nE Esita xa mange mayandi Yuwifie bE, alako a bOnsoE naxa toOro.

⁹ Hataki naxa gbilen Esita yire, a naxa Morodekayi xa masenyi birin tagi raba a bE. ¹⁰ Esita to na mE, a man naxa Hataki xEE Morodekayi xon ma, a xa sa yi fala a bE, ¹¹ «Mange xa walikEe nun a xa mixi birin a kolon ginE yo, xEmE yo naxan sigama mange yire beenu mange xa a xili, na kanyi lanma sEriyE ki ma a xa faxa. Xa mange sa tin, a a xa sawuri xEema daaxi itala a bE, a noMa diJEde na kanyi ma. Kono a xi tongo saxan nan ya, mange mu n xili!»

¹² Hataki to na fala Morodekayi bE, ¹³ Morodekayi naxa Esita yaabi, a naxE, «Esita, hali i to na mange nan xonyi, i naxa a maJoxun de a i keren noMa kiside Yuwifie ya ma. ¹⁴ Xa i dundu yi fe ma, saabui gbETE minima nE Yuwifie bE, kono i tan nun i xabile halakima nE. Nde a kolon xa i findixi mange ginE ra yi loxoE yati yati nan ma fe ra?»

¹⁵ Na kui Esita naxa Morodekayi yaabi yi woYenyi ra, ¹⁶ «Siga, i sa Suse Yuwifie birin malan, wo xa sunyi suxu n bE. Wo naxa ye min, wo naxa wo dEge yanyi saxan nun koE saxan bun ma. N tan nun n ma konyie fan sunyi suxuma na ki nE. Na dangi xanbi, n sigama nE mange yire, hali tonyi to doxoxi na ma. Xa e n faxa, awa yire.» ¹⁷ Na tEmui Morodekayi naxa Esita waxonfe raba, alo a fala a bE ki naxE.

5

Esita sigafe mange Asuyerusu xon ma

¹ Sunyi xi saxan nde, Esita naxa a maxiri mange ginE dugie ra, a sa siga mange yire. Mange nu doxoxi a xa kibanyi kui, a ya tixi naade ra. ² A to mange ginE Esita to, a tixi naa, a xa fe naxa rafa a ma. Mange naxa a xa sawuri xEema daaxi itala a bE, Esita naxa a belexE din na sawuri xunyi ra. ³ Mange naxa a maxorin, «Mange ginE Esita, munse niyaxi? I wama munse xon ma? N mu tondima, hali i wama n ma mangeya tagi nan xon ma.»

⁴ Esita naxa a yaabi, «Mange, xa a sa i kEnEn, n wama a xon ma wo nun Haman xa fa n xonyi to, won birin xa won dEge a fanyi ra i xa binyE bun ma.» ⁵ Mange naxa xEera rasiga Haman ma keren na, alako e xa sa Esita waxonfe raba. ⁶ Mange nun Haman naxa siga Esita xonyi, e e dEge yire keren. E nu na wEni minfe tEmui naxE, mange naxa Esita maxorin, «Esita, i wama naxan xon ma, a fala n bE. N mu tondima. I waxonfe na munse ra? Hali i wama n ma mangeya tagi nan xon ma, n a soma nE i yi ra.» ⁷ Esita naxa mange yaabi, a naxE, «N wama naxan xon ma, ⁸ xa i bara tin a ra, a xoli n ma wo nun Haman man xa fa n xonyi tina. Na tEmui, won na gE won dEgede, n na n waxonfe falama i bE.»

⁹ Na loxoE Haman nu sEewaxi ki fanyi, kono a to Morodekayi to mange xa banxi sode dE ra, a boJE naxa te a jaaxi ra, barima Morodekayi tondixi a binyade, a mu gaaxuxi a ya ra fefe ma. ¹⁰ Na kui Haman naxa a sabari, a gbilen a xonyi. MEnni a naxa a booree nun a xa ginE sEresi xili. ¹¹ A naxa a yeTE igbo folo a xa naafuli xa fe ra, a xa di wuyaxi xa fe ra, nun a tide xa fe ra, mange naxan fixi a ma kuntigie nun mangEdie tagi.

¹² Haman naxa a fala e be, «Safe na birin xun ma, mangε ginε Esita n tan keren nan xili, a muxu nun mangε xa sa muxu dεge a xɔnyi to. Tina fan, muxu man sigama nε naa. ¹³ Kɔnɔ na birin mu findima sεεwe ra n be, danmi n na Yuwifi Morodekayi toma mangε xa banxi sode dε ra.»

¹⁴ A xa ginε Sεrεsi nun a booree naxa a fala a be, «I naxan nabama, tina gεεsεge, i xa wuri kuye nɔngɔn ya tongo suuli ti, i fa mangε mayandi Morodekayi xa gbaku na kɔn na. Na kui wo nun mangε sigama nε Esita xɔnyi sεεwe kui.» Na fe naxa rafan Haman ma ki fanyi ra, a fa na wuri ti naa.

6

Mangε Morodekayi binyafe

¹ Na kɔε ra mangε mu nɔ xide. A naxa xεera rasiga bukie tongode naxee nu findixi mangεya xa taruxui ra. Na naxa xaran mangε be. ² E naxa fe nde xaran Morodekayi xa fe ra. A nu bara a kolon mangε banxi kantamae Bigitana nun Tεrεsi nu wama mangε Asuyerusu faxafe nε. ³ Na kui mangε naxa a xa batulae maxɔrin, «Won Morodekayi binya di na fe ma?» Mangε xa batulae naxa a yaabi, «Fefe mu nu raba a be sinden.»

⁴ Mangε man naxa e maxɔrin, «Nde baxi sode n ma banxi kui yakɔsi?» Haman nu bara so mangε xɔnyi, alako a xa a mayandi Morodekayi xa gbaku wuri ma, naxan nu bara gε tide naa. ⁵ Na na a ra mangε xa batulae naxa mangε yaabi, «Haman nan be.» Mangε naxa a fala e be, «A xa fa n yire.» ⁶ Haman to so, mangε naxa a maxɔrin, «Mixi nde na n wama naxan binyafe ki fanyi. N lan n xa munse raba na kanyi be?» Haman naxa a maɲɔxun a bɔɲε ma, «Mixi gbεtε mu na mangε wama naxan binyafe bafe n tan na.» ⁷ Na kui Haman naxa mangε yaabi, «Mangε, i wama mixi naxan binyafe, ⁸ a lanma mangε dugi, mangε bara naxan nagoro a ma, a xa na ragoro na mixi ma. E man xa fa soe nde ra i bara dɔxɔ naxan fari, mangε tɔnxuma saxi naxan ma. ⁹ I xa mixi xungbe nde xa na dugi ragoro na mixi ma, i wama naxan binyafe. A na te soe fari, boore xa a rapεrε taa kui, a xa siga masenyi ti ra, «Wo a mato mangε naxan nabama mixi be, a wama naxan binyafe.»»

¹⁰ Awa, mangε naxa a fala Haman be, «I xulun, i sa dugi nun soe tongo, i fa i xa wɔyεnyi birin nakamali Morodekayi be, na Yuwifi naxan dɔxɔma mangε xa banxi sode dε ra. I naxa nεemu i fala xui sese ma.» ¹¹ Na tεmui Haman naxa sa dugi nun soe tongo. A naxa mangε dugi ragoro Morodekayi ma. Morodekayi to te soe fari, Haman naxa soe rapεrε taa kui a masenfe ra ɲama be, ««Wo a mato mangε naxan nabama mixi be, a wama naxan binyafe.»»

¹² E to gε na rabade, Morodekayi naxa gbilen mangε xa banxi sode dε ra, Haman tan naxa a xulun sigafe ra a xɔnyi, a yatagi ixɔnɔxi. ¹³ Haman to na birin fala a xa ginε Sεrεsi nun a dεfanbooree be, e naxa a yaabi, «Xa yi Morodekayi, Yuwifi bɔnsɔε na a ra, i mu nɔma tide a kanke. I fama nε i yεtε xun nakanade tun!»

¹⁴ Na tεmui yati mangε xa mixi ndee naxa fa a xilide, a xa siga mangε ginε Esita xɔnyi a dεgede.

7

Esita xa mayandi

¹ Mangε nun Haman naxa siga mangε ginε Esita xɔnyi e dεgede. ² Na sigε firin nde kui, mangε nu wεni minma tεmui naxε, a man naxa gbilen Esita maxɔrin na, «Esita, i wama naxan xɔn ma, a fala n be alako n xa na raba. Munse xɔli i ma? Hali i wama n ma mangεya tagi nan xɔn ma, n a fima nε i ma.»

³ Mangε ginε Esita naxa a yaabi, «Mangε, xa i sa tin, n wama fe naxan xɔn ma, i xa n tan nun n bɔnsɔε rakisi. ⁴ N tan nun n ma mixie bara mati, alako muxu xa halaki, muxu xa faxa, muxu xa ɲɔn feo. Xa e muxu mati konyie gbansan nan na nu, n mu fefe falama i be nu, n dunduma nε tun, barima na fe mu xɔrɔxɔ nu han n xa mangε tɔɔrɔ.»

⁵ MangE Asuyerusu naxa mangE ginE Esita maxorin keren na, «Nde suusaxi yi fe mooli maḡoxunde? Na kanyi na minden?» ⁶ Esita naxa a yaabi, «Muxu yaxui xungbe, naxan wama muxu tōōrōfe, na findixi yi Haman mixi kobi nan na.» Haman to na woyenyi mE, gaaxui naxa a suxu a ḡaaxi ra.

⁷ MangE bōḡE naxa te, a mini tande ma. Haman to a kolon mangE ḡan bara nate tongo a xa fe ra, a naxa lu mangE ginE Esita fe ma, a xa a mayandi a xa a rakisi. ⁸ Haman to a felen mangE ginE Esita bun ma, mangE so tEmui nan na ki kelife tande ma. MangE naxa sōnxōE rate, «Yi xEmE na munse rabafe yi ki? A man wama dutunfe mangE ginE Esita nan ma n ya xōri n ma banxi kui?» MangE fEfe na woyenyi fala, mixie naxa Haman yatagi makoto, e a xanin.

⁹ Xarabona, mangE xa mixi nde, naxa a fala mangE bE, «Haman ḡan bara wuri ti a xōnyi, a nu wama Morodekayi gbakufe dEnnaxE, Morodekayi naxan nu bara mangE rakisi. Na wuri ite nōngōn ya tongo suuli.» Awa, mangE naxa a yamari, «Haman xa gbaku mEnni nE.» ¹⁰ Na na a ra Haman naxa gbaku na wuri ma, naxan nu tixi Morodekayi xili ma a faxafe ra. Na dangi xanbi, mangE bōḡE naxa goro.

8

Yuwifie xunnakeli sōtōfe

¹ Na lōxōE mangE Asuyerusu naxa Yuwifie yaxui Haman xa se birin fi mangE ginE Esita ma. Morodekayi naxa a yEte masen mangE bE, barima Esita nu bara a fala mangE bE a Morodekayi findixi a taara nan na. ² MangE naxa a xa tōnxuma ba a yEte bElexE ra, a naxan nasuxu Haman yi, a a so Morodekayi yi ra. Esita naxa Haman harige birin taxu Morodekayi ra.

³ Na tEmui Esita naxa a mafelen mangE bun ma, a a mayandi a naxa Haman Agagaka waxōnfe kobi raba Yuwifie ra. ⁴ MangE naxa a xa mangEya sawuri xEEmā daaxi itala Esita mabiri. Na nan a niya Esita naxa keli a ti a ya i. ⁵ A naxa a masen a bE, «MangE, xa i tin, xa n ma fe rafa n i ma, xa i bara nate tongo, xa i n xanuxi yandi i xa kEEdi sEbe naxan HamEdata xa di Agagaka Haman xa yaamari kanama, yaamari naxan fi Yuwifie faxafe ra i xa mangEya birin kui. ⁶ N tan mu nōma n ya tide n ma mixie ra tōōrE nun gbaloe xa e sōtō.»

⁷ Awa, mangE Asuyerusu naxa a masen mangE ginE Esita nun Yuwifie Morodekayi bE, «N bara Haman faxa, barima a nu wama Yuwifie halakife nE. N man bara Haman harige fi Esita ma. ⁸ Yakōsi wo naxan nabama, wo xa kEEdi sEbe n xili ra, naxan nōma Yuwifie xa fe fande. Wo xa n ma mangE tōnxuma sa a ma, barima xa n ma tōnxuma na a ma, na yaamari mu nōma masarade.»

⁹ Na lōxōE yati, e naxa sEbelitie maxili. Morodekayi naxa yaamari fi e ma naxan nabama Yuwifie xa fe ra. E naxa na bataaxE sEbe mangE rasimae, gominae, nun mangE die birin ma naxee nu na bōxi kEmE mōxōḡE n nun solofere xun ma, kelife Inidya ma, han Etiyopi. Kankan gbe nu sEbe xi a xa sEbeli ki ma nun a bari xui ra. Yuwifie fan naxa e gbe sōtō e xa sEbeli ki ma nun e bari xui ra. Na raba kike saxan nde nE, kike naxan xili «Sifan,» na xi mōxōḡE n nun saxan nde lōxōE. ¹⁰ Na bataaxE naxa sEbe mangE xili ra, a xa tōnxuma naxa sa e ma. XEera naxee nu lan e xa bataaxE rasanba, nee naxa siga e gi ra mangE xa soe fanyie fari.

¹¹ MangE xa kEEdi a masen nE, Yuwifie nōma e malande e xa e yEte xun magere. Xa mixi yo wama e gerefe, mangE bara tin Yuwifie xa e faxa, e nun e xa ginE nun e xa die. E man nōma e harige birin tongode. ¹² Yi yaamari nu lanxi a xa raba mangE Asuyerusu xa mangEya birin kui, Ada kike, ḡE kike fu nun firin nde, a xi fu nun saxan nde ma. ¹³ Na yaamari nu sEbe xi kEEdie ma, bōxi yo bōxi xa e gbe sōtō alako birin xa a kolon, Yuwifie fan xa rE di e gbeḡōxōde e yaxuie ma. ¹⁴ MangE to yaamari fi, xEerae naxa siga e gi ra mangE xa soe fanyie fari. Yi yaamari naxa xaran Suse mangataa kui.

¹⁵ Morodekayi naxa mini mangE xa banxi kui, mangE dugi fōōrE nun a fiixE ragoroxi a ma, mangE tōnxuma xEEmā daaxi dōxōxi a xun ma, nun donma xungbe gbeeli ragoroxi

a ma. Susekae birin naxa sεεwa, e e xui rate ηελεxinyi kui. ¹⁶ Yuwifie naxa sεεwa ki fanyi ra e xa xunnakeli xa fe ra. ¹⁷ Yire birin nun taa birin mangε xa yaamari xaranxi dεnnaxe, Yuwifie naxa xulunyi ti sεεwe kui. Mixi wuyaxi naxee kelixi si gbεtεe ya ma, e naxa e yeτε findi Yuwifie ra, barima e nu bara gaaxu e ya ra.

9

Yuwifie yaxuie faxafe

¹ Ada kike fu nun firin nde, xi fu nun saxan nde to a li, mangε xa yaamari nu lanma a xa raba. Na λoxoε ma Yuwifie yaxuie nu wama e masotofe, kono fee naxa masara, Yuwifie naxa no e ra. ² Mangε Asuyerusu xa mangεya yire birin, Yuwifie naxa e malan e yaxuie gereede. Mixi yo mu no tide e ya ra, sie birin naxa gaaxu. ³ Boxi birin mangεdie, mangε rasimae, gominae, nun mangε xa mixie naxa Yuwifie mali, barima e nu gaaxuxi Morodekayi ya ra. ⁴ Morodekayi nu bara findi mixi xungbe ra mangε banxi kui. A xili fanyi naxa yire birin li, a tide xun nu masama tun. ⁵ Na na a ra Yuwifie naxa e yaxuie bonbo santidεgema ra, e e faxes. E naxa e waxonfe birin naba e yaxuie ra.

⁶ Yuwifie naxa mixi kemε suuli faxes Suse mangataa. ⁷ E man naxa Parasandata, Dalifon, Asipata, ⁸ Porata, Adaliya, Aridata, ⁹ Paramasata, Arisayi, Aridayi, e nun Fayesata birin faxes. ¹⁰ Na mixi fu findi Hamεdata xa di Haman xa die nan na, Yuwifie yaxui. E naxa na mixie faxes, kono e mu mixi yo harige tongo.

¹¹ Na λoxoε yati, mangε naxa a kolon mixi naxan xasabi faxaxi Suse mangataa. ¹² Mangε naxa a fala mangε ginε Esita be, «Yuwifie bara mixi kemε suuli faxes Suse mangataa, a nun Haman xa di fu. Xa e bara na mooli raba yi taa kui, e munse rabaxi yire gbεtεe n ma mangεya kui? Kono i wama naxan xon, n na rabama ne i be. I waxonfe na munse ra di? Na birin nabama ne i be.» ¹³ Esita naxa a yaabi, «Xa i bara tin, Yuwifie naxee na Suse, e man xa no e gbeηoxode tina. Haman xa di fu xa gbaku wuri ma.» ¹⁴ Mangε naxa yaamari fi a xa raba alo Esita a falaxi ki naxe. Na yaamari naxa xaran Susekae be. Haman xa di fu fan naxa gbaku wuri ma. ¹⁵ Ada kike xi fu nun naani nde ra, Yuwifie man naxa e malan, e xεmε kemε saxan faxes taa kui, kono e mu e harige yo tongo.

¹⁶ Yuwifie naxee nu na boxi gbεtεe ma, nee fan naxa e malan, e yeτε xun magerede e yaxuie ma. E naxa e yaxui mixi wulu tongo solofere a nun suuli faxes, kono e fan mu nee harige yo tongo. ¹⁷ Na birin naba Ada kike xi fu nun saxan nde ne. A xi fu nun naani nde ra, Yuwifie naxa e malabu sεεwe kui, e xulunyi ti. ¹⁸ Yuwifie naxee nu na Suse, nee naxa e yaxuie gere na xi fu nun saxan nde nun fu nun naani nde ma. E naxa e malabu sεεwe kui a xi fu nun suuli nde λoxoε, e xulunyi fan ti. ¹⁹ Na nan a toxi Yuwifie naxee na daaxae, nee xulunyi tima Ada kike xi fu nun naani nde ma sεεwe kui, kankan a doxooree bujama na temui.

²⁰ Morodekayi naxa na fe birin sebe bataaxe kui Yuwifie ma, naxee nu yire makuyee nun yire makoxie Asuyerusu xa mangεya kui. ²¹ A naxa a sebe, Yuwifie xa Ada kike xi fu nun naani nde nun a xi fu nun suuli nde findi sali λoxoε ra ηε yo ηε, ²² barima e e yeτε soto e yaxuie yi ra na temui ne, e xa toxe findi ηελεxinyi nan na, e xa sunnunyi findi sεεwe nan na. Na λoxoε a lan ne e xa e doxooree buja, e man xa setaree ki. ²³ Yuwifie naxa Morodekayi xa yaamari suxu, na naxa findi naamunyi ra e be ηε yo ηε.

²⁴ E na birin naba ne barima Hamεdata Agagaka xa di Haman, Yuwifie yaxui, nu bara wa Yuwifie birin halakife. A nu bara ηeli bonbo, naxan xili Puri, alako a xa e halaki, a xa e sonto. ²⁵ Kono Esita nu bara siga mangε yire. Mangε naxa keedi sebe yi ki, «Haman nu wama fe ηaxi naxan nabafe Yuwifie ra, na xa gbilen a ma. A xa die fan xa gbaku wuri ma.» ²⁶ Na nan a toxi yi λoxoε xili falama «Purie,» barima e bari xui ra e ηeli xili falama, «Puri.» Bataaxe sebeli to kamali na ki, ²⁷ Yuwifie naxa na λoxoε firinyie findi sali λoxoε ra. Na naxa findi naamunyi ra e tan nun e bonsoε be, nun mixie be naxee soma e xa diine kui. E xa yi λoxoε firinyie binya ηε yo ηε, e xa fe birin naba alo Morodekayi a yamari ki naxe. ²⁸ Ne naxee sa fama, Yuwifie xa denbayae naxee na yire birin, e xa yi Puri λoxoε binya, alako e tan nun e bonsoε naxa neemu yi fe dangixi ma.

²⁹ Awa, Abixayili xa di Esita, naxan findixi mangE ginE ra, a nun Morodekayi, e naxa yi bataaxE mangE daaxi firin nde sEbe Puri Sali xa fe ra. ³⁰ E naxa bataaxEe rasiga Yuwifie birin ma, naxee nu na mangE Asuyerusu xa bōxi kEmE mōxōpEn nun solofere birin kui, alako mixie xa pEre bōpEsa nun tinxinyi kui. ³¹ E man naxa a masen Yuwifie bE, e xa Puri Sali lōxōEe raba a waxati yati ma, alō Morodekayi nun mangE ginE Esita e yamarixi ki naxE. E tan nun e bōnsōE birin xa sunyi suxu, e xa Ala maxandi. ³² MangE ginE Esita xa yaamarie Puri salie xa fe ra, na naxa findi sEriyE ra, e fa sEbe yi kitaabui kui.

10

Morodekayi nun mangE Asuyerusu sEnbe

¹ MangE Asuyerusu naxa duuti maxili mixi birin ma, kelifE xare ma han surie ma. ² MangE sEnbe nun a xa limaniya birin sEbExi Perise nun Mediya mangEe xa taruxui kui. Morodekayi tide gbo ki, na fan sEbExi na kui. ³ Morodekayi Yuwifi naxa findi mangE Asuyerusu xa mixi xungbe ra, a man naxa findi mixi kEndE ra Yuwifie bE. E naxa a xanu ki fanyi, barima a nu wali fanyi rabama e bE alako Yuwifie xa fe xa siga yare ma.

Ayuba xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Ayuba xa taruxui nan na naxan masenyi hagigε masenma adamadie birin bε. Kabi won benba Adama nun nεnε Mahawa to yunubi raba, mixi birin na dunijna igirife na tɔɔrε nan kui. Na tɔɔrε nɔma a niyade mixie xa xɔnɔ Ala ma, e fa a maxɔrin munfe ra a e luma e xa tɔɔrɔ. Xa mixie jɔxɔ a ma a e bara e jεrε tinxinyi kui Ala ya i, na yaabi fife xɔrɔxɔ.

Ayuba xa fe nu na na ki nε. A booree naxa a fala a bε a tɔɔrε jnaaxi a sɔtɔ a xa yunubie nan ma fe ra. Ayuba mu tin na yaabi ra, a fa a fala na mu a ra. Na kui a nu wama Ala xa kiiti xɔn alako a xa a kolon a jnaxankataxi fe naxan ma. A rajɔnyi Ala naxa a masen Ayuba bε a a mu nɔma Alatala xa fe raba ki fahaamude. Ayuba to so na fe kui a bɔjε birin na, a xaxili naxa sa.

Kɔnɔ bafe na masenyi ra, sεriyε gbεtε toma yi taruxui kui naxan tide gbo. Ala to barakε sa Ayuba xa fe ma a xa tinxinyi xa fe ra, Sentanε naxa Ayuba tɔɔjεgε a falafe ra Ala bε a Ayuba nu birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra alako a xa barakε sɔtɔ tun. Ala nu wama a masenfe Sentanε bε a a xa tinxintɔε Ayuba nu na Ala xa sεriyε ratinmεfe fe gbεtε nan ma. Ala naxa tin tɔɔrε xa dɔxɔ Ayuba ma, alako Sentanε xa a to na tɔɔrε mu nu nɔma a niyade Ayuba xa Ala xa sεriyε bεjin.

Na kui won birin nɔma a kolonde a mu lanma won xa bira Alatala fɔxɔ ra alako won xa barakε tun sɔtɔ. A lanma won xa Ala xui suxu barima won Daa Marigi nan na Alatala ra. Xa won barakε sɔtɔ, xa won mu a sɔtɔ, a lanma won xa won Marigi Alatala batu won ma fe birin kui. Ala xa won mali na rabade. Amina.

Ayuba xa Taruxui

Alatala nun Sentanε xa dε masarε singe

¹ Xεmε nde nu na Usu bɔxi ma naxan nu xili Ayuba. Mixi hagigε nan nu lanxi a ma, a matinxin. A nu gaaxuma Ala ya ra, a mu nu birama fe jnaaxi fɔxɔ ra. ² Di xεmε solofere nun di ginε saxan nu na a yi ra. ³ A xa gɔɔrε nu lanxi yεxεε wulu solofere, jɔxɔmε wulu saxan, ninge wulu keren, a nun sofale kεmε suuli nan ma. Walikε gbegbe saxi na nan fari. Binyε nu saxi yi xεmε ma dangi mixi birin na na sogetede biri ra.

⁴ A xa die nu xulunyi tima nε e boore xɔnyie, e nu e maaginεe xili alako e birin xa nu e dεge yire keren. ⁵ Xulunyiε na ba a ra, Ayuba nu sεrεxε gan daaxie bama nε a xa di birin bε e rasεniyεnfe ra. A nu a majɔxunma nε a tεmunde e bara yunubi nde sɔtɔ, xa na mu a ra e bara Ala danka e bɔjε kui. Na kui Ayuba nu luma sεrεxε ba ra e bε tεmui birin.

⁶ Lɔxɔε nde Ala xa malekεe naxa fa Alatala yire. Sentanε fan nu na e ya ma. ⁷ Alatala naxa Sentanε maxɔrin, «I kelixi minden?» Sentanε naxa a yaabi, «N kelixi dunijna jnεrεde.» ⁸ Alatala man naxa a maxɔrin, «I bara n ma konyi Ayuba rakɔrɔsi? A maniye yo mu na dunijna ma. A fan, a tinxin. Ala yaragaaxui nan a ra, fe jnaaxi mu rafan a ma.» ⁹ Sentanε naxa a yaabi, «Ayuba xa gaaxui i ya ra tun mu a ra? ¹⁰ I mu a kantaxi xε, a tan, a xa denbaya, nun a harige birin? I bara barakε sa a suxufe birin ma, alako a xa gɔɔrε xa gbo tun. ¹¹ Kɔnɔ xa a sa li i naxa din a harige ra, n xa a fala i bε, a fama nε i dankade keren na.» ¹² Alatala naxa a fala Sentanε bε, «Awa yire, n bara a harige birin sa i sagoe, kɔnɔ i naxa a gundi tɔɔrɔ de.» Na tεmui Sentanε naxa keli Alatala yire.

¹³ Lɔxɔε nde Ayuba xa die nu na xulunyi tife e taara xɔnyi. ¹⁴ Xεεra nde naxa fa Ayuba yire, a a fala a bε, «I xa walikεe nu na ninge rawalife xε ma, sofalee fan nu na e dε madonfe na longori. ¹⁵ Sebaka ndee naxa din i xa walikεe ra, e e faxes santidεgεma ra. E man ninge fan xanin. N keren peti nan nɔ n yεtε bade e yi. N faxi na fe nan dεntεgεde i bε.»

¹⁶ Na mu gε na masenyi ra, xεεra gbεtε naxa fa, a a fala Ayuba bε, «Ala bara a ragiri galanyi xa goro i xa yεxεεe nun e makantamae ma. A bara e birin faxa. N keren peti nan nɔ n yεtε bade e yi. N faxi na fe nan dεntεgεde i bε.»

¹⁷ Na fan mu gε a xa masenyi ra, xεεra gbεtε naxa fa, a a fala Ayuba bε, «Kalidika, gaali dɔxɔ saxan bara bagan i xa ɲɔxɔmεe ma, e e makantamae faxa santidεgεma ra, e ɲɔxɔmεe xanin. N keren peti nan nɔ n bade e yi. N faxi na fe nan dεntεgεde i bε.»

¹⁸ Na fan mu gε a xa masenyi ra, xεεra gbεtε naxa fa, a a fala Ayuba bε, «I xa die to nu na xulunyi tife e taara xɔnyi. ¹⁹ Foye belebele faxi na tεmui nε keli gbengberenyi ma, a banxi rabira i xa die ma. E birin bara faxa. N keren peti nan kisixi. N faxi na nan dεntεgεde i bε.»

²⁰ Na kui Ayuba naxa keli, a a xa donma ibɔɔ a ma, a a xunyi bi sunnunyi ma, a fa a rafelen bɔxi ma. ²¹ A naxa a fala, «N faxi duniɲa n mageli nan na n bari tεmui, n man gbilenma n mageli nan na n siga tεmui. Alatala bara n ki harige ra, Alatala man bara na harige ba n yi. Tantui na Ala bε.»

²² Na birin kui, Ayuba mu yunubi yo raba, a mu fe kobi yo fala Ala bε.

2

Alatala nun Sentanε xa dε masarε firin nde

¹ Lɔxɔε nde Alatala xa malekεe man naxa fa a yire, Sentanε man nu na e tagi. ² Alatala naxa Sentanε maxɔrin, «I kelixi minden?» Sentanε naxa a yaabi, «N kelixi duniɲa iɲεrεde.» ³ Alatala man naxa a maxɔrin, «I bara n ma konyi Ayuba rakɔrɔsi? A maniye yo mu na duniɲa ma. A fan, a tinxin. Ala yaragaaxui nan a ra, fe ɲaaxi mu rafan a ma. Han ya a xa tinxinyi mu masara, hali i to waxi n xa a halaki tun.» ⁴ Sentanε naxa a yaabi, «Adama fe birin nabama a fate xa tɔɔrε matangafe nan na. A nɔma a harige birin masarade yalanyi ra. ⁵ Xa i a fate yati tɔɔrɔma, a i dankama nε keren na.» ⁶ Alatala naxa a fala Sentanε bε, «Awa yire, n bara a fate sa i sagoe, kɔnɔ i naxa a faxa de.»

⁷ Na tεmui Sentanε naxa keli Alatala yire. A naxa suurie ikonkon Ayuba fate birin ma, keli a sanyi kui ma han a xuntagi. ⁸ Ayuba naxa dɔxɔ tε xube xɔɔra sunnunyi kui, a nu a fate xɔɔlin fεɲε kebele ra. ⁹ A xa ginε naxa a fala a bε, «Han ya i na i xa tinxinyi kui? Ala rasɔtɔ sɔnɔn, i xa faxa.» ¹⁰ Kɔnɔ Ayuba naxa a yaabi, «I wɔyεnfe nε na ki alɔ xaxilitare. Xa won tinma Ala xa hεri ra, a mu lanma won xa tin a xa xɔrɔxɔε fan na?» Na kui Ayuba mu yunubi yo sɔtɔ a xa wɔyenyie kui.

Ayuba nun a boore saxanyie

¹¹ Ayuba boore saxanyie to a xa tɔɔrε xa fe mε, e naxa keli e xɔnyi sigafe ra Ayuba yire. E xili: Elifasi Temanka, Bilidada Suuxaka, nun Sofara Naamaka. E naxa lu yire keren, e lan fe keren ma, e xa sa Ayuba kunfa ba, e xa a madundu. ¹² E to sa a to keli yire makuye, e naxa san a ma, e bɔnbɔ gbelegbelefe ra. E naxa e xa donmae ibɔɔ e ma, e xube maso e ma sunnunyi kui. ¹³ E naxa dɔxɔ Ayuba sεεti ma bɔxi, han xi solofere. Mixi yo mu wɔyεn keren fala a bε, barima e a to nε, a xa tɔɔrε nu gbo ki fanyi ra.

3

Ayuba xa masenyi

«Ayuba nimisafe a xa bari ra»

¹ Na birin to dangi, Ayuba naxa a bari lɔxɔε danka ² yi masenyi ra:

³ «N bari lɔxɔε xa nεεmu duniɲa ra.

Na kɔε ra e naxε, «Di xεmε na a ra.»

⁴ Ala xa na lɔxɔε findi dimi ra,

na lɔxɔε xa nεεmu a ra,

a xa tɔnyi dɔxɔ soge yanbafε ra na lɔxɔε kui.

- 5 Ala xa na lɔxɔɛ findi dimi ra,
a xa nuxui ifɔɔrɛ dusu a xun na,
a xa lu dimi magaaxuxi kui.
- 6 Ala xa na kɔɛ ifɔɔrɔ,
a xa na ba kɔnti ra ɲɛ kui,
a xa na ba kɔnti ra kike kui.
- 7 Ala xa na kɔɛ kuma di ra,
sɛɛwɛ xui yo naxa ite.
- 8 A xa findi dankɛ ti se ra mandurulae bɛ,
naxee ninginangɛ xilima.
- 9 Na lɔxɔɛ subaxɛ tunbuie naxa yanba,
kuye naxa iba,
naiyalanyi yo naxa mini,
- 10 barima a mu sese raba naxan
nu nɔma n barife dande,
naxan nu nɔma n nɔxunde n ma tɔɔrɛ ma.
- 11 Munfe ra n nga furi mu bira nu?
Munfe ra n mu faxa nu beenu n xa bari?
- 12 Munfe ra n nga n nasɛnɛxi a san ma,
a xɪɲɛ fi n ma?
- 13 Xa na mu a ra, yi tɛmɪ n bɛlɛxi bɔɲɛsa kui nu
- 14 mangɛɛ nun rasimae fɛ ma,
naxee xa banxie bara gɛ kanade,
- 15 naxee nu bara xɛɛma nun gbeti gbegbe sɔtɔ.
- 16 Munfe ra e mu n nagata,
alɔ diyɔrɛ naxan mu waxi,
naxan mu mini kɛnɛ ma?
- 17 Gaburi tan kui, mixi ɲaaxie mu nɔma sese ra,
mixi taganxie e malabuma nɛ.
- 18 Konyie bɔɲɛsa sɔtɔma nɛ,
e mu e kanyi xui mɛma gaburi kui.
- 19 Dimɛdie nun forie na mɛnni,
konyie e yɛtɛ sɔtɔma naa.
- 20 Munfe ra Ala a niyama adamadie xa mini kɛnɛ ma,
naxee findi tɔɔrɔmixie ra,
naxee nimisaxi e xa duniɲɛigiri kui,
- 21 naxee faxɛ xɔli mawama, kɔnɔ e mu faxa,
naxee faxɛ fenma dangi naafuli ra,
- 22 naxee ɲɛlɛxinma gaburi life ra?
- 23 Munfe ra mixi barima,
Ala kira balanxi naxan ya ra,
Ala naxan naxɛtɛnma yire birin?
- 24 N ma donse findixi n ma tɔɔrɛ nan na,
n ma minse findixi n yaye nan na.
- 25 N na gaaxu fe naxan na, na nan n lima.
Fe naxan na n nasɛrɛn, n na nan sɔtɔma.
- 26 Bɔɲɛsa mu na n bɛ,
n mu nɔma n sabaride.
Malabui mu na n bɛ, fo tɔɔrɛ.»

¹ Elifasi Temanka naxa a fala,
² «Ayuba, i haake to n be n xa woyen.
 N mu noma dundude.
³ I bara mixi gbegbe xaran,
 i bara e ralimaniya.
⁴ I xa masenyie bara mixie mali,
 i xa woyenyie bara e senbe so.
⁵ Yakosi i tan nan to fa na toorofo,
 limaniya bara ba i tan yi.
⁶ I mu i xaxili ti i xa danxaniya ra Ala ma?
 I mu lama i xa tinxinyi ra?
⁷ I bara mixi fanyi to halakixi toore ma?
 Tinxintoe noma bonode?
⁸ N naxan nakorosixi, fe naaxi rabae nan tooroma.
⁹ Ala e xun nakanama a xa xone kui.
¹⁰ Yete xa yirindinyi nun barate xa narandanyi magaaxu,
 konon e jinyie fama ne magirade.
¹¹ Yete yati faxama kaame ra,
 a xa die yensen ye.»

¹² «Masenyi nde bara fala n be a gundo ki ma,
 n tuli bara a makolikoli xui me.
¹³ Xiye sa temui koe tagi,
¹⁴ gaaxui naxa n suxu han n fate naxa seren.
¹⁵ Tubari nde naxa dangi n ya i.
 N fate xabee naxa keli, e ti.
¹⁶ Tubari nu tixi naa.
 N a to ne, konon mixi yo a ra n mu a kolon.
 N bara mixi maniyen tan to.
 N naxa xui nde me yi makolikoli ra,
¹⁷ «Adamadi tinxin Ala ya i? A seniyen a Marigi ya i?
¹⁸ Xa Ala mu la a xa malekee ra a xa walikere,
 xa a tantanyi toma nee ma,
¹⁹ ibunadama go, naxan yailanxi benden ra,
 naxan noma iwurude alo kaari?
²⁰ Adamadie faxama loxo yo loxo, sese mu na kanama.
²¹ E xa simaya luuti bolonma ne,
 e faxa fahaamutarena kui.»

5

*Elifasi Temanka xa masenyi firin nde**«Ayuba, Ala maxandi»*

¹ «Yakosi, i xa xili ti i xui itexi ra.
 Nde i yaabima?
 I seniyentoe mundun xilima?
² Gbesenxonneya xaxilitare faxama ne,
 toone lonnitare halakima ne.
³ N bara xaxilitare nde to,
 a xa fe sooneyama,
 konon na ikorexi ra n naxa yi danke bira a foxo ra.
⁴ «Mali birin xa ba a xa die yi ra, kiiti xa kana e ra,
 mixi yo naxa e mali na kui.
⁵ Kaametoee xa a xa xe don,
 e xa baloe birin ba a yi ra hali naxan na tunbe xora.

Mixie xa mila a xa naafuli ma, e xa a ba a yi.»

⁶ Τῶρε nun ἵαξανκατε fama νε.

⁷ Adamadi τῶρῶμα νε a xa duniἵεigiri kui.

Na mu kanama, alῶ τε na radεχε,
a fulefule tefe fan to mu kanama.

⁸ Xa n tan nan a ra nu, n Alatala nan maxandima,
n nan n ma τῶρε masen a βε.

⁹ A kaabanakoe rabama,
a xa fe xungbee mu κῶntima.

¹⁰ A tunε ragoro βῶxi ma,
a ye rasiga xε ma.

¹¹ A τῶρῶmixi xa fe itema,
a mixi sunnunxi rakisima.

¹² A mixi κῶῶtaxi xa fe xun nakanama,
alako e waxῶnfe naxa σῶῶεya.

¹³ A mixi madaxui suxuma gantanyi ra,
a yanfante waxῶnfe kanama.

¹⁴ E xa yanyi findima e βε dimi ra,
e luma alῶ dῶnxui naxee mu se toma.

¹⁵ Alatala τῶρῶmixi ratangama wῶyεn xῶrῶxῶε ma,
naxan kelima yanfantee dε kui.

A e ratangama σεnbεma xa fe ἵaaxi ma.

¹⁶ Xaxili tide luma νε τῶρῶmixi βε.
Tinxintare dε balanma νε.

¹⁷ ἵεlexinyi na adama βε Ala naxan xuruma.

Wo naxa tondi Ala σεnbε Kanyi xa xurui ra,

¹⁸ barima a fi naxan sama mixi ma,
a na fan dandanma,
a fe xῶne naxan naminima, a na rayalanma.

¹⁹ A mu tondima i ratangade τῶρε ma,
a i rakisima τῶρε birin kui.

²⁰ Kaame na sin βῶxi ma, a i ratangama νε faxε ma,
gere na mini, a i ratangama santidεgεma ma.

²¹ A i ratangama νε wῶyεn ἵaaxi ma,
a i ba gbaloe kui.

²² I mu gaaxuma kaame ya ra,
i mu σερεnma sube xaἵne ya ra,

²³ barima saate luma νε i nun duniἵa kui isee tagi,
gεmεε nun subee mu i τῶρῶma σῶῶῶn.

²⁴ Βῶἵesa luma νε i xῶnyi,
muἵne yo mu tima i xa gῶῶρε.

²⁵ I xa die wuyama νε,
i βῶnsῶε gboma νε alῶ burunyi σεχε.

²⁶ I mu gaburi lima, i xa simaya mu kamalixi,
alῶ maale fan to mu xabama a xaba τεμui mu a lixi.

²⁷ Muxu bara yi nῶndi kolon,
i fan xa a ramε, i xa a fahaamu.»

6

Ayuba xa masenyi singe

«N ma τῶρε gbo n ma fe ἵaaxie βε.»

¹ Ayuba naxa a yaabi,

² «Xa n ma τῶρε sa maniyama nu,
xa a sa sama sikeeli ma nu,

- ³ a binye dangima ne baa meyenye ra.
 Na nan a toxi yusi yo mu na n ma woyenyie ma.
- ⁴ Ala senbe Kanyi xa tanbe bara n soxo,
 na xone bara te n xaxili ra.
 Ala na n gerefe a jaaxi ra.
- ⁵ Nooge fanxi dennaxe, sofale wama menni?
 Ninge wa xui mema a xa donse ya i?
- ⁶ Bande donma foxe xanbi?
 Toxelere jintare joxun?
- ⁷ N mu nu wama naxan xon,
 na bara findi n baloe ra hali na fa kanaxi.
- ⁸ Ala xa n ma dube suxu n be,
 a xa n waxonfe rakamali.
- ⁹ Ala xa n xun nakana, a xa n faxes.
- ¹⁰ Na kui, n madundui sotoma ne, hali n to yi toore birin kolonxi,
 n seewa n to mu gbilen Ala seniyentoe xa yaamari foxo ra.
- ¹¹ N nan n xaxili tima senbe mundun na fa?
 N ma dije munse fanma n ma sonon?
- ¹² N senbe gbo alo fanye?
 N fate xoxoxo alo wure?
- ¹³ Nde noma n malide?
 Senbe mundun luxi n ma?»
- ¹⁴ «Tooromixi hayi na a dugutegge xa mali ma,
 hali na mu sa gaaxuma Ala senbe Kanyi ya ra.
- ¹⁵ N ngaxakerenyie bara n yanfa,
 alo xure naxan xorima.
- ¹⁶ Nemete mui, ye banbaran ye, a radunda,
- ¹⁷ konso sogofure ra, ye birin xori.
- ¹⁸ Biyaasilae kira bama a ma ye fenfe ra,
 e fa loe gbengberen yire.
- ¹⁹ Tema Biyaasilae e xun tima ye yire ra.
 Seebakae fan e xaxili tima na xure ra,
- ²⁰ konso e na menni li, e xure xorixi nan toma.
 Na kui limaniya bama ne e yi ra.
- ²¹ Wo luxi na ki ne n be.
 Wo bara gaaxu n ma toore ya ra.
- ²² N xoro nu, n nu wo makula ne,
 wo xa n xun sara wo xa naafuli nde ra?
- ²³ N wo makula ne,
 wo xa n xun sara n yaxui gbeeli nde ma?
- ²⁴ Wo n xaran.
 Wo n ma tantanyi masen n be,
 alako n xa n sabari.
- ²⁵ Nondi tan mu mixi yo tooroma.
 Konso wo xa masenyie tan fala xun?
- ²⁶ Wo bara kiiti sa,
 wo mu wo tuli matixi tooromixi tan xa woyenyi ra.
- ²⁷ Wo fata kiiti jaaxi sade kiridie ma.
 Wo mu yanfanteya ba wo boore yete yati ra.
- ²⁸ Kosi fa yandi, wo wo ya ti n na.
 N mu wule falama wo be.
- ²⁹ Wo xa kiiti tinxinxi sa,
 alako n xili fanyi naxa kana.
- ³⁰ Wo fe fale jaaxi mema n na?
 N mu fata fe fanyi nun fe jaaxi tagi rasade?»

7

Ayuba xa masenyi singe dE idoxoE

«A a mawafe Ala bE»

- ¹ «Mixi xa fe mu luxi xE dunijna ma alo soori?
A xa dunijneigiri mu luxi xE alo walike?»
- ² Konyi gbatama koE xa so,
walike gbatama a sare ra.
- ³ N tan fan, n ke bara findi toore ra,
n ma wali sare bara findi xone ra.
- ⁴ N ne n sama, n lu ra a mane, «N kelima temui mundun?»
Xixoli mu n tan be,
toore nan tun a ra koE birin kui.
- ⁵ Kuli dinfe n fate ra,
n kiri na borofe, yalee tife a ma.
- ⁶ N ma simaya xulun maboe xa maboe wuri be.
- ⁷ Ala, i xa ratu a ma n ma simaya jengi nan tun a ra,
n yae mu fe fanyi toma koE.
- ⁸ Ya naxan tixi n na,
na mu n toma sonon,
a gbe mu luxi n xa loE i ma.
- ⁹ Kunda na te, a man loE.
Adamadi fan na siga aligiyama, a mu gbilenma fa ra.
- ¹⁰ A mu gbilenma a xonyi sonon,
a xa foxoE mu ratuma a xa fe ma sonon.
- ¹¹ Na nan a toxi n mu n de suxuma,
n nan n ma toore ifalama ne,
n nan n mawa n ma xororoE kui.
- ¹² N findixi i be baa nan na,
xa na mu a ra, daalise xun solofere kanyi,
i to fa biraxi n ma fe foxo ra yi moli ra?
- ¹³ N na a fala, «N xa n sa, n xa xi, alako n xa n ma toore mayanfa,»
- ¹⁴ i n magaaxu xiye nun laamatunyi jaaxie ra.
- ¹⁵ FaxE nan tun xoli fa n ma to,
dangi yi xorie ra naxee luxi n be yi ki.
- ¹⁶ N ma simaya bara ranaaxu n ma,
n mu wama bufe dunijna ma sonon.
N bejin, n nii tide mu na sonon.
- ¹⁷ Munse na adama ra naxan a niyama i xa i joxo sa a xon ma,
- ¹⁸ i nu a mato temui birin?
- ¹⁹ I i yae bama n na temui mundun?
I n luma n yete ra mun loxoE?
- ²⁰ Xa n bara yunubi raba i ra,
na fala n be,
i tan naxan adamadi matoma.
N tan yegetixi i yi ra munfe ra matoe ra?
- ²¹ Munfe ra i mu dije n ma fe kobi ma?
Munfe ra i mu n ma yunubi xafari?
A gbe mu luxi n xa findi bende ra.
Na temui i mu n toma sonon.»

8

Bilidada Suuxaka xa masenyi singe

«Haake mu sigama Aligiyama.»

- ¹ Bilidada Suuxaka naxa a masen,

2 «I yi wɔyɛnyi mɔɔli falama han tɛmui mundun?
I xa wɔyɛnyi luxi nɛ alɔ foye.

3 Ala nɔma nɔndi mafindide wule ra?
Ala sɛnbɛ Kanyi nɔma tinxinyi ifude?

4 Xa i xa die yunubi nan nabaxi a ra,
a e ɲaxankataxi na nan ma.

5 Xa i tan Ala fenma,
xa i Ala sɛnbɛ Kanyi makulama,

6 xa yunubi mu na i ma, xa i tinxin,
Ala a ɲɛngi sama nɛ i xɔn ma,

a i rasabati i xa tinxinyi kui.

7 I harige dɔnxɔɛ fama dangide na singe ra.»

8 «Fahaamui fen won babae ra,
i xa xaxili sɔtɔ nee benbae fan na.

9 Won tan mu buxi duniɲa ma,
xaxili xɔnkuye mu na won bɛ.

10 E mu fahaamui fima xɛ i ma?
E e xaxili xa masenyie tima i bɛ yi ki:

11 Wofiri bulama xare ma?
Xure i baare findima a ra ye mu dɛnnaxɛ?

12 Hali a na a bili ma, a mu xabaxi,
a lisima mafuren dangi ɲooge birin na.

13 Na nan fama rabade mixie ra, naxee nɛɛmuma Ala ma.
Tinxintare xaxili tide ɲɔnma na ki nɛ.

14 A xaxili tide bara kana, alɔ mixi naxan a kilɔnma sayɛɛ tɛɛ ra.

15 A na a kilɔn na ra, a kanama nɛ, a kanyi bira.

16 A luma alɔ sansi, ye naxan kui rafexi,
a a salonyi iyan sogɛ linlinyi ya ma laakɔɛ xun ma,

17 a a sankee sɔti gɛmɛ malanxi longori ra.

18 Xa i na sansi tala naa, a lisima nɛ,

19 a mu fanma mɛnni sɔnɔn.

Sansi gbɛtɛ man fa bula a nu na dɛnnaxɛ.

20 Ala mu tinxintɔɛ rawɔɛma, a mu tinxintare sɛnbɛ soma.

21 A gbe mu luxi a xa i rasɛɛwa,
i xa matɔxɔɛ falɛ ra i fama naxan tide.

22 I xɔnmixie fama lude yaagi kui, e xɔnyie fa bira.»

9

Ayuba xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti xɔrɔxɔ»

1 Ayuba naxa a yaabi,

2 «N na birin kolonxi nɔndi ra.
Ala nɔma nɔndi fide adama ma di?

3 Xa Ala na kiiti safe,
adama tan mu nɔma a dɛ tongode a kanke ra.

4 A tan nan gbe na lɔnni nun sɛnbɛ ra, nde nɔma tide a kanke?

5 Ala nɔma geyae talade e tide,
a e mafindi a xa xɔnɛ kui.

6 A nɔma bɔxi bunyi rasɛrɛnde, a a bɔɔ a ra.

7 A nɔma sogɛ nun tunbuie ifɔɔrɔde.

8 A tan nan koore itala,
a a ɲɛrɛ baa mɔrɔnyie fari.

9 A tan nan tunbui birin sa,

kankan na a yire.

¹⁰ A bara fe xungbee raba

won mu nɔma naxee fahaamude.

A xa kaabanakoe mu nɔma kɔntide.

¹¹ A nɔma dangide n sɛɛti ma, n mu a to.

A lɔɛ, n mu nɔ a tode.

¹² Nde nɔma a xa se tongoxi ragbilende?

Nde nɔma a falade a bɛ, <I na munse rabafe?>

¹³ Ala mu gbilenma a xa xɔnɛ fɔxɔ ra.

Yɛtɛ igboe xaxili tide birin birama a ya i.

¹⁴ N tan, n a yaabima di?

N wɔyɛn mɔɔli mundun falama a bɛ?

¹⁵ Hali nɔndi sa na n bɛ, n mu nɔma tide a kanke.

N ma kiitisa madjɛfɛ nan tun luma n yi.

¹⁶ Xa n sa a xili, a naxa n yaabi,

n mu lama a ra a bara a tuli mati n na,

¹⁷ barima a bara n tɔɔɔ a gbe ra,

a bara n ɲaxankata na ki tun.

¹⁸ A mu n luma n xa malabu,

a bara n ma xɔnɛ xun masa a ɲaaxi ra

¹⁹ N mu nɔma a ra, barima a sɛnbɛ gbo n bɛ.

Muxu nun Ala mu nɔma makiitide,

barima kiitisa mu na muxu tagi.

²⁰ Hali n sa tinxin nu, n dɛ mu nɔndi fima n ma.

Hali yunubi mu na n ma nu,

n dɛ kiiti rakanama nɛ n na.

²¹ Yunubi na n ma? N mu a kolon

N nimisaxi n ma duniɲɛigiri nan tun na.

²² N tan bɛ, a birin keren,

barima Ala tinxintɔɛ nun tinxintare birin ɲaxankatama.

²³ Gbaloe na tinxintɔɛ li,

Ala mu na tɔɔɛ toma.

²⁴ Tinxintare na bɔxi nde sɔtɔ tinxintareya kui,

Ala a niyama kiitisea xa tin na ra.

Xa Ala mu a ra, nde a ra fa?

²⁵ N ma simaya xulun gila bɛ,

A ɲɔnma beenun n xa hɛɛri sɔtɔ.

²⁶ N ma simaya dangima alɔ kunkui,

alɔ sɛgɛ naxan goroma tɔxɛyɔɔɛ ma.

²⁷ N na a fala,

<N xa nɛɛmu n ma mawa ma,

n xa ba sunnunxi, n xa n sɛnbɛ so,>

²⁸ n ma tɔɔɛ nan birin luma n magaaxu ra.

N a kolon i mu nɔndi fima n ma.

²⁹ N to bara yunubi sɔtɔ,

n nɔndi fenma n yɛtɛ bɛ munfe ra?

³⁰ Hali n sa n maxa nɛ ye tinsexi ra,

hali n sa n bɛlɛxɛɛ maxa xɔsi ba se ra,

³¹ i n nagoroma nɛ boora,

n xa ɲaɲaaxu n ma dugie ma.

³² Ala mu luxi alɔ adamadi,

n nɔma naxan xilide kiiti ma,

alako n xa n gbe fala,

kiitisa xa kiiti sa muxu tagi.

³³ Kiitisa yo mu na

naxan nɔma kiiti sade n nun Ala tagi.

³⁴ Ala xa a xa wuri bɔnbɔ ti se ba n xun ma,
a xa a xa fe magaaxuxi ba n yi ra,

³⁵ alako n xa nɔ wɔyɛnde a ra gaaxutareɲa kui.
Kɔnɔ n ma fe to mu na ki xɛ, n xa lu n keren.»

10

Ayuba xa masenyi firin nde dɛ idɔxɔɛ

«Ayuba maxɔrinyi tife Ala ma»

¹ «N ma duniɲɛigiri bara raɲaaxu n nii ma.

Na kui n xa n gbe fala.

Xɔnɛ naxan na n furi kui, n xa na makɛnɛn.

² N bara a fala Ala bɛ, I naxa n suxu.

I xa n nakolon i n suxuxi fe naxan ma.

³ N tɔɔrɔfe rafaɲ i ma,
n tan naxan findixi i xa daalise ra?

Tinxintare waxɔnfe rafaɲ i ma?

⁴ I fe to ki mu makuya adamadi fe to ki ra?

⁵ I xa simaya maniya adamadi gbe ra?

⁶ I n tɔɔrɔfe munfe ra?

I na n ma yunubie fenfe munfe ra?

⁷ I ɲan n ma tinxinyi kolon,

i ɲan a kolon mixi yo mu n natangama i bɛlɛxɛ i.

⁸ I tan nan n daaxi, i tan nan n sɔntɔma.

⁹ I xa ratu a ma a i n daaxi bɛndɛ nan na.

I man wama n nagbilenfe mɛnni nɛ?

¹⁰ I bara n yailan alɔ mixi

naxan xiɲɛ yailanma donse fanyi ra.

¹¹ I bara n fate birin yailan,

kiri, sube, xɔri, nun fasɛ.

¹² I bara n ma simaya xɔn kuya, i bara hinne n na,

i bara i ɲɛngi sa n nii xɔn ma.»

¹³ «Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon
naxan nu na i xaxili ma n ma fe ra.

¹⁴ I bara wa n ma yunubi tofe,

alako i xa tondi diɲɛde n ma.

¹⁵ Xa yunubi na n ma, ɲaxankatɛ na n bɛ.

Xa yunubi mu na n ma, n na yaagi kui,

n mu nɔma n xunyi yati rakelide.

¹⁶ Xa n sa n xunyi rakeli,

i n bɔnbɔma i sɛnbɛ magaaxuxi ra,

alɔ yɛtɛ sɛnbɛma a rabama ki naxɛ.

¹⁷ I xa xɔnɛ na xun masafe n ma fe ra,

i xa ɲaxankatɛ bara gbo yɛ.

¹⁸ I n naminixi n nga tɛɛgɛ i munfe ra?

Xa n sa faxa naa nɛ nu, mixi yo mu nu n toma,

¹⁹ n mu baloma nu, n nu tongoma nɛ n nga tɛɛgɛ,

n nagoro gaburi kui keren na.

²⁰ Naxan luxi n ma simaya ra, a mu gbo sɔnɔn.

Yandi, i xa gbilen n fɔxɔ ra fa,

sɛɛwɛ dondoronti xa lu n bɛ

²¹ beenu n xa siga aligiyama, dimi na dɛnnaxɛ.

N mu gbilenma duniɲa ma sɔnɔn.

²² Dimi xungbe na aligiyama.
Adama xaxili ifuma naa.
MEnni naiyalanyi yati nan findima dimi ra.»

11

*Sofara xa masenyi singe**«Ayuba, i xa tuubi Ala ma»*

¹ Sofara Naamaka naxa a fala,
² «A mu lan mixi xa i xa yi masenyi gbegebe yaabi?
Masenyi ratofanxi mu nɔndi fima masenyi ma.
³ I ɲɔxɔ a ma a mixi dunduma i xa wɔyɛnyie ma,
i xa yo Ala ma, mixi yo mu i rayaagi?
⁴ I naxɛ, «Sese mu luxi n ma lɔnni ra,
n bara sɛniyɛn Ala ya i.»
⁵ Xa Ala sa wɔyɛn i bɛ nu,
⁶ a a xa lɔnni gundo masenma nɛ i bɛ,
naxan dangima adamadi xa fe to ki ra.
⁷ I nɔma Ala xa tilinyi kolonde?
I nɔma Ala sɛnbɛ Kanyi xaxili birin fahaamude?
⁸ Na lɔnni ite koore xa maite bɛ, a tilin aligiyama bɛ.
I nɔma sode na kui?
⁹ A kuya bɔxi bɛ,
a xa gboe dangi baa ra.
¹⁰ Xa Ala sa mixi suxu, a fa a makiiti,
nɔndi luma na kanyi bɛ?
¹¹ Ala mixi ɲaaxie kolonma,
a tinxintaree toma.
¹² Xaxilitare mu nɔma findide lɔnnila ra,
alɔ sofale fan to mu nɔma findide adamadi ra.
¹³ Xa i tan i yetɛ ragbilen Ala ma,
xa i i bɛlɛxɛ itala a bɛ,
¹⁴ xa i gbilen tinxintareya fɔxɔ ra,
xa i a matanga i xa denbaya kui,
¹⁵ na kui i xunnakeli sɔtɔma nɛ,
i sɛnbɛ sɔtɔ, i limaniya a fanyi ra.
¹⁶ Na tɛmui i nɛɛmuma nɛ i xa tɔɔrɛ ma,
alɔ xure naxan bara dangi a rakuya.
¹⁷ I xa duniɲɛigiri yanbama nɛ alɔ soqe,
i xa dimi bama nɛ,
a lu alɔ kuye na iba.
¹⁸ I bɔɲɛ a raxarama nɛ, xaxili tide lu i bɛ,
fe ɲaaxi a makuyama nɛ i ra, i xi xɔli fanyi raba.
¹⁹ I na i sa, mixi yo mu i xa xi xɔli kanama i ma.
Mixie fama nɛ i xa hinnɛ e ra.
²⁰ Kɔnɔ tinxintaree xa fe xun nakanama nɛ,
e mu kisima, faxɛ nan e mamɛxi.»

12

*Ayuba xa masenyi saxan nde**«Daalise birin na Ala xɔnyɛ i.»*

¹ Ayuba naxa a yaabi,
² «Duniɲa xui nan na wo kɔn na.
A luxi nɛ yi ki alɔ lɔnni birin na wo tan gbansan yi ra.

- ³ KƆŋƆ n tan fan, xaxili na n bε alƆ wo tan.
Wo mu fisa n bε de.
Wo naxan falaxi, nde mu nƆma na kolonde?
- ⁴ N na Ala maxandi,
alako n xa yaabi nde sƆtƆ a ra,
tinxintƆε findi a booree bε mayele se ra.
- ⁵ Mixie naxee mu na tƆƆrε kui, e yoma tƆƆrƆmixi xa tƆƆrε ma.
E a falama e nun na tƆƆrε nan lan.
- ⁶ KƆntƆfili yo mu na mupεtie xƆnyi.
Kuye batuie Ala xili maberema, kƆŋƆ e bƆrε saxi.
- ⁷ MaxƆrinyi ti subee ma wula i, e xa i ralƆnni.
XƆnie fan xa na masen i bε.
- ⁸ BƆxi mato, na fan xa findi lƆnni ra i bε.
Yεxεe maxƆrin baa ma, nee fan xa na masen i bε.
- ⁹ E birin a kolon Alatala fƆxi nan na ki.
- ¹⁰ Daalise birin nii na a xƆnyε i,
adamadi birin rεngi fatanxi a tan nan na.
- ¹¹ Adama xa a rƆxƆ sa yi masenyie xƆn ma,
alƆ a dε a rƆxƆ sama donse xƆn ma ki naxε.
- ¹² LƆnni na forie yi ra,
simaya xƆnkuye nan xaxili fima mixi ma.
- ¹³ LƆnni nun sεnbε na Ala nan yi ra,
marasi nun xaxili fanyi na a tan nan bε.
- ¹⁴ Xa Ala se kana, a mu nƆma rafalade sƆnƆn.
Xa a tan nan mixi balanxi, na kanyi mu minima.
- ¹⁵ Xa Ala kankan tunε ma, se birin xarama nε.
Xa a a bεrɪn, a banbaran yε bƆxi ma.
- ¹⁶ Sεnbε nun nƆndi na a tan nan yi ra.
Mixi naxan madaxuxi nun mixi madaxui, e birin a gbe.
- ¹⁷ A nƆma marasimae suxude,
a nƆma kiitisae xaxili ifude.
- ¹⁸ Mangε yƆlƆnxƆnyi naxan saxi mixie ma,
Ala na bama nε e ma, a a sa mangε tan ma.
- ¹⁹ Ala sεrεxεdubεe xaninma konyiya kui,
a mangasanyi rabira.
- ²⁰ A masenyi bama marasimae yi, a forie xa lƆnni mafindima.
- ²¹ A kuntigie rayaagima, a sεnbεmae igoroma.
- ²² A gundoe makεnεnma, a dimi findi naiyalanyi ra.
- ²³ A ramanεe xun nakelima, a man e xun nakana.
A e rasiga, a man e rafa.
- ²⁴ A xaxili bama ramanεe mangεe yi ra,
a e ralƆε gbengberenyi ma.
- ²⁵ E luma alƆ dƆnxuie naxee mu naiyalanyi toma,
e luma alƆ siisilae kira ifuma naxee ma.»

13

Ayuba xa masenyi saxan nde dε idƆxƆε

«Daalise birin na Ala xƆnyε i»

- ¹ «Iyo, n ya bara na birin to, n tuli bara na mε.
² Wo naxan kolon, n tan fan na kolon. Wo mu fisa n bε.
³ N tan wama nε gbansan,
n xa wƆyεn Ala Sεnbε Kanyi ra,
n wama n yεtε nan xun mafalafe a bε.
⁴ Wo tan bara n tƆƆrεgε.

Wo mu faxi seri yo ra n be.

⁵ Xa wo wo sabarixi ne nu, na nan fisa.

Na nu noma findide ne lonni ra.

⁶ Wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra,
wo xa n xunmafala woyenyie rame.

⁷ Wo tan wama woyen tinxintaree nan falafe Ala xili ra?

Wo wama wule nan falafe wo Marigi xili ra?

⁸ Wo wama Ala malife ne?

Wo wama Ala nan xun mafalafe?

⁹ Wo munse rabama xa a sa wo sondonyie mato?

Wo noma Ala madaxude alo wo mixi madaxuma ki naxe?

¹⁰ N a kolon, a wo rakorosima ne xa wo tantanma wo xa gundoe kui.

¹¹ Wo mu gaaxuma a senbe ya ra?

Wo mu gaaxuma a xa xone ya ra?

¹² Wo xa masenyie luma alo te xube,

wo makanta see senbe mu na.

¹³ Wo wo sabari, wo a lu n xa woyen.

Fe naxan n lima, na n lima ne.

¹⁴ N suusaxi n yete raminide kene ma munfe ra,

hali na to noma findide ne faxe ra n be?

¹⁵ Hali Ala n faxes,

n nan n xaxili tima a tan nan na.

N nan n yete xun mafalama a tan nan ya i.

¹⁶ Na yati noma findide kisi ra n be,

barima tinxintaree mu suusama tide a ya i.

¹⁷ Wo n ma masenyie rame,

wo wo tuli mati e ra.»

¹⁸ «Wo a lu n xa n gbe fala,

n a kolon nondi luma ne n be.

¹⁹ Nde noma n ma yunubi masende n be?

Xa na raba, n dunduma ne, n tin faxafe ra.»

²⁰ «Ala, fe firin gbansan naba n be,

alako n naxa noxun i ma sonon.

²¹ I xonye ba n ma,

i man xa ba n magaaxufe.

²² Na temui n xili fa, n i yaabima ne,

xa na mu a ra n noma ne woyende, i n yaabi.

²³ N ma yunubi nun n ma fe naaxi xasabi lanxi munse ma?

N ma yunubi nun n ma fe naaxi masen n be.

²⁴ I mēxi n na munfe ra?

I n findixi i yaxui ra munfe ra?

²⁵ I wama senbe xuri kanyi nan naserenfe?

I wama birafe mixi xurudi nan foxo ra?

²⁶ I bara n naaxankata a naaxi ra

n ma yunubie xa fe ra n naxee rabaxi n fonike temui ra.

²⁷ I wolonxonyi nan saxi n sanyie ma,

alako i xa n jere ki birin kolon,

i xa naaninyi sa n ma jere ma.

²⁸ N fate na borofe ne yi ki, alo dugi xiyee naxan xinxi.»

«Adama xa duniɲɛigiri xɔrɔxɔ»

- ¹ «Adama, ginɛ bari di,
a xa simaya dunke, kɔntɔɔɓili gbo a ma.
² A luxi nɛ alɔ fuge naxan minima, a fa xaba.
A luxi nɛ alɔ niini naxan mu buma.
³ I wama n maniyafe na nan na, i xa n makiiti?
⁴ Nde nɔma sɛniyɛnyi raminide sɛniyɛntareɲa kui?
Mixi yo!
⁵ Xa i tan nan mixi xa simaya kɔnti ragirixi,
xa i tan nan natɛ tongoxi a xa simaya kɔnti dande ma,
⁶ i xa gbilen a fɔxɔ ra,
alako a xa a malabu alɔ walikɛ a malabuma ki naxɛ wali rapɔnyi.»

⁷ «Xa wuri bili na a ra nu,
a na xaba, a xuntunyi man gbilenma nɛ ɲingi ra,
a salonyie man fan.

⁸ Xa a sanke sa bu bɔxi bun ma,
a xuntunyi tan naxa faxa bɛndɛ kui,
⁹ tunɛ birɛ, a man nɔma findide a ra alɔ a singe.

¹⁰ Kɔnɔ adamadi tan,
xa a faxa, a sɛnbɛ birin ɲɔnma nɛ,
a mu baloxi sɔnɔn.

¹¹ Baa nun xure nɔma xɔride,
¹² kɔnɔ adamadi laaxiraxi mu kelima,
fo koore xa ɲɔn, a fa xunu.

¹³ A xɔli n ma i xa n nɔxun aligiyama,
han i xa xɔnɛ dangima tɛmɔi naxɛ, i fa ratu n ma.

¹⁴ Kɔnɔ Adama na faxa, a man gbilenma balo ra?
N mamɛ tima nɛ n ma wali kui,
han n ɲɔxɔɛ fa tɛmɔi.

¹⁵ I na n xili, n fama i xa xili ratinde,
barima i wama nɛ i xa daali xɔn.

¹⁶ Yakɔsi i n sanyi tongo ki birin igbɛma.

I mu n ma yunubie toma.

¹⁷ N ma fe ɲaaxie nɔxun bɛki kui, n ma yunubie xafari!»

¹⁸ «Kɔnɔ geya birama a yensen yɛ,
fanye tala a yire,

¹⁹ ye kira rabɔɔ gɛmɛɛ xɔn ma,
a bɔxi bɛndɛ xanin a xun.
I fan adamadi xaxili tide rabama na ki nɛ.

²⁰ I nɔma adama ra, a fa faxa.
I na gɛ a tɔɔrɔde, i a xanin aligiyama.

²¹ Xa a xa die binyɛ sɔtɔma, a mu na kolon.
Xa binyɛ bama e ma, a mu na toma.

²² Adama xa tɔɔrɛ gbo duniɲa bɛndɛ fuɲi fari,
a bɔɲɛ luma sunnunyi kui.»

15

Elifasi Temanka xa masenyi firin nde

«Ayuba xa wɔyɛnyi mu fan»

- ¹ Elifasi Temanka naxa a fala,
² «Lɔnnila xa yaabi nɔma maniyade foye ra?»

A yεTE igboma na nan na?

³ A noma a xun mafalade woyenyi fufafu ra?

A noma masenyi falade naxan tide mu na?

⁴ I na binyε bafe Ala ma,

i na limaniya bafe mixie yi ra Ala batufe ra.

⁵ I xa fe jaaxi nan a niyafe i xa woyen na ki.

I wama mixie madaxufe i dε ra.

⁶ I dε yati nan findixi seede ra i xa fe jaaxie ma. N tan mu a ra.»

⁷ «Adama singe i tan nan na?

I singe daa geyae bε?

⁸ I Ala xa gundo ramε nε,

alako i xa lonni soto i yεTE kan bε?

⁹ I munse kolon muxu tan mu naxan kolon?

I fahaamui mundun sotoxi muxu tan mu naxan sotoxi?

¹⁰ Forie na muxu ya ma naxee fori i baba bε.

¹¹ I mu limaniya soto Ala xa masenyie kui,

muxu naxee fala i bε marafanyi ra?»

¹² «I boje texi munfe ra, han i ya bara gbeeli a i,

¹³ i dε nu fa woyenyie fala xone kui Ala bε?

¹⁴ Adamadi seniyen? Gine bari di tinxin?

¹⁵ Xa Ala mu lama a xa seniyentose ra,

xa koore yati mu seniyen Ala ya i,

¹⁶ adamadi go, naxan bara kana,

naxan fe jaaxi rabama temui birin?»

¹⁷ «I tuli mati n na, n xa na tagi raba i bε.

N fe naxan toxi,

n xa na fala i bε,

¹⁸ lonnilae naxan masenxi, e naxan soto e babae ra e mu a noxun.

¹⁹ Ala boxi fixi e tan nan ma, xoje gbete yo mu nu na sinden.

²⁰ Mixi jaaxi toroma ne a xa simaya birin kui,

konti saxi a xa simaya ma.

²¹ A halaki fe mema, mujetie baganma a ma, e a xa bojesa kana.

²² A a kolon a mu kisima, santidegema na a mamefe.

²³ A a lintanma balo fende, a a kolon a mu ratangama dimi ma.

²⁴ Tore nun kontofili bara a magaaxu,

e gere tima alo mange nun a xa sorie,

²⁵ barima a bara a yεTE igbo Ala ma,

a bara suusa Ala senbe Kanyi ra.

²⁶ A bara suusa Ala gerede a xa wure lefae bun ma.

²⁷ A bara xungbo han a furi xale bara doxo,

²⁸ konto a fama sabbatide taa kanaxie nan kui,

naxee na birafe, mixie mu na dennaxe.

²⁹ A xa naafuli nonna ne,

a xa bannaya kana.

Barake mu luma a xa se sote ma sonon.

³⁰ A mu noma kelide dimi kui.

A bonsore fama gande,

a soto Ala kere foye ra.»

³¹ «Xa a xaxili tima fe fufafu ra, a fe fufafu nan soto.

³² Beenun a xa simaya xa kamali,

a fama ɲaxankate sɔtode.

³³ A luma alɔ sansi bogi naxee bama e xinde ra,
alɔ sansi fuge naxee birama.

³⁴ Tinxintare xa denbaya mu gboma,
mixi naxee kɔbiri rasuxuma tinxintareya kui,
e xa banxie ganma nɛ tɛ ra.

³⁵ Fe ɲaaxi maɲɔxunfe findima tɔɔrɛ nan na.
Na maɲɔxunyi fama a kanyi yanfade.»

16

Ayuba xa masenyi suuli nde

«Ayuba xa seede na koore ma»

¹ Ayuba naxa a yaabi,

² «N bara wo xa masenyi maniyɛ gbege mɛ.

Wo mu fata mixi madundude.

³ Wo xa masenyie maniya foye ra.

E ɲɔnma tɛmui mundun?

N ma yaabie bara wo raxɔnɔ?

⁴ Xa wo tan nan nu na tɔɔrɔfe,
n tan fan nu nɔma wɔyɛnde nɛ alɔ wo tan,
n wo tɔɔɲɛgɛ, n yo wo ma.

⁵ Kɔnɔ n tan mu nu na rabama,
n wo sɛnbɛ soma n ma wɔyɛnyie nan na nu, n dɛ wo ralimaniya.»

⁶ «N ma wɔyɛnyi mu n ma tɔɔrɛ bama,
n ma sabari fan mu a makuyama n na.

⁷ Yakɔsi fa, n bara tagan.

Ala, i bara n ma denbaya birin halaki.

⁸ I bara n fate birin ba n ma,
na bara findi seede ra n xili ma.

⁹ Ala xa xɔnɛ bara dutun n ma,
a bara n tɔɔrɔ a ɲaaxi ra,
alɔ n yaxui nɔma a rabade ki naxɛ.

¹⁰ N yaxuie fe ɲaaxi falama n ma fe ra,
e n nayaagima, e n bɔnbɔma.

E birin e malanma n xili ma.

¹¹ Ala mu n natanga fonike karinxie ma,
a n so mixi ɲaaxie yi ra.

¹² N nu bɔɲɛsa nan kui,

kɔnɔ a naxa n suxu,
a n imaxa, a n xun nakana.

N bara lu alɔ se a luma naxan bɔnbɔ ra.

¹³ A xa tanbɛɛ n nabilinxi yire birin,
e bara n bɔɲɛ sɔxɔ kinikinitareɲa kui,
e n furingɛɛ ramini kɛnɛ ma.

¹⁴ A n gerema alɔ geresoe xaɲɛ.

¹⁵ N bara sunnun donma ragoro n fate ma,
n bara n xun sin bɔxi ma.

¹⁶ Wa bara n yae gbeeli,
saya bara makɔrɛ n na.

¹⁷ Kɔnɔ n mu fe ɲaaxi yo rabaxi.

N nu Ala maxandima sɛniyɛnyi nan kui.

¹⁸ Bɛndɛ, i naxa dusu n wuli xun na,
a lu n wa xui xa makɛnɛn yire birin.»

¹⁹ «Kelifa yakɔsi ma fa, n ma seede na koore ma,
n xunmafalama na yire itexi.

²⁰ N booree na yofe n ma,
kɔnɔ n nan n mawama Ala nan bɛ.

²¹ N seede xa n xun mafala Ala xɔn ma,
alɔ mixi a boore xun mafalama ki naxɛ,

²² a xa n xun mafala barima a gbe mu luxi n xa siga,
n mu gbilenma sigɛ naxan kui.»

17

Ayuba xa masenyi suuli nde dɛ idɔxɔɛ

«N xaxili tixi gaburi nan na»

¹ «N na n nii magagafe,
a gbe mu luxi n ma simaya ra, gaburi a dɛ rabixi n ya ra.

² Mixie na yofe n ma, n mu nɔma xide.

³ Ala, yandi, taani n bɛ,
mixi gbɛtɛ yo mu tinma na rabade,

⁴ barima i bara n booree xaxili balan.

I naxa a lu e xa nɔ n na.

⁵ E luma alɔ xɛmɛ naxan donse fima mixi gbɛtɛɛ ma,
a xa di kaamɛxi ya xɔri.

⁶ Mixi birin n mayelema,
e e dɛ ye bɔxunma n yatagi.

⁷ N ya mu fa sese toma maraɲaaxui xa fe ra,
n fate birin bara ba n ma.

⁸ Tinxintɔɛɛ kaabama n ma,
e fa xɔnɔ tinxintaree ma.

⁹ Tinxintɔɛ luma a xa kira xɔn,
sɛniyɛntɔɛ sɛnbɛ xun masama.

¹⁰ Wo tan birin nɔma fade,
kɔnɔ n mu laxi a ra xa n lɔnnila keren toma wo ya ma.

¹¹ N ma simaya kɔnti bara ɲɔn,
n mu gɛxi n ma walie ra,
n waxɔnfe mu sɔɔnɛyaxi n bɛ.

¹² Yi tinxintaree fe mafindima,
a falafe ra a dimi nan na naiyalanyi ra.

E naxɛ a naiyalanyi bara makɔrɛ,
kɔnɔ e na falama dimi nan kui.

¹³ N xaxili tixi aligiyama nan na fa,
n xa sa bɛlɛ dimi kui,

¹⁴ gaburi xa findi n baba ra,
kuli xa findi nga nun n maaginɛ ra.

¹⁵ N xaxili tixi munse ra sɔnɔn?
N xaxili tide yo mu na fa.

¹⁶ N xaxili tide na aligiyama nan na,
n goroma dɛnnaxɛ bɛndɛ xɔɔra.»

18

Bilidada Suuxaka xa masenyi firin nde

«Mixi ɲaaxie xa xunnakanɛ»

¹ Bilidada Suuxaka naxa a fala,

² «Wo yi masenyi mɔɔli danma tɛmui mundun?
Wo xa xaxili sɔtɔ alako won xa wɔyɛn a fanyi ra.

³ Wo muxu maṅṅoxunxi subee ra munfe ra?
Munfe ra muxu findixi wo be xaxilitare ra?
⁴ Ayuba, i tan naxan xṅṅoxi, duniṅṅa xa dan i xa fe ra?
Geya xa tala i be a tide?»

⁵ «N xa a fala wo be,
mixi ṅaaxi xa fe ṅṅonma ne,
alo te xubenma ki naxe, a ba naiyalanyi raminife.
⁶ A xa denbaya xa fe ṅṅonma ne,
a yeṅṅe xa fe danma ne.
⁷ A mu a ṅereṅema senbe ra sṅṅon,
a waxṅṅonfe fama ne a xun nakanade.
⁸ A bara suxu yeṅṅe ra,
a mu minima naxan kui sṅṅon.
⁹ Gantanyi bara a sanyi suxu,
a mu a bama naxan yi sṅṅon.
¹⁰ Gantanyi luuti nu ṅṅoxunxi bende bun ma,
gantanyi nu texi sankira xṅṅon ma.
¹¹ Gaaxui bara a suxu a xa fe birin kui.
¹² Kaame bara a suxu, a bara lu tṅṅore kui.
¹³ A fate bara ba a ma,
a salonse na bṅṅofe saya kira xṅṅon ma.
¹⁴ A bara keli a xṅṅoni a nu laxi dennaxe ra,
a na sigafe mange magaaxuxi yire.
¹⁵ I ṅṅoma lude a xa banxi kui,
a gbe mu luxi sṅṅon.
Aligiyama bara findi a xṅṅoni ra.
¹⁶ A sankee bara xara,
a salonyie bara lisi.
¹⁷ Duniṅṅa mixie bara neemu a ma,
e mu ratuma a xili ma sṅṅon.
¹⁸ A bara keli naiyalanyi kui,
a so dimi kui duniṅṅa fari ma.
¹⁹ Di mu a be, i fa a i ne mamadi.
A nu sabatixi dennaxe,
bṅṅosṅṅe yo mu a be menni sṅṅon.
²⁰ Bṅṅosṅṅe naxee sa fama, keli sogetede nun sogetode,
nee fama ne kaabade a xa xunnakan ne ma, gaaxui fa e suxu.
²¹ Tinxintare xa maraṅṅonxi luma na ki ne,
Ala kolontare xa fe rabama na ki ne.»

19

*Ayuba xa masenyi senni nde**«N nakisima na fafe»*

¹ Ayuba naxa a yaabi,
² «Wo fama n tṅṅorde han temui mundun?
Wo n bṅṅe halakima wo xa masenyi ra han temui mundun?
³ A dṅṅo fu nan yi ki wo n konbima,
n tṅṅofe mu wo yaagima?
⁴ Xa ṅṅonṅṅi na a ra, n na yunubi kui,
awa, na yunubi luma n tan nan ma.
⁵ Xa wo wama a masenfe n be a wo fisa n be,
xa wo wama n ma tṅṅore findife n ma yunubi ra,
⁶ wo xa a kolon xṅṅe naxan na n ma,

na fatanxi Ala nan na,
a tan nan n suxuxi a xa yeE ra.

⁷ Xa n sa gbelegbele n ma xone xa fe ra,
n mu yaabi yo soto ma.

Xa n sa wa kiiti xa sa,
kiiti tinxixi yo mu sama.

⁸ Ala bara kira ibolon n ya ra,
n mu noma dangide,
a bara n ma kira ifoto n ma.

⁹ A bara n xun nakana,
a bara binye birin ba n ma.

¹⁰ A bara n ma fe birin nabira.
A bara n xaxili tide tala alo sansi bili talama ki naxe.

¹¹ A bara xono n ma a jaaxi ra,
n bara findi a yaxui ra.

¹² A xa geresoe bara n nabilin,
e na n gerefe,
n mu noma n gide e ma.

¹³ A bara n ngaxakerenyie makuya n na,
n kolonmae bara yensen ye.

¹⁴ N donbooree bara n naberin,
n defanbooree bara n nabololo.

¹⁵ N ma xone nun n ma konyie,
nee mu n kolon sono.

¹⁶ N na n ma konyi xili, hali n a mayandi,
a mu n ma xili ratinma.

¹⁷ N de xiri bara rajaanu n ma gin ma,
n ma fe mu rafan n ngaxakerenyie ma.

¹⁸ Dimae yati yoma n ma.

¹⁹ N gundo xiri boore bara n xon,
n xanuntenyie bara n yanfa.

²⁰ N fate birin bara ba n ma, n xorie mini kene ma.
Sese mu luxi sono.

²¹ N booree, wo kinikini n ma, yandi, wo kinikini n ma,
barima Ala nan n bonboxi.

²² Munfe ra wo n foto ma alo Ala a rabaxi ki naxe?
Wo mu nu wasa sinden?»

²³ «Xa n ma woyenyie sebexi buki kui nu,

²⁴ xa e masolixi gem ma wure ra nu,
na temui e buma ne nu abadan.

²⁵ Kono n tan a kolon n nakisima jije na a ra.
A fama woyenyi donxoe falade duni ma.

²⁶ N fate na ge bode, n tan yati fama ne Ala tode.

²⁷ N tan nan yati fama a tode n yae ra, a mu mataalima n be.
Na kui n boje sewama ne a fanyi ra.

²⁸ Wo tan naxee maxorinyi tima, «Won a foto fe munfe ra?»
Wo fama n ma nonde kolonde.

²⁹ Wo xa gaaxu santidegema ya ra,
barima jaxankate wo soto ma ne wo xa fe jaaxie ma.
Na kui wo fama a kolonde a kiitisa nde na.»

«Tɔɔrɛ nan na tinxintare kɛ ra»
¹ Sofara Naamaka naxa a fala,
² «I xa masenyi bara n tɔɔrɔ,
fo n xa i yaabi.
³ N bara marakɔrɔsi nde mɛ
naxan bara n xaxili ifu.
N i yaabima n ma lɔnni ra na nan ma.
⁴ I mu a kolon kabi adama naxa daa, a lu dunɔna ma,
⁵ mixi ɲaaxie xa xunnakeli mu buma?
E xa ɲɛlɛxinyi dunke?
⁶ Hali a xa fe gbo yɛ,
hali a xunyi koore li,
⁷ a fama sɔntɔde a lu alɔ se naxan tide mu na,
a kolonmae nu fa maxɔrinyi ti, «A na minden?»
⁸ A dangima nɛ alɔ xiye.
⁹ A kolonmae mu a toma sɔnɔn,
a lɔɛma nɛ a xa mixie ma.
¹⁰ A xa die setaree kima see ra,
e baba naxee muɲa.
E baba xa naafuli gbilenma nɛ na mixie ma.
¹¹ Sɛnbɛ naxan nu na a yi ra a fonike ra,
na birin kanama nɛ, a findi bɛndɛ ra.
¹² Fe ɲaaxi na rafan mixi ma,
a fa na ragata a furi kui,
¹³ a mu a bɛɲin,
a mu gbilen na fɔxɔ ra,
¹⁴ a xa donse findima pɔsɔnɛ nan na a furi kui.
¹⁵ A naafuli naxan donxi, a fama na bɔxunde.
Ala yati na bama nɛ a furi kui.
¹⁶ A bɔximase xa xɔnɛ nan bɛsuma,
biida nan a faxama.
¹⁷ A harige naxan sɔtɔxi,
naxan bara gbo yɛ alɔ xure,
¹⁸ a na birin nagbilenma nɛ,
a mu nɔma na sese donde.
Na mu findima ɲɛlɛxinyi ra a bɛ,
¹⁹ barima a bara se ba tɔɔrɔmixie yi ra.
A bara e xa banxie ba e yi ra, a mu naxee tixi.
²⁰ Wasabali nan to nu a ra a xa milɛ kui,
a harige keren mu ratangama.
²¹ A to nu se birin maɲɔxunxi a yɛtɛ nan bɛ,
a xa hɛɛri mu buma.
²² A nɛ na a xa fanyi tagi,
tɔɔrɔ sin tɛmui nan na ki a ma.
²³ A dɛge tɛmui, Ala fama a tɔɔrɔde a xa xɔnɛ ra,
na tɔɔrɛ fa findi a xa donse ra.
²⁴ Xa geresose lanmadi mu a tɔɔrɔ,
geresose xungbe nan nawalima a xili ma.
²⁵ Hali a tanbɛ tala e a sɔxɔxi naxan na,
fe magaaxuxi gbɛtɛ fama nɛ a lide.
²⁶ A xa naafuli birin luma dimi nan kui,
tɛ fa na birin gan a xɔnyi.
²⁷ Ala a xa yunubi makɛnɛn ma,
adamadie na sare ragbilen a ma.
²⁸ A xa naafuli birin sigama nɛ

Ala xa xɔnɛ lɔxɔɛ.

²⁹ Ala na nan fima mixi ɲaaxi ma kɛ ra.

Na bara findi Ala ɲanige ra na mixi mɔɔli bɛ.»

21

Ayuba xa masenyi solofere nde

«Munfe ra tinxintaree mu tɔɔrɔma?»

¹ Ayuba naxa a yaabi,

² «Wo wo tuli mati n ma masenyi ra.

Wo xa na raba n bɛ.

³ Wo diɲɛ n bɛ, n xa wɔyɛn.

N na gɛ, wo fa yo n ma.

⁴ N nan n xun mawaxi mixi nan xili ma?

Fɔlɔ yi tɛmui ma, n diɲɛma munfe ra fa?

⁵ Wo wo ya ti n na, wo xa n fate igbɛ.

Wo mu kaabaxi xɛ n fate ma?

⁶ N nan n maɲɔxun a ma,

gaaxui nan n suxuma,

n fate birin nu sɛrɛn n ma.»

⁷ «Munfe ra mixi ɲaaxie buma duniɲa ma?

Munfe ra e findima xɛmɔxi sɛnbɛmae ra?

⁸ E xa die xun nakelima,

e bɔnsɔɛe fan fe fanyi sɔtɔma e ya ɲiɲɛ ra.

⁹ E xa denbayae luma bɔɲɛsa kui,

gaaxui yo mu e ma,

Ala fan mu e tɔɔrɔma.

¹⁰ E xa tuurae sɛnbɛ gbo,

e tema e xa ninge ginɛe ma,

nee die barima, e furi mu birama.

¹¹ Na mixi ɲaaxie xa die fare boronma,

¹² e sigi sama maxasee, kɔra, nun xule xui ra.

¹³ E xa simaya kamalima hɛɛri kui,

e man fa faxa faxɛ sɔɔnɛyaxi ra.»

¹⁴ «A nun, e nu a falama nɛ Ala bɛ e xa simaya kui,

«I makuya muxu ra, muxu mu wama i xa sɛriyɛ kolonfe.

¹⁵ Muxu Ala sɛnbɛ Kanyi rabatuma munfe ra?

A maxandife findima geeni mundun na muxu bɛ?»

¹⁶ N a kolon e harige mu nu fatanxi e yɛtɛ xa ra,

n nan n makuyama mixi ɲaaxie xa marasi ra na nan ma.

¹⁷ Kɔnɔ halaki mixi ɲaaxie lima tɛmui birin nɛ?

Ala gbaloe gbegbe ragirima e ma a xa xɔnɛ kui?

¹⁸ E xa fe kanama a gbe ra,

alɔ maale lagi foye

naxan na fanafananma?

¹⁹ Ala ɲaxankatɛ ragatama e xa die bɛ?

Munfe ra a mu e tan yati ɲaxankatama?

²⁰ A lanma e tan yati xa e xa tɔɔrɛ to e ya ra,

e tan yati xa Ala sɛnbɛ Kanyi xa xɔnɛ kolon.

²¹ Xa mixi ɲaaxi gɛ faxade,

a mu a xa denbaya xa tɔɔrɛ kolonma.

²² Adamadi nɔma lɔnni nde fide Ala ma,
mangɛya birin na

naxan ma yaamari bun ma?

²³ Mixi nde faxama bɔɔɛsa kui,

a sɛnbɛ gbo,

kɔntɔfili yo mu lu a ma,

²⁴ a fate fan, a xɔrie xɔrɔxɔ gben.

²⁵ Kɔnɔ mixi gbɛtɛ tan faxama tɔɔrɛ kui,

a mu hɛɛri yo nɛmunɛmun.

²⁶ Na mixi firinyi birin sama bɛndɛ nɛ,

kuli fa e don.

²⁷ N wo xa maɔɔxunyie kolon a fanyi ra,

wo wama nɔndi rakanafe n na naxee xafe ra.

²⁸ Wo naxɛ, «Kuntigi xa banxi na minden?

Mixi ɲaaxi xɔnyi na di?»

²⁹ Kɔnɔ wo mu maxɔrinyi tixi biyaasilae ma?

Wo mu wo tuli matixi e xa dɛntɛgɛ ra?

³⁰ Mixi ɲaaxi mu gbaloe sɔtɔma gbaloe lɔxɔɛ,

a ratangama nɛ na xɔnɛ ma.

³¹ Nde tima a ya i a a makiiti?

Nde a xa wali kobi sare ragbilenma a ma?

³² Mixie a xaninma gaburi,

e man fa binyɛ sa a ma mɛnni.

³³ Gaburi bɛndɛ mu a tɔɔrɔma,

a binyɛ sɔtɔ ɲama gbegbe ra.

³⁴ Na kui, wo n madunduma madundui fuyan na di?

Madaxui masenyie nan tun na wo xa lɔnni masenyie kui.»

22

Elifasi Temanka xa masenyi saxan nde

«Ayuba xa gbilen Ala ma»

¹ Elifasi Temanka naxa a fala,

² «Adama tide na Ala bɛ?

Ade, adama lɔnnixi nɔma a yɛtɛ gbansan nan malide.

³ I xa tinxinyi findima geeni mundun na Ala sɛnbɛ Kanyi bɛ?

I lufe nɔndi kui, na Ala malima di?

⁴ Ala na i ɲaxankatafe i xa tinxinyi nan xa fe ra?

A na kiiti ɲaaxi safe i ma na nan ma?

⁵ I xa fe ɲaaxi mu gboxi xɛ?

I xa yunubie mu wuyaxi xɛ han a dangi a i?

⁶ I bara see rasuxu sɛɛkɛ ra i ngaxakerenyie yi ra.

I bara e xa sosee yati ba e ma,

i e mageli ti.

⁷ I mu nu mixi kima ye ra, ye xɔli nu naxan ma,

i mu nu kaamɛtɔɛ kima donse ra.

⁸ I nu bɔxi soma sɛnbɛma nan yi ra,

naa findi yɛtɛ igboe sabbatide ra.

⁹ I nu kaɲɛ ginɛe nun kiridie keri nɛ e bɛlɛxɛ igeli ra.

¹⁰ Na nan a toxi i rabilinxi gantanyie ra,

fe magaaxuxie i sɔtɔxi.

¹¹ I mu na dimi ɲaaxi tofe?

I mu na ye tofe i madulafe naxan xɔɔra?»

¹² «Ala mu na koore ma?

Tunbuie mato, e itexi ki naxɛ.

¹³ I fa a falama munfe ra,
 «Ala munse kolon?
 Ala naxan na nuxuie fari ma,
 na nɔma kiiti sade be?
¹⁴ Nuxuie na Ala nun adamae nan tagi.
 Ala a ɲεεma koore ma,
 kɔnɔ a mu nɔma adamae tode.»
¹⁵ I wama lufe na kira fori nan xɔn ma,
 tinxintaree na dɛnnaxε kabi tɛmui xɔnnakuye?
¹⁶ E faxa nε e xa simaya kɔnti mu kamali,
 alɔ ye banbaranxi se xaninma ki naxε.
¹⁷ E a fala nε Ala bε,
 «Gbilen muxu fɔxɔ ra.
 Ala Sɛnbε Kanyi nɔma munse rabade muxu bε?»
¹⁸ Kɔnɔ Ala nan harige gbege fi e ma.
 Na nan a toma n mu n tuli matima mixi ɲaaxie xa marasi ra.
¹⁹ Tinxintɔεε mixi ɲaaxie xa halaki toma nε,
 a findi e bε ɲεlɛxinyi ra.
 Mixi fanyie yoma nε e ma, e a fala,
²⁰ «Muxu yaxuie bara sɔntɔ,
 tε bara e xa naafuli gan.»
²¹ Na kui, i tan xa i xa fe yailan i tan nun Ala tagi,
 alako i xa bɔɲɛsa sɔtɔ, i man xa hεεri kolon.
²² I xa tin a xa marasi ra,
 i xa a xa masenyi masɔtɔ i bɔɲɛ kui.
²³ Xa i man gbilenma Ala Sɛnbε Kanyi ma,
 a fama i xun nakelide.
 I xa fe ɲaaxi makuya i xɔnyi ra,
²⁴ i xa xεεma woli xure ma,
 na xεεma naxan kelixi Ofiri bɔxi ma.
²⁵ Na tɛmui Ala Sɛnbε Kanyi nan findima i harige ra,
 a findi i xa xεεma nun gbeti ɲɔxɔε ra.
²⁶ Ala Sɛnbε Kanyi nan fama rafande i ma
 dangife fe birin na.
 I fama i xaxili tide a tan nan na.
²⁷ I na a maxandi, a i xa dubε suxuma nε.
 Na tɛmui i xa i gbe laayidi rakamali a mabiri.
²⁸ A i xa natεε sɔɔnɛyama nε,
 a tε yanbama i bε i xa kirae birin xɔn ma.
²⁹ Ala a niyama nε i xa mixi magoroxi rakeli,
 barima a luma na mixi mɔɔli mali ra.
³⁰ A nɔma yunubitɔε yati rakiside,
 i xa sɛniyɛnyi saabui ra.»

23

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde

«Ala na minden?»

- ¹ Ayuba naxa a yaabi,
² «To fan n ma yaxaseri masa xɔrɔxɔ,
 a xa kote gbo n xun,
 n sɛnbε bara ɲɔn.
³ Xa a sa li n nu nɔma Ala tode nu,
 xa a sa li n nu nɔma sigade a xɔnyi nu,
⁴ n nan n xaxili kui ifee birin falama nε a bε nu.

⁵ Na kui n nu nɔma nɛ a xa yaabi kolonde,
alako n xa fahaamui sɔtɔ na kui.
⁶ A fama a sɛnbɛ birin naminide n ma kiitife ra?
Ade, a a yae nan tima n na tun.
⁷ Na tɛmui a n ma tinxinyi toma nɛ,
a fa nɔndi fi n ma.»

⁸ «Kɔnɔ Ala mu toma sogetede,
a mu toma sogeorode.
⁹ N a fenma kɔɔla ma, n a fenma yirefanyi ma,
kɔnɔ a mu toma.
¹⁰ Kɔnɔ a tan n toma a fanyi ra.
A na gɛ n tode, a nɔndi fima n ma.
¹¹ N biraxi nɛ a fɔxɔ ra,
n a xa sɛriyɛ birin nabatu.
¹² N mu a xa yaamarie bɛɲinxi.
A waxɔnfe findixi nɛ n waxɔnfe ra.»

¹³ «Nde nɔma a xa natɛ tongoxi masarade?
A wama naxan xɔn, a na nan nabama.
¹⁴ A naxan ɲanigexi n ma fe ra,
a fama na nan nagiride n ma.
A fama fe gbɛtɛɛ fan sade na fari.
¹⁵ Na nan a toma n gaaxuma a ya ra.
N na a xa fe maɲɔxun, n mu suusama.
¹⁶ Ala bara limaniya ba n yi,
Ala Sɛnbɛ Kanyi bara n magaaxu,
¹⁷ kɔnɔ n mu dunduma na dimi xa fe ra,
na dimi mu nɔma n na.»

24

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde dɛ idɔxɔɛ

«Ala kiiti sama tɛmui mundun?»

¹ «Munfe ra Ala Sɛnbɛ Kanyi mu lɔxɔɛ ragataxi kiiti safe ma?
Munfe ra a xa mixie mu na lɔxɔɛ kolonxi?
² Mixie naaninyie tɔnxuma masigama,
e xurusee muɲama, e e ragbɛngbɛn yire gbɛtɛ.
³ Kiridie xa sofale muɲama e ma,
kaaɲɛ ginɛ xa ninge rasuxuma a yi ra sɛɛkɛ ra.
⁴ E setaree xa kira balanma e ya ra,
e tɔɔrɔmixie karaxanma e xa e nɔxun.
⁵ Tɔɔrɔmixie minima subaxɛ ma baloe fende e xa die bɛ,
e walima alɔ sofale gbengberenyi ma,
e mu donse yo sɔtɔma.
⁶ E xɛ xabama tinxintaree bɛ,
e e xa sansi bogie bama e bɛ.
⁷ E kɔɛ radangima xinbeli ra,
dugi yo mu e yi ra e naxan felenma e ma.
⁸ Tunɛ e bundama naxan kelima geyae kɔn na,
bage to mu e bɛ,
e e xide fenma gɛmɛɛ longori ra.
⁹ Kiridi nga xipɛɛ bama e dɛ i,
sɛɛkɛ rasuxuma setaree yi ra.
¹⁰ Nee mageli nan sigama.

E kote xaninma kaamε ra e ma.

¹¹ E sansi xorie wuruma, e ture ba a i,
e weni bogi boronma, e weni ba a i.

E na birin nabama ye xoli ra e ma.

¹² Mixie e mawama taa kui.

Mixi maxonoxie xili tima,
konon Ala gbe fe yo mu na na fee.»

¹³ «Mixi naaxie, nee mu naiyalanyi kolon,
e mu na kirae kolon,
e mu e jereema nee xon ma.

¹⁴ Faxeti kelima subaxe ma,
a tōōromixi nun setare faxesa,
a muje ti koe ra.

¹⁵ Kuye na ifōōō, yene la a falama,
«Mixi yo mu n toma,»

a fa mini dugi dusuxi a yatagi xun na.

¹⁶ Koe ra mujetie naadee kanama,
yanyi ra e e yete mabalan banxie kui.
Naiyalanyi mu rafan e ma hali.

¹⁷ E tan, koe findixi e be e xa yanyi nan na,
dimi nan e malima.»

¹⁸ «Banbaranyi fama tinxintare xaninde,
a dankaxi nan a ra duni na ma.

A mu weni bilie toma sonon.

¹⁹ Aligiyama yunubitoe xa fe danma ne,
alo soqe linlini balabalanyi ye xorima ki naxe.

²⁰ Gine naxan xije fixi yunubitoe ma,
na neemuma ne a ma,
kulie tan fa a don.

Mixi yo mu ratuma a ma sonon.

Na kui a xa tinxintareya bara tala
alo sansi talama ki naxe.

²¹ A fe naaxi rabama gine dibaritare ra,
a mu kinikinima kaaje gine ma.

²² Konon Ala naxan fata na tuuraxi suxude senbe ra,
e nii rajaxu e ma,

²³ a nee luma e xa bojesa kui,
a fa bira mixi gbete tan ma fe foxo ra.

²⁴ Mixi minima waxati nde nan nabade,
konon na waxati na kamali,
a xa fe xuben a jon.

Adamadi luxi ne alo maale na mo xe xun ma,
maale xabee fa a xaba.»

²⁵ «Nde noma n ma masenyi matandide?
Nde noma a falade nondi mu a ra?»

25

Bilidada Suuxaka xa masenyi saxan nde

«Mangeya na Ala nan yi»

¹ Bilidada Suuxaka naxa a fala,

² «Mangeya na Ala nan yi,
fo won xa gaaxu a ya ra.

A tan nan bɔɲɛsa ragirima koore ma.
³ A xa gali kɔnti nɔma kolonde?
 Nde na a xa soge yanbɛ mu naxan lima?
⁴ Adama tinxinma di Ala ya i?
 Ginɛ bari di sɛniyenma di?
⁵ Xa kike xa yanbɛ yɛtɛ yati mu gbo Ala bɛ,
 xa tunbuie mu sɛniyen a ya i,
⁶ adamadi go,
 naxan xurun alɔ kuli,
 naxan findixi kuli yɔrɛ di gbansan na?»

26

Ayuba xa masenyi solomanaani nde

«Nde nɔma Ala sɛnbɛ fahaamude?»
¹ Ayuba naxa a yaabi,
² «I fata sɛnbɛtare malide.
 I fata mixi ralimaniyade.
³ I fata lɔnnitare raside.
 I xaxili fanyi masenma,
⁴ kɔnɔ i na masenma nde bɛ?
 Nde na xaxili fixi i ma?»
⁵ «Mixi faxaxie sɛrɛnma baa nun bɔxi bun ma.
⁶ Aligiyaama naadɛ rabixi Ala ya tode ra,
 a naa igbɛxi.
⁷ Ala nan koore daaxi,
 a a singan kuye ma,
 a bɔxi singan a yɛtɛ ma.
⁸ A tunɛ ye ragatama nuxuie kui,
 ye xa binyɛ man mu nɔ e bɔɔde.
⁹ A a xa kibanyi ya makotoxi nuxuie nan na.
¹⁰ A naaninyi saxi naiyalanyi nun dimi tagi.
¹¹ Koore sɛrɛnma, a kaabama Ala xaɲɛ xui mɛfe ra.
¹² A sɛnbɛ baa imaxama,
 a baa yɛxɛɛ magaaxuxi ibɔɔma a xaxili fanyi ra.
¹³ A kɛrɛ foye koore rasɛniyenma,
 a bɛlɛxɛ bɔximase gixi sɔxɔma.
¹⁴ Xa yee findixi a xa wali xurie nan na,
 won mu nɔma naxee fahaamude a fanyi ra,
 nde nɔma a sɛnbɛ magaaxuxi tan fahaamude?»

27

Ayuba xa masenyi solomanaani nde dɛ idɔxɔɛ

«Fo n xa nɔndi fala»
¹ Ayuba man naxa masenyi ti:
² «N bara n kali Ala Sɛnbɛ Kanyi ra,
 naxan mu nɔndi fima n ma,
 naxan bara n nafe xɔnɛ ra,
³ danmi n ɲɛngima,
 danmi n ɲɛngi naxan fatanxi Ala ra na nan n fate i,
⁴ tinxintareya mu minima n dɛ i,
 N mu wule falama.
⁵ Han n faxesa, n mu nɔndi fima wo ma,

n mu n yeƙe tɔɔɓɓeɓɓe.

⁶ N tan a kolon n tinxin, sese man mu n bama mɛnni.
N mu n ma fe jaaxi yo kolon.»

⁷ «N yaxui xa suxu alɔ mixi jaaxi,
n gerefa xa suxu alɔ tinxintare.

⁸ Ala na nate tongo a xa na mixi mɔɔlie faxes,
xaxili tide yo mu luma e be,

⁹ Ala nee maxandi xui tongoma e tɔɔɔ tɛmui?

¹⁰ Ala rafan na mixi mɔɔli ma?
A Ala maxandima tɛmui birin?»

¹¹ «N xa Ala senbe masen wo be,
n mu Ala senbe Kanyi waxɔnfe nɔxunma wo ma.

¹² Wo birin bara yi to a fanyi ra,
wo fa woyenyi fufafu falama munfe ra?»

¹³ «Ala naxan nagirima mixi jaaxi ma,
Ala senbe Kanyi naxan soma a yi ra ke ra, na nan yi ki:

¹⁴ A xa die na wuya, e faxama santideɓɓe nan na,
a xa mamadie faxes kaame ra.

¹⁵ A xa mixi ndee na lu,
nee fa faxes a xanbi,
e xa kaaje ginɛe mu wama e xa fe ra.

¹⁶ A xa naafuli na gbo ye alɔ meyenyi,
a xa dugi na wuya alɔ bendɛ gbege malanxi,

¹⁷ a tan nan na malanxi,
kɔɔɔ tinxintɔɔe nan na dugi ragoroma a ma,
seniyentɔɔe nan na naafuli sɔɔma.

¹⁸ A xa banxi luma alɔ turunturunyi,
alɔ xɔni keri xa bage di.

¹⁹ A bannaxi nan a sama,
kɔɔɔ a ragatama a tɔɔɔxi nan na.
A na a ya rabi, sese mu na a yi ra sɔɔɔ.

²⁰ Gaaxui a suxuma tɛɛna ra,
alɔ banbaranyi, alɔ turunnaade kɔɔe kui.

²¹ Foye xungbe a xaninma,
a a tala a sabatide.

²² Tanbeɛ wolima a ma, a mu bama a ra,
fo a xa a gi ne.

²³ Mixie jelexinma ne a xa xunnakanɛ ra,
e yo a ma.»

28

Ayuba xa masenyi solomanaani nde de idɔɔɔe man

«Lɔnni na minden?»

¹ «Yire na na gbeti bama bɔxi ma dennaxe,
xɛɛma raxunude fan na na.

² Yire na na wure bama bɔxi ma dennaxe,
gemɛ raxunuxi fan wure gbeeli raminima.

³ Mixi yili gema bɔxi bun dimi kui na see fenfe ra.

⁴ E yili gema wula i,
dennaxe makuya mixi sabatide ra.
Menni mixi goroma luuti ma bɔxi bun ma.

⁵ Baloe minima bɔxi fari,
kɔnɔ a bunyi tan luma alɔ tɛ nan yiriyirima.

⁶ Mɛnni e gɛmɛ tofanyie toma,
e xɛɛma fuɲi raminima.

⁷ Xɔni xaajɛ mu mɛnni kira kolon,
sɛgɛ mu mɛnni toma.

⁸ Sube magaaxuxi mu e ɲɛrɛma mɛnni,
yɛtɛ mu dangima naa.

⁹ Kɔnɔ adama tan gɛmɛ xɔrɔxɔɛ gema,
han a geya bunyi li.

¹⁰ A yili gema gɛmɛ kui,
alako a xa naafuli to.

¹¹ A ye kira balanma,
a tɛ xaninma naa alako a xa se nɔxunxi to.»

¹² «Kɔnɔ lɔnni tan toma minden?
Xaxili fanyi lude na minden na?

¹³ Adama mu lɔnni tide kolon.
Lɔnni mu toma dunijɲa mixi baloxie tagi.

¹⁴ A mu toma dabonyi xungbe kui,
a mu toma baa ma.

¹⁵ A mu sarama xɛɛma ra, a mu sɔtɔma gbeti ra.

¹⁶ A mu sama sikeeli ma xɛɛma sɛɛti ma,
xa na mu a ra gɛmɛ tofanyie sɛɛti ma.

¹⁷ A maniyɛ mu na.

A maniyɛ mu findi xɛɛma ra,
a mu findi gɛmɛ tinsexi ra,
a mu findi xɛɛma pɔɔti tofanyi ra.

¹⁸ Lɔnni tide gbo diyaman bɛ,
a sɔtɔfe tide gbo gɛmɛ tofanyi bɛ naxan toma baa ma.

¹⁹ Lɔnni maniyɛ mu findi gɛmɛ tofanyi ra,
naxan kelixi yire makuye.

A mu maniyama sikeeli ra alɔ xɛɛma.»

²⁰ «Na kui, lɔnni kelixi minden?
Xaxili fanyi lude na minden na?

²¹ A nɔxunxi nimasee ma naxee na bɔxi ma,
a nɔxunxi xɔnie ma naxee na koore ma.

²² Aligiyama bara a xa fe nde mɛ, kɔnɔ a mu a kolon.

²³ Ala nan lɔnni kira kolon,
a tan nan a lingira toma,

²⁴ barima a tan nan dunijɲa nun koore igbɛma han e dande.

²⁵ A to gɛ foye nun ye itaxunde,

²⁶ a to gɛ tunɛ, seyamakɔnyi, nun galanyi yamaride,

²⁷ awa, a naxa lɔnni ramini, a a mato a fanyi ra.

²⁸ Na kui a naxa a fala adamadie bɛ,
Ala xa yaragaaxui findixi lɔnni nan na,
fe ɲaaxi bɛɲinfe findixi xaxili fanyi nan na.»

² «Xa n ma tɛmɔi dangixie nan a ra yi ki nu,
Ala nu mɛɛnima n ma tɛmɔi naxɛ.

³ A xa naiyalanyi to nu na n xun ma,
a to nu tɛ tima n bɛ kira xɔn ma dimi kui.

⁴ N sɛnbɛ nu gbo na tɛmɔi,
n nun Ala dɛ nu fan.

⁵ Na tɛmɔi Ala sɛnbɛ Kanyi nu na n sɛɛti ma,
n ma die fan nu na n nabilinyi.

⁶ N ma fe birin nu sɔɔnɛyaxi,
xiɲɛ nun ture nu gbo n yi ra.»

⁷ «N to nu sigama taa sode dɛ ra,
ɲama nu na dɛnnaxɛ,

⁸ fonikee nu kira ibama nɛ n bɛ,
forie nu keli e ti n binyafe ma.

⁹ Kuntigie nu e sabarima nɛ n ya ra,

¹⁰ mangɛɛ nu wɔyɛnyi so n yi, e tan dundu,

¹¹ barima naxan na n xui mɛ, a fe fanyi fala n ma fe ra.

Naxee nu n toma, n nu rafanma e ma.

¹² N nu tɔɔrɔmixie malima,
n nu kiridie kima, booree nu nɛɛmuma naxee ma.

¹³ Mixi naxan nu na saya kira xɔn ma,
na nu dubama nɛ n bɛ.

N nu kaɲɛ ginɛ bɔɲɛ rasɛɛwama.

¹⁴ N nu n ɲɛɛma tinxinyi kui,
nɔndi nu findixi n yuge nan na.

¹⁵ N nu findixi saabui fanyi nan na dɔnxui nun mabɛnyi bɛ.

¹⁶ N nu findixi babe nan na setaree bɛ,
n xɔɲɛɛ mali e xa tɔɔɛ kui.

¹⁷ N nu tinxintaree xa fe xun nakanama,
n misikiinɛ ratanga e xa fe kobie ma.

¹⁸ N nu a maɲɔxunma saya n lima hɛɛri nan kui,
n ma simaya fa kamali alɔ baa dɛ ra mɛyɛnyi.

¹⁹ N nu a maɲɔxunma n ma duniɲɛigiri sɔɔnɛyama nɛ,
alɔ sansi naxan sanke bara ye li, a salonyi xini sɔɔ.

²⁰ N nu a maɲɔxunma n xun nakelima nɛ tɛmɔi birin,
n tanbɛ woli sɛnbɛ ra.»

²¹ «Mixie nu e tuli matima nɛ n na,
e e sabari n ma marasi ramɛfe ra.

²² N ma masenyie nu rafanma e ma,
e mu nu e matandima.

²³ E nu n mamɛma alɔ mixi tunɛ mamɛma ki naxɛ,
e n ma wɔyɛnyi birin suxu sɛɛwɛ kui.

²⁴ E na n yatagi to,
e birin nu e xaxili tima n na.

²⁵ N nu e rapɛɛma,
n nu luxi nɛ e bɛ alɔ e xa mangɛ,
naxan dɔxɔxi kibanyi kui e tagi,
a nu tɔɔrɔmixie madundu.»

¹ «Kɔnɔ yakɔsi tan, fonikee n mayelema,
 naxee babae nu findixi n bɛ fuyantee ra,
 n nu yoma naxee ma.
² E yusi mu nu na n bɛ,
 barima sɛnbɛ yo mu nu e bɛ.
³ Kaamɛtɔɛ nan nu e ra,
 naxee nu sigama gbengberen yire baloe fende.
⁴ E nu ɲoogee matalama fɔtɔnyie kui,
 wuri sankee gbansan nan nu findima e xa donyi ra.
⁵ Mixie nu e kerima ɲama ya ma,
 alɔ muɲɛti kerima ki naxɛ.
⁶ E nu yigiyama gɛmɛ longorie nan na geyae kɔn na,
⁷ xa na mu a ra kunsie bun ma.
⁸ Fuyantee nan nu e ra,
 naxee nu bara kerɪ bɔxi kui.»

⁹ «Kɔnɔ yakɔsi fa, nee nan n mayelema
 e xa sigie nun e xa masenyie ra yi ki.
¹⁰ N ma fe mu rafan e ma.
 E dɛ ye bɔxunma n yatagi ma,
 e nu fa e makuya n na.
¹¹ Kabi Ala n nabolɔ n ma tɔɔɛ kui,
 e xa mayele mu ɲɔnma.
¹² Yi mixi ya maɲɔxunxie kelima n xili ma,
 e nu gantanyi ɲaaxie te n bɛ.
¹³ E n ma kira ibolonma n ya ra.
¹⁴ E luma alɔ sɔɔri ɲaaxie, naxee soma taa kui tɛtɛ yale ra.
¹⁵ Gaaxui bara n suxu,
 n ma fe xun bara rakana,
 n ma kisi bara dangi n na alɔ nuxui dangima ki naxɛ.»

¹⁶ «Yakɔsi, a gbe mu luxi n ma simaya xa ɲɔn,
 n ma tɔɔɛ bara kamali.
¹⁷ N ma tɔɔɛ bara gbo yɛ,
 n mu xima kɔɛ ra sɔnɔn.
¹⁸ A luma alɔ dugi nde nan xirixi n kɔnyi ma,
 a xa n faxa.
¹⁹ Ala bara n nagoro han
 n bara lu alɔ boora, xa na mu a ra tɛ xube.»

²⁰ «Ala, n bara i xili, kɔnɔ i mu a ratinxi.
 N bara ti i ya i, alako i xa n to.
²¹ I bara tɔɔɛ ɲaaxi dɔxɔ n ma,
 i sɛnbɛ bara nɔ n na.
²² A luxi alɔ turunnaadɛ bara n nate koore ma.
²³ N a kolon i na n xaninfe aligiyama nɛ,
 duniɲa mixi birin sigama dɛnnaxɛ.»

²⁴ «Kɔnɔ mixi naxan na saya kira xɔn ma,
 na mu Ala maxandima xɛ?
 Mixi naxan na tɔɔɛ kui,
 na mu Ala makulama xɛ?
²⁵ N mu n ya ye ramini tɔɔɔmixi bɛ nu?
 N mu kinikini setare ma nu?
²⁶ N wa hɛɛri nan xɔn ma,

kɔŋɔ ɲaxankatɛ nan n lixi.
 N wa lufe naiyalanyi nan kui,
 kɔŋɔ dimi nan dusuxi n xun na.
²⁷ N bɔɲɛ na tɔɔɔfe lɔxɔɛ birin.
²⁸ N na dimi kui,
 naiyalanyi yo mu na.
 N tixi ɲama tagi, n nu fa wa n xui itexi ra.
²⁹ N bara lu alɔ wula i baree nun burunyi xɔni ɲaaxie.
³⁰ N kiri bara fɔɔɔ n ma,
 n fate birin kui na iganfe.
³¹ N ma kɔra sunnunyi xui tima,
 n ma xule ɲɔn fe wa xui raminima.»

31

Ayuba xa masenyi dɔŋxɔɛ ɲaɲɔnyi

«Yunubi sare nan ya»

- ¹ «N natɛ tongo nɛ,
 n naxa yabu ginɛdimɛdi ra.
² Ala munse ɲanigema n bɛ koore ma?
 Ala sɛnbɛ Kanyi kɛ mundun fima n ma kelife ra a ma?
³ Setareɲa mu ragataxi mixi ɲaaxi xa bɛ?
 ɲaxankatɛ mu tinxintare xa lima?
⁴ Ala mu nu n fɔxi birin matoma xɛ?
 A mu nu n ma santongoe birin kɔntima xɛ?»
- ⁵ «Xa n bara n ɲɛɛ wule kui, xa n bara mixi madaxu,
⁶ Ala xa n maniya sikeeli tinxinxi ra.
 A n ma tinxinyi toma nɛ.
⁷ Xa n bara kira tinxinxi bɛɲin,
 xa n bɔɲɛ bara bira n ya waxɔnfe fɔxɔ ra,
 xa n bara n manɔxɔ fe ɲaaxi ra,
⁸ mixi gbɛtɛɛ xa n ma sansi sixie bogi don,
 n ma sansi sixie birin xa matala bɔxi ma.
⁹ Xa ginɛ xɔli bara n suxu,
 xa n bara bira n dɔxɔboore xa ginɛ fɔxɔ ra,
¹⁰ n ma ginɛ xa bande ɲin xɛmɛ gbɛtɛ bɛ,
 a tan nun na xa kafu,
¹¹ barima yɛnɛ findixi fe ɲaaxi nan na,
 kiitisae naxan makiitima a xɔɔxɔɛ ra.
¹² Yɛnɛ, tɛ nan a ra naxan sigama ganyi ti ra han yahannama,
 a mixi harige birin xun nakana.»
- ¹³ «Xa n mu findi mixi tinxinxi ra nu n ma konyie mabiri,
 muxu to nu galanbuma,
¹⁴ n Ala yaabima di nu?
 N nan n yɛtɛ xun mafalama di nu?
¹⁵ Ala keren xa mu muxu birin daaxi muxu nga tɛɛgɛ i?
 Ala keren xa mu muxu birin nabaloxi muxu nga xiɲɛ ra?»
- ¹⁶ «Xa n mu setaree ki nu,
 xa n mu kaɲɲɛ ginɛ mali nu,
¹⁷ xa n keren bara n ma donse don,
 n mu kiridi ki,

¹⁸ n naxan xuru, n findi a be babe ra kabi a yore ra,
 naxan nga kaape gine bara lu n xonyi kabi a tegegi a ma,
¹⁹ xa n mu tɔɔɔmixi ki dugi ra nu,
²⁰ na kanyi lu a mu duba n be
 na dugi xa fe ra naxan kelixi n ma yexese xabe ma,
²¹ xa n bara kiridi nde tɔɔɔ,
 n to a kolonxi kiitisee nɔndi fima n ma,
²² n belexe xa bolon n tunki ma,
 n xorie xa magira,
²³ barima n gaaxu Ala xa naxankate ya ra a gbe ra,
 n mu noma sese ra a senbe ya i.»

²⁴ «Xa n bara n xaxili ti n ma xesema ra,
 xa n bara la n ma naafuli ra,
²⁵ xa n bara nɛlexin n harige xa gboe ra,
 n naxan sɔɔɔ n ma duniɛigiri kui,
²⁶ xa n bara n ya ti soge nun kike xa yanbe ra,
²⁷ n fa nee batu n boɔɔe kui gundo ra,
 n nan n belexe sunbu e xa binye bun ma,
²⁸ Ala xa n naxankata,
 barima na fe mɔɔli mu fan,
 n bara findi yanfante ra Ala mabiri.»

²⁹ «N bara nɛlexin n xonma xa tɔɔɔ ra,
 n seewa a xa naxankate ra,
³⁰ n tan naxan mu nu tinma a dankade n de ra,
 n xa na yunubi mɔɔli raba?
³¹ N ma xɔɔɔe birin mu nu a falama xe:
 «A n de wasaxi sube ra?»
³² N nu biyaasilae yigiyama ne alako e naxa xi tande.
³³ N bara n ma fe naxaxie nɔxun n boɔɔe kui alo
 adamadie darixi a ra ki naxe? Ade.
³⁴ N bara gaaxu nama xa woyenyi ra,
 xa na mu a ra n xabile xa woyenyi ra,
 n fa lu n xonyi nɔxunyi kui n mu nɔndi fala? Ade.»

³⁵ «Xa mixi na naxan tinma a tuli matide n na,
 n ma masenyi dɔnxɔe nan na ki.
 Ala xa n yaabi.
 A naxan toma n ma, a xa na sebe,
³⁶ n xa na dɔxɔ n xun ma, n xa a gbaku n kɔn ma.
³⁷ N dentegɛ sama ne a be,
 alo mixi dentegɛ sama mangɛ be ki naxe.
³⁸ Xa n ma boxi nde bara xɔnɔ n xili ma,
 xa mixi nde ya ye bara silɔn na,
³⁹ xa n bara donse nde don n mu a rawalima sare fi,
 xa n bara a kanyi tɔɔɔ,
⁴⁰ mɛngi naxan na n ma boxi ma, na xa findi tunbe ra,
 n ma fundenyi xa findi nooge naxaxi ra.»

Ayuba xa masenyi dɔnxɔe nan na ki.

«Ala nan lɔnni fima mixi ma»

¹ Yi xεmε saxanyie naxa ba Ayuba xa wɔyεnyi yaabife, barima a nu a yeεε findixi nɔndi fale nan na. ² Na kui Elihu, Barakeeli Buusika xa di, naxan fatan Rama xabile ra, a bɔɲε naxa te Ayuba xili ma, barima na nu a yeεε findixi nɔndi fale nan na Ala ya i. ³ A bɔɲε naxa te a boore saxanyie xili ma, barima e mu nu nɔma Ayuba yaabide hali e to a kolonxi nɔndi mu nu a bε. ⁴ Na mixi saxanyie to nu mɔxi a bε, Elihu mamε ti na nan ma wɔyεnfe ra Ayuba bε. ⁵ Elihu nu bara a to, yaabi yo mu nu na yi mixi saxanyie yi ra fa. Na kui a bɔɲε naxa te.

⁶ Elihu, Barakeeli Buusika xa di, naxa a fala,
«Fonike nan n na, forie nan wo tan na.
N gaaxu n ma marakolonyi sade wo ya i na nan ma.

⁷ N naxε, «Fori nan fata wɔyεnde, a xa simaya xɔnkuye xa fe ra.»

⁸ Kɔnɔ Ala sεnbε Kanyi nan xaxili fima adama ma.

⁹ Simaya xɔnkuye gbansan xa mu xaxilimaya fima mixi ma,
forie gbansan xa mu findixi nɔndi kanyie ra.

¹⁰ Na kui n bara wo maxandi,
wo xa wo tuli mati n ma marakolonyi ra.»

¹¹ «N bara wo xa masenyi raɲɔnyi mamε,
n bara n tuli mati wo xa masenyi birin na,
wo naxan falaxi Ayuba xa fe ra.

¹² N bara wo xa masenyie ramε, kɔnɔ wo mu nɔxi Ayuba yaabide,
wo mu nɔxi nɔndi makenεnde a bε.

¹³ Wo naxa a fala de,
«Won tan bara gε lɔnni sɔtɔde.
Won xa lu Ala xa yi xεmε rafahaamu,
adamadi mu nɔma na rabade.»

¹⁴ Ayuba mu a xa masenyi tixi n tan xa xili ma.
N fan man mu a yaabima wo xa masenyie ra.»

¹⁵ «Limaniya bara ba wo yi ra.
Yaabi yo mu na sɔnɔn wo naxan tima.

¹⁶ N bara wo xa masenyi dande to,
yaabi yo mu minima wo dε kui fa.

¹⁷ Yakɔsi n xa n gbe fala,
n tan fan xa n ma lɔnni masen kɔrε,

¹⁸ barima fe gbege na n furi kui.

N xaxili na n tutunfe,
¹⁹ alɔ weni nεεε naxan xufuxufufe,
a wama a sase bulafe.

²⁰ N xa wɔyεn alako n bɔɲε xa goro.
N dε xa yaabi ti.

²¹ N mu mixi yo rafisama a boore bε,
n mu taamixiya rabama mixi yo bε.

²² N mu fata taamixiya ra,
n na na raba, Ala n naboloma nε.»

33

Elihu xa masenyi singe dε idɔxɔε

«Xunmafalama xa lu Adama bε.»

¹ «Yakɔsi Ayuba, i i tuli mati n ma masenyi ra,
i xa n ma wɔyεnyi ramε.

² N bara n dε rabi,
n nenyi bara keli.

³ N ma masenyi kelixi n bɔɔɛ fiixe nan kui,
 nɔɔɔdi nan minima n de i.
⁴ Ala Xaxili bara n daa,
 Ala Sɛnbɛ kanyi ɔɛngi bara n findi mixi ɔɔɔɛ ra.
⁵ Xa i nɔma n yaabide,
 i xa na raba.
⁶ Won firin birin lan Ala ya i.
 N fan yailanxi bɛndɛ nan na.
⁷ Na kui i naxa gaaxu n ya ra.
⁸ Kɔɔɔɔ i bara wɔyɛnyi nde fala,
 n naxan mɛxi n tuli ra.
⁹ I bara a fala, <N sɛniyɛn, n mu yunubi rabaxi,
¹⁰ kɔɔɔɔ Ala man na fe nde tofe n na,
 n findixi a yaxui ra naxan ma.
¹¹ A bara n sanyi mabalan yɔɔɔɔɔɔɔnyi kui,
 a nu fa n fɔxi birin igbɛ.>

¹² Kɔɔɔɔ n xa a fala i bɛ,
 nɔɔɔdi mu i bɛ na fe kui,
 barima Ala gbo mixi bɛ.
¹³ I wama Ala rakiitife munfe ra?
 A mu yaabi fima a xa fe rabaxi birin ma.
¹⁴ Ala fe masenma won bɛ ki nde ra,
 kɔɔɔɔ won mu won ɔɔɔɔ sama na xɔn ma.
¹⁵ A nɔma wɔyɛnde xiye ra kɔɛ ra,
 mixi xima tɛmui naxɛ e xa sade ma.
¹⁶ A nɔma adamadie tuli rabide na tɛmui,
 a e rakolon fee ra naxee kelixi a tan ma,
¹⁷ alako e xa kira ɔaaxi bɛɔɔɔɔ,
 a man xa e ratanga e yɛtɛ kan igbofe ma.
¹⁸ Na kui, a e ratangama nɛ gaburi gbaloe ma,
 a e ratanga santidɛgɛma ma.
¹⁹ Ala man nɔma masenyi tide adamadi bɛ a xa tɔɔɔɛ nde ra,
 naxan xɔnɛ soma han a xɔrie kui a xa fure dagi tagi.
²⁰ Donse yati fa rapaaxu a ma, a mu nɔ a dɛgedɛ.
²¹ A fate ba a ma, a xɔrie birin sa kɛnɛ ma.
²² A makɔɔɔɔ aligiyama ra, Sayamalekɛ fa a fɔxɔ ra.>

²³ «Kɔɔɔɔ xa xɛɛra xunmafalama nde sa lu a bɛ
 malekɛ galie ya ma,
 naxan fama tinxin ki masende na kanyi bɛ,
²⁴ Na kui, xɛɛra xunmafalama findima saabui fanyi ra a bɛ,
 Ala hinnɛ a ra, a a masen Ala bɛ,
 <A rakisi faxɛ ma, n bara a xunsare ba.>
²⁵ Na kui, a fate man gbilenma dimɛdiɔa,
 a man fonike sɛnbɛ sɔtɔ.
²⁶ Adamadi na Ala hinnɛntɛ maxandi,
 a Ala yatagi toma nɛ sɛɛwɛ kui,
 Ala fa tinxinyi fi a ma.
²⁷ Na kanyi bɛɛti bama nɛ mixie ya i, a a fala,
 <N yunubi rabaxi nɛ,
 n tinxinyi madalin,
 kɔɔɔɔ na sare mu ragbilenxi n ma a ki ma.
²⁸ Ala bara n xɔɔɔɔya,
 n tan naxan xun nu tixi aligiyama ra.

A man bara gbilen naiyalanyi masen na n be.»

²⁹ Ala nan na rabama adama be,
keren, firin, han saxan,
³⁰ alako a xa a ba faxe yi,
a xa a lu naiyalanyi kui.»

³¹ «Ayuba, i tuli mati n na,
i xa i sabari, i xa n ma masenyi rame.»

³² Xa yaabi nde na i be, i xa na fala,
barima n wama nɔndi fife i ma.

³³ Kɔnɔ xa na mu a ra, i tuli mati n na,
i xa i sabari alako i xa xaxili sɔtɔ n na.»

34

Elihu xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti tinxin»

¹ Elihu naxa a masen,
² «Lɔnnilae, wo wo tuli mati.
Xaxilimae, wo n ma masenyi rame,
³ barima tuli wɔyɛnyi sensima,
alɔ nɛnyi donse sensima ki naxe.
⁴ Won xa tinxinyi sugandi,
won xa bira fe fanyi fɔxɔ ra.»

⁵ «Ayuba naxe, «N tinxin, kɔnɔ Ala mu nɔndi fixi n ma.

⁶ Hali n to tinxinxi, a bara n lu alɔ wule fale.
N mu yunubi yo rabaxi, kɔnɔ n na tɔɔre jaaxi kui.»

⁷ Nde yaagi sɔtɔxi dangi Ayuba ra?

⁸ A bara a jɛre tinxintareya kui,
a bara lu fe jaaxi rabae ya ma.

⁹ A bara a fala,
«Geeni mu na adamadi be
naxan birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra.»

¹⁰ Xaxilimae, wo wo tuli mati n na.
Ala nun fe jaaxi tagi ikuya,

Ala Senbe Kanyi mu tinxintareya kolon.

¹¹ A mixie xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma,
a kote dɔxɔma e xun ma e nun naxan lan.

¹² Ala mu nɔma fe jaaxi rabade.

Ala Senbe Kanyi mu nɔma tinxinyi kanade.

¹³ Nde a ti a xa duniɗa yamari?

Nde duniɗa taxuxi a ra?

¹⁴ Xa Ala mu a jɛngi saxi adamadie xɔn ma nu,
a fa a xaxili nun a jɛngi ba e yi,

¹⁵ adamadi birin faxama kerenyi nan na nu, e findi bendɛ ra.

¹⁶ Xa xaxili fanyi na i yi ra,

i xa i tuli mati n ma masenyi ra.

¹⁷ Tinxintare nɔma duniɗa yamaride?

I Tinxintɔɛ Senbema nan kalamuma?

¹⁸ I nɔma a falade mangɛ be,

«Mixi xuri di nan i ra?»

I nɔma a falade kuntigie be,

«Wo jaaxu?»

¹⁹ Ala mu mangɛ rafisa mixie be,

a mu bannae rafisa setaree bε,
barima a tan nan birin daaxi.
²⁰ Faxε man e birin tεrεnna ma nε.
 Namae e xunyi ikelima, kεε kui e birin sɔntɔ.
 Sεnbεmae yati faxama nε fɔyɔgɔntɔn.
²¹ Ala adamadie xa kira birin matoma,
a e fɔxi igbε.
²² Dimi mu na naxan nɔma tinxintaree nɔxunde.
²³ Ala hayi mu na tεmui xɔnkuye ma mixi makiitife ra.
²⁴ A nɔma sεnbεmae xun nakanade mafurenyi ra,
a fa mixi gbεtεε dɔxɔ e nɔxɔε ra.
²⁵ A na e xa fe nnaaxi to,
a nɔma e bade duniɲa ma kerenyi ra kεε kui.
²⁶ A nɔma e bɔnbɔde alɔ mixi kobi nna ya xɔri,
²⁷ barima e mεεxi a xa sεriyε nan na,
e a xa kira bεɲin.
²⁸ E bara a niya setare wa xui xa Ala li.
 Ala tɔɔrɔmixi malima.
²⁹ Xa Ala a sabari, nde nɔma a kalamude?
 Xa Ala a nɔxun, nde nɔma a tode?
 Adamadi mu nɔma na ra,
 namanεe yati mu nɔma na ra.
³⁰ Ala mu tinxintare luma mangεya kui,
alako a xa gantanyi te nna bε.
³¹ Na mixi mɔɔli mu a falama Ala bε,
 «N bara gbilen fe nnaaxi fɔxɔ ra n ma naxankatε xa fe ra.
³² N fe nnaaxi naxan nabaxi,
na masen n bε, n mu na rabama sɔnɔn?»
³³ Ala lanma a xa a sare fi?
 I tan nan a matandife, n tan mu a ra,
i tan nan yaabi tima.
³⁴ Xaxilimae nun lɔnnilae naxee e tuli matixi n na,
muxu birin bara lan yi ma:
³⁵ Ayuba wɔyεnfe xaxilitareɲa nan kui,
lɔnni mu a yi.
³⁶ Ayuba xa naxankata han a dande,
barima a xa masenyie mu tinxin.
³⁷ A xa yunubi xun nan tun masafe.
 A wɔyεnma muxu bε yεtε igboɲa ra,
A a xa Ala matandi xun masama a xa wɔyεnyi ra.»

35

Elihu xa masenyi saxan nde

«Ala i xa fe kolon»

- ¹ Elihu naxa a fala,
- ² «I nɔxɔ a ma nɔndi na i bε i na a fala,
«N ma tinxinyi fatanxi Ala nan na?»
- ³ I bara a maxɔrin,
«Geeni mundun na n bε xa n mu yunubi rabama?»
- ⁴ N tan nan i yaabima na ra, i tan nun i booree.
- ⁵ Koore mato. Nuxui mu na i xun ma xε?
- ⁶ Xa i yunubi raba, na findima tɔɔrε ra Ala nan bε?
Xa i a matandi, na findima kote mundun na a bε?
- ⁷ Xa i tinxin, na findima geeni mundun na a tan bε?

- ⁸ I xa fe ɲaaxi nɔma adamadi nan gbansan tɔɔɔɔde,
adamadi naxan luxi alɔ i tan.
I xa tinxinyi fan nɔma findide geeni ra adamadi nan gbansan be.
⁹ Mixie e wa xui mɛma barima fe ɲaaxi rabae wuya.
Mixie xili tima na kobɲa xa fe ra.
¹⁰ Kɔnɔ mixi yo mu a falama,
«N Daa Mangɛ Ala na minden,
n beɛti bama naxan be kɔɛ ra,
¹¹ naxan lɔnni fima adamadie ma
dangife subee ra naxee na duniɲa ma,
dangife xɔnie ra naxee na kuye ma?»
¹² Mixie xili tima, kɔnɔ a mu e yaabima
fe ɲaaxi rabae xa yɛtɛ igboɲa xa fe ra.
¹³ E xili tima fufafu,
barima Ala mu a tuli matima e ra,
Ala sɛnbɛ Kanyi mu e xui ramɛma.
¹⁴ Kɔnɔ i tan nan a falaxi a i mu Ala toxi,
i xa fe saxi a ya i, i na a mamɛfe tun.
¹⁵ A mu nu xɔnɔ i xa matandi wɔyɛnyie ma sinden.
¹⁶ Ayuba, i bara i dɛ rabi fufafu xaxilitareɲa falafe ra.»

36

*Elihu xa masenyi naani nde**«Ala adama rasima»*

- ¹ Elihu man naxa a fala,
² «I xa mamɛ ti, n fama n ma lɔnni masende i be Ala xa fe kui.
³ N ma lɔnni kelima yire makuye nɛ.
N nɔndi fima nɛ n Daa Mangɛ ma.
⁴ Wule yo mu na n ma masenyi kui.
I nun naxan a ra yi ki,
tinxintɔɛ nan a ra naxan xa lɔnni kamalixi.»
⁵ «Ala sɛnbɛ gbo,
a mu yoma mixi yo ma.
A sɛnbɛ gbo, a ɲanige fan.
⁶ A mu a luma mixi ɲaaxie xa bu,
a mɛɛnima tɔɔɔɔmixie ma.
⁷ A mɛɛnima nɛ tinxintɔɛe ma,
a e rasabati mangɛe sɛɛti ma kibanyi,
a e xa fe ite e xa bu abadan.
⁸ Kɔnɔ xa e suxuxi tɔɔɔɔ nan kui,
⁹ a e xa fe ɲaaxie masen e be,
e naxee rabaxi e xa yɛtɛ igboɲa kui.
¹⁰ A marasi fanyi fi e ma,
a a fala e be e xa tinxintareya beɲin.
¹¹ Xa e e tuli matima a ra, e na sɛriyɛ rabatu,
e xa simaya xɔn kuyama nɛ hɛɛri kui, e xa fe birin sɔɔnɛya.
¹² Kɔnɔ xa e mu e tuli matima a ra,
e faxama nɛ santidɛgɛma ra lɔnnitareɲa kui.
¹³ Tinxintaree xɔnɔma,
e mu Ala maxandima a na e suxu tɛmui naxɛ.
¹⁴ E faxama e fonike nan na langooe ya ma.
¹⁵ Kɔnɔ Ala tɔɔɔɔmixie rakisima nɛ e xa tɔɔɔɔ saabui ra.
Tɔɔɔɔ nan marasi fima e ma.»

- 16 «A wama i tan fan nakisife i xa tɔɔrɛ kui,
alako tɔɔrɛ naxa i raxɛtɛn,
alako donse fanyi xa lu i yi ra.
- 17 Kɔnɔ i na a raba alɔ mixi ɲaaxie,
ɲaxankatɛ naxan lan a xa dɔxɔ mixi ɲaaxie ma,
na kiiti tinxinxɪ nan dɔxɔma i fan ma.
- 18 I naxa yo Ala ma i xa xɔnɛ kui,
i naxa gbilen Ala fɔxɔ ra se nde xa fe ra.
- 19 I wa xui nɔma i raminide i xa tɔɔrɛ kui?
I nɔma na rabade i yɛtɛ sɛnbɛ ra?
- 20 Kɔɛ naxa findi i bɛ mixi tɔɔrɔ se ra,
21 i naxa bira fe ɲaaxi fɔxɔ ra i xa tɔɔrɛ xa fe ra.
- 22 Fisamante nan Ala ra a sɛnbɛ xa fe ra.
Nde nɔma a raside?
- 23 Nde nɔma a yamaride?
Nde nɔma a falade, «I bara tantan?»
- 24 I xa a xa kɛwali matɔxɔ,
alɔ mixie luma a ba ra bɛɛti ra ki naxɛ.
- 25 Adamadi birin bara a xa wali to,
dunɪɲa birin a toma kelife yire makuye.
- 26 Ala sɛnbɛ gbo, won mu nɔma na birin kolonde.
Won mu nɔma a xa abadan kɔnti kolonde.
- 27 A ye tonbie mafindima tunɛ ra,
a fa a ragoro bɔxi ma.
- 28 Nuxuie nan tunɛ ye rayensenma adamadi birin xun ma.
- 29 Nde nɔma nuxui xa wali fahaamude?
Nde nɔma galanyi xa fe kolonde?
- 30 A seyamakɔnyi ragoroma baa ma,
a naiyalanyi xungbe ramini.
- 31 A ɲamanɛ makiitima nee nan na.
A baloe fima e ma a fanyi ra.
- 32 A seyamakɔnyi wolima a waxɔnde.
- 33 Galanyi xui mixie rakolonma nɛ tunɛ xa fa ma,
hali xuruse gɔɔrɛe fan nakolonma nɛ,
e nu fa gbata e makɔrɛde e lingira ra.»

37

Elihu xa masenyi suuli nde

«Ala xa kɛwali sɛnbɛ gbo»

- 1 «N bɔɲɛ sɛrɛnma na nan ma.
- 2 Wo wo tuli mati Ala xui ra,
na xui gbe naxan minima a kɛrɛ i.
- 3 A xa seyamakɔnyi koore birin nafema nɛ, a dunɪɲa naaninyi birin li.
- 4 Na dangi xanbi galanyi bula.
A luma alɔ Ala wama a xui xungbe xa mɛ yire birin.
- 5 Ala xui findixi kaabanakoe nan na.
A fe xungbe rabama won mu naxan fahaamuma.
- 6 A a falama balabalanyi bɛ, «Goro bɔxi ma.»
A tunɛ ye fan nagoro a gbegebe ra.
- 7 A adamadie xa wali birin danma nɛ kerenyi ra,
alako e xa a kolon a tan nan na birin nagirima.
- 8 Sube xaɲɛe fan soma e lingira na tɛmui nɛ.
- 9 Turunnaadɛ foye kelima a yire,
a sa findi foye xinbeli ra kɔɔla ma.

10 Ala a jɛngi foye findima balabalanyi ra
 a baa ye fari birin naxɔrɔxɔ gben,
 11 a nuxuie raxinbeli, a a xa seyamakɔnyi lu e ma.
 12 A xa yamari nan na birin na,
 a tan nan nee birin naɲɛɛma dunija bɛndɛ fuɲi fari,
 a waxɔnfe rabafe ra.
 13 Na birin luma alɔ luxusinyi
 a bɔxi isee xunsinma naxan na,
 xa na mu a ra, alɔ fe fanyi a hinnɛma e ra naxan na.»

14 «Ayuba, i xa i tuli mati n ma masenyi ra.
 I xa Ala xa kaabanakoe mato.
 15 I na birin naba ki kolon Ala yi ra?
 A seyamakɔnyi raminima nuxui kui ki naxɛ, i na kolon?
 16 Nuxui luma koore ma ki naxɛ, i na fan kolon?
 Na birin findixi Ala xa lɔnni xungbe nan na
 naxan maniyɛ mu na.
 17 Foye fure nɛfɛ mini,
 kuye ifurama i tan naxan ma,
 18 i fan nɔma koore walaxɛ nde yailande alɔ Ala?
 19 Muxu naxan masenma Ala bɛ na fala muxu bɛ ba.
 Na lɔnni mɔɔli mu muxu yi.
 20 N na wɔyɛn, fo mixi gbɛtɛ xa na radangi nɛ a ma?
 Fo fe nde xa fala a bɛ a fa kolon sɔtɔ na ma?
 21 Yakɔsi soge mu toma nuxuie xanbi ra,
 fo foye e ba a ya ma.»

22 «Yanbɛ tofanyi nde na kelife kɔɔla ma,
 naxan findixi Ala xa nɔrɛ xungbe ra.
 23 Adama mu nɔma Ala sɛnbɛ Kanyi lide.
 A sɛnbɛ gbo,
 a tinxin.
 A mu nɔma tinxintɔɛ tɔɔrɔde.
 24 Adama lan a xa gaaxu Ala ya ra na nan ma.
 Yɛtɛ igboe mu rafan a ma.»

38

Ala xa masenyi singe Ayuba bɛ

«Ayuba, n yaabi xa i nɔma»

1 Ala naxa Ayuba yaabi turunnaadɛ foye kui, a naxɛ,
 2 «Nde na n ma walie ya isofe a xa xaxilitare wɔyɛnyie ra?
 3 I i tagi ixiri gben alɔ gbangbalanyi,
 n xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.
 4 I nu na minden n to nu dunija daama?
 Na fala ba xa lɔnni kanyi na i ra.
 5 I a kolon nde dunija maniyaxi?
 Nde a maniyɛ luutie italaxi?
 6 Dunija bunyi na minden?
 Nde gɛmɛ tixi dunija na naxan fari?
 7 Nde na raba tunbuie to nu e sɛɛwɛ xui itema,
 malekɛ bɛɛtibae fan to nu n xili matɔxɔma?»
 8 «Nde baa naadɛe balan,

n to a ramini bɔxi ma?

⁹ N tan nan nuxui ragoro a ma, n dimi dusu a xun na,

¹⁰ n a naaninyi sa alako a naxa dangi mɛnni ra.

¹¹ N tan nan dande sa mɔrɔnyie bɛ,

alako e naxa te, e a radangi a i.»

¹² «I bara yaamari fi lɔxɔɛ keren i xa simaya kui subaxɛ xa mini,

¹³ a xa mixi ɲaaxie ratɛrɛnna, a e makɛnɛn?

¹⁴ Dunija birin makɛnɛnma nɛ subaxɛ naiyalanyi kui,

a lu alɔ bɛndɛ bunda tɔnxuma saxi naxan ma.

A yire birin toma nɛ alɔ dugi maɲingixi.

¹⁵ Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan bara kuma naiyalanyi ra, e sɛnbɛ bara kana.»

¹⁶ «I baa ye kelide kolon?

I bara baa bunyi li?

¹⁷ I bara aligiyama sode dɛ to?

I bara saya naadɛ igbɛ?

¹⁸ I dunija igboɲa kolon?

A fala n bɛ xa i na fe birin kolon.»

¹⁹ «Naiyalanyi kelima minden?

Dimi xɔnyi na minden?

²⁰ I na yiree kolon?

I naa siga kira kolon?

²¹ Xa i na birin kolon, awa i ɲan nu bara bari,

i xa simaya gbo.

²² I balabalanyi ragatade kolon?

I bara na yire to?

²³ N na balabalanyi ragataxi tɔɔrɛ tɛmui nan ya ra,

gere ti lɔxɔɛ ya ra.

²⁴ Seyamakɔnyi kelima minden a yensen ye?

Foye naxan kelima sogetede, na a ɲɛrɛma dunija ma di?

²⁵ Nde tunɛ kira rabɔɔma,

a seyamakɔnyi nun galanyi yamari e xa mini?

²⁶ Nde a niyaxi tunɛ xa bira bɔxi ma

mixi mu na dɛnnaxɛ alɔ gbengberen yire?

²⁷ Nde a niyaxi ɲooɛ xa bula wula i?

²⁸ Nde findixi tunɛ baba ra?

Nde xini raminima?

²⁹ Nde balabalanyi daaxi naxan kelima koore ma?

³⁰ Nde a niyama baa ye xa xinbeli a xɔrɔxɔ,

a findi balabalanyi ra,

a dusu baa xun na a xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛe?»

³¹ «I tan nan tunbuie sa koore ma,
kankan xa lu a yire a tofan ki ma?

³² I tan nan tunbuie raminixi e waxati

alako adamadie xa nɔ sube tɔnxumae tode e ya ma?

³³ I koore yamari ki kolon?

I bara so bɔxi yailan ki kui?»

³⁴ «I fata nuxuie yamaride alako ye xa banbaran ye?

³⁵ I fata seyamakɔnyi yamaride alako e xa i xa wali raba?

E luma i xa yaamari bun ma, a falafe ra,
 <Muxu na be?>

³⁶ Nde lɔnni rasoxi adamadi bɔɲɛ kui,
 a a xaxili daa?

³⁷ Xaxilima mundun nɔma nuxui birin kɔntide?
 Nde nɔma ye ragorode keli koore ma,

³⁸ alako bɔxi xa bunda, xube xa findi boora ra?»

³⁹ «Yɛtɛɛ nɛ saxi kaamɛ ra e ma,

⁴⁰ i tan nan sube fima e ma e xa kaamɛ ba?

⁴¹ Xaxae go, e xa die nɛ wama koore ma,

i tan nan e baloma?»

39

Ala xa masenyi firin nde Ayuba bɛ

«Nde mɛɛnima subee ma?»

¹ «I wula i si di bari tɛmui kolon geyae fari?

I bara xeli to di bari ra?

² I e xa furi maxanin kike kɔnti kolon
 beenu e di bari waxati xa a li?

³ E na e sa, e di barima,
 alako e xa fulun e furi xa xɔnɛ ma.

⁴ E xa die na mɔ,
 e keli e nga xun ma, e mu fa sɔnɔn.»

⁵ «Nde luuti baxi sofale ma,
 a a rabɛɲin wula i?

⁶ N tan nan wula findixi a xɔnyi ra
 n a lu yire, fɔxɛ sunbuxi bɛndɛ ra dɛnnaxɛ.

⁷ Taa xa wundui mu rafan a ma,
 a mu tinma mixie xa a rapɛɛɛ.

⁸ A wula isama ɲoooge fende a balose ra.»

⁹ «I nɔma sɛxɛ ninge rawalide?

A kɔɛ radangima i xa gɔɔɛɛ kui?

¹⁰ I nɔma a xiride sari ra,
 a xa bɔxi buxa i bɛ?

¹¹ I i yigi suxuma a sɛnbɛ gbe ra?

I nɔma i xa wali xungbee taxude a ra?

¹² I nɔma a xɛɛde xɛ xabɛ, a xa i mali i xa baloe rasode?»

¹³ «Xɔni mɔɔli nde na na naxan
 gabutenyi dunkee ibɔnbɔma sɛɛwɛ kui,
 kɔnɔ e mu tofan gbongboe gabutenyie bɛ.

¹⁴ A a xɛlɛɛ sama bɔxi ma,
 a e lu mɛyɛnyi bun ma alako wuyenyi xa lu e ma,

¹⁵ a mu a maɲɔxun sube nde nɔma tide e fari, e bula.

¹⁶ A mu mɛɛnima a xa die ma,
 a luma alɔ a gbe mu e ra.

¹⁷ A na mɔɔli rabama
 barima Ala mu lɔnni nun xaxili fanyi fixi a ma.

¹⁸ Kɔnɔ a na a gi fɔlɔ,
 a soe ragie nun soe luma nɛ a xanbi ra.»

¹⁹ «I tan nan soe sɛnbɛ fima a ma?

I tan nan a kɔnyi xabee rakuyama?

²⁰ I tan nan a niyama a xa nɔ tugande alɔ katoe,
a birin magaaxu a xui ra?

²¹ A bɔxi iboronma a sanyi ra, a ɲɛlɛxinxi a sɛnbɛ ra.

²² A mu gaaxuma sese ya ra,
a mu a magbilenma santidɛgɛma ya i.

²³ Tanbɛɛ nun e sase gbakuxi a ma,

²⁴ a gbataxi tunganma, a xulun a gide gere yire.

²⁵ Gere sara na fe,
a tan kelima nɛ fa keren na a gereso ki ma.»

²⁶ «I xa lɔnni bara a niya
sɛgɛ xa a ɲɛrɛ koore ma sigafe ra yirefanyi ma?

²⁷ I tan nan yaamari fima a ma a xa a tɛɛ sa yire itexi?

²⁸ Kɔɛ ra, a yigiyama gɛmɛ longori ra geyae fari.

Mɛnni nan findixi a bɛ a makantade nan na.

²⁹ A subee toma na yire makuye nɛ,
a baloma naxee ra.

³⁰ Sube xinde ɲɔxun a xa diyɔrɛɛ bɛ.

Binbi lu dɛdɛ a na mɛnni.»

40

Ala xa masenyi saxan nde Ayuba bɛ

«Nde mu lama Ala ra?»

¹ Alatala man naxa a masen Ayuba bɛ,

² «I tan naxan Ala sɛnbɛ Kanyi kalamuma,
i suusama a rakiitide?

Xa lɔnnila na i tan na,
yaabi nde ti yi birin ma ba.»

³ Ayuba naxa Alatala yaabi,

⁴ «Mixi xuri di nan n na.

N tan i yaabima munse ra?

N bara n dɛ suxu n bɛlɛxɛ ra, n dundu yen.

⁵ N wɔyɛn nɛ keren, n naxa wɔyɛn firin.

Na xanbi, n mu sese sama na fari sɔnɔn.»

⁶ Ala man naxa a masen Ayuba bɛ turunnaadɛ foye kui,

⁷ «I i tagi xiri gben alɔ gbangbalanyi,
n xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.

⁸ I mu laxi a ra n ma kiiti tinxin?

I wama nɔndi bafe n yi ra nɛ, a xa lu i tan bɛ?

⁹ I sɛnbɛ gbo Ala gbe bɛ?

I xui magaaxu alɔ a gbe?

¹⁰ Na kui, i i maxiri nɔrɛ nun xunnakeli ra ba,
i xa tofan, i xa i sɛnbɛ masen.

¹¹ I xa i xa xɔnɛ magaaxuxi ramini ba,
i yɛtɛ igboee xun nakana.

¹² E birin kuntan,
mixi ɲaaxie igbantu e yire.

¹³ Bɛndɛ radin e birin xun na,
e balan gaburi kui.

¹⁴ Na tɛmui n fan yɛtɛ yati i matɔxɔma nɛ,
barima i yɛtɛ sɛnbɛ bara i rakisi.»

¹⁵ «Mali mato ba a fanyi ra,
 na sube magaaxuxi n naxan daaxi
 alɔ n i fan daaxi ki naxɛ.
 A ɲooɛ donma alɔ ninge.
¹⁶ A sɛnbɛ gbe na a gungui nɛ,
 sɛnbɛ malanxi a furi kiri bun.
¹⁷ A xuli sɛnbɛ gbo alɔ konde bili,
 a sanyi fasɛɛ wuya, e gadara.
¹⁸ A xɔrie luxi alɔ yɔxui, xa na mu a ra wure.
¹⁹ Ala xa daalise fisamante nan a ra,
 kɔnɔ a gaaxuma Ala xa santidɛgɛma ya ra.
²⁰ A a baloe fenma geyae kɔn sube xaɲɛ ya ma.
²¹ A xima niini bun ma,
 a a nɔxun dabonyie kui.
²² A a malabuma wuri bilie niini bun ma,
 naxee na dabon dɛ ra.
²³ Dabonyi ye xa gboe mu a magaaxuma.
 Yurudɛn xure na banbaran yɛ, a mu a tɔɔrɔma.
²⁴ A ya rabixi nɔma suxude?
 A nɔma suxude gantanyi ra, a ɲɔɛ xa tunba?»

²⁵ «I nɔma sɔɲɛ suxude kɔnyi ra?
 I nɔma a dɛ xiride, i a ba ye xɔɔra?
²⁶ I nɔma a ɲɔɛ, xa na mu a ra a dɛ tunbade,
 i luuti sa a ma?
²⁷ A i mayandima i xa a fulun?
 A hayi na wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ma a falafe ra i bɛ?
²⁸ Wo saatɛ xirima?
 A findima i xa konyi ra a xa simaya kui?
²⁹ I nɔma berede a ra alɔ xɔni di?
 I nɔma a xiride, a findi i xa die xa bere se ra?
³⁰ I nɔma a matide?
 Yulɛ a itaxunma e bore ma?
³¹ I nɔma a kiri masɔxɔde tanbɛɛ ra?
 I nɔma a xunyi sɔxɔde sɔxɔse nde ra?
³² Gere ti a bɛ,
 na mu nɛɛmuma i ra.
 I mu na ifirinma sɔnɔn.»

41

Ala xa masenyi naani nde Ayuba bɛ

«Ala xa daalise sɛnbɛma»

¹ «Mixi mu nɔma a ra,
 a xa toe gbansan findima gaaxui nan na.
² Xa mixi mu suusama a ya ra,
 nde fa nɔma suusade n tan ya ra?
³ Nde n donixi se nde ra n naxan nagbilenma a ma?
 Dunijna birin findixi n gbe nan na.
⁴ N mu nɔma dundude na sɔɲɛ xa fe ma,
 a salonsee sɛnbɛ gbo, a man tofan.
⁵ A bura fɛɛɛ na nde bɛ?
 Nde mu gaaxuma a ɲinyie ya ra?
⁶ Nde nɔma a dɛ rabide?
 A ɲinyi magaaxuxie a dɛ kui rafexi.
⁷ Xalee fatuxi a kiri ma alɔ sɔɔri xa wure lefa,

8 e xετεnxi e bore ra,
 foye sode yati mu na e tagi
 9 e fatuxi e bore ma a fanyi ra.
 10 A na nεngi sεnβε ra,
 yanβε nan luma mini ra,
 a yae fan luxi alɔ gεεsεgε soqe.
 11 Tε yiriyiri minima a dε i,
 e fulefulee nu fa yensen yε kuye ma.
 12 Tuuri nde minima a nɔε,
 na luxi nε alɔ fifa naxan dɔxɔxi tε ma, a satunfe.
 13 A nεngi findima tε ra,
 tε yiriyiri nu fa mini a dε i.
 14 Sεnβε xutunxi a kɔnyi ra,
 birin gaaxuma a ya ra.
 15 A kiri xɔrɔxɔ, a sεnβε gbo.
 16 A kanke luxi alɔ gεmε xungbe.
 17 A na ti, limaniya bama nε sεnβεmae yi ra,
 e sεrεn, e e gi.
 18 Santidεgεma na din a ra,
 a mu a xabama.
 Tanβε mɔɔli yo mu na naxan nɔma a sɔxɔde.
 19 Wure luxi nε a bε alɔ sεxε,
 yɔxui lu a bε alɔ wuri bɔrɔxi.
 20 A mu gaaxuma tanβεe ya ra,
 laati kuni luma a bε alɔ maale lagi.
 21 Gbendegela luma a bε alɔ sεxε,
 tanβε xungbe mayele a bε.
 22 Bελε xεnεnxi nde nun tunbee na a furi bunyi,
 nee luma boora tirindin na nε alɔ sari to yire buxama.
 23 A baa ixufuxufuma alɔ ye nε satunma,
 a dabonyi lu alɔ ture nε satunma.
 24 A na a nεrε ye xɔɔra,
 mɔrɔnyi fiixε nan luma te ra a xanbi ra.
 25 Mangε yo mu a bε duniɲa,
 a daaxi nε, gaaxui yo mu a yi.
 26 A a ya ragoroma nε daalise yεtε igboe ma,
 a findixi subee birin ma mangε nan na.»

42

Ayuba xa yaabi firin nde nun Ala xa masenyi dɔnɔɔε

1 Ayuba naxa Alatala yaabi,
 2 «N bara a kolon i nɔma fe birin na,
 sese mu nɔma i nεanige kanade.
 3 I a masen nε i xa masenyi kui,
 «Nde na n ma walie ya isofe a xa xaxilitare wɔyεnyie ra?»
 I nɔndi, n bara wɔyεn a xaxilitare daaxi,
 n mu nu i xa kaabanakoe fahaamuxi.
 I xa fe rabaxie gbo n xunyi bε.
 4 I man a masen nε,
 «I tuli mati n na, n xa wɔyεn.
 N xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.»
 5 A singe n nu i xa fe ifalε nan mεma,
 kɔnɔ yakɔsi, n bara so na fe kui.

⁶ N a kolonxi na nan ma n naxan nabaxi a mu fan.
 N bara tuubi,
 n bara n magoro bɛndɛ,
 n tɛ xube maso n ma sunnunyi kui.»

⁷ Alatala to gɛ a xa masenyi tide Ayuba bɛ, a naxa a masen Elifasi Temanka bɛ, «N bara xɔnɔ i tan nun i boore firinyie ma, barima wo mu nɔndi falaxi n ma fe ra, alɔ n ma konyi Ayuba a rabaxi ki naxɛ. ⁸ Na kui wo ninge nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra wo yɛtɛ bɛ. Wo sa Ayuba fen, a xa duba wo bɛ. Wo mu nɔndi falaxi n ma fe ra alɔ Ayuba a rabaxi ki naxɛ, kɔnɔ n mu wo ɲaxankatama wo xa daxuɲa ma Ayuba xa fe ra.»

⁹ Elifasi Temanka, Bilidada Suuxaka, nun Sofara Naamaka naxa fe birin naba alɔ Alatala a yamari e ra ki naxɛ. Alatala naxa Ayuba xa dubɛ suxu. ¹⁰ Ayuba to gɛ dubade a booree bɛ, Alatala naxa a harige birin nagbilen a ma. A man naxa na harige xun masa dɔxɔ firin dangife a singe ra.

¹¹ Ayuba xunyae nun a taarae nun a kolonma birin naxa fa a xɛɛbude a xɔnyi, e e dɛge yire keren. E naxa a nu tɔɔrɔ sa, e a kunfa ba tɔɔrɛ xa fe ra Alatala nu bara naxan dɔxɔ a ma. Kankan naxa kɔbiri kole keren nun xurundɛ xɛɛma daaxi keren fi a ma.

¹² Alatala naxa barakɛ sa Ayuba dangife a singe ra. A naxa yɛxɛɛ wulu fu nun naani sɔtɔ, ɲɔxɔmɛ wulu senni, ninge wulu keren, nun sofale wulu keren. ¹³ A naxa di xɛmɛ solofere nun di ginɛ saxan sɔtɔ. ¹⁴ A xa di ginɛ singe nu xili nɛ Yemima, a firin nde Kesiya, a saxan nde Kerenapuku. ¹⁵ Ginɛ yo mu nu na na bɔxi ma naxan nu tofan Ayuba xa die bɛ. E baba naxa kɛ fi e fan ma, alɔ a rabaxi ki naxɛ e maaxɛmɛɛ bɛ.

¹⁶ Na dangi xanbi, ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo naani naxa sa Ayuba xa simaya xun ma. A naxa a xa die to, a xa mamadie, a tolobitɛɛ, nun a tolontolonyie. ¹⁷ Ayuba xa simaya kamalixi nɛ a fanyi ra, a fa laaxira.

Yabura Dawuda Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi bēeti kitaabui nan na. Annabi Dawuda naxa yi bēeti wuyaxie sēbe Ala saabui ra, a e malan kitaabui kui danxaniyatōe bē. A naxa bēeti ndee sa kitaabui kui namijōnme gbētēe naxee sēbe alō Asafi (Yabura 50). Bēetibae nu yi bēetie bama Ala xa hōrōmōbanxi kui sali tēmui. Dawuda to bēeti ndee sēbe, a naxa yaamari fi bēetibae ma na bēeti lanma a xa ba ki naxē (Yabura 3:3, 4:1). To danxaniyatōe fan nōma yi bēetie bade e gbe ki.

Bafe na ra, yi bēetie findixi misaali xungbe nan na danxaniyatōe bē kabi tēmui xōnkuye. Mixi nōma rakōrōside yi bēetie kui a Ala wama nē mixie xa e bōjē xa fe masen a bē. Xa kōntōfili nde na mixie furi kui, Ala tinma e xa na masen a bē, a findi Ala maxandi ra. Xa mixie na sofe fahaamui kui Ala xa gboe xa fe ra, e nōma na fan masende Ala bē, a findi Ala matōxōe ra. Adamadi lanma a xa na fe mōoli birin masen e Marigi Ala bē. Ala wama na dē masarē mōoli xōn ma a tan nun danxaniyatōe tagi.

Ala xa i mali yi xaranyi ra, a xa a niya i fan xa masenyi ti Ala bē naxan na i furi kui, alako a fan xa i yaabi, wo dē xa fan. Amina.

Yabura Dawuda

1

Kira firinyi

Ala xa sēriyē

¹ Nēlēxinyi na adama nan bē,
naxan mu birama mixi j̄aaxi xa marasi fōxō ra,
naxan mu a j̄erēma yunubitōe fōxō ra,
naxan mu a makōrēma mixie ra,
naxee yoma Ala fe ma.

² Nēlēxinyi na adama nan bē,
Alatala xa sēriyē rafan naxan ma,
naxan a j̄ōxō sama Alatala xa sēriyē xōn ma kōe nun yanyi.

³ Na adama maniyē
wuri bili ra naxan tixi xure dē.
A bogima a waxati.
A burēxē mu lisima.
Na adama, fefe suxuma, a sōōnyama nē a bē.

⁴ Kōnō a mu na ki xē mixi j̄aaxie tan bē.
E tan maniyē maale lagi ra foye naxan xaninma.

⁵ Mixi j̄aaxie bōnōma nē kiiti waxati,
e mu luma tinxin mixie ya ma.

Lude mu na e bē.

⁶ Alatala mēenima tinxintōe ma a xa kira xōn ma,
kōnō mixi j̄aaxi tan xa kira findima gbaloe kira nan na.

2

Ala xa Mixi Sugandixi

Ala xa sēriyē

¹ Munfe ra sie bōjē texi fufafu?

² Duni j̄a mangēe bara keli,
xunmatie bara ti Alatala

nun a xa mixi sugandixi kanke.

³ Na duniḡa mangεε naxε,
«Won xa won ba e yi ra,
Won xa mini e xa nḡε bun ma.»

⁴ Marigi naxan na koore ma,
na na yelefe e ma.

⁵ A xḡnḡma e ma,
a e magaaxuma.

⁶ Ala xa masenyi nan ya,
«N tan nan mangε sugandi,
n a dḡxḡ Siyoni geya fari, n ma yire sEniyEnxi.»

⁷ Na mangε sugandixi xa masenyi nan ya,
«N xa Alatala xa natε masen wo bε.
Ala bara a masen n bε, ḡTo, i bara findi n ma di ra.
N tan bara findi i baba ra.

⁸ I xa n maxandi n xa si birin fi i ma,
e xa findi kε ra i bε.
Duniḡa birin xa findi i gbe ra.

⁹ I e yamarima sawuri ra,
i e kanama alḡ wure fεḡε bḡḡma ki naxε,
a kebelae yensen yε.»

¹⁰ Yakḡsi wo tan mangεε, wo xaxili sḡḡḡ.
Kuntigie, wo bira nḡndi fḡxḡ ra.

¹¹ Wo Alatala batu gaaxui ra,
wo sεεwa a xa fe ra,
wo gaaxu a ya ra.

¹² Wo wo xun sin a xa mixi sugandixi bε.
Xa na mu a ra, a wo halakima nε wo xa duniḡεigiri kui.
Ala xa xḡnε dεxεma alḡ tε nu so fiili ra.
Nεlεxinyi na adama nan bε,
naxan kantari fenma Ala ra.

3

Dawuda nun a xa di Abisalomi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bεεti a nu a gima a xa di Abisalomi ma tεmui naxε.

² Alatala, n yaxuie bara wuya.
N gerefae bara gbo.

³ Mixi wuyaxi a falama,
Ala mu nḡma n nakiside.

JNengi rate.

⁴ Kḡnḡ i tan Alatala, i findixi n kantama nan na.
N ma binyε nun n ma xunnakeli fatanxi i tan nan na.

⁵ N nan n xui rate Ala ma,
a n yaabima keli a xa geya sEniyEnxi fari.

JNengi rate.

⁶ N nan n sama, n xa xi,
n man xunuma xaxili sa kui,
barima Alatala nan na n dεmEnma ra.

⁷ N mu gaaxuma yi ḡama duniḡa ya ra,
naxee mu wama n ma fe xḡn ma.

⁸ Alatala yandi, n nakisi, n Marigi Ala.

I n yaxuie dε ragarinma nε,
i mixi ƚaaxi ƚinyie magirama nε.
⁹ Marakisima nan na Alatala ra.
I xa barakε sa i xa ƚama xa fe.

ƚNengi rate.

4

Alatala keren nan nɔma n kantade

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa bεεti bεεtibae xa mangε bε. A xa ba kɔra xui ra.
² N Marigi Ala tinxinxi, n na n xui rate i ma, yandi a ratin n bε.
N ma tɔɔrε kui, i n bɔɔrε sama.
Hinne n na, n ma dubε suxu.
- ³ Adamadie, wo n ma binyε masarama yaagi ra han mun tεmui?
Wo birama fe fufafu nun wule fɔxɔ ra han mun tεmui?
⁴ Wo xa a kolon Alatala bara tinxintɔε sugandi.
N nan n xui rate Alatala ma, a a ramεma nε.
⁵ Wo fan xa gaaxu, wo gbilen yunubi fe fɔxɔ ra.
Wo wo yεtε rasi kɔε ra, wo xa wo raxara.
⁶ Wo xa sεrεxε ba tinxinyi kui,
wo xa wo yεtε taxu Alatala ra.
- ⁷ Mixi gbege a falama,
«Nde nɔma hεεri masende won bε?»
Alatala, i xa nɔrε masen muxu bε.
⁸ I bara n bɔɔrε rafe sεεwε ra
dangife xε xaba tεmui ra.
⁹ N na n sa, n xima bɔɔrεsa kui,
barima i tan Alatala, i keren nan nɔma n kantade.

5

N soma Ala xɔnyi

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa bεεti bεεtibae xa mangε bε xule xui ra
² Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa n ma tɔɔrε kolon.
³ N Marigi Ala, i tuli mati n ma maxandi ra,
n na i tan nan maxandife.
⁴ Alatala, kuye nε ibama, i n xui ramεma.
Gεεsεgε, n nan n yεtε ragbilenma i ma, n i mεmε.
⁵ I mu ƚεlεxinma fe kobi ra.
Fe ƚaaxi mu nɔma makɔrεde i yire ra.
⁶ Yεtε igboe mu tima i ya i.
I tinxintaree birin xɔnxi.
⁷ I wule falε rahalakima.
I faxatie nun yanfantee xɔnma.
- ⁸ Kɔnɔ n tan soma i xa banxi kui i xa fonisireya saabui nan na.
N nan n igoroma i xa hɔrɔmɔbanxi sεniyenxi kui gaaxui ra.
⁹ Alatala, n yaxuie xa fe ra,
n xun ti i xa tinxinyi ra,
i xa kira yailan n ya ra.
¹⁰ Nɔndi mu na n yaxuie xa masenyi sese kui.

E yuge mu fan.

E xa wɔyɛnyi mixi rafilima nɛ,
barima e dɛ ɪɲɔxun.

¹¹ Ala, e ɲaxankata.

E xa yanfɛ xa gbilen e ma.

E kerɪ e xa fe kɔbi ma,
barima e bara i matandi.

¹² Kɔnɔ mixi naxan birin a yɛtɛ taxuma i ra,
e birin xa sɛɛwa,
e xa ɲɛlɛxinyi naxa ɲɔn abadan.

I xili rafanxi mixi naxee ma, e makanta,
e xa sɛɛwa i xa fe ra,

¹³ barima i tan Alatala, i barakɛ sama mixi tinxinxi xa fe.

I xa hinnɛ naxan e rabilinxi,
a bara findi e xa kantari ra.

6

Furema wa xui

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra luuti solomasaxan xui ra.

² Alatala, i naxa n ɲaxankata i xa xɔnɛ kui,
i naxa n tɔɔɔɔ i xa bɔɲɛ te kui.

³ Alatala, hinnɛ n na, n bara halaki.

Alatala, n nayalan, n xɔrie na sɛrɛnfɛ nɛ yi ki.

⁴ N nii birin na sɛrɛnfɛ tɔɔɔɛ ra.

Alatala, han tɛmui mundun fa?

⁵ Alatala, fa n nii rakisi.

N natanga i xa fonisireya xa fe ra.

⁶ Mixi mu nɔma ratude i ma gaburi kui.

Nde nɔma i tantude aligiyama?

⁷ N bara tɔɔɔɔ han n sɛnbɛ birin bara ɲɔn.

Kɔɛ yo kɔɛ n wama, han n ma sade birin bunda n ya ye ra.

⁸ Sunnunyi bara n ya mafɔɔɔɔ.

N mu sese tofe n yaxuie xa gboe xa fe ra.

⁹ Wo wo masiga n na, wo tan tinxintaree, barima n wa xui bara Alatala li.

¹⁰ Alatala bara n ma maxandi mɛ. Alatala bara n ma dubɛ suxu.

¹¹ N yaxuie birin yaagima nɛ, han e e gi.

7

Kiitisa fanyi nan na Ala ra

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti mɔɔli nde Alatala bɛ Kusi Bunyaminka xa fe ra.

² N Marigi Alatala, i tan nan na n kantama ra.

N natanga n yaxuie ma, n ba e yi ra,

³ e naxa n faxa alɔ yɛtɛ mixi faxama ki naxɛ.

A na naxan suxu, na mu bama a yi ra.

⁴ N Marigi Alatala,

xa n bara kɔbiri ramuruta,

⁵ xa n bara fe ɲaaxi raba mixi ra,

muxu nun naxan dɔxɔxi bɔɲɛsa kui,

xa n bara n gerefa muɲa tɔɔɲɛgɛ kui,

⁶ n yaxuie xa n kerɪ, e xa n masɔtɔ,

e xa n maboron, e n faxa.

⁷ Alatala, n mali,
i bɔŋɛ xa te n yaxuie ma.
N dɛmɛn, sɛriyɛ na i tan naxan yi ra.
⁸ I xa nɔɛ xa lu ŋamae xun,
e xa lu i xa yaamari bun ma.
⁹ Alatala, ŋamae makiiti.
Alatala, n ma nɔndi makenɛn e bɛ
n ma tinxinyi nun n ma sɛriyɛ bɛrɛ ra.
¹⁰ Danyi sa fe kobi rabae xa fe ma.
Sɛnbɛ fi mixi tinxinxie ma
i tan, Ala naxan tinxin,
naxan birin sonдон ma fe kolon.

¹¹ Ala, n kantama na i tan nan na,
naxan mixi tinxinxi rakisima.
¹² Kiitisa fanyi nan na Ala ra,
naxan xɔnɔma tinxintaree ma tɛmɛi birin.
¹³ Xa mixi ŋaaxie mu gbilen e yuge fɔxɔ ra,
Ala a xa santidɛgɛma raluganma nɛ,
a a xa xali maxiri.
¹⁴ Ala na faxatise yailanma mixi ŋaaxie nan xili ma,
a a xa tanbɛɛ dɛ findi tɛ ra.
¹⁵ Mixi ŋaaxi luma fe ŋaaxi nan tun naba ra.
A a ŋɔxɔ sa a xɔn ma han a findi a ra.
¹⁶ A yili gema han a tilin,
a fa bira a yɛtɛ xa yili gexi kui.
¹⁷ A xa fe ŋaaxi nun a xa gɛregiri bara gbilen a ma.
¹⁸ N Alatala tantuma nɛ a xa tinxinyi xa fe ra.
N suuki bama nɛ Alatala xili ra, Ala xili xungbe kanyi.

8

Xili xungbe kanyi nan lanxi Ala ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.
² Muxu Marigi Alatala!
Xili xungbe kanyi nan lanxi i ma duniŋa bɛndɛ fuŋi fari,
i tan naxan ma nɔrɛ na koore ma.
³ Dimɛɛ nun diyɔrɛɛ i sɛnbɛ matɔxɔma,
i i yaxuie nun i gɛrefae dɛ balanma na matɔxɔɛ ra.
⁴ N na koore mato,
i naxan yailanxi i bɛlɛxɛ ra, kike a nun tunbuie,
⁵ n nan n yɛtɛ maxɔrinma nɛ,
«Munse lanxi adama ma
i to i maŋɔxunma a xa fe ma?
Munse lanxi adamadi ma
i to i ŋɛngi sama a xa fe xɔn ma?
⁶ I a daaxi ki naxɛ,
a gbe mu luxi a xa findi malekɛ ra.
I bara binyɛ nun fisamanteya fi a ma.

⁷ I bara yaamari so a yi ra i xa daalisee birin xun ma.
 I bara duniɗa findi a sanyi bun ma se ra:
⁸ yεxεεε, ningee, wulai subee,
⁹ xɔni naxee ɗεrεma koore ma,
 yεxε naxee birin ɗεrεma baa ma.
¹⁰ Muxu Marigi Alatala!
 Xili Xungbe Kanyi nan lanxi i ma duniɗa bεnde fɗɗi fari!»

9

*Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma**Ala matɔxɔε*

¹ Dawuda xa bεeti bεetibae xa mangε bε. A xa ba alɔ bεeti naxan xili «Di xa faxε.»
² Alatala, n i tantuma n sondonyi birin na,
 n i xa wali fanyi ixaranma mixi birin bε.
³ N sεεwama nε i xa fe ra,
 i tan Alatala Xili Xungbe Kanyi,
 n i matɔxɔ bεeti ra.
⁴ N yaxuie gbilenma nε e kelide.
 Xa e bara ti i ya i,
 e sanyie mu xanma bɔxi,
 e nii mu xanma duniɗa,
⁵ barima i xa tinxinyi kui,
 i tan mangε bara kiiti so n yi.
⁶ I bara si gbεtεε kalamu,
 i fe kobi rabae rahalakima,
 i e xili ralɔema nε han duniɗa ɗɔn.
⁷ I bara e xa taaε sɔntɔ,
 na taa sɔntɔxie luma nε na ki han,
 e xa fe nεεmu mixie ra!
⁸ Alatala xa mangεya tixi,
 danyi mu na a ma.
 A xa kibanyi dɔxɔxi kiiti safe nan ma.
⁹ A duniɗa makiitima tinxinyi kui,
 a dɔxɔxi sie xun ma tinxinyi kui.
¹⁰ Tɔɔɔmixie kantama nan na Alatala ra,
 e ratangama na a tan nan na e xa kɔntɔfilie kui.
¹¹ Alatala, i kolonma laxi i ra,
 barima i singe mu nu i fenma rabolo.
¹² Alatala dɔxɔxi a xa geya sεniyenxi xun,
 won xa a tantu bεetie ra.
 A bara fe naxee raba,
 won xa nee masen si birin bε.
¹³ Ala ratuxi wuli filixi ma,
 a fan na ɗɔxɔma nε.
 A tɔɔɔmixie wa xui danxunxi.
¹⁴ Alatala, kinikini n ma.
 I xa n mato.
 A mato n yaxuie na n tɔɔɔfe ki naxε.
 I tan naxan n nakisima saya kira ma,
¹⁵ alako n xa i tantu Siyoni ɗama tagi,
 n xa sεεwa i xa kisi ra.
¹⁶ Sie nu gantanyi naxan texi e yaxuie bε,

e bara e yεTE sanyie suxu a ra.

¹⁷ Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma.

Tinxintaree suxuma e yεTE bεLEXE foxi nan saabui ra.

¹⁸ Matandila naxee nεEMUMA Ala ma,
e birin naᵓONMA aligiyama nε.

¹⁹ Ala fama ratude tōOROMIXI ma,
a mu nεEMUMA e ma abadan.

²⁰ Alatala, keli, i naxa a lu adama xa nO i ra.
A makiiti.

²¹ Alatala, i xa e magaaxu.

E xa a kolon ibunadama gbansan nan e ra.

10

I naxa nεEMU setare ma

Ala maxandi

¹ Alatala, i i makuyaxi n na munfe ra?

I i nOXUNXI muxu ma muxu xa tōORε kui munfe ra?

² YεTE igboe setaree tōOROMA,
a xa maᵓOXUNYI kobi nOMA e ra.

³ A a yεTE igboma a xa wali ᵓAAXI xa fe ra.
Alatala xONOMA a xa naafuli sOTO ki ma.

⁴ Mixi ᵓAAXI yεTE igboe naxε,
«Ala mu na! A mu nOMA sese rabade n na!»
A xa maᵓOXUNYI birin nan ya.

⁵ A xa wali birin sōONεYAMA nε.
A mu gaaxuma Ala xa kiiti ya ra.
A yoma a yaxuie ma.

⁶ A maᵓOXUNMA a bōᵓE ma,
«Sese mu a niyama n bira.
TōORε man mu n suxuma.»

⁷ A dε mixi dankama, a wule fala.
A fe ᵓAAXI tinxintare nan tun falama.

⁸ A mixi mεLENMA taa fari ma, a xa mixi fanyi faxa.
A mu taganma fe ᵓAAXI rabafe ra mixi fanyi ra.

⁹ A setaree mεLENMA aLO yεTE.
A e suxu a xa gantanyi ra.

¹⁰ Na setaree luma a xa nOε bun ma.

¹¹ A a falama a bōᵓE kui,
«Ala mu sese toma. A ya raxixi.»

¹² Alatala keli! I naxa nεEMU setare ma.

¹³ Munfe ra mixi ᵓAAXI yoma Ala ma?

Munfe ra a a falama a yεTE bε,
«Ala mu n ᵓAXANKATAMA?»

¹⁴ KONO Ala, i tōORε nun nimise toma.
I tōOROMIXIE malima.

Naxan mu nOMA a yεTE kantade,
a a yεTE taxuma i tan na na.

I tan nan na kiridi malima ra.

¹⁵ Mixi ᵓAAXI sεNBε kana!
E ᵓAXANKATA e xa fe ᵓAAXI xa fe ra!
E ralOε yi duniᵓa ma!

¹⁶ Mangε nan Alatala ra.

Na mu kanama abadan.

Kuye batui mu luma a xa bɔxi ma.

¹⁷ Alatala, i i tuli tixi mixi magoroxie ra.

I limaniya fima e ma.

I e xa maxandi suxuma.

¹⁸ I tɔɔrɔmixi nun kiridi kantama, alako adamadi naxan findixi bɛndɛ ra, a naxa e magaaxu.

11

Tinxinyi rafan Ala ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

N bara Alatala findi n yigi ra. Wo a falama n bɛ di,

«I i gi alɔ xɔni naxan tunganma sigafe ra geya ma,

² barima mixi ɲaaxie bara e xa xalie tongo, e xa mixi bɔɲɛ fanyie faxa.»

³ Xa sɛriyɛ mu na mixie tagi sɔnɔn, tinxintɔɛ fa munse rabama?

⁴ Alatala na a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyenxi kui.

A xa kibanyi na ariyanna.

A adamadie matoma a fanyi ra,

a xa a kolon naxan na e sondonyi kui.

⁵ Alatala tinxintɔɛ nun tinxintare matoma.

Gbaloe rafan naxee ma, a nee raɲaaxu.

⁶ A tinxintare luma tɔɔrɛ mɔɔli birin kui.

Na luma nɛ alɔ tɛ wolenxi nun foye ɲaaxi.

⁷ Alatala tinxin. Tinxinyi rafan a ma.

Tinxintɔɛ fama a yatagi tode.

12

Naaxuɲa bara gbo yɛ

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra luuti solomasaxan xui ra.

² Alatala, muxu rakisi!

Lanlanteya mu na sɔnɔn,

nɔndi falɛɛ bara ɲɔn adamadie tagi.

³ Kankan a boore tɔɔɲɛgɛma,

a a yanfama wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra.

Filankafui nan e ra.

⁴ Alatala xa e dɛ balan. E dɛ igbo.

⁵ E naxɛ, «Muxu sɛnbɛ gbo, muxu fata wɔyɛnde.

Nde nɔma muxu ra?»

⁶ Alatala a masenma,

«N kelima tɔɔrɔmixi nun setare xa fe ra ya.

N e ratangama mixie ma naxee e ɲaxankatama.»

⁷ Alatala xa masenyi sɛniyen.

A luma alɔ gbeti

mixi naxan naxunuma sanya solofere

alako a gbi xa ba.

⁸ Alatala, i tɔɔrɔmixi kantama,

i muxu ratangama yi mixi mɔɔli ma tɛmui birin.

⁹ Na mixi ɲaaxie e maɲɛrɛma yire birin,

ɲaaxuɲa bara gbo yɛ adamadie ya ma.

13

Han mun tɛmui?

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
- ² Alatala, i nɛɛmuma n ma han mun tɛmui?
I i nɔxunma n ma han mun tɛmui?
- ³ N bɔɔɛ tɔɔɔma han mun tɛmui?
N sondonyi ɲaxankatama han mun tɛmui?
N luma n yaxuie bun ma han mun tɛmui?
- ⁴ N Marigi Alatala, a mato, i xa n yaabi.
Ti n fanga ra, xa na mu n faxama nɛ,
⁵ n yaxuie fa a fala, «N bara nɔ a ra.»
N yaxuie ɲɛlɛxinma nɛ n ma birɛ ra.
- ⁶ Kɔnɔ n tan bara la i xa hinne ra,
n bɔɔɛ bara ɲɛlɛxin i xa kisi xa fe ra.
N bɛɛti bama Alatala bɛ a xa hinne nan ma.

14

Naaxuɲa

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
Xaxilitare a falama a bɔɔɛ kui, «Ala mu na.»
A bɔɔɛ bara kana, a ɲaaxuɲa nan tun nabama.
Fe fanyi rabae mu na sɔnɔn.
- ² Alatala a ya ragorofe adamadie ma keli ariyanna,
a xa a to xa lɔnnila nde na na naxan Ala fenma.
- ³ Kɔnɔ birin bara kira bɛɲin, e ɲaaxu.
Hali fe fanyi rabama keren mu na sɔnɔn.
- ⁴ Marɔxunyi fanyi mu na fe kobi rabae bɛ?
E na n ma ɲama xa geenii nan tun donfe.
E mu Alatala xilima fefe ma.
- ⁵ Kɔnɔ e fama sɛrɛnde Ala ya ra,
naxan na tinxintɔɛe ya ma.
- ⁶ Wo bara wa setaree waxɔnfe kanafe,
kɔnɔ e Kanta Marigi Alatala na na.
- ⁷ Nde fama kisi ra Isirayila bɛ kelife Siyon?
Alatala nan fama a xa ɲama raminide konyiya kui.
Yaxuba bɔnsɔɛ sɛɛwama nɛ, Isirayila ɲɛlɛxinma nɛ!

15

Sali mixi

Ala xa sɛriyɛ

- ¹ Dawuda xa bɛɛti
Alatala, nde nɔma lude i xa salide kui?
Nde nɔma sabatide i xa geya sɛniyenxi fari?
- ² Mixi naxan ɲɛrɛma tinxinyi kira xɔn ma,
naxan fe fanyi rabama,
naxan nɔndi falama a bɔɔɛ fiixɛ ra.
- ³ A mu mixi mafalama,
a mu fe ɲaaxi rabama a boore ra,
a man mu a rayaagima.
- ⁴ A a makuyama mixi ra naxan mu rafan Ala ma,

kɔnɔ a mixi binyama naxan gaaxuma Ala ya ra.
 Hali a tɔɔɔma, a mu a xa marakali masarama.
⁵ A mu mixi donima kɔbiri ra alako a xa geeni sɔtɔ.
 A mu kɔbiri rasuxuma a xa wule sa mixi xun ma.
 Yi mixi mɔɔli mu dinkonma abadan.

16

*Ala xanuntenyi**Ala matɔxɔɛ*

¹ Dawuda xa suuki
 Ala, i xa n kanta!
 N ma kantari na i yi ra.
² Alatala, n Marigi nan i ra.
 N ma fe fanyi birin na i tan nan yi.
³ Yi bɔxi sɛniyɛntɔɛɛ rafan n ma.
 Mixi xungbe nan e ra.
⁴ Kuye batuie xa tɔɔɛ gboma nɛ.
 Kɔnɔ n tan mu sɛɛɛɛ wuli daaxi bama kuyee bɛ.
 N dɛ mu e xili falama.
⁵ Sese mu na n yi ra, fo Alatala.
 N waxɔnfe birin, Ala nan a ra.
 N ma dunijɛigiri birin na Ala yi ra.
⁶ Ala naxan soxi n yi ra na fan n bɛ,
 n bara jɛlɛxin a ra.
⁷ N bara Alatala tantu, a marasi fima n ma.
 Hali kɔɛ ra, n xaxili sɔtɔma nɛ.
⁸ Lɔxɔ yo lɔxɔ n xaxili tixi Alatala ra.
 Xa a na n sɛɛti ma,
 n mu birama.
⁹ N bɔjɛ jɛlɛxinma nɛ,
 n xaxili sɛɛwama nɛ,
 n fate fan malabuma nɛ bɔjɛsa kui,
¹⁰ barima i mu n nii rabɛjinma aligiyama.
 I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.
¹¹ I simaya kira masenma n bɛ.
 Jɛlɛxinyi gbegbe na i yire.
 Fe fanyi mu jɔnma i yire fanyi ma abadan.

17

*N ma kiiti bolon**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa Ala maxandi
 Alatala, n ma maxandi ramɛ tinxinyi xa fe ra.
 I tuli mati n wa xui ra.
 I tuli mati n ma maxandi xui ra wule mu na naxan kui.
² I xa n ma kiiti bolon,
 barima naxan tinxin, i na kolon.
³ I na n bɔjɛ mato kɔɛ ra,
 i na n ma dunijɛigiri mato yanyi ra,
 i mu tantanyi yo toma n na.
 N mu tinma wɔyɛn jaaxi xa mini n dɛ i.
⁴ Mixi gbɛtɛɛ fe jaaxi rabama,
 kɔnɔ n tan bara i xa yaamari suxu.
 N mu birama suutee xa kirae fɔxɔ ra.

- ⁵ N birama i tan nan fɔxɔ ra,
n mu na kira bɛɾinma.
- ⁶ Ala, n i xilima nɛ, barima i yaabi fima mixi ma.
Yandi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
- ⁷ I xa hinnɛ muxu ra,
i tan naxan mixie rakisima e yaxuie ma,
naxee yigiya fenma i ra.
- ⁸ Mɛɛni n ma alɔ i ya firinyie.
N nɔxun alɔ tɔxɛyɔrɛ
naxan a nɔxunma a nga gabutenyie bun ma.
- ⁹ Na na a toma, mixi ɾaaxi naxee n nabilinxi,
e mu nɔma n na.
- ¹⁰ Yɛtɛ igboe nan e ra, e dɛ igbo.
- ¹¹ E bara fa n fɔxɔ ra yakɔsi,
e n nabilin, e alako e xa n faxa.
- ¹² E luxi alɔ yɛtɛ naxan sube fenma,
alɔ yɛtɛ kaamɛxie naxee gbataxi sube faxade.
- ¹³ Alatala, keli! N yaxuie gere, i xa nɔ e ra.
N natanga mixi ɾaaxie ma i xa santidɛgɛma ra.
- ¹⁴ N natanga na duniɾa mixi mɔɔlie ma,
naxee e masundi sɔtɔma yi duniɾeigiri gbansan kui.
E raluga na masundi ra, i naxan nagataxi e bɛ.
E xa die fan xa wasa na ra,
a dɔnxɔɛ xa lu e xa mamadie bɛ!
- ¹⁵ Kɔnɔ n tan fama nɛ i yatagi tode tinxinyi saabui ra.
N na xunu, n wasama nɛ i yatagi ra.

18

Ala sɛnbɛ magaaxuxi

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Alatala xa konyi Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A yi bɛɛti nan ba Alatala bɛ
a to a ratanga Sɔlu nun a yaxui birin ma.
- ² Alatala, n sɛnbɛ nun n xanuntenyi nan i ra.
- ³ N nakisima Alatala luma alɔ fanye, a findi n bɛ tɛtɛ ra.
N Marigi Ala luma alɔ gɛmɛ xungbe, n yigiyama dɛnnaxɛ.
Sɛnbɛma nan a ra naxan n nakisima,
naxan n makantama.
- ⁴ N xa a fala n xui itexi ra:
Ala tantu! Ala bara n nakisi n yaxuie ma.
- ⁵ Saya nu bara n nabilin,
faxɛ nu bara gbaku n xun ma.
- ⁶ Laaxira nu bara makɔrɛ n na,
gaburi nu bara a dɛ rabi n ya ra.
- ⁷ N Alatala maxandima n ma tɔɔrɛ kui,
n nan n Marigi Ala xilima n xui itexi ra.
A n xui mɛma a xa hɔrɔmɔbanxi kui,
a a tuli matima n wa xui ra.
- ⁸ Bɔxi naxa sɛrɛn,
geya naxa ramaxa Ala xa xɔnɛ xa fe ra.
- ⁹ A xa xɔnɛ naxa lu alɔ tuuri naxan tema,
alɔ tɛ naxan minima a dɛ i,
alɔ tɛ wole dɛxɛxi.
- ¹⁰ Ala naxa kuye ibɔɔ firin na, a goro,
a sanyie tixi nuxui ifɔrɔxi fari.

11 A ti maleke xun ma,
a ƚere koore ma foye fari.

12 A a nɔxun dimi kui,
tunɛ nun nuxui ifɔɔrɔxie tagi.

13 Seyamakɔnyi naxa mini a ya ra nuxuie kui.
Balabalanyi nun tɛ naxa goro.

14 Alatala xui naxa lu alɔ galanyi kelife koore,
Ala Xili Xungbe Kanyi naxa a xui ramini,
balabalanyi nun tɛ fan naxa goro.

15 A naxa a xa tanbɛɛ woli,
a a yaxuie rayensen seyamakɔnyi ya ra.

16 Baa nun bɔxi naxa rabi Alatala xa xɔnɛ ya ra.

17 Alatala naxa n suxu kelife koore ma, a n ba ye xɔɔra.

18 A naxa n natanga n yaxui sɛnbɛmaɛ ma,
n xɔnmixi naxee sɛnbɛ gbo n bɛ.

19 E naxa n gere n ma tɔɔrɛ kui,
kɔnɔ Alatala naxa n natanga.

20 A naxa n namini gbaloe kui a xa xanunteya saabui ra.

21 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
a bara n mali n ma kɛwali sɛniyenxi xa fe ra.

22 N bara lu Alatala xa kira xɔn,
n mu n Marigi Ala bɛɓin kobɓa ra.

23 N bara a xa sɛriyɛ birin suxu,
n mu tondixi a xa yaamarie rabatude.

24 N bara tinxin a ya ra,
n mu tin birade yunubi fɔxɔ ra.

25 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
a bara n mali n ma kɛwali sɛniyenxi xa fe ra.

26 I dugutɛgɛɓa masenma dugutɛgɛɓa kanyi bɛ.
I tinxinyi masenma tinxintɔɛ bɛ.

27 I sɛniyenxi masenma sɛniyɛntɔɛ bɛ,
kɔnɔ i kɔɔta nde rabama mixi ɓaaxi ra.

28 I yɛtɛ magoroe rakisima nɛ,
kɔnɔ i yɛtɛ igboe tan magoroma nɛ.

29 Alatala, i tan nan naiyalanyi ra n bɛ.
N Marigi Ala, n ba dimi kui.

30 Xa won birin na a ra,
n mu gaaxuma gali xungbe gereɛde.
N nɔma gere xɔrɔxɔɛ ra Ala xa mali saabui ra.

31 Ala xa kira fan.
Alatala xa masenyi tinxin.
A mixie kantama naxee yigiya fenma a ra.

32 Ala gbɛtɛ mu na, fo Alatala.
Sɛnbɛma mu na, fo won Marigi Ala.

33 Ala nan sɛnbɛ fima n ma,
a n naɓere sɛniyenxi kui.

34 A n malima n xa lu alɔ xeli,
naxan fata ɓereɛde yire xɔrɔxɔɛ.

35 A bara n nafala gere kui,
a n malima xali fanyi rawalide.

36 I bara n xun nakeli,

i bara n tongo i xɔnyɛ i,
 i bara i ɲɛngi sa n xɔn ma.
 Na nan a niyaxi n dariyɛ sɔtɔxi,
³⁷ n sɛnbɛ sɔtɔxi, alako n naxa bira.

³⁸ N birama n yaxuie fɔxɔ ra han n e suxu.
 N mu gbilenma e fɔxɔ ra fo n nɔ e ra.
³⁹ N nee rabirama nɛ han e mu nɔ kelide sɔnɔn,
 e fa lu n sanyi bun.
⁴⁰ I sɛnbɛ soma n yi ra n ma gere kui.
 I n yaxuie ragoroma n bun ma,
⁴¹ i a niya n xa nɔ e ra.
 N xɔnmixie mu wɔyɛnma sɔnɔn.
⁴² E mixie xilima e xa fa e mali,
 kɔnɔ mixi yo mu e rakisima.
 E Alatala xilima, kɔnɔ a fan mu e yaabima.
⁴³ N e luxutama nɛ e fa lu alɔ xube, foye naxan xaninma.
 N e boronma alɔ bɛndɛ.

⁴⁴ I bara n natanga ɲama murutaxi ma,
 i fa n findi sie xunyi ra.
 N mu naxan kolon na bara lu n bun ma.
⁴⁵ E n xui rabatuma,
 xɔɲɛ wɔyɛn ɲɔxunmɛ falama n bɛ.
⁴⁶ E mu suusama n ya ra.
 E minima e xa tɛtɛ makantaxi kui gaaxui ra.
⁴⁷ Alatala sɛnbɛ mu ɲɔnma abadan.
 Tantui na n ma Kantama bɛ.
 Tantui na n Marigi Ala Marakisima bɛ.
⁴⁸ Ala nan n gbɛɲɔxɔma.
 Ala nan sie rabirama n ma nɔɛ bun ma.
⁴⁹ Ala nan n natangama n yaxuie ma.
 I tan nan n itema n yaxuie xun ma.
 I tan nan n natangama suutee ma.
⁵⁰ Alatala, n i tantuma sie tagi na birin nan ma,
 n bɛɛti bama nɛ i bɛ.
⁵¹ A xunnakeli nun hinnɛ fima nɛ a xa mixi sugandixi ma,
 naxan findi mangɛ Dawuda nun a xa die ra abadan.

19

Ala xa nɔrɛ nun sɛriyɛ

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
- ² Koore Ala xa nɔrɛ masenma.
 Koore walaxɛ Ala xa wali masenma.
- ³ Yanyi lɔnni masenma lɔxɔ yo lɔxɔ.
 Dimi xaxili masenma kɔɛ yo kɔɛ.
- ⁴ Xui yati yati mu a ra,
 wɔyɛnyi fan mu a ra.
 Tuli mu nɔma e xui mɛde.
- ⁵ E fɔxi toma dunija birin ma.
 E fɔxi yire makuye birin lima,
 han soge sa sama kankira naxan kui.
- ⁶ Soge minima nɛ alɔ xɛmɛ naxan baxi ginɛ dɔxɔde,

a fa mini a xa konkoe kui,
alɔ mixi xungbe naxan ɲɛɛma a yɛtɛ xa kira xɔn.

⁷ A ɲɛɛ fɔlɔma sogetede, a sa ɲɔn sogegorode.
Sese mu nɔma a wuyenyi bade.

⁸ Alatala xa sɛriyɛ, sɛriyɛ fanyi na a ra.

A sɛnbɛ fima mixi ma.

Alatala xa nɔndi, nɔndi yati na a ra.

A lɔnnitare findima lɔnnila ra.

⁹ Alatala xa nɔɛ, nɔɛ tinxinxi na a ra.

A mixi bɔɲɛ rapɛlɛxinma nɛ.

Alatala xa masenyi, masenyi tinsexi na a ra.

A mixi xaxili ya rabima nɛ.

¹⁰ Alatala xa yaragaaxui, fe sɛniyɛnxi na a ra.

A mu ɲɔnma abadan.

Alatala xa yaamari, yaamari fanyi na a ra.

A birin tinxin.

¹¹ Ala xa yaamari, a fan xɛɛma bɛ,

a fan dangi xɛɛma fanyi birin na.

Ala xa yaamari, a ɲɔxun kumi bɛ,

a ɲɔxun dangi kumi fanyi birin na.

¹² I xa konyi xaxili sɔtɔma nɛ i xa sɛriyɛ kui.

A geeni gbegbe toma nɛ naa.

¹³ Nde nɔma a yɛtɛ kan yuge ɲaaxie birin kolonde?

I xa n ma yunubi nɔxunxi xafari n mu naxan kolon.

¹⁴ I xa n ma yunubi makɛnɛnxi makuya n na.

A naxa n suxu sɛnbɛ ra.

Na tɛmui n fama findide mixi tinxinxi ra,

naxan mu yunubi ɲaaxi rabama.

¹⁵ Wɔyɛnyi naxan kelima n dɛ i,

a nun wɔyɛnyi naxan kelima n bɔɲɛ ma,

Ala xa na tongo n bɛ ɲɛlɛxinyi ra.

Alatala, n kantama nan i ra, i bara n xunsara.

20

Ala xa mangɛ mali

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Alatala xa i yaabi i xa tɔɔɛ kui.

Yaxuba Marigi Ala xa i ratanga.

³ Ala xa i mali kelife a xa yire sɛniyɛnxi,

a xa i mali kelife Siyon geya fari.

⁴ Ala xa i xa sɛɛxɛ birin suxu,

a xa ɲɛlɛxin i xa sɛɛxɛ gan daaxie ra.

ɲɛngi rate.

⁵ Ala xa i waxɔnfe fi i ma,

a xa i xa wali sɔɔnɛya i bɛ.

⁶ Won won xui itema ɲɛlɛxinyi kui.

Won won ma tɔnxuma itema won Marigi Ala xili ra.

Alatala xa i xa maxandi birin nasuxu.

⁷ N a kolon a Alatala a xa mixi sugandixi rakisima nɛ.

A a yaabima nE a sEnbE ra kelife ra a xa yire sEniyEnxi.

⁸ Nde lama a xa sɔɔri ragise ra,
nde lama a xa soee ra,
kɔnɔ won tan laxi won Marigi Alatala xili nan na.

⁹ Soee tan birama nE,
kɔnɔ won tan tixi tun.

¹⁰ Alatala xa mangE rakisi,
a xa won ma maxandi suxu.

21

MangE barakatɔE

Ala matɔxɔE

¹ Dawuda xa bEeti bEetibae xa mangE bE

² Alatala, mangE bara sEEwa i sEnbE ra.
A xa nElExinyi gbo barima i bara a rakisi.

³ I bara a waxɔnfe raba,
i bara a xa dubE suxu.

⁴ I fama barakE ra a bE,
i tɔnxuma mangE daaxi dɔxɔma a xun ma,
a yailanxi xEEma ra.

⁵ A bara i maxandi a xa simaya xa fe ra.
I bara na maxandi suxu,
a xa simaya xɔn naxa kuya han.

⁶ I to a rakisi, a xa binyE naxa gbo.
I naxa xunnakeli nun binyE fi a ma.

⁷ I naxa a findi barakatɔE xungbe ra.
I naxa a rasEEwa i ya i.

⁸ MangE lama Alatala nan na.
A mu birama Ala Xili Xungbe xa hinnE saabui ra.

⁹ I fama i yaxui birin suxude.

I fama nɔde i xɔnmixie ra.

¹⁰ I na fa, i e nɔnma nE,
alɔ tE belebele wuri ganma ki naxE.
Alatala xɔnɔma e ma han tE e gan.

¹¹ I bɔnsɔse bama nE dunija ma, i adamadie rajɔn.

¹² E bara wa fe njaaxi rabafe i ra.

E bara kata han,
kɔnɔ na mu findixi sɔɔnEya yo ra e bE,

¹³ barima i tan nan fama e ragide i xa xali ra.

¹⁴ Alatala, i xa i sEnbE masen e bE.

Muxu wama bEeti bafe i ya xɔri,
muxu xa i matɔxɔ i sEnbE xa fe ra.

22

Ala, i naxa i makuya n na

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bEeti bEetibae xa mangE bE. A xa ba alɔ bEeti naxan xili «SubaxE xeli.»

² Ala, n Marigi Ala, i n naboloxi munfe ra?
I kisi makuya n na, i mu n wa xui rame?

³ N Marigi Ala, kɔE nun yanyi, n i xilima,
kɔnɔ i mu n ma xili ratinma.

JNengi rate.

⁴ ΚΩΝΩ i tan ΣΕΝΙΥΕΝΤΩΕ,
i xa kibanyi rabilinxi Isirayila xa tantui ra.

⁵ Muxu benbae bara danxaniya i ma.
I bara e rakisi e xa danxaniya saabui ra.

⁶ E to i xili, i naxa e xΩΡΕΥΑ.
E bara danxaniya i ma.
I mu e lu yaagi kui.

⁷ ΚΩΝΩ n tan bara findi mixi xuri ra alΩ dondoli,
alΩ mixi mu na n tan na.
Adamadie n nayaagima, mixie n mayelema.

⁸ Mixi naxan birin n toma,
e yoma n ma.
E dΕ pΕΤΕΣΙΜΑ n ma,
e e βΕΛΕΧΕΣΟΛΕ tima n ma a ρΑΑΧΙ ra.

⁹ E naxΕ, «I ya ti Alatala ra.
A i rakisima, a i ratangama,
barima i rafan a ma!»

¹⁰ Ee Ala, i bara n namini n nga tΕΕΓΕ,
i bara n sa a kanke ma.

¹¹ N xaxili tixi i ra kafi n bari tΕΜΥΙ.
I findixi n Marigi Ala ra kafi n baxi foye tode.

¹² I naxa i makuya n na,
barima κΩΝΤΩΦΙΛΙ bara wuya n xun.
Malila yo mu na n fΕ ma.

¹³ ΣΕΝΒΕΜΑΕ bara n nabilin alΩ Basan tuurae.

¹⁴ E dΕ rabixi alΩ ΥΕΤΕ ΧΑΡΠΕΕ.

¹⁵ N nii na bafe n fate, n xΩrie na bafe e radΩxΩdee.
N bΩΡΕ mu sama, limaniya bara ba n yi.

¹⁶ N ΣΕΝΒΕ doloxi alΩ boora.
N nΕnyι bara kankan n κΩΝ na.

I na n mafindife bΕndΕ ra.

¹⁷ Mixi ρΑΑΧΙ gali bara n nabilin alΩ baree.
E bara n βΕΛΕΧΕ nun n sanyi tunba.

¹⁸ N xΩri birin saxi kΕnΕ ma.
E ya banbanxi n na.

¹⁹ E n ma dugie itaxunma e bore ma,
E n ma dugi fanyi matoma a lanma a xa lu naxan bΕ.

²⁰ Alatala, i naxa i makuya n na!

N ma ΣΕΝΒΕΜΑ nan i ra.

I xa i xulun n malide.

²¹ I xa n nii rakisi santidΕΓΕΜΑ ma.

I xa n natanga na baree ma.

²² I xa n nakisi na ΥΕΤΕΕ ma.

I xa n nakisi na tuurae ferie ma.

²³ N i xili masenma nΕ n ma mixie bΕ,
n i matΩxΩma nΕ ρΑΑΜΑ tagi.

²⁴ Wo tan naxan gaaxuma Alatala ya ra,
wo xa a tantu.
Wo tan naxan kelixi wo benba Yaxuba bΩnsΩΕ,
wo xa a matΩxΩ.
Wo tan naxan kelima Isirayila bΩnsΩΕ,

wo xa gaaxu a ya ra.

²⁵ Ala mu yoma misikiine xa tōore ma.

A mu a yete nōxunma a ma xe,

a a xa maxandi suxuma ne.

²⁶ Ala, n i matōxōma n̄ama xungbe ya ma.

N fama n ma laayidi rakamalide mixie be,

naxee gaaxuma Ala ya ra.

²⁷ Mixi magoroxie fama e degede, han e wasa.

Naxee Alatala fenma, e fama a matōxode.

Ala xa simaya fi wo ma.

²⁸ Dunija birin fama ratude Alatala xa fe ma,

e man birin e ya rafindima a ma.

Si birin fama e magorode a be,

²⁹ barima birin na Alatala xa mangeya nan bun.

A si birin yamarima.

³⁰ Dunija senbema na ge e degede,

e birin fama e magorode Ala be.

Naxee birin findima bendē ra,

e fama e xun sinde Ala be.

E mu nōma e yete nii ratangade.

³¹ Adamadie birin fama Ala batude.

E e Marigi xa fe falama e bore be.

³² Ala fama a xa tinxinyi masende

mixi birin be naxee fama baride.

Ala bara na ragiri.

23

Alatala n mēnima

Ala matōxōe

Dawuda xa beeti

¹ Alatala n mēnima

alō xuruse kantē a xa xuruse mēnima ki naxē.

Se birin na n yi ra n hayi na naxan ma.

² Alatala n xaninma fe fanyi ma,

alō xuruse kantē xurusee xaninma n̄ooge fanyi ma ki naxē,

alō a e xun tima ye raxaraxi ra ki naxē.

³ A senbe fima n ma.

A n tima kira tinxinxi xōn, barima Alatala nan a ra.

⁴ Hali n n̄ere dimi kui, n mu gaaxuma,

barima i na n seeti ma.

I n kantama, i n xun tima yire fanyi ra.

⁵ I donse rafalama n be n yaxuie ya xōri.

I se xiri n̄oxunmē sama n ma.

I n ma pōōti rafema minse ra a fanyi ra.

⁶ Hēeri nun hinnenteya birama n fōxō ra n ma dunijn̄eigiri kui.

N luma ne Ala xa hōrōmōlingira kui lōxō yo lōxō,

han n ma dunijn̄eigiri n̄on.

24

Nde soma Ala xa hōrōmōbanxi kui?

Ala xa sēriye

Dawuda xa beeti

¹ Alatala nan gbe na bōxi nun a isee birin na,

duniya nun adamadi birin.

² A tan nan boxi doxi baae nun xuree tagi.

³ Nde noma tede Alatala xa geya fari?

Nde noma sode a xa hromobanxi kui?

⁴ Naxan xa wali fan,

naxan boje seniyen,

naxan mu birama fe fufafu foxo ra,

naxan mu wule falama,

na kanyi nan soma Ala xa hromobanxi kui.

⁵ Alatala barake sama a ma,

a rakisima Ala a sare ragbilenma a ma.

⁶ Yi mixi mooli nan Ala fenma.

Yaxuba xa mixie wama Ala kolonfe.

JNengi rate.

⁷ Tete naadee xa rabi, hromobanxi naade forie fan xa rabi.
Nore Kanyi na sofe.

⁸ Nde na yi Nore Kanyi ra?

Alatala senbema nan a ra, Alatala, naxan senbe gbo gere kui.

⁹ Tete naadee xa rabi, hromobanxi naade forie fan xa rabi.

Nore Kanyi na sofe.

¹⁰ Nde na yi Nore Kanyi ra?

Mange Alatala nan Nore Kanyi ra.

25

Ala, hinne n na

Ala maxandi

Dawuda gbe

¹ N xaxili tixi i tan Alatala nan na.

² N Marigi Ala, n bara n yete taxu i ra

alako yaagi naxa n soto,

alako n yaxuie naxa n mayele.

³ Naxan yo la i ra, na kanyi mu yaagi sotoma,

konon yanfante tan, yaagi sotoma ne a fanyi ra.

⁴ Alatala, i xa kira masen n be,

n xaran i xa kira ra.

⁵ N najere i xa nondi kira xon,

i man xa n matinkan i xa kira ra,

barima i tan Ala nan n nakisima.

N xaxili tixi i ra loxe birin.

⁶ Alatala, i majoxun i xa marafanyi nun i xa fonisireya ma,

barima e na na kabi duniya folo.

⁷ I naxa i majoxun n ma yunubi ma,

n naxan nabaxi n ma segetalaya kui,

n i raxonoxi temui naxe.

Alatala, i majoxun n ma i xa fonisireya kui,

barima i fan.

⁸ Alatala fan, a tinxin.

Na nan a toxi a kira masenma yunubitoe be.

⁹ A tan nan mixi magoroxi rajerema tinxinyi kui.

A e matinkanma a xa kira ra.

¹⁰ Alatala xa fonisireya nun tinxinyi na mixie be,

naxee a xa saatE nun a xa yaamari mabanbanma.

¹¹ Alatala, n ma yunubie xafari i xili xa fe ra,
barima e mu xurun.

¹² Nde gaaxuma Alatala ya ra?

Alatala kira masenma na kanyi be
a lanma a xa ɲere naxan ma.

¹³ A aligiyama lima ne seewe kui.

A bɔnsɔɛ fan fama sabatide yi bɔxi ma.

¹⁴ Alatala a xa gundo masenma mixie be,
naxee gaaxu a ya ra.

A a xa saatɛ masenma ne e be.

¹⁵ N xaxili tixi Alatala ra lɔxɔɛ birin
barima a tan nan n natangama fe ɲaaxi ma.

¹⁶ Alatala, yandi, hinnɛ n na,

barima tɔɔrɔmixi nan n na,
n malima fan mu na.

¹⁷ N bɔɲɛ bara tɔɔrɔ. N namini na tɔɔrɛ kui.

¹⁸ I ya rasiga n ma sunnunyi nun n ma ɲaxankatɛ ma,
i xa diɲɛ n ma yunubi birin ma.

¹⁹ I xa a mato n yaxuie wuyaxi ki naxɛ.
E n xɔnxi a ɲaaxi ra.

²⁰ N nii makanta, i xa n natanga,
alako yaagi naxa n sɔtɔ i xa niini bun ma.

²¹ Sɛriyɛ nun tinxinyi xa n kanta
barima n xaxili tixi i tan na.

²² Ala, Isirayila xunsara a xa tɔɔrɛ birin ma.

26

Tinxintɔɛ ɲere ki

Ala maxandi

Dawuda gbe

¹ Alatala, i xa n ma kiiti sa, barima n ɲere ki tinxin.

N bara n yetɛ taxu i ra, n mu birama.

² Alatala, n bɔɲɛ mato, n sondonyi makiiti,

³ barima n laxi i xa hinnɛ ra,
n man n ɲereɛma i xa sɛriyɛ ma.

⁴ N mu luma wule faleɛ ya ma,
n mu ɲereɛma filankafuie tagi.

⁵ Fe kobi rabae mu rafan n ma,
n tan nun mixi ɲaaxie mu luma yire keren.

⁶ Alatala, n nan n ɲere ki rasɛniyen,
n man luma ne i xa sɛrɛxɛbade.

⁷ N tantui beɛti bama,
n i xa kaabanakoe masenma.

⁸ Alatala, i xa hɔrɔmɔbanxi rafan n ma, i xa nɔrɛ na dɛnnaxɛ.

⁹ I naxa n nii ba alɔ yunubitɔɛɛ nun faxatie.

¹⁰ E fe ɲaaxie rabama, e kɔbiri rasuxuma tinxintareya ra.

¹¹ Kɔnɔ n tan luma tinxinyi kui.

N xun sara, i xa diɲɛ.

¹² N ɲere ki tinxin.

N Alatala tantuma ne malanyie kui.

27

*I xaxili ti Alatala ra**Ala maxandi*

Dawuda gbe

¹ Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.

N nakisima na a ra.

N lan n xa gaaxu nde ya ra?

N ma duniṣigiri na Alatala nan ma niini bun ma.

N lan n xa gaaxu nde ya ra?

² N gerefæe nun n yaxui naxee fe ṣaaxi rabama,

e na fa n nahalakide,

e tan nan birama.

³ Hali sɔɔri gaali n nabilin,

n bɔṣe mu sɛɛnma.

Hali sɔɔri gaali fa n gereɗe,

n bɔṣe suusama nɛ.

⁴ N fe keren nan maxɔrin Alatala ma,

n na na nan fenfe.

N wama lufe Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nan kui

n ma duniṣigiri birin,

alako n xaxili xa ti Alatala xa fe fanyi ra,

n man xa nɔ a xa hɔrɔmɔbanxi matode.

⁵ A n natangama nɛ tɔɔɛ ma hɔrɔmɔbanxi kui.

A n nɔxunma nɛ na niini bun ma.

A n natema nɛ geya fari.

⁶ A n xun nakelima nɛ n yaxuie ya xɔri naxee n nabilinxi.

N sɛɛxɛ bama nɛ a xa hɔrɔmɔbanxi kui ṣɛɛxinyi ra.

N suuki ba, n bɛɛti ba Alatala bɛ.

⁷ Alatala, i tuli mati n xui ra, n na i maxandife.

Hinne n na, i man xa n yaabi.

⁸ N bɔṣe wama i fenfe.

Alatala, n i fenma nɛ.

⁹ I naxa i kobe ti n na.

I naxa mɛɛ i xa konyi ra xɔnɛ kui.

I tan nan na n malima ra.

N ma marakisima Ala, i naxa n nabolo,

i naxa n nabɛṣin.

¹⁰ Xa n nga nun n ba n nabolo,

Alatala tan a makɔɛma nɛ n na.

¹¹ Alatala, i xa kira masen n bɛ.

N xun ti kira tinxinxi ra,

alako n yaxuie naxa n suxu.

¹² I naxa n nabolo n yaxuie xa e sago raba n na,

barima e bara findi tɔṣɛgɛlae ra n bɛ.

Fe kobi rabæe nan lanxi e ma.

¹³ N laxi a ra n Alatala xa fe fanyi toma nɛ

yi duniṣa bɛndɛ fuṣi fari.

¹⁴ I xaxili ti Alatala ra.

I sɛnbɛ xun xa masa, i xa limaniya.

I xaxili ti Alatala ra.

28

Ala ƚɛngi dɔxɔxi a xa mixie xɔn ma

Ala maxandi

Dawuda gbe

¹ Alatala, n bara i xili.

I xa sɛnbɛ luma n bɛ alɔ fanye.

I tuli mati n na, xa na mu a ra n luma alɔ faya mixi.

² N na n bɛlɛxɛ ite i bɛ i xa yire sɛniyɛnxi mabiri,
i xa n ma maxandi xui ramɛ.

³ I naxa n lu alɔ mixi ƚaaxie nun tinxintaree.

E e boore yanfama, e bɔɲɛ mu fan.

⁴ E xa wali kobi sare ragbilen e ma.

E naxan nabaxi mixie ra,

i xa na raba e fan na.

A lanma e xa na mɔɔli sɔto,

⁵ barima e mu Alatala xa wali kolon.

A fama e rabirade, e mu keli sɔnɔn.

⁶ Alatala tantu,

a bara n ma dubɛ suxu.

⁷ Alatala nan na n sɛnbɛ nun n kantama ra.

N xaxili tixi a tan nan na naxan n malima.

N bɔɲɛ sɛɛwama nɛ, n fa bɛɛti ba a bɛ.

⁸ Alatala nan a xa ƚama sɛnbɛ ra,

a findi a xa mixi sugandixi kantama ra.

⁹ I xa ƚama rakisi, i xa barakɛ ragoro e ma.

Mɛɛni e ma

alɔ xuruse dɛmadonyi mɛɛnima a xa gɔɔrɛ ma ki naxɛ.

I ƚɛngi dɔxɔ e xɔn ma abadan.

29

Alatala xui magaaxuxi

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa bɛɛti

¹ Malekɛɛ, wo Alatala matɔxɔ,
a xa binyɛ nun a sɛnbɛ xa fe ra.

² Wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a batu a nɔrɛ sɛniyɛnxi kui.

³ Alatala xui mɛma baa ma,
Ala Binyɛ Kanyi xui luma alɔ galanyi,
a a xui rasigama baa xungbee ma.

⁴ Alatala xui sɛnbɛ gbo,
a magaaxu.

⁵ Alatala xui wuri bili xungbee igirama,
alɔ naxee na Liban bɔxi ma.

⁶ Alatala Liban wuri bilie ituganma alɔ ninge di,
a Siriyon geya ituganma alɔ sɛxɛ i ninge.

⁷ Alatala xui tɛ rayensenma alɔ seyamakɔnyi.

⁸ Alatala xui Kadesi gbengberenyi rasɛrɛnma.

⁹ Alatala xui a niyama xelie nun sie xa bari.

Nama birin e xui itema a xa hɔrɔmɔbanxi kui,
a a fala,

«Matɔxɔɛ na Ala bɛ!»

¹⁰ Alatala nu na a xa kibanyi kui duniƚa banbaran yɛ tɛmui naxɛ.

A xa mangɛya mu ƚɔnma abadan.

¹¹ Alatala nan sɛnbɛ fima a xa ɲama ma,
a barakɛ nun bɔɲɛsa fima e ma.

30

Ala xa xɔnɛ mu buma

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti a naxan sɛbɛ Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra

² N bara i matɔxɔ Alatala,
barima i bara n nakeli.

I mu tin n yaxuie xa xunnakeli sɔtɔ n xun ma.

³ N Marigi Alatala, n to i xili,

i naxa n nayalan.

⁴ Alatala, i naxa n nii rakisi saya ma,

i mu tin n xa goro gaburi kui.

⁵ Danxaniyatɔɛɛ, wo xa bɛɛti ba Alatala bɛ,

wo xa a xili matɔxɔ.

⁶ A xa xɔnɛ mu buma,

kɔnɔ a hinnɛma i ra i xa simaya birin kui.

Nunmare, mixie wama, kɔnɔ gɛɛsɛgɛ e fa ɲɛlɛxin.

⁷ N bɔɲɛsa sɔtɔ tɛmui naxɛ n naxa a fala,

«N mu nɔma birade.»

⁸ Alatala, tɛmui dangixi i naxa n sɛnbɛ lu alɔ geya,

kɔnɔ yakɔsi i bara i nɔxun n ma.

N bɔɲɛ bara ifu.

⁹ Alatala, n naxa i xili, n naxa i maxandi.

¹⁰ N naxa a fala i bɛ,

«N ma faxɛ findima geeni mundun na i bɛ?

Xa n bara goro gaburi kui,

na nɔma findide matɔxɔɛ ra i bɛ?

Na nɔma i xa lanlanteya masende duniɲa bɛ?»

¹¹ Alatala, i tuli mati n na, i xa kinikini n ma.

Alatala, n mali.

¹² I bara n ma nimisɛ masara sɛɛwɛ ra.

I bara n ma sunnun donma masara ɲɛlɛxin donma ra.

¹³ N Marigi Alatala, na na a ra n mu dunduma,

n tantui bɛɛti bama nɛ i bɛ abadan.

31

Lafe Ala ra

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Alatala, n bara n xaxili ti i ra.

I naxa tin n xa lu yaagi kui, i xa kiiti fanyi sa n ma.

³ I xa i tuli mati n na, n nakisi.

I xa lu n bɛ alɔ fanye,

alɔ yire makantaxi alako n xa kisi.

⁴ N ma sɛnbɛma nun n ma kantama nan i ra.

I xa n xun ti kira fanyi xɔn i xili fanyi xa fe ra.

⁵ N yaxuie bara yɛlɛ itala n ya ra, kɔnɔ i fama n natangade na ma.

⁶ N bara n xaxili ti i ra.

Alatala Nɔndi Marigi, i bara n nakisi.

⁷ Kuye batui mu rafan n ma,

n tan, nan n taxuma Alatala nan na.

⁸ N sɛɛwama nɛ i xa hinnɛ xa fe ra,
barima i bara n ma tɔɔrɛɛ to,
n sondonyi na ɲaxankata, i na kolon.

⁹ I mu n soxi n yaxuie yi ra, i bara n xɔrɛya.

¹⁰ Alatala, hinnɛ n na,

barima n na tɔɔrɔfe.

N fate birin bara ba n ma.

¹¹ N ma simaya na ɲɔnfe tɔɔrɛ kui.

N ma duniɲɛigiri xɔrɔxɔ.

N sɛnbɛ bara ɲɔn n ma yunubi xa fe ra.

N fate bara kana ¹² n yaxuie xa fe ra.

N bara yaagi n dɔxɔbooree xɔn ma.

N booree, xa na mu a ra naxee n toma taa kui,
e e gima nɛ n ma.

¹³ E birin bara nɛɛmu n ma alɔ n ɲan bara faxes.

N luxi alɔ se lɔɛxi.

¹⁴ N bara n yaxuie xui mɛ.

Gbaloe na n nabilinyi.

E bara lan a ma e xa n faxes.

¹⁵ Kɔnɔ n tan bara n taxu i ra, i tan n Marigi Alatala.

¹⁶ N na i sagoe.

N natanga n yaxuie ma naxee wama n ɲaxankatafe.

¹⁷ I xa i xa konyi to, n nakisi i xa hinnɛ ra.

¹⁸ Alatala, n na i xili, i naxa n lu yaagi kui.

Ala xa mixi ɲaaxie rayaagi,

Ala xa e rasabari faxɛ ra.

¹⁹ Ala xa e xui radundu,

barima yi wule falɛɛ e yɛtɛ igboma, e yo tinxintɔɛɛ ma.

²⁰ I xa hinnɛ gbo, i naxan nagataxi i yaragaaxuie bɛ,

naxee i xa kantari fenma.

²¹ I bara e yigiya alako fe kobi rabae naxa e suxu.

I bara e ratanga wule falɛɛ ma.

²² Alatala tantu, barima a bara hinnɛ n na n ma tɔɔrɛ kui.

²³ N ma gaaxui kui, n nu bara a fala,

«I bara i nɔxun n ma,»

kɔnɔ i bara n ma maxandi suxu.

²⁴ Danxaniyatɔɛɛ, wo xa Alatala xanu.

Alatala togondiyatɔɛɛ rakisima nɛ,

kɔnɔ a yɛtɛ igboe ɲaxankatama nɛ.

²⁵ Wo tan naxee wo xaxili tixi Alatala ra,

wo wo sɛnbɛ so, wo xa limaniya.

Ala yunubi xafarife

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa lɔnni bɛɛti

¹ Nɛlɛxinyi na adama bɛ

naxan xa yunubi bara ba,

naxan xa fe kobi bara xafari.

² ƆƆƆƆxinyi na adama bɛ

Alatala bara diƆƆ naxan ma fe kobi ma,
a nun maifui mu na naxan xaxili ya ma.

³ Danmi n dunduxi, n mu nɔma minide tɔɔɛ kui.

N nu tɔɔɔma nɛ yanyi birin na.

⁴ Kɔɛ nun yanyi i xa tɔɔɛ na n fari.

N sɛnbɛ bara kana, a bara lu alɔ gbengberen yire.

⁵ N bara n ma yunubi masen i bɛ,

n mu n ma yunubi nɔxunxi fa.

N bara a fala,

«Fo n xa n ma yunubi ya xaran Alatala bɛ.»

I tan Alatala bara n ma yunubi ba n ma.

⁶ Mixi tinxinxi birin xa i maxandi a waxati.

Xa tɔɔɛ gbo alɔ banbaranyi,

a mu sese niyama a ra.

⁷ N ma kantari lanxi i tan nan ma.

I man sunnunyi bama n ma.

N i tantuma nɛ i xa maratange xa fe ra.

⁸ N wo xaranma nɛ kira ra

wo lan wo xa bira naxan fɔxɔ ra.

N wo rasima nɛ,

n nan n ƆƆƆƆ sama nɛ wo xa fe xɔn ma.

⁹ Wo naxa lu alɔ soe,

xa na mu a ra sofale xaxilitare,

naxan mu ƆƆƆƆƆƆ ma fo karafoe ra.

¹⁰ Fe xɔnɛ gbege ragataxi mixi ƆƆƆƆ bɛ,

kɔnɔ naxan a xaxili tixi Alatala ra,

Ala xa fonisireya na kanyi rabilinma nɛ.

¹¹ Mixi tinxinxie, wo sɛɛwa Alatala ra,

wo man xa ƆƆƆƆ.

Wo Ala tantu ƆƆƆƆxinyi kui wo xui itexi ra,

wo tan mixi tinxinxie birin.

33

Ala na wɔyɛn, a fe ragirima nɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Tinxintɔɛɛ, wo xa Alatala matɔxɔ wo xui itexi ra.

Tinxintɔɛɛ lan e xa Ala matɔxɔ.

² Wo xa Alatala tantu kɔra ra,
wo xa bɛɛti ba kɔra ra luuti fu daaxi.

³ Wo xa bɛɛti nɛnɛ ba a bɛ,
wo xa na raba maxasee ra wo xui itexi ra.

⁴ Alatala xa masenyi tinxin,
a a xa wali birin nabama sɔɔbɛ ra.

⁵ Tinxinyi nun sɛriyɛ rafan a ma,
dunija birin nafexi Alatala xa hinne ra.

⁶ Alatala naxa koore daa a xa wɔyɛnyi ra.

A to wɔyɛn keren fala, tunbuie naxa mini keren na.

⁷ A naxa baa fan malan yire keren,
a xa ye ragata.

⁸ Bɔxi birin xa gaaxu Alatala ya ra.
 Dunijna mixi birin xa a binya.
⁹ A na wɔyɛn, a fe ragirima nɛ.
 A na yaamari fi, a rabama nɛ.
¹⁰ Alatala sie xa natɛɛ kanama nɛ.
 A mu e xa wali sɔɔnɛyama.
¹¹ Kɔnɔ Alatala xa fe ragirixie buma abadan.
 A waxɔnfe sɔɔnɛyama nɛ waxati birin.
¹² Nɛlɛxinyi na si bɛ naxan marigi findixi Alatala ra.
 Nɛlɛxinyi na bɔnsɔɛ bɛ Alatala naxan sugandixi.
¹³ Alatala a ya ragoroma dunijna ma kelife ariyanna,
 a mixi birin mato.
¹⁴ Kelife a xɔnyi, a dunijna mixi birin matoma nɛ.
¹⁵ Naxan adamadie bɔɔnɛ daaxi,
 a a ɲɛngi sama e xa walie xɔn.

¹⁶ Mangɛ yo mu kisima a xa sɔɔrie saabui ra.
 Sɔɔri fan mu kisima a yɛtɛ sɛnbɛ ra.
¹⁷ Sɔɔri ɲɔxɔ a ma a xa soe nɔma a rakiside,
 kɔnɔ na tan mu findima kisi ra a bɛ.
¹⁸ Alatala nan mɛɛnima mixie ma
 naxee gaaxuma a ya ra,
 naxee e xaxili tima a xa hinnɛ ra,
¹⁹ alako e nii naxa laaxira,
 alako e xa balo kaamɛ waxati.
²⁰ Won xaxili tixi Alatala nan na.
 A tan nan won malima ra,
 a tan nan won kantama ra.
²¹ Won bɔɔnɛ sɛɛwaxi a tan nan ma fe ra,
 barima won bara la a xili sɛniyɛnxi ra.
²² Alatala, i xa hinnɛ muxu ra,
 barima muxu xaxili tixi i tan nan na.

34

*Ala yaragaaxuie sare**Ala matɔxɔɛ*

¹ Dawuda to a yɛtɛ findi daxui ra Abimeleki ya i alako a xa a bɛɲin, a naxa yi bɛɛti sɛbɛ.
² N Alatala tantuma waxati birin.
 A xa matɔxɔɛ mu bama n dɛ i.
³ N Alatala matɔxɔma n bɔɔnɛ kui.
 Tɔɔrɔmixie fama nɛ na mɛde, e fa sɛɛwa.
⁴ Won birin xa Alatala binya,
 won xa a xili matɔxɔ.
⁵ N to Alatala maxandi, a naxa n yaabi,
 a n ma gaaxui birin ba n yi.
⁶ Naxan na a ya ti Ala ra,
 a sɛɛwama nɛ, a mu yaagima.
⁷ Xa tɔɔrɔmixi a xui ramini,
 Alatala a mɛma nɛ, a fa a rakisi a xa tɔɔrɛ kui.
⁸ Alatala xa malekɛ Ala yaragaaxuie rabilinma nɛ, a e kanta.
⁹ Wo a mato, Alatala fan de!
 Nɛlɛxinyi na adama bɛ naxan xaxili tixi a ra.
¹⁰ Sɛniyɛntɔɛɛ, wo xa gaaxu Alatala ya ra,

alako wo hayi birin xa fan.

¹¹ Kaame yεtεe suxuma nε,
kɔnɔ Alatala fenmae hayi birin fanma nε.

¹² N ma die, wo fa, wo xa fa wo tuli mati n na.
N xa Alatala yaragaaxui masen wo bε.

¹³ Nde wama simaya xɔnkuye xɔn?
Nde wama lufe sεεwε kui tεmui birin?

¹⁴ Xa wo wama na xɔn,
wɔyεn ɲaaxie naxa mini wo dε i,
wo naxa wule yo fala.

¹⁵ Wo xa fe ɲaaxi lu na, wo xa fe fanyi raba.
Wo xa wo tunnabεxi bɔɲεsa fenfe ra.

¹⁶ Alatala tinxintɔεe toma nε, a a tuli matima e wa xui ra.

¹⁷ Alatala a kobe soma fe kobi rabae ra,
alako e xili xa nεεmu duniɲa ra.

¹⁸ Tinxintɔεe na e mawa Alatala bε, a a tuli matima nε e ra,
a e ba e xa tɔɔrεe kui.

¹⁹ Alatala luma mixi fε ma naxan sunnunxi a bɔɲε ma,
a mixi rakisima naxan xaxili bara ifu.

²⁰ Tɔɔrε gbegebe tinxintɔε lima nε,
kɔnɔ Alatala a rakisima na birin ma.

²¹ Alatala mεεnima nε a ma,
sese mu a toma.

²² Fe ɲaaxi nan mixi ɲaaxi faxama.
Tinxintɔε yaxuie fama ɲaxankatade.

²³ Alatala a xa konyie xun sarama nε.
Naxan a xaxili tima Ala ra,
na mu kiiti ɲaaxi sɔtɔma.

35

Mixi ɲaaxi sare

Ala maxandi

Dawuda gbe

¹ Alatala, i xa mixi tɔɔrɔ naxan wama n tɔɔrɔfe.
Naxan wama n gerefe, na kanyi gere.

² Keli, i xa n mali i xa geresose ra.

³ I xa xali nun tanbε xa ite n yaxuie xili ma.
A fala n bε, a i tan nan n ma marakisima ra.

⁴ Ala xa n yaxuie rayaagi, a xa e xaxili ifu,
naxee wama n faxafe.

Naxee fe ɲaaxie maxirima n xun ma,
Ala xa e rayaagi, a xa e keru.

⁵ E xa lu alɔ maale lagi foye naxan nayensenma.
Alatala xa malekε xa e keru.

⁶ Ala xa e lu dimi kui,
Ala xa e xa kira masalaxun.
Alatala xa malekε xa e keru.

⁷ E bara yεlε itala n ya ra,
e bara yili ge n birama dεnnaxε,
alako e xa n faha hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.

⁸ Ala xa na sare ragbilen e ma.
Ala xa e suxu yεlε kui, Ala xa e rabira yili kui.

⁹ Na tɛmui n bɔɔɛ ɲɛlɛxinma nɛ Alatala ra.
N sɛɛwama nɛ a xa marakisi xa fe ra.

¹⁰ N bɔɔɛ a falama nɛ,
«Alatala, i maniyɛ mu na.
Nde nɔma tɔɔɔmixi ratangade sɛnbɛma ma?
Nde nɔma setare ratangade muɲɛtie ma?»

¹¹ Wule falɛɛ n tɔɔɔɛɛɛma,
e nu fe fala e mu naxan kolon.

¹² E n ma fe fanyi sare ragbilenma fe ɲaaxie ra.
Mixi birin bara n nabolo.

¹³ Kɔɔɔ e tan nu furaxi tɛmui naxɛ,
n nu luma sunnun na e bɛ,
n nu fa sunyi suxu,

n Ala maxandi e bɛ tɛmui birin.

¹⁴ N sunnunxi e bɛ alɔ n sunnunma n boore bɛ ki naxɛ,
xa na mu a ra n ngaxakerenyi bɛ.

N kinikinixi e bɛ alɔ n kinikinima n nga bɛ ki naxɛ.

¹⁵ Kɔɔɔ tɔɔɔɛ to n tan li, e birin naxa ɲɛlɛxin.

E naxa kafu e bore ma n xili ma,
e xa n ɲaxankata, e xa n nahalaki.

¹⁶ Mixi ɲaaxie nun konbitie,
e birin n ma fe xɔɔxi, e nu yele.

¹⁷ N Marigi, munfe ra i tinma na mɔɔli xa raba?
N nii ratanga e xa gere ma, n nii rakisi yi yɛtɛɛ ma.

¹⁸ Na kui n i tantuma nɛ malanyi xungbe kui,
N i matɔxɔma ɲama gbegbe tagi.

¹⁹ Ala xa n natanga n yaxuie ma,
naxee wama yofe n ma.

Ala xa n natanga n xɔɔmixie
naxee wama n konbife hali n mu fe yo rabaxi e ra.

²⁰ E mu wɔyɛn fanyi yo falama,
e mixi fanyi madaxuma tun.

²¹ E n tɔɔɔɛɛɛma a falafe ra, «Muxu bara a to.»

²² Alatala, i bara na birin to. I naxa dundu de.
N Marigi, i naxa i makuya n na.

²³ N Marigi Ala, keli,
i xa n xun magere so,
i xa n xun mafala.

²⁴ N Marigi Alatala, i xa n ma kiiti sa i xa tinxinyi ra,
alako n yaxuie naxa n mayele.

²⁵ I naxa tin e xa a fala,
«Muxu bara nɔ a ra, muxu bara a masɔɔ.»

²⁶ Ala xa n xɔɔmixie rayaagi, n yaxuie xaxili xa ifu.

²⁷ Ala xa n xanuntenyie rasɛɛwa,
naxee a falama e xui itexi ra,
«Tantui na Alatala bɛ naxan a xa konyi luma bɔɔɔsa kui.»

²⁸ N i xa tinxinyi masenma nɛ,
n i tantuma nɛ tɛmui birin.

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Alatala xa konyi Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
² N bara mixi ɲaaxi xa matandi maɲɔxun n bɔɲɛ kui.
 A mu a kolon a lanma a xa gaaxu Ala ya ra.
³ A a yɛtɛ igboma han a mu nɔma a xa yunubi tode,
 a mu nɔma a ɲɛɛ ki xɔnde.
⁴ A xa wɔyɛnyi ɲaaxu, a nu mixi madaxu tun.
 A mu fe fanyi yo kolon.
⁵ A fe ɲaaxi maɲɔxunma kɔɛ ra, a fa kira ɲaaxi suxu,
 barima a mu tondima fe kobi lude.
- ⁶ Alatala, i xa hinnɛ koore lima,
 i xa dugutɛgɛɲa sigama han nuxui.
⁷ I xa tinxinyi gbo alɔ geyae.
 I xa kiiti tilin alɔ baa.
 I tan nan adamadie nun subee rakisima.
⁸ Ala, i xa hinnɛ fan.
 Adamadie birin yigiya sɔtɔma nɛ i yi ra,
 alɔ tɔxɔɛ yɔrɛɛ luma e nga gabutenyie bun ma ki naxɛ.
⁹ E wasama i xa nɛmɛ nan na,
 i xa fe fanyi luma e bɛ alɔ ye xinbeli.
¹⁰ I tan nan gbansan nɔma adama rabalode.
 I xa naiyalanyi bara muxu xa kira iyalan.
¹¹ I xa hinnɛ i kolonmae ra,
 i xa i xa tinxinyi masen tinxintɔɛɛ bɛ.
¹² I xa n natanga yɛtɛ igboee ma,
 i naxa a lu mixi ɲaaxie xa n kerɪ.
¹³ Tinxintaree birama nɛ, e mu nɔma kelide sɔnɔn.

37

*Mixi ɲaaxi nun mixi fanyi masundi**Ala xa sɛriyɛ*

- Dawuda gbe
¹ I naxa kɔntɔfili mixi ɲaaxie ra.
 I naxa tin lude alɔ e tan.
² E lisima nɛ mafuren alɔ ɲooɛ,
 e faxama nɛ alɔ sansie.
³ I xa i taxu Alatala ra, i xa fe fanyi rabatu.
 I xa lu yi bɔxi ma, nɔndi xa findi i xa baloe ra.
⁴ Alatala xa findi i waxɔnfe ra.
 Na kui a i waxɔnfe ragirima nɛ.
⁵ I i xaxili ti Alatala ra, a birin taxu a ra.
 A tan nan fe ragirima.
⁶ Ala fama i xa nɔndi makɛnɛnde
 alɔ a soɛ raminiima ki naxɛ gɛɛsɛgɛ.
 A i xa xunnakeli makɛnɛnma
 alɔ soɛ naxan yanbama yanyi ra.
⁷ I bɔɲɛ raxara Alatala ya i,
 i xa mamɛ ti, Ala na na.
 I naxa mixi ɲaaxi tɔɔnɛ hali a xa fe birin sɔɔnɛyaxi.
⁸ I naxa xɔnɔ, i i bɔɲɛ magoro.
 Na tɔɔnɛ lu na, a mu fee sɔɔnɛyama i bɛ.
- ⁹ Ala fama mixi ɲaaxie rapɔnde,

kɔnɔ naxee e xaxili tixi Ala ra,
e fama yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra.

¹⁰ A mu buma mixi jaaxie xa lɔɛ duniɲa ma.

E mu toma dɛdɛ.

¹¹ Naxee bɔɲɛɛ magoroxi,
e tan nan fama yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra, e lu bɔɲɛsa kui.

¹² Tinxintare tinxintɔɛ yanfama, a xɔnɔ a ma.

¹³ Kɔnɔ Marigi yelem a na mixi jaaxi ma,
barima a a kolon a fama naxan sɔtɔde.

¹⁴ Mixi jaaxie santidɛgɛma bama a tɛɛ i,
e xali fan suxu,
alako e xa misikiinɛ nun setare tɔɔɔɔ,
e xa tinxintɔɛ kɔn naxaba.

¹⁵ Kɔnɔ e tan nan fama faxade e yɛtɛ xa santidɛgɛma saabui ra.
E xa xalie fama girade.

¹⁶ Se xuri naxan na tinxintɔɛ yi ra,
a fisa mixi jaaxie xa bannaya bɛ,

¹⁷ barima Alatala e sɛnbɛ kanama nɛ,
a fa tinxintɔɛ mali.

¹⁸ Alatala ɲɛngi saxi mixi fanyi xɔn.
E kɛ buma nɛ abadan.

¹⁹ E mu yaagima tɔɔɔɛ tɛmɛui, e lugama nɛ kaamɛ waxati.

²⁰ Kɔnɔ mixi jaaxie faxama nɛ.
Alatala yaxuie luma nɛ alɔ fiili,
naxan sɛxɛ lisima, a fa gan.

²¹ Mixi jaaxi doni tongoma nɛ, kɔnɔ e mu a fima.
Mixi fanyi tan mixie kima a xa fonisireya kui.

²² Alatala xa barakatɔɛɛ yi bɔxi sɔtɔma nɛ kɛ ra,
kɔnɔ Ala naxan dankama, na kanyi fama halakide.

²³ Naxan ɲɛɛ ki rafan Alatala ma,
a na kanyi malima nɛ a xa duniɲɛigiri kui.

²⁴ Hali a sa dinkon, a mu birama,
barima a bɛlɛxɛ na Alatala yi ra.

²⁵ Kabi n dimɛdi tɛmɛui, han n xɛmɔxi ra,
n mu tinxintɔɛ keren toxi Ala naxan nabɛɲinxi,
naxan xa die taami makulama.

²⁶ Tinxintɔɛ ki tima, a mixie donima.
A xa die barakɛ sɔtɔma nɛ.

²⁷ I xa fe kobi lu na, i xa fe fanyi raba.
Na kui i simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ.

²⁸ Sɛriyɛ rafan Alatala ma.
A mu a xa hinnɛntee rabɛɲinma.
A e kantama nɛ abadan.
Kɔnɔ mixi jaaxie bɔnsɔɛ fama nɛ halakide.

²⁹ Tinxintɔɛɛ fama nɛ yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra, e lu be abadan.

³⁰ Tinxintɔɛ lɔnni nan masenma,
sɛriyɛ nan minima a dɛ kui.

³¹ A Marigi Ala xa sɛriyɛ na a bɔɲɛ kui,
a mu birama kira xɔn.

³² Mixi jaaxi tinxintɔɛ yanfama, a xa a faxa.

³³ Kɔnɔ Alatala mu tinxintɔɛ luma a yaxuie sagoe.

A mu tinma e xa a tɔɔɲɛɛ kiiti tɛmui.

³⁴ I xaxili ti Alatala ra, a xa kira suxu,
alako a xa i rakeli, i xa yi bɔxi sɔtɔ kɛ ra.

Na tɛmui i mixi ɲaaxie toma nɛ e halakixi.

³⁵ Tɛmui dangixi n bara sɛnbɛma ɲaaxi nde to.

A xungbo alɔ wuri tofanyi.

³⁶ Kɔnɔ n to dangi a yire a firin nde,

n naxa a li a xa fe xuben.

N naxa a fen, kɔnɔ n mu a to.

³⁷ I xa mixi fanyi nan mato, tinxintɔɛ nan igbɛ.

Na mixi mɔɔli findima barakatɔɛ nan na.

³⁸ Kɔnɔ yunubitɔɛɛ tan fama nɛ sɔntɔde,
e bɔnsɔɛ birin fa halaki.

³⁹ Alatala tinxintɔɛɛ rakisima nɛ,
a findi e xa makantama ra e xa tɔɔɛ kui.

⁴⁰ A e malima nɛ, a e ratanga.

A e ratanga mixi ɲaaxie ma, a e rakisi,

barima e yigiyaxi a tan nan ma.

38

N sɛnbɛ bara kana

Ala maxandi

¹ Dawuda xa maxandi bɛɛti

² Alatala, i naxa n ɲaxankata i xa xɔnɛ kui,
i naxa n halaki i xa bɔɲɛte kui.

³ I bara n maxɔnɔ i xa tanbɛ ra, i bara n nabira.

⁴ Yalanyi yo mu na n bɛ i xa xɔnɛ kui.

N ma yunubi bara a niya n fate birin xa tɔɔɔ.

⁵ N ma yunubie bara gbo n xun ma.

Na kote bara binya, n mu a nɔma sɔnɔn.

⁶ N ma fie bara gbo, e xiri bara ɲaaxu.

Na birin fatanxi n ma xaxilitareɲa nan na.

⁷ N bɔɲɛ bara kana, xunnakeli mu na n bɛ.

N luma fɛɛɲɛn na sunnunyi nan kui.

⁸ N fate birin wolenxi, yalanyi yo mu na sɔnɔn.

⁹ N sɛnbɛ bara kana, n fate birin bara ba n ma.

N bɔɲɛ tɔɔɔxi tun.

¹⁰ N Marigi, i n waxɔnfe kolon, n ma tɔɔɛ mu nɔxunxi i ma.

¹¹ N bɔɲɛ mu saxi, n sɛnbɛ bara ɲɔn.

N ya mu naiyalanyi toma sɔnɔn.

¹² N xanuntenyie nun n booree bara keli n xun ma
n ma fure xa fe ra, n ngaxakerenyie bara e makuya n na.

¹³ Naxee wama n faxafe, e bara yeɛ itala n ya ra.

Naxee wama n tɔɔɔfe, e bara n konbi,
e n tɔɔɲɛgɛma tɛmui birin.

¹⁴ Kɔnɔ n mu n tuli mati na wɔyenyie ra,
n mu n dɛ rabi n xa e yaabi.

¹⁵ N luma alɔ tuli xɔri, n luma alɔ boboe.

¹⁶ Alatala, n xaxili tixi i tan nan na.

N Marigi Ala, i tan nan gbansan nɔma n yaabide.

¹⁷ N naxɛ, «I naxa tin n yaxuie xa yo n ma,

e xa ɲɛlɛxin n ma tɔɔrɛ xa fe ra.»

¹⁸ A gbe mu luxi n xa bira,

n na tɔɔrɔfe tɛmui birin.

¹⁹ N bara n ti n ma yunubi rabaxie ra,
n yangoe naxee rabaxi, na fe bara n kɔntɔfili.

²⁰ N yaxuie tan kɛndɛ, e sɛnbɛ gbo.

N xɔnmixie bara wuya, hali nɔndi mu na e bɛ.

²¹ Naxee fe fanyi masarama fe ɲaaxi ra, e n tɔɔrɔma,
barima n tan birama fe fanyi nan fɔxɔ ra.

²² Alatala, i naxa n nabɛɲin.

N Marigi Ala, i naxa i makuya n na.

²³ N Marigi, i xa fa mafuren n malide.

N Marigi, n ma marakisima nan i ra.

39

Adama luma alɔ foye

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ Yedutun bɛ

² N bara a fala, «N fe birin nabama,
alako n naxa yunubi raba n dɛ ra.

N fe birin nabama,
alako n naxa na wɔyɛnyi mɔɔli fala mixi ɲaaxie ya xɔri.»

³ N ma tɔɔrɛ xungbe kui,

n naxa dundu, n mu sese fala, n naxa n sabari tun.

⁴ N bɔɲɛ nu satunma, n ma tɔɔrɛ naxa lu alɔ tɛ dɛxɛxi.

Na bara a niya n xa yi wɔyɛnyi fala,

⁵ «Alatala, a masen n bɛ n faxama tɛmui mundun,
n ma simaya sigama han minden,
alako n xa n sɛnbɛ xa xurunyi kolon.

⁶ I bara n ma simaya radunke, a xɔn mu kuya sɔnɔn.

Adama luma alɔ foye naxan dangima.»

ɲɛngi rate.

⁷ Adama luxi nɛ alɔ niini, naxan minima, a fa dangi.

A naafuli malanma, kɔnɔ naxan fama a sɔtɔde,
a mu na kolon.

⁸ N Marigi, n fa n xaxili tima nde ra?

I tan nan gbansan nɔma n malide.

⁹ N nakisi n ma yunubie birin ma.

I naxa n nayaagi daxuie ya xɔri.

¹⁰ N bara dundu, n mu sese falama,
barima i tan nan na walife.

¹¹ I xa fure ba n ma, beenu i xa n naɲɔn tɔɔrɛ kui.

¹² I mixi ɲaxankatama a xa yunubi xa fe ra.

Naxan nafan adama ma, i na bama a yi.

Na fe luma nɛ alɔ kuli naxan bogise fanyi xun nakanama
beenu mixi xa a matongo.

Adamadi misaalixi foye nan na naxan dangima.

ɲɛngi rate.

¹³ Alatala, n ma dubɛ suxu,

i xa i tuli mati n ma maxandi ra.

I xa n wa xui mɛ, barima i xa xɔɲɛ nan n na.

N luma alɔ n benbae,

n mu buma yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.

¹⁴ I xa i xa ꞓaxankatε ragbilen n fɔxɔ ra sinden,
xa na mu a ra n faxama nε.

40

N mu nɔma dundude

*Ala maxandi nun Ala mat*ɔxɔε

¹ Dawuda xa bεεti bεεtibae xa mangε bε

² N bara n xaxili ti Alatala ra,
a bara a tuli mati n na.

³ A bara n ba boora xɔɔra,
a n sanyi radiki fanye ra.

⁴ A bara bεεti nεεnε sa n bɔɔnε ma
naxan findixi tantui ra Ala bε.
Mixi gbegbe na na mε, e gaaxuma nε Ala ya ra,
e e yεtε taxu Alatala ra.

⁵ Nεlεxinyi na adama nan bε
naxan a xaxili tixi Alatala ra,
naxan mu a kobe ratoxi yεtε igboe ma,
naxan mu a kobe ratoxi kuye batufe ma.

⁶ N Marigi Alatala,
i bara i xa fe fanyi gbegbe masen muxu bε.
I maniyε mu na.

N wama na birin tagi rabafe mixie bε,
kɔnɔ i xa fe fanyi wuya han a bara dangi a i.

⁷ I mu wama sεrεxε tun xa xɔn ma.
I bara n tuli rabi.

I mu wama sεrεxε gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sεrεxε yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

⁸ N bara fa kitaabui makuntanxi ra naxan sεbεxi n bε.

⁹ N Marigi Ala, n bara tin i waxɔnfe ma.

I xa sεriyε na n sondonyi kui.

¹⁰ N tinxinyi masenma ꞓama bε.

I xa a kolon Alatala, n mu fama dundude i xa fe ma.

¹¹ N mu nɔma dundude i xa nɔndi ma.

N i xa fe fanyi nun i xa marakisi fe falama nε.

N mu i xa fonisireya nun i xa nɔndi nɔxunma ꞓama ma.

¹² I tan Alatala, i mu fama tondide n bε i xa marafanyi ma.

I xa fonisireya nun i xa nɔndi n kantama nε tεmui birin.

¹³ Tɔɔrε gbegbe bara n nabilin.

N ma yunubi fan bara gbo han a bara dangi a i.

E bara wuya dangife n xunsεxεe ra.

Limaniya bara ba n yi ra.

¹⁴ Alatala, yandi, n natanga.

Alatala, yandi, n mali.

¹⁵ Naxee wama n nii bafe, naxee wama n ma fe ꞓaaxi xɔn ma,
e birin xa makuya n na yaagi kui.

¹⁶ Naxee n mayelema, yaagi xa e dε ixara.

¹⁷ Naxee birin biraxi i fɔxɔ ra,
e xa sεεwa, e xa ꞓεlεxin i xa fe ra.

Naxee wama i xa kisi xɔn ma,
e xa a fala tεmui birin, «Tantui na Alatala bε.»

¹⁸ Setare nun misikiinε nan na n na,
 kɔnɔ Marigi bara ratu n ma fe ma.
 I tan nan na n ma malima ra a nun n nakisima.
 N Marigi Alatala, i naxa dugundi!

41

*Furema Ala maxandife**Ala maxandi*

- ¹ Dawuda xa bεεti bεεtibae xa mangε bε
² Nεlεxinyi na mixi bε naxan hinnεma tɔɔrɔmixi ra.
 Alatala a ratangama nε a xa tɔɔrε ma.
³ Alatala a ratangama nε, a a rabalo.
 A nεlεxinma nε duniɲa.
 I mu a luma a yaxuie sagoe.
⁴ Alatala a malima nε a fura tεmui, a a rayalan.
- ⁵ N a falama a bε,
 «Alatala, hinnε n na.
 N nayalan barima n bara yunubi raba i ra.»
⁶ N yaxuie wɔyεn nεaxie falama, e naxε,
 «A faxama mun tεmui?
 A xili lɔεma mun lɔxɔε?»
⁷ Naxan fama n xεεbude a filankafui wɔyεnyi falama.
 Fe nεaxi gbo a bɔɲε kui.
 A na keli n xun ma, a na mɔɔli falama.
- ⁸ N xɔnmixie n ma fe makɔlikɔlima e boore bε,
 e xa n tɔɔrɔ.
⁹ E naxε, «Fure nεaxi bara a suxu,
 a bara tagan, a mu kelima sɔnɔn.»
¹⁰ Hali n dεfanboore, n nu laxi naxan na,
 muxu nun naxan nu muxu dεgema yire keren,
 na bara a kobe ti n na.
- ¹¹ Alatala, hinnε n na, i xa n nakeli,
 alako n xa n yaxuie sare ragbilen e ma.
¹² N a kolon n nafan i ma,
 barima i mu n luma n yaxuie sagoe.
¹³ I n malima nε barima n tinxin.
 I bara tin n xa lu i sεεti ma abadan.
¹⁴ Tantui na Isirayila Marigi Alatala bε abadan.
 Amina. Amina.

42

*N sondonyi nimisaxi munfe ra?**Ala maxandi*

- ¹ Kora xa die xa lɔnni bεεti bεεtibae xa mangε bε
² Ala, n wama lufe i yire.
 N i fenma alɔ xeli ye fenma ki naxε.
³ N hayi na Ala nɲε ma.
 N a yire lima mun tεmui?
⁴ Yakɔsi n wama kɔε ra,
 n wama yanyi ra.
 Mixi n maxɔrinma,

«I Marigi Ala na minden?»

⁵ N na ratu yi fe ma, n bɔɔɛ sɛɛwama nɛ.

Singe n nu ɲama ɲaɲɛɛma Ala xa hɔɔɔmɔbanxi nan kui,
e nu bɛɛti bafe ɲɛɛxinyi kui,
e tantui rasiga Ala ma.

⁶ Munfe ra n sondonyi nimisaxi?

Munfe ra n bɔɔɛ sunnunxi?

N xa n xaxili ti Ala ra,
n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

⁷ N Marigi Ala, n bɔɔɛ nimisaxi n yɛɛ kan ma fe ra.

Na na a ra n nan n natuma i ma Yurudɛn,
n na dɛnnaxɛ yi tɛmui,

Xerimon nun Misari geyae na dɛnnaxɛ.

⁸ N ma tɔɔɛ xun nan tun masafe.

A luma alɔ susui ye naxan sinma xure ye xun.

⁹ Alatala hinnɛma n na yanyi ra,

n fan bɛɛti bama a bɛ kɔɛ ra.

N Ala maxandima naxan n nabaloma.

¹⁰ N bara a fala Ala bɛ,
naxan sɛnbɛ gbo alɔ fanye,

«I nɛɛmuxi n ma munfe ra?

I n luxi tɔɔɛ kui

n yaxuie xa nɔɛ bun ma munfe ra?»

¹¹ N yaxuie n tɔɔɔma konbi ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

E n maxɔrinma, «I Marigi Ala na minden?»

¹² N sondonyi nimisaxi munfe ra?

N bɔɔɛ sunnunxi munfe ra?

N xa n xaxili ti Ala ra,

n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

N Marigi nan na n ma marakisima ra.

43

N bɔɔɛ sunnunxi munfe ra?

Ala maxandi

¹ Ala, i xa n ma kiiti sa.

I xa n xun mafala ɲama danxaniyatare xɔn ma.

I xa n natanga yanfantee nun wule falɛɛ ma.

² Ala n ma kantama na i tan nan na,

i n nabɛɲinxi munfe ra?

I n luxi tɔɔɛ kui n yaxuie xa nɔɛ bun ma munfe ra?

³ I xa n ma kira iyalan i xa nɔndi ra,

i xa n xun ti sigafe ra i yire i xa geya sɛniyɛnxi fari.

⁴ N nan n makɔɛma nɛ Ala xa sɛɛɛɛbade ra,

Ala naxan findixi n ma sɛɛwɛ nun n ma ɲɛɛxinyi ra.

N bɛɛti bama n Marigi Ala bɛ kɔra ra.

⁵ N sondonyi nimisaxi munfe ra?

N bɔɔɛ sunnunxi munfe ra?

N xa n xaxili ti Ala ra,

n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

44

Muxu mu i xa saatɛ kanama

Ala maxandi

¹ Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Ala, muxu bara a mε muxu benbae saabui ra,
i wali naxan nabaxi tεmui dangixi.

³ I bara sie keru be
alako muxu benbae xa sabati yi bɔxi ma.

⁴ E mu be sɔtɔ e xa santidegεma xa ra,
e mu kisi sɔtɔ e yeTe sεnbε xa ra.

I tan nan sεnbε bara e rakisi,
i tan nan xa hinnε bara findi na saabui ra.

⁵ Ala, i tan nan findi n ma mangε ra.

Yandi, i xa Yaxuba bɔnsɔε rakisi.

⁶ Muxu fama muxu yaxuie ragbilende i tan nan saabui ra,
muxu fama e ragorode i xili ra.

⁷ N mu n xaxili tixi n ma xali xa ra,
n ma santidegεma mu nɔma n nakiside.

⁸ Kɔnɔ i tan nan muxu ratangama muxu yaxuie ma,
i tan nan muxu xɔnmixie rayaagima.

⁹ Muxu Ala nan matɔxɔma tεmui birin,
muxu i tan nan xili tantuma abadan.

Nεngi rate.

¹⁰ Kɔnɔ yakɔsi i bara muxu rabεɲin,
i bara muxu rayaagi.

I mu muxu xa sɔɔrie malima sɔnɔn.

¹¹ I bara muxu ragi muxu yaxuie ya ra,
naxee muxu xɔnxi,
nee bara muxu harige birin ba muxu yi ra.

¹² I bara muxu rabεɲin alako e xa muxu faxa alɔ xurusee,
i bara muxu rayensen ɲamanε gbεTeε ma.

¹³ I bara i xa ɲama mati sare xuri ra,
naxan mu findima geeni ra i bε.

¹⁴ I bara muxu rayaagi muxu dɔxɔbooree xɔn ma.
Muxu rabilinyie yoma muxu ma.

¹⁵ I bara a niya si gbεTeε xa muxu mayele,
e nu e xunye lintan muxu ma.

¹⁶ N xaxili ifuxi tεmui birin, n bara yaagi.

¹⁷ Naxee n xɔnxi, nee n mayelema,
e n konbima.

E wama e gbεɲɔxɔfe.

¹⁸ Hali yi birin to rabaxi muxu ra,
muxu mu nεεmuxi i ma,
muxu mu i xa saatε kanaxi.

¹⁹ Muxu bɔɲε mu gbilenxi i fɔxɔ ra,
muxu mu muxu makuyaxi i xa kira ra,

²⁰ naxan a niyama i xa muxu lu wulabaree tagi,
muxu xa faxa.

²¹ Xa muxu sa nεεmu muxu Marigi Ala xili ma,
xa na mu a ra muxu naxa ala gbεTeε batu,

²² Ala mu a kolonma xε?
A mu mixi gundo birin kolon?

²³ Kɔnɔ mixie na muxu faxafe alɔ xurusee.
E na rabama tεmui birin i tan nan ma fe ra.

²⁴ N Marigi, xunu. I xife munfe ra?
Keli, i naxa mεε muxu ra tεmui birin.

- ²⁵ I yatagi nɔxunma muxu ma munfe ra?
I nɛɛmuxi muxu xa tɔɔrɛ nun yaagi ma munfe ra?
²⁶ Muxu bira nɛ bɔxi, muxu mu nɔma kelide sɔnɔn.
²⁷ Yandi, keli, fa muxu mali.
I xa muxu xun sara i xa hinne xa fe ra.

45

Mangɛ xa futi

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Fuge tofanyie.» Xanunteya sigi.
² Wɔyɛn fanyie bara n bɔɲɛ rafe.
N xa yi wali raba mangɛ bɛ.
N nɛnyi luma nɛ alɔ sɛbɛliti fanyi xa kale.
- ³ I tofan adamadi birin bɛ, i fata wɔyɛn ɲɔxunmɛ tide,
barima Ala barakɛ sama i xa fe ma tɛmui birin.
⁴ I xa i xa santidɛgɛma xiri i tagi,
alako i xa xunnakeli nun i xa binyɛ xa kolon.
Sɔɔri sɛnbɛma nan i ra.
⁵ I sɛnbɛ gbo.
Te i xa sɔɔri ragise fari, nɔndi, magoroe, nun tinxinyi xa fe ra.
I xa fe xungbe raba.
⁶ I xa tanbɛɛ magaaxu.
E fama i yaxuie sondonyi sɔxɔde,
sie birama nɛ i sanyie bun.
- ⁷ «Ala, i xa mangɛ kibanyi buma nɛ abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangɛya tɔnxuma ra.»
- ⁸ Tinxinyi nan nafan i ma.
Naaxuiɲa mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi i Marigi Ala bara i sugandi sɛɛwɛ kui.
Fisamante nan i ra dangife i booree ra.
⁹ Labundɛ nun se xiri ɲɔxunmɛ na i xa dugi ma.
Xulunyi tima i xa mangɛ banxi tofanyi kui.
Kɔrae ɲɛlɛxinyi xui raminima i bɛ.
¹⁰ Mangɛɛ xa di ginɛ luma i sɛɛti ma,
i xa ginɛ fan na i fɛ ma, a maxirixi xɛɛma tofanyi ra.
- ¹¹ N ma di ginɛ, i tuli mati n na.
I naxa kankan i bɔnsɔɛ ma,
xa na mu a ra i xa denbaya nun i baba ma.
¹² I xa i igoro mangɛ bɛ
naxan findixi i marigi ra.
I tofan, i rafan a ma ki fanyi.
¹³ Tirekae fama bunsee ra i bɛ,
naafuli kanyie fan fanma i binyade.
- ¹⁴ Mangɛ xa di ginɛ soma banxi kui,
a maxirixi dugi tofanyi ra, xɛɛma na a ma.
¹⁵ A xa konyi ginɛɛ a matima mangɛ xɔn.
Mangɛ fan maxirixi dugi tofanyi ra.

¹⁶ Ginε so tεmui, mixi birin jεlεxinxi,
e xulunyi tima.

¹⁷ I xa die fama lude alɔ i benbae,
e findi mangεε ra bɔxi birin xun ma.

¹⁸ N i tan findima xili kanyi nan na abadan.
Bɔnsɔε birin i matɔxɔma nε waxati yo waxati.

46

*Won mu gaaxuma**Ala matɔxɔε*

¹ Kora xa die xa bεeti bεetibae xa mangε be ginεdimεdi xui daaxi

² Ala, won kantama nan a ra.
Won ma kantari na a yi ra.

A won malima won ma tɔɔrε birin kui.

³ Xa bɔxi sa sεrεn, won mu gaaxuma.

Xa geya sa bira baa ma, won mu gaaxuma.

⁴ Xa mɔrɔnyie sa xaajε, won mu gaaxuma.

Xa geya sa a imaxa, a sεrεn, won mu gaaxuma.

⁵ Xure nan a ra, naxan salonyie Ala xa taa rasεεwama.

Ala Xili Xungbe Kanyi xa hɔrɔmɔlingira sεniyenxi na mεnni nε.

⁶ Ala na na taa kui, na taa mu a ramaxama,
a a malima subaxε nεfε a li.

⁷ Sie sɔnxɔε ratema, mangεyae birama nε.

Ala nεfε a xui ramini, duniɲa birin xununma nε.

⁸ Mangε Alatala na won sεeti ma.

Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi ra.

⁹ Wo fa Alatala xa wali mato,
a gbaloe naxan luxi bɔxi ma.

¹⁰ A tan nan gere jɔnma duniɲa birin ma.

A xali girama nε.

A tanbε kanama nε,

a makantase gan.

¹¹ «Wo wo raxara, wo xa a kolon Ala na n tan nan na.

N si birin yamarima.

N ma yaamari na duniɲa birin ma.»

¹² Alatala na won sεeti ma,

Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi ra.

47

*Ala fisamante mangε**Ala matɔxɔε*

¹ Kora xa die xa bεeti bεetibae xa mangε be

² Wo tan sie birin, wo wo bεlεxε bɔnbɔ,
wo sɔnxɔ, wo xui ite jεlεxinyi kui Ala bε!

³ Alatala Xili Xungbe Kanyi magaaxu.

Mangε xungbe nan a ra duniɲa birin xun ma.

⁴ A bara sie ragoro won bun ma,
e xa lu won sagoe.

⁵ A bara bɔxi fi won ma kε ra,

naxan findixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa xunnakeli ra.
A won xanu.

- ⁶ Ala tema ɲɛlɛxin xui nan tagi,
a fama sarae fe xui ma.
⁷ Wo bɛɛti ba Ala bɛ, wo bɛɛti ba!
Wo bɛɛti ba won ma mangɛ bɛ, wo bɛɛti ba!
⁸ Ala nan mangɛ ra duniɲa birin xun ma,
wo xa lɔnni bɛɛti ba.
⁹ Ala magoroxi mangɛ kibanyi sɛniyɛnxi kui,
si birin mangɛ nan a ra.
¹⁰ Sie xa mangɛɛ kafuma Iburahima Marigi Ala xa ɲama ma,
barima Ala nan a ragiri mangɛɛ xa duniɲa kanta.
Ala na se birin xun.

ɲɛngi rate.

48

Ala xa taa Siyon

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Kora xa die xa bɛɛti. Sigi sɛniyɛnxi.
² Alatala gbo.
A lanma won xa a matɔxɔ
a xa taa kui a xa geya sɛniyɛnxi fari.
³ Ala xa geya Siyon tofan,
a rafan duniɲa birin ma.
Na findi Mangɛ Xungbe xa taa nan na.
⁴ Ala a ɲɛngi sama a xa taa makantaxi xɔn,
a bara a yɛtɛ findi a kantama ra.
⁵ Mangɛɛ to e malan Siyon gere xili ma,
⁶ e naxa kaaba na tofe ra.
E naxa gaaxu, e fa e gi.
⁷ E to gaaxu na ya ra,
e naxa sɛrɛn alɔ ginɛ naxan na di barife,
⁸ xa na mara alɔ Tarasisi xa kunkuie
foye xungbe naxee imaxama.
⁹ Won Marigi Ala kaabanako naxan nabaxi a xa taa kui,
won bara na mɛ, won bara na to.
Mangɛ Alatala na taa rakisima tɛmɛui birin.
- ¹⁰ Ala, muxu na so i xa Hɔrɔmɔlingira kui,
muxu ratuma i xa hinnɛ nan ma.
¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi,
i xili tantuma nɛ duniɲa yire birin.
I xa mangɛya tinxin.
¹² Nama ɲɛlɛxinma nɛ Siyon geya fari,
Yudakae sɛɛwama nɛ i xa kiiti xa fe ra.
¹³ Wo xa Siyon mabilin,
wo xa a xa sɔɔri tidee kɔnti.
¹⁴ Wo xa a tɛtɛ nun a yire makantaxie mato,
alako wo xa na fala wo xa die bɛ.
¹⁵ Ala nan na won Marigi Ala ra abadan.
A won naɲɛrɛma han aligiyama.

ɲɛngi rate.

49

Aligiyama sigafe mu kanama

Ala xa sEriyE

¹ Kora xa die xa bEeti bEetibae xa mangE be

² Wo wo tuli mati yi ra, wo tan n̄ama birin.

Dun̄ina n̄ama birin, wo wo tuli mati n na.

³ Tide xuri kanyi, tide xungbe kanyi,
setare a nun se kanyi, wo birin xa wo tuli mati.

⁴ N fama woyenyi hagigE nan falade wo bE,
n b̄ɔɔE xaxili fanyi naxan maɔɔxunxi.

⁵ N nan n tuli tixi taali ra,
n fama na tagi rabade wo bE kora xui ra.

⁶ Munfera n fa gaaxuma gbaloe loxɔE ya ra,
n yaxuie xa fe kobi n nabilinma tEmui naxE?

⁷ E laxi e xa bannaya nan na,
e nu fa e yEte matɔɔɔ e harige xa gboe ra.

⁸ E mu nɔma e bore xunsarade,
E mu nɔma e xunsare fide Ala ma.

⁹ E nii xunsare xɔɔɔɔɔ,
e mu nɔma a fide abadan.

¹⁰ E tan mu faxama? E mu sigama aligiyama?

¹¹ Won a toma, loñnilae faxama,
loñnitaree fan faxama nE.
E fa e harige lu mixi gbEteE yi ra.

¹² Mixi naxee e xilie saxi bɔɔɔie xun ma,
e maɔɔxunxi nE e xa banxie luma nE naa abadan,
e xɔnyi mu kanama keli lanfanmae ma,
a sa dɔɔɔ lanfanma gbEteE ra.

¹³ Hali mixi xungbe, a mu buma.
A faxama nE alɔ subee.

¹⁴ Mixi naxee laxi e yEte ra, e xa kira nan ya.
E xui rafan naxee ma, nee birama nE e fɔɔɔ ra.

¹⁵ E aligiyama lima nE.

FaxE e ralɔEma nE.
Mixi tinxinxie e maboronma nE.
E xa tofanyi kanama nE.
Aligiyama findima nE e xɔnyi ra.

¹⁶ Kɔnɔ Ala n nii xunsarama nE aligiyama,
a n xanin.

JNengi rate.

¹⁷ Mixi na findi banna ra, a harige na gbo,
i naxa gaaxu,

¹⁸ barima a mu sese xaninma aligiyama.
A harige mu birama a fɔɔɔ ra.

¹⁹ A n̄elExinma nE a harige ra a xa dun̄in̄Eigiri kui,
barima birin a matɔɔɔma na xa fe ra,

²⁰ kɔnɔ a fa siga aligiyama

a a benbae li na,
naxee mu dun̄ina toma sɔnɔn.

²¹ Xa banna mixi xaxili mu na,
a luxi nE alɔ sube naxee faxama.

Ala xa sEriyE

Asafi xa bEETi

¹ Alatala na woyEufe.A na duniya birin xilife,
keli sogetede han sogegorode.² Kelife Siyon, Ala xa tofanyi yanbama.³ Won Marigi Ala na fafe,
a mu dunduxi.TE belebele na a ya ra,
foye xungbe fan na a rabilinyi.⁴ A xui tema koore ma,
a xui goroma boxi

kiiti sade a xa mixie bE.

⁵ «N batulae, naxee laayidi tongoxi n bE sErexE ra,
wo xa wo malan.»⁶ Ala xa masenyi tinxinxi kelima koore nan ma,
barima kiitisa nan na Ala ra.⁷ «N ma mixie, wo wo tuli mati, n xa woyEn.

Isirayila, n bara wo kalamu.

Ala nan n na, wo Marigi Ala.

⁸ N mu xonoxi wo xa sEreXEE xa fe ra.

Wo sEreXE gan daaxie bama n bE temui birin.

⁹ N mu tuura tongoma wo xonyi.

N mu si kontonyi fan tongoma wo xa kule.

¹⁰ N gbe nan na sube birin na wula i.

N gbe nan na sube birin na geyae ma.

¹¹ N gbe nan na xoni birin na koore ma.

N gbe nan na sube birin na fiili ma.

¹² Xa kaame n suxuma nu, n ma falama wo tan bE.

N gbe nan na duniya birin na.

¹³ N tan tuura sube donma? Ade.

N tan si kontonyi wuli minma? Ade.

¹⁴ A lanma wo xa tantui rasiga n ma,

na xa findi wo xa sEreXEE ra.

Wo xa wo xa laayidie rakamali n bE, n tan Ala Xili Xungbe Kanyi.

¹⁵ Wo xa n xili wo xa tore kui.

N fama wo ratangade,

wo fan fama n matoxode.»

¹⁶ Ala xa masenyi nan ya, mixi nyaaxie bE,

«wo na n ma yaamari nun n ma saatE durusife munfe ra?

¹⁷ N ma sEriyE mu rafan wo ma.

Wo mu n ma woyenyi danxunma.

¹⁸ Wo nun mujietie na a ra.

Wo nun yenE rabae na a ra.

¹⁹ Fe nyaaxi nan tun minima wo de i,

wo wule nan tun falama.

²⁰ Wo nun naxan nga keren a ra,

wo na tontegema.

²¹ Wo naxan nabaxi, na nan ya.

Han yakosi n bara n sabari.

Wo noxo a ma a n na wo sEETi ma,

konon fama xaayede wo ma,

n fama a birin ya bade wo bε.

²² Wo xa yi fe mε,

wo tan naxee nεεmuxi Ala ma,
xa na mara n wo xa fe kanama nε.
Mixa yo mu wo ratangama.

²³ Naxan tantui sεrεxε bama n bε,
na mixi bara n matɔxɔ.

Mixa naxan a ɲεrε ki matoma a fanyi ra,
n fama n tan Ala xa marakisi masende a bε.»

51

Dawuda xa yunubi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bεεti bεεtibae xa mangε bε. ² Annabi Natan wɔyεnfe Dawuda bε a yunubi raba Batiseba ra tεmui naxε.

³ Ala, hinne n na alɔ i darixi a ra ki naxε.
Dɲε n ma fe ɲaaxi ma i xa bɔɲε fanyi saabui ra.

⁴ I xa n nasεniyεn n ma fe kobi birin ma.

I xa n ma yunubi xafari.

⁵ N bara n ma yunubi kolon.

N mu nɔma nεεmude na ma.

⁶ N na fe ɲaaxi rabaxi i keren nan na.

N naxan nabaxi a mu rafan i ma.

I na n makiiti,
nɔndi luma nε i bε.

⁷ N barixi yunubi fe nan kui,
kabi nga furi ba nεεnε ra.

⁸ Kɔnɔ nɔndi na lu mixi bɔɲε kui,
na nan nafan i ma.
Na lɔnni masen n bε.

⁹ N sεniyεn hisopi burexε ra,
alako n xa fiixε.

N sεniyεn,
alako n xa fiixε fɔɛn alɔ xɲε.

¹⁰ ɲεlεxinyi nun sεεwε fi n ma,
alako n bɔɲε xa sa.

¹¹ I kobe ti n ma yunubi ra,
i xa n ma fe kobi birin ba n ma.

¹² N Marigi Ala, n bɔɲε mafindi bɔɲε sεniyεnxi ra,
xaxili fanyi fi n ma.

¹³ I naxa n makuya i ya tode ra.

I naxa i Xaxili Sεniyεnxi ba n yi ra.

¹⁴ Kisi sεεwε nun limaniya fi n ma
naxan n malima.

¹⁵ N i xa kira masenma nε i matandilae bε,
alako e man xa bira i fɔxɔ ra.

¹⁶ N nakisima Ala,
n bara mixi faxa.
Yandi, n xunsara,
alako n xa i xa fe fanyi masen.

¹⁷ N Marigi, na niya n bε,
n xa i tantu.

¹⁸ Sεrεxε mu rafan i ma,
xa na mu a ra n na bama nε i bε nu.
I mu wama sεrεxε gan daaxi xɔn.

¹⁹ SƎRƎXƎ fanyi findixi yƎƎ magoroe nan na.
Ala wama yi sƎRƎXƎ mƎƎli nan xƎn ma.

²⁰ I xa hinne Siyoni ra,
i xa Darisalamu tƎƎ rakeli.

²¹ Na tƎmui i nƎƎxinma nƎ sƎRƎXƎ tinxinxi
nun sƎRƎXƎ gan daaxi ra.
Na tƎmui tuurae nan bama sƎRƎXƎ ra i xa sƎRƎXƎbade.

52

DƎ nƎaaxi

Ala xa sƎriyƎ

¹ Dawuda xa lƎnni bƎƎti bƎƎtibae xa mangƎ bƎ. ² Masenyi nan ya Dowege Edonka xa fe
ra, naxan a fala sƎlu bƎ a Dawuda na Aximeleki xƎnyi.

³ I i yƎƎ igboma fe kobi rabafe ra munfe ra?
Ala xa hinne buma nƎ abadan.

⁴ I dƎ luma alƎ finƎ naxan fe nƎaaxi rabama.
Yanfante nan i ra.

⁵ Fe nƎaaxi rafan i ma dangife fe fanyi ra.
Wule rafan i ma dangife nƎndi ra.

JƎngi rate.

⁶ I wƎyƎn xui xaƎnƎ, i dƎ mu fan.

⁷ Na kui Ala fama i rahalakide tƎmui birin.
A i suxuma nƎ, a i keri i xa banxi kui, a i keri duniƎa ma.

JƎngi rate.

⁸ TinxintƎ naxee findima seedee ra
e fama yeleda na kanyi ma yi ki nƎ,

⁹ «Wo na mixi mato,
naxan mu nu a xaxili tixi Ala ra.
A naxa la a xa naafuli ra,
a a yƎƎ kanta a xa yanfanteya ra.

¹⁰ KƎnƎ, n tan naxan laxi Ala xa hinne ra,
n ma fe birin na sƎƎnƎyafe
alƎ Oliwi wuri tofanyi naxan na Ala xƎnyi.»

¹¹ N i tantuma nƎ abadan i xa wali xa fe ra.
N xaxili tixi i xili fanyi nan na i xa danxaniyatƎƎe tagi,
barima i fan.

53

Xaxilitare xa masenyi

Ala xa sƎriyƎ

¹ Dawuda xa lƎnni bƎƎti bƎƎtibae xa mangƎ bƎ. A xa ba xule xui ra.

² Xaxilitare a falama a bƎnƎe kui,
«Ala mu na.»
E fe haramuxie rabama, e mu tinxin.
Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama.

³ Ala a ya ragoroma adamadie ma kelife ariyanna,
a xa e mato xa xaxilima nde na na naxan Ala fenma.

⁴ KƎnƎ birin bara makuya Ala ra, e nu fe nƎaaxi raba.
Hali mixi keren mu na naxan fe fanyi rabama.

⁵ Tinxintaree xaxili mu na?
E nu n ma nƎama tƎƎƎ tun.
E mu Ala xilima feo.

⁶ E fama sɛrɛnde gaaxui ra na nan ma,
barima Ala fama na mixi mɔɔlie rayensende, naxee wama wo tɔɔrɔfe.
⁷ Nde kelima Siyon a xa Isirayila rakisi?
Ala na a xa ɲama ramini konyiya kui,
Yaxuba bɔnsɔɛ sɛɛwama nɛ, Isirayila ɲɛlɛxinma nɛ.

54

*N Marigi tima n bun ma**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra. ² Sifikae to a fala
Sɔlu bɛ a Dawuda a nɔxunxi e xɔnyi, Dawuda naxa yi bɛɛti ba.
³ Ala, n nakisi i xili ra, n ma kiiti sa i sɛnbɛ ra.
⁴ Ala, n ma dubɛ suxu, i tuli mati n ma wɔyɛnyi ra.
⁵ Xɔɲɛ ndee bara keli n xili ma,
mixi kobi naxee wama n faxafe.
E mu Ala kolon fefe ma.

Nɛngi rate.

⁶ Ala n malima, n Marigi tima n bun ma.
⁷ A n yaxuie xa kobijna sare ragbilenma e ma.
I xa e halaki i xa dugutɛgɛɲa kui.
⁸ N bara a ɲanige n xa sɛrɛxɛ ba i bɛ.
Alatala, n i xili tantuma nɛ barima i fan,
⁹ i man n nakisima n ma tɔɔrɛ kui, n fa nɔ n yaxuie ra.

55

*Yanfantee**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.
² Ala, n ma dubɛ suxu,
i naxa i nɔxun n ma maxandi ma.
³ I tuli mati n na, i xa n yaabi.
Xanmɛri nun gaaxui bara gɛ n suxude
⁴ n yaxuie xa wɔyɛnyi xa fe ra,
a nun mixi ɲaaxie xa wali kobi xa fe ra.
E wama n tɔɔrɔfe, e n tɔɔɲɛgɛma xɔnɛ kui.
⁵ N bɔɲɛ bara sɛrɛn, n sondonyi bara gaaxu faxɛ ya ra.
⁶ Gaaxui nun sɛrɛnyi bara n suxu a ɲaaxi ra.
Na bara n natagan.
⁷ Xa gabutenyi nan nu na n bɛ nu alɔ ganbɛ,
n nu bara siga yigiya fende nu,
⁸ n nu n gima nɛ, n siga yire makuye,
n sigama wula i nɛ nu.

Nɛngi rate.

⁹ N xa n gi mafuren, alɔ foye xungbe.
¹⁰ N Marigi, fe kobi rabae rayensen yɛ.
I naxa e lu e xa lan fe kobi ma,
barima kobijna nun gere bara gbo taa kui.
¹¹ Kɔɛ nun yanyi ra fe kobi rabae taa rabilinma,
e xa fe ɲaaxi nun tinxintareya raba taa kui.
¹² E bara fe birin kana.
Gbɛsɛnxɔnnɛya nun maifui bara gbo taa kui.
¹³ Xa yaxui nan tun n konbima nu, n dijɲɛma.

Xa n xɔnmixi nan tun kelima n xili ma nu,
n nan n nɔxunma nɛ a ma nu.

¹⁴ Kɔnɔ i tan n lanfanma nan i ra, n xanuntenyi, n dɛfanboore.

¹⁵ Won dɛ fan, won birin sigama Ala xa hɔrɔmɔbanxi.

¹⁶ E xa e tɛrɛnna faxɛ ra,
e xa goro gaburi kui e ɲɲɛ ra,
barima e e ɲɛrɛma fe ɲaaxie nan tun kui.

¹⁷ Kɔnɔ n bara Ala xili.

Alatala n nakisima nɛ.

¹⁸ N gbelegbelema kɔɛ a nun yanyi ra. A bara n xui mɛ.

¹⁹ N yaxuie to wuya, a bara n natanga na gere ma.

²⁰ Ala naxan na a xa kibanyi kui kabi a fɔɛ,

a a tuli matima n na, a fa n yaxuie rabira,

ɲɛngi rate

barima e tondixi tuubide.

E mu gaaxu Ala ya ra.

²¹ Yi mixie bara e bore gere, e saatɛ kana.

²² E dɛ ɲɲɔxun alɔ xɲɛ, kɔnɔ gere na e bɔɲɛ kui.

E xa wɔyɛnyi salaxun alɔ ture,

kɔnɔ e mixi tɔɔrɔma alɔ santidɛgɛma naxan baxi a tɛɛ i.

²³ I xa i xaxili ti Alatala ra, a i malima nɛ.

A mu tinma tinxintɔɛ xa bira.

²⁴ Ala, yi geresoe nun yi yanfantee xanin aligiyama.

I naxa e xa simaya kɔnti rakamali.

Ala, n bara n taxu i ra.

56

N mu gaaxuma sɔnɔn

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili, «Ganbɛ na wuri makuye fari.» A a ba Filisitakae a suxu tɛmui naxɛ Gati.

² Ala, hinnɛ n na barima mixie na n gerefe.

E gere tima n bɛ tɛmui birin.

³ N yaxuie fɛɛɲɛnma gere ra.

Ala Xungbe, n gerefae bara wuya.

⁴ N na gaaxu tɛmui naxɛ, n nan n xaxili tima i tan nan na.

⁵ N Ala xa masenyi matɔxɔma.

N mu gaaxuma sɔnɔn, barima n bara la Ala ra.

Ibunadama gbansan nɔma munse rabade n na?

⁶ Tɛmui birin n yaxuie wama n tɔɔrɔfe e xa wɔyɛnyi ra.

N ma fefe mu rafanxi e ma.

⁷ E lanxi n ma ɲaxankatɛ ma,

e bira n fɔxɔ ra yire birin alako e xa n faxa.

⁸ I naxa tin e xa ratanga e xa fe ɲaaxie ma.

Ala, i xa xɔnɛ xa e rabira.

⁹ I n ma duniɲɛigiri kolon, i n yaye toxi.

N ma tɔɔrɛ birin sɛbɛxi i yi ra.

¹⁰ N na i xili tɛmui naxɛ, n yaxuie gbilenma nɛ n fɔxɔ ra.

N a kolon n nun Ala na a ra.

¹¹ N Ala xa woyenyi matoxoma,
n Alatala xa masenyi matoxoma.

¹² N mu gaaxuma sɔnɔn, barima n bara la Ala ra.
Ibunadama gbansan nɔma munse rabade n na?

¹³ Ala, n xa n ma laayidi rakamali i be, n ma tantui serexe ra,

¹⁴ barima i bara n natanga faxe ma.

I mu tin n xa bira,
alako n xa jere i xa kira xɔn ma yi bendɛ fuɲi fari.

57

N bara limaniya sɔtɔ

Ala maxandi

¹ Dawuda xa suuki beɛtibae xa mangɛ be. A xa ba alɔ beɛti naxan xili «I naxa halaki ti.»
Dawuda naxa yi ba a to a gi Sɔlu ma, a sa so fɔnmɛ kui.

² Ala, hinnɛ n na, yandi i xa hinnɛ n na.

N maratangɛ fenma i yire
alɔ tɔxyɔrɛ a fenma a nga gabutenyi bun ma ki naxɛ
han fe xɔrɔxɔɛ xa dangi.

³ N bara Ala Xili Xungbe Kanyi maxandi
naxan n ma fe birin sɔnɛyama.

⁴ N xɔnmixie n jaxankatama tɛmui naxɛ,
Ala n nakisima nɛ kelife ariyanna,

JNengi rate

a hinnɛ nun nɔndi ragoroma n ma.

⁵ Yetɛɛ bara n nabilin,
n saxi e tagi, e tan naxee adamadie faxama.

E jinyie luxi alɔ tanbɛɛ,
e nɛnyie luxi alɔ santidɛgɛma naxan baxi a tɛɛ i.

⁶ Ala, i xa i xa binyɛ masen koore ma,
i xa a masen bɔxi ma.

⁷ E bara yɛɛ ti n ya ra, a gbe mu luxi n xa so a ra.
E bara yili ge n ya ra, kɔnɔ e tan nan biraxi a kui.

JNengi rate.

⁸ Ala, n bɔjɛ bara limaniya, n bara limaniya sɔtɔ.
N beɛti bama nɛ, n i tantuma nɛ.

⁹ N bɔjɛ bara keli n na,
n xa n ma kɔrae tongo, n xa beɛti ba han subaxɛ.

¹⁰ Marigi, n i tantuma nɛ sie tagi.
N beɛti bama nɛ i be bɔnsɔɛɛ tagi.

¹¹ I xa hinnɛ koore lima nɛ,
i xa tinxinyi tema nɛ han nuxuie.

¹² Ala, i xa i xa binyɛ masen koore ma,
i xa a masen bɔxi ma.

58

Adamadie sare

Ala xa sɛriyɛ

¹ Dawuda xa suuki beɛtibae xa mangɛ be. A xa ba alɔ beɛti naxan xili «I naxa kasare ti».

² Wo xa woyenyi mu tinxin.

Adamadie, wo nɔma kiiti sade nɔndi ra?

³ Ade, wo fe jaaxi rabama wo bɔjɛ kui,

wo fe ꞓaaxi rabama yi bɔxi ma,
wo mixi ratantanma duniꞓa ma.

⁴ Kafi e bari tɛmɔi,
e findixi mixi ꞓaaxi nan na.

Wule falɛɛ bara lɔɛ kabi e bari lɔxɔɛ.

⁵ E xa xɔnɛ luxi nɛ alɔ bɔximase xɔnɛ,
alɔ bɔximase naxan mu bɔximase suxui xui ramɛma.

⁶ Hali bɔximase suxui fanyi, a mu nɔma a suxude.

⁷ Ala, i xa e ꞓinyi kana e dɛ i, barima e luxi nɛ alɔ yɛɛɛ.

Alatala, i xa e dɛ wanwan.

⁸ E ꞓɔnma nɛ alɔ ye naxan ifilima bɔxi.

E xa tanbɛ mu ꞓɛɛma sɛnbɛ ra.

⁹ A luma alɔ boe naxan fate lɔɛma lingi kui.

A luma alɔ di naxan baxi a nga fate i, a mu foye to.

¹⁰ Beenun tunde xa fura yege malinsinxi ra,
xa na mu a ra yege xare ra,

Ala e kɔma nɛ, a e wɔlɛ a i.

¹¹ Mixi tinxinxi fama ꞓɛlɛxinde barima a fama gbɛɓɔxɔɛ sɔtɔde.

A fama a sanyi maxade mixi ꞓaaxi wuli ra.

¹² Adamadie fama a falade, «Iyo, Ala mixi tinxinxi sare fima.

Iyo, Ala kiiti sama nɛ duniꞓa ma.»

59

Bare xaꞓɛɛ

Ala maxandi

¹ Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa halaki ti».

A naxa a ba sɔlu to sɔɔrie xɛɛ e xa Dawuda faxa a xa banxi kui.

² N Marigi Ala, n natanga n yaxuie ma.

N ma fe xa te dangife n yaxuie xa fe ra.

³ N natanga tinxintaree ma.

N nakisi faxɛtie ma,

⁴ barima e wama n faxafe.

Sɛnbɛmae na e malanfe n xili ma,

hali n mu findi fe kobi raba ra,

hali n mu yunubi yo raba Alatala ra.

⁵ Hali n mu na fe ꞓaaxi rabafe,

e e gima n fɔxɔ ra, e xa n gere.

Keli, i fa n mali! Yandi n ma fe mato.

⁶ Isirayila Marigi Alatala, Mangɛ Ala, keli,

i xa si danxaniyataree ratɔn.

I naxa diꞓɛ yi yanfante tinxintaree ma.

JNengi rate.

⁷ E fama kɔɛ ra alɔ bare xaꞓɛɛ e fa taa rabilin.

⁸ E dɛ luma alɔ bare dɛ xunfɛ minima naxan kui.

E xa wɔyɛnyi mixi tɔɔrɔma alɔ santidɛgɛma.

E naxɛ, «Nde nɔma won ma wɔyɛnyi mɛde?»

⁹ Kɔnɔ Alatala, i tan nan yelema e ma.

I si danxaniyataree birin mayelema.

¹⁰ N nan n yɛɛɛ ratangama e sɛnbɛ ma i tan nan saabui ra.

Ala nan na n ma kantama ra.

¹¹ N Marigi Ala, naxan xa hinnɛ gbo, i xa ti n ya ra,

i xa n yaxuie rabira.

¹² N Marigi, n ma kantama, i naxa e faxes keren na.

I xa e rabira alako n ma ɲama naxa nɛɛmu i sɛnbɛ ma.

¹³ E yunubi rabama e xa wɔyɛnyie ra.

I xa e suxu e xa yɛtɛ igboɲa kui.

E dankɛɛ nun wulee nan tun falama.

¹⁴ I xa e ɾaɲɔn i xa xɔnɛ ra, alako e naxa to sɔnɔn,

alako e xa a kolon Ala nan Mangɛ ra

Yaxuba bɔnsɔɛ nun duniɲa birin xun ma.

ɲɛngi rate.

¹⁵ E fama kɔɛ ra alɔ bare xaɲɲɛ e fa taa rabilin.

¹⁶ Baree donse fenma yire birin kɔɛ ra,

kɔnɔ e mu lugama.

¹⁷ N i sɛnbɛ matɔxɔma bɛɛti ra.

N i xa hinnɛ matɔxɔma gɛɛsɛgɛ,

barima n ma kantama nan i ra,

i n kantama n ma tɔɔɛ kui.

¹⁸ N ma sɛnbɛma, n bɛɛti bama i bɛ.

N Marigi Ala nan n kantama ra,

n Marigi Ala nan n hinnɛma n na.

60

Ala fama xunnakeli ra

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lɔnni suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Fuge tofanyi alɔ Ala xa saatɛ.» ² Isirayila to Sirenikae gere, e yi bɛɛti ba na tɛmui nɛ. E nu kelixi Mesopotamiya nun Soba bɔxi ma. Yowaba naxa Edonka wulu fu nun firin faxes fole kui fɔxɔɛ na dɛnnaxɛ.

³ Ala, i bara muxu ralɔɛ,
i bara nde ba muxu xa gali ra,

i bara xɔnɔ muxu ma,
kɔnɔ yakɔsi, i xa sɛnbɛ fi muxu ma.

⁴ I bara bɔxi rasɛrɛn,
i bara a ibɔɔ.

I xa na yailan muxu bɛ
barima bɔxi wama kanafe.

⁵ I bara fe xɔrɔxɔɛɛ dɔxɔ i xa mixie ma,
han e bara lu alɔ siisila.

⁶ Kɔnɔ naxee gaaxuxi i ya ra,
i bara tɔnxuma so e yi ra,
e xa nɔ e yaxuie ra.

⁷ I xa i xanuntenyie rakisi i sɛnbɛ ra,
i xa muxu xa dubɛ suxu.

⁸ Ala xa masenyi nan ya,
a naxan falaxi hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi kui,
«N Sikemi taa fima nɛ wo ma xunnakeli kui,
n Sukɔti geya lanbanyi fan fi wo ma.

⁹ Galadi bɔxi, n gbe. Manasi bɔxi, n gbe.
Efirmikae nan findima n ma geresoe ra.

N mangɛ dɔxɔma nɛ Yudaya.

¹⁰ Mowabakae findima n ma konyie nan na.

Edon findi n ma bɔxi ra.
N gere xui ratema nɛ Filisita.»

¹¹ Ala, nde nɔma n xaninde na taa makantaxi kui?

Nde nɔma n xaninde han Edon bɔxi ma?

¹² I tan gbansan, i tan naxan muxu ralɔɛ,
i tan naxan mu nu na muxu xa sɔɔrie sɛɛti ma.

¹³ Muxu mali muxu yaxuie gere.

Adamadi xa mali, sese mu a ra,

¹⁴ kɔnɔ Ala xa mali tan fama muxu yaxui birin halakide.

61

Kelifɛ yire makuyɛ

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.

² Ala, i tuli mati n ma maxandi ra.

N ma maxandi ramɛ.

³ N i maxandima kelifɛ ra bɔxi makuyɛ.

N bɔɲɛ mu saxi.

N xanin geya fari naxan ite dangife n na.

⁴ I findixi n bɛ yire nan na

n kantaxi dɛnnaxɛ n yaxuie ya i.

⁵ N wama lufe i xɔnyi tɛmui birin.

N wama lufe i xa kantari kui,
alɔ xɔni yɔrɛ luma a nga gabutenyi bun ma ki naxɛ.

⁶ N Marigi Ala, i bara i tuli mati n ma maxandi ra.

I bara kɛ fi n ma,

nun mixi birin ma naxee gaaxuxi i xili ya ra.

⁷ Mangɛ xa simaya xunmasa,

alako a xa bu a gbegbe ra.

⁸ A xa mangɛya xa bu i ya i tɛmui birin,

I xa hinnɛ a ra, i xa findi a dugutɛgɛ ra.

⁹ Iyo, n mu taganma bɛɛti bafe ra i xili binye bɛ,

barima i n ma maxandi yaabima tɛmui birin.

62

Ala xa bɔɲɛsa

Ala xa sɛriyɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ Yedutun bɛ

² N bɔɲɛ saxi Ala nan saabui ra,

n ma kisi fatanxi a tan nan na.

³ A luxi n bɛ alɔ fanye,

n ma marakisima nun n makantama nan a ra.

N mu nɔma birade sɔnɔn.

⁴ Wo dutunma mixie ma han mun tɛmui,

wo xa e rabira, alɔ banxi nun tɛtɛ fori?

⁵ E wule falama alako e xa mixie ba yire fanyi e nu dɛnnaxɛ.

E dubɛ tima e dɛ ra, kɔnɔ e danke tan tima e bɔɲɛ ra.

⁶ N bɔɲɛsa sɔtɔma Ala nan na,

barima n xaxili tixi a tan nan na.

⁷ A luxi alɔ fanye na a ra n bɛ,

n ma marakisima nun n ma makantama nan a ra.

ɲɛngi rate.

N mu nɔma birade sɔnɔn.

⁸ N ma kisi nun n ma binyɛ na Ala nan yi.

Ala n makantama nan a ra,
n yigi tide nan a ra.

⁹ Nama, wo xa wo taxu a ra,
wo xa wo xa kɔntɔfili masen a bɛ.
A tan nan nɔma won malide.

JNengi rate.

¹⁰ Adamadie luma alɔ foye naxan dangima.

Mixi xungbe findima mixi xuri ra,
Xa e xa fe bara maniya,
a yelevu alɔ foye.

¹¹ Wo naxa harige fen fe kobi ra,
wo naxa a fen muɲɛ ra.

Xa wo xa naafuli sa gbo,
wo naxa wo xaxili ti na ra.

¹² Ala bara fe firin fala n naxee mɛxi.
Keren, sɛnbɛ na Ala bɛ.

¹³ A firin nde, n Marigi nan hinnɛnte ra,
barima a mixie sare ragbilenma e ma.

63

Ala xa hinnɛ fan simaya bɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti, a naxan ba Yudaya, a to nu gbengberenyi ma tɛmui naxɛ

² Ala nan n Marigi ra.

Ala n i fenma, barima n hayi na i ma,
alɔ fate hayi to na ye ma gbengberenyi ma.

³ N luma i xa hɔrɔmɔbanxi kui
alako n xa i sɛnbɛ nun i xa binyɛ to.

⁴ I xa hinnɛ fan simaya bɛ.

N bara i matɔxɔ.

⁵ N i tantuma n ma simaya birin kui,
n nan n bɛlɛxɛɛ itema i mabiri.

⁶ N bɔnsɔɛ wasama nɛ i tantufe ra sɛɛwɛ kui.

⁷ N na n sa n i xa fe maɲɔxunma kɔɛ birin,

⁸ barima i tan nan n malima.

N sɛɛwama nɛ i niini bun ma.

⁹ N nii bara fatu i ma, i bɛlɛxɛ luma nɛ n bun ma.

¹⁰ Naxee katama n faxade, e tan nan faxama.

¹¹ Santidɛgɛma fama nɛ e sɔxɔde,
wulai baree fa e ibɔɔde.

¹² Mangɛ sɛɛwama nɛ Ala xa fe ra.

Naxee e kalima Ala xili ra, nee fama nɛ a matɔxɔde.
Kɔnɔ wule falɛɛ dɛɛ balanma nɛ.

64

Adama xa maɲɔxunyi tilin

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Ala, i tuli mati n wa xui ra,
N natanga n yaxuie ma.

³ N nɔxun mixi ɲaaxie ma
naxee wama n tɔɔrɔfe tinxintareya kui.

⁴ E dE xaapE alo santidegeEma,
 e xa woyEn naaxie luma alo tanbEe.
⁵ E mu gaaxuma tinxintOE ya ra,
 e luma a naaxankata ra tun.
⁶ E dE kobi, e yeIE italama mixi ya ra.
 E naxE, «Nde na kolonma?»
⁷ E yanfanteya yailanma, e a fala,
 «Won xa keli a yanfa xili ma. A soOnEyama nE.»
 Adama xa maḡoxunyi tilin.
⁸ KOnO Ala na tanbEe woli, e e lima nE keren na.
⁹ E bara wule fala.
 Naxee e toma, e e gima nE.
¹⁰ Na gaaxui adama birin suxuma nE.
 E Ala xa wali masenma,
 e a xa wali kolonma nE.
¹¹ TinxintOE seEwama nE Alatala ra,
 a fa lu a niini bun ma.
 Sondon fanyi kanyi nelexinma nE.

65

*Saabui fanyi**Ala matOXOE*

¹ Dawuda xa beEti beEtibae xa mangE bE
² MatOXOE na i tan Ala bE Siyoni geya fari.
 Muxu laayidi naxan tongoxi i bE,
 muxu na birin nakamalima nE.
³ Ala, i muxu xa maxandi birin meEma nE.
 Dunija birin fama nE birade i foxO ra.
⁴ Tantanyi to nO muxu ra, i bara muxu xa yunubi xafari.
⁵ I naxan sugandima a xa makOE i xa salide ra,
 na nelexinma nE barima a buma nE i xOnyi.
 Muxu bara wasa i xa fe fanyi ra,
 fe seniyenxi naxan kelixi i xa hOrOmOlingira.
⁶ I muxu xa maxandi yaabima kaabanako nun tinxinyi ra.
 Ala, i bara findi muxu rakisima ra.
 Dunija yire birin xaxili tixi i ra.
⁷ I bara geya daa i senbE ra
 barima senbEma nan i ra.
⁸ I bara baa xui radundu, mOrOnyi xui mu na.
 I bara nama fan masabari.
⁹ Dunija birin gaaxuma nE i xa kaabanakoe ya ra.
 Kelife sogetede han sogegode,
 e birin nelexin xui raminima nE i xa fe ra.
¹⁰ I bOxi mEEni, a a rafe fe fanyi ra.
 I xure rafema ye ra alako mixie xa baloe soTO.
¹¹ I tunE ye sama bOxi ma alako bOxi xa bOrOXO sansi bE.
 I barakE sama xE ma, a xa fan.
¹² XE xaba tEmui i fe fanyi raminima nE.
 I xa sansi sase rafema nE, han a fili a ma.
¹³ Gbengberenyi fiilie nun geyae fanma nE.
¹⁴ Xurusee yiriwama nE fiili ma.
 Sansi yiriwama nE geya bunyie.
 Na birin, Ala xa fe fanyi nan masenma won bE seEwE kui.

66

*Ala xa kaabanakoe magaaxu**Ala matɔxɔɛ*

Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

¹ Adamadie birin xui xa ite sɛɛwɛ ra Ala bɛ.

² Wo xa a xili binya bɛɛti ra,

wo xa a binya matɔxɔɛ ra.

³ Wo xa a fala Ala bɛ,

«I xa kaabanakoe magaaxu.

I sɛnbɛ gbo han. Hali i yaxuie sɛrɛnma i ya ra.

⁴ Duniɲa birin i batuma,

e i binya bɛɛti ra, e i xili matɔxɔ.»

ɲɛngi rate.

⁵ Wo fa Ala xa wali matode.

A na fe raba adamadie tagi, na magaaxu.

⁶ A baa findi xare ra,

a mixi ragiri xure ma e sanyi xaraxi ra.

Na kui, won ɲɛlɛxinma nɛ a ra.

⁷ A duniɲa yamarima sɛnbɛ ra abadan.

A ya tixi sie ra, matandilae mu nɔma kelide sɔnɔn.

ɲɛngi rate.

⁸ Sie, wo xa won Marigi Ala tantu,

wo xa wo xui ramini a matɔxɔfe ra.

⁹ A bara simaya fi won ma,

a mu tin won xa bira,

¹⁰ barima Ala won bɔɲɛ kolon.

A bara won mato alɔ mixi gbeti matoma ki naxɛ

a a raxunu alako a gbi xa ba.

¹¹ I bara muxu xun ti yeɛɛ kui ra,

i man bara kote dɔxɔ muxu xun ma.

¹² I bara a lu mixie xa nɔ muxu ra,

muxu xa tɔɔɔ ye nun tɛ xɔɔra.

Kɔnɔ a rapɔnyɪ, i bara muxu xun ti daxamui yire ra.

¹³ N fama sɛrɛxɛ gan daaxi ra i xa banxi kui,

n nan n ma laayidi rakamalima nɛ,

¹⁴ n naxee fala n dɛ ra n nu tɔɔrɛ kui tɛmɪ naxɛ.

¹⁵ N xuruse turaxie bama nɛ sɛrɛxɛ gan daaxi ra,

alɔ yeɛɛ kontonyie, tuurae, nun si donbie.

ɲɛngi rate.

¹⁶ Wo fa, wo xa wo tuli mati,

wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra.

N xa a masen Ala naxan nabaxi n bɛ.

¹⁷ N bara a xili, n bara a matɔxɔ.

¹⁸ Xa yanfanteya nu na n bɔɲɛ kui nu,

n Marigi mu nu a tuli matima n na.

¹⁹ Kɔnɔ Ala bara n xui rame,

a n ma dubɛ suxu.

²⁰ Tantui na Ala bɛ naxan bara n ma maxandi xui mɛ,

a man bara hinnɛ n na.

67

*Si birin xa Ala xa marakisi kolon**Ala matɔxɔɛ*

¹ Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.

² Ala xa hinnε won na,
Ala xa barakε ragoro won ma,
Ala xa naiyalanyi xa yanba won ma,

JNengi rate

³ alako a xa kirae xa kolon duniɲa ma,
alako si birin xa a xa marakisi kolon.
⁴ Ala, sie xa i tantu, si birin xa i tantu.
⁵ E xa beeti ba ɲeleɲinyi kui,
barima i sie makiitima nɔndi ra,
i tan nan e ɲaɲεɲema yi duniɲa bende fuɲi fari.

JNengi rate.

⁶ Ala, sie xa i tantu,
si birin xa i tantu.

⁷ Bɔxi bara daxamui ramini won be,
tantui na won Marigi Ala be.

⁸ Ala xa barakε sa won ma,
duniɲa birin xa gaaxu a ya ra.

68

Ala nan duniɲa mangε ra

Ala matɔxɔε

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mangε be

² Ala xa keli, a yaxuie xa yensen ye.
Naxee a xɔnma, e xa e gi a ya ra.

³ I i yaxuie ralɔema ne
alɔ foye te tuuri ralɔema ki naxe.

Kaafiri lɔema ne Ala ya i,
alɔ ture xunuma te i ki naxe.

⁴ Kɔnɔ mixi tinxixi ɲeleɲinma ne,
e e seewe xui itema ne Ala ya i.
E tan luma na ɲeleɲinyi nan kui.

⁵ Won xa beeti ba Ala be, won xa a xili matɔxɔ beeti ra.
Naxan ɲεɲema nuxui fari, won xa a rasεne.

A xili Alatala.

Won xa won seewe xui rate a ma.

⁶ Ala, misikiine baba nan a ra.
Ala, kaape makante nan a ra.

Ala xɔnyi seniyen.

⁷ Ala denbaya fima denbayatare ma,
Ala xɔɲya fima geelimanie ma, e ɲeleɲinma ne.
Kɔnɔ Ala matandie luma ne gbengberenyi ma.

⁸ Ala, i nu na i xa ɲama ya ra wula i temui naxe,

⁹ bɔxi birin nu serεnma ne.

Tune ye nu goroma Ala ya i,
Isirayila Marigi Ala, naxan na Siyoni.

¹⁰ Ala nu tune ye ragoroma bɔxi ma,
a xa senbe fi a xa bɔxi taganxi ma.

¹¹ I bara i xa ɲama rasabati naa.

I bara tɔɔɔmixi mali naa.
I na birin nabaxi ne barima i fan.

¹² Marigi masenyi fanyi soma a xa xεεrae yi ra.

Gali belebele nan e ra. E naxe,

¹³ «Geresoe mangεe na e gife,

e na e gife wo ya ra.

Wo xa ginƎe naxee luxi banxi,
e fama yi gere naafuli itaxunde.

¹⁴ Wo fama wo malabude wo xa xurusee fƎ ma.

Ala mƎƎnima nƎ a xa ɲama ma
alɔ a mƎƎnima ganbƎe ma ki naxƎ.

E gabutenyi luma alɔ gbeti nun xƎƎma nan na e ma.»

¹⁵ Ala Xili Xungbe Kanyi bara mangƎe rayensen

Salamon geya ma balabalanyi saabui ra.

¹⁶ Basan geya, Ala naxan daaxi, konde wuyaxi naxan bƎ,

¹⁷ wo na Ala xa geya sugandixi matofe tɔɔnƎ ra munfe ra,

a bara a xa hɔrɔmɔlingira ti dƎnnaxƎ?

Ala luma nƎ mƎnni tƎmui birin.

¹⁸ Alatala xa geresoe xa gisee wuya dangi wulu fu ra.

A xa geresoe fan dangi wulu wulue ra.

Ala na e ya ma.

Sinayi geya na yire sƎniyƎnxi kui.

¹⁹ N Marigi Alatala, i bara te koore ma.

I bara geelimanie xanin.

Adamadie bara i buɲa,
matandilae fan bara wa sofe i xɔnyi.

²⁰ Tantui na i bƎ lɔxɔƎ birin,
a won ma kote xaninfe lɔxɔ yo lɔxɔ.

Won ma marakisima na Ala nan na.

²¹ Won Marigi Alatala won nakelima nƎ faxƎ ma.

Won ma marakisima na Ala nan na.

²² Ala a yaxuie xunyi kanama nƎ.

Naxee ɲƎƎ kira ɲaaxi xɔn ma,

a nee fan xun xɔri bɔɔma nƎ.

²³ Marigi naxƎ, «N fama nƎ e ra kelife Basan,

n fa e ra kelife baa ma,

²⁴ alako wo xa fa e wuli to wo sanlaabe ra.

Wo xa baree fan e donma nƎ.»

²⁵ Ala, muxu bara i to fa ra ɲama ya ma.

Ala nun a xa mangƎ sugandixi na sofe hɔrɔmɔlingira kui.

²⁶ BƎƎtibae na yare, kɔra bɔnbɔƎe na e fɔxɔ ra,

ginƎe na maxase ramaxafe e rabilinyi.

²⁷ Wo xa Ala tantu malanyie,

Isirayila xa die, wo xa Alatala tantu.

²⁸ Bunyamin nan ya,

naxan barixi dɔnxɔƎ ra.

A tan nan findixi e xa mangƎ ra.

Yudaya mangƎe nan ya, e nun e xa mixie.

Sabulon mangƎe nan ya,

Nafatali mangƎe nan ya.

²⁹ Ala, i xa masenyi ti sƎnbƎ ra.

I xa i sƎnbƎ masen alɔ tƎmui dangixi.

³⁰ I xa banxi na Darisalamu.

MangƎe fama i buɲade naa.

³¹ I xa xaɲƎ Misira ma,

naxan maniyƎ mali xungbe ra naxan na ye xɔɔra.

A luma alɔ tuura gali,

ninge yɔrɛɛ biraxi naxee fɔxɔ ra.
 Na ninge yɔrɛɛ luma alɔ si gbɛtɛɛ
 naxee duuti fima Misira ma.
 Si gbɛtɛɛ naxee wama gere xɔn, i
 xa e rayensen ye.

³² Misira xɛɛrae, a nun Kusi xɛɛrae, xa fa duuti ra Ala bɛ.

³³ Mangɛ naxee birin na duniɲa, nun a rabilinyi,
 wo xa bɛɛti ba Ala bɛ, wo xa Alatala tantu,

³⁴ naxan ɲɛrɛma nuxui fari koore ma kabi a rakuya,
 naxan galanyi xui raminima sɛnbɛ ra.

³⁵ Wo xa a kolon, Ala sɛnbɛ gbo.

A Isirayila yamarima a sɛnbɛ ra,
 sɛnbɛ naxan kelima koore ma.

³⁶ Ala, i na i xa hɔrɔmɔlingira kui.

Ala, i magaaxu.

Isirayila Marigi Ala sɛnbɛ fima nɛ a xa ɲama ma.

Ala tantu!

69

N na birife

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili, «Fuge tofanyie.»

² Ala, n nakisi!

Ye bara te han n kɔnyi.

³ N na birife boora tilinxi kui,
 n sanyi mu tide yo sɔtɔfe.

N na madulafe ye xɔɔra.

⁴ N bara i xili han n bara tagan,
 n xui yo mu na sɔnɔn,
 n ya bara n xɔnɔ i fenfe ra.

⁵ N xɔnmixie bara wuya dangi n xunsɛxɛ ra.

Sɛnbɛmae nan e ra naxee wama n faxafe.

E findi n yaxuie ra hali n mu fefe rabaxi e ra.

N mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra,
 kɔnɔ e wama n xa sare nde fi.

⁶ Ala, i n ma tantanyi kolon,
 n ma yunubie mu nɔxunxi i ma.

⁷ Mangɛ Alatala, i naxa a lu
 danxaniyatɔɛɛ xa yaagi n ma fe ra.

Isirayila Marigi Ala, i naxa a lu
 i fenmae xa ifu n ma fe ra.

⁸ E n konbima i tan nan ma fe ra.
 N bara yaagi han.

⁹ N xunyae mu n kolon sɔnɔn,
 n bara lu n taarae bɛ alɔ xɔɲɛ nde.

¹⁰ N wama i waxɔnfe rabafe.
 I konbimae bara findi n yaxuie ra.

¹¹ N wama, n sunma.

Na birin man kui, mixie n konbima.

¹² N sunnun donma ragoroma n ma, e n mayelema.

¹³ Naxee dɔxɔxi taa sode dɛ ra, nee n mafalama,

siisilae n mayelema sigi ra.

¹⁴ Kɔnɔ Alatala, n bara i maxandi.
Ala i xa hinne n na barima i xa hinne gbo.

¹⁵ N nakisi alako n naxa biri boora xɔɔra,
n natanga n xɔnmixie ma.

¹⁶ I naxa tin n xa madula, ye naxa n nalɔɛ,
n naxa goro aligiyama.

¹⁷ Alatala, n xui ratin,
i tan naxan fan, naxan xa hinne gbo.

I xa kinikini n ma, i xa n mali.

¹⁸ I naxa i nɔxun i xa konyi ma.

N na tɔɔɛ kui, yandi n mali.

¹⁹ I xa i makɔɛ n na,
i xa n xunsara, i xa n nakisi n yaxuie ma.

²⁰ I bara n ma tɔɔɛ nun n ma yaagi kolon,
n yaxuie birin na i ya i.

²¹ Konbi bara n bɔɔɛ kana han n bara fura.

N hayi na kinikini ma, kɔnɔ a mu na.

N hayi na mixi madundumae ma, kɔnɔ e mu toma.

²² E pɔsɔnɛ sama n ma donse,
e minse xɔnɛ soma n yi ra, ye ɲɔxɔɛ ra.

²³ E xa teebili xa findi gantanyi ra e bɛ,
e xa naafuli xa findi yeɛ ra naxan e suxuma.

²⁴ E ya xa ifɔɔɔ, e xa dɔnxu.

E tagi xa e xɔnɔ han e xa bira.

²⁵ I xa xɔnɔ e ma, e xa na tɛ kolon.

²⁶ E xa gɔɔɛ xa ɲɔn,
adamadie naxa lu e xɔnyi sɔnɔn,

²⁷ barima e tɔɔɔmixie xa tɔɔɛ xun masama,
i naxee ɲaxankata.

E mixie mayelema, i naxee halaki.

²⁸ I xa e xa yunubi birin to,
alako e naxa i xa kisi sɔɔ sɔnɔn.

²⁹ E xilie xa ba simaya sɛbɛli kui,
e naxa lu tinxintɔɛe ya ma.

³⁰ N tan na tɔɔɔfe yi tɛmui,

Ala, i xa n nakisi, i xa n nakeli.

³¹ N fama Ala xili matɔxɔde bɛɛti ra,
n fama tantui rasigade a ma.

³² Na rafan Alatala ma dangife sɛɛɛ ra,
hali ninge kamalixi na a ra,
hali tuura feri kanyi na a ra,
toree na naxan bɛ.

³³ Tɔɔɔmixie sɛɛwama nɛ na tofe ra.
Naxee Ala fenma, e simaya xɔnkuye sɔɔma nɛ.

³⁴ Alatala a tuli matima setaree ra,
a mu nɛɛmuma a xa mixie ma e xa tɔɔɛ kui.

³⁵ Koore nun bɔxi xa a matɔxɔ,
baa nun yeɛɛɛ xa a binya.

³⁶ Ala fama Siyoni rakiside,
a Yuda taee tima nɛ.

A man ꞓama sabati naa,
naa xa findi e gbe ra.

³⁷ Na findima a xa konyie xa mamadie ke nan na.
Ala xanuntenyie fama ne lude naa.

70

Ala fenmae xa seewa

Ala maxandi

¹ Dawuda xa maxandi beeti beetibae xa mange be

² Ala, n nakisi! Alatala, fa n mali mafuren.

³ Ala xa mixie rayaagi naxee wama n faxafe.

Ala xa e keri, Ala xa e ya ifu, naxee wama n tɔɔɔfe.

⁴ Ala xa e keri yaagi kui, naxee a falama n be, «I xa tɔɔɔ!»

⁵ I fenmae xa seewa.

Naxee wama i xa kisi xɔn, e xa Ala matɔxɔ tɛmui birin.

⁶ Ala, n findixi misikiine nun tɔɔɔmixi nan na,
fa n mali, i naxa dugundi.

71

Fori xa maxandi

Ala maxandi

¹ Alatala, n kantama na i tan nan na,
i naxa tin n xa lu yaagi kui.

² I xa n nakisi, i xa n mali i xa tinxinyi kui.

I tuli mati n na, i n nakisi.

³ I xa n kanta.

I bara a fala n be n xa lu i xa niini bun ma tɛmui birin,
alako n xa kisi.

N kantama na i tan nan na.

⁴ N Marigi Ala, n natanga mixi ꞓaaxie senbe ma,
n natanga xɔnnante tinxintaree ma.

⁵ N Marigi Alatala, n xaxili tixi i tan nan na
kabi n dimɛdi tɛmui,

⁶ kabi n nu na n nga teege i.

I tan nan a niya n xa bari.

N i matɔxɔma tɛmui birin.

⁷ N findixi misaali nan na mixi wuyaxi be,
barima n kantama senbema na i tan nan na.

⁸ N i matɔxɔma tɛmui birin.

⁹ I naxa mee n na n ma foriꞓa kui,
i naxa n nabɛɓin n ma senbetareya kui.

¹⁰ N yaxuie n mafalama,
e wɔyɛnma e bora ra alako e xa n faxa.

¹¹ E naxe, «Ala bara a rabolo,
won xa bira a fɔxɔ ra, won xa a suxu.
Mixi yo mu nɔma a ratangade.»

¹² Ala, i naxa i makuya n na.

N Marigi Ala, fa n mali mafuren.

¹³ Ala xa e rayaagi, a xa e rajɔn, naxee n tɔɔɔegema.
Ala xa e rayaagi, a xa e ya ifu, naxee wama n tɔɔɔfe.

¹⁴ N xaxili tixi i ra kude i.
N luma i matɔxɔ ra tɛmui birin.

¹⁵ N i xa tinxinyi nun i xa kisi tantuma lɔxɔɛ birin,
barima e wuya han n ɲan mu nɔma e birin kolonde.

¹⁶ N i xa kaabanako rabaxie matɔxɔma nɛ.
N Marigi Alatala, n fama i xa tinxinyi gbansan masende.

¹⁷ Ala, i na n xaranfe kabi n dimɛdi tɛmui.
Han ya n i xa kaabanakoe matɔxɔma.

¹⁸ Ala, i naxa n nabɛɲin yakɔsi,
n bara fori, n xunsɛxɛ fan bara fuga.

I naxa n nabɛɲin
alako n xa i sɛnbɛ masen to nun tina mixie bɛ.

¹⁹ Ala, i xa tinxinyi gbo alɔ geya.

I xa kaabanako wuya.

I maniyɛ na minden?

²⁰ Hali i to bara a niya muxu xa tɔɔrɔ, muxu xa halaki,
i fama muxu rakiside,
i fama muxu rakelide gaburi tilinxi kui.

²¹ I xa n xun nakeli, i xa n madundu.

²² N Marigi Ala, na kui n i tantuma nɛ kɔra ra
i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.

Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ, n bɛɛti bama i bɛ kɔra ra.

²³ N bɛɛti bama nɛ i bɛ, n i matɔxɔ,
barima i bara n xun sara.

²⁴ N i xa tinxinyi matɔxɔma nɛ tɛmui birin,
barima naxee nu wama n tɔɔrɔfe,
e bara lu yaagi kui.

72

Isirayila mangɛ

Ala maxandi

Sulemani gbe

¹ Ala, i xa a niya mangɛ xa kiiti tinxinxi sa.
I xa tinxinyi xa lu mangɛ xa di dɛ i.

² Na kui a xa i xa ɲama makiiti nɔndi ra,
a xa tinxin tɔɔrɔmixie bɛ.

³ Masenyi xa ti geyae fari, ɲama bɔɲɛ saxi ra,
xibaarui xa yensen bɔxi ma, tinxinyi nan ɲama yamarima.

⁴ Mangɛ xa sɛriyɛ raba tɔɔrɔmixie bɛ,
a xa setare xa die rakisi, a xa e gerefae rayensen.

⁵ Mixie xa gaaxu i ya ra abadan,
danmi soge nun kike yanbama.

⁶ Mangɛ xa lu alɔ tunɛ naxan birama xɛɛ ma, naxan bɔxi rafaɲa.

⁷ Tinxintɔɛ xa fe fanma na waxati nɛ,
danmi kike yanbama, bɔɲɛsa gboma nɛ.

⁸ A xa mangɛya gboma nɛ,
sa fɔlɔ sogetede han a sa dɔxɔ sogegorode ra,
a fɔlɔ Efirati xure ma han sa dɔxɔ bɔxi danyi ra.

⁹ Mixi naxee na wula i, e xinbi sinma nɛ a bun ma,
a yaxuie lu a sanyi bun ma.

¹⁰ Tarasisi mangɛɛ nun Suri mangɛɛ fama nɛ buɲaɛ ra.
Seeba nun Seba mangɛɛ fan duuti fima nɛ a ma.

¹¹ Mangɛ birin e xinbi sinma nɛ a bun ma,

sie birin lu a xa yaamari bun ma.

¹² Na kui setaree fama nɛ a xilide marakisima.

A misikiine sɛnbɛtare malima nɛ.

¹³ A kinikinima nɛ sɛnbɛtaree nun setaree ma,
a tɔɔrɔmixie rakisi.

¹⁴ A e xɔɔɛyama nɛ maifui nun fe kobie ma,
barima e findixi a xanuntenyie nan na.

¹⁵ A xa mangɛya xa bu!

A Seeba bɔxi xa xɛɛma sɔtɔma nɛ.

Mixie xa Ala maxandi a bɛ tɛmui birin,
e naxa tagan dubade a bɛ.

¹⁶ Ala donse yiriwama nɛ bɔxi kui.

Geyae rafema nɛ sansie ra,

e bogie lu alɔ sansi bogi naxee na Liban.

Mixie gboma nɛ taa kui alɔ bɔxi sɛxɛ.

¹⁷ Mangɛ Ala xili gbo abadan!

Dan mu na a xili ma soge bun ma.

Si birin barakɛ sɔtɔma nɛ a saabui ra,
e fa a matɔxɔ.

¹⁸ Isirayila Marigi Alatala tantu.

A keren nan kaabanakoe rabama.

¹⁹ A xili xungbe xa tantu abadan.

Duniɲa birin xa a xa binyɛ kolon.

Amina! Amina!

²⁰ Yisayi xa di Dawuda xa maxandie rajɔnyi nan na ki.

73

*Naaxu*na sare

Ala maxandi

¹ Asafi xa bɛɛti

Nɔndi hagigɛ nan ya: Ala fan Isirayila bɛ,
a fan mixie bɛ naxee sondonyi sɛniyɛnxi.

² A gbe mu nu luxi n tan yati xa ba kira ma,
n sanyie xa bira kira gbɛtɛ fɔxɔ ra.

³ N nu yɛtɛ igboe tɔɔnɛma,
n to a to mixi ɲaaxie findixi naafuli kanyie ra.

⁴ Sese mu e ifuma han e xa faxɛ,
e fate yalanxi tun.

⁵ E mu adamadie xa tɔɔɔɛ kolon,
e mu ɲaxankataxi alɔ booree.

⁶ Yɛtɛ igboɲa findixi xunmase nan na e bɛ,
e mixi tɔɔrɔma lɔxɔ yo lɔxɔ.

⁷ E e ya tima se birin na,
e waxɔnfe bara dangi a i.

⁸ E yoma mixi ma,
e fe ɲaaxi ɲanigema yɛtɛ igboɲa kui.

⁹ E Ala fe maberema, e dɛ mu dikima sese falafe ra duniɲa ma.

¹⁰ Na nan a ra, Ala xa ɲama a xun tima e ra,

e la e xa woyenyie ra.

¹¹ E naxe, «Ala tan won jere ki kolonma di?

Fahaamui mundun na a be?»

¹² Mixi jaaaxie na na ki ne.

E boje saxi naafuli yiriwafe kui.

¹³ N joxo a ma, «N nan n boje rasenyenxi ne fu.

N gbilenfe fe kobie foxo ra, na mu fanxi n be.

¹⁴ N jaxankataxi temui birin,

loxoxo yo loxoxo nde sama n ma kote xun.»

¹⁵ Xa n sa na mooli fala nu,

n bara yanfanteya raba i xa die ra nu.

¹⁶ Awa, n naxa fahaamui fen yi fe ma.

Na nu xoxoxo n be,

¹⁷ han n so loxoxe Ala xa hoxomolingira kui,

n fa a jaxoxun fe naxan fe kobi rabae lima.

¹⁸ I e tima kira salaxunxi nan xon ma,

i fa e xun nakana.

¹⁹ E xa fe jonma kerenyi nan na, fe magaaxuxi e xaninma ne.

²⁰ Marigi, alo xiye dangima ki naxe mixi xunu temui,

i na keli, e fan xa fe bama i ya i na ki ne.

²¹ N boje to nu jaaaxuma,

a nu luxi ne n be alo tanbe nan n soxoma.

²² Daxui nan nu n na, n mu nu sese fahaamuxi.

N nu luxi ne alo xuruse xaxilitare i ya i.

²³ Koxo han ya n na i seti ma,

n yirefanyi belaxe suxuxi i yi ra.

²⁴ I n jaxema i xa marasi ra,

i man n nasenema ne i xa xore kui.

²⁵ Nde gbete na n yi ra koore ma?

Ba i tan na, sese gbete xoli mu n ma yi dunija ma.

²⁶ N fate nun n xaxili taganma ne,

koxo Ala n boje sama ne abadan.

²⁷ Naxee e makuyama i ra, boko mixi nan e ra.

I mixie de balanma, naxee birin i finsiriwalima.

²⁸ Koxo n ma haxeri findixi n masofe nan na Ala ra.

N bara Marigi Alatala sugandi n xun taxude ra,

alako n xa i xa wali fanyie birin masen dunija be.

74

Ala xa hoxomolingira kanaxi xa fe

Ala maxandi

Asafi xa lonni beti

¹ Ala, munfe ra i muxu rabexinxi kerenyi ra?

Munfe ra i xa xone turuma i xa jama xili ma i naxan nabalofe?

² I xa ratu i xa jama ma i naxan xun saraxi,

i ke fima naxan ma,

i sabatixi naxan ya ma Siyon geya ma.

³ I xa a yire mato a yaxuie naxan kanaxi,

i xa i xa hoxomobanxi to e naxan kasaraxi.

⁴ I yaxuie bara e xui ite i xa naralan banxi kui,

e bara e xa felekie rate naa.

⁵ E nu luxi alɔ beera kanyi naxee fɔtɔnyi sɛgɛma.
⁶ E bara hɔrɔmɔlingira xunmasee kana beera nun dɛrɛmae ra,
⁷ e naa gan tɛ ra.
 E bara na yire mabere i xili sabatixi dɛnnaxɛ.
⁸ E nu a falama nɛ e bɔɲɛ ma, «Won xa e sɔntɔ!»
 E bara Ala xa batudee birin gan.

⁹ I xa kaabanakoe mu toma,
 namijɔnmɛe fan mu na muxu ya ma kɔrɛ.
 Muxu mu a kolon yi fe buma han tɛmui mundun.
¹⁰ Ee Ala, yaxui mayele tima han tɛmui mundun?
 Danyi mu na e xa konbie ma?
¹¹ Munfe ra i mu i sɛnbɛ magaaxuxi masen e bɛ?
 I xa keli, i xa e sɔntɔ!

¹² Kabi tɛmui xɔnkuye, Ala nan na n ma mangɛ ra,
 a tan naxan findixi xunnakeli saabui ra duniɲa ma.
¹³ I tan nan baa ibɔɔ i sɛnbɛ ra,
 i daalise magaaxuxie xunyiye ibutuxun naa.
¹⁴ I tan nan e xunyiye ibutuxun,
 i e fi donse ra wulai subee ma.
¹⁵ I tan nan dulonyie nun xuree rabɔɔ,
 i tan nan dabonyie raxɔri,
 naxee mu darixi xɔri ra.
¹⁶ Yanyi nun kɔɛ findixi i gbe nan na,
 kike nun soqe, i tan nan e daaxi.
¹⁷ I tan nan bɔxie naaninyie birin saxi.
 I tan nan sogofure nun ɲɛmɛ daa.

¹⁸ I xa ratu a ma a muxu yaxuie na i tan Alatala nan maberefe,
 ɲama xaxilitare na i xili bɛxufe!
¹⁹ Yandi, i naxa i xa ɲama xanuxi rabolo
 alɔ ganbɛ di raboloma sɛgɛ yi ra ki naxɛ.
 I naxa nɛɛmu i xa misikiinɛe ma.
²⁰ I xa i ɲɔxɔ sa i xa saatɛ ma,
 barima fe kobie bara gbo yi bɔxi ma
 han a bara dangi a i.
²¹ I naxa tɔɔrɔmixie lu e xa yaagi kui.
 Misikiinɛe nun setaree xa i xili matɔxɔ.
²² Ala, i xa keli i xili xunmafalafe ra.
 I xa ratu xaxilitare xa mabere ma.
²³ I naxa nɛɛmu i yaxuie xa wɔyɛnyie ma,
 i naxa nɛɛmu i gerefae xa sɔnxɔɛ ma naxan mu ɲɔnma.

75

*Ala xa kiiti**Ala matɔxɔɛ*

¹ Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa kasarɛ ti.»

² Muxu Marigi Ala, muxu bara i matɔxɔ.
 Matɔxɔɛ na i bɛ, i tan naxan na muxu sɛɛti ma,
 i tan naxan xa kaabanakoe falama yire birin.

³ I naxɛ, «N ma waxati sugandixi na a li,

n tan nan kiiti sama tinxinyi ra.

⁴ Duniḡa nun a xa mixie fama xunude,

kṛṇṇ n tan nan a kinkie sēnbe soma.

⁵ N a falama yēte igboe nun mixi kobie be,

«Wo naxa wo yēte igbo, wo naxa wo xunyi ite.

⁶ Wo naxa wo xunyi ite koore ma,

wo ba yēte igboḡa wōyenyi falafe ra.»

⁷ Wo xa a kolon xunnakeli mu kelima sogetede,

a mu kelima sogegorode, a mu kelima gbengberenyi ma.

⁸ Ala nan kiiti sama, a mixi nde xa fe ragoro, a mixi nde xa fe ite.

⁹ Tṛnbili nde na Alatala xṛnyē,

wēni xaḡḡe rafalaxi na naxan kui.

A na soma duniḡa mixi ḡaaxie nan yi, e a min han a ḡṇ.

¹⁰ N na masenyi tima tēmui birin,

n Yaxuba Marigi Ala matṛxṛma bēeti ra.

¹¹ «N mixi ḡaaxie xa yēte igboḡa xun nakanama nē,

n tinxintṛe xun nakeli.»

76

Ala xa xunnakeli

Ala matṛxṛ

¹ Asafi xa bēeti bēetibae xa mangē be. A xa ba kṛra xui ra.

² Ala kolonxi Yudaya bṛxi ma, a xili gbo Isirayila.

³ A xṛnyi na Salamu, a xa banxi na Siyon.

⁴ A geresosee alṛ xalie, wure lefae, nun santidēgēmae kana mēnni nē.

⁵ I xa nṛe gbo alṛ koyinma,

naxan gbilen kelifē geyae ma, subee wuya dēnnaxē.

⁶ I bara nṛ sēnbēmae ra, naxee mu xunuma sṇṇ,

naxee mu nṛ gere tide i kanke.

⁷ I tan Yaxuba Marigi Ala to keli e xili ma,

e xa soe ragie nun e xa soe naxa halaki.

⁸ I magaaxu! I xa xṇē kui, nde suusama i ya ra?

⁹ I to kiiti sa koore ma, duniḡa naxa sabari gaaxui kui.

¹⁰ I xa kiiti naxa tṛṛṛmixie rakisi.

¹¹ I xa xṇē ibunadama mabiri findixi i matṛxṛ nan na.

I xa bṛḡete luxi nē alṛ bēleti i i tagi ixirima naxan na gere kui.

¹² Wo xa wo xa daakan nakamali wo Marigi Alatala bē,

wo xa fa sērēxēe ra a xṇ ma,

wo tan naxee birin a rabilinxi.

¹³ A tan nan ḡēngi bama sēnbēmae fate i,

a magaaxu duniḡa mangēe be.

77

Ala xa maratangē mu masarama

Ala maxandi

¹ Asafi xa bēeti bēetibae xa mangē Yedutun bē

² N nan n xui ratefe Ala nan ma.

A a tuli matima nē n xui ra.

³ Lṛxṛ xṛṛxṛe na fa n ma, n nan n Marigi xilima nē.

KƆƉE ra, n nan n bɛlɛxɛ itala a bɛ, kɔnɔ n mu madundui sɔtɔma.

⁴ N nan n natu Ala ma, n wa n bɔɲɛ ma.

N nan n maɲɔxun a ma, limaniya ba n yi.

⁵ I mu tinma n xa xi.

N xaxili ifuxi, ɲan n mu nɔma wɔyɛnde.

⁶ N nan n maɲɔxunma waxati dangixie ma.

⁷ N nan n natuma nee ma n ma bɛɛtie saabui ra.

N nan n yɛtɛ maxɔrin,

⁸ «N Marigi mɛɛma nɛ ibunadama ra abadan?

A mu hinnɛma mixie ra sɔnɔn?

⁹ Danyi na a xa fanyi ma?

A tondima a xa laayidie kamalide?

¹⁰ A bara nɛɛmu a xa hinnɛ ma?

A xa xɔnɛ bara nɔ a xa kinikini ra?

¹¹ N ma tɔɔrɛ kui a luma n bɛ

alɔ Ala Xili Xungbe Kanyi na masarafe.»

¹² A lanma n xa ratu Alatala xa walie ma,
a xa kaabanakoe a naxee rabaxi tɛmui dangixi.

¹³ N nan n xaxili rasigama nɛ i xa kɛwali birin ma,
n nan n maɲɔxunma nɛ i xa walie ma.

¹⁴ Ala, i xa kira sɛniyɛn.

Ala gbɛtɛ mu na, i maniyɛ mu na!

¹⁵ I tan Ala nan kaabanakoe rabama,
i fe magaaxuxie masen ɲamanɛɛ tagi.

¹⁶ I i xa ɲama xun saraxi i sɛnbɛ nan na,
Yaxuba nun Yusufu xa mamadie.

¹⁷ Ala, baa xungbe to i to,
a dulonyi naxa sɛrɛn.

¹⁸ Nuxuie naxa ye gbegbe ragoro,
galanyi naxa bula koore ma,
seyamakɔnyie naxa lu alɔ tanbɛ wolixie.

¹⁹ I xa sarinyi xui naxa bula,
seyamakɔnyi naxa duniɲa iyalan,
bɔxi naxa a imaxa, a sɛrɛn.

²⁰ I naxa kira rabɔɔ baa ma,
i dangi ye xungbe tagi, kɔnɔ i fɔxi mu to.

²¹ I naxa i xa ɲama raɲɛrɛ alɔ xuruse gɔɔrɛ
Annabi Munsa nun Haruna saabui ra.

78

Ala nun Isirayila

Ala matɔxɔɛ

¹ Asafi xa lɔnni bɛɛti
N ma ɲama, wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,
wo wo, tuli mati n ma masenyi ra.

² N misaali nde falama wo bɛ,
n fe dangixie madɔxɔ,

³ muxu fe naxee mɛ, muxu fe naxee kolon,
muxu babae saabui ra.

⁴ Muxu mu nee nɔxunma e bɔnsɔɛɛ ma,
muxu Alatala xa matɔxɔɛ falama nɛ e xanbiratie bɛ,
muxu a sɛnbɛ nun a xa kaabanakoe masenma nɛ e bɛ.

- ⁵ Ala bara yaamarie masen Yaxuba bε,
 a sεriyε sa Isirayila bɔxi kui,
 a won benbae yamari e xa na masen e xa die bε,
⁶ alako di naxee fama tina, nee xa nɔ a kolonde,
 e fan xa a masen e gbe die bε e fama naxee baride.
⁷ Na kui e fama e xa lanlanteya sade Ala ma,
 e mu nεεmuma a xa wali xungbee ma,
 e e ɲɔxɔ sama nε a xa yaamarie xɔn ma.
⁸ E mu luma alɔ e benbae,
 naxee tuli xɔrɔxɔ,
 naxee findi matandilae ra,
 naxee tun mu rabεxi,
 naxee xaxili mu tixi Ala keren na.
- ⁹ Efirmikae xali kanyie naxa e kobe so gere ra,
¹⁰ e mu Ala xa saatε rakamali,
 e mu bira a xa sεriyε fɔxɔ ra.
¹¹ E naxa nεεmu a xa wali magaaxuxie ra,
 a nun a xa kaabanakoe ra a naxee masen e bε.
¹² A kaabanako raba nε e benbae ya xɔri Misira, Sowan fiili ma.
¹³ A naxa baa ibɔɔ, a e ragiri,
 a ye rati alɔ bilixi.
¹⁴ A naxa e rapεrε nuxui saabui ra yanyi ra,
 a naxa e rapεrε tε yanbε ra kɔε ra.
¹⁵ A naxa fanye ibɔɔ gbengberenyi ma,
 a ye gbegbe ramini na kui alɔ dabonyi.
¹⁶ A naxa ye ramini gεmε longori ra, a lu alɔ xure.
- ¹⁷ Kɔnɔ e mu gbilen e xa yunubi rabafe fɔxɔ ra,
 e fa Ala matandi gbengberenyi ma.
¹⁸ E naxa Ala mato donsee maxɔrinfe ra.
¹⁹ E naxa Ala mabere a falafe ra,
 «Ala nɔma won nabalode yi gbengberenyi kui?
²⁰ A bara ye ramini fanye kui,
 kɔnɔ a nɔma taami fan fide e ma?»
- ²¹ Ala to na mε, a naxa xɔnɔ ki fanyi ra,
 a fa tε radεxε Yaxuba xa ɲama xili ma,
 a fa xɔnɔ Isirayila ɲama ma,
²² barima e mu nu laxi Ala ra,
 e mu e xaxili tixi a xa kisi ra.
²³ Na kui Ala naxa yaamari fi koore naadεe xa rabi,
²⁴ «mana» xa goro e ma baloe ra,
 naxan findi koore taami ra.
²⁵ Birin naxa na sεnbεmae xa taami don, e fa wasa na ra.
²⁶ Ala naxa foye rafa keli sogetede biri,
 a foye rafa a sεnbε ra keli yirefanyi ma,
²⁷ naxan a niya xɔnie xa goro e ma
 a gbegbe ra alɔ xube nun baa dε mεyεnyi.
²⁸ A naxa e gbegbe rayolon e yonkinde tagi,
 e xa kiri banxie rabilinyi ma.
²⁹ E naxa na don han e wasa.
 Ala nu bara e hayi li.
- ³⁰ Kɔnɔ hali e to nu bara donse sɔtɔ,

a mu bu ³¹ Ala xa xɔnɛ man naxa goro e ma,
a Isirayila sɛnbɛmae nun e fonike faxa.

³² Hali na birin to raba, nɔama mu tin gbilende e xa yunubie fɔxɔ ra.
E mu la Ala xa kaabanakoe ra.

³³ Na kui a naxa e lu e xa fuyante kui,
han e xa fe naxa rapɔn gaaxui kui.

³⁴ Fo faxɛ na dutun e ma,
e fa so Ala fenfe,
e e yɛtɛ ragbilen a ma,

³⁵ e e ratu a Ala nan e sɛnbɛ ra,
a Ala Xili Xungbe Kanyi nan e rakisima ra.

³⁶ Kɔnɔ e nu wama a madaxufe e xa wɔyɛnyie nan na,
e wule fala a bɛ e dɛ ra.

³⁷ A xa fe mu nu na e bɔɔɛ ma,
e mu nu birama a xa saatɛ fɔxɔ ra.

³⁸ Kɔnɔ Ala to findi hinnɛntɛ ra,
a naxa e xa yunubie xafari, a e naxankatafe lu naa.

A naxa diɔɛ e ma sanya wuyaxi,
a mu tin a xa xɔnɛ birin xa mini.

³⁹ A nu a kolon a bɛndɛ nan tun lanxi e ma,
e nɛngi na dan, a mu gbilen sɔnɔn.

⁴⁰ Sanmaya yeri e murutama a ma gbengberenyi ma,
sanmaya yeri e a raxɔnɔma na yire maxare ma?

⁴¹ E nu luma Ala mato ra,
e nu ti Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ kanke.

⁴² E mu e ratu a sɛnbɛ ma.
E nɛɛmu a ma a e rakisi e gerefae ma tɛmui naxɛ.

⁴³ E nɛɛmu a xa tɔnxumae ma a naxee masen Misira bɔxi ma.
E nɛɛmu a xa kaabanakoe ma a naxee raba Sowan fiili ma.

⁴⁴ A naxa e xa Nili xure nun a salonyie findi wuli ra
han e mu nɔ na ye minde.

⁴⁵ A naxa xɛɛrie radin e ma e halakife ra.
A naxa lanxansarimae malan mɛnni e kasarafe ra.

⁴⁶ A naxa tugumie radin e xa xɛe ma,
katoe naxa xɛ bogi don gbiki.

⁴⁷ A naxa e xa wɛni sansie kana balabalanyi ra,
a naxa e xa sikomoro bilie tuxunsan tunɛ xinbeli ra.

⁴⁸ Balabalanyi naxa e xa xurusee faxa,
galanyi naxa e xa gɔɔrɛe sɔntɔ.

⁴⁹ A naxa a xa xɔnɛ xɔrɔxɔɛ ramini e ma,
a bɔɔɛ naxa te e ma,
han a naxa malekɛ kasaratie ragoro e xili ma.

⁵⁰ A naxa a xa xɔnɛ fulun e ma,
a mu e nii ratanga faxɛ ma, a fe xɔrɔxɔɛe radin e ma.

⁵¹ A naxa Misira di singe birin faxa,
e Hami bɔnsɔɛe fonike birin faxa.

⁵² Na nan a ra a naxa a xa nɔama ramini alɔ yɛxɛɛ gɔɔrɛ,
a naxa e rapɔrɛ alɔ xurusee gbengberenyi ma.

⁵³ A naxa e xanin bɔɔɛsa kui gaaxui yo mu e sɔtɔ,
kɔnɔ a naxa e yaxuie madula baa ma.

⁵⁴ Na ki, a naxa e xanin a xa bɔxi sɛniyɛnxi ma,
a xa geya a naxan sɔtɔ a sɛnbɛ ra.

⁵⁵ A naxa bɔnsɔɛ keri e ya ra,
a fa na bɔxie itaxun Isirayila bɔnsɔɛ ma ke ra,
a menni findi e sabatide ra.

⁵⁶ Kɔnɔ e man naxa geregiri Ala Xili Xungbe Kanyi ma,
e tondi a xa yaamarie rabatude.

⁵⁷ E naxa e makuya Ala ra,
e findi yanfante ra alɔ e benbae a rabaxi ki naxe,
e lu alɔ xali kanaxi.

⁵⁸ E naxa a raxɔnɔ e xa kuye batudee ra,
e a ratɔɔnɛ e xa wuri masolixie ra.

⁵⁹ Ala to na fe mɛ, a naxa xɔnɔ ki fanyi, a Isirayila rabolo.

⁶⁰ A naxa a xa lingira rabeɲin Silo, a nu naxan tixi mixie tagi.

⁶¹ A naxa a xa saatɛ kankira lu yaxui sagoe,
e kankan a xa nɔrɛ xa tɔnxuma ma.

⁶² A to xɔnɔ a xa ɲama Isirayila ma,
a naxa a niya e xa sɔntɔ santidegɛma ra.

⁶³ E xa fonikee naxa gan tɛ ra,
e xa ginɛdimɛdie mu matɔxɔɛ sɔtɔ,

⁶⁴ e xa sɛrɛxɛdubɛɛ naxa faxa santidegɛma ra,
e xa kaɲɛ ginɛɛ fan mu wa.

⁶⁵ Marigi naxa keli
alɔ mixi naxan kelixi xi xɔli ma,
alɔ sɔɔri naxan nɔma a xa siisi ra.

⁶⁶ A naxa a yaxuie bɔnbɔ,
a e lu yaagi kui naxan mu ɲɔnma.

⁶⁷ A naxa Yusufu bɔnsɔɛ rabeɲin,
a tondi Efirami bɔnsɔɛ sugandide.

⁶⁸ A naxa Yuda bɔnsɔɛ sugandi,
a nun Siyon geya naxan nu rafanxi a ma.

⁶⁹ A naxa a xa hɔrɔmɔlingira ti alɔ yire itexi,
alɔ a duniɲa tixi ki naxe, a xa bu xɔnkuye ra.

⁷⁰ A naxa a xa konyi Dawuda sugandi, a a tongo gɔɔrɛ ya ma,

⁷¹ a nu mɛɛnife yɛxɛɛ ma dɛnnaxe,
alako a xa mɛɛni Ala xa ɲama ma,
naxan findixi Yaxuba bɔnsɔɛ Isirayila ra.

⁷² Dawuda naxa mɛɛni e ma a bɔɲɛ fiixe ra,
a e masuxu xaxilimaya ra.

79

Ala gbeɲɔxɔfe

Ala maxandi

¹ Asafi xa bɛɛti
Ala, sie bara so i xa bɔxi kui,
e i xa hɔrɔmɔlingira findi yire sɛniyɛntare ra,
e Darisalamu kana.

² E bara i xa konyie furee findi xɔnie xa baloe ra,
e bara i xanuntenyie so wulai sube yi ra.

³ E bara e sɔntɔ Darisalamu rabilinyi, e mu ragata.

⁴ Si naxee na muxu rabilinyi e muxu konbima,
e yoma muxu ma.

⁵ Alatala, i xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?
 I xa tɔɔnɛ danma mun tɛmui?
⁶ I xa xɔnɔ ɲamanɛɛ ma naxee mu i kolon,
 i xa xɔnɔ mangɛyae ma naxee mu i batuma,
⁷ barima e bara Isirayila xun nakana,
 e bara a xa lingira rabira.
⁸ I naxa ratu muxu xa yunubi dangixie ma.
 I xa hinnɛ muxu ra mafuren,
 barima sɛnbɛ yo mu na muxu bɛ sɔnɔn.
⁹ Kafu muxu ma, muxu rakisima Ala,
 i xili xa nɔrɛ xa fe ra.
 I xa muxu rakisi,
 i xa muxu xa yunubie xafari i xili xa fe ra.
¹⁰ Munfe ra ɲamanɛɛ a falama,
 «E Marigi Ala na minden?»
 E xa a kolon i fama i xa konyie wuli gbeɲɔxɔde muxu ya xɔri.
¹¹ I xa i tuli mati geelimanie wa xui ra,
 i sɛnbɛ xa nee rakisi naxee xa kiitisaɛ wama e faxafe.
¹² N Marigi, i xa sare dɔxɔ solofere ragbilen na sie ma,
 naxee bara i bɛxu.
¹³ Na kui, muxu tan i xa ɲama fan fama nɛ i batude,
 muxu tan i xa xuruseɛ fama nɛ i xa matɔxɔɛ masende muxu bɔnsɔɛ bɛ abadan.

80

Ala mɛɛnife a xa sansie ma

Ala maxandi

¹ Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Fuge tofanyie alɔ Ala xa saatɛ.»
² Isirayila kantama, i i tuli mati n na,
 i tan naxan Yusufu bɔnsɔɛ raɲɛrɛma alɔ xuruse gɔɔrɛ.
 I xa i xa nɔrɛ masen,
 i tan naxan magoroxi malekɛ masolixie tagi.
³ I sɛnbɛ ramini Efirami, Bunyamin, nun Manasi bɔnsɔɛ ya i,
 i xa muxu rakisi.
⁴ Ala, i xa muxu ragbilen,
 i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.
⁵ Mangɛ Ala, i tondima i xa ɲama xa maxandi suxude
 i xa xɔnɛ xa fe ra han mun tɛmui?
⁶ I e rabaloma e yaye ra,
 i e yaye fima e ma minse ra han mun tɛmui?
⁷ I bara lantareya raso muxu nun muxu dɔxɔbooree tagi,
 e yoma muxu ma.
⁸ Mangɛ Ala, i xa muxu ragbilen,
 i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.
⁹ I wɛni bili nde tala nɛ Misira naxan findixi i xa ɲama ra.
 I naxa sie ndee keri yire nde, i fa a tan si naa.
¹⁰ I to na yire yailan a bɛ,
 a naxa a sankee masɔrɔn, a bɔxi rafe.
¹¹ Geyae naxa lu a xa niini bun ma,
 a salonyie nu xungbo alɔ sɛdiri wurie.
¹² A salonyie nu kuya ra han e baa nun xure dɛ li.
¹³ Kɔnɔ i tan bara a xa tɛtɛ kana,
 dangi mixie fa a bogi ba.

¹⁴ Wulai xɔsɛɛ naa yegelenma,
buurunyi subee fan baloma a bogie ra. Munfe ra?

¹⁵ Mangɛ Ala yandi, i xa gbilen fa ra,
i ya ragoro muxu ma keli koore,
i muxu mato, kinikini na wɛni bili ma,
¹⁶ i naxan si i yɛtɛ bɛ i bɛlɛxɛ ra.

¹⁷ Yakɔsi a bara gan, a sɛgɛ i xa xɔnɛ saabui ra.

¹⁸ I bɛlɛxɛ xa lu Adama xa Di ma, naxan na i yirefanyi ma,
i naxan xun nakelixi.

¹⁹ Muxu mu muxu makuyama i ra sɔnɔn.

I xa kisi fi muxu ma alako muxu man xa i batu.

²⁰ Mangɛ Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.

81

Tuli matife Ala ma

Ala maxandi

¹ Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.

² Wo xa sɛɛwa xui rate Ala ma,
naxan findixi won sɛnbɛ ra.

Wo wo xui rasiga Yaxuba Marigi Ala ma.

³ Wo xa bɛɛti ba maxase nun kɔra xui ra.

⁴ Wo xa feri fe kike nɛɛnɛ te tɛmui,
won ma sali lɔxɔɛ na a ra.

⁵ Na findixi Ala xa sɛriyɛ nan na Isirayila bɛ,
Yaxuba Marigi Ala xa yaamari na a ra.

⁶ Yaamari na a ra Ala naxan so Yusufu bɔnsɔɛ yi ra,
a to mini Misira bɔxi xili ma.

N naxa xui nde mɛ n mu naxan kolon, a naxɛ,

⁷ «N bara kote ba e xun ma,
n bara debe binye ba e bɛlɛxɛɛ.

⁸ Wo to n xili wo xa ɲaxankatɛ kui,
n naxa wo rakisi, n naxa wo yaabi kelife sesarinyi yire,
n naxa wo mato Meriba ye yire.

⁹ N ma ɲama Isirayila, wo wo tuli mati n ma marasi ra.

¹⁰ Wo naxa Ala gbɛtɛ batu,
wo naxa wo xinbi sin Ala gbɛtɛ ma.

¹¹ N tan nan na wo Marigi Ala ra,
naxan wo ramini Misira bɔxi ra.

Wo wo dɛ rabi a belebele ra, n a rafema nɛ.»

¹² «Kɔnɔ n ma ɲama mu a tuli matixi n na,
Isirayila mu n xui ratinmɛ.

¹³ Na kui n naxa e lu e xa bɔɲɛ xɔrɔxɔya kui,
e xa ɲɛɛ e yɛtɛ xaxili ma.

¹⁴ Xa a sa li nu n ma ɲama naxa a tuli mati n na,
xa Isirayila sa tin n ma kira ra nu,

¹⁵ n fama nɛ a yaxui birin nayaagide keren na,
n e ragoro tɛmui birin.

¹⁶ Alatala yaxuie fama gaaxude a ya ra, e halaki abadan.

¹⁷ Kɔnɔ n wo tan baloma nɛ donse fanyi ra,
n kumi raminima nɛ gɛmɛ kui wo bɛ.»

82

Ala xa kiiti a xa sɛnbɛmae bɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Asafi xa bɛɛti

Ala tixi a xa malanyi ya ra,
a kiiti safe koore sɛnbɛmae ya ma.

² «Wo kiiti sama kobijɲa ra han mun tɛmui?
Wo nɔndi fima mixi ɲaaxie ma munfe ra?»

³ Wo xa misikiinɛe nun kiridie xa kiiti sa sɛriyɛ ki ma.
Wo xa setaree nun fuxarilae ratanga kiiti ɲaaxi ma.

⁴ Wo xa setaree nun tɔɔrɔmixie rakisi.
Wo xa e ba mixi kobie bɛlɛxɛe i.»

⁵ Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ na fefe ma.
E e ɲɛrɛma dimi nan kui tun.

Dunijɲa sanbunyi birin sɛrɛnma.

⁶ N a fala nɛ, «Kooore sɛnbɛmae nan wo ra,
Ala Xili Xungbe Kanyi xa die nan wo birin na,

⁷ kɔnɔ wo faxama nɛ alɔ adamadie,
wo birama nɛ alɔ dunijɲa mangɛe.»

⁸ I tan Ala, keli, i xa dunijɲa makiiti,
barima i tan nan gbe na sie birin na.

83

Isirayila yaxuie

Ala maxandi

¹ Asafi xa bɛɛti

² Ee Ala, i naxa i sabari!
Ala, i naxa lu dundui kui,

³ barima i yaxuie mu e raxaraxi,
i xɔnmae bara e xunyie ikeli.

⁴ E na yanfɛ xɔrɔxɔɛ maxirife i xa ɲama xili ma,
e na e boore bɔɲɛ ratefe i xanuntenyie xili ma.

⁵ E naxɛ, «Won xa e xili ɲɔn sie ya ma,
alako birin xa nɛɛmu Isirayila xili ma.»

⁶ E bara lan e boore ma i xili ma.

⁷ Edonkae, Sumayila bɔnsɔɛ, Mowabakae, Hagarikae,

⁸ Gebalakae, Amonikae, Amalɛkikae,
Filisitakae, Tirekae,

⁹ nun Asiriyakae birin bara kafu Loti bɔnsɔɛ ma.

¹⁰ I xa e bɔnbɔ alɔ i a raba Madiyankae ra ki naxɛ.
I xa e bɔnbɔ alɔ i a raba mangɛ Yabini na ki naxɛ,
a nun a xa sɔɔri mangɛ Sisera ra ki naxɛ Kison xure yire.

¹¹ E sɔntɔ nɛ Endori,
e fure naxa lu bɔxi ma, e mu ragata.

¹² I xa fe xɔrɔxɔɛ raba e xa kuntigie ra,
alɔ i raba Orebi nun Seebi ra ki naxɛ.
E xa yareratie xa lu alɔ Seba nun Salamuna, naxee a fala,

¹³ «Won xa Ala xa ɲama xa bɔxi findi won gbe ra.»

¹⁴ N Marigi Ala, i xa na mixie lu alɔ sɛxɛ, foye naxan xaninma.

¹⁵ I xa e xun nakana alɔ tɛ fɔtɔnyi ganma ki naxɛ geyae fari.

¹⁶ I xa bira e fɔxɔ ra xɔnɛ kui alɔ turunnaade magaaxuxi.

¹⁷ Marigi, i xa e rayaagi alako e xa gbilen i ma.

¹⁸ Yaagi nun gaaxui xa lu e bɔɲɛ ma,
i xa e bɔnsɔɛ ɾaɲɔn abadan.

¹⁹ E xa a kolon a i tan nan xili Alatala,
a Ala Xili Xungbe Kanyi na i tan nan na duniɲa xun na.

84

Sigafe ra salide xungbe

Ala matɔxɔɛ

¹ Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.

² Mangɛ Alatala, i xa lingira tofan!

³ N wama sofe i xa tɛtɛ kui n bɔɲɛ birin na.

Na waxɔnyi minima n dɛ i i tan Ala nan bɛ, i tan naxan ɲɲɛ a ra.

⁴ Hali xɔni xunxurie alɔ turunna nun debelinyi
e tɛɛ sama i xa sɛrɛxɛbade sɛɛti ma e xa die luma dɛnnaxɛ.

I tan Alatala Sɛnbɛma, n ma Mangɛ nun n Marigi,

⁵ sɛɛwɛ na mixie bɛ, naxee sabatixi i xa banxi kui.
E luma i matɔxɔ ra dɛnnaxɛ abadan.

ɲɛngi rate.

⁶ sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee sɛnbɛ lanxi i tan Ala ma,
naxee kira suxuxi sigafe ra salide xungbe.

⁷ E Baka gulunba igirima tɛmɛi naxɛ,
e ye dulonyie to nɛ, tunɛ ye gbegbe bara naa rafe.

⁸ E keli yire fanyi nde, e siga yire fanyi gbɛtɛ.

E na birin to nɛ kira xɔn sigafe ra Ala yire
e e yɛtɛ masen a bɛ dɛnnaxɛ.

⁹ N Marigi Alatala Sɛnbɛma, n ma dubɛ suxu!
Yaxuba Marigi Ala, i n ma maxandi ramɛ.

ɲɛngi rate.

¹⁰ Ala, hinne i xa mixi sugandixi ra
naxan findixi muxu xa wure lefa ra.

¹¹ Xi keren nadangife i xa banxi kui,
na ɲɔxun dangife xi wulu wulu ra yire gbɛtɛ.

N lufe i xa banxi dɛ ra, na fan lufe ra tinxintaree xɔnyi,

¹² barima Ala Xungbe findixi won ma kantari nan na,

a hinne nun binyɛ fima nɛ won ma.

A mu tondima tinxintaree kide hɛɛri ra.

¹³ Marigi Sɛnbɛma, hɛɛri na mixi bɛ naxan a yɛtɛ taxuma i ra.

85

Ala xa hinne

Ala maxandi

¹ Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Marigi, i xanunteya masenma i xa ɲama bɛ,
i Yaxuba bɔnsɔɛ xun nakelima.

³ I diɲɛma i xa ɲama xa fe ɲaaxie ma,
i a xa yunubie birin xafarima.

ɲɛngi rate.

⁴ I i xa xɔnɛ ragbilenma a fɔxɔ ra,
i diɲɛma a ma.

- ⁵ Ala, i man xa muxu rakisi, i man xa hinne muxu ra.
⁶ I xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?
 Na xɔnɛ mu bama muxu xa yi waxati kui?
⁷ I mu nɔma diɲede mu ma,
 i xa ɲama xa kisi, e xa sɛɛwa?
⁸ Alatala, i xa dugutɛgɛɲa masen muxu bɛ, i xa muxu rakisi.
- ⁹ N nan n tuli matima nɛ n Marigi Ala xa masenyi ra,
 barima a bɔɲɛsa nan fima a xa ɲama tinxinxi ma.
 Ala xa e mali gbilenfe ra e xa daxuɲa ma.
¹⁰ A kisi yati yati nan fima mixie ma naxee gaaxuma a ya ra,
 alako a xa nɔrɛ xa sabati won ma bɔxi kui.
- ¹¹ Dugutɛgɛɲa nun nɔndi na yire keren.
 Tinxinyi nun bɔɲɛsa ɲɛrɛma kira keren xɔn.
¹² Nɔndi kelima lanbanyi ma,
 tinxinyi kelima koore ma.
¹³ Alatala hɛri fima nɛ won ma,
 alako won ma bɔxi xa daxamui ramini.
¹⁴ Tinxinyi ɲɛrɛma a ya ra,
 a findi sanyi fɔxi ra kira xɔn ma.

86

*N hayi na Ala ma**Ala maxandi*

- ¹ Dawuda xa Ala maxandi
 Marigi, i i tuli mati n na, i xa n yaabi.
 Misikiinɛ fuxarixi na n na.
² I xa n makanta, i dugutɛgɛ na n na.
 N Marigi Ala, i xa i xa konyi di rakisi naxan a taxuxi i ra.
³ Kinikini n ma, n Marigi, barima n i xilima lɔxɔɛ birin.
⁴ I xa sɛɛwɛ fi i xa konyi di ma,
 n xaxili tixi i tan nan na, n Marigi.
⁵ I tan Marigi, i fan, i kinikini,
 i xa dugutɛgɛɲa gbo mixie bɛ naxee birin i xilima.
⁶ Marigi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra, i xa n ma dubɛ suxu.
⁷ N i xilima n ma tɔɔrɛ kui, barima i n natinma.
- ⁸ N Marigi, i maniyɛ mu na alae tagi,
 i xa kaabanakoe dangi wali birin na.
⁹ I si naxee daa duniɲa ma, nee fama nɛ e xinbi sinde i bun ma,
 e i xili matɔxɔ,
¹⁰ barima i gbo, i man kaabanakoe rabama.
 I tan keren peti na nan Ala ra.
¹¹ N Marigi, i xa i xa kira masen n bɛ,
 n xa n ɲɛrɛ i xa nɔndi kui.
 Bɔɲɛ fanyi fi n ma, alako n xa gaaxu i xili ya ra.
¹² N i matɔxɔma n bɔɲɛ fiixɛ birin na, n Marigi Ala.
 N i xili matɔxɔma nɛ abadan,
¹³ barima i xa hinne tilin.
 I bara n nii ratanga faxɛ ma.
- ¹⁴ Ee Ala, yɛtɛ igboe ndee bara keli n xili ma,

gbalotɔɛe wama n faxafe.

E mu i kolon feo.

¹⁵ Kɔnɔ n Marigi, i tan nan findixi Ala ra,
naxan kinikinima, naxan hinnɛma ibunadama ra,
naxan bɔɲɛ mu tema mafuren,
naxan mu taganma dugutɛgɛɲa nun xanunteya ma.

¹⁶ I xa i ya rafindi n ma, i xa hinnɛ n na.

I xa sɛnbɛ fi i xa konyi di ma,

i xa i xa konyi ginɛ xa di rakisi.

¹⁷ Tɔnxuma nde ramini n bɛ seede ra,
alako naxee n xɔnxi, e xa a to, e xa yaagi,
i xa mali nun i xa madundui xa fe ra.

87

Barife Siyoni

Ala matɔxɔɛ

¹ Kora xa die xa bɛɛti
Alatala xa taa tixi geya sɛniyɛnxie fari.

² Siyoni naadɛe rafan Marigi ma,
dangi Yaxuba xa lingira birin na.

³ Mixie Ala xa taa matɔxɔma a fanyi ra

ɲɛngi rate.

⁴ «N xa a fala Raxabi nun Babilɔn n kolonma,
a nun Filisita, Tire, nun Kusi.

⁵ A falaxi Siyonikae xa fe ra,
«E to barixi naa, Marigi Ala e makantama nɛ.»»

⁶ Alatala bara a sɛbɛ sie xa buki kui,
«Yi tan barixi naa.»

ɲɛngi rate.

⁷ Bɛɛtibae a falama e xui itexi ra,
«N ma saabui birin na i tan nɛ.»

88

Saya kira

Ala maxandi

¹ Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba xule ra. Heman Esiraka xa lɔnni
bɛɛti.

² Marigi, n nakisima Ala,
n i xilima yanyi nun kɔɛ ra.

³ I xa n ma maxandi suxu,
i xa n ma dubɛ tongo.

⁴ N bara tɔɔɔ n ma duniɲɛigiri kui,
yakɔsi n bara makɔɛ saya ra.

⁵ N na mixie ya ma naxee na saya kira xɔn ma.
N sɛnbɛ yo mu na sɔnɔn.

⁶ A luxi nɛ alɔ n ɲan saxi furee tagi gaburi kui,
i mu ratuxi naxee xa fe ma sɔnɔn,
naxee bara makuya i xa hinnɛ ra.

⁷ I bara n na so yili tilinxi kui dimi xɔɔra.

⁸ I xa xɔnɛ bara dutun n ma,
a n makoto alɔ baa mɔɔɔnyi mixi makotoma ki naxɛ.

ɲɛngi rate.

⁹ I bara n dɛfanbooree makuya n na,
i bara e bɔɲɛɛ raɲaaxu e ma.

N luma banxi kui,
n mu minima fefe ma.

¹⁰ N Marigi, n i xilima lɔxɔ yo lɔxɔ yaye ra,
n na n bɛlɛxɛɛ tixi i bɛ.

¹¹ I kaabanakoe rabama mixi faxaxie nan bɛ?
E nɔma kelide, e i matɔxɔ?

¹² I xa dugutɛgɛɲa xa fe falama gaburi kui?
I xa xanunteya masenma naa?

¹³ I xa kaabanako toma aligiyama?
I xa tinxinyi kolonma yire dɛnnaxɛ xa fe bara nɛɛmu mixi ra?

¹⁴ N Marigi, n tan i xilima,
gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ n i maxandima.

¹⁵ Marigi, i tondima n bɛ munfe ra?

I i kobe soma n na munfe ra?

¹⁶ N na tɔɔrɛ kui kabi n dimɛdi tɛmui.
N gaaxuxi, xaxilisa birin bara ba n yi ra.

¹⁷ I xa xɔnɛ sɛnbɛ bara dangi a i,
i xa fe magaaxuxie bara nɔ n na.

¹⁸ E n nabilinxi alɔ banbaranyi,
e dusu n xun na.

¹⁹ I bara n xanuntenyie birin makuya n na,
n dɔxɔboore bara keli n xun ma.

89

Ala xa saatɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Etani Esiraka xa lɔnni bɛɛti

² N bɛɛti bama n Marigi xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.

N na masenma nɛ bɔnsɔɛ birin bɛ, a falafe ra,

³ «I xa dugutɛgɛɲa mabanbanxi koore ma abadan.

I xa hinnɛ mu kanama.»

⁴ «N bara saatɛ xiri n nun n ma mixi sugandixi ra,
n bara yi kɛrɛ tongo n ma konyi di Dawuda bɛ.

⁵ «N i bɔnsɔɛ rasabatima nɛ abadan,
n i xa kibanyi ti tɛmui birin.»»

⁶ N Marigi, naxee na koore ma e i matɔxɔma,
malekɛɛ i tantuma i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.

⁷ Nde na koore ma naxan maniyama Marigi Ala ra?
Nde luxi alɔ Marigi Ala malekɛɛ ya ma?

⁸ Ala magaaxu a xa sɛniyɛntɔɛɛ xa malanyi,
e birin e magoro a bɛ.

⁹ Marigi Ala, nde sɛnbɛ gbo alɔ i tan Mangɛ Ala?
I xa dugutɛgɛɲa na yire birin.

¹⁰ I tan nan baa yamarima,
i a mɔrɔnyie raxara.

¹¹ I tan nan nɔ Misira ra, i a sɔntɔ.
I i yaxuie rayensen i sɛnbɛ ra.

¹² I tan nan gbe koore ra, i tan nan gbe bɔxi ra.
I tan nan dunija birin daa.

¹³ Se naxan na kɔɔla ma, se naxan na yirefanyi ma,

JEngi rate.

i tan nan a birin daaxi.

Taboro nun Xerimon geyae i xili matɔxɔma.

¹⁴ I sɛnbɛ gbo.

¹⁵ Tinxinyi nun nɔndi nan na i xa kibanyi sanbunyi ra,
xanunteya nun dugutɛgɛɲa fan tixi i ya ra.

¹⁶ Marigi, sɛɛwɛ na ɲama bɛ naxan i xili matɔxɔma,
e e ɲɛrɛma i xa naiyalanyi nan ma.

¹⁷ E sɛɛwama i xili xa fe ra, e xun nakelima i xa tinxinyi saabui ra.

¹⁸ I tan nan findixi e xa naiyalanyi nun e sɛnbɛ ra.

Muxu sɛnbɛ gbo i xa hinnɛ xa fe ra.

¹⁹ Muxu Marigi nan na muxu kantama nun muxu xa mangɛ ra,
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ na a ra.

²⁰ I wɔyɛn nɛ i xa ɲama bɛ laamatunyi ra, a falafe ra,
«N bara sɛnbɛ fi geresoe nde ma, n naxan xun nakelixa ɲama tagi.

²¹ N bara n ma konyi Dawuda to,
n ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi ma sugandi ra.

²² N na n bɛlɛxɛ rasoma a bun ma,
n sɛnbɛ fima nɛ a ma a fanyi ra.

²³ A yaxui mu a tɛrɛnnama,
tinxintare mu a tɔɔɔma.

²⁴ N a yaxuie ibutuxunma nɛ,
n a xɔnmae bɔnbɔma nɛ.

²⁵ N xanunteya nun n ma dugutɛgɛɲa luma nɛ a ma,
a sɛnbɛ gboma n xili nan saabui ra.

²⁶ Baae nun xuree birin sama nɛ a xa mangɛya bun ma.

²⁷ A a falama nɛ n bɛ,
«N Baba nan i ra, n Marigi Ala, n ma marakisima.»

²⁸ N a findima nɛ n ma di singe ra,
naxan xungbo dunɲa mangɛe birin bɛ.

²⁹ N na n ma dugutɛgɛɲa mabanbanma nɛ a bɛ,
muxu saatɛ naxan xirixi, a mu kanama abadan.

³⁰ N a bɔnsɔɛ rasabatima nɛ,
n a xa mangɛ kibanyi mabanbanma nɛ fanni koore na.

³¹ A xa die na n ma sɛriyɛ rabolo,
e mu e ɲɛrɛ n ma yaamari bun ma,

³² e n xui matandi, e mu n waxɔnfe suxu,

³³ n e bɔnbɔma luxusinyi nan na,
n e ɲaxankatama fure ɲaaxie ra.

³⁴ Kɔnɔ n mu n ma dugutɛgɛɲa bama a ma.
N mu n xui yanfama,

³⁵ n mu n ma saatɛ kanama,
n man mu n xui masarama.

³⁶ N na n kalixi n ma sɛniyɛnyi ra,
n mu Annabi Dawuda yanfama.

³⁷ A bɔnsɔɛ kisima nɛ abadan,
a xa kibanyi luma nɛ n ya i alɔ soqe,

³⁸ a rasabatima nɛ alɔ kike,
naxan findima seedeɲɔxɔya ra abadan.»

ɲɛngi rate.

³⁹ Kɔnɔ i tan bara i xa mixi sugandixi makuya i ra,
i bara mɛɛ a ra, i xɔnɔ a ma.

⁴⁰ I bara i xa saatɛ kana i xa konyi bɛ,

i a ba a xa kibanyi kui.

⁴¹ I bara a xa tɛtɛ bɔɔ, i bara a makantade kana.

⁴² Mixi naxee dangima, e harige bama naa.

A dɔxɔbooree yoma a ma.

⁴³ I bara a yaxuie sɛnbɛ so, han e bara sɛɛwa.

⁴⁴ I mu a xa santidɛgɛma wali rasɔɔnɛya,

i mu a malixi gere kui.

⁴⁵ I bara a xa fe raxuben,

i bara a xa kibanyi woli bɔxi.

⁴⁶ I bara nde ba a xa fonikeya ra,

i yaagi dusu a xun na.

Jɛngi rate.

⁴⁷ Alatala, i i nɔxunma n ma han mun tɛmɔi?

I xa xɔnɛ dɛxɛma alɔ tɛ han mun lɔxɔɛ?

⁴⁸ I xa ratu a ma n ma simaya dunke ki naxɛ.

I ibunadama daaxi fuyan nan na?

⁴⁹ Nde baloxi naxan mu faxama?

Nde nɔma a yɛtɛ bade saya kira xɔn ma?

⁵⁰ N Marigi, i xa dugutɛgɛɲa singe na minden,

i i kali naxan na Dawuda bɛ i xa tinxinyi kui?

⁵¹ N Marigi, i xa i ɲɔxɔ sa i xa konyie xa yaagi xɔn ma.

I xa na kote to mixi wuyaxie naxan dɔxɔ n xun ma.

⁵² N Marigi, i xa i ratu a ma i yaxuie n maberema ki naxɛ,

n tan i xa mixi sugandixi.

⁵³ Tantui na Marigi bɛ abadan. Amina. Amina.

90

Adama birin faxama nɛ

Ala maxandi

¹ Ala xa mixi Munsa xa Ala maxandi

N Marigi, i tan findixi muxu kantama nan na abadan.

² Beenun geyae nun duniɲa xa daa,

i tan nan nu na Ala ra abadan.

³ I ibunadama ragbilenma bɛndɛ i.

I na nan fala, «Adamadi xa gbilen bɛndɛ.»

⁴ ɲɛ wulu keren luxi nɛ i bɛ

alɔ lɔxɔ keren naxan bara dangi,

alɔ waxati keren naxan bara dangi kɔɛ kui.

⁵ I a niya adamadi mu keli a xa xixɔli ma.

A luxi alɔ ɲooɛ naxan minima a yɛtɛ ra.

⁶ A keli subaxɛ ma, a fuga,

nummare tɛmɔi a ɲan bara lisi, a xara.

⁷ I xa xɔnɛ muxu ɲɔnma nɛ, a muxu magaaxu.

⁸ I muxu xa yunubi birin kolon,

hali muxu xa fe ɲaaxi naxee findixi gundo ra.

⁹ Muxu xa simaya birin luma i xa xɔnɛ bun ma.

Muxu xa duniɲɛigiri xa bui birin, ɲɛngi rate keren.

¹⁰ Muxu xa simaya buma ɲɛ tongo solofere,

ɲɛ tongo solomasaxan xa a sɔɔnɛya,

kɔnɔ na birin findixi tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ nan na.

Simaya dangima nE mafuren mafuren, a muxu lu dimi kui.

¹¹ Nde i xa xONE sEnBE kolon?

Nde gaaxuma na ya ra?

¹² A muxu ratu simaya rapONyi ma,
alako muxu xa xaxili sOTO muxu xa duniŋEigiri kui.

¹³ N Marigi, i xa i ya rafindi muxu ma

I xa xONE buma han mun tEmui?

Kinikini i xa konyi die ma.

¹⁴ Kuye na iba, i xa muxu rawasa i xa dugutegeŋa ra,
alako muxu xa sEEwa muxu xa simaya birin kui.

¹⁵ I tOORE xasabi naxan dOXO muxu ma,

i yaagi xasabi naxan sa muxu ma,

i man xa muxu rasEEwa na xasabi ra.

¹⁶ I xa i xa kaabanakoe masen muxu bE, i xa konyie.

I xa nORE xa mini muxu xa die ma.

¹⁷ Muxu Marigi Ala xa tofanyi xa lu muxu ya i.

A xa muxu xa wali sONeya, a xa baraka sa muxu xa wali ma!

91

Gaaxutareŋa

Ala matOXOE

¹ Naxan luma Ala Xili Xungbe Kanyi xa kantari bun ma,
a a malabuma nE Ala xa kantE kui.

² N na a masenma Alatala bE,
«I tan nan na n ma kantari nun n makantade ra,
i tan n Marigi Ala, n laxi naxan na.»

³ A tan nan i ratangama gantanyie ma naxee tema i bE,
a i ratanga wuganyi ma.

⁴ A i makantama nE
alO tOXOE a xa die makantama ki naxE a gabutenyi bun ma.
A xa dugutegeŋa luma nE alO sOori xa wure lefa.

⁵ I mu gaaxuma gbaloe ra kOE ra,

i mu gaaxuma xalie ra yanyi ra,

⁶ i mu gaaxuma wuganyi ra dimi kui,

i mu gaaxuma fure ŋaaxi ra soqe bun ma.

⁷ Mixi wulu nOMA nE birade i kOola ma,
mixi wulu fu nOMA birade i yirefanyi ma, kONO sese mu i toma.

⁸ I na birin toma nE i ya i,

i findi seede ra tinxintare xa ŋaxankatE ma,

⁹ barima i bara la i Marigi ra, a bara findi i xa kantari ra.

Ala Xili Xungbe kanyi findixi i xa makantade nan na.

¹⁰ Sese mu i lima,

wuganyi yo mu soma i xONYi,

¹¹ barima a a xa malekEE yamarima e xa i makanta yire birin.

¹² E i tongoma nE e bElexEE kui,

alako i naxa i sanyi radin gEMe ra.

¹³ I nOMA yETEe nun bOXimasee ra,

i sEnBE dangi baratEEe nun biidae ra.

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«A to laxi n na, n a rakisima nE.

N a makantama nE barima a n xili kolon.

¹⁵ A na n xili, n a yaabima nE.
 TƆƆRE na a li, n luma nE a sEEti ma.
 N a rakisima nE, n a xun nakeli.
¹⁶ N simaya xƆnkuye fima nE a ma,
 n na n ma kisi masen a bE.»

92

*Simaya kamalixi**Ala matƆxƆE*

¹ BEeti naxan bama malabui lƆxƆE
² Marigi batufe fe fanyi na a ra.
 Ala Xili Xungbe Kanyi, a lanma i xili xa matƆxƆ bEEti ra.
³ Kuye iba, a lanma i xa xanunteya xa matƆxƆ,
 kƆE kui, muxu xa i tantu i xa dugutEgeƆna xa fe ra.
⁴ MatƆxƆE xa ba kƆra luuti fu daaxi xui ra nun adamadi xui ra.
⁵ Marigi, n ƆELExinma i xa kaabanakoe ra,
 n nan n sEEwE xui itema i xa wali xa fe ra.
⁶ Marigi, i naxan nabama, a makaaba, i xaxili tilin.
⁷ Xaxilitare mu sese kolonma na kui,
 a mu fahaamui sƆtƆma i xa fe ma.
⁸ Ala kolontaree luma alƆ sansi
 naxan bulama fiili ma, a fuga,
 kƆnƆ na dangi xanbi, a ƆƆn abadan.
⁹ KƆnƆ i tan Marigi, matƆxƆE na i bE tEmui birin.
¹⁰ N Marigi, i yaxuie halakima nE,
 i fe kobi rabae birin nayensen yE.
¹¹ I sEnbE fima nE n ma alƆ sExE ninge,
 i ture fanyi sa n ma.
¹² N yae a toma n gerefEe xun goroma ki naxE,
 n tuli e gi xui mE.
¹³ TinxintƆEe xa fe fanma nE alƆ tugi bili,
 e xa fe te alƆ sEdiri wuri bili naxee na Liban.
¹⁴ E sabatixi Alatala xa hƆrƆmƆbanxi tEteE kui,
 e xa fe fanma nE won Marigi Ala ya i.
¹⁵ Hali e forixi e xunseXE fiixExi,
 sEnbE na e bE fe fanyi rabafe ra,
¹⁶ alako e xa a masen,
 «Alatala tinxin, n tixi a xa sEriyE nan fari,
 tinxintareya yo mu na a ma.»

93

*MangE Ala**Ala matƆxƆE*

¹ Marigi Alatala nan na mangE ra.
 Xunnakeli na a yi, a sEnbE gbo.
 A xa dunija xanxi, a mu sErenma.
² I xa mangEya fƆle mu na, a dan mu na.
 I tan nan na Ala ra abadan.
³ Marigi, baa mƆrƆnyi rawunduma alƆ galanyi,
 galanyi naxan goroma, a bula.
⁴ I sEnbE gbo na xui bE,

i xa xunnakeli dangi baa mɔrɔnyie ra.
Marigi sɛnbɛ gbo koore ma.

⁵ I xa sɛriyɛ xanxi, sɛniyɛntɔɛ nan lanxi i ma abadan.

94

Ala xa ɲaxankatɛ

Ala xa sɛriyɛ

¹ N Marigi Ala naxan a gbeɲɔxɔma,
i xa i makɛnɛn i xa nɔrɛ kui.

² I tan naxan duniɲa kiiti sama, i xa keli,
i xa yɛtɛ igboe xa walie ragbilen e ma.

³ N Marigi, a lanma mixi kobie xun xa rakeli han mun tɛmui?

⁴ A lanma mixi ɲaaxie xa e yɛtɛ matɔxɔ tun e xa yɛtɛ igboɲa kui?

⁵ Alatala, e i xa ɲama tɔɔrɔma, e i xa mixie halakima.

⁶ E kaɲɛ ginɛe nun xɔɲɛ faxama, e kiridie nii bama.

⁷ E nu fa a fala, «Alatala mu yi fee toma,
Yaxuba Marigi Ala mu yi rakɔrɔsima.»

⁸ Wo tan xaxilitaree, naxee luma ɲama tagi,
wo xaxili sɔtɔma mun tɛmui?

⁹ Naxan tuli daaxi, na luma a mu fe mɛ?
Naxan ya daaxi, na luma a mu se to?

¹⁰ Naxan ɲamanɛe xuruma, na mu e ɲaxankatama?
A tan nan xaxili fima ibunadama ma.

¹¹ Alatala a kolon a adamadie xa maɲɔxunyie na nɛ fufafu.

¹² Alatala, Sɛwɛ na mixi bɛ i naxan matinxinma,
i naxan matinxinma i xa sɛriyɛ ra,

¹³ alako a xaxili xa sa tɔɔrɛ lɔxɔɛɛ,
han mixi ɲaaxie e gbe ɲaxankatɛ sɔtɔma tɛmui naxɛ.

¹⁴ Alatala mu a xa ɲama raboloma,
a mu a xa mixie rabɛɲinma.

¹⁵ Kiiti tinxinxi fama nɛ sade,
tinxintɔɛɛ bɔɲɛ birama nɛ na fɔxɔ ra.

¹⁶ Nde n xun mafalama mixi ɲaaxie xɔn ma?

Nde tima n bɛ mixi kobie xili ma?

¹⁷ Xa n Marigi mu findi n malima ra nu,
n ma fe danma nɛ gaburi kui nu.

¹⁸ N Marigi, n na maɲɔxun
a n sanyi mu tima sɔnɔn,
i xa dugutɛgɛɲa n dɛmɛnma.

¹⁹ N ma kɔntɔfilie na wuya,
i e bama n ma, i fa n nasɛɛwa.

²⁰ I nɔma tinde mangɛya tinxintare ra,
naxan yaamari tima fe kobi ra?

²¹ E kafuma e bore ma tinxintɔɛ faxafe ra,
e mixi tɔɔɲɛgɛ kiiti kui.

²² Kɔnɔ Marigi nan na n kantama ra,
a luma alɔ fanye n sabatima naxan fari.

²³ A e xa wali kobie ragbilenma nɛ e ma,
a e xun nakana e xa ɲaaxuɲa ra.

Muxu Marigi Ala e sɔntɔma nɛ.

95

Mangɛ Ala matofe

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Won xa bɛɛti ba Marigi bɛ sɛɛwɛ ra,
won xa won xui ite won nakisima sɛnbɛma bɛ.
- ² Won xa a matɔxɔ,
won xa a matɔxɔɛ ba a bɛ bɛɛtie ra,
- ³ barima Alatala, Ala xungbe na a ra,
naxan findixi mangɛ xungbe ra sɛnbɛmae birin xun ma.
- ⁴ Yire tilinxi na a bɛlɛxɛ.
Geya xuntagi findixi a gbe nan na,
- ⁵ alɔ baa nun bɔxi a naxee daaxi a bɛlɛxɛ ra.

- ⁶ Wo fa, won xa suyidi, won xa won igoro,
won xa won xinbi sin Alatala ya i naxan won daa,
- ⁷ barima a tan nan won Marigi Ala ra.
Won findixi a xa ɲama nan na a naxan dɛmadonma,
alɔ xuruse dɛmadonyi mɛɛnima gɔɔrɛ ma ki naxɛ.

- Wo xa a xui mɛ to.
- ⁸ Wo naxa wo bɔɲɛɛ raxɔɔxɔ alɔ naxan nabaxi Meriba,
alɔ naxan nabaxi Masa gbengberenyi ma tɛmui dangixi.
- ⁹ Wo benbae n mato nɛ na lɔxɔɛ,
hali e to nu bara n wali fɔxi to.
- ¹⁰ Na bɔnsɔɛ xa fe naxa ɲaɲaaxu n ma ɲɛ tongo naani bun ma.
N naxa a fala, «Nama xurutare nan yi ki,
naxan mu n waxɔnfe kolon.»
- ¹¹ Na kui n naxa n kali n ma xɔnɛ kui,
«E mu soma n ma malabude kui fefe ma!»

96

Kiitisa na fafe

Ala matɔxɔɛ

- ¹ Wo bɛɛti nɛɛnɛ nde ba Alatala bɛ!
Dunɲa birin xa bɛɛti ba Alatala bɛ!
- ² Wo bɛɛti ba Marigi bɛ, wo a xili matɔxɔ.
Wo xa a xa kisi masen mixie bɛ tɛmui birin.
- ³ Wo xa a xa nɔrɛ fala si birin bɛ,
wo a xa kaabanakoe masen ɲama birin tagi.
- ⁴ Marigi Ala gbo, a lanma won xa a matɔxɔ,
naxan dangi sɛnbɛmae birin na.
- ⁵ Sie birama ala naxee fɔxɔ ra,
e findixi kuyee fufafu gbansan nan na,
kɔnɔ Alatala nan koore daa.
- ⁶ Nɔrɛ nun naiyalanyi kelima a tan nan ma,
sɛnbɛ nun naiyalanyi luma nɛ a xa hɔrɔmɔbanxi kui.

- ⁷ Bɔnsɔɛ birin, wo xa tantui rasiga Alatala ma,
wo Alatala matɔxɔ a xunnakeli nun a xa sɛnbɛ xa fe ra.
- ⁸ Wo xa a xili binya alɔ a lanma wo xa a raba ki naxɛ.
Wo xa fa hadiya ra, wo xa a raso a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui.
- ⁹ Wo xa suyidi Marigi bɛ a xa nɔrɛ ya i.

Duniḡa birin xa sEɛn a ya ra.

¹⁰ Wo xa a fala si birin bE, «Alatala nan na MangE ra.

Duniḡa xanxi, a mu a imaxama.

Ala ḡamae makiitima tinxinyi ra.

¹¹ Koore xa sEewa, bɔxi xa ḡelExin.

Baa nun a kui isee xa wundu sEewe ra.

¹² XEe nun e xa bogi see xui xa ite,

wondi wuri bilie xa e sEewa xui ite

¹³ Alatala ya ra naxan fafe.

A fafe duniḡa makiitide.

A duniḡa makiitima tinxinyi nan na,

a ḡamae makiiti nɔndi ra.»

97

MangE Ala magaaxu

Ala matɔxɔE

¹ Alatala nan na mangE ra.

Duniḡa xa ḡelExin, surie xa sEewa.

² Nuxui nun kuye ifɔɔɔxi a rabilinma.

A xa kibanyi dɔxɔxi tinxinyi nun nɔndi fari.

³ TE tixi a ya ra, a a yaxuie birin ganma a rabilinyi.

⁴ A duniḡa iyalanma a xa seyamakɔnyie ra,

duniḡa mixie na a to, e sEɛnma nE.

⁵ Geyae xunuma duniḡa Marigi Alatala ya ra alɔ kumi dole.

⁶ Koore a xa tinxinyi masenma,

si birin a xa nɔɔE toma.

⁷ Kuye batue fama nE yaagide a ya ra,

sEɛnmae e felenma nE a bun ma.

⁸ Siyonikae na a xui mE, e sEewama nE,

Yudayakae ḡelExinma nE i tan Alatala xa kiiti ra,

⁹ barima i tan Marigi xun nakelixa sEɛnmae birin bE.

¹⁰ Alatala xanuntenyi xa fe ḡaaxi xɔn.

Alatala a batulae makantama nE,

a e ba mixi kobie bElexE.

¹¹ Naiyalanyi na tinxintɔEe nan bE,

sEewe na mixie bE naxee bɔḡE fiixE.

¹² TinxintɔEe, wo sEewa Marigi ra,

wo xa tantui rasiga a xili sEɛnyenxi ma.

98

BEEti nEɛnE bama Alatala bE

Ala matɔxɔE

¹ BEEti

Wo bEEti nEɛnE ba Alatala bE,

barima a bara kaabanakoe raba,

a bElexE sEɛnma bara xunnakeli sɔtɔ a bE.

² Marigi bara a xa kisi masen,

a bara a xa tinxinyi sa kEɛnE ma ḡamanEe ya i.

³ A mu nEEMU a xa dugutEgEḡa nun a xa xanunteya ma Isirayila bɔnsɔE mabiri.

Duniḡa birin bara won Marigi Ala xa kisi to.

⁴ Duniɗa birin xa Alatala matɔɔɔ,
e xa bɛɛti ba sɛɛwɛ kui.
⁵ Wo xa Alatala matɔɔɔ kɔra xui nun bɛɛti ra,
⁶ wo xa sarae fe sɛɛwɛ ra wo Mangɛ Alatala ya i.

⁷ Baa nun duniɗa xa e xui ramini,
⁸ xuree xa e bɛlɛxɛɛ bɔnbɔ,
geyae xa e xui ite sɛɛwɛ ra ⁹ Alatala ya ra,
barima a fafe duniɗa makiitide.
A duniɗa makiitima tinxinyi nan na,
a ɗamae makiitima nɔndi ra.

99

Mangɛ Alatala sɛniyen

Ala matɔɔɔɛ

¹ Ala dɔɔɔxi a xa kibanyi kui kerubimi malekɛɛ tagi.
A xa ɗama tixi gaaxui kui, bɔxi na sɛɛnfe.
² Alatala gbo Siyoni, a tixi sie birin xun ma.
³ E xa i xili xungbe magaaxuxi matɔɔɔ a xa sɛniyenxi xa fe ra.

⁴ Mangɛ sɛnbɛ xa matɔɔɔ,
tinxinyi rafan a ma,
a kiiti sama nɔndi ra Yaxuba xa bɔxi ma.
⁵ Wo Marigi Alatala matɔɔɔ,
wo wo magoro a bun ma a xa sɛniyenxi xa fe ra.

⁶ Munsa nun Haruna nu na a xa sɛɛxɛdubɛɛ ya ma,
Annabi Samuweli nu na mixie ya ma naxee a maxandima.
E to a xili, a naxa e yaabi.
⁷ A to sɛriyɛ nun yaamari masen e bɛ nuxui kui,
e naxa a xui suxu.

⁸ Muxu Marigi Alatala, i bara e xa maxandi suxu.
I to Isirayila ɗaxankata e xa yunubi xa fe ra,
i man bara diɗɛ e ma.

⁹ Wo xa wo Marigi Alatala matɔɔɔ,
wo xa wo xinbi sin a xa geya sɛniyenxi fari,
barima won Marigi Alatala sɛniyen!

100

Tantui bɛɛti

Ala matɔɔɔɛ

¹ Tantui bɛɛti
Duniɗa birin xa Alatala matɔɔɔ!
² Wo xa Alatala batu sɛɛwɛ kui.
Wo xa fa a ya i wo sɛɛwɛ xui itexi ra.
³ Wo xa a kolon Alatala nan wo Marigi Ala ra.
A tan nan won daaxi, won findixi a gbe nan na.
Won findixi a xa ɗama nan na,
naxan luxi alɔ a xa xuruse gɔɔɔɛ a naxan dɛmadonma.

⁴ Wo so a xa naadɛɛ ra a tantufe ra,

wo so a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a matɔxɔfe ra!
 Wo tantui rasiga a ma, wo a xili matɔxɔ,
⁵ barima Alatala fan, a xa xanunteya buma nɛ abadan,
 a xa dugutɛgɛɾa mu ɲɔnma duniɾa bɛndɛ fuɾi fari ma.

101

*Dawuda xa natɛɛ**Ala matɔxɔɛ*

¹ Dawuda xa bɛɛti
 N dugutɛgɛɾa nun tinxinyi matɔxɔma nɛ.
 N bɛɛti bama i tan nan bɛ Alatala.
² N fe birin nabama lufe ra tinxintɔɛ xa kira xɔn.
 I fama n yire mun tɛmui?
 N na n ɲɛɾɛma nɛ n bɔɲɛ fiixɛxi ra n ma mixie tagi.
³ N mu n ya tima fe tinxintare ra,
 n mu tinma yanfante xa kira ra,
 n nun e tan mu lanma fe yo ma.
⁴ N tan nun mixi ɲaaxi tagi kuya,
 n mu wama yunubi xɔn.
⁵ N mixi dɛ balanma nɛ naxan a boore mafalama.
 N mu tinma yɛtɛ matɔxɔɛ nun yɛtɛ igboɲa ra.
⁶ N na n ɲɔxɔ sama nɛ yi bɔxi dugutɛgɛɛ xɔn ma,
 alako e xa lu n sɛɛti ma.
 N wama tinxintɔɛɛ nan xɔn ma, e xa n mali.
⁷ Yanfantee mu luma n ma mixie ya ma,
 wule falɛɛ mu tima n ya i.
⁸ Gɛɛsɛgɛ birin n mixi kobie sɔntɔma nɛ,
 alako na mixi mɔɔli naxa lu Alatala xa taa kui.

102

*Furema xa maxandi**Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ*

¹ Tɔɔrɔmixi naxan Alatala maxandife a xa tɔɔɾɛ kui.
² Alatala, i xa n ma maxandi suxu,
 i xa i tuli mati n wa xui ra.
³ I naxa i kobe so n na n ma tɔɔɾɛ kui.
 I xa n ma maxandi suxu mafuren.
⁴ N ma simaya na lɔɛfe alɔ tuuri lɔɛma kuye ma ki naxɛ,
 n xɔrie na ɲɔnfe alɔ yege ganma tɛ ra ki naxɛ,
⁵ n bɔɲɛ na lisife alɔ sɛxɛ naxan na fiili ma.
 N mu donse donma sɔnɔn.
⁶ N na wa n xui itexi ra, n xɔrie birin makɛnɛnma nɛ.
⁷ N bara lu alɔ xundi naxan toma wula i,
 alɔ kofole naxan na banxi tonbolonyi kui.
⁸ N mu nɔma xide.
 N kiroxi alɔ xɔni naxan na kerenyi ma banxi fari.
⁹ N yaxuie yoma n ma lɔxɔɛ birin,
 e n xili rawalima dankɛ wɔyɛnyi ra.
¹⁰ N dɛ rafexi tɛxube ra alɔ donse,
 n yaye silɔnma n ma minse xun ma
¹¹ i xa bɔɲɛtɛ nun i xa xɔnɛ xa fe ra.
 I bara n kerɪ pon!

¹² N ma simaya bara lu alɔ niini naxan lɔɛma dimi kui,
alɔ sɛxɛ naxan lisima fiili ma.

¹³ Kɔnɔ i tan Alatala luma nɛ i xa kibanyi kui abadan,
i xili mu lɔɛma duniɲa ma.

¹⁴ I fama nɛ kelide i xa kinikini Siyoni ma,
barima a lanxi i xa hinne a ra yi waxati sugandixi ma.

¹⁵ A gɛmɛɛ nun a bɔxi rafan i xa konyi die ma.

¹⁶ Sie birin fama gaaxude Alatala xili ya ra,
mangɛɛ birin fama e xinbi sinde i xa nɔrɛ ya ra.

¹⁷ Alatala man fama nɛ Siyoni tide,
a a yɛtɛ masen a xa nɔrɛ kui.

¹⁸ A a ya rafindima nɛ misikiinɛ xa maxandi ma,
a mu yo a xa dubɛ ma.

¹⁹ Na xa sɛbɛ bɔnsɔɛɛ bɛ naxee fama,
alako mixi naxee mu daaxi sinden e xa Alatala matɔxɔ,
²⁰ barima a a ya radoroma won ma kelife a xa yire sɛniyɛnxi itexi.

Alatala bɔxi matoma kelife koore ma,

²¹ alako a xa geelimanie wa xui ramɛ,
a xa mixie ratanga naxee na faxɛ xa kira ma,

²² alako e xa Alatala xili masen Siyoni taa kui,
e xa a matɔxɔ bɛɛti ra Darisalamu,

²³ sie na e malan tɛmui naxɛ Alatala batufe ra.

²⁴ A bara n ma sɛnbɛ ba n yi ra n ma duniɲɛigiri kui,
a bara n ma simaya radunke.

²⁵ N naxa a fala a bɛ, «N Marigi Ala,
i naxa n nii ba n ma simaya tagi ra,

i tan naxan buma abadan,

²⁶ I tan nan duniɲa daa,
i tan nan koore itala i xɔnyɛ ra.

²⁷ E tan ɲɔnma nɛ, kɔnɔ i tan buma nɛ abadan,
e birin forima nɛ alɔ sose, kɔnɔ i tan e masarama nɛ alɔ donma.
I e masarama nɛ, alɔ donma naxan nagoroma, a wɔlɛ.

²⁸ Kɔnɔ i tan mu masarama, i mu ɲɔnma abadan.

²⁹ I xa konyie xa die fama nɛ sabatide be,
e bɔnsɔɛ fa bu xaxilisa kui i ya i.»

103

Ala xa marafanyi

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti
N xa Alatala tantu n nii birin na,
n xa a xili sɛniyɛnxi matɔxɔ.

² N xa Alatala tantu n nii birin na,
n naxa nɛɛmu a xa hinne ma.

³ A tan nan diɲɛma i xa yunubie ma,
a i xa furee rayalan,

⁴ a i ratanga faxɛ ma,
a i rabilin a xa xanunteya nun a xa kinikini ra.

⁵ A hinneɛma i ra i xa duniɲɛigiri kui,
alako i man xa sɛnbɛ sɔtɔ i xa foriɲa kui alɔ sɛgɛ.

- ⁶ Alatala jɛrɛma tinxinyi kui,
a kiiti tinxinxi sama tɔɔrɔmixie bɛ.
⁷ A bara a xa kira masen Annabi Munsa bɛ,
a a xa kaabanakoe masen Isirayilakae bɛ.
⁸ Alatala kinikinima mixie ma, a hinnɛ e ra,
a mu xɔnɔma e ma mafuren mafuren,
a xa xanunteya gbo.
⁹ A mu mixie tɔɔrɔma tɛmui birin,
a xa xɔnnanteya mu buma.
¹⁰ A mu won jaxankatama won ma yunubi rabaxi ki ma,
a mu won ma yunubi sare ragbilenma won ma.
¹¹ Koore itexi bɔxi xun ma ki naxɛ,
a xa xanunteya fan gboxi na ki nɛ a yaragaaxuie bɛ.
¹² Sogetede makuyaxi sogegorode ra ki naxɛ,
a won ma yunubie fan makuyaxi won na na ki nɛ.
¹³ Babae kinikinima e xa die ma ki naxɛ,
Alatala fan kinikinima a yaragaaxuie ma na ki nɛ,
¹⁴ barima a a kolon won yailanxi se naxan na,
a ratuxi a ma a bɛndɛ nan won na.
¹⁵ Adamadie xa simaya maniya sansi ra naxan fugama fiili ma,
¹⁶ kɔnɔ foye na bɔnbɔ a ra, a xarama nɛ, a lɔɛ.
¹⁷ Kɔnɔ Alatala a yaragaaxuie xanuma nɛ abadan,
a xa tinxinyi birama nɛ e bɔnsɔɛɛ fɔxɔ ra,
¹⁸ naxee a xa saatɛ binyama,
e a xa sɛriyɛ rabatu.
¹⁹ Alatala bara a xa kibanyi dɔxɔ koore ma,
a duniɲa birin yamari.
- ²⁰ Wo tan malekɛɛ, wo xa Alatala tantu,
wo tan naxee sɛnbɛ gbo, wo tan naxee a rabatuma.
²¹ Wo tan sɛnbɛma naxee na koore ma,
wo xa Alatala tantu,
wo tan naxee a waxɔnfe rabama.
²² Wo tan birin naxee daaxi,
wo xa Alatala tantu yire birin a xa mangɛya bun ma.
N xa Alatala tantu n nii birin na.

104

*Alatala xa daalisee**Ala matɔxɔɛ*

- ¹ N xa Alatala tantu n nii birin na.

- N Marigi Alatala, i sɛnbɛ gbo, nɔrɛ nun yanbɛ na i ma,
² a luxi alɔ naiyalanyi yati findixi i xa guba nan na.
I koore italaxi alɔ dugi xungbe i sabatixi naxan bun ma,
³ i xa konkoe tixi nuxuie fari ye ragataxi dɛnnaxɛ.
I nuxuie findi i xa jɛrɛ se ra,
i i jɛrɛ foye fari.
⁴ I foye xɛɛma i xa masenyi ra,
i tɛ rasanbama i xa wali rabafe ra.
- ⁵ Ala duniɲa tixi nɛ alɔ banxi tixi ki naxɛ,
a mu a mamaxama feo.
⁶ A baa dusu nɛ a xun ma alɔ dugi,

a geyae xuntagi makoto.

- ⁷ I to xaɲɛ ye ma, a a gi i xa galanyi xui ma,
⁸ geyae nun gulunbae fa lu yire i nu wa dɛnnaxɛ xɔn.
⁹ I naaninyi saxi ye bɛ a mu tunganma naxan xun ma,
 alako a naxa gbilen din na xare ma.

- ¹⁰ I dulonyie findi xuree ra,
 naxee susuma geya longorie ra,
¹¹ a ye xɔli ba burunyi subee birin ma,
 a ye xɔli ba wulai sofalee ma.
¹² Xɔnie sabatixi nee fɛ ma,
 e e xui ramanima wuri salonyie kɔn na burɛxɛɛ longori ra.
¹³ I geyae bundama ye ra keli koore ma,
 bɔxi wasama i xa wali ra.
¹⁴ I ɲooɛ ramanima xurusee bɛ,
 i sansie rabulama adamadie bɛ,
 e baloe sɔtɔma naxee ra.
¹⁵ I wɛni fima mixie ma, naxan e bɔɲɛ rafanma e ma,
 i ture ramanima e bɛ, naxan e kiri ratofanma,
 i e baloma donse ra, naxan sɛnbɛ fima e ma.
¹⁶ Liban wuri bilie, Marigi naxee sixi,
 e bara ye sɔtɔ a fanyi ra,
¹⁷ xɔnie e tɛɛ sama e kɔn na.
 Gbongboe e tɛɛ sama sipirɛ wuri bilie kɔn na,
¹⁸ wulai sie xima geyae fari,
 sagalee luma gɛmɛ longorie ra.

- ¹⁹ I kike yailanxi sali waxatie kolonfe nan na.
 Soge a dula tɛmɛi kolon.
²⁰ I dimi rafama kɔɛ ra, burun subee ɲɛrɛma tɛmɛi naxɛ.
²¹ Yɛtɛɛ na e xui ramini donse fenfe ra, Ala e kima baloe ra.
²² Soge nɛfɛ mini, e gbilen e xa fɔnmɛɛ ra.
²³ Mixie tan mini, e sa fɛɛɲɛn walide.

- ²⁴ Alatala, i xa daalisee wuya.
 I e birin daaxi xaxilimaya nan na.
 Bɔxi rafexi i xa daalisee ra,
²⁵ baa fan nafexi i xa daalisee ra,
 ndee xurun, ndee xungbo, e wuya.
²⁶ Kunkui xungbee ɲɛrɛma mɛnni fari,
 peremui ɲɛrɛma baa bun ma ɲɛlɛxinyi ra.

- ²⁷ Yi daalise birin e xaxili tixi i tan nan na e baloe xa fe ra.
²⁸ I na e ki, e a sɔtɔma nɛ i saabui ra, e wasa.
²⁹ I na e kuma, e gaaxuma nɛ.
 I na e ɲɛngi ba, e faxama nɛ, e gbilen bɛndɛ.
³⁰ I na i ɲɛngi raso e fate, e man balo,
 bɔxi man fa fan.

- ³¹ Alatala xa nɔrɛ xa bu abadan!
 Alatala xa sɛɛwa a xa daalie ra!
³² A na bɔxi mato, a sɛrɛnma nɛ,
 a na din geyae ra, e ganma nɛ.
³³ N Alatala matɔxɔma nɛ fanni n baloxi,
 n bɛɛti bama nɛ n Marigi Ala bɛ fanni n na duniɲa ma.

³⁴ N ma dubε xa rafan a ma.

N sεεwama nε Alatala xa fe ra.

³⁵ Kɔnɔ yunubitɔεε tan xa lɔε dunija ma.

Mixi jaaxie naxa lu naa sɔnɔn!

N bara Alatala matɔxɔ n nii birin na. Wo Alatala tantu!

105

Isirayila xa xɔrεya

Ala matɔxɔε

¹ Wo Alatala xili matɔxɔ,

wo a xa kaabanakoe masen jamae tagi.

² Wo bεεti ba a bε a xa kaabanakoeε xa fe ra.

³ Wo xa sεεwa a xili sɛniyɛnxi xa fe ra,
mixi naxee Alatala fenma, e xa jɛlɛxin.

⁴ Wo xa Alatala xa sɛnbε fen,
wo xa kata lude a ya i tɛmui birin.

⁵ Wo xa ratu a xa kaabanakoe ma,
wo naxa nεεmu a xa kiiti ma,

⁶ wo tan Ala xa konyi Ibrahima bɔnsɔε,
wo tan Yaxuba xa die a naxee sugandi.

⁷ A tan nan won Marigi Alatala ra,
a kiiti sama dunija birin ma.

⁸ Alatala a ratuma a xa saatε ma tɛmui birin,
a mu nεεmuma a xa laayidi ma abadan,

⁹ a naxan tongoxi Ibrahima nun Isiyaga bε marakali ra.

¹⁰ A bara na natε tongo Yaxuba bε,
a bara na saatε xiri Isirayila ra,

¹¹ a masenfe ra, «N bara Kanaan bɔxi fi wo ma kε ra.»

¹² Beenu e xa wuya mɛnni,

¹³ e nu na lintanfe tun,

¹⁴ Ala mu tin mixi yo xa nɔ e ra.

A naxa a xɔrɔxɔ jamanε mangεε bε a falafe ra,

¹⁵ «Wo naxa n ma jama sugandixi tɔɔrɔ de,
wo naxa fe jaaxi raba n ma namijɔnmεε ra.»

¹⁶ Beenu Ala xa kaamε ragoro dunija ma, a baloe ba dunija yi ra,

¹⁷ a naxa a xa mixi nde Yusufu rasiga e yara konyiya kui.

¹⁸ A sanyie nun a kɔnyi nu balanxi yɔlɔnxɔnyi ra,

¹⁹ han Ala xa laayidi naxa kamali, a nɔndi fi a ma tɛmui naxε.

²⁰ Na tɛmui mangε xungbe naxa yaamari fi a xa mini geeli kui,
a xa fulun.

²¹ Mangε naxa Yusufu findi a xa banxi xunyi ra,
a a gbe se birin sa a nɔε bun ma,

²² alako mangε xa mixie xa lu a waxɔn ki,
bɔxi forie xa xaxili sɔtɔ a saabui ra.

²³ Na dangi xanbi, Isirayila jama Yaxuba bɔnsɔε naxa fa Misira,
e sabati Hami xa bɔxi ma.

²⁴ Ala naxa a xa jama wuya dangife e yaxuie ra.

²⁵ A naxa Misirakae bɔjε masara,
han e fa a xa jama xɔn,

e natε ɲaaxi tongo e xa fe ra.

²⁶ Na tεmui a naxa a xa konyi di Munsa xεε,
a nun a xa mixi sugandixi Haruna.

²⁷ E naxa Ala xa tɔnxumae makaabaxie raba,
Hami xa bɔxi xa mixie tagi.

²⁸ E to Ala xa masenyi ti Misirakae bε,
Ala naxa dimi rasin bɔxi ma, kuye naxa ifɔɔɔɔ.

²⁹ A naxa mεnni ye mafindi wuli ra, yεxεe fa faxa.

³⁰ E xa bɔxi naxa rafe lanxansarimae ra,
e so han mangε xa banxi kui.

³¹ A naxa yaamari fi xεεrie nun saasie xa din bɔxi birin na.

³² A naxa balabalanyi nun tunε ragoro bɔxi ma,
seyamakɔnyi naxa din mεnni ra.

³³ A naxa e xa wεni bilie nun e xa xɔrε bilie kana,
a nun wuri bilie birin naxee nu na e xa bɔxi ma.

³⁴ A naxa yaamari fi katoe xa wuya han,

³⁵ e fa sansie birin kana Misira bɔxi ma,
e bɔxi daxamui birin don.

³⁶ A rapɔnyi a naxa di singe birin faxa e xa bɔxi kui,
e naxee bari e sεnbε ra.

³⁷ Ala naxa a xa ɲama ramini kɔbiri nun xεεma ra,
mixi yo mu faxa e ya ma.

³⁸ Misirakae naxa sεεwa e xa mini ra,
barima e nu bara gaaxu Isirayilakae ya ra.

³⁹ Ala naxa nuxui itala e xun ma yanyi ra,
a tε ti koore ma kɔε ra naiyalanyi ra.

⁴⁰ E to a maxandi, a naxa fa kɔnkɔlεe ra e bε,
naxan findixi koore baloe ra e bε.

⁴¹ A naxa fanye rabi,

a ye ramini e bε,
alɔ xure naxan ɲεrεma gbengberen yire tagi.

⁴² Ala to ratu a xa laayidi sεniyεnxi ma,
a naxan tongo a xa konyi di Iburahima bε,

⁴³ a naxa a xa ɲama ramini sεεwe kui,
a a ragiri a xa mixi sugandixie xa ɲεlexin bεεti ba.

⁴⁴ A naxa si gbεtεe xa bɔxi fi e ma,
ɲamanεe xa naafuli naxa findi e gbe ra,

⁴⁵ alako e xa Ala xui suxu,
e xa a xa yaamarie rabatu.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

106

Neεmufe Ala xa xanunteya ma

Ala matɔxɔε

¹ Wo xa Alatala matɔxɔ.

Wo xa a tantu barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan.

² Nde Alatala xa wali xungbe masenma,
nde a xa matɔxɔε bama?

³ Sεεwe na tinxintɔεe bε,
naxee birama tinxinyi fɔxɔ ra lɔxɔε birin.

⁴ Alatala, i xa ratu n ma i hinnema i xa nama ra temui naxe,
i na e rakisi, i xa n fan mali,

⁵ alako n xa i xa mixi sugandixie xa heri soto,
n xa seewa i xa nama ra,
n xa nleixin i ke tongomae ya ma.

⁶ Muxu bara yunubi raba alo muxu benbae,
muxu bara fe kobie raba naaxuna kui.

⁷ Muxu benbae to nu na Misira boxi ma,
e mu e joxo sa i xa kaabanakoe xon ma,
e mu ratu i xa xanunteya ma.

E naxa e kobe raso i ra Xulunyumi baa fe ma.

⁸ Konso a naxa e rakisi a xili xa fe ra,
alako a xa a senbe masen.

⁹ A to xaape Xulunyumi baa ma, a naxa xori,
e naxa a igiri a xaraxi ra.

¹⁰ A naxa e rakisi e xonmixie belexe i,
a e xunsara e yaxuie belexe.

¹¹ Ye naxa dusu e yaxuie xun na,
hali mixi keren a mu kisi.

¹² Na kui e naxa la a xa masenyi ra, e a matoxo beeti ra.

¹³ Konso a mu bu, e man naxa nemu a xa walie ma,
e tondi a waxonfe rabade.

¹⁴ E naxa bira e yete waxonfe foxo ra gbengberenyi ma,
e Alatala mato.

¹⁵ A naxa e waxonse so e yi ra,
konso na dangi xanbi, a naxa e rajon.

¹⁶ Ala xa nama naxa Munsa nun Haruna tone,
naxee findixi Alatala xa konyi seniyenxie ra.

¹⁷ Boxi naxa a rabi,
a Datan nun Abirami xa mixie ragoro a kui.

¹⁸ Te naxa e foxirabire naaxie gan.

¹⁹ E naxa ninge misaali yailan wure ra,
e a batu kuye ra.

²⁰ Ninge naxan sexe donma,
e naxa na misaali findi e Marigi Alatala joxoe ra.

²¹ E naxa nemu e Rakisima Ala ma,
naxan fe xungbee raba Misira,

²² naxan kaabanakoe raba Hami boxi ma,
naxan fe magaaxuxie raba Xulunyumi baa ma.

²³ Ala nu wama e sontofe,
konso a xa mixi sugandixi Munsa naxa a maxandi,
a xa a xa xone xoxoe lu na.

²⁴ E naxa tondi a xa boxi fanyi suxude, e mu la a xa laayidi ra.

²⁵ E naxa ti Alatala kanke e xa kiri banxie kui, e mu a xui suxu.

²⁶ Na kui a naxa laayidi tongo e be,
a xa e faxe gbengberenyi ma,

²⁷ a xa e bonsoe faxe namanee tagi,
a xa e rayensen duniya ma.

²⁸ E naxa Bali Peyori batu,
e seexe sube don naxan baxi mixi faxaxie be.

²⁹ E naxa Ala raxonso e xa fe kobie ra,
han a naxa fure naaxi nde ragoro e ma.

³⁰ Finexasi to keli, a naxa Ala maxandi e be,

fure ɲaaxi naxa ba e ra.

³¹ Mixi naxa na tinxinyi kolon a be abadan.

³² Alatala xa ɲama naxa a raxɔnɔ Meriba xure fe ma.

Annabi Munsa naxa tɔɔrɔ e xa fe ra,

³³ a to wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala e xa Ala matandi xa fe ra.

³⁴ E mu Kanaan sie sɔntɔ alɔ Alatala e yamari ki naxɛ.

³⁵ E naxa sabati e ya ma, e bira e naamunyie fɔxɔ ra.

³⁶ E naxa nee xa kuyee batu, na fa findi gantanyi ra e be.

³⁷ E naxa e xa di xɛmɛe nun e xa di ginɛ ba sɛrɛxɛ ra ɲinnɛe be.

³⁸ E to e xa die faxa sɛrɛxɛ ra Kanaan xa kuyee be,

e naxa bɔxi findi bɔxi sɛniyɛntare ra.

³⁹ E e yɛtɛ findi mixi sɛniyɛntare ra na ki nɛ,

e e Marigi yanfa.

⁴⁰ Na kui Alatala naxa xɔnɔ a xa ɲama ma,

a kɛ tongomae mu rafanxi a ma sɔnɔn.

⁴¹ A naxa e rabolo si gbɛtɛe yi ra,

e yaxuie naxa e yamari.

⁴² E yaxuie naxa nɔ e ra,

e fa lu e sɛnbɛ bun ma.

⁴³ Sanya wuyaxi Ala naxa e rakisi,

kɔnɔ e mu gbilen a matandife ra.

Na kui e naxa lɔɛ e xa yunubie xa fe ra.

⁴⁴ Kɔnɔ Ala naxa e tɔɔrɛ to,

a naxa e wa xui mɛ.

⁴⁵ A naxa ratu a xa saatɛ ma,

a kinikini e ma a xa xanunteya tilinxi xa fe ra.

⁴⁶ A naxa a niya mixie xa kinikini e ma konyiya kui.

⁴⁷ Muxu Marigi Alatala, muxu rakisi.

I xa muxu ramini sie tagi,

alako muxu xa i xili sɛniyɛnxi tantu,

muxu xa sɛɛwa i matɔxɔfe ra.

⁴⁸ Tantui na Isirayila Marigi Alatala be abadan!

Nama birin xa a fala: «Amina!»

Wo xa Ala matɔxɔ!

107

Tantui sɛrɛxɛ kisi xa fe ra

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala tantu, barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan!

² Alatala naxan xun sara,
a naxee baxi e yaxuie yi ra,

³ a naxee ramixi sie tagi sogetede nun sogedorode mabiri,
a naxee faxi kelife kɔɔla nun baa mabiri,
e birin xa Alatala tantu.

⁴ Ndee lɔɛxi gbengberenyi ma,
e mu sabatide yo toxi.

⁵ Kaamɛ nun ye xɔli nu e halakima,
limaniya naxa ba e yi.

- ⁶ E to e dε rawa Alatala bε e xa tɔɔrε kui,
a naxa e fulun e xa ɲaxankatε ma.
- ⁷ A naxa e raɲεrε kira tinxinxɪ nde xɔn ma,
alako e xa yire fanyi to e sabatima dɛnnaxε.
- ⁸ E xa Alatala tantu a xa xanunteya xa fe ra,
nun a xa kaabanakoe xa fe ra a naxan nabaxi adamadie bε,
⁹ barima a ye xɔli bama mixie ma,
a kaamεtɔεe rawasama donse fanyie ra.
- ¹⁰ Ndee nu sabatixi dimi kui nun faxε xa nɔε bun ma,
geeli xɔrɔxɔε kui, yɔlɔnxɔnyɪ mabalanxi e ma.
- ¹¹ Barima e muruta nε Ala xa masenyi xili ma,
e Ala xa marasi xɔn.
- ¹² A naxa e bɔɲε mafiixε tɔɔrε ra.
E naxa dagalan yε, mixi yo mu e mali.
- ¹³ E naxa Marigi maxandi nimisε kui,
a naxa e rakisi e xa ɲaxankatε ma.
- ¹⁴ A naxa e ramini dimi kui nun faxε xa nɔε bunma,
a naxa luutie bolon e nu xirixi naxee ra.
- ¹⁵ E xa Marigi batu a xa dugutεgεɲa xa fe ra,
nun a xa wali makaabaxie xa fe ra adamadie bε.
- ¹⁶ Barima a bara wure naadεe wuru,
a kondonyie kana.
- ¹⁷ Xaxilitaree nu bara e yεtε suxu e xa murutε nun e xa fe ɲaaxie ra, e lu nimisε kui.
- ¹⁸ Donse birin bara nu raɲaaxu e ma,
e nu fa na faxε nan dεi.
- ¹⁹ E xa na xɔrɔrɔε kui, e naxa e xui rate Alatala ma,
a naxa e rakisi e xa xɔrɔrɔε ma.
- ²⁰ A naxa a xa masenyi rasanba e ma, a e rayalan,
a e ba e xa ɲaxankatε kui.
- ²¹ E xa Marigi tantu a xa dugutεgεɲa nun a xa wali makaabaxie xa fe ra adamadie bε.
- ²² E xa sεrεxεe ba a xa wali fanyie kolon fe ra a bε.
E man xa a xa wali fanyie ifala e xui itexi ra sεεwε kui!
- ²³ Naxee nu biyaasima kunkui xungbee kui baa ma,
e man nu yulεya raba yee xun ma,
- ²⁴ nee bara Marigi wali fɔxie
nun a xa wali makaabaxie to baa ma.
- ²⁵ A naxa masenyi ti, turunnaadε foye naxa keli
a mɔrɔnyie ramaxa,
- ²⁶ a nu biyaasilae xa kunkui ite a nu a sin,
e nu na ɲaxankatε kui.
- ²⁷ E xun naxa magi a ra e naxa lu alɔ siisilae.
E xa xaxilimaya birin naxa lu e ma fu.
- ²⁸ E xa nimisε kui e naxa Marigi xili e xui itexi ra,
a naxa e ratanga na gbaloe ma.
- ²⁹ A naxa turunnaadε foye iti, a a masabari,
mɔrɔnyie naxa e raxara.
- ³⁰ E naxa sεεwa nee xa maraxarε ra,
a naxa e xunti e waxɔnde ra.
- ³¹ E xa Marigi tantu a xa dugutεgεɲa nun a wali makaabaxie xa fe ra adamadie bε!
- ³² E xa a xa fe gbo ɲama bε,
e xa a matɔxɔ Forie xa malanyi!
- ³³ A xure xungbee masarama gbengberenyi ra,
a dulonyi findi bɔxi maxare ra.
- ³⁴ A bɔxi fanyi findima fɔxɔε yire ra,

na bɔxikae xa fe ɲaaxi xa fe ra.

³⁵ A gbengberenyi findima xure ra

a yire maxare findi xure guli ra,

³⁶ a kaamεtɔεε rasabati naa,

e taa ti naa e sabatide.

³⁷ E xε sama, e wuri bilie sima

naxee bogi barakama.

³⁸ A dubama e bε, e wuya,

a mu sese bama e xa xuruse kɔnti ra.

³⁹ Ndee gbee xurunma,

tɔɔrε nun ɲaxankatε ra.

⁴⁰ A maraɲaaxui dusuma forie xun na,

a e ralɔε gbengberenyi ma kirae mu dennaxε ma,

⁴¹ A misikiinεε bama tɔɔrε kui,

a e xa denbayae rawuya alɔ xurusee.

⁴² Mixi tinxinxie na toma e ɲεlεxinma a ra,

kɔnɔ tinxintaree birin dε balanma nε.

⁴³ Xaxilima naxan na, a xa a ɲɔxɔ sa yi fe birin xɔnma,

a xa Marigi xa dugutεgεɲa fahaamu.

108

*Xunnakeli Ala saabui ra**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa bεεti

² Ala, n bara natε tongo n bɔɲε kui.

N Marigi Xunnakeli Kanyi, n n xui raminima nε bεεtie ra.

³ N n ma kɔrae nun n ma maxasee berema nε subaxε ma.

⁴ N Marigi, n i batuma nε sie tagi,

n i matɔxɔma nε bεεti ra ɲamanεε ya ma,

⁵ barima i xa dugutεgεɲa gbo dangi koore ra,

i xa xanunteya ite alɔ nuxuie.

⁶ Ala, i xunyi rakeli koore ma,

i xa nɔrε xa lu bɔxi birin xun ma,

⁷ alako i xanuntenyie xa kisi i sεnbε saabui ra.

Yandi, n ma duba suxu.

⁸ Ala bara wɔyεn a xa lingira sεniyεnxi kui,

«N n xun nakelima nε,

n Sikemi bɔxi itaxun,

n Sukɔti gulunba sɔtɔma nε.

⁹ N gbe nan Galadi ra, n gbe nan Manasi ra.

Efirami bɔxi tan luma nε alɔ n xun makantase,

Yudaya findi n ma munyaati ra.

¹⁰ N n sanyi maxama Mowaba bɔxi ma,

n n ma sankiri wolima Edon nan ma a xa findi n gbe ra.

N gere ti xui mεma nε Filisita bɔxi ma.»

¹¹ «Nde n xun tima taa makantaxi ra?

Nde n xaninma Edon bɔxi ma?

¹² Ala mu a ra, naxan muxu rabεɲinxi gere kui?

¹³ I xa fa muxu malide, i xa muxu ba muxu yaxuie yi ra.

Adamadie xa mali fufafu na a ra.

¹⁴ Won fama won sεnbε raminide Ala xa mali saabui ra.

A tan nan fama won yaxuie iwurude.»

109

Tɔɔɲegɛla xa maxandi

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
N Marigi Ala, n naxan matɔxɔma, i naxa lu dundui kui,
² barima mixi ɲaaxie na wule falafe n xun ma.
E dɛ mu fan, e wule fala tun.
³ E na n nabilinfe xɔnnanteya wɔyɛnyie ra,
hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.
⁴ N na fe fanyi raba e bɛ, e n gere.
N a ragbilenma i tan Ala nan ma.
⁵ E n ma wali fanyi sare ragbilenma n ma a kobi ra,
n ma xanunteya, e na masarama n bɛ xɔnnanteya ra.
- ⁶ I xa na tɔɔɲegɛtɔɛ taxu mixi kobi nde ra,
a dɛfanboore xa a yanfa.
⁷ A na makiiti, kiiti xa kana a ra.
I naxa a xa maxandi suxu.
⁸ A xa simaya xa dunke kɔti.
Mixi gbɛtɛ xa a xa wali tongo.
⁹ A xa die xa findi kiridie ra, a xa ginɛ xa findi kaɲɛ ra.
¹⁰ A xa die xa findi ɲɛɛtie ra naxee kule matima tun.
E xa makuya e baride ra naxan bara kana.
¹¹ Donifa xa a kɛ birin tongo,
a xa geeni birin xa findi si gbɛtɛe gbe ra.
¹² Mixi yo naxa kinikini a ma,
mixi yo naxa hinne a xa kiridie ra.
¹³ A bɔnsɔɛ xa sɔntɔ, e xilie xa nɛɛmu mixie ra.
¹⁴ Alatala xa ratu a xa fe kobie ma,
a nga xa yunubi naxa xafari.
¹⁵ Alatala xa ratu na yunubie ma tɛmui birin,
a xa e xa fe ranɛɛmu duniɲa ra,
¹⁶ barima e mu dugutɛgɛɲa rakamalima,
e misikiinɛe nun fuxarilae tɔɔɔma, han e faxa sunnunyi kui.
¹⁷ Naxan mixi dankama, na kanyi xa danke sɔtɔ.
Naxan dubama mixie bɛ, a xa barake sɔtɔ.
¹⁸ Danke xa ragoro a ma
alɔ a donma ragoroma a ma ki naxɛ.
A xa so a fate i alɔ ye,
a xa so a xɔrie alɔ ture.
¹⁹ A xa lu a ma alɔ a xa sose luma a ma ki naxɛ,
a xa bilin a ma alɔ a bɛlɛti bilinma a tagi ki naxɛ tɛmui birin.
²⁰ Alatala xa na sare fi n ma yaxuie bɛ,
naxee fe kobi falama n xun ma.
- ²¹ Kɔnɔ i tan n Marigi Alatala,
i xa hinne n na i xili xa fe ra,
i xa n nakisi i xa dugutɛgɛɲa fanyi saabui ra.
²² N luxi nɛ alɔ misikiinɛ fuxarila,
naxan bɔɲɛ na tɔɔɔfe ki fanyi ra.
²³ N ma fe ɲɔnfe alɔ niini naxan kuyama nunmare ra.

Mixi n kerima alɔ katoe kerima ki naxe.

²⁴ N xinbie sɛɛnma, n fate ɲɔnma,
sunyi xa fe ra.

²⁵ E n nayaagima tɛmɛi birin.
E na n to, e yoma n ma tun.

²⁶ N Marigi Ala, i xa n mali,
i xa n nakisi i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.

²⁷ E xa a kolon, i sɛnbɛ na n malife.

²⁸ E tan n dankama,
kɔnɔ i barakɛ nan fima n ma.
Yaagi fama nɛ dusude e xun na,
kɔnɔ n tan i xa konyi di, n sɛɛwama nɛ.

²⁹ N yaxuie xa ifu,
e xa yaagi xa dusu e xun na.

³⁰ N Alatala tantuma nɛ n xui itexi ra,
n a matɔxɔma nɛ ɲama ya ma,

³¹ barima a tixi misikiine sɛɛti ma,
a xa e ratanga mixie ma naxee wama e faxafe.

110

Alatala nan Mangɛ Xungbe dɔxɔma

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa bɛɛti

¹ Alatala xa masenyi n marigi bɛ:

«I magoro n yifanyi ma,
han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»

² Alatala i sɛnbɛ ragboma nɛ kelife Siyoni,
han i i yaxuie yamari.

³ I xa sɔɔrie luma nɛ i fɔxɔ ra gere kui.
Na kuye na iba subaxɛ ma,
i sɛnbɛ gboma nɛ sɛniyɛnyi kui alɔ i fonike waxati.

⁴ Alatala bara a kali yi laayidi ra, naxan mu kanama:
«N bara i findi sɛɛxɛdubɛ ra abadan,
a Melekisedeki daaxi.»

⁵ Marigi luma i yifanyi ma,
a mangɛe kanama nɛ a xa xɔnɛ lɔxɔɛ.

⁶ A a xa kiiti rapɛɛma nɛ ɲamanɛɛ fari,
a e sɔntɔ, a mangɛ xungbe nde xun nakana.

⁷ Mangɛ xure ye minma kira i.
A xun nakelima na nan ma.

111

Ala matɔxɔma fe naxee ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!

N Alatala batuma nɛ n bɔɲɛ birin na,
tinxintɔɛɛ nun ɲama ya ma.

² Marigi xa walie makaaba.
E rafan mixie ma naxee tinma e matode.

³ A xa walie nɔrɔxi,
a xa tinxinyi buma nɛ abadan.
⁴ A a niya birin xa ratu a xa kaabanakoe ma.
Alatala hinnɛma adamadie ra, a kinikini e ma.
⁵ A baloe fima mixi ma naxan gaaxuma a ya ra,
a ratu a xa saatɛ ma abadan.
⁶ A bara a xa wali sɛnbɛ masen a xa ɲama bɛ,
ɲamanɛ gbɛtɛɛ kɛ sofe ra e yi.
⁷ A walima nɔndi nun tinxinyi nan fari.
A xa yaamarie findima sɛriyɛ fanyi nan na,
⁸ naxee mu kanama abadan,
adamadie lanma e xa naxee rakamali.
⁹ A bara a xa ɲama xun sara,
a bara a xa saatɛ mabanban abadan.
A xili sɛniyɛn, a magaaxu.

¹⁰ Xaxilimaya fɔlɔma Alatala yaragaaxui nan ma.
Mixi naxan gaaxuma Ala ya ra, a xaxili fanyi sɔtɔma nɛ.
Adamadie lanma e xa a matɔxɔ abadan.

112

Tinxintɔɛ sare

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Marigi Ala matɔxɔ!
Hɛɛri na mixi bɛ naxan gaaxuma Marigi ya ra,
naxan tinma a xa yaamarie rabatude.

² A bɔnsɔɛ sɛnbɛ gboma nɛ bɔxi ma.
Barakɛ luma tinxintɔɛ nan ma.
³ Naafuli nun bannaya luma a yi ra,
a xa tinxinyi xanxi abadan.
⁴ Yanbɛ minima dimi kui tinxintɔɛ bɛ,
naxan kinikinima a boore ma,
naxan hinnɛma adamadie ra,
naxan luma ɲɛrɛ ra tinxinyi kui.
⁵ Barakɛ luma mixi bɛ naxan mixie kima,
naxan tinma mixi donide,
naxan walima tinxinyi ra.
⁶ Na kanyi mu birama,
mixie mu nɛɛmuma a xa tinxinyi ma.
⁷ A mu gaaxuma xibaaru ɲaaxi ya ra,
barima a xaxili tixi Alatala ra, a bɔɲɛ xanxi.
⁸ A bɔɲɛ raxara, gaaxui yo mu a ma.
A rapɔnyi, a nɔma nɛ a yaxuie ra.

⁹ A misikiinɛ kima,
a ɲɛrɛma tinxinyi kui tɛmui birin,
a xun nakelima tun.
¹⁰ Mixi ɲaaxi tɔɔrɔma na tofe ra,
a a ɲinyi maxinma, a xa fe xun nakanama.
Mixi ɲaaxie xa natɛ mu kamalima fefe ma.

113

Alatala maniyɛ mu na

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!
Alatala xa konyi die, wo xa a matɔxɔ.
Wo Alatala xili matɔxɔ.
² Tantui na Alatala bɛ abadan.
³ Tantui na Alatala bɛ yire birin,
kelife sogetede mabiri, han sogekorode.

⁴ Alatala xa nɔɛ na ɲamanɛɛ xun ma, a xa nɔrɛ na koore ma.

⁵ Nde maniyɛ won Marigi Alatala ra,
naxan magoroxi a xa kibanyi kui koore ma,

⁶ naxan a ya ragoroma koore nun bɔxi ma.

⁷ A misikiinɛ xun nakelima,
a tɔɔrɔmixi bama a xa setareɲa kui.

⁸ A a tima a xa kuntigie sɛɛti ma.

⁹ A di gbegbe fima ginɛ dibaritare ma,
alako a xa sɛɛwa sɔtɔ a xa die ya ma.

Wo Alatala matɔxɔ!

114

*Isirayila bɔxi Ala xa ɲama rasɛnɛfe**Ala matɔxɔɛ*

¹ Yaxuba bɔnsɔɛ naxan findixi Isirayila ra,
e naxa mini Misira xa konyiya ra,
² e sabati Yudaya Ala xa hɔrɔmɔlingira luxi dɛnnaxɛ.
Isirayila bɔxi naxa findi Ala xa mangɛya ra.

³ Xulunyumi baa to Isirayila ɲama to,
a naxa rabi mafuren.

Yurudɛn xure to e to fa ra, a man naxa kira fi e ma.

⁴ Isirayila geyae to e to, e naxa tugan tugan ɲɛlɛxinyi ra,
alɔ yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛɛ yɔrɛɛ tuganma ki naxɛ.

⁵ Munse a niyaxi na baa xa rabi mafuren?

Munse a niyaxi Yurudɛn xure kira fixi e ma?

⁶ Munse a niyaxi Isirayila geyae xa ɲɛlɛxin
alɔ yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛɛ yɔrɛɛ?

⁷ Duniɲa birin xa sɛrɛn Marigi ya ra,
naxan findi Yaxuba Marigi Ala ra,

⁸ naxan ye dulonyi ramini fanye xɔrɔxɔɛ kui.

115

*Alatala gbo kuyee bɛ**Ala matɔxɔɛ*

¹ Matɔxɔɛ mu lanma muxu tan bɛ,
matɔxɔɛ lanma Alatala nan bɛ,
a xa hinne nun dugutɛgɛɲa xa fe ra.

² Munfe ra ɲamanɛɛ a falama,
«E xa Ala na minden?»

³ Muxu Marigi Ala na koore ma,

a a waxɔnfe birin nabama.

⁴ Kɔnɔ e xa kuyee yailanxi xεεma nun gbeti nan na,
e yeεε belexεε saabui ra.

⁵ De na e be, kɔnɔ e mu wɔyεnma,
ya na e be, kɔnɔ e mu se toma,

⁶ tuli na e be, kɔnɔ e mu xui mεma,
ɲɔε na e be, kɔnɔ e mu se xiri mεma.

⁷ Belexεε na e be, kɔnɔ e mu se masuxuma,
sanyi na e be, kɔnɔ e mu e ɲεrεma.

Xui yo mu minima e kɔn na!

⁸ E yailanmae fama nε lude alɔ e tan.

Mixi naxee e xaxili tima e ra
e findima sεnbεtaree nan na.

⁹ Isirayila bɔnsɔε, i xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dεmεri nun i kantama ra.

¹⁰ Haruna bɔnsɔε, i xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dεmεri nun i kantama ra.

¹¹ Wo tan naxee findixi Ala yaragaaxuie ra,
wo wo xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dεmεri nun i kantama ra.

¹² Marigi a ɲɔxɔ saxi won xɔn ma.

A won barakama nε.

Isirayila bɔnsɔε yo, Haruna bɔnsɔε yo,

¹³ nun Ala yaragaaxuie birin yo,
e barakε sɔtɔma nε.

¹⁴ Alatala xa wo tan nun wo xa die yiriwa.

¹⁵ Alatala naxan koore nun bɔxi daa,
a xa barakε fi wo ma.

¹⁶ Alatala nan gbe koore ra,
kɔnɔ a naxa duniɲa tan fi adamadie ma.

¹⁷ Mixi faxaxie xa mu Alatala matɔxɔma,
mixi naxee sigama aligiyama e mu nɔma matɔxɔε rabade,

¹⁸ kɔnɔ won tan naxee na duniɲa,
a lanma won xa tantui rasiga Alatala ma,
fɔlɔ yi tεmui ma han dan mu naxan ma.

Wo Alatala matɔxɔ!

116

Ala xa kisi faxε ma

Ala matɔxɔε

¹ N Alatala xanuma barima a n xui mεma.
A naxa kinikini n wa xui ma.

² A to a tuli mati n na,
n a maxandima nε n ma simaya birin kui.

³ Faxε luuti nu bara n xiri,
aligiyama tɔɔrε nu bara n li,
nimisε nun kɔntɔfili nu bara nɔ n na,

⁴ kɔnɔ na tεmui n naxa Alatala maxandi,

«Alatala, yandi, n nakisi!»

⁵ Hinnente nan Alatala ra, a tinxin.
Won Marigi Ala kinikinima won ma.

⁶ A mixi magoroxi kantama.
N sɛnbɛ to ɲɔn, a naxa n nakisi.

⁷ N xa n nii raxara,
barima Alatala bara fe fanyi raba n bɛ.

⁸ Alatala, i bara n nii ratanga faxɛ ma,
i yaye ba n ya ra,
i n sanyi sɛnbɛ so,
⁹ alako n xa ɲɛɛ i tan Alatala ya ra mixi baloxi ya ma.

¹⁰ N to nu n xaxili tima i ra,
n naxa a fala i bɛ,
«N na tɔɔɔfe.»

¹¹ Limaniya to ba n yi ra,
n naxa a fala, «Wule falɛ nan mixi birin na.»

¹² Alatala, n i sare fima di, i xa hinnɛ xa fe ra?

¹³ N i xa maratangɛ masenma nɛ ɲama bɛ,
Alatala xili matɔxɔfe ra.

¹⁴ N na n ma laayidie rakamalima nɛ Alatala bɛ,
a xa ɲama birin ya xɔri.

¹⁵ Alatala a ɲɔxɔ sama nɛ a batulae xa simaya xɔn ma.

¹⁶ I tan Alatala xa konyi di nan n na, i xa konyi ginɛ xa di,
i naxan nafulunxi saya luuti ra.

¹⁷ N tantui sɛrɛxɛ bama nɛ i bɛ, n i xili matɔxɔma nɛ.

¹⁸ N na n ma laayidie rakamalima nɛ Alatala bɛ,
a xa ɲama birin ya xɔri,

¹⁹ Alatala xa banxi tɛtɛ kui,
Darisalamu ɲama ya xɔri.

Wo Marigi matɔxɔ!

117

Ala xa xanunteya

Ala matɔxɔɛ

¹ Si birin xa Alatala matɔxɔ,
bɔnsɔɛ birin xa a tantu,

² barima a xa xanunteya gbo won mabiri,
a xa dugutɛgɛɲa mu ɲɔnma abadan.

Wo Alatala matɔxɔ!

118

Xaxili tife Alatala ra

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala tantu barima a fan,
a xa xanunteya mu ɲɔnma abadan.

² Isirayila xa a fala,
«A xa xanunteya mu ᵓᵓnma abadan!»

³ Haruna bᵓnsᵓe xa a fala,
«A xa xanunteya mu ᵓᵓnma abadan!»

⁴ Ala yaragaaxuie xa a fala,
«A xa xanunteya mu ᵓᵓnma abadan!»

⁵ N ma tᵓᵓrE kui, n naxa Alatala maxandi.
A naxa n ma duba suxu n fulunfe ra.

⁶ Alatala na n sEeti ma,
n mu gaaxuma fefe ma.
Adamadi nᵓma munse niyade n na?

⁷ Alatala na n fᵓxᵓ ra, a n malima.
N fama nE nᵓde n yaxuie ra.

⁸ Xaxili tife Alatala ra, na nan fan beenun xaxili tife adamadi ra.

⁹ YEte taxufe Alatala ra dangi yEte taxufe duniᵓa mangEe ra.

¹⁰ Si birin nu n nabilinxi n gere xili ma,
kᵓnᵓ Alatala naxa a niya n xa nᵓ e ra.

¹¹ E nu n nabilinxi a ᵓaaxi ra,
kᵓnᵓ n naxa nᵓ e ra Alatala xili ra.

¹² E naxa din n na alᵓ kumi tᵓnsᵓe,
kᵓnᵓ e naxa ᵓᵓn alᵓ sExE xaraxi ganma ki naxE.
Alatala nan a niya n xa nᵓ e ra.

¹³ E nu n matutunma sEnbE ra,
a gbe mu nu luxi n xa bira,
kᵓnᵓ Alatala naxa n mali.

¹⁴ Alatala nan na n sEnbE nun n ma sEwE ra,
A bara n nakisi!

¹⁵ SExwE nun xunnakeli xui naxa mini tinxintᵓeE xᵓnyi a falafe ra,

¹⁶ «Alatala naxa wali sEnbE ra!
A naxa a mangEya masen,
a kaabanakoe raba.»

¹⁷ N mu faxa, n naxa kisi,
alako n xa Alatala xa kaabanakoe masen ᵓama bE.

¹⁸ Alatala bara n ᵓaxankata,
kᵓnᵓ a mu n luxi n xa faxa.

¹⁹ Wo tinxinyi naadEe rabi n bE,
n soma mEnni Alatala tantufe ra.

²⁰ Alatala xa naadE nan yi ki,
tinxintᵓeE soma naxan kui.

²¹ N i tantuma nE, barima i bara n ma duba suxu,
i bara findi n nakisima ra.

²² Banxitie mEE gEmE naxan na,
na bara findi banxi sangantime ra.

²³ Na kelixi Marigi nan ma.
Kaabanakoe na a ra won tan bE.

²⁴ LᵓxᵓE nan yi ki Alatala naxan ᵓanigexi,
won xa ᵓelExin, won xa sEwa a xa fe ra.

- ²⁵ Yandi Alatala, muxu rakisi!
Yandi Alatala, muxu xun nakeli.
²⁶ Baraka na mixi ma naxan fafe Marigi xili ra.
Muxu Alatala matɔxɔma a xa banxi kui.
²⁷ Marigi nan na Alatala ra,
naxan xa nɔrɛ bara yanba won ma.
Wo xa sɛrɛxɛ xiri sɛrɛxɛbade sɛɛti ma.
- ²⁸ N Marigi Ala nan i ra, n i tantuma nɛ,
n Marigi Ala nan i ra, n i matɔxɔma nɛ.
²⁹ Wo Alatala tantu barima a fan.
A xa xanunteya mu ɲɔnma abadan.

119

Ala xa sɛriyɛ kerenyi

Ala xa sɛriyɛ

- ¹ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee ɲɛrɛ ki tinxin,
naxee biraxi Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
² Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee Ala xa masenyi mɛma,
naxee a fenma e bɔɲɛ birin na.
³ Nee mu tinxintareya rabama fefe ma,
e birama Ala xa kira nan fɔxɔ ra.
⁴ I bara i sago masen muxu bɛ,
alako muxu xa muxu ɲɔxɔ sa a xɔn ma a fanyi ra.
⁵ N wama fe birin nabafe
alako n xa i xa yaamarie rabatu.
⁶ Na kui n mu fama yaagide i waxɔnfe xa fe ra.
⁷ N na i xa yaamarie kolon,
n i batuma nɛ n bɔɲɛ fiixɛ ra.
⁸ N i xa yaamarie ratinmɛma nɛ,
i naxa mɛ n na kerenyi ra.
- ⁹ Fonike ɲɛrɛma sɛniyɛnyi kui di?
A bira i xa masenyi fɔxɔ ra.
¹⁰ N i fenma n bɔɲɛ birin nan na.
I naxa n lu n xa makuya i xa yaamarie ra.
¹¹ N i xa masenyi ragatama nɛ n bɔɲɛ ma,
alako n naxa yunubi raba i ra.
¹² Matɔxɔɛ na i bɛ Alatala.
I xa yaamarie masen n bɛ.
¹³ N i xa sɛriyɛ durusima nɛ,
i naxan masenxi i kɛrɛ ra.
¹⁴ N sɛɛwaxi birafe ra i xa masenyi fɔxɔ ra,
alɔ n na findi banna belebele ra.
¹⁵ N n ɲɔxɔ saxi i sago xɔn ma, n i xa kira matoma nɛ.
¹⁶ I xa yaamarie rafan n ma,
n mu nɛɛmuma i xa masenyi ma.
- ¹⁷ Fe fanyi raba n tan, i xa konyi di bɛ,
alako n xa kisi, n xa i xa masenyi ratinmɛ.
¹⁸ N ya rabi alako n xa i xa sɛriyɛ fanyi igbɛ.
¹⁹ Xɔɲɛ nan lanxi n ma yi duniɲa ma,
i naxa i xa yaamarie nɔxun n ma.

20 N hayi na i xa tinxinyi ma.

21 I i xui ratema yεtε igboe xili ma,
mixi dankaxi naxee i xa yaamarie rabeɲinma.

22 I xa n natanga yaagi nun maraɲaaxui ma,
barima n i xa masenyi suxuxi.

23 Hali mangεe n tɔɔɲεgεma,
i xa konyi di a ɲɔxɔ sama nε i xa yaamarie nan xɔn ma.

24 I xa masenyi rafan n ma,
e n nasima a fanyi ra.

25 N na tɔɔrε xungbe kui.

Yandi, i xa n nakisi i xa masenyi ra.

26 N to n ma ɲεrε ki masen i bε, i n yaabi nε.

Yandi, i xa i xa yaamari masen n bε.

27 N mali i sago fahaamufe ra,
alako n xa n ɲɔxɔ sa i xa kaabanakoe xɔn ma.

28 N na wafe nimisε ma.
N xun nakeli alɔ i a laayidixi ki naxε.

29 Wule falafe makuya n na.

Hinnε n na i xa sεriyε saabui ra.

30 N bara dugutεgεɲa kira sugandi,
n bɔɲε birama i xa sεriyε nan fɔxɔ ra.

31 Alatala, n xirixi i xa sεriyε nan na,
i naxa n lu yaagi kui.

32 N na n ɲεrεfe i xa yaamarie xa kira nan xɔn ma,
barima i bara a niya i waxɔnfe xa lu n bɔɲε ma.

33 Alatala, n matinxin i xa yaamarie ra,
alako n xa lu i xa kira xɔn ma n ma simaya birin kui.

34 Xaxili fanyi fi n ma,
alako n xa n ɲɔxɔ sa i xa sεriyε xɔn ma,
n man xa a rabatu n bɔɲε birin na

35 N naɲεrε i xa yaamarie xa kira xɔn ma,
barima e rafan n ma

36 N bɔɲε rafindi i xa masenyi ma,
i naxa a rafindi bannaya tinxintareya ma.

37 N yae ba see ra naxee ɲɔnma,
n nakisi i xa kira xɔn ma.

38 I xa laayidi rakamali i xa konyi di bε,
i naxan nagataxi i yaragaaxuie ya ra.

39 N ba yaagi kui n gaaxuxi naxan ya ra,
barima i xa sεriyε fan.

40 N wama birafe i xa masenyi fɔxɔ ra a fanyi ra.
N nakisi i xa tinxinyi kui.

41 Alatala, fa i xa xanunteya nun i xa kisi ra n bε,
alɔ i a laayidi ki naxε.

42 Na tεmui, n nɔma nε n maberema yaabide,
barima n tan laxi i xa masenyi ra.

43 I naxa nɔndi masenyi ba n dε i,
barima n xaxili tixi i xa kiiti ra.

44 N i xa sεriyε rabatuma nε abadan.

45 N luma xɔrεya nan kui,

barima n na i sago nan fenfe.

⁴⁶ N i xa masenyi falama nE mangEe bE,
n mu fama lude yaagi kui.

⁴⁷ Birafe i xa yaamarie fOXO ra, na rafan n ma.

⁴⁸ N na n bElExEe itema tantui ra
i xa yaamarie xa fe ra, naxee rafan n ma.
N wama n nOXO safe i xa sEriyEe xON ma.

⁴⁹ I xa ratu i xa masenyi ma,
i naxan masen i xa konyi di bE,
naxan xaxili sa fima n ma yare.

⁵⁰ N madunduma n ma tOXE kui
i xa laayidi nan saabui ra.

⁵¹ YETE igboe n mayelema nE,
kONO n mu i xa sEriyE kira bEjinma.

⁵² Alatala, n to n natu i xa kiiti tinxinxie ma
i naxan saxi tEmui dangixi,
n bOXE limaniyama nE.

⁵³ N bOXE texi a nAaxi ra tinxintaree xili ma
naxee i xa sEriyE raboloma.

⁵⁴ N sabati dEdE, n bEeti bama nE i xa yaamarie xa fe ra.

⁵⁵ KOE ra n na n natuma nE i xili ma.
Alatala, n fama nE i xa sEriyEe ratinmede.

⁵⁶ N darixi i sago rabatufe nan na.

⁵⁷ Alatala, i tide gbo n bE.

N bara laayidi tongo i xa masenyi rabatufe ra.

⁵⁸ N wama lufe i sEeti ma n bOXE birin na.

HinnE n na alO i a masen ki naxE.

⁵⁹ N to n nEre ki mato,
n bara gbilen i xa masenyi ma.

⁶⁰ N gbatama nE,
n mu dugundima i xa yaamarie rabatufe ra.

⁶¹ Hali mixi nAaxie kankan n ma,
n mu nEmuma i xa sEriyEe ma.

⁶² KOE tagi, n kelima nE, n i matOXO i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.

⁶³ I yaragaaxui birin findixi n nEreboore nan na,
nun naxee i sago rabatuma.

⁶⁴ Alatala i xa xanunteya na dunija birin ma,
n xaran i xa yaamarie ra.

⁶⁵ Alatala, i bara fe fanyi raba n tan i xa konyi bE,
alO i a laayidixi ki naxE.

⁶⁶ N xaran fe tagi rasade nun fe kolonyi ra, barima n laxi i xa yaamarie ra.

⁶⁷ N nu bara lOE beemanu i xa n ma fe magoro,
kONO yakOSi fa n na i xa masenyi nan nabatufe.

⁶⁸ I fan, i fe fanyi rabama,
n xaran i xa yaamarie ra.

⁶⁹ Hali yETE igboe wule sama n xun,
n i xa yaamarie rabatuma nE n bOXE birin na.

⁷⁰ E bOXE xOXOXO alO gEmE,
kONO i xa sEriyE nOXun n bE.

⁷¹ N ma tOXE bara n mali i xa yaamarie kolonfe ra.

⁷² I xa masenyi fan n bE xEEmma nun gbeti ra.

⁷³ I tan nan n daaxi, i tan nan n nafalaxi i xOnyE ra.
Fahaamui fi n ma i xa yaamarie kolonfe ra.

⁷⁴ I yaragaaxuie xa sEEwa n tofe ra,
barima n xaxili tixi i xa masenyi ra.

⁷⁵ Alatala, n a kolon i xa kiiti tinxinxi ra,
n a kolon i n ma fe magoroxi xanunteya nan ma.

⁷⁶ Yandi, i xa xanunteya xa n madundu,
alO i a laayidi n tan, i xa konyi bE ki naxE.

⁷⁷ I xa kinikini n ma alako n xa kisi,
barima i xa sEriyE rafan n ma.

⁷⁸ YETE igboe xa yaagi sOtO,
barima n mu fe yo rabaxi e ra e n tOOrOma naxan ma.
N tan nOxO sama i sago nan xOn ma.

⁷⁹ I yaragaaxuie xa gbilen n ma,
a nun naxee i xa masenyi kolon.

⁸⁰ N bOPE xa i xa yaamarie suxu,
alako yaagi naxa fa dusu n xun na.

⁸¹ A xOli n ma n xa i xa kisi sOtO,
kOnO n xaxili tixi i xa masenyi nan na.

⁸² N i xa laayidi rakamalixi mamEfe.
N a falama n bOPE kui, «I n madunduma mun tEmui?»

⁸³ N luxi alO kundi naxan na raxarafe,
kOnO n mu nEEmuma i xa yaamarie ra.

⁸⁴ N xa mamE ti han mun tEmui,
beenun i xa n yaxuie naxankata?

⁸⁵ YETE igboe gantanyi tima n ya ra.
SEriyE mu na ki.

⁸⁶ I xa yaamari birin tinxin.
N natanga tOPEge ma.

⁸⁷ A gbe mu luxi e xa n ma fe kana,
kOnO n tondi nE i xa yaamarie rabolode.

⁸⁸ N nakisi i xa xanunteya ra,
alako n xa i xa masenyi suxu.

⁸⁹ Alatala, i xa masenyi na koore ma abadan.

⁹⁰ I xa xanunteya buma nE kelife to bOnsOe ma han bOnsOe naxee sa fama.
I dunijna xanxi nan daa.

⁹¹ I xa sEriyE buma han to,
birin na i xa mangEya nan bun ma.

⁹² Xa n mu sEEwa i xa sEriyE ra nu,
n bara bOnO n ma tOre kui nu.

⁹³ N mu nEEmuma i xa masenyi ra feo,
barima i n kisixi e tan nan saabui ra.

⁹⁴ N bara n yETE fi i ma, n nakisi.
N tinma i sago suxufe ra.

⁹⁵ Mixi nAaxie wama n faxafe,
kOnO n tan nOxO saxi i xa masenyi xOn ma.

⁹⁶ N a kolon dunijna fe birin nOnma nE,
kOnO i xa sEriyE mu kanama abadan.

⁹⁷ I xa sEriyE rafan n ma.

N na n ɲɔxɔ saxi a xɔn ma kude.

⁹⁸ I xa yaamarie n findima fahaamula nan na dangi n yaxuie ra, barima e na n bɔɲɛ kui tɛmui birin.

⁹⁹ N xaxili fan n karamɔxɔe xaxili bɛ, barima n na n ɲɔxɔ saxi i xa masenyi nan xɔn ma.

¹⁰⁰ N fe kolon dangife forie ra, barima n i sago rabatuxi.

¹⁰¹ N bara n sanyi ba kira ɲaaxie xɔn ma, n xa bira i xa masenyi fɔxɔ ra.

¹⁰² N mu i xa sɛriyɛ bɛɲin, barima i tan nan yati n xaran na ra.

¹⁰³ I xa masenyi ɲɔxun n dɛ kui dangi kumi ra.

¹⁰⁴ N xaxili fanyi sɔtɔ i sago nan na. Na kui n bara kira ɲaaxie tan xɔn.

¹⁰⁵ I xa masenyi findixi lanpui nan na n san tide, a findi naiyalanyi ra n ma kira xɔn ma.

¹⁰⁶ N bara laayidi tongo naxan mu kanama, n fama nɛ birade i xa sɛriyɛ tinxinxi fɔxɔ ra.

¹⁰⁷ N bara tɔɔrɔ a gbe ra.

Alatala, n nakisi i xa masenyi ra.

¹⁰⁸ Alatala, n bara i maxandi, i xa n ma matɔxɔe suxu sɛrɛxɛ ra, i xa n xaran i sago ra.

¹⁰⁹ N nii na faxɛ ya i tɛmui birin, kɔnɔ n mu nɛɛmuma i xa sɛriyɛ ma.

¹¹⁰ Mixi ɲaaxie gantanyi tema n bɛ, kɔnɔ n mu n makuyama i sago ra.

¹¹¹ I xa masenyi findixi n kɛ nan na abadan, a n bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ.

¹¹² N bɔɲɛ birama nɛ i xa yaamarie fɔxɔ ra abadan.

¹¹³ N filankafui xɔnma, kɔnɔ i xa sɛriyɛ rafan n ma.

¹¹⁴ N kantari nun n makantama na i tan nan na, n xaxili tixi i xa masenyi ra.

¹¹⁵ Wo wo masiga n na, wo tan mixi kobie, alako n xa Ala xa yaamarie ratinmɛ.

¹¹⁶ N dɛmɛn alɔ i a laayidi ki naxɛ, alako n xa kisi.

I naxa fe kana n xaxili tixi naxan na.

¹¹⁷ I xa ti n fanga ra, alako n xa kisi.

N ya tixi i xa yaamarie ra.

¹¹⁸ I xa tondi mixie ra naxee e makuyama i xa sɛriyɛ ra, barima madaxɔɲa nun wule na e xa fe birin kui.

¹¹⁹ I mixi kobie ɲɔnma nɛ yi duniɲa ma, alɔ xabui gbeti gbi bama ki naxɛ.

Na nan a ra i xa masenyi rafan n ma.

¹²⁰ N fate sɛrɛnma i xa magaaxui ra, n hanmɛxi i xa kiiti ra.

¹²¹ N walima nɔndi nun tinxinyi nan na.

I naxa n lu n yaxuie yi ra.

¹²² I xa n ma fe sɔɔnɛya i sɛnbɛ ra,

I naxa lu yɛtɛ igboe xa nɔ n na.

123 N ya tixi i xa kisi ra tɛmɔi birin,
a nun i xa masenyi tinxinxi.

124 Hinnɛ i xa konyi ra i xa xanunteya kui.
N xaran i xa yaamarie ra.

125 Fahaamui fi n tan, i xa konyi ma,
alako n xa i xa masenyi kui kolon.

126 Mixie na i xa sɛriyɛ matandife.
Alatala, a lanma i xa ti e ya ra yakɔsi.

127 I xa yaamarie rafanxi n ma dangife xɛɛma fanyi ra,

128 n to a maɲɔxun i sago tinxin,
n kira birin xɔnma nɛ naxan mu findi nɔndi ra.

129 I xa masenyi n dɛ ixarama,
n a rabatuma na nan ma.

130 I xa masenyi kui matofe,
a xaxili fima nɛ xaxilitaree ma.

131 A na n nii ra n xa i sago kolon.

132 I ya rafindi n ma, i xa hinnɛ n na,
alɔ i darixi a raba ra ki naxɛ i xanuntenyie bɛ.

133 I xa n ti i xa masenyi fari,
i naxa lu fe ɲaaxi yo xa nɔ n na.

134 N ba adamadie xa nɔɛ bun ma,
alako n xa i xa yaamarie ratinmɛ.

135 I yatagi nɔrɛ rayanba i xa konyi ma,
i xa n xaran i xa yaamarie ra.

136 N luma wa ra a gbe ra,
barima n a kolon mixie mu i xa sɛriyɛ ratinmɛma.

137 Alatala i tinxin, i xa kiitie fan tinxin.

138 I xa masenyi tinxin, a man findixi nɔndi yati nan na.

139 N bɔɲɛ raɲaaxuma nɛ n ma,
barima n yaxuie mu e tuli matima i xa masenyi ra.

140 I xa masenyi bara a yɛtɛ xa nɔndi masen,
a rafan n tan i xa konyi ma.

141 Hali n xurun, mixie yoma n ma,
n mu nɛɛmuma i sago ma.

142 I xa tinxinyi buma abadan.
I xa sɛriyɛ nɔndi na a ra.

143 Sunnunyi nun tɔɔrɛ n suxuxi,
kɔnɔ i xa yaamarie nɔxun n bɛ.

144 I xa sɛriyɛe tinxin abadan.
Fahaamui fi n ma alako n xa kisi.

145 Alatala, n na n dɛ rawafe i bɛ n bɔɲɛ birin na.
N yaabi, alako n xa nɔ i xa yaamarie ratinmɛde.

146 N na n dɛ rawafe i bɛ.
N nakisi, alako n xa nɔ i sago rabade.

147 N kelima beemanu subaxɛ xa a li,
n i maxandi i xa n dɛmɛn.

N xaxili tixi i xa masenyi nan na.

148 N mu xima kɔɛ ra,
n na n maɲɔxunma i xa masenyi nan tun ma.

149 I i tuli mati n xui ra i xa xanunteya xa fe ra.
Alatala, n nakisi i xa kiiti bɛrɛ ra.

¹⁵⁰ Mixie bara maso n na,
naxee wama fe ꞓaaxie xɔn.

E makuya i xa sɛriyɛ ra.

¹⁵¹ Kɔnɔ i tan Alatala, i makɔrɛ n na,
i xa yaamarie findixi nɔndi nan na.

¹⁵² N a kolon kabi a rakuya,
i bara i xa masenyi mabanban alako a xa bu abadan.

¹⁵³ N ma tɔɔrɛ mato, i xa n nakisi,
barima n mu nɛɛmuxi i xa sɛriyɛ ma.

¹⁵⁴ I xa n xun mafala, i xa n xun sara.
N nakisi alɔ i a laayidi ki naxɛ.

¹⁵⁵ Kisi makuya mixi ꞓaaxie ra,
barima e mu birama i xa yaamarie fɔxɔ ra.

¹⁵⁶ Alatala, i xa kinikini gbo.

N nakisi i xa kiiti bɛrɛ ra.

¹⁵⁷ N gerefae wuya,
kɔnɔ n mu gbilen i sago fɔxɔ ra.

¹⁵⁸ I yanfamae tofe raꞓaaxu n ma,
barima e mu i xa masenyi suxuma.

¹⁵⁹ A mato, i xa yaamarie rafan n ma.
Alatala, n nakisi i xa xanunteya xa fe ra.

¹⁶⁰ I xa masenyi nɔndi na a ra,
i xa kiiti tinxinxi buma nɛ abadan.

¹⁶¹ Mangɛɛ n tɔɔrɔma hali n mu fe ꞓaaxi yo rabaxi e ra,
kɔnɔ n gaaxuma i xa masenyi ya ra n bɔɓɛ birin na.

¹⁶² N sɛɛwaxi i xa laayidi ra,
alɔ mixi naxan geeni xungbe sɔtɔxi.

¹⁶³ N wule xɔnxi, a raꞓaaxu n ma,
kɔnɔ i xa sɛriyɛ n xanuntenyi na a ra.

¹⁶⁴ N i matɔxɔma sanmaya solofere lɔxɔ yo lɔxɔ
i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.

¹⁶⁵ Bɔɓɛsa gbegebe nan na mixie bɛ,
i xa sɛriyɛ rafanxi naxee ma.

Fefe mu e rabirama.

¹⁶⁶ Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra,
n birama nɛ i xa yaamarie fɔxɔ ra.

¹⁶⁷ N i xa masenyi suxuma nɛ,
barima e rafan n ma ki fanyi ra.

¹⁶⁸ N birama nɛ i sago nun i xa masenyi fɔxɔ ra.
I n ꞓɛrɛ ki birin kolon.

¹⁶⁹ Alatala, i xa n ma duba suxu.
Fahaamui fi n ma i xa masenyi saabui ra.

¹⁷⁰ N ma maxandi xa i li.
N nakisi alɔ i a laayidi ki naxɛ.

¹⁷¹ I matɔxɔɛ xa mini n dɛ i,
barima i n xaranfe i xa yaamarie nan na.

¹⁷² N dɛ xa bɛɛti nde ba i xa masenyi xa fe ra,
barima i xa yaamarie birin tinxin.

¹⁷³ I xa fa n dɛmɛn,
barima n i sago nan sugandixi.

¹⁷⁴ Alatala, n nii na i xa kisi ma,

i xa sEriyE n nasEwama nE.
¹⁷⁵ I xa n nakisi alako n xa nO i matOxOde.
 I xa kiitie xa n dEmEn.
¹⁷⁶ N nabejninxi nE alO yeXe lOExi.
 I xa n tan i xa konyi fen,
 barima n mu nEmuxi i xa yaamarie ma.

120

*Ratangafe gere ma**Ala maxandi*

¹ Biyaasilae xa bEeti nde
 N na Alatala maxandi n ma tOre kui,
 a n yaabima nE.
² Alatala, n natanga wule falee de ma,
 naxee mixie madaxuma.
³ Mixi madaxui, a fama munse rabade?
⁴ A fama sOxOe nan tide tanbe raluganxie ra,
 a fama ganyi tide te wolee ra.
⁵ A xOxO n be lufe ra Meseki bOxi ma,
 a xOxO n be lufe ra Kedari bOnsOe ya ma.
⁶ N bara bu yi mixie ya ma,
 naxee bOnesa xOnxi.
⁷ N tan na bOnesa nan be,
 kOnO n nefE wOyen,
 e tan wama gere nan xOn ma.

121

*DEmEri kelima Ala ma**Ala matOxOe*

¹ Biyaasilae xa bEeti nde
 N na n ya ratema geyae mabiri.
 N ma dEmEri kelima minden?
² N ma dEmEri fatanma Alatala nan na,
 naxan koore nun bOxi daaxi.
³ A mu tinma i xa bira.
 A i kantama, a mu kinsOnma.
⁴ Isirayila kantama mu kinsOnma, a mu xima.
⁵ Alatala nan i kantama.
 A findixi niini nan na i be,
⁶ alako soge naxa i tOro yanyi ra,
 kike naxa i tOro kOe ra.
⁷ Alatala i ratangama nE tOre birin ma, a i nii makantama.
⁸ I na mini, Alatala luma nE i sEeti ma.
 I na so, Alatala birama nE i fOxO ra.
 A na i sEeti ma yakOsi, a na i sEeti ma abadan.

122

*BOnesa xa lu Darisalamu**Ala matOxOe*

¹ Biyaasilae xa bEeti nde Dawuda naxan sebe

N bara sɛɛwa n biyaasi booree xa wɔyɛnyi ma, a falafe ra,
«Won xɛɛ Alatala xa banxi!»

² «Yakɔsi muxu sanyie tixi i tan Darisalamu sode dɛ ra.»

³ Darisalamu taa na a ra naxan tixi lanyi kui.

⁴ Alatala xa mixie tema nɛ naa e bɔnsɔɛ ki ma
alako e xa Alatala xili matɔxɔ alɔ a yamarixi ki naxɛ.

⁵ Kiitisa xa kibanyie dɔxɔxi mɛnni nɛ,
Dawuda bɔnsɔɛ xa mangɛ kibanyie.

⁶ Wo bɔɲɛsa maxandi Darisalamu bɛ!
«Ala xa i xanuntenyie ratanga fe xɔrɔxɔɛ ma.

⁷ Ala xa a niya bɔɲɛsa xa lu i xa tɛtɛ kui.
Ala xa i ratanga gere ma.»

⁸ N ngaxakerenyie nun n xanuntenyie xa fe ra,
n a falama nɛ, «Bɔɲɛsa xa lu wo bɛ!

⁹ N i xa hɛɛri fenma nɛ won Marigi Alatala xa hɔrɔmɔlingira xa fe ra.»

123

Ala xa konyie

Ala maxandi

¹ Biyaasilae xa bɛɛti nde
N na n ya ratema i tan nan na,
i tan naxan ma kibanyi na koore ma.

² Muxu yae tixi muxu Marigi Alatala nan na a xa kinikini xa fe ra,
alɔ konyie yae tixi e marigi ra ki naxɛ.

³ Alatala, kinikini muxu ma, barima ɲama bara yo muxu ma,

⁴ yɛtɛ igboe bara muxu mabere.

124

Ala xa maratangɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda naxan sɛbɛ
Isirayila ɲama xa a fala:

Xa Alatala mu lu won sɛɛti ma nu,

² xa Alatala mu won mali gere kui nu,

³ na gerefae bara won xun nakana e xa xɔnɛ ra nu,

⁴ alɔ banbaranyi dinma xure ma ki naxɛ,

⁵ a fa mixie madula ye xɔɔra sɛnbɛ ra.

⁶ Tantui na Alatala bɛ,
naxan mu tin e xa nɔ won na.

⁷ Won bara kisi alɔ xɔni naxan kisixi gantanyi ra.

Gantanyi bara kana,

yɛlɛ bara bɔɔ a ra,

won bara e lu naa.

⁸ Won ma dɛmɛri na Alatala xili nan na,
naxan koore nun bɔxi daaxi.

125

Alatala a xa ꞓama rabilinfe

Ala xa sEriyE

¹ Biyaasilae xa bEeti nde

Naxee e xaxili tima Alatala ra,
e sEnbE sOtoma nE alO Siyoni geya
naxan mu sErenma, a bu abadan.

² Darisalamu rabilinxi geyae ra ki naxE,
Alatala a xa ꞓama fan nabilinxi na ki nE abadan.

³ Mangasanyi ꞓaaxi mu tinxintOe xa bOxi yamarima,
alako tinxintOe bElExE naxa lan fe ꞓaaxi.

⁴ Alatala, hinnE mixi fanyie ra, naxee bOꞓE fiixE,

⁵ kOnO i tan Alatala, i xa tinxintaree keru e yuge ma.

Ala xa bOꞓEsa lu Isirayila bOxi ma.

126

Ala mixi xOreyafe

Ala matOxOe

¹ Biyaasilae xa bEeti nde

Alatala to geelimanie ragbilen Siyoni,
a lu nE muxu bE alO xiye.

² Muxu naxa yele,

muxu naxa bEeti ba sEewE ra.
Sie nu a falama nE e bore bE,
«Alatala bara kaabanakoe raba yie bE.»

³ Iyo, Alatala bara kaabanakoe raba muxu bE,
muxu sEewaxi ki fanyi ra.

⁴ Alatala, muxu harige ragbilen muxu ma
alO ye ragbilenma Negewi bOxi xure xOrixie ra ki naxE.

⁵ Mixi naxee xE sama yaye ra, e fama nE a xabade sEewE kui.

⁶ Mixi naxan sigama sansi side, e na wafe,
na mixi gbilenma nE baloe ra, a sEewaxi.

127

Ala nan banxi tife

Ala matOxOe

¹ Biyaasilae xa bEeti nde Sulemani naxan ba

Xa Alatala xa mu banxi ti,
a timae walima nE fufafu.
Xa Alatala xa mu taa makantama,
a kantamae walima nE fufafu.

² Wo kelima subaxE ma,
wo walima han kOe ra baloe sOtOfe ra.
Na kui wo walima tun.
KOnO Ala a xanuntenyie man kima e sa tEmui.

³ Die findima nE kE ra mixi bE Alatala naxan kima,
fe fanyi sare nan e ra,

naxee kelima a tan ma.

⁴ Die naxee sɔtɔxi fonike tɛmui,
nee tide luma nɛ alɔ sɔɔrie xa xalie.

⁵ Barakɛ na mixi bɛ
naxan xa xali sase rafexi.

A yaxuie mu nɔma a rayaagide ɲama ya i.

128

Di findixi baraka nan na

Ala xa sɛriyɛ

¹ Biyaasilae xa bɛɛti nde
Sɛɛwɛ na Alatala xa yaragaaxui nan bɛ,
naxan ɲɛrɛma a xa kira xɔn ma.

² I xa wali geeni luma i tan nan bɛ,
a findi sɛɛwɛ nun harige ra i bɛ.

³ I xa ginɛ luma nɛ alɔ wuri bogila i xa banxi kui,
i xa die luma nɛ alɔ wuri nɛɛnɛɛ i xa teebili sɛɛti ma.

⁴ A na na ki nɛ Alatala xa yaragaaxui bɛ,
a barakaxi.

⁵ Alatala xa i baraka kelifɛ Siyoni.
I xa Darisalamu harige to i xa simaya birin kui.

⁶ I xa i xa die xa die to.

Ala xa bɔɲɛsa lu Isirayila bɔxi ma.

129

Ala xunnakeli fife tɔɔrɔmixi ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Biyaasilae xa bɛɛti nde
Isirayila xa a fala:
N gerefɛe bara n tɔɔrɔ kabi n fonike tɛmui.

² E bara n tɔɔrɔ a ɲaaxi ra kabi a fɔlɛ,
kɔnɔ e mu nɔ n na.

³ E bara n fari ibɔɔ
alɔ xɛ sae bɔxi bɔɔma ki naxɛ.

⁴ Kɔnɔ Alatala tinxin.
A bara mixi kobie xa luuti xirixie bolon.

⁵ Ala xa Siyoni xɔnmixie rayaagi.

⁶ Ala xa e lu alɔ banxi fari ɲooge,
naxan xarama beenun a xa tala,

⁷ naxan mu findima baloe ra xɛ sae bɛ.

⁸ Dangi mixie naxa duba wo bɛ, a falafe ra,
«Ala xa wo baraka.

Muxu bara duba wo bɛ Alatala xili ra.»

130

Alatala Marakisima

Ala maxandi

¹ Biyaasilae xa bɛɛti nde
Alatala, n i xilima n ma tɔɔrɛ tilinxi nan kui.

² N Marigi, i xa i tuli mati n xui ra,

i xa n ma maxandi ramε kinikini kui.

³ Xa i tan Alatala ratuma mixie xa yunubie ma,
nde noma tide i ya ra sɔnɔn?

⁴ Kɔnɔ i tan yunubie xafarima nε.
Na kui mixi gaaxuma nε i ya ra.

⁵ N xaxili tixi Alatala nan na n nii birin na,
n ya tixi a xa masenyi nan na.

⁶ N xaxili naxan tixi n Marigi ra,
na dangi taa makantε xa mamε ti ra kuye iba ra.
A gbo na bε.

⁷ Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra,
barima i xa xanunteya na a bɔɲε kui,
a i xunsare birin fima nε.

⁸ A tan nan Isirayila xun sarama a xa yunubie birin ma.

131

Danxaniyatɔε xa maraxarε

Ala matɔxɔε

¹ Biyaasilae xa bεεti nde Dawuda naxan ba
Alatala, yεtε igboe mu n na,
n mu la n yεtε ra.

N mu soma fee ya ma naxee sɛnbε gbo n bε,
naxee dangi n ma fahaamui ra.

² N naxan nabaxi, n na n sabarixi nε,
n na n nii raxara alɔ di dε baxi.

³ Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra tεmui birin.

132

Ala xa laayidi Dawuda nun Darisalamu bε

Ala maxandi

¹ Biyaasilae xa bεεti nde
Alatala, i xa ratu Dawuda ma a nun a xa tɔɔrε birin ma.

² A naxa a rakali Alatala bε,
a naxa a rakali Yaxuba Marigi Ala Sɛnbεma bε,

³ «N mu soma n xɔnyi, n mu n sama,

⁴ n mu n ya maxima,
n mu n ya magirama,

⁵ han n sa lingira sɔtɔma Yaxuba Marigi Ala Sɛnbεma bε tεmui naxε.»

⁶ Won nu bara a xa fe mε Efarata bɔxi ma.
Won naxa a li Yaara xa xε ma.

⁷ «Won xεε a xa hɔrɔmɔlingira yire,
won xa won xinbi sin a santide ya i.

⁸ Alatala, keli i xa talu i sabatide, i tan nun i xa saatε kankira.

⁹ I xa sεrεxεdubεε xa lu xunnakeli kui,
i dugutεgεε xa e sεεwε xui rate.»

¹⁰ I xa konyi Dawuda xa fe ra,

i naxa mEE i xa mangE sugandixi ra.

¹¹ Alatala a kali nE Dawuda bE,
marakali naxan mu kanama,
a naxE, «N i bɔnsɔE nde nan dɔxɔma i xa kibanyi ma.

¹² Xa i xa die sa n ma saatE binya,
e n ma yaamarie rabatu,
e xa die fan luma nE i xa kibanyi ma abadan.»

¹³ Barima Alatala bara Siyoni sugandi,
menni nan nafanxi a ma a sabatide ra.

¹⁴ A naxE, «N sabatide nan be ra abadan.
N dɔxɔma be n ma kibanyi kui barima be rafanxi n ma.

¹⁵ N barakE sama nE Siyonikae ma,
n baloe fi e xa misikiinEe ma.

¹⁶ N kisi fima nE e xa sErexEdube ma,
e dugutEgEe bEeti bama nE sEweE kui.»

¹⁷ «Be n Dawuda sEnbE raketima nE,
n naiyalanyi raminima nE n ma Mixi Sugandixi bE.

¹⁸ N yaagi dusuma nE a yaxuie xun na,
kɔnɔ n nɔrE dusuma a tan nan xun na.»

133

*Ala xa n*ama xa lanyi

*Ala mat*ɔxɔE

¹ Biyaasilae xa bEeti nde Dawuda naxan ba
Ngaxakerenyie lanma e xa lu lanyi kui.
Fe fanyi yati yati nan na ki.

² Na fan alɔ ture naxan surusuruma Haruna xunyi ma,
a fa goro a dExabe ma,
han a dugi li.

³ Na luma nE alɔ xini naxan goroma Xerimon nun Siyoni geyae ma,
barima Alatala barakE nun kisi ragoroma naa abadan.

134

Duba sErexEdube bE

*Ala mat*ɔxɔE

¹ Biyaasilae xa bEeti nde
Wo tan Alatala xa konyie,

wo xa Alatala matɔxɔ,
wo tan naxee walima kɔE ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.

² Wo xa wo bElexE ite hɔrɔmɔbanxi kui Alatala matɔxɔfe ra.

³ Alatala naxan koore nun bɔxi daa,
a xa barakE sa wo ma kelife Siyoni.

135

*Isirayila xa mat*ɔxɔE

*Alatala mat*ɔxɔE

¹ Wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo a xili matɔxɔ.

Alatala xa konyie, wo xa a matɔxɔ,

² wo tan naxee walima Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui,

won tan naxee walima Ala xa banxi tɛtɛ kui.

³ Wo xa Alatala matɔxɔ, barima a fan.
Wo xa bɛɛti ba a xili matɔxɔfe ra, barima a rafan a ma.

⁴ Alatala bara Yaxuba sugandi a yɛtɛ bɛ,
alako Isirayila xa findi a xa ɲama fanyi ra.

⁵ N tan a kolon a Alatala gbo,
won Marigi dangi alae birin na.

⁶ Alatala a waxɔnfe rabama nɛ koore nun bɔxi ma,
a a rabama nɛ baa tilinxie ma.

⁷ A nuxuie ratema keli duniɲa tunxunyi naani ma,
a tunɛ rafa nun seyamakɔnyi, a foye xungbe ramini a ragatade kui.

⁸ A Misira di singee birin faxa,
keli mixie ma han a sa xurusee li.

⁹ A naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba Misira,
Firawuna nun a xa walikɛɛ birin xili ma.

¹⁰ A naxa sie wuyaxi bɔnbɔ, a mangɛ sɛnbɛma gbegbe faxa.

¹¹ A naxa Amorikae xa mangɛ Sixɔn,
Basan mangɛ Ogo, nun Kanaan mangɛ birin xa bɔxi tongo,

¹² a naxa a fi a xa ɲama Isirayila ma kɛ ra.

¹³ Alatala, i xili mu lɔɛma abadan, i xili ifalama nɛ tɛmui birin,

¹⁴ barima Alatala fama nɛ a xa ɲama gbɛɲɔxɔde,
a fa kinikini a xa konyie ma.

¹⁵ Si naxee mu Ala kolon,
e kuyee yailanma xɛɛma nun gbeti nan na e bɛlɛxɛ ra.

¹⁶ Dɛ na na kuyee bɛ, kɔnɔ e mu wɔyɛnma.

Yae na e bɛ, kɔnɔ e mu se toma.

¹⁷ Tulie na e bɛ, kɔnɔ e mu fe mɛma. ɲɛngi yo mu e fate i.

¹⁸ E rafalamae xa lu alɔ e tan, a nun naxee birin lama e ra.

¹⁹ Isirayilakae, wo tan xa Alatala tantu.

Haruna bɔnsɔɛ, wo xa Alatala tantu.

²⁰ Lewi bɔnsɔɛ, wo xa Alatala tantu.

Wo tan Ala yaragaaxuie, wo xa Alatala tantu.

²¹ Tantui na Alatala bɛ kelife Siyoni.

Tantui na Alatala bɛ naxan sabatixi Darisalamu.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

136

Tantui na Ala bɛ a xa xanunteya xa fe ra

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala tantu, barima a fan,
dan mu na a xa xanunteya ma.

² Wo Alatala tantu naxan dangi alae birin na,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

³ Wo marigie xa Marigi tantu,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

⁴ Wo xa a tan tantu,
a tan naxan keren kaabanakoe rabama,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,

⁵ a tan naxan koore daaxi a xa fahaamui ra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
⁶ a tan naxan bɔxi itala yee fari,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
⁷ a tan naxan yanba se xungbee daaxi,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
⁸ soqe, alako a xa yanyi iyalan,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
⁹ kike nun tunbuie, alako e xa kɔɛ iyalan,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma.

¹⁰ Wo xa a tan nan tantu,
 a tan naxan Misirakae xa di singee faxa,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹¹⁻¹² a tan naxan Isirayila ramini Misira bɔxi ma a sɛnbɛ nun a xa nɔɛ ra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹³ a tan naxan Xulunyumi baa ibolon firin na,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹⁴ a tan naxan Isirayilakae radangi baa tagi,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹⁵ a tan naxan Firawuna nun a xa ɲama rasin Xulunyumi baa xɔɔra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma.

¹⁶ Wo xa a tan nan tantu,
 a tan naxan a xa ɲama radangi gbengberenyi ra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹⁷ a tan naxan mangɛ xungbee faxa,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹⁸ a tan naxan mangɛ sɛnbɛmae faxa,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
¹⁹ alɔ Amori mangɛ Sixɔn,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
²⁰ alɔ Basan mangɛ Ogo,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
²¹⁻²² a tan naxan e xa bɔxi fi a xa konyi Isirayila ma kɛ ra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma.

²³ Wo xa a tan nan tantu,
 a tan naxan ratuxi muxu xa konyiya ma,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
²⁴ a tan naxan muxu baxi muxu yaxuie yi ra,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma,
²⁵ a tan naxan nɛmɛ fima a xa daali birin ma,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma.

²⁶ Wo Ala tantu naxan na koore ma,
 barima dan mu na a xa xanunteya ma.

137

Isirayila xa konyiya Babilɔn bɔxi ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Muxu nu dɔxɔxi Babilɔn xuree dɛ ra Siyoni xa fe ratufe ra.

² Muxu nu bara muxu xa kɔrae gbaku wuri bilie kɔn na.

³ Muxu yaxuie nu Siyoni beɛtie maxɔrin muxu ma,
e nu wama beɛti seewaxi nde xɔn.
E naxe, «Siyoni beɛti nde ba muxu be.»

⁴ Muxu nɔma beɛti bade Alatala be yi konyiya kui di?

⁵ Darisalamu, xa n neemu i ma,
n belexe naxa nɔ kɔra raberede sɔnɔn,

⁶ n nɛnyi xa kankan n de kui.

Na xa raba n na xa a sa li n naxa neemu Darisalamu ma,
xa a xa fe mu findi n ma seewe ra.

⁷ Alatala, i xa ratu Edonkae xa fe raba ma Darisalamu xa nimise lɔxɔe.

E tan nan nu a falama,

«Won xa a kana han won sa a ba a bunyi ra.»

⁸ Babilɔn, wo xa xunnagore bara ge janigede,
seewe na a be naxan i sare ragbilenma i ma,
i fe naaxi naxan nabaxi muxu ra.

⁹ Seewe na mixi be
naxan i xa die suxuma,
a e butuxun fanye fari.

138

Ala batufe bɔɛ birin na

Dawuda xa beɛti

¹ N i batuma ne n bɔɛ birin na,
n i matɔxɔ alae ya i.

² N na n xinbi sinma ne i xa hɔrɔmɔlingira mabiri,
n i xili matɔxɔ i xa xanunteya nun dugutegɛɛna xa fe ra,
barima i bara i xili nun i xa masenyi rate fe birin xun na.

³ N to i xili, i naxa n yaabi,
i naxa n nalimaniya i senbe ra.

⁴ Mangɛ naxee birin na yi duniɲa ma,
e na i xa masenyi ramɛ,
e xa i matɔxɔ.

⁵ E xa Alatala xa kira matɔxɔ,
barima Alatala xa nɔre gbo.

⁶ Hali Alatala na koore ma,
a meɛnima ne mixi magoroxie ma,
kɔnɔ a makuyama ne yete igboee ra.

⁷ N na lu tɔɔre kui,
i n nakisima ne,
i n yaxuie xa xɔne xun nakanama ne,
i fa n nakisi i senbe ra.

⁸ Alatala n ma fee rakamalima ne.
Alatala, dan mu na i xa xanunteya ma.
I naxa i xa daalie rabolo.

139

Ala mixie kolonfe

Ala matɔxɔe

¹ Dawuda xa beɛti beɛtibae xa mangɛ be
Alatala, i n bɔɛ birin kolon.

² I n dɔxɔ tɛmui kolon, i n keli tɛmui kolon,
i n ma maɲɔxunyie birin kolon
beenun n xa e maɲɔxun.

³ I n ɲɛɛ tɛmui kolon, i n sa tɛmui kolon,
i n ma kirae birin kolon.

⁴ Beenun wɔyɛnyi xa mini n dɛ i,
i tan ɲan bara a birin kolon.

⁵ I n nabilinma nɛ i xɔnyɛɛ ra.

⁶ Na fe kolonyi makaabaxi gbo n tan bɛ,
a dangi n ma fahaamui ra.

⁷ N sigama minden, n xa n makuya i Xaxili ra?

N na n gima minden, n xa n nɔxun i ma?

⁸ Xa n sa te koore nɛ, i na mɛnni.

Xa n sa goro aligiyama nɛ, n i lima nɛ naa.

⁹ Xa n sa keli subaxɛ ma, n baa igiri,

¹⁰ i bɛlɛxɛ n naɲɛɛma nɛ, i sɛnbɛ n malima nɛ.

¹¹ Xa a sa li n fa a fala,

«N nɔma n nɔxunde dimi kui naiyalanyi mu na dɛnnaxɛ,»

¹² i n toma nɛ na dimi kui alɔ n na soge nan bun ma.

¹³ I tan nan n nii daaxi,

i tan nan n nafalaxi n nga tɛɛgɛ.

¹⁴ N i matɔxɔma nɛ barima n daa ki makaaba.

I xa wali maniyɛ mu na.

N na kolonxi a fanyi ra.

¹⁵ N fate ki mu nu nɔxunxi i ma

a to yailanxi gundo kui.

¹⁶ I yae naxa n to beenun n xa findi a ra.

N ma lɔxɔɛɛ birin nu sɛbɛxi i xa buki kui beenun n xa daali.

¹⁷ Ala, i xa maɲɔxunyie gbo, e tilin.

¹⁸ Xa n sa e kɔntima nɛ nu, e wuya mɛyɛnyi xɔri bɛ.

Na birin kui, n luma i yi.

¹⁹ Ala, yandi, i xa mixi ɲaaxie faxa,

i xa faxɛtie makuya n na.

²⁰ I yaxuie fe ɲaaxi falama i xa fe ra,

e i xili kanama.

²¹ Alatala, a mu lanma n xa i xɔnmixie xɔn?

A mu lanma i matandilae xa raɲaaxu n ma?

²² N e xɔnma nɛ.

E bara findi n yaxuie ra.

²³ Ala i xa n bɔɲɛ kui mato,

i xa n ma kɔntɔfili kolon.

²⁴ A mato xa n na kira kobi nde nan xɔn ma,

i naxan xɔnxi.

Xa a na na ki nɛ, i xa n ti kisi kira nan xɔn ma.

Mixi kobi alɔ bɔximase

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

² Alatala, n natanga mixi ɲaaxie yi ra,

naxee wama n tɔɔɔfe,

³ naxee natɛ tongoma e bɔɔɔ ma gere masofe ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

⁴ E xa wɔyɛnyi xɔnɔ alɔ bɔximase xa xɔnɛ.

Jɛngi rate.

⁵ Alatala, i xa n natanga mixi ɲaaxie bɛlɛxɛ i.

I xa n natanga mixi kobie ma naxee wama n nabirafe.

⁶ I xa n natanga yɛtɛ igboe xa gantanyi nun luutie ma, naxee yɛlɛe italama n ma kirae ra n suxufe ra.

⁷ Alatala, n Marigi Ala nan i ra.

I xa i tuli mati n wa xui ra.

⁸ Alatala, n nakisima sɛnbɛma, naxan n natangama n gere lɔxɔɛ,

⁹ i naxa tin mixi kobie waxɔnfe ra,

i naxa na sɔɔnɛya e bɛ alako e xun naxa fa rakeli.

Jɛngi rate.

¹⁰ N gerefae xa fe ɲaaxi maxirixie xa gbilen e ma.

¹¹ Tɛ wole xa dɔxɔ e xun na, e xa radin tɛ xɔɔra, e naxa fa mini na kui sɔnɔn.

¹² Fe ɲaaxi rabae naxa sabati yi bɔxi ma, tɔɔɔ nan tun xa ragiri e ma.

¹³ N a kolon Alatala kiiti fanyi sama nɛ misikiinɛe bɛ, a nɔndi fima setaree ma.

¹⁴ Tinxintɔɔe i xili matɔxɔma nɛ, nɔndilae kisima nɛ i ya i.

141

Mixi ɲaaxie xa gantanyi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti

Alatala, n bara i maxandi, i xulun n malife ra, i xa i tuli mati n ma maxandi ra.

² N ma duba xa te i mabiri alɔ surayi xiri, n ma bɛlɛxɛ ti xa lu alɔ nunmare sɛrɛxɛ.

³ Alatala, n dɛ makanta alako fe ɲaaxi yo naxa mini n dɛ kui.

⁴ I naxa tin n bɔɔɔ xa siga fe ɲaaxi ma, n naxa lan wali kobi rabae ma n ma geeni xa fe ra.

⁵ Xa tinxintɔɔe n bɔnbɔ, a fan n bɛ, a xa xurui fan alɔ labundɛ naxan sama n fate ma. N mu tondima na fe ra.

Kɔnɔ n Ala maxandima a xa mixi ɲaaxi waxɔnfe kana.

⁶ E xa kiitisae xa radin gelenyi ra.

Mixi ɲaaxie xa a kolon n ma masenyi fan.

⁷ E xa a fala, «Muxu xɔrie bara yensen aligiyama, alɔ xɛ sa bɔxi buxama ki naxɛ.»

⁸ Kɔnɔ n Marigi Alatala, n ya tixi i tan na.

N kantari toma i sɛɛti ma, i naxa n nii rabolo.

⁹ N natanga gantanyie ma e naxee tema n bɛ, n natanga mixi ɲaaxie xa yɛlɛe ma.

¹⁰ E tan xa suxu nee ra, n tan xa kisi.

142

Danxaniyat ƆƐ xa kantari

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lɔnni bɛɛti a to nu na fɔnmɛ ra

² N na n xui ratema Alatala nan ma kinikini xa fe ra.

³ N na n ma kɔntɔfili dɛntɛgɛma a tan nan bɛ,
n na n ma nimisɛ ya ba a bɛ.

⁴ Limaniya na ba n yi ra,
i tan n sigade kolon.

E bara gantanyi te n bɛ n ma kira ra.

⁵ N nabilinyi mato: mixi yo mu na n bɛ,
kantari mu na n bɛ, mɛɛnima yo mu na n bɛ.

⁶ Alatala, i tan nan keren peti na n bɛ sɔnɔn.

I keren nan findixi n kantama ra yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.

⁷ I xa n wa xui mɛ, barima n sɛnbɛ birin bara ɲɔn.

N ba n kerimae yi ra, barima e sɛnbɛ gbo n bɛ.

⁸ N namini geeli kui,

alako n xa i xili matɔxɔ.

Na kui tinxintɔɛɛ fama nɛ e malande n yire i xa hinnɛ xa fe ra.

143

Ala xa maxandi hagigɛ

Ala maxandi

Dawuda xa bɛɛti

¹ Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa kinikini n wa xui ma.

I xa n ma duba suxu i xa dugutɛgɛɲa nun i xa tinxinyi xa fe ra.

² I naxa i xa konyi makiiti, barima daali yo mu tinxin i ya i.

³ N yaxui birama nɛ n fɔxɔ ra,

a n boronma nɛ bɔxi ma,

a n luma nɛ faxɛ niini bun ma alɔ faxamixie.

⁴ Na kui n xaxili bara ifu. Limaniya bara ba n yi.

⁵ N natuma nɛ lɔxɔɛ dangixie ma,

n na n xaxili rasigama i xa wali birin ma,

n na n ɲɔxɔ rasiga i xa daalie ma.

⁶ N na n bɛlɛxɛ italama nɛ i bɛ,

n nii i fenma nɛ alɔ gbengberenyi ye fenma ki naxɛ.

ƆNɛngi rate.

⁷ Alatala, yandi, i xulun n yaabife ra.

Limaniya bara gɛ bade n yi ra.

I naxa i kobe raso n na,

xa na mu n luma nɛ alɔ faxamixie.

⁸ Kuye na iba, i xa i xa dugutɛgɛɲa masen n bɛ,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

N ɲɛɛ kira masen n bɛ,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

⁹ Alatala, n natanga n yaxuie ma,

barima n kantari sɔtɔma i niini nan bun ma.

¹⁰ N xaran i waxɔnfe rabafe ra,
barima i tan nan na n Marigi Ala ra.

I Xaxili Sɛniyenxi xa n ti kira fanyi xɔn ma.

¹¹ Alatala, i xa n nakisi i xili xa fe ra,
i xa n ba tɔɔre kui i xa tinxinyi xa fe ra,

¹² i xa n yaxuie dɛ balan i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra,
i xa n gerefæ xun nakana,
barima i xa konyi nan lanxi n ma.

144

Munse na adamadi ra Ala bɛ?

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛɛti
Tantui na Alatala bɛ, naxan findixi n ma fanye ra,
naxan n bɛlɛxɛ rawalima a xa gere kui,
² naxan findixi n xanuntenyi sɛnbɛma ra,
naxan findixi n kantama nun n nakisima ra,
naxan nɔma n yaxuie ra alako n xa kantari sɔtɔ.

³ Alatala, munse na adama ra i to fa mɛɛnixi a ma?
Munse na adama xa di ra i to fa i ɲɔxɔ saxi a xɔn ma?

⁴ Adamadi luxi nɛ alɔ ɲɛngi foye,
a xa simaya dangima nɛ alɔ niini dangima ki naxɛ.

⁵ Alatala, i xa koore rabi i gorofe ra,
i fa din geyæe ra alako tuuri xa te.

⁶ I xa seyamakɔnyi rabula yaxuie rayensenfe ra.
Xalie woli alako e xa siga.

⁷ I xa i bɛlɛxɛ itala kelife koore ma,
alako i xa n nakisi, i xa n natanga n yaxuie ma
alɔ mixi ratangama mɔrɔnyie ma ki naxɛ.

⁸ N nakisi wule falɛe ma naxee wama n madaxufe.

⁹ Ala, n bɛɛti nɛɛnɛ bama nɛ i bɛ n ma kɔra luuti fu daaxi xui ra.

¹⁰ N i matɔxɔma nɛ, i tan naxan mangɛe xun nakelima,
naxan i xa konyi Dawuda ratangama santidɛgɛma ɲaaxi ma.

¹¹ N nakisi, n natanga n yaxuie ma,
naxan wule falama mixi madaxufe ra.

¹² Na tɛmui muxu xa di xɛmɛɛ fanma nɛ alɔ wuri bilie,
muxu xa di ginɛɛ tofanma nɛ alɔ kɔntigiba,
naxee masolixi mangɛ banxi kui.

¹³ Muxu xa banxie rafema nɛ daxamui mɔɔli birin na,
muxu xa gɔɔrɛɛ wuyama nɛ a wulu wulu ma,

¹⁴ Muxu xa ningee xungboma nɛ,
lanyuru yo mu luma e ma,
e furi mu birama,
sɔnxɔɛ mu mɛma muxu malandee.

¹⁵ Sɛɛwɛ na ɲama bɛ Ala fama yi fe mɔɔli rabade naxan na.
Sɛɛwɛ na ɲama bɛ Alatala findixi naxan Marigi Ala ra.

145

Ala xa kaabanakoe nun xanunteya

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa Ala matɔxɔɛ

¹ N ma Mangɛ Ala, n i matɔxɔma nɛ, n i xili tantuma nɛ abadan.

² Lɔxɔ yo lɔxɔ n i matɔxɔma nɛ, n i xili tantuma nɛ abadan.

³ Alatala sɛnbɛ gbo, matɔxɔɛ birin na a tan nan bɛ,
adamadi mu nɔma sode na birin kui.

⁴ Yi waxati mixie fama nɛ i xa kaabanakoe falade boore waxati mixie bɛ.

⁵ E fama nɛ i xa nɔrɛ tofanyi masende.

N luma nɛ i xa kaabanakoe majɔxun na.

⁶ E fama nɛ i sɛnbɛ magaaxuxi xa fe falade.

N luma nɛ i xa kaabanakoe masen na.

⁷ E fama nɛ ɲɛlɛxinde i xa hinne xungbe ra,
e i xa tinxinyi masenma nɛ bɛɛti sɛɛwaxi ra.

⁸ Alatala hinne mixi ra, a kinikini,
a dijɲɛxi, a xa xanunteya gbo.

⁹ Alatala fe fanyi rabama mixi birin bɛ,
a kinikini a xa daali birin ma.

¹⁰ Alatala, i xa daalie birin i matɔxɔma nɛ,
i xa sɛniyɛntɔɛɛ i tantuma nɛ.

¹¹ E i xa mangɛya xungbe xa fe masenma nɛ,
e i sɛnbɛ xa fe falama nɛ,

¹² alako mixie xa i xa kaabanakoe kolon, a nun i xa mangɛya nɔrɔxi.

¹³ I xa mangɛya mu ɲɔnma nɛ, i xa nɔɛ buma nɛ abadan.

¹⁴ Alatala bira mixi malima,
a mixi magoroxi xun nakelima nɛ.

¹⁵ Dunija birin a xaxili tixi i ra,
i tan nan e baloma a waxati.

¹⁶ I tan nan i bɛlɛxɛ rabima,
i birin nawasa e hayi na naxan ma.

¹⁷ Alatala tinxin a xa fe birin kui,
a dugutɛgɛxi a xa daalie ma.

¹⁸ Alatala makɔrɛ a maxandilae ra,
naxee a maxandima e bɔɲɛ fiixɛ ra.

¹⁹ A a yaragaaxuie waxɔnfe rabama nɛ,
a e xa duba suxuma nɛ, a e rakisi.

²⁰ Alatala a xanuntenyie makantama nɛ,
kɔnɔ a mixi ɲaaxie birin sɔntɔma nɛ.

²¹ N dɛ Alatala matɔxɔma nɛ.

Daali xa a xili sɛniyɛnxi matɔxɔ tɛmɛui birin.

146

Ala xa mali gbo adama xa mali bɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!

N nii xa Alatala matɔxɔ,

² n xa a matɔxɔ n ma simaya birin na.

N n Marigi Alatala matɔxɔma nɛ bɛɛti ra, fanni n na n nii ra.

³ Wo naxa wo yεε taxu mixi xungbee ra,
barima adamadie na e ra,
naxee mu noma mixi rakiside.

⁴ E nii bama nε e fate i, e gbilen bεnde.

Na lɔxɔε yati, e naxan ɲanigexi, na birin ɲonma nε.

⁵ Sεεwε na mixi bε, Yaxuba Marigi Ala naxan malima.

Sεεwε na mixi bε, naxan a xaxili tima a Marigi Alatala ra,

⁶ Ala naxan koore nun bɔxi daa,
Ala naxan baa nun a kui see birin daa,
dugutεgεɲa na Ala naxan bε abadan.

⁷ Alatala tɔɔɲεgεtɔεε xun mafalama,
a donse fima kaamεtɔεε ma,
a geelimanie raminima geeli kui,

⁸ a dɔnxuie ya rabɔɔma,
a mixi magoroxie xun nakelima,
a tinxintɔεε xanuma,

⁹ a mεεnima xɔɲεε ma,
a kiridie nun kaɲε ginεε bun tima,
kɔnɔ a mixi ɲaaxie tan xun nakanama nε.

¹⁰ Siyoni, wo Marigi Alatala xa mangεya mu ɲonma abadan.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

147

Ala sεnbε maniyε mu na

Ala matɔxɔε

¹ Wo Alatala matɔxɔ.

A lanma Alatala xa matɔxɔ bεεti ra.

Fe fanyi na a ra.

² Alatala na gbilenfe Darisalamu ti ra,
a Isirayila xa mixi rafama nε kelife konyiya kui,

³ a tɔɔrɔmixie ralimaniyama, a e rayalanma e xa fure kui.

⁴ Alatala tunbuie kɔnti kolon,
a e birin xilima e xili ra.

⁵ Won Marigi Alatala sεnbε gbo,
dan mu na a xa fahaamui ma.

⁶ Alatala mixi magoroxi bun tima,
kɔnɔ a yεε igboe xa fe kanama.

⁷ Wo xa bεεti ba Alatala bε tantui ra,
wo xa bεεti ba Ala bε kɔrae xui ra.

⁸ A tan nan nuxui raminima koore ma,
a tunε rafa bɔxi ma,
a sansie rasoli geyae fari.

⁹ A xurusee rabaloma,
a donse fima xaxa yɔrεε ma, e na e xui ramini tεmui naxε.

¹⁰ Soe sεnbε mu findixi fefe ra Ala bε.
Xεmε xa sεnbε mu findixi fefe ra Ala bε.

¹¹ Ala yaragaaxuiya nan nafanma a ma.

Ala wama mixi xɔn naxan xaxili tixi a xa xanunteya ra.

¹² Darisalamu, i xa Alatala matɔxɔ.
Siyoni, i xa Ala tantu,

¹³ barima a tan nan i xa naade makantama,
a tan nan barake sama i xa ɲama ma.

¹⁴ A boɲesa fima i xa boxi ma,
a donse fanyi fima i ma.

¹⁵ Alatala duniɲa yamarima,
a a waxɔnfe rayensenma mafuren mafuren.

¹⁶ A balabalanyi ragoroma ne alɔ gese fute,
a na rayensen alɔ te xube.

¹⁷ A ragoro boxi ma, nde noɲma tide na xinbeli ya ra?

¹⁸ A na a xui ramini e ma, e xunuma ne,
a na foye rafa, balabalanyi man findima ne ye ra.

¹⁹ Alatala bara Annabi Yaxuba rakolon a xa masenyi ra,
a bara a xa seriyɛ nun a xa yaamarie masen Isirayila be.

²⁰ A mu na moɔli ragirixi si gbete yo be.
Nee luma Ala xa seriyɛ kolontareya nan kui.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

148

Duniɲa xa Ala matɔxɔ

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!

Wo Alatala matɔxɔ kelife koore ma.
Wo a matɔxɔ yire itexi kui.

² Alatala xa malekeɛ xa a matɔxɔ,
a xa galie xa a matɔxɔ koore ma.

³ Soge nun kike xa a matɔxɔ,
tunbui dexexie fan xa a matɔxɔ.

⁴ Koore xa a matɔxɔ,
a nun ye naxan toma naa.

⁵ E birin xa Alatala xili matɔxɔ,
barima a yamari nan fi, e naxa daa.

⁶ A naxa e ti e tide, e xa lu naa abadan.
A naxa na seriyɛ sa, naxan mu kanama.

⁷ Wo Alatala matɔxɔ kelife boxi ma.
Baa nun nimase birin naxee na baa tilinyi kui,

⁸ seyamakɔnyi, balabalanyi, kunda, nuxuie,
nun foye xungbe naxan a xa yaamari ratinɛma,

⁹ geyae nun tentenyie, wuri bogilae nun sɛdiri bilie,

¹⁰ wulai subee nun xurusee, bubusee nun xɔnie,

¹¹ duniɲa mangɛɛ nun sie,
mangɛdie nun duniɲa kuntigie,

¹² fonikee nun ginɛdimɛdie, dimɛɛ nun forie,

¹³ e birin xa Alatala xili matɔxɔ,
barima a xili gbansan nan itexi,
a noɛ dangi koore nun boxi ra.

¹⁴ A bara mangɛ sɛnbɛma rakeli a xa ɲama xun na,

a xa sɛniyɛntɔɛ naxan matɔxɔma,
sɛniyɛntɔɛ naxan findixi Isirayila a xa ɲama xanuxi ra.

Wo Alatala matɔxɔ!

149

Bɛɛti nɛɛnɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!

Wo bɛɛti nɛɛnɛ ba a bɛ,
wo matɔxɔɛ raba a batulae tagi.

² Isirayila xa sɛɛwa a daali Marigi ra.
Siyoni ɲama xa sɛɛwa e xa Mangɛ ra.

³ E xa a xili matɔxɔ fare boron yi ra,
e xa bɛɛtie ba maxase nun kɔra xui ra,

⁴ barima Alatala sɛɛwaxi a xa ɲama ra,
a kisi fima nɛ yɛtɛ magoroe ma.

⁵ A xa sɛniyɛntɔɛ xa sɛɛwa yi binyɛ ra,
e xa e sɛɛwɛ xui ite
hali e xa sadee ma.

⁶ Ala matɔxɔɛ xa lu e dɛ i.

Na luxi alɔ santidɛgɛma xaɲɛxi e bɛlɛxɛ kui,

⁷ e naxan nawalima e gbe ɲɔxɔfe ra,

si ɲaaxie ɲaxankatafe ra.

⁸ E e yaxuie xa mangɛe sama nɛ yɔlɔnxɔnyie ra,
e e xa yareratɛ xirima nɛ a xɔrɔxɔɛ ra,

⁹ na fa findi e xa kobɪɲa sare ra.

Xunnakeli belebele nan na ki Ala xa sɛniyɛntɔɛ bɛ.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

150

Birin Ala matɔxɔfe

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala matɔxɔ!

Wo xa Ala matɔxɔ a xa hɔrɔmɔbanxi kui.

Wo xa a matɔxɔ koore ma.

² Wo xa a matɔxɔ a xa kaabanakoe xa fe ra.
Wo xa a matɔxɔ a sɛnbɛ xungbe xa fe ra.

³ Wo xa a matɔxɔ feri xui nun kɔra xui ra,

⁴ wo xa a matɔxɔ maxase nun fare boron yi ra,

wo xa a matɔxɔ kɔra maniyɛ nun xule xui ra,

⁵ wo xa a matɔxɔ maxase xui itexi ra.

⁶ Nimase birin xa Alatala matɔxɔ.

Wo Alatala matɔxɔ!

Ala xa Taalie Masenyi Fɔɔɛ

Isirayila mangɛ Dawuda to faxa, Alatala naxa a xa di Sulemani sugandi a xa findi Isirayila mangɛ ra. Na kui Sulemani naxa Ala maxandi a xa a mali Isirayila yamaride. A nu wama lɔnni nan xɔn alako a xa nɔ na wali rabade a raba ki ma. Na maxandi naxa Alatala makɛnɛn, a fa na duba suxu. Sulemani to findi lɔnnila belebele ra Ala saabui ra, dunijɔa birin naxa na kolon a ma, e nu fa siga a xa marasi fende.

Na tɛmɔi Annabi Sulemani naxa a xa fe kolonyi findi sɛbɛli ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. A xa kitaabui sɛbɛxi ki naxɛ, a findi taali wɔyɛnyie nan na. Na sɛbɛ ki tofan, a man lɔnni belebele masenma to danxaniyatɔɛɛ bɛ.

Yi taalie masenyi hagigɛɛ masenma mixi bɛ alɔ:

Wɔyɛn fanyi tide nan gbo adamadie tagi.

Langoɛɔa findima tɔɔɛ nan na mixi bɛ.

Ala xa sɛriyɛ mixi malima dunijɛigiri kui.

Tunnaxɔnɛya findima nɛ setareɔa ra, tunnabɛxiya findima harige ra.

Yɛtɛ igboɔa mu fan, yɛtɛ magore nan fan.

Lanyi xa lu denbaya kui.

Die xa xuru Ala xa sɛriyɛ ra.

Wule nun xɔnɛ wɔyɛnyie mu fan ɔama bɛ.

Adamadie lanma e xa gaaxu Ala ya ra.

Ala xa a xa masenyi raso won bɔɔɛ kui, alako won xa a sago kolon, won man xa a rabatu won ma dunijɛigiri kui. Na birin findima marasi fanyi nan na won bɛ dunijɔa nun aligiyama. Amina.

Ala xa Taalie

Yi kitaabui sɛbɛxi fe naxan ma

¹ Isirayila mangɛ Dawuda xa di Sulemani, xa taalie nan ya:

² E sɛbɛxi nɛ mixie bɛ alako e xa lɔnni, e xa rasi, xaxili fanyi xa lu e bɛ, ³ xurui fanyi xa lu e yi, e xa bira tinxinyi, nɔndi, nun fe fanyi fɔxɔ ra.

⁴ Xaxili fanyi mu naxee yi, nee xa na sɔtɔ, maɔɔxunyi fanyi xa lu fonikee bɛ, e xa fe fanyie kolon, e lan e xa naxee raba.

⁵ Lɔnnila xa a tuli mati alako a xa fe kolonyi xun xa masa.

Xaxilima xa a tuli mati, alako a xa ɔɛɛ ki fanyi kolon,

⁶ taali kui fiixɛfe xa sɔɔnɛya e bɛ, e xa fahaamui sɔtɔ lɔnnilae xa masenyie nun taalie ma.

⁷ Alatala xa yaragaaxui findixi lɔnni fɔɔɛ nan na. Xaxilitaree nan yoma lɔnni nun marasi ma.

⁸ N ma di, i i tuli mati i baba xa marasi ra, i naxa tondi i nga xa xurui ra,

⁹ barima xunmase tofanyi nan findima a ra i xunyi ma, kɔn magore nan a ra i kɔnyie ma.

¹⁰ N ma di, i naxa tin yunubitɔɛɛ xa i ratantan.

¹¹ Xa e a fala, «Bira muxu fɔxɔ ra, won xa sa kira madɔxɔ mixie bɛ, won xa e faxa, won xa gantanyi te mixie bɛ

naxee mu fefe rabaxi won na,

¹² Won xa e xun nakana,
alɔ gaburi a rabama ki naxε mixie ra
naxee sigama aligiyama.

¹³ Won fama naafuli sɔtɔde na kui,
won ma banxie rafema nε se fanyie ra.

¹⁴ Lu muxu ya ma alako i xa nde sɔtɔ,
won ma kɔbiri malande xa findi keren na.»

¹⁵ N ma di, i naxa bira na mixi mɔɔli fɔxɔ ra,
i naxa lu na kira xɔn ma,

¹⁶ barima e fe ɲaaxi nan tun nabama,
e gbataxi mixi nii bade.

¹⁷ Gantanyi mu tema xɔni ya xɔri,

¹⁸ kɔnɔ e tan gantanyi tema e yεtε kan suxuse nan na.
E e yεtε nan nii bafe e yεtε ra.

¹⁹ Birafe geeni tinxintare fɔxɔ ra,
nun mixi nii bafe,
na kira mɔɔli findima gantanyi nan na.

²⁰ Xaxilimaya xili tima kira xunyie ra,
a a xui raminima taa malandee.

²¹ A xili tima ɲama tagi,
a wɔyεnma taa sode dεe ra.

²² A naxε, «I tan xaxilitare,
i birama xaxilitareɲa fɔxɔ ra han mun tεmui?
Mixi mayelee yoma mixi ma han mun tεmui?
Xaxilitaree fe kolonyi xɔnma han mun tεmui?

²³ Wo gbilen fa ra n ma marasie ma.

N na n xaxili luma nε wo ma,
n fahaamui fima nε wo ma n ma masenyi xa fe ra.

²⁴ N bara wo xili, kɔnɔ wo mu n ma xili ratinxi.
N bara n bεlεxε itala wo bε, kɔnɔ wo bara tondi.

²⁵ Wo to bara tondi n ma marasie birin na,
wo to mu tinxi n ma sεriyε ra,

²⁶ n fan fama nε yeledε wo ma wo xa tɔɔrε kui.
Gaaxui na wo bɔɲεe ramini a i, n mu wo malima fefe ma.

²⁷ Gaaxui fama nε wo lide alɔ turunnaadε foye,
tɔɔrε fama nε wo suxude alɔ foye xungbe.

Na tɔɔrε nun kɔntɔfili na wo li tεmui naxε,

²⁸ wo n xilima nε, kɔnɔ n mu wo xa xili ratinma.

Wo n fenma nε, kɔnɔ wo mu n toma,

²⁹ barima wo bara xaxilimaya xɔn,
wo bara tondi Alatala xa yaragaaxui ra.

³⁰ E mu nu wama n ma marasie xɔn,
e mu nu wama n ma sεriyε suxufe.

³¹ Na kui e fama e xa wali sare sɔtɔde,
e fama e ɲεrε ki rapɔnyɪ tode.

³² Xaxilitareɲa nan fama xaxilitaree gande.
Lɔnnitareɲa nan fama lɔnnitaree gande.

³³ Kɔnɔ naxan tan a tuli matima n na,
na kanyi luma nε kantari kui a xɔnyɪ,
a lu bɔɲεsa kui, a mu gaaxuma tɔɔrε ya ra.»

2

Xaxilimaya fan adamadie bE

- ¹ N ma di, xa i n ma masenyie suxu,
 xa i n ma sEriyE rabatu,
² xa i i tuli mati lɔnni ra, xa nɔndi rafan i bɔɔɔ ma,
³ xa i xaxili fanyi fen, xa i nɔndi maxili,
⁴ xa i a fen alɔ gbeti, xa i a fen a fanyi ra
 alɔ bannaya fenma ki naxE,
⁵ na kui, i Alatala xa yaragaaxui kolonma nE,
 i Ala xa fe fahaamuma nE,
⁶ barima Alatala nan lɔnni fima,
 xaxili fanyi nun nɔndi minima a kEre i.
⁷ A fe fanyi gbegbe ragatama tinxintɔɔe bE.
 A nɔndi falE makantama.
⁸ A mixi tinxinxi makantama,
 a a xanuntenyie ratangama kira xɔn ma.
⁹ Na kui, i nɔndi nun tinxinyi kolonma nE,
 kira tinxinxi naxee mixi tima fe fanyi ma.

- ¹⁰ Lɔnni fama i bɔɔɔ nan ma,
 fe kolonyi ɔɔxunma i bE,
¹¹ xaxili fanyi i ratangama,
 nɔndi i makantama,
¹² a i ratangama kira ɔaaxi ma,
 a i ratangama wɔyɛn kobi falE ma,
¹³ naxee gbilenma tinxinyi kira fɔxɔ ra,
 naxee ɔereɛma dimi kui,
¹⁴ fe ɔaaxi rafanxi naxee ma,
 naxee ɔelɛxinxi kobijɔa ra,
¹⁵ naxee xa kira mu tinxin,
 naxee ɔereɛ ki mu fan.

- ¹⁶ Lɔnni i ratangama nE ginE ɔaaxi ma,
 langoe ginE xa dE iɔɔxunyi ma,
¹⁷ naxan a xa xEmE singe finsiriwalima,
 naxan nEEmuma a Marigi Ala xa saatE ma.
¹⁸ A xa wali kobi a rabirama nE,
 a ɔereɛ ki a xanin aligiyama.
¹⁹ Mixi naxee birama a fɔxɔ ra,
 e mu gbilenma sɔnɔn, e mu kisi sɔtɔma.
²⁰ A lanma i xa i ɔereɛ mixi fanyie nan ma kira ra,
 i xa tinxintɔɔe xa kira suxu.
²¹ Mixi tinxinxie luma nE yi bɔxi ma,
 mixi hagigEe mu kelima be,
²² kɔnɔ mixi ɔaaxie tan ɔɔnma nE yi bɔxi ma,
 tinxintaree kerima nE.

3

Ala xa sEriyE fan

- ¹ N ma di, i naxa nEEmu n ma marasie ma,
 i bɔɔɔ xa n ma sEriyE rabatu,
² barima e fama i xa simaya xɔn nakuyade bɔɔɔsa kui.
³ I naxa dugutegeɔɔa nun nɔndi rabEɔɔn,

i xa e xiri i kɔn ma, i xa e sɛbɛ i sondonyi ma.

⁴ I fama hinnɛ nun xaxili fanyi sɔtɔde na ki nɛ,
Ala nun adamadie ya i.

⁵ I yɛtɛ taxu Alatala ra i bɔɲɛ birin na, i naxa la i yɛtɛ ra.

⁶ I xa Ala kolon i xa kira birin xɔn,
a tan nan fama ɲɛrɛ ki fanyi masende i bɛ.

⁷ I naxa i xaxili ti i yɛtɛ ra,

i xa gaaxu Alatala ya ra,

i xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra.

⁸ Na findima yalanyi nan na i fate bɛ,

a sɛnbɛ fi i xɔrie ma.

⁹ Alatala binya i harige ra,

i xa daxamui singe fi a ma.

¹⁰ Na nan a niyama baloe nun minse gbo i yi ra,

i xa sagae birin nafe.

¹¹ N ma di, i naxa tondi Alatala xa matinxinyi ra,

i xa a xa marasie suxu,

¹² barima Alatala marasi fima nɛ a xanuntenyie ma,
alɔ babae e xa di matinxinma marafanyi kui ki naxɛ.

¹³ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan xaxilimaya sɔtɔxi,

sɛɛwɛ na adama bɛ naxan fahaamui sɔtɔ.

¹⁴ Xaxilimaya xa geeni gbo gbeti bɛ,

a tide dangi xɛɛma ra.

¹⁵ A fan gɛmɛ tofanyi bɛ,

a tide dangi i waxɔnse birin na.

¹⁶ Xaxilimaya findima simaya xɔnkuye nan na,

a findi bannaya nun xunnakeli ra.

¹⁷ Xaxilimaya kira fan,

a bɔɲɛsa fima adamadie ma.

¹⁸ A findixi simaya wuri nan na a suxumae bɛ.

Mixi naxee kankanma lɔnni ma, nee sɛɛwama nɛ.

¹⁹ Alatala bɔxi yailanxi lɔnni nan na,

a koore yailanxi xaxili fanyi nan na.

²⁰ A xa lɔnni nan ye raminixi bɔxi ma,

a xa xaxili fanyi nan ye ragataxi nuxuie kui.

²¹ N ma di, sɛriyɛ nun nɔndi ragata i bɔɲɛ kui,

e naxa makuya i ra.

²² E simaya nun hinnɛ fima nɛ i ma,

²³ i xa dunijɛigiri sɔɔnɛyama nɛ, i mu dinkonma.

²⁴ I na i sa, i mu gaaxuma, i xima nɛ a fanyi ra.

²⁵ I naxa gaaxu gbaloe ya ra,

i naxa gaaxu mixi ɲaaxie xa gere ya ra,

²⁶ barima Alatala nan na i xa xaxilisa ra.

A i ratangama nɛ gantanyi birin ma.

²⁷ I naxa tondi mixi malide

i nɔma naxan na.

²⁸ I naxa a fala i boore bɛ, «Siga, tina i fa,»

xa a mali xa fɛɛrɛ na i bɛ to.

²⁹ I naxa i dɛfanboore yanfa.

³⁰ I naxa mixi tɔɔɲɛgɛ, naxan mu fe ɲaaxi yo rabaxi i ra.

³¹ I naxa geresoe tɔɔnɛ, i naxa bira a ɲɛrɛ ki fɔxɔ ra.

³² Alatala mixi ɲaaxi xɔnma,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan nafan a ma.

³³ Alatala mixi ɲaaxi xa banxi dankama nɛ,
kɔnɔ a barakɛ sama nɛ tinxintɔɛ sabatide ma.

³⁴ Ala yɛtɛ igboe igoroma nɛ,
kɔnɔ a hinnɛma mixi magoroxi tan na.

³⁵ Xaxilimae nɔrɔma nɛ,
kɔnɔ xaxilitaree tan yaagi nan sɔtɔma.

4

A baba xa masenyi

¹ N ma die, wo wo tuli mati wo baba xa marasi ra,
wo wo ɲɛngi sa na xɔn ma alako wo xa xaxili sɔtɔ,

² barima n na lɔnni fanyi nan fife wo ma yi ki.
Wo naxa tondi n ma masenyi ra.

³ Di fanyi nan nu n na n baba bɛ.
Di kerenyi nan nu n na n nga bɛ.

⁴ N baba nu n nasima yi wɔyɛnyi nan na, a naxɛ,
«I xa n ma masenyi ragata i bɔɲɛ kui,
i xa n ma sɛriyɛ suxu alako i xa simaya sɔtɔ.

⁵ I xa lɔnni fen, xaxili fanyi xa lu i bɛ.
I naxa nɛɛmu n ma masenyi ma,
i naxa nɛɛmu n ma sɛriyɛ ma.

⁶ I naxa e rabɛɲin, e i makantama nɛ.
N ma sɛriyɛ xa rafan i ma, a i ratangama nɛ.»

⁷ Lɔnni fɔlɛ nan yi ki:
I xa lɔnni fen, i xa fe birin naba alako i xa xaxili sɔtɔ.

⁸ Xa i xaxilimaya binya, a i itema nɛ.
Xa i a suxu, a i xunnakelima nɛ.

⁹ A findima xunmase tofanyi nan na i xunyi ma,
a findi diyaman xa yanbɛ ra i bɛ.

¹⁰ N ma di, xa i i tuli mati n ma masenyi ra,
i xa simaya xɔn kuyama nɛ.

¹¹ N bara xaxilimaya kira masen i bɛ,
n bara i ti kira tinxinxi xɔn ma.

¹² Xa i i ɲɛrɛma na kira nan ma, i mu tɔɔrɔma.
Xa i i gima na kira nan xɔn ma, i mu dinkonma.

¹³ Lɔnni suxu, i naxa a rabolo, i naxa a rabɛɲin,
barima a findima simaya nan na i bɛ.

¹⁴ I naxa bira mixi ɲaaxi fɔxɔ ra,
i naxa mixi kobi xa kira suxu.

¹⁵ I naxa ɲɛrɛ na xɔn, i naxa i makɔrɛ na ra.
I kobe so na ra, i dangi.

¹⁶ Mixi ɲaaxie mu nɔma xide e mu fe ɲaaxi raba.
Xi xɔli mu nɔma e suxude e mu mixi ratantan.

¹⁷ Fe ɲaaxi findixi e xa donse nun minse nan na.

¹⁸ Tinxintɔɛ xa kira nɔrɔma nɛ,
a yanbɛ naiyalanyi raminima nɛ alɔ soqe.

¹⁹ Kɔnɔ mixi ɲaaxie xa kira luxi nɛ alɔ dimi,
e mu fe kolon naxan fama e rabirade.

²⁰ N ma di, i i ɲɛngi sa n ma masenyi xɔn ma,
 i i tuli mati n ma marasi ra.
²¹ E mato tɛmui birin, i e ragata i sondonyi kui,
²² barima e findima simaya nan na mixie bɛ,
 naxee e fahaamuma.
 E findima yalanyi nan na e fate bɛ.
²³ I bɔɲɛ kanta dangife se birin na,
 barima simaya kelima a tan nan ma.
²⁴ Wule naxa mini i dɛ i,
 i naxa mixi madaxu i xa wɔyɛnyi ra.
²⁵ I nɛ wɔyɛnma mixi bɛ, i i ya ti a ra,
 i naxa i ya rasiga yire gbɛtɛ.
²⁶ I ɲɛngi sa i ɲɛrɛ ki xɔn ma,
 i lu kira fanyi xɔn ma.
²⁷ I naxa binya yirefanyi ma,
 i naxa binya kɔɔla ma.
 I naxa i sanyi ti kira ɲaaxi xɔn ma.

5

Yɛnɛ xa kanari
¹ N ma di, mɛɛni n ma lɔnni ma,
 i i tuli mati n ma xaxili fanyi ra,
² alako i xa fahaamui sɔtɔ,
 i dɛ xa wɔyɛnyi xɔri fala.
³ Langoe xa wɔyɛnyie ɲɔxun alɔ kumi,
 a masalaxun alɔ sulɔɲi,
⁴ kɔnɔ a raɲɔnyi xɔnɔ alɔ meli,
 a xɛɲɛn alɔ santidɛgɛma dɛ firinyi.
⁵ A sanyie a xun tima gbaloe ra,
 a xa kira mixi xaninma aligiyama nɛ.
⁶ A mu luma simaya kira xɔn ma.
 A lɔɛxi, kɔnɔ a mu a kolon.
⁷ Yakɔsi, n ma di, i i tuli mati n na,
 i naxa i makuya n ma masenyi ra.
⁸ I makuya langoe xa kira ra,
 i naxa i makɔrɛ a xa banxi naadɛ ra,
⁹ alako binyɛ naxa ba i ma,
 xɛmɛ ya ixaraxi naxa fa i xa duniɲɛigiri kana.
¹⁰ Xa na mu a ra mixi gbɛtɛɛ nan lugama i harige ra,
 i xa wali tɔnɛ lu booree bɛ,
¹¹ i i xa simaya raɲɔn tɔɔrɛ kui,
 i fate birin ba i ma a ɲaaxi ra.
¹² I a falama nɛ kɔrɛ,
 «N na marasi xɔn munfe ra?
 N bɔɲɛ tondi na sɛriyɛ ra munfe ra?»
¹³ Munfe ra n mu n tuli mati n karamɔxɔɛɛ ra,
 n mu n tuli mati n nasimae ra?
¹⁴ N fa na tɔɔrɛ birin dɔnɔɔɛ nan kui yi ki ɲama ya xɔri.»
¹⁵ Ye min, naxan minima i yɛtɛ xa kɔlɔnyi ra.
¹⁶ I naxa tin i xa kɔlɔnyi ye xa goro mixie bun ma,
 i naxa tin i xa ye xa makana taa kui.
¹⁷ Na ye xa findi i keren nan gbe ra,
 i tan nun xɔɲɛɛ naxa na itaxun.

¹⁸ Barakε xa lu i xa kɔlɔnyi ma,
i xa sεεwa i xa ginε ra i
naxan futi i fonike ra.

¹⁹ I xa ginε tofan alɔ bole, a fan alɔ xeli.

A xa marafanyi xa lu i bɔɲε kui,
i xa a maxanu tεmui birin.

²⁰ N ma di, i birama mixi gbεtε xa ginε fɔxɔ ra munfe ra?
Munfe ra i ginε xijε sunbuma
i gbe mu naxan na?

²¹ Alatala adama ɲεrε ki birin kolon.

A adama xa kira birin toma.

²² Mixi ɲaaxi xa wali ɲaaxie nan a suxuxi,
a xa yangoe nan findixi gantanyi ra a bε.

²³ A xa xurutareɲa nan a niyama a faxa,
a xa daxuɲa nan a niyama a bɔnɔ.

6

Tunnaxɔnε nun langoeɲa

¹ N ma di, xa i i yεtε taanixi i boore nde bε,
i findixi hamilu ra a bε e nun mixi gbεtε tagi,

² xa i i yεtε raxεtεnxi i xa wɔyεnyi nde ra,
xa i i yεtε xirixi na laayidi mɔɔli ra,

³ n ma di, i xa fe birin naba i yεtε raminide a kui,
xa na mu a ra i luma nε i boore sagoe.

Siga, i i felen i boore bε, i xa a mayandi.

⁴ I naxa xi de, na raba keren na.

⁵ I i yεtε ratanga yi fe mɔɔli ma,
alɔ xeli a yεtε ratangama koyinma bεlεxε ma ki naxε,
alɔ xɔni fan a yεtε ratangama gantanyi ma ki naxε.

⁶ Tunnaxɔnε, siga dondoli yire.

Marasi fen a ra, alako i xa findi xaxilima ra.

⁷ Mangε mu na dondoli bε,

kuntigi nun yarerati fan mu a bε,

⁸ kɔnɔ a walima sogofure tεmui,
alako a xa baloe sɔtɔ a naxan donma ɲεmε ra.

⁹ I tan tunnaxɔnε, i i sama han mun tεmui?
I kelima xixɔli ma tεmui mundun?

¹⁰ Xixɔli na i suxu, i na kinsɔn, i na i sa,

¹¹ setareɲa fan fama nε i suxude tεrɛnna ra,
alɔ muɲεti mixi tεrɛnnama ki naxε.

Kaamε i suxuma nε, alɔ sɔɔri mixi suxuma ki naxε.

¹² Fuyante mu tinxin, a wule rapɛrεma a dε i nε.

¹³ A luma a ya magira ra,

a nu mixi makebentin a sanyie nun a bεlεxεε ra wule tɔnxuma ra.

¹⁴ Fe ɲaaxi na a xaxili kui,
a gere masoma tεmui birin.

¹⁵ Na kui kasarε fama nε a suxude,
a a xun nakana kerenyi ra.

¹⁶ Fe senni na Alatala naxee xɔnxi,
a mu tinma nee ra fefe ma:

¹⁷ yεtε igboe xa mixi mato ki,

wule minima de naxan kui,
 belexe naxan nii bama fufafu ra,
¹⁸ bope naxan fe tinxintare mapoxunma,
 sanyi naxee e gima sigafe ra fe kobi rabade,
¹⁹ seede naxan wule falama,
 a nun mixi naxan ngaxakerenmae tagi isoma.

²⁰ N ma di, i baba xa seriyε ragata,
 i naxa tondi i nga xa marasi ra.
²¹ E xa lu i bope kui temui birin, e xiri i kon ma.
²² E i rapereema ne i xa duniņeigiri kui,
 e i makanta i xa sade ma, e i rasi i keli temui.
²³ Na seriyε findixi lanpui nan na,
 na xaranyi kira masenma ne i be,
 na marasi i xun tima simaya kira nan xon ma.
²⁴ E i ratangama gine kobi ma,
 nun xope gine de ipoxunxi ma.
²⁵ I naxa wa na gine xon ma a xa tofanyi ma,
 i naxa tin a xa no i ra a yae ra.
²⁶ Langoe gine naxan mu na xeme taa, a mixi findima setare nan na,
 konō gine yēnēla naxan doxoxi xeme nde xon, a mixi faxama ne.
²⁷ Mixi nde noma te tongode, a a sa a yuba kui,
 a fa lu a xa donma mu gan?
²⁸ Mixi nde noma a jerede te wole tagi,
 a fa lu a sanyi mu gan?
²⁹ Na maniyama ne alo xeme naxan yabuma gine xeme taa idoxoe ra.
 Xeme yo din na gine ra, a fama jaxankate nan sotode.
³⁰ Mixi mu yoma mujeti ma,
 naxan mupe tixi a xa kaame ma,
³¹ konō a na suxu fo a xa mujafe sare fi,
 hali na findi a xa naafuli birin na.
³² Konō xaxilitare nan tun yene rabama gine ra.
 A a xun nakana na fe mooli ra.
³³ A fe xoxoxoe sotoma ne yaagi kui,
 naxan mu gbilenma a foxo ra soton,
³⁴ barima tōone xeme bope ratema ne a jaxaxi ra.
 Gine kanyi mu kinikinima a gbe joxoe loxoe.
³⁵ A bope mu goroma kobiri ra.
 Hali i a gbege fi a ma, a mu a rasuxuma.

7

Yēnēla xa gantanyi

¹ N ma di, n ma woyenyi ragata i bope kui,
 n ma seriyε xa lu i sondonyi ma.
² N ma seriyε suxu alako i xa simaya soto,
 n ma xaranyi xa rafan i ma alo i ya firinyie.
³ N ma seriyε xiri i belexesolee ra, a sebe i sondonyi ma.
⁴ Lonni xa findi i maagine ra,
 xaxili fanyi xa findi i bari mixi ra.
⁵ N ma seriyε i ratangama ne langoe ma,
 e i ratangama ne yēnēla xeme taa idoxoe ma.
⁶ Loxoe nde, n nu na n ma banxi kui,

n tande matoma wundɛri ra.

⁷ N naxa xaxilitare nde to,
sɛgɛtala naxan xa fahaamui mu gbo.

⁸ A naxa kira suxu naxan dangima langoe ginɛ xa banxi dɛ ra.

A nu bara a xun ti mɛnni ra.

⁹ Nunmare tɛmɛi nan nu a ra,
kɔɛ nu bara so, kuye nu bara ifɔɔrɔ.

¹⁰ Ginɛ nde naxa sa a ralan,
a maxirixi langoe ginɛ ki,
a nu wama na xɛmɛ madaxufe nɛ.

¹¹ Ginɛ murutaxi nan a ra,
naxan wɔyɛn xui ite, a mixi matandi.

¹² A ɲɛrɛma taa kui xɛmɛ fenfe ra.

¹³ A naxa na xɛmɛ suxu,
a a masunbu, a a fala a bɛ yɛtɛ igboɲa ra,

¹⁴ «N laayidi tongo nɛ Ala bɛ,
n bara na rakamali sɛrɛxɛ ra to.

¹⁵ N minixi i fende na nan ma.

Yakɔsi n bara i to.

¹⁶ Misira sade dugi maɲingixi na n sade ma,

¹⁷ a nun labundɛ xiri fanyi mɔɔli birin na.

¹⁸ Fa be, won xa yɛnɛ raba han gɛɛsɛgɛ,
won xa won waxɔnyi birin naba,

¹⁹ barima n ma xɛmɛ mu na banxi,
a sigaxi biyaasi xɔnkuye.

²⁰ A bara kɔbiri gbegbe xanin a xun ma,
a mu fama fo yi kike ɲɔn.»

²¹ A naxa nɔ na xɛmɛ ra a xa kɔɔta saabui ra,
a naxa nɔ a ra a xa dɛ iɲɔxunyi ra.

²²⁻²³ Xɛmɛ naxa bira a fɔxɔ ra keren na,
alɔ ninge naxan sigafe ninge faxade,
alɔ xeli naxan a sanyi rasofe yɛlɛ kui,
alɔ xɔni naxan tife gantanyi ma,
han tanbɛ fa a bɔɲɛ sɔxɔ, a faxa,
a mu a kolon a xa simaya danma mɛnni nɛ.

²⁴ Yakɔsi n ma die, wo wo tuli mati n na,
wo n ma masenyi ramɛ.

²⁵ I bɔɲɛ naxa i madaxu i xa bira na ginɛ mɔɔli fɔxɔ ra,
i naxa i ɲɛrɛ a xa kira ra,

²⁶ barima a bara mixi gbegbe faxa,
a bara sɛnbɛmae yati rabira.

²⁷ A xa banxi findixi faxɛ kira nan na,
mixi goroma aligiyama dɛnnaxɛ ra.

8

Lɔnni naxan fatanma Ala ra

¹ Lɔnni mu mixi xilima xɛ?
Xaxili fanyi mu a yɛtɛ masenma xɛ?

² A xa masenyi tima yire itexi fari,
a wɔyɛnma kira dɛ ra nun kira ralandee.

³ A a xui itema taa sode dɛ ra mixi dangima dɛnnaxɛ.

A naxɛ, ⁴ «Adamadie, n na wo tan nan maxilife,
masenyi na n yi ra ibunadama birin bɛ.

⁵ Xaxilitare xa xaxili sɔtɔ, lɔnnitare xa lɔnni fen.

⁶ Wo wo tuli mati n ma masenyi hagigε ra,
masenyi tinxinxi naxan minima n dε i.

⁷ N na nɔndi nan falafe wo bε yi ki.
Tinxintareya mu rafan n ma fefe ma.

⁸ N ma wɔyenyi birin tinxin,
wule nun sɛniyɛntareɲa yo mu na e ya ma.

⁹ Nee fiixε xaxilima bε, e tinxin lɔnnilae bε.

¹⁰ Wo xa n ma lɔnni fen dangi gbeti ra,
wo xa a kolon xaxili fanyi tide gbo xεεma fanyi bε,

¹¹ fahaamui tide dangi gεmε tofanyi ra.

Sese mu na naxan tide dangima nee ra.»

¹² «N tan lɔnni, n soma fe kui, n a tagi raba.

¹³ Xa Alatala xa yaragaaxui na i bε,
i fe ɲaaxi nan xɔnma.

Yεtε igboɲa, fe ɲaaxie, nun wɔyɛn kobie,
n nee nan xɔnma.

¹⁴ N gbe nan na marasi nun nɔndi ra,
xaxili fanyi nun sɛnbε kanyi nan n na.

¹⁵ N tan nan mangεε raɲεrεma,
mangε naxee yaamari tima tinxinyi ra.

¹⁶ N tan nan bɔxi yareratie raɲεrεma,
n kuntigie tima adamadie ya ma.

¹⁷ N mixi nan xanuma, naxan n xanu.
Naxee n fenma, nee n toma nε.

¹⁸ Bannaya nun binyε na n tan nan yi ra,
harige naxan mu kanama.

¹⁹ N naxan fima mixi ma a fan xεεma fanyi bε,
a xa geeni dangi gbeti ra.

²⁰ N nan n ɲεrεma nɔndi kira nan xɔn ma,
tinxinyi na dɛnnaxε,

²¹ alako n xanuntenyi xa harige sɔtɔ kε ra,
fe fanyi xa lu e yi ra duniɲεigiri kui.»

²² «Alatala naxa n daa a xa wali birin fɔlε ra.

²³ N nu na kabi fɔlε, beenun bɔxi xa daa.

²⁴ N bari tɛmui baa mu nu na, dulonyi mu nu na.

²⁵ N bari nε beenun geyae xa mini,

²⁶ beenun bɔxi nun fɔtɔnyi xa daa.

²⁷ A to nu koore daafe, n nu na.

A to nu koore walaxε italafe, n nu na.

²⁸ A to nu nuxui tife koore ma, n nu na.

A to nu ye raminife sɛnbε ra bɔxi bun, n nu na.

²⁹ A to nu naaninyi safe baa bε

alako ye naxa fa banbaran ɲε, n nu na.

A to nu duniɲa bunyi dɔxɔfe, n nu na.

³⁰ N fan nu na a fε ma a malife ra,
lɔxɔ yo lɔxɔ n findi a bε sεεwε nan na,
n fa n ɲεlɛxin a ya i tɛmui birin.

³¹ N ɲεlɛxinxi a xa duniɲa daaxi nan na,
a findixi n bε sεεwε ra lufe ra adamadie tagi.»

³² «Yakɔsi n ma die, wo wo tuli mati n na,

sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan birama n ma kira fɔxɔ ra.

³³ Wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,

wo xa findi lɔnnilae ra.

Wo naxa a rabolo de.

³⁴ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a tuli matima n na,

naxan luma n sɛɛti ma tɛmɔi birin,

naxan n mamɛma naadɛ ra.

³⁵ N kolonma bara kisi, Alatala bara hinne na kanyi ra.

³⁶ Kɔnɔ n gerefa tan bara a yɛtɛ bɔnɔ,

n xɔnmixi na faxɛ fenfe na ki nɛ.»

9

Xaxilimaya nun lɔnnitareɲa

¹ Lɔnni bara a xa banxi ti fanye solofere fari.

² A bara xuruse nde faxa, a wɛni yailan,

a xa dɔxɔ teebili ra a dɛgedɛ.

³ A bara xɛɛrae xɛɛ taa kui mixi xilife ra,

⁴ «Wo tan xaxilitaree nun fahaamutare,
wo fa be.

⁵ Wo xa fa n ma taami don,

wo xa fa n ma wɛni fanyi min.

⁶ Wo xa gbilen fe ɲaaxie fɔxɔ ra,

wo xa bira xaxilima xa kira fɔxɔ ra.»

⁷ Mixi yo naxan katama yɛtɛ igboe matinxinde,

a maraɲaaxui nan sɔtɔma.

Mixi yo naxan katama mixi ɲaaxi raside,

a konbi nan sɔtɔma.

⁸ Xa i xurutare rasi, a i xɔnma nɛ.

Xa i xaxilima rasi, a i xanuma nɛ.

⁹ I naxan falama lɔnnila bɛ,

a nde nan sama a xa lɔnni xun.

I naxan masenma tinxintɔɛ bɛ,

a nde nan sama a xa tinxinyi xun.

¹⁰ Lɔnni fɔlɔma Alatala xa yaragaaxui nan ma.

Fahaamui sɔtɔma Ala Sɛniyɛntɔɛ kolonfe nan ma.

¹¹ I xa dunjɛigiri xɔn kuyama nɛ lɔnni ra,

i xa simaya ɲɛ kɔnti xun masama nɛ fahaamui ra.

¹² Xaxilima lɔnni sare nan sɔtɔma,

kɔnɔ mixi naxan yoma a boore ma, na tɔɔrɛ nan tun sɔtɔma.

¹³ Xaxilitareɲa luxi nɛ alɔ ginɛ naxan dɛ wuya,

a mu xuru, a mu fe kolon.

¹⁴ A dɔxɔma a xa banxi sode dɛ nan na

dɔxɔsɛ ma naxan na yire itexi,

¹⁵ alako a xa dangi mixie xili a xui itexi ra,

naxee na e ɲɛrɛfe kira tinxinxie xɔn ma.

¹⁶ A a falama mixie bɛ naxee mu fahaamui sɔtɔxi,

«Wo tan xaxilitaree, wo fa be.

¹⁷ Minse muɲaxi ɲɔxun,

taami donxi dunxui ra, na fan ɲɔxun.»

¹⁸ E mu a kolon faxɛ dimi nan mɛnni ra.

Mixi naxee a xa xili ratinma,

nee xun tixi aligiyama nan na.

10

Taali woyenyie

¹ Sulemani xa taalie

Di xaxilima, a baba raseewama ne,
kono di lonnitare findima nimise nan na a nga be.

² Harige soto ki jaaxi mu sese gasama mixi ma,
kono tinxinyi nan simaya fima mixi ma.

³ Alatala mu mixi tinxixi luma kaame ra,
kono a tondima ne mixi jaaxi waxonfe ra.

⁴ Belexe walitare setareja nan bendunma mixi ma,
belexe wakilixi bannaya nan fima mixi ma.

⁵ Di naxan wakilima xe xaba temui a findixi xaxilima nan na,
kono di naxan xima xe xaba temui a findixi yaagi nan na a baba be.

⁶ Barake na mixi tinxixi foxo ra,
gbaloe bira ne tinxintaree foxo ra.

⁷ Tinxintoe xili findima duba nan na,
kono mixi jaaxi xili loema ne.

⁸ Lonnila tinma lude seriye bun ma,
kono lonnitare xa woyenyi a xun nakanama ne.

⁹ Mixi naxan jereema nondi ra,
a jereema kantari nan kui,
kono mixi naxan mu a jereema tinxinyi ra,
na tan fama rayarabide ne.

¹⁰ Mixi naxan nondi noxunma a booree ma, a e toorofo ne.
De kanyi xaxilitare a xun nakanama ne.

¹¹ Woyenyi tinxixi tinxintoe xa simaya xon kuyama ne,
kono mixi jaaxi tan de gbaloe raminima ne.

¹² Gbesenxonneya gere rakelima ne,
kono marafanyi dijema ne fe kanaxi birin ma.

¹³ Lonni nan na xaxilima nyeni bun ma,
kono gbendegela nan sinma xaxilitare fari ma.

¹⁴ Fe kolonyi ragataxi lonnilae yi ra,
kono lonnitare xa woyenyi fe nan tun kanama.

¹⁵ Banna mixi harige findixi a kanta se nan na,
kono setareja nan misikiine xun nakanama.

¹⁶ Tinxintoe xa geeni findixi simaya nan na,
mixi jaaxi sare findixi jaxankate nan na.

¹⁷ Mixi naxan xurui fahaamuma, a tixi simaya kira nan xon,
kono naxan meema na marasi ra, a bonoma ne.

¹⁸ Wule fale gbesenxonneya ragatama ne,
xaxilitare nan mixi tojerege ma.

¹⁹ Woyenyi rawuyafe noma mixi findide yunubitoe ra,
kono xaxilima tan a de suxuma ne.

²⁰ Tinxintoe xa woyenyi tide gbo gbeti be,
kono mixi jaaxi boje tide xurun.

²¹ Tinxintoe xa marasi mixi rajereema ne,
kono xaxilitare faxama lonnitareja nan kui.

²² Alatala xa barake nan mixi bannama,
mixi senbe mu sese sama na fari.

²³ Fe jaaxi rafan mixi kobi ma,
kono lonni rafan xaxilima ma.

²⁴ Mixi jaaxi henmeema fe naxan na, na nan a lima.
Mixi tinxixi waxonfe, Ala nan na nabama a be.

²⁵ Fe xorochoe na fa, mixi jaaxi yo mu tima,

kɔnɔ tinxintɔɛ tan tima nɛ abadan.

²⁶ Muluxunyi fe naxan niyama mixi ɲinyi ra,
tuuri fe naxan niyama mixi ya ra,
tunnaxɔnɛ fan na nan niyama a xɛɛma ra.

²⁷ Alatala xa yaragaaxui simaya nan fima mixi ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxie xa simaya xɔn mu kuya.

²⁸ Mixi tinxinxie xa tina findima e bɛ sɛɛwɛ nan na,
kɔnɔ mixi ɲaaxie xa tina findima e bɛ tɔɔɛ nan na.

²⁹ Alatala xa kira findixi kantari nan na mixi tinxinxie bɛ,
kɔnɔ a findixi halaki nan na tinxintaree bɛ.

³⁰ Tinxintɔɛ mu birama fefe ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi mu luma bɔxi ma.

³¹ Mixi tinxinxi dɛ lɔnni nan masenma,
kɔnɔ wule fale nɛnyi bolonma nɛ.

³² Tinxintɔɛ dɛ fe fanyi nan falama,
kɔnɔ mixi ɲaaxi fe ɲaaxi nan falama.

11

Sikeeli kamalitare

¹ Alatala sikeeli kamalitare nan xɔnxi,
kɔnɔ sikeeli kamalixi rafan a ma.

² Yɛtɛ igboɲa findima yaagi nan na,
kɔnɔ yɛtɛ magore findima lɔnni nan na.

³ Tinxinyi tinxintɔɛ raɲɛɛma nɛ,
kɔnɔ tinxintareya yanfante halakima nɛ.

⁴ Naafuli mu mixi malima Ala xa kiiti lɔxɔɛ,
tinxinyi gbansan nan mixi ratangama na faxɛ ma.

⁵ Tinxinyi tinxintɔɛ raɲɛɛma nɛ kira fanyi xɔn,
kɔnɔ ɲaaxɔɲa mixi ɲaaxi halakima nɛ.

⁶ Tinxinyi tinxintɔɛ rakisima nɛ,
yanfante tan luma mile gantanyi nan kui.

⁷ Mixi ɲaaxi na faxa, sese mu sɔɔnɛyama a bɛ sɔnɔn.
A xa naafuli mu sɛnbɛ yo fima a ma na tɛmui.

⁸ Tinxintɔɛ ratangama nɛ ɲaxankatɛ ma,
mixi ɲaaxi tan luma na ɲaxankatɛ nan kui.

⁹ Mixi kobi a boore xun nakanama a xa wɔyɛnyie nan na,
kɔnɔ tinxintɔɛ ratangama nɛ a xa lɔnni saabui ra.

¹⁰ Tinxintɔɛe na hɛɛri sɔtɔ, taa ɲɛlɛxinma nɛ.
Mixi ɲaaxi na faxa, birin bara geeni.

¹¹ Tinxintɔɛe munafanyi rafama nɛ a xa taa ma,
mixi ɲaaxie tan taa xun nakanama e xa wɔyɛnyie nan na.

¹² Lɔnnitare yoma nɛ a boore ma,
lɔnnila tan luma sabari nan kui.

¹³ Naafixi gundo makɛnɛnma nɛ,
dugutɛgɛ tan a suturama nɛ.

¹⁴ Marasitareɲa ɲama rabirama nɛ,
kɔnɔ marasima wuyaxi tan findima kisi nan na e bɛ.

¹⁵ Mixi yo taani mixi bɛ fe nde ma, a fama nɛ nimisade.
Tɔndife na rabade, na nan fisa.

¹⁶ Ginɛ fanyie binyɛ sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ xɛmɛ ɲaaxi naafuli nan tun sɔtɔma.

¹⁷ Xɛmɛ fanyi ɲɛɛ ki a malima nɛ,
kɔnɔ xɛmɛ ɲaaxi tɔɔɛ nan bɛndunma a yɛtɛ ma.

¹⁸ Mixi ɲaaxi xa geeni fama nɛ a madaxude.

Tinxintɔɛ tan xa geeni findima sare fanyi nan na a bɛ.

¹⁹ Tinxintɔɛ kisima nɛ,

kɔnɔ tinxintare faxɛ nan sɔtɔma.

²⁰ Bɔɲɛ ɲaaxi mu rafan Alatala ma,
a wama tinxinyi nan xɔn.

²¹ Mixi ɲaaxi fama nɛ fe ɲaaxi sɔtɔde,

kɔnɔ tinxintɔɛ tan kisima nɛ.

²² Ginɛ tofanyi xaxilitare luma nɛ alɔ
xurunde xɛɛma daaxi xɔsɛ ɲɔɛ ra.

²³ Tinxintɔɛ fama nɛ fe fanyi sɔtɔde,

kɔnɔ xɔnɛ nan luma mixi ɲaaxi tan bɛ.

²⁴ Mixi naxan bɛlɛxɛ yelefu ki tide, a bannaya sɔtɔma nɛ,

kɔnɔ mixi kumaxi tan findima setare nan na.

²⁵ Mixi naxan a harige itaxunma, a fama nɛ harige sɔtɔde.

Ye xɔli mu luma mixi ma naxan a boore kima ye ra.

²⁶ Nama mixi dankama nɛ naxan tondima baloe matide,

e dubama nɛ mixi bɛ naxan tinma ɲama xa nde sɔtɔ.

²⁷ Fe fanyi rabae, fe fanyi sɔtɔma nɛ,

kɔnɔ fe ɲaaxi rabae, fe ɲaaxi nan sɔtɔma.

²⁸ Mixi naxan a xaxili tima a xa naafuli ra,

a fama nɛ birade,

tinxintɔɛ tan luma nɛ alɔ burɛxɛ naxan mu lisima.

²⁹ Mixi naxan tɔɔrɛ bɛndunma a xa denbaya ma,

fe fufafu nan fama findide a kɛ ra.

Lɔnnitare fama lude nɛ lɔnnila xa yaamari bun ma.

³⁰ Tinxintɔɛɛ kisima nɛ,

lɔnnilae mixie masɔtɔma nɛ.

³¹ Xa tinxintɔɛ a sare sɔtɔ duniɲa ma,

mixi ɲaaxi nun yunubitɔɛ fan a sɔtɔma nɛ.

12

Marasi tide

¹ Mixi yo tinma marasi ra, na wama lɔnni nan xɔn,
naxan tan mu tinma na ra, daxui nan a ra.

² Alatala hinnɛma nɛ mixi fanyi ra,

a mixi kobi tan ɲaxankata.

³ Naaxunma mu xili xungbe fima mixi ma,

kɔnɔ sese mu a niyama tinxintɔɛ sankee xa tala.

⁴ Ginɛ fanyi findima a xa mɔri xa xunnakeli nan na,

ginɛ ɲaaxi tan luma nɛ alɔ kuli naxan na ɲinyi kui.

⁵ Mixi tinxinxie xa maɲɔxunyi fan,

kɔnɔ mixi ɲaaxi xa marasi mixi madaxuma nɛ.

⁶ Mixi ɲaaxi xa wɔyɛnyi mixi faxama nɛ,

kɔnɔ tinxintɔɛ tan xa wɔyɛnyi mixi rakisima nɛ.

⁷ Mixi ɲaaxie xa fe fama nɛ kanade,

kɔnɔ sese mu mixi tinxinxie xa denbayae toma.

⁸ Nama lɔnnilae matɔxɔma nɛ,

kɔnɔ bɔɲɛ ɲaaxi kanyie, e yoma nɛ nee ma.

⁹ Yɛtɛ magore, malima keren peti na naxan bɛ,

a fisa yɛtɛ igboe bɛ, baloe mu na naxan yi ra.

¹⁰ Tinxintɔɛ mɛɛnima nɛ a xa xuruse ma,

kɔnɔ mixi ɲaaxi tan ya ixara.

¹¹ Bɔxi rawali baloe sɔtɔma nɛ,

kɔnɔ lɔnnitare birama fe fufafu nan fɔxɔ ra.

¹² Mixi ɲaaxi harige fenma tinxintareya ra,

kɔnɔ tinxintɔɛ sankee tan sigama bɔxi suxu ra nɛ.

¹³ Fe ɲaaxi findima gantanyi nan na mixi ɲaaxi bɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛ a yɛtɛ ratangama nɛ na tɔɔrɛ ma.

¹⁴ Wɔyɛn fanyi findima xunnakeli nan na mixi bɛ,
alɔ mixi to a xa wali sare sɔtɔma.

¹⁵ Lɔnnitare a maɲɔxunxi a a xaxili fan,
lɔnnila tan marasi nan fenma.

¹⁶ Lɔnnitare bɔɲɛ te rafura,
lɔnnila tan mu konbi yaabima.

¹⁷ Tinxintɔɛ nɔndi nan falama a boore xun,
kɔnɔ seede ba ɲaaxi wule nan tun madɔxɔma.

¹⁸ Mixi dɛ wuyaxi xa wɔyɛnyi mixi maxɔnɔma nɛ alɔ santidegɛma,
kɔnɔ lɔnnila tan xa wɔyɛnyi mixi nan nayalanma.

¹⁹ Nɔndi fale xa masenyi mu masarama,
kɔnɔ wule fale xa masenyi luma nɛ masara ra.

²⁰ Maifui nan na mixi ɲaaxi bɔɲɛ kui,
sɛɛwɛ na mixi bɛ, naxan gere raxubenma.

²¹ Fe ɲaaxi yo mu tinxintɔɛ lima,
kɔnɔ mixi ɲaaxie na nan tun sɔtɔma.

²² Alatala wule faleɛ xɔnma nɛ,
a hinnɛma nɛ nɔndi faleɛ ra.

²³ Lɔnnila a xa lɔnni masen tɛmui kolon,
lɔnnitare tan a xa daxuɲa nan ifalama a xui itexi ra.

²⁴ Tunnabɛxilae findima mangɛɛ nan na,
kɔnɔ tunnaxɔnɛɛ findima konyie ra.

²⁵ Kɔntɔfili luma nɛ mixi lahalɛ masara ra,
wɔyɛn fanyi tan a bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ.

²⁶ Tinxintɔɛ kira tinxinxi masenma nɛ a boore bɛ,
mixi ɲaaxi tan a boore ralɔɛma nɛ.

²⁷ Koyinma tunnaxɔnɛ mu a xa tɔɔkɛ ganma,
kɔnɔ tunnabɛxila mɛɛnima nɛ a sɔtɔsee ma.

²⁸ Simaya na kira tinxinxi nan xɔn ma.
Faxɛ mu fulama na kira ra.

13

Xurutare tondima marasi suxufe

¹ Di lɔnnila a tuli matima a baba xa marasi nan na,
kɔnɔ xurutare mu a tuli matima marasi ra.

² Mixi fanyi xa wɔyɛnyie fe fanyi nan naminima,
kɔnɔ yanfante tan wama gere nan xɔn.

³ Mixi naxan a dɛ suxuma, a xun nakelima nɛ,
naxan dɛ wuyaxi, na tan a xun nakanama nɛ.

⁴ Tunnaxɔnɛ xa fefe mu sɔɔnɛyama,
kɔnɔ tunnabɛxi harige gbegbe sɔtɔma nɛ.

⁵ Wule mu rafan tinxintɔɛ ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan a yɛtɛ rayaagima nɛ.

⁶ Tinxinyi tinxintɔɛ makantama nɛ,
fe ɲaaxi yunubitɔɛ tan nahalakima nɛ.

⁷ Mixi nde a yɛtɛ findima banna nan na,
kɔnɔ sese mu a yi ra.

Boore tan a yɛtɛ findima setare nan na,
kɔnɔ harige gbegbe na a yi ra.

⁸ Banna xa kɔbiri a xun sarama mixi kobie ma,
kɔnɔ mixi kobie mu sese fenma setare ra.

- ⁹ Tinxintɔɛ luxi nɛ alɔ lanpui dɛxɛxi,
mixi ɲaaxi tan xa lanpui xubenma nɛ.
- ¹⁰ Yɛtɛ igboɲa gere nan nabulama,
kɔnɔ marasi ramɛfe findima lɔnni nan na.
- ¹¹ Harige naxan sɔtɔma tinxintareya kui, a sigama xurun na nɛ,
kɔnɔ harige naxan sɔtɔma dɔyi dɔyi tinxinyi kui, na sigama gbo ra nɛ.
- ¹² Xa mixi mu a waxɔnfe sɔtɔma, a tɔɔrɔma nɛ,
kɔnɔ xa a sɔtɔ, a sɛɛwama nɛ duniɲɛigiri kui.
- ¹³ Mixi naxan yoma marasi ma, a na sare sɔtɔma nɛ,
naxan tan marasi binyama, na fama nɛ sare fanyi sɔtɔde.
- ¹⁴ Xaxilima xa marasi findima simaya nan na,
a mixi ratangama gantanyi ɲaaxi ma.
- ¹⁵ Fahaamui findima hinnɛ nan na mixi bɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan xa kira xɔrɔxɔ.
- ¹⁶ Xaxilima a xa lɔnni rawalima,
kɔnɔ xaxilitare daxuɲa nan tun funfunma.
- ¹⁷ Xɛɛra tinxintare findima tɔɔrɛ nan saabui ra,
xɛɛra tinxinxi tan fama yalanyi nan na.
- ¹⁸ Mixi naxan tondima marasi ra, a setareɲa nun yaagi sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan marasi ramɛma, a binyɛ nan sɔtɔma.
- ¹⁹ A ɲɔxun, mixi waxɔnfe na raba a bɛ,
kɔnɔ xaxilitare mu tinma gbilende a waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra.
- ²⁰ Mixi na lu xaxilima fɔxɔ ra, a fan xaxili sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ lɔnnitaree xa malan booreɲa, findima tɔɔrɛ nan tun na.
- ²¹ Yunubitɔɛ sare findima fe ɲaaxi nan na,
tinxintɔɛ tan sare findima hɛɛri nan na.
- ²² Mixi fanyi kɛ luma a xa mamadie nan bɛ,
yunubitɔɛ tan kɛ luma tinxintɔɛe nan bɛ.
- ²³ Baloe gbegbe minima nɛ setare xa xɛ ma,
kɔnɔ tinxintareya luma nɛ kasara ra.
- ²⁴ Babɛ naxan mu a xa di xuruma luxusinyi ra,
na di mu rafan a ma.
Babɛ naxan a xa di xuruma,
na di rafan a ma.
- ²⁵ Tinxintɔɛ wasama nɛ baloe ra,
kɔnɔ tinxintare tan luma kaamɛ ra nɛ.

14

Ginɛ lɔnnila

- ¹ Ginɛ lɔnnila sɛnbɛ fima nɛ a xa denbaya ma,
kɔnɔ ginɛ lɔnnitare a xa denbaya xun nakanama nɛ.
- ² Mixi naxan a ɲɛrɛma a tinxinxi ra, a gaaxuma nɛ Ala ya ra,
kɔnɔ naxan a ɲɛrɛma tinxintareya ra, na nan yoma Ala ma.
- ³ Yɛtɛ igboe xa wɔyɛnyi findima bɔnbɔɛ nan na a bɛ,
lɔnnila tan xa wɔyɛnyi a makantama nɛ.
- ⁴ Xa ninge mu bɔxi buxama, saga mu rafema.
Ninge xa wali a niyama nɛ mixi xa baloe gbegbe sɔtɔ.
- ⁵ Seede fanyi mu wule falama,
seede ɲaaxi tan wule nan tun funfunma.
- ⁶ Mixi mayele lɔnni fenma nɛ, kɔnɔ a mu a sɔtɔma.
Lɔnni kolonfe mu xɔrɔxɔ xaxilima bɛ.
- ⁷ I xa i makuya xaxilitaree ra,
barima i mu lɔnni yo sɔtɔma e ra.
- ⁸ Lɔnnila a ɲɔxɔ sama nɛ a ɲɛrɛ ki xɔn ma,

lɔnnitare tan a yɛtɛ madaxuma nɛ.

⁹ Xaxilitare yoma yunubi tongofe ma,

kɔnɔ tinxintɔɛ Ala xa hinnɛ nan fenma.

¹⁰ Mixi a yɛtɛ xa tɔɔrɛ kolon a bɔɔrɛ kui,

a mu a xa sɛɛwɛ masenma mixi gbɛtɛ bɛ.

¹¹ Mixi ɲaaxie xa denbaya halakima nɛ,

tinxintɔɛɛ tan xa denbaya fanma nɛ.

¹² Mixi ɲɔxɔ a ma a a ɲɛrɛ ki fan,

a fa li kɔrɛ a na gbaloe kira nan xɔn ma.

¹³ Mixi nɔma yeledɛ a dɛ ra, a tɔɔrɔxi a bɔɔrɛ kui.

Sɛɛwɛ nɔma mafindide tɔɔrɛ ra.

¹⁴ Mixi ɲaaxi yo, mixi fanyi yo,

e birin e xa wali sare sɔtɔma nɛ.

¹⁵ Xaxilitare lama nɛ mixi birin xa masenyi ra,

kɔnɔ xaxilima kira matoma nɛ beenu a xa bira na fɔxɔ ra.

¹⁶ Xaxilima gaaxuma nɛ Ala ya ra, a fa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra,

kɔnɔ xaxilitare tan soma nɛ na fe ɲaaxi kui mafuren.

¹⁷ Mixi naxan bɔɔrɛ tema mafuren, a daxuɲa nan nabama.

Mixi madaxui mu rafan mixi yo ma.

¹⁸ Daxuɲa findima nɛ xaxilitare kɛ ra,

xaxilimae tan lɔnni nan sɔtɔma.

¹⁹ Mixi ɲaaxie fama nɛ e xinbi sinde tinxintɔɛɛ bun ma,

e kantari nan fenma tinxintɔɛɛ xɔnyi.

²⁰ Setare raɲaaxu birin ma, hali a dɔxɔboore,

kɔnɔ banna rafan mixi gbegbe ma.

²¹ Mixi naxan yoma a ngaxakerenyi ma, a bara yunubi sɔtɔ,

kɔnɔ naxan kinikini tɔɔrɔmixi ma, na bara sɛɛwɛ sɔtɔ.

²² Mixi naxee fe ɲaaxi maɲɔxunma, nee bɔnɔma nɛ.

Kɔnɔ naxee fe fanyi maɲɔxunma,

na kanyie marafanyi nun nɔndi nan toma.

²³ Geeni na wali birin kui,

kɔnɔ wɔyɛnyi gbansan findima setareɲa nan na.

²⁴ Bannaya nan na lɔnnila sare ra,

daxuɲa nan tun luma lɔnnitare tan yi ra.

²⁵ Seede nɔndi fale mixi nii ratangama nɛ,

kɔnɔ wule fale mixi madaxuma tun.

²⁶ Mixi naxan gaaxu Alatala ya ra,

a tan nun a xa die luma nɛ kantari kui.

²⁷ Alatala xa yaragaaxui simaya fima nɛ mixi ma,

alako e xa ratanga gantanyi ma naxan findima faxɛ ra.

²⁸ ɲama xa gboe findima mangɛ xa xunnakeli nan na,

kɔnɔ ɲama xa xurunyi findima mangɛ xa xunnagore nan na.

²⁹ Xaxilima bɔɔrɛ te xɔnɔ,

kɔnɔ xaxilitare a xa daxuɲa masenma nɛ a xa bɔɔrɛ te saabui ra.

³⁰ Bɔɔrɛsa findima simaya nan na,

kɔnɔ milɛ tan findima fure nan na.

³¹ Naxan setare tɔɔrɔma, na bara yo setare Daa Mangɛ ma,

kɔnɔ naxan kinikini setare ma, na bara a Daa Mangɛ matɔxɔ.

³² Mixi ɲaaxi xa ɲaaxuɲa a xun nakanama nɛ,

kɔnɔ tinxintɔɛ kantari sɔtɔma nɛ hali faxɛ ya i.

³³ Lɔnni na xaxilima bɔɔrɛ kui,

xaxilitare yati nɔma na tode.

³⁴ Tinxinyi bɔxi rasigama nɛ yare,

yunubi tan ɲama rayaagima nɛ.

³⁵ Walike lɔnnila rafan mange ma, kɔnɔ a walike yaagitare tan xɔnma nɛ.

15

Yaabi bɔrɔxɔxi

- ¹ Yaabi bɔrɔxɔxi mixi bɔɲɛ ragoroma nɛ,
kɔnɔ wɔyɛn xɔnɛ tan mixi bɔɲɛ ratema nɛ.
- ² Xaxilima xa wɔyɛnyi a niyama nɛ xaxili fanyi xa rafan mixie ma,
kɔnɔ xaxilitare xa wɔyɛnyi daxuɲa nan tun masenma.
- ³ Alatala mixi birin matoma,
mixi ɲaaxi nun mixi fanyi.
- ⁴ Wɔyɛn fanyi mixi rayalanma,
kɔnɔ wɔyɛn xɔnɛ mixi xaxili tɔɔrɔma nɛ.
- ⁵ Xaxilitare yoma nɛ a baba xa marasi ma,
xaxilima tan na marasi nan suxuma.
- ⁶ Harige fanyi na tinxintɔɛ xɔnyi,
kɔnɔ tɔɔrɛ gbansan nan findima tinxintare sare ra.
- ⁷ Lɔnnilae xa wɔyɛnyie xaxili fima nɛ mixi ma,
kɔnɔ fe fanyi yo mu na lɔnnitaree bɔɲɛ kui.
- ⁸ Alatala mixi ɲaaxi xa sɛrɛxɛ xɔnma,
kɔnɔ a tinxintɔɛ xa duba suxuma nɛ.
- ⁹ Alatala mixi ɲaaxi xa kira xɔnma,
kɔnɔ mixi naxan birama tinxinyi fɔxɔ ra a rafan a ma.
- ¹⁰ Kira fanyi bɛɲinfe findima ɲaxankatɛ nan na.
Xurutareɲa mixi xun tima faxɛ kira nan ma.
- ¹¹ Alatala to fe birin kolon,
hali naxan nabama aligiyama nun yahannama,
a ibunadama bɔɲɛ fan kolon.
- ¹² Yɛtɛ igboe mu wama marasi xɔn ma,
a mu sigama lɔnnila yire.
- ¹³ Bɔɲɛ sɛɛwaxi mixi lahalɛ fanma,
kɔnɔ bɔɲɛ tɔɔrɔxi mixi lahalɛ kanama nɛ.
- ¹⁴ Xaxilima lɔnni nan fenma,
kɔnɔ xaxilitare daxu wɔyɛnyi nan tun falama.
- ¹⁵ Hali misikiinɛ tɔɔrɔ a xa simaya kui,
xa a bɔɲɛ sɛɛwaxi, na findima nɛ baloe ra a bɛ.
- ¹⁶ Setare Ala yaragaaxui,
fan banna xaxili ifuxi bɛ.
- ¹⁷ Bande ɲɲɛ donfe xanunteya kui,
na fan sube donfe bɛ gbɛsɛnxɔnnɛya kui.
- ¹⁸ Bɔɲɛ rate gere xɔrɛ isɔxɔma nɛ,
bɔɲɛ ragore sɔnxɔɛ raxinbelima nɛ.
- ¹⁹ Tunnaxɔnɛ xa kira mabalanxi tunbee nan na,
kɔnɔ tinxintɔɛ xa kira ɲɛrɛ ɲɔxun.
- ²⁰ Di lɔnnixi findima sɛɛwɛ nan na a baba bɛ,
kɔnɔ di lɔnnitare yoma nɛ a nga ma.
- ²¹ Xaxilitareɲa rafan lɔnnitare ma,
kɔnɔ xaxilima xa kira tinxin.
- ²² Marasitareɲa wali kanama nɛ,
kɔnɔ marasi gbegbe wali nan sɔɔnɛyama.
- ²³ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan fata a boore yaabide.
Wɔyɛnyi tide gbo naxan falaxi a fala ki ma nun a fala tɛmui ma.
- ²⁴ Xaxilima xa kira a ratema nɛ koore ma,
a a mali a xa aligiyama kira matanga.
- ²⁵ Alatala yɛtɛ igboe xa banxi rabirama nɛ,

kɔnɔ a kaɔɔɛ ginɛ xa bɔxi makantama nɛ.
²⁶ Maɔɔɔxun kobi raɔaaxu Alatala ma,
 kɔnɔ wɔyɛn fanyi tan sɛniyɛn.
²⁷ Milante findima nɛ tɔɔɔɛ ra a xa denbaya bɛ,
 kɔnɔ naxan mu wama geeni tinxintare xɔn,
 na kanyi kisi nan sɔtɔma.
²⁸ Tinxintɔɛ fe matoma nɛ a fanyi ra beenu a xa yaabi nde fi,
 kɔnɔ fe ɔaaxi mafura minide mixi ɔaaxi dɛ i.
²⁹ Alatala makuya mixi ɔaaxie ra,
 kɔnɔ a a tuli matima tinxintɔɛɛ xa maxandi ra.
³⁰ Xɛɛra ya iyalanxi mixi bɔɔɔɛ raseɛwama nɛ,
 xɛɛraya fanyi sɛnbɛ nan fima mixi ma.
³¹ Mixi naxan a tuli matima kisi marasi ra,
 na kanyi luma nɛ lɔnnilae ya ma.
³² Naxan tondima marasi ramɛde,
 na yoxi a yɛtɛ nan ma,
 kɔnɔ naxan tinma marasi ramɛde,
 na kanyi xa lɔnni nan xun masama.
³³ Ala xa yaragaaxui findima lɔnni nan na mixi bɛ.
 Yɛtɛ magore fama binyɛ nan na.

16

Ala xa maragiri

¹ Adamadi natɛ tongoma a bɔɔɔɛ kui,
 kɔnɔ maragiri na Ala nan bɛlɛxɛ.
² Adama tan bɛ, a xa kira birin fan,
 kɔnɔ kiiti sa mangɛ Ala a bɔɔɔɛ kolon.
³ Wali birin taxu Alatala ra, alako a xa sɔɔnɛya.
⁴ Alatala fe birin yailanxi fe nde nan ma.
 Hali mixi ɔaaxi daaxi gbaloe lɔxɔɛ nan ma fe ra.
⁵ Alatala yɛtɛ igboe xɔnxi.
 Naxankatɛ nan a mamɛfe.
⁶ Yunubi xafarima hinne nun dugutɛgɛya nan saabui ra.
 Alatala xa yaragaaxui mixi ratangama fe ɔaaxi nan ma.
⁷ Mixi ɔɛɛ ki na rafan Alatala ma,
 a a niyama nɛ gere xa ɔɔn na kanyi nun a yaxuie tagi.
⁸ Se dondoronti sɔtɔxi tinxinyi ra
 na nan fisa se gbegbe sɔtɔxi bɛ tinxintareya kui.
⁹ Mixi natɛ tongoma a xa fe rabaxi ma,
 kɔnɔ na fee ragiri mangɛ na Alatala nan na.
¹⁰ Mangɛ xa masenyi tide gbo,
 a xa kiiti xa tinxin.
¹¹ Alatala na sikeeli tinxinxɛ nan bɛ,
 a xa wali nan na se maniyase kamalixi ra.
¹² Fe ɔaaxi mu rafan mangɛɛ ma,
 barima tinxinyi nan mangɛ kibanyi mabanbanma.
¹³ Mangɛɛ xa hinne na tinxintɔɛɛ bɛ,
 nɔndi falɛ rafan e ma.
¹⁴ Mangɛ xa bɔɔɔɛtɛ mixi faxama nɛ,
 kɔnɔ lɔnnila fata mangɛ bɔɔɔɛ ragorode.
¹⁵ Mangɛ xa ɔɛlɛxinyi findima simaya nan na,
 a xa hinne luma nɛ alɔ nuxui naxee tunɛ ye raminima.
¹⁶ Lɔnni sɔtɔɛ fan xɛɛma sɔtɔɛ bɛ,

xaxili fanyi sɔtɔɛ fan gbeti sɔtɔɛ bɛ.

¹⁷ Tinxintɔɛ xa kira mu sigama fe ɲaaxi ma.

Mixi naxan a ɲengi saxi a ɲɛɛ ki xɔn ma, na kisima nɛ.

¹⁸ Yɛtɛ igboɲa mixi nan xun nakanama,
yɛtɛ iteya mixi nan nalɔɛma.

¹⁹ Lufe yɛtɛ magoree ya ma, na fan
naafuli itaxunfe bɛ yɛtɛ igboee ya ma.

²⁰ Hɛɛri na mixi bɛ naxan a ɲengi sama fe raba kie xɔn ma.

Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a xaxili tima Alatala ra.

²¹ Mixi sabarixi findima xaxilima nan na.
Wɔyɛn ɲɔxunmɛ xaxili fima nɛ mixi ma.

²² Xaxili fanyi simaya nan fima xaxilima ma,
xaxilitareɲa findima ɲaxankatɛ nan na xaxilitare bɛ.

²³ Xaxilima a ɲengi sama a xa masenyi ma,
alako lɔnni fanyi xa mini a dɛ kui.

²⁴ Wɔyɛn fanyi findixi kumi nan na,
naxan xaxili nun fate rayalanma.

²⁵ Adama a maɲɔxun nɛ a xa kira fanxi,
kɔnɔ a rapɔnyi a xun tima faxɛ nan na.

²⁶ Walikɛ xa kaamɛ nan a tutunma wali ma.

²⁷ Fuyante fe ɲaaxi maɲɔxunma nɛ,
a xa masenyi mixi gan.

²⁸ Mixi kobi gere xɔɛ isɔxɔma nɛ,
naafixi dɛfanmae tagi isoma.

²⁹ Mixi kobi a boore ratantanma nɛ,
a na ti kira ɲaaxi xɔn ma.

³⁰ Mixi naxan tɔnxuma masenma a ya nun a dɛ ra,
a wama fe ɲaaxi nde nan nabafe.

³¹ Xunsɛxɛ fiixɛ findima binyɛ nan na,
naxan sɔtɔma kira tinxinxi xɔn ma.

³² Dɲɛ mixi fan geresoe bɛ,
yɛtɛ suxui tide dangi taa suxufe ra.

³³ Mixi kanda bunma fe nde ma,
kɔnɔ fe birin nagiri mangɛ na Alatala nan na.

17

Lantareya

¹ Taami xuntunyi sɔtɔfe bɔɲɛsa kui
na nan fisa sube gbegbe sɔtɔfe bɛ lantareya na dɛnnaxɛ.

² Walikɛ xaxilima sɛnbɛ gbo dangife wali kanyi xa di ra,
naxan fe mayaagixi rabama.

Na walikɛ mɔɔli tan kɛ sɔtɔma nɛ na denbaya kui.

³ Xɛɛma nun gbeti matose na tɛ nan na,
kɔnɔ Alatala nan adama bɔɲɛ matoma.

⁴ Fe kobi raba wɔyɛn tinxintare ramɛma,
a a tuli matima wule fale ra.

⁵ Mixi naxan yoma setaree ma,
na bara setare Daa Marigi yelebu.
Mixi naxan yeleva a boore xa tɔɔɛ ma,
na ɲaxankatɛ nan sɔtɔma.

⁶ Mamadie findixi forie xa sɛɛwɛ nan na,
babae fan findixi e xa die xa sɛɛwɛ nan na.

⁷ Mangɛ xa wɔyɛnyi mu lan xaxilitare dɛ i,

wule mu lan mangε dε i.

⁸ Ki tife naadεε rabima nε, a fe birin sɔɔnεyama nε.

⁹ Dɪɲεfe konbi ma a marafanyi nan na gboma,
kɔɔɔ na ifalafe a xanuntenmae tagi isoma.

¹⁰ Tantanyi masenfe lɔnnila bε a fahaamui fima nε a ma,
dangife lɔnnitare bɔnbɔfe luxusinyi ya kεmε ra.

¹¹ Mixi ɲaaxi naxan mangε matandima tun,
sɔɔri kinikinitare nan xεεma a xili ma.

¹² Naralanfe sube xaɲɲε ra, naxan xa die baxi a yi,
na fisa naralanfe xaxilitare ra, naxan ɲεrεma a xa xaxilitareɲa kui.

¹³ Mixi naxan fe fanyi ɲɔxɔma fe ɲaaxi ra,
fe ɲaaxi mu makuyama na xa banxi ra.

¹⁴ Gere fɔlɔfe luxi nε alɔ bogoni ibɔɔfe.
Na kui beenun sɔnxɔε xa mini, keli naa.

¹⁵ Mixi naxan nɔɔndi fima fe kobi rabama,
nun mixi naxan tinxintɔε tɔɔɲεgεma,
e mu rafan Alatala ma.

¹⁶ Hali kɔbiri lu lɔnnitare yi ra,
a mu na rawalima lɔnni sɔtɔfe ra.

¹⁷ Mixi a dεfanboore xanuma tεmui birin,
a a ngaxakerenyi malima a tɔɔɔ tεmui.

¹⁸ Lɔnnitare naxan xaxili mu na,
na nan gbansan taanima a boore bε.

¹⁹ Gere rafan mixi yo ma,
yunubi fan nafan na kanyi ma.

Mixi naxan a yεtε igboma,
xunnakanε nan a lima.

²⁰ Mixi yo madaxui tima, na mu hεeri sɔtɔma,
Mixi yo wɔyεn kobi falama, na tɔɔɔma nε.

²¹ Mixi yo di lɔnnitare bari, na fama nε tɔɔɔde.
Mixi yo di xaxilitare sɔtɔ, na mu sεεwama.

²² Bɔɲε sεεwaxi, seri fanyi na a ra,
xaxili sunnunxi tan xɔrie nan xun nakanama.

²³ Mixi ɲaaxi see rasuxuma gundo ra,
alako kiiti tinxinxi xa mafindi.

²⁴ Lɔnni makɔrε xaxilima ra,
kɔɔɔ xaxilitare ya tixi fe makuyaxi nan na.

²⁵ Di xaxilitare findima tɔɔrε nan na a baba bε,
a findi xɔnε ra a nga bε.

²⁶ A mu lan kɔbiri xa ba tinxintɔε yi ra,
a mu lan kuntigi xa bɔnbɔ a xa tinxinyi xa fe ra.

²⁷ Xaxilima a dε nan suxuma, a bɔɲε mu tema.

²⁸ Xaxilitare nɔma a maɲɔxunde lɔnnila ra xa a dunduxi,
a nɔma a maɲɔxunde fahaamula ra xa a sabarixi.

18

Booretare

¹ Booretare a waxɔnfe gbansan nan fenma,
a yo marasi birin ma.

² Xaxilitare mu wama xaxili fanyi xɔn,
a wama a yεtε xa maɲɔxunyi nan tun masenfe.

³ Mixi ɲaaxie yoma mixie ma,
e yoma e ma han e sa yaagi.

⁴ Adama xa wɔyεnyi tilin alɔ baa,

- a lɔnni raminima naxan luxi alɔ dulonyi ye fanyi.
⁵ Nɔndi fife mixi ɲaaxi ma, a mu fan.
 A mu lanma tinxintɔɛ xa tɔɔɲegɛ.
⁶ Lɔnnitare sɔnxɔɛ xɔrɛ isɔxɔma,
 a bɔnbɔɛ sɔtɔma a dɛ saabui ra.
⁷ Xaxilitare dɛ a xun nakanama nɛ,
 a nɛnyi findixi gantanyi nan na a nii bɛ.
⁸ Naafixi xa masenyi luxi nɛ alɔ donse ɲɔxunmɛ,
 naxan goroma mixi furi kui.
⁹ Tunnaxɔnɛ nun kasarɛ raba,
 nee nga keren, e baba keren.
¹⁰ Alatala findixi kantari sɛnbɛma nan na,
 tinxintɔɛ luma naxan niini bun ma.
¹¹ Naafuli findixi banna xa kantari nan na,
 a ɲɔxɔ a ma tɛtɛ na a ra
 naxan mu nɔma kanade.
¹² Gbaloe na yɛtɛ igboɲa xanbi ra,
 kɔnɔ nɔrɛ na yɛtɛ magore fɔxɔ ra.
¹³ Mixi naxan yaabi fima beenu a xa mixi xui ramɛ,
 a daxuɲa masenma nɛ, a a yɛtɛ rayaagi.
¹⁴ Xaxili limaniyaxi mixi malima nɛ a xa fure kui,
 kɔnɔ limaniya baxi naxan yi,
 na mu kelima sɔnɔn.
¹⁵ Lɔnnila katama se kolonde,
 a a tuli matima masenyi fanyi ra.
¹⁶ Kira rabixi mixi bɛ naxan ki tima,
 mangɛe yati tofe sɔɔnɛyama nɛ na kanyi bɛ.
¹⁷ Mixi naxan singe a yɛtɛ xun mafalama fe kui,
 a luma nɛ alɔ nɔndi na a tan nan bɛ,
 kɔnɔ a kalamuti maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ tima nɛ a ma.
¹⁸ Fe lufe Ala ma a sɔnxɔɛ ɲɔnma nɛ,
 a gere ɲɔn sɛnbɛmae tagi.
¹⁹ Mixi konbixi xa bɔɲɛ xɔrɔxɔɛ luma nɛ alɔ taa makantaxi.
 Na sɔnxɔɛ mɔɔli xɔrɔxɔ dangife geeli kondonyi ra.
²⁰ Adama xa masenyi nɔma a baloe fide a ma,
 a hayi fanma nɛ a xa wɔyɛnyi saabui ra.
²¹ Faxɛ nun simaya fatanma mixi xa wɔyɛnyi nan na.
 Wɔyɛnla a sare sɔtɔma nɛ.
²² Ginɛ sɔtɔfe findixi hɛɛri nan na,
 naxan fatanxi Alatala ra.
²³ Setare mayandi tima,
 kɔnɔ se kanyi a yaabima a xɔrɔxɔɛ nan na.
²⁴ Xa mixi booree wuya, na nɔma findide tɔɔrɛ ra a bɛ,
 kɔnɔ boore nde na na naxan fan a ngaxakerenyi bɛ.

19

Setare tinxinxi

- ¹ Setare tinxinxi fan xaxilitare wule falɛ bɛ.
² Gbatafe ra i mu naxan kolon, a mixi ratantanma nɛ.
³ Adamadi a yɛtɛ xun nakanama nɛ a xa daxuɲa ra,
 kɔnɔ a fa a bɔɲɛ rate Alatala tan ma na xunnakanɛ xa fe ra.
⁴ Bannaya a niyama nɛ mixi xa boore gbegbe sɔtɔ,
 kɔnɔ setareɲa dɛfanbooreɲa kanama nɛ.
⁵ Tɔɔɲegɛti fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde,
 wule falɛ mu kisima.

- ⁶ Mixi gbegbe katama e yete rafande kinikinintee ma, birin birama ne mixi foxo ra naxan ki tima.
- ⁷ Setare mu rafan a ngaxakerenyie yati ma, a mu rafan a booree fan ma. A na e maxandi, e mu e tuli matima a ra.
- ⁸ Mixi naxan xaxili fenma, a fe fanyi rabama ne a yete be. Mixi naxan fahaamui fenma, a xa fe sooneyama ne.
- ⁹ Tawogegeti fama ne jaxankate sotode, halaki birama ne wule fale foxo ra.
- ¹⁰ Naifuli mu lan xaxilitare yi ra, alo a to mu lan konyi fan xa kuntigie yaamari.
- ¹¹ Lonna baje te xono, a mu konbi ragbilenma. Na kui a binye sotoma ne.
- ¹² Mange xa xone maniya yete xaaje ra, a xa hinne fan maniya xini ra burexe xinde ma.
- ¹³ Di xaxilitare kontofili nan bendunma a baba ma, gine xa sonxoe xunxuri luxi ne alo ye naxan luma mini ra feje yale di kui, a mu a itima.
- ¹⁴ Mixi banxi nun harige sotoma e baba ke ra, kono Ala nan gine xaxilima fima xeme ma.
- ¹⁵ Tunnaxone mixi luma ne xixoli kui, a kaame nan tun sotoma.
- ¹⁶ Mixi naxan Ala xa seriyе rabatuma, a a yete ratangama ne faxe ma, kono naxan mu a jenge sama a jere ki xon ma, a faxama ne.
- ¹⁷ Setare kife na maniyaxi Alatala donife nan na. Ala fama ne na doni ragbilende a ma.
- ¹⁸ I xa fe birin naba i xa di xurufe ra alako a xa kisi, xa na mu a ra, a faxama ne.
- ¹⁹ Mixi naxan luma xono ra, a na sare fima ne. Xa i a mali keren, a man gbilenma ne na ma.
- ²⁰ I xa i tuli mati marasi ra, i xa tin e xa i xaran, alako i xa findi xaxilima ra.
- ²¹ Maroxun gbegbe na mixi baje kui, kono Alatala waxonfe nan kamalima.
- ²² Adamadi wama a boore xa dugutegerna a ma. Setare fisa wule fale be.
- ²³ Alatala xa yaragaaxui mixi rakisima ne. Na mixi na a sa koe ra, a mu hanme tawore yo ra.
- ²⁴ Tunnaxone a donse tongoma ne a belexe, kono a mu wakilima a rasofe ra a de i.
- ²⁵ Mixi mayele bonbo, alako xaxilitare xa xaxili soto. Xaxilima na rasi, alako a xaxili xun xa masa.
- ²⁶ Di naxan a baba kasarama, a a nga keri, mixi rayaagixi na a ra.
- ²⁷ N ma di, xa i mu marasi ramema, i bara i yete makuya fe kolonyi ra.
- ²⁸ Seede wule fale yoma seriyе nan ma, tinxintareya nan minima mixi jaxi de i.
- ²⁹ Mixi mayele jaxankatama ne, lonnitare bonboma ne.

- ¹ Wɛni mixi rayaagima,
beere mixi madaxuma nɛ.
Siisila mu nɔma findide xaxilima ra.
- ² Mangɛ bɔɔɛ texi maniya yɛɛ xaɔɔɛ ra.
Mixi naxan mangɛ raxɔnɔma, na bara a yɛɛ tɔɔɔ.
- ³ Mixi binyaxi mu tinma gere ra,
kɔnɔ xaxilitare birama sɔnxɔɛ nan fɔxɔ ra.
- ⁴ Mixi tunnaxɔnɔxi mu yire buxama a waxati.
Xɛ xaba tɛmui a baloe fenma nɛ, kɔnɔ a mu sese toma.
- ⁵ Marasi tilin alɔ ye naxan na baa ma.
Fahaamui kanyi na birin matoma nɛ.
- ⁶ Mixi gbegebe dugutɛgɛɔna falama e yɛɛ xun ma,
kɔnɔ dugutɛgɛ yati yati toma duniɔna ma?
- ⁷ Tinxintɔɛ ɔɛɛma tinxinyi nan na,
sɛɛwɛ na a xa die bɛ.
- ⁸ Mangɛ kiitisa fata mixi bɔɔɛ ɔaaxi tode.
- ⁹ Nde nɔma a falade, «Fe ɔaaxi yo mu n bɔɔɛ ma,
n sɛniyenxi, yunubi yo mu na n ma?»
- ¹⁰ Sikeeli tinxintare mu rafan Alatala ma.
- ¹¹ Fonike xa ɔɛɛ ki tinxinxi a bɔɔɛ ki masenma nɛ.
- ¹² Tuli naxan fe mɛma, ya naxan se toma,
Alatala nan na birin daaxi.
- ¹³ Xixɔli naxa rafan i ma de,
xa na mu a ra i findima setare nan na.
I ya lanma a xa rasɛgɛ, alako i xa baloe sɔtɔ a fanyi ra.
- ¹⁴ Sareso nan a falama yulɛ bɛ,
«Na sare mu fan n bɛ feo,»
kɔnɔ a fa keli na xun ma a yɛɛ matɔxɔfe ra.
- ¹⁵ Xɛɛma nun gɛmɛ tofanyi gbegebe na duniɔna,
kɔnɔ lɔnnila xa wɔyɛnyi tide gbo e birin bɛ.
- ¹⁶ Mixi xa sɛɛkɛ se rasuxu a naxan taani xɔɔɛ bɛ,
xa na mu a ra a naxan taani langoe bɛ.
- ¹⁷ Donse naxan sɔtɔ wule ra, a fɔlɛ a ɔɔxun,
kɔnɔ a rapɔnyi a luxi nɛ alɔ gɛmɛ xɔri i dɛ i.
- ¹⁸ Marasi fanyi nan wali sɔɔnɛyama.
Nama naxa gere so marasi xanbi.
- ¹⁹ Naafixi lanlanteya kanama nɛ.
I naxa la mixi ra naxan dɛ wuya.
- ²⁰ Mixi na yo a nga nun a baba ma,
a duniɔna igirima dimi nan kui.
- ²¹ Harige naxan sɔtɔma mafurenyi ra, na mu buma.
- ²² I naxa a fala, «N nan n gbeɔɔxɔma nɛ.»
I xaxili ti Alatala nan na, a i rakisima nɛ.
- ²³ Alatala mu wama maniya se tinxintare xɔn ma.
Sikeeli tinxintare mu fan.
- ²⁴ Alatala nan adamadi xun tima kira nde ra.
Ibunadama tan mu nɔma na fahaamude.
- ²⁵ Laayidi tongofe Ala bɛ mafuren mafuren maɔɔxunyi gbegebe xanbi,
na findixi gantanyi nan na adamadi bɛ.
- ²⁶ Mangɛ lɔnnila fata mixi ɔaaxie mayegetide,
a ti e fari a xɔɔxɔɛ ra.
- ²⁷ Alatala xaxili fima adamadi ma, a findi a bɛ lanpui ra,
alako a xa a yɛɛ bɔɔɛ mato a fanyi ra.
- ²⁸ Xanunteya nun dugutɛgɛɔna mangɛ kantama nɛ.

MangE kibanyi sabatima nE mangE xa xanunteya saabui ra.

²⁹ Fonike sEnbE findixi a xa xunnakeli nan na.
XEmoxi xunsExE fiixE findixi a xa binyE nan na.

³⁰ BOnbOe findixi kobijna seri nan na,
luxusinyi adama xaxili matinxinma nE.

21

Alatala mangE rapEreEfe

- ¹ Alatala nan mangE bOjE rapEreEma,
alO a xure rapEreEma ki naxE a waxOnki ra.
- ² Adamadi jOxO a ma a xa kira birin tinxin,
kOnO Alatala nan mixi bOjE matoma sikeeli ra.
- ³ Wo xa bira nOnDi nun tinxinyi fOxO ra.
Na rafaN Alatala ma dangife sEreXE ra.
- ⁴ YEtE igbojNa nun fe jNaaxi rabafe,
na birin findixi yunubi nan na.
- ⁵ Wakilila harige xun masama nE,
kOnO gbata gbegbe findima tOore nan na.
- ⁶ Harige naxan sOtOxi wule ra,
a mu buma, a mixi xaninma nE aligiyama.
- ⁷ Mixi jNaaxie xun nakanama nE,
barima e mu tinxinyi rabatuma.
- ⁸ Mixi kobi mu tinxin,
kOnO mixi fanyi a jEreEma kira tinxinxi xOn ma.
- ⁹ Lufe ra banxi fari ma,
a fisa lufe ra ginE geresoe sEeti ma banxi kui.
- ¹⁰ Mixi jNaaxi wama fe jNaaxi nan tun xOn ma.
A mu kinikinima mixi yo ma, hali dOxOboore.
- ¹¹ Xaxilitare na a to e mixi mayele jNaxankatama,
a xaxili di sOtOma nE,
kOnO xaxilima tan fahaamui sOtOma lOnni nan kui.
- ¹² Ala naxan tinxin, a mixi jNaaxi matoma nE,
a e xun nakana.
- ¹³ Mixi naxan tondima a tuli matide setare wa xui ra,
a fan fama nE wade, mixi mu a tuli matima a ra.
- ¹⁴ BOnjete kife gundo ra, a bOjE ragoroma nE.
Mixi kife suture ra, a xa xOnE magoroma nE.
- ¹⁵ jNereEfe tinxinyi kui, na findixi sEeWE nan na tinxintOe bE,
kOnO na jEreE ki mOoli mu rafaN mixi jNaaxi ma.
- ¹⁶ Mixi naxan gbilenma kira fanyi fOxO ra,
na fama nE lude mixi faxaxie ya ma.
- ¹⁷ Mixi naxan birama a waxOnfe gbansan fOxO ra,
na luma nE setarejNa kui.
Mixi naxan wEni nun donse fanyi tun fenma,
na mu bannama.
- ¹⁸ Mixi jNaaxi findima tinxintOe xunsare nan na,
yanfante findi mixi fanyi xunsare ra.
- ¹⁹ Lufe ra gbengberenyi ma,
a fisa lufe ra ginE fitinEtOe sEeti ma.
- ²⁰ Harige fanyi nun ture gbegbe na lOnnila xOnyi,
kOnO lOnnitare bara a gbe birin don.
- ²¹ Mixi naxan birama tinxinyi nun hinnE fOxO ra,
a simaya, kiiti fanyi, nun binyE sOtOma nE.

- 22 Lɔnnila nɔma nɛ nɔde taa makantaxi ra,
a e xa tɛtɛ rabira e xaxili nu tixi naxan na.
- 23 Mixi naxan fata a dɛ suxude, na mu tɔɔrɔ ma.
- 24 Yɛtɛ igboe yoma nɛ mixie ma,
a fe birin suxuma na xaxili nan na.
- 25 Mixi tunnaxɔnɔxi waxɔnfe a faxama nɛ,
barima a mu tinma walide.
- 26 Lɔxɔɛ birin mixi tunnaxɔnɔxi milama nɛ a waxɔnse ma.
Tinxintɔɛ tan mixi kima a gbe se birin nan na.
- 27 Mixi ɲaaxi xa sɛrɛxɛ mu rafan Ala ma.
Xa a sa a ba maɲɔxunyi kobi ra, Alatala xa xɔnɛ xun masama nɛ.
- 28 Seede wule falɛ halakima nɛ,
kɔnɔ seede nɔndi falɛ xa simaya nan buma.
- 29 Mixi ɲaaxi a yatagi ifɔɔrɔma,
kɔnɔ tinxintɔɛ fe tinxixi nan nabama.
- 30 Lɔnni yo mu na, fahaamui yo mu na, marasi yo mu na,
naxan sɛnbɛ gbo Alatala bɛ.
- 31 Soe maxirima gere so lɔxɔɛ nɛ,
kɔnɔ xunnakeli fatanma Alatala nan na.

22

Xili fanyi

- 1 Xili fanyi fan naafuli bɛ,
binyɛ tide dangi xɛɛma nun gbeti tide ra.
- 2 Banna nun setare birin lan,
barima Alatala nan e birin daa.
- 3 Xaxilima na fe xɔrɔxɔɛ to, a a yɛtɛ nan natangama a ma.
Xaxilitare tan na fe xɔrɔxɔɛ to, a soma a kui nɛ keren na,
a fa ɲaxankatɛ sɔtɔ.
- 4 Yɛtɛ magore naxan gaaxuma Alatala ya ra,
a bannaya, binyɛ, nun simaya sɔtɔma nɛ.
- 5 Tunbee nun gantanyie na tinxintare xa kira xɔn ma,
kɔnɔ mixi naxan mɛɛnima a yɛtɛ ma, a a makuyama nɛ mɛnni ra.
- 6 Fonike matinxin kira fanyi ra,
alako a naxa gbilen na fɔxɔ ra a mɔ tɛmui.
- 7 Banna setare yamarima nɛ,
doni tongoe fan findi donifa xa konyi ra.
- 8 Mixi ɲaaxi tɔɔrɛ nan sɔtɔma a sare ra,
a sɛnbɛ fama nɛ kanade.
- 9 Hinnɛntɛ barakama nɛ,
barima a tɔɔrɔmixie kima a xa donse ra.
- 10 Mixi mayoe keri, alako ɲɔxɔnsɔsɔɛ xa ɲɔn.
Na tɛmui gbɛsɛnxɔnnɛya nun konbie danma nɛ.
- 11 Bɔɲɛ xa sɛniyɛnyi rafan mixi naxan ma,
wɔyɛn fanyie nan minima na dɛ i,
a fa findi mangɛ dɛfanboore ra.
- 12 Alatala nɔndi nan makantama,
kɔnɔ a yanfante xa wɔyɛnyi xun nakanama nɛ.
- 13 Mixi tunnaxɔnɔxi nan a falama,
«Yɛtɛ xaɲɛxi na tande, n na mini kɛnɛ ma, a n faxama nɛ.»
- 14 Gantanyi nan na langoe ginɛ xa wɔyɛnyi ra.
Alatala xɔnɔxi mixi naxan ma, na suxuma na gantanyi kui.
- 15 Xaxilitareɲa naxan na dimɛdi bɔɲɛ kui,
a bama xuru luxusinyi nan saabui ra.
- 16 Mixi naxan setare tɔɔrɔma geeni nde xa fe ra,

nun mixi naxan banna kima,
na firinyi findima fuxarila nan na.

Lõnnila xa taalie

¹⁷ I i tuli mati lõnnilae xa marasi ra,
i bõnɛ rabi n ma masenyie bɛ.

¹⁸ A lan i xa e ragata i sondonyi kui,
e naxa makuya i dɛ ra.

¹⁹ N wama i rasife nɛ to lɔxɔɛ,
alako i xa i yɛtɛ taxu Alatala ra.

²⁰ N bara taali tongo saxan sɛbɛ i ma,
naxee findixi marasi nun lõnni ra i bɛ,

²¹ alako i xa nɔndi xɔri yati kolon,
i fan xa sa na iba i xɛɛma bɛ.

²² I naxa setare rahalaki i xa kɔbiri sɔtɔ,
i naxa tɔɔrɔmixi tɔɔnɛgɛ,

²³ barima Alatala tan e xun mafalama nɛ,
a fa tɔɔrɔmixie yaxuie tɔɔrɔ.

²⁴ I naxa bira mixi bõnɛ gbe fɔxɔ ra,
naxan xɔnɔxi tɛmui birin,

²⁵ xa na mu a ra i fan darima nɛ na mɔɔli ra,
na fa findi gantanyi ra
i suxuma naxan na.

²⁶ I naxa lu mixie ya ma naxee taanima e booree bɛ,
naxee se dɔxɔma sɛɛkɛ ra mixie bɛ,

²⁷ xa na mu a ra e i xa sade raminima nɛ i bun ma,
a fa li kɔbiri mu na i yi ra i xa a fi.

²⁸ I naxa i babae xa naaninyi matɔnxuma saxi ba e yire de.

²⁹ Walikɛ naxan fata a xa wali ra,
mangɛɛ nan hayi luma a ma.

A mu walima setaree bɛ.

23

Naafuli xa gantanyi

¹ Wo nun kuntigi na dɔxɔ wo dɛgedɛ,
i xa i nɛngi sa i raba ki xɔn ma de.

² Xa kaamɛ na i ma, i naxa a gbegbe don.

³ I naxa milɛ na donse fanyi ma,
barima a nɔma i madaxude.

⁴ I naxa i yɛtɛ ratagan naafuli fenfe ma.

Kɔbiri xɔli naxa findi i xaxili waxɔnfe birin na.

⁵ Xa i i ya ti bannaya ra,
a lɔɛma i ma alɔ sɛgɛ
naxan tema kuye ma ki naxɛ, a siga.

⁶ I naxa mixi nɔaxi xa taami don,
i naxa mila a xa donse fanyi ma.

⁷ Na mixi mɔɔli wama i madaxufe nɛ.

A a falama i bɛ, «I dɛgɛ, i min,»
kɔnɔ marafanyi yo mu na a bõnɛ kui i bɛ.

⁸ I fama nE na donse bɔxunde,
i xa wɔyɛn fanyi findi wɔyɛn fufafu ra.

⁹ I naxa masenyi ti xaxilitare bE,
barima a yoma nE i xa wɔyɛn fanyi birin ma.

¹⁰ I naxa naaninyi tɔnxuma fori tala.
I naxa so kiridie xa xE ra,
¹¹ barima e xunmafalama sɛnbE gbo,
a e gbɛɾɔxɔma nE.

¹² I bɔɾE rabi xaranyi bE,
i i tuli mati marasi fanyi ra.

¹³ I naxa tagan fonike matinxinde,
xuru luxusinyi mu a faxama.
¹⁴ Xa i a xuru luxusinyi ra,
i bara a nii makanta.

¹⁵ N ma di, xa lɔnni fanyi lu i bɔɾE kui,
sɛɛwE bara lu n tan fan bɔɾE kui.
¹⁶ N bɔɾE ɾɛɛxinma nE i xa wɔyɛn tinxinxie ra.

¹⁷ I naxa yunubitɔɛe tɔɔnE,
i xa gaaxu Alatala nan ya ra,
¹⁸ alako i xa xunnakeli sɔtɔ yare.

¹⁹ N ma di, i tuli mati a fanyi ra,
i xa xaxili sɔtɔ,
i bɔɾE xa lu kira tinxinxi fari.
²⁰ I naxa lu siisilae ya ma,
xa na mu a ra naxee xa donse xɔli dangi a i.
²¹ Na mixi mɔɔlie findima nE setaree ra,
e xa tunnaxɔnɛya a niyama nE dunkobi gbansan nagoro e ma.

²² I i tuli mati i baba ra naxan i barixi,
i naxa yo i nga ma a na fori.
²³ Nɔndi, lɔnni, xaranyi, nun xaxili fanyi fen,
i naxa mɛɛ e ra.
²⁴ Tinxintɔɛ baba sɛɛwama nE,
xaxilima baba ɾɛɛxinma nE.
²⁵ I xa fe birin naba alako i baba nun i nga xa sɛɛwa,
i bari mixie xa lu ɾɛɛxinyi kui.

²⁶ N ma di, i i bɔɾE rabi n bE,
i xa i ya ti n ɾɛɛ ki misaali ra.
²⁷ Langoe ginE findixi gantanyi nan na,
ginE yɛnɛxi i rabirama nE.
²⁸ Na ginE mɔɔli i yanfama nE alɔ muɾɛti,
a a niyama nE xɛmɛ gbegbe xa findi yanfantee ra.

²⁹ Nde tɔɔrE nun nimisE sɔtɔma?
Nde luma gere nun kalamui ya ma?
Nde bɔnbɔɛ fufafu sɔtɔma?

Nde ya gbeelima nɛ soe?

³⁰ Siisilae nan luma na mɔɔli sɔɔfe ra,
beere mɔɔli birin ɲɔxunxi naxee bɛ.

³¹ I naxa i ya ti wɛni gbeeli ra,
naxan min mu xɔnɔ.

³² A mixi xinma nɛ alɔ bɔximase,
a i bun alɔ tali.

³³ I yae see toma naxee mu na duniɲa,
i xaxili ifuma nɛ.

³⁴ I luma nɛ fa alɔ xɛmɛ naxan saxi kunkui kui baa mɔɔnyie fari.

³⁵ Siisila nan a falama, «E bara n bɔnbɔ,
kɔnɔ sese mu n toxi.

N xunuma mun tɛmui?

N man wama beere nde xɔn.»

24

Milafe mixi ɲaaxie ma

¹ I naxa mila mixi ɲaaxie ma,
i naxa tin lufe e ya ma.

² E bɔɲɛ kobi, e xa wɔyɛnyi xɔɔxɔ.

³ Lɔnni banxi tima nɛ,
xaxili fanyi denbaya rasabati a kui.

⁴ Fe kolonyi a niyama nɛ e xa harige sɔɔ,
harige hagigɛ naxan maniyɛ mu na.

⁵ Lɔnnila sɛnbɛ gbo,
xaxilima sɛnbɛ xun masama nɛ.

⁶ I hayi na marasima alako fe xa sɔɔnɛya,
xunnakeli sɔɔma marasimae nan saabui ra.

⁷ Lɔnni xɔɔxɔ xaxilitare bɛ,
wɔyɛnyi yo mu na
a naxan falama malanyi kui.

⁸ Mixi naxan fe ɲaaxi xabuma,
a xili nɛ kɔɔta ɲaaxi xabui.

⁹ Xaxilitareɲa findixi yunubi nan na.
Adamadie mixi mayele xɔnma.

¹⁰ Xa limaniya bama i yi ra tɔɔɛ kui,
i sɛnbɛ mu gbo.

¹¹ Mixie ratanga naxee na saya kira xɔn ma,
e ba mixie yi ra naxee wama e faxafe.

¹² Xa i a falama, «Muxu mu nu a kolon,»
naxan bɔɲɛ ma fe kolon, a mu na toma?
Naxan ɲɛngi saxi i xa simaya xɔn ma,
na mu i furi ife kolon?
A mu kankan sare ragbilenma a ma xɛ?

¹³ N ma di, kumi nde don,
barima se ɲɔxunmɛ nan a ra, a fan i fate bɛ.

¹⁴ Kɔnɔ i xa a kolon xaxili luma nɛ alɔ kumi.
Xa i a sɔɔ, i xunnakeli lima nɛ yare,

i xaxili tima naxan na, na mu kanama.

¹⁵ I naxa gantanyi itala tinxintɔɛ bɛ,
i naxa a xɔnyi kana.

¹⁶ Tinxintɔɛ nɔma birade sanmaya solofere, a man keli.
Kɔnɔ mixi ɲaaxi birama nɛ tɔɔɛ kui kerenyi ra.

¹⁷ I naxa ɲɛɛxin i yaxui xa birɛ ra,
i bɔɲɛ naxa rafan i ma i na a to tɔɔɔ ra,

¹⁸ xa na mu a ra Alatala i xa maɲɔxunyi kobi toma nɛ,
a fa a xa xɔnɛ ragbilen i yaxui fɔxɔ ra.

¹⁹ I naxa xɔnɔ fe ɲaaxi rabae ma, i naxa e tɔɔnɛ.

²⁰ Mixi ɲaaxi mu fe fanyi lima yare,
e xa lanpui fama nɛ xubende.

²¹ N ma di, i xa gaaxu Alatala ya ra, i xa mangɛɛ binya,
i naxa lu matandilae ya ma,

²² barima halaki nan fama e ratɛɛnnade.

Nde a kolon Ala halaki naxan dusuma e xun na?

²³ Lɔnnila gbɛtɛɛ xa taalie nan ya:

Wo naxa mixi rafisa a boore bɛ kiiti kui.

²⁴ Mixi naxan a falama mixi ɲaaxi bɛ, «I tinxin,»

ɲama birin fama nɛ na kanyi dankade,

si birin xɔnɔma nɛ a ma.

²⁵ Kɔnɔ mixi naxan mixi ɲaaxi kalamuma nɔndi kui,
na kanyi bara fe fanyi raba, a fama nɛ barakɛ sɔtɔde.

²⁶ Yaabi tinxinxi ɲɔxun nɛ alɔ xanuntenyi xa xɛɛbui.

²⁷ Fɛntɛn i xa wali ma, i fe raba baloe sɔtɔfe ra,
na tɛmui i fa denbaya rasabati.

²⁸ I naxa i dɔxɔboore tɔɔɲɛɛɛ.

Wule naxa mini i dɛ kui.

²⁹ I naxa a fala,

«A naxan nabaxi n na, fo n fan na raba a ra,
n a xa wali kobi sare ragbilenma nɛ a ma.»

³⁰ N bara dangi tunnaxɔnɛ nde xa xɛ ra,

a nun xaxilitare nde xa sansi yire ra.

³¹ N tunbee nun ɲooge ɲaaxie nan tun to naa.

Tɛtɛ fan nu biraxi.

³² N naxa na fe maɲɔxun han a naxa findi xaxili ra n bɛ:

³³ Xixɔli na i suxu, i kinsɔn fɔlɔ, i i bɛɛxɛɛ findigilin i ma,

³⁴ setareɲa fa dutun i ma alɔ muɲɛti ɲaaxi.

25

Fe nɔxunxi

¹ Sulemani xa taali ndee nan ya, Yuda Mangɛ Xesekiya naxee sɛbɛ:

² Ala fee nɔxunma, mangɛɛ katama e fahaamude.

³ Koore xa maiteya nun bɔxi xa tilinyi mu kolonma.

Mangɛ sondon ma fe fan mu nɔma kolonde.

⁴ Xa gbeti gbi ba, a nɔma findide se tofanyi ra.

⁵ Xa mixi ɲaaxi ba mangɛ rabilinyi,
a xa mangɛya sabatima nɛ tinxinyi saabui ra.

⁶ I naxa i yɛtɛ igbo mangɛ ya xɔri,
i naxa i yɛtɛ findi mixi xungbe ra.

⁷ A fisa kuntigi nan xa i xili i xa dɔxɔ yire nde,
dinɛ a xa i rakeli mixi xungbe nde bɛ.

⁸ I na fe nde to, i naxa gbata sigafe ra kiiti banxi,
barima xa fe gbɛtɛ minima i mu naxan kolon,
na nɔma i rayaagide i dɔxɔboore ya xɔri.

⁹ Fe na so wo nun i dɔxɔboore tagi,
i naxa mixi gbɛtɛ xa gundo makɛnɛn,
¹⁰ xa na mu a ra mixi nde na na kolon,
a i rayaagima nɛ,
i fa xili kanɛ sɔtɔ abadan.

¹¹ Wɔyɛnyi falaxi a ki ma,
a tofan alɔ xɛɛma nun gbeti.

¹² Xaxilima xa marasi tide gbo xaxili fenyi bɛ,
alɔ xurundɛ naxan yailanxi xɛɛma fanyi ra.

¹³ Dugutɛgɛ xɛɛra ɲɔxun a xɛɛma bɛ,
alɔ foye fanyi naxan fama walikɛɛ ma xɛ xaba tɛmui.

¹⁴ Mixi naxan a falama a setaree kima, kɔnɔ a mu a rabama,
na kanyi luxi nɛ alɔ nuxui nun foye naxan mu fama ye ra.

¹⁵ Tunnabɛxiya a niyama nɛ mangɛ xa natɛ masara,
wɔyɛn ɲɔxunmɛ sɛnbɛ gbo han a nɔma xɔri ragirade.

¹⁶ I na kumi to, naxan i ralima, na nan kɔn.
Xa a radangi yɛ, i a bɔxunma nɛ.

¹⁷ I naxa i dɔxɔboore xɔnyi sigafe radigan,
xa na mu a ra i xa fe fama nɛ ɲaɲaaxude a ma.

¹⁸ I dɔxɔboore tɔɔɲɛgɛfe xɔnɔ
alɔ santidɛgɛma xaɲɲɛxi, alɔ tanbɛ rameluxi.

¹⁹ I xaxili tife yanfante ra, na luxi nɛ
alɔ ɲinyi kanaxi, alɔ sanyi mabɛnxi.

²⁰ Mixi naxan sigi sama mixi sunnunxi ya xɔri,
na maniya mixi ra
naxan xinbeli dugi bama furema ma xinbeli tɛmui.
A xa sunnunxi xun nan tun masama alɔ mixi na gbɛngbɛ sa fi ya i.

²¹ Xa kaamɛ na i yaxui ma, donse so a yi ra.
Xa ye xɔli na a ma, ye so a yi ra, a xa a min.

²² Xa i na wali mɔɔli raba a bɛ,
na luxi nɛ alɔ i bara tɛ wole dɔxɔ a xun ma.
Alatala nan i gbɛɲɔxɔma.

- ²³ Foye naxan kelima kɔɔla ma,
na fama nɛ tunɛ ra.
Nɛnyi naxan naafixiya falama,
na mixi yatagi i xɔnɔma nɛ.
- ²⁴ Lufe ra banxi fari ma,
na fisa lufe ra ginɛ fitinɛtɔɛ sɛɛti ma banxi kui.
- ²⁵ Xibaaru fanyi naxan kelixi yire makuye,
a maniya ye xinbeli ra mixi taganxi bɛ.
- ²⁶ Tinxintɔɛ naxan natɛ tongoma,
a xa bira mixi ɲaaxi fɔxɔ ra,
na maniyaxi ye dulonyi nan na naxan bara dunda,
a ye mu fan sɔnɔn.
- ²⁷ Kumi donfe a radangi a i, na mu fan.
Binyɛ fenfe i yɛtɛ ra, na fan mu fan.
- ²⁸ Mixi naxan mu nɔma a yɛtɛ raxande a na xɔnɔ,
na luxi nɛ alɔ taa kanaxi naxan tɛtɛ bara bira.

26

Lɔnnitare nun binyɛ

- ¹ Kuye mu xinbelima sogofure ra,
tunɛ mu fama maale xaba tɛmui,
na ki a mu lan lɔnnitare xa binyɛ sɔtɔ.
- ² Dankɛ mu mixi fanyi suxuma.
Na fe luma nɛ alɔ xɔni naxan mu dɔxɔma, koyinma xa a gɔnɔ.
- ³ Soe bɔnbɔma nɛ alako a xa a gi,
karafoe rasoma nɛ sofale dɛ i alako mixi xa a rapɛrɛ,
xaxilitare fan xuruma nɛ wuri ra alako a xa matinxin.
- ⁴ I naxa xaxilitare yaabi a maɲɔxun ki ra,
xa na mu a ra wo birin lan.
- ⁵ I xa xaxilitare yaabi a maɲɔxun ki ma,
xa na mu a ra a a yɛtɛ findima xaxilima nan na.
- ⁶ Mixi naxan xaxilitare xɛɛma masenyi nde tide,
na bara a yɛtɛ tɔɔrɔ.
- ⁷ Taali wɔyɛnyi naxan minima xaxilitare dɛ i,
na luxi nɛ alɔ mabɛnyi sanyi
naxan sɛnbɛ mu na.
- ⁸ Xaxilitare binyafe luxi nɛ alɔ gɛmɛ safe laati kui.
- ⁹ Taali wɔyɛnyi naxan minima xaxilitare dɛ i,
na luxi nɛ alɔ luxusinyi
naxan na siisila bɛlɛxɛ i.
- ¹⁰ Mixi naxan wali soma xaxilitare yi ra,
xa na mu a ra mixi yi ra a mu naxan kolon,
na luxi nɛ alɔ sɔɔri naxan tanbɛ wolima ɲama mabiri.
- ¹¹ Xaxilitare naxan gbilenma a xa daxɔɲa ma,
na luxi nɛ alɔ bare naxan gbilenma a xa bɔxunyi don na.
- ¹² Xaxilitare fan fisa mixi bɛ naxan a yɛtɛ findixi lɔnnila ra.
Fe sɔɔnɛyama nɛ na xaxilitare bɛ dangife na yɛtɛ igboe ra.
- ¹³ Mixi tunnaxɔnɔxi nan a falama,
«Yɛtɛ na kira ra, yɛtɛ na taa kui.»
- ¹⁴ Naadɛ rabima, a man nagalima,

alɔ tunnaɔɔnɛ naxan a ya rabima a xa sade ma, a man xi.

¹⁵ Mixi tunnaɔɔnɔxi a donse suxuma a bɛlɛxɛ ra, kɔnɔ a mu a rasoma a dɛ i tunnaɔɔnɔya saabui ra.

¹⁶ Mixi tunnaɔɔnɔxi a yɛtɛ rafisa xaxilima solofere bɛ naxee yaabi fima xaxilimaya ra.

¹⁷ Dangi mixi naxan a yɛtɛ rasoma gere kui naxan mu a matoxi, na maniya mixi ra naxan bare suxuma a tulie ma.

¹⁸⁻¹⁹ Mixi naxan a boore madaxu, a fa a fala, «Bere nan nu a ra,» na maniya daxui ra naxan tɛ maxirima tanbɛ ma, a a woli.

²⁰ Xa yege mu na, tɛ xubenma nɛ.

Xa mixi keren a sabari, sɔnxɔɛ danma nɛ.

²¹ Tige findima nɛ tɛ wole ra, yege findi tɛ ra.

Sɔnxɔla fan gere rabirama na ki nɛ.

²² Naafixi xa masenyi luxi nɛ alɔ donse ɲɔxunmɛ, naxan goroma mixi furi kui.

²³ Mixi ɲaaxi naxan wɔyɛn ɲɔxunmɛ falama, na luxi nɛ alɔ biriki to ɲaaxie se fiixɛ masoma naxee ma.

²⁴ Mixi ɲaaxi a boore madaxuma wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra, kɔnɔ yanfanteya na a bɔɲɛ kui.

²⁵ Hali a wɔyɛnyi ɲɔxun, i naxa la a ra de, barima kobija na a sondonyi kui.

²⁶ A xa xɔnnanteya nɔxunxi a xa mayendenyi saabui ra, kɔnɔ a xa kobija fama nɛ minide kɛnɛ ma mixie tagi.

²⁷ Mixi naxan yili gema gantanyi ra, a tan nan fama birade a kui.

Mixi naxan gɛmɛ wolima, na gɛmɛ gbilenma a tan nan ma.

²⁸ Wule fale tɔɔɲɛgɛtɔɛ nan xɔnma, Mixi naxan a boore matɔxɔma wule ra, na kasarɛ nan tun nabama.

27

Tina xa fe

¹ I naxa i yɛtɛ matɔxɔ tina xa fe ra, barima i mu a kolon naxan fama rabade.

² I naxa i yɛtɛ matɔxɔ, a lu mixi gbɛtɛ nan xa i matɔxɔ. Mixi gbɛtɛ xa matɔxɔɛ fisa i yɛtɛ xa matɔxɔɛ bɛ.

³ Kote nan gɛmɛ ra, mɛyɛnyi fan binya, kɔnɔ xaxilitare xa gbɛsɛnxɔnnɛya xɔrɔxɔ a birin bɛ.

⁴ Bɔɲɛ xa te xɔrɔxɔ, xɔnɛ fan magaaxu, kɔnɔ nde nɔma tide tɔɔnɛ tan ya ra?

⁵ Marakɔrɔsi raminife kɛnɛ ma mixi xa tantanyi xa fe ra, na fisa marakɔrɔsi nɔxunfe marafanyi xa fe ra.

⁶ I xanuntenyi xa marakɔrɔsi xɔnɔ, kɔnɔ la na ra. I yaxui tan i madaxuma nɛ wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra.

⁷ Mixi lugaxi mu wama hali kumi xɔn, kɔnɔ kaamɛtɔɛ tan, hali se xɔnɛ nan a ra,

a ɲɔxun a bɛ.

⁸ Xɛmɛ naxan a makuyama a xɔnyi ra,
na maniya xɔni ra naxan a makuyama a tɛɛ ra.

⁹ Labundɛ nun surayi bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ,
alɔ i xanuntenyi xa marasi fanyi.

¹⁰ I naxa i dɛfanboore rabolo,
i naxa i baba dɛfanboore rabolo.
I naxa i bariboore xili i xa tɔɔɛ ma.
I dɔxɔboore makɔɛxi fisa i ngaxakerenyi makuyaxi bɛ.

¹¹ N ma di, bira lɔnni fɔxɔ ra alako n bɔɲɛ xa rafan n ma.
Na kui n nɔma nɛ mixi yaabide naxan wama n nayaagife.

¹² Xaxilima a yɛtɛ ratangama fe xɔɔxɔɛ ma,
kɔnɔ xaxilitare tan soma nɛ na kui, a fa ɲaxankatɛ sɔtɔ.

¹³ Mixi xa sɛɛkɛ se rasuxu a naxan taani xɔɲɛ bɛ,
xa na mu a ra a naxan taani langoe bɛ.

¹⁴ I na i dɔxɔboore xɛɛbu i xui itexi ra gɛɛsɛgɛ gbe ra,
i bara a bɔɲɛ raɲaaxu a ma i tan mabiri.

¹⁵ Ginɛ fitinɛtɔɛ luxi nɛ alɔ tunɛ di naxan fɛɛɲɛnma fa ra.

¹⁶ Na ginɛ mɔɔli raxanfe, na maniyama foye raxanfe ra,
a suxufe xɔɔxɔ alɔ ture suxufe i bɛlɛxɛ ra.

¹⁷ Wure nan wure raluganma.
Mixi a boore rakamalima nɛ.

¹⁸ Mixi naxan mɛɛnima xɔɛ bili ma, a a bogi donma nɛ.
Mixi naxan mɛɛnima a karamɔxɔ ma, a binyɛ sɔtɔma nɛ.

¹⁹ Adama yatagi na ki naxɛ, na nan minima ye xɔɔra.
Adama yati na ki naxɛ, na toma nɛ a bɔɲɛ kui.

²⁰ Aligiyama mu wasama mixi faxaxie ra,
adama fan mu wasama a waxɔnse ra.

²¹ Xɛɛma nun gbeti matoma tɛ ra,
kɔnɔ mixi makiitima a xili nan ma.

²² I na maale din, a lagi bama nɛ a ma,
kɔnɔ xaxilitareɲa mu bama xaxilitare bɔɲɛ kui.

²³ I xa i xa xuruse birin kolon a fanyi ra, i xa mɛɛni e ma,

²⁴ barima bannaya mu buma tɛmui birin,
xunnakeli fan mu buma abadan.

²⁵ Xurusee na gɛ e balode ɲooɛge ra naxan toma fiili ma nun geya fari,

²⁶ yɛxɛɛɛ xabe yailan dugi ra i bɛ,
si kontonyi findi kɔbiri ra i xɛ sarama naxan na,

²⁷ si xijɛ findi i xa denbaya nun i xa konyie balo se ra.

28

Mixi ɲaaxi xa gaaxui

¹ Mixi ɲaaxie luma nɛ gaaxui kui,
e e gima nɛ hali mixi mu e fɔxɔ ra.
Tinxintɔɛ tan mu gaaxuma,
e suusa alɔ yɛtɛ.

² Mangɛ die wuya ɲama matandila ya ma,
kɔnɔ mangɛ xaxilima fata ɲama raxande.

³ Setare naxan a boore setaree tɔɔɔma,
na maniya tunɛ wunde ra naxan xɛ kanama.

⁴ Sɛriyɛ matandi mixi ɲaaxi matɔxɔma nɛ,
sɛriyɛ rabatui tan xɔnɔma nɛ mixi kobi ma.

⁵ Mixi ɲaaxie mu sɛriyɛ kolon,
kɔnɔ Alatala fenmae a fahaamuma nɛ a fanyi ra.

⁶ Setare tinxinxɪ fisa banna tinxintare bɛ.

⁷ Sɛriyɛ batula findixi di xaxili fanyi nan na,
kɔnɔ wasatare tan a baba rayaagima nɛ.

⁸ Mixi naxan a xa naafuli xun masama riba ra,
a xa bannaya gbilenma nɛ kinikininte ma.

⁹ Mixi naxan tondima a tuli matide sɛriyɛ ra,
Ala mu a xa duba suxuma feo.

¹⁰ Mixi naxan tinxintɔɛ ratantanma,
a birama a yɛtɛ kan xa gantanyi nan kui,
tinxintɔɛ tan fa kɛ fanyi sɔtɔde.

¹¹ Banna mixi ɲɔxɔ a ma a xa lɔnni gbo,
kɔnɔ setare xaxilima nɔma nɛ na kanyi ra.

¹² Tinxintɔɛ xun na rakeli, ɲama ɲɛlɛxinma nɛ,
kɔnɔ tinxintare xun na rakeli, ɲama a nɔxunma nɛ.

¹³ Mixi naxan a xa yunubie nɔxunma, a xa fe mu sɔɔnɛyama,
kɔnɔ mixi naxan a tima a xa yunubie ra, a gbilen e fɔxɔ ra, Ala kinikinima a ma.

¹⁴ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan gaaxuma Ala ya ra,
kɔnɔ bɔɲɛ xɔɔxɔɛ kanyi luma tɔɔɛ nan kui.

¹⁵ Mixi ɲaaxi naxan ɲama setare yamarima,
a luxɪ nɛ alɔ yɛtɛ magaaxuxi nun wulai sube xaɲɲɛ.

¹⁶ Mangɛ xaxilitare mixi tɔɔɔma nɛ,
kɔnɔ mangɛ naxan naafuli tinxintare xɔnma,
na simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ.

¹⁷ Mixi naxan a kolon a bɔɲɛ kui a faxɛ tixi,
na luma a gi ra nɛ han aligiyama.

Mixi yo naxa na kanyi mali.

¹⁸ Mixi naxan ɲɛɛma tinxinyi ra, na kisima nɛ,
kɔnɔ filankafui tan birama nɛ kerenyi ra.

¹⁹ Mixi naxan a xa bɔxi rawalima, na baloe sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan birama fe fufafu fɔxɔ ra, na setareɲa nan sɔtɔma.

²⁰ Mixi dugutɛgɛxi barakɛ sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan gbatama bannaya ra, a ɲaxankatama nɛ.

²¹ A mu lan mixi xa mixi rafisa a boore bɛ,

kɔnɔ mixi nde fe ɲaaxi rabama taami xuntunyi xa fe ra.

²² Milante gbatama bannaya ra,

kɔnɔ a mu a kolon a tɔɔɛ nan tun sɔtɔma.

²³ Mixi naxan marasi xɔrɔxɔɛ fima mixi nde ma,

na hinnɛ nan sɔtɔma dangife mixi ra

naxan luma wɔyɛn ɲɔxunmɛ gbansan fala ra mixie bɛ.

²⁴ Mixi naxan a baba nun a nga muɲama,

a fa a fala «A mu ɲaaxu,»

na bara findi kasarati ra.

²⁵ Mixi naxan milama harige ma,

na findima geresoe nan na,

kɔnɔ naxan bara a yɛtɛ taxu Alatala ra,

na ɲan bara hɛɛri gbegbe sɔtɔ.

²⁶ Mixi naxan laxi a yɛtɛ kan xaxili ra,

na bara findi xaxilitare ra,

kɔnɔ mixi naxan ɲɛɛma xaxili fanyi ra,

na kanyi kisima nɛ.

²⁷ Mixi naxan setare kima, na mu tɔɔrɔma,

kɔnɔ naxan setare kumama, na dankɛ nan sɔtɔma.

²⁸ Mixi ɲaaxie xun na rakeli, ɲama a nɔxunma nɛ,

kɔnɔ mixi ɲaaxie na halaki, tinxintɔɛ tan xun nakelima nɛ.

29

Marakɔrɔsi tide

¹ Mixi naxan tondima marakɔrɔsi ra,

na kanyi ɲaxankatama nɛ kerenyi ra.

² Tinxintɔɛ na sɛnbɛ sɔtɔ, ɲama sɛɛwama nɛ,

kɔnɔ tinxintare na findi mangɛ ra, ɲama tɔɔrɔma nɛ.

³ Lɔnni rafan mixi naxan ma, na a baba rasɛɛwama nɛ,

kɔnɔ naxan birama langoeɲa fɔxɔ ra, na ganma nɛ a harige ra.

⁴ Mangɛ bɔxi rasabatima tinxinyi nan na,

kɔnɔ mangɛ naxan kɔbiri fenma a yɛtɛ bɛ,

na bɔxi xun nakanama nɛ.

⁵ Mixi naxan a boore tamixiyama,

a na yɛlɛ italafe a boore nan bɛ.

⁶ Mixi ɲaaxi xa yunubi findixi gantanyi nan na a bɛ,

kɔnɔ tinxintɔɛ xun nakelima nɛ sɛɛwɛ kui.

⁷ Tinxintɔɛ katama nɛ tinxinyi xa raba setaree bɛ,

kɔnɔ mixi ɲaaxi mu mɛɛnima setaree ma fefe ma.

⁸ Mixi mayelee a niyama nɛ taakae xa xɔnɔ,

kɔnɔ xaxilimae tan ɲama bɔɲɛ ragoroma nɛ.

⁹ Xa kiiti lu xaxilima nun xaxilitare tagi,

na xaxilitare sɔnxɔɛ ratema nɛ tun,

bɔɲɛsa xa kana.

¹⁰ Faxɛtie tinxintɔɛ xɔnma,

kɔnɔ mixi tinxinxie e boore makantama nɛ.

¹¹ Xaxilitare bɔɲɛ xa te mafura,

kɔnɔ xaxilima tan a yɛtɛ suxuma nɛ.

¹² Mangε na bira wule fɔxɔ ra, a xa mixi birin findima nε mixi ɲaaxie ra.

¹³ Fe keren na setare nun mixi kobi tagi: Alatala nan e birin daa.

¹⁴ Mangε naxan setare makiitima nɔndi ra,
na xa kibanyi mabanbanma nε abadan.

¹⁵ Di xurufe luxusinyi ra, na a niyama nε a xaxili sɔtɔ,
kɔnɔ di lufe a yεtε yi ra, na findima yaagi nan na a nga bε.

¹⁶ Mixi ɲaaxie na sεnbε sɔtɔ, yunubie gboma nε,
kɔnɔ tinxintɔεε fama nε e xunnagore tode.

¹⁷ I xa di matinxin alako i xa lu bɔɲesa kui, a ɲεrε ki xa i rasεεwa.

¹⁸ Xa ɲama mu Ala xa fe toma,
e birama e yεtε waxɔnfe nan tun fɔxɔ ra.
Sεεwε na mixi bε naxan Ala xa sεriyε rabatuma.

¹⁹ Wɔyεnyi xa mu konyi matinxinma.
Hali a na mε, a mu a rabatuma.

²⁰ Xaxilitare fisa mixi bε,
naxan ɲεngi mu sama a xa wɔyεnyi xɔn ma.

²¹ Konyi naxan kanyi bara a kana kabi a dimεdi tεmui,
na findima tɔɔrε nan na a kanyi bε.

²² Bɔɲεte nan gere ramanima, a findi yunubie ra.

²³ Yεtε igboɲa mixi rayaagima nε,
kɔnɔ yεtε magore mixi xun nakelima nε.

²⁴ Mixi naxan kafuma muɲεti ma, na bara a yεtε gan.
A a kolon dankε na seede tinxintare bε,
kɔnɔ a nɔndi nɔxunma nε.

²⁵ Gaaxufe mixi ya ra, na findima gantanyi nan na,
kɔnɔ naxan a yεtε taxuma Alatala ra, a kisima nε.

²⁶ Mixi gbegbe mangε xa hinne fenma,
kɔnɔ Alatala nan mixi birin makiitima nɔndi ra.

²⁷ Mixi ɲaaxie raɲaaxu tinxintɔεε ma,
tinxintɔεε raɲaaxu mixi ɲaaxie ma.

30

Aguru xa masenyi

¹ Yake xa di Aguru xa masenyi nan ya a naxan masenxi Itiyεli nun Ukala bε:

² N ma lɔnni mu gbo alɔ booree,
n mu gεxi fahaamui gbegbe sɔtɔde.

³ N mu findixi lɔnnila ra,
n mu lɔnni sɔtɔxi Ala xa sεniyεntɔεε xa fe ra.

⁴ Nde texi koore, a man naxa goro?

Nde foye malanxi a bεlεxεε kui?

Nde ye ragataxi a xa sosee kui?

Nde dunɲa naaninyie saxi?

A xili di? A xa di xili di?

I na kolon?

⁵ Ala xa masenyi birin findixi nɔndi nan na,

a findi kantari ra mixi bE naxan lama a ra.

⁶ I naxa se sa na masenyi xun ma,
alako Ala naxa i suxu, a fa i xa wule to.

⁷ N wama fe firin maxɔrinfe i ma beenun n xa faxa.
I naxa tondi.

⁸ Madaxuɲa nun wule makuya n na.
I naxa n findi setare ra, i naxa n findi banna ra.
Baloe gbansan fi n ma, naxan n wasama.

⁹ Xa n sa se gbegbe sɔtɔ,
n gaaxuma nE n naxa nEEmu i ma,
n fa a fala, «Nde na Alatala ra?»
Xa n sa lu setareɲa fan kui,
n gaaxuma nE n naxa muɲE ti,
n fa i tan n Marigi Ala xili kana.

¹⁰ I naxa konyi xili kana a kanyi bE,
alako a naxa i danka, na haakE lu i ma.

¹¹ Mixi ndee e baba dankama, e e nga finsiriwali.

¹² Mixi ndee e yeTE findima sEniyentɔEe ra,
kɔnɔ e mu nɔma sEniyentareɲa bade e ma.

¹³ Mixi ndee e yeTE itema,
e a maɲɔxun e dangi mixi birin na.

¹⁴ Mixi ndee na naxee luxi alɔ sube xaɲEe
naxee wama setaree faxafe, e xa e ba duniɲa.

¹⁵ Di firin na nisi bE naxee a falama,
«N ki, n ki.»

Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee mu wasama, naxee mu a falama, «Na lan.»

¹⁶ E tan nan ya: aligiyama, ginE dibaritare,
gbengberenyi, nun tE.

Nee sese mu a falama, «Na lan.»

¹⁷ Mixi naxan yoma a baba ma,
naxan mu a nga xui rabatuma,
xaaxae kelima nE gulunba yire e a yae sakun,
sEgE yɔrEe fa a donde.

¹⁸ Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
n mu naxee fahaamuma e xa tilinyi xa fe ra.

¹⁹ E tan nan ya: SɛgE xa kira koore ma,
bɔximase xa kira fanye fari,
kunkui xa kira baa ma,
xEmE xa kira ginEdimEdi xɔnyi.

²⁰ GinE yeNɛla xa wali nan ya:
A na gE a dEgede, a a dE raxa, a fa a fala,
«N mu fe ɲaaxi yo rabaxi.»

²¹ Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee mu nɔma lude duniɲa fari.

²² E tan nan ya: Konyi findife mangE ra,
xaxilitare findife banna ra,

²³ ginE maxanutare dɔxɔfe xEmE taa,

konyi ginε naxan findife a kanyi κε tongoe ra.

²⁴ Sube naani na naxee xurun duniḡa subee birin bε,
kɔnɔ e xa lɔnni dangi a birin na.

²⁵ E tan nan ya: Dondoli naxan sεnbε mu gbo,
kɔnɔ e baloe fenma a fen waxati.

²⁶ Yere maniyε nde naxan sεnbε mu gbo,
kɔnɔ a yili gema gεmε longori yigiya sɔtɔde.

²⁷ Mangε mu na katoe bε,
kɔnɔ e e ḡεrεma xunlande ki ma.

²⁸ Kasa naxan nɔma tongode bεlεxe ra,
kɔnɔ a toma mangε xa banxi kui.

²⁹ Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee ḡεrε ki tofan.

³⁰ E tan nan ya: Yεtε naxan sεnbε gbo, a suusa sube birin bε,

³¹ konkore naxan ḡεrεma a xun nakelixa ra,
si kontonyi, nun mangε, sɔɔrie na naxan fɔxɔ ra.

³² Xa i bara i yεtε igbo xaxilitareḡa kui,
xa i bara wa fe ḡaaxi nde rabafe,
i xa gbilen na fɔxɔ ra,

³³ barima xḡε na bɔnbɔ, a binyama nε,
ḡɔε na din, wuli minima nε,
xɔnε xun na masa, a findima nε gere ra.

31

Mangε Lemuweli xa marasi

¹ Mangε Lemuweli xa masenyi nan ya a nga naxan fi a ma marasi ra:

² N ma di, i tuli mati n na,
n ma di fanyi, n naxan barixi,
n naxan sɔtɔ Ala saabui ra.

³ I naxa i sεnbε fi ginε ḡaaxie ma,
naxee fata mangεe ralɔede.
I naxa bira na ginε mɔɔli fɔxɔ ra.

⁴ Mangε Lemuweli, a mu lanma mangεe xa wεni min.
Beere xɔli mu lanma a xa mangε suxu,

⁵ xa na mu a ra e nεεmuma nε e yεtε xa sεriyε ma,
e fa tɔɔrɔmixi yanfa.

⁶ Na minse mɔɔli xa so mixie nan yi,
naxee na saya kira xɔn ma,
alako e xa nεεmu e xa fe xɔrɔxɔε birin ma.

⁷ Naxan wεni minxi a nεεmuma nε a xa setareḡa ma,
a mu ratuma a xa tɔɔrε ma sɔnɔn.

⁸ I xa dεtare xunmafala,
i xa misikiinε mali.

⁹ I xui ramini, kiiti sa nɔndi ra.
I xa tɔɔrɔmixi nun setare xunmafala.

Ginε fanyi

¹⁰ Nde nɔma ginε fanyi sɔtɔde?

A tide gbo diyaman bε.

¹¹ A xa mɔri laxi a ra,

a findixi harige fanyi nan na a bε tεmui birin.

¹² A fe fanyi rabama a xa mɔri bε,
a mu fe ɲaaxi yo rabama a ra a xa duniɲεigiri kui.

¹³ A yeχεε xabe nun gεεε fute fenma,
a nee rafalama sosee ra.

Na wali rafan a ma.

¹⁴ A luma alɔ yulε xa kunkui,
a sa baloe fenma yire makuye a fa a ra.

¹⁵ A kurunma nε alako a xa kuri so a xa denbaya bε,
a man wali so a xa walikε ginεε yi ra.

¹⁶ A bɔxi matoma nε, a fa na sara.

A geeni naxan sɔtɔma a na sarama sansi nan na, a a si.

¹⁷ A tunnabεxi, a walima sεnbε ra.

¹⁸ A a kolon a xa wali sɔɔnεyama nε.

A lanpui radεχεma nε, a wali kɔε fan na.

¹⁹ A yeχεε xabe findima nε gεεε ra,
a gεεε findima sose ra.

²⁰ A setare kima, a misikiinε malima.

²¹ A mu gaaxuma ɲεmε ya ra,
barima a xinbeli donma fanyie yailanxi a xa denbaya bε.

²² A sade dugi yailanma,
a dugi tofanyi dεgεma a yeτε bε.

²³ Taa kuntigi nan a xa mɔri ra,
a dɔxɔxi forie ya ma.

²⁴ A sosee dεgεma, a e mati.

A bεletie fan yailanma,
yulεε nee wafuma a ma.

²⁵ A sεnbε gbo, mixie a binyama.

A mu gaaxuma fefe ma.

²⁶ A lɔnni masenma mixie bε,
a man e xaran a fanyi ra.

²⁷ A a ɲεngi sama a xa denbaya xɔn ma,
a mu walitareɲa kolon.

²⁸ A xa die a matɔxɔma,
a xa mɔri a tantuma yi wɔyεnyi ra:

²⁹ «Ginε fanyie na na de,
kɔnɔ i maniyε mu na e ya ma.»

³⁰ Fate xa tofanyi mixi madaxuma nε, a mu buma.
Tantui na ginε nan bε naxan gaaxuma Alatala ya ra.

³¹ Wo xa na ginε xa wali fanyi sare fi a ma,
wo xa na ginε mɔɔli matɔxɔ taa kui.

Kawandila xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani yi kitaabui nan seβexi a xa bannaya, a xa nɔɛ, nun a xa lonni belebele nan xa fe ra. Na birin findixi masenyi hagiɛ nan na a be Alatala xa maragiri kui. A naxa a fahaamu na birin findixi «fe fufafu» nan na. Birafe na fe mɔɔli fɔxɔ ra, na luxi alɔ mixi «naxan birama foye fɔxɔ ra.» Foye na na, kɔnɔ a sigama nɛ, a mu buma. A suxufe mu sɔɔnɛyama. A na na ki nɛ won ma dunijɛigiri kui.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo barima to mixie mu taganma birade fe wuyaxi fɔxɔ ra naxan mu findixi Alatala xa sɛriyɛ ra. E birin katama nɛ naafuli sɔtɔde. E lonni fenma alako na tan fan xa findi kɔbiri ra. Na kira xɔn ma e fe mɔɔli birin nabama naxee nɔma rafande e fate ma. Na ɲɛɛ ki kui adamadi luma yunubi raba ra.

Alatala naxan masenma won be Annabi Sulemani saabui ra a findixi yi nan na: A lanma adamadi xa bira Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra yi dunijɛa bɛnde fɔɲi fari. Ala dunijɛa naxan daaxi a fan adama be, kɔnɔ a mu lanma a xa findi a xa ala ra. Alatala ɲɛɛxinyi fima mixi ma, kɔnɔ a wama nɛ e xa a kolon a tan nan findixi e Marigi ra. A lanma adama xa dunijɛa igiri, a ya tixi Ala nan na. A xa a kolon dunijɛa see mu buma, e luxi nɛ alɔ «foye» naxan lɔɛma yen.

Yi kitaabui a masenma nɛ won be a lanma won Marigi xa findi Alatala Daali Mange nan na, a naxa findi daali se nde ra. Ala xa won mali na kolonfe ra won bɔɲɛ kui. Amina.

Kawandila xa Kitaabui

Dunijɛa fu na a ra!

¹ Dawuda xa di Darisalamu mangɛ xa kawandi nan ya:

² Dunijɛa findixi fe fufafu nan na.

Dunijɛa fee tide yo mu na,
na birin findixi fuyan nan na.

N tan kawandila xa masenyi nan nan ki.

³ Adamadi geeni mundun sɔtɔma a xa wali ma soge bun ma?

⁴ Ndee faxama, ndee barima, dunijɛa fan na keɲa keren lɔxɔɛ birin.

⁵ Soge tema, a goroma, a man gbilen a texi dɛnnaxɛ.

⁶ Foye fan minima, a sigama yirefanyi ma, a a mafindima kɔɔla ma.

A na gɛ mafindide, a man gbilen a kelide.

⁷ Xure birin xun tixi baa nan na, kɔnɔ baa mu rafema.

Xuree kelima dɛnnaxɛ, e man gbilenma mɛnni nɛ.

⁸ Fe birin ɲɛɛma, a mu taganma, a mu masarama.

Adama ya mu wasama fe matode,

a tuli fan mu lugama fe ramɛde.

⁹ Naxan bara dangi nu,

na nan man gbilenma a ra.

Naxan bara raba nu, na nan man nabama.

Fe nɛɛnɛ mu rabama dunijɛa ma naxan ɲɔndɔn mu nu raba.

¹⁰ Fe nɛɛnɛ yo mu na naxan a niyama mixi xa a fala,

«Yi mato, fe nɛɛnɛ na a ra!»

N xa a fala wo be, na fe mɔɔli ɲan nu na beenun won tan xa bari.

¹¹ Nama mu ratuma fe dangixi ma,

fe naxan sa fama rabade, ɲama nɛɛmuma nɛ na fan na.

¹² N tan Kawandila, n bara findi mangɛ ra Isirayila bɔxi ma Darisalamu. ¹³ N nate tongoxi nɛ, fe naxee birin nabafe yi dunijɛa ma, n xa e mato a fanyi ra. Na kui n a to nɛ a Ala kote xɔɔxɔɔ nan saxi adamadie fari. ¹⁴ N bara wali birin mato naxan nabama yi

duniya ma. Fufafu na a birin na! Birafe na wali fɔxɔ ra, a luxi nɛ alɔ mixi na birafe foye nan fɔxɔ ra.

¹⁵ Naxan kuntinxi, na mu nɔma matinxinde, naxan luxi, na mu nɔma kamalide.

¹⁶ N naxa a maɲɔxun n yɛtɛ ma, a n tan bara lɔnni fen dangi Darisalamu mangɛ birin na, naxee singe fa n tan yara. N bara lɔnni nun fe kolonyi gbege sɔtɔ duniya xa fe ma.

¹⁷ N naxa natɛ tongo n xa xaxilimaya nun xaxilitareya fan mato. Kɔnɔ n bara a to na fan luxi alɔ birafe foye nan fɔxɔ ra.

¹⁸ Xaxilimaya nun kɔntɔfili nan ɲɛrɛma kira keren xɔn ma. Fe kolonyi gboma ki naxɛ, tɔɔrɛ fan gboma na ki nɛ.

2

Adamadi waxɔnfe

¹ N a fala nɛ n yɛtɛ bɛ, «N xa ɲɛlɛxinyi mato, n xa a kolon naxan fan.» N naxa a to a ɲɛlɛxinyi fan mu buma. ² N naxa n yɛtɛ maxɔrin, «Yelefe tun mu findixi fe kamalixi ra. ɲɛlɛxinyi tide na munse ra?» ³ N naxa natɛ tongo n ma lɔnni fenfe kui, n xa ɲɛlɛxinyi fen wɛni ra. N nu wama a kolonfe munse munafanyi gbo adamadie bɛ e xa duniyaigiri kui.

⁴ N naxa wali xungbe ndee suxu alɔ banxi tife nun xɛ safe. ⁵ N naxa yire tofanyie yailan naafuli kanyi e malabuma dɛnnaxɛ sansi tofanyie ya ma. ⁶ N naxa ye yire ge naxee a niyama ye xa sa n ma sansie ma. ⁷ N naxa konyie sara, naxee bara die sɔtɔ naxee findixi n gbe ra, e fa lu n xɔnyi. N naxa xuruse gbege sɔtɔ, dangi Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. ⁸ N naxa gbeti, xɛɛma, nun naafuli mɔɔli birin sɔtɔ. N naxa yelibae sɔtɔ, a nun ginɛ gali adama waxɔnfe xa fe ra. ⁹ N naxa findi mixi xungbe ra dangife Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. N naxa na birin naba lɔnni fenfe ra.

¹⁰ N naxa n waxɔnfe mɔɔli birin fen, n mu tondi sese ra naxan nu rafanxi n ma. N ma wali yati nu rafanxi n ma, na nan findixi n ma geeni ra.

¹¹ Kɔnɔ n to n ma wali birin mato, n naxan nabaxi tɔɔrɛ kui, n naxa a to na birin fufafu. A nu luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra a mu sese suxu.

¹² Na tɛmɔi n naxa n ɲɔxɔ sa xaxilimaya nun xaxilitareya xɔn ma. Naxan tima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra, na fama munse rabade?

¹³ N naxa a to xaxilimaya fan dangi xaxilitareya ra, alɔ naiyalanyi fan to fanxi dimi bɛ.

¹⁴ Xaxilima se toma a ya ra, xaxilitare tan a ɲɛrɛma dimi nan kui. Kɔnɔ e firin birin faxama nɛ.

¹⁵ Na nan a ra n naxa a maɲɔxun, xa n tan nun xaxilitare birin faxama nɛ, n ma xaxilimaya tide fa na munse ra? N naxa a fala n yɛtɛ bɛ, «Xaxilimaya fan fe fufafu nan a ra.»

¹⁶ Xaxilima nun xaxilitare xa fe mu ratuma mixie ra, e nɛɛmuma nɛ e firin birin ma, e firin birin faxama nɛ.

¹⁷ Na kui duniyaigiri naxa raɲaaxu n ma, barima n bara a kolon n ma wali mu buma. A luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra, e mu a suxu. ¹⁸ N ma wali naxa raɲaaxu n ma, barima n bara a kolon fo n xa na birin lu mixi gbɛtɛ yi ra. ¹⁹ Na mixi findima xaxilima nan na, ka xaxilitare ra? Nde nɔma na kolonde? Kɔnɔ a tan yati nɔɛ sɔtɔma nɛ n ma

wali birin xun ma! Fe fufafu nan na ki. ²⁰ Na kui n naxa nimisa wali birin xa fe ra n naxan naba yi duniɗa ma.

²¹ Mixi naxan walixi lɔnni nun fatɛ ra, a fa na wali lu mixi nde yi ra naxan mu sese raba na wali kui, na findixi fe fufafu nan na naxan xɔrɔxɔ ki fanyi ra. ²² Mixi geeni mundun sɔtɔma a xa wali nun a xa katɛ kui a naxan nabaxi yi duniɗa ma? ²³ A xa wali findixi tɔɔrɛ xɔrɔxɔɛ nan na a bɛ. Hali kɔɛ ra a bɔɗɛ mu malabuma. Fe fufafu nan na ki.

²⁴ A lanma mixi xa a dɛge, a xa a min, a xa a xa wali raba sɛɛwɛ kui. N bara a kolon na birin kelixi Ala nan ma. ²⁵ Mixi mu nɔma a dɛgede, a fe fanyi kolon xa Ala mu a mali? ²⁶ Mixi naxan nafan Ala ma, Ala a kima xaxili fanyi, fahaamui, nun sɛɛwɛ nan na. Kɔnɔ xaxilitare tan, Ala a niyama nɛ a xa a harige birin so mixi gbɛtɛ yi ra naxan nafan Ala ma. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.

3

Tɛmui na fe birin ma

¹ Tɛmui na fe birin ma,
fe birin duniɗa ma, a xa waxati na na.

² Waxati nde na di barife ma,
waxati nde na faxafe ma.
Waxati nde na sansi sife ma,
waxati nde na sansi xabafe ma.

³ Waxati nde na faxɛ tife ma,
waxati nde na dandan tife ma.
Waxati nde na se kanafe ma,
waxati nde na se yailanfe ma.

⁴ Waxati nde na wafe ma,
waxati nde na yelege ma.
Waxati nde na yaye raminife ma,
waxati nde na fare boronfe ma.

⁵ Waxati nde na gɛmɛɛ rayensenfe ma,
waxati nde na gɛmɛɛ malanfe ma.
Waxati nde na sunbu tife ma,
waxati nde na a titareya ma.

⁶ Waxati nde na se fenfe ma,
waxati nde na a lufe ma.
Waxati nde na se ragatafe ma,
waxati nde na a wɔlɛfe ma.

⁷ Waxati nde na se ibɔɔfe ma,
waxati nde na a dɛgefe ma.
Waxati nde na wɔyɛnfe ma,
waxati nde na dundufe ma.

⁸ Waxati nde na xanu tife ma,
waxati nde na xɔn tife ma.
Waxati nde na geresofe ma,
waxati nde na saatafe ma.

⁹ Walikɛ geeni mundun sɔtɔma a xa katɛ kui? ¹⁰ N bara kote to Ala naxan dɔxɔxi adamadie xun. ¹¹ A bara se birin natofan a waxati ma. A bara a niya adamadi xaxili xa siga abadan fe ma, hali a mu nɔ Ala xa walie kolonde keli a fɔlɛ ma han a raɗɗɔnyi. ¹² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi bɛ, fo a sɛɛwa, a fe fanyi raba a xa duniɗɛigiri kui.

¹³ Mixi a dɛgefe, a a min, a sɛɛwa a xa wali kui, na nan findixi Ala xa ki ra adamadi bɛ.

¹⁴ N a kolon Ala xa wali birin buma nɛ abadan. Sese mu sama a xun ma, sese mu bama a ra. Ala fe rabama nɛ alako adamadi xa gaaxu a ya ra.

¹⁵ Naxan na na, na ɗan nu na nu.

Naxan fama rabade, na ɗan nu na nu.

Adamadi naxan nabaxi, Ala fama nɛ na makiitide.

¹⁶ N bara fe gbɛtɛ fan to yi duniɗa ma:

Nɔndi mafindima wule ra,
tinxinyi mafindima tinxintareya ra.

¹⁷ N naxa a maɲɔxun n xaxili kui,
Ala tinxintɔɛ nun tinxintare makiitima nɛ,
barima fe birin a waxati na na.

¹⁸ N man naxa a maɲɔxun n xaxili kui, Ala na mixie matofe nɛ, alako e xa a kolon daalise nan lanxi e ma alɔ wulai subee. ¹⁹ E firin birin fama nɛ raɲɔnde yire keren, e firin birin faxama nɛ. E firin birin ɲɛngima ki keren, adama yo sube yo, e birin lan. Fe fufafu na na birin na. ²⁰ E birin sigade keren. E kelixi bɛndɛ nɛ, e man gbilenma bɛndɛ nɛ. ²¹ Nde a kolon xa mixi faxaxi xaxili tema koore nɛ, xa sube faxaxi xaxili goroma bɔxi nɛ?

²² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi bɛ, fo a sɛɛwa a xa wali kui. Na nan findixi Ala xa maragiri ra adamadi bɛ. Nde nɔma a masende a bɛ naxan fama rabade a dangi xanbi?

4

Faxafe nun balofe

¹ N man bara n xaxili rasiga ɲaxankatɛ birin ma, naxan na rabafe yi duniɲa ma.

Mixi ɲaxankataxi na wafe,
e madunduma yo mu na.

Nɔɛ na mixie bɛ naxee na e ɲaxankatafe.

E madunduma yo mu na.

² N bara a maɲɔxun, mixi faxaxi nan sɛɛwaxi dangife mixi baloxi ra.

³ Mixi naxan mu barixi sinden,
nee xa hɛɛri dangi mixi faxaxi nun mixi baloxi ra,
barima e mu ɲaxankatɛ kolon naxan na rabafe yi duniɲa ma.

⁴ N bara a to, mixi walima e xunnakeli fenma milɛ kui. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ birafe foye fɔxɔ ra.

⁵ Xaxilitare a bɛlɛxɛɛ findigilinxi a ma, a mu walima,
han a xun nakana.

⁶ Bɔɲɛsa dondoronti fisa katɛ gbegbe bɛ.
Na katɛ luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.

⁷ N bara fe fufafu gbɛtɛ fan to yi duniɲa ma.

⁸ Xɛmɛ nde nu na naxan nu na a kerenyi ma,
mixi yo mu nu na a bɛ.

A nu walima tɛmui birin, kɔnɔ a mu wasa a xa naafuli ra.

A naxa a yɛtɛ maxɔrin,

«N na walife tɔɔrɛ kui nde bɛ?»

Yi mɔɔli fan findixi fe fufafu nan na.

⁹ Mixi firin malanxi sɔɔnɛya dangife mixi ra naxan luma a keren.

Na firinyie xa wali dangi na mixi kerenyi gbe ra.

¹⁰ Xa a sa li keren bira, a boore a rakelima nɛ.

Kɔnɔ mixi naxan birama, a malima mu na,
na tɔɔrɔma nɛ a ɲaaxi ra.

¹¹ Na maniyaxi mixi firin nan na,
naxee saxi e boore fɛ ma xinbeli tɛmui,
e nu wuyenyi sɔtɔ e boore saabui ra.

Kɔnɔ mixi naxan na a kerenyi ma, na xinbeli bama di?

¹² Mixi ɲaaxi nɔma nɛ mixi keren na,

kɔnɔ mixi firin tan tima nɛ a kanke.
Luuti xɔri saxan malanxi mu bolonma mafuren.

¹³ Misikiinɛ xa di naxan xaxili fan, a sɛnbɛ gbo mangɛ bɛ naxan mu fata marasi fanyɪ nun a ɲaaxi tagi rasade. ¹⁴ Na mixi mɔɔli nɔma minide geeli kui, a findi mangɛ ra. A barixi setareɲa nan kui, a fa mangɛya sɔtɔ. ¹⁵ Duniɲa mixi birin saxanyi nan nabama, i

na dangi mixi gbete fa ti i joxoxe ra. ¹⁶ Mixi wuyaxi dangixi ne beenun na kanyi xa bari. Mixi naxee fama a xanbi ra, a xa fe mu fama rafande e ma. Na fan findixi fe fufafu nan na, alo mixi naxan birafe foye foxo ra.

¹⁷ I na siga salide Ala xa banxi, i xa i yete mato a fanyi ra. I na siga, i xa i tuli mati masenyi ra naxan tima naa. Na tide gbo dangife serexe bafe ra naxan nabama xaxilitareja kui, barima xaxilitaree mu a kolon, a e na fe kobi nan xun ma na ki.

5

Laayidi tongofe Ala be

¹ I naxa gbata i de rabide woyenyi xili ma,
i naxa gbata laayidi tongode Ala be,
barima Ala tan na koore ne, konko i tan na boxi nan ma.
Awa, i xa woyenyi naxa wuya.

² Alo xiye to kelima majoxunyi gbegbe ma,
xaxilitareja fan kelima de wuya nan ma.

³ Xa i bara laayidi tongo Ala be, i naxa dugundi a rakamalide. Xaxilitareja mu rafan Ala ma. A lanma i xa i xa laayidi rakamali. ⁴ Laayidi tongotareja fisa laayidi rakamalitareja be. ⁵ I naxa tin i xa woyenyi xa findi yunubi ra. I naxa a fala Ala xa xera be, «N mu nu wama laayidi yati tongofe.» Na fe moli Ala raxonoma ne, a a niya i xa wali xun xa rakana. ⁶ Xiye wuyaxi safe nun woyenyi tife findixi fe fufafu nan na. Na kui a lanma i xa gaaxu Ala ya ra.

⁷ I naxa tenna xa a sa li i mixie toma taa kui naxee fuma misikiine ma, e serye kana, e kiiti jaaxi sa tinxintoe ma. Mange a boore mange nan malima, han a mangeya xungbe soto. ⁸ E birin geenima xe samae nan saabui ra, hali mange xungbe.

⁹ Kobiri rafan mixi naxan ma, a mu wasama.
Bannaya rafan naxan ma, a naafuli mu a ralima.
Fe fufafu nan na ki.

¹⁰ Harige gboma ki naxe, a donmae fan gboma na ki ne.
Na kui munafanyi mundun na harige kanyi be,
ba a ya tife ra a harige ra?

¹¹ Walike luga ba, a mu luga ba, a xixoli fanyi rabama ne.
Konko banna xa naafuli a niyama ne a mu xixoli fanyi raba.

¹² N fe magaaxuxi nde rakoxoxi yi duniya ma:

Kankanfe bannaya ma han a banna tooto,

¹³ xa na mu a ra, bannaya loefe toote nde saabui ra,
a fa li banna xa di mu ke soto.

¹⁴ Adamadi mini ki naxe a nga texe,
a man gbilenma bende a mageli ra na ki ne.

A mu sese xaninma a xun ma a naxan soto a xa wali kui.

¹⁵ Yi fe xoxoxo.

Adamadi fa ki naxe yi duniya ma,
a man sigama na ki ne.

A xa katfe findixi fe fufafu nan na.

¹⁶ A duniya igirima dimi nan kui,

kontofili, toote, nun boje majaxui kui.

¹⁷ Na kui n naxa a fahaamu a fan adama be xa a a dege, a a min, a sewa a xa wali ra, a naxan nabama duniya ma a xa simaya kui, Ala naxan nagirixi a ma na nan findixi a xa geeni ra. ¹⁸ Xa Ala a ragiri mixi ma a xa harige soto, a fa sewa na ra han a wasa, na bara findi Ala xa ki nan na. ¹⁹ Na kui, a mu kontofilima a xa simaya xa dunke xa fe ra, barima Ala bara a niya a boje xa lu sewe kui tun.

6

Bannaya nun sɛɛwɛ

¹ N fe xɔrɔxɔɛ gbɛtɛ nan to yi duniɲa ma: ² Ala bannaya nun binyɛ ragirixi mixi nde ma han a wasa na birin na, kɔnɔ Ala fa a niya a mu xan a yi, a fa a lu mixi gbɛtɛ yi ra. Fe fufafu nan na ki naxan xɔrɔxɔ a gbe ra.

³ Hali mixi di kɛmɛ sɔtɔ, a naxa simaya xɔn kuye sɔtɔ, xa a mu nɔma sɛɛwade a harige ra, ɲama mu fa a ragata gaburi kui a ragata ki ma, diyɔrɛ naxan baxi a nga furi, na fisa na kanyi bɛ. ⁴ Na diyɔrɛ mu findima a ra, a kelima dimi nan kui, a xili yati mu falama. ⁵ A mu soge xa naiyalanyi toxi, a mu sese kolonxi, kɔnɔ a xa fe fisa na naafuli kanyi bɛ, ⁶ hali naafuli kanyi fa lu duniɲa ma ɲɛ wulu firin sɛɛwɛtareɲa kui. E birin mu sigama aligiyama xɛ?

⁷ Mixi xa katɛ birin nabama furi fe nan ma fe ra, kɔnɔ a mu wasama feo.

⁸ Munse luma xaxilima yi ra naxan mu na xaxilitare yi ra?

Munse luma misikiinɛ bɛ xa a ɲɛrɛ ki fan a boore ya xɔri?

⁹ Se toxi fisa maɲɔxunyi bɛ?

Fe fufafu nan na ki naxan luxi alɔ mixi naxan birafe foye fɔxɔ ra.

¹⁰ Daalise birin ɲan bara xili sɔtɔ, adama naxan nu na, a ɲan bara kolon. Adama mu nɔma mixi ra naxan sɛnbɛ gbo a bɛ.

¹¹ Wɔyɛnyi na gbo, fe fufafu fan gboma nɛ.

A mu mixi yo malima.

¹² Nde a kolon fe naxan fan adamadi bɛ a xa duniɲɛigiri kui, naxan dangima mafuren mafuren alɔ niini? Nde nɔma a falade a bɛ fe naxan nabama a faxa xanbi?

7

Xaxili fanyi

¹ Xili fanyi fan dangi labundɛ fanyi ra.

I faxa lɔxɔɛ fan dangi i bari lɔxɔɛ ra.

² Sofe kaɲɛ banxi fisa sofe xulun banxi bɛ, barima faxɛ ragirixi adama birin bɛ.

A lanma mixi baloxi xa ratu na ma.

³ Sunnunyi fisa yele bɛ, barima mixi bɔɲɛ fanyi sɔtɔma nɛ sunnunyi kui.

⁴ Xaxilima a ɲɔxɔ rasigama nɛ faxɛ ma, xaxilitare tan na yelefe nan tui.

⁵ Xaxilima xa xurui fisa xaxilitare xa matɔxɔɛ bɛ.

⁶ Xaxilitare xa yele luxi nɛ alɔ bolee naxee mabulama tunde bun ma.

Fe fufafu nan na ki.

⁷ Kɔbiri tinxintare a niyama nɛ xaxilima xa findi xaxilitare ra, ye dɔxɔɛ a bɔɲɛ mafindima nɛ.

⁸ Fe raɲɔnyi fisa a fɔlɛ bɛ.

Mixi sabarixi fisa yɛtɛ igboe bɛ.

⁹ I bɔɲɛ naxa gbata tede, barima xaxilitaree bɔɲɛ nan tema.

¹⁰ I naxa lu a fala ra, «Singe dangi yakɔsi ra.»

Xaxilimaya woyenyi mu na na ra.

¹¹ Xaxilimaya luxi ne alo ke,
a munafanyi na duniya mixi birin be.

¹² Xaxilimaya findixi mixi xa kantari nan na,
kobiri fan findixi mixi xa kantari nan na,
konon xaxilimaya nan fisa,
barima a xaxilima rakisima.

¹³ Ala xa wali mato.
A naxan madalin, nde noma na matinxinde?

¹⁴ I xa seewa heeri temui.
Tore temui na a li, i xa ratu a ma,
a Ala nan na firinyi birin daaxi.

Na kui adamadi mu noma a xa tina kolonde.

¹⁵ N ma simaya fufafu kui,
n a toxi ne tinxintoe nde faxa simaya dunke kui hali a to tinxinxi,
tinxintare nde bu duniya hali a to mu tinxin.

¹⁶ I naxa i yete findi tinxintoe ra,
i naxa i yete findi lonnila ra,
xa na mu a ra i i yete kanama ne.

¹⁷ I naxa findi tinxintare ra,
xa na mu a ra i faxama ne beenu i xa waxati xa a li.

¹⁸ A lanma i xa i joxo sa na marasi firinyi xon ma.
Ala xa yaragaaxui xa fe sonyama ne na birin kui.

¹⁹ Xaxilima xa xaxilimaya a senbe gboma ne dangi taa mange fu ra.

²⁰ Tinxintoe mu na yi duniya ma,
naxan fe fanyi tun nabama, a mu yunubi yo raba.

²¹ I naxa i tuli mati mixi xa woyenyi birin na,
xa na mu a ra i fama i xa konyi xui mede a i dankama,

²² alo i tan yati bara a raba sanya wuyaxi mixie ra.

²³ N na birin igbexi ne xaxilimaya ra.

N naxa a fala, «N xa findi xaxilima ra,» konon n mu no.

²⁴ Xaxilimaya tan tilin, a makuya won na,
nde noma a fahaamude?

²⁵ Na kui n naxa kata na kolonde,
n xa so xaxilimaya kui, n xa fahaamui soto,
n xa a kolon tinxintareya findixi xaxilitareya nan na,
xaxilitareya fan findixi daxuya nan na.

²⁶ N bara fe nde to naxan konon dangi faxe ra.

Gine na a ra naxan findixi yele ra,
naxan bonne findixi gantanyi ra,
naxan belexee luxi alo luuti balanxi.
Mixi naxan nafan Ala ma,
a kelima ne na gine xun ma,
konon na gine yunubitoe nan masotoma.

²⁷ N tan kawandila yi nan to n ma fe matoxi birin kui:

²⁸ N naxa xeme tinxinxi keren to xeme wulu ya ma,
n naxa a fen han,
konon n mu gine yo to nama ya ma naxan tinxin.

²⁹ N yi nan gbansan to kore:

Ala adamadie daaxi nE e tinxinxi,
kɔnɔ e tan naxa e yɛtE madaxu.

8

Xaxilimaya nun mangEya

¹ Xaxilima maniyE mu na.

Nde fata fe tilinxi fatanfaside?

Xaxilima yatagi nɔrɔma a xa xaxilimaya saabui nan na,
a lahalE masarama nE.

² N xa a fala wo bE, a lanma wo xa mangE xa yaamari rabatu, barima wo bara wo rakali Ala ya xɔri. ³ I naxa gbata kelide mangE ya xɔri. I naxa ti fefe xanbi ra naxan mu fan. MangE a waxɔnfe nan nabama. ⁴ A lu ki yo ki, nɔE na mangE nan yi. Nde nɔma a matandide?

⁵ Mixi naxan mangE xa yamari rabatuma,
fe ɲaaxi yo mu a sɔtɔma.

Xaxilima a ɲEre ki nun ɲEre waxati kolon.

⁶ Fe birin lanma a xa raba a waxati nun a keɲa ma,
hali na fa findima fe xɔrɔxɔE ra mixi bE.

⁷ Mixi to mu a kolon fe naxee fama rabade,
nde nɔma nee tagi rabade a bE?

⁸ Mixi yo mu nɔma a ɲEngi yamaride,
mixi yo mu nɔma a faxa lɔxɔE sugandide.
Mixi mu nɔma kelide gere xun ma,
tinxintareya mu fe kobi rabae beɲinma.

⁹ N bara yi birin rakɔrɔsi duniɲa ma. N naxa mixi to a na a boore yamarife, a fa a yɛtE tɔɔrɔ na kui. ¹⁰ N naxa mixi ɲaaxie to naxee ragatama binyE kui, mixie nu naxee matɔxɔma hɔrɔmɔlingira yire taa kui. Fe fufafu nan na ki.

¹¹ Xa fe kobi rabae mu ɲaxankate sɔtɔ a tɛmui, ɲama fan fama nE birade e waxɔnfe ɲaaxie fɔxɔ ra. ¹² N a kolon hali fe kobi rabae gbilen fe ɲaaxi rabafe ra han sanmaya keɛɛ, sɔɔnEya tan nabama nE mixi bE naxan gaaxuma Ala ya ra, naxan luma a batu ra. ¹³ Kɔnɔ fe mu sɔɔnEyama mixi ɲaaxie bE naxee mu gaaxuma Ala ya ra, e xa simaya xɔn mu kuyama alɔ mixi niini.

¹⁴ Fe fufafu gbete na na yi duniɲa ma: Fe xɔrɔxɔE naxan lan a xa dɔxɔ mixi ɲaaxi ma, na nan dɔxɔma tinxintɔE ma. Fe fanyi naxan lan a xa raba tinxintɔE bE, na nan nabama mixi ɲaaxi bE. N xa a fala wo bE, na fe mɔɔli findixi fe fufafu nan na. ¹⁵ Na kui a lanma adama xa sEewa a xa duniɲEigiri kui. Fe yo mu na naxan fisa yi bE: Mixi lanma e xa e dege, e xa e min, e xa sEewa. Na ki a sEewama nE a xa wali ra a xa duniɲEigiri kui, Ala naxan fixi a ma duniɲa bende fuɲi fari.

¹⁶ N to nate tongo n xa fahaamui sɔtɔ adamadi xa wali xa fe ra, a naxan nabama kɔE nun yanyi, ¹⁷ n naxa Ala xa wali mato. Mixi yo mu nɔma sode fe birin kui naxan nabama duniɲa ma. Hali a kata han, a mu a kolonma feo. Hali xaxilima naxan a falama a bara ge na kolonde, a mu nɔma na kolonde yati yati.

9

Adamadi mu yare kolon

¹ N to n maɲɔxun na fe birin ma, n a toxi nE tinxintɔEe, xaxilimae, nun e xa katE birin kelima Ala nan ma. Adamadi mu a kolon a fama naxan lide a yara, xanunteya xa na mu a ra xɔnnanteya. Na birin na Ala nan yi. ² Adamadi birin sigama nE aligiyama. TinxintɔE ba, tinxintare ba, sɛniyɛntɔE ba, sɛniyɛntare ba, sɛrɛxɛba ba, sɛrɛxɛbatare ba.

Mixi fanyi ba, mixi ɲaaxi ba
e birin sigama nE aligiyama.

Mixi naxan laayidi tongoma ba,

mixi naxan mu suusama na tongode ba,
e birin sigama nE aligiyama.

³ Fe xOwOwE nan yi ki fe birin ya ma duniya ma: marawOwOwE ki keren nan na nee birin be. Adamadie bOwE rafexi fe nyaaxi nan na, e walima xaxilitareya nan na e xa duniyEigiri kui. Na dangi xanbi, e faxamixie lima nE aligiyama. ⁴ Mixi baloxi gbansan nOma a xaxili tide fe nde ma. Bare nyE fisa yEte faxaxi be.

⁵ Naxee baloxi, nee a kolon a e faxama nE, kOwOwE mixi faxaxie tan mu fefe kolon. Sare fi yo mu na e be sOwOwE, e xa fe yati bara nEemu mixie ra.

⁶ E xa xanunteya, e xa xOwOwE, e waxOwE, nee birin bara nyE. E tan gbe yo mu na yi duniya fee tan ya ma sOwOwE.

⁷ Siga, i i dege seewe kui, i i xa weni min bOwE fanyi kui. Ala wama na nan xOwOwE i be. ⁸ I xa sose fiixe ragoro i ma, i xa labunde fanyi sa i fate ma. ⁹ I xa duniya igiri seewe kui wo nun i xanuntenyi ginE. Ala bara yi simaya nan fi i ma. Hali a to dangima alO foye, hali a xOwOwE, Ala xa maragiri na a ra i be. ¹⁰ I nOma wali naxan na, i xa na raba i senbe birin na, barima i naxan nabama duniya ma, alO walife, fe matofe, fe fahaamufe, nun fe kolonfe, na sese mu na aligiyama i sigafe dennaxe.

¹¹ N man bara fe gbete to yi duniya ma:
Naxan xulun dangi a boore ra, a mu gbata geenima temui birin xe,
naxan senbe gbo dangi a boore ra, a mu gere geenima temui birin xe,
naxan xaxili fan a boore be, a mu donse sOwOwE temui birin xe,
naxan ma lonni dangi a boore ra, a mu naafuli sOwOwE temui birin xe,
naxan xa fahaamui gbo a boore be, a mu hinne sOwOwE temui birin xe.
Ala xa maragiri tan fe birin nabama a waxati nE.

¹² Mixi yo mu a kolon fe fama a lide temui naxe:
YeXe suxuma nE yeXe xOwOwE kui,
xOwOwE suxuma nE gantanyi ra.
Na ki fe xOwOwE adamadi terennama nE kerenyi ra.

¹³ N man bara yi xaxilimaya misaali to duniya ma naxan tide gbo. ¹⁴ Taa xuri nde nu na, mixi mu nu gbo dennaxe. Mange senbema nde naxa na taa gere, a fa tede yailan na taa tete bunyi. ¹⁵ Na taaka nde nu na, naxan findixi setare xaxilima ra. A naxa na taa rakisi a xa xaxilimaya saabui ra, kOwOwE na dangi xanbi mixi yo mu ratu a xa fe ma. ¹⁶ Na kui n naxe,
Xaxilimaya fisa nyalamaya be,
kOwOwE setare xa xaxilimaya maberema nE,
mixi mu a xa masenyi suxuma.

¹⁷ Xaxilima xa masenyi raxaraxi ramEfe,
na fisa mange xa sOwOwE rate be xaxilitaree tagi.

¹⁸ Xaxilimaya fisa geresosee be,
kOwOwE yunubitOwE keren gbansan nOma fe fanyi gbegebe xun nakanade.

10

Taali woYenyi

¹ Tugitugi na faxa labunde xun ma, labunde xiri kanama nE.
Xaxilitareya nan xui mema dangife xaxilimaya xui ra.

² Xaxilima bOwE matinse,
xaxilitare bOwE nyaaxu.

³ Xaxilitare a xa xaxilitareya masenma nE birin be a xa nyE kui.

⁴ Xa i xa mange kOwOwE i ma, i naxa keli i xa wali xun ma,
i xa sabari fe xOwOwE rabOwOwE.

⁵ N fe xɔɔxɔɔɔɔ ɔnde fan toxi yi duniya ma naxan kelixi mangɛ ma:

⁶ A nɔɛ fima nɛ xaxilitare ɔnde ma, banna ɔnde tan mu nɔɛ yo sɔtɔ.

⁷ N bara konyi ɔnde to a soe ragima, mangɛ ɔnde fa a ɲɛɛ a sanyi ra.

⁸ Yili ge nɔma birade a xa yili gexi kui, mixi naxan yale tima tɛtɛ ma, bɔximase nɔma na fan xinde.

⁹ Mixi naxan gɛmɛ masolima, a nɔma a maxɔnɔde gɛmɛ ra. Mixi naxan yege bɔɔma, a nɔma a maxɔnɔde yege ra.

¹⁰ Xa beera kole torixi, a mu ralugan, na a niyama nɛ wali xa xɔɔxɔɔ. Xaxilimaya xunnakeli fima mixi ma na ki nɛ.

¹¹ Xa bɔximase mixi xin beenun bɔximase suxuma xa a suxu, mixi naxan bɔximase suxuma, a mu geenima.

¹² Hinnɛ gɛgɛbe na xaxilima xa masenyi kui, kɔnɔ xaxilitare tan xa wɔyɛnyi a yɛtɛ bɔnɔma nɛ.

¹³ A xa masenyi fɔlɔma lɔnnitareya ra, a raɲɔn daxuya ra.

¹⁴ Xaxilitare xa wɔyɛnyi wuya.

Adamadi mu a kolon fe naxan fama fade.
Nde a rakolonma fe ra naxan fama a lide?

¹⁵ Xaxilitare a yɛtɛ rataganma, hali taa kira, a mu a kolon.

¹⁶ Naxankatɛ na taa bɛ naxan xa mangɛ findixi fonike yɔɔɛ ra, naxan xa kuntigie kurunma xulunyi tife ra.

¹⁷ Nɛlɛxinyi na taa bɛ naxan xa mangɛ fatanxi mangɛ bɔnsɔɔɛ ra, naxan xa kuntigie e dɛgema a waxati ma sɛnbɛ sɔtɔfe ra, e mu siisi.

¹⁸ Xa banxi kanyi tunnaxɔnɔ, banxi xunyi birama nɛ, xa a mu a findi tunnabɛxi ra, a xa banxi fama nɛ minide.

¹⁹ Mixi donse rafalama nɛ alako a xa ɲɛlɛxin, a wɛni minma nɛ alako a xa sɛɛwa, a kɔbiri sɔtɔma nɛ alako a hayi birin xa fan.

²⁰ I naxa mangɛ danka hali i xa maɲɔxunyi kui, i naxa banna danka hali i xa konkoe kui, barima xɔni ɔnde i xui xaninma nɛ, a na fala mixi ɔnde bɛ.

11

Wakilife

¹ Taali ndee nan yi ki:

Xa i taami woli ye ma, i fama nɛ a masɔtɔde lɔxɔɔɔɔ ɔnde.

² I xa i xa sɔtɔse taxu mixi solofere ra, xa na mu a ra, mixi solomasaxan, barima i mu a kolon ɲaxankatɛ naxan fama duniya lide.

³ Xa nuxui rafexi ye ra, tunɛ fama nɛ birade bɔxi ma. Xa wuri bira yire fanyi ma, xa a bira kɔɔla ma, a luma naa nɛ.

⁴ Mixi yo bɔnbɔ foye rabɛnfe ra, na mu sansi sima.
Mixi yo bɔnbɔ nuxui matofe ra, na mu fama sansi xabade.

⁵ I mu ɲɛngi nun xɔrie rafala ki kolon furi ginɛ furi kui,
i man mu Ala Daali Mangɛ xa wali fan kolon.

⁶ I xa wakili kelife gɛɛsɛgɛ han nunmare sansi sife ra,
barima i mu a kolon i xa wali mundun fama sɔɔnɛyade.

⁷ Naiyalanyi tofe ɲɔxun.

⁸ A lanma mixi xa sɛɛwa a xa simaya ra,
kɔɔɔ a naxa nɛɛmu dimi ma naxan nu na a xa simaya kui.
Fe naxan birin fama, fe fufafu na a ra.

⁹ Fonike, i xa ɲɛlɛxin i xa fonikeya kui,
i sondonyi xa sɛɛwa i xa fonikeya waxati kui.
I xa bira i bɔɲɛ nun i waxɔɔnfe fɔxɔ ra,
kɔɔɔ i xa a kolon a Ala i makiitima nɛ na birin ma.

¹⁰ Na kui kɔɔntɔfili makuya i ra,
tɔɔrɛ keri i fɔxɔ ra.
Fonikeya findixi fe fufafu nan na.

12

Faxɛ makɔrɛ

¹ I xa ratu i Daali Marigi ma i xa fonikeya kui,
beenun i nimisa lɔxɔɛ xa fa,
beenun tɔɔrɛ waxati xa i li, i fa a fala,
«sɛɛwɛ yo mu na n bɛ sɔɔnɔn.»

² I xa ratu a ma beenun soqe xa dimi,
beenun kike nun tunbuie xa ifɔɔrɔ,
beenun nuxui xa siga tunɛ bira xanbi.

³ Na tɛmui banxi kantɛɛ sɛrɛnma nɛ,
xɛmɛ ɲalamae e felenma nɛ,
maale dinmae xurunma nɛ,
mixi naxee se igbɛma e luma nɛ dimi kui,

⁴ banxi naadɛɛ balanma nɛ,
maale din xui danma nɛ,
xɔɔni xui dunduma nɛ naxan nu mixie raxunuma,

⁵ xɛmɛ fama nɛ gaaxude yire itexi ra,
e fama nɛ gaaxude fe xɔrɔxɔɛ ra kira xɔn ma,
xɛmɔxi xunsɛxɛ fama nɛ fiixɛde,
katoe bama nɛ kasarɛ tife,
seri mu dandanyi tima sɔɔnɔn.

Na tɛmui mixi sigama nɛ a xa lingira dɔnxɔɛ,
wa xui minima nɛ kirae xɔn ma.

⁶ Na rabama nɛ beenun gbeti xa bolon,
beenun xɛɛma tɔnbili xa kana,
beenun fɛɲɛ xa ibɔɔ dulonyi ma,
beenun ye bɛndun se xa kana kolonyi yire,
⁷ beenun adamadi xa gbilen bɛndɛ a daaxi naxɛ,
a nii fan xa gbilen Ala ma naxan a raso a fate i.

⁸ N tan Kawandila xa a fala wo bɛ,

«Fe fufafu nan na na birin na. A birin luxi nƐ alɔ foye!»

⁹ Wo xa a kolon yi Kawandila findixi xaxilima nan na, naxan bara ꞓama xaran. A bara taalie mato, a e yailan. ¹⁰ Yi Kawandila kata nƐ a xa masenyi fanyie nun seɓɓeli tinxinxie sɔɔ naxee nɔndi masenma. ¹¹ Xaxilimae xa masenyie luxi nƐ alɔ wuri rameluxi naxee xurusee rapɛɛma. Na masenyie malanxi luxi nƐ alɔ lantuma naxee mabanbanxi wuri ma. Na birin fatanxi Xuruse deɓadonyi keren nan na.

¹² N ma di, naxan dangi na masenyie ra, i xa i yɛɛ ratanga na ma. Danyi mu na seɓɓeli yailanfe ma. Xaranyi gbege mixi rataganma nƐ.

¹³ A birin xundusuxi yi masenyi nan na:

Won xa gaaxu Ala ya ra, won xa a xa yaamarie rabatu,

barima adamadi xa wali lanma a xa findi na nan na.

¹⁴ Won xa gaaxu Ala ya ra barima a tan nan mixi xa wali birin makiitima,

hali fe naxan birin nɔxunxi,

a findi a fanyi ra ba, a findi a ꞓaaxi ra ba.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani, naxan nu findixi Isirayila mangε ra a baba Dawuda dangi xanbi, a nu bara kitaabui ndee sεβε Ala xa lɔnni xa fe ra. Alatala nu bara fe gbegbe masen a be a xa mangεya kui, naxee bara findi lɔnni xungbe ra duniɲa birin be.

Yi kitaabui kui, Ala bara lɔnni mɔɔli gbεte masen Sulemani be, naxan findixi xanunteya ra xεmε nun ginε tagi. Tawureta Munsa a masenma won be, Alatala to xεmε daa, a naxa a to a hayi nu na ginε ma. A naxa e firin daa alako e xa kafu e booree ra, e xa wuya. Na kui won a kolonma xanunteya naxan na xεmε nun ginε tagi, a findixi Ala sago nan na. Xa a sa li xεmε, xa na mu a ra ginε, a wama na fe mɔɔli xɔn futi mu na naxan na, na tεmui a bara findi yunubi ra. Yεnε mu rafan Ala ma, kɔnɔ futi xirife xεmε nun ginε tagi, Alatala yati nan na yamarixi.

«Sulemani xa suuki fisamante» a na birin masenma taali wɔyεnyi ra. Xεmε wama ginε xɔn, ginε fan wama xεmε xɔn. E bara e boore xanu han e wama lufe yire keren tun. Na xanunteya mɔɔli mu ɲaaxu. Ala wama na xɔn mixie be naxee bara natε tongo e xa futi xiri. Ala fe naxan daaxi, na mu nɔma findide yunubi ra xa a rawalima a rawali ki ma.

Ala xa na sεriyε masen won be, alako won xa lu sεniyεnyi kui alɔ Alatala wama a xɔn ma ki naxε. Amina.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante

Ginε xanuxi xa ɲεlεxinyi

¹ Annabi Sulemani xa suuki fisamante nan ya:

Ginε xa masenyi a xanuntenyi be

² «I xa n masunbu.

I xa xanunteya ɲɔxun wεni be.

³ I xiri ɲɔxunmε luxi nε alɔ labunde, naxan xiri fanyi minima.

Na nan a ra i rafan ginεdimε birin ma.

⁴ I xa n tongo,

won xa siga.

Mangε xa n xanin a xɔnyi.

*Ginε*dimεe xa masenyi ginε be

I xa fe na a niyama won xa lu sεεwε kui.

I xa xanunteya ɲɔxun wεni be.

Nɔndi na mixi be i rafanxi naxan ma.»

Ginε xa masenyi ginεdimεe be

⁵ «Darisalamu ginεdimεe, n kiri fɔɔrɔ, kɔnɔ n tofan alɔ Kedari xa kiri banxie, alɔ dugi naxee gbakuxi Annabi Sulemani xɔnyi.

⁶ Wo naxa n kiri fɔɔrɔxi mato, soge nan n fɔɔrɔxi.

N nga xa di xεmεe nu xɔnɔxi n ma, e nu n xεεma e xa wεni bilie rawalide.

N mu nɔ n ɲεngi sade n gbe xɔn ma.»

Ginε xa masenyi a xanuntenyi be

⁷ «N xanuntenyi, i xa a fala n be

i xurusee dε madonma dεnnaxε, alako n naxa lu i fen na malabui tεmui i booree xa xuruse gɔɔrεe ya ma.»

Xεmε xa masenyi ginε be

8 «Ginε tofanyi fisamante,
 xa i mu na yire kolon,
 i xa n ma yeXεεε fɔxi fen,
 i xa i gbee dε madon n ma gɔɔrε longori ra.
 9 N xanuntenyi,
 i tofan alɔ Misira mangε xa soe,
 naxan a ragise bεndunma.
 10 I xa tulirasoeε bara i xεrεε ratofan,
 i kɔnyi rayabu kɔnmagore kui.
 11 Won xa maratofan se gbεtεε fen,
 naxee yailanxi xεεma nun gbeti ra.»
 Ginε xa masenyi a xa xεmε xa fe ra
 12 «N ma labundε xiri nu mεma,
 mangε xa xulunyi yire.
 13 N xanuntenyi maniyaxi se sase nan na,
 naxan gbakuxi n xiηεε tagi,
 se xiri fanyi saxi a kui.
 14 A xiri luxi nε alɔ sansi fuge xiri,
 naxee kelixi wεni bilie ya ma En Gedi bɔxi ma.»
 Xεmε xa masenyi ginε bε
 15 «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.
 I yae rayabu alɔ ganbε.»
 Ginε xa masenyi xεmε bε
 16 «N xanuntenyi,
 i tofan, i tofan.
 Won na dεnnaxε,
 ηooge fanyi bara findi won ma sade ra,
 17 sεdiri wuri salonyie bara findi won ma banxi xunyi ra,
 sipirε wuri bara findi won ma banxi kanke ra.»

2

Xanuntenyie xa tofanyi

Ginε xa masenyi xεmε bε
 1 «N tan luma nε alɔ sansi fuge tofanyi,
 naxan mɔɔli toma Sarɔn gulunba yire.»
 Xεmε xa masenyi ginε bε
 2 «I tan luxi nε alɔ sansi fuge tofanyi tunbee ya ma.
 I tofan ginεdimεε birin bε.»
 Ginε xa masenyi a xa xεmε xa fe ra
 3 «N xanuntenyi luxi nε alɔ mangoe bili wondi kui.
 A fan sεgεtalae birin bε.
 N bara wa lufe a xa niini bun ma,
 a xa fe rafan n ma
 alɔ mangoe rafanma mixi ma ki naxε.
 4 A bara n xanin a xɔnyi,
 a xa xanunteya bara findi ηεlεxinyi ra n bε.»
 Ginε xa masenyi a xa xεmε bε
 5 «Donse ηɔxunmε so n yi, n ki mangoe,
 barima xanunteya naxan na n bɔηε kui,
 a bara n sεnbε ba n yi ra.
 6 N xunyi na n xanuntenyi bεlεxε,
 a na n mafurukufe a yirefanyi ra.»
 Ginε xa masenyi ginεdimεε bε

7 «Darisalamu ginɛdimɛɛ, n bara wo mayandi,
 tɔɔkɛ nun xeli xili ra naxee na wula i,
 wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,
 beenu a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»
Ginɛ xa masenyi a xa xɛmɛ xa fe ra
 8 «N xanuntenyi xui na a ra,
 a na fafe a gi ra geyae fari.
 9 A gima alɔ tɔɔkɛ,
 a tunganma alɔ xeli.
 A na be won ma tɛtɛ xanbi ra,
 a na be matofe wunderi ra.
 10 A naxa a fala n bɛ,
 <N xanuntenyi tofanyi, keli, i xa fa,
 11 barima ɲɛmɛ tɛmui bara dangi,
 tunɛ mu birama sɔnɔn.
 12 Sansi na bogife daaxa,
 ɲɛlɛxin waxati bara a li,
 xɔnie na e xui raminife won ma bɔxi ma.
 13 Xɔrɛ bili na bogife,
 wɛni bili na fugafe, a xiri fan.
 N xanuntenyi, keli, i xa fa.
 14 N ma ginɛ, i naxa i nɔxun
 alɔ ganbɛ a nɔxunma gɛmɛɛ longori ra ki naxɛ.
 Mini, n wama i xui ɲɔxunmɛ mɛfe,
 n wama i yatagi tofanyi tofe.»
Xɛmɛ xa masenyi a xa mixie bɛ
 15 «Wo xulumasee suxu,
 naxee wama muxu xa wɛni bili fugaxie kanafe.»
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
 16 «N xanuntenyi findixi n gbe nan na,
 n fan findixi a gbe nan na.
 A a xa xurusee dɛ madonma sansi fugaxie ya ma.
 17 N xanuntenyi, beenu kuye xa iba,
 i xa gbilen, i xa i gi alɔ tɔɔkɛ,
 i xa i gi geyae fari alɔ xeli.»

3

Ginɛ a xanuntenyi fenfe
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ xa fe ra
 1 «Kɔɛ ra n bara n xanuntenyi fen n ma sade ma,
 kɔnɔ n mu a toxi.
 2 N naxa keli, n naxa mini taa kui,
 n xa n xanuntenyi to, kɔnɔ n mu a toxi.
 3 N to taa kantamae li, n naxa e maxɔrin,
 <Wo bara n xanuntenyi to?»
 4 N to dangi e ra,
 n naxa n xanuntenyi li yire nde,
 n naxa a suxu, n mu a lu,
 n naxa a xanin n nga xɔnyi,
 a xa konkoe kui n barixi dɛnnaxɛ.»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛɛ bɛ
 5 «Darisalamu ginɛdimɛɛ, n bara wo mayandi,
 tɔɔkɛ nun xeli xili ra naxee na wula i,
 wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,

beenu a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»

⁶ «Nde na fafe kelife gbengberen yire?

A na xube ratefe alɔ tuuri.

Na tuuri luxi nɛ alɔ surayi tuuri naxan xiri fan.

⁷ Sulemani ragise na a ra,

Isirayila xa sɔɔri gbangbalanyi tongo senni na a matife,

⁸ santidegɛma na e birin yi ra,

e fata gere ra, e fata mixi makantade kɔɛ ra.

⁹ Mangɛ Sulemani ragise na a ra,

a yailanxi wuri fanyi ra naxan kelixi Liban.

¹⁰ A raxunmaxi xɛɛma, gbeti, nun dugi gbeeli ra.

Darisalamu ginɛɛ nu bara dugi dɛgɛ Sulemani ragise raxunmafe ra,

mangɛ xa marafanyi xa fe ra.

¹¹ Siyon ginɛdimɛɛ, wo xa mangɛ Sulemani mato,

mangɛ tɔnxuma na a xun ma,

a nga naxan soxi a yi ra a xa futi xiri lɔxɔɛ.

Na lɔxɔɛ a nu sɛɛwaxi ki fanyi ra.»

4

Ginɛ maniyaxi sansi yire nan na

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

¹ «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.

I yae rayabu alɔ ganbɛ,

e nɔxunxi mafelenyi kui.

I xunsɛɛ gbo.

E luxi nɛ alɔ si gɔɔrɛ naxan goroma Galadi geya fari.

² I jɪnyi fiixɛ alɔ yɛxɛɛ gɔɔrɛ naxan xabe maxabaxi,

e kelixi maxade.

I jɪnyi keren mu baxi,

e birin na e boore sɛɛti ma.

³ I dɛ tofan,

i dɛ kiri luxi nɛ alɔ luuti gbeeli.

I xɛrɛ tofan alɔ mangoe naxan ixabaxi a tagi.

E makotoxi i xa mafelenyi kui.

⁴ I kɔnyi filinxi,

a luxi alɔ Dawuda xa yire makantaxi itexi.

I xa kɔnmagore maniyaxi sɔɔrie xa makantasee nan na,

naxee gbakuxi sɔɔri banxi kanke.

⁵ I xɪjɛ firinyi luxi nɛ alɔ bole xa gulie,

naxee e dɛ madonma sansie tofanyi tagi.

⁶ Soge na goro, kɔɛ naxa so,

n tema nɛ labundɛ nun surayi na dɛnnaxɛ.

⁷ N xanuntenyi, i tofan,

sese mu luxi i xa tofanyi ra.

⁸ N ma ginɛ, won xa keli Liban,

won xa keli Liban Amana geya fari,

Seniri nun Xerimon geyae fari,

yɛtɛɛ nun baratɛɛ na dɛnnaxɛ.

⁹ N ma ginɛ, i n sondonyi rasɛɛwama.

N xunya, i na i ya ti n na, n bɔjɛ jɛlɛxinma nɛ.

I xa kɔnmagore tofe rafan n ma.

¹⁰ N ma ginɛ, i xa xanunteya jɔxun n bɛ,

dangife wɛni ra.

A xiri fan dangife labunde ra.

¹¹ N ma ginɛ, i dɛ kiri ɲɔxun kumi bɛ,
i nɛnyi ɲɔxun dangi kumi nun xijɛ ra.
I xa dugi xiri luxi nɛ alɔ Liban xiri fanyi.»

¹² «N ma ginɛ, i findixi n gbe nan na,
alɔ sansi yire tɛtɛ rabilinxi naxan na.
N xunya, i luxi nɛ alɔ n ma kɔlɔnyi,
naxan balanxi, mixi gbɛtɛ mu nɔma ye bade naa.

¹³ I fan alɔ sansi yire sansi mɔɔli birin na dɛnnaxɛ,
alɔ mangoe, laali, sansi xiri fanyi,

¹⁴ sansi fuge nerefunyi, wuri bili naxan fɔɲi ɲɔxun,
wuri bili naxan xiri fan, surayi mɔɔli birin kelixi naxee ma.

¹⁵ I luxi nɛ alɔ ye naxan minima bɔxi ma,
naxan a niyama Liban sansi birin xa fan.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

¹⁶ «Foye fanyi xa fa kelife kɔɔla ma,
kelife yire fanyi ma,
alako n ma sansi xiri xa te.
N xanuntenyi xa fa n yire,
a xa sansi bogi fanyi don naxee findixi a gbe ra.»

5

Xɛmɛ xa tofanyi

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

¹ «N xanuntenyi, n bara so n ma sansi yire.

N xunya, n bara n ma surayi malan,
n bara kumi don,
n bara wɛni nun xijɛ min.
N bara a fala n booree bɛ e fan xa e min,
e xa xanuntɛya kolon.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ xa fe ra

² «N nu na xife, kɔnɔ n bɔɲɛ mu xixi,
a n xanuntenyi xui mɛxi,
naxan nu bara naadɛ kɔnkɔn.»

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

«N maaginɛ, n dɔxɔginɛ, naadɛ rabi n bɛ.
N ma tɔɔkɛ ginɛ, naxan xa tofanyi maniyɛ mu na.
Xini bara n xunyi xinbeli,
a bara n xunsɛxɛ bunda.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

³ «N ɲan nu bara n ma dugi ba,
fo n man xa a ragoro n ma?

N ɲan nu bara n sanyi maxa,
fo n man xa ti bɔxi ma?

⁴ N xanuntenyi naxa a bɛlɛxɛ raso naadɛ longori ra,
alako a xa a rabi.

N bɔɲɛ naxa sɛɛwa a xa fe ra.

⁵ N naxa keli alako n xa naadɛ rabi n xanuntenyi bɛ.

Labunde nu na n bɛlɛxɛ ma,
ture nu na n bɛlɛxɛsolee ma.

Na birin naxa lu naadɛ rabi se ma.

⁶ N naxa naade rabi n xanuntenyi be,
kɔnɔ a ɲan nu bara siga.

N bɔɲe naxa sunnun.

N naxa a fen, kɔnɔ n mu a toxi.

N naxa a xili, kɔnɔ a mu n ma xili ratinxi.

⁷ Taa kantamae to n to,
e naxa n suxu, e n bɔnbɔ,
e n ma xinbeli dugi muɲa.»

GinE xa masenyi ginEdimEe be

⁸ «Darisalamu ginEdimEe,
n bara wo mayandi,
xa wo bara n xanuntenyi to,
wo xa a fala a be a xɔli bara n suxu xanunteya xa fe ra.»

GinEdimEe xa masenyi ginE be

⁹ «GinE tofanyi fisamante,
i xanuntenyi fan a birin be?

I bara muxu mayandi
barima a fan a birin be?»

GinE xa masenyi ginEdimEe be

¹⁰ «N xanuntenyi kiri fiixe, a ragbeeli.
A kolon ɲɔxun na xEmE wulu fu ya ma.

¹¹ A xunyi luxi nE alɔ xEEmA fanyi,
a xunsexE ifɔɔɔxi alɔ xaxa fɔɔrE xabe.

¹² A yae rayabu alɔ ganbe naxee tixi xure dE ra,
e fiixe alɔ xɲe, e yanbama alɔ diyaman.

¹³ A xEreE luxi nE alɔ labunde yailande,
a dE kiri maniyaxi sansi fuge tofanyi nan na,
a xiri ɲɔxun.

¹⁴ A belexE tofan alɔ belexEsolerasoe xEEmA daaxi,
diyaman na naxan ma.

A fate luxi nE alɔ sili ɲinyi fiixe,
gEmE tofanyi mɔɔli nde, yee masoxi naxan ma.

¹⁵ A sanyi senbe gbo alɔ fanye fiixe,
naxan tixi xEEmA fari.

A tofan alɔ Liban,
a ite alɔ sEdiri wuri bilie.

¹⁶ A dE iɲɔxun, a xa fe birin fan.
Darisalamu ginEdimEe, n xanuntenyi na na ki nE,
n dE fan boore nan a ra.»

6

GinE xa tofanyi

GinEdimEe xa masenyi ginE be

¹ «GinE tofanyi fisamante, i xanuntenyi sigaxi minden?
A siga minden mabiri alako won birin xa a fen?»

GinE xa masenyi ginEdimEe be

² «N xanuntenyi bara siga a xa sansi yire,
se xiri fanyi na dEnnaxE,
alako a xa a maɲere,
a xa sansi fuge tofanyi nde ba.

³ N findixi n xanuntenyi gbe nan na,
a fan findixi n gbe nan na.
A luma a maɲere ra sansi fuge tofanyie ya ma.»

XEmE xa masenyi ginE be

⁴ «N dE fan boore, i tofan alɔ Tirisa,
i rayabu alɔ Darisalamu,
i sEnbE gbo alɔ Isirayila xa sɔɔrie.

⁵ I naxa i ya ti n na,
xa na mu a ra n xaxili ifuma nE.
I xunsExEe gbo.

E luxi nE alɔ si gɔɔrE naxan goroma Galadi geya fari.

⁶ I ɲinyi fiixE alɔ yExEe gɔɔrE naxan xabe maxabaxi,
e kelixi naxee maxade.

I ɲinyi keren mu baxi,
e birin dEɲExi.

⁷ I xEre tofan alɔ mangoe naxan ixabaxi a tagi.

E nɔxunxi i xa mafelenyi bun ma.

⁸ MangE ginE tongo senni nɔma lude naa,
mangE xa konyi ginE tongo solomasaxan fan lu naa,
a nun a xa ginEdimE tofanyi gbegebe naxan kɔnti mu kolon.

⁹ Kɔnɔ ginE keren peti nan n yi naxan dangi e birin na.

A keren nan na a nga bE,
naxan nafanxi a ma dangife e birin na.

GinEdimEe, mangE ginEe, nun mangE xa ginEe,
e birin a matɔxɔma yi wɔyEnyi ra,

¹⁰ «Nde na yi ginE ra,
naxan yanbama alɔ subaxE naiyalanyi,
naxan tofan alɔ kike,
naxan fate yanbama alɔ soqe,
naxan mamirin alɔ tunbui gaali?»»

GinE xa masenyi a xa futi xa fe ra

¹¹ «N wama gorofe sansi yire,
alako n xa sansi nEEnE to gulunba kui,
alako n xa a kolon xa wEni bili bara bogi,
xa mangoe bara fuga.

¹² N mu nu a kolon
xa n yeTe fama tede n ma ɲama xa mangE ragise kui.»

7

GinE nun xEmE xa xanunteya
GinEdimEe xa masenyi ginE bE

¹ «Sulamika, i xa gbilen, i xa gbilen,
alako muxu xa i mato.»

XEmE xa masenyi ginEe bE
«Munfe ra wo Sulamika matoma
a fare boronfe ki naxE ɲama ya ma?»

XEmE xa masenyi ginE bE
² «MangE xa di, i sanyi tofan sankiri kui.

I tagi bilinyi rayabu alɔ xunmase mixi naxan yailanxi.

³ I furi digilin, a rafexi fe fanyi ra,
i tagi luxi alɔ mEnge malanxi,
a rabilinxi sansi fuge tofanyie ra.

⁴ I xɲE firinyi luxi alɔ xeli xa gulie.

⁵ I kɔnyi filinxi, a luxi alɔ yire makantaxi itexi,
naxan yailanxi sili ɲinyi ra.

I yae luxi alɔ ye ragatadee XEsibɔn,
Bati Rabimi naade sEeti ma.

I ƚɔɛ luxi alɔ Liban xa yire makantaxi,
naxan ya rafindixi Damasi ma.

⁶ I xunyi luxi alɔ Karemele geya,
i xunsɛxɛ luxi alɔ dugi gbeeli.

Mangɛ mu nɔma a ya bade naxan na.

⁷ N xanuntenyi, i tofan,
n xanuntenyi fanyi, i rafan n ma.

⁸ I kuya alɔ tugi bili,
i xɪɲɛ misaalixi naxan bogie ra.

⁹ N bara a fala n yɛtɛ bɛ,
«N xa te na tugi kɔn na, n xa na bogi suxu.»

I xɪɲɛ misaalixi wɛni bili bogi nan na,
i dɛ xiri ɲɔxun alɔ mangoe,

¹⁰ i dɛ rafan n ma dangife wɛni ra.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
«Iyo, a maniyaxi wɛni nan na,
naxan findixi n xanuntenyi gbe ra,
won firin naxan minma.

¹¹ N bara findi n xanuntenyi gbe ra,
a xɔli na n tan nan ma.

¹² N xanuntenyi, won xa mini daaxa,
won xa kɔɛ radangi taa xunxurie kui.

¹³ Won kurunma nɛ sigafe ra wɛni bogi bili matode,
won xa a to xa e fugaxi,

won xa a mato xa mangoe fan fuge bara mini.

Mɛnni n n ma xanunteya masenma nɛ i bɛ.

¹⁴ Xanunteya ɲɔxun alɔ sansi bogi.

N na fe fanyi fori nun a nɛɛnɛ ragataxi i tan nan bɛ.»

8

Xanunteya sɛnbɛ gbo

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

¹ «Xa i findixi n taara xɛmɛma nan na nu,
n nga xɪɲɛ fixi naxan ma,
n nu nɔma i masunbude mixi ya xɔri n mu yaagima na ra.

² N nu nɔma i xaninde n nga yire,
i xa findi n karamɔxɔ ra,
n fa wɛni fanyi nun mangoe ye so i yi ra.»

Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛ bɛ

³ «N xunyi na n xanuntenyi bɛlɛxɛ,
a na n mafurukufe a yirefanyi ra.

⁴ Darisalamu ginɛdimɛ, n bara wo mayandi,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,
beenɔ a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»

Ginɛdimɛ xa masenyi ginɛ xa fe ra

⁵ «Nde na yi ginɛ ra naxan kelixi gbengberen yire,
a a xanuntenyi bɛlɛxɛ suxuxi?»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

«N bara i raxunu mangoe bili bun ma,
i nga tɔɔrɔxi i baride dɛnnaxɛ.

⁶ N xa findi i keren gbe ra,
alɔ i xa tɔnxuma naxan gbakuxi i kɔn ma,

xa na mu a ra naxan nasoxi i bεlexεsole ra,
barima xanunteya sεnβε gbo dangife faxε ra.

N wama i xɔn n yεtε bε,
alɔ aligiyama wama mixie xɔn ma ki naxε.

Xanunteya sεnβε gbo alɔ tε,
Alatala naxan nadεxεxi, a mu xubenma.
⁷ Baa ye mu nɔma xanunteya raxubende,
xure ye mu nɔma a bade.

Mixi naxan wama a harige birin masarafe xanunteya ra,
mixi na kanyi mayelema nε.»

Ginε taara xεmεmae xa masenyi

⁸ «Xunya ginεma na muxu yi ra,
a mu mɔxi sinden, a xijεε xurun.

Muxu fama munse rabade a bε
mixi na a fen tεmui naxε?

⁹ Xa a luxi alɔ tεtε naxan balanxi,
muxu a yεnsεma nε gbeti ra,

kɔnɔ xa a luxi alɔ naadε naxan nabixi,
muxu a balanma nε.»

Ginε xa masenyi xεmε bε

¹⁰ «N tan luxi nε alɔ tεtε naxan mu rabima,
n xijεε findixi yire makantaxie nan na.

Na kui n bara findi n xanuntenyi xa bɔjεsa ra.

¹¹ Wεni sansi bili yire nu na Sulemani yi ra Bali Hamon.

A naxa a taxu a xa walikεε ra,
naxee nu lanma e xa gbeti kɔbiri kole wulu fi na xa fe ra.

¹² N tan nan n ma wεni bilie yire makantama.

I bara gbeti kole wulu sɔtɔ,
i xa walikεε bara gbeti kole kεmε firin sɔtɔ.»

Xεmε xa masenyi ginε bε

¹³ «I tan naxan na sansi yire,
i booree wama i xui ramεfe,
kɔnɔ n tan nan na ramεma.»

Ginε xa masenyi xεmε bε

¹⁴ «N xanuntenyi,

i xa i gi alɔ xeli,

i xa i gi alɔ tɔɔkε tefe ra geyae fari,

surayi jɔxunmε na dεnnaxε.»

Ala xa masenyi Annabi Esayi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esayi xa kitaabui findixi masenyi belebele nan na duniya birin bε. Alatala a xilixi nε, a xa Yudaya mangεε Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mali a sago kolonde. Mangε ndee nu birama kuyee fɔxɔ ra, ndee nu e yεtε taxuma mangε booree ra naxee sεnbε gbo e bε. Na birin kui Annabi Esayi naxa a masen e bε, a Alatala gbansan nan nɔma mixi malide. Kuye tan findixi wuri sεnbεtare nan na. Duniya mangεε fan findixi ibunadama gbansan nan na, naxee mu nɔma sese ra Ala xa maragiri ya ra. Alatala nan findixi duniya mangε sεniyenxi ra.

Isirayila bɔnsɔε fu nun firinyi nu fatanxi mangεya firin nan na. Naxan nu na kɔɔla mabiri, a xili Isirayila. Naxan nu na yirefanyi mabiri, a xili Yudaya. Annabi Esayi xa kitaabui a masenma e firin birin Ala matandixi ki naxε, e fa xanin konyiya kui jɔmanε ma na xa fe ra. Beenun na xa raba Yudaya, Alatala naxa yi masenyi fi a xa namijɔnmε ma alako a xa jɔama xa ratanga na birin ma, kɔnɔ jɔama mu tin e tuli matide Ala ra. Mangε nde alɔ Xesekiya naxa kata birade Ala fɔxɔ ra, kɔnɔ booree tan mu tin na ra fefe ma.

Na kui Ala xa jɔaxankatε naxa bira e birin fɔxɔ ra, e fa xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. Namijɔnmε xa kawandi findixi marasi nan na won birin bε. Mixi naxan tondima a tuli matide Alatala ra, a xa fe fama nε xun nakanade. Kɔnɔ Annabi Esayi xa masenyi luma nε alɔ boore namijɔnmεε xa masenyi. E birin a falama a ibunadama xa yunubie a niyama nε e xa jɔaxankatε sɔtɔ, kɔnɔ e man Ala xa hinne masenma naxan a niyama mixie xa tuubi, e gbilen e xa yunubie fɔxɔ ra, Ala fa e rakisi.

Ala xa kisi jɔxun. A fɔlɔma duniya nan ma, a fa aligiyama li. Mixi naxee birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra, e hεeri toma nε na jɔrεε kui. Duniyεigiri xɔrɔxɔ, kɔnɔ naxan luma Ala xa fe kui, a xunnakeli toma nε. Annabi Esayi man a masenma, yi duniya na jɔn, Ala fama nε a xa jɔama rasode a xɔnyi, bɔjɔesa nun baraka luma dεnnaxε. Na kisi fan. Ala xa won mali na sɔtɔde a xa hinne saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esayi bε

Isirayila xa sεrεxε kanaxie a xa yunubie xa fe ra

¹ Masenyi naxee goro Amosu xa di Esayi ma, Yudaya nun Darisalamu xa fe ra, Yudaya mangεε Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa waxati.

² Alatala nan masenyi tife,
koore nun bɔxi birin xa e tuli mati a ra.
Alatala naxε,

«N bara die xuru, n e ramɔ,
kɔnɔ e bara muruta n ma.

³ Ninge yati a kanyi kolon,
sofale fan a kolon a kanyi donse sama a bε dεnnaxε.

Kɔnɔ Isirayila tan mu sese kolon,
n ma jɔama mu sese fahaamuxi.»

⁴ Naxankatε na yi jɔama yunubitɔε bε,
naxan yunubi kote xaninma,
naxan findixi fe jɔaxi rabae ra,
naxan findixi di murutaxie ra.
E bara mε Alatala ra,
e Isirayila xa sεniyantɔε mabere,
e e kobe raso a ra.

⁵ Wo na ɲaxankatε fenfe munfe ra?

Wo tondixi gbilende Alatala ma munse ma?

Wo bara fura wo xunyi ma, wo tɔɔɔxi wo bɔɲε ma.

⁶ Kelife wo sanyi ma han wo xunyi, wo xa fefe mu lanxi.

Wo xa fie ya mu ixaxi, e mu maxirixi, ture yo mu saxi e ma.

⁷ Wo xa bɔxi bara kana, wo xa taaε bara gan.

Si gbεtεε na wo xa daxamui donfe wo ya xɔri,

e na a birin tongofe e yeτε bε.

⁸ Siyoni taa na a kerenyi ma alɔ bage di xε tagi,

alɔ leele naxan tixi mεrε ma,

alɔ taa naxan nabilinxi yaxuie ra.

⁹ Xa Alatala sεnbεma mu mixi ndee rakisi won bε nu,

won bara lu nu alɔ Sodoma nun Gomora taaε.

¹⁰ Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,

wo tan naxee maniyaxi Sodoma kuntigie ra.

Wo xa won Marigi Alatala xa sεriyε ramε,

wo tan naxee luxi alɔ Gomora ɲama.

¹¹ Alatala naxε,

«N munse rabama wo xa sεrεxε wuyaxie ra?

N bara luga yeXε kontonyi sεrεxεε ra,

n bara luga xuruse bɔrεgεxie ture ra.

Tuurae, yeXεεε nun si kontonyie wuli mu rafan n ma.

¹² Nde wo xilixi fafe ra n ma hɔrɔmɔbanxi tεtε kui, tife ra n ya i?

¹³ Wo ba fafe hadiya fufafu ra.

Surayi xiri mu rafan n ma fefe ma.

Wo xa kike nεεnε salie, wo xa malabui lɔxɔεε, wo xa malanyie, nun wo xa salie xungbee, e sese mu rafanxi n ma.

¹⁴ N wo xa kike nεεnε salie xɔnxi,

wo xa sali birin bara n bɔɲε ɲaɲaaxu n ma.

¹⁵ Wo na wo bεlεxεε itala sali kui tεmui naxε,

n na n ya ragalima nε alako n naxa fa a to.

Hali wo maxandie bira e boore fɔxɔ ra,

n mu e ramεma, barima faxεtie nan wo ra.

¹⁶ Wo lu fe fiixε kui, wo wo yeτε rasεniyεn,

wo ba yunubie rabafe n ya i.

¹⁷ Wo wo matinkan fe fanyi rabade,

wo lu tinxinyi kui,

wo mixi kobie makiiti,

wo kiridie nun kaɲε ginεε xun mafala.»

¹⁸ Alatala naxε, «Wo fa, won xa wɔyεn.

Hali wo xa yunubie to bara wo manɔxɔ,

wo nɔma fiixεde fɔεn.

Hali e sa xɔsi nε alɔ garε gbeeli,

e nɔma nε fiixεde alɔ xuruse fiixε fate maxabe.

¹⁹ Xa wo tin wo tuli matide n na,

wo yi bɔxi daxamui donma nε,

²⁰ kɔnɔ xa wo sa tondi n natinmεde,

santidεgεma nan wo sɔntɔma.»

Alatala xui nan na ki.

²¹ Yi taa luxi nε alɔ ginε naxan nu dugutεgεxi a xa mɔri ma

a fa mε a ra, a findi langoe ginε ra.

A singe a nu tinxin a fanyi ra,
 kɔnɔ yakɔsi a bara findi faxati ra?

²² I xa gbeti bara findi se kanaxi ra,
 i xa wɛni bara sunbu ye ra.

²³ I xa mangɛe bara muruta, e findi muɲɛtie ra,
 buɲa tinxintare rafan naxee ma.

Na kui e mu kiridie malima,
 e mu kiiti fanyi sama kaɲɛ ginɛ xa tɔɔɛ xa fe ra.

²⁴ Alatala ɛnbɛma xui nan ya, na xa fe ra.

Isirayila Marigi Ala ɛnbɛma naxɛ,
 «N ɲaxankatɛ dɔxɔma nɛ n gerefae ma,
 n na n gbe ɲɔxɔ n yaxuie ma.

²⁵ N gbilenma nɛ n yi sa ra i ma a xɔɔxɔɔɛ ra,
 n i rasɛniyɛn alɔ gbeti gbi bama ki naxɛ tɛ ra,
 alako i xa ba tinxintareya ma.

²⁶ N kiitisa tinxinxie tima nɛ wo xun alɔ singe,
 n marasima fanyie luma nɛ wo tagi alɔ tɛmui dangixi.

Na dangi xanbi, i xili fama nɛ falade
 «Taa tinxinxi naxan dugutɛgɛxi.»»

²⁷ Siyoni xun sarama nɛ tinxinyi ra,
 tuubi mixie kisima nɛ tinxinyi saabui ra.

²⁸ Kɔnɔ gbaloe goroma nɛ murutɛlae nun yunubitɔɔe ma,
 halaki lu mixie fɔxɔ ra, naxee e kobe soma Alatala ra.

²⁹ Wo fama nɛ yaagide fɔtɔnyi ra wo nu kuye batuma dɛnnaxɛ.
 Wo yaagi belebele sɔtɔma nɛ na yiree xa fe ra.

³⁰ Wo fama nɛ lude alɔ wuri bili lisixi,
 ye mu na naxan ma.

³¹ ɛnbɛma ɛnbɛ ɲɔnma nɛ,
 a tan nun a xa wali birin gan,
 a rakisima yo mu lu na.

2

Ala xa xunnakeli nun a xa xɔnɛ

¹ Amosu xa di Annabi Esayi xa masenyi nan ya Yuda nun Darisalamu xa fe ra.

² Waxati dɔnxɔɔɛ Alatala xa banxi tixi geya naxan fari,
 na fama nɛ lude geyae birin xun ma.
 Si birin e xun tima nɛ na yire itexi ra.

³ Bɔnsɔɔɛ wuyaxi sigama nɛ naa, e a fala,
 «Wo fa, won xa te Alatala xa geya fari,
 Yaxuba Marigi Ala xa banxi na dɛnnaxɛ.
 A won xaranma nɛ a xa sɛriyɛ ra,
 alako won xa bira a xa kira fɔxɔ ra.»

Alatala xa sɛriyɛ minima Siyoni geya ma,
 a xa masenyi fɔlɔma Darisalamu taa kui.

⁴ Alatala nan kiiti sama ɲamanɛɛ tagi,
 a findi si wuyaxi tagi ibama ra.
 E fama e xa santidɛgɛmae xabude kerie nan na,
 e e xa tanbɛɛ findi wɔɔtɛɛ ra.
 Gere ɲɔnma nɛ sie tagi,
 sɔɔriɲa mu matinkanma sɔnɔn.

⁵ Yaxuba bɔnsɔɔɛ, wo fa,

won xa won ƚɛɛ Alatala xa naiyalanyi ma.

⁶ Alatala, i bara i xa ƚama rabolo,
barima e birama naamunye fɔxɔ ra,
naxee kelixi sogetede mabiri.

Se matoe bara wuya naxee walima alɔ Filisitakae.

I xa ƚama nun si Ala kolontaree bara lanyi xiri.

⁷ I xa ƚama bara xɛɛma nun gbeti gbegbe sɔtɔ,
e xa naafuli mu ƚɔnma.

E xa bɔxi bara rafe sɔɔri xa soee nun e ragisee ra.

⁸ Kuyee toma nɛ yire birin.

Kankan a xinbi sinma kuyee bɛ, e naxee masolixi e bɛlɛxɛ ra.

⁹ E felenma nɛ e bɛ, e e magoro e batufe ra.

Na kui, i naxa diƚɛ e ma feo.

¹⁰ Wo wo nɔxun fanyee tagi bɔxi ma,
alako wo xa wo makuya Alatala xa xɔnɛ ra,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui.

¹¹ Adamadi xa yɛtɛ igboya magoroma nɛ,
mixie xa yɛtɛ iteya kuntin.

Alatala keren nan a yɛtɛ itema na lɔxɔɛ.

¹² Alatala sɛnbɛma xa kiiti lɔxɔɛ fama yɛtɛ igboe bɛ.

Naxee bara e yɛtɛ ite, Ala fama nɛ e ragorode.

¹³ A Liban sɛdiri bili nun Basan xa wuri bili itexi birin nagoroma nɛ.

¹⁴ A geya itexi fan bama nɛ.

¹⁵ A mixie xa banxi makantaxie kanama nɛ,
a e xa tɛtɛe rabira.

¹⁶ A e xa kunkui xungbee radulama nɛ.

¹⁷ Alatala fama nɛ Adamadi xa yɛtɛ igboya ragorode,
a mixie xa yɛtɛ iteya kuntin.

Alatala keren nan a yɛtɛ itema na lɔxɔɛ.

¹⁸ Kuye fe birin kanama nɛ.

¹⁹ Mixie e nɔxunma nɛ fɔnmɛe tagi gɛmɛ longori ra,
e yili gema nɛ bɔxi kui, e fa e nɔxun Alatala xa xɔnɛ ma,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui,
a na keli bɔxi rasɛrɛnde tɛmui naxɛ.

²⁰ Na lɔxɔɛ, mixie fama nɛ e xa kuye wɔlɛde bale nun tuukɛ ma,
e nu naxee yailanxi xɛɛma nun gbeti ra e batufe ra.

²¹ E e nɔxunma nɛ yilie nun fɔnmɛe kui fanye longori ra,
e xa e makuya Alatala xa xɔnɛ ra,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui,
a na keli bɔxi rasɛrɛnde tɛmui naxɛ.

²² Wo ba wo yɛtɛ taxufe adamadi ra,

ƚɛngi keren peti na naxan bɛ.

Tide mundun na a ma?

3

ƚaxasi birafe Yudaya kui

¹ Marigi Alatala sɛnbɛma bara natɛ tongo
Darisalamu nun Yudaya xun nakanafe ra.

A xa baloe nun ye ba e yi ra,

² a xa e xa ƚalamae nun e xa sɔɔrie ragoro,

a xa e xa kiitisae nun namijɔnmɛe rasabari,
 a xa e xa sematœe nun e xa forie makuya e boore ra,
³ a xa e xa sœori mangɛe, e xa marasimae, e xa walikɛ fanyie,
 nun e xa mixi kœœtaxi birin ba e yi ra.
⁴ N fama fonikee nan tide mangɛya ra e xun ma,
 dimɛe nan fama dœxœde e fari.
⁵ Kankan fuma nɛ a boore ma,
 fonikee tima nɛ xɛmœxie kanke,
 fuyantee fan bagan mixi binyɛ ma.

⁶ Na kui, mixi nde a falama nɛ a bari boore nde bɛ,
 «Donma fanyi to na i tan yi ra,
 i xa findi muxu xa yarerati ra,
 i xa mangɛya tongo yi ɲaxasi kui.»
⁷ Kœnœ a ngaxakerenyi a yaabima nɛ,
 «Seriba mu na n na,
 donma nun donse yo mu na n ma banxi kui.
 Wo naxa n findi ɲama xa mangɛ ra.»

⁸ Darisalamu na birafe, Yudaya xun na kanafe,
 barima e Alatala matandima e xa wœyɛnyi nun e xa wali ra,
 e bara muruta Alatala xa mangɛya ma.
⁹ E xa kaarinyi findi seede ɲaaxi nan na e xili ma.
 E yunubi rabama kɛnɛ nan ma,
 alœ Sodomaka naxee mu e xa yunubi nœxun.
 ɲaxankatɛ na e bɛ,
 e na gbalœ nan bɛndunfe e yɛtɛ ma na ki.

¹⁰ Wo a fala tinxintœe bɛ, a na kira fanyi xœn ma,
 a fama nɛ a xa tinxinyi sare sœtœde.
¹¹ ɲaxankatɛ na mixi ɲaaxi tan bɛ,
 gbalœ fama nɛ a lide a ɲaaxi ra,
 a fama nɛ a xa tinxintareya sare sœtœde.

¹² Dimɛe nan na n ma ɲama ɲaxankatafe,
 ginɛe nan nœe dœxœxi a ma,
 mangɛe na a ralœfe kira ɲaaxi xœn ma.
¹³ Kœnœ Alatala bara a ikeli kiitisa yire,
 a xa kalamui tinxinxi masen, a xa kiiti sa nœndi ra.
¹⁴ Alatala na a xa ɲama kuntigie nun a mangɛe makiitife yi wœyɛnyi ra,
 «Wo bara n ma ɲama xun nakana. Wo bara misikiinɛe muɲa.
¹⁵ Won n ma ɲama halakima munfe ra?
 Wo setaree tœœrœma munfe ra?»
 Marigi Alatala Sɛnbɛma xui nan na ki.

¹⁶ Alatala naxɛ, «Siyoni ginɛe findixi yɛtɛ igboe nan na,
 naxee e ɲɛrɛma e xunyi rakelixi,
 e e ɲɛrɛ mɛrɛmɛrɛ ra e sankœnyi xunmasee nu e xui ramini.
¹⁷ Alatala fama nɛ suuri ramini e xunyi ma,
 a e xunsexe birin ba e ma.»

¹⁸ Na lœxœe, Alatala e xa xunmase birin bama nɛ e yi ra: e xa sankœnyi xunmase tofanyie, e xa kœnmagore, e xa xunmase naxee misaalixi kike ra, ¹⁹ e xa tulirasoe, e xa bɛlɛxerasoe, e xa mafelenyie, ²⁰ e xa xun maxirisee, e xa sankœnyi xunmasee, e xa

bɛlɛtɛ, e xa labundɛ sasee, e xa makantasee, ²¹ e xa bɛlɛxɛsole xurundɛe, e xa ɲɔɛ xurundɛe, ²² e xa xulun dugie, e xa donma kuyee, e xa donma fari igoroe, e xa gbɔnɔɔe, ²³ e xa dugie, e xa donma bunmagore, e xa xunmaxirie, nun e xa mafelenyie. Alatala na birin bama nɛ e yi ra.

²⁴ Se bɔrɔxi nan findima e xa labundɛ ra.

Luuti nan findima e xa bɛlɛti ra.

E xunyi dɛnbɛxi bima nɛ.

Bɛki nan findima e xa dugi ra.

E fate kiri tofanyi ganma nɛ.

²⁵ Santidɛgɛma e xa mɔrie faxama nɛ,

e xa ɲalamae faxama gere nan kui.

²⁶ Siyoni ɲama wa xui minima nɛ sunnunyi kui,

alɔ kaɲɛ ginɛ naxan dɔxɔ bɔxi ma, a wa.

4

Naxankatɛ raɲɔnyi

¹ Na lɔxɔɛ ginɛ solofere a falama nɛ xɛmɛ keren bɛ,
«Muxu xa baloe nun muxu xa maxirisee xa findi muxu xa kote ra,
kɔnɔ i tan xa muxu dɔxɔ, i xili xa lu muxu xun,
alako yaagi xa ba muxu ma.»

² Na lɔxɔɛ Alatala xa salonyi tofanyi minima nɛ a xa nɔrɛ kui,
Isirayila bɔxi xa daxamui fanyi xa lu a xa mixie bɛ naxee kisixi.

³ Mixi naxee fama lude Siyoni nun Darisalamu,
e findima nɛ sɛniyɛntɔɛe ra naxee xili sɛbɛxi kisi mixie ya ma.

⁴ Marigi fama nɛ Siyoni ginɛe xa sɛniyɛntareɲa maxade,
a Darisalamukae rasɛniyɛn e xa faxɛ tife ma kiiti tinxixi saabui ra,
a fa e sare ragbilen e ma.

⁵ Na tɛmui Alatala fama Siyoni geya makotode nuxui nun tuuri nan na yanyi ra,
a tɛ xungbe ramini e xun ma kɔɛ ra.

A xa nɔrɛ nan luma se birin xun ma,

⁶ alɔ bage xungbe naxan niini mixi makantama soqe ma,

a findi yire kantaxi ra tunɛ goro tɛmui.

5

Alatala xa sansi yire

¹ N xa bɛɛti ba n xanuntenyi bɛ,
n xanuntenyi naxan bara wɛni xɛ sa.

Wɛni xɛ nu na n xanuntenyi yi ra bɔxi turaxi ma.

² A naxa bɔxi buxa, a gɛmɛe matongo, a sansi fanyie si a ma.

A naxa tide itexi ti naa tagi,

a yili ge wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ.

A ɲɔxɔ nu a ma a sansi fama nɛ wɛni bogi raminide,

kɔnɔ a bogi kanaxi nan naminixi.

³ Darisalamukae nun Yudayakae, wo kiiti n tan nun n ma wɛni xɛ ma.

⁴ Munse man luxi, n mu naxan nabaxi n ma xɛ bɛ?

Munfe ra n xaxili to nu tixi bogi fanyi ra, a fa bogi kanaxi ramini n bɛ?

⁵ N xa a fala wo bɛ n naxan nabama n ma xɛ ra.

N sansanyi talama nɛ alako xurusee xa a maxin.

N tɛtɛ bama nɛ alako a xa maboron.

⁶ N a raboloma nɛ alako tunbe nun ɲooqe xa bula sansi fanyi ɲɔxɔ ra.

N nuxuie yamarima, e naxa tunε yo rayolon a ma.

⁷ Na wεni xε misaalixi Alatala sεnbεma xa n̄ama Isirayila nan na, a man misaali Yudaya n̄ama fan na. Alatala nu wama tinxinyi nan xɔn, kɔnɔ a faxε tife nan tun to naa. A nu wama fe fanyī nan xɔn, kɔnɔ a wa xui nan tun mε naa.

⁸ Naxankatε na mixie bε, naxee banxie tima e fari idɔxɔ, naxee xεe dɔxɔma e bore ra, han e bɔxi birin tongo, e tan keren gbansan lu naa.

⁹ Alatala sεnbεma a masen nε n bε, «Na banxi galie fama nε tuxunsande, mixi mu sabatima na banxi tofanyie kui fa.

¹⁰ Wεni xε xungbe, bogi dondoronti ramini nε. Sansi xɔri gbegbe, findima maale dondoronti nan na.»

¹¹ Naxankatε na mixie bε naxee kelima subaxε ma sigafe ra beere fende, e fa na min han e ya gbeeli kɔε ra.

¹² E kɔrae, maxasee, nun sarae raberema e xa xulunyeie kui, kɔnɔ e mu Alatala xa wali tan kolonma, e mu a bεlεxε fɔxi toma.

¹³ Na fahaamutare n̄a nan a niyama e xa xanin konyiya kui n̄amanε ma. E xa n̄alamae faxama nε kaamε ra, e xa mixie tɔɔrɔma nε ye xɔli ma.

¹⁴ Aligiyama naade rabima nε e bε, Siyoni kuntigie nun e xa n̄ama xa so naa, a nun taa xurutaree nun mixi n̄aaxie.

¹⁵ Adama xa fe xun nakanama nε, yεtε igboe xa fe goroma nε.

¹⁶ Kɔnɔ Alatala sεnbεma tantuma nε a xa tinxinyi xa fe ra. Ala sεniyentɔε a yεtε masenma a xa fe fanyie nan saabui ra.

¹⁷ Na tεmui yεxεεe e dε madonma nε na yire kanaxie ma alɔ e na e xɔnyi nε, xɔn̄εe fan baloe toma naa.

¹⁸ Naxankatε na mixie bε, naxee yunubie bεndunma e yεtε ma wule ra, naxee e e yεtε xirima fe n̄aaxie ra alɔ kote naxan xirima sofale fari.

¹⁹ Na mixie nu fa a fala e dε ra, «Alatala xa a xulun a xa wali raba ra, alako muxu xa a to. Isirayila Marigi Ala sago sεniyenxi xa raba, alako muxu xa a kolon.»

²⁰ Naxankatε na mixie bε, naxee fe n̄aaxi findima fe fanyi ra, e fe fanyi findi fe n̄aaxi ra.

E dimi xili naiyalanyi, e naiyalanyi xili dimi. Fe xɔnε luxi nε a bε alɔ fe n̄ɔxunmε, fe n̄ɔxunmε lu e bε alɔ fe xɔnε.

²¹ Naxankatε na mixie bε, naxee e yεtε ma n̄ɔxunxi fe kolonyie ra, e e yεtε findi xaxilimae ra.

²² Naxankatε na mixie bε, naxee xili xungbe sɔtɔma beere minfe kui, e fisa e boore bε siisi fe kui.

²³ E nɔndi fi funmala ma kɔbiri xa fe ra, e nɔndi ba nɔndi kanyi yi ra.

²⁴ Na mixie xa fe xun nakanama nε alɔ sεxε xaraxi ganma ki naxε.

E luma nE alɔ sansi naxee sankee bɔrɔma, e fugee yensen alɔ xube,
barima e bara mE Alatala Sɛnbɛma xa sɛriyɛ ra,
e Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ xa masenyi mabere.

²⁵ Na nan a ra Alatala bɔɔɛ texi a xa ɲama xili ma,
a bɛlɛxɛ italaxi, a xa e bɔnbɔ.
Geyae bara sɛrɛn, binbie bara yensen taa kui.
Hali na birin to rabaxi, a xa xɔnɛ mu ɲɔnxi,
a bɛlɛxɛ man italaxi e xili ma.

²⁶ Alatala bara tɔnxuma masen ɲamanɛ ma,
a e xili e xa fa kelife yire makuye.

²⁷ Mixi taganxi yo mu na e ya ma,
mixi yo sanyie mu binyaxi a bun ma,
mixi yo mu kinsɔnfe a xa xi,
mixi yo xa bɛlɛti mu fulunxi a tagi,
mixi yo xa sankiri luuti mu bolonxi.

²⁸ Na mixie xa xalie ɲɔɛɛ raxaɲɛnxi,
e xa tanbɛ woli see birin italaxi a fanyi ra,
e xa soe toree xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛ,
e xa sɔɔri ragise sanyie xui gbo alɔ turunnaadɛ.

²⁹ E ɲarandan alɔ yɛtɛ naxan sube suxuma,
a a xanin yire makuye.

³⁰ Na lɔxɔɛ e ɲarandanyi mɛma nɛ alɔ baa mɔrɔnyie,
tɔɔrɛ nan tun toma bɔxi ma,
naiyalanyi findima dimi nan na,
nuxui ifɔɔrɔxie lu koore ma.

6

Esayi findife Ala xa xɛɛra ra

¹ Mangɛ Osiyasi faxa ɲɛ naxan na, n naxa n Marigi Ala to a xa kibanyi itexi kui. A xa nɔrɛ nu gbo, a xa donma xungbe nu italaxi a xa hɔrɔmɔlingira kui. ² Malekɛɛ nu na a xun ma. Gabutenyi senni nu na kankan bɛ: gabutenyi firin nu e yatagi makotoxi, firin nu e sanyie makotoxi, firin nan nu a niyama e xa ɲɛrɛ koore ma. ³ E nu fa a fala e boore bɛ e xui itexi ra,

Alatala Sɛnbɛma sɛniyɛn han!
A xa nɔrɛ duniɲa birin lima nɛ!

⁴ E xui nu hɔrɔmɔbanxi naadɛɛ rasɛrɛnma, banxi fa rafe tuuri ra.

⁵ Na kui n naxa gbelegbele, «Naxankatɛ na n bɛ, barima n findixi adamadi sɛniyɛntare nan na, naxan sabatixi ɲama sɛniyɛntare ya ma. N yae na n Marigi Ala Sɛnbɛma to, n faxama nɛ!»

⁶ Na tɛmui na malekɛ keren naxa tungan, a fa n yire, tɛ wole keren na a yi ra a nu bara naxan tongo sɛrɛxɛbade kui. ⁷ A naxa a dɔxɔ n dɛ ra a fa a fala, «Yi to bara din i dɛ ra, i xa tinxintareya bara ba, i xa yunubi bara xafari.»

⁸ N naxa n Marigi xui mɛ a masen na, «N na n nde xɛɛma? Nde sigama xɛɛra ibade muxu bɛ?» N naxa a yaabi, «N tan nan ya. I xa n tan xɛɛ.» ⁹ Awa, a naxa a fala n bɛ, «Sa a fala yi ɲama bɛ,
<Wo wo tuli matima n na, kɔnɔ wo mu fahaamui sɔtɔ?
Wo fe matoma, kɔnɔ wo mu a kui kolon?»

¹⁰ I xa yi ɲama xaxili raxɔrɔxɔ,
i xa e tuli dɛsɛ, i xa e ya ragali.
E ya nu nɔma to tide,
e tuli nu nɔma fe mɛde,
e xaxili nu nɔma fahaamui sɔtɔde,
e fa tuubi, e kisi.»

¹¹ N naxa a maxɔrin, «N marigi, na buma han tɛmui mundun?» A naxa n yaabi,
«Han e xa taae na gɛ kanade,
mixie xa ɲɔn naa, e xa banxi xa bira, e xa xɛɛ xa gan.

¹² Han Alatala na gɛ ɲama xaninde yire makuye,
e xa bɔxi fa rabɛɲin.

¹³ Hali mixi ndee fa kisi naa,
gbaloe man fama nɛ dinde naa ra.»

«Kɔnɔ wuri bili xungbe na sɛgɛ,
a sanke sɛniyɛnxi luma nɛ bɔxi bun ma.»

7

Alatala xa masenyi mangɛ Axasi bɛ

¹ Yudaya mangɛ Axasi xa waxati, naxan findixi Yotami xa di nun Osiyasi xa mamadi ra,
Arami mangɛ Resin nun Isirayila mangɛ Peka, Remalياهو xa di, e naxa siga Darisalamu
gerede, kɔnɔ e mu nɔ a ra.

² Dawuda bɔnsɔɛ mixie to a kolon a Aramikae bara lanyi xiri Efirami bɔnsɔɛ ra,
Mangɛ Axasi nun a xa ɲama naxa sɛrɛn gaaxui kui, alɔ foye wuri bilie ramaxama ki
naxɛ. ³ Na tɛmui Alatala naxa a masen Annabi Esayi bɛ, «I tan nun i xa di Seyara Yasubu,
wo xa siga mangɛ Axasi naralande ye ragatade xungbe xanbi ra, kira naxan sigama dugi
xama dɛnnaxɛ. ⁴ A fala a bɛ, «I naxa kɔntɔfili. I xa limaniya. Hali i mu gaaxu yi mixi
firinyi ra, naxee luma alɔ tɛ xubenxi naxan tuuri tun raminima. I naxa gaaxu Arami
mangɛ Resin nun Remalياهو bɔnsɔɛ ya ra. ⁵ Aramikae, nun Remalياهو xa mixie
Efiramikae bara yanfanteya nan xiri i xun ma na ki, a falafe ra, ⁶ «Won xa Yudaya gere,
won xa a ya iso, won xa nɔ a ra, Tabeeli xa findi e xa mangɛ ra.»»

⁷ Kɔnɔ Alatala xa masenyi nan ya na xa fe ra,
«Na mu sɔɔnɛyama, n mu na rabama feo,

⁸ barima Damasi mangɛ Resin nan Arami yamarima.
ɲɛ tongo senni nun suuli gbansan nan luxi,
Efirami bɔnsɔɛ xa yensen.

⁹ Samari mangɛ Remalياهو nan Efirami yamarima.
Xa wo mu wo yɛtɛ taxu wo Marigi Ala ra,
wo mu kisima.»

¹⁰ Alatala naxa yi masenyi fan ti Axasi bɛ, a naxɛ, ¹¹ «I xa n tan i Marigi Alatala maxandi
tɔnxuma ma n ma masenyi xa fe ra.» ¹² Axasi naxa a yaabi, «N mu sese maxandima i ma,
barima n mu wama i tan Alatala matofe siike kui.»

¹³ Na kui Annabi Esayi naxa a fala, «Dawuda bɔnsɔɛ, wo luma mixie ratagan na, kɔnɔ
yakɔsi wo wama Alatala nan fan nataganfe? ¹⁴ Alatala yɛtɛ yati fama nɛ tɔnxuma nde
fide wo ma: Ginɛ dimɛdi nde fama tɛgɛde, a di bari, a na di xili sa Emanuwɛli, naxan
fasarixi, «Ala na won ya ma.» ¹⁵ A xijɛ fɛnɛ nun kumi nan donma han a mɔ, a nɔ fe kobi
nun fe fanyi tagi raba kolonde. ¹⁶ Kɔnɔ beenun a xa na simaya sɔtɔ, na mangɛ firinyi
i gaaxuxi naxee ra, nee xa bɔxie fama nɛ kanade. ¹⁷ Na tɛmui Alatala fama nɛ gbaloe
nde ra wo xun ma naxan mu kolonxi wo nun wo babae xa waxati kafi Efirami a makuyaxi
Yudaya ra tɛmui naxɛ. Alatala Asiriya mangɛ nan xɛɛma wo yire.»

¹⁸ Na lɔxɔɛ, Alatala xɛɛrie rafama nɛ kelife Misira xuree ma, a nun kumie kelife
Asiriya bɔxi ma. ¹⁹ E fama nɛ lude folee kui, gɛmɛ longorie ra, kunsie fari, nun ye yiree.

²⁰ Na lɔxɔɛ Marigi fama nɛ Asiriya mangɛ ra kelife xure xungbe naakiri ma, a xa wo
rayaagi a ɲaaxi ra, alɔ mixi naxan fate maxabe birin mabima. ²¹ Na lɔxɔɛ, mixi fama
ninge keren nun si firin nan gbansan sɔtɔde, ²² e xijɛ fɛnɛ sɔtɔma naxan na. E luma
na nun kumi gbansan nan don na. ²³ Na lɔxɔɛ, wɛni bili wulu keren nu na xɛ naxan
ma, naxan sare nu gbeti kole wulu keren lima, naa findima nɛ tunbe nun baagi yire ra,
²⁴ koyinmae xalie wolima dɛnnaxɛ. ²⁵ Xɛɛ nu sama geya naxee fari, tunbe nun baagi

dinma nE naa ra, mixi yo mu suusa sigade naa sɔnɔn. Naa findima xurusee madonde nan gbansan na.

8

Annabi Esayi xa di xili safe

¹ Alatala naxa a masen n bE, a naxE, «I xa kEEdi tongo, a sEbe kale ra, «Maheri Salali Hasi Basi,» naxan fasarixi «KasarE ti, se birin xaninma mafuren mafuren.» ² I xa sEreXEdubE Uri nun Yeberekiya xa di Sakari xili seedee ra n bE.»

³ Na tEmui, n naxa n maso n ma ginE ra, a naxa tEgE a di bari. Alatala naxa a masen n bE, «A xili sa, «Maheri Salali Hasi Basi.» ⁴ Beenun na di xa mɔ, a fa nɔ a falade, «N nga, n ba,» Asiriya mangE fama nE naafuli xaninde a naxan toma Damasi taa kui nun Samari bɔxi ma.»

⁵ Alatala man naxa a masen n bE, a naxE,

⁶ «Yi n̄ama to bara Silowa xure xa baraka bE n̄in,

Ala naxan fixi e ma,

e fa bira Resin nun Remaliyahu xa di xa fe fɔxɔ ra,

⁷ n tan Alatala fama nE banbaranyi xungbe ra e xili ma,

naxan findi Asiriya mangE yEte igboe ra.

A sEnbe luma nE alɔ banbaranyi naxan kelima xure,

a fa dangi bɔxi birin ma,

⁸ a din Yudaya ra, a te han a gbe mu nu luxi mEnnikae fan xa madula.

Emanuweli, na fama nE wo xa bɔxi birin xun nakanade.»

⁹ «Wo tan n̄amanE naxee na duni n̄a,

wo gere xui rate, kɔnɔ wo xun nakanama nE.

Wo wo yEte yailan gere xili ma, kɔnɔ wo faxama nE.

Wo xa ti gere ki ma, kɔnɔ wo birama nE.

¹⁰ Wo natEe tongo, kɔnɔ a mu sɔnɔnyama.

Wo lanyi xiri wo boore tagi, kɔnɔ wo mu tima nE,

barima Ala na muxu ya ma.»

¹¹ Alatala naxa n nasi sEnbe ra, a falafe ra n bE, a n naxa bira yi n̄ama n̄ere ki kobi fɔxɔ ra. A naxE,

¹² «I naxa yanfanteya xili fala fe ma, yi n̄ama a falama fe naxan ma yanfanteya.

I naxa gaaxu fe ya ra, yi n̄ama gaaxuma fe naxan ya ra.

¹³ I xa MangE Alatala nan kolon sEniyEntɔE ra,

i xa xanmE a tan nan xa fe ra,

i xa gaaxu a tan nan ya ra.

¹⁴ Na kui a findima nE wo bE yire sEniyEnxi ra.

Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔE firinyie bE,

a findima nE gEmE ra e dinma naxan na, e fa bira,

a findima nE gantanyi ra Darisalamukae bE.

¹⁵ Mixi gbege e sanyi radinma nE a ra,

e bira, e e maxɔnɔ, e xanin konyiya kui.»

¹⁶ Yi seede n̄oxɔya naxan sEbExi, wo xa tɔnxuma sa a ma, wo xa a ragata n ma fɔxirabiree yire. ¹⁷ N tan xaxili tixi Alatala ra, naxan a kobe soxi Yaxuba bɔnsɔE ra sinden. N bara n ma lanlanteya sa a ma. ¹⁸ N tan nun n ma die, Alatala naxee fixi n ma, muxu findixi tɔnxumae nan na Isirayila bɔxi ma MangE Alatala bE, naxan sabatixi Siyoni geya fari.

¹⁹ Mixi ndee a falama wo bE, wo xa siga karamɔxɔEe yire, naxee mixi faxaxie rawɔyEnma makɔyikɔyi ra, wo xa gundo kolon. Kɔnɔ a mu lanma mixie xa e xa maxɔrinyie ti e Marigi Ala tan ma? A lanma mixi baloxi xa maxɔrinyi ti mixi faxaxi ma? ²⁰ Won xa won tuli mati Ala xa sEriyE ra a seede n̄oxɔya fixi naxan ma. Xa na mu a ra, n̄ama luma dimi nan tun kui, ²¹ E bɔxi igirima kaame nun kɔntɔfili nan na. Kaame

na xɔrɔxɔ e ma tɛmui naxɛ, e e ya ratema nɛ koore ma, e e xa mangɛ nun e Marigi Ala danka. ²² E na gɛ na rabade, e fa e ya ragoro duniɲa ma, e mu sese toma fo tɔɔrɛ, dimi, nun bɔɲɛsatareya.

²³ Kɔnɔ na dimi mu luma bɔxi ma abadan, tɔɔrɛ mu nɔma na ɲama ra. Sabulon nun Nafatali bɔxi halaki nɛ tɛmui dangixi, kɔnɔ na bɔxi naxan xili falama «ɲamanɛ xa Galile,» na fama nɛ nɔrɔde kelife baa dɛ ra, han Yurudɛn naakiri ma.

9

Di naxan findima mangɛ ra

¹ Nama naxan nu na a ɲɛrɛfe dimi kui, e bara naiyalanyi xungbe to.

Tɔɔrɛ xa nɔɛ nu na naxee fari, naiyalanyi xungbe bara yanba e ma.

² Alatala, i bara na ɲama xun nakeli, i bara sɛɛwɛ xungbe fi e ma.

E sɛɛwaxi i ya ra

alɔ mixie sɛɛwama sansi xaba tɛmui ki naxɛ,
alɔ mixie sɛɛwama harige sɔtɔfe ra ki naxɛ.

³ E sɛɛwaxi barima kote binye naxan nu dɛtɛnxi e ma, i bara na ba naa,

luxusinyi naxan nu e bɔnbɔma e fari ma,

i bara na kana alɔ i Madiyankae rabira tɛmui naxɛ.

⁴ E yaxuie xa sankiri naxee nu e maboronma,

e donma naxee nɔxɔxi wuli ra,

nee birin bara wɔlɛ tɛ xɔɔra, e gan feo.

⁵ Barima Ala bara a niya won xa di nde sɔtɔ, a mangɛya fixi naxan ma.

Na di fama xilide yi ki nɛ:

Marasima fisamante, Ala Sɛnbɛma,

Baba naxan buma abadan, Bɔɲɛsa Mangɛ.

⁶ A xa mangɛya nun a xa bɔɲɛsa mu ɲɔnma.

A dɔxɔma nɛ Dawuda xa kibanyi kui abadan.

A na mangɛya rabama tinxinyi nun nɔndi nan na,

kelife yakɔsi ma han dan mu naxan ma.

Mangɛ Alatala fama na nan nabade,

barima a mu wama a firin nde xɔn.

⁷ Marigi nu bara kiiti ɲaaxi sa Yaxuba bɔnsɔɛ ma, a naxan dɔxɔ Isirayila ma.

⁸ Efiramikae nun Samarikae nu bara na kolon,

kɔnɔ e naxa a fala e xa yɛtɛ igboya kui,

⁹ «Biriki banxi bara bira,

kɔnɔ muxu fama a tide gɛmɛ masolixie nan na.

Sikomoro bilie bara sɛgɛ,

kɔnɔ muxu fama sɛdiri bilie side e ɲɔxɔɛ ra.»

¹⁰ Na wɔyɛnyi ma Alatala fama nɛ Resin yaxuie rageenide e xili ma,

¹¹ A fama nɛ Aramikae ra kelife sogetede,

A fa Filisitakae fan na keli sogegorode,

alako e xa Isirayilakae sɔntɔ a ɲaaxi ra.

Hali na birin to raba,

Alatala xa xɔnɛ mu gbilenxi e fɔxɔ ra,

a bɛlɛxɛ man itexi e xili ma,

¹² barima ɲama tan tondi nɛ a yɛtɛ ragbilende a bɔnbɔma ma,

e mu Mangε Alatala fen.

¹³ Na kui Alatala Isirayila xunyi nun a xuli bolonma nε,
a tugi bili nun kale xunxuri rabirama nε.

¹⁴ Isirayila xunyi na a xa yareratie nan na,
a xuli na a xa namijɔnmε wule falεε nan na.

¹⁵ Na yareratie bara jama ralɔε,
e bara e ifu.

¹⁶ Na nan a ra, Alatala mu jεlexinma e xa fonikee ra,
a mu kinikinima e xa kiridie nun kaajε ginεε ma,
barima e birin yunubi jaaxie rabama,
wɔyεn kobie nan tun minima e dε i.

¹⁷ Gbaloe na fafe e ma alɔ tε naxan na fili ma,
a fa joooge jaaxi nun tunbe birin gan,
tuuri fa te koore ma.

¹⁸ Mangε Alatala xa xɔnε bara dunija rasεrεn,
adamadie bara lu alɔ tε naxee e boore gan, mixi yo mu kisi.

¹⁹ E bara e boore muja naxan nu na e yirefanyi ma,
kɔnɔ e naxa lu kaamε kui.

E bara nde muja naxan nu na e kɔɔla ma,
kɔnɔ e mu wasa, kankan naxa din a boore ra.

²⁰ Manasikae bara Efiramikae tɔɔɔ,
Efiramikae bara Manasikae tɔɔɔ,
e firin bara din Yudaya ra.

Hali na birin to raba,
Alatala xa xɔnε mu gbilenxi e fɔxɔ ra,
a bεlεxε man itexi e xili ma.

10

Alatala xɔnɔfe yarerati jaaxie ma

¹ Naxankatε na yareratie bε,
naxee yaamari jaaxie seβema, naxee tɔɔjεge tima,

² alako e xa misikiine tɔɔɔ kiiti jaaxi ra,
e tinxintareya raba setaree ra naxan baloe bama kaajε ginεε nun kiridie yi ra.

³ Wo munse rabama dεntεge sa lɔxɔε Alatala ya i?
Wo wo xaxili tima nde ra alako wo xa ratanga?

⁴ Wo birama nε geelimanie bun ma, wo bɔnɔ mixi faxaxie ya ma.

Hali na birin to rabama,
Alatala xa xɔnε mu gbilenma wo fɔxɔ ra,
a bεlεxε man itema nε wo xili ma.

Asiriya xa jaxankatε

⁵ Naxankatε na Asiriya bε,
naxan findixi n ma wuri bɔnbɔ ti se ra n ma xɔnε kui.
N ma gbendegela na a ra.

⁶ N e tan nan xεεma jamanε murutaxi xili ma,
n e tan nan nasigama jama xili ma, naxan n naxɔnɔxi,
alako e xa naafuli ba na jama yi ra,
e fa e maboron taa kui alɔ boora.

⁷ Kɔnɔ Asiriyakae xa natε tan nu na fe gbεtε nan ma.
E nu bara natε tongo e xa e xun nakana kerenyi ra,
alɔ e luma a raba ra dunija ma ki naxε.

⁸ E xa mangε naxε, «N ma sɔɔri yareratie birin mu findixi mangεε xa ra?

⁹ Kalano taa mu sɔntɔ xɛ alɔ Karakemisi?

Xamata fan mu faxa xɛ alɔ Arapadi?

Samari mu kana xɛ alɔ Damasi?

¹⁰ Xa n bara nɔ na bɔxie ra a nun e xa kuyee,

kuye naxee sɛnbɛ gbo Darisalamu nun Samari gbee bɛ,

¹¹ n mu na mɔɔli rabama xɛ Darisalamu fan nun a xa kuyee ra?

N naxan nabaxi Samari nun a xa kuye ra,

n mu nɔma xɛ na fan nabade Darisalamu ra xɛ?»

¹² «Kɔnɔ n tan Alatala na gɛ n ma wali birin nakamalide Siyoni geya fari nun Darisalamu, n fama nɛ n ya rafindide Asiriya mangɛ ma, n a xa yɛtɛ igboya sare ragbilɛn a ma, ¹³ barima a luma a fala ra,

«N bara yi birin naba n yɛtɛ sɛnbɛ ra,

n ma fahaamui nan a niya duniɲa bɔxi birin xa lu n yi ra,

n bara sie xa naafuli tongo n yɛtɛ bɛ,

n bara nɔ mangɛ birin na, n findixi mangɛ sɛnbɛma nan na.

¹⁴ N bara n bɛlɛxɛ itala sie xa bannaya tagi,

n fa naafuli tongo alɔ mixi xɔni xɛlɛɛ bama a tɛɛ kui ki naxɛ.

Mixi yo mu nɔ tɔnyi dɔxɔde n ma.»»

¹⁵ «Bera kole a yɛtɛ matɔxɔma a rawalima bɛ?

Sɛra a yɛtɛ matɔxɔma kamudɛri bɛ?

Bɔnbɔ wuri nɔma mixi bɛlɛxɛ ratede?

Luxusinyi nɔma mixi bɔnbɔde?

¹⁶ Na kui Alatala sɛnbɛma fama nɛ a xa sɔɔri xungbee xɔside,

a fa e gan tɛ xɔrɔxɔɛ ra.

¹⁷ Isirayila Marigi Alatala luma nɛ alɔ tɛ sɛniyenxi,

naxan e xa tunbe nun baagi birin ganma lɔxɔ keren.

¹⁸ Isirayila xa fɔtɔnyi nun a xa xɛɛ xun fama nɛ kanade alɔ furema naxan na xɔsife.

¹⁹ Dimɛdi yati nɔma a xa wuri bili dɔnxɔɛɛ kɔntide naxee luma a xa fɔtɔnyie kui.»

Isirayila mixi dɔnxɔɛɛ

²⁰ Na lɔxɔɛ Isirayila mixi dɔnxɔɛɛ mu e xaxili tima mixie ra sɔnɔn,

naxee nu bara nɔ e ra.

Yaxuba bɔnsɔɛ e xaxili tima Alatala nan na,

naxan findixi Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ ra.

²¹ Yaxuba bɔnsɔɛ mixi dɔnxɔɛɛ fama nɛ gbilende Ala sɛnbɛma ma.

²² Isirayila, hali i xa ɲama sa gbo nɛ

alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra,

dondoronti nan tun gbilenma e xɔnyi.

Alatala bara natɛ tongo tinxinyi kui Isirayilakae sɔntɔfe ra.

²³ Alatala sɛnbɛma fama nɛ na natɛ rakamalide bɔxi birin kanafe ra.

²⁴ Na kui Alatala sɛnbɛma bara yi masenyi ti, a naxɛ,

«Wo tan, n ma ɲama naxan sabatixi Siyoni,

hali wo mu gaaxu Asiriyakae ya ra,

naxee na wo bɔnbɔfe luxusinyi nun wuri ra,

alɔ Misirakae nu a rabama ki naxɛ.

²⁵ A gbe mu luxi n ma xɔnɛ xa gbilen wo fɔxɔ ra,

a fa e tan xun nakana.»

²⁶ Alatala sɛnbɛma fama nɛ a xa luxusinyi itede e xili ma,

alɔ a naxan naba Madiyankae xa mangɛ Orebi ra.

A fama nɛ a xa yisuxuwuri itede baa xun ma,

alɔ a raba Misira bɔxi ma ki naxɛ.

²⁷ Na ɔɔɔ Ala wo xa kote binye bama nɛ wo tunki ma e naxan saxi wo xun ma.
Wo xun nakelima nɛ han na kote birin ba wo xun ma.

²⁸ Wo yaxuie soma nɛ Ayata, e dangi Migiron ra, e kote nde lu Mikimasi.

²⁹ E dangima mɛnni nɛ, e yonkin Gebali.

Gaaxui Ramakae suxuma nɛ,
mixie e gima nɛ Sɔlu xa bɔxi ma Gibeya.

³⁰ Bati Galimukae na wafe.
«Layisakae, wo xa wo tuli mati.

Anatɔtikae, wo makinikini.»

³¹ Madamenakae na yesenfe,
Gebimikae na e nɔxunfe.

³² Na ɔɔɔ na yaxuie danma Nobo nɛ,
e e bɛɛɛ ramaxa Siyoni geya xili ma Darisalamu.

³³ Marigi Alatala sɛnbɛma mato,
a na wuri bili salonyi bolonfe sɛnbɛ ra.

A na wuri bili itexi rabirafe bɔxi ma.

³⁴ A fama nɛ Liban fɔtɔnyi belebele fɔnde a xa bera ra.

11

Al Masihu xa mangɛya

¹ Salonyi nde bulama nɛ Yisayi bɔnsɔɔ ma,
a sanke a niyama nɛ a xa bogi fanyi ramini.

² Alatala Xaxili goroma nɛ a ma,
a findi fahaamui, kolonyi, marasi, sɛnbɛ, nun Ala yaragaaxui ra.

³ A sɛɛwama nɛ Alatala xa yaragaaxui kui.

A mu kiiti sama fe toxi xa na mu a ra fe mɛxi tun xa ma.

⁴ A misikiinɛ makiitima nɛ tinxinyi ra,
a natɛ fanyi tongo setaree bɛ.

A duniɲa makiitima nɛ a xɔɔɔɔ ra,
a yaamari fi mixi ɲaaxie xa sɔntɔ.

⁵ A fe birin nabama tinxinyi nan na,
a xa laayidi mu kanama feo.

⁶ Na ɔɔɔ, wulai bare nun yɛɛɛ luma nɛ yire keren,
xulumase nun si, ninge yɔɔɔ nun yɛɛɛ,

e birin luma nɛ yire keren,
dimɛdi nde fa e dɛ madon.

⁷ Ninge nun baratɛ e dɛ madonma nɛ yire keren,
e xa die sa yire keren.

Yɛɛɛ nun ninge birin fama sɛɛɛ nan donde.

⁸ Na ɔɔɔ diyɔɔɔ berema nɛ tanbalunbe ra,
dimɛdi a bɛɛɛ raso sagale yili kui.

⁹ Fe xɔɔɔɔ yo mu sɔtɔma n tan Alatala xa geya sɛniyenxi fari,
duniɲa birin n kolonma nɛ alɔ yɛɛɛ baa kolonma ki naxɛ.

¹⁰ Na ɔɔɔ, Yisayi bɔnsɔɔ findima tɔnxuma nan na si birin bɛ,
e fa e xun ti a ra binyɛ kui.

¹¹ Na ɔɔɔ, Alatala man a xɔnyɛ italama nɛ

a xa ɲama dɔnxɔɔ rakisife ra,

naxee nu luma Asiriya, Misira, Patirosi, Kusi, Elama, Sinara, Xamata, nun baa surie ma.

¹² A tɔnxuma masenma nɛ si birin bɛ.

A Isirayila nun Yudaya mixie malanma nɛ,
naxee nu rayensenxi duniɲa tunxun naani ma.

¹³ Efirami bɔnsɔɛ xa tɔɔnɛ ɲɔnma nɛ,
Yuda bɔnsɔɛ xa gere masofe fan ɲɔnma nɛ.
Efirami bɔɲɛ xinbelima nɛ Yudaya mabiri,
Yudaya fan gere luma nɛ.

¹⁴ E lanma nɛ Filisitakae gerefe ma sogetede mabiri,
e e yaxuie fan gere naxee na sogegorode mabiri.
E nɔma nɛ Edonkae nun Mowabakae ra,
Amonikae fan lu e sagoe.

¹⁵ Alatala baa itaxun nɛ a xa ɲama bɛ e to keli Misira bɔxi ma.
A Efirati xure fan itaxunma nɛ a xa foye magaaxuxi ra,
a fa findi kira ra, ɲama naxee igirima e xaraxi ra.

¹⁶ Alatala kira fima nɛ a xa ɲama dɔnxɔɛ ma,
alako e xa keli Asiriya, alɔ e benbae Isirayilakae mini Misira bɔxi ra ki naxɛ.

12

Marakisi Mangɛ xa matɔxɔɛ

¹ Na lɔxɔɛ wo fama nɛ a falade,
«Muxu bara i tan Alatala matɔxɔ.
I nu bara xɔnɔ muxu ma,
kɔnɔ i xa xɔnɛ bara gbilen muxu fɔxɔ ra,
i fa muxu madundu.

² Muxu Rakisima nan na Ala ra.
Muxu bara la i ra, sese mu muxu magaaxuma sɔnɔn,
barima i tan Alatala nan na muxu sɛnbɛ ra,
i tan nan na muxu xa kisi ra.
Na bara a niya muxu xa bɛɛti ba i matɔxɔfe ra.»

³ Wo fama nɛ ye bade kisi dulonyi kui sɛɛwɛ ra.

⁴ Na lɔxɔɛ, wo fama nɛ a falade,
«Wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a xili masen duniɲa bɛ,
wo xa a xa wali fanyie fala ɲamanɛ ma.

⁵ Wo xa Alatala matɔxɔ bɛɛtie ra a xa kaabanakoe xa fe ra.
Wo xa duniɲa birin nakolon a xa nɔrɛ ra.

⁶ Wo tan Siyonikae, wo xa wo xui ramini sɛɛwɛ ra,
barima Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ sɛnbɛ gbo wo tagi!»

13

Babilɔn xa fe raɲɔnyi

¹ Alatala xa masenyi Amosi xa di Annabi Esayi bɛ Babilɔn xili ma.

² Wo tɔnxuma raba geya fari,
wo wo xui rate e yamarife ra,
e xa kuntigie xa naadɛe igbusan.

³ N bara yaamari fi n ma mixi sugandixie ma,
n bara n ma ɲalamae xili n ma xɔnɛ masende xunnakeli kui.

⁴ ɲama xui wunduma geyae fari,
ɲamae na e malanfe naa.
Mangɛ Alatala na a xa sɔɔrie xilife gere ma,

⁵ e kelixi yire makuye kooore baanyi.
Alatala nun a xa mixie fama nɛ yi bɔxi ɲaxankatade a xa xɔnɛ kui.

⁶ Wo xa gbelegbele tɔɔre kui,
barima Alatala xa lɔxɔe bara makɔre,
a na fafe alɔ gbaloe naxan kelixi Ala Senbema ma.

⁷ Mixie senbe ɲɔnma ne,
limaniya ba e boɲe ma.

⁸ Gaaxui nun tɔɔre nɔma ne e ra,
e e kutun xɔne be alɔ ginε di furi na keli a ra.
Gaaxui belebele toma ne e yatagie ma.

⁹ Alatala xa lɔxɔe xɔrɔxɔe na fafe,
a fama ne a xa xɔne ra naxan boxi xun nakanama,
naxan yunubitɔe sɔntɔma.

¹⁰ Tunbuie xa yanbe ɲɔnma ne,
soge ifɔɔrɔma ne, kike mu yanbama sɔnɔn.

¹¹ N duniɲa ratɔnma ne a xa fe ɲaaxi xa fe ra,
n yunubitɔe ɲaxankata e xa yunubie xa fe ra.

N yeɛe igboe xun nakanama ne,
n funmalae xa nɔe rabira.

¹² N adamadie xurunma ne,
alɔ xεεma fanyi xurunma ki naxε.

¹³ N tan Mangε Alatala,
n koore nun boxi raserenma ne n ma xɔne kui.

¹⁴ Mixie luma ne e gi ra alɔ bole naxan na wula i,
e lu alɔ xuruse kantama mu naxan fɔxɔ ra.
E gbilenma ne e xɔnyi e kelixi dɛnnaxε.

¹⁵ E naxee suxuma kira ra, e fama ne e sɔxɔde tanbe ra,
e fa faxade santidegema ra.

¹⁶ E xa die sɔntɔma ne a ɲaaxi ra e ya xɔri,
e xa banxie kasara, e xa ginεe masa e ya xɔri.

¹⁷ N na birin nabama Medekae nan saabui ra,
gbeti nun xεεma mu naxee madaxuma.

¹⁸ E xa xalie fonikee rabirama ne,
e mu kinikinima diyɔre ma,
e mu kinikinima dimɛdie ma.

¹⁹ Alatala nan Babilɔn xa fe xun nakanama,
alɔ a rabaxi Sodoma nun Gomora ra ki naxε.
Babilɔn, naxan xa nɔre gbo duniɲa ma,
a birama ne a xa yeɛe igboɲa kui.

²⁰ Mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.
Hali biyaasilae nun xuruse dɛmadonyie mu yonkinma naa.

²¹ Wulai subee gbansan nan luma naa.
Wulai baree nun xundie nan xima naa banxi kanaxie kui.
Wulai sie toma ne naa tunganfe ra.
Sikɔte toma ne naa e tunganma.

²² Xulumasee nan luma e xui ramini ra mangε banxie kui,
wulai baree e ɲεre na longori birin.
Babilɔn ɲaxankata tɛmui bara a li,
a gbe mu luxi sɔnɔn.

14

Babilɔn xa ɲaxankate

¹ Alatala kinikinima ne Yaxuba bɔnsɔe ma, a fa e rasabati e xɔnyi Isirayila boxi ma.
Xɔɲee fan kafuma ne e ma, e lu lanyi kui Yaxuba bɔnsɔe ya ma. ² Sie e malima ne

sabatide e xɔnyi, na sie fa findi Isirayila xa konyie ra. Mixi naxee nu bara e suxu, e tan yati bara findi Isirayila xa konyie ra.

³ Alatala na malabui fi wo ma wo xa tɔɔɛ nun fe xɔɔxɔɔe xa fe ra tɛmui naxɛ, a fa wo ramini wo xa konyiɲa wali xɔɔxɔɔe kui naxan nu bara dɔxɔ wo ma, ⁴ wo fama nɛ yi masenyi tide Babilɔn mangɛ bɛ,

«Munse ɲaxankatɛ kanyi ralɔɛxi?

A tɔɔɛ naxan dɔxɔxi mixie ma, na ɲɔnxi di?

⁵ Alatala bara mixi ɲaaxi xa wuri bɔnbɔ ti se ibolon,

a bara mangɛ kobi xa munyaati igira,

⁶ naxan nu ɲamae bɔnbɔma a xa bɔɲɛ te ra, naxan mu danma naxan nu nɔɛ dɔxɔma ɲamanɛɛ ma a xa xɔnɛ kui.»

⁷ «Yakɔsi dunijɲa na malabui nun xaxilisa nan kui fa,

birin na e xui itefe sɛɛwɛ kui.

⁸ Hali wuri bili naxee na Liban, e na ɲɛɛxinfe i xa fe danyi ra, e nu fa a fala,

«Kafi i bira, mixi yo mu muxu fɔnma sɔnɔn.»

⁹ Aligiyama na a yailanfe i fafe ra.

Kuntigie furee rakelima nɛ i ya ra aligiyama dimi kui,

si mangɛɛ birin nakelima nɛ e xa kibanyie kui,

¹⁰ i rasɛnɛfe yi wɔyɛnyi ra,

«I fan sɛnbɛ bara kana alɔ muxu tan,

won birin bara lu yire keren.

¹¹ I xa yɛtɛ igboya bara ragoro gaburi kui,

i xa sigie bara dundu, kulie bara lu i xa sade ma.»»

¹² «I bara bira kelife koore ma,

i tan naxan nu yanbama alɔ subaxɛ looloe.

E bara i rabira bɔxi, i tan naxan nu nɔxi ɲamanɛɛ ra.

¹³ I nu a fala nɛ i bɔɲɛ kui,

«N tan tema nɛ han ariyanna,

n findi naa mangɛ ra, n dɔxɔ n ma kibanyi kui

malanyi ya ma naxan nabama na geya sɛniyɛnxi fari.

¹⁴ N tema nɛ nuxui fari, n lu alɔ Ala sɛnbɛma.»»

¹⁵ «Kɔnɔ i xa nate bara kana, e bara i ragoro kelife koore ma han gaburi kui,

i xa lu yili tilinxi kui aligiyama.

¹⁶ Faxa mixi naxee i toma naa,

nee e ya banbanma nɛ i ra, e fa a maɲɔxun,

«Yi nan findixi na mixi ra naxan nu dunijɲa imaxama,

naxan nu mangɛya kanama,

¹⁷ naxan nu dunijɲa findima gbengberenyi ra a xa taaɛ kanafe ra,

naxan nu tondima a xa geelimanie bɛɲinde?»»

¹⁸ «Namanɛ mangɛɛ birin nagataxi e xa gaburi binyɛ nan kui,

¹⁹ kɔnɔ i tan mu ragataxi i xa gaburi kui,

alɔ salonyi naxan sɛgɛma wuri ma,

alɔ sɔɔri naxan faxaxi santidɛgɛma ra a lu a booree furee ya ma,

e birin fa goro aligiyama yili kui.

²⁰ Binyɛ yo mu luma i xa ɲɔn fe kui alɔ e tan,

barima i bara i xa bɔxi tuxunsan, i bara i xa ɲama sɔntɔ.»»

«Mixi ɲaaxi xa die xili nɛɛmuma nɛ dunijɲa ra.

²¹ E xa die kɔn xa raxaba e babae xa yunubie xa fe ra,

e naxa e ikeli fa, e bɔxi sɔtɔ e taae tima dɛnnaxɛ.

²² N tan Alatala Sɛnbɛma kelima nɛ e xili ma,
n Babilɔn xili nun a bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ rajɔnma nɛ,
e xa di yo mu luma naa.

²³ N e xɔnyi findima xundi yire nan na ye jaaxi luma dɛnnaxɛ.

N nee xun nakanama feo.»

Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan na ki.

Asiriya xa jaaxankatɛ

²⁴ Mangɛ Alatala bara a kali yi masenyi ra,

«N natɛ naxan tongoxi a fama kamalide,
n waxɔnfe mu kanama.

²⁵ N Asiriya butuxunma nɛ n ma bɔxi kui,
n e boronma nɛ n ma geyae fari.

E xa nɔɛ bama nɛ n ma jaama fari,

n e xa kote bama nɛ n ma mixie xun.»

²⁶ Natɛ nan na ki naxan tongoxi duni ja birin xili ma.

Alatala Sɛnbɛma bɛlɛxɛ nan na ki,
a naxan italaxi jaamanɛ birin xili ma.

²⁷ Alatala bara na natɛ tongo. Nde na kanama?

Alatala nan bɛlɛxɛ italaxi. Nde na isoma?

Filisita xa jaaxankatɛ

²⁸ Mangɛ Axasi faxa ja nɛ naxan na, Ala yi masenyi nan ti,

²⁹ «Filisitakae, wo naxa sɛɛwa wo yaxuie birafe ra.

Kelifɛ bɔximase nde ma, bɔximase gbɛtɛ nan barima,
naxan xulun, a xɔnɔ na singe bɛ.

³⁰ Na kui, misikiinɛɛ fama nɛ balode,
tɔɔɔmixie malabuma nɛ xaxilisa kui,
kɔnɔ wo tan Filisitakae, n wo faxama nɛ kaamɛ ra,
n wo bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ sɔntɔma nɛ.

³¹ Wa xui xa mini wo ya ma, limaniya xa ba wo yi!

Tuuri fɔɔrɛ na tefe kɔɔla biri ra,

sɔɔri yo mu baxi e ra.»

³² Yaabi mundun fima sie xa xɛɛrae ma?

E a falama nɛ, «Alatala nan Siyoni xa fe mabanbanxi,

a a xa jaama tɔɔɔxi kanta.»

15

Mowaba xa jaaxankatɛ

¹ Masenyi nan ya Mowaba xa fe ra:

A xa taa Ari xun bara rakana kɔɛ keren kui.

A xa taa Kiri xun bara rakana kɔɛ keren kui.

² Dibonkae sigama nɛ wade e xa kuyee yire.

Mowabakae na wafe e xa taae Nebo nun Medeba xa fe ra,
e e xunyi bii, e e dɛ xabee maxaba sunnunyi kui.

³ E jaonyi dugie ragoroma e ma kira ra.

E birin wama nɛ e xui itexi ra e xa banxie kɔn na nun e xa taa malandee kui.

⁴ Xɛsibɔnkae nun Eleyalekae na gbelegbelefe,

e wa xui sa mɛma han Yahasi taa kui.

Mowaba sɔɔrie na gbelegbelefe na nan ma,

limaniya bara ba e yi ra.

⁵ N bɔjae fan na wafe Mowabakae xa fe ra.

E xa mixie e gima nE han Sowari taa, han Egelati Selisiya taa.

E tema nE wa ra Luxiti,
e wa Xoronayimi kira ra,

⁶ barima Nimirin xure bara xOri,
fiilie bara xara, sansie bara kana, burEe xinde yo mu na sOnOn.

⁷ Na bara a niya e xa e xa se dOnxOe xanin konde yire xure fE ma.

⁸ Mowaba wa xui mEma nE naaninyie ra,
han Egelayimi, han Beera Elimi.

⁹ DimOn xuree ragbeelixi wuli ra,
kOnO n mu gExi sinden.

Gbaloe dinma nE Mowabakae birin na,
naxee e gima, nun naxee luma e xa bOxi ma.

16

Mowabakae dEmEri fenfe Darisalamu

¹ Wo xa yEeE kontonyi nde rasanba bOxi mangE xOn ma,
kelife Sela naxan na Mowaba wula i, han Siyoni geya tofanyi.

² Mowaba ginEe e gima nE Arinon xure igiridee,
kOnO e luma nE alO xOni naxee kerixi e tEe kui.

³ Mowabakae naxE, «Darisalamukae, wo xa wo bore to,
wo xa natE nde tongo muxu xa fe ra.

Wo xa muxu nOxun wo xOnyi,
wo naxa muxu yanfa won yaxuie ma.

⁴ Wo xa Mowabakae ratanga kasarati ma,
naxee kantari fenma wo xOnyi, wo xa e makanta.»

Kasarati fama sigade,

a xa natE mu kamalima bOxi kanafe ra.

⁵ MangE kibanyi fama nE mabanbande dugutEgeya ra.

TinxintOe nde naxan fatanxi Dawuda bOnsOe ra,
naxan kiiti sama nOnDi ra tinxintOeE bE,
a fama nE a magorode a xa kibanyi kui.

⁶ Muxu bara Mowabakae xa yEe igboŋa kolon.

A ŋOxO a ma a fisa mixi birin bE.

A a yEe matOxOma tEmui birin,
kOnO nOnDi yo mu na na matOxOe kui.

⁷ YakOsi Mowabakae na wafe e xa bOxi xa fe ra,
e na sunnunyi kui Kire Xareseti xa daxamui kanE xa fe ra.

⁸ XEsibOn nun Sibima wEni bilie bara kana.

ŊamanE mangEe bara nee birin kana,
naxee nu sigama YaasEri taa mabiri, han gbengberenyi ma, han baa dE ra.

⁹ Na kui n fan wama nE YaasEri sEeti ma Sibima wEni xE xa fe ra.

N yaye XEsibOn nun Eleyale lima nE,
barima wo mu sEeW E xui raminima sOnOn wo xa xEe nun wo xa wEni bogie xa fe ra.

¹⁰ S EeW E xui bara ŋOn wo xa sansi yiree.

ŊElexin xui mu mEma wo xa wEni xEe yire sOnOn.

WEni yailanmae mu wEni bogi bunduma sOnOn,
e mu ŋElexin sigi sama na wali xa fe ra.

¹¹ N bOŋE na tOŋOfe Mowaba xa fe ra,
n sondonyi na wafe Kiri Xareseti xa fe ra.

¹² Mowabakae bara mini sigafe ra e xa kuyee yire,
e xa sa e xa alae makula,
kOnO na fan findima fe fufafu nan na.

¹³ Alatala xa masenyi nan na ki Mowaba xa fe ra, naxan masenxi tɛmɛi dangixi.
¹⁴ Kɔnɔ yakɔsi Alatala naxɛ, «Beenun ɲɛ saxan xa kamali, alɔ a kamalima walikɛ bɛ a xa lanyi kui ki naxɛ, Mowabakae xa xunnakeli ɲɔnma nɛ, a xa ɲama mabere. Mixi dondoronti nan natangama gbaloe ma.»

17

Damasi xa ɲaxankatɛ

¹ Masenyi nan ya Damasi xa fe ra:
 Damasi taa xun nakanama nɛ.
² Aroweri taae rabɛɲinma nɛ,
 e findi fiili ra xuruse dɛ madonma dɛnnaxɛ.
 Mixi yo mu luma naa naxan xurusee tɔɔrɔma.
³ Efirami taa makantaxi xun nakanama nɛ.
 Damasi mu findima mangataa ra sɔnɔn.
 Arami mixi dɔnxɔɛ luma nɛ alɔ Isirayilakae.

⁴ «Na lɔxɔɛ Yaxuba xa dariyɛ xurunma nɛ,
 a fate xɔsima nɛ.
⁵ A luma nɛ alɔ xɛɛ xaba tɛmɛi Refa gulunba kui.
 Sansie tixi, e xabamae fa e xaba.
⁶ Bogi keren keren nan luma a sansi kɔn na,
 alɔ Oliwi bogi keren keren luma a bili kɔn na ki naxɛ,
 firin xa na mu a ra saxan lu a kɔn na,
 naani xa na mu a ra suuli to salonyi keren ma.»
 Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.
⁷ Na lɔxɔɛ mixie fama nɛ Daali Marigi tode, naxan findixi Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ ra.
⁸ E mu e ya rafindima kuyee ma sɔnɔn, e bɛlɛxɛ naxee yailanxi. E mu sigama surayi gande e xa wuri masolixie yire, e bɛlɛxɛ sole naxee rafalaxi.
⁹ Na lɔxɔɛ e xa taa sɛnbɛmae rabɛɲinma nɛ, e findi fɔtɔnyi ra geya fari, alɔ Amori xa taae rabɛɲin ki naxɛ Isirayilakae ya ra. A birin kanama nɛ.
¹⁰ Wo bara nɛɛmu wo Rakisima Ala ma,
 naxan findixi wo kantama ra.
 Wo bara sansi fanyi si naxan kelixi yire makuye.
¹¹ Wo to e si, e naxa bula wo ya xɔri na kuye iba gɛɛsɛgɛ.
 E naxa fuga keren na, kɔnɔ a xaba tɛmɛi wo mu bogi yo toma naa.
 Wo luma tɔɔrɛ nan tun kui.

¹² ɲaxankatɛ xungbe nan na ki.
 ɲama gbeɲbe na wundufe alɔ baa mɔrɔnyi,
 e na sɔnxɔɛ ratefe alɔ susui belebele.
¹³ Kɔnɔ hali e wundu,
 e e gima nɛ Alatala xa xaɲɛ ya ra,
 e siga yire makuye alɔ foye maale lagi xaninma ki naxɛ,
 alɔ foye sɛxɛ xaninma ki naxɛ geyae fari,
 alɔ turunnaadɛ xube rakelima ki naxɛ.
¹⁴ E fama gere ra nunmare tɛmɛi nɛ,
 kɔnɔ beenun kuye xa iba, sese mu luma naa sɔnɔn.
 Naxee dusuma won xun na, e fu won ma,
 nee xa fe rabama na ki nɛ.
 Naxee baganma won ma, e won ma naafuli tongo, e xa fe rapɔnma na ki nɛ.

18

Kusi xa ɲaxankatɛ

¹ Wo tan naxee na Kusi xuree naakiri ma,

xɔni gabutenyi xui mɛma dɛnnaxɛ,
² naxee xɛɛrae xɛɛma kunkui kui baa ma.

N tan bara xɛɛrae xulunxie xɛɛ na si ma,
 si bɔnsɔɛ kuye rayabuxi,
 naxan magaaxu kabi e fɔlɛ gere xa fe ra,
 naxan sabatixi bɔxi ma xure wuyaxi na dɛnnaxɛ.

³ Wo tan dunija mixi birin, naxee sabatixi wo xa bɔxi ma,
 wo na tɔnxuma to geya fari, wo wo ya ti na ra.

Wo na sare xui mɛ, wo wo tuli mati na ra,
⁴ barima Alatala yi nan masenxi n bɛ, a naxɛ,

«N magoroxi n xɔnyi xaxilisa kui,
 alɔ wuyenyi luxi sansi ma sogofure tɛmui ki naxɛ,
 alɔ nuxui na ti xɛ xun ma jɛmɛ ra.»

⁵ Beenun sansi xaba tɛmui xa a li,
 sansi na gɛ fugade, kɔnɔ a bogi mu minixi sinden,
 Alatala fama nɛ sansi fuge bolonde finɛ ra,
 a fa salonyie yati masɛgɛ.

⁶ A bogi nan luma xɔnie nun wulai sube bɛ,
 e naxan donma sogofure nun jɛmɛ ra.

⁷ Na tɛmui si sɛnbɛma nde fama nɛ hadiya ra Mangɛ Alatala bɛ,
 si bɔnsɔɛ kuye, rayabuxi,
 naxan magaaxu yire birin,
 naxan xa xui fala xɔnɔ.
 E fama na hadiya ra Siyoni geya nan fari,
 Alatala sɛnbɛma xili matɔxɔma dɛnnaxɛ.

19

Misira xa jaxankatɛ nun e xa kisi

¹ Jaxankatɛ na Misira bɛ.
 Alatala na fafe Misirakae xili ma nuxui fari.
 E xa kuyee na sɛrɛnfe a ya ra,
 gaaxui bara lu e bɔjɛ ma.

² N Misirakae radinma nɛ e boore ra,
 kankan nu fa a ngaxakerenyi nun a dɛ fan boore gere taa nun mangɛya xa fe ra.

³ Limaniya bama nɛ Misirakae yi ra,
 n e xa natɛ birin kana nɛ e ra.
 E marasi fenma nɛ e xa alae ra,
 e e benba faxaxie maxandi sematoee nun duuree saabui ra.
⁴ N Misirakae soma nɛ mangɛe yi ra naxee xa fe maxɔrɔxɔ,
 naxee xa yaamari findi tɔɔrɛ ra jama bɛ.
 Alatala sɛnbɛma xa masenyi nan ya.

⁵ Baa nun xuree ye xɔrima nɛ.

⁶ Ye naxan luma xureguli, a bɔrɔma nɛ, a xiri jaaaxi fa te.
 Sansi birin naxee na xure dɛ ra e lisima nɛ.

⁷ Hali naxee na Nili xure xungbe dɛ ra, a soma baa ma dɛnnaxɛ, e fan lisima nɛ.
 Xɛ naxee na xure dɛ ra, e xarama nɛ, foye fa a birin xanin.

⁸ Yɛxɛ suxui birin wama nɛ,
 naxee kɔnyi nun yɛlɛ wolima xure ma.

⁹ Naxee gɛsɛ rawalima, e fan luma nɛ tɔɔrɛ kui, limaniya ba e yi ra.

¹⁰ Naxee dugie rawalima, e xun nakanama nɛ, e bɔjɛ rajaaaxu e ma.

¹¹ Sowan mangɛɛ mu sese fahaamuma,
Firawuna xa marasie mu xaxili fanyi yo sotoxi yi fe kui.

Mixi a falama di Firawuna bɛ,
«Muxu tan findixi lɔnnilae nan na,
mangɛ forie xa die nan muxu ra?»

¹² Wo xa lɔnnilae na minden?

E xa wo rakolon Mangɛ Alatala fama naxan nabade Misira ra.

¹³ Sowan mangɛɛ findixi xaxilitare nan na,

Nofa mangɛɛ mu gɛxi fahaamui sotoɔde.

Misira bɔnsɔɛ yareratie na Misirakae ralɔɛfe nɛ.

¹⁴ Marigi bara e xaxili ya iso,

alako e xa Misirakae ralɔɛ e xa fe birin kui,
e fa lu alɔ siisila naxan birama a xa bɔxunyi ma.

¹⁵ Misirakae mu nɔma sese ra e xa mangɛɛ nun e xa kuntigie saabui ra.

¹⁶ Na lɔxɔɛ Misirakae na Mangɛ Alatala xa sɛnbɛ to, e sɛrɛnma nɛ gaaxui kui alɔ ginɛ. ¹⁷ Yudaya xili nan fama Misirakae magaaxude a jaaxi ra, fe ma Alatala sɛnbɛma naxan natɛxi e xili ma.

¹⁸ Na lɔxɔɛ taa suuli nan luma Misira bɔxi ma, naxee Kanaan xui falama, e man lu Alatala sɛnbɛma yi ra. Na taa nde fama nɛ xilide Heresi.

¹⁹ Na lɔxɔɛ sɛrɛxɛbade keren luma nɛ Alatala bɛ Misira bɔxi tagi, tɔnxuma gɛmɛ fan tima nɛ a bɛ Misira naaninyi ra. ²⁰ Na findima Alatala sɛnbɛma xa tɔnxuma nun seedeɲɔxɔya nan na Misira bɛ. E na e xui rate Alatala ma, a marakisima xɛɛma nɛ e ratangade e xa jaaxankatamae ma.

²¹ Na lɔxɔɛ Alatala a yɛtɛ masenma nɛ Misirakae bɛ, e fa a kolon Ala ra. E fama a batude sɛrɛxɛ nun sansi xɔri hadiya nan na, e kɛrɛ tongo a bɛ e naxan nakamalima.

²² Alatala gbaloe ragoroma nɛ Misirakae ma, kɔnɔ e na e yɛtɛ ragbilen a ma, Alatala man kinikinima nɛ e ma a xa hinne ra.

²³ Na lɔxɔɛ kira luma nɛ Misira nun Asiriya tagi. Asiriyakae sigama nɛ Misira, Misirakae fan siga Asiriya. E malanma nɛ yire keren Alatala batufe ra.

²⁴ Na lɔxɔɛ Isirayila, Misira, nun Asiriya, barakɛ luma nɛ e saxanyi birin ma dunija.

²⁵ Alatala sɛnbɛma dubama nɛ e bɛ, a a masen, «Barakɛ xa lu n ma jaama Misira ma, barakɛ xa lu n ma daalise Asiriya bɛ, barakɛ xa lu n kɛ tongoma Isirayila bɛ.»

20

Tɔnxuma Misira nun Kusi xa fe ra

¹ Asiriya mangɛ Saragɔn to a xa sɔɔri mangɛ xɛ Asidodi taa gereɔde, a fa nɔ a ra, a a suxu, ² Alatala naxa yaamari nde fi Amosu xa di Annabi Esayi ma. A naxɛ, «I xa i xa sunnunyi dugi nun i xa sankiri ba, i lu na ki fa.» Esayi naxa a rabatu, a fa a jaɛrɛ a mageli ra.

³ Nɛ saxan to dangi, Alatala naxa a masen, «N ma konyi Esayi a jaɛrɛxi a mageli nan na yi jaɛ saxan bun ma tɔnxuma ki ma Misira nun Kusi xa fe ra. ⁴ Asiriya mangɛ fama Misiraka nun Kusika mixi suxuxie xaninde na ki nɛ. Dimɛdie nun forie birin sigama e mageli nan na yaagi kui. ⁵ Mixi naxee xaxili nu tixi Misira nun Kusi ra, e luma gaaxui nun yaagi nan kui. ⁶ Na lɔxɔɛ naxee nu sabatixi baa dɛ ra e a falama nɛ, «Fe mato naxan nabaxi Misirakae nun Kusikae ra. Muxu xaxili nu tixi e tan nan na e xa muxu ratanga Asiriya ma. Yakɔsi muxu fa ratangama di fa?»»

21

Babilɔn xa jaaxankatɛ

¹ Jaaxankatɛ masenyi nan ya gbengberenyi bɛ naxan na baa dɛ ra.

Mixi magaaxuxie na fafe alɔ turunnaade

kelife Negewi gbengberenyi ma fe xɔrɔxɔɛ kelima dɛnnaxɛ.

² N bara laamatunyi magaaxuxi to.
«Yanfɛ na yanfɛ tife, kasarati na kasarɛ tife.
Elama, gere ti a bɛ. Mediya, a rabilin.
N fama tɔɔrɛ dande Babilɔn findixi naxan saabui ra.»

³ «Na kui n fate yati na tɔɔrɔfe alɔ ginɛ di furi na keli a ra.
N naxan to, n naxan mɛ, na bara n kaaba.
⁴ N bɔɓɛ na tɔɔrɔfe, n na sɛrɛnfe gaaxui kui.
N nu na bɔɓɛsa mamɛfe alako n xa malabui sɔtɔ,
kɔnɔ yakɔsi na bara findi fe magaaxuxi ra n bɛ.»

⁵ «Donse yailan, won xa won dɛgɛ yire keren.
Sɔɔri yareratɛ wo wo xa kanta see yailan.»
⁶ Alatala a masen nɛ n bɛ, a naxɛ,
«Yire makantɛ ti, alako a fe naxan toma a xa na masen wo bɛ.
⁷ A fama nɛ sɔɔrie tode firin firin na, soee, sofalee, nun ɓɔxɔmɛ fari.
A xa e mato a fanyi ra.»

⁸ A mu bu, yire makantɛ naxa a xui ramini alɔ yetɛ xaɓɛ, a falafe ra,
«Lɔxɔ yo lɔxɔ n tima naa fe matode,
kɔɛ yo kɔɛ n mamɛ tima naa.
⁹ N sɔɔri ragie toma fa ra firin firin na.
E naxɛ, «Babilɔn bara bira,
e xa kuyee birin saxi bɔxi ma xuntun xuntunyi ra.»
¹⁰ Wo tan n ma ɓama naxan bara bɔnbɔ alɔ maale naxan na lonyi ma,
Isirayila Marigi Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan yi ki.»

Duma xa ɓaxankatɛ

¹¹ ɓaxankatɛ na Dumakae bɛ.
Mixi nde n xilima kelife Seyiri, a naxɛ,
«Yire kantama, munse rabaxi yi kɔɛ ra?
Munse dangixi naa?»
¹² Yire kantama fa a yaabi,
«Kuye na ibafe, kɔnɔ kɔɛ man soma nɛ.
Xa wo wama na kolonfe,
wo man xa fa n maxɔrin.
Iyo, wo man xa fa.»

Arabu xa ɓaxankatɛ

¹³ ɓaxankatɛ na Arabue bɛ.
Wo tan Dedanka naxee yonkinma kɔɛ ra Arabu wula i,
¹⁴ wo xa fa ye ra mixie bɛ ye xɔli na naxee ma.
Temakae wo xa fa taami ra mixi bɛ
¹⁵ naxee na e gife santidɛgɛma ya ra naxan wama e faxafe,
naxee na e gife xali ya ra naxan wama e sɔntɔfe.
¹⁶ Alatala yi nan masenxi n bɛ, «ɓɛ keren nan tun luxi Kedari xa fe xa dan, alɔ walikɛ
ɓɛ kɔntima ki naxɛ. ¹⁷ Kedari xa sɔɔrie xa xalie xurunma nɛ.» Alatala nan xui a ra,
Isirayila Marigi Ala.

Darisalamu xa ɓaxankatɛ

¹ ɓaxankatɛ na gulunba bɛ toe tima dɛnnaxɛ.
Munse a niyaxi wo birin texi wo xa banxie fari?
² Singe wo nu xulunyi rabama, wo nu wo xui ite ɓɛlɛxinyi kui,

ƙƆƆƆ yakƆsi wo xa fe na di?

Wo xa mixie mu faxa santidεgεma ra,
e mu faxa gere kui.

³ Wo xa mangεε nan tun e gixi e siga yire makuye.

Mixi naxee luxi, nee bara suxu gere yo mu so.

⁴ Na kui n naxa a fala, «Wo n lu na, n xa wa a xƆrƆxƆε ra.
Wo naxa kata n madundufe ra n ma ɲama xa kasarε ma.»

⁵ Alatala sεnbεma xa lƆxƆε ya isoxi nan nu a ra,
kasarε nun tƆƆrε nu gboxi tεmui naxε gulunba kui toe tima dεnnaxε.
Tεtε nu birama, sƆnxƆε nu tema geya fari.

⁶ Elamakae e xa xali sase gbakuma e ma,
e nu sigama sƆƆri ragisee kui nun soe fari.

Kirikae e xa wure lefae mabama.

⁷ SƆƆri nu bara wuya wo xa gulunba fanyie kui,
e nu wuya wo xa taa naadε ra.

⁸ Sese mu luxi wo nun wo yaxuie tagi sƆnƆn.

Na lƆxƆε wo naxa geresosee tongo naxan nu nu mangε xa banxi kui.

⁹ Wo naxa a to yale gbegebe nu bara ti Dawuda xa taa tεtε ma.

Wo naxa ye ragata yire nde lanbanyi.

¹⁰ Wo naxa Darisalamu banxie mato, wo fa nde rabira alako wo xa tεtε sεnbε so.

¹¹ Wo naxa ye ragatade yailan tεtε firinyie tagi,
ye sama naxan kui kelifε ye ragatade fori.

ƘƆƆƆ wo mu wo ya rafindixi Ala ma naxan nu bara na fori yailan.

Wo mu la a yailanma ra naxan nu bara natε tongo na wali xa fe ra kafi a rakuya.

¹² N Marigi Alatala nu bara xili ti na lƆxƆε ɲama xa wa sunnunyi kui,
wo xa wo xunyie bi, wo xa sunnunyi dugi ragoro wo ma.

¹³ ƘƆƆƆ wo mu tin na ra, wo naxa xulunyi ti ɲεlεxinyi kui,
wo ninge nun ye xεεε faxa wo naxee donma,

wo wεni min a falafe ra,

«Won xa won dεge, won xa wo min, barima tina won faxama nε.»

¹⁴ Alatala sεnbεma bara a masen n bε, a naxε,

«Wo xa yi yunubi tan mu xafarima han wo faxa lƆxƆε.»

Mangε Alatala xui nan yi ki.

¹⁵ N Mangε Alatala naxa a masen n bε, a naxε,

«Siga mangε banxi xunyi Sebina yire, a fala a bε,

¹⁶ «I gbe na munse ra be?

Nde na i bε be naxan a niyama i xa gaburi tofanyi ge yi geya fari?

¹⁷ A gbe mu luxi, Alatala xa i suxu, a xa i woli yire makuye.

A i maxirima nε alƆ kote,

¹⁸ a i woli bƆxi belebele nde ma.

I tan nun i xa sƆƆri ragise fanyie xa fe ɲƆnma mεnni nε,

i tan naxan i xa mangε bƆnsƆε rayaagi.

¹⁹ N i kerima nε i xa walide,

n i tide bama nε i yi ra.»

²⁰ «Na lƆxƆε n Xilikiya xa di Eliyakimi xilima nε, a xa n ma wali raba. ²¹ N i xa mangε guba ragoroma nε a ma, n i xa beletε xiri a tagi, n fa i xa mangεya fi a ma. A findima Darisalamukae nun Yudayakae baba nan na. ²² N Dawuda xa mangεya saabi soma nε a yi ra. A na naadε nde rabi, mixi yo mu a balanma. A na naadε nde balan, mixi yo mu a rabima. ²³ A fama nε binyε ra a baba bƆnsƆε bε. N a tima nε alƆ wuri di naxan banbanxi a fanyi ra banxi bili ma, ²⁴ a baba bƆnsƆε xa fe birin gbakuma naxan na, fe xunxurie nun fe xungbee.»

²⁵ Mangɛ Alatala man naxa a masen, «Ƙɔnɔ lɔxɔɛ nde na wuri di naxan nu banbanxi a fanyi ra banxi bili ma, a fama nɛ bolonde, a bira a nun fe naxan birin nu gbakuxi a ra.» Alatala xui nan na ki.

23

Tire xa ɲaxankatɛ

¹ Naxankatɛ na Tirekae bɛ.

«Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa xui ite,
barima Tire bɔxi xun bara rakana.
Banxi mu luma naa sɔnɔn,
wafu birin bara kana.»
Sipirika ndee xa masenyi nan na ki.

² Wo wo sabari, wo tan naxee sabatixi baa dɛ ra,
wo tan naxee findixi yulɛ ra Sidɔn taa kui,
wo tan naxee bara naafuli sɔtɔ yulɛya ra wafu dɛ saabui ra.

³ Baa bara a niya wo xa sansi xɔri sɔtɔ kelifɛ Sixori.
Daxamui naxan mini Nili xure dɛ ra, na nan findixi bannaya ra wo bɛ.
Namanɛɛ xa makiti xungbe raba nɛ wo xɔnyi.

⁴ Sidɔnkae, wo yaagi,
wo tan naxee xa nɔɛ nu na baa xun ma.
Xui nde minima kelifɛ baa ma, a naxɛ,
«N luxi nɛ alɔ di baritare,
naxan mu di bari xɔnɛ kolon,
naxan mu di yo barima,
naxan mu di yo ramɔma, xɛmɛ xa na mu a ra ginɛ.»

⁵ Misirakae na na xibaaru mɛ Tire xa fe ra,
e fama nɛ gaaxude.

⁶ Wo xa siga Tarasisi.

Wo tan naxee na baa dɛ ra, wo xa wo wa xui ite.

⁷ Singe wo xa taa nu na ɲɛɛxinyi nan kui,
ƙɔnɔ yakɔsi nde wo xa mixie xaninxi yire makuye?

⁸ Nde yi natɛ tongoxi Tire xili ma,
a tan naxan nu mangɛ tima,
a tan naxan xa yulɛ nu findixi kuntigie ra,
a tan naxan xa yulɛ nu binyaxi duniɲa birin ma?

⁹ Alatala sɛnbɛma nan yi natɛ tongoxi,
alako yɛtɛ igboya xa kana,
xili xungbe kanyie xa magoro.

¹⁰ Tarasisikae, wo xa bɔxi rawali
alɔ a rabama Nili xure dɛ ra ki naxɛ,
barima Sidɔn nun Tire xa wafue mu na sɔnɔn.

¹¹ Alatala bara a bɛɛxɛ itala baa xun ma,
a bara mangɛyae rasɛrɛn.
A bara yaamari fi Fenisiya xa yire makantaxie xa kana.

¹² A naxɛ, «I tan Sidɔn taa tofanyi,
i mu luma bere ra sɔnɔn,
e fama nɛ i xun nakanade feo.
Hali wo wo gi Sipiri suri ma,
wo mu bɔɲɛsa sɔtɔma.

¹³ Kalide bɔxi mato ba. E xun bara rakana.
Asiriyakae bara sa wulai subee sagoe.

E bara e xa yire makantaxie rabilin,
e fa e gere han sese mu luxi sɔnɔn.»

¹⁴ «Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa xui ite,
barima wo xa wafu makantaxi xun bara rakana.»

¹⁵ Tire luma nɛɛmui nan kui han ɲɛ tongo solofere, mangɛ keren xa bui xasabi. ɲɛ tongo solofere raɲɔnyi, fe fama rabade Tire bɛ alɔ a falaxi sigi kui langoe ginɛ xa fe ra ki naxɛ,

¹⁶ «I tan langoe ginɛ, birin nɛɛmuxi naxan ma,
i xa kɔra bɔnbɔ a fanyi ra taa kui,
i xa sigi sa alako mixie xa ratu i xa fe ma.»

¹⁷ ɲɛ tongo solofere raɲɔnyi, Marigi a ya rafindima nɛ Tire ma. A gbilenma nɛ a xa langoeɲa fori ma, a a yɛtɛ sa duniɲa mangɛyae birin sagoe kɔbiri xa fe ra. ¹⁸ Kɔnɔ a xa geenii fama rawalide Alatala xa fe nan kui. A mu nɔma na ragatade a yɛtɛ bɛ, a luma mixie nan bɛ naxee birama Alatala fɔxɔ ra, alako e xa donma fanyie nun baloe gbegebe sɔtɔ.

24

Duniɲa xa ɲaxankatɛ

¹ Alatala fama nɛ duniɲa kanade,
sese mu lu bɔxi ma sɔnɔn,
adamadie yensenma nɛ.

² Mixi birin luma tɔɔrɛ nan kui:
sɛrɛxɛdubɛ nun ɲama, kuntigi nun konyi,
ginɛ banxi kanyi nun konyi ginɛ, yulɛ nun saresoe,
yefu ti nun setare, doni tongoe nun doni kanyi.

³ Duniɲa fama nɛ kanade,
a isee birin ɲɔnma nɛ a ma.
Alatala xui nan na ki.

⁴ Duniɲa tuxunsanma nɛ, a ixarama nɛ,
kuntigie yati halakima nɛ.

⁵ Duniɲa mixie bara duniɲa kɔsɔ,
e bara e kobe so sɛriyɛ ra,
e Ala xa yaamarie matandi,
e a xa saatɛ kana.

⁶ Na nan a ra Alatala duniɲa halakima,
na kote dusu adamadie xun na,
duniɲa mixie mu gbo sɔnɔn.

⁷ Xɛ xaba tɛmui sansie xurunma nɛ,
xɛ xabae nimisa.

⁸ Sanbanyi nun kɔra xui danma nɛ,
xulunyi yensen.

⁹ Mixie mu e sɛɛwama sigi xui ra,
donse yati mu rafanma e ma.

¹⁰ Taa kanaxi luma na ki nɛ tun,
a banxie birin balan.

¹¹ Sɔnxɔɛ tema nɛ taa kui minse nun donse xa fe ra.
Sɛɛwɛ bara ɲɔn, ɲɛlɛxinyi bara siga.

¹² Sɔntɔɛ nan tun luma taa kui fa,
taa naadɛ kana feo.

¹³ Na ɲaxankatɛ na ɲɔn duniɲa bɛndɛ fuɲi fari ɲamanɛɛ tagi,
na luma nɛ alɔ oliwi bili naxan imaxama alako a bogie xa ba,
na luma nɛ alɔ sansi tɔnsɔɛ keren keren naxee luma xɛ ma xɛ xabae dangi xanbi.

¹⁴ KƆNƆ naxee na sogegorode biri,
nee e xui itema nƐ sƐƐwƐ ra,
e bƐƐti ba Alatala matƆxƆfe ra.

¹⁵ Naxee na sogetede biri,
nee Alatala matƆxƆma nƐ,
e Isirayila Marigi Alatala xili matƆxƆ baa surie ma.

¹⁶ Kelife duniƶa tunxun naanie ra,
won bƐƐti mƐma nƐ naxan a falama,
«NƆrƐ kanyi nan TinxintƆƐ ra.»

KƆNƆ n tan naxa e yaabi,
«N xun nakanafe, n fate na bafe n ma.
NaxankatƐ na n bƐ.

Tinxintaree bara n yanfa a ƶaaxi ra.»

¹⁷ Gbaloe nan wo lima, wo tan duniƶa mixie.

¹⁸ Naxan na a gi na gbaloe ya ra, a birama yili nan kui.
Naxan na te na yili kui, yƐƐ nan dusuma a xun na.

Koore walaxƐ birama nƐ,
bƆxi fan sƐrƐn.

¹⁹ Duniƶa kanama nƐ, a ibƆƆ, a sƐrƐn.

²⁰ A dagalanma nƐ alƆ siisila,
a imaxa alƆ bage turunnaadƐ mini tƐmui,
barima a xa yunubie bara gbo.

A birama nƐ, a mu kelima sƆnƆn.

²¹ Na lƆxƆƐ Alatala koore daalie nun duniƶa mangƐƐ ƶaxankatama nƐ e xa walie ma.

²² E fama nƐ malande yire keren alƆ geelimanie naxee na geeli kui.

E buma nƐ naa han e fa kiiti.

²³ Kike nun soƶe lƆƐma nƐ,

MangƐ Alatala yaamari tima nƐ Siyoni geya fari Darisalamu
forie ya i a nƆrƐ fanyi bun ma.

25

TƆƆrƆmixi xa kantari na Ala nan na

¹ Alatala, n Marigi na i tan nan na.

N i xili matƆxƆma nƐ i xa fe makaabaxie xa fe ra,
i naxee natƐxi kabi tƐmui xƆnkuye dugutƐgƐƶa kui.

² I bara muxu yaxuie xa taa makantaxi rabira,
a findi gƐmƐ yensenxie ra naxan mu tima sƆnƆn.

³ Na nan a ra ƶama sƐnbƐmae i matƆxƆma nƐ,
si ƶaaxie fa i binyade.

⁴ I findixi misikiinƐ xa kantari nan na,
yire makantaxi tƆƆrƆmixi luma dƐnnaxƐ.

I luxi alƆ banxi fanyi turunnaadƐ kui,
alƆ bage naxan tixi soƶe ya ma.

Si ƶaaxi maniyaxi turunnaadƐ nan na naxan bƆnbƆma banxi ra,

⁵ a lu alƆ wuyenyi naxan na gbengberenyi ma.

I ƶamanƐ xa sƆnxƆƐ raxinbelima nƐ,
alƆ nuxui niini nde bama soƶe xa wuyenyi ra ki naxƐ.

Na ƶama ƶaaxi xa sigi sa danma na ki nƐ.

⁶ Yi geya fari, Alatala sƐnbƐma fama nƐ xulunyi belebele tide,
ƶama birin xa minse nun donse ƶƆxunmƐƐ li naa.

⁷ Yi geya fari, Alatala fama nƐ mafelenyi bade bƆnsƆƐ birin ma,

⁸ a saya xa fe kanama nɛ abadan.
 Won Marigi Alatala yaye mafurukuma nɛ yatagi birin ma,
 a a xa ɲama xa yaagi birin ba duniɲa ya xɔri.
 Alatala xui nan na ki.
⁹ Na lɔxɔɛ e a falama nɛ,
 «Won Marigi Ala nan yi ki won won xaxili tixi naxan na.
 A bara won nakisi.
 Alatala nan yi ki won won xaxili tixi naxan na.
 Won xa sɛɛwa a xa kisi ra.»

¹⁰ Alatala xɔnyɛ luma nɛ yi geya fari,
 kɔnɔ Mowabakae maboronma nɛ alɔ sɛxɛ.
¹¹ E katama nɛ e xa e ba a yi ra,
 kɔnɔ Alatala e xa yɛtɛ igboya ragoroma nɛ,
 a e sɛnbɛ birin ɲɔn.
¹² A e xa yire makantaxie rabirama nɛ,
 a na birin butuxun han a findi xube ra.
 A e xa yɛtɛ igboya ragoroma nɛ feo.

26

Taa sɛnbɛma xa bɛɛti

¹ Na lɔxɔɛ e yi bɛɛti nan bama Yudaya bɔxi ma:
 Ala bara taa sɛnbɛma fi won ma,
 naxan xa tɛtɛ findima kisi ra won bɛ.
² Naadɛ xa rabi, ɲama tinxinxi xa so,
 ɲama naxan mu lanlanteya kana.
³ Mixi naxan ɲanige fan,
 a findima bɔɲɛsa kanyi nan na, barima a laxi i ra.

⁴ Wo wo yɛtɛ taxu Alatala ra tɛmui birin,
 barima Alatala nan na Ala ra naxan na abadan,
 naxan sɛnbɛ gbo alɔ fanye.
⁵ A bara yɛtɛ igboe ragoro,
 a e xa taa itexi igoro, a findi xube ra,
⁶ misikiinɛe nun setaree naxan iboronma.

⁷ I tan Alatala tinxinxi, i tinxintɔɛ xa fe sɔɔnɛyama nɛ.
⁸ Muxu ɲɛrɛma i xa sɛriyɛ nan ma, muxu xaxili tixi i ra.
 Muxu i xili matɔxɔma muxu bɔɲɛ birin na.
⁹ Muxu nii yati hayi na i ma kɔɛ ra, a i fenma gɛɛsɛgɛ.
 I na i xa kiiti sa duniɲa ma,
 na nan duniɲa mixie matinkanma tinxinyi ra.
¹⁰ Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan, hali e kinikini e ma,
 e mu birama tinxinyi fɔxɔ ra.
 Hali ɲama birin birama tinxinyi fɔxɔ ra,
 e tan tondima nɛ gbilende fe ɲaaxi fɔxɔ ra,
 e mu gaaxuma Alatala xa mangɛya ya ra.
¹¹ Alatala, i sɛnbɛ gbo, kɔnɔ e mu na toma.
 I xanunteya naxan saxi i xa ɲama ma, a niya e xa na to,
 na xa findi e bɛ yaagi ra, i xa tɛ fa e gan.

¹² Alatala, i bara bɔɲɛsa fi muxu ma,
 barima i tan nan muxu xa wali birin nakamalima muxu bɛ.
¹³ Muxu Marigi Alatala, marigi gbɛtɛɛ bara nɔɛ dɔxɔ muxu ma bafe ra i tan na,

κῶνῶ muxu i tan nan keren batuma.

¹⁴ Na marigie bara faxa, e mu baloma sῶnῶn, e nii mu kelima abadan.

I bara keli e xili ma, i e sῶntῶ.

I bara e xa fe birin nalῶε.

¹⁵ Alatala, i bara i xa ἡamanε ragbo γε,

i bara e xa bῶxi naaninyie masara, bῶxi xa gbo.

I bara matῶxῶε sῶtῶ na fe kui.

¹⁶ Alatala, e nu na i fenfe i xa ἡaxankatε kui,

e fa i maxandi.

¹⁷ E nu e xui itema i ma alῶ ginε naxan na di barife tῶῶrε kui.

¹⁸ Muxu bara tῶῶrῶ na di barife kui,

κῶνῶ na fe findixi fufafu nan na.

Muxu mu wali yo rabaxi naxan findixi kisi ra duniḡa be,

e mu kisi sῶtῶ muxu saabui ra.

¹⁹ Κῶνῶ i tan nan faxa mixie rakelima faxε ma.

«Wo tan naxee saxi bεndε bun ma,

wo xa keli, wo xa sεεwa.

Wo luxi nε alῶ xini soḡe naxan ralῶεma.

Wo fan nalῶεma na ki nε.»

²⁰ N ma ἡama, wo xa gbilen wo xῶnyi,

wo xa naadε balan saabi ra.

Wo xa wo nῶxun dondoronti han yi xῶnε xa dangi sinden.

²¹ Alatala fama nε kelife a xῶnyi,

a fa duniḡa mixie ratῶn e xa yunubie xa fe ra.

Bῶxi wuli dεntεḡεma nε a naxan minxi,

a mu mixi faxaxie ragatama sῶnῶn.

27

Isirayila xa kisi

¹ Na lῶxῶε, Alatala ninginangε magaaxuxi ἡaxankatama nε a xa santidεḡεma xungbe ra.

Na xili Lewitan, a sabatixi baa nan ma.

A suxufe xῶrῶxῶ, barima a salaxun a gbe ra,

κῶνῶ Alatala a sῶntῶma nε.

² Na lῶxῶε, wo xa bεεti ba n ma wεni bili fanyie xa fe ra.

³ N tan Alatala nan na a kantama ra.

N ye sama nε a ma tεmui birin.

N a kantama nε kῶε nun yanyi ra alako mixi yo naxa a tῶῶrῶ.

⁴ N xῶnῶ xῶnῶ, κῶnῶ xa n sa tunbee li naa,

n e gerema nε, n tε din e ra.

⁵ Xa a sa li e naxa fa n yire lanyi xiride,

n tinma nε a ra a fanyi ra.

⁶ Lῶxῶε na fafe, Yaxuba bῶnsῶε a sanke sῶrῶnma nε,

Isirayila bῶnsῶε a salonyie nun a fugee ramini,

a duniḡa rafe a bogie ra.

⁷ Alatala Yaxuba bῶnsῶε bῶnbῶ nε, alῶ a e yaxuie bῶnbῶ ki naxε?

A e faxa nε, alῶ a e faxa ki naxε?

⁸ A xa xῶnε naxa din e ra, a e xanin alῶ foye xungbe.

⁹ Yaxuba bῶnsῶε xa yunubie xafari na ki nε.

Na kui, e naxa kuye sεrεxεbadεe kana,

e naxa Asera wuri masolixie ba e xa bɔxi ma,
e naxa kuye xa surayi gansee kana.

¹⁰ Taa sɛnbɛmae bara kiro,
e findi nɛ yire rabɛɲinxi ra alɔ gbengberenyi.
Ningee nu luma naa e dɛmadonde,
e e sa, e mɛnni wuri burɛxɛ birin don.

¹¹ Wuri salonyie na xara, ginɛe nu e gan tɛ ra.
Nama xaxilitare nan nu a ra.
E daali mangɛ mu kinikinixi e ma na nan ma.
Naxan e daaxi, na mu hinnɛxi e ra.

¹² Na lɔxɔɛ, Alatala wuri bilie imaxama nɛ, keli Efirati xure dɛ ra han Misira xure dɛ ra. A wo tan Isirayila xa die birin matongoma nɛ keren keren.

¹³ Na lɔxɔɛ, feri xungbe fema nɛ, alako mixi naxee nu lɔɛxi Asiriya bɔxi ma, a nun naxee nu yensenxi Misira bɔxi ma, e birin gbilenma nɛ, e fa suyidi Alatala bɛ geya sɛniyenxi fari Darisalamu.

28

Naxankatɛ na Samari bɛ

¹ Naxankatɛ na Efirami taa yɛtɛ igboe siisilae bɛ,
naxan tixi gulunba koore ra,
kɔnɔ a xa tofanyi luxi nɛ alɔ sansi fuge lisixi.

² Sɛnbɛmae nan fafe yi ki Marigi xili ra,
naxan luxi alɔ turunnaadɛ foye xungbe,
alɔ balabalan tunɛ naxan sɛnbɛ Samari xun nagoroma.

³ Efirami taa yɛtɛ igboe siisilae birama nɛ, e maboron.

⁴ Na sansi fuge lisixi naxan tixi gulunba koore ra,
a luxi nɛ alɔ xɔrɛ bogi mɔxi naxan donma kerenyi ra.

⁵ Na lɔxɔɛ, Alatala sɛnbɛma luma nɛ alɔ mangɛ katanyi tofanyi a xa ɲama dɔnxɔɛɛ bɛ.

⁶ A xaxili tinxinxi fima nɛ kiitisae ma,
a sɛnbɛ fi sɔɔrie ma naxee na gere kui.

⁷ Kɔnɔ wo xa sɛrɛxɛdubɛe nun namijɔnmɛe bara lɔɛ.
Beere e dagalanma nɛ,
e daxu laamatunyi to tɛmui,
e mu fata fe tagi rabade.

⁸ E tixi e yɛtɛ xa bɔxunyi tagi, e birin nɔxɔxi a ɲaaxi ra.

⁹ «Ala wama e xaranfe?
A fahaamui fima e ma?
E luxi alɔ diyɔrɛ naxee dɛ baxi e nga xijɛ ra.

¹⁰ Fo a xa wɔyɛn e bɛ diyɔrɛ daaxi.»

¹¹ Alatala fama a masende yi ɲama bɛ xɔɲɛ saabui ra,

¹² «Malabude nan yi ki, wo xa wo malabu.
Yire raxaraxi na a ra.»

Kɔnɔ e mu tin e tuli matide a ra.

¹³ Na kui Alatala fama nɛ masenyi tide e bɛ diyɔrɛ daaxi,
alako e xun xa rakana, yaxuie xa e suxu, e e xanin.

¹⁴ Awa, wo tan mixi mayelee,
wo tan naxee Darisalamu yamarima,
wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.

15 Wo naxε, «Muxu nun saya bara saata,
muxu nun gaburi bara lanyi xiri.
Gbaloe yo mu muxu lima won ma kantari kui.»
Kɔnɔ e na e nɔxunfe wule xanbi ra.
16 Alatala e yaabima nε,
«N bara gεmε hagigε dɔxɔ Siyoni,
gεmε fanyi naxan mu kanama.
Limaniya mu bama mixi yi ra naxan a taxuma na gεmε ra.
17 N bara tinxinyi ti sεriyε ra, n bara nɔndi sa kiiti ki ra.
Wo xa wule naxee findixi wo xa kantari ra,
banbaranyi fama nε e xaninde.
18 Wo xa saatε, wo nun saya ra, a kanama nε,
wo xa lanyi, wo nun gaburi ra, a fulunma nε.
Gbaloe nɔma nε wo ra a fanyi ra.
19 Fe xɔrɔxɔε na wo li, a wo xun nakanama nε,
gεεsεgε yo gεεsεgε, fεεrεn yo fεεrεn, kɔε yo kɔε.
Wo na so yi fe kui, wo ifuma nε gaaxui ra.»

20 «Wo xa sade xurun, wo mu nɔma wo sade a ma.
Wo xa xinbeli dugi xurun, a mu wo kantama xinbeli ra.
21 Alatala kelima nε alɔ a keli Perasimi geya fari ki naxε,
a xɔnɔma nε alɔ a xɔnɔ Gabayon gulunba kui ki naxε,
alako a xa a xa wali makaabaxi raba.
22 Na kui wo ba mayele tife,
alako a naxa fa gbilen wo xiri ra,
barima Ala bara a xa natε masen n bε bɔxi kanafe ra.»

23 «Wo wo tuli mati n xui ra,
wo wo tuli mati n ma masenyi ra.
24 Xε sa xε buxama tεmui birin?
A bεndε ramaxama lɔxɔε birin?
25 A na gε bɔxi buxade, a mu sansi garansanma?
A mu sansi xɔri birin wolima a ki ma?
26 A Marigi Ala a xaran a si ki ra.
27 Sansi mɔɔli nde mu bɔnbɔma wure ra,
a bɔnbɔma wuri nan na.
28 Sansi mɔɔli gbεtε nɔma bɔnbɔde wure ra,
kɔnɔ a mu radangima a i.
29 Na wali ki birin fatanxi Alatala Sεnbεma nan ma.
A xa walie makaaba, a xa fe fanyie gbo.»

29

Naxankatε na Darisalamu bε

1 Naxankatε na Ariyeli taa bε,
mangε Dawuda nu sabatixi dεnnaxε.
Wo xa nu wo xa salie raba ra rε yo rε alɔ wo darixi a ra ki naxε,
2 kɔnɔ n fama nε Ariyeli xa tεtε rabilinde,
a fa tɔɔrɔ gere kui, a xa lu alɔ sεrεxεbade naxan dεxεxi.
3 N fama nε wo rabilinde n ma sɔɔrie ra,
muxu xa wali raba wo xa tεtε kanade.
4 Wo xa fe fama nε magorode han a lu alɔ wo xui na minife bɔxi nan bun ma.
Wo xa wɔyεnyi makɔlikɔlima nε kelife gaburi kui.
5 Wo yaxuie wuyama nε alɔ xubutanyi,
e xa sɔɔrie luma nε alɔ maale lagi foye ma.

ƙƙƚƚ na tɛmɔi ya magirɛ keren kui,

⁶ Alatala sɛnbɛma fama nɛ sesarinyi nun galanyi ra,
bɔxi sɛrɛnma nɛ, turunnaadɛ goroma nɛ, tɛ minima nɛ.

⁷ Na tɛmɔi Ariyɛli yaxuie lɔɛma nɛ keren na,
e fa lu alɔ xiye ɲaaxi mixi raxunuma tɛmɔi naxɛ.

Na sɔɔrie nun e xa gereso wali birin ɲɔnma nɛ feo.

⁸ A luma nɛ alɔ kaamɛtɔɛ naxan xiye sa a na a dɛgɛfe,

ƙƙƚƚ a fa xunu kaamɛ ra a ma.

A luma nɛ alɔ mixi naxan xiye sa a na ye minfe,

ƙƙƚƚ a fa xunu ye xɔli ra a ma.

A luma na ki nɛ na sɔɔri gali xa fe ra naxan na Siyoni mixie gɛfe.

⁹ A xa findi wo bɛ tɛrɛnna ra, wo dɛ xa ixara.

Wo wo yae raxi, wo xa findi dɔnxuie ra.

Wo na dagalanfe siisi daaxi, ƙƙƚƚ beere mu a ra.

¹⁰ Alatala nan wo raxixi,
a bara wo xa namijɲɔnmɛɛ yae balan,

a bara wo xa sematoe xunyi makoto.

¹¹ Yi laamatunyi luxi nɛ alɔ sɛbɛli matɔnxumaxi. Na soma mixi nan yi naxan fata a xarande alako a xa a xaran, ƙƙƚƚ a fa a yaabi, «N mu nɔma a xarande wo bɛ, barima a balanxi tɔnxuma ra.» ¹² Xa na mu a ra, a luxi alɔ sɛbɛli naxan soma mixi xarantare yi ra alako a xa a xaran, ƙƙƚƚ a fa a yaabi, «N tan mu fata a xarande.»

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi ɲama bara fa, e xa n matɔxɔ e dɛ ra, ƙƙƚƚ e bɔɲɛ tan makuya n na.

E xa batui findixi adamadie xa yaamari ratinmɛfe nan tun na.

¹⁴ Na nan a toxi n man yi ɲama dɛ ixarama nɛ kaabanakoe ra.

Lɔnnilae xa lɔnni mu gɛma na kolonde,

fe kolonyie mu soma na fe kui.

¹⁵ Naxankatɛ na mixie bɛ naxee e nɔxunma Alatala ma natɛ kobi rabafe ra.

E to e xa walie rabama dimi nan kui,

e maɲɔxun, «Nde muxu toxi? Nde a kolon muxu naxan nabama?»

¹⁶ Wo xa daxuɲa sɛnbɛ gbo.

Bɛndɛ nɔma lude alɔ a yailanma?

Se yailanxi nɔma a falade a yailanma bɛ, a mu n yailanxi?

Fɛɲɛ nɔma a falade a yailanma bɛ, a xaxili mu fan?»

¹⁷ A gbe mu luxi Liban wondi xa masara xɛ ra,

xɛ fan xa masara wondi ra.

¹⁸ Na lɔxɔɛ, tuli xɔrie kitaabui xaranmae xui mɛma nɛ,
dɔnxuie fan minima nɛ dimi xɔɔra, e se to.

¹⁹ Yɛtɛ magoroe sɛɛwama nɛ Alatala ra,
misikiinɛɛ sɛɛwama nɛ Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.

²⁰ Funmala mu luma naa sɔnɔn,

mixi mayele lɔɛma nɛ.

Fe kobi rabae lɔɛma nɛ.

²¹ E mixi tɔɔɲɛgɛma wule ra, e gantanyi italama tinxintɔɛɛ bɛ.

²² Yaxuba bɔnsɔɛ Marigi xa masenyi nan ya naxan Iburahima xun saraxi:

«To dangi xanbi, Yaxuba bɔnsɔɛ mu yaagima sɔnɔn,

a bɔɲɛ mu raɲaaxuma a ma.

²³ A xa die na n ma walie to e tagi,

e n xili binyama nɛ,

e e magoroma nɛ Yaxuba xa Sɛniyɛntɔɛ bɛ,

e gaaxuma nE Isirayila Marigi Ala ya ra.

²⁴ Mixi ifuxi fahaamui sɔtɔma nE,
sɔnxɔE ratee tinma nE lɔnni ra.»

30

NaxankatE bɔnsɔE murutɛla bE

¹ Alatala xa masenyi nan ya,

«NaxankatE na bɔnsɔE murutɛla bE.

E natEe tongoma, naxee mu kelixi n tan ma.

E saatEe xirima, n Xaxili mu e yamarixi naxee ra.

Na kui e yunubi xun masama tun.

² E sigama Misira, e e yEte taxu mEnni mangE ra.

E wama lufe a xa kantE bun ma.

E na birin naba n tan xanbi.

³ Misira mangE xa kantE findima yaagi nan na wo bE,

lufe a xa niini bun ma na wo tɔɔrɔma nE tun.

⁴ Hali wo kuntigie xEe Sowan nun XanEsi Misira bɔxi ma,

⁵ e birin fama lude yaagi nan kui na ɲama xa fe ra naxan mu e malima.

E mu wo dEmEnma, e wo rayaagima tun.»

⁶ NaxankatE na Negewi gbengberenyi subee bE.

E bɔxi xɔrɔxɔE nan igirima yEteE nun bɔximasee na dEnnaxE,

e xa bannaya xanife ra sofalee nun ɲɔxɔmEe fari ɲama xɔn ma,

naxan mu fata e malide fefe ma.

⁷ Misira xa mali findima fe fufafu nan tun na!

Na nan a ra, n naxa yi xili sa a xun ma: TurunnaadE taganxi.

⁸ Yi fe sEbe walaxE ma e bE,

a sEbe buki ma alako a xa findi seede ra abadan.

⁹ Nama murutɛla nan a ra, naxan a booree madaxuma,

naxan mu wama a tuli matife Alatala xa sEriyE ra.

¹⁰ E a falama sematoe bE, «Wo naxa laamatunyie to.»

E a falama namijɔnmEe bE, «Wo naxa masenyi tinxinxi ti.»

E naxE, «Wo xa masenyi ɲɔxunmEe ti,

wo xa wɔyEn fanyi fala, hali nɔndi mu a ra.

¹¹ Wo xa keli yi kira xɔn ma,

wo xa Isirayila xa SEniyEntɔE masenyi lu naa.»

¹² Isirayila xa SEniyEntɔE xa yaabi nan ya,

«Wo to tondi yi masenyi ra,

wo fa la tɔɔrE nun madaxui ra,

¹³ yi yunubi luma nE wo bE alɔ tEte kanaxi,

naxan birama tErEnna ra.

¹⁴ A kanama nE alɔ fEɲE kanaxi,

hali tE kɔ se, xa na mu a ra ye base mu mini a kui.»

¹⁵ Marigi Ala naxan findixi Isirayila SEniyEntɔE ra, a xa masenyi nan ya:

«Xa wo gbilen n ma, wo fa wo raxara,

n wo rakisima nE.

Xa wo dɔxɔ, wo fa wo taxu n na,

n sEnbE fima nE wo ma.

Kɔnɔ wo mu tin na ra.

¹⁶ Wo naxE, «Ade, muxu tan muxu gima soee nan fari.»

Awa yire, wo fama gide.

Wo naxE, «Muxu tan muxu gima soe xulunxie nan fari.»

Awa yire, κῶνῶ wo kerimae xulun wo βε.

¹⁷ Wo wulu keren, wo gima nε wo yaxui keren ya ra.

Xa yaxui suuli na a ra, wo birin wo gima nε,
wo fa lu alῶ geya wuri keren gbansan tixi naxan fari.»

¹⁸ Κῶνῶ na kui Alatala na mamε tife alako a xa hinnε wo ra.

A fama nε kelide, a kinikini wo ma,
barima Alatala tinxin.

Sεεωε na mixi βε, naxan a xaxili tixi a ra.

¹⁹ Siyonikae, wo tan naxee sabatixi Darisalamu,
wo mu yaye raminima sῶnῶn.

Wo na a xili, a hinnεma nε wo ra,
a na wo xui mε, a wo yaabima nε keren na.

²⁰ Hali wo Marigi a niya wo xa lu fe xῶrῶxῶε kui,
wo karamῶxῶεε mu e nῶxunma wo ma sῶnῶn,
wo fama nε e tode wo yae ra.

²¹ Wo na siga yirefanyi ma, wo na siga κῶῶla ma,
wo fama nε masenyi mεde wo xanbi ra naxan a falama wo βε,
«Kira fanyi nan ya, wo xa wo ρερε a xῶn ma.»

²² Na kui wo xa kuye naxee yailanxi gbeti nun xεεma ra,
wo fama nε nee wolide alῶ se sεniyεntaree,
wo fa a fala, «Wo keli bel!»

²³ Na tεmui Alatala tunε rafama nε wo xa sansie ma,
wo xa βῶxi daxamui gboma nε.

Na tεmui wo xa xurusee sigama nε e dεmadonde fiili xungbee ma.

²⁴ Ninge nun sofale naxee xε buxama,
e fama se fanyi nan donde naxan nafalaxi e βε.

²⁵ Xuree wuyama nε wo xa geyae fari.

Na tεmui faxε xungbe nan tima,
yire sεnbεma itexie rabirama nε.

²⁶ Alatala fama nε a xa ρama xa maxῶnεε nun fie rayalande.

Na lῶxῶε kike yanbama nε alῶ soqe,
soqe xa yanβε fan xun masama nε dῶxῶ solofere.

²⁷ Alatala na fafe kelife yire makuye,
a xῶnῶxi a xῶrῶxῶε ra, a fama nε tuuri belebele kui.

Tε minima nε a κερε kui xῶnε xa fe ra.

²⁸ A ρεngi luxi nε alῶ banbaranyi naxan tema han mixi κῶnyi.

A ρamanεε suxuma nε,
a karafoe sa e ma, a se nde raso e banganyie ra,
a e xanin yire e mu wama sigafe dεnnaxε.

²⁹ Κῶνῶ wo tan βεεti bama nε na lῶxῶε alῶ sali tεmui,
wo βῶρεε sεεwama nε alῶ mixi naxee xule fema sigafe ra Alatala xa geya fari,
Alatala naxan luxi alῶ fanye Isirayila βε.

³⁰ Alatala a xui xaαρε raminima nε,
a a sεnbε masenma nε xῶnε belebele nun tε kasarε ra.

A fama nε sesarinyi, galanyi, tunε xungbe, turunnaadε, nun balabalanyi ra.

³¹ Alatala xui fama nε Asiriyakae butuxunde,
a e rabira a xa mangεya ra.

³² A na e βῶnbῶ wuri xῶrῶxῶε ra tεmui naxε,
a xa ρama βεεti bama nε maxasee nun κῶrae xui ra.

³³ Tε yire bara yailan mangε xili ma a rakuya.

A tilin, a igbo.

Yege gbegbe malanxi na tɛ belebele xa fe ra.

Alatala ɲɛngi luxi nɛ alɔ tɛ ɲaaxi naxan ganma a fanyi ra.

31

Misira xa mali

¹ Naxankatɛ na wo bɛ,
wo tan naxee wo yɛtɛ taxuma Misira ra,
wo tan naxee lama e xa sɔɔri ragise wuyaxie ra,
wo tan naxee e xa soe ragimae matoma.

Wo mu Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ fenma,
wo mu wama Alatala xa mali xɔn ma.

² Kɔnɔ Ala xaxili nan gbo,
a fata ɲaxankatɛ ragorode mixie ma.

A xui mu kanama.

A kelima ɲama ɲaaxi xili ma,
naxee mixi kobie malima.

³ Misirakae mu findixi Ala ra,
adamadie nan tun na e ra.
E xa soe mu findixi xaxili xa ra,
sube nan tun na e ra.

Alatala na keli tɛmui naxɛ mixie xili ma,
naxan mali tima yo, naxan mali fenma yo,
a e birin halakima nɛ.

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Yɛtɛ na yirindin a xa sube suxuxi xun ma,
hali xuruse dɛmadonyi gbegbee katama nɛ a keride,
a mu gaaxuma e xa sɔnxɔɛ rate ya ra,
a mu kelima na sube xun ma fefe ma.
Alatala Sɛnbɛma fan goroma nɛ gere sode Siyoni geya fari na ki nɛ.

⁵ Alatala Sɛnbɛma Darisalamu makantama nɛ,
alɔ xɔni a gabutenyie italama a yɔrɛe xun ma ki naxɛ,
a e kanta, a e rakisi, a a ti e xun ma.»

⁶ Isirayilakae, wo xa gbilen Ala ma wo bara wo makuya naxan na. ⁷ Na lɔxɔɛ wo fama
nɛ wo xa kuyee rabɛɲinde wo naxee yailanxi gbeti nun xɛɛma ra yunubi xa fe ra.

⁸ «Asiriyakae fama nɛ sɔntɔde santidɛgɛma ra,
naxan mu fatanxi ɲɛngi kanyi ra.
E e gima nɛ na ya ra, e xa fonikee xaninma nɛ konyiya kui.

⁹ E xa yire makantaxi birama nɛ gaaxui kui,
limaniya bama nɛ e xa sɔɔri mangɛe yi ra gere fa tɛmui.»

Alatala xa masenyi nan na ki,
naxan na gere tɛ radɛxɛma Siyoni geya ma Darisalamu kui.

32

Mangɛya tinxinxi

¹ Mangɛ fama nɛ mangɛya rapɛrɛde tinxinyi ra,
a xa kuntigie kiiti sama nɛ sɛriyɛ ki ma.

² Kankan luma nɛ alɔ banxi fanyi turunnaadɛ dinma naxan na,
alɔ xure naxee ye xaninma gbengberen yire,
alɔ gɛmɛ niini bɔxi ixaraxi ma.

³ Na tɛmui ya naxee se fenma, nee se igbɛma nɛ.
Tuli naxee e matima, nee fe mɛma nɛ.

⁴ Xaxilitaree fama nɛ fahaamui sɔtɔde,

boboe nEnyi fama nE kelide, nee fa woyEn a fanyi ra.

⁵ Mixi kobi mu xilima kuntigi,

mixi tinxintare mu binyE sɔtɔma sɔnɔn,

⁶ barima e mu nɔndi falama, e mu fe fanyi majɔxunma.

A fe sEniyEnxi bɔtE rabama, a wule falama Alatala xa fe ra,

a kaamEtɔE luma a xa kaamE kui,

a tondi ye ma mixi bE, ye xɔli na naxan ma.

⁷ Mixi ɲaaxi wali ki mu fan,

a a mato a misikiinE xun nakanama tɔɔɲegE ra ki naxE.

⁸ Kɔnɔ mixi fanyi tan a matoma nE a fe fanyi rabama ki naxE,

a xun nakeli a xa wali fanyi saabui ra,

⁹ Banna ginEe, wo xa wo tuli mati n xui ra.

Wo tan naxee laxi wo yEtE ra, wo xa n ma masenyi ramE.

¹⁰ Beenun ɲE keren xa dangi, wo sErEnma nE gaaxui ra,

wo tan naxee laxi wo yEtE ra,

barima wEni bogie kanama nE,

xE xabE fan mu fanma.

¹¹ Banna ginEe, wo xa wo magoro,

wo tan naxee laxi wo yEtE ra, wo xa gaaxu.

Wo xa wo xa dugi fanyi masara kaɲɲE dugi ra.

¹² Wo xa wa wo xa wEni bogi nun xE kanaxie xa fe ra.

¹³ Wo xa wa n ma ɲama xa bɔxi xa fe ra,

naxan bara findi ɲooge nun tunbe yire ra.

Wo xa wa wo xa taae xa fe ra ɲElExinyi ɲɔnxi dEnnaxE.

¹⁴ Wo xa yire makantaxi raboloma nE,

wo xa taa fanyi findima nE wula ra,

sofale nun xurusee dE madonma dEnnaxE.

¹⁵ A luma na ki nE han Ala a Xaxili SEniyEnxi ragoroma won ma tEmui naxE keli kooore ma.

Na tEmui na gbengberenyi findima nE sansi yire ra,

a gbo yE alɔ fɔtɔnyi.

¹⁶ SEniyE rapErema nE gbengberenyi ma,

tinxinyi fan sabatima nE sansi yire.

¹⁷ Tinxinyi xa wali findima bɔɲEsa nan na,

a findi xaxilisa nun kantari ra waxati birin.

¹⁸ N ma ɲama luma nE naa bɔɲEsa kui, maraxarE kui.

¹⁹ Hali fɔtɔnyi kana, taa bira,

²⁰ hEeri nan luma wo bE,

wo tan naxee sansi sima xure dE ra,

wo tan naxee tinma wo xa ningee nun wo xa sofalee xa e dE madon.

33

Gbaloe nun kisi

¹ NaxankatE na i bE, i tan naxan gbaloe rabama.

NaxankatE na i bE, i tan naxan yanfE tima.

I na gE na rabade, i xun fa rakana, yanfE gbilen i ma.

² Alatala hinne muxu ra, muxu xaxili tixi i tan nan na.

I xa muxu sEnbE xun masa, i xa muxu ratanga fe xɔrɔxɔE ma.

³ Sie e gima nE i xui ya ra,

ɲamanEe yensenma nE i xa gere xui ra.

⁴ Wo tan sie, mixie fama nE wo xa naafuli suxude,

alɔ katoe dinma xɛ ra ki naxɛ.

⁵ Wo tan Siyonikae, Alatala gbo, a sabatixi koore nan ma.
A tinxinyi nun nɔndi fima nɛ wo ma.

⁶ A wo bun ti.
A kisi, xaxili fanyi, nun fahaamui ragatama nɛ wo bɛ,
wo tan naxee gaaxuma a ya ra.

⁷ Wo a mato, ɲalamae nun xɛɛrae na wafe tande.

⁸ Mixi yo mu toma kirae ma sɔnɔn.
Saate bara kana, saate seedee bara yaagi, binyɛ yo mu na sɔnɔn.

⁹ Bɔxi na sunnunyi nun halaki nan kui.
Liban xa mɛrɛ bara maxara,
Basan nun Karemele fɔtɔnyi burɛxɛe na yolonfe.

¹⁰ Alatala naxɛ, «Yakɔsi n kelima nɛ fa, wo fa n matɔxɔ.

¹¹ Wo to natɛ fufafu tongo, wo man fe fufafu nan sɔtɔma.
Wo ɲɛngi luxi nɛ alɔ tɛ naxan fama wo gande.

¹² Tɛ dinma nɛ sie ra, e gan alɔ tunbe masɛgɛxi, sese mu lu.»

¹³ Wo tan naxee makuya n na, wo xa wo tuli mati n ma fe rabaxie ra.

Wo tan naxee makɔrɛ n na, wo xa la n sɛnbɛ ra.

¹⁴ Yunubitɔɛ naxee na Siyoni, e bara gaaxu.

Alatala yaxuie bara sɛrɛn fɔlɔ.

«Nde nɔma lude tɛ kasarati sɛɛti ma?
Nde ratangama tɛ xubentare ma won ya ma?»

¹⁵ Mixi nan a ra naxan ɲɛrɛma tinxinyi ra,
naxan nɔndi falama, naxan tondima geeni sɔtɔ ki ɲaaxi ra,
naxan mu a bɛlɛxɛ italama buɲa kobi bɛ,
naxan mu a tuli matima mixi faxafe natɛ tongoe ra,
naxan mu a xaxili tima fe ɲaaxi ra.

¹⁶ Na mixi mɔɔli tan sabatima nɛ geya fari yire makantaxi kui,
a baloe nun ye sɔtɔ a fanyi ra.

¹⁷ Wo yae mangɛ toma nɛ a xa tofanyi kui,
wo man fa bɔxi to naxan xa gboe mu ɲɔnma.

¹⁸ Wo ratuma nɛ wo gaaxu ki ma, a falafe ra,
«Na mangɛ na minden? Duuti maxili go? Yire makantaxi xunmato go?»

¹⁹ Wo mu fama na bɔnsɔɛ yɛtɛ igboe tode sɔnɔn,
naxee xa xui fahaamufe xɔrɔxɔ.

²⁰ Siyoni mato, won ma sali rabama dɛnnaxɛ.

Mɛnni wo Darisalamu toma nɛ,
taa naxan naxaraxi, ɲama naxan mu talama e xɔnyi sɔnɔn.

²¹ Won Marigi sɛnbɛma luma nɛ naa won ya ma xuree sɛɛti ma.

Won yaxuie mu nɔma tide na xuree ma e xa kunkuie kui,

²² barima Alatala nan na won ma kiitisa ra,
a sɛriyɛ yati nan fima won ma.

Alatala nan na won ma Mangɛ ra,
a won natangama fe ɲaaxi nan ma.

²³ Wo tan sie, wo xa luutie bara yɔntɔn,
wo xa kunkui wuri mu tixi,
wo xa bɛla mu gɛxi italade.

Na kui wo xa naafuli fama nƐ xaninde,
hali mabɛnyie nɔma na rabade.

²⁴ Siyonika yo mu a falama, «N mu yalanxi.»
E xa yunubie fama nƐ xafaride.

34

Edon xa kiiti

¹ Wo wo maso, wo tan ɲamanɛɛ, alako wo xa wo tuli mati.
Sie, wo xa wo tuli mati n na a fanyi ra.

Duniɲa ɲama birin xa e tuli mati n ma masenyi ra,

² barima Alatala xɔnɔxi ɲamanɛ nun e xa sɔɔri gaali birin ma.

A fama nƐ dinde e ra, a e ratɔn.

³ E xa mixi faxaxie mu ragatama.

E binbie bɔrɔma nƐ, e xiri fa te koore ma.

E wuli ifilima nƐ geyae ma.

⁴ Hali tunbui naxee na koore ma, e birama nƐ,
alɔ burexɛɛ nun xɔrɛɛ birama ki naxɛ.
Koore walaxɛ makuntanma nƐ alɔ dagi.

⁵ Alatala naxɛ, «N ma santidɛgɛma na gɛ na wali ra,
a goroma nƐ Edon ɲama xili ma,
n fa e sɔntɔ kiiti xa fe ra.»

⁶ Wuli na Alatala xa santidɛgɛma ma.

A bara gɛ sɛrɛxɛ kɔn naxabade a ra,
xurusee wuli nun ture na a ma.

Alatala na sɛrɛxɛ nde kɔn naxabafe Bosara,
a na faxɛ tife a ɲaaxi ra Edon bɔxi ma.

⁷ ɲama sɔntɔma nƐ, sɛxɛ ningee nun tuurae fan faxa,
han bɔxi yati bara nɔxɔ na wuli birin na.

⁸ Alatala xa natɛ nan na ki,
alako Siyoni gbe xa ɲɔxɔ Edon xa yaxuya xa fe ra.

⁹ Edon xa xuree nun bɔxi luma nƐ alɔ dole, a fa lu gan na.

¹⁰ A mu xubenma kɔɛ nun yanyi ra,
a tuuri luma nƐ te ra tun.

Mɛnni findima gbengberenyi yire nan na abadan,
mixi yo mu dangima naa sɔntɔn.

¹¹ Xɔni nun wulai sube mɔɔli birin luma nƐ naa.
Alatala bara natɛ tongo mɛnni xa findi gbengberen yire ra.

¹² Mɛnni mangɛ mu sese toma naa e yamarima rabama naxan xun na,
e xa kuntigie yensenma nƐ feo.

¹³ Mɛnni xa yire makantaxie findima tunbee yire,
e xa taae luma nƐ alɔ wulai, wule baree nun xɔnie luma dɛnnaxɛ.

¹⁴ Wulai subee mɔɔli birin sabatima naa,

¹⁵ Bɔximase a xalɛ sama nƐ naa,
a fa e rasɛgɛ, a e kanta.

Hali yubɛɛ sabatima mɛnni nƐ, e fa die rasɛgɛ.

¹⁶ Alatala xa sɛbɛli mato a fanyi ra.

Yi sube birin fama nƐ lude naa, e fa wuya.

Alatala bara na natɛ tongo, a Xaxili yati fama nƐ na rakamalide.

¹⁷ A tan nan yati e xa fe matoma, a na bɔxi itaxun e ra,
a fa findi e gbe ra abadan.

35

Ala xa kira

¹ ƝƎƎxinyi xa lu gbengberen yire,
sƎƎƎƎ xa lu wulai alɔ sansi fugaxie yire.

² Sansi tofanyie xa lu naa, sƎƎƎƎ xui xa ite.

A xa lu alɔ Liban fɔtɔnyi, a xa tofan alɔ Karemele geya nun Sarɔn yire.
Won Marigi Alatala xa nɔrƎ toma nƎ naa a fanyi ra.

³ Wo tan naxee bara gaaxu han wo bƎƎƎƎ mu se suxuma, wo xinbi fa sƎrƎn,
wo sƎnbƎ xa so.

⁴ Wo a fala mixie bƎ naxee bara gaaxu,

«Wo xa limaniya, hali wo mu gaaxu!

Wo Marigi Ala bara fa wo gbe ƞɔxɔde.

A fama wo rakiside a sƎnbƎ ra.»

⁵ Na tƎmui, dɔnxuie ya rabɔɔma nƎ, tulixɔrie fe mƎma nƎ.

⁶ MabƎnyie tunganma nƎ alɔ xeli, boboe fan sƎƎƎƎ xui raminiima nƎ,
barima xuree minima nƎ gbengberenyi ma.

⁷ Bɔxi maxaraxi mafindima nƎ baa ra,
dulonyi minima nƎ gbengberen yire.

Wulai baree xɔnyi bara findi ye yire ra.

⁸ Kira mabama naa naxan xili falama, «Kira SƎniyƎnxi.»

Mixi sƎniyƎntare mu dangima mƎnni, fo naxan lanma a xa dangi na.

Xaxilitaree mu tima na kira xɔn ma.

⁹ YƎtƎƎ nun burunyi sube mu toma naa, fo lasiri mixi.

¹⁰ Alatala naxee xɔrƎyaxi, nee nan gbilenma e xɔnyi na kira xɔn ma.

E soma nƎ Siyoni sƎƎƎƎ ra naxan mu ƞɔnma.

E ƞƎƎxinnma nƎ tun.

Sunnunyi nun tɔɔrƎ bama nƎ e ma abadan.

36

Asiriya mangƎ xa masenyi

¹ MangƎ Xesekiya xa mangƎya ƞƎ fu nun naani nde ra, Asiriya mangƎ Senaxeribi naxa
nɔ Yudaya taa sƎnbƎmae ra. ² A to gƎ na rabade, Asiriya mangƎ naxa a xa sɔɔri mangƎ
xƎƎ Darisalamu mangƎ xɔn ma, kelife ra Lakisi, a tan nun a xa sɔɔri sƎnbƎmae. E naxa
ti ye yire xungbe fƎ ma, mixie nu garƎ soma dƎnnaxƎ. ³ Xilikiya xa di Eliyakimi, mangƎ
xa banxi xunyi, mangƎ xa sƎbƎliti Sebena, nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi mangƎ
xa kƎƎdi ragatƎ ra, nee naxa mini Asiriyakae ralande.

⁴ Asiriya mangƎ rasima singe naxa yi masenyi ti e bƎ, «Wo a fala Xesekiya bƎ, Asiriya
mangƎ xungbe yi nan masenxi, ‹I xaxili tixi munse ra? ⁵ I wɔyƎn fufafu nan tun falaxi!
I ƞɔxɔ a ma i bara fƎrƎƎ nun sƎnbƎ sɔtɔ n gerefe ra? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa
n matandi? ⁶ I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan ma fa? E luxi alɔ wuri ponpoe naxan
girama, a fa i sɔxɔ i kilɔnma a ra tƎmui naxƎ. Misira mangƎ Firawuna na na ki nƎ mixi
birin bƎ, naxee e xaxili tixi a ra. ⁷ TƎmunde wo n yaabima nƎ, «Muxu xaxili tixi muxu
Marigi Alatala nan na.» Kɔnɔ n xa a fala wo bƎ Xesekiya bara gƎ sƎrƎxƎbadee kanade
geyae fari, a fa a fala Yudayakae nun Darisalamukae bƎ, «Wo Alatala batu Darisalamu xa
sƎrƎxƎbade gbansan nƎ.»»

⁸ «Xa i sa nɔma soe ragi wulu firin sɔtɔde i xa ƞama ya ma, n marigi Asiriya mangƎ
soe fima nƎ i ma, e naxee ragima. ⁹ Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie nun gisee xa
fe ra, i sƎnbƎ xurun n ma mangƎ xa mixi xuri di nde nɔfe ra. ¹⁰ Bafe na ra, wo Marigi
Alatala xa mu waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n bƎ, ‹Siga, i na bɔxi kana.»»

¹¹ Na tƎmui Eliyakimi, Sebena, nun Yowa naxa a fala Asiriya mangƎ rasima bƎ, «Yandi,
i xa wɔyƎn muxu bƎ Arami xui ra, muxu tan i xa konyie na xui fahaamuma. I naxa wɔyƎn
muxu bƎ Yuda xui ra ƞama ya xɔri naxan na tƎtƎ fari ma.» ¹² Kɔnɔ Asiriya mangƎ rasima
naxa e yaabi, «N marigi n xƎƎxi yi masenyi falade i xa mangƎ nun i tan nan gbansan bƎ?

N mu woyenfe yi mixie fan xa be, naxee doxoxi tete fari yi ki, naxee fama e yete xa gbi fuxi donde nun e yete xoli minde nun wo tan na?»

¹³ Mangɛ rasima naxa keli, a a fala a xui itexi ra Yudaya xui ra, a naxɛ, «Wo wo tuli mati Asiriya mangɛ xungbe xa masenyi ra, ¹⁴ «Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu, barima a mu fata wo ratangade n belɛɛɛ i! ¹⁵ Wo naxa tin a xa wo madaxu wo xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala muxu rakisima nɛ, yi taa mu luma Asiriyakae xa mangɛ sagoe.» ¹⁶ Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra de! Asiriya mangɛ yi nan falaxi, «Xa wo tin lude n ma yaamari bun ma, kankan fama nɛ a xa xɛɛ bogisee donde, kankan a xa kolonyi ye min, ¹⁷ han n sa fama wo xaninde boxi nde ma temui naxɛ, naxan luxi alɔ wo xa boxi, mengi nun weni fanyi, taami nun weni xɛɛ na dennaxɛ.» ¹⁸ Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra, naxan wama wo madaxufe a falafe ra, «Marigi Alatala won nakisima nɛ.» Si gbɛtɛɛ xa alae nɔ nɛ e xa mixie bade Asiriya mangɛ belɛɛɛ i? ¹⁹ Xamata nun Arapadi xa alae go? Sefarawayimi, Hena nun Iwa xa alae go? Nee bara Samari ba n belɛɛɛ i? ²⁰ Namanɛɛ birin xa alae ya ma, ala mundun a xa mixie rakisixi n belɛɛɛ i? Alatala tan noma Darisalamu ratangade n ma?»

²¹ Nama naxa dundu, e mu a yaabi, barima mangɛ a fala nɛ, «Wo naxa a yaabi de.» ²² Xilikiya xa di Eliyakimi, mangɛ xa banxi xunyi, Sebena sebeliti, nun Asafi xa di Yowa keɛdi ragatɛ, nee naxa siga mangɛ Xesekiya yire e xa sosee iboxi ra e ma sunnunyi kui, e fa Asiriya mangɛ rasima xa masenyi dɛntɛɛ a be.

37

Mangɛ Xesekiya marasi fenfe Annabi Esayi ra

¹ Mangɛ Xesekiya to na fe mɛ, a naxa a xa donma iboo a ma, a beki dugi ragoro a ma sunnunyi kui, a fa siga Alatala xa banxi kui. ² A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a xa sebeliti Sebena, nun serɛɛdubɛ forie xɛɛ Amosu xa di Annabi Esayi xɔn, beki dugi ragoroxi e ma. ³ E naxa a fala a be, Xesekiya yi nan falaxi, «To findixi sunnunyi, jaxankatɛ, nun bɔrɛ maɲaaxu loxɔɛ nan na. A luxi alɔ die bari temui bara a li, kɔnɔ senbe mu na sɔnɔn e xa bari. ⁴ I Marigi Alatala na Asiriya mangɛ xa xɛɛra xa masenyi mɛ Ala jirɛ rasɔtɔfe ra, temunde a a jaxankatama nɛ a xa na woyenyie ma. I xa Ala maxandi alako won ma mixi donxɔɛɛ naxa faxa.»

⁵ Mangɛ Xesekiya xa mixie naxa siga Annabi Esayi yire. ⁶ Esayi naxa a masen e be, «Wo a fala wo xa mangɛ be, Alatala yi masenyi nan tixi, «I naxa gaaxu Asiriya mangɛ xa xɛɛrae xa marasɔtɔɛɛ xa fe ra, a naxee falaxi n be. ⁷ N fama a xaxili mafindide xibaarui nde ra, a fa gbilen a xɔnyi. N a faxama santidɛgɛma ra mɛnni nɛ.»

⁸ Mangɛ xa xɛɛra to gbilen Asiriya mangɛ yire, a naxa a li a xa mangɛ nu bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe. ⁹ Na temui Asiriya mangɛ naxa a kolon a Kusi mangɛ Tirihaka na fafe a gerefe. Na kui a man naxa xɛɛrae xɛɛ Xesekiya ma, a falafe ra, ¹⁰ «Wo a fala Yudaya mangɛ Xesekiya be, «I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu luma Asiriya mangɛ belɛɛɛ i.» ¹¹ I a kolon a fanyi ra Asiriya mangɛɛ naxan nabaxi jamanɛɛ birin na. E e sɔntɔ nɛ a jaaxi ra. I tan fa fama i bade n yi ra di? ¹² N benbae si naxee bɔnbɔ, e xa alae e ratanga nɛ, alɔ Gosan, Xarani, Resefa, nun Eden bɔnsɔɛ naxee na Teli Asari? ¹³ Xamata mangɛ, Arapadi mangɛ, Sefarawayimi mangɛ, Hena mangɛ, nun Iwa mangɛ na minden?»

¹⁴ Xesekiya naxa bataaxɛ rasuxu xɛɛrae yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a naxa te Alatala xa banxi, a a itala Alatala ya i. ¹⁵ Xesekiya naxa Alatala maxandi, a naxɛ, ¹⁶ «Isirayila Marigi Alatala, naxan magoroxi malekɛɛ tagi, i tan nan na dunija birin Marigi ra, i tan nan koore nun boxi daaxi. ¹⁷ Alatala, i i tuli mati a fanyi ra, i xa Senaxeribi xa masenyi ramɛ, naxan a xa mixi xɛɛxi Ala jirɛ rasɔtɔde. ¹⁸ Alatala, nɔndi na a ra, Asiriya mangɛɛ bara si birin sɔntɔ, a e xa fe xun nakana. ¹⁹ E naxa nee xa alae woli tɛ i, e e kana. A nɔndi ki ma, na kuyee mu findixi Ala ra, barima ibunadama nan nee yailanxi wuri nun gɛmɛ ra. ²⁰ Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa muxu ratanga Senaxeribi ma, alako dunija birin xa a kolon, a i tan nan keren na Ala ra.»

²¹ Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa xεεra xεε mange Xesekiya ma, a naxε, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi Asiriya mange Senaxeribi xa fe ra. ²² Alatala xa masenyi nan ya a xili ma,

Siyoni taa fama nε yode i ma,
Darisalamu tofanyi fa i maberede.

²³ I nde konbixi, i nde maberexi?
I sɔnxɔxi nde ma?

I bara i yεtε igbo Isirayila Sɛniyɛntɔε ma.

²⁴ I xa xεεrae bara Marigi rasɔtɔ.

I bara a fala, «N tan bara te han Liban geyae fari n ma gisee kui.

N sɛdiri wuri itexie fɔn,
n sipirε wuri tofanyie sεge fɔtɔnyi dɛɲɛxi kui.

²⁵ N tigie ge ɲamanεε ma, n e ye min.

N Nili xure sɛnkinεε birin xɔrima nε n sanyie ra.»»»

²⁶ Alatala naxε, «I mu a mεxi ba,
n bara yi fee natε nu a rakuya,

kafi n i daa tɛmui?

N fa na e rabafe nε.

I tan findixi taa sɛnbεmae sɔntɔma nan tun na,

²⁷ na taa mixie sɛnbε mu na e xa ti wo kanke.

Gaaxui nun yaagi nan tun e sɔtɔma.

E luma nε alɔ ɲooqe xare, alɔ sεxε naxan na banxi kɔn na,

alɔ mɛngi bili naxan xarama beenun a xa bogi.

²⁸ Kɔnɔ n i dɔxɔ tɛmui, i mini tɛmui sigafe ra gere sode, i fa tɛmui, n na birin kolon.

I man na n matandi, n na fan kolon.

²⁹ I to bara n matandi na ki, i i yεtε igbo n ma,

n na n ma xurundε gbakuma nε i ɲɔε ra,

n na n ma karafɔe sɔti i dε kui,

n i ragbilen i kelide.»

³⁰ Alatala naxε, «Xesekiya, tɔnxuma nan ya i bε:

Toofare wo sansi xɔri yolonxi nan donma.

Tamuna wo sansi bali nan donma.

Kɔnɔ tamuna boore, wo sansie nan donma wo naxee sima wo e xaba,

wo wɛni min naxan kelima wɛni bilie ma, wo naxee sima.

³¹ Yuda bɔnsɔεε naxee kisima,

nee luma nε alɔ wuri bili

naxan sanke na bɔxi bun ma,

a fa a bogi ramini.

³² Barima mixi ndee ratangama nε faxε ma Darisalamu,

Siyoni mixi ndee kisima nε.

Alatala Sɛnbεma a mafurama nε na birin nabade.»

³³ Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi Asiriya mange xa fe ra,

«A mu soma yi taa kui,

a mu xali yo wolima be,

a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra,

a mu bɛndε matema tunganfe ra wo xa tɛtε ra.

³⁴ A gbilenma a fa kira nan na,

a mu soma yi taa kui!

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁵ N yi taa makantama nε,

n a rakisima nε n xili nun n ma konyi Dawuda xa fe ra.»

³⁶ Na kɔε ra Alatala xa malekε naxa mini, a sa Asiriyaka wulu kεmε tongo solomasaxan nun suuli faxa. A dɔnxɔεε to keli gεεsεge, e naxa na furee to e ya ma.

³⁷ Na kui, Asiriya mangε Senaxeribi naxa gbilen a xɔnyi Ninewe. ³⁸ Lɔxɔε nde, a to nu na salife a xa ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun Sareseri naxa a faxesantidεgεma ra, e e gi Ararati bɔxi ma. Esarixadoni naxa ti mangε ra a baba Senaxeribi ɲɔxɔε ra.

38

Xesekiya xa yalanyi

¹ Na lɔxɔεe mangε Xesekiya naxa fura a ɲaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxesa. Amosu xa di Annabi Esayi naxa siga a yire, a a fala a bε, Alatala yi nan masenxi, «I xa yaamarie fi i xa mixie ma, barima i na faxafe nε yi ki, i mu kisima yi fure ma.» ² Xesekiya naxa a yatagi mafindi banxi xalε ma, a Alatala maxandi, a naxε, ³ «Alatala, yandi hinnε n na, i a kolon n nan ɲεrεxi nε kira tinxinxi nan xɔn ma n ma duniɲεigiri kui n bɔɲε fiixε ra. N mu i matandi, n mu gbilen i waxɔnfe fɔxɔ ra.» Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.

⁴ Annabi Esayi mu nu gεxi minide mangε banxi tεtε kui, Alatala man naxa a masen a bε, a naxε, ⁵ «Gbilen i xa sa a fala n ma ɲama yarerati Xesekiya bε, i benba Dawuda Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi mε, n bara i yaye to. N i yalanma nε, a xi saxan nde. N ɲε fu nun suuli sama nε i xa simaya xun ma. ⁶ N i tan nun yi taa ratangama nε Asiriya mangε ma. N yi taa makantama nε n ma konyi Dawuda xa fe ra.»

⁷ Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan findima Alatala xa tɔnxuma ra i bε, alako i xa a kolon a Alatala a xa masenyi rakamalima nε. ⁸ Ala naxε, «N a niyama nε sogε niini xa gbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu Axasi tede ma.» Na tεmui, sogε niini naxa magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu a goroxi ki naxε.

⁹ Yudaya mangε Xesekiya xa bεeti nan ya, a naxan sεbεxi a to yalan a xa fure ma:

¹⁰ N nu a fala nε nu,
«A lanma n xa laaxira yi waxati fanyi n ma duniɲεigiri kui?
N ma simaya xa dunke na ki?»

¹¹ N man nu a fala nε nu,
«N mu Alatala toma yi duniɲa ma sɔnɔn,
n man mu ibunadama yo toma fa naxan sabatixi yi bεnde fɲɲi fari.

¹² N ma lingira bara tongo n xun,
alɔ xuruse kantε xa leele italama ki naxε.
N ma simaya na mafilinfe alɔ mabɔε xa gεsε.
Mabɔε na gε gεsε sɔxɔde, a dɔnxɔε naxan luxi, a na xaba.
Alatala, i tan fan, beenun nunmare xa so, i bara n ma simaya ɲaɲɔn.

¹³ N naxa mame ti han gεsεgε,
kɔnɔ i bara n xɔrie igira alɔ yεtε a rabama ki naxε.
Beenun kɔε xa so, i bara dan ti n ma simaya ma.

¹⁴ N nu n xui xurudi raminima nε alɔ debelin xɔni,
n nu wama nε alɔ ganbε sunnunxi.
N nu n ya rate koore ma, n nu fa a fala,
«N Marigi n na tɔɔɔfe, i xa n mali.»

¹⁵ «N nɔma na tagi rabade di?
A tan yati bara n yaabi, a fa n ma duba suxu.
Na kui n fama n ɲεrεde yεtε magore nan kui n ma simaya birin na.

¹⁶ N Marigi, ibunadama kisima na ki nε.
N ɲεngife to na nan ma.»

«I tan bara n ma yalanyi ragbilen n ma, n xa kisi.

¹⁷ I bara n mali na tɔɔrε kui.
I xa xanunteya bara n natanga faxε ma,
i bara n ma yunubie birin woli i kobe ra.

¹⁸ I a kolon a n ma gaburi mu findima matɔxɔε ra i bε,
saya mu i matɔxɔma,

faxa mixie fan mu i tantuma bɛɛti ra.
Naxee goroma gaburi kui,
nee xaxili mu tixi i xa hinne ra sɔnɔn.

¹⁹ Mixi ɲɲɛ nan i matɔxɔma, alɔ n na i matɔxɔfe ki naxe to lɔxɔɛ.
Babae masenyi tima e xa die bɛ i xa hinne xa fe ra.»

²⁰ Alatala bara n nakisi.
Won xa bɛɛti ba a bɛ kɔrae ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui.
Won xa lu na raba ra won ma simaya birin na.

²¹ Annabi Esayi nu bara a fala, a e xa fa xɔrɛ bogi yailan, e a fatu mangɛ Xesekiya xa fi ma, alako a xa yalan. ²² Xesekiya nu bara a yaabi, «Tɔnxuma mundun a niyama n xa a kolon n man nɔma tede Alatala xa hɔrɔmɔbanxi?»

39

Xesekiya Babilɔn mangɛ xa xɛɛrae rasɛnɛfe

¹ Na tɛmui Babilɔn mangɛ Merodaki Baladan naxa bataaxe nun buɲa rasanba Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya furafe nun a yalanfe mɛ. ² Xesekiya naxa na xɛɛrae rasɛnɛ, a a xa naafuli birin masen e bɛ, alɔ gbeti, xɛɛma, surayi, labunde nun ture xiri ɲɔxunmɛ, a xa geresose ragatade nun a xa bannaya birin na dɛnnaxe. Sese mu lu, Xesekiya mu naxan masen e bɛ a xa banxi nun a xa bɔxi kui. ³ Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa fa Xesekiya yire, a a maxɔrin, «Na mixie munse falaxi i bɛ? E kelixi minden?» Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi bɔxi makuye nde nɛ, dɛnnaxe xili Babilɔn.» ⁴ Esayi man naxa a maxɔrin, «E munse matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui. Sese mu luxi n xɔnyi n mu naxan masenxi e bɛ.»

⁵ Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya bɛ, «I tuli mati Alatala xa masenyi ra, ⁶ «Lɔxɔɛ na fafe, yi mixie fama nɛ i harige birin xaninde Babilɔn, i benbae naxan luxi i yi ra. Alatala xa masenyi nan na ki. ⁷ E fama nɛ i xa die suxude, i naxee barixi, e e bana Babilɔn mangɛ bɛ.» ⁸ Xesekiya naxa a fala Esayi bɛ, «Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.» A na fala nɛ barima a naxe, «Bɔɲɛsa nun kantari tan luma nɛ be, n ma simaya birin kui.»

40

Ala a xa ɲama xunsarafe

¹ Ala xa masenyi nan ya:

«Wo xa n ma ɲama madundu e xa tɔɔrɛ kui.

² Wo xa a fala Darisalamu bɛ a a xa ɲaxankatɛ bara ɲɔn,
a xa yunubie sare bara gɛ fide,
a Alatala bara na ragbilen a ma han dɔxɔ firin.»

³ Mixi nde na a xui raminife gbengberen yire a falafe ra,
«Wo xa kira yailan Alatala bɛ,
wo sankira matinxin wo Marigi ya ra.

⁴ Gulunba xa ite, geya xa igoro,
kira ɲaaxi xa yailan a fanyi ra.

⁵ Alatala xa nɔrɛ makɛnɛnma nɛ daali birin ya xɔri.»
Alatala xa masenyi yati nan na ki.

⁶ Mixi nde bara a fala n bɛ, «I xui rate.»
N bara a yaabi, «N xa munse fala?»

A naxe, «Adama xa nɔrɛ luxi nɛ alɔ sansie.

⁷ E lisima nɛ, Alatala xa foye e fuge kana.
Adamadie maniyaxi sansie nan na.

⁸ Sansie xarama nɛ, e fuge kana,
kɔnɔ Alatala tan xa masenyi mu kanama abadan.»

⁹ Siyoni, i xa te geya itexi nde fari.
Darisalamu, i xa i xui ite sɛnbɛ ra limaniya kui.
A fala Yudaya taaɛ bɛ, «Wo Marigi Ala na be.»

¹⁰ Marigi Alatala na fafe sɛnbɛ ra, nɔɛ xanxi a bɛlɛxɛ i.
Xunnakeli na a bɛ.

¹¹ A mɛɛnima nɛ a xa xurusee ma,
a a xa yɛxɛ yɔrɛɛ tongoma nɛ, a e sa a kanke ma,
a e ngae ragbɛngbɛn.

¹² Nde baa ye maniyaxi a bɛlɛxɛ kui?

Nde koore walaxɛ maniyaxi?

Nde duniɲa bɛndɛ maniyaxi?

Nde geyae dɔxɔxi sikeeli ra?

¹³ Nde Alatala Xaxili kolon?

Nde nɔma marasi fide a ma?

¹⁴ Nde a yamarima? Nde a matinkanma?

Nde fe kolonyi masenma a bɛ?

Nde a masenma a bɛ se yailanma ki naxɛ?

¹⁵ Namanɛɛ luxi nɛ a bɛ alɔ se xunxurie.

A e rakelima nɛ a fanyi ra.

¹⁶ Liban sube birin nalanxi mu sɛrɛxɛ gan daaxi lima naxan daxa a bɛ,
Liban fɔtɔnyi belebele mu yege lima a xa sɛrɛxɛ ganfe ra.

¹⁷ Sese mu ɲamanɛɛ ra a ya i, e findixi a bɛ fe fufafu nan na.

¹⁸ Wo wama Ala maniyafe nde ra?

Wo a misaalima munse ra?

¹⁹ Yirawali kuye nan masolima,

xabui xɛɛma radin a ma,

a fa gbeti yɔlɔnxɔnyie yailan a kuye gbakuma naxan na.

²⁰ Setaree wuri nde nan fenma naxan mu kanama mafuren mafuren,
a mixi fen naxan fata a masolide alako a naxa bira.

²¹ Wo mu a kolon? Wo mu na fe mɛxi kabi tɛmui xɔnkuye?

Wo mu na fahaamuxi kabi duniɲa daa tɛmui?

²² A tan nan sabatixi duniɲa birin xun ma.

Duniɲa mixie luxi nɛ a bɛ alɔ katoe.

A tan koore walaxɛ italaxi nɛ alɔ dugi naxan sama leele ma.

²³ A tan nan mangɛɛ xun nakanama, a mixi xungbee xa fe magoro.

²⁴ E luxi nɛ alɔ sansi naxan si to,

kɔnɔ beenu e xa mɔ, a fa wuyenyi radin e ma naxan e xarama gben.

Na tɛmui foye xungbe e xaninma nɛ alɔ sɛxɛ xare.

²⁵ Ala Sɛniyɛntɔɛ xa masenyi nan ya:

«Wo n tan Ala maniyama nde ra?

N misaalixi nde bɛ?

²⁶ Wo wo yae rakeli koore ma.

Nde na se yanbaxie daaxi?

Ala nan e yamarima, a e xilie kolon.

A sɛnbɛ xa saabui ra, sese mu luxi e ma.»

²⁷ «Na kui, wo tan n ma ɲama,

naxan fatanxi Yaxuba ra, naxan findixi Isirayila ra,
munfe ra wo a falama,
«Alatala mu fe toxi naxan dɔxɔxi muxu ma.
Muxu Marigi Alatala mu wama muxu gbe ɲɔxɔfe.»

²⁸ Wo mu a kolon? Wo mu na fe mɛxi?

Alatala findixi Ala nan na kabi abadan,
a duniɲa yati nan daaxi a fɔlɛ ra.

A mu taganma, danyi mu na a xaxili ma.

²⁹ A sɛnbɛ fima nɛ mixi taganxi ma,
a limaniya fi sɛnbɛtaree ma.

³⁰ Hali dimɛdie e taganma, sɛgɛtalae birama,

³¹ kɔnɔ naxee e xaxili tima Alatala ra,
nee sɛnbɛ nɛɛnɛ sɔtɔma nɛ, e fa tungan alɔ sɛgɛe.
E e ɲɛrɛ, e e gi, e mu taganma fefe ma.»

41

Ala nan na Isirayila xa mali ra

¹ «Namanɛe, wo wo sabari.
Si yensenxie, wo limaniya,
wo xa wo maso n ma kiiti yire ra.»

² «Nde mixi tixi kira xɔn ma keli sogetede,
wo xa kiiti sama naxan xili ra?
Nde ɲamanɛe saxi a sagoe, a mangɛe xa fe igoro a bɛ?
A xa santidɛgɛma e xun nakanama nɛ, a xa xali e rayensen yɛ.
³ A e kerima nɛ sɛnbɛ ra, a man siga yire gbɛtɛ na rabade.
⁴ Nde na fee ragirixi a xa yaamari ra kabi duniɲa fɔlɛ?
N tan Alatala, naxan na fe fɔlɛ nun fe raɲɔɲi ra,
n tan bara na mɔɔli birin nagiri.»

⁵ «Namanɛe gaaxuma nɛ na birin ya ra,
sie sɛrɛn gaaxui ra duniɲa birin.
⁶ E limaniya fima e bore ma, a falafe ra, «Wo wo sɛnbɛ so!»
⁷ Yirawalie e bore malima alako xɛɛma xa sa kuye ma.
E naxɛ, «A fan na ki nɛ.»
E kuye banbanma lantumae ra alako a naxa fa bira.»

⁸ «Kɔnɔ wo tan Isirayila findixi n ma konyi nan na.
N wo tan Yaxuba bɔnsɔɛ nan sugandixi,
naxan fatanxi n xanuntenyi Iburahima bɔnsɔɛ.
⁹ N wo tongoxi duniɲa tunxunyie nan na, a falafe ra,
«N ma konyi sugandixie nan wo ra, n mu mɛma naxee ra.»
¹⁰ Wo naxa gaaxu, barima n na wo fɔxɔ ra.
Wo naxa kɔntɔfili, barima n tan nan na wo Marigi Ala ra.
N sɛnbɛ fima wo ma n bɛlɛxɛ tinxinxɛ nan na.»

¹¹ «Naxee birin wo maberefe, e fama yaagi nan tun sɔtɔde.
Naxee wo fenfe gere ra, e halakima nɛ, e ɲɔn.
¹² Wo na wo yaxuie fen, wo mu fama e tode, barima e lɔɛma nɛ.
Naxee wo fenma gere ra, nee ɲɔnma nɛ.
¹³ Na rabama nɛ barima n tan nan na wo Marigi Alatala ra,
naxan wo bɛlɛxɛ rasuxu,
a a fala, «Wo naxa gaaxu, n fafe wo malide.»

¹⁴ Yaxuba bɔnsɔɛ, wo naxa gaaxu.

Isirayila, wo wo sɛnbɛ so.

Hali wo findixi mixi xunxurie nan na alɔ kuli di,
n tan naxan lanxi wo Rakisima ma, naxan findixi wo xa Sɛniyɛntɔɛ ra,

n tan yɛtɛ yati fama nɛ wo malide.

N xui nan na ki.»

¹⁵ «N a niyama nɛ wo xa sɛnbɛ magaaxuxi sɔtɔ wo yaxuie ya ra.

Wo luma nɛ alɔ wure wali se naxan geyae rabɔɔma, a e findi xube ra.

¹⁶ Wo yaxuie rayensenma nɛ

alɔ xɛ sa naxee maale bɔnbɔ, foye fa maale lagi xanin.

Wo sɛɛwama nɛ Alatala ra,

wo Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ tantuma nɛ.»

¹⁷ «Misikiinɛɛ nun setaree ye fenma, kɔnɔ e mu a toma.

E nɛnyi xarama ye xɔli ra.

Kɔnɔ n tan Alatala, n e xa maxandi tongoma nɛ.

N tan Isirayila Marigi Ala, n mu nɛɛmuma e ma.

¹⁸ N xuree rabɔɔma nɛ geya maxaraxie ma,

n dulonyi raminima ma gulunbae kui.

N gbengberenyi mafindima nɛ ye yire ra.

¹⁹ N sɛdiri, kasiya, miriti, nun oliwi wuri bilie sima nɛ gbengberenyi ma.

N sipirɛ, orimi, nun buyisi sansi bilie si wula i,

²⁰ alako ɲama xa na to, e fa fahaamui sɔtɔ,

a na birin findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ Alatala sɛnbɛ wali nan na.»

²¹ Alatala naxɛ, «Wo fa, wo wo xa marakɔrɔsi masen n bɛ.

Wo xa na birin tagi raba a fanyi ra Yaxuba Marigi bɛ.

²² Wo xa fa wo xa kuyee ra alako e xa a fala muxu bɛ fe naxee fama rabade.

Fe naxee singe rabaxi, e xa e raba ki fala muxu bɛ,

alako muxu xa xaxili sɔtɔ na kui.

E xa a fala muxu bɛ fe naxan fama rabade,

²³ alako muxu xa a kolon a e findixi alae nan na.

E xa fe nde raba, a na findi fefe yo ra,

naxan nɔma muxu dɛ ixarade, muxu xa gaaxu e ya ra.

²⁴ Wo tan kuyee, «Wo mu nɔma na sese ra, wo tide yo mu na.

Mixi naxan wo batuma, na mixi findixi mixi xɔnxi nan na.»»

²⁵ «N bara mixi nde rakeli kɔɔla mabiri,

a fama n xili ra kelife sogetede mabiri.

A mangɛɛ iboronma nɛ alɔ fɛɲɛ rafalɛ bɛndɛ iboronma ki naxɛ.

²⁶ Nde na fe masenxi kabi a fɔlɛ, alako muxu xa na kolon beenun a xa raba?

Nde na falaxi, alako muxu xa a kolon nɔndi falɛ nan a ra?

Kuye yo mu na fe masen.

Kuye yo mu na xibaarui fi.

Kuye yo mu e xui ite.

²⁷ N tan nan na singe masen Siyoni bɛ,

«Yi nan fama rabade.»

N tan xɛɛra nan xɛɛ Darisalamu.

²⁸ N naxan toma yi kuyee tagi,

keren mu na naxan nɔma masenyi nde tide,

naxan nɔma n ma maxɔrinyie yaabide.

²⁹ Wo xa e mato: Kuye fufafu nan e ra!

E wali fɔxi yo mu na!

Sese mu na yi kuyee ra!»

42

Alatala xa Konyi Sugandixi

¹ N ma Konyi Sugandixi nan yi ki, n ɲɔxɔ saxi naxan xɔn ma,
n naxan xanuma n nii birin na.

N bara n Xaxili ragoro a ma.

A tinxinyi masenma nɛ ɲamanɛɛ bɛ,

² kɔnɔ a mu xaɲɛma e ma, a mu sɔnxɔɛ ratema e ma,
a mu a yɛtɛ igboma.

³ A mu kale kuntinxi igirama, a mu lanpui dɛxɛ xuri raxubenma.

A kiiti sama a sɛriyɛ ki nan ma.

⁴ A mu dagalanma, a mu birama,

han a gɛ tinxinyi rasabatide dunɲa ma.

ɲamanɛɛ xaxili tima a xa yaamari tinxinxi nan na.

⁵ Alatala Nɔndi Kanyi xa masenyi nan ya,

Ala naxan koore daa, a a walaxɛ itala,

naxan bɔxi daa, a nun se birin naxan toma naa,

naxan ɲɛngi fixi dunɲa mixie ma, alako e xa dunɲa igiri.

⁶ «N tan Alatala nan na,

naxan i xɛɛxi, naxan i makantaxi,

naxan a niya i xa findi saatɛ saabui ra ibunadama bɛ,

naxan a niya i xa findi naiyalanyi ra ɲamanɛɛ bɛ,

⁷ alako i xa dɔnxuie ya rabɔɔ, i xa geelimanie ramini geeli,

i xa mixie xɔrɛya naxee na dimi kui.»

⁸ «Alatala nan n na, n xili nan na ki.

N mu wama n firin nde xɔn,

n mu tinma n ma matɔxɔɛ xa fi kuyee ma.

⁹ N ma masenyi singee bara rakamali,

n man fe nɛɛnɛ masenma nɛ wo bɛ naxan fama rakamalide.

N nee xa fe rakolon wo ra beenu e xa raba.»

¹⁰ «Wo xa bɛɛti nɛɛnɛ ba Alatala bɛ,

wo a matɔxɔ sa keli dunɲa baanyi ra,

wo tan naxee biyaasima baa xun ma,

wo tan naxee baloma baa kui,

wo tan naxee sabatixi ɲamanɛɛ kui.

¹¹ Gbengberenyi nun taae xa e xui ite,

Kedarikae sabatixi dɛnnaxɛ.

Selakae xa e sɛɛwɛ xui ite geyae fari.

¹² E xa Alatala matɔxɔ alɔ a lan a xa matɔxɔ ki naxɛ.

ɲamanɛ birin xa a matɔxɔ.

¹³ Alatala minima nɛ alɔ ɲalama,

a bɔɲɛ te gere xa fe ra, a gereso xui ramini sɛnbɛ ra.»

¹⁴ «Kabi a rakuya n sabarixi, n dunduxi, n nan n yɛtɛ suxuxi.

Kɔnɔ yakɔsi n nan n xui raminima alɔ ginɛ naxan di barife.

¹⁵ N sansie ralisima nɛ geyae fari,

geya findi gbengberenyi ra.

N xuree mafindima nɛ xare ra,

n ye yiree xɔri.

¹⁶ N dɔnxuie rapɛrɛma nɛ kira nde ra, e mu naxan kolon,

n dimi findi e bE naiyalanyi ra,
n bɔxi magexi findi bɔxi saxi ra e ɲEɛma dɛnnaxɛ.

N na nan yati rabama e bE, n mu e rabɛɲinma.

¹⁷ Naxee e xaxili tixi kuyee ra,
e gbilenma nE yaagi kui.

Na kuyee yailanxi wure raxunuxi nan tun na,
kɔnɔ na mixie a falama e bE, «Wo findixi won ma alae nan na.»»

¹⁸ «Tulixɔrie, wo wo tuli mati.
Dɔnxuie, wo wo ya ti n na.

¹⁹ Nde dɔnxuxi, xa n ma konyi xa mu a ra?
Nde tuli xɔrixixi, xa n n ma xEɛra xa mu a ra?
Nde dɔnxuxi, xa n ma konyi bɔɲE saxi xa mu a ra?

²⁰ Wo bara fe gbegebe to, kɔnɔ wo mu wo ɲɔxɔ saxi e xɔn ma.
E bara e tuli mati, kɔnɔ e mu fefe fahaamuxi.

²¹ Tinxinyi to rafan Alatala ma,
a bara wa a xa sEriyE binyafe, ɲama xa a kolon.

²² Kɔnɔ yi ɲama xun bara rakana,
e suxuxi yili nun geeli nan kui.
E yaxuie bara e xanin, mixi yo mu na naxan e rakisima,
mixi yo mu na naxan maxandi tima e bE e xa gbilen.»

²³ Nde a tuli matima na fee ra wo ya ma?
Nde a ɲɔxɔ sama na fee xɔn ma tɛmui naxan sa fama?

²⁴ Nde Yaxuba soxi muɲɛti yi ra?
Nde Isirayila soxi kasaratie yi ra?
Alatala xa mu a ra, won yunubi rabaxi naxan na?
E mu waxi ɲEɛfe a xa kira xa xɔn ma,
e man mu e tuli matixi a xa sEriyE xa ra.

²⁵ Na kui a naxa a xa xɔnE dusu Isirayila xun na,
a niya gere xa e xun nakana.
Na tE bara dɛxɛ e rabilinyi,
kɔnɔ e mu e ɲɔxɔ saxi na xɔn ma.

43

Isirayila Rakisima kerenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya,
naxan Yaxuba daaxi,
naxan Isirayila yailanxi bɛndɛ ra:
«Hali wo mu gaaxu, barima n bara wo xun sara,
n bara wo xili wo xili ra, barima n gbe nan wo ra.

² Wo na baa igiri, won birin nan a ra.
Wo na xure igiri, a mu wo xaninma.
Wo na dangi tE xɔɔra, a mu wo ganma, a mu wo tɔɔrɔma,

³ barima n tan Alatala nan na wo Marigi Ala ra,
Isirayila xa sEɲiyɛntɔɛ, wo Rakisima.

N Misira nan fixi i xunsare ra,
n Etiyopi nun Seba fixi wo ɲɔxɔɛ nan na.

⁴ Wo tide to gbo n bE n ma xanunteya xa fe ra,
n mixie nan bama wo ɲɔxɔɛ ra, n ɲama fi wo nii rakisife ra.

⁵ Wo naxa gaaxu, n na wo fɔxɔ ra.
N fama nE wo bɔnsɔɛ ra, kelifɛ sogetede nun sogegorode mabiri,
⁶ n fama wo xilide kelifɛ yirefanyi nun kɔɔla ma.

«Wo fa n ma die ra, kelife yire makuye,

⁷ e birin naxee xilixi n xili ra,
n naxan daaxi n ma nɔrɛ xa fe ra.»

⁸ Namae xa fa naxee ya na kɔnɔ e mu se toma,
e tuli na kɔnɔ e mu fe mɛma.

⁹ Namae nun sie xa e malan.

Nde na e ya ma naxan nu bara yi fe masen won bɛ beenu a xa raba?

E xa seedee ramini, naxee nɔma a fe rafiixɛde,
alako booree xa a kolon a nɔndi na a ra.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya,

«Wo tan nan na n ma seedee ra, n ma konyi sugandixi,

alako wo xa n kolon, wo xa la n na.

Ala yo mu nu na n ya ra, Ala yo mu fama n xanbi ra.

¹¹ N tan keren nan na Alatala ra.

Mixi rakisima yo mu na bafe n tan na.

¹² N tan nan nɔndi masenxi, n tan nan wo rakisixi,

n tan nan fe nɛɛnɛ masenma wo bɛ.

Ala xɔɲɛ nde xa mu n na wo tagi.

Wo tan nan na n ma seedee ra a n keren nan na Ala ra.

¹³ Kabi fɔlɔ fɔlɛ n tan nan Ala ra.

Mixi yo mu nɔma mixi bade n bɛlɛxɛ,

mixi yo mu nɔma n ma fe rabaxi masarade.»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya,

Ala naxan wo xun sara,

Ala naxan findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.

A naxɛ, «N yaamari fima nɛ Babilɔn geelimanie xa fa e xa kunkuie kui,

e nu laxi naxee ra.

¹⁵ Alatala na n tan nan na, wo xa Sɛniyɛntɔɛ,

naxan Isirayila daa, naxan findixi wo xa mangɛ ra.»

¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan kira bɔɔ baa tagi,

naxan dangide ramini mɔrɔnyie xɔɔra,

¹⁷ naxan a niya sɔɔri rɔgi see nun soe ragie xa kata dangide mɛnni,

e fa lu baa xɔɔra abadan, e mu te.

Na sɔɔri gali xubenxi nɛ alɔ lanpui xubenma ki naxɛ.

¹⁸ «Wo naxa wo maɲɔxun fe singee ma,

wo fe forie lu na.

¹⁹ Wo mu a toxi, n na fe nɛɛnɛe rabafe?

Wo mu gɛxi na kolonde?

N na kira nde bɔɔfe gbengberenyi ma,

n na xuree raminife yire maxaraxi ma.

²⁰ Burunyi daalise n matɔxɔma,

alɔ wulai bare nun xundi, barima n ye raminima gbengberenyi ma,

n xure xungbee rabɔɔ yire maxaraxi ma,

alako n ma ɲama sugandixi xa ye min,

²¹ alako n ɲama naxan daaxi a xa n matɔxɔ.»

²² «Yaxuba, wo mu maxandi tima n xili ra.

Isirayila, wo mu fefe rabafe birafe ra n fɔxɔ ra.

²³ Wo mu tin yɛxɛɛe bade sɛrɛxɛ ra n bɛ,

wo mu tin n binyade sɛrɛxɛe ra.

N mu kote dɔxɔxi wo xun ma sansi sɛrɛxɛ ra,

n mu wo karaxan surayi ganfe ra.

²⁴ Wo mu labunde fanyi sara n be,
wo mu ninge ture gbegbe ba serexe ra.
Wo naxan nabaxi, wo bara n natagan wo xa yunubie ra,
wo bara n naxoɔ wo xa ɲaaxɔɲa ra.»

²⁵ «N tan nan a ra, naxan i xa yunubie xafarima n xili xa fe ra,
n fa nɛɛmu i xa yunubie ma feo.

²⁶ I xa i xa fe dangixi masen n be,
won xa a mato kiiti na ki naxe.

²⁷ I benba singe yunubi raba nɛ.

I xa yarerati muruta nɛ n xili ma.

²⁸ Na nan a ra, n fama i xa serexedubee rayaagide,
naxee walima n ma hɔrɔmɔlingira kui.

N a niyama nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ xun xa rakana,
Isirayila bɔnsɔɛ xa yaagi.»

44

Kuye yailanma xa wali

¹ «N ma konyi Yaxuba bɔnsɔɛ, wo xa wo tuli mati,
n ma ɲama sugandixi Isirayila, wo xa n xui ramɛ.

² Alatala xa masenyi nan ya,
naxan wo daaxi wo nga tɛɛgɛ i,
naxan wo bun tima.

N ma konyi Yaxuba, hali i mu hanmɛ,
wo tan Yesurun n naxan sugandixi,

³ barima n ye ragoroma nɛ wo xa bɔxi maxaraxi ma,
n xure raminima nɛ gbengberen yire ma.

N nan n Xaxili ragoroma nɛ wo bɔnsɔɛ ma,
n barake sama nɛ wo xa die ma.

⁴ E fanma nɛ alɔ ɲooɛ naxan toma fiili tagi,
alɔ wuri naxee sixi xure dɛ i.

⁵ Nde a falama nɛ, «Alatala gbe nan n na,»

a Yaxuba xili sa a xun ma.

Nde a sɛbɛma nɛ a bɛlɛxɛ ma, «Alatala gbe,»

a Isirayila xili sa a xun ma.»

⁶ «Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala sɛnbɛma naxan findixi Isirayila mangɛ nun a rakisima ra.

N tan nan na fe fɔlɛ ra, n tan nan na fe raɲɔnyi ra.

Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na.

⁷ Nde maniyaxi n tan na? A xa na fala.

Na kanyi xa wɔyɛn ba, a xa fe dangixi masen kabi n ma ɲama daa tɛmui.

A xa fe masen naxan fama rabade, iyo a xa na fala kɛnɛ ma.

⁸ Wo naxa gaaxu, wo naxa sɛrɛn.

N mu na masenxi wo bɛ xɛ, beenu na fee xa raba?

N ma seedee nan wo ra.

Ala gbɛtɛ na na, ba n tan na?

Ade, fanye gbɛtɛ mu na hali keren.»

⁹ Fuyantee nan kuye yailanmae ra.

E xa wali tide yo mu na.

E xa seedee ya mu na, e xaxili ifuxi.

E fama lude na yaagi nan kui.

¹⁰ Nde kuye yailanma, naxan mu nɔma a malide fefe ra?

¹¹ Na kanyie yaagima nɛ.

Adamadi nan tun na e ra.

E birin xa e malan, e xa ti n ya ra.

N e birin nagoroma nɛ gaaxui nun ɲaxankatɛ ra.

¹² Kuye yailanma wure xabuma tɛ xɔɔra,
a kuyee yailan dɛrɛma ra, a a rawali a yɛtɛ sɛnbɛ ra.

Kaamɛ nun ye xɔli luma nɛ a suxu ra, a fa tagan.

¹³ Kamudɛri luuti italama nɛ a maniyafe ra, a a kɔɔrin.

A wali fɔɔ wali see ra,

a a yailan han a lu alɔ mixi tofanyi naxan tima a xa banxi kui.

¹⁴ A nu wuri ndee si fɔtɔnyi yire,

a mamɛ ti han tunɛ ye a ramɔ, a fa a sɛgɛ.

¹⁵ A nde findi yege ra, alako xinbeli naxa a suxu,

a nde rawali taami ganfe ra.

Kɔnɔ naxan luxi, a na findi ala ra a naxan batuma,
a kuye rafala, a suyidi a bɛ.

¹⁶ A sɛɛti findi yege ra,

a sube ganma naxan na,

a fa a dɛge, a a fala, «Yi tɛ fan. Xinbeli mu n suxuma be.»

¹⁷ A wuri dɔnxɔɛ nan findima a xa kuye ala ra,

a suyidi naxan bɛ a batufe ra.

A maxandi ti a bɛ, a falafe ra,

«N nakisi, barima i tan nan n ma ala ra.»

¹⁸ Kɔnɔ na mixi mu gɛxi fahaamui sɔtɔde.

A luxi alɔ dɔnxui naxan mu se toma,

a xaxili mu fata fee tagi rabade.

¹⁹ Sese mu a a bɔɲɛ ratima sɔnɔn, a xa a maɲɔxun,

«N bara wuri sɛɛti sa tɛ i,

alako n xa taami nun sube gan a tɛ wole ra n naxan donma.

A lanma n xa na wuri dɔnxɔɛ rafala kuye ra Ala naxan xɔnma?

N xa n suyidi wuri xuntunyi bɛ?»

²⁰ Na kuye yailanma birama se nan fɔxɔ ra naxan findima tɛ xube ra.

A bɔɲɛ bara a yɛtɛ yanfa.

A mu fata a yɛtɛ rakiside,

a man mu xaxili sɔtɔ a falafe ra, «N naxan tixi n bɛlɛxɛ ra wule ala nan a ra.»

²¹ «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo xa ratu yi fee ma,

wo tan Isirayila ɲama naxan findixi n ma konyi ra.

N wo daa nɛ, alako wo xa findi n ma konyi ra.

Isirayila, n mu nɛɛmuma wo ma.

²² N bara wo xa yunubie xafari, wo naxan sɔtɔ wo xa murutɛ kui,

n bara nee ba naa alɔ nuxui bama koore ma ki naxɛ.

Wo xa gbilen n ma, barima n bara wo xun sara.»

²³ Koore xa sɛɛwa Alatala xa wali xa fe ra.

Bɔxi bunyi xa a xui ramini.

Geyae xa e xui ite alɔ wuri naxee na fɔtɔnyi kui,

barima Alatala bara Yaxuba xun sara,

a bara a nɔrɛ masen Isirayila ya ma.

²⁴ Wo Rakisima Alatala xa masenyi nan ya naxan wo rafalaxi wo nga tɛɛgɛ,

«N tan, Alatala nan n na, naxan fe birin daaxi,

naxan koore itala,
 naxan bɔxi rafala a bɛlɛxɛ ra,
²⁵ naxan namijɔnmɛ wule falɛɛ xa tɔnxumae kana,
 naxan sematoe rayaagi,
 naxan lɔnnilae xa marasi mafindi lɔnnitareɲa ra,
²⁶ naxan a xa namijɔnmɛ konyie xa masenyie rakamali,
 naxan a xa xɛɛrae xui findi nɔndi ra,
 naxan a masenma Darisalamu xa fe ra, ⟨Nama fama sabatide naa,⟩
 naxan a masenma Yudaya taae xa fe ra, ⟨E man fama nɛ tide,⟩
²⁷ naxan a falama baa bɛ, ⟨Xara, n i xa ye raxɔrima nɛ,⟩
²⁸ naxan mangɛ Sirusi xɛɛma a sago rabade, alɔ xuruse madonyi a rabama ki naxɛ,
 naxan a masenma Darisalamu xa fe ra, ⟨A man xa ti,⟩
 naxan a masenma hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, ⟨A man xa ti!⟩»

45

Ala xa wali nun Sirusi

- ¹ Alatala xa masenyi nan ya a xa mixi sugandixi Sirusi bɛ,
 a naxan xɛɛxi ɲamanɛɛ xun nakanafe ra, e xa lu a xa yaamari bun ma,
 a naadɛ rabixi naxan bɛ alako a xa wali xa sɔɔnɛya.
- ² «N tima nɛ i ya ra, n tentenyi magoro i bɛ,
 n wure gbeeli naadɛɛ kana, n wure naadɛɛ yensen yɛ i ya ra.
- ³ N naafuli nɔxunxi fima nɛ i ma,
 alako i xa a kolon n tan nan Isirayila Marigi Alatala ra,
 naxan i xilixi i xili yati ra.
- ⁴ N ma konyi Yaxuba xa fe ra,
 n ma ɲama sugandixi Isirayila,
 n i xilixi i xili nan na, n binyɛ fima nɛ i ma hali i to mu n kolonxi sinden.
- ⁵ N tan nan na Alatala ra,
 Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na.
 N sɛnbɛ fima nɛ i ma hali i to mu n kolonxi sinden.
- ⁶ Na kui mixi birin fama nɛ a kolonde a Ala kerenyi nan n na,
 kelifɛ sogetede han sogegorode,
 Ala gbɛtɛ yo mu na.
- ⁷ N tan nan koore iyalanma, n dimi rasin,
 n tan nan hɛri raminima, n gbaloe raba.
 N tan Alatala na n na fee birin nabama.»
- ⁸ «Tunɛ ye xa goro kelifɛ koore ma, nuxui xa rabi ye raminife ra.
 Bɔxi fan xa rabi na ye sɔtɔfe ra.
 Kisi xa sɔtɔ alɔ sansi bulama ki naxɛ, tinxinyi xa lu na.
 N tan Alatala nan na birin daaxi.»
- ⁹ Naxankatɛ na mixi bɛ, naxan a yailanma matandima,
 naxan findixi fɛɲɛ xuntunyi tun na.
 Bɛndɛ doloxi a falama fɛɲɛ yailanma bɛ,
 «I n yailanfe munse ra? I xa wali mu fan!»
- ¹⁰ Naxankatɛ na mixi bɛ, naxan a falama a baba nun a nga bɛ,
 «Wo munse barixi?»
- ¹¹ Alatala xa masenyi nan ya,
 Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ naxan wo daaxi,
 «Wo wama n maxɔrinfe tina fe nan ma n naxan nabama n ma die ra?
 Wo wama n yamarife n ma wali xa fe nan na?
- ¹² N tan nan bɔxi yailanxi, n fa mixi daa a fari.

N tan nan koore itala n bεlεxε ra, n tunbuie yamari.

¹³ N tan nan man Sirusi xεεma n ma tinxinyi xa fe ra.

N kira rabɔɔma nε a bε alako a xa n ma taa ti,
a xa n ma ɲama xɔrɔya xunsare xanbi.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya,

«Misira nun Etiyopi xa naafuli luma nε i yi ra,

Sebakae findima nε i xa konyie ra,

e bira i fɔxɔ ra yɔlɔnxɔnyi kui, e suyidi i bε, e a fala i bε,

«Ala na i fɔxɔ ra, a maniyε mu na, Ala gbεtε mu na.»»

¹⁵ Isirayila Marigi Ala, a Rakisima,

Ala nan i ra, naxan mu a yεtε masenma kεnε ma.

¹⁶ Kuye yailanmae fama nε lude yaagi kui, e e birin xanin,

¹⁷ kɔnɔ Alatala Isirayila tan rakisima nε abadan,

a mu fama yaagide feo.

¹⁸ Alatala naxan koore daaxi, naxan firin nde mu na,

naxan duniɲa daaxi a ki nun a kεɲa nan ma,

a fa adamadie rasabati a ma,

a fa a fala, «Alatala nan na, Ala gbεtε yo mu na.

¹⁹ N mu wɔyεnxi duxui xa ra de.

N mu a fala Yaxuba bɔnsɔε bε e xa n fen na ki tun.

N tan Alatala nɔndi nan falama, n tinxinyi nan masenma.»

²⁰ «Wo wo malan, wo fa, wo wo maso, wo tan mixi gixie kelife ɲamanεε ma,

Kuye batuiε mu sese kolon,

e kuye maxandima naxee mu nɔma mixi rakiside.

²¹ Wo wo xui ramini, wo xa marakolonyi ti e bε.

E xa e bore rasi.

Nde yi masenyi tixi kabi tεmui xɔnkuye? N tan xa mu a ra?

Ala gbεtε yo mu na bafe n tan na,

Ala naxan tinxin, naxan mixi rakisima.

²² Wo xa gbilen n ma, wo tan naxee kelima duniɲa tunxunyie ma,

alako wo xa kisi sɔtɔ,

barima Ala gbεtε yo mu na bafe n tan na.

²³ N bara n kali n yεtε ra nɔndi ki ma,

n ma masenyi mu kanama fefe ma.

Xinbi birin sinma nε n bun ma,

kali birin nabama n tan nan xili ra.

²⁴ ɲama a falama nε n bε,

«Tinxinyi nun sεnbε toma i tan Alatala nan gbansan yi.»»

Mixi naxee nu murutaxi a ma,

e fama nε a yire yaagi kui.

²⁵ Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔε gbe ɲɔxɔma nε Alatala saabui ra,

e fa xunnakeli sɔtɔ.

46

Babilɔn xa alae

¹ Babilɔn xa kuye Beli a xinbi sinma.

A xa kuye Nebo fan a felenma bɔxi ma.

Sofalee e bεndunma xanin se fari.

Na kote binya, a sofalee rataganma nε.

² E mu nɔ na kuyee ratangade.
E birin xa siga konyiya kui.

³ «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati n na.
Isirayilaka naxee luxi, wo wo tuli mati n na.
Kabi wo barixi tɛmui naxɛ, n bara wo xanin n bɛlɛxɛ, n bara wo bun ti.
⁴ N nu na raba nɛ han wo fori waxati.
Wo xunsɛxɛ to nu fiixɛma, n tan nan man nu wo bun tima.
N to wo daa, n man nu wo malima nɛ, n wo xanin, n wo rakisi.
⁵ Wo n ma maniyɛ toma minden? Wo n firin nde kolon?
⁶ Naafuli kanyi xɛɛma nun gbeti raminima, a a sa sikeeli fari,
alako xabui xa kuye nde yailan a bɛ,
a a xinbi sinma naxan bɛ a batufe ra.
⁷ E na tongo, e a dɔxɔ e tunki fari, e a xanin yire, e a tima dɛnnaxɛ.
Mɛnni a tixi tun, a mu sigama dɛdɛ.
Hali mixi nde a mawa a bɛ, a mu a yaabima,
a mu mixi ratangama a xa tɔɔɛ ma.»

⁸ «Wo tan murutɛlae, wo xa ratu na fee ma, alako wo xa nɔ kisode.
⁹ Wo xa ratu n naxan nabaxi tɛmui dangixi.
Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na, n firin nde mu na.
¹⁰ Ala gbɛtɛ mu na naxan fe masenma beenun a xa raba,
naxan nɔma a falade,
«N waxɔnfe fama nɛ rakamalide. N tan nan a ragirima.»
¹¹ N tan nan xɔni nde xilima kelifɛ sogetede mabiri,
naxan n waxɔnfe rabama n bɛ.
Iyo, n naxan falaxi, n a rabama nɛ,
n naxan natɛxi, n a rakamalima nɛ.
¹² Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee xaxili xɔrɔxɔ,
wo tan naxee makuyaxi tinxinyi ra.
¹³ N ma kiiti tinxinxɛ bara makɔɛ, a mu makuya feo.
N fama n ma kisi fan na, a mu buma.
N Siyon rakisima nɛ,
N nan n ma nɔɛ ragoroma nɛ Isirayila ma.»

47

Babilɔn birafe

¹ «Babilɔn taa, keli i xa kibanyi kui, i dɔxɔ bɔxi ma.
I xa tofanyi nun i xa bannaya bama nɛ i yi.
² Wali see tongo kuri sofe ra.
I xa mafelenyi bama nɛ i ma, i xa dugi mate, i xure igiri i mageli ra.
³ I jaibɔma nɛ yaagi kui,
n fama nɛ n gbe jaɔxɔde kinikini xanbi.»
⁴ Alatala sɛnbɛma nan findi muxu xunsarama ra, Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ.

⁵ «Babilɔn jaama, wo dɔxɔ, wo wo dɛ balan.
Wo xa mangɛya bara jaɔn.
⁶ N nu xɔnɔxi n ma jaama ma, n fa e kɛ tongomae xun nakana.
N naxa e lu wo sagoe, kɔnɔ wo mu kinikini e ma fefe ma.
Hali forie, wo bara e jaaxankata a jaaxi ra.
⁷ Wo nu a falama nɛ, «N ma mangɛya mu jaɔnma abadan!»
Kɔnɔ wo mu wo jaɔxɔ saxi fe xɔn ma naxan nɔma wo lide.»

⁸ «Yakɔsi wo wo tuli mati n na,

wo tan banna naxee a maḡḡxunxi a fefe mu nōma wo tōḡḡde,
naxee a falama, «N keren nan tide gbo duniḡa,
n mu findima kaḡḡE ra, n ma die mu bama n yi.»

⁹ Kōḡḡ n xa a fala wo bE, na fe firinyie wo lima nE fEḡḡnEḡn keren kui.

Wo ganma nE wo xa die ra, wo findi kaḡḡE ra
hali wo duureya nun karamōxō wali rawuya.

¹⁰ Wo nu laxi wo xa ḡaaxuyḡa nan na,
wo ḡḡḡḡ a ma na mu toma.

Wo xa fe kolonyi bara wo madaxu.

Wo bara a fala wo bōḡḡE ma, «N keren nan be, n tan nan gbansan tide gbo.»

¹¹ Gbaloe fama nE wo lide, wo mu nōma wo yEḡE ratangade naxan ma wo xa naafuli ra,
gbaloe naxan wo tEḡḡnama.»

¹² «Wo to laxi na fe mōḡḡli nan na, wo xa lu wo xa duureya,
nun wo xa manduruya kui wo darixi naxan na.

Wo a maḡḡxun a na sōḡḡnyama nE wo bE, wo fa geeni wo yaxui xun ma,

¹³ kōḡḡ na birin fama nE wo ratagande.

Wo xa se matoe xili, naxee koore matoma,
e fe fala naxan fama wo lide.

¹⁴ Nee tan fan luma nE alō sEḡE naxan ganma tE ra.

E mu nōma e yEḡE rakiside tE xōḡḡa.

Sese mu luma e yi ra, hali tE xunxuri e dōxōma naxan sEḡḡti ma xinbeli tEḡḡui.

¹⁵ E mu nōma fefe rabade wo bE,

hali wo to bara wo xaxili ti e ra kabi wo dimEḡḡ tEḡḡui.

E sigama nE yare e xa kira ḡaaxi xōḡḡ ma.

Mixi yo mu nōma wo rakiside.»

48

Isirayila nun Ala xa lanyi

¹ «Yaxuba bōnsōE naxan xili Isirayila, naxan fatanxi Yudaya ra,
wo wo tuli mati n na.

Wo tan naxee wo kalima Alatala xili ra,
wo tan naxee Isirayila Marigi Ala maxandima tinxintareya kui,

² wo tan naxee wo yEḡE xilima Taa SEniyEḡḡni Kanyie,

wo tan naxee wo xaxili tima Isirayila Marigi Alatala ra,

³ n naxan masenxi wo bE tEḡḡui dangixi, n bara gE na ragiride.

⁴ N to a kolon wo xaxili xōḡḡḡ alō wure,

⁵ n naxa wo rakolon na fe ra beenun a xa raba,

alako wo naxa fa a fala,

«Muxu xa kuye wuri daaxie nun wure daaxie nan na fe natEḡḡi.»

⁶ Wo bara na mE? Wo bara so na fe kui?»

«Yakōsi n fe nEḡḡE masenma nE wo bE,
naxee nu bara nōxun wo ma.

⁷ Nee minixi yi waxati nE,

wo mu nu naxee kolon.

Na kui wo mu nōma a falade, «Iyo, muxu nu nee kolon.»

⁸ Wo mu na fee fahaamuxi tEḡḡui dangixi barima wo tuli xōḡḡḡ.

Yanfantee nan wo ra kabi wo bari tEḡḡui.

⁹ N xili xa fe ra, n mu n ma xōḡḡE ramini wo ma kerenyi ra.

N ma matōxōE xa fe ra, n mu wo rabolo.

¹⁰ N bara wo mato,

kōḡḡ n mu a rabaxi alō xabui a rabama ki naxE gbeti ra.

N wo matoma tōḡḡE nan saabui ra.

¹¹ N yi rabama n yEḡE bE alako n xili naxa kana,

alako n ma matɔxɔɛ naxa fi n firin nde ma.»

¹² «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati n na.
Isirayila n naxan xilixi, wo wo tuli mati n na.
N tan nan na a singe ra, n tan nan na a dɔnxɔɛ ra.

¹³ N bɛlɛxɛ nan duniɲa bunyi saxi,
n sɛnbɛ nan koore italaxi.
N na e xili, e tima nɛ keren na.»

¹⁴ «Wo xa wo malan, wo xa wo tuli mati n na.
Kuye mundun bara yi fe masen wo bɛ beenun a xa raba?
Alatala bara mixi nde sugandi naxan a sagoe rabama Babilɔn na,
naxan e xili xun nakanama.

¹⁵ Iyo, n tan yati bara n ma masenyi ti,
n bara a xili, a xa na wali rakamali.»

¹⁶ «Wo wo maso n na, wo xa wo tuli mati.
Kabi a fɔlɛ, n mu wɔyɛn dunxui ra.
Na fe rabama n ya xɔri.»

Yakɔsi, n Marigi Alatala na n xɛɛfe, a a Xaxili ragoroxi n ma.

¹⁷ Wo Rakisima Alatala, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ, a xa masenyi nan ya,
«N tan findixi wo Marigi Alatala nan na,
naxan wo xa fe sɔɔnɛya ki masenma,
naxan wo raɲɛrɛma ɲɛrɛ ki fanyi ra.

¹⁸ Xa wo wo ɲɔxɔ sa n ma sɛriyɛ xɔn ma nu,
bɔɲɛsa nun kisi nu gboma nɛ wo yi ra alɔ ye naxan na baa ma.

¹⁹ Wo bɔnsɔɛ nu wuyama nɛ alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra,
wo xa die xilie mu nu bama n ya i.

²⁰ Wo xa keli Babilɔn sɛɛwɛ xui ra.
Wo xa na masen duniɲa birin bɛ.

Wo xa a fala, «Alatala bara a konyi Yaxuba xun sara.»

²¹ Ye xɔli mu luma e ma gbengberenyi ma,
a fanye ibɔɔma, a ye ramini a kui.

²² Mixi ɲaaxi xa fe mu sɔɔnɛyama.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

49

Alatala xa konyi

¹ Si yensenxie, wo xa wo tuli mati n na.
Yire makuyee, wo xa wo ɲɔxɔ sa n wɔyɛn xui xɔn ma.
Alatala n xili nɛ kabi n nga tɛgɛ,
a naxa n xili fala beenun n xa mini foye ra.

² A naxa n dɛ lu alɔ santidɛgɛma xɛɲɛnxi a bɛlɛxɛ,
a naxa n findi xali ɲɔɛ rameluxi ra,
a naxa n sa a xa xali gbɔnfɔɛ kui.

³ A naxa a fala n bɛ, «Isirayila, n ma konyi nan i ra,
n na n ma nɔrɛ masenma naxan saabui ra.»

⁴ Kɔnɔ n naxa a yaabi, «N ma wali mu sɔɔnɛyaxi,
n bara kata, kɔnɔ fufafu na a ra.
N ma wali sare na n Marigi Alatala nan yi.»

⁵ Na kui Alatala naxa masenyi nde ti,

naxan n daa n nga tεge i, n xa findi a xa konyi ra,
alako n xa Yaxuba bɔnsɔε ragbilen a ma,
Isirayila ɲama man xa malan a fε ma.

Alatala bara binyε xungbe fi n ma,
a tan naxan findixi n sɛnbε ra.

⁶ A naxε, «Yaxuba bɔnsɔε Isirayila ragbilenfe n ma,
wali na a ra naxan xurun i bε n ma konyi.
N man i findima nε naiyalanyi ra si gbεtεe bε,
alako n ma kisi xa masen duniɲa yire birin.»

⁷ Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala naxan findixi Isirayila Xunsarama ra, Isirayila xa Sɛniyɛntɔε,
won bɔnsɔε naxan xɔnxi,
naxan walixi mangεe bε,
«Mangεe na wo to, e tima nε,
kuntigie na wo to, e e xinbi sinma nε wo bun ma,
barima dugutεge Alatala naxan Isirayila xa Sɛniyɛntɔε ra,
na nan wo sugandixi.»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya,
«N wo yaabima yaabi tɛmui nε,
n wo rakisima kisi lɔxɔε nε.
N wo makantama nε,
n wo tima nε alɔ ɲama n saatε tongo naxan bε,
alako wo xa bɔxi xa fan, naxan kanaxi a xa yailan.

⁹ Geelimanie minima nε,
mixi naxee na dimi xɔɔra, nee xɔrεya sɔtɔma nε.

¹⁰ E luma nε alɔ xurusee naxee e dɛmadonma fiilie ma,
kaamε nun ye xɔli mu e suxuma,
kuyefure nun sogε xɔnε mu e tɔɔrɔma.
E rahinnεma nan luma e raprεrε ra,
a e xun ti dulon yire ra.

¹¹ Tentenyi ragoroma nε, yili rafe, alako e xa kira xa fan.

¹² E fama nε kelife yire makuye,
kelife kɔɔla nun sogεgorode ma,
kelife Asuwan bɔxi ma.»

¹³ «Naxee na koore ma, e xa e sεεwε xui ite,
naxee na bɔxi ma, e xa ɲelɛxin,
naxee na geyae fari, e xa bεɛti ba,
barima Alatala a xa ɲama madunduma nε,
a kinikini tɔɔrɔ mixie ma.»

¹⁴ Kɔnɔ Siyonkae nu a falama nε,
«Alatala bara muxu rabolo,
Muxu Marigi bara nεεmu muxu ma.»

¹⁵ «Dingε nɔma nεεmude a xa diyɔrε ma?

A mu kinikinima xε a xa di ma?

Hali a tan nεεmu,

n tan mu nεεmuma wo ma.

¹⁶ Wo xilie korinxi n bεlɛxε kui,
n yae tixi nε i xa banxi ra tɛmui birin.

¹⁷ Wo xa die na gbilenfe wo xɔnyi.

Naxee wo tɔɔɔxi, nee na kelife wo xun ma.

¹⁸ Wo wo ya ite. Wo xa die bara e malan, e na fafe.

N tan Alatala bara n kali n yɛɛ ra,

wo xa mixie fama nɛ lude wo sɛɛti ma,

alɔ dugi tofanyie luma ginɛ ma ki naxɛ a xa futi xiri lɔxɔɛ.»

¹⁹ «Hali wo yaxuie to wo xɔnyi kanaxi, e wo xa ɲama rayensen yɛ, yakɔsi wo fama nɛ wuyade han wo gbo wo xa bɔxi bɛ.

Mixi naxee kasarɛ tixi wo xɔnyi, e bara siga.

²⁰ Wo xa di naxee barixi yi tɔɔɔ waxati,

e fama nɛ a falade, «Be xurun won bɛ.

Won xa yire nɛɛnɛ ti won luma dɛnnaxɛ.»

²¹ Na tɛmui wo fama nɛ a falade,

«Nde yi die barixi n bɛ?

Mixi rabɛɲinxi nan nu na n na.

Ala nu bara n nabolɔ, a mɛɛ n na.

Nde yi die ramɔxi?

N keren peti nan nu a ra.

Yi die kelixi minden?»

²² Won Marigi Alatala xa masenyi nan ya,

«N nan n bɛlɛxɛ itema nɛ ɲamanɛɛ bɛ,

n tɔnxuma masen e bɛ,

alako e xa fa wo xa di xɛmɛɛ ra e bɛlɛxɛ,

e xa fa wo xa di ginɛɛ ra e tunki ma.

²³ Mangɛɛ mɛɛnima nɛ wo xa die ma,

mangɛ ginɛɛ e ramɔ.

Na mixi xungbee e xinbi sinma nɛ wo bun ma,

e wo sanyie masunbuma nɛ.

Na kui wo fama nɛ a kolonde a Alatala na n tan nan na.

Mixi naxee e xaxili tima n na, na kanyi mu yaagima.»

²⁴ Sɔɔri xa se tongoxi nɔma rasuxude a yi ra?

Sɛnbɛma xa mixi suxuxi nɔma bade a yi ra?

²⁵ Alatala wo yaabima yi ki nɛ:

«Iyo, n sɔɔri xa se tongoxi rasuxuma nɛ a yi ra,

n sɛnbɛma xa mixi suxuxi bama nɛ a yi ra.

N wo gerefae gerema nɛ, n wo xa die rakisi.

²⁶ Naxee wo ɲaxankatama, e fama nɛ e yɛɛ sube donde,

e siisima nɛ e yɛɛ wuli ra.

Na kui ibunadama birin a kolonma nɛ,

a n tan nan Alatala ra, wo Rakisima, wo Xunsarama, Yaxuba xa Sɛnbɛma.»

50

Yunubi sare

¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«N kɛɛdi mundun sɛbɛxi n xa mɛɛ wo nga ra?

N sare mundun sɔtɔxi wo matife ra?

Wo matixi wo yɛɛ xa yunubie nan ma fe ra.

N mɛɛxi wo nga ra a xa matandi nan ma.

² Munfe ra wo mu n yaabima?

Munfe ra wo mu tima n ya ra?

Wo a maɲɔxunxi nɛ n bɛlɛxɛ mu fata wo fulunde?

Wo a maɲɔxunxi nɛ n sɛnbɛ mu nɔma wo rakiside?

N ma woyen keren noma baa xarade.
 N noma xure findide gbengberenyi ra, yexee xa faxa, e xa boro.
³ N fata koore raforoode,
 alo mixi na kaape dugi ragoroxi a ma.»

⁴ N Marigi Alatala bara masenyi so n yi ra
 naxan noma mixi taganxi malide.
 A n na naxunuma geesege birin, a n tuli ibama,
 alako n xa n tuli mati a ra alo xarandi fanyi.

⁵ N Marigi Alatala bara n tuli rabi,
 n tan mu tondima birade a foro ra.

⁶ N nan n fari tima ne n yaxuie xa n bonbo.
 N na n xere fan tima ne e xa n de xabe matala.
 N mu n ya tagi noxun e xa konbie ma,
 n mu tondi e xa e de ye boxun n ma.

⁷ N Marigi Alatala to n mali,
 n mu yaagi, n mu n gi.
 N luma ne alo fanye, barima n a kolon n mu luma yaagi kui.

⁸ Naxan n gbe noxoma a na n seti ma.
 Nde wama n sonxofe? Won xa woyen.
 Nde wama n kalamufe? Kiiti xa sa.

⁹ N Marigi Alatala nan n malife.
 Nde noma a ra?
 E xa kalamui kanama ne alo dugi fori teese naxan donma.

¹⁰ Nde gaaxuma Alatala ya ra wo ya ma,
 a Ala xa konyi xui suxu?
 Naxan birin na jerefe dimi xora naiyalanyi xanbi,
 a xa a xaxili ti Alatala xili ra, a la a ra.

¹¹ N xa a fala wo be,
 wo tan naxee te radexema,
 wo fa tanbe raxajenma gere xili ma,
 N fama ne wo torode a xoroxo ra.

51

Isirayila fatanxi dennaxe ra

¹ «Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee tinxinyi nun Alatala fenfe.
 Wo xa wo ya ti fanye ra Alatala wo raminixi dennaxe.

² Wo xa wo ya ti wo baba Ibrahima nun wo nga Sara ra naxee wo barixi.
 N to a xili a keren nan nu a ra,
 konon n to ge dubade a be,
 a findi ne bonsode wuyaxi benba ra.

³ Alatala Siyon madunduma ne,
 a kinikini a xa kasare birin ma.
 Alatala a xa gbengberenyi findima ne yire fanyi ra alo Eden boxi,
 a a xa boxi ratofanma ne alo a darixi a ra ki naxe.
 Seewe nun jalexinyi lu naa,
 suuki nun beeti ba temui birin.»

⁴ «N ma nama, wo wo tuli mati n na.
 N ma si, wo xa n xui rame.
 Seriyee fatanxi n tan nan na,
 n ma kiiti tinxixi findima ne naiyalanyi ra sie be.

⁵ N ma kiiti tinxinxi bara makɔɔɛ,
n ma kisi na fafe,
sie fama nɛ e xaxili tide n sɛnbɛ ra.

⁶ Wo wo ya rate koore ma.
Mɛnni lɔɛma nɛ alɔ foye tuuri ralɔɛma ki naxɛ.
Wo wo ya ti bɔxi ra.
Mɛnni ɲɔnma nɛ alɔ dugi fori.
Mɛnnikae faxama nɛ alɔ tugitugi.
Kɔnɔ n ma kisi tan abadan nan a ra,
n ma tinxinyi mu kanama.»

⁷ «Wo xa wo tuli mati n xui ra, wo naxan kolon tinxinyi ra.
N ma sɛriyɛ sabatixi wo bɔɲɛ kui.
Wo naxa gaaxu mixie xa mabere ya ra,
wo naxa wo gi e xa sɔnxɔɔɛ ya ra.

⁸ Nimase xunxurie e donma nɛ alɔ dugi,
teese e rajɔn alɔ gɛsɛ fute.
Kɔnɔ n ma tinxinyi buma nɛ abadan,
n ma kisi luma nɛ bɔnsɔɔɛ ya ma tɛmui birin.»

⁹ Alatala, i xa keli sɛnbɛ ra.
I xa keli alɔ singe ra.

I tan xa mu Misirakae bɔnbɔ alɔ wulai sube magaaxuxi?

¹⁰ I tan xa mu baa xungbe raxɔri,
i fa kira ibɔɔ baa tagi i xa mixi rakisixie dangima dɛnnaxɛ?

¹¹ Alatala xa mixi xɔɔɛyaxie gbilenma nɛ,
e fa so Siyon kui bɛɛti ra, sɛɛwɛ nan luma e bɛ abadan.
E bɔɲɛ rafanxi e ma, ɲɛlɛxinyi luma nɛ e sondonyi kui.
Nimisɛ nun yaye makuyama nɛ e ra.

¹² «N tan nan wo bɔɲɛ madunduma.

Nde nɔma gaaxude adamadi ya ra,
naxan faxama, naxan ɲɔnma alɔ sɛxɛ?

¹³ Munfe ra wo fa nɛɛmuxi wo daalima Alatala ma,
naxan koore italaxi, a bɔxi bunyi sa?

Munfe ra wo luma gaaxui kui tɛmui birin wo yaxuie ya ra naxee wama wo tɔɔrɔfe?
Wo gaaxuma e ya ra munfe ra?

¹⁴ A gbe mu luxi, wo xa geelimanie fama nɛ xɔɔɛya sɔtɔde,
e mu faxama geeli kui,
e mu faxama kaamɛ ra.

¹⁵ N tan nan na wo Marigi Alatala ra,
naxan baa imaxama, a mɔrɔnyie ramini.
N xili nɛ Alatala sɛnbɛma.

¹⁶ N nan n ma masenyi saxi nɛ i dɛ i,
n na n bɛlɛxɛ ti i xun ma,
n tan naxan koore itala, n bɔxi bunyi sa,
naxan Siyonkae xilima, «N ma ɲama.»»

¹⁷ «Darisalamukae, wo keli keren na,
wo tan naxee Alatala xa minse xɔrɔxɔɔɛ minxi,
wo tan naxee a xa xɔnɛ kolonxi,
a to din wo ra, a fa a lu wo xa bira alɔ siisilae.

¹⁸ A xa di yo mu nu na naxan a malima a xa ɲɛɛɛ kui,
naxan lu a sɛɛti ma a suxufe ra.

¹⁹ Na gbaloe xɔrɔxɔɛ bara wo sɔtɔ,
kasarɛ nun sɔntɔɛ, kaamɛ nun gere,
nde nɔma wo madundude?

²⁰ Wo xa die bara bira, e saxi kira xunyi ra,
alɔ xeli naxan suxuxi yɛlɛ ra.
Alatala xa xɔnɛ bara din e ra,
a bara e ɲaxankata a ɲaaxi ra.»

²¹ Na kui wo tan tɔɔrɔmixie, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra
wo tan naxee luxi alɔ siisilae beere xanbi.

²² Wo Marigi Alatala naxan a xa ɲama makantama,
a xa masenyi nan ya,
«Awa, n mu xɔnɔxi wo ma sɔnɔn,
na xɔnɛ mu wo lima sɔnɔn.

²³ N ma xɔnɛ sigama wo yaxuie nan ma naxee bara wo tɔɔrɔ,
e fa a fala «Wo wo felen bɔxi ma, muxu xa ti wo fari.»
E bara wo tɔɔrɔ na ki, e fa ɲɛɛ wo fari alɔ bɔxi.»

52

Xibaaru fanyi Darisalamu bɛ

¹ Siyonikae, wo xa keli sɛnbɛ ra,
wo xa dugi tofanyi ragoro wo ma, wo tan taa sɛniyɛnxi.
Sunnataree nun sɛniyɛntaree mu soma wo xɔnyi sɔnɔn.
² Darisalamukae, wo xa keli, wo xube ba wo ma, wo dɔxɔ kibanyi kui.
Yɔlɔnxɔnyi xa ba wo kɔnyi ma.
³ Alatala xa masenyi nan ya,
«E wo matixi nɛ fufafu, wo xun mu sarama kɔbiri ra.»
⁴ Alatala sɛnbɛma xa masenyi nan ya,
«Singe n ma ɲama nu na Misira bɔxi nan ma konyiya kui.
Na dangi xanbi, Asiriyakae naxa e ɲaxankata, e e xanin.
⁵ Yakɔsi na findixi munse ra n bɛ?
E bara n ma ɲama xanin fufafu, e fa yo e ma e xa yaamari kui.»
Alatala xa masenyi nan ya,
«Tɛmui birin n xili na kanafe.
⁶ Na kui n bara natɛ tongo a n ma ɲama fama nɛ n xili kolonde,
e fa a kolon a n tan nan yi masenyi tixi, a n tan nan na e sɛɛti ma.»

⁷ Xɛɛra tofe fa ra geya fari, fe fanyi na a ra.
A fama nɛ xibaaru fanyi ra naxan bɔɲɛsa fima mixi ma,
naxan findima kisi ra,
naxan a masenma Siyoni bɛ, «Wo Marigi Ala nan mangɛ ra!»

⁸ Wo wo tuli mati wo kantamae ra,
e bara e xui ite sɛɛwɛ ra.
Alatala na gbilen Siyoni, e fama nɛ a tode e yae ra.

⁹ Darisalamukae, wo birin xa wo xui ite sɛɛwɛ ra,
barima Alatala na a xa ɲama mayotofe,
a na Darisalamu xun sarafe.

¹⁰ Alatala na a sɛnbɛ sɛniyɛnxi masenfe ɲamanɛ ma.
Duniɲa birin fama nɛ Alatala xa kisi tode.

¹¹ Wo siga, wo siga.
Wo naxa wo maso se sɛniyɛntare yo ra.
Wo xa mini na kui sɛniyɛnyi kui,
wo tan naxee hɔrɔmɔlingira see xaninma Alatala bɛ.

¹² Kɔntɔfili naxa a niya wo xa gbata,

gaaxui naxa a niya wo xa wo gi,
barima Alatala nan tixi wo ya ra,
Isirayila Marigi Ala nan tixi wo xanbi ra.

¹³ «N ma konyi xa fe sɔɔnɛyama nɛ,
a xa fe te, a xun nakeli, a tide xungbe sɔɔ.

¹⁴ A xa fe magore findima tɛrɛnna nan na mixi gbegbe bɛ,
a lahalɛ mafindi, a mu lu adama ki ma sɔnɔn,

¹⁵ a man mangɛɛ dɛ ixarama nɛ marasɛniyɛnyi ra,
a naxan fima bɔnsɔɛ gbegbe ma.

E findima nɛ seedee ra fe nde ma,
e mu naxan singe toxi,
e fahaamui sɔɔma nɛ fe nde xa fe ra,
e mu naxan singe mɛxi.»

53

Ala xa konyi findife sɛrɛɛ ra

¹ Nde laxi won ma masenyi ra?

Nde Alatala sɛnbɛ toxi?

² A xa konyi lu nɛ alɔ sansi xuri, naxan tixi bɔxi xare ma.
A to ki mu nu rayabu, a xa tofanyi mu gbo.

³ Mixi raɲaaxuxi nan nu a ra ɲama mu tinxi naxan na.

Tɔɔɔmixi nan nu a ra, naxan darixi ɲaxankatɛ ra.

Mixie mu tinxi e ya tide a bɛ.

E nu yo a ma, e mu tide yo fixi a ma.

⁴ A bara won ma tɔɔrɛ findi a gbe ra,
a bara won ma kɔntɔfili findi a gbe ra.

Won tan bara a maɲɔxun a Ala nan a dankaxi,
a a xa tɔɔrɛ fatanxi Ala nan na.

⁵ Kɔnɔ a sɔxɔ nɛ won ma yunubie xa fe ra,
a butuxun won ma ɲaaxuxi xa fe ra.

A ɲaxankatɛ sɔɔ nɛ alako won xa yalanyi sɔɔ,
a xa fie findixi kisi nan na won bɛ.

⁶ Won birin nu lɔɛxi nɛ alɔ xuruse naxee yensenma wula i,
kankan naxa siga a xa kira xɔn ma.

Kɔnɔ Alatala bara won ma yunubie kote dɔxɔ a xun.

⁷ Tɔɔrɛ nun fe xɔrɔxɔɛ to a li,
a mu a dɛ rabi hali keren.

A lu nɛ alɔ yɛxɛɛ naxan xaninfe a faxade.

A a sabari nɛ tɔɔrɛ kui,
alɔ yɛxɛɛ xabe maxaba tɛmui.

⁸ A to gɛ kiiti tinxintare sɔɔde, a naxa faxa.

Nde nɔ a bade duniɲa mixie yi ra?

A ɲaxankataxi n ma ɲama xa yunubie nan ma fe ra.

⁹ E nu wama a fure ragatafe mixi ɲaaxie nan ya ma,
kɔnɔ a raɲɔnyi a ragata mixi bannaxie nan ya ma,
barima a mu mixi tɔɔrɔ, a mu mixi madaxu.

¹⁰ Alatala bara natɛ tongo a xa a ɲaxankata tɔɔrɛ ra,
kɔnɔ sɛrɛɛ na ba yunubie xa fe ra,

a fama nɛ a bɔnsɔɛ tode, a bu abadan.

Alatala waxɔnfe rakamalima a tan nan saabui ra.

¹¹ A na gε a xa wali rabade,
a fama nε sεεwade.

«N ma konyi tinxinxi ɲama findima nε tinxintɔεe ra,
a e xun sara e xa yunubie xa fe ra.

¹² N tide xungbe soma nε a yi ra,
a xunnakeli sare sɔtɔ sɛnbε ra,
a to faxa matandilae yi ra,
a nu bara a yeεε fi sεrεxε ra mixi gbegbe xa yunubie xa fe ra.»

54

Siyoni xa xunnakeli

¹ «Dibaritare, naxee mu nɔma di baride, wo xa sεεwa,
wo xa bεεti ba, wo tan naxee mu di sɔtɔxi sinden.
Wo fama nε di wuyaxi sɔtɔde dangife ginε gbεtεe ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

² «Wo xa wo xɔnyi raxungbo,
wo xa nde sa wo xa banxie xa gboe xun,
wo xa na birin yailan a fanyi ra,
³ barima wo yiriwama nε yirefanyi nun kɔɔla ma wo xa bɔxi kui.
Wo xa mixie ɲamanε nde mixie kerima nε,
e fa sabati e xa taae kui.

⁴ Hali wo mu hanmε, wo mu yaagi yo sɔtɔma.
Wo naxa gaaxu na ya ra, wo xa fe mu ragoroma nε.
Wo fama nε nεεmude na yaagi xa fe ra wo naxan sɔtɔ wo fonike tεmui,
wo mu lu ra maɲɔxun na wo xa kaɲε fe ra,
⁵ barima wo Daali Mangε mεεnima wo ma
alɔ xεmε mεεnima a xa ginε ma ki naxε,
naxan xili falama wo Marigi Alatala sɛnbεma,
naxan findixi Isirayila xa sɛniyεntɔε ra,
naxan wo Rakisima,
naxan xili Ala duniɲa kanyi.
⁶ Alatala fama nε wo ragbilende a ma,
alɔ ginε naxan nu bara rabolo, a fa lu tɔɔrε kui,
alɔ sungbutunyi naxan xa mɔri bara mεε a ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁷ «Ala naxε, «N i rabolo nε tεmui dunke di,
kɔɔɔ n man i masoma nε n na n ma xanunteya xungbe kui.

⁸ N i keri bɔɲεte xungbe nan kui tεmui dunke di,
kɔɔɔ n man kinikinima nε i ma marafanyi kui abadan.»
N tan Alatala wo kantama xa masenyi nan na ki.»

⁹ «A luma nε n bε alɔ Nuha xa tεmui,
n to n kali a banbaranyi mu duniɲa kanama sɔnɔn.
N bara n kali a n mu xɔnɔma wo ma, n mu wo sɔntɔma sɔnɔn.

¹⁰ Hali geyae sa sεrεnfe nε, tentenyie naxa gira a ra,
n ma xanunteya mu nɔma xurunde wo bε,
n mu ma bɔɲεsa saate kanama n naxan tongoxi won bε.
Alatala xa masenyi nan na ki naxan kinikinima wo ma.»

¹¹ «Wo tan bɔnsɔε ɲaxankataxi,

naxee bara tɔɔɔ kinikinitareɲa kui,
 n man wo xa taa tima nɛ gɛmɛ fanyi fari,
 n wo raxunma diyaman na,
¹² N wo xa yire itexi yailanma gɛmɛ tofanyie nan na,
 n wo xa naadɛe raxunma gɛmɛ rayabuxie ra,
 n wo xa tɛtɛ ti gɛmɛ yanbaxie ra.
¹³ Wo xa die birin birama nɛ Alatala fɔxɔ ra,
 e xa fe birin sɔɔnɛya.
¹⁴ N to wo gbe ɲɔxɔma,
 wo man fama nɛ tide sɛnbɛ ra.
 Wo yaxuie mu wo tɔɔɔma sɔɔnɔn,
 wo mu luma gaaxui kui.
 Wo mu gaaxuma fefe ya ra sɔɔnɔn.
¹⁵ Xa gere sa bula wo xili ma,
 na mu kelixi n tan xa ma.
 N xa a fala wo bɛ, wo gerefae xa fe kanama nɛ.
¹⁶ N tan nan xabui daa,
 naxan wure raxunuma tɛ ra, a fa geresose yailan.
 Na kui n man fa sɔɔri daa, naxan a yaxuie xa fe kanama.
¹⁷ Kɔnɔ geresose naxan birin yailanxi wo tan xili ma,
 n a niyama nɛ e mu wo li fefe ma.
 Naxan yo wo tɔɔɲɛgɛ, kiiti nan kanama na kanyi ra.
 Alatala a xa konyie gbe ɲɔxɔma nɛ.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

55

Ala xa kisi ibunadama bɛ

¹ «Ye xɔli na wo tan naxee ma,
 wo fa ye yire, wo xa fa ye min.
 Hali kɔbiri mu na wo yi ra,
 wo fa, wo xa fa donse sɔɔɔ, wo xa wo dɛge.
 Wo fa, wo xa wɛni nun xɪɲɛ min hali wo mu a sare fi.
² Munfe ra wo kɔbiri bama see xa fe ra naxee mu findi baloe ra?
 Munfe ra wo wali rabama naxan tide mu na wo bɛ?
 Wo wo tuli mati n na,
 wo xa wo balo fe fanyi ra naxan sɛɛwɛ fima wo ma.
³ Wo wo tuli mati n na,
 wo xa fa n yire alako wo xa baloe sɔɔɔ.
 Na kui n fama xanunteya saatɛ xiride won tagi naxan mu kanama.
 Na luma nɛ alɔ n saatɛ naxan xiri Annabi Dawuda nun n tan tagi a sɛriyɛ ki ma,
⁴ n naxan tixi seede ra sie bɛ,
 a findi mangɛ xungbe ra e bɛ.
⁵ Wo fama nɛ sie xilide wo mu naxee kolon,
 sie fama nɛ wo yire naxee mu nu wo kolon,
 barima wo Marigi Alatala, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ fama nɛ binyɛ fide wo ma.
⁶ Wo xa gbilen Alatala ma, a to nɔma tode.
 Wo xa a xili, a to na yire makɔrɛxi.
⁷ Mixi ɲaaxi xa gbilen a xa kira kobi fɔxɔ ra,
 yunubitɔɛ xa a xa natɛ lu naa.
 A xa gbilen won Marigi Alatala ma,
 alako a xa kinikini a ma,
 a xa a xa yunubie xafari.
⁸ N ma maɲɔxunyie nun wo tan xa maɲɔxunyie, e keren mu a ra.
 N ma kirae nun wo xa kirae fan, e keren mu a ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁹ «Koore makuyaxi bɔxi ra ki naxe,
n ma kira makuyaxi wo gbee ra na ki ne.

N ma maɲɔxunyiye makuya wo gbee ra pon.

¹⁰ Tunε na goro bɔxi ma,

a mu gbilenma fo a bɔxi bunda, a sansie rafan, naxee adamadie birin nabaloma.

¹¹ N ma masenyi fan na na ki ne naxan minima n de i.

A mu gbilenma n ma fo a n sagoe rakamali,

a n waxɔnfe raba, n a xεεxi naxan ma.

¹² Wo minima sεεwe nun bɔɲesa nan kui,

geyae yati ɲεlexinyi sigi sama ne wo ya ra,

daaxa sansie e belexe bɔnbɔma ne wo be.

¹³ Sipire wuri bulama ne tunbe sansi nu na dennaxe,

wuri gbeteε bulama ne ɲooge ɲaaxi nu na dennaxe.

Na birin findima tɔnxuma nan na Alatala xa fe ra,

tɔnxuma naxan mu kanama abadan.»

56

Bɔnsɔε gbeteε kisi sɔtɔfe

¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo bira nɔndi nun tinxinyi fɔxɔ ra,

barima n ma kisi na fafe,

a gbe mu luxi n ma tinxinyi xa to.

² Baraka na mixi be naxan walima na ki,

naxan na sεriye suxuma a fanyi ra,

naxan a ɲɔxɔ sama malabu lɔxɔε xa fe xɔn ma,

a mu a mabere, a mu a belexe ti wali ɲaaxi ma.»

³ «Xɔɲε naxan a xaxili ti Alatala ra, na naxa a fala,

«Alatala n bama ne a xa ɲama ya ma n ma xɔɲeya xa fe ra.»

Mixi banaxi naxa a fala,

«N luxi ne Ala be alɔ wuri xaraxi naxan tide mu gbo.»»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Mixi banaxi naxee e ɲɔxɔ sama malabui lɔxɔε xa fe xɔn ma,

naxee n waxɔnfe rabama,

naxee n ma saatε mabanbanma,

⁵ n tɔnxuma nde tima ne nee be n ma banxi kui,

naxan tide dangi di barife ra.

N e xili xungboma ne abadan,

na binyε mu bama e ma fefe ma.

⁶ Xɔɲε naxee e xaxili tima Alatala ra,

e bira a xili fɔxɔ ra xanunteya kui,

e a batu,

e e ɲɔxɔ sa a xa malabui lɔxɔε xa fe xɔn ma,

e mu a mabere,

naxee n ma saatε mabanbanma,

⁷ n e xaninma ne n ma geya sεniyenxi ma,

e xa sεεwa n ma banxi kui mixi n maxandima dennaxe.

N e xa sεrεxe gan daaxi nun e xa sεrεxe gbeteε suxuma ne n ma sεrεxebade fari,

barima n ma banxi xili falama ne «Salide banxi si birin be.»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan Isirayila di rayensenxie malanma,

a naxe, «N man e malanma ne n yire.»»

⁹ Wo tan sube naxee na burunyi, wo fa wo dE madon.
¹⁰ E kantamae luxi nE alɔ dɔnxuie,
 e mu gEXi fahaamui sɔtɔde.
 E luxi nE alɔ bare naxee mu nɔma wonwonde,
 e saxi tEmui birin, xi xɔli nan tun ɲɔxun e bE.
¹¹ E luxi nE alɔ bare naxee mu lugama e xa donse ra.
 E luxi nE alɔ xuruse kantEe naxee mu gEXi fahaamui sɔtɔde,
 kankan biraxi a yEte xa kira nan fɔxɔ ra geeni xa fe ra.
¹² E a falama e booree bE,
 «Wo fa, won xa beere fen, won xa sisi.
 Tina fan won xa gbilen na raba ra.
 TEmunde tina fama nE fisade to bE.»

57

BɔɲEsa kanyi

¹ TinxintɔE na saya kira xɔn ma,
 kɔnɔ mixi yo mu a ɲɔxɔ sa na hinnEɔE xa fe xɔn ma.
 Mixie mu a kolon a Ala nan tinxintɔEe bama tɔɔre kui.
² Naxan luma tinxinyi xa kira xɔn ma,
 a malabui fanyi sɔtɔma nE yare.
³ «Kɔnɔ wo tan sematoe bɔnsɔE,
 naxee fatanxi yEne nun langoeɲa ra, wo fa be.
⁴ Wo nde mayelefe? Wo nde maberefe wo dE ra?
 Matandilae nan wo ra naxee fatanxi wule falEe ra.
⁵ Wo yEne rabama wurie bun ma mixi kuyee batuma dEnnaxE.
 Wo die faxama sErexE ra fole kui na kuyee bE.
⁶ Na kuyee findixi wo xa alae nan na wo birama naxee fɔxɔ ra.
 Wo minse sErexE bama e bE, wo sansi xɔri fima e ma.
 A mu lanma n xa n gbe ɲɔxɔ na fe ma?»
⁷ «Wo bara sade yailan geya fari wo sErexEe bama dEnnaxE.
⁸ Wo wo xa kuyee tɔnxumae tima wo xa naade sEeti ma.
 Wo bara gbilen n tan fɔxɔ ra, wo fa kuyee xili e xa sa wo fE ma sade ma.
 Wo to gE saatE xiride wo bore tagi, wo naxa sade fe raba.
⁹ Wo bara ture nun labunde xanin wo xa mange xɔn,
 wo bara xEerae xEe han aligiyama.
¹⁰ Na birin findixi taganyi nan na wo bE,
 kɔnɔ wo man tondixi gbilende na fɔxɔ ra.
 Wo wo sEnbE nan tun sofe, lufe ra na kira xɔn ma.»
¹¹ «Pe, wo kɔntɔfilixi nde xa fe ra, naxan a niyama wo xa nEEmu n ma?
 Wo gaaxuxi nde ya ra, naxan a niyama wo mu n ma fe mato sɔnɔn?
 Munse a niyaxi wo xa n yanfa?
 N to dunduxi a xɔnkuye ra, na nan a niyaxi wo mu gaaxuxi n ya ra sɔnɔn?
¹² N wo makiitima nE wo xa wali ma, wo naxan xilima wali fanyi.
 Na mu fanma wo bE fefe ma.
¹³ Wo xa wo xa kuyee xili.
 Won xa a mato xa e nɔma wo malide.
 Foye e xaninma nE!
 Kɔnɔ naxan yo na a xaxili ti n tan na,
 a yi bɔxi sɔtɔma nE kE ra,
 a te n ma geya sEniyEnxi nan fari.»

- ¹⁴ Alatala a falama nɛ,
«Wo wakili, wo xa kira yailan,
wo xa se ɲaaxi birin ba n ma ɲama ya ra!»
- ¹⁵ Marigi Ala, naxan ma fe mu kanama abadan,
naxan xili sɛniyɛn, a xa masenyi nan ya,
«N sabatixi koore nan na sɛniyɛnyi kui.
N mixi xilima nɛ n sɛɛti ma naxan bɔɲɛ tɔɔɔxi,
naxan bara a yɛtɛ magoro.
N wama e ralimaniyafe,
n wama e xun nakelife.
- ¹⁶ N mu wama n ma xɔnɛ xa bu e fɔxɔ ra,
xa na mu n na n xaxili fixi mixi naxee ma, nee taganma nɛ.
- ¹⁷ Isirayila to mila yunubi rabafe ma,
n naxa e ɲaxankata, n e rabolo,
kɔnɔ e xa murutɛ nan tun xun nu masama.
- ¹⁸ N bara e wali ki yati to,
kɔnɔ n e dandanma nɛ, n e mali, n e bɔɲɛ dɔxɔ,
¹⁹ alako e man xa bɛɛti ba n bɛ.
N tan Alatala naxɛ,
«Bɔɲɛsa xa lu yire makuyekae bɛ!
N e rayalanma nɛ.»
- ²⁰ Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan luma nɛ alɔ baa mɔɔɔnyie,
naxee mu raxara, naxee nɔxɔɛ tun natema.
- ²¹ N tan Alatala naxɛ,
«Bɔɲɛsa yo mu na mixi ɲaaxie tan bɛ.»»

58

Sunyi fanyi

- ¹ «I xa i xui ite alɔ sara fe xui,
a falafe ra n ma ɲama bɛ e bara muruta,
Yaxuba bɔnsɔɛ bara yunubi sɔtɔ.
- ² Lɔxɔ yo lɔxɔ e ya rafindixi n ma.
A luxi nɛ alɔ e wama n waxɔnyi nan kolonfe,
alɔ ɲama naxan wama tinxinyi xɔn,
naxan mu gbilenxi Ala xa yaamari fɔxɔ ra.
E n maxandima kiiti tinxinxi safe ra,
a luxi nɛ alɔ e na wa Ala xa makɔrɛ e ra.»
- ³ «Kɔnɔ e a falama, «Munfe ra muxu sunma,
kɔnɔ i mu a suxuma?
Munfe ra muxu muxu suyidima i bɛ, kɔnɔ i mu a toma?»
N xa a fala wo bɛ wo xa sunyi kui wo wo yɛtɛ waxɔnfe nan tun nabama,
wo kote xɔɔxɔɛ dɔxɔ wo xa walikɛɛ xun ma.
- ⁴ Wo sunxi tɛmɛi naxɛ, wo wo bore gerema,
wo sɔnxɔɛ ratema, wo wo bore bɔnbɔ mixi kobijna kui.
N mu na sunyi mɔɔli suxuma feo!
- ⁵ N wama sunyi naxan xɔn, na findima mixi xa suyidi nan tun na?
Mixi a tigi tife bɔxi, alɔ maale mɔxi foye naxan ramaxama,
na keren findima sunyi ra?
Sunnunyi dugi ragorofe mixi ma, xube tefe mixi xunyi ra,
na xili falama sunyi fanyi naxan nafan Alatala ma?»
- ⁶ «N wama sunyi mɔɔli naxan xɔn,
wo xa gbilen tinxintareya fɔxɔ ra, wo xa kote xɔɔxɔɛ ba mixi xun ma.

Geelimani xa xɔrɛya, kote xɔrɔxɔɛ xa ba mixi xun ma.

⁷ Wo xa donse fi kaamɛtɔɛ ma,
wo xa xide fi mixi ma a mu naxan yi,
wo xa dugi ragoro mixi ma a mu naxan yi,
wo naxa a lu wo ngaxakerenyi xa siga a bɛlɛxɛ igeli ra.

⁸ Na kui wo yanbama nɛ alɔ subaxɛ looloe,
wo yalanma mafuren mafuren,
wo xa tinxinyi kolonma nɛ wo ya ra,
Alatala xa nɔrɛ wo kantama nɛ wo xanbi ra.
⁹ Na tɛmui wo Alatala maxandima nɛ, a fa na suxu.
Wo na a xili a xa wo mali, a wo xa xili ratinma nɛ, «N na be.»»

«Xa wo mu mixi tɔɔrɔma,
xa wo mu mixi tɔɔɲɛgɛma,
¹⁰ xa wo kaamɛtɔɛ malima,
xa wo tɔɔrɔmixi kima,
na kui wo yanbama nɛ dimi kui, wo fa dimi kana alɔ soge yanyi tagi.
¹¹ Alatala wo rapɛrɛma nɛ tɛmui birin,
a wo hayi fanma nɛ wo bɛ hali tɛmui xɔrɔxɔɛ kui.
A sɛnbɛ fima nɛ wo ma,
wo fa lu alɔ laakɔɛ ye mu xɔrima naxan ma.
¹² Wo xa ɲama fama nɛ wo xa yire kanaxie tide alɔ a singe.
E fama nɛ wo xili falade, «Taa bilitie, banxitie, nun taa yalanmae.»»

¹³ «Xa wo malabui lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatu,
xa wo mu wo waxɔnfe raba n ma lɔxɔɛ sɛniyɛnxi kui,
xa wo sɛɛwa na lɔxɔɛ xa fe ra,
wo a binya wo xa ɲɛrɛ ki fanyi ra, wo mu tin wɔyɛnyi fufafu ra,
¹⁴ na kui wo fama nɛ sɛɛwade Alatala xa fe kui,
n fa wo xa fe ite wo xa bɔxi fanyi ma,
wo xa ɲɛlɛxinyi na wo benba Yaxuba kɛ nan na.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

59

*Tinxintare*ɲa rapɔnyi

¹ Alatala fata wo rakiside,
a fata wo xa duba ramɛde,
² kɔnɔ wo xa wali ɲaaxi nan wo makuyaxi wo Marigi Ala ra,
wo xa yunubie nan a yatagi nɔxunxi wo ma.
Na nan a ra, a mu wo xa maxandi suxuma.
³ Wuli na wo bɛlɛxɛɛ ma, yunubi na wo ma.
Wo wule falama, fe ɲaaxi na wo dɛ kui.
⁴ Mixi yo mu birama kiiti tinxinxi fɔxɔ ra,
nɔndi tide mu na wo xa kiitife kui.
Wo birama wɔyɛnyi fufafu nan fɔxɔ ra,
wo wulee falama naxee tɔɔrɛ nun fe ɲaaxi raminima.
⁵ Wo luxi nɛ alɔ bɔximase xɛlɛ.
Naxan na donma, a kanyi faxama nɛ.
Na xalɛ na bula, bɔximase nan minima.
Wo luxi nɛ alɔ sayɛlɛ.
⁶ A gɛsɛ mu findima dugi ra.
A naxan yailanma na mu nɔma a makotode.
Fe ɲaaxi na a ra, naxan mu tinxin feo.

⁷ E xulun fe ƶaaxi rabade,
e gbata mixi tɔɔɲegede, e a faxa.
E xa maɲɔxunyi kobi, e fe xun nakanama nan tun.

⁸ E mu wama bɔɲesa xɔn ma,
tinxinyi yo mu na e xa kira xɔn ma.
E kira madalinxie nan yailanxi,
naxan mixi xun tima tinxintareya xɔn.

⁹ Na nan a ra, won makuyaxi tinxinyi ra,
a mu nɔma won lide.
Won naiyalanyi nan fenma,
kɔnɔ dimi nan tun sinma won ma.
Won kuye iba nan mamɛfe, kɔnɔ won luma kɔɛ tan nan kui.

¹⁰ Won na won santide fenfe alɔ dɔnxui naxan ɲɛɛma a yire masuxu ma.
Won birama yanyi ra, alɔ won na ɲɛɛfe dimi nan kui.
Won luxi nɛ alɔ mixi faxaxi sɛnbɛmae tagi.

¹¹ Won xurundunma alɔ burun subee,
won wa xui ramini ma alɔ ganbɛ.
Won gbe ɲɔxɔɛ nan fenfe, kɔnɔ won mu a sɔtɔma.
Won xaxili tixi kisi nan na, kɔnɔ a makuya won na.

¹² Muxu na na ki nɛ, barima muxu xa yunubie wuya,
e findixi seede nan na muxu xilima.

Muxu xa yunubie toma nɛ muxu ya ma,
muxu bara e kolon, muxu bara muxu ti e ra.

¹³ Muxu bara i matandi, muxu bara i yanfa.
Muxu bara gbilen muxu Marigi Ala fɔxɔ ra.
Muxu bara fe xɔrɔxɔɛ dɔxɔ muxu ngaxakerenyie ma,
muxu bara wule fala naxee fatanxi muxu bɔɲɛ kui.

¹⁴ Muxu nun tinxinyi tagi ikuya.
Nɔndi mu toma won ya ma sɔnɔn. Yanfanteya gbo.

¹⁵ Nɔndi to xɔnɔ, tinxintɔɛ nan tun tɔɔɔma.

Alatala to a to, a tinxinyi mu na sɔnɔn, na mu rafan a ma.

¹⁶ A a toxi nɛ mixi yo mu nimisaxi,
a a dɛ rawa Alatala xɔn ma na fe ma.
Na kui a bara na kisi wali suxu a yɛtɛ ra a xa tinxinyi xa fe ma.

¹⁷ A xa tinxinyi luxi nɛ alɔ kanke makantase,
a xa kisi lu alɔ a xunyi makantase.
Gbɛɲɔxɔɛ luxi nɛ a bɛ alɔ donma a naxan nagoroma a ma,
a xa wakili lu a bɛ alɔ xinbeli donma.

¹⁸ Ala kankan sare fima nɛ a xa wali ra,
a xɔnɔ a yaxuie ma yire makuye, a e sare fi.

¹⁹ Ibunadama gaaxuma nɛ Alatala xili ya ra,
e a xa nɔɛ binya kelife sogetede ma han sogegorode,
barima Alatala sɛnbɛ e lima nɛ alɔ ye naxan diki bɔɔma a ra.

²⁰ «Xunsarama na fafe Siyon,
Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ naxee tuubima e xa yunubie xa fe ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

²¹ Alatala naxɛ, «N ma saatɛ nan ya e bɛ:
«N Xaxili naxan goroxi i ma,
na n ma masenyi naxan saxi i dɛ i,

nee mu kelima wo xun ma,
nee mu kelima wo xa die xun ma,
nee mu kelima e fan xa die xun ma abadan.»
Alatala xa masenyi nan na ki.»

60

Darisalamu xa dariyε

¹ «Wo keli, wo xa naiyalanyi bara fa,
Alatala xa nɔrε bara ti wo ma.

² Dimi bara dusu bɔxi birin xun na,
kuye bara ifɔrɔ na ɲamae ma,
kɔnɔ Alatala bara ti wo xun ma,
a xa nɔrε bara lu wo ya ma.

³ Namanεe fama nε wo xa nɔrε ma,
mangεe bεndunma nε wo xa looloe xa yanbε ma.»

⁴ «Wo wo ya rage wo rabilinyi.
E birin malanxi wo yire,
wo xa die fafe kelife yire makuye,
wo xa di ginεe dɔxɔxi mixie tunki fari.

⁵ Wo na na to, wo sεεwama nε hεri ra,
wo bɔɲε ɲεlεxin.

Bannaya naxan na baa naakiri ma a findima nε wo gbe ra,
ɲamanεe xa bannaya fa lu wo xɔnyi.

⁶ ɲɔxɔmε gali wuyama nε wo xa bɔxi ma,
fafe ra kelife Madiyan nun Efa bɔxi ma.

Naxee fama kelife Seeba,
e fama xεεma nun surayi nan na,
e nu Alatala matɔxɔ.

⁷ Kedari xa xurusee malanma nε wo xɔnyi,
Nebayoti yεxεε kontonyie lu wo sagoe,
ndee ba sεrεxε gan daaxi ra n ma sεrεxεbade fari.
N ma hɔrɔmɔbanxi yanbama nε n ma nɔrε ra.»

⁸ «Laaba fiixεe ɲεrεma koore ma alɔ ganbε naxee gbilenma e xɔnyi.

⁹ Namanεe xaxili tixi n na,
Tarasisi kunkuie na yare fafe ra wo xa die ra kelife yire makuye.
E fama nε gbeti nun xεεma ra wo Marigi Alatala binyafe ra,
Isirayila xa sεniyentɔε naxan bara wo xun nakeli.»

¹⁰ «Xɔɲεe yati fama nε wo xa tεtε rakelide,
ɲamanεe mangεe walima nε wo bε.
Hali n to wo ɲaxankata n ma xɔnε kui,
n fama nε hinnεde wo ra n ma kinikini xa fe ra.

¹¹ Hali wo mu wo xa taa naadεe balan,
barima mixie fama nε naafuli ra kelife ɲamanε ma,
e xa mangεe tixi yare.

¹² Si yo naxan tondima walide wo bε, a xun nakanama nε.»

¹³ «Liban xa wuri fanyie xaninma nε wo xɔnyi,
alako n ma hɔrɔmɔbanxi xa rakeli,
nɔrε xa lu n sanyi tide.

¹⁴ Wo gerefae xa die fama nε e yεtε magorode wo bε,
wo yaxuie e xinbi sin wo bun ma.

E fama nE wo xili falade, «Siyoni, Isirayila Marigi SENiyENxi Alatala xa taa.»»

- ¹⁵ «Hali n wo rabolo nE nu,
mixi yo mu lu wo xa bOXi ma,
n fama nE wo findide si xungbe ra,
naxan luma xunnakeli kui abadan.
¹⁶ NamanEE xa mangEE xiŋE fima nE wo ma.
Na kui wo a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra,
wo Rakisima, wo Xunsarama, Yaxuba Marigi SENbEma.
¹⁷ N xEEma fima nE wo ma wure gbeeli ŋOXOƐ ra,
n gbeti fi wo ma wure ŋOXOƐ ra,
n wure gbeeli fi wo ma wuri ŋOXOƐ ra,
n wure fi wo ma gEMƐ ŋOXOƐ ra.
BŋƆsa nun tinxinyi nan findima wo xa mangEE ra.
¹⁸ Fe kobi mu toma wo xa bOXi ma,
gbaloe mu wo xŌnyi lima.
Wo xa tƐtƐ xili falama nE «Kisi,»
wo xa taa naadƐ xili fala «MatOXOƐ.»
¹⁹ Soge xa mu yire iyalanma wo bE yanyi ra sŌnŌn,
kike xa mu yire iyalanma wo bE kŌƐ ra sŌnŌn.
A kelima Alatala yati nan ma,
a a xa nŌƐ fima nE wo ma abadan.
²⁰ Soge nun kike mu dulama sŌnŌn,
Alatala nan findima wo xa naiyalanyi ra tƐmui birin.
Wo xa sunnunyi tƐmui ŋŌnma nE.
²¹ Wo xa ŋama luma tinxinyi nan kui,
wo xa bOXi lu wo bE abadan.
Wo luxi nE alŌ sansi solie n naxee sixi n bElexƐ ra,
alako n xa n ma nŌƐ masen duniŋa bE.
²² Hali wo xurun, wo senbE luma nE alŌ gali belebele.
Alatala nan n na.
N yi wali rabama nE mafuren mafuren.»

61

Ala xa xEEra kisixi

- ¹ N Marigi Alatala Xaxili na n ma,
barima a bara n sugandi xibaaru fanyi kawandide tŌŌrŌmixie bE,
n xa e bŋŋE nimisaxi rayalan.
A bara n xEE geelimanie xŌƐyade,
n xa mixie ramini e xa dimi kui.
² N xa mixie rakolon a Alatala xa hinne tƐmui bara fa,
a e gbe ŋOXŌma nE.
A fama nE e madundude,
³ a xa hinne ra a naxan fima Siyonikae ma, naxee na sunnunyi kui.
A dariyƐ fima nE e ma e xa tŌŌƐ ŋOXOƐ ra,
a e wa xui madunduma sEEƆƆ nan na.
E xa nimisƐ findima matOXOƐ nan na.
E xili falama nE «Konde fanyi Alatala naxan sixi,»
alako a xa a nŌƐ masen duniŋa ma.
⁴ E e xa taa kanaxi yailanma nE,
e e xa tƐtƐ biraxi rakeli,
e xa yire kanaxi fori findi yire fanyi ra.
⁵ XŌŋƐƐ fama nE wo xa xurusee dƐ madonde,
e wo xa xEE rawalima nE.
⁶ Wo tan xili falama nE «Alatala xa sƐƐƐdubƐ,

naxee Ala xa wali rabama.»

⁷ «N ma ꞓama xa yaagi masarama hɛɛri gbege nan na,
e ke belebele nan sɔtɔma e xa yaagi ꞓɔxɔ ra.
E yire belebele sɔtɔma nɛ e xa bɔxi singe tagi,
e fa sɛɛwa abadan.»

⁸ «Tinxinyi nan nafan n tan Alatala ma,
kɔnɔ funmaya raꞓaaxu n ma ki fanyi.
N mixi sare fima n xui bɛɛɛ nan na,
n mu n ma saatɛ kanama abadan.

⁹ E bɔnsɔɛ kolonma nɛ sie tagi,
e bɔnsɔɛ luma nɛ bɔnsɔɛ gbɛɛɛ ya ma.
Mixi naxee e toma,
e a kolon Alatala xa ꞓama barakaxi nan e ra.»

¹⁰ N bara sɛɛwa Alatala ra ki fanyi,
n ꞓɛɛxinxi n Marigi Ala xa fe ra,
barima a bara n nakisi,
a bara n matinxin,
alɔ guba ragoroma mixi ma ki naxɛ.
A luxi nɛ alɔ tɔnxuma naxan tima sɛɛɛɛdubɛ xun ma,
alɔ kɔnmagore naxan gbakuma kɔn ma.

¹¹ Alatala tinxinyi nun matɔxɔɛ raminima nɛ dunija ya ma,
alɔ sansi xɔrie findima solie ra ki naxɛ laakɔɛ tagi.

62

Siyoni xa futi

¹ «N mu dunduma Siyoni xa fe ra,
n mu taganma Darisalamu xa fe ra,
han e gbe ꞓɔxɔma tɛmɛi naxɛ,
han e kisi sɔtɔ.

² Na tɛmɛi ꞓamanɛɛ wo xa tinxinyi toma nɛ,
e xa mangɛɛ kaabama nɛ wo xa dariyɛ ma.
Alatala xili nɛɛnɛ fima nɛ wo ma.

³ Wo findima nɛ ꞓama tofanyi ra Alatala bɛɛɛɛɛ kui,
wo xa mangɛya yanba a yi.

⁴ E mu wo xili falama sɔnɔn «Bɔxi raboloxi,
xa na mu a ra «Bɔxi kanaxi.»
E wo xili falama nɛ «N ma baatɛ,
e wo xa bɔxi xili fala «Ginɛ dɔxɔɛ.»
E wo xilima na ki nɛ barima Ala wo xanuxi,
a bara wo xa bɔxi tongo a yɛɛɛ bɛ
alɔ xɛmɛ ginɛ tongoma ki naxɛ.

⁵ Wo fan wo xa bɔxi tongoma wo yɛɛɛ bɛ na ki nɛ,
Ala fan ꞓɛɛxin wo ra.

⁶ N kantamae tima nɛ Darisalamu tɛtɛ fari,
naxee luma Ala maxandi ra wo bɛ yanyi nun kɔɛ ra.
Wo tan naxee Alatala xilima,
wo naxa tagan na raba ra,

⁷ wo naxa wo sabari
han a xa Darisalamu rasabati,
a fa findi tantui ra dunija birin ma.»

⁸ Alatala a kalixi nɛ a sɛnbɛ ra,

«N mu i xa donse sama i yaxuie βελεχε σονον,
e mu wo xa weni nenen minma
wo naxan nawalixi.

⁹ Naxee xe sama, nee nan a donma tantui ra Alatala be.
Naxee weni bogi bunduma, nee nan a minma n ma hōromobanxi buntunyi ra.»

¹⁰ «Wo mini taa kui naadēe ra,
wo sa n ma jama xa kira rafala!
Wo a yailan, wo gemēe ba kirae ra!
Wo xa tōnxuma ti sie be.

¹¹ Alatala xa masenyi nan yi ki duniḡa be,
«Wo a fala Siyonikae be,

Wo Rakisima na fafe.
A fama wo sare ra.»

¹² E xili falama ne «Nama Seniyenxi,»

Alatala naxan xun saraxi.

Wo xili falama ne «Nama fenxi,» «Nama naxan mu raboloxi.»

63

Gbeḡoxoe loxoe

¹ Nde na fafe kelifē Edon bōxi ma,
dugi gbeeli ragoroxi naxan ma,
dugi naxan yailanxi Bosara taa kui?
A senbe gbo, a tofan.

A fa a fala, «N xa a fala wo be nōndi ki ma,
n faxi wo rakiside ne!»

² «Munfe ra i xa dugi gbeelixi alo mixi naxan weni bogi bunduma?»

³ «N tan keren bara wali alo mixi naxan weni bunduma.

Si yo mu n malixi na wali kui.

N bara e boron n ma xōne kui,
e wuli fa kasan n ma dugi ma han a gbeeli soe.

⁴ N bōḡe nu wama gbe ḡoxoe nan xōn.

Xunsare temui bara a li.

⁵ N mu mixi to naxan n malima,
na kui n bara kisi wali suxu n yete ra,
n ma xōne fa n tutun yare.

⁶ N bara sie boron n ma xōne kui,
e fa lu alo siisilae, e wuli lu bōxi ma.»

⁷ N Alatala xa hinne fe falama ne wo be.

Won xa a tantu a xa fe rabaxie xa fe ra,
a naxan nabaxi won be.

A bara fe fanyi wuyaxi raba Isirayila bōnsōe be,
a xa hinne nun kinikini saabui ra.

⁸ A a fala ne, «N laxi a ra n ma jama nan yi ki,
maifuya mu na naxee ya ma!»

Na kui a naxa findi e rakisima ra.

⁹ E xa tōre xa fe nu a tōroma,
kōnō a fafe bara findi e xunsare ra.

A bara e tongo,

a e xanin a xa xanunteya nun kinikini kui kabi temui xōn kuye.

¹⁰ Kōnō e naxa muruta a ma,
e fa a Xaxili Seniyenxi tōrō.

Na kui a naxa e beḡin,
a findi e yaxui ra e gerefa.

¹¹ Nama bara a maṅṅoxun fe singee ma,
 naxan nabaxi Annabi Munsa xa waxati.
 E bara e yεε maxōrin,
 «Ala naxan Isirayilakae ragiri Xulunyumi baa ma,
 na na minden?
 Ala naxan a xa ṅama tongo alō xuruse dεmadonyi,
 na na minden?
 Ala naxan a Xaxili sEniyEnxi ragoro a xa ṅama ma,
 na na minden?
¹² Ala naxan Munsa mali a sEnbε karalanke ra,
 naxan baa ibōō e ya ra e ragirife ra,
 alako a xili xa binya abadan,
¹³ na na minden?»
 Na kui e mu bira.
 E sEnbε nu gbo alō soe naxan a gima.
¹⁴ Alatala Xaxili nu malabui fima e ma,
 e fa lu alō ninge naxan ṅooge donma fiili ma.
 I bara i xa ṅama raṅεε na ki.
 I bara xili fanyi sōtō na ma.

¹⁵ I xa i ya ragoro keli koore ma,
 kelife i xa kibanyi sEniyEnxi kui,
 naxan itexi, naxan luma nōrε kui,
 i fa a mato i xa xanunteya nun sEnbε na e yεε masenfe di?
 I xa hinnε nun kinikini makuya muxu ra.
¹⁶ Kōnō hali Iburahima nun Isirayila nεEmu muxu ma,
 i tan nan na muxu Baba ra.
 Alatala nan muxu Baba ra,
 muxu Xunsarama kabi tEmui xōnkuye.
¹⁷ Munfe ra i a niyama, muxu xa i xa kira rabεṅin?
 Munfe ra i muxu bōṅε xōrōxōma han muxu xa susa i ra?
 Muxu Marigi, i xa muxu ragbilen i xa yaragaaxui kui.
¹⁸ I xa hōrōmōbanxi nu na muxu bεlεxε,
 kōnō yakōsi muxu yaxuie bara mEnni boron.
¹⁹ I gbe nan muxu ra kabi tEmui xōnkuye,
 kōnō e tan mu tinxi i xa yaamari ra,
 e mu i xili falama.

Xa i sa koore rabi nε nu gorofe ra duniṅa,
 geyae sεrEnma nε i ya ra nu.

64

Isirayila xa maxōrinyi

¹ Duniṅa rakolon i xili sEnbεma ra,
 alako sie xa sεrEn gaaxui kui i ya ra.
 A xa lu alō yege naxan dεxεma,
 a fa ye satun a xōrōxōε ra.
² I bara kaabanakoe raba naxee bara muxu tεrEnna,
 i bara goro, geyae fa sεrEn i ya ra.
³ Yi fe mōōli mu kolonxi sinden.
 I keren nan bara na fe mōōli kolon,
 i tan naxan mixi malima naxee laxi i ra.
⁴ I fa nε mixi malide naxee tinma tinxinyi ra,
 naxee wama birafe i xa kira fōxō ra.

KƆNƆ muxu tan bara yunubi raba,
 i fa xƆNƆ muxu ma.
 Muxu nƆma kiside sƆNƆN?
⁵ Muxu birin bara findi mixi sƆNiyƆntare ra.
 Muxu naxan nabama i bƆ a nƆxƆxi alƆ dunkobi.
 Muxu xa fe luxi nƆ alƆ burƆƆƆ lisixi.
 Muxu xa yunubie na muxu xaninfe alƆ foye burƆƆƆ xaninma ki naxƆ.
⁶ KƆNƆ mixi yo mu na muxu ya ma naxan i xilima,
 e mu i xa fe suxuma,
 barima i bara i yƆƆƆ makuya muxu ra,
 i bara muxu tƆƆƆ muxu xa yunubi xa fe ra.

⁷ KƆNƆ yakƆsi, Muxu Marigi, Muxu Baba,
 muxu bara lu alƆ bƆndƆ doloxi i yi ra,
 i naxan nawalima a xa findi fƆƆƆ tofanyi ra.
 Muxu tan nan i bƆlƆƆƆ wali fƆxi masenma.
⁸ I naxa xƆNƆ muxu ma Marigi.
 I naxa ratu muxu xa yunubie ma.
 I ya ti muxu ra, i xa Ɔama.
⁹ I xa taa sƆNiyƆnxie bara findi gbengberen yire ra,
 Siyoni bara findi yire maxaraxi ra,
 Darisalamu bara kana,
¹⁰ i xa hƆrƆmƆbanxi muxu nu sƆƆwaxi naxan na,
 na bara gan.
 Muxu harige fanyi birin bara kana.
¹¹ Na birin kui, i tondixi muxu malide?
 I i sabarima han mun tƆmui?
 I muxu Ɔaxankatama nan tui?

65

Kiiti nun kisi

¹ «N bara n yƆƆƆ masen mixie be naxee mu nu n xilixi,
 mixie bara n to naxee mu nu n fenma.
 N bara a fala, «N tan nan ya,»
 si nde bƆ naxan mu nu xilima.
² N na n bƆlƆƆƆ ti nƆ lƆxƆƆ birin Ɔama tuli xƆrƆxƆxi bƆ,
 naxan ƆƆƆƆma kira Ɔaaxi xƆN e yƆƆƆ waxƆnyi fenfe ra.
³ Na Ɔama katama tƆmui birin n naxƆnƆƆƆ ra.
 E sƆƆƆƆƆ bama sansi yire,
 e surayi fan gan sƆƆƆƆƆ ra e xa alae bƆ.
⁴ E dƆxƆma gaburi sƆƆƆ ma kƆƆ ra,
 e xƆsƆ sube don, a nun se sƆNiyƆntare gbƆƆƆ.
⁵ E a falama mixie bƆ, «Wo naxa wo maso n na de,
 barima n sƆNiyƆnxi dangife wo ra.»
 Na mixi mƆƆli xa fe xƆrƆxƆ
 alƆ tuuri naxan tema tƆ yire, a siga mixi ma.»

⁶ «Yi nan sƆbƆxi n ya i,
 N mu dunduma na ma feo.
 N na sare birin fima nƆ e ma.
⁷ N tan wo Marigi naxƆ,
 «N wo xa yunubi sare fima nƆ,
 wo tan nun wo benbae ma,
 barima wo nu sƆƆƆƆ bama geyae nan fari,
 wo nu fe Ɔaaxi raba n na mƆnni.

Na kui n wo xa yunubi sare fima nE wo ma,
wo xa fe ꞓaaxie xa fe ra.»»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya,
«Mixi na bogi nde bundufe tEmui naxE,
e fa wa na bogi wɔɔɔfe,
mixi gbɛtE a falama nE e bE,
«I naxa na wɔɔɔ. Ye nde man luxi a kui.»
N fan na mɔɔli rabama nE n fɔxirabirEe ra.
N mu e birin ꞓaxankatama.

⁹ N Yaxuba xa di ndee rakelima nE,
n Yuda xa di ndee ki n ma geyae ra.
N na n ma geyae fima nE n ma ꞓama sugandixi ma,
e xa sabati naa, a fa findi e kE ra.
¹⁰ Sarɔn fiili fima nE e ma e xurusee madonma dɛnnaxE,
Akori gulunba findima malabude nan na e xa gɔɔrE be.
N na birin nabama nE n ma ꞓama bE naxan n fenma.»

¹¹ «Kɔnɔ wo tan naxee wo kobe soxi n tan Alatala ra,
wo fa nEEmu n ma geya sɛniyɛnxi ma,
wo fa sɛrɛxɛ ba wo xa alae bE,
naxan xilima Gadi «Xunnafanyi kanyi»
xa na mu a ra, naxan xilima Meni «Maragiri kanyi»
¹² n bara natE tongo wo tan ꞓaxankatama santidɛgɛma nan na,
wo birin fa faxa.
N bara wo xili, kɔnɔ wo mu fa.
N bara wɔyɛn, kɔnɔ wo mu wo tuli mati.
Wo bara fe ꞓaaxi raba naxan mu rafan n ma feo.»

¹³ Na kui wo Marigi Ala yi nan fala,
«N ma konyie e dɛgema nE,
kɔnɔ n wo tan luma kaamE nan kui.
N ma konyie e minma,
kɔnɔ ye xɔli luma nE wo tan ma.
N ma konyie sɛɛwama nE,
kɔnɔ yaagi dusuma nE wo tan xun na.
¹⁴ N ma konyie bɛɛti bama sɛɛwɛ nan kui,
kɔnɔ wo tan wama nE tɔɔrE kui, wo bɔɔrE fa raꞓaaxu wo ma.
¹⁵ Wo xili findima nE dankE ra n ma ꞓama tagi.
Alatala sɛnbɛma wo faxama nE,
kɔnɔ a xili nɛɛnɛ fima nE a xa konyie ma.
¹⁶ Mixi naxan dubE rabama yi bɔxi ma,
a na rabama Nɔndi nan kui Ala xili ra.
Mixi naxan kali tima yi bɔxi ma,
a na rabama Nɔndi nan kui Ala xili ra.
TɔɔrE dangixi nɛɛmuma nE n na, a ba n ya i.»

¹⁷ «Wo xa a kolon n fama nE koore nun bɔxi nɛɛnɛ daade.
Mixi mu ratuma fe forie ma sɔnɔn.

¹⁸ Kɔnɔ n ma daali, wo xa sɛɛwa abadan,
barima n Darisalamu daama nE a xa wo rasɛɛwa han.

¹⁹ N sɛɛwama nE Darisalamu tagi,
n fe fanyi raba n ma mixie bE,
wa xui mu mɛma sɔnɔn.

²⁰ Di yo mu faxama a yɔrE ra sɔnɔn,

mixi mɔxi yo fan mu faxama fo a xa simaya kamali.

Mixi naxan ɲε kεmε simaya sɔtɔma, a fa faxa,
a luma nε alɔ a na faxa a dimɛdi tɛmui,
a findi mixi dankaxi ra.

²¹ E banxie tima nε, e sabati e kui.

E wuri bilie sima nε, e e bogi don.

²² E mu banxie tima sɔnɔn, mixi gbɛtɛɛ fa sabati nee kui.

E mu sansi sima sɔnɔn, mixi gbɛtɛɛ fa na bogi don.

N ma ɲama buma nε, alɔ wuri xungbee.

N ma mixi sugandixie sɛɛwama nε e xa wali ra.

²³ E mu walima fu ra,

e xa die mu gbaloe sɔtɔma.

E findima Ala bɔnsɔɛ barakaxi nan na,

e tan nun e xa die luma na ki nε abadan.

²⁴ Beenu e xa n maxandi, a lima nε n ɲan bara e xui suxu.

Beenu e xa gɛ fe nde falade, n ɲan bara na mε.

²⁵ Xulumase nun si luma nε kulɛ keren.

Yɛtɛ nun ninge ɲooɛ donma nε yire keren.

Kɔnɔ bɔximase luma a balo ra xubutanyi nan na.

E mu fe yo kanama n ma geya sɛniyɛnxi fari.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

66

Kiiti nun kisi

¹ Marigi xa masenyi nan ya,

«Koore nan na n ma kibanyi ra,

dunija nan na n san tide ra.

Banxi mɔɔli mundun nɔma tide n tan bɛ?

Yire mundun nɔma findide n malabude ra?

² N bɛlɛɛ nan see birin nafalaxi naxee na dunija.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«Mixi naxan nafan n ma,
a findixi yɛtɛ magore nan na,

a gaaxu n ya ra, a n xui suxu.

³ Kɔnɔ mixi naxan ninge bama sɛrɛɛ ra gbansan,

na tan luma nε alɔ faxɛti.

Mixi naxan yɛɛɛ bama sɛrɛɛ ra gbansan,

na tan luma nε alɔ mixi naxan bare kɔnyi girama.

Mixi naxan sansi xɔri bama sɛrɛɛ ra gbansan,

na tan luma nε alɔ mixi naxan xɔsɛ wuli bama sɛrɛɛ ra.

Mixi naxan surayi ganma sɛrɛɛ ra gbansan,

na tan luma nε alɔ kuye batui.

E bara e xa kira sugandi,

kira naxan findixi sɛniyɛntareɲa xɔnxi ra.

⁴ Na kui n fan e ɲaxankatama nε,

n fe magaaxuxi ragoroma nε e ma,

barima n to e xili, e mu n ma xili ratinxi,

n to wɔyɛn, e mu e tuli mati n na.

E bara fe ɲaaxi raba n ya xɔri,

e bara kira sugandi, naxan mu rafan n ma.»

⁵ Wo xa wo tuli mati Alatala xui ra,

wo tan naxee gaaxuxi a ya ra,

«Wo ngaxakerenyi naxee wo xɔnma,
e wo keri n xili xa fe ra, e naxɛ,
‹Wo xa Alatala tantu alako muxu xa wo xa sɛɛwɛ to.›
Ƙɔnɔ e fama nɛ yaagide.

⁶ Wo bara na sɔnxɔɛ mɛ kelife taa kui,
kelife Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui?
Alatala na a yaxuie sare fife.

Na findixi na xui nan na wo naxan mɛma.»

⁷ Beenu di bari xɔnɛ xa a li,
a ɲan gɛ di baride.

Beenu tɔɔrɛ xa fa,
a ɲan bara di xɛmɛ sɔtɔ.

⁸ Nde singe bara yi fe mɔɔli mɛ?

Nde singe bara yi fe mɔɔli to?

Ʋamanɛ nɔma findide a ra lɔxɔɛ keren kui?

Bɔnsɔɛ nɔma sɛnbɛ sɔtɔde tɛmui keren kui?

Ƙɔnɔ Siyoni bara foye to keren na.

⁹ Wo Marigi Alatala naxɛ,

«N mixi malima han e di bari tɛmui, n fa e rabolo na kui?

Ginɛ furi na mɔ, n mu fama na di bari sɔɔnɛyade xɛ?»

¹⁰ Wo tan Darisalamu rafan naxee ma,

wo xa sɛɛwa a xa fe ra.

Wo tan naxee wama a bɛ,

wo xa ɲɛlɛxin a xa fe ra.

¹¹ Wo fama nɛ a xɪɲɛ minde han wo luga,

wo bɔɲɛsa sɔtɔ a saabui ra,

a wo hayi birin fan.

¹² Alatala xa masenyi nan ya,

«N bɔɲɛsa fima nɛ a ma alɔ xure xungbe,

n ɲamanɛ naafuli xaninma nɛ a xɔn ma alɔ banbaranyi.

A fama nɛ mɛɛnide wo ma alɔ dingɛ mɛɛnima a xa di ma ki naxɛ.

¹³ N wo xa tɔɔrɛ bama nɛ wo ma alɔ dingɛ a xa di xa tɔɔrɛ bama ki naxɛ.

Na birin toma nɛ Darisalamu.»

¹⁴ Wo na na to, wo bɔɲɛ sɛɛwama nɛ,

wo xa fe sɔɔnɛya alɔ ɲooɛ naxan toma fiili ma.

Alatala a sɛnbɛ masenma nɛ a xa konyie bɛ,

a yaxui fama nɛ a xa xɔnɛ kolonde.

¹⁵ Alatala nan na ki, a na fafe tɛ xɔɔra,

a ɲɛrɛma foye xungbe fari.

A a xa xɔnɛ ragoroma nɛ sɛnbɛ ra,

a ɲaxankatɛ ti tɛ ra.

¹⁶ Alatala a xa kiiti sama nɛ tɛ nun santidɛgɛma ra,

a fa mixi gbegbe sɔntɔde.

¹⁷ Alatala naxɛ, «Mixi naxee sɛrɛxɛ bama wondi kui, e fa xɔsɛ nun bale sube don, a nun donse sɛɲiyɛntare gbɛtɛɛ Alatala naxee xɔnxi, e xa fe fama nɛ raɲɔnde kerenyi ra.»

¹⁸ «N fama nɛ si birin malande, si naxee xui wuyaxi falama, n fa n ma nɔrɛ masen e bɛ e xa fe rabaxie nun e xa maɲɔxunyie xa fe ra. ¹⁹ N tɔnxuma nde luma nɛ e tagi, n fa e xa mixi kisixie xɛɛ bɔnsɔɛɛ tagi, alɔ Tarasisi, Pulu, Ludu xali wolie, Tubali, Yawani, nun si gbɛtɛ naxee na yire makuyee, naxee mu n xili kolon, naxee mu n ma nɔrɛ toxi sinden. N ma xɛɛrae fama nɛ n ma nɔrɛ masende e bɛ. ²⁰ E man fama nɛ wo ngaxakerenyie ra naxee toma na ɲamanɛɛ tagi. E fama nɛ e ra n ma geya sɛɲiyɛnxi fari alɔ sɛrɛxɛ fama ki naxɛ. E fama nɛ e ra soee nun ɲɔxɔmɛɛ fari, e tixi sarɛtie kui. E fama nɛ na

birin na alɔ Isirayilakae fama e xa hadiyae ra sesase sɛniyɛnɔxi kɛi ki naxɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kɛi. ²¹ N sɛrɛxɛdubɛ ndee sugandima nɛ e fan ya ma, e xa lu Lewi bɔnsɔɛ sɛɛti ma.»

²² «N tan Alatala, n xa a fala wo bɛ, a n fama nɛ koore nɛnɛ nun bɔxi nɛnɛ yailande wo bɛ. Na buma ki naxɛ, wo xili nun wo bɔnsɔɛ buma na ki nɛ abadan. ²³ Keli kike nɛnɛ sɛrɛxɛ ma han kike nɛnɛ sɛrɛxɛ gbɛtɛ, keli malabu lɔxɔɛ ma han malabu lɔxɔɛ gbɛtɛ, ibunadama birin fama nɛ suyidide n ya i. ²⁴ E mixi faxaxie toma nɛ naxee murutaxi n ma. Nimasee e furee donma nɛ, tɛ fan e sube gan, e fa findi fe magaaxuxi ra adamadie bɛ.»

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila nu bara itaxun dɔxɔ firin. Sɛɛti naxan nu na kɔɔla ma a nu xili Isirayila, sɛɛti naxan nu na labe ra a nu xili Yudaya. Alatala nu bara a niya Isirayila xa xanin konyiya kui Asiriya bɔxi ma a xa yunubie xa fe ra. Yudaya nu bara ratanga na ma barima mangɛ ndee nu na naxee nu wama birafe Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, e mu kuye batu. Kɔnɔ a dɔnxɔɛ ra, Yudaya fan bara suxu Sentanɛ xa gantanyi ra, e fa kuye batu fɔlɔ. Annabi Yeremi nu findixi Ala xa namijɔnmɛ nan na na tɛmui.

Annabi Yeremi naxa Ala xa sɛriyɛ masen Yudayakae bε a fanyi ra, alako e xa a kolon e xa kuye batui findima fe jaaxi nan na e bε Alatala mabiri. A naxa e kawandi han, kɔnɔ e mu tin gbilende Ala ma. Na kui Annabi Yeremi xa masenyi bara xɔrɔxɔ. A naxa Ala xa natɛ tagi raba e bε a falafe ra e yaxuie Babilɔnkae fama nɛ e bɔnbɔde na yunubi xa fe ra. Hali Yudaya to findixi Ala xa jaama ra, Ala nu bara natɛ tongo e xa jaaxankatɛ jaaxi sɔtɔ Babilɔnkae saabui ra. Annabi Yeremi to na fala Yudaya mangɛ bε, a naxa xɔnɔ a ma, a a sa geeli kui.

Yudayakae mu laxi a ra a e findi Babilɔn xa konyie nan na e xa yunubi xa fe ra. E naxa a maɔxun e nɔma e ratangade na jaaxankatɛ ma Misirakae saabui ra. Annabi Yeremi naxa a masen e xa maɔxunyi findixi wule nan na naxan mu rafanxi Ala ma. A nu lanma e xa tin Alatala xa jaaxankatɛ ra, e xa a kolon e na sɔtɔxi fe naxan ma.

Annabi Yeremi xa kitaabui na kawandi nun na taruxui birin masenma won bε. Alatala xa masenyi a naxan fixi a xa namijɔnmɛ ma, na birin bara kamali. Adamadi birin xa a kolon yunubi mu fan, a findixi jaaxankatɛ nan na e bε. Na nan a ra, fo e xa gbilen yunubi fɔxɔ ra, e xa bira Alatala xui fɔxɔ ra. Na gbansan nan nɔma findide sɔɔnɛya ra adama bε a xa dunijɛigiri kui. Ala xa won mali na kira xɔn ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε

Annabi Yeremi xa wali

¹ Annabi Yeremi xa masenyi nan ya. A baba xili Xilikiya, sɛrɛxɛdubɛ naxan keli Anatɔti, Bunyamin bɔxi ma. ² Yudaya mangɛ Yosiya naxan nu findixi Amon xa di ra, a xa mangɛya jɛ fu nun saxan nde, Alatala naxa wɔyɛn Annabi Yeremi bε. ³ Annabi Yeremi man nu kawandi tima Yudaya mangɛ Yehoyakimi xa waxati, han Yudaya mangɛ Sedekiya xa mangɛya jɛ fu nun keren nde, kike suuli nde, Darisalamukae nu xaninma konyiya kui tɛmui naxɛ. Yehoyakimi nun Sedekiya nan nu na Yosiya xa die ra.

⁴ Alatala naxa yi masenyi ti n bε yi ki,
⁵ «Beenu n xa i nɔnɔ i nga tɛɛgɛ,
n tan nu i kolon.
Beenu i nga xa i sɔtɔ,
n nu bara xɛɛraya ragiri i ma,
i xa findi namijɔnmɛ ra sie birin xun ma.»

⁶ N naxa a yaabi,
«N Marigi Alatala, n mu fata masenyi tide,
barima fonike nan n na.»

⁷ Alatala naxa a masen n bε,
«I naxa a fala a fonike nan i ra,
barima i tan nan sigama mixie xɔn ma,
n i xɛɛma dɛnnaxɛ.
I xa n ma yaamari birin masen e bε.

⁸ I naxa gaaxu e ya ra,

barima won birin nan a ra.
N i makantama nE.»
Alatala xa masenyi nan ya.

⁹ Na tEmui Alatala naxa a xOnyE itala n dE ma, a fa a masen n bE, «I bara a to, n bara n ma masenyi sa i xaxili ma. ¹⁰ To n bara i sugandi i xa findi n ma xEera ra duniɲa sie tagi. I xunnakanE xa fe falama nE mangEya ndee bE, e fa bira, e kana. I xunnakeli xa fe falama nE mangEya gbEteE bE, e fa e sanke sOrOn, e sabati a fanyi ra.»

¹¹ Alatala naxa yi wOyEnyi masen n bE yi ki, «Annabi Yeremi, i munse toxi?» N naxa a yaabi, «N wuri nan toxi naxan bogima sinnanyi ma.» ¹² Alatala naxa a masen n bE, «I bara a to a fanyi ra, n ma masenyi rakamalife mu kanama.»

¹³ Alatala man naxa yi wOyEnyi masen n bE yi ki, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N tunde satunxi nan toxi kOola biri.» ¹⁴ Alatala naxa a masen n bE, «NaxankatE birin kelima kOola nan ma, a fa bOxi ɲama birin halaki. ¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya. N fama nE ɲama birin xilide kelife kOola ma, e xa e xa mangE kibanyie dOxO Darisalamu sode dE ra, e yi tEtE birin nabilin, e Yudaya taae birin suxu. ¹⁶ N e makiitima nE e xa fe kobi rabaxie ma, barima e bara n finsiriwali, e surayi gan sErExE ra kuyee bE, e tuubi e bE e naxee yailanxi e bElexE ra. ¹⁷ I tan xa i tagi ixiri, i xa keli, i xa n ma masenyi birin tagi raba e bE. I naxa gaaxu e ya ra, xa na mu a ra n fe nde masenma nE i bE naxan dangi nee ra pon. ¹⁸ To n bara i findi xEera ra Yudaya mangE, kuntigie, sErExEdubEe, nun ɲama birin xun ma. I luma nE alO tEtE belebele wure daaxi, alO yire makantaxi. ¹⁹ E i gerema nE, kOnO e mu xutu sOtOma i ma, barima n na i fOxO ra i makantafe nan na.» Alatala xa masenyi nan ya.

2

Isirayilakae xa yanfE

¹ Alatala naxa yi wOyEnyi masen n bE yi ki,
² «I xa sa a fala Darisalamukae bE,
Alatala bara a masen, «N bara ratu wo xa xanunteya ma,
a nu na ki naxE singe ra wo fonike tEmui.
Wo nu bara bira n fOxO ra gbengberen yire,
xEe mu nu saxi dEnnaxE.
Wo na raba marafanyi nan kui.
³ Isirayila nu findixi Alatala nan gbe ra,
alO sansi bogi singe.
Naxee e tOOrO, nee fan fama nE tOOrOde.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

⁴ Yaxuba bOnsOe, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.
Isirayila xabile birin, wo xa wo tuli mati.

⁵ Alatala bara a masen,
«Wo babae n ma fe kobi mundun toxi
naxan a niyaxi e xa gbilen n fOxO ra?
Wo bara bira fe fufafu fOxO ra,
awa wo tan fan findima mixi fufafu nan na.

⁶ E mu a falaxi wo bE,
«Alatala na minden,
naxan won naminixi Misira bOxi ra,
naxan won xanin gbengberen yire?
Folee nun bOxi maxare gbansan nan na mEnni.
Adamadie mu nOma balode na bOxi ma.»

⁷ N bara wo xanin bOxi fanyi ma,
alako wo xa baloe fanyi sOtO.
KOnO wo to fa, wo bara n ma bOxi findi yire sEniyEntare ra,
wo bara fe xOnxi raba naa n dEnnaxE fixi wo ma kE ra.

⁸ ΣΕΡΕΧΕδubεε mu Alatala fenxi.
 Karamoxoε mu n kolon.
 Yareratie bara n yanfa.
 Namijonmεε bara Bala kuye masenyi ti.
 E bara bira se foxo ra naxan mu noμα e malide.

⁹ Na nan a toxi n wo naxankatama.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N wo xa mamadie fan makiiti.

¹⁰ Wo sa Kitimi suuri mato,
 wo xa mixie xεε Kedari,
 wo na birin mato a fanyi ra.

Wo mu yi kuye batufe mooli toma naa.

¹¹ Si nde na na naxan Ala bejin,
 e fa kuye findi e xa ala ra?

N ma nama bara e xa xunnakeli masara,
 e fa e xaxili ti kuye ra naxan mu noμα e malide.

¹² Koore bara findi seede ra na fe ma.
 Na bara findi kinikini nun kaabanako ra.

A lanma na xa wo xaxili ifu,
 a xa wo δε ixara.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹³ «N ma nama bara fe naaxi firin naba:

E bara n bejin,

n tan naxan nu luxi alo ye fanyi e be,
 ye naxan mu jonma.

E bara feje yailan, ye ragatama dennaxe,
 konco e iboxi, ye birin bara mini a ra.»

¹⁴ «Konyi nan na Isirayila ra,
 ka a findixi di lasiri nan na?
 Munfe ra a naxankataxi?

¹⁵ A luxi ne alo yete xaaje nan na xaaje e ma.

E xa boxi bara findi gbaloe yire ra.

Mixi yo mu na sonon e xa taa ganxie kui.

¹⁶ Misiraka naxee na Nofi nun Tapanxεsi,
 e fama ne wo xun nakanade.

¹⁷ Na fatanxi fe naxan ma,
 wo gbilenxi wo Marigi Alatala xa kira fanyi foxo ra.

¹⁸ Yakosi munfe ra wo na Misira kira xon?

Wo wama Nili xure ye nan minfe?

Munfe ra wo na Asiri kira xon?

Wo wama Efirati xure ye nan minfe?

¹⁹ Ala xa wo xa kobija ragbilen wo ma.

Ala xa wo xa finsiriwaliya sare fi wo ma,

alako wo xa a kolon gbilenfe wo Marigi Alatala foxo ra,
 a findixi fe naaxi nun fe xone nan na.

Wo naxankataxi ne barima wo bara tondi gaaxude n ya ra.»

Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁰ «Kabi temui xonnakuye n bara wo lu wo yete yi.

Wo bara a fala a yanfanteya mu na wo boje kui,
 konco wo bara siga kuye batude geyae fari wuri bun ma.

Na bara findi langoeja ra wo be.

²¹ Wo nu luxi ne alo weni bili fanyi n naxan sixi.

Munse a niyaxi wo xa n nabolob?
 Yakosi wo luxi nE alɔ wEni bili jaaxi
 naxan mu bogi fanyi raminima.

²² Hali wo wo maxa soda saafunyi ra,
 wo xa yunubi mu nɔma bade.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

²³ «Wo nɔma a falade di,
 <N mu bɔxɔxi. N mu biraxi Bali kuye fɔxɔ ra?»

Wo wo fɔxi mato gulunba yire.
 Wo xa wo jɔxɔ ti wo xa fe rabaxie ra.
 Wo bara lu alɔ jɔxɔmE ginE rabejinxi,

²⁴ alɔ wulai sofale
 naxan sofale xEmE fenma a xiri ma gbengberen yire.

Nde nɔma a bade na ma?
 Mixi naxan katama a suxude, a taganma nE.

A mu masɔtɔma fo na waxati dangi.
²⁵ Wo naxa gbata birade kuye fɔxɔ ra.

Wo wo gima naa wo sanyi igeli ra,
 hali ye xɔli na wo ma.
 Kɔnɔ wo bara n yaabi,
 <Ade, muxu mu nɔma gbilende kuyee fɔxɔ ra.
 E rafan muxu ma, muxu wama kafufe e ra.»

²⁶ «Isirayilakae fama nE lude yaagi kui
 alɔ mujɛti naxan suxuxi.
 MangEe, kuntigie, sErexEduBee, nun namijɔnmEe,
 e birin luma nE yaagi kui,

²⁷ naxee a falama wuri masolixi bE, <N baba,»
 naxee a falama gEmE masolixi bE, <N daa mangE.»

Na mixi mɔɔli bara e kobe ti n na,
 e bara tondi e ya rafindide n ma.

Kɔnɔ e xa tɔɔrE kui,
 e man a falama n bE, <Keli, i xa muxu rakisi.»

²⁸ Wo xa kuyee na minden, wo naxee yailanxi,
 naxee bara wuya Yudaya taae kui?

E tan xa keli, e xa wo ratanga wo xa tɔɔrE ma,
 xa e fata na rabade.

²⁹ Munfe ra wo tan matandilae wama n makiitife?»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁰ «N bara wo xa die bɔnbɔ alako e xa matinxin,
 kɔnɔ e mu matinxinxi.
 Wo bara wo xa namijɔnmEe faxa wo xa santidegEma ra,
 alɔ yEte xaajɛxi.

³¹ To mixie, wo xa la Ala xa masenyi ra.
 N Isirayila luxi gbengberen yire nE, xa na mu a ra dimi kui?

Munfe ra n ma jaama a falama,
 <Muxu wama lufe muxu yEte ra,
 muxu mu birama i fɔxɔ ra sɔnɔn?»

³² GinE dimE di nɔma nEEmude a xa kɔnmagore ma,
 xa na mu a xa demui?

N ma jaama bara nEEmu n tan ma kabi tEmui xɔnnakuye.

³³ Wo bara wo maxiri alako wo xa xanuntenyi nde fen.

Wo bara dangi mixi birin na na wali kobi mɔɔli kui.

³⁴ Wo bara setaree faxa, naxee mu fe ɲaaxi yo rabaxi.

Wo xa dugie nɔxɔxi e wuli ra.

³⁵ Kɔnɔ wo a falama,

⟨Muxu mu fe kobi rabaxi.

Ala xa xɔnɛ xa gbilen muxu fɔxɔ ra.⟩

N tan nan wo makiitima nɔndi ra,

barima wo bara a fala,

⟨Muxu mu yunubi rabaxi.⟩

³⁶ Wo kira masaraxi munfe ra,

wo fa wo xaxili ti Misira ra?

Wo fama nɛ yaagide e xɔn ma,

alɔ wo yaagixi Asiriya xɔn ma ki naxɛ.

³⁷ Wo minima nɛ e xɔnyi wo bɛlɛxɛ igeli ra,

barima wo taxuxi naxee ra, Alatala bara nee rabɛɲin.

Wo mu xunnakeli yo sɔtɔma e saabui ra.⟩

3

Isirayila xa danxaniyatareɲa

¹ «Xa xɛmɛ mɛɛ a xa ginɛ ra,

na ginɛ naxa sa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn,

a xa xɛmɛ singe man nɔma gbilende a ma sɔnɔn?

Yi bɔxi bara lu sɛniyɛntareɲa kui.

Wo tan naxee bara langoeɲa raba wo xanuntenyi kuyee ra,

yakɔsi wo man fa wama gbilenfe n ma nɛ?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

² «Wo wo ya rate, wo xa a mato,

xa yire nde na wo mu langoeɲa rabaxi dɛnnaxɛ.

Wo nu na wo xanuntenyi alae mɛmɛfe kira xɔn ma,

alɔ muɲɛtie naxee e nɔxunma kira dɛ e xa dutun mixie ma.

Wo bara yi bɔxi nɔxɔ wo ɲɛɛ ki sɛniyɛntare ra.

³ Na nan a ra n mu tunɛ rafaxi,

n mu ɲɛmɛ tunɛ ragoro wo bɛ.

Kɔnɔ wo ya xɔrɔxɔ alɔ langoe ginɛ,

wo mu yaagixi fefe ma.

⁴ Han ya wo a falama n bɛ,

⟨Muxu baba, naxan mɛɛnixi muxu ma muxu fonike tɛmui,

⁵ han to i xɔnɔxi muxu ma?

I mu diɲɛma sɔnɔn?⟩

Iyo, wo na nan falaxi,

kɔnɔ wo mu wo baxi na kira ɲaaxi xɔn fefe ma.⟩

⁶ Alatala naxa a masen n bɛ mangɛ Yosiya xa waxati, «I bara Isirayila xa yanfanteya to? A bara yɛnɛ raba geya birin fari, a nun wuri bili tofanyi birin bun ma. ⁷ N bara a maɲɔxun, na dangi xanbi a man fama nɛ gbilende n ma, kɔnɔ a mu fa. A maagine tinxintare Yudaya fan a toxi. ⁸ N to mɛɛ Isirayila ra, n to fatan kɛɛdi so a yi ra a xa yɛnɛ xa fe ra, a maagine Yudaya tinxintare mu gaaxu n ya ra feo. A fan bara siga yɛnɛ rabade.

⁹ Isirayila xa kuye batufe, gɛmɛ nun wuri daaxi, na bara bɔxi findi yire sɛniyɛntare ra.

¹⁰ Na birin kui Yudaya tinxintare, Isirayila maagine, a mu ɲanige tongoxi a bɔɲɛ kui a

xa a yɛtɛ ragbilen n ma. A na fala a dɛ gbansan nan na.⟩ Alatala xa masenyi nan na ki.

¹¹ Na tɛmui Alatala naxa a masen n bɛ,

«Isirayila tinxintare fisa Yudaya sɛniyɛntare bɛ.

»

12 I xa sa masenyi ti kɔɔla biri ra,
 ‹Isirayila sɛniyɛntare, i yɛtɛ ragbilen n ma.
 N mu xɔnɔxi wo ma sɔnɔn.
 Hinnɛnte nan n na,
 n bɔɲɛ mu luma xɔnɔ ra tɛmui birin.››
 Alatala xa masenyi nan na ki.

13 ‹Wo xa wo ti wo xa wali kobi ra.
 Wo bara wo Marigi Alatala matandi,
 wo bara bira ala gbɛtɛɛ fɔxɔ ra wuri bilie bun ma.
 Wo mu tin wo tuli matide n xui ra.›
 Alatala xa masenyi nan na ki.

14 Alatala xa masenyi nan ya,
 ‹Wo tan kalabantee,
 wo gbilen n ma.
 N tan nan na wo Marigi ra.
 N fama nɛ wo mayegetide taa nun xabilɛ kui,
 n fa wo ragbilen Siyon.
 15 N yareratie tima nɛ wo bɛ, naxee rafan n ma.
 E lɔnni nun xaxili fanyi masenma nɛ wo bɛ.›

16 Alatala xa masenyi nan ya.
 ‹Wo na wuya wo xa bɔxi kui,
 wo fama nɛ nɛɛmude Alatala xa saatɛ kankira ma.
 Wo mu a xa fe falama,
 wo xa maɲɔxunyi mu sigama a ma.
 Wo mu a kolonma a bara lɔɛ,
 wo mu gbɛtɛ fenma.

17 Kɔnɔ na tɛmui Darisalamu xili fama nɛ falade
 ‹Alatala xa kibanyi.›
 Si birin sigama naa Alatala xili ra.

E gbilenma nɛ e xa maɲɔxunyi ɲaaxi fɔxɔ ra.
 18 Na waxati Yudayakae fama nɛ kafude Isirayilakae ma.
 E birin kelima bɔxi nan ma naxan na kɔɔla ma,
 e fa gbilen bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi wo babae ma kɛ ra.

19 N tan nu bara a fala,
 ‹N wama nɛ wo xa lu alɔ n ma die,
 n xa bɔxi fi wo ma kɛ ra,
 naxan tofan bɔxi birin bɛ.›
 N bara a maɲɔxun a wo n xili falama nɛ ‹N Baba.›
 N bara a maɲɔxun wo mu gbilenma n fɔxɔ ra.

20 Kɔnɔ wo tan Isirayila, wo bara n yanfa
 alɔ ginɛ naxan a xa mɔri yanfa a yɛnɛ raba.›
 Alatala xa masenyi nan na ki.

21 Isirayilakae e xui itema geya fari,
 e wama, e Ala maxandima,
 barima e bara kira ɲaaxi suxu,
 e bara nɛɛmu e Marigi Alatala ma.

22 Alatala naxɛ, ‹Wo tan matandilae, wo gbilen,
 n nɔma wo rakiside wo xa yanfanteya ma.›
 Isirayilakae naxa a yaabi,
 ‹Awa, muxu gbilenma nɛ i ma,

barima i tan nan na muxu Marigi Alatala ra.

²³ Iyo, xui naxan kelima geya fari, wule na a ra.

Iyo, muxu Marigi Alatala nan na Isirayila rakisima ra.

²⁴ Kabi muxu dimɛdi tɛmui,
kuye ratɔnxie bara muxu babae xa harige xun nakana,
e xa xurusee nun e xa die.

²⁵ Na yaagi bara muxu sɔtɔ,
binyɛ birin bara ba muxu ma,
barima muxu bara yunubi raba won Marigi Alatala ra,
muxu tan nun won babae,
kabi muxu dimɛdi tɛmui han to.
Muxu mu muxu tuli matixi muxu Marigi Alatala xui ra.»

4

Yudaya xa gbaloe

¹ Alatala xa masenyi nan ya,
«Isirayila, xa wo wo yɛtɛ ragbilen n ma,
xa wo fe ratɔnxi ba n ya tode ra,
xa wo mu lintan wo xa kɛwali ra,
² xa wo wo kali Alatala xili ra tinxinyi nun nɔndi ra,
sie fama nɛ baraka nun binyɛ sɔtɔde Alatala saabui ra.»

³ Alatala xa masenyi nan ya xɛmɛɛ bɛ
naxee na Yudaya nun Darisalamu:
«Wo xa xɛ nɛɛnɛ masegɛ,
wo naxa sansi xɔri si kungsi tunbe xɔɔra.
⁴ Xɛmɛ naxee na Yudaya nun Darisalamu,
wo xa wo bɔɲɛ sɛniyɛn Alatala bɛ.
Wo xa fe ɲaaxi ba wo sondonyi kui,
alɔ fe ɲaaxi bama wo ma ki naxɛ wo sunna tɛmui.
Wo xa na raba alako n bɔɲɛ naxa te wo ma,
n ma xɔnɛ fa wo gan alɔ tɛ
naxan mu nɔma xubende wo xa fe kobi rabaxie xa fe ra.

⁵ Wo xa yi masenyi ti Yudayakae bɛ,
wo man xa a fala Darisalamukae bɛ.
Wo xa feri fe Isirayila yire birin,
wo xa a fala wo xui itexi ra,
«Wo xa so taa makantaxie kui.»

⁶ Wo xa a matɔnxuma Siyonkae bɛ e xa e gi,
e naxa ti kira xɔn ma,
barima n na fafe tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ ra kelife kɔɔla ma.

⁷ Sie kanama bara kira suxu, alɔ yɛtɛ naxan minima sube fende.
A bara keli a xɔnyi alako a xa wo xa bɔxi kana.
Wo xa taae birin fama nɛ kanade,
mixi yo mu luma naa.

⁸ Na nan a ra wo lanma wo xa sunnun donma ragoro wo ma,
wo xa sunnun, wo xa ɲɔnfe raba,
barima Alatala xa xɔnɛ mu gbilenma wo fɔxɔ ra.»

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛ limaniya bama nɛ mangɛ nun kuntigie yi ra.
Sɛrɛxɛdubɛɛ nun namijɔnmɛɛ dɛɛ ixarama nɛ.»

¹⁰ N bara Ala yaabi,
«N Marigi Alatala,

munfe ra i bara a fala i xa ꝓama nun Darisalamu be,
 <Wo fama bɔꝓesa sɔɔde,>

kɔnɔ santidɛgɛma bara gɛ e faxade?»

¹¹ Na tɛmui a fama nɛ a falade ꝓama nun Darisalamu be,

«Foye bara keli gbengberen yire.

A mu fama fe fanyi ra,

a fama n ma ꝓama nan tɔɔɔde.

¹² A findixi foye magaaxuxi nan na,

naxan kelixi n yire.

Yakɔsi n e ꝓaxankatama nɛ.»

¹³ Yaxuie na fafe alɔ foye belebele naxan kelife koore ma.

E xa sɔɔri ragisee luma nɛ alɔ turunnaadɛ.

E xa soe xulun alɔ sɛgɛɛ.

Gbaloe bara won li, won bara halaki.

¹⁴ Darisalamu, wo wo bɔꝓɛ rasɛniyɛn, alako wo xa kisi.

Kɛwali kobi luma wo bɔꝓɛ ma han tɛmui mundun?

¹⁵ Danakae bara na gbaloe masenyi ti,

Efiramikae fan bara na fala.

¹⁶ Wo xa sie rasi, wo xa Darisalamu fan nasi,

yaxuie na kelife yire makuye nɛ, e na fafe Yudaya taae kui.

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«E bara Darisalamu rabilin
 alɔ xɛ kantamae xɛ rabilinma ki naxɛ.

Na fama nɛ Darisalamu lide

barima e bara n matandi.

¹⁸ Na findixi wo xa wali kobi sare nan na.

Wo naxan nabaxi,

na bara gbilen wo ma a ꝓaaxi ra,

han a wo sondonyi sɔxɔ.»

¹⁹ N bɔꝓɛ fan na tɔɔɔfe.

N bara sunnun.

N mu nɔma madundude,

barima n bara sarae nun gere xui mɛ fa ra.

²⁰ E a falama gbaloe na fafe,

bɔxi birin bara kana.

N ma kiri banxie bara bira keren na,

lingira yo mu na n yi ra.

²¹ Gere tɔnxuma a itima han mun tɛmui?

Gere xui minima han mun lɔxɔɛ?

²² Alatala naxɛ, «N ma ꝓama xaxili mu na,

e mu n kolon,

e luxi nɛ alɔ di lɔnnitaree.

E fe ꝓaaxi nan gbansan kolon,

kɔnɔ e mu fata fe fanyi rabade.»

²³ N bara laamatunyi to yi bɔxi xa fe ra.

Sese mu luma yi bɔxi ma,

hali koore mu yanbama a ma.

²⁴ N bara laamatunyi to geyae xa fe ra.

Geyae fama nɛ sɛrɛnde, tentenyie ramaxa.

²⁵ N bara laamatunyi to nimase xa fe ra.

Mixi mu luma yi bɔxi ma sɔnɔn,
xɔnie fan bara e gi.

²⁶ N bara laamatunyi to yi yire xa fe ra.

Karemele geya findima nɛ gbengberenyi ra,
taa birin fama gande Alatala nun a xa xɔnɛ xa fe nan na.

²⁷ Alatala bara a masen,
«Yi bɔxi birin ɲaxankatama nɛ,
kɔnɔ n mu a birin xun nakanama.

²⁸ Na nan a ra yi bɔxi na sunnunyi kui, koore bara ifɔɔɔ.
N tan nan a ragirixi,

n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.

²⁹ Geresoe na fa soe fari, mixi birin e gima nɛ.

Geresoe na fa tanbɛɛ ra, mixi yo mu luma taa kui.

Ndee e gima nɛ wondi yire, ndee e gi geyae fari.

Mixi birin kelima nɛ taa kui.

³⁰ I tan naxan xun nakanaxi, i na munse rabafe?

I wama i maxirife dugi fanyi ra,

i wama kɔnmagore xɛɛma daaxi ragorofe i ma,

i wama tofan se safe i ya kiri ma?

I na na birin nabafe i xanuntenyie bɛ fufafu,

barima i mu rafan e ma sɔnɔn.

E wama i faxafe tun.

³¹ N bara wa xui nde mɛ.

Na wa xui luxi nɛ alɔ furi ginɛ naxan na a xa di singe barife.

Darisalamu na saya kira xɔn ma, a na a falafe,

«A gbe mu luxi sɔnɔn, faxɛtie xa n nii ba.»

5

Ala xa gbeɲɔxɔɛ

Annabi Yeremi xa masenyi Darisalamukae bɛ

¹ «Wo xa yire birin mato Darisalamu,

wo xa maxɔrinyi ti taa kui, alako wo xa tinxintɔɛ nde to,

naxan ɲɛɛma kira fanyi xɔn ma,

naxan birama nɔndi fɔxɔ ra.

Xa wo sa na mixi mɔɔli to,

n diɲɛma nɛ Darisalamu ma.

² E e kalima nɛ Alatala xili ra,

kɔnɔ na birin findixi wule nan na.

³ Alatala, n a kolon i wama tinxinyi nan xɔn ma.

I bara Isirayilakae ɲaxankata,

kɔnɔ e mu fahaamui yo sɔtɔxi na kui.

I bara e tɔɔɔ, kɔnɔ e mu lɔnni sɔtɔxi na kui.

E bɔɲɛ bara xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛ,

e tondi danxaniyade.

⁴ N bara a fala, setaree gbansan nan yi ɲama ra.

Na nan a ra e mu Alatala xa kira kolon,

e mu e Marigi Ala xa sɛriyɛ fahaamuma.

⁵ A lanma n xa yi masenyi ti kuntigie nan bɛ,

barima e tan Alatala xa kira kolon,

e e Marigi Ala xa sɛriyɛ fahaamuma.

Kɔnɔ e birin lan, e sese mu tin birade Ala fɔxɔ ra.

E birin bara a matandi.

⁶ Na nan a ra burunyi yɛtɛ e faxama,

wulai bare e iboɔ.

Barate e mɛlɛnma e xa taa sode dɛe ra, a xa e faxa,
barima e xa kɛwali kobi bara gbo, han a bara dangi a i.»

Alatala xa masenyi Darisalamukae bɛ

⁷ «Darisalamu, a lanma n xa diɲɛ i ma?

I xa die bara n nabolo,
e e kalima kuye nan xili ra.

N nu bara e balo,
kɔnɔ e bara n yanfa, e bira langoe fɔxɔ ra.

⁸ E maniyaxi soe xɛmɛmae nan na,
kankan fa bira a dɔxɔboore xa ginɛ fɔxɔ ra.

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:

A mu lanma n xa yi mixi mɔɔli ɲaxankata?

A mu lanma n xa n gbɛɲɔxɔ yi si mɔɔli ma?

¹⁰ Wo te e xa tɛtɛe fari, wo xa e rabira,
kɔnɔ wo naxa ɲama birin xun nakana.

Wo xa e tɔɔrɔ,
barima e mu tinxi birade Alatala fɔxɔ ra.

¹¹ Alatala xa masenyi nan ya:

Isirayila nun Yudaya birin bara n yanfa.

¹² E bara Alatala rabolo,
e fa a fala, «Ala mu na.

Won mu fama gbaloe sɔtɔde santidɛgɛma nun kaamɛ ra.»

¹³ E xa namijɔnmɛ mu n xui xa masenma.

E fe ɲaaxi naxan masenma,
na xa gbilen e ma.»

¹⁴ Na nan a ra Mangɛ Alatala bara a masen,

«Wo to na mɔɔli fala,
n bara n ma masenyi lu i dɛ kui.

N ma masenyi luxi nɛ alɔ tɛ
naxan fama yi ɲama gande alɔ tɛ yege ganma ki naxɛ.»

¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya:

«N xa a fala wo bɛ Isirayila,
n fama nɛ ɲama nde ra wo xili ma.

ɲama sɛnbɛma nan a ra naxan kelima yire makuye,
naxan bara bu duniɲa,

i mu naxan xui kolon,
i mu nɔma naxan fahaamude.

¹⁶ E xa tanbɛ ɲaaxu, e mixi faxama nɛ.

Geresoe gbangbalanxi nan e ra.

¹⁷ E wo xa baloe donma nɛ,
e wo xa di birin tongoma nɛ,

e wo xa xuruse birin muɲama nɛ,

e wo xa sansi sixi birin kanama nɛ,

e wo xa taa makantaxie rabirama nɛ e xa santidɛgɛma ra,
wo nu laxi taa naxee ra.»

¹⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

«Kɔnɔ n mu wo birin sɔntɔma.

¹⁹ Xa a sa li wo a fala,

«Munfe ra muxu Marigi Ala bara yi fe mɔɔli raba muxu ra?»

Ala wo yaabima nɛ,

«Wo to n nabolo alako wo xa kuyee batu wo xɔnyi,

naxee kelixi ꞓamanε gbεtε ma,
wo tan findima na ꞓamanε xa konyie nan na e tan xɔnyi.»

²⁰ Wo xa yi masen Yaxuba xa die bε,
wo xa a fala Yudayakae bε,

²¹ «Wo wo tuli mati,
wo tan ꞓama xaxilitare, ꞓama kinikinitare,
naxan ya mu se toma,
naxan tuli mu fe mεma.

²² Alatala xa masenyi nan ya:

Wo mu gaaxuma n ya ra?

Wo mu sεrεnma n tofe ra,
n tan naxan baa naaninyi saxi mεyεnyi ra,
alako baa naxa dangi yire nde?

Baa mɔrɔnyi kelima nε,
kɔnɔ e mu nɔma dangide naaninyi ra naxan saxi.»

²³ Yi ꞓama sondonyi xɔrɔxɔ.

E bara Ala matandi,
e bara gbilen a fɔxɔ ra.

²⁴ E mu a falama e bɔɓε kui,
«Won xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra,
naxan tunε ye ragoroma ꞓεmε tεmui,
a fɔle nun a rapɔnyi,
alako xε xa xaba a waxati.»

²⁵ Wo xa kεwali kobi bara na birin kana,
wo xa yunubie bara a niya baloe xa ba wo yi ra.

²⁶ Mixi ꞓaaxi ndee masunbuxi n ma ꞓama ra,
naxee gantanyi italama mixi bε alɔ xɔni suxuie.

²⁷ E e xa banxi rafema se muꞓaxie ra,
alɔ tɔxɔε kule naxan nafexi tɔxɔεε ra.
E bannaxi na naafuli mɔɔli nan na.

²⁸ Fe ꞓaaxie bara e xungbo han a bara dangi a i.

E mu fe fanyi rabama kiridie bε,
e mu tinxin setaree mabiri.

E naafuli nan tun fenma.

²⁹ Alatala xa masenyi nan ya:

A mu lanma n xa yi mixi mɔɔli ꞓaxankata?

A mu lanma n xa n gbeꞓɔxɔ yi si mɔɔli ma?

³⁰ Fe ratɔnxi naxee mu daxa,
nee bara so yi bɔxi kui.

³¹ Namipɔnmεε na wule falafe,
sεrεxεdubεε na muꞓε tife,
na birin bara rafan n ma ꞓama ma.

Wo munse rabama wo xa bɔxi munafanyi xa fe ra?»

6

Darisalamu xa ꞓaxankatε

¹ «Bunyaminkae, wo wo gi, wo keli Darisalamu.
Sara fe Tekowa, gere tɔnxuma rate Beti Hakeremi,
barima ꞓaxankatε na fafe kelife kɔɔla ma,
a gbe mu luxi gbaloe xa wo li.

² Siyon, taa tofanyi, n wo xun nakanama nε.

³ Xuruse dεmadonyie fama nε e xa kiri banxie tide yire,
wo xa taa nu na dεnnaxε,
e fa e xa xurusee makanta mEnni.»

⁴ «Siyon yaxuie, wo keli, wo gere so na taa xili ma.
Wo xa siga yanyi ra.

Soge na goro, wo naxa kɔntɔfili,

⁵ wo man xa siga kɔɛ ra,

banxi makantaxie kanade.»

⁶ Mangɛ Alatala bara a masen Siyon yaxuie bɛ,

«Wo sa wuri bilie xaba,
wo te se yailan alako wo xa so Darisalamu tɛtɛ kui.

Taa na a ra naxan lanxi a xa ratɔn,
barima e luma e boore tɔɔɔ ra tɛmui birin.

⁷ Fe ɲaaxi minima yi taa kui tɛmui birin,

alɔ ye minima kɔlɔnyi kui ki naxɛ.

Kobija nun fe ɲaaxi gbansan nan na e tagi.

Na birin luxi nɛ alɔ fure n naxan toma tɛmui birin.»

⁸ «Darisalamu, i xa i tuli mati n ma marasi ra,

alako n naxa n makuya i ra,

i fa lu alɔ gbengberenyi, mixi mu sabatixi dɛnnaxɛ.»

⁹ Mangɛ Alatala bara a masen,

«Isirayilaka naxee luxi,

e birin bama nɛ bɔxi ma,

alɔ sansi bogi gbilenma ba ra ki naxɛ.»

¹⁰ «Nde n ma masenyi ramɛma?

Nde findima na seede ra?

Wo tuli xɔɔɔɔ, wo mu fe mɛma.

Wo yoma Alatala xa masenyi ma,

wo mu wama a xa marasi xɔn.

¹¹ Alatala xa xɔnɛ gbo n bɔɲɛ kui,

n xa na fala wo bɛ.»

«Ala xa xɔnɛ Isirayilakae birin lima nɛ,

dimɛdi naxee berema kira ra,

fonike naxee malanma,

xɛmɛ nun ginɛ naxee mɔxi a fanyi ra.

¹² N nan n bɛlɛxɛ tima e ma tɛmui naxɛ,

mixi gbɛtɛɛ fama nɛ e xa banxie tongode,

e xa xɛɛ, a nun e xa ginɛɛ.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹³ «Kelifɛ dimɛdi ma, dɔxɔfɛ xɛmɔxi ra,

e birin na e yɛtɛ xa geenɛ nan fenfɛ.

Namijɔnmɛ nun sɛrɛxɛdubɛ fan na mixi madaxufɛ.

¹⁴ E mu fe gbegbe rabama n ma ɲama malife ra.

E a falama, «Wo naxa kɔntɔfili, wo bɔɲɛ xa sa.»

Kɔnɔ bɔɲɛsa yo mu na.

¹⁵ A lanma e xa yaagi e xa fe kobie ra,

kɔnɔ e mu yaagima.

Yaagitare nan lanxi e ma.

Na nan a ra, n fama e rabirade kiiti waxati.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁶ Alatala bara a masen,

«Wo xa kira fanyi fen,
wo xa a kolon kira forie nu na ki naxe.
Kira tinxinxi na minden?
Wo xa lu na kira fari alako wo xa bɔɲesa sɔtɔ.»

Kɔnɔ ɲama bara a yaabi,
«Muxu mu wama lufe na kira xɔn ma.»

¹⁷ Ala bara a masen, «N bara wo xa sɔɔrie ti wo xa tɛtɛ fari,
naxee mɛɛnima wo ma.
Wo xa e xui ramɛ.»

Kɔnɔ ɲama bara a yaabi,
«Muxu mu wama e xui ramɛfe.»

¹⁸ Ala bara a masen, «Namanɛ birin, wo wo tuli mati,
wo xa a mato naxan fama rabade be.

¹⁹ Duniɲa birin, wo wo tuli mati.

N tan nan fama yi ɲama ɲaxankatade,
n tan nan fama e maɲɔxunyi sare ragbilende e ma,
barima e mu tin e tuli matide n ma masenyi ra,
e bara yo n ma sɛriyɛ ma.

²⁰ N hayi na e xa surayi sɛrɛxɛ ma, naxan kelixi Seeba?

N hayi na e xa labundɛ sɛrɛxɛ ma,
naxan kelixi yire makuye?

Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie mu rafan n ma,
n mu tinma wo xa sɛrɛxɛ sese rasuxude.

²¹ Na nan a ra Alatala bara a masen,
N fama nɛ gɛmɛ dɔxɔde yi ɲama ya ra,
e fama e sanyi radinde naxan na.

Babae nun e xa die,
dɔxɔbooree nun dɛfanbooree,
e birin sɔntɔma nɛ.»

²² Alatala bara a masen,
«Nama nde na fafe kelife kɔɔla ma,
ɲama gbegbe naxan na duniɲa yire birin.

²³ Xali nun tanbɛ na e yi ra.

E ɲaaxu, e mu kinikini kolon.

E xui gbo alɔ mɔɔɔnyi.

Soe kanyie nan e ra.

E birin malanxi alako e xa Siyon gere.»

²⁴ Isirayila na wɔyɛnfe e bore tagi, «Won bara e xibaaru mɛ,

limaniya bara ba won yi ra,

kɔntɔfili bara won suxu.

Won na tɔɔrɔfe alɔ ginɛ naxan na di barife.

²⁵ Wo naxa mini daaxa de,

wo naxa ɲɛrɛ kira xɔn ma,

barima won yaxuie won nabilinxi,

santidɛgɛma na e yi ra.»

²⁶ N bara e yaabi, «N ma ɲama, wo sunnun donma ragoro wo ma,

wo xa sunnun alɔ mixi naxan xa di kerenyi bara faxa.

Wo xa sunnunyi xa gbo,

barima won yaxuie na fafe keren na.»

²⁷ Alatala bara a masen n be, «N i findixi mixi nan na naxan n ma ꝓama matoma.

I xa e mato alako i xa a kolon xa e ꝓere ki fan.

I luxi ne alɔ mixi naxan wure nun gbeti raxunuma, a e gbi ba.

²⁸ E birin findixi matandilae nan na naxee yoma Ala ma.

E luxi alɔ wure nun yɔxui, naxan gbi mu baxi.

E mu fan.

²⁹ Xabui te radexema a fanyi ra

alako a xa wure nun yɔxui raxunu, e gbi xa ba.

Kɔnɔ fe ꝓaaxi mu ꝓɔnma n ma ꝓama tagi.

E luxi ne alɔ sunbui naxan mu bama wure kui.

³⁰ E xili falama «gbeti kanaxi»,

barima Alatala bara e rabepin.»

7

Isirayila xa gbaloe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be,

² «I xa ti Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naade ra,

i fa yi woyenyi masen naa,

«Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,

wo tan Yudayaka naxee birin soma yi naade ra fafe tuubide Alatala be.

³ Isirayila Mangɛ Alatala naxe, xa wo kira masara,

wo naxa fe fanyi suxu,

n wo luma ne yi bɔxi ma.

⁴ Wo naxa la yi wule masenyi ra, wo nu fa a fala:

Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nan yi ki,

Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi.

⁵ Xa wo kira masara,

xa wo fe fanyi suxu,

xa wo tinxin wo booree tagi,

⁶ xa wo mu xɔɔɛ, kiridi, nun kaɔɔɛ gine tɔɔɔ,

xa wo mu mixi faha tɔɔɔɛɛ ra yi bɔxi ma,

xa wo mu bira ala gbeteɛ fɔxɔ ra,

naxee findima tɔɔɔɛ ra wo be,

⁷ na temui n wo luma ne yi bɔxi ma abadan,

n naxan fixi wo babae ma.

⁸ Kɔnɔ wo bara bira wule fɔxɔ ra,

naxan mu sese fanma wo ma.

⁹ Munfe ra wo wama faxe nun yene rabafe,

wo wo kali wule ra,

wo surayi gan sereɛɛ ra Bala kuye be,

wo bira ala gbeteɛ fɔxɔ ra,

wo mu naxee kolon?

¹⁰ Na xanbi wo fa fa tide n ya i,

n ma banxi kui, n xili matɔxɔma dennaxe.

Wo naxe wo bara kisi,

kɔnɔ wo fe xɔnxi rabama.

¹¹ Wo yi banxi findixi mixi ꝓaaxi banxi nan na,

n xili falama dennaxe?

N tan Alatala bara a birin to.

¹² Wo xa ratu Silo ma,

n ma yire seniɛnxi singe nu na dennaxe.

N bara mɛnni fan ꝓaxankata,

n ma Isirayila ꝓama xa ꝓaaxupꝓa xa fe ra.»»

¹³ Alatala xa masenyi nan ya.

«Yakɔsi, wo to bara yi fe birin naba,
wo to tondi n ma masenyi suxude,
n naxan falaxi wo be tɛmui birin,
wo to tondi n ma xili ratinde,

¹⁴ n fama nɛ fe rabade yi hɔrɔmɔbanxi ra,

alɔ n naxan nabaxi Silo ra.

N na mɔɔli rabama nɛ yi banxi ra,

n naxan fixi wo nun wo babae ma, wo laxi naxan na.

¹⁵ N wo makuyama nɛ n yire ra,

alɔ n wo ngaxakerenyie Efirami bɔnsɔɛ makuyaxi n na ki naxɛ.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

¹⁶ «I tan, hali i mu Ala maxandi yi ꝓama be,

hali i mu i xui ite salide,

hali i mu n makula,

barima n mu i danxunma.

¹⁷ I mu a toxi fe naxan nabama Yudaya taae nun Darisalamu kui?

¹⁸ E xa die yege matongoma,

babae tɛ radɛxɛma,

ginɛɛ fan taami xinde ramulanma, e a ramɔndo kuye be,

wo naxan xilima koore mangɛ ginɛ.

E man minse bama sɛrɛxɛ ra.

Na kui e bara n naxɔnɔ,

¹⁹ n tan fan fama nɛ e tɔɔrɔde.»

Alatala xa masenyi nan ya:

«E bara e yɛtɛ tɔɔrɔ,

e bara e yɛtɛ kan nayaagi.

²⁰ Na nan a toxi n tan Marigi Alatala naxɛ,

«N ma ꝓaxankatɛ na yi bɔxi ma,

mixie nun subee nun bogisee ma.

E birin fama nɛ gande tɛ ra,

naxan mu xubenma.»»

²¹ Isirayila Mangɛ Alatala naxa a masen,

«Wo xa wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi fan don.

²² N mu sɛrɛxɛ fe gbansan xa fala wo babae be,

n to e ramini Misira bɔxi ra.

²³ Kɔnɔ n e yaamari yi nan na,

«Wo bira n xui fɔxɔ ra,

alako n xa findi wo Marigi Ala ra,

wo fan xa findi n ma ꝓama ra.

Wo xa ꝓɛrɛ n ma kira xɔn ma,

n naxan masenxi wo be,

alako wo xa hɛɛri sɔtɔ.»

²⁴ Kɔnɔ e mu e tuli mati n na,

e bara bira e xa maꝓɔxun kobi fɔxɔ ra,

e bara e kobe ti n na,

e mu biraxi n fɔxɔ ra.

²⁵ Kabi wo babae naxa mini Misira bɔxi ra han to,

n na n ma konyi namijɔnmɛɛ xɛɛfe wo ma.

²⁶ Kɔnɔ wo mu wo tuli matixi n na.

Wo xaxili xɔrɔxɔxi,

wo bara kobi dangife wo babae ra.»

27 «I na yi wɔyɛnyi birin fala e bɛ,
e mu i danxunma.

I na e xili, e mu a ratinma.

28 Na tɛmui i xa a fala e bɛ,
«Si nan ya naxan mu e tuli matima
e Marigi Alatala xa masenyi ra.
E mu marasi mɛma.
Sɛriyɛ yo mu na e yi ra.»

29 I xunsɛxɛ maxaba,
i naxan naluxi i xa kali xa fe ra.
Alatala bara xɔnɔ, a bara yi ɲama rabɛɲin.

30 Yudayakae bara fe raba n mu wama naxan tofe.

E bara fe xɔnxi dɔxɔ n ma banxi kui,
n xili falama dɛnnaxɛ.
E bara na findi yire sɛniyɛntare ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

31 «E bara kuye batude yailan geya fari Tofeti
nun Hinoma gulunba kui,
alako e xa e xa die gan sɛrɛxɛ ra.
N tan mu e yamarixi na fe mɔɔli ra,
a makuya n ma maɲɔxunyi ra pon.»

32 Alatala xa masenyi nan ya.
«Lɔxɔɛ fama fade Tofeti xili masarama nɛ.
Hinoma gulunba fama nɛ xilide Faxɛ Tide.
Tofeti findima nɛ gaburi yire ra.

33 Xɔnie nun subee fama nɛ na ɲama binbie donde.
Mixi yo mu luma naa naxan e kerima.

34 Xulunyi ɲɔnma nɛ Yudaya nun Darisalamu bɔxi kui.
Sigi mu sama, yeliba mu wɔyɛnma.
Fuuti mu xirima na gbaloe xa fe ra.»

8

Isirayila nun Annabi Yereimi xa tɔɔrɛ

Alatala xa masenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya: «Na waxati Yudaya mangɛɛ, kuntigie, sɛrɛxɛdubɛɛ, namipɔnɛɛ, nun Darisalamukae, e xɔrie ratema nɛ gaburi kui, ² e sa rayensen kɛnɛ ma soɛge, kike, nun tunbuie bun ma, e naxee xanu, e naxee batu, e bira naxee fɔxɔ ra, e naxee fen, e tuubi naxee bɛ. Na nan a ra, e xɔrie mu sama gaburi kui, e xa rayensen bɔxi ma. ³ Mixi naxee mu faxa na ɲama ɲaaxi ya ma, n fama nɛ e rayensende ɲamanɛ ma, faxɛ xɔli e suxuma dɛnnaxɛ.» Alatala xa masenyi nan na ki.

Alatala xa masenyi Annabi Yereimi bɛ

⁴ I xa a fala e bɛ,
«Alatala bara a masen,
«Mixi nɔma birade, e mu keli?
Mixi nɔma e mafindide, e mu gbilen?»

⁵ Munfe ra Darisalamu ɲama n matandima?
Munfe ra e gbilenxi kira fanyi fɔxɔ ra, e bira kira ɲaaxi fɔxɔ ra?
Yi mixie luma nɛ e xa yanfɛ kui,
e tondi gbilende n ma.

⁶ N nan n tuli matima nɛ e xui ra,
kɔnɔ e xa wɔyɛnyi mu lanma.
Mixi yo mu gbilenma a xa kobɲa fɔxɔ ra.

A mu a falama, «N na munse rabafe?»
Kankan birama a yεTE waxɔnfe nan fɔxɔ ra,
alɔ soe naxan gbataxi sigafe gere sode.

⁷ Hali gbongboe naxan na koore ma,
a gbilen waxati kolon.

Ganbe, turunna, nun yedɔnmε birin
e e gbilen waxati kolon.

Kɔnɔ n ma ɲama mu Alatala xa sεriyε kolon.»

Alatala xa masenyi Isirayila bε

⁸ «Wo a falama, «Lɔnnilae nan muxu ra,
muxu Alatala xa sεriyε kolon.»

Kɔnɔ wo na falama di?

Wo xa diinε sεbelitie bara Ala xa sεriyε masara wule ra.

⁹ Wo xa lɔnnilae bara yaagi, e xaxili bara ifu,
barima e bara xanin konyiya kui.

E bara na sɔtɔ barima e yoxi Alatala xa masenyi ma.

E findixi lɔnnila mɔɔli mundun na?»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bε

¹⁰ «Na nan a ra n fama e xa ginεe fide xεmε gbεTEε ma.

Mixi gbεTEε fama e xa xεe bade e yi ra,

barima e birin na e yεTE xa geeni gbansan nan fenfe.

A fɔlɔfe e xa namijɔnmεε ma, a sa dɔxɔ e xa sεrεxεdubεε ra,
e birin na wule falafe.

¹¹ E mu fe gbegbe rabama n ma ɲama malife ra.

E a falama, «Wo naxa kɔntɔfili, wo bɔɲε xa sa.»

Kɔnɔ bɔɲεsa yo mu na.

¹² A lanma e xa yaagi e xa fe kobie ra,

kɔnɔ e mu yaagima.

Yaagitare nan lanxi e ma.

Na nan a ra, n fama e rabirade kiiti waxati.»

Alatala xa wɔyεnyi nan na ki.

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara natε tongo n xa e rabolo.

N mu wεni bogi fima e ma,

n mu xɔrε bogi raminima e xa xɔrε bilie kɔn na.

E burexε lisima nε,

mixi gbεTEε fa e bogi bade.»

Isirayila xa masenyi e boore bε

¹⁴ «Won na munse rabafe be?

Won xa malan, won xa won gi taa makantaxie kui,

won xa faxa naa,

barima won Marigi Alatala bara natε tongo

a xa won sɔntɔ, a xa xɔnε dɔxɔ won ma won ma yunubie xa fe ra.

¹⁵ Won bara wa bɔɲεsa xɔn, kɔnɔ bɔɲεsa yo mu na.

Won bara wa yalanyi xɔn, kɔnɔ gere bara keli.

¹⁶ Won yaxuie xa soe xui mεma Dana bɔxi mabiri,

bɔxi birin na sεrεnfe na xui ma.

E fama nε bɔxi birin xun nakanade,

e fa mixi birin sɔntɔde.»

Alatala xa masenyi Isirayila bε

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«N na be. N bara bɔximase ɲaaxie rasanba wo ma.

Mixi yo mu nɔma e ra, e wo xinma nɛ.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

¹⁸ «Ɛɛɛɛ yo mu na, n bɔɲɛ bara tɔɔɔɔ.

¹⁹ I tuli mati n bɔnsɔɛ wa xui ra naxan kelife yire makuye.

E a falama, «Alatala mu na Siyon?

Siyon mangɛ mu na sɔnɔn?»

Ala e yaabima nɛ,

«Munfe ra e wama n naxɔnɔfe e xa kuyee ra

naxee tide yo mu na, naxee kelixi yire makuye?»

²⁰ Xɛ xaba tɛmɔi bara dangi,

sogofure fan bara dangi.

Han ya won mu kisi sɔtɔ.

²¹ N bɔnsɔɛ xa tɔɔɛ bara findi kote ra n bɛ.

N bara kinikini, limaniya bara ba n yi ra.

²² Seri yo mu na Galadi bɔxi ma?

Seriba yo mu naa?

Munfe ra n bɔnsɔɛ mu nɔma yalande?

²³ Ye yo mu na n fate kui sɔnɔn

naxan findima ya ye ra.

N bara wa kɔɛ nun yangi ra n bɔnsɔɛ bɛ naxan tɔɔɔɔxi.»

9

Wule falafe

Alatala xa masenyi

¹ «Xa a sa li n mixi nde sɔtɔ naxee na biyaasi kui,

n kafuma nee nan ma, n na n ma ɲama rabɛɲin.

N wama n makuyafe nɛ e ra,

barima yɛnɛlae nun yanfantee nan e ra.

² E dɛ wule falama alɔ sɔɔri naxan tanbɛ wolima.

Wule sɛnbɛ gbo e ya ma, e mu nɔndi kolon.

E luma yunubi raba ra, e mu n kolon.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³ «Wo naxa la wo boore ra,

wo naxa la wo ngaxakerenyi ra,

barima birin luma nɛ e boore madaxu ra,

e birin bira tɔɔɲɛgɛ fɔxɔ ra.

⁴ Kankan wule falama e boore bɛ,

yanfanteya gbo e ya ma.

E dɛ bara wule matinkan,

e luma na yunubi kira nan xɔn ma.

⁵ Yanfantee nan e ra,

e mu wama n tan kolonfe.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁶ Mangɛ Alatala bara a masen,

«N fama nɛ e matode,

alɔ xabui naxan wure raxunuma alako a gbi xa ba.

N fama nɛ fe nde rabade e xa ɲaaxɔɲa xa fe ra.

⁷ Wule falɛ nan e ra, yanfanteya rafan e ma.

E fe fanyi falama e boore bɛ e dɛ nan kui,

kɔnɔ yanfanteya na e bɔɲɛ ma.

⁸ A mu lanma n xa e ɲaxankata na fe ma?

A mu lanma xE e sare xa fi?»
Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «N ya ye raminima geyae nun gbengberenyie xa fe ra.

Na birin ganxi, mixi mu na, xuruse mu na.

¹⁰ N gEMeE malanma nE yire Darisalamu nu na dEnnaxE,
mEnni xa findi wulai baree xOnyi ra.

N Yudaya taae findima nE gbaloe yire ra, mixi yo mu lu naa.»

Isirayila xa masenyi

¹¹ «Adamadi mundun noma na fe fahaamude?

Xa Ala bara na tagi raba mixi nde bE, a xa a masen muxu bE.

Be bOxi findixi gbaloe bOxi nan na,

a birin ganxi, mixi mu na.»

Alatala xa masenyi

¹² Alatala bara a masen, «Na gbaloe e lixi nE barima e bara n ma sEriyE rabolo n naxan fixi e ma. E mu e tuli matixi n ma masenyi ra, e mu n ma yaamarie rabatuxi. ¹³ E bara bira e yEte waxOnfe fOxO ra, e nu Bali kuyee batu e babae naxee masenxi e bE. ¹⁴ Na nan a ra n tan Isirayila Marigi Alatala bara natE tongo yi nama xa pOsOnE gerun. ¹⁵ N e rayensenma nE namanE ma, e tan nun e babae mu dEnnaxE kolon, n e sOntoma nE santidEgema ra.»

Alatala xa masenyi

¹⁶ MangE Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo wo tuli mati.

Wo mixie xili naxee fata wade,
e xa e wa xui ramini.

¹⁷ E xa e xulun e wa xui raminide.

Won tan fan xa wa,
ya ye xa mini.»

Isirayila xa masenyi

¹⁸ Wa xui minima Siyon taa kui:

«Won bara gbaloe sOtO,

won bara lu yaagi kui.

Won bara keli won ma bOxi ma,
won ma banxie bara kana.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁹ «Wo tan ginEe, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,

wo wo tuli mati a xa wOyEnyi ra.

Wo wo xa die nun wo booree matinkan wa ra,

²⁰ barima faxE bara so won xOnyi.

Won ma die bara faxa kira ra,
won ma fonikee bara faxa taa kui.»

Alatala xa masenyi

²¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«A fala nama bE mixie na faxafe,

e luxi bOxi ma aO maale xiri naxee xabaxi,
kOnO mixi mu na naxan e malanma.»

²² Alatala xa masenyi nan ya:

«LOnnila naxa a yEte matOxO a xa lOnni xa fe ra.

SEnbema naxa a yEte matOxO a senbE xa fe ra.

Banna mixi naxa a yEte matOxO a xa bannaya xa fe ra.

²³ Xa mixi wama a yEte matOxOfe fe nde ma,

a xa a yEte matOxO a xa danxaniya nan ma fe ra.

Alatala nan n na,

hinnente naxan tinxinyi nun sɛriyɛ rawalima dunijɲa ma.
Na fe mɔɔli rafan n ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁴ Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama fade, n mixi halakima nɛ,
naxan sunnaxi kɔnɔ a bɔɲɛ mu sɛniyɛn,
²⁵ alɔ Misirakae, Yudayakae, Edonkae,
Amonikae, Mowabakae,
naxee birin e xunsɛxɛ maxabama
naxan na e xunyi sɛɛtie ma.
Yi si birin naxee na gbengberenyi ma,
e sunnaxi, kɔnɔ e mu sunna wali rabama.
Hali Isirayilakae mu sunna wali rabama,
e bɔɲɛ mu sɛniyɛn.»

10

Kuyee

Alatala xa masenyi

¹ Isirayila bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.
² Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo naxa bira si gbɛtɛɛ ɲɛɛ ki fɔxɔ ra.
Wo naxa gaaxu tɔnxumae ya ra naxee na koore ma.
Si gbɛtɛɛ gaaxuma na fe mɔɔli nan ya ra.
³ E xa diinɛ mu findixi nɔndi ra.
E wuri sɛgɛma wula i,
mixi nde a masoli beera ra.
⁴ E a raxunma gbeti nun xɛɛma ra,
e lantuma mabanban dɛɛma ra alako a naxa bira.
⁵ Na kuyee mu nɔma wɔyɛnde.
A luxi nɛ alɔ wuri naxan tixi laakɔɛ yire xɔnie magaaxu se.
A mu nɔma ɲɛɛde, fo mixi a xanin.
Wo naxa gaaxu na kuye mɔɔli ya ra,
barima a mu nɔma fe ɲaaxi xa na mu a fanyi rabade.
⁶ Alatala, i maniyɛ mu na.
I sɛnbɛ gbo, i xili magaaxu.
⁷ Dunijɲa mangɛ, nde na naxan mu gaaxuma i ya ra?
A lanma dunijɲa birin xa gaaxu i ya ra,
barima i maniyɛ yo mu na dunijɲa lɔnnilae tagi,
xa na mu a ra dunijɲa mangɛɛ ya ma.
⁸ Dunijɲa mixi findixi lɔnnitare nun xaxilitare nan na.
Na kolonma e xa wuri batui nan kui.
⁹ Kuyee findixi gbeti nan na Tarasisi daaxi,
a findixi xɛɛma ra Ufasi daaxi.
Xabui nan a yailanma.
Dugi gbeeli ragoroxi a ma.
Walikɛɛ nan kuye yailanma.
¹⁰ Kɔnɔ Alatala nan findixi Ala ra nɔndi ki ma.
Ala ɲijɲɛ nan Mangɛ ra abadan.
Dunijɲa sɛɛnma a xa xɔnɛ nan ya ra,
sie mu nɔma tide a ya ra.
¹¹ Wo xa a masen e bɛ,
«Yi kuyee xa mu dunijɲa nun koore daaxi,
e mu nɔma bude dunijɲa bɛndɛ fujɲi fari.»»

¹² Alatala nan bɔxi daa a sɛnbɛ ra,
a duniɲa ti a xa lɔnni ra,
a koore walaxɛ itala a xaxili ra.

¹³ A na yaamari fi, ye xa malan koore ma, a malanma nɛ,
a findi nuxui ra duniɲa xun ma,
ye nun foye na mini, galanyi fan a xui ramini.

¹⁴ Adamadi xaxili mu na.
Kuye yailanma fama nɛ yaagide a xa wali xa fe ra,
barima kuyee findixi wule nan na,
e mu ɲɛngima fefe ma.

¹⁵ Se fufafu nan e ra,
e findixi mixi xa wali nan na naxee tide yo mu na,
naxee dangima duniɲa ɲaxankatama lɔxɔɛ naxɛ.

¹⁶ Yaxuba Marigi mu maniyama kuye ra.

Yaxuba Marigi nan birin daaxi,
a Isirayila sugandi a xa ɲama ra.
A xili falama nɛ Mangɛ Alatala.

¹⁷ Wo wo harige malan,
wo tan naxee na taa suxuxi kui,
¹⁸ barima Alatala bara a masen,
«N bekae kerima nɛ
alɔ mixi naxan gɛmɛ wolima laati ra.
N e halakima nɛ, e mu kisima.»

Isirayila xa masenyi

¹⁹ «Naxankatɛ birin na n bɛ, n ma tɔɔrɛ gbo.

Kɔnɔ n a falama nɛ n yɛtɛ bɛ,
tɔɔrɛ nan a ra n naxan sɔtɔ,
n xa tin na ra.

²⁰ N ma kiri banxi bara bira,
a luutie bara bolon.
N ma die bara keli n xun ma,
mixi yo mu na naxan n malima banxi tide.

²¹ Isirayila yareratie xaxili mu na,
e mu Alatala fenxi.
E xaxilitareɲa toma na kui.
E fɔxirabirɛe yensenxi na nan ma.

²² Won xui magaaxuxi mɛma nɛ naxan kelixi kɔɔla ma,
naxan fama Yudaya xa taae kanade,
e xa findi wulai baree xɔnyi ra.

²³ Alatala, n a kolon adamadi mu fefe ragirima,
a mu a yɛtɛ rapɛrɛma duniɲɛigiri kui.

²⁴ Alatala, n matinxin i xa sɛriyɛ ra,
kɔnɔ i naxa xɔnɔ n ma,
xa na mu a ra n faxama nɛ.

²⁵ I xa xɔnɔ si gbɛtɛɛ nan ma naxee mu i kolon,
i xa xɔnɔ ɲamae nan ma naxee mu i xili falama,
barima e wama Yaxuba bɔnsɔɛ nan faxafe,
e wama e xun nakanafe nɛ, e xa e sɔntɔ,
e wa e xɔnyi xa findi gbaloe yire ra.»

11

Alatala xa saatɛ kanafe
Alatala xa masenyi

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ,

² «A fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ,

«Wo wo tuli mati yi saatε ra.

³ Isirayila Marigi Ala bara a masen,
dankε na tuli xōri bε naxan mu yi saatε ramεma,

⁴ saatε n naxan masenxi wo babae bε
e mini lōxōε kelifε ra Misira bōxi ma.

E to keli naa fe xōrōxōε kui,
n naxa a fala e bε,

Wo xa wo tuli mati n na,
wo xa n ma yaamari rabatu.

Na kui wo findima nε n ma ɲama ra,
n fan findi wo Marigi Ala ra.

⁵ N na n kali wo babae bε naxan na,
bōxi fanyi fife ra wo ma xijε nun kumi na dεnnaxε,
n bara na rakamali to lōxōε.

Wo na na bōxi nan ma to.»»

Annabi Yeremi xa masenyi

N naxa a yaabi, «Amina Marigi Alatala.»

Alatala xa masenyi

⁶ Alatala naxa a masen n bε,
«Yi masenyi ti i xui itexi ra Yudaya taaε kui,
a nun Darisalamu kirae xōn ma.

A fala, «Wo wo tuli mati yi saatε ra, wo xa a rabatu.

⁷ Kabi n naxa wo babae ramini Misira bōxi ra,
n bara e yaamari, e xa e tuli mati n na.»

⁸ Kōnō e mu tin n xui ramεde.

Kankan bara bira a bōjε ɲaaxi fōxō ra.

Na nan a ra n fama n ma saatε rakamalide,
n e yamarixi naxan na, e naxan matandixi.»

⁹ Alatala bara a masen n bε,
«Yudayakae nun Darisalamukae wama n yanfafe.

¹⁰ E bara e babae xa ɲεε ki ɲaaxuɲa tongo,

e tondi n ma masenyi ra,
e fa bira ala gbεtεε fōxō ra, e e batu.

Isirayila bōnsōε nun Yuda bōnsōε bara n ma saatε matandi,
n naxan tongo e babae bε.

¹¹ Na kui Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama nε e ɲaxankatade han e mu nō minide.

E fama nε e mawade n bε, kōnō n mu e xui suxuma.

¹² Yudaya xa taaε nun Darisalamukae fama nε ala gbεtεε maxandide,
e surayi ba sεrεxε ra naxee bε.

Kōnō na kuyee mu fama e rakiside e xa tōōrε kui.

¹³ Yudayakae, wo kuyee batuma wo xa taaε kui.

Na sεrεxεbadee findixi yaagi nan na wo bε.

Darisalamukae, kuye sεrεxεbade na wo xa kira birin xōn ma,
wo surayi bama sεrεxεε ra Bali kuye bε dεnnaxε.»

¹⁴ I naxa duba yi ɲama bε,

i naxa i mawa n tan Ala bε, i naxa n maxandi,
barima n mu e wa xui suxuma.»

¹⁵ «Munfe ra n xanuntenyi fama n ma banxi kui,
a lu fe kobi raba ra tεmui birin?

Wo a maɲōxunxi nε wo xa sεrεxεε nōma wo rakiside,
hali fe ɲaaxi to fa rafan wo ma?

¹⁶ Alatala nu bara wo xili

«Oliwi wuri xinde, naxan bogi tofan.»

Kɔŋɔ yakɔsi wo fama nɛ gbelegbelede
barima tɛ sama nɛ wo salonyie ma.

¹⁷ Mangɛ Alatala naxan wo tixi,
a bara yaamari fi wo xa ɲaxankata
Isirayila bɔnsɔɛ nun Yudaya bɔnsɔɛ xa yunubi xa fe ra.
E bara n naxɔŋɔ e xa sɛrɛxɛɛ ra,
e naxee baxi Bali kuye bɛ.»

Annabi Yereimi xa masenyi

¹⁸ «Alatala bara e waxɔŋfe masen n bɛ.

N bara a kolon e nu wama naxan nabafe n na.

¹⁹ N nu luxi nɛ alɔ yɛxɛɛyɔrɛ e naxan xaninma a faxade.

N mu nu a kolon e nu wama naxan nabafe n na.

E nu bara a fala n ma fe ra,
«Won xa yi wuri bili nun a bogi kana.

Won xa a nii ba duniɲa bɛndɛ fuɲi fari,
alako mixi yo naxa ratu a xili ma.»

²⁰ Kɔŋɔ Mangɛ Alatala findixi kiitisa tinxinxi nan na,

naxan mixi bɔɲɛ nun a sondonyi ma fe kolon.

N na n gbɛɲɔxɔfe luxi i tan nan ma,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

²¹ Na nan a ra Alatala bara natɛ tongo Anatɔtikae xa fe ra,

naxee wama n faxafe, naxee n yamari,

«I naxa namijɔŋmɛ masenyi ti Alatala xili ra,

xa na mu a ra muxu i faxama nɛ.»

²² Mangɛ Alatala bara a masen,

«N e ɲaxankatama nɛ.

E xa fonikee fama nɛ faxade santidɛgɛma ra,

e xa die faxa kaamɛ ra.

²³ E xa mixi yo mu luma duniɲa ma,

barima n fa tɛmui n Anatɔtikae halakima nɛ.»»

12

Ala xa natɛe mixi ɲaaxie xa fe ra

Annabi Yereimi xa masenyi Alatala bɛ

¹ «Alatala, i tinxin,

kɔŋɔ n wama i maxɔrinfe i xa natɛ nde xa fe ra.

Munfe ra mixi ɲaaxie xa fe luma sɔɔnɛya ra?

Munfe ra bɔɲɛsa na yanfantee bɛ?

² I tan nan e daaxi, i tan nan e baloxi.

E sigama yare, e fe rabama e xa duniɲɛigiri kui.

E i xili falama e dɛ ra,

kɔŋɔ i xa fe mu na e bɔɲɛ kui.

³ Alatala, i n sondonyi ma fe kolon.

I xa natɛ tongo mixi ɲaaxie faxafe ra,

alɔ yɛxɛɛ naxee xaninma e kɔŋ naxaba yire.

⁴ Bɔxi luma sunnunyi kui han mun lɔxɔɛ?

Tunɛ tondima fade han mun tɛmui?

Subee nun xɔnie na faxafe mixi xa ɲaaxuɲa saabui ra,

barima e naxɛ, «Ala mu muxu toma.»»

Alatala xa masenyi Annabi Yereimi bɛ

⁵ «Xa i tagan i gide adamadie ya ma,

i fa i gima di soe ya ma?

Xa i bira taa kui, i ɲɛrɛma Yurudɛn wula kui di?

- ⁶ I ngaxakerenyi naxee kelixi i baba xɔnyi,
e fama nɛ i yanfade, e sɔnxɔɛ rate i ma.
I naxa la e xa wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra.
- ⁷ N nan n ma banxi bɛɲinma nɛ,
n nan n ma ɲama raboloma nɛ,
n xanuntenyie fi e yaxuie ma.
- ⁸ N na rabama nɛ barima n ma ɲama bara lu
alɔ yɛtɛ xaɲɲɛ wulai.
N bara e xɔn.
- ⁹ N ma ɲama bara lu
alɔ xɔni maxɔnɔxi sɛgɛɛ birama naxan fɔxɔ ra.
«Wulai subee, wo xa fa n ma ɲama sɔntɔde.»
- ¹⁰ Xuruse dɛmadonyie bara n ma laakɔɛ kana,
e n ma xɛ fanyɪ maboron, a findi yire xaraxi ra.
- ¹¹ N ma bɔxi bara findi gbaloe yire ra.
A na sunnunyi kui n ya xɔri,
sese mu fanma mɛnni, mixi yo mu kinikinima a ma.
- ¹² Sɔɔri ɲaaxie na fafe kelife gbengberen yire,
barima Alatala bara a ragiri santidɛgɛma xa bɔxi birin li,
mixi yo naxa lu bɔɲɛsa kui.
- ¹³ E bara sansi xɔri si,
kɔnɔ e tunbe gbansan nan sɔtɔma.
E e yɛtɛ rataganma nɛ fufafu.
Alatala bara xɔnɔ wo ma,
na birin xa findi yaagi ra wo bɛ.»
Alatala xa masenyi Isirayila yaxuie bɛ
- ¹⁴ Alatala bara a masen,
«Si naxee sabatixi Isirayila rabilinyi,
si naxee n ma Isirayila ɲama xa bɔxi xun nakanama,
n naxan fixi e ma,
wo xa a kolon n fama nɛ wo fan keride wo xɔnyi,
n fa n ma ɲama ba wo yi ra.
- ¹⁵ N na gɛ e bade wo yi ra,
n man kinikinima nɛ e ma,
n fa e ragbilen e xa bɔxi ma naxan findixi e kɛ ra.
- ¹⁶ Xa na sie n ma ɲama xa sɛriyɛ matinkan,
e fa e rakali n xili ra, «Alatala ɲɲɲɛ,
n e rasoma nɛ n ma ɲama ya ma.
E nu bara n ma ɲama matinkan e kalide Bali xili ra,
n ma ɲama fan nɔma nɛ e matinkande kali ra n xili ra.
- ¹⁷ Kɔnɔ xa a sa li na sie mu e tuli mati n ma masenyi ra,
n e xun nakanama nɛ, n fa e sɔntɔ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13

Annabi Yereimi xa bɛlɛti

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, «Sa bɛlɛti dugi daaxi sara, i tagi xiri. I naxa a bunda ye ra.» ² N naxa siga bɛlɛti sarade alɔ Alatala a fala n bɛ ki naxɛ. N naxa n tagi xiri.

³ Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n bɛ, ⁴ «Bɛlɛti tongo i naxan saraxi, i naxan xirixi i tagi. Keli, i siga Efirati xure mabiri. Mɛnni i xa na bɛlɛti nɔxun gɛmɛ longori ra.» ⁵ N naxa siga, n naxa bɛlɛti nɔxun Efirati mabiri alɔ Alatala a masenxi n bɛ ki naxɛ.

⁶ Kike wuyaxi dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n be, «Keli, i siga Efirati i beleti tongo i naxan noxunxi.» ⁷ N naxa siga Efirati xure beleti noxunxi tongode. N naxa a to a bara nu bozo, n mu noma a rawalide sonon.

Alatala xa masenyi

⁸ Alatala naxa yi masenyi ti n be,

⁹ «Alatala bara a masen,
a na na ki ne Yudaya nun Darisalamu xa yete igboja xa fe ra.

¹⁰ Nama jaaxi nan e ra naxan tondi n ma masenyi suxude,
naxan boje xoxoxo,
E birama ala gbete nan foxo ra, e tuubi e be.
E fama ne lude alo na beleti
naxan kanaxi, naxan mu fanxi sonon.»

¹¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«N nu bara Isirayila nun Yudaya bonsoe xiri n tagi,
alo mixi beleti xirima a tagi ki naxe.

N nu wama ne e xa findi n ma jaama ra,
e xa fe xa findi binye nun matoxo ra n be,
konon e mu tin n ma masenyi ra.»

¹² «Na kui i xa a fala e be,
Isirayila Marigi Alatala bara a masen,
«Weni feje birin nafe weni ra.»

E fama ne i yaabide,
«Muxu a kolon a lanma weni feje xa rafe weni ra.»

¹³ I man xa e yaabi,
Alatala bara a masen,
«Mange birin naxee na Dawuda xa kibanyi kui,
a nun serexedubee, nun namijonmee, nun Darisalamukae,
n fama ne e birin lude alo siisilae.»»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama ne gere sode jaama ya ma,
n die nun e babae tagi iso.

N mu kinikinima, n mu dijema.
N fama ne e birin xun nakanade.

¹⁵ Wo xa wo tuli mati n na,
wo naxa wo yete igbo,
barima Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁶ Wo xa wo Marigi Alatala matoxo,
beenu a xa dimi rasin boxi ma,
beenu wo xa bira geyae fari koe ra.
Wo wama naiyalanyi xon ma,
konon Alatala dimi jaaxi nan nagoroma wo ma.

A luxi ne alo nuxui naxan foxoxi
a findi faxe ra wo be.

¹⁷ Xa wo mu wo tuli matima yi masenyi ra,
n fama ne wade n kerenyi ma wo xa yete igboja xa fe ra.
Ya ye fama ne minide n yae ra,
barima Alatala xa jaama bara xanin konyiya kui.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

¹⁸ «A fala mange nun a xa gine be,
wo goro boxi ma,
barima mangeya bara ba wo yi ra.

Mange tɔnxuma mu luma wo xun ma sɔnɔn.

¹⁹ Negewi xa taae balanxi,
mixi yo mu nɔma e naadɛe rabide.

Yudaya bɔnsɔɛ birin bara xanin ɲamanɛ ma.

²⁰ Wo a mato, ɲama nde na fafe kelife kɔɔla ma.

ɲama na minden, n naxan taxuxi i ra,
naxee luxi alɔ i xa xurusee gali i ɲɛɛxinxi naxee ra?

²¹ Wo munse falama
wo dɛfanbooree tima wo xun ma tɛmui naxɛ yanfanteya ra?

Na tɔɔrɛ mu luma xɛ alɔ di bari xa tɔɔrɛ?

²² Xa wo wo yɛtɛ maxɔrin,

munfe ra yi bara muxu li,
wo xa a kolon wo yaagi nun fe ɲaaxi sɔtɔma nɛ
wo xa yunubi wuyaxi xa fe ra.

²³ Mixi fɔɔrɛ kiri nɔma fiixɛde?
Baratɛ xa makatunyi nɔma masarade?

Wo tan go, wo tan naxee darixi fe ɲaaxi ra?

Wo nɔma lude kira fanyi xɔn ma?

²⁴ N fama nɛ wo rayensende
alɔ maale lagi naxan lɔɛma gbengberenyi foye kui.»

²⁵ Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara na ɲaxankatɛ mɔɔli natɛ wo bɛ,
barima wo bara nɛɛmu n ma,
wo bara la wule ra.

²⁶ N fama nɛ wo rayaagide a ɲaaxi ra.

²⁷ N bara wo xa yɛnɛ nun wo xa langoeɲa to,
wo birama naxan fɔxɔ ra geyae fari nun daaxae kui.
N bara wo xa fe ɲaaxie to.

ɲaxankatɛ na wo bɛ Darisalamuka sɛniyɛntaree.

Wo luma na kira xɔn ma han mun tɛmui?»

14

Kaamɛ ragorofe Isirayila bɔxi ma
Alatala xa masenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya
a naxan tixi Annabi Yereimi bɛ,
kaamɛ to sin Isirayila bɔxi ma.

² «Yudaya na sunnunyi kui,
a xa taa kanaxie na gbelegbelefe bɔxi ma.

³ Denbaya kanyie e xa walikɛe xɛɛma ye fende,
kɔnɔ ye mu na kɔlɔnyie kui,
e fa gbilen fɛɲɛ igelixi ra.
E sunnun donma ragoroma e ma yaagi xa fe ra.

⁴ Bɔxi bara ibɔɔ fɔlɔ,
barima tunɛ yo mu faxi a ma.
Walikɛe fan luxi na yaagi nan kui,
e fa sunnun donma ragoro e ma.

⁵ Tɔɔkɛ a xa di raboloma wula i,
barima ɲooge mu na e naxan donma.

⁶ Sofale tixi geyae fari,
e foye mamɛma alɔ wulai baree.
E ɲooge fenma

kɔnɔ e mu sese toma.»

Isirayila xa masenyi Alatala bɛ

⁷ «Alatala, hali muxu xa yunubi gbo,
i xa muxu rakisi i xili xa fe ra.
Muxu bara fe ɲaaxi gbegbe raba,
muxu bara yunubi raba i ra.

⁸ Isirayila xaxili tixi i tan nan na,
i findixi muxu rakisima nan na muxu xa tɔɔrɛ kui.
Munfe ra i bara lu alɔ xɔɲɛ muxu xɔɲyi?
Munfe ra i bara lu alɔ biyaasila naxan na dangife tun?

⁹ Munfe ra i bara lu alɔ sɔɔri sɛnbɛtare
naxan mu nɔma muxu rakiside?
Alatala, i na muxu ya ma,

i xili na muxu xun ma.

I naxa muxu rabolo.»

Alatala xa masenyi Isirayila bɛ

¹⁰ Alatala bara a masen yi ɲama bɛ,
«Nɛrɛtie nan lanxi wo ma,
wo mu nɔma wo yɛtɛ suxude.»

Annabi Yeremi xa masenyi

«E mu rafan Alatala ma.

A e xa yunubie kolon,

a fama e ɲaxankatade na nan ma.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ,

¹¹ Alatala bara a masen n bɛ,
«I naxa Ala maxandi fe fanyi ra yi ɲama bɛ.

¹² Xa e sunyi suxu, n ma tongoma.

Xa e sɛrɛxɛɛ ba, n mu e suxuma,
barima n wama e xun nakanafe nɛ
santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

¹³ N bara Ala yaabi,

«N Marigi Alatala, namijɔnmɛɛ bara a fala e bɛ,

«Wo mu santidɛgɛma toma,

wo mu kaamɛ kolonma.

Wo bɔɲɛsa nan tun sɔtɔma be.»»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

¹⁴ Alatala bara a masen n bɛ,
«Na namijɔnmɛɛ na wule nan falafe n xili ra.

N tan mu e xɛɛxi,

n tan mu yaamari fixi e ma,

n tan mu wɔyɛnxi e bɛ.

E xa wule masenyi fatanxi laamatunyie nan na

naxee mu findixi nɔndi ra,

a fatanxi se matoe nun kuyee xa wali nan ma,

a fatanxi e yɛtɛ xaxili madaxuxi nan na.

¹⁵ Na nan a ra, Alatala bara a masen,
«Namijɔnmɛɛ naxan masenyi tima n xili ra

n mu naxan fixi a ma,

a fa a fala «Santidɛgɛma nun kaamɛ mu yi bɔxi lima,»

na namijɔnmɛɛ mɔɔli sɔntɔma nɛ santidɛgɛma nun kaamɛ ra.

¹⁶ A masenyi tima ɲama naxan bɛ,

e fama nɛ faxade Darisalamu kirae xɔn ma santidɛgɛma nun kaamɛ ra.

Mixi yo mu luma naa naxee e ragatama,

mixi yo mu na naxee e xa ginɛɛ nun e xa die ragatama.

N fa e xa fe ꞓaaxi sare ragbilende e ma.›

¹⁷ I xa a fala e be,

‹Ya ye minima n ya ra kɔɛ nun yanyi tɛmɔi birin,
barima n ma ꞓama sɛniyɛnxi bara tɔɔɛ belebele sɔtɔ,
gbaloe bara e li.

¹⁸ Xɛmɛ na daaxa naxee faxaxi santidɛgɛma ra.

Furema kaamɛxie na taa kui.

Namijɔnmɛɛ nun sɛrɛxɛdubɛɛ fan bɔxi ijɛrɛma,

kɔnɔ e xaxili mu na sɔnɔn.››

Isirayila xa masenyi Alatala be

¹⁹ «Alatala, i bara Yudaya rabolo kerenyi ra?

Siyon mu rafanxi i bɔjɛ ma sɔnɔn?

Munfe ra i muxu ꞓaxankatama,

i tondi muxu rayalande?

Muxu bara wa bɔjɛsa xɔn, kɔnɔ muxu mu a sɔtɔxi.

Muxu bara wa yalanyi xɔn, kɔnɔ wa xui gbansan nan minixi.

²⁰ Alatala, muxu bara muxu xa ꞓaaxɔꞓa kolon,

muxu bara muxu babae xa yunubie to.

Muxu bara yunubi raba i ra.

²¹ Kɔnɔ i naxa xɔnɔ i xili xa fe ra.

I naxa a lu nde xa ba i xa binyɛ nun i xa yaragaaxui ra.

I xa ratu saatɛ ma naxan na won tagi.

²² Wule kuye nde na dunijɔa naxan tunɛ ragoroma? Ade.

Koore nɔma tunɛ rafade? Ade.

Muxu xaxili tixi i tan nan na,

barima i tan nan gbansan nɔma na fe mɔɔli rabade.››

15

Ala xa natɛ

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

¹ Alatala bara a masen n be,

«Hali Annabi Munsa nun Annabi Samuweli

n maxandi nɛ yi ꞓama xa fe ra,

n bɔjɛ mu tin na duba suxude.

E xa e makuya n na, e xa siga.

² Xa yi ꞓama i maxɔrin, «Muxu xa siga minden»,

i xa e yaabi, «Alatala nan a masenxi,

naxan lanma a xa faxa, na kanyi xa faxa,

naxan lanma a xa faxa santidɛgɛma ra,

na kanyi xa faxa santidɛgɛma ra,

naxan lanma a xa faxa kaamɛ ra,

na kanyi xa faxa kaamɛ ra,

naxan lanma a xa xanin konyiya kui,

na kanyi xa xanin konyiya kui.›

³ Alatala xa masenyi nan ya:

‹N fama nɛ e ꞓaxankatade tɔɔɛ naani ra.

Santidɛgɛmae fama nɛ ndee faxade.

Baree fa ndee ibɔɔde.

Xɔni naxee na koore ma nun wulai sube naxee na bɔxi,

e fama nɛ ndee sɔntɔde, e e don.

⁴ Dunijɔa mangɛya birin na na fe to, e luma gaaxui nan kui.

E fama nɛ a kolonde Yudaya mangɛ Xesekiya xa di Manasi,

a fe ꞓaaxi naxan nabaxi Darisalamu,

na bara a niya Alatala xa e ꞓaxankata.

⁵ Darisalamu, nde kinikinima i ma?
Nde nɔma diɲɛde i xa fe ra?

Nde i xa fe maxɔrinma?›

⁶ Alatala xa masenyi nan ya:

‹Wo bara n nabolɔ,
wo bara gbilen n fɔxɔ ra.

Na fe na a ra n fama wo suxude, n mu kinikini wo ma.

⁷ N fama nɛ e rayensende alɔ maale lagi,
n fa e xa die bade e yi ra,

n fa n ma ɲama xun nakanade
barima e mu gbilenxi e xa wali kobi fɔxɔ ra.

⁸ E xa kaɲɛ ginɛɛ wuyama nɛ
alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.

Kasara ti fama nɛ dingɛɛ ma yanyi ra,
a fa fe magaaxuxi raba e ra.

⁹ Nga naxan bara di solofere bari,
a fama nɛ tagande,

a faxa yaagi kui a xa waxati mu a lixi.

Isirayila yaxuie fama nɛ e sɔntɔde santidɛgɛma ra.›

Alatala xa masenyi nan na ki.»

Annabi Yereḡi xa masenyi

¹⁰ «N nga, ɲaxankatɛ na n bɛ.

I bara n naso duniɲa

kɔnɔ n ma fe mu rafanxi beka yo ma.

N mu doni tongoma, n mu doni fima,

kɔnɔ mixi birin luma n danka ra.»

Alatala xa masenyi

¹¹ Alatala bara a masen,

«N mu wo rakisixi xɛ?

N mu yaxuie bɔnbɔ xɛ wo xa fe ra wo tɔɔrɔ tɛmɛi?

¹² Wure nun yɔxui bolonma? Ade.

Mixi naxan kelima kɔɔla ma go?

¹³ N bara wo xa harige nun wo xa naafuli birin fi mixi ma
wo xa yunubie xa fe ra wo naxee rabaxi yi bɔxi ma.

¹⁴ N wo sama nɛ wo yaxuie sagoe,

e xa wo xanin bɔxi ma wo mu dɛnnaxɛ kolon,
barima n bara xɔnɔ wo ma a ɲaaxi ra.»

Annabi Yereḡi xa masenyi Alatala bɛ

¹⁵ «Alatala, i bara a birin kolon.

I xa ratu n ma, n mali, n gbɛɲɔxɔ n yaxuie ma.

I naxa n faxa, i tan kinikininte,

barima n na tɔɔrɔfe i xili xa fe ra.

¹⁶ N to i xa masenyi mɛ, n bara a suxu.

I xa sɛriyɛ rafan n ma,

barima n findixi i gbe nan na, i tan Mangɛ Alatala.

¹⁷ N mu lu mixi ya ma naxee nu yoma i ma,

barima i xa fe nu na n bɔɲɛ kui.

N nu bara lu n keren,

n nu xɔnɔxi yi ɲama ma alɔ i tan.

¹⁸ Munfe ra n luma tɔɔrɛ kui?

Munfe ra n mu yalanyi sɔtɔma?

I naxa i xa laayidi kana

alɔ kɔlɔnyi naxan mu ye raminima sɔnɔn.»

Alatala xa masenyi Annabi Yereḡi bɛ

¹⁹ Na nan a ra Alatala bara a masen,
 «Xa i gbilen n ma,
 n i ragbilenma nE i walide.
 Xa i ba woyen jaaxi falafe,
 n man i findima nE n ma xEera ra.
 Nama xa bira i foxo ra,
 i tan naxa bira e foxo ra de.
²⁰ Yi jaama fama nE i gereede,
 konko e mu noma i ra,
 barima n i luma nE alo tete xoxoxo e ya ra.
 N na i seeti ma, alako n xa i rakisi, n xa i ratanga.
 Alatala xa masenyi nan na ki.
²¹ N i bama nE mixi jaaxi belexe,
 n i ratanga mangE senbema ma.»

16

Gbaloe Isirayila boxi ma
Alatala xa masenyi Annabi Yereimi be
¹ Alatala bara yi masenyi ti n be,
² «I naxa ginE doko, i naxa die soto,
³ barima Alatala bara a masen die xa fe ra
 naxee fama baride yi boxi ma,
 a nun e nga naxee e barixi,
 a nun e baba naxee e sotoxi,
⁴ e fama nE faxade fure ma,
 konko jonfe mu rabama e be, e mu ragatama boxi ma.
 E findima jaje nan na bendE fupi fari.
 E na faxesantidagama nun kaame ra,
 xonie nun wulai subee fa e binbie donde.»

⁵ Alatala bara a masen n be,
 «I naxa so banxi kui mixi na sunnunyi kui dennaxe,
 i naxa siga jon yire, i naxa mixi kunfa ba,
 barima n bara bonesa ba n ma jaama yi ra,
 n bara tondi hinne nun kinikini ma e be.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

⁶ «Mixi xungbee nun mixi lanmae faxama nE yi boxi ma.
 E mu ragatama, e jonfe mu rabama.
 E xa mixie mu e yete maxabama sunnunyi kui,
 e mu e xunyi bima faxes mixie be.
⁷ E mu taami dokoma sunnun mixie be alako e xa madundu.
 E mu minse dokoma sunnun mixie be,
 naxee baba xa na mu a ra e nga bara faxes.
⁸ I naxa jon fe bande don,
 i naxa lu sunnun mixie fe ma e madundufe ra,
⁹ barima Isirayila MangE Alatala bara a masen,
 «N bara fa yi waxati wo tagi
 alako jalexinyi sigie xa dan,
 xulunye xa jon futi xirimae tagi.»»

Annabi Yereimi xa masenyi Alatala be

¹⁰ «N na ge yi masenyi tide jaama be,
 e fama nE n maxorinde,
 «Munfe ra Alatala bara a masen a xa muxu jaxankata?»

Munse findixi muxu xa yunubi ra?
Muxu fe ꞓaaxi mundun nabaxi muxu Marigi Alatala ra?»)»

Alatala xa masenyi Annabi Yereimi bE

¹¹ «I xa e yaabi,

«Alatala xa masenyi nan ya:

Wo babae bara n naboloo,
e bara bira ala gbEteEe fɔxɔ ra,
e bara e batu, e bara tuubi e bE.

E bara n tan nabeꞓin, e mu n ma sEriyE suxu.

¹² Wo tan bara fe ꞓaaxi raba dangife wo babae ra.

Wo bara bira wo sondonyi ꞓaaxi waxɔnfe fɔxɔ ra,
wo mu wo tuli mati n na.

¹³ N xa wo kerii yi bɔxi ma,

wo xa siga yire nde wo nun wo babae mu dEnnaxE kolon.

MEnni wo nɔma nE ala gbEteEe batude kɔE nun yanyi ra,
barima n mu kinikinima wo ma sɔnɔn.»»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«LɔxɔE fama fade, mixi mu a falama sɔnɔn,
«Alatala ꞓiꞓE bara Isirayilakae ramini Misira bɔxi ra.»

¹⁵ Mixie fama nE a falade,

«Alatala ꞓiꞓE bara Isirayilakae ramini kɔɔla bɔxi ma,
a nun bɔxi birin ma e rayensenxi dEnnaxE.

N fama nE e ragbilende e xa bɔxi ma,
n naxan fi e babae ma.»»

¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama nE mixi suxuie xEede e yire,
e xa e suxu.

N fama nE koyinmae xEede e yire, e xa e fen geyae fari gEmEe longori ra,

¹⁷ barima n bara e ꞓEreE ki to.

E rabafe mu nɔxunxi n ma,
n e xa yunubie birin toma.

¹⁸ N fama nE e xa yunubi sare ragbilende e ma dɔxɔ firin,
barima e bara n ma bɔxi findi bɔxi sEniyEntare ra,
n naxan fixi e ma kE ra.

E bara na bɔxi rafe fe ꞓaaxi nun fe ratɔnxi ra.»

Annabi Yereimi xa masenyi

¹⁹ «Alatala findixi n sEnbE nan na,

a findixi n kantama nan na,

a findixi n ma kantari nan na n ma tɔɔreE kui.

Sie fama nE fade i yire kelife duniꞓa tuxui birin.

E fama nE a falade, «Muxu babae biraxi wule nan fɔxɔ ra,
wule naxan mu findixi munafanyi ra e bE.»

²⁰ Adamadi nɔma alae yailande?

E naxan yailanma, Ala mu a ra.»

Alatala xa masenyi

²¹ «Na nan a ra,

yi biyaasi n fama nE n sEnbE magaaxuxi masende e bE,

alako e xa a kolon Alatala nan n na.»

A sɛbɛxi e sondonyi ma,

a sɛbɛxi e xa sɛrɛxɛbade ferie ma,
alɔ sɛbɛli tima walaxɛ ma ki naxɛ.

² E xa die fan natuma e xa sɛrɛxɛbadee ma na ki nɛ,
a nun e xa Aseri wuri masolixie ma
naxee luxi sansi bun ma geyae fari.

³ N ma geya naxan na wo xa bɔxi ma,
a nun wo harige, nun wo xa naafuli birin,
nun wo xa kuye batude naxee na geyae fari,
n na birin soma nɛ wo yaxuie yi ra wo xa yunubi xa fe ra,
wo naxan nabaxi wo xa bɔxi birin ma.

⁴ Wo yɛtɛ yati fama nɛ wo kɛ bɛɲinde,
n naxan fixi wo ma.
N wo findima nɛ wo yaxui xa konyie ra bɔxi nde ma,
wo mu naxan kolon,
barima wo bara n naxɔnɔ a ɲaaxi ra,
n ma xɔnɛ luxi nɛ alɔ tɛ xubentare.»

⁵ Alatala bara a masen,
«Danke na mixi bɛ naxan xaxili tixi adamadi ra,
naxan a yɛtɛ taxuma mixi nde ra,
naxan bɔɲɛ bara Alatala bɛɲin.

⁶ A luma nɛ alɔ kungsi naxan tixi gbengberenyi ma.
A xa fe mu sɔɔnɛyama na bɔxi xare ma,
mixi mu sabatixi dɛnnaxɛ.

⁷ Nɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan xaxili tixi Alatala ra,
naxan a yɛtɛ taxuma Ala ra.

⁸ A tan luxi nɛ alɔ sansi naxan sixi xure fɛ ma,
naxan sanke ye sɔtɔma a fanyi ra.

Wuyenyi mu a lima mɛnni,
a burɛxɛ fanma nɛ tun.
Hali sogofure tɛmui, a burɛxɛ mu lisima,
a bogima nɛ tɛmui birin.»

⁹ «Adama xa tinxintareya kobi fe birin bɛ.
A mu nɔma matinxinde.

Nde na fahaamuma?

¹⁰ N tan Alatala, n mixi bɔɲɛ nan matoma,
n adama sondonyi kui nan fenma,
alako n xa kankan xa fe rabaxi sare ragbilen a ma.

¹¹ Naafuli tinxintare kanyi luxi nɛ
alɔ dɔnmɛ naxan xɛlɛɛ rasɛgɛma a gbe mu na naxee ra.
A xa naafuli lɔɛma a xa duniɲɛigiri nan kui,
a faxa tɛmui a fa kolonde a lɔnnitare nan a ra.»

Annabi Yereimi xa masenyi

¹² «Won Marigi Alatala xa kibanyi na nɔrɛ kui,
a xa hɔrɔmɔlingira itexi na na kabi fɔlɛ.

¹³ Alatala, Isirayila xaxili tixi i tan nan na.
Mixi naxan i bɛɲinma, e luma yaagi nan kui.»

Alatala xa masenyi

«Mixi naxan n bɛɲinma, e lɔɛma nɛ bɛndɛ fuɲi fari,
barima e bara tondi Alatala ra,
naxan maniyaxi ye ra mixi baloma naxan na.»

Annabi Yereimi xa masenyi Alatala bɛ

¹⁴ «Alatala, n nayalan, n nakisi.

N lama nE i ra, tantui na i bE.

¹⁵ Alatala a falama n bE,
 <Alatala xa masenyi mu kamalima xE? A xa kamali.>

¹⁶ N mu tondima findide ꞓama yarerati ra.

I a kolon n mu wama gbaloe xa muxu li.

I n ma masenyi birin kolon.

¹⁷ I naxa n magaaxu,
 barima n ma kantari nan i ra gbaloe kui.

¹⁸ I xa n yaxuie rayaagi,
 kɔnɔ i naxa n tan lu yaagi kui.

I xa n yaxuie rasEɾEɾn,

kɔnɔ i naxa n lu gaaxui kui.

I xa gbaloe rasanba e ma,

i xa e halaki a ꞓaaxi ra.»

¹⁹ Alatala bara a masen n bE, «Siga, i sa ti naadE sEɛti ma naxan xili falama, <ꞓama xa naadE,> Yudaya mangEe soma dEɾnaxE, e minima dEɾnaxE ra. I man xa siga Darisalamu sode dE birin na, ²⁰ a fala ꞓama bE, <Yudaya mangE, Yudayakae, nun Darisalamukae, wo tan naxee birin soma yi naadEe ra, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.»

²¹ Alatala bara a masen,
 «Wo xa a mato a fanyi ra,
 wo naxa kote xanin malabui lɔxɔE,
 wo naxa kote raso Darisalamu taa kui.

²² Wo naxa kote ramini wo xa banxi kui malabui lɔxɔE,
 wo naxa wali yo raba na lɔxɔE.

Wo xa malabui lɔxɔE binya
 alɔ n wo babae yamarixi ki naxE.

²³ E mu n xui ramExi, e mu e tuli matixi n na.
 E e kobe rasoxi n na, e tondi n ma sEriyE ra.»

²⁴ Alatala xa masenyi nan ya,
 «Xa wo wo tuli mati n na,
 xa wo mu kote yo raso taa kui malabui lɔxɔE,
 xa wo malabui lɔxɔE binya,
 xa wo mu wali yo raba na lɔxɔE,

²⁵ mangEe nun mangEɔie soma nE taa sode dEe kui soe nun sɔɔri ragisee fari,
 e fa dɔxɔ Dawuda xa kibanyi kui.

Yudayakae nun Darisalamukae fan soma nE taa kui,
 Darisalamu fa sabati abadan.

²⁶ Mixi fama nE kelife Yudaya taae kui,

kelife Darisalamu rabilinyi,

kelife Bunyamin bɔxi ma,

kelife Sefela bɔxi ma,
 kelife geyae nun Negewi gbengberenyi ma.

E fama nE alako e xa sEɾExE mɔɔli birin ba Alatala xa hɔɾɔmɔbanxi kui,
 alɔ sEɾExE gan daaxi, xanunteya sEɾExE,
 surayi sEɾExE, nun tantui sEɾExE.

²⁷ Kɔnɔ xa wo mu wo tuli mati n na,
 xa wo tondi malabui lɔxɔE binyade,
 xa wo kote xanin na lɔxɔE,
 wo e raso Darisalamu taa kui malabui lɔxɔE,
 n wo xa taa sode dEe ganma nE tE ra naxan mu xubenma,
 a fa Darisalamu yire makantaxi birin kana.»

18

Fɛɲɛ yailanyi

Alatala xa masenyi

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yereimi bɛ,

² «Keli, i xa siga fɛɲɛ yailanyi xɔnyi.

Mɛnni i fama nɛ n ma masenyi mɛde.»

Annabi Yereimi xa masenyi

³ «Awa, n naxa siga fɛɲɛ yailanyi xɔnyi.

A nu na fɛɲɛ yailanfe,

⁴ kɔɔ na fɛɲɛ to bɔɔ yire nde,

a man naxa gbilen a yailan na,

alako a xa lu alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxɛ.»

⁵ «Alatala naxa a masen n bɛ,

⁶ «Alatala xa masenyi nan ya:

Isirayila bɔnsɔɛ, n tan fan fe rabama nɛ wo ra,

naxan maniyaxi yi fɛɲɛ yailanyi xa wali ra.

Isirayila bɔnsɔɛ, wo na n bɛlɛxɛ kui

alɔ boora na fɛɲɛ yailanyi bɛlɛxɛ ki naxɛ.

⁷ Xa n natɛ tongo si, xa na mu a ra mangɛya, rabirafe ra,

n xa e halaki, n xa e xun nakana,

⁸ kɔɔ e fa gbilen e xa fe ɲaaxi fɔxɔ ra,

na tɛmui n fan gbilenma nɛ n ma natɛ fɔxɔ ra,

n mu e ɲaxankatama sɔnɔn.

⁹ Xa n natɛ tongo si, xa na mu a ra mangɛya, tife ra,

¹⁰ kɔɔ e fa fe ɲaaxi raba n na,

e gbilen n xui fɔxɔ ra,

na tɛmui n fan gbilenma nɛ fe fanyi fɔxɔ ra

n nu wama naxan nabafe e bɛ.»»

¹¹ «A fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ,

Alatala bara a masen,

«N bara natɛ tongo wo xili ma,

n xa wo ɲaxankata.

Wo xa gbilen wo xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra,

wo xa wo ɲɛɛ ki masara.»

¹² Kɔɔ e naxa a yaabi,

«Na mu fama sɔɔnɛyade,

barima muxu tan birama muxu xaxili nan fɔxɔ ra.

Muxu tan birama muxu waxɔnfe nan fɔxɔ ra,

hali a ɲaaxu.»»

¹³ «Alatala man bara e yaabi,

«Wo xa a mato xa yi mɔɔli nu bara raba sie tagi.

Nde bara na fe mɔɔli mɛ sinden?

Isirayila sɛniyɛnxi bara fe xɔnxi raba.

¹⁴ Xinbeli nɔma kelide Liban geya fari?

Xure xunxuri naxee ye goroma naa, e nɔma xɔride?»

¹⁵ Kɔɔ n ma ɲama tan bara nɛɛmu n ma fe ra,

e surayi gan sɛɛxɛ ra kuyee bɛ,

e bira kira gbɛɛ yailantaree fɔxɔ ra,

e kira fori lu na.

¹⁶ E bara a niya e xa bɔxi xa gbaloe sɔɔ.

Dangi mixie na na to, e dE ixarama nE, e fa e mabere.

¹⁷ N fama nE e rayensende e yaxuie ya ra,
alO foye naxan kelima sogetede.

N nan n kobe rasoma e ra gbaloe lOXOE.»

Annabi Yeremi yaxuie xa masenyi

¹⁸ Mixi ndee bara a fala,

«Won xa Annabi Yeremi xa fe mabere barima
sEXEdubEe mu jOnma naxee Ala xa sEriyE masenma,
lOnnilae mu jOnma naxee mixi rasima,
namijOnmEe mu jOnma naxee masenyi tima.

Won xa wule sa a xun ma, won tondi a xa masenyi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bE

¹⁹ «Alatala, n mali, i tuli mati n yaxuie wOyEn xui ra.

²⁰ E lanma e xa fe fanyi masara fe jaaxi ra?

E wama n faxafe nE.

I xa ratu a ma n findixi i xa xEera nan na,
alako e xa ratanga i xa xOnE ma.

²¹ Na kui i xa e xa die faxa kaamE ra,
i xa e faxa santidEgEma ra.

E xa ginEe xa findi dibaritaree ra,
xa na mu a ra kaajE ginEe.

I xa a lu e xa mOrie xa faxa,
e xa fonikee xa bira santidEgEma ra.

²² I na e yaxuie xEE e yire,
wa xui xa mini e xa banxie kui,
barima e bara wa n nabirafe yili kui,
e bara wa n suxufe gantanyi ra.

²³ I tan Alatala, i e xa ma jOXunyi kobi birin kolon,
e wama naxan nabafe n na.

I naxa e xa yunubi xafari.

I naxa dijE e xa yunubi ma.

I xa e rabira i ya tode ra, i xa xOnO e ma a jaaxi ra.»

19

Tofeti xa gbaloe

Alatala xa masenyi

¹ Alatala naxa a masen, «Siga, i sa fEjE sara fEjE yailanyi xOnyi. Nama forie nun
sEXEdubE forie xa i mati. ² I na gE na sarade, wo xa mini Beti Hinoma biri ra, «fEjE
naade» na dEnnaxE biri. MENni i xa yi masenyi ti, ³ «Yudaya mangE nun Darisalamukae,
wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.»»

«Isirayila MangE Alatala bara a masen,
«N fama nE bekae jaxankatade a jaaxi ra.

N naxan nabama e ra, mixi yo mu na fe mOoli mEXi sinden.

⁴ N na rabama nE barima e bara n nabEjin,
e bara yi bOXi findi yire sEniyEntare ra,
surayi ganma sEXE ra kuyee bE dEnnaxE.

A singe e mu nu darixi na mOoli ra.

E babae nun Yudaya mangEe mu nu na mOoli rabama,
kOnO yakOSi e bara mixie nii ba,
naxee mu fe jaaxi yo rabaxi.

⁵ E bara batudee ti Bali kuye bE geyae fari,
e e xa die bama sEXE gan daaxi ra dEnnaxE.

N tan mu e yamarixi na mOoli ra,

n mu na mɔɔli falaxi,
na mɔɔli mu luxi n ma maɲɔxunyi ya ma.»»

⁶ «Alatala xa masenyi nan ya:
Na nan a ra lɔxɔɛ fama a lide
yi bɔxi xili mu falama Tofeti nun Ben Hinoma sɔnɔn,
a fama falade nɛ <Gbaloe gulunba.>

⁷ Be n Yudaya nun Darisalamu waxɔnfe kanama nɛ,
n e rabira e yaxuie xa santidɛgɛma ra,
naxee wama e sɔntɔfe.

N e binbie luma xɔnie nun wulai subee nan bɛ.

⁸ N yi taa kanama nɛ,
a fa findi yaagi ra bekae bɛ.

Dangi mixie na yi taa kanaxi to,
e dɛ ixarama nɛ, e fa yo wo ma.

⁹ E yaxui naxee wama e sɔntɔfe,
e fama nɛ e tɔɔɔde taa kui
han bekae e yɛtɛ xa die nun e dɔxɔbooree don.»

¹⁰ «I na gɛ na masenyi tide, i xa fɛɲɛ ibɔɔ forie ya xɔri naxee i matixi. I xa a fala e
bɛ,

¹¹ «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
N yi ɲama nun e xa taa xun nakanama na ki nɛ,
alɔ fɛɲɛ ibɔɔxi ki naxɛ.

Na fɛɲɛ mu yailanma sɔnɔn.

Tofeti findima mixi faxaxie ragatade nan na.»»

¹² Alatala xa masenyi nan ya:

«N yi yire nun a xa mixie luma nɛ alɔ Tofeti.

¹³ Darisalamu banxie nun Yudaya mangɛ xa banxie,
e birin findima yire sɛɲiyɛntare nan na alɔ Tofeti.
Singe ra, mixie bara surayi gan sɛrɛxɛ ra banxie fari,
e bara tunbuie batu,
e bara minse ba sɛrɛxɛ ra ala gbɛtɛɛ bɛ.»

¹⁴ Annabi Yeremi naxa fa kelife Tofeti, Alatala masenyi soxi a yi ra dɛnnaxɛ. A naxa ti
Alatala xa banxi naadɛ ra, a a fala ɲama bɛ, ¹⁵ «Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen, «N
yi taa nun a rabilinyi ɲaxankatama nɛ. N fama nɛ gbaloe ra e bɛ barima e bara e kobe
raso n na, e tondi n ma sɛriyɛ ra.»»

20

Annabi Yeremi xa tɔɔɔɛ

¹ Sɛrɛxɛdubɛ Pasura, Imeri xa di, naxan findixi hɔɔɔmɔbanxi yarerati ra, a to Annabi
Yeremi xa kawandi mɛ, ² a naxa a suxu, a a bɔnbɔ, a a sa kutunyi ra hɔɔɔmɔbanxi sɛɛti
ma Bunyamin sode dɛ ra. ³ Kuye to iba, Pasura naxa a ramini, kɔnɔ Annabi Yeremi naxa
a yaabi, «Alatala bara i xili masara. A mu falama sɔnɔn Pasura, a falama nɛ fa <Magori
Misabiba,> «Naxankatɛ yire.» ⁴ Alatala naxa a masen, «N gaaxui luma nɛ i tan nun i booree
bɔɲɛ ma. I yaxuie i booree faxama nɛ santidɛgɛma ra i ya xɔri. N Yudaya bɔxi fan sama
nɛ Babilɔn mangɛ bɛlɛxɛ, a e bɔnbɔ santidɛgɛma ra, a fa e xanin Babilɔn. ⁵ Harige nun
naafuli naxan birin na yi taa kui, a nun naxan na Yudaya mangɛɛ yi ra, n na birin soma
nɛ wo yaxuie yi ra yi gere kui, e xa a xanin Babilɔn. ⁶ I tan Pasura, nun i xa mixie, wo
fan sigama nɛ konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. I faxama mɛnni nɛ, i ragata naa, i tan nun
i booree i naxee kawandixi wule ra.»»

Annabi Yeremi xa masenyi

⁷ «Alatala, i bara n natantan,

n fan bara n yετε lu na tantanyi kui.
 I bara n suxu, i bara nɔ n na.
 ԼՈՒՃԵ yo ԼՈՒՃԵ e n maberema, e birin yoma n ma.
⁸ N ma masenyi birin findima յaxankatε nun gbaloe nan na.
 N na Alatala xa masenyi ti, յama birin yo n ma.
⁹ Xa n na a fala,
 «N mu a xa fe kawandima sɔnɔn,
 n mu wɔyεnma a xili ra sɔnɔn,»
 Alatala xa masenyi luma nε alɔ tε n bɔյε kui.
 N mu nɔma na tε raxubende,
 fo n xa Alatala xa masenyi ti.
¹⁰ N bara tɔյրεցε gbeցbe mε.
 Xa n a fala, «Gbaloe na fafe,»
 mixi ndee a fala, «Won xa a masen mangasanyi bε.»
 N booree birin na n matofe,
 alako e xa n suxu tantanyi kui.
 E a falama, «Tεmunde won nɔma nε a suxude gantanyi ra,
 won xa nɔ a ra, won xa won gbeյոժոժ a ma.»
¹¹ ԿՅՈՇ Alatala ՏԵՆԵՄա na n սԵԵti ma.
 N yaxuie fama nε birade, e mu nɔma n na.
 Na findima nε yaagi ra e bε, e xaxili ifu.
¹² Mangε Alatala tinxintɔεε kolon,
 a e bɔյրε nun e sondonyi matoma.
 N a kolon Alatala fama nε n gbeյոժոժode e ma,
 n xaxili tixi a tan nan na.
¹³ Wo Alatala matɔժ, wo bεeti ba a bε,
 barima a setaree rakisima nε e yaxuie bεլԷԽԷ.
¹⁴ N bari ԼՈՒՃԵ dankaxi.
 N nga n barixi ԼՈՒՃԵ naxε, ԼՈՒՃԵ fanyi mu a ra.
¹⁵ ԽԵԵra naxan n bari fe fala n baba bε,
 mixi dankaxi nan nu a ra.
 N baba nu bara սԵԵwa na xibaaru ra,
¹⁶ կՅՈՇ na չԵԵra xa lu alɔ yi taae,
 Alatala naxee halakixi kinikinitareյա kui.
 A xa e gbelegbele xui mε գԵՏԵցԵ nun yanyi ra.
¹⁷ A nu lan nε a xa n faxa n nga tԵԵցԵ,
 n xa ragata mԷnni abadan.
¹⁸ Munfe ra n fa minixi dunյոյա ma,
 n xa yi tɔյրε nun yi fe xɔnԷ sɔտ,
 n ma dunյոյեցiri xa findi yaagi ra n bε?»

21

Darisalamu xa gbaloe masenyi

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bε, mangε Sedekiya to Malakiya xa di Pasura nun Maaseya xa di Sefaniya սԵՐԷԽԵԴԷԷ չԵԵ a yire. E naxa a fala a bε, ² «I xa Alatala maxandi muxu bε barima Babilɔn mangε Nebukadansari na won gerefe. Tεmunde Alatala nɔma kaabanako nde rabade won bε alako Nebukadansari xa makuya won na.»

³ Annabi Yeremi naxa e yaabi, «Wo xa a fala Sedekiya bε, ⁴ Isirayila Marigi Alatala bara a masen, «Wo Babilɔn mangε nun a xa sɔյorie gere geresose naxan na, n a niyama nε e xa findi wo xun nakanama ra. Naxee na wo gerefe taa fari ma, e fama nε sode taa kui. ⁵ N tan yati gere tima nε wo bε սԵՆԵ ra, barima n xɔnɔxi wo ma a յաaxi ra. N bɔյրε bara te. ⁶ N fama nε yi taakae bɔնbɔde, չԵմԷε nun xurusee, alako e xa faxa fure յաaxi ma. ⁷ Na dangi xanbi, Yudaya mangε Sedekiya, a xa mixie, nun յama naxan mu fama

faxade fure, santidegema, nun kaame ra yi taa kui, n fama ne e sode e yaxui Babilon mangE Nebukadansari yi ra, naxan wama e nii bafe. A fama ne e bonbode santidegema ra, a mu kinikinima e ma fefe ma. Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁸ «I xa a fala n̄ama be, Alatala bara a masen, «N wo tima ne kira firin xon ma. Keren findi kisi kira ra, boore findi faxe kira ra. ⁹ Naxan luma yi taa kui, a fama ne faxade santidegema, kaame, nun fure ra, konon naxan a yete fima Babilonkae ma naxee bara wo xa taa rabilin, na kanyi kisima ne. ¹⁰ N bara natE tongo n xa fe n̄aaxi raba yi taa ra. N mu hinnema a ra. N a soma ne Babilon mangE yi ra, a fa a gan te ra. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹¹ «I xa a fala Yudaya mangE bonsoe be,

Wo wo tuli mati Alatala ra.

¹² Dawuda bonsoe, Alatala bara a masen, wo xa kiiti tinxixi sa gesegE yo gesegE,

wo xa tɔɔɔmixi ratanga mixi kobi ma,

alako n naxa xonon wo ma,

a fa lu alo te naxan mu xubenma wo xa kobin̄a xa fe ra.

¹³ N bara xonon wo ma,

wo tan naxee sabatixi yi gulunba yire,

wo tan naxee luxi alo gemE fiili ma,

wo tan naxee a falama,

«Nde noma won na? Nde noma sode won xonyi?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁴ «N fama ne wo naxankatade wo xa yunubie xa fe ra,

n te so wo xonyi ra naxan wo birin ganma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

22

Yudaya mangE xa gbaloe

¹ Alatala bara a masen, «Siga Yudaya mangE xonyi yi masenyi ra. ² I xa a fala a be, «Yudaya mangE, i tan naxan na Dawuda xa kibanyi kui, i tan, i xa mixie, nun i xa n̄ama naxan soma yi naade ra, wo wo tuli mati Alatala ra. ³ Alatala bara a masen, wo xa tinxin, wo xa seriye rabatu. Wo xa tɔɔɔmixi ratanga mixi kobi ma. Wo naxa xɔɔɔ, kiridi, nun kaɔɔɔ ginE tɔɔɔ. Wo naxa fe n̄aaxi raba, wo naxa kobi, wo naxa mixi nii ba yi boxi ma. ⁴ Xa a sa li wo naxa bira yi seriye fɔɔɔ ra, mangE naxee dɔɔɔma Dawuda xa kibanyi kui, e fama ne sode taa kui soe nun soori ragisee fari, e tan nun e xa mixie, nun e xa n̄ama. ⁵ Konon xa wo mu yi seriye rabatu, n bara n kali n yete ra, yi bonsoe xun nakanama ne. Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi

⁶ Alatala bara a masen Yudaya mangE be a bonsoe xa fe ra,

«I bara lu alo Galadi n be, i bara lu alo Liban geya,

konon n bekae kerima ne, n be findi gbengberenyi ra.

⁷ N soorie xema ne geresosee ra,

e xa sediri wurie xaba, e xa e gan.

⁸ Si gbegebe dangima ne naa, e fa a fala e boore be,

«Munfe ra Alatala yi mooli rabaxi yi taa xungbe ra?»

⁹ Nde e yaabima ne, «E Marigi Alatala na rabaxi ne

barima e bara a xa saatE rabejin,

e fa ala gbete batu, e tuubi e be.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁰ «Wo naxa konfe raba mixi faxaxie be,

wo naxa sunnun.

Wo xa wa mixie be naxee xaninma namanE ma,

barima e mu gbilenma e xɔnyi abadan.

¹¹ Alatala bara a masen Yosiya xa di Salumu xa fe ra,
naxan nu bara ti mangɛ ra a baba ɲɔxɔɛ ra,
«A mu gbilenma abadan.

¹² A faxama ɲamanɛ nan ma e a xaninma dɛnnaxɛ.
A mu yi bɔxi toma sɔnɔn.»»

Alatala xa masenyi

¹³ «Naxankatɛ na mixi bɛ
naxan banxi tima tinxintareya kui,
naxan a fari idɔxɔma muɲɛ saabui ra,
naxan mixi rawalima tɔɔɛ kui,
a tondi sare sode a xa walikɛ yi ra.

¹⁴ Naxankatɛ na mixi bɛ naxan a falama,
«N xa banxi belebele ti n yɛtɛ bɛ,
naxan kui gbo, wundɛri wuya naxan ma,
naxan xunmasaxi sɛdiri wuri ra,
naxan masoxi se gbeeli ra.»

¹⁵ I findixi mangɛ ra sɛdiri wuri nan ma fe ra?
I baba mu baloe nun minse sɔtɔxi xɛ?
Kɔnɔ a naxa tinxinyi nun fe fanyi raba,
na nan findixi sɔɔnɛya ra a bɛ.

¹⁶ A naxa setare nun tɔɔɔmixi ratanga,
na nan findixi sɔɔnɛya ra a bɛ.
Na birin a masenxi nɛ a bara n kolon.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁷ «Kɔnɔ i tan birama i yɛtɛ xa geeni nan tun fɔxɔ ra,
hali na fa findi faxɛ tife ra,
hali na fa findi mixi tɔɔɔfe ra.

¹⁸ Na nan a toxi Alatala masenyi tixi
Yosiya xa di Yehoyakimi xa fe ra, Yudaya mangɛ,
«E mu nɔma a binyade ɲɔnfe ra,
e mu a falama, N taara, N marigi.»

¹⁹ E mu a ragatama,
a luma nɛ alɔ sofale faxaxi naxan wɔlɛma Darisalamu fari ma.»

²⁰ «Wo xa te Liban,
wo xa wo xui ite Basan bɔxi ma,
wo xa gbelegbele Abarimi,
barima wo dɛfanboore birin bara bira.

²¹ Beenun tɔɔɛ xa wo suxu,
n nu bara masenyi ti wo bɛ,
kɔnɔ wo mu tin na ramɛde.
Wo na na ki nɛ kabi wo dimɛdi tɛmui,
wo mu wama n ma sɛriyɛ rabatufe.

²² Wo xa yareratie bara lɔɛ alɔ foye,
wo mɛɛnimae bara siga konyiya kui.
Wo tan bara yaagi, wo xaxili bara ifu wo xa kobɲa xa fe ra.

²³ Wo tan naxee na Liban,
naxee luxi alɔ xɔnie e tɛɛ kui sɛdiri wuri kɔn na,
wo fama nɛ tɔɔɔde a ɲaaxi ra gbaloe xa fe ra.
Wo fama nɛ lude tɔɔɛ kui alɔ ginɛ naxan na di barife.»

²⁴ Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara n kali,

hali Yehoyakimi xa di Yekoyakini, Yudaya mangE,
sa fatu n ma alɔ n ma xurunde fanyi,
n mu tondima na bade n bElexE ra.

²⁵ N i soma i yaxuie nan yi ra naxee wama i sɔntɔfe,
i gaaxuma naxee ya ra,
Nebukadansari, Babilɔn mangE, nun Babilɔnkae.

²⁶ N wo kerima nE ɲamanE ma, i tan nun i nga,
wo mu barixi dɛnnaxE.
Wo faxama naa nE.

²⁷ Wo mu gbilenma wo xɔnyi sɔnɔn, wo wama lufe dɛnnaxE.
Wo mu gbilenma naa abadan.»

²⁸ «Yehoyakini bara lu alɔ fɛɲE ibɔɔxi,
mixi mu wama naxan xɔn?
Munfe ra e a tan nun a xa die kerima ɲamanE ma, e mu dɛnnaxE kolon?

²⁹ N ma ɲama naxan sabatixi n ma bɔxi ma,
wo xa wo tuli mati Alatala ra.

³⁰ Alatala bara a masen,
«Wo xa sɛbɛli ti yi mixi xa fe ra,
a mu di sɔtɔma,
a xa duniɲEigiri mu sɔɔnɛyama,
a xa di yo mu luma Dawuda xa kibanyi kui,
a xa di yo mu Yudaya yamarima sɔnɔn.»

23

Alatala xa xɛɛra tinxinxi
Alatala xa masenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«NaxankatE na n ma ɲama yareratie bE
naxee bara n ma ɲama ralɔE, e bara e rayensen.

² Isirayila Marigi Alatala bara a masen a xa ɲama yareratie xa fe ra,
wo bara n ma ɲama rayensen nE, wo bara e kerɪ.
Wo mu mɛɛnɪxi e ma.
N fama wo ɲaxankatade wo xa kobɪɲa nan ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

³ «N fama nE n ma ɲama birin na,
n nu bara naxan xanin ɲamanE ma.
N fama nE e ragbilende e xɔnyi
alako e man xa wuya, e xa fe man xa sɔɔnɛya.

⁴ N yareratie tima nE e bE naxee mɛɛnɪma e ma.
E mu gaaxuma sɔnɔn, e mu sɛɛnma.
N e hayi birin fanma nE e bE.»
Alatala bara na masen.

⁵ Alatala xa masenyi nan ya:

«LɔxɔE fama nE fade n Dawuda xa di tinxinxi rakelima lɔxɔE naxE.
A ɲama yamarima nE lɔnni, tinxinyi, nun sɛɪɪyɛ ra bɔxi kui.

⁶ Na waxati Yudaya kisima nE,
Isirayila bɔɲɛsa sɔtɔ,
mixie a fala, «Alatala findixi won ma tinxinyi nan na.»

⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«LɔxɔE fama fade mixi mu a falama,

«Alatala ɲɲɛ naxan Isirayilakae raminixi Misira bɔxi ra.»

⁸ E a falama nɛ, «Won bara won kali Alatala xili ra,
naxan Isirayila bɔnsɔɛ rakelixi,

a e ramini ɲamanɛ ra naxan na kɔɔla ma

a nun yire birin a e kerixi dɛnnaxɛ.

E man fama nɛ e xa bɔxi rasabatide.»»

Annabi Yereimi xa masenyi

⁹ «Masenyie nan ya namijɔnmɛɛ xa fe ra:

N bɔɲɛ bara kinikini.

N xɔri birin na sɛrɛnfe,

n luxi nɛ alɔ siisila barima Alatala xa masenyi sɛniyɛnxi xɔrɔxɔ.»

Alatala xa masenyi

¹⁰ «Yi bɔxi rafexi yɛnɛlae nan na.

Bɔxi yati yati na dankɛ kui na nan ma,

fiili bara xara,

ɲooɛ bara ɲɔn.

Mixi mafura tinxintareya rabade.

E suusama na ra a fanyi ra.

¹¹ Namijɔnmɛ nun sɛrɛxɛdubɛ mu tinxin.

N bara kobɲa to n ma banxi kui.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² «Na nan a ra e xa kira xɔrɔxɔ.

Dimi bara sin e xun ma.

E luma nɛ bira ra,

barima n bara natɛ tongo n xa e ɲaxankata.

Na waxati na fafe.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹³ «N bara fe ɲaaxie to namijɔnmɛ Samarikae ya ma.

E na masenyi tife Bali xili ra,

e bara n ma ɲama Isirayila ralɔɛ.

¹⁴ N man bara fe ratɔnxie to namijɔnmɛ Darisalamukae ya ma.

E findixi yɛnɛlae nan na, e ɲɛrɛma wule ra,

e tinxintaree malima alako e naxa gbilen e xa wali kobi fɔxɔ ra.

E bara lu n bɛ alɔ Sodomakae,

e xa mixie maniyaxi Gomorakae nan na.»

¹⁵ Na nan a ra Mangɛ Alatala a masenxi namijɔnmɛɛ xa fe ra,

«N fe xɔnɛ soma nɛ i yi ra baloe ra,

n ye ɲaaxi so i yi ra minse ra,

barima Darisalamu namijɔnmɛɛ bara a niya

n ma bɔxi birin xa findi bɔxi sɛniyɛntare ra.»

¹⁶ Alatala bara a masen,

«Wo naxa wo tuli mati namijɔnmɛɛ xa masenyi ra.

E naxan masenma wo bɛ a findixi wule nan na.

E laamatunyie xa fe falama wo bɛ

naxee fatanxi e yɛtɛ xaxili ma.

Alatala xa mu a masenxi.

¹⁷ E bara suusa a falade n matandilae bɛ,

«Alatala naxɛ wo bɔɲɛsa sɔtɔma nɛ.»

E man nu a fala mixie bɛ,

naxee birama e yɛtɛ waxɔnfe fɔxɔ ra,

«Fe ɲaaxi yo mu wo sɔtɔma.»

18 Nde bara ti Alatala sɛɛti ma, a xa a xa masenyi ramɛ?

Nde bara a tuli mati a xa masenyi ra?

Nde bara na mɛ?

19 Alatala bara xɔnɔ mixi ɲaaxi ma.

Na luxi nɛ alɔ foye xungbe naxan dangima e xun ma.

20 Alatala xa xɔnɛ mu gbilenma,

fo a xa kamali,

fo a xa natɛ birin xa raba.

Na birin na ɲɔn, wo xaxili sɔtɔma nɛ.

21 N tan xa mu yi namijɔnmɛe xɛɛxi, e e yɛtɛ xaxili nan nawalife.

N mu masenyi tixi e bɛ, e masenyi tixi e yɛtɛ nan na.

22 Xa a sa a li e nu na n tan nan sɛɛti ma,

e n ma masenyi nan masenma n ma ɲama bɛ,

alako e xa gbilen e xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra,

e xa kobijna lu na.»

23 Alatala xa masenyi nan ya:

«Ala nan n na naxan makɔrɛ wo ra,

n mu na yire makuye.

24 Adamadi nɔma a nɔxunde n ma?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N mu na koore nun bɔxi birin ma xɛ?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

25 «N bara na namijɔnmɛe xui mɛ.

E wule nan falama,

e naxɛ, «N bara laamatunyi to, n bara laamatunyi to.»»

26 «Namijɔnmɛe luma wule fala ra han mun tɛmɔi?

E e yɛtɛ madaxuma han mun tɛmɔi?

27 E maɲɔxunxi nɛ a ɲama nɔma nɛɛmude n xili ra

e xa laamatunyi e saabui ra, e naxan falama e boore bɛ,

alɔ e babae nɛɛmuxi n xili ma ki naxɛ e fa Bali batu.

28 Naxan bara xiye sa, a xa na nan fala.

Naxan bara n ma masenyi sɔtɔ, a xa na fala nɔndi ra.

Munse na maale xɔri nun maale lagi tagi?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

29 «N ma masenyi mu luxi xɛ alɔ tɛ?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N ma masenyi mu luxi xɛ alɔ dɛrɛma naxan gɛmɛ ibɔɔma?»

30 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijɔnmɛe mu rafanxi n ma.

E masenyi muɲama e boore ma,

e fa a fala Ala xa masenyi na a ra.»

31 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijɔnmɛe mu rafanxi n ma.

E a falama, «Ala xa masenyi nan ya,»

kɔnɔ e dɛ nan tun wuyaxi.»

32 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijɔnmɛe mu rafanxi n ma,

naxee laamatunyi wule falama,

naxee n ma ɲama ralɔɛma e xa wule fufafue ra.

N mu e xɛɛxi, n mu yaamari yo fixi e ma,

ɲama hayi mu na e ma feo.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³³ «Xa ꞓama i maxɔrin,
xa na mu a ra namijɔnmɛ, xa na mu a ra sɛrɛxɛdubɛ,
«Munse findixi Alatala xa natɛ ra,»
i xa yi natɛ fala e bɛ,
«Alatala bara wo rabɛꞓin.»

³⁴ Xa namijɔnmɛ, xa na mu a ra sɛrɛxɛdubɛ,
xa na mu a ra mixi nde a fala ꞓama bɛ,
«Alatala xa masenyi nan ya,»
n fama nɛ na kanyi nun a bɔnsɔɛ ꞓaxankatade.

³⁵ Wo wo boore maxɔrinma,
«Alatala munse yaabixi? Alatala munse masenxi?»

³⁶ Kɔnɔ a mu lanma wo xa a fala,
«Alatala xa masenyi nan ya,»
barima na findixi wo yɛtɛ xa masenyi nan na.
Wo wama Mangɛ Alatala xa masenyi nan masarafe.

³⁷ Wo namijɔnmɛ maxɔrinma,
«Alatala munse yaabixi? Alatala munse masenxi?»

³⁸ Xa wo man a falama,
«Alatala xa masenyi nan ya,»
n to a fala wo bɛ a wo naxa na mɔɔli fala,

³⁹ n wo rabɛꞓinma nɛ kerenyi ra,
n wo makuya n na,
wo tan nun wo xa taa n naxan fixi wo nun wo babae ma.

⁴⁰ N wo rayaagima nɛ abadan.

Na yaagi mu bama wo ma, mixi mu nɛɛmuma a ra.»

24

Xɔrɛ paani firin

¹ Babilɔn mangɛ Nebukadansari to gɛ Yudaya mangɛ Yehoyakini, Yehoyakimi xa di, a xa kuntigie, Yudaya kamudɛrie nun xabuie xaninde konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, Alatala naxa laamatunyi nde masen n bɛ. Paani firin nu na Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra. E nu rafexi xɔrɛ ra. ² Xɔrɛ bogi fanyie, naxee luxi alɔ xɔrɛ bogi ba singee, e nu saxi paani keren kui. Xɔrɛ bogi ꞓaaxie, naxee kanaxi, nee fan nu saxi paani boore kui. ³ Alatala naxa a masen n bɛ, «Annabi Yereimi, i munse toxi?» N naxa a yaabi, «N xɔrɛ nan toxi. Ndee fan han, ndee fan kanaxi. Xɔrɛ naxee kanaxi, e mu nɔma donde.»

⁴ Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ, ⁵ «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: I xɔrɛ bogi fanyie toxi ki naxɛ, n tan fan Isirayilakae toxi na ki nɛ, naxee xaninxi konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. ⁶ N nan n ꞓɛngi sama nɛ e xɔn ma a fanyi ra. N e ragbilenma nɛ yi bɔxi ma, n e xa fe sɔɔnɛyama nɛ. N mu e halakima sɔnɔn. ⁷ N xaxili fanyi fima nɛ e ma alako e xa a kolon n tan nan na Alatala ra. Xa e yɛtɛ ragbilen n ma e bɔꞓɛ birin na, e tan nan findima n ma ꞓama ra, n tan fan findi e Marigi Ala ra.»

⁸ Alatala naxa a masen, «Yi xɔrɛ bogi ꞓaaxi naxee mu donma, e misaalixi Yudaya mangɛ Sedekiya nun a xa kuntigie nan na, a nun Darisalamukae naxee birin luxi yi bɔxi ma, nun naxee sabatixi Misira bɔxi ma. ⁹ N e findima ꞓama xɔnxi nan na duniꞓa birin. E luma yaagi kui. Mixi yoma nɛ e ma, e e danka yire birin n e xaninma dɛnnaxɛ. ¹⁰ N e rapɔnmɛ nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ꞓaaxi ra. E mu luma yi bɔxi ma, n dɛnnaxɛ fixi e nun e babae ma.»

25

Isirayila xa konyiya

¹ Alatala naxa masenyi nde ti Annabi Yeremi be, Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya ne naani nde kui Yudaya boxi ma. Na nu findixi Nebukadansari xa mangeya ne singe nan na Babilon boxi ma. ² Annabi Yeremi naxa yi masenyi ti Yudayakae nun Darisalamukae be, ³ «Kabi Amon xa di Yosiya xa mangeya ne fu nun saxan nde Yudaya boxi ma, han to, na ne moxone nun saxan nan ya. Na waxati Alatala nu bara masenyi nde ti n be. N bara na fala wo be temui birin, kono wo mu tinxi wo tuli matide n na. ⁴ Alatala bara a xa konyi namijonmee xee wo ma waxati birin, kono wo mu e xui ramexi, wo mu e xa masenyi suxuxi. ⁵ E naxa a masen wo be wo xa gbilen wo xa nere ki naaxi foxo ra, alako wo xa bu yi boxi ma, Alatala naxan fixi wo nun wo babae ma, a xa findi wo gbe ra abadan.»

⁶ «Wo naxa bira ala gbete foxo ra, wo naxa e batu, wo naxa tuubi e be. Wo naxa n naxono, alako n naxa wo naankata. ⁷ Kono wo mu n xui suxuxi. Wo nere ki bara n naxono, n xa wo naankata. Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁸ Na nan a ra Mange Alatala naxa a masen, «Wo to tondi n ma masenyi ra, ⁹ n gali fenma ne koola ma, naxan na n ma konyi Babilon mange Nebukadansari xa yaamari bun ma. N e xema ne wo nun wo doxoboore sontode. Mixi de ixarama ne wo xa fe ra, e fa yo wo ma. Wo luma naa xunnakanen nan kui abadan. ¹⁰ Sigi mu sama wo xonyi sono, xulunyi mu rabama. Mixi mu maale din xui me, e mu lanpui xa naiyalanyi toma. ¹¹ Gbaloe yi boxi lima ne, se birin kana. Wo nun wo doxobooree luma konyiya nan kui Babilon mange xa noe bun ma ne tongo solofere.»

¹² «Alatala xa masenyi nan ya: Kono na ne tongo solofere na kamali, n Babilon mange nun a xa nama naankatama ne e xa fe naaxi xa fe ra. N e xa boxi xun nakanama ne abadan. ¹³ N fe naxan birin falaxi yi namae xili ma yi kitaabui kui Annabi Yeremi saabui ra, n fama ne na birin nakamalide. ¹⁴ Babilonkae fama ne lude si senbema wuyaxie xa yaamari bun ma. N e xa wali sare ragbilenma ne e ma.»

Alatala xa masenyi

¹⁵ Isirayila Marigi Ala bara a masen n be,
«N ma xone xa fe fala si birin be
n i xema dennaxe.

¹⁶ E na n ma xone to,
e luma ne alo siisilae santidegema ya ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁷ «N bara Alatala xa xone masen si birin be,
a n xexi dennaxe.

¹⁸ N bara a masen Darisalamu nun Yudaya tae kui,
e xa mangee nun kuntigie be.

Mixie de fama ne ixarade e xa gbaloe soxoxie xa fe ra,
e fa yo e ma, e e danka alo a rabafe ki naxe to loxo.

¹⁹ N bara a masen Misira mange firawuna be,
a xa konyie, a xa kuntigie, nun a xa nama birin be.

²⁰ N bara a masen sie be
naxee na sogorode mabiri.

N bara a masen Usi mangee be, a nun Filisita mangee be,
naxee na Asikalon, Gasa, Ekiron, nun Asidodi.

²¹ N bara a masen Edon, Mowaba, nun Amoni mangee be.

²² N bara a masen Tire nun Sidon mangee be,
naxee na baa de ra.

²³ N bara a masen Dedan, Tema, nun Busi mangee be,
naxee na yire makuye.

²⁴ N bara a masen Arabu mangee be,
naxee na gbengberen yire.

²⁵ N bara a masen Sabidi, Elama, nun Mediya mangee be,

²⁶ a nun mange birin naxee na koola ma,

naxee makɔɛ nun naxee makuya dunijɔa yire birin.
Nee birin dangi xanbi,
n man bara a masen Seesaki mangɛ bɛ.»

Alatala xa masenyi

²⁷ «I xa a masen e bɛ,
«Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
wo xa a xa xɔnɛ kolon,
wo xa lu na xɔnɛ kui han santidɛgɛma xa gɛ wo sɔntɔde
n naxan xɛɛma wo tagi.»

²⁸ Xa e tondi n ma xɔnɛ kolonde, a fala e bɛ,
Alatala bara natɛ xɔɔxɔɛ tongo,
e xa n ma xɔnɛ kolon.»

²⁹ Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara natɛ tongo
n xa n ma taa sugandixi ɲaxankata,
n xili falama naxan xun ma.
Wo naxɛ a wo mu fe ɲaaxi yo rabaxi
kɔnɔ wo bara fe ɲaaxi raba.
Na nan a ra n bara natɛ tongo,
wo xa sɔntɔ santidɛgɛma ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁰ «I xa yi birin fala e bɛ.
I xa a fala e bɛ Alatala xui magaaxuxi bara mini
a xa hɔɔmɔlingira kui koore ma a xa bɔxi xili ma.
A bara a xui ramini a ɲaaxi ra dunijɔa xili ma.

³¹ Na xui bara dunijɔa birin li.
Alatala na kiiti safe si birin ma naxee na dunijɔa.
Naxan ɲaaxu, a sɔntɔma nɛ santidɛgɛma ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

³² Alatala bara a masen,
«Alatala xa xɔnɛ bara keli
alɔ foye xungbe naxan sigama si birin ma dunijɔa bɛndɛ fɔɲi fari.

³³ Alatala naxee sɔntɔma dunijɔa ma na lɔxɔɛ,
ɲɔn fe mu rabama e bɛ, e mu gaburi sɔtɔma,
e findima ɲɔɲɛ nan na bɛndɛ fɔɲi fari.

³⁴ ɲama yareratie, wo xa gbelegbele,
wo xa wo wa xui ramini,
barima gbaloe lɔxɔɛ bara wo li.
Wo fama nɛ yensende, wo bira,
alɔ se xunxuri naxan tide mu na.

³⁵ Wo xa yareratie mu kisima sɔnɔn,
wo mu yigiya sɔtɔma.

³⁶ Wo wo xa yareratie wa xui mɛma nɛ,
wo e gbelegbele xui mɛ,
barima Alatala na e xa bɔxi kanafe.

³⁷ Alatala xa xɔnɛ magaaxuxi bara a niya
xui yo mu minima sɔnɔn e xa bɔxi ma.

³⁸ Alatala bara lu alɔ yɛtɛ naxan bara a yire masara.
A bara bɔxi kana a xa xɔnɛ xa fe ra.»

26

Annabi Yereimi makiitife

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya fole Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yereimi be, a naxe, ² «I xa ti n ma hōromōbanxi tete kui, i sa wōyēn ŋama be naxan kelixi Yudaya taae kui fafe ra Alatala batude a xa hōromōbanxi kui. I xa fe birin masen e be n naxan falama i be. I naxa sese lu. ³ Temunde e e tuli matima ne na ra, e gbilen e xa wali kobie fōxō ra. Na temui n fan gbilen n ma nate fōxō ra e xa fe ŋaaxi xa fe ra. ⁴ I xa a fala e be, «Alatala bara a masen, xa wo mu wo tuli mati n ma serye ra n wo yamarixi naxan na, ⁵ xa wo mu wo tuli mati n ma konyi namijōnmee ra, n naxee xexi wo ma, wo tondixi naxee xa masenyi ra, ⁶ na temui n fe rabama ne wo ra alō n naxan nabaxi Silo ra. Yi taa findima ne taa dankaxi ra dunjā si birin tagi.»

⁷ Serexedubee, namijōnmee, nun ŋama birin naxa Annabi Yereimi xa masenyi me Alatala xa banxi kui. ⁸ Annabi Yereimi to ge Alatala xa masenyi tide ŋama be, serexedubee, namijōnmee, nun ŋama birin naxa a suxu, e fa a fala, «Won xa a faxes, won xa a faxes!» ⁹ E naxa a maxōrin, «Munfe ra i a masenxi Alatala xili ra a falafe, yi banxi fama ne lude alō banxi naxan na Silo, yi taa fan fa kana, mixi yo mu lu a kui?» Gali birin nu bara Annabi Yereimi rabilin Alatala xa banxi kui.

¹⁰ Yudaya kuntigie to na fe me, e naxa keli mangē xōnyi, e siga Alatala xa banxi, e sa dōxō Naade Neene seti ma Marigi xa banxi sode de ra. ¹¹ Serexedubee nun namijōnmee naxa a fala kuntigie nun ŋama be, «A lanma yi xeme xa faxes, barima a bara yi taa xa fe ŋaaxi fala. Wo bara na me wo yete ra.»

¹² Annabi Yereimi naxa a fala kuntigie nun ŋama be, «Alatala nan n xexi yi masenyi tide yi banxi nun yi taa xa fe ra. ¹³ Yakōsi wo tan xa wo jere ki masara, wo xa wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra, alako a xa gbilen a xa nate fōxō ra wo xa fe ra. ¹⁴ N na wo sagoe. Wo xa wo waxōnfe raba n na. ¹⁵ Kōnō wo xa a kolon, xa wo n faxes, wo tan nun Darisalamukae bara yunubi sōtō n ma faxes xa fe ra, barima n tan mu fe ŋaaxi yo rabaxi. Alatala nan n xexi yi masenyi falade wo be.»

¹⁶ Kuntigie nun ŋama naxa a fala serexedubee nun xerae be, «Wo mu nōma yi xeme faxade, barima a wōyēnxi won be Alatala nan xili ra.»

¹⁷ Fori ndee naxa keli, e fa a fala ŋama be, ¹⁸ «Mika Moresetika fan nu namijōnme masenyi tima ne Yudaya mangē Xesekiya xa waxati. A nu bara a fala, «Mangē Alatala bara a masen, Siyon fama ne lude alō xe naxan buxaxi, Darisalamu findi gemē malanxie ra, Alatala xa hōromōbanxi findi fōtōnyi ra.»

¹⁹ «Yudaya mangē Xesekiya bara faxes? A mu Alatala maxandixi xe? Na temui Alatala naxa gbilen a xa nate fōxō ra. Yakōsi, won naxa won yete yo tōrō.»

²⁰ Mixi gbete fan nu na, naxan nu bara yi masenyi mōoli ti Alatala xili ra Darisalamu nun Yudaya xili ma, alō Annabi Yereimi a rabaxi ki naxe. A nu xili Uriya Semaya xa di Kiriyati Yeyarimi. ²¹ Mangē Yehoyakimi nun a xa kuntigie nun a xa sōorie to na masenyi me, e naxa kata a faxade, kōnō Uriya to a me, a naxa gaaxu, a gi sigafe ra Misira bōxi ma. ²² Mangē Yehoyakimi naxa Akibori xa di Elinatan nun mixi ndee xee a fōxō ra Misira. ²³ E naxa fa Uriya ra kelife Misira, e a xanin mangē Yehoyakimi yire. Yehoyakimi naxa a faxes santidēgema ra, a fa a ragata setaree xa gaburi yire.

²⁴ Na kui Safan xa di Axikama naxa Annabi Yereimi mali, alako ŋama naxa a faxes.

27

Annabi Yereimi xa karafoe

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya fole Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yereimi be, a naxe, ² «I xa karafoe ragoro i kōn ma. ³ I xa xera xee Edon, Mowaba, Amon, Tire, nun Sidōn mangēe xōn e xa mixie saabui ra, naxee faxi Darisalamu, Yudaya mangē Sedekiya yire. ⁴ E xa a fala mangēe be, «Isirayila Mangē Alatala bara yi masenyi ti

mangεε be, ⁵ n tan nan bɔxi, adamadie, nun daalise birin daaxi naxan na duniɲa bende fuɲi fari. N e daaxi n sεnbε magaaxuxi nan na. N a birin fima mixi nan ma n wama naxan xɔn.»

⁶ «Yakɔsi n bara yi bɔxi birin so Babilɔn mangε Nebukadansari yi ra. A tan nan findixi n ma konyi ra. N bara wulai subee fan lu a sagoe. ⁷ Namanε birin fama lude a tan nan ma yaamari bun ma. E man luma nε a xa di nun a xa mamadi fan ma yaamari bun ma, beenun a xa waxati xa kamali. Na tεmui ɲamanε sεnbεmae nun mangε xungbee fama nε dusude a xun na.»

⁸ «Xa ɲamanε mangε nde tondi Babilɔn mangε Nebukadansari rabatude, n tan nan fama santidεgεma, kaamε, nun fure ɲaaxi ra na kanyi ma, han a xa ɲamanε ɲɔn Nebukadansari saabui ra. Alatala xa masenyi nan na ki. ⁹ Wo naxa wo tuli mati wo xa namijɔnmεε, wo xa sematɔe, wo xa duuree, nun wo xa mandurulae ra, naxee a falama wo bε, «Wo mu luma Babilɔn mangε sagoe.» ¹⁰ E na wule nan falafe wo bε, alako wo xa makuya wo xa bɔxi ra, wo xa lu konyiya kui, han wo xa ɲɔn. ¹¹ Kɔnɔ ɲama naxan na a yεtε magoro Babilɔn mangε bε, a a rabatu, n na ɲama xun nafanma nε a xa bɔxi ma, a xa wali mεnni, a sabati naa. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² N naxa yi masenyi ti Yudaya mangε Sedekiya bε, «Wo xa lu Babilɔn mangε xa yaamari bun ma, wo xa wo magoro a tan nun a xa ɲama bε alako wo xa kisi. ¹³ Munfe ra i nun i xa ɲama wama faxafe santidεgεma, kaamε, nun fure ɲaaxi ra, alɔ Alatala a masenxi ki naxε ɲama birin bε naxan mu tin a magorode Babilɔn mangε bε? ¹⁴ Wo naxa wo tuli mati namijɔnmεε ra naxee a falama, «Wo mu luma Babilɔn mangε xa yaamari bun ma.» E wule nan tun falafe. ¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya: «N tan xa mu e xεεxi. E wule nan tun falafe wo bε n xili ra, alako n xa wo keri, n man xa wo xun nakana, wo tan nun namijɔnmεε naxee wɔyεnfe wo bε.»

¹⁶ N bara yi masenyi ti sεrεxεdubεε nun ɲama bε, «Alatala naxa a masen, «Wo naxa wo tuli mati wo xa namijɔnmεε ra naxee a falama wo bε a Alatala xa banxi yirabasee fama nε ragbilende wo yire kelife ra Babilɔn bɔxi ma. E na wule nan tun falafe. ¹⁷ Wo naxa wo tuli mati e ra, wo wo magoro Babilɔn mangε bε, alako wo xa kisi. Munfe ra wo wama yi taa xa kana? ¹⁸ Xa namijɔnmεε nan e ra, xa e na Alatala xa masenyi nan tife, e xa Mangε Alatala maxandi alako yirabase naxee luxi Alatala xa banxi kui, Yudaya mangε xa banxi kui, nun Darisalamu kui, e naxa e xanin Babilɔn bɔxi ma. ¹⁹ Mangε Alatala bara fe nde fala a xa banxi sanyie xa fe ra, na ye ragatade xungbe, nun na ye ragatade xunxurie, nun se gbεtε xa fe ra naxee na taa kui, ²⁰ Babilɔn mangε Nebukadansari mu naxee xanin, a to nu Yehoyakimi xa di Yudaya mangε Yehoyakini, Yudaya kuntigie, nun Darisalamukae xaninfe a xɔnyɪ. ²¹ Isirayila mangε Alatala naxa masenyi ti yirabasee xa fe ra naxee nu luxi a xa banxi kui, Yudaya mangε xa banxi kui, nun Darisalamu kui, ²² e birin xaninma nε Babilɔn bɔxi ma. E luma nε naa han a natε tongoma tεmui naxε, a man xa e ragbilen Darisalamu.»

28

Annabi Xananiya xa masenyi

¹ Yudaya mangε Sedekiya xa mangεya ɲε naani, kike suuli nde ra, Asuru xa di Annabi Xananiya Gabayonka naxa wɔyεn Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui sεrεxεdubεε nun ɲama ya xɔri. ² A naxε, «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, «N fama nε Babilɔn mangε xa yaamari kanade. ³ Beenun ɲε firin xa kamali, n man fama nε Alatala xa hɔrɔmɔlingira xunmase birin nagbilende be, Babilɔn mangε Nebukadansari naxan tongo, a e xanin Babilɔn bɔxi ma. ⁴ Alatala xa masenyi nan ya, n man fama nε Yehoyakimi xa di, Yudaya mangε Yehoyakini ragbilende, a nun mixi birin naxee nu xaninxi Babilɔn. N Babilɔn mangε xa yaamari kanama nε.»

⁵ Annabi Yereimi naxa Annabi Xananiya yaabi sεrεxεdubεε nun ɲama ya xɔri Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui. ⁶ Annabi Yereimi naxa a fala, «Amina, Alatala xa a raba na ki. Alatala xa i xa masenyi rakamali. A xa a xa hɔrɔmɔbanxi xunmasee ragbilen be kelife Babilɔn bɔxi ma, a nun Isirayila ɲama naxee na konyiya kui mεnni. ⁷ Kɔnɔ n xa a fala i bε, a nun

ɲama birin bɛ, wo xa wo tuli mati n na. ⁸ Kabi tɛmɔi xɔnnakuye beenun won ma waxati, namijɔnmɛɛ bara masenyi ti ɲamanɛɛ nun mangɛyae xili ma, a falafe ra e xa gere sɔtɔ, tɔɔrɛ, nun fure ɲaaxi. ⁹ Kɔnɔ xa a sa li namijɔnmɛɛ nde masenyi ti bɔɲɛsa xa fe ra, fo na masenyi xa kamali nɛ beenun mixie xa a kolon Alatala nan na namijɔnmɛɛ xɛɛxi.»

¹⁰ Annabi Xananiya naxa karafɔe ba Annabi Yeremi kɔn ma, a naxa a igira. ¹¹ Na kui a naxa a fala ɲama bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya. Beenun ɲɛ firin, n fama nɛ Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa yaamari bade ɲamanɛ birin ma.» Annabi Yeremi naxa siga.

¹² Annabi Xananiya to gɛ Annabi Yeremi xa karafɔe igirade, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ, ¹³ «Siga, i sa a fala Xananiya bɛ, «Alatala bara a masen i bɛ, i bara karafɔe wuri daaxi igira, kɔnɔ n fama karafɔe wure daaxi nan nagorode i kɔn ma.»

¹⁴ Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya, «N fama karafɔe wure daaxi nan sade ɲamanɛ birin kɔn ma, alako e xa lu Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa yaamari bun ma. N man bara wulai sube birin sa a sagɔe.»

¹⁵ Annabi Yeremi naxa a fala Xananiya bɛ, «I tuli mati Xananiya. Alatala xa mu i xɛɛxi. I xaxilisa wɔyɛnyi naxan falafe ɲama bɛ, a findixi wule nan na. ¹⁶ Alatala naxa a masen, «N xa a fala i bɛ, n i kerima nɛ yi bɔxi ma, i fa faxa toofare, barima i bara Alatala xa masenyi matandi.» ¹⁷ Annabi Xananiya naxa faxa na ɲɛ kui, kike solofere nde.

29

Annabi Yeremi xa bataaxɛ

¹ Bataaxɛ nan ya, Annabi Yeremi naxan nasamba kelife Darisalamu, sigafe Babilɔn. A a sɛbɛ forie, sɛrɛxɛdubɛɛ, namijɔnmɛɛ, nun Isirayila ɲama birin nan ma, Nebukadansari nu bara naxee xanin Babilɔn kelife Darisalamu. ² Singe nu, mangɛ Yehoyakini, a nga, mangɛ batulae, Yudaya nun Darisalamu kuntigie, nun walikɛ fanyie nu bara keli Darisalamu sigafe ra Babilɔn. ³ Annabi Yeremi naxa yi bataaxɛ taxu Safan xa di Elaasa ra, a nun Xilikiya xa di Gɛmaraya ra. Yudaya mangɛ Sedekiya nu bara Xilikiya singe xɛɛ mangɛ Nebukadansari xɔn Babilɔn bɔxi ma.

⁴ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, katarabi mixi ma naxee xaninxi konyiya kui Babilɔn bɔxi ma: ⁵ «Wo xa banxie ti, wo xa sabati naa. Wo xa laakɔɛ sa, wo xa balo a bogi xun na. ⁶ Wo xa ginɛɛ dɔxɔ, wo xa die sɔtɔ. Wo xa ginɛɛ fen wo xa die bɛ, wo xa wo xa di ginɛɛ fi xɛmɛɛ ma futi ra, alako nee fan xa die sɔtɔ. Wo xa wuya naa, wo naxa xurun. ⁷ Wo xa xunnaɔfanyi fen na taa bɛ n wo xaninxi dɛnnaxɛ. Wo man xa Alatala maxandi e bɛ, barima wo xa hɛɛri fatanxi e xa hɛɛri nan na.»

⁸ Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, «Wo naxa tin wo xa namijɔnmɛɛ xa wo madaxu. Wo naxa wo tuli mati se matɔe ra, wo naxa la wo yɛɛ xa xiye ra. ⁹ Wo xa namijɔnmɛɛ xa masenyi findixi wule nan na. E wɔyɛnma n xili nan na, kɔnɔ n tan xa mu e xɛɛxi. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁰ Alatala tan naxan masenxi na nan ya, «Wo na gɛ ɲɛ tongo solofere rabade Babilɔn, n nan n ma laayidi rakamalima nɛ wo ragbilɛnfe ra be. ¹¹ N a kolon n fe naxan ɲanigexi wo bɛ, fe fanyi na a ra, tɔɔrɛ mu na naxan kui. N a ragirima nɛ wo ma alako wo xa hɛɛri sɔtɔ yare. Alatala xa masenyi nan na ki. ¹² Wo na n xili, n fama nɛ wo ragbilɛnde. Wo na n maxandi, n fama nɛ wo xa duba suxude. ¹³ Wo na n fen, wo fama nɛ n tode, barima wo n fenma wo bɔɲɛ birin nan na. ¹⁴ N mu tinma n nɔxunde wo ma. N fama nɛ wo xa mixie raminiɛ konyiya kui, n fa e ragbilɛnde be kelife ɲamanɛ birin ma, n e xanin dɛnnaxɛ. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁵ Wo a falama, «Ala bara namijɔnmɛɛ ndee ramini won ya ma Babilɔn bɔxi ma.» ¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya a naxan masenxi mangɛ bɛ naxan dɔxɔxi Dawuda xa kibanyi kui, a nun ɲama naxan sabatixi yi taa kui, wo ngaxakerenyi naxee mu xaninxi konyiya kui. ¹⁷ Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: «N fama nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra e xili ma. N e luma nɛ alɔ xɔrɛ kanaxi naxan mu nɔma donde. ¹⁸ N birama nɛ e fɔxɔ ra santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra. N e findima nɛ mixi dankaxie ra dunijɔna birin ma. Mixie dɛ ixarama nɛ e xa fe ra, e yo e ma. E yaagima nɛ si birin tagi

n nee rayensenxi dɛnnaxɛ. ¹⁹ Alatala xa masenyi nan ya. N na birin nabaxi nɛ barima e mu n ma masenyi suxuxi. N bara n ma konyi namijɔnmɛ xɛɛ e yire kabi fɔlɛ, kɔnɔ e mu e tuli matixi e xui ra. Alatala xa masenyi nan na ki.»

²⁰ «Kɔnɔ wo tan, n naxee xɛɛxi Babilɔn, kelife Darisalamu, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. ²¹ Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya Kolaya xa di Akabu, a nun Maaseya xa di Sedekiya xa fe ra, naxee namijɔnmɛ masenyi wule daaxi falaxi wo bɛ n xili ra. N e sama nɛ Babilɔn mangɛ Nebukadansari sagoe, a e faxes wo ya xɔri. ²² Yudayakae naxee xaninxi konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, e fama dankɛ tide yi ki nɛ: «Alatala xa i xa fe raba alɔ a Sedekiya nun Akabu xa fe raba ki naxɛ.» Babilɔn mangɛ naxa e gan tɛ ra, ²³ barima e nu bara fe ɲaaxi raba Isirayila bɔxi ma. E nu yɛnɛ raba e dɔxɔbooree xa ginɛ ra, e man nu wule fala n xili ra, hali n mu yaamari naxan soxi e yi.» Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁴ I xa a masen Semaya Nexelamika bɛ, ²⁵ «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, «I bara bataaxɛ rasanba i xili ra Darisalamu ɲama birin ma, a nun sɛrɛxɛdubɛ Maaseya xa di Sefaniya, nun sɛrɛxɛdubɛ birin ma. Yi nan sɛbɛxi e kui: ²⁶ «Alatala bara i findi sɛrɛxɛdubɛ ra Yehoyada ɲɔxɔɛ ra, alako i xa mixie mato Alatala xa banxi kui naxee wama e yɛtɛ findife namijɔnmɛ ra. A lanma na kanyie xa xiri wuri ma, xa na mu a ra yɔlɔnxɔnyi xa sa e ma. ²⁷ Munfe ra i mu Annabi Yeremi Anatɔtika tan suxu, naxan bara a yɛtɛ findi namijɔnmɛ ra wo tagi, ²⁸ naxan bara bataaxɛ rasanba won ma Babilɔn a falafe ra won buma nɛ, a lanma won xa banxie ti, won xa sabati be, won xa laakɔɛ sa, won xa e bogi don.»»

²⁹ Sɛrɛxɛdubɛ Sefaniya naxa na bataaxɛ xaran Annabi Yeremi ya xɔri. ³⁰ Alatala naxa yi masenyi so Annabi Yeremi yi ra: ³¹ «A masen Isirayilakae birin bɛ naxee na konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, «Alatala xa masenyi Semaya Nexelamika xa fe ra, na nan ya: Semaya to bara a yɛtɛ findi namijɔnmɛ ra, hali n tan xa mu a xɛɛxi, a nu fa wo madaxu wule ra, ³² n tan Alatala bara natɛ tongo n xa Semaya Nexelamika nun a bɔnsɔɛ ɲaxankata. N e birin bama nɛ yi ɲama ya ma. A mu fama n ma fe fanyi tode n naxan nabama yi ɲama bɛ, barima a xa masenyi bara a niya mixie xa n matandi. Alatala xa masenyi nan na ki.»

30

Ala xa laayidi Isirayila bɛ

¹ Alatala xa masenyi nan ya a naxan masenxi Annabi Yeremi bɛ. ² Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «N ma masenyi sɛbɛ kitaabui. ³ Alatala xa masenyi nan ya: N xa a fala wo bɛ, lɔxɔɛ fama a lide n nan n ma ɲama raminima konyiya kui tɛmui naxɛ. N Isirayila nun Yudaya ragbilenma nɛ bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi e benbae ma. Na bɔxi man xa findi e gbe ra.»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya Isirayila nun Yudaya xa fe ra:

⁵ Alatala bara a masen,
«Won bara sɔnxɔɛ xɔrɔxɔɛ mɛ,
a magaaxu, bɔɲɛsa yo mu na.

⁶ Wo a kolon xɛmɛ mu di barima,
kɔnɔ yi waxati xɛmɛ e furi suxuma e bɛlɛxɛ ra
alɔ ginɛ e furi suxuma ki naxɛ e di bari tɛmui.
Munfe ra e yatagi masaraxi?

⁷ Gbaloe lɔxɔɛ na a ra naxan dangima a birin na.
A xɔrɔxɔ Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ, kɔnɔ e kisima nɛ.»

⁸ Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:

«Na waxati na li,
n fama nɛ Babilɔn xa nɔɛ bade wo fari.
N wo xa yɔlɔnxɔnyi bolonma nɛ,
wo mu luma ɲamanɛ gbɛtɛ sagoe sɔnɔn.

⁹ Wo fama nɛ wo Marigi Alatala batude,

a nun wo xa mangε Dawuda n naxan nakelima.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

«N ma konyi Yaxuba, wo naxa gaaxu.

Isirayila, wo naxa sεren.

N fama nε wo xεreyade,

n wo bεnsεe ramini konyiya kui yire makuye,

Yaxuba fa sabati bεnεsa kui yi bεxi ma.

Mixi yo mu i tεεrεma sεnεn,

¹¹ barima won birin na a ra.

N wo tan nakisima nε,

kεnε n si gbεtεε tan naxankata,

n wo rayensen yε dεnnaxε.

N wo naxankatama nε tinxinyi kui,

alε a lan a xa raba ki naxε,

kεnε n mu fama wo sεntεde.

¹² Alatala naxa a masen:

Wo xa gbaloe mu kanama, fo wo xa tεεrε.

¹³ Mixi mu na naxan wo malima,

naxan wo xa tεεrε dandanma.

Seri mu na wo bε.

¹⁴ Wo xanuntenyie bara nεεmu wo ma,

e mu wo fenma sεnεn,

barima n tan bara wo bεnbε a naxi ra,

n bara naxankate xεrεxεε dεxε wo ma,

wo xa yunubi wuyaxie nun wo xa kobinε xa fe ra.

¹⁵ Munfe ra wo na wafe na gbaloe xa fe ra?

Munfe ra wo mu tinma na naxankate ra?

N na birin nabaxi wo xa kobinε nun wo xa yunubi wuyaxie nan ma fe ra.

¹⁶ Na nan a ra, mixi naxee bara wo tεεrε,

e fan tεεrε nan sεtεma.

Wo yaxui birin sigama nε konyiya kui.

Mixi naxee bara wo harige ba wo yi,

e fan harige bama nε e yi ra.

Mixi naxee bara wo xa taaε kana,

n a niyama nε e tan fan xa taaε xa kana.»

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama nε wo rakelide, n fa wo rayalande.

E bara wo xili Siyon rabejinxi,

¹⁸ kεnε Alatala bara a masen,

n Yaxuba harige ragbilenma nε a bεnsεe ma,

n e xa lingirae rakelima nε,

n e xa taaε tima nε taa fori kanaxi fari,

n e xa mangε banxi yailan a yire fori.

¹⁹ E fama nε n matεxεde e xui itexi sεεwε kui.

N e rawuyama nε, e mu xurunma.

N e binyama nε, alako e naxa lu yaagi kui sεnεn.

²⁰ Yaxuba xa die man luma nε alε a singe,

a bεnsεe sεnbε sεtε n ya xεri.

N e yaxuie gerema nε.

²¹ Mangε minima nε Yaxuba bεnsεe,

e xa mangε fama findide e xa mixi nde nan na.

N tan na a ramanima, a xa a makεrε n na,

xa na mu a ra mixi yo mu nεma na rabade a yεtε ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

²² «Wo findima nE n ma ꞓama ra,
n fan findi wo Marigi Ala ra.

²³ Alatala xa xɔnE nan ya,
a bɔꞓE tema nE alɔ foye belebele,
a fa mixi ꞓaaxi xun nakana.

²⁴ Alatala xa xɔnE mu bama
han a gE wali birin nabade a wama naxan xɔn.
Wo fama nE na birin fahaamude a waxati.»

31

Isirayila xa kisi

Alatala xa masenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya,
«Waxati nde fama, n findima nE Isirayila bɔnsɔE birin Marigi Ala ra.
E tan fan findima nE n ma ꞓama ra.»

² Alatala bara a masen,
«Alatala bara hinnE Isirayila ra
a naxan natangaxi santidegEma ra gbengberen yire.
Isirayila fama nE malabui sɔtɔde.»

³ Alatala bara a masen n bE kelife yire makuye,
«N i xanuma nE abadan.
N ma hinnE mu ꞓɔnma i bE.
⁴ Isirayila, n i rakelima nE, n i yailan.
I man bEɛti bama nE sEɛwE kui maxasee xui nun fare ra.

⁵ I man sansi sima nE Samari geyae fari.
Bɔxi rawalimae sansi sima nE,
e man a bogi ba.

⁶ LɔxɔE fama a lide,
kantamae xili tima nE Efirami geya fari,
«Wo keli, won xa te Siyon geya fari
won Marigi Ala na dEnnaxE.»»

⁷ Alatala bara a masen,
«Wo xa sEɛwa Yaxuba xa fe ra,
wo xa si birin xun ti Ala matɔxɔE ra.
Wo wo xui ramini, wo xa Alatala tantu,
naxan bara Isirayila rakisi, a xa ꞓama naxan luxi.

⁸ N e ragbilenma nE kelife kɔɔla ma,
kelife duniꞓa yire birin.
Dɔnxuie nun mabolonyie na e tagi.
Furi ginE nun ginE naxee na di barife na e ya ma.
ꞓama gbegbe gbilenma nE be.

⁹ E fama nE wa ra, e Ala maxandi.
N e ragbilenma nE ye yire kira fanyi xɔn ma.
E mu birama barima n tan nan findixi Isirayila baba ra,
Efirami bɔnsɔE n ma di singe na a ra.

¹⁰ Si birin, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo sa a masen duniꞓa birin bE.
Wo xa a fala,
«Naxan Isirayila rayensenxi,

a fama nE e malande, a fa e kanta
alɔ xuruse dɛmadonyi a xa gɔɔrE makantama ki naxE.»

¹¹ Wo xa na fala, barima Alatala fama Yaxuba xɔrEyade,
a e xun sara mixi ma naxan sɛnbE gbo e bE.

¹² E gbilenma nE, e xunnakeli sɔtɔ Siyon fari.

E barakE sɔtɔma nE Alatala bɛlɛxE,
alɔ mɛngi, wɛni nɛɛnE, ture, yɛxɛE, nun ningee.

E luma nE alɔ laakɔE yire ye na dɛnnaxE,
e mu tɔɔrɔma sɔnɔn.

¹³ GinE dimɛdie luma nE fare boron na,
sɛgɛtalae nun xɛmɔxie fan xulunyi raba.

E xa sunnunyi findima nE ɲɛlɛxinyi ra.

N e madunduma nE e xa tɔɔrE kui, e xa sɛɛwa.

¹⁴ N sube turaxi fima nE sɛrɛxɛdubɛe ma,
n ma ɲama fa luga n harige ra.»

¹⁵ Alatala bara a masen,
«Wa xui minima nE Rama sunnunyi na dɛnnaxE.

Raxele wama nE a xa die xa fe ra,
a mu nɔma dundude barima a xa die mu na.»

¹⁶ Alatala bara a masen,

«I sabari, i naxa wa sɔnɔn.

N i xa wali sare ragbilenma nE i ma,

i xa die man gbilenma nE kelife e yaxuie yire.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁷ «Yigi na i bE yare,

i xa die gbilenma nE e xɔnyi.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ «N bara Efirami wa xui mE a a falama,

«I bara n ɲaxankata, i bara n tɔɔrɔ,

alɔ ninge naxan mu xuruxi.

Yakɔsi, n mali n xa gbilen,

barima i tan nan n Marigi Alatala ra.

¹⁹ Singe n nu bara gbilen i fɔxɔ ra,

kɔnɔ na dangi xanbi, n bara tuubi.

N to n ɲɛrE ki mato fa, n bara xɔnɔ n yeɛE ma.

N bara yaagi, n xaxili bara ifu,

barima kabi n dimɛdi tɛmui n ɲɛrE ki mu fan.»

²⁰ Efirami n ma di, fisamante xa mu a ra, n naxan xanuxi?

N mu nɔma dundude a xa fe ma,

a xa fe luma nE n bɔɲɛ kui, n kinikinima nE a ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

²¹ «Isirayila sɛniyɛnxi, i xa tɔnxuma ti kira xɔn ma,

i xa sɛbɛli ti kira dɛ ra naxan i ragbilenma i xa taaE kui.

Isirayila, i xa gbilen i xɔnyi.

²² N ma di xurutare, i n matandima han mun tɛmui?

Alatala wama fe nɛɛnE ramnife duniɲa ma,

fe nɛɛnE, ginE nan fa xɛmE tan fenma.»

²³ Isirayila MangE Alatala bara a masen,

«N na Yudayakae ragbilen e xɔnyi kelife konyiya kui,

mixi fama nE a falade Yudaya xa fe ra,

«Marigi xa hinnE i ra yire tinxinxi, geya sɛniyɛnxi fari.»

²⁴ Yudayakae fama nE sabatide e xa bɔxi ma e xa taaE kui,

e xa walikɛe nun e xa xuruse makantamae.

²⁵ N fama nE mixi taganxie malide,
n tɔɔɔE ba e ma.»

Annabi Yereḡi xa masenyi

²⁶ Na tEḡui n naxa xunu. N nu bara xi a fanyi ra.

Alatala xa masenyi

²⁷ Alatala xa masenyi nan ya:
«LɔxɔE fama fade n a niyama nE
Isirayila nun Yudaya bɔnsɔE xa wuya,
e xa xurusee xa gbo.

²⁸ TEmui dangixi n bara bira e fɔxɔ ra
alako n xa e rapɔn, n xa e tɔɔɔ, n xa e xun nakana,
n xa e keri, n xa e ɲaxankata.
Kɔnɔ yakɔsi n birama nE e fɔxɔ ra
alako n xa e ti, n xa e xun nafan.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁹ «Na tEḡui yi taali mu falama sɔnɔn,
«Babae na bogi se yɔxɔE don,
e xa die dE barabarama nE.»

³⁰ Kankan faxama nE a yEte kan ma yunubi xa fe ra.
Mixi yo naxan na bogi se yɔxɔE don,
na kanyi nan dE barabarama.»

³¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«Waxati fama a lide, n saatE nEEnE tongoma nE Isirayila nun Yudaya bɔnsɔE bE.

³² A mu luma alɔ saatE naxan nu tongoxi e babae bE,
n to e suxu, n e ramini Misira bɔxi ra.
E naxa na saatE kana hali n to findixi e Marigi ra.

³³ SaatE nan ya n naxan tongoma Isirayila bɔnsɔE bE:

Na waxati na dangi,
n na n ma sEriyE luma nE e bɔɲE ma,
n a sEbe e sondonyi ma.
N findima nE e Marigi Ala ra,
e fan findi n gbe ɲama ra.

³⁴ Na waxati, mixi mu a boore xaranma sɔnɔn,
mixi mu a falama a ngaxakerenyie bE,

«Wo xa Alatala fen,»
barima a birin n kolonma nE,
kelife dimEdi ma a sa dɔxɔ fori ra.
N e xa yunubie xafarima nE,
n mu ratuma e xa wali kobi ma sɔnɔn.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁵ Alatala bara a masen,
«MangE Alatala nan a niyama sogE xa yanba yanyi ra,
kike nun tunbuie xa yanba kɔE ra.
A mɔɔɔnyi rakelima, a mɔɔɔnyi ramaxama.»

³⁶ Alatala xa masenyi nan ya,
«Xa a sa li na mɔɔli mu rabama sɔnɔn,
na waxati, Isirayila bɔnsɔE fan mu findima si ra n ya ra.»

³⁷ Alatala bara a masen,
«Xa a sa li koore nɔma maniyade,
xa a sa li bɔxi dɔxɔ ki nɔma kolonde,
na waxati n bara mEe Isirayila bɔnsɔE ra e xa wali kobi xa fe ra.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

«Waxati fama fade yi taa man tima nE Alatala bE,
kelife XananEli xa yire itexi ma han taa sode dE tuxui yire.

³⁹ Luuti man italama nE a tinxinxi ra han Garebe geya fari,
han Gowa mabiri ra.

⁴⁰ Gulunba, binbi nun tE xube wɔɛma dɛnnaxE,
a nun xE naxee baxi Sediron gulunba ra,
han taa sode dE naxan xili falama Soe naadE,
naxan na tɛtɛ tuxui fuge ra,
na yire birin findima nE Alatala gbe ra.

A mu kanama sɔnɔn.»

32

Annabi Yeremi xE sarafe

¹ Alatala naxa masenyi ti Annabi Yeremi bE Yudaya mange Sedekiya xa mangEya nE fu. Nebukadansari xa mangEya nu bara nE fu nun solomasaxan li. ² Babilɔn mange xa sɔɔrie nu bara Darisalamu suxu. Annabi Yeremi nu saxi geeli kui Yudaya mange Sedekiya xɔnyi ³ a xa namijɔnmE masenyi xa fe ra. Sedekiya nu bara a maxɔrin, «Munfe ra i a masenma a Alatala yi taa luma nE Babilɔn mange sago? ⁴ I man a fala a Alatala naxE, n tan Yudaya mange Sedekiya mu fama fotigolide Kalidikae yi, n fama lude Babilɔn mange nan sagoe, n xa n dɛntɛge a ya xɔri. ⁵ Munfe ra i a falama a Alatala a masenxi, «Babilɔn mange Sedekiya xaninma nE Babilɔn bɔxi ma. A luma nE naa han n fa tɛmui. Xa wo so Kalidikae gerefe, na mu findima wo bE xunnakeli ra.»

⁶ Annabi Yeremi naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya: ⁷ I sɔxɔ Salumu xa di Xanameli fama nE i yire, a fa a fala i bE, «N ma xE sara naxan na Anatɔti, barima i tan nan nɔma a xun sarade kE sɛriyE ki ma.»

⁸ N sɔxɔ xa di Xanameli naxa fa n yire alɔ Alatala a masenxi n bE ki naxE. A naxa n li geeli tɛtɛ kui, a a fala n bE, «N ma xE sara naxan na Anatɔti, Bunyamin bɔnsɔE xa bɔxi, barima i tan nɔma a xun sarade kE sɛriyE ki ma. A xun sara.» N naxa a kolon Alatala xa masenyi kamalixi nan nu a ra. ⁹ N naxa n sɔxɔ xa di Xanameli xa xE sara, naxan nu na Anatɔti. N naxa gbeti kilo firin maniya a bE. ¹⁰ N naxa kɛɛdi sɛbE, n nan n ma tɔnxuma dɔxɔ a ma, n fa gbeti maniya sikeeli ra seede ya xɔri. ¹¹ N naxa na kɛɛdi matɔnxumaxi tongo, sɛriyE sɛbɛxi naxan kui, a nun kɛɛdi gbɛtɛ naxan maniyaxi na singe ra. ¹² N naxa na kɛɛdi so Baruki yi ra, Neriya xa di, Maxaseya xa mamadi. N bara na raba n sɔxɔ xa di Xanameli nun seede ya xɔri, naxee nu bara e bɛɛxɛ fɔxi sa kɛɛdi ma naxan xE sarafe, na xa fe sɛbɛxi kɛɛdi naxan ma. Yuwifi naxee nu na geeli tɛtɛ kui, e birin na toxi.

¹³ N naxa a fala Baruki bE, ¹⁴ «Isirayila Marigi MangE Alatala xa masenyi nan ya: Yi kɛɛdi firin tongo, xE sara fe sɛbɛxi naxee kui, tɔnxuma dɔxɔxi naxan ma, a nun boore tɔnxumatare, i xa e sa fɛnɛ di kui alako e naxa kana, e xa bu.» ¹⁵ Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, «Waxati fama fade, banxie, xEe, nun wɛni sansie man matima nE yi bɔxi ma.»

¹⁶ N to na xE sara kɛɛdi so Neriya xa di Baruki yi ra, n naxa Alatala maxandi yi ki,

¹⁷ «N Marigi Alatala,

naxan bara koore nun bɔxi daa i xa sɛnbE magaaxui ra,
i tan nɔma fe birin na.

¹⁸ I hinnɛma mixie ra han e bɔnsɔE wulu nde,
kɔnɔ i man nɔma die naxankatade e babae xa yunubie ma.
I tan nan Ala kalanke ra naxan sɛnbE gbo,
naxan xili MangE Alatala.

¹⁹ I xa lɔnni gbo, i fe rabama sɛnbE ra.

I yae tixi ibunadama die ra kira birin xɔn,

alako i xa e birin sare fi e xa wali ra.

²⁰ I bara laamatunyie ramini,
i bara kaabanakoe raba Misira bɔxi ma han to.
I man bara na raba Isirayila nun duniɲa birin ma,
han i bara xili xungbe sɔtɔ yi waxati.

²¹ I bara i xa ɲama Isirayila ramini Misira laamatunyie nun kaabanakoe ra.
I sɛnbɛ magaaxuxi bara e birin nasɛrɛn.

²² I bara yi bɔxi fi e ma,
i i kalixi naxan na e benbae bɛ,
xiɲɛ nun kumi gboxi dɛnnaxɛ.

²³ E to fa, e bara bɔxi sɔtɔ,
kɔnɔ e mu i xui rabatuxi,
e mu biraxi i xa sɛriyɛ fɔxɔ ra,
e mu i xa yaamarie suxuxi.

Na nan a niyaxi i bara e lu yi gbaloe kui.

²⁴ Kalidikae bara bɛndɛ malan alako e xa te tɛtɛ fari.
Yi taa fama nɛ lude e sagoe.

A fama nɛ kanade santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra.
I naxan masenxi a bara kamali i ya xɔri.

²⁵ Hali na birin to rabaxi,
i tan Marigi Alatala naxa a masen n bɛ,
n xa xɛ sara gbeti ra seede ya xɔri.

N na birin nabaxi Kalidikae gere tɛmui nɛ.»

²⁶ Alatala man naxa yi masenyi fi Annabi Yeremi ma:

²⁷ «N tan nan daalise birin Marigi Alatala ra.

Fe nde na na n mu nɔma naxan na?

²⁸ Na nan a ra Alatala yi masenyi tima:

N fama nɛ yi taa sode Kalidikae yi ra.

Babilɔn mangɛ Nebukadansari fama nɛ a suxude.

²⁹ Kalidikae naxee soma yi taa kui,

e fama nɛ a birin gande tɛ ra.

Wo surayi ganxi sɛrɛxɛ ra Bali kuye bɛ dɛnnaxɛ,
e na kanama nɛ.

Wo minse sɛrɛxɛ baxi ala gbɛtɛe bɛ dɛnnaxɛ,

e na fan kanama nɛ.

Wo xa kuye batui bara n naxɔnɔ.

³⁰ Kabi Isirayilakae nun Yudayakae dimɛdi tɛmui,

e bara fe raba naxan mu rafan n ma.

E bara n naxɔnɔ e xa wali kobi ra.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³¹ «Kabi e naxa yi taa ti han to,

e fe rabama naxan n naxɔnɔma.

Na nan na ki n bara n kobe raso e ra,

³² Isirayilakae, Yudayakae, Darisalamukae,

e xa mangɛe, e xa kuntigie,

e xa sɛrɛxɛdubɛe, nun e xa namijɔnmɛe,

e birin xa kɛwali kobie xa fe ra.

³³ E bara e kobe raso n na.

N nu bara e matinkan tɛmui birin,

kɔnɔ e mu n ma sɛriyɛ suxu.

³⁴ E bara kuyee dɔxɔ n ma banxi kui,

n xili falama dɛnnaxɛ.

E bara n ma banxi manɔxɔ na fe mɔɔli ra.

35 E bara salidee ti Bali kuyee bE Ben Hinoma gulunba kui.
 MEnni e bara e xa die ba sEreXe ra Mɔlɔkɔ bE.
 N mu naxan fala e bE,
 naxan mu nɔma findide n ma maɲɔxunyi ra,
 e bara na fe xɔnxi mɔɔli birin naba,
 a fa findi yunubi ra Yudaya bE.»

36 «Wo a falama a yi taa fama lude Babilɔn mangE nan sagoe,
 santidEgEma, kaamE, nun fure ɲaaxi saabui ra.

Kɔnɔ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya:

37 «N fama nE Isirayilakae raminide ɲamanEe ma,
 n e rayensenxi dEnnaxE n ma xɔnE xungbe kui.

N bɔɲE nu bara te e ma,

kɔnɔ n man fama nE e rasode yi taa kui bɔɲEsa ra.

38 E man findima nE n ma ɲama ra,

n man findi e Marigi Ala ra.

39 N fama nE e lude xaxili keren nun kira keren xɔn,
 alako e xa gaaxu n ya ra,

e tan nun e bɔnsɔE xa lu hEeri kui abadan.

40 N fama nE saatE tongode e bE naxan mu kanama abadan.

N mu gbilenma e fɔxɔ ra.

N fe fanyi rabama nE e bE.

N nan n ma yaragaaxui luma nE e bɔɲE ma,

alako e naxa e makuya n na.

41 N sEewama nE fe fanyi rabafe ra e bE.

N e rasabatima nE yi bɔxi kui

n bɔɲE nun n nii birin na.»»

42 Alatala xa masenyi nan ya:

«N yi fe fanyi birin nabama nE e bE,

alɔ n ɲaxankatE rabaxi e ra ki naxE.

Na sese mu kanama.

43 Mixi man fama nE xE sarade yi bɔxi ma,

wo a falama naxan na,

be bara findi gbaloe yire ra adama nun sube bE.

Birin bara lu Kalidikae sago.»

44 Kɔnɔ Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo man fama nE xE sarade gbeti ra yi bɔxi ma.

XE sara kEEdi man yailanma,

tɔnxuma dɔxɔ e ma seede ya xɔri

Bunyamin bɔnsɔE xa bɔxi ma,

Darisalamu rabilinyi, Yudaya xa taae kui,

geya taae kui, Sefela bɔxi kui, nun Negewi gbengberen yire.

N e xa mixi ragbilenma nE kelife konyiya kui.»

33

Darisalamu xa kisi

¹ Alatala man naxa masenyi nde ti Annabi Yeremi bE geeli tEteE kui:

² «Alatala xa masenyi nan ya,

naxan fe birin nabama,

naxan fe birin nagirima,

naxan xili Alatala.

³ N maxandi alako n xa i yaabi.

N fe xungbee masenma nE i bE,

fe nɔxunxie i mu naxee kolon.

⁴ Isirayila Marigi Alatala bara a masen yi taa banxie xa fe ra,

a nun Yudaya mangE xa banxie xa fe ra,

e birin fama nE birade alako mixie xa e yeE ratanga yaxuie ma,

naxee tema taa tE tE fari santidegema ra.

⁵ Gere na mini Kalidikae xɔnyi,

na banxie fama nE rafede binbie ra,

Alatala naxee faxama a xa xɔnE kui.

N na n ya nɔxunma nE yi taa ma e xa wali kobi xa fe ra.

⁶ Kɔnɔ n fama nE yalanyi fide a ma,

alako e xa lu bɔɔsa nun hEeri kui.

⁷ N Yudayakae nun Isirayilakae raminima nE konyiya kui,

e man xa sabati be alɔ singe.

⁸ N e rasE niyenma nE e xa kEwali kobi birin ma,

e naxan nabaxi n na.

N e xa yunubie xafarima nE,

e naxan nabaxi n na e xa matandi kui.

⁹ N sEwama nE yi taa xa fe ra.

Si birin fama nE n matɔxɔde,

e n binya hEeri xa fe ra,

n fama naxan nabade Isirayilakae bE.

Dunija na a to n naxan nabama bekae bE,

e dE ixarama nE, e kaaba.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo a falama a be bara findi gbaloe yire ra,

adamadi mu na, sube mu na.

Kɔnɔ mixi xui man fama nE ramEde Yudaya taae kui,

a nun Darisalamu xa kirae xɔn ma.

¹¹ N Elexin sigi sama nE,

ginE dɔxɔE xulunyi raba,

tantui fan rasiga MangE Alatala ma,

barima Alatala fan, a xa hinne mu kanama abadan.

Mixi bEeti bama nE naxee tantui sErexE xaninma Alatala xa hɔɔmɔbanxi kui.

N Isirayilakae raminima nE konyiya kui,

e xa sabati be alɔ singe.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² MangE Alatala xa masenyi nan ya:

«Yakɔsi adamadi nun sube yo mu na yi taa kanaxi kui,

kɔnɔ n man fama nE a niyade gɔɔre xa wuya be,

xuruse makantamae xa lu e fE ma.

¹³ Taa naxee na geyae fari,

naxee na Sefela bɔxi ma nun Negewi gbengberenyi ma,

naxee na Bunyamin bɔnsɔE xa bɔxi ma nun Darisalamu rabilinyi,

naxee na Yudaya bɔxi ma,

xurusee man xa lu e birin yi ra e kantamae fE ma.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Waxati fama nE a lide n ma masenyi fanyi kamalima tEmui naxE,

n naxan tongo Isirayila nun Yudaya bɔnsɔE bE.

¹⁵ Na lɔxɔɛ n Dawuda xa di nde raminima nɛ,
naxan tinxinyi nun sɛriyɛ wali rabama yi bɔxi kui.

¹⁶ Na lɔxɔɛ Yudaya kisima nɛ,
Darisalamu fa lu bɔɲɛsa kui.
Na di xili falama nɛ:
Alatala nan won ma tinxinyi ra.»

¹⁷ Alatala bara a masen,
«Dawuda xa di nde luma nɛ Isirayila xa kibanyi kui tɛmui birin.

¹⁸ N ya mu bama Lewika sɛrɛxɛdubɛɛ ra,
alako e xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba,
e xa surayi gan sɛrɛxɛ ra,
e xa sɛrɛxɛ nde fan ba lɔxɔ yo lɔxɔ.»

¹⁹ Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ:

²⁰ «Alatala bara a masen,
lɔxɔ yo lɔxɔ n yanyi nun kɔɛ raminima.

Xa a sa li nu, na yanyi nun kɔɛ raminife kanama,

²¹ na tɛmui n ma saatɛ n naxan tongo n ma konyi Dawuda bɛ,
na fan kanama nɛ,
a lima Dawuda xa di nde mu luma a xa kibanyi kui,
Lewika sɛrɛxɛdubɛɛ fan mu luma n ma wali raba ra.

²² N a ragirima nɛ n ma konyi Dawuda xa die nun Lewika sɛrɛxɛdubɛɛ ma,
e wuya alɔ tunbui naxee na koore ma,
alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.»

²³ Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ:

²⁴ «I mu a mɛxi mixie naxan falama?

E naxɛ a Alatala bara a xa ɲama sugandixi firinyi rabɛɲin.

E bara yo n ma ɲama ma na wɔyɛnyi ra,

e maɲɔxunxi nɛ a n ma ɲama mu findixi si ra sɔnɔn.»

²⁵ Alatala bara a masen,

«Alɔ n saatɛ tongoxi yanyi nun kɔɛ raminife ra ki naxɛ,

alɔ n saatɛ tongoxi koore nun bɔxi raɲɛrɛfe ra ki naxɛ,

²⁶ n man saatɛ tongoxi na ki nɛ mɛɛnife ra Yaxuba bɔnsɔɛ ma.

Na mu kanama feo.

N ma konyi Dawuda xa di nde luma nɛ Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɔnsɔɛ xun na
abadan.

N e raminima nɛ konyiya kui,

n kinikinima nɛ e ma.»

34

Darisalamukae xa kɛwali

¹ Babilɔn mangɛ Nebukadansari, a xa sɔɔrie nun ɲamanɛ birin naxee nu na a xa yaamari bun ma, e to gere so Darisalamu nun a rabilinyi, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ, ² «Isirayila Marigi Alatala bara a masen i bɛ i xa siga Sedekiya yire. I xa a fala a bɛ, ‹Yudaya mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: N yi taa sama nɛ Babilɔn mangɛ sagoe, a fa a gan tɛ ra. ³ I tan mu i bama a yi ra. Mixi i suxuma nɛ a ɲaaxi ra, e i ti Babilɔn mangɛ ya i, wo fa dɛ masara. Na dangi xanbi a i xaninma nɛ Babilɔn bɔxi ma. ⁴ Kɔnɔ Yudaya mangɛ Sedekiya, i tuli mati Alatala xa masenyi ra. Alatala bara a masen i mu faxama santidɛgɛma ra. ⁵ I faxama bɔɲɛsa nan kui. I ragatama nɛ alɔ i benbae mangɛe naxee singe faxa. Surayi ganma nɛ i bɛ, e i ɲɔnfe binya. N ma masenyi nan na ki.»

⁶ Annabi Yeremi yi masenyi nan ti Yudaya mange Sedekiya be Darisalamu. ⁷ Babilon soori gali nu na Darisalamu gerefe, nun Yudaya taa gbete, alɔ Lakisi nun Aseka naxee nu findixi taa senbema ra Yudaya boxi ma.

⁸ Mange Sedekiya to saate tongo Darisalamukae be e xa xoreya fi e xa konyie ma, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be. ⁹ Sedekiya nu bara e yamari e xa e xa konyie Eburu xoreya, alako Eburu yo naxa lu konyiya kui. ¹⁰ Kuntigi nun nama birin naxee nu bara lan na ma, e naxa yaamari rabatu, e naxa e xa konyie xoreya. ¹¹ Kɔnɔ a donxɔe ra, e naxa gbilen na nate ma, e man naxa e xa konyie rasuxu, e nu bara naxee xoreya.

¹² Na temui Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be, ¹³ «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, «N naxa saate tongo wo babae be n e ramini konyiya kui temui naxe Misira boxi ma. N nu bara a masen e be, ¹⁴ ne solofere yo ne solofere wo xa wo ngaxakerenyi Eburu xoreya naxan nu bara a yete findi konyi ra wo be. A noma walide i be ne senni bun ma, kɔnɔ a solofere nde wo xa a ragbilen a xonyi. Kɔnɔ wo babae mu n xui suxu, e mu e tuli mati n na. ¹⁵ To wo tan bara n ma yaamari rabatu a serye ki ma, wo bara wo xa konyie xoreya. Na kui wo bara saate tongo n be n ma banxi kui n xili matɔɔma dennaxe. ¹⁶ Kɔnɔ wo man bara gbilen na nate foxɔ ra, wo fa wo xa konyie makankan alako e man xa lu wo xa yaamari bun ma. Na kui wo bara yo n xili ma.»»

¹⁷ Na nan a ra Alatala bara a masen wo be, «Wo mu n xui rabatu xoreya fife ra wo xa konyie ma. Alatala xa masenyi nan ya: N fan bara nate tongo wo xa lu santidegema, fure jaaxi, nun kaame sago alako si birin naxee na duniya xa wo xa jaxankate to. ¹⁸ Mixi naxee bara n ma saate kana, e mu a rabaxi a serye ki ma, n e luma ne alɔ na ninge e naxan ixaba a tagi, e fa dangi a xuntunyi firinyi tagi. ¹⁹ Yudaya kuntigie, Darisalamu kuntigie, mange xa mixie, serexedube, nun nama birin naxee bara dangi ninge xuntunye tagi saate xirife ra, ²⁰ n e sama ne e yaxuie sago naxee wama e faxafe, e binbie fa findi xonie nun subee xa donse ra. ²¹ N Yudaya mange Sedekiya nun a xa kuntigie sama ne e yaxuie sago, naxee wama e faxafe. N e luma ne Babilon mange xa soorie yi ra, naxee jan bara keli wo xun ma. ²² Alatala xa masenyi nan ya: N yaamari fima ne alako e man xa fa yi taa xili ma, e xa a gere, e a suxu, e a gan te ra. N Yudaya xa taa findima ne gbaloe yire ra, mixi yo mu lu naa.»

35

Rekabu bɔnsɔe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be Yosiyi xa di Yehoyakimi, Yudaya mange xa waxati. ² «I xa siga Rekabu bɔnsɔe xilide, e xa fa Alatala xa hɔɔmɔbanxi. E na menni li, i xa e raso konkoe nde kui, i xa weni so e yi ra.»

³ N naxa siga Yeremi xa di Yaasaniya tongode, Xabasiniya xa mamadi, a nun a xunya xemema e nun a xa di xemema. Nee findixi Rekabu bɔnsɔe nan na. ⁴ N naxa e xanin Alatala xa banxi, Yigidaliya xa di Hanan xa konkoe kui. Hanan findixi Ala xa konyi nan na. A xa konkoe nu na kuntigie xa konkoe nan seti ma. Na konkoe nu dɔxɔxi Salamu xa di Maaseya xa konkoe nan fari, naxan findixi naade kantama ra. ⁵ N naxa weni so Rekabu bɔnsɔe xa mixie yi ra, n fa a fala e be e xa a min.

⁶ Kɔnɔ e naxa n yaabi, «Muxu tan mu weni minma, barima muxu baba Yonadabo, muxu benba Rekabu xa di, a bara muxu yamari, «Wo naxa weni min, wo tan nun wo xa die. ⁷ Wo naxa banxi ti, wo naxa sansi si, wo naxa weni bili si. Na sese naxa lu wo yi ra. A lanma wo xa lu kiri banxie nan kui wo xa duniyegiri birin kui, alako wo xa bu yi boxi ma wo faxi dennaxe.» ⁸ Muxu bara bira Rekabu xa di Yonadabo xui birin foxɔ ra, naxan findixi muxu baba ra. Muxu tan mu weni minma muxu xa duniyegiri kui, muxu nun muxu xa ginne nun muxu xa die. ⁹ Banxi yo, weni bili yo, xe yo, daaxae yo, na sese mu na muxu yi ra. ¹⁰ Muxu tan luma kiri banxie nan bun ma, alɔ muxu baba Yonadabo muxu yamarixi ki naxe. ¹¹ Babilon mange Nebukadansari to gere so Isirayila, muxu naxa a fala, «Won xee Darisalamu, won xa won makuya Kalidikae nun Siriyakae xa soorie ra.» Na nan a ra muxu naxa fa sabati Darisalamu.»

¹² Na tɛmui Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yereimi bɛ, ¹³ «Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, siga, a fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ, «Wo mu fahaamui sɔɔɔ yi masenyi kui? Wo mu n ma sɛriyɛ rabatuma? Alatala xa masenyi nan na ki. ¹⁴ Rekabu xa di Yonadabo to a xa die yamari e naxa wɛni min, e mu a minxi han to, e bara e baba xa yaamari rabatu. N tan bara wɔyɛn wo bɛ sanya wuyaxi, kɔnɔ wo mu n xui suxu. ¹⁵ N bara n ma konyi namijɔnmɛɛ xɛɛ wo yire sanya wuyaxi a falafe ra wo bɛ, wo xa gbilen wo xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra, wo xa tuubi, wo naxa ala gbɛtɛɛ batu, alako wo xa nɔ lude yi bɔxi kui n naxan fixi wo ma nun wo babae ma. Kɔnɔ wo mu wo tuli matixi n na, wo mu n xui rabatuxi. ¹⁶ Rekabu xa di Yonadabo xa die biraxi e baba xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra, kɔnɔ yi ɲama bara n tan matandi. ¹⁷ Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala bara a masen, n fama nɛ gbaloe ra Yudaya nun Darisalamuka birin ma alɔ n a masenxi ki naxɛ, barima n nu bara wɔyɛn, kɔnɔ e mu n xui suxu, n nu bara e xili, kɔnɔ e mu n ma xili ratin.»

¹⁸ Annabi Yereimi naxa a masen Rekabu bɔnsɔɛ bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo to wo baba Yonadabo xa yaamari suxu, wo to bira a xa sɛriyɛ birin fɔxɔ ra, ¹⁹ Rekabu xa di Yonadabo xa die mu ganma a ra abadan. Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.»

36

Mangɛ Yehoyakimi xa kitaabui ganyi

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya ɲɛ naani nde Yudaya bɔxi ma, Alatala naxa a masen Annabi Yereimi bɛ, ² «N naxan fala Isirayila nun Yudaya xa fe ra kabi Yosiya xa waxati han to, i xa na birin sɛbɛ kɛɛdi makuntanxi kui. ³ Tɛmunde Yudayakae fama nɛ gaaxude n ma masenyi ya ra, a nun n ma fe ɲaaxi n naxan nabama e ra, han e gbilenma e xa kira kobi fɔxɔ ra tɛmui naxɛ. Na nan nɔma a niyade n xa diɲɛ e xa yunubi ma.»

⁴ Annabi Yereimi naxa Neriya xa di Baruki xili, alako Alatala naxan masen Annabi Yereimi bɛ, Baruki xa na birin sɛbɛ kɛɛdi makuntanxi ma. ⁵ E to gɛ na wali ra, Annabi Yereimi naxa yi yaamari fi Baruki ma, «E bara n makankan be, n mu nɔma sigade Alatala xa banxi kui. ⁶ I tan xa siga Alatala xa banxi kui sunyi lɔxɔɛ, i xa yi sɛbɛli birin xaran ɲama bɛ, a nun Yudayakae naxee kelixi taa gbɛtɛɛ, alako e xa Alatala xa masenyi kolon, n naxan fala i bɛ, i naxan sɛbɛ kɛɛdi makuntanxi kui. ⁷ Alatala bara xɔnɔ e ma a ɲaaxi ra, kɔnɔ tɛmunde xa e gbilen e xa kira kobi fɔxɔ ra, Alatala nɔma nɛ e xa maxandi suxude.» ⁸ Neriya xa di Baruki naxa Alatala xa masenyi xaran Alatala xa banxi kui, alɔ Annabi Yereimi a yamarixi ki naxɛ.

⁹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya ɲɛ suuli, kike solomanaani nde Yudaya bɔxi ma, a naxa Darisalamukae nun Yudayakae maxili e xa sunyi raba Alatala bɛ Darisalamu. ¹⁰ Na lɔxɔɛ Baruki naxa Annabi Yereimi xa wɔyɛnyi birin xaran Alatala xa banxi kui ɲama ya xɔri. A nu na mangɛ xa sɛbɛliti Gɛmaraya xa konkoe nan kui, Alatala xa banxi koore ra, sode nɛɛnɛ dɛ ra. Safan xa di Gɛmaraya nan nu a ra. ¹¹ Gɛmaraya xa di Mike to Alatala xa masenyi mɛ naxan sɛbɛxi kitaabui kui, ¹² a naxa goro, a siga mangɛ xa sɛbɛliti xa konkoe mangɛ xa banxi kui, kuntigi birin nu e malanma dɛnnaxɛ. Mangɛ xa sɛbɛliti Elisama, Semaya xa di Dɛlaya, Akibori xa di Elinatan, Safan xa di Gɛmaraya, Xananiya xa di Sedekiya, a nun kuntigi gbɛtɛɛ nu na na. ¹³ Mike naxa Baruki xa masenyi birin tagi raba e bɛ, a naxan xaranxi kitaabui kui ɲama ya xɔri.

¹⁴ Na tɛmui kuntigie naxa Netaniya xa di Yehudi xɛɛ, Selemiya xa mamadi, Kuusi bɔnsɔɛ, a xa sa a fala Baruki bɛ, «Kitaabui tongo i naxan xaranxi ɲama birin tagi, i fa a ra.» Neriya xa di Baruki naxa kitaabui tongo, a naxa siga e yire. ¹⁵ E naxa a fala a bɛ, «Dɔxɔ, i xa yi sɛbɛli xaran muxu bɛ.» Baruki naxa a xaran. ¹⁶ E to gɛ na masenyi ramɛde, e naxa kɔntɔfili, e fa a fala Baruki bɛ, «Muxu xa yi birin tagi raba mangɛ bɛ.» ¹⁷ E naxa Baruki maxɔrin, «A tagi raba muxu bɛ i yi sɛbɛxi ki naxɛ? Yereimi nan na falaxi i bɛ?» ¹⁸ Baruki naxa e yaabi, «Annabi Yereimi nan yi wɔyɛnyi birin fala n bɛ a xui itexi ra. N naxa a sɛbɛ kitaabui kui dubɛ ra.» ¹⁹ Kuntigie naxa a fala Baruki bɛ, «Wo nun Yereimi, wo sa wo nɔxun. Mixi yo naxa a kolon wo na dɛnnaxɛ.»

²⁰ Kuntigie naxa siga mangε yire a xa tεtε kui, e fa Yeremi xa masenyi birin tagi raba a bε. E nu bara kitaabui lu mangε xa sεbeliti Elisama xa konkoe kui. ²¹ Mangε naxa Yehudi xεε a xa sa fa kitaabui ra. Yehudi naxa a tongo mangε xa sεbeliti Elisama xa konkoe kui, a fa a xaran mangε nun a xa kuntigie bε. ²² Na waxati mangε nu na a xa ηεmε banxi kui, a magoroxi kolopooti fε ma tε ra a kui. Na tεmui kike solomanaani nde nan nu a ra. ²³ Yehudi to gε yire ndee xarande, mangε naxa mεnni xaba a xa sεbeliti xa finε ra, a a wole tε i. A lu na nan naba ra han kitaabui birin naxa gε gande. ²⁴ Na kui mangε nun a xa mixi naxee na masenyi mε, e mu gaaxu, e mu e xa donmae iboo sunnunyi kui. ²⁵ Koo Elinatan, Delaya, nun Gεmaraya nu bara mangε mayandi alako a naxa na kitaabui gan, koo a mu e xui ramε. ²⁶ Mangε naxa a fala a xa di Yerameeli bε, a nun Asiriyeeli xa di Seraya nun Abedeeli xa di Selemiya bε, e xa sεbeliti Baruki nun Annabi Yeremi suxu, koo Alatala nu bara e noxun e ma.

²⁷ Mangε to bara gε kitaabui gande, Annabi Yeremi naxan sεbexi Baruki saabui ra, Alatala naxa a masen Annabi Yeremi bε, ²⁸ «I man xa keedi makuntanxi tongo, i xa woyenyi birin sεbe a ma naxan nu na boore kitaabui kui, Yudaya mangε Yehoyakimi naxan ganxi. ²⁹ I xa a fala Yudaya mangε Yehoyakimi bε, «Alatala xa masenyi nan ya: I tan nan kitaabui ganxi, i nu fa a fala munfe ra a sεbexi Babiloo mangε fama nε yi boxi birin kanade, adamadie nun subee birin sooto?» ³⁰ Na nan a toxi, Alatala yi masenxi Yudaya mangε Yehoyakimi xa fe ra: «A xa mixi yo mu fama doode Dawuda xa mangε kibanyi kui. A fure fama raberinde soge nan ma, a fa lu xinbeli kui koe ra. ³¹ N fama nε a ηaxankatade, e nun a bonsoe nun a xa walikee, e xa wali kobi xa fe ra. N man fama nε ηaxankate doode Darisalamukae nun Yudayakae ma alo n a masenxi ki naxe, barima e mu n xui suxuxi.»

³² Annabi Yeremi naxa keedi makuntanxi gbete tongo, a a so sεbeliti Neriya xa di Baruki yi ra. Annabi Yeremi naxa gbilen masenyi ti ra Baruki bε, Yudaya mangε Yehoyakimi naxan ganxi. A man naxa woyen gbete sa na fari.

37

Sedekiya nun Annabi Yeremi

¹ Babiloo mangε Nebukadansari naxa Yosiya xa di Sedekiya ti Yudaya mangε ra Yehoyakimi xa di Yehoyakini noode ra. ² Sedekiya, a xa kuntigie, nun boxi ηama mu e tuli mati Alatala xa masenyi ra Annabi Yeremi naxan masenxi.

³ Sedekiya naxa Selemiya xa di Yehukala nun Maaseya xa di Sefaniya xεε Annabi Yeremi yire a falafe ra, «Muxu Marigi Alatala maxandi muxu bε.» ⁴ Annabi Yeremi mu nu saxi geeli kui sinden, a nu nooma ηerede ηama ya ma alo a nu wama a xon ma ki naxe.

⁵ Misira mangε xa soorie to mini Misira boxi ra, Kalidikae naxa na xibaarui mε, e naxa keli Darisalamu e nu na gerefe dennaxe. ⁶ Na waxati Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bε, ⁷ «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo a masen Yudaya mangε bε, naxan wo xεxi n yire alako n xa Alatala maxandi wo bε, Misira mangε xa soori naxee minixi wo malide, e fama nε gbilende e xonyi Misira. ⁸ Na tεmui Kalidikae man gbilenma nε be, e fa yi taa suxu, e a gan tε ra. ⁹ Alatala xa masenyi nan na ki. Wo naxa wo yete madaxu, wo naxa a ηanoxun Kalidikae bara makuya wo ra. E mu fama wo lude. ¹⁰ Hali wo Kalidikae xa soorie bonbo, naxee na wo gerefe, e xa soori maxonoxi ndee fama nε kelide alako e xa yi taa gan tε ra.»

¹¹ Kalidikae xa soorie to keli Darisalamu Misira mangε xa soorie xa fe ra, ¹² Annabi Yeremi naxa wa kelifε Darisalamu, a xa siga Bunyamin bonsoe xa boxi ma alako a xa a ke nde tongo naa. ¹³ A to Bunyamin naade li kelifε Darisalamu, Selemiya xa di Yiriya, Xananiya xa mamadi naxa a suxu, a a fala a bε, «I na sigafe Kalidikae nan yire.» ¹⁴ Annabi Yeremi naxa a yaabi, «I wule. N mu sigafe Kalidikae xa yire.» Koo Yiriya mu la a ra, a naxa Annabi Yeremi suxu, a a xanin kuntigie xon ma. ¹⁵ Kuntigie naxa xon Annabi Yeremi ma, e a bonbo, e a sa geeli kui, dennaxe findixi Yonatan sεbeliti xa banxi ra. ¹⁶ E naxa Annabi Yeremi raso yire ηaaxi nde kui mεnni, a luxi dennaxe tεmui xonnakuye.

¹⁷ Mangɛ Sedekiya naxa Annabi Yeremi xili, a fa a maxɔrin gundo ra, «Alatala bara masenyi nde fi i ma?» Annabi Yeremi naxa a yaabi, «Iyo. Babilɔn mangɛ fama nɛ i suxude.» ¹⁸ Annabi Yeremi man naxa a fala mangɛ Sedekiya bɛ, «N haakɛ mundun nabaxi i ra, xa na mu i xa kuntigie ra, xa na mu ɲama ra, wo n saxi geeli kui naxan ma? ¹⁹ Wo xa namijɔnmɛɛ na minden, naxee a falama Babilɔn mangɛ mu fama wo tan nun yi bɔxi suxude? ²⁰ Yakɔsi i xa i tuli mati n na. Mangɛ, n bara i mayandi, i xa n ma wɔyɛnyi suxu. I naxa n naso Yonatan sɛbɛliti xɔnyi sɔnɔn, alako n naxa faxes!» ²¹ Mangɛ Sedekiya naxa yaamari fi e xa Annabi Yeremi lu geeli tɛtɛ kui, e man xa taami xuntunyi so a yi ra lɔxɔ yo lɔxɔ kelife taami gande. E xa na raba han taami ɲɔnma taa kui tɛmui naxɛ. Na nan a toxi Annabi Yeremi naxa lu geeli tɛtɛ kui.

38

Annabi Yeremi wolife kɔlɔnyi kui

¹ Matan xa di Sɛfataya, Pasura xa di Gɛdalaya, Selemiya xa di Yehukala, Malakiya xa di Pasura, e naxa Annabi Yeremi xa masenyi mɛ a naxan masenxi ɲama bɛ a falafe ra, ² «Alatala bara a masen, mixi yo naxan luma yi taa kui, na kanyi faxama santidɛgɛma, kaamɛ, xa na mu a ra fure ɲaaxi nan na. Kɔnɔ naxan a yetɛ dɛntɛgɛma Kalidikae bɛ, na kanyi tan kisima nɛ. ³ Alatala bara a masen, yi taa fama nɛ lude Babilɔn mangɛ xa sɔɔrie sagoe.»

⁴ Kuntigie naxa a fala mangɛ bɛ, «A lanma yi mixi xa faxes, barima a taa geresoe sɛnbɛ nan bama. A xa masenyi na limaniya bafe ɲama ma. A mu wama taa xa xunnafanyi xɔn, a wama a xa tɔɔrɛ nan xɔn.» ⁵ Mangɛ Sedekiya naxa e yaabi, «Awa yire, n bara a lu wo yi ra.» ⁶ Na kui e naxa Annabi Yeremi suxu, e a ragoro luuti ra mangɛ xa di Malakiya xa kɔlɔnyi kui sɔɔrie xa tɛtɛ tagi. Ye nu bara ɲɔn naa, kɔnɔ Annabi Yeremi naxa biri boora kui.

⁷ Mangɛ batula Ebedi Meleki Etiyopika naxa a mɛ e nu bara Annabi Yeremi ragoro kɔlɔnyi kui. Mangɛ nu dɔxɔxi Bunyamin sode dɛ ra. ⁸ Ebedi Meleki naxa mini mangɛ xa banxi, a sa a fala mangɛ bɛ, ⁹ «N ma mangɛ, yi mixie bara fe ɲaaxi raba Annabi Yeremi ra, e a ragoroxi kɔlɔnyi nan kui. A faxama nɛ kaamɛ ra mɛnni, barima taami bara ɲɔn taa kui.» ¹⁰ Mangɛ naxa Ebedi Meleki Etiyopika yamari, «I xa mixi tongo saxan tongo, wo sa Annabi Yeremi rate kɔlɔnyi kui beenu a xa faxes.» ¹¹ Ebedi Meleki naxa na mixie tongo, e naxa siga mangɛ xa banxi kui, naafuli ragata yire bun ma. E to dugi fori ndee tongo, e naxa e ragoro Annabi Yeremi ma kɔlɔnyi kui luuti ra. ¹² Ebedi Meleki Etiyopika naxa a fala Annabi Yeremi bɛ, «Yi dugi fori sa luuti fari i bɛlɛxɛɛ bun ma.» Annabi Yeremi naxa na raba. ¹³ E naxa Annabi Yeremi rate luuti ra, han a naxa te naa ra. Na tɛmui a naxa lu sɔɔrie xa tɛtɛ kui.

¹⁴ Mangɛ Sedekiya naxa xɛɛra ti Annabi Yeremi ma, e xa naralan Alatala xa hɔɔmɔlingira naadɛ saxan nde. Mangɛ naxa a fala Annabi Yeremi bɛ, «N wama i maxɔrinfe fe nde ma, kɔnɔ i naxa sese nɔxun n ma.» ¹⁵ Annabi Yeremi naxa Sedekiya yaabi, «Xa n sa i yaabi nɔndi ra, i mu n faxama xɛ? I tondima nɛ n ma marasi suxude.» ¹⁶ Na tɛmui Sedekiya naxa a kali gundo ra Annabi Yeremi bɛ, «N bara n kali Alatala ɲiɲɛ ra naxan won nakisima, n mu i faxama, n man mu i soma mixie yi ra naxee wama i faxafe.»

¹⁷ Na kui Annabi Yeremi naxa a fala Sedekiya bɛ, «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, xa i yetɛ dɛntɛgɛ Babilɔn mangɛ xa kuntigie bɛ, i tan nun i xa denbaya kisima nɛ, yi taa fan mu ganma tɛ ra sɔnɔn. ¹⁸ Kɔnɔ xa i tondi i yetɛ dɛntɛgɛde Babilɔn mangɛ xa kuntigie bɛ, yi taa fama nɛ lude Kalidikae sagoe, e fa a gan tɛ ra, i fan lu e yi ra.»

¹⁹ Mangɛ Sedekiya naxa a fala Annabi Yeremi bɛ, «N gaaxuxi Yuwifie nan ya ra naxee na Kalidikae yi ra, barima xa e sa n so nee yi ra, e n tɔɔrɔma nɛ a ɲaaxi ra.» ²⁰ Annabi Yeremi naxa a yaabi, «E mu na rabama. A lanma i xa Alatala xa yaamari suxu n naxan falaxi i bɛ. Na kui fe birin sɔnɔnyama nɛ i bɛ, i kisima nɛ. ²¹ Kɔnɔ xa i tondi i yetɛ sode e yi ra, i fama nɛ yi ɲaxankatɛ sɔtɔde Alatala naxan masenxi n bɛ. ²² Ginɛ naxee na

Yudaya mangε xa banxi kui, e xaninma nε Babilon mangε xa kuntigie yire. Na ginεε fama nε a falade,
 <Wo xanuntenyie bara wo madaxu,
 wo bara biri boora kui,
 wo dεfanboore bara wo yanfa.>

²³ I xa ginεε nun i xa di birin fama nε xaninde Kalidikae xon ma. Wo mu ratangama e ma. Babilon mangε fama nε wo suxude, a yi taa gan tε ra.» ²⁴ Sedekiya naxa a fala Annabi Yeremi bε, «Won ma dε masarε xa findi gundo ra, alako i naxa faxes. ²⁵ Xa a sa li kuntigie naxa a kolon won bara dε masara, e fa i maxorin, <Wo nun mangε munse falaxi wo boore bε? Na fe birin fala muxu bε alako i naxa faxes,> ²⁶ i xa e yaabi, <N nu bara mangε mayandi a xa n namini Yonatan xa banxi kui, alako n naxa faxes.>»

²⁷ Kuntigie naxa fa Annabi Yeremi yire, e naxa maxorinyi ndee ti a ma. Annabi Yeremi naxa e yaabi alɔ mangε a yamarixi ki naxε. E naxa gbilen dundui kui. ²⁸ Annabi Yeremi naxa lu sɔɔrie xa tεtε kui han Darisalamu suxu tεmui naxε.

39

Darisalamu suxufe

¹ Darisalamu suxu yi ki nε: Sedekiya Yudaya mangε xa mangεya nε solomanaani nde kike fu nde kui, Babilon mangε Nebukadansari nun a xa sɔɔri gali naxa Darisalamu rabilin. ² Sedekiya xa mangεya nε fu nun keren kike naani xi solomanaani nde kui, Babilonkae naxa taa tεtε yire nde kana. ³ Na kui Babilon kuntigie naxa so, e dɔxɔ taa naadε xungbe ra, Nerigali Sareseri, Sangari Nebo, Saresekimi sɔɔri yareratie xa mangε, a nun Babilon kuntigi gbεtεe. ⁴ Yudaya mangε Sedekiya nun a xa sɔɔrie to e to, e naxa e gi. E naxa mini taa kui kɔε ra mangε xa laakɔε yire, naadε ra naxan na tεtε firin tagi, Araba kira xon ma. ⁵ Kalidi sɔɔrie naxa bira e fɔxɔ ra, e naxa Sedekiya li Yeriko gulunba yire. E to a suxu, e naxa a xanin Babilon mangε Nebukadansari xon ma Ribila Xamata bɔxi ma. Nebukadansari naxa yaamari nde fi a xa fe ra.

⁶ Babilon mangε naxa Sedekiya xa die nun Yudaya kuntigi birin kon naxaba Ribila, Sedekiya ya xori. ⁷ Na dangi xanbi a naxa Sedekiya tan yae sɔxɔ, a fa yɔlonxɔnyi sa a ma a xanife ra Babilon. ⁸ Kalidikae naxa tε sa mangε nun nɔama xa banxie ma, e fa Darisalamu tεtε birin nabira. ⁹ Sɔɔri mangε Nebusaradan naxa mixi dɔnxɔεe xanin Babilon, naxee nu bara e yεtε ragbilen a ma a nun naxee nu bara lu taa kui. ¹⁰ Konɔ a naxa setaree lu Yudaya bɔxi ma, alako e xa mεeni weni bilie nun daaxae ma.

¹¹ Babilon mangε Nebukadansari nu bara yaamari fi sɔɔri mangε Nebusaradan ma Annabi Yeremi xa fe ra, ¹² «I xa mεeni Yeremi ma, i naxa fe nɔaxi yo raba a ra. I xa a waxɔnfe birin naba a bε.» ¹³ Sɔɔri mangε Nebusaradan, kuntigi Nebusasiban, mandurulae xa mangε Nerigali Sareseri, nun Babilon mangε xa kuntigie, ¹⁴ e naxa Yeremi tongo geeli tεtε kui, e a so Axikama xa di Gedalaya yi ra, Safan xa mamadi, alako e xa a xanin a xɔnyi. Na ki Annabi Yeremi naxa lu a xa mixie ya ma.

¹⁵ Annabi Yeremi nu na geeli tεtε kui tεmui naxε, Alatala naxa a masen a bε, ¹⁶ «Sa a fala Ebedi Meleki Etiyopika bε, <Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: N fama nε gbaloe ra yi taa xili ma alɔ n a masenxi ki naxε. Na findima fe nɔaxi nan na wo bε, fe fanyi mu a ra. Na birin nabama i ya xori nε. ¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya: Na lɔxɔε n i ratangama nε i yaxuie ma. ¹⁸ N i rakisima nε, alako i naxa faxes santidεgema ra. Alatala xa masenyi nan na ki.>»

40

Annabi Yeremi xɔrεyafe

¹ Sɔɔri mangε Nebusaradan to Annabi Yeremi ramini Rama, Alatala naxa masenyi ti a bε. A a tongo Rama tεmui naxε, Yeremi nu xirixi yɔlonxɔnyi ra Darisalamukae nun Yudayakae tagi naxee nu na xanife Babilon bɔxi ma. ² Sɔɔri xunyi naxa Annabi Yeremi xili, a a fala a bε, «I Marigi Alatala nu bara yi nɔaxankatε xa fe fala yi taa xili ma.

³ Alatala bara a xa masenyi rakamali barima wo bara yunubi raba a ra. Wo yi birin sɔtɔxi nɛ barima wo bara tonɗi a xui suxude. ⁴ N bara i xɔrɛya yi yɔlɔnxɔnyi ma naxee na i bɛlɛxɛ ma. Xa i wama fafe Babilɔn, n mɛɛnima i ma. Xa i mu wama na xɔn, i xa lu be, i xa siga i wama dɛnnaxɛ xɔn.» ⁵ A to bu a yaabide, sɔɔri xunyi naxa a fala a bɛ, «Gbilen Axikama xa di Gɛdalaya xɔn, Safan xa mamadi, Babilɔn mangɛ naxan tixi mangɛ ra Yudaya taae xun. I nɔma lude ɲama ya ma, xa na mu a ra i nɔma sigade i wama dɛnnaxɛ xɔn.» Sɔɔri xunyi naxa baloe nun bunse fi a ma, a naxa a lu a xa siga. ⁶ Annabi Yeremi naxa siga Axikama xa di Gɛdalaya xɔn Misipa, a naxa lu ɲama ya ma naxan nu bara lu bɔxi ma.

⁷ Sɔɔri mangɛe nun sɔɔri naxee nu na bɔxi ma, e naxa a kolon Babilɔn mangɛ nu bara Axikama xa di Gɛdalaya ti mangɛ ra bɔxi fari, a man bara tin setare ndee, xɛmɛe, ginɛe, nun die, e xa lu bɔxi ma. ⁸ Netaniya xa di Sumayila, Kareya xa die Yoxanan nun Yonatan, Tanxumɛti xa di Seraya, Efayi Netofaka, nun Makatika xa di Yaasaniya, a nun e xa mixie, e birin naxa siga Gɛdalaya xɔn Misipa. ⁹ Axikama xa di Gɛdalaya, Safan xa mamadi, naxa a kali e tan nun e xa mixie bɛ, «Wo naxa siikɛ Kalidikae rabatufe ra. Wo xa lu be, wo xa Babilɔn mangɛ rabatu alako fe birin xa sɔɔnɛya wo bɛ. ¹⁰ N tan xa lu be Misipa, n xa Kalidikae rabatu naxee n lima be. Wo tan xa nu wɛni bogie ba, sogofure bogi see, nun ture. Wo xa sabati wo xa taae kui.»

¹¹ Yuwifi naxee nu na Mowaba, Amoni, Edon, nun yire gbɛtɛ, e naxa a kolon a Babilɔn mangɛ nu bara ɲama dɔnxɔɛ lu Yudaya Axikama xa di Gɛdalaya, Safan xa mamadi xa yaamari bun ma. ¹² E naxa gbilen Yudaya Gɛdalaya xɔnyi Misipa, kelife bɔxie ma e nu bara yensen yɛ dɛnnaxɛ. E naxa wɛni bogi gbege ba, a nun sogofure bogi se wuyaxie.

¹³ Kareya xa die Yoxanan nun sɔɔri yareratɛ naxee nu nɔxunxi wula i, e naxa siga Gɛdalaya xɔn Misipa, ¹⁴ e fa a fala a bɛ, «I bara a kolon a Amoni mangɛ Baali bara Netaniya xa di Sumayila xɛɛ i yire alako a xa i faxes?» Axikama xa di Gɛdalaya mu la e ra. ¹⁵ Kareya xa die Yoxanan naxa a fala Gɛdalaya bɛ gundo ra Misipa, «I xa tin n xa Netaniya xa di Sumayila faxes. Mixi yo mu a kolonma. Munfe ra i a luma a xa i faxes? Munfe ra a a luxi Yudayakae naxee na i sɛɛti ma e xa yensen yɛ?» ¹⁶ Axikama xa di Gɛdalaya naxa Kareya xa di Yoxanan yaabi, «I naxa na raba. I naxan falafe Sumayila xun ma na ki, wule na a ra.»

41

Gɛdalaya faxes ki

¹ Kike solofere nde, Netaniya xa di Sumayila, Elisama xa mamadi, mangɛ xa kuntigi nde naxan fatanxi mangɛ bɔnsɔɛ ra, a naxa siga Axikama xa di Gɛdalaya yire Misipa, a nun kuntigi fu. E to gɛ e dɛgede yire keren, ² Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixi fu, e naxa Axikama xa di Gɛdalaya faxes santidɛgɛma ra. Safan xa mamadi Gɛdalaya, Babilɔn mangɛ nu bara naxan dɔxɔ mangɛ ra, a faxes na ki nɛ. ³ Sumayila naxa Yuwifie nun Kalidi sɔɔrie birin faxes naxee nu na Gɛdalaya fɛ ma.

⁴ Na waxati mixi yo mu a kolon Gɛdalaya nu bara faxes. Na kuye iba, ⁵ mixi tongo solomasaxan naxa fa kelife Sikemi, Silo, nun Samari. E dɛ xabe nu bixi, e xa dugie ibɔɔxi, e fate nu maxabaxi. E fa sɛrɛxɛe nun surayi nan na Alatala xa banxi yire. ⁶ Netaniya xa di Sumayila naxa mini Misipa e ralande. E nu na wafe. A naxa a fala e bɛ, «Wo fa Axikama xa di Gɛdalaya yire.» ⁷ E to taa tagi li, Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixie naxa e kɔn naxaba, e fa e woli kɔlɔnyi kui. ⁸ Kɔnɔ mixi fu naxa Sumayila mayandi, «I naxa muxu faxes, barima donse gbege na muxu yi ra, a ragataxi wula i, alɔ fundenyi maniyɛ, ture, nun kumi.» Na kui a mu tin e nun e ngaxakerenyie faxade. ⁹ Sumayila Gɛdalaya xa mixie furee ragoro kɔlɔnyi naxan kui, mangɛ Asa nu bara na ge Isirayila mangɛ Baasa xa fe ra. ¹⁰ Sumayila naxa ɲama dɔnxɔɛ suxu Misipa, mangɛ xa di ginɛe nun mixi gbɛtɛe, Babilɔn sɔɔri mangɛ Nebusaradan nu bara naxee taxu Axikama xa di Gɛdalaya ra. Sumayila naxa e xanin Amonikae xɔn.

¹¹ Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔri yareratie naxee nu na a fɛ ma, e naxa Netaniya xa di Sumayila xa kɛwali ɲaaxi kolon. ¹² E naxa mixie malan alako e xa Netaniya xa di Sumayila gere. E naxa a li Gabayon xure xungbe yire. ¹³ Sumayila nu mixi naxee suxuxi Misipa, e to Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔri yareratie to, e naxa sɛɛwa, ¹⁴ e naxa keli Sumayila xun ma, e bira Kareya xa di Yoxanan fɔxɔ ra. ¹⁵ Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixi solomasaxan naxa e gi Yoxanan ya ra, e siga Amonikae yire.

¹⁶ Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔri yareratie naxa Misipa ɲama dɔnxɔɛ xanin Gabayon, Netaniya xa di Sumayila nu bara naxee suxu. Geresoe, ginɛɛ, nun mangɛ xa mixie nu na e ya ma. Sumayila nu bara Axikama xa di Gɛdalaya faxesa. ¹⁷ E naxa ɲɛɛ han Kimehami Bɛtɛlɛɛmu sɛɛti ma. E nu na sigafe Misira bɔxi ma, ¹⁸ alako e xa e makuya Kalidikae ra. E nu bara gaaxu e ya ra, barima Netaniya xa di Sumayila nu bara Axikama xa di Gɛdalaya faxesa, Babilɔn mangɛ nu bara naxan ti mangɛ ra.

42

Annabi Yereimi xa marasi

¹ Sɔɔri yareratie, Kareya xa di Yoxanan, Hosaya xa di Yesaniya, nun ɲama birin keli dimɛdie ma, sa dɔxɔ forie ra, e naxa siga ² Annabi Yereimi yire, e a fala a bɛ, «Yandi, i xa i Marigi Alatala maxandi muxu bɛ, yi ɲama dɔnxɔɛ xa fe ra naxan luxi. Singe muxu nu wuya, kɔnɔ yakɔsi muxu bara xurun alɔ i a toxi ki naxɛ. ³ I Marigi Alatala, a xa kira masen muxu bɛ muxu ɲɛɛma naxan ma.»

⁴ Annabi Yereimi naxa e yaabi, «N bara a mɛ. N wo Marigi Alatala maxandima wo bɛ alɔ wo a fala ki naxɛ. N nɔndi birin masenma nɛ wo bɛ Alatala wo yaabima naxan na.» ⁵ E naxa a fala a bɛ, «Alatala bara findi muxu xa seede fanyi ra, naxan mu sɛriyɛ kanama. Muxu birama i Marigi Alatala xa masenyi nan fɔxɔ ra a naxan falama muxu bɛ. ⁶ Xa a findi fe ɲɔxunxi ra, xa a findi fe xɔrɔxɔɛ ra, muxu fama nɛ muxu Marigi Alatala xui rabatude muxu naxan fenxi i saabui ra. Fe birin sɔɔnɛyama nɛ muxu bɛ xa muxu bira muxu Marigi Alatala waxɔnfe fɔxɔ ra.»

⁷ Xi fu to dangi, Alatala naxa masenyi ti Annabi Yereimi bɛ. ⁸ Annabi Yereimi naxa Kareya xa di Yoxanan xili, sɔɔri yareratie, nun ɲama birin kelife dimɛdie ma, sa dɔxɔ forie ra. ⁹ A naxa a fala e bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, wo n xɛɛxi naxan fɔxɔ ra. ¹⁰ Xa wo lu yi bɔxi ma, n wo xun nakelima nɛ, n mu wo xun nakanama. Wo luma nɛ alɔ sansi n naxan sixi, naxan mu talama sɔnɔn, barima n naxan nabaxi wo ra, a bara findi nimisɛ ra n bɛ. ¹¹ Wo naxa gaaxu Babilɔn mangɛ ya ra, naxan wo rasɛrɛnxi. Wo naxa gaaxu a ya ra, barima won birin na a ra, n mu wo sama a sagoe. Alatala xa masenyi nan na ki. ¹² N kinikinima nɛ wo ma, a fan fa kinikinide wo ma. A fama nɛ wo ragbilende wo xa bɔxi ma.»

¹³ «Kɔnɔ xa wo a fala, «Muxu tan mu luma be,» xa wo mu wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra, ¹⁴ xa wo a fala, «Ade, muxu sigama nɛ Misira, gere mu na dɛnnaxɛ, gere feri fe xui mu mɛma dɛnnaxɛ, kaamɛ mu muxu suxuma dɛnnaxɛ. Muxu xa sabati mɛnni,» ¹⁵ awa na kui Isirayila Marigi Alatala bara a masen Yudaya bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ bɛ, «Xa wo natɛ tongo sigafe ra Misira, xa wo sa sabati na bɔxi ma, ¹⁶ santidɛgɛma wo lima nɛ naa, wo gaaxuma naxan ya ra. Kaamɛ wo suxuma, wo kɔntɔfilixi naxan na. Wo faxama nɛ Misira bɔxi ma. ¹⁷ Naxan birin natɛ tongoma sabatife ra Misira, e birin faxama nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, xa na mu a ra fure ɲaaxi ra. Mixi yo mu kisima, mixi yo mu ratangama na ɲaxankatɛ ma n fama naxan dɔxɔde e ma. ¹⁸ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Xa wo sigama Misira, n xɔnɔma nɛ wo ma alɔ n xɔnɔxi Darisalamukae ma ki naxɛ. Wo gbaloe nan sɔtɔma, wo xili findi konbi wɔyɛnyi ra, wo yaagi, wo mu yi bɔxi to sɔnɔn.» ¹⁹ Alatala bara a masen wo tan Yudayaka dɔnxɔɛe bɛ, «Wo naxa siga Misira de! Wo xa n ma masenyi fahaamu a fanyi ra.»»

²⁰ «Wo to n xɛɛ wo Marigi Alatala maxandide, wo bara tantan. Wo bara a fala n bɛ, «Muxu Marigi Alatala maxandi muxu bɛ. Muxu Marigi Alatala naxan masenma muxu bɛ, i xa nu na fala muxu bɛ, muxu mu tondima na rabade.» ²¹ To n bara na masenyi ti wo

bE, kɔŋɔ wo mu wama wo tuli matife Alatala xui ra. A naxan masenxi n bE wo xa fe ra, wo mu wama na ramEfe. ²² Wo xa a kolon a wo na sabati Misira bɔxi ma, wo faxama nE santidegema, kaamE, xa na mu a ra fure jaaxi ra.»

43

Annabi Yeremi xaninfe Misira

¹ Annabi Yeremi to gE Marigi Alatala xa masenxi tide jama bE, alɔ Alatala a yamarixi ki naxE, ² Hosaya xa di Asaraya, Kareya xa di Yoxanan, nun yEte igboe gbeteE, e naxa a fala Annabi Yeremi bE, «I wule! Muxu Marigi Alatala mu i xEExi a falafe ra wo naxa sabati Misira. ³ Neriya xa di Baruki tan na i tutunfe alako i xa muxu lu Kalidikae sagoe, e xa muxu faxa, xa na mu a ra e xa muxu xanin Babilɔn.»

⁴ Kareya xa di Yoxanan, sɔɔri yareratie, nun jama, e naxa tondi Marigi xa yaamari ra lufe Yudaya bɔxi ma. ⁵ Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔrie yareratie naxa Yudaya jama dɔnxɔE xanin Misira, naxee nu bara gbilen Yudaya kelife jamanE ma e nu yensenxi dEnnaxE. ⁶ E naxa xEmEe, ginEe, dimE die, mangE xa di ginEe, nun mixi birin xanin, sɔɔri mangE Nebusaradan naxee taxuxi Axikama xa di Gedalaya ra, Safan xa mamadi. Annabi Yeremi nun Neriya xa di Baruki fan nu na e ya ma. ⁷ E to tondi e tuli matide Alatala ra, e naxa jama birin xanin Misira bɔxi ma TapanxEsi.

⁸ Alatala naxa a masen Annabi Yeremi bE TapanxEsi, ⁹ «GEmE xungbe ndee sa Misira mangE xa buntunyi tima dEnnaxE TapanxEsi. I xa na raba Yudayakae ya xɔri, ¹⁰ i fa yi masenxi ti e bE: «N tan Isirayila Marigi Alatala a niyama nE n ma konyi Babilɔn mangE Nebukadansari xa a xa kibanyi ti be yi gEmE nɔxunxie fari, ¹¹ a fama Misira gerede tEmui naxE. Na kui naxee lan e xa faxa, nee faxama nE. Naxee lan e xa suxu, nee suxuma nE. Naxee lan e xa sɔxɔ santidegema ra, nee sɔxɔma nE. ¹² N tE sama nE Misira xa kuyee xa banxie. Nebukadansari e ganma nE, a kuyee xaninma nE. A nɔ Misira ra alɔ xuruse dEmadonyi nɔma a xa dugi ra ki naxE, a fa keli bɔjEsa kui. ¹³ A kuye batudee kanama nE Beti Semesi Misira bɔxi ma, a Misira kuyee xa banxie ganma nE tE ra.»

44

Misira xa xunnakanE

¹ Masenxi naxan tixi Annabi Yeremi bE Yuwifie xa fe ra, naxee bara sabati Misira bɔxi ma, Migidoli, TapanxEsi, Nofi, nun Patiroso taa kui: ² «Isirayila Marigi Alatala xa masenxi nan ya: Wo bara a to n jaxankate naxan dɔxɔ Darisalamu nun Yudaya taa birin ma. To mEnni birin kanaxi, mixi yo mu na. ³ Na rakelixi e xa fe jaaxie nan ma, e n naxɔnɔ naxan na, alɔ surayi bafe sErexE ra kuyee bE, a nun kuyee batufe, wo tan nun wo babae mu naxee kolon. ⁴ N bara n ma konyi namijɔnmEe xEe wo yire tEmui birin a falafe ra wo naxa yi kEwali raba n naxan xɔnxi. ⁵ Kɔŋɔ e mu na ramExi, e mu e tuli matixi na masenxi ra. E mu gbilenxi e xa fe jaaxi fɔxɔ ra, e mu baxi surayi ganfe e xa kuyee bE. ⁶ N ma xɔnE bara yensen Yudaya taae nun Darisalamu xa kirae ma, dEnnaxE findixi gbaloe ra alɔ wo a toma ki naxE to.»

⁷ «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala xa masenxi nan ya: Munfe ra wo na yi fe jaaxi rabafe wo yEte ra? Wo na a niyafe xEmEe, ginEe, dimE die, nun diyɔre keren mu luma Yudaya bɔxi ma. ⁸ Wo na n naxɔnɔfe wo xa surayi sErexE ra wo naxan bama kuyee bE Misira bɔxi ma, wo wo gi dEnnaxE. Na kui wo fama nE yaagi sɔtɔde si birin tagi naxee na dunija. ⁹ Wo bara nEEmu wo babae xa fe jaaxie ra, Yudaya mangEe xa kEwali kobie ra, e xa ginEe xa fe jaaxie ra, wo xa fe jaaxie nun wo xa ginEe xa fe jaaxie ra, e naxan nabaxi Yudaya bɔxi ma nun Darisalamu kirae xɔn? ¹⁰ Han to e mu e yEte ragbilenxi n ma, e mu gaaxuxi n ya ra, e mu biraxi n ma sEriyE nun n ma yaamarie fɔxɔ ra n naxan fixi wo nun wo babae ma.»

¹¹ «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala bara a masen, n bara natE tongo fe jaaxi rabafe ra wo ra, n xa Yudaya birin sɔntɔ. ¹² Yudayaka dɔnxɔE naxee bara natE tongo sabatife ra Misira bɔxi ma, e birin faxama nE naa santidegema nun kaamE ra, kelife dimE die ma,

a sa dɔxɔ forie ra. Santidegema nun kaame a niyama ne e xili xa findi konbi wɔyɛnyi ra, e xa gbaloe nun yaagi sɔtɔ. ¹³ N fe rabama ne mixie ra naxee sabatixi Misira bɔxi ma, alɔ n naxan nabaxi Darisalamu santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra. ¹⁴ Mixi naxee e gixi Misira kelife Yudaya, keren mu kisima. E nu wama gbilenfe Yudaya bɔxi nan ma, kɔnɔ e mu gbilenma sɔnɔn, fo mixi keren keren.»

¹⁵ Xeme birin naxee nu a kolon e xa ginɛe nu surayi bama sɛrɛxe ra ala gbɛtɛ bɛ, nun ginɛ naxee nu na na malanyi kui, nun jama naxan nu sabatixi Misira bɔxi ma Patiroso taa kui, e naxa Annabi Yeremi yaabi, ¹⁶ «Muxu mu wama muxu tuli matife yi masenyi ra i naxan masenxi Alatala xili ra. ¹⁷ Muxu wama birafe muxu xa masenyi nan fɔxɔ ra. Muxu wama surayi bafe sɛrɛxe ra Koore Mangɛ Ginɛ nan bɛ, muxu wama minse fan bafe sɛrɛxe ra a tan nan bɛ, alɔ muxu nun muxu babae, a nun muxu xa mangɛe nun kuntigie a rabaxi ki naxe Yudaya xa taae nun Darisalamu kui. Na waxati baloe nu na muxu yi ra a fanyi ra, muxu nu sɛɛwaxi, tɔɔrɛ yo mu nu na. ¹⁸ Kɔnɔ kabi muxu naxa ba surayi nun minse bafe sɛrɛxe ra Koore Mangɛ Ginɛ bɛ, se birin naxa jɔn muxu yi ra bafe gere nun kaame ra.» ¹⁹ Ginɛe man naxa a fala, «Muxu to nu surayi nun minse bama sɛrɛxe ra Koore Mangɛ Ginɛ bɛ, muxu xa mɔrie nu tinma muxu xa taami yailan Mangɛ Ginɛ misaali ra, muxu xa minse ba sɛrɛxe ra a bɛ.»

²⁰ Annabi Yeremi naxa jama birin yaabi, xeme nun ginɛe, ²¹ «Wo surayi naxan ganxi Yudaya taae kui nun Darisalamu, wo tan nun wo babae, wo xa mangɛe nun wo xa kuntigie, nun jama birin, Alatala mu kolon sɔtɔ xe na ma? Na fe mu luxi xe a bɔjɛ kui? ²² Alatala mu nu nɔma tinde wo xa fe jaaxie nun wo xa fe xɔnxie ra wo nu luma naxan naba ra. Na kui wo xa bɔxi bara kana, a findi gbaloe yire ra. Wo bara yaagi sɔtɔ, wo xa mixie bara faha alɔ wo a toma ki naxe to. ²³ Na birin nabaxi ne barima wo bara surayi gan sɛrɛxe ra, na findi yunubi ra Alatala mabiri. Wo mu tin Alatala xui suxude, wo mu tin jɛrɛde a xa sɛriyɛ, a xa yaamari, nun a xa marasi fɔxɔ ra. To lɔxɔe wo yi tɔɔrɛ sɔtɔxi na nan ma.»

²⁴ Annabi Yeremi man naxa a fala jama nun ginɛe bɛ, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee faxi Misira bɔxi ma. ²⁵ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo tan nun wo xa ginɛe bara natɛ tongo wo xa wo yɛtɛ waxɔnfe raba. Wo bara a fala, «Muxu wama muxu xa laayidi rakamalife, muxu xa surayi nun minse ba sɛrɛxe ra Koore Mangɛ Ginɛ bɛ.» Awa, yakɔsi wo fama na birin nabade alɔ wo a fala ki naxe. ²⁶ Na kui, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee sabatixi Misira bɔxi ma. «N bara n kali n xili binyɛ ra, n tan Alatala, Yudayaka yo naxan sabatixi Misira, a mu n xili falama sɔnɔn, a mu a falama Alatala jɛjɛ. ²⁷ N jɔxɔ sama ne e xɔn ma alako e xa jaxankata, e naxa hɛɛri yo sɔtɔ. Xeme Yudayaka naxee birin na Misira, e fama ne faxade gere nun kaame ra. ²⁸ Keren keren naxee mu faxama naa, nee kelima ne Misira gbilenfe ra Yudaya. Kɔnɔ naxee birin kelixi Yudaya alako e xa sabati Misira bɔxi ma, e fama ne a kolonde masenyi naxan kamalima, n gbe, xa na mu a ra e gbe.» ²⁹ Alatala xa masenyi nan na ki. Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon n wo jaxankatama ne, n ma masenyi birin kamalima ne. ³⁰ Alatala xa masenyi nan ya: N Misira mangɛ Hofora luma ne a yaxuie sago, naxee wama a faxafe. N a rabama ne alɔ n Yudaya mangɛ Sedekiya luxi Babilɔn mangɛ Nebukadansari sago ki naxe, naxan bara wa a faxafe.»

45

Annabi Yeremi xa masenyi Baruki bɛ

¹ Yudaya mangɛ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya jɛ naani nde, Neriya xa di Baruki to Annabi xa masenyi sɛbɛ kitaabui kui, Annabi Yeremi naxa a fala Baruki bɛ, ² «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya i tan Baruki bɛ, ³ I bara a fala, «Tɔɔrɛ na n bɛ, barima Alatala bara fe xɔrɔxɔe dɔxɔ n xun ma. N bara tagan a mayandide, malabui yo mu na n bɛ.»

⁴ «Alatala naxa a masen n bɛ n xa yi wɔyɛnyi fala i bɛ, «I bara a to, n naxan birin yailanxi, n na birin kanama ne. N naxan birin sixi, n na birin talama ne. N na birin

nabama nE yi bɔxi ra. ⁵ Awa, i tan i wama munse xɔn? I naxa fe tofanyi fen, barima n fama nE dunija birin naxankatade. N naxan nabama i bE, na nan ya: I sigama dEdE, n i luma nE simaya kui. Alatala xa masenyi nan na ki.»

46

Masenyi Misira bE

¹ Alatala xa masenyi nan ya sie xa fe ra:

² «Masenyi nan ya Misira xa fe ra.

Masenyi nan ya Misira mangE Neko xa sɔɔrie xa fe ra,
naxee nu na Efirati xure sEeti ma Karakemisi,
Babilɔn mangE Nebukadansari e bɔnbɔ tEmui naxE,
Yosiya xa di Yehoyakimi, Yudaya mangE xa mangEya nE naani nde.»

³ «Wo sɔɔri makantase lanmadie nun a xungbee tongo.

Wo xa wo maso gere xili ma.

⁴ Wo xa soe dɔxɔ see yailan.

Soe ragimae, wo xa te soe fari.

Xunyi makantase xa lu wo yi ra,

wo xa tanbEe suxu wo yi ra,

wo xa sanyi makantase sa wo sanyie ma.»

⁵ «Munse dangife?

E na sErenfe gaaxui ra, e na gbilenfe xanbi.

E xa sEnbEmae bara bira, e na gbilenfe e gi ra gaaxui kui.

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁶ SEnbEmae mu kisima, suusa mixie mu e ratangama.

E birin birama nE kɔɔla ma Efirati xure dE ra.»

⁷ Nde tema alɔ Nili xure, naxan ye banbaran xE?

⁸ Misira nan tefe alɔ Nili xure naxan ye banbaran xE.

A bara a fala,

«N tema nE dunija birin ma,

n xa taa birin kana, n xa namae sɔntɔ.

⁹ Soe ragimae, wo te!

Sɔɔri ragisee, wo xa gere ti sEnbE ra!

Etiyopikae nun Putikae gbangbalanyie,

wo xa mini wo xa sɔɔri makantasee ra!

Lidikae, wo xa mini xalie ra!

¹⁰ MangE Alatala xa gbepɔxɔE lɔxɔE nan ya.

Marigi a gbepɔxɔma nE a yaxuie ma santidEgEma ra.

E wuli raminima nE,

a findi sErexE ra MangE Alatala bE namanE ma naxan na kɔɔla ma Efirati mabiri.

¹¹ Misiraka dimE die, wo xa te Galadi mabiri seri fende,
kɔnɔ na mu nɔma wo rayalande.

¹² Dunija birin bara wo xa yaagi to,

e bara wo xui mE,

barima wo xa sɔɔrie na e ya isofe e bore ra,

e birin bara bira.

¹³ Alatala xa masenyi nan na ki

Babilɔn mangE Nebukadansari xa gere Misira xili ma.»

¹⁴ «Wo xa na masenyi ti Misira bɔxi ma.

Migidoli xa na mE, Nofi nun TapanxEsi xa na mE.

Wo xa a fala, ‹Wo keli, wo xa geresose rafala,
barima santidegema kanyie bara wo rabilin!›

¹⁵ Munfe ra wo xa sɔɔrie mu nɔma e yaxuie ra?

E mu nɔma barima Alatala nan e rabirafe.

¹⁶ Sɔɔri wuyaxie bara bira.

E bara gbilen a fala ra,

‹Won xa gbilen won xɔnyi,

won ma mixie na dɛnnaxɛ,

alako won xa won makuya gere ɲaaxi ra.›

¹⁷ Mɛnni e fama nɛ a falade,

‹Misira mangɛ sɛnbɛ mu na,

a wɔyɛnma nɛ tun, kɔnɔ a mu fata gere sode.››

¹⁸ «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,

N ɲɲɛ.

Naxan sɛnbɛ gbo alɔ Taboro geya,

naxan sɛnbɛ gbo alɔ Karemele geya baa sɛɛti ma,

a na fafe.

¹⁹ Misirakae, wo xa kote yailan sigafe ra konyiya kui.

Nofi findima nɛ gbaloe yire ra,

a ganma nɛ, a xa mixi yo mu kisima.

²⁰ Misira maniya ninge tofanyi ra,

kɔnɔ tugitugi ɲaaxi na fafe kelife kɔɔla ma a xili ma.

²¹ Misira xa sɔɔri xɔɲɛ,

naxee gere soma kɔbiri xa fe ra,

e fan gbilenma nɛ Misira fɔxɔ ra e siga e gi ra.

Na gbaloe gbo e bɛ,

e mu nɔma na ɲaxankatɛ ra.

²² Misira a gima nɛ alɔ bɔximase a yaxuie ya ra,

naxee fama sɛnbɛ ra,

alɔ beera kanyi naxee fama wondi sɛgɛde.

²³ Alatala xa masenyi nan ya:

E fama nɛ na wondi sɛgɛde, hali a sɛnbɛ gbo.

E nɔma nɛ na ra barima e wuya alɔ tugumie.

²⁴ Misira bara yaagi,

e bara lu ɲamanɛ sagoe naxan na kɔɔla ma.›

²⁵ Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,

«N fama nɛ Amon Tebeseka ɲaxankatade.

N fama nɛ Misira mangɛ,

a xa alae nun a xa kuntigie halakide.

N mixi birin tɔɔɔma nɛ naxee xaxili tixi Misira mangɛ ra.

²⁶ N nee luma nɛ e yaxuie sagoe,

naxee wama e faxafe,

alɔ Babilɔn mangɛ Nebukadansari nun a xa mixie.

Na dangi xanbi, mixi man sabatima nɛ Misira bɔxi ma.

Alatala xa masenyi nan na ki.›

²⁷ «I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu.

Isirayila, i naxa sɛrɛn,

barima n i rakisima nɛ ɲamanɛ makuye ma.

N i bɔnsɔɛ raminima nɛ e xa konyiya kui.

Yaxuba bɔnsɔɛ gbilenma nɛ,

e fa lu bɔɲɛsa kui e yaxuie xanbi.

²⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu,

barima n si birin sɔntɔma nɛ n wo rayensen yɛ dɛnnaxɛ.

Kɔnɔ n mu i tan sɔntɔma.

N i ɲaxankatama a sɛriyɛ ki nan gbansan ma,

barima n mu nɔma nɔndi kiiti lude na.»

47

Masenyi Filisitakae bɛ

¹ Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ

Filisitakae xa fe ra beenu Misira mangɛ xa Gasa gere.

² «Alatala xa masenyi nan ya:

Mixi fama nɛ kelife kɔɔla ma

naxee luxi alɔ ye xungbe xure kui,

naxan banbaranma, a fa taae kana.

Taakae birin e wa xui raminima nɛ.

³ Soe nun sɔɔri ragisee xui na taa li,

babae mu e xa die malima,

sɛnbɛmae mu sɛnbɛtaree malima.

⁴ Filisitakae gbaloe lɔxɔɛ bara a li.

Tire nun Sidɔn mu Filisitakae xa mali sɔtɔma sɔnɔn,

barima Alatala bara e sɔntɔ a nun Kafatorokae.

⁵ Gasa bara kana, Asikalɔn bara a sabari.»

«Mixi naxee luxi fiili ma,

wo wo yɛtɛ maxabama sunnunyi kui han mun tɛmui?

⁶ Wo a falama, «Alatala xa santidɛgɛma walima han mun tɛmui?

A raso a tɛɛ kui, i bɔɲɛ magoro!»

⁷ N xa a fala wo bɛ, a santidɛgɛma malabuma di?

Alatala nan a yamarixi,

a xa siga han Asikalɔn baa dɛ ra.

A xa wali nan na ki.»

48

Masenyi Mowabakae bɛ

¹ Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:

«Naxankatɛ na Nebo bɛ, na taa bara kana.

Yaagi na Kiriyaatayimi bɛ, na taa bara suxu,

a xa yire makantaxi bara findi gbaloe magaaxuxi ra.

² Matɔxɔɛ mu na Mowaba bɛ sɔnɔn.

Xɛsibɔnkae luma sunnunyi nan kui.

Ndee naxɛ, «Won xa a rapɔn duniɲa mixie tagi.»

Wo tan xaxilitaree, wo fan ma fe ɲɔnma nɛ,

santidɛgɛma na wo fɔxɔ ra.

³ Xoronayimi gbelegbelema nɛ,

a birin bara bira, a birin bara kana.

⁴ Mowaba bara kana, a xa die e wa xui raminima.

⁵ E tema nɛ Luxiti geya fari wa ra.

Wa xui mɛma nɛ Xoronayimi kira xɔn gbaloe xa fe ra.

⁶ Wo wo gi, wo xa wo nii ratanga,

wo xa wo nɔxun wula i.

⁷ Wo tan naxee wo xaxili tixi wo xa naafuli ra,

wo fan suxuma nɛ.

Kemosi soma nɛ konyiya kui,

a nun a xa sɛɛxɛdubɛɛ nun a xa kuntigie.

⁸ Taa yo taa fama nɛ kanade, keren mu kisima.

E xa daaxae fan kanama nɛ Alatala xa yaamari saabui ra.

⁹ Mowaba xa a gi alɔ xɔni naxan ɲɛɛma koore ma.

A xa taae fama nɛ kanade, mixi yo mu luma naa.

¹⁰ Dankɛ na mixi bɛ naxan mu Alatala xa wali rabama.

Dankɛ na mixi bɛ naxan mu a xa santidɛgɛma rawalima.»

¹¹ «Kabi a dimɛdi tɛmui, Mowaba bara lu bɔɲɛsa kui,
mixi yo mu a tɔɔɔɔ,

mixi yo mu a rasoxi konyiya kui.

Kabi tɛmui xɔnnakuye a naxa lu a yɛtɛ ra.

¹² Alatala xa masenyi nan ya:

Kɔnɔ lɔxɔɛ na fafe, mixie a tɔɔɔɔma nɛ, e a xun nakana.

¹³ Mowaba yaagima nɛ Kemosi xɔn ma,

alɔ Isirayila yaagixi Beteli xɔn ma ki naxɛ.

Singe Isirayila xaxili nu tixi Beteli ra.

¹⁴ Wo nɔma a falade di,

«Gbangbalanyi nan muxu ra,

sɔɔri gali na muxu yi ra?»

¹⁵ Mowaba bara kana, a xa taae na ganfe,

a xa sɛgɛtalae bara faxa.

Mangɛ xa masenyi nan na ki,

naxan findixi Mangɛ Alatala ra.»

¹⁶ «Mowaba xa gbaloe na fafe,

a gbe mu luxi a xa tɔɔɔɔ a ɲaaxi ra.

¹⁷ Mowaba dɔxɔbooree, wo yo a ma.

Wo tan naxee a kolon, wo xa maxɔrinyi ti,

«Munse a niyaxi Mowaba xa mangɛya magaaxuxi xa kana?»

¹⁸ Dibon, wo wo magoro, wo xa lu bɔxi ma,

barima naxan Mowaba kana,

a fama nɛ wo xa yire makantaxie fan fɔxɔ ra.

¹⁹ Arowerikae, wo mameɛ ti kira dɛ ra,

wo xa gi mixi maxɔrin, «Munse niyaxi?»

²⁰ Mowaba bara yaagi a ɲaaxi ra.

Wo xa gbelegbele,

wo xa a fala Arinon xure dɛ ra,

a Mowaba bara kana.»

²¹ «Kiiti bara ɲamanɛ li naxan na Xolon, Yaseri, Mefaati,

²² Dibon, Nebo, Beti Dibilatayima,

²³ Kiriyaatayimi, Beti Gamulu, Beti Meyoni,

²⁴ Keriyoti, Bosara, nun Mowaba taa birin,

naxee makɔɔɛ, naxee makuya.

²⁵ Mowaba sɛnbɛ bara kana, Mowaba bara bira.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

²⁶ «Mowaba bara a yɛtɛ igbo Alatala ma.

Na nan na ki fo a xa bira

alɔ mixi siisixi naxan na bɔxunfe.

A xa lu na yaagi kui.

²⁷ Wo mu yoxi xɛ Isirayila ma?

Wo bara a to muɲɛ ti ra?

Munfe ra wo yoma a ma?

²⁸ Mowabakae, wo xa wo gi,
kelife wo xa taae kui sigafe ra geyae fari.
Wo xa lu alɔ ganbɛ naxan a tɛɛ sama gɛmɛ longori ra.

²⁹ Muxu bara Mowaba xa yɛtɛ igboja kolon.
A bɔɲɛ gbo, a laxi a yɛtɛ ra,
a mu wama marasi xɔn, a sondonyi mu fan.

³⁰ Alatala xa masenyi nan na ki.»

«N a xa yɛtɛ igboja kolon,
kɔnɔ a mu findima a ra.
A xa wɔyɛn xungbe mu kamalima.

³¹ Na nan a ra Mowaba mu rafanxi n ma.
N mu nɔma wɔyɛn fanyi falade a xa fe ra,
n ma wɔyɛnyi xɔrɔxɔ Kire Xaresetikae xa fe ra.

³² N bara kinikini sansi bilie ma naxee na Sibima,
sigafe Yaasɛri ma.

Wo xa sansie bara Yaasɛri baa li, e bara dangi na ra,
kɔnɔ mixi ndee bara na birin kana.
Wo mu na wɛni bogi toma sɔnɔn.

³³ Nɛlɛxinyi nun sɛɛwɛ mu luma wo xa daaxae sɔnɔn.
Sɛɛwɛ bara ɲɔn Mowaba bɔxi ma.

Wɛni mu yailanma ɲɛlɛxinyi ra sɔnɔn.
Gere sɔnxɔɛ gbansan nan luma naa.

³⁴ Xɛsibɔn xa sɔnxɔɛ Eleyale lima nɛ,
Yahasikae na mɛ.

Kelife Sowari ma, sa dɔxɔ Xoronayimi ra han Egelati Selisiya, e birin
na wa xui mɛma nɛ, barima Nimirin xa xuree bara xɔri.

³⁵ Alatala xa masenyi nan ya:

N wama Mowaba rapɔnfe nɛ
a nun mixi naxan birin tema kuyee batude yire itexie fari.

³⁶ N bɔɲɛ tɔɔrɔma nɛ Mowaba bɛ,
n bɔɲɛ tɔɔrɔ Kiriya Xaresetikae bɛ,
barima e harige bara kana.

³⁷ E bara e xunyi bi, e bara e dɛ xabe maxaba,
e bara e fate yati maxaba,
e bara sunnun donma ragoro e ma sunnunyi kui.

³⁸ Mowaba banxi birin bara findi ɲɔn yire ra,
barima n bara e kana alɔ fɛɲɛ fori.

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁹ Wo xa wo xui ite, Mowaba bara gaaxu,
e bara lu yaagi kui, e dɔxɔboore birin bara yo e ma.»

⁴⁰ Alatala bara a masen,
«A ɲɛrɛma nɛ koore ma alɔ sɛgɛ, a fa goro Mowaba xun ma.

⁴¹ Keriyoti bara suxu,
a xa yire makantaxie bara kana.
Mowaba sɛnbɛmae bɔɲɛɛ bara lu
alɔ ginɛ naxan na di barife.

⁴² Mowaba kanama nɛ, a mu findima si ra sɔnɔn,
barima a bara a yɛtɛ igbo Alatala ma.

⁴³ Gaaxui luma nɛ Mowaba bɛ,
a bira yili kui, a suxu gantanyi ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴⁴ «Naxan a gima gaaxui ra, a birama nE yili kui.

Naxan nate yili ra, a suxuma nE gantanyi ra,
barima Mowaba ꞓaxankata waxati bara a li.

⁴⁵ Gi mixie tima nE XEsiḅḅḅn fari, barima e sEḅḅE bara ꞓḅḅn.

TE bara so XEsiḅḅḅn, a Mowabaka mixi ꞓaaxie xun nakanama nE.

⁴⁶ Gbaloe na Mowaba bE.

Kemosikae bara lḅE,
e xa die bara siga konyiya kui.

⁴⁷ Kḅḅḅ n Mowabakae ragbilenma nE waxati raꞓḅḅḅni.

N bara na natE tongo Mowaba xa fe ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

49

Masenyi Amonikae, Edonkae,

Damasikae, Kedarikae, nun Elamakae bE

¹ Alatala bara a masen Amonikae xa fe ra:

«Di mu na Isirayilakae bE?

KE tongomae mu na e bE?

Munfe ra Amoni mangE Gadi bḅxi sḅḅḅxi,

a xa mixie fa lu na taa kui?»

² Alatala xa masenyi nan ya:

«LḅḅḅE fama a lide,
n fama nE Raaba gereḅe Amoni bḅxi ma.

A findima gbaloe yire nan na,
taa naxee na a rabilinyi e birin gan.

Na waxati Isirayila man bḅxi masḅḅḅma nE
naxan nu bara ba a yi ra.

³ XEsiḅḅḅn, wo xa wa Ayi bE naxan bara kana.

Raabakae, wo xa wa, wo xa sunnun donma ragoro wo ma,
ꞓḅḅḅn fe bara a li.

Wo xa wo gi tEḅE fari,

barima wo xa mangE bara xanin konyiya kui, a nun sEḅEḅḅdubEe nun kuntigie.

⁴ Munfe ra wo xaxili tixi wo xa laakḅḅE wali ra?

Munfe ra wo laxi wo yeḅE xa naafuli ra, matandilae?

Wo a falama, «Nde nḅḅma won na?»

Kḅḅḅ wo sEḅḅE fama nE kanade.

⁵ MangE Alatala xa masenyi nan ya:

N fama nE wo magaaxude

a nun wo rabilinyi.

Wo birin xaninma nE, mixi keren mu kisima.

⁶ Na dangi xanbi, n man Amonikae xun nakelima nE.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁷ Masenyi nan ya Edonkae bE:

MangE Alatala bara a masen,

«Lḅḅḅni mu na Teman sḅḅḅḅn?

Marasi bara ꞓḅḅḅn a xa die ya ma?

Fahaamui bara kana?

⁸ Wo wo gi, wo xa wo kobe raso.

Dedankae, wo xa wo nḅḅḅḅn geyae fari,

barima n fama nE Esayu xa gbaloe ra.

A ɲaxankata waxati bara a li.

⁹ Naxee fama wo xa bogise bade, e mu sese luma naa.

Naxee fama wo muɲade,

e se birin kanama nE alɔ e wama a xɔn ma ki naxE.

¹⁰ N fama nE se birin bade Esayu yi ra.

A mu nɔma a nɔxunde, barima n na yire birin kolon.

A bɔnsɔE, a ngaxakerenyie, nun a dɔxɔbooree,

e birin xun nakanama nE, e birin lɔE.

¹¹ Wo xa kiridie lu na, n tan nan fama e balode.

Wo xa kaɲɲE ginEe xa e xaxili ti n tan nan na.

¹² Alatala bara a masen:

Hali naxan mu fe ɲaaxi rabaxi, a fama nE tɔɔɔde.

Wo tan naxee fe ɲaaxi rabaxi, a mu lanma xE wo fan xa tɔɔɔ?

Wo tɔɔɔma nE.»

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara n kali n yEte ra,

Bosara kanama nE, a yaagi sɔtɔ.

Bosara nun a rabilinyi danke nan sɔtɔma,

naa fa findi gbaloe yire ra.»

¹⁴ Alatala bara xibaaru fi n ma,

a bara xEerae xEE si birin ma:

«Wo xa fa, wo xa wo malan,

wo xa gere ti.»

¹⁵ A naxE Edonkae bE, «N bara wo xurun sie ya ma,

wo bara yaagi sɔtɔ adamadie tagi.

¹⁶ Wo xa yEte igboɲa, wo xa bɔɲɲete bara wo yanfa.

Wo tan naxee sabatixi geyae fari,

wo tan naxee xa banxie na yire itexi alɔ sEge tEE,

n wo rabirama nE.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁷ «Edon findima nE gbaloe yire ra.

Dangi mixie dE ixarama nE,

e kaaba na ɲaxankatE tofe ra.

¹⁸ Alatala bara a masen wo bE,

wo xun nakanama nE

alɔ Sodoma nun Gomora xun nakanaxi ki naxE.

Mixi yo mu luma naa sɔnɔn.

¹⁹ N luma nE alɔ yEte naxan kelima YurudEn xure fE ma,

a siga sube fende yire gbete.

N Edon kerima nE a xɔnyi, n fa mangE sugandixi ti naa.

Nde maniya n na? Nde n nasima?

²⁰ Na kui wo xa a ramE

a Alatala natE naxan tongoxi Edon nun Temankae xili ma.

A e xaninma nE alɔ xurusee, a fa e xɔnyi kana.

²¹ Dunijɲa birin fama nE e xa birE kolonde,

na xibaarui rayensen yE han Xulunyumi baa yire.

²² Na lɔxɔE e yaxuie maniyama sEge nan na

naxan ɲɛɛma koore ma e matofe ra,

e fa dusu Bosara xun na.

Na lɔxɔE Edon sEnbEmae luma nE

alɔ ginE naxee na di barife.»

²³ Masenyi, naxan masenxi Damasi bε, na nan ya:

«Xamata nun Arapadi bara yaagi,
barima e bara xibaaru ɲaaxi mε.

E bɔɲε bara ramaxa alɔ mɔɔɔnyi naxan na baa ma,
naxan mu nɔma a raxarade.

²⁴ Damasi senbε bara ɲɔn, a wama a gife gaaxui kui.

Kɔntɔfili nun tɔɔrε bara a suxu alɔ ginε naxan na di barife.

²⁵ Na taa tofanyi n nu ɲelɛxinxi naxan na,
na bara findi taa rabɛɲinxi ra?

²⁶ Na lɔxɔε, naa fonikee birama nε taa kui,
naa sɔɔrie fan dundu.

Mangε Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁷ N tε sama nε Damasi tεtε ma,
Ben Hadada xa yire makantaxi gan.»

²⁸ Masenyi nan ya Kedari nun Xasori xa mangεya xa fe ra,
Babilɔn mangε Nebukadansari naxan gerexi:

Alatala bara a masen,
«Wo keli, wo xa Kedari gere.

Wo xa ɲamanε kana naxan na fuge ra.

²⁹ Wo xa e xa kiri banxie, e xa xurusee,
e xa kote birin, nun e xa ɲɔxɔmεe suxu.

Wo xa a fala e bε,
«Fe xɔɔxɔε na wo life yire birin.»

³⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

Xasorikae, wo xa wo gi,

wo xa yili ge wo wo nɔxunma dɛnnaxε,

barima Babilɔn mangε Nebukadansari bara natε tongo wo xa fe ra,
a bara a ɲanige a xa wo gere.»

³¹ Alatala bara a masen,

«Wo keli, wo xa si nde gere naxan bɔɲε saxi.

A xa naadεe mu balanxi, a yiree mu makantaxi.

A na a kerenyi nan ma.

³² Wo fama nε e xa ɲɔxɔmεe nun e xa xuruse wuyaxie sɔtɔde.

Yi mixi naxee e dε xabe sɛɛti bima,
n e ralɔεma nε foye kui, e xa tɔɔrɔ yire birin.

³³ Xasori findima nε wulai bare yire ra, gbaloe na dɛnnaxε.

Mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.»

³⁴ Alatala nan yi masenyi tixi Annabi Yeremi bε Elama xa fe ra
Yudaya mangε Sedekiya xa mangεya fɔlε tɛmɔi:

³⁵ Mangε Alatala bara a masen,

«N Elama xa xali kanama nε, naxan findixi a senbε ra.

³⁶ N gere tima nε a bε yire birin,

n xa a ralɔε foye kui.

Na gere dangi xanbi, si birin fama nε gi mixi nde sɔtɔde kelife Edon.

³⁷ N fama nε Elamakae rasεrɛnde e yaxuie ya ra

naxee wama e faxafe.

N e ɲaxankatama nε n ma xɔnε kui,

n ma santidεgεma fa e birin sɔntɔde.

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁸ N ma kibanyi luma nε Elama,

n e xa mangε nun e xa kuntigie faxa.

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁹ KƆŋƆ waxati dƆŋxƆƐ ra,
n man Edonkae ragbilenma nƐ kelife konyiya kui.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

50

Masenyi BabilƆn bƐ

¹ Alatala xa masenyi a naxan fixi Annabi Yeremi ma BabilƆnkae xa fe ra,
naxee na Kalidi bƆxi ma.

² «Wo xa a fala si birin bƐ, wo xa e rakolon a ra,
wo xa tƆŋxuma ti na xa fe ra, wo naxa a nƆxun.
Wo xa a fala, «BabilƆn bara suxu,
a xa ala kuye Beli nun Merodaki bara yaagi, e bara gaaxu,

³ barima si nde kelife kƆƆla ma, na tefe e xili ma.
Si nan a ra naxan findixi gbaloe raba ra,
mixi yo, sube yo, sese mu luxi sƆŋƆn, e birin bara e gi.»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Na waxati Isirayilakae nun Yudayakae gbilenma nƐ.
E fama nƐ wa ra, e e Marigi Alatala fen.

⁵ E maxƆrinyi tima nƐ Siyon xa fe ra,
e e xunti naa ra.
«Won xƐƐ, won xa saatƐ xiri won nun Alatala tagi,
saatƐ naxan mu nƐƐmuma won na sƆŋƆn.»

⁶ N ma Ɔama nu luxi nƐ alƆ xuruse lƆƐxie.
E kantamae bara e ralƆƐ geyae fari.
E nu te, e nu goro, e mu a kolon e na dƐdƐ.

⁷ Naxee na e to, e e tƆƆƆ.
E yaxuie bara a fala, «Muxu fƆxi mu a ra.
E yi sƆtƆxi nƐ barima e bara yunubi raba Alatala ra,
naxan nu bara tinxinyi masen e bƐ,
e babae xaxili nu tixi naxan na.»»

Alatala xa masenyi Isirayilakae bƐ

⁸ «Wo wo gi, wo xa mini BabilƆn,
wo mini Kalidi bƆxi ra.
Wo xa lu alƆ sikƆƐ naxan tixi xurusee ya ra.
⁹ N tan yati sie rakelima nƐ BabilƆn xili ma, kelife kƆƆla ma.
E fama nƐ gere xƆƆxƆƐ tide e bƐ.
E xa tanbƐe sƐnbƐ gbo, e xa gere sƆŋƆnyama nƐ.

¹⁰ Kalidi bƆxi fama nƐ kanade,
e yaxuie fa e waxƆnse tongode.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi BabilƆn bƐ

¹¹ «Iyo, wo xa sƐƐwa, wo xa ƆƐlƐxin,
wo tan naxee bara n kƐ xun nakana.
Iyo, wo xa tungan alƆ ningee,
wo xa wo xui ramini alƆ soee.

¹² Wo nga bara yaagi,
naxan wo barixi a bara lu yaagi kui.
A bara findi si dƆŋxƆƐ ra,
a xa bƆxi bara findi gbengberenyi ra, yire maxaraxi ra.

¹³ Alatala bara xƆŋƆ a ma,
a xa bƆxi mu rasabatima sƆŋƆn.
A bara findi gbaloe yire ra.
Mixi naxan nƐ dangima naa,

na kanyi dE ixarama nE,
e kaaba na gbaloe ma.»

Alatala xa masenyi Babilon yaxuie bE

¹⁴ «Wo xa ti Babilon ya ra gere ki ma.

Xali kanyie, wo xa tanbEe woli e ma.

Wo xa gere ti sEnbE ra,

barima a bara yunubi raba Alatala ra.

¹⁵ Wo xa sOnxOe rate a ma.

A wama a yEte nan fife wo ma, a xa banxie bara kana,

a xa tEte bara bira Alatala gbEjOxOe saabui ra.

Wo fan xa wo gbEjOxO.

Wo xa a raba a ra alO a a rabaxi wo ra ki naxE.

¹⁶ Wo xa xEe sae nun xEe xabamae faxa Babilon.

SantidegEma xa a niya e birin xa e gi e xOnyi ma.

¹⁷ Isirayila luxi nE alO xuruse lOExi,

yEte bara naxee keri.

Asiri mangE nan singe a tOoO,

Babilon mangE fan fa a halaki a dOnxOe ra.»

¹⁸ Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala a masenxi,
«N Babilon mangE nun a xa nama naxankatama nE
alO n a rabaxi Asiriya mangE ra ki naxE.

¹⁹ N Isirayila ragbilenma nE a xOnyi,

a xa gOoRE man xa lu Karemele nun Basan,

a xa wasa fe fanyi ra Efirami nun Galadi geyae fari.

²⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

Na waxati n dijEma nE Isirayila xa yunubie ma,

n dijE Yudaya xa yunubie fan ma,

barima n bara mixi dOnxOe xa yunubie xafari.»

Alatala xa masenyi Babilon yaxuie bE

²¹ «Wo te Meratayimi bOxi ma Pekodikae xili ma.

Wo xa e ratOn, wo xa n ma yaamari birin nakamali.

²² Gere sOnxOe na e xa bOxi ma, gbaloe na a ra.

²³ Babilon sEnbEma bara kana,

naxan nu luxi alO dEreMa duniJa birin kui.

YakOsi a bara findi gbaloe yire ra.

²⁴ N bara Babilon suxu gantanyi ra a mu naxan toxi.

N bara i to, n bara i masOto barima Ala matandi nan nu i ra.

²⁵ Alatala nan gere soxi Babilon a xa xOnE kui.

MangE Alatala na walife Kalidi bOxi ma.

²⁶ DuniJa birin xa fa Babilon,

wo xa e xa banxie rabi e sansi bogie ragatama dEnnaxE.

Na birin xa ratOn, sese naxa lu.

²⁷ Wo xa e xa tuurae birin kOn naxaba xuruse kOn naxabama dEnnaxE.

Naxankate na e bE, e xa kiiti waxati bara a li.

²⁸ Mixi naxee kelixi Babilon konyiya kui,

e na masenyi tife Siyon,

«Muxu Marigi Alatala bara a gbEjOxO,

a bara a xa hOoOmOlingira gbEjOxO.»

²⁹ Xali kanyie xa fa Babilon xili ma,

naxee fata tanbE wolide.

Wo xa Babilon nabilin, mixi yo naxa mini.

Wo xa a xa kEwali sare ragbilen a ma,

wo xa a raba a ra alɔ a rabaxi mixi gbete ra ki naxe.
A bara a yete igbo Alatala ma, Isirayila seniyentoe.

³⁰ Na nan a ra a xa fonikee fama birade taa kui,
a xa soorie dundu na temui.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi Babilon be

³¹ «I tan yete igboe,
n xa i naxankata.

I xa kiiti loxo bara a li.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi

³² «Na yete igboe birama ne, mixi yo mu a rakelima.
N a xa taa ganma ne, n a rabilinyi birin kana.

³³ Mange Alatala bara a masen,
Isirayilakae nun Yudayakae na naxankate kui.
Mixi naxee e rasoxi konyiya kui e tondima ne e rabeinde.

³⁴ Kono e xunsarama senbe gbo, a xili Mange Alatala.

A e xun mafalama ne alako e xa boresa soto,
Babilonkae xun xa rakana.

³⁵ Santidegema xa Kalidikae faxa,
a xa Babilonkae, e xa kuntigie, nun e xa karamoxoe sonto.

³⁶ Santidegema xa e xa namijonme wule falee faxa.

Xaxilitaree nan e ra.
Santidegema xa e xa soorie faxa.

E xa lu gaaxui kui.

³⁷ Santidegema xa e xa soe faxa,
a xa e xa soori ragisee kana.

Santidegema xa e xa soori saraxie faxa.

E xa lu alo ginee.

Santidegema xa e xa naafuli kana, e xa xanin.

³⁸ E xa xuree xa xori.

Kuye boxi na a ra.

Kuyee nan mixi madaxuma.

³⁹ Na nan a ra wulai subee luma naa,
wulai baree, barat ee, nun xoni naaxie.

Mixi yo mu sabatima naa soton.

⁴⁰ A luma ne alo Sodom a nun Gomora Ala naxan kana.

Mixi mu toma naa, adamadi yo mu sabatima naa.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴¹ «Nama na fafe kelife kola ma.

Si senbema na a ra, naxan xa mang ee na duniya yire birin.

⁴² Xali nun tanbe na e yi ra.

E naaxu, e mu kinikini kolon.

E xui gbo alo mawonyi xui.

E jereema soe nan fari, e fata gere ra.

E na fafe Babilon nan foxo ra.

⁴³ Babilon mange to na me,

a senbe naxa kana, a boje naxa gaaxu,

alo gine naxan na di barife.

⁴⁴ N luma ne alo yete naxan kelima Yuruden xure fe ma,

a siga sube fende yire gbete.

N Babilon kerima ne a xonyi, n fa mange sugandixi ti a xun.

Nde maniya n na? Nde n nasima?

Nde nɔma n natondide?

⁴⁵ Na kui wo xa wo tuli mati Alatala xa natε ra,
a naxan tongoxi Babilɔn xili ma,
a naxan ɲanigexi Kalidi xa bɔxi xa fe ra.

A e xaninma nε alɔ xurusee, a fa e xɔnyi kana.

⁴⁶ Dunijna na a kolon a Babilɔn bara suxu,
e sεrɛnma nε, e fa lu gaaxui kui.»

51

Babilɔn raɲɔnyi

Alatala xa masenyi

¹ Alatala bara a masen,
«N turunnaade xεεma nε Babilɔn xili ma,

² turunnaade naxan findixi a yaxuie ra.

E fama nε a rayensende foye kui,

e a harige birin ba a yi ra,

e ti a kanke a yire birin.

³ Xali woli xa a kanke makantase tongo.

A naxa kinikini Babilɔn sεgetalae ma, a xa e sɔntɔ.

⁴ Kalidika faxaxie toma nε e xa bɔxi ma yire birin,

e rabiraxi kirae ma, e sɔxɔxi a ɲaaxi ra.»

⁵ «Mange Alatala mu Isirayila nun Yudaya raboloma,
hali e xa yunubie to bara gbo e ma e xɔnyi Isirayila sɛniyɛntɔε ya xɔri.

⁶ Wo xa keli Babilɔn bɔxi ma.

Kankan xa a yεtε rakisi,

barima Alatala fama nε a gbe ɲɔxɔde,

a e sare ragbilen e ma.

⁷ Singe, Alatala nan nu findixi saabui ra Babilɔn bε,

dunijna birin xa ɲaxankata,

e xa madaxu alɔ siisilae.

⁸ Kɔnɔ yakɔsi a gbe mu luxi a xa bira, a xun xa rakana.

Wo xa a kunfa ba,

wo xa kata seri sɔtɔde a bε alako a xa yalan.»

Isirayilakae xa masenyi

⁹ «Won bara kata Babilɔn rayalande,

kɔnɔ a mu sɔɔnɛyaxi.

Won xa a lu naa, won xa siga won xɔnyi,

barima a xa yunubie bara gbo yε.

¹⁰ Alatala bara won nakisi tinxinyi ra.

Won xa won Marigi Alatala xa kaabanakoe dɛntεgε Siyon.

¹¹ Tanbεe yailan, xali sase rafe.

Alatala bara a niya Mede mange bɔɲε xa te,

a xa Babilɔn ɲaxankata a Marigi bε.

Alatala gbeɲɔxɔde nan na ki a xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra.

¹² Wo xa tɔnxuma rate Babilɔn xa tεtε xili ma,

wo xa sɔɔrie xa wuya, e xa e yεtε yailan gere xili ma.

Alatala fama nε a sago rabade,

a a xa natε rakamali Babilɔnkae xili ma.»

Namiɲɔnmε xa masenyi

¹³ Wo tan Babilɔnka naafuli kanyi naxee sabatixi xure dε ra,

wo ɲɔn waxati bara a li.

14 Mangε Alatala bara a kali a yεε xili ra,
«N fama nε sōorie ra wo xili ma,
e wuya alō tugumi gali, e fa sōnxōε belebele rate.»

15 Alatala duniḡa daaxi a sεnbε nan na,
a xare sa a xa lōnni ra,
a koore itala a xa fe kolonyi ra.

16 A na galanyi rabula, tunε ye kelima nε koore ma,
nuxui te bōxi xun ma.
A seyamakōnyi raminima tunε,
a foye ramini a kelide.

17 Adamadi findixi xaxilitare nan na naxan mu fahaamui sōtō,
xεεma xabui yaagi sōtōma nε a xa kuyee saabui ra,
naxee findixi kuye wule ḡεngitaree ra.

18 Se fufafu nan na e ra, lōnnila yoma naxan ma.
E fama nε ḡōnde e xa kiiti waxati.

19 Annabi Yaxuba Marigi tan mu na ki xε,
barima Daali mangε na a ra naxan xili Alatala sεnbεma,
naxan a xa ḡama daa a yεε bε.

Alatala xa masenyi Isirayila bε

20 «I tan findixi n ma geresose nan na,
n sie rayensenma naxan na,

n mangεya xun nakanama naxan saabui ra,

21 n soe nun a ragima xa fe danma naxan na,

n sōori ragise kanama naxan saabui ra,

22 n xεmε nun ginε sōntōma naxan na,

n sεgetala nun ginεdimεdi faxama naxan saabui ra,

23 n xurusee nun a dεmadonyie rayensenma naxan na,

n xε sae nun e xa ninge rayensenma naxan saabui ra,

n mangε nun kuntigie rayensenma naxan na.

24 N sare ragbilenma nε Babilōn bōxi nun Babilōnkae ma,
e xa fe ḡaaxie xa fe ra e naxan nabaxi Siyon na.

Alatala xa masenyi nan na ki.

25 N tixi i kanke, i tan mangεya xungbe naxan duniḡa xun nakana.

Alatala xa masenyi nan na ki.

N na n xōnyε italama nε i xili ma,

n i radin tentenyi ra,

n i findi geya ra naxan kui igeli.

26 Tide yo mu luma i ma sōnōn, sese mu tima i xōnyi.

I mu findima a ra abadan.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

27 «Wo xa tōnxuma rate duniḡa ma.

Wo xa gere sara xui ramini sie tagi.

Wo xa keli, gere xa ti Babilōn xili ma.

Mangεya birin xa fa kelife Ararati, Mini, nun Asikenasi.

Sōori mangε xa sugandi wo ya ma,

wo xa soe xa wuya alō tugumi gali.

28 Sie xa fa gere xili ma,

Mede xa mangεe nun a xa kuntigie,

a nun e yamarima ḡamanε naxee ma.

29 Babilōn bōxi sεrεnma nε tōōrε kui,

barima Alatala xa natεe mu kanama.

Na bōxi fama nε xun nakanade,

mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.

³⁰ Babilɔn xa sɔɔrie mu gere tima sɔnɔn,
e luma e xa yire kantaxie nan kui tun.
E sɛnbɛ bara ɲɔn, e fa luxi nɛ alɔ ginɛ.
E xa banxie birin ganxi, e xa tɛtɛ naadɛ kanaxi.

³¹ Xɛɛrae lu ra nɛ fa ra mangɛ xɔnyi,
e a fala a bɛ a yaxuie bara dɛnnaxɛ suxu.

³² E bara xure igiridee suxu,
e bara tɛ so xɛe ra,
Babilɔn sɔɔrie bara lu gaaxui kui.

³³ N tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya,
Babilɔn taa luxi nɛ alɔ lonyi sansi xɔri boronma dɛnnaxɛ.
A xa xɛ xaba tɛmui na fafe.»

Isirayilakae xa masenyi

³⁴ «Babilɔn Mangɛ Nebukadansari bara won tɔɔrɔ,
a bara won xaxili ifu,
a bara won lu alɔ bɛki igeli.

A luxi nɛ alɔ sube magaaxuxi naxan bara won don,
naxan luga won na, a won bɔxun.

³⁵ A fe ɲaaxi naxan nabaxi won tan Siyonkae ra,
na xa gbilen Babilɔn ma.

A nii naxee baxi Darisalamu,
na sare xa gbilen Babilɔnkae ma.»

Alatala xa masenyi

³⁶ Na kui Alatala naxɛ,
«Wo xa a mato, n fama nɛ wo xun mafalade,
n fa wo gbe ɲɔxɔde.

N Babilɔn baa xɔrima nɛ, n a xa dulonyie xarama nɛ.

³⁷ Babilɔn findima nɛ yire kanaxi ra wulai baree luma dɛnnaxɛ.
Mixie mu tinma lude na yire magaaxuxi.

³⁸ A xa ɲama xaɲɲɛxi alɔ yɛtɛɛ,
e e xui raminiima alɔ yɛtɛ yɔrɛ,

³⁹ kɔnɔ e na keli, n e findima siisilae nan na,
naxee yelema han, kɔnɔ e na xi, e mu xunuma sɔnɔn.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴⁰ «N e ragoroma nɛ alɔ yɛxɛɛ naxee kɔn naxabama,
alɔ yɛxɛɛ nun si kontonyie.

⁴¹ Babilɔn xungbe, duniɲa birin naxan matɔxɔma,
na biraxi di?

Munse a niyaxi a xa findi gbaloe ra sie tagi?

⁴² Baa fama nɛ a makotode, mɔrɔnyie din a ra.

⁴³ A xa taaɛ bɛɲinma nɛ, e findi gbengberenyi ra,
mixi mu sabatima dɛnnaxɛ.
Hali biyaasilae mu luma naa.

⁴⁴ N e xa kuye Beli ɲaxankatama nɛ,
n fa a niya a xa mixie bɛɲin a naxee sɔtɔ.
Mixie mu kelima ɲamanɛɛ ma fafe a batude sɔnɔn.
Babilɔn xa tɛtɛ birama nɛ kerenyi ra.»

⁴⁵ «N ma ɲama, wo xa keli naa.

Wo xa wo gi, barima Alatala xa xɔnɛ bulama mɛnni nɛ.

⁴⁶ Limaniya naxa ba wo yi ra,

wo naxa gaaxu woyenyi ra naxee fama mēde naa.

Woyenyi luma fala ra nē sēnbēmae xa fe ra nun gere xa fe ra.

⁴⁷ Waxati fama a lide n Babilōn xa kuyee ṅaxankatama tēmui naxē.

A xa bōxi birin luma yaagi kui na tēmui nē,

a xa mixie fa sōntōde.

⁴⁸ Na kui koore nun bōxi fama nē ṅelēxinde a xa birē xa fe ra,

a yaxuie sago ma, yaxui naxee kelixi kōōla ma.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

Namiṅōnmē xa masenyi

⁴⁹ «Babilōn xa bira Isirayilaka mixi faxaxie xa fe ra,

alō mixi gbegbe faxaxi duniṅa ma ki naxē Babilōn bēlēxē fōxi ra.

⁵⁰ Wo tan naxee bara wo yētē ratanga santidēgēma ma,

wo naxa dugundi, wo xa siga.

Hali wo na yire makuye,

wo xa ratu Alatala ma, wo ṅōxō xa sa Darisalamu xōn.»

Isirayila xa masenyi

⁵¹ «Won bara yaagi sōtō, won bara konbi,

won mu nōma won xun nakelide sōnōn,

barima si gbētēe bara so yire sēniyēnxie kui Alatala xa hōrōmōbanxi yire.»

Alatala xa masenyi

⁵² Alatala xa masenyi nan ya,

«N na gē Babilōn xa kuyee ṅaxankatade,

a xa ṅama luma wa ra nē bōxi birin ma.

⁵³ Hali Babilōn xa fe fama sōōnēyade nu,

a xa xunnakeli sōtō,

n fama nē a niyade a xa fe birin xa kana.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁵⁴ «Xui xōrōxōe minima Babilōn bōxi ma a xa kanari nan xa fe ra.

⁵⁵ Alatala fama nē Babilōn xun nakanade,

a e xa sōnxōe dan.

E yaxuie dinma nē e ra alō baa mōrōnyie,

e xui xaṅṅe a ṅaaxi ra.

⁵⁶ Kanaritie birama nē Babilōnkae fōxō ra,

e e xa sōōrie suxu, e e xa xalie igira,

barima Alatala gbēṅōxōe tima nē,

a e sare birin nagbilen e ma.

⁵⁷ N e xa mangēe, kuntigie, lōnnilae nun sōōrie findima siisilae nan na,

naxee luma xi ra abadan,

e mu xunuma fefe ma.

Mangē xa masenyi nan na ki,

naxan xili Alatala Sēnbēma.»

⁵⁸ «Alatala xa masenyi nan ya,

Babilōn xa tētē xungbe birama nē,

a xa naadē itexie gan,

a xa ṅama a yētē ratagan fe fufafu ma,

a wali naxan nabaxi, na birin gan tē ra.»

⁵⁹ Annabi Yeremi to Yudaya mangē Sedekiya mati Babilōn a xa mangēya ṅē naani nde ra, a naxa yi masenyi so Neriya xa di Seraya yi ra, naxan findixi Maxaseya xa mamadi ra.

⁶⁰ A nu bara Babilōn xa gbaloe xa fe birin sēbē kēēdi nde ma, a nu lanma e xa naxee sōtō.

⁶¹ A naxa a fala Seraya bē, «I na Babilōn bōxi li, i xa yi masenyi birin xaran i xui itexi ra.

⁶² Na tēmui, i xa a fala, «Alatala, i bara a masen a yi yire birin fama nē kanade, mixie nun xuruse mu toma be sōnōn, yi bōxi fa findi gbengberenyi ra.» ⁶³ I na gē yi sēbēli xarande,

i xa a xiri gεmε nde ra, i fa na gεmε woli Efirati xure xɔɔra. ⁶⁴ Na tεmui i xa a fala, «Babilɔn fan dulama na ki nε, a mu tema sɔnɔn gbaloe xa fe ra Alatala naxan nagirixi a ma. A xa ɲama xun mu rakelima sɔnɔn.»

Annabi Yeremi xa masenyi danxi be nε.

52

Darisalamu birafe

¹ Sedekiya mangεya sɔtɔ a ɲε mɔxɔɲεn nun keren nan ma, a fa ɲε fu nun keren mangεya raba Darisalamu. A nga nu findixi Yeremi xa di Xamutali naxan keli Libina ma.

² Sedekiya naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri alɔ Yehoyakimi nu bara a raba ki naxε. ³ Darisalamu nun Yudaya nu bara fe xɔɔxɔε sɔtɔ Alatala xa xɔnε xa fe ra. A rajɔɲyi Alatala naxa a gbilen e fɔxɔ ra.

Na tεmui Sedekiya naxa mangε Nebukadansari matandi. ⁴ Na kui a xa mangεya ɲε solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, Babilɔn mangε Nebukadansari naxa fa a nun a xa sɔɔri gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa yonkin taa rabilinyi ra, e se nde ti alako e xa nɔ tede tεtε fari. ⁵ Taa naxa lu suxui kui han mangε Sedekiya xa mangεya ɲε fu nun keren nde ra.

⁶ Kike naani nde xi solomanaani nde ra, kaame nu bara sɛnbε sɔtɔ taa kui, donse yo mu nu na ɲama yi ra sɔnɔn. ⁷ Taa tεtε to kana, sɔɔrie naxa e gi naadε ra naxan na tεtε firinyie tagi, mangε xa malabude fε ma, e fa siga Araba fiili ma. Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinyi.

⁸ Kalidikae to taa sɔɔrie to e gi ra, e naxa bira e xa mangε fɔxɔ ra, e fa a suxu Yeriko fiili ma. Mangε xa sɔɔrie naxa e gi a xun ma, e yensen ye. ⁹ Kalidikae naxa mangε suxu, e a xanin Babilɔn mangε xɔn ma Ribila a makiitife ra. ¹⁰ E naxa Sedekiya xa die kɔn naxaba a ya xɔri, e fa a tan yae kana. ¹¹ Na dangi xanbi, Babilɔn mangε naxa a xiri wure gbeeli yɔlɔnɔnɔnyi ra, a a xanin Babilɔn. Mɛnni a naxa lu geeli kui han a faxa tεmui naxε.

¹² Kike suuli nde xi fu nde ra, Nebukadansari xa mangεya ɲε fu nun solomanaani nde Babilɔn xun ma, Nebusaradan Babilɔn mangε xa sɔɔri xunyi naxa siga Darisalamu.

¹³ A naxa Alatala xa banxi, mangε xa banxi, nun Darisalamu banxi xungbe birin gan.

¹⁴ Kalidikae xa sɔɔri naxee nu na a fɔxɔ ra, e naxa tεtε rabira naxan nu Darisalamu rabilinxi. ¹⁵ Nebusaradan, Babilɔn sɔɔri mangε naxa Darisalamu ɲama dɔnɔxɔεe xanin Babilɔn, alɔ setaree, walikεe, nun mixi naxee e ye tε so Babilɔn mangε yi ra. ¹⁶ Kɔnɔ a naxa tin setare ndee tan xa lu naa, e xa nu bɔxi rawali, e nu wɛni bilie si.

¹⁷ Kalidikae naxa see tongo naxee yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako e xa na wure gbeeli xanin Babilɔn. Na kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe, nun a dɔxɔdee kana. ¹⁸ E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie, finεe, tɔnbilie, nun yirabase birin tongo, naxee nu yailanxi wure gbeeli ra. ¹⁹ A naxa yirabasee nun pɔɔtie fan birin tongo naxee nu yailanxi xεεma nun gbeti ra. ²⁰ Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe naxan xili «baa,» a dɔxɔde fu nun firinyi naxee nu na a bun ma, e masolixi tuuræ ra, Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi bε, na birin findixi wure gbeeli gbegebe nan na, naxan xasabi mu nu nɔma kolonde.

²¹ Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu nɔngɔn ya fu nun solomasaxan lima, e rabilinyi nu nɔngɔn ya fu nun firin lima. Nee nu yailanxi wure gbeeli nan na naxan tilinyi suxui tagi lima, e kui igelixi. ²² Na kinki xunyi nu yailanxi wure gbeeli nan na, e masoli kɔɔbe bogi maniyεe ra. Nee xa maiteya nu nɔngɔn ya suuli lima. ²³ Kɔɔbe bogi maniyεe tongo solomanaani nun senni nu na tande mabiri, naani nu na banxi kui mabiri, naxee birin nalanxi lan kεmε ma.

²⁴ Babilɔn sɔɔri mangε naxa sεrεxεdubε kuntigi Seraya, sεrεxεdubε firin nde Sefaniya, nun hɔrɔmɔbanxi naadε makantε saxanyie xanin a xun ma. ²⁵ A naxa yi mixi xungbee fan xanin: sɔɔri mangε, mangε rasima solofere naxee toxi taa kui, kuntigi nde naxan nu sɔɔrie sugandima, nun na taakæ mixi tongo senni. ²⁶ Babilɔn sɔɔri mangε Nebusaradan naxa na mixi birin xanin Babilɔn mangε xɔn ma Ribila. ²⁷ Babilɔn mangε naxa e faxa Ribila, Xamata bɔxi ma. Yudayakæ tongoxi e xa bɔxi ma na ki nε.

- ²⁸ Mixi xasabi nan ya Nebukadansari naxan xanin konyiya kui Babilon bɔxi ma:
A xa mangɛya ɲɛ solofere nde, Yudayaka mixi wulu saxan mixi mɔxɔɲɛn nun saxan.
- ²⁹ A xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde, Darisalamuka mixi kɛmɛ solomasaxan,
mixi tongo saxan nun firin.
- ³⁰ A xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nde, Yudayaka mixi kɛmɛ solofere, mixi tongo
naani nun suuli.
Na birin lanxi mixi wulu naani, mixi kɛmɛ senni nan ma.
- ³¹ Yudaya mangɛ Yehoyakini xa sigɛ ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Babilon
bɔxi ma, a kike fu nun firin nde, xi mɔxɔɲɛn nun suuli nde ra, Efili Merodaki naxa
findi Babilon mangɛ ra, a fa Yudaya mangɛ Yehoyakini ramini geeli. ³² A naxa hinne
a ra, a a xa kibanyi radangi mangɛ gbɛtɛɛ ra, a tan nun naxee nu a ra Babilon bɔxi ma.
- ³³ Yehoyakini naxa a xa geelamani sosee masara, a nu fa a dɛge mangɛ xa teebili ra tɛmui
birin. ³⁴ Babilon mangɛ naxa a ɲɔxɔ sa a xa fe xɔn ma a fanyi ra, a naxa a ki a xa simaya
birin kui.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yeremi naxa kitaabui firin sεbε. Keren xili “Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε.” Boore xili, “Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε.” E xa masenyi maniya. E sεbε waxati, Isirayila yaxuie nu na nɔfe Yudaya nun a xa mangε taa Darisalamu ra. Alatala yati nu bara na ragiri e xa yunubie xa fe ra. Na ɲaxankatε nu xɔrɔxɔ a gbe ra barima a nu fatanxi Ala xa xɔnε nan na.

Na kui won nɔma sεriyε saxan tode. A singe, yunubi mu rafan Ala ma. Ala to sɛniyɛnxi, a mu nɔma lande sɛniyɛntarɛɲa ma. Fo adama xa a fahaamu a yunubi raɲaaxu Ala ma, barima a mu findixi a yuge sɛniyɛnxi ra.

A firin nde, Ala yunubi sare ragbilɛnma nε yunubitɔε ma. Ala to tinxinxi, a mu nɔma a lude yunubitɔε mu a xa fe ɲaaxi sare sɔtɔ. Alatala xa tinxinyi a niyama nε mixi xa e yunubi sare sɔtɔ. Ala mu nɔma gbilende na tinxinyi fɔxɔ ra.

A saxan nde, Ala wama yunubitɔε rakisife. Ala to mixi xanuxi, a fe birin nabama nε alako a xa adama matinxin, a xa a xa yunubie xafari, a xa a rakisi a xa xanunteya saabui ra. Yi masenyi, naxan toma Annabi Yeremi xa sεbɛli tagi (Sora 3:21-32), a sɛnbε gbo.

Ala xa won mali na sεriyε birin fahaamude. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε

Darisalamu xa ɲɔnyi bεɛti

Annabi Yeremi xa masenyi

¹ Munse Darisalamu sɔtɔxi?

Singe mixi nu wuya,

kɔnɔ yakɔsi e mu wuya.

A bara lu alɔ kaɲε ginε.

Singe a xili nu xungbo ɲamanεε tagi,

a findi mangε taa nan na e ya ma,

kɔnɔ yakɔsi a na konyiya kui.

² Kɔε birin a wafe,

a yaye nu a xεrεε maxa.

A xanuntenyie mu na sɔnɔn naxee a madunduma.

A booree birin bara a yanfa, e findi a yaxuie ra.

³ E bara Yuda bɔnsɔε xanin konyiya kui,

e a rayaagi.

Yakɔsi a dɔxɔxi sie tagi, malabui yo mu na a bε.

A yaxuie a tɔɔrɔma.

⁴ Mixi yo mu na Siyon kirae xɔn ma sɔnɔn, sigafe salide.

Siyon xa naadεε birin bara kana,

a xa sεrɛxɛdubεε tɔɔrɔfe,

a xa ginɛdimɛdie sunnunfe.

Siyon na fe xɔnε nan kui.

⁵ A yaxuie bara nɔ a ra, e fa lu bɔɲεsa kui.

Alatala na ragirixi, Siyon xa fe ɲaaxie nan ma fe ra.

A gerefae bara a xa die xanin konyiya kui.

⁶ Siyon sɛnbε birin bara kana.

A xa kuntigie bara lu alɔ xeli,

naxee mu ɲoooge toma,

naxee bara tagan koyinma ya ra.

⁷ Darisalamu xa yaagi nun a xa kui ifui kui,

a bara a maṛṇṇoxun a xa se fanyie birin xa fe,
naxee nu na a yi ra tɛmɔi dangixi.

A xa ṇama to sa a gerefae bɛlɛxɛ,
a malima yo mu nu na.

A yaxuie naxa yele a xa kasarɛ ma.

⁸ Darisalamu xa yunubi bara gbo,
a bara findi sɛniyɛntare ra.

Naxee birin nu a matɔxɔma,
e na yofe a ma yakɔsi.

A bara lu alɔ mixi mageli,
a yaagi, a fa a yɛtɛ nɔxun.

⁹ Nɔxɔɛ nu na a xa dugi ma,
kɔnɔ a mu a maṛṇṇoxun a xa fe raṇṇonyi ma.
Kasarɛ naxan a masɔtɔ, a magaaxu.

Mixi yo mu na, naxan a madunduma.

Siyon xa masenyi

«Alatala, n ma marayaagi mato,
barima n yaxuie bara xunnakeli sɔtɔ.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁰ A yaxuie bara a xa se fanyi birin tongo.

A si gbɛtɛe to nɛ so ra a xa salide kui,
naxee mu daxa e xa so naa.

¹¹ A xa ṇama birin bara kɔntɔfili baloe fende.

E bara e xa naafuli birin masara donse ra, alako e xa balo.

Siyon xa masenyi

«Alatala, n ma yaagi mato.

¹² Ala xa dangi mixi ratanga na fe mɔɔli ma.

Wo a mato xa n ma tɔɔrɛ maniyɛ na fe ra,

Alatala naxan dɔxɔxi n ma a xa xɔnɛ kui.

¹³ A bara tɛ ragoro kelife koore, naxan bara n fate gan.

A bara gantanyi ti n bɛ, a yɛlɛ itala n santide.

A bara n nabira bɔxi, a n halakixi lu naa.

¹⁴ A bara n ma yunubie sare sa n kɔn ma alɔ karafoe.

A bara n sɛnbɛ xun nakana.

Alatala bara n sa n yaxuie bɛlɛxɛ, naxee sɛnbɛ gbo n bɛ.

¹⁵ A bara n ma geresoe birin matutun, naxee nu na n bɛ.

A bara n yaxuie maxili,

alako e xa n ma fonikee sɛnbɛ kana.

Alatala bara Yuda bɔnsɔɛ xa di halaki a ṇaaxi ra.

¹⁶ N na wafe yi tɔɔrɛ nan ma, n yaye raminima e bɛ.

Naxan n madunduma, a gbilen limaniya fi ra n ma.

Na bara makuya n na.

N ma die bara halaki,

barima yaxui sɛnbɛ nu gbo n bɛ.

¹⁷ Siyon bara a bɛlɛxɛe itala,

kɔnɔ mixi yo mu na naxan a madunduma.

Alatala bara yaamari fi Yaxuba dɔxɔbooree xa findi a gerefae ra.

Darisalamu bara findi sɛniyɛntare ra e tagi.

¹⁸ Alatala xa maragiri tinxin,

barima n bara a xa yaamarie matandi.

Wo tan si birin, wo wo tuli mati,

wo xa n ma tɔɔrɛ mato.

N ma ginɛdimɛdie nun n ma fonike xɛmɛe birin bara xanin konyiya kui.

¹⁹ N bara n xanuntenyie xili, kɔnɔ e bara n yanfa.

N ma serexedube nun n ma forie bara faxa taa kui.
E faxi donse fende naxan noma senbe di fide e ma.

²⁰ Alatala, n ma tōre mato.

N bōre mu rafanxi n ma,
barima n a kolon n mee ne i xa seriyē ra,
n findi matandila yati nan na.
Santidegema mixi sōntō taa fari ma,
fure ŋaaxi mixi faxama taa kui.

²¹ Mixie bara n wa xui me,
kōntō mixi yo mu na naxan n madunduma.

N yaxuie birin bara n ma tōre xa fe me,
e bara ŋelexin i belexe foxi ra.
I bara fa lōxōe ra, i lōxōe naxan ma fe fala.
A niya n yaxuie fan xa lu alō n tan.

²² I xa e xa ŋaaxuŋa birin mato.

I xa a niya e fan na alō i a niyaxi n na ki naxe,
n ma fe kobi rabaxi ma.
N ma kōntōfili wuya, n bōre tōrōxi a gbe ra.»

2

Hōrōmōbanxi xa kanē
Annabi Yeremi xa masenyi

¹ Alatala xa xōnē bara a niya
kuye xa ifōrō Darisalamu xun ma.
A bara barake ba Isirayila ma.

A to xōntō, a naxa Isirayila rabolo,
a nu ŋereema ŋama naxan ya ma.

² Marigi mu kinikini e ma.

A bara Yaxuba xa banxi birin kana,
a bara Yudaya taa makantaxie rabira,
a e xa mangēya masara yaagi ra a xa xōnē kui.

³ A to xōntō e ma, a bara Isirayila senbe birin kana.

E yaxuie to nu e ixētēnfe,
Ala bara tondi Isirayila malide.
Na xunnakanē bara lu alō tē soxi,
a Yaxuba xa bōxi birin gan.

⁴ A bara a xa xali suxu won xili ma
alō won yaxui a rabama ki naxe.

A bara won bōnbō senbe ra
alō a findi won gerefa nan na.
A bara won ma mixi birin faxa,
won nu ŋelexinma naxee ra.

A xa xōnē bara lu alō tē
naxan bara so Darisalamu hōrōmōbanxi kui.

⁵ Alatala bara lu alō won yaxui.

A bara Isirayila nun a xa banxi fanyie birin kana.
A bara a xa yire makantaxie rabira.
A bara Yudaya xa kinikini nun sunnunyi xunmasa.

⁶ A bara a senbe ramini na ma,
a a xa mixie malande kana.

Alatala bara a niya
sali xungbe nun malabui lōxōe sali xa nēemu Siyon na.
A bara mangē nun serexedube rayaagi a xa xōnē kui.

⁷ Alatala bara makuya a xa serexebade ra,
a mee a xa yire seniyenxi ra.

A bara Siyon banxi fanyie sa won yaxui bɛlɛxɛ.
 Won yaxuie bara gere sɔnxɔɛ rate Alatala xa banxi kui.
 Na xui nu gbo alɔ xui naxan itema sali lɔxɔɛ.
⁸ Alatala nan a ɲanige a xa Siyon tɛtɛ rabira.
 A mu siikɛ a rabafe ma.
 A bara tɛtɛ fari nun a bunyi birin nabira.
⁹ A bara taa naadɛe rabira bɔxi,
 e balandee birin bara kana.
 Mangɛe nun kuntigie bara xanin ɲamanɛ gbɛtɛ ma.
 Sɛriyɛ rabatufe mu na,
 xɛɛraya fan mu na namijɔnmɛe bɛ.
¹⁰ Siyon forie dɔxɔxi bɔxi, e dɛ bara bobo,
 e bara xube maso e xunyie ma sunnunyi xa fe ra,
 e bara sunnun donmae ragoro e ma.
 Darisalamu ginɛdimɛdie bara e xun sin bɔxi.
¹¹ N yaye bara mini han, n bɔɲɛ bara n tɔɔɔ,
 n sondonyi bara sunnun n ma ɲama xa gbaloe xa fe ra.
 Dimɛe nun diyɔɔɛ na faxafe taa kui.
¹² Dimɛe a falama e ngae bɛ,
 «Donse nun minse sɔtɔma minden?»
 E nu siga tuxunsan na alɔ mixi maxɔnɔxie,
 e bira taa kui kirae ra,
 e ɲɛngi bolon e ngae bɛlɛxɛ.
¹³ N fa munse falama i bɛ kɔɔɛ?
 Siyon, i maniyɛ mu na n bɛ.
 N i madunduma di?
 I xa ɲaxankatɛ bara gbo dangi baa ra.
 Nde nɔma i rayalande?
¹⁴ I xa namijɔnmɛe bara wule laamatunyie masen,
 e mu i xa yunubi fiixɛ i bɛ,
 alako i naxa fa lu konyiya kui.
 E bara wo madaxu wule laamatunyie ra.
¹⁵ Dangi mixi birin e bɛlɛxɛ bɔnbɔma i ma,
 e kolinma, e e xunyie malintanma Darisalamu xa fe ra.
 E a falama, «Singe yi taa tofanyi maniyɛ mu nu na duniɲa,
 kɔnɔ yakɔsi go?»
¹⁶ I yaxuie birin na wo mafalafe,
 e kolinma, e e ɲinyie maxinma wo xa fe ra,
 e nu a fala, «Won bara e xun nakana
 alɔ won nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
 Na bara sɔɔnɛya won bɛ.»
¹⁷ Alatala naxan ɲanige, a na nan nabaxi.
 A bara a xa wɔyɛnyi rakamali,
 a naxan masen tɛmui xɔnnakuye.
 A bara kanari raba, a mu kinikini.
 A bara a niya i yaxuie xa i mayele.
 A bara i gerefae sɛnbɛ ragbo yɛ.
¹⁸ Mixie na wafe Marigi ra e bɔɲɛ birin na.
 Siyon ɲama, yaye ramini alɔ xure.
 I naxa i malabu, i xa wa tun.
¹⁹ Keli, sɔnxɔɛ rate kɔɔɛ ra.
 I bɔɲɛ rayensen yɛ alɔ ye, Marigi ya tode ra.
 I bɛlɛxɛ ti a bɛ i xa die xa simaya xa fe ra,
 barima e na halakife kaamɛ ra tunxunyie birin na.

20 Alatala, i ya ti i bara yi niya naxee ra.
 A lan ginεε xa e xa die don, e naxee bari?
 A lan sεREXEDubEE nun namijonmEE xa faxa Marigi xa hōromōbanxi kui?
 21 Fonikee nun xEMōxie, e birin lantanxi bōxi ma taa tunxunye ra.
 N ma ginEdimEdie nun n ma sεgetalae, santidεgema bara e birin faxa.
 I bara faxε ti i xōnō lōxōε.
 I bara e kōn naxaba, I mu kinikini.
 22 I bara n yaxuie malan n xili ma,
 alō mixie malanma ki naxε sali lōxōε.
 Alatala xōnō lōxōε, mixi yo mu lu, mixi fan mu a imini.
 N naxee xanu, n naxee ramō,
 n yaxuie bara e birin faxa.

3

TōōRE nun Ala xa marafanyi

Annabi Yere mi xa masenyi

1 Mixi nan n na, naxan bara tōōRE kolon Ala xa xōNE saabui ra.
 2 A bara n tongo kuye iyalanxi, a n nājERE dimi kui.
 3 A n tōōROMa lōxōε birin.
 Danyi yo mu na n ma tōōRE ma
 4 A bara n naxōsi kelife n xunyi ma sa dōxōfe n sanyie ra.
 A bara n xōrie birin magira.
 5 A bara n tōōRO, a n nabilin jaxankatε ra.
 6 A bara n lu dimi kui alō singe ra mixi faxaxie.
 7 A bara n nabilin sansanyi ra,
 a yōlōnxōnyi sa n ma, alako n naxa fa mini.
 8 N bara gbelegbele, n bara xili ti dEMERi ra,
 kōnō a bara naadε balan n ma maxandi ma.
 9 A bara kira balan n ya ra gEMε belebelee ra,
 a n ti tōōRE kira xōn ma.
 10 A bara lu alō sube xaajNE naxan n mamεfe burunyi,
 alō yεTE naxan a nōxunxi n ya ra.
 11 A bara duniḡa ixutu n ma, a bara n kana.
 12 A bara a xa xali itala a a xa tanbEE ti n na.
 13 A to a xa tanbEE bEḡin, e naxa n bōḡE sōxō.
 14 N bara findi n ma mixi birin ma mayele se ra,
 lōxōε birin, e n findima e xa sigie ra.
 15 A bara n naluga joooge xōNE ra,
 a bara xōNE findi n ma donse ra.
 16 A bara a niya n xa gEMε xōrie maxin,
 han n jinyie birin bara magira.
 A bara n maboron xube xōōra.
 17 A bara bōḡEsa makuya n na
 han fe fanyi mōōli birin bara nEEmu n na.
 18 Na nan a toxi n bara a fala,
 «N ma fe bara kana.
 Alatala bara n kuma se birin na n xaxili nu tixi naxee ra.»
 19 N bara n maḡōxun n ma marayaagi ma,
 n bara n maḡōxun n ma simaya naxasixi ma.
 20 N mu nōma nEEmude n ma tōōRE ma.
 A xun bara masa han a bara gE n kuntinde.

21 Kōnō na birin kui, n nan n xaxili tima fe naxan na, a tan nan ya:

22 Alatala xa hinne mu ḡōnma,

danyi yo mu na a xa xanunteya ma.

²³ A gbilenma a ra gεεsεgε yo gεεsεgε.

«Alatala, i mu mεεma i xa mixie ra abadan!»

²⁴ N a kolon n bɔɔɛ kui,

Alatala nan na n harige ra.

N xaxili tixi a tan nan na.

²⁵ Alatala fe fanyi rabama a fenma bε,

naxan xaxili tixi a ra.

²⁶ Mixi lan a xa sabari Alatala ya i naxan fama a rakiside.

²⁷ A lanma adama xa tɔɔɛ kolon a fonike tεmui.

²⁸ A xa dundu, a xa dɔɔɔ a xati ma,

barima Alatala nan a ragirixi a ma.

²⁹ A xa a xun sin bɔɔxi, tεmunde Ala fama nε a xa dubε suxude.

³⁰ A xa a xεrε ti mixi bε, naxan a ragarinma,

a xa tin na yaagi ra.

³¹ Marigi mu mixi ratutunma abadan.

³² A na mixi nde tɔɔɔ, a man fama nε hinnεde a ra a xa fonisireya kui.

³³ A waxɔnfe xa mu a ra,

a xa mixi rayaagi, a xa ibunadama tɔɔɔ.

³⁴ Mixi na geelimanie tɔɔɔ a ɲaaxi ra bɔɔxi kui,

³⁵ e na tinxintareya raba mixi ra Ala Xungbe ya i,

³⁶ e na mixi tɔɔɔgε a makiiti tεmui,

Alatala mu a birin toma xε?

³⁷ Nde nɔma fe ra, xa Ala xa mu a ragirixi?

³⁸ Fe fanyi nun fe ɲaaxi, a birin mu kelima Ala Xungbe xui xa ma?

³⁹ Munfe ra ibunadama a mawama,

xa a tɔɔɛ sɔɔɔ a yεtε xa yunubi saabui ra?

⁴⁰ Won xa won ɲεrε ki mato, won xa a igbε,

won xa gbilen Alatala ma.

⁴¹ Won xa Ala maxandi won bɔɔɛ birin na,

won xa won bεlεxε ite Ala bε naxan na koore ma.

ɲama xa Ala maxandi

⁴² «Muxu xa yunubi nun matandi bara gbo,

i fan mu dipɛxi muxu ma.

⁴³ I xa bɔɔɛ xɔnε bara lu muxu fɔɔɔ ra,

i bara faxε ti, i mu kinikini.

⁴⁴ I bara nuxui ti won tagi,

alako muxu xa maxandi naxa i li.

⁴⁵ I bara muxu findi suuti ra ɲamanεε tagi.

⁴⁶ Muxu yaxuie birin bara e dε ibi muxu xili ma.

⁴⁷ Gaaxui nun bɔɔɛ mini bara nɔ muxu ra,

muxu xa fe findixi kanari nun gbaloe nan tun na.

⁴⁸ N ya suusama yaye ra, n ma mixie xa gbaloe xa fe ra.

⁴⁹ Danyi yo mu na n wafe ma, malabui yo mu na n bε,

⁵⁰ han beenun Alatala xa a ya ragoro won ma.

⁵¹ N bara kinikini ginεdimεdie xa tɔɔɛ ma.»

Annabi Yeremi xa Ala maxandi

⁵² Mixie bara n keri alɔ xɔni,

hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.

⁵³ E bara n nagoro kɔlɔnyi kui,

e nu fa gεmεε ragoro n ma.

- 54 Ye to din n xun na,
n naxa a fala, «N bara lɔɛ!»
- 55 N naxa i tan Alatala xili kɔlɔnyi gbaata ma.
- 56 I fan naxa n xui mɛ n to a fala,
«I naxa tondi n xui ramɛde. Yandi, n mali.»
- 57 N to i maxandi, i naxa i maso n na, i a fala n bɛ,
«I naxa gaaxu.»
- 58 Alatala, i bara n ma fe suxu, i bara n nii rakisi.
- 59 Alatala, i a toxi e fe naxee niyaxi n na.
I xa n ma nɔndi makɛnɛn.
- 60 I bara a to e kɔnkɔxi n ma ki naxɛ,
e yanfanteya naxan birin xirima n xun ma.
- 61 Alatala, i bara e xui mɛ konbi ti ra,
e yanfanteya naxan birin xirima n xun ma.
- 62 N gerefae xa wɔyɛnyi nun e xa maɲɔxunyi na n tan nan fɔxɔ ra lɔxɔɛ birin.
- 63 A mato, xa e dɔxɔxi, xa e tixi,
e n tan nan findixi e xa sigie ra.
- 64 Alatala, i xa n gbɛɲɔxɔ e ma.
E naxan niyaxi n na, i xa na ragbilen e ma.
- 65 I xa e xaxili dɔnxu, i e danka, barakatareɲa xa bira e fɔxɔ ra.
- 66 Alatala, i xa bɔɲɛ xɔnɛ xa lu e fɔxɔ ra,
i xa e ba dunɲa bɛndɛ fuɲi fari.

4

Darisalamu ɲama xa ɲaxankatɛ

- 1 Xɛɛma mu yilenma sɔnɔn, a mu sɛniyɛn.
Gɛmɛ tofanyie bara ralatan yɛ taa tunxunyie birin na.
- 2 Siyon die tide nu gbo alɔ xɛɛma,
kɔnɔ yakɔsi e tide bara xurun
alɔ fɛɲɛ naxee yailanxi bɛndɛ ra.
- 3 Hali wulabare ginɛ xɲɛ fima a xa die ma,
kɔnɔ n ma ɲama bara lu alɔ dingɛ naxee mu mixiɲa rakamalixi.
E kobi alɔ sɛgɛ.
- 4 Kaamɛ bara a niya, diyɔrɛ nɛnyi bara kankan a naxare.
Dimɛ taami maxɔrinma, kɔnɔ mixi yo mu e kima.
- 5 Naxee nu donse fanyi donma, kaamɛ bara e rabira taa kui.
Naxee ramɔxi fe fanyi kui,
e fa na ɲooge nan yegelenfe e bɛlɛxɛ ra.
- 6 N ma ɲama xa ɲaxankatɛ bara gbo dangife Sodomakae gbe ra,
naxee halaki ya magirɛ keren kui, mixi keren bɛlɛxɛ mu din e ra.
- 7 E xa mangɛdie nu tofan dangi xɛɛma ra,
e nu fiixɛ dangi xɲɛ ra.
E fate rayabu alɔ ye xɔɔra sinbonyi,
e yatagi nu luxi nɛ alɔ diyaman.
- 8 Kɔnɔ yakɔsi e fate bara fɔɔrɔ dangi tige ra,
e mu kolonma taa kui sɔnɔn.
E kiri fatuxi e xɔrie ma, a bara xara alɔ bole.
- 9 Naxee faxes santidɛgɛma ra,
e tan nan xun nu rafan dangi mixi birin na kaamɛ naxee ɲaxankatafe.
Kaamɛtɔɛɛ bara xɔsi, e taganxi,
e mu donse yo sɔtɔma kɔrɛ.
- 10 Dingɛɛ, marafanyi nu na naxee bɛ,
e bara e yɛtɛ xa die ɲin, e e don,
alako e xa balo alibalawi kui.

- 11 Alatala xa xɔnɛ bara kamali.
A bara a ralantan ye, a tɛ xuru Siyon,
naxan bara yire tixie birin gan.
- 12 Bɔxi mangɛɛ mu la a ra,
duniɲa mixie sese fan mu la a ra,
xa yaxuie nɔma sode Darisalamu naadɛɛ ra.
- 13 Yi gbaloe kelixi a xa namijɔnmɛɛ xa yunubie nan ma,
a nun a xa sɛrɛxɛdubɛɛ xa fe kobi rabaxie ma,
e tan naxee tinxintɔɛɛ nii baxi.
- 14 Kɔnɔ yakɔsi e ɲɛrɛma taa kui alɔ dɔnxuie,
mixi yo mu a bɛlɛxɛ dinma e ra
barima wuli naxan goroma e ma,
a bara e findi sɛniyɛntaree ra.
- 15 Mixie luma gbelegbele ra,
«Wo keli be! Wo tan mixi sɛniyɛntaree!
Wo keli be, wo keli be! Wo wo makuya muxu ra!»
Na kui e naxa e gi sigafe ra ɲamanɛɛ ma.
Naakae fan bara a fala,
«E mu luma muxu xɔnyi kɔrɛ!»
- 16 Alatala yeɛɛ yati nan e rayensen ye,
a mu fa a ɲɔxɔ saxi e xɔn ma sɔnɔn.
A bara binyɛ ba sɛrɛxɛdubɛɛ yi,
xunnakeli mu na forie bɛ sɔnɔn.
- 17 Muxu bara mali nde mamɛ,
kɔnɔ mixi yo mu fa.
Muxu bara muxu ya ti kira ra han muxu ya bara rafɔɔrɔ,
kɔnɔ si yo mu fa muxu ratangade.
- 18 Muxu yaxuie nu muxu ɲɛrɛ ki birin toxi,
alako muxu naxa fa mini taa kui.
Muxu xa fe danyi nu bara makɔrɛ,
lɔxɔɛ gbege mu nu luxi muxu bɛ sɔnɔn,
barima muxu xa fe danyi nu bara gɛ a lide.
- 19 Muxu kerimae nu xulun dangi sɛgɛɛ ra,
naxee na koore ma.
E naxa muxu kerɪ han geyae fari,
e e nɔxun muxu ya ra, e muxu mamɛ burunyi.
- 20 E naxa muxu rakisima fan suxu, Ala xa Mixi Sugandixi.
Won nu bara a fala a xa fe ra,
«Muxu yiriwama nɛ a niini bun ma ɲamanɛɛ tagi.»
- 21 I tan Edon ɲama naxan sabatixi Usu bɔxi ma ɲɛlɛxin yire,
yakɔsi i na sɛɛwɛ kui,
kɔnɔ i fan xa kiiti waxati na fafe.
I fama nɛ ɲaxankatɛ nun yaagi sɔtɔde.
- 22 Siyon ɲama, a gbe mu luxi i xa ɲaxankatɛ xa dan.
Ala mu i xa konyiya rabuma,
kɔnɔ i tan Edon ɲama,
Alatala fama nɛ i makiitide i xa yunubie ma,
a xa i ɲaxankata nee xa fe ra.

- ¹ Alatala, muxu xa tɔɔɾɛ mato, muxu xa yaagi igbɛ!
² Xɔɲɛɛ bara muxu kɛ tongo.
 Mixie bara sabati muxu xa banxie kui,
 muxu kolonmae mu naxee ra.
³ Muxu bara findi misikiinɛ babataree ra,
 muxu ngae bara lu alɔ kaɲɛ ginɛɛ.
⁴ Muxu mu nɔma muxu xa ye minde,
 fo muxu xa a sara kɔbiri ra.
 Muxu mu nɔma muxu xa yege fan gande,
 fo muxu xa a sara.
⁵ Muxu ɲaxankatamae dɔxɔxi muxu fari.
 Muxu bara tagan, malabui yo mu na.
⁶ Muxu bara muxu bɛlɛxɛ itala Misira nun Asiriya biri ra,
 alako e xa muxu ki taami ra.
⁷ Muxu babae bara yunubi raba,
 kɔnɔ e mu na duniɲa sɔnɔn.
 Muxu tan nan fa e xa fe kobie tɔɾɲɔɔɛ xaninfe.
⁸ Konyie nan fa tixi muxu xun ma,
 mixi yo mu na naxan muxu bama e yi ra.
⁹ Muxu baloe fenma wula i gaaxui kui,
 barima santidɛgɛma kanyie na yire birin.
¹⁰ Kaamɛ bara muxu suxu.
¹¹ Muxu yaxuie bara e waxɔnfe raba Siyon nun Yudaya ginɛdimɛdie ra.
¹² E bara kuntigie gbaku wurie ma, e binyɛ ba forie yi.
¹³ Fonikee mɛngi dinma,
 e yege maxanin han yege kote bara bira e ma.
¹⁴ Forie bara ba e malanfe,
 fonikee fan bara ba ɲaxaɲaxafe.
¹⁵ Muxu bɔɲɛɛ bara ba sɛɛwafe,
 muxu xa xulunyi bara masara sunnunyi ra.
¹⁶ Xunnakeli bara ba muxu yi,
 muxu bara makinikini muxu xa yunubie xa fe ra.
¹⁷ Na nan a toxi, muxu bɔɲɛɛ tɔɔɾɔxi,
 muxu ya fan bara rafɔɾɔ.
¹⁸ Siyon geya bara findi gbengberenyi ra,
 a bara findi xulumasee maɲɛɛde ra.
¹⁹ Kɔnɔ i tan, Marigi Alatala, i tan nan mangɛ ra tɛmui birin.
 Danyi mu na i xa mangɛya ma,
 keli lanfanmae ma, sa dɔxɔ lanfanmae birin na.
²⁰ Munfe ra, i fa nɛɛmuxi muxu ma yi mɔɔli ra,
 ka i muxu rabɛɲinma nɛ muxu xa simaya birin kui?
²¹ Alatala, muxu ragbilen i ma,
 muxu xa fa i ma alɔ a singe.
²² I mɛɛxi nɛ muxu ra kerenyi ra?
 I xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esekiyeli findixi Ala xa namirɔnmε nan na Yudaya bɔxi ma. Ala nu bara natε tongo Yudayakae birin xa xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, alɔ a naxan naba Isirayilakae ra naxee nu sabatixi kɔɔla mabiri. Na birin fatanxi e xa yunubie nan ma.

Ala mu na rabaxi tεmui keren xa ra. A naxa a ragiri Babilɔnkae xa ɲama saxan xanin ɲε fu nun solofere bun ma, beenun e xa Darisalamu kana kerenyi ra. Annabi Esekiyeli nu na ɲama firin nde ya ma, naxan sabati Babilɔn.

Na ɲama a marɔxun nε a e mu buma konyiya kui. E xa diine mixie nu a falama nε e bε, a e gbilenma nε e xɔnyi hεeri kui. Kɔnɔ Ala naxa a masen e bε Annabi Esekiyeli saabui ra, a e mu gbilenma mafuren mafuren e xa yunubie xa fe ra. E xa kuye batui nan a niyaxi e xa xanin Babilɔn bɔxi ma, e xa Ala xa ɲaxankatε xungbe sɔtɔ konyiya kui.

Kɔnɔ Ala xa namirɔnmε xa masenyi mu danma mɛnni xε. Annabi Esekiyeli naxa a masen e bε a Ala fama nε kaabanakoe rabade e ragbilenfe ra Darisalamu. A naxε Alatala Xaxili Sɛniyenxi fama nε gorode e ma, a a niya e xa tuubi, e man xa Ala xa marafanyi kolon e bɔɲε kui. A ngaxakerenyie gbege mu nu laxi na masenyi ra, kɔnɔ ndee naxa e xaxili ti na xibaaru fanyi ra, e e tun nabεxi na kui.

Annabi Esekiyeli naxa a masen e bε, Ala fama a xa hɔrɔmɔbanxi tide a firin nde ra ki naxε. Na tide nu gbo Isirayilakae bε. Babilɔnkae to e xa salide xungbe kana, e naxa a marɔxun Ala nu bara a rabolo. Yi kitaabui nu a masenma nε e bε a Ala nu bara e rabolo e xa yunubie xa fe ra, kɔnɔ a mu tondima e raminide na ɲaxankatε kui, a e rakisi. Ala tantu, mixi naxan Ala xa hεeri fenma, a a toma nε. Ala sago nan na ki.

Ala xa won mali birade a xa kira fɔxɔ ra, kira naxan won xaninma ariyanna. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bε

Ala a yεtε masenfe Annabi Esekiyeli bε

¹ ɲε tongo saxan nde, a kike naani nde, xi suuli nde ra, n nu na Isirayilaka suxuxie ya ma Kebara xure fε ma. Koore naxa rabi, n naxa Ala xa laamatunyi to. ² Na ɲε nu findixi Yudaya Mangε Yehoyakini xa ɲε suuli nde nan na konyiya kui. Na xi suuli nde ³ Alatala naxa masenyi ti n tan sεrεxεdubε Esekiyeli bε, Busi xa di. N nu na Kalidi bɔxi nan ma Kebara xure fε ma. Alatala xɔnyε nu na n ma.

⁴ N naxa turunnaadε to kelife kɔɔla mabiri, nuxui xungbe yanbama naxan nabilinxi naiyalanyi magaaxuxi ra. A xɔri nu luxi nε alɔ wure raxunuxi. ⁵ Daalise naani nu na na tε xɔɔra. E nu maniyaxi xεmεe nan na, ⁶ kɔnɔ yatagi naani nun gabutenyi naani nan nu na kankan ma. ⁷ E sanwurie nu tinxin, e sanbɔnbɔlae nu maniyaxi ninge toree nan na naxee yanbaxi alɔ wure gbeeli. ⁸ Mixi bεlεxεe nu na e bε e gabutenyie bun ma e sεeti naanie ma. Yatagie nun gabutenyie nu na e naani birin ma, ⁹ e gabutenyie nu dɔxɔxi e bore ra. Na ki e mu nu e ya ragbilenma sigafe ra, e nu siga yare tun.

¹⁰ E yatagie nu na yi ki nε: yatagi adama daaxi, yatagi yεtε daaxi, yatagi ninge daaxi, nun yatagi sεgε daaxi nan nu na kankan bε. ¹¹ E yatagie nu na na ki nε. Gabutenyi naani nu na kankan ma. Firin na sεeti keren ma, naxee nu italaxi e bore fε ma. Gabutenyi firin nan fan nu e fatee makotoxi.

¹² Kankan nu biraxi Ala Xaxili nan fɔxɔ ra. Na kui, e mu nu e ya ragbilenma, e nu fa siga yare tun. ¹³ Na daaliseen lahalε nu luxi nε alɔ tε wolee nun tε fulefulee. Na tε yanbaxi nu a lintanma na daaliseen longori ra alɔ seyamakɔnyie. ¹⁴ Na daaliseen nu siga e gi ra, e xulun alɔ seyamakɔnyi.

¹⁵ N to nu yi daaliseen matofe, n naxa sanyi radigilinxi keren to bɔxi ma kankan sεeti ma. ¹⁶ Nee nu yanbama alɔ diyaman, e birin nu maniya. E rafala ki nu luxi nε alɔ sanyi

radigilinxi nu na sanyi radigilinxi gbete kui. ¹⁷ E ne sigama, e nu e jereema e seti naani nan ma, e mu nu e mafindima e xa jere kui. ¹⁸ E nu ite, e tofan, e luxi alo yae nu na e be.

¹⁹ Daalisee na e jere, e sanyie fan e jere. E na te koore ma, e sanyie fan te. ²⁰ Ala Xaxili nu siga dede, e fan nu birama ne a foxo ra, a nun e sanyie, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui. ²¹ Na daalisee na siga, e sanyie fan siga. Daalisee na ti, e sanyie fan ti. Daalisee na te koore ma, e sanyi fan te, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui.

²² Koore walaxe tofanyi alo diyaman nu italaxi e xun ma. ²³ Na daalisee gabutenyi firin nu italaxi e bore seti ma, gabutenyi firin nu e fate makotoxi. ²⁴ E e jere temui naxe, xui nde nu minima alo baa mronyi xui, alo Ala Senbema xui, alo sori gaali xui. Daalisee na ti, e nu fa e gabutenyi iso.

²⁵ Na temui xui nde naxa mini koore walaxe fari naxan nu na daalisee xun ma, e gabutenyie isoxi. ²⁶ Se nde nu na na koore walaxe fari naxan nu luxi alo kibanyi naxan yailanxi diyaman na. Se nde nu na kibanyi kui naxan nu maniyaxi adamadi nde ra. ²⁷ A kanke nu yanbama alo wure raxunuxi, a sanyie fan nu yanba alo te. Naiyalanyi magaaxuxi nu na a rabilinyi birin ma. ²⁸ A yanbe nu luxi ne alo senkui naxan minima koore ma tune furu temui. N to na to, n naxa bira n na n yatagi rafelen boxi ma, n naxa xui nde me.

2

Alatala Annabi Esekiyeli xefe

¹ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, keli, n xa masenyi ti i be.» ² A fefe na woyenyi fala n be, Xaxili Seniyenxi naxa goro n ma, a n ti n sanyie xun ma. N naxa a xui me a falafe ra n be, ³ «I tan adamadi, n tan nan i xefe Isirayilakae ma, naxee bara muruta n ma, kelife e benbae xa temui ma han yi waxati. ⁴ N i xema naxee xon, e tuli xoroxo. I xa a fala e be, «Alatala yi masenyi nan tixi.» ⁵ Bonsoe murutaxi nan e ra, konko e fama ne a kolonde namijonme nde bara lu e ya ma, hali e tondi i xui suxude. ⁶ I tan adamadi, i naxa gaaxu e ya ra, i naxa kontofili e xa woyenyi xa fe ra, hali na birin fa findi toore ra i be, e fa lu alo talie. I naxa gaaxu na bonsoe murutaxi ya ra. ⁷ Fo i xa n ma masenyi ti e be, hali e tondi e tuli matide i ra e xa matandi kui. ⁸ Konko i tan adamadi, i xa i tuli mati n xui ra, i naxa muruta alo yi bonsoe a rabama ki naxe. I xa i de rabi, i xa donse don n naxan soma i yi ra.»

⁹ Na temui n naxa belaxe italaxi nde to n ya i, keedi mafilinxi nu na a kui. ¹⁰ A naxa a itala n ya i, sebeli nu tixi a kui nun a fari naxan toore xoroxoe xa fe masenma.

3

Annabi Esekiyeli xa xeraya

¹ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, i xa yi keedi don, i sa masenyi tife Isirayila bonsoe be.» ² Awa, n naxa n de rabi, a naxa na keedi raso n de kui. ³ A man naxa a masen n be, «Adamadi, i xa yi keedi birin don n naxan soxi i yi ra.» N to a don, a nu joxun n de i alo kumi.

⁴ Na temui Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, siga Isirayila bonsoe yire, i sa n ma masenyi ti e be. ⁵ N mu na i xefe jama xa ma, i mu naxan xa xui xoroxoe mema. N bara i xee Isirayila bonsoe nan ma. ⁶ N mu na i xefe bonsoe wuyaxi xa ma, i mu naxee xa xui falama, i mu naxee xa xui mema. Xa a sa li n i xee nee fan ma nu, e i xui suxuma ne keren na. ⁷ Konko Isirayila tan mu wama a tuli matife i ra, barima e mu tinma n ma masenyi ra. E xaxili xoroxo, matandi bara e boje suxu. ⁸ Konko n i ya xoroxoma ne dangife e tan na, n i xa limaniya xun masama ne. ⁹ N a niyama ne i xa i tunnabexi alo fanye, i xa senbe soto naxan xoroxo alo gemme. I naxa gaaxu e ya ra, i naxa ifu e ya i de, hali e to findixi bonsoe murutaxi ra.»

¹⁰ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, I tuli mati n ma masenyi ra n naxan masenfe i be. I xa e ragata i boje ma. ¹¹ Yakosi i xa siga i xa jama yire, naxan na konyiya kui, i

sa woyen e ra. I xa a fala e be, «Ala xa masenyi nan ya.» Xa e sa e tuli mati ba, xa e mu e tuli mati ba, i tan xa n ma masenyi ti.»

¹² Na temui Alatala Xaxili naxa n tongo, n naxa xui nde me n xanbi ra a falafe ra, «Matoxoe na Alatala nore kanyi be a sabatixi dennaxe!» ¹³ N naxa na daalisee gabutenyie xui me e garinfe e bore ra, a nun e sanyi digilinxie xui. Na senbe gbo. ¹⁴ Ala xaxili naxa n nate koore ma, a n xanin. Xone nu bara n boje rate, kono Ala xonye naxa no n na. ¹⁵ Na kui n naxa n ma jama li naxan nu na konyiya kui Teli Abibi taa kui Kebara xure fe ma. N naxa xi solofere raba e tagi, n nakorixi kofu.

¹⁶ Xi solofere to dangi, Alatala naxa yi masenyi ti n be, a naxe, ¹⁷ «Adamadi, n bara i findi Isirayila bonsoe kantama ra. I na n ma masenyi me, i xa na fala e be. ¹⁸ N na a masen mixi jaxi be, «I faxama ne,» xa i mu a rasi a xa gbilen fe jaxi foxo ra alako a xa kisi, n a faxama ne a xa yunubi xa fe ra. Na kui n a nii sare maxorinma i tan nan ma. ¹⁹ Kono xa i bara a rasi, a fa lu a mu a yete ragbilen n ma, a faxama ne a xa yunubi kui, kono a lima ne i tan nii bara rakisi.»

²⁰ «Xa tinxintoe nde sa gbilen tinxinyi foxo ra, a kira gbete suxu, n a tooro ma ne na kira xon, alako a naxa fa faxa. Xa i mu a rasi, a faxama ne a xa yunubi kui. A xa wali fanyie birin luma ne fu. Na kui n a nii sare maxorinma i tan nan ma. ²¹ Kono xa i bara a rasi alako a naxa yunubi raba, a fa a tuli mati i ra, a kisima i tan nan saabui ra. Na kui i bara i yete fan nakisi.»

²² Alatala xonye nu na n ma menni, a fa a masen n be, «Keli, mini fiili ma. N sa woyenma i be menni ne.» ²³ N naxa keli, n siga fiili ma. Menni n naxa Alatala xa nore to, alo n a toxi Kebara xure de ra ki naxe. N naxa n yatagi rafelen boxi ma. ²⁴ Alatala Xaxili naxa so n boje kui, a naxa n nakeli. A naxa a masen n be, «Siga i xonyi, i so banxi, i naade balan i yete xun na. ²⁵ I tan Adamadi, e i xirima ne luuti ra alako i naxa so jama ya ma. ²⁶ N i nenyi xirima ne, alako i naxa no sese falade na bonsoe murutaxi be. ²⁷ Kono n ne woyenma i be, n i nenyi fulunma ne, alako i xa a fala e be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo be.» Xa a naxan kenen, a xa na rame. Xa a mu naxan kenen, a xa na lu na. Bonsoe murutaxi nan e ra.»

4

Darisalamu suxuxi

¹ «I tan adamadi, i xa walaxe bende daaxi tongo, i fa pirinti korin a ma naxan misaalixi Darisalamu taa ra. ² I xa se ndee yailan na walaxe rabilinyi ma naxan misaalixi gere ra Darisalamu xili ma. Bende nde malan misaali ra yaxuie fama tede tete ra naxan fari. Wuri die tongo naxee misaalixi wurie ra yaxuie naxee rawalima naade kanafe ra. Yonkidee yailan misaali ra yaxuie luma dennaxe. ³ Wure nde ti i tan nun na walaxe tagi. Na xa findi misaali ra Darisalamu suxuma ki naxe. A xa findi tonxuma ra Isirayila bonsoe be.»

⁴ «I xa i sa i koola seeti ma na walaxe ya i. Na misaalima Isirayila xa yunubie nan na, naxee luma i ma i xa xi xasabi. ⁵ I xa xi xasabi lanma e xa yunubi raba je xasabi nan ma. Na findixi xi keme saxan xi tongo solomanaani nan na. Isirayilakae xa yunubi kote doxoma i xun ma na ki ne.»

⁶ «I na ge na rabade, i man xa i sa i yirefanyi seeti ma. Na kui i xa Yuda bonsoe xa yunubi kote tongo xi tongo naani bun ma, naxan a masenma e lu yunubi raba ra na je nan na. ⁷ I xa i ya ti na walaxe ra, i i belexe itala, i woyen Darisalamu be n xili ra. ⁸ N i xirima ne luutie ra alako i naxa fa i mafindi i seeti nde ma, han i ge na waxati rakamalide.»

⁹ «Mengi xorie, toge, tenge, nun na maniyen tongo, i e sa se sase kui taami yailanfe ra i be na waxati. I fama ne na donde i saxi seeti ma na xi keme saxan xi tongo solomanaani bun ma. ¹⁰ I xa na donse maniya giramu keme firin, keme firin ma, i naxan donma loko yo loko a waxati ma. ¹¹ I xa ye fan litiri tagi maniya, i naxan minma loko yo loko a waxati. ¹² I xa taami yailan na mengi ra jama ya xori. I na gan mixi gbi ra.»

¹³ Na tɛmɔi Alatala naxa a masen, «Na kui Isirayilakae fama nɛ taami sɛniyɛntare donde ɲamanɛ gbɛtɛɛ tagi, n e rayensenma dɛnnaxɛ.» ¹⁴ N naxa a yaabi, «N Marigi Alatala astɔfulahi! N tan luma sɛniyɛnyi nan kui. Kabi n dimɛdi tɛmɔi n mu sese raharamuxi don, alɔ sube naxan faxaxi a yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube naxan ibɔɔxi sube xaɲɛ nde saabui ra.» ¹⁵ Na nan a ra, a naxa a fala n bɛ, «Awa yire, i i xa taami ganma ninge ɲɲɛ nan fari, n bara mixi gbi fe lu na.»

¹⁶ Na tɛmɔi a naxa a fala n bɛ, «Adamadi, n mu tinma baloe xa Darisalamu li. Taakae fama donse nun ye sɔtɔde a xuri xuri nan na, e fa lu tɔɔrɛ nun kɔntɔfili kui. ¹⁷ Baloe nun ye xurunma nɛ e yi, e fate ɲɔn e gaaxu e bore tofe ra. Na birin e lima e xa yunubi nan xa fe ra.»

5

Isirayila xa ɲaxankatɛ

¹ «I tan adamadi, i xa i xunyi nun i dɛxabe bi. I na gɛ na rabade, i xa na xunseɛɛ nun na dɛxabe itaxun dɔɔɔ saxan na. ² Darisalamu xa suxui xi kɔnti na gɛ kamalide, i xunseɛɛ nun dɛxabe dɔɔɔ keren gan taa pirinti ma. I xa dɔɔɔ keren maxaba santidɛgɛma ra pirinti rabilinyi ma. I xa dɔɔɔ keren woli koore ma, foye xa a rayensen. Na birin a masenma nɛ n fama i keride santidɛgɛma ra ki naxɛ. ³ Kɔnɔ i xa xunseɛɛ dondoronti tongo, i nee nɔxun i xa dugi kui. ⁴ I man xa xunseɛɛ nde woli tɛ xɔɔra, naxan a masenma yi ɲaxankatɛ fama nɛ dinde Isirayila bɔnsɔɛ birin na.»

⁵ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: Darisalamu nan ya n naxan dɔɔɔ sie tagi. ɲamanɛɛ nan na a rabilinyi birin ma. ⁶ Kɔnɔ a bara muruta n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie ma a xa ɲaaxuɲa kui. A bara a kobe raso n na, a gbilen n fɔɔɔ ra.»

⁷ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: Wo bara ɲaaxu dangife wo dɔɔɔbooree birin na. Wo to mu tinxi birade n ma kira fɔɔɔ ra, wo mu n ma sɛriyɛ suxu. Hali wo dɔɔɔbooree xa sɛriyɛ, wo mu a binyama.»

⁸ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: N tan bara ti wo kanke Darisalamukae. N fama nɛ wo ɲaxankatade sie ya xɔri. ⁹ Wo to bira kuye xɔnxie batufe ra, n fe rabama nɛ wo ra n mu naxan singe rabaxi, n mu naxan nabama yare. ¹⁰ Wo babae fama nɛ e xa die donde, wo xa die fama nɛ e babae donde. N wo ɲaxankatama na ki nɛ, naxee luxi n fa e rayensen ɲamanɛɛ ma.»

¹¹ «N tan Marigi Alatala n bara n kali: Wo to n ma hɔrɔmɔbanxi rafe kuye ɲaaxie ra, wo fa batui raba n naxan xɔnxi, n na n ma hinnɛ bama nɛ wo yi ra, n mu kinikinima wo ma, n mu wo rakisima fefe ma. ¹² Wo xa ɲama dɔɔɔ keren faxama nɛ wuganyi nun kaamɛ ra. A dɔɔɔ firin nde faxama santidɛgɛma nan na taa fari ma. A dɔɔɔ saxan nde rayensen yɛ ɲamanɛɛ ma, n e kerɛ santidɛgɛma ra.»

¹³ «Na tɛmɔi, n ma xɔnɛ danma nɛ. N gbe fama nɛ ɲɔxɔde na kui. N na xɔnɔ e ma na ki, e fama nɛ a kolonde n tan Alatala bɔɲɛ na ki naxɛ. ¹⁴ N i findima yire kanaxi nan na, si gbɛtɛɛ na naa to, e fa wo mabere. ¹⁵ N na gɛ wo ɲaxankatade n ma xɔnɛ kui, e fe ɲaaxi falama nɛ wo xun ma, e wo konbi. Wo findima masenyi magaaxuxi nan na sie bɛ naxee na wo rabilinyi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁶ «N na n ma xali faxatise wolima nɛ wo ma, naxan lanxi kaamɛ ma. Nee wolima nɛ alako n xa wo sɔntɔ. N luma nɛ wo xa kaamɛ xun masa ra, wo xa baloe xa ɲɔn feo. ¹⁷ N kaamɛ radinma nɛ wo ma, n sube xaɲɛɛ xɛɛma nɛ wo yire. Na birin wo xa die sɔntɔma nɛ. Wuganyi, faxɛ, nun gere mu ɲɔnma wo tagi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

6

ɲaxankatɛ geyae fari

¹ Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ, ² «Adamadi, i ya rafindi Isirayila geyae ma, i xa n xui radangi e ma. ³ I xa a fala, «Isirayilakae, wo wo tuli mati wo Marigi Alatala xa masenyi ra. N naxɛ wo tan naxee na geyae fari nun gulunbae kui, n fama nɛ wo sɔntɔde

santidεgεma ra, n wo xa kuye batudee kana. ⁴ Wo xa sεREXEbadεe kanama nε, wo xa surayi sεREXEbadεe yensen, wo faxa wo xa kuyee ya xɔri. ⁵ N wo tan Isirayilakae binbie luma nε na sεREXEbadεe rabilinyi, wo xɔrie rayensenma nε naa. ⁶ Wo sabati dεdε, wo xa taaε nun wo xa batudee kanama nε. Wo xa sεREXEbadεe nun wo xa kuyee butuxunma nε, wo xa surayi sεREXEbadεe rabira. Wo xa wali birin xun nakanama nε. ⁷ Mixi gbege na faxa wo ya ma, wo fama a kolonde a Alatala na n tan nan na.»

⁸ «Kɔnɔ n wo dɔnxɔεε ratangama nε santidεgεma ma, n fa wo lu ɲamanεε ma. ⁹ Na tεmui wo xa mixi naxee xaninxi konyiya kui, e fama nε ratude n ma. E fa e xa yanfanteya kolon n mabiri, e xa birε kuyee fɔxɔ ra, na birin bara n bɔɲε tɔɔɔ. E na fahaamui sɔtɔ e xa ɲaaxɲa ma, e bɔɲε fan tɔɔɔma nε. ¹⁰ Na tεmui e a kolonma nε a Alatala na n tan nan na. N mu wɔyεnxi fufafu ra n to yi gbaloe fe fala e bε.»

¹¹ «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo wo bεlεxε bɔnbɔ, wo wo sanyi ramaxa, a falafe ra, «Isirayila bɔnsɔε xa ɲaaxɲa birin bara a niya e xa faxa gere, kaamε, nun wuganyi ra. ¹² Naxee makuya, wuganyi nan nee faxama. Naxee makɔrε, nee faxama gere nan kui. Naxee na ratanga na gbaloe ma, kaamε nan nee fan faxama. N na n ma xɔnε fulunma nε e xili ma. ¹³ E na e xa mixi binbie to e xa kuyee sεεti ma na sεREXEbadεe yire geyae fari wurie bun ma e nu surayi fanyi ganma dεnnaxε sεREXE ra e xa kuyee bε, e a kolonma nε a n tan nan na Alatala ra. ¹⁴ N fama nε n bεlεxε italade e xili ma, e xa bɔxi fa kana kelife gbengberenyi ma han Dibila. Na kui e a kolonma nε a n tan nan na Alatala ra.»

7

Isirayila xa fe ɲaɲɔnyi

¹ Alatala naxa a masen n bε, a naxε, ² «I tan adamadi, wo Marigi Alatala xui nan yi ki Isirayila bɔnsɔε bε, «Wo xa fe ɲaɲɔnyi bara wo xa bɔxi tunxun naani birin li! ³ A gbe mu luxi n xa n ma xɔnε radin wo ma, wo xa wo xa wali ɲaaxi sare sɔtɔ, wo xa fe xa ɲɔn. ⁴ N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma nε wo ma. Na kui wo fama nε a kolonde n tan nan na Alatala ra.»

⁵ «Wo Marigi Alatala xui nan yi ki, wo xa gbaloe magaaxuxi bara wo li. ⁶ Wo xa fe ɲaɲɔnyi bara fa, a bara wo yire li, a bara keli wo xili ma! ⁷ Fe xɔɔxɔε bara wo li, wo tan naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma. N ma kiiti lɔxɔε bara fa. Sεεwε bara masara kɔntɔfili ra wo xa geyae fari. ⁸ A gbe mu luxi n xa n ma xɔnε radin wo ma a ɲaaxi ra. N wo makiitima nε wo xa wali ɲaaxi xa fe ra, n wo xa yunubie sare ragbilen wo ma. ⁹ N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma nε wo ma. Na kui wo fama nε a kolonde n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «Na lɔxɔε nan yi ki! Gbaloe bara ramini alɔ fuge minima sansi wuri ma ki naxε. Wo xa yεε igboɲa bara dangε. ¹¹ Wo xa fe kobi bara findi luxusinyi ra n bεlεxε kui. Nama yo mu luma wo xɔnyi, e harige birin ɲɔnma nε. ¹² Kiiti waxati bara fa, na lɔxɔε bara a li. Saresoe naxa sεεwa, saremati naxa sunnun, barima Alatala xa xɔnε na tefe ɲama birin xili ma. ¹³ Saresoe mu sese fima sarematie ma e xa dunijɲεigiri kui, barima Ala xa nate mu masarama. E birin faxama nε e xa yunubie xa fe ra. ¹⁴ Hali e sara fe, e gere fe yailan, mixi yo mu sigama gere sode barima n ma xɔnε bara din e birin na sinnanyi ma.»

¹⁵ «Gere na taa fari ma, wuganyi nun kaamε na taa kui. Naxan na daaxa na faxama gere nan kui, naxan na taa kui na kanyi faxa kaamε nun wuganyi ra. ¹⁶ Naxee na ratanga na ma, nee sa e nɔxunma geyae nan fari. E wama nε alɔ kolokonde e xa yunubie xa fe ra. ¹⁷ E sεnbε ɲɔnma nε, e xinbie rakori. ¹⁸ E sunnunyi dugi nan nagoroma e ma, e e xunyi nun e dεxabe bi yaagi kui. ¹⁹ E gbeti nun xεεma wolima nε tande alɔ se sεniyεntare, kɔnɔ na sese mu findima kisi ra e bε Ala xa xɔnε lɔxɔε. Na naafuli mu findima donse ra e bε, barima a findi nε e ratantanse ra. ²⁰ E nu bara ɲεlεxin e xa xunmase fanyie ra, e naxee rawalixi kuye ɲaaxie yailanfe ra. Na kui n nee findima nε se sεniyεntaree ra, ²¹ n nee so e yaxui ɲaaxie yi ra naxee e rawalima fe kobi ra ɲamanε ma. ²² N na n kobe soma nε e ra. E fama nε sode n ma hɔɔmɔbanxi kui, e fe sεniyεntare raba naa, e n ma see muɲa.»

²³ «Υἱὸν ἄνθρωπος ἔστιν ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός. ²⁴ N mixi ἵνα ἴδῃς τὴν ἀλήθειαν, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός. ²⁵ Fe ἄνθρωπος ἔστιν ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός, ὁ ἀληθινός. ²⁶ Gbaloe luma fa ra nε a bore fῶχῶ ra. Wo luma nε fe ἄνθρωπος ἔστιν mε ra. Wo xibaaru fanyi fenma nε namῖνον mε ra, kῶνῶ marasi yo mu luma sερεχῆδubεε nun forie yi ra. ²⁷ Mangε luma nε sunnun na, a xa kuntigie nimisa, a xa ἵνα birin sερεν gaaxui kui. N e makiitima e ἵνα ki nan ma, alῶ e darixi a ra ki naxε. Na tεmυi e a kolonma nε n tan nan na Alatala ra.»

8

Kuye batufe Ala xa ἁρῶμῶbanxi kui

¹ A ἵνα senni nde, kike senni, xi suuli nde ra, n nu dῶχῶxi n ma banxi nan kui, Yuda forie fan nu na n sεεti ma. Na tεmυi Muxu Marigi Alatala naxa a sεnbε masen n bε.

² N naxa laamatunyi to naxan lanxi xεmε nde ma naxan sanyie nu luxi alῶ tε, a kanke nu yanbama alῶ bafata raxunuxi. ³ A naxa a bελεξε itala, a n xunsεξε suxu. Ala Xaxili Sεniyenxi naxa n tongo, a n ite koore nun bῶxi tagi, a fa laamatunyi masen n bε. N naxa Ala xa ἁρῶμῶbanxi to Darisalamu. N to na sode dε li naxan nu na kῶῶla ma, n naxa kuye nde to naa naxan Ala raxῶnῶma. ⁴ Isirayila Marigi Ala xa nῶρε fan nu na mεnni, alῶ n a to ki naxε a singe ra fiili ma.

⁵ Ala naxa a masen n bε, «I tan Adamadi, i ya ti kῶῶla biri ra.» N to n ya rasiga naa, n naxa na kuye to ἁρῶμῶbanxi sode dε kῶῶla biri ra, naxan Alatala raxῶnῶma. ⁶ Ala naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara Isirayila bῶnsῶε xa wali ἵναxi to, wali naxan a niyama n xa n makuya n ma ἁρῶμῶbanxi ra? I fama nε fe gbεtε tode naxee ἵναxu na bε.»

⁷ Ala naxa n xanin ἁρῶμῶbanxi sode dε gbεtε ra. Mεnni n naxa yale nde to tεtε ma. ⁸ A naxa a masen n bε, «Adamadi, i xa na yale raxungbo.» N to na raba, n naxa naadε nde to. ⁹ A naxa a masen n bε, «I xa so naa ἵναma xa wali ἵναxi matode.» ¹⁰ N to so mεnni kui, n naxa bubusee, sube raharamuxie, nun Isirayila bῶnsῶε xa kuye birin xa pirinti to na banxi xalε rabilinyi ma. ¹¹ Isirayila fori tongo solofere nun Safan xa di Yaasaniya nu na mεnni, surayi ganse suxuxi kankan yi ra, tuuri nu fa te a fa mεnni rafe.

¹² Ala naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara Isirayila bῶnsῶε forie xa wali to, e naxan nabafe dimi kui e xa kuyee ra? E naxε, «Alatala mu won toxi feo. A bara won ma bῶxi rabolo.» ¹³ Ala man naxa a masen n bε, «I fama nε fe gbεtε tode naxee ἵναxu na bε.»

¹⁴ Na tεmυi a naxa n xanin Alatala xa ἁρῶμῶbanxi sode dε ra kῶῶla mabiri. N naxa ginε ndee li mεnni, e dῶχῶxi, e ἵναfe rabafe kuye nde bε naxan xili Tamusu. ¹⁵ A naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara a to? I fama nε fe gbεtε tode naxee ἵναxu na bε.»

¹⁶ A naxa n naso Alatala xa ἁρῶμῶbanxi xa tεtε kui. N naxa mixi mῶχῶἵνα nun suuli to ἁρῶμῶbanxi sode dε ra, gbutunyi nun sερεχῆbade tagi, e kobe soxi Alatala xa banxi ra, e ya rafindixi sogetede ma e nu suyidi soge bε. ¹⁷ Ala naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara a to? Fe xuri di nan yi ra Yudayakae na naxee rabafe be? E man na fe ἵναxi nan nabama bῶxi birin kui, fe naxan n naxῶnῶma han. A mato e na kuye salonsee sunbufe ki naxε. ¹⁸ Na kui n na n gbe ἵναῶma n ma xῶnε kui. N mu kinikinima e ma, n mu gbilenma na ἵναxankatε fῶχῶ ra. Hali e n maxandi e xui itexi ra, n mu n tuli matima e ra fefe ma.»

9

Kuye batuiε xa faxε

¹ Na tεmυi n naxa Ala xui itexi mε, a naxε, «Taa kantamae, wo xa fa wo xa geresosee ra!» ² Xεmε senni naxa mini naadε fuge biri ra, naadε naxan ya rafindixi kῶῶla ma, birin nun a xa geresose ra a bελεξε i. Xεmε gbεtε nu na e ya ma, dugi fiixε ragoroxi a ma, sεbεli ti se nu na a bελεξε i. E naxa fa, e ti sερεχῆbade fε ma, naxan yailanxi wure gbeeli ra.

³ Isirayila Marigi Ala xa nῶρε naxa keli malekεε sawurεε xun, a nu magoroxi naxee fari, a a xun ti banxi sode dε ra. Alatala naxa na xεmε xili dugi fiixε ragoroxi naxan ma, sεbεli ti se nu na naxan bελεξε, ⁴ a a masen a bε, «I xa i ἵναε Darisalamu taa kui

tɔnxuma safe ra xεmεe birin tigi ra, naxee na tɔɔɔfe, naxee na wafe yi fe ɲaaxie xa fe ra naxee rabama Darisalamu.»

⁵ A man naxa a masen a booree bε n ya xɔri, «Wo bira yi xεmε fɔxɔ ra, wo xa faxε ti kinikinitareɲa kui! ⁶ Wo xa mixi birin faxa, forie, sεgetalae, sungbutunyie, ginεe nun dimεdie. Kɔnɔ tɔnxuma na naxee tigi ma, wo nee lu na! Wo xa yi wali fɔlɔ n ma hɔɔmɔbanxi sɛniyenxi yire.» Na kui e naxa na forie faxa naxee nu tixi hɔɔmɔbanxi ya ra. ⁷ A man naxa a masen e bε, «Hali a findixi fe sɛniyɛntare nan na, wo xa n ma hɔɔmɔbanxi xa tɛtɛ rafe binbie ra! Yakɔsi, wo siga!» Na kui e naxa mini, e faxε belebele ti taa kui.

⁸ E nu faxε tima tɛmui naxε, n naxa n felen bɔxi ma n keren. N nu n mawafe Ala bε a falafe ra, «N Marigi Alatala, i wama Isirayila bɔnsɔε birin sɔntɔfe nε i xa xɔnε kui naxan na tefe Darisalamu taa kui?» ⁹ A naxa n yaabi, «Isirayila nun Yuda bɔnsɔε xa yunubi gbo! E luma faxε ti ra tɛmui birin, e fe tinxintaree raba bɔxi birin kui. E naxε, «Alatala bara yi bɔxi rabolo, a mu won ma fe toma sɔnɔn.» ¹⁰ Na kui n mu kinikinima e ma fefe ma. N e xa wali ɲaaxi sare ragbilenma nε e ma a xɔɔxɔε ra.»

¹¹ Na tɛmui na xεmε dugi fiixε ragoroxi naxan ma, sɛbeli ti se suxuxi naxan yi ra, a naxa gbilen, a dɛntεgε sa a xεεma bε, «N bara gε i xa yaamari rabade.»

10

Ala xa nɔrε xa keli a xa hɔɔmɔbanxi xun

¹ Na laamatunyi kui n naxa kibanyi nde to malekεe xun ma naxan nu luxi alɔ diyaman maniyε. ² Alatala naxa a masen xεmε bε dugi fiixε nu ragoroxi naxan ma, «I xa so malekεe bun ma, sanyi radigilinxi na dɛnnaxε, i xa tε wolee tongo, i e rayensen taa ma.» A naxa na raba n ya xɔri.

³ Na malekεe nu tixi hɔɔmɔbanxi yirefanyi ma na xεmε so tɛmui naxε. Kunda nu na hɔɔmɔbanxi tɛtɛ kui. ⁴ Alatala xa nɔrε naxa keli na malekεe xun ma, a siga hɔɔmɔbanxi sode dε ra. Kunda naxa hɔɔmɔbanxi rafe, Alatala xa nɔrε xa yanbε fanyi nu na tɛtɛ birin kui. ⁵ Na malekεe gabutenyie xui nu mεma boore tɛtɛ kui, a nu gbo alɔ Ala sɛnbεma wɔyɛn xui.

⁶ Alatala to xεmε yamari, dugi fiixε nu ragoroxi naxan ma, a xa tε wolee tongo se digilinxi tagi malekεe bun ma, a naxa so, a sa ti naa. ⁷ Na malekεe keren naxa tε wole ndee kɔ, a a sa na xεmε bɛlɛxε i. Na naxa a rasuxu, a mini. ⁸ Mixi bɛlɛxε maniyε nan nu minima na malekεe gabutenyie bun ma.

⁹ N naxa sanyi radigilinxi naani to malekεe fε ma, keren keren nu na kankan bun ma. E nu mayanbama alɔ diyaman maniyε. ¹⁰ Na sanyi radigilinxi naani birin nu maniya, kankan luxi alɔ a nu na sanyi radigilinxi gbɛtɛ nan kui. ¹¹ E nε sigama, malekεe yatagi nu tixi dɛnnaxε ra e nu e ɲεrεma mɛnni biri nε, hali na sanyi to nu a mafindima. ¹² Yae nu na na malekεe naanie birin fatee ma, a nun e farie ma, e bɛlɛxεe ma, e gabutenyie ma, nun e sanyi radigilinxi naanie ma ¹³ N naxa a mε, e na sanyi radigilinxi xilima «sanyi firi firi.» ¹⁴ Yatagi naani nan nu na na malekεe birin bε. Keren nu luxi nε alɔ malekεe yatagi, a firin nde nu luxi nε alɔ mixi yatagi, a saxan nde nu luxi nε alɔ yɛtɛ yatagi, a naani nde nu luxi nε alɔ sεgε yatagi.

¹⁵ Na tɛmui na malekεe naxa keli. E nu maniyaxi na daalisee nan na n nu bara naxee to Kebara xure dε ra. ¹⁶ Na malekεe nε e ɲεrεma, e nun na sanyi radigilinxi nan a ra. E na e gabutenyie itala e xa keli, e nun na sanyie nan a ra. ¹⁷ E na ti, e nun e sanyie nan a ra, e na te, e nun e sanyie nan a ra, barima na daalisee nii nu na e sanyi radigilinxi nan kui.

¹⁸ Na tɛmui Alatala xa nɔrε naxa keli hɔɔmɔbanxi sode dε ra, a sa a magoro na malekεe xun ma. ¹⁹ E naxa e gabutenyie itala, e keli bɔxi ma n ya xɔri e nun e sanyi radigilinxi ra. E naxa e sa ti Alatala xa hɔɔmɔbanxi dε ra sogetede biri ra. Isirayila Marigi Ala xa nɔrε nu na e xun ma.

²⁰ A rapɔnyɪ n naxa a kolon n na daalise naani n naxee toxi Kebara xure dɛ ra, e nu maniyaxi malekɛɛ nan na. ²¹ Yatagi naani nun gabutenyi naani nu na e birin ma. Bɛlɛxɛɛ fan nu na e gabutenyie bun ma. ²² E yatagie nu maniyaxi yatagie nan na n naxee to Kebara xure dɛ ra. E birin nu sigama yare nan tun.

11

Darisalamu xa ɲaxankatɛ nun Isirayila xa bɔɲɛ masarɛ

¹ Na tɛmɪ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n tongo mɛnni, a n xanin Alatala xa hɔɔmɔbanxi naadɛ ra, naxan na sogetede biri ra. Xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nu na mɛnni. Nama kuntigie Asuru xa di Yaasaniya nun Bɛnaya xa di Pɛlataya fan nu na e ya ma. ² Alatala naxa a masen n bɛ, «Adamadi, yi mixie na fe ɲaaxi kui. E wama ɲama ratantanfe e xa marasi ra. ³ E naxɛ, «Hali won mu banxi ti, barima yi taa luxi nɛ alɔ tunde won ɲinma naxan kui.» ⁴ Na kui i tan adamadi, i xa n ma wɔyɛnyi radangi e ma.»

⁵ Na tɛmɪ Alatala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro n ma, a yi masenyi ti n bɛ n xa a radangi e ma, «Alatala xa masenyi nan ya: Wo tan Isirayila bɔnsɔɛ, n wo xa maɲɔxunyi kolon. ⁶ Wo bara mixi gɛgɛbe faxa yi taa kui, wo bara e binbie lu kira ra. ⁷ Na kui n tan, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo binbie naxee wolixi kira ra, e findixi subee nan na naxan fama gande yi tunde kui, kɔnɔ n wo tan kerima nɛ. ⁸ Wo to gaaxuxi gere ya ra, n gere rafama nɛ wo ma! N tan Alatala xui nan ya. ⁹ N wo raminima nɛ taa kui, n wo sa si gbɛtɛ sagoe. Na nan findima wo xa ɲaxankatɛ ra. ¹⁰ Wo faxama gere nan kui Isirayila naaninyi ra. Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra. ¹¹ Yi taa mu findima wo bɛ tunde ra, wo tan mu findima sube ra naxan ganma be taa kui. N wo tan makiitima Isirayila naaninyi nan na. ¹² Wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra, wo tondi birade naxan xa yaamarie fɔxɔ ra. Wo bara n ma sɛriyɛ rabolo, wo bira si gbɛtɛɛ xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.»

¹³ N to gɛ na masenyi falade, Bɛnaya xa di Pɛlataya naxa faxa. N naxa n yatagi rafelen bɔxi ma keren na, n fa a fala n xui itexi ra, «N Marigi Alatala, i wama Isirayila mixi dɔnɔɔɛ birin sɔntɔfe nɛ?» ¹⁴ Alatala naxa n yaabi, ¹⁵ «Adamadi, Darisalamukae na a falafe i baribooree nun Isirayila bɔnsɔɛ birin bɛ e xa e makuya Alatala ra, barima e naxɛ yi bɔxi findixi e gbe nan na. ¹⁶ Na kui i xa a fala e bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya. Hali n e makuya, n e xanin ɲamanɛɛ ma, n luma nɛ e sɛɛti ma mɛnni fan.»

¹⁷ «I xa yi masenyi ti: «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya. N wo malanma nɛ kelife ɲamanɛɛ tagi wo yensenxi dɛnnaxɛ, n man Isirayila bɔxi so wo yi ra.»

¹⁸ «E gbilenma nɛ e xa bɔxi ma, e fa kuye ɲaaxie birin ba naa. ¹⁹ N e bɔɲɛ findima bɔɲɛ keren nan na. N xaxili nɛɛnɛ so e yi ra. N e xa bɔɲɛ xɔɔxɔɔɛ bama nɛ, n bɔɲɛ fanyi so e yi ra, ²⁰ alako e xa bira n ma yaamarie fɔxɔ ra, e xa n ma sɛriyɛ binya. E findima n ma ɲama nan na fa, n tan findi e Marigi Ala ra. ²¹ Kɔnɔ mixi naxee birama e xa kuye batufe fɔxɔ ra, n e xa wali ɲaaxi sare ragbilenma nɛ e ma. Alatala xui nan na ki.»

²² Na tɛmɪ na malekɛɛ naxa e gabutenyie itala nun e sanyi radigilinxi, Isirayila Marigi Alatala xa nɔɔɛ nu na e xun ma. ²³ Alatala xa nɔɔɛ naxa keli taa kui, a sa a magoro geya fari naxan nu na sogetede. ²⁴ Na laamatunyi kui, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n tongo mɛnni, a n xanin Isirayila bɔnsɔɛ yire naxan nu na konyiya kui Kalide bɔxi ma. Laamatunyi to ɲɔn, ²⁵ n naxa Alatala xa masenyi birin nadangi e ma, a naxee masen n bɛ.

12

Taali konyiya xa fe ra

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i na bɔnsɔɛ murutaxi nan tagi yi ki. E ya na na, kɔnɔ e mu se toma. E tuli na na, kɔnɔ e mu fe mɛma, barima bɔnsɔɛ murutɛla nan e ra. ³ Adamadi, i naxan nabama, i xa kote yailan alɔ i na sigafe konyiya nan kui. I xa mini e ya xɔri yanyi xare ra alɔ mixi suxuxi naxan xaninfe ɲamanɛ ma.

Na kui, hali e findixi bɔnsɔɛ murutaxi nan na, e fama nɛ fahaamui sɔtɔde i xa taali kui. ⁴ I xa i xa kote yailan yanyi ra e ya xɔri. Nunmare tɛmui i xa mini taa kui e ya xɔri alɔ i na sigafe konyiya nan kui ɲamanɛ ma. ⁵ I xa yale ti taa tɛtɛ ma e ya xɔri, i fa mini na kui a nun i xa kote. ⁶ I xa i xa kote dɔxɔ i tunki ma e ya xɔri, i mini nunmare tɛmui. I xa i yatagi makoto alako i naxa nɔ bɔxi tode. Na birin bara findi tɔnxuma ra Isirayila bɔnsɔɛ bɛ.»

⁷ N naxa na raba alɔ Ala a masen n bɛ ki naxɛ. N naxa n ma kote yailan yanyi xare ra. Nunmare ra, n naxa yale ti taa tɛtɛ ma n bɛlɛxɛ ra, n fa mini n ma kote ra e ya xɔri. ⁸ Na kuye iba, Alatala naxa n maxɔrin, ⁹ «Adamadi, yi bɔnsɔɛ murutaxi mu i maxɔrin nu, i na fe naxan nabafe? ¹⁰ A fala e bɛ, «Alatala yi nan masenxi: Yi kiiti saxi Darisalamu mangɛe nun Isirayila bɔnsɔɛ nan birin ma naxee sabatixi be.» ¹¹ A fala e bɛ, «N tan findixi wo bɛ tɔnxuma nan na. N naxan nabaxi na ki, na nan fama rabade wo fan na. E wo suxuma nɛ, e wo xanin konyiya kui ɲamanɛ ma.»»

¹² «Mangɛ naxan na e xun ma, a a xa kote dɔxɔma a tunki nan ma nunmare tɛmui, a a gi. E yale tima nɛ taa tɛtɛ ma alako a xa mini na ra. A a yatagi makotoma nɛ alako a naxa bɔxi to. ¹³ N na n ma yeɛ italama nɛ a xun ma, n ma gantanyi a suxu. N a xaninma nɛ Babilɔn, Kalidi bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, kɔnɔ a mu mɛnni toma a ya ra. A faxama naa. ¹⁴ N fama nɛ a xa mixi birin nayensende, a xa kuntigie nun a xa sɔɔrie. N e birin nakerima nɛ santidɛgɛma ra.»

¹⁵ «N na e keru ɲamanɛe ma dunɲa yire birin, e a kolonma nɛ na kui a n tan nan na Alatala ra. ¹⁶ Kɔnɔ n mixi ndee ratangama nɛ e ya ma gere kui, n e ratanga kaamɛ nun wuganyi ma, alako e xa nɔ e xa wali kobie mataalide si gbɛtɛe bɛ e na lu dɛnnaxɛ. E a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁷ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ¹⁸ «Adamadi, i nɛ i dɛgema tɛmui naxɛ, i xa sɛrɛn gaaxui ra. I nɛ ye minma tɛmui naxɛ, i imaxa kɔntɔfili ra. ¹⁹ A fala ɲama bɛ, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi Darisalamukae nun Isirayilakae xa fe ra. A naxɛ e e dɛgema gaaxui nan kui, e ye min kɔntɔfili ra, barima gbaloe ɲaaxi a niyama nɛ harige birin ba e xa bɔxi ma. ²⁰ Taae kanama nɛ, bɔxi xara. Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»»

²¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ²² «Adamadi, munse na yi taali wɔyɛnyi ra, naxan na falafe wo tagi Isirayila bɔxi ma? Na taali naxɛ, «Lɔxɔɛe na e ikuyafe de, kɔnɔ Alatala xa laamatunyi mu kamalixi fefe ma.» ²³ A fala e bɛ, «Alatala yi nan masenxi: N fama nɛ na taali wɔyɛnyi ifalɛ dande. Mixi yo mu na falama sɔnɔn Isirayila bɔxi ma.» A fala e bɛ, «A gbe mu luxi laamatunyi birin xa kamali. ²⁴ Wule laamatunyi nun wule masenyi ɲonma nɛ sematoe yi ra Isirayila bɔnsɔɛ ya ma. ²⁵ Kɔnɔ n tan Alatala na naxan masen, na kamalima nɛ a waxati ma. N fama n ma masenyi rakamalide wo tan murutɛlae nan bɛ. Alatala xui nan na ki.»»

²⁶ Alatala naxa a masen bɛ, a naxɛ, ²⁷ «Adamadi, Isirayila bɔnsɔɛ luma nɛ a fala ra i xa laamatunyi fe masen naxan buma a fa raba. A naxɛ namijɔnmɛ xa masenyi mu kamalima fo ɲɛ wuyaxi na dangi. ²⁸ Na kui, a fala e bɛ, «Alatala yi nan masenxi: N mu dugundima n ma masenyi rakamalide sɔnɔn. N naxan masenxi, na fama nɛ rabade. Alatala xui nan na ki.»»

13

Sematoe wule falɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila namijɔnmɛe bɛ. A fala e bɛ, naxee masenyi tima e yeɛtɛ bɔɲɛ ma fe ma, i naxɛ, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra! ³ Alatala xa masenyi nan ya: Naxankatɛ na namijɔnmɛ wule falɛ bɛ, naxee birama e yeɛtɛ xaxili fɔxɔ ra, e mu laamatunyi yo toxi. ⁴ Isirayila, wo xa namijɔnmɛ wule falɛ luma nɛ alɔ xulumasee banxi kanaxi kui. ⁵ Wo mu Isirayila xa tɛtɛ yailanxi alako a xa ti gere kui Alatala xa lɔxɔɛ. ⁶ E xa laamatunyie findixi wule nan na. E xa masenyi mu findixi nɔndi ra fefe ma. E naxɛ, Alatala xui nan na ki, a fa li

Alatala xa mu e xεεxi. E wama na xa kamali tun. ⁷ Fu xa mu na wo xa laamatunyie nun wo xa masenyie ra? Wo a falama, Ala xui nan na ki, a fa li n tan Ala xa xui mu a ra!»

⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo xa fe ra, a naxe: «N bara keli wo xili ma wo xa wule masenyie nun wo xa wule laamatunyie xa fe ra. Alatala xui nan na ki. ⁹ N na n belexe italama ne namijonme wule falee be, naxee wule laamatunyie nun wule masenyie xa fe falama. E mu luma n ma jama kuntigie ya ma, e xili bama ne Isirayila xa taruxui kui, e mu soma Isirayila boxi ma soton. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «E to fa na n ma jama ralofe ne na ki a falafe ra, «Wo boje xa sa,» kono a fa li gbaloe na na. E tete kobi nan ti, e fa a penti a fiixe ra. ¹¹ A fala e be na tete birama ne. Turunnaade nun tune xungbe na fa, balabalanyi goroma ne. ¹² Na tete na bira, a mu falama xe wo be, «Wo mu a pentixi xe? Munse fa niyaxi?»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «N turunnaade xungbe radinma ne wo ma n ma xone kui, tune belebele nun balabalanyi sinma ne wo ma senbe ra, a kasare ti. ¹⁴ N tete rabirama ne, wo naxan pentixi, n a sanbunyi maba. A na bira wo ma, wo faha a bun ma. Na temui, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra. ¹⁵ N na n ma xone birin naminima ne na tete ma, nun mixi naxee a pentixi. N a falama ne wo be, Tete mu na soton, naxee fan a pentixi, nee fan mu na soton. ¹⁶ Nee findixi na namijonme wule falee nan na, naxee nu woyenma Darisalamu xa fe ra, a bojesa xa fe fala e be, a fa li gbaloe nan tun nu na fafe e ma. Alatala xui nan na ki.»

¹⁷ «Yakosi adamadi, i ya rafindi i xa jama xa ginε dimedie ma, naxee namijonme masenyi tima e yete boje ma fe ma. I xa masenyi ti e xili ma, ¹⁸ a falafe ra, «Alatala yi nan masenxi e be, «Naxankate na ginεe be naxee belexekonnasoe yailanma karafili ra, xa na mu a ra e mafelenyie yailan mixi ratantanfe ra. Wo a marjoxunxi ne a wo na n ma mixie ratantan, wo mu torε soto ma na kui? ¹⁹ Wo bara n mabere donse di xa fe ra. Wo to wule fala n ma jama be naxan a tuli matima wule ra, wo bara mixi faha naxan mu nu lanma a xa faha, wo bara mixi lu naa naxan mu nu lanma a xa lu naa.»»

²⁰ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «Wo xa karafilie mu rafan n ma, wo mixi ratantanma naxan na alo gantanyi sama xonie be ki naxe. N na karafilie bama ne wo belexee ra, n xoreya fima ne mixi ma wo naxan suxu gantanyi kui alo xonie. ²¹ N wo xa mafelenyie bama ne wo ma, n na n ma jama ba wo xa noε bun ma. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra. ²² Wo bara limaniya ba tinxintoe yi ra wo xa wulee ra, n nu wama naxan malife. Wo bara tinxintare rasi e xa lu e xa fe jaaxie kui, n nu wama naxan nakisife. ²³ Wo to na moli raba, wo mu wule masenyi tife soton, wo mu luma sematoe xa wali kui. N fama ne n ma jama ratangade wo belexe. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

14

Ala xa katε Isirayila boje ragbilenfe a ma

¹ Isirayila fori ndee naxa fa n xonyi. E to doko, ² Alatala naxa a masen n be, ³ «Adamadi, yi mixie bara kuyee fe tongo e a sa e nii ra, e fe jaaxie suxu naxee e rabirama. A lanma n xa tin e xa n maxandi? ⁴ A fala e be, «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Isirayilaka naxan yo kuye fe sa a nii ra, a fe jaaxi suxu naxan a rabirama, a na siga namijonme yire Ala maxandide, n a xa duba mafindima a xa yunubi raba xasabi nan ma. ⁵ N yi rabama ne alako n xa Isirayila bonsoe boje rafindi n ma, hali e to bara e makuya n na e xa kuye batufe ra.»

⁶ «A fala Isirayila bonsoe be, «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo tuubi, wo gbilen wo xa kuye batufe foxo ra, wo wo kobe so wo xa fe jaaxie ra! ⁷ Isirayilakae birin, xa na mu a ra wo xa xone, mixi yo naxan kuye fe sama a nii ra, a fe jaaxi suxu naxan a rabirama, na kanyi na siga namijonme yire n maxandife ra, n tan Alatala yati fama na kanyi yaabide. ⁸ N tima ne a kanke, n a findima misaali nan na jama be, a xili findi konbi ra e ya ma. N a kerima ne n ma jama ya ma. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁹ «Xa na namijɔnmɛ fa tin masenyi falade n xili ra, n tan yati bara a madaxu a xa na raba. Na kui n na n bɛlɛxɛ itala a xili ma, n a xa fe xun nakana n ma ɲama Isirayila ya ma. ¹⁰ E bara yunubi sɔtɔ na kui, namijɔnmɛ yo, nun mixi yo naxan maxandi tima a saabui ra. ¹¹ Na tɛmui Isirayila bɔnsɔɛ mu luma e makuya ra n na, e sɛniyɛntareɲa bɛɲinma nɛ. E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi e Marigi Ala ra. Alatala xui nan na ki.»

¹² Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ¹³ «Adamadi, xa ɲama nde n bɛɲin e xa yunubie xa fe ra, n fama nɛ n bɛlɛxɛ italade e xili ma, n e xa baloe ɲɔn, n kaamɛ radin e ma, n e xa mixie nun e xa xurusee faxa. ¹⁴ Hali Annabi Nuha, Annabi Daniyɛli, nun Annabi Ayuba nu na e ya ma nu, ɲama nɔma kiside e xa tinxinyi gbansan nan saabui ra. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Xa n sube xaɲɛɛ radin na bɔxi ma e xa dimɛɛ faxa, mixi birin xa keli naa na subee xa fe ra, ¹⁶ hali na namijɔnmɛ saxan sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, ɲama mu nɔma e xa die rakiside. Na namijɔnmɛ gbansan nan kisima, bɔxikae tan lɔɛ.»

¹⁷ «Xa n gere rabula na bɔxi ma, n fa a fala <Santidɛgɛma xa be kana,> n fa a niya na bɔxikae nun e xa xurusee birin xa sɔntɔ, ¹⁸ hali na namijɔnmɛ saxan sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, ɲama mu nɔma e xa die rakiside. Na namijɔnmɛ gbansan nan kisima.»

¹⁹ «Xa n wuganyi radin na bɔxi ma e xa mixi birin nun e xa xurusee faxa fe ra n ma xɔnɛ xa fe ma, ²⁰ hali Annabi Nuha, Annabi Daniyɛli, nun Annabi Ayuba sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, ɲama mu nɔma e xa die rakiside. Nama nɔma kiside e xa tinxinyi gbansan nan saabui ra.»

²¹ «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo xa fe xɔɔxɔma nɛ dangife na tan na n na n ma kasarɛ naani ti wo bɛ, naxee findixi gere, kaamɛ, sube xaɲɛɛ, nun wuganyi ra. Na birin wo xa mixie nun wo xa xurusee sɔntɔma nɛ. ²² Kɔnɔ wo xa di ndee fama nɛ ratangade na ma. E fama nɛ wo yire, wo fa sɛɛwa e ɲɛɛ ki matofe ra, wo fa madundu gbaloe xa fe ra n naxan nagirixi Darisalamu ma. ²³ Wo madundui sɔtɔma nɛ e ɲɛɛ ki matofe ra, barima wo fama nɛ a kolonde a n na birin naba fe nde nan ma. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

15

Darisalamu xa ɲaxankatɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ: ² «Adamadi, wɛni bili fan fɔtɔnyi wuri salonyi bɛ? ³ Wɛni bili wuri rawalima a xa findi se gbaku se ra, xa na mu a ra se gbɛtɛ naxan tide na na? ⁴ Na wuri mɔɔli na gan, keli a xunyi ma han a sa dɔxɔ a xɔɛ ra, a nɔma rawalide se nde ra fa? ⁵ Xa a mu nu nɔma rawalide se nde ra a to nu sixi, a na gan, tide yo mu luma a ma sɔnɔn.»

⁶ «Na kui, wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: N fe rabama nɛ Darisalamukae ra, alɔ n fe naxan naba na wɛni bili wuri ra n naxan ganxi. ⁷ N tima nɛ e kanke. Hali e mini tɛ i, na tɛ fanma e donde. N na ti e kanke ma, wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra. ⁸ N e xa bɔxi xun nakanama nɛ, barima e bara n yanfa. Alatala xui nan na ki.»

16

Isirayila xa yɛnɛ Ala mabiri

¹ Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ, a naxɛ: ² «Adamadi, Darisalamu rakolon a xa fe kobie ra. ³ A fala a bɛ, <I Marigi Alatala yi nan masenxi: I barixi Kanaan bɔxi nan ma, Amorika nan nu na i baba ra, i nga findixi Xitika nan na. ⁴ I barixi lɔxɔɛ naxɛ, mixi yo mu wo furixuli xaba, e mu i maxa ye nun fɔxɛ ra alako i xa sɛniyɛn, e mu i mafilin dugi kui. ⁵ Mixi yo mu kinikini i ma na fe mɔɔli rabafe ra. E i wɔli burunyi, barima i nu maɲaaxin birin bɛ.»

⁶ «N nu na dangife i yire tɛmui naxɛ, n naxa i to i na i nii magagafe i saxi wuli xɔɔra. N naxa a fala i bɛ, <I xa kisi.> ⁷ N naxa i ramɔ alɔ sansi mɔma ki naxɛ. I bara findi

ginɛdimɛdi tofanyi ra. I fate bara mɔ, i xunsɛxɛ bara kuya, kɔnɔ han na tɛmui dugi mu nu ragoroxi i ma. I mageli nan nu a ra.»

⁸ «Tɛmui nde to dangi, n naxa a to i findixi sungbutunyi ra. Na kui n naxa n ma dugi sanbunyi felen i ma i suturafe ra, a findi saatɛ ra won tagi. Na kui i findixi n tan nan gbe ra, i Marigi Alatala.»

⁹ «N naxa i maxa ye ra, n wuli ba i ma, n fa ture xiri fanyi so i ma. ¹⁰ N naxa dugi fanyi dɛgɛ i bɛ, n na ragoro i ma. N naxan sankiri fanyi so i sanyi. ¹¹ N naxa i raxunma bɛlɛxɛ rasoe nun kɔnmagore ra. ¹² N naxa xurundɛ sa i jɔɛ ra, n tulirasoe sa i tulie ra, n mangɛ tɔnxuma dusu i xun na. ¹³ I nu raxunmaxi xɛɛma nun gbeti nan na, i nu maxirixi dugi tofanyie nan na, i nu donse fanyi donma naxan findi kumi nun ture ra. I xa tofanyi xun nu fa masa tun, mangɛya naxa radaxa i bɛ. ¹⁴ I xili naxa din jɔamanɛɛ ra i xa tofanyi xa fe ra, barima tofanyi kamalixi nan nu a ra i xa nɔrɛ saabui ra n naxan fixi i ma. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Kɔnɔ na tɛmui i naxa la fɔlɔ i xa tofanyi nun i xili fanyi ra, i fa so langoeɔna rabafe. I nu i yɛtɛ soma mixi birin yi ra, i lu e sagoe. ¹⁶ I naxa i xa dugi tofanyie itala geya fari i langoeɔna raba dɛnnaxɛ. Na fe mɔɔli mu lanma feo. Na rabafe mu fan. ¹⁷ I naxa i xa xunmase xɛɛma nun gbeti daaxie tongo, n naxee fixi i ma, i e yailan kuye xɛmɛɛ ra, i fa langoeɔna raba nee ra. ¹⁸ I naxa i xa dugi tofanyie ragoro e ma, i fa n ma ture nun n ma surayi ba sɛrɛxɛ ra e bɛ. ¹⁹ N donse naxan so i yi ra, i bara na taami fanyi, na ture, nun na kumi birin ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra e bɛ. I na nan nabaxi. Alatala xui nan na ki.»

²⁰ «I naxa i xa die tongo, n naxee fixi i ma, i e fan ba sɛrɛxɛ ra na kuyee bɛ. I xa langoeɔna mu nu i wasama nu? ²¹ I bara n ma die kɔn naxaba, i e ba sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ! ²² I xa fe kobie nun i xa langoeɔna birin kui, i mu ratu a ma n naxan nabaxi i bɛ i mageli to nu a ra, i nu i nii magagafe i wuli xɔɔra tɛmui naxɛ?»

²³ «Naxankatɛ na i bɛ! Alatala xui nan na ki. Safe i xa wali jɔaaxi xun ma, i bara fe gbɛtɛ fan naba. ²⁴ I bara yiree ti taa tagi kira dɛ ra, ²⁵ i fa i fate xa tofanyi masen jɔama bɛ kɛnɛ ma, alɔ langoe naxan wama xɛmɛ mabɛndunfe a ma. ²⁶ I bara langoeɔna raba Misirakae ra, i dɔxɔboore naxee xa ginɛ fe xɔrɔxɔ. I xa langoeɔna radangixi bara n naxɔnɔ. ²⁷ Na kui n bara n bɛlɛxɛ itala i xili ma, n fa nde ba i xa bɔxi ra, n a sa i yaxuie Filisitakae sagoe, i xa wali kobie xa fe ra naxee bara e ratɛrɛnna. ²⁸ I bara langoeɔna raba Asiriyakae fan na, barima sese mu i wasama. ²⁹ Na dangi xanbi i bara langoeɔna raba Babilɔn yulɛ ra, kɔnɔ nee fan mu i wasa.»

³⁰ «I bɔɔrɛ kobi! Alatala xui nan na ki. I yi langoeɔna mɔɔli rabama di? ³¹ I to i xa langoe yiree ti taa kui kira dɛ ra, i mu nu luxi alɔ langoe yati barima i nu langoeɔna rabafe nɛ tun kɔbiri xanbi!»

³² «Yɛnɛ ginɛ, xɔɔrɛ rafan i ma dangife i xa mɔri ra. ³³ Langoe birin wama langoe sare xɔn, kɔnɔ i tan nan luma i jɛngɛɛ ki ra, alako i xa e mabɛndun i ma a mɔɔli birin na. ³⁴ I mu luxi alɔ langoe gbɛtɛɛ. Mixi yo mu i mayandima i xa wali ra. I tan nan e mayandima, i fa e sare fi, i mu se sɔtɔ.»

³⁵ «I tan langoe ginɛ, i tuli mati Alatala xa masenyi ra! ³⁶ I Marigi Alatala yi nan masenxi: I to i xa naafuli ba alako i xa langoeɔna raba i jɛngɛɛ ra, i to kuyee mɔɔli birin ti, i fa i xa die wuli ba sɛrɛxɛ ra e bɛ, ³⁷ n fama nɛ i jɛngɛɛ birin malande, naxee nu rafan i ma nun naxee mu nu rafan i ma, n i jɔaibɔɛ masen e bɛ a kɛnɛ ma, i xa yaagi. ³⁸ N i makiitima nɛ alɔ ginɛ yɛnɛla nun faxɛti makiitima ki naxɛ. N nan n gbe jɔxɔma nɛ i ma n ma xɔnɛ nun n ma tɔɔnɛ xɔrɔxɔɛ ra. ³⁹ Na tɛmui n i sama nɛ i jɛngɛɛ sagoe, e i xa langoe yiree kana, e i xa dugie nun i xa xunmasee ba i ma, e fa i lu i mageli ra fɔɛn. ⁴⁰ E e malanma nɛ i xili ma, e i magɔnɔ gɛmɛɛ ra, e i masɔxɔ e xa santidɛgɛmae ra. ⁴¹ E i xa banxie ganma nɛ, e i jɔaxankata ginɛ gbeɔbe ya xɔri. N i xa langoeɔna danma nɛ, i mu i jɛngɛɛ kima sɔnɔn. ⁴² N na gɛ na rabade i ra, n ma xɔnɛ goroma nɛ i xa yanfanteya xa fe ra.»

⁴³ «N fama nɛ i xa wali sare birin nagbilende i ma, barima i mu i ratu i fonike tɛmui ma. I Marigi Alatala xui nan na ki. I mu langoeɔna xa sa i xa fe kobi gbɛtɛɛ fari?»

⁴⁴ «Taali falɛɛ fama yi taali falade i xun ma, «Nga lu ki yo ki, a xa di ginɛ fan luma na ki nɛ!» ⁴⁵ I nga xa di yati nan i ra, naxan mɛ a xa mɔri nun a xa die ra. I taara ginɛmae fan mɛ nɛ e xa mɔrie ra, nun e xa die ra. I nga findixi Xitika nan na, i baba findixi Amorika nan na. ⁴⁶ Samari findixi i taara ginɛma nan na naxan sabatixi i kɔɔla ma, a nun a xa taa gbɛtɛɛ kui. Sodoma nan findixi i xunya ginɛma ra naxan sabatixi i yirefanyi ma, a nun a xa taa gbɛtɛɛ ra. ⁴⁷ I bara bira e xa wali ɲaaxi fɔxɔ ra, i man bara ɲaaxu dangife e tan na. ⁴⁸ N bara n kali, Sodoma nun a xa taaɛ mu i xa ɲaaxuɲa lixi. Alatala xui nan na ki.»

⁴⁹ «I xunya Sodoma xa yunubie findixi yi nan na: yɛtɛ igboɲa, bannaya, nun kinikinitareɲa tɔɔɔmixie mabiri. ⁵⁰ E dɛ igbo, e fe ɲaaxie rabama n ya xɔri. Na kui, n naxa e xa fe ɲɔn! ⁵¹ Samari mu yunubi raba alɔ i tan. I xa fe kobi raba gbo dangi a gbe ra pon! Na taa ɲaaxi tinxin i bɛ. ⁵² I xa yaagi tun! I xa ɲaaxuɲa kui, a luxi nɛ alɔ i xunyaɛ na fisa i bɛ. I xa na kote xanin.»

⁵³ «Kɔnɔ a raɲɔnyi, n fama nɛ Sodoma nun a xa taaɛ nun Samari nun a xa taaɛ xa fe xun nakelide. I fan luma nɛ na xunnakeli kui. ⁵⁴ I bara yaagi sɔtɔ i xa wali kobi xa fe ra. Na bara a niya Sodoma nun Samari xili xa fan dondoronti. ⁵⁵ I xunya Sodoma nun a xa taaɛ nun i taara Samari nun a xa taaɛ xun nakelima nɛ alɔ singe. I fan nun i xa taaɛ luma na xunnakeli nan kui. ⁵⁶ I nu i yɛtɛ igboma tɛmui naxɛ, i mu tin fe fanyi falade i xunya Sodoma xa fe ra, ⁵⁷ beenun i xa ɲaaxuɲa xa sa kɛnɛ ma. Yakɔsi Edon nun a xa taaɛ nun Filisita nun a xa taaɛ, e birin i maberema. ⁵⁸ Na langoeɲa nun fe kobie yaagi luma nɛ i ma. Alatala xui nan na ki.»

⁵⁹ «I Marigi Alatala yi nan masenxi: N i sare ragbilenma nɛ i ma sɛriyɛ ki ma, barima i bara n ma kali mabere n ma saatɛ kanafe ra. ⁶⁰ Kɔnɔ n tan mu nɛɛmuma won ma saatɛ ma, won naxan tongo i fonike tɛmui. N fama nɛ saatɛ tongode i bɛ naxan mu ɲɔnma abadan. ⁶¹ Na kui, i taara nun i xunya na gbilen i ma, i ratuma nɛ i xa kira ɲaaxi ma yaagi ra. N e fima nɛ i ma, kɔnɔ na fe mu na won ma saatɛ singe kui. ⁶² N saatɛ tongoma nɛ i bɛ, i a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra. ⁶³ N na gɛ i xun sarade i xa yunubie xa fe ra, i fama nɛ ratude fe dangixie ma yaagi kui, i fa i dɛ ragali i xa yaagi xa fe ra. Alatala xui nan na ki.»

17

Taali wɔyɛnyi Isirayila bɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i xa yi taali fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ. ³ A fala e bɛ, «Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Sɛgɛ xungbe, gabutenyi sɛnbɛmae, xabe kuye tofanxie, naxa fa Liban, a sɛdiri bili salonyi bolon a kɔn na. ⁴ A naxa na xanin yulɛ bɔxi ma, a a si e xa taa kui.»

⁵ «A naxa sansi xɔri nde tongo Isirayila bɔxi ma, a sa na si bɔxi fanyi ma, ye gboxi dɛnnaxɛ. ⁶ Na sansi xɔri naxa bula, a findi wɛni sansi dunke ra naxan salonyie nu kuyama a gbe ra. A salonyie nu fa e ramaxa koore ma, a sanke nu goro ye fenfe ra. Na sansie naxa fan, a salonyie naxa wuya a burɛxɛɛ naxa fan.»

⁷ «Sɛgɛ xungbe gbɛtɛ naxa mini naa ra, a gabutenyie xungbo, a xabee wuya. Wɛni bili naxa a sankee nun a salonyie raɲɛɛ kelifɛ bɔxi ma a nu sixi dɛnnaxɛ, sigafe ra sɛgɛ mabiri ye sɔtɔfe ra. ⁸ A nu sixi bɔxi fanyi nan ma, ye gbegbe nu na dɛnnaxɛ, alako a xa findi a ra, a wɛni bogi fanyi ramini.»

⁹ «A fala e bɛ, «Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Na wɛni bili fanma? A mu fama a italade, a bogi bira, a xara? A salonyie nun a burɛxɛ kanama nɛ. A italafe mu xɔɔxɔ. ¹⁰ Hali a itala, a si yire gbɛtɛ, foye naxan kelima sogetede mabiri a mu a xarama xɛ gbiki?»

¹¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ¹² «A fala yi bɔnsɔɛ murutaxi bɛ, «Wo mu na taali fahaamuxi? Babilɔn mangɛ bara siga Darisalamu, a naa mangɛ nun a kuntigie suxu, a e xanin Babilɔn. ¹³ A bara mixi keren sugandi mangɛ bɔnsɔɛ ya ma, a saatɛ xiri a nun na tagi, a a ti mangɛya ra kali ra. A man bara bɔxi kuntigie tan xanin, ¹⁴ alako bɔxi sɛnbɛ xa xurun, han a mu nɔ a ikelide sɔnɔn, fo a nu saatɛ rabatu tun.»

¹⁵ «ΚΩΝΩ na mangε sugandixi fan naxa muruta, a xεεrae rasiga Misira mangε ma soee nun sōorie fende. Na fe mōoli sōoneyama? Naxan matandi tima na ki, a mu tōōroma yare? ¹⁶ N bara n kali, n tan Alatala nan xui a ra, a faxama Babilōn bōxi nan ma, mangε fε ma naxan mangεya soxi a yi ra, a naxan xa saatε maberexi, a a kana. ¹⁷ Misira mangε mu nōma a malide gere kui, a yaxuie see yailanma taa tεtε kanafe ra tεmui naxε. ¹⁸ A to a xa kali mabere saatε kanafe ra, a fama nε na sare sōtōde.»

¹⁹ Na xa fe ra, Alatala yi nan masenxi, a naxε, «N bara n kali n yeτε ra, a to n ma kali mabere, a to n ma saatε kana, n na sare ragbilenma nε a ma. ²⁰ N na n ma yeλε italama nε a ya ra, n a suxu n ma gantanyi ra. N a xaninma nε Babilōn bōxi ma, n fa a naxankata a xa yanfanteya xa fe ra mεnni, a naxan nabaxi n na. ²¹ A xa sōorie sōntōma nε santidεgεma ra, mixi dōnxōε yensenma nε. Wo a kolonma nε na kui a n tan Alatala nan na natε tongoxi.»

²² Won Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε, «N sεdiri salonyi bama nε a kōn na, salonyi fanyi naxan na koore ma, n fa a si geya itexi fari. ²³ N a sima nε Isirayila geya ma, a salonyie fan, e bogi gbege ramini. A findima nε sεdiri wuri bili tofanyi ra. Xōni mōoli birin fama nε e malabude, a salonyie niini bun ma a kōn na. ²⁴ Na kui wuri bili birin a kolonma nε, a n tan Alatala nan wuri bili itexi igoroma, n wuri bili igoroxi ite. N wuri xinde xara, n wuri xare rafan. N tan Alatala xui nan na ki. N fama nε na rakamalide.»

18

Yunubitōε sare

¹ Alatala naxa a masen n bε, a naxε, ² «Wo yi taali wōyenyi falama nε Isirayila bōxi ma. Wo naxε,

«Forie na mangoe yōxōε don,
e xa die nan ninye muluxunma.»

Wo na falama munfe ra? ³ N bara n kali n yeτε ra, a mu lanma wo xa yi taali fala Isirayila bōxi ma sōnōn. ⁴ N tan nan gbe na nii birin na, babε ba, di ba. N tan nan gbe e birin na. Nii naxan na yunubi raba, na nii nan bōnōma.»

⁵ «Mixi naxan tinxin,
naxan fe fanyi rabama,

⁶ naxan mu sεrεxε donma kuye bε geyae fari,
naxan mu a ya tima Isirayila xa kuyee ra,
naxan mu yeλε rabama a dōxōboore ginε ra,
naxan mu ginε masama a xa kike wali kui,

⁷ naxan mu mixi rawalima a yeτε xa geeni xa fe ra,
naxan donifa xa sεεke ragbilenma a ma,
naxan mu mupε tima,

kōnō a fa setare ki, a dugi fi misikiine ma,
⁸ naxan mu geeni mōoli yo fenma doni kui,

naxan a yeτε suxuma fe naxaxi rabafe ra,
naxan kiiti tinxinxi sama mixie tagi,

⁹ naxan n ma yaamarie rabama, a n ma sεriye rabatu,
na kanyi findixi tinxintōε nan na.

Na kisima nε.

Alatala xui nan na ki.»

¹⁰ ΚΩΝΩ xa a sa li a xa di nde na na, naxan mixi bōnbōma, a faxε tima, a fe naxaxi gbεte raba ¹¹ a baba mu darixi naxan na, a xa fe na di?

A sεrεxε donma kuye bε geya fari,
a yeλε raba a dōxōboore xa ginε ra,

¹² a setare nun misikiine tōōroma,
a mupε tima,

a tondi sεεke ragbilende,

a a yae tima kuyee ra,

a fe naxaxie rabama,

¹³ a geeni fenma doni kui.

Na mixi mɔɔli kisima? Ade, a a yεTE nii sare fima nε faxE ra a xa fe ɲaaxie ma!

¹⁴ «Kɔnɔ xa na di ɲaaxi di nde sɔtɔ, naxan bara a baba xa yunubie to, a fa lu a mu tin na wali mɔɔli rabade, a xa fe luma di?»

¹⁵ A mu sεREXE donma kuye bE geya fari.

A mu a ya tima Isirayila kuyee ra.

A mu yεnE rabama a dɔxɔboore ginE ra.

¹⁶ A mu mixi rawalima a yεTE xa geeni xa fe ra.

A mu sεEKε maxɔrinma.

A mu muɲE tima,

kɔnɔ a setare kima, a dugi fima misikiinE ma,

¹⁷ a a yεTE suxuma fe ɲaaxi rabafe ra,

a mu geeni mɔɔli yo fenma doni kui.

Na di mu bɔnɔma a baba xa fe ɲaaxi xa fe ra. A kisima nε. ¹⁸ Kɔnɔ a baba tan, naxan findi funmala ra, naxan a boore muɲa, naxan fe ɲaaxie raba a xa mixie tagi, a tan nan bɔnɔma a xa yunubie xa fe ra.»

¹⁹ «Kɔnɔ wo n maxɔrinma, «Munfera na di mu a baba xa yunubi kote tongoma?» N xa a fala wo bE, na di tinxintɔE, naxan bara n ma sεriyE rabatu, a kisima nε. ²⁰ Naxan na yunubi raba, na nan bɔnɔma. Di mu a baba xa yunubi kote xaninma. Baba fan mu a xa di xa yunubi kote xaninma. TinxintɔE fama nε tinxinyi sare sɔtɔde. YunubitɔE tan fama yunubi sare sɔtɔde.»

²¹ «Kɔnɔ xa yunubitɔE gbilen a xa yunubie fɔxɔ ra, a bira Ala xa sεriyE fɔxɔ ra tinxinyi kui, a kisima nε, a mu bɔnɔma. ²² A fe kobi naxee birin naba, na birin bama nε a ma, a fa kisi a xa tinxinyi saabui ra. ²³ N tan wo Marigi Alatala ɲELExinma yunubitɔE xa ɲaxankate ra? A xa gbilen a xa yunubi fɔxɔ ra, a xa kisi, na nan nafan n ma.»

²⁴ «Kɔnɔ xa tinxintɔE gbilen a xa tinxinyi fɔxɔ ra, a fa fe ɲaaxi raba alɔ yunubitɔE a rabama ki naxE, a kisima? A fe fanyi naxee birin naba, na birin bama nε a ma, a yunubi sɔtɔ, a fa bɔnɔ a xa fe ɲaaxie saabui ra.»

²⁵ «Wo naxE, «Marigi xa kira mu tinxin.» Isirayila bɔnsɔE, wo wo tuli mati n na. N ma kira mu tinxinxi xE, ka wo tan nan xa kira mu tinxin? ²⁶ Xa tinxintɔE a kobe so fe fanyi rabafe ra, a bɔnɔma a xa yunubie nan ma fe ra. ²⁷ Kɔnɔ xa tinxintare a kobe so fe ɲaaxi rabafe ra, a bira tinxinyi fɔxɔ ra, a kisima nε. ²⁸ A to a xa wali kobie birin mato, a nate tongo a xa gbilen nee fɔxɔ ra, na nan a ra a kisima, a mu bɔnɔma. ²⁹ Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔE naxE, «Ala xa kira mu tinxin.» N tan nan ma kira mu tinxin ba, ka wo tan nan xa kira mu tinxin?»

³⁰ «Na kui Isirayila bɔnsɔE, n wo kankan makiitima a xa fe rabaxi bεRE nan ma. Wo xa tuubi! Wo gbilen wo xa yunubie rabafe fɔxɔ ra, alako nee naxa wo bɔnɔ. ³¹ Wo xa wo makuya wo xa yunubie ra wo naxee rabaxi, wo wo bɔɲE masara, wo xaxili nεnE tongo. Isirayila bɔnsɔE, wo tima bɔnɔE kira ra munfe ra? ³² N mu wama mixi yo xa bɔnɔ. Wo tuubi alako wo xa kisi! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

19

Isirayila mangEe

¹ Wo xa kinikini Isirayila mangE suukibae ma yi ki:

² «Wo nga findi yεTE ginE fanyi nan na yεTEe tagi.

A saxi a xa die tagi, a e xuru.

³ A naxa a xa di nde ramɔ, a findi sεnbεma ra. Na di naxa fata a baloe fende, a mixie yati faxa.

⁴ ɲamanEe to a xa fe mE, e naxa a suxu e xa gantanyi ra, e a xanin Misira wure ra a ɲɔE kui.»

⁵ «Na yεTE ginE to a to, a xa fe mu sɔɔnEYaxi,

a naxa a xa di gbete tongo,
a a findi yete senbema ra.

⁶ Na di nu a jereema yetee tagi a senbe ma.

A naxa fata a baloe fende, a mixie faha.

⁷ A naxa nee xa tete kana, a taakae faha.
Nama birin nu bara gaaxu a xa yirindinyi yara.

⁸ Namanee man naxa keli a rabilinyi,
e naxa e xa yele itala, e a suxu gantanyi ra.

⁹ E naxa a raso kule kui wuree ra,
e a xanin Babilon mange xon ma.

Menni e naxa a raso geeli kui.

A yirindin xui mu me Isirayila geyae fari sonon.»

¹⁰ «Wo nga nu luxi ne alo weni bili naxan sixi xure de ra.

A nu bogima, a salonyie nu wuya,
barima ye nu gbo a yire.

¹¹ Salon fanyie nu na a be,
naxee fan mange sawuri ra.

A nu tixi sansie birin xun ma
a xa maite nun a salon wuyaxie xa fe ra.

¹² Konon a bara tala xone kui, a rabira boxi ma.
Sogetede foye naxa a xara, a bogie kana.

A salon fanyie naxa lisi, te naxa e gan.

¹³ Yakosi a sixi gbengberenyi nan ma,
boxi xoxoxoe, ye mu na dennaxe.

¹⁴ Te bara mini a salonyi nde kui, a a bogie gan.

Salon fanyi yo mu na a be sonon,
naxan findima mange sawuri ra.»

Kinikini suuki nan na ki naxan bama nimise kui.

20

Isirayila bonsoe xa matandi

¹ A je solofere nde, kike suuli, xi fu nde ra, Isirayila fori ndee naxa fa n yire, e xa Alatala xa marasi fen. ² Alatala naxa a masen n be, a naxe, ³ «Adamadi, Isirayila forie maxorin munfe ra e faxi n ma marasi fende, n to a fala e be n mu tin e xa n maxandi na ki. Alatala xui nan na ki.»

⁴ «Adamadi, i xa e makiiti e xa fe jaaxie nun e benbae xa fe jaaxie xa fe ra. ⁵ A fala e be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Isirayila sugandi temui naxe, n na n kali ne n belexe itexi ra Yaxuba bonsoe be a n tan nan na e Marigi Alatala ra. N na n yete masen e be Misira boxi ma, ⁶ n fa n kali e be a n e raminima ne menni sigafe ra boxi fanyi ma, n dennaxe sugandixi e be, kumi nun xijie xelema boxi naxan ma. ⁷ N a masen e be, e xa Misira kuyee wole, alako e naxa fa e yete findi seniyentaree ra. N tan nan na e Marigi Alatala ra.»

⁸ «Konon e naxa n xui matandi. E mu Misira kuyee wole, e mu gbilen nee foxo ra. Na kui n naxa a masen e be a n fama ne n ma xone radinde e ma Misira boxi ma. ⁹ Na dangi xanbi, n naxa nate tongo n xa e ramini naa, alako n xili naxa fa mabere jamanee tagi e nu dennaxe. ¹⁰ N naxa e ramini Misira boxi ra, n fa e xun ti gbengberenyi ra. ¹¹ Menni n naxa n ma yaamarie so e yi ra, n e rakolon n ma seriyie ra. Mixi naxee birama nee foxo ra, e kisima ne. ¹² N naxa malabui loxoe xa yaamari fan fi e ma tonxuma ra n tan nun e tan tagi, alako e xa a kolon n tan Alatala nan e rasenyenma.»

¹³ «Konon Isirayila bonsoe naxa e kobe raso n na gbengberenyi ma. E n ma malabui loxoe xa yaamari mabere. E mu bira n ma yaamarie foxo ra, e mu n ma seriyie suxu, naxee nu noma e rakiside. Na kui n naxa a nate, n xa n ma xone birin namini e ma, n xa

e sɔntɔ gbengberen yire. ¹⁴ Hali n mu na raba, alako n xili naxa fa mabere ɲamanɛɛ tagi, n e ramini naxee ya xɔri Misira bɔxi ra, ¹⁵ n naxa n kali n bɛlɛxɛ itexi ra gbengberenyi ma, a n mu e xaninma na bɔxi fanyi ma sɔnɔn, n nu bara naxan fi e ma, xɪɲɛ nun kumi xɛlɛma dɛnnaxɛ. ¹⁶ N na natɛ tongo nɛ, barima e nu n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛ nan maberema, e tondi n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari suxude a ki ma. E xa kuyee fe nan nu na e bɔɲɛ ma. ¹⁷ Kɔnɔ n naxa kinikini e ma, n mu e sɔntɔ gbengberenyi ma. ¹⁸ N naxa a masen e xa die bɛ mɛnni, n naxɛ, «Wo naxa bira wo benbae xa yaamarie nun e xa sɛriyɛ fɔxɔ ra de. Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntaree ra e xa kuyee batufe ra. ¹⁹ N tan nan na wo Marigi Alatala ra. Wo xa bira n tan nan ma yaamarie fɔxɔ ra, wo xa n ma sɛriyɛ suxu. ²⁰ Wo xa n ma malabui lɔxɔɛ rasɛniyɛn, alako na xa findi tɔnxuma ra won tagi. Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

²¹ «Kɔnɔ Isirayila die naxa muruta n ma, e mu n ma yaamarie rabatu, e mu e ɲɔxɔ sa n ma sɛriyɛ xɔn ma naxan mixi rakisima, e fa n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari mabere. Na kui n naxa a masen, n xa n ma xɔnɛ birin namini e ma gbengberen yire. ²² Kɔnɔ n mu na raba, alako n xili naxa fa mabere ɲamanɛɛ tagi, n e ramini naxee ya xɔri Misira bɔxi ra. ²³ Kɔnɔ n na n kali n bɛlɛxɛ itexi nan na gbengberenyi ma, n xa e rayensen yɛ ɲamanɛɛ tagi, ²⁴ barima e mu n ma sɛriyɛ rabatu, e n ma yaamarie matandi, e n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari mabere, e man fa e ya rafindi e benbae xa kuyee ma. ²⁵ N naxa e lu e xa bira e yɛtɛ xa yaamari ɲaaxie fɔxɔ ra, sɛriyɛ mɔɔli nde naxan mu nɔma sɔɔnɛyade. ²⁶ N naxa a lu e xa findi sɛniyɛntaree ra sɛrɛxɛ mɔɔli nde xa fe ra, mixi xa di singe faxama sɛrɛxɛ naxan ma fe ra. N nu wama nɛ e xa na fɔxi magaaxuxi to, alako e xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.»

²⁷ «Adamadi, i xa a fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, i naxɛ, «Wo marigi Alatala yi nan masenxi: Wo benbae bara n finsiriwali, e bara n yanfa. ²⁸ N to bara e raso bɔxi ma, n na n kali naxan na fife ra e ma, e naxa sɛrɛxɛ ba fɔlɔ kuyee bɛ geyae fari nun wurie bun ma. E nu surayi ganma e bɛ, e minse fan ba sɛrɛxɛ ra. Na birin naxa na xɔnɔ ki fanyi ra, ²⁹ n fa e maxɔrin, Munse na yi yire itexi ra wo sigafe dɛnnaxɛ? Han ya na batudee xili falama Yire itexie.»

³⁰ «Na nan a ra, a fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo wama findife sɛniyɛntaree ra alɔ wo benbae, wo fa bira e xa kuyee ɲaaxie fɔxɔ ra? ³¹ Wo na wo xa die ba sɛrɛxɛ ra tɛ xɔɔra, wo na wo xa sɛniyɛnyi nan kanafe na ki. A lanma n xa tin wo xa n maxandi? N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali n mu wo luma wo xa n maxandi.»

³² «Wo naxɛ wo wama nɛ lufe alɔ duniɲa ɲamanɛɛ, naxee wuri nun gɛmɛ batuma. ³³ N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali a n na n ma mangɛya rapɲɛɛma nɛ wo xun ma sɛnbɛ ra, n na n ma xɔnɛ birin namini wo ma. ³⁴ N wo raminima nɛ ɲamanɛɛ ya ma sɛnbɛ ra, n wo malan yire keren n ma xɔnɛ kui. ³⁵ N wo xaninma nɛ gbengberenyi ma ɲamanɛɛ tagi, n wo ɲaxankata mɛnni. ³⁶ N naxan nabaxi wo benbae ra Misira gbengberenyi ma, n na fan nabama nɛ wo fan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ³⁷ N wo radangima nɛ n ma yisuxuwuri bun ma, n fa wo rapɲɛɛ n ma saatɛ ra. ³⁸ N murutɛlae nun matandilae bama nɛ wo ya ma, naxee na n gerefe. N e raminima nɛ bɔxi ra e sabatixi dɛnnaxɛ konyiya kui, kɔnɔ n mu e xaninma Isirayila bɔxi ma. Na kui wo fama nɛ a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

³⁹ «Wo tan Isirayila bɔnsɔɛ, wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo bɛ: «Xa wo wama sigafe wo xa kuyee batude, awa yire, kɔnɔ xa a sa li wo wo tuli matima n xili sɛniyɛnxi nan na, wo naxa n mabere sɔnɔn wo xa kuyee batui ra. ⁴⁰ Wo Marigi Alatala xui nan yi ki: Isirayila bɔnsɔɛ fama nɛ n batude yi geya itexi sɛniyɛnxi fari. N e rasɛnɛma nɛ a fanyi ra, n e xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie tongo a nun e xa hadiya birin. ⁴¹ N na wo ramini ɲamanɛɛ tagi wo rayensenxi dɛnnaxɛ, n wo rasɛnɛma nɛ a fanyi ra, alɔ surayi xiri fanyi. N na n ma sɛniyɛnyi masenma nɛ ɲamanɛɛ bɛ wo saabui ra. ⁴² N na wo ragbilen wo xa bɔxi ma Isirayila, n na n kalixi naxan fife ra wo benbae ma, wo fama nɛ a kolonde a n tan nan na Alatala ra. ⁴³ Mɛnni, wo wo ratuma nɛ wo xa fe ɲaaxie birin ma, naxee wo findi mixi sɛniyɛntaree ra, wo fa lu na yaagi kui tun. ⁴⁴ N na wo rakisi n xili xa fe ra, n mu wo

xa wali ꞓaaxie sare fi wo ma, wo fama nɛ a kolonde a n tan nan na Alatala ra. Isirayila bɔnsɔɛ, wo Marigi Alatala xui nan na ki.»»

21

Naxankatɛ Negewi bɔxi bɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i ya rafindi i yirefanyi ma, i kawandi ti Negewi fɔtɔnyi bɛ. ³ A fala: «Negewi fɔtɔnyi, i i tuli mati i Marigi Alatala xa masenyi ra. A xui nan ya: N tɛ radɛxɛma nɛ i xɔnyi, naxan i xa wuri xindee nun wuri xaree birin ganma. Na tɛ mu tuma. A fɔxi toma nɛ keli yirefanyi ma han kɔɔla ma. ⁴ Mixi birin a kolonma nɛ a n tan Alatala nan na tɛ radɛxɛxi. A mu tuma.»»

⁵ Na tɛmui n naxa a fala a bɛ, «N Marigi Alatala, ꞓama naxɛ, a n taali wɔyɛnyi nan tun falama.» ⁶ Alatala naxa a masen n bɛ, ⁷ «Adamadi, i ya rafindi Darisalamu ma, i xa kawandi ti hɔrɔmɔlingira xa fe ra. I xa masenyi ti n xili ra Isirayila xili ma. ⁸ A fala Isirayila ꞓama bɛ: «Alatala yi nan masenxi: N tixi wo kanke. N na n ma santidɛgɛma bama nɛ a tɛɛ i, n fa wo xa tinxintɔɛe nun wo xa tinxintaree faxa. ⁹ N to natɛ tongo tinxintɔɛe nun tinxintaree xili ma, n ma santidɛgɛma bama nɛ a tɛɛ i yi ꞓama birin xa fe ra, naxee na yirefanyi nun kɔɔla ma. ¹⁰ Na kui, birin a kolonma nɛ, a n tan nan n ma santidɛgɛma raminixi a tɛɛ i wo xilima. N mu a rasoma sɔnɔn.»»

¹¹ «Adamadi, i xa i wa xui ramini i bɔɔɛ tɔɔɔxi sunnunxi xɔɔxɔɛ xa fe ra. ¹² E na i maxɔrin i wafe fe naxan ma, i xa e yaabi, «Xibaaru xɔɔxɔɛ bara n li. Limaniya bama nɛ mixi birin yi ra na xa fe ra. Mixi birin bɔɔɛ kɔntɔfilima nɛ, mixi birin sanyɛ sɛɛn gaaxui kui.» N xa a fala i bɛ, a na fafe. I Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹³ Alatala naxa a masen n bɛ, ¹⁴ «Adamadi, n ma xɛɛra iba, a falafe ra, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ:

Santidɛgɛma fanyi, santidɛgɛma xɔɔɛnxi!

¹⁵ Santidɛgɛma naxan gbaloe rabama,
santidɛgɛma naxan dangima alɔ seyamakɔnyi.
Won nɔma ꞓɛɛxinde n ma di xa mangɛ sa wuri ra?
Ade, santidɛgɛma fama nɛ birin xun nakanade.

¹⁶ Santidɛgɛma faxi nɛ a fe xa sɔɔnɛya,
a xɔɔɛn, a suxuxi faxɛti yi ra.

¹⁷ Adamadi, i wa xui ite,
barima na santidɛgɛma tima nɛ n ma ꞓama kanke,
a Isirayila mangɛɛ faxa, a nun n ma ꞓama.
Na kui, i kanke madin sunnunxi kui.»»

¹⁸ «Matoe nan a ra.
Munse fama rabade xa Yudaya mangɛya mu fa nɔ tide yi santidɛgɛma yara?
Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁹ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra.
I xa i bɛɛxɛɛ bɔnbɔ keren.
Santidɛgɛma man xa bɔnbɔ firin, a xa bɔnbɔ saxan.
Santidɛgɛma nan a ra naxan gbaloe rabama,
naxan faxɛ tima yire birin.

²⁰ Na kui limaniya bama nɛ mixie yi ra,
mixi gbegbe sɔntɔ.
N ma santidɛgɛma tima nɛ naadɛɛ birin na faxɛ tife ra.
A dangima nɛ alɔ seyamakɔnyi.

²¹ Santidɛgɛma xabɛ tima nɛ yirefanyi ma,
a xabɛ ti kɔɔla ma,
a dɛ ya rafindixi yire birin ma.

²² Na tɛmui, n tan Alatala fama nɛ n bɛɛxɛɛ bɔnbɔɔɛ,

n ma xɔnɛ fa dan.

Alatala xui nan na ki.»

²³ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ²⁴ «Adamadi, i naxan nabama, i xa kira firin nabɔɔ Babilɔn mangɛ xa santidɛgɛma ɲɛɛma naxee ra. E firin xa keli yire keren, tɔnxuma xa ti yire nde e fatanma dɛnnaxe. ²⁵ Kira keren xa siga Amorikae xɔnyi naxan xili Raaba. Kira firin nde xa siga Yudaya xa taa makantaxi naxan xili Darisalamu. ²⁶ Babilɔn mangɛ tima nɛ na kira firin xunyi ra, a xa sematoe wali raba alɔ xalie mawolife, kuyee maxɔrinfe, nun sube bɔɲɛ matofe. ²⁷ Na sematoe wali a masenma nɛ a be a xa siga Darisalamu mabiri, a xa geresosee tongo tɛtɛ longori ra, a xa na naadɛe rabira, a fa gbaloe ti taa kui. ²⁸ Darisalamukae to saatɛ xiri e nun Babilɔn mangɛ ra, e na sematoe wali toma wule nan na. Kɔnɔ Babilɔn mangɛ mu a tuli matima e ra, barima a naxe e fan bara haake sɔtɔ a mabiri. Na nan a ra, a e xaninma konyiya kui.»

²⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo xa wali ɲaaxi bara a niya n xa ratu wo xa yunubi dangixie ma, n xa wo xanin konyiya kui. ³⁰ I tan Isirayila mangɛ tinxintare, i xa ɲaxankatɛ lɔxɔɛ bara a li. ³¹ I Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Mangɛ tɔnxuma ba i xunyi ma! Mangɛya bara ba i yi ra. Mixi magoroxi xa fe itema nɛ, mixi matexi xa fe magoro. ³² I xa mangɛya xun nakanama nɛ, a ɲɔn. Na mangɛya mu gbilenma a ra fo mixi fa, a lan a xa so naxan yi ra. Na fima na kanyi nan ma.»

³³ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra a falafe ra, «Alatala yi nan masenxi Amonikae xa konbie xa fe ra, a naxe:

Santidɛgɛma bara ba a tɛɛ i gbaloe xa fe ra.

A bara raxaɲɛn alako a xa faxɛ ti alɔ seyamakɔnyi.

³⁴ Wo bara la wule laamatunyie ra,

wo bara wo tuli mati sematoe wule falɛ ra.

Na kui na santidɛgɛma tima nɛ tinxintaree kɔn na,

naxee lanma e xa ɲaxankata e xa yunubi kamalixie xa fe ra.

³⁵ Wo xa wo xa santidɛgɛma ragbilen a tɛɛ i.

N wo makiitima nɛ wo xa bɔxi ma wo daaxi dɛnnaxe.

³⁶ N na n ma xɔnɛ xɔɔxɔɔɛ raminima nɛ wo ma,

n wo so xɛmɛ ɲaaxie yi ra naxee fata gbaloe ra.

³⁷ Wo luma nɛ alɔ yege tɛ xɔɔra,

wo wuli ifili wo xa bɔxi ma,

wo xili ɲɔn feo.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

22

Darisalamu xa yunubie

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ² «Adamadi, a mu lanma xɛ i xa yi taa faxɛti makiiti, i xa a rakolon a xa wali kobie birin na? ³ A fala a be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Taa nan yi ki, naxan xun nakanama a xa faxɛ tife ra, naxan a findima taa sɛniyɛntare ra a xa kuye batufe ra. ⁴ Wo bara yunubi sɔtɔ na faxɛ tife kui, wo bara sɛniyɛntareɲa sɔtɔ na kuyee batufe ra, wo naxee yailanxi wo bɛlɛxɛ ra. A gbe mu luxi wo xa simaya xa ɲɔn, si gbɛtɛɛ xa wo xili mabere. ⁵ Si naxee na rabilinyi nun si naxee na yire makuye, e birin wo mayelema nɛ wo xa yunubie xa fe ra. Wo xa fe xɔɔxɔɔ!»

⁶ «Wo xa mangɛɛ faxɛ tima e xa nɔɛ saabui ra, ⁷ e mixie baba nun e nga maberema, e wo xa xɔɲɛ nun wo xa kiridie tɔɔɔma. ⁸ Wo n ma se sɛniyɛnxie bɔtɛ baxi, wo n ma malabui lɔxɔɛ maberema. ⁹ Tɔɔɲɛgɛlae na wo ya ma naxee faxɛ tima. Kuye batue na wo ya ma naxee sɛɛxɛ bama geya fari, e fa yɛnɛ ɲaaxi raba naa. ¹⁰ Xɛmɛɛ na na naxee sama e baba xa ginɛ fɛ ma, e ginɛ masama naxan mu sɛniyɛnxi a xa kike wali xa fe ra, ¹¹ e yɛnɛ rabama e dɔxɔboore xa ginɛ ra, e yɛnɛ rabama e xa di xa ginɛ ra, e yɛnɛ rabama e maaginɛ yati ra e nun naxan baba keren. ¹² Mixie na wo ya ma naxee sare rasuxuma mixi faxafe ma. Ndee na na naxee geeni sama doni fari, e fuma e ngaxakerenyi ma. Wo bara nɛɛmu n tan ma! Alatala xui nan na ki.»

¹³ «N na n belexe bonboma ne xone kui wo xa naafuli tinxintare nun wo xa faxe tife xa fe ra ¹⁴ Senbe luma wo be n ma kiiti sa loxo? Wo suusama n na? N xa a fala wo be, n wo jaxankatama ne. Alatala xui nan na ki. ¹⁵ N wo rayensenma ne jamanee ma, n wo rayensen ye boxi birin ma. N wo xa seniyentareja jonma ne. ¹⁶ Wo na lu yaagi kui jamanee tagi, wo fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁷ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ¹⁸ «Adamadi, Isirayila bonsoe bara lu n be alo gbeti gbi xabude. E maniyaxi na wure gbeeli nan na, yoxui, wure, nun sunbui naxan bama gbeti raxunuxi ra. ¹⁹ Na kui, Marigi Alatala yi nan masenxi: «Wo to bara lu alo gbeti gbi, n wo malanma ne Darisalamu, ²⁰ n ma xone fa wo raxunu alo gbeti, wure gbeeli, wure, yoxui, nun sunbui raxunuma ki naxe te ra. ²¹ N wo malanma ne n ma bojete kui, n fa wo raxunu Darisalamu taa kui. ²² Wo na raxunu naa, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra, naxan a xa xone radinxi wo ma.»»

²³ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ²⁴ «Adamadi, a fala Isirayila boxi be, i naxe: «Boxi nan i ra, naxan mu tune toma n ma xone loxo. ²⁵ I xa mangee xaxili luma ne alo yete xaape naxan sube iboma. E na na mooli rabafe mixie ra. Ginee na findife kaape ra e xa faxe tife xa fe ra. E na mure tife alo fe. ²⁶ I xa serexedubee n ma seriy matandima, e see seniyenxi findima se seniyentare ra. E mu se seniyenxi nun se seniyentare tagi rasama, e mu mixie fan nakolonma na tagi rasa ra. E mu n ma malabui loxo xa yaamari suxuma. Na birin kui, e n xili maberema e ya ma. ²⁷ I xa kuntigie luxi ne alo wulai bare naxee sube iboma. E mixie faxes mure tife ma. ²⁸ I xa namijonmee dugi felenma na birin ma e xa wule laamatunyie nun e xa wule masenyie ra. E naxe, «Ala nan a masenxi,» a fa li Ala mu sese masenxi e be. ²⁹ Boxikae e bore rawalima tinxintareya kui. E mure tima, e setaree nun xone tooma. E mu tinxin feo.»»

³⁰ «N bara mixi nde fen e ya ma, naxan noma tete rakelide, a fa ti naade ya ra n ya i, alako na boxi naxa kana. Kono n mu na mixi soto. ³¹ Na nan a ra, n fama n ma xone ramidine e ma alo te, n e sonto e xa wali jaxaxi sare ma. Marigi Alatala xui nan na ki.»

23

Di ginE firin

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ² «Adamadi, ginE firin xa taruxui nan yi ki, e birin nga keren. ³ E fonike temui, e naxa e yete findi langoe ginE ra Misira boxi ma. Na ginEdimE die naxa tin xeme xa e xipe masuxu. ⁴ GinE naxan fori, a nu xili Ohola, a xunya xili Oholiba. E nu na n ma jama nan ya ma, e fa die bari. Ohola misaalixi Samari nan na, Oholiba misaalixi Darisalamu nan na.»

⁵ «Ohola naxa a yete mati langoeja ra a nu na n ma niini bun ma temui naxe. A naxa a jenge maxanu naxee findi Asiriyakae ra, sori tofanyi naxee ⁶ gere dugi ragoroma e ma, e findi mangee ra, e findi soe ragie ra. ⁷ A naxa a yete fi e ma langoeja ra e tide to nu gbo, a man fa bira e xa kuyee foxo ra. ⁸ A mu a xa langoe fe lu na, a naxan foloxi Misira boxi ma, xeme xa a xipe fanyie masuxu, e e waxonfe raba a ra.»

⁹ «Na nan a to, n naxa a lu a jenge Asiriyakae sagoe, a naxee maxanu. ¹⁰ Nee nan a rageli ti, e naxa a xa die tongo, e a fan faxes santidagama ra. A xili naxa findi konbi ra ginE tagi a xa jaxankate xa fe ra.»

¹¹ «A xunya Oholiba naxa na to, kono a tan xa jenge suxufe nu xoxoxo a taara be, a naxa bu langoeja kui. ¹² A fan nu wama sori Asiriyakae xon, naxee findi mangee ra, naxee findi soe ragie ra. E birin tofan e xa sori dugi kui. ¹³ N naxa a to a fan nu na seniyentareja kui alo a taara.»

¹⁴ «Kono a tan bara fe gbete sa na fari. A to Kalidikae xa pirinti gbeeli to banxi xale nde ma, ¹⁵ beleti xirixi e tagi, xun sase doxoxi e xun, naxee findi sori mangee Kalidikae ra, naxee sori ragise ragima, ¹⁶ a naxa xerae xee Kalidi boxi ma e xilide barima a nu wama e xon. ¹⁷ E to fa a yire, e naxa sa e bore fe ma, e e sago raba. E to na fe seniyentare raba, e xa fe naxa rapaxu a ma, a gbilen e foxo ra. ¹⁸ A to nu na na langoeja yaagitareya kui, a naxa rapaxu n fan ma, n fa a rabolo alo n na rabaxi a xunya ra ki naxe. ¹⁹ A to

ratu a xa fonikeya sēniyēntareya ma Misira bōxi ma, a naxa lu langoeḡa raba ra dangife a singe ra. ²⁰ A ḡeḡe xa fe nu xōrōxō a ma. E sēnbe to gboxi yēne rabade alō sofalee nun soee. ²¹ Na nan na ki, wo xa langoeḡa wo fonike ra na xōli bara wo suxu alō a singe ra, Misira xēmēe nu wo xipe masuxuma tēmui naxē.»

²² «Oholiba, Alatala yi nan masenxi na xa fe ra: «N i ḡeḡe bōḡe ratema ne i gerefe ma, i mēxi naxee ra. N e rakelima yire birin fafe ra i gerefe. ²³ Babilōnkae Kalidikae, Pekodikae, Sowakae, Kowakae, nun Asiriyakae xa sōōri sēnbēmae, mangēe nun soe ragie, ²⁴ e birin fama ne i xili ma nun e xa geresosee ra, e xa sōōri ragisee ra, e xa kote xanin see ra, nun e xa sōōri gaali ra. E i rabilinma ne, wure lefae na e bēlēxēe, makantasee na e xunyi ma. N i soma ne e yi ra, alako e xa i ḡaxankata e gbe ki ma. ²⁵ N n ma xōne ramini ma ne i ma, e fan i gerema ne e xa xōne ra. E i xa mixie ḡōe nun tulie xabama ne. Naxee luxi, e e tan faxama ne santidēgēma ra. E i xa die xaninma ne. Naxee luxi, e e tan ganma ne. ²⁶ E i xa sosee nun i xa xunmasee tofanyie xaninma ne. ²⁷ N i xa langoeḡa danma ne, i naxan fōlōxi Misira. I mu i ḡōxō rasigama na ma sōnōn.»»

²⁸ «I Marigi Alatala yi nan masenxi: «A gbe mu luxi n xa i sa i yaxuie sagoe, naxee nu rapaaxu i ma a singe ra, i fa gbilen e fōxō ra. ²⁹ E i gerema ne, e i harige birin ba i yi ra. E i luma i mageli nan na i xa langoeḡa xa yaagi kui. ³⁰ I xa wali sēniyēntare bara yi gbaloe fi i ma, barima si gbētēe xōli nu na i ma, i fa fe ḡaaxi raba e xa kuyee ra. ³¹ I to ḡere i taara xa kira xōn ma, n a xa ḡaxankatē tōnbili nan soma i yi ra.»»

³² «Alatala yi nan masenxi:

«I i taara xa ḡaxankatē tōnbili xungbe tongoma ne,
i fa ḡaxankatē gbeḡe sōtō, naxan na a kui,
a fa findi yaagi belebele ra i bē.

³³ Na ḡaxankatē nan a niyama i fa lu alō siisila nimisaxi.
Na findima kasare nun kanari nan na i bē,
alō a nu na ki naxē i xunya Samari bē.

³⁴ I fama ne na birin sōtōde han a dangi a i,
i fa i yetē xipe ibōō sunnunyi kui.

I Marigi Alatala xui nan na ki.»»

³⁵ «Alatala yi nan masenxi na xa fe ra: «I to bara nēemu n ma, i fa i kobe raso n na, a lanma ne i xa i xa langoeḡa kote xanin.»»

³⁶ Alatala naxa a masen n bē, a naxē, «Adamadi, i Ohola nun Oholiba makiitima ne? E rakolon e xa wali ḡaaxie ra. ³⁷ E bara yēne raba, e bara faxē ti, e bara yēne raba e xa kuyee ra, e bara e xa die fan gan sērexe ra na kuyee bē. Na die nu findixi n tan nan gbe ra. ³⁸ E man yi nan nabaxi n na: E bara n ma hōrōmōbanxi findi yire sēniyēntare ra, e n ma malabui lōxōe fan mabere. ³⁹ E to nu e xa die bama sērexe ra e xa kuyee bē lōxōe naxē, e man so ne n ma hōrōmōbanxi kui, e a findi yire sēniyēntare ra. E na nan nabaxi n ma banxi kui.»»

⁴⁰ «E naxa xēerae xēe yire makuye, alako mixie xa fa. E to i yire li, i naxa i maxa, i lini ti i yae ra, i i xa xunmase tofanyi gbaku i kōn ma alako i xa rafa e ma. ⁴¹ I naxa e rasene sade fanyi ma, i n ma surayi nun ture dōxō teebili ra.»»

⁴² «ḡNama nu na i rabilinyi. Sebakae fan nu na naxee keli gbengberenyi ma. E nu bēlēxerasoe soma i tan nun i xunya bēlēxē ra, e fa mangē nimitē tofanyi dusu wo xunyi ma. ⁴³ Na tēmui n naxa a fala na ginē xa fe ra naxan nu bara tagan a xa langoeḡa rabafe ra, «Wo xa a tongo langoe ginē ra, barima a na gbansan nan kolon.» ⁴⁴ E naxa sa na ginē fe ma langoe ki ma. E e sa Ohola nun Oholiba fe ma na ki ne. ⁴⁵ Kōnō tinxintōe e makiitima ne e xa yēne xa fe ra, a nun e xa faxē tife xa fe ra.»»

⁴⁶ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «Gali nde xa te e xili ma, e xa e xun nakana, e harige birin xanin. ⁴⁷ Na gali e magōnōma ne gēmēe ra, a e faxa e xa santidēgēmae ra. A e xa die faxa, a e xa banxie gan tē ra.»»

⁴⁸ «N langoeጎa ጎጋጋma na ki nE wo xa bጋxi kui, alako ginEe xa a kolon a mu lanma e xa ጎEeE wo gbe ki ma. ⁴⁹ Wo xa yeNE kote nun wo xa kuye batui kote na dጋጋጋ wo xun ma, wo a kolonma nE a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

24

Tunde taali

¹ A ጎE solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, Alatala naxa a masen n bE, a naxE, ² «Adamadi, i xa yi ጎE, yi kike, nun yi lጋጋጋE seBE, barima to Babilጋn mangE gere fጋጋጋma nE Darisalamu. ³ I xa yi taali wጋyeNyeni fala yi bጋnsጋE murutaxi bE. A fala e bE:

«Alatala yi nan masenxi:

Ye sa tunde kui, tunde dጋጋጋ tE ma.

⁴ Sube xuti fanyie sa a kui,

xutie naxee fan a birin bE alጋ tabe nun tunki sube,

⁵ naxan xabaxi xuruse fate fanyi ra.

Yege sa tE han tunde xa satun, sube xa ጎin.»»

⁶ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:

Gbaloe bara yi bጋxi li.

Ye bara so sube ra tunde kui.

Sube xuti birin ba keren kerenyi ra.

⁷ Mixi kጋn to raxaba, a raba fanye nan fari.

Xa a sa raba bጋxi nE nu, bEnde nu nጋma a makotode.

⁸ N fan fama nE wo wuli rafilide n gbeጎጋጋጋE ra fanye fari, alako a naxa makoto.»

⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:

ጎNaxankatE na yi taa faxEti bE.

N yege gbegbe sama nE na tE xጋጋra.

¹⁰ Wo fan yege sa tE, a xa xungbo.

Sube ጎin a fanyi ra, bጋre se sa a fari, a xጋrie xa gan feo.

¹¹ Na dangi xanbi, tunde igeli xa dጋጋጋ tige wolenxi fari, han tunde xa fura alጋ wure gbeeli naxan wama raxunufe, alako se birin naxan luxi tunde kui a xa ጎጋn.

¹² Kጋጋጋ na mu sጋጋጋEyama.

Tጋ mu nጋma se birin xጋride naxan luma tunde kui.»»

¹³ «Wo bara findi sEጋnyEጋntaree ra wo xa yeNE xa fe ra. N bara kata wo rasEጋnyEጋnde, kጋጋጋ wo mu tin. Na kui wo mu sEጋnyEጋnyeni sጋጋጋma han n gE n ma xጋNE birin naminide wo ma. ¹⁴ N tan Alatala xa a fala wo bE, na waxati bara a li. N mu kinikinima wo ma, n mu gbilenma n ma natE ma. N wo makiitima wo ጎEeE ki nun wo xa wali nan ma. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki.»

¹⁵ Alatala naxa a masen n bE, a naxE, ¹⁶ «Adamadi, a gbe mu luxi n xa a niya a naxan nafan i ma dangife i yae yati ra, n fama nE na ralጋede i ma keren na. Kጋጋጋ i naxan nabama, i naxa wa xui yo ramini, i naxa ya ye keren namini. ¹⁷ I xa i sabari i xa sunnunyeni kui, i naxa i xui ramini alጋ mixie darixi a raba ra faxa mixie bE ki naxE. I naxa i xunyi mageli ti, i naxa sankiri ba i sanyi, i naxa i yatagi makoto, i naxa donse don mixie darixi naxan don na ጎጋn fe tEጋmui.»

¹⁸ N ma ginE naxa faxa na nunmare ra. Na kuye iba gEeEgE, n naxa a raba alጋ Alatala nu bara n yamari ki naxE. ¹⁹ Nama naxa n maxጋrin, «I na yi ጎጋn fe rabafe ki naxE, na munse masenma muxu tan bE?» ²⁰ N naxa e yaabi, «Alatala naxa a masen n bE, a naxE, ²¹ «A fala Isirayila bጋnsጋE bE, wo Marigi Alatala naxE, a gbe mu luxi n xa a niya n ma hጋጋጋጋbanxi xa findi yire sEጋnyEጋntaree ra, na banxi naxan nafan wo ma ki fanyi ra. Wo xa die man faxama nE santidegEma ra.» ²² Na tEጋmui wo fama na ጎጋn fe suxude alጋ n a suxu ki naxE. Wo mu wo yatagi makotoma, wo mu ጎጋn fe donse donma, ²³ wo mu wo

xunyi mageli tima, wo mu sankiri bama wo sanyi. Wo mu 𐤎𐤓𐤏𐤍 fe rabama wa xui ra. Wo xa yunubie nan tun wo xun nakanama. ²⁴ Ala man naxe, «Annabi Esekiyeli findima wo be misaali nan na. A naxan nabaxi, wo fan fama na nan nabade. Na fee na raba, wo a kolonma ne a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

²⁵ «Adamadi, n xa a fala i be, n e xa hōrōmōbanxi, naxan nafanxi e ma ki fanyi ra, a nun e xa die, n nee bama e yi ra lōxōe naxe, ²⁶ na lōxōe yati mixi ratangaxi fama ne i yire, a na xibaarui fala i be. ²⁷ Na lōxōe, i nenyi fulunma ne na mixi ratangaxi ya xōri, i mu findima boboe ra sōnōn. Na birin findima misaali nan na 𐤎ama be, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

25

Amon, Mowaba, Edon, nun Filisita xa 𐤎axankate

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Amonikae xili ma. ³ A fala e be, «Wo wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra. A yi nan masenxi: Wo to yele n ma hōrōmōbanxi xa seniyenyi kanafe ra, a nun Isirayila xa bōxi xa kanari, a nun Yuda bōnsōe sigafe ra konyiya kui, ⁴ n wo sama ne sogetedekae sagoe. E yonkinma ne wo tagi, e wo xa donse don, e wo xa xipe min. ⁵ N Raaba findima 𐤎ōxōme gōōe nan na, n Amoni bōxi findi yexee malabude ra. Wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁶ «Wo Marigi Alatala yi masenxi, a naxe, «Wo tan bōpe 𐤎aaxie to fare boron 𐤎elēxinyi kui n ma 𐤎ama xa gbaloe xa fe ra, ⁷ n fama ne n belexe italade wo xili ma, n wo sa si gbete sagoe. N wo si 𐤎ōnma ne dunipa ma. N na ge na rabade, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Mowaba nun Seyiri to bara a fala a Yuda bōnsōe luxi ne alō 𐤎amanee birin, ⁹ n fama ne a niyade a xa bōxi fanyi keli Beti Yesimoti ma, Bali Meyoni, han Kiriayatayimi, birin xa lu a yaxuie sagoe. ¹⁰ N a fima ne sogetedekae ma, a nun Amoni bōxi n fama naxan xili 𐤎ōnde dunipa ma. ¹¹ N na ge Mowaba 𐤎axankatade, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹² «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Edon bōnsōe to a gbe𐤎ōxō Yuda bōnsōe ma, e bara haake sōtō. ¹³ Na kui, Alatala yi nan masenxi: N Edon gerema ne santidegema ra, n mixi nun xuruse birin sōntō kelife Teman ma han Dedan. ¹⁴ N na n gbe𐤎ōxōma ne Edon ma n ma 𐤎ama Isirayila saabui ra n ma xōne bere ra. E fama ne gbe𐤎ōxōe kolonde. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Filisitakae to e gbe𐤎ōxō Yudaya ma e naxan xōnxi kabi temui xōnkuye, ¹⁶ n tan wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Filisitakae gerema ne, n Keriti bōnsōe 𐤎ōn, n mixie sōntō naxee sabatixi baa de ra. ¹⁷ N na n gbe𐤎ōxōma ne e ma n ma xōne kui. Na temui e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

26

Tire xa 𐤎axankate

¹ A 𐤎e fu nun keren nde, kike xi singe ra, Alatala naxa a masen n be, a naxe, ² «Adamadi, Tire to bara a kolon a Darisalamu na safe si gbete sagoe, a fa a ma𐤎ōxun a nōma naafuli sōtōde na gbaloe raba xa fe ra, ³ wo Marigi Alatala yi nan masenxi, «Tire, n tixi wo kanke! N fama ne si gbete ra wo yire, e din wo ra alō baa mōrōnyie. ⁴ E Tire tete birin yensenma ne, e wo xa yire makantaxie kana, wo xōnyi fa findi fanye mageli ra, ⁵ yexesuxuie e xa yele raxarama dennaxe. Alatala xui nan na ki. N a xa naafuli fima ne si gbete ma, ⁶ a xa mixie faxama ne santidegema ra. Na kui, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N fama ne Babilōn mange xungbe Nebukadansari ra kelife kōōla ma, a xa wo tan Tirekae gere a xa sōōri gali nun a xa soe ragi gali ra. ⁸ A wo xa mixie sōntōma ne santidegema ra. A yiree mate wo xa tete seeti ma alako a xa naa kana. Wo mu nōma a tōōrōde a xa wure lefae xa fe ra. ⁹ A dinma ne wo xa naade nun wo xa yire makantaxie ra a xa geresosee ra, han e bira. ¹⁰ A xa soe

gali xube ratema nE han. Wo xa tEte sErenma nE e xa soe, e xa sOori ragisee, nun e xa se xanin see xui ra, e na so wo xa tEte biraxi tagi tEmui naxE. ¹¹ E wo xa kirae boronma nE, e wo xa mixie faxa santidegema ra, e wo xa banxi fanyie rabira. ¹² E wo xa naafuli xaninma nE, e wo harige xun nakana. E wo xa tEte rabira, e wo xa banxie kana, naxan na lu, e na wOle baa ma. ¹³ N wo xa sigi sa danma nE, wo xa kOra xui mu mEma sOnOn. ¹⁴ N i findima fanye mabaxi nan na, yELe raxarama dEnnaxE. Wo xa taa mu gbilenma ti ra sOnOn, barima n xui nan na ki. Wo Marigi Alatala na nan masenxi.»

¹⁵ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi Tire bE, a naxE, «Si gbEte naxee sabatixi baa dE ra, e fama nE wo wa xui mEde yi gbaloe xa fe ra. ¹⁶ E xa mangEe goroma nE e xa kibanyie kui, e e xa dugi fanyie ba e ma, e fa sunnun dugi ragoro e ma, alako e xa dOxO wo sEeti ma bOxi ma yaragaaxui kui. ¹⁷ E sunnun suuki nde xabuma nE wo xun ma, naxan a falama, Wo xa fe xun bara rakana, wo tan taa sEnbEma kunkui rapEreE. Wo sEnbE nu gbo baa ma, birin nu gaaxuma wo ya ra.

¹⁸ KOnO yakOsi si naxee sabatixi baa dE ra, e bara gaaxu a fanyi ra wo xa gbaloe xa fe ra.»

¹⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxE, «N na wo xa taa kana, mixi yo mu lu naa sOnOn, baa ye fa din na yire ma, ²⁰ na luma nE alO mixi dangixi naxee bara siga aligiyama. N wo nOxunma nE bOxi bun ma, wo mu gbilen dunija ma sOnOn. ²¹ N wo rapOnma nE yi gbaloe kui feo. Mixi naxan wo fenma, a mu wo toma sOnOn. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

27

Sunnun suuki Tire bE

¹ Alatala naxa a masen n bE, a naxE, ² «Adamadi, sunnun suuki ba Tire bE. ³ I xa a fala yi bOnsOe bE, naxan sabatixi baa dE ra, naxan yuleya raba dunija birin, «Alatala yi nan masenxi:

Wo tan Tire, wo naxE wo tofan dangi birin na.

⁴ Wo sEnbE nu gbo baa ma, wo xa kunkui yailanyie nu walima a fanyi ra.

⁵ E nu sipirE wuri rawalima kelifé Seniri bOxi ma, e nu sEdiri wuri rawali kelifé Liban bEla ra.

⁶ E nu konde wuri yailan laala ra naxan kelixi Basan.

E nu santali wuri rawali kelifé Sipiri bOxi ma kunkui raxunmase ra, e fa gEmE tofanyie raso na wuri kui.

⁷ I xa bEla yailanxi tasOxOe tofanyi nan na kelifé Misira.

Dugi gbEteE fan nu gbakuma wo xa kunkuie ra naxee findixi garE dugi ra kelifé Elisaha bOxi ma.

⁸ SidOnkae nun ArawadakaE nan nu na wo xa laalabae ra, Tirekae nan nu na wo xa kunkui rapEreE ra.

⁹ Gebalikae nan nu na wo xa kunkui yailanyie ra.

Kunkuie nu fama wo yire kelifé dunija birin ma yuleya rabade.»

¹⁰ «Perisekae, Lidikae, nun Putikae nan nu na wo xa sOori galie ra, e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xOnyi nE. Na birin findixi xili fanyi nan na wo bE.

¹¹ Arawada nun Helexi sOorie nan nu na wo xa tEte makantama, Gamadikae nan nu mEEnima wo xa yire makantaxie ma, e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xOnyi nE. Na birin findixi xili fanyi nan na wo bE.»

¹² Tarasisikae nu gbeti, wure, yOxui, nun sunbui nan masarama wo xa yirabasee ra.

¹³ Girekikae, Tubalikae, nun Mesekikae nu konyie nun wure gbeeli nan masarama wo xa yirabasee ra.

¹⁴ Togaramakae nu soe nun sofale mɔɔli birin nan masarama wo xa yirabasee ra.

¹⁵ Dedankae nu sare soma wo xɔnyi sili ɲinyie nun wuri fanyi nan na.

¹⁶ Wo tan nun Aramikae nu yuleya rabama wo bore tagi. E nu gɛmɛ tofanyi, garɛ dugi, dugi rawalixi, dugi masɔxɔxie, baa bun ma gɛmɛ, nun gɛmɛ tofanyi gbeelie nan masarama wo xa yirabasee ra.

¹⁷ Yudakae nun Isirayilakae nu mɛngi nun fundenyi maniyɛ naxee kelixi Miniti bɔxi ma, donse ɲɔxunmɛ, kumi, ture, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.

¹⁸ Damasikae nu fama wɛni nan na kelife Xelebon nun yɛxɛɛ xabe kelife Saxaru, e nu e masarama wo xa yirabasee ra.

¹⁹ Danakae nun Yawanikae naxee kelixi Usali, e nu wure, kasiya wuri, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.

²⁰ Dedankae nu fama soe maxiri dugie nan na.

²¹ Arabikae nun Kedari mangɛɛ nu yuleya rabama wo xɔnyi yɛxɛɛɛ, si kontonyie, nun sie nan na. ²² Seeba nun Rama yulɛɛ nu se xiri ɲɔxunmɛ, gɛmɛ tofanyie, nun xɛɛma nan masarama wo xa yirabasee ra.

²³ «Xaranikae, Kannekae, Edenkae, Seebakae, Asiriyakae, nun Kilimadakae birin nu yuleya rabama wo xɔnyi nɛ. ²⁴ E nu fama dugi tofanyie, garɛ dugie, dugi tasɔxɔɛɛ, nun dugi masɔxɔxie mɔɔli birin nan na.»

²⁵ «Tarasisi kunkuie nan wo xa yuleya see maxaninma wo bɛ.

Wo xa kote gbo naxan ɲɛɛma baa ma.

²⁶ Wo xa laala bae wo xaninma yire makuye baa ma, kɔnɔ foye naxan kelima sogetede mabiri, a wo madulama nɛ baa ma.

²⁷ Wo xa naafuli, wo xa yuleya see, wo xa yirabasee, wo xa kunkui ragie, wo xa kunkui yailanyie, wo xa sɔɔrie, wo xa yulɛɛ, mixi birin naxee na wo xa kunkuie kui, e madulama nɛ na gbaloe lɔxɔɛ.

²⁸ Kunkui rapɛɛɛ gbelegbele xui mɛma nɛ kelife baa dɛ ra.

²⁹ Laala bae, kunkui rapɛɛɛ birin tima baa dɛ ra na fe ma.

³⁰ E wama, e xa sunnunyi xui ratema wo xa gbaloe xa fe ra, e xube so e xunyie ma wo xa ɲɔn fe tɛmui.

³¹ E e xunyie bima nɛ sunnunyi kui, e sunnun dugie ragoro e ma.

E wa e xui itexi ra, e bɔɲɛ tɔɔrɔma nɛ ki fanyi ra.»

³² «Na birin kui e sunnun suuki nde bama nɛ wo bɛ, a falafe ra, <Si mundun ɲɔnma yi ki alɔ Tire ɲɔnxi ki naxɛ?»

³³ Wo xa yuleya kote to ɲɛɛma baa ma, ɲamanɛɛ nu ɲɛlɛxinma nɛ wo xa yirabasee ra.

Wo xa naafuli nun wo harige nan nu a niyama dunijɲa mangɛɛ xa bannaya sɔɔɔ.

³⁴ Kɔnɔ yakɔsi baa tan bara wo xun nakana, a bara wo xa kote nun wo xa mixie don gbiki.

³⁵ Mixi naxee sabatixi baa dɛ, e bara gaaxu, hali mangɛɛ dɛ bara ixara.

³⁶ Yulɛ naxee na dunijɲa, e birin bara kaaba wo xa gbaloe xa fe ra.

Wo xa fe bara ɲɔn kerenyi ra.»

28

Masenyi Tire mangɛ nun Sidɔn bɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, a fala Tire mangɛ bɛ, <I Marigi Alatala yi nan masenxi:

I bara la i yεtε ra a falafe ra, «Ala nan n tan na!
N dɔxɔxi alae xa kibanyi nan kui baa dε ra!»

Kɔnɔ i mu findixi ala yo ra,

hali i to a maɲɔxunxi a i xaxili luxi nε alɔ Ala gbe.

İbunadama tun nan na i ra.

³ I ɲɔxɔ a ma a i xaxili fan dangi Annabi Daniyeli gbe ra?

I gundo fe birin kolon?

⁴ I xa xaxilimaya bara a niya i xa bannaya sɔtɔ,
xεεma nun gbeti gboxi i xa naafuli ya ma.

⁵ I fata yuleya rabade.

Na bara findi bannaya ra i bε,

kɔnɔ a man bara a niya i xa findi yεtε igboe ra.»»

⁶ «Na fe ma, i Marigi Alatala yi nan masenxi:

I ɲɔxɔ a ma i xaxili luxi nε alɔ Ala gbe,

⁷ n i yaxui kobie radinma nε i ma,

alako e xa e xa santidegεmae ba e tεε kui,

e xa wo xa tofanyi nun wo xaxilimaya ragoro,

i xa fe fanyi xun fa rakana.

⁸ E i madulama nε baa ma, i fa faxε xɔrɔxɔε sɔtɔ, i goro aligiyama.

⁹ I fama nε a falade faxεtie ya i, «Ala na n na?»

Mixi nan tun na i ra naxan faxama mixie bεlεxε ra.

¹⁰ I faxama nε yaagi kui alɔ bilakɔrε.

I Marigi Alatala xui nan nan ki.»

¹¹ Alatala naxa a masen n bε, a naxε, ¹² «Adamadi, sunnun suuki nde ba Tire mangε
bε, a falafe ra,

«I Marigi Alatala yi nan masenxi:

I nu kamalixi xaxilimaya nun tofanyi nan na.

¹³ A nu luxi nε alɔ i sabatixi Ala xa yire fanyi nan kui naxan xili Eden bɔxi.

Gεmε tofanyi naxee sare gbo e nu na i yi ra.

E xili nu falama: sariduwani, topasi, diyaman, kirosolite, onixi, yasape, safiri,
esikaribukulu, nun emerode.

Nee nu saxi xεεma raxunmasee nan tagi, e findi xurundε, bεlεxεrasoe, nun kɔnmagoree
ra.

Ala na nan birin rafalaxi i bε i daa tεmui.

¹⁴ N to i ti mangε ra, n malekε sεnbε so i yi ra.

I nu ɲεrεma tε nan tagi n ma geya fari.

¹⁵ I nu sεniyεn kabi i daa lɔxɔε,

kɔnɔ tinxintareya bara i suxu.

¹⁶ I xa yuleya xa gboe bara i findi yunubitɔε ɲaaxi ra.

Na kui n naxa i kerri Ala xa geya fari,

n naxa malekε sεnbε ba i yi.

¹⁷ I xa tofanyi nan a niya i xa findi yεtε igboe ra.

I xa fe kolonyi nan a niya i xun xa rakana.

Na kui n naxa i xa fe magoro bɔxi ma alako mangεe xa i to.

¹⁸ I xa yunubie nun i xa tinxintareya i xa yuleya kui,

na bara i xa salidee findi yire sεniyεntaree ra.

N bara tε ramini i xili ma naxan i xun nakanama,

n bara i findi xube ra ɲama ya xɔri.

¹⁹ Mangε naxee nu i kolon,

e birin bara makaaba i xa gbaloe xa fe ra.

I xa fe bara ɲɔn kerenyi ra.»»

²⁰ Alatala naxa a masen n bE, a naxE,

²¹ «Adamadi, i xa ti Sidon kanke, i xa masenyi ti a bE n xili ra, a falafe ra,

²² «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:

N bara keli i xili ma Sidon!

N na n ma nore masenma nE wo tagi.

N na wo jaxankata, mixie a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra.

Na loxoE n na n ma seniyenyi masenma nE wo ya ma.

²³ N wuganyi radinma nE wo ma, mixi gbege xa faxa taa kui.

N santidegema rawalima nE wo xili ma, mixi gbege xa sonto yire birin.

Na kui mixie a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra.»»

²⁴ «Na temui wo mu luma alo tunbee Isirayila bonsode seeti ma sonon, e fa a kolon a n tan nan na e Marigi Alatala ra.»

²⁵ Alatala naxa a masen n bE, a naxE, «N na gE Isirayila bonsode birin tongode jamanEe tagi e rayensenxi dennaxE, n na n ma seniyenyi masenma nE e bE jamanEe ya xori. Na temui e sabatima nE fa e xa boxi ma, n naxan fixi n ma konyi Yaxuba ma.

²⁶ E luma nE naa xaxilisa kui, e banxie ti, e sansie si. E doxo naa xaxilisa kui, n na e doxo booree jaxankatama temui naxE, naxee nu bara e tooro ki fanyi ra. Na temui, e a kolonma nE a n tan nan e Marigi Alatala ra.»

29

Misira xa jaxankate

¹ A jE fu nde, kike fu, xi fu nun firin nde ra, Alatala naxa a masen n bE, a naxE,
² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Misira mange nun a xa jama bE. ³ A fala a bE, «Alatala yi nan masenxi:

N bara keli i xili ma, i tan Misira Firawuna,
naxan luxi alo sojE magaaxuxi xure senkinEe ma.

I naxE, «N bara Nili xure daa n yetE bE.»

⁴ Konon n konyi belebele sotima nE i banganyie kui,

n a niyama nE yexEe xa boni i xalee ma,

n fa i rate xure kui, i tan nun na yexEe birin na.

⁵ N i luma gbengberenyi nan ma,

i tan nun na yexEe birin.

Wo luma naa, mixi yo mu wo makoma.

Wo findima donse nan na wulai subee nun xonie bE.

⁶ Na temui Misirakae birin a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra.»»

«Wo bara lu alo kale Isirayila bonsode naxan suxu mali se ra,

⁷ konon wo fa iboo a belexe kui, wo a tunki soxo.

E to e xaxili ti wo ra, wo e yanfa nE, e fa lu toore kui.

⁸ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:

N fama nE santidegema ra wo xa mixie nun wo xa xuruse faxafe ra.

⁹ Misira boxi na findi yire maxaraxi ra naxan nabejinxi,

e a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra.»

«Wo to a fala, «N bara Nili xure daa n yetE bE,»

¹⁰ n kelima nE wo xili ma nun wo xa xuree xili ma.

N Misira boxi raxarama nE, n a rabejin,

kelife Migidoli ma, han a sa doxo Asuwan ra, han Kusi naaninyi ra.

¹¹ Mixie mu dangima naa, subee mu dangima naa.

Mixi yo mu sabatima naa han jE tongo naani.

¹² N Misira boxi rabejinma alo yire gbeteE,

n a xa taae xun nakanama nE alo taa gbeteE.

N Misirakae rayensenma nE duniya yire birin.»

n wo xa kuyee rajɔnma nE Nofi taa kui.
MangE yo mu luma Misira bɔxi ma sɔnɔn.
N gaaxui luma nE na bɔxi birin ma.

¹⁴ N Patirosi xun nakanama nE,
n tE din Sowan na,
n Tebese jaxankata.

¹⁵ N na n ma xɔnE raminima nE Sini ma, Misira sɛnbE na dɛnnaxE,
n Tebese xa jama birin sɔntɔ.

¹⁶ N tE soma nE Misira ra,
n Sini rasEɛn tɔɔrE kui,
n Tebese xun nakana,
n Nofi so a yaxuie yi ra.

¹⁷ Oni nun Pi BEseti sɔɔrie birin faxama nE santidɛgɛma ra,
taakae xaninma nE konyiya kui.

¹⁸ Tapanxɛsi bira lɔxɔE xɔɔxɔma nE Misira bE,
barima na tɛmui, a sɛnbE jɔnma nE,
a sɛnbE a nu laxi naxan na.

¹⁹ N Misira jaxankatama nE,
e fa a kolon a n tan nan Alatala ra.»

²⁰ A jE fu nun keren nde, kike singe, xi solofere nde ra, Alatala naxa a masen n bE, a naxE, ²¹ «Adamadi, n bara Misira Firawuna bɛlɛxɛ gira. A mu maxirima, seri mu sama a ma, sese mu rabama a yalanfe ra, a fa nɔ santidɛgɛma tongode. ²² Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fafe Misira Firawuna xili ma, n xa a bɛlɛxɛ firinyie gira, a bɛlɛxɛ fanyi nun a bɛlɛxɛ kanaxi, alako a xa santidɛgɛma lu naa abadan. ²³ N Misirakae rayensenma nE dunija birin ma. ²⁴ N na n ma santidɛgɛma soma nE Babilɔn mangE yi, n sɛnbE fi a ma, kɔnɔ n Firawuna bɛlɛxɛ girama nE, a nuunu a ya i alɔ mixi naxan na faxafe. ²⁵ N sɛnbE fima nE Babilɔn mangE ma, kɔnɔ n Firawuna tan bɛlɛxɛ igoro. N na n ma santidɛgɛma sa Babilɔn mangE bɛlɛxɛ tɛmui naxE, a naxa a ite Misira xili ma, e a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra. ²⁶ N Misirakae rayensenma nE dunija birin ma. Na tɛmui, e a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra.»

31

Taali wɔyɛnyi Misira xa fe ra

¹ A jE fu nun keren nde, kike saxan, xi singe ra, Alatala naxa a masen n bE, a naxE,
² «Adamadi, a fala Misira Firawuna nun a xa jama bE,
«Wo maniyE na minden?»

³ Asiriya bɔxi nu luxi nE alɔ sɛdiri wuri bili nde naxan nu na Liban wondi.
A salonyie nu tofan, a niini gbo, a ite dangi wuri birin na.

⁴ TunE ye nu bara a ramɔ,
ye naxan na bɔxi bun, na nu bara a rakuya.
A nu ye radinma a sankee ma,
a fa ye xanin fɔtɔnyi birin kui.

⁵ Na nan a niya, a tan nu ite na fɔtɔnyi wuri bilie birin bE,
a salonyie nu bara wuya,
e nu fa kuya ra na ye saabui ra.

⁶ Xɔnie nu e xɛlɛe sama a salonyie ma,
burunyi subee nu di barima a niini bun ma,
jamanɛe nu sabatixi a sɛɛti ma.

⁷ A nu tofan a xa xungbe xa fe ra,
a salonyie nu kuya han, a sanke nu birixi bɔxi bun ma pon ye fenfe ra.

⁸ Sɛdiri bili naxee nu na Ala xa bɔxi ma Eden mabiri,
nee mu a xa kuyE sɔtɔ.

A salonyie nu kuya Sipiri salonyie bE, e kuya wuri mɔɔli birin bE.

A tofanyi maniyε yo mu nu na Ala xa bɔxi ma.

⁹ N tan nan a ratofan, n tan na a salonyie wuya, dangife wuri bili birin na Ala xa bɔxi ma Eden mabiri.»

¹⁰ «Na nan a to, wo Marigi Alatala naxa yi masen: A to nu ite dangi wuri birin na, yεtε igboɲa fa lu a bɔɲε kui, ¹¹ n a saxi ɲamanεε xa mangεε sagoe na nan ma, e xa a ɲaxankata a xa ɲaaxuɲa bεrε ra. N to a bεɲin, ¹² mangε nde naxan kobi a birin bε, a bara a fɔn, a fa a lu naa. A salonyie bara bira geyae fari nun gulunbae kui. A salonyi giraxie nu na bɔxi birin ma. ɲamanεε naxa keli a niini bun ma. ¹³ Xɔnie nun burunyi subee gbansan nan nu luxi a salonyie tagi. ¹⁴ Na kui, a mu lanma wuri yo xa kuya na ki dangi wuri birin na. Wuri naxee ye sɔtɔ a fanyi ra, a mu lan e xa na kuyεya li. Sεriyε ki ma, e xa faxa alɔ ibunadama naxan sigama aligiyama.»

¹⁵ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: A faxa lɔxɔε naxε, n a ɲɔn fe raba nε ye birin na, ye fa xɔri. N naxa dimi rasin Liban ma a xa fe ra, fɔtɔnyɪ naxa xara. ¹⁶ N naxa ɲamanεε ragaaxu a bira xui ma, n to a faxa alɔ mixi naxee faxaxi sigama aligiyama. Na tεmui Eden wuri bilie birin, naxee fan Liban wuri bilie birin bε, naxee ye sɔtɔ a fanyi ra, nee naxa raxara. ¹⁷ Mixi naxee nu sabatixi na wuri xungbe niini bun ma, e nun naxee nu saataxi, e fan naxa siga aligiyama, e fa mixie li e nu bara naxee faxa santidεgεma ra.»

¹⁸ «Eden wuri mundun maniyama wo xa tofanyi nun wo xa sεnbε ra? Hali wo tan goro aligiyama, wo fa lu sunnataree ya ma naxee faxama santidεgεma ra. Na birin misaalixi Misira mangε Firawuna nun a xa sɔɔri gali nan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

32

Sunnun suuki Firawuna bε

¹ A ɲε fu nun firin nde, kike fu nun firin, xi singe ra, Alatala naxa a masen n bε, a naxε, ² «Adamadi suuki nde sa Misira mangε Firawuna bε, a falafe ra:

ɪ luxi nε alɔ yεtε ɲamanεε tagi,
alɔ yεxε magaaxuxi baa ma,
naxan ye imaxama a bεlε ra han a dunda.

³ I Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε:
N na n ma yεlε dusuma nε i xun na,
gali fa i bεndun n ma.

⁴ N i ratema nε xare ma,
n i woli fiili ma, xɔnie nun burunyi subee luga i ra.

⁵ N i sube sama nε geyae fari,
i xuntunyie lu gulunbae kui,

⁶ bɔxi bunda i wuli ra han geyae fari,
i sube to folee kui.

⁷ N na i xun nakana,
n koore makotoma nε, n tunbuie xa yanbε ba.
N soge makotoma nε nuxui ra, kike fan mu yanbama.

⁸ N yanbasee birin makotoma nε i xa fe ra,
n dimi rasin i xa bɔxi ma.
I Marigi Alatala xui nan nan ki.»

⁹ «N na i xa kanari masen ɲamanεε ma,
n ɲama gbegbe raxɔnɔma nε i xili ma,
i mu naxee kolon.

¹⁰ N na n ma santidεgεma ba a tεε kui,
n si gbegbe ratεrεnnama nε i xa fe ra,
e xa mangεε fa gaaxu.

E na i xa birε to,
e birin gaaxuma nε e yεtε xa fe ra.

¹¹ E Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε:

Babilon mange xa santidegema i lima ne.

¹² N i xa sori galie ragoroma ne jalamae xa santidegema ra, jalamae naxee jaaxu sorie birin be. E Misirakae xa yete igboja kanama ne, e e xa sori galie sonto.

¹³ N i xa xurusee faxama ne Nili xure de ra. Mixi yo, xuruse yo, sese mu lu na ye dunda ra.

¹⁴ N na ye raxarama ne, a xele alo ture.

I Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «N na Misira boxi findi yire maxaraxi ra,

n na a harige birin ba naa,

n na a xa mixie birin faxa,

na temui, e a kolonma ne a n tan nan na e Marigi Alatala ra.»

¹⁶ «Sunnun suuki nan na ki, jamanee fama naxan bade Misira nun a xa sori galie be. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁷ A je fu nun firin nde, kike fu nun firin, xi fu nun suuli nde ra, Alatala naxa a masen n be, a naxe, ¹⁸ «Adamadi, wa xui rate Misira xa sori galie nun jamanee xa fe ra, naxee birin sigama aligiyama. ¹⁹ A fala e be, «Wo tan xa fe dangi wo booree ra? Wo faxama ne, wo nun sunnataree ragata yire keren.» ²⁰ Misira nun a xa sori galie faxama santidegema nan saabui ra. ²¹ E jamanee mange jalamae lima ne aligiyama, naxee a falama Misira xa fe ra, «E fan bara siga aligiyama, e fa lu sunnataree fe ma naxee man faxaxi santidegema ra.»»

²² «Asiriya nun a xa sori gali birin na menni gaburie tagi, a xa mixie birin naxee faxaxi santidegema ra. ²³ Asiriyakae ragataxi aligiyama, e xa sori galie saxi e seeti ma, e tan naxee birin gbaloe radin dunija ma e xa santidegema saabui ra.»

²⁴ «Elama nun a xa sori galie fan na e xa gaburie seeti ma. E fan faxaxi santidegema nan na, e tan naxee gbaloe radin dunija ma, e fan sama ne sunnataree seeti ma aligiyama, yaagi na e foxo ra. ²⁵ A tan nun a xa sori galie birin saxi mixi faxaxie ya ma menni, e gaburie a rabilinxi. Na sunnataree birin faxaxi santidegema nan na. E to gbaloe radin dunija ma, e fan sigama ne aligiyama yaagi kui, e fa lu mixi faxaxie ya ma.»

²⁶ «Meseki nun Tubali xa sori galie fan na naa gaburie kui. Na sunnataree birin faxaxi santidegema nan na, barima e nu gbaloe radinma dunija ma. ²⁷ E mu saxi sori sunnataree gbete fe ma, naxee sigaxi aligiyama e xa geresosee ra, e xa santidegema saxi e xunyi bun ma? E xa yunubi sare bara gbilen e xorie ma gbaloe xa fe ra, e naxan nabaxi dunija ma.»

²⁸ «Misira mange Firawuna fan birama ne, a fa sa sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra.»

²⁹ «Edon xa mangee nun a xa kuntigie fan na naa. Hali e senbe nu gbo, yakosi e saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra.»

³⁰ «Mange naxee kelixi kola mabiri ra, nun Sidonkae fan na naa. Hali e senbe nu gbo, e fa gbaloe raba dunija ma, e fan saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra. Na yaagi na e xun ma aligiyama.»

³¹ «Misira xa Firawuna nun a xa sori galie nee toma ne, e fa madundu e xa sorie xa fe ra naxee faxaxi santidegema ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ³² Hali n to a lu a gbaloe raba dunija ma, Firawuna nun a xa sori galie sama ne sunnataree fe ma naxee faxaxi santidegema ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

33

Makantama

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe, ² «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie be, «N na fa santidegema ra wo xa boxi xili ma, na a lima ne wo jan bara mixi nde sugandi taa makantama ra. ³ Xa na taa makantama yaxuie to fa ra, a lanma a xa sara fe jama

rakolonfe ra. ⁴ Xa a na raba, kɔnɔ mixi nde fa a bɔtɛ raba na marakolonyi xui ma, a fa faxa gere kui, a bara na faxɛ ragiri a yɛtɛ ma. ⁵ A to sara fe xui mɛ, kɔnɔ a fa a bɔtɛ raba, a nii kote na a yɛtɛ nan xun ma. Kɔnɔ mixi naxan na marakolonyi mɛ, a fa a suxu sɔɔbɛ ra, na kanyi a nii rakisima nɛ. ⁶ Kɔnɔ xa taa makantama yaxuie to fa ra, a mu sara fe a xa mixie rakolon, na tɛmui mixi naxan faxama na gere kui, hali e xa yunubie bara a niya e xa sɔntɔ, n e nii kote sama taa makantama nan xun ma.»

⁷ «Adamadi, n bara i sugandi taa makantama ra Isirayila bɔnsɔɛ bɛ. I xa i tuli mati n ma masenyi ra, i fa e rakolon a ra n tan xili ra. ⁸ N na a fala mixi kobi bɛ a faxama nɛ, xa i mu a rakolon a xa gbilen a xa kira kobi fɔxɔ ra, na mixi jaaxi faxama nɛ a xa yunubi xa fe ra, kɔnɔ n na nii kote sama i tan xun ma. ⁹ Kɔnɔ xa i a rakolon a xa gbilen a xa kira kobi fɔxɔ ra, a fa lu a mu tin na ra, a faxama a xa yunubi xa fe nan na, kɔnɔ i tan bara i nii rakisi.»

¹⁰ «Adamadi, a fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, i naxɛ, «Wo yɛtɛ a falama, wo wo xa murute nun wo xa yunubie kolon wo bɔɲɛ kui. Wo wama a kolonfe nɛ wo kisi sɔtɔma ki naxɛ. ¹¹ Wo Marigi Alatala naxɛ, «N bara n kali n yɛtɛ ra, n mu wama mixi kobi xa faxa, n wama nɛ a xa gbilen a xa kira kobi nan fɔxɔ ra, a xa kisi. Yandi, wo xa gbilen wo xa kira kobie fɔxɔ ra. Isirayila bɔnsɔɛ, wo buma faxɛ kira xɔn ma munfe ra?»»

¹² «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie bɛ, «Tinxintɔɛ xa tinxinyi mu a rakisima a na muruta lɔxɔɛ naxɛ. Mixi tinxintare xa tinxintareya mu a ralɔɛma a na gbilen a xa kira kobi fɔxɔ ra lɔxɔɛ naxɛ. Tinxintɔɛ mu a yɛtɛ rakisima a xa tinxinyi dangixi saabui ra, xa a bira fe kobi fɔxɔ ra. ¹³ N na a masen tinxintɔɛ nde bɛ a kisima nɛ, kɔnɔ a fa la a xa tinxinyi dangixi ra, a so fe kobi rabafe, a xa tinxinyi luma nɛ a ma fu. Yakɔsi a faxama nɛ a xa fe kobi xa fe ra. ¹⁴ N na a masen mixi kobi nde bɛ a mu kisima, kɔnɔ a fa gbilen a xa yunubi fɔxɔ ra, a so fe tinxinxie rabafe, ¹⁵ alɔ sɛɛkɛ ragbilenfe donima ma, se mujaaxi ragbilenfe a kanyi ma, jaɛɛfe sɛriyɛ kui, gbilenfe fe kobi fɔxɔ ra, na tɛmui a kisima nɛ, a mu faxama. ¹⁶ A yunubi naxan birin naba tɛmui dangixi, na birin xafarima nɛ. Xa a bara jaɛɛ sɛriyɛ nun tinxinyi ra, a kisima nɛ.»

¹⁷ «I ngaxakerenyie a falama, «Marigi mu tinxin.» Kɔnɔ n xa a fala i bɛ, e tan nan mu tinxin. ¹⁸ Xa tinxintɔɛ a kobe so a xa tinxinyi ra, a so tinxintareya rabafe, a faxama nɛ. ¹⁹ Xa mixi tinxintare gbilen a xa fe kobie fɔxɔ ra, a so fe tinxinxie rabafe, a kisima nɛ na saabui ra. ²⁰ N xa a fala e bɛ, «Isirayila bɔnsɔɛ naxɛ n mu tinxin, kɔnɔ n fama nɛ wo tan makiitide, kankan xa a jaɛɛ ki sare fi.»

²¹ A jaɛɛ fu nun firin nde ra, kike fu, xi fu nun suuli nde ra muxu xa konyiya kui, mixi nde kelife gere yire, a naxa fa, a fala n bɛ, a e bara Darisalamu suxu. ²² Na kɔɛ ra beenun na mixi xa fa, Alatala nu bara a bɛlɛxɛ sa n dɛ ma, a n nɛnyi rafulun alako n xa nɔ wɔyɛnde, n naxa lu boboya kui sɔnɔn.

²³ Na tɛmui Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ²⁴ «Adamadi, jaama dɔnxɔɛ naxee sabatixi Darisalamu kanaxi tagi, nee na a falafe, «Ibrahim naxa nɔ yi bɔxi sɔtɔde a keren. Won tan naxan findixi jaama ra, Ala tondima yi bɔxi fide won ma?» ²⁵ Na kui a lanma i xa a fala e bɛ, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo to sube donma wuli na a kui, wo to kuye batuma, wo to faxɛ tima, a lanma yi bɔxi xa findi wo gbe ra? ²⁶ Wo laxi wo xa santidɛgɛma gbansan nan na, wo fe jaaxie rabama tɛmui birin, wo yɛnɛ rabama wo dɔxɔboore xa ginɛ ra. Hali wo to na birin nabama, wo wama nɛ yi bɔxi man xa findi wo gbe ra?»

²⁷ «A fala e bɛ, «Wo Marigi Ala yi nan masenxi: N bara n kali n yɛtɛ ra, naxee luxi Darisalamu kanaxi tagi, nee faxama nɛ santidɛgɛma ra. Mixi naxee luxi wulai, burunyi subee nee faxama nɛ. Mixi naxee e nɔxunxi geya fari gɛmɛɛ longori ra, nee faxama nɛ wuganyi ra. ²⁸ N na bɔxi findima nɛ yire maxaraxi ra, n yɛtɛ igboe xa fe xun nakana, n a niyama nɛ si gbɛtɛ mixie mu dangi Isirayila geyae ra. ²⁹ N na na bɔxi kana e xa fe jaaxie xa fe ra, e a kolonma nɛ a n tan nan Alatala ra.»

³⁰ «Adamadi, i tan to a ra, i ngaxakerenyie na a makɔyikɔyife e xɔnyi a falafe ra, «Wo fa, wo fa wo tuli mati. Alatala na masenyi mundun tife yi ki?» ³¹ N ma jaama fama nɛ i

yire, e e tuli mati i xa masenyi ra, kɔnɔ e mu a rabatuma feo. E a falama e wama n ma fe xɔn, kɔnɔ e bɔɲɛ biraxi naafuli tinxintare nan fɔxɔ ra. ³² I luxi nɛ e bɛ alɔ sigisa xui ɲɔxunmɛ, naxan fe fanyie falama. E i xa masenyi mɛma, kɔnɔ e mu tinma birade a fɔxɔ ra.»

³³ «N ma masenyi birin na kamali nɔndi ki ma tɛmui naxɛ, e a kolonma nɛ a namijɔnmɛ nde nu na e ya ma.»

34

Xurusee nun a dɛmadonyi xa taali

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Isirayila yareratie bɛ naxee luxi alɔ xuruse dɛmadonyie, a falafe ra, «Wo Marigi Ala yi nan masenxi: Naxankatɛ na wo bɛ, wo tan Isirayila xuruse dɛmadonyie. Wo wo ɲɔxɔ sama wo yɛtɛ nan tun xɔn ma. Xuruse dɛmadonyi mu lanma xɛ a xa xurusee makanta? ³ Wo xurusee xijɲɛ minma, wo e xabe yailanma dugi ra, wo e sube donma, kɔnɔ wo mu wo ɲɔxɔ sama e xɔn ma. ⁴ Wo mu xuruse sɛnbɛtare ralimaniyama, wo mu xuruse furaxi dandanma, wo mu xuruse maxɔnɔxi maxirima seri ra. Wo mu xuruse lɔɛxie fenma, e xa gbilen gɔɔrɛ kui. Wo e yamarima nɔɛ xɔrɔxɔɛ nan tun na. ⁵ E yensenxi, barima xuruse dɛmadonyi mu nu na e fɔxɔ ra. Na kui wulai sube bara ndee ibɔɔ. ⁶ N ma xuruse gali bara yensen yɛ geya itexie ma, e lɔɛ dunija birin ma, kɔnɔ mixi yo mu mini e fende.»

⁷ «Xuruse dɛmadonyie, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra: ⁸ N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali n yɛtɛ ra, wo to n ma xurusee rabɛɲin, e findi wulai subee xa baloe ra, wo to mu wo ɲɔxɔ saxi e xɔn ma, wo mɛɛni wo yɛtɛ gbansan ma, ⁹ wo tan xuruse dɛmadonyie xa wo tuli mati Alatala xa kiiti ra. ¹⁰ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fafe na xuruse dɛmadonyie nan xili ma, e xa n sare fi gɔɔrɛ xa fe ra. N e bama nɛ xuruse dɛmadonyi wali kui, alako e naxa na raba e yɛtɛ xa geenii gbansan ma. N na n ma xurusee ratangama nɛ e ma, alako e naxa n ma xurusee tɔɔrɔ.»

¹¹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N tan yati sigama nɛ n ma xurusee fende, ¹² alɔ xuruse dɛmadonyi a rabama a xa xuruse rayensenxie bɛ ki naxɛ. N e ragbilenma nɛ yire birin e lɔɛxi dɛnnaxɛ na lɔxɔɛ. ¹³ N e raminiima nɛ ɲamanɛ birin longori ra, n e xanin e xɔnyi. N mɛɛnima nɛ e ma e xa geyae fari nun e xa gulunbae kui, e xa lu e yɛtɛ xa bɔxi ma. ¹⁴ N e dɛ madonma nɛ fiili fanyie ma Isirayila geyae fari. Mɛnni e e malabuma nɛ yire fanyi ma, e balo Isirayila geyae fari. ¹⁵ N tan nan yati n ma xurusee dɛ madonma, n malabui fima e ma. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki. ¹⁶ N xuruse lɔɛxi fenma nɛ, n xuruse maxɔnɔxi dandanma nɛ, n xuruse sɛnbɛtare ralimaniyama nɛ. Kɔnɔ xuruse naxee bara xungbo, naxee bara nɔ booree ra, n nee tan faxama nɛ kiiti tinxinxi ra.»

¹⁷ «Wo tan n ma xurusee, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N kiiti sama nɛ xurusee tagi, yɛxɛɛ kontonyie nun sikɔtɛɛ tagi. ¹⁸ Wo na sɛxɛ fanyi don fiili ma, na mu wo wasama, fo wo xa a dɔnxɔɛ fan iboron? Wo na ye tinsexi min, na mu wo wasama, fo wo xa a dɔnxɔɛ dunda? ¹⁹ A lanma n ma xurusee xa sɛxɛ don wo naxan iboronxi? A lanma e xa ye min, wo naxan dundaxi?»

²⁰ «Na kui wo Marigi Alatala yi nan masenxi nee xa fe ra: N yɛtɛ yati nan fama kiiti sade xuruse xungbee nun a lanmae tagi. ²¹ Wo bara din n ma xuruse sɛnbɛtaree ra wo ferie ra, han e bara mini gɔɔrɛ kui. ²² N fama nɛ n ma xurusee rakiside, alako mixi naxa fu e ma sɔnɔn. N kiiti sama nɛ xurusee tagi. ²³ N xuruse dɛmadonyi nde tima nɛ n ma xurusee xun ma, naxan fama e dɛ madonde a ki ma. N ma konyi Dawuda nan na ki. ²⁴ N tan findima nɛ e Marigi Ala ra, n ma konyi Dawuda findi mangɛ ra e tagi. N tan Alatala xui nan na ki.»

²⁵ «N bɔɲɛsa saatɛ tongoma nɛ e bɛ. N wulai sube xaɲɲɛ ɲɔnmɛ nɛ bɔxi ma, alako mixi xa nɔ sabatide yire birin bɔɲɛsa kui. ²⁶ N baraka ragoroma nɛ e ma. N tunɛ rafama nɛ a waxati, alako bɔxi xa fan n ma geya sɛniyɛnxi rabilinyi. ²⁷ Wurie bogima nɛ, bɔxi xɛɛ fan. N ma ɲama sabatima nɛ bɔɲɛsa kui a xa bɔxi ma. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra, a n tan nan yɔlɔnxɔnyie bolonma, n e ratanga e yaxuie

ma. ²⁸ Namanεε mu e tɔɔɔma sɔnɔn, sube xaapneε fan mu e donma sɔnɔn. E sabatima xaxilisa nan kui, mixi yo mu e magaaxuma. ²⁹ N e xa sansi bilie rafanma nε jamanεε ya xɔri. Kaamε mu e suxuma sɔnɔn, e xa yaagi e xa setarejɲa kui. ³⁰ Na tεmui, e a kolonma nε a n tan e Marigi Alatala na e fɔxɔ ra, e man a kolon a e tan Isirayila bɔnsɔε findixi n ma jama nan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ³¹ Wo tan n ma xurusee, n naxee dε madonma, adamadi nan wo ra. N tan nan na wo Marigi ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

35

Naxankatε na Edon bε

¹ Alatala naxa a masen n bε, a naxε, ² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti n xili ra Edonkaε bε, naxee sabatixi Seyiri geya ma, ³ a fala e bε, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fama nε wo tan Edonkaε xili ma, n na n sεnbε ramini wo ma, n Seyiri geya findi yire maxaraxi ra. ⁴ N wo xa taaε xun nakanama nε, nee xa findi yire rabεjɲinxi ra. Na tεmui, wo a kolonma nε a n tan nan na Alatala ra.»

⁵ «Wo to Isirayilakae xɔn kabi tεmui xɔnkuye, han wo bara e yanfa, wo e sa wo yaxuie sagoe e xa jaxankatε waxati, ⁶ n tan wo Marigi Alatala naxε, «N bara n kali n yεtε ra, n a niyama nε wo xa bu gere kui. Wo to gbata wuli ramini, n a ragirima nε na fe mɔɔli xa bira wo fɔxɔ ra tεmui birin. ⁷ N Seyiri geya findima nε yire maxaraxi ra mixi mu sigama dεnnaxε. ⁸ Binbie luma nε wo xa bɔxi birin ma, naxee faxaxi santidεgεma ra wo xa geyae fari, wo xa gulunbaε kui, nun wo xa folee longori ra. ⁹ N wo xa bɔxi findima nε yire maxaraxi ra, mixi yo mu sabatima wo xa taaε kui. Na tεmui, wo a kolonma nε a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «Wo to a fala Yudaya nun Isirayila findima nε wo gbe ra, hali n nu na e fɔxɔ ra, ¹¹ n bara n kali n yεtε ra, n tan wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «N fan wo gerema nε wo xa xɔnε nun tɔɔnε bεrε ma, naxan nu na wo bɔjɲε kui e tan mabiri. N na wo makiiti tεmui naxε, n na n yεtε masenma nε e tan bε. ¹² Na kui, wo a kolonma nε a n tan Alatala bara wo xa konbie birin mε, wo naxee ilanxi Isirayila xa geyae ra. Wo nu bara a fala, Mεnnikae xun bara rakana, alako na bɔxi xa findi muxu gbe ra. ¹³ Wo xa yεtε igboya kui, wo bara n mabere n ma yaragaaxuitarejɲa kui. N na birin mε nε.»

¹⁴ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Duniɲa birin na lu sεεwε kui, n wo xun nakanama nε a jaaaxi ra. ¹⁵ Seyiri geya nun Edonkaε birin, n wo xun nakanama nε feo. Na tεmui wo a kolonma nε, a n tan nan na Alatala ra!»

36

Masenyi Isirayila bɔxi bε

¹ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila xa geyae bε, i naxε, «Isirayila geyae, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. ² Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε: Wo yaxuie bara a fala wo xa geyae findima nε e gbe ra. ³ Na kui, i xa masenyi ti n xili ra, a falafe ra, Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: E to bara wa wo xun nakanafe, e wo raxεtεn alako wo xa lu si gbεtεε sagoe naxee wo maberema, e wo mafala, ⁴ n tan wo Marigi Alatala n xa a masen wo bε, wo tan geyae, gulunbaε, folee, taa kanaxi naxee harige birin bara xanin si gbεtεε saabui ra, ⁵ n bara natε tongo n ma xɔnε kui si gbεtεε nun Edon xili ma, barima e tan bara n ma bɔxi findi e gbe ra sεεwε birin na e bɔjɲε jaaaxi kui, alako e xa e xa xurusee dε madon naa.»

⁶ «Na kui, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila bɔxi bε. A fala geyae, folee, nun gulunbaε bε, i naxε, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N na masenyi tife xɔnε nun tɔɔnε nan kui, barima si gbεtεε bara yo wo ma. ⁷ Na xa fe ra, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N bara n kali n bεlεxε itexi ra, jamanε naxee wo rabilinxi, e xa marasɔtɔεε gbilenma nε e ma.»

⁸ «Wo tan Isirayila geyae, wo fama nε wuri bilie ramini, naxee salonyie bogi fanyie fima n ma jama Isirayila ma, barima a gbe mu luxi e xa gbilen e xɔnyi. ⁹ N mεεnima nε wo ma. N hinnεma nε wo xa xε safe ma, ¹⁰ nun wo xa taa tife ra. N wo xa mixie

rawuyama nE, Isirayila bɔnsɔE xa sabati naa. ¹¹ N mixi nun xuruse rawuyama nE wo bE, e findi di barie ra dangi a singe ra. Na tEmui, wo a kolonma nE a n tan nan na Alatala ra. ¹² N ma ɲama Isirayila a xa nɔE ɲaɲeɛma nE wo fari, wo findi e kE ra, wo mu e xa die ba e yi ra sɔnɔn.»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxE: «Mixie to a falama, a wo tan Isirayila bɔxi mixie donma, wo a niya e xa xanin konyiya kui, ¹⁴ n a niyama nE na mixi donfe mu fala wo xun sɔnɔn, nee birin faxa. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ¹⁵ N si gbEteE xa marasɔtɔE danma nE wo mabiri, e mu yo wo ma sɔnɔn, wo mu wo sabati boore rabira sɔnɔn. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁶ Alatala man naxa a masen n bE, a naxE, ¹⁷ «Adamadi, Isirayila bɔnsɔE to nu sabatixi a xa bɔxi ma, a ɲeɛ ki naxa a findi sEniyEntare ra n ya i, alɔ ginE naxan na a xa kike wali tofe. ¹⁸ N naxa n ma xɔnE dusu e xun na e xa faxE tife nun e xa kuye batufe xa fe ra. ¹⁹ N naxa e rayensen ye ɲamanEe ma e ɲeɛ ki xa fe ra. ²⁰ E siga dEnnaxE dunija ma, mixie bara n xili sEniyEnxi mabere e xa fe ra, a falafe ra, «Ala xa ɲama nan yi ki, naxan kelixi a xa bɔxi ma!» ²¹ N nu wama nE n xili sEniyEnxi matangafe, Isirayila bɔnsɔE nu naxan maberefe ɲamanEe tagi.»

²² «Na nan a ra, i xa a fala Isirayila bɔnsɔEe bE, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fama nE fe nde rabade, kɔnɔ n mu a rabama wo tan bE, n a rabama n xili sEniyEnxi nan xa fe ra, wo bara naxan mabere ɲamanEe ma. ²³ N na n xili xungbe xa sEniyEnyi masenma nE, wo naxan maberexi. N na n ma sEniyEnyi masenma wo saabui ra e ya xɔri, dunija ɲamanEe a kolonma nE a Alatala nan n na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

²⁴ «N wo tongoma nE ɲamanEe tagi, n wo ragbilen wo xa bɔxi ma. ²⁵ N ye sEniyEnxi kasanma nE wo ma wo rasEniyEnfe ra. N wo xa sEniyEntareɲa birin bama nE wo ma naxee fatanxi wo xa wali kobie nun wo xa kuye batufe ra. ²⁶ N bɔɲE nEEnE nun xaxili nEEnE fima nE wo ma. N wo xa bɔɲE xɔɔxɔE masara bɔɲE fanyi ra. ²⁷ N na n xaxili sama nE wo bɔɲE ma, n fa a niya wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa bira n ma sEriye fɔxɔ ra. ²⁸ Wo sabatima nE bɔxi ma, n naxan fi wo benbae ma. Wo findima nE n ma ɲama ra, n fan findi wo Marigi Ala ra. ²⁹ N wo rakisima nE wo xa sEniyEntareɲa ma, n baloe rawuyama nE wo bE, alako wo naxa lu kaame kui sɔnɔn. ³⁰ N wuri bogie nun xE sansie rawuyama nE, alako kaame naxa wo rayarabi ɲamanEe tagi sɔnɔn. ³¹ Na tEmui, wo wo ratuma nE wo ɲeɛ ki ɲaaxie ma, wo nimisa wo xa yunubie xa fe ra. ³² Wo xa a kolon a n mu yi rabama wo tan xa fe xa ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. Isirayila bɔnsɔE, wo wo xun sin, wo xa yaagi wo xa fe ɲaaxi rabaxie ra.»

³³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxE: N na wo rasEniyEn wo xa yunubie ma lɔxɔE naxE, n wo xa taae rafema nE ɲama ra, n wo xa yire kanaxie yailan. ³⁴ XEe fama nE sade bɔxi ma, naxan nu bara xara dangi mixie ya tode ra. ³⁵ E man a falama nE, «Yi bɔxi naxan nu xaraxi, na man bara lu alɔ Eden sansi yire. A taa kanaxie man bara ti sEnbE ra, mixie bara sabati e kui.» ³⁶ Na tEmui, ɲamanE naxee luma wo rabilinyie, nee a kolonma nE a n tan Alatala bara yire kanaxi yailan, n bara xEe sa bɔxi ma naxan nu bara xara. N tan Alatala xui nan na ki. N naxan fala, n na nan nabama.»

³⁷ «Wo Marigi Ala yi nan masenxi, a naxE: N man Isirayila xa maxandi suxuma nE yi fe rabafe ra e bE. N e rawuyama nE alɔ xuruse gali ³⁸ naxan toma Darisalamu sali lɔxɔE. Isirayila taa kanaxie rafema nE mixi gali ra, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

37

Xɔri xaraxie

¹ Alatala sEnbE naxa goro n ma, a Xaxili sEniyEnxi naxa n tongo, a sa n ti gulunba nde tagi xɔrie gbege nu na dEnnaxE. ² A naxa n naɲeɛ na xɔrie longori ra, e birin xaraxi gben. ³ A naxa n maxɔrin, a naxE, «Adamadi, yi xɔrie man nɔma balode?» N naxa a yaabi, «N Marigi Alatala, i keren nan a kolon!»

⁴ Na tEmui a naxa a masen n bE, «I xa masenyi ti yi xɔrie bE n xili ra. I xa a fala e bE, «Xɔri xaraxie, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. ⁵ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi

wo tan xɔri xaraxie bɛ, a naxɛ: N xa nii foye rafa wo ma, wo man xa balo. ⁶ N fasɛɛ yailanma nɛ wo bɛ, n fate sube nun fate kiri sa wo ma, n ɲɛngi raso wo fate i, wo fa gbilen balo ra. Na tɛmui, wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ N naxa a xa masenyi radangi alɔ a n yamari a ra ki naxɛ. N to nu wɔyɛnma a namijɔnmɛ ki ma, xui nde naxa mini xɔrie tagi, e wundu, e fa so e masofe e bore ra. ⁸ N naxa fasɛɛ, sube, nun kiri to e ma, kɔnɔ nii foye mu nu rasoxi e fate.

⁹ Na tɛmui a naxa a masen n bɛ, a naxɛ, «Adamadi, i xa n ma masenyi ti nii foye bɛ a falafe ra, «I Marigi Alatala yi nan masenxi: I tan nii foye, i xa keli duniɲa tunxun naanie ra, i xa so yi mixi faxaxie fatee, e xa keli faxɛ ma, e xa balo!» ¹⁰ Awa, n naxa na masenyi radangi alɔ a n yamari ki naxɛ. N to na raba, nii foye naxa so e fate i, e naxa balo, e keli, e ti e sanyi xun na. Nama gbege nan nu nee ra.»

¹¹ Na tɛmui a naxa a masen n bɛ, a naxɛ, «Adamadi, yi xɔrie misaalixi Isirayila bɔnsɔɛ nan na. E naxɛ, «Muxu xɔrie bara xara, muxu xaxili tidee bara ɲɔn, muxu bara rabolo.»

¹² I xa yi masenyi ti e bɛ n xili ra, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N ma ɲama, n wo xa gaburie rabima nɛ, n wo rate e kui, n wo xanin Isirayila bɔxi ma. ¹³ N na gɛ na rabade, wo tan n ma ɲama, wo a kolonma nɛ a Alatala nan n na. ¹⁴ N na n Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma nɛ wo ma, wo man gbilen balo ra, n wo rasabati wo xa bɔxi ma. Na tɛmui, wo a kolonma nɛ a n tan Alatala bara wɔyɛn, a n tan Alatala bara na rakamali. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ¹⁶ «Adamadi, i xa wuri nde tongo, i a sɛbɛ a ma, «Yuda nun a malan boore Isirayilakae gbe.» I xa wuri gbɛtɛ tongo, i a sɛbɛ na tan ma, «Yusufu xa di Efirami nun a malan boore Isirayila bɔnsɔɛ gbe.» ¹⁷ Na tɛmui i xa e suxu i bɛlɛxɛ ra, e xa lu alɔ wuri keren.»

¹⁸ «I ngaxakerenyie na i maxɔrin na fatanfasife ra e bɛ, ¹⁹ i xa e yaabi, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Yusufu xa wuri tongoma nɛ, naxan na Efirami nun a malan boore Isirayila bɔnsɔɛɛ yi ra, n xa dɔxɔ Yuda xa wuri ra, e xa findi keren na n bɛlɛxɛ kui. ²⁰ I xa na wurie itala e mabiri, sɛbɛli tixi naxee ma, ²¹ i a fala e bɛ, Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Isirayilakae tongoma nɛ ɲamanɛɛ kui, n e ragbilen e xa bɔxi ma. ²² N e birin findi si keren na Isirayila geyae fari. Mangɛ keren nan e birin yamarima. E mu mɛɛma e bore ra sɔnɔn findife si firin na. ²³ E mu findima sɛniyɛntaree ra sɔnɔn, kuye batufe ra nun fe ɲaaxi rabafe ra. N e ratangama nɛ na birin ma, n e rasɛniyɛn. E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi e Marigi Ala ra.»

²⁴ «N ma konyi Dawuda nan findima e xa mangɛ ra, xuruse kantɛ keren lu e birin bɛ. E birama nɛ n ma yaamarie fɔxɔ ra, e n ma sɛriyɛ rabatu a ki ma. ²⁵ E sabatima nɛ bɔxi ma, n naxan fi n ma konyi Yaxuba ma, wo benbae sabati dɛnnaxɛ. E tan, e xa die nun e xa mamadie sabatima nɛ mɛnni, n ma konyi Dawuda nan findima e xa mangɛ ra abadan. ²⁶ N bɔɲɛsa saatɛ tongoma nɛ e bɛ, naxan mu kanama abadan. N e rasabatima nɛ naa, n e bɔnsɔɛ rawuya. N ma hɔrɔmɔlingira luma nɛ e tagi abadan. ²⁷ E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi e Marigi Ala ra, n ma hɔrɔmɔlingira fa lu e ya ma. ²⁸ N ma hɔrɔmɔlingira na sabati e tagi abadan, si gbɛtɛɛ a kolonma nɛ a n tan Alatala nan Isirayila rasɛniyɛnxi.»

38

Ala xa masenyi mangɛ Gogo bɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, ² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Magogo bɔxi mangɛ Gogo bɛ, naxan Rosi, Meseki, nun Tubali tae yamarima. ³ A fala a bɛ, «Marigi Alatala yi nan masenxi: Rosi, Tubali nun Meseki xa mangɛ Gogo, n fafe i xili ma. ⁴ N wure rasoma nɛ i banganyie kui, n i ramini, i tan nun i xa sɔɔri galie birin: i xa soee, e ragima tofanyie, i xa sɔɔrie nun e xa wure lefa yanbaxie, ⁵ sɔɔri Perisekae, sɔɔri Kusikae, sɔɔri Putikae, e birin nun e xa wure lefae nun e xun makanta see, ⁶ Gomeri nun a xa sɔɔri gali, Togarama nun a xa sɔɔri gali kelife kɔɔla ma.»

⁷ «I xa na sɔɔri galie birin yailan a fanyi ra i xa yaamari bun ma. ⁸ Tɛmui xɔnkuye na dangi, n i xilima nɛ gere tife ra. I fama nɛ sigade bɔxi nde ma naxan bara gere raba, e

xanin konyiya kui ɲamanɛ ma, e fa gbilen e xɔnyi, e sabati bɔɲɛsa kui Isirayila geyae fari. ⁹ I mɛnni lima nɛ alɔ turunnaadɛ, i tan nun i xa sɔɔri galie naxee kelixi duniɲa birin ma. Wo luma nɛ alɔ nuxui ifɔɔɔɔxi naxan tima bɔxi xun na.»

¹⁰ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ: Na lɔxɔɛ, i natɛ ɲaaxi tongoma nɛ. ¹¹ I a falama nɛ, <N sigama nɛ bɔxi xili ma, tɛtɛ mu naxan nabilinxi. Naakae mu yailanxi gere tife ra, e birin sabatixi bɔɲɛsa kui. Tɛtɛ mu na e xa taae rabilinyi, naadɛ balanxie mu na e xɔnyi. ¹² N e harige birin tongoma nɛ e xa taa yailanxie kui, e gbilenxi dɛnnaxɛ kelife ɲamanɛ ma. Naafuli nun xuruse gbegbe na mɛnni bɔxi tagi.» ¹³ Seebakae, Dedankae, Tarasisi yulɛɛ, nun e xa mixie birin i maxɔrinma nɛ, <I na sigafe naafuli nan tongode? I bara sɔɔri galie xili wo xa muɲɛ belebele ti, alɔ xɛɛma, gbeti, xurusee, nun se fanyii gbɛtɛɛ?»

¹⁴ «Na nan a ra, adamadi, i xa n ma masenyi ti Gogo bɛ, i naxɛ, <Marigi Alatala yi nan masenxi: N ma ɲama Isirayila na sabati xaxilisa kui lɔxɔɛ naxɛ, i fama na tode. ¹⁵ I kelima nɛ i xɔnyi kɔɔla mabiri, i tan nun sɔɔri gali wuyaxie kelife duniɲa birin ma, e birin tixi soee fari, e bira i fɔxɔ ra. ¹⁶ I fama nɛ n ma ɲama Isirayila xili ma, alɔ nuxui ifɔɔɔɔxi naxan dusuma bɔxi xun na. Na tɛmui n i rafama nɛ n ma bɔxi xili ma, alako duniɲa xa n ma sɛniyenxi kolon i saabui ra.»

¹⁷ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ: Tɛmui dangixi n ma konyi namijɔnmɛ Isirayilakae nu bara i xa fe fala, n i xɛɛma e gere de ki naxɛ. ¹⁸ Yi nan fama rabade na lɔxɔɛ: Gogo na din Isirayila ra, n ma xɔnɛ tema nɛ alɔ tɛ. ¹⁹ Isirayila bɔxi sɛrɛnma nɛ n ma xɔnɛ xungbe kui. ²⁰ Yɛxɛɛ, xɔnie, wulai subee, bubusee, nun adamadi birin, e gaaxuma nɛ n ya ra. Geyae nun tentenyie birama nɛ, banxie xalɛɛ kana. ²¹ N gere ya rafindima nɛ Gogo ma n ma geyae birin fari! Marigi Alatala xui nan na ki. A xa sɔɔrie e xa santidɛgɛma raminiima nɛ e tɛɛ kui e ngaxakerenyie xili ma. ²² N Gogo xun nakanama nɛ wuganyi nun faxɛ tife ra. N tunɛ xɔɔxɔɔɛ, balabalanyi, nun tɛ ragoroma nɛ a ma, a nun a xa sɔɔri galie ma kelife duniɲa birin ma. ²³ Na kui, n na n ma mangɛya nun n ma sɛniyenxi masenma nɛ duniɲa si birin bɛ. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a Alatala nan n na.»

39

Mangɛ Gogo ɲaɲɔnyi

¹ «Adamadi, n ma masenyi xɔɔxɔɔɛ ti mangɛ Gogo bɛ, a falafe ra, <Marigi Alatala yi nan masenxi: Meseki nun Tubali mangɛ Gogo, n bara ti i kanke! ² N i mafindima nɛ alɔ n wama a xɔn ki naxɛ. N i rakelima i xɔnyi kɔɔla ma, n fa i ra Isirayila geyae ma gere tife ra. ³ Mɛnni n i xa xali nun i xa xali woli se rabirama nɛ. ⁴ I tan nun i xa sɔɔrie birin faxama nɛ na geyae longori. N wo findima yubɛɛ nun burunyi subee xa donse nan na, ⁵ wo binbie fa lu kɛnɛ ma. Marigi Alatala xui nan na ki. ⁶ N tɛ soma nɛ Magogo ra, nun yire raxaraxi baa dɛ ra. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ «N na n xili sɛniyenxi masenma nɛ n ma ɲama Isirayila bɛ, n man mu tinma sɔnɔn e xa n mabere. Si gbɛtɛɛ fama nɛ a kolonde, a n tan Alatala nan na Isirayila xa sɛniyɛntɔɛ ra. ⁸ Na fe birin fama nɛ rabade. Marigi Alatala xui nan na ki. Lɔxɔɛ na a ra, n naxan xa fe fala.»

⁹ «Isirayilaka naxee sabatixi taae kui, e minima geresosee matongode bɔxi ma, alɔ wure lefae, xalie, xalie woli see, tanbɛɛ, nun wuri faxɛti see, e fa e gan yege fari. Na e hayi fanma ɲɛ solofere nan bun ma. ¹⁰ E mu yege fenma fiili nun fɔtɔnyi ma sɔnɔn, barima geresosee nan findima yege ra e bɛ. Naxee bara wa harige bafe e yi ra, e tan nan fama harige bade nee yi ra. Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹¹ «Na lɔxɔɛ, n a niyama nɛ Gogo xa ragata Isirayila bɔxi ma, gulunba nde kui mixie dangima dɛnnaxɛ sigafe ra baa dɛ ra sogetede mabiri. Na gulunba kira ibolonma nɛ Gogo nun a xa sɔɔrie ragatade xa fe ra. E mɛnni xili sama nɛ <Gogo xa ɲama xa gulunba.»

¹² «Isirayila bɔnsɔɛ kike solofere nan nabama na mixie ragatafe ra, alako e xa bɔxi xa sɛniyen. ¹³ ɲama birin luma nɛ na wali raba ra. N ma nɔrɛ to lɔxɔɛ findima fe belebele

nan na e be. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ¹⁴ E mixie sugandima ne bɔxi raseniye nde. Nee tan nun e boore luma ne bɔxi birin jɛre ra binbie ragatafe ra. Na wali buma ne je solofere. ¹⁵ E na ge na ra, e man bɔxi jɛrema ne mixi xorie fende. E na nde to, e tɔnxuma nde ti naa alako gaburi gemae xa a to, e xa na xorie xanin Gogo xa jama xa gulunba yire. ¹⁶ E bɔxi raseniye nma na ki ne. Taa nde tima naa, naxan xilima Hamona. Xili nan na ki naxan a falama «Nama» e gbe xui ra.»

¹⁷ «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan masenxi: A fala wulai xɔnie nun sube mɔɔli birin be, «Wo birin xa fa be, n xa n ma serexe xungbe rafala Isirayila geyae ma. Menni wo sube nun wuli donma ne. ¹⁸ Wo senbema sube donma ne, wo bɔxi mangee wuli min alɔ xuruse naxee raturaxi Basan bɔxi ma. ¹⁹ Na serexe temui, wo wasama ne e sube ra, wo siisi e wuli ra. ²⁰ Wo lugama ne soe nun a ragimae sube ra, mangee nun sɔɔri mɔɔli birin sube. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

²¹ «N na n ma nɔre masenma ne dunija birin be Gogo jama xa jaxankate saabui ra. ²² Keli na lɔxɔe ma, Isirayila bɔnsɔe a kolonma ne a n tan nan na e Marigi Alatala ra. ²³ Si gbete a kolonma ne a Isirayila xa yunubie nan a niya e xa siga konyiya kui. E to n yanfa, n naxa n kobe raso e ra, n fa e sa e yaxuie sagoe. Na nan a ra, e naxa faxesantidegema ra. ²⁴ N e jaxankataxi e xa yunubie nun e xa seniyentareja nan ma. Na nan a niyaxi n xa n kobe so e ra.»

²⁵ «Awa, i Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Yakɔsi, n Yaxuba bɔnsɔe ragbilenma ne kelife konyiya kui. N kinikinima ne Isirayila bɔnsɔe ma, n fa a ragiri n xili xa binya. ²⁶ E na sabati e xɔnyi xaxilisa kui, mixi yo mu e tɔɔɔ, yaagi man luma ne e ma e xa yanfante ya xa fe ra n tan mabiri. ²⁷ N na e ramini ma ne jamanee kui, n fa e ra e xɔnyi, jamanee fa n ma seniyenyi tode na saabui ra. ²⁸ Na temui, Isirayila bɔnsɔe a kolonma ne a n tan nan na e Marigi Alatala ra, barima hali n to e rasiga konyiya kui jamanee tagi, n man bara e birin nagbilen, mixi yo mu lu e xanbi ra. ²⁹ N mu n kobe soma e ra sɔnɔn, barima n na n Xaxili luma ne Isirayila bɔnsɔe ma. I Marigi Alatala xui nan na ki.»

40

Hɔɔmɔbanxi neene xa tete

¹ Muxu xa konyiya je mɔxɔjen nun suuli nde ra, je kike singe ra, xi fu nde ra, naxan nu ilanxi Darisalamu xa kanɛ dangi xanbi je fu nun naani nde ma, na lɔxɔe yati yati, Alatala senbe naxa goro n ma, ² a n xanin laamatunyi ki ma Isirayila geya itexi nde fari. N naxa taa nde to kɔɔla mabiri. ³ Alatala to n xanin naa, n naxa xeme nde to, naxan fate nu yanbafɛ alɔ wure gbeeli. A nu tixi sode de ra, luuti nun mani ya se wuri suxuxi a yi ra. ⁴ Na xeme naxa a fala n be, a naxe, «Adamadi, i ya ti a fanyi ra, i tuli mati n xui ra. N fe naxan birin masenma i be, i xa i jɔxɔ sa a xɔn ma, barima i rafaxi ne be alako i xa na kolon, i xa na birin tagi raba Isirayila bɔnsɔe be.»

⁵ N naxa tete nde to naxan hɔɔmɔbanxi rabilinxi. Wuri mani ya se nu na na xeme yi ra, naxan kuya nɔngɔn ya senni a nun suxui senni. A naxa tete xele xa maigboe nun a xa maite mani ya, e firinyi birin lan na wuri maniyase ya keren nan ma.

⁶ A naxa siga sode de ra, naxan ya rafindixi sogetede ma. A naxa te na tede ra naxee nu na a ya ra, a sode de xa maite mani ya, naxan lan na wuri maniyase ya keren ma. ⁷ Hɔɔmɔlingira kantamae xa tede nu na sode de seeti ma, kankan xa maite nun maigboe lan na wuri maniyase ya keren nan ma. Xele naxan nu na e tagi, na lan nɔngɔn ya suuli nan ma. Buntunyi sode de xa maite fan lan na wuri maniyase ya keren nan ma, naxan ya nu rafindixi hɔɔmɔbanxi ma.

⁸ A naxa buntunyi mani ya, ⁹ naxan xa kuye lan nɔngɔn ya solomasaxan ma, a kinkie lan nɔngɔn ya firin ma. Na buntunyi ya nu rafindixi hɔɔmɔbanxi nan ma tete kui.

¹⁰ Hɔɔmɔbanxi kantamae tide senni nu na sogetede sode de seeti ma, seeti keren saxan, seeti boore fan saxan. Nee birin xa maniyɛ xasabi lan, e kinkie fan birin xa maniyɛ xasabi lan. ¹¹ A naxa sode de xa maigboe mani ya, naxan lan nɔngɔn fu ma, a xa maite lan nɔngɔn fu nun saxan nan ma. ¹² Xele di nu na hɔɔmɔbanxi kantamae xa tide

ya ra, naxan nu ite nɔngɔn ya keren. Na tidee xa maigboe nun e xa maite lan nɔngɔn ya senni nan ma. ¹³ A naxa a maniya kelife kantama singe xa tide xanbi ra, han boore kantama xa tide xanbi ra, na fa lan nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli ma, kelife yire fanyi ma, han kɔɔla ma. ¹⁴ A naxa xɛɛ birin maniya na sode dɛ longori han tɛtɛ kui, na lan nɔngɔn ya tongo senni nan ma. ¹⁵ Kelife sode dɛ ra, han tɛtɛ kui buntunyi xanbi ra, na lan nɔngɔn ya tongo suuli nan ma. ¹⁶ Wundɛrie nu na na xalɛɛ ma sode dɛ mabiri, alɔ wundɛri gbɛtɛɛ to nu na xalɛɛ ma hɔrɔmɔbanxi mabiri. Tugi fɛnsɛɛ nu masolixi na longori birin.

¹⁷ A to n naso tɛtɛ kui, n naxa yire tongo saxan to naxee fatuxi tɛtɛ ma. ¹⁸ Bɔxi nu yailanxi gɛmɛ fanyie nan na naxan xa maite lan tɛtɛ sode dɛ ma. ¹⁹ Na xɛmɛ naxa a maniya kelife sode dɛ fɔɛ ma, han tɛtɛ gbɛtɛ sode dɛ ra naxan nu na na tɛtɛ singe kui. Na lan nɔngɔn kɛmɛ nan ma sogetede mabiri nun kɔɔla mabiri.

²⁰ Na tɛmui, na xɛmɛ naxa tɛtɛ sode dɛ maniya naxan nu na kɔɔla mabiri. ²¹ Hɔrɔmɔbanxi kantamae tidee fan nu na mɛnni alɔ boore sode dɛɛ ra. Saxan nu na sɛɛti keren, saxan nu na boore sɛɛti. Na xa maite lan nɔngɔn tongo suuli nan ma, a maigboe lan nɔngɔn mɔxɔɔɔn nun suuli nan ma. ²² A xa wundɛrie, a xa buntunyi, a xa tugi fɛnsɛ naxee masolixi a ma, nee nun sogetede sode dɛ xa maniyɛ xasabi lan. Santide solofere nan nu na a bɛ tede ra, a xa buntunyi nu na nee nan ya i. ²³ Tɛtɛ firin nde sode dɛ nu na tɛtɛ singe sode dɛ nan ya ra kɔɔla nun sogetede mabiri. Nɔngɔn ya kɛmɛ nu na e tagi.

²⁴ Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin tɛtɛ sode dɛ yirefanyi mabiri. Mɛnni xa maniyɛ xasabi lan boore sode dɛɛ xa maniyɛ nan ma. ²⁵ Wundɛrie nu na na sode dɛ nun a xa buntunyi bɛ e rabilinyi birin ma, alɔ boore sode dɛɛ. Na sode dɛ nu ite nɔngɔn ya tongo suuli, a nu igbo nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli. ²⁶ Santide solofere nan nu na a bɛ tede ra, a xa buntunyi nu na nee nan ya i. Tugi fɛnsɛɛ nu masolixi a kinkie sɛɛti birin ma. ²⁷ Tɛtɛ firin nde sode dɛ fan nu na yirefanyi mabiri. Kelife na sode dɛ ma han na tɛtɛ singe sode dɛ yirefanyi mabiri, a lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma.

²⁸ Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin na tɛtɛ firin nde kui naxan nu na boore tɛtɛ kui. A naxa n naso na yirefanyi sode dɛ ra. A naxa na maniya. A tan nun sode dɛ boore birin nu lan. ²⁹ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyɛ xasabi lan boore xasabi nan ma. Wundɛrie nu na na sode dɛ nun a xa buntunyi birin nabilinyi ra. Kelife na sode dɛ fɔɛ ma, han tɛtɛ kui lan nɔngɔn ya tongo suuli nan ma, a igboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli nan ma. ³⁰ Buntunyi naxee nu na na tɛtɛ firin nde kui, e xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli nan ma, e xa maite lan nɔngɔn ya suuli nan ma. ³¹ Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe nan ma. Tugi fɛnsɛɛ nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.

³² Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin yi tɛtɛ firin nde sode dɛ ra naxan nu na sogetede mabiri. A naxa na maniya. A tan nun sode dɛ boore birin nu lan. ³³ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyɛ nu lanxi boore xa maniyɛ nan ma. Wundɛrie nu na na sode dɛ nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma. A xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli nan ma, a xa maite lan nɔngɔn ya suuli nan ma. ³⁴ Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe nan ma. Tugi fɛnsɛɛ nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.

³⁵ Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin yi tɛtɛ firin nde sode dɛ ra, naxan nu na kɔɔla mabiri. A naxa na maniya. A tan nun sode dɛ boore birin nu lan. ³⁶ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyɛ nu lanxi boore xa maniyɛ nan ma. Wundɛrie nu na na sode dɛ nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma. A xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɔɔn nun suuli nan ma, a xa maite lan nɔngɔn ya suuli nan ma. ³⁷ Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe nan ma. Tugi fɛnsɛɛ nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.

³⁸ Yire nde nu na kankan xa sode dɛ ra, xuruse naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra, nee nu maxama mɛnni nɛ. ³⁹ Teebilie nu na sode dɛ buntun firinyi kui, firin nu na sɛɛti keren ma, firin nu na boore sɛɛti fan ma. Xurusee kɔn naxabama na teebilie nan fari,

naxee findi serexe gan daaxi ra, yunubi xafari serexe ra. ⁴⁰ Teebili gbete nu na sode de tede seetie ma, firin seeti keren, firin boore seeti fan ma, tete fari ma buntunyi kui.

⁴¹ Na nan a ra teebili naani nu na sode de seeti keren na, naani nu na boore seeti ra. Xurusee nu rafalama na teebilie nan fari beenun e xa ba serexe ra. ⁴² Na teebili naanie nu yailanxi gemee nan na, e nu kuya nongon ya keren nun a tagi, e nu igbo nongon ya keren. Yirabasee nu sama nee nan fari, naxee nu lanma e xa rawali xuruse rafalafe ra naxee nu findima serexe gan daaxie nun serexe moli gbete ra. ⁴³ Wuree nu na banxi xele ma xurusee nu gbakuma dennaxe, e sube sa teebilie fari.

⁴⁴ Tete firin nde sode de seeti firinyie ma, yire nde nu na naxan ya rafindixi yirefanyi ma, yire nde fan nu na naxan ya rafindixi kola ma. ⁴⁵ Na xeme naxa a fala n be, a naxe: «Yire naxan ya rafindixi yirefanyi ma, na findixi serexedubee gbe nan na, naxee hromobanxi makantama. ⁴⁶ Yire naxan ya rafindixi kola ma, na findixi serexedubee gbe nan na, naxee serexebade makantama. Nee findi Sadoki xa die nan na, naxee findi Lewi bomsode mixi ra, naxee gbansan lan e xa makore Alatala yire ra e xa wali kui.»

⁴⁷ Na xeme naxa tete maniya. A xa kuye lan nongon ya keme nan ma, a xa gboe fan lan nongon ya keme nan ma. Serexebade nu tixi hromobanxi nan yatagi.

⁴⁸ Na xeme naxa n xanin hromobanxi xa buntunyi ra. A naxa buntunyi xele bun se maniya. Keren lan nongon ya suuli nan ma, boore fan naxa lan nongon ya suuli ma. Sode de xa gboe lan nongon ya fu nun naani nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma lan nongon ya saxan nan ma. ⁴⁹ Na buntunyi xa maigboe lan nongon ya mawonnan nan ma, a xa maite lan nongon ya fu nun firin nan ma. Tedee nu na a be. Kinki firin nu tixi buntunyi xele seetie ma.

41

Hromobanxi neene xalee nun naade

¹ Na xeme naxa n xanin hromobanxi yire seniyenxi kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naade seetie ma. Kankan xa gboe naxa lan nongon ya senni ma. ² Sode de xa gboe lan nongon ya fu nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma, e lan nongon ya suuli nan ma. A naxa na hromobanxi maniya. A xa kuye lan nongon ya tongo naani nan ma, a xa gboe lan nongon ya mawonnan nan ma.

³ Na temui, na xeme naxa so hromobanxi yire seniyenxi fisamante kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naade seetie ma. Kankan xa gboe naxa lan nongon ya firin ma. A sode de lan nongon ya senni nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma, e lan nongon ya solofere nan ma. ⁴ A naxa a xa kuye nun a xa gboe maniya, kankan naxa lan nongon ya mawonnan ma. A naxa a fala n be, «Yire seniyenxi fisamante nan yi ki.»

⁵ A naxa hromobanxi xele maniya. A xa marabinye naxa lan nongon ya senni ma. Yire naxee nu na hromobanxi rabilinyi ma, kankan xa gboe lan nongon ya naani nan ma. ⁶ Na yiree nu dawoxi e bore nan kon na deki saxan na. Konkoe tongo saxan nan nu na na deki keren keren birin ma. Bun se nu na hromobanxi rabilinyi, kon e mu nu rasoxi hromobanxi xele tan kui. ⁷ Dekie nu te igbo ra e bore be alako naxan na koore ma naxa igbo dangi lanbanyi daaxi ra. Tedee nu na keli lanbanyi ma a sa dawo deki dawode ra.

⁸ N naxa a raben, sanbunyi nu na hromobanxi rabilinyi ma, naxan kuya nongon ya senni. Na yire naxee nu na hromobanxi rabilinyi, e nu tixi na sanbunyi fari. ⁹ Na yiree xele xa marabinye lan nongon ya suuli nan ma. Ken naxan nu na hromobanxi ¹⁰ nun serexedubee xa konkoe tagi, a lan nongon ya mawonnan nan ma, a rabilinyi birin na. ¹¹ Na yire naxee nu na hromobanxi rabilinyi, e sode de keren nu na kola ma, keren fan nu na yirefanyi ma. Ken nu na e rabilinyi ma, naxan lan nongon ya suuli ma.

¹² Banxi gbete nde nu na hromobanxi sogedorode mabiri, naxan xa maigboe nu lanxi nongon ya tongo solofere ma, a xa kuye nu lanxi nongon ya tongo solomanaani nan ma. A xele xa marabinye nu lanxi nongon ya suuli nan ma.

¹³ Na xeme naxa hɔrɔmɔbanxi maniya. A xa kuye lan nɔngɔn ya keme nan ma. Kenɛ, banxi, nun a xele, nee fan xa kuye lan nɔngɔn ya keme nan ma. ¹⁴ Kenɛ naxan nu na hɔrɔmɔbanxi sogetede mabiri, a lan nɔngɔn ya keme nan ma.

¹⁵ Na xeme naxa banxi maniya, naxan nu na hɔrɔmɔbanxi xanbi ra, nun dangide naxee nu na a sɛeti firinyi ma, na lan nɔngɔn ya keme nan ma.

Hɔrɔmɔbanxi, a xa buntunyi, ¹⁶ a sode dɛɛ, nun a wundɛrie, na birin nu ratofanxi wuri fanyi nan na, kelife lanbanyi ma han koore. ¹⁷ Sode dɛ xun ma nun banxi xele birin nabilinyi, a kui nun a fari, ¹⁸ malekɛɛ nun tugi fɛnsɛɛ nan nu masolixi a ma a raxunmase ra. Tugi fɛnsɛ kereɛ nan nu masolixi malekɛ firin tagi. Yatagi firin nan nu na na malekɛ birin bɛ, ¹⁹ a mixi daaxi nun a yɛtɛ daaxi. Na mixi yatagi nu rafindixi tugi fɛnsɛɛ nan ma, na yɛtɛ yatagi nu rafindixi tugi fɛnsɛɛ nan ma boore sɛeti mabiri. ²⁰ Malekɛɛ nun tugi fɛnsɛɛ nu masolixi kelife hɔrɔmɔbanxi lanbanyi ma han koore.

²¹ Sode dɛ nu na hɔrɔmɔbanxi xa yire sɛniyenxi ma, a maniyɛ fan nu na a xa yire sɛniyenxi fisamante ma. ²² Sɛrɛxɛbade nde nu na mɛnni, naxan nu rafalaxi wuri ra, a xa maite lan nɔngɔn ya saxan nan ma, a xa kuye lan nɔngɔn ya firin nan ma, a xa maigboe nu lanxi nɔngɔn ya firin nan ma. A tunxunyi, a dɛ kirie, nun a sɛetie birin nu yailanxi wuri nan na. Na xeme naxa a fala n bɛ, «Yi teebili nan na Alatala ya i.» ²³ Naadɛ firin nan nu na hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyenxi sode dɛ ra, naadɛ firin nan nu na hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyenxi fisamante sode dɛ ra. ²⁴ Naadɛ bɛla firin nan nu na na sode dɛ firinyi, naxee nu ragalima sode dɛ ma. ²⁵ Malekɛɛ nun tugi fɛnsɛɛ nu masolixi hɔrɔmɔbanxi naadɛɛ ma, alɔ a nu masolixi a xelɛɛ ma ki naxɛ. Wurie fan nu na buntunyi ma koore ma. ²⁶ Wundɛrie nu na buntunyi xele ma a sɛetie ma, tugi fɛnsɛɛ nu masolixi wundɛrie sɛetie ma. Wurie fan nu na na yiree xun na, naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi rabilinyi.

42

Sɛrɛxɛdubɛɛ xa banxi

¹ Na dangi xanbi, na xeme naxa n namini na tɛtɛ singe kui kɔɔla ma. A naxa n xanin banxi yire, naxan nu na tɛtɛ singe xele kɔɔla mabiri nun hɔrɔmɔbanxi tagi. ² Na banxi xa sode dɛ ya nu rafindixi kɔɔla nan ma. Na banxi nu kuya nɔngɔn ya keme, a nu igbo nɔngɔn ya tongo suuli. ³ Sɛeti naxan nu kuya tɛtɛ mabiri nɔngɔn ya mɔxɔɔɛn, a nun sɛeti naxan nu na hɔrɔmɔbanxi mabiri, konkoe yire dɛki saxan nde nu tixi na yire firinyi ma. ⁴ Nɛrɛdeɛ nu na na sɛeti firinyi ma naxee nu igbo nɔngɔn ya fu, e nu kuya nɔngɔn ya keme alɔ banxi. Konkoe sode dɛɛ nu rafindixi kɔɔla nan ma. ⁵ Konkoe naxee nu na koore dɛki saxan nde ma, nee nu ixutu dangife boore ra lanbanyi. ⁶ Kinki yo mu nu na na dɛki saxan nde bɛ, e ixutuxi na nan ma. ⁷ Xele nu tixi konkoe nun tɛtɛ singe tagi, a nu kuya nɔngɔn ya tongo suuli. ⁸ Boore sɛeti hɔrɔmɔbanxi mabiri a nu kuya nɔngɔn ya keme. ⁹ Konkoe naxee nu na lanbanyi, e sode dɛɛ nu na sogetede mabiri.

¹⁰ Konkoe gbɛtɛɛ nu na yirefanyi mabiri tɛtɛ singe xele longori ra hɔrɔmɔbanxi ya i. ¹¹ Nɛrɛdeɛ nde nu na e ya ra. Na konkoe nu maniyaxi konkoe nan na naxee nu na kɔɔla mabiri. E firin nafala ki, e xa kuye nun e xa gboe, na birin lan. ¹² E xa sode dɛɛ nu na yirefanyi nan ma. Naadɛ xungbe nde nu na sogetede mabiri.

¹³ Na xeme naxa a fala n bɛ, a naxɛ, «Konkoe naxee na yirefanyi nun kɔɔla ma tɛtɛ ya i, nee findixi yire sɛniyenxie nan na, Alatala xa sɛrɛxɛdubɛɛ sɛrɛxɛ sube donma dɛnnaxɛ. E sɛrɛxɛ sɛniyenxie ragatama mɛnni nɛ naxee findixi sansi xɔri sɛrɛxɛɛ, yunubi xafari sɛrɛxɛɛ ra. Yire sɛniyenxi nan mɛnni ra. ¹⁴ Sɛrɛxɛdubɛɛ na so yire sɛniyenxie, a mu lanma e xa mini nɔma ya ma tɛtɛ kui, fo e xa e xa dugi sɛniyenxie ba.»

¹⁵ Na xeme to gɛ hɔrɔmɔbanxi yire maniyade, a naxa n namini sogetede sode dɛ ra, a fa na tɛtɛ rabilinyi birin maniya. ¹⁶ A naxa a fɔlɔ sogetede mabiri. Na sɛeti xa kuye lan nɔngɔn ya keme suuli nan ma. ¹⁷ Na tɛmui, a naxa kɔɔla sɛeti maniya, naxan xa kuye fan lan a ya keme suuli ma. ¹⁸ Na tɛmui, a naxa yirefanyi sɛeti maniya, naxan xa kuye fan lan a ya keme suuli ma. ¹⁹ A rajɔnyi, a naxa soggorode sɛeti maniya, naxan

xa kuyε fan lan a ya kεmε suuli ma. ²⁰ A naxa tεtε rabilinyi birin maniya a xa wuri maniyase ra. Tεtε sεeti naanie birin lan wuri ya kεmε suuli nan ma. Na tεtε nu tixi yire sEniyEnxi nun yire sEniyEntare nan tagi.

43

Alatala xa nōrε gbilenfe hōrōmōbanxi kui

¹ Na tεmui, na xεmε naxa n xanin sogetede sode dε ra. ² N naxa Isirayila Marigi Ala xa nōrε to fafe ra kelife sogetede mabiri. A nu xui naxan naminima, na nu luxi nε alō baa xungbe mōrōnyie, bōxi fan nu iyalanma a yanbε ra. ³ N laamatunyi naxan to, na nu luxi nε alō n naxan to Marigi fa lōxōε Darisalamu kanade. A nu luxi nε alō n naxan to Kebara xure dε ra. N to a to, n naxa n yatagi rafelen bōxi ma. ⁴ Alatala xa nōrε naxa so hōrōmōbanxi kui sogetede sode dε ra. ⁵ Na tεmui, Ala Xaxili SEniyEnxi naxa n tongo, a n xanin hōrōmōbanxi tεtε firin nde kui, Alatala xa nōrε nu bara gbo dεnnaxε.

⁶ N nu na na xεmε sεeti ma, kōnō n naxa xui nde mε wōyεnfe n na kelife hōrōmōbanxi kui. ⁷ Na xui naxa a masen n bε, a naxε, «Adamadi, n ma kibanyi yire nan ya, n sanyi tima dεnnaxε. N sabatima nε be Isirayilakae ya ma abadan. Isirayila bōnsōε nun a xa mangεe mu n xili sEniyEnxi maberema sōnōn e xa langoeᵓa ra, nun e xa gaburi tife ra e xa salide itexie ma. ⁸ Mangεe na e xa banxi sode dεe nun e xa banxi xalεe ti n gbee sεeti ma, e n xili sEniyEnxi maberexi na ki nε e xa wali kobi ra. N e sōntōxi n ma xōnε kui na nan ma. ⁹ Yakōsi fa, e xa e xa kuye batui nun e xa mangεe furee makuya n na, alako n xa lu e ya ma abadan.»

¹⁰ «Adamadi, i xa yi hōrōmōbanxi xa fe masen Isirayilakae bε, alako e xa yaagi e xa yunubie ra. E xa yi banxi ti ki mato. ¹¹ Xa e bara yaagi e xa wali kobie ra, yi banxi xa fe rakolon e ra, a tixi mōoli naxan na, a sode dεe nun a minide dεe na ki naxε, nun a xa fe raba keᵓa, alako e xa bira na yaamarie fōxō ra.»

¹² «Hōrōmōbanxi xa sEniyEnxi nan ya: Bōxi naxan birin na yi geya fari, na birin sEniyEnxi. Hōrōmōbanxi xa sEniyEnxi nan na ki.»

¹³ «Sεrεxεbade xa maniyε xasabi nan yi ki, naxan maniyaxi maniyase ra singe maniyase nu dangi naxan na bεlεxε suxu keren. Fole naxan gexi sεrεxεbade rabilinyi, a tilin nōngōn ya keren, a igbo nōngōn ya keren. A dε kiri igboe lanxi nōngōn tagi nan ma. Sεrεxεbade xa maite ¹⁴ kelife na fole ma han sεrεxεbade bunyi, a lanxi nōngōn ya firin nan ma. A igboe lanxi nōngōn ya keren nan ma. Sεrεxεbade xa maite kelife a bunyi ma han a koore, na lanxi nōngōn ya naani nan ma, a igboe lanxi nōngōn ya keren nan ma. ¹⁵ Sεrεxεbade xa tε sade tilinyi lanxi nōngōn ya naani nan ma. Feri naani tixi sεrεxεbade tunxunyie ma. ¹⁶ Na tε sade xa kuyε lanxi nōngōn ya fu nun firin nan ma. A igboe fan lanxi nōngōn ya fu nun firin nan ma. ¹⁷ A dε rabilinyi xa kuyε lanxi nōngōn ya fu nun naani nan ma, a igboe fan lanxi nōngōn ya fu nun naani nan ma. Na dε rabilinyi dε kiri lanxi nōngōn tagi nan ma, a dεnnaxε kui igexi a lanxi nōngōn ya keren nan ma. Sεrεxεbade santidee ya nu rafindixi sogetede nan ma.»

¹⁸ Na tεmui, na xεmε naxa a fala n bε, a naxε, «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan masenxi: «SEniyEnxi nan yi ki sεrεxε gan daaxi xa fe ra nun wuli kasanfe xa fe ra yi sεrεxεbade bε a ti tεmui. ¹⁹ A lanma i xa tuura keren so Lewi sεrεxεdubεe Sadōki bōnsōε yi ra, naxee na bama yunubi xafari sεrεxε ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ²⁰ E xa na wuli di sa sεrεxεbade ferie ma, a tunxun naani birin ma lanbanyi, nun a dε rabilinyi birin ma. Sεrεxεbade rasEniyEnma na ki nε, a findi xunsare ra a bε. ²¹ E xa na tuura tongo, naxan bama yunubi xafari sεrεxε ra, a xa gan hōrōmōbanxi tεtε kui a lanma a xa gan dεnnaxε sEniyEnxi ki ma.»

²² «Na lōxōε kuyε iba, e xa sikōtε keren tongo, lanyuru yo mu na naxan ma, e xa a ba yunubi xafari sεrεxε ra sεrεxεbade rasEniyEnfe ra, alō e a raba ki naxε tuura ra. ²³ E na gε sεrεxεbade rasEniyEnde na ki, e man xa tuura keren nun yεxεε kontonyi keren tongo, lanyuru yo mu naxee ma, ²⁴ e xa nee ba Alatala bε sεrεxε gan daaxi ra. Sεrεxεdubεe lanma e xa fōxε kasan na birin ma.»

²⁵ «ԼՈՒՃ յօ ԼՈՒՃ han xi solofere, e xa sikօԷ keren ba yunubi xafari sԵՐԵՒԷ ra, a nun tuura nun ԿԵՒԷE kontonyi, lanyuru yo mu na naxee ma. ²⁶ Han xi solofere bun ma, yi sԵՐԵՒԷbade rasԵնիԵնma na ki nԵ, a xa findi wo xa sԵՐԵՒԷbade ra. ²⁷ Na ԼՈՒՃԷE na ba a ra, keli a xi solomasaxan nde ma, sԵՐԵՒԷԷdubԷԷ luma wo xa sԵՐԵՒԷ gan daaxie nun wo xa sԵՐԵՒԷ յanigexie ba ra nԵ mԵննi fa. Na kui, n wo rasԵնԷma nԵ. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

44

NaadԷ balanxi

¹ Na xԵմԷ naxa n xanin hօրօմօbanxi tԵԷ sode dԷ ra, naxan nu na sogetede mabiri. Na naadԷ nu balanxi. ² Alatala naxa a masen n bԷ, «Na naadԷ balanxi, a mu rabima. Ibunadama yo mu soma naa, barima, n tan Isirayila Marigi Alatala nan soxi mԵննi ra. ³ ԿՅՈՅ Isirayila mangԷ nan gbansan nօma ճօժօԷ na sode dԷ ra a sԵՐԵՒԷ don n ya i. A soma buntunyi sode dԷ nan na, a man mini mԵննi ra.»

⁴ Na dangi xanbi, na xԵմԷ naxa n xanin hօրօմօbanxi tԵԷ sode dԷ կօՅla biri ra hօրօմօbanxi ya i. MԵննi n naxa Alatala xa nօԷ to so ra a xa hօրօմօbanxi kui, n fa n yatagi rafelen bօxi ma. ⁵ Alatala naxa a masen n bԷ, a naxԷ, «Adamadi, i xa i tuli mati n ma masenyi ra a gbengbenyi, n tan Alatala naxan masenma i bԷ n ma hօրօմօbanxi xa fe ra. I xa i յՅՈՅ sa na sode dԷE nun a minidee xօn ma. ⁶ I xa a fala Isirayila matandilae bԷ, «N tan Marigi Alatala yi nan masenxi: Na lan. Wo xa fe յaaxie bara dangi a i! ⁷ Wo man bara a xunmasa, sunnataree rasofe n ma hօրօմօbanxi sԵնիԵնxi kui, naxee bօյԷ makuya n na. Na kui wo bara fe raharamuxi raba n ma banxi ra, hali wo to nu donse, ture, nun wuli bafe sԵՐԵՒԷ ra a kui. Wo bara n ma sԵրիԷ kana na մօՅli ra. ⁸ Wo bara tondi n ma wali sԵնիԵնxi rabade, wo fa na wali so mixi gbԵԷ yi ra. ⁹ Marigi Alatala yi nan masenxi: Sunnatare yo naxa so n ma hօրօմօbanxi kui, naxan bօյԷ makuya n na, hali e sabatixi Isirayilakae ya ma.»

¹⁰ «Lewi bօնսօԷ to e makuya n na, e bira e xa kuyee ֆօժօ ra, a nun Isirayila յama, n nee sare ragbilenma nԵ e ma. ¹¹ N e luma nԵ e xa wali kui n ma hօրօմօbanxi yire, e xa na sode dԷE kanta, e xa sԵՐԵՒԷ gan daaxi nun sԵՐԵՒԷ gbԵԷԷ ba յama bԷ. ¹² ԿՅՈՅ e to n ma wali raba e xa kuyee ya i, e a niya Isirayila bօնսօԷ fan xa bira yunubi ֆօժօ ra, n bara n kali n bԷԼԵՒԷ itexi ra, e fama nԵ na sare sօԷԷ. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki. ¹³ Կաօսի n mu tinma e xa e maso n na sԵՐԵՒԷ bade, n mu tinma e xa e maso n ma se sԵնիԵնxi ra, n mu tinma e xa e maso n ma se sԵնիԵնxi fisamantee ra. A lanma e xa yaagi sօԷԷ e xa fe յaaxie xa fe ra. ¹⁴ ԿՅՈՅ n e luma nԵ e xa wali nde raba n ma hօրօմօbanxi yire, e xa e յՅՈՅ sa naa xօn ma.»

¹⁵ «Isirayilakae to nu e makuyama n na, Lewi bօնսօԷ sԵՐԵՒԷԷdubԷԷ tan, Sadօki xa mixie, e nu bara e tun nabexi n ma hօրօմօbanxi xa wali kui. Na nan a ra, n naxa a lu nee peti xa e maso n na, e xa ture nun wuli ba sԵՐԵՒԷ ra n bԷ. Marigi Alatala xui nan na ki. ¹⁶ Nee nan gbansan soma n ma yire sԵնիԵնxi kui, e fa n ma wali raba n ma teebili ya i.»

¹⁷ «E na so n ma hօրօմօbanxi xa tԵԷ kui naxan na na tԵԷ singe kui, a lanma e xa suwa dugi ragoro e ma. E naxa dugi binye ragoro e ma e nԵ walima hօրօմօbanxi tԵԷ sode dԷE yire tԵմui naxԷ, xa na mu a ra hօրօմօbanxi kui. ¹⁸ A lanma e xa suwa dugi nan xiri e xunyi e raxunmase ra, e man xa suwa dugi xiri e tagi. E naxa sese ragoro e ma, naxan kuyefure raminima e fate ma. ¹⁹ Beenu e xa mini boore tԵԷ kui յama tixi dԵննaxԷ, e xa e xa sose sԵնիԵնxi ba e ma, e xa e lu e xa konkoe kui hօրօմօbanxi yire. Na ki e mu mixi rasԵնիԵնma e xa dugie ra.»

²⁰ «A mu lanma e xa e xunyi bi, a mu lanma e xa e xunsԵՒԷ rakuya. E xa a maxaba a sԵրիԷ ki ma. ²¹ A mu lanma sԵՐԵՒԷԷdubԷԷ xa bere yo min, e na so hօրօմօbanxi tԵԷ kui tԵմui naxԷ. ²² SԵՐԵՒԷԷdubԷԷ mu lan e xa kaայԷ gine ճօժօ, a mu lan e xa gine ճօժօ, xԵմԷ nde մԵxi naxan na. E xa Isirayila gine dimԷԷdi gbansan nan ճօժօ, xa na mu sԵՐԵՒԷԷdubԷ nde xa kaայԷ gine. ²³ E xa n ma յama xaran se radaxaxi nun se raharamuxi tagi raba kolonde. E xa a masen e bԷ naxan findi se sԵնիԵնxi nun se sԵնիԵնtare ra.»

²⁴ «Nɔxɔnsɔsɔɛ na mini ɲama tagi, sɛrɛxɛdubɛɛ nan kiiti sama n ma sɛriyɛ ki ma. E xa n ma yaamarie suxu, e xa n ma salie raba, e xa n ma malabui lɔxɔɛɛ binya.»

²⁵ «Sɛrɛxɛdubɛ naxa a maso fure ra, xa na mu a ra a findima nɛ sɛniyɛntare ra. Kɔnɔ xa a baba, a nga, a xa di xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma sa faxa, na tɛmui a nɔma a masode nee tan fure ra. ²⁶ Na dangi xanbi, a xa a yɛtɛ rasɛniyɛn, a fa mamɛ ti xi solofere bun ma. ²⁷ A na so hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a xa wali sɛniyɛnxi rabade, a xa fɔlɔ yunubi xafari sɛrɛxɛ ma a yɛtɛ bɛ. Marigi Alatala xui nan na ki.»

²⁸ «N tan nan findixi sɛrɛxɛdubɛɛ kɛ ra. Wo naxa bɔxi fi e ma Isirayila bɔxi ma, barima n tan nan findixi e kɛ ra. ²⁹ E baloma sɛrɛxɛɛ nan na, alɔ sansi xɔri sɛrɛxɛ, yunubi xafari sɛrɛxɛ, yunubi sɔtɔɛ sɛrɛxɛ, nun se birin naxee fixi Ala ma Isirayila bɔxi ma. ³⁰ E gbe nan sansi bogi singe ra, a nun hadiya birin naxee fima wo ya ma. A man lanma wo xa taami fi e ma sɛrɛxɛ ra, alako wo xa denbaya xa baraka sɔtɔ. ³¹ Sɛrɛxɛdubɛɛ mu lanma e xa xɔni nun xuruse sube yo don naxan faxa a yɛtɛ ma, xa na mu a ra, wulai sube naxan ibɔɔxi.»

45

Bɔxi sɛniyɛnxi

¹ «Wo na Isirayila bɔxi itaxun Isirayila bɔnsɔɛɛ ma tɛmui naxɛ, wo xa yire nde ragata a xati ma Alatala bɛ, a xa findi a xa yire sɛniyɛnxi ra. Na yire xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a xa gboe lan nɔngɔn ya wulu fu ma. ² Na kui, yire gbɛtɛ xa maniya hɔrɔmɔbanxi tima dɛnnaxɛ. Na xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya kɛmɛ suuli nan ma, a xa gboe fan lan nɔngɔn ya kɛmɛ suuli ma, nun yire nde naxan xa tilinyi nɔngɔn ya tongo suuli lima, na xa lu na rabilinyi. ³ Wo xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi ti na yire kui, naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli lima, a igboe nɔngɔn ya wulu fu. ⁴ Yire sɛniyɛnxi na a ra, naxan bama Isirayila bɔxi ra sɛrɛxɛdubɛɛ bɛ, naxee tima Alatala ya i a xa wali rabafe ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui. E xa banxie fan tima naa nɛ Alatala xa yire sɛniyɛnxi sɛɛti ma. ⁵ Na bɔxi naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli lima, naxan xa gboe nɔngɔn ya wulu fu lima, na findima Lewi bɔnsɔɛ gbe nan na, naxee walima hɔrɔmɔbanxi kui. E sabatide nan na ki.»

⁶ «Wo xa yire gbɛtɛ maniya yire sɛniyɛnxi fɛ ma, naxan findima taa gbe ra. A xa kuya nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, a igboe nɔngɔn ya wulu suuli. Isirayila bɔnsɔɛ birin gbe nan na ki.»

⁷ «Isirayila mangɛ xa bɔxi luma na yire sɛniyɛnxi nun taa xa bɔxi sɛɛtie nan ma sogetede nun sogekorode mabiri, han Isirayila bɔnsɔɛɛ naaninyie ra. ⁸ Na bɔxi findima a gbe nan na. A hayi mu na sɔnɔn Isirayila bɔnsɔɛɛ tɔɔrɔfe ma e xa bɔxi xa fe ra. Isirayila bɔnsɔɛ birin xa e gbe sɔtɔ.»

⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «Isirayila mangɛɛ, na xa wo wasa! Wo naxa n ma ɲama tɔɔrɔ, wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba e ra! Wo xa bira sɛriyɛ nun tinxinyi fɔxɔ ra! Wo xa ba n ma ɲama kɛ mupafe! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»»

¹⁰ «Wo xa maniyasee xa kamali. Wo xa busali xa findi busali yati nan na. Wo xa fifa xa findi fifa yati nan na. ¹¹ Na firinyie xa lan, hali keren to rawalima sansi xɔri maniyafe nan na, boore rawali ture maniyafe ra. Na busali nun na fifa, e birin xa maniyase nde ya fu li a sɛriyɛ ki ma. ¹² Kɔbiri kole naxan xili «sikili,» na xa lan maniyase nde ya mɔxɔɲɛn ma, naxan xili «gera.» Sikili tongo senni lanxi maniyase nde nan ma, naxan xili «mina.»»

¹³ «Wo xa hadiyae xa findi yi see nan na: mɛngi maniyɛ xɔri konbo ya mɔxɔɲɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra, fundenyi maniyɛ xɔri konbo ya mɔxɔɲɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra, ¹⁴ ture fifa keren kui, wo xa litiri firin ba a ra (fifa keren findi litiri kɛmɛ firin litiri mɔxɔɲɛn nan na), ¹⁵ yɛxɛɛ kɛmɛ firin ya ma, wo xa yɛxɛɛ keren ba a ra Isirayila bɔxi fanyɛ birin ma. Yie nan bama sansi xɔri sɛrɛxɛɛ ra, sɛrɛxɛ gan daaxie ra, xanunteya sɛrɛxɛɛ ra ɲama xunsare xa fe ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. ¹⁶ Isirayila ɲama birin xa lu na fe kui e xa mangɛ malife ra. ¹⁷ Mangɛ lanma a xa sɛrɛxɛ gan daaxie nun sansi xɔri nun minse sɛrɛxɛɛ ba kike salie nun malabui lɔxɔɛ

sali tɛmui. A man xa yunubi xafari sɛrɛxɛɛ, sansi xɔri hadiyae, sɛrɛxɛ gan daaxie, nun xanunteya sɛrɛxɛɛ ba Isirayila bɔnsɔɛ xunsare xa fe ra.»

¹⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, «Kike singe, xi singe, wo xa tuura keren ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru yo mu na naxan ma, hɔrɔmɔbanxi rasɛniyenfe ra. ¹⁹ Sɛrɛxɛdubɛ nde xa xuruse wuli tongo, naxan baxi yunubi xafari xa fe ra, a a maso hɔrɔmɔbanxi sode dɛ sɛɛtie ra, sɛrɛxɛbade tunxui naani ra, a nun hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ sode dɛ sɛɛtie ra. ²⁰ Wo man xa na raba na kike xi solofere nde ra, barima xa mixi nde bara yunubi raba a mu naxan kolon, na sɛrɛxɛ hɔrɔmɔbanxi rasɛniyenma nɛ.»»

²¹ «Kike singe, xi fu nun naani nde ra, wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba xi solofere bun ma. Wo naxa taami lɛbinitare yo don na tɛmui. ²² Na sali lɔxɔɛ, mangɛ xa tuura keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra a yɛtɛ bɛ a nun jama bɛ. ²³ Na sali xi solofere bun ma lɔxɔ yo lɔxɔ, mangɛ xa tuura solofere ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi solofere lanyuru yo mu na naxee ma. A man xa sikɔtɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra lɔxɔ yo lɔxɔ na xi solofere bun ma. ²⁴ A man xa sansi xɔri konbo ya saxan nun ture litiri ya naani ba sɛrɛxɛ ra na tuurae nun na yɛxɛɛ kontonyie birin sɛɛti ma.»

²⁵ «Na sali waxati, na xi solofere bun ma, a man xa na mɔɔli ba sɛrɛxɛ ra yunubi xafari sɛrɛxɛɛ sɛɛti ma, a nun sɛrɛxɛ gan daaxie sɛɛti ma, a nun sansi xɔri nun ture hadiyae sɛɛti ma. Na sali fɔlɔma kike solofere, xi fu nun suuli nde nan na.»

46

Sɛrɛxɛɛ

¹ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ: «Sode dɛ xa naadɛ, naxan na hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui sogetede biri ra, na balanma nɛ xi senni bun ma, kɔnɔ a rabima malabu lɔxɔɛ nun kike nɛɛnɛ sali tɛmui nɛ. ² Mangɛ a maso naa buntunyi sode dɛ ra, a ti mɛnni. Sɛrɛxɛdubɛ a xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun a xa xanunteya sɛrɛxɛɛ bama tɛmui naxɛ, a xa a xinbi sin. A na gɛ na rabade, a xa mini. Sode dɛ naadɛ mu balanma, fo nunmare. ³ Nama e xinbi sinma nɛ naa Alatala ya i malabui lɔxɔɛ nun kike nɛɛnɛ sali lɔxɔɛɛ ra. ⁴ Mangɛ tan xa yɛxɛɛ xɛmɛ senni nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra malabui lɔxɔɛ. Lanyuru yo naxa lu e ma. ⁵ Sansi xɔri busali keren xa ba hadiya ra yɛxɛɛ kontonyi sɛɛti ma. A man xa sansi xɔri nde ba hadiya ra yɛxɛɛ booree sɛɛti ma, a wama xasabi naxan xɔn, a nun ture litiri naani sansi xɔri busali keren bɛ. ⁶ Kike nɛɛnɛ xi singe, a xa tuura keren, yɛxɛɛ xɛmɛ senni, nun yɛxɛɛ kontonyi keren nan ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru yo mu na naxee ma. ⁷ A xa sansi xɔri busali keren ba tuura bɛ, a xa keren ba yɛxɛɛ kontonyi bɛ, a nun a wama naxan xɔn yɛxɛɛ xɛmɛ booree fan bɛ. A xa ture litiri naani sa busali keren keren sɛɛti ma. ⁸ Mangɛ xa so buntunyi sode dɛ ra, a man xa mini mɛnni nan na.»

⁹ «Nama na fa tɛmui naxɛ Alatala batude sali lɔxɔɛɛ ma, naxan na so kɔɔla sode dɛ ra, a xa mini yirefanyi sode dɛ ra. Naxan na so yirefanyi sode dɛ ra, a xa mini kɔɔla sode dɛ ra. Mixi yo naxa mini a soxi dɛnnaxɛ ra. A xa mini naadɛ gbɛtɛ ra. ¹⁰ Mangɛ fan xa lu e ya ma, e so tɛmui nun e mini tɛmui.»

¹¹ «Sali lɔxɔɛɛ nun lɔxɔɛ sugandixie, mangɛ xa sansi xɔri busali keren ba tuura bɛ, a xa keren ba yɛxɛɛ kontonyi bɛ, a nun a wama naxan xasabi xɔn yɛxɛɛ xɛmɛ booree bɛ. A xa ture litiri naani sa busali keren keren sɛɛti ma. ¹² Mangɛ na wa sɛrɛxɛ jnanigexi bafe Alatala bɛ, naxan findixi sɛrɛxɛ gan daaxi, xa na mu a ra, xanunteya sɛrɛxɛ, a lanma sogetede naadɛ xa rabi a bɛ. A xa a xa sɛrɛxɛɛ ba alɔ a a bama ki naxɛ malabui lɔxɔɛ. A na gɛ na ra, a xa mini, naadɛ fa balan.»

¹³ «Gɛɛsɛgɛ birin wo xa yɛxɛɛ jɛ keren daaxi ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma. ¹⁴ Wo xa sansi xɔri konbo ya saxan nun ture litiri keren ba na yɛxɛɛ sɛɛti ma gɛɛsɛgɛ birin. Yaamari na a ra naxan mu kanama abadan. ¹⁵ Na kui gɛɛsɛgɛ birin, yɛxɛɛ, sansi xɔri, nun ture xa ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra.»

¹⁶ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ: Xa mangɛ bɔxi nde fima a xa di nde ma, na findima a xa di bɛ kɛ nan na, a fa lu a xa di xa die bɛ. ¹⁷ Kɔnɔ xa a bɔxi nde fi a xa konyi nde ma, na luma nɛ na yi ra han xɔrɛya jɛ waxati. Na tɛmui, na bɔxi man gbilenma

mangε nan ma. Mangε xa bɔxi findima a xa die kε nan gbansan na. ¹⁸ Mangε mu lanma a xa mixi yo kε ba a yi ra ɲama ya ma, a a kerɪ a xɔnyi. A xa a yεtε kε fi a xa die ma, alako n ma ɲama naxa fa makuya e xa bɔxi ra.»

¹⁹ Na tεmui, na xεmε naxa n xanin hɔrɔmɔbanxi tεtε sode dε ra, naxan na kɔɔla biri ra, a sεrεxεdubεε xɔnyi masen n bε. A naxa yire nde masen n bε mεnni sogegorode mabiri, ²⁰ a a fala n bε: «Sεrεxεdubεε xa xuruse sube ɲinma be nε, naxan bama yunubi xafari sεrεxεε ra, nun yunubi sɔtɔε sεrεxε ra. E man sansi xɔri sεrεxε ganma be nε, alako na se sεniyenxie naxa ɲama tan nasεniyen.»

²¹ Na xεmε naxa n namini tεtε xungbe kui, a a tunxun naanie birin masen n bε. Tεtε gbεtεε nu na na tunxun naani birin na, ²² naxee xa kuyε nɔngɔn ya tongo naani lima, e igboe nɔngɔn ya tongo saxan. Na tεtε naani birin nu lan. ²³ Teebili gεmε daaxie nu fatuxi na tεtεε xεlεε ma. Yiree nu na na teebilie bun ma tε nu xuruma dεnnaxε. ²⁴ Na xεmε naxa a fala n bε, a naxε, «Kuri nan ya, sεrεxεdubεε ɲama xa sεrεxεε ɲinma dεnnaxε.»

47

Xure naxan minima hɔrɔmɔbanxi yire

¹ Na xεmε naxa n nagbilen hɔrɔmɔbanxi sode dε ra sogetede mabiri, banxi ya nu rafindixi dεnnaxε ma. Mεnni n naxa ye to mini ra. Na ye nu kelima sεrεxεbade kɔɔla mabiri nε. ² Na xεmε naxa n namini kɔɔla sode dε ra, muxu tεtε mabilin tande biri ra, han tεtε sode dε ra sogetede mabiri. Ye nu xalεma sode dε yirefanyi biri ra.

³ Na xεmε to mini sogetede biri ra, luuti nu na a yi ra, a naxa nɔngɔn ya wulu keren maniya mεnni. A fa n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n san kɔnyi. ⁴ A man naxa nɔngɔn ya wulu keren maniya, a n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n xinbi. A man naxa nɔngɔn ya wulu keren maniya, a n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n tagi. ⁵ A to nɔngɔn ya wulu keren gbεtεε maniya, na ye nu bara findi xure ra mixi mu nu nɔma naxan igiride, fo a xa ye masa. ⁶ Na tεmui a naxa n maxɔrin, «Adamadi, i bara yi fe to a fanyi ra? A naxa n xanin xure dε ra. ⁷ Mεnni n naxa wuri bili gbegbe to, e tixi xure dε firin na.» ⁸ Na xεmε naxa a fala n bε, «Yi xure xun tixi sogetede nan na, a sa goro Yurudεn fare ma, a sa sin baa ma, naxan ye mu fanxi. Xure ye na baa li dεnnaxε, baa ye fanma nε a fanyi ra, ⁹ yεxεε fa balo. Yεxε wuyama nε mεnni na xure ye xa fe ra, naxan baa ye fanma. Na xure ye na lu dεnnaxε, nimasee baloma nε a fanyi ra. ¹⁰ Keli En Gedi ma, han a sa dɔxɔ Egelayimi ra, yεxεsuxuie dinma nε mεnni birin na, e e xa yεlεε sa. Yεxε mɔɔli birin nan suxuma naa, alɔ naxee toma Baa Xungbe ma. ¹¹ Ye yire ndee mu fanma, alako fɔxɔε xa lu naa. ¹² Wuri bili mɔɔli birin nan bulama na xure dε firinyi ma. E burexε mu lisima, e bogi fan. Kike yo kike e bogima nε a fanyi ra na xure ye xa fe ra naxan kelima hɔrɔmɔbanxi kui. E bogi findima baloe nan na, e burexεε findi seri ra.»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε: Wo xa yi bɔxi itaxun Isirayila bɔnsɔε fu nun firinyie ma, a xa findi e kε ra. N xa na naaninyie masen wo bε. Yusufu bɔnsɔε bɔxi itaxunxi firin nan sɔtɔma, ¹⁴ naxee birin lan. Isirayila bɔxi findima wo birin kε nan na, alɔ n na n kali wo benbae bε ki naxε.»

¹⁵ Bɔxi naaninyie nan ya: A kɔɔla sεεti fɔlɔma Baa Xungbe nan ma, a siga Xetelon kira ra, a dangi Lebo Xamata ra, Tisedadi, ¹⁶ Berota, Sibirayima, naxan na Damasi nun Xamata tagi, han a sa dɔxɔ Xaseri Tikoni ra, naxan na Xawuran naaninyi ra. ¹⁷ Na kui, na naaninyi kelima baa xungbe nan ma, a siga han Xasari Enan, naxan na Damasi kɔɔla mabiri. Tisafoni bɔxi na kɔɔla nan ma. Isirayila naaninyi nan na ki kɔɔla mabiri.

¹⁸ Isirayila bɔxi naaninyi sogetede mabiri kelima Damasi nε, a siga Xawuran. Yurudεn xure findixi naaninyi nan na Galadi bɔxi nun Isirayila bɔxi tagi, a sa baa li sogetede biri ra. Isirayila naaninyi nan na ki sogetede mabiri.

¹⁹ Isirayila bɔxi naaninyi yirefanyi mabiri kelima Tamari, a siga han Meriba Kadesi, han Misira xure nun baa xungbe ma. Isirayila naaninyi nan na ki yirefanyi mabiri.

²⁰ Isirayila bɔxi naaninyi sogegorode mabiri kelima baa xungbe nan ma, han Lebo Xamata longori. Isirayila naaninyi nan na ki sogegorode mabiri.

²¹ «Wo xa yi bɔxi itaxun wo bore ma Isirayila bɔnsɔɛe ki nan ma. ²² A xa findi wo ke ra, a nun mixie ke ra naxee sabatixi wo xɔnyi a nun e xa die. Wo xa e tongo alɔ Isirayila lasiri, naxee ke sɔtɔma Isirayila bɔxi ma wo ya ma. ²³ Na xɔɲee sabatixi bɔnsɔɛ naxan ya ma, e xa e ke sɔtɔ mɛnni nɛ. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

48

Isirayila bɔnsɔɛe naaninyie

¹ «Bɔnsɔɛe xilie nan ya: Dana bɔnsɔɛ xa bɔxi na kɔɔla mabiri nɛ Xetelon kira ra, kelife Lebo Xamata, a sa dɔxɔ Xasari Enan ra, naxan na Damasi nun Xamata naaninyi ra kɔɔla mabiri. A keli naaninyi ra naxan na sogetede mabiri han baa xungbe.»

² «Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi na Dana bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede naaninyi ma han sogegorode naaninyi.»

³ «Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi na Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁴ «Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi na Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁵ «Efirami bɔnsɔɛ xa bɔxi na Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁶ «Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi na Efirami bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁷ «Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi na Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁸ «Yire sɛniyenxi na Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode. Na bɔxi xa gboe nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, a kuya kelife sogetede naaninyi han sogegorode naaninyi. Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tixi a tagi.»

⁹ «Na yire sɛniyenxi naxan sama a xati ma Alatala bɛ, a xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a xa gboe lanma nɔngɔn ya wulu fu nan ma.

¹⁰ Sɛrɛxɛdubɛɛ luma na yire sɛniyenxi nan kui, naxan xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli ma kɔɔla biri ra, a xa gboe nɔngɔn ya wulu fu sogegorode biri ra, a xa gboe sogetede biri ra nɔngɔn ya wulu fu, a xa kuyɛ yirefanyi biri ra nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli. Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tima na yire sɛniyenxi nan tagi.

¹¹ Mɛnni findima sɛrɛxɛdubɛɛ nan gbe ra, naxee sugandixi Sadɔki bɔnsɔɛ ya ma. E nu n nabatuma a fanyi ra, e mu n yanfa alɔ Lewi bɔnsɔɛ mixi gbɛtɛ naxee e makuya n na Isirayilakae muruta tɛmui. ¹² Na yire sɛniyenxi saxi a xati ma e tan nan bɛ Lewi bɔnsɔɛ xa yire sɛɛti ma.»

¹³ «Na yire xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, a xa gboe nɔngɔn ya wulu fu, sɛrɛxɛdubɛɛ xa bɔxi. ¹⁴ A mu lanma e xa na bɔxi mati, a mu lanma e xa na masara bɔxi gbɛtɛ ra, a mu lanma e xa na fi mixi yo ma, barima bɔxi hagigɛ na a ra naxan sɛniyenxi Alatala bɛ.»

¹⁵ «Bɔxi naxan luxi, naxan xa gboe lanma nɔngɔn ya wulu suuli ma, a xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, na findima taa gbe nan na banxie nun mɛrɛ luma dɛnnaxɛ. Taa yati luma nɛ na bɔxi tagi. ¹⁶ Na bɔxi sɛɛti naanie birin lan nɔngɔn ya wulu naani ya kɛmɛ suuli nan ma, a kɔɔla sɛɛti, a yirefanyi sɛɛti, a sogetede sɛɛti, nun a sogegorode sɛɛti. ¹⁷ Na bɔxi naxan luma taa sɛɛti ra, na bɔxi sɛɛti naanie fan birin lan nɔngɔn ya kɛmɛ firin ya tongo suuli nan ma, a kɔɔla sɛɛti, a yirefanyi sɛɛti, a sogetede sɛɛti, nun a sogegorode sɛɛti. ¹⁸ Bɔxi dɔnxɔɛ naxan luma bɔxi sɛniyenxi xa kuyɛ sɛɛti firinyi ra, naxan nɔngɔn ya wulu fu lima a sogetede nun a sogegorode, na findima mɛrɛ nan na taa walikɛɛ bɛ, ¹⁹ naxee kelima Isirayila bɔnsɔɛɛ birin ma. ²⁰ Na bɔxi birin xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn ya wulu suuli nan ma, a xa gboe fan lanma nɔngɔn ya wulu

moxɔɔɛn ya wulu suuli nan ma. Na birin saxi a xati nan ma taa nun hɔɔmɔbanxi xa fe ra.»

²¹ «Bɔxi naxan na yire sɛniyɛnxi nun taa sɛɛti ra, na findima mangɛ nan gbe ra. A kelima bɔxi sɛniyɛnxi nɛ, naxan kuya nɔngɔn ya wulu moxɔɔɛn nun suuli sogetede mabiri, a siga han Isirayila naaninyi sogetede mabiri. A man kelima bɔxi sɛniyɛnxi nɛ naxan kuya nɔngɔn ya wulu moxɔɔɛn nun suuli sogegorode mabiri, a siga han Isirayila naaninyi sogetede mabiri. Na bɔxi luma Isirayila bɔnsɔɛe xa bɔxi sɛɛti nan na. Yire sɛniyɛnxi nun hɔɔmɔbanxi luma na bɔxi nan tagi. ²² Na kui, taa yire nun Lewi bɔnsɔɛe xa bɔxi luma mangɛ xa bɔxi nan tagi, naxan na Yuda bɔnsɔɛe nun Bunyamin bɔnsɔɛe xa naaninyie sɛɛti ra.»

²³ «Bunyamin bɔnsɔɛe xa bɔxi na Yuda bɔnsɔɛe xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁴ «Simeyɔn bɔnsɔɛe xa bɔxi na Bunyamin bɔnsɔɛe xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁵ «Isakari bɔnsɔɛe xa bɔxi na Simeyɔn bɔnsɔɛe xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁶ «Sabulon bɔnsɔɛe xa bɔxi na Isakari bɔnsɔɛe xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁷ «Gadi bɔnsɔɛe xa bɔxi na Sabulon bɔnsɔɛe xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁸ «Gadi bɔnsɔɛe xa bɔxi xa naaninyi yirefanyi mabiri, a kelima Tamari nɛ han Meriba Kadesi xa ye yire, Misira xure goroma baa xungbe ma dɛnnaxɛ.»

²⁹ «Bɔxi nan yi ki, wo fama naxan itaxunde Isirayila bɔnsɔɛe ma, a xa findi e kɛ ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

³⁰ «Taa sode dɛɛ xilie nan yi ki: Naadɛ naxee na taa kɔɔla sɛɛti, naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ suuli, ³¹ Isirayila bɔnsɔɛe Ruben, Yuda, nun Lewi xilie nan sama e xun ma.»

³² «Naadɛ naxee na taa sogetede sɛɛti, naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ suuli, Isirayila bɔnsɔɛe Yusufu, Bunyamin, nun Dana xilie nan sama na naadɛ saxanyi xun ma.»

³³ «Naadɛ naxee na taa yirefanyi sɛɛti, naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ suuli, Isirayila bɔnsɔɛe Simeyɔn, Isakari, nun Sabulon xilie nan sama na naadɛ saxanyi xun ma.»

³⁴ «Naadɛ naxee na taa sogegorode sɛɛti, naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ suuli, Isirayila bɔnsɔɛe Gadi, Aseri, nun Nafatali xilie nan sama na naadɛ saxanyi xun ma.»

³⁵ «Taa rabilinyi lanma nɔngɔn ya wulu fu nun solomasaxan nan ma. Fɔlɔfe na lɔxɔɛ ma, na taa xili falama nɛ, «Alatala na mɛnni.»»

Ala xa masenyi Annabi Daniyeli be Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Daniyeli xa Kitaabui fee masenma naxee dangixi Babilon boxi ma. Ala nu bara a niya Babilon mangE xa Isirayilakae xanin, e xa lu konyiya kui e xa yunubie xa fe ra. Na mangE naxa segetala xaranxi ndee tongo, e xa findi a xa walike xungbee ra a xa banxi kui. Annabi Daniyeli nu na na mixie ya ma.

Alatala naxa a masen Babilonkae be Daniyeli saabui ra, senbe luma ne mixi yi ra naxan Ala xa seriyE rabatuma temui birin. Daniyeli to tondi se raharamuxi donde, Ala naxa yalanyi fi a ma dangife a booree ra. A to tondi kuyee batude, Ala naxa a ratanga faxe jaaxi ma. A to tondi sali rabejinde, Ala naxa a rakisi yete xaajexie ma. Ala naxa kaabanakoe gbegbe raba Daniyeli saabui ra a xa danxaniya xa fe ra.

Bafe na fe mooli ra, yi kitaabui fe gbegbe masenma ne mixie be dunija jere ki xa fe ra. Alatala findixi dunija mangE birin xa mangE xungbe nan na. Na kui a dunija si mangeyae rajerema ne alo a wama a xon ma ki naxe. Na fe toma yi kitaabui kui, a fa findi fahaamui ra won be Ala xa mangeya xa fe ra. Won noma ne limaniya sotode na marakolonyi kui.

Ala xa won mali alako won xa fahaamui nun limaniya sotu yi kitaabui saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Daniyeli be

Annabi Daniyeli sigafe Babilon boxi ma

¹ Yudaya mangE Yehoyakimi xa mangeya je saxan nde ra, Babilon mangE Nebukadansari naxa siga Darisalamu gere, a xa soorie fa menni rabilin gere ki ma.

² Marigi naxa Yudaya mangE Yehoyakimi sa e belexe, a nun Ala xa hromobanxi yirabase seniyenxi ndee. MangE Nebukadansari naxa nee xanin Babilon boxi ma a xa ala xa banxi kui, naafuli ragatama dennaxe.

³ MangE naxa a fala Asipenasi be, a xa walikee xa mangE, a xa Isirayila fonike ndee sugandi mangE xabile ya ma, xa na mu kuntigi denbayae ya ma. ⁴ A xa xaxilima xaranxie sugandi naxee fate yalanxi, naxee tofan, alako e xa no walide mangE xa banxi kui, e man xa Babilon xui nun a sebeli xori xaran. ⁵ MangE naxa donse nun weni itaxun e ma, e baloma naxan na je saxan bun ma. Na dangi xanbi, e xa so walife mangE be. ⁶ Yudayaka naxee nu na e ya ma, nee nan ya: Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya. ⁷ MangE xa walikee xunyi naxa xili neene sa e xun ma. A naxa Daniyeli xili sa «Beletesasari.» A naxa Xananiya xili sa «Sadiraki.» A naxa Mikayeli xili sa «Mesaki.» A naxa Asaraya xili sa «Abedinego.»

⁸ Daniyeli naxa nate tongo a xa a yete ratanga mangE xa donse raharamuxie nun a xa weni ma. A naxa walikee xa mangE mayandi a xa tin na ra. ⁹ Ala to nu bara a ragiri Daniyeli xa rafa a ma, walikee xa mangE naxa dije a ma. ¹⁰ A naxa a fala a be, «N bara gaaxu n ma mangE ya ra, naxan bara donse nun minse itaxun wo ma. Xa a sa wo to, wo fate baxi wo ma, wo fate mu fan alo booree, mangE fama ne n xunyi bade n de i.»

¹¹ Daniyeli naxa a kantama yaabi, walikee xa mangE nu bara naxan ti Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya xun ma, ¹² «I xa muxu mato xi fu bun ma. Sansi bogie nun ye gbansan so muxu yi ra. ¹³ Na dangi xanbi, i xa muxu lahalE nun booree lahalE mato, naxee mangE xa donse donma. Na temui, i xa nate tongo i rabafe ma.» ¹⁴ E kantama naxa tin na ra, a xa e mato xi fu bun ma. ¹⁵ Xi fu to dangi, e lahalE nu fan dangi booree ra, naxee nu mangE xa donse donma. ¹⁶ Na nan a toxi, e kantama naxa sansi bogie so e yi ra mangE xa donse nun weni joxoxe ra.

¹⁷ Ala naxa fe kolonyi, lonni, nun fahaamui fi yi fonike naani ma. Daniyeli naxa no laamatunye nun xiye faraside. ¹⁸ Waxati to jon, mangE nu bara naxan fala, walikee

xa mangE naxa e mati Nebukadansari yire. ¹⁹ MangE xungbe to gE woyende e ra, a naxa a kolon e maniyE mu nu na boore fonikee ya ma. Mixi yo mu a kenEn alO Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya. Na kui, e naxa so walife mangE bE. ²⁰ MangE to e maxO rin fe kolonyi, lOnni, nun fahaamui ma, a naxa a kolon e xa yaabie fan BabilOn karamOxO ee nun sematoe gbe bE dOxO fu. ²¹ Daniyeli naxa lu na wali kui han Sirusi xa mangEya nE singe ra.

2

MangE xa xiye

¹ Nebukadansari xa mangEya nE firin nde ra, a naxa xiye nde sa. A xaxili naxa ifu han a mu nO xide. ² A naxa karamOxO ee, sematoee, mandurulae, nun BabilOn sEreXedubEe xili alako e xa a xa xiye tagiraba a bE. E naxa fa, e ti a ya i. ³ MangE naxa a masen e bE, «N xiye nde nan saxi, naxan bara n xaxili ifu. A xOli n ma n xa na xiye kui ife kolon.»

⁴ BabilOn sEreXedubEe naxa mangE yaabi Arami xui ra, «Muxu xa MangE, Ala xa simaya fi i ma. I xa xiye yaba i xa konyie bE, alako muxu xa na tagiraba i bE.» ⁵ MangE naxa a fala sEreXedubEe bE, «N ma natE tongoxi nan ya: Xa wo mu n ma xiye nun a kui ife tagiraba n bE, n wo ibolonma nE a xuntun xuntunyie ra, n wo xa banxie fan kana. ⁶ KO nO xa wo nO n ma xiye nun a kui ife tagirabade n bE, n harige nun binyE gbege fima nE wo ma. Awa, wo n ma xiye nun a kui ife tagiraba n bE keren na.»

⁷ E naxa mangE yaabi, «MangE, i xa na xiye masen muxu bE alako muxu xa a tagiraba i bE.» ⁸ MangE naxa a fala e bE, «N a kolon wo wama waxati tongofe a fe ma, barima wo a kolon n mu n ma natE tongoxi kanama! ⁹ KO nO xa wo mu n ma xiye tagiraba n bE, wo birin fama nE na naxankatE sO tOde. Wo wama n madaxufe wule nan na han n xa n ma natE masara. Wo n ma xiye tagirabama n bE na nan ma keren na, alako n xa a kolon wo fata na rabade.»

¹⁰ SereXedubEe naxa mangE yaabi, «MangE, mixi yo mu na yi dunija bende fupri fari naxan nO ma yi yaamari rabade. Na nan a toxi mangE yo mu na naxan yi fe mOoli maxO rinma a xa karamOxO ee, sematoe, nun sEreXedubEe ma, hali a senbE to gboxi. ¹¹ I naxan maxO rinxi, na xO rO xO. Mixi yo mu nO ma na yaabi sode i yi ra fo alae, kO nO nee mu dOxO xi adamadie tagi.»

¹² Na kui, mangE naxa xO nO e ma, a bO nE naxa te han a yamari fi BabilOn lOnnilae birin xa faxa. ¹³ MangE to yaamari fi lOnnilae birin xa faxa, xEerae naxa siga Daniyeli nun a booree fende alako e xa e fan faxa.

¹⁴ MangE kantamae xunyi Ariyoki to mini BabilOn lOnnilae faxade, ¹⁵ Daniyeli naxa a maxO rin mayandi ra, «Munfe ra mangE yi yaamari xO rO xO e mOoli fixi?» Ariyoki naxa na tagi raba Daniyeli bE. ¹⁶ Na tEmui Daniyeli naxa siga mangE yire, a fa a mayandi a xa tEmui nde fi a ma alako a xa nO na xiye nun a kui ife fasaride a bE.

¹⁷ Daniyeli naxa siga a xO nyi, a yi fe birin masen a boore Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya bE. ¹⁸ A naxa a fala e bE, e xa Koore Ala makula a xa kinikini e ma, a xa yi gundo masen e bE, alako Daniyeli, a booree, nun BabilOn lOnnilae birin naxa faxa. ¹⁹ Na kO e ra, Ala naxa na xiye xa gundo masen Daniyeli bE laamatunyi ra. Daniyeli naxa Koore Ala tantu ²⁰ yi masenyi ra,

«Ala xili xa tantu tEmui birin,

dan mu na naxan ma,

²¹ barima a tan nan gbe na fe kolonyi nun senbE ra.

A tan nan waxati nun a ke nE masarama.

A tan nan mangEe bama,

a tan nan mangEe rasabatima.

A lOnni fima lOnnilae ma,

a xaxili fanyi fima xaxilimae ma.

²² A gundo tilinxi makEnEnma,

a fe nO xunxi ramini na nialanyi ra.

²³ N benbae Marigi Ala,
n i matɔxɔma, n i tantuma,
lɔnni nun sɛnbɛ xa fe ra i naxan fixi n ma.
I bara n nakolon fe ma, muxu naxan maxɔrinxi i ma,
i bara muxu rakolon mangɛ xa xiye ra.»

²⁴ Na tɛmui Daniyeli naxa siga Ariyoki yire, mangɛ yaamari fi naxan ma a xa Babilɔn lɔnnilae faha. A naxa a fala a bɛ, «I naxa Babilɔn lɔnnilae faha. I xa n mati mangɛ xɔnyi, n xa a xa xiye tagi raba a bɛ.» ²⁵ Ariyoki naxa Daniyeli mati mangɛ yire keren na, a fa a fala a bɛ, «Mangɛ, n bara Yudayaka nde to na mixi suxuxie ya ma, naxan nɔma i xa xiye tagi rabade.» ²⁶ Mangɛ naxa Daniyeli maxɔrin, naxan xili Beletesasari, «I tan nɔma n ma xiye nun a kui tagirabade n bɛ?»

²⁷ Daniyeli naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, i fe nɔxunxi naxan maxɔrinxi lɔnnilae, sematoe, karamɔxɔɛɛ, nun mandurulae ma, e mu nɔma na tagirabade. ²⁸ Kɔnɔ Ala, naxan na koore ma, a tan nan nɔma fe nɔxunxie makɛnɛnde. A bara Mangɛ Nebukadansari rakolon naxan fama rabade. I xa xiye nun i xa laamatunyi nan ya, i naxan toxi i xa sade ma. ²⁹ Mangɛ, i to i sa, i naxa i maɲɔxun fee ma, naxee fama rabade. Na kui, naxan fe nɔxunxie makɛnɛnma, a bara i rakolon fee ma naxee fama rabade. ³⁰ Xa yi fe nɔxunxie bara makɛnɛn n bɛ, na mu rabaxi xɛ barima n ma lɔnni to gboxi boore gbe bɛ. Yi bara makɛnɛn n bɛ alako mangɛ xa na kui kolon a naxan maɲɔxunxi a xaxili ma.»

³¹ «Mangɛ, i bara gɛmɛ masolixi belebele to i xa laamatunyi kui. A nu tixi i ya ra, a nu yanbafɛ, a nu magaaxu. ³² A xunyi nu yailanxi xɛɛma ra, a kanke nun a bɛlɛxɛ gbeti ra, a furi nun a tabe yɔxui ra, ³³ a bɛlɛnyi wure ra, a sanyi wure nun bɛndɛ ra. ³⁴ I nu a matofɛ tɛmui naxɛ, gɛmɛ nde naxa ibɔɔ, kɔnɔ adama bɛlɛxɛ xa mu a bɔɔxi. Gɛmɛ ibɔɔxi naxa sin na gɛmɛ masolixi sanyi ma, naxan nu yailanxi wure nun bɛndɛ ra. A naxa e i wuru. ³⁵ Wure yo, bɛndɛ yo, yɔxui yo, gbeti yo, xɛɛma yo, na birin naxa iwuru, a lu alɔ sansi xɔri fenta lonyi ma, foye naxan fama sogofure ra. Kɔnɔ gɛmɛ naxan sinxi gɛmɛ masolixi ma, na naxa findi geya belebele ra, a bɔxi birin nafe.»

³⁶ «Xiye nan na ki. Yakɔsi muxu xa a tagiraba mangɛ bɛ. ³⁷ Mangɛ, mangɛɛ xa mangɛ na i tan na, barima Koore Ala nan na mangɛya fixi i ma sɛnbɛ nun binyɛ ra. ³⁸ A tan nan i dɔxɔxi mixi, sube, nun xɔni birin xun ma. A bara na nɔɛ fi i ma. Na nan na ki, i tan nan na xɛɛma xunyi ra. ³⁹ I na dangi, mangɛya gbɛtɛ kelima nɛ naxan sɛnbɛ xurun i bɛ. Na dangi xanbi, mangɛya saxan nde naxan luma alɔ yɔxui, na fan fama nɛ duniɲa birin yamaride. ⁴⁰ Mangɛya naani nde nan fan fama, naxan xɔrɔxɔ alɔ wure. Wure se birin butuxunma ki naxɛ, na mangɛya fan a boore butuxunma na ki nɛ. ⁴¹ I bara a sanyie nun a sansolee to. E rafalaxi wure nun bɛndɛ masunbuxi nan na. Na nan a masenxi lanyi mu luma na mangɛya kui. Kɔnɔ sɛnbɛ nde tan luma nɛ na mangɛya kui alɔ na wure xɔrɔxɔɛ a masenma ki naxɛ. ⁴² Sansole naxee yailanxi wure nun bɛndɛ ra, a masenma nɛ a na mangɛya sɛnbɛ gbo, kɔnɔ sɛnbɛ yo mu a ra yire ndee. ⁴³ I bara wure nun bɛndɛ masunbuxi to, na findixi na mixie nan na, naxee lanyi xirima e boore tagi, kɔnɔ na lanyi mu xirima a fanyi ra, alɔ wure nun bɛndɛ mu a bore suxuma a fanyi ra ki naxɛ.»

⁴⁴ «Na mangɛɛ xa waxati, Koore Ala mangɛya nde raminima nɛ naxan mu kanama abadan. Na mangɛya mu luma ɲama gbɛtɛ xa yaamari bun ma. A fama nɛ na mangɛya birin iwurude. A mu kanama abadan. ⁴⁵ Na kui i bara na gɛmɛ to, naxan kelixi geya ma kɔnɔ mixi bɛlɛxɛ xa mu a bɔɔxi. Na gɛmɛ bara wure, yɔxui, bɛndɛ, gbeti, nun xɛɛma iwuru. Ala Xungbe bara mangɛ rakolon yi fee ma naxee fama rabade. Yi xiye nɔndi yati nan a ra. N naxan birin tagirabaxi i bɛ, i lanma i xa la a ra.»

⁴⁶ Na tɛmui Mangɛ Nebukadansari naxa a yatagi rafelen bɔxi ma Daniyeli bun ma. A naxa yaamari fi a sɛrɛxɛ nun surayi xa ba a bɛ. ⁴⁷ Mangɛ naxa a masen Daniyeli bɛ, «Wo Marigi Ala xungbo alae birin bɛ, a tan nan na mangɛɛ birin Marigi ra. A gundoɛ makɛnɛnma, alɔ a yi gundo makɛnɛnxi i bɛ ki naxɛ.»

⁴⁸ MangE naxa Daniyeli binya, a naafuli gbege fi a ma. A naxa a findi xunyi ra Babilon bɔxi nun lonnilae birin xun ma. ⁴⁹ Daniyeli naxa mangE maxandi a xa a lu Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego fan xa mangE wali raba Babilon bɔxi ma. Daniyeli naxa findi mangE Nebukadansari rasima ra.

3

Nebukadansari xa kuye

¹ MangE Nebukadansari naxa kuye nde yailan xEema ra. A xa kuye nɔngɔn ya tongo senni, a xa gboe fan nɔngɔn ya senni. A naxa a ti Dura geya bunyi Babilon bɔxi ma.

² MangE Nebukadansari naxa a rasimae, kuntigie, gominae, sEriyEsae, naafuli ragatae, sEbElitie, kiitisaie, nun bɔxi mangEdie birin maxili alako e xa fa mangE xa kuye mato.

³ Awa, mangE rasimae, kuntigie, gominae, sEriyEsae, naafuli ragatae, sEbElitie, kiitisaie, nun bɔxi mangEdie birin naxa e malan mangE xa kuye matode. E naxa ti kuye ya i, MangE Nebukadansari nu bara naxan ti.

⁴ MangE xa xui madangi naxa a fala a xui itexi ra, «Si birin, bɔnsɔE birin, xui birin falae, mangE xa yaamari nan ya: ⁵ Wo na sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mE tEmui naxE, wo xa wo felen bɔxi, wo kuye batu, MangE Nebukadansari naxan yailanxi xEema ra. ⁶ Naxan yo mu bira a bun ma, a a batu, na kanyi wolima nE tE belebele xɔɔra keren na.»

⁷ Na nan a to, si nun bɔnsɔE birin to sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mE, e naxa e felen kuye bE, e a batu, MangE Nebukadansari naxan yailanxi xEema ra, a a ti naa.

⁸ Na waxati yati kui, sErExEdube ndee naxa fa Yuwifie kalamude. ⁹ E naxa a fala MangE Nebukadansari bE, «MangE, simaya xa lu i bE! ¹⁰ I bara yaamari fi mixi birin xa e felen kuye bE, e a batu, e na sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mE tEmui naxE.

¹¹ I man yaamari fixi nE a mixi naxan yo mu a felen bɔxi ma, a na kuye batu, na kanyi wolima nE tE belebele xɔɔra. ¹² Kɔnɔ Yuwifii ndee na, i bara naxee ti mangEdie ra Babilon bɔxi ma, naxee xili Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego, nee bara tondi i xa yaamari rabatude. MangE, e mu i xa alae batufe. Hali yi kuye i naxan yailanxi xEema ra, i a ti be, e mu tinxi a batude!»

¹³ Nebukadansari bɔɔE naxa te, a xɔnɔ a ɔnaaxi ra. A naxa yaamari fi e xa fa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego ra. XEerae naxa fa na xEmEe ra mangE xɔn. ¹⁴ Nebukadansari naxa a fala e bE, «Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego, nɔndi na a ra, wo mu n ma alae batufe, wo man mu yi kuye fan batufe n naxan yailanxi xEema ra, n a ti be? ¹⁵ Yakɔsi, wo na fa sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mEde, wo xa wo felen bɔxi ma yi kuye bE. N kuye naxan yailanxi, wo xa a batu, xa na mu a ra n wo wolima nE tE belebele xɔɔra keren na. Ala mundun nɔma wo ratangade n bElexE i?»

¹⁶ Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa MangE Nebukadansari yaabi, «Hali muxu mu muxu yEte xun mafala. ¹⁷ Xa wo muxu woli tE belebele xɔɔra, muxu Marigi Ala, muxu naxan batuma, na nɔma muxu ratangade i bElexE i. ¹⁸ Hali a mu sa a raba, mangE, i xa a kolon muxu mu nɔma i xa alae batufe, muxu mu nɔma muxu felende yi kuye bE, i naxan yailanxi xEema ra.»

¹⁹ Nebukadansari naxa xɔnɔ e ma a ɔnaaxi ra, a yatagi naxa masara Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xili ma. Nebukadansari naxa yaamari fi e xa tE xa wolenyi xun masa dɔxɔ solofere dangi a forima ki ra. ²⁰ A naxa a xa sɔɔri gbangbalanyi ndee yamari, e xa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xiri, e xa e woli tE belebele xɔɔra. ²¹ E naxa na xEmE saxanyi xiri, nun e xa sosee ra, e xa donma xungbee ragoroxi e ma, e e woli tE belebele xɔɔra. ²² MangE to bara a fala tE xa wolenyi xun xa masa, sɔɔri naxee Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego woli tE xɔɔra, e tan yati naxa gan, e faxa tE xa wolenyi ma. ²³ Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa bira tE belebele xɔɔra, e xirixi.

²⁴ Na tEmui gaaxui naxa mangE Nebukadansari suxu, a keli keren na. A a fala a rasimae bE, «Won mu mixi xirixi saxan xa woli tE xɔɔra?» E naxa mangE yaabi, «Iyo mangE!»

²⁵ A naxa a fala e be, «Kɔnɔ n mixi naani nan tofe yi ki, e mu xirixi, e na e jɛɛfe te xɔɔra, e mu tɔɔɔfe hali. Na naani nde tan jɛan maniyɛ malekɛ ra.»

²⁶ Nebukadansari naxa a makɔɛ te belebele ra, a e xili a xui itexi ra, «Sadiraki, Mesaki, Abedinego, Ala Xungbe xa konyie, wo mini, wo fa be.» Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa mini te xɔɔra.

²⁷ Mangɛ rasimae, kuntigie, gominae, nun mangɛ xa lɔnnilae naxa e maso e ra. E naxa a to, te mu sese rabaxi e fate ra. E xunɛɛɛ nun e xa sosee sese mu ganxi. Te xiri yati mu nu na e ma. ²⁸ Nebukadansari naxa a masen, «Tantui na Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego Marigi Ala be. A tan nan a xa malekɛ xɛɛxi a xa konyie ratangade. E nu bara la a ra han e naxa tin faxafe ra, alako e naxa mangɛ xa yaamari rabatu, naxan findi ala gbɛte batufe ra bafe e Marigi Ala ra. ²⁹ N ma yaamari nɛɛɛ nan ya: mixi yo fe nde kobi fala Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego Marigi Ala be, na kanyi faxama nɛ, a ibolon a xuntun xuntunyie ra, a xa banxi fan kana, barima ala yo mu na bafe Ala ra naxan nɔma mixi ratangade yi mɔɔli ra.»

³⁰ Na tɛmɛi mangɛ naxa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xa fe mate Babilɔn bɔxi ma.

Nebukadansari xa xiye firin nde

³¹ «Mangɛ Nebukadansari nan yi masenyi tife si birin be, bɔnsɔɛ birin be, xui birin falae be: Bɔjɛsa xa lu wo be a fanyi ra. ³² A lanma n xa tɔnxumae nun kaabanakoe masen wo be, Ala xungbe naxee rabaxi n be.

³³ A xa tɔnxumae wuya,
a xa kaabanakoe sɛnbɛ gbo.

A xa mangɛya mu jɔnma abadan,
danyi mu na a xa bui ma.»

4

¹ «N tan Nebukadansari, n nu na n ma mangɛ banxi kui, n bɔjɛ saxi, n sɛɛwaxi ki fanyi. ² N naxa xiye magaaxuxi nde sa. N naxan majɔxunxi, a nun n laamatunyi naxan toxi n ma sade ma, nee bara n nagaaxu ki fanyi. ³ N yaamari fi Babilɔn lɔnnilae ma na nan ma e xa fa n yire, alako e xa n ma xiye tagiraba n be.»

⁴ «Karamɔxɔɛɛ, sematɔɛ, Babilɔn sɛɛɛdubɛɛ, nun mandurulae naxa fa. N naxa n ma xiye yaba e be, kɔnɔ e mu nɔ na tagirabade. ⁵ Daniyeli naxa fa n yire a dɔnxɔɛ ra, n ma kuye Beletesasari xili saxi naxan xun ma. Ala sɛniyɛnxie xaxili na a be. N naxa n ma xiye madɔxɔ a be.»

⁶ «Beletesasari, karamɔxɔɛɛ xunyi, n a kolon ala sɛniyɛnxie xaxili na i be. Gundo mu na naxan kolonfe xɔɔxɔma i be. Awa, i xa n ma laamatunyie tagiraba n be, n naxee toxi xiye kui. ⁷ N nu na n ma sade ma tɛmɛi naxɛ, n xaxili naxa yi laamatunyie to:

Wuri bili itexi nu tixi bɔxi ma,

⁸ a belebele, a sɛnbɛ gbo.

A xunyi nu na koore ma,
dunijɛa mixi birin nu nɔma a tode.

⁹ A burɛɛɛ nu tofan,
a bogi nu wuya,

a nu mixi birin baloma.

Wula subee nu e malabuma a niini bun ma,
xɔnie nu e tɛɛ yailanma a salonyie ma.

Daalise birin nu baloe sɔtɔma a ra.»

¹⁰ «N nu na n ma sade ma tɛmɛi naxɛ, n xaxili naxa yi laamatunyie to:

Sɛniyɛntɔɛ nde naxa keli koore ma,

¹¹ a fa a fala a xui itexi ra,
«Wo yi wuri rabira,

wo xa a salonyie sɛgɛ,

wo xa a burɛɛɛ ba a ma,

wo xa a bogie rayensen.

Sube naxee na a bun, e xa e gi,
xɔni naxee na a salonyie ma, e xa keli naa.

¹² Kɔnɔ wo xa a bili xuntunyi nun a sankee lu bɔxi,
e xirixi yɔlɔnxɔnyi wure daaxi nun yɔxui daaxi ra.

A xa lu xɛ ma ɲooɛ xɔɔra,
xini xa a bunda,
a xa a balo ɲooɛ ra alɔ subee.

¹³ Adama xaxili naxan na a bɛ,
na masarama nɛ, sube xaxili lu a bɛ.
A luma na ki nɛ ɲɛ solofere bun ma.

¹⁴ Sɛniyɛntɔɛ naxee mixi kantama,
nee nan yi natɛ masenxi,
alako adama birin xa a kolon
a Ala Xungbe nan mangɛyae yamarima.
A mangɛya soma mixi yi ra a wama naxan xɔn ma,
hali na mixi xurun birin bɛ.»»

¹⁵ «N tan, Mangɛ Nebukadansari, n ma xiye nan ya. I tan Beletesasari, i xa na tagiraba n bɛ, barima lɔnnila yo mu na n ma bɔxi ma naxan nɔma na rabade. I tan nan gbansan nɔma na rabade, barima ala sɛniyɛnxie xaxili na i bɛ.»

¹⁶ Na tɛmui Daniyeli, naxan xili Beletesasari, a naxa kaaba, a man naxa gaaxu. Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Beletesasari, hali i mu gaaxu yi xiye nun a kui ife ya ra.» Beletesasari naxa a yaabi, «N marigi, hali yi xiye nun a kui ife findi i yaxuie gbe ra nu! ¹⁷ Na wuri bili i naxan toxi, naxan xungbo, a sɛnbɛ gbo, a xunyi koore lima, a toma dunɲa yire birin ma, ¹⁸ a burɛxɛɛ tofan, a bogie wuya, a birin rabaloma, subee na naxan bun ma, xɔnie na naxan salonyie kɔn na, ¹⁹ i tan nan misaalixi na wuri ra. I bara sɛnbɛ gbegbe sɔtɔ, i xa nɔɛ bara gbo han a bara koore li, i xa mangɛya fan bara dunɲa yire birin li. ²⁰ I tan mangɛ, i bara sɛniyɛntɔɛ to, a kelima koore ma, a a falama, «Wo yi wuri rabira, wo xa a kana, kɔnɔ wo a bili xuntunyi nun a sankee lu bɔxi. Wo a xiri yɔlɔnxɔnyi wure daaxi nun yɔxui daaxi ra. A xa lu xɛ ma ɲooɛ xɔɔra. Xini xa a bunda. A xa ɲooɛ don alɔ subee ɲɛ solofere bun ma.»»

²¹ «Mangɛ, n xa na tagiraba i bɛ. Ala Xungbe bara yi natɛ tongo i xa fe ra. ²² I kerima nɛ adamadie tagi, i sa lu wulai subee ya ma. I ɲooɛ maxin alɔ ningee, xini i bunda. I luma na ki nɛ ɲɛ solofere bun ma, han i xa a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima. A mangɛya fima a kɛnɛn mixi nan ma. ²³ Wuri bili xuntunyi nun a sankee lufe bɔxi ma, na a masenxi nɛ i bɛ, a i xa mangɛya ragbilenma nɛ i ma. Kɔnɔ na mu rabama han i a kolon a Koore Kanyi nan fe birin yamarima. ²⁴ Na nan a ra mangɛ, i xa tin n ma marasi ra. I xa ba yunubi rabafe. I xa tinxin. I xa kinikini misikiinɛɛ ma, alako i xa bu bɔɲɛsa kui.»

²⁵ Na fe birin naxa kamali Mangɛ Nebukadansari bɛ. ²⁶ Kike fu nun firin to dangi, mangɛ nu na a maɲɛɛfe a xa banxi kui Babilɔn, ²⁷ a naxa a fala, «Babilɔn sɛnbɛ gbo de! N tan nan a tixi mangɛ yigiyade ra n yɛtɛ sɛnbɛ xungbe ra, alako n ma binyɛ nun n ma nɔrɛ xa gbo.» ²⁸ A fɛfɛ na wɔyɛnyi fala, xui nde naxa keli koore, «Mangɛ Nebukadansari, n xa a fala i bɛ, to n bara i xa mangɛya ba i yi ra. ²⁹ I kerima nɛ mixie tagi, i sa lu wulai subee ya ma. I fama ɲooɛ nan donde alɔ ningee ɲɛ solofere bun ma han i a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima. A mangɛya soma mixie nan yi ra a wama naxee xɔn.»

³⁰ Na wɔyɛnyi naxa kamali Mangɛ Nebukadansari ma keren na. A naxa keri mixie ya ma, a ɲooɛ don alɔ ningee. Xini naxa a fate bunda, a xunɛxɛ naxa kuya alɔ sɛɛɛ xabee, a sanxalee fan naxa kuya alɔ xɔni sanxalee.

³¹ «Na waxati to ɲɔn, n tan Nebukadansari, n naxa n ya rate koore ma, n xaxili naxa gbilen n ma. N naxa tantui rasiga Ala Xungbe ma, n naxa a matɔxɔ, n naxa a binya, barima Ala na na tɛmui birin, a xa mangɛya mu ɲɔnma abadan, a xa yaamari buma nɛ waxati birin. ³² Ala a yɛtɛ waxɔnfe rabama nɛ dunɲa ma hali adama mu tin na

ra. A wama naxan xɔn, a na nan nabama adama nun malekɛɛ ra. Mixi yo mu nɔma a matandide, a fa a fala, «I na munse rabafe?» ³³ N xaxili to gbilen n ma, n ma mangɛya binyɛ nun nɔrɛ fan naxa gbilen n ma. N nasimae nun n ma mixi xungbee naxa n xili, e n dɔxɔ n ma mangɛ kibanyi kui. N sɛnbɛ naxa gbo dangi a singe ra. ³⁴ Yakɔsi, n tan Nebukadansari, n Koore Mangɛ tantuma nɛ, n a matɔxɔ, n a binya. A xa kɛwali birin tinxin, a xa kirae birin findixi nɔndi nan na. A tan nan mixi xa fe magoroma, naxan a yɛtɛ igboma.»

5

Sɛbɛli magaxuxi

¹ Lɔxɔɛ nde, mangɛ Belisasari naxa xulunyi belebele ti a xa kuntigi wulu bɛ. A naxa wɛni min han ² a siisi fɔlɔ e ya xɔri. Na tɛmui Belisasari naxa yaamari fi e xa fa xɛɛma nun gbeti pɔɔtie ra, a baba Nebukadansari naxee tongoxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui Darisalamu. Mangɛ bara wa a yɛtɛ, a xa ginɛɛ, a xa konyi ginɛɛ, nun a xa kuntigi birin xa na see rawali xulunyi kui. ³ E to fa xɛɛma pɔɔtie ra, naxee tongo Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui Darisalamu, mangɛ yo, a xa kuntigie yo, a xa ginɛɛ yo, nun a xa konyi ginɛɛ, e birin naxa wɛni min nee ra, ⁴ e man fa e xa kuyee batu, naxee yailanxi gbeti, yɔxui, wure, wuri, nun gɛmɛ ra.

⁵ E nu na na rabafe tɛmui naxɛ, mixi bɛlɛxɛsolee naxa mini, a nu sɛbɛli ti banxi kanke, lanpui yatagi. Mangɛ to bɛlɛxɛ to sɛbɛli ti ra, ⁶ a yatagi naxa masara. A naxa gaaxu han a xinbie nu bɔnbɔ e boore ra. ⁷ A naxa sematoe, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun mandurulae xili a xui itexi ra. A naxa a fala Babilɔn lɔnnilae bɛ, «Naxan na yi sɛbɛli xaran, a a fasari n bɛ, n na kanyi maxirima nɛ mangɛ dugi ra, n xɛɛma kɔnmagore ragoro a kɔn ma, n fa sɛnbɛ so a yi ra n ma mangɛya kui a findi mangɛ saxan nde ra n tan nun n fɛmati xanbi ra.»

⁸ Mangɛ xa lɔnnilae birin naxa so, kɔnɔ e mu nɔ na sɛbɛli xarande, e mu nɔ sese fasaride mangɛ bɛ. ⁹ Na kui mangɛ Belisasari naxa gaaxu han a yatagi naxa masara, a xa kuntigie fan naxa ifu.

¹⁰ Mangɛ xa ginɛ to mangɛ nun a xa kuntigie xui mɛ, a naxa so banxi kui xulunyi nu tife dɛnnaxɛ. A naxa a fala, «Mangɛ, i xa simaya xɔn xa kuya. Hali i mu gaaxu, i yatagi naxa masara. ¹¹ Mixi nde na i xa bɔxi ma, ala sɛniyenxie xaxili na naxan bɛ. I baba xa waxati, muxu bara a to fahaamula nan na kanyi ra, a xaxili fan, a xa lɔnni luxi nɛ alɔ alae gbe. Na nan a ra, i baba Mangɛ Nebukadansari nu bara a findi karamɔxɔɛɛ, sematoe, sɛrɛxɛdubɛɛ, nun mandurulae xunyi ra. I baba, naxan nu mangɛ ra, a tan ¹² a to nɛ a Daniyeli, Beletesari xili saxi naxan xun, a xaxili, a xa fe kolonyi, nun a xa fahaamui fan boore birin bɛ. A nɔma xiye tagirabade, a taali wɔyɛnyi fatanfasi, a maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ yaabi. I xa Daniyeli xili, a fama nɛ yi fe birin tagirabade i bɛ.»

¹³ Na tɛmui e naxa fa Daniyeli ra mangɛ yire. Mangɛ naxa a maxɔrin, «I tan nan na Daniyeli ra, n baba faxi naxan na kelife Yudaya? ¹⁴ N bara a mɛ a alae xaxili na i bɛ, naxan lɔnni nun fahaamui belebele fima i ma. ¹⁵ E bara fa lɔnnilae nun karamɔxɔɛɛ ra, e xa yi sɛbɛli xaran, e xa a fasari n bɛ, kɔnɔ e mu nɔ na rabade. ¹⁶ N bara a mɛ a i nɔma fee tagi rabade, a nun maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ yaabide. Yakɔsi, xa i nɔma yi sɛbɛli xarande, i a fasari n bɛ, n i maxirima mangɛ dugi ra, n xɛɛma kɔnmagore ragoroma i kɔn ma, n fa i findi mangɛ ra naxan dangima birin na, fo n tan nun mangɛ gbɛtɛ, n fɛmati.»

¹⁷ Daniyeli naxa mangɛ yaabi, «I xa naafuli ragata i yɛtɛ bɛ, i xa buɲae fi mixi gbɛtɛ ma. N yi sɛbɛli xaranma nɛ mangɛ bɛ, n man a fasari a bɛ. ¹⁸ Mangɛ, Ala Xungbe nan mangɛya, sɛnbɛ, binyɛ, nun nɔrɛ fixi i baba Nebukadansari ma. ¹⁹ Na nan a ra, si nun bɔnsɔɛ birin nu sɛrɛnma gaaxui ra i baba ya ra. A na wa naxan faxafe nu, a nu na faxama nɛ. A na wa naxan natangafe nu, a nu na ratangama nɛ. A na wa naxan natefe nu, a nu na ratema nɛ. A na wa naxan nagorofe nu, a nu na ragoroma nɛ. ²⁰ Kɔnɔ a to a yɛtɛ igbo a naxa dangi a i, Ala naxa a xa mangɛya nun a nɔrɛ ba a yi ra. ²¹ A naxa a kerɛ adamadie ya ma. A adamadi xaxili naxa masara, a findi sube xaxili ra. A naxa lu wula i sofalee fɔxɔ ra, a sɛxɛ don alɔ ningee. Xini nu a fate bunda, han a a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima, a tan nan mangɛya soma mixi yi ra a wama naxan xɔn.»

²² «I tan, a xa di Belisari, i bara na birin kolon, kɔnɔ i mu i yeɛ magoro feo. ²³ I bara i yeɛ ite Koore Marigi xili ma. I bara a xa hɔrɔmɔbanxi pɔɔtie rawali. I tan, i xa kuntigie, i xa ginɛ, i xa konyi ginɛ, wo birin bara wɛni min na pɔɔtie ra. I bara kuyee batu naxee yailanxi gbeti, xɛɛma, yɔxui, wure, wuri, nun gɛmɛ ra. E mu see toma, e mu fee mɛma, e mu sese kolon, kɔnɔ i bara e batu. I xa duniɲɛigiri birin na Ala bɛlɛxɛ i, kɔnɔ i tan mu a tantuma. ²⁴ Na nan a toxi, Ala naxa yi bɛlɛxɛ nun yi sɛbɛli masen i bɛ.»

²⁵ «Yi sɛbɛli nan tixi: «Mene, mene, tekele, parisin.» ²⁶ Na wama naxan masenfe na nan ya: «Mene», na nan na ki «kɔnti». Ala bara i xa mangɛya lɔxɔɛ kɔnti, a bara danyi sa e ma. ²⁷ «Tekele», na nan na ki «maniyɛ». Ala bara i maniyɛ, i yelevu. ²⁸ «Parisin» na nan na ki «maitaxunyi». Ala bara i xa mangɛya itaxun Medekae nun Perisekæ ma.»

²⁹ Belisari naxa yaamari fi keren na, a Daniyeli xa maxiri mangɛ dugi ra, a nun xɛɛma kɔnmagore ra, a man xa findi mangɛ saxan nde ra bɔxi birin xun ma.

³⁰ Na kɔɛ kerenyi kui mixi nde naxa Babilɔn mangɛ Belisari faxa.

6

Ala Daniyeli ratangafe yeɛɛ ma

¹ Dariyusi Medeka naxa findi mangɛ ra a ɲɛ tongo senni nun firin ma. ² A naxa marasi ti e xa mixi kɛmɛ mixi mɔxɔɲɛn sugandi e xa a xa bɔxi yamari. ³ A man naxa mixi saxan ti e xun na, marasitie e dɛntɛgɛma naxee bɛ alako mangɛ xa fe birin xa sɔɔnɛya. Daniyeli nu na na mixi saxanyie nan ya ma. ⁴ Xaxili fanyi mɔɔli naxan nu Daniyeli bɛ, na nu dangi marasimæ nun e xa mangɛe gbe birin na. Maɲɔxunyi naxa lu mangɛ bɛ a Daniyeli xa a xa bɔxi birin yamari.

⁵ Na xa fe ra, boore yareratie nun marasimæ naxa kata e xa Daniyeli kalamu a xa mangɛ wali kui, kɔnɔ e mu tantanyi yo to a ra. A nu tinxin, e dugutɛgɛ na a ra, a fata walide. ⁶ Na tɛmui e naxa a fala, «Won mu kalamui yo toma Daniyeli mabiri, fo a Marigi Ala xa sɛriyɛ kui.»

⁷ Na kui marasimæ nun e xunyiye naxa siga keren na mangɛ yire, e fa a fala a bɛ, «Mangɛ Dariyusi, simaya xa lu i bɛ. ⁸ I xa bɔxi mangɛe, mangɛ rasie, gominae, nun kuntigie birin a maɲɔxunxi a a lanma yi tɔnyi xa dɔxɔ: «Mixi yo naxan tuubima ala nde bɛ, xa na mu a ra mixi nde bɛ, bafe i tan mangɛ ra xi tongo saxan bun ma, na kanyi xa raso yeɛɛ tagi.» ⁹ Yakɔsi mangɛ, i xa tin yi tɔnyi ra, i xa i bɛlɛxɛ fɔxi sa a ma alako a xa findi yaamari ra naxan mu masarama alɔ Medekæ nun Perisekæ darixi a ra ki naxɛ.»

¹⁰ Mangɛ Dariyusi naxa a bɛlɛxɛ fɔxi sa kɛɛdi ma yaamari sɛbɛxi a ma, a a findi tɔnyi ra.

¹¹ Daniyeli to a kolon a mangɛ nu bara a bɛlɛxɛ fɔxi sa na yaamari kɛɛdi ma, a naxa te a xɔnyi. A xa wunderi nu rabixi Darisalamu mabiri. Sanmaya saxan lɔxɔ yo lɔxɔ a nu a xinbi sinma, a a Marigi Ala maxandi, a a matɔxɔ alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ. ¹² Yi mixie naxa siga a xɔnyi keren na, e fa li a na a tuubife a Marigi Ala bɛ maxandi kui.

¹³ E naxa siga mangɛ yire keren na, e fa a maxɔrin a xa yaamari ma, «Mangɛ i mu tɔnyi dɔxɔ xɛ a mixi yo naxan tuubima ala nde bɛ, xa na mu a ra mixi nde bɛ, bafe i tan na xi tongo saxan bun ma, a na kanyi xa raso yeɛɛ tagi.» Mangɛ naxa e yaabi, «Iyo. Yaamari na a ra naxan mu masarama alɔ Medekæ nun Perisekæ darixi a ra ki naxɛ.»

¹⁴ E naxa fa a fala mangɛ bɛ, «Mangɛ, Daniyeli naxan kelixi Yudaya a mu i xui binyaxi, a mu i xa yaamari suxuxi. A Ala maxandima sanya saxan lɔxɔ yo lɔxɔ.»

¹⁵ Na wɔyɛnyi naxa mangɛ tɔɔɔ ki fanyi ra. A nu wama Daniyeli ratangafe sɛriyɛ ma. A naxa fe birin naba beenun kɔɛ xa so alako Daniyeli xa kisi. ¹⁶ Kɔnɔ na xɛmɛ man naxa siga mangɛ yire, e fa a fala a bɛ, «Mangɛ, i xa ratu Medekæ nun Perisekæ xa sɛriyɛ ma. Mangɛ xa sɛriyɛ mu nɔma masarade.» ¹⁷ Na kui Mangɛ naxa yaamari fi e xa Daniyeli woli yeɛɛ tagi. Mangɛ naxa a fala Daniyeli bɛ, «I Marigi Ala, i birama naxan fɔxɔ ra tun nabɛxiya kui, a xa i rakisi.» ¹⁸ E naxa gɛmɛ xungbe sa yeɛɛ yire naadɛ ra, mangɛ fan naxa a xa tɔnxuma sa naadɛ ma a xa xurundɛ ra, alako sese naxa masara Daniyeli xa fe ra. Kuntigie fan naxa na raba.

¹⁹ Mangε naxa gbilen a xɔnyi. A mu a dεge, a mu tin fefe rabade, na kɔε birin a mu xi feo. ²⁰ Kuye to iba, a naxa kurun, a siga yεtεε yire. ²¹ A to mɛnni li, a naxa Daniyeli xili a xui makinikinixi ra, «Daniyeli, Ala ɲiɲε xa konyi. I Marigi Ala, i birama naxan fɔxɔ ra tunnabεxiya kui, a bara nɔ i ratangade yεtεε ma?» ²² Daniyeli naxa mangε yaabi, «Mangε, i xa simaya xɔn xa kuya. ²³ N Marigi Ala bara a xa malekε xεε yεtεε dεε balande. E mu n tɔɔrɔ fefe ma, barima Ala a kolon a n mu fe ɲaaxi yo rabaxi. Hali i tan mabiri mangε, n mu fe kobi yo rabaxi.» ²⁴ Mangε naxa sεεwa ki fanyi, a fa yaamari fi e xa Daniyeli rate naa kui. E to na raba, e naxa a to a fate mu maxɔnɔxi, barima a nu bara la a Marigi Ala ra. ²⁵ Mangε naxa yaamari fi, a na xεmε naxee Daniyeli kalamu, e xa woli yεtεε tagi, e nun e xa ginεε nun e xa die ra. Beenu e xa yili bɔtini li, yεtεε nu bara gε e faxade, e e xɔri birin magira.

²⁶ Na dangi xanbi, Mangε Dariyusi naxa yaamari sεβε sie nun bɔnsɔεε birin ma, a nun xui birin falae naxee na dunɲa ma, «Bɔɲεsa fanyi xa lu wo bε. ²⁷ N bara n ma mangεya birin yaamari, wo xa gaaxu Daniyeli Marigi Ala ya ra, wo xa a binya.»

«Ala ɲiɲε na a ra. A na na tεmui birin.

A xa mangεya mu kanama abadan.

A xa yaamari buma nε han dunɲa ɲɔn.

²⁸ A tan nan mixi rakisima, a e ratanga.

A tɔnxumae nun kaabanakoe rabama koore nun bɔxi ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yεtεε ma.»

²⁹ Daniyeli xa munafanyi xun naxa masa Dariyusi nun Sirusi Periseka xa mangεyae bun ma.

7

Daniyeli xa laamatunyi: Sube naani

¹ Belisasari xa mangεya ɲε singe ra Babilɔn, Daniyeli naxa xiye sa, laamatunyi naxa ragoro a ma a saxi tεmui naxε. Na dangi xanbi, a naxa na xiye kui ife sεβε. ² Daniyeli naxa a fala, «N bara laamatunyi to xiye kui kɔε ra, foye kelixi koore ma dunɲa tunxun naanie ra, a din baa ra, a a i maxa.»

³ «Sube magaaxuxi naani naxa mini baa ma, e sese keren mu a ra. ⁴ A singe nu luxi nε alɔ yεtε, sεgε gabutenyie na naxan ma. N a to nε, e a gabutenyie italama, e a ti bɔxi ma alɔ mixi, e adama sondonyi raso a fate.»

⁵ «Sube firin nde nu luxi nε alɔ wulai bare xungbe. A saxi a sεεti ma, ganyanxɔri saxan na a dε i, a e xinma. E naxa a fala a bε, «Keli, i xa sube gbegbe don.»»

⁶ «Na dangi xanbi, n naxa sube nde to naxan luxi alɔ baratε, kɔnɔ xɔni gabutenyi naani na a bε, xunyi naani fan na a bε. A naxa nɔε sɔtɔ. ⁷ Na dangi xanbi, n naxa sube naani nde to xiye kui kɔε ra. Na fan nu magaaxu ki fanyi, a gbangbalan han. A nu sube donma a wure ɲinyi gbangbalanyie nan na, sube dɔnxɔε naxan lu, a naxa na maboron a sanyi ra. A tan mu nu luxi alɔ sube booree. Feri fu nu na a xunyi ma. ⁸ N to n ya rasiga n xa a ferie igbε, ferie lanmadi naxa mini booree tagi. Feri saxanyie naxa tala na ferie lanmadi ya ra. Ya nu na na ferie bε naxee nu luxi alɔ adamadi yae. Dε fan nu na na ferie bε, naxan nu na yεtε igboe wɔyenyie falafe.»

⁹ «N naxa a to, kibanyie dɔxɔxi,

Ala, fɔlε mu na naxan bε, a naxa a magoro.

A xa dugi birin fiixε alɔ xɲε,

a xunxεε luxi alɔ gεsε fute,

a xa kibanyi luxi nε alɔ tε,

sanyi digilinxie nu na a xa kibanyi ma.

¹⁰ Xure tε nu goroma a ya ra.

Mixi wulu wulu nu na a batufe.

Mixi wulu wulu nu tixi a ya ra.

Kiitise naxa e magoro, e bukie rabi.

¹¹ N naxa a to, na feru lanmadi nu na yεte igboe woyenyie falafe.

N naxa a to, e sube naani nde faxaxi n ya xori,
e fa a binbi wole te xora, a xa gan.

¹² Senbe naxa ba sube booree yi ra,
konko waxati nde naxa sa e xa simaya tan xun ma.

¹³ N naxa a to xiye kui koe ra,
Adamadi maniyε kelima nuxui fari,
a a masoma Ala ra, fole mu na naxan be.

¹⁴ Ala naxa senbe, binye, nun mangeya so a yi,
alako sie birin, konsoe birin, nun xui birin falee
xa lu a xa yaamari bun ma.

A xa yaamari mu nonma abadan,
a xa mangeya buma ne temui birin,
danyi yo mu na a ma.»

¹⁵ «N tan Daniyeli, n xaxili naxa ifu, n ma xiye naxa n magaaxu. ¹⁶ N naxa n maso
mixi nde ra naxan nu na menni n ma xiye kui, n naxa a maxorin, a xa na fe fiixe n be.

¹⁷ A naxa na tagi raba n be, «Yi sube magaaxuxi naanie, duniya mange naani nan na e
ra naxee fama bulade boxi ma. ¹⁸ Konko Ala Xungbe xa seniyentoe fama ne mangeya
sotode, a mu bama e yi ra abadan.»

¹⁹ «Na dangi xanbi, n naxa wa na sube naani nde xa fe fahaamufe. A mu nu luxi alo
sube booree. A magaaxu, wure jinyie nun yoxui sanxalee nan nu na a be. A na ge sube
donde, a naxan luma, a na maboronma ne. ²⁰ N man naxa wa na feru xa fe kolonfe. Feru
fu nu na a xunyi ma, konko feru gbete to mini, feru saxan naxa bira na feru booree ya ra.
Ya nu na feru be, a de fan nu na yεte igboe woyenyie falafe. A nu gbo boore feru birin
be.»

²¹ «N naxa na feru to seniyentoe gere ra, a naxa no e ra, ²² han Ala Xungbe, fole mu
na naxan be, na fa kiiti sade e tagi temui naxe, a fa nondi fi a xa seniyentoe ma, alako
e xa mangeya sotode.»

²³ «A naxa na fasari n be yi ki, «Na sube naani nde findixi duniya mangeya nde nan
na, naxan mu luxi alo boore mangeyae. A fama ne duniya birin sotode, a a halaki, a a
maboron. ²⁴ Na feru fu findixi mange fu nan na, naxee fama tide na mangeya xun ma. E
na dangi, mange gbete tima ne. A mu luma alo e tan, a fama mange saxan nagorode.
²⁵ A woyenna ne Ala Xungbe xili ra, a seniyentoe jaxankata, a wa waxatie nun seriyee
masarafe. Seniyentoe fama ne lude a belexe waxati saxan nun a tagi bun ma. ²⁶ Na
dangi xanbi, kiiti sama ne, mangeya bama ne a yi ra, a halaki kerenyi ra. ²⁷ Mangeya,
yaamari, nun binye naxan birin na duniya, na fama ne fide Ala Xungbe xa seniyentoe
ma. Ala xa mangeya mu nonma abadan. Senbe kanyi birin fama ne a xa yaamari suxude,
e a rabatu.»

²⁸ «Masenyi danyi nan yi ki. N tan Daniyeli, n naxa gaaxu n ma majoxunyie ra han n
yatagi naxa masara. N naxa yi masenyi birin nagata n boje ma.»

8

Daniyeli xa laamatunyi: yexee kontonyi nun sikote

¹ Mange Belisasari xa mangeya je saxan nde ra, n tan Daniyeli naxa xiye gbete sa. ² N
nu na Suse ne, Elama boxi mange taa, xure nde de ra naxan xili «Ulayi xure.» ³ N to n ya
rakeli, n yexee kontonyi nan to, a tixi xure de ra. Feru kuye firin nu na a xunyi. Naxan
bula a donxoe ra, na nu kuya boore be. ⁴ N naxa yexee kontonyi to, a kuye botima
a ferie ma sogedorode biri, kola biri, nun yirefanyi biri. Sube yo mu nu no ma tide a
kanke, birin nu na a xa noe nan bun ma. A nu a waxonfe birin nabama, a senbe fan nu
gboma nan tui.

⁵ N nu na n majoxunfe na ma temui naxe, sikote nde naxa fa keli sogedorode. A naxa
boxi birin jere, konko a sanyi mu din boxi ra. Feru magaaxuxi nde nu na a yae tagi. ⁶ A
naxa fa han yexee kontonyi feru firin kanyi yire, n naxan to xure de ra. A naxa a gi, a

bɔnbɔ a ra a sɛnbɛ birin na. ⁷ N naxa a to a yɛxɛɛ kontonyi gerema, a naxa a ferɪ firinyi kana. Kontonyi mu nɔ a ra. Sikɔtɛ naxa a rabira bɔxi, a a maboron, mixi yo mu nɔ e tagi ibade.

⁸ Sikɔtɛ naxa xungbo a fanyi ra, kɔnɔ a sɛnbɛ to gbo, a ferɪ magaaxuxi naxa gira. Ferɪ magaaxuxi naani gbɛtɛ naxa bula a ɲɔxɔɛ ra. E ya nu rafindixi dunija tunxun naanie biri ra.

⁹ Ferɪ lanmadi naxa mini ferɪ nde ma, a kuya fɔlɔ yirefanyi biri, sogetede biri, nun bɔxi nde mabiri ra naxan tofan bɔxi birin bɛ. ¹⁰ A naxa kuya han a te koore malekɛ galie xili ma. A naxa na malekɛ ndee nun tunbui ndee rabira bɔxi ma, a e maboron. ¹¹ A naxa a yɛtɛ ite han koore malekɛ galie xa mangɛ fan xili ma, a fa na mangɛ xa sɛrɛxɛ ba a yi ra, naxan nu bama lɔxɔ yo lɔxɔ. A man naxa a xa yire sɛniyɛnxi fan mabere. ¹² Koore malekɛ galie naxa lu sikɔtɛ xa nɔɛ bun. Sɛrɛxɛ naxan nu bama lɔxɔ yo lɔxɔ, na fan naxa kana matandi saabui ra. Ferɪ naxa nɔndi wɔlɛ. A xa fe naxa sɔɔnɛya.

¹³ N naxa sɛniyɛntɔɛ nde xui mɛ, a wɔyɛnfe a boore sɛniyɛntɔɛ bɛ, «Yi laamatunyi naxan findixi sɛrɛxɛ kanafe ra, tinxintareya xa gbaloe, yire sɛniyɛnxi maberefe, nun koore malekɛ galie lufe na nɔɛ bun, e maboron, na birin buma xi yire?» ¹⁴ A naxa n yaabi, «Xi wulu keren xi kɛmɛ xi tongo suuli, na dangi xanbi, na yire sɛniyɛnxi man nasɛniyɛnma nɛ.»

¹⁵ N tan Daniyeli, n to nu na laamatunyi xa fe maɲɔxunma, alako n xa a fahaamu, daali nde naxa ti n ya i naxan nun mixi maniyɛ. ¹⁶ N naxa mixi nde xui mɛ keli xure ra naxan xili «Ulayi xure,» a a falama a xui itexi ra, «Yibirila, laamatunyi tagiraba a bɛ.» ¹⁷ A naxa a maso n na. N naxa gaaxu a ya ra ki fanyi, n nan n felen bɔxi ma. A naxa a fala n bɛ, «Adamadi, i xa a kolon yi laamatunyi waxati dɔnxɔɛ nan ma fe masenma.» ¹⁸ A nu wɔyɛnfe n bɛ tɛmɛui naxɛ, n naxa matu a ra, n nan n yatagi rafelen bɔxi ma, kɔnɔ a naxa a bɛlɛxɛ din n na, a n nakeli.

¹⁹ A man naxa a fala n bɛ, «N xa i rakolon fe ma naxan fama rabade xɔnɛ ɲɔn tɛmɛui, barima waxati bara sugandi na ɲɔnfe ma. ²⁰ I yɛxɛɛ kontonyi ferɪ firinyie naxee toxi, nee misaalixi Mede nun Perise mangɛɛ nan na. ²¹ Sikɔtɛ xabe kanyi tan misaalixi Girɛki bɔxi mangɛ nan na. Ferɪ belebele naxan na a yatagi, na misaalixi mangɛ singe nan na. ²² Ferɪ singe to gira, ferɪ naani naxa mini a ɲɔxɔɛ ra. Nee misaalixi na bɔxi mangɛya naanie nan na, kɔnɔ e sɛnbɛ mu gbo alɔ na singe.»

²³ «Na mangɛyae na ɲɔn, yunubitɔɛɛ xa fe kobie na kamali, mangɛ gbɛtɛ kelima nɛ, a a yɛtɛ igbo, a mixie madaxu. ²⁴ A sɛnbɛ fama nɛ gbode, kɔnɔ na mu kelima a tan xa ma. A gbaloe magaaxuxie rabama nɛ, a waxɔnfe birin sɔɔnɛyama nɛ, a sɛnbɛmaɛ nun sɛniyɛntɔɛɛ halakima nɛ. ²⁵ A a yɛtɛ igboma nɛ a xa naafuli nun a xa yanfanteya xa fe ra. A mixi gbege faxama nɛ, naxee bɔɲɛ nu saxi. A kelima nɛ mangɛɛ xa mangɛ xili ma. Kɔnɔ na birin dangi xanbi, a fama nɛ halakide, halaki naxan mu kelixi adama ma. ²⁶ Na laamatunyi naxan xi xasabi xa fe falaxi, na mu kanama, kɔnɔ i xa a ragata gundo ra, barima a tɛmɛui xɔnnakuye nan ma fe masenma.»

²⁷ «N tan Daniyeli, n sɛnbɛ birin naxa ɲɔn, n man fa fura xi wuyaxi bun ma. N to yalan, n naxa keli, n fa mangɛ xa walie suxu. Na laamatunyi naxa n ifu, n mu nɔ a fahaamude.»

9

Daniyeli Ala maxandife

¹ Dariyusi, Asuyerusu xa di naxan keli Mede bɔnsɔɛ, a naxa findi Kalidi mangɛ ra. ² A xa mangɛya ɲɛ singe, n tan Daniyeli, n naxa a kolon kitaabui saabui ra a Alatala nu bara a fala Annabi Yereɛmi bɛ, a Darisalamu xa kasarɛ buma nɛ ɲɛ tongo solofere. ³ Na na a to, n naxa sunyi suxu, n sunnun donma ragoro n ma, n tɛ xube maso n xunyi ma, n naxa n ya rafindi n Marigi Ala ma, n a maxandi.

⁴ N naxa n Marigi Alatala maxandi yi ki, «N Marigi Ala, naxan sɛnbɛ gbo, naxan magaaxu, naxan a xa saatɛ rakamalima, naxan hinnɛma a xanuntenyie ra nun a fɔxirabireɛ ra, ⁵ muxu bara yunubi raba, muxu bara tantan, muxu bara findi mixi ɲaaxi

nun matandilae ra, muxu bara gbilen i xa sɛriyɛ nun i xa yaamarie fɔxɔ ra. ⁶ Muxu mu i xa konyie xui suxu, i xa namijɔnmɛ naxee wɔyɛn i xili ra muxu xa mangɛɛ bɛ, a nun muxu xa mangɛdie, muxu babae, nun muxu xa ɲama birin bɛ.»

⁷ «I tan Marigi, i tinxin, kɔnɔ muxu nu bara i yanfa. To lɔxɔɛ muxu birin yaagixi na nan ma, Yudayakae, Darisalamukae, Isirayilakae, naxee na be, naxee na yire makuye, naxee na ɲamanɛ birin i muxu rayensenxi dɛnnaxɛ. ⁸ Alatala, muxu birin yaagixi, muxu xa mangɛɛ, muxu xa mangɛdie, nun muxu babae. Muxu yaagixi barima muxu bara yunubi raba i ra. ⁹ Kɔnɔ i tan muxu Marigi Ala, i bara hinnɛ muxu ra, i bara dijɛ muxu ma, hali muxu to i matandi. ¹⁰ Muxu mu muxu Marigi Alatala xui suxu. Muxu mu bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a naxan masenxi a xa konyi namijɔnmɛɛ saabui ra. ¹¹ Isirayila ɲama birin bara i xa sɛriyɛ matandi, muxu bara muxu makuya i ra, muxu mu i xui suxu.»

«Na nan a ra, dankɛ naxee sɛbɛxi Tawureta Munsa kui a bara goro muxu ma. Muxu bara Ala xa konyi Munsa xa sɛriyɛ kana, na bara findi yunubi ra muxu bɛ Ala mabiri. ¹² I naxan fala muxu xa fe ra, a nun muxu xa mangɛ xa fe ra, naxee nu muxu yamarima, i bara na wɔyɛnyi rakamali. I bara muxu ɲaxankata a ɲaaxi ra. I naxan nabaxi Darisalamu ra, ɲama yo mu nu na ɲaxankatɛ mɔɔli singe sɔtɔ. ¹³ Na tɔɔrɛ birin bara muxu li alɔ Tawureta Munsa a masenxi ki naxɛ. Kɔnɔ muxu mu muxu Marigi Alatala maxandi, muxu mu gbilen muxu xa fe ɲaaxie fɔxɔ ra, muxu mu i xa nɔndi suxu. ¹⁴ Na nan a ra, Alatala bara yi tɔɔrɛ ragoro muxu ma, barima muxu Marigi Alatala xa kɛwali tinxin, kɔnɔ muxu mu a xui suxu.»

¹⁵ «Muxu Marigi Ala, i bara i xa ɲama ramini Misira bɔxi ma i bɛlɛxɛ sɛnbɛma ra. Han to i xili itexi falama na xa fe ra. Kɔnɔ muxu tan bara yunubi raba, muxu bara yunubi sɔtɔ. ¹⁶ Marigi, i to darixi fe tinxinxie raba ra, i xa dijɛ Darisalamu nun i xa geya sɛniyɛnxi ma. I bɔɲɛ xa xinbeli, i naxa xɔnɔ. Muxu xa yunubie nun muxu babae xa yunubie bara Darisalamuka birin nayaagi muxu dɔxɔbooree xɔn ma.»

¹⁷ «Yakɔsi, muxu Marigi Ala, yandi, i xa i xa konyi xa dubɛ suxu, i xa tin yi maxandi ra i xili fanyi xa fe ra. I xa i xa nɔrɛ ragoro i xa hɔrɔmɔbanxi ma, naxan birin kanaxi. ¹⁸ N Marigi Ala, i tuli mati n na. I xa muxu xa taa kanaxi mato, i xili saxi naxan xun ma. Muxu mu i maxandima muxu xa kɛwali tinxinxie xa saabui ra. Muxu i maxandima i xa kinikini xungbe nan saabui ra. ¹⁹ Marigi, i xa muxu xa dubɛ suxu. Marigi, i xa dijɛ. Marigi, i xa i ɲɛngi sa muxu xɔn ma. N Marigi Ala, i naxa dugundi, fe nde raba i xili fanyi xa fe ra, barima i xili saxi yi taa nun yi ɲama nan xun ma.»

²⁰ N naxa wɔyɛn n Marigi Alatala bɛ, n naxa n ma yunubie nun Isirayila ɲama xa yunubie masen a bɛ. N man naxa n Marigi Alatala maxandi a xa geya sɛniyɛnxi bɛ. ²¹ N to nu na Ala maxandife, Yibirila, n malekɛ naxan to n ma xiye singe kui naxa fa a gi ra keli koore ma nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui. ²² A naxa n xaran yi wɔyɛnyi ra, «Daniyeli n bara fa yakɔsi alako i xa fahaamui sɔtɔ. ²³ I to Ala maxandi fɔlɔ tun, Ala naxa n xɛɛ alako n xa masenxi ti i bɛ, barima Ala xanuntenyi nan na i ra. I xa yi wɔyɛnyi ramɛ, i xa yi laamatunyi fahaamu.»

²⁴ «Ala bara natɛ tongo
i xa ɲama nun i xa taa sɛniyɛnxi
xa lu konyiya kui lɔxɔxun tongo solofere bun ma,
alako e xa fe ɲaaxie nun e xa yunubie xa dan.
Na waxati bun ma e e xa yunubi sare fima nɛ,
e Ala xa tinxinyi sɔtɔ naxan mu ɲɔnma abadan.
Na kui, laamatunyi nun namijɔnmɛ xa wɔyɛnyi kamalima nɛ,
Ala man gbilen a xa yire sɛniyɛnxi.

²⁵ I xa a kolon, i xa a fahaamu.
Darisalamu tife yaamari ma tɛmui naxɛ,
han mangɛ sugandixi fa tɛmui,
lɔxɔxun solofere nan dangima.
Beenun lɔxɔxun tongo senni nun firin xa dangi,

taa nun a tɛtɛ fama nɛ tide,
hali na fa rabama tɔɔrɛ nan na.

²⁶ Na lɔxɔxun tongo senni nun firin dangi xanbi,
e Ala xa mixi sugandixi faxama nɛ,
mixi yo mu a xun mafalama.

Na dangi xanbi, mangɛ nde xa ɲama fama nɛ,
a na taa nun na yire sɛniyenxi kana.

Na gbaloe mixie tɛrɛnnama nɛ,
alɔ banbaranyi mixie tɛrɛnnama ki naxɛ.

Gere ɲaaxi mu ɲɔnma han a ɲɔn waxati naxan natɛxi.

²⁷ Na mangɛ fama nɛ saate xiride a tan nun mixi gbegbe tagi lɔxɔxun keren bun ma.
Na lɔxɔxun tagi, a tɔnyi dɔxɔma nɛ sɛrɛxɛ bafe ma.

A xa kanɛ kamalima fe raharamuxi ɲaaxi ndee nan na.

A luma nɛ na fe birin kui han a faxa tɛmui, alɔ a natɛxi ki naxɛ.»

10

Daniyeli xa xiye saxan nde

¹ Perise mangɛ Sirusi xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Ala naxa masenyi nde so Daniyeli yi ra, naxan xili Beletesasari. Masenyi hagigɛ nan nu na ra, a gere belebele nan ma fe masenma. Daniyeli naxa na mɛ, a na xiye fahaamu.

² Na tɛmui, n tan Daniyeli, n naxa lɔxɔxun saxan naba sunnunyi kui. ³ N mu donse fanyi yo don, n mu sube don, n mu wɛni min, n mu ture xiri ɲɔxunmɛ yo maso n ma, han na lɔxɔxun saxan kamali tɛmui naxɛ.

⁴ Kike singe xi mɔxɔɲɛn nun naani nde ra, n nu na Tigiri xure dɛ ra. ⁵ N to n ya rakeli, n naxa mixi nde to, dugi fiixɛ fanyi ragoroxi a ma, a tagi ixirixi bɛlɛti xɛɛma daaxi ra naxan keli Ufasi. ⁶ A fate nu yanbama alɔ diyaman gɛmɛ, a yatagi alɔ seyamakɔnyi, a yae alɔ tɛ, a bɛlɛxɛɛ nun a sanyie alɔ yɔxui fanyi. A xui nu luxi nɛ alɔ galanyi.

⁷ N tan, Daniyeli, n keren nan na laamatunyi toxi. Mixi naxee nu na n sɛɛti ma, e mu laamatunyi to, kɔnɔ gaaxui naxa e suxu, e naxa e gi, e sa e nɔxun. ⁸ N naxa lu naa n keren. N to na laamatunyi fanyi to, n naxa matu a ra, n yatagi fan naxa masara. ⁹ N to na mixi wɔyɛn xui mɛ, n naxa n felen bɔxi ma, n dɛ naxa ixara. ¹⁰ Bɛlɛxɛ nde to din n na, n naxa n felen, n xinbi nun n bɛlɛxɛɛ xun na, kɔnɔ n fate birin nu sɛrɛnfe n ma.

¹¹ A naxa a masen n bɛ, «Daniyeli, mixi xanuxi, i xa n ma masenyi fahaamu. Keli, i ti, barima n xɛɛxi i tan nan ma.» A to na fala n bɛ, n naxa keli n sɛrɛnfe ra. ¹² A naxa a masen n bɛ, «Daniyeli i naxa gaaxu, barima i to wa fahaamui fenfe yɛtɛ magoroe kui Ala ya i, Ala bara i xa maxandi suxu. N faxi be na nan ma. ¹³ Kɔnɔ Sentanɛ xa malekɛ naxan na Perise bɔxi ma, a naxa ti n ya ra xi mɔxɔɲɛn nun keren, han Mikayeli, Ala xa malekɛɛ xa mangɛ xungbe nde, naxa fa n malide. Na kui n bara bu Perise mangɛɛ yire, ¹⁴ kɔnɔ yakɔsi n bara fa i rakolonde fe ma naxan fama rabade i xa ɲama ra tɛmui naxan sa fama, barima laamatunyi keren luxi na waxati xa fe ra.»

¹⁵ A to nu na wɔyɛnfe n bɛ, n naxa n yatagi rafelen bɔxi ma, n dundu yen. ¹⁶ Na xanbi, adamadi maniyɛ nde naxa fa, a a bɛlɛxɛɛ din n dɛ kiri ra. N naxa n dɛ rabi, n fa a fala na bɛ, «N marigi, na laamatunyi bara n yatagi masara, a n matu a ra. ¹⁷ N tan i xa konyi di wɔyɛnma n marigi ra di? N sɛnbɛ birin bara ɲɔn, ɲɛngife yati bara xɔrɔxɔ n bɛ.»

¹⁸ Na tɛmui na adamadi maniyɛ naxa a bɛlɛxɛɛ din n na a firin nde ra, n fa sɛnbɛ sɔtɔ. ¹⁹ A naxa a masen n bɛ, «Ala Xanuntenyi, i naxa gaaxu, i bɔɲɛ xa sa. Limaniya gben, i i sɛnbɛ so.» A to na fala n bɛ, n naxa sɛnbɛ sɔtɔ keren na. N naxa a fala a bɛ, «N marigi, i xa i xa masenyi ti n bɛ, barima n bara sɛnbɛ sɔtɔ i saabui ra.»

²⁰ A naxa a masen n bɛ, «N faxi i yire fe naxan ma i a kolon? Yakɔsi n xa gbilen, n xa sa Perise mangɛ gere. N na siga, Girɛki mangɛ fama nɛ. ²¹ Wo xa mangɛ Mikayeli gbansan na n malife na gere kui. Kɔnɔ beenu n xa siga, n xa nɔndi buki masenyi masen i bɛ.»

11

Maleke xa masenyi Daniyeli be

¹ «N to nu na Mede mangε Dariyusi malife a xa mangεya ƶε singe ra. ² Yakɔsi n xa nɔndi fala i be. Mangε saxan fama nε Perise yamaride. Mangε naani nde fama nε naafuli gbegebe sɔtɔde dangife booree ra. A na sɛnbε sɔtɔ tɛmui naxε a naafuli ki ma, a kelima nε Girεki mangεya xili ma.»

³ «Kɔnɔ mangε sɛnbεma nde fama nε kelide, a bɔxi yamari sɛnbε belebele ra. Naxan yo a kɛnɛn, a na rabama nε. ⁴ Kɔnɔ na dangi xanbi, a xa mangεya fama nε kanade, a rayensen dunjɔa birin ma. A mu luma a bɔnsɔε be, a mu findima mangεya sɛnbεma ra alɔ a singe. A xa mangεya bama nε a yi ra, a lu mixi gbɛtɛe be.»

⁵ «Mangε naxan na yirefanyi ma, na findima nε sɛnbεma ra, kɔnɔ a xa mangɛdi nde fa sɛnbε sɔtɔde dangife a tan na, a bɔxi yamari nɔε xungbe ra.»

⁶ «ƶε ndee na dangi, mangε naxan na yirefanyi ma, a fama nε a xa di ginε fide mangε ma naxan na kɔɔla ma, alako saatε xa lu e tagi. Kɔnɔ na ginε sɛnbε mu a ikuyama. A tan yo, a xa mɔri yo, a baba yo, nun a xa mixi birin bɔnɔma nε. ⁷ Na ginε xa di nde fama nε kelide, a fa findi a baba ƶɔxɔε ra. A fama nε nɔde na mangε ra naxan na kɔɔla ma, a findi sɛnbεma ra. ⁸ A e xa kuyee nun e xa xεεma nun gbeti birin xaninma nε Misira bɔxi ma. A makuyama nε kɔɔla mangε ra ƶε ndee bun ma. ⁹ Mangε naxan na kɔɔla ma, na yirefanyi mangε gerema nε, a fa gbilenma a xɔnyi.»

¹⁰ «Na mangε naxan na kɔɔla ma, na xa die sɔɔri gbegebe malanma nε, e xa gere ti a ifure ra alɔ banbaranyi dinma bɔxi ra ki naxε. E fama nε gere ti ra han e tan nun e yaxuie xa naaninyi ra. Na dangi xanbi, e man gbilenma nε e xɔnyi. ¹¹ Mangε naxan na yirefanyi ma, na fama nε xɔnɔde, a mini kɔɔla mangε xili ma, sɔɔri gbegebe na naxan yi ra. A na nɔ na sɔɔri gali ra tɛmui naxε, ¹² a e xaninma nε konyiya kui. A a yetε igboma nε na xa fe ra. A sɔɔri wulu wulu faxama nε, kɔnɔ a mu xunnakeli yo sɔtɔma.»

¹³ «Mangε naxan na kɔɔla ma, a sɔɔri gbegebe malanma nε dangife a naxan singe malan na. ƶε ndee na dangi, a man gere tima nε sɔɔri nun naafuli gbegebe ra. ¹⁴ Mixi gbegebe fama nε kelide yirefanyi mangε xili ma. I xa mixi kalabante ndee kelima nε alako laamatunyi xa kamali, kɔnɔ a mu sɔɔneyama e be. ¹⁵ Mangε naxan kelima kɔɔla ma, a bɛnde malanma nε tɛtɛ sɛɛti ma alako a xa nɔ taa makantaxi masɔtɔde. Boore xa sɔɔri fanyie mu nɔma e yetε makantade, e fama lude e yaxuie nan bɛlɛxε. ¹⁶ Mangε naxan kelima kɔɔla ma, na fama nε a waxɔnfe birin nabade a yaxuie ra. A na ti na bɔxi tofanyi ma, a wama naxan yo rabafe, a nɔma nε na ra.»

¹⁷ «A natε tongoma nε a xa na bɔxi yamari a sɛnbε birin na, a lanyi xiri a nun na mangε. A a xa di ginε nde soma nε a yi ra, alako a xa nɔ na mangεya sɔtɔde, kɔnɔ na mu sɔɔneyama. ¹⁸ Na dangi xanbi, a katama nε bɔxie sɔtɔde naxee na baa dε ra. A ndee sɔtɔma nε, kɔnɔ sɔɔri mangε nde a xa yetε igbojɔa kanama nε, a a rayaagi. ¹⁹ Na nan a niyama, a gbilen a xɔnyi, a xa taa makantaxie na dɛnnaxε. Na kui a sɛnbε kanama nε, a bira, a mu kelima sɔnɔn.»

²⁰ «Mangε naxan tima na xanbi ra, na duuti maxili ƶaaxi nde xεεma nε bɔxi yire nde ma, dɛnnaxε tofan a birin be. A mu buma, na mangε fan birama nε, kɔnɔ a xa birε mu fatanma gere xa ra, xa na mu a ra xɔnnanteya.»

²¹ «Mixi ƶaaxi nde tima nε a ƶɔxɔε ra, naxan mu fatanxi mangε xabile ra. A soma nε bɔxi ra bɔjɛsa tɛmui, a mangεya masɔtɔ yanfanteya ra. ²² Sɔɔri gali katama nε nɔde a ra, kɔnɔ a e birin faxama nε, e tan nun mangε saatε na e nun naxan tagi. ²³ A tan nun naxee yo saata, a fama nε nee yanfade. Na kui, hali a xa gali mu gbo, a sɛnbε sɔtɔma nε. ²⁴ A man soma nε bɔxi fanyie kui, a naafuli birin ba bannae yi ra, a a so a xa mixie yi ra. A fe rabama nε a babae nun a benbae singe mu nu naxan naba. A na birin nabama yanfanteya nan na waxati nde bun ma.»

²⁵ «A sɔɔri gali belebele rakelima nε, e xa a sɛnbε masen yirefanyi mangε be. Sɔɔri gali belebele luma nε na mangε fan yi ra, kɔnɔ e mu tima kɔɔla mangε ya ra yanfanteya saabui ra. ²⁶ Mangε naxan kelima yire fanyi ma, a xa mixie nan yati fama a yanfade. A

yaxuie geenima nE, e a xa sɔɔri gbege faha. ²⁷ Na mangE firinyi fama nE lude yire keren, e xa e boore tɔɔɔ. E wule falama nE e boore bE, kɔnɔ e bore faxafe mu sɔɔnEyama han waxati sugandixi xa a li. ²⁸ Kɔɔla mangE gbilenma nE a xɔnyi a nun naafuli belebele ra. A kelima nE saate sEniyEnxi xili ma, a fa gbilen.»

²⁹ «Waxati na kamali, a man sigama nE yirefanyi ma gere sode. Kɔnɔ yi biyaasi mu luma alɔ a singe. ³⁰ Mixie fama nE kunkuie kui a gere kelife sogegorode. E na nɔ a ra, a man gbilen a xɔnyi. A xa xɔnE kui, a fe ɲaaxi rabama nE mixie ra naxee na saate sEniyEnxi kui, kɔnɔ naxee na saate sEniyEnxi rabEɲin, a fe fanyi rabama nE nee tan bE.»

³¹ «A sɔɔrie yamarima nE, e xa hɔɔmɔbanxi kana. Na kui sErexE mu bama lɔxɔE birin alɔ a nu darixi raba ra ki naxE. Yaxuie fama nE fe haramuxi rabade mEnni. ³² A saate kanEe sɔtɔma nE wule matɔxɔE ra, kɔnɔ naxee tan e Marigi Ala kolon, nee tondima nE. ³³ Lɔnnilae ɲama xaranma nE, kɔnɔ e yaxuie fa e faxade santidEgEma nun tE ra, xa na mu a ra e e xanin konyiya kui, e e xa se birin ba e yi ra. ³⁴ Ndee fama nE lɔnnilae malide, kɔnɔ a gbege e yanfama nE. ³⁵ Lɔnnila ndee birama nE, alako e xa sEniyEn tɔɔrE saabui ra beenun waxati xa kamali.»

³⁶ «Na mangE fama nE a waxɔnfe rabade. A a yeTE itema nE, a a yeTE igbo dangife alae birin na, a wɔyEnyi magaaxuxi fala Ala xili ma, naxan gbo alae birin bE. A na fe mɔɔli birin nabama nE han Ala xa xɔnE xa waxati xa kamali. ³⁷ A mu ala yo binyama, hali a babae gbee nun a xa ginEe gbee. A mu ala yo binyama barima a a yeTE igboma nE dangife e birin na. ³⁸ A xa taa makantaxie findima nE a xa alae ra, a fa e batu xEEm, gbeti, gEmE tofanyie, nun naafuli mɔɔli birin na. A babae mu nu darixi na fe mɔɔli ra. ³⁹ A gere tima bɔnsɔE nde xa ala nan xa mali ra. A mixi binyama nE naxan a yeTE magoroma a bE, a a niya mixi gbege xa lu e fan bun ma. A bɔxie itaxunma nE mixie ma naxee kɔbiri soma a yi ra.»

⁴⁰ «Waxati dɔnɔxɔE na a li, yirefanyi mangE kelima nE kɔɔla mangE xili ma. MangE fama nE kelide kɔɔla ma, a din boore ra alɔ banbaranyi dinma bɔxi ra ki naxE. Sɔɔri ragisee, soe ragie, nun kunkui gbege na a yi ra. ⁴¹ A fama nE bɔxi ma dEnnaxE tofan dangi bɔxi birin na, mixi wuyaxi halaki, kɔnɔ Edon, Mowaba, nun Amoni kuntigie e yeTE sɔtɔma nE. ⁴² Bɔxi gbege luma nE a xa nɔE bun ma, hali Misira, a mu nɔma a yeTE sɔtɔde a yi. ⁴³ A Misira xEEm, gbeti, nun naafuli birin tongoma nE. Libiyakae nun Etiyopikae fan birama nE a fɔxɔ ra. ⁴⁴ Kɔnɔ xibaaru naxan kelima sogetede nun kɔɔla biri ra, na fama nE a magaaxude han a siga a bɔɲE texi ra, a xa ɲama wuyaxi halaki. ⁴⁵ A a xa mangE leele tima baae nan longori ra, geya sEniyEnxi mabiri naxan tofan geya birin bE. FaxE a tErennama mEnni nE, mixi yo mu fa a malide.»

12

MalekE xa masenyi rapɔnyi

¹ «Na waxati, malekE mangE Mikayeli kelima nE, malekE naxan i xa ɲama makantama.

Na findima waxati xɔɔxɔE nan na,
naxan maniyE singe mu nu to,
kabi ɲamanEe fɔlE han yakɔsi.

Na waxati, naxee xilie sEbExi buki kui,
e kisi sɔtɔma nE.

² Mixi gbege naxee faxaxi e na gaburi kui,
e kelima nE.

Ndee sigama nE ariyanna,
ndee siga yahannama yaagi kui.

³ Lɔnnilae yanbama nE alɔ koore xɔri,
karamɔxɔ tinxinxi naxee ɲama rafama tinxinyi ma,
nee yanbama nE alɔ tunbuie,
naxee mu xubenma abadan.»

⁴ «Daniyeli, i xa yi masenyi findi gundo ra. Yi buki ragali han waxati rajɔnyi. Na tɛmui mixi gbegbe a xaranma nɛ, e xa fahaamui xun masa.»

⁵ N tan Daniyeli, n naxa xɛmɛ gbɛtɛ firin to xiye kui. Keren tixi xure dɛ ra be biri, boore tixi naakiri ma. ⁶ Keren naxa xɛmɛ maxɔrin naxan nu na xure xun ma, dugi fiixɛ ragoroxi naxan ma, «Na fe magaaxuxie jɔnma tɛmui mundun?»

⁷ Dugi fiixɛ kanyi, naxan nu tixi xure xun ma, na naxa a bɛlɛxɛ firinyie ite koore ma, a fa a fala, «N bara n kali Ala xili ra naxan na abadan, yi fe xa bui, waxati saxan nun a tagi nan a ra. A fama kamalide jama sɛniyenxi sɛnbɛ na jɔn tɛmui naxɛ.» ⁸ N na mɛ nɛ, kɔnɔ n mu a fahaamu. N naxa a maxɔrin, «N marigi, yi fe jɔnma di?» ⁹ A naxa n yaabi, «Daniyeli, siga, barima yi masenyi gundo na a ra, a nɔxunxi han waxati rajɔnyi. ¹⁰ Mixi wuyaxi sɛniyenma nɛ, e fiixɛ, nɔxɔɛ birin ba e ma. Kɔnɔ mixi jaaxie mu sese fahaamuma, e luma nɛ fe jaaxi raba ra. Lɔnnilae tan fahaamui sɔtɔma nɛ.»

¹¹ «Lɔxɔ yo lɔxɔ sɛrɛxɛ dan tɛmui ma, han fe raharamuxi dɔnxɔɛ raba tɛmui, xi wulu keren, xi kɛmɛ firin tongo solomanaani nan na e tagi. ¹² Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a tunnabɛxima han xi wulu keren, xi kɛmɛ saxan, xi tongo saxan a nun suuli xa kamali. ¹³ I tan Daniyeli, i xa i tunnabɛxi han a jɔnma tɛmui naxɛ. Na tɛmui i fama nɛ i malabude, i man gbilen keli ra alako i xa i kɛ sɔtɔ saamin ti lɔxɔɛ.»

Ala xa masenyi Annabi Hose bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa masenyi xɔɔxɔε ti Isirayilakae bε Annabi Hose saabui ra. Ala nu bara Isirayila sugandi a xa findi a xa ɲama ra, a xa lu a xa niini bun ma, a xa lu a xa yaamari bun ma. Kɔnɔ Isirayila mu tin na ra. E naxa bira ala gbεtεε fɔxɔ ra, e findi kuye batui ra. Ala naxa xɔnɔ e ma a ɲaaxi ra, han a natε tongo a xa e lu kaafiri sagoe, e xa lu konyiya kui.

Annabi Hose na masen nε Isirayila bε misaali nde ra naxan nɔma findide tεrɛnna ra won bε. A naxa Isirayila xa wali maniya langoeɲa ra, a naxan nabama a xa mɔri ra naxan nu bara a dɔxɔ sɛriyε ki ma. A naxε langoe ginε naxan mεεma a xa mɔri fanyi ra, naxan bara fe fanyi mɔɔli birin naba a bε alako futi xa sabati, na ginε mɔɔli bara finsiriwaliya ɲaaxi raba. Isirayila a na mɔɔli raba nε Ala ra. Ala to e sugandi, a nu lan nε e xa lu a sagoe, kɔnɔ e mu tin na ra. E birafe kuye fɔxɔ ra, na bara lu alɔ yanfanteya langoe naxan nabama a xa mɔri fanyi ra.

Na birin kui, Ala nu nɔma xɔnɔde a xa ɲama ma a ɲaaxi ra, a fa e birin sɔntɔ e xa yunubi xa fe ra. Kɔnɔ yi kitaabui wama a masenfe nε, Ala xa xanunteya gbo adama bε hali na findi yunubitɔε ra. Ala mu taganma kira fanyi masenfe yunubitɔε bε alako a man xa gbilen Ala xa niini bun ma. A fe birin nabama nε alako adama xa kisi, a xa lu kira fanyi xɔn ma.

Ala laayidi naxan tongo Isirayila bε, a xa e ragbilen e xa wali kobi fɔxɔ ra, a na laayidi tongoma nε won fan bε. Ala wama won naminife Sentanε xa yaamari bun ma, a wama nε won xa lu a xa denbaya kui kisi nun hεεri na dεnnaxε. Ala xa won mali tinfe na ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Hose bε

Annabi Hose xa denbaya

¹ Alatala naxa masenyi ti Beeri xa di Hose bε, Yusiya, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mangε xa waxatie kui Yudaya. Yerobowami nan nu na Isirayila mangε ra.

² Alatala xa masenyi nan ya Annabi Hose bε: Alatala naxa a fala Annabi Hose bε, «Siga, i sa langoe ginε nde tongo, a man xa die bari i bε, barima bekae langoeɲa nan nabama Alatala rabεɲinfe kui!» ³ Hose naxa siga, a sa Gomeri tongo, Dibilayimi xa di ginε. Na naxa tεεgε, a di bari a bε. ⁴ Alatala naxa a masen Hose bε, «I xa a xili sa Yisireeli, a gbe mu luxi n xa Yehu xa denbaya ɲaxankata, barima e faxε ti nε Yisireeli. N Isirayila xa mangεya ɲɔnma na ki nε. ⁵ Na lɔxɔε n Isirayila xa geresoe sεnbε kanama nε Yisireeli taa kui.»

⁶ Gomeri man naxa tεεgε, a di ginε bari. Alatala naxa a masen Hose bε, «A xili sa «Mixi xɔnxi,» barima n mu kinikinima Isirayila ma, n mu a xa yunubi xafarima sɔnɔn. ⁷ Kɔnɔ n kinikinima nε Yudaya tan ma, n fa a rakisi a Marigi Alatala sεnbε ra. N mu e rakisima tanbε ra, xa na mu a ra santidεgεma ra, gere ra, soee ra, nun soe ragie ra.»

⁸ Gomeri to «Mixi xɔnxi» dε ba, a man naxa tεεgε, a di bari a xa mɔri Hose bε. ⁹ Alatala naxa a masen, «I xa a xili sa «N gbe mu a ra,» barima n ma ɲama mu wo ra sɔnɔn, wo Marigi mu n na sɔnɔn.»

2

Isirayila gbilenfe Ala ma

¹ Isirayilakae fama nε wuyade alɔ baa dε ra mεyεnyi, naxan mu nɔma maniyade, naxan mu nɔma kɔntide.

Singe ra, a nu a falama e be dennaxe,
«N ma n̄ama mu wo ra,»

a a falama ne e be,
«Ala N̄ine xa die.»

² Yuda b̄ons̄e nun Isirayila b̄ons̄e malanma ne,
e manḡe keren sugandi e birin be.
Na l̄ox̄e xungbe Ala e raminima ne konyiya kui,
a e rasabati e x̄onyi.

³ «Wo xa a fala wo taarae xa fe ra, «Ala xa n̄ama.»
Wo xa a fala wo xun̄yae xa fe ra, «Ala xanuntenyie.»

⁴ Wo xa wo nga Isirayila kalamu,
barima n ma gin̄e mu a ra,
a xa m̄ori mu n fan na!

A xa a xa langoēna maxiri see ba a yatagi ma,
a a xa n̄enḡeya maxiri see ba a x̄in̄e tagi.

⁵ Xa na mu a ra, n Isirayila luma a rageli nan na,
al̄o a nu ki naxe a bari l̄ox̄e.

N e xa b̄oxi mafindima ne gbengberenyi ra,
⁶ a findima yire maxare nan na.

N e faxama ye x̄oli nan na.

N mu kinikinima a xa die ma,
barima langoe di nan e ra.

⁷ E nga e s̄ot̄o langoēna nan kui.

Na bara findi yaagi ra e be.

A naxa a fala, «N birama ne n n̄enḡee f̄ox̄o ra,
naxee donse nun ye soma n yi,
naxee dugi fima n ma,
naxee n kima ture nun minse ra.»

⁸ N i xa kira findima tunbe kungsi ra na nan ma,
n i rabilin t̄et̄e ra, alako i naxa kira to.

⁹ A sigama a n̄enḡee f̄ox̄o ra,
k̄on̄o a mu e mas̄ot̄oma.

A e fenma, k̄on̄o a mu e toma.

A a falama ne, «N xa gbilen n ma m̄ori x̄on,
barima n̄el̄exinyi nu na n be m̄enni dangi yak̄osi ra.»

¹⁰ A mu a kolon fa fala n tan nan nu baloe soma a yi,
m̄engi, ture, nun minse.

N tan nan nu gbeti nun x̄ema fan soma a yi,
k̄on̄o a naxa na birin nawali Bali kuye be.

¹¹ Na nan a to n ma m̄engi na m̄o, n a bama a yi.

W̄eni bogi bundu t̄emui, n na fan bama a yi.

Xuruse xabe xaba t̄emui, n mu tinma e xa se s̄ot̄o,
naxan n̄oma findide e xa dugie ra.

¹² Yak̄osi n xa a rayaagi a n̄enḡee ya x̄ori,
alako mixi yo naxa a ba n yi ra.

¹³ N n̄el̄exinyi birin bama ne e yi,

al̄o e xa malabui l̄ox̄e sali,

e xa kike n̄ene sali,

a nun e xa sali birin.

¹⁴ N xa e xa w̄eni bilie, nun e xa x̄ore bilie kana.

E naxe a na findixi e xa langoēna sare nan na.

N na sansi birin kanama ne,

a xa findi wula ra subee sabatima dennaxe.

¹⁵ N Isirayila n̄axankatama ne,

barima a sɛrɛxɛ bama Bali kuye bɛ,
a lu alɔ langoe naxan a yɛtɛ maxirima dugi fanyi ra,
a bira a ɲɛngɛ fɔxɔ ra.

Na kui a naxa nɛɛmu n tan ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁶ «N a xaninma gbengberenyi ma na nan ma,
n fa wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ fala a bɛ.

¹⁷ A na keli mɛnni, n man wuri bogilae fi a ma.
Akori gulunba findima nɛ xaxilisa ra a bɛ,
a fa sigi sa alɔ a fonike tɛmui
alɔ a mini lɔxɔɛ Misira bɔxi ra.»

¹⁸ Alatala xa masenyi nan ya,
«Na lɔxɔɛ i n xilima nɛ «N ma mɔri.»
I mu n xilima «N kanyi» sɔnɔn.

¹⁹ N Bali kuye xilie bama nɛ i dɛ i,
alako i xa nɛɛmu e ma.

²⁰ Na lɔxɔɛ n saatɛ tongoma nɛ e bɛ,
nun wulai subee, xɔnie, a nun bubusee ra.
N xali, santidɛgɛma, nun gere bama nɛ e xa bɔxi ma,
alako e xa sabati naa bɔɲɛsa kui.

²¹ N i findima n ma ginɛ nan na
tinxinyi, dugutɛgɛɲa, nun hinne kui.
N mu mɛɛma i ra abadan.

²² Lanlanteya luma nɛ won tagi,
i fa Alatala kolon.»

²³ Alatala xa masenyi nan ya.
«Na lɔxɔɛ, n i xa dube suxuma nɛ.

²⁴ Koore tune ye ragoroma nɛ bɔxi ma.
Bɔxi baloe raminima nɛ wo bɛ.
Sansie wɛni nun ture fima nɛ wo ma.
Yisireeli hayi birin fanma nɛ.

²⁵ N Isirayila rasabatima nɛ na bɔxi ma n yɛtɛ bɛ.

N nu naxan ma «Mixi xɔnxi,»
n kinikinima nɛ a ma.
N nu naxan ma, «N ma ɲama mu a ra,»
n a xilima nɛ, «N ma ɲama.»

E fan fama n tan nan xilide, «N Marigi Ala.»»

3

Ala xa xanunteya Isirayila bɛ

¹ Alatala naxa a masen n bɛ, «I man xa i xa ginɛ xanu, hali a to yɛnɛ rabama a nun a ɲɛngɛɛ ra. Na luma nɛ alɔ Alatala xa xanunteya Isirayilakae bɛ, e tan naxee birama ala gbɛtɛɛ fɔxɔ ra, e nu sɛrɛxɛ ba e bɛ.» ² N naxa gbilen na ginɛ xa kote dɔxɔ ra gbeti kole fu nun suuli ra, nun mɛngi busali keren nun a tagi. ³ N naxa a fala a bɛ, «I xa i raxara n xɔnyi. I naxa langoeɲa raba sɔnɔn, i naxa xɛmɛ gbɛtɛ yo kolon fa. N fan luma i bɛ na ki nɛ.»

⁴ Waxati xɔnnakuye kui, Isirayila fama nɛ lude mangɛ mu na, yareratie, sɛrɛxɛɛ, kuyee, nun Ala maxɔrin se xanbi. ⁵ Na dangi xanbi, Isirayilakae gbilenma nɛ, e fa e Marigi Alatala fen, a nun e xa mangɛ Dawuda. Na tɛmui, e fama nɛ gaaxude Alatala ya ra, e man lu a xa hinne bun ma tɛmui birin.

4

Isirayila xa tinxintareya

- ¹ Isirayilakae, wo Alatala xa woyenyi ramε,
barima kiiti na wo nun Alatala tagi.
«Nɔndi nun hinne bara ɲɔn wo ya ma.
Wo mu n kolonxi Ala ra wo xɔnyi sɔnɔn.
- ² Danke matife, wule, faxε ti, muɲε, langoeɲa
nan gbansan gboxi wo yi ra.
Faxε tima tεmui birin.
- ³ Wo xa bɔxi fama lude sunnunyi kui na nan ma.
Naxee birin sabatixi a ma,
e faxama nε e nun subee, xɔnie, nun yεxεe ra.
E birin faxama nε.»
- ⁴ «Kɔnɔ mixi yo naxa kalamui ti,
mixi yo naxa ɲama rakiiti.
Wo xa ɲama nan wo tan sεrεxεdubεe kalamuma.
- ⁵ Wo birama nε yanyi ra, wo bira kɔε ra.
Hali namijɔnmεe, e tantanma.
N fama wo nga Isirayila faxade na nan ma.
- ⁶ N ma ɲama na faxafe, a kolontareya ma.
Wo to bara wo makuya n kolonfe ra,
n fan bara wo makuya n ma sεrεxεdubεɲa ra.
Wo to bara wo Marigi Ala xa sεriyε rabεɲin,
n fan bara wo xa die rabεɲin.
- ⁷ Sεrεxεdubεe wuyaxi ki naxε,
e xa yunubie fan wuyaxi na ki nε.
N e xa binyε masarama yaagi ra na nan ma.
- ⁸ E baloma n ma ɲama xa sεrεxεe ra.
Na kui, e man nee radin yε yunubi rabafe ma
e tan yεtε naxan nabama,
alako e man xa sεrεxε gbεtεe sɔtɔ.
- ⁹ ɲama yo, sεrεxεdubεe yo,
n e birin ɲaxankatama nε e xa yunubie xa fe ra,
n e sare ragbilenma nε e ma.»
- ¹⁰ «E e dεgema nε, kɔnɔ e mu fama lugade.
E kuyee batuma nε, kɔnɔ nee mu e rageenima,
barima e bara Alatala rabεɲin.
- ¹¹ E langoeɲa rabama,
e beere mɔɔli birin minma.
Na nan e xaxili kanaxi.
- ¹² N ma ɲama maxɔrinyi tima kuye ma.
E yaabi nde sɔtɔma na wuri xuntunyi ra.
Langoeɲa rabafe bara lu e bɔɲε kui.
Na bara e ralɔε,
na bara e makuya Ala ra.
- ¹³ E sεrεxεe bama geyae fari,
mεnni e surayi fan ganma sεrεxεe ra.
E na rabama wuri xungbee bun ma, niini gbo dεnnaxε.
Na kui wo xa di ginεe langoeɲa rabama,
wo xa mamadie fan bara findi yεnε rabae ra.»

¹⁴ «N mu fama wo xa di ginεε nun wo xa mamadie ɲaxankatade e xa langoeɲa xa fe ra, barima wo tan fan ɲEngεεe suxuma.

Wo birin sεRεXεE bama kuyee bε.

Nama xaxilitare luma na gantanyi kui.

¹⁵ Xa Isirayila bara bira langoeɲa fɔXɔ ra,

wo tan Yudayakae, wo naxa na mɔɔli raba.

Wo naxa siga Giligali, wo naxa te Beti Aweni.

Wo naxa wo kali Alatala xili ra mɛnni.

¹⁶ Xa Isirayila luma alɔ ninge kalabante, Alatala mu nɔma e rabalode alɔ yεXεE fanyie, e naxee dε madonma fiili xungbee ma.

¹⁷ Efirmikae bara kankan kuye ma.

Wo xa e lu na.

¹⁸ E xa beere na ɲɔn, e xa langoeɲa fan tongo.

E xa mangεεe waxi yaagi nan tun xɔn ma.

¹⁹ Foye fama e ra fanafanande na nan ma.

E fama nε yaagide e xa sεRεXεE xa fe ra.»

5

Ala Isirayila makiitife

¹ «SεRεXεdubεe, wo yi ramε.

Isirayilakae, wo a mato.

Mangε xa denbaya, wo wo tuli mati.

Kiiti na won tagi,

barima wo bara findi gantanyi ra Misipa,

wo bara findi yεE ra Taboro geya fari.

² Wo na mixi nan tun mafaxafe yi ki,

n xa n yaxaseri masa wo bε.»

³ «N Efirami kolon, Isirayila mu nɔxunxi n ma.

Efirami na langoeɲa rabafe, Isirayila fan bara so sεniyεntareɲa kui.

⁴ E xa fe kobie bara e makuya e Marigi Ala ra.

Langoeɲa xaxili bara lu e ya ma.

E mu Alatala kolon.

⁵ Isirayila xa yεE igboya nan a niyama

e xa bira, e nun Efirami.

Yudaya fan birama nε e xa yunubi saabui ra.

⁶ E xurusee xaninma sεRεXεE ra, e xa Alatala fen,

kɔnɔ e mu a toma barima a makuya e ra.

⁷ E bara Alatala yanfa, e ɲEngε die bari.

Beenun kike keren, e xa bɔxi fama nε kanade, e fa halaki.»

⁸ «Wo sara fe Gibiya. Wo xa a fe Rama.

Wo gere sɔnxɔE ite Beti Aweni.

Bunyaminkae, yaxuie na wo xanbi ra.

⁹ Efirami ɲaxankatama nε na lɔxɔE.

Isirayila bɔnsɔE, n xa nɔndi masen wo bε.»

¹⁰ «Yudaya kuntigie fama nε n ma xɔnε kolonde,

barima e ifu bɔxi naaninyie ma.

¹¹ Efirmikae fan fama nε ɲaxankatade,

barima e biraxi e yεE waxɔnfe nan fɔXɔ ra.

¹² N findima suuri nan na Efirami bɔnsɔE bε,

N lu Yuda bɔnsɔɛ bɛ alɔ fi ɲaaxi.

¹³ Efirami nun Yudaya a kolon e furaxi.

Efirami sigama Asiriya,

a xɛɛrae xɛɛma naa mangɛ xungbe xɔn ma,

kɔnɔ a mu nɔma wo rayalande,

a mu nɔma wo xa fie baride.

¹⁴ N luma nɛ alɔ yɛtɛ Efirami bɛ,

alɔ yɛtɛ yɔrɛ Yudaya bɛ.

N nee ibɔɔma nɛ, n siga e ra,

mixi yo mu e bama n yi.

¹⁵ N xa gbilen n xɔnyi,

han e xa e xa yunubi kolon, e fa n fen.

E fama nɛ n fende e xa tɔɔrɛ kui.»

6

Alatala waxɔnfe

¹ Wo fa be, won xa gbilen Alatala ma!

A bara won tɔɔrɔ, kɔnɔ yakɔsi a won nayalanma nɛ.

A bara won bɔnbɔ, kɔnɔ yakɔsi a won ma fie maxirima nɛ.

² Xi firin na dangi, a fama nɛ won nayalande,

a xi saxan nde a won nakeli, won fa lu a sɛɛti ma.

³ Won xa Alatala fen, won xa a kolon.

Ala fafe mu kanama.

Lɔxɔ yo lɔxɔ kuye ibama, ɲɛmɛ birin tunɛ fama.

Ala fan mu tondima fade won yire.

⁴ «N munse rabama i tan na, Efirami?

N munse rabama i ra, Yudaya?

I xa hinnɛ n mabiri, luxi nɛ alɔ xini naxan goroma gɛɛsɛgɛ,

kɔnɔ beenun soge xa xɔnɔ, a ɲɔn.

⁵ N wo gerema namijɔnmɛɛ xa masenyie ra na nan ma,

n wo faxama nɛ n ma masenyie ra.

N ma kiitie fiixɛ alɔ naiyalanyi.

⁶ Hinnɛ rafan n ma dangife sɛrɛxɛ ra,

Ala kolonfe dangi sɛrɛxɛ gan daaxie ra.

⁷ E bara n ma saatɛ kana,

alɔ adamadie darixi a ra ki naxɛ.

E bara n yanfa.

⁸ Mixi ɲaaxi wuya Galadi, faxɛtie bara gbo naa.

⁹ Sɛrɛxɛdubɛɛ baganma mixi ma Sikemi kira xɔn ma alɔ muɲɛtie.

Na faxɛ tife, fe ɲaaxi na a ra.

¹⁰ N bara fe ɲaaxie to Isirayilakae tagi:

Efirami bara langoeɲa raba, Isirayila bara nɔxɔ.

¹¹ Yudaya, n na gɛ n ma ɲama ragbilende konyiya kui,

n wo fan ɲaxankatama nɛ.»

7

Efirami xa yunubie

¹ «N to wa Isirayila rayalanfe,

Efirami xa yunubi man naxa makɛnɛn.

Samari xa fe ɲaaxi naxa mini kɛnɛ ma.

Na yanfantɛɛ muɲɛ tima, e yensen yɛ yire birin.

² E e maɲɔxun n mu ratuxi e xa kobija ma,

kɔnɔ n e xa wali birin toma nɛ.

³ Yi mixi kobie rafan mangɛ ma,
kuntigie tinma e xa wali ra.

⁴ E xa langoeɲa gbo alɔ tɛ xungbe,
taami ganyi naxan nadɛxɛma,
a fa wolen han a gɛ farin nafalade.

⁵ Kuntigie siisima nɛ mangɛ xa xulunyi,
mangɛ fan tinxi na fe mɔɔli ra.

⁶ E bɔɲɛ bara te alɔ tɛ xungbe,
e e maso mangɛ ra, e xa a yanfa.
E na fe birin xirima kɔɛ nan na
alako gɛɛsɛgɛ e xa wali ɲaaxi xa kamali.

⁷ E bɔɲɛ naxa te han e kiitisae birin nabira,
e e xa mangɛe birin faxa.

Na mixi mɔɔli mu n ma kiiti mamɛma fefe ma.

⁸ Efirami wama lufe nɛ alɔ si gbɛtɛɛ,
kɔnɔ a luxi nɛ alɔ taami naxan ganxi a ɲaaxi ra.

⁹ Si gbɛtɛɛ a sɛnbɛ kanama, kɔnɔ a mu a kolon.
A forixi, kɔnɔ a mu na rakɔrɔsi.

¹⁰ Isirayila a yɛtɛ igboma, a mu gbilen a Marigi Alatala ma,
a mu bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.

¹¹ Efirami luxi nɛ alɔ ganbɛ xaxilitare.
A Misirakae xilima, a saatɛ tongoma Asiriyakae bɛ.

¹² E na siga naa, n fama nɛ n ma yɛlɛ wolide e ma,
e xa bira alɔ xɔni.
N e ɲaxankatama nɛ, alɔ a masenxi e bɛ e xa malanyi kui ki naxɛ.

¹³ ɲaxankatɛ na e bɛ, barima e bara e gi n xun ma.
Gbaloe na e bɛ, barima e bara n matandi.
N nu waxi nɛ e xun sarafe, kɔnɔ e wulee sama n xun ma.

¹⁴ E yaye raminima e xa sade ma,
kɔnɔ e mu sunnunxi e bɔɲɛ ma.
E e malanma alako e xa donse nun wɛni fen,
kɔnɔ e e makuyama n tan na.

¹⁵ N tan nan e xuru, n tan nan sɛnbɛ fi e ma,
kɔnɔ e finsiriwaliya rabama n na.

¹⁶ E mu e ya tima koore ra,
e yanfɛ tima alɔ yanfɛ yili.
Na nan a ra, e kuntigie faxama santidɛgɛma ra,
e yaagi Misira bɔxi ma e xa wɔyɛnyi xa fe ra.»

8

Isirayila xa kuye batui

¹ «Wo xa gere sara fe!
Yaxui goroma nɛ Alatala xa banxi ma alɔ sɛgɛ,
barima ɲama bara n ma laayidi kana,
e naxa muruta n ma sɛriyɛ ma.

² E n xilima,
«Muxu Marigi Ala, muxu i kolon, muxu tan, Isirayila.»

³ Isirayila to bara fe fanyi bɛɲin,
yaxui birama nɛ a fɔxɔ ra.

⁴ E bara mangɛe ti n ma yaamari mu naxan na,
e bara kuntigie ti e mu n maxɔrin.

E bara kuyee rafala e xa gbeti nun xεεma ra.

Nee halakima na nan ma.

⁵ Samarikae, wo wo xa ninge kuye wɔɔɛ.

N bara xɔnɔ wo ma a ɲaaxi ra.

Wo wo yεε manɔxɔma yi fe mɔɔli ra han mun tεmui?

⁶ Yi kuye fatanxi wo tan Isirayila nan na.

Mixi nde nan a rafalaxi, Ala mu a ra!

Samari xa ninge kuye fama nε butuxunde.

⁷ Naxan ɲεεma fe ɲaaxi kui,

gbaloe fama nε a lide.

Hali mεngi tɔnsɔε keren, e mu a sɔtɔma xε ma.

Sansi naxan bulama, a mu findima baloe ra.

Hali nde findi a ra, si gbεε nan a donma.

⁸ E bara Isirayila xun nakana,

e e xanin ɲamanε konyiya kui.

⁹ Isirayilakae bara siga Asiriya bɔxi ma,

alɔ sofale naxan luma a keren.

¹⁰ Hali e mixi naxee saraxi sie tagi e kantafe ma,

n e birin malanma nε,

alako e xa tɔɔrɔ mangεe xa kote bun ma.

¹¹ Efirami bara sεrεxεbadee rawuya

alako e xa yunubie xa xafari,

kɔnɔ na sεrεxεbadee bara a niya

e xa yunubie sɔtɔ.

¹² N bara n ma sεriyεe birin sεβε, e xa na kolon,

kɔnɔ e mu tide toxi a ma.

¹³ E sεrεxεe bama n bε, e na sube don,

kɔnɔ na mu rafan Alatala ma.

Yakɔsi, Alatala fama nε e ɲaxankatade e xa yunubie xa fe ra,

e xa gbilen Misira bɔxi ma.

¹⁴ Isirayila bara nεεmu Ala ma, naxan e daaxi.

E na mangε banxie tife.

Yudaya fan na taaε tife, naxee sεnbε gbo,

kɔnɔ n na birin ganma nε tε ra.»

9

Isirayila xa ɲaxankate

¹ Isirayila, i naxa ɲεɔxin,

i naxa sεεwa alɔ si gbεεεe.

I to i Marigi Ala bεɲin, i bara findi langoe ra.

Langoe masundi bara rafan i ma,

i naxan sɔtɔma lonyi yire.

² Wo mu baloe sɔtɔma lonyi yire,

wo mu weni sɔtɔma weni bogi bundu se kui.

³ E mu luma Alatala xa bɔxi ma,

Efirami gbilenma nε Misira,

e fama donse haramuxie donde Asiriya bɔxi ma.

⁴ E mu sεrεxε ye daaxie bama Alatala bε.

E xa sεrεxεe mu rafanma a ma,

e luma alɔ ɲɔn yire taami.

Naxee nee donma e findima sεniyεntaree nan na.

Na findima donse nan na e bε,
 κῶνῶ a mu findima sεrεxε ra Alatala bε a xa hῶrῶmῶbanxi kui.
⁵ Wo munse rabama sali λῶxῶε Alatala ya i?

⁶ Hali e sa e ratanga gbaloe ma,
 Misirakae fama nε e faxade, e e ragata Nofi.
 E xa harige birin λῶεma nε, e xῶnyi findima nε wula ra.

⁷ Naxankatε λῶxῶεe na fafe,
 yunubi sare ragbilenma tεmui naxε.
 Isirayila xa na kolon.

Isirayila xa yunubi gbo,
 na na a ra e namijῶnmεe xῶnma,
 e daxui xili sa e xun ma.

⁸ Ala nun namijῶnmεe Efirami kantama,
 κῶνῶ mixie tan gantanyi tema namijῶnmεe bε.
 E mu rafan mixie ma Ala xa hῶrῶmῶbanxi kui.

⁹ Efiramikae bara so yanfanteya kui,
 alῶ naxan nabaxi Gibiya.
 Ala mu nεεmuxi e xa yunubi ma,
 a fama e naxankatade na nan ma.

¹⁰ «N to Isirayila to,
 a nu fan alῶ bogi se naxan toma wula i.
 Wo benbae nu luxi nε alῶ xῶrε bogi singee,
 κῶνῶ e naxa bira kuye xῶnxi fῶxῶ ra
 naxan nu na Peyori.

¹¹ Efirami xa binyε sigama nε alῶ xῶni naxan tunganma.
 Di bari mu na, tεεgε mu na.

¹² Xa a sa a li e naxa die xuru, n e birin bama nε e yi.
 E fe naxaxi sῶtῶma nε n na e rabolo tεmui naxε.

¹³ N bara Efirami to a sabatixi yire fanyi, alῶ Tire na ki naxε,
 κῶνῶ Efirami xa die soma nε faxεtie yi ra.»

¹⁴ Alatala, a lanma i xa munse raba e bε?
 I xa ginε furuxie furi kana, i xa e xijε xara.

¹⁵ E naxaxi birin masenxi nε Giligali.
 Menni n bara e xῶn fῶlῶ e xa fe naxaxie xa fe ra.
 E mu rafanma n ma sῶnῶn.
 E xa kuntigie findixi matandilae nan na.

¹⁶ «N bara Efirami bῶnbῶ.
 A luxi nε alῶ sansi naxan sanke bara xara,
 a mu bogima sῶnῶn.
 Xa Efiramikae fa die bari,
 n e halakima nε.»

¹⁷ N Marigi Ala fama nε e rabεninde,
 barima e mu e tuli matixi a ra.
 E findima nε biyaasilae ra sie tagi.

10

Isirayila xa makiiti

¹ Isirayila luxi nε alῶ sansi bili fanyi naxan bogima a fanyi ra.
 Κῶνῶ a xa bogi to wuya, a naxa sεrεxεbade fan rawuya.
 A xa bῶxi to tofan, a naxa tῶnxuma gεmε ti kuye bε.

² E bɔɔɛ mu na Alatala gbansan xa ra,
na na a ra e bara yunubi sɔtɔ.

Alatala e xa sɛɛɛɛbadee rabirama nɛ,
a e xa tɔnxuma gɛmɛɛ kana.

³ Yakɔsi e a falama,
«Mangɛ mu na muxu xun ma,
barima muxu mu gaaxuma Alatala ya ra sɔnɔn.
Mangɛ nɔma munse rabade muxu bɛ?»

⁴ E wɔyɛnma, e e kalima, e saatɛ tongoma,
kɔnɔ na birin fufafu.
Kiiti fanyi mu luma e yi,
alɔ ɲooge ɲaaxi naxan bulama xɛ ma.

⁵ Samarikae fama nɛ kɔntɔfilide e xa ninge kuyee xa fe ra
naxee na Beti Aweni.
Nama wa tima, sɛɛɛɛdubɛɛ fan sunnunma,
barima e ɲɛɛɛɛɛɛɛɛ naxan na, na fama nɛ bade e yi ra.

⁶ Na kuyee xaninma nɛ Asiriya bɔxi ma,
a fa lu Mangɛ xungbe ma.
Efirami yaagima nɛ,
birin fama nɛ yode Isirayila xa kɛwali ma.

⁷ Samari nun a mangɛ xaninma nɛ,
alɔ wuri xuntunyi ye naxan xaninma.

⁸ Kuye batudee naxee na Beti Aweni, e kanama nɛ.
Na sɛɛɛɛbadee, Isirayilakae yunubi raba dɛnnaxɛ,
e findima tunbe yiree nan na.
E fama nɛ a falade geyae bɛ,
«Muxu makoto, muxu ragata!»

⁹ «Isirayila, kabi wo naxa na yunubi ɲaaxi raba Gibiya,
wo na yunubi sɔtɔfe tun.
Naxankatɛ fama e lide Gibiya na nan ma.

¹⁰ A bara n kɛnɛn n xa e halaki.
Sie fama nɛ e gereɛde, e e suxu e xa yunubi gbegbe xa fe ra.

¹¹ Efirami luxi nɛ alɔ ninge xuruxi, wali rafan naxan ma.
N fama nɛ luuti xiride a xunyi ma, a xa wali raba n bɛ.
Yudaya fan xa wali, Yaxuba bɔnsɔɛ xa kote xanin.

¹² Wo xa wali tinxinxɛ raba,
alako wo xa fe fanyi sɔtɔ.
Wo xa wakili nɛɛnɛ tongo,
wo xa Alatala fen han a fa tɛmɛui wo yire,
a tinxinyi lu wo bɔɔɛ kui.

¹³ Kɔnɔ wo tan mu tin na wali tinxinxɛ ra.
Wo bara fe ɲaaxi raba.
Yanfanteɛya nun yɛtɛ igboɲa bara gbo wo yi ra.
Wo bara la wo xa sɔɔrie sɛnbɛ ra,

¹⁴ kɔnɔ e ya fama isode,
e xa yire kantaxie fama nɛ kanade,
alɔ na gere lɔxɔɛ Salaman xutu sɔtɔ Beti Arabeli xun ma tɛmɛui naxɛ.
Na lɔxɔɛ ginɛɛ nun e xa di birin faxa nɛ.

¹⁵ Na mɔɔli fama nɛ Beteli lide
a xa yunubie xa fe ra.
Subaxɛ na a li, Isirayila mangɛ faxama nɛ.»

11

Ala xa kinikini

¹ «N Isirayila xanu nE a dimedi tEmui.
N naxa n ma di xili a xa keli Misira bɔxi ma.
² Kɔnɔ n to nu e xilima, e naxa e makuya n na,
e sErexe ba Bali kuyee bE, e surayi gan gEmE masolixie bE.
³ N tan nan nu Efirami malife a xa jEreE kui,
kɔnɔ e mu a kolonxi a n tan nan nu mEEnife e ma.
⁴ N nu na e mabEndunfe marafanyi nun xanunteya ra.
N tan nan e ramini konyiya kui,
alako e xa balo a fanyi ra.
⁵ Yakɔsi, hali e mu fa sa gbilen Misira bɔxi ma,
Asiriya nan nɔE sɔtɔma e xun na,
barima e bara tondi gbilende n ma.
⁶ Na nan a ra santidEgEma fama e xa taae lide,
a fa e xɔnyi birin kana.
E waxɔnfe mu sɔɔneyama sɔnɔn.
⁷ N ma jama bara gbilen n fɔxɔ ra.
Hali e birin n xili, n mu e xun nakelima.»

⁸ «Kɔnɔ Efirami, n xa i rabejin di?
N xa Isirayila rabolo di?
N mu nɔma fe rabade i ra
alɔ n naxan nabaxi Adamaha.
N xa i lu alɔ Seboyimi?
Tɔɔre bara n bɔjeE suxu.
N bara kinikini wo ma.
⁹ N bara n ma natE masara,
n bɔjeE bara xinbeli.
N bara dijeE Efirami ma, barima Ala nan n na.
Adama mu na n tan na.
SEniyEntɔE nan n na wo tagi.
N bara n ma xɔnE lu na.
¹⁰ E fama nE birade Alatala fɔxɔ ra.
Ala na a xui ramini sEnbE ra alɔ yEteE magaaxuxi,
e fama nE lude a xanbi ra kelife sogegorode mabiri.
¹¹ E kelima nE Misira bɔxi ma alɔ xɔnie,
e kelima nE Asiriya bɔxi ma alɔ ganbEe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

12

Isirayila xa yanfanteya

¹ «Efirami wama n madaxufe.
Isirayila wama n yanfafa.
Yudaya tan birama nE Ala fɔxɔ ra,
a mu lanlanteya kana Ala sEniyEnxi mabiri.
² Efirami fe fufafu fenma,
a birama mixie fɔxɔ ra naxee na fuge ra.
A xa wulee nun fe jaaxie gbo.
A saatE tongoma Asiriya bE,
a oliwi ture fima nE Misira mangE ma.
³ Ala Yudayakae makiitima nE,
a Yaxuba bɔnsɔE jaxankatama nE,
a fa a xa kEwali sare ragbilen a ma.»

⁴ E na e nga furi kui,
 Yaxuba naxa a taara tingilinyi suxu.
 A to fori, e nun Ala naxa gere so.
⁵ E nun maleke naxa gere so, a xutu sɔtɔ a ma.
 A naxa wa, a a mayandi a xa hinne a ra.
 Yaxuba a to ne Beteli.
 E nun Ala wɔyɛn mɛnni ne.
⁶ Alatala nan Mange ra.
 Xili xungbe kanyi nan Alatala ra.
⁷ I tan xa fa i Marigi Ala ma,
 i naxa dugutɛgɛɲa kana,
 i xa sɛriyɛ tinxinxi suxu.
 I xaxili ti i Marigi Ala ra tɛmui birin.

⁸ Yule sikeeli wule rawalima, a mixi tɔɔrɔ.
⁹ Efirami bara a fala,
 «N bara banna han!
 N bara naafuli sɔtɔ n yɛtɛ sɛnbɛ ra.
 N mu yunubi yo rabaxi.»

¹⁰ «N tan nan i Marigi Alatala ra,
 naxan i raminixi Misira bɔxi ma.
 N man i radɔxɔma ne kiri banxie kui,
 alɔ won ma sali tɛmui dangixie.
¹¹ N nu wɔyɛnma namijɔnmɛɛ bɛ,
 n laamatunyie wuyaxi so e yi ra.
 N nu taalie masenma wo bɛ namijɔnmɛɛ saabui ra.
¹² Galadikae luma ne fe ɲaaxi raba ra.
 Na fe na a niyama n fama e xun nakanade.
 E ningee bama sɛrɛxɛ ra Giligali,
 kɔnɔ n fama ne e xa sɛrɛxɛbadee kanade,
 e xa lu alɔ gɛmɛ malanxie xɛɛ ma.»

¹³ Yaxuba naxa a gi Arami bɔxi ma.
 Isirayila naxa findi xurusee demadonyi ra,
 alako a xa ginɛ nde sɔtɔ.
¹⁴ Alatala naxa Isirayila ramini Misira bɔxi ma
 namijɔnmɛɛ nde saabui ra.
 Alatala naxa mɛɛni Isirayila ma a xa xɛɛrae saabui ra.
¹⁵ Efirami bara Alatala raxɔnɔ a ɲaaxi ra.
 E Marigi fama ne e ɲaxankatade e xa faxɛ tixie xa fe ra,
 a fa e rayaagi.

13

Ala xa xɔnɛ

¹ Nama nu gaaxuma ne Efirami xa wɔyɛnyi ya ra,
 barima mixi binyɛ nan nu a ra,
 kɔnɔ a naxa yunubi sɔtɔ Bali kuye batufe ra, a fa faxa.
² Yakɔsi e man yunubie nan nabama,
 e kuye rafalama gbeti ra.
 E kuye yailanma,
 kɔnɔ xabui wali gbansan nan a ra.
 E adamadie bama sɛrɛxɛ ra,

e ninge kuye sunbuma.

³ Na na a niyama e fama ɲɔnde alɔ kunda naxan goroma gɛɛsɛgɛ,
alɔ xini naxan yolonma gɛɛsɛgɛ,
alɔ maale lagi foye naxan xaninma foye ra,
alɔ tuuri naxan minima kuri kui.

⁴ «N tan nan i Marigi Alatala ra,
naxan i raminixi Misira bɔxi ma.
I naxa ala gbɛtɛ kolon fo n tan.

Marakisima mu na i bɛ ba n tan na.

⁵ N ɲɛngi saxi i xɔn gbengberen yire.

⁶ E to baloe sɔtɔ, e naxa luga.

E to luga, e naxa findi yɛtɛ igboe ra.

Na nan a ra e nɛɛmuxi n ma.

⁷ N luma nɛ e bɛ alɔ yɛtɛ,

naxan a nɔxunma kira xɔn han a sube sɔtɔ.

⁸ N e suxuma nɛ alɔ sube xaɲɲɛ, naxan ma die baxi a yi.

N e ibɔɔma nɛ alɔ yɛtɛ, naxan wulai sube faxama.

Wula subee man e ibɔɔma nɛ.

⁹ Isirayila, i bara i yɛtɛ kana,

barima i bara i malima yanfa, naxan findi n tan na.

¹⁰ I xa mangɛ na minden,

naxan nu lanma a xa wo rakisi?

I xa kiitisae na minden,

i nu wama naxee xɔn alako i xa mangɛ nun mangɛdie sɔtɔ?

¹¹ N to xɔnɔ wo ma, n bara mangɛ so wo yi ra.

Yakɔsi n a bama nɛ wo yi ra n ma xɔnɛ kui.

¹² Efirami xa fe ɲaaxi birin sɛbɛxi,

Ala mu nɛɛmuma a xa yunubie ma.

¹³ Tɔɔrɛ fama nɛ a lide, alɔ ginɛ naxan di barima.

Kɔnɔ di xaxilitare na a ra.

A bari tɛmɛui na a li, a mu tinma minide a nga tɛɛgɛ.»

¹⁴ «N xa e xun sara aligiyama sɛnbɛ yi?

N xa e rakisi saya ma?

Saya, i xa xɔnɛ na minden?

Aligiyama, i xa sɛnbɛ na minden?

N mu kinikinima wo ma feo!

¹⁵ Hali a sɛnbɛ gbo a ngaxakerenyie tagi,

Alatala foye xare rafama nɛ

keli gbengberenyi sogetede mabiri,

a fa xuree nun kɔlɔnyie xɔride.

Harige birin bama nɛ a yi ra.»

14

Isirayilakae xa tuubi Alatala ma

¹ Samarikae bara yunubi sɔtɔ e Marigi Alatala matandife ra.

Na nan a ra e faxama santidɛgɛma ra,

e xa diyɔrɛe wolima nɛ bɔxi ma,

e xa ginɛ furuxie furi rabɔɔma nɛ.

² Isirayila, gbilen i Marigi Alatala ma,

barima i xa wali kobi bara i rabira.

³ Wo tuubi Alatala ma, wo fa yi wɔyɛn fanyi fala a bɛ,

«I xa diɲɛ muxu xa yunubie ma,

i xa hinnε muxu ra.
 Muxu xa tantui ba sεrεxε ra, tuuraε xa lu na.
⁴ Asiriya mu nɔma muxu rakiside,
 muxu mu tema soee fari gere xili ma.
 Muxu mu kuyee xilima ‹Muxu Marigi Ala›
 naxee yailanxi mixi bεlεxε ra.
 I tan nan gbansan kinikinima kiridie ma.»

⁵ «N e xa yanfanteya yailanma nε.
 N e xanuma nε fonisireya ra,
 barima n ma xɔnε bara gbilen e fɔxɔ ra.
⁶ N luma nε Isirayila bε alɔ xini,
 e tofanma nε alɔ sansi fugaxi.
 E sabatima nε alɔ wuri bili fanyi naxan na Liban.
⁷ A salonyi kuyama nε.
 A tofanma nε alɔ oliwi wuri,
 a xiri fanyi raminima nε alɔ wondi naxan na Liban.
⁸ Nama man sabatima nε Isirayila bɔxi ma Ala xa niini bun ma.
 E xa mεngi fanma nε.
 E xa fe ɲɔxunma nε alɔ wεni bogi,
 e fa xili fanyi sɔtɔ alɔ Liban xa wεni.
⁹ Efirami bɔnsɔε, munse na n nun kuyee tagi?
 N tan nan wo xa dubε suxuma,
 n nan n ɲεngi sama nε wo xɔn.
 N luma nε wo bε alɔ wuri xinde fanyi.
 Wo baloe sɔtɔma n tan nan saabui ra.»

¹⁰ Lɔnnila yi wɔyεnyi kolonma nε.
 Xaxilima yi masenyi fahaamuma nε.
 Alatala xa kirae tinxin,
 tinxintɔεε ɲεrεma nee nan xɔn,
 kɔnɔ matandilae dinkonma nee nan na.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui Ala masenyi nde tima Isirayila ꞓama bε Annabi Yoweli saabui ra. A naxε Isirayilakae xa yunubie bara a niya Ala xa ꞓaxankatε ꞓaaxi dɔxɔ e ma. Yi ꞓaxankatε misaalixi sɔɔri gali magaaxui nan na, kɔnɔ a findixi kaame xungbe nan na Alatala naxan nadinxi Isirayila bɔxi ra. Katoe to xε birin kana, Isirayila naxa lu kaame kui, Ala fa a masen e bε na fatanxi e xa yunubie nan ma.

Kɔnɔ Alatala to mu tin a xa ꞓama xun nakanade tun e xa yunubie xa fe ra, a man naxa laayidi tongo e bε a fama e malide. A na raba a Xaxili Sɛniyɛnxi nan saabui ra a naxan nagoroma mixi mɔɔli birin ma naxan wama birafe a fɔxɔ ra. Kisi nan na ki Ala nu wama naxan fife a xa ꞓama ma.

Na masenyi dangi xanbi, Ala wɔyɛnyi mɔɔli gbɛtɛ nan masenma dunjɔa sie bε naxee nu bara Isirayila tɔɔrɔ a ꞓaaxi ra. A naxε a fama e makiitide e xa yunubie xa fe ra, e fa ꞓaxankatε xɔrɔxɔɛ sɔtɔde.

Yi masenyi saxanyi findima nɔndi hagigε nan na ibunadama birin bε. Alatala bara a xa sɛriyε ragoro dunjɔa ma a xa namijɔnmɛε saabui ra. Xa mixi tondi birade Ala waxɔnfe fɔxɔ ra, na findima fe xɔrɔxɔɛ nan na e bε. Kɔnɔ xa e gbilenma Ala ma, a mu tondima e kide, a e xa yunubi xafari. Na kisi findixi kaabanakoe belebele nan na Ala naxan nabama mixie bε naxee bɔɔɔ wama makɔɔɔfe Ala ra. Ala xa won mali na kisi sɔtɔfe! Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bε

Isirayila xa bɔxi xa kanari

¹ Masenyi nan yi ki Alatala naxan masen Petuweli xa di Yoweli bε:

² Forie, wo yi fe ramε,

bɔxikae, wo wo tuli mati.

Yi fe mɔɔli bara raba nu wo xa waxati,
xa na mu wo benbae xa waxati?

³ Wo yi ya maxaran wo xa die bε,

wo xa die fan xa a ya maxaran e gbe die bε,

e gbe die fan xa a ya maxaran e gbe die bε e fama naxee baride.

⁴ Kulie naxan lu, katoe xunxurie bara na don.

Katoe xunxurie naxan lu, katoe xungbee bara na don.

Katoe xungbee naxan lu, katoe mɔɔli gbɛtɛε fan bara na don.

⁵ Wo tan siisilae, wo xunu, wo xa wa.

Beere minyie, wo xa wo xui ite,

barima wo mu fama wɛni nɛɛnɛ sɔtɔde sɔnɔn.

⁶ Namanε sɛnbɛma nde naxan xa mixi kɔnti mu kolon,
na bara din n ma bɔxi ra.

A ꞓinyie luxi nε alɔ yɛtɛ ꞓinyi,

a banganyie luxi nε alɔ yɛtɛ ginε banganyie.

⁷ A bara n ma wɛni xɛε kana,

a n ma xɔrɛ bilie ibolon.

A bara e kobole ba han e salonyi bara fiixε fɔɛn.

⁸ Wo xa wa alɔ sungbutunyi naxan xa xɛmε bara faxa.

⁹ Alatala xa sɛrɛxɛdubɛε sunnunxi,
barima hadiya donse mu na Alatala xa banxi kui sɔnɔn.

¹⁰ Xɛε bara kana, bɔxi fan na sunnunyi kui,

barima donse xun bara rakana, wɛni nun ture mu na.

¹¹ Xɛ sae wama nɛ, wɛni sansi sie sunnunma nɛ,
barima naxan birin bogixi xɛe ma, na birin bara kasara.

¹² Wɛni bilie bara xara, xɔrɛ bilie bara lɔxɔsin.
Wɛni bilie, tugi bilie, mangoe bilie, nee birin bara xara.
Mixie xa ɲɛlɛxinyi bara ɲɔn.

¹³ Na kui a lanma wo tan sɛrɛxɛdubɛɛ,
wo xa sunnunyi dugi ragoro wo ma.
Wo tan naxee sɛrɛxɛ ganma sɛrɛxɛbade fari, wo xa wa.
Wo xa kɔɛ radangi nimisɛ kui, wo tan naxee walima n Marigi Ala bɛ,
barima hadiya donse bara ɲɔn Ala xa banxi kui.

¹⁴ Wo xa sunyi suxu, wo xa sali raba.
Wo xa forie nun ɲama malan wo Marigi Alatala xa banxi kui,
wo fa a maxandi wo bɔɲɛ birin na.

¹⁵ Alatala xa lɔxɔɛ xɔrɔxɔɛ bara makɔrɛ.
A fama nɛ kanari belebele tide Ala sɛnbɛma xili ra.

¹⁶ Wo mu a toxi won ma donse bara ɲɔn,
sɛɛwɛ nun ɲɛlɛxinyi mu na Ala xa banxi yire sɔnɔn?

¹⁷ Sansi xɔrie bara xara bɛndɛ bun ma.
Sansi xɔrie ragatadee bara bira, donse bara ɲɔn.

¹⁸ Xurusee wama donse fe ra.
Yɛxɛɛ tɔɔrɔma barima ɲooɛ mu na.

¹⁹ Alatala, n i tan nan maxandima, barima tɛ bara fiilie nun burunyi gan.

²⁰ Hali burunyi subee ya tixi i ra,
barima xuree bara xɔri, tɛ bara fiilie gan.

2

Marigi xa lɔxɔɛ bara makɔrɛ

¹ Wo sarae fe n ma geya sɛniyɛnxi Siyoni fari!

Bɔxikae birin xa sɛrɛn gaaxui ra,
barima Alatala xa lɔxɔɛ na fafe, a bara makɔrɛ.

² Dimi nun kuye ifɔɔrɛ lɔxɔɛ nan a ra.

A luxi nɛ alɔ kunda nun nuxui ifɔɔrɛ naxan dinma geya ra,
alɔ subaxɛ naiyalanyi yensenma ki naxɛ.

ɲama sɛnbɛma belebele fama nɛ,
naxan maniyɛ mu toxi tɛmɔi dangixi,
a man mu toma tɛmɔi naxan sa fama.

³ Tɛ saxi e ya ra, tɛ saxi e xanbi ra.

Bɔxi naxan na e ya ra,
a tofan alɔ sansi yire Ala naxan daaxi Adama bɛ,
kɔnɔ e na dangi, na bɔxi fa findi gbengberenyi magaaxuxi yire ra.
E a birin kana!

⁴ E luxi alɔ soe galie, sɔɔrie dɔxɔxi naxee fari.

⁵ E tunganma nɛ alɔ sɔɔri ragisee naxee goroma geyae tagi.

E xui maniya tɛ wundui xui ra naxan sɛxɛ ganma.

E maniya sɔɔri gali sɛnbɛma ra naxan tixi gere ki ma.

⁶ Mixie na e to, gaaxui luma nɛ e suxu ra, e yatagie birin ifɔɔrɔ.

⁷ E e gima nɛ alɔ ɲalamae,
e tema taa tɛtɛ ma alɔ korogbae.

Kankan siga a xa kira ra, e mu e bama kira ma feo.

⁸ E mu dinma e boore ra,
kankan biraxi a xa kira nan fɔxɔ ra.
Hali e gerefae ti e ya ra, e soma nɛ nee ra e xa safɛ mu kana.

⁹ E dinma nɛ taa ra, e e gima nɛ tɛtɛ fari.
E tema nɛ banxie fari, e so wundɛrie ra alɔ muɲɛtie.

¹⁰ Bɔxi sɛrɛnma nɛ e ya ra, koore a imaxa.
Soge nun kike ifɔɔrɔma nɛ, tunbuie mu yanbama sɔnɔn.

¹¹ Alatala a xui raminima nɛ a xa geresoe ya ra.
E wuya, e a xa yaamari suxu sɛnbɛ ra.
Alatala xa lɔxɔɛ xungbe magaaxu.
Nde nɔma na lɔxɔɛ raxande?

¹² Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo xa wo yɛtɛ ragbilen n ma yakɔsi.
Wo xa na raba wo ɲanige fiixɛ ra,
sunyi ra, wa ra, nun mayandi ra!

¹³ Wo naxa wo xa dugie ibɔɔ sunnunyi kui,
wo xa wo bɔɲɛ nan masara.
Wo xa wo yɛtɛ ragbilen wo Marigi Alatala ma,
barima a hinnɛma nɛ wo ra, a kinikini wo ma,
a mu xɔnɔma mafuren, a xa mixi xanui gbo,
a gbilenma a xa gbaloe fɔxɔ ra.

¹⁴ Nde a kolon xa a mu a xa natɛ masarama,
xa a mu diɲɛma, a fe fanyi raba wo bɛ?
Na tɛmui wo fama nɛ donse nun minse hadiya ra wo Marigi Alatala bɛ.

¹⁵ Wo xa sarae fe Siyoni!
Wo xa sunyi suxu, wo sali xungbe raba.

¹⁶ Wo xa ɲama malan sɛniyɛnyi kui.
Wo xa forie, dimɛɛ, nun diyɔrɛɛ xili.
Xɛmɛ naxan bara ginɛ dɔxɔ, a tan nun a xa ginɛ xa lu na malanyi kui.

¹⁷ Sɛrɛxɛdubɛɛ, wo tan naxee walima Alatala bɛ,
wo xa wo mawa Ala bɛ sɛrɛxɛbade nun hɔrɔmɔbanxi tagi,
a falafe ra, «Alatala, i xa i xa ɲama ratanga.
I naxa i kɛ tongomae rayaagi,
e xa findi mayele se ra ɲamanɛɛ bɛ,
mixi fa a fala, E Marigi Ala na minden?»»

¹⁸ Alatala wama a xa ɲama xa lu a yi ra.
A kinikinima e ma.

¹⁹ Alatala bara a xa ɲama yaabi,
a bara a masen a xa ɲama bɛ:
«N donse, wɛni, nun ture fima nɛ wo ma han wo wasa.
N mu luma sie xa wo rayaagi sɔnɔn.

²⁰ N wo yaxuie makuyama nɛ wo ra, naxee kelima kɔɔla ma,
n e radin gbengberɛn yire dɛnnaxɛ kanaxi.
E xa geresoe naxee tima yare,
n nee madulama sogetede baa nan xɔɔra,
naxee tima xanbi,
n nee tan madulama sogegorode baa nan xɔɔra.
E bɔrɔ xiri mini, a din yire birin na.»

Alatala bara kaabanakoe raba!

²¹ Isirayila bɔxi, hali i mu gaaxu!

I xa ɲɛlɛxin, i xa lu sɛɛwɛ kui,
 barima Alatala fe xungbee rabama.
²² Burunyi subee, hali wo mu gaaxu,
 barima ɲooɛ man gbilenma nɛ fiili ma,
 sansi bilie man bogima nɛ,
 xɔrɛ bilie nun wɛni bilie fan daxamui raminima nɛ.
²³ Wo tan Siyoni ɲama, wo xa sɛɛwa,
 wo xa ɲɛlɛxin wo Marigi Alatala xili ra,
 barima a tunɛ fanyi rafama nɛ wo bɛ,
 a tunɛ gɛgɛbe ragoroma nɛ wo bɛ a waxati ma,
 alɔ a nu a rabama ki naxɛ a singe.
²⁴ Lonyie rafema nɛ sansi xɔri ra,
 fifae rafema nɛ wɛni nɛɛnɛ nun ture ra.

²⁵ N wo xa daxamui ɲɔxɔɛ fima nɛ,
 n ma geresoe sɛnbɛmae naxan kana,
 n ma geresoe naxee lanxi kulie, katoe, nun katoe maniyɛɛ ma,
 n naxee rasanba wo xili ma.
²⁶ Wo fama nɛ wo dɛgɛde han wo luga.
 Wo n matɔxɔma nɛ, n tan wo Marigi Ala,
 naxan bara kaabanakoe raba wo bɛ.
 N ma ɲama mu rayarabima sɔnɔn.
²⁷ Na kui wo a kolonma nɛ a n na Isirayila fɔxɔ ra,
 a n tan nan na wo Marigi Alatala ra,
 a Ala gbɛtɛ mu na.
 N ma ɲama mu rayarabima sɔnɔn.

3

Alatala Xaxili ragorofe duniɲa ma

¹ Na dangi xanbi, n na n Xaxili ragoroma nɛ mixi birin ma.
 Wo xa di xɛmɛɛ nun di ginɛɛ namijɔnɛɲa rabama nɛ,
 wo xa forie xiyee sama nɛ,
 laamatunyie goroma nɛ wo xa fonikee ma.
² N na n Xaxili ragoroma nɛ konyi xɛmɛɛ nun konyi ginɛɛ ma.
³ N tɔnxumae raminima nɛ koore nun bɔxi ma,
 naxee findima wuli, tɛ, nun tuuri ra.
⁴ Soge dimima nɛ, kike masarama nɛ a findi wuli ra,
 beenun Marigi xa lɔxɔɛ xungbe magaaxuxi xa a li.
⁵ Na kui, naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima nɛ.
 Mixi kisixie luma nɛ Siyoni nun Darisalamu,
 alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.
 Alatala kisi ragirixi naxee ma, nee luma nɛ kisi mixie dɔnxɔɛ ya ma.

4

Ala sie makiitima nɛ

¹ Na tɛmui, n na Yuda nun Darisalamu ragbilen e xɔnyi,
² n si birin malanma nɛ Yehosafati gulunba kui.
 Mɛnni n e makiitima nɛ n ma ɲama Isirayila xa fe ra,
 naxee findixi n kɛ tongomae ra.
 Duniɲa si naxee rayensen yɛ ɲamanɛɛ ma,
 e n ma bɔxi itaxun e boore ma,
³ e n ma ɲama raba e sago ra.
 E xɛmɛ dimɛɛ mati langoeɲa sare ra,

e ginε dimεε mati beere sare ra alako e xa siisi.

⁴ «Wo tan Tirekae, Sidɔnkae, nun Filisitakae, wo wama munse xɔn ma n bε? Wo wama wo gbe nan ɲɔxɔfe n ma? Xa na na a ra, n wo sare fima nε wo xa wali ra mafuren mafuren. ⁵ Wo bara n ma xεεma nun n ma gbeti tongo n ma hɔrɔmɔbanxi kui, wo fa a raso wo xa kuye banxie kui. ⁶ Wo bara Yudakae nun Darisalamukae mati Girεkikae ma, alako e xa makuya e xɔnyi ra.»

⁷ «N e ramaxama nε alako e xa keli yire wo e matixi dεnnaxε, n fa wo sare fi wo xa wali ɲaaxi ra. ⁸ N wo xa di xεmεε nun di ginεε matima nε Yudakae ma, alako e fan xa e mati Sebakae ma naxee makuya wo ra.» Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «Wo yi fala duniɲa sie bε:

«Wo xa fe yailan gere xili ma,

wo xa wo xa sɔɔrie malan.

Geresoe birin xa e maso, e xa gere rakeli!

¹⁰ Wo xa wo xa kerie yailan santidεgεmae ra,

wo xa wo xa wɔrɔtεε fan yailan tanbεε ra.

Sεnbεtare xa a fala, «N sεnbε gbo!»

¹¹ Wo xa fa be,

wo tan si naxee na muxu rabilinyi.»»

Alatala, i xa sɔɔrie ragoro mεnni fa!

¹² Sie xa keli, e xa malan Yehosafati gulunba kui, barima n e birin makiitima nε.

¹³ Wo xa wɔrɔtεε tongo, barima xε bara mɔ!

Wo xa wεni bogi bundu, barima e bara gbo yε,

mixie xa ɲaaxuɲa xa fe ra.

¹⁴ Namae, wo xa goro kiitisa gulunba kui,

barima Alatala xa lɔxɔε bara makɔrε naa.

¹⁵ Soge nun kike dimima nε,

tunbuie mu yanbama sɔnɔn.

¹⁶ Alatala fama nε a xaɲε xui raminide kelifε Siyoni,

a xui magaaxuxi minima nε kelifε Darisalamu.

Koore nun bɔxi sεrεnma nε,

kɔnɔ Alatala findixi kantari nan na a xa ɲama bε,

a findi yire makantaxi ra Isirayila bε.

¹⁷ Na kui, wo a kolonma a n tan nan wo Marigi Alatala ra,

naxan yigiyaxi n ma geya sεniyεnxi Siyoni fari.

Darisalamu findima yire sεniyεnxi nan na,

si gbεtεε mu mεnni gerema sɔnɔn.

¹⁸ Na lɔxɔε, wεni nεεnε nun xiɲε gboma nε geyae ma.

Ye toma nε Yudaya birin ma,

ye dulonyi bulama nε Alatala xa banxi kui,

a goro Kasiya gulunba kui.

¹⁹ Kɔnɔ Misira bɔxi luma nε kana ra,

Edon findi gbengberenyi ra gbaloe xa fe ra,

e naxan dɔxɔ Yudakae ma e faxafe ra fufafu.

²⁰ Kɔnɔ ɲama sabatima nε Yudaya nun Darisalamu waxati birin.

²¹ N e xa yunubi xafarima nε e nu bara naxan naba.

N tan Alatala, n yigiyama Siyoni nε.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Amosi namipɔnmε nan nu a ra naxan kawandi ti Yudaya Mangε Yusiya xa waxati. Na tεmui Isirayila bɔxi, Ala naxan fixi a xa ɲama ma kabi Annabi Munsa xa tεmui, a nu bara taxun dɔxɔ firin. A yirefanyi sεeti xili Yudaya, a kɔɔla sεeti xili Isirayila. Mangε Yerobowami nu na Isirayila bɔxi ma. A mu tin birade Ala xa sεriye fɔxɔ ra, a xa ɲama fan mu lu kira fanyi xɔn ma.

Annabi Amosi naxa kawandi ti Isirayilakae bε, alako e xa gbilen e xa yunubie fɔxɔ ra. A naxa tɔnyi dɔxɔ kuyee batufe ra. E mu Alatala batufe rabeɲin, kɔnɔ e nu bara kuye batui fan sa na fari. Na nan a ra Ala naxa a masen e bε Annabi Amosi saabui ra, a e xa sali birin bara findi sali fufafu ra. Ala mu wama a firin nde xɔn ma.

Na waxati Isirayilaka wuyaxie nu bara naafuli gbegbe sɔtɔ. E naxa a maɲɔxun a na birin findixi Ala xa barakε nan na e tan mabiri. Annabi Amosi naxa a masen e bε a na naafuli mu nu kelixi Ala xa ma, a kelixi e xa fe kobie nan ma e naxee rabaxi setaree ra.

Annabi Amosi to gε e kalamude na fe ma, a naxa a fala e bε a Alatala fama nε e ɲaxankatade a ɲaaxi ra e xa yunubie xa fe ra. Isirayilakae nu a maɲɔxunxi nε a fe xɔɔxɔe yo mu nɔma e lide, kɔnɔ Amosi naxa e mayandi e xa gbilen Ala xa sεriye ma, xa na mu a ra e birin fama nε halakide.

Alatala naxa Isirayilakae ɲaxankata alɔ Annabi Amosi a fala e bε ki naxε. E yaxuie naxa e gere a ɲaaxi ra. Isirayilaka naxee mu faxa santidεgεma ra, e naxa lu konyiya kui ɲamanε ma. Alatala xa masenyi birin naxa kamali.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo to mixie bε. A lanma won xa won tuli mati yi kawandi ra alako won xa danxaniya Ala ma alɔ a wama a xɔn ma ki naxε. Xa na mu a ra won fan fama nε ɲaxankatε sɔtɔde alɔ Isirayilakae. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bε

Annabi Amosi xa masenyi

¹ Annabi Amosi, Tekowaka xuruse kanyi, naxa laamatunyi to Isirayila xa fe ra Yudaya mangε Yusiya nun Isirayila mangε Yerobowami, Yowasi xa di xa waxati, ɲε firin beenun bɔxi xa sεrεn.

Annabi Amosi xa masenyi nan ya:

² «Alatala a xaɲε xui raminima Siyoni ma alɔ yetε,
a a xui itexi raminima keli Darisalamu.
Sεxε mu na fiilie ma xurusee naxan donma,
Karemele geya fan bara xara.»

Damasi xa yunubi sare

³ Alatala naxa a masen,
«Damasi xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.

E bara Galadi kana a ɲaaxi ra,
alɔ bɔxi buxama ki naxε.

⁴ N tε dinma Xasayeli xa banxi ra na nan ma.

Na tε nan fama Ben Hadada xa yire makantaxie gande.

⁵ N Damasi xa naadε balan se girama nε.

N Awenikae halakima nε gulunba kui,
a nun mangε naxan na Beti Eden.

Siriya ɲama xaninma nε Kiriya konyiya kui.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

Gasa xa yunubi sare

⁶ Alatala naxa a masen,
«Gasa xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.
E bara taa ndee xa ꞓama birin xanin Edon konyiya kui.

⁷ N tε dinma Gasa tεtε ra na nan ma.
Na fama nε a yire makantaxie gande.

⁸ N Asidodikae halakima nε, a nun mangε naxan na Asikalɔn.
N Ekiron ꞓaxankatama nε, Filisitakae birin faxama nε.»
Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Tire xa yunubi sare

⁹ Alatala naxa a masen,
«Tire xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.
E bara taa ndee xa ꞓama birin xanin Edon konyiya kui,
e saatε kana e naxan tongo e nun e ngaxakerenyi Isirayilakae tagi.

¹⁰ N tε dinma Tire tεtε ra na nan ma.
Na tε fama nε a yire makantaxie gande.»

Edon xa yunubi sare

¹¹ Alatala naxa a masen,
«Edon xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.
E bara e ngaxakerenyie gere santidεgεma ra.

E mu kinikini e ma,
e xa xɔnε xun nan tun masama.

¹² N tε dinma nε Teman na.
Na tε nan fama Bosara yire makantaxie gande.»

Amoni xa yunubi sare

¹³ Alatala naxa a masen,
«Amonikae xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.
E bara Galadi ginε furuxie furie rabɔɔ santidεgεma ra,
alako e xa bɔxi xun xa masa.

¹⁴ N tε radεxεma Raaba tεtε ra na nan ma.
Na tε nan fama a yire makantaxie gande.

¹⁵ E xa mangε nun a xa kuntigie fama nε xaninde konyiya kui,
gere sɔnxɔε rate gere so lɔxɔε,
turunnaadε foye mini xui lɔxɔε.»
Ala xa masenyi nan na ki.

2

Mowaba xa yunubi sare

¹ Alatala naxa a masen,
«Mowaba xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natε fɔxɔ ra.
E bara Edon mangε xɔrie gan
han e bara findi xube ra.

² N tε dinma Mowaba ra na nan ma.
Na tε fama nε Keriyyoti yire makantaxie gande.

Mowaba xa fe ʒɔnma gere sɔnxɔɛ nan kui,
gere feri fe xui kui.

³ N e xa kiitisa xungbe halakima nɛ
nun a xa kuntigie ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Yudaya xa yunubi sare

⁴ Alatala naxa a masen,
«Yudaya xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara n ma sɛriyɛ matandi,
e mu n ma yaamarie suxu,
barima e bara e yɛtɛ ralɔɛ lafe ra ala wule daaxie ra,
e babae la naxee ra.

⁵ N tɛ dinma Yudaya ra na nan ma.
Na tɛ nan fama Darisalamu yire makantaxie gande.»

Isirayila xa yunubi sare

⁶ Alatala naxa a masen,
«Isirayila xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E tinxintɔɛ matima kɔbiri ra,
e misikiinɛ matima sankiri sare xa fe ra.

⁷ E tɔɔrɔmixie xa fe mayo,
e tondi setare xa kiiti sade.
Babɛ nun a xa di, ginɛdimɛdi keren masama.
Na kui e bara n xili sɛniyɛnxi rasɔtɔ.

⁸ E dugi italama e naxan nasuxuxi sɛɛkɛ ra,
e e sa na ma sɛrɛxɛbade fɛ ma.
E wɛni sɔtɔma tinxintareya ra,
e na min e xa alae xa banxie kui.»

⁹ «E na finsiriwaliya birin nabama n ya i,
n tan naxan Amorikae halaki e bɛ,
Amorikae naxee xungbo e sɛnbɛ gbo alɔ konde bili.
N naxa Amorikae fɔxi birin ba naa,
alako e naxa nɔ sɛnbɛ sɔtɔde sɔnɔn.

¹⁰ N man naxa wo ramini Misira bɔxi ra,
n fa wo rajɛrɛ ʒɛ tongo naani bun ma gbengberenyi ma,
alako wo xa Amori bɔxi sɔtɔ.

¹¹ N naxa namijɔnmɛe rakeli wo ya ma,
a nun Nasari sɛgɛtalae naxee bara fi n ma.
Isirayilakae, a mu na na ki xɛ?»

Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

¹² «Kɔnɔ wo tan bara beere so Nasari mixie yi ra.
Wo bara tɔnyi dɔxɔ namijɔnmɛe ra
a e naxa Ala xa masenyi masen.»

¹³ «N fama wo butuxunde na nan ma,
alɔ kote binye a maxanin se butuxunma ki naxɛ.

¹⁴ Mixi xulunxi mu nɔma a gide.
Sɛnbɛma sɛnbɛ bama nɛ a yi ra.
Geresoe faxama nɛ gere kui.

¹⁵ Tanbɛ woli mu tima.

Naxan xulun a gide na sanyi mu a bama e i.
Soe rafi mu kisima.

¹⁶ Na ԼՅԾԷ geresoe suusaxi a gima a mageli nan na.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3

Ala naxan յանիգեի Իսրայիլա եւ

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
Alatala naxan masenma Իսրայիլա եւ,
a xabilԷ naxan namini Misira ԲՅԻ ra.

² «N wo tan nan gbansan sugandi dunijna xabilԷ birin ya ma.
Na nan a ra, n a յանիգեի wo xa յանկատԷ սօժօ wo xa yunubie xa fe ra.»

³ Mixi firin ոժա յԷԷ ralande
xa e mu lanxi na ma?

⁴ ԿԷԷ a xui ramini wula i
xa a mu sube nde սօժօի?

⁵ Իժնի goroma ԿԷԷ kui
xa donse mu na ԿԷԷ ra?
Gantanyi ոժա fulade

xa իժնի mu suxuxi a ra?

⁶ Feri fema taa nde kui յաաա kui mu ifu?
Gbaloe taa nde lima, xa Alatala xa mu a ragiri?

⁷ Marigi Alatala mu fefe rabama,
a mu a xa gundo masen a xa konyi namijonmԷ եւ.

⁸ ԿԷԷ na a xui ramini, nde mu gaaxuma?
Marigi Alatala na աօԿԷ, nde tondima na masende?

⁹ Wo xa yi fala Asidodi yire makantaxie kui,
wo man xa yi fala Misira yire makantaxie kui,
«Wo xa wo malan Samari geyae fari,
wo xa a mato mԷnnikae կօնթօփիլիքի կի նաԷ,
a nun e e boore տօրօա կի նաԷ.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:
«E mu tinxinyi yo kolon,
e xa fe յաաքի nun մյւբԷ xun nan tun masafe.
E naxan սօժօա, e na malanma e xa yire makantaxie nan kui.»

¹¹ Marigi Alatala naxan masen, na nan yi ki.
«Wo wo ya rabi, wo yaxui na fafe wo xa ԲՅԻ kanade.
E fama nԷ wo xun nakanade,
e fa wo xa yire makantaxie kana.»

¹² Alatala naxa a masen,
«ԿԷԷ na ԿԷԷԷ ԻԲՅՅ,
xuruse ճԷmadonyi ոժա ԿԷԷԷ sanyi firin,
xa na mu a ra a tuli xuntunyi rakiside ԿԷԷ ma.
Իսրայիլա եւ fan kisima na ki nԷ.
Samarika naxee e malabuma sade ma,
naxee e magoroma Damasi magoro see kui,
wo tan mu kisima.»

¹³ MangԷ Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo tuli mati n na,

wo na masen Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ.

¹⁴ N na Isirayila ɲaxankata

a xa yunubie xa fe ra tɛmɯi naxɛ,

n man e ɲaxankatama nɛ e xa sɛrɛxɛbadɛɛ xa fe ra naxɛɛ na Beteli.

Na sɛrɛxɛbadɛɛ suxuseɛ birama nɛ bɔxi.

¹⁵ N man e xa banxi tofanyie rabirama nɛ,

ɲɛmɛ nun sogofure banxi birin,

naxɛɛ ratofanxi sili ɲinyi ra.

N na birin kanama nɛ.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

4

Ala naxan nabaxi alako Isirayila xa gbilen a ma

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,

wo tan ginɛ naxɛɛ luxi alɔ ningee,

ninge tofanyie naxɛɛ na Basan bɔxi ma.

Wo tan naxɛɛ sabatixi Samari geya fari,

wo tan naxɛɛ misikiinɛ tɔɔrɔma,

wo tan naxɛɛ tima setaree fari.

Wo nu fa a falama wo xa mɔrie bɛ,

«Wo fa beere ra, won naxan minma.»

² Marigi Alatala bara a kali a xa sɛniyɛnyi ra,

«Kiiti lɔxɔɛ na fafe.

E fama nɛ wo suxude wure kɔnkɔrɔnxie ra, e wo nun wo xa die xanin.

³ Wo minima nɛ wo xa tɛtɛ kanaxi kui,

kankan tixi a boore xanbi ra.

E wo xaninma nɛ yire makantaxi.»

Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

⁴ «Wo siga Beteli, alako wo xa yunubi raba naa.

Wo siga Giligali, alako wo man xa yunubi sɔtɔ.

Wo xa sɛrɛxɛ ba gɛɛsɛgɛ birin,

wo man xa farilɛ ba ɲɛ saxan yo ɲɛ saxan.

⁵ Wo lɛbini taami ba tantui sɛrɛxɛ ra.

Wo wo xa ɲanige sɛrɛxɛ masen birin bɛ,

barima na fe mɔɔlie rafan wo ma, wo tan Isirayilakae.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁶ «N nu bara kaamɛ raso wo xa taaɛ kui.

Taami yo mu lu wo xɔnyi.

Kɔnɔ hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»

Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

⁷ «Kike saxan to nu luxi xɛ xa xaba,

n tondi nɛ tunɛ ragorode wo ma.

N bara a niya taa ndee xa tunɛ sɔtɔ,

taa ndee naxa a sɔtɔ.

N bara a ragiri ndee xa tunɛ sɔtɔ,

xɛ ndee naxa tunɛ sɔtɔ.

⁸ Mixie bara keli taa ndee,

e siga ye fende taa gbɛtɛ kui,

kɔnɔ ye xɔli mu ba e ma.

Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «N bara fure ragoro wo xa sansie ma,
n bara e xara foye ra.

Katoee bara wo xa laakɔɛ kana,
a nun wo xa wɛni sansie, wo xa xɔrɛ sansie, nun wo xa oliwi sansie.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁰ «N bara fure ɲaaxie ragoro wo ma,
alɔ n a rabaxi Misira bɔxi ma ki naxɛ.
N bara wo xa sɛgɛtalae faxa santidɛgɛma ra,
e bɔrɔ xiri naxa te wo ra.
Wo yaxuie bara e xa soee tongo.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹¹ «N bara wo ɲaxankata,
alɔ n Sodoma nun Gomora ɲaxankataxi ki naxɛ.
Wo luxi nɛ alɔ wuri naxan naminixi tɛ.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² «N fama i tan Isirayila ɲaxankatade na nan ma.
N na yi raba i ra, i fama nɛ i Marigi Ala kolonde.»

¹³ Naxan geyae nun foye daaxi,
naxan adama xa maɲɔxunyi birin kolon,
naxan subaxɛ findima kɔɛ ra,
naxan ɲɛɛma yire itexi fari,
a xili Mangɛ Alatala.

5

Ala wama naxan xɔn

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra.

N bara yi bɛɛti ba Isirayila bɔnsɔɛ ɲɔn fe ma.

² «Isirayila sɛniyɛntɔɛ bara faxa, a mu kelima sɔnɔn,
a bara bira, mixi yo mu a rakelima.»

³ Marigi Alatala naxa a masen,
«Isirayila bɔnsɔɛ,
Taa naxan xɛmɛ wulu keren xɛɛma gere sode,
a xɛmɛ kɛmɛ nan gbansan toma gbilen na.
Taa naxan xɛmɛ kɛmɛ xɛɛma gere sode,
a xɛmɛ fu nan gbansan toma gbilen na.»

⁴ Alatala naxa a masen Isirayila bɔnsɔɛ bɛ,
«Wo fa n fen alako wo xa kisi.

⁵ Wo naxa n fen Beteli, wo naxa siga Giligali,
xa na mu a ra Beriseeba,
barima Giligalika birin sigama nɛ konyiya kui,
Beteli fan halakima nɛ.»

⁶ Wo Alatala fen alako wo xa kisi.
Xa na mu a ra, Yusufu bɔnsɔɛ, Alatala wo sɔntɔma nɛ tɛ ra.
Betelika yo mu na naxan na tɛ raxubenma.

⁷ Wo tan bara tinxinyi mafindi n naxɔnfe ra,

wo bara yo sɛriyɛ ma.

⁸ Alatala nan tunbuie sa koore ma,
a dimi iyalan subaxɛ ma,
a soge radula, kɔɛ xa so,
a ye tongo baa ma,
a na findi tunɛ ra, a goro bɔxi ma.
Naxan na birin nabama, a xili nɛ Alatala.

⁹ Alatala mixi xungbee halakima nɛ,
a e xa yire makantaxie kana.

¹⁰ E mixi xɔnma naxan kiiti sama sɛriyɛ ra,
nɔndi falɛ mu rafan e ma.

¹¹ Wo misikiinɛ tɔɔrɔma,
wo baloe bama e yi ra duuti ra.
Wo bara banxi tofanyie ti gɛmɛɛ ra,
kɔnɔ wo mu fama sabatide nee kui.
Wo bara wɛni sansi fanyie si,
kɔnɔ wo mu fama na wɛni minde.

¹² N a kolon wo xa haakɛ nun wo xa yunubi gbo.
Wo tinxintɔɛ tɔɔrɔma,
wo sɛriyɛ bɛɲinma kɔbiri xa fe ra,
wo mu setaree makiitima nɔndi ra.

¹³ Na nan a toxi xaxilima dunduma,
barima yi waxati mu fan.

¹⁴ Wo fe fanyi fen, wo wo yi ba fe ɲaaxi ra,
alako wo xa kisi, Mangɛ Alatala xa lu wo sɛɛti ma,
alɔ wo a falama ki naxɛ.

¹⁵ Wo xa fe ɲaaxi xɔn.
Fe fanyi xa rafan wo ma.
Wo xa kiiti xa tinxin.
Xa wo na raba, tɛmunde,
Mangɛ Alatala kinikinima nɛ wo tan Yusufu bɔnsɔɛ dɔnxɔɛɛ ma.

¹⁶ Na nan a toxi won Marigi Alatala,
Dunija Daa Mangɛ naxa a masen,
«E e wa xui itema nɛ taa kui,
e e wa xui itema nɛ kira xɔn ma.
E xɛ sa xilima nɛ e xa e wa xui ite ɲɔn fe ma,
e bɛɛtibae xilima nɛ e xa faxɛ bɛɛti ba.

¹⁷ N nɛ dangima xɛ ra tɛmui naxɛ,
n wa xui nan tun mɛma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Naxankatɛ diinɛlae bɛ

¹⁸ Naxankatɛ na mixi bɛ
naxan wama Alatala xa kiiti lɔxɔɛ xa fa.
Wo wama munse xɔn ma na lɔxɔɛ?
Na findima dimi nan na wo bɛ,
Na mu findima naiyalanyi xa ra.

¹⁹ Na luma nɛ alɔ mixi naxan a gima yɛtɛ ya ra,
a fa sɔɲɛ li.

A na so banxi kui, a a kilɔn banxi ra,
bɔximase fa a xin.

²⁰ Alatala xa kiiti lɔxɔɛ mu findixi dimi xa ra?
Naiyalanyi yo mu na wo bɛ na lɔxɔɛ.

²¹ «N bara wo xa sali xɔn,

e mu rafan n ma fefe ma.

N mu wama e xɔn feo.

²² Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi yo,

wo xa farilɛ sɛrɛxɛ yo,

wo xa xanunteya sɛrɛxɛ yo,

e sese mu rafan n ma.

N mu tinma e rasuxude, hali keren.

²³ Wo bɛɛti xui makuya n na.

N mu wama wo xa kɔra bɛɛti xui ramɛfe.

²⁴ N wama naxan xɔn,

tinxintɔɛɛ xa gbo wo ya ma alɔ ye naxan na baa ma.

Wo xa fe fanyi xa lu alɔ xure naxan mu xɔrima.

²⁵ Wo to nu na gbengberen yire ɲɛ tongo naani bun ma,

wo sɛrɛxɛɛ ba nɛ? Ade.

²⁶ Wo kuye maxanin nɛ,

alɔ wo xa mangɛ ala, naxan xili Sikoti,

xa na mu a ra wo xa tunbui ala, naxan xili Kiyun,

wo naxee yailanxi wo yɛtɛ ra? Ade.

²⁷ N fama nɛ wo xaninde konyiya kui Damasi xanbi ra.»

Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

6

Naxankatɛ banna mixie bɛ

¹ Naxankatɛ na wo bɛ,

wo tan naxee laxi wo yɛtɛ ra Siyoni nun Samari geyae fari,

Isirayila bɔnsɔɛ a xaxili tima wo tan naxee ra.

² Wo sa Kalene mato, a nun Xamata, na taa xungbee.

Wo man xa goro Filisita bɔxi ma Gati matode.

Nee fisa wo bɛ?

E xa bɔxi gbo wo gbe bɛ?

³ Wo a maɲɔxunxi nɛ a ɲaxankatɛ lɔxɔɛ mu wo lima,

kɔnɔ wo a niyama nɛ fe ɲaaxi xa wo sɔtɔ.

⁴ Wo wo malabuma sade tofanyi ma,

wo yɛxɛɛ nun ninge fanyi donma,

⁵ wo sigi sa kɔra ra.

Wo ɲɔxɔ a ma a wo fata na rabade alɔ Annabi Dawuda.

⁶ Wo wɛni gbegebe minma, wo ture fanyi maso wo fate ma.

Na kui, wo mu kɔntɔfilima Yusufu bɔnsɔɛ xa ɲaxankatɛ xa fe ra.

⁷ Na nan a toxi, wo singe sigama konyiya kui.

Wo xa xulunyie danma nɛ.

⁸ Marigi Alatala bara a kali a yɛtɛ ra.

Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:

«N Yaxuba bɔnsɔɛ xa yɛtɛ igboɲa xɔnxi.

E xa yire makantaxie mu rafan n ma.

N fama nɛ e birin halakide.»

⁹ Xa xɛmɛ fu na banxi nde kui,

e birin fama nɛ faxade.

¹⁰ E barenyi na so na banxi kui e furee tongode, a xa e gan,

a fama nɛ mixi maxɔrinde naxan nɔxunxi banxi kui,

«Mixi gbɛtɛ na be bafe i tan na?»

A a yaabima nɛ, «Ade.»

A man gbilenma nɛ a fala ra, «I sabari,

a mu lanma Alatala xili xa fala,
¹¹ barima Alatala nan yaamari fima
 a banxi xungbe yo, banxi lanma yo,
 e birin xa rabira, e xa kana.»

¹² Soee nɔma e gide gɛmɛ yire?
 Ningee nɔma mɛnni buxade?
 Awa, munfe ra wo tinxinyi mafindima tinxintareya ra,
 wo sɛriyɛ mafindi fe ɲaaxi ra?
¹³ Wo sɛɛwama fe fufafu ra.
 Wo naxɛ a wo xa fe bara sɔɔnɛya wo yɛtɛ sɛnbɛ ra.
¹⁴ Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Na nan a toxi, n fama kelide wo xili ma, Isirayila bɔnsɔɛ.
 Wo tan naxee na Xamata han Araba xure,
 si nde fama nɛ wo tɔɔrɔde.»

7

Ala xa laamatunyi singe Annabi Amosi bɛ

¹ Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
 Xɛ to xaba, mangɛ xa sansi nɛɛnɛ fan nu na minife,
 Alatala naxa katoe ramini.
² E to gɛ sansi birin donde bɔxi ma, n naxa a fala,
 «Marigi Alatala, n bara i mayandi,
 i xa e xa yunubi xafari,
 xa na mu a ra Yaxuba bɔnsɔɛ fa baloma di?
 A sɛnbɛ mu gbo.»
³ Alatala naxa kinikini e ma, a fa a masen,
 «Awa, yi mu rabama kɔɛ.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa laamatunyi firin nde Annabi Amosi bɛ

⁴ Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
 Marigi Alatala naxa a ɲanige tɛ xa dɛxɛ.
 Tɛ naxa bɔxi birin gan, bɔxi ye birin naxa xara.
⁵ N naxa a fala,
 «Marigi Alatala, n bara i mayandi, dan mɛnni,
 xa na mu a ra Yaxuba bɔnsɔɛ fa baloma di?
 A sɛnbɛ mu gbo.»
⁶ Alatala naxa kinikini e ma, a fa a fala,
 «Awa, yi mu rabama kɔɛ.»
 Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa laamatunyi saxan nde Annabi Amosi bɛ

⁷ Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
 Marigi nu tixi bilixi tinxinxi fari,
 biriki matinxin se nu suxuxi a yi ra.
⁸ Alatala naxa n maxɔrin,
 «Amosi, i munse toxi?»
 N naxa a yaabi,
 «Biriki matinxin se.»
 Marigi naxa a masen,
 «N wama n ma ɲama xa matinxin.
 N mu diɲɛma sɔnɔn.
⁹ Kuye batudee kanama nɛ Isiyaga xa bɔxi ma.
 Isirayila xa salidee rabirama nɛ.

N kelima nE Yerobowami bɔnsɔE xili ma santidegema ra.»

Amosi nun Amasiya

¹⁰ Beteli sEreXEdube Amasiya, naxa a masen Isirayila mangE Yerobowami bE, «Amosi na i yanfafe Isirayila bɔnsɔE ya ma. A naxan falama a mu fan bɔxi bE. ¹¹ Amosi naxE, <Yerobowami fama nE faxade santidegema ra. Isirayila sigama nE konyiya kui jɔmanE ma.»»

¹² Amasiya naxa a fala Amosi bE, «I tan naxan laamatunyi toma, keli be i siga Yudaya. I xa sa i baloe fen mEnni namijɔnmE wali kui, ¹³ kɔnɔ i naxa namijɔnmE masenyi ti Beteli de, barima mangE xa salide na mEnni nE, a xa mangataa nan naa ra.»

¹⁴ Amosi naxa Amasiya yaabi, «NamijɔnmE mu na n na. N baba fan namijɔnmE mu a ra. Xuruse kanyi nan n na. N sikomoro sansi fan nawalima. ¹⁵ Alatala naxa n xili xurusee tagi, a fa a masen n bE, <Siga, i sa namijɔnmE masenyi ti n ma jɔama Isirayila bE.»

¹⁶ Yakɔsi, i tuli mati Alatala xa masenyi ra, i tan naxan a falama n bE, <I naxa namijɔnmE masenyi ti Isirayila bE, i naxa wɔyEn Isiyaga bɔnsɔE bE.» ¹⁷ Na wɔyEnyi ma, Alatala naxE, <I xa ginE findima nE langoe ra taa kui. I xa die faxama nE santidegema ra. I xa bɔxi bama nE i yi ra, a itaxun mixi gbEteE ma. I tan, i faxama nE bɔxi sEniyEntare ma. Isirayila fan xaninma nE yire, naxan makuya a xa bɔxi ra.»»

8

Ala xa laamatunyi naani nde Annabi Amosi bE

¹ Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bE:
Debe nan nu a ra naxan nafexi sansi bogi mɔxi ra.

² A naxa n maxɔrin,
«Amosi, i munse toxi be?»
N naxa a yaabi,
«Debe rafexi sansi bogi mɔxi ra.»
Alatala naxa a masen n bE,
«N ma jɔama Isirayila fan bara mɔ.
N mu dijɔma sɔnɔn.»

³ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔEe sigi naxan sama mangE xa banxi kui,
na masarama nE wa xui ra.
Furee ralantanma nE yire birin,
birin dunduma nE na lɔxɔE.»

⁴ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
wo tan naxee setare tɔɔrɔma,
wo tan naxee tɔɔrɔmixi jɔxankatama.

⁵ Wo naxE, «Kike nEEnE sali jɔnmE mun tEmui,
alako won xa sare mati?
Malabui lɔxɔE jɔnmE mun tEmui,
alako won xa maale mati?
Won xa nde ba won ma se maniya see ra,
won xa nde sa won ma saresoe xun ma.
Won xa sikeeli kamalitare yailan.

⁶ Won xa misikiinE mati kɔbiri ra,
won setare mati sankiri sare ra.
Won xa maale xɔri mati a lagi ra a xun ma.»

⁷ Alatala naxa a kali a yeTe ra,
Yaxuba bɔnsɔE a yeTe igboma Ala naxan na:
«N mu nEEmuma e raba fee ma,
han duniɔa jɔn.

⁸ Yi bɔxi fama kanade na nan ma.

Bekae birin luma sunnunyi nan kui.
Bɔxi sɛrɛnma nɛ alɔ Misira xure,
naxan banbaranma, a man gbilen.»

⁹ Marigi Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama nɛ a ragiride na lɔxɔɛ,
soge goro a goro tɛmui mu a lixi,
dimi sin bɔxi ma yanyi ra.

¹⁰ Wo xa salie masarama ɲɔn soe nan na,
wo xa sigie masarama wa xui nan na.

N sunnun donma ragoroma nɛ wo ma,
n wo xunyi bi sunnun fe ma.

N fama nɛ sunnunyi xungbe ragorode bɔxi ma,
alɔ di kerenyi na faxa.

Na xɔnɛ mu bama wo ma abadan.»

¹¹ Marigi Alatala xa masenyi nan ya:

«Na lɔxɔɛɛ kaamɛ sinma nɛ bɔxi ma,
kɔnɔ donyi kaamɛ mu a ra, ye xɔli fan mu a ra.
Wo kaamɛma Alatala xa masenyi nan ma fe ra.

¹² Wo bɔxi birin igirima nɛ, kelife kɔɔla ma han sogetede,
Alatala xa masenyi fende,

kɔnɔ wo mu a toma.

¹³ Na lɔxɔɛ wo xa ginɛdimɛdie nun wo xa sɛgɛtalae faxama nɛ na kaamɛ ma.

¹⁴ Singe, e nu e kalima Samari xa ala wule daaxi nan na.

E nu a fala, «N bara n kali Dana xa ala ra.»

«N bara n kali Beriseeba xa ala ra.»

Kɔnɔ e fama nɛ birade, e mu kelima abadan.»

9

Ala xa laamatunyi dɔnɔxɔɛ Annabi Amosi bɛ

¹ N naxa laamatunyi nde to,
Marigi nu na sɛrɛxɛbade fari.

A naxa a yamari,
«Salide xunyi rabira,
salide sanyi itala.

A birin xa bira mixie xun ma.
N e xa die halakima nɛ santidɛgɛma ra.

Mixi keren mu kisima.
Mixi keren mu a nɔxunma n ma.

² Hali e goro aligiyama, n nee suxuma nɛ.
Xa e te koore ma, n nee ragoroma nɛ.

³ Xa e e nɔxun n ma Karemele geya fari,
n e fenma nɛ, n e suxu.

Xa e e nɔxun n ma baa bun ma,
n bɔximasee yamarima nɛ a xa e xin.

⁴ Xa e yaxuie e xanin konyiya kui,
n yaamari fima nɛ e xa e faxa santidɛgɛma ra.

N nan n ya tima nɛ e ra,
kɔnɔ na mu findima munafanyi ra e bɛ,
a findima ɲaxankatɛ nan na e bɛ.»

⁵ Marigi Alatala, naxan na Mangɛ ra,
xa a a ɲanige a xa din bɔxi ra,

bɔxi sɛrɛnma nɛ,
 mixi birin lu sunnunyi kui,
 a itema nɛ, a man a igoro alɔ Misira xure Nili na banbaran ɲɛ.

⁶ A bara a xa lingira ti koore ma.
 A bara koore walaxɛ lu bɔxi xun ma.
 A ye rakelima baa ma, a radin bɔxi ma.
 A xili nɛ Alatala.

⁷ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Isirayilakae, wo tide mu gbo n bɛ alɔ Etiyopikae?
 N mu wo ramini xɛ Misira bɔxi ra,
 alɔ n Filisitakae ramini Kafatoro ki naxɛ?
 N mu wo ramini xɛ Misira bɔxi ra,
 alɔ n Siriyakae ramini Kiro ki naxɛ?»
⁸ Wo wo yae rabi:
 Marigi Alatala bara yunubitɔɛɛ xa mangɛya to,
 a fama nɛ na halakide yi duniɲɛ bɛndɛ fuɲi fari.»

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Kɔnɔ n mu Yaxuba bɔnsɔɛ birin halakima.
 N yaamari fima nɛ alako Isirayila bɔnsɔɛ xa mayegeti.
 N a ifema nɛ alɔ maale ifema ki naxɛ,
 alako xɔri fanyi keren naxa bira.
¹⁰ Kɔnɔ yunubitɔɛɛ naxee birin na n ma ɲama ya ma,
 n e faxama nɛ santidɛgɛma ra,
 e tan naxee a falama,
 «I mu fama muxu ɲaxankatade,
 na ɲaxankatɛ mu muxu lima.»»

Isirayila xa kisi

¹¹ «Na lɔxɔɛ n Dawuda xa mangɛya kanaxi itema nɛ.
 N fama nɛ na yailande,
 n fama nɛ a rakelide alɔ a singe.

¹² E man Edon masɔtɔma nɛ,
 a nun si birin n xili saxi naxee xun ma.»
 Alatala xa masenyi nan na ki,
 a fama nɛ na birin nakamalide.

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Wo wo yae rabi:
 Lɔxɔɛɛ fama a lide,
 xɛ sae nun xɛ xabae walima waxati keren nɛ.
 Wɛni bae nun xɛ sae, fan walima waxati keren nɛ.
 Wɛni gboma nɛ geyae fari,
 han geyae birin bunda.

¹⁴ N nan n ma ɲama ragbilenma nɛ a xɔnyi kelifɛ ra konyiya kui.
 E fama nɛ taa kanaxie tide, e sabatima dɛnnaxɛ.
 E wɛni bilie sima nɛ, e a wɛni min.
 E laakɔɛ sama nɛ, e a bogi don.

¹⁵ N man e rasabatima nɛ e xa bɔxi ma.
 E mu kelima bɔxi ma sɔnɔn
 n dɛnnaxɛ fixi e ma.»
 Wo Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui, Annabi Abadiyasi a Ala xa kalamui masenma Edon bɔnsɔɛ xa fe ra. A nɔndi naxan fala a findi nɔndi hagigε nan na ibunadama birin bε. A masenyi fanyi tima ngaxakerenya xa fe ra. A lanma won xa won tuli mati na sɛriyε ra.

Edon benba singe findixi Esayu nan na, Isiyaga xa di singe Rebeka naxan barixi a bε. A guli boore findixi Yaxuba nan na. Na di firinyie to nu na e nga tεεgε, Ala naxa a masen Rebeka bε a e findima si firin nan na naxee fama e bore gereɗe (Fe Fɔlɔ Fɔlε 25:23). A naxε na di singe luma a xanbiratoe xa nɔɛ bun ma. Na kui Ala naxa barakε sa Isiyaga xa di Yaxuba ma, a findi benba ra a xa ɲama Isirayila bε. Esayu tan findi Edonkae benba singe nan na. E xa bɔxi nu na Isirayila nun Yudaya bɔxi nan fuge ra.

ɲε wuyaxi dangi xanbi, Isirayila nun Yudaya naxa e kobe raso Alatala ra, a fa e xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. Ala xa ɲama nu na na tɔɔrε kui tεmɔi naxε, e ngaxakerenya naxee findixi Edonkae ra, e mu tin e malide fefe ma, e ɲan naxa nde sa e xa tɔɔrε xun. Hali Ala to nu wama Yudaya ɲaxankatafe e xa yunubie xa fe ra, na maraɲaaxui xa fe ra Edonkae naxan naminixi Ala xa ɲama ma, na mu a kεnεn. Ngaxakerenya fanyi mu nu na na ra.

Yi masenyi xɔrɔxɔɛ Esayu bɔnsɔɛ bε a fatanxi na yunubi mɔɔli nan na. Ala xa won mali ngaxakerenya binyade alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxε. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bε

Alatala xa masenyi Edon ɲama bε

¹ Annabi Abadiyasi xa laamatunyi nan ya.
Marigi Alatala xa masenyi Edon ɲama xa fe ra.
Muxu bara xibaaru nde mε kelife Alatala ma.
Mixi nde xεεxi ɲamanεε ma yi yaamari ra:
«Wo keli! Won xa siga Edon gereɗe!»

² «N i magoroma nε sie tagi, i fa lu yaagi kui.

³ I xa yeτε igboya bara i madaxu,
i tan naxan sabatixi fɔnmεε ra geyae kɔn na.
I a falama, «Nde nɔma n nagorode lanbanyi?»

⁴ Hali i te koore ma alɔ sεgε,
i sa i tεε sa tunbuie ya ma,
n tan i ragoroma nε han bɔxi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

⁵ «Xa muɲεtie soma i xɔnyi kɔɛ ra,
e mu e waxɔnse tongoma xε e hayi na naxan ma?

Xa sansi xabεε fama i xɔnyi,
e mu tɔnsɔɛ ndee luma xε naa?

⁶ Kɔnɔ Esayu bɔnsɔɛ tan, e harige birin bama nε e yi,
e xa naafuli nɔxunxi tongoma nε.

⁷ Wo saata tongo booree wo kerima nε wo xa bɔxi ma.
Wo mali booree wo yanfama nε,
wo nun naxee nu wo dεgema lenge keren kui,
nee gantanyi tema nε wo ya ra.»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

«N lɔnnilae sɔntɔma nɛ Edon bɔxi ma na lɔxɔɛ,
n xaxilimae faxama nɛ Edon benba Esayu xa geyae fari.

⁹ E benba Teman xa sɔɔrie gaaxuma nɛ,
e birin fa sɔntɔ Esayu xa geya longori.

¹⁰ Wo na gbaloe sɔtɔma nɛ wo xa fe ɲaaxi ma
wo naxan nabaxi wo ngaxakerenyi Yaxuba bɔnsɔɛ ra.
Yaagi dusuma nɛ wo xun na, wo fa ɲɔn abadan.

¹¹ Na lɔxɔɛ e yaxuie to e xa bannaya xanin,
e na raba nɛ wo ya xɔri.
E to so e xa taa kui, e xa Darisalamu findi e gbe ra,
wo nu saxi e yaxuie dɛ ra.

¹² Wo mu lan wo xa ɲɛlɛxin wo ngaxakerenyie xa tɔɔɛ ra.
Wo mu lan wo xa sɛɛwa Yuda bɔnsɔɛ xa gbaloe ra.
Wo mu lan wo xa wo yɛtɛ igbo e xa tɔɔɛ kui.

¹³ Wo mu lan wo xa so n ma ɲama xa taa kui a kasarɛ lɔxɔɛ.
Wo mu lan wo xa yo e ma e kasarɛ lɔxɔɛ.
Wo mu lan wo xa e harige ba e yi e kasarɛ lɔxɔɛ.

¹⁴ Wo mu lan wo xa wo nɔxun kira dɛ ra e xa mixie faxafe ra
naxee e gixi gere ma.
Wo mu lan wo xa e sa e yaxuie sagoe e xa kasarɛ lɔxɔɛ.»

¹⁵ «Alatala xa kiiti lɔxɔɛ na fafe si birin bɛ.
I naxan naba, na nan nabama i fan na.
I xa wali sare gbilenma nɛ i ma.

¹⁶ Wo n ma xɔnɛ naxan sɔtɔxi n ma geya sɛniyɛnxi fari,
sie fan fama nɛ na mɔɔli sɔtɔde han e bɔnsɔɛ ɲɔn.

¹⁷ Kɔnɔ mixi fama kisi sɔtɔde Siyoni geya fari.
Mɛnni findima yire sɛniyɛnxi nan na.
Yaxuba bɔnsɔɛ fama nɛ a kɛ masɔtɔde.

¹⁸ Yaxuba bɔnsɔɛ nun Yusufu bɔnsɔɛ luma nɛ alɔ tɛ,
naxan Esayu bɔnsɔɛ ganma alɔ sɛxɛ.
Mixi yo mu kisima Esayu bɔnsɔɛ ya ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁹ «Negewikae Esayu xa geyae suxuma nɛ,
Sefelakae Filisitakae xa bɔxi tongoma nɛ,
a nun Efirami nun Samari bɔxie.
Bunyamin bɔnsɔɛ fan Galadi bɔxi sɔtɔma nɛ.

²⁰ Yi Isirayilaka naxee gbilen e fama nɛ nɔde Kanaan bɔxi ra han Sarepeta.
Darisalamukae naxee gbilen Sefarada,
nee fama nɛ Negewi taae suxude.

²¹ Mixi naxee geenima nu fama nɛ tede Siyoni geya fari,
e xa Esayu xa geyae yamari.
Mangɛya luma Alatala nan bɛ.»

Annabi Yunusa xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yunusa xa taruxui findixi masenyi belebele nan na ibunadama bε. Alatala bara si wuyaxi daa, a e rasabati yire keren dunijna ma. E to findi a xa daalisee ra, a wama nε e xa fe birin xa sɔɔnɛya, e xa lu bɔɔɛsa kui, e man xa a xa nɔɔndi kolon. Ala mu tinma si yo xa fisa boore bε. E birin lan a ya i.

Kɔɔnɔ adamadie luma tantan na mɛnni nε, e fa a maɔɔɔxun e fisa e boore bε, e man Ala kolon dangife booree ra. Na yɛtɛ igboɔna findixi fe ɔnaaxi nan na Ala mabiri. A wama nε a xa xibaarui xa yensen dunijna birin ma, kɔɔnɔ ndee mu tinma na ra. Annabi Yunusa findixi na misaali nan na.

Alatala to Annabi Yunusa xεε Asiriya bɔxi ma a xa nɔɔndi kawandi e bε, Annabi Yunusa mu tin na rabade xɔɔnanteya xa fe ra. Asiriyakae nu findixi Isirayilakae yaxuie nan na. Na nan a toxi, Annabi Yunusa naxa natε tongo a xa a gi, alako a naxa Ala xa xεεraya raba. Tondife Ala waxɔɔnfe ra, na findi nε fe xɔɔɔxɔε ra Annabi Yunusa bε, a fa a kolon a nu lan nε a xa bira Ala xa yaamari nan fɔxɔ ra.

Annabi Yunusa to na raba, kaabanakoe belebele naxa raba. Asiriya ɔnaama naxa fa bora Alatala fɔxɔ ra, e fa a batu. Annabi Yunusa fan naxa a kolon a bɔɔɛ kui a Ala xa xanunteya gbo si birin bε. E rafan a ma, a man wama e rakisife e xa yunubie ma.

A lanma won tan fan xa na masenyi hagigε fahaamu, a xa so won sondonyi kui. Xɔɔnanteya gbo sie tagi to lɔxɔε. Na mu findima fe fanyi ra ibunadama bε. Ala mu wama na xɔɔn, barima a kolon na gere nan tun naminima naxan findima tɔɔɔε xungbe ra. Xanunteya nan fan. Won si birin lan Alatala ya i. Won birin xa won xinbi sin a bun ma. Ala xa a niya won xa kafu won boore ma xanunteya kui. Amina.

Annabi Yunusa xa taruxui

Annabi Yunusa a gife Ala xa xεεraya ma

¹ Alatala naxa a masen Amitayi xa di Yunusa bε, ² «Keli, i siga taa xungbe naxan xili Ninewe, i xa n ma natε xɔɔɔxɔε masen e bε naxan fatanxi e xa fe ɔnaaxi ra n naxee toxi n na dɛnnaxε.» ³ Kɔɔnɔ Annabi Yunusa to wa a gife Ala xa xεεraya ma, a naxa natε tongo a xa siga Tarasisi. A naxa goro Yafa wafu ra, a kunkui to naxan nu sigafe Tarasisi. A naxa kunkui masundi fi, a baki kunkui kui mixie xun ma sigafe ra Tarasisi, alako a xa a makuya Alatala ra.

⁴ Na kui Alatala naxa foye xungbe ramini baa ma, a findi turunnaadε ra, a kunkui imaxa han a wa a kanafe. ⁵ Kunkuimae naxa gaaxu, kankan naxa a dε rawa a xa ala bε. E naxa nde ba kunkui xa kote ra, e a woli baa ma alako nde xa ba a binyε ra. Yunusa naxa goro kunkui bɔɔtini ma, a a sa mɛnni, a xi paxi. ⁶ Kunkui kɛpini naxa siga a yire, a a fala a bε, «I tan na xife nε? Keli, i xa i xa ala maxandi. Tɛmunde a nɔɔma nε kinikinide won ma, a won natanga yi gbaloe ma.»

⁷ Kunkuimae naxa a fala e booree bε, «Won xa kanda bun alako won xa a kolon, naxan yi gbaloe bɛndunxi won ma.» E to na raba, a naxa ilan Yunusa ra. ⁸ E naxa a maxɔɔrin, «Nde yi gbaloe bɛndunxi muxu ma? I munse wali rabama? I kelixi minden? Si mundun na i ra?» ⁹ Annabi Yunusa naxa e yaabi, «Eburu nan n na. N Alatala nan batuma, Ala naxan na koore ma, naxan baa nun bɔxi daa.» ¹⁰ Na kui kunkuimae naxa gaaxu ki fanyi ra, e a fala a bε, «I yi rabaxi munfe ra?» A naxa a fala e bε a nu a gife Alatala nan ma.

¹¹ Baa xa xaajε to nu gboma nan tun, e naxa a maxɔɔrin, «Muxu xa munse raba i ra, alako baa xa a raxara muxu bε?» ¹² Annabi Yunusa naxa e yaabi, «N a kolon a yi turunnaadε xungbe xun tixi wo ra n tan nan ma fe ra. Wo xa n woli baa ma. Na kui a raxarama nε.»

¹³ Kunkuimae naxa kata laala bade e xa xare masɔɔto, kɔɔnɔ na mu sɔɔnɛya. Baa nu sigama xaajε ra nan tun e xili ma. ¹⁴ Na tɛmui e naxa Alatala maxandi, «Alatala, muxu

bara i maxandi i xa muxu ratanga yi xεmε xa faxε ma. Mixi fanyi nii bafe kote naxa dɔxɔ muxu xun ma, barima i tan Alatala na i waxɔnfe nan tun nabafe yi ki.»¹⁵ Na fala xanbi, e naxa Yunusa tongo fa, e a woli baa ma. Baa xa xaajε naxa dan. ¹⁶Na fe naxa na mixie ragaaxu Alatala ya ra ki fanyi ra. E naxa sεrεxe ba Alatala bε, e kεrε tongo a bε.

2

Annabi Yunusa xa Ala maxandi

¹ Alatala naxa yεxe xungbe nde yamari baa ma a xa Yunusa gerun. Yunusa naxa lu yεxe furi kui fεεrεn saxan, kɔε saxan. ² A naxa a Marigi Alatala maxandi yεxe furi kui yi ki:

³ «Alatala, n to n xui rate i ma n ma bɔrε mini kui, i bara n yaabi.

N to i xili kelife aligiyama, i bara n xui mε.

⁴ I to n woli baa bɔtini ma, ye bara n makoto, i nu fa i xa mɔrɔnyie radin n ma.

⁵ N naxa a maɲɔxun i bara n kerɪ, kɔnɔ n a kolon n man fama nε i xa banxi sεniyεnxi tode.

⁶ N naxa madula ye xɔɔra, baa naxa nɔ n na. Baa ɲooɓe naxa filin filin n kɔnyi ma.

⁷ N goro nε baa bɔtini ma han geyae fɔlɔde.

N nu na geeli aligiyama, kɔnɔ i tan Marigi Alatala, i naxa n namini na yili tilinxi kui n ɲiɲε ra.

⁸ N nii to nu na bafe n fate i, n naxa n maɲɔxun Alatala ma.

N ma maxandi naxa siga han a sa i li, i xa hɔrɔmɔbanxi sεniyεnxi.

⁹ Mixi naxee e nii taxu kuye sεnbεtare ra, nee e yεtε raganma hinne fanyi nan na.

¹⁰ Kɔnɔ n tan tantui bεeti nan bama i bε sεrεxe ra, n na n ma kεrε tongoxi rakamalima nε.

Kisi fatanxi Alatala nan na.»

¹¹ Na dangi xanbi, Alatala naxa yεxe yamari, a xa sa Annabi Yunusa bɔxun xare ma.

3

Annabi Yunusa Alatala xui rabatufe

¹ Alatala naxa gbilen masenyi ti ra Yunusa bε, a naxε, ² «Keli, i siga yi taa xungbe naxan xili Ninewe. I xa sa n ma xεεra iba e bε, n i tixi naxan na.» ³ Annabi Yunusa naxa keli a siga Ninewe, alɔ Alatala a masen a bε ki naxε. Taa nan nu Ninewe ra naxan xungbo ki fanyi ra xi saxan ɲεrε rabama dεnnaxε.

⁴ Annabi Yunusa to fεεrεn keren ɲεrε raba taa kui, a naxa yi masenyi ti fɔlɔ, «Xi tongo naani nan luxi, Ninewe taa xa kana.» ⁵ Ninewekae naxa la Ala ra, e birin fa sunyi suxu, e sunnunyi dugi ragoro e ma tuubi fe ra, keli bannae ma han misikiinεe. ⁶ Yi xibaarui to Ninewe mangε li, a fan naxa keli a xa kibanyi kui, a a xa mangε donma rate a ma, a a sunnun dugi ragoro a ma, a fa sa dɔxɔ tε xube xɔɔra tuubi fe ra.

⁷ Na kui a naxa yi masenyi ti Ninewe bε, «Mangε nun a xa kuntigie xili ra, sunyi bara maxandi mixie nun xurusee birin ma. ⁸ Mixie nun xurusee birin xa sunnun dugi ragoro e ma, e xa Alatala xili sεnbε ra, birin xa gbilen a xa kira ɲaaxi nun e xa kobɪna fɔxɔ ra.

⁹ Nde a kolon xa Ala mu a xa natε tongoxi masarama, a won natanga a xa xɔnε gbe ma, a fa won nakisi faxε ma?»

¹⁰ Ala to a to Ninewekae bara tuubi, e bara e kobe so e xa kira ɲaaxi ra, a naxa kinikini e ma, a mu gbaloe ragoro e ma sɔnɔn, alɔ a nu bara a ɲanige ki naxe.

4

Annabi Yunusa xɔnɔfe

¹ Na fe mu nu rafanxi Annabi Yunusa ma fefe ma, a fa xɔnɔ. ² A naxa a fala Alatala bɛ, «Alatala, n mu nu yi fe xa falama n to nu na n xɔnyi tɛmui naxe? N na n gi yi nan ma sigafe ra Tarasisi, barima n nu a kolon Ala nan i ra, naxan hinne nun kinikini masenma mixie bɛ, naxan mu xɔnɔma mafuren, naxan xa xanunteya gbo, naxan gbilenma a xa nate tongoxi fɔxɔ ra, a gbaloe lu na a nu wama naxan nabafe. ³ Yakɔsi Alatala, n nii tongo, barima n faxaxi nan fisa n baloxi bɛ.» ⁴ Alatala naxa a maxɔrin, «A lanma i xa xɔnɔ yi fe ma yi ki ne?»

⁵ Annabi Yunusa naxa mini taa fari ma, a sa dɔxɔ taa sogetede mabiri leele bun ma, a naxan yailan a yete bɛ. A nu wama a tofe ne fe naxan fama rabade Ninewe ra.

⁶ Alatala naxa wuri bili nde rabula a a ti Yunusa xun ma, alako a niini xa ti a xun, a naxa soge xa xɔne kolon. Yunusa naxa ɲelexin ki fanyi ra na wuri bili niini xa fe ra. ⁷ Kɔnɔ na lɔxɔe kuye iba, Ala naxa a niya kuli nde xa sa na wuri bili don, a xa xara. ⁸ Soge to mini, Ala naxa foye fure ramini kelifɛ sogetede, a soge xɔrɔxɔe ti Yunusa ma. Na naxa a niya Yunusa ya naxa ifɔrɔ, a fa wa faxafe. A naxa Ala maxandi, «N faxaxi fisa n baloxi bɛ to.»

⁹ Ala naxa Annabi Yunusa maxɔrin, «A lanma i xa xɔnɔ yi wuri bili xa fe ma yi ki?» Yunusa naxa a yaabi, «Iyo. N xɔnɔxi han n ɲan wama ne n xa faxes!» ¹⁰ Alatala naxa a masen a bɛ, «I tan mɛɛnixi yi wuri bili nan ma, i mu naxan sixi, i mu naxan namɔxi. A bulaxi kɔe keren nan na, na kuye iba, a man naxa faxes. ¹¹ A mu lanma xe n tan xa kinikini Ninewe ma, yi taa xungbe, mixi wulu kemɛ mɔxɔɲɛn nun a xanbi na dɛnnaxe, naxee mu fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi raba kolon, xurusee gbegbe fan na dɛnnaxe?»

Ala xa masenyi Annabi Mika bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Mika xa kitaabui nɔndi hagigε masenma to mixie bε. Ala mu wama fe ɲaaxi xɔn, a yunubi birin xɔnma a bɔɲε birin na. Na kui ibunadama na keli Ala xa kira xɔn ma, Ala xa tinxinyi a niyama nε a xa na mixie ɲaxankata e xa fe rabaxi ma. E na findi a xa ɲama ra, e na findi ɲama ra naxan mu a kolon, e birin halakima nε na yunubie xa fe ra.

Na fahaamufe mu xɔrɔxɔ adamadie bε, barima e fan na fe ɲaaxi nde to, e bɔɲε tema nε han. E na a to e xa mangεe na setaree tɔɔrɔfe alako nde xa sa e yεtε xa naafuli xɔn ma, e xɔnɔma nε. Na xɔnε maniya Ala xa xɔnε tinxinxi ra. Fe naxan mu rafan Ala ma, fe fanyi mu a ra. A mixi tɔɔrɔma nε!

Kɔnɔ Ala xa xɔnε fatanxi a xa bɔɲε fanyi nan na. A to wa ibunadama xa fe xa sɔɔnεya, a na Sentanε xa kasarε wali to, a xɔnɔma nε, a man gere ti na xili ma. Yunubi raba ɲaxankatafe kelixi na nan ma. Kɔnɔ na bɔɲε fanyi man a niyama nε Alatala xa katε birin naba alako a xa ibunadama ragbilen a xa kira fanyi ma. A mu wama e ɲaxankatafe tun. A wama nε e xa gbilen a ma, e xa kisi sɔtɔ kira fanyi xɔn ma.

Annabi Mika nu Ala xa masenyi tife Isirayila nun e yaxuie bε, kɔnɔ a tide gbo to mixie fan bε. Won fan xa fahaamui sɔtɔ yi masenyi kui: a yunubi mu rafan Ala ma, a fama yunubitɔεε ɲaxankatade, a nun a wama mixi rakisife e xa yunubie ma alako e xa ɲεrε a waxɔnfe fanyi kui. Ala xa won mali na kisi tinxinxi sɔtɔfe ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Mika bε

Ala xa xɔnε Isirayila nun Yudaya bε

¹ Alatala xa masenyi nan ya a naxan ti Annabi Mika Moresetika bε Samari nun Darisalamu xa fe ra. A a ti a bε Yudaya mangε Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa waxati nε.

² Duniɲa si birin, wo xa wo tuli mati n na.
Ibunadama birin naxee na yi bεndε fuɲi fari,
wo xa n ma masenyi rame,
won Marigi Alatala fama wo kalamude naxan na,
kelife a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyenxi kui.

³ Wo xa a mato, Alatala na fafe kelife a xa lingira,
a na gorofe geyae fari, a a ɲεrε.

⁴ Geyae na xunufe a sanyi bun ma,
alɔ kumi dole naxan sama tε fε ma,
alɔ ye naxan susufe kelife yire itexi.
Geyae na ibɔɔfe, e findi gulunbae ra.

⁵ Na birin kelixi Yaxuba bɔnsɔε xa murutε nan ma,
a fatanxi Isirayila ɲama xa yunubie nan ma.
Nde Yaxuba bɔnsɔεε ramurutaxi?
Samari xa mu a ra?
Nde kuye batude tixi yire itexi fari Yudaya?
Darisalamu xa mu a ra?

⁶ Na kui n fama Samari findide gεmε malanxie nan na,
n a findi wεni sansi side ra.
N a xa gεmε bilie rabira, n e radin gulunbae kui,
han a xa banxie bunyi lu kεnε ma.

⁷ N a xa kuyee butuxunma nε, n a xa batu see ganma nε tε ra,

n a xa ala masolixie xun nakanama nE.
Nee fɔlɔxi bafata nan na naxan nawalixi langoe sare ra,
nee man findima bafata nan na langoe sare fima naxan na.

⁸ N fama sunnunde na nan ma, n na n kui iwa.
N na n ɲɛrɛma nE n sanyi nun n fate mageli ra,
n na n gbelegbele xui itema nE alɔ wulai bare,
n na n kui iwa alɔ xundi.

⁹ Samari xa fure ɲaaxi mu nɔma dandande,
a man bara din Yudaya bɔxi ra,
han a bara Darisalamu masɔtɔ n ma ɲama sabatixi dɛnnaxe.

¹⁰ Wo naxa na fe rakolon Gatikae ra de wo wa xui ra.
N dɔxɔxi xube xɔɔra sunnunyi kui Beti Leyafera.

¹¹ Safirikae, wo xa dangi wo mageli ra yaagi kui.

Saanan ɲama mu suusama minide.

Wo mu nɔma wo xaxili tide Beti Eseli ra, e fan na wafe.

¹² Marotikae bara lu kɔntɔfili kui,
barima gbaloe bara goro kelife e Marigi Alatala ma,
a Darisalamu naade li.

¹³ Lakisikae, wo xa sɔɔri ragisee yailan.

Wo bara a niya Siyonikae xa muruta Ala ma,
Isirayila bara bira wo xa yunubie fɔxɔ ra.

¹⁴ I tan nun Moreseti Gatikae fatanma na nan ma,
Akisibukae fama nE Isirayila mangɛɛ yanfade.

¹⁵ Maresakae, n gerefa gbɛtɛ xɛɛma nE a xa wo gere.
Isirayila mangɛ ɲalama sigama nE Adulama.

¹⁶ Wo wo xunyie bi alɔ yube, sunnunyi xa fe ra,
barima wo xa di xanuxie fama xaninde konyiya kui ɲamanɛ ma.

2

Naxankatɛ nun kisi

¹ Naxankatɛ na mixie bɛ,
naxee e maɲɔxunma maifuya nun fe ɲaaxi rabafe ma e sa tɛmui,
kuye nɛfɛ iba, e fa fe kobie raba,
barima na nɔɛ na e yi ra.

² E na milɛ xɛɛ ma, e nee ba e kanyie yi ra.
E na milɛ banxie ma, e nee tongo e sɛnbɛ ra.
E fu mixi ma, e a xa banxi muɲa.
E fu mixi ma, e a kɛ rasuxu a yi.

³ Na xa fe ra, Marigi Alatala naxe,
«N ɲaxankatɛ dɔxɔma nE na mixi mɔɔli ma,
wo mu nɔma wo ratangade naxan ma.
N fama wo xun gorode na ɲaxankatɛ tɛmui.

⁴ E wo xa fe ifalama taali daaxi nE na lɔxɔɛ,
e wo masigi a mayele ki ma,
e nu fa a fala,
«Muxu xa fe bara kana feo.
Muxu xa bɔxie bara ba muxu yi ra.
A bara e ba muxu yi, a e so muxu yaxuie yi ra.»»

⁵ Na nan a ra, wo mu mixi yo sɔtɔma Alatala xa ɲama ya ma,
naxan nɔma bɔxi itaxunde wo bɛ Ala xa tɔnxumae saabui ra.

⁶ E xa namijɔnmɛɛ a falama,

«Ba yi masenyi mɔɔli tife,
 namijɔnmɛ mu lanma a xa na fala.
 Won mu fama lude yaagi yo kui.
⁷ Yaxuba bɔnsɔɛ, a lanma a xa fala,
 Alatala xɔnɔma a bɔɲɛ ma?
 A darixi na wali mɔɔli raba ra?»

Alatala naxa e yaabi,
 «N ma masenyie mu fanxi xɛ tinxintɔɛɛ bɛ?
⁸ Yi waxati n ma ɲama bara lu alɔ n yaxui.
 Wo donma fanyi bama dangi mixie ma,
 naxee fafe bɔɲɛsa kui kelifɛ gere sode.
⁹ Wo n ma ɲama xa ginɛɛ kerima e xa banxi fanyie kui,
 wo e xa die xa xunnakeli bama e yi ra n naxan fi e ma.
¹⁰ Wo keli, wo siga,
 n bara yi bɔxi ba wo yi ra sabatide ra,
 barima a mu sɛniyɛn, a bara kana kerenyi ra.
¹¹ Xa wule falɛ nun mixi madaxui fa a fala wo bɛ,
 «Wo fama beere nun wɛni sɔtɔde»,
 na mixi mɔɔli nan nafan wo ma namijɔnmɛ ra.»

¹² «Yaxuba bɔnsɔɛ, n wo birin malanma nɛ.
 Isirayila mixi dɔnxɔɛɛ, n wo xun lanma nɛ.
 N wo malanma nɛ, alɔ yɛxɛɛɛ naxee malanma gɔɔrɛ kui,
 alɔ xurusee naxee na fiili ma e dɛ madonde.
 ɲama gbegbe sabatima nɛ naa.
¹³ E xa mangɛ fama nɛ taa tɛtɛ ibɔɔde,
 a fa ti ɲama ya ra,
 a e birin naminima nɛ naa.
 Alatala nan findi e xunyi ra.»

3

Isirayila yareratɛ xa yunubie

¹ N naxɛ, «Yaxuba bɔnsɔɛ mangɛɛ,
 Isirayila yareratɛ, wo xa wo tuli mati.
 Wo tan xa mu daxa wo xa sɛriyɛ kolon?
² Kɔnɔ wo fe fanyie xɔnma, fe ɲaaxie nan nafan wo ma.
 Wo mixie tɔɔrɔma han,
 a luxi nɛ alɔ wo e xa kiri nun sube bama e fatee ma,
³ wo na ibolon a xuntunyie ra,
 wo a ɲin tunde kui, wo fa a don.»

⁴ Na mixi mɔɔli fama nɛ Alatala xilide,
 kɔnɔ a mu e yaabima.
 Na lɔxɔɛ a a kobe soma nɛ e ra,
 barima e ɲɛrɛ ki mu fan.
⁵ Alatala xa masenyi nan ya,
 «Wo tan namijɔnmɛ naxee n ma ɲama ratantanma,
 naxee bɔɲɛsa masenma mixie bɛ naxee wo kima,
 kɔnɔ wo mixie tan gere naxee wo kuma.
⁶ Na xa fe ra, kɔɛ soma nɛ wo xun,
 wo mu toe tima, wo mu laamatunyie sɔtɔma, wo luma dimi nan kui tun.
 Soge dulama nɛ na namijɔnmɛɛ xun,
 yanyi fan ifɔɔrɔ e bɛ.

⁷ Se matoe yaagima nE, naxee yare toma, e xun sinma nE,
e e yatagi nɔxun,
barima n tan Ala mu e yaabima.»

⁸ Kɔnɔ Ala Xaxili SEniyEnxi bara sEnbE fi n ma,
tinxinyi nun limaniya bara lu n yi ra,
alako n xa Yaxuba bɔnsɔEe rakolon e xa murutE ra,
n xa Isirayila xa yunubie masen a bE.

⁹ Wo tan Yaxuba bɔnsɔEe yareratie,
wo tan Isirayila n̄ama xa mangEe,
wo xa wo tuli mati n na.
Wo na tinxinyi xɔnfe,
wo a mafindi.

¹⁰ Wo na mixie nii bafe Siyoni tife ra,
wo na Darisalamu tife tinxintareya kui.

¹¹ E xa mangEe kiiti sama kɔbiri sɔtɔfe nan ma.
E xa sErExEdubEe xaranyi tima naafuli xa fe nan na.
E xa namijɔnmEe masenyie tima e xa geeni nan ma.
Kɔnɔ e birin e ya tima Alatala ra,
e nu a fala mixie bE,
«Alatala mu na xE won ya ma?
NaxankatE yo mu won lima.»

¹² Wo xa fe nan yati a niyama Siyoni fama buxade alɔ xE,
Darisalamu findima nE gEmE malanxie ra,
fɔtɔnyi fa bula hɔrɔmɔbanxi rabilinyi ma.

4

Alatala xa xunnakeli

¹ TEmui fama a lide,
Alatala xa banxi tixi geya naxan fari,
na fama nE tide geya birin xun ma.
A itema nE tentenyi birin bE,
n̄amae luma nE siga ra mEnni.

² Si gbegbe e xun tima nE naa ra, e a fala,
«Won xa siga Alatala xa geya fari,
Yaxuba Marigi Ala xa banxi.
A won xaranma nE a xa sEriyE ra,
alako won xa won n̄ErE a xa kira xɔn ma.»

Seriye fatanma Siyoni nan na,
Alatala xa masenyi kelima Darisalamu nan kui.

³ A findima nE kiitisa ra si gbegbe tagi,
a fa si sEnbEmae xa gere rajɔnde duniɲa birin kui.
E e xa santidegEmae xabuma sari xa kerie nan na,
e e xa wɔrɔtEe yailan tanbEe ra.
Si yo mu a xa santidegEma itema si gbEtE xili ma sɔnɔn.
Na waxati, mixie mu gere mɔɔli yo matinkanma.

⁴ E tima e xa wEni sansi nan sEeti ma,
e dɔxɔ e xa xɔrE bili niini bun ma.
Mixi yo mu fama e bɔɲE raminide,
barima Alatala SEnbEma bara wɔyEn.

⁵ Si birin nɔma n̄ErEde e xa alae waxɔn ki nE,
kɔnɔ won tan won n̄ErEma Alatala nan waxɔn ki abadan.

⁶ Alatala naxa a masen,
«Lɔxɔɛ nde fama, n lanyurutɔɛɛ malanma nɛ.
N mixie xunlanma nɛ, n naxee rayensenxi tɔɔɛ kui.

⁷ N lanyurutɔɛɛ findima nɛ mixi kisixi dɔnxɔɛɛ ra,
n mixi rayensenxie findima nɛ si sɛnbɛma ra.
Alatala nan tima e xun ma Siyoni geya fari abadan.

⁸ I tan Siyoni, naxan a ɲɔxɔ sama ɲama xɔn ma,
naxan findixi taa makanta xi ra,
nɔɛ fisamante gbilenma i tan nan ma,
mangɛya fa lu Darisalamu yi ra.»

⁹ Wo fa gbelegbelema munfe ra?
Mangɛ mu na wo xɔnyi sɔnɔn?
Wo rasima bara faxa?
Na bara a niya wo xa tɔɔɔ alɔ ginɛ naxan na ditinyi ra?

¹⁰ Siyonikae, wo furie xa wo matolin alɔ furi ginɛ,
barima e wo raminima nɛ taa kui, wo fa xi burunyi.
E wo xaninma Babilɔn konyiya kui,
kɔnɔ mɛnni wo fama nɛ fulunde.
Alatala wo bama nɛ wo yaxuie bɛlɛxɛ i.

¹¹ Kɔnɔ yakɔsi si gbege tixi wo xili ma,
a falafe ra, «Siyoni xa yaagi won ya xɔril!»

¹² Nee mu Alatala xa maɲɔxunyi kolonxi, e mu a xa wali fahaamuxi.
Alatala bara e malan lonyi ma maale bɔnbɔma dɛnnaxɛ.

¹³ Siyonikae, wo keli wo xa e bɔnbɔ.
N wo sɛnbɛ gboma nɛ alɔ tuura,
naxan ferie yailanxi wure ra, naxan tore findixi wure gbeeli ra.
Na kui wo ɲamanɛ wuyaxi butuxunma nɛ,
wo e xa naafuli findima n tan Duniɲa Marigi Alatala nan gbe ra.

¹⁴ Yakɔsi wo xa wo fatee mabɔɔ sunnunyi ma,
barima e na won ma taa suxufe,
e na Isirayila ɲama xa mangɛ bɔnbɔfe a yatagi ma wuri ra.

5

Isirayila Nakisima

¹ «I tan, Bɛtɛlɛɛmu Efarata, naxan xurun Yuda xabilɛɛ ya ma,
mixi nde minima nɛ i ya ma naxan Isirayila yamarima n bɛ.
A xa fe fɔlɔxi tɛmui dangixi nɛ naxan makuya pon.»

² Na na a toma, Alatala Isirayila raboloma,
han furi ginɛ fa a xa di baride.
Na tɛmui, na di ngaxakerenyie dɔnxɔɛɛ fama nɛ gbilende Isirayila.

³ A kelima nɛ, a ti a xa xurusee ya ra,
a e dɛ madon a Marigi Alatala Xili Xungbe Kanyi sɛnbɛ ra.
E sabatima nɛ a fanyi ra,
barima a xa xunnakeli duniɲa birin lima nɛ.

⁴ A tan nan findima won ma bɔɲɛsa ra.
Asiriyakae na fa won ma bɔxi ma,
e so won ma yire makantaxie kui,
won kantama solofere nun mangɛ solomasaxan nan kelima e xili ma.

⁵ E Asiriya bɔxi yamarima nɛ santidɛgɛma ra,

e dɔxɔ Nimirodi xa bɔxi xun ma tanbɛ ra.
Won ma mangɛ won bama nɛ Asiriyakae yi ra,
e na tungan won ma naaninyi xun ma, e so won ma bɔxi kui.

⁶ Yaxuba bɔnsɔɛ dɔnxɔɛɛ luma nɛ duniɲa sie ya ma,
alɔ xini naxan kelima Alatala ma,
alɔ tunɛ ye naxan dɔxɔma burɛxɛ ra.
E mu e xaxili tima ibunadama ra,
e mu e yɛtɛ taxuma mixi yo ra.

⁷ Yaxuba bɔnsɔɛ dɔnxɔɛɛ luma nɛ duniɲa si gbegbe ya ma,
alɔ yɛtɛ naxan tima wulai subee tagi,
alɔ yɛtɛ yɔrɛ naxan ɲɛrɛma xurusee ya ma,
a fa dutun ndee ma, a e ibɔɔ, mixi yo mu nɔma e bade a yi ra.

⁸ I xun nakelima nɛ i yaxuie ya i, e birin sɔntɔ.

⁹ Alatala naxa a masen,
«Lɔxɔ nde fama a lide,
n wo xa soee nun wo xa sɔɔri ragisee xa fe kanama nɛ.

¹⁰ N wo xa bɔxi xa taae kanama nɛ,
n wo xa yire makantaxie rabira.

¹¹ N wo xa duureya kanama nɛ,
n wo xa se matoe rayensen yɛ.

¹² N wo xa kuyee nun wo xa gɛmɛ masolixi birin kanama nɛ.
Na tɛmui, wo mu suyidima se yailanxie bɛ sɔnɔn.

¹³ N wo xa Aseri wuri masolixie talama nɛ wo tagi,
n wo xa taae kanama nɛ,

¹⁴ n n gbeɲɔxɔma xɔnɛ nan kui, sie ma
naxee mu tin n xui suxude.»

6

Alatala xa kalamui

¹ Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra:
«Keli, wo xa wo xa kalamui ti geyae ya xɔri,
duniɲa birin xa i xui mɛ.

² Geya naxee na duniɲa ma kabi a fɔlɛ,
wo xa n tan Alatala xa kalamui mɛ,
n naxan tima n ma ɲama Isirayila xili ma.»

³ «N ma ɲama, n munse rabaxi wo ra?
N kote mundun dɔxɔxi wo xun ma?
Wo xa n yaabi.

⁴ N wo raminiɲi nɛ Misira bɔxi ra,
n wo xun sara konyiya kui.
N naxa Munsa, Haruna, nun Mariyama xɛɛ wo raminiɲe.

⁵ N ma ɲama, wo xa wo ratu a ma,
Mowaba mangɛ Balaki nu wama naxan nabafe wo ra,
a nun Beyori xa di Balami xa yaabi.
Wo xa wo ratu wo xa biyaasi ma kelife Sitimi han Giligali,
Alatala xa fe tinxinxie a naxee rabaxi wo bɛ.»

⁶ N fama munse ra Alatala bɛ n xa Mangɛ Ala batu?
A lanma n xa fa sɛrɛxɛ nan na a bɛ,
sɛrɛxɛ gan daaxi alɔ ninge naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ?

⁷ Alatala wama yɛxɛɛ kontonyi gali nan xɔn ma,

xa na mu a ra, ture gbegebe naxan mu ɲɔnma?
 A lanma n xa n ma di singe ba sɛrɛxɛ ra n ma yunubi sare ra?
 N di naxan sɔtɔ, na nɔma findide na xafari se ra?
⁸ Ala bara adamadi rakolon fe ra naxan fan,
 a wama i xa naxan naba?
 A wama nɛ i xa tinxin, dugutɛgɛya xa rafan i ma,
 i man xa bira Alatala fɔxɔ ra yɛtɛ magore kui.

⁹ Alatala na taakae xilife.
 Xaxilima fama na tode, a fa gaaxu Ala ya ra.
 «Wo wo tuli mati a xa kiiti ra,
 wo naxa wo kobe so na kiitisa ra.
¹⁰ Naafuli na wo xɔnyi wo naxan sɔtɔ tinxintareya kui?
 Maniya se kamalitaree na wo xɔnyi n naxee xɔnxi?
¹¹ N nɔma diɲɛde maniya se tinxintaree kanyi ma?
¹² Taa banna findixi fe kobi rabae nan na,
 taakae wule nan tun falama, e mixie madaxu.»

¹³ «Na kui n bara wo tɔɔɔɔ fɔlɔ,
 n xa wo halaki wo xa yunubie xa fe ra.
¹⁴ Wo wo dɛgema nɛ, kɔnɔ wo mu fama lugade,
 wo donse ragatama nɛ, kɔnɔ a mu luma naa.
 Na bama nɛ wo yi ra santidɛgɛma ra.
¹⁵ Wo xɛ sama nɛ, kɔnɔ wo mu a xabama,
 wo oliwi bogi bunduma nɛ, kɔnɔ wo mu a ture donma,
 wo wɛni bogi dunduma nɛ, kɔnɔ wo mu a minma.
¹⁶ Wo bira nɛ Omiri xa yaamarie fɔxɔ ra,
 wo Akabu xa naamunyie findi wo gbe ra.
 N wo sɔntɔma na nan ma,
 n wo xa ɲama findima nɛ mayele se ra dunijna ya xɔri,
 n wo luma nɛ yaagi kui sie tagi.»

7

Ala xa ɲaxankatɛ nun a xa kisi

¹ N na tɔɔɔɔfe yi ki!
 N luxi nɛ alɔ mixi naxan sigama sansi bogi bade a ba tɛmui,
 kɔnɔ a mu wɛni bogi toma naa,
 a mu xɔrɛ fanyi lima wuri kɔn na alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ.
² Ala xanuntenyie bara ɲɔn bɔxi ma,
 tinxintɔɛ keren mu luma naa.
 E birin na e boore tɔɔɔɔfe a ɲaaxi ra,
 kankan gantanyi tema a ngaxakerenyi bɛ.
³ E birin fata fe ɲaaxi rabade.
 Mangɛɛ, nee wama buɲa tinxintare xɔn ma.
 Kiitisee, nee kiiti sama kɔbiri nan tun ma fe ra.
 Kuntigie, nee fan e xa wasabaliya masenma.
 E birin na fe keren nɛ.
⁴ Naxan na fisamante ra wo ya ma,
 na tan luma nɛ alɔ tunbe xɔnɛ.

Ala xa kiiti lɔxɔɛ bara a li,
 alɔ ɲama makantɛ a fala ki naxɛ.
 Nama bɔɲɛ mini tɛmui bara fa.
⁵ Wo naxa la wo dɛ fan boore ra,
 wo naxa la wo xanuntenyi ra,

hali wo xa ginε naxan a sama wo fε ma,
wo naxa wo xa gundo birin masen a bε.

⁶ Na waxati di xεmε a baba maberema nε,
di ginε ti a nga kanke i,
mamadi nun a xa mɔri nga kɔnɾεma nε.
Kankan yaxui findima a bari boore yati nan na.

⁷ Kɔnɔ n tan, n ya tima Alatala nan na,
n na n xaxili tima n nakisima Ala nan na,
barima n Marigi n xui suxuma nε.

⁸ I tan Isirayila yaxui,
i naxa ɲεlεxin n ma tɔɔrε ra.
Hali n bira nε, n man kelima nε.
Hali n lu nε dimi xɔɔra, Alatala nan na n ma yanbε ra.

⁹ N to yunubi raba Alatala ra,
n fama nε a xa xɔnε sɔtɔde han a kamali,
a fa n xun mafalade, a a xa tinxinyi masen n bε.

¹⁰ N yaxuie na na to, e yaagima nε.
Singe e nu a falama, «I Marigi Alatala na minden?»
Kɔnɔ na tεmui n tan nan e xa birε toma,
e maboron sanyi ra alɔ boora naxan na kira ra.

¹¹ I tan Isirayila, wo xa tεtε rakeli lɔxɔε fama nε,
wo xa naaninyie igboma nε.

¹² Na lɔxɔε mixie fama nε wo yire,
kelife Asiriya nun Misira taae kui,
kelife Misira bɔxi han Efirati xure,
kelife baa nde ma a sa dɔxɔ baa gbεtε ra,
kelife geya nde ma a sa dɔxɔ geya gbεtε ra.

¹³ Dunijɲa bɔxi fama nε kanade mixie xa wali ɲaaxie xa fe ra.

¹⁴ MεEni i xa ɲama ma,
barima e findixi i kε nan na,
naxee sabatixi e kerenyi ma fɔtɔnyi kui fiili fanyi sεEti ma.
E xa e dε madon a fanyi ra,
alɔ e nu a rabaxi Basan nun Galadi bɔxi ma tεmui dangixi ki naxε.

¹⁵ N kaabanakoe masenma nε e bε,
alɔ e mini Misira bɔxi ra lɔxɔε naxε.

¹⁶ Sie na wo sεnbε to, e yaagima nε e xa sεnbεtareya kui.

¹⁷ E xube donma nε alɔ bɔximase,
e luma gaaxui nan kui won Marigi Alatala ya ra, e fa sεrEn.

¹⁸ Ala mundun na naxan maniya i ra,
naxan yunubi xafarima,
naxan diɲεma a xa kε tongomae dɔnxɔεe ma?
I mu xɔnε ragatama abadan,
barima dugutεgεya masenfe muxu bε a rafan i ma.

¹⁹ I man kinikinima nε muxu ma,
i fama nε muxu xa yunubie lude naa,
i fa e woli baa bɔtini ma.

²⁰ I i xui rakamalima nε Yaxuba bɔnsɔε bε,
i hinnεma nε Ibrahima bɔnsɔε ra,
alɔ i i kali a ra muxu benbae bε ki naxε tεmui dangixi.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Asiriya xa mangεya nu bara sεnbe sɔtɔ jε kεmε solomasaxan beenu Annabi Isa xa bari Isirayila bɔxi ma tεmui naxε. Na waxati jamanε birin nu na a xa yaamari xɔrɔxɔε bun ma. Ninewe nu findixi a xa mangataa nan na. Asiriyakae mu nu birama Alatala xa sεriyε fɔxɔ ra fefe ma.

Na kui Annabi Naxumu Isirayilaka naxa yi masenyi ti e xa fe ra. Masenyi na a ra naxan xɔrɔxɔ, barima e xa fe mu nu rafanxi Ala ma. Annabi Naxumu to gε Ala xa sεnbe magaaxuxi masende Asiriyakae bε, a naxa a fala e bε e fama gbaloe jaaxi sɔtɔde e xa yunubie xa fe ra. Na kiiti nu fatanxi Ala nan na. Ala naxa Babilɔnkae xεε Ninewe kanade jε kεmε senni beenu Annabi Isa xa waxati.

Na masenyi nu xɔrɔxɔ Asiriyakae bε, kɔnɔ a nu findixi fe fanyi nan na Isirayilakae bε, naxee nu tɔɔrɔma e yaxuie xa yaamari bun ma. Annabi Naxumu naxa a masen e bε a yunubitɔεe fama e xa kobijna sare sɔtɔde Alatala yi ra. Ala xa kiiti xɔrɔxɔε Asiriyakae bε, a nu limaniya fima Isirayilakae ma.

Hali to, Ala xa jama nɔma sεεwade na xa fe ra. E xa a kolon Alatala fama mixi jaaxie makiitide, a fa e sare ragbilen e ma. Won birin a kolon tinxinyi fan, kɔnɔ a nɔma lude won bε alɔ tinxintareya na sɔɔnεyafe yi dunijna kui, barima fe jaaxi gbo, tinxintɔεe fan na tɔɔrɔfe. Yi kitaabui a masenma won bε tinxintare mu geenima, Alatala xa tinxinyi nan mixi geenima dunijna bεnde fupɔ fari nun aligiyama. Ala xa mixi birin makiiti a xa sεriyε ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bε

Ala xa xɔnε Ninewe xili ma

¹ Masenyi xɔrɔxɔε nan ya Ninewe xa fe ra, Ala naxan masen Annabi Naxumu Elekosika bε.

Alatala magaaxu, a gbεjɔxɔfe mu kanama.

² Alatala a gbεjɔxɔma nε,

a xa xɔnε sεnbe gbo a yaxuie mabiri,

a mu dijɛma e ma mafuren mafuren.

³ Kɔnɔ Alatala mu xɔnɔma mafuren mafuren,
a sεnbe gbo han.

Alatala mixi jaaxi sare ragbilenma nε fe jaaxi rabae ma.

A xa jεrε luma nε alɔ turunnaadε naxan xube ratema,

a tixi nuxuie fari.

⁴ A na xaajε baa ma, a xɔrima nε,

a xure birin naxara,

a Basan nun Karemele findi gbengberenyi ra,

a Liban sansie lisima nε.

⁵ A geyae rasεrεnma nε, e xunu alɔ kumi ture.

Bɔxi sεrεnma nε a ya i, dunijna mixie bɔjε minima nε.

⁶ Nde nɔma tide a xa xɔnε ya ra?

Nde nɔma tide a xa bɔjεte ya i?

A xa xɔnε luma nε alɔ tε, naxan gεmεε bulama.

⁷ Alatala fan, a kantari fima nε tɔɔrɔmixie ma,

a mεεnima nε mixie ma naxee e yεtε taxuma a ra.

⁸ Kɔnɔ a Ninewe xun nakanama nε,

a a yaxuie kerima dimi nan kui.

⁹ Ninewe, wo fεεε mundun fenfe Alatala xili ma?
A tan nan sɔntɔε tima kerenyi ra.

¹⁰ E fama nε lude alɔ e kankanxi tunbe kunsie nan na,
alɔ e siisixi beere nan na,
alɔ sεxε xaraxi naxan ganxi feo.

¹¹ Nineweka nde bara fe ɲaaxi raba Alatala ra,
a mixie rasixi fe kobi nan ma.

¹² Ala xa masenyi nan ya e xa fe ra:
«Hali wo yaxuie wuya, e xun fama nε rakanade, e ɲɔn.
N bara wo tan Yudayakae tɔɔɔ,
kɔnɔ n mu na rabama sɔnɔn.

¹³ Yakɔsi n wo bama nε wo yaxuie xa nɔε bun ma,
n luutie bolon wo xirixi naxee ra.»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya wo tan Ninewekae xa fe ra:
«Wo bɔnsɔε fama nε ɲɔnde.
N wo xa kuye masolixie nun wo xa kuye naxee yailanxi wure ra,
naxee na wo xa alae xa banxie kui, n nee birin kanama nε.
N wo sɔntɔma nε, barima wo ɲaaxu.»

2

Ninewe xa ɲaxankatε

¹ Xεεra na fafe geyae fari,
a fafe xibaarui fanyi ra wo bε,
a bɔɲesa masenyi nan tima wo bε.
Yudayakae, wo xa wo xa salie raba,
wo xa wo xa laayidie rakamali Ala bε,
barima mixi ɲaaxie mu fama wo sɔntɔde sɔnɔn.

² Ninewekae, wo yaxuie na fafe wo xili ma.
Wo wo xa tεtε makanta,
wo mεεni wo xa kira ma,
wo wo tagi ixiri,
wo xa limaniya, wo xa sεnbε sɔtɔ,
³ barima Alatala fama nε Yaxuba xun nakelide,
a fama nε Isirayila itede,
hali kasarε to ti e xa bɔxi ma, e xa sansie naxa tuxunsan.

⁴ Wo yaxuie xa sɔɔrie na wure lefae gbeelixi xaninfe,
donma gbeeli ragoroxi e ma.
E xa sɔɔri ragisee yanbama a fanyi ra,
e xa tanbεε xaɲɲexi gere xili ma.

⁵ Na gisee e gima kirae ra,
e gbataxi sofe ra gere kui.
E luxi alɔ seyamakɔnyi naxan dangima koore ra.

⁶ Sɔɔri sugandixie xεεma naa,
e xulun sigafe ra taa tεtε yire, e sa gere so.
⁷ E mangε xa banxi naadε rabi, e birin so na kui.
⁸ Yaamari fixi taakae xa xanin konyiya kui.
A xa ginεε sigama nε wa ra sunnunyi kui.
⁹ Ninewe bara lu alɔ ye ragatade ibɔɔxi,
a ye fa mini bɔxi ma.

Nde a falama, «Wo ba na rabafe, wo keli naa.»
 KƆŋƆ mixi yo mu gbilenma na fƆxƆ ra.

¹⁰ Booree a falama, «Wo gbeti nun xEEma tongo.
 Naafuli gbegbe na e yi ra.»

¹¹ Kasare, tuxunsanyi, nun gbaloe!
 Limaniya bara ba e yi ra,
 e sanyie mu xanfe e bun ma,
 e bƆŋE na tƆƆrƆfe,
 e lahare bara masara.

¹² Taa senbema naxan nu luxi alƆ yete lude,
 yete yƆre nun e nga nu malabuxi xaxilisa kui dennaxe,
 na taa munse sƆtƆxi yi ki?

¹³ Na yete senbema nu sube faxama a xa ginE nun a xa die be,
 a nu a xƆnyi rafema sube ibƆƆxi ra.

¹⁴ MangE Alatala xa masenyi nan ya:
 «N kelima nE wo xili ma,
 n wo xa sƆƆri ragisee ganma nE,
 n wo xa yete yƆre faxama nE santidegema ra,
 n sube birin bama nE wo yi ra duniŋa.
 Wo xa xEErae xui mu mEma sƆnƆn.»

3

Ninewe xa ŋƆnyi

¹ Naxankate na yi taa faxeti be,
 naxan nafexi yanfanteya, se muŋaxie, nun tƆƆrƆmixie ra.

² Luxusinyi xui minima naa,
 sƆƆri ragise sanyie xui minima,
 soe e gima, sƆƆri ragise e imaxama.

³ Soe ragie geresoma,
 santidegema lintanma alƆ tE luutie,
 tanbe wolima alƆ seyamakƆnyie,
 mixi faxaxie ralantanxi yire birin ma,
 fure saxie mu ŋƆnma,
 mixie e sanyi radinma furee ra.

⁴ Na birin fatanxi a xa seniyentareŋa nan ma.
 A sie mabendunma a xa langoeŋa ra,
 a ŋamanE madaxuma a duureya ra.

⁵ MangE Alatala xa masenyi nan ya:
 «N kelima nE wo xili ma,
 n wo rayaagima nE si birin ya xƆri,
 n wo mageli ti ŋamanE birin ya i.

⁶ N wo makotoma nE nƆxƆE ra, n wo rayaagi.

⁷ Na kui, mixi yo na wo to, a a gima nE wo ma,
 a fa a fala, «Ninewe bara kana.
 Nde kinikinima a ma?
 Nde a madunduma?»»

⁸ Ninewe, wo fisa Tebese be,
 taa naxan dƆxƆxi Nili xure salonyie tagi,
 ye gbo dennaxe?
 Baa nu findixi a xa tete makantaxi nan na.

⁹ Kusi nun Misira nu sɛnbɛ fima nɛ a ma,
Puti nun Libiya nu a malima.

¹⁰ Kɔnɔ Tebese fan bara xanin konyiya kui ɲamanɛ ma,
a xa die bara faxa kira xunyie ra,
a xa kuntigie bara mayegeti sigafe ra konyiya kui.

¹¹ Wo tan dagalanma nɛ alɔ siisilae,
wo wo nɔxunma nɛ wo yaxuie ya ra.

¹² Wo xa banxi makantaxie luxi nɛ alɔ xɔrɛ bilie,
foye naxee bogi rayolonma mixie xa debe kui naxee wama e donfe.

¹³ Ginɛ doro nan fa luxi wo xa bɔxi ma,
sɔɔrie mu na sɔnɔn naxee wo makantama,
wo xa naadɛe rabixi wo yaxuie ya ra, tɛ bara na balansee gan.

¹⁴ Wo ye ba, barima gere na fafe,
wo nde sa wo xa tɛtɛ fari.

Wo boora rafala, wo biriki bɔnbɔ.

¹⁵ Mɛnni, tɛ fama nɛ wo xa taa gande alɔ tugumie,
santidɛgɛma fama nɛ wo sɔntɔde.

Wo wo malan alɔ tugumie,

wo wo malan alɔ katoe.

¹⁶ Wo bara yulɛe rawuya wo xɔnyi dangife tunbuie ra koore ma.

Wo bara lu alɔ tugumie naxee tunganma, e siga.

¹⁷ Wo xa sɔɔrie luxi nɛ alɔ tugumi naxee na tɛtɛ fari gɛɛsɛgɛ,
kɔnɔ soqe na te, e tungan,
e siga yire mixi mu dɛnnaxɛ kolon.

¹⁸ Asiriya mangɛ, i xa yareratie na xife,
i xa kuntigie saxi,

i xa ɲama bara yensen yɛ geyae fari,
mixi yo mu nɔma e xunlande.

¹⁹ I xa gbaloe gbo, i xa fi mu yalanma.

Mixi naxee birin i xa tɔɔrɛ xa fe mɛma,
e e bɛlɛxɛ bɔnbɔma nɛ ɲɛlɛxinyi ma,

barima mixi yo mu na wo mu kobɲa rabaxi naxan na.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Habakuku xa kitaabui fɔlɔma maxɔrinyi nan ma a naxan ti Alatala ma: «Munfera i xa ɲama na tɔɔɛ kui?» Alatala naxa a yaabi a xɔɔxɔɛ ra, a falafe ra e xa tɔɔɛ fama nε a xun masade. Ala nu bara natε tongo a xa kaafiri rawali na ɲaxankate dɔxɔfe ra a xa ɲama ma.

Kɔnɔ na kelixi munse ma? Annabi Habakuku xa kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. Ala naxa a masen namijɔnmε saabui ra, na tɔɔɛ birin fatanxi Isirayilakae xa wali ɲaaxi nan na, alɔ mujε tife, yεnε rabafe, siisife, nun kuye batufe. E to nu na mɔɔli rabama, na bara a niya Alatala xa natε xɔɔxɔɛ tongo e xili ma.

Alatala xa yaragaaxui naxa lu Annabi Habakuku bɔɲε ma. A naxa a maxandi a xa diɲε a xa ɲama xa yunubie ma. Alatala sɛnbε gbo, a magaaxu, kɔnɔ a xa xanunteya gbo na birin bε. Na nan a ra, Annabi Habakuku naxa a xaxili ti Ala ra. A naxa natε tongo a xa lu Ala sagoe hali na findi ɲaxankate xɔɔxɔɛ ra a bε.

Ala xa won mali alako na xaxili xa lu won birin yi ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bε

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa singe

¹ Annabi Habakuku xa masenyi nan ya, Alatala naxan masen a bε:

² «Alatala, n xa i maxandi han tɛmui mundun?

Munfe ra i mu n ma dubε suxuxi?

N bara n mawa i bε gere xa fe ra,

kɔnɔ han ya i mu nu muxu ratanga.

³ Munfe ra i tinxi n ya xa kobijna to?

I tinxi yi tɔɔɛ mɔɔli ra munfe ra?

Gbaloe nun gere na n ya ra tɛmui birin.

Lantareya nun kalamui bara gbo yε.

⁴ Mixie bara gbilen i xa sɛriyε fɔxɔ ra.

E bara i xa yaamari lu na.

Tinxintare fuma tinxintɔε ma. Sɛriyε mu na sɔnɔn.»

Alatala xa yaabi singe

⁵ «Wo wo ya ti ɲamanεe ra, wo e mato.

Wo kaabama nε, wo dε ixara,

barima fe nde na rabafe wo xa waxati kui

wo mu lama naxan na,

hali na sa fala wo bε.

⁶ N na Kalidikae xun nakelife.

Si kinikinitare nan e ra.

E ɲamanε gbɛtεe isama

alako e xa bɔxie rasuxu, e gbe mu naxan na.

⁷ E magaaxu, e mu fan.

E yaamari tima yεtε igboɲa nan na.

⁸ E xa soee xulun baratεe bε.

E xaajε wulai baree bε naxee minima kɔε ra.

E xa soee fama sɛnbε ra kelife yire makuye.

E mafura alɔ sεgε, naxan goroma tɔxɔε yɔɔε fɔxɔ ra.

⁹ Yi ɲama fama kanari nan xili ma,

e yae banbanxi e sigade ra.

E mixi suxuxie malanma alɔ meyenyi.
¹⁰ E yoma mangɛe ma, e kuntigie mayelema.
 E mu gaaxuma yire makantaxi ya ra.
 E bendɛ matema tɛtɛ ra, alako e xa so naa kui.
¹¹ E dangima alɔ foye belebele.
 E gbataxi fe ɲaaxi rabade.
 E bara e sɛnbɛ findi e xa ala ra.»

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa firin nde

¹² N Marigi Sɛniyɛntɔɛ, n Marigi Alatala,
 i na na kabi fe fɔlɔ fɔlɛ.
 E mu fama muxu faxade.
 Alatala, i fama e tan nan makiitide.
 N Kanta Gɛmɛ na i tan nan na,
 i e ɲaxankatama nɛ.
¹³ I yae sɛniyɛn, i mu wama kobɲa tofe,
 i fe ɲaaxi xɔnxi.
 Awa, munfe ra i mu yanfantee halakima?
 Munfe ra i mu sese niyama tinxintaree ra
 e tinxintɔɛe tɔɔrɔma tɛmui naxɛ?
¹⁴ I bara adamadie lu alɔ yɛxɛ naxee na baa ma,
 alɔ subee mangɛ mu na naxee bɛ.
¹⁵ Muxu yaxuie muxu suxuma kɔnyi ra,
 e muxu suxuma yɛlɛ ra.
 E na gɛ muxu malande beki kui, e ɲɛlɛxin.
¹⁶ Na tɛmui e sɛrɛxɛ mɔɔli birin bama a xa yɛlɛ bɛ,
 barima na nan bara a niya e xa fɛɛrɛ gbegbe sɔtɔ.
 E donse fanyi donma a tan nan saabui ra.
¹⁷ A lanma e xa yɛlɛ xa nu siga yɛxɛe suxu ra,
 e xa nu bɔnsɔɛe rahalaki kinikinitareɲa kui?

2

Alatala xa yaabi firin nde

¹ «N fa tima tɛtɛ nan fari. N xa mamɛ ti.
 N xa a kolon a naxan masenma n bɛ,
 a n ma yaxaseri masa yaabima ki naxɛ.»

² Alatala naxa n yaabi yi masenyi ra:
 «I xa n ma masenyi sɛbɛ,
 i xa a sɛbɛ a fanyi ra walaxɛe ma,
 alako naxee a xaranma,
 e xa nɔ birade a fɔxɔ ra sɛnbɛ ra.
³ Yi masenyi kamali waxati fafe,
 a mu kanama, wule mu a ra.
 Xa i a to a taaxirima kamalide,
 i xa mamɛ ti.
 A kamalife mu buma.»

⁴ «Yɛtɛ igboe mato. A waxɔnfe mu tinxin,
 kɔnɔ tinxintɔɛ tan kisima a xa danxaniya nan saabui ra.
⁵ Beere mixi mayanfama.
 Yɛtɛ igboe mu raxaraxi.
 A mu wasama, alɔ aligiyama mu wasama ki naxɛ.
 A ɲamanɛ birin findima a gbe nan na,
 a si birin sa a xa nɔɛ bun ma.

⁶ Na sie mu yoma a ma xE?
E mu a mayelema xE, e a findi dEi sigi ra?»

Dankari singe

«E fama nE a falade,
NaxankatE na mixi bE
naxan se malanma a gbe mu naxan na.
A xa doni xun nan tun luma masa ra.
Yi fe mɔɔli buma han mun tEmui?
⁷ Naxee xa doni na i ma, nee mu kelima xE,
e i raxunu, e i suxu, e e gbe ɲɔxɔ i ma?
⁸ I to bara si gbegebe xun nakana,
naxee luxi fa, nee nan fama i fan xun nakanade.
E na rabama nE i to bara mixi wuli ifili,
i to bara bɔxie nun taee kana, i naakae fan faxes.»

Dankari firin nde

⁹ «NaxankatE na mixi bE
naxan geenima tinxintareya kui
alako a xa banxi fanyi ti a yeTE bE
tɔɔrE yo mu na dEnnaxE.
¹⁰ I naxan nabaxi a findima yaagi nan na i xa mixie bE.
I ɲaxankatE naxan saxi ɲamae ma,
a fama gbilende nE i ma.
¹¹ I xa banxi tixi gEmE naxan na,
wuri naxan banbanxi a fari,
e fama nE seedeɲɔxɔya bade i xili ma.»

Dankari saxan nde

¹² «NaxankatE na mixi bE
naxan taa tima faxE ti saabui ra,
naxan a xa taa ragboma fe kobi saabui ra.
¹³ MangE Alatala bara a niya,
ɲamae xa wali birin xa gan,
e xa wakili findima fe fufafui nan na.
¹⁴ Duniɲa birin fama nE Alatala xa nɔrE kolonde,
alɔ banbaranyi gboma ki naxE baa ma.»

Dankari naani nde

¹⁵ «NaxankatE na mixi bE
naxan a boore rasiisima
alako sade fe xa lu e tagi.
¹⁶ I xa xunnakeli findima nE yaagi ra.
I fan xa beere min, i xa sade fe kolon.
Alatala xa xɔnE fafe i ma,
a i xa xunnakeli mafindima yaagi nan na.
¹⁷ I fe kobi naxan nabaxi Liban,
na sare fama nE gbilende i ma.
I bara xurusee kasara,
i bara mixie faxes,
i bara bɔxi nun taee kana, a nun e xa mixie.
Na ɲaxankatE birin fama nE gbilende i ma.»

Dankari suuli nde

¹⁸ «Kuye munse fanxi mixi ma?
Mixi xa mu a yailanma?
A wule nan tun masenma.
A yailanma man fa a yeTE taxu a ra.

A bara ala boboe yailan.

¹⁹ Naxankatε na mixi bε
naxan a falama wuri masolixi bε, «Keli,»
naxan woyenma gemε boboxi bε, «Xunu.»
Kuye munse masenma i bε?
Hali xεεma nun gbeti lu a ma,
xaxili tan yo mu na a bε.

²⁰ Kɔnɔ Alatala na a xa hɔrɔmɔbanxi kui.
Duniɲa birin xa a sabari a ya i.»

3

Annabi Habakuku xa Ala maxandi

¹ Annabi Habakuku xa Ala maxandi nan ya, naxan bama bεεti ki ma.

² Alatala, n bara i xa masenyi mε,
n bara kaaba i xa wali ma.
I xa a ragiri yi waxati ma,
i xa a rakamali mixie ya xɔri.
Kɔnɔ i naxa nεεmu i xa kinikini ma i xa xɔnε kui.

³ N bara Ala Sɛniyenxi to fa ra kelife Teman mabiri,
kelife Paran geya ma.

Koore naxa rafe a xa nɔrε ra,
duniɲa naxa rafe a xa matɔxɔε ra.

⁴ Ala xa yanbε sɛnbε gbo.
Naiyalanyi nu kelima a bεlεxε kui,
a sɛnbε nɔxunxi dɛnnaxε.

⁵ Wugan fure nu a ɲεrεma a ya ra,
ɲaxankatε fan na a fɔxɔ ra.

⁶ A naxa ti, a duniɲa rasεrɛn.
A nεfε a mato, bɔnsɔεε bara halaki.
Geya naxee ti duniɲa fɔlε ra,
nee naxa sεrɛn,
e e igoro Alatala ya ra.
Fɔlε mu na Alatala bε.

⁷ N naxa Kusankae to ɲaxankata ra,
n naxa Madiyankae to sεrɛn na.

⁸ Alatala, i nu xɔnɔxi nε xuree ma?

I to ti i xa geresoe ya ra,
e nun e xa soee nun e xa gisee,
i nu xɔnɔxi nε baa ma?

⁹ I naxa i xa xali ramini,
i naxa tanbε wuyaxi suxu.
I naxa xuree rabɔɔ bɔxi ma.

¹⁰ Geyae to i to,
e naxa sεrɛn.
Tunε xungbe naxa fa.
Baa naxa a xui ramini,
mɔrɔnyie naxa te.

¹¹ Soge nun kike naxa e xa wali iti
e to i xa tanbεε to yanba ra koore alɔ seyamakɔnyi.

¹² I naxa ti bɔxi fari, i fa ɲamanεε raboron ɲε i xa xɔnε kui.

¹³ I naxa i xa ɲama rakisi,
i man fa i xa Mixi Sugandixi ratanga.
I naxa bɔnsɔε kobie xa mangε butuxun,

i a xa see birin findi xube ra.

¹⁴ A xa sɔɔrie naxa mini muxu xili ma,
e xa tɔɔromixie halaki ɲɛɛxinyi kui gundo ra,
kɔnɔ i tan naxa e xa mangɛ sɔxɔ a yɛtɛ xa tanbɛ ra.

¹⁵ I naxa kira rabɔɔ i xa soee bɛ,
e xa dangi baa tagi.

¹⁶ N to i xa masenyi mɛ,
n bɔɲɛ naxa mini a i, n dɛ naxa ixara,
n xɔrie naxa tagan, n sanyie naxa sɛrɛn.
N na lɔxɔɛ mamɛfe i muxu yaxuie ɲaxankatama lɔxɔɛ naxɛ.

¹⁷ Hali fuge mu na xɔrɛ bili ma,
hali wɛni bogi mu na a firi ma,
hali bogi yo mu bama wuri bilie kɔn na,
hali sansie mu fanma xɛ ma,
hali xurusee mu na kule kui,
hali ninge keren mu lu gɔɔrɛ,

¹⁸ na birin kui, n Alatala matɔxɔma nɛ,
n sɛɛwa Ala ra, n ma Marakisima.

¹⁹ N sɛnbɛ na n Marigi Alatala nan na.
A n ma ɲɛrɛ sɔɔnɛyama nɛ fe xɔrɔxɔɛ kui,
alɔ xeli xa ɲɛrɛ sɔɔnɛyama geyae fari ki naxɛ.

Yi sɛbɛxi bɛɛtiba mangɛ nan bɛ. A xa a ba kɔra xui ra.

Annabi Sofoni xa kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sofoni naxa kawandi ti mangε Yosiya xa waxati Yudaya bɔxi ma. Isirayilakae nu bara so fe ɲaaxi kui na waxati, han Alatala nu wama e ɲaxankatafe. Beenu a xa na raba, a naxa Annabi Sofoni xεε alako a xa na tagi raba e bε, a xa kata Isirayilakae ragbilende e waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra.

Na masenyi maniyaxi Isirayila namijɔnmε gbegbe xa masenyi nan na. Na kui e mixie xa yunubie masenma e bε a fiixε ra, alako e xa a kolon e na fe nan kui na ki naxan mu rafanxi Ala ma. Isirayilakae nu birama kuyee nan fɔxɔ ra, e naxee lixi Kanaan bɔxi ma e mini Misira bɔxi ra tεmui naxε. Na fe naxa Ala raxɔnɔ, barima a mu wama a firin nde xɔn ma. Isirayilakae man nu fe ɲaaxi raba ra e booree ra. Mixi naxan nu bara sɛnbε sɔtɔ mangεya kui, xa na mu a ra naafuli fe kui, a nu setaree tɔɔɔ ma. Na fe mɔɔli mu rafan Ala ma, barima a a ɲεngi saxi adamadi xa fe xɔn ma, a mu tinma a xa tɔɔɔ.

Annabi Sofoni to gε na yunubi masende Isirayilakae bε, a naxa a fala a Alatala fama nε e ɲaxankatade na xa fe ra. Na kiiti magaaxu. Ala xa xɔnε sɛnbε gbo. Ala xa ɲaxankate mu nɔma mixi nde rafisade a boore bε. Na kui Isirayilakae nun si gbεtε birin na na kiiti bun ma. Adama birin naxan Alatala matandima, e fama nε a xa xɔnε kolonde kiiti waxati.

Kɔnɔ masenyi gbεtε fan nu saxi na wɔyεnyi xɔɔxɔε fari. Annabi Sofoni naxa a fala a Alatala wama mixi rakisife. A wama e malife alako e xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra, e xa lu Ala xa kira xɔn ma naxan nɔma findide bɔɲεsa ra e bε. Ala xɔnɔma nε mixi ɲaaxie ma barima e xa yunubie mu rafanxi a ma, kɔnɔ a man e xanuma nε a bɔɲε birin na. Na nan a toxi Annabi Sofoni bara kisi masenyi sa ɲaxankatε masenyi fari. Won xa a kolon Ala yunubie xɔnxi, kɔnɔ a yunubitɔεe xanuma nε, a wama e ragbilende e xa fe ɲaaxie fɔxɔ ra. Ala xa na lɔnni raso won sondonyi kui. Amina.

Annabi Sofoni xa kitaabui

Alatala xa xɔnε Yudaya bε

¹ Alatala xa masenyi nan ya, a naxan tixi Annabi Sofoni bε. Sofoni findi Kuusi xa di nan na, Gɛdalaya xa mamadi, Amaraya tolobite, Xesekiya bɔnsɔε. A masenyi ti nε Yudaya mangε Yosiya xa waxati, naxan findixi Amon xa di ra.

² «Alatala xa masenyi nan ya:

N birin ɲɔnma nε duniɲa bεndε fuɲi fari.

³ N adama nun sube ɲɔnma nε,

n xɔni ba koore ma,

n yeXe ba baa ma.

N maratantanyi nun mixi ɲaaxi ɲɔnma nε,

n adamadie ba duniɲa bεndε fuɲi fari.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴ «N nan n bεlεXe italama nε Yudaya nun Darisalamukae xili ma.

N Bali kuye bama nε, naxee luxi bɔxi ma.

N e xa batui yareratie nun sεrεXeɔdubεe sɔntɔma nε.

⁵ N mixie halakima nε,

naxee tunbuie batuma e xa banxi fari.

N filankafuie ɲaxankatama nε,

naxee e kali Alatala xili ra,

e man e kali Mɔlɔkɔ kuye xili ra.

⁶ N mixie rabεɲinma nε naxee bara gbilen Alatala fɔxɔ ra,

naxee mu Alatala fenma,

naxee mu birama a xa marasi fɔxɔ ra.»

⁷ «Wo sabari Marigi Alatala be,
barima a xa loxo xungbe na fafe.
Alatala tan serexe nan bama.
A mixi ndee sugandixi na nan ma.

⁸ Alatala xa serexe loxo,
n mange xa die nun kuntigie halakima ne,
a nun mixi naxee si gbete xa dugie ragoroma e ma.

⁹ N mixie halakima ne naxee tunganma sode de ra,
naxee e marigi xa banxi rafema gere nun yanfante ya ra.»

¹⁰ «Alatala xa masenyi nan ya:
Na loxo mixi gbelegbelema ne,
kelife taa naade ma naxan xili Yexe Naade,
han taa neene,
kelife taa fari geyae ma,

¹¹ han makiti yire,
barima yulee xa fe bara kana,
n bara e birin faxa.

¹² Na waxati n Darisalamu yire birin matoma ne a fanyi ra,
alako n xa mixi sonto,
naxee doxoxi e xa naafuli makantafe ra,
e a falafe e boje kui,
«Fe fanyi yo, fe jaaxi yo,
Ala mu fama fefe rabade n na.»

¹³ E xa naafuli loema ne,
e xa banxie kana.
E bara banxi ti, konon e mu sabatima na kui.
E bara weni bogi si, konon e mu na weni minma sonton.»

¹⁴ Alatala xa loxo xungbe bara makore,
a gbe mu luxi a xa fa.
Senbema fama ne gbelegbelede
Alatala xa loxo magaaxuxi ma.

¹⁵ Xone loxo na a ra, toore loxo na a ra,
gbaloe loxo na a ra, dimi loxo na a ra,
nuxui ifofoxi loxo na a ra.

¹⁶ Gere xui minima ne na loxo taa senbema xili ma,
e xa yire makantaxie xili ma.

¹⁷ Alatala naxe,
«N adamadie toroma ne na loxo,
e fa jere alo donxuie,
barima e bara yunubi raba Alatala ra.
Na kui e sontoma ne a jaaxi ra,
e wuli ramini boxi ma a gbegebe ra,
e binbie wole jooge xora.

¹⁸ E xa xema nun gbeti mu noma e ratangade
Alatala xa xone loxo ma.
Dunija birin ganma ne na loxo a jaaxi ra
Alatala xa xone xa fe ra,
barima a xa nama bara bira ala gbete foxo ra.
Na kui dunija mixi birin sontoma ne.»

¹ «Si yaagitare, wo xa wo yεTE mato,
² beenu waxati xa kamali,
 beenu Alatala xa xONE xa wo li,
 beenu Alatala xa lOXOE xOXOXOE xa fa wo ma.
 Na lOXOE dangima nE alO maale lagi foye naxan tutunma.
³ Wo tan mixi magoroxi naxee na Isirayila,
 wo xa Alatala fen, wo xa a xa sEriyE rabatu,
 wo xa tinxinyi, nun yεTE magore fen.
 TEMunde na kui wo nOMA nE ratangade
 Alatala xa xONE lOXOE ma.»

⁴ «Gasa rabEpinma nE, AsikalON kana,
 Asidodi kerI nAma ya xORI, Ekiron tala.
⁵ NaxankatE na wo bE,
 wo tan naxee sabatixi baa dE ra,
 wo tan naxee kelixi KirEti.
 Alatala bara natE tongo wo xa fe ra,
 Kanaanka naxee na Filisita bOXi ma,
 n wo xun nakanama nE han mixi birin nON wo yi.
⁶ Xurusee fama nE lude wo xa bOXi ma,
 wo xONYi findi gOORE ra xuruse dEmadonyie bE.
⁷ Na bOXi findima Yudayaka mixi dONxOEE nan gbe ra,
 e fa e xa xurusee dE madonde naa.
 Nunmare tEmui e e malabuma nE AsikalON xa banxie kui,
 barima e Marigi Alatala fama nE e malide,
 a e xa mixi suxuxie ragbilen e xONYi.»

⁸ «N bara Mowabakae xa konbie mE,
 Amonikae xa wOyEN bEXuxie bara n li.
 E bara n ma nAma rayaagi,
 e bara dangi naaninyi ra.»

⁹ «N tan Isirayila Marigi Alatala, Xili Xungbe Kanyi,
 n bara n kali Mowaba luma nE alO Sodoma,
 Amonikae lu alO Gomorakae,
 e xa bOXi kana, nOoge nAaxi nun fOXE lu naa.
¹⁰ E na sOTOMA e xa yεTE igboja nan ma.
 E bara Alatala Xili Xungbe Kanyi xa nAma rayaagi,
 e bara te a xa nAma xili ma.
¹¹ Alatala magaaxu, a e naxankatama nE a nAaxi ra.
 A kuye birin kanama nE dunijnA ma,
 si birin fa Alatala batu e xONYi.»

¹² «Wo tan Kusikae,
 wo fan sOXOMA nE n ma santidegEMA ra.»

¹³ «Ala a sEnbE raminima nE kOOLA ma,
 a fa Asiriya sONTO.
 A Ninewe xun nakanama nE, a na findi gbengberen yire ra.
¹⁴ Xurusee luma nE e dE madon na na taa kui,
 a nun wulai sube mOOLI birin.
 YubE nun xundi kOE radangima nE na banxi kanaxie fari.
 NaadE nun wundEri birin kanaxi, e xa wuri bara bORO.
¹⁵ Yi taa xungbe naxan nu luma nElEXin na,
 naxan bOJE nu saxi,

naxan nu bara a fala a yeƧe be,
 <N keren nan tide gbo,>
 a xun bara rakana han a bara findi wulai subee xonyi ra.
 Dangi mixi birin yoma ne a ma sɔnɔn,
 a findi dei sigi ra e be.»

3

Alatala xa xanunteya

- ¹ «Naxankate na i be, taa matandila seniyentare,
 naxan luma mixi tɔɔɔ ra.
² A mu n xui suxuma, a mu n ma marasi rabatuma,
 a mu a xaxili tima Alatala ra, a mu makɔrexi a Marigi Ala ra.
³ A xa kuntigie luma ne alo yeƧe
 naxee e xui raminiama nama tagi,
 a xa kiitisamae luxi alo wulai bare
 naxee sube donma keren na.
⁴ A xa namijɔnmee findixi yeƧe igboee nun yanfantee nan na,
 a xa serexedubee bara fe seniyenxie nɔxɔ,
 a bara Ala xa seriyɛ matandi.
⁵ Kɔnɔ Ala nan tinxin na mixie ya ma.
 A mu mixi madaxuma, lɔxɔ yo lɔxɔ a xa nɔndi yanbama.
 A tan mu lanlanteya kanama,
 kɔnɔ tinxintare mu yaagi kolon.»
- ⁶ «N bara sie naxankata,
 n bara e xa yire makantaxie rabira,
 n bara e xa kirae kana.
 Mixi yo mu na e xa taae kui sɔnɔn,
 e birin xun nakanaxi.
⁷ N nu bara a fala e be,
 <Xa wo gaaxu n ya ra,
 xa wo n ma marasi suxu,
 wo xun mu rakanama.>
 Kɔnɔ e gbata fe naaxi rabade.
 Na nan a toxi n bara e naxankata.
⁸ Alatala xa masenyi nan ya:
 Wo xa mame ti, lɔxɔe fama a lide
 n ma nate kamalima temui naxe.
 N bara a fala wo be,
 na lɔxɔe n sie naxankatama ne n ma xone naaxi ra,
 duniya birin xa kana.»
- ⁹ «N fama sie rasenyende,
 alako e xa Alatala xili fala,
 e birin xa a rabatu lanyi kui.
¹⁰ Kelife yire makuye dangife Kusi xuree ra,
 n batulae fama ne serexe ra n be.
¹¹ Na lɔxɔe wo mu yaagima sɔnɔn wo xa fe rabaxie ra,
 wo fe naaxi naxee rabaxi n na,
 barima n yeƧe igboee bama ne wo ya ma,
 alako yeƧe igbona xa nɔn n ma geya seniyenxi yire.
¹² N tɔɔɔmixie nun mixi magoroxie luma ne wo ya ma,
 naxee xaxili tima Alatala ra.
¹³ Isirayila donxɔe mu fe naaxi rabama sɔnɔn,
 e mu wule falama, e mu mixi madaxuma.

E luma nɛ e malabu ra bɔɲɛsa kui,
mixi yo mu e tɔɔrɔma sɔnɔn.»

¹⁴ Siyon mixie, wo xa Ala matɔxɔ.

Isirayila, wo xa sɛɛwa.

Darisalamu, wo xa ɲɛɛxin wo bɔɲɛ birin na.

¹⁵ Alatala xa xɔnɛ bara gbilen wo fɔxɔ ra,
a bara wo yaxuie ragbilen e xɔnyi.

Isirayila Mangɛ Alatala bara lu wo tagi.

Wo naxa gaaxu, wo mu tɔɔrɔma sɔnɔn.

¹⁶ Na lɔxɔɛ a a falama nɛ Darisalamu bɛ,

«Siyon mixie, wo naxa gaaxu,

limaniya naxa ba wo yi ra.»

¹⁷ Wo Marigi Alatala wo Rakisima na wo ya ma.

A sɛɛwama nɛ wo xa fe ra,

a wo madundu a xa xanunteya ra,

a ɲɛɛxin wo ra a xui itexi ra.

¹⁸ Alatala naxɛ, «N sunnunyi bama nɛ wo xa salie kui,

n wo ba wo xa yaagi xɔrɔxɔɛ kui.

¹⁹ Na lɔxɔɛ n wo yaxuie ɲaxankatama nɛ,

n tɔɔrɔmixie rakisi,

n mixi kerixie ragbilen e xɔnyi.

N e xa yaagi ɲɔxɔma nɛ matɔxɔɛ nun binyɛ ra yire birin.

²⁰ Na lɔxɔɛ n wo ragbilenma nɛ wo xɔnyi.

N wo malanma nɛ alako wo xa matɔxɔɛ nun binyɛ sɔtɔ,

dunija ɲamana birin kui.

N wo ragbilenma nɛ, wo fa na tode.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

Ala xa masenyi Annabi Hage bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Hage xεε Darisalamu Perise mangε Dariyusi xa waxati (nε kεmε suuli beenu Isa xa bari). Isirayilakae nu bara nε tongo solofere raba konyiya kui Perise bɔxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kɔnɔ Ala naxa a niya Dariyusi xa e bεnɪn gbilenfe ra Isirayila bɔxi ma. E to mɛnni li, e xa taae nun Ala xa hɔrɔmɔbanxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kɔnɔ e yaxuie naxa e tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa Annabi Sofoni nun Annabi Hage xεε Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Hage to wɔyɛn Isirayila kuntigie ra, a naxa a to e mu gɛxi natε tongode sinden e xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti. Ala naxa a masen e bε namijɔnmε saabui ra, a nu lan e xa sɛnbε so Ala xa banxi tife nan ma, dangi e gbe banxie tife ra. Na nu bara a niya bɔxi xa lu tɔɔrε kui sansi bogi xa fe ra. Baloe nu bara xurun na wakilitareɲa xa fe ra.

Annabi Hage to kuntigie ralimaniya, e naxa Ala xa wali suxu a fanyi ra. A naxa a fala e bε Ala xa hɔrɔmɔbanxi firin nde fama tofande dangife na singe ra. Alatala naxa laayidi tongo e bε a xa baraka ragoro e ma na xa fe ra.

Yi namijɔnmε masenyi findima lɔnni belebele nan na to mixie bε. Xa won tondi Ala xa wali suxude, a fan tondima nε won malide. Kɔnɔ xa won bara natε tongo Ala bε, won xa a sago raba, a niyama nε won ma duniɲeigiri birin xa sɔɔnɛya. Ala wama na nan xɔn ma won bε, kɔnɔ fo won xa danxaniya a ma. Ala xa na natε raso won bɔɲε kui. Amina.

Annabi Hage xa Kitaabui

Duniɲeigiri sɔɔnɛyatareɲa fatanxi fe naxan na

¹ Mangε Dariyusi xa mangɛya nε firin nde, kike senni nde, xi singe ra, Alatala naxa yi masenyi ti Salatiyeli xa di Sorobabeli bε, Yudaya gomina, Annabi Hage saabui ra. A man naxa yi masenyi ti sɛrɛxɛdubε kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe bε. ² Alatala xa masenyi nan ya, «Yi nɲama a falama, «A mu lan won xa Alatala xa banxi yailan sinden.» ³ Na kui, Alatala naxa yi masenyi ti e bε Annabi Hage saabui ra,

⁴ «A lanma wo tan xa lu banxi raxunmaxi kui, n tan ma hɔrɔmɔbanxi kanaxi?»

⁵ Mangε Alatala xa masenyi nan ya, «Wo wo xa wali mato.

⁶ Wo sansi xɔri gbegbe sima, kɔnɔ wo naxan sɔtɔma, na xurun. Wo wo dɛgema, kɔnɔ wo mu lugama.

Wo wo minma, kɔnɔ a mu wo ralima.

Wo xinbeli donma ragoroma wo ma, kɔnɔ xinbeli mu bama wo ma.

Wo wo xa wali sare sɔtɔma, kɔnɔ yale na wo xa yubae ma.»

⁷ Mangε Alatala xa masenyi nan ya,

«Wo wo xa wali mato.

⁸ Wo te geya fari wuri fende,

wo xa n ma banxi ti

alako n xa binyε sɔtɔ naxan nafanxi n ma.»

Alatala xa masenyi nan a ra.

⁹ «Wo bara wa harige gbegbe xɔn ma,

kɔnɔ wo dondoronti gbansan nan sɔtɔxi.

Wo bara na xanin wo xɔnyie,

n bara na fan nayensen nε.

Na kelixi munse ma?

Na kelixi n ma banxi xa kanε nan ma fe ra.
 A fa li, kankan singanxi wakili ma a gbe wali tan na,
 kɔnɔ wo mu sese rabama n gbe wali tan xa fe ra.»
 Mangε Alatala xa masenyi nan a ra.

¹⁰ «Na fe bara a niya tunε ye mu goroma,
 bɔxi mu daxamui raminima.

¹¹ N bara a niya bɔxi nun geyae xa xara,
 wo xa mεngi, wo xa wεni nεεnε, wo xa ture,
 wo xa sansie, wo xa mixie, wo xa xurusee,
 nun wo xa wali birin xa naxasi.»

¹² Salatiyeli xa di Sorobabeli, sεrεxεdubε kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe, nun n̄ama dɔnxɔε birin naxa e Marigi Alatala xui suxu, a naxan fixi Annabi Hage ma. Nama naxa gaaxu Alatala ya ra. ¹³ Alatala xa xεEra Annabi Hage naxa Alatala xa yi masenyi fala n̄ama bε, «Won birin nan a ra.» Alatala xa masenyi nan a ra.

¹⁴ Alatala naxa Salatiyeli xa di Sorobabeli, Yudaya gomina bɔnε rawutun. A man naxa sεrεxεdubε kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe nun n̄ama dɔnxɔε bɔnε rawutun. Na naxa a niya e xa e Marigi Alatala xa banxi ti wali suxu, ¹⁵ Dariyusi xa mangεya n̄ε firin nde, kike senni nde, xi mɔxɔnεn nun naani nde ra.

2

Ala xa hɔrɔmɔbanxi nεεnε xa nɔrε

¹ A kike solofere nde, xi mɔxɔnεn nun keren nde ra, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Hage saabui ra, ² «A fala Salatiyeli xa di Sorobabeli bε, Yudaya gomina, nun sεrεxεdubε kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe, nun n̄ama dɔnxɔε bε,

³ «Nde na wo ya ma
 naxan bara yi banxi to nu a forima ki a xa nɔrε kui?
 Yakɔsi tan go, wo a toma di?
 Tide yo mu na a ma wo bε sɔnɔn, ka?»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya,
 «Sorobabeli, i i sεnbε so.
 Sεrεxεdubε kuntigi Yosuwe Yosadaki xa di,
 i i sεnbε so.
 Nama birin, wo wo sεnbε so.»

Alatala xa masenyi nan ya,
 «Wo wali suxu,
 won birin na a ra.»
 Mangε Alatala xa masenyi nan na ki.

⁵ «N to wo ramini Misira bɔxi ma,
 n nu bara yi saatε tongo wo bε.
 N xaxili na wo tagi,
 wo naxa gaaxu fefe ma.»

⁶ Mangε Alatala xa masenyi nan ya,
 «A gbe mu luxi n xa koore nun bɔxi rasεrεn,
 n xa baa nun xare ramaxa.

⁷ N si birin nasεrεnma nε,
 e fama nε harige gbegbe ra n bε naxee fan a birin bε.
 Yi banxi kui rafema nε nɔrε ra.»
 Mangε Alatala xa masenyi nan na ki.

⁸ «N tan nan gbe na gbeti ra,
 n tan nan gbe na xεεma ra.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «Nɔrɛ naxan fama lude n ma banxi ma,
na dangima nɛ a singe ra.»

Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

«N yi banxi findima bɔɲɛsa yire nan na mixie bɛ.»

Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde, kike solomanaani, xi mɔxɔɲɛn nun naani nde ra, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Hage bɛ, ¹¹ «Alatala xa masenyi nan ya. Sɛrɛxɛdubɛɛ maxɔrin, ¹² «Xa mixi nde sube sɛniyɛnxi sa a xa sose kui, a fa na sose din taami, wɛni, ture, xa na mu a ra donse gbɛtɛ ra naxan mu sɛniyɛnxi, na sɛniyɛnma na sube sɛniyɛnxi saabui ra?» Sɛrɛxɛdubɛɛ i yaabima nɛ, «Ade.»»

¹³ Annabi Hage naxa e maxɔrin, «Xa mixi nde din fure ra, a fa findi sɛniyɛntare ra, a din sese ra, na fan findima nɛ se sɛniyɛntare ra?» Sɛrɛxɛdubɛɛ naxa a yaabi, «Iyo, na fan findima nɛ se sɛniyɛntare ra.»

¹⁴ Na kui, Annabi Hage man naxa a masen,

«Yi ɲama na na ki nɛ.

Si naxan na n ya tode ra, e na na ki nɛ.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«E bɛlɛxɛ fɔxi mu sɛniyɛn,

e naxan bama sɛrɛxɛ ra se sɛniyɛntare nan a ra.»

¹⁵ «Yakɔsi, wo fe mato a fanyi ra naxan fama rabade keli to ma han yare.

Beenun wo xa gɛmɛ dɔxɔ a boore fari

Alatala xa hɔrɔmɔbanxi wali kui,

wo xa ratu yi ma:

¹⁶ Wo to nu busali mɔxɔɲɛn fenma,

wo nu fu gbansan nan sɔtɔma.

Wo to nu ture litiri tongo suuli fenma,

wo nu litiri mɔxɔɲɛn gbansan nan sɔtɔma.

¹⁷ N bara wo xa wali birin kana fure nun balabalanyi ra,

kɔnɔ wo mu tin gbilende n ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ «Yakɔsi, wo a mato a fanyi ra,

fe naxan fama rabade keli to ma han yare,

keli yi kike solomanaani xi mɔxɔɲɛn nun naani ma,

keli Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa gɛmɛ singe dɔxɔ lɔxɔɛ ma.

Wo xa wo ɲɔxɔ sa na xɔn ma a fanyi ra.

¹⁹ Mɛngi ragataxi mu na wo xa sentie kui, ka?

Wɛni bili, xɔrɛ bili, kɔɔbɛ bili, nun oliwi bili,

nee fan mu bogife hali keren.

Kɔnɔ, fɔlɔ to ma, n fama nɛ barakɛ sade wo ma.»

²⁰ Alatala man naxa masenyi firin nde ti Annabi Hage bɛ, xi mɔxɔɲɛn nun naani nde ra.

²¹ «A fala Sorobabeli bɛ Yudaya gomina,

«N koore nun bɔxi rasɛrɛnma nɛ.

²² N mangɛɛ ragoroma nɛ e xa kibanyi kui.

N si gbɛtɛɛ sɛnbɛ kanama nɛ.

N sɔɔri ragisee nun e ragimae rabirama nɛ.

N soe nun soe ragie faxama nɛ

e ngaxakerenyi xa santidɛgɛma ra.»»

²³ Alatala xa masenyi nan ya,

«Na lɔxɔɛ, Sorobabeli Salatiyeli xa di
n i findima nɛ n ma konyi ra,
i luma nɛ alɔ n ma xurundɛ tɔnxuma.
N bara i sugandi.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

Annabi Sakari xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Sakari xEE Darisalamu Perise mangE Dariyusi xa waxati. Isirayilakae nu bara nE tongo solofere raba konyiya kui Perise bOxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kOo Ala naxa a niya Dariyusi xa e bejin gbilenfe ra Isirayila bOxi ma. E to mEnni li e xa taae nun Ala xa hOomOlingira banxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kOo e yaxuie naxa e tOoO. Na kui Ala naxa Annabi Sakari nun Annabi Hage xEE Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Sakari xa masenyi fOlo ma laamatunyi solomasaxan nan ma, naxee a masenma a Ala fama nE Isirayilakae malide e xa wali kui. A man a masenma a Ala fama nE sie naxankatade naxee na a xa nama tOoOfe. Ala limaniya fima nE a xa mixie ma Annabi Sakari xa masenyi saabui ra.

Isirayila xa xunnakeli mu findima fe fanyi ra e tan gbansan bE. Dunija na a to Ala mEnnima Isirayila ma ki naxE, e fan danxaniyama nE Ala ma, e bira Isirayilakae fOxo ra. Ala Isirayilaka nde rakelima naxan misaalima seXEdube kuntigi ra. Na xEmE findima Isirayila mangE xungbe nan na, Ala xa Mixi Sugandixi, naxan e xun tima Ala xa kira ma.

Yi saatE Ala naxan tongoxi Isirayila bE a findima nE lOnni belebele ra to mixie bE. Ala wama nE dunija birin xa bira a xa seRiye fOxo ra, e xa la Ala xa xanunteya ra alako e xa kisi sOo. Xa a sa li adamadie tondima Ala xa mali ra, e sare naxi sOo ma nE e nEre ki xa fe ra. Ala wama mixi rakisife. Na nan a ra a naxa Marakisima xEE won ma alako lanyi xa lu Alatala nun adama tagi. Ala xa na sOoEya won birin bE, won fan xa tin na ra. Amina.

Annabi Sakari xa Kitaabui

Laamatunyi singe: Gbilenfe Ala ma

¹ Dariyusi xa mangEya nE firin nde kike solomasaxan nde kui, Alatala naxa a masen Annabi Sakari bE, BeRekaya xa di, Ido xa mamadi fanyi, a naxE, ² «Alatala bara xOo wo benbae ma. ³ KOnO, i xa a fala, MangE Alatala xa masenyi nan ya: «N tan MangE Alatala bara a fala wo bE, wo xa gbilen n ma. Na tEmui n fan gbilenma nE wo ma. ⁴ Wo naxa lu alO wo benbae. Singe namijOnmEe nu bara a masen e bE, «MangE Alatala xa masenyi nan ya, wo gbilen wo xa fe naxie nun wo xa ke wali naxie fOxo ra.» KOnO e mu e tuli mati n ma masenyi ra, e mu n xui suxu. N tan Alatala xa masenyi nan na ki. ⁵ Wo benbae na minden? NamijOnmEe go? E mu faxama xE? ⁶ N ma masenyi nun n ma seRiye, a mu wo benbae lixi?»

A to gE na masenyi ra, nama naxa tuubi, e fa a fala e boore bE, «MangE Alatala bara won ma fe rabaxie sare ragbilen won ma.»

⁷ Kike fu nun keren nde xi mOxOnEn nun naani nde, Sebati kike, Dariyusi xa mangEya nE firin nde, Alatala naxa a masen Annabi Sakari bE, BeRekaya xa di, Ido xa mamadi, ⁸ «To kOe ra n bara yi laamatunyi to. XEmE nde nu na soe gbeeli fari, a nu tixi miriti wurie tagi fole kui. Soe gbeelie, soe fOoRe, nun soe fiixEe nu na a xanbi ra. ⁹ N naxa a maxOrin, «N Marigi, munse na yee tan na?» MalekE naxan nu wOyEnma n na, a naxa a fala, «N a masenma nE i bE.» ¹⁰ Mixi naxan nu tixi miriti wurie tagi, a naxa a fala, «Alatala xa xEerae nan e ra naxee dunija ijere ma.» ¹¹ E naxa dEntEge sa Alatala xa malekE bE naxan nu tixi miriti wurie tagi, «Muxu bara dunija birin ijere, dunija mixi birin raxaraxi, e na bOnesa kui.» ¹² Alatala xa malekE naxa a fala, «MangE Alatala, i fama kinikinide Darisalamu nun Yudaya xa taae ma mun tEmui? I xOnOxi e ma kabi nE tongo solofere.» ¹³ Alatala naxa na malekE ralimaniya, a a madundu, malekE naxan nu wOyEnma n na.»

¹⁴ «Na malekE naxa a fala n bE, «I xa a fala, MangE Alatala xa masenyi nan ya: Darisalamu nun Siyon rafan n ma. N mu tinma e xa bira xanuntenyi gbEte fOxo ra.

¹⁵ N bara xɔnɔ si gbɛtɛɛ ma naxee ɲɔxɔ a ma tɔɔrɛ yo mu nɔma e lide. Singe n nu xɔnɔxi dondoronti n ma ɲama ma, kɔnɔ sie tan bara nde sa n ma ɲama xa tɔɔrɛ xun ma.»

¹⁶ «Na nan a ra, Alatala naxa a masen, «N man kinikinima nɛ Darisalamu ma, n man n ma banxi tima nɛ. Luuti ibɛndunma nɛ Darisalamu taa xun ma alako na xa maniya, na taa man xa gbilen ti ra.» Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki. ¹⁷ I man xa a fala, «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: Harige man luma n ma taae kui, n man Siyon madundu ma nɛ, n man Darisalamu sugandima nɛ.»»

2

Laamatunyi firin nde: Ferie nun xabuie

¹ N naxa yi laamatunyi to: N bara feri naani to. ² N bara malekɛ maxɔrin, naxan nu wɔyɛnma n na, «Munse na yee ra?» A naxa n yaabi, «Sɛnbɛmae nan yee ra naxee Yudaya, Isirayila, nun Darisalamu rayensenxi.»

³ Na tɛmui, Alatala naxa xabui naani masen n bɛ. ⁴ N naxa maxɔrinyi ti, «Yee faxi munse rabade be?» A naxa n yaabi, «Yi feri naani misaalixi sɛnbɛmae nan na naxee Yudaya rayensenxi mixi yo mu nɔ a xunyi rakelide. Kɔnɔ yi xabuie faxi e magaaxude nɛ, e si gbɛtɛ sɛnbɛmae rabira, naxee kelixi Yudaya bɔxi xili ma alako e xa Yudayakae rayensen.»

Laamatunyi saxan nde: Maniya luuti

⁵ N naxa yi laamatunyi to: Xɛmɛ nde nu na, maniya luuti nu suxuxi a yi ra. ⁶ N naxa a maxɔrin, «I siga minden?» A naxa n yaabi, «N Darisalamu nan maniyafe, alako n xa a gboe nun a kuyɛya kolon.»

⁷ Malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na, a naxa siga yare, malekɛ gbɛtɛ naxa fa a ralande. ⁸ A naxa a fala a bɛ, «I gi, sa a fala yi sɛgɛtala bɛ, a Darisalamukae nun xurusee fama nɛ wuyade han tɛtɛ mu nɔ e rabilinde sɔnɔn.» ⁹ Alatala xa masenyi nan ya: «N tan yati e makantama nɛ. N luma nɛ e bɛ alɔ tɛtɛ tɛ daaxi, n ma nɔrɛ fa lu e tagi.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo wo gi, wo wo gi!

Wo xa keli ɲamanɛ ma

naxan na kɔɔla ma.»

Alatala xa masenyi nan ya:

«Singe n nu bara wo rayensen yɛ duniɲa ma.

¹¹ Siyon mixie, wo wo gi.

Wo tan naxee na Babilɔn,

wo xa keli naa.»

¹² Mangɛ Alatala naxa a masen n bɛ,

a naxan xɛɛxi binyɛ kui,

fe falafe yi sie xa fe ra naxee wo tɔɔrɔxi:

«Naxan a bɛlɛxɛ dinma wo ra,

a luxi nɛ alɔ na kanyi bara a bɛlɛxɛ din Ala ra.»

¹³ N na keli e xili ma,

e findi e xa konyie xa konyie ra.

Na kui wo a kolonma nɛ

a Mangɛ Alatala nan n xɛɛxi.

¹⁴ «Darisalamukae, wo wo xui ite sɛɛwɛ kui, barima n fama nɛ lude wo tagi.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁵ Si wuyaxi fama nɛ Alatala ma na lɔxɔɛ,

e fa findi n ma ɲama ra.

N luma nɛ wo tagi,

wo fa a kolon

a Mangε Alatala nan n xεεxi wo ma.

¹⁶ Yudaya man findima Alatala gbe nan na a xa bɔxi sɛniyɛnxi kui.

A man fama nε Darisalamu sugandide.

¹⁷ Adamadi birin xa a sabari Alatala bε, a na kelife a xa yire sɛniyɛnxi.

3

Laamatunyi naani nde: Sεrεxεdubε kuntigi

¹ A naxa sεrεxεdubε kuntigi Yosuwe masen n bε, a nu tixi Alatala xa malekε ya i. Sentanε nu tixi a yirefanyi ma a xa a tɔɔɲεgε. ² Alatala naxa a fala Sentanε bε, «N tan, Alatala naxan Darisalamu sugandixi, n bara a fala i bε Sentanε, i sabari! Yege xuntunyi xa mu na yi xεmε ra naxan baxi tε dε i?»

³ Yosuwe nu tixi malekε ya i, dugi nɔxɔxi nan nu ragoroxi a ma. ⁴ Malekε naxa a fala a booree bε naxee nu tixi Yosuwe sεεti ma, «Wo dugi nɔxɔxie ba a ma.» A man naxa a fala Yosuwe bε, «A mato, n bara i xa yunubi ba, n bara dugi tofanyie ragoro i ma.» ⁵ N naxa a fala, «Wo xa xunyi ratofan se sɛniyɛnxi dɔxɔ a xunyi ma.» E naxa xunyi ratofan se sɛniyɛnxi dɔxɔ a xunyi ma, e naxa dugie ragoro a ma. Alatala xa malekε nu tixi naa.

⁶ Alatala xa malekε naxa yi masenyi ti Yosuwe bε, ⁷ «Mangε Alatala xa masenyi nan ya: Xa i ɲεrε n ma kirae xɔn, xa i n ma yaamarie suxu, i fama nε n ma banxi raprεrεde, i fa n ma tεtε makantade. Na tεmui i yire sɔtɔma nε be yee tagi. ⁸ Sεrεxεdubε kuntigi Yosuwe, i tan nun naxee dɔxɔxi i ya i, wo wo tuli mati. Wo bara findi misaali ra. N fama n ma konyi xεεde, naxan xili <Salonyi.> ⁹ Wo xa gεmε mato n naxan dɔxɔxi Yosuwe ya i. Ya solofere na na gεmε kerenyi ma. N sεbɛli tima nε a ma, n man fa yi bɔxi xa yunubi ba lɔxɔε keren kui.» Mangε Alatala xa masenyi nan na ki. ¹⁰ «Na lɔxɔε, wo wo boore xilima nε, wo xa lu yire keren wo xa wɛni bili nun xɔrε bili bun ma.» Mangε Alatala xa masenyi nan na ki.

4

Laamatunyi suuli nde: Lanpui dɔxɔ se

¹ Malekε naxan nu wɔyɛnma n na, a naxa fa n naxunude, alɔ e mixi raxunuma ki naxε xixɔli ma. ² A naxa n maxɔrin, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N lanpui dɔxɔ se xεεma daaxi nan toxi, bitirε na a xuntagi, ture ra a kui. Lanpui solofere gbakuxi a ma, ture gorode solofere, ture rasoma na lanpui soloferee kui. ³ Oliwi wuri bili firin tixi ture bitirε sεεti firinyie ma, keren a yirefanyi ma, keren a kɔɔla ma.» ⁴ N naxa malekε maxɔrin, naxan nu wɔyɛnma n na, «N marigi, munse na yee ra?» ⁵ A naxa a fala n bε, «I mu a kolon?» N naxa a yaabi: «N marigi, n mu a kolon.» ⁶ Na tεmui a naxa a masen n bε, «Alatala xa masenyi nan ya, a naxan tixi Sorobabeli bε, <Wo sɛnbε mu nɔma sese ra. N tan nan Xaxili nɔma a rabade.> Mangε Alatala xa masenyi nan ya.»

⁷ «Geya xungbe naxan na Sorobabeli ya ra, n na findima nε fiili ra. A fama nε gεmε fanyi raminide banxi ti se ra, ɲama fa a fala e xui itexi ra, <Ala xa hinne a ra, Ala xa hinne a ra!»

⁸ Alatala naxa yi masenyi ti n bε, ⁹ «Sorobabeli bara yi banxi ti fɔlɔ, a man a rapɔnma nε.» Na kui wo a kolonma nε a Mangε Alatala nan n xεεxi wo yire. ¹⁰ Nde yoma fe fɔle xuri ma? Nama na wali se to Sorobabeli bεlεxε, e ɲεlɛxinma nε.

Malekε naxa a fala n bε, «Na lanpui solofere findixi Alatala yae nan na naxee dunijɲa ɲrεrεma.» ¹¹ N naxa a maxɔrin a ma, «Munse na na oliwi wuri bili firinyi ra, naxee na lanpui dɔxɔ se yirefanyi ma nun a kɔɔla ma?» ¹² N man naxa a maxɔrin a ma, «Munse na na oliwi salonyi firinyie ra, naxee na ture gorode xεεma daaxi firinyie sεεti ma, oliwi ture dangima naxee kui?» ¹³ A naxa a fala n bε, «I mu a kolon e naxee misaalixi?» N naxa a yaabi, «N marigi, n mu a kolon.» ¹⁴ A naxa a fala n bε, «Mixi firin nan e ra Ala naxee sugandixi, a ture ifili e xunyi ma, e xa wali dunijɲa birin Marigi bε.»

5

Laamatunyi senni nde: Dankε kεedi

¹ N man naxa laamatunyi to naxan findixi kεedi makuntanxi ra koore ma. ² Malekε naxa n maxorin, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N kεedi makuntanxi nan toxi koore ma, a kuya nongon ya moxon, a igbo nongon ya fu.» ³ A naxa a fala n bε, «Dankε sεbexi na kεedi ma naxan masenxi bōxi yire birin. A sεbexi mujieti nun mixie nan bε, naxee e kalima wule ra, e birin fama nε keride yi bōxi ma. ⁴ Mangε Alatala xa masenyi nan ya, «N yi dankε rasoma nε mujietie xa banxie kui, a nun mixi naxee e kalima n xili ra kōnō e fa wule fala. Na dankε luma nε e xa banxie kui han a birin kana.»»

Laamatunyi solofere nde: Ginε na busali kui

⁵ Malekε naxan nu woyenma n na, a naxa makore n na, a fa a fala n bε, «A mato naxan na minife yakosi.» ⁶ N naxa a maxorin, «Munse a ra?» A naxa n yaabi, «Busali nan a ra, naxa xa fe naxaxie na naxan kui.» ⁷ Derakote binye to ba a dε ra, a naxa a to ginε nde dōxoxi a kui. ⁸ Malekε naxa a fala n bε, «Fe naxaxi misaali nan yi ginε ra.» A man naxa ginε radin busali kui, a fa a dε rakoto derakote binye ra.

⁹ N to n ya rakeli, n naxa ginε firin to. Gabutenyi gbongboe daaxie nu na e ma, e nu na naxaxie koore ma. E naxa na busali tongo, e a xanin koore ma. ¹⁰ N naxa malekε maxorin, naxan nu woyenma n na, «E na busali xaninfe minden?» ¹¹ A naxa n yaabi, «E na a xaninfe Babilon bōxi nan ma, e banxi tima a bε dεnnaxε, a xa lu naa.»

6

Laamatunyi solomasaxan nde: Sōori ragise naani

¹ N man naxa laamatunyi to. Sōori ragise naani nu na minife geya firinyie longori ra. Na geyae nu yailanxi yoxui nan na. ² Soe gbeelie nan nu na sōori ragise singe bēndunfe, soe fōore nan nu na sōori ragise firin nde bēndunfe, ³ soe fiixεe nan nu na sōori ragise saxan nde bēndunfe, soe makatunxie nan nu na sōori ragise naani nde bēndunfe. ⁴ N naxa malekε maxorin, naxan nu woyenma n na, «N marigi, munse yee ra?»

⁵ Malekε naxa n yaabi, «Foye naani nan e ra, Dunija Marigi na naxee raminife. ⁶ Soe fōore sigama namanε kōola nan ma, soe fiixεe sigama namanε sogegorode nan ma, soe makatunxie sigama namanε yirefanyi nan ma.» ⁷ Yi soe sēnbεmae to nu wama sigafe dunija naxaxie, malekε nde naxa a fala e bε, «Wo siga bōxi naxaxie.» E naxa keli keren na. ⁸ Ala naxa a fala n bε a xui itexi ra, «I bara a mato, naxee sigaxi namanε kōola ma, e bara n waxonfe raba naa.»

Yosuwe xa mangεya

⁹ Alatala xa masenyi nan ya: ¹⁰ «Xeledayi, Tobiya, nun Yedayi na fa kelifε konyiya kui Babilon bōxi ma, i xa e xa fangadamae rasuxu. Na lōxōe i xa siga Sofoni xa di Yosiya yire ¹¹ na gbeti nun na xεema ra. I xa mangεya tōnxuma rafala na ra, i fa a dōxō sērexedube kuntigi Yosuwe xun ma, Yehosadaki xa di. ¹² I xa a fala a bε, «Mangε Alatala xa masenyi nan ya: Yi mixi naxan xili «Salonyi.» Na salonyi bulama nε, a fa Alatala xa hōrōmōbanxi ti. ¹³ A tan nan Alatala xa hōrōmōbanxi tima, mangεya tōnxuma luma nε a yi, a dōxō a xa kibanyi kui, a naxa yamari. Sērexedube nde fan dōxōma nε a xa kibanyi kui. Bōnesa lu e firinyi tagi.» ¹⁴ Mangεya tōnxuma luma nε Alatala xa hōrōmōbanxi kui Helemi, Tobiya, Yedayi, nun Sofoni xa di Heni yi ra.»

¹⁵ «Mixi naxee makuya, nee fama nε Alatala xa hōrōmōbanxi tide. Na kui wo a kolonma nε a Mangε Alatala nan n xεexi wo ma. Na birin fama nε rabade xa wo wo Marigi Alatala xui suxu a fanyi ra.»

7

Sunyi

¹ Dariyusi xa mangεya nε naani nde, Kisilewi kike solomanaani nde, xi naani nde lōxōe, Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari bε. ² Betelikae nu bara Sareseri nun

Regemi Meleki nun e xa mixie xEE Alatala maxandide. ³ E man xa MangE Alatala xa sEEXEdubEE, naxee nu na hOwOmbanxi kui, a nun namijOnmEE maxOrin, «Muxu lan muxu xa muxu wa xui ramini kike suuli nde ra, muxu xa sunyi suxu alO muxu a rabaxi jE wuyaxie ra ki naxE?»

⁴ MangE Alatala naxa masenyi ti n bE yi ki, ⁵ «Nama nun sEEXEdubEE maxOrin n bE, «Wo to nu sunyi suxuma sunnunyi kui na kike suuli ndee nun na kike solofere ndee jE tongo solofere bun ma, wo nu sunma n tan nan bE? ⁶ Wo to nu wo dEgema nun wo wo minma, wo mu a rabaxi wo yEte xa bE? ⁷ Alatala mu na masenyi mOoli ti a xa namijOnmE singee saabui xa ra, Darisalamu nun a rabilinyi nu sabatixi bOjEsa kui tEmui naxE? Na tEmui, mixie nu na Negewi nun Sefela bOxi ma.»

⁸ Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari bE yi ki, ⁹ «MangE Alatala xa masenyi nan ya: «Wo xa kiiti sa tinxinyi kui. Wo xa hinnE wo boore ra kinikini kui. ¹⁰ Wo naxa kaajE ginEE, kiridie, bOxi xOjEE, nun setaree tOwO. Wo naxa nate jEaxi tongo wo bOjE kui wo booree xa fe ra.» ¹¹ KOwO e mu tin na masenyi ra, e naxa e kobe so, e mu e tuli mati na ra. ¹² E bOjEE naxa xOwO alO diyaman, e naxa tondi MangE Alatala xa sEriyE suxude, a Xaxili SEniyEnxi nu bara naxan nasanba namijOnmE singee ma. Na nan a ra MangE Alatala naxa xOwO e ma a belebele ra. ¹³ A to e xili, e naxa tondi a xui suxude. YakOsi, xa e tan bara a xili, a mu e xa maxandi suxuma de.» MangE Alatala xa masenyi nan ya, ¹⁴ «N e rayensen nE sie birin ya ma e mu naxee kolon. E to keli e xa bOxi ma, dEnnaxE nu bara rabEjin, mixi yo mu dangima dEnnaxE, mixi yo mu sigama dEnnaxE. BOxi fanyi findi gbaloe bOxi ra e tan nan saabui ra.»

8

Ala xa laayidi Darisalamu xa fe ra

¹ MangE Alatala xa masenyi nan ya: ² MangE Alatala naxa a masen, «N mu wama n firin nde xOwO Siyon. N ma jEama xa fe xOwOwO n ma ki fany.» ³ Alatala naxa a masen, «N man fama nE Siyon, n xa lu wo tagi Darisalamu. Darisalamu fama nE xilide «Taa nOndila.» MangE Alatala xa geya fama nE xilide «Geya SEniyEnxi.»

⁴ MangE Alatala xa masenyi nan ya: «XEmOxie nun jEEXEforie man luma nE Darisalamu malan yire, yisuxuwuri suxu e yi e xa simaya xOwOwO xa fe ra. ⁵ DimEdie fan luma nE bere ra taa malandee.»

⁶ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «Hali a fa findi tErenna ra yi waxati jEama dOwOwO bE, MangE Alatala mu nOma kaabade na fe ma.»

⁷ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «N nan n ma jEama rakisima nE jEamanEE ma naxee kelima sogetede nun sogegorode. ⁸ N e ragbilenma nE Darisalamu. E findima nE n ma jEama ra, n fan findi e Marigi Ala ra nOndi nun tinxinyi kui.»

⁹ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «Wo wo sEnbe so, wo tan naxee nu bara yi masenyi mE namijOnmEE saabui ra MangE Alatala xa banxi kOwOrin tEmui naxE. Wo wo sEnbe so alako yi banxi xa jOwO. ¹⁰ Beenu na wali xa fOwO, wali sare yo mu nu na walikEE bE. Hali ningee mu donse sOwO e xa wali kui. Wali birin mu nu nOma sOwOyade, barima n nu bara yaxuijEa ramini mixie tagi. ¹¹ KOwO yakOsi n mu yi jEama dOwOwO tOwOwOwO alO singe.» MangE Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² «BOjEsa luma nE bOxi ma. WEni bilie bogima nE, bOxi daxamui raminima nE, tune ye fama nE. N na birin soma nE yi jEama dOwOwO yi ra e kE ra. ¹³ Singe Yudaya bOwOwO nun Isirayila bOwOwO findi nE dankE ra sie tagi, kOwO yakOsi, n to wo rakisi, wo findima nE e bE saabui ra e barakE sOwO. Wo naxa gaaxu, wo wo sEnbe so.»

¹⁴ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «Wo benbae to n naxOwO, n naxa nate tongo n xa wo jEaxankata. N mu tin gbilende na nate fOwO ra. ¹⁵ KOwO yakOsi n bara nate tongo, n xa fe fanyi raba wo bE, Darisalamu nun Yudaya bOwOwO. Wo naxa gaaxu. ¹⁶ Wo xa yi masenyi rabatu: Wo xa nOndi fala wo boore bE, wo xa kiiti sa nOndi nun tinxinyi kui. ¹⁷ NaaxuijEa naxa lu wo bOjE kui wo booree mabiri. Wo naxa wo kali wule kui, barima na fe mOoli mu rafan n ma.» MangE Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ MangE Alatala xa masenyi nan ya, ¹⁹ «MangE Alatala naxa a masen wo sunyi naxee suxuma kike naani nde, kike suuli nde, kike solofere nde, nun kike fu nde ra, nee xa findi sali sEEWE daaxie ra. Nɔndi nun bɔɲesa xa rafan wo ma.»

²⁰ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «Mixi gbege fama nE fade kelife ɲamanE gbETE ma. ²¹ Mixie luma siga ra yire gbETE e sa a fala mEnnikae bE, «Won xEE MangE Alatala maxandide, won birin na a ra.» ²² SEnbema wuyaxie kelife ɲamanE gbETE ma, e fama nE MangE Alatala fende Darisalamu, e a maxandi.»

²³ MangE Alatala xa masenyi nan ya, «Na lɔxɔEe ɲamanE gbETE mixi fu fama nE kankande Yuwifi keren ma, e fa a fala a bE, «Won birin na a ra, barima muxu bara a kolon Ala na wo fE ma.»»

9

Si gbETE xa kiiti

¹ Alatala bara masenyi xɔɔxɔE ti
Xadaraki xa bɔxi xa fe ra.
Na masenyi bara Damasi taa fan li.
Alatala gbe nan adamadi birin na,
Isirayila bɔnsɔEe fan a gbe.

² Na masenyi bara Xamata taa li,
naxan na Damasi naaninyi mabiri.
A bara Tire nun Sidɔn fan li,
hali lɔnnilae nan to e ra.

³ Tire bara taa makantaxi ti,
a xa gbeti bara gbo alɔ mEYENyi,
a xa xEema bara gbo alɔ boora.

⁴ Kɔnɔ Marigi na birin bama nE a yi,
a a xa tETE radin baa ma, a fa taa gan.

⁵ Asikalɔn na na to,
a fan luma nE gaaxui kui.
Gasa nun Ekiron fan gaaxuma nE,
e sERENma nE barima e xa xunnakeli bara findi yaagi ra.
Gasa mangE faxama nE,
mixi yo mu luma Asikalɔn sɔnɔn.

⁶ Si masunbuxi fama nE sabatide Asidodi.
«N Filisitakae xa yETE igboɲa ragoroma nE.

⁷ N faxE tife ɲɔnma nE mEnni.»
ɲama dɔnxɔE fama nE birade muxu Marigi Ala fɔxɔ ra.
E sabatima nE Yudaya xabilEe ya ma.
Ekiron luma nE alɔ Yebusu.

⁸ «N na n ma banxi kanta ma nE,
alako sɔɔri gali yo naxa a kana.
Naxan fama, naxan dangima,
e mu nɔma sese ra,
barima yakɔsi n ɲENgi saxi a xɔn ma.»

⁹ Siyonkae, wo xa ɲELExin.
Darisalamukae, wo xa wo xui ite sEEWE kui.
Wo xa mangE na fafe wo yire.
A tinxin. A kisixi.
A mu a yETE igboma,
a soma taa kui sofale nan fari,
sofale xEMEMA, sofale ginEMA xa di.

¹⁰ «N sɔɔri ragise bama nE Efirami bɔxi ma,
n soee bama nE Darisalamu.

Gereso xalie mu luma naa.»

A bɔɔŋɛsa nan masenma sie bɛ.

A xa mangɛya xungboma nɛ yire birin,
kelife baa xungbe ma, a sa dɔxɔ xure xungbe ra.

¹¹ «N bara wo xa mixi suxuxie xun sara
won ma saatɛ xa fe ra
naxan xirixi sɛrɛxɛ wuli daaxi ra.
E nu na fe xɔrɔxɔɛ kui,
alɔ mixi naxee ragoroxi kɔlɔnyi nde kui, ye mu na naxan kui.

¹² Wo xa gbilen taa makantaxi kui,
wo tan geelimani naxee xaxili tixi n na.

To n xa a fala wo bɛ,
n wo harige ragbilenma nɛ wo ma,
n man fa a xunmasa.

¹³ Yudaya findima nɛ n ma xali ra.
Efirami luma nɛ alɔ n ma tanbɛɛ.
Siyonikae findima nɛ n ma sɔɔrie ra
Girɛkikae xili ma.
N ma santidɛgɛma nan i ra.»

¹⁴ Alatala a yɛtɛ makɛnɛnma nɛ e bɛ,
a xa tanbɛ lu alɔ seyamakɔnyi.
Marigi Alatala sara fema nɛ,
a lu alɔ turunnaadɛ.

¹⁵ Mangɛ Alatala e makantama nɛ.
E xa geresosee kanari rabama nɛ,
e wuli ifili alɔ sɛrɛxɛdubɛɛ
naxan xuruse kɔn naxabama,
e fa na wuli kasan sɛrɛxɛbade ma.

¹⁶ E Marigi Alatala e rakisima nɛ na lɔxɔɛ,
alɔ xuruse dɛmadonyi a xa xurusee kantama ki naxɛ.
Ala xa ɲama luma nɛ alɔ diyaman naxan yanbama bɔxi ma.

¹⁷ E tofanma nɛ, e rayabu.
Baloe fanyi sɛgɛtalae xungboma nɛ,
minse fanyie sungbutunyie rayabu.

10

Ala xa hinnɛ

¹ Wo xa Alatala maxandi ɲɛmɛ tɛmɛi.
Alatala fama nɛ tunɛ belebele ra wo bɛ,
alako wo xa xɛɛ xa fan.

² Kuyee wule falama,
sematoee mu nɔndi toma,
e xiyeɛ fasarima wule ra,
e xa madundui fufafu na a ra.
Na birin bara a niya ɲama xa lɔɛ alɔ xurusee.
E na tɔɔrɛ kui barima xuruse dɛmadonyi mu na e bɛ.

³ N bara xɔnɔ na xuruse dɛmadonyie ma.

N e xa yareratɛ ɲaxankatama nɛ.
Yudaya luma nɛ alɔ Mangɛ Alatala xa xurusee,
a mɛɛnima nɛ e ma.
E fama nɛ binyɛ sɔtɔde,
alɔ sɔɔri mangɛ xa soe.

⁴ Mixi nde kelima nɛ Yudaya
naxan misaalima gɛmɛ ra banxi tixi naxan fari,

naxan misaalima wuri ra kiri banxi xirixi naxan na,
naxan misaalima xali geresose ra.

Mangɛ birin fatanxi Yudaya bɔnsɔɛ nan na.

⁵ Yudayakae findima nɛ sɛnbɛmae ra,
naxee e yaxuie maboronma gere kui,
barima Alatala na e fɛ ma.
E yaxuie xa soe ragimae luma nɛ yaagi kui.

⁶ «N Yudaya bɔnsɔɛ xun nakelima nɛ,
n Yusufu bɔnsɔɛ rakisi,
n e xa taae yailan,
barima n bara kinikini e ma.
E fama nɛ lude alɔ n mu e rabɛɾin.
E Marigi Alatala nan n na,
n e xa duba suxuma nɛ.

⁷ Efirami bɔnsɔɛ fan findima nɛ sɛnbɛmae ra.
E sɛɛwama nɛ dangife siisilae ra.

E xa die na birin toma nɛ, e fan ɾɛlexin.
E birin bɔɾɛ sɛɛwama nɛ Alatala xa fe ra.

⁸ N nan n ma ɾama maxilima nɛ, n xa e xun sara,
e xa wuya dangife singe ra.

⁹ Hali n to e rayensenxi sie ya ma,
e e ratuma nɛ n ma fe ma yire makuye.
E tan nun e xa die kisima nɛ,
e man fa gbilen e xɔnyi.

¹⁰ N e rafama nɛ kelife Misira bɔxi ma,
n e malan kelife Asiriya bɔxi ma.
N man Galadi nun Liban bɔxi fima nɛ e ma,
kɔɔ e kɔnti dangima nɛ na birin na.

¹¹ E xa tɔɔɛ bara lu alɔ baa mɔɔɔnyie,
kɔɔ Ala na mɔɔɔnyie ragoroma nɛ.
Nili xure bara a niya e xa lu konyiya kui,
kɔɔ na xure bara xɔri.
Asiriya xa yɛtɛ igboɾa goroma nɛ,
Misira xa mangɛya ɾɔn.

¹² N tan nan e sɛnbɛ soma,
e fama nɛ ɾɛɛde n xili ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

11

Xuruse dɛmadonyie

¹ Liban bɔxi, i xa wuri birin fama nɛ gande.

² Wo fama nɛ wade wo xui itexi ra,
barima sipirɛ, sɛdiri, nun konde bilie fama nɛ birade.
Basan wondi belebele bara kana.

³ Xuruse dɛmadonyie wama nɛ,
barima fiili bara kana.
Yɛtɛɛ xaɾɾɛma nɛ,
barima Yurudɛn fɔtɔnyi bara kana.

⁴ N Marigi Alatala a masen nɛ,
«Wo xa xurusee dɛ madon,
naxee fama faxade.

⁵ Mixi naxee e sarama
e fama nɛ e kɔn naxabade kinikinitareɾa kui.
Naxee e matima e a falama nɛ,

«Ala tantu.
N bara banna.»
Xuruse dɛmadonyie mu kinikinima e ma.»
⁶ Alatala xa masenyi nan ya:
«N fan mu kinikinima yi ꞓama ma.
N bara e birin lu e boore yi ra,
e xa mangɛ yi ra,
alako ꞓama xa ꞓaxankata.
N mu mixi yo ratangama na ma.»

⁷ Na kui n naxa xurusee tɔɔɔxi dɛ madon, naxee nu lanxi e xa faha. N naxa yisuxuwuri firin tongo. N naxa keren xili sa «Hinne,» boore «Lanyi.» N naxa xurusee dɛ madon. ⁸ N naxa xuruse dɛmadonyi saxan kerri kike keren bun, barima e mu rafanxi n ma sɔnɔn, n fan mu rafanxi e ma. ⁹ N naxa a fala xurusee bɛ, «N mu wo dɛ madonma sɔnɔn. Naxan lan a xa faha, a xa faha. Naxan lan a xa siga, a xa siga. Naxan lan a xa lu be, a xa a boore faha.» ¹⁰ N naxa n ma yisuxuwuri tongo naxan xili «Hinne,» n naxa a igira. Na misaalixi saatɛ nan na naxan xirixi n tan nun sie birin tagi. Na saatɛ bara kana. ¹¹ N to na kana xurusee tɔɔɔxi ya xɔri, e naxa a kolon n nu bara Alatala xa masenyi fala. ¹² N naxa a fala e bɛ, «Xa a wo kɛnɛn, wo n ma wali sare fi n ma, xa na mu a ra wo a lu na.» E naxa kɔbiri kole tongo saxan fi n ma wali sare ra. ¹³ Alatala naxa a fala n bɛ, «Xa e n ma wali tide toma na ki nɛ, a sare mu gbo, a wɔlɛ. Fɛɓɛ yailanma xa na tongo.» N naxa na kɔbiri kole tongo saxan tongo, n naxa e wɔlɛ Alatala xa banxi kui mixi nde bɛ naxan fɛɓɛ yailanma. ¹⁴ Na dangi xanbi, n naxa n ma yisuxuwuri igira naxan nu xili «Lanyi,» barima lanyie mu na Yudaya nun Isirayila tagi sɔnɔn.

¹⁵ Alatala naxa a fala n bɛ, «I man xa xuruse dɛmadonyi xaxilitare xa walisee tongo. ¹⁶ N xuruse dɛmadonyi rakelima nɛ yi bɔxi ma naxan mu a ꞓɛngi sama xurusee xɔn ma. Xa xuruse keren bara lɔɛ, a mu sigama a fende. Xa keren bara maxɔnɔ, a mu a dandanma. Xa keren bara xungbo fɔlɔ, a a sube birin donma nɛ han a a tore li.»

¹⁷ «Naxankatɛ na xuruse dɛmadonyi ꞓaaxi bɛ,
naxan xurusee rabɛɓinma.
Santidegɛma xa a bɛlɛxɛ sɛgɛ,
a xa a ya sɔxɔ.
A bɛlɛxɛ naxa nɔ fefe ra,
a ya naxa fe yo to.»

12

Yudaya xa xunnakeli

¹ Alatala bara masenyi xɔɔɔxɔɔɛ ti Isirayila xa fe ra.

Alatala xa masenyi nan ya,
naxan koore nun bɔxi daaxi,
naxan xaxili so adamadi yi ra:

² «N fe xungbe rabama nɛ Darisalamu bɛ, duniꞓa sie tagi.

Mixi na fa Darisalamu gereɛde,
n kaabanako rabama nɛ Yudaya bɛ.

³ Na lɔxɔɛ, n Darisalamu findima nɛ gɛmɛ binye ra si birin bɛ.

Naxan katama na itefe ra,
na kanyi maxɔnɔma nɛ.

Duniꞓa si birin malanma nɛ a xili ma.»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Na lɔxɔɛ, n sɔɔri nun a xa soe radaxuma nɛ.

N nee findi dɔnxui ra.

N Yudaya bɔnsɔɛ matoma nɛ,
n nan n ꞓɛngi sa e xɔn ma.

⁵ Yudaya mangɛɛ a falama nɛ e bɔɲɛ kui,
 ‹Darisalamukae sɛnbɛ gboxi
 e Marigi Alatala nan saabui ra.›
⁶ Na lɔxɔɛ, n Yudaya mangɛɛ luma nɛ
 alɔ tɛ wolenxi yege xɔɔra,
 xa na mu alɔ tɛ na din sɛxɛ ra.
 E fama nɛ si birin halakide naxan na e rabilinyi.
 Darisalamu mu kanama.
⁷ Alatala Yudaya taaɛ nan singe rakisima,
 alako Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae
 xa binyɛ naxa dangi Yudaya mixie ra.
⁸ Na lɔxɔɛ, Alatala Darisalamukae makantama nɛ.
 Ala a niyama nɛ mixi taganxi xa Dawuda sɛnbɛ sɔtɔ.
 Dawuda xabilɛ sɛnbɛ gboma nɛ Ala saabui ra.
 Alatala xa malekɛ a ɲɛrɛma nɛ e ya ra.
⁹ Na lɔxɔɛ, n si birin halakima nɛ
 naxɛɛ Darisalamu gerema.

¹⁰ N hinnɛ nun kinikini luma nɛ
 Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae xaxili ma.
 E fama nɛ e ya rafindide n ma, e n tan naxan sɔxɔxi.
 E sunnunma nɛ n ma fe ra,
 alɔ mixi naxan xa di singe bara faxa.
 E e wa xui raminima na ki nɛ.
¹¹ Na lɔxɔɛ, sunnunyi gboma nɛ Darisalamu,
 alɔ Hadada Rimɔn sunnunxi Megido gulunba kui ki naxɛ.
¹² Nama birin sunnunma nɛ xabilɛ ki ma.
 Dawuda xabilɛ luma nɛ a xati ma.
 Natan xabilɛ fan luma nɛ a xati ma.
 Xɛmɛɛ nun ginɛɛ mu sunnunma yire keren.
¹³ Lewi xabilɛ luma nɛ a xati ma.
 Simeyi xabilɛ luma nɛ a xati ma.
 Xɛmɛɛ nun ginɛɛ mu sunnunma yire keren.
¹⁴ Xabilɛ birin luma nɛ a xati ma.»

13

Nama sɛniyɛnxi

¹ Na lɔxɔɛ, dulonyi minima nɛ
 naxan nɔma Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae
 yunubi bade.
² Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Na lɔxɔɛ, n kuyɛɛ xili bama nɛ wo dɛ kui,
 wo nɛɛmu e ma.
 N e xa namijɔnmɛɛ nun e xa sɛniyɛntareɲa kerima nɛ.
³ Xa mixi nde suusama namijɔnmɛ masenyi tide,
 a nga nun a baba naxan a barixi e a falama a bɛ,
 ‹I xa faxa, barima i bara wule fala Alatala xili ra.›
 A nga nun a baba naxan a barixi,
 e a sɔxɔma nɛ na masenyi xa fe ra.
⁴ Na lɔxɔɛ, namijɔnmɛɛ birin yaagima nɛ
 e xa masenyie xa fe ra.
 E mu namijɔnmɛ dugi ragoroma e ma sɔnɔn
 alako e xa mixi madaxu.
⁵ E birin a falama nɛ,
 ‹Namijɔnmɛ mu n na.

Kabi n dimɛdi tɛmui n xɛ nan tun safe.»

⁶ Kɔnɔ e a maxɔrinma nɛ,
«Munse na yi nari ra i bɛlɛxɛɛ ma?»

A e yaabima nɛ:

«N xanuntenyi nan n maxɔnɔxi.»»

⁷ «Santidɛgɛma, keli n ma xuruse dɛmadonyi xili ma,
keli mixi xili ma naxan na n sɛɛti ma.»

Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:

«Santidɛgɛma, xuruse dɛmadonyi faxa,
yɛxɛɛɛ rayensen yɛ.

N fama nɛ yɛxɛɛyɔrɛɛ naxankatade.»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

«Nama dɔxɔ firin faxama nɛ,

kɔnɔ a dɔxɔ saxan nde baloma nɛ.

⁹ N na dɔxɔ saxan nde sama nɛ tɛ i,
n e raxunu alɔ gbeti.

N xa e mato alɔ xɛɛma.

A na n maxandi, n a xa duba suxuma nɛ.

N fama nɛ a masende, «N ma nɔama nan ya,»

a fan a masen, «Alatala nan muxu Marigi Ala ra.»»

14

Alatala fa lɔxɔɛ

¹ Alatala xa lɔxɔɛ fafe.

Wo yaxuie wo harige itaxunma nɛ e boore ma wo ya xɔri.

² N si birin malanma nɛ Darisalamu gere xili ma.

E soma nɛ taa kui, e banxi kana, e dutun ginɛɛ ma.

E nɔama sɛɛti xaninma nɛ konyiya kui,

e boore sɛɛti lu taa kui.

³ Alatala kelima nɛ a sa na sie gere a gere ki ma.

⁴ Na lɔxɔɛ Ala tima nɛ Oliwi geya fari,

naxan na Darisalamu ya ra sogetede mabiri.

Oliwi geya ibɔɔma nɛ a tagi,

kelife sogetede han sogegorode.

Gulunba luma nɛ geya firin tagi,

keren na kɔɔla ma, keren na yirefanyi ma.

⁵ Na tɛmui wo wo gima nɛ gulunba kui

n ma geyae tagi han Aseli.

Wo wo gima nɛ

alɔ wo wo gixi bɔxi xa sɛrɛnyi ya ra ki naxɛ,

Yudaya mangɛ Yusiya xa waxati.

Na tɛmui n Marigi Alatala fama nɛ,

a nun a xa sɛniyɛntɔɛɛ ra.

⁶ Na lɔxɔɛ, naiyalanyi mu luma duniɔa ma,

yanbasee xunuma nɛ.

⁷ Yanyi nun kɔɛ mu na na lɔxɔɛ.

Alatala nan na lɔxɔɛ mɔɔli kolon.

Kɔnɔ nunmare tɛmui naiyalanma nɛ.

⁸ Na lɔxɔɛ, kisi ye minima nɛ Darisalamu,

sɛɛti te sogetede baa mabiri,

sɛɛti goro sogegorode baa mabiri.

A minima nE soge fure nun ɲɛmɛ tɛmɛi.

⁹ Alatala nan findima duniɲa birin mangɛ ra.

Na lɔxɔɛ, Alatala nan keren fama batude,
a xili nan gbansan falama.

¹⁰ Darisalamu bɔxi rabilinyi birin

findima nE mɛɛɛ ra,
kelife Geba, sa dɔxɔ Rimɔn na,
Darisalamu yirefanyi ma.

Darisalamu xa fe itema nE, a xa nɔɛ fa yensen yɛ
kelife Bunyamin naadɛ ma, sa dɔxɔ naadɛ singe ra,
han tunxui naadɛ, han Xananɛli koore banxi,
han mangɛ xa wɛni yailande.

¹¹ Mixie sabatima nE taa kui,
e mu halakima sɔnɔn.

Darisalamu luma nE bɔɲɛsa kui.

¹² Alatala fama nE fure ɲaaxi sinde sie ma
naxee Darisalamu gerexi.

E fate kiri birin bɔrɔma nE beenu e xa faxa.

E yae bɔrɔma nE e ya yili kui,
e nɛnyi bɔrɔma nE e dɛ kui.

¹³ Na lɔxɔɛ, Alatala mixie ya isoma nE,
e e boore suxu, e e boore bɔnbɔ.

¹⁴ Yudayakae gere tima nE Darisalamu.

E naafuli bama nE sie yi ra naxee na e rabilinyi,
xɛɛma, gbeti, nun dugi gbegbe.

¹⁵ Na fure ɲaaxi mɔɔli nde fan sinma nE xuruse birin ma:
soee, sofalee, ɲɔxɔmɛɛ.

¹⁶ Darisalamu yaxui naxee mu faxaxi na kui,
nee luma nE te ra ɲɛ birin Mangɛ Alatala batude,
e xa Bage Ti Sali raba na.

¹⁷ Xa duniɲa xabilɛ nde tondi sigade Darisalamu
Mangɛ Alatala batude,
tunɛ mu sinma e xa bɔxi ma.

¹⁸ Xa Misira xabilɛ nde tondi sigade,
tunɛ mu goroma mɛnni.

Alatala xa fure ɲaaxi nan na ki,
a naxan nagoro sie ma,
naxee tondixi sigade Bage Ti Sali rabade.

¹⁹ Alatala Misira nun si birin ɲaxankatama na ki nE,
naxee tondi sigade Bage Ti Sali rabade.

²⁰ Na lɔxɔɛ, birin findima Alatala gbe nan na.

A fama nE sɛbɛde tɔlɔnyie ma naxee gbakuxi soee ra,
«Alatala gbe.»

Tunde naxee sube gbansan ɲinma

Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui,
nee sɛniyɛnma nE alɔ yirabasee
naxee rawalima sɛɛxɛbade sɛɛti ma.

²¹ Tunde birin naxee na Darisalamu nun Yudaya,
nee birin sɛniyɛnma nE,

nee birin findima nE Mangɛ Alatala gbe ra.

Mixi birin naxee fama sɛɛxɛ bade,

Annabi Sakari 14:21

1009

Annabi Sakari 14:21

nee fama nε tunde ndee ra alako e xa kuri so.
Na lOXOE, Kanaan kaafiri yo mu soma
Mangε Alatala xa banxi kui.

Annabi Malaki xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Malaki yi kitaabui nan seɓɓe Isirayilakae ma tɛmɛi dangixi. E to gbilen Isirayila bɔxi ma, kelife yire makuye Ala e ɲaxankataxi dɛnnaxe e xa yunubie xa fe ra, namijɔnmɛe naxa kawandi ti e bɛ. E naxa limaniya, e naxa Darisalamu ti a nun e xa hɔrɔmɔbanxi.

Na xanbi, e man bara bira yunubi fe fɔxɔ ra. Alatala naxa e yaabi Annabi Malaki xa kitaabui saabui ra. A naxa ratu e ma alɔ a e xanuxi ki naxe dangife si birin na, kɔnɔ e mu na kolon a bɛ. Ala naxa e xa yunubi masen e bɛ keren keren yi ra. E nu darixi sɛrɛxe ɲaaxi ba ra Ala bɛ. E mu nu wama farile fife Ala ma. E nu setaree tɔɔɔ, e man nu fa yɛnɛ raba. Awa, na birin kui Alatala naxa a xa natɛ tongoxi masen e bɛ. A naxe e fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde xa e mu gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra. A man naxe, mixi naxan gaaxuma a ya ra, na fama nɛ ratangade Ala xa xɛɛra saabui ra naxan nu na fafe.

Yi kitaabui xaxili belebele masenma to mixie bɛ. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Xa mixi birama kira ɲaaxi fɔxɔ ra, e Ala xa ɲaxankatɛ sɔtɔma nɛ. Kɔnɔ xa mixi gaaxuma Ala ya ra, Alatala yɛtɛ yati nan e rakisima. Amina.

Annabi Malaki xa Kitaabui

Alatala xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ

¹ Alatala xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ Isirayilakae bɛ Annabi Malaki saabui ra: ² Alatala xa masenyi nan ya, «N bara wo xanu, kɔnɔ wo maxɔrinyi tima n ma, «Ala, muxu xa marafanyi na minden?»» Ala naxe, «Yaxuba taara xa mu lanxi Esayu ma? Yaxuba tan a rafan n tan Ala ma, ³ kɔnɔ n bara Esayu tan naɲaaxu. N bara a xa bɔxi geya yire mafindi gbengberen yire ra. N bara a kɛ so wulai baree yi ra naxee na gbengberenyi ma. ⁴ Xa Edonkae, naxee kelixi Esayu bɔnsɔɛ, a fala, «Won bara gbaloe sɔtɔ, kɔnɔ won na yailanma,» Mangɛ Alatala e yaabima nɛ, «Xa wo banxi ti, n na rabirama nɛ.» E xili fama nɛ falade, «Naaxɔɲa bɔxi.» E a falama nɛ ɲama na a ra Alatala xɔnɔxi naxan ma tɛmɛi birin. ⁵ Wo yae fama nɛ a tode. Wo yɛtɛ yati a falama nɛ, «Alatala xa mangɛya sɛnbɛ gbo duniɲa birin, hali Isirayila bɔxi fari ma.»»

Marigi batui naxan xɔnxi

⁶ «Di tan a baba binyama nɛ, konyi fan a marigi binya. Xa n tan nan na wo baba ra, n ma binyɛ na minden? Xa n tan nan na wo marigi ra, n ma binyɛ na minden? N tan wo xa Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ, wo na n xili yelebufe. Kɔnɔ wo n maxɔrinfe, «Muxu i xili yelebuxi di?» ⁷ Wo na n xili yelebufe wo xa sɛrɛxe sɛniyɛntaree nan na wo naxee sama n ma sɛrɛxebade fari. Wo man n maxɔrinma, «Muxu faxi sɛrɛxe sɛniyɛntare mundun na?» N xa a fala wo bɛ, wo bara n ma sɛrɛxebade xa fe yelebu. ⁸ Wo na xuruse dɔnxui ba sɛrɛxe ra, na fan? Wo na fa xuruse mabɛnxi ra, xa na mu xuruse furaxi ra, na fan? Xa wo bara na sɛrɛxe mɔɔli so wo xa mangɛ yi ra, a ɲɛlɛxinma nɛ wo ra? A wo rasɛnɛma nɛ a fanyi ra? Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁹ «Xa wo Ala makula na sɛrɛxe mɔɔli ra, a hinnɛma wo ra, a wo rasɛnɛma a fanyi ra? Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁰ «A lanma mixi nde wo ya ma a xa n ma hɔrɔmɔbanxi naadɛ balan, alako wo naxa tɛ radɛxe n ma sɛrɛxebade fari fufafu. Wo xa fe mu rafan n ma. N tan Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ a n mu wama wo xa sɛrɛxe xɔn, n mu a tongoma! Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹¹ «Kelifɛ sogetede, sigafe han sogorode n xili xungbo si birin tagi. Yire birin, e fama nɛ surayi gande n xili ra, e fa sɛrɛxe sɛniyɛnxi ra n ma binyɛ xa fe ra. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² «Kɔnɔ wo tan n xili yelebuma. Wo nu fa a fala, «Marigi xa sɛrɛxɛbade mu sɛniyɛnxi, sɛrɛxɛ naxan bama mɛnni a mu fan.» ¹³ Wo wo xunyi suxuma, wo nu fa sɔnxɔ, «Taganyi mundun yi ki!» N tan Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ, n mu fama wo xa xuruse maxɔnɔxi, wo xa xuruse mabɛnxi, nun wo xa xuruse furaxi tongode n ma sɛrɛxɛbade sɔnɔn. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁴ «Dankɛ na mixi korintexi bɛ yɛxɛɛ kontonyi na naxan xa gɔɔrɛ ya ma, kɔnɔ a fa xuruse maxɔnɔxi tan ba sɛrɛxɛ ra a xa marakali rakamalife ra. Mangɛ xungbe na n na, naxan xili magaaxu si birin tagi. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

2

Sɛrɛxɛdubɛe rakɔɔsife

¹ «Yakɔsi, sɛrɛxɛdubɛe, wo xa wo tuli mati. ² Xa wo mu wo tuli mati n na, xa wo mu ɲanige tongo n xili binyafe ma, n tan Mangɛ Alatala wo dankama nɛ. N wo xa dubɛ mafindima nɛ dankɛ ra. N bara wo xa duba kana barima n ma binyɛ mu na wo ɲanige ma. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

³ «Wo a toma nɛ! N wo bɔnsɔɛ ɲaxankatama nɛ. Wo xuruse naxee bama sɛrɛxɛ ra, n e gbi kasanma nɛ wo yatagi. Wo nun na yaagi nan sigama. ⁴ N tan Mangɛ Alatala bara yi wɔyɛnyi xɔɔxɔɛ fala wo bɛ alako n ma saatɛ, n naxan tongoxi wo benba Lewi bɛ, a naxa kana sɔnɔn. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁵ «N naxa saatɛ tongo a bɛ. N naxa simaya nun bɔɲɛsa fi a ma, alako a xa gaaxu n ya ra. Na tɛmui a bara gaaxu n ya ra, a bara sɛrɛn n xili ra. ⁶ N ma sɛriyɛ yati nu na a dɛ kui, maifui yo mu nu na a bɔɲɛ kui. A bira nɛ n fɔxɔ ra bɔɲɛsa nun tinxinyi kui, a mixie ragbilen kira ɲaaxi fɔxɔ ra. ⁷ Sɛrɛxɛdubɛ dɛ lɔnni nan nagatama. Ala xa sɛriyɛ minima nɛ a dɛ i, barima Mangɛ Alatala xa xɛɛra nan na a ra.»

⁸ «Kɔnɔ wo tan, wo bara gbilen Ala xa kira fɔxɔ ra. Wo bara mixi wuyaxi ramini na kira ra wo xa xaranyi ra. N tan Mangɛ Alatala naxɛ wo bara Lewi xa saatɛ kana. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki. ⁹ N wo rayaagima nɛ, n wo xa fe magoro ɲama ya xɔri, barima wo mu n ma kira kolon. Wo bara mixi rafisa e boore bɛ wo xa kiiti kui.»

Sɛriyɛ tongoxi futi xa fe ra

¹⁰ Annabi Malaki naxɛ, won birin baba keren xa mu a ra? Ala keren xa mu won birin daaxi? Munfe ra won won boore yanfama? Munfe ra won bara won benba xa saatɛ kana? ¹¹ Yudayakae naxa Ala yanfa, barima fe ɲaaxi bara raba Isirayila nun Darisalamu bɔxi ma. Yudaya bara Alatala batude yelevu naxan nafan a ma. A bara kuye batui xa di ginɛ dɔxɔ. ¹² Alatala na xɛmɛ mɔɔli, nun a xa die, a nun a xa denbaya birin kerima nɛ Yaxuba xa kiri banxi kui. A na xɛmɛ mɔɔli kerima nɛ, a nun a sɛrɛxɛ naxan bama Mangɛ Alatala bɛ.

¹³ Na xanbi, wo tan wo ya ye gbegebe raminima Alatala xa sɛrɛxɛbade, barima wo naxɛ a mu wo xa sɛrɛxɛ tongoma, a mu wama a xɔn sɔnɔn. ¹⁴ Wo n maxɔrinma «Munfe ra?» N a falama wo bɛ. Wo ginɛ naxan sugandi wo fonike tɛmui, wo naxan xa futi xiri Alatala xa seedeɲɔxɔya kui, wo bara na ginɛ yanfa. ¹⁵ Alatala xa mu adama daaxi, a a nii raso a fate? Adama mu die fenma xɛ Ala naxee ragirima a ma? Wo mɛɛni wo nii ma, wo naxa wo xa ginɛ yanfa, wo naxan sɔtɔ wo fonike tɛmui. ¹⁶ Isirayila Marigi Alatala naxɛ, mɛɛfe i xa ginɛ ra, nun gere tife, fee nan e ra n naxee xɔnxi. Wo mɛɛni wo nii ma, wo naxa findi yanfante mixie ra.

Alatala xa kiiti

¹⁷ Wo bara Alatala ratagan wo xa wɔyɛnyi ra, kɔnɔ wo fa maxɔrinyi tife, «Muxu a rataganxi di?» N xa wo yaabi. Wo a rataganxi a falafe ra, «Fe kobi rabama nan nafan Alatala ma, a na mixi mɔɔli nan fenma.» Wo man a rataganxi a falafe ra, «Ala kiitisa na minden?»

3

Ala xa kiiti

¹ «Wo wo ya ti, n fama nE n ma xEera xEede naxan kira yailanma n bE. Wo Marigi, wo naxan fenfe, a fama nE sode a xa hOromObanxi kui keren na. Saate xEera, wo wama naxan xOn, a na fafe. MangE Alatala xa masenyi nan na ki.»

² «A na fa, nde nOma suusade a ra? Nde nOma tide a ya i? Barima a luma nE alO xabure tE naxan se raxunuma. A luma nE alO xOsi base dugi xae naxan nawalima. ³ A fama nE gbeti raxunude, a a gbi ba. A Lewi xa die rasEniyEnma nE. A e raxunuma nE alO xEema a nun gbeti, a e gbi ba. E xa findi sEreXEdubEe ra Alatala bE naxee sEreXE bama tinxinyi kui.»

⁴ «Na tEmui, Yudaya nun Darisalamu xa sEreXE rafanma nE Alatala ma alO tEmui dangixi, alO waxati fori. ⁵ N fama nE wo xa kiiti sade. N kiiti sama nE keren na mandurulae, yEnElae, wule falee, nun mixi kobie ma naxee walike sare donma, naxee kaape ginEe, kiridie, nun xOpe tOromO. N kiiti sama nE mixie ma naxee mu gaaxuma n ya ra. MangE Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁶ «N to findixi Alatala nan na, naxan mu a xui masarama, wo tan Yaxuba xa die tan mu faxa. ⁷ Kabi wo benbae xa tEmui, wo bara n ma sEriyE kana, wo bara a matandi. YakOsi, wo xa gbilen n ma, n fan gbilenma nE wo yire. MangE Alatala xa masenyi nan na ki.»

«KOnO wo na n maxOrinfe, «Muxu xa gbilen i ma di?» ⁸ N fan xa wo maxOrin. Adamadi nOma a Marigi Ala mujade? KOnO wo tan yati bara n muja. Wo nu fa n maxOrin, «Muxu bara munse muja i ma?» N xa wo yaabi. Wo bara n ma farilEe nun n ma sEreXEe muja. ⁹ N bara wo bOnsOe birin danka na muje xa fe ra. ¹⁰ Wo xa fa farilE birin na Ala xa banxi, farilE ragatade, alako baloe xa lu n ma banxi kui. Wo xa n tan MangE Alatala mato, xa n mu fama barakE gbegbe ragorode wo ma kelife koore naxan dangi wo xa se ragatadee ra. ¹¹ N nimasee faxama nE naxee wo xa xEe nun wo xa wEni bilie kanama. MangE Alatala xa masenyi nan na ki. ¹² Na tEmui si birin fama nE wo xa bOxi xili falade jElExin bOxi, barima barakE na wo xOnyi. MangE Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹³ Alatala naxE, «Wo bara wOyEnyi xOroxOe fala n bE, kOnO wo n maxOrinfe, «Muxu bara wOyEnyi xOroxOe mundun fala i bE?» ¹⁴ N xa wo yaabi. Wo naxE, «Geeni yo mu na Ala xa batui kui. Muxu bara a xa sEriyE suxu, muxu bara tOroxO a xa fe ra, kOnO muxu geeni mundun sOroxO MangE Alatala ra? ¹⁵ Muxu tan bE, mixi naxan a yeTE itema, a jElExinma nE, mixi kobi nan geenima, Ala matandila mu jaxankatama.»»

¹⁶ Na wOyEnyi xanbi, mixi naxan nu gaaxuma Ala ya ra, e bara lu yire keren, e wOyEn e boore ra. Alatala bara e xui mE a fanyi ra. Na Ala yaragaaxuie xili bara seBE seBeli nde ra Ala ya i, barima e nu bara Alatala xili binya. ¹⁷ MangE Alatala naxE, «Nee findixi n ma jama yati yati nan na. N e ratangama nE kiiti sa lOxOe alO baba naxan kinikinima a xa di fanyi ma. ¹⁸ Na kui wo man fama nE mixi kobi nun mixi fanyi tagi rasa kolonde, Ala batulae nun Ala matandilae.»

¹⁹ «Na lOxOe fama nE. Ala fama nE tE belebele ra yeTE igboe nun mixi kobie bE. A e ganma nE alO sEXE. MangE Alatala xa masenyi nan na ki. E xa fe sese mu luma naa. ²⁰ KOnO wo tan naxee gaaxuma n xili ya ra, n yalanyi rafama wo ma alO soqe yalanyi naxan naminima gEeSege. Wo birama nE Ala fOxO ra jElExinyi kui alO ninge yOre naxan birama jOOge nEEnE fOxO ra. ²¹ Wo mixi jaaaxuie maboronma nE alO xube naxan luma wo sanyi bun ma. N na na lOxOe rafalafe wo bE. MangE Alatala xa masenyi nan na ki.»

²² «Wo xa ratu n ma konyi Munsa xa sEriyE ma, n yaamarie naxee fixi a ma Xorebe geya fari Isirayilakae birin bE. ²³ N fama nE Annabi Eliya xEede wo ma, beenu Alatala xa lOxOe belebele magaaxuxi xa fa. ²⁴ A babae nun e xa die dE rafanma nE, xa na mu a ra, n fa wo xa bOxi halakide.»

Inyila Isa Annabi Matiyyu naxan seβexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan taruxuie seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili nɛ Matiyyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi duniɲa, Annabi Matiyyu naxa yi Kitaabui seβe, a xa Isa xa duniɲeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seβe Gireki xui nɛ, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa nɔ a fahaamude.

Isa xa kaabanako gβegbe seβexi yi Kitaabui kui alako mixie xa a senβe kolon, Ala senβe naxan fixi a ma. A furemae rayalan nɛ, a ɲinne ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Matiyyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan masenma. A dɔnxɔɛ ra, yi Kitaabui Isa faxa ki nan dɛntɛge sama nun a keli ki faxe ma.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lɔnni naxan sɔtɔma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma duniɲeigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Matiyyu naxan seβexi

*Isa benbae
(Luki 3:23-38)*

¹ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima bɔnsɔɛ ra, a benbae xilie nan yi ki:

² Iburahima naxa Isiyaga sɔtɔ.

Isiyaga naxa Yaxuba sɔtɔ.

Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyaɛ sɔtɔ.

³ Yuda naxa Peresi nun Sera sɔtɔ, Tamari xa die.

Peresi naxa Xesiron sɔtɔ.

Xesiron naxa Arami sɔtɔ.

⁴ Arami naxa Aminadabo sɔtɔ.

Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.

Naxason naxa Salimon sɔtɔ.

⁵ Salimon naxa Boosu sɔtɔ, Raxabi xa di.

Boosu naxa Obedo sɔtɔ, Ruti xa di.

⁶ Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.

Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Mangɛ Dawuda naxa Sulemani sɔtɔ

Uriya xa ginɛ saabui ra.

⁷ Sulemani naxa Robowami sɔtɔ.

Robowami naxa Abiya sɔtɔ.

Abiya naxa Asa sɔtɔ.

⁸ Asa naxa Yehosafati sɔtɔ.

Yehosafati naxa Yehorami sɔtɔ.

Yehorami naxa Yusiya sɔtɔ.

⁹ Yusiya naxa Yotami sɔtɔ.

Yotami naxa Axasi sɔtɔ.

Axasi naxa Xesekiya sɔtɔ.

¹⁰ Xesekiya naxa Manasi sɔtɔ.

Manasi naxa Amon sɔtɔ.
Amon naxa Yosiya sɔtɔ.

¹¹ Yosiya naxa Yekoniya nun a xunyaɛ sɔtɔ,
Isirayilakae xaninxi Babilɔn tɛmɔi naxɛ.

¹² E to siga Babilɔn, Yekoniya naxa Salatiyeli sɔtɔ.
Salatiyeli naxa Sorobabeli sɔtɔ.

¹³ Sorobabeli naxa Abiyudi sɔtɔ.

Abiyudi naxa Eliyakimi sɔtɔ.

Eliyakimi naxa Asoro sɔtɔ.

¹⁴ Asoro naxa Sadɔki sɔtɔ.

Sadɔki naxa Aximi sɔtɔ.

Aximi naxa Eliyudi sɔtɔ.

¹⁵ Eliyudi naxa Eleyasari sɔtɔ.

Eleyasari naxa Matan sɔtɔ.

Matan naxa Yaxuba sɔtɔ.

¹⁶ Yaxuba naxa Yusufu sɔtɔ.

Yusufu naxa Mariyama dɔxɔ.

Mariyama nan findi Isa nga ra,

naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁷ A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Iburahima ma sa dɔxɔ Dawuda ra. A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga tɛmɔi naxɛ Babilɔn. A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Isirayilakae siga tɛmɔi ma Babilɔn, han a sa dɔxɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

Isa bari ki naxɛ

(Luki 1:26-38, 2:1-7)

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki nɛ: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote dɔxɔ, kɔnɔ beenun e xa kafu, Mariyama naxa tɛɛgɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa kaabanako saabui ra. ¹⁹ A xa mɔri Yusufu to findixi tinxintɔɛ ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa natɛ tongo e xa fatan gundɔɲɔxɔɲa kui. ²⁰ A nu a maɲɔxunma na fe ma tɛmɔi naxɛ, Marigi xa malekɛ nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a bɛ, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bɔnsɔɛ, i naxa gaaxu i xa ginɛ Mariyama futife ra, barima a tɛɛgɛxi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa kaabanako nan na. ²¹ Mariyama fama di xɛmɛ nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa ɲama rakiside e xa yunubie ma.»

²² Na birin naba nɛ alako Marigi naxan masen namijɔnɛmɛ saabui ra, a xa kamali alo a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,

²³ «Ginɛdimɛdi tɛɛgɛma nɛ, a di xɛmɛ bari.

E a xili falama nɛ Emanuwɛli.»

Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»

²⁴ Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa malekɛ xa yaamari rabatu, a a xa ginɛ xa futi xiri.

²⁵ Kɔnɔ a mu a kolon ginɛ ra han Mariyama xa di xɛmɛ bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

2

Karamɔxɔɛ Isa binyafe

¹ Isa bari Bɛtɛlɛɛmu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, mangɛ Herode xa ɲamanɛ. Na waxati, karamɔxɔ ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra, ² e naxa maxɔrinyi ti, e naxɛ, «Yuwifie xa mangɛ naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi nɛ muxu xa fa suyidi a bɛ, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.» ³ Mangɛ Herode to na fe mɛ, a tan nun Darisalamuka birin naxa kɔntɔfili. ⁴ A naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ malan, a xa e maxɔrin Ala xa Mixi Sugandixi barima dɛnnaxɛ. ⁵ E

naxa a yaabi, «A barima BƐTƐLƐƐmu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, barima namijɔnmƐ a sƐbƐxi,

⁶ «I tan BƐTƐLƐƐmu, naxan na Yudaya bɔxi ma, i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma, barima mangƐ fama kelide i tan BƐTƐLƐƐmu nƐ, naxan n ma Isirayila n̄ama raƚƐƐma, alɔ xuruse dƐmadonyi xurusee raƚƐƐma ki naxƐ.»»

⁷ Na kui, Herode naxa na karamɔxɔƐ xili gundo ra, a e maxɔrin tunbui minixi waxati naxan ma. ⁸ Na dangi xanbi, a naxa e xƐƐ BƐTƐLƐƐmu yi xƐƐraya ra, «Wo siga, wo xa sa wakili yi diyɔƐƐ fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a bƐ.»

⁹ KaramɔxɔƐ to gƐ mangƐ xui ramƐde, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa n̄ƐƐ e ya ra han a naxa ti diyɔƐƐ yire xun ma. ¹⁰ E to tunbui to, e naxa sƐƐwa ki fanyi ra. ¹¹ E naxa so banxi kui, e naxa diyɔƐƐ to a nga Mariyama yi ra. E naxa e magoro bɔxi, e suyidi diyɔƐƐ bƐ. Na tƐmui, e naxa sanbasee ramini e xa kote kui, e xƐƐma, surayi fanyi, nun miri labundƐ fi diyɔƐƐ ma. ¹² Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa bɔxi ma kira gbƐƐ ra.

Isa xaninfe Misira

¹³ KaramɔxɔƐ siga xanbi, Marigi xa maleƐƐ naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a bƐ, «Keli. DiyɔƐƐ nun a nga xanin Misira bɔxi ma. Wo xa lu mƐnni han n wɔyɛnma i bƐ tƐmui naxƐ, barima Herode diyɔƐƐ fenma nƐ alako a xa a faxes.» ¹⁴ Yusufu naxa keli kɔƐ ra, a diyɔƐƐ nun a nga xanin Misira. ¹⁵ E naxa lu mƐnni han Herode naxa faxes, alako Marigi naxan masen namijɔnmƐ saabui ra, a xa kamali, «N bara n ma di xili, a xa keli Misira.»

Herode diyɔƐƐƐ faxafe

¹⁶ Herode to a kolon a karamɔxɔƐ bara a madaxu, a bɔnƐ naxa te a n̄axi ra. A naxa yaamari fi, di xƐmƐ birin xa faxes BƐTƐLƐƐmu nun a rabilinyi birin, naxee mu nu n̄ƐƐ saxon sɔtɔ sinden. A na natƐ tongo na karamɔxɔƐ xa tunbui to tƐmui nan ma. ¹⁷ Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi naxa kamali,

¹⁸ «Xui nde bara mƐ Rama, wa xui nun sunnunyi gbege na a ra. Raxele wama a xa die nan ma fe ra, a mu tinxi mixi yo xa a madundu barima die mu a bƐ sɔnɔn dunijƐ.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

¹⁹ Herode to faxes, Marigi xa maleƐƐ naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira bɔxi ma. ²⁰ A naxa a masen a bƐ, «Keli, diyɔƐƐ nun a nga tongo, i xa gbilen e ra Isirayila bɔxi ma, barima naxee nu waxi diyɔƐƐƐ faxafe, e bara faxes.» ²¹ Yusufu naxa keli, a naxa diyɔƐƐ nun a nga tongo, e gbilen Isirayila bɔxi ma. ²² Kɔnɔ Yusufu to a mƐ a Araxelusi nan findixi Yudaya mangƐ ra a baba Herode n̄ɔxɔƐ ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to wɔyɛn a ra xiye kui, a naxa siga Galile bɔxi ma, ²³ a sa sabati NasarƐti. Na raba nƐ alako namijɔnmƐƐ xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xili falama nƐ, «NasarƐtika.»»

3

Annabi Yaya kawandi tife

(Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-34)

¹ Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa kawandi ti fɔlɔ Yudaya gbengberen yire. ² A nu a masen, «Wo tuubi, barima Ala xa mangƐya niini bara makɔƐƐ.» ³ Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma fe falafe, a to a masen, «Mixi nde a xui itema gbengberen yire,

«Wo kira yailan Marigi bE,
wo kirae matinxin a ya ra.»»

⁴ JŊXŊMƐ xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, bEƐti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na. ⁵ Darisalamukae, Yudayakae, nun mixi naxee birin nu sabatixi YurudƐn xure rabilinyi, e nu sigama a yire. ⁶ E nu e xa yunubie masenma kƐƆƐ ma, Yaya fan nu e xunxama YurudƐn xure xŊŊra Ala xa fe ra.

⁷ KŊŊŊ Annabi Yaya to FarisƐnie nun Saduseni gbege to fa ra e xa e xunxa ye xŊŊra, a naxa a masen e bE, «Wo tan bŊximase bŊnsŊƐ! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xŊŊƐ ma naxan na fafe? ⁸ Wo xa fe fanyi nan naba naxan a masenma a wo bara tuubi. ⁹ Wo naxa a fala wo yƐƐƐ ma, «Ibrahimana nan na muxu benba ra,» barima Ala nŊma yi gƐmƐe mafindide Ibrahimana xa die ra. ¹⁰ Beera jŊan na wurie sanke ma a xa e bilie sƐgƐ. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a sƐgƐma nƐ, a woli tƐ i. ¹¹ N tan wo xunxama ye nan xŊŊra wo xa tuubi xa fe ra, kŊŊŊ naxan fama fade n xanbi ra, na sƐnbƐ gbo n tan bE. Na binyƐ mu na n tan yi ra hali a xa sankiri maxaninfe ra. A tan nan Ala Xaxili SƐniyƐnxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama tƐ ra. ¹² A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lŊnyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kŊŊŊ a lagi tan ganma tƐ ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe

(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

¹³ Na tƐmui Isa naxa keli Galile, fafe ra Yaya yire YurudƐn xure, alako Yaya xa a xunxa ye xŊŊra. ¹⁴ KŊŊŊ Yaya mu nu tinxi na fe ra. A naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa n xunxa ye xŊŊra, kŊŊŊ i tan nan fa faxi n tan xa i xunxa ye xŊŊra?» ¹⁵ Isa naxa a yaabi, «YakŊsi, a xa raba yi ki, barima a lanma won xa fe birin naba a sƐriyƐ ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a ra. ¹⁶ Isa xun to xa, a naxa te ye xŊŊra, koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili SƐniyƐnxi to goro ra a ma alŊ ganbƐ. ¹⁷ Xui nde naxa mƐ keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kƐƆƆnxi ki fanyi ra.»

4

SentanƐ katafe a xa Isa ratantan

(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)

¹ Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbengberenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa a ratantan. ² Isa to nu bara sun xi tongo naani, kŊƐ nun yanyi, kaamƐ nu na a ma. ³ Maratantanma to maso a ra, a naxa a fala a bE, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gƐmƐe xa findi taami ra.» ⁴ Isa naxa a yaabi, «A sƐbƐxi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan na adama bE.»»

⁵ Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa sƐniyƐnxi, a a ti Ala xa hŊrŊmŊbanxi fari, yire itexi. ⁶ A naxa a fala a bE, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tungan, barima a sƐbƐxi, «Ala yaamari fima nƐ a xa malekƐe ma i xa fe ra,» «e e bEƐxƐe rasoma nƐ i bun ma, e i ralaxun alako i sanyi naxa din gƐmƐ ra.»»

⁷ Isa naxa a yaabi, «Iyo, kŊŊŊ a man sƐbƐxi Kitaabui kui, «I naxa i Marigi Ala mato.»»

⁸ Ibulisa man naxa a xanin geya itexi fari, a fa duniŊa mangƐya birin masen a bE, e nun e xa dariyƐ. ⁹ A naxa a fala a bE, «N yi birin fima nƐ i ma xa i suyidi n bE, i n batu.»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «SentanƐ, keli be! A sƐbƐxi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan bE.»» ¹¹ Na wŊyƐnyi dangi xanbi, Ibulisa naxa keli a xun. MalekƐe naxa e maso Isa ra, e a sƐnbƐ so.

Isa a xa wali fŊlŊfe Galile bŊxi ma

(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)

¹² Isa to a mƐ a Yaya bara sa geeli, a naxa gbilen Galile bŊxi ma. ¹³ A naxa keli NasarƐti taa kui, a sa sabati KapƐƐnamu, taa nde naxan nu na baa dƐ ra, Sabulon nun Nafatali bŊxi ma. ¹⁴ Na naxa raba alako Annabi Esayi xa masenyi xa kamali,

¹⁵ «Sabulon nun Nafatali bɔxi,
naxee na kira ra sigafe baa dɛ ra Yurudɛn naakiri,
wo findixi Galile bɔxi nan na naxan na si gbɛtɛɛ bɛlɛxɛ.

¹⁶ Namanɛ naxan dɔxɔxi dimi kui,
e bara naiyalanyi belebele to.
Naxee dɔxɔxi faxɛ xa dimi kui,
naiyalanyi bara mini e bɛ.»

¹⁷ Keli na tɛmui ma, Isa naxa kawandi ti fɔlɔ, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ.»

*Isa a fɔxirabirɛ singee xilife
(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)*

¹⁸ Isa to nu ɲɛrɛfe Galile baa dɛ ra, a naxa xɛmɛ firin to e na yɛlɛ wolife. Yɛxɛsuxuie nan nu e ra, Simɔn, naxan xili Piyɛri, a nun a xunya Andire. ¹⁹ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo bira n fɔxɔ ra. Tɛmui dangixi wo nu yɛxɛ nan suxuma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔtɔ n bɛ.» ²⁰ E naxa e xa yɛlɛɛ lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra. ²¹ E to siga, e naxa xɛmɛ firin gbɛtɛ to, Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E nu na yɛlɛɛ madɛgɛfe kunkui kui e baba Sebede fɛ ma. Isa naxa e xili, ²² e fan naxa kunkui nun e baba lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra.

*Isa mixie kawandife nun furemaɛ rayalanfe
(Luki 6:17-19)*

²³ Na xanbi Isa naxa Galile bɔxi birin isa fɔlɔ. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mɔɔli birin nayalan ɲama ya ma. ²⁴ A xili naxa te Siriya bɔxi birin ma. Mixie naxa fa furema mɔɔli birin na a xɔn ma. E nu fama mixie ra naxee nu na tɔɔrɔfe a ɲaaxi ra, ɲinnɛ nu naxee fɔxɔ ra, bira fure nu na naxee ma, a nun namatɛɛ. Isa nu e birin nayalanma. ²⁵ Nama gbegebe naxa bira a fɔxɔ ra kelife Galile bɔxi ma, Taa Fu bɔxi, Darisalamu, Yudaya, nun bɔxi naxan na Yurudɛn naakiri ma.

5

*Isa xa kawandi geya fari
(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)*

¹ Isa to ɲama to, a naxa te geya fari, a a magoro. A fɔxirabirɛɛ naxa e makɔrɛ a ra. ² A naxa masenyi ti fɔlɔ e bɛ.

*Ala sɛɛwɛ fima naxee ma
(Luki 6:20-26)*

³ «Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee e yɛtɛ magoroma,
barima e fama nɛ sode Ala xa mangɛya niini bun ma.

⁴ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee wama,
barima e fama nɛ madundude.

⁵ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee diɲɛma,
bɔxi findima e tan nan kɛ ra.

⁶ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee wama tinxinyi xɔn,
alɔ kaamɛtɔɛ wama donse xɔn ma ki naxɛ,
barima e a sɔtɔma nɛ.

⁷ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee kinikinima e booree ma,
barima Ala kinikinima nɛ e fan ma.

⁸ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee bɔɲɛ fiixɛ,
barima e Ala toma nɛ a xa fonisireya kui.

⁹ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee lanyɛ fenma e nun mixie tagi,
barima e xili falama nɛ Ala xa die.

¹⁰ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee ɲaxankataxi tinxinyi xa fe ra,
barima e soma nɛ Ala xa mangɛya niini bun ma.»

¹¹ «ΣΕΞΕ na wo βΕ e na wo konbi, e na wo πaxankata, e na wule nun fe kobi mωoli birin fala wo xun ma n ma fe ra. ¹² Wo xa πελειxin, wo xa σεεwa, barima wo baraayi gboma nΕ ariyanna. Beenun wo xa bari, e namijonmεε fan πaxankata na ki nΕ.»

FoxE nun naiyalanyi

(Maraki 9:50, 4:21, Luki 14:34-35, 8:16, 11:33)

¹³ «Wo maniyaxi foxE nan na yi duniπa adamadie ya ma, kōnō xa foxE mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? A tide yo mu na kōre, fo a woli tande, mixie πere a fari. ¹⁴ Wo maniyaxi naiyalanyi nan na yi duniπa adamadie ya ma. Taa naxan dōxōxi geya fari, na mu nōma nōxunde. ¹⁵ Lanpui mu radexema a xa dōxō debe bun ma. A dōxōma lanpui dōxōse nan fari alako a xa banxi kui iyalan birin βE. ¹⁶ Wo xa naiyalanyi fan xa yanba na ki adamadie ya ma, alako e xa wo xa kēwali fanyie to, e wo Baba matōxō naxan na ariyanna.»

*Annabi Muns*a nun namijonmεε xa sEriyE

¹⁷ «Wo naxa a mapōxun a n faxi nE n xa Tawureta Muns a nun namijonmεε xa sEriyE ba a i. N mu faxi e bade xE, n faxi nE alako n xa e rakamali. ¹⁸ N xa nōndi fala wo βE, danmi koore nun bōxi na na, hali sigire keren mu bama Ala xa sEriyE ra, fo a birin kamali. ¹⁹ Na kui, mixi yo Ala xa yaamari keren matandi, na yaamari xurun kiyoki, a man fa mixi gbEteE ratantan na kui, a kanyi fan xili xurunma nE birin βE Ala xa mangEya niini bun ma. Kōnō mixi yo Ala xa sEriyE rabatu, a mixi gbEteE xaran na ra, na kanyi xunnakeli nan sōtōma Ala xa mangEya niini bun ma. ²⁰ N xa a fala wo βE, xa wo xa tinxinyi mu dangi sEriyE karamōxōe nun FarisEne gbe ra, wo mu soma Ala xa mangEya niini bun ma abadan.»

FaxE tife, xōnE, nun lanyi

(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

²¹ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa faxE ti. FaxEti makiitima nE.» ²² Kōnō n tan xa a fala wo βE, naxan yo bōπE na te a ngaxakerenyi xili ma, na kanyi makiitima nE. Naxan na a fala ngaxakerenyi βE, «I tan dugula», na kanyi makiitima nE kiitisa xungbee ya i. Naxan na a fala a βE, «I tan xaxilitare!», na kanyi wolima nE yahannama tE xōōra.»

²³ «Na kui, xa wo bara siga sErexE bade, wo fa ratu a wo ngaxakerenyi xōnōxi wo ma fe nde ma, ²⁴ wo xa wo xa sErexE lu sEreXebade fE ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire. Wo xa lanyi xiri wo nun wo ngaxakerenyi tagi, wo fa gbilen wo xa sErexE bade.»

²⁵ «I xa kata wo nun i kalamuma xa lan sinnanyi ma, wo na kira xōn ma tEmui naxE. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa yire, kiitisa fan i so kōsibili yi ra, na fan i sa geeli. ²⁶ N xa nōndi fala i βE, i mu minima mEnni fo i kōbiri birin fi han batanka dōnXōE.»

YEnE nun mixi ratantanse

(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

²⁷ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa yEnE raba.» ²⁸ Kōnō n tan xa a fala wo βE, naxan yo a ya ti ginE nde ra milE kui, na kanyi bara gE yEnE rabade a bōπE kui. ²⁹ Xa i yirefan ya findima i ratantanse ra, a ba na, a wōLE. Fate yire nde bafe na, na fisa dinE i fate gundi birin wolife yahannama. ³⁰ Xa i yirefan βELEXE findima i ratantanse ra, a bolon, a wōLE. Fate salonse nde bolonfe, na fisa dinE i fate gundi birin wolife yahannama.»

XEmE nun ginE fatanfe

(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luki 16:18)

³¹ «A man masenxi nE, «Naxan wama mEefE a xa ginE ra, a xa fatan kEEdi so a yi ra.» ³² Kōnō n tan xa a fala wo βE, naxan yo mEE a xa ginE ra, xa a xa ginE mu yEnE xa rabaxi, na kanyi bara a niya na ginE xa findi yEnEla ra a na dōxō xEmE gbEteE xōn ma tEmui naxE. XEmE naxan fan na ginE dōxōma e mEEXi naxan na, a fan bara findi yEnEla ra.»

Marakali

³³ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali nE Marigi bE.» ³⁴ Kɔnɔ n tan xa a fala wo bE, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra, barima Ala xa kibanyi nan a ra. ³⁵ Wo naxa wo kali bɔxi ra, barima Ala sanyi tide na a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima MangE Xungbe xa taa nan a ra. ³⁶ Wo naxa wo kali wo yEte xunyi ra, barima wo mu nɔma xunsexE keren nafugade, wo mu nɔma a fɔɔɔde. ³⁷ Wo xa nɔndi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala «iyo». Xa ade nan a ra, wo xa a fala «ade». Sese sa na xun ma, a fatanxi SentanE nan ma.»

GbeɲɔxɔE
(Luki 6:29-30)

³⁸ «Wo a kolon wo yamari naxan na, «Wo xa ya ɲɔxɔ ya ra, wo xa ɲinyi ɲɔxɔ ɲinyi ra.» ³⁹ Kɔnɔ n tan xa a fala wo bE, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xERE garin, wo xa boore sEeti fan ti a bE. ⁴⁰ Xa mixi nde wama wo xaninfe kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi. ⁴¹ Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati ɲERE kui kilo keren, wo xa a mati kilo firin. ⁴² Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a bE.»

Yaxuie xanufe
(Luki 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, «Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui xɔn.» ⁴⁴ Kɔnɔ n tan xa a fala wo bE, wo xa wo yaxuie xanu, wo xa Ala maxandi mixie bE naxee wo ɲaxankatama. ⁴⁵ Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintɔEe nun tinxintaree bE, naxan tunE ragoroma mixi fanyie nun mixi kobie bE. ⁴⁶ Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali duuti maxili kobie na mɔɔli rabama. ⁴⁷ Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xEebuma, wo munfe rabafe naxan findi fe nEenE ra na kui? Hali kaafirie na mɔɔli rabama. ⁴⁸ Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, alɔ wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

6

Mixi kife

¹ «Wo naxa fe fanyi raba mixie ya tode ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sɔtɔma wo Baba ra, naxan na ariyanna. ² Na kui, i nE mixi kima, i naxa a sigi sa duniɲa birin bE alɔ filankafuie a rabama ki naxE salide nun taa ma, alako mixie xa e matɔxɔ. N xa nɔndi fala wo bE, e bara gE e xa wali sare birin sɔtɔde. ³ I nE mixi kima i yirefanyi ra, kɔɔla naxa a kolon. ⁴ I xa mixi ki suturE nan na. Na kui, i Baba Ala naxan gundo birin kolon, a fama nE na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife
(Luki 11:2-4)

⁵ «Wo nE salima, wo naxa lu alɔ filankafuie naxee salima, e tixi salidee kui nun kira dE ra alako mixie xa e to. N xa nɔndi fala wo bE, e bara gE e xa wali sare birin sɔtɔde. ⁶ Kɔnɔ i tan nE salima, siga i xa banxi yire nde nɔxunyi kui, i naadE ragali, i Ala maxandi naxan mu toma. Na kui, i Baba Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama nE i sare fide.»

⁷ «Wo nE Ala maxandima, wo naxa wo xa wɔyEnyi rawuya fufafu, alɔ kaafiri naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa wɔyEnyi radiganxie nan saabui ra. ⁸ Wo naxa lu alɔ e tan, barima wo Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a maxandi.»

⁹ «Wo lan wo xa sali yi ki nE:
«Muxu Baba naxan na ariyanna,
duniɲa birin xa i xili sEniyEnxi kolon.

¹⁰ I xa mangEya xa fa.

I sago xa raba duniɲa ma,
alɔ a rabama ariyanna ki naxE.

¹¹ Baloe fi muxu ma to lɔxɔE,

muxu hayi na naxan ma.

¹² Diɓɓe muxu xa yunubie ma,
alɔ muxu fan diɓɓe mixie haakee ma ki naxe,
naxee bara fe kobi niya muxu ra.

¹³ I naxa muxu ti maratantanyi kira xɔn,
i xa muxu ratanga Sentane ma.

I tan nan gbe na mangeya, senbe, nun binye ra abadan.
Amina.»»

¹⁴ «Xa wo diɓɓe mixie haakee ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan diɓɓema ne wo ma, ¹⁵ kɔnɔ xa wo mu diɓɓe mixie ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu diɓɓema wo xa yunubie ma.»

Sunyi suxufe

¹⁶ «Wo ne sunyi suxuma, wo naxa wo yatagi ixɔnɔ alɔ filankafuie e yatagi ixɔnɔma ki naxe, mixie xa a kolon a e na sunyi. N xa kɔndi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sɔtɔde. ¹⁷ Kɔnɔ i tan ne sunyi suxuma, i xa ture sa i xunyi ma, i i yatagi maxa, ¹⁸ alako mixie naxa a kolon a i na sunyi. Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan man gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

Harige

(Luki 11:33-36, 16:13)

¹⁹ «Wo naxa wo harige malan duniɓa ma, nimasee nun xɔrixɔri a xun nakanama dennaxe, xa na mu a ra muɓɓetie nɔma a muɓɓade banxi kui dennaxe. ²⁰ Wo xa wo harige malan ariyanna ne, nimasee nun xɔrixɔri mu kanari sama dennaxe, muɓɓetie fan mu muɓɓe tima dennaxe. ²¹ Wo harige na dennaxe, wo bɔɓe fan luma naa ne.»

²² «Ya nan na fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne, ²³ kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara findi dimi ra, na dimi ifɔɔɔ de!»

²⁴ «Mixi yo mu nɔma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A xirima keren na, a boore rabolo. Wo mu nɔma Ala nun naafuli batude temui keren.»

Kɔntɔfili

(Luki 12:22-32)

²⁵ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kɔntɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi duniɓeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. Wo xa duniɓeigiri tide mu gbo donse be? Wo fate tide mu gbo dugie be? ²⁶ Wo xɔnie mato kooe ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama, e mu donse ragatama bilie kui, kɔnɔ wo Baba naxan na ariyanna, a e baloma. Wo tan mu dangi na xɔnie ra? ²⁷ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfili saabui ra? ²⁸ Munfe ra wo kɔntɔfilima wo xa sosee xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e minima wula sansie ma ki naxe. E mu walima, e mu woliɓeɓe yailanma, ²⁹ kɔnɔ n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alɔ na sansi fuge keren. ³⁰ Xa Ala sansi meɓnima yi ki ne, sansi naxan na na to, tina a gan, a mu meɓnima wo fan ma? Wo xa danxaniya xurun!»

³¹ «Na kui, wo naxa kɔntɔfili a falafe ra, «Muxu munse donma? Muxu munse minma? Muxu munse ragoroma muxu ma?» ³² Kaafirie birama na fe mɔɔli nan tun fɔxɔ ra. Anun, wo Baba naxan na ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin ma. ³³ Na kui, wo xa Ala xa mangeya niini nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se dɔnxɔɔ birin fan fima ne wo ma. ³⁴ Wo naxa kɔntɔfili tina xa fe ra, barima tina a ɓɔxɔ sama a yete xɔn. Lɔxɔɔ birin nun a xa tɔɔɔɔ nan a ra.»

¹ «Wo naxa wo yεTE findi wo boore adama kεwalie makiitima ra, alako kiiti naxa kana wo fan na Ala yi. ² Wo mixi makiitima ki naxε, wo fan makiitima na ki nε. Wo maniyase naxan nawalima booree bε, na nan nawalima wo fan bε. ³ Munfe ra i wuri fuɲi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebeɲi toxi naxan na i tan yεTE ya ma? ⁴ I nɔma a falade i ngaxakerenyi bε di, «A lu n xa wuri fuɲi ba i ya ma,» xa a sa li xebeɲi nan na i tan yεTE ya ma? ⁵ I tan filankafui, xebeɲi nan singe ba i yεTE ya ma. Na ba xanbi, i nɔma nε se igbεde a fanyi ra, alako i xa wuri fuɲi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se sEniyEnxi sofe baree yi ra

⁶ «Wo naxa se sEniyEnxi so baree yi ra, xa na mu a ra e e ya rafindima nε wo ma, e wo maxin. Wo naxa gεmε tofanyie woli xɔsεε bun ma, xa na mu a ra e e maboronma nan tui.»

Baba Ala maxandife

(Luki 11:9-13)

⁷ «Wo maxandi ti, wo a sɔtɔma nε.

Wo fenyi ti, wo a toma nε.

Wo naadε kɔnkɔn, a rabima nε wo bε.

⁸ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sɔtɔma nε.

Mixi naxan fenyi tima, a a toma nε.

Mixi naxan naadε kɔnkɔnma, a rabima nε a bε.»

⁹ «Babε mundun na wo ya ma naxan xa di taami maxɔrinma a ma, a sa gεmε so a yi ra?

¹⁰ Xa na mu a ra, a bɔximase so a yi, a xa di na a maxɔrin yεxε ma? ¹¹ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie fima nε a maxandimae ma.»

Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama bε

(Luki 6:31)

¹² «Wo wama mixie xa naxan birin naba wo bε, wo fan xa na nan naba e bε. Tawureta Munsa nun namijɔnmεε xa Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

Naadε ixutuxi nun a igbe

(Luki 13:23-24)

¹³ «Wo xa so naadε ixutuxi nan na, barima naadε igbe mixi rasigama gbaloe nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe ma, a jεrε mu xɔnɔ. Mixi gbeɲe soma naadε igbe nan na, mixi gbeɲe gbaloe kira nan suxuma. ¹⁴ Kɔnɔ naadε ixutuxi rabima kisi nan ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a jεrε xɔnɔ. Mixi mu gbo naxee na naadε nun na kira toma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Luki 6:43-44)

¹⁵ «Wo wo yεTE ratanga wule fale ma naxee e yεTE findixi namijɔnmεε ra. E fama wɔyenyi jɔxunmε ra wo ma, kɔnɔ e jɔnige mu fan feo! ¹⁶ Wo e kolonma e xa kεwali nan ma. Kusu bama baagi bili kɔn na? Xɔrε bama tunbe bili ma? ¹⁷ Sansi fanyi bogi fanyi nan naminima, sansi kobi fan bogi kobi nan naminima. ¹⁸ Sansi fanyi mu nɔma bogi kobi raminide, sansi kobi fan mu nɔma bogi fanyi raminide. ¹⁹ Sansi naxan mu bogi fanyi raminima, a sεgεma nε, a woli tε i. ²⁰ Na kui, wo na mixie kolonma e xa kεwali nan ma.»

Naxee mu Ala sagoε rabama

(Luki 6:46, 13:25-27)

²¹ «Mixi naxee a falama n bε, «N Marigi, n Marigi,» e birin xa mu soma Ala xa mangεya niini bun ma, fo naxee n Baba sagoε rabama naxan na ariyanna. ²² Na lɔxɔε mixi gbeɲe a falama nε n bε, «Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu mu wɔyεn xε i xili ra? Muxu mu jɔnnε keri xε i xili ra? Muxu mu kaabanako gbeɲe raba xε i xili ra?» ²³ Na tεmui n nee yaabima nε, «N mu wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo keli n ya i.»

Banxiti firin xa taali
(Luki 6:47-49)

²⁴ «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi ramε, a fa a rabatu, na kanyi maniya xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye ma. ²⁵ Tunε naxa fa, xuree naxa banbaran yε, foye naxa mini a nu banxi mabɔnbɔ, kɔnɔ banxi mu bira, barima a nu tixi fanye nan fari. ²⁶ Kɔnɔ mixi naxan n ma masenyi ramε, a mu a rabatu, na kanyi maniya mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi mεyenyi fari. ²⁷ Tunε naxa fa, xuree naxa banbaran yε, foye naxa mini a nu banxi mabɔnbɔ, banxi fan naxa bira, a kana a jaaxi ra.»

²⁸ Isa to gε yi fe birin masende, jaama naxa kaaba a xa xaranyi ma, ²⁹ barima a mu nu luxi alɔ e xa sεriyε karamɔxɔe. A tan nu wɔyεnma mangε sεnbε nan na.

8

Isa kunε kanyi rayalanfe
(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)

¹ Isa to goro geya fari, jaama gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra. ² Kunε kanyi nde naxa a maso Isa ra, a suyidi a bε, a a fala a bε, «N Marigi, xa i tin, i nɔma n nasεniyεnde.» ³ Isa naxa a bεlεxε itala, a a sa kunε kanyi ma, a a fala a bε, «N tinxi. Findi mixi sεniyεnxi ra.» Kunε fure naxa ba a ma keren na. ⁴ Isa man naxa a masen a bε, «I naxa yi fe fala mixi yo bε. Siga i sa i yetε dεntεgε sεrεxεdubε bε, i sεrεxε ba alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxε. Na findima seedejaɔxɔya nan na e bε.»

Sɔɔri xunmati xa danxaniya
(Luki 7:1-10)

⁵ Isa to so Kapεrεnamu, sɔɔri mixi kεmε xunmati naxa fa a yire, a a maxandi, ⁶ «Marigi, n ma walikε saxi banxi, a bara namata, a jaaxankataxi ki fanyi ra.» ⁷ Isa naxa a fala a bε, «N xa siga, n xa sa a rayalan.» ⁸ Sɔɔri mixi kεmε xunmati naxa a yaabi, «Marigi, na binyε mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi yalanma nε. ⁹ N a kolon barima n fan na mangε ndee nan xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde bε, «Siga,» a sigama nε. N na a fala, «Fa,» a fama nε. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama nε.»

¹⁰ Isa to na sɔɔri xa masenyi mε, a naxa kaaba, a fa a fala a fɔxirabirεe bε, «N xa nɔndi fala wo bε, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi Isirayila bɔxi dεdε. ¹¹ N xa a fala wo bε, mixi gbegbe fama nε keli sogetede nun sogedorode biri, e e dεge e nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Ala xa mangεya niini bun ma. ¹² Kɔnɔ mangε xa die tan wolima nε tande dimi kui, wa nun jaɔni raxinyi na dεnnaxε.» ¹³ Na tεmui Isa naxa a fala sɔɔri mixi kεmε xunmati bε, «Siga, a xa raba i bε alɔ i laxi a ra ki naxε.» Na waxati kerenyi yati, sɔɔri xa konyi naxa yalan.

Isa mixi gbegbe rayalanfe
(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyεri xɔnyi. A naxa Piyεri bitanyi ginεma to, a saxi, a fate wolenxi ki fanyi. ¹⁵ Isa to a bεlεxε suxu, fure naxa a bεjaɔn keren na. A naxa keli, a fa kuri so e bε.

¹⁶ Nunmare tεmui, e naxa fa mixi gbegbe ra Isa xɔn ma jaɔnne nu naxee fɔxɔ ra. A naxa jaɔnne keri a xa wɔyenyi ra, a furemae birin nayalan. ¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, naxan sεbεxi, «A naxa won ma tɔɔrε ba won ma, a won ma furee dɔxɔ a xun.»

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Luki 9:57-62)

¹⁸ Isa to ɲama gbegbe to a rabilinyi, a naxa a fɔxirabirɛɛ yamari e xa baa igiri. ¹⁹ Sɛriyɛ karamɔxɔ nde naxa a maso Isa ra, a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i siga dɛdɛ, n na i fɔxɔ ra.»

²⁰ Isa naxa a yaabi,
«Xulumase xima a yili kui.

Xɔni xima a tɛɛ kui.

Kɔnɔ dɛdɛ mu na Adama xa Di bɛ a a xunyi sama dɛnnaxɛ.»

²¹ A fɔxirabirɛ nde fan naxa a fala a bɛ, «Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade sinden.»

²² Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Bira n fɔxɔ ra. A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

Isa foye belebele raxarafe

(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)

²³ Isa naxa baki kunkui kui, a fɔxirabirɛɛ naxa bira a fɔxɔ ra. ²⁴ Foye belebele naxa keli baa ma, mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui. Kɔnɔ Isa tan nu na xife. ²⁵ A fɔxirabirɛɛ naxa fa a raxunu, e a fala a bɛ, «Marigi, won nakisi, won faxafe nɛ yi ki!» ²⁶ A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfe ra? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa keli, a foye nun baa yamari, baa naxa xinbeli yen! ²⁷ A fɔxirabirɛɛ naxa kaaba, e e bore maxɔrin, «Mixi mɔɔli mundun lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

Ninnɛ kanyi rayalanfe

(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)

²⁸ E to naakiri li Gadara bɔxi ma, mixi firin naxa mini gaburi longori ra ɲinnɛɛ nu naxee fɔxɔ ra, e sa Isa ralan. E nu magaaxu ki fanyi, mixi yo ɲan mu nu nɔma dangide na biri. ²⁹ E naxa sɔnxɔ, «Ala xa Di, i waxi munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi be muxu ɲaxankatade nɛ beenun a lɔxɔɛ xa a li?» ³⁰ Xɔsɛ gali nu na e dɛmadonfe na longori. ³¹ Ninnɛɛ naxa Isa mayandi, «Xa i sa muxu keri, muxu raso yi xɔsɛ gali.» ³² Isa naxa a fala e bɛ, «Wo siga.» E naxa mini na xɛmɛ firinyie, e so na xɔsɛ i. Xɔsɛ gali birin naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sa sin baa ma, e madula. ³³ Naxee nu na xɔsɛɛ dɛmadonfe, e naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dɛntɛgɛ sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae bɛ ɲinnɛɛ gbilenxi na xɛmɛ firin fɔxɔ ra ki naxɛ. ³⁴ Na tɛmui taa birin naxa mini Isa ralande. E to a to, e naxa a mayandi a xa keli e xa bɔxi ma.

9

Namatɛ rayalanfe

(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)

¹ Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri, a so a xɔnyi taa kui. ² Mixi ndee naxa fa namatɛ nde ra Isa xɔn ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namatɛ bɛ, «N ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara xafari.» ³ Na kui, sɛriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a fala e bɔɲɛ ma, «Yi xɛmɛ na Ala rasɔtɔfe nɛ yi ki.» ⁴ Kɔnɔ Isa to nu e xa maɲɔxunyi kolon, a naxa a masen e bɛ, «Munfe ra maɲɔxunyi kobie na wo bɔɲɛ ma? ⁵ Wɔyɛnyi mundun sɔɔnɛya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i xa i ɲɛɛ?» ⁶ N xa a masen wo bɛ a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» Isa naxa a masen namatɛ bɛ, «Keli, i xa i xa dagi tongo, i xa siga i xɔnyi.» ⁷ Namatɛ naxa keli, a siga a xɔnyi. ⁸ Nama to na to, e naxa gaaxu, e nu fa Ala matɔxɔ, naxan na sɛnbɛ mɔɔli fixi adamadie ma.

Matiyu birafe Isa fɔxɔ ra

(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)

⁹ Isa to keli na, a naxa xɛmɛ nde to naxan xili Matiyyu, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» Matiyyu naxa keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁰ Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabirɛɛ nu na e dɛgefe Matiyyu xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔɛ gbegbe naxa fa, e birin naxa e dɛge fɔɔ yire keren. ¹¹ Farisɛnie to na to, e naxa Isa fɔxirabirɛɛ maxɔrin, «Munfe ra wo karamɔxɔ nun duuti maxilie nun yunubitɔɛɛ e dɛgema yire keren?» ¹² Isa to na mɛ, a naxa a fala, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na seriba ma. ¹³ Wo siga, wo sa fahaamui sɔtɔ yi

masenyi ma, «Hinne rafan n ma dangife sereXe ra.» N mu faxi tinxintɔɛe xa xilide. N faxi yunubitɔɛe nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

¹⁴ Na tɛmui Annabi Yaya fɔxirabirɛe naxa fa Isa yire, e a maxɔrin, «Munfe ra muxu tan nun Farisɛnie sunyi suxuma, kɔnɔ i fɔxirabirɛe tan mu sunma?» ¹⁵ Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunnunde a na e fɛ ma tɛmui naxɛ? Lɔxɔɛ fama, ginɛfenyi bama nɛ e yi ra. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ. ¹⁶ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi nɛɛnɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛnɛ xuntunyi nan dugi fori ibɛndunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra. ¹⁷ Mixi man mu wɛni nɛɛnɛ sama lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra na wɛni nɛɛnɛ na funtu, wɛni lɛbɛ fori bulama nɛ, wɛni fili, a sase fan kana. Wɛni nɛɛnɛ sama lɛbɛ nɛɛnɛ nan kui, alako wɛni yo, wɛni sase yo, e birin xa ragata a fanyi ra.»

Ginɛdimɛdi rakelife faxɛ ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe

(Maraki 5:21-43, Luki 8:40-56)

¹⁸ Isa to nu na na fee masenfe e bɛ, mangɛ nde naxa fa, a suyidi Isa bɛ, a a fala a bɛ, «N ma di ginɛ baxi faxade ya, kɔnɔ xa i siga, i naxa i bɛlɛXe sa a ma, a man kelima nɛ.»

¹⁹ Isa naxa keli, e nun a fɔxirabirɛe naxa bira na mangɛ fɔxɔ ra.

²⁰ Na tɛmui, ginɛ nde naxan xa kike wali mu nu a itima jɛ fu nun firin bun ma, a naxa fa Isa xanbi ra, a a bɛlɛXe din a xa donma sanbunyi ra, ²¹ barima a nu a falafe a yɛtɛ ma, «Xa n nɔ n bɛlɛXe dinde Isa xa donma gbansan na, n yalanma nɛ.» ²² Isa to a mafindi, a ginɛ to, a naxa a fala a bɛ, «N ma di, limaniya, i xa danxaniya bara i rayalan.» Keren na, ginɛ naxa yalan.

²³ Isa to so mangɛ xɔnyi, a naxa jama li naa, e sɔnxɔfe, xule femae fan bara fa jɔn yire. A naxa a fala e bɛ, ²⁴ «Wo siga, barima yi ginɛdimɛdi mu faxaxi. A na xife nɛ.» E naxa yo a ma, e a mayele. ²⁵ A to jama ramini tande, a naxa so banxi kui. A naxa ginɛdimɛdi bɛlɛXe suxu, ginɛdimɛdi naxa keli. ²⁶ Na xibaaru naxa yensen na yire birin na.

Isa dɔnxui firin nayalanfe

²⁷ Isa to keli mɛnni, dɔnxui firin naxa bira a fɔxɔ ra, e nu e xui ite a bɛ, «Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ²⁸ Isa to so banxi, dɔnxuie naxa e maso a ra. A naxa e maxɔrin, «Wo laxi a ra a n nɔma wo rayalande?» E naxa a yaabi, «Iyo, Marigi.» ²⁹ Isa naxa a bɛlɛXe sa e ya ma, a a fala e bɛ, «Wo waxɔnfe xa raba wo bɛ alɔ wo laxi a ra ki naxɛ.» ³⁰ E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a matintin e ra a xɔrɔxɔɛ ra, «Mixi yo naxa yi fe kolon.» ³¹ Kɔnɔ e to mini, e naxa siga Isa xa fe fala ra na bɔxi yire birin.

Boboe rayalanfe

(Luki 11:14-15)

³² Isa nun a fɔxirabirɛe to nu kelifɛ naa, mixi nde naxa fa xɛmɛ nde ra a xɔn ma jɛnne nu bara naxan findi boboe ra. ³³ Isa to na jɛnne keri, boboe naxa wɔyɛn. Nama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe mɔɔli singe mu nu to Isirayila bɔxi ma.» ³⁴ Kɔnɔ Farisɛnie tan naxa a fala, «A jɛnne kerima jɛnne mangɛ nan saabui ra.»

Isa kinikinife jama ma

(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)

³⁵ Isa naxa taaɛ birin jɛrɛ, a xungbe nun a xuri. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangɛya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mɔɔli birin nayalan. ³⁶ A nu jama toma tɛmui naxɛ, a nu kinikinima e ma, barima sɛnbɛ nun limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi nɛ alɔ yɛxɛɛ naxee makantama mu na. ³⁷ Na kui, a naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «Xɛ xaba wali belebele nan na, kɔnɔ walikɛɛ tan xurun. ³⁸ Wo xɛ kanyi maxandi alako a xa walikɛɛ rasanba a xa xɛ xabade.»

10

*Isa xa xEera fu nun firinyie
(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)*

¹ Isa naxa a fɔxirabirE fu nun firinyie xili, a nɔE so e yi ra alako e xa nɔ ɗinnEe keride mixie fɔxɔ ra, e man xa nɔ furema mɔɔli birin nayalande.

² Na xEera fu nun firinyi xilie nan ya: a singe, Simɔn, naxan man xili PiyEri, nun a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a xunya Yaya, ³ Filipu nun Barotolome, Tomasi nun Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun Tadayo, ⁴ Simɔn naxan xili Seloti, nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa.

*Isa a xa xEera fu nun firinyie xEEfe
(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)*

⁵ Isa naxa yi xEmE fu nun firinyie xEE yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa so Samarikae xa taae kui. ⁶ Wo xa siga Isirayilakae nan xɔn, naxee luxi alɔ yExEE lɔExie. ⁷ Wo xa kawandi ti kira xɔn a Ala xa mangEya niini bara makɔrE. ⁸ Wo xa furemae rayalan, wo xa faxamixie rakeli, wo xa kunE kanyie rasEniyEn, wo xa ɗinnEe keride. Wo kixi nE, wo mu sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki. ⁹ Wo naxa xEema, gbeti, xa na mu a ra kɔbiri xanin wo xun ma. ¹⁰ Wo man naxa gbɔnfɔE, donma firin nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo xun ma. A lanma baloe xa fi walike ma.»

¹¹ «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi fanyi nde fen naxan wo yigiyama, wo lu naa han wo siga taa gbEte. ¹² Wo na so mixie xɔnyi, wo xa e xEEbu. ¹³ Xa na fɔxɔE mixie fan, Ala xa wo xa duba suxu e xa fe ra. Kɔnɔ xa naakae mu fan, Ala naxa na duba suxu. ¹⁴ Xa mixie mu tin wo rasEnEde, xa na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa masenyi ra, wo nE kelima na banxi xa na mu a ra na taa kui, wo xa mEnni bEndE rakɔnkɔn wo sanyie ra. ¹⁵ N xa nɔndi fala wo bE, kiiti sa lɔxɔE, kiiti fanma Sodoma nun Gomora taakae ra dangife na taa mixie ra.»

*Isa fɔxirabirEe fama ɗaxankatade
(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)*

¹⁶ «Wo wo tuli mati, n na wo xEEfe nE alɔ yExEE naxee soma wula baree tagi. Na kui, wo xa kɔɔta alɔ yere, wo yuge xa fan alɔ turunna xɔni. ¹⁷ Wo xa wo yEte matanga mixie ma, barima e wo soma nE kiitisee yi ra, e wo bɔnbɔma nE seberE ra e xa salidee kui, ¹⁸ e wo xaninma nE gominae nun mangEe yire n ma fe ra. Na kui, wo findima nE n ma seedee ra e tan bE, a nun si gbEte bE. ¹⁹ E na wo so nee yi ra, wo naxa kɔntɔfili wo xa masenyi xa fe ra, wo naxan falama nun wo a falama ki naxE, barima na birin fima nE wo ma na waxati yati. ²⁰ Wo tan xa mu wɔyEnma, wo Baba Ala Xaxili nan wɔyEnma wo saabui ra.»

²¹ «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfada, a a sa mixie bElexE, e xa a faxesa. BabE fan na mɔɔli niyama a xa di ra, die fan kelima nE e barimae xili ma, e xa e faxesa. ²² Mixi birin fama wo xɔnde n xili xa fe ra, kɔnɔ naxan na wakili han a rapɔnyo, na kanyi kisima nE. ²³ Xa e wo ɗaxankata yire nde, wo xa wo gi, wo siga taa gbEte. N xa nɔndi fala wo bE, wo mu gEma Isirayila taa birin iɗere a fa lu Adama xa Di mu fa.»

²⁴ «Taalibi mu dangima a karamɔxɔ ra, konyi fan mu dangima a marigi ra. ²⁵ A lanma taalibi xa lu alɔ a karamɔxɔ, konyi fan xa lu alɔ a marigi. Xa fɔxɔE xunyi xili fala ɗinne BELESbulu, e naxan falama a xa fɔxɔE mixie xun ma, a ɗan dangima na ra.»

*Gaaxufe Ala ya ra
(Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9)*

²⁶ «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama makEnEde, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde. ²⁷ N naxan falama wo bE kɔE ra, wo xa na masen yanyi ra. Wo naxan mEma makɔyikɔyi ra, wo xa dunjɗa birin nakolon a ra. ²⁸ Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nɔma mixi fate bEndE nan tun faxade, a fa li e mu nɔma wo nii tan masɔtɔde. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, naxan nɔma fate bEndE nun nii sɔntɔde yahannama. ²⁹ Turunna firin xa mu sarama batanka keren na? Kɔnɔ

hali xɔni di keren mu birama bɔxi ma xa wo Baba Ala sago mu a ra. ³⁰ Wo xunsexe yati kɔntixi. ³¹ Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo tide gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

³² «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya xɔri, n fan na kanyi kolonma n Baba ya xɔri ariyanna. ³³ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde a Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima nɛ na kanyi rakolonde n Baba ra naxan na ariyanna.»

Isa fɔxirabirɛɛ nun tɔɔɛ

(Luki 12:51-53, 14:26-27, 9:23-24, Maraki 8:34-35)

³⁴ «Wo naxa a maɲɔxun a n faxi bɔɲɛsa nan na duniɲa. N mu faxi bɔɲɛsa xa ra, n faxi santidɛgɛma nan na. ³⁵ N faxi fatanyi nan na di xɛmɛ nun a baba tagi, di ginɛ nun a nga tagi, mamadi nun a mama tagi. ³⁶ Mixi ngaxakerenyie nan findima a yaxuie ra. ³⁷ Mixi naxan a baba nun a nga xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n sɛɛti ma. Mixi naxan a xa di xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n sɛɛti ma. ³⁸ Xa mixi naxan mu tin tɔɔɛ nun faxɛ ra, a mu bira n fɔxɔ ra, na kanyi mu daxa a xa lu n sɛɛti ma. ³⁹ Mixi naxan wama a yɛɛɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛɛɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ.»

Isa fɔxirabirɛɛ rasɛnɛfe

(Maraki 9:37,41, Luki 9:48, 10:16, Yaya 13:20)

⁴⁰ «Mixi naxan na wo rasɛnɛ, a n tan nan nasɛnɛxi. Mixi naxan na n nasɛnɛ, a n xɛɛma nan nasɛnɛxi. ⁴¹ Mixi naxan na namijɔnmɛ rasɛnɛ a xa namijɔnmɛɲa ma, a baraayi sɔtɔma nɛ alɔ namijɔnmɛ. Mixi naxan na tinxintɔɛ rasɛnɛ a xa tinxinyi ma, a baraayi sɔtɔma nɛ alɔ tinxintɔɛ. ⁴² Mixi naxan na hali ye xinbeli pɔɔti ya keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi n fɔxirabirɛ ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

11

Annabi Yaya xa maxɔrinyi

(Luki 7:18-35)

¹ Isa to gɛ yi yaamarie fide a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ma, a naxa keli mɛnni, a siga Yuwifie xa taaɛ alako a xa mixie xaran, a e kawandi.

² Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe mɛ geeli kui, a naxa a fɔxirabirɛ ndee xɛɛ Isa ma. ³ E naxa a maxɔrin, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbɛɛɛ nan mamɛ?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mɛxi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dɛntɛgɛ sa Yaya bɛ. ⁵ Dɔnxuie se toma, namatɛɛ ɲɛɛma, kunɛ kanyie yalanma, tulixɔrie fe mɛma, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra. ⁶ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu siikɛma n ma fe ra.»

⁷ Annabi Yaya fɔxirabirɛɛ to siga, Isa naxa ɲama maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Kale, foye naxan namaxama? ⁸ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Dugi tofanyi kanyie toma mangɛ banxie nan kui. ⁹ Wo fa siga munse matode? Namijɔnmɛ? Iyo, n xa a fala wo bɛ, a ɲan dangi namijɔnmɛ ra. ¹⁰ A tan nan xa fe sɛbɛxi Kitaabui kui, «N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i bɛ.» ¹¹ N xa nɔndi fala wo bɛ, ginɛ yo mu di bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Kɔnɔ n man xa a fala wo bɛ, mixi naxan na Ala xa mangɛya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra. ¹² Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to, Ala xa mangɛya sɛnbɛ nan tun sɔtɔma. Sɛnbɛmaɛ nan luma a niini bun ma. ¹³ Namijɔnmɛɛ birin nun Tawureta Munsa bara Ala xa mangɛya niini xa fe fala han Annabi Yaya waxati. ¹⁴ Xa wo tinma nɔndi ra, wo xa a kolon Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gbilenma fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe. ¹⁵ Xa wo tuli fe mɛma, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁶ «N nɔma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi dimɛdie nan na naxee dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree bɛ,

¹⁷ «Muxu bara xule fe wo bɛ,

kɔnɔ wo mu fare boronxi.

Muxu bara ɲɔn bɛɛti ba,

kɔnɔ wo mu sunnunxi.»

¹⁸ «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a fala a xa fe ra, «Ninne na a fɔxɔ ra.» ¹⁹ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a fala, «Furi ɲaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitɔɛe nan a ra!» Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kɛwali nan ma.»

Taa danxaniyatarae xa gbaloe
(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)

²⁰ Na tɛmɔi Isa naxa xɔnɔ mixie ma naxee nu sabatixi taae kui a kaabanako gbegbe rabaxi dɛnnaxɛ, barima e mu tuubi. ²¹ «Gbaloe na wo bɛ, Korasinkae! Gbaloe na wo fan bɛ, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidɔn nɛ nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma ragoro e ma, e tɛ xube maso e ma e xa tuubi tɔnxuma ra. ²² Na nan a ra n xa a fala wo bɛ, kiiti sa lɔxɔɛ xɔrɔxɔma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidɔnkae ra. ²³ I tan Kapɛɛnamu go, i ɲɔxɔ a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma nɛ han yahannama, barima kaabanako naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodoma nɛ nu, a a lima na taa mu sɔntɔma nu. ²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo bɛ, kiitisa lɔxɔɛ xɔrɔxɔma wo tan ma dangi Sodomakae ra.»

Fafe Isa ma
(Luki 10:21-22)

²⁵ Na tɛmɔi Isa naxa a fala, «Baba Ala, koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimɛdie bɛ. ²⁶ Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kɛnɛn fe nan ya.»

²⁷ «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Di nu tin a masende naxan bɛ. ²⁸ Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi, kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo ma. ²⁹ Wo xa n ma karafoe nan nagoro wo kɔn ma, wo xa findi n ma taalibie ra, barima n bɔɲɛ bɛɛxi, a mu tema. Na kui, wo bɔɲɛ malabui sɔtɔma nɛ, ³⁰ barima n karafoe naxan nagoroma wo kɔn, a mu xɔrɔxɔ, n kote naxan dɔxɔma wo xun, a mu binya.»

12

Malabu lɔxɔɛ xa sɛriyɛ
(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)

¹ Na waxati, malabu lɔxɔɛ ma, Isa nu ɲɛɛfe xɛɛ tagi. Kaamɛ to nu a fɔxirabirɛɛ suxuxi, e naxa mɛngi tɔnsɔɛ ndee ba, e xa e don. ² Farisɛnie to na to, e naxa wɔyɛn Isa bɛ, «A mato, i fɔxirabirɛɛ na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ matandife.» ³ A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra? ⁴ A so nɛ Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa a tan nun a fɔxirabirɛɛ xa na don, fo sɛɛxɛdubɛɛ. ⁵ Wo man mu nu a xaran Tawureta Munsa kui, a sɛɛxɛdubɛɛ walima malabu lɔxɔɛ hɔrɔmɔbanxi kui, kɔnɔ e mu yunubi sɔtɔma na kui? ⁶ N xa a fala wo bɛ, naxan na wo yire be, a tide gbo hɔrɔmɔbanxi bɛ. ⁷ Xa wo fahaamui sɔtɔxi sɛbɛli ma nu, naxan a masenxi, «Hinne rafan n ma dangife sɛɛxɛ ra,» wo mu tinxintɔɛɛ tɔɲɛgɛma nu. ⁸ Adama xa Di nan na malabu lɔxɔɛ marigi ra.»

⁹ Isa to keli mɛnni, a naxa so e xa salide kui. ¹⁰ A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma. E naxa Isa maxɔrin, «A daxa mixi xa furema rayalan malabu lɔxɔɛ?» E nu katafe nɛ e xa nɔ Isa kalamude. ¹¹ Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yɛxɛɛ nde sin yili kui malabu lɔxɔɛ ma, nde na wo ya ma naxan tondima a ratede? ¹² Adama tide gbo dangi yɛxɛɛ ra pon! Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu lɔxɔɛ ma.» ¹³ Na kui, a naxa a fala bɛlɛxɛ tuuxi kanyi bɛ, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a naxa yalan alɔ a bɛlɛxɛ boore. ¹⁴ Kɔnɔ Farisɛnie to mini, e naxa e malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walikɛ sugandixi

¹⁵ Isa to na kolon, a naxa keli naa. Mixi gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra. A naxa furema birin nayalan, ¹⁶ a naxa e ratɔn e naxa a xa fe fala mixie bɛ. ¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, a to a masen,

¹⁸ «N ma walike sugandixi nan ya,
n xanuntenyi naxan nafanxi n boɓɓe ma.

N nan n Xaxili ragoroma ne a ma,
a fan tinxinyi masen sie be.

¹⁹ A mu soɓɓe ratema,
a mu gbelegbelema,
mixi yo mu a xui itexi mema taa kui.

²⁰ A mu kale konkɔɔnxi girama,
a mu lanpui deɓe xuri raxubenma,
han a tinxinyi xunnakelima temui naxe.

²¹ Si birin e xaxili tima ne a xili ra.»

Xaxili Seniyenxi matandife

(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23, 6:44-45)

²² Mixi nde naxa fa xeme nde ra Isa xon jinne nu bara naxan findi donxui nun boboe ra. Isa naxa a rayalan, a ya naxa se to, a tuli naxa fe me. ²³ Nama birin naxa kaaba, e nu e bore maxɔrin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?» ²⁴ Farisenie to e xui me, e naxa a fala, «Yi xeme jinne kerima jinne mange Belesebulu nan saabui ra.» ²⁵ Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa a masen e be, «Namanɛ yo a yete gere lantareya kui, na jamanɛ xun nakanama ne feol! Taa fan, xa na mu a ra denbaya, xa e e yete gere lantareya kui, e mu xanma. ²⁶ Xa Sentanɛ Sentanɛ keru, a na a yete nan gerefe. A xa mangɛya fa xanma di? ²⁷ Xa n tan jinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo makiitima. ²⁸ Konɔ xa n tan jinnee kerima Ala Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa mangɛya niini yati nan bara wo li. ²⁹ Mixi noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden? Konɔ xa mixi banxi kanyi xiri, a noma ne a harige birin mujade.»

³⁰ «Mixi naxan mu birama n foxɔ ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi malande, a na mixie rayensenfe ne. ³¹ Na nan a toxi, n xa a fala wo be, adamadie xa yunubie nun marasotoe birin noma ne xafaride, konɔ Ala Xaxili rasotofe tan mu xafarima mixi be muku. ³² Mixi na Adama xa Di rasoto, na yunubi noma ne xafaride a kanyi be. Konɔ mixi na Ala Xaxili Seniyenxi rasoto, na yunubi mu noma xafaride na kanyi be dunija, a mu noma xafaride aligiyama.»

³³ «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi kolonma a bogi nan ma. ³⁴ Wo tan boximase bɔnsɔe, wo mu noma woyen fanyi falade, barima wo boɓɓe kobi. Mixi boɓɓe rafexi naxan na, na nan minima a de i. ³⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi boɓɓe kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi boɓɓe kui, a fe kobi nan naminima. ³⁶ N xa a fala wo be, kiitisa loxoɓe, adamadie dentegɛ sama ne woyen kobi birin ma naxee mini e de i. ³⁷ I woyenyi naxan falama dunijeigiri kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti kanama i ra.»

Annabi Yunusa xa tonxuma

(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12, Luki 11:29-32)

³⁸ Na xanbi, seriyɛ karamoxɔe nun Farisenie naxa woyenyi tongo, e a fala Isa be, «Karamoxɔ, muxu wama i xa kaabanako nde tofe, a xa findi tonxuma ra muxu be.» ³⁹ Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi, e bara gbilen Ala foxɔ ra. E wama tonxuma makaabaxi tofe, konɔ tonxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra. ⁴⁰ Annabi Yunusa xi saxan, koɓe saxan nadangi yexe xungbe furi kui ki naxe, Adama xa Di fan xi saxan, koɓe saxan nadangima na ki ne boxi bun ma. ⁴¹ Kiiti loxoɓe, Ninewekae tima ne e nun to mixie, e seederɔxoɓa ba wo xili ma, barima e tan tuubi ne Annabi Yunusa xa kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa be. ⁴² Kiiti loxoɓe, Seeba mange ginɛ fan tima ne e nun to mixie, a seederɔxoɓa ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelifɛ yire makuye Sulemani xa lonni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be.»

Ninne gbilenfe a lingira fori

(Luki 11:24-26)

⁴³ «Ninne na gbilen mixi fɔxɔ ra, a sigama yire maxare ne lingira gbete fende, kɔnɔ a mu a toma. ⁴⁴ Na temui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.» A na gbilen menni a a lima ne na banxi makɔxi, a raxunmaxi a fanyi ra, ninne gbete yo mu na. ⁴⁵ Na temui, a sigama ne a sa fa ninne solofere gbete ra naxee jaaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma ne dangife a singe ra. Na nan moɔli rabama to mixi kobie be.»

Isa nga nun a xunya

(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)

⁴⁶ Beenun Isa xa ge woyende nama be, a nga nun a xunya xemema naxa fa, e ti tande, e nun Isa xa de masara. ⁴⁷ Mixi nde naxa a fala a be, «I nga nun i xunya na tande, e wama wo xa de masara.» ⁴⁸ Kɔnɔ Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde findixi nga ra? Nde findixi n xunya ra?» ⁴⁹ Na temui Isa naxa a belexe ti a foxirabirɛe ma, a a masen, «A mato, n nga nun n xunya nan ya. ⁵⁰ Mixi yo naxan n Baba sago rabama naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

13

Xe rawali xa taali

(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)

¹ Na loxɔɔ, Isa naxa mini banxi, a sa doxo baa de ra. ² Nama gbege to malan a yire, a naxa sa doxo kunkui kui, nama naxa lu baa de ra. ³ A naxa fe wuyaxi masen e be taali ra.

A naxa a masen, «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande. ⁴ A to nu sansi xori garansanma, xori ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiki. ⁵ Xori ndee fan naxa bira geme yire, bendɛ mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bendɛ mu tilin. ⁶ Kɔnɔ soge to xonɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be. ⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana. ⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bendɛ fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin naxa sansi tonsɔɔ ramini, ndee naxa xori keme ramini, ndee xori tongo senni, ndee xori tongo saxan. ⁹ Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa foxirabirɛe naxa e maso a ra, e a maxorin, «Munfe ra i woyenma nama be taali ra?» ¹¹ Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ na fahaamui mu fixi mixi gbete tan ma. ¹² Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ mixi fahaamutare, hali a naxan mapɔxun a gbe ra, na fama bade a yi ra. ¹³ Na nan a toxi n woyenma mixie be taali woyenyi ra, barima e ya se toma, kɔnɔ e mu a igbema, e tuli fe mɛma, kɔnɔ e mu a fahaamuma. ¹⁴ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi,

«Wo fe mɛma,

kɔnɔ wo mu a fahaamuma.

Wo fe toma,

kɔnɔ wo mu a igbema.

¹⁵ Yi nama boɔɔɔ bara xoxo.

E bara e tuli dese, e bara e ya raxi,

alako e ya naxa fa fe igbe, e tuli naxa fa fe me,

e boɔɔɔɔ naxa fa fe kolon,

e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.»

¹⁶ «Kɔnɔ jɛlexinyi na wo tan be, barima wo yae se igbema, wo tulie fe mɛma. ¹⁷ N xa nondi fala wo be, namijonme nun tinxintɔɔ gbege bara wa e xa fee to wo naxee tofe, kɔnɔ e mu e to. E bara wa e xa fee me wo naxee mefe, kɔnɔ e mu e me.»

¹⁸ «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto xesa xa taali ma. ¹⁹ Mixi na Ala xa mangɛya niini xa masenyi me, a mu a fahaamu, Sentanɛ fama ne na masenyi bade a boɔɔɔɔ ma. Na

kanyi misaalixi sansi xɔri nan na naxan biraxi kira xɔn ma. ²⁰ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, a a suxu mafuren sɛɛwɛ ra. ²¹ Kɔnɔ sanke to mu na a bɛ, a xa danxaniya mu buma. Tɔwɛ nun ɲaxankatɛ na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gbilenma Ala xa fe fɔxɔ ra keren na. ²² Sansi xɔri naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, kɔnɔ yi dunɲa kɔntɔfili nun naafuli xɔli a suxu han a Ala xa masenyi bɛɲin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma a bɔɲɛ masarade. ²³ Sansi xɔri naxan bira bɛndɛ fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, a a fahaamu, a a bɔɲɛ masara. Na sansi xɔri a bogi ramini nɛ, nde xɔri kɛmɛ ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Nooge ɲaaxi xa taali

²⁴ Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya luxi nɛ alɔ xɛmɛ naxan a xa xɛ garansan sansi xɔri fanyi ra. ²⁵ Kɔnɔ mixie nu xife tɛmɛi naxɛ, a yaxui naxa fa, a ɲooge ɲaaxi xɔri garansan sansi fanyi xɔri longori ra, a siga. ²⁶ Sansie to bula, e te han e dendenyi bara mini fɔlɔ, walikɛɛ naxa ɲooge ɲaaxi fan to sansie longori ra. ²⁷ E naxa xɛ kanyi maxɔrin, «Marigi, i mu sansi xɔri fanyi xa garansan i xa xɛ ma? Na ɲooge ɲaaxi fa kelixi minden?» ²⁸ A naxa e yaabi, «N yaxui nde nan na rabaxi.» Walikɛɛ naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a tala?» ²⁹ A naxa a fala, «Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama nɛ ɲooge ɲaaxi fɔxɔ ra. ³⁰ Wo xa a lu e birin xa mɔ han xɛ xaba lɔxɔɛ. Na tɛmɛi n a falama nɛ xɛ xabae bɛ, wo ɲooge ɲaaxi nan singe tala, wo a raxiri alako a xa gan. Kɔnɔ wo sansi fanyi tan xaba, wo a xɔri ragata n ma bili kui.»»

Konde xɔri nun lɛbini xa taalie (Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

³¹ Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya maniyaxi konde xɔri nan na, mixi naxan si a xa daaxa. ³² A xɔri xurun sansi xɔri birin bɛ, kɔnɔ a na mɔ, a bili xungbo bɔxi sansi birin bɛ. A findima wuri bili nan na, xɔnie fama e tɛɛɛ sade naxan salonyie kɔn na.»

³³ Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya maniyaxi lɛbini nan na, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Isa nun taali wɔyɛnyie (Maraki 4:33-34)

³⁴ Isa naxa na fe birin masen ɲama bɛ taalie ra. A ɲan mu nu masenyi yo tima e bɛ a mu a fala taali daaxi. ³⁵ Na kui, namɲɔnmɛ xa masenyi naxa kamali, «Taali wɔyɛnyie nan minima n dɛ i. N fee masenma nɛ naxee nu nɔxunxi kabi dunɲa daa tɛmɛi.»

Isa ɲooge ɲaaxi xa taali tagi rabafe

³⁶ Na tɛmɛi, Isa naxa keli ɲama xun ma, a so banxi. A fɔxirabirɛɛ naxa e makɔrɛ a ra, e a fala a bɛ, «Nooge ɲaaxi xa taali tagi raba muxu bɛ.» ³⁷ A naxa e yaabi, «Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na. ³⁸ Xɛ misaalixi dunɲa nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na Ala xa mangɛya niini bun ma. Nooge ɲaaxi misaalixi Sentanɛ xa die nan na. ³⁹ Yaxui naxan ɲooge xɔri garansan, a misaalixi Ibulisa nan na. Xɛ xabɛ misaalixi dunɲa rapɔnyɛ nan na. Xɛ xabae misaalixi malekɛɛ nan na. ⁴⁰ Na ɲooge ɲaaxi talama ki naxɛ, a woli tɛ i, dunɲa rapɔnyɛ fan luma na ki nɛ. ⁴¹ Adama xa Di fama a xa malekɛɛ xɛɛde, e mixi ratantanyie nun mixi kobie ba mixi gbɛtɛɛ ya ma, naxee na Ala xa mangɛya niini bun ma. ⁴² E e wolima nɛ tɛ mankanɛ xɔɔra, wa nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ. ⁴³ Na tɛmɛi tinxintɔɛɛ tan yanbama nɛ alɔ soge e Baba xa mangɛya niini bun ma. Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

Hariɛ xungbe xa taalie

⁴⁴ «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ naafuli xungbe naxan nu nɔxunxi xɛ ma. Mixi nde to mini a ma, a naxa gbilen a nɔxun na, a siga ɲɛlɛxinyi kui. A naxa a sɔtɔse birin mati a fa na xɛ sara.»

⁴⁵ «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ yulɛ naxan diyaman tofanyi fenfe. ⁴⁶ A to diyaman hagigɛ keren to, a naxa sa a sɔtɔse birin mati, a fa na diyaman sara.»

Yɛlɛ xa taali

⁴⁷ «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ yɛlɛ naxan bara sa baa ma, a yɛxɛ mɔɔli birin suxu. ⁴⁸ Yɛlɛ to rafe, mixie naxa a mabɛndun baa dɛ ra. E naxa dɔxɔ, e yɛxɛɛ mayegeti, e a fanyie sa paanie kui, e a ɲaaxie wɔlɛ. ⁴⁹ Dunɲa rapɔɲyi luma na ki nɛ. Malekɛɛ fama mixi kobie nun mixi tinxinxie mayegetide, ⁵⁰ e mixi kobie woli tɛ mankanɛ xɔɔra, wa nun ɲin maxinyie na dɛnnaxɛ.»

Lɔnni fori nun a nɛɛnɛ

⁵¹ Isa naxa e maxɔrin, «Wo bara na birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.» ⁵² A naxa a masen e bɛ, «Na nan a toxi, sɛriyɛ karamɔxɔ naxan bara fahaamui sɔtɔ Ala xa mangɛya niini xa fe ma, a luxi alɔ banxi kanyi naxan se nɛɛnɛɛ nun se forie raminima a harige ya ma.»

Nasarɛtikae tondife lade Isa ra
(Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)

⁵³ Isa to gɛ na taalie masende, a naxa siga, ⁵⁴ a sa so a xɔnyi, a mɔxi dɛnnaxɛ. A to na mixie xaran e xa salide kui, e dɛ naxa ixara. E naxa e bore maxɔrin, «Yi xɛmɛ yi lɔnni sɔtɔxi minden? A nɔxi yi kaabanako fee rabade di? ⁵⁵ Kamudɛri xa di xa mu yi ki? A nga xa mu xili Mariyama? A xunyaɛ xa mu findi Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn na? ⁵⁶ A xunya ginɛmaɛ fan mu na won ya ma be? A fa yi birin sɔtɔxi minden?» ⁵⁷ Na kui, e naxa xɔnɔ a ma, e tondi lade a ra.

Isa naxa a masen e bɛ, «Namɲɔnmɛ binyaxi yire birin fo a xɔnyi, a ngaxakerenyie tagi.» ⁵⁸ A mu kaabanako gbegbe raba naa e xa danxaniyatareɲa xa fe ra.

14

Annabi Yaya xa faxɛ
(Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

¹ Na waxati, Galile mangɛ Herode naxa Isa xa fe mɛ. A naxa a fala a xa mixie bɛ, ² «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɔɛ na a yi a xa kaabanakoe raba.»

³ A na fala nɛ, barima a tan Herode nu bara yaamari fi Yaya xa suxu, yɔlɔnɔxɔnyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa ginɛ. ⁴ Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu daxa i xa yi ginɛ tongo.» ⁵ Herode nu wama Yaya faxafe nɛ, kɔnɔ a nu gaaxuxi ɲama ya ra, barima e nu laxi a ra a namɲɔnmɛ nan nu Yaya ra.

⁶ Na tɛmui, e to nu Herode bari ɲɛ xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di ginɛ naxa fare boron mixie bɛ. A naxa rafan Herode ma ⁷ han a naxa a kali a a na sese maxɔrin a ma, a a fima nɛ a ma. ⁸ Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa a fala Herode bɛ, «Yaya Xunxa xunyi so n yi ra pileti ma.» ⁹ Mangɛ naxa nimisa, kɔnɔ a xa marakali nun a xa xɔɲɛɛ xa fe ra, a naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginɛdimɛdi yi ra. ¹⁰ A naxa mixie xɛɛ geeli, e xa Yaya xunyi bolon a dɛ i. ¹¹ E naxa fa a xunyi ra pileti ma, e a so ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa a xanin a nga xɔn ma. ¹² Yaya fɔxirabirɛɛ naxa sa a fure tongo, e sa a ragata, e naxa sa na dɛntɛgɛ sa Isa bɛ.

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu suuli ma
(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹³ Isa to na fe mɛ, a naxa keli mɛnni kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i. Nama to a kolon, e fan naxa keli e xa taaɛ, e siga a fɔxɔ ra e sanyi ra. ¹⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa ɲama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, a e xa furemaɛ rayalan.

¹⁵ Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirɛɛ naxa e maso a ra, e a fala a bɛ, «Won na wula nɛ yi ki, kɔɛ fan bara so. Nama rayensen alako e xa siga donse sara taaɛ kui.» ¹⁶ Isa naxa e

yaabi, «Hali e mu siga. Wo tan nan xa donse fi e ma.»¹⁷ KƆNƆ e naxa a fala a bE, «Taami gundi suuli nun yEXE firin gbansan nan na muxu yi ra.»¹⁸ A naxa a fala e bE, «Wo fa nee ra n xƆN ma be.»¹⁹ Isa naxa ɲama yamari e xa e magoro na ɲooge xinde ma. A naxa na taami suuli nun na yEXE firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a fƆxirabirEe yi ra, e xa e itaxun ɲama ma.²⁰ Nama birin naxa e dEge han e wasa. Donse dƆNXƆE xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.²¹ Mixi naxee e dEge, xEME wulu suuli ɲƆNDƆN nan nu e ra, bafe ginEe nun dimEe ra.

Isa ɲEReFe ye fari

(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)

²² Na xanbi Isa naxa a fala a fƆxirabirEe bE, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya ra naakiri ma, a tan xa nu ɲama ragbilen.²³ Isa to gE ɲama ragbilende, a naxa te geya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala maxandi. KƆE naxa a li naa, a keren.²⁴ A a lixi kunkui nu bara makuya xare ra, mƆRƆNyie nu na a mabƆnbƆfe ki fanyi ra barima foye ya nu rafindixi a ma.

²⁵ SubaxE ma, Isa ɲEReFe baa fari.²⁶ A fƆxirabirEe to a to ɲERe ra ye fari, e naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegbele, e a fala, «Tubari nan a ra!»²⁷ KƆNƆ Isa naxa a masen e bE keren na, «Wo naxa kƆNTƆfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»²⁸ PiyEri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye fari.»²⁹ Isa naxa a fala a bE, «Fa.» PiyEri to goro kunkui kui, a naxa ɲERe ye fari sigafe ra Isa yire.³⁰ KƆNƆ a to foye belebele mato, a naxa gaaxu, a madula fƆLƆ. A naxa gbelegbele, «N Marigi, n nakisi!»³¹ Isa naxa a bELEXE itala keren na, a PiyEri suxu. A naxa a masen a bE, «I xa danxaniya xurun. I siikExi munfe ra?»³² E to baki kunkui kui, foye naxa raxara.³³ Isa fƆxirabirE naxee nu na kunkui kui, e naxa suyidi Isa bE, e a fala, «Ala xa Di yati nan lanxi i ma.»

Isa Genesareti furema birin nayalanfe

(Maraki 6:53-56)

³⁴ E to gE baa igiride, e naxa so Genesareti.³⁵ Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie naxa fa furemae birin na Isa xƆN.³⁶ E nu a mayandima furemae xa e bELEXE din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

15

Ala xa sEriyE nun adama xa naamunyi

(Maraki 7:1-23)

¹ FarisEni nun sEriyE karamƆXƆ ndee naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa a maxƆrin,² «Munfe ra i fƆxirabirEe luma forie xa naamunyie matandi ra? E mu e bELEXE raxama beenun e xa e dEge alƆ forie xa naamunyie a masenxi ki naxE.»³ Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala xa sEriyE matandima wo xa naamunyie xa fe ra?»⁴ Ala bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan na a baba nun a nga konbi, a lan nE na kanyi xa faxes.»⁵ KƆNƆ wo tan naxE, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga bE, «I nu lanma i xa naxan sƆTƆ n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,»⁶ hali na kanyi mu fefe raba a baba bE. Na kui, wo Ala xa sEriyE matandima wo xa naamunyi saabui ra.⁷ Wo tan filankafuie! Annabi Esayi nƆNDi yati nan masen wo xa fe ra,

⁸ «Yi ɲama n binyama e dE nE,
kƆNƆ e bƆɲE makuya n na pon!

⁹ E xa sali fufafu nan a ra,
barima e mixi xaranma adamadie xa maɲƆXunyie nan na
alƆ na maɲƆXunyie findixi n tan ma sEriyE nan na.»

¹⁰ Isa naxa ɲama xili, a a masen e bE, «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui sƆTƆ.¹¹ Se naxan soma mixi dE kui, na xa mu a findima mixi sEriyEntare ra. Naxan minima a dE kui, na nan a findima mixi sEriyEntare ra.»

¹² Na tɛmɔi Isa fɔxirabirɛɛ naxa e maso a ra, e a fala a bɛ, «I mu a kolon i xa masenyi bara Farisɛnie raxɔnɔ?» ¹³ Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na ariyanna, a sansi birin talama nɛ a tan mu naxan sixi. ¹⁴ Wo e lu na. Dɔnxui nan na e ra naxee dɔnxuie rajɛɛma. Xa dɔnxui dɔnxui rajɛɛ, e firin birin birama nɛ yili kui.»

¹⁵ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Yi taali tagi raba muxu bɛ.» ¹⁶ Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu fahaamui sɔtɔ? ¹⁷ Wo mu a kolon a se naxan birin soma mixi dɛ kui, a goroma furi nan kui, a fa mini fate i? ¹⁸ Kɔnɔ masenyi naxan minima mixi dɛ kui, a kelima a bɔɲɛ nan ma. Na nan nɔma a findide mixi sɛniyɛntare ra. ¹⁹ Barima maɲɔxun kobie, faxɛ tife, yɛnɛ, langoɲna, muɲɛ, tɔɲɛgɛ, mixi xili kanafe, nee birin fatanma mixi bɔɲɛ nan na. ²⁰ Nee nan mixi findima mixi sɛniyɛntare ra, kɔnɔ mixi a dɛgɛfe a bɛlɛxɛ raxatare ra, na xa mu a findima mixi sɛniyɛntare ra.»

Kanaan ginɛ xa danxaniya
(Maraki 7:24-30)

²¹ Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire nun Sidɔn bɔxi ma. ²² Kanaan ginɛ nde naxan kelixi na longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma. Ninnɛ bara n ma di ginɛ ɲaxankata feo!» ²³ Kɔnɔ Isa mu sese fala a bɛ. A fɔxirabirɛɛ naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ, «Yi ginɛ keri, a na gbelegbelefe won fɔxɔ ra.» ²⁴ Isa naxa a masen, «N xɛɛxi Isirayila bɔnsɔɛ gbansan nan ma, naxee luxi alɔ yɛxɛɛ lɔɛxie.» ²⁵ Kɔnɔ ginɛ naxa fa a suyidi a bɛ, a a fala, «Marigi, i xa n mali!» ²⁶ Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa ba dimɛdie yi ra, a sa baree bun ma.» ²⁷ Ginɛ naxa a fala, «Marigi, i nɔndi, kɔnɔ hali baree, e donse xuntunyi nde sɔtɔma naxan birama e kanyi xa teebili ra.» ²⁸ Na kui, Isa naxa a masen a bɛ, «Ginɛ, i xa danxaniya gbo! I waxɔnfe bara raba i bɛ.» A xa di ginɛ naxa yalan keren na.

Isa nɛmɛ fife xɛmɛ mixi wulu naani ma
(Maraki 8:1-10)

²⁹ Isa to keli mɛnni, a naxa ɲɛɛ Galile baa dɛ ra han a naxa geya li. A naxa te geya fari, a dɔxɔ. ³⁰ Nama gbegebe naxa fa a yire naa, e fa namatɛɛ ra, a nun dɔnxuie, mabɛnyie, boboe, nun furema gbɛtɛɛ gbegebe ra. E naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa e rayalan. ³¹ Nama to a to boboe wɔyɛnma, mabɛnyie yalanma, namatɛɛ ɲɛɛma, dɔnxuie se toma, e naxa kaaba. E naxa Isirayila Marigi Ala matɔxɔ.

³² Isa naxa a fɔxirabirɛɛ xili, a a masen e bɛ, «N bara kinikini yi ɲama ma, barima xi saxan nan yi ki, e na n yire be, kɔnɔ donse mu na e naxan donma. N mu wama e xa gbilen e xɔnyi kaamɛ ra e ma, xa na mu a ra e tɔɔrɔma nɛ kira xɔn ma.» ³³ A fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin, «Won donse sɔtɔma yi ɲama gbegebe bɛ minden? Won na wula nɛ yi ki.» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a fala, «Solofere, a nun yɛxɛ xunxuri ndee.»

³⁵ Isa naxa a fala ɲama bɛ e xa dɔxɔ bɔxi. ³⁶ A naxa na taami gundi solofere nun na yɛxɛɛ tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a fɔxirabirɛɛ yi ra, e xa e itaxun ɲama ma. ³⁷ Nama birin naxa e dɛge han e wasa. Donse dɔnxɔɛ fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe. ³⁸ Xɛmɛ mixi wulu naani nan e dɛge, bafe ginɛɛ nun dimɛ ra.

³⁹ Isa to gɛ ɲama ragbilende, a naxa baki kunkui kui, a siga Magadan bɔxi ma.

16

Farisɛnie nun Sadusenie xa danxaniyatɛɲa
(Maraki 8:11-21)

¹ Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ naxa fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe a bɛ, e naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma makaabaxi nde masen e bɛ kelife koore ma. ² Isa naxa e yaabi, «Nunmare na a li wo naxɛ, «Kuye fanma tina, barima koore igbeelixa.» ³ Kuye nɛ iba wo naxɛ, «Tunɛ nun foye minima nɛ to, barima koore igbeelixa, nuxuie ifɔɔrɔ.» Wo fata koore ɲingi tagi rabade, kɔnɔ wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade. ⁴ To mixie

kobi, e bara gbilen Ala fɔxɔ ra. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.»

Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.

⁵ Isa fɔxirabirɛɛ naxa giri naakiri ma, e nɛɛmu taami ma. ⁶ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo wo yɛtɛ ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa lɛbini ma.» ⁷ Isa fɔxirabirɛɛ naxa na fe mato, e fa a fala e bore bɛ, «A na falaxi nɛ barima won mu faxi taami ra.» ⁸ Isa to nu e xa maɲɔxunyi kolon, a naxa a masen e bɛ, «Wo taami fe falama wo bore bɛ munfe ra? Wo xa danxaniya xurun. ⁹ Han ya wo mu xaxili sɔtɔ? Ka wo nɛɛmuxi nɛ taami gundi suuli to xɛmɛ wulu suuli wasa? Wo to na taami dɔnxɔɛ matongo, wo debee yeri rafe? ¹⁰ Ka wo man nɛɛmuxi nɛ taami gundi solofere to xɛmɛ wulu naani wasa? Wo to na fan dɔnxɔɛ matongo, wo debee yeri rafe? ¹¹ Munse a toxi wo mu a kolon a n mu taami fe xa falafe wo bɛ? Wo xa wo yɛtɛ ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa lɛbini ma.» ¹² Na kui, e naxa a fahaamu a Isa mu a falaxi xɛ e bɛ a e xa e yɛtɛ ratanga taami lɛbini daaxi ma. A nu a falafe nɛ e xa e yɛtɛ ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa xaranyi ma.

Isa findixi nde ra?

(Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

¹³ Isa to Sesareya Filipi bɔxi li, a naxa a fɔxirabirɛɛ maxɔrin, «Mixie munse falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi a ma?» ¹⁴ E naxa a yaabi, «Ndee a falama Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama Annabi Eliya. Ndee a falama Annabi Yereimi, xa na mu a ra namijɔnmɛ gbɛtɛ.» ¹⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo tan naxɛ a di? Nde n na?» ¹⁶ Simon Piyɛri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala xa Di.» ¹⁷ Isa naxa a fala a bɛ, «Sɛɛwɛ na i bɛ, i tan Yunusa xa di Simɔn, barima ibunadama xa mu na masenxi i bɛ. N Baba naxan na ariyanna, na nan a masenxi i bɛ. ¹⁸ N xa a fala i bɛ, i findixi Piyɛri nan na, naxan falaxi <gɛmɛ.> N nan n ma danxaniyatɔɛ ɲama tima na gɛmɛ nan fari. Hali faxɛ, a mu nɔma n ma ɲama ra. ¹⁹ N Ala xa mangɛya saabi soma nɛ i yi ra. I na tɔnyi dɔxɔ fe naxan ma duniɲa, Ala naxan na ariyanna, a fan tɔnyi dɔxɔma nɛ na fe ra. I na tin fe naxan na duniɲa, Ala naxan na ariyanna, a fan tinma nɛ na fe ra.» ²⁰ Na tɛmui a naxa a matintin a fɔxirabirɛɛ ra, a e naxa a fala mixi yo bɛ, a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe

(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

²¹ Keli na tɛmui ma, Isa naxa a tagi raba fɔlɔ a fɔxirabirɛɛ bɛ, a fo a xa siga Darisalamu, a xa tɔɔrɛ gbege sɔtɔ Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ ra, e a faxes, kɔnɔ a man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde ma. ²² Piyɛri to a bɛndun, e sa ti e xati ma, a naxa so wɔyɛnfe Isa ra, a a fala a bɛ, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mɔɔli mu i sɔtɔma feo!» ²³ Isa naxa a ya rafindi Piyɛri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentanɛ! I katafe nɛ i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

²⁴ Na tɛmui Isa naxa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa a yɛtɛ waxɔnfe gere, a xa tondi a yɛtɛ ma, a tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra, a bira n fɔxɔ ra. ²⁵ Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ. ²⁶ Duniɲa birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi nɔma a xa ariyanna masarade naxan na? ²⁷ Adama xa Di fama fade a Baba xa nɔrɛ kui, e nun a xa malekɛɛ. Na tɛmui a mixi birin sare fima nɛ, kankan nun a kɛwali. ²⁸ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangɛya kui.»

Isa nɔrɔfe

(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

¹ Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. ² Menni Isa naxa masara, a nɔrɔ e ya xɔri. A yatagi naxa yanba alɔ soge, a xa sosee naxa fiixe alɔ naiyalanyi. ³ Na tɛmui, Annabi Eliya nun Annabi Munsana naxa mini fɔxirabirɛe ya xɔri, e naxa e to e nun Isa wɔyɛnfe.

⁴ Piyeri naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keren i gbe, keren Annabi Munsana gbe, keren Annabi Eliya gbe.» ⁵ A nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kɛnɛnxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.» ⁶ Fɔxirabirɛe to na xui mɛ, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen bɔxi ma. ⁷ Kɔnɔ Isa naxa a maso e ra, a a bɛlɛxɛ sa e ma, a a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.» ⁸ E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun Adama xa Di xa keli faxɛ ma.» ¹⁰ Isa fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin, «Munfe ra sɛriyɛ karamɔxɔɛ a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?» ¹¹ A naxa e yaabi, «Nɔndi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. ¹² Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya n̄an bara fa, kɔnɔ e mu a kolonxi, e bara e waxɔnfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di tɔɔrɔde na ki nɛ.» ¹³ Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e bɛ.

Ninne kerife naxan nu dimɛdi fɔxɔ ra
(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)

¹⁴ E to n̄ama yire li, xɛmɛ nde naxa fa Isa xɔn, a a xinbi sin a bun ma, ¹⁵ a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a n̄axankataxi ki fanyi. A luma bira ra tɛ xɔɔra, a nun ye xɔɔra. A na rabama han. ¹⁶ N bara fa a ra i fɔxirabirɛe xɔn, kɔnɔ e mu nɔxi a rayalande.» ¹⁷ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ danxaniyatara, wo kobi! N xa lu wo sɛɛti ma han mun tɛmui? N xa ti wo bun ma han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.» ¹⁸ Isa naxa n̄inne yamari, n̄inne naxa gbilen dimɛdi fɔxɔ ra, dimɛdi naxa yalan keren na.

¹⁹ Isa fɔxirabirɛe naxa e maso Isa ra, e a maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu nɔ na n̄inne keride?» ²⁰ Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya nan xurun. N xa nɔndi fala wo bɛ, xa danxaniya na wo bɛ, hali a xurun alɔ konde xɔri, wo na a fala yi geya bɛ, «Keli be, i i masiga mɛnni,» a masigama nɛ. Fefe mu na wo mu nɔma naxan nabade. ²¹ Kɔnɔ yi n̄inne mɔɔli tan mu kerima fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde
(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)

²² Isa fɔxirabirɛe to malan Galile, Isa naxa a fala e bɛ, «Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ, ²³ e a faxes. A xa faxɛ xi saxan nde ma, a man kelima nɛ faxɛ ma.» A xa wɔyɛnyi naxa a fɔxirabirɛe nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyeri hɔrɔmɔbanxi duuti fife

²⁴ Isa nun a fɔxirabirɛe to so Kapɛɛnamu, hɔrɔmɔbanxi duuti maxilie naxa Piyeri maxɔrin, «Pe, i karamɔxɔ mu hɔrɔmɔbanxi duuti fima?» ²⁵ Piyeri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.» Piyeri to so banxi, Isa nan singe wɔyɛn a bɛ, «Piyeri, i a toxi di? Duni n̄a mangɛɛ duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi gbɛtɛɛ?» ²⁶ Piyeri naxa a yaabi, «Mixi gbɛtɛɛ.» Isa fan naxa a masen, «Na kui, mangɛ xa die tan mu duuti fima. ²⁷ Kɔnɔ alako won naxa yi mixie raxɔnɔ, i xa siga baa dɛ ra, i kɔnyi woli. I na yɛxɛ naxan singe suxu, a rate, i a dɛ rabi. I kɔbiri kole toma nɛ a dɛ kui. I xa na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won firin ma duuti ra.»

18

Mixi naxan tide gbo
(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

¹ Na tɛmui Isa fɔxirabirɛe naxa e maso Isa ra, e a maxɔrin, «Nde binyaxi dangi birin na Ala xa mangɛya niini bun ma?» ² Isa naxa dimɛdi nde xili, a a ti e tagi, ³ a a masen e

bε, «N xa nɔndi fala wo bε, xa wo mu wo yεtε magoro, wo lu alɔ dimɛdie, wo mu soma Ala xa mangεya niini bun ma. ⁴ Na kui, mixi yo naxan a yεtε magoroma alɔ dimɛdi, na nan findixi mixi xungbe ra dangi birin na Ala xa mangεya niini bun ma. ⁵ Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔɔli rasεnεma n xili ra, na kanyi bara n tan yεtε yati rasεnε.»

Mixi ratantan saabui
(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

⁶ «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi bε gεmε binye xa xiri a kɔn ma, a rasin baa ma. ⁷ Gbaloe na dunijɲa mixie bε e xa maratantanyi xa fe ra. A fεεrε mu na tan, fo maratantanyi xa mini, kɔnɔ gbaloe na mixi bε naxan findima na saabui ra. ⁸ Xa i bεlεxε, xa na mu i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon, i a wɔlε. I sofe ariyanna i bεlεxε, xa na mu i sanyi bolonxi, na fisa i bε dinε i bεlεxε firin nun i sanyi firin luxi na, kɔnɔ i woli yahannama, tε mu xubenma dεnnaxε. ⁹ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i a wɔlε. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i bε dinε i ya firin lu na, kɔnɔ i woli yahannama.»

Yεxεε lɔxi xa taali
(Luki 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma, barima n xa a fala wo bε, e xa malekεe n Baba yatagi toma tεmui birin, naxan na ariyanna.»

¹² «Wo a toxi di? Xa yεxεε kεmε na mixi nde yi ra, keren fa lɔε e ya ma, a mu na yεxεε tongo solomanaani nun solomanaani luma xε geya fari, a siga na kerenyi fende? ¹³ N xa nɔndi fala wo bε, xa a sa a to, a jɲεlεxinma nε na yεxεε kerenyi xa fe ra, dangife yεxεε tongo solomanaani nun solomanaani boore ra, naxee mu lɔε. ¹⁴ A na na ki nε fan, wo Baba naxan na ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa lɔε.»

Haakε bafe

¹⁵ «Xa i ngaxakerenyi bara haakε sɔtɔ i ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa a masen a bε a tantanxi ki naxε. Xa a sa i xui mε, i ngaxakerenyi bara ragbilen i ma. ¹⁶ Kɔnɔ xa a tondi i xui mεde, i xa mixi keren xa na mu mixi firin fen, wo birin xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin, xa na mu seede saxan xui ma. ¹⁷ Xa a tondi nee fan xui mεde, na fe masen danxaniyatɔε jɲama bε. Xa a tondi danxaniyatɔε jɲama xui fan mεde, a xa lu wo bε alɔ kaafiri, xa na mu a ra, duuti maxili. ¹⁸ N xa a fala wo bε a nɔndi ki ma, wo na naxan xiri dunijɲa, a xirima nε koore fan ma. Wo na naxan fulun dunijɲa, a fulunma nε koore fan ma. ¹⁹ N man xa a fala wo bε, xa mixi firin lan fefe ma wo ya ma yi dunijɲa ma, e Ala maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na fe rabama nε e bε. ²⁰ Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxan nu malan n xili ra dεdε, n na e ya ma.»

Dijɲεfe ngaxakerenyi ma nun dijɲεtarejɲa xa taali

²¹ Na tεmui, Piyεri naxa a maso Isa ra, a a fala a bε, «N Marigi, n lanma n xa dijɲε n ngaxakerenyi xa haakε ma sanmaya yeri? Han sanmaya solofere?» Isa naxa a yaabi, ²² «N xa a fala i bε, sanmaya solofere xa mu a ra de! I xa dijɲε a ma sanmaya solofere dɔxɔ tongo solofere.»

²³ «Ala xa mangεya maniyaxi mangε nde nan na, naxan nu wama a xa kɔbiri fe ya ibafe a tan nun a xa walikεe tagi. ²⁴ A to a fɔlɔ, e naxa fa a xa walikε nde ra a xɔn, mangε xa doni nu naxan ma han gbeti kilo wulu kεmε saxan, kilo wulu tongo naani. ²⁵ Konyi to mu nu nɔma a xa doni fide, a xa mangε naxa yaamari fi, a tan yo, a xa ginε yo, a xa die yo, e nun a harige birin xa mati alako na doni xa fi. ²⁶ Na walikε naxa a igoro bɔxi, a suyidi mangε bε, a a maxandi, «Yandi, dijɲε n ma. N fama i xa doni birin fide.» ²⁷ Na kui, mangε naxa kinikini a xa walikε ma, a dijɲε na doni birin ma, a a xa walikε rabεjɲin.»

²⁸ «Kɔnɔ a tan walikε to mini, a naxa a boore walikε nde to a xa gbeti kilo tagi doni nu na naxan ma. A naxa bagan a ma, a a kɔnyi dekun, a sɔnxɔ a ra, «N ma doni fi!» ²⁹ A boore naxa suyidi a bε, a a maxandi, «Yandi, dijɲε n ma. N i xa doni fima.» ³⁰ Kɔnɔ a naxa tondi. A naxa a raso geeli kui, a xa lu mɛnni han a xa gε doni fide.»

³¹ «A boore walikεε to na to, e naxa kinikini. E naxa na birin dεntεge sa mangε be naxan nu e birin xun ma. ³² Na kui, mangε naxa na walikε singe xili, a a fala a bε, «I tan walikε kobi! I to n mayandi, n tan dijε nε i xa doni birin ma. ³³ A di, a mu lanma xε nu i fan xa kinikini i boore ma, alɔ n kinikinixi i tan ma ki naxε?» ³⁴ A xa mangε to xɔnɔ a ma, a naxa a so kɔsibilie yi, e xa a sa geeli, e xa a jaxankata han a xa gε doni birin fide.»

³⁵ «N Baba naxan na ariyanna, a na nan niyama wo fan na, xa wo mu dijε wo ngaxakerenyi ma wo bɔjε birin na.»

19

Futi nun fatanyi (Maraki 10:1-12)

¹ Isa to gε yi fe birin masende, a naxa keli Galile bɔxi ma, a siga Yudaya bɔxi nde ma naxan nu na Yurudεn naakiri ma. ² Nama gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra naa, a fan naxa furemae rayalan.

³ Farisεnie naxa fa a yire alako e xa gantanyi te a bε. E naxa a maxɔrin, «A daxa xεmε xa mεε a xa ginε ra fe birin ma?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Kitaabui naxan masenxi wo mu nu a xaran? Fe fɔlɔ fɔlε ra, Daali Mangε naxa xεmε nun ginε daa, ⁵ a fa a masen, «Na kui, xεmε kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa ginε xa futi xiri, e firin findi keren na.»

⁶ Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sɔnɔn, e firin bara findi keren na. Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa nee rafatan.»

⁷ E man naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra fa Annabi Munsa a yamarixi, xεmε naxan wama mεεfe a xa ginε ra, a lan a xa fatan kεεdi so a yi ra, a mεε a ra?» ⁸ Isa naxa e yaabi, «Wo bɔjεε nan xɔrɔxɔ, na nan a niyaxi Annabi Munsa naxa fεεrε fi wo ma, wo xa nɔ mεεde wo xa ginεε ra, kɔnɔ a mu nu na na ki xε a fɔlε ra. ⁹ N xa a fala wo bε, naxan yo mεε a xa ginε ra, xa a xa ginε mu yεnε xa rabaxi, a fa ginε gbεtε dɔxɔ, na xεmε bara yεnε raba.»

¹⁰ Isa fɔxirabirεε naxa a fala a bε, «Xa a na na ki nε xεmε bε a xa ginε mabiri ra, hali a mu ginε dɔxɔ.» ¹¹ Isa naxa a masen e bε, «Birin xa mu nɔma yi masenyi suxude, fo Ala a fεεrε fi naxan ma. ¹² Wo a kolon, xεmε ndee bari ki nan a niyaxi e mu nɔma ginε dɔxɔde. Ndee na na e e banaxi nε. Ndee fan na, e natε nan tongoxi e naxa ginε dɔxɔ Ala xa wali xa fe ra. Mixi naxan nɔma yi masenyi suxude, a xa a suxu.»

Isa nun dimεdi xunxurie (Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

¹³ Na tεmui mixie naxa fa dimεdie ra Isa xɔn, alako a xa a bεlεxε sa e ma, a duba e bε. Kɔnɔ a fɔxirabirεε naxa wɔyεn na mixie ma. ¹⁴ Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu dimεdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan na Ala xa mangεya niini bun ma.» ¹⁵ A naxa a bεlεxε sa e ma, a duba e bε. Na xanbi, a naxa siga.

Sεgεtala bannaxi (Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

¹⁶ Sεgεtala nde naxa fa Isa xɔn, a a maxɔrin, «Karamɔxɔ, a lan n xa fe fanyi mundun naba alako n xa abadan kisi sɔtɔ?» ¹⁷ Isa fan naxa a maxɔrin, «I n maxɔrinma fe fanyi ma munfe ra? Ala keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi, Ala xa sεriyε nan nabatu.» Xεmε naxa a maxɔrin, «Ala xa sεriyε mundue?» ¹⁸ Isa naxa a yaabi, «I naxa faxε ti. I naxa yεnε raba. I naxa mupε ti. I naxa mixi tɔɔjεge. ¹⁹ I baba nun i nga binya. I xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i yεtε yati.»

²⁰ Sεgεtala naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu. Munse fa luxi?» ²¹ Isa naxa a masen a bε, «Xa i wama i xa gε kamalide i xa kεwalie kui, siga, sa i sɔtɔse birin mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔtɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»

²² Sεgεtala to na mε, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a masen a fɔxirabirεε bε, «N xa nɔndi fala wo bε, naafuli kanyi sofe Ala xa mangεya niini bun ma a xɔrɔxɔ. ²⁴ N man xa a fala wo bε, jɔxɔmε so jɔxun sεnbε yale

ra, dinε bannamixi sofe Ala xa mangεya niini bun ma.»²⁵ E to na mε, Isa fɔxirabirεe de naxa ixara ki fanyi ra, e maxɔrinyi ti, «Nde, fa nɔma kiside?»²⁶ Isa naxa e mato, a fa a masen, «Adama mu nɔma a yεtε rakiside, kɔnɔ Ala tan nɔma fe birin na.»

²⁷ Na kui, Piyεri naxa a fala a bε, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i fɔxɔ ra. Munse fa luma muxu bε?»²⁸ Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo bε, dunjɔna fe birin na masara a nεεnε ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nɔrε kibanyi kui, wo tan n fɔxirabirεe fan magoroma nε kibanyi fu nun firin kui, wo fa Isirayila bɔnsɔε fu nun firin makiiti.²⁹ Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, bɔxie ba, na kanyi nee jɔxɔ kεmε kεmε nan sɔtɔma, a man abadan kisi sɔtɔ kε ra.³⁰ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

20

Wali sare xa taali

¹ «Ala xa mangεya misaalixi xε kanyi nan na, naxan mini subaxε ma alako a xa walikεε tongo a xa xε walife ra.² E to lan a ma fεεjɛn keren xa wali sare xa findi gbeti kɔbiri kole keren na, xε kanyi naxa walikεε xεε a xa xε yire.³ A man to mini gεεsεgε, soge to nu bara mate, a naxa walikε gbεtεε li, e tixi taa kui, wali yo mu e yi.⁴ A naxa a fala e bε, «Wo fan xa siga walide n ma xε ma. N wali sare tinxinxɔ fima nε wo ma.»⁵ E fan naxa siga. Xε kanyi man naxa mini yanyi tagi, a walikε gbεtεε man tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbεtεε sɔtɔ.⁶ A dɔnxɔε ra, lεeri ndee beenu kɔε xa so, a naxa mini, a walikε gbεtεε li, e tixi. A naxa e maxɔrin, «Fεεjɛn, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?»⁷ E naxa a yaabi, «Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.» Xε kanyi naxa a fala e bε, «Wo fan xa siga walide n ma xε yire.»»

⁸ «Nunmare to so, xε kanyi naxa a fala a xa walikε xunyi bε, «Walikεε xili, i xa e sare fi. A fɔlɔ dɔnxɔε rasoe ma, a rapɔn a singe ma.»⁹ Naxee wali fɔlɔxi lεeri ndee beenu kɔε xa so, kankan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔtɔ.¹⁰ Na kui, walikεε naxee singe tongo, nee to fa e jɔxɔ a ma a e kɔbiri sɔtɔma dangi booree ra, kɔnɔ e fan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔtɔ.¹¹ E to a rasuxu, e naxa wɔyεn xε kanyi ma,¹² e a fala, «Yi walikε dɔnxɔε, e waxati keren gbansan nan walixi, kɔnɔ i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun, muxu tan nan fεεjɛnxi wali ra soge xɔnε bun!»¹³ A naxa mixi keren yaabi e ya ma, «N boore, n mu fefe kobi niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kɔbiri kole keren xa ma?»¹⁴ I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a xɔn yi walikε dɔnxɔε xa wali sare xa lan i gbe ma.¹⁵ N mu nɔma n waxɔnfe rabade n ma kɔbiri ra? Ka i tɔɔnεxi nε n to fe fanyi rabaxi mixi gbεtε nde bε?»¹⁶ Na kui, xanbiratie fama findide yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa a xa faxε nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

¹⁷ Isa nun a xεεra fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doru bε kira xɔn ma,¹⁸ «Wo a mato, won na tefe Darisalamu nε yi ki. Adama xa Di sama nε sεrεxεdubε kuntigie nun sεriyε karamɔxɔε bεlεxε, e a makiiti a xa faxa,¹⁹ e a so kaafirie yi ra. E a mayelema nε, e a bɔnbɔ sεbεrε ra, e fa a mabanban wuri magalanbuxi ma, kɔnɔ a xa faxε xi saxan nde ma, a man kelima nε faxε ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi

(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

²⁰ Na tεmui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a xa die. A naxa suyidi a bε, a xa a maxandi fe nde ma.²¹ Isa naxa ginε maxɔrin, «I wama munse xɔn?» A naxa a fala Isa bε, «I xa tin, i na i xa mangεya sɔtɔ, n ma yi di firinyie xa dɔxɔ i sεeti ma, keren i yirefanyi ma, boore i kɔɔla ma.»²² Isa naxa a masen di firinyie bε, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxɔrinfe. N fafe tɔɔrε naxan tode, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.»²³ Isa naxa a masen e bε, «Wo fan yati fama jɔxankatε sɔtɔde alɔ n tan,

kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan bɛ, n Baba naxee sugandixi.»

²⁴ Isa fɔxirabirɛ fu dɔnxɔɛɛ to na fe mɛ, e naxa xɔnɔ na ngaxakerenyi firin ma. ²⁵ Kɔnɔ Isa naxa e xili a yire, a a masen e bɛ, «Namanɛ mangɛɛ mixie yamarima a xɔrɔxɔɛ ra, e e sɛnbɛ raminima mixie ma alako e xa mangɛya xa kolon. ²⁶ Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na. ²⁷ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a xa findi wo xa konyi nan na. ²⁸ Wo xa lu nɛ alɔ Adama xa Di. A tan mu faxi xɛ mixie xa wali a tan bɛ. A faxi nɛ alako a tan nan xa wali mixie bɛ, a xa mixi gɛgɛbe xunsara a xa faxɛ saabui ra.»

Dɔnxui firin nayalanfe Yeriko

(Maraki 10:46-52, Luki 18:35-43)

²⁹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to mini Yeriko, ɲama gɛgɛbe naxa bira a fɔxɔ ra. ³⁰ Dɔnxui firin nu dɔxɔxi kira dɛ ra. E to a mɛ a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ³¹ Nama naxa wɔyɛn e ma, e xa e sabari, kɔnɔ e ɲan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ³² Isa naxa ti, a e xili, a e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo bɛ?» ³³ E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama muxu yae xa se to.» ³⁴ Isa naxa kinikini e ma, a a bɛlɛxɛ sa e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e naxa bira Isa fɔxɔ ra.

21

Isa sofe Darisalamu

(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

¹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to makɔrɛ Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi geya mabiri. Isa naxa a fɔxirabirɛ firin xɛɛ, ² a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale ginɛ nde lima a xirixi naa, a xa di na a fɛ ma. Wo xa e fulun, wo fa e ra n xɔn ma. ³ Xa mixi nde fa wo maxɔrin, wo xa a fala a bɛ, «Marigi nan hayi na e ma. A e ragbilenma ya.»»

⁴ Na rabaxi nɛ, alako namipɔnmɛ xa masenyi xa kamali, naxan a falama,

⁵ «Wo a fala Siyoni di ginɛ bɛ,
«A mato, i xa mangɛ na fafe i ma.
A fama yɛtɛ magore kui,
a dɔxɔxi sofale nun a yɔrɛ fari.»»

⁶ Isa fɔxirabirɛɛ naxa siga, e sa Isa xa xɛɛraya raba. ⁷ E to fa sofale nun sofale xa di ra, e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a magoro sofale fari. ⁸ Nama gɛgɛbe naxan nu na, e fan naxa e xa donmae itala kira xɔn ma, ndee fan naxa fɛnsɛ sɛgɛ, e nee fan sa kira xɔn ma Isa binyafe ra. ⁹ Nama naxee nu ɲɛrɛfe Isa ya ra, a nun naxee nu ɲɛrɛfe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,
«Tantui na won Nakisima bɛ, Dawuda xa Di!
Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!
Tantui na won Nakisima bɛ naxan na koore ma!»

¹⁰ Isa to so Darisalamu, taakae birin naxa kaaba, e nu maxɔrinyi ti, «Nde yi ki?» ¹¹ Nama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan yi ki, naxan kelixi Nasarɛti, Galile bɔxi ma.»

Isa sigafe hɔrɔmɔbanxi kui

(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)

¹² Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a sarematie nun saresoe birin keri naxee nu na na. A naxa kɔbiri masarɛɛ xa teebilie a nun ganbɛ matie xa dɔxɔsee rabira, ¹³ a a masen e bɛ, «A sɛbɛxi, «N ma banxi xili falama nɛ, salide banxi,» kɔnɔ wo tan bara a findi muɲɛtie dɔxɔde ra.»

¹⁴ Dɔnxuie nun namatɛɛ naxa fa Isa xɔn hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa nee rayalan. ¹⁵ Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ tan naxa xɔnɔ ki fanyi e to Isa xa kaabanakoe to, e man to dimɛɛ to e xui itema hɔrɔmɔbanxi kui, «Tantui na won Nakisima bɛ, Dawuda xa Di!» ¹⁶ E naxa a fala Isa bɛ, «I mu e xui mɛxi?» Isa naxa e yaabi,

«Iyo. Wo fan mu nu a xaran Kitaabui kui a to sɛbɛxi, «I bara a niya dimɛdie nun diyɔrɛe xa i matɔxɔ?»»¹⁷ Na tɛmui, Isa naxa keli e xun taa kui, a siga Betani, a kɔɛ radangi naa.

*Isa xɔrɛ bili dankafe
(Maraki 11:12-14,20-25)*

¹⁸ Na kuye iba, Isa to nu gbilenfe taa kui, kaamɛ naxa a suxu. ¹⁹ A to xɔrɛ bili nde to kira ra, a naxa a maso a ra kɔnɔ a mu bogi yo to a kɔn na, fo a burɛxɛe. Isa naxa a fala xɔrɛ bili bɛ, «I tan mu bogima sɔnɔn!» Xɔrɛ bili naxa xara keren na. ²⁰ Isa fɔxirabirɛe to na to, e naxa kaaba, e a maxɔrin, «Yi xɔrɛ bili xaraxi a ikɔrɛxi ra di?» ²¹ Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo bɛ, xa danxaniya na wo bɛ, wo mu siikɛ, wo nɔma nɛ yi fe mɔɔli nabade n naxan nabaxi xɔrɛ bili ra. Kɔnɔ dangi na ra, xa wo a fala yi geya bɛ, «Keli be, i sa sin baa ma,» a rabama nɛ. ²² Na nan a ra, xa danxaniya na wo bɛ, wo fefe maxandi Ala ma, wo a sɔtɔma nɛ.»

*Isa walima nde xa yaamari ma?
(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)*

²³ Isa man naxa so hɔrɔmɔbanxi kui. A to nu na mixie xaranfe, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma?» ²⁴ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama nɛ wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma. ²⁵ Yaya nu mixie xunxama ye xɔɔra nde xa yaamari ma? Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama?» Na kui, e naxa so wɔyɛnfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxɛ, «Ala,» a a falama nɛ won bɛ, «Munfe ra wo mu fa la a ra?» ²⁶ Kɔnɔ xa won na a yaabi, won naxɛ, «Adama,» won gaaxuma nɛ ɲama ya ra, barima birin Yaya maɲɔxunxi namijɔnmɛ nan na.» ²⁷ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» A fan naxa a masen e bɛ, «N fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Di xɛmɛ firinyie xa taali

²⁸ «Wo yi taali toxi di? Di xɛmɛ firin nu na xɛmɛ nde yi. A naxa a fala di singe bɛ, «N ma di, siga i sa wali xɛ ma to.» ²⁹ Di naxa a yaabi, «N tondi.» Kɔnɔ na dangi xanbi, a xaxili naxa masara, a siga walide. ³⁰ Babɛ to na yaamari fi a xa di firin nde fan ma, a naxa a yaabi, «N Baba, awa, n sigafe.» Kɔnɔ a mu siga. ³¹ Yi mixi firinyie ya ma, nde a baba sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di singe.» Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, duuti maxilie nun langoeɛ singe soma wo bɛ Ala xa mangɛya niini bun ma. ³² Annabi Yaya fa nɛ kira tinxinxɛ masende wo bɛ, wo mu fa la a ra. Kɔnɔ duuti maxilie nun langoeɛ tan la nɛ a ra. Hali wo to na to, wo mu tin natɛ masarade, wo xa la a ra.»

*Bɔxi rawali kobie xa taali
(Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)*

³³ «Wo wo tuli mati taali gbɛtɛ fan na. Xɛ kanyi nde naxa wɛni bilie si. A naxa tɛtɛ rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ. Na xanbi, a naxa na hɛri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi. ³⁴ Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi ndee xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma, e xa a gbe wɛni bogi so a yi ra. ³⁵ Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyie suxu. E naxa keren bɔnbɔ, e boore faxa, e boore magɔnɔ gɛmɛɛ ra. ³⁶ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbɛtɛɛ xɛɛ dangi a singe ra. Bɔxi rawalie naxan naba boore ra, e naxa na raba nee fan na. ³⁷ A dɔnxɔɛ ra, bɔxi kanyi naxa a maɲɔxun, a a fala, «E n ma di tan binyama nɛ.» Na kui, a naxa a xa di xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma. ³⁸ Kɔnɔ e to bɔxi kanyi xa di to, e naxa a fala e bore bɛ, «Yi nan na kɛ tongoma ra. Wo fa, won xa a faxa alako a kɛ xa findi won gbe ra.» ³⁹ E to a suxu, e naxa sa a xanin tɛtɛ xanbi ra, e a faxa.»

⁴⁰ «Na kui, bɔxi kanyi na siga e yire, a munse rabama na bɔxi rawalie ra?» ⁴¹ E naxa Isa yaabi, «A na bɔxi hɛrie sɔntɔma nɛ a ɲaaxi ra, a a xa bɔxi so bɔxi hɛri gbɛtɛɛ yi, naxee a mabiri soma a yi ra a waxati ma.»

⁴² Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui? «Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na, a bara findi tuxui gɛmɛ hagigɛ ra.»

Marigi fɔxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»»

⁴³ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo bama ne Ala xa mangɛya niini bun ma, si gbete fa raso naa naxan birama Ala xa yaamarie fɔxo ra. ⁴⁴ Naxan na bira yi gɛme ma, a kanyi magirama ne gbesexu. Yi gɛme na bira naxan fan ma, a kanyi butuxunma ne.»

⁴⁵ Serexedube kuntigie nun Farisenie to a xa taalie me, e naxa a kolon a Isa nu na woyenfe e tan nan ma fe ra. ⁴⁶ E nu katafe e xa a suxu, kɔno e nu gaaxuxi jama ya ra, barima jama nu laxi a ra, a namijonme nan na Isa ra.

22

Futixiri xulunyi xa taali

(Luki 14:15-24)

¹ Isa man naxa so woyenfe e be taalie ra. A naxa a masen, ² «Ala xa mangɛya misaalixi mangɛ nan na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife ma, donse fanyi gbegebe donma dennaxe. ³ A naxa a xa konyie xee e xa mixie xili, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, kɔno na mixie mu tin fade. ⁴ Mangɛ man naxa konyi gbete xee, e xa a fala na mixi maxilixie be, «Wo ya ti, donse bara ge rafalade, n bara n ma ninge borogexie faxa, fe birin bara ge yailande. Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.» ⁵ Kɔno e mu xerae danxun. Ndee naxa siga e xa xe yire, ndee fan naxa siga e xa yuleya rabade. ⁶ Naxee lu, e naxa mangɛ xa konyie suxu, e e jaxankata, e e faxa.»

⁷ «Mangɛ naxa xɔno, a a xa soorie xee, a e xa na faxatie birin faxa, e e xa taa gan. ⁸ Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa konyie be, «N ma di xa futixiri xulunyi xa fe birin bara ge yailande. Donsee birin nafalaxi, kɔno mixi naxee nu maxilixi, a mu daxa e xa na binye soɔ. ⁹ Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie xili wo naxee yo toma naa, e xa fa n ma di xa futixiri xulunyi.» ¹⁰ Konyie naxa mini kirae ma, e naxa mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi, mangɛ xɔnyi naxa rafe jama ra.»

¹¹ «Mangɛ to so na mixi maxilixie ya ma, a naxa xeme nde to xulunyi donma mu nu ragoroxi naxan ma. ¹² A naxa a fala a be, «N ma di, i soxi be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma?» Kɔno xeme mu no yaabi yo fide. ¹³ Na kui, mangɛ naxa a fala a xa walikɛe be, «Wo a sanyie nun a belɛxe xiri, wo a woli tande dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.» ¹⁴ Mixi gbegebe maxilixi, kɔno naxee sugandixi, e xurun.»

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)

¹⁵ Na temui, Farisenie naxa sa e malan, e natɛ tongo e gantanyi tema Isa be ki naxe, e xa a masɔto woyenyi kui. ¹⁶ E naxa e foxirabirɛe nun Herode xa mixi ndee xee Isa xɔn. Nee naxa a fala Isa be, «Karamɔxo, muxu a kolon nɔndi fale nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a nɔndi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xɔn, barima i mu mixi rafisama e booree be. ¹⁷ Na kui, a fala muxu be, i a toxi di? A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mangɛ ma?» ¹⁸ Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n masɔode munfe ra? ¹⁹ Wo kobiri kole masen n be duuti fima naxan na.» E naxa gbete kole ramini a be. ²⁰ Isa naxa e maxɔrin, «Nde xili nun nde misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» ²¹ E naxa a yaabi, «Roma Mangɛ.» A fan naxa a fala e be, «Wo mangɛ gbe ragbilen mangɛ ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» ²² E to a xa yaabi me, e naxa kaaba. E naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma

(Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

²³ Na loxoɛ kerenyi, Sadusenie naxa fa Isa xɔn. E tan nan a falama a faxamixie mu kelima faxe ma. E naxa Isa maxɔrin, ²⁴ «Karamɔxo, Annabi Munsa a masen ne, «Xa xeme nde taara faxa, a naxa a xa ginɛ lu a mu di yo bari, a na xunya nan na ginɛ doxoɛma, alako a xa bɔnsɔɛ fi a taara ma.» ²⁵ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soɔto muxu ya ma be. A xa di singe naxa ginɛ doxo, a faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu. A xanbiratoe naxa a xa kaape ginɛ tongo, ²⁶ kɔno na fan naxa faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu. Na nan man naba na fan

xanbiratoe ra, a nun na mixi naani dɔnxɔɛ birin. E birin naxa faxa, e sese mu bɔnsɔɛ lu. ²⁷ A dɔnxɔɛ ra, ginɛ fan naxa faxa. ²⁸ Na kui, marakeli lɔxɔɛ, na ginɛ to dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a findima nde gbe ra?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui, barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala sɛnbɛ fan kolon. ³⁰ Mixie na keli faxɛ ma marakeli lɔxɔɛ, xɛmɛ mu ginɛ dɔxɔma, ginɛ fan mu dɔxɔma xɛmɛ xɔn. E luma nɛ alɔ malekɛɛ na ariyanna ki naxɛ. ³¹ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxɛ ma, Ala naxan masen wo bɛ, wo mu nu a xaran? ³² A a masen nɛ, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» Faxamixie xa mu Ala batuma, fo mixi jɪjɛ.» ³³ Nama to Isa xa yaabi mɛ, e naxa kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin bɛ

(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

³⁴ Farisɛnie to a mɛ a Isa nu bara Sadusenie dɛ balan yaabi fanyi ra, e naxa e malan. ³⁵ Ala xa sɛriyɛ lɔnnila nde nu na e ya ma. Na naxa kata Isa masɔtɔde maxɔrinyi ra, a naxɛ, ³⁶ «Karamɔxɔ, yaamari mundun tide gbo a birin bɛ Tawureta Munsu kui?» ³⁷ Isa naxa a yaabi, «I xa i Marigi Ala xanu i bɔjɛ birin na, i nii birin na, a nun i xaxili birin na.» ³⁸ Na nan tide gbo, a findi yaamari singe nan na Ala xa sɛriyɛ birin ya ma. ³⁹ A firin nde maniya na singe ra, «I xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yɛtɛ xanuxi ki naxɛ.» ⁴⁰ Tawureta Munsu nun namijɔnmɛɛ xa sɛriyɛ birin gbakuxi yi yaamari firin nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

⁴¹ Farisɛnie to nu malanxi naa, Isa naxa e fan maxɔrin, ⁴² «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi, «Dawuda nan xa di a ra.» ⁴³ Isa fa e maxɔrin, «Munfe ra fa, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, Dawuda yɛtɛ naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili «N Marigi»? A tan Dawuda naxa a masen,

⁴⁴ «Marigi bara a masen n Marigi bɛ,

“I magoro n yirefanyi ma,

han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”»

⁴⁵ «Xa Dawuda yɛtɛ yati naxɛ a bɛ «N Marigi», a tan Ala xa Mixi Sugandixi nɔma findide Dawuda xa di ra di?» ⁴⁶ Mixi yo mu nɔ yaabi yo fide. Fɔlɔ na lɔxɔɛ ma, mixi yo mu suusa maxɔrinyi tide Isa ma sɔnɔn.

23

Diinɛla kobie

(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45-47)

¹ Isa naxa a masen jɪama nun a fɔxirabirɛɛ bɛ, ² «Sɛbelitie nun Farisɛnie mixie xaranma Annabi Munsu xa sɛriyɛ nan na. ³ Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo jɛrɛ a ma. Kɔnɔ wo naxa e wali fɔxi tan naba de, barima e naxan falama, e mu na xa rabama. ⁴ E kote binyee raxirima, e e sa mixie fari, kɔnɔ e tan mu tinma e malide hali e bɛlɛxɛsole keren na. ⁵ E e xa kɛwalie birin nabama alako mixie xa e to. E e xa sɛbɛɛ rabelebelema e naxee xirima e tigi nun e bɛlɛxɛ ra. Luuti dɛnbɛxie naxee singanma donma sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama han a dangi a i. ⁶ E na siga e dɛgedede mixi xɔnyi malanyi na dɛnnaxɛ, xa na mu e na so salide banxi, binyɛ dɔxɔde rafan e ma ki fanyi. ⁷ E na siga taa kui, a rafan e ma mixie xa e xɛɛbu binyɛ ra, e na a fala e bɛ, «Karamɔxɔ.»»

⁸ «Kɔnɔ mixie naxa a fala wo tan bɛ «Karamɔxɔ,» barima karamɔxɔ keren peti nan na wo bɛ, wo fan birin findixi ngaxakerenmae nan na. ⁹ Wo naxa yi dunija adamadi xili «N Baba,» barima Babɛ keren peti nan na wo bɛ, wo Baba naxan na ariyanna. ¹⁰ Mixie man naxa a fala wo tan bɛ «Mangɛ,» barima Mangɛ keren peti nan na wo bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi. ¹¹ Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma, a xa findi wo xa walikɛ nan na. ¹² Naxan na a yɛtɛ igbo, a xa fe fama nɛ igorode. Naxan a yɛtɛ magoroma, a xa fe fama nɛ itede.»

13-14 «KƆNƆ gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie, barima wo naade balanma mixie ya ra alako e naxa so Ala xa mangEya niini bun ma. Na kui, wo tan yEte mu soma, wo man mu tinma mixi gbEteE fan xa so naa naxee waxi sofe.»

15 «Gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie! Wo baa igirima, wo bɔxi birin isa alako wo xa mixi keren naso wo xa dinE, kƆNƆ a na so, wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi dɔxɔ firin wo tan na.»

16 «Gbaloe na wo bE, wo tan yarerati dɔnxuie! Wo a falama, «Xa mixi a kali hɔrɔmɔbanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. KƆNƆ xa mixi a kali xEema ra naxan na hɔrɔmɔbanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.» 17 Wo tan dɔnxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xEema, ka hɔrɔmɔbanxi naxan xEema findixi se sEniyenxi ra? 18 Wo man a falama, «Xa mixi nde a kali sErexe bade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. KƆNƆ xa mixi a kali sErexe ra naxan na sErexe bade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.» 19 Wo tan dɔnxuie! Mundun tide gbo, sErexe, ka sErexe bade naxan sErexe findixi se sEniyenxi ra? 20 Na kui, naxan yo na a kali sErexe bade ra, a bara a kali na ra, a nun sErexe fan naxan birin saxi a fari. 21 Naxan yo na a kali hɔrɔmɔbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui. 22 Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

23 «Gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie! Wo sansi xunxurie farile bama, alɔ salaxui, sulɔɔni, nun digiyanyi, kƆNƆ fe naxee findixi a hagigEe ra Ala xa sEriyE kui, alɔ tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gbilenxi nee nan fɔxɔ ra. A lanma nE nu wo xa na sEriyE hagigEe rabatu, wo man mu nEemu na sEriyE xunxurie dɔnxɔe ma. 24 Yarerati dɔnxuie! Wo minse rasEsenma kuli di xa fe ra, wo fa jɔxɔme gundi gerun!»

25 «Gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie! Wo pɔɔti nun pileti fari maxama, kƆNƆ e kui rafexi balose naxan na, wo a sɔtɔxi mɔɔɔe nun wasatareya nan saabui ra. 26 I tan farisEni dɔnxui! Pɔɔti nun pileti kui rasEniyen sinden, na tEmui a fari fan sEniyenma nE.»

27 «Gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, kƆNƆ e kui rafexi faxamixi xɔrie nun sEniyentareɔa mɔɔli birin na. 28 Wo fan, mixi na wo to, e wo maɔɔxunma tinxintɔe nan na, kƆNƆ wo bɔɔɔe kui rafexi filankafuie nun kobijna ra.»

29 «Gbaloe na wo bE, wo tan sEriyE karamɔxɔe nun FarisEni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namijɔnmEe bE, wo tinxintɔe xa gaburie raxunmama, 30 wo a fala, «Xa muxu nu na duniɔa ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namijɔnmEe faxafe ra.» 31 Na kui, wo bara seedeɔɔxɔya ba wo yEte xili ma, a falafe ra a wo findixi namijɔnmEe faxee xa die nan na. 32 Wo wo benbae xa kEwalie rakamali yire! 33 Wo tan bɔximase bɔnsɔe, wo ratangama yahannama ma di?»

34 «Na kui, n xa a fala wo bE, n fafe namijɔnmEe, lɔnnilae, nun karamɔxɔe xEede wo yire, kƆNƆ wo ndee faxama nE, wo jɔan nee ndee mabanbanma nE wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bɔnbɔma nE sEberE ra wo xa salidee kui, e man siga taa yo kui, wo birama e fɔxɔ ra e jɔaxankatafe ra. 35 Na nan a ra, tinxintɔe xa wuli naxan ifilixi duniɔe, a birin luma wo tan nan ma, kelife Habila ma dɔxɔ Berekiya xa di Sakari ra, wo naxan faxa hɔrɔmɔbanxi nun sErexe bade tagi. 36 N xa nɔndi fala wo bE, yi jɔaxankate birin fama nE to mixie sɔtɔde.»

*Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra
(Luki 13:34-35)*

37 «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔnmEe faxama, naxan Ala xa xEerae magɔnɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔxɔe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxE, kƆNƆ wo naxa tondi! 38 Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. 39 N xa a fala wo bE, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama tEmui naxE, «Baraka na mixi bE naxan fafe Marigi xili ral!»

24

HƆRƆMƆBANXI xa kanɛ
(*Maraki 13:1-2, Luki 21:5-6*)

¹ Isa naxa mini hƆRƆMƆBANXI kui. A nu sigafe tɛmui naxɛ, a fƆXIRABIRɛɛ naxa e maso a ra, e wƆYɛN a bɛ a xa hƆRƆMƆBANXI mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e ti ki to tofanxi. ² KƆNƆ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo yi birin toxi? N xa nƆNDI fala wo bɛ, yi gɛMɛ keren mu fama lude a boore fari be, a birin nabirama nɛ.»

Duniɲa raɲƆNYI tƆNXUMAE
(*Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24*)

³ Isa nu magoroxi Oliwi geya fari tɛmui naxɛ, a fƆXIRABIRɛɛ naxa siga a yire, e a maxƆrin e doro ma, «Na fe sa rabama mun tɛmui? A man sa kolonma tƆNXUMA mundun ma a i fa waxati nun duniɲa raɲƆNYI bara makƆRɛ?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo mɛNNI wo yɛTɛ ma, mixi yo naxa fa wo ratantan. ⁵ Mixi wuyaxi fama n xili falade e yɛTɛ xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra.» Na kui, e fama mixi gɛgɛbe ratantande.»

⁶ «Wo gere fe mɛMA nɛ, wo gere ndee xili mɛ, kƆNƆ wo naxa kƆNTƆFILI, barima fo na fe mƆƆLIE xa raba. Na xa mu findima duniɲa raɲƆNYI ra sinden. ⁷ Sie kelima nɛ e boore xili ma, ɲAMANɛ e boore gere. Kaamɛ sinma nɛ bƆXI wuyaxi ma, bƆXI fan sɛRɛN yire gɛgɛbe. ⁸ Na fe birin findima mantƆƆRƆLIE fɔLɛ nan na.»

⁹ «Na tɛMUI, mixie wo soma nɛ mangasanyi yi, e xa wo ɲAXANKATA, e wo fAXA. Sie birin wo xƆNMA nɛ n xili xa fe ra. ¹⁰ DanxaniyatƆɛ gɛgɛbe birama nɛ tantanyi kui na waxati, e e booree yanfa xƆNNANTEYA kui. ¹¹ Wule falɛ gɛgɛbe fan e yɛTɛ findima nɛ namiɲƆNMɛɛ ra, e mixi gɛgɛbe ratantan. ¹² Kobijɲa gboma nɛ han mixi gɛgɛbe xa xanunteya xinbeli, ¹³ kƆNƆ naxan na a tun nabɛXI han a raɲƆNYI, na kanyi kisima nɛ. ¹⁴ Ala xa mangɛYA niini xibaaru fanyi kawandima nɛ duniɲa birin kui, a findi seedeɲƆXƆYA ra sie birin bɛ. Na xanbi, duniɲa raɲƆNYI fama a lide.»

¹⁵ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi ɲAXAXI to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire sɛNIYɛNXI kui, Annabi DaniyɛLI naxan ma fe fala, ¹⁶ wo tan naxee na YUDAYA, wo lanma wo xa wo gi geyae fari. ¹⁷ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui. ¹⁸ Naxan na xɛ ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode. ¹⁹ Na waxati findima gbaloe nan na furuginɛɛ nun dingɛɛ bɛ! ²⁰ Wo Ala maxandi na naxa wo li ɲɛMɛ tɛMUI, xa na mu a ra malabu lƆXƆɛ. ²¹ Barima tƆƆRɛ a lima na waxati ma naxan maniyɛ singe mu nu to kabi duniɲa daa, a man mu gbilenma to ra abadan. ²² Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi kƆNTI ra, adama yo mu kisima nu. KƆNƆ a nde bama a kƆNTI ra mixi sugandixie nan ma fe ra.»

²³ «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo bɛ, «A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be», xa na mu a ra, «Ala xa Mixi Sugandixi na mɛNNI», wo naxa la a ra. ²⁴ Barima wule falɛɛ fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yɛTɛ xun, xa na mu e e yɛTɛ findi namiɲƆNMɛɛ ra. E fama tƆNXUMA makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nƆMA. ²⁵ Wo wo tuli ti, n bara a masen wo bɛ beenun a waxati xa a li.»

²⁶ «Na kui, xa e sa a fala wo bɛ, «A mato, a sa na wula i», wo naxa siga de! Xa e sa a fala wo bɛ, «A mato, a na banxi kui be», wo naxa la a ra de! ²⁷ Adama xa Di na fa, a luma nɛ alƆ seyamakƆNYI naxan yanbama koore ma kelife sogetede han sogegorode. ²⁸ «Binbi na lu dɛNNAXɛ, yubɛɛ sa e malanma mɛNNI nɛ.»»

Isa xa gbilenyi nun xƆRɛ bili xa misaali
(*Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33*)

²⁹ «Na ɲAXANKATɛ waxati dangi xanbi,
«soge ifƆƆRƆMA nɛ,
kike yanbɛ bama nɛ,
tunbuie birama nɛ bƆXI,
se naxan birin na koore ma e sɛRɛNMA nɛ.»»

³⁰ «Na tɛmɔi, Adama xa Di xa tɔnxuma minima nɛ koore ma. Duniɲa bɔnsɔɛ birin sunnunma nɛ. E Adama xa Di toma nɛ fa ra nuxui kui sɛnbɛ nun nɔrɛ ra. ³¹ A a xa malekɛɛ xɛɛma nɛ han duniɲa dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli duniɲa tunxun naani birin ma.»

³² «Wo xɔrɛ bili mato misaali ra, wo xa xaxili sɔtɔ. A salonyi na ɲingi, a burɛxɛ nɛɛnɛ mini, wo a kolonma ɲɛmɛ tɛmɔi bara makɔrɛ. ³³ Adama xa Di fafe fan na na ki nɛ. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makɔrɛ, a ɲan tixi naadɛ ra. ³⁴ N xa nɔndi fala wo bɛ, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³⁵ Koore nun bɔxi dangima nɛ, kɔnɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

Duniɲa raɲɔnyi waxati kolonfe

(Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48)

³⁶ «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lɔxɔɛ nun waxati yo ma. Hali malekɛ naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti. ³⁷ Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma nɛ alɔ Annabi Nuha xa waxati. ³⁸ Beenun na banbaranyi belebele xa duniɲa li, mixie nu e dɛgema, e nu e minma, e nu ginɛɛ dɔxɔma, e nu e xa die fima xɛmɛɛ ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔxɔ naxɛ. ³⁹ E mu nu kɔntɔfilixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki nɛ. ⁴⁰ Xa xɛmɛ firin na xɛ ma na waxati, keren tongoma nɛ, boore lu naa. ⁴¹ Xa ginɛ firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma nɛ, boore lu naa. ⁴² Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa lɔxɔɛ kolon. ⁴³ Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon nɛ nu muɲɛti fama tɛmɔi naxɛ kɔɛ kui, a mu xima nu, alako muɲɛti naxa nɔ sode a xɔnyi. ⁴⁴ Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo ɲɔxɔ mu naxan ma.»

⁴⁵ «Nde luma alɔ konyi naxan findixi xaxilima dugutɛgɛ ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikɛɛ birin xun ma, a xa donsee taxun e ra a waxati. ⁴⁶ Nɛlɛxinyi na na konyi bɛ, naxan marigi a lima na wali ra. ⁴⁷ N xa nɔndi fala wo bɛ, na marigi a harige birin taxuma nɛ na konyi ra.»

⁴⁸ «Kɔnɔ xa na konyi findi a kobi ra, a a falama nɛ a yɛtɛ ma, «N marigi buma nɛ fafe ra,» ⁴⁹ a fa a boore konyie bɔnbɔ fɔlɔ, a nu lu a dɛge ra, a a min, e nun siisilae. ⁵⁰ Lɔxɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a ɲɔxɔ man mu lɔxɔɛ naxan ma, a marigi gbilenma nɛ. ⁵¹ A na fa, a na konyi ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra, konyi gbaloe sɔtɔ e nun filankafuie, a woli wa nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.»

25

Ginɛdimɛdi fu xa taali

¹ «Na waxati, Ala xa mangɛya luma nɛ alɔ ginɛdimɛdi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginɛdɔxɔɛ ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma. ² Na ginɛdimɛdie ya ma, suuli, xaxilitaree, suuli, xaxilimae. ³ Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kɔnɔ e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui. ⁴ Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitirɛ xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»

⁵ «Ginɛdɔxɔɛ to bu fafe ra, xi xɔli naxa ginɛdimɛdie suxu, e naxa xi. ⁶ Kɔɛ tagi, sɔnxɔɛ xui naxa mini, «Ginɛdɔxɔɛ bara fa! Wo sa a ralan!» ⁷ Ginɛdimɛdie naxa keli, e e xa lanpuie yailan. ⁸ Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae bɛ, «Wo muxu ki wo xa ture nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubenfe.» ⁹ Kɔnɔ xaxilimae naxa e yaabi, «Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xɔn wo xa sa wo gbe sara.» ¹⁰ Nee to siga ture sarade, ginɛdɔxɔɛ naxa fa. Ginɛdimɛdi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira a fɔxɔ ra, e so futixiri xulunyi, naadɛ fa balan e xanbi ra.»

¹¹ «Na dangi xanbi, ginɛdimɛdi xaxilitaree fan naxa fa, e a fala, «Marigi, marigi, naadɛ rabi muxu bɛ.» ¹² Kɔnɔ a naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo bɛ, n mu wo kolon.»»

¹³ «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu na lɔxɔɛ nun na waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali

(Luki 19:11-27)

¹⁴ «A luma nɛ alɔ xɛmɛ nde naxan nu fafe biyaaside. A naxa a xa konyie xili, a a harige taxu e ra. ¹⁵ A naxa xɛɛma kilo suuli so konyi keren yi, a firin so boore yi, a keren so a saxan nde yi ra. A to kankan bɛrɛ so a yi, a naxa biyaasi.»

¹⁶ «Xɛɛma kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige rawali. A naxa xɛɛma kilo suuli gbɛtɛ sɔtɔ geeni ra. ¹⁷ Xɛɛma kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa na harige rawali, a xɛɛma kilo firin gbɛtɛ sɔtɔ geeni ra. ¹⁸ Kɔnɔ xɛɛma kilo keren taxu konyi naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi xa kɔbiri nɔxun na kui.»

¹⁹ «A to bu han, konyie marigi naxa gbilen e yire alako e xa dɛntɛgɛ sa a bɛ. ²⁰ Xɛɛma kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, «N marigi, i xɛɛma kilo suuli nan taxu n na. A mato, n bara kilo suuli man sa a xun geeni ra.» ²¹ A marigi naxa a fala a bɛ, «I nuwali. Konyi dugutɛgɛ nan i ra, walikɛ fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanlanteya kana, n fa harige gbegebe nan taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi xa lu sɛɛwɛ kui.»

²² «Na xanbi, xɛɛma kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, «N marigi, i xɛɛma kilo firin nan taxu n na. A mato, n bara kilo firin man sa a xun geeni ra.» ²³ A marigi naxa a fala a bɛ, «I nuwali. Konyi dugutɛgɛ nan i ra, walikɛ fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanlanteya kana, n fa harige gbegebe nan taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi xa lu sɛɛwɛ kui.»

²⁴ «A dɔnxɔɛ ra, xɛɛma kilo keren taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, «N marigi, n a kolon i xa fe maxɔrɔxɔ. I sansi xabama, i mu naxan garansan. I sansi bogi bama, i mu naxan si. ²⁵ N gaaxu nɛ. N naxa sa i xa xɛɛma kilo keren nɔxun yili kui. A mato, a tan nan yi ki. I harige sese mu lɔxi.» ²⁶ A marigi naxa a yaabi, «I tan konyi kobi tunnaɔnɛ! I nu a kolon a n sansi xabama, n mu naxan garansan, n man sansi bogi bama, n mu naxan si? ²⁷ A lan nɛ nu i n ma kɔbiri so kɔbiri rawalie yi ra, alako n na fa i yire tɛmui naxɛ, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi a xun ma. ²⁸ Na kui, wo xɛɛma kilo rasuxu a yi, wo a so konyi yi ra, xɛɛma kilo fu na naxan yi, ²⁹ barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama nɛ, a gbo ki fanyi. Kɔnɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama nɛ a yi ra. ³⁰ Wo yi konyi fufafu woli tande dimi kui, wa nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.»

Kiiti dɔnxɔɛ

³¹ «Adama xa Di na fa a xa nɔrɛ kui, a nun a xa malekɛɛ, a a magoroma nɛ a xa kibanyi nɔrɔxi kui. ³² Si birin malanma nɛ a ya ra. A mixi mayegetima nɛ alɔ xuruse dɛmadonyi yɛxɛɛɛ nun sie mayegetima ki naxɛ. ³³ A yɛxɛɛɛ tima nɛ a yirefanyi ma, a sie fan ti a kɔɔla ma.»

³⁴ «Na tɛmui, mangɛ a falama nɛ mixie bɛ naxee na a yirefanyi ma, «Wo fa, n Baba naxee barakaxi. Wo fa mangɛya sɔtɔ wo kɛ ra, mangɛya naxan yailanxi wo bɛ kabi dunɲa fɔlɛ. ³⁵ Barima kaamɛ to nu n ma, wo naxa n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo naxa n ki ye. Xɔɲɛ to nu n na, wo naxa n yigiya. ³⁶ N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa mɛɛni n ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire matode.»

³⁷ «Na tɛmui, tinxintɔɛɛ a maxɔrinma nɛ, «Marigi, muxu i to kaamɛ kui mun tɛmui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye xɔli ra, muxu fa i ki ye? ³⁸ Muxu i to xɔɲɛya ra mun tɛmui, muxu fa i yigiya, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma? ³⁹ Muxu i furaxi to mun tɛmui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?» ⁴⁰ Mangɛ e yaabima nɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo a rabaxi n tan nan bɛ.»

⁴¹ «Na xanbi, a a falama nɛ mixie bɛ naxee na a kɔɔla ma, «Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so tɛ xɔɔra naxan yailanxi Ibulisa nun a xa malekɛɛ bɛ, naxan mu xubenma abadan. ⁴² Barima kaamɛ to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo mu n ki ye. ⁴³ Xɔɲɛ to nu n na, wo mu n yigiya. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa mɛɛnide n ma.»

⁴⁴ «Na tɛmɔi, e fan a maxɔrinma nɛ, «Marigi, muxu i to mun tɛmɔi kaame na i ma, xa na mu ye xɔli, xa na mu i findixi xɔɲɛ ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?» ⁴⁵ Mangɛ e yaabima nɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo tondixi a rabade n tan nan bɛ.» ⁴⁶ Naxankatɛ nan nagataxi na mixie bɛ abadan, kɔnɔ tinxintɔɛɛ tan abadan kisi nan sɔtɔma.»

26

Yanfanteɣa Isa bɛ

(*Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-53*)

¹ Isa to gɛ yi fe birin masende, a naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, ² «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li. Na tɛmɔi, Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»

³ Na waxati, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie nu malanxi Kayafa xɔɲyi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunɣi. ⁴ E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteɣa saabui ra, e xa a faxa. ⁵ Kɔnɔ e naxa a fala, «Won naxa a suxu sali lɔxɔɛ, xa na mu a ra ɲama a xunɣi ikelima nɛ.»

Ginɛ nde fe fanyi rabafe Isa bɛ

(*Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8*)

⁶ Isa to nu na Betani, Simɔn kunɛ kanyɣi xɔɲyi, ⁷ ginɛ nde naxa fa a yire. Labundɛ ture nu na a yi ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A nu saxi a bitirɛ tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra. Isa nu na teebili ra tɛmɔi naxɛ, ginɛ naxa fa, a na labundɛ ture ifili Isa xunɣi ma. ⁸ Isa fɔxirabirɛɛ to na to, e naxa xɔnɔ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra? ⁹ Xa yi labundɛ ture sa mati nu, kɔbiri gbegbe nan sɔtɔma nu a xa fe ra, na fan nɔ fide setaree ma.»

¹⁰ Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore bɛ, a naxa a masen e bɛ, «Wo na yi ginɛ tɔɔrɔfe munfe ra? Kɛwali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bɛ. ¹¹ Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmɔi birin, kɔnɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xɛ. ¹² Yi ginɛ to labundɛ ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma. ¹³ N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dɛdɛ duniɲa birin kui, yi ginɛ xa kɛwali xa fe fan falama nɛ, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteɣa

(*Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6*)

¹⁴ Na tɛmɔi, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a naxa siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xɔn ma, ¹⁵ a e maxɔrin, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo bɛlɛxɛ?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi. ¹⁶ Keli na tɛmɔi ma, a naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sode e yi ra tɛmɔi naxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali

(*Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30*)

¹⁷ Taami Lɛbinitare Sali to a li, a lɔxɔɛ singe ma, Isa fɔxirabirɛɛ naxa sa a maxɔrin, «I wama muxu xa Sayamalekɛ Dangi Sali donɣi rafala i bɛ minden?» ¹⁸ A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xɛmɛ nde xɔn, wo a fala a bɛ, «Karamɔxɔ naxɛ a a xa waxati bara makɔrɛ. A wama Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe i xɔɲyi, a nun a fɔxirabirɛɛ.» ¹⁹ Isa fɔxirabirɛɛ naxa a raba alɔ Isa e yamari ki naxɛ, e Sayamalekɛ Dangi Sali donɣi rafala.

²⁰ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛ fu nun firinyie nu na teebili ra. ²¹ E nu e dɛgefe tɛmɔi naxɛ, a naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi keren na wo ya ma naxan fama n yanfade.» ²² Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan naxa a maxɔrin, «Kɔnɔ n Marigi, n tan mu a ra de, ka?» ²³ A naxa e yaabi, «N nun naxan bara bɛlɛxɛ ragoro paani keren kui, na kanyɣi nan n yanfama. ²⁴ Adama xa Di sigama nɛ alɔ a xa fe sɛbɛxi ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama bɛ. A fisa na kanyɣi bɛ hali a mu bari nu.» ²⁵ Yudasi

naxan nu fafe a yanfada, a naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ, n tan mu a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma

(Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²⁶ E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔxirabirɛe yi ra, a a masen e bɛ, a naxɛ, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.» ²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, a a fala e bɛ, «Wo birin xa a min. ²⁸ Yi findixi n wuli nan na, saatɛ wuli naxan baxi mixi gbegbe bɛ e xa yunubie xafarife ra. ²⁹ N xa a fala wo bɛ, n to yi wɛni minma, n mu yi minma sɔnɔn, han won birin man sa a minma lɔxɔ naxɛ n Baba xɔnyi ariyanna.»

³⁰ E to gɛ bɛɛti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma

(Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

³¹ Na tɛmɛui Isa naxa a masen e bɛ, «Wo birin gbilenma nɛ n fɔxɔ ra to kɔɛ ra, wo mɛɛ n ma fe ra, barima a sɛbɛxi, «N xuruse dɛmadonyi faxama nɛ, yɛxɛɛɛ fan yensen.» ³² Kɔnɔ n na keli faxɛ ma, n sigama wo ya ra Galile.» ³³ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Hali birin gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ ra.» ³⁴ Isa naxa Piyɛri yaabi, «N xa nɔndi fala i bɛ, to kɔɛ yati, beenun konkore xa a rate, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.» ³⁵ Piyɛri man naxa a yaabi, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yɛtɛ rasanma i ma!» Isa fɔxirabirɛ birin naxa na wɔyɛn keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46)

³⁶ Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabirɛe naxa siga yire nde, dɛnnaxɛ xili Getesemani. Isa naxa a fala e bɛ, «Wo dɔxɔ be. N tan xa siga mɛnni Ala maxandide.» ³⁷ A naxa Piyɛri nun Sebede xa di firinyie xanin a xun ma. Sunnunyi nun kɔntɔfili to Isa bɔɲɛ suxu, ³⁸ a naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara nɔ n bɔɲɛ ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be, kɔnɔ wo naxa xi.»

³⁹ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi, «N Baba, xa a sa nɔma rabade, i xa n natanga yi ɲaxankatɛ ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ⁴⁰ A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyɛri bɛ, «I mu nɔxi waxati keren xi xɔli kanade n ma fe ra? ⁴¹ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi nɛ alako wo naxa bira tantanyi kui. Maɲɔxun fanyi na adama bɛ, kɔnɔ a fate bɛndɛ tan sɛnbɛ mu na.»

⁴² Isa man to a masiga e ra, a naxa gbilen Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi ɲaxankatɛ mu nɔma bade n yi ra, fo n xa tin a ra, i sago nan xa raba.» ⁴³ A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a man naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ e ra. ⁴⁴ A naxa e lu naa, a siga sanmaya saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra. ⁴⁵ Na tɛmɛui, a naxa gbilen a fɔxirabirɛe yire, a a masen e bɛ, «Wo xife nɛ? Wo na wo malabufe han ya? Wo a mato, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitɔɛɛ bɛlɛxɛ. ⁴⁶ Wo keli, won xɛɛ. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-12)

⁴⁷ Isa ɲan mu nu gɛxi wɔyɛnde, Yudasi, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a naxa fa e nun ɲama gbegbe, santidɛgɛmae nun gbengbetae suxuxi e yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie nan nu e xɛɛxi. ⁴⁸ Isa yanfama nun na ɲama nu bara lan a ma, a a xa Isa matɔnxuma e bɛ. A nu bara a fala e bɛ, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo na suxu.» ⁴⁹ Na kui, Yudasi naxa a maso Isa ra keren na, a a fala, «Karamɔxɔ, i nuwali,» a fa a sunbu. ⁵⁰ Isa naxa a masen a bɛ, «N boore, i faxi naxan nabade, a raba.» Na tɛmɛui, na mixie naxa e maso Isa ra, e a suxu. ⁵¹ Isa fɔxirabirɛ nde naxa a xa santidɛgɛma ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi tuli bolon. ⁵² Isa naxa a fala a bɛ, «Santidɛgɛma

raso a tɛɛ i. Naxan yo na findi a xa geresose ra, na kanyi fan faxama santidɛgɛma nan saabui ra. ⁵³ Ka i ɲɔxɔ a ma a n mu nɔma n Baba xilide, a malekɛɛ rasanba n ma keren na, naxee dangi malekɛ gali fu nun firin na? ⁵⁴ Kɔnɔ xa na raba, Kitaabuie xa masenyie fa kamalima di? Barima e a masenxi nɛ a fo a xa raba yi ki nɛ.»

⁵⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala ɲama bɛ, «Wo to minixi n xili ma santidɛgɛma nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na? Lɔxɔ yo lɔxɔ, n dɔxɔxi hɔrɔmɔɔbanxi kui, n kawandi tima, wo mu n suxu. ⁵⁶ Kɔnɔ yi birin nabaxi nɛ alako namijɔnmɛɛ naxan sɛbɛxi Kitaabui kui, a xa kamali.»

Na xanbi, Isa fɔxirabirɛɛ birin naxa e gi a xun ma.

Isa tife Yuwifi kuntigie ya i

(Maraki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Yaya 18:12-24)

⁵⁷ Mixi naxee Isa suxu, e naxa a xanin sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa xɔnyi, sɛriye karamɔxɔɛ nun forie nu malanxi dɛnnaxɛ. ⁵⁸ Piyɛri fan, a nu biraxi Isa fɔxɔ ra, kɔnɔ a ndedi nu makuyaxi ɲama ra. A naxa bira a fɔxɔ ra han a so sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xa tɛtɛ kui. A naxa dɔxɔ hɔrɔmɔɔbanxi kantamae fɛ ma, alako a xa a mato Isa xa fe dangima ki naxɛ.

⁵⁹ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔɛ birin, e nu wule seede nde nan fenfe naxan bama Isa xili ma, e sa nɔma a faxade naxan ma. ⁶⁰ Kɔnɔ e mu se to, hali tɔɔɲɛgɛti gbegebe to fa. A dɔnxɔɛ ra, xɛmɛ firin naxa fa, ⁶¹ e a fala, «Yi xɛmɛ a fala nɛ, <N tan nɔma Ala xa hɔrɔmɔɔbanxi kanade, n man fa a ti xi saxan bun ma.» ⁶² Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xunyi naxa keli, a Isa maxɔrin, «Pɛ, i mu e yaabima? Yi xɛmɛɛ munse safe i xun ma yi ki?» ⁶³ Kɔnɔ Isa mu sese fala. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi naxa a fala a bɛ, «N bara i yamari i xa i kali Ala Niɲɛ ra, i a fala muxu bɛ xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, Ala xa Di.» ⁶⁴ Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N man xa a fala wo bɛ, keli yi waxati ma, wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala Sɛnbɛma yirefanyi ma, wo a toma fa ra nuxuie kui.»

⁶⁵ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa a yɛtɛ xa donma suxu, a ibɔɔ xɔnɛ ra, a a fala, «A bara Ala rasɔtɔ! Won hayi na seede gbɛtɛɛ ma yire? Wo bara a mɛ a Ala rasɔtɔxi ki naxɛ. ⁶⁶ Wo kiiti toxi di?» E naxa a yaabi, «A lanma a xa faxa nɛ.» ⁶⁷ Na tɛmui, e naxa dɛye bɔxun Isa yatagi, e kamui sin a ma. Ndee naxa a dɛ ragarin, e nu a fala, ⁶⁸ «I tan, Ala xa Mixi Sugandixi, namijɔnmɛɲa raba! A fala ba, naxan i bɔnbɔxi!»

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma

(Maraki 14:66-72, Luki 22:56-62, Yaya 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Piyɛri nu dɔxɔxi tande, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa tɛtɛ kui. Konyi ginɛ nde naxa a makɔrɛ a ra, a a fala, «I tan, wo nun Isa Galileka birin nan nu a ra.» ⁷⁰ Kɔnɔ Piyɛri naxa a matandi birin ya xɔri, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» ⁷¹ Piyɛri to mini fɔlɔ tɛtɛ naadɛ ra, konyi ginɛ gbɛtɛ nde naxa a to, a a fala mixie bɛ naxee nu na naa, «Yi xɛmɛ naxan yi ki, e nun Isa Nasaretika nan nu a ra.» ⁷² Piyɛri man naxa a matandi, a a kali, «N mu na xɛmɛ kolon!» ⁷³ A mu bu, naxee nu tixi naa, e naxa e maso Piyɛri ra, e a fala a bɛ, «Nɔndi nan a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima i wɔyɛnma alɔ Galileka.» ⁷⁴ Piyɛri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! N tan mu na xɛmɛ kolon feɔ!» Na fala xanbi, konkore naxa a rate. ⁷⁵ Piyɛri naxa ratu fa Isa xa wɔyɛnyi ma, «Beemanun konkore xa a rate, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa mini, a sa wa han.

27

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xɔn

(Maraki 15:1, Luki 22:63-71, Yaya 18:28-32)

¹ Kuye to iba, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie birin nun Yuwifie xa forie to nu malanxi, e naxa natɛ tongo e xa Isa faxa. ² E to Isa xiri, e naxa a xanin gomina Pilati xɔn.

Yudasi xa faxɛ

³ Yudasi, Isa yanfama, a to a to e bara Isa makiiti a lan a xa faha, a naxa nimisa a xa yanfanteya xa fe ra. A naxa na gbeti kolee tongo saxan nagbilen sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie ma, ⁴ a a fala, «N bara yunubi raba! Xɛmɛ naxan faxama yi ki, sɛniyɛntɔɛ nan a ra, a fa li n tan nan a yanfaxi!» E naxa a yaabi, «Na mu muxu tan matoxi. Na i tan nan matoxi.» ⁵ A to gbeti kolee woli hɔrɔmɔbanxi kui, Yudasi naxa siga a yɛtɛ gbakude wuri kɔn na. ⁶ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie to gbeti kolee matongo, e naxa a fala, «A mu daxa muxu xa yi gbeti kolee sa hɔrɔmɔbanxi xa kɔbiri xun ma, barima nii sare nan a ra.» ⁷ E to wɔyɛn, e naxa fɛɲɛ yailanyi xa xɛ yire sara na kɔbiri ra, na xa findi gaburi yire ra xɔɲɛ bɛ. ⁸ Na nan a toxi, han to na xɛ xili falama «Wuli Bɔxi.» ⁹ Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi naxa kamali, a to a masen, «E naxa gbeti kolee tongo saxan tongo, Isirayilakae ndee sare naxan saxi a xun, ¹⁰ e fɛɲɛ yailanyi xa xɛ sara na kɔbiri ra, alɔ Marigi n yamari ki naxɛ.»

Isa tife Pilati ya i

(Maraki 15:2-15, Luki 23:2-5,13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹¹ Isa to ti gomina Pilati ya i, gomina naxa a maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ¹² Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie nu a tɔɔɲɛgɛma tɛmui naxɛ, Isa mu yaabi yo fi. ¹³ Na tɛmui Pilati naxa a maxɔrin, «I mu yi fee mɛxi e naxan birin safe i xun ma yi ki?» ¹⁴ Kɔnɔ Isa mu e xa wɔyɛnyi yo yaabi. Na naxa gomina kaaba ki fanyi.

¹⁵ Nɛ yo ɲɛ, sali tɛmui, gomina darife nan nu a ra, a xa geelimani keren nabeɲin ɲama bɛ, e na wa naxan yo xɔn. ¹⁶ Na waxati, geelimani nde nu na, birin nu naxan kolon a xa ɲaaxɔɲa ma. A nu xili Barabasi. ¹⁷ Nama to malan, Pilati naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa nde rabeɲin wo bɛ, Barabasi ba, ka Isa, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» ¹⁸ Pilati nu a kolon a sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nu Isa saxi a bɛlɛxɛ tɔɔnɛ nan ma. ¹⁹ Ba na ra, a to nu dɔxɔxi kiiti sade, a xa ginɛ naxa xɛɛra rasiga a ma, a a fala a bɛ, «I naxa so yi tinxintɔɛ xa fe kui fefe ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye naxan bara n tɔɔrɔ to ki fanyi.»

²⁰ Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie naxa ɲama kui iso e xa Barabasi maxɔrin Pilati ma, Isa tan xa faha. ²¹ Gomina man naxa e maxɔrin, «Yi mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun nabeɲin wo bɛ?» E naxa a yaabi, «Barabasi!» ²² Pilati fan naxa e maxɔrin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Nama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ²³ A man naxa e maxɔrin, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e tan sɔnxɔɛ nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»

²⁴ Pilati to a to a a mu nɔxi fefe ra, ɲama fan nu waxi kelifɛ a ra, a naxa ye tongo, a a bɛlɛxɛ raxa e ya xɔri, a a fala e bɛ, «Yi xɛmɛ faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.» ²⁵ Nama birin naxa a yaabi, «A xa faxɛ wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!» ²⁶ Na kui, Pilati naxa Barabasi rabeɲin e bɛ. A naxa yaamari fi sɔɔrie xa Isa bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔɔrie Isa mayelefe

(Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3)

²⁷ Rɔma sɔɔrie to Isa xanin gomina xɔnyi, e naxa e boore sɔɔrie birin xili, e gali naxa ti a rabilinyi. ²⁸ E naxa Isa xa sose ba a ma, e mangɛ guba gbeeli ragoro a ma. ²⁹ E naxa tunbee mafilin, e e yailan mangɛ katanyi maniyɛ ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yirefanyi bɛlɛxɛ kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kɛna, Yuwifie xa mangɛ.» ³⁰ E naxa dɛye bɔxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi bɔnbɔ a ra. ³¹ E to gɛ Isa mayelede, e naxa mangɛ guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27)

³² E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xEME nde to naxan nu xili Simōn. Sōorie naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin. ³³ E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,» ³⁴ e naxa wEni so a yi, seri saxi naxan xun, kōnō a to a nEmunnEmun, a mu tin a minde.

³⁵ E to gE a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sōtōma. ³⁶ Na dangi xanbi, e naxa dōxō a kantade.

³⁷ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sēbēli nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mangE.» ³⁸ Na tEmui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fE ma, keren a yirefanyi ma, boore a kōōla ma.

³⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, ⁴⁰ e a fala, «I tan naxan hōrōmōbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yEte rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kōn na!» ⁴¹ SēreXedube kuntigie, sēriyE karamōxōe, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala, ⁴² «A bara mixi gbete rakisi, kōnō a mu nōma a yEte tan nakiside. Isirayila mangE xa mu a ra? A xa goro wuri kōn na be ya, alako muxu xa la a ra. ⁴³ A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, «N findixi Ala xa Di nan na.» Yakōsi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!» ⁴⁴ Suute naxee nu banbanxi a fE ma, e fan nu Isa konbife na ki nE.

Isa xa faxE

(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

⁴⁵ Yanyi tagi, dimi naxa sin bōxi birin ma lEeri saxan bun ma. ⁴⁶ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele sēnbe ra, «Eloyi, Eloyi, lEma sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabEpinxi munfe ra?» ⁴⁷ Mixi naxee nu na naa, e to a xui mE, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!» ⁴⁸ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin wEni xōnE xōōra, a a so wuri dE i, a fa a ti Isa bE alako a xa a min. ⁴⁹ Kōnō booree naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.» ⁵⁰ Isa man naxa a xui ite sēnbe ra, a fa laaxira.

⁵¹ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hōrōmōbanxi kui, a naxa ibōō firin na, keli a fuge han a laabe. Bōxi naxa sEren, gEmEe naxa ibōō, ⁵² gaburie fan naxa rabi. Sēniyentōe laaxiraxi gbegebe naxa keli faxE ma, ⁵³ e mini gaburie kui. Isa to keli faxE ma, e so nE Darisalamu, taa sēniyEnxi kui, e fa mini mixi wuyaxi ma. ⁵⁴ Sōori mangE nun a boore sōorie naxee nu Isa kantafe, e to bōxi xa sErenyi to, a nun naxan naba Isa faxa tEmui, e naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nōndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xEME ra!»

⁵⁵ GinE wuyaxi fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. E nu bara bira Isa fōxō ra kelife Galile bōxi ma, e nu a mali. ⁵⁶ Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a nun Sebede xa die nga.

Isa xa maragatE

(Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁵⁷ Nunmare to so, Arimateka bannamixi nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa fōxirabire nde nan nu a fan na. ⁵⁸ A naxa siga Pilati yire, a Isa fure maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e xa a so a yi ra. ⁵⁹ Yusufu naxa Isa fure tongo, a a mafilin kasange fanyi kui, ⁶⁰ a a bELe gaburi nEEnE kui, naxan nu gexi gEmE kui a tan Yusufu bE. A to gEmE xungbe maṅindigilin, a a dōxō gaburi dE ma, a naxa siga. ⁶¹ Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama nu na naa, e dōxōxi gaburi ya ra.

Sōorie tife Isa xa gaburi kantade

⁶² Malabu lōxōe see rafala lōxōe kuye iba, sēreXedube kuntigie nun Farisēnie naxa siga Pilati yire. ⁶³ E naxa a masen a bE, «MangE, muxu ratuxi a ma yi wule falE, beenun a xa faxa, a a fala nE, «Xi saxan dangi xanbi, n kelima nE faxE ma.» ⁶⁴ Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi xa makanta han a xi saxan nde, alako a fōxirabire naxa fa a fure muṅa, e fa a fala ṅama bE, «A bara keli faxE ma.» Xa na sa raba, wule dōnxōe dangima nE wule singe ra.» ⁶⁵ Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara sōorie so wo yi. Wo sa gaburi makanta alō wo

wama a xɔn ma ki naxe.» ⁶⁶ E naxa siga, e sa tɔnxuma sa gɛmɛ ma naxan nu na gaburi dɛ ma, alako xa gaburi fa sa rabi, a kolonma nɛ. E naxa sɔɔrie lu naa, na kantafe ra.

28

Isa xa marakeli faxɛ ma

(Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10)

¹ Malabu lɔxɔɛ kuye iba, sande lɔxɔɛ subaxɛ ma, Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama, e naxa siga gaburi matode. ² Na tɛmui, bɔxi naxa sɛrɛn sɛnbɛ ra, barima Marigi xa malekɛ nde nu bara goro keli koore, a gɛmɛ maɲindigilin, a a ba gaburi dɛ ma, a fa dɔxɔ a fari. ³ Malekɛ nu yanbama alɔ seyamakɔnyi, a xa sosee nu fiixɛ fɔɛn. ⁴ Sɔɔri naxee nu na kantafe, e naxa gaaxu han e sɛrɛn, e lu alɔ faxamixie. ⁵ Kɔnɔ malekɛ naxa a masen ginɛ bɛ, «Wo naxa gaaxu, barima n a kolon wo na Isa nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. ⁶ A mu be, a bara keli faxɛ ma, alɔ a a fala ki naxe. Wo fa, wo a mato a nu saxi dɛnnaxe. ⁷ Wo man xa siga mafuren, wo sa a masen a fɔxirabirɛ bɛ, «A bara keli faxɛ ma. A na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma mɛnni nɛ.» A tan nan na ki, n bara a ragbilen wo ma.»

⁸ Ginɛ naxa e xulun, e keli gaburi yire, gaaxui nun sɛɛwɛ gbegbe ra, e siga e gi ra na xibaaru masende Isa fɔxirabirɛ bɛ. ⁹ Kɔnɔ Isa naxa e ralan, a e xɛɛbu, «Wo mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a bɛ, e a sanyie suxu. ¹⁰ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo naxa gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie bɛ e xa siga Galile. E n toma mɛnni nɛ.»

Sɔɔrie nun Yuwifi kuntigie wule xabufe

¹¹ Ginɛ nu sigafe tɛmui naxe, sɔɔri nde naxee nu gaburi kantafe, e naxa so taa kui. Fe naxan birin naba, e naxa sa a dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bɛ. ¹² Nee nun forie fan to e malan yire keren, e naxa natɛ tongo, e kɔbiri gbegbe fi sɔɔrie ma ¹³ yi yaamari ra, «Wo xa yi nan fala, «Isa fɔxirabirɛ nan fa kɔɛ ra, e a fure muɲa muxu nu na xife tɛmui naxe.» ¹⁴ Xa a sa li gomina naxa yi fe mɛ, muxu sa wɔyɛnma a bɛ alako sese naxa wo to.» ¹⁵ Na kui, sɔɔrie naxa kɔbiri rasuxu, e fe birin naba alɔ a falaxi e bɛ ki naxe. Na masenyi naxa yensen yɛ Yuwifie tagi. Han to na fe mɛma.

Isa xɛɛraya fife a fɔxirabirɛ ma

(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

¹⁶ Isa fɔxirabirɛ fu nun kerenyie naxa siga Galile bɔxi ma, e te geya fari Isa dɛnnaxan masen e bɛ. ¹⁷ E to a to, e naxa suyidi a bɛ, kɔnɔ e man nu siikɛxi. ¹⁸ Isa naxa a maso e ra, a a masen e bɛ, «Sɛnbɛ birin bara so n yi ra koore nun duniɲa ma. ¹⁹ Na kui, wo xa siga, wo sa si birin findi n fɔxirabirɛ ra. Wo xa e xunxa ye xɔɔra Baba Ala, a xa Di, nun a Xaxili Sɛniyɛnxi xili ra. ²⁰ Wo xa e tinkan n ma yaamari birin nabatude. Wo a mato, n na wo fɛ ma tɛmui birin, han duniɲa raɲɔnyi.»

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sɛbɛxi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyenxi saabui ra. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui sɛbɛ nɛ jɛ tongo saxan jɔndɔn Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa dunijɛigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a sɛbɛ Girɛki xui nɛ, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan nɔma a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbegbe sɛbɛxi yi Kitaabui kui alako mixi xa a sɛnbɛ kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan nɛ, a jinnɛ ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan kawandima. A dɔnxɔɛ ra, yi Kitaabui dɛntɛgɛ sama Isa faxa ki naxɛ, a man kelixi faxɛ ma ki naxɛ.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma dunijɛigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sɛbɛxi

*Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)*

¹ Inyila Isa fɔlɛ nan ya, naxan Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan findixi Ala xa Di ra. ² A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra,
a xa kira rabɔɔ i bɛ.

³ A a xui itema gbengberen yire,
«Wo kira yailan Marigi bɛ,
wo sankirae matinxin a ya ra.»»

⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu kawandi tima mixie bɛ, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari. ⁵ Yudayakae nun Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma kɛnɛ ma, Yaya fan nu e xunxama Yurudɛn xure xɔɔra. ⁶ Nɔxɔmɛ xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, bɛlɛti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na. ⁷ A nu kawandi tima, a nu a fala, «Naxan fama fade n xanbi ra, na sɛnbɛ gbo n tan bɛ. Na binyɛ mu na n tan yi ra, n jɔn xa n felen a xa sankiri luuti yati fulunde. ⁸ N tan bara wo xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ a tan Ala Xaxili Sɛniyenxi nan nagoroma wo ma.»

*Isa xunxafe
(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)*

⁹ Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasarɛti, Galile bɔxi ma, Yaya naxa a xunxa Yurudɛn xure xɔɔra. ¹⁰ A fɛfɛ te ye xɔɔra tɛmui naxɛ, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa goro a ma alɔ ganbɛ. ¹¹ Xui nde naxa mɛ keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kɛnɛnxi ki fanyi ra.»

*Sentanɛ katafe a xa Isa ratantan
(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)*

¹² Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi ma. ¹³ Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen yire, Sentanɛ nu katafe a ratantande. Wula subee nu na naa. Malekɛ naxa a bun ti.

Isa xa wali fɔlɛ nun a fɔxirabirɛ singee

(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

¹⁴ Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile bɔxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra. ¹⁵ A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.»

¹⁶ A to nu dangife Galile baa dɛ ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yɛlɛ wolife, barima yɛxɛsuxuie nan nu e ra. ¹⁷ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo bira n fɔxɔ ra. Tɛmui dangixi, wo nu yɛxɛ nan sɔtɔma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔtɔ n bɛ.» ¹⁸ E naxa e xa yɛlɛ lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra. ¹⁹ E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yɛlɛ madɛgɛfe e xa kunkui kui. ²⁰ Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikɛ lu kunkui kui, e bira Isa fɔxɔ ra.

Isa jinnɛ kerife

(Luki 4:31-37)

²¹ Isa nun a fɔxirabirɛ naxa so Kapɛrɛnamu. Malabu lɔxɔɛ ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti fɔlɔ. ²² Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alɔ e xa sɛriyɛ karamɔxɔɛ. A tan nu wɔyɛnma mangɛ sɛnbɛ nan na. ²³ Na waxati yati, xɛmɛ nde jinnɛ nu naxan fɔxɔ ra, a naxa sɔnxɔɛ rate fɔlɔ e xa salide banxi kui, ²⁴ «Isa Nasarɛtika, i waxi munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔntɔde nɛ? N a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa sɛniyɛntɔɛ nan na i ra.» ²⁵ Isa naxa wɔyɛn a ma a xɔrɔxɔɛ ra, «I sabari. Gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.» ²⁶ Jinnɛ naxa xɛmɛ raketun a ra, a sɔnxɔ, a fa gbilen a fɔxɔ ra. ²⁷ Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Munse yi ki? Xaranyi nɛɛnɛ a nun sɛnbɛ! Hali jinnɛ, a e yamarima, e a xui rabatu.» ²⁸ A mu bu, a xili naxa din Galile bɔxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbege rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

²⁹ E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xɔnyi. ³⁰ Simɔn bitanyi ginɛma nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa bɛ keren na. ³¹ Isa naxa a maso ginɛ ra, a a bɛlɛxɛ suxu, a a rakeli. Fure naxa a bɛjɛn, a naxa e bun ti fɔlɔ.

³² Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xɔn, a nun jinnɛ biraxi naxee fɔxɔ ra. ³³ Taa birin naxa e malan naadɛ ra. ³⁴ A naxa furema gbege rayalan, fure mɔɔli wuyaxi nu naxee ma. A naxa jinnɛ gbege fan kerɛ mixie fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu tin jinnɛ xa wɔyɛn, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile bɔxi ma

(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)

³⁵ Subaxɛ ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide. ³⁶ Simɔn nun a booree ya koto naxa mɔ Isa fende. ³⁷ E to a to, e naxa a fala a bɛ, «Birin na i fenfe.» ³⁸ Isa naxa e yaabi, «Won xɛɛ taa gbɛtɛɛ naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba mɛnni fan, barima n faxi na nan ma.» ³⁹ A naxa siga Galile bɔxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu jinnɛ fan kerɛ mixie fɔxɔ ra.

Kunɛ kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14)

⁴⁰ Kunɛ kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nɔma n nasɛniyɛnde.» ⁴¹ Isa naxa kinikini a ma. A naxa a bɛlɛxɛ itala, a a sa kunɛ kanyi ma, a a fala a bɛ, «N tinxi. I xa sɛniyɛn.» ⁴² Kunɛ fure naxa ba xɛmɛ ma keren na, a naxa sɛniyɛn. ⁴³ Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra ⁴⁴ yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala

mixi yo be. Siga i sa i yete dentegge serexedube be, i serexe ba i xa seniyenyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedeɲɔɔya nan na e be.»⁴⁵ Kɔnɔ xeme to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu nɔ sode taa kui sɔnɔn kene ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxe. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namatɛ rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

¹ Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen Kapere namu, mixie fa a me a a na banxi.
² Nama gbege naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa ɲɔn tande birin ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra. ³ Mixi ndee naxa fa namatɛ ra Isa xɔn. Xeme naani nan nu a xaninfe. ⁴ Kɔnɔ ɲama to nu gbo, e mu nu nɔma e makɔrede Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namatɛ ragoro menni ra a xa sade fari.
⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namatɛ be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.»
⁶ Seriyɛ karamɔɔ ndee nu dɔɔxi naa, e naxa e xaxili rapere, ⁷ «Yi woyenma yi mɔɔli ra munfe ra? A na Ala rasɔtofe ne yi ki! Nde nɔma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»
⁸ Isa naxa e xa mapɔxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi mapɔxunyi mɔɔli na wo bɔɲe ma? ⁹ Woyenyi mundun sɔnɔya, a falafe yi namatɛ be, «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i ɲere?»
¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride dunɲa ma.» Isa naxa a masen namatɛ be,
¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xɔnyi.»
¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xɔri. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matɔɔ, «Han to muxu singe mu nu yi ɲɔndɔn to.»

Lewi birafe Isa fɔɔ ra

(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi. ¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a dɔɔxi duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n fɔɔ ra.» Lewi naxa keli, a bira a fɔɔ ra.

¹⁵ Lɔɔ nde Isa nun a fɔxirabiree nu na e degefe Lewi xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔe gbege fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mɔɔli wuyaxi nu bara bira Isa fɔɔ ra. ¹⁶ Seriyɛ karamɔɔ naxee nu na Farisɛnie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun duuti maxilie nun yunubitɔee, e naxa a fɔxirabiree maxɔrin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitɔee e dege ma yire keren?»
¹⁷ Isa to na me, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintɔee xa xilide. N faxi yunubitɔee nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸ Annabi Yaya fɔxirabiree nun Farisɛnie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxɔrinde, «Munfe ra Yaya fɔxirabiree nun Farisɛnie fɔxirabiree sunyi suxuma, kɔnɔ i gbee tan mu sunma?»
¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunyi suxude a na e fe ma temui naxe? Xa e nun ginɛfenyi na a ra, e mu nɔma sunde. ²⁰ Lɔɔɔ fama, ginɛfenyi bama ne e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne. ²¹ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi dugi fori ibendunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra. ²² Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na funtu, weni lebe fori bulama ne. Na kui, weni yo, lebe yo, a kanyi ganma ne e birin na. A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.»

Malabu lɔɔɔe xa seriyɛ

(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

²³ Malabu lɔxɔ nde, Isa nun a fɔxirabirɛɛ nu ɲɛɛfe sankira ma xɛɛ tagi. E to nu dangife, a fɔxirabirɛɛ naxa mɛngi tɔnsɔɛ nde ba fɔlɔ. ²⁴ Na kui, Farisɛnie naxa wɔyɛn Isa bɛ, «Munfe ra e na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ matandife?» ²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra? ²⁶ A so nɛ Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi sɛɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmui naxɛ, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔxirabirɛɛ fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo sɛɛxɛdubɛ.» ²⁷ Isa man naxa a masen e bɛ, «Malabu lɔxɔɛ na mixi nan bɛ, mixi xa mu daaxi malabu lɔxɔɛ bɛ. ²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu lɔxɔɛ xun ma.»

3

Fe fanyi rabafe malabu lɔxɔɛ ma
(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

¹ Isa man naxa so salide kui. A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma. ² Farisɛnie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a a rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako e xa nɔ a kalamude fe nde ma. ³ Isa naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, ɲama tagi.» ⁴ A naxa e maxɔrin, «A daxa fe fanyi nan xa raba malabu lɔxɔɛ, ka fe ɲaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfe?» Kɔnɔ mixi yo mu a yaabi. ⁵ Isa xɔnɔxi naxa e mato, a bɔɲɛ tɔɔɔxi ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a bɛlɛxɛ naxa yalan. ⁶ Farisɛnie naxa mini keren na, e tan nun Herode fɔxirabirɛɛ naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen fɔlɔ Isa faxafe ma.

Ɔama malanfe Isa yire
(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a fɔxirabirɛɛ, e naxa siga baa dɛ ra. Ɔama gbegbe naxa bira e fɔxɔ ra kelife Galile, Yudaya, ⁸ Darisalamu, Idumeya, Yurudɛn naakiri, a nun Tire nun Sidɔn nabilinyie. Ɔama nu bara a mɛ Isa nu na fee naxee rabafe. Na nan a to e gbegbe naxa fa a yire. ⁹ Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, e xa kunkui nde xiri a bɛ baa dɛ ra, alako ɲama naxa fa a xɛtɛn. ¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbegbe rayalan, furemae birin nu katama e xa e bɛlɛxɛ din a ra. ¹¹ Ɔinnɛɛ nɛfɛ Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbelegbele, «Ala xa Di nan na i ra.» ¹² Kɔnɔ Isa naxa tɔnyi dɔxɔ e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

Isa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandife
(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxee xɔn, e fan naxa fa a fɛ ma. ¹⁴ A naxa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandi, alako e xa lu a sɛɛti ma, a man xa e xɛɛ kawandi rabade, ¹⁵ a man xa sɛnbɛ fi e ma ɲinnɛ kerife ra mixie fɔxɔ ra. ¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simɔn, a naxan xili sa Piyɛri, ¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa die»), ¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiyo, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simɔn Kanaanka, ¹⁹ nun Yudasɛ Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobie bɛlɛxɛ.

Xaxili sɛniyɛnxi rasɔtɔfe
(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gbilen banxi, kɔnɔ ɲama man naxa e malan e yire. E ɲan mu nɔ e dɛgedɛ. ²¹ Isa xa mixie to a mɛ, e naxa siga a fɔxɔ ra, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Sɛriyɛ karamɔxɔ naxee keli Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A ɲinnɛɛ kerima ɲinnɛ mangɛ bɛlɛsɛbulu nan saabui ra.» ²³ Isa naxa e xili, a taali sa e bɛ, «Sentanɛ nɔma Sentanɛ keride? ²⁴ Xa ɲamanɛ a yɛtɛ gere lantareya kui, na ɲamanɛ mu xanma. ²⁵ Xa denbaya fan a yɛtɛ gere lantareya kui, na denbaya mu xanma. ²⁶ Sentanɛ fan, xa a a yɛtɛ gere lantareya kui, a xa fe bara ɲɔn, a a yɛtɛ kanama nɛ. ²⁷ Wo xa a kolon, mixi

yo mu nɔma sode sɛnbɛma xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na tɛmui, a nɔma nɛ a harige birin muɲade.»

²⁸ «N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala diɲɛma nɛ adamadie xa yunubi nun marasɔtɔɛ birin ma, ²⁹ kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Sɛniyɛnxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi bɛ abadan.» ³⁰ Isa yi fe birin masen nɛ e bɛ, barima e nu a falafe nɛ, «Ninne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya

(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xɛmɛmae naxa fa, e ti tande, e mixi xɛɛ Isa xilide. ³² Nama nu dɔxɔxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a bɛ, «I nga nun i xunyaɛ na tande, e wama wo xa dɛ masara.» ³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun n xunyaɛ ra?» ³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu dɔxɔxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun n xunyaɛ nan ya. ³⁵ Mixi yo naxan Ala waxɔnfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xɛmɛma, n maaginɛ, nun n nga ra.»

4

Xɛ rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Isa man naxa kawandi ti fɔlɔ baa dɛ ra. Nama gbege to e malan, a naxa sa dɔxɔ kunkui kui, ɲama naxa lu baa dɛ ra. ² A naxa fe wuyaxi masen e bɛ taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e bɛ, ³ «Wo wo tuli mati. Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. ⁴ A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa fa, e e don gbiki. ⁵ Xɔri ndee fan naxa bira gɛmɛ yire, bɛndɛ mu gbo dɛnnaxɛ. Nee naxa bula mafuren na, barima na bɛndɛ mu tilin. ⁶ Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e bɛ. ⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛtɛn, e e kana, e mu bogi yo ramini. ⁸ Sansi xɔri ndee fan naxa bira bɛndɛ fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren birin sansie naxa tɔnsɔɛ ramini, ndee naxa xɔri tongo saxan namini, ndee xɔri tongo senni, ndee xɔri kɛmɛ.» ⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a fɔxirabirɛ fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxɔrin a xa taalie ma. ¹¹ A naxa a masen e bɛ, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛɛ tan fe birin mɛma taali wɔyɛnyie nan na, ¹² alako

«E xa fe to a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a igbɛ.

E xa fe mɛ a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a fahaamu.

Na rabaxi nɛ alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa diɲɛ e ma.»

¹³ A naxa e maxɔrin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbɛtɛɛ kolonma di? ¹⁴ Xɛ rawali naxan sansi xɔri garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima. ¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xɔrie ra naxee bira kira xɔn. E nɛfɛ Ala xa masenyi mɛ, Sentanɛ a ba e xaxili ma. ¹⁶ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu mafuren sɛɛwɛ ra. ¹⁷ Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma nɛ Ala xa fe fɔxɔ ra keren na. ¹⁸ Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, ¹⁹ kɔnɔ yi dunɲa kɔntɔfili, nun naafuli xɔli, nun fe gbɛtɛɛ xɔli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bɛɲin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma e bɔɲɛ masarade. ²⁰ Sansi xɔri naxee bira bɛndɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e man a suxu, a e bɔɲɛ masara. Xɔri keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbɛtɛɛ fan bogi kɛmɛ.»

Lanpui xa taali

(Luki 8:16-18)

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Lanpui noma doxoode debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu doxooma lanpui doxoode xa fari? ²² Barima se naxan birin noxunxi, fo a birin xa make. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa ke ma. ²³ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e be, «Wo wo noxo sa n ma masenyi xon. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be, Ala man nde sa a xun. ²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, konko fahaamutare, hali a naxan di mapoxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xori xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangya maniyaxi xeme nan na naxan sansi xori garansanma xe ma. ²⁷ Xa a xife, xa a mu xife, ke nun yanyi, sansi bulama ne, a te, konko a tan mu a kolon na rabama kiyoki. ²⁸ Boxi nan sansi ramoma a yete ma. A bulama ne sinden, a te, a tonsode mini, a xori fa rafe. ²⁹ A nefe mo, a kanyi a xabama ne, barima a xaba temui bara a li.»

Konde xori xa taali

(Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19)

³⁰ Isa man naxa a masen, «Won noma Ala xa mangya misaalide munse ra? Won noma a xa fe masende taali woyenyi mundun na? ³¹ A maniyaxi konde xori nan na. A ne sima boxi temui naxe, a xori xurun boxi sansi birin be, ³² konko xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, xonie nu fa e tee sa a kon na, niini bun ma.»

³³ A nu mixie kawandima yi taali woyenyi mooli gbege nan na e xaxili bere ra. ³⁴ A nan mu nu masenyi yo tima e be xa taali daaxi xa ma ra. Konko xa e nun a foxirabiree doru bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama ne e be.

Isa foye belebele raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)

³⁵ Nunmare to so na loxoere kerenyi, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Won xee naakiri ma.» ³⁶ A foxirabiree naxa keli nama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbete fan xanin. ³⁷ Foye belebele naxa keli baa ma, mowonyi nu fa sa kunkui kui. ³⁸ Konko Isa tan nu na xife kunkui xore ra, a xunyi saxi xunsase ma. A foxirabiree naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Karamoxo, i mu kontofilixi won faxafe ra?» ³⁹ Isa to xunu, a naxa xaape foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen! ⁴⁰ Isa fa e maxorin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo be?» ⁴¹ E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

5

Isa jinnere kerife Gadaraka foxo ra

(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)

¹ Isa nun a foxirabiree naxa fa naakiri ma, Gadara boxi ma. ² Isa to goro kunkui kui, xeme nde naxa fa a ralande, jinnere nu naxan foxo ra. A nu kelixi gaburie yire, ³ barima a nu sabatixi menni ne. Mixi yo mu nu noma a xiride soton, hali yolonxoniyi ra. ⁴ Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yolonxoniyi balan a belexee fan ma. Konko a nu yolonxoniyie bolonma ne, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu na naa naxan noma a ra. ⁵ Ke nun yanyi a nu na gaburie yire ne, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yete maxono geme ra.

⁶ A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a be. ⁷ A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xon ma n be? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n jaxankata.» ⁸ Isa nu bara a yamari, «I tan jinnere, gbilen yi xeme foxo ra.» ⁹ Isa man naxa a maxorin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali, barima muxu gali nan a ra.» ¹⁰ A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e keru na boxi ma.

¹¹ XƆSƐ gali nu na e dƐmadonfe geya nde ma. ¹² NinnƐe naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xƆSƐe alako muxu xa lu e fate.» ¹³ Isa naxa tin. NinnƐe naxa gbilen na xƐMƐ fƆXƆ ra, e so xƆSƐe. XƆSƐe naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xƆSƐe dƐmadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun daaxakae bƐ, mixie fan naxa siga na fe matode. ¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xƐMƐ to ɲinnƐe gali nu naxan fƆXƆ ra, a dƆXƆxi, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili sƆTƆ. Na naxa e gaaxu. ¹⁶ Naxee nu bara a to Isa ɲinnƐe kerixi xƐMƐ fƆXƆ ra ki naxƐ, a nun naxan naba xƆSƐe ra, e naxa a tagi raba e birin bƐ. ¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandife alako a xa keli e xa bƆxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, ɲinnƐe nu xƐMƐ naxan fƆXƆ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. ¹⁹ KƆNƆ Isa mu tin, a a fala a bƐ, «Gbilen i xƆNyɪ, i xa mixie yire. Sa dƐntɛgɛ sa e bƐ, Marigi fe naxan birin nabaxi i bƐ, a nun a kinikinixi i ma ki naxƐ.» ²⁰ XƐMƐ naxa siga, a sa na bƆxi isa fƆLƆ, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a bƐ, a naxa a tagi raba naakae bƐ, birin naxa kaaba.

GinƐdimƐdi rakelife faxƐ ma

*nun ginƐ gbɛtɛ rayalanfe
(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)*

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, ɲama gbegebe naxa e malan a yire baa dƐ ra. ²² Salide yarerati nde naxa fa a xƆN naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a bƐ. ²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di ginƐ na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i bƐlɛxɛ sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.» ²⁴ Isa naxa siga a fƆXƆ ra. Nama gbegebe fan naxa bira Isa fƆXƆ ra, e nu fa a xɛtɛn.

²⁵ GinƐ nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima ɲɛ fu nun firin bun ma. ²⁶ A nu bara tƆƆRƆ seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kƆNƆ a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui. ²⁷ A to nu bara Isa xa fe mɛ, a naxa so ɲama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a bƐlɛxɛ din a xa donma ra. ²⁸ Barima a nu bara a fala a yɛtɛ bƐ, «Xa n nƆ n bƐlɛxɛ dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma nɛ.» ²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan. ³⁰ Isa naxa a kolon keren na a sɛnbɛ nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindi ɲama ma, a maxƆrinyi ti, «Nde a bƐlɛxɛ dinxi n ma donma ra?» ³¹ A fƆXirabirɛe naxa a fala a bƐ, «I mu ɲama toxi e i xɛtɛnfe ki naxɛ? I man nu fa maxƆrinyi ti, «Nde dinxi n na?»» ³² KƆNƆ Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ GinƐ to a kolon fe naxan a sƆTƆxi, a naxa gaaxu han a sɛrɛn. A naxa suyidi Isa bƐ, a nƆndi birin fala a bƐ. ³⁴ Isa naxa a fala ginƐ bƐ, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bƆɲɛsa kui, i xa tƆƆRɛ bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu wƆyɛnfe, mixi ndee naxa fa kelifɛ salide yarerati xƆNyɪ, e a fala a bƐ, «I xa di ginƐ bara faxa. Hali i mu karamƆXƆ tƆƆRƆ sƆNƆn.» ³⁶ KƆNƆ Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati bƐ, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.» ³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a fƆXƆ ra, fo Piyɛri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya. ³⁸ E to salide yarerati xƆNyɪ li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegbelefe. ³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxƆrin, «Wo wafe munfe ra? Wo gbelegbelema mun ma? Yi dimƐdi mu faxaxi. A na xife nɛ.» ⁴⁰ KƆNƆ e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimƐdi saxi dɛnnaxɛ, a tan nun a fƆXirabirɛe, a nun di baba, nun a nga. ⁴¹ Isa naxa a suxu a bƐlɛxɛ ma, a a fala a bƐ, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «GinƐdimƐdi, n naxɛ i bƐ, keli!» ⁴² GinƐdimƐdi naxa keli keren na, a a ɲɛrɛ. A ɲɛ fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin dɛ naxa ixara. ⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo bƐ. A naxa a fala e bƐ e xa donse fi tɛmɛdi ma.

6

*Nasar*etikae tondife lade Isa ra
(*Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30*)

¹ Isa naxa keli mɛnni, a siga a xɔnyi, a mɔxi dɛnnaxɛ. A fɔxirabirɛɛ naxa bira a fɔxɔ ra. ² Malabu lɔxɔɛ, a naxa mixie kawandi fɔlɔ salide kui. Mixi gbegbe naxa a xui mɛ. E dɛ naxa ixara, e e bore maxɔrin, «Nde yi masenxi yi bɛ? A lɔnni mundun sɔtɔxi yi ki? A nɔxi yi kaabanako fee rabade di? ³ Kamudɛri xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn taara xa mu a ra? A xunya ginɛmae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e xɔnɔ a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e bɛ, «Namijɔnmɛ binyaxi yire birin, fo a xɔnyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie tagi.» ⁵ Isa mu nɔ kaabanako yo rabade naa, fo a to a bɛlɛxɛ sa furema keren keren ma, a e rayalan. ⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniyatareɲa ma.

Isa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie xɛɛfe
(*Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6*)

⁷ Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie xili, a e xɛɛ firin firin na. A naxa nɔɛ fi e ma e xa nɔ ɲinnɛɛ keride mixie fɔxɔ ra. ⁸ A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbɔnfɔɛ, nun kɔbiri. Wo xuli gbansan nan xanin. ⁹ Wo sankirie so, kɔnɔ wo naxa donma firin xanin wo xun.» ¹⁰ A naxa a fala e bɛ, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya mɛnni nɛ han wo sigama yire gbɛtɛ tɛmui naxɛ. ¹¹ Xa mixi ndee tondi wo rasɛnɛde, e mu e tuli mati wo ra, wo nɛ kelima naa, wo xa mɛnni bɛndɛ rakɔnkɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bɛ, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa fɔxirabirɛɛ naxa siga kawandi tide mixie bɛ alako e xa tuubi. ¹³ E naxa ɲinnɛɛ keride mixi gbegbe fɔxɔ ra. E naxa ture sa furema gbegbe ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxɛ
(*Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9*)

¹⁴ Galile mangɛ Herode naxa yi fe mɛ, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɔɛ na a yi a xa kaabanakoe raba.» ¹⁵ Gbɛtɛɛ fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Namijɔnmɛ nan a ra naxan luxi alɔ namijɔnmɛ dangixie.» ¹⁶ Kɔnɔ Herode to Isa xa fe mɛ, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxɛ ma.»

¹⁷ A na fala nɛ, barima a tan Herode yati nan mixie xɛɛ Yaya suxude, yɔlɔnxɔnyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa ginɛ, Herode naxan dɔxɔ. ¹⁸ Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu daxa i xa i taara xa ginɛ tongo.» ¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa raɲaaxu Herodiyasi ma, a naxa wa a xa faxɛ xɔn. Kɔnɔ a faxa fɛɛɛɛ mu nu na a bɛ, ²⁰ barima Herode mu nu suusama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man sɛniyen. Na na a toxi, a nu a makantama. Herode nu a tuli tima Yaya ra tɛmui naxɛ, a nu kɔntɔfilima a xa wɔyɛnyi ra, kɔnɔ a man nu rafan a ma a xa nu a tuli mati a ra.

²¹ Lɔxɔ nde, Herodiyasi naxa fɛɛɛɛ sɔtɔ Yaya faxafe ma. Herode naxa ɲɛlɛxin xulunyi ti a bari lɔxɔɛ igbilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa sɔɔrie xa mangɛɛ, a nun Galile bɔxi mixi xungbee. ²² Herodiyasi xa di ginɛ to so mɛnni, a fare boron mixie bɛ, a naxa rafan Herode nun a xa xɔɲɛɛ ma. Mangɛ naxa a fala yi ginɛdimɛdi bɛ, «I wama naxan yo xɔn, a fala n bɛ n xa a fi i ma.» ²³ A naxa a kali, a a fala a bɛ, «I na naxan yo maxɔrin n ma, n na soma nɛ i yi ra, hali a findi n ma mangɛya sɛɛti ra.» ²⁴ Ginɛdimɛdi naxa mini a sa a nga maxɔrin, «A lan n xa munse maxɔrin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.» ²⁵ Ginɛdimɛdi naxa a xulun mafuren sigafe mangɛ yire, a a fala a bɛ, «N wama a xɔn ma nɛ, i xa Yaya xunyi so n yi ra pileti ma keren na.» ²⁶ Mangɛ naxa nimisa na ma ki fanyi, kɔnɔ a xa marakali nun a xa xɔɲɛɛ xa fe ra, a mu nɔ tondide a bɛ. ²⁷ A naxa sɔɔri xɛɛ keren na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Sɔɔri naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a dɛ i. ²⁸ A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na so ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa a xanin a nga xɔn ma. ²⁹ Yaya fɔxirabirɛɛ to yi fe mɛ, e naxa sa a fure tongo, e a ragata.

*Isa donse fife xεmε mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)*

³⁰ XεErae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dεntεge sa a bε. ³¹ Isa naxa a fala e bε, «Won xεE yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala nε, barima mixie xa fa nun sigε gbo e yire. E njan mu nu noma e yeTe sɔtɔde, e xa e dεge. ³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gbegbe naxa keli na taae, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a fɔxirabirεe nu sigafe dεnnaxε. ³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa n̄ama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi nε alo yeXεE naxee makantama mu na. A naxa e kawandi fɔlɔ fe gbegbe ra.

³⁵ Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirεe naxa e maso Isa ra, e a fala a bε, «Won na wula nε yi ki, kɔE fan bara so. ³⁶ Nama rayensen alako e xa siga taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa donsee sara.» ³⁷ Kɔnɔ Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a bε, «Xa muxu sa taami sara yi n̄ama birin bε, na kɔbiri sigama han walikε xa kike solomasaxan sare!» ³⁸ A naxa e maxɔrin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yeXε firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xundε xundε ma n̄ooge xinde fari. ⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga dɔxɔ ra e kεmε kεmε nun e tongo suuli suuli ma. ⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yeXε firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a fɔxirabirεe yi ra, e xa e itaxun n̄ama ma. A naxa na yeXε firinyie fan itaxun birin ma. ⁴² Nama birin naxa e dεge han e wasa. ⁴³ Taami nun yeXε dɔnxɔE to matongo, debe fu nun firin nan nafe. ⁴⁴ Mixi naxee taami don, xεmε wulu suuli nan nu e ra.

*Isa n̄εrεfe ye fari
(Matiyu 14:22-33)*

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a fɔxirabirεe bε, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu n̄ama ragbilen. ⁴⁶ A to gε a n̄ungude n̄ama ma, a naxa te Ala maxandide geya fari.

⁴⁷ KɔE to so, kunkui nu na baa tagi. Isa keren nan nu na xare ma. ⁴⁸ A naxa a fɔxirabirεe to e na tɔɔrɔfe a n̄aaxi ra laala bade, barima foye ya nu rafindixi e ma. Subaxε, Isa naxa fa a fɔxirabirεe ma, a n̄εrεfe baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra, ⁴⁹ e fa a to n̄εrε ra ye fari. E naxa a ma n̄oxun tubari ra, e sɔnxɔE rate, ⁵⁰ barima e birin nu Isa toxi, e birin gaaxuxi. Kɔnɔ Isa naxa a masen e bε keren na, «Wo naxa kɔntɔfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ⁵¹ Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e dε ixara. ⁵² E mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

*Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti
(Matiyu 14:34-36)*

⁵³ E to gε baa igiride, e naxa so Genesareti bɔxi, e kunkui xiri naa. ⁵⁴ E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa kolon keren na, ⁵⁵ e naxa na bɔxi birin isa. E nu Isa xili mεma dεdε, e nu fama e gi ra furemae ra a xɔn, e saxi e xa sadee ma. ⁵⁶ Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makεnεnxie, e a mayandi e xa e bεlεXε din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

7

*Ala xa sεriyε nun Adama xa naamunyi
(Matiyu 15:1-20)*

¹ FarisEnie naxa e malan Isa yire, e nun sεriyε karamɔxɔ ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu. ² E naxa a to, a fɔxirabirε ndee e dεgema e bεlεXε sεniyεntaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma.

³ Farisɛnie nun Yuwifi birin nɛ e dɛgema fo e e bɛlɛxɛ raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra. ⁴ Xa e keli ɲama yire, e mu e dɛgema sinden, fo e gɛ e maxade a diinɛ ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alɔ tɔnbili, tunde, nun paani maxa ki.

⁵ Na kui, Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔɔe naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra i fɔxirabirɛɛ mu biraxi forie xa naamunye fɔxɔ ra, e nu e dɛge e bɛlɛxɛ sɛniyɛntaree ra?» ⁶ Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayi nɔndi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui,

«Yi ɲama n binyama e dɛ nɛ,
kɔnɔ e bɔɲɛ makuya n na pon!

⁷ E xa sali fufafu na a ra,
barima e mixi xaranma adamadie xa maɲɔxunye nan na
alɔ na naamunye nan findixi n tan ma sɛriyɛ nan na.»

⁸ «Wo bara Ala xa sɛriyɛ bɛɲin, wo bira mixie xa naamunyi fɔxɔ ra.»

⁹ Isa man naxa a masen e bɛ, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi fɔxɔ ra! ¹⁰ Annabi Munsa bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan nɛ na kanyi xa faxa.» ¹¹ Kɔnɔ wo tan naxɛ, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga bɛ, «I nu lanma i xa naxan sɔtɔ n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,» ¹² hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga bɛ. ¹³ Na kui, wo Ala xa sɛriyɛ matandima wo xa naamunye saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die bɛ. Wo na fe mɔɔli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.»

¹⁴ Isa man naxa ɲama xili, a a masen e bɛ, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui sɔtɔ. ¹⁵⁻¹⁶ Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan nɔma a kanyi findide mixi sɛniyɛntare ra. Fe kobi naxee kelima mixi bɔɲɛ ma, nee nan a kanyi findima mixi sɛniyɛntare ra.»

¹⁷ Isa to bara keli ɲama xun, a so banxi, a fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin yi taali wɔyɛnyi ma. ¹⁸ A naxa a masen e bɛ, «Yaxa wo fan mu fahaamui sɔtɔ? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu nɔma a kanyi findide mixi sɛniyɛntare ra? ¹⁹ Barima na mu soma bɔɲɛ xa kui, a goroma furi nɛ, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen nɛ, a donse birin sɛniyɛn. ²⁰ A man naxa a masen, «Fe kobi naxan kelima mixi bɔɲɛ ma, na nan a kanyi findima mixi sɛniyɛntare ra. ²¹ Barima xaxili kobi fatanma mixi bɔɲɛ nan na, alɔ langoeɲa, muɲɛ, faxɛ tife, ²² yɛnɛ, wasatareya, ɲaaxui, yanfanteya, ɲɛngɛya, tɔɔnɛ, konbi, yɛtɛ igboe, nun daxuɲa. ²³ Na fe kobie birin kelima mixi bɔɲɛ nan ma, e a kanyi findi mixi sɛniyɛntare ra.»

Siriya Fenisiya ginɛ xa danxaniya
(*Matiyu 15:21-28*)

²⁴ Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire bɔxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kɔnɔ a mu nɔ a nɔxunde. ²⁵ Ginɛ nde nu na, ɲinnɛ nu naxan xa di ginɛ fɔxɔ ra. A to Isa xa fe mɛ, a naxa fa a yire, a suyidi a bɛ. ²⁶ Yuwifi xa mu nu yi ginɛ ra, a nu barixi Siriya Fenisiya nɛ. A naxa Isa mayandi, a xa ɲinnɛ keri a xa di ginɛ fɔxɔ ra. ²⁷ Isa naxa a yaabi, «A lu dimɛɛ nan singe xa e dɛge, barima a mu lan taami xa ba dimɛdie yi ra, a sa baree bun.» ²⁸ Ginɛ fan naxa a yaabi, «Marigi, i nɔndi, kɔnɔ baredi naxee na teebili bun ma, e fan dimɛɛ xa donse donma naxan birama bɔxi.» ²⁹ Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi xa fe ra, siga, ɲinnɛ bara gbilen i xa di ginɛ fɔxɔ ra.» ³⁰ Ginɛ to gbilen a xɔnyi, a naxa a xa di li a saxi sade ma, ɲinnɛ bara gbilen a fɔxɔ ra.

Isa tulixɔri boboxi rayalanfe

³¹ Isa naxa keli Tire bɔxi, a dangi Sidɔn, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu bɔxi ma. ³² E naxa fa tulixɔri nde ra a xɔn ma, wɔyɛnfe xɔrɔxɔxi naxan ma, e Isa mayandi a xa a bɛlɛxɛ sa a ma. ³³ Isa naxa tulixɔri tongo ɲama yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a bɛlɛxɛsolee raso tulixɔri tulie kui, a a yɛtɛ kan dɛye sa a nɛnyi ma. ³⁴ A naxa a ya rate koore, a a ɲɛngi rate a belebele ra. A fa a fala tulixɔri bɛ, «Efatal!» Na nan falaxi e xa

xui, «I xa rabi!»³⁵ A tulie naxa fe mE keren na, a nEnyi fan naxa keli, a naxa woyen folo a fanyi ra.

³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo be. Kono hali Isa to nu tonyi doxoma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui. ³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi moli birin nabama! A a niyama tulixori xa fe mE, boboe fan xa woyen!»

8

Isa donse fife xEmE mixi wulu naani ma
(*Matiyu 15:32-39*)

¹ Na saxanyi, nama gbege man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, ² «N bara kinikini yi nama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e be yi ki. ³ N na a fala ya, e xa siga e xonyi kaame ra e ma, e toxoma ne kira xon ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide makuya.» ⁴ Isa foxirabiree naxa a yaabi, «Taami sotoma di yi wula kui naxan yi nama wasama?» ⁵ Isa naxa e maxorin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

⁶ Isa naxa a fala nama be e xa doxo boci. A naxa na taami gundi solofere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma. E fan naxa a raba na ki. ⁷ Yexe lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun. ⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse donxoe fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe. ⁹ Mixi wulu naani pondon nan nu na naa. Isa to e ragbilen, ¹⁰ a naxa te kunkui kui keren na, e nun a foxirabiree naxa siga Dalamana boci ma.

FarisEnie nun Sadusenie xa danxaniyatarepa
(*Matiyu 16:1-12*)

¹¹ FarisEnie naxa fa, e nun Isa naxa woyen folo. E to nu wama a matofe, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma. ¹² Na naxa Isa boje toxo ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxorinna tonxuma makaabaxi ma? N xa nondi fala wo be, tonxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.» ¹³ Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man baki kunkui kui girife ra naakiri ma.

¹⁴ A foxirabiree nu bara nEmu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keren peti nan nu na e yi ra kunkui kui. ¹⁵ Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga FarisEnie nun Herode xa lebini ma.» ¹⁶ E naxa so woyenfe e bore be na fe ma, a a na falaxi ne barima taami mu na e yi ra. ¹⁷ Isa to e xa woyenyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili soto, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi? ¹⁸ Ya na wo be, kono wo mu se toma. Tuli na wo be, kono wo mu fe mema. Wo nEmuxi ne? ¹⁹ N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma dennaxe, wo debe yeri rafe taami donxoe ra?» E naxa a yaabi, «Fu nun firin.» ²⁰ «N man to taami gundi solofere itaxun xEmE wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami donxoe ra?» E naxa a yaabi, «Solofere.» ²¹ A fa e maxorin, «Han ya wo mu fahaamui soto?»

Donxui rayalanfe

²² E to so Betesayida, mixie naxa fa donxui nde ra Isa xon, e a mayandi a xa a belexe sa a ma. ²³ Isa naxa donxui belexe suxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a a belexe sa a ma, a fa a maxorin, «I se nde toma?» ²⁴ Donxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to jere ra, kono e luxi alo wuri bilie.» ²⁵ Isa man naxa a belexe sa a ya ma. Donxui to a ya rabi soton, a nu bara yalan, a se birin igbema a fanyi ra. ²⁶ Na temui, Isa naxa a fala a be, «Gbilen i xonyi keren na, hali i mu so taa kui.»

PiyEri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra
(*Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21*)

²⁷ Isa nun a foxirabiree man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xon, Isa naxa a foxirabiree maxorin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?» ²⁸ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi

Eliya, xa na mu a ra namijonme gbete.»²⁹ Isa man naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»³⁰ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

*Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe
(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)*

³¹ Isa naxa a masen folo e be, a fo Adama xa Di xa tore gbege soto. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seryie karamoxo mu lama a ra, e a faxa, kono xi saxon dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma. ³² A naxa yi woyenyi birin masen e be a fiixe ra. Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ma, a xa ba na moli falafe. ³³ Kono Isa naxa a ya rafindi a foxirabiree ma, a fa a fala Piyeri be, «Keli n ya i, i tan Sentane! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa jama xili a nun a foxirabiree, a a masen e be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa tondi a yete ma, a tin tore nun faxe ra, a bira n foxo ra. ³⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloma n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima ne. ³⁶ Dunija birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ³⁷ Fe mundun na, mixi noma a xa ariyanna masarade naxan na? ³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitoe tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nore kui temui naxe n nun maleke seniyenxie, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.»

9

¹ Isa man naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to fa ra senbe kui.»

*Isa norefe
(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)*

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Menni Isa naxa masara, a nore e ya xori. ³ A xa sosee naxa fiixe a moli nde ra naxan mu toma dunija ma. ⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini foxirabiree ya xori, e naxa e to naa e nun Isa woyenfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxon yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» ⁶ Piyeri na fala ne a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra. ⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli mati a ra.» ⁸ Na ikoxi ra, Isa foxirabiree to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, e fe naxan toxi e ya ra, e naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma. ¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxorin, «A to a fala a a kelima faxe ma, na munse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxorin, «Munfe ra seryie karamoxo a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?» ¹² A naxa a masen e be, «Nondi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. A man sebexi munfe ra, a fo Adama xa Di xa tore gbege soto, mixie a mabere? ¹³ Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya jan bara fa, kono e bara e waxonfe birin niya a ra, alo a xa fe sebexi ki naxe.»

*Isa jinne kerife dimedi foxo ra
(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)*

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa foxirabire booree li, e nun seryie karamoxo nu na xoxofe e xa woyenyie kui, jama gbege fan nu na e rabilinyi. ¹⁵ Nama fefe Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xebu. ¹⁶ Isa naxa e maxorin, «Wo nun yee na woyenfe yi moli ra munfe ma?» ¹⁷ Xeme nde naxa a yaabi jama tagi, «Karamoxo, n faxi n ma di xeme nan na i xon, barima jinne na a foxo ra naxan bara a de bobo. ¹⁸ A na keli a ra dede, a a rabirama

nɛ bɔxi, a dɛ xunfɛ nu fa mini, a nu a jɪnyi raxin, a fate birin xɔrɔxɔ a ra. N bara i fɔxirabirɛɛ mayandi e xa yi jɪnnɛ keri a fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nɔ.»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniyatare bɔnsɔɛ, n xa lu wo sɛɛti ma han mun tɛmɪ? N xa ti wo bun ma han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.» ²⁰ E naxa fa a ra a xɔn. Jɪnnɛ to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a maɲindigilin bɔxi, a dɛ xunfɛ nu mini. ²¹ Isa naxa a baba maxɔrin, «Yi rabama a ra kabi mun tɛmɪ?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimɛdi tɛmɪ. ²² Sanmaya wuyaxi yi jɪnnɛ a rabirama tɛ xɔɔra, xa na mu ye, alako a xa a faxa. Kɔnɔ xa i nɔma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!» ²³ Isa naxa a masen a bɛ, «I naxɛ, xa n nɔma. Fefe mu na naxan mu nɔma rabade mixi bɛ xa danxaniya na a bɛ.» ²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n bɛ, kɔnɔ n mali n ma danxaniyatareɲa xa fe ra!»

²⁵ Isa to jɪama to, e fafe e gi ra, a naxa wɔyɛn jɪnnɛ ra, «I tan jɪnnɛ naxan bara yi di dɛ bobo, i a tuli xɔri, n bara i yaamari, gbilen a fɔxɔ ra, i man naxa a tɔɔɔ sɔnɔn!» ²⁶ Jɪnnɛ naxa sɔnxɔ, a di raketun a ra a jɪaaxi ra, a fa gbilen a fɔxɔ ra. Di naxa lu alɔ a faxaxi nɛ. Mixi gbegebe naxa a fala, «A bara faxa.» ²⁷ Kɔnɔ Isa naxa a suxu a bɛlɛxɛ ma, a a rakeli, di fan naxa ti.

²⁸ Isa to so banxi, a fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu nɔ na jɪnnɛ keride?» ²⁹ Isa naxa a masen e bɛ, «Yi jɪnnɛ mɔɔli tan kerima mixi fɔxɔ ra Ala maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde
(*Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46*)

³⁰ E naxa keli mɛnni, e Galile bɔxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon, ³¹ barima a nu na a fɔxirabirɛɛ xaranfe nɛ. A naxa a masen e bɛ, «Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ, e a faxa. A xa faxɛ xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxɛ ma.» ³² Kɔnɔ a fɔxirabirɛɛ mu a xa wɔyɛnyi fahaamu, e man mu suusa a maxɔrinde.

Mixi naxan tide gbo
(*Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48*)

³³ E naxa so Kapɛrɛnamu. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na wɔyɛnyi mundun kira xɔn?» ³⁴ Kɔnɔ e mu sese fala, barima e to nu wɔyɛnma e bore bɛ kira xɔn, e nu wama a kolonfe nɛ naxan tide gbo e ya ma. ³⁵ Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e bɛ, «Xa mixi yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

³⁶ Isa naxa dimɛdi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa dimɛdi dɔxɔ a san ma, a fa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, ³⁷ «Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔɔli rasɛnɛma n xili ra, na kanyi bara n tan yɛtɛ yati rasɛnɛ. Mixi yo n nasɛnɛ, na kanyi mu n tan gbansan xa rasɛnɛxi. A bara n xɛɛma fan nasɛnɛ.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra
(*Luki 9:49-50*)

³⁸ Yaya naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu bara xɛmɛ nde to a jɪnnɛ kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.» ³⁹ Isa naxa a masen, «Wo naxa a ratɔn, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu nɔma fe jɪaaxi falade n ma fe ra mafuren. ⁴⁰ Na kui, mixi naxan mu a ikelixa won xili ma, a kanyi na won bɛ nɛ. ⁴¹ Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui
(*Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2*)

⁴² «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi bɛ gɛmɛ binye xa xiri a kɔnyi ra, a rasin baa ma. ⁴³⁻⁴⁴ Xa i bɛlɛxɛ findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i bɛlɛxɛ keren bolonxi, na fisa i bɛ dinɛ i bɛlɛxɛ firin luxi na, i fa siga yahannama, tɛ mu xubenma dɛnnaxɛ. ⁴⁵⁻⁴⁶ Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi keren bolonxi, na fisa i bɛ dinɛ i sanyi firin luxi na, i fa

woli yahannama. ⁴⁷ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i bE dinE i ya firin luxi na, i fa woli yahannama, ⁴⁸ kuli mu faxama dEnnaxE, tE fan mu xubenma.»

(*Matiyu 5:13, Luki 14:34-35*)

⁴⁹ «TE sama nE mixi birin ma, alO fOxE sama donse ma ki naxE. ⁵⁰ FOxE findixi fe fanyi nan na, kOHO xa fOxE mEXEmEXENyi bara ba, a fa mEXEmEXENma di? FOxE xa lu wo i, wo xa lu bOHEsa kui wo bore tagi.»

10

Futi nun fatanyi

(*Matiyu 19:1-9, Luki 16:18*)

¹ Isa naxa keli mEnni, a siga Yudaya bOXi a nun YurudEn naakiri ma. Nama gbegbe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi fOLO, alO a nu darixi a ra ki naxE.

² FarisEnie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a bE. E naxa a maxOrin, «A daxe xEmE xa mEE a xa ginE ra?» ³ Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsa wo yamari munse ra?»

⁴ E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsa a fala nE, a xa xEmE wa mEEfe a xa ginE ra, a xa fatan kEEdi nan nafala, a fa mEE ginE ra.»

⁵ Isa naxa a masen e bE, «Annabi Munsa yi yaamari sEbExi nE wo bE wo xaxili to xOHO. ⁶ KOHO dunija fOLE fOLE ra, Ala naxa xEmE nun ginE daa. ⁷ «Na kui, xEmE kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa ginE xa futi xiri, ⁸ e firin findi keren na.» Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sOnOn, e firin bara findi keren na. ⁹ Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»

¹⁰ E to so banxi, Isa fOXirabirEe man naxa a maxOrin na masenyi ma. ¹¹ Isa naxa a masen e bE, «Mixi yo mEE a xa ginE ra, a sa gbEtE dOXO, a kanyi bara yEnE raba. ¹² Xa ginE fan mEE a xa xEmE ra, a sa dOXO xEmE gbEtE xOn, a fan bara yEnE raba.»

Isa nun dimEdie

(*Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17*)

¹³ Mixie nu fafe dimEdie ra Isa xOn, alako a xa a bElExE sa e ma, kOHO a fOXirabirEe naxa wOyEn na mixie ma. ¹⁴ Isa to na fe to, a naxa xOnO, a fa a masen a fOXirabirEe bE, «Wo a lu dimEdie xa fa n yire. Wo naxa tOnyi dOXO e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangEya niini bun ma. ¹⁵ N xa nOnDi fala wo bE, mixi naxan mu tinma Ala xa mangEya niini ra alO dimEdi, na kanyi mu soma Ala xa mangEya niini bun ma feol!» ¹⁶ A naxa dimEdie dOXO a san ma, a a bElExE sa e ma, a duba e bE.

SegEtala bannaxi

(*Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30*)

¹⁷ Isa to nu bara kira suxu, xEmE nde naxa fa a gi ra a fOXO ra, a a xinbi sin a bun ma. A naxa Isa maxOrin, «KaramOXO fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sOTO kE ra?» ¹⁸ Isa naxa a masen a bE, «Munfe ra i n xilima karamOXO fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ¹⁹ I sEriyE kolon: «I naxa faxE ti. I naxa yEnE raba. I naxa muHE ti. I naxa mixi tOHEge. I naxa fu mixi ma. I baba nun i nga binya.»»

²⁰ XEmE naxa Isa yaabi, «KaramOXO, n bara na birin nabatu kafi n dimEdi tEmui.» ²¹ Isa naxa xEmE mato, a naxa a xanu. A naxa a masen a bE, «Fe keren nan fa luxi i bE. Siga, se naxan birin na i yi ra, i sa a mati, i a kObiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sOTode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fOXO ra.» ²² XEmE to na wOyENyi mE, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa a masen a fOXirabirEe bE, «Sofe Ala xa mangEya niini bun ma, a xOHO naafuli kanyie bE ki fanyi!» ²⁴ A fOXirabirEe naxa kaaba a xa wOyENyi ma, kOHO Isa man naxa a masen e bE, «N ma die, sofe Ala xa mangEya niini bun ma, a xOHO ki fanyi!» ²⁵ NOxOME so HOxun sEnbE yale ra, dinE bannamixi sofe ra Ala xa mangEya niini bun ma.» ²⁶ Isa fOXirabirEe dE naxa ixara ki fanyi ra, e nu e bore maxOrin, «Nde fa nOMA kiside fa?» ²⁷ Isa naxa e mato, a fa a masen e bE, «Adama mu nOMA a yEtE rakiside, kOHO Ala tan nOMA fe birin na.»

²⁸ Piyeri naxa woyen folo Isa be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.» ²⁹ Isa naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunxae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, boxie ba, ³⁰ na kanyi fama na birin joxoe keme keme nan sotode. Foxoe yo, xunxae yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, boxie yo, a e sotoma yi dunija ma a nun jaxankate ra, a man fa abadan kisi soto aligiyama. ³¹ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbiratie fan findi yareratie ra.»

*Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde
(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)*

³² Isa nun a foxirabiree naxa kira suxu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A foxirabiree nu kontofilixi, naxee fan nu biraxi e foxo ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a foxirabiree fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e be naxan fama a tan lide. ³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie, nun serye karamoxoe belexe, e a makiiti faxe kiiti ra, e a so kaafirie yi ra. ³⁴ E a mayelema ne, e deye boxun a ma, e a bonbo sebere ra, e man fa a faxa. Kono a xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

*Sebede xa die xa maxorinyi
(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)*

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Karamoxo, muxu wama a xon ma ne, muxu na fe naxan yo maxorin i ma, i xa na raba muxu be.» ³⁶ Isa naxa e maxorin, «Wo wama n xa munse raba wo be?» ³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu be, keren xa dexo i yirefanyi ma, boore fan xa dexo i koola ma i xa nore kui.» ³⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxorinfe. Wo noma tinde toore ra, alo n tan tinma a ra ki naxe? Wo noma tide toore ya i naxan fafe n lide?» ³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu noma.» Isa fan naxa a fala e be, «Wo fan yati fama jaxankate sotode alo n tan. Wo fan fama tide n ma toore bun ma naxan fafe n lide. ⁴⁰ Kono dexofe n yirefanyi nun n koola ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Foxirabiree fu donxoe to na fe me, e boje naxa te folo Yaki nun Yaya ma. ⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi jaman mangere ra, e mixie yamarima a xoroxoe ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangeya xa kolon. ⁴³ Kono a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na. ⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na. ⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxe saabui ra.»

*Isa Yeriko donxui rayalanfe
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)*

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a foxirabiree man to nu kelife naa, e nun jama gbegbe, Timeyo xa di xeme Baritimeyo nu dexoxi kira de ra kule matide. Donxui nan nu a ra. ⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁸ Nama naxa woyen donxui ma a a xa a sabari, kono a jnan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa donxui xili, e a fala a be, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!» ⁵⁰ Donxui naxa a xa donma binye wole keren na, a keli, a tungan, a siga Isa yire. ⁵¹ Isa naxa a maxorin, «I wama n xa munse raba i be?» Donxui naxa a yaabi, «Karamoxo, n wama ne n ya xa se to.» ⁵² Isa naxa a masen a be, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa foxo ra kira xon.

11

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

¹ E to makɔɔre Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a fɔxirabirɛ mixi firin xɛɛ, ² a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale lanma lima a xirixi na, mixi singe mu nu dɔxɔ naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n xɔn ma. ³ Xa mixi nde fa sa wo maxɔrin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.»»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde sɛɛti ma kira dɛ ra. E to a fulun, ⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxɔrin, «Wo munse rabafe, wo to yi sofale lanma fulunxi?» ⁶ E naxa e yaabi alɔ Isa a masen e bɛ ki naxɛ. Nee fan naxa e lu e xa siga. ⁷ E to fa sofale lanma ra Isa xɔn, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbegbe naxa e xa donmae itala kira xɔn ma, ndee fan naxa fɛnsɛ sɛgɛ, e nee fan sa kira xɔn ma Isa binyafe ra. ⁹ Nama naxee nu ɲɛɛfe Isa ya ra, a nun naxee nu ɲɛɛfe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala, «Tantui na won Nakisima bɛ!

Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangɛya bɛ naxan na fafe!

Tantui na won Nakisima bɛ naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga hɔrɔmɔbanxi kui. A to gɛ naa rabilinyi birin matode, e nun a fɔxirabirɛ mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima kɔɛ nu bara so.

Isa xɔre bili dankafe

(Matiyu 21:18-22)

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu. ¹³ A to xɔre bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burɛɛ na a kɔn na, a naxa sa na mato, xa a nɔma a bogi nde masɔɔde. Kɔnɔ a to makɔre xɔre bili ra, a mu sese li a kɔn na fo a burɛɛ, barima xɔre bogi tɛmui mu nu a lixi. ¹⁴ Isa naxa a fala xɔre bili bɛ, «Mixi yo naxa i tan bogi don sɔnɔn!» A fɔxirabirɛ fan naxa a xui mɛ.

Isa sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a sarematie nun saresoe keri fɔlɔ, naxee nu na naa. A naxa kɔbiri masarɛe xa teebilie nun ganbɛ matie xa dɔxɔsee rabira. ¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi hɔrɔmɔbanxi sansanyi kui, e na findi e xa kote maxanin kira ra. ¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sɛbɛxi xɛ, «N ma banxi xili falama nɛ, si birin ma salide banxi?» Kɔnɔ wo tan bara a findi mupɛtie dɔxɔde ra.» ¹⁸ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔe to yi fe mɛ, e naxa fɛɛɛ fen fɔlɔ e nɔma Isa faxade ki naxɛ. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu ɲama birin dɛ ixarama a xa kawandi ra. ¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛe man naxa keli taa kui.

Xɔre bili xare nun Ala maxandife

(Matiyu 21:20-22)

²⁰ Na kuye iba, e to nu dangife, a fɔxirabirɛe naxa xɔre bili to a bara xara han a sanke. ²¹ Piyɛri to ratu, a naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, a mato, i xɔre bili naxan danka, a bara xara gben.»

²² Isa naxa a masen e bɛ, «Wo xa danxaniya Ala ma. ²³ N xa nɔndi fala wo bɛ, xa wo a fala yi geya bɛ, «Keli be, i sa sin baa ma,» xa na kanyi mu siike a bɔɲɛ ma, a la a ra, a naxan falaxi a rabama nɛ, na fe rabama nɛ na kanyi bɛ. ²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo bɛ, wo na Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo bara a sɔɔ, wo a sɔɔma nɛ. ²⁵⁻²⁶ Wo na ti Ala maxandide tɛmui naxɛ, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi, wo xa dijɛ a ma, alako wo Baba naxan na ariyanna, a fan xa dijɛ wo xa yunubie ma.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)

²⁷ E man naxa so Darisalamu. Isa to nu a ƚɛɛɛfe hɔɔmɔbanxi kui, sɛɛɛɛdube kuntigie, sɛɛɛɛ karamɔxɔɛ, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, ²⁸ e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma, i xa yi fee raba?» ²⁹ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama nɛ wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma. ³⁰ Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra, Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama? Wo n yaabi.»

³¹ Na kui e naxa so wɔyɛnfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxɛ, «Ala,» a a falama nɛ won bɛ, «Munfe ra wo mu fa la a ra?» ³² Kɔnɔ won na a yaabi, «Adama,» na fan findima fe nan na won bɛ.» E nu gaaxuxi ƚama nan ya ra, barima birin Yaya maƚɔxunxi namiƚɔnmɛ yati nan na. ³³ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e bɛ, «N fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

12

*Bɔxi rawali ƚaaxie xa taali
(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)*

¹ Isa man naxa so taali wɔyɛnyie falafe e bɛ, a a masen, «Xɛmɛ nde naxa wɛni bilie si. A naxa tɛtɛ rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ. Na xanbi, a naxa na hɛri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

² «Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma, e xa wɛni bogi nde so a yi ra. ³ Kɔnɔ, bɔxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bɔnbɔ, e a ragbilen a bɛɛɛ igeli ra.»

⁴ «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbɛtɛ xɛɛ e xɔn ma. E naxa na fan bɔnbɔ a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra. ⁵ Bɔxi kanyi man to mixi gbɛtɛ xɛɛ, e naxa na tan faxes. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi gbɛtɛɛ xɛɛ nɛ e xɔn ma na ki. E naxa ndee bɔnbɔ, e ndee faxes.»

⁶ «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan nu fa luxi. A dɔnxɔɛ ra, a naxa na xɛɛ e xɔn ma, barima a nu bara a fala, «E n ma di tan binyama nɛ.» ⁷ Kɔnɔ yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore bɛ, «Yi nan na kɛ tongoma ra, wo fa, won xa a faxes alako kɛ xa findi won gbe ra.» ⁸ E naxa a suxu, e a faxes, e fa woli tɛtɛ xanbi ra.»

⁹ «Na kui, bɔxi kanyi munse rabama fa? A sigama nɛ naa, a bɔxi rawalie faxes, a a xa bɔxi so mixi gbɛtɛɛ yi. ¹⁰ Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui? «Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na, a bara findi tuxui gɛmɛ hagiɛ ra.

¹¹ Marigi fɔxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won bɛ.»

¹² A nu wɔyɛnfe naxee bɛ, e naxa a kolon a Isa yi taali wɔyɛnyie masenxi e tan nan bɛ. E nu katafe e xa a suxu, kɔnɔ e nu gaaxuxi ƚama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

*Gantanyi tefe Isa bɛ duuti xa fe ra
(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)*

¹³ E naxa Fariseni nun Herode fɔxirabire ndee xɛɛ Isa xɔn alako e xa gantanyi te a bɛ, e xa a masɔtɔ wɔyɛnyie kui. ¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon nɔndi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xɔn, barima i mu mixi rafisama e booree bɛ. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nɔndi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mangɛ ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa filankafuiƚa kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masɔtɔde munfe ra? Wo fa gbeti kɔbiri kole keren na n xɔn ma, n xa a mato.» ¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxɔrin, «Nde xili nun misaali na yi kɔbiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Rɔma Mangɛ gbe.»

¹⁷ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo mangɛ gbe ragbilen mangɛ ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

*Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma
(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)*

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma, ¹⁹ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faxes, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bomsode fi a taara ma.» ²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto. A xa di singe naxa gine doxo, a faxes, a mu bomsode yo lu. ²¹ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, kono a fan naxa faxes, a mu bomsode yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra. ²² Yi mixi solofere birin, e sese mu bomsode lu. A donxode ra, gine fan naxa faxes. ²³ Na kui, marakeli loxode, na gine to doxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki? ²⁵ Mixie na keli faxes ma marakeli loxode, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe. ²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxes ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)

²⁸ Seriyee karamoxo nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa woyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxorin, «Seriyee mundun tide gbo seriyee birin ya ma?» ²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, «Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra. ³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i bope birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.» ³¹ A firin nde nan yi ki, «I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.» Seriyee gbete yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriyee karamoxo naxa a fala Isa be, «I nondi, karamoxo. I bara nondi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren. ³³ Mixi xa a xanu a bope birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alo a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serexe gan daaxi nun serexe birin na.» ³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxorinde sonon.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)

³⁵ Isa naxa kawandi ti folo horomobanxi kui. «Munfe ra seriyee karamoxode a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na? ³⁶ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete a masen ne, «Marigi bara a masen n Marigi be, «I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.»»

³⁷ «Dawuda yete yati a falama a be, «N Marigi». Dawuda fa noma findide a baba ra di?» Nama gbegebe nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafan e ma.

Diinela kobie
(Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47)

³⁸ Isa naxa a masen e be a xa kawandi kui, «Wo wo yete ratanga seriyee karamoxode ma. A rafan e ma e xa e mapere guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xeebu taa kui binye xeebuie ra. ³⁹ E wama doxofe salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi. ⁴⁰ E kaape gine harige mujama. E salima a xonkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloo naxan nagataxi e be, a gbo ki fanyi.»

Kaape gine xa hadiya
(Luki 21:1-4)

⁴¹ Isa naxa doxo salide kui, a ya rafindixi kobiri kankira ma, a nu mixie mato e kobiri sama a kui ki naxe. Bannamixi wuyaxi nu kobiri gbegebe safe. ⁴² Kaape gine misikiine fan

to fa, a tan naxa kɔbiri kole firin sa naxee yusi mu gbo. ⁴³ Na kui, Isa naxa a fɔxirabirɛ xili, a a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, yi kaɗɗɛ ginɛ misikiinɛ xa kɔbiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kɔbiri sa kankira kui. ⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, kɔnɔ yi kaɗɗɛ ginɛ tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Hɔrɔmɔbanxi xa misaali
(*Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6*)

¹ Isa to mini hɔrɔmɔbanxi, a fɔxirabirɛ keren naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, yi banxie mato, e tixi gɛmɛ xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxɛ!» ² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxi? Yi gɛmɛ keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, tɔɔrɛ, nun ɗaxankatɛ
(*Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19*)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi hɔrɔmɔbanxi ma, Piyɛri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxɔrin e dorɔ ma, ⁴ «Na fe sa rabama mun tɛmɛi? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so wɔyɛnfe e bɛ, «Wo wo mɛɛni. ⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yɛtɛ xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra!» Na kui, e fama mixi gbegebe ratantande. ⁷ Wo na gere fe mɛ, wo na gere nde xili mɛ, wo naxa kɔntɔfili, barima fo na fe mɔɔlie xa raba. Na xa mu findima duniɗa rapɔnyɪ ra sinden. ⁸ Sie kelima nɛ e boore xili ma, ɗamanɛ e boore gere. Bɔxi fama nɛ sɛrɛnde yire wuyaxi, kaamɛ fan sin bɔxi ma. Na birin findima mantɔɔrɔli folɛ nan na.»

⁹ «Wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma, barima e wo soma nɛ kiitisae yi ra, e wo bɔnbɔ salide banxie kui. Wo tima nɛ gominae nun mangɛe ya i n tan ma fe ra, wo findima nɛ n ma seedee ra e tan bɛ. ¹⁰ Fo xibaaru fanyi xa kawandi si birin bɛ sinden. ¹¹ E na wo xanin wo makiitide tɛmɛi naxɛ, wo naxa kɔntɔfili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na wɔyɛnyɪ naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu wɔyɛnma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan fama wɔyɛnde.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a faxes. Babɛ fan na mɔɔli niyama a xa di ra, die fan kelima nɛ e barimae xili ma, e xa e faxes. ¹³ Mixi birin fama wo xɔnde n tan ma fe ra, kɔnɔ naxan na a tun nabɛxi han a rapɔnyɪ, na kanyi kisima nɛ.»

Se haramuxi ɗaaxi
(*Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24*)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi ɗaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dɛnnaxɛ, wo tan naxee na Yudaya na tɛmɛi, wo xa wo gi geyae fari. ¹⁵ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui. ¹⁶ Naxan na xɛ ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode. ¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginɛe nun dingɛe bɛ! ¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li ɗɛmɛ tɛmɛi! ¹⁹ Barima tɔɔrɛ a lima na waxati ma, naxan maniyɛ singe mu nu to kabi Ala naxa duniɗa daa, a man mu gbilenma to ra abadan. ²⁰ Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi kɔnti ra, adama yo mu kisima nu. Kɔnɔ a nde baxi a kɔnti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

²¹ «Xa mixi nde sa a fala wo bɛ, «A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be», xa na mu a ra, «Ala xa Mixi Sugandixi na mɛnni,» wo naxa la a ra. ²² Barima wule falɛe fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yɛtɛ xun, xa na mu e e yɛtɛ findi namipɔnmɛe ra. E fama tɔnxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nɔma. ²³ Wo mɛɛni wo yɛtɛ ma. N bara fe birin masen wo bɛ beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe
(*Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28*)

²⁴ «Na ɗaxankatɛ waxati dangi xanbi,

«soge ifoƆoƆma nE,
kike yanbE bama nE,

²⁵ tunbuie birama nE boxi,
se naxan birin na koore ma a sErenma nE.»

²⁶ «Na tEmui Adama xa Di toma nE fa ra nuxui kui, senbE nun noƆE ra. ²⁷ A a xa malekEe xEema nE dunija tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli sEeti han sEeti.»

XoƆE bili xa misaali
(*Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33*)

²⁸ «Wo xoƆE bili mato misaali ra, wo xa xaxili soƆo. A salonyi na jingi, a burEXE nEENE naxa mini, wo a kolonma nE jEmE bara makoƆE. ²⁹ Adama xa Di fafe fan na na ki nE. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makoƆE, a jnan tixi naade ra. ³⁰ N xa noƆdi fala wo bE, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³¹ Koore nun boxi dangima nE, koƆo n ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Dunija rajonyi waxati kolonfe
(*Matiyu 24:36-44*)

³² «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoƆE nun waxati yo ma. Hali malekE naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti. ³³ Wo mEEni wo yeƆE ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima tEmui naxE.»

³⁴ «A maniyaxi xEmE nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa foxoƆE xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali de, a man a fala naade kante bE, a a naxa yanfa. ³⁵ Na kui, wo naxa yanfa. Xa foxoƆE kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa na mu koƆE tagi, xa na mu konkore deya singe, xa na mu gEeSege, wo mu a waxati yo kolon. ³⁶ Xa a fa wo tErenna, a naxa a li de wo xife! ³⁷ N naxan falama wo bE, n na nan a falama birin bE: Wo naxa yanfa!»

14

YanfanteƆa Isa bE
(*Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6*)

¹ Xi firin nan nu luxi beenun SayamalekE Dang Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lebinitare Sali. SEreXEdubE kuntigie nun sEriƆE karamoxoƆE nu na fEERE fenfe e xa Isa suxu yanfanteƆa saabui ra, e xa a faxes. ² E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu sali loxoƆE, xa na mu a ra jnama a xunyi kelima nE.»

GinE nde labundE ture safe Isa ma
(*Matiyu 26:6-13*)

³ Isa to nu na Betani, SimoƆn kunE kanyi xonyi, a a degefe teebili ra, ginE nde naxa fa. Narada labundE ture nu na a yi ra, naxan sare xoƆoƆo ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gEmE ra. GinE to bitire de rabi, a naxa labundE ture sa Isa xunyi. ⁴ KoƆo mixi ndee nu na naa, e naxa xono, e a fala e bore bE, «Yi labundE ture makanaxi yi moƆli ra munfe ra? ⁵ Xa a sa mati nE nu, a sare noƆma dangide walike xa jne keren wali sare ra, na koƆbiri fan noƆ fide setaree ma.» E boƆne naxa te ginE xili ma.

⁶ KoƆo Isa naxa a masen, «Wo yi ginE lu na. Wo na a toƆoƆfe munfe ra? KEwali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bE. ⁷ Setaree luma nE wo ya ma tEmui birin. Wo na wa a xon ma tEmui yo, wo noƆma fe fanyi rabade e bE, koƆo n tan mu luma wo yi ra be abadan xE. ⁸ Yi ginE noxi naxan na, a na nan nabaxi. A labundE saxi n ma n ma maragate loxoƆE nan ma fe ra. ⁹ N xa noƆdi fala wo bE, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi ginE xa KEwali xa fe fan falama nE, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteƆa
(*Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6*)

¹⁰ Na tEmui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foƆirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga SEreXEdubE kuntigie yire, e xa woƆyen alako a xa Isa sa e belexE. ¹¹ E to a me, e

naxa jɛlɛxin ki fanyi ra, e kɔbiri laayidi tongo a bɛ. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sade e bɛlɛxɛ tɛmui naxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali

(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)

¹² Taami Lɛbinitare Sali to a li, a lɔxɔɛ singe, yɛxɛɛyɔrɛ bama sɛrɛxɛ ra lɔxɔ naxɛ, Isa fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala i bɛ minden?» ¹³ A naxa a fɔxirabirɛ mixi firin xɛɛ, a a fala e bɛ, «Wo siga taa kui. Wo naralanma xɛmɛ nde ra, ye fɛjɛ dɔxɔxi a xun. Wo xa bira a fɔxɔ ra. ¹⁴ A na so dɛnnaxɛ, wo xa a fala na banxi kanyi bɛ, «Karamɔxɔ wama a kolonfe a nɔma Sayamalekɛ Dangi Sali donyi donde dɛnnaxɛ, a tan nun a fɔxirabirɛ.» ¹⁵ A fama banxi kui xungbe masende wo bɛ koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala mɛnni.» ¹⁶ A fɔxirabirɛɛ naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alɔ Isa a masen e bɛ ki naxɛ. E naxa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala.

¹⁷ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛ fu nun firinyie naxa fa. ¹⁸ E nu na e dɛgefɛ teebili ra tɛmui naxɛ, Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo bɛ, wo tan naxɛɛ na wo dɛgefɛ n fɛ ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfade.» ¹⁹ A fɔxirabirɛɛ naxa sunnun fɔlɔ, kankan nu fa Isa maxɔrin, «N tan mu a ra?» ²⁰ Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan bɛlɛxɛ ragoroma paani keren kui. ²¹ Adama xa Di sigama nɛ alɔ a xa fe sɛbɛxi ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama bɛ. A fisa na kanyi bɛ hali a mu bari nu.»

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma

(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²² E to nu e dɛgefɛ, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔxirabirɛɛ yi ra, a a fala e bɛ, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.» ²³ Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, e birin naxa a min. ²⁴ Isa naxa a masen e bɛ, «Yi findixi n wuli nan na, saatɛ wuli naxan baxi mixi gbegbe bɛ. ²⁵ N xa nɔndi fala wo bɛ, n to yi wɛni minfe yi ki, n mu yi minma sɔnɔn, han won birin man sa a minma lɔxɔ naxɛ Ala xa mangɛya niini bun ma.»

²⁶ E to gɛ bɛɛti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

²⁷ Isa naxa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Wo birin gbilenma nɛ n fɔxɔ ra, barima a sɛbɛxi, «N xuruse dɛmadonyi faxama nɛ, yɛxɛɛɛ fan yensen.» ²⁸ Kɔnɔ n na keli faxɛ ma, n sigama wo ya ra Galile.»

²⁹ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Hali birin gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ ra!» ³⁰ Isa naxa Piyɛri yaabi, «N xa nɔndi fala i bɛ, to kɔɛ yati, beenun konkore xa a rate dɛya firin, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.» ³¹ Kɔnɔ Piyɛri naxa a fala sɛnbɛ ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yɛtɛ rasanma i ma!» Isa fɔxirabirɛ birin naxa gbilen na wɔyɛn keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

³² Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa siga yire nde, dɛnnaxɛ xili Getesemani. Isa naxa a fala e bɛ, «Wo dɔxɔ be. N tan xa sa Ala maxandi.» ³³ A naxa Piyɛri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankatɛ nun kɔntɔfili naxa Isa bɔjɛ suxu. ³⁴ A naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara nɔ n bɔjɛ ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be, kɔnɔ wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa nɔma rabade. ³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i nɔma fe birin na. I xa n natanga yi jaxankatɛ ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

³⁷ A to gbilen a fɔxirabirɛɛ yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyɛri bɛ, «Simɔn, i xife nɛ yi ki? I mu nɔxi waxati keren xi xɔli kanade n ma fe ra? ³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala

woyen folo mixie be naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.» ⁷⁰ Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri be, «Nondi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.» ⁷¹ Kono Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n dank! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon fe!» ⁷² Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma a be, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

15

Isa xaninfe Pilati xon

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriyε karamoxoe, nun Yuwifie xa kiitisa donxoe birin, e to nu bara ge e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xon.

² Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangε ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ³ Serexedube kuntigie naxa fa Isa tojrege fe gbege ma. ⁴ Pilati man naxa a maxorin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?» ⁵ Kono Isa mu yaabi gbete yo fi sonon. Pilati fan naxa kaaba na ma.

⁶ Ne yo ne, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geelamani keren nabεjin nama be, e na wa naxan yo xon. ⁷ Na waxati, geresoe ndee nu na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxe ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi. ⁸ Awa nama naxa fa Pilati xon, e a maxorin, a xa a raba e be, alo a darixi a ra ki naxe. ⁹ Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mangε bejin wo be?» ¹⁰ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe toone nan ma.

¹¹ Kono serexedube kuntigie naxa nama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bejin e be. ¹² Pilati man naxa e maxorin, «Wo fa wama a xon ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mangε?» ¹³ Nama man naxa sonxo, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁴ Kono Pilati naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kono e tan sonxoe nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁵ Na kui, Pilati to wa nama boje rafaife e ma, a naxa Barabasi rabεjin e be. A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Soorie naxa Isa xanin gomina xonyi, na tete kui, e e boore soorie birin xili. ¹⁷ E naxa mangε guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mangε katanyi maniyε ra. E naxa na sa a xun ma, ¹⁸ e nu a xeεbu, «I kena, Yuwifie xa mangε.» ¹⁹ E nu a xunyi bonboma wuri ra, e deye boxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be. ²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mangε guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xeme nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simon, Alesandire nun Rufu baba. Soorie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin. ²² E naxa Isa xanin yire dennaxan xili falama Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire». ²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, kono a mu tin a minde. ²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma. ²⁵ E nu a banbanfe temui naxe, geεεgeεgeε tagi nan nu a ra. ²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mangε.»

²⁷⁻²⁸ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fε ma, keren a yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma. ²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan hɔrɔmɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, ³⁰ i yεtε rakisi! Goro wuri magalanbuxi kɔn na!» ³¹ Sεrεxεdubε kuntigie nun sεriyε karamɔxɔe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbεtεe rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yεtε tan nakiside. ³² Isirayila mangε xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kɔn be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fε ma, nee fan nu Isa konbife nε.

Isa xa faxε

(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin bɔxi birin ma lεeri saxan bun ma. ³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele sεnbε ra, «Eloyi, Eloyi, lεma sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabeɲinxi munfe ra?» ³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui mε, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!» ³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin wεni xɔnε xɔɔra, a a so wuri dε i, a fa a ti Isa bε alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode.» ³⁷ Isa naxa a xui ite sεnbε ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na, keli a fuge han a laabe. ³⁹ Sɔɔri mangε naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xεmε ra!» ⁴⁰ Ginε ndee fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga. ⁴¹ Isa nu na Galile tεmui naxε, yi ginεe nan nu birama a fɔxɔ ra, e nu walie raba a bε. Ginε gbεtε gbegbe fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragatε

(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu lɔxɔε xa fɔlɔ, ⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xɔn. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan nu Ala xa mangεya niini mamεfe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma. ⁴⁴ Pilati naxa tεrεnna a kolonfe ra a Isa ɲan bara faxa. A naxa sɔɔri mangε xili, a a maxɔrin na fe ma. ⁴⁵ Sɔɔri mangε fan to a rakolon a Isa bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra. ⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn, a a kasange, a fa a bεle gaburi kui, naxan nu gexi gεmε kui. Na xanbi, a naxa gεmε xungbe maɲindigilin, a a dɔxɔ gaburi dε ma. ⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dεnnaxε.

16

Isa kelife faxε ma

(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

¹ Malabu lɔxɔε to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labundε ture sara alako e xa a sa Isa fure ma. ² Sande lɔxɔε, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra. ³ Kira ra, e naxa e bore maxɔrin, «Nde gεmε bama won bε gaburi dε ma?»

⁴ Gεmε naxan nu dɔxɔxi gaburi dε ma, a nu xungbo ki fanyi. Kɔnɔ e to e ya rasiga, e naxa a to gεmε bara ba naa. ⁵ E to so gaburi kui, e naxa sεgεtala nde to a dɔxɔxi yirefanyi ma, guba fiixε ragoroxi a ma. E naxa gaaxu. ⁶ A naxa a fala e bε, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasarεtika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxε ma. Wo a mato, e nu a saxi mεnni nε. ⁷ Kɔnɔ wo siga, wo sa a fala a fɔxirabirεe bε, a nun Piyεri, a Isa na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma mεnni nε alɔ a a masen wo be ki naxε.» ⁸ Ginεe naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e sεrεnma. E mu sese fala mixi yo bε, barima e nu bara gε gaaxude.

*Isa minife mixie ma a nun a xa te koore
(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)*

⁹ Isa to keli faxe ma sande loxo kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a jinne solofere keru naxan foxo ra. ¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie be e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa jonne ma. ¹¹ E to a me a a Isa jine to ne, e mu la a ra.

(Luki 24:13-35)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini keja gbete ra a foxirabire mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira xon. ¹³ Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra booree be, kono e mu la nee fan xui ra. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a foxirabire fu nun keren ma, e nu e degefe teebili ra temui naxe. Isa naxa woyen e ma e xa danxaniyatereja nun xaxili xoxoxoya xa fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxe ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo siga dunja birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra. ¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xora, na kanyi kisima ne. Kono xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi bonoma ne. ¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama ne n xili ra. E fama ne jinne keride mixie foxo ra, e xui neene falama ne, ¹⁸ e boximasee suxuma ne e belexe ra e mu e xin, e sefi minma ne se mu e to, e e belexe sama ne furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge woyende e be, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma. ²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa fere fi e ma, e xa tonxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sɛbɛxi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui sɛbɛ jɛ tongo saxan jɔndɔn Isa xa faxɛ xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dɛntɛgɛ kamalixi ya xaran dunija bɛ. A naxa a sɛbɛ Girɛki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe nɔma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xɛɛ dunija ginɛdimɛdi Mariyama saabui ra. Isa xa dunijɛigiri kui, a naxa xaranyi gbegbe ti mixi bɛ. A man naxa kaabanakoe gbegbe raba. Luki na birin masenxi nɛ a xa Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra, a dɛntɛgɛ sama nɛ Isa xa faxɛ, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin nɔma won nakolonde nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide dunijɛigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sɛbɛxi

Annabi Luki xa masenyi fɔlɛ

¹ Mixi wuyaxi bara kata e xa dɛntɛgɛ sa fee ma naxee dangixi muxu tagi. ² E a sɛbɛxi nɛ alɔ muxu fan a mɛxi mixie ra ki naxɛ, naxee a birin to kabi a fɔlɛ, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi kawandilae ra. ³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a fɔlɛ, n bara a majɔxun fe fanyi ra, n xa a birin sɛbɛ i bɛ, n ba Teyofilo. ⁴ N yi rabaxi nɛ, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nɔndi nan yati ra.

Malekɛ xa masenyi Annabi Yaya xa fe ra

⁵ Yudaya mangɛ Herode xa waxati, sɛrɛxɛdubɛ nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa sɛrɛxɛdubɛ lanxundɛ nan kui. A xa ginɛ Elisabɛti fan kelixi Haruna bɔnsɔɛ nɛ. ⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu jɛrɛma Ala xa sɛriyɛ nun yaamari birin ma sɛniyenxi kui. ⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabɛti mu nu nɔma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxundɛ wali tɛmui to a li, a naxa sɛrɛxɛdubɛ walie suxu Ala ya i. ⁹ Alɔ sɛrɛxɛdubɛɛ nu darixi a ra ki naxɛ, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali ra, a tan nan xa so hɔrɔmɔbanxi kui surayi gande Ala ya i. ¹⁰ Surayi gan tɛmui, jama birin nu na salife tande.

¹¹ Na tɛmui, Marigi xa malekɛ nde naxa mini Sakari ma surayi sɛrɛxɛbade yirefanyi ma. ¹² Na naxa Sakari tɛrɛnna, a naxa a gaaxu ki fanyi. ¹³ Kɔnɔ malekɛ naxa a masen a bɛ, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa ginɛ Elisabɛti fama di xɛmɛ sɔtɔde i bɛ. I xa a xili sa Yaya. ¹⁴ Na findima sɛɛwɛ nun jɛlɛxinyi nan na i bɛ, mixi gbegbe fan jɛlɛxinma nɛ a barife ra, ¹⁵ barima a binyɛ sɔtɔma nɛ Ala ya i. A mu wɛni nun sese gbɛtɛ minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Sɛniyenxi luma nɛ a ma kabi a na a nga tɛɛgɛ tɛmui naxɛ. ¹⁶ A Isirayila di gbegbe ragbilenma nɛ e Marigi Ala ma. ¹⁷ Sɛnbɛ nun Ala Xaxili Sɛniyenxi fima nɛ a ma alɔ a fi Annabi Eliya ma ki naxɛ. Marigi a xɛɛma nɛ a ya ra, a xa babae bɔjɛ rafindi e xa die ma, a yunubitɔɛɛ ya rafindi tinxintɔɛɛ xa fahaamui ma. A sigama nɛ jama xɔn ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

¹⁸ Na kui, Sakari naxa malekɛ maxɔrin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma ginɛ.» ¹⁹ Malekɛ naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xɛɛxi nɛ yi xibaaru fanyi masende i bɛ. ²⁰ Na kui, a mato, i boboma nɛ,

i mu nɔ wɔyɛnde han yi fee sa rabama lɔxɔ naxan ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

²¹ Nama to nu na Sakari mamɛfe tande, e naxa kɔntɔfili Sakari bufe ma hɔrɔmɔbanxi kui. ²² A to mini a mu nɔ wɔyɛnde e bɛ, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi hɔrɔmɔbanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e bɛ a bɛlɛxɛe ra.

²³ Sakari to gɛ a xa sɛrɛxɛdubɛ wali ra, a naxa siga a xɔnyi.

²⁴ Na waxati dangi xanbi, Sakari xa ginɛ Elisabɛti naxa tɛɛgɛ. A naxa a ya manɔxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala, ²⁵ «Marigi yi nan nabaxi n bɛ, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Malekɛ xa masenyi Isa xa fe ra

(Matiyu 1:18-25)

²⁶ Elisabɛti xa tɛɛgɛ to kike senni li, Ala naxa malekɛ Yibirila xɛɛ Galile bɔxi taa nde ma, naxan xili «Nasarɛti». ²⁷ A a xɛɛ ginɛdimɛdi nde nan xɔn ma, xɛmɛ nu bara naxan xa kote dɔxɔ. Na xɛmɛ nu fatanxi Dawuda bɔnsɔɛ nɛ, a nu xili Yusufu. Ginɛdimɛdi fan nu xili Mariyama. ²⁸ Malekɛ to siga a xɔn, a naxa a masen a bɛ, «I kɛna, i tan Marigi hinnɛxi naxan na. Marigi na i fɛ ma!»

²⁹ Mariyama naxa ifu na wɔyɛnyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xɛɛbui mɔɔli yo ra.

³⁰ Malekɛ naxa a masen a bɛ, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinnɛ i ra. ³¹ A mato, i fama tɛɛgɛde di xɛmɛ ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa. ³² A binyɛ sɔtɔma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama nɛ a benba Dawuda xa mangɛya fide a ma. ³³ A findima nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ xa mangɛ ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangɛya ma.» ³⁴ Mariyama naxa malekɛ maxɔrin, «Yi fe nɔma rabade di, n to fa findixi ginɛdimɛdi nan na?»

³⁵ Malekɛ naxa a yaabi, «Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi sɛnbɛ fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima sɛniyɛntɔɛ ra, a xili fala Ala xa Di. ³⁶ A mato, i barenxi Elisabɛti fan bara tɛɛgɛ di xɛmɛ ma a xa foriɲa kui. E nu a xili falama dibaritare, kɔnɔ a furi kike senni nan a ra yi ki. ³⁷ Sese mu na Ala mu nɔma naxan nabade.»

³⁸ Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n bɛ alɔ i a falaxi ki naxɛ.» Na xanbi, malekɛ naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabɛti xɔnyi,

nun Mariyama xa masenyi

³⁹ Na tɛmui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire. ⁴⁰ A to so Sakari xɔnyi, a naxa Elisabɛti xɛɛbu. ⁴¹ Elisabɛti to Mariyama xa xɛɛbui mɛ, diyɔrɛ naxa a ramaxa a tɛɛgɛ, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fa goro Elisabɛti ma. ⁴² A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi ginɛ birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i tɛɛgɛ. ⁴³ N tan yi hɛɛri sɔtɔxi di, n Marigi nga xa fa n xɔnyi? ⁴⁴ A mato, n to i xa xɛɛbui mɛ, n ma diyɔrɛ bara a ramaxa n tɛɛgɛ sɛɛwɛ ra. ⁴⁵ Sɛɛwɛ na i bɛ, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima nɛ, a naxan masen i bɛ.»

⁴⁶ Mariyama naxa fa a masen,
«N nii birin Marigi matɔxɔma!

⁴⁷ N xaxili bara sɛɛwa Ala n Nakisima ra,

⁴⁸ a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama,

mixie n xili falama nɛ «sɛɛwatɔɛ»,

⁴⁹ barima Sɛnbɛ Kanyi bara fe xungbee raba n bɛ.

A xili sɛniyɛn.

⁵⁰ A kinikinima waxati birin mixie ma,
naxɛe gaaxuma a ya ra.

⁵¹ A xa walie bara a sɛnbɛ masen.

A bara yɛtɛ igboe rayensen.

⁵² A bara mangɛe ba e xa kibanyie kui,

a mixi magoroxie xa fe ite.

⁵³ A bara kaamετῶε rawasa se fanyi ra,
a bannamixie rasiga e yi igeli ra.

⁵⁴ A bara a xa konyi Isirayila mali,
a mu nεεmuxi kinikinide a ma.

⁵⁵ A kinikinima nε Iburahima nun a xa die ma abadan,
alῶ a a fala won benbae bε ki naxe.»

⁵⁶ Mariyama naxa lu Elisabeti yire kike saxan πῶνδῶν, a fa gbilen a xῶnyi.

Yaya bari ki

⁵⁷ Elisabeti xa di bari tεmui to a li, a naxa di xεmε sῶτῶ. ⁵⁸ A δῶχῶbooree nun a barenyle to a mε a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun Elisabeti naxa sεεwa.

⁵⁹ A xi solomasaxan λῶχῶε, mixie naxa fa diyῶρε sunnade. E nu waxi di xili safe a baba Sakari xun ma, ⁶⁰ kῶνῶ a nga naxa a fala, «Ade, a xili sama nε Yaya.» ⁶¹ E naxa wῶyεn a bε, «Mixi yo mu na i xa mixie ya ma yi xili na naxan xun ma.» ⁶² E naxa tῶnxuma raba di baba bε e xa a kolon a wama a xili xa sa ki naxe. ⁶³ Sakari to walaxε maxῶrin, a naxa a sεbε, «A xili Yaya.» E birin naxa kaaba. ⁶⁴ Keren na, Sakari nεnyi naxa keli, a wῶyεn, a so Ala tantufe. ⁶⁵ E δῶχῶboore birin naxa gaaxu na fe ma. Yudaya geya bῶxi birin ma, mixie nu na fee nan ifalama. ⁶⁶ E to a mε, birin nu e πῶχῶ saxi yi fee xῶn ma, e nu a fala, «Yi di findima nde ra?» E a kolon Marigi bελεξε nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

⁶⁷ Ala Xaxili sεniyεnxi naxa goro a baba Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili ra,

⁶⁸ «Tantui na Ala bε, Isirayila Marigi Ala!

A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.

⁶⁹ A bara Marakisima sεnbεma rakeli
a xa konyi Dawuda bῶnsῶε ya ma,

⁷⁰ alῶ a nu a masenxi ki naxe tεmui dangixi,
a xa namιπῶnmε sεniyεntῶεε saabui ra.

⁷¹ A a masen nε, a a won nakisima won yaxuie yi ra,
a won ba won xῶnmae birin bελεξε.

⁷² A bara kinikini won benbae ma,
a bara ratu a xa saatε sεniyεnxi ma.

⁷³ A laayidi nan tongo won benba Iburahima bε,

⁷⁴ a a won bama won yaxuie bελεξε,
alako won xa nῶ a batude bῶπesa kui,

⁷⁵ won xa nῶ περεde sεniyεnyi nun tinxinyi kui,
won περε a ya i won ma simaya λῶχῶε birin.

⁷⁶ I tan, n ma di,
i xili falama nε Ala Xili Xungbe Kanyi xa Namιπῶnmε,
barima i sigama nε Marigi ya ra kirae yailande a bε,

⁷⁷ alako Marigi xa mixie xa kisi kolon,
e naxan sῶτῶma e xa yunubie na xafari.

⁷⁸ Na kisi kelima won Marigi Ala xa kinikini xungbe nan ma.

A naiyalanyi xεεma won ma keli ariyanna,

⁷⁹ alako a xa yanba mixie bε naxee na dimi kui,
naxee δῶχῶxi faxε xa dimi kui,
alako a xa won napερε bῶπesa kira xῶn.»

⁸⁰ Na kui, di naxa mῶ, a nu sεnbε nun xaxili sῶτῶ. A naxa sabati wula i han a a yeτε masen Isirayila bε λῶχῶ naxe.

¹ Na tɛmɔi, Rɔma mangɛ xungbe Oɡusutu naxa yaamari fi dunija birin xa xili sɛbɛ raba. ² Yi xili sɛbɛ singe raba tɛmɔi naxɛ, Kirinyusi nan nu findixi Siriya gomina ra.

³ Birin naxa siga a bari taa a xili sɛbɛde.

⁴ Yusufu fan naxa keli Nasarɛti, taa naxan na Galile bɔxi ma, sigafe ra Bɛtɛlɛɛmu, mangɛ Dawuda baride naxan na Yudaya bɔxi ma. Yusufu siga naa nɛ, barima a nu kelixi Dawuda bɔnsɔɛ nun a xabilɛ nan kui, ⁵ a siga a xa sa a xili sɛbɛ, e nun Mariyama, a nu bara naxan xa kote dɔxɔ. Mariyama tɛɛgɛxi nan nu a ra. ⁶ E nu na mɛnni tɛmɔi naxɛ, Mariyama di sɔtɔ tɛmɔi naxa a li, ⁷ a fa a xa di singe bari, di xɛmɛ. A naxa a mafilin dugi kui, a a sa xuruse dɛgedɛ kui, barima yigiya fanyi mu nu na e bɛ.

Malekɛ xa masenyi xuruse dɛmadonyie bɛ

⁸ Mɛnni xuruse dɛmadonyi ndee nu na wula i, xurusee kantade kɔɛ ra. ⁹ Marigi xa malekɛ nde naxa mini e ma, e naxa Marigi xa nɔrɛ to yanba ra e rabilinyi. E naxa gaaxu ki fanyi ra. ¹⁰ Malekɛ naxa a masen e bɛ, «Wo naxa gaaxu barima n faxi xibaaru fanyi nan masende wo bɛ, naxan findima sɛɛwɛ xungbe ra ɲama birin bɛ. ¹¹ To, wo Rakisima, Ala xa Mixi Sugandixi, a bara bari Dawuda xa taa kui. Wo Marigi nan a ra. ¹² Wo a kolonma yi tɔnxuma nan na, wo diyɔrɛ lima a mafilinxi dugi kui, a man saxi xuruse dɛgedɛ kui.»

¹³ Malekɛ gɛ wɔyɛnde tan mu a ra, malekɛ gali naxa fa boore fɛ ma. E nu Ala matɔxɔfɛ, e nu a fala, ¹⁴ «Matɔxɔɛ na Ala bɛ han koore ma! Bɔɲɛsa na adamadie bɛ dunija ma, a hinnɛxi naxee ra!»

¹⁵ Malekɛe to keli e xun ma tefe ra koore ma, xuruse dɛmadonyie naxa a fala e bore bɛ, «Won xɛɛ Bɛtɛlɛɛmu, won xa sa yi fe mato naxan nabaxi naa, Marigi bara naxan masen won bɛ.»

¹⁶ E naxa siga e xulun na, e Mariyama nun Yusufu li, e nun diyɔrɛ, a saxi xuruse dɛgedɛ kui. ¹⁷ E to na to, e naxa fe birin tagi raba, malekɛ naxan masen e bɛ na di xa fe ra. ¹⁸ Mixi naxee xuruse dɛmadonyie xui mɛ, e birin naxa kaaba e xa wɔyɛnyi ma. ¹⁹ Mariyama fan naxa yi fe birin nagata a bɔɲɛ ma, a nu a ɲɔxɔ sa a xɔn. ²⁰ Xuruse dɛmadonyie naxa gbilen Ala matɔxɔ ra, e nu a tantu fe birin ma e bara naxee mɛ, e man bara naxee to. E a birin lixi nɛ alɔ a masen e bɛ ki naxɛ.

²¹ Xi solomasaxan to kamali, diyɔrɛ naxa sunna. A xili naxa sa Isa, malekɛ nu bara xili naxan masen a nga bɛ beenun a xa tɛɛgɛ a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yɔrɛ ra

²² Marasɛniyɛnyi waxati to kamali Annabi Munsa xa sɛriyɛ ki ma, Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin Darisalamu, a xa masen Marigi bɛ, ²³ alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ Marigi xa sɛriyɛ kui, «Wo di xɛmɛ singe birin fima n tan nan ma.» ²⁴ E man siga nɛ e xa sa sɛrɛxɛ ba alɔ a sɛbɛxi Marigi xa sɛriyɛ kui ki naxɛ, «ganbɛ firin, xa na mu a ra kolokonde lanma firin.»

²⁵ Xɛmɛ nde nu na Darisalamu, naxan xili Simeyɔn. Diinɛla tinxinxɛ nan nu a ra, naxan nu Isirayila Rakisima mamɛfe. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu na a xun ma. ²⁶ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu bara a masen a bɛ, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi Sugandixi to. ²⁷ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa a niya a xa siga hɔrɔmɔbanxi kui. Isa barimae fan to so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa sɛriyɛ rabatu a xa fe ra, ²⁸ Simeyɔn naxa Isa rasuxu, a a sa a kanke ma. A naxa Ala matɔxɔ, a a masen,

²⁹ «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali n bɛ to,

i xa konyi xa taa masara bɔɲɛsa kui,

³⁰ barima n ya bara i xa kisi to,

³¹ i naxan xɛɛxi adamadie birin ya xɔri.

³² Naiyalanyi nan a ra

naxan Ala makɛnɛnma si gbɛtɛe bɛ,

a findi nɔrɛ ra i xa Isirayila ɲama bɛ.»

³³ Isa baba nun a nga to a mɛ naxan masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba. ³⁴ Simeyɔn to duba e bɛ, a naxa a fala Isa nga Mariyama bɛ, «Ala bara ɲanige tongo yi di xa fe ra.

Isirayilakae xa fe gbege magoroma nE a saabui ra, ndee fan xa fe itema nE. A findima tɔnxuma nan na, kɔnɔ mixi wuyaxi fama nE a matandide. ³⁵ Na kui, mixi gbege bɔɔɔ ma fee fama makɛnɛnde. I tan fan, sunnunyi fama i bɔɔɔ tunbade alɔ santidɛgɛma.»

³⁶ Namijɔnmɛ ginɛ fori fan nu na, naxan xili Anna. A xa simaya nu bara masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan nu a ra kelife Aseri bɔnsɔɔ. A nu bara dɔxɔ xɛmɛ taa a ginɛdimɛdi ra, kɔnɔ ɔɔ solofere dangi xanbi, a xa mɔri naxa laaxira. ³⁷ Kabi na tɛmui, a nu bara lu kaɔɔɔ kui han a xa simaya nu bara ɔɔ tongo solomasaxan nun naani li. A nu nu kelima hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala batu naa, kɔɔ nun yanyi, sunyi nun sali ra. ³⁸ Na waxati kerenyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin bɛ, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to gɛ fe birin nakamalide alɔ Marigi xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ, e naxa gbilen Nasarɛti, e xɔnyi Galile bɔxi ma. ⁴⁰ Di naxa mɔ, a nu sɛnbɛ sɔtɔ, a xa lɔnni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimɛdi tɛmui

⁴¹ ɔɔ yo ɔɔ, Isa barimae nu sigama Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Darisalamu. ⁴² Isa ɔɔ fu nun firin sɔtɔ ɔɔ naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu alɔ e darixi a ra ki naxɛ. ⁴³ Sali lɔxɔɔe birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi fɔlɔ gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa naxa lu Darisalamu, e tan mu a kolon. ⁴⁴ E nu bara a maɔɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to gɛ fɛɛɔɔn keren ɔɔɛ rabade, e nu a fenfe e barennye nun e booree ya ma. ⁴⁵ Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende. ⁴⁶ Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔɔe ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma. ⁴⁷ Naxan birin nu na Isa xui mɛfe, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.

⁴⁸ A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a bɛ, «N ma di, i yi fe mɔɔli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kɔntɔfilixi nan i fenxi yi ki.» ⁴⁹ A naxa a fala e bɛ, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?» ⁵⁰ Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ a xa wɔyɛnyi ma. ⁵¹ Na tɛmui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasarɛti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔɔɔ ma. ⁵² Isa naxa mɔ lɔnni nun hinne ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

*Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)*

¹ Rɔma mangɛ xungbe Tiberiyo nu na a xa mangɛya ɔɔ fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mangɛ ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti bɔxie mangɛ ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mangɛ ra. ² Anani nun Kayafa nan nu findixi sɛɛɛdubɛ kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i. ³ Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yurudɛn xure longori birin. A nu kawandi tima mixie bɛ, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari. ⁴ A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,

«Wo kira yailan Marigi bɛ,
wo sankirae matinxin a ya ra.

⁵ Fole birin nafema nɛ.
Geya xungbe nun a lanma,
a birin igoroma nɛ.

Kira madalinxi tinxinma nɛ,
kira ɔaaxi yailanma nɛ.

⁶ Adamadi birin fama nɛ Ala xa kisi tode.»

⁷ Na kui, ɔama to nu sigama Yaya xɔn ma a xa e xunxa ye xɔɔra, a naxa a fala e bɛ, «Wo tan bɔximase bɔnsɔɔ! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xɔnɛ ma naxan na

fafe? ⁸ Wo κερα xa wali fanyi ramini alɔ wuri bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxe, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yeTe ma, «Ibrahimana nan na muxu benba ra,» barima fεεε na Ala yi a xa yi gεmεε mafindi Ibrahimana xa die ra. ⁹ Beera ɲan na wurie sankee ra a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fɔnma nε, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba fa?» ¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.» ¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xɔɔra, e a maxɔrin, «Karamɔɔ, a lanma muxu xa munse raba?» ¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.» ¹⁴ Sɔɔri ndee fan naxa a maxɔrin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo muɲa, wo naxa mixi yo tɔɔɲεge. Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e maɲɔxun, a tεmunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra. ¹⁶ Yaya naxa a fala e birin bε, «N tan wo xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ naxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan bε. Na binyε mu na n tan yi ra, n ɲan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra. ¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lɔnyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kɔnɔ a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.» ¹⁸ Yaya man nu mixie rasima a mɔɔli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁹ Kɔnɔ Yaya to wɔyen mange Herode ma, a taara xa ginε Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe ɲaaxi naxan birin naba, ²⁰ Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔɔra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

²¹ Nama birin to nu bara e xunxa ye xɔɔra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi, ²² Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alɔ ganbe. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenEnxi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

²³ Isa to ɲε tongo saxan ɲɔndɔn sɔtɔ, a naxa a xa wali folɔ. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

²⁴ Heli findixi Matahatai xa di nan na,

Matahatai findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

²⁵ Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

²⁶ Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,

Yoseke findixi Yoda xa di nan na,

²⁷ Yoda findixi Yohana xa di nan na,

Yohana findixi Resa xa di nan na,

Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,

Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,

Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,

²⁸ Neri findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Adi xa di nan na,
 Adi findixi Kosan xa di nan na,
 Kosan findixi Elemadan xa di nan na,
 Elemadan findixi Eru xa di nan na,
²⁹ Eru findixi Yosuwe xa di nan na,
 Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,
 Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,
 Yorimi findixi Matahati xa di nan na,
 Matahati findixi Lewi xa di nan na,
³⁰ Lewi findixi Simeyɔn xa di nan na,
 Simeyɔn findixi Yuda xa di nan na,
 Yuda findixi Yusufu xa di nan na,
 Yusufu findixi Yonan xa di nan na,
 Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,
³¹ Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,
 Meleya findixi Mena xa di nan na,
 Mena findixi Matata xa di nan na,
 Matata findixi Natan xa di nan na,
 Natan findixi Dawuda xa di nan na,
³² Dawuda findixi Yisayi xa di nan na,
 Yisayi findixi Obedo xa di nan na,
 Obedo findixi Boosu xa di nan na,
 Boosu findixi Salimon xa di nan na,
 Salimon findixi Naxason xa di nan na,
³³ Naxason findixi Aminadabo xa di nan na,
 Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,
 Adimin findixi Arini xa di nan na,
 Arini findixi Xesiron xa di nan na,
 Xesiron findixi Peresi xa di nan na,
 Peresi findixi Yuda xa di nan na,
³⁴ Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,
 Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,
 Isiyaga findixi Iburahima xa di nan na,
 Iburahima findixi Tera xa di nan na,
 Tera findixi Naxori xa di nan na,
³⁵ Naxori findixi Serugu xa di nan na,
 Serugu findixi Rewu xa di nan na,
 Rewu findixi Pelegi xa di nan na,
 Pelegi findixi Eberi xa di nan na,
 Eberi findixi Selaha xa di nan na,
³⁶ Selaha findixi Kayinan xa di nan na,
 Kayinan findixi Arafaxadi xa di nan na,
 Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,
 Semi findixi Nuha xa di nan na,
 Nuha findixi Lemeki xa di nan na,
³⁷ Lemeki findixi Metusela xa di nan na,
 Metusela findixi Enoki xa di nan na,
 Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
 Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan na,
 Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,
³⁸ Kenan findixi Enosi xa di nan na,
 Enosi findixi Seti xa di nan na,
 Seti findixi Adama xa di nan na,
 Adama findixi Ala xa di nan na.

¹ Isa to keli Yurudɛn, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra. ² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi kɔnti to kamali, kaamɛ nu na a ma. ³ Ibulisa naxa a fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gɛmɛ xa findi taami ra.» ⁴ Isa naxa a yaabi, «A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.»»

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunija mangɛya birin masen a bɛ kerenyi ra. ⁶ A naxa a fala a bɛ, «N yi mangɛya birin fima nɛ i ma a nun a dariyɛ, barima a soxi n tan nan yi. N fan nɔma a fide, n na wa a fife naxan yo ma. ⁷ Na kui, xa i i felen n bɛ, i n batu, n a birin findima nɛ i gbe ra.» ⁸ Isa naxa a yaabi, «A sɛbɛxi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan bɛ.»»

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa hɔrɔmɔbanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan be ra, ¹⁰ barima a sɛbɛxi, «Ala yaamari fima nɛ a xa malekɛɛ ma i xa fe ra, e xa i kanta.» ¹¹ A man sɛbɛxi, «E e bɛlɛxɛɛ rasoma nɛ i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din gɛmɛ ra.» ¹² Isa naxa a yaabi, «Kitaabui man a masenxi, «I naxa i Marigi Ala mato.»»

¹³ Ibulisa to gɛ katɛ birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbɛtɛ xa a li.

*Isa a xa wali fɔlɔfe Galile bɔxi ma
(Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)*

¹⁴ Isa naxa gbilen Galile bɔxi ma. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa sɛnbɛ nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin. ¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matɔxɔ.

*Nasarɛtikae tondife lade Isa ra
(Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)*

¹⁶ Isa naxa siga Nasarɛti, a xuruxi dɛnnaxɛ. Malabu lɔxɔɛ ma, a naxa so salidee kui alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie bɛ. ¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sɛbɛxi dɛnnaxɛ,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma,
barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma,
n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra.
A n xɛɛxi nɛ
n xa xɛɛra iba mixi suxuxie bɛ, e xɔrɛyama nɛ,
n xa xɛɛra iba dɔnxuie bɛ, e ya se toma nɛ,
n xa tɔɔrɔmixie xɔrɛya naxee na nɔɛ bun ma,

¹⁹ n xa xɛɛra iba mixie bɛ,
Ala xa hinne waxati bara a li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a dɔxɔ. Birin e ya banbanxi a ra salidee kui. ²¹ A naxa masenyi ti fɔlɔ e bɛ, «To, yi sɛbɛli naxan xaranxi wo bɛ yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba wɔyɛn fanyie ma naxee nu minima a kɛrɛ i. E naxa so e bore maxɔrinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?» ²³ Isa naxa a fala e bɛ, «N na a kolon wo yi taali sama nɛ n bɛ, «Seriba, i yɛtɛ dandan.» Wo man a falama nɛ n bɛ, «Muxu bara fe naxan birin mɛ i naxan nabaxi Kapɛrɛnamu, i man xa a mɔɔli raba i xɔnyi be.»

²⁴ N xa nɔndi fala wo bɛ, namijɔnmɛ yo mu binyama a xɔnyi tan. ²⁵ Wo man xa wo tuli ti nɔndi ra. Kaape ginɛ wuyaxi nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaamɛ to sin bɔxi ma, tunɛ ye mu bira pe saxan kike senni. ²⁶ Kɔnɔ Ala mu Annabi Eliya xɛɛ e tan Isirayilaka ginɛ sese ma, fo a to a xɛɛ kaape ginɛ nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidon bɔxi ma. ²⁷ Kunɛ kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Elise xa waxati, kɔnɔ a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»

²⁸ E to yi fee mE, mixi birin naxee nu na salide kui, e bɔɔɔ naxa te Isa xili ma. ²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a xanin yire nde e xa a radin yE gelenyi ra. ³⁰ Kɔnɔ Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

Isa mixi gbegbe rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

³¹ Isa naxa goro KapErenamu, Galile bɔxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu lɔxɔE, ³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu wɔyEnma mangE sEnbE nan na. ³³ Na salide kui, xEmE nde nu na ɔinnE nu naxan fɔxɔ ra. A naxa sɔnxɔE rate fɔlɔ, a gbelegbele, ³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xɔn ma muxu bE? I faxi muxu sɔntɔde nE? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa sEniyEntɔE nan na i ra.» ³⁵ Isa naxa wɔyEn a ma a xɔrɔxɔE ra, a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xEmE fɔxɔ ra.» ɔinnE naxa xEmE rabira bɔxi ɔama tagi, a fa gbilen a fɔxɔ ra. XEmE mu maxɔnɔ hali keren. ³⁶ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Masenyi mɔɔli mundun yi ki? A ɔinnEe yamarima nɔE nun sEnbE ra, nee gbilen mixi fɔxɔ ra!» ³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen yE na bɔxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simɔn xɔnyi. Simɔn bitanyi mu nu yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali. ³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa wɔyEn na fure ma, fure naxa a bEɔin. A naxa keli keren na, a kuri so e bE.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mɔɔli birin na Isa xɔn ma. A naxa a bElexE sa e ma keren keren, a fa e rayalan. ⁴¹ A naxa ɔinnEe fan keru mixi wuyaxi fɔxɔ ra. ɔinnEe nu furemae bEɔinma, e nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kɔnɔ Isa naxa e yamari, a e ratɔn wɔyEnfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe nE e xa kankan a ma, a naxa fa keli e xun. ⁴³ Kɔnɔ a naxa a masen e bE, «Fo n xa taa gbEteE fan kawandi Ala xa mangEya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xEExi na nan ma.» ⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudaya bɔxi ma.

5

Isa fɔxirabirE singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

¹ Isa nu na Genesareti baa dE ra. Nama fan nu e bore xEtenma alako e xa a xui mE Ala xa masenyi kawandide. ² Isa naxa kunkui firin to baa dE ra. YExEsuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa yElee raxafe. ³ Isa naxa baki Simɔn xa kunkui kui, a a maxɔrin a xa kunkui ndedi mamini xare dE ra. Na xanbi, Isa naxa dɔxɔ kunkui kui, a so ɔama kawandife.

⁴ Isa to gE masenyi tide, a naxa a fala Simɔn bE, «Won xEE dula ma. Wo yElee sa naa, wo xa sa yEXE suxu.» ⁵ Simɔn naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, muxu kɔE birin nan nadangixi yakotomɔE nan na, muxu mu sese suxu. Kɔnɔ i tan nan to a falaxi, n man sa yElee sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yEXE gbegbe suxu yElee kui, yElee naxa bɔɔ fɔlɔ. ⁷ E naxa e bElexE magira booree bE naxee nu na kunkui booree kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yEXE ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simɔn PiyEri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya n na, barima yunubitɔE nan n na!» ⁹ A na fala nE barima a tan nun a boore birin nu bara gE kaabade na yEXE suxufe ra, ¹⁰ Simɔn walibooree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simɔn bE, «I naxa gaaxu. I darixi yEXE nan suxu ra, kɔnɔ keli yi waxati ma, i fama mixie nan sɔtɔde n bE.» ¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa fɔxɔ ra.

KunE kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xEmE nde li naa, kunE dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i nɔma n nasEniyEnde.»

¹³ Isa naxa a bElexE itala, a a sa kunE kanyi ma, a a fala a bE, «N tinxi. Findi mixi sEniyEnxi

ra.» Kunε fure naxa a bεn̄in keren na. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo bε. Siga i sa i dεntεgε sεrεxεdubε bε, i sεrεxε ba i xa sεniyεnyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxε. Na findima seedeɲɔxɔya nan na e bε.» ¹⁵ Kɔnɔ Isa xa fe xibaaru ɲan naxa yensen yε dangi a singe ra. Nama gbegebe nu e malanma e xa a xui ramε, a man xa e rayalan e xa furee ma. ¹⁶ Kɔnɔ Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

*Isa Namatε rayalanfe
(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)*

¹⁷ Lɔxɔ nde, Isa nu kawandi tife. Farisεnie nun sεriyε karamɔxɔe nu bara fa dɔxɔ, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudaya taa birin. Marigi xa sεnbε nu na Isa ma furemae rayalanfe ra. ¹⁸ Na tεmui, mixi ndee naxa fa namatε nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe nε e xa fa a sa Isa bun, ¹⁹ kɔnɔ ɲama xa fe naxa a niya e mu nɔ sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namatε ragoro mεnni ra, a saxi a xa sade fari, a goro ɲama tagi Isa ya i. ²⁰ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namatε bε, «N boore, i xa yunubie bara xafari i bε.» ²¹ Farisεnie nun sεriyε karamɔxɔe naxa so e maɲɔxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasɔtɔma yi ki? Nde nɔma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

²² Isa to e xa maɲɔxunyi kolon, a naxa e maxɔrin, «Munfe ra yi maɲɔxunyi mɔɔli na wo bɔɲε ma? ²³ Wɔyεnyi mundun sɔɔnεya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i ɲεrε?» ²⁴ N xa a masen wo bε a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» A naxa fa a fala namatε bε, «N naxε i bε, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xɔnyi.»

²⁵ Namatε naxa keli mixie ya xɔri keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xɔnyi Ala matɔxɔ ra. ²⁶ ɲama birin dε naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matɔxɔ. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e bɔɲε ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

*Lewi birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)*

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a bε, «Bira n fɔxɔ ra.» ²⁸ Lewi naxa keli, a fe birin nabolo, a bira a fɔxɔ ra.

²⁹ Na tεmui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xɔnyi Isa bε. E birin nu na e dεgefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbεtεe fan nu na naa. ³⁰ Farisεnie nun sεriyε karamɔxɔe naxa Isa fɔxirabirεe maxɔrin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitɔe wo dεgema yire keren?» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. ³² N mu faxi tinxintɔe xa xilide. N faxi yunubitɔe nan xilide, e xa tuubi.»

*Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)*

³³ Mixi ndee naxa fa a fala Isa bε, «Annabi Yaya nun Farisεnie fɔxirabirεe sunyi nun salie rabama han, kɔnɔ i gbee tan e dεgema tun.» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo nɔma a falade ginεfenyi booree bε e xa sunyi suxu a na e fε ma tεmui naxε? ³⁵ Waxati fama, ginεfenyi bama e yi ra tεmui naxε. Na waxati tan, e sunyi suxuma nε.»

³⁶ Isa man naxa taali nde sa e bε, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi nεεnε ra a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba, dugi nεεnε kanama nε, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma. ³⁷ Mixi yo man mu weni nεεnε sama lεbε fori kui, xa na mu a ra weni nεεnε na funtu, na lεbε fori bulama nε, weni fili, a sase fan kana. ³⁸ A lan nε weni nεεnε xa sa lεbε nεεnε nan kui. ³⁹ Mixi yo man mu wama weni nεεnε xɔn xa a bara weni fori min, barima a a falama nε, «Weni fori nan fan.»»

nun xεmε nde bεlεxε rayalanfe
(*Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6*)

¹ Malabu lɔxɔ nde, Isa nun a fɔxirabirεε nu ɲεrεfe sankira ra xεε tagi. Isa fɔxirabirεε naxa mεngi tɔnsɔε ndee ba, e e tuxutuxu e bεlεxε, e a xɔrie don. ² Farisεni ndee naxa wɔyεn, «Munfe ra wo na malabu lɔxɔε sεriyε matandife?» ³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaamε to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?» ⁴ A so nε Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔxirabirεε fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo sεrεxεdubεε.» ⁵ Isa man naxa a fala e bε, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu lɔxɔε xun ma.»

⁶ Malabu lɔxɔε gbεtε ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xεmε nde li naa, naxan yire fan bεlεxε tuuxi a ma. ⁷ Farisεnie nun sεriyε karamɔxɔε nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu lɔxɔε ma, alako e xa nɔ a kalamude fe nde ma. ⁸ Kɔnɔ Isa to nu e xa maɲɔxunyi kolon, a naxa a fala xεmε bε naxan bεlεxε tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be ɲama tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e bε, «N xa wo maxɔrin. A daxa fe fanyi nan xa raba malabu lɔxɔε ma, ka fe ɲaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfe?» ¹⁰ A to gε a ya raɲεrεde mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xεmε bε, «I bεlεxε itala.» A naxa a itala, a bεlεxε naxa yalan. ¹¹ Kɔnɔ Farisεnie tan naxa xɔnɔ ki fanyi. E naxa so wɔyεnfe e bore bε, e xa lan fe ma, e nɔma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xεεra fu nun firinyi sugandife
(*Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19*)

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a kɔε birin nadangi a Ala maxandima. ¹³ Kuye to iba a naxa a fɔxirabirεε xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xεεrae. E tan nan ya: ¹⁴ Simɔn, Isa naxan xili sa Piyεri, Piyεri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome, ¹⁵ Matiyyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simɔn naxan xili nu falama Seloti, ¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie bεlεxε.

Isa ɲama kawandife
(*Matiyu 5-7*)

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kεnε nde ma. A fɔxirabirεε gali nu na naa, a nun ɲama gbegbe naxee nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun baa dε ra, Tire nun Sidɔn nabilinyi. ¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramεde, a man xa e rayalan e xa furee ma. Ninnε nu naxee tɔɔrɔma, a nu e rayalanma. ¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima sεnbε nu minife a i, a nu e birin nayalan.

Sεεwε nun Gbaloe
(*Matiyu 5:1-12*)

²⁰ Na tεmui Isa naxa a ya ti a fɔxirabirεε ra, a a masen e bε, «Sεεwε na wo bε, wo tan setaree, barima wo ɲan na Ala xa mangεya niini bun ma.

²¹ Sεεwε na wo bε, wo tan naxee kaamεxi yakɔsi, barima wo fama nε wasade. Sεεwε na wo bε, wo tan naxee wama yakɔsi, barima wo fama nε yeledε.

²² Sεεwε na wo bε, mixie na wo xɔn tεmui naxε, e na wo keri, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fe ra.

²³ Wo xa sεεwa na lɔxɔε, wo tungan ɲεlεxinyi ra, barima wo baraayi gboma nε ariyanna. E benbae nu namijɔnmεε fan tɔɔrɔma na ki nε.»

²⁴ «Kɔnɔ gbaloe na wo bε, wo tan bannaε, barima wo ɲan bara wo xa fe fanyi sɔtɔ.

²⁵ Gbaloe na wo bε, wo tan naxee wasaxi yakɔsi,

barima kaamε fama nε wo suxude.
 Gbaloe na wo bε, wo tan naxee yelema yakɔsi,
 barima sunnunyi nun wa fama nε wo suxude.
²⁶ Gbaloe na wo bε, mixi birin na wo xili fanyi fala tεmui naxε,
 barima e benbae nu wule falεε fan xunmafalama na ki nε
 naxee nu e yεtε findixi namijɔnmεε ra.»

Yaxuie xanufe
 (Matiyu 5:38-48)

²⁷ «N xa a fala wo bε, wo tan naxee na wo tuli matife n na,
 wo xa wo yaxuie xanu,
 wo fe fanyi nan naba wo xɔnmae bε,
²⁸ wo Ala maxandi wo dankamae bε,
 wo Ala maxandi wo tɔɔrɔmae bε.
²⁹ Xa mixi i xεrε garin,
 i xa boore sεεti fan ti a bε.
 Xa mixi i xa donma tongo,
 i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.
³⁰ Naxan yo na i makula, i xa a ki.
 Naxan na see ba i yi, i naxa a maxɔrin a xa a ragbilen.
³¹ Wo wama mixie xa naxan birin naba wo bε,
 wo fan xa na nan naba e bε.»

³² «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali yunubitɔεε, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi. ³³ Xa wo sa fe fanyi rabama mixie bε, naxee fe fanyi rabama wo fan bε, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Na tan, hali yunubitɔε a rabama. ³⁴ Xa wo sa doni tima mixi nan bε, wo laxi naxan na a wo xa doni fima, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali yunubitɔεε, e doni tima e boore bε, alako e man xa doni birin sɔtɔ. ³⁵ Kɔnɔ wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma nε, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama finsiriwalie nun mixi kobie bε. ³⁶ Wo fan xa kinikini mixi ma, alɔ wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxε.»

Wuri fuɲi nun xebenyi
 (Matiyu 7:1-5)

³⁷ «Wo naxa wo yεtε findi wo boore adama kεwalie makiitima ra, alako kiiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiiti xɔrɔxɔε ra, alako wo fan naxa makiiti kiiti xɔrɔxɔε ra. Wo dijɲε mixi ma, alako Ala xa dijɲε wo fan ma. ³⁸ Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxε, a luma nε alɔ maale na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale madεtεn, a xεyε xεyε, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima booree bε, na nan nawalima wo fan bε.»

³⁹ Isa man naxa yi taali wɔyεnyi fala e bε, «Dɔnxui nɔma xuli suxude dɔnxui bε yire? A di, e firin birin mu birama xε yili kui? ⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamɔxɔ ra, kɔnɔ taalibi naxan birin nu gε a matinkande, a luma nε alɔ a karamɔxɔ.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fuɲi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yεtε ya ma? ⁴² I nɔma a falade i ngaxakerenyi bε di, «A lu n xa na wuri fuɲi ba i yεtε ya ma,» a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i nɔma nε se igbεde a fanyi ra, alako i xa wuri fuɲi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma
 (Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima. ⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xɔrε mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kɔn na. ⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɲε kui, a fe fanyi nan

naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bɔɔɛ kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi bɔɔɛ kui, na nan dɔnxɔɛ minima a dɛ i.»

Banxiti firinyie xa taali
(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima <N Marigi, n Marigi,> kɔnɔ wo mu n xui rabatuma? ⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi ramɛ, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa a masen wo bɛ na kanyi maniyaxi mixi naxan na. ⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan bɔxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Lɔxɔ nde, xure naxa banbaran yɛ han a din banxi ma, kɔnɔ a mu nɔ sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra. ⁴⁹ Kɔnɔ mixi yo naxan n ma masenyi ramɛ, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xɛmɛ nan na naxan banxi ti bɔxi fari ma, bili mu a bɛ. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a ɲaaxi ra.»

7

Sɔɔri xunmati xa danxaniya
(Matiyu 8:5-13)

¹ Isa to gɛ a xa masenyi birin tide ɲama bɛ, a naxa so Kapɛɛnamu. ² Sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xɛmɛ nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi. ³ Sɔɔri xunmati to Isa xa fe mɛ, a naxa Yuwifii kuntigi ndee xɛɛ Isa xɔn, a xa fa a xa konyi rayalan. ⁴ Yuwifii kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan nɛ i xa yi fe raba a bɛ, ⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu bɛ.»

⁶ Isa naxa bira e fɔxɔ ra. A to makɔɛ banxi ra, na sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati naxa a boore ndee xɛɛ e xa a fala a bɛ, «Marigi, i naxa i yɛtɛ tɔɔrɔ, barima na binyɛ mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. ⁷ Na nan a niya, n ɲan mu tin n yɛtɛ xa fa i xɔn. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan. ⁸ N a kolon barima n fan na mangɛ ndee xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde bɛ, <Siga,> a sigama nɛ. N na a fala, <Fa,> a fama nɛ. N na n ma konyi nde yamari, <Yi fe raba,> a a rabama nɛ.»

⁹ Isa to a xa wɔyɛnyi mɛ, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi ɲama ma naxan nu biraxi a fɔxɔ ra, a a masen e bɛ, «N xa a fala wo bɛ, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi hali Isirayila bɔxi ma.» ¹⁰ Xɛɛrae to gbilen sɔɔri xunmati xɔnyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaɔɔɛ ginɛ xa di rakelife faxɛ ma

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dɛnnaxɛ xili Nayin, a fɔxirabirɛɛ nun ɲama gbege nu na a fɔxɔ ra. ¹² A to makɔɛ taa sode dɛ ra, Isa naxa a to mixie minife xɛmɛ nde fure ra. Kaɔɔɛ ginɛ nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa ɲama gbege fan nu ɲɛɛfe kaɔɔɛ ginɛ fɛ ma. ¹³ Marigi to kaɔɔɛ ginɛ to, a naxa kinikini a ma, a a fala a bɛ, «I naxa wa.» ¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a bɛlɛxɛ sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan sɛgɛtala, n naxɛ i bɛ, keli!» ¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so wɔyɛnfe. Isa naxa a ragbilen a nga ma. ¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matɔxɔ, e nu a fala, «Ala namijɔnmɛ xungbe nan nakelixa won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!» ¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya bɔxi birin ma a nun naa rabilinyi.

Annabi Yaya xa maxɔrinyi
(Matiyu 11:1-30)

¹⁸ Yaya fɔxirabirɛɛ naxa yi fe birin fala Yaya bɛ. ¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xɛɛ Isa maxɔrinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbɛtɛ nan mamɛ?» ²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxɔrin, «Yaya Xunxa nan muxu xɛɛxi i maxɔrinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbɛtɛ nan mamɛ?» ²¹ Na tɛmui yati, Isa nu furemae, ɲinnɛ kanyie, nun dɔnxui gbege rayalanfe. ²² Na kui, a naxa Yaya xa xɛɛrae yaabi, «Wo fe naxan mɛxi

nun wo fe naxan toxi, wo sa na dɛntɛgɛ Yaya bɛ. Dɔnxuie se toma, namatɛɛ ɲɛrɛma, kunɛ kanyie yalanma, tulixɔrie wɔyɛnyi mɛma, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra. ²³ Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu siikɛma n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xɛɛrae to siga, Isa naxa ɲama maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama? ²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa dunɲɛ igiri bannaya kui, nee toma mangɛ banxie nan kui. ²⁶ Wo fa siga munse matode? Namɲɔnmɛ? Iyo, n xa a fala wo bɛ, a ɲan dangi namɲɔnmɛ ra. ²⁷ A tan nan xa fe sɛbɛxi Kitaabui kui, «N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i bɛ.» ²⁸ N xa a fala wo bɛ, ginɛ yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kɔnɔ n man xa a fala wo bɛ, mixi naxan na Ala xa mangɛya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui mɛ, e la nɛ Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xɔɔra. ³⁰ Kɔnɔ Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ tan tondi nɛ Ala waxɔnfe ra e bɛ barima e tondi nɛ Yaya xa e xunxa ye xɔɔra.»

³¹ «N nɔma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra? ³² E maniyaxi dimɛdie nan na naxee dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree bɛ, «Muxu bara xule fe wo bɛ, kɔnɔ wo mu fare boronxi. Muxu bara ɲɔn bɛɛti ba, kɔnɔ wo mu wa.»»

³³ «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu wɛni min. Wo bara a fala, «Ninnɛ na a fɔxɔ ra.» ³⁴ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi ɲaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitɔɛe nan a ra!» ³⁵ Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kɛwali nan ma.»

Ginɛ yunubitɔɛ nde xa yunubie xafarife

³⁶ Farisɛni nde naxa Isa xili e xa e dɛge a xɔnyɪ. Isa naxa so naa, a a magoro. ³⁷ Ginɛ yunubitɔɛ nde nu na taa kui, a naxa a mɛ a Isa a dɛgɛfe na Farisɛni xɔnyɪ. Na kui, a naxa labundɛ ture suxu a yi ra, na saxi a bitirɛ tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra. ³⁸ A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa fɔlɔ, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunɛxɛ ra, a e sunbu, a fa labundɛ maso e ma.

³⁹ Farisɛni naxan Isa xili a dɛgedɛ a xɔnyɪ, a to na fe to, a naxa a fala a yetɛ ma, «Xa yi xɛmɛ findixi namɲɔnmɛ nan na nu, a yi ginɛ xa fe kolonma nɛ nu, a a kolonma nɛ nu a yunubitɔɛ nan dinfe a ra yi ki.» ⁴⁰ Isa naxa a fala a bɛ, «Simɔn, n xa fe nde masen i bɛ.» Na naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, a masen n bɛ.» ⁴¹ Isa naxa yi taali sa a bɛ, «Kɔbiri kanyi nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbeti kɔbiri kole kɛmɛ suuli nan na, a firin nde, gbeti kɔbiri kole tongo suuli. ⁴² Fɛɛɛ to mu nu na e sese yi ra, kɔbiri kanyi naxa dɲɛ e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi tagi, kɔbiri kanyi rafanma nde ma dangi boore ra?» ⁴³ Simɔn naxa a yaabi, «N laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore bɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «I nɔndi.»

⁴⁴ Na tɛmui a naxa a ya rafindi ginɛ ma, a fa a masen Simɔn bɛ, «I yi ginɛ to? N so nɛ i xɔnyɪ, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kɔnɔ a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunɛxɛ ra. ⁴⁵ I tan mu n sunbu, kɔnɔ a tan, kabi n soxi i xɔnyɪ, a mu baxi n sanyie masunbufe. ⁴⁶ I tan mu ture maso n xunyi ma, kɔnɔ a tan labundɛ ture nan masoxi n sanyie ma. ⁴⁷ Na na a ra, n xa a fala i bɛ, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a bɛ, barima a xa xanunteya fan gbo. Kɔnɔ naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

⁴⁸ Isa naxa fa a masen ginɛ bɛ, «I xa yunubie bara xafari.» ⁴⁹ Naxee nu magoroxi e dɛgedɛ, nee fan naxa so a falafe e yetɛ ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?» ⁵⁰ Isa man naxa a masen ginɛ bɛ, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga bɔɲɛsa kui.»

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi ra. A fɔxirabirɛ fu nun firinyie nu na a fɔxɔ ra, ² a nun ginɛ nde naxee nu bara rayalan ɲinnɛɛ nun fure gbɛtɛɛ ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan bɛ Magidalaka, Isa ɲinnɛ solofere kerɛ naxan fɔxɔ ra, ³ a nun Yohanna, naxan nu dɔxɔxi Herode xa walikɛɛ xunyi Kusa xɔn, a nun Susanna, a nun mixi gbɛtɛ wuyaxi. E nu Isa nun a fɔxirabirɛɛ malima e yɛtɛ harige ra.

Xɛ rawali xa taali
(*Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20*)

⁴ Nama gbegebe to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali wɔyɛnyi masen e bɛ, ⁵ «Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. A to nu sansi xɔri garansanma, a xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, mixie naxa nee maboron, xɔnie man fa e don gbiki. ⁶ Sansi xɔri nde fan naxa bira gɛmɛ yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a bɛ. ⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛtɛn, e e kana. ⁸ Sansi xɔri nde fan naxa bira bɛndɛ fanyi ma. Na xɔri keren keren birin sansie to te, e naxa e tɔnsɔɛ ramini, xɔri kɛmɛ kɛmɛ.» Isa to gɛ na wɔyɛnyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

⁹ Isa fɔxirabirɛɛ to a maxɔrin a xa na taali ya iba e bɛ, ¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛɛ tan a mɛma taali wɔyɛnyie nan na, alako

«E xa fe to, kɔnɔ e naxa a igbɛ.

E xa fe mɛ, kɔnɔ e naxa a fahaamu.»

¹¹ «Na taali wɔyɛnyi ya ibama yi ki nɛ. Sansi xɔri misaalixi Ala xa masenyi nan na. ¹² Sansi xɔri naxee bira kira xɔn, nee misaalixi mixie nan na naxee bara Ala xa masenyi mɛ, kɔnɔ Ibulisa nan fama fa, a a ba e bɔɲɛ ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi. ¹³ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu sɛɛwɛ ra. Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma. ¹⁴ Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, kɔnɔ kɔntɔfili, bannaya, nun yɛtɛ rafan fee nan a niyama e mu gɛ e bogi ramini Ala bɛ. ¹⁵ Sansi xɔri naxee bira bɛndɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a ragata e bɔɲɛ fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala bɛ tunnabɛxiya kui.»

Lanpui xa taali
(*Maraki 4:21-25*)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma, a man fa fɛɲɛ felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to. ¹⁷ Fe nɔxunxi birin fama kolonde. Gundo birin makɛnɛnma nɛ. ¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan di maɲɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyaɛ
(*Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35*)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xɛmɛmae naxa siga a yire, kɔnɔ e mu nu nɔma makɔrɛde a ra ɲama xa fe ra. ²⁰ Mixi nde naxa a fala Isa bɛ, «I nga nun i xunyaɛ na tande, e wama i tofe.» ²¹ Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee Ala xa masenyi ramɛma, e a rabatu, nee nan findixi n nga nun n xunyaɛ ra.»

Isa foye raxarafe
(*Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41*)

²² Lɔxɔ nde, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Won xɛɛ baa naakiri ma.» E birin naxa baki kunkui kui, e siga. ²³ Na ɲɛɛ kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa rafe fɔlɔ ye ra. Gbaloe nu bara makɔrɛ e ra. ²⁴ Na kui, a fɔxirabirɛɛ naxa fa Isa raxunu e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, karamɔxɔ, won faxafe nɛ yi ki!» Isa to xunu, a naxa wɔyɛn foye nun mɔrɔnyie ma, a e yaamari. Foye nun mɔrɔnyie naxa a iti, baa naxa

raxara. ²⁵ Isa naxa fa a fɔxirabirɛɛ maxɔrin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore bɛ, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnɛɛ kerife Gadara xɛmɛ nde fɔxɔ ra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to so Gadara bɔxi ma, dɛnnaxɛ na Galile naakiri ma, ²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnɛɛ kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, kɔnɔ kabi tɛmui xɔnkuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra. ²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n bɛ? N bara i mayandi, i naxa n jaxankata.» ²⁹ A na fala nɛ, barima Isa nu bara jinnɛ yamari a xa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yɔlɔnxɔnyi sa a sanyie nun a bɛlɛxɛɛ ma, alako a naxa a maxɔnɔ, kɔnɔ jinnɛ nu luma yɔlɔnxɔnyie bolon na, a fa a rakonkon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali.» A na fala nɛ barima jinnɛ gbegbe nan nu a fɔxɔ ra. ³¹ Jinnɛɛ naxa Isa mayandi alako a naxa e rasanba yahannama.

³² Xɔsɛ gali nu na e dɛmadonfe geya nde ma. Jinnɛɛ naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xɔsɛɛ. Isa to tin, ³³ jinnɛɛ naxa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ ra, e sa so xɔsɛɛ. Xɔsɛɛ naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xɔsɛ dɛmadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae bɛ, ³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xɛmɛ fan li naa, jinnɛɛ nu bara kerixi naxan fɔxɔ ra, a dɔxɔxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu. ³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnɛɛ kerixi xɛmɛ fɔxɔ ra ki naxɛ, e naxa a tagi raba birin bɛ.

³⁷ Na tɛmui, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xɔnyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gbilen. ³⁸ Jinnɛ kerixi xɛmɛ naxan fɔxɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a masen a bɛ, ³⁹ «Gbilen i xɔnyi. Ala fe naxan birin nabaxi i bɛ, sa na dɛntɛgɛ sa.» Xɛmɛ naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a bɛ, a naxa sa na tagi raba birin bɛ.

Di ginɛ nde rakelife faxɛ ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gbilen naakiri ma, jama birin nu a mamɛfe. E naxa a ralan. ⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa bɛ, a a mayandi a xa siga a xɔnyi, ⁴² barima a xa di ginɛ kerenyi nu fa na faxafe nɛ. A jɛ kɔnti nu bara jɛ fu nun firin jɔndɔn li.

Isa to nu sigafe Yayiru xɔnyi, jama gbegbe nu na a xɛtɛnfe. ⁴³ Ginɛ nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima jɛ fu nun firin bun ma, mixi yo mu nɔ a dandande.

⁴⁴ Na ginɛ naxa fa Isa xanbi ra, a a bɛlɛxɛ din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan. ⁴⁵ Isa naxa maxɔrinyi ti, «Nde dinxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyɛri naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, jama i rabilinxi, birin nan i xɛtɛnfe!» ⁴⁶ Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon sɛnbɛ nde bara mini n fate.» ⁴⁷ Ginɛ to a kolon a a mu nu nɔma a nɔxunde, a naxa fa a sɛrɛnma, a suyidi Isa bɛ. A a bɛlɛxɛ dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikɔrɛxi ra ki naxɛ, a naxa na birin tagi raba jama ya xɔri. ⁴⁸ Isa naxa a masen a bɛ, «N ma di ginɛ, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bɔjɛsa kui.»

⁴⁹ Isa to nu wɔyɛnfe, mixi nde naxa fa kelife salide yarerati xɔnyi, a a fala a tan Yayiru bɛ, «I xa di ginɛ bara faxa. I naxa karamɔxɔ tɔɔɔ sɔnɔn.» ⁵⁰ Isa to a mɛ, a naxa a masen Yayiru bɛ, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima nɛ.»

⁵¹ Isa to Yayiru xɔnyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyɛri, Yaya, Yaki, di ginɛ baba nun a nga. ⁵² Isa to a to birin nu wafe di ginɛ xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen

e bε, «Wo naxa wa. Yi di ginε mu faxaxi xε, a na xife nε.»⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a tεmεdi bara faxes. ⁵⁴ Kɔnɔ Isa naxa tεmεdi bεlεxε suxu, a a fala a bε a xui itexi ra, «N ma di, keli!»⁵⁵ A nii naxa gbilen a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e bε e xa donse fi a ma. ⁵⁶ Tεmεdi barimae dε nu ixaraxi, kɔnɔ Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo bε.

9

*Isa a fɔxirabirε fu nun firinyie xεεfe
(Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)*

¹ Isa to a fɔxirabirε fu nun firinyie malan, a naxa sεnbε nun nɔε fi e ma alako e xa nɔ ɲinnεe keride mixie fɔxɔ ra, e man xa nɔ furema mɔɔli birin nayalande. ² A naxa e xεε mixie kawandide Ala xa mangεya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan. ³ A naxa a masen e bε, «Wo nε biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alɔ xuli, gbɔnfɔε, taami, kɔbiri, xa na mu a ra donma firin nde. ⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya mεnni nε han wo sa sigama taa gbεtε tεmui naxε. ⁵ Xa na taakae mu wo rasεnε, wo xa keli naa. Wo xa mεnni bεndε rakɔnkɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bε, wo bara e rabolo.» ⁶ Na kui, Isa fɔxirabirεe naxa siga, e sa taaε birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

*Mangε Herode ifuxi Isa xa fe ra
(Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29)*

⁷ Galile mangε Herode to fe birin mε naxee nu rabafe a xa bɔxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxε ma, ⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gbilenxi, ndee a fala a namɲɔnmε gbεtε naxan nu na duniɲε tεmui dangixi, na nan man kelixi. ⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a dε i. Kɔnɔ nde fa yi tan na, n naxan xa fe mεma yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

*Isa donse fife mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)*

¹⁰ Xεεrae to gbilen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin dεntεge sa Isa bε. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keren. ¹¹ Kɔnɔ ɲama to a kolon, e naxa bira Isa fɔxɔ ra. A fan naxa e ralan, a wɔyεn e bε Ala xa mangεya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirε fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a bε, «Nama rayensen alako e xa sa so taaε nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula nε yi ki.» ¹³ Isa naxa a fala e bε, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A fɔxirabirεe naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yεxε firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi ɲama birin bε?» ¹⁴ Mixie naxee nu na naa, xεmεε kɔnti naxa siga han wulu suuli ɲɔndɔn.

Isa naxa a fala a fɔxirabirεe bε, «Wo a fala mixie bε e xa dɔxɔ e tongo suuli suuli ma.» ¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadɔxɔ. ¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yεxε firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a fɔxirabirεe yi ra, alako e xa e itaxun ɲama ma. ¹⁷ Nama birin naxa e dεge han e wasa. Donse dɔnxɔε xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyεri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

*nun Isa a xa faxε nun marakeli xa fe masenfe
(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)*

¹⁸ Lɔxɔ nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A fɔxirabirεe fan nu na naa. A naxa e maxɔrin, a naxε, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?» ¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namɲɔnmε gbεtε naxan faxes waxati dangixi, na nan man kelixi.» ²⁰ Isa man naxa e

maxorin, «Kɔnɔ wo tan naxɛ di? Nde n na?» Piyɛri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo bɛ. ²² A man naxa a masen e bɛ, «Fo Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbege sɔtɔ. Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ mu fama lade a ra, e a faxama nɛ, kɔnɔ a man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde.»

²³ Isa naxa a masen birin bɛ, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa tondi a yɛtɛ ma, a xa tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra lɔxɔɛ birin, a bira n fɔxɔ ra. ²⁴ Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ. ²⁵ Dunija birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyɛnyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nɔrɛ kui tɛmui naxɛ nun a Baba Ala nun a xa malekɛ sɛniyɛnxie xa nɔrɛ, n fan yaagima nɛ na kanyi xa fe ra. ²⁷ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangɛya niini to.»

Isa nɔrɔfe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solomasaxan jɔndɔn, Isa naxa Piyɛri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide. ²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixɛ alɔ naiyalanyi. ³⁰ Na tɛmui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wɔyɛn. ³¹ E mini nɔrɛ xungbe nan kui, e nu wɔyɛnfe Isa bɛ a xa faxɛ xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.

³² Xi xɔli nu bara nɔ Piyɛri nun a booree ra, kɔnɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔrɛ to, a nun na xɛmɛ firin naxee nu na a fɛ ma. ³³ Na xɛmɛ firinyie to nu kelife Isa xun, Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyɛri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe. ³⁴ A to nu na wɔyɛnfe, nuxui naxa goro e ma. Piyɛri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma. ³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.» ³⁶ Na xui to gɛ wɔyɛnde, e naxa Isa to a keren. A fɔxirabirɛɛ fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo bɛ na waxati.

Isa jinnɛ kerife dimɛdi nde fɔxɔ ra

(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa goro geya fari, jama gbege naxa fa a ralande. ³⁸ Na tɛmui, xɛmɛ nde naxa a xui ite jama tagi Isa mayandife ra, «Karamɔxɔ, yandi, fa n ma di xɛmɛ mato, barima yi di kerenyi nan na n bɛ! ³⁹ A mato, jinnɛ nan na a fɔxɔ ra. A na keli a ra, a sɔnxɔma nɛ, a a raketun a ra, n ma di dɛxunfɛ nu fa mini. A mu a bɛjinnama mafuren, fo a gɛ a rahalakide. ⁴⁰ N bara i fɔxirabirɛɛ mayandi e xa yi jinnɛ kerɛ a fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nɔxi.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ danxaniyatare, wo kobi. N xa lu wo sɛɛti ma han mun tɛmui? N xa ti wo bun ma han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.»

⁴² A jnan mu nu Isa yire li sinden, jinnɛ naxa di rabira bɔxi ma, a a raketun a ra. Kɔnɔ Isa to jinnɛ yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma. ⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa sɛnbɛ ma.

Isa a xa faxɛ xa fe masenfe a sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali fɔxi birin ma, a naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, ⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan namɛ a fanyi ra: Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ.» ⁴⁵ Kɔnɔ e mu na wɔyɛnyi fahaamu, barima a nu bara nɔxun e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa fɔxirabirɛe naxa so wɔyɛnyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ⁴⁷ Kɔnɔ Isa to nu e bɔɲɛ ma fe kolon, a naxa dimɛdi nde tongo, a a ti a fɛ ma. ⁴⁸ A naxa a masen e bɛ, «Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔɔli rasɛnɛma n xili ra, na kanyi bara n tan yɛtɛ yati rasɛnɛ. Mixi yo naxan n tan nasɛnɛ, na kanyi bara n xɛɛma fan nasɛnɛ. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra
(Maraki 9:38-41)

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, muxu bara xɛmɛ nde to a ɲinnɛ kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.» ⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a ratɔn, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na bɛ.»

Samari taa nde tondife Isa rasɛnɛde

⁵¹ Waxati to nu bara makɔrɛ Isa xa te koore, a naxa natɛ tongo a xa Darisalamu kira suxu. ⁵² A naxa mixi ndee xɛɛ a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiya nde fen a bɛ. ⁵³ Kɔnɔ naakae mu tin a rasɛnɛde barima a nu sigafe Darisalamu nɛ. ⁵⁴ A fɔxirabirɛe Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu xa yaamari fi tɛ xa goro keli koore, a xa e ratɔn?» ⁵⁵ Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi e ma, a wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala e bɛ. ⁵⁶ Na tɛmɛ, e naxa siga taa gbɛtɛ.

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ E to nu kira xɔn ma, xɛmɛ nde naxa fa a fala Isa bɛ, «I siga dɛdɛ, n na i fɔxɔ ra.»

⁵⁸ Isa naxa a yaabi,
«Xulumase xima yili kui.
Xɔni xima a tɛɛ kui.

Kɔnɔ dɛdɛ mu na Adama xa Di bɛ a a xunyi sama dɛnnaxɛ.»

⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbɛtɛ nde bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» Kɔnɔ a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n baba ragata sinden.» ⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangɛya niini ra.» ⁶¹ Mixi gbɛtɛ fan naxa a fala a bɛ, «Marigi, n birama nɛ i fɔxɔ ra, kɔnɔ a lu n xa siga n xɔnyi, n xa sa n ɲungu n ma mixie ma.» ⁶² Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa mangɛya niini bɛ.»

10

Isa a fɔxirabirɛe tongo solofere a nun firin xɛɛfe

¹ Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbɛtɛe sugandi, mixi tongo solofere a nun firin. A naxa e xɛɛ firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yɛtɛ nu fafe sigade dɛnnaxɛ. ² A naxa a masen e bɛ, «Xɛ xaba wali belebele nan na, kɔnɔ walikɛɛ tan xurun. Wo xɛ kanyi maxandi alako a xa walikɛɛ rasanba a xa xɛ xabade. ³ Wo siga. N na wo xɛɛfe nɛ alɔ yɛxɛɛyɔrɛ naxee soma wula baree tagi. ⁴ Wo naxa kɔbiri, gbɔnfɔɛ, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xɛɛbu ra kira xɔn ma.»

⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbɛtɛ fala wo xa a masen sinden, «Ala xa bɔɲɛsa fi yi fɔxɔɛ ma.» ⁶ Xa bɔɲɛsa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma nɛ a bɛ, kɔnɔ xa na mixi mɔɔli mu na, Ala wo xa duba ragbilenma wo tan nan ma. ⁷ Wo xa lu na banxi kerɛnyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walikɛ xa a sare sɔtɔ. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiya banxi gbɛtɛ.»

⁸ «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasɛnɛ, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don. ⁹ Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae bɛ, «Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ wo ra.» ¹⁰ Kɔnɔ wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasɛnɛ, wo xa siga taa tagi nɛ, wo a masen mixie bɛ, ¹¹ «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu sanyie ra, muxu bara a rakɔnkɔn a xa findi seedeɲɔxɔya ra naxan baxi wo xili ma. Kɔnɔ wo xa a kolon nɛ, a Ala

xa mangeya niini bara makore.» ¹² N xa a fala wo be, kiiti sa loxo, kiiti fanma Sodoma be dangife na taa ra.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe
(Matiyu 11:21-24)

¹³ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e doxo sunnun donma ragoroxi e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra. ¹⁴ Kiiti sa loxo xoxoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra. ¹⁵ I tan Kapere namu go, i joxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahannama.»

¹⁶ Isa man naxa a fala a foxirabire be, «Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xema nan na.»

Isa foxirabire tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

¹⁷ Isa foxirabire tongo solofere a nun firin naxa gbilen seewe kui, e a fala a be, «Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali jinne, e muxu xui rabatuma.» ¹⁸ Isa naxa a masen e be, «N bara Sentane to bira ra keli koore ma alo seyamakanyi. ¹⁹ A mato, n bara noe fi wo ma wo xa jere boximase nun tali ma, n noe fi wo ma yaxui Sentane xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma. ²⁰ Kono wo naxa seewa xe jinne to wo xui rabatuma. Wo xa seewa ne barima wo xili sebexi ariyanna.»

Isa seewafe Ala sagoe ra
(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Na waxati, Isa naxa seewa Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun boxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee noxunxi lonnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie be. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i ken en fe nan ya.»

²² «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan be.» ²³ A naxa a ya rafindi foxirabire ma, a a fala e be e xati ma, «seewe na mixi be, naxan fee toma wo ya naxan toxi! ²⁴ N xa a fala wo be, namijonme nun mange wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kono e mu a to. E bara wa e xa fee me wo na naxee mefe, kono e mu a me.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali
(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

²⁵ Loxo nde, seriyen lonnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a be, «Karamoxo, a lanma n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto?» ²⁶ Isa fan naxa a maxorin, «Munse sebexi Munsa xa seriyen kui? I a fahaamuxi di?» ²⁷ Seriyen lonnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bonne birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.» ²⁸ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima ne.»

²⁹ Kono seriyen lonnila to nu wama a tan xa kolon tinxintoe ra, a man naxa Isa maxorin, «Kono nde findixi n ngaxakerenyi ra?» ³⁰ Isa naxa woyenyi tongo, a a yaabi, «Xeme nde nu na kira xon kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Mujetie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bonbo, e a lu alo faxamixi. ³¹ A naxa a li, serexedube nde nan nu fafe na kira xon ma. A to na xeme to saxi kira ra, a naxa dangi kira seti boore ra. ³² Na moli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira xon ma. A to na li, a xeme to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira seti boore ra.»

³³ «Kono Samarika nde fan naxa fa a xa biyaasi kui, a na xeme li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi. ³⁴ A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiya banxi nde kui, a meni a

ma. ³⁵ Na kuye iba, a naxa gbeti kɔbiri kole firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala a bɛ, «Mɛɛni yi xɛmɛ ma. Xa i kɔbiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man nɛ dangima be n na kɔbiri ragbilenma i ma.»»

³⁶ Isa naxa fa sɛriyɛ lɔnnila maxɔrin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngaxak-erenyi ra na xɛmɛ bɛ muɲɛtie dutun naxan ma?» ³⁷ Sɛriyɛ lɔnnila naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a bɛ, «I fan xa na mɔɔli nan naba.»

Marata nun Mariyama xɔnyi

³⁸ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to so taa nde kui, ginɛ nde naxa e yigiya naxan xili Marata. ³⁹ A xunya ginɛma fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa dɔxɔ Marigi sɛɛti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra, ⁴⁰ kɔnɔ Marata tan ya koto nu mɔxi a xa xɔɲɛɛ bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa bɛ, «Marigi, i mu n xunya toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma. Wɔyɛn a bɛ, a xa fa n mali.» ⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kɔntɔfilixi, i man ya koto mɔxi fe gbegbe ma, ⁴² kɔnɔ i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyi sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

¹ Lɔxɔ nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to gɛ, a fɔxirabirɛ nde naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alɔ Yaya a fɔxirabirɛɛ tinkanxi ki naxɛ.» ² Isa naxa a masen e bɛ, «Wo nɛ Ala maxandima, wo xa a fala, «Baba Ala, duniɲa birin xa i xili sɛniyɛnxi kolon.

I xa mangɛya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma lɔxɔɛ birin, muxu hayi na naxan ma.

⁴ Diɲɛ muxu xa yunubie ma, barima muxu fan diɲɛma mixie haakɛ ma, naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira xɔn.»»

⁵ Isa man naxa a masen e bɛ, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore nde xɔn kɔɛ tagi, a a fala a bɛ, «N boore, taami saxan doni n bɛ, ⁶ barima xɔɲɛ nde nan faxi n bɛ keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.»»

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n tɔɔɔfe! Naadɛ balanxi, n tan nun n ma die birin saxi. N mu nɔma kelide fa n xa taami so i yi!» ⁸ N xa a fala wo bɛ, banxi kanyi mu kelima a xa a boore mali e xa dɔxɔbooreya ma. Kɔnɔ a boore xa lixirinyi tan, na nan a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo bɛ, wo maxandi ti, wo a sɔtɔma nɛ. Wo fenyi ti, wo a toma nɛ.

Wo naadɛ kɔnkɔn, a rabima nɛ wo bɛ.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sɔtɔma nɛ.

Mixi naxan se fenma, a a toma nɛ.

Mixi naxan naadɛ kɔnkɔnma, a rabima nɛ a bɛ.»

¹¹ «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yɛxɛ maxɔrinma a ma, a sa bɔximase so a yi ra? ¹² Xa a sa tɔxɛɛ nan maxɔrin wo ma, wo nɔma tali sode a yi ra? ¹³ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili sɛniyɛnxi fima nɛ a maxandimae ma.»

Ala Xaxili sɛniyɛnxi matandife

(Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

¹⁴ Isa naxa ɲinnɛ nde kerɛ xɛmɛ fɔxɔ ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa to na ɲinnɛ kerɛ, boboe naxa wɔyɛn, ɲama naxa kaaba. ¹⁵ Kɔnɔ mixi ndee nu na e ya ma, nee a fala, «A ɲinnɛ kerɛma ɲinnɛ mangɛ Bɛlɛsɛbulu nan saabui ra.» ¹⁶ Mixi gbɛtɛɛ

naxa gantanyi sa a ya ra a maxɔrinfe ra Ala xa tɔnxuma nde ma. ¹⁷ Isa to e xa maɲɔxunyi birin kolon, a naxa a masen e be, «Lantareya na mangɛya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama ne. ¹⁸ Sentanɛ xa mangɛya nɔma bude xa lantareya na a kui? Wo naxɛ a n ɲinne kerima Belesɛbulu saabui nan na. ¹⁹ Xa n tan ɲinne kerima Belesɛbulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima. ²⁰ Kɔnɔ xa n tan ɲinne kerima Ala sɛnbɛ nan saabui ra, Ala xa mangɛya niini yati nan bara wo li.»

²¹ «Xa sɛnbɛma a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui. ²² Kɔnɔ xɛmɛ gbɛtɛ na fa naxan sɛnbɛ gbo a be, a nɔma ne a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbɛtɛɛ ra.»

²³ «Mixi naxan mu n fɔxɔ ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi sɔtɔde, a na mixie rayensenfe ne.»

Ninne gbilenfe a sabatide fori
(*Matiyu 12:43-45*)

²⁴ «Ninne na gbilen mixi fɔxɔ ra, a sigama yire maxare lingira gbɛtɛ fende, kɔnɔ a mu a toma. Na tɛmui a a falama a yɛtɛ be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dɛnnaxɛ.»

²⁵ A na gbilen mɛnni, a a lima ne na banxi makɔxi, a raxunmaxi a fanyi ra. ²⁶ Na tɛmui, a sigama ne a sa fa ɲinne solofere gbɛtɛɛ ra naxee ɲaaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe ɲaaxuma ne dangife singe ra.»

Sɛɛwɛ na mixi naxee be

²⁷ Isa to nu yi fee falafe, ginɛ nde naxa a xui ite ɲama tagi, «Sɛɛwɛ na ginɛ be naxan i bari, a xɲɛ fi i mal!» ²⁸ Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Sɛɛwɛ na mixie nan be naxee Ala xa masenyi ramɛma, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tɔnxuma
(*Matiyu 12:38-42*)

²⁹ Nama to nu Isa xɛtɛnfe, Isa naxa a masen e be, «To mixie kobi. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.

³⁰ Annabi Yunusa findi tɔnxuma ra Ninewekae be ki naxɛ, Adama xa Di fan findima tɔnxuma ra na ki ne yi waxati mixie be. ³¹ Kiiti lɔxɔɛ, Seeba mangɛ ginɛ fan tima ne e nun to mixie, a seedeɲɔxɔya ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye Sulemani xa lɔnni ramɛde, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be. ³² Kiiti sa lɔxɔɛ, Ninewekae fan kiiti tinxinxi sama ne yi waxati mixie ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan saabui ra, kɔnɔ yakɔsi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa be.»

Danxaniya xa naiyalanyi
(*Matiyu 5:15, 6:22-23*)

³³ «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma a man fa a nɔxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne, kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. ³⁵ Na kui, i maɲɔxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i bɔɲɛ kui mu findixi dimi ra. ³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dɛdɛ mu fa na dimi kui, a birin luma ne naiyalanyi kui alɔ lanpui dɛxɛ na ti i ma.»

Diinɛla kobie
(*Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40*)

³⁷ Isa to gɛ wɔyɛnde, Farisɛni nde naxa Isa maxɔrin e xa sa e dɛge. Isa to so Farisɛni xɔnyi, a naxa a magoro. ³⁸ Farisɛni naxa kaaba, a to a to Isa mu a belexɛ raxa Yuwifife xa naamunyi ki ma beenun a xa a dɛge. ³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a be, «Wo tan Farisɛnie, wo pɔɔti nun pileti fari maxama e xa rasɛniyɛn, kɔnɔ mixi see muɲafe nun sɛniyɛntareɲa nan tun na wo bɔɲɛ ma. ⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan

se fari daa, a tan nan mixi bɔɔɔ fan daa? ⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletie kui, wo xa fe birin nasɛniyenma nɛ.»

⁴² «Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisɛnie! Wo sansi xunxurie birin farilɛ bama, alɔ salaxui nun gbɛngbɛ, kɔɔɔ wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe fɔɔɔ ra. A lanma nɛ nu wo xa na sɛriyɛ hagigɛe rabatu, wo man mu nɛɛmu boore sɛriyɛ xunxurie fan ma. ⁴³ Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisɛnie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa dɔɔɔ binyɛ yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie ra. ⁴⁴ Gbaloe na wo bɛ, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matɔɔxumaxi, mixie ɔɔɛma naxan fari e mu a kolon!»

⁴⁵ Sɛriyɛ lɔnnila nde naxa a fala a bɛ, «Karamɔɔɔ, i to yi fee falama yi ki, i na muxu fan nasɔɔfe nɛ.» ⁴⁶ Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan bɛ, wo tan sɛriyɛ lɔnnilae! Barima wo kote dɔɔɔma mixi xun ma naxan xanin xɔɔɔ ki fanyi, kɔɔɔ wo tan mu tinma e malide hali wo bɛlɛxɛsole keren na. ⁴⁷ Gbaloe na wo bɛ, barima wo gaburi fanyie yailanma namijɔɔnmɛe bɛ, a fa li wo benbae nan e faxa! ⁴⁸ Na kui, wo bara findi wo benbae xa kɛwalie seede ra, e xa na kɛwalie man bara wo kɛnɛn, barima e tan bara namijɔɔnmɛe faxa, wo fan na namijɔɔnmɛe xa gaburie raxunmama. ⁴⁹ Na nan a ra, Ala xa lɔnni fan a masenxi nɛ, «N namijɔɔnmɛe nun xɛɛrae rasanbama nɛ e ma, e tan ndee faxa, e ndee ɔɔxankata.» ⁵⁰ Na kui, namijɔɔnmɛe birin wuli naxan filixi kabi dunija fɔlɛ, yi waxati mixie nan a sare fima, ⁵¹ kelifɛ Habila wuli ma han Sakari, naxan faxa sɛrɛxɛbade nun hɔɔɔɔɔbanxi tagi. Iyo, n xa a fala wo bɛ, to mixie nan a birin sare fima. ⁵² Gbaloe na wo bɛ sɛriyɛ karamɔɔɔ, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lɔnni naadɛ rabi. Kɔɔɔ wo mu soma, wo man mu tinma mixi gbɛtɛ fan xa so naa.»

⁵³ Isa to keli naa, Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔɔɔ naxa ti fɔlɔ a kanke a xɔnɛ ra. E naxa maxɔrinyi mɔɔli birin ti a ma, ⁵⁴ alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

12

Isa a fɔɔxirabirɛe rasife

(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

¹ Yi fee nu dangife tɛmɔi naxɛ, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa wɔyɛn fɔlɔ a fɔɔxirabirɛe nan singe bɛ, a naxɛ, «Wo wo yɛtɛ ratanga Farisɛnie xa lɛbini ma, naxan findixi filankafuija ra. ² Fefe nɔɔxunxi mu na naxan mu fama makɛnɛnde, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde. ³ Na kui, wo naxan yo falama kɔɔɔ ra, a mɛma nɛ yanyi ra. Wo fefe makɔyikɔyima banxi kui, dunija birin fama rakolonde a ra kɛnɛ ma.»

⁴ «N booree, n xa a fala wo bɛ, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nɔɔma mixi fate bɛndɛ faxade, kɔɔɔ e mu nɔɔma fefe ra na xanbi ra. ⁵ N xa a masen wo bɛ, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man nɔɔma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo bɛ, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

⁶ «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kɔɔɔ Ala tan mu nɛɛmuma e sese ma. ⁷ Hali xunɛxɛ naxan na wo xunyi ma, Ala a birin kɔnti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

⁸ «N xa a fala wo bɛ, mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma nɛ Ala xa malekɛe ya i. ⁹ Kɔɔɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima nɛ na kanyi kolonde Ala xa malekɛe ya i.»

¹⁰ «Mixi naxan birin wɔyɛn kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nɔɔma nɛ xafaride na kanyi bɛ, kɔɔɔ mixi naxan Ala Xaxili Sɛniyenxi rasɔɔma, na yunubi tan mu nɔɔma xafaride na kanyi bɛ.»

¹¹ «E na wo xanin salide kiitisae yire, xa na mu a ra mangasanyi xɔn, wo naxa kɔntɔfili wo e yaabima ki naxɛ, xa na mu a ra wo naxan masenma e bɛ, ¹² barima Ala Xaxili Sɛniyenxi wo rakolonma nɛ na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

¹³ Mixi nde naxa a fala Isa bε jama tagi, «Karamoɔɔ, a fala n taara bε a xa muxu ke itaxun, a n gbe so n yi.» ¹⁴ Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo ke taxunma ra?» ¹⁵ A man naxa a masen e bε, «Wo a i ki fanyi, wo wo yeε ratanga xoyife se moɔli birin ma, barima i banna kiyoki, duniɲeigiri tide mu kelima se soɔɔe xa ma.»

¹⁶ Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e bε, «Xeme bannaxi nde xa xe naxa fan ki fanyi. ¹⁷ A naxa a maɲoɔxun a yeε ma, «N munse rabama, barima yire mu n bε n noɔma n ma donse birin nagatade dennaxe?» ¹⁸ A naxa nate tongo, «N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama ne, n gbeteε ti naxee gbo e bε. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nee nan kui. ¹⁹ Na temui n na a falama ne n yeε bε, N bara se gbege ragata naxan buma ɲe wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dege, n xa n min, n xa ɲelexin.» ²⁰ Koɔɔ Ala naxa a masen a bε, «I tan xaxilitare! To koε yati ra, i nii bama ne i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde bε?» ²¹ A na na ki ne mixi bε naxan se malanma a yeε bε, koɔɔ a mu bannaxi Ala bε.»

Xaxili tife Ala ra

²² Na dangi xanbi Isa naxa a masen a foxirabireε bε, «Na nan a toxi, n xa a fala wo bε, wo naxa koɔtoɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi duniɲeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. ²³ Wo xa duniɲeigiri tide gbo donse bε, wo fate tide gbo dugie bε. ²⁴ Wo wo maɲoɔxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama. Saga nun bili sese mu e yi, koɔɔ Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xonie bε pon! ²⁵ Nde noɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa koɔtoɔfilife saabui ra? ²⁶ Xa wo mu noɔma na fe lanma ra, wo fa koɔtoɔfilima fe gbeteε ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxe. E mu walima, e mu woligeε yailanma, koɔɔ n xa a fala wo bε, hali mangε Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge keren. ²⁸ Xa Ala wula sansi menima yi ki ne, naxan na na to, tina a gan, a menima ne wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun. ²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa koɔtoɔfili. ³⁰ Kaafiri birin birama na fe moɔli nan tun foxo ra. Koɔɔ wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma. ³¹ Wo xa Ala xa mangeya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima ne wo ma.»

Harige malanfe ariyanna

(Matiyu 6:19-21)

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alo n ma xuruse goore lanma, barima a bara wo Baba Ala kenεn a xa mangeya niini fi wo ma. ³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a koɔbiri fi setareε ma. Wo xa koɔbiri boɔto soɔto naxan mu kanama, wo harige soɔto naxan mu ɲonma, naxan na ariyanna, muɲeti mu dennaxe lima, nimaseε fan mu kanari sama dennaxe. ³⁴ Wo harige na dennaxe, wo boɲε fan luma menni ne.»

Wali suxufe Marigi ya ra

(Matiyu 24:43-51)

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radexexi. ³⁶ Wo xa lu ne alo mixi naxee e marigi mamεfe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a naade koɔnkɔn, e a rabima ne a bε keren na. ³⁷ Seεwe na konyie bε, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa noɔndi fala wo bε, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie bε, a fa e bun ti. ³⁸ Seεwe na e bε, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gbilen koε tagi, xa na mu a ra a ɲan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu muɲeti fama temui naxe, a mu a luma muɲeti xa so a xonyi. ⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo ɲoɔɔ mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan bε, ka birin bε?» ⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alo walike xunmati naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi a tima a xa banxi walikeε birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati. ⁴³ ɲelexin yi na na konyi bε, naxan marigi a lima na wali ra. ⁴⁴ N xa noɔndi fala wo bε, na

marigi a harige birin taxuma nE na konyi ra. ⁴⁵ Kɔnɔ xa a sa li go, na konyi a fala a yEte bE, «N marigi buma nE fafe ra», a fa marigi xa konyi xEmEe nun konyi ginEe bɔnbɔ, a xulunyi ti, a siisi? ⁴⁶ Lɔxɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a ɲɔxɔ mu saxi naxan ma, a marigi gbilenma nE. A na fa, a na konyi ɲaxankatama nE a ɲaaxi ra, konyi gbaloe sɔtɔ e nun kaafirie.»

⁴⁷ «Konyi naxan a marigi sago kolon, kɔnɔ a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama nE bɔnbɔE gbegbe sɔtɔde. ⁴⁸ Kɔnɔ naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa bɔnbɔ naxan ma, a mu bɔnbɔE gbegbe sɔtɔma. A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man maxɔrinma nE a ma. A gbegbe bara taxu naxan na, na gbegbe man maxɔrinma nE a ma, nde man fa sa na xun.»

Isa faxi fatanyi nan na
(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ «N faxi tE nan sade bɔxi ma. A rafaɲma n ma xa a ɲan bara dEXE! ⁵⁰ Fo n xa tɔɔre belebele sɔtɔ. N bɔɲE mu sama fo na kamali tEmui naxE. ⁵¹ Wo ɲɔxɔ a ma a n faxi bɔɲEsa nan na dunɲa? Ade, n faxi fatanyi nan na. ⁵² Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi. ⁵³ Baba a xa di xEmE gerema nE, di xEmE fan a baba gere. Nga a xa di ginE gerema nE, di ginE fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema nE, mamadi fan a mama gere.»

Waxati tɔnxumae kui kolonfe
(Matiyu 16:2-3)

⁵⁴ Isa man naxa a fala ɲama bE, «Wo na nuxui to a malan na sogegorode, wo a falama keren na, «TunE nan kelixi,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁵ Foye na keli kɔɔla ma, wo a falama, «Kuye ifurama nE,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁶ Wo tan filankafuie! Wo fata bɔxi nun koore ɲingi kui kolonde, kɔnɔ munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

Lanyi xirife sinnanyi ma
(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ «Munfe ra wo tan yEte mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra? ⁵⁸ Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xɔn, xa na mu a ra a i bɛndunma nE han kiitisa xɔn, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, kɔsibili i sa geeli. ⁵⁹ N xa a fala i bE, i mu minima mɛnni fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔnxɔE.»

13

Tuubife

¹ Na tEmui, mixi ndee naxa dɛntɛgE sa Isa bE a mangE Pilati bara Galileka ndee faxes, a e wuli masunbu e xa sɛrɛxE ra. ² Isa naxa e yaabi, «Wo a maɲɔxunxi nE a na mixie tɔɔrɔxi nE na ki barima e xa yunubi dangi Galileka boore ra? ³ N xa a fala wo bE na mu a ra feo! Kɔnɔ xa wo mu tuubi, wo birin halakima nE alɔ e tan. ⁴ Na Darisalamuka fu nun solomasaxanyi go, Silɔmu koore banxi bira naxee ma? Wo ɲɔxɔ a ma a na tɔɔre e lixi nE yunubitɔEe nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na? ⁵ N xa a fala wo bE na mu a ra feo! Kɔnɔ xa wo mu tuubi, wo birin sɔntɔma nE alɔ e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e bE. «Xɔre bili to nu sixi xEmE nde xa bɔxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, kɔnɔ a mu sese to a kɔn na. ⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walikE bE, «A mato, a ɲE saxan nan yi ki n fama xɔre bogi fende yi xɔre bili kɔn na, n mu se to. A side bara findi bɔxi makanaxi nan na! A sɛgE!» ⁸ WalikE naxa a yaabi, «Marigi, i man xa diɲE toofare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n ɲaɲE sa a ma. ⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sɛgE.»

Isa ginE nde rayalanfe malabu lɔxɔE ma

¹⁰ Malabu lɔxɔ nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui. ¹¹ A naxa ginE nde li naa ɲinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi ɲE fu nun solomasaxan a mu nu nɔma a rakelide

feo! ¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a be, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.» ¹³ Isa to a belexe sa a ma, gine naxa a rakeli keren na, a so Ala matoxofe.

¹⁴ Kɔnɔ Isa to a rayalanxi malabu loxoɛ ne, salide xunmati naxa xɔnɔ a ma, a a fala nɔama be, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na loxoɛe ne, kɔnɔ wo naxa fa malabu loxoɛ tan ma.» ¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu loxoɛ ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xe a xiride, wo a xanin ye minde? ¹⁶ Iburahima xa di nan yi gine ra, kɔnɔ Sentane bara a xiri kabi je fu nun solomasaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu loxoɛ ma?» ¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, kɔnɔ nɔama tan naxa seewa a xa kaabanako fe birin na.

*Konde xɔri nun lebini xa taalie
(Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)*

¹⁸ Isa man naxa a masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi munse ra? N nɔma a misaalide tali woyenyi mundun na? ¹⁹ A luxi ne alɔ konde xɔri xurudi xemɛ naxan si a xa boxi ma. A naxa te, a findi wuri bili ra, xɔnie fa e tee sa a kɔn na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangeya misaali munse ra? ²¹ A luxi ne alɔ lebini, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

*Naadɛ ixutuxi
(Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)*

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taaɛ birin kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan xɔn. ²³ Mixi nde naxa a maxɔrin, «Marigi, nɔndi nan a ra, a mixi gbegebe mu kisima?» A naxa a yaabi, ²⁴ «Wo kata wo xa so naadɛ ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo be, mixi wuyaxi katama ne sode naa, kɔnɔ e mu nɔma. ²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima ne a naadɛ balan. Wo tan fama ne tide tande wo nu naadɛ kɔnkɔn na, wo a fala, «Marigi, naadɛ rabi muxu be.» Na temui, a wo yaabima ne, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.» ²⁶ Wo man a falama ne a be, «I mixie xaranxi muxu xɔnyi ne, won birin nan won degexi, won birin nan won min.» ²⁷ Kɔnɔ a wo yaabima ne, «N xa a fala wo be, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi raba!» ²⁸ Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namijɔnmɛ birin, wo e toma ne Ala xɔnyi ariyanna, kɔnɔ wo tan naminima tande, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe. ²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogegorode, e keli kɔɔla nun yirefanyi biri, e e dege Ala xa mangeya niini bun ma. ³⁰ Na kui, xanbiratie findima ne yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

*Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra
(Matiyu 23:37-39)*

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xɔn, e a fala a be, «I xa keli be. Siga yire gbete, barima Herode wama i faxafe.» ³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase kɔɔtaxi be, n na jinnɛe kerife mixie foxɔ ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gɛma ne n ma wali ra. ³³ Kɔnɔ fo n xa n jɛɛɛ to, tina nun tina bora, barima a mu lanma tan namijɔnmɛ xa faxeso Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔnmɛe faxama, naxan Ala xa xɛɛrae magɔnɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ toxoɛ a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, kɔnɔ wo naxa tondi! ³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo be, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama temui naxe, «Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!»

14

Isa mixi rayalanfe malabu loxoɛ ma

¹ Malabu loxoɛ nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xɔnyi, e birin nu Isa rabɛnfe ne. ² Xemɛ nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi. ³ Na kui, Isa naxa Fariseni nun seriyɛ lonnilae maxɔrin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu loxoɛ

ma?»⁴ KƆNƆ e mu sese fala. Isa naxa a bɛlɛxɛ sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xƆnyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxƆrin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ninge bara bira gulunba ra malabu lƆxƆɛ ma, wo mu a ratema xɛ keren na?»⁶ E mu nƆ na yaabi yo fide.

Yɛtɛ magore nun yɛtɛ igboe

⁷ Isa to a rakƆrƆsi xƆɲɛɛ nu magorode fanyie nan tongoma e yɛtɛ bɛ, a naxa yi taali wɔyɛnyi fala e bɛ,⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, barima xa mixi fa naxan tide gbo i bɛ,⁹ i yatigi a falama nɛ i bɛ, «I xa dƆxƆse so na mixi binye yi ra.» Na kui, i kelima nɛ yaagi ra sigafe dƆxƆse gbɛtɛ fende, binyɛ mu na dɛnnaxɛ.¹⁰ KƆNƆ mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyɛtare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara fa, a a falama nɛ i bɛ, «N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.» Na findima binyɛ nan na i bɛ mixie birin ya ma wo nun naxee dƆxƆxi naa.¹¹ Naxan yo na a yɛtɛ igbo, a fama nɛ igorode. Naxan yo na a yɛtɛ magoro, a xa fe itema nɛ.»

¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi bɛ, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i baribooree, i barenyie, nun i dƆxƆboore bannaxie gbansan xa xili, barima e nƆma nɛ i xa wali fanyi birin nagbilende i ma.¹³ Donse fanyie na rafala i xƆnyi, a lanma i xa setaree, mabɛnyie, namatɛɛ, nun dƆnxuie nan xili e xa fa e dɛge.¹⁴ Na kui, i findima sɛɛwatƆɛ nan na, barima fɛɛɛɛ mu e tan bɛ e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, kƆNƆ i fama nɛ a sare sƆtƆde mixi tinxinxie rakelima faxɛ ma lƆxƆ naxɛ.»

Donyi xungbe maxili xa taali
(*Matiyu 22:1-14*)

¹⁵ Xɛmɛ nde Isa nun naxan nu a dɛgefe, a to na fe mɛ, a naxa a fala a bɛ, «Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan fama a dɛgede Ala xƆnyi ariyanna!»¹⁶ Isa fan naxa a masen a bɛ, «Xɛmɛ nde naxa mixi gbege rakolon, a e xa fa a xƆnyi, e xa e dɛge a fanyi ra.¹⁷ A tɛmui to a li, a naxa a xa konyi xɛɛ mixie xilide, yi fe binyɛ nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, «Wo fa, fe birin bara gɛ yailande.»¹⁸ KƆNƆ e birin naxa e yɛtɛ maxandi. A singe naxɛ, «N baxi xɛ nan sarade, fo n xa sa a mato. Dɲɲɛ n bɛ.»¹⁹ Boore fan naxɛ, «N baxi ninge firin dƆxƆ suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dɲɲɛ n bɛ.»²⁰ Gbɛtɛ fan naxɛ, «N baxi ginɛ nan dƆxƆde. N mu nƆma fade.»»

²¹ «Konyi to gbilen a marigi xƆnyi, a naxa na fee dɛntɛgɛ sa a bɛ. Na kui, banxi kanyi naxa xƆNƆ, a a fala a xa konyi bɛ, «Siga mafuren, i sa setaree, mabɛnyie, dƆnxuie, nun namatɛɛ xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xƆnyi be.»»

²² «Konyi man to gbilen a naxa a fala, «Marigi, n bara i xa yaamari raba, kƆNƆ han ya dƆxƆde luxi i xa banxi kui.»²³ Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi bɛ, «I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe.²⁴ N xa a fala i bɛ, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e dɛgema n xƆnyi feol!»»

Birafe Isa fƆxƆ ra
(*Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50*)

²⁵ Isa man to nu kira ra, ɲama gbege nu a fƆxƆ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e bɛ,²⁶ «Xa mixi wa birafe n fƆxƆ ra, fo a xa n xanu nɛ dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa ginɛ ra, a xa die ra, nun a yɛtɛ yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu nƆma findide n fƆxirabirɛ ra.²⁷ Xa mixi mu a yɛtɛ waxƆnfe gere, a fa tin n waxƆnfe ra, a mu nƆma findide n fƆxirabirɛ ra.»

²⁸ «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dƆxƆ nɛ sinden, a a mato kƆbiri xasabi naxan nƆma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa fɛɛɛɛ nƆma na wali rajƆnde.²⁹ Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kƆƆrin a mu fa nƆ a rajƆnde, mixie nu na to, e a mayelema nɛ,³⁰ e a fala, «Yi xɛmɛ bara banxi ti fƆlƆ, kƆNƆ a mu nƆxi a rajƆnde.»»

³¹ «Xa mangɛ nde wa minife e nun mangɛ gbɛtɛ xa gere, fo a xa dƆxƆ nɛ sinden, a a majƆxun xa a xa sƆƆri mixi wulu fu nƆma tide mangɛ boore xa sƆƆri mixi wulu

moxɔɔɔn kanke. ³² Xa a bara a kolon a e mu nɔma, beemanun mange boore nun a xa soorie xa makɔre, a xɛera nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi. ³³ Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu nɔma mɛɛde fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

³⁴ «Ɔɔɔe fan, kɔɔɔ xa fɔɔe mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa mɛxɛmɛxɛnma di? ³⁵ A mu fan xɛ bɛ, a mu fan ɔɔɔe ra. A wɔɔema nɛ tun. Xa naxan tuli fe mɛma, a xa a tuli mati yi masenyi ra.»

15

Yɛxɛɛ lɔɛxi xa taali
(Matiyu 18:12-14)

¹ Lɔɔɔ nde, duuti maxilie nun yunubitɔɛ birin nu e makɔre fe Isa ra e xa e tuli mati a ra. ² Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔɔɔe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xɛmɛ yunubitɔɛ rasɛnɛma, a man a dɛgema e xɔnyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali wɔyɛnyi masen e bɛ, ⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yɛxɛɛ kɛmɛ na naxan yi ra, keren fa lɔɛ e tagi, a mu yɛxɛɛ tongo solomanaani nun solomanaani luma e dɛmadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to? ⁵ A na a to, a ɔɔɔɛxinma nɛ ki fanyi, a a sa a tunkie ma. ⁶ A na so a xɔnyi, a a xanuntenyie nun a dɔɔɔbooree xilima nɛ, a a fala e bɛ, «Wo fa, won birin xa sɛɛwa, barima n bara n ma yɛxɛɛ to, naxan nu bara lɔɛ!» ⁷ Na kui, n xa a fala wo bɛ, sɛɛwɛ gboma nɛ ariyanna yunubitɔɛ tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxintɔɛ tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kɔɔbiri kole lɔɛxi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kɔɔbiri kole fu na ginɛ nde yi ra, keren fa lɔɛ a yi, a mu lanpui radɛxɛma xɛ, a banxi makɔ, a na kɔɔbiri kole fen han a a to? ⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a dɔɔɔbooree xilima nɛ, a a fala e bɛ, «Wo fa, won birin xa sɛɛwa, barima n bara n ma gbeti kɔɔbiri kole to naxan nu bara lɔɛ n ma!» ¹⁰ Na kui, n xa a fala wo bɛ, sɛɛwɛ na Ala xa malekɛɛ xɔnyi yunubitɔɛ keren gbansan tuubife ma.»

Di lɔɛxi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xɛmɛ nde nu na, di xɛmɛ firin nu naxan yi ra. ¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba bɛ, «Won ma denbaya harige sɛɛti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.» Na kui, babɛ naxa a harige itaxun a xa di xɛmɛ firinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi ɔɔamanɛ makuye. A naxa a harige makana mɛnni, fuyanteya kui. ¹⁴ A birin to ɔɔɔɔ, kaamɛ fan naxa sin na ɔɔamanɛ ma a xɔɔɔɔɔɔ ra, sese mu lu na di yi ra. ¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xɔɔɔ, na naxa a xɛɛ xɔɔɛɛ dɛmadonde. ¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xɔɔɛɛ yi, a tan nu wama na nan donfe, kɔɔɔ mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili sɔɔɔ fa, a a fala a yɛɛɛ bɛ, «N baba xa walikɛ birin lugama a fanyi ra, e donse dɔɔɔɔɔ lu, a fa li n tan na faxafe kaamɛ nan na be! ¹⁸ Fo n xa gbilen n baba xɔɔnyi, n xa a fala a bɛ, N baba, n bara yunubi sɔɔɔ Ala ra, n bara haakɛ sɔɔɔ i fan na. ¹⁹ A mu daxa sɔɔɔɔ n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walikɛ nan na.» ²⁰ A naxa keli, a siga a baba xɔɔɔ.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu. ²¹ Di naxa a fala a bɛ, «N baba, n bara yunubi sɔɔɔ Ala ra, n bara haakɛ sɔɔɔ i fan na. A mu daxa sɔɔɔɔ n xa findi i xa di ra.»

²² «Kɔɔɔ a baba naxa a fala a xa konyie bɛ, «Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo bɛɛɛɛrasoe so a bɛɛɛɛ ra, wo sankiri so a sanyi. ²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxa. Won xa won dɛge, won xa xulunyi ti, ²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alɔ a nu faxaxi nɛ, kɔɔɔ a nii man bara gbilen a i. A nu bara lɔɛ, kɔɔɔ a man bara to.» Na kui, e naxa xulunyi ti fɔɔɔ.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xɛ ma. A to nu sofe, a a makɔre banxi ra, a naxa xulunyi xui mɛ. ²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxɔrin, «Munse rabaxi yi ki?» ²⁷ Na naxa a yaabi,

«I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxa, barima a man bara a xa di masɔɔ a yalanxi.»²⁸ Di singe naxa xɔnɔ, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife,²⁹ kɔnɔ a xa di naxa a fala a bɛ, «A mato, kabi ɲɛ wuyaxi n tan walima i bɛ alɔ i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kɔnɔ na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti.»³⁰ Kɔnɔ i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginɛ ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan bɛ!»

³¹ «A baba naxa a fala a bɛ, «N ma di, i tan na n fɛ ma tɛmui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra.»³² Kɔnɔ a lan nɛ won xa sɛɛwa, won xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alɔ a nu faxaxi nɛ, kɔnɔ a nii man bara gbilen a i. A nu lɔɛxi nɛ, kɔnɔ a man bara to.»

16

Walikɛ xunmati kɔɔtaxi xa taali
(*Matiyu 6:24*)

¹ Isa man naxa a fala a fɔxirabirɛ bɛ, «Xɛmɛ bannaxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walikɛ xunmati ra, a xa a rapɛrɛ. Lɔxɔ nde, a naxa a mɛ, a na walikɛ xunmati nu na a harige makanafe.»² A naxa a xili, a a maxɔrin, «N nanse mɛxi i xa fe ra? I xa i xa wali dɛntɛgɛ sa n bɛ, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.»³ Walikɛ xunmati naxa a fala a yɛtɛ bɛ, «N munse rabama fa? N ma mangɛ bara n namini walide. Sɛnbɛ mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima nɛ kulɛ matide.»⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama, alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasɛnɛ e xɔnyi.»

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa a maxɔrin, «N marigi xa yeri na i ma?»⁶ Na naxa a yaabi, «Oliwi ture sunbui ya kɛmɛ.» Walikɛ xunmati naxa a fala a bɛ, «I xa i xa kɛɛdi tongo mafuren, dɔxɔ, i a sɛbɛ tongo suuli.»⁷ Na xanbi, a naxa a fala gbɛtɛ bɛ, «I tan go? Yeri na i ma?» Na naxa a yaabi, «Maale busali wulu keren.» A naxa a fala a bɛ, «I fan xa kɛɛdi tongo, i xa a sɛbɛ kɛmɛ solomasaxan.»⁸ Na kui, na walikɛ xunmati tinxintare xa mangɛ naxa a matɔxɔ, a to kɔɔta rabaxi.»

«Yi duniɲa mixi naxee ɲɛrɛma dimi kui, e kɔɔta e booree mabiri, dangife mixie ra naxee ɲɛrɛma naiyalanyi kui.»⁹ N xa a fala wo bɛ, wo xa dɛfanɲa fen yi duniɲa tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na ɲɔn, wo fama rasɛnɛde banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui.»¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi duniɲa tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra?»¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu nɔma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A xirima nɛ keren na, a boore rabolo. Wo mu nɔma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee

(*Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12*)

¹⁴ Farisɛnie, kɔbiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele.»¹⁵ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo wama wo yɛtɛ masenfe tinxintɔɛe nan na adamadie ya i, kɔnɔ Ala wo bɔɲɛ ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie bɛ, Ala na xɔnxi.»

¹⁶ «Annabi Munsa xa sɛriyɛ nun namijɔnmɛe xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na tɛmui ma, Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangɛya niini bun ma.»¹⁷ Koore nun bɔxi lɔɛma nɛ beenun sigirɛ keren xa ba Ala xa sɛriyɛ ra.»

¹⁸ «Xɛmɛ yo mɛɛ a xa ginɛ ra, a sa gbɛtɛ dɔxɔ, a kanyi bara yɛnɛ raba. Naxan na ginɛ dɔxɔ xɛmɛ bara mɛɛ naxan na, a fan bara yɛnɛ raba.»

Banna xɛmɛ nun Lasaru xa taali

¹⁹ «XEME bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xɔrɔxɔɛe ra. TEMui birin, a nu xulunyi nan tife. Lɔxɔ yo lɔxɔ, a nu lugama donse ɲɔxunmE nan na. ²⁰ MisikiinE nde nu saxi yi banna xa tɛtɛ sode dE ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma. ²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sɔtɔfe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makɔn.»

²² «Lɔxɔ nde misikiinE naxa laaxira, malekEe naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xEME fan naxa faxa, a ragata, ²³ a siga yahannama. A xa ɲaxankatE kui mɛnni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru. ²⁴ A naxa a xui ramini, «N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xEE n yire, a xa a bɛlɛxɛsole rasin ye xɔɔra, a n nɛnyi maxinbeli, barima n na yi tE naxan xɔɔra, a n ɲaxankatafe a ɲaaxi ra!»

²⁵ «Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi sɔtɔ i xa duniɲɛigiri kui, kɔnɔ Lasaru tan tɔɔrE nan sɔtɔ. Yakɔsi, a tan bara madundu be, i tan na ɲaxankatafe. ²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa nɔ kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa nɔ kelide mɛnni girife ra muxu fan yire.»

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a bE, «Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xEE n baba xɔnyi, ²⁸ barima xunya suuli nan na n bE. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi ɲaxankate ma.» ²⁹ Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a yaabi, «Annabi Munsa nun namijɔnmEe xa Kitaabuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.» ³⁰ Banna naxa a fala, «N baba Iburahima, na mu sɔɔnɛyama, kɔnɔ xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e xɔn, e tuubima nE.» ³¹ Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a masen a bE, «Xa e mu Annabi Munsa nun namijɔnmEe xui ramEMA, hali mixi keli faxE ma, e mu lama a ra.»

17

Isa a fɔxirabirEe rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

¹ Isa naxa a fala a fɔxirabirEe bE, «Maratantanyi fafe mu kanama, kɔnɔ ɲaxankatE na mixi bE naxan findima na saabui ra. ² A fisa na kanyi bE gEMe binye xa xiri a kɔnyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natantan. ³ Wo mEEni wo yeTE ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake sɔtɔ i ra, wɔyɛn a bE. Xa a tuubi, i xa diɲE a ma. ⁴ Xa a haake sɔtɔ i mabiri sanmaya solofere lɔxɔɛ keren bun, a tuubixi man gbilen i madiɲEde sanmaya solofere, fo i xa diɲE a ma.»

⁵ XEErae naxa a fala Marigi bE, «Muxu xa danxaniya xun masa!» ⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo bE nu, hali a xurun alɔ yɛntɛn xɔri, wo nɔma nE a falade yi konde bili bE, «Tala be, i sa sin baa ma,» a wo xui rabatuma nE.»

⁷ «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee dɛmadonde, a kanyi nɔma a falade a bE keren na, «Fa, i fa i magoro, i i dEge?» ⁸ Ade, wo a falama a bE, «N ma donse rafala. I xa i xa donma masara alako i xa fa donse nun ye ra n bE. I na gE na ra, i fan nɔma i dEgede.» ⁹ Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma. ¹⁰ Wo tan fan, wo na gE fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala nE, «Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.»

Isa kunE kanyi fu rayalanfe

¹¹ Isa to nu Darisalamu kira xɔn, a naxa dangi Samari nun Galile bɔxi tagi. ¹² A to so taa nde kui, kunE kanyi fu naxa fa a xɔn. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra, ¹³ e e xui ite a bE, «Karamɔxɔ Isa, kinikini muxu ma!» ¹⁴ A to e to, a naxa a fala e bE, «Wo siga, wo sa wo yeTE masen sɛrɛxɛdubEe bE.» Na kui, e nu sigafe tɛmui naxE, e naxa yalan. ¹⁵ Na tɛmui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matɔxɔ ra a xui itexi ra. ¹⁶ A naxa suyidi Isa bE, a a tantu. Samarika nan nu a ra. ¹⁷ Isa naxa a fala a bE, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go? ¹⁸ Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?» ¹⁹ Isa naxa a fala a bE, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangEya niini nun Isa xa gbilenyi
(*Matiyu 24:23-28,37-41, Maraki 13:21-22, 15-16*)

²⁰ FarisEne to Isa maxOrin, a Ala xa mangEya niini fama mun tEmui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangEya niini fa tEmui kolonma. ²¹ Mixie mu a falama xE de, «A mato, a tan nan ya,» xa na mu a ra, «A tan nan sa na ki», barima Ala xa mangEya niini na wo ya ma nE.»

²² Na tEmui, Isa naxa a fala a fOxirabirEe bE, «Waxati fama nE, Adama xa Di to xOli wo suxuma nE, a xa lu wo ya ma hali lOxO keren peti, kOncO wo mu a toma. ²³ Mixie a falama nE wo bE, «A mato, a tan nan sa na ki,» xa na mu a ra, «A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee fOxO ra. ²⁴ A fa lOxOe, Adama xa Di luma nE alO seyamakOnyi naxan minima, kuye birin yanba. ²⁵ KOnO beenun na lOxOe xa a li, fo a xa tOore gbegbe sOtO. To mixie mu lama a ra. ²⁶ Adama xa Di fa lOxOe luma nE alO Annabi Nuha xa waxati. ²⁷ Mixie nu e dEgema, e nu e minma, e nu ginEe dOxOma, e nu e xa die fima xEmEe ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lOxO naxE. Banbaranyi belebele to din bOxi ma, e birin naxa sOntO. ²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e dEgema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima. ²⁹ KOnO Loti keli Sodoma lOxO naxE, tE nun sooda ye nu goroma nE kelife koore ma alO tunE, birin naxa sOntO. ³⁰ A man sa rabama na ki nE Adama xa Di na makEneEn lOxO naxE.»

³¹ «Na lOxOe, naxan na tandE, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xE ma, a fan naxa gbilen a xOnyi. ³² Wo xa ratu nE Loti xa ginE ma. ³³ Mixi yo katafe a yEte ratangade, na kanyi lOema nE, kOnO mixi yo a yEte ralOema, na kanyi ratangama nE. ³⁴ N xa a fala wo bE, na tEmui ma, xa mixi firin saxi sade keren ma kOe ra, mixi keren tongoma nE, boore lu naa. ³⁵⁻³⁶ Xa ginE firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma nE, boore lu naa.» ³⁷ E naxa a maxOrin, «Marigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dEnnaxE, yubEe sa e malanma mEnni nE.»

18

Kaape ginE nun kiitisa xa taali

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali wOyEnyi masen e bE e xa a kolon a fo e xa Ala maxandi tEmui birin tunnaBexi kui. ² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe ma. ³ Kaape ginE nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xOn, a nu a fala, «Kiiti tinxixi sa n tan nun n yaxui tagi.» ⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a bE, kOnO lOxO nde a naxa a fala a yEte bE, «NOnDi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma. ⁵ KOnO yi kaape ginE tan na n bOpe rapaaxufe n ma. N xa kiiti tinxixi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xOn, a naxa fa n tOoro.»

⁶ Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui ramE. ⁷ Ala mu kiiti tinxixi soma xE a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima kOe nun yanyi? A buma e malife ra? ⁸ N xa a fala wo bE, a kiiti tinxixi soma e yi ra mafuren. KOnO Adama xa Di na fa, a danxaniya lima nE dunjpa ma?»

FarisEni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali wOyEnyi masen mixi ndee bE naxee nu laxi e yEte ra, a tinxintOee nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma. ¹⁰ A naxa a masen, «XEmE firin naxa siga Ala maxandide hOromObanxi kui. Keren nu findixi FarisEni nan na, boore, duuti maxili. ¹¹ FarisEni naxa ti, a Ala maxandi a bOpe ma, a nu a i, «Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alO mixi gbEteE, naxee findixi mujEtie, fe kobi rabae, nun yEnElae ra. N bara i tantu barima n mu luxi alO yi duuti maxili. ¹² N sunma sanmaya firin lOxun keren bun ma, n man farile fima n sOtOse birin na.» ¹³ KOnO duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A jnan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a bElexE saxi a kanke ma, a nu a fala, «Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitOe nan n na!»

¹⁴ «N xa a fala wo bE, yi mixi firin to gbilen e xOnyi, na duuti maxili nan nu tinxixi Ala ya i, barima mixi yo a yEte igbo, a kanyi fama nE igorode. KOnO mixi naxan a yEte magoroma, a xa fe itema nE.»

Isa nun dimɛdie
(*Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16*)

¹⁵ Mixie nu fafe dimɛdie ra Isa xɔn, alako a xa a bɛlɛxɛ sa e ma. A fɔxirabirɛe to na to, e naxa wɔyɛn na mixie ma. ¹⁶ Kɔnɔ Isa naxa e xili, a a masen e bɛ, «Wo a lu dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangɛya niini bun ma. ¹⁷ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi naxan mu tinma Ala xa mangɛya niini ra alɔ dimɛdi, na kanyi mu soma Ala xa mangɛya niini bun ma fe!»

Sɛgɛtala bannaxi
(*Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31*)

¹⁸ Mangɛ nde naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔtɔ kɛ ra?» ¹⁹ Isa naxa a masen a bɛ, «Munfe ra i n xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ²⁰ I sɛriyɛ kolon: «I naxa yɛnɛ raba. I naxa faxɛ ti. I naxa muɲɛ ti. I naxa mixi tɔɲɛgɛ. I baba nun i nga binya.»

²¹ Mangɛ naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimɛdi tɛmui.» ²² Isa to na mɛ, a naxa a fala a bɛ, «Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔtɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»

²³ Kɔnɔ a to na mɛ, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi. ²⁴ Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a bɛ, «Sofe Ala xa mangɛya niini bun ma, a xɔrɔxɔ naafuli kanyie bɛ ki fanyi! ²⁵ Nɔxɔmɛ so ɲɔxun sɛnbɛ yale ra, dinɛ bannamixi sofe ra Ala xa mangɛya niini bun ma.» ²⁶ Mixi naxee a xui mɛ, e naxa a maxɔrin, «Nde fa nɔma kisode?» ²⁷ Isa naxa e yaabi, «Mixie mu nɔma naxan na, Ala tan nɔma na ra.»

²⁸ Piyɛri naxa a fala Isa bɛ, «A mato, muxu bara keli muxu xa se birin xun ma, muxu bira i fɔxɔ ra.» ²⁹ Isa naxa a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangɛya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, ginɛ ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba, ³⁰ na kanyi a ɲɔxɔɛ wuyaxi sɔtɔma nɛ yi dunijna ma, a man fa abadan kisi sɔtɔ aligiyama.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde
(*Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34*)

³¹ Isa naxa a xa xɛɛra fu nun firinyie xun lan, a a fala e bɛ, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu nɛ yi ki. Namijɔnmɛɛ fe naxee sɛbɛxi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama nɛ kamalide naa. ³² A sama nɛ kaafirie bɛlɛxɛ, e a mayele, e a konbi, e dɛye bɔxun a ma. ³³ E na gɛ a bɔnbɔde sɛbɛrɛ ra, e a faxama nɛ, kɔnɔ a xa faxɛ xi saxan nde, a man kelima nɛ faxɛ ma.» ³⁴ Kɔnɔ Isa fɔxirabirɛe mu na sese fahaamu. Na masenyi bara findi wɔyɛnyi nɔxunxi ra e bɛ, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe
(*Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43*)

³⁵ Isa to makɔrɛ Yeriko ra, dɔnxui nde nu dɔxɔxi kira dɛ ra kulɛ matide. ³⁶ A to ɲama xui mɛ kira ra, a naxa maxɔrinyi ti, «Munse rabaxi?» ³⁷ E naxa a fala a bɛ, «Isa Nasarɛtika nan dangife.» ³⁸ Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma!» ³⁹ Mixi naxee nu yare, e naxa wɔyɛn a ma a xa sabari, kɔnɔ a tan ɲan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

⁴⁰ Isa naxa ti, a a fala mixie bɛ e xa fa dɔnxui ra a xɔn. Dɔnxui to a maso a ra, Isa naxa a maxɔrin, ⁴¹ «I wama n xa munse raba i bɛ?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.» ⁴² Isa naxa a masen a bɛ, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.» ⁴³ A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa fɔxɔ ra Ala matɔxɔ ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matɔxɔ.

¹ Isa to so Yeriko, a nu taa j̄n̄er̄efe. ² X̄em̄e nde nu na naxan nu xili Sakeye. Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a bannaxi. ³ A nu katafe n̄e a xa Isa kolon, k̄on̄o a mu nu n̄oma a tode j̄ama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra. ⁴ Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili k̄on̄ na alako a xa Isa to dangi ra.

⁵ Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a b̄e, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i x̄onyi n̄e to.» ⁶ Sakeye naxa a xulun gorode, a Isa ras̄ene j̄el̄exinyi kui. ⁷ Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya yunubit̄o x̄onyi.» ⁸ K̄on̄o Sakeye naxa ti, a a fala Isa b̄e, «Marigi, n bara nat̄e tongo, n xa n s̄ot̄o se tagi fima n̄e fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma n̄e a kanyi ma d̄ox̄o naani.» ⁹ Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi f̄ox̄o bara kisi s̄ot̄o to, barima Iburahima xa di nan na yi x̄em̄e fan na. ¹⁰ Adama xa Di bara fa a xa mixi l̄ox̄ie fen, a xa e rakisi.»

Manḡe xa k̄obiri taxuxi xa taali
(*Matiyu 25:14-30*)

¹¹ Isa to nu bara mak̄ore Darisalamu ra, j̄ama j̄ox̄o nu a ma, a Ala xa manḡeya niini fafe mak̄en̄ende n̄e keren na. Na kui, mixie to nu Isa xui ram̄efe, a naxa yi taali w̄oȳenyi masen e b̄e. ¹² «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako manḡe xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi x̄onyi manḡeya so a yi, a man xa gbilen a x̄onyi. ¹³ Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti k̄obiri kole k̄em̄e so e birin yi ra, a fa a fala e b̄e, «Wo yuleya raba yi k̄obiri ra beenun n fa t̄em̄ui.»»

¹⁴ «K̄on̄o a to mu nu rafanxi a x̄onyi mixi ndee ma, e fan naxa x̄er̄ae x̄e manḡe xungbe ma, e xa a fala, «Muxu mu wama a x̄on yi x̄em̄e xa findi manḡe ra muxu xun ma.»»

¹⁵ «Na x̄em̄e to manḡeya s̄ot̄o, a naxa gbilen a x̄onyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara k̄obiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan s̄ot̄oxi yuleya kui. ¹⁶ Konyi singe naxa fa, a d̄ent̄ege sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti k̄obiri kole k̄em̄e naxan so n̄e n yi, a j̄ox̄o d̄ox̄o fu bara sa a xun geeni ra.» ¹⁷ Manḡe naxa a fala a b̄e, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya kana fe xuri kui, n bara manḡeya so i yi taa fu xun ma.»»

¹⁸ «Konyi firin nde naxa fa, a d̄ent̄ege sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti k̄obiri kole k̄em̄e naxan so n̄e n yi, a j̄ox̄o d̄ox̄o suuli bara sa a xun geeni ra.» ¹⁹ Manḡe naxa a fala na fan b̄e, «N bara manḡeya so i fan yi taa suuli xun ma!»»

²⁰ «Konyi gbete fan naxa fa, a d̄ent̄ege sa, a naxe, «N marigi, a mato, i xa gbeti k̄obiri kole k̄em̄e nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui, ²¹ barima n gaaxu n̄e i ya ra. X̄em̄e nan i ra, i xa fe max̄ox̄o. I se tongoma i gbe mu naxan na. I x̄e xabama i mu naxan garansan.» ²² Manḡe naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yete kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe max̄ox̄o? I naxe, a n se tongoma n gbe mu naxan na, n x̄e xabama n mu naxan garansan. ²³ Munfe a to i mu n ma k̄obiri so k̄obiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geeni saxi a xun?» ²⁴ A naxa a fala mixie b̄e naxee nu tixi na, «Wo na gbeti k̄obiri kole k̄em̄e rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti k̄obiri kole wulu keren s̄ot̄oxi.» ²⁵ E naxa a fala manḡe b̄e, «Marigi, gbeti k̄obiri kole wulu keren j̄an na a yi!» ²⁶ A naxa e yaabi, «N xa a fala wo b̄e, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama n̄e. K̄on̄o a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama n̄e a yi ra. ²⁷ K̄on̄o n yaxuie tan, naxee mu nu wama n xa findi manḡe ra e xun ma, wo fa e ra be, wo e faxa n ya x̄ori.»»

Isa sofe Darisalamu
(*Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10*)

²⁸ Isa to ḡe na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafe ra Darisalamu. ²⁹ A to mak̄ore Betifage nun Betani taae ra, Oliwi geya fe ma, a naxa a f̄ox̄irabir̄e mixi firin x̄e, ³⁰ a a fala e b̄e, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo n̄efe so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu d̄ox̄o naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be. ³¹ Xa mixi nde fa wo max̄orin, «Wo a fulunfe munfe ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.»»

³² E to siga xεεraya rabade, e naxa fe birin li alɔ Isa a fala e bε ki naxε. ³³ E nu na sofale lanma fulunfe tεmui naxε, a kanyie naxa e maxɔrin, «Wo yi sofale fulunfe munfe ra?» ³⁴ E naxa a masen, «Marigi nan hayi na a ma.» ³⁵ E to sofale xanin Isa xɔn, e naxa e xa donmae sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma. ³⁶ A to nu sigama, mixie nu e xa donmae italama kira xɔn ma, Isa binyafe ra.

³⁷ A to nu makɔrεfe Darisalamu ra, a gorofe Oliwi geya ra, a fɔxirabirε gali birin naxa sεεwa, e so Ala matɔxɔfe e xui itexi ra kaabanako birin xa fe ra e nu bara naxee to. ³⁸ E nu a falafe nε,

«Baraka na Mangε bε naxan fafe Marigi xili ra!

Bɔnεsa na ariyanna,

matɔxɔe na Ala bε han koore ma!»

³⁹ Farisεni nde naxee nu na nɔama tagi, e naxa a fala Isa bε, «Karamɔxɔ, wɔyεn i fɔxirabirεe bε!» ⁴⁰ Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo bε, xa e tan e sabari, gεmεe yati fama nε e xui raminide.»

⁴¹ Isa to makɔrε Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa fɔlɔ naa xa fe ra, ⁴² a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon nε nu fee naxee bɔnεsa fima! Kɔnɔ na bara nɔxun i ma. ⁴³ Tεmui fama a lide, wo yaxuie bεndε malanma nε taa tεtε fari ma alako e xa nɔ sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxεtεnyi ra. ⁴⁴ E fama i tan Darisalamu rabirade, e i xa die sɔntɔ. I xa banxie tixi gεmεe naxee ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xɔn, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

⁴⁵ Isa to so hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa sarematie kerifɔlɔ, ⁴⁶ a a fala e bε, «A sεbεxi, «N ma banxi xili falama nε, salide banxi,» kɔnɔ wo tan bara a findi mupɔtie dɔxɔde ra.»

⁴⁷ Lɔxɔ yo lɔxɔ Isa nu mixie kawandima hɔrɔmɔbanxi kui. Sεrεxεdubε kuntigie, sεriyε karamɔxɔe, nun nɔama yareratie nu na fεεrε fenfe e nɔma Isa faxade ki naxε.

⁴⁸ Kɔnɔ e mu nu fεεrε yo kolon barima nɔama birin nu a tuli matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

¹ Lɔxɔ nde, Isa to nu mixie kawandife hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masenfe e bε, sεrεxεdubε kuntigie, sεriyε karamɔxɔe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, ² e a maxɔrin, «A fala muxu bε, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sεnbe fixi i ma?» ³ A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Wo a fala n bε, ⁴ Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra, Ala nan a xεεxi ba, ka adama?» ⁵ E fan naxa so wɔyεnfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, «Ala,» a a falama nε won bε, «Munfe ra wo mu fa la a ra?» ⁶ Kɔnɔ xa won na a yaabi, «Adama,» nɔama birin won magɔnɔma nε e xa won faxa, barima e laxi a ra a namijnɔnmε nan nu Yaya ra.» ⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xεεxi. ⁸ Isa naxa a masen e bε, «N fan mu a falama wo bε n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bɔxi rawali nɔaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali wɔyεnyi masenfe nɔama bε. «Xεmε nde naxa wεni bilie si. A naxa na hεri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi xɔnkuye ramini. ¹⁰ Wεni bogi ba tεmui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xεε bɔxi rawalie xɔn ma, e xa wεni bogi nde so a yi ra. Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyi bɔnbɔ, e a ragbilen a bεlεxε igeli ra. ¹¹ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbεtε xεε. E naxa na fan bɔnbɔ, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a bεlεxε igeli ra. ¹² Bɔxi kanyi naxa a saxan nde man xεε. E naxa na fan maxɔnɔ, e a kerii.»

¹³ «Na kui, bɔxi kanyi naxa a fala, «N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xEE. TEMunde, e fama na tan binyade.» ¹⁴ Kɔnɔ bɔxi rawalie to a to, e naxa a fala e bore bE, «Yi nan na kE tongoma ra. Won na a faxes alako kE xa findi won gbe ra.» ¹⁵ Bɔxi rawalie naxa a ramini bɔxi ra, e sa a faxes.»

«Na bɔxi kanyi munse rabama fa? ¹⁶ A sigama nE naa, a na bɔxi rawalie faxes, a a xa bɔxi so mixi gbEteE yi.» Nama to na masenyi mE, e naxa a fala, «Astɔfulahil!» ¹⁷ Kɔnɔ Isa naxa a ya ti e ra, a e maxɔrin, «Yi naxan sEbExi Kitaabui kui, a fa fasarima di? «Banxitie mEE gEmE naxan na, a bara findi tuxui gEmE hagigE ra.»»

¹⁸ «Naxan birama na gEmE ma, a igirama nE. Na gEmE birama naxan ma, na fan butuxunma nE.» ¹⁹ SɛriyE karamɔxɔe nun sɛrExEdube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali wɔyEnyi masenxi e tan nan bE. E naxa kata e xa a suxu keren na, kɔnɔ e gaaxu n̄ama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa bE duuti xa fe ra
(*Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17*)

²⁰ E nu wama nE e xa a sa gomina bElExE, a xa lu a tan nan xa nɔE bun ma. Na kui, e naxa Isa rabEn, e mixi ndee xEE a yire e xa e yEte findi tinxintɔEe ra, e xa sa Isa masɔɔ a xa wɔyEnyi kui. ²¹ Na kui, e naxa Isa maxɔrin yi masenyi ma, «Karamɔxɔ, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e bore bE, i Ala xa kira masenma a nɔndi ki ma. ²² A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mangE ma?»

²³ Kɔnɔ Isa to nu e xa kɔɔta kolon, a naxa e yaabi, ²⁴ «Wo gbeti kɔbiri kole masen n bE. Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa a yaabi, «Rɔma MangE.» ²⁵ A naxa a masen e bE, «Wo mangE gbe ragbilen mangE ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» ²⁶ Nee fan mu nɔ a masɔɔde a xa wɔyEnyi kui, n̄ama birin ya xɔri. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma
(*Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27*)

²⁷ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxes ma, e naxa fa yi maxɔrinyi ra Isa xɔn ma, ²⁸ «Karamɔxɔ, Annabi Munsa yi nan sEbExi muxu bE Kitaabui kui, «Xa xEmE nde taara faxes, a naxa a xa ginE lu a mu di yo bari, a na xunya nan na ginE dɔxɔma, alako a xa bɔnsɔE fi a taara ma.» ²⁹ Na kui, xEmE nde naxa di xEmE solofere sɔɔɔ. A xa di singe naxa ginE dɔxɔ, a faxes, a mu bɔnsɔE yo lu. ³⁰ A xanbiratoe naxa na kaajE ginE tongo, kɔnɔ a fan naxa faxes. ³¹ Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na di solofere birin na. E birin naxa faxes, e sese mu bɔnsɔE lu. ³² A dɔnxɔE ra, ginE fan naxa faxes. ³³ Na kui, marakeli lɔxɔE, na ginE to dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e bE, «Yi dunijɛigiri kui, xEmE ginE dɔxɔma, ginE fan dɔxɔma xEmE xɔn. ³⁵ Kɔnɔ mixi naxee binyE sɔɔɔma e xa keli faxes ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xEmEe mu ginEe dɔxɔma, ginEe fan mu dɔxɔma xEmEe xɔn. ³⁶ E mu faxama sɔnɔn, barima e luma nE alɔ malekEe. E to bara keli faxes ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Kɔnɔ a falafe tan, a faxamixie kelima faxes ma, Annabi Munsa yati na masen nE Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dɛnnaxE, a to Marigi xili fala, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Ibrahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi n̄ijE. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi n̄ijE nan a ra.» ³⁹ SɛriyE karamɔxɔ ndee naxa a fala a bE, «Karamɔxɔ, i xa masenyi fan,» ⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxɔrinyi yo tide a ma sɔnɔn.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(*Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37*)

⁴¹ Isa naxa e maxɔrin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na? ⁴² Dawuda yEte a masen nE Yabura Kitaabui kui, «Marigi bara a masen n Marigi bE,

“I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilɔnse ra.”»

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili <N Marigi>, Dawuda fa nɔma findide a baba ra di?»

Yɛtɛ ratangafe diinɛla kobie ma

(*Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40*)

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, ⁴⁶ «Wo wo yɛtɛ ratanga sɛriyɛ karamɔxɔɛ ma. A rafan e ma e xa e maɲɛɛ guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbui ra. E wama dɔxɔfe salide safɛ singee, e man xa binyɛ sɔtɔ xulunyi. ⁴⁷ E kaɲɛ ginɛ harige bama e yi. E salima a xɔnnakuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e tan bɛ, a gbo ki fanyi.»

21

Kaɲɛ ginɛ xa hadiya

(*Maraki 12:41-44*)

¹ Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui. ² A naxa kaɲɛ ginɛ misikiinɛ nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kɔbiri kole firin gbansan. ³ A naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo bɛ, yi kaɲɛ ginɛ misikiinɛ xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra, ⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, kɔnɔ yi kaɲɛ ginɛ xa hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

Hɔrɔmɔbanxi xa kanɛ

(*Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2*)

⁵ Mixi ndee nu wɔyɛnfe hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, a to nu ratofanxi gɛmɛ sare xɔrɔxɔɛɛ ra, a nun se gbɛtɛɛ, mixi naxee baxi sɛrɛxɛ ra. Na kui, Isa naxa a masen, ⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, lɔxɔɛ fama a lide, gɛmɛ keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, tɔɔrɛ, nun ɲaxankatɛ

(*Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24*)

⁷ E naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, na fe sa rabama mun tɛmui? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?» ⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yɛtɛ ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yɛtɛ xun ma, a falafe ra, <N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makɔrɛ.> Wo naxa bira e fɔxɔ ra. ⁹ Wo na gereɛ nun ɲaxasie xa fe mɛ, wo naxa gaaxu, barima fo na fe mɔɔlie xa raba sinden. Kɔnɔ na waxati ma, dunɲa raɲɔnyi mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e bɛ, «Sie kelima nɛ e boore xili ma, ɲamanɛ e boore gere. ¹¹ Bɔxi fama nɛ sɛrɛnde a xungbe ra, kaamɛ nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kɔnɔ beemanun na birin xa raba, e fama nɛ wo suxude, e wo ɲaxankata. E wo sama nɛ salide kuntigie bɛlɛxɛ, e man wo sama nɛ geeli. E wo xaninma nɛ mangɛ nun gominae yire n xili xa fe ra. ¹³ Kɔnɔ na birin kui, wo findima n ma seedee nan na. ¹⁴ Wo naxa kɔntɔfili wo yɛtɛ xunmafalafe ra, ¹⁵ barima n masenyi nun xaxilimaya fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo ra, e naxa nɔ wo matandide. ¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo baribooree, nun wo dɛfanbooree, e fama nɛ wo yanfade, e wo sa mixie bɛlɛxɛ. Nee tan mixi ndee faxama nɛ wo ya ma. ¹⁷ Birin fama nɛ wo xɔnde n tan ma fe ra, ¹⁸ kɔnɔ wo ratangama nɛ. Hali wo xunsɛxɛ keren, a mu lɔɛma. ¹⁹ Wo xa tunnabɛxiya kui, wo kisima nɛ.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, sɔɔri gali bara a rabilin, wo xa a kolon nɛ a a xa kasarɛ bara makɔrɛ. ²¹ Na tɛmui, mixi naxee na Yudaya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e naxa so taa kui, ²² barima na lɔxɔɛɛ findima gbɛɲɔxɔ waxati nan na, alako naxan sɛbɛxi Kitaabui kui a birin xa kamali. ²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginɛɛ nun dingɛɛ bɛ! Barima tɔɔrɛ gboma nɛ bɔxi ma, Ala xa xɔnɛ makɛnɛnma yi ɲama xili ma. ²⁴ Ndee faxama nɛ santidɛgɛma ra, ndee xaninma

nε, e sa findi konyie ra ɲamanε birin kui. Si gbεtεε fama nε Darisalamu maboronde, han e xa waxati kamalima tεmui naxε.»

Isa xa gbilenyi nun xɔrε bili xa taali

(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)

²⁵ «Na tεmui, tɔnxumae minima nε soqe, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma nε, e kɔntɔfili baa wundu xui nun a mɔrɔnyie xa fe ra. ²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade bɔxi ma, e birama nε gaaxui saabui ra, barima koore fama nε imaxade. ²⁷ Na tεmui, Adama xa Di toma nε fa ra nuxui kui, sεnbε nun nɔrε ra. ²⁸ Na fee na raba fɔɔ, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makɔrε.»

²⁹ Isa naxa taali wɔyenyi masen e bε, «Wo xɔrε bili mato, a tan nun wuri bili birin. ³⁰ Wo na a to, e bara e burεxε nεεnε ramini, wo a kolonma ɲεmε tεmui ɲan bara makɔrε. ³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki nε. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa mangεya niini bara makɔrε. ³² N xa nɔndi fala wo bε, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³³ Koore nun bɔxi dangima nε, kɔnɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

³⁴ «Kɔnɔ wo mεεni wo yeτε ma! Wo naxa yanfa xurutareɲa nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi dunijɲεigiri xa kɔntɔfili ma, alako na lɔxɔε naxa fa wo tεrεnna, ³⁵ alɔ gantanyi xɔni suxuma ki naxε. Barima na lɔxɔε tan fama dunijɲa mixi birin lide. ³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi nε tεmui birin alako wo xa sεnbε sɔtɔ, wo xa nɔ ratangade fe birin ma naxee fama a lide, wo man xa nɔ tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima hɔrɔmɔbanxi kui yanyi ra, a nu sa kɔε radangi Oliwi geya fari. ³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xɔn ma, e xa sa a xui ramε hɔrɔmɔbanxi kui.

22

Yudasi nun kuntigie xa lanyi

(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)

¹ Taami Lεbinitare Sali naxa makɔrε, naxan man xili falama Sayamalekε Dangi Sali. ² Sεrεxεdubε kuntigie nun sεriyε karamɔxɔε nu na fεεrε fenfe e xa Isa suxu, e xa a faha, kɔnɔ e nu gaaxuxi ɲama nan ya ra.

³ Na tεmui Sentanε naxa bira Isa fɔxirabire Yudasi Isikariyoti fɔxɔ ra, naxan nu na Isa xa xεεra fu nun firinyie ya ma. ⁴ A tan Yudasi naxa siga sεrεxεdubε kuntigie nun kɔsibili mangεe xɔn, e naxa wɔyεn, a sa nɔma Isa sade e bεlεxε ki naxε. ⁵ E fan naxa ɲεlεxin ki fanyi ra, e kɔbiri laayidi tongo a bε. ⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e bεlεxε tεmui naxε ɲama xanbi.

Sayamalekε Dangi Sali

(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)

⁷ Taami Lεbinitare Sali naxa a li, yeχεε lanma faxama lɔxɔ naxε Sayamalekε Dangi Sali xa fe ra. ⁸ Isa naxa Piyεri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamalekε Dangi Sali yire rafala won bε, alako won birin xa Sayamalekε Dangi Sali donyi don.» ⁹ E naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?» ¹⁰ A naxa a masen e bε, «Wo nu so taa kui, wo nun xεmε nde naralanma, ye fεɲε dɔxɔxi a xun ma. Wo xa bira a fɔxɔ ra han a sa soma banxi naxan kui. ¹¹ Wo xa a fala na banxi kanyi bε, «Karamɔxɔ wama a kolonfe a nɔma Sayamalekε Dangi Sali donyi donde dεnnaxε, a tan nun a fɔxirabireε.» ¹² A fama banxi kui xungbe masende wo bε koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamalekε Dangi Sali donyi rafala mεnni.» ¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alɔ Isa a masen e bε ki naxε. E naxa Sayamalekε Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa sεrεxε tɔnxuma

(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25)

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dεge e nun a xa xεεra fu nun firinyie. ¹⁵ A naxa a masen e bε, «Kabi tεmui dangixi, a xɔli n ma ki fanyi won xa yi Sayamalekε Dangi

Sali donyi don yire keren beenun n xa η xankate soto. ¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donma soton fo a kamali Ala xonyi ariyanna.» ¹⁷ A to tonbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tonbili tongo, wo birin xa a min. ¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabirɛɛ yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.» ²⁰ Na moli man na, e to ge e degede, Isa naxa tonbili fan tongo, a a masen, «N wuli nan ya, saatɛ nɛɛɛ wuli naxan baxi mixi gbegbe be. ²¹ Kono n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra. ²² Adama xa Di sigama alo Ala a ragirixi ki naxe, kono gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.» ²³ E fan naxa so e bore maxorinfe, «Nde noma na moli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa foxirabirɛɛ ya ma

(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

²⁴ Wonyeni naxa mini Isa foxirabirɛɛ tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ²⁵ Isa naxa a masen e be, «Namanɛ mangɛɛ mixie yamarima a xoxoxo ra. E tan naxee e senbe raminima mixie ma, e fe fanyi rabae xili nan natema e yete xun. ²⁶ Kono wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alo wo birin xunya. Yarerati man xa lu alo birin ma walike. ²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a degede, na nan tide gbo, kono n tan na wo ya ma alo mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n foxirabirɛɛ ra naxee mu nu keli n xun n ma toore kui. ²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alo n Baba Ala a fixi n ma ki naxe. ³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xonyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma, wo Isirayila bonsoe fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon, a kolon Sentanɛ bara Ala maxorin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alo maale ifema ki naxe. ³² Kono n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimaniya.» ³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!» ³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne doko saxan, a i mu n kolon.»

Isa a foxirabirɛɛ rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a foxirabirɛɛ be, «N to wo xee kobiri, gbɔnfɔɛ, nun sankiri mu wo xun, wo tooro ne?» E naxa a yaabi, «Ade.» ³⁶ A man naxa a masen e be, «Kono yakosi tan, xa kobiri nun gbɔnfɔɛ na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara, ³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, «A η xankate nan soto ma fe kobi rabae ya ma.» Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.» ³⁸ A foxirabirɛɛ naxa a masen, «Marigi, a mato, santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma alo a nu darixi a ra ki naxe, a foxirabirɛɛ fan naxa a mati. ⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.» ⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi, ⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi η xankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so. ⁴⁴ Isa bɔne to nu η xankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilɛnfure naxa silon boxi alo wuli. ⁴⁵ A to keli Ala maxandide, a naxa gbilen a foxirabirɛɛ yire, a naxa e li e na

xife nimise xa fe ra. ⁴⁶ A naxa e maxorin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

⁴⁷ Isa jnan mu nu gexi woyende, mixi gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu. ⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudasi, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?» ⁴⁹ Naxee nu na Isa foxo ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxorin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?» ⁵⁰ A foxirabire nde naxa serexedube kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon. ⁵¹ Kono Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa woyen serexedube kuntigie, hocomolingira kosibili mangee, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na? ⁵³ Loxo yo loxo n nu na wo ya ma hocomobanxi kui, wo mu n suxu. Kono yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi noe kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:57-58,69-75, Maraki 14:53-54,66-72, Yaya 18:12-18,25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kuntigie xunyi xonyi. Piyeri fan naxa bira e foxo ra, kono a mu nu a makorema a gbe ra. ⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tande, e birin doxo menni, serexedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu doxoxi e ya ma. ⁵⁶ Konyi ginde nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.» ⁵⁷ Kono Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feo!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!» ⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxoroxo, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.» ⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A jnan mu nu gexi woyende, konkore naxa a rate keren na. ⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Beemanun konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma doxo saxon.» ⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xoroxoe ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifii kiitisae ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasoto, e naxa a bonbo. ⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Namijonmeja raba! A fala ba, naxan i bonboxi!» ⁶⁵ E man naxa konbi moli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifii xa forie, serexedube kuntigie, nun seriyee karamoxoe naxa Sanederen malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra, ⁶⁷ e naxa a maxorin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra. ⁶⁸ Xa n maxorinyi ti, wo mu n yaabima. ⁶⁹ Kono keli yi waxati ma, Adama xa Di doxoma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.» ⁷⁰ E birin naxa fa a maxorin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.» ⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbete ma soton? Won bara a tan yete yati woyen xui me.»

23

Yuwifii Isa xaninfe Pilati xon

(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

¹ Na temui jnama birin naxa keli, e Isa xanin mange Pilati xon. ² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa jnama ramurutafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Roma mange xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mange nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangε ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ⁴ Pilati naxa fa a fala sεrεxεdubε kuntigie nun ɲama bε, «N mu fe kobi yo toxi yi xεmε xa fe.» ⁵ Kɔnɔ ɲama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya bɔxi birin ma, kelifε Galile bɔxi ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili mε, a naxa maxɔrinyi ti xa Isa Galileka nan a ra. ⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mangε Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xɔn

⁸ Herode naxa sεεwa Isa tofe ra, barima kafi tεmui xɔnkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe mε, a xɔli nu a ma Isa xa tɔnxuma makaabaxi nde raba a ya xɔri. ⁹ Na kui, Herode naxa maxɔrinyi gbege ti Isa ma, kɔnɔ Isa mu yaabi keren fi. ¹⁰ Sεrεxεdubε kuntigie nun sεriyε karamɔxɔe nu tixi naa, e nu Isa kalamu a ɲaaxi ra. ¹¹ Herode nun a xa sɔɔrie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayele se ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma. ¹² Singe, Pilati nun Herode dε mu nu fan, kɔnɔ na lɔxɔε booreɲa naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa sεrεxεdubε kuntigie, mangεe, nun ɲama malan, ¹⁴ a a masen e bε, «Wo bara fa yi xεmε ra n xɔn a kalamufe ra a a na mixie bɔɲε ratefe. Muxu bara dε masara wo ya xɔri, kɔnɔ n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma. ¹⁵ Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xεmε mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma. ¹⁶⁻¹⁷ Na kui, n yaamari fima nε a xa bɔnbɔ, n fa a rabεɲin.»

¹⁸ Kɔnɔ birin naxa sɔnxɔε rate, e a fala, «Yi xεmε faxa! Barabasi rabεɲin muxu bε.» ¹⁹ Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. ɲaxasi to bira taa kui, a naxa faxε ti.

²⁰ Pilati to nu wama Isa rabεɲinfe, a man naxa wɔyεn ɲama bε, ²¹ kɔnɔ e nu sɔnxɔfe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!» ²² Pilati man naxa wɔyεn e bε a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi? N mu sese rakɔrɔsixi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima nε a xa bɔnbɔ, n fa a rabεɲin.»

²³ Kɔnɔ ɲama nu sɔnxɔε ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa nɔ mangε ra. ²⁴ Pilati naxa natε tongo, e waxɔnfe xa raba. ²⁵ A naxa Barabasi rabεɲin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxε tife ma, a fa Isa sa ɲama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42, Yaya 19:16-30)

²⁶ E to nu Isa xaninfe, e naxa Simɔn Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa bε a xanbi ra.

²⁷ ɲama gbege nu biraxi Isa fɔxɔ ra. Ginε ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbege ra. ²⁸ Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e bε, «Darisalamu di ginεe, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yεtε nun wo xa die nan ma fe ra, ²⁹ barima waxati fafe, mixie a falama nε, «Sεεwε na dibaritaree bε, naxee mu xijε fi diyɔrε ma.»»

³⁰ «E man fama nε a falade geyae bε, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie bε, «Wo muxu makoto, muxu xa ragata!»»

³¹ «Xa yi fe mɔɔli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

³² E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa. ³³ E to yire nde li, dεnnaxε xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geelimani firin fan mabanban, e keren ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa kɔɔla ma.

³⁴ Isa naxa a masen, «N Baba, dijε yi mixie ma, barima e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sɔtɔma.

³⁵ ɲama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu a

fala, «A bara mixi gbɛtɛe rakisi. A xa a yɛtɛ fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

³⁶ Sɔɔrie fan naxa a mayele, e fa, e wɛni muluxunxi ti a bɛ, ³⁷ e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mangɛ nan na, i yɛtɛ rakisi!» ³⁸ Yi sɛbɛli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mangɛ nan ya.»

³⁹ Suute keren naxan nu banbanxi a fɛ ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yɛtɛ rakisi, i muxu fan nakisi!» ⁴⁰ Kɔnɔ a boore suute naxa wɔyɛn a ma, a a maxɔrin, «Won birin to gbaloe nan sɔtɔxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra? ⁴¹ A lanxi tan won firin xa yi fe sɔtɔ, barima a findixi won ma kɛwali kobie sare nan na. Kɔnɔ yi tan mu fefe kobi rabaxi.» ⁴² A to gɛ na falade a boore bɛ, a naxa a fala Isa bɛ, «Isa, i xa ratu n ma i soma i xa mangɛya kui tɛmui naxɛ.» ⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nɔndi fala i bɛ, to yati, i soma nɛ n fɔxɔ ra ariyanna.»

Isa xa faxɛ

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30)

⁴⁴ Yanyi tagi ɲɔndɔn to a li, dimi naxa sin bɔxi birin ma, lɛɛri saxan bun ma. ⁴⁵ Soge naxa ifɔɔɔ. Dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na. ⁴⁶ Na tɛmui Isa man naxa a xui rate sɛnbɛ ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii sa i bɛlɛxɛ.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxan nu na naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala matɔxɔ yi masenyi ra, «Nɔndi na a ra yati, tinxintɔɛ nan nu yi xɛmɛ ra!» ⁴⁸ Nama naxan birin nu malanxi na faxɛ matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan kui, e bɛlɛxɛ saxi e xunyi. ⁴⁹ Kɔnɔ Isa kolonmae birin nun ginɛ naxee bira a fɔxɔ ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

Isa xa maragatɛ

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42)

⁵⁰ Xɛmɛ fanyi tinxintɔɛ nde nu na, naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra, ⁵¹ kɔnɔ a tan mu tin a boore kiitisaɛ xa natɛ kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu kelixi Arimate nɛ, Yudaya bɔxi ma. A nu na Ala xa mangɛya niini mamɛfe. ⁵² A tan yi xɛmɛ naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma. ⁵³ Na tɛmui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn na, a naxa a kasange, a a bɛlɛ gaburi, naxan nu gexi gɛmɛ kui, fure yo mu nu ragata dɛnnaxɛ. ⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu lɔxɔɛ nan ya ra.

⁵⁵ Ginɛ naxee nu bara bira Isa fɔxɔ ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxɛ. ⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri ɲɔxunmɛ nun labundɛ rafalade. Malabu lɔxɔɛ e naxa e malabu, alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ.

24

Isa xa marakeli faxɛ ma

(Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20)

¹ Sande lɔxɔɛ subaxɛ ma, ginɛ naxa kurun siga ra gaburi yire, e labundɛ ture xanin, e nu bara naxan nafala. ² Kɔnɔ e naxa a li, gɛmɛ naxan nu dɔxɔxi gaburi dɛ ma, a nu bara ba naa. ³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to. ⁴ E kɔntɔfilixi to nu tixi, xɛmɛ firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma. ⁵ Ginɛ naxa gaaxu, e e xun sin bɔxi. Na xɛmɛ firin naxa a fala e bɛ, «Munfe ra wo mixi ɲɲɲɛ fenma faxamixie ya ma? ⁶ Isa mu na be, a bara keli faxɛ ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo bɛ Galile. ⁷ A a masen nɛ, a fo Adama xa Di xa sa yunubitɔɛe bɛlɛxɛ, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxɛ ma a xi saxan nde ma.» ⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa wɔyɛnyie ma.

⁹ E to gbilen kelifɛ gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa fɔxirabirɛ fu nu kerenyie bɛ, a nun a fɔxirabirɛ boore birin bɛ. ¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki nga Mariyama, a nun ginɛ gbɛtɛe naxee nu na e fɔxɔ ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xɛɛrae bɛ. ¹¹ Kɔnɔ nee mu la e ra, barima na masenyi naxa lu e bɛ alɔ daxu wɔyɛnyi. ¹² Kɔnɔ Piyɛri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kɔnɔ

a mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gbilen a xɔnyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

*Isa nun a fɔxirabirɛ firinyi ndee
(Maraki 16:12-14)*

¹³ Na lɔxɔɛ kerenyi, Isa fɔxirabirɛ mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilomɛtiri fu nun keren ɲɔndɔn. ¹⁴ E nu na wɔyɛnfe e bore bɛ yi fe birin ma naxee nu bara raba. ¹⁵ E nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira keren xɔn, ¹⁶ kɔnɔ e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na munse falafe kira xɔn?» Na maxɔrinyi ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi. ¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?» ¹⁹ Isa naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» E naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ fe naxan Isa Nasarɛtika lixi. E naxa a fala a bɛ, «Namijɔnmɛ xungbe nan nu a ra a kɛwali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala nun ɲama bɛ. ²⁰ Sɛrɛxɛdubɛ kungtie nun muxu xa mangɛɛ bara a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a makiiti faxɛ kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma. ²¹ Kɔnɔ muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xɔrɛyade. Sa na birin xun ma, a xa faxɛ xi saxan nde nan to, ²² kɔnɔ ginɛ ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dɛntɛgɛ ra. E to kurun siga ra gaburi yire, ²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu bɛ, a malekɛ ndee nan mini e ma, e a fala e bɛ a Isa ɲɲɛ na a ra. ²⁴ Mixi gbɛtɛɛ muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin li alɔ ginɛɛ a masenxi ki naxɛ, kɔnɔ e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «Ee, wo xaxili xɔrɔxɔ! Namijɔnmɛ naxan birin masenxi, wo bɔɲɛ mu lama a ra mafuren! ²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na tɔɔrɛ sɔtɔ, a fa so a xa nɔrɛ kui?» ²⁷ A naxa fa a fɔlɔ Annabi Munsa ma, dɔxɔ namijɔnmɛ birin na, a Kitaabuie yire birin fasari e bɛ, a tan yɛtɛ xa fe masenxi dɛnnaxɛ.

²⁸ E to makɔrɛ na taa lanma ra e nu sigafe dɛnnaxɛ, Isa naxa lu alɔ a nu wama dangife nɛ, ²⁹ kɔnɔ e naxa a mayandi, e a fala a bɛ, «Lu muxu xɔnyi nɛ. Nunmare na a ra yi ki, kɔɛ ɲan bara so.» Na kui, a naxa so e xɔnyi a xa lu naa. ³⁰ E birin to dɔxɔ e dɛgedɛ, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma. ³¹ A naxa makɛnɛn e xaxili bɛ keren na, e a kolon a Isa na a ra, kɔnɔ a man naxa lɔɛ e ma yen! ³² E naxa a fala e bore bɛ, «A to nu Kitaabuie kui fasarima won bɛ kira xɔn, a mu nu luxi xɛ alɔ a tɛ nan xuruxi won bɔɲɛ kui?»

³³ E naxa keli keren na, e gbilen Darisalamu. E naxa sa Isa fɔxirabirɛ fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fɔxɔ ra, e birin malanxi yire keren. ³⁴ Nee naxa a fala e bɛ, «Marigi bara keli faxɛ ma yati! A bara mini Simɔn ma!» ³⁵ E fan naxa dɛntɛgɛ sa nee bɛ fe birin ma naxee dangixi kira xɔn, a nun Isa makɛnɛn e bɛ ki naxɛ a to taami igira.

*Isa nun a fɔxirabirɛ fu nun kerenyi
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)*

³⁶ E to nu wɔyɛnfe na fe birin ma, Isa yɛtɛ naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa e xɛɛbu, «Ala xa wo bɔɲɛ sa.» ³⁷ E bɔɲɛ naxa mini, e gaaxu, barima e nu a maɲɔxunxi tubari nan na. ³⁸ Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Munfe ra wo kɔntɔfilixi, wo bɔɲɛ man siikɛxi? ³⁹ Wo n bɛlɛxɛɛ nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xɔri mu na tubari bɛ, alɔ wo naxan toma n ma yi ki.» ⁴⁰ A to na fala e bɛ, a naxa a bɛlɛxɛɛ nun a sanyie masen e bɛ, ⁴¹ kɔnɔ na fe sɛɛwɛ nun kaabɛ nu gbo e bɛ. E to mu nu gɛxi lade a ra, Isa naxa e maxɔrin, «Donse na wo yi ra be?» ⁴² E to yɛxɛ ganxi nde so a yi, ⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xɔri.

*Isa tefe koore
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)*

⁴⁴ Na tɛmui, a naxa a masen e bɛ, «N nu na wo tagi tɛmui naxɛ, n yi fe birin masen nɛ wo bɛ. N a masen nɛ wo bɛ, fa fala naxan birin sɛbɛxi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa sɛriyɛ kui, a nun namijɔnmɛ xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali nɛ.» ⁴⁵ Na tɛmui, a naxa e xaxili rabi alako e xa Kitaabuie fahaamu. ⁴⁶ A naxa a masen e bɛ, «A sɛbɛxi nɛ, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔrɔ, fo a man xa keli faxɛ ma

a xi saxan nde. ⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi nε tuubi fe nun yunubi xafarife ra, fɔlɔfe Darisalamu ma. ⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedee ra. ⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasanbama nε wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han sɛnbε xa keli koore gorofe wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A naxa a bɛlɛxɛ ite, a duba e bɛ. ⁵¹ A nu dubama e bɛ tɛmɔi naxɛ, a naxa keli e xun, a rate koore. ⁵² E to gɛ a suyidide, e naxa gbilen Darisalamu sɛɛwɛ xungbe kui. ⁵³ E nu na hɔrɔmɔbanxi kui tɛmɔi birin Ala tantude.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan sɛbɛ, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jɛrɛ ki, nun a faxa ki masenma won bɛ. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛ, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔnɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati nani na.

Annabi Yaya a masenma dunija birin bɛ a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama bɛ, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siikɛ Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi sɛrɛxɛ xungbe nan na naxan dunija xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi, a wama Isa tide nan masenfe won bɛ. A tali wɔyɛnyi gbegbe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi nɛ alɔ «xurusee dɛmadonyi» danxaniyatɔɛɛ bɛ. A Isa misaalima «naadɛ» nun «kira» ra. Isa luxi alɔ «ye» nun «baloe» mixie bɛ. Isa munafanyi gbo adama bɛ.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bɔjɛ kui. Amina.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi

Ala Xui findife ibunadama ra

¹ A fɔlɔ fɔlɛ, Ala Xui nu na,

Ala Xui nu na e nun Ala,

Ala Xui nu findixi Ala yɛtɛ kan nan na.

² Kabi a fɔlɛ, Ala nun a Xui nan nu a ra.

³ Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra, sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.

⁴ Marakisi sɔtɔma a tan nan na, kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie bɛ.

⁵ Na naiyalanyi yanbama dimi kui, dimi fan mu tin a ra.

⁶ Ala naxa xɛmɛ nde xɛɛ, naxan nu xili Yaya.

⁷ Seede nan nu a ra, naxan fa seedejɔxɔya bade na naiyalanyi xa fe ra, alako birin xa danxaniya a saabui ra.

⁸ A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra, kɔnɔ a tan fa nɛ a xa seede ba na naiyalanyi xa fe ra.

⁹ Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi yati na a ra, naxan fama dunija ma, a xa adamadie birin iyalan.

¹⁰ Ala Xui naxa sabati dunija ma.

Dunija daa a tan nan saabui ra, kɔnɔ dunija tondi nɛ a kolonde.

¹¹ A fa nɛ a xɔnyi,

kɔnɔ a xa mixie mu a rasɛnɛ.

¹² Kɔnɔ naxan tan birin a rasɛnɛ, e danxaniya a ma,

a naxa nƆƎ fi nee tan ma, e xa findi Ala xa die ra.

¹³ Na mu keli e bƆnsƆƎ xa ma,
xa na mu fate bƎndƎ waxƆnyi ma,
xa na mu mixi nde waxƆnyi ma.

Ala yƎtƎ nan a niya e xa bari a nƎƎnƎ ra, e findi a xa die ra.

¹⁴ Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.

Muxu bara a xa nƆrƎ to,
a Baba nƆrƎ naxan fixi a xa Di kerenyi ma,
hinnƎnteya nun nƆndi kamalixi naxan yi.

¹⁵ Yaya naxa a xui ite, a seedeƦƆxƆya ba a xa fe ma,
«N yi nan ma fe masen wo bƎ, n to a fala,
«Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n bƎ,
barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»»

¹⁶ Won birin bara hinnƎ sƆtƆ a saabui ra.
A xa hinnƎ bara gbo yƎ won yi ra.

¹⁷ Ala sƎriyƎ Kitaabui fi won ma Annabi Munsa nan saabui ra.
A xa hinnƎ nun nƆndi tan faxi won ma
a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

¹⁸ Adama yo mu na naxan bara Ala to,
kƆnƆ Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba Ala fƎ ma,
a tan bara a masen.

*Annabi Yaya xa seedeƦƆxƆya
(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)*

¹⁹ Yaya xa seedeƦƆxƆya nan ya. Darisalamu Yuwifii kuntigie naxa sƎrƎxƎdubƎe nun Lewi di ndee xƎƎ Yaya xƆn ma, e xa a maxƆrin, «Nde i tan na?» ²⁰ Yaya mu tondi e yaabide, a naxa a masen e bƎ a fiixƎ ra, «Ala xa Mixi Sugandixi mu n tan xa ra.» ²¹ E man naxa a maxƆrin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxƆrin, «NamijƆnmƎ nan i ra muxu naxan mamƎfe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.» ²² Na kui, e naxa gbilen a maxƆrin na, «Nde i ra? I i yƎtƎ maƦƆxunxi nde ra? A yaba muxu bƎ, muxu xa sa dƎntƎgƎ sa muxu xƎƎmae bƎ.»

²³ Yaya naxa a masen e bƎ alƆ a sƎbƎxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxƎ, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, «Wo kira matinxin Marigi bƎ!»»

²⁴ FarisƎni nde naxee nu bara xƎƎ Yaya xƆn, ²⁵ e naxa a maxƆrin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namijƆnmƎ ra muxu naxan mamƎfe, i fa mixie xunxama ye xƆƆra munfe ra?» ²⁶ Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xƆƆra, kƆnƆ mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon. ²⁷ Na nan fama n xanbi ra. Na binyƎ mu na n tan yi ra, n Ʀan xa a xa sankiri luuti yati fulun.» ²⁸ Na fe birin dangi Betani nƎ, YurudƎn xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xƆƆra dƎnnaxƎ.

*Isa nan na Ala xa sƎrƎxƎ ra
(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)*

²⁹ Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa sƎrƎxƎ nan yi ki, dunijƦa xa yunubi xafarima naxan na. ³⁰ N nu yi nan ma fe masenfe wo bƎ n to a fala, n naxƎ, «XƎmƎ naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n bƎ, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.» ³¹ N tan yati mu nu na kanyi kolon, kƆnƆ n fa mixie xunxade ye xƆƆra nƎ alako a tan xa makƎnƎn Isirayilakae bƎ.»

³² Yaya naxa seedeƦƆxƆya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili SƎniyƎnxi to goro ra kelife koore ma alƆ ganbƎ, a dƆxƆ a ma. ³³ N tan yati mu nu a kolon, kƆnƆ Ala naxan n xƎƎ mixie xunxade ye xƆƆra, a nu bara a masen n bƎ, «I n Xaxili SƎniyƎnxi toma goro ra

naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili SEniyEnxi ragoroma mixie ma.»³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa fɔxirabirɛ singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a fɔxirabirɛ mixi firin. ³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa sɛrɛxɛ nan yi ki!»³⁷ A fɔxirabirɛ firinyie to a xui mɛ, e naxa bira Isa fɔxɔ ra. ³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a fɔxɔ ra, a naxa e maxɔrin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamɔxɔ». ³⁹ A naxa a fala e bɛ, «Wɔn xɛɛ, wo xa sa na kolon.» Nunmare tɛmui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fɛ ma.

⁴⁰ Simɔn Piyɛri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi mɛ, e fa bira Isa fɔxɔ ra. ⁴¹ A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a bɛ, «Muxu bara Al Masiihu to!» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi.»⁴² Andire naxa Piyɛri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a bɛ, «Yunusa xa di Simɔn nan i ra, kɔnɔ i xili fama falade Kefasi, na nan na ki <Piyɛri,> naxan wama a falafe <fanye.»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa natɛ tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.»⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyɛri birin findi Betesayidakae nan na. ⁴⁵ Filipu naxa siga Natanayɛli yire, a a fala a bɛ, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namijɔnmɛɛ xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasarɛtika nan a ra, Yusufu xa di!»⁴⁶ Natanayɛli naxa a maxɔrin, «Fe fanyi nde nɔma minide Nasarɛti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yɛtɛ yati xa a to.»⁴⁷ Isa to Natanayɛli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan bɔɲɛ ma!»⁴⁸ Natanayɛli naxa a maxɔrin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xɔrɛ bili bun ma, n tan i to nɛ.»⁴⁹ Natanayɛli naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mangɛ nan i ra!»⁵⁰ Isa naxa a fala a bɛ, «N to a falaxi, a n i to nɛ xɔrɛ bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbɛtɛɛ toma nɛ naxee dangi na ra.»⁵¹ A man naxa a masen a bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, wo fama nɛ koore tode, a rabixi, Ala xa malekɛɛ nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

2

Futixiri xulunyi

¹ Na xi saxan nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile bɔxi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma. ² Isa fan nu xilixi naa, a nun a fɔxirabirɛɛ. ³ Wɛni to ɲɔn, Isa nga naxa a fala a bɛ, «Wɛni bara ɲɔn yi mixie yi ra.»⁴ Isa naxa a maxɔrin, «N nga, i wama munse xɔn ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.»⁵ A nga naxa a fala banxi konyie bɛ, «A na naxan yo fala wo bɛ, wo a raba.»

⁶ Fɛɲɛ senni gɛmɛ daaxi nu na mɛnni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yɛtɛ rasEniyEnma naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri kɛmɛ mɔxɔɲɛn nu nɔma sade fɛɲɛ keren kui. ⁷ Isa naxa a fala konyie bɛ, «Wo yi fɛɲɛ rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu. ⁸ A man naxa a fala e bɛ, «Yakɔsi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xɔn ma.» E naxa na fan naba. ⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi wɛni ra, a mu nu a kelide kolon, kɔnɔ konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginɛfenyi xili,¹⁰ a a fala a bɛ, «Xulun kanyi birin wɛni fanyi nan singe ramini, mixie na siisi, e fa wɛni gbɛtɛ ramini. Kɔnɔ i tan bara wɛni fanyi ragata han yi tɛmui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tɔnxuma singe ra. A a raba Kaana nɛ, Galile bɔxi ma. Na fe kui, a a xa nɔrɛ nan makɛnɛn, a fɔxirabirɛɛ naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kapɛrɛnamu, a nun a nga, a xunyaɛ, nun a fɔxirabirɛɛ. E naxa sa xi ndee radangi naa.

Isa yulɛ kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(*Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17, Luki 19:45-46*)

¹³ Yuwifie xa Sayamalekɛ Dangi Sali to makɔrɛ, Isa naxa te Darisalamu. ¹⁴ A naxa sa li, ninge, yɛxɛɛ, nun ganbɛ matie nu na hɔrɔmɔbanxi yire, kɔbiri masarɛɛ fan nu

dɔxɔxi naa. ¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulɛ birin kerɩ hɔrɔmɔbanxi kui, a nun e xa ningee nun yɛxɛɛe. A naxa kɔbiri masarɛe xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa teebilie rabira. ¹⁶ A naxa a fala ganbɛ matie fan bɛ, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!» ¹⁷ A fɔxirabirɛe naxa ratu na Kitaabui sɛbɛli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo yɛ n bɔɔɛ kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifɩ kuntigie naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenma muxu bɛ a a lan i xa yi mɔɔli raba?» ¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔmɔbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.» ²⁰ Yuwifɩ kuntigie naxa a fala, «Yi hɔrɔmɔbanxi naxan tixi ɔɛ tongo naani nun senni bun ma, i tan na rakelima nɛ xi saxan bun ma?» ²¹ Kɔnɔ Isa to hɔrɔmɔbanxi xa fe fala, taali wɔyɛnyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe. ²² A to keli faxɛ ma, a fɔxirabirɛe naxa ratu a xa wɔyɛnyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbegebe naxa danxaniya a ma e to tɔnxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama. ²⁴ Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon. ²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a bɛ, barima a tan nu adamadi bɔɔɛ kolon.

3

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

¹ Yuwifɩ kuntigi nde nu na Farisɛnie ya ma, naxan xili Nikodemu. ² A naxa siga Isa xɔn ma kɔɛ ra, a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon karamɔxɔ nan i ra Ala naxan xɛɛxi. I tɔnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

³ Isa naxa a masen a bɛ, «N xa nɔndi yati fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ ra, a mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini bun ma.» ⁴ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Mixi mɔxi nɔma gbilende a nga tɛɛgɛ, a man gbilen bari ra?» ⁵ Isa naxa a yaabi, «A nɔndi i ma n xa a fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ ra, ye nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, a mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini bun ma.»

⁶ «Fate bɛndɛ nan mixi fate bɛndɛ barima. Kɔnɔ mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan saabui ra. ⁷ N to a falaxi i bɛ a fo wo xa bari a nɛɛnɛ ra, na naxa i tɛɛnna. ⁸ Foye minima a na wa minife dɛdɛ biri ra. I a xui nan mɛma, kɔnɔ i mu a kelide kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a nɛɛnɛ ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, a luma na ki nɛ.»

⁹ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Na rabama di?» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamɔxɔ xungbe ra, i mu na kolon? ¹¹ N xa nɔndi yati fala i bɛ, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, kɔnɔ wo bara tondi muxu xa seedeɔxɔya ra. ¹² Xa wo mu la n xui ra, n to yi duniɔna fee falafe wo bɛ, xa n sa ariyanna fee nan fala wo bɛ, wo lama a ra di? ¹³ Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

¹⁴ «Annabi Munsa to nu na gbengberenyi ma, a naxa bɔximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kɔn na na ki nɛ, ¹⁵ alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi sɔtɔ naxan mu ɔɔnma abadan. ¹⁶ Ala duniɔna xanu nɛ han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa lɔɛ, a xa kisi nɛ abadan. ¹⁷ Ala mu a xa Di xɛɛ duniɔna xa ratɔnde, a a xɛɛ nɛ a xa fa duniɔna rakisi. ¹⁸ Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu kanama na kanyi ra, kɔnɔ naxan yo mu danxaniya a ma, kiiti ɔan bara gɛ kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma. ¹⁹ Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa duniɔna, kɔnɔ dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kɛwali mu fan. ²⁰ Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kɛnɛ ma. ²¹ Kɔnɔ naxan yo ɔɛɛma Ala xa nɔndi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxɔnfe e naxan nabafe, na xa sa kɛnɛ ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

²² Na xanbi, Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa keli Darisalamu e so Yudaya bɔxi ma. Isa naxa waxati nde raba mɛnni a nun a fɔxirabirɛɛ, e nu mixie xunxama ye xɔɔra. ²³ Yaya fan nu mixie xunxama ye xɔɔra Enon nɛ, Salimon fɛ ma, barima ye gbegebe nu na naa. Mixie nu sigama a xɔn, a tan nu e xunxa ye xɔɔra. ²⁴ A a lixi na tɛmui, a mu nu saxi geeli sinden.

²⁵ Lɔxɔ nde, wɔyɛnyi naxa mini Yaya fɔxirabirɛɛ nun Yuwifii nde tagi marasɛniyɛnyi xa fe ra. ²⁶ E naxa siga Yaya yire, e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, wo nun xɛmɛ naxan nu a ra Yurudɛn naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xɔɔra. Birin na sigafe a yire.» ²⁷ Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sɔtɔma, fo Ala na naxan fi a ma. ²⁸ Wo tan yati bara findi n ma seede ra, a n a masen nɛ, «N tan xa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xɛɛxi a ya ra nɛ.» ²⁹ Xɛmɛ naxan ginɛ fenxi, a tan nan findima ginɛ kanyi ra. A defanboore tan luma a fɛ ma nɛ, a a tuli mati a ra jɛlɛxinyi kui. N tan luma na ki nɛ Isa bɛ. N ma sɛɛwɛ bara kamali. ³⁰ Fo Isa xa fe xa ite nɛ, n gbe xa igoro.»

³¹ «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunijɔa ma, dunijɔa mixi nan a ra naxan wɔyɛnma a dunijɔa ki ma, kɔnɔ naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na. ³² A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan mɛ, kɔnɔ mixi yo mu lama a xa seedeɔxɔya ra. ³³ Mixi naxan lama na seedeɔxɔya ra, a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama. ³⁴ Ala xa Xɛɛra Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ra. ³⁵ Baba Ala a xa Di xanuxi nɛ, a fe birin sa a bɛlɛxɛ. ³⁶ Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi sɔtɔ. Kɔnɔ naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xɔnɛ nan birama a fɔxɔ ra.»

4

Samari ginɛ nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

¹ Isa naxa a kolon a Farisɛnie bara a mɛ, a fɔxirabirɛɛ na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xɔɔra dangi Yaya ra. ² Kɔnɔ a fa li Isa yɛtɛ xa mu nu mixie xunxama ye xɔɔra, a fɔxirabirɛɛ nan nu a rabama. ³ Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gbilen Galile bɔxi ma.

⁴ Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari bɔxi igiri sigafe ra Galile. ⁵ A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dɛnnaxɛ makɔrɛ xɛ ra, Yuwifii benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma. ⁶ Yaxuba xa kɔlɔnyi na mɛnni nɛ. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kɔlɔn dɛ ra. Yanyi tagi nan nu a ra.

⁷ Samari ginɛ nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a bɛ, «N ki ye, n xa a min.» ⁸ A a lixi Isa fɔxirabirɛɛ nu bara siga donse sarade taa kui. ⁹ Ginɛ naxa a fala Isa bɛ, «I tan Yuwifii, n tan Samari ginɛ. I n maxɔrinma ye min daaxi ma munfe ra?» Ginɛ na fala nɛ barima Yuwifii nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi. ¹⁰ Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i bɛ yi ki, «n ki ye ra,» i tan fan a makulama nɛ ye ra nu naxan i rakisima.» ¹¹ Ginɛ naxa a maxɔrin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kɔlɔnyi fan tilin. I fa na kisi ye sɔtɔma minden? ¹² Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi kɔlɔnyi fi muxu ma. A tan yɛtɛ bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa gɔɔrɛ.» ¹³ Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kɔlɔn ye min, ye xɔli man gbilenma a suxu ra. ¹⁴ Kɔnɔ naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xɔli mu a suxuma sɔnɔn. Na ye findima dulonyi nan na a bɔɔrɛ ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.» ¹⁵ Ginɛ naxa a fala a bɛ, «N ba, na ye fi n ma, alako ye xɔli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sɔnɔn.»

¹⁶ Isa naxa a fala a bɛ, «Siga i sa i xa mɔri xili, wo fa be.» ¹⁷ Ginɛ naxa a yaabi, «N mu dɔxɔxi xɛmɛ xɔn.» Isa naxa a fala, «I nɔndi nan falaxi, a i mu dɔxɔxi xɛmɛ xɔn. ¹⁸ I bara dɔxɔ xɛmɛ suuli birin xɔn ma, i man nun xɛmɛ naxan a ra yi tɛmui, futi mu wo tagi. Na tan, i nɔndi nan falaxi.»

¹⁹ Ginɛ naxa a fala Isa bɛ, «Awa, n bara a kolon fa, a namijɔnmɛ nan na i ra. ²⁰ Muxu benbae Ala batu yi geya nan fari, kɔnɔ wo tan Yuwifii a falama a fo Ala xa batu Darisalamu nɛ.» ²¹ Isa naxa a fala a bɛ, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan. ²² Wo tan Samarikae, wo salima,

kɔnɔ wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifie, muxu salima, muxu man Ala kolon, barima Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan na. ²³ Kɔnɔ waxati na fafe, a ɲan bara a li, Baba Ala batulae a batuma a nɔndi ki ma e xaxili fiixe nan na. Baba Ala wama na batula mɔɔlie nan xɔn ma. ²⁴ Ala findixi Xaxili nan na. A batulae lan nɛ e xa a batu e xaxili fiixe nan na a nɔndi ki ma.»

²⁵ Ginɛ naxa a fala a bɛ, «N a kolon a Al Masihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama nɛ won bɛ.» ²⁶ Isa naxa a fala a bɛ, «N tan nan na ra, n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan wɔyɛnfe i bɛ yi ki.»

²⁷ Isa fɔxirabirɛɛ to Isa li, a na wɔyɛnfe na ginɛ ra, e dɛ naxa ixara, kɔnɔ e mu a maxɔrin, «I wama munse xɔn» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Ginɛ naxa a xa fɛɲɛ lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie bɛ, ²⁹ «Wo fa. Wo xa xɛmɛ nde mato naxan bara n ma kɛwali birin fala n bɛ, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?» ³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa fɔxirabirɛɛ nu wɔyɛnfe a bɛ, e a fala, «Karamɔxɔ, i dɛge.»

³² Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.» ³³ A fɔxirabirɛɛ naxa e bore maxɔrin, «Pɛ, mixi nde nan faxi donse ra a xɔn ma ba?» ³⁴ Isa naxa a masen e bɛ, «N tan ma baloe findixi n xɛɛma waxɔnfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so n yi. ³⁵ Wo tan mu a falama xɛ, «Kike naani nan luxi beenun xɛ xabɛ xa a li?» N xa a fala wo bɛ, wo wo ya rasiga, wo xɛɛ mato, e ragbeelixi ki naxɛ. Xɛ xaba tɛmɛui bara a li. ³⁶ Xɛ xabɛ ɲan bara a xa wali sare sɔtɔ fɔlɔ. A xa wali a niyama nɛ mixi xa kisi sɔtɔ abadan. Na kui, naxan xɛ bima nun naxan xɛ xabama, e birin luma sɛɛwɛ keren nɛ. ³⁷ Yi masenyi findixi nɔndi nan na, «Mixi nde xɛ garansanma, gbɛtɛ a xabama.» ³⁸ N tan wo xɛɛxi xɛ xabade nɛ, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbɛtɛɛ nan walixi, kɔnɔ wo tan nan e xa wali rapɔnyi toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbegbe naxa danxaniya Isa ma na ginɛ xa seedeɲɔxɔya xa fe ra, a to a fala, «N bara kɛwali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n bɛ.» ⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xɔnyi. Isa naxa xi firin naba naa. ⁴¹ Mixi gbegbe man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra. ⁴² E naxa a fala na ginɛ bɛ, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa wɔyɛnyi xa fe ra, kɔnɔ yakɔsi muxu tan yetɛ bara a xui mɛ. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunija rakisima nan yati ra.»

Isa xɛmɛ nde xa di rayalanfe

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile, ⁴⁴ barima a tan yati a a masen nɛ a namijɔnmɛ sese yo mu binyama a xɔnyi. ⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasɛnɛ a fanyi ra, barima e fan nu bara Sayamalekɛ Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile bɔxi ma, a ye mafindi wɛni ra dɛnnaxɛ. Mange xa walikɛ xungbe nde nu na naa, naxan xa di nu furaxi Kapɛrɛnamu. ⁴⁷ A to a mɛ a Isa bara fa Galile kelife Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xɛmɛ rayalan naxan nu saxi saya fure ma. ⁴⁸ Isa naxa a fala a bɛ, «Wo tan mu danxaniyama feo, fo wo tɔnxumae nun kaabanakoe to!» ⁴⁹ Mange xa walikɛ naxa a mayandi, «Marigi, talu n xɔnyi beenun n ma di xa faxa!» ⁵⁰ Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walikɛ naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga. ⁵¹ A nu na gbilenfe tɛmɛui naxɛ, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a bɛ, «I xa di bara kisi!» ⁵² A fan naxa e maxɔrin, «A fisa mun tɛmɛui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi ɲɔndɔn.» ⁵³ Na di baba naxa a kolon a xa di yalan fɔlɔ kabi Isa a fala a bɛ tɛmɛui naxɛ, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xɛmɛ nun a xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.

⁵⁴ Na naxa findi Isa xa tɔnxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile nɛ, a to gbilen kelife Yudaya.

¹ Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu. ² Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa naadε xungbe nan fε ma, naxan xili Xurusee Naadε. Leele suuli nan nu na na ye yire. ³⁻⁴ Furema wuyaxi nu saxi na leele bun ma, alɔ dɔnxuie, namatεε, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma. ⁵ Xεmε nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi ɲε tongo saxan nun solomasaxan. ⁶ Isa to nu a kolon a yi xεmε nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxɔrin, «I wama a xɔn i xa yalan?» ⁷ Namatε naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xɔɔra. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbεtε bara goro a xɔɔra.» ⁸ Isa naxa a fala a bε, «Keli, i i xa dagi tongo, i i ɲεrε.» ⁹ A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a ɲεrε.

Na lɔxɔε to nu findixi malabu lɔxɔε nan na, ¹⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala na xεmε rayalanxi bε, «Malabu lɔxɔε nan to, a mu lanma i xa i xa dagi xanin i xun.» ¹¹ Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xεmε naxan n nayalanxi, na nan a fala n bε, «I i xa dagi tongo, i i ɲεrε.»» ¹² E naxa a maxɔrin, «Nde na falaxi i bε?» ¹³ Kɔnɔ xεmε mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara lɔε a ma ɲama ya ma. ¹⁴ Na dangi xanbi, Isa man naxa na xεmε li hɔrɔmɔbanxi, a naxa a fala a bε, «Yakɔsi i bara yalan, kɔnɔ a lanma i xa gbilen yunubi fɔxɔ ra alako fe gbεtε naxa i sɔtɔ naxan dangi na fure singe ra.» ¹⁵ Xεmε naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie bε, a Isa nan a rayalanxi.

¹⁶ Isa to na fe raba malabu lɔxɔε nε, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe. ¹⁷ Isa naxa a fala e bε, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.» ¹⁸ Na tεmui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxa, barima a nu malabu lɔxɔε sεriyε kanama, a man nu a falama a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaamari ma

¹⁹ Na kui, Isa naxa a masen e bε, «N xa nɔndi yati fala wo bε, Ala xa Di mu nɔma fefe rabade a yeτε ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan fɔxi rabama. ²⁰ Barima Baba Ala a xa Di xanuxi nε, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di bε. A ɲan fama fee masende a bε naxee makaaba dangi yee ra, alako wo dε xa ixara. ²¹ Baba Ala mixie rakelima faxε ma ki naxε, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma. ²² Baba Ala ɲan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma, ²³ alako birin xa Ala xa Di binya alɔ e Baba Ala binyama ki naxε. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xεεxi dunijna.»

²⁴ «N xa nɔndi fala wo bε, naxan a tuli matima n na, a fa la n Xεεma ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiiti xɔrɔxɔε sɔtɔma, a bara gε ratangade yahannama ma, a bara kisi sɔtɔ. ²⁵ N xa a fala wo bε a nɔndi ki ma, waxati fafe a lide, a ɲan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mεma nε. Naxee na a xui mε, nee kisima nε. ²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na. ²⁷ A man bara nɔε so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra. ²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mεma nε, ²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sɔtɔma. Kɔnɔ naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sɔtɔma.»

³⁰ «N tan mu nɔma fefe rabade n yeτε ra. N a mεma Baba Ala ra ki naxε, n tan kiiti sama na ki nε. Na kui, n ma kiiti tinxin, barima n mu birama n yeτε waxɔnfe xa fɔxɔ ra, n biraxi n Xεεma nan waxɔnfe fɔxɔ ra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yeτε bε, a mu lanma. ³² Baba Ala nan seede bama n bε. N fan a kolon a tan seedeɲɔxɔya naxan bama n ma fe ra, a findixi nɔndi nan na. ³³ Wo tan yati bara mixie xεε Yaya xɔn, a fan naxa seedeɲɔxɔya ba nɔndi xa fe ra. ³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedeɲɔxɔya ma, kɔnɔ n yi fee masenxi nε wo bε alako wo xa kisi. ³⁵ Yaya nu luxi nε alɔ lanpui radεxεxi naxan yanbama. Wo bara sεεwa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kɔnɔ seedeɲɔxɔya nde na n bε naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedeɲɔxɔya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xεεxi. ³⁷ Baba Ala naxan n xεεxi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui mε, wo mu nu a yatagi to, ³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo bɔɲε

ma, barima wo mu laxi a xa xεεra ra. ³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo jɔxɔ a ma, a wo abadan kisi sɔtɔma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama, ⁴⁰ kɔnɔ wo tondixi fade n ma wo xa kisi sɔtɔ.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matɔxɔε xɔn. ⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo bɔjɛ kui. ⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kɔnɔ wo mu n nasɛnɛxi. Xa mixi gbɛtɛ sa fa a yɛtɛ kan nan xili ra, wo mu tondima na tan nasɛnɛde. ⁴⁴ Wo to wama wo xa matɔxɔε sɔtɔ wo bore ra, kɔnɔ wo mu matɔxɔε fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa danxaniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a maɲɔxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xɔn. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma. ⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama nɛ n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe sɛbɛ. ⁴⁷ Kɔnɔ xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

*Isa donse fife xεmε mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)*

¹ Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa. ² Nama gbege nu biraxi a fɔxɔ ra, barima e nu a xa tɔnxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama furemae bɛ. ³ Isa naxa te geya fari, a sa dɔxɔ naa a nun a fɔxirabirɛ. ⁴ Yuwifie xa Sayamalekɛ Dangi Sali nu bara makɔrɛ.

⁵ Isa to a ya rasiga, a naxa jama gbege to fa ra a yire, a naxa Filipu maxɔrin, «Won sa nɔma taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dɛge?» ⁶ A na fala nɛ alako a xa Filipu mato, barima Isa jnan nu a kolon a fafe naxan nabade. ⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi kεmε firin wali sare nan na, na mu a niyama yi jama mixi birin xa nɔ taami xuntundi sɔtɔde.» ⁸ Isa fɔxirabirɛ Andire, Simɔn Piyɛri xunya, a naxa a fala, ⁹ «Mɛngi taami suuli na yi xεmε dimɛdi yi ra, a nun yɛxɛ firin, kɔnɔ na findixi munse ra yi jama bɛ?» ¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala jama bɛ e xa e magoro.» Nooge xinde gbege to nu na naa, mixie naxa dɔxɔ bɔxi, e xεmε mixi wulu suuli jɔndɔn. ¹¹ Na tɛmui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun jama magoroxi ma, a a raba na ki nɛ yɛxɛ fan na. Birin naxa a sɔtɔ, han e birin naxa wasa. ¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛ bɛ, «Wo donse dɔnxɔε xuntunyie malan, alako sese naxa makana.» ¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse dɔnxɔε xuntunyie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mɛngi taami gundi suuli nan na.

¹⁴ Nama to Isa xa tɔnxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijɔnmɛ naxan mame a xa fa duniɲa ma, a tan nan yati yi ki!» ¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a suxude nɛ e xa a findi mangɛ ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa jɛrɛfe ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa fɔxirabirɛ naxa goro baa dɛ ra, ¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra Kapɛrɛnamu. Dimi nu bara sin, kɔnɔ Isa mu nu gbilen e yire sinden. ¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaajɛ. ¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni jɔndɔn, e naxa Isa to jɛrɛ ra ye fari, a fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu. ²⁰ Kɔnɔ Isa naxa a fala e bɛ, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba jama ra baa dɛ, Isa fɔxirabirɛ kunkui tongo dɛnnaxɛ. E nu a kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a fɔxirabirɛ doro. ²³ Kunkui gbɛtɛ naxee keli Tiberiyasi, nee naxa e li mɛnni, e taami don dɛnnaxɛ, Marigi naxan so e yi a to gɛ Ala tantude. ²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na mɛnni sɔnɔn, a fɔxirabirɛ fan mu na, e fan naxa baki kunkui kui, e giri Kapɛrɛnamu, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, i faxi be mun tɛmui?» ²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nɔndi ki ma n xa a fala wo bɛ, wo mu n fenfe xɛ n to tɔnxuma

makaabaxi raba wo ya xɔri. Wo n fenfe nɛ wo to lugaxi taami ra. ²⁷ Wo naxa wali dunija baloe xa fe ra, naxan bɔrɔma. Wo xa wali baloe nan ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matɔnxuma a xa Mixi Sugandixi ra.» ²⁸ Na kui, jama naxa Isa maxɔrin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kɛwali raba Ala wama naxee xɔn?» ²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kɛwali naxan xɔn, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xɛɛra ma.» ³⁰ E man naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xɔri alako muxu xa la i ra? I fa kɛwali mundun nabama? ³¹ Muxu benbae taami nde don nɛ gbengberenyi ma naxan goro kelife koore ma. A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.» ³² Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa a masen wo bɛ a nɔndi ki ma, Annabi Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma. ³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi dunija ma.»

³⁴ Na kui, e naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu ki na taami ra tɛmui birin.» ³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaamɛ kolonma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xɔli kolonma sɔnɔn. ³⁶ Kɔnɔ alɔ n a falaxi wo bɛ ki naxɛ, hali wo to bara n to, wo mu laxi n na. ³⁷ Baba Ala mixi naxan birin fima n ma, a fama nɛ n ma, n mu mɛɛma e ra abadan, ³⁸ barima n kelixi koore ma n xɛɛma waxɔnfe nan nabade. N mu faxi n yɛtɛ waxɔnfe xa rabade. ³⁹ N xɛɛma wama nɛ n xa a xa mixi birin nakeli faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. A mixi naxee fixi n ma, hali keren naxa lɔɛ. ⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na kanyi xa abadan kisi sɔtɔ, n man xa a rakelide faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.» ⁴² E nu a falama nɛ, e naxɛ, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi nɛ keli koore?» ⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba wɔyɛnfe wo bore tagi na mɔɔli ra. ⁴⁴ Mixi yo mu nɔma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xɛɛxi, mu a kanyi mabɛndun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. ⁴⁵ A sɛbɛxi namijɔnmɛɛ xa Kitaabui kui, «Ala fama nɛ e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui ramɛ, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan fama nɛ n ma. ⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi sɔtɔ. ⁴⁸ N tan nan na kisi taami ra. ⁴⁹ Wo benbae taami don nɛ gbengberenyi ma, kɔnɔ e birin naxa faxa. ⁵⁰ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama. ⁵¹ N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima nɛ abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima sɛrɛxɛ ra alako dunija xa kisi sɔtɔ.»

⁵² Na kui, sɔnxɔɛ naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xɛmɛ nɔma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?» ⁵³ Isa naxa a masen e bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo bɛ. ⁵⁴ Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima nɛ abadan, n a rakelima nɛ faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. ⁵⁵ N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra. ⁵⁶ Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i. ⁵⁷ Baba Ala to n xɛɛxi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mɔɔli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra. ⁵⁸ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alɔ wo benbae taami naxan don. E tan faxa nɛ. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima nɛ abadan.» ⁵⁹ Isa yi masenyi ti nɛ a nu mixie kawandima tɛmui naxɛ Kapɛrenamu salide kui.

Isa fɔxirabirɛ gbege jɔnige masarafe

⁶⁰ E to a xa masenyi mɛ, a fɔxirabirɛ wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xɔrɔxɔ de! Nde nɔma tinde a ra?» ⁶¹ Isa to a kolon a a fɔxirabirɛɛ na yi wɔyɛnyi falafe e bore tagi, a naxa e maxɔrin, «N ma masenyi bara wo raxɔnɔ? ⁶² Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dɛnnaxɛ? ⁶³ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan kisi fima mixi ma. Fate

bɛndɛ tan mu nɔma sese ra. N masenyi naxan tixi wo bɛ, a Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun kisi sɔtɔ ki nan masenma. ⁶⁴ Kɔnɔ mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala nɛ barima kabi a fɔlɛ, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie bɛlɛxɛ. ⁶⁵ A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi nɛ wo bɛ, a mixi yo mu nɔma fade n xɔn ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»

⁶⁶ Na xanbi, a fɔxirabirɛ gɛgɛbe naxa ɲanige masara, e gbilen a fɔxɔ ra. ⁶⁷ Na kui, Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie maxɔrin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?» ⁶⁸ Simɔn Piyɛri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i fɔxɔ ra, muxu fa sigama nde xɔn ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi. ⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara gɛ a kolonde, a i tan nan na Ala xa Sɛniyɛntɔɛ ra.» ⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, adama sentanɛ nan a ra.» ⁷¹ A nu Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie bɛlɛxɛ.

7

Isa xunyaɛ xa danxaniyatareɲa

¹ Na xanbi, Isa naxa Galile bɔxi isa fɔlɔ. A mu nu Yudaya tan ɲɛrɛma, barima Yuwifi kuntigie nu katafe nɛ e xa a faxa. ² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makɔrɛ, ³ Isa xunyaɛ naxa a fala a bɛ, «A lan nɛ i xa keli yi bɔxi ma, i siga Yudaya, alako i fɔxirabirɛ naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama. ⁴ Mixi mu a xa wali nɔxunma xa a wama duniɲa xa a kolon. I to yi tɔnxumae rabama, a lanma i xa e raba kɛnɛ ma.» ⁵ E na fala nɛ, barima hali e to findixi a xunyaɛ ra, e mu nu laxi a ra. ⁶ Isa naxa a masen e bɛ, «N ma waxati mu nu a li sinden, kɔnɔ waxati yo mu na wo tan xa fe ma. ⁷ Duniɲa mu nɔma wo tan xɔnde, kɔnɔ e n tan xɔnma, barima n seedeɲɔxɔya bama e xa fe ra, a e xa walie kobi. ⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama, barima n ma waxati mu gɛxi a lide sinden.» ⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyaɛ to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kɔnɔ a gundo ki ma. ¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxɔrinyi ti, «A na minden?» ¹² Mixie nu wɔyɛn gɛgɛbe makɔyikɔyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na ɲama ratantanfe nan tui. ¹³ Kɔnɔ e to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kɛnɛ ma.

¹⁴ Yuwifie nu sali naxan nabafe, lɔxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te hɔrɔmɔbanxi kui, a kawandi ti fɔlɔ. ¹⁵ Yuwifi kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xɛmɛ lɔnnixi yi mɔɔli ra di, a to mu xaranxi?» ¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xɛɛma nan ma. ¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxɔnfe rabafe, a nɔma nɛ a kolonde xa yi xaranyi fatanxi Ala nan na. Xa n gɛ gbansan na a ra, mixie a kolonma nɛ nu. ¹⁸ Mixi naxan wɔyɛnma a yɛtɛ xaxili ma, a matɔxɔɛ fenfe a yɛtɛ nan bɛ. Kɔnɔ naxan matɔxɔɛ fenfe a Xɛɛma bɛ, nɔndi falɛ nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu naxan bɔɲɛ ma. ¹⁹ Annabi Munsa yati nan Ala xa sɛriyɛ soxi wo yi ra, kɔnɔ wo mu a ratinmɛxi. Munfe ra wo wama n faxafe?» ²⁰ Nama naxa a fala, «Ninnɛ nan na i fɔxɔ ra! Nde katafe i faxade?» ²¹ Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin dɛ ixara. ²² Munsa a benbae xa sɛriyɛ falaxi nɛ wo bɛ a wo xa wo xa di xɛmɛɛ sunna. Wo na rabama hali malabu lɔxɔɛ. ²³ Xa xɛmɛ sunnama malabu lɔxɔɛ alako Annabi Munsa xa sɛriyɛ naxa fa kana, wo xɔnɔma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu lɔxɔɛ ma? ²⁴ Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

²⁵ Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade? ²⁶ A mato, a tan nan wɔyɛnfe kɛnɛ ma yi ki, kɔnɔ e mu sese falama a bɛ! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra? ²⁷ Kɔnɔ won birin Isa baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonma.»

²⁸ Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hɔrɔmɔbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kɔnɔ n tan mu faxi n yeƳe kan ɲanige xa ma. Nɔndi Kanyi nan n xεεxi, kɔnɔ wo tan mu a kolon. ²⁹ N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xεεxi.»

³⁰ Na kui, e naxa kata a suxude, kɔnɔ e mu nɔ, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden. ³¹ Kɔnɔ ɲama ya ma mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔnxuma makaabaxie rabama dangi yi xεmε ra?»

³² Farisɛnie to a mε, ɲama nu naxan makɔyikɔyife Isa xa fe ra, e tan nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa hɔrɔmɔbanxi kɔsibilie xεε, e xa sa Isa suxu. ³³ Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dondoronti, n fa siga n xεεma yire. ³⁴ Wo fama nε n fende, kɔnɔ wo mu n toma. N sa luma dɛnnaxε, wo mu nɔma naa lide.» ³⁵ Yuwifi kuntigie naxa e bore maxɔrin, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nɔma a tode dɛnnaxε? Ka a waxi nε a xa sa sabati ɲamanε gbɛtε alɔ muxu xa mixi ndee, alako a xa sa si gbɛtεe xaran? ³⁶ A to a masenxi a muxu fama a fende kɔnɔ muxu mu a toma, a a sa luma dɛnnaxε, muxu mu nɔma naa lide, a waxi munse falafe?»

Kisi ye

³⁷ Na sali waxati lɔxɔ dɔnxɔɛ ma, naxan tide gbo boore birin bε, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye xɔli na naxan yo ma, a xa fa n xɔn, a xa a min. ³⁸ Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxε, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama nε a bɔɲε kui, alɔ xure naxan susuma.» ³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyatɔɛe nu fama naxan sɔtɔde. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenɛnxi sinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenxi mε, ndee naxa a fala, «Muxu nu namijɔnmε naxan mamɛxi a xa fa, a tan nan yati yi ki!» ⁴¹ Gbɛtε fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kɔnɔ ndee fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra? ⁴² Kitaabui mu a masenxi xε, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔnsɔɛ nε, a keli Bɛtɛlɛɛmu, Dawuda xɔnyi?» ⁴³ Na kui, ɲama mu nu lanxi Isa xa fe ma. ⁴⁴ Ndee nu wama a suxufe, kɔnɔ mixi yo mu nɔ.

⁴⁵ Na kui, kɔsibilie naxa gbilen sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie yire. Na kuntigie naxa e maxɔrin, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?» ⁴⁶ Kɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenxi dangi adamadie xa masenxi birin na.» ⁴⁷ Farisɛnie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu? ⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisɛnie ya ma naxan laxi a ra? ⁴⁹ Yi ɲama tan mu sɛriyε Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kɔnɔ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie bε, ⁵¹ «Won ma sɛriyε ki ma, mixi nε makiitima, a mu maxɔrinma xε alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?» ⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui, namijɔnmε yo mu kelima Galile bɔxi!» ⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xɔnyi.

8

Ginε yɛnɛla makiitife

¹ Isa naxa siga Oliwi geya ma. ² Kuye to iba, a naxa siga hɔrɔmɔbanxi. Nama to fa a yire, a naxa dɔxɔ, a so e kawandife.

³ Sɛriyε karamɔxɔɛ nun Farisɛnie fan naxa fa ginε nde ra, e naxan suxuxi a na yɛnε rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i, ⁴ e a fala Isa bε, «Karamɔxɔ, muxu yi ginε suxuxi yɛnε nan xun. ⁵ Sɛriyε ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi nε muxu xa yi ginε mɔɔli magɔnɔ gεmε ra han a faxesa. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a bε na maxɔrinyi ra, a xa fe nde fala, e nɔma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sɛbɛli ti bɔxi ma a bɛlɛxɛsole ra. ⁷ E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e bε, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi ginε gɔnɔ.»

⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sɛbɛli ti bɔxi ma. ⁹ E to a xa wɔyɛnyi mε, e birin naxa siga keren keren, fɔlɔfe forie ma. Ginε gbansan to lu Isa ya i, ¹⁰ Isa naxa keli, a ginε maxɔrin, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?» ¹¹ Ginε naxa a yaabi,

«N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a bE, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba sɔnɔn.»

Isa nan na duniɗa naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa wɔyɛnyi tongo, a a masen ɗama bE, «N tan nan na duniɗa naiyalanyi ra. Naxan na bira n fɔxɔ ra, a mu ɗeɗema dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi bE.» ¹³ Na kui, Farisɛnie naxa a fala a bE, «I na i yɛtɛ kan nan seede bafe. I xa seedeɗɔxɔya mu findixi nɔndi ra.» ¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yɛtɛ bE, n ma seedeɗɔxɔya findixi nɔndi nan na, barima n a kolon n kelixi dɛnnaxɛ, n man a kolon n sigafe dɛnnaxɛ. Kɔnɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon. ¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima. ¹⁶ Kɔnɔ xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nɔndi nan na, barima n keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xɛɛxi. ¹⁷ A sɛbɛxi wo xa sɛriyɛ Kitaabui kui, a xa mixi firin xa seedeɗɔxɔya baxi lan e bore ma, na xa suxu nɔndi ra. ¹⁸ N tan nan na n yɛtɛ seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xɛɛxi, a fan seedeɗɔxɔya bama n ma fe ra.» ¹⁹ E naxa Isa maxɔrin, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon nɛ nu, wo n Baba fan kolonma nɛ nu.» ²⁰ Isa yi masenyi ti hɔrɔmɔbanxi, hadiya sase yire nɛ, kɔnɔ mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

Isa findixi Ala xa Xɛɛra nan na

²¹ Isa man naxa a masen e bE, «N fama nɛ sigade. Wo n fenma nɛ, kɔnɔ wo lɔɛma nɛ wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dɛnnaxɛ, wo tan mu nɔma sigade naa.» ²² Yuwifii kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dɛnnaxɛ, won tan mu nɔma sigade naa, a waxi a yɛtɛ nan faxafe ba?» ²³ Isa naxa a masen e bE, «Duniɗa mixie nan na wo ra. Kɔnɔ n tan kelixi koore nɛ. Wo xɔnyi findixi yi duniɗa nan na, kɔnɔ n tan xɔnyi mu a ra. ²⁴ N a falaxi wo bE na nan ma, a wo lɔɛma nɛ wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na abadan, wo faxama nɛ wo xa yunubie na wo ma.» ²⁵ E naxa a maxɔrin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a fɔlɛ, n na falama wo bE. ²⁶ Marakɔrɔsi gbegbe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xɔrɔxɔɛ ra wo bE. Nɔndi fale nan n Xɛɛma ra. N naxan mɛxi a ra, n na nan falama duniɗa bE.» ²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu wɔyɛnfe e bE Baba Ala nan ma fe ra. ²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e bE, «Wo na Adama xa Di rate wuri kɔn na tɛmui naxɛ, wo a kolonma nɛ, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yɛtɛ ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n bE. ²⁹ N tan nun n Xɛɛma nan a ra. A mu n nabɛɗinxi, barima n a waxɔnfe nan nabama tɛmui birin.» ³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma.

Ibrahimia xa die nun Ibulisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifii bE naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n fɔxirabirɛe yati nan na. ³² Wo na nɔndi kolon, a wo xɔrɛyama nɛ.» ³³ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia bɔnsɔɛ nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xɔrɛyama nɛ?» ³⁴ Isa naxa a fala e bE, «N xa nɔndi fala wo bE, mixi naxan yunubi rabama a bara lu yunubi xa konyiya kui. ³⁵ Mixi xa konyi mu luma fɔxɔɛ ra abadan. Kɔnɔ mixi xa di tan, a xɔnyi nan na fɔxɔɛ ra abadan. ³⁶ Na kui, xa Ala xa Di wo xɔrɛya, a lima wo xɔrɛya nan yati sɔtɔxi.»

³⁷ «N a kolon tan, a Ibrahimia bɔnsɔɛ nan na wo ra, kɔnɔ wo katafe n faxade nɛ wo to tondixi n ma masenyi ra. ³⁸ N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan mɛ wo baba ra, wo na nan nabama.» ³⁹ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e bE, «Xa Ibrahimia xa die nan yati wo ra nu, wo luma Ibrahimia fɔxi nan naba ra nu. ⁴⁰ Kɔnɔ wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nɔndi falama wo bE n naxan mɛxi Ala ra. Ibrahimia wali ki mu lanxi na ma. ⁴¹ Wo na wo baba nan fɔxi rabafe.» E naxa a fala a bE, «Yɛnɛ die xa mu na muxu tan na de! Ala keren nan na muxu Baba ra.» ⁴² Isa naxa a masen e bE, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma nɛ nu, barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yɛtɛ xa ra, a tan nan n xɛɛxi. ⁴³ Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu nɔxi n ma masenyi ramɛde. ⁴⁴ Wo tan baba findixi Ibulisa nan na, a xɔli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a

fɔɔɛ, faxeti nan a ra. A mu tinma nɔndi ra, barima nɔndi yo mu na a xa fe kui. A to wule falama, a a yeɛɛ xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra. ⁴⁵ Kɔnɔ n tan to nɔndi nan falama, wo mu lama n na. ⁴⁶ Nde nɔma n kalamude yunubi ma? Xa n nɔndi nan falama, munfe ra wo mu laxi n na? ⁴⁷ Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui mɛma. Na kui, wo tan mu a mɛma barima wo mu kelixi Ala ma.»

⁴⁸ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Nɔndi na muxu bɛ. Samarika ɲinne kanyi nan i tan na.» ⁴⁹ Isa naxa e yaabi, «Ninne mu n tan fɔxɔ ra. N tan n Baba nan binyama, kɔnɔ wo tan n yelebuma. ⁵⁰ N mu n yeɛɛ igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra. ⁵¹ N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonma abadan.»

⁵² Yuwifie naxa a fala a bɛ, «Muxu bara gɛ a kolonde fa a ɲinne nan na i fɔxɔ ra. Iburahima nun namijɔnmɛ birin laaxira nɛ, kɔnɔ i tan naxɛ, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma abadan.» ⁵³ Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira nɛ, i tan dangi a ra? Namijɔnmɛ fan laaxira nɛ. I tan fa i yeɛɛ findixi nde ra?» ⁵⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yeɛɛ matɔxɔma, matɔxɔɛ fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala! ⁵⁵ Wo mu a tan Ala kolon, kɔnɔ n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alɔ wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma. ⁵⁶ Wo benba Iburahima sɛɛwa nɛ n fa lɔxɔɛ tofe ra. A a to nɛ yati, a ɲɛɛxin.» ⁵⁷ Yuwifi kuntigie naxa a yaabi, «Hali ɲɛ tongo suuli, i mu nu a sɔtɔ sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Iburahima to?» ⁵⁸ Isa naxa a masen e bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, beenun Iburahima xa bari, n tan na.» ⁵⁹ E naxa gɛmɛ tongo keren na, e xa a magɔnɔ na masenyi xa fe ra, kɔnɔ Isa naxa a nɔxun, a mini hɔrɔmɔbanxi kui.

9

Isa dɔnxui ya rabɔɔfe

¹ Isa to nu kira xɔn, a naxa dɔnxui nde to naxan barixi dɔnxuya kui. ² A fɔxirabirɛ naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, nde xa yunubi a niyaxi yi xɛmɛ xa bari a dɔnxuxi, a tan ka a barimixie?» ³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi nɛ alako Ala xa wali xa makɛnɛn a xa fe kui. ⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n xɛɛma xa wali raba, barima kɔɛ na fafe. A na so, mixi mu nɔma walide sɔnɔn. ⁵ N to na duniɲa ma yi ki, n tan nan na duniɲa naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa dɛye bɔxun bɔxi, a bɛndɛ yogon a ra. A naxa na maso dɔnxui ya ma, ⁷ a fa a fala a bɛ, «Sa i ya raxa Silɔmu ye yire.» Na Silɔmu xili nan falaxi e xa xui, «Xɛɛra». Na kui, dɔnxui naxa sa a ya raxa, a gbilen, a ya se toma.

⁸ A dɔxɔbooree nun naxee nu darixi a to ra kulɛ matide, e naxa a fala, «Yi xɛmɛ xa mu nu dɔxɔma be, a nu kulɛ mati?» ⁹ Ndee naxɛ, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbɛtɛɛ naxɛ, «Ade, e maniyaxi nɛ.» Kɔnɔ a tan xɛmɛ naxa wɔyɛn e bɛ, a a fala, «N tan nan yati a ra!» ¹⁰ Na kui, e naxa a maxɔrin, «I ya fa rabɔɔxi di?» ¹¹ A naxa e yaabi, «Xɛmɛ naxan xili falama Isa, na nan bɛndɛ yogon dɛye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n bɛ, «Sa i ya raxa Silɔmu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.» ¹² E naxa fa a maxɔrin, «Yi xɛmɛ na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa dɔnxui rayalanxi xanin Farisɛnie yire. ¹⁴ Isa dɛye masunbuxi bɛndɛ ra lɔxɔ naxɛ, a dɔnxui ya rabɔɔ, malabu lɔxɔɛ nan nu a ra. ¹⁵ Na kui, Farisɛnie fan naxa so a maxɔrinfe, a ya rabɔɔxi ki naxɛ. A naxa e yaabi, «A bɛndɛ yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.» ¹⁶ Farisɛni ndee naxa a fala, «Yi xɛmɛ Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatuma.» Kɔnɔ gbɛtɛɛ nu a falama, «Yunubitɔɛ nɔma yi kaabanako mɔɔlie rabade?» Na kui, Farisɛnie mu nu lanxi e bore ma. ¹⁷ E man naxa dɔnxui rayalanxi maxɔrin, «A to i tan nan ya rabɔɔxi, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Namijɔnmɛ nan a ra.»

¹⁸ Yuwifi kuntigie nu siikɛxi na dɔnxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa dɔnxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili, ¹⁹ e e maxɔrin, «Wo xa di nan ya, wo naxan ma a a dɔnxuxi nan barixi? A ya fa rabɔɔxi di?» ²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi dɔnxuya nan kui. ²¹ Kɔnɔ a

ya fa rabooxi ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi yo na rabaxi a be. Wo a tan nan maxorin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentege sama.»²² A xa mixie na yaabi ti ne, barima e nu gaaxuxi Yuwifia kuntigie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tonyi doxo na kanyi ma a naxa so salide kui.²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra, wo a tan nan maxorin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na donxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a be, «I i kali Ala ra, i nondi fala. Muxu tan a kolon a yunubitoe nan na na xeme ra.»²⁵ A naxa e yaabi, «Xa yunubitoe nan a ra, n tan mu a kolon. Kono n fe keren tan kolon: N nu donxuxi ne, kono n ya bara fa se to.»²⁶ E man naxa a maxorin, «A munse raba i ra? A i ya rabooxi di?»²⁷ A naxa e yaabi, «N jan bara na fala wo be, kono wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a foxirabiree nan na?»²⁸ E naxa a konbi, e a fala a be, «I tan nan findixi a foxirabire ra! Annabi Munsu foxirabiree nan na muxu tan na!»²⁹ Muxu a kolon tan, a Ala woyen ne Annabi Munsu be, kono yi xeme Isa tan, muxu mu a kelide kolon.»³⁰ Xeme naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya raboo, kono wo tan mu a kelide kolon!»³¹ Won a kolon tan, a Ala mu yunubitoe xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi suxuma.³² Dunija birin a kolon mixi mu noma donxui ya raboo de naxan barixi donxuya kui.³³ Xa yi xeme mu kelixi Ala xa ma nu, a mu noma fefe rabade.»³⁴ E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamoxo ra?» E naxa fa a keru salide.

³⁵ Isa to a me, a e bara a keru salide, a naxa sa a fen, a a maxorin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?»³⁶ A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n be mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.»³⁷ Isa naxa a fala a be, «I jan bara a to. A tan nan man woyenfe i be yi ki.»³⁸ A naxa a fala Isa be, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a be.³⁹ Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie makiitife nan ma, alako donxui xa se to, ya kanyi xa donxu.»⁴⁰ Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui me, e a maxorin, «Pe, donxui nan na muxu fan na?»⁴¹ Isa naxa a masen e be, «Xa donxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Kono wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse demadonyi xa taalie

¹ «N xa nondi fala wo be, mujeti nun suute mu soma goore naade ra. E tunganma ne sansanyi xun ma.² Naxan soma goore naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra.³ Naade kantama nan naade rabima a be. A na woyen xurusee ra, e birin bira a foxo ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande.⁴ A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra ne, e fan bira a foxo ra, barima e a xui kolon.⁵ Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu birama a foxo ra muku. E e gima ne na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.»⁶ Isa naxa na taalie woyenyi fala e be, kono e mu a xa masenyi fahaamu.

⁷ Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, n tan nan na yexee xa naade ra.⁸ Naxee singe fa n be, mujetie nun suutee nan na e birin na. Yexee mu e tan xui rame.⁹ N tan nan na goore naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima ne, a nu so, a nu mini, a nu baloe soto.¹⁰ Mujeti tan mu fama fefe ma bafe mujete tide, faxe tide, nun kasar sade. N tan faxi ne, alako mixie xa kisi soto, e xa dunijegiri xa fan a fanyi ra.»

¹¹ «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui.¹² Walike nan a gima wula bare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a boje mu na e kantafe ra. A xurusee raberinma ne, wula bare ndee faxa, a ndee rayensen ye.¹³ Walike mu a jengi sama xurusee xa fe xon.¹⁴ N tan misaalixi xuruse kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon,¹⁵ alo n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxe. N fan bara tin faxade n ma xurusee be.»

¹⁶ «Yexee gbete fan na n be naxee mu na yi goore kui. Fo n xa fa ne nee fan na. E fan n xui rame ma ne, yexee birin findi goore keren na, xuruse demadonyi keren be.¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu.

¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yεTE yati a fima. NɔE na n bE, n xa n nii fi. NɔE man na n bE, n xa gbilen a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma na masenyi xa fe ra. ²⁰ Mixi gbegebe nu a falafe nE, «Ninne nan na yi fɔxɔ ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?» ²¹ Kɔnɔ booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan fɔxɔ ra, a mu wɔyɛnma yi mɔɔli ra de! Ka jinne nɔma dɔnxui ya rabɔɔde?»

Yuwifie xa danxaniyatareɲa

²² Xinbeli tɛmɔi to nu a ra, Darisalamukae nu na Hɔrɔmɔbanxi Rabi Sali nan nabafe. ²³ Isa nu ɲɛrɛfe hɔrɔmɔbanxi yire nde, dɛnnaxɛ xili «Mangɛ Sulemani xa buntunyi.»

²⁴ Yuwifie naxa Isa rabilin mɛnni, e a fala a bE, «I siikɛ bama muxu ma mun tɛmɔi? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu bE a fiixɛ ra.» ²⁵ Isa naxa e yaabi, «N ɲan bara a fala wo bE, kɔnɔ wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seedeɲɔxɔya ra n ma fe ra. ²⁶ Kɔnɔ wo mu danxaniyaxi, barima n ma yɛxɛɛɛ xa mu wo ra. ²⁷ N gbe yɛxɛɛɛ tan n xui mɛma, n e kolon, e birama n fɔxɔ ra. ²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu lɔɛma abadan, sese man mu e bama n yi ra. ²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese mu nɔma e bade a tan Baba Ala yi ra. ³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa gɛmɛɛ tongo, e xa Isa magɔnɔ a faxa xili ma, ³² kɔnɔ a naxa a fala e bE, «N bara wali fanyi gbegebe raba wo ya xɔri, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n bE ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi mundun ma?» ³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magɔnɔfe xE i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magɔnɔma i to Ala rasɔɔfe. I tan ibunadama waxi i yεTE findife Ala ra!» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sɛbɛxi xE wo xa sɛriyɛ Kitaabui kui, a Ala a masen nE, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra?» ³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, «alae». ³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, kɔnɔ a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasɔɔ, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xɛɛ dunɲa ma. ³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na. ³⁸ Kɔnɔ xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.» ³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, kɔnɔ a naxa mini e bɛlɛxɛ.

⁴⁰ Isa naxa gbilen Yurudɛn naakiri ma, a lu mɛnni, Yaya mixie xunxa ye xɔɔra fɔlɔ dɛnnaxɛ. ⁴¹ Mixi gbegebe naxa siga a yire, e nu a fala e bore bE, «Annabi Yaya tan mu tɔnxuma makaabaxi yo raba, kɔnɔ a naxan birin masen yi xɛmɛ xa fe ra, a birin findixi nɔndi nan na.» ⁴² Mɛnnika gbegebe naxa danxaniya Isa ma.

11

Lasaru rakelife faxɛ ma

¹ Xɛmɛ nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginɛɛ fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata. ² Mariyama nan labundɛ ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsexe ra. A tan nan maaxɛmɛ findi Lasaru ra, naxan nu furaxi. ³ Na kui, Lasaru maaginɛɛ naxa xɛɛra xɛɛ Isa ma, a xa sa a fala a bE, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.» ⁴ Isa to a mɛ, a naxa a masen, «Yi fure mu sa rapɔnma faxɛ xa ma, a fama Ala xa nɔrɛ nan makɛnɛnde, alako Ala xa Di fan xa matɔxɔɔɛ sɔɔɔ a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxɛmɛ Lasaru xanuxi ki fanyi. ⁶ A to Lasaru furafe mɛ, a mu siga dɛdɛ, a naxa lu naa xi firin man. ⁷ Na xanbi, a naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bE, «Won xa gbilen Yudaya bɔxi ma.» ⁸ A fɔxirabirɛɛ naxa a fala, «Karamɔxɔ, Yuwifie kataxi i faxade dɛnnaxɛ ya, i tan gbilenfe mɛnni nE?» ⁹ Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na fɛɛɲɛn keren kui? Xa naxan yo a ɲɛrɛma yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunɲa naiyalanyi yanbama a bE. ¹⁰ Kɔnɔ xa naxan yo a ɲɛrɛma kɔɛ ra, a a sanyi radinma nE, barima naiyalanyi yo mu a bE.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi, kɔnɔ n sigafe a raxunude.» ¹² A fɔxirabirɛɛ naxa a fala a bE, «Marigi, xa a na xife, a yalanma nE.» ¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe nan ma, kɔnɔ a fɔxirabirɛɛ tan ɲɔxɔ a ma, a a nu malabui xi xɔli nan ma. ¹⁴ Na kui, Isa naxa wɔyɛn e bE a fiixɛ ra, «Lasaru

bara laaxira ¹⁵ kɔnɔ na rabafe n xanbi, a bara findi sɛwɛ ra n bɛ, barima a xɔli n ma wo xa danxaniya sɔtɔ yi fe kui. Yakɔsi, won xa siga a yire.» ¹⁶ Na tɛmui Tomasi, a nu falama naxan bɛ «Guli», a naxa a fala Isa fɔxirabirɛ booree bɛ, «Won birin xɛɛ, won nun karamɔxɔ birin xa faxa!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui. ¹⁸ Kilo saxan ɲɔndɔn nan nu na Betani nun Darisalamu tagi. E to makɔrɛ, ¹⁹ Yuwifi gbegebe nu bara fa Marata nun Mariyama xɔnyi, e maaxɛmɛ ɲɔnfe kunfa bade. ²⁰ Marata to Isa fafe mɛ, a naxa sa a ralan, kɔnɔ Mariyama tan dɔxɔxi naxa lu banxi. ²¹ Marata naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama nu. ²² Kɔnɔ hali yakɔsi, n a kolon a i na fefe maxɔrin Ala ma, a a rabama nɛ i bɛ.» ²³ Isa naxa a fala a bɛ, «I xunya kelima nɛ faxɛ ma.» ²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima nɛ faxɛ ma duniɲa rapɔnyi, faxamixie kelima tɛmui naxɛ.» ²⁵ Isa naxa a masen a bɛ, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima nɛ, hali a faxa. ²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu lɔɛma abadan. I laxi na ra?» ²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa duniɲa ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama fɔxɔ ra, a a fala a bɛ e doro ma, «Karamɔxɔ bara fa, a na i xilife.» ²⁹ Mariyama to a mɛ, a naxa keli keren na, a siga Isa ralande. ³⁰ Na tɛmui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dɛnnaxɛ, a nu na mɛnni nɛ sinden. ³¹ Yuwifi naxee faxi kunfa bade, naxee nu na Mariyama fɛ ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a fɔxɔ ra tandɛ. E ɲɔxɔ a ma a a na sigafe gaburi yire nɛ, a xa sa wa naa.

³² Mariyama to Isa yire li, a fɛfɛ a to, a naxa suyidi a bɛ, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama nu!» ³³ Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifi naxee nu na a fɔxɔ ra, nee fan wafe, a naxa sunnun, a bɔɲɛ naxa rapaaxu a ma. ³⁴ A naxa maxɔrinyi ti, «Wo a ragataxi minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i bɛ.» ³⁵ Isa naxa wa. ³⁶ Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxɛ!» ³⁷ Kɔnɔ ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan dɔnxui ya rabɔɔ, a mu nu nɔma Lasaru ratangade faxɛ ma xɛ?»

³⁸ Isa bɔɲɛ man naxa rapaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fɔnmɛ nde nan nu a ra, gɛmɛ belebele dɔxɔxi na dɛ ra. ³⁹ Isa naxa a fala, «Wo gɛmɛ ba naa.» Marata, faxamixi maaginɛ, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragatɛ xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.» ⁴⁰ Isa naxa a fala a bɛ, «N mu a fala xɛ i bɛ, a xa i danxaniya, i Ala sɛnbɛ makaabaxi toma nɛ?» ⁴¹ Na kui, e naxa gɛmɛ ba fɔnmɛ gaburi dɛ ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramɛxi. ⁴² N tan ɲan a kolon, i n xui ramɛma tɛmui birin, kɔnɔ n na falaxi ɲama nan ma fe ra naxee tixi be, e xa la a ra a i tan nan n xɛɛxi.» ⁴³ A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite sɛnbɛ ra, a a fala, «Lasaru, mini!» ⁴⁴ A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a bɛlɛxɛe maxirixi kasange kui, a yatagi man makunfukunfuxi dugi gbɛtɛ fan na. Isa naxa a fala mixie bɛ, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa nɔ a ɲɛrɛde.»

*Yuwifi kuntigie natɛ tongofe Isa faxafe ra
(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)*

⁴⁵ Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegebe naxa danxaniya a ma. ⁴⁶ Kɔnɔ ndee naxa sa dɛntɛgɛ sa Farisɛnie bɛ, Isa fe naxan nabaxi. ⁴⁷ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xɛmɛ na kaabanako gbegebe nan nabafe. ⁴⁸ Xa won a lu a yɛtɛ yi, birin danxaniyama nɛ a ma, Rɔmakɛ fan fama won ma hɔrɔmɔbanxi kanade, e won si sɔntɔ!» ⁴⁹ E xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e bɛ, «Wo tan mu sese kolon yi fe kui. ⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren faxafe ɲama bɛ, na nan fan wo bɛ, dinɛ won si birin xa sɔntɔ?»

⁵¹ Kayafa xa na wɔyɛnyi mu fatan a tan yɛtɛ xa ra. A to nu findixi na waxati sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi ra, Ala nan na masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade Isirayila ɲama bɛ. ⁵² Kɔnɔ na man mu raba Isirayilakɛ gbansan xa bɛ. Isa nu fafe faxade nɛ alako Ala xa a xa die fan malan, naxee rayensenxi yire birin, a xa e birin findi ɲama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi lɔxɔɛ, Yuwifii kuntigie naxa natɛ tongo Isa faxafe ra. ⁵⁴ Na nan a ra Isa mu nɔ minide kɛnɛ ma sɔnɔn. A tan nun a fɔxirabirɛe naxa keli naa, e siga Efirami taa kui gbengberenyi fɛ ma.

⁵⁵ Yuwifii xa Sayamalekɛ Dangi Sali to nu bara makɔrɛ, mixi gbege naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yɛtɛ rasɛniyɛn beenun sali xa a li. ⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxɔrin hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui, «Wo xa maɲɔxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?» ⁵⁷ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e bɛ alako e xa a suxu.

12

Mariyama labundɛ ture masofe Isa sanyi ma

¹ Xi senni beenun Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru xɔnyi, a nu bara naxan nakeli faxɛ ma. ² E naxa donse fanyi yailan, e fa ɲama xili, e xa e dɛge yire keren Isa xa binyɛ bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labundɛ ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan nu a ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku a xunsɛɛ ra. Labundɛ ture xiri naxa din banxi birin na. ⁴ Yudasi Isikariyoti, Isa fɔxirabirɛ naxan nu fama a yanfade, a naxa a fala, ⁵ «A nu lanma yi labundɛ xa mati kɔbiri kole kɛmɛ saxan na, a fi setaree ma.» ⁶ A yi fala nɛ barima a tan nan nu Isa fɔxirabirɛe xa kɔbiri ragatama, a nu fa nde muɲa. Setaree xa fe mu nu na a bɔɲɛ kui feo! ⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen Mariyama fɔxɔ ra. Yi nu ragataxi a yi ra nɛ, n ma maragatɛ nan ma fe ra. ⁸ Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmui birin, kɔnɔ n tan mu luma wo ya ma abadan xɛ.»

⁹ E to a mɛ a Isa bara fa Betani, Yuwifii ɲama gbege fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxɛ ma. ¹⁰ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa natɛ tongo e xa Lasaru fan faha, ¹¹ barima Yuwifii gbege nu gbilenfe e fɔxɔ ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, ɲama gbege naxan nu faxi Sayamalekɛ Dangi Sali rabade, e naxa a mɛ a Isa na fafe Darisalamu. ¹³ E naxa tugi fɛnsɛe tongo, e siga a ralande e xui ite ra, «Tantui na won Nakisima bɛ! Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra, Isirayila mangɛ!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde sɔtɔ, a dɔxɔ a fari, alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,

¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mangɛ na fafe, a dɔxɔxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa fɔxirabirɛe mu fahaamui sɔtɔ na fe ma, kɔnɔ Isa to keli faxɛ ma, e naxa ratu Kitaabui sɛbɛli ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxɛ ma, e naxa seede ba Isa bɛ. ¹⁸ Na nan a niya, ɲama naxa siga a ralande, barima e nu bara na tɔnxuma makaabaxi xa fe mɛ. ¹⁹ Na kui, Farisɛnie naxa a fala e bore bɛ, «Wo bara a to, won mu nɔma sese ra. Duniɲa birin bara bira a fɔxɔ ra!»

Isa a xa faxɛ xa fe masenfe

²⁰ Girɛki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu. ²¹ E naxa fa Filipu xɔn, naxan keli Betesayida, Galile bɔxi ma, e a fala a bɛ, «N ba, muxu wama Isa tofe.» ²² Filipu naxa sa a fala Andire bɛ, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa bɛ. ²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xunnakeli xa makɛnɛn. ²⁴ N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa maale xɔri mu si, a mu diɲɛ a yɛtɛ ma bɔxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kɔnɔ xa a sa diɲɛ a yɛtɛ ma bɔxi bun, a a bogi gbege nan naminima. ²⁵ Naxan gbakuma a yɛtɛ xa duniɲa fe ra, a lɔɛma nɛ. Naxan mu kankanma a yɛtɛ xa fe ma yi duniɲɛigiri kui, a abadan kisi nan sɔtɔma. ²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe,

a xa bira n fɔxɔ ra nɛ, n tan na lu dɛdɛ, n ma walikɛ fan na naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama nɛ.»

²⁷ «N bɔɲɛ tɔɔɔxi nɛ yi ki, kɔnɔ n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala bɛ a xa n natanga yi ɲaxankatɛ waxati ma? Ade, yi ɲaxankatɛ naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma. ²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man gbilenma nɛ a ite ra.» ²⁹ Nama naxee nu tixi naa, e to a mɛ, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, kɔnɔ gbɛtɛ naxa a fala, «Malekɛ nan wɔyɛnxi a bɛ!» ³⁰ Isa naxa a masen e bɛ, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma. ³¹ Yi duniɲa makiiti waxati bara a li. Mangɛya fafe bade yi duniɲa nɔla yi ra. ³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kɔn na n faxafe ra, n mixi birin nafama nɛ n ma.» ³³ Isa a faxa ki masen na ki nɛ.

³⁴ Na kui, ɲama naxa a fala Isa bɛ, «Muxu tan bara a mɛ sɛriyɛ Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?» ³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma nɛ wo ya ma dondoronti. Wo xa ɲɛɛ na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo tɛɛnna. Naxan ɲɛɛma dimi kui a mu a sigade toma. ³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo bɛ yi ki, wo xa la a ra nɛ, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

ɲama danxaniyatara

Isa to gɛ na falade, a naxa siga, a sa a nɔxun e ma. ³⁷ A nu bara tɔnxuma makaabaxi gbegebe raba e ya xɔri, kɔnɔ na birin kui, e mu danxaniya a ma. ³⁸ Na raba nɛ alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen,

«Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan mɛ muxu ra?

Ala sɛnbɛ bara makɛnɛn nde bɛ?»

³⁹ Na kui, e mu nɔ danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen nɛ,

⁴⁰ «Ala bara e ya dɔnxu,
a e xaxili balan,
alako e ya naxa fa se igbɛ,
e xaxili naxa fa fe kolon,
e naxa fa e bɔɲɛ rafindi n ma,
n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala nɛ a to nu bara Isa xa nɔɔɛ to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Kɔnɔ na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbegebe naxa la Isa ra. Kɔnɔ e mu nu suusama a falade kɛnɛ ma barima e nu gaaxuxi Farisɛnie ya ra, nee naxa fa tɔnyi dɔxɔ e ma, sofe ra salide kui. ⁴³ Adamadie xa matɔxɔɛ sɔtɔfe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matɔxɔɛ ra.

Isa xa masenyi dɔnxɔɛ ɲama bɛ

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xɛɛma nan ma. ⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xɛɛma to. ⁴⁶ N to faxi duniɲa, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui sɔnɔn. ⁴⁷ Xa naxan yo n xui mɛ, kɔnɔ a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima, barima n mu faxi duniɲa makiitide xɛ. N faxi duniɲa rakiside nɛ. ⁴⁸ Naxan na tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra lɔxɔ dɔnxɔɛ. ⁴⁹ Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xɛɛxi yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen. ⁵⁰ N a kolon a xa sɛriyɛ findima kisi nan na, naxan mu ɲɔnma abadan. Na nan a ra, n fe masenma wo bɛ alɔ Baba Ala a masenxi ki naxɛ.»

13

Isa a fɔxirabirɛɛ sanyi maxafe

¹ Beenun Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli duniɲa ma gbilenfe ra Baba Ala ma. A fɔxirabirɛɛ a naxee sɔtɔ duniɲa ma, nee nu rafan a ma. Han a faxa tɛmui naxɛ, e xa xanunteya nu na a bɛ.

² Nunmare, e birin nu e dɛgefe. Ibulisa ɲan nu bara so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa. ³ Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma, ⁴ a naxa keli e dɛgedede, a a xa donma fari igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi. ⁵ A naxa ye sa paani kui, a fa so a fɔxirabirɛɛ sanyie maxafe, a nu e mafuruku na dugi ra. ⁶ A to Simɔn Piyɛri li, na naxa a fala a bɛ, «Marigi, i waxi nɛ i xa n tan sanyie maxa?» ⁷ Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, kɔnɔ i fama nɛ a kui kolonde yare.» ⁸ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feol!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren sɔnɔn.» ⁹ Simɔn Piyɛri naxa a fala a bɛ, «N Marigi, xa a na na ki nɛ, i naxa n sanyi gbansan xa maxa. I xa n bɛlɛxɛɛ nun n xunyi birin maxa.» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A ɲan bara sɛniyɛn feol! Wo sɛniyɛnxi, kɔnɔ wo birin mu a ra.» ¹¹ A a fala nɛ a e birin mu sɛniyɛnxi, barima a a fɔxirabirɛ kolon naxan fama a yanfade.

¹² Isa to gɛ e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoroe ragoro a ma, a man a magoro e dɛgedede, a a fala e bɛ, «N naxan nabaxi wo bɛ yi ki, wo a fahaamuxi? ¹³ Wo to a falama n bɛ «Karamɔxɔ», xa na mu a ra «Marigi», wo nɔndi nan a ra, barima na nan yati n na. ¹⁴ Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamɔxɔ ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan nɛ wo xa wo bore sanyie maxa. ¹⁵ N naxan nabaxi wo bɛ, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na mɔɔli nan naba wo bore tagi. ¹⁶ N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xɛɛra fan mu dangi a xɛɛma ra. ¹⁷ Wo to bara fahaamui sɔtɔ yi fee ma, hɛɛri na wo bɛ xa wo e raba.»

¹⁸ «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Kɔnɔ naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali nɛ, a to sɛbɛxi, «Muxu nun naxan bɛlɛxɛ na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.» ¹⁹ N na fe falaxi nɛ wo bɛ beenun a xa raba, alako a raba tɛmui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan. ²⁰ N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, naxan yo na n ma xɛɛra rasɛnɛ, a n tan nan nasɛnɛxi. Naxan yo na n fan nasɛnɛ, na kanyi n xɛɛma nan nasɛnɛxi.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:20-25, Maraki 14:17-21, Luki 22:21-23)

²¹ A na fala xanbi, Isa bɔɲɛ naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama nɛ, a n sa kuntigie bɛlɛxɛ.» ²² A fɔxirabirɛɛ naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe. ²³ Isa fɔxirabirɛ, a naxan xanuxi, a nu na a fɛ ma teebili ra. ²⁴ Na kui, Simɔn Piyɛri naxa a bɛlɛxɛ magira na bɛ, a xa Isa maxɔrin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade. ²⁵ Na fɔxirabirɛ naxa a maso Isa ra, a a maxɔrin, «Marigi, nde a ra?» ²⁶ Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bɔrɛ xɔɔra, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to gɛ na falade, a naxa taami rasin bɔrɛ xɔɔra, a a so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi yi ra. ²⁷ Yudasi to na taami rasuxu, Sentanɛ naxa a bɔɲɛ masara keren na. Isa naxa a fala a bɛ, «I wama naxan nabafe, a raba mafuren mafuren.» ²⁸ Naxee nu magoroxi e dɛgedede, e sese mu a kolon Isa na falafe a bɛ fe naxan ma. ²⁹ Yudasi to findi e xa kɔbiri ragatɛ ra, ndee naxa a maɲɔxun a Isa nu a xɛɛfe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiinɛ ki. ³⁰ Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Kɔɛ nu bara so.

Yaamari nɛɛnɛ

³¹ Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makɛnɛn, Ala fan xa nɔrɛ xa makɛnɛn a saabui ra. ³² Ala xa nɔrɛ to makɛnɛnma a saabui ra, Ala yɛtɛ fan Adama xa Di xa xunnakeli makɛnɛnma nɛ. A fafe na nan nabade yakɔsi. ³³ N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma nɛ, kɔnɔ n naxan fala Yuwifi kuntigie bɛ, n fa na nan falama wo fan bɛ, «N sigama dɛnnaxɛ, wo tan mu nɔma sigade naa.»»

³⁴ «N xa yaamari nɛɛnɛ fi wo ma: Wo xa wo bore xanu nɛ. N tan wo xanuxi ki naxɛ, wo fan xa wo bore xanu na ki. ³⁵ Dunijna birin wo kolonma n fɔxirabirɛɛ ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»

Isa a falafe Piyeri be a a yeTe rasanma ne a ma
(*Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34*)

³⁶ Simɔn Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dɛnnaxe, i mu nɔma birade n fɔxɔ ra sinden, kɔnɔ i fan fama birade n fɔxɔ ra han naa.» ³⁷ Simɔn Piyeri man naxa a maxɔrin, «Marigi, munfe ra n mu nɔma birade i fɔxɔ ra yakɔsi? N tinxi n xa faha i xa fe ra!» ³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faha n ma fe ra? N xa nɔndi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yeTe rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nɔndi, nun kisi ra

¹ Isa naxa a fala a falaxirabirɛe be, «Wo naxa kɔntɔfili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na. ² Lingira gbegbe nan na n Baba xɔnyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiya yailande wo be. ³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo fɔxɔ ra, alako won birin xa sa lu yire keren. ⁴ N sigafe dɛnnaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?» ⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nɔndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma Baba Ala xɔnyi xa n tan saabui xa mu a ra. ⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.» ⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, kɔnɔ han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be? ¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yeTe xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yeTe na a xa wali rabafe. ¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikɛxi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali mɔɔlie rabama ne. A njan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire. ¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ a xa Di saabui ra. ¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Sɛniyenxi

¹⁵ «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne. ¹⁶ N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan. ¹⁷ Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenɛnma. Dunija tan mu nɔma a sɔtɔde, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Kɔnɔ wo tan a kolon, barima a sabatima wo i.»

¹⁸ «N mu wo raboloma xe de, wo xa lu alɔ kiridie. N man fama ne wo yire. ¹⁹ A gbe mu luxi n xa lɔɛ dunija ma, kɔnɔ wo tan fama ne n tode. N tan to baloxi, wo fan baloma ne. ²⁰ Wo a kolonma ne na lɔxɔɛ, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra. ²¹ Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma ne, n fan a xanu, n nan n yeTe makenɛn a be.»

²² Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yeTe makenɛnde muxu tan be, i mu i yeTe makenɛn dunija tan be?» ²³ Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma ne. N Baba a kanyi xanuma ne, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i. ²⁴ Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mɛfe n na, n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xɛɛxi.»

²⁵ «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo be, ²⁶ kɔnɔ Baba Ala fama ne Saabui Fanyi xɛɛde wo yire n xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Sɛniyenxi nan ma. Na nan fama wo ratude n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

²⁷ «N bɔɲɛsa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi duniɲa ma. Wo naxa kɔntɔfili, wo naxa gaaxu. ²⁸ Wo bara n xui mɛ, «N na sigafe, kɔnɔ n man fama wo yire». Xa wo n xanu, a lanma wo xa sɛɛwa n ma sigɛ ra Baba Ala yire, barima a dangi n tan na. ²⁹ N a falaxi nɛ wo bɛ, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

³⁰ «N mu wɔyɛn gbegebe falama wo bɛ sɔnɔn, barima yi duniɲa na nɔla naxan yi, a na fafe. A mu nɔma n tan na a mɔɔli yo ra, ³¹ kɔnɔ alako duniɲa xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi nɛ, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama nɛ. Wo keli, won xɛɛ.»

15

Sansi bili nun a salonyie

¹ «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a mɛɛnima ra. ² Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminima n bɛ, Ala e sɛgɛma nɛ. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo. ³ Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo ɲan bara rasɛniyɛn n ma masenyi saabui ra. ⁴ Wo lu n ma fe nɛ, alɔ n fan luma wo xa fe ki naxɛ. Sansi salonyi mu nɔma bogide a yɛtɛ ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki nɛ, xa wo mu lu n ma fe. ⁵ N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu nɛ alɔ sansi salonyi naxan a bogi gbegebe raminima. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu nɔma fefe ra. ⁶ Xa naxan mu lu n ma fe, a luma nɛ alɔ sansi salonyi masɛgɛxi naxan wɔlɛma, a xara. Walikɛe nee malanma nɛ, e e wɔlɛ tɛ xɔɔra, e gan. ⁷ Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo bɔɲɛ ma, wo na wa fefe xɔn, wo a maxandi. A rabama nɛ wo bɛ. ⁸ N Baba matɔxɔɛ sɔtɔma, wo tan na lu alɔ sansi salonyi naxee bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n fɔxirabirɛɛ nan na. ⁹ N Baba Ala n tan xanuxi ki naxɛ, n fan wo xanuxi na ki nɛ. Wo lu n ma xanunteya kui. ¹⁰ Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alɔ n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxɛ, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

¹¹ «N yi fee masenxi nɛ wo bɛ, alako n ma sɛɛwɛ xa lu wo bɛ, wo xa sɛɛwɛ xa kamali.»

¹² «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alɔ n wo xanuxi ki naxɛ. ¹³ Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na. ¹⁴ Wo tan findixi n xanuntenyie nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu. ¹⁵ N mu fa nɔma a falade wo bɛ «konyie», barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo bɛ «n xanuntenyie», barima n naxan birin mɛxi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na. ¹⁶ Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xɛɛrae ra, wo xa sa lu alɔ sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxɔrin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma nɛ wo yi. ¹⁷ N wo yamarixi nɛ yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Duniɲa Isa fɔxirabirɛɛ xɔnfe

¹⁸ «Xa duniɲa wo xɔn, wo xa a kolon a n tan nan singe xɔn. ¹⁹ Xa wo findi duniɲa mixie nan na nu, wo rafanma nɛ duniɲa ma nu, alɔ a gbe mixie. Kɔnɔ duniɲa mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, duniɲa wo xɔnxi. ²⁰ Wo xa ratu wɔyɛnyi ma n naxan masen wo bɛ, «Konyi mu dangima a marigi ra.» Xa e bara n tan ɲaxankata, e wo fan ɲaxankatama nɛ. Xa e n tan xui suxu, e wo fan gbe suxuma. ²¹ E yi fe birin niyama nɛ wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n xɛɛma kolon. ²² Xa n mu sa fa wɔyɛnde e bɛ nu, e mu yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e mu fa nɔma sese falade naxan kiiti fanma e ra. ²³ Naxan na n tan xɔn, a bara n Baba fan xɔn. ²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xɔn. ²⁵ Kɔnɔ naxan sɛbɛxi e xa sɛriyɛ Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, «E n xɔnxi nɛ tun.»»

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xɛɛma wo ma kelifɛ Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makɛnɛnma, a tan na fa, a seede bama nɛ n ma fe ra. ²⁷ Wo fan seede bama nɛ, barima wo na n fɔxɔ ra kabi a fɔlɛ.»

16

¹ «N yi fe birin masenxi nE wo bE, alako wo naxa fa bira tantanyi kui. ² E fama nE tɔnyi dɔxɔde wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati ɲan fafe, naxan na wo faxa, a na faxE maɲɔxunma kEwali fanyi nan na Ala bE. ³ E na fee rabama nE, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon. ⁴ Kɔnɔ n yi fee birin masenxi nE wo bE, alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala nE wo bE.»

Ala Xaxili SEɲiyɛnxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo bE a fɔlE ra, barima n nu na wo fE ma. ⁵ Kɔnɔ yakɔsi, n fa sigafe n XEɛma yire, wo mu n maxɔrinma, «I na sigafe minden?» ⁶ N to yi fee masenxi wo bE, na nan wo bɔɲE sunnunxi. ⁷ Kɔnɔ n xa a fala wo bE a nɔndi ki ma, n ma sigE nan munafanyi gbo wo bE, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Kɔnɔ xa n siga, n a xEɛma nE wo ma. ⁸ A na fa, a mixie rakolonma nE yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra. ⁹ A e rakolonma nE yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma. ¹⁰ A e rakolonma nE tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa. ¹¹ A e rakolonma nE kiiti xa fe ra, barima yi duniɲa na nɔla kobi naxan yi ra, a ɲan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbɛtEe man na, kɔnɔ wo mu nɔma e birin fahaamude yakɔsi. ¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi birin ya mabɔɔma wo bE. A xa masenyi mu fatanxi a yɛtE kan na. A naxan mEma n Baba ra, a na nan masenma wo bE. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo bE. ¹⁴ A fama n ma xunnakeli makɛnɛnde, barima a naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo bE. ¹⁵ Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, «A naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo bE.»»

Sunnunyi masarama nE sEɛwE ra

¹⁶ Isa man naxa a fala e bE, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɔE wo ma, kɔnɔ waxati di man na dangi, wo man n toma nE.» ¹⁷ A fɔxirabirEe naxa e bore maxɔrin, «Isa wama munse falafe yi ki, «A gbe mu luxi n xa lɔE wo ma dondoronti, kɔnɔ wo man fama n tode.» A xa wɔyɛnyi na di a to a falaxi, «N na sigafe Baba Ala yire?» ¹⁸ E man nu e bore maxɔrinfe, «A munse ma, a «waxati di»? Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

¹⁹ Isa to a kolon a e nu wama a maxɔrinfe, a naxa a masen e bE, «N to a falaxi, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɔE wo ma, kɔnɔ waxati di man na dangi, wo man n toma nE,» wo wo bore maxɔrinfe na nan ma? ²⁰ N xa a fala wo bE a nɔndi ki ma, wo wama nE, wo gbelegbele, kɔnɔ duniɲa tan ɲɛlɛxinma nE. Wo sunnunma nE na fe ma, kɔnɔ wo xa sunnunyi fama masarade sEɛwE ra. ²¹ GinE naxan na ditinyi ra, a tɔɔrɔma nE ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kɔnɔ xa a gE di baride, a ɲan mu ratuma na tɔɔrE ma, a to sEɛwaxi di nEɛnE barife ra duniɲa. ²² Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kɔnɔ n gbilenma nE wo to ra, wo bɔɲE sEɛwa, mixi yo mu na sEɛwE bama wo yi. ²³ Na lɔxɔE na a li, wo mu n maxɔrinma sese ma sɔnɔn. N xa a fala wo bE a nɔndi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma nE wo yi. ²⁴ Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sɔtɔma nE, alako wo xa sEɛwa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makɛnɛnfe

²⁵ «N yi fe birin masenxi wo bE taali wɔyɛnyi nan na, kɔnɔ waxati na fafe, n mu wɔyɛnma wo bE taali wɔyɛnyi ra sɔnɔn, n Baba Ala xa fe masen wo bE a fiixE ra. ²⁶ Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xE de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo bE, ²⁷ barima Baba Ala yɛtE yati wo xanuxi nE. A wo xanuxi nE n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma. ²⁸ N kelixi Baba Ala nan ma, n fa duniɲa ma. N man fa kelife nE duniɲa ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

²⁹ Isa fɔxirabirEe naxa a fala a bE, «A mato, i mu wɔyɛnfe taali wɔyɛnyi xa ra sɔnɔn, i fa na wɔyɛnfe a fiixE nan na! ³⁰ Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxɔrin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakɔsi? ³² Waxati na fafe, a ɲan bara a li, wo yensenma nE, wo fa n naboloma. Kɔnɔ Baba Ala tan mu n naboloma. A luma nE n sɛɛti ma. ³³ N yi fe birin masenxi nE

wo be, alako boɲɛsa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantɔɔɔli sɔtɔma nɛ dunijɔ ma, kɔnɔ wo xa limaniya, n tan bara nɔ dunijɔ ra.»

17

Isa Ala maxandife

¹ Isa to gɛ na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makɛnɛn, alako i xa Di fan xa i xa nɔrɛ makɛnɛn. ² I bara mangɛya fi a ma dunijɔ mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma. ³ Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yɛtɛ ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xɛɛra ra. ⁴ N bara i xa nɔrɛ makɛnɛn dunijɔ ma, n gɛ wali ra i n ti naxan na. ⁵ N Baba Ala, yakɔsi, n nɔrɔ i fɛ ma, alɔ n nu nɔrɔxi i fɛ ma ki naxɛ, beenun dunijɔ xa daa.»

⁶ «N bara i xa fe masen mixie be, i naxee fixi n ma dunijɔ. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinmɛ. ⁷ E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na, ⁸ barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xɛɛxi. ⁹ N mu dubama dunijɔ be. N dubama i xa mixie nan be, i naxee taxuxi n na. ¹⁰ Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema nɛ e tan saabui ra. ¹¹ N mu fa luma dunijɔ sɔnɔn. N fafe i yire nɛ yi ki, kɔnɔ e tan luma be nɛ. N Baba Sɛniyɛnxi, e makanta i xili sɛnbɛ ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ. ¹² N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili sɛnbɛ ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu lɔɛ e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren be, alako Kitaabui sɛbɛli xa kamali. ¹³ Kɔnɔ n to fafe i yire nɛ yi ki, n yi fee falama dunijɔ ma, alako n ma sɛɛwɛ xa lu e be, a xa lu e boɲɛ ma a kamalixi ra. ¹⁴ N to i xa masenyi fala e be, dunijɔ bara e xɔn, barima e tondixi birade dunijɔ fe fɔxɔ ra alɔ n fan to mu tinxi birade dunijɔ fe fɔxɔ ra. ¹⁵ N mu i maxandima xɛ i xa e tongo dunijɔ ma. N i maxandife nɛ i xa e ratanga Sentanɛ ma. ¹⁶ E mu birama dunijɔ fe fɔxɔ ra, alɔ n fan to mu luma na fe mɔɔli kui. ¹⁷ I xa e sa i yɛtɛ nan sagoe nɔndi kui. I xui nan findixi nɔndi ra. ¹⁸ N bara e xɛɛ dunijɔ, alɔ i fan n xɛɛ ki naxɛ. ¹⁹ N bara n yɛtɛ sa i sagoe e be, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nɔndi kui.»

²⁰ «N mu dubama na mixie gbansan xa be. N man dubama mixie be naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra. ²¹ N dubama nɛ e be alako e xa findi keren na, alɔ n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxɛ. N man dubama e be alako e xa findi keren na won fɔxɔ ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunijɔ nɔma a kolonde a i tan nan n xɛɛxi. ²² I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren na, alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ. ²³ N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerenɲa xa kamali. Na kui, dunijɔ a kolonma nɛ a i tan nan n xɛɛxi, a i man e tan xanuxi alɔ i n fan xanuxi ki naxɛ.»

²⁴ «N Baba Ala, beenun dunijɔ xa daa, i nu bara nɔrɛ fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xɔli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n sɛɛti ma ariyanna, e xa n ma nɔrɛ to. ²⁵ N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunijɔ tan mu i kolon, kɔnɔ e a kolon a i tan nan n xɛɛxi. ²⁶ N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama nɛ a fari, alako xanunteya xa lu e boɲɛ ma i n xanuxi naxan na, alɔ n fan na e boɲɛ i ki naxɛ.»

18

Isa suxufe

(*Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53*)

¹ Isa to gɛ Ala maxandide, a tan nun a fɔxirabirɛe naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire. ² Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a fɔxirabirɛe nu darixi e malan na mɛnni nɛ. ³ Yudasi naxa Rɔmakae, sɛrɛxɛdube kuntigie, nun Farisɛnie xa sɔɔri gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sɛxɛ maxiri wuri ma, e a radɛxɛ alako e xa kira to. ⁴ Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» ⁵ E naxa a yaabi, «Muxu

Isa Nasarɛtika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma. ⁶ Isa to a fala e bɛ, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira bɔxi. ⁷ Isa man naxa e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasarɛtika.» ⁸ Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo bɛ, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.» ⁹ Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu lɔɛ e ya ma.»

¹⁰ Simɔn Piyɛri naxa a xa santidɛgɛma ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon. ¹¹ Isa naxa a fala Simɔn Piyɛri bɛ, «Santidɛgɛma raso a tɛɛ i. Fo n xa tin tɔɔrɛ ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma

¹² Rɔma sɔɔri mangɛ nun a xa sɔɔrie, a nun Yuwifie xa sɔɔrie naxa Isa suxu, e a xiri, ¹³ e a xanin Anani xɔn ma. Anani xa di ginɛ nan dɔxɔ Kayafa xɔn. Kayafa nu bara findi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra na jɛ ra. ¹⁴ Kayafa nan nu bara Yuwifi kuntigie rasi, a a fan e bɛ, mixi keren nan xa faxa jama bɛ.

¹⁵ Simɔn Piyɛri naxa bira Isa fɔxɔ ra, a nun Isa fɔxirabirɛ gbɛtɛ nde. Na fɔxirabirɛ to nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi kolon mixi ra, a naxa nɔ sode sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa tɛtɛ kui, e Isa xanin dɛnnaxɛ. ¹⁶ Piyɛri naxa lu tandɛ naadɛ dɛ ra, han a boore, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi kolonma, a naxa wɔyɛn naadɛ kantama ra a xa tin Piyɛri fan xa so. ¹⁷ Konyi ginɛ naxan nu naadɛ kantafe, a naxa Piyɛri maxɔrin, «Na xɛmɛ Isa fɔxirabirɛ nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!» ¹⁸ Xinbeli to mini, konyie nun kɔsibile naxa tɛ xuru, e fa lu na fɛ ma. Piyɛri fan naxa a maso e ra.

¹⁹ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa Isa maxɔrin a fɔxirabirɛe xa fe ma, a nun a xa kawandie. ²⁰ Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kɛnɛ nan ma, dunɔna birin bɛ. N nan n ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa na mu hɔrɔmɔbanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dɛnnaxɛ. N mu sese fala dunxui ra. ²¹ I n tan maxɔrinma munfe ra? Naxee n xui ramɛ, nee nan maxɔrin. E tan nan a kolon n bara fee naxee fala.» ²² Isa to na fala, kɔsibile nde naxan nu tixi naa, a naxa a dɛ ragarin, a a fala, «Pɛ, I sɛrɛxɛdubɛ kuntigi yaabima na ki nɛ?» ²³ Isa naxa a yaabi, «Xa n wɔyɛn kobi nan falaxi, a masen. Kɔnɔ xa n mu wɔyɛn kobi xa falaxi, i n dɛ ragarinxi munfe ra?» ²⁴ Na tɛmui, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi.

²⁵ Simɔn Piyɛri nu dɔxɔxi tɛ ra, a na a maxarafe. Na tɛmui e naxa a maxɔrin, «Isa fɔxirabirɛ xa mu i fan na?» Piyɛri naxa e yaabi, «Ade, a fɔxirabirɛ mu na n tan na.» ²⁶ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi nde nu na naa, Piyɛri nu bara naxan baren yi tuli bolon. A naxa Piyɛri maxɔrin, «N mu i to xɛ na sansi yire, wo nun Isa?» ²⁷ Piyɛri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i

(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

²⁸ Na tɛmui, e naxa Isa tongo Kayafa xɔnyi, e a xanin gomina xɔnyi. Kuye nu baxi ibade. Yuwifi kuntigie tan mu tin sode gomina xɔnyi, alako e xa sɛniyɛnyi naxa fa kana, e mu fa nɔ Sayamalekɛ Dangi Sali donyi donde. ²⁹ Na kui, gomina Pilati naxa mini e yire tandɛ, a e maxɔrin, «Wo yi xɛmɛ kalamufe munse ma?» ³⁰ E naxa a yaabi, «Xa yi xɛmɛ mu findi fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xɔn ma nu.» ³¹ Pilati naxa a fala e bɛ, «Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa sɛriyɛ ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa sɛriyɛ mu tinma muxu xa mixi faxa muxu yɛtɛ ra.» ³² Na kui, Isa xa wɔyɛnyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yɛtɛ faxa ki masen.

³³ Pilati man naxa so a xɔnyi, a Isa xili, a a maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangɛ ra?» ³⁴ Isa naxa a yaabi, «I wɔyɛnfe i yɛtɛ xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i bɛ?» ³⁵ Pilati naxa a yaabi, «Pɛ, Yuwifi nan na n fan na? I boore Yuwifie nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nan i saxi n bɛlɛxɛ. I munse rabaxi?» ³⁶ Isa naxa a yaabi, «N ma mangɛya mu findixi dunɔna daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma nɛ nu, e

tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangɛya mu findixi duniɲa daaxi ra.»³⁷ Na kui, Pilati naxa a maxɔrin, «I tan nan na Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi nɛ duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, alako n xa nɔndi masen a birin bɛ. Mixi naxan wama nɔndi xɔn, a n xui suxuma nɛ.»³⁸ Pilati man naxa a maxɔrin, «Nɔndi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande Yuwifie yire, a a fala e bɛ, «N mu fe ɲaaxi yo toxi yi xɛmɛ lan a xa ɲaxankata naxan ma.»³⁹ Wo to darixi a ra n xa geelimani keren bɛɲin wo bɛ Sayamalekɛ Dangi Sali lɔxɔɛ, wo wama n xa Yuwifie xa mangɛ bɛɲin wo bɛ?»⁴⁰ E naxa sɔnxɔɛ rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

19

Isa faxafe natɛ tongo ki

¹ Na tɛmui Pilati naxa yaamari fi a sɔɔrie xa Isa bulan sɛbɛrɛ ra. ² Sɔɔrie naxa mangɛ katanyi maniyɛ yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mangɛ donma gbeeli ragoro a ma. ³ E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kɛna, Yuwifie xa mangɛ,» e nu fa a madin.

⁴ Pilati man naxa mini tande, a a fala Yuwifie ɲama bɛ, «N bara yi xɛmɛ masen wo bɛ, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a ɲaxankatama naxan ma.» ⁵ Na kui, sɔɔrie naxa Isa ramini tande, na tunbe mangɛ katanyi saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e bɛ, «A tan nan yi ki!» ⁶ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun hɔrɔmɔbanxi kɔsibilie to a to, e naxa sɔnxɔ, «A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e bɛ, «Wo a tongo, wo tan nan xa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa naxan ma.» ⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Sɛriyɛ na muxu fan yi. Na sɛriyɛ ki ma, a lan a xa faxa, barima a bara a yɛtɛ findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na mɛ, a naxa gaaxu ki fanyi ra. ⁹ A man naxa so a xɔnyi, a Isa maxɔrin, «I tan, i kelixi minden?» Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi. ¹⁰ Pilati naxa fa a fala a bɛ, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a nɔɛ naxan na n tan bɛ, n nɔma i rabolode, n man nɔma i faxade wuri magalanbuxi ma?» ¹¹ Isa naxa a yaabi, «Nɔɛ yo mu i bɛ n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i bɛlɛxɛ, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na mɛ, a naxa so katafe a xa Isa rabɛɲin, kɔnɔ Yuwifie naxa sɔnxɔ, «Xa i yi xɛmɛ bɛɲin, i bara gere giri Rɔma mangɛ xungbe ma. Naxan yo a yɛtɛ findi mangɛ ra, a bara ti Rɔma mangɛ xungbe kanke.» ¹³ Na kui, Pilati to e xui mɛ, a naxa Isa ramini tande. Pilati naxa dɔxɔ buntunyi ra, kiitisa kibanyi kui, dɛnnaxɛ xili falama Eburu xui «Gabata». ¹⁴ Na lɔxɔɛ Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamalekɛ Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie bɛ, «Wo xa mangɛ nan ya!» ¹⁵ E man naxa sɔnxɔ, «A faxa! A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mangɛ faxa wuri magalanbuxi ma?» Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa a yaabi, «Mangɛ yo mu na muxu tan bɛ bafe Rɔma mangɛ xungbe ra!» ¹⁶ Na tɛmui a naxa Isa sa e sago, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sɔɔrie to Isa suxu,¹⁷ e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi ratexi a ma. ¹⁸ E Isa banban wuri magalanbuxi ma mɛnni nɛ. E naxa mixi firin gbɛtɛ fan banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore ti kɔɔla ma, e Isa ti e tagi. ¹⁹ Pilati naxa yaamari fi a yi sɛbɛli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mangɛ.» ²⁰ Yuwifie gbege naxa na sɛbɛli xaran, barima Isa nu banbanxi dɛnnaxɛ, na makɔrɛ taa ra. Na sɛbɛli fan nu sɛbɛxi Eburu xui, Latɛni xui, a nun Girɛki xui. ²¹ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa a fala Pilati bɛ, «I naxa a sɛbɛ <Yuwifie xa mangɛ>. I xa a sɛbɛ nɛ, <Yi xɛmɛ a fala nɛ, a Yuwifie xa mangɛ nan a ra.>» ²² Pilati naxa e yaabi, «N naxan sɛbɛxi, n bara gɛ na sɛbɛde.»

²³ Sɔɔrie to gɛ Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na sɔɔri naani ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan tongo. Na donma to mu nu dɛgɛxi,²⁴ e naxa a fala e

bore bE, «Won naxa a ibɔɔ. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba nE, alako naxan sɛbɛxi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,
e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»

Sɔɔrie a raba na ki nE.

²⁵ Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fE ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na mɛnni. ²⁶ Isa to a nga to a fɔxirabirE maxanuxi fE ma, a naxa a fala a nga bE, «N nga, yi bara findi i xa di ra.» ²⁷ A naxa fa a fala a fɔxirabirE fan bE, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na fɔxirabirE naxa Isa nga xanin a xɔnyi.

Isa xa faxE

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

²⁸ Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xɔli na n ma.» A na fala nE alako Kitaabui xa masenyi xa kamali. ²⁹ Se sase nde nu na mɛnni, naxan nu rafexi wɛni muluxunxi ra. E naxa se nde rasin na wɛni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa dE ra. ³⁰ A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

³¹ Na lɔxɔE Yuwifie nu see rafalama SayamalekE Dangi Sali xa fe ra. E mu tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu lɔxɔE, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxa mafuren, e xa ba na. ³² Sɔɔrie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a kɔɔla ma. ³³ Kɔnɔ e to Isa li, e naxa a to a jan bara faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira, ³⁴ kɔnɔ sɔɔri nde naxa a sɛɛti sɔxɔ tanbE ra, ye nun wuli naxa mini keren na. ³⁵ Naxan na fe toxi, a bara na fe seede ba. A xa seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan na. A tan yɛtE a kolon, a a na nɔndi nan falafe wo bE, alako wo fan xa danxaniya. ³⁶ Na fee raba nE alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xɔri keren mu girama.» ³⁷ A man sɛbɛxi yire gbɛtE, «E e ya tima nE mixi ra, e bara naxan sɔxɔ.»

Isa xa maragatE

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56)

³⁸ Na fe birin xanbi, Yusufu Arimateka naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa fɔxirabirE nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu nu a masenma kɛnE ma, a to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo. ³⁹ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui kɔE ra tɛmui dangixi, na fan naxa labundE kilo tongo saxan miri nun alowe daaxi xanin Isa fure yire. ⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labundE sa a ma, alɔ Yuwifie darixi a ra ki naxE. ⁴¹ Bɔxi nde nu makɔrE Isa faxade ra, gaburi nɛɛnE nu bara yailan dɛnnaxE. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden. ⁴² E naxa Isa ragata na yire makɔrɛxi, barima e gbataxi SayamalekE Dangi Sali xa fe ra. A nu lan nE Yuwifie xa gE fe birin yailande beenun kɔE xa so na lɔxɔE.

20

Isa xa marakeli

(Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12)

¹ Sande lɔxɔE Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxE ma beenun kuye xa mayalan. A to mɛnni li, a naxa a to na gɛmE xungbe nu bara ba gaburi dE ma. ² Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn Piyɛri nun Isa fɔxirabirE boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e bE, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dɛdɛ.» ³ Na kui, Piyɛri nun Isa na fɔxirabirE boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire. ⁴ E firinyi naxa siga e gi ra, kɔnɔ Isa fɔxirabirE maxanuxi naxa gaburi li beenun Piyɛri singe xa naa li. ⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kɔnɔ a mu so na kui. ⁶ Simɔn Piyɛri to mɛnni li, a naxa so fɔnmE kui keren na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma, ⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra. ⁸ Na tɛmui, Isa fɔxirabirE boore, naxan singe gaburi

yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya. ⁹ E mu nu fahaamui sɔtɔxi Kitaabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma. ¹⁰ Na dangi xanbi na fɔxirabire firinyie naxa gbilen e xɔnyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma

(Maraki 16:9-11)

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato, ¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fiixe ra, e dɔxɔxi Isa fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra. ¹³ E naxa Mariyama maxɔrin, «N ma di, i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dede.»

¹⁴ A to ge na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra. ¹⁵ Isa naxa a maxɔrin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama jɔxɔ a ma, sansi mɛɛnima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n be alako n xa siga a tongode.» ¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamɔxɔ.» ¹⁷ Isa naxa a fala a be, «I naxa i belexe din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala e be, a n fafe tede n Baba xɔnyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa fɔxirabiree yire, a a fala e be, «N bara Marigi tol» A man naxa Isa xa xɛɛra iba e be.

Isa minife a fɔxirabiree ma

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

¹⁹ Na sande lɔxɔɛ kerenyi, Isa fɔxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwifi kuntigie xa yaragaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔje sa.» ²⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a sɛɛti masen e be. E naxa sɛɛwa Marigi tofe ra. ²¹ Isa man naxa a masen e be, «Bɔjesa xa lu wo be. N bara wo xɛɛ alɔ Baba Ala n xɛɛxi ki naxe.» ²² A to ge na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Sɛniyenxi xa goro wo ma. ²³ Xa wo dije mixi haake ma, na haake bara jɔn, kɔnɔ xa wo mu dije, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xɛɛra fu nun firinyie ma tɛmui naxe, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma mɛnni. ²⁵ Na kui, booree naxa a fala a be, «Muxu bara Marigi tol!» Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma fɔxi to a belexe kui, n nan n belexesole raso naa, xa n man mu n belexe sa a sɛɛti ma e dennaxe sɔxɔ, n tan mu lama a ra feol!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa fɔxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma mɛnni, a ti e tagi, a e xɛɛbu, «Bɔjesa xa lu wo be.» ²⁷ Na tɛmui, Isa naxa a fala a be, «N belexe mato. I xa i belexesole sa n sɛɛti ma e dennaxe sɔxɔ. I naxa tɛge n i. I xa danxaniya.» ²⁸ Tomasi naxa a fala a be, «N Marigi Ala!» ²⁹ Isa naxa a masen a be, «I danxaniyaxi ne, i to bara n to? Hɛɛri na mixie be naxee bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sebe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegbe raba ne a fɔxirabiree ya xɔri, naxee mu sebexi yi Kitaabui kui. ³¹ Kɔnɔ naxee xa fe tan sebexi yi ki, e sebexi ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sɔtɔma ne a saabui ra.

21

Isa minife a fɔxirabiree ndee ma

¹ Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a fɔxirabiree ma Tiberiyasi baa de ra. A a yeɛe makenen e be yi ki ne. ² Simɔn Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli», Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile bɔxi ma, Sebede xa die, nun Isa fɔxirabiree firin gbete, nee birin

nu na yire keren. ³ Simɔn Piyɛri naxa a fala e bɛ, «N tan sigafe yɛxɛ suxude.» E naxa a fala a bɛ, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, kɔnɔ na kɔɛ birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa dɛ ra, kɔnɔ a fɔxirabirɛe mu nu a kolon a a tan nan a ra. ⁵ Isa naxa e maxɔrin, «N ma die, wo bara yɛxɛ nde sɔtɔ?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.» ⁶ A naxa a fala e bɛ, «Wo yɛlɛ woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sɔtɔma nɛ.» E to a woli, e mu nu nɔma yɛlɛ ratede, barima yɛxɛ gbo a kui. ⁷ Na kui, Isa fɔxirabirɛ, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyɛri bɛ, «Won Marigi na a ra.» Simɔn Piyɛri to na mɛ, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire. ⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, yɛlɛ naxan nafexi yɛxɛe ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare dɛ ra, fo nɔngɔn kɛmɛ firin ɲɔndɔn.

⁹ E to te xare dɛ ra, e naxa tɛ xuruxi to, yɛxɛ saxi a tɛ wole ra, taami fan na na. ¹⁰ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo fa yɛxɛ nde ra wo baxi naxan suxude.» ¹¹ Na kui Simɔn Piyɛri naxa te kunkui kui, a yɛlɛ bɛndun xare ma. A nu rafexi yɛxɛ xungbee nan na, a gundi kɛmɛ tongo suuli nun saxan. Kɔnɔ hali yɛxɛ to nu gboxi yɛlɛ kui na ki, yɛlɛ mu ibɔɔ.

¹² Isa naxa a fala e bɛ, «Wo fa wo dɛge.» A fɔxirabirɛe mu suusa a maxɔrinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra. ¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yɛxɛ so e yi ra. ¹⁴ A saxan nde nan nu na ki, Isa a yɛtɛ masenma a fɔxirabirɛe bɛ, kabi a keli faxɛ ma.

Isa nun Piyɛri

¹⁵ E to gɛ e dɛ ibade, Isa naxa Simɔn Piyɛri maxɔrin, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛ yɔrɛe ma.» ¹⁶ A man naxa gbilen a maxɔrin na a firin nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛe ma.» ¹⁷ A man naxa gbilen a maxɔrin na a saxan nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyɛri naxa sunnun Isa to a maxɔrin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛe ma. ¹⁸ N xa nɔndi yati nan fala i bɛ, i fonike tɛmɛi, i tan nan nu i yɛtɛ tagi ixirima, i wa sigafe dɛdɛ, i siga. Kɔnɔ i na fori, i i bɛlɛxɛ italama nɛ, mixi gbɛtɛ i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dɛnnaxɛ.» ¹⁹ Isa na fala nɛ alako a xa Piyɛri faxesa ki nan masen, Piyɛri fama Ala matɔxɔde naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyɛri bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.»

Isa nun a fɔxirabirɛ maxanuxi

²⁰ Piyɛri to a kobe rato, a naxa Isa fɔxirabirɛ to e fɔxɔ ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamalekɛ Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dɛge tɛmɛi, a a maxɔrin, «Marigi, nde fama i yanfade?» ²¹ Piyɛri to a to, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, na tan go?» ²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen tɛmɛi, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n fɔxɔ ra.» ²³ Na kui, danxaniyatɔɛ ndee ɲɔxɔ naxa lu a ma a na fɔxirabirɛ tan mu faxama, kɔnɔ Isa mu na fala. A a fala nɛ, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen tɛmɛi, na munse fanma i tan ma?»

Sɛbɛli dɔnxɔɛ

²⁴ Na fɔxirabirɛ yati nan yi fe birin sɛbɛ, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan na.

²⁵ Isa fe gɛgɛbe raba nɛ naxee mu sɛbɛxi yi Kitaabui kui. Xa na birin sɛbɛ nɛ nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sɔtɔma duniɲa ma nu.

Isa xa XƎƎrae xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa sɛbɛ, a naxa Kitaabui firin nde sɛbɛ naxan xili «Isa xa xƎƎrae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won bɛ Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde fɔlɔxi boore Kitaabui danxi dɛnnaxɛ, a fan a masenma won bɛ Isa fɔxirabirɛɛ nun a xa xƎƎrae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen duniɓa birin na.

Beenun Isa xa a xa xƎƎrae xɛɛ e xa a xa masenyi kawandi duniɓa birin bɛ, a naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ragoro e ma alako e xa sɛnbɛ sɔtɔ a xa wali rabafe ma. E to na sɔtɔ, e naxa kawandi ti fɔlɔ Darisalamu. Mixi gbegbe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa fɔxirabirɛɛ ra. Kaabanako gbegbe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xƎƎrae xa masenyi ra.

Na kawandi nu sɛnbɛ sɔtɔfe Darisalamu tɛmui naxɛ, Isa yaxuie naxa danxaniyatɔɛɛ tɔɔɔ fɔlɔ. Na kui, Isa fɔxirabirɛɛ naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari bɔxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won bɛ. Piyɛri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xƎƎra gbɛtɛ xili naxan findixi Pɔlu ra. Beenun Ala xa a xili, Pɔlu nu Isa fɔxirabirɛɛ ɓaxankatama Isirayila xa diine xili ra. Kɔnɔ Isa naxa a yɛtɛ masen Pɔlu bɛ, a fa a xɛɛ ɓamanɛ gbɛtɛɛ ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra bɔxie ma si gbɛtɛɛ nu na dɛnnaxɛ.

Pɔlu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Rɔma. Yuwifie naxa a ɓaxankata ki fanyi, kɔnɔ e mu nɔ a ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbɛtɛɛ xa salidee kui. A na raba nɛ alako duniɓa birin xa a kolon Isa bara naxan naba e bɛ.

Na birin kui, to danxaniyatɔɛɛ nɔma a kolonde Isa fɔxirabirɛɛ singee duniɓa igirixi ki naxɛ. E xa wali xa findi misaali ra won bɛ. Ala xa won mali xaxili sɔtɔfe ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa XƎƎrae xa taruxui

Isa tefe koore ma

¹ Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a fɔlɛ ² han a te lɔxɔɛ koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xƎƎra sugandixie ma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.

³ A xa ɓaxankatɛ xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yɛtɛ masenma e bɛ kiraya wuyaxi a a ɓiɓɛ na a ra. A nu fa Ala xa mangɛya niini fe fala e bɛ. ⁴ A nu e ya ma tɛmui naxɛ, a naxa a fala e bɛ, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima tɛmui naxɛ, alɔ n na masenxi wo bɛ ki naxɛ. ⁵ Yaya wo xunxa ye nan xɔɔra, kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xƎƎrae to e malan, e naxa Isa maxɔrin, «Marigi, i Isirayila mangɛya ragbilenma a ra yi tɛmui nɛ?» ⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na nate na Baba Ala keren peti nan yi ra. ⁸ Kɔnɔ, wo sɛnbɛ sɔtɔma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na fa wo ma tɛmui naxɛ. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han duniɓa dande.»

⁹ A to gɛ na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xɔri, nuxui fa a nɔxun e ya tode ra. ¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xɛmɛ firin naxa mini e ma, sose fiixɛ ragoroxi e ma. ¹¹ E naxa a masen Isa fɔxirabirɛɛ bɛ, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama nɛ alɔ wo a toxi siga ra ki naxɛ.»

Yudasi ɓɔxɔɛ

¹² Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelifɛ na geya ma han Darisalamu, yaamilɛ keren na a ra. ¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu

darixi e malan na dEnnaxE. Naxee nu na na: PiyEri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, SimwN naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di. ¹⁴ E birin nu Ala maxandima jnanige keren na, e nun ginEE, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyaE.

¹⁵ Lwxw nde PiyEri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi kEmE mixi mwXwJEn jwNdwn nu malanxi naa. A naxa a fala e bE, ¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili SENiyEnxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali. ¹⁷ A nu na muxu tan xEErae nan ya ma. Muxu birin nan nu xEEra wali rabama. ¹⁸ E naxa bwxI sara yi xEmE xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa mEnni, a bira, a furi bula, a furingEE naxa mini a ra. ¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na bwxI xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui «Wuli bwxI.»

²⁰ «A sEbExi Yabura Dawuda kui, «A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.» A man sEbExi, «XEEra gbEtE xa ti a jwXwE ra.» ²¹⁻²² Awa na kui, a lanma xEmE keren xa sugandi naxan noma muxu malide seedeya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelifE Yaya Isa xunxa ye xwora tEmui naxE, han Isa te koore ma tEmui naxE.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi. ²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin bwxI ma fe kolon, a masen muxu bE i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi. ²⁵ Na xa findi Yudasi jwXwE ra xEEraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.» ²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xEEra fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili SENiyEnxi gorofe danxaniyatwEe ma

¹ XE XabE Sali to a li, Isa fwxirabirEE birin nu malanxi yire keren. ² Xui nde naxa mini koore ma keren na alw foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu dwxwI dEnnaxE. ³ E naxa se ndee to naxee maniya nEnyie ra, tE na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa dwxw kankan xunyi ma. ⁴ Ala Xaxili SENiyEnxi naxa goro fwxirabirEE birin ma, e naxa so xui gbEtEe falafe Ala Xaxili SENiyEnxi saabui ra.

⁵ Yuwifidi diinElae kelifE jnamanE birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi. ⁶ Nama to yi xui mE, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa fwxirabirEE xui mEma e bari xui yati nan na. ⁷ E dE naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee wwyEnma yi ki, Galilekae xa mu e birin na? ⁸ Won fa won bari xui mEfe e ra di? ⁹ ParatokaE, Medekae, ElamakaE, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi, ¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bwxI fE ma, a nun naxee keli Rwma, Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diinE ya ma, KirEtikaE a nun Arabue, ¹¹ won birin na e xui mEfe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuie. Na rabaxi di?» ¹² E birin dE naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore bE, «Munfe yi ki?» ¹³ KwNw ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi nE yi ki.»

PiyEri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi PiyEri nun yi xEEra fu nun kerenyie naxa keli. PiyEri naxa a masen jnama bE a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon, ¹⁵ yi mixie mu siisixi xE de alw wo a majwXunxi ki naxE, barima gEESegE na a ra yi ki.»

¹⁶ «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

¹⁷ «Ala naxE,
n fama n Xaxili taxunde mixi birin na lwxwE dwnxwEe.
Wo xa di xEmEe nun wo xa di ginEE
wwyEnma nE n tan Ala xili ra.

Wo xa sEgEtalae to tima nE fee ra,
wo xa forie fan xiyeE sa.

¹⁸ Na waxati,
n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xEmEe

nun n ma konyi ginEe ma.

E woyEnma nE n tan Ala xili ra.

¹⁹ N kaabanakoe rabama nE koore ma,
n tɔnxumae masenma nE bɔxi fari,
naxee findima wuli, tE, nun tuuri ra.

²⁰ Soge dimima nE,
kike gbeelima nE alɔ wuli

beenun Marigi xa lɔxɔE xa a li,
na dariyE lɔxɔE xungbe.

²¹ Mixi yo naxan Marigi xili maxandima,
na kanyi kisima nE.»»

²² «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa NasarEtika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoe, fe magaaxuxie, nun tɔnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon. ²³ Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xEmE faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alɔ Ala nu a jnanigexi ki naxE. ²⁴ Kɔnɔ na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxE luuti ba a ma, barima faxE mu nu nɔma kankande a ma.»

²⁵ «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.
«N Marigi toma tEmui birin n ya i.

A to na n sEeti ma, n mu nɔma birade.

²⁶ Na nan a toxi n bɔjE na sEeWE kui,
n dE fan a xa fe masenma jnelexinyi ra.

N fate fan malabuma nE bɔjEsa kui,

²⁷ barima i mu n nii bejinma aligiyama,

i mu i xa sEniyentɔE luma gaburi kui, a xa bɔrɔ.

²⁸ I bara a niya n xa kisi kira kolon.

I sEeWE fima nE n ma i yire.»»

²⁹ PiyEri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo bE. A faxa nE, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to. ³⁰ NamijɔnmE to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a bE. Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde dɔxɔma nE a xa mangE kibanyi. ³¹ Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama nE kelide faxE ma. Ala mu nEEmuma a ma aligiyama, a fate mu bɔrɔma gaburi kui. ³² Ala nan Isa rakelixi faxE ma. Won birin findixi seede ra na fe ma. ³³ A to rate Ala yirefanyi ma, a naxa Ala Xaxili sEniyenxi sɔtɔ Baba Ala ra, alɔ Ala laayidi tongoxi ki naxE. A man bara Ala Xaxili sEniyenxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mEfe yi ki.»

³⁴ «Dawuda mu texi koore ma, kɔnɔ a tan nan a fala,
«Marigi naxa a fala n Marigi bE,

Dɔxɔ n yirefanyi ma,

³⁵ han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»»

³⁶ «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kɔnɔ wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

³⁷ Yi masenyi naxa jnama bɔjE tɔrɔ ki fanyi ra. E naxa a fala PiyEri nun xEEra booree bE, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?» ³⁸ PiyEri naxa a fala e bE, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xɔra Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili sEniyenxi sɔtɔ. ³⁹ Ala bara yi laayidi tongo wo bE, wo xa die bE, nun mixi birin bE a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.» ⁴⁰ PiyEri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo mEeni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

⁴¹ Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔra. Na lɔxɔE mixi wulu saxan jɔndɔn naxa sa Isa fɔxirabiree xun ma. ⁴² E nu e tunnabExima xEErae xa xaranyi ma.

E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e tunnabεxi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma. ⁴³ Gaaxui naxa e birin suxu. Xεεραε naxa kaabanako nun tɔnxuma gbegebe raba. ⁴⁴ Danxaniyatɔεε birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se sɔtɔ, na bara findi e birin gbe ra. ⁴⁵ E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui. ⁴⁶ Lɔxɔ yo lɔxɔ e nu e malanma hɔrɔmɔbanxi kui, e nu donse don e xɔnyi sεεwe nun bɔɓesa kui. ⁴⁷ E nu Ala matɔxɔma. E naxa rafan birin ma. Lɔxɔ yo lɔxɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔεε ɓama kɔnti xun ma.

3

Namatε rayalanfe

¹ Lɔxɔ nde Piyeri nun Yaya nu tefe hɔrɔmɔbanxi kui, sali tεmui gεεsεge. ² Hɔrɔmɔbanxi naadε ra naxan xili «Naadε Tofanyi», xεmε nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari lɔxɔε. E nu a dɔxɔma na lɔxɔε birin alako a xa nu kɔbiri makula mixie ma naxee soma hɔrɔmɔbanxi kui. ³ A to Piyeri nun Yaya to so ra hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa kɔbiri makula e ma.

⁴ Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a bε, «Muxu mato.» ⁵ Xεmε naxa e mato, a ɓɔxɔ naxa lu a ma e na kɔbiri nan fife a ma. ⁶ Piyeri fa a fala a bε, «Gbeti mu na n yi, xεεma mu na n yi, kɔnɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasarεtika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i ɓεrε!» ⁷ A naxa a suxu a yirefanyi bεlεxε ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankɔnyie naxa sεnbε sɔtɔ keren na. ⁸ Na ikɔrεxi ra, a naxa keli, a naxa so a ɓεrεfe. A naxa so Piyeri nun Yaya fɔxɔ ra hɔrɔmɔbanxi kui. A ɓεrεma, a tuganma, a Ala tantuma.

⁹ Birin naxa a to, a a ɓεrεma, a Ala matɔxɔma. ¹⁰ E naxa a kolon a tan nan nu dɔxɔma hɔrɔmɔbanxi «Naadε Tofanyi» dε ra kule matide. Birin naxa kaaba, e tεrεnna yi fe ra naxan bara raba a bε. ¹¹ A fan naxa bira Piyeri nun Yaya fɔxɔ ra. Nama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa buntunyi ra.

¹² Piyeri to na to, a naxa ɓama maxɔrin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alɔ muxu yi xεmε raprεrεxi muxu yεtε sεnbε nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra? ¹³ Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariyε fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mεε a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabεɓinfe. ¹⁴ Wo bara Ala xa sεniyεntɔεε nun a xa tinxintɔεε yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabεɓin wo bε. ¹⁵ Wo bara Marakisima faha, Ala naxa a rakeli faxε ma. Muxu na na fe seede ra. ¹⁶ Yi xεmε naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara sεnbε sɔtɔ danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xɔri.»

¹⁷ «Yakɔsi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangεe. ¹⁸ Kɔnɔ Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa wɔyεnyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijɔnmεe dε ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama nε tɔɔrɔde. ¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari, ²⁰ alako Marigi xa fa bɔɓesa waxati ra, a man xa Isa xεε, a bara naxan sugandi wo bε. ²¹ Kɔnɔ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu koore ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alɔ Ala a masen ki naxε a xa namijɔnmε sεniyεnxie kεrε ra kafi a xɔnnakuye ra.»

²² «Annabi Munsa naxa a fala, «Wo Marigi Ala namijɔnmε nde xεεma nε wo ma alɔ n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo bε, wo xa a suxu. ²³ Naxan yo mu na namijɔnmε xui suxu, na kanyi bama nε Ala xa ɓama ya ma, a faha.»

²⁴ «Namijɔnmε naxee birin bara wɔyεn kabi Annabi Samuweli xa tεmui, e birin bara yi lɔxɔεε xa fe fala. ²⁵ Saatε die nun namijɔnmε die nan na wo ra. Ala bara saatε tongo won babae bε. A a fala nε Iburahima bε, «Dunijɓa birin fama hεeri sɔtɔde i bɔnsɔε nan saabui ra.» ²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxε ma, a a xεε wo tan nan singe ma, a xa duba wo bε, a xa kankan nagbilen fe kobie fɔxɔ ra.»

4

Piyeri nun Yaya makiitife

¹ Yaya nun Piyeri to nu woyenma mixie be, serexedubee, hōromōbanxi sōori yarerati, nun Sadusenie naxa fa. ² E bōje naxa te barima Piyeri nun Yaya nu jama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama ne rakelide alo Isa rakelixi ki naxe. ³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima kōe nu bara so. ⁴ Kōnō mixi wuyaxi naxee na woyenyi me, e naxa a suxu. Danxaniyatōee xun naxa masa, han xeme kōnti naxa wulu suuli jōndōn li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifi yareratie, forie, nun seriyē karamōxōe naxa e malan Darisalamu, ⁶ a nun Anani serexedube kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na serexedube kuntigi bōnsōe. ⁷ E naxa Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxōrin, «Wo nōxi yi rayalande di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e be muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra, ⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxōrin yi namate xa fe fanyi sōtōe ma, a yalanxi ki naxe. ¹⁰ Wo tan nun Isirayilakae birin xa a kolon yi xeme yalanxi Isa Nasaretika, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxe ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi. ¹¹ Isa maniyaxi «geme nan na naxan tide gbo dangi geme birin na, kōnō wo tan banxitie bara mee na geme ra.» ¹² Kisi mu sōtōma ndende ra fo a tan, barima xili gbete yo mu na dunija, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, barima xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa fōxō ra a nu na dunija ma temui naxe. ¹⁴ Kōnō xeme to nu tixi e seeti ma, a yalanxi, e mu nō sese falade. ¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme yaamari e xa mini Yuwifi kiitisee ya ma. E nu fa woyen e bore tagi. ¹⁶ E naxa e bore maxōrin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukae birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu nōma na matandide. ¹⁷ Kōnō alako yi fe naxa yensen ye mixie ra, won xa e ratōn a xōrōxōe ra, e naxa woyen Isa xili ra sōnōn.»

¹⁸ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme xili. E naxa woyen e be a xōrōxōe ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sōnōn. ¹⁹ Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan fōxō ra ba, ka Ala? ²⁰ Muxu mu nōma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan me.» ²¹ E man naxa xaaje e ma, kōnō jama birin to nu Ala matōxōma fe ma naxan bara raba, e mu nō lande a ma a lanma e xa e jaxankata ki naxe. E naxa e rabejin. ²² Yi xeme naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi je tongo naani ra.

Togondiyatōee Ala maxandife

²³ E to e bejin, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e be serexedube kuntigie nun forie naxan fala e be. ²⁴ E to na me, e birin naxa e xui ite Ala ma janige keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun bōxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunija, ²⁵ i tan nan a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, i xa konyi Dawuda de ra, muxu baba,

«Munfe ra sie bōje texi fufafu?

Munfe ra jamae matandi tife?»

²⁶ Dunija mangēe bara keli,

xunmatie bara ti Marigi

nun a xa Mixi Sugandixi kanke.»»

²⁷ «Nōndi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xōje, a nun Isirayila bōnsōee bara ti i xa konyi seniyenxi Isa kanke, i naxan sugandixi, ²⁸ alako e xa fe birin naba i singe nu bara natē tongo a nu lan naxan xa raba. ²⁹ Yakōsi, Marigi, i xa a mato e xaaje ki naxe. Senbe fi i xa konyie ma, alako e xa nō i xa woyenyi masende limaniya ra. ³⁰ I belexe

itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoe nun tɔnxumae xa raba i xa konyi sɛniyenxi Isa xili ra.»

³¹ E to gɛ Ala maxandide, e nu malanxi dɛnnaxɛ, na naxa sɛrɛn. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa wɔyɛnyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatɔɛe xa lanyi

³² Danxaniyatɔɛ ɲama birin bɔɲɛ ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, kɔnɔ se birin naxa findi birin gbe ra. ³³ Xεεrae naxa Marigi Isa xa marakeli masen mixie bɛ sɛnbɛ ra. Ala naxa hinnɛ e ra a fanyi ra. ³⁴ Setare yo mu nu na e ya ma, barima xɛe nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima nɛ, ³⁵ e nu a sare dɛntɛgɛ xεεrae bɛ. Nee nu fa a itaxun kankan hayi bɛrɛ ma.

³⁶ Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xεεrae nu a xili falama nɛ Baranabasi, na nan falaxi «mixi ralimaniya». ³⁷ A naxa xɛ mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kɔbiri ra, a a dɛntɛgɛ xεεrae bɛ.

5

Ananiyasi nun Safira

¹ Xɛmɛ nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa ginɛ Safira, nee fan naxa e xa xɛ mati. ² Ananiyasi nun a xa ginɛ naxa lan a ma e xa xɛ sare nde ragata e yɛtɛ bɛ. Ananiyasi naxa kɔbiri dɔnxɔɛ xanin, a a dɛntɛgɛ xεεrae bɛ. ³ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Ananiyasi, munfe ra Sentanɛ i madaxuxi han i bara wule fala Ala Xaxili Sɛniyenxi bɛ yi xɛ sare nde nɔxunfe ra? ⁴ Beenun i xa yi xɛ mati, i gbe xa mu nu na xɛ ra? I kɔbiri naxan sɔtɔxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mɔɔli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa bɛ, i wule falaxi Ala nan bɛ.»

⁵ Ananiyasi to na wɔyɛnyi mɛ, a naxa bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe mɛ, e naxa gaaxu. ⁶ Sɛgɛtalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

⁷ Waxati saxan to dangi, a xa ginɛ naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi. ⁸ Piyɛri naxa a fala a bɛ, «A fala n bɛ, xa wo xɛ matixi yi xasabi nan na, wo naxan dɛntɛgɛxi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kɔbiri nan na.» ⁹ Awa, Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa mɔri ragataxi, e tan nan tixi naadɛ ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

¹⁰ A naxa bira xεεra bun ma keren na, a faxa. Sɛgɛtalae to so, e naxa a li a fan bara faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa mɔri fɛ ma. ¹¹ Gaaxui xungbe naxa danxaniyatɔɛ ɲama birin suxu, a nun naxee birin yi fe mɛ.

Tɔnxumae nun kaabanakoe

¹² Kaabanako wuyaxi nun tɔnxumae nu rabama ɲama tagi xεεrae saabui ra. Togondiyatɔɛ birin nu e malanma Sulemani xa buntunyi ra. ¹³ Mixi gbɛtɛ yo mu nu suusama sunbude e ra, kɔnɔ mixie nu e binyama a fanyi ra. ¹⁴ Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xɛmɛe nun ginɛe, e kɔnti xun nu masama tɛmui birin. ¹⁵ Na fee ma, mixie nu fama nɛ furemae ra sade nun dagie ma kira xɔn, alako Piyɛri nɛ dangima tɛmui naxɛ, a niini xa ti e ma. ¹⁶ ɲama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun ɲinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xεεrae makankanfe

¹⁷ Na tɛmui sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, a nun naxee nu na a fɔxɔ ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa natɛ tongo tɔɔnɛ ma. ¹⁸ E naxa xεεrae suxu, e e woli geeli. ¹⁹ Kɔnɔ Marigi xa malekɛ naxa fa kɔɛ ra, a naxa geeli naadɛ rabi, a fa e ramini. A naxa a fala e bɛ, ²⁰ «Wo siga, wo sa ti hɔrɔmɔbanxi kui, wo Ala xa kira nɛɛnɛ xa fe birin tagi raba ɲama bɛ.» ²¹ E to na mɛ, e naxa so hɔrɔmɔbanxi kui subaxɛ ma, e kawandi ti fɔɔ.

Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun naxee nu na a fɔxɔ ra, e to fa, e naxa Yuwifii kiitisae nun Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xεεrae tongode geeli kui. ²² Sɔrie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dɛntɛgɛ sa. ²³ E naxɛ, «Muxu bara geeli li a balanxi

a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kɔnɔ muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a kui.»

²⁴ Hɔrɔmɔbanxi sɔɔrie xa mangɛ nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigie to na fe mɛ, e dɛ naxa ixara. E nu fa e bore maxɔrin, «Munfe yi ra?» ²⁵ Mixi nde naxa fa a fala e bɛ, «Wo fa a mato, wo xɛmɛ naxee sa geeli, e na hɔrɔmɔbanxi kui e mixie xaranfe.» ²⁶ Awa, sɔɔri xunmati nun a xa sɔɔrie naxa siga, e sa fa xɛrae ra. Kɔnɔ e mu e sɛnbɛ ramini e ma, barima e nu gaaxuxi nɔma fa e magɔnɔfe gɛmɛ ra.

²⁷ E to bara e xanin Yuwifi kiitiseae yire, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa e maxɔrin, ²⁸ «Muxu bara wo ratɔn a xɔrɔxɔɛ ra, wo naxa xaranyi raba yi xɛmɛ xili ra, kɔnɔ wo bara wo xa xaranyi ralantan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxɛ safe muxu tan nan xun!» ²⁹ Piyɛri nun xɛrae naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dangife mixie xui ra. ³⁰ Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faha, wo naxan banban wuri ma. ³¹ Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa findi Mangɛ nun Marakisima ra, alako Isirayila xa nɔ tuubide, e xa yunubi xa xafari. ³² Muxu nun Ala Xaxili Sɛniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Sɛniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

³³ E to yi masenyi mɛ, e naxa xɔnɔ han e naxa wa xɛrae faxafe. ³⁴ Kɔnɔ Farisɛni nde naxan xili Gamaliyɛli, sɛriyɛ karamɔxɔ kuntigi naxan nu rafan nɔma birin ma, na naxa keli Yuwifi kiitiseae tagi. A naxa yaamari fi e xa xɛrae ramini sinden. ³⁵ Awa, a naxa a fala kiitiseae bɛ, «Isirayilakae, wo mɛɛni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra. ³⁶ Waxati dangixi xɛmɛ nde naxan xili Tudasi naxa a yɛtɛ igbo. Mixi kɛmɛ naani nan nu biraxi a fɔxɔ ra, kɔnɔ a to faha e birin naxa yensen yɛ. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudasi Galileka naxa mini xili sɛbɛ tɛmui. A naxa mixi wuyaxi bɛndun a ma, kɔnɔ a fan naxa faha, a fɔxirabirɛɛ birin naxa yensen yɛ. ³⁸ Yakɔsi n a falama wo bɛ, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e fɔxɔ ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sɔɔnɛyama. ³⁹ Kɔnɔ, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu nɔma a xun nakanade. Wo wo nɛrɛ ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xɛrae xili, e e bɔnbɔ. E naxa e ratɔn wɔyɛnfe ra Isa xili ra, e fa e rabɛnin.

⁴¹ Xɛrae to mini Yuwifi kiitiseae tagi, e naxa nɛlɛxin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa tɔɔrɔ Isa xili xa fe ra. ⁴² Lɔxɔ yo lɔxɔ, e nu kawandi tima hɔrɔmɔbanxi kui, e man mixie xaranma e xɔnyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma nɛ tɛmui birin.

6

Xɛra malima solofere

¹ Na tɛmui, Isa fɔxirabirɛɛ kɔnti xun to nu masama, Yuwifie naxee Girɛki xui falama, e naxa e mawa Yuwifie xɔn naxee Eburu xui falama, barima lɔxɔ yo lɔxɔ donse itaxunma tɛmui naxɛ, e nu nɛɛmuma nɛ kaɔnɛ ginɛɛ ma naxee Girɛki xui falama. ² Xɛra fu nun firinyi naxa Isa fɔxirabirɛɛ malan, e naxa a fala e bɛ, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra. ³ Na nan a ra, n ngaxakerenyie, wo xɛmɛ solofere sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili Sɛniyenxi na naxee bɛ. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra, ⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyɛn sugandi, xɛmɛ naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Sɛniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyɔkika naxan soxi Yuwifie xa diinɛ ya ma. ⁶ E naxa e dɛntɛgɛ xɛrae bɛ. Xɛrae naxa e bɛlɛxɛ sa e xunyie ma, e naxa Ala maxandi e bɛ.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen yɛ. Isa fɔxirabirɛɛ xun nu masama a gbegbe ra Darisalamu. Sɛrɛxɛdubɛ wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyɛn suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tonxumae nun kaabanako xungbee rabama jama tagi. ⁹ Sirenikae nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xorEya mixi xa salide», a nun Yuwifie naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sonxo Etiyen ma. ¹⁰ Konco e mu no Etiyen xa woyenyi ra, barima Ala Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xeme ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui me a woyenyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.» ¹² E naxa jama, forie, nun seriyE karamoxoe kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifi kiitise yire. ¹³ E naxa tojregelae ramini, naxee a fala, «Yi xeme mu bama woyenyi jaaxie falafe hromobanxi nun Ala xa seriyE xa fe ra. ¹⁴ Muxu bara a xui me, a a falama Isa Nasaretika fama yi hromobanxi kanade, a man naamunyie masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.» ¹⁵ Yuwifi kiitise birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e be alo maleke.

7

Etiyen xa masenyi

¹ Serexedube kuntigi naxa Etiyen maxorin, «Naxan falaxi i xun ma, nondi na a ra?» ² Etiyen naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariye kanyi mini ne won baba Ibrahima ma a nu na Mesopotamiya boxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani. ³ Ala naxa a fala a be, «Keli i xa boxi nun i xabile xun, siga boxi ma n dennaxe masenma i be.» ⁴ Awa, a naxa mini Kalidi boxi ra, a sa sabati Xarani. Menni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi boxi ma wo sabatixi dennaxe yi ki to. ⁵ A mu lingira yo fi a ma yi boxi kui hali santide. Konco a naxa laayidi tongo a be, a fama yi boxi fide a tan nun a bomsoe nan ma, hali a faxa xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, «I bomsoe sabatima boxi gbete nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e jaxankata je keme naani bun.» ⁷ Ala man naxa a fala, «N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saatE fi Ibrahima ma. Ibrahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufu toone, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira boxi ma. ¹⁰ Konco Ala naxa lu a foxo ra. A naxa a ramini a xa kontofili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira boxi ma a nun Kanaan boxi. Won babae mu nu baloe sotoma, toore naxa gbo. ¹² Yaxuba naxa a me a mengi na Misira boxi ma. A naxa won babae xee naa a singe. ¹³ E xa sigE firin nde, Yusufu naxa a yete masen a fafaxakerenyie be, Misira mange fan naxa Yusufu xabile rakolon. ¹⁴ Awa, Yusufu naxa e xee a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E konti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli. ¹⁵ Yaxuba naxa goro Misira, a faxa dennaxe a nun won babae. ¹⁶ E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Ibrahima naxan sara kobiri ra Xamori xa die ma.»

¹⁷ «Ala xa laayidi rakamali waxati to makore, laayidi naxan tongoxi Ibrahima be, won ma jama xun naxa masa Misira boxi ma. ¹⁸ Konco na xanbi mange gbete naxa ti naxan mu nu Yusufu xa fe kolon. ¹⁹ Na mange naxa won ma jama yanfa. A naxa won benbae jaxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyoree wole, alako e xa faxa. ²⁰ Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike saxan a rabalofe a baba xa banxi kui. ²¹ Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mange xa di ginE fa a tongo, a naxa a ramO alo a xa di. ²² Annabi Munsa naxa kolon soto Misira xa fe birin ma. A woyen ki nun a jere ki naxa senbe soto.»

²³ «A to je tongo naani soto, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a boore Isirayilakae yire matode. ²⁴ A to Misiraka to a fe jaaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi

wo bara na fan faxe. ⁵³ Wo tan naxee bara Ala xa sƐriyƐ sɔtɔ malekƐe saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

EtiyƐn xa faxe

⁵⁴ E to yi masenyi mƐ, e naxa xɔnɔ han e nu e ɲinyie raxin. ⁵⁵ Kɔnɔ Ala Xaxili SƐniyƐnxi naxa goro EtiyƐn ma. EtiyƐn to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariyƐ to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma. ⁵⁶ A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.» ⁵⁷ Nama naxa sɔnxɔƐ rate, e naxa e tuli dƐsƐ. E birin naxa bagan a ma. ⁵⁸ E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magɔnɔ han a naxa faxe. Seede naxa e xa donmae sa sƐgɛtala nde san ma, naxan xili Sɔlu. ⁵⁹ E nu na a magɔnɔfe tƐmui naxƐ, EtiyƐn naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasƐnƐ.» ⁶⁰ Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A gƐ na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Sɔlu fan nu na EtiyƐn faxafe kui.

8

DanxaniyatɔƐe xa tɔɔƐe

¹ Na lɔxɔƐ, ɲaxankatƐ xungbe naxa Darisalamu danxaniyatɔƐ ɲama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya bɔxi ma fo xƐƐrae, nee nan gbansan lu naa. ² XƐmƐ tinxinxi naxa EtiyƐn nagata. E naxa wa a xa faxe ma. ³ Kɔnɔ Sɔlu tan naxa danxaniyatɔƐ ɲama tɔɔɔ. A nu soma banxie kui, a nu danxaniyatɔƐ xƐmƐe nun ginƐe ramini, a nu fa e sa geeli. ⁴ DanxaniyatɔƐ to yensen yƐ, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

⁵ Filipu to goro Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae bƐ. ⁶ Nama to Filipu xa kaabanakoe to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra. ⁷ NinnƐe naxa gbilen furemae fɔxɔ ra, e nu fa gbelegbele. MabƐnyi nun namatƐ wuyaxi naxa yalan. ⁸ Naakae naxa sƐƐwa a fanyi ra.

⁹ XƐmƐ nde nu na na taa kui naxan xili Simɔn. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yƐtƐ igbo. ¹⁰ E birin, dimƐdie nun forie, a xui ramƐxi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xƐmƐ Ala sƐnbƐ na a ra, won naxan xili falama sƐnbƐ Xungbe.» ¹¹ E nu bara bira a fɔxɔ ra kabi a xɔnnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra. ¹² Kɔnɔ e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangƐya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xƐmƐe nun ginƐe naxa e xunxa ye xɔɔra. ¹³ Simɔn yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A naxa bira Filipu fɔxɔ ra. A naxa kaaba a xa tɔnxumae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ XƐƐrae, naxee nu na Darisalamu, e to a mƐ Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa PiyƐri nun Yaya xƐƐ naa. ¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili SƐniyƐnxi sɔtɔ, ¹⁶ barima Ala Xaxili SƐniyƐnxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xɔɔra Isa xili xa fe ra. ¹⁷ Awa, PiyƐri nun Yaya naxa e bƐlƐxƐ sa e ma, e naxa Ala Xaxili SƐniyƐnxi sɔtɔ.

¹⁸ Simɔn to a to Ala Xaxili SƐniyƐnxi nu sɔtɔma xƐƐrae bƐlƐxƐe nan saabui ra, a naxa kɔbiri masen e bƐ, a fa a fala, ¹⁹ «Wo yi sƐnbƐ fi n fan ma, alako n na n bƐlƐxƐe sa naxan ma, a xa Ala Xaxili SƐniyƐnxi sɔtɔ.» ²⁰ PiyƐri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kɔbiri xun xa rakana, barima i a maɲɔxunxi nƐ Ala xa ki sɔtɔma kɔbiri nan na. ²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiixƐxi Ala bƐ. ²² Gbilen yi fe ɲaaxi fɔxɔ ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa diɲƐ i ma i xa yi maɲɔxunyi xa fe ra, xa a sa tinma. ²³ N a toxi nƐ yi ki, i na fe ɲaaxi gbegbe kui. I bara findi SentanƐ xa konyi ra.»

²⁴ Simɔn naxa a yaabi, «Wo yƐtƐ xa Marigi maxandi n bƐ alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.» ²⁵ E to gƐ seedeɲɔxɔya bade Marigi xa masenyi ra, PiyƐri nun Yaya naxa gbilen Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xɔɔra

²⁶ Marigi xa maleƎ naxa a fala Filipu bƎ, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbengberen kira xƆn, naxan goroma Gasa, kelifƎ Darisalamu.» ²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. XƎmƎ nan nu a ra naxan mu nu nƆma ginƎ fe rabade. A findixi Kandasi, Etiyopi mangƎ ginƎ xunmati nan na. A tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide nƎ Darisalamu. ²⁸ A na gbilenfe a xƆnyi, a dƆxƆxi a xa maƞƎrƎse kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili SƎniyƎnxi naxa a masen Filipu bƎ, «Siga, i i makƆrƎ na maƞƎrƎse ra.» ³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui mƎ, a nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxƆrin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?» ³¹ A naxa a yaabi, «N nƆma na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n bƎ?» A naxa a fala Filipu bƎ a xa dƆxƆ a sƎƎti ma. ³² A nu na yi sƎbƎli nan xaranfe Kitaabui kui:

«E a xaninxi tƎmui naxƎ a xa faxa
a naxa lu alƆ yƎxƎƎ naxan xaninma faxade.
A mu a xui yo ramini,
alƆ yƎxƎƎ naxan tima a xabe maxabama ya ra.

³³ A xa marayaagi kui,
e naxa a makiiti sƎriyƎ xanbi.
Nde nƆma a xa taruxui falade?
A xa simaya bara ƞƆn bƆxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu bƎ, «Yandi, a masen n bƎ, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yƎƎ ba, ka mixi gbƎƎ?» ³⁵ Awa, Filipu naxa a fƆlƆ na sƎbƎli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira xƆn, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu bƎ, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye xƆƆra?» ³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i bƆƞƎ birin na, i nƆma na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.» ³⁸ A naxa maƞƎrƎse rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye xƆƆra. ³⁹ E to te ye xƆƆra, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to sƆnƆn. A naxa siga sƎƎwƎ kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dƎnnaxƎ.

9

SƆlu xunxafe ye xƆƆra

¹ Na tƎmui birin, SƆlu nu kƆnkƆxi Marigi fƆxirabirƎe ma, a xa e faxa. A naxa siga sƎrƎxƎdubƎ kuntigi xƆn ² kƎƎdi maxƆrinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira fƆxƆ ra, xƎmƎe nun ginƎe, a xa fa e xirixi ra Darisalamu. ³ A na makƆrƎfe Damasi ra, yanbƎ naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin. ⁴ A naxa bira bƆxi ma, a naxa xui nde mƎ, «SƆlu, SƆlu, i na n ƞaxankatafe munfe ra?» ⁵ SƆlu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan ƞaxankatafe. ⁶ Keli, so taa kui, e fama a falade i bƎ a lanma i xa naxan naba.» ⁷ XƎmƎe naxee nu a fƆxƆ ra, nee dƎ naxa bobo a ra gaaxui bƎ. E nu xui mƎma, kƆnƆ e mu nu mixi yo toma. ⁸ SƆlu naxa keli bƆxi ma, a ya rabixi, kƆnƆ a ya mu se toma. E naxa a bƎlƎxƎ suxu, e a mati Damasi.

⁹ A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min. ¹⁰ Isa fƆxirabirƎ nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.» ¹¹ Marigi naxa a fala a bƎ, «Keli, siga kira ra naxan xili «Kira Tinxinxi», i xa xƎmƎ fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili SƆlu Tariseka. A na Ala maxandife. ¹² A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a bƎlƎxƎ safe a ma alako a man xa se to.» ¹³ Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xƎmƎ xa fe mƎ mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi sƎniyƎnxie ra Darisalamu. ¹⁴ SƎrƎxƎdubƎ kuntigie bara nƆƎ so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

¹⁵ KƆnƆ Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xƎmƎ sugandi xƎƎra ra, a xa n xili masen si birin bƎ, e xa mangƎe bƎ, a nun Isirayila die birin bƎ. ¹⁶ N a masenma nƎ a bƎ, a fama tƆƆrƆde ki naxƎ n xili xa fe ra.» ¹⁷ Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so,

a naxa a belexe sa Sölu ma. A naxa a fala a be, «N ngaxakerenyi Sölu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xeexi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyenxi söto.»¹⁸ Se nde naxa ba a ya ma keren na alo xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye xöora.¹⁹ Na xanbi a naxa a dege, a fa senbe söto.

Sölu kawandi rabafe Damasi

Sölu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa foxirabiree.²⁰ A naxa bonbo kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma.²¹ Naxee birin a xui me, e de naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu mixie jaxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xe be, a xa e xanin e xirixi ra serexedube kuntigie xon?»²² Sölu naxa senbe söto. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

²³ Temui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Sölu faxa.²⁴ Sölu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode de kantama köe nun yanyi alako e xa a faxa.²⁵ Köno köe nde ra, Isa foxirabiree naxa a ragoro tete fari ma saga kui.

Sölu sigafe Darisalamu

²⁶ Sölu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa foxirabiree ra, köno e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa foxirabiree nan yati a ra.²⁷ Awa, Baranabasi naxa a xanin xeevae xon. A naxa a tagi raba e be Sölu Marigi toxi ki naxe, a man a xui mexi kira ra ki naxe. A naxa a masen e be Sölu bara kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui.²⁸ E birin naxa döxo yire keren Darisalamu. Sölu nu Marigi xili kawandima senbe ra.²⁹ E nun Yuwifie fan naxa woyen e nu xoxoxo, Yuwifi naxee Gireki xui falama, köno nee nu katafe e xa Sölu faxa.³⁰ A ngaxakerenyi Isayankae to na fe me, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise.³¹ Danxaniyatöe jama naxa lu bönesa kui Yudaya, Galile, nun Samari böxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e jere Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

³² Piyeri to nu böxi jereema, a naxa goro seniyentöee yire Lida.³³ A naxa xeme namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi je solomasaxan.³⁴ Piyeri naxa a fala a be, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i xa sade yailan.» A naxa keli keren na.³⁵ Lidakae nun Saronka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

³⁶ Gine nde nu na Yafa Isa foxirabiree ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dorakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama, a nu töromixie ki.³⁷ Na temui, fure naxa a suxu, a naxa faxa. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi deki firin nde.³⁸ Isa foxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a me a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xeme firin xee Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa e xonyi mafuren.³⁹ Piyeri naxa keli, e nun na xeme naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi kon na. Kaaje ginee naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun sosee masen a be Dorakasi naxee yailan a nu na e ya ma temui naxe.⁴⁰ Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli.⁴¹ Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniyentöee nun kaaje ginee xili. A naxa a jaje dentegge e be.⁴² Yafakae birin naxa na fe me. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma.⁴³ Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simon garange xonyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xöora

¹ Xeme nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Söori keme xunmati nan nu a ra Itali söori gali ya ma.² Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbegbe ra, a man nu Ala maxandima temui birin.

³ Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xonyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.»⁴ Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Marigi,

munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a be, «Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be. ⁵ Yakosi, i xa mixi ndee xee Yafa e xa fa Simon na, naxan xili falama Piyeri. ⁶ A yigiyaxi Simon garange xonyi baa de ra.»

⁷ Maleke to ge woyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa sori diinela, naxan nu walima a be. ⁸ A naxa yi fe birin yaba e be, a fa e xee Yafa. ⁹ Na kuye iba yanyi tagi ndon, e nu na kira xon ma temui naxe, e makore taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi. ¹⁰ Na temui kaame naxa a suxu, a nu wama a degefe. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to.

¹¹ A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro boxi alo dugi, a xirixi a tunxun naanie ma. ¹² Subee, bubusee, nun xoni birin nu na na dugi kui. ¹³ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxes, i xa a don.» ¹⁴ Konon Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.» ¹⁵ Xui naxa woyen a be a firin nde, «Ala bara se naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.» ¹⁶ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma.

¹⁷ Piyeri to nu a mapoxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xerae nu bara Simon xonyi maxorin. E naxa ti naade ra. ¹⁸ E naxa maxorinyi ti xa Simon yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁹ Piyeri nu a mapoxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a be, «Xeme saxan na i maxorinfe. ²⁰ Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I naxa siike, barima n tan nan e xexi.» ²¹ Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xeme be, «N tan nan yi ki wo naxan fenfe. Wo faxi munfe ma?» ²² E naxa dentegge sa, «Koroneliyo, sori mixi keme xunmati, nan muxu xexi. Xeme tinxinxi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniyenxi bara a masen a be a xa i rafa a xonyi alako a xa i xa masenyi rame.» ²³ Awa, Piyeri naxa e yigiya. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatore ndee fan naxa e mati.

²⁴ Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamefe dennaxe. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan. ²⁵ Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yete magoro a be. ²⁶ Konon Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.» ²⁷ E naxa so banxi e woyenna e bore ra. Piyeri naxa mixi gbege malanxi li naa. ²⁸ A naxa a fala e be, «Wo a kolon tonyi doxoxi Yuwifie ma e nun si gbete bonsore naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xonyi. Konon Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo mapoxun seniyentare ra. ²⁹ Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?» ³⁰ Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare temui. Xeme nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama. ³¹ A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be. ³² Awa, mixie xee Yafa, e xa fa Simon Piyeri ra be. A yigiyaxi Simon garange xa banxi kui, baa de ra.» ³³ N naxa mixie xee keren na. Muxu bara jlexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakosi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

³⁴ Awa, woyenyi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakosi n bara a kolon nandi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be. ³⁵ A wama mixi birin xon, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin. ³⁶ Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila nama be. A bara a masen e be a botesa sotoma duniya Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na. ³⁷ Wo a kolon naxan nabaxi folofe Galile boxi ma, doxofe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xora. ³⁸ Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniyenxi nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a foxo ra.»

³⁹ «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa boxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxes. ⁴⁰ Konon Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan loxoe, duniya xa a to. ⁴¹ A mu tin a makenende birin be, konon a naxa a yete masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma. ⁴² Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala

nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma. ⁴³ Namijonme birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

⁴⁴ Piyeri to nu woyenma, naxee birin nu yi masenyi ramefe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma. ⁴⁵ Danxaniyatoe sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniyenxi gorofe sunnatatee fan ma, ⁴⁶ barima e naxa e xui me e na Ala matoxofe xui gbete ra. ⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxorinyi ti, «Mixi nde noma tondide yi mixie xa xunxa ye xora? E fan bara Ala Xaxili Seniyenxi soto alo won fan a sotoxi ki naxe.» ⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xora Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xonyi na saxanyi.

11

Piyeri xunmafalafe

¹ XEErae nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a me a si gbete fan bara tin Ala xa masenyi ra. ² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifidaxaniyatoe naxa a kalamu, «I bara so sunnatatee xonyi, ³ wo birin bara wo dege!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e be a dangixi ki naxe. ⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife temui naxe, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire. ⁶ N naxa a igbe a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee, bubusee, nun xoni birin to a kui. ⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxes, i xa a don.» ⁸ Konon naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.» ⁹ Xui naxa woyen n be a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.» ¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na temui mixi saxan, naxee nu xexi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naade ra. ¹² Ala Xaxili naxa a masen n be a muxu birin xa siga, a hali n mu siike. Yi xemme senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xonyi, ¹³ a naxa a yaba muxu be a maleke toxi a xa banxi kui ki naxe. Maleke naxa a masen a be, «Mixi xee Yafa, a xa fa Simon na, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁴ A fama masenyi tide i be, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.»»

¹⁵ «N to so woyenfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alo a goro won ma ki naxe a fole. ¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xora, konon Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.» ¹⁷ Ala to bara e ki alo a won kixi ki naxe, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na me, e naxa dundu, e naxa Ala matoxo, «Ala bara tuubi ragiri si gbete fan be, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Solu sigafe Antiyoki

¹⁹ Isa foxirabire naxee yensen Etiyen faxes xanbi jaxankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyoki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifidaxaniya nan be. ²⁰ Konon Sipirikae nun Sirenikae naxee nu na e ya ma, e to siga Antiyoki, e naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen Gerekikae fan be. ²¹ Marigi xonye nu na e ma. Mixi gbege naxa danxaniya, e naxa tuubi Marigi ma.

²² Darisalamu danxaniyatoe nama to na fe me, e naxa Baranabasi xee Antiyoki. ²³ A to so naa, a naxa jalexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danxaniya Marigi ma. ²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Nama gbege naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Solu fende. ²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyoki. E nun danxaniyatoe nan nu e malanma naa je keren birin bun ma. E naxa mixi gbege xaran. Isa foxirabire naxee nu na Antiyoki, nee nan singe «Isayanka» xili soto.

²⁷ Na temui, namijonme ndee naxa goro Antiyoki, kelife Darisalamu. ²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde duniya birin ma. Na fe raba mange Kilodi xa waxati ne. ²⁹ Isa foxirabire naxa

lan a ma e xa Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan noma naxan na. ³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Sölu yi ra katarabi kuntigie ma.

12

TöörE man xEErae life

¹ Na tEmui mangE Herode naxa so danxaniyatöE jama mixi ndee tööröfe. ² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa santidegema ra. ³ A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a man naxa Piyeri suxu Taami Lebinitare Sali. ⁴ A to a suxu, a naxa a sa geeli kui. A naxa sööri naani naani tongo xundE naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode nu waxi Piyeri xa makiiti jama ya xöri Sayamaleke Dangi Sali na ba a ra. ⁵ Piyeri nu na geeli kui, köñö danxaniyatöE jama nu na Ala maxandife a be.

⁶ KöE ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife sööri firin tagi, yölonxönyie balanxi a ma. Sööri gbeteE fan nu geeli naade kantafe. ⁷ Marigi xa maleke nde naxa mini a ma tErenna ra. Yanbe naxa geeli kui iyalan. Maleke naxa Piyeri seeti maböñö, a xa xunu, a fa a fala a be, «Keli, i xulun!» Yölonxönyie naxa yolon a belexe ra keren na. ⁸ Maleke naxa a fala a be, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, maleke man naxa a fala a be, «Donma felen i ma, bira n föxö ra.» ⁹ Piyeri naxa mini, a bira maleke föxö ra, köñö a mu a kolon xa na fe findixi köñdi nan na. A nu bara a mañoxun, tEmunde a findixi laamatunyi nan na. ¹⁰ E to bara dangi söörie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan de rabixi taa ma, na naxa rabi a yete ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xön ma, maleke naxa keli Piyeri xun.

¹¹ Piyeri to xaxili söto na fe ma, a naxa a fala, «Yakösi, n bara a kolon Marigi nan a xa maleke xEexi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifie belexe.» ¹² A to kolon söto yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xönyie, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife. ¹³ A to naade köñköñ, konyi ginE nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade rabide. ¹⁴ A to Piyeri xui me, a naxa jElexin han a naxa nEemu naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree be Piyeri na naade ra. ¹⁵ E naxa a fala a be, «I bara daxu.» Köñö a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.» ¹⁶ Na tEmui birin Piyeri nu na naade köñköñfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma. ¹⁷ Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e be Marigi a raminixi geeli kui ki naxe. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbete.

¹⁸ Kuye to iba, söörie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe. ¹⁹ Herode naxa a fen, köñö a mu a to. A naxa söörie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi mEnni.

Herode xa faxE

²⁰ Tirekae nun Sidönkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na tEmui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa wöyEn. E to bara Bilasitu masöto, mangE xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyie xirife ra e tagi, barima e xa böxi xaxili nu tixi Herode xa böxi baloe nan na. ²¹ Malan löxöE, Herode nu maxirixi a xa mangE sosee kui, a naxa masenyi ti jama be, a döxöxi mangE kibanyi kui. ²² Mixie naxa söñxöE rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.» ²³ Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala matöxö. Kulie naxa a don, a naxa faxa.

²⁴ Na waxati mixi gbegebe naxa Ala xa wöyEnyi rame, danxaniyatöE köñti xun naxa masa. ²⁵ Baranabasi nun Sölu to ge xEEra ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Sölu sugandife

¹ NamijöñmEe nun karamöxöE nu na Antiyöki danxaniyatöE jama tagi: Baranabasi, Simeyön naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, ManahEn, nun Sölu. ManahEn nun mangE

Herode nan xuru yire keren. ²E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili SƎniyenxi naxa a fala e bƎ, «Wo Baranabasi nun SƎlu ti n bƎ e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.» ³Awa, e to gƎ sunde, nun Ala maxandide, e naxa e bƎlƎxƎ sa Baranabasi nun SƎlu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bƎɲin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴Ala Xaxili SƎniyenxi to Baranabasi nun SƎlu xƎƎ, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁵E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra. ⁶E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li naa, Yuwifi naxan nu a yƎƎ findixi namijɔnmƎ wule falƎ ra, naxan nu xili Bari Yesu xa di. ⁷A nu na mangƎ SƎrigu PƎlu sƎƎti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun SƎlu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramƎfe.

⁸Kɔnɔ na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi. A nu katafe nƎ alako a xa mangƎ xa ba danxaniya kira xɔn ma. ⁹Awa SƎlu, naxan man xili PƎlu, Ala Xaxili SƎniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra, ¹⁰a naxa a fala a bƎ, «Kalabante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxixi dalinfe? ¹¹Awa yakɔsi, Marigi bara a bƎlƎxƎ sa i ma. I fama nƎ dɔnxude. Waxati nde bun ma, i mu soqe toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma. ¹²Awa, mangƎ SƎrigu PƎlu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa sƎriye ma.

E sigafe Pisidiya bɔxi ma

¹³PƎlu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga PƎriga naxan na Panfiliya bɔxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gbilen Darisalamu. ¹⁴MƎnni e naxa ti kira xɔn. E naxa so Antiyɔki naxan na Pisidiya bɔxi ma. E to so salide kui malabu lɔxɔƎ, e naxa e magoro. ¹⁵Tawureta Munsa nun namijɔnmƎƎ xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xƎƎra ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra ɲama bƎ, wo a fala.» ¹⁶PƎlu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati. ¹⁷Isirayila ɲama Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira bɔxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a sƎnbƎ ra. ¹⁸A naxa e rabalo ɲƎ tongo naani ɲɔndɔn gbengberenyi ma. ¹⁹A to si solofere halaki Kanaan bɔxi ma, a naxa na bɔxie fi Isirayilakae ma. ²⁰ɲƎ kƎmƎ naani ɲƎ tongo suuli bun ma, a naxa mangƎƎ ti e xun ma han Annabi Samuweli xa tƎmui. ²¹Awa, e to wa mangƎ belebele xɔn ma, Ala naxa Kisu xa di, SƎlu, naxan fatan Bunyamin bɔnsɔƎ ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangƎya naxa bu ɲƎ tongo naani. ²²A to SƎlu ba mangƎya ra, a naxa Dawuda findi mangƎ ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kƎɲa rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalima.»

²³«Ala Isirayila Rakisima raminixi Dawuda bɔnsɔƎ nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, alo a laayidi tongoxi ki naxƎ. ²⁴Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xɔɔra. ²⁵A xa wali rajɔn tƎmui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan maɲɔxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binyƎ mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.»

²⁶«N ngaxakerenyie, Ibrahima bɔnsɔƎ xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan ma. ²⁷Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui sɔtɔ namijɔnmƎƎ xa masenyi ma, naxan xaranma malabu lɔxɔƎ birin. Kɔnɔ e naxa na masenyi yati rakamali Isa tɔɔɲƎgƎfe ra. ²⁸Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa. ²⁹Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sƎbƎxi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui. ³⁰Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxƎ ma. ³¹Mixi gbegbe naxee Isa mati kelifƎ Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakɔsi e bara findi a xa seedee ra ɲama tagi.»

³²«Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma nƎ wo bƎ, Ala laayidi naxan tongo won benbae bƎ. ³³Ala bara a rakamali won tan bƎ, e xa die. A bara Isa rakeli faxƎ ma alo a sƎbƎxi Yabura sora firin nde kui ki naxƎ. A naxƎ, «N ma di nan i ra. N bara findi i baba

ra to.» ³⁴ A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa bɔrɔ. A na nan masenxi yi ki, «Laayidi sɛniyenxie, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.» ³⁵ Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A naxe, «I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.» ³⁶ Dawuda to ge Ala sago rabade a xa waxati, a faxa ne, a a benbae li gaburi kui, a man bɔrɔ naa. ³⁷ Kɔnɔ Ala mixi naxan nakelixa faxe ma, na tan mu bɔrɔ.»

³⁸ «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo be, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra. ³⁹ Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa sɛriye mu nɔ wo rakiside naxee ma. ⁴⁰ Na kui, wo wo mɛɛni naxan falaxi namijɔnmɛe xa Kitaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe, ⁴¹ «Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo de xa ixara, wo bara lɔe, barima n fama kewali rabade wo xa lɔxɔe nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo be.»»

⁴² Sɔlu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu lɔxɔe naxan man fama kɔre. ⁴³ Awa, jama to yensen, Yuwifia wuyaxi nun mixi naxee nu soxi Yuwifia xa diine kui, nee naxa bira Pɔlu nun Baranabasi fɔxɔ ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui. ⁴⁴ Na malabu lɔxɔe xungbilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede. ⁴⁵ Yuwifia to jama to, tɔɔne naxa e suxu. E naxa ti Pɔlu kanke, e nu a xa wɔyɛnyi matandi, e nu a konbi. ⁴⁶ Pɔlu nun Baranabasi naxa a fala e be jama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe be, kɔnɔ wo bara tondi a ra. Na kui, wo yete bara a fala a mu daxa wo xa kisi sɔtɔ. Yakɔsi muxu muxu ya rafindima si gbete nan ma, ⁴⁷ alɔ Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe, «N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie be, kisi xaninfe ra han duniɔna danyi.»»

⁴⁸ Mixi naxee mu findixi Yuwifia ra, nee to na me, e naxa sɛewa. E naxa e Marigi xa wɔyɛnyi matɔxɔ. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

⁴⁹ Marigi xa masenyi naxa yensen bɔxi birin kui. ⁵⁰ Kɔnɔ Yuwifia naxa ginɛ hagiɛe, naxee nu soxi Yuwifia xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee bɔɔne rate. E naxa tɔɔre dɔxɔ Pɔlu nun Baranabasi ma han e naxa e keri e xa bɔxi ma. ⁵¹ Pɔlu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon. ⁵² Isa fɔxirabirɛe naxa sɛewa, e man nu fa Ala Xaxili Sɛniyenxi sɔtɔ.

14

E sigafe Ikoniyon

¹ Pɔlu nun Baranabasi naxa so Yuwifia xa salide kui Ikoniyon. E naxa wɔyɛn a fanyi ra han Yuwifia nun Girɛkika gbegebe naxa danxaniya. ² Kɔnɔ Yuwifia naxee mu danxaniya, nee naxa Girɛkikae kui iso, alako e bɔɔne xa te danxaniyatɔe xili ma. ³ Pɔlu nun Baranabasi naxa temui xɔnkuye raba Ikoniyon, e nu wɔyɛn lanlanteya kui. Marigi naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi be, a xa hinne xa fe ra. ⁴ Taakae naxa itaxun dɔxɔ firin. Ndee naxa lu Yuwifia xa sɛeti, ndee fan naxa lu xɛerae xa sɛeti. ⁵ Girɛkikae nun Yuwifia nun e xa mangɛe naxa lan e xa fe jaaxi dɔxɔ e ma, e man xa e magɔnɔ han e xa faxa. ⁶ Pɔlu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taae kui, Lisitire nun Deribe, a nun na rabilinyi. ⁷ E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

⁸ Mixi nde nu dɔxɔxi Lisitire, namate nan nu a ra, a bari na ki ne lanyuru kui. A mu nu nɔma a jɛrede hali keren. ⁹ A nu a tuli matima Pɔlu xa masenyi nan na. Pɔlu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma. ¹⁰ A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a jɛre.» ¹¹ Nama to na to, Pɔlu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e falin mixie, e goro won tagi.» ¹² E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pɔlu fan Heremɛsi, barima a tan nan nu wɔyɛnma. ¹³ Seyusi xa sɛrɛxɛdube, naxan xa salide nu na taa sode de ra, na naxa fa tuurae nun fugee ra naadee biri ra. A tan nun jama naxa wa sɛrɛxe bafe e be.

¹⁴ XƐƐrae Baranabasi nun Pɔlu to na kolon, e naxa e xa sosee ibɔɔ, e man fa gbelegbele ɲama ra. ¹⁵ E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe mɔɔli rabama? Mixi nan muxu ra, alɔ wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo bɛ. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira fɔxɔ ra, naxan koore nun bɔxi, baa nun se birin daa. ¹⁶ Tɛmui dangixi Ala a lu nɛ si birin xa bira e yɛtɛ kan xa kirae fɔxɔ ra. ¹⁷ Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tunɛ ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a tɛmui alako wo xa balo, wo man xa sɛɛwa wo bɔɲɛ kui.» ¹⁸ Pɔlu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa sɛrɛxɛ ba e bɛ.

¹⁹ Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyɔki nun Ikoniyon. E naxa ɲama kui iso han e naxa Pɔlu magɔnɔ a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan bɛ a bara gɛ faxade. ²⁰ Kɔnɔ Isa fɔxirabirɛe to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyɔki Siriya bɔxi ma

²¹ Kuye to iba, Pɔlu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to gɛ kawandi tide taa kui, mixi gbege naxa findi Isa fɔxirabirɛe ra. Na xanbi e naxa gbilen Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyɔki. ²² E nu Isa fɔxirabirɛe ralimaniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangɛya niini bun ma fo won xa tɔɔɔ.» ²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatɔɛ ɲama keren keren ma bɛ. E to gɛ salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma. ²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya. ²⁵ E naxa kawandi ti Pɛriga, e naxa goro Ataleya.

²⁶ E to keli mɛnni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyɔki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dɛnnaxɛ. E nu bara gɛ na wali birin nabade. ²⁷ E to so, e naxa danxaniyatɔɛ ɲama malan. E naxa fe birin dɛntɛgɛ sa e bɛ Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naadɛ rabixi si gbɛtɛe bɛ ki naxɛ. ²⁸ E nun Isa fɔxirabirɛe naxa bu e bore ra.

15

Darisalamu malanyi

¹ Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa fɔxirabirɛe bɛ, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma, wo mu nɔma kiside.» ² Pɔlu nun Baranabasi naxa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ fala e bɛ. E naxa natɛ tongo Pɔlu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xɛɛrae nun kuntigie maxɔrinde yi fe ma. ³ Danxaniyatɔɛ ɲama naxa e xɛɛ. E dangixi Fenisiya nun Samari ra tɛmui naxɛ, e naxa a masen mɛnnikae bɛ, mixi naxee kelixi si gbɛtɛe ma, nee danxaniyaxi ki naxɛ. Yi masenyi naxa Isa fɔxirabirɛe rapɛlɛxin. ⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatɔɛ ɲama nun xɛɛrae, nun kuntigie naxa e rasɛnɛ. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e bɛ. ⁵ Awa, Farisɛni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma nɛ si gbɛtɛ mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.

⁶ Xɛɛrae nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato. ⁷ E to na fe isɔnɔ sɔnɔ, Piyɛri naxa keli, a a fala e bɛ, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi tɛmui xɔnkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbɛtɛ mixie xa xibaaru fanyi mɛ n dɛ ra, e xa danxaniya. ⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e bɛ, a a Xaxili Sɛniyɛnxi fi e ma alɔ won tan. ⁹ A mu mixi yo rafisa a boore bɛ e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi rasɛniyɛn danxaniya ra. ¹⁰ Yakɔsi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote dɔxɔfe Isa fɔxirabirɛe xun, won benbae nun won tan mu naxan nɔma. ¹¹ Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alɔ e tan fan.»

¹² Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Pɔlu nun Baranabasi ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree bɛ Ala kaabanakoe nun tɔnxumae naxee birin naba e saabui ra si gbɛtɛe tagi. ¹³ E to gɛ wɔyɛnde, Yaki naxa wɔyɛnyi tongo, a naxɛ, ¹⁴ «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simɔn bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxɛ sie ya ma, a xili sama naxee xun ma. ¹⁵ Namijɔnmɛe birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sɛbɛxi,

¹⁶ «Na xanbi n fama nɛ
Dawuda xa banxi biraxi rakelide.

N na yire kanaxie rafalama nE,
 n na rakelima nE,
¹⁷ alako mixi naxee luxi e xa nO Marigi fende,
 si gbETE naxee birin findima n gbe ra.
¹⁸ Marigi xa masenyi nan na ki,
 naxan yi fe kolon kabi a fOLE,
 naxan yi fe birin nagirima.»»

¹⁹ «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xOxOXO ra si gbETE bE naxee wama birafe Ala fOXO ra. ²⁰ KONO won xa bataaxE sEBE e ma, e naxa see don naxee baxi sERExE ra kuyee bE. E man xa ba yENE ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min. ²¹ Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa sEriYE xaranma salidee kui malabu lOXO.»»

²² Awa, xEErae nun kuntigie nun danxaniyatOE jama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xEE AntiyOKi, naxee POU nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xEME binyee ngaxakerenyie ya ma. ²³ E naxa bataaxE keren so e yi ra naxan sEBEXi, «XEErae nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbETE ya ma, naxee na AntiyOKi, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xEEbu. ²⁴ Muxu bara a ME a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu jnungui saxi naxee ma, a nee bara wo rakONTOfili e xa wOyENyi ra. E bara wo bOJE ifu.»»

²⁵ «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xEErae xEE wo ma, sa POU nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie, ²⁶ naxee bara mEE e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ²⁷ Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xEE, naxee yi fee tagi rabama wo bE. ²⁸ Ala Xaxili SENiyENxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbETE dOXO wo xun fo naxan daxa. ²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi sERExE ra kuyee bE, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yENE fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin fOXO ra. Wo salamu.»»

³⁰ Awa, e to bara e jungu jama ma, e naxa siga AntiyOKi, e naxa sa bataaxE so danxaniyatOE jama yi ra. ³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa jELExin, e naxa limaniya. ³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namijONME ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya wOyEN wuyaxi ra. ³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e bEjin bOJESA kui gbilenfe e xEEMae ma. ³⁴ KONO Silasi tan naxa lu naa. ³⁵ POU nun Baranabasi naxa lu AntiyOKi, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

POU nun Baranabasi fatanfe

³⁶ LOXO ndee to dangi, POU naxa a fala Baranabasi bE, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dENNaxE, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatOEE na ki naxE naa.» ³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki. ³⁸ KONO POU naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e fOXO ra e xa wali kui. ³⁹ Na lantareya naxa xOXOXO han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinnE ra, POU naxa Silasi tongo, e naxa siga ⁴¹ Siriya nun Silisi bOXie ma, e danxaniyatOE jamae ralimaniya.

16

Timote birafe POU nun Silasi fOXO ra

¹ POU naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa fOXirabIRE nde nu na, a xili Timote. Yuwifigine danxaniyatOE nde xa di nan nu a ra. A baba GIREkika nan nu a ra. ² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama. ³ POU to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifie xa fe ra naxee nu na mENni, barima birin nu a kolon a baba GIREkika na a ra.

⁴ E naxa xƎƎrae nun Isa fɔxirabirƎe kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa natƎ masen danxaniyatɔƎe bƎ na taae kui, e xa a rabatu. ⁵ DanxaniyatɔƎ Ɔamae xa danxaniya sƎnbƎ xun nu masama, danxaniyatɔƎ kɔnti fan xun nu masa lɔxɔ yo lɔxɔ.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

⁶ Ala Xaxili SƎniyƎnxi to mu tin e xa kawandi ti Asi bɔxi ma, e naxa Firigiya nun Galati bɔxi igiri. ⁷ E to makɔƎ Misi bɔxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kɔnɔ Isa Xaxili mu tin e xa siga naa. ⁸ Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi. ⁹ KɔƎ ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon bɔxi ma, i xa fa muxu mali.» ¹⁰ Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔɔra

¹¹ Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli. ¹² Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakae xa mangƎya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

¹³ Malabu lɔxɔƎ, muxu naxa siga taa fari ma xure dƎ ra, muxu dƎnnaxƎ maƆɔxun salide ra. Muxu to dɔxɔ, muxu naxa wɔyƎn ginƎe ra naxee nu malanxi naa. ¹⁴ GinƎ nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, garƎ dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a bɔƆƎ rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma. ¹⁵ A to a xunxa ye xɔɔra, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

¹⁶ Muxu to nu sigama salide, konyi ginƎ nde naxa fa muxu ya ra. Ninne kanyi nan nu a ra, Ɔinne naxan xili TinƎ, naxan se matoma. Na ginƎ nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma. ¹⁷ A naxa so birafe muxu fɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu sɔnxɔƎ rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔn ma.» ¹⁸ A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to xɔnɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala Ɔinne bƎ, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi ginƎ fɔxɔ ra.» Ninne naxa gbilen a fɔxɔ ra keren na.

¹⁹ Na konyi ginƎ kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisaie yire. ²⁰ E naxa e dƎntƎgƎ kiitisaie bƎ, e naxƎ, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe. ²¹ Yuwifi nan e ra naxee naamunyie xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Rɔmakae.» ²² Nama fan naxa keli e ra, nun kiitisaie. E naxa e makoyƎn, e naxa yaamari fi e xa e bɔnbɔ luxusinyi ra. ²³ E to gƎ e bɔnbɔde, e naxa e woli geeli kui. E naxa kɔsibili yamari a xa e kanta a fanyi ra. ²⁴ Na kɔsibili to na yaamari sɔtɔ, a naxa Pɔlu nun Silasi sa geeli kui, a yɔlɔnxɔnyie sa e ma. ²⁵ KɔƎ tagi to a li, Pɔlu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matɔxɔfe bƎƎti ra. Geelimanie nu e xui mƎxi. ²⁶ Bɔxi naxa sƎƎn keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na tƎmui kerenyi kui, naadƎ birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yɔlɔnxɔnyie naxa mabolon. ²⁷ Kɔsibili naxa xunu. A to geeli naadƎe to e rabixi, a naxa a xa santidƎgƎma bƎndun a tƎƎ a xa a yƎtƎ faxa, a Ɔɔxɔ a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kɔnɔ Pɔlu naxa sɔnxɔ a xui itexi ra, «I naxa fe xɔnƎ niya i yƎtƎ ra, muxu birin na be.» ²⁹ Awa, kɔsibili to tƎ maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Pɔlu nun Silasi bun ma, a sƎƎnma. ³⁰ A naxa e ramini, a e maxɔrin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?» ³¹ Pɔlu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.» ³² E naxa Marigi xa wɔyƎnyi masen a bƎ a nun a xa mixie. ³³ A naxa e xanin a xun ma keren na kɔƎ kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xɔɔra, a tan nun a xa mixi birin. ³⁴ A naxa e yigiya a xa banxi kui, a man fa donse fi e ma. A naxa ƆƎlƎxin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisaе naxa sƆƆrie xƎƎ e xa sa a fala kƆsibili bƎ a xa na mixie rabolo. ³⁶ KƆsibili naxa a fala PƆlu bƎ, «Kiitisaе bara xƎƎra ti a wo xa rabɛɾin. Awa, yakƆsi wo mini, wo xa siga bƆɾɛsa kui.» ³⁷ KƆnƆ PƆlu naxa a fala sƆƆrie bƎ, «Muxu tan naxee findixi RƆmakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakƆsi e wama muxu raminife gundo ra? Na mu lanma feo! E yɛƎƎ yati nan fama muxu rabolode.» ³⁸ SƆƆrie naxa yi wƆyɛnyie ragbilen kiitisaе ma. E to a mƎ a RƆmakae nan e ra, e naxa gaaxu. ³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa. ⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xƆnyi. E to bara gƎ e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17

E sigafe Tɛsaloniki

¹ PƆlu nun Silasi to dangi Anfipoli nun Apoloniya ra, e naxa so Tɛsaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dɛnnaxɛ. ² PƆlu naxa so naa alƆ a darixi naxan na. Malabu lƆxƆɛ xi saxan bun ma, e nun PƆlu naxa Kitaabui xa fe fala. ³ A nu a tagi raba e bƎ a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa tƆƆɾƆ ki naxɛ, a man xa keli faxɛ ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo bƎ yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.» ⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira PƆlu nun Silasi fƆxƆ ra. Girɛkika gɛgɛbe fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun ginɛ hagigɛ gɛgɛbe. ⁵ KƆnƆ Yuwifie tƆƆnɛxi ndee naxa mixi ɾaaxi ndee tongo e xa ɾama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xƆnyi PƆlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisaе xƆn ma. ⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabɛndun na taa kiitisaе yire. E nu sƆnƆɛ rate, e naxɛ, «Yi mixie naxee duniɾa ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiya. ⁷ E birin RƆmaka mangɛ xa wƆyɛnyi nan gbesen bama, e man a falama a mangɛ gbɛƎɛ nde na naxan xili Isa.» ⁸ E naxa ɾama nun kiitisaе bƆɾɛ rate na wƆyɛnyie ra. ⁹ Beenun e xa Yason nun a booree bɛɾin, fo e to kƆbiri ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kƆɛ ra, e ngaxakerenyie naxa PƆlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui. ¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tɛsalonikikae ra. E ɾan gbata nɛ na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lƆxƆ yo lƆxƆ alako e xa a kolon e naxan falama e bƎ xa nƆndi yati nan a ra. ¹² Yuwifie wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girɛkika ginɛ gorobonɛ wuyaxi, nun xɛmɛ wuyaxi.

¹³ KƆnƆ Yuwifie Tɛsalonikikae to a kolon a PƆlu na Ala xa wƆyɛnyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa ɾama ya iso. ¹⁴ Awa, danxaniyatƆɛe naxa PƆlu tongo keren na, e naxa siga a ra baa fɛ ma, kƆnƆ Silasi nun Timote naxa lu Beere taa. ¹⁵ Naxee PƆlu mati, e naxa siga a ra han Atɛn. Na xanbi e naxa gbilen e ɾungui ra Silasi nun Timote xƆn ma, e xa PƆlu li sinnanyi ma Atɛn.

PƆlu kawandi tife Atɛn

¹⁶ PƆlu nu Silasi nun Timote mamɛfe Atɛn. A bƆɾɛ naxa maɾaaxu a ra na taa xa kuyee xa fe ra. ¹⁷ Na kui, a naxa dɛ masara e nun Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wƆyɛn mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui lƆxƆ yo lƆxƆ. ¹⁸ Epikuri nun Sitoyisi karamƆxƆɛ naxa so wƆyɛnfe PƆlu ra, e nu a fala, «Yi wƆyɛnla munse falafe?» Ndee to PƆlu xui mƎ a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxɛ, «A luxi nɛ alƆ a ala gbɛƎɛ nan ma fee falama.»

¹⁹ Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxƆrin, «Yi lƆnni nɛɛnɛ i naxan masenma, muxu nƆma a kolonde di? ²⁰ Barima muxu fe nɛɛnɛ nan mɛfe yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.» ²¹ Atɛnkae nun xƆɾɛe naxee sabatixi Atɛn, e nu darixi e tuli matife ra wƆyɛn nɛɛnɛ ra naxee masenma.

²² PƆlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atɛnkae, n bara a to diinɛlae yati yati nan wo ra. ²³ N bara see to wo naxee batuma. N man bara sɛɛxɛbade nde to, a sɛbɛxi naxan ma, «Ala naxan mu kolonxi!» Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nan

ma fe masenfe wo be. ²⁴ Ala naxan duniɲa daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun boxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi belexe naxan nafalaxi. ²⁵ A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xon ma. A tan nan baloe nun ɲengi nun se birin fima mixi ma. ²⁶ A tan nan a niya mixi birin xa mini benba keren fate. A naxa e rasabati boxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa, ²⁷ alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won na. ²⁸ Wo xa lonnilae yati fan bara a fala, «Won baloxi a tan ne, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan ne. A bɔnsɔe nan won na.» ²⁹ Awa xa won kelixi a bɔnsɔe ne, a mu lanma won xa a maɲoxun a Ala maniyaxi xeeɲa, gbeti, xa na mu gemɛ nan na, mixi belexe naxan solixi e xaxili ra. ³⁰ Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kɔɔ yakɔsi a bara a fala mixi birin be, yire birin, e xa tuubi, ³¹ barima a bara loxɔe keren sugandi, a fama duniɲa makiitide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi rakeli faxamixie ya ma.» ³² E to yi fe me, fa a fala mixi kelima faxe ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra loxɔe gbete.» ³³ Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma. ³⁴ Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, alɔ Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun ginɛ nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbete ra.

18

E sigafe Korinti

¹ Na xanbi, Pɔlu naxa keli Atɛn, a naxa siga Korinti. ² A naxa Yuwifii keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa ginɛ Pirisila, barima Kilɔdi nu bara Yuwifii birin yaamari e xa mini Rɔma. Pɔlu naxa kafu e ma, ³ barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e nu wali naa. ⁴ Pɔlu nu wɔyɛnma salide kui malabu loxɔe birin. A nu Yuwifii nun Girekikae radanxaniya. ⁵ Silasi nun Timote to so, keli Masedon, Pɔlu naxa a yetɛ fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu a fala Yuwifii be a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra. ⁶ Kɔɔ Yuwifii to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tɔnxuma ra, a naxa a fala e be, «Xa wo loe, wo tan nan foxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakɔsi n sigama ne si gbete ma.»

⁷ A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fe ma. ⁸ Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔɔra.

⁹ Marigi naxa a fala Pɔlu be laamatunyi ra kɔe kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyɛn! I naxa dundu, ¹⁰ barima n na i foxɔ ra. Mixi yo belexe mu i lima a xa fe ɲaaxi raba i ra, barima mixi gbegebe na n be yi taa kui.» ¹¹ Pɔlu naxa lu naa ɲe keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

¹² Galiyon to nu na Akayi mangɛ ra, Yuwifii naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e naxa a xanin kiitisae yire. ¹³ E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbete naxan mu sɛriyɛ ki ra.» ¹⁴ Pɔlu to wɔyɛn folɔ, Galiyon naxa a fala Yuwifii be, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima ne wo ra nu, ¹⁵ kɔɔ xa a sa li boore matandi na a ra wɔyɛnyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa sɛriyɛ ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.» ¹⁶ Na kui, a naxa e keri kiiti banxi kui. ¹⁷ Nama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bɔnbɔ kiiti banxi tande ma, kɔɔ Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyɔki

¹⁸ Pɔlu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala be. ¹⁹ E to so Efɛɛ, Pɔlu naxa a ɲerebooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifii naxa sumun. ²⁰ E naxa a mayandi a xa bu naa, ²¹ kɔɔ na mu a xunyi suxu. A naxa a ɲungu e ma. A naxɛ, «Fo n xa sa sali Darisalamu ne. Xa Ala tin, n

man fama wo xɔnyi.»²² Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efεεε, a siga Sesare. A to gε danxaniyatɔε ɲama xεεbude, a naxa goro Antiyɔki.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

²³ Pɔlu to bara saxanyi radangi Antiyɔki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya bɔxi birin isa, a nu Isa fɔxirabirεε ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifii nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efεεε li. A nu fata wɔyεnde, a Kitaabui fan kolon. ²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kɔnɔ a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xɔɔra. ²⁶ A naxa so wɔyεnfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui mε, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a bε a ki ma. ²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxε sεbε Isa fɔxirabirεε ma a e xa a rasεnε. A xa sigε naxa findi fe fanyi ra danxaniyatɔεε bε Akayi bɔxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra. ²⁸ Apolosi naxa Yuwifii matandi sεnbε ra kεnε ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

19

Pɔlu sigafe Efεεε

¹ Apolosi nu na Korinti. Pɔlu to bara gε Asi fuge biri isade, a naxa fa Efεεε. A to naralan Isa fɔxirabirε ndee ra, ² a naxa e maxɔrin, «Wo bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu ɲan mu nu na mε sinden xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na na.» ³ A naxa e maxɔrin, «Wo wo xunxa ye xɔɔra munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xɔɔra alɔ Yaya a masenxi ki naxε.» ⁴ Awa, Pɔlu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xɔɔra nε tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie bε, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.» ⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xɔɔra Marigi Isa xili ra. ⁶ Pɔlu to a bεlεxε sa e ma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbεtεε falafe, e man nu Ala xa masenyi fala. ⁷ E birin nalanxi, xεmε fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Pɔlu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e bε Ala xa mangεya niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie nɔ naxee tuli nu matixi a ra. ⁹ Kɔnɔ ndee xaxili nu xɔrɔxɔ, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bεxu ɲama ya i. Pɔlu naxa mini e ya ma, a naxa Isa fɔxirabirεε tongo a xun, alako a xa e xaran lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi xa xarande kui. ¹⁰ Na naxa siga han ɲε firin. Yuwifii nun Girɛkika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi ramε na nan kui. ¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Pɔlu bεlεxεε ra ¹² han e nu dugi nun xunxurie sa furemae ma, Pɔlu nu bara din naxee ra. Fure nu ba nε e ma, ɲinnε nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifii ndee naxee ɲinnε raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide ɲinnε kanyie bε. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Pɔlu naxan xa fe kawandima.» ¹⁴ Seba, Yuwifii sεrεxεdubε kuntigi nde, xa di solofere nan nu na fe rabama. ¹⁵ Ninne naxa e yaabi, «N Isa nun Pɔlu kolon, kɔnɔ n mu wo tan kolon feo!» ¹⁶ Na ɲinnε kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bɔnbɔ han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxɔnɔxi ra.

¹⁷ Yuwifii nun Girɛkika naxee birin nu sabatixi Efεεε, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariyε naxa mate. ¹⁸ Danxaniyatɔε wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe ɲaaxi birin fala kεnε ma. ¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xɔri. E naxa bukie sare kɔnti, kɔbiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra. ²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki nε sεnbε ra.

Girinbanyi birafe Efεεε

²¹ Yi fee to dangi, Pɔlu naxa natε tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a xa Masedon nun Akayi bɔxi ibolon. A naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Rɔma fan

li.» ²² A naxa a malima firin xƐƐ Masedon, Timote nun Erasito, kƆnƆ a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na tƐmui sƆnxƆƐ xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma. ²⁴ Xabui nde, naxan xili Demetiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi yailanma gbeti ra. Na xabui mƆƆlie nu kƆbiri gbegbe sƆtƆma na wali kui. ²⁵ A naxa a walibooree malan, a a fala e bƐ, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui. ²⁶ Wo bara a to, wo bara a mƐ, yi PƆlu bara mixi gbegbe madaxu Asi bƆxi birin ma, EfƐƐE gbansan xa mu a ra. A naxƐ a alae naxee rafalaxi mixie bƐlƐxƐ ra, a ala mu e ra. ²⁷ Na kui won ma wali fama nƐ xili Ɔaaxi sƆtƆde. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama nƐ. Nde bama nƐ Aritemi xa binyƐ ra Asi bƆxi nun duniƆa ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xƆnƆ, e naxa so sƆnxƆƐ ratefe, «EfƐƐƐƐƐƐƐƐ xa ala Aritemi nan gbo.» ²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, PƆlu ƆƐƐƐboore MasedonƐ, xanin malande xungbe kui. ³⁰ PƆlu naxa wa sigafe naa, kƆnƆ Isa ƐƆxirabirƐƐ mu tin. ³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xƐƐra ti PƆlu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire. ³² Ndee nu sƆnxƆma e gbe ki ma. Booree fan sƆnxƆma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun yare a xa wƆyƐn. A naxa Ɔama masabari a bƐlƐxƐ ra alako a xa masenyi ti. ³⁴ KƆnƆ, e to a kolon a Yuwifi nan a ra, e birin nalanxi naxa sƆnxƆƐ rate lƐƐri firin bun ma. E naxƐ, «EfƐƐƐƐƐƐƐƐ xa ala Aritemi nan gbo.» ³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa Ɔama masabari, a naxa a fala, «EfƐƐƐƐƐƐƐƐ, duniƆa birin a kolon a EfƐƐƐƐƐƐƐƐ taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniyƐ, naxan goroxi keli koore ma. ³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade. ³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kƆnƆ e mu Aritemi muƆa, e mu a konbi. ³⁸ Xa Demetiri nun a walibooree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisae bƐ kiiti lƆxƆƐ. ³⁹ Xa wo wama fe gbƐƐƐ nan xƆn, na fan ya ibama won ma malan lƆxƆƐ. ⁴⁰ E nƆma won suxude won ma bƆƆƐte ma naxan dangixi to, barima nƆndi yo mu na won bƐ yi malanyi rabafe ma.» A to gƐ, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun GirƐki bƆxie ma

¹ SƆnxƆƐ to bara ƆƆn, PƆlu naxa Isa ƐƆxirabirƐƐ malan e rasife ma. A to a Ɔungu e ma, a naxa siga Masedon. ² A naxa na bƆxi isa, a nu Isa ƐƆxirabirƐƐ rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga GirƐki bƆxi ma. ³ A to lu naa kike saxan, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kƆnƆ Yuwifie nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa natƐ tongo a xa gbilen Masedon kira ra. ⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu TƐsalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae. ⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mamƐ Tiroyasi. ⁶ Taami LƐbinitare Sali lƆxƆƐ dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

PƆlu Eyutiki rakelife faxƐ ma

⁷ Sande lƆxƆƐ muxu naxa malan taami igirafe ra. PƆlu naxa kawandi ti Isa ƐƆxirabirƐƐ bƐ han kƆƐ tagi. A lan nƐ a xa siga kuye na iba. ⁸ Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dƐnnaxƐ. ⁹ SƐƐƐtala nde naxan xili Eyutiki nu dƆxƆxi wundƐri ra. PƆlu xa kawandi xƆn to kuya, xi xƆli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bƆxi ma kelife banxi dƐki saxan nde. E naxa a li, a bara faxa. ¹⁰ PƆlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e bƐ, «Wo naxa kƆntƆfili, barima a mu faxaxi.» ¹¹ PƆlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wƆyƐn han gƐƐƐƐƐƐ. Na gƐƐƐƐƐƐ, a naxa siga. ¹² DanxaniyatƆƐƐ naxa sƐƐƐtala xanin a ƆƆƆƐ ra bƆƆƐsa kui.

PƆlu a Ɔungufe EfƐƐƐƐƐƐƐƐ ma

¹³ Muxu naxa kunkui bƐla rakeli sigafe ra Asosi PƆlu ya ra alƆ muxu lanxi a ma ki naxƐ. A naxa wa sigafe a sanyi ra. ¹⁴ A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe

Mitilēni. ¹⁵ Keli mēnni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lōxōe kuye iba, muxu naxa Mileto li. ¹⁶ Pōlu nu bara natē tongo a xa dangi Efēse mabiri alako a naxa bu Asi bōxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu XE Xabē Sali lōxōe xa a sa sōōneyama a bē.

¹⁷ Pōlu to Mileto li, a naxa xēera ti a Efēse danxaniyatōe ꞓama kuntigie xa fa. ¹⁸ E to fa a yire, a naxa a fala e bē, «Wo a kolon n ꞓērēxi wo tagi ki naxē. Kabi n so Asi, ¹⁹ n Marigi xa wali raba yētē magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tōōrō Yuwifie xa wali ꞓaaxi saabui ra. ²⁰ Wo a kolon a n mu wo munafan se yo nōxun wo ma. N bara kawandi ti wo bē kēnē ma nun wo xa banxie kui. ²¹ N nu a falama nē Yuwifie nun Girekikae bē e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

²² «Yakōsi Ala Xaxili Sēniyēnxi wama nē n xa siga Darisalamu, kōnō n mu a kolon naxan sigama n sōtōde naa. ²³ Taa birin kui Ala Xaxili Sēniyēnxi bara n nakolon a geeli nun tōōrē fama nē n lide naa. ²⁴ Kōnō n nii tide yo mu na n bē. N xa n ma xēeraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seedeꞓōxōya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»

²⁵ «Yakōsi n a kolon wo mu n yatagi toma sōnōn, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangēya niini xa fe ra. ²⁶ Na na a ra, n a falama wo bē to, wo xa kote yo mu na n xun, ²⁷ barima n bara Ala sago birin masen wo bē, n mu sese nōxun wo ma. ²⁸ Awa, wo xa mēeni wo yētē ma a nun danxaniyatōe birin, Ala Xaxili Sēniyēnxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa mēeni Marigi xa danxaniyatōe ꞓama ma, a naxan sōtōxi a yētē wuli ra. Wo xa e kanta alō xurusee dēmadonyi gōōrē kantama ki naxē. ²⁹ N na kolon, n na siga, mixi ꞓaaxie fama nē sode wo tagi, alō wula baree soma gōōrē ya ma ki naxē. ³⁰ Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi ꞓaaxi ti alako e xa Isa fōxirabirēe bēndun e ma. ³¹ Wo xa wo mēeni. Wo xa ratu yi ꞓē saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kōe nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»

³² «Awa yakōsi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan nōma sēnbe nun kē fanyi fide sēniyēntōe birin ma. ³³ N mu nu wama wo xa kōbiri xa xōn, xa na mu a ra wo xa xēema, wo xa sosee. ³⁴ Wo yētē yati a kolon a n wali yi bēlēxēe nan na alako n xa balo n nun n ꞓērēbooree. ³⁵ N bara a masen wo bē mōōli birin na, a won lan nē won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa wōyēnyi ma, a naxē, ꞓNēlēxinyi na ki nan kui, dangife a sōtōfe ra.»

³⁶ A to gē wōyēnde, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi. ³⁷ E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Pōlu kōnyi ma, e a masunbu. ³⁸ E sunnun nē barima a bara a fala e mu nōma a tode sōnōn. E naxa a mati han kunkui dē ra.

21

Pōlu sigafe Darisalamu

¹ Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara. ² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui. ³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra kōōla ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro. ⁴ Muxu naxa Isa fōxirabirēe ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e xōnyi. Ala Xaxili Sēniyēnxi naxa goro Isa fōxirabirēe ma, e xa a fala Pōlu bē a naxa te Darisalamu.

⁵ Kōnō xi solofere kamali lōxōe, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginēe nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa dē ra Ala maxandife ra. ⁶ Nungui to ꞓōn, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xōnyi. ⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xēebu mēnni, muxu naxa fēēꞓēn naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xōnyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma. ⁹ A xa di ginē naani nu na naxee mu nu dōxō xēmē taa. E nu namijōnmē wali rabama. ¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namijōnmē

naxan xili Agabu, naxa fa muxu xɔnyi kelife Yudaya. ¹¹ A naxa Pɔlu xa beleti tongo, a naxa a yeƐƐ kan sanyie nun a belexeƐ xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xeme naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xirima yi moɔli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbeteƐ ra.»

¹² Muxu to na me, muxu nun naakae naxa Pɔlu maxandi a naxa te Darisalamu. ¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n boƐe maƐaaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faha, Marigi Isa xili xa fe ra.» ¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»

¹⁵ Na loxoƐe to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu. ¹⁶ Isa foxirabiree ndee Sesarekae naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xɔnyi, naxan findixi Isa foxirabiree ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Pɔlu Yaki xebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa foxirabiree naxa muxu rasene jlexinyi ra. ¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pɔlu naxa siga Yaki xɔnyi. Danxaniyatɔe jama kuntigi birin naxa e malan naa. ¹⁹ A to ge e xebude, Pɔlu naxa a xa wali dentegƐ sa Ala naxan nabaxi si gbeteƐe tagi a saabui ra. ²⁰ E to na me, e naxa Ala matoxo. E naxe, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya, konɔ e man e tunnabexixi birafe Annabi Munsa xa seriyƐ foxo ra. ²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbeteƐe ya ma, a e xa gbilen Annabi Munsa xa seriyƐe foxo ra, a e naxa e xa die sunna, a e naxa bira Yuwifie xa naamunyie foxo ra.»

²² «Won na ma di? Siike yo mu na, jama a kolonma ne a i bara fa. ²³ Na na a ra, muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be. ²⁴ I xa kafu e ma, wo birin xa wo yeƐƐ raseniyeƐ, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriyƐ nan foxo ra. ²⁵ Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatɔe naxee keli si gbeteƐe ma, e naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yeƐƐ fan naba.»

²⁶ Awa na kuye iba, Pɔlu naxa na mixie tongo, e naxa e yeƐƐ raseniyeƐ. Na xanbi a naxa so hɔromɔbanxi kui, a xa a masen, maraseniyeƐni rakamalima loxoƐe naxan ma, a nun serexe naxan bama kankan be.

Pɔlu safe geeli kui

²⁷ Na xi solofere rapɔnyi, Yuwifie Asikae to Pɔlu to hɔromɔbanxi kui, e naxa jama birin ya iso, e man naxa Pɔlu suxu. ²⁸ E nu sonxoƐe rate, «Isirayilakae, wo muxu mali! Na xeme nan yi ki naxan kawandi jaaxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriyƐ, nun yi hɔromɔbanxi xa fe ra. A man bara Girekikae raso hɔromɔbanxi kui. Na bara yi yire seniyenxi findi yire seniyentare ra.» ²⁹ E na fala ne barima e nu bara Pɔlu nun Tirofimo EfeseƐka to e boore foxo ra taa kui. E naxa a mapoxun a Pɔlu a raso ne hɔromɔbanxi kui.

³⁰ Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pɔlu suxu, e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa naadee ragali keren na. ³¹ E nu wama Pɔlu faxafe ne. SoƐri mangƐ naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi. ³² SoƐri mangƐ naxa soƐrie nun e xa xunmatie tongo, e siga Pɔlu foxo ra keren na. Nama to soƐrie to, e naxa ba Pɔlu bonbofe. ³³ Awa, soƐri mangƐ naxa yaamari fi e xa a xiri yolonxɔnyi firin na. A naxa maxorinyi ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi. ³⁴ Nama seeti nde sonxoma e gbe ki, booree fan sonxoma e gbe ki. A to mu no fe fiixe soƐde e ra sonxoƐe xa fe ra, a naxa a fala e xa Pɔlu xanin soƐri banxi kui. ³⁵ Pɔlu to ti banxi de ra, soƐrie naxa a tongo jama xa jaaxui ma, ³⁶ barima mixi gali nan nu biraxi e foxo ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faha!»

Pɔlu a yeƐƐ xun mafalafe

³⁷ E wama a rasofe soƐri banxi kui temui naxe, Pɔlu naxa soƐri mangƐ maxorin, «I noƐma n sago sade n xa fe nde fala i be?» SoƐri mangƐ naxa a yaabi, «I Gireki xui

mema? ³⁸ I tan xa mu na Misiraka ra, naxan mixie ya iso yi donxoe ra, a naxa suute wulu naani xanin wula kui?» ³⁹ Pɔlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi bɔxi ma. N sago sa n xa wɔyɛn yi gali bɛ.»

⁴⁰ Sɔɔri mangɛ to a sago sa, Pɔlu tixi banxi tede dɛ ra, a naxa mixie masabari a bɛlɛɛ ra. Kuye naxa bolon yen! Pɔlu naxa wɔyɛn Eburu xui.

22

¹ «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yɛtɛ kan xun mafala.»
² E to a mɛ a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pɔlu naxa a fala, ³ «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise nɛ, Silisi bɔxi ma, kɔnɔ n mɔxi be nɛ. Gamaliyɛli naxa n xaran alako n xa bira won babae xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Ala xa fe nu n bɔɲɛ suxuma alɔ a wo fan suxuma ki naxɛ to. ⁴ N mixie tɔɔɔ nɛ han n naxa e faya, naxee nu biraxi Isa xa kira fɔxɔ ra. N naxa ginɛe nun xɛmɛe suxu, n naxa e sa geeli kui. ⁵ Sɛrɛɛdubɛ kuntigi nun diine forie birin na n seedee ra. E naxa kɛɛdie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danxaniyatɔɛe to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e ɲaxankata.»

⁶ «N to makɔrɛ Damasi ra yanyi tagi, yanbɛ xungbe naxa goro n ma kelife koore ma. ⁷ N naxa bira bɔxi. N naxa xui mɛ naxan nu a falama n bɛ, «Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n ɲaxankatama?» ⁸ N naxa a yaabi, «Nde i ra, Marigi?» A naxa n yaabi, «Isa Nasarɛtika nan n na, i naxan ɲaxankatafe.» ⁹ Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa yanbɛ to, kɔnɔ naxan nu wɔyɛnfe, e mu na tan xui mɛ. Awa, n naxa a fala, ¹⁰ «N xa munse raba, Marigi?» Marigi naxa a fala n bɛ, «Keli, i siga Damasi. Mɛnni a fama falade i bɛ i lan i xa naxan naba.»
¹¹ N mu nu se toma na yanbɛ xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa n bɛlɛɛ rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xɛmɛ nde naxan xili Ananiyasi, mixi tinxinxɛ na a ra Ala xa sɛriyɛ ki ma, naxan nafanxi Damasi Yuwifie ma, ¹³ a naxa fa n yire. A naxa a fala, «N ngaxakerenyi Sɔlu, to ti.» N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to. ¹⁴ A naxa a fala, «Won babae Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tinxintɔɛ to, nun i xa a wɔyɛnyi mɛ a tan yati dɛ ra, ¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mɛxi. ¹⁶ Yakɔsi, i munse mamɛfe? Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.»

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hɔrɔmɔbanxi kui, n naxa laamatunyi to. ¹⁸ Marigi naxa a fala n bɛ, «I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu tinma i xa seedeya ra n ma fe ra.» ¹⁹ N naxa a fala, «Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatɔɛe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bɔnbɔ. ²⁰ E to nu i xa seede Etiyɛn faxama, n tan yati nu na, n nu ɲɛlɛxinxɛ na ra. N tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.» ²¹ Awa, Marigi naxa a fala n bɛ, «Siga, n i xɛɛma yire makuye si gbɛtɛɛ ma.»

²² E naxa e tuli mati a xa masenyi birin na, han a yi wɔyɛnyi falaxi tɛmui naxɛ. E fa gbelegbele, «Wo yi xɛmɛ faya. A mu lan a xa balo.» ²³ E naxa sɔnxɔɛ rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i. ²⁴ Sɔɔri mangɛ naxa a fala a e xa Pɔlu raso sɔɔri banxi kui, e man xa a bɔnbɔ luxusinyi ra alako e xa a kolon ɲama sɔnxɔma fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a bɔnbɔ, Pɔlu naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati maxɔrin naxan nu tixi naa, «Sɛriyɛ na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Rɔmaka bɔnbɔ luxusinyi ra hali a mu makiitixi?» ²⁶ Sɔɔri kɛmɛ xunmati to na mɛ, a naxa sa sɔɔri mangɛ rakolon. A naxɛ, «Yi xɛmɛ Rɔmaka lasiri na a ra. Won na ma di?» ²⁷ Sɔɔri mangɛ naxa fa, a naxa Pɔlu maxɔrin, «A fala n bɛ xa Rɔmaka na i ra?» Pɔlu naxa a yaabi, «Iyo xɛ.» ²⁸ Sɔɔri mangɛ man naxa a fala, «N tan naafuli gbegbe nan baxi, n fa findi Rɔmaka lasiri ra.» Pɔlu naxa a fala a bɛ, «N tan barixi lasiriya nan kui nɛ.» ²⁹ Kabi na raba, naxee nu wama a bɔnbɔfe alako a xa wɔyɛn, e birin naxa e magbilen. Sɔɔri mangɛ yɛtɛ naxa gaaxu a kolonfe ra Pɔlu Rɔmaka na a ra, a naxan xiri yɔlɔnxɔnyi ra.

³⁰ Na kuye iba, sɔɔri mangɛ to wa a kolonfe a fiixɛ ra Yuwifie Pɔlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie kiitisaɛ birin xa malan. A naxa Pɔlu ragoro, a ti e tagi.

23

¹ Pɔlu naxa a ya ti Yuwifie kiitisaɛ ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n bɔɔɛ fiixɛ nan na Ala ya xɔri» ² Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fɛ ma, e xa a dɛ ragarin. ³ Awa, Pɔlu naxa a fala a bɛ, «Ala nan fama i tan bɔnbɔde. I luxi nɛ alɔ banxi naxan fari fiixɛ kɔnɔ a kui nɔxɔxi. I bara wa n makiitife kiiti sɛriyɛ ra, kɔnɔ i to yaamari fixi e xa n bɔnbɔ, i bara sɛriyɛ matandi.» ⁴ Naxee nu na a fɛ ma, e naxa a fala a bɛ, «I Ala xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nan konbima yi kil!» ⁵ Pɔlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi na a ra, barima a sɛbɛxi, «I naxa wɔyɛn kobi fala ɲama mangɛ bɛ.»»

⁶ Pɔlu to a kolon Sadusenie nun Farisɛnie nu na Yuwifie kiitisaɛ xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Farisɛni nan n na. N baba fan Farisɛni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxɛ ma kiiti lɔxɔɛ.» ⁷ A to na fala, boore matandi naxa lu Farisɛnie nun Sadusenie tagi. ɲama naxa itaxun. ⁸ Sadusenie tan bɛ, mixi mu kelima faxɛ ma. E man mu laxi malekɛe nun ɲinnɛɛ xa fe ra. Kɔnɔ Farisɛnie tan la nee birin xa fe ra. ⁹ Sɔnɔxɔɛ xungbe naxa mini. Sɛriyɛ karamɔxɔ ndee Farisɛnie tagi e naxa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala. E naxɛ, «Muxu mu fefe ɲaaxi yo rakɔrɔsɔxi yi xɛmɛ ma. Tɛmunde ɲinnɛ nde, xa na mu a ra malekɛ nde, nan wɔyɛnxi a ra.» ¹⁰ Sɔnɔxɔɛ to nu sigama gbo ra, sɔɔri mangɛ naxa gaaxu e fa Pɔlu faxafe. A naxa sɔɔrie ragoro e xa Pɔlu tongo e tagi, e xa a xanin sɔɔri banxi kui.

¹¹ Na kɔɛ ra, Marigi naxa mini Pɔlu ma. A naxa a fala a bɛ, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Rɔma alɔ i a rabaxi Darisalamu ki naxɛ.»

E lanyi xirife Pɔlu faxafe ra

¹² Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dɛge, e naxa e min sinden, a fo e xa Pɔlu faxa. ¹³ Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra. ¹⁴ E naxa a masen sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie bɛ, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pɔlu faxa. ¹⁵ Awa, yakɔsi, wo tan nun Yuwifie kiitisaɛ xa mangɛ mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

¹⁶ Pɔlu maaginɛ xa di naxa na yanfɛ kolon. A naxa siga sɔɔri banxi kui, a naxa na birin masen Pɔlu bɛ. ¹⁷ Pɔlu naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nde xili, a naxɛ, «Yi sɛgɛtala xanin sɔɔri mangɛ xɔn ma, alako a xa fe nde fala a bɛ.» ¹⁸ Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxa sɛgɛtala tongo, a naxa a xanin sɔɔri mangɛ xɔn ma. A naxɛ, «Pɔlu, geelimani nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi sɛgɛtala ra i xɔn ma, a xa fe nde masen i bɛ.» ¹⁹ Sɔɔri mangɛ naxa sɛgɛtala tongo, e naxa e mamini. Mangɛ naxɛ, «I wama munse falafe n bɛ?» ²⁰ A naxa a yaabi, «Yuwifie bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pɔlu xanin Yuwifie kiitisaɛ yire, alako e man xa maxɔrinyi nde ti a ma. ²¹ I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfɛ xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pɔlu faxa tɛmui naxɛ. Yakɔsi e bara gɛ e yailande, e fa i sago nan mamɛfe.» ²² Sɔɔri mangɛ naxa sɛgɛtala rabolo, a naxa tɔnyi dɔxɔ a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a bɛ, a naxa na fala mixi yo bɛ.

E Pɔlu xɛɛfe Mangɛ Felisi xɔn

²³ A naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati firin xili, a naxa a fala e bɛ, «Wo sɔɔri kɛmɛ firin yailan, sɔɔri soe ragie tongo solofere, nun xali woli kɛmɛ firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to kɔɛ ra. ²⁴ Wo xa soe nde yailan Pɔlu bɛ, alako a xa mangɛ Felisi li hɛɛri kui.»

²⁵ Sɔɔri mangɛ naxa yi fe sɛbɛ bataaxɛ ra. ²⁶ «N tan Kilɔdi Lisiya, i tan Mangɛ Felisi mafanxi, n bara i xɛɛbu. ²⁷ Yi xɛmɛ Yuwifie nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Rɔmaka na a ra, n nun sɔɔrie naxa fa, muxu naxa a ba e yi. ²⁸ N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisaɛ yire. ²⁹ N naxa a li e a kalamuxi e xa

σεριγε xa fe nan ma, κόνον a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui. ³⁰ N to bara a με a Yuwifie bara gali malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e γετε kan xa sa a kalamu i xον a xa fe ra. Wo salamu.»

³¹ Σωorie naxa Πολυ tongo αλω e yamarixi ki naxe. E naxa a xanin κωε ra han Antipatiri. ³² Na kuye iba, σωorie naxa gbilen σωori banxi. Soe ragie naxa Πολυ tongo. ³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxe nun Πολυ so mangε yi ra. ³⁴ Mangε to γε bataaxe xarande, a naxa Πολυ maxοrin a keli dennaxe. A to bara a με a Silisika na a ra, a naxa a fala, ³⁵ «N fama νε i makiitide i τωρηγελαε na fa τεμυι naxe.» A naxa yaamari fi e xa Πολυ xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

24

Felisi kiiti safe Πολυ xa fe ra

¹ Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi σερεxedube kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Πολυ kalamu mangε xον ma. ² E to Πολυ xili, Teritulo naxa so a τωρηγεφε yi masenyi ra.

«Felisi mangε fanyi, yi βοxi birin δοxοxi βοηεsa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra. ³ I bara muxu raseεwa ηεεri xungbe ra. ⁴ N mu wama i rabufe, κόνον n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti. ⁵ Muxu bara a to yi xεμε mixi ηαaxi na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na duniηa birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa ηama xunyi ra. ⁶ A man naxa wa ηορωμοbanxi maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu naxa wa a makiitife muxu xa σεριγε ki ma, ⁷ κόνον σωori mangε Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi σεnβε xungbe ra. ⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xον ma. Xa i fan Πολυ maxοrin, i fama a kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.» ⁹ Yuwifie naxa tin na masenyi ra, e fan naxa a fala a na na ki νε.

¹⁰ Mangε naxa Πολυ yaamari a fan xa ωοyen. Πολυ naxa a masen a be, «N a kolon, yi βοxi makiitima nan i ra kabi ηε wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalama νε i be lanlanteya kui. ¹¹ Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide. ¹² E mu nu muxu nun mixi li sonxο ra ηορωμοbanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sonxοε ratexi taa kui, n mu gali kui isoxi. ¹³ E mu νοma sese masende, e n kalamuma naxan ma. ¹⁴ N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma αλω Isa xa kira a masenxi ki naxe, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan σεβεxi Tawureta Munsu nun namiηονμεε xa Kitaabui kui, n la na birin na. ¹⁵ N laxi Ala xa masenyi ra naxan masenxi a tinxintοεε nun tinxintare birin fama νε kelide faxe ma. Yuwifie fan laxi na ra. ¹⁶ Na nan a toxi n nan n γετε karaxanma alako n xa n ma simaya radangi βοηε fiixe kui Ala nun mixie tagi. ¹⁷ N mu nu na be ηε wuyaxi bun ma, κόνον yakοsi n faxi harige nde ra n βοnsοε be. N fan faxi σερεxe bade Ala be. ¹⁸ E n lixi na τεμυι νε ηορωμοbanxi kui, n σεniyenxi, gali mu na n φοxο ra, sonxοε yo fan mu keli n saabui ra. ¹⁹ Κόνον Yuwifi nde naxee keli Asi βοxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e γετε masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra. ²⁰ Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe ηαaxi naxan xun, n to siga Yuwifi kiitiseae yire. ²¹ N ωοyenyi naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima νε to barima n laxi a ra Ala fama νε mixi faxaxie rakelide.»»

²² Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxe, «Mangε Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.» ²³ A naxa σωori mixi κεμε xunmati yamari a xa Πολυ kanta, a naxa a τωρω, a man naxa a xa mixi yo ratον fe fanyi rabafe ra a be.

²⁴ Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa ginε Dirusila, naxan na Yuwifi ra, e naxa fa. Felisi naxa Πολυ xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Πολυ naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma, ²⁵ κόνον a xa masenyi to nu binyaxi tinxinyi ma, nun γετε xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxe, «Siga sinden. N na n γετε masοτω τεμυι naxe, n man i xilima.» ²⁶ A man nu waxi νε Πολυ xa κοβiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma τεμυι birin, e xa sa e bore to.

²⁷ ηε firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Pοrusu Fe situ. Felisi to wa a γετε mafanfε Yuwifie be, a naxa Πολυ lu geeli kui.

25

Fesitu Pɔlu makiitife

¹ Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu. ² Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun Yuwifii kuntigie naxa Pɔlu kalamu Fesitu bɛ. ³ E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama nɛ e xa a faxa kira ra. ⁴ Fesitu naxa e yaabi, «Pɔlu makantaxi Sesare. A gbegbe mu luxi n tan fan xa siga naa. ⁵ Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pɔlu kalamu naa xa a bara sa fe ɲaaxi nde raba.»

⁶ Fesitu mu se sa xi solomasaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dɔxɔ a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pɔlu ra. ⁷ A to fa, Yuwifii naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa tɔɔɲɛgɛ gbegbe sa a xun, e mu nu nɔma naxan masende nɔndi ra. ⁸ Pɔlu naxa so a yɛtɛ xunmafalafe, a nu a fala, «N mu fe ɲaaxi yo rabaxi Yuwifii xa sɛriyɛ ra, xa na mu hɔrɔmɔbanxi ra, xa na mu a ra Rɔma mangɛ ra.» ⁹ Fesitu to wa a yɛtɛ mafanfe Yuwifii xɔn, a naxa Pɔlu maxɔrin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xɔri?» ¹⁰ Pɔlu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dɛnnaxɛ yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifii ra. I fan na kolon a fanyi ra. ¹¹ Xa n bara fe ɲaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kɔnɔ xa e naxan falama wule na a ra, a mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mangɛ xungbe xa sa n makiiti Rɔma.» ¹² Fesitu to wɔyɛn a rasimae ra, a naxa a fala Pɔlu bɛ, «I bara wa sigafe mangɛ xungbe xɔn. Awa, i sigama nɛ.»

Pɔlu masenfe Agiripa nun Berinisi bɛ

¹³ Xi nde to dangi, mangɛ Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xɛɛbude. ¹⁴ E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Pɔlu xa fe fala mangɛ Agiripa bɛ. A naxɛ, «Felisi bara geelimani nde lu be. ¹⁵ N nu na Darisalamu tɛmui naxɛ, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifii forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa. ¹⁶ N naxa e yaabi a Rɔmakae xa sɛriyɛ mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusae bɛ kiitisa ya xɔri. ¹⁷ Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dɔxɔ n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xɛmɛ ra. ¹⁸ Kalamusae to e dɛntɛgɛ, e mu fe ɲaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee maɲɔxunxi. ¹⁹ E nu xɔrɔxɔma e xa diinɛ nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxɛ a bara faxa, kɔnɔ Pɔlu naxɛ a baloxi. ²⁰ Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxɔrin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa. ²¹ Kɔnɔ Pɔlu naxa wa a xa fe xaninfe mangɛ xungbe xɔn ma. Na tɛmui n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasanbama mangɛ xungbe ma tɛmui naxɛ.»

²² Agiripa naxa a fala Fesitu bɛ, «N fan wama n tuli matife na xɛmɛ ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui mɛma.» ²³ Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Pɔlu ra. ²⁴ Fesitu naxa a fala, «Mangɛ Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xɛmɛ to Yuwifii naxan birin kalamuxi n xɔn Darisalamu nun be. E naxɛ a a xa faxa. ²⁵ N tan bɛ, a mu fefe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kɔnɔ a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mangɛ xungbe xɔnyi Rɔma. Awa, n fan bara tin na ra. ²⁶ N mu fe xɔri yo sɔtɔxi naxan sɛbɛma mangɛ xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mangɛ Agiripa, alako won na gɛ a maxɔrinde n xa a kolon a lanma n xa naxan sɛbɛ. ²⁷ N mu nɔma geelimani rasanbade mangɛ ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

26

Pɔlu a yɛtɛ xun mafalafe

¹ Agiripa naxa a fala Pɔlu bɛ, «I xa i yɛtɛ xun mafala.» Pɔlu to a bɛlɛxɛ ite, a naxa a yɛtɛ rafiixɛ yi masenyi ra. ² «Mangɛ Agiripa, to n ɲɛlɛxinxi n ma fe rafiixɛfe ra Yuwifii n kalamuxi naxan ma. ³ I e xa diinɛ nun e xa sɛriyɛ kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na. ⁴ Kabi n dimɛdi tɛmui, n nu na Darisalamu n bɔnsɔɛ ya ma. Yuwifii birin n ɲɛrɛ ki kolon ⁵ a rakuya. E man a kolon Farisɛni nan nu n na diinɛla tagi naxee xa fe maxɔrɔxɔ. E nɔma na seedeɲɔxɔya bade. ⁶ Yakɔsi, e n nakiitife barima n laxi

Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae bε, ⁷ muxu bɔnsɔε fu nun firinyi naxan mamεfe. E Ala batuma tεmui birin, kɔε nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mangε, Yuwifie n kalamuxi na nan ma. ⁸ Wo nɔma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

⁹ «N tan kata nε kira mɔɔli birin na n xa Isa Nasarɛtika xili kana. ¹⁰ N na nan naba Darisalamu. Sɛrɛxɛdubε kuntigie naxa tin n xa sɛniyɛntɔε wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa. ¹¹ N nu sigama salide banxie kui alako n xa e tɔɔɔ, e xa gbilen e xa danxaniya fɔxɔ ra. N ma xɔnε kui, n nu e tɔɔɔ hali taa gbɛtεε kui.»

¹² «Sɛrɛxɛdubε kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma. ¹³ Mangε, yanyi tagi n naxa yanbε to kira xɔn ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbε nu dangi soge ra. ¹⁴ Muxu naxa bira bɔxi ma. N naxa xui nde mε naxan nu a falama n bε Eburu xui, «Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n ɲaxankatama? Na fe xɔɔxɔma nε i bε.» ¹⁵ N naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» Marigi naxa n yaabi, «Isa nan n na, i naxan ɲaxankatafe. ¹⁶ Keli, ti i sanyie xun na. N minixi nε i ma alako n xa i findi walikε nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tode. ¹⁷ N i ratangama nε Yuwifie ma nun si gbɛtεε ma, n i xεεma naxee ma, alako i xa e yae rabi, ¹⁸ e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentanε xa nɔε bun, e xa so Ala xa mangɛya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima nε, e man fama nε kε sɔtɔde sɛniyɛntɔεε ya ma naxee danxaniyaxi n ma.»

¹⁹ «Na kui, mangε Agiripa, n mu tondi na xεɛraya ra naxan keli koore ma. ²⁰ N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yudaya, nun si gbɛtεε tagi. N naxa a masen e bε e xa tuubi, e xa danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi raba naxan e xa togondiya masenma.»

²¹ «Yuwifie naxa n suxu hɔɔmɔbanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma. ²² Kɔnɔ, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabui ra han to. N naxa na seedeɲɔxɔya ba dimεε nun forie birin bε. N mu fefe gbɛtε falaxi fo namijɔnmεε nun Annabi Munsa nu naxee falama a e fama nε rabade. ²³ E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi tɔɔɔma nε, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbɛtεε kawandima kisi ra.»

²⁴ A to nu wɔyɛnfe a yɛtε rafiixεfe ra, Fɛsitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pɔlu, i daxu! I xa fe gbege kolonyi bara i findi daxui ra.» ²⁵ Pɔlu naxa a yaabi, «Fɛsitu mafanxi, daxui mu na n na. N nɔndi nun lɔnni nan masenfe. ²⁶ Mangε Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan bε, barima a ɲan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.» ²⁷ Pɔlu naxa a fala Agiripa bε, «Mangε Agiripa, i laxi namijɔnmεε ra? I la e ra, n na kolon.»

²⁸ Agiripa naxa a fala Pɔlu bε, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!» ²⁹ Pɔlu naxa a yaabi, «A fa findi yakɔsi ra, xa na mu tεmui gbɛtε, n Marigi maxandima nε alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramεfe be to, wo fan xa lu alɔ n tan, ba yi yɔlɔnxɔnyi ra naxan na n ma.»

³⁰ Mangε Agiripa, mangε Fɛsitu, Berinisi, nun naxee birin nu dɔxɔxi e sɛɛti ma, e naxa keli. ³¹ E to nu sigama, e naxa a fala e bore bε, «Yi xεmε mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.» ³² Agiripa naxa a fala Fɛsitu bε, «Yi xεmε nu lan a xa bεɲin, kɔnɔ a bara maxandi ti Mangε Xungbe xa a makiiti.»

27

Pɔlu sigafe Rɔma

¹ E to natε tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Pɔlu nun geelimani ndee so sɔɔri mixi kεmε xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mangε xungbe xa sɔɔrie ya ma. ² Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tɛsaloniki Masedon bɔxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi sɛɛti ma. ³ Na kuye iba, muxu naxa kilɔn Sidɔn. Yuliyusi, naxan nu a ɲɔxɔ saxi Pɔlu xɔn ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xɔnyi biyaasi fandε fende. ⁴ Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu bε. ⁵ Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi bɔxi ma. ⁶ Mɛnni, sɔɔri mixi kεmε xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.

⁷ Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tɔɔɔma ɲɛrɛde. Kata nun kata muxu fa Sinidi li kɔnɔ foye mu tin muxu xa kilɔn naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kirɛti suri laabe

ra, Salemone sƎƎti ma. ⁸ Naa iƞƎƎƎƎ nu xƎƎƎƎƎ. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fƎ ma.

⁹ Muxu naxa bu naa. ƞƎƎ man nu xƎƎƎƎƎ barima sunyi tƎmui nu bara dangi. ¹⁰ Na na a ra, PƎlu naxa a fala, «N biyaasibooree, n bara a kolon won ma ƞƎƎƎ fama nƎ xƎƎƎƎƎƎ. Kotee, kunkui, nun mixie fama nƎ tƎƎƎƎƎ.» ¹¹ SƎƎri kƎmƎ xunmati naxa a tuli mati kƎpini nun kunkui kanyi xa wƎyƎnyi ra, a tondi PƎlu xa marasi ra. ¹² Mixi gbegebe naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dƎnnaxe, mƎnni mu nu fan ƞƎmƎ radangide ra. Feniki, KirƎti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegorode biri ma. E naxa wa e xa ƞƎmƎ radangi naa.

¹³ Foye di nde naxa mini keli kƎƎla ma. E naxa a maƞƎƎƎƎ a biyaasi bara fan. E naxa hanga bƎndun, e kunkui radangi KirƎti suri fƎ ma. ¹⁴ KƎƎƎ na tƎmui foye xungbe, naxan xili YurakilƎn, a naxa fa keli suri ma. ¹⁵ Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu nƎma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra. ¹⁶ Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tƎƎƎƎ kunkui lanma masƎƎƎ ra. ¹⁷ E to gƎ a ratede, e naxa luuti mafilin kunkui ma. E to nu gaaxuxi dƎƎƎƎ ra Sirite bƎnki ma, e naxa bƎla ragoro, foye nu fa siga muxu ra. ¹⁸ Foye naxa muxu bƎnbƎ a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma. ¹⁹ Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma. ²⁰ Xi wuyaxi naxa dangi, soqe mu na, tunbuie mu na, foye sƎnbƎ nu gboma nan tui. Muxu mu nu laxi muxu kisife ra sƎƎƎn.

²¹ Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa PƎlu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e bƎ, «N booree, xa wo wo tuli mati n na nu, won mu kelima KirƎti nu, won mu yi kasare nun lƎsi sƎƎƎma nu. ²² KƎƎƎ yakƎsi, n wo rasima nƎ, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama. ²³ N Marigi Ala, n walima naxan bƎ, a xa malekƎ nde bara mini n ma yi kƎƎ ra. ²⁴ A naxa a fala n bƎ, «PƎlu, i naxa gaaxu, fo i xa ti nƎ mangƎ xungbe ya i. Ala bara tin i biyaasiboore birin natangade.» ²⁵ Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxi Ala xa masenyi ra. ²⁶ Won fama suri nde lide.»

²⁷ KƎƎ fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na kƎƎ tagi kunkui rapƎƎƎ naxa sozi a muxu bara makƎƎƎ bƎxi nde ra. ²⁸ E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya mƎƎƎƎƎƎ sƎƎ. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli sƎƎ. ²⁹ E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbata kuye ibafe ra. ³⁰ KƎƎƎ kunkui rapƎƎƎƎ nu wama kelife kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alƎ e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra. ³¹ PƎlu naxa a fala sƎƎri mixi kƎmƎ xunmati nun sƎƎrie bƎ, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu nƎma kaside.» ³² Awa, sƎƎrie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabƎƞin a xa siga.

³³ Beenun kuye xa iba, PƎlu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e bƎ, «A xi fu nun naani nan to wo mame tife, wo mu tinxi wo dƎgede. ³⁴ N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate bƎ. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsƎƎƎ keren mu lƎƎma.» ³⁵ A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya xƎri, a taami igira, a naxa a don fƎlƎ. ³⁶ Na tƎmui e birin naxa limaniya, e fan naxa so taami donfe. ³⁷ Muxu mixi kƎmƎ firin mixi tongo solofere a nun senni nan nu na kunkui kui. ³⁸ E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelevu.

³⁹ Kuye to iba, e mu a kolon e na dƎnnaxe, kƎƎƎ e naxa bƎxi nde to. E naxa nate tongo e xa kata kunkui rasigade naa. ⁴⁰ E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa fƎya luutie fan bolon. E naxa yare bƎla rate, e xa e xun sa xare ma. ⁴¹ KƎƎƎ e naxa bƎnki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, mƎƎƎƎƎ naxa a xƎƎƎ kana sƎnbƎ ra. ⁴² SƎƎrie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi. ⁴³ KƎƎƎ sƎƎrie kƎmƎ xunmati, naxan nu wama PƎlu rakisife, a naxa e ratƎn. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade, e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masƎƎ. ⁴⁴ Booree xa gbaku xebenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masƎƎ hƎƎri kui.

28

Pɔlu Malita suri life

¹ Muxu to xare masɔtɔ, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita. ² Malitakae naxa sƐƐwa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan tƐ xungbe fƐ ma, e nu naxan xuruxi, barima tunƐ nu fafe nun xinbeli gbegbe ra. ³ Pɔlu to bolee matongo safe tƐ i, bɔximase naxa mini na tƐ wuyenyi xa fe ra, a naxa a bƐlƐxƐ xin. ⁴ Malitakae to bɔximase to, a bara a bƐlƐxƐ xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore bƐ, «Nɔndi ra, niba nan yi mixi ra, barima haakƐ mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.» ⁵ Pɔlu naxa bɔximase ralisian tƐ, sese mu a to. ⁶ Na mixie nu mamƐ tife nƐ a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kɔnɔ sese mu a to. E to mamƐ ti, e naxa e xa maɲɔxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

⁷ Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xɔnyi xi saxan bun ma. ⁸ Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxƐ nu na a ma. Pɔlu to a makɔrƐ a ra, a naxa a bƐlƐxƐ sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan. ⁹ Na xanbi, suri furema gbƐtƐƐ naxa fa, Pɔlu naxa e fan nayalan. ¹⁰ E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fandƐ fi muxu ma.

Pɔlu Sigafe Rɔma

¹¹ Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara ɲƐmƐ radangi suri ma. Tɔnxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra. ¹² Muxu to so kilɔn Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan. ¹³ Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa dƐ ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin ɲƐrƐ raba han Pusoli. ¹⁴ Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xɔnyi. Na tƐmui muxu siga nƐ han Rɔma. ¹⁵ Muxu ngaxakerenyi Rɔmakae, naxee muxu xa fe mƐ, e naxa fa muxu ralande, keli Rɔma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Pɔlu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

¹⁶ Muxu to so Rɔma, sɔɔri mixi kƐmƐ xunmati naxa geelimanie so mangƐ yi ra, kɔnɔ a naxa Pɔlu lu a kerenyi ma, a nun sɔɔri keren naxan a kantama. ¹⁷ Xi saxan to dangi, Pɔlu naxa Yuwififi kuntigie xili. E to malan, a naxa yi wɔyɛnyi ti e bƐ, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunyie ra, Yuwififi bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Rɔmakae yi ra. ¹⁸ E to gƐ n maxɔrinde, e nu wama n nabolofe nƐ, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma. ¹⁹ Kɔnɔ Yuwififi mu tin. Na ma, n naxa mangƐ xungbe xa kiiti maxandi, kɔnɔ n mu wa n bɔnsɔƐ nan kalamufe. ²⁰ Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa wɔyɛn wo ra, barima Isirayilakae xaxili tixi xƐƐra naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yɔlɔnxɔnyi saxi n ma.»

²¹ E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxƐ yo sɔtɔxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe ɲaaxi falade i xa fe ra. ²² Kɔnɔ, muxu wama a kolonfe nƐ i naxan maɲɔxunxi, barima muxu a kolon e yi diinƐ xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Pɔlu naxa lɔxɔƐ keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xɔnyi, Pɔlu naxa Ala xa mangƐya seedeɲɔxɔya ba. A naxa Isa xa fe masen e bƐ Tawureta Munsa nun namijɔnmƐƐ xa Kitaabui saabui ra keli gƐƐsƐgƐ han nunmare. ²⁴ Ndee naxa la a ra, kɔnɔ booree mu danxaniya. ²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Pɔlu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Sɛniyɛnxi a fala nƐ wo benbae bƐ nɔndi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxƐ,

²⁶ <Siga yi mixie xɔn ma, i xa a fala e bƐ:

“Wo a mƐma wo tulie ra, kɔnɔ wo mu a fahaamuma.
Wo a toma wo yae ra, kɔnɔ wo mu a igbƐma.”

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xɔrɔxɔ.

E bara e tulie dƐsƐ.

E bara e yae raxi,

alako e naxa a to e yae ra,

e naxa a mƐ e tulie ra,

e naxa a fahaamu e xaxili ra.

Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima nƐ,

alako Ala xa e rayalan.»

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasanba si gbete ma. E fama e tuli matide a ra.» ²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga xoxoxoxoE kui e booree tagi.

³⁰ Pɔlu naxa lu banxi nde kui ɲE firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tode, a nu e birin nasɛnɛma. ³¹ A nu Ala xa mangɛya niini xa fe nan kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba limaniya ra, mixi yo mu a tɔɔɔ.

Ala xa masenyi
Annabi Pōlu naxan sēbē
Rōma danxaniyatōe n̄ama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa fe fōlō Isirayila bōxi nē, kōnō a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mēxi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma na mixi mōōlie saabui ra. Annabi Pōlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sōōnēya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma bōxi birin ma naxee nu na Rōma xa mangēya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxē sēbē Isayankae ma naxee nu na Rōma mangataa. A nu wama sigafe e xēēbude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxē findixi yi Kitaabui nan na. Pōlu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe Rōmakae ra yi sēbēli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixē mixie bē naxee nu Yuwifie xa diinē kolon, a nun mixi naxee mu gēxi a kolonde. Na masenyi fōlōma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitōe nan na naxan lanma a xa n̄axankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinēla yo, diinētare yo, e birin na yunubi xa nōe nan bun ma.

Na nan a toxi, Pōlu a masenma won bē a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi sōtō. Mixi mu nōma a yētē rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nōma na rabade a bē. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxē a Isa xa sērēxe nan gbansan nōma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pōlu masenyi gbētē tima naxan danxaniyatōe n̄erē ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Sēniyēnxi ragoroma nē a bōnē ma, a fa bira Alatala waxōnfe fōxō ra. Na kanyi gbilenma nē fe n̄aaxi fōxō ra, a ti kira fanyi xōn, a findi misaali ra birin bē. Ala na fōlō Isirayila bōnsōe nē, kōnō a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade sōtō Alatala xōnyi. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pōlu naxan sēbē
Rōma danxaniyatōe n̄ama ma

Pōlu, Isa xa Xibaaru Fanyi kawandila

¹ N tan Pōlu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa xēera ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyi rayensen yē.

² Tēmui dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyi laayidi a xa namijōnmēe xui ra Kitaabui sēniyēnxi kui. ³ Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bōnsōe kui a adama ki ma. ⁴ Xaxili Sēniyēnxi fan bara a masen sēnbē ra a Ala xa Di na a ra. A na masen a xa marakeli nan saabui ra faxē ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnēxi muxu ra muxu xa findi xēerae ra a xili xa fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e xa bira a fōxō ra. ⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi. ⁷ N yi sēbēfe wo tan Rōmakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa sēniyēntōe ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnē nun bōnēsa fi wo ma.

⁸ A fōlē ra, n nan n Marigi Ala tantuma nē wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din duniṅa birin na. ⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi rayensenma, a tan a kolon a n na nōndi nan falafe wo bē. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo bē tēmui birin. ¹⁰ N

man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa nō sigade wo xōnyi fa. ¹¹ Barima wo to xōli na n ma ki fanyi, alako n xa nō wo sēnbē sode Ala xa ki ndee ra. ¹² A xōli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa sēnbē soto won bore ra.

¹³ N ngaxakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara nate tongo n xa siga wo xōnyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alō n a toxi ki naxē namanē gbētēē tagi, kōnō han to a mu sōnēya n bē. ¹⁴ Fo n xa wōyēn mixi birin bē, taa idōxōēe nun daaxa idōxōēe, xaran mixie nun xarantaree. ¹⁵ Na na a ra a xōli n ma ki fanyi n xa xibaaru fanyi kawandi wo tan Rōmakae fan bē.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyi masende mixi yo bē, barima a tan nan saabui a niyama Ala danxaniyatōē birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan singe ma, a fa fi si gbētēē fan ma. ¹⁷ Yi xibaaru fanyi bara a makēnēn a tinxinyi naxan kelima Ala ma a sōtōma danxaniya nan tun saabui ra, alō a sēbēxi Kitaabui kui ki naxē:
«Mixi tinxinxī kisima danxaniya nan saabui ra.»

Adamadi tondife Ala xa nōndi ra

¹⁸ Ala xa xōnē goroma keli koore tinxintaree nun kaafirie xili ma. Yi mixie nōndi nōxunma e xa tinxintareya saabui ra. ¹⁹ Anun mixi nōma naxan kolonde Ala xa fe kui, a fiixēxi e bē fōēn, barima Ala bara a makēnēn e bē. ²⁰ Kabi duniḡa daa tēmui, Ala naxan mu toma, a naxa a yētē masen. Adamadi birin nōma a kolonde a Ala na na yati, naxan sēnbē mu danma, barima yi bara makēnēn e bē a fiixē ra a xa wali fōxi saabui ra. Na kui, tinxintaree mu nōma sese falade naxan kiiti fanma e bē, ²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara tondi a tantude, e tondi a binyade a xa mangēya kui. E xaxili bara bira fe fufafu fōxō ra, e bōḡē bara lu dimi kui. ²² E e yētē matōxōma e xa xaxilimaya ra, kōnō e bara findi daxuie ra. ²³ E bara tondi Ala batude naxan na na abadan, e kuye masolixie batu naxee misaalixi adamadi ra naxan faxama, a nun naxee misaalixi xōni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa yunubi fee kui, e bōḡē kēnēnyi ma. Na kui, e naxa fe mayaagixie raba e bore ra. ²⁵ E naxa Ala xa nōndi masara wule ra, e man fa daali batu, beenun e xa Daali Mangē nan batu, a tan naxan lan a xa batu abadan. Amina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira e waxōnfe mayaagixie fōxō ra. E xa ginēe naxa e nun xēmē xa kafuḡōxōya masara ginē firin xa kafuḡōxōya ra. ²⁷ Xēmēe fan naxa mēē ginēe xa kafuḡōxōya ra, e fa bira e boore xēmēe kafuḡōxōya fōxō ra. E naxa fe mayaagixie raba e bore ra, e e xa wali kobi sare soto naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e rabolo e yētē kan xaxili kobie yi, e nu fee raba naxee mu radaxa. ²⁹ E bōḡē rafexi tinxintareya mōoli birin na: wali kobi rabafe, wasatareya, ḡaaxuḡa. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya mu ḡōnma e tagi. ³⁰ Naafixie, mixi mafalēe, Ala yaxuie, konbitie, yētē igboee nun dē igboee nan e ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu kolon, e ḡan mu e barimixie danxunma. ³¹ Xaxilitare, dugutēgē yanfē, kinikinitare, nun hinnētare nan na e ra. ³² Ala xa sēriyē a masenxi nē, a naxee na fee rabama, faxē nan daxaxi e bē. Hali e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati rabama, e man mixi ralimaniyama naxee fan na fe mōoli rabama.

2

Ala xa kiiti

¹ Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diḡē yo mu na i bē, i findi mixi yo ra. I nē i boore yuge makiitima, i na i yētē nan safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge makiitima, wo birin wali kobi keren nan xun ma. ² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin a na yi mixi mōolie xa wali kobie sare fi. ³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a man fa li wo birin na wali kobi keren nan xun ma, i ḡōxō a ma a i fama tangade Ala xa kiiti ma? ⁴ Ka i yoxi nē Ala ma ba, a xa fanyi nun a xa diḡē nun a xa bōḡē bēxi to gboxi? I mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma i bē alako i xa tuubi? ⁵ Kōnō i to i tuli xōrōxōxi, i tondi tuubide, i na Ala xa xōnē nan nagbofe i yētē xili ma kiiti sa lōxōē, Ala xa kiiti tinxinxī makēnēnma

tɛmɔi naxɛ. ⁶ Ala kankan xa wali sare fima nɛ. ⁷ Naxee e tun nabɛxi wali fanyi rabafe ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra, Ala kisi fima nɛ e ma. ⁸ Kɔnɔ naxee e yɛtɛ kɛnɛnfe tun nabama, e tondi nɔndi nun tinxinyi ra, e bira fe kobi fɔxɔ ra, Ala xa xɔnɛ nun gbaloe nan tun nagataxi e bɛ. ⁹ Naxankatɛ nun bɔɲɛkanɛ nan luma adamadi birin bɛ naxee fe kobi rabama, a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa dɔxɔ si gbɛtɛɛ ra. ¹⁰ Kɔnɔ xunnakeli, binyɛ, nun bɔɲɛsa luma mixi birin bɛ naxee fe fanyi rabama, a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa dɔxɔ si gbɛtɛɛ ra, ¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

¹² Yunubitɔɛɛ naxee birin mu Ala xa sɛriyɛ kolon Annabi Munsa naxan fixi, e bɔnɔma nɛ, kɔnɔ e mu makiitima na sɛriyɛ ra. Yunubitɔɛɛ naxee sɛriyɛ kolon Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na sɛriyɛ ra. ¹³ Naxee e tuli matima Ala xa sɛriyɛ ra, nee xa mu findixi tinxintɔɛɛ ra Ala ya i. Naxee Ala xa sɛriyɛ rabatuma, nee nan findima tinxintɔɛɛ ra. ¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa sɛriyɛ so si gbɛtɛɛ yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Kɔnɔ e na Ala xa sɛriyɛ rabatu tɛmɔi naxɛ e yɛtɛ ɲanige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa sɛriyɛ sɔtɔ. ¹⁵ E bara a masen a Ala xa sɛriyɛ sɛbɛxi e bɔɲɛ ma. Won a kolon a nɔndi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi ɲanige mu fan,» xa na mu, «Yi ɲanige nan fan.» ¹⁶ A rabama na ki nɛ, Ala nɛ kiiti sama lɔxɔ naxɛ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa sɛriyɛ

¹⁷ Kɔnɔ i tan naxɛ a Yuwifi nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa sɛriyɛ nan na. I a majɔxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yɛtɛ igboma. ¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa sɛriyɛ xaranxi. ¹⁹ I laxi a ra a i tan nan findixi dɔnxuie rapɛrɛma ra, a i tan nan findixi tɛ radɛxɛ ra mixie bɛ naxee na dimi kui. ²⁰ I laxi a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimɛɛ karamɔxɔɛ ra, barima lɔnni nun nɔndi birin na i yi ra i to diinɛ sɛriyɛ kolonxi. ²¹ I tan naxan boore xaranma, i mu i yɛtɛ xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama muɲɛ tife ra, i muɲɛ tima! ²² I tan naxan a falama a mixie naxa yɛnɛ raba, i yɛnɛ rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see muɲama! ²³ I tan naxan i yɛtɛ igboma i to Ala xa sɛriyɛ kolonxi, i na Ala yelebufe nɛ na ki, i na a xa sɛriyɛ matandife! ²⁴ Na na a ra, a sɛbɛxi Kitaabui kui, «Si gbɛtɛɛ Ala bɛxuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

²⁵ Sunnɛ tide na na nɛ xa i sa Ala xa sɛriyɛ rabatuxi. Kɔnɔ xa i sa a xa sɛriyɛ matandima, i xa sunnɛ bara findi i bɛ sunnatareya ra. ²⁶ Na kui, xa a sa li sunnatara sa ɲɛrɛ Ala xa sɛriyɛ ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a bɛ sunnɛ xa ra? ²⁷ Naxee mu sunnaxi e fate bɛndɛ ma, kɔnɔ e Ala xa sɛriyɛ rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa sɛriyɛ sɛbɛxi na i yi, kɔnɔ i Ala xa sɛriyɛ matandima. ²⁸ I naxan masenma kɛnɛ ma mixie ya i, na xa mu i findixi Yuwifi ra. Tɔnxuma naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati. ²⁹ Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma bɔɲɛ nan ma. Sunnɛ yɛtɛ yɛtɛ fan, sunnɛ na a ra naxan sɔtɔma bɔɲɛ ma, Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. A mu kelima diinɛ sɛriyɛ sɛbɛxi xa ma. Sunnɛ na mixi naxan bɔɲɛ ma, a xa matɔxɔɛ mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3

¹ Tide mundun fa na findife Yuwifi ra? Sunnɛ tide na na yire? ² Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fɔlɛ ra, Ala a xa masenxi taxu Yuwifie nan na. ³ Kɔnɔ xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na nɔma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra? ⁴ Astɔfulahi. Adamadi birin findixi wule falɛ nan na, kɔnɔ a xa kolon a Ala nɔndi kanyi mu nɔma wule falade. A sɛbɛxi Kitaabui kui:

«Na kui, i xa wɔyɛnyi findima nɔndi nan na.

Kiiti luma i tan nan bɛ tɛmɔi birin.»

⁵ Kɔnɔ xa won ma tinxintareya fa a masenma nɛ mixie bɛ a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na xɔnɔ won ma, won xa a fala a mu tinxin? (N wɔyɛnfe nɛ alɔ mixie wɔyɛnma ki naxɛ.) ⁶ Astɔfulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunɲa makiitima di?

⁷ Nde nōma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nōndi makēnēnma duniŋa bē alako Ala xa tantui sōtō, munfe ra a fa n findima yunubitōe ra?» ⁸ Won ŋan xa a fala, «Won xa fe ŋaaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanēe na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kōnō Ala na e makiiti, e fan e sare sōtōma nē.

Adamadie xa tinxintareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbētēe ra? Ade, na mu a ra feo, barima alō won ŋan bara a to, Yuwifie ba, si gbētēe ba, birin na yunubi nan xa nōe bun ma. ¹⁰ A sēbēxi:

«Mixi yo mu tinxin,

hali mixi keren.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,

mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi bēŋin,

e birin xun bara rakana.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama,

hali mixi keren, a mu na.

¹³ E dē findixi gaburi dē ibixi nan na,

e nēnyi findixi mixi mayenden se nan na.

Bōximase xōnē nan minima e dē kiri ra,

¹⁴ danke nun wōyēn xōnē nan e dē rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli raminife ra,

¹⁶ e dangi dēdē, e kanari nun nimisē nan luma e xanbi ra.

¹⁷ E mu bōŋesa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui kolon.»

¹⁹ Won a kolon Ala xa sēriyē naxan birin masenxi, a a masenxi mixie nan bē naxee na a xa sēriyē nōe bun ma, alako dē birin xa balan, sēriyē xa birin suxu Ala ya i. ²⁰ Na kui, adamadi yo mu findima tinxintōe ra Ala ya i sēriyē rabatufe saabui ra, barima sēriyē tan yunubi nan tun makēnēnma, adamadi xa a kolon a yunubitōe na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sōtōma danxaniya saabui ra

²¹ Kōnō yakōsi, tinxinyi bara makēnēn naxan mu kelima sēriyē rabatufe ma. A kelima Ala yētē nan ma, alō a sēbēxi sēriyē nun namijōnmēe xa Kitaabuie kui ki naxē. ²² Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a sōtōma danxaniya nan saabui ra, birin a sōtō naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi a boore bē, ²³ barima birin findixi yunubitōe nan na, birin bara gan Ala xa nōre ra, ²⁴ birin tinxinyi sōtōma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Ala adama kima yi tinxinyi ra won xunsarama Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. ²⁵ Ala a tan nan findi sērēxē ra, a wuli raminixi nē alako naxee na danxaniya a ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi nē a Ala tinxin, barima a xa dijē kui, a nu bara adamadie xa yunubie lu na e mu makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi. ²⁶ Kōnō yi waxati Ala bara a xa tinxinyi masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.

²⁷ Na kui, mixi fa a yētē igboma munse xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi nōma a yētē matōxōde a to diinē sēriyē rabatuxi? Ade, barima tinxinyi sōtōma danxaniya nan tun saabui ra. ²⁸ Won a kolon a danxaniya nan mixi matinxinma Ala ya i, sēriyē xa kēwalie xa mu a ra. ²⁹ Ka Ala findixi Yuwifie gbansan nan Marigi Ala ra? Si gbētēe fan Marigi Ala xa mu a ra? Iyo, si gbētēe fan Marigi Ala nan yati a ra, ³⁰ barima Ala keren peti na a ra. A tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya i danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima sunnataree fan ma na danxaniya kerenyi nan saabui ra. ³¹ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala xa sēriyē tide mu na won to danxaniyaxi Isa ma? Astōfulahi! Won ŋan bara Ala xa sēriyē tide ramini.

4

Ibrahimahim findife tinxintɔɛ ra Ala ya i danxaniya saabui ra

¹ Won xa misaali tongo Ibrahimahim ma, won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi xa fe ra? ² Xa a sa li nu Ibrahimahim findi tinxintɔɛ ra a xa wali nan saabui ra, a nu nɔma a yɛɛ matɔɔde, kɔnɔ Ala tan ya i mu a ra. ³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra? «Ibrahimahim naxa danxaniya Ala ma, Ala naxa na findi tinxinyi ra a bɛ.» ⁴ Walikɛ na a sare sɔtɔ, na mu findima a bɛ ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra a lanma a xa naxan sɔtɔ. ⁵ Kɔnɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma naxan mixi kobi findima tinxintɔɛ ra, Ala na kanyi xa danxaniya findima a bɛ tinxinyi nan na. ⁶ Dawuda fan a masen nɛ a hɛɛri na mixi bɛ Ala bara naxan findi tinxintɔɛ ra a ya i, bafe a xa walie ra:

⁷ «Hɛɛri na mixie bɛ,
Ala bara dijɛ naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

⁸ Hɛɛri na mixi bɛ,
Ala mu naxan xa yunubi rabaxi maxɔrinma.»

⁹ Na kui, yi hɛɛri naxan ma fe falaxi, mixi sunnaxie gbansan nan a sɔtɔma, ka mixi sunnataree fan nɔma a sɔtɔde? Won ɲan bara a fala a Ibrahimahim to danxaniya Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi ra a bɛ. ¹⁰ Na rabaxi a bɛ mun tɛmɛi? A to nu sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala na rabaxi a bɛ tɛmɛi naxɛ, Ibrahimahim mu nu sunnaxi. ¹¹ Na xanbi, a naxa sunna alako a xa findi tɔnxuma ra naxan a masenma a Ala bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a bɛ beenun a xa sunna. Na kui, a naxa findi danxaniyatɔɛ birin benba ra naxee mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya findi tinxinyi ra e bɛ. ¹² A tan nan findixi mixi sunnaxie fan benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunnɛ ra, kɔnɔ naxee man ɲɛɛma danxaniya kui alɔ won benba Ibrahimahim ɲɛɛ ki naxɛ beenun a xa sunna.

¹³ Ala laayidi tongo nɛ Ibrahimahim nun a bɔnsɔɛ bɛ, a e fama dunjɲa sɔtɔde kɛ ra. Kɔnɔ na laayidi mu keli a xa diinɛ sɛriyɛ rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a naxan sɔtɔ danxaniya saabui ra. ¹⁴ Xa a sa li nu sɛriyɛ rabatufe nan a niyama mixie xa findi kɛtongoe ra, danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi fan bara kana na tɛmɛi. ¹⁵ Barima sɛriyɛ fama Ala xa xɔnɛ nan na, kɔnɔ sɛriyɛ mu na dɛnnaxɛ, sɛriyɛ matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sɔtɔma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Ibrahimahim xa die birin bɛ, birin xa a sɔtɔ. A mu findima sɛriyɛ rabatumaɛ gbansan xa gbe ra, kɔnɔ birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alɔ Ibrahimahim. A bara findi won birin benba ra ¹⁷ alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ, «N bara i findi si gbegbe benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Ibrahimahim to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alɔ a falaxi a bɛ ki naxɛ, «I bɔnsɔɛ wuyama yi ki nɛ.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a bɛ a na fe fama nɛ rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbegbe benba ra. ¹⁹ Ibrahimahim nu bara simaya ɲɛ kɛmɛ ɲɔndɔn sɔtɔ, a xa simaya nu bara xurun, a xa ginɛ Sara fan mu nu nɔma di baride sɔnɔn. Kɔnɔ hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Ibrahimahim xa danxaniya ra. ²⁰ A mu siikɛ Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya ɲan naxa sɛnbɛ sɔtɔ, a nu Ala batu. ²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala nɔma a xa laayidi rakamalide. ²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a bɛ.» ²³ Kɔnɔ Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a bɛ,» na mu sɛbɛ Ibrahimahim gbansan xa bɛ. ²⁴ A sɛbɛxi won tan nan fan yati bɛ, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxɛ ma. Ala won fan ma danxaniya findima nɛ tinxinyi ra won bɛ. ²⁵ Won Marigi faxes won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxɛ ma, alako won xa findi tinxintɔɛɛ ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

¹ Na kui won to bara findi tinxintɔɛe ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bɔɔɛsa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won sɛɛwaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nɔɛ ra. ³ Dangi na fan na, won man sɛɛwama won ma tɔɔɛe kui, barima won a kolon a tɔɔɛe duluxɔtɔya nan naminima. ⁴ Won ma tun nabɛxi fan a niyama nɛ won xa yuge fanyi sɔtɔ naxan Ala kɛnɛnma. Na yuge mɔɔli fan a niyama nɛ won xa won xaxili ti Ala ra. ⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xɛɛ won bɔɔɛe kui a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won sɛnbɛ yo mu nu na tɛmui naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa yunubitɔɛe bɛ. ⁷ A xɔɔɔɔ ki fanyi mixi dijɛfe a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kɔnɔ tɛmunde, mixi nde fan nɔma limaniyade a xa faxamixi fanyi nde bɛ. ⁸ Kɔnɔ Ala a xa xanunteya masenxi won bɛ yi nan na: Won nu findixi yunubitɔɛe ra tɛmui naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi naxa dijɛ a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintɔɛe ra Ala ya i Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra, won xa a kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma. ¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxuie ra tɛmui naxɛ, a xa Di xa faxɛ saabui naxa won tagi yailan, yakɔsi won nun Ala tagi to bara yailan, won a kolon a won nakisima nɛ a xa Di xa kisi saabui ra. ¹¹ Na man fari, won sɛɛwaxi nɛ Ala ra a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

*Adama fafe faxɛ ra,**Isa fafe kisi ra*

¹² Na kui, yunubi naxa so dunijɔa mixi keren saabui ra. Faxɛ fan naxa so dunijɔa yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba. ¹³ Yunubi nu na dunijɔa ma beenun Ala xa a xa sɛriyɛ fi Annabi Munsa ma, kɔnɔ xa sɛriyɛ mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma. ¹⁴ Kɔnɔ faxɛ tan nu na dunijɔa ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alɔ won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe. ¹⁵ Kɔnɔ Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi keren mu a ra. Iyo, adamadi gbegbe faxaxi yi mixi keren xa yunubi nan saabui ra, kɔnɔ Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara mixi gbegbe rakisi a xa hinne saabui ra. ¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e fɔxi tagi ikuya. Mixi keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kɔnɔ Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi gbegbe xa yunubi raba xanbi nɛ, a fa fɛɛrɛ ra mixi matinxinma ki naxɛ Ala ya i. ¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya faxɛ xa nɔ dunijɔa ra, kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wali fɔxi dangi na ra pon! Adamadie naxee bara Ala xa hinne sɔtɔ naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi a won kixi naxan na, nee nɔɛ sɔtɔma kisi kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa a niya adamadie birin xa lu yunubi xa gbaloe bun ma, kɔnɔ mixi keren xa wali tinxinxi nan man tinxinyi nun kisi fima adamadie birin ma. ¹⁹ Alɔ mixi keren to Ala xa yaamari matandi, adamadi birin naxa findi yunubitɔɛe ra na mixi kerenyi saabui ra, adamadi gbegbe man findima tinxintɔɛe ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Sɛriyɛ fi nɛ yunubi xa gbo. Kɔnɔ yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki fanyi dangi na ra! ²¹ Na kui, yunubi xa nɔɛ findixi faxɛ nan na, kɔnɔ Ala xa hinne xa nɔɛ findima tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan. Na birin nabama won Marigi Isa nan saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

Konyiya naxan mixi xaninma faxɛ ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

¹ Won fa munse falama fa? Won man xa nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne xun xa masa? ² Astɔfulahi! Won bara won kobe so yunubi ra alɔ faxamixi a kobe soma duniɲa ra ki naxɛ. Won man fa nɔma ɲɛɛde yunubi kui di? ³ Won tan birin naxee bara won xunxa ye xɔɔra, won nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won xunxafe ye xɔɔra na bara misaali Isa xa faxɛ ra? ⁴ Won xunxafe ye xɔɔra saabui ra, won nun Marigi Isa bara faha, won man bara sa gaburi a sɛɛti ma. Yi rabaxi nɛ alako won fan xa duniɲɛigiri nɛɛnɛ tongo, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxɛ Baba Ala sɛnbɛ makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara findi keren na won won xunxaxi ye xɔɔra tɛmɔi naxɛ a xa faxɛ ma misaali ra, won man fama nɛ rakelide faxɛ ma alɔ a tan. ⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori bara banban wuri magalanbuxi ma a nun Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa masara naxan nu yunubi rabama, won naxa findi yunubi xa konyie ra sɔnɔn. ⁷ Barima xa mixi bara faha, a kanyi bara gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra. ⁸ Yakɔsi, xa won bara faha won nun Ala xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a won kisima nɛ won nun a tan, ⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi to bara rakeli faxɛ ma na ki a mu faxama sɔnɔn. Faxɛ xa nɔɛ yo mu na a fari sɔnɔn. ¹⁰ A to faha, yunubi mu sese nɔma a ra sɔnɔn. A to bara rakeli faxɛ ma, a fa kisixi Ala nan bɛ. ¹¹ Na kui, wo xa wo yɛtɛ to faxamixi ra yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa nɔ wo nii ra sɔnɔn, alako wo naxa bira wo nii waxɔnfe kobie fɔxɔ ra. ¹³ Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yɛtɛ birin sa Ala sagoe alɔ mixi naxee kelixi faxɛ ma, e kisi. Wo fate birin xa findi tinxinyi rabase nan na Ala bɛ ¹⁴ Na kui, wo naxa a lu yunubi xa nɔ wo ra, barima sɛriyɛ xa nɔɛ mu wo fari sɔnɔn. Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

¹⁵ Won fa na ma di? Sɛriyɛ xa nɔɛ to mu won fari sɔnɔn won to fa na Ala xa hinne nan kui, won xa yunubi raba yire? Astɔfulahi! ¹⁶ Wo mu a kolon a wo na wo yɛtɛ findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi ra naxan wo xaninma faxɛ ma, xa na mu a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma? ¹⁷ Kɔnɔ Ala tantu! Wo tan naxee nu findixi yunubi xa konyie ra, nɔndi to kawandi wo bɛ, wo na nan nabatufe fa wo bɔɲɛ birin na. ¹⁸ Wo bara xɔɔɛya yunubi xa konyiya ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na, alako wo xa bira tinxinyi fɔxɔ ra. ¹⁹ N wɔyɛnfe nɛ wo bɛ alɔ mixie wɔyɛnma ki naxɛ, alako wo xa fahaamui sɔtɔ. Singe ra nu, wo nu wo yɛtɛ findixi yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie nu siga xun masa ra tun. Kɔnɔ yakɔsi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu sɛniyɛnyi kira xɔn.

²⁰ Wo to nu na yunubi xa konyiya kui, tinxinyi xa nɔɛ yo mu nu na wo fari. ²¹ Wo nu ɲɛɛma fe kobi naxee kui, wo fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo ma? Faxɛ gbansan nan fama na fe mɔɔlie xanbi ra. ²² Kɔnɔ yakɔsi, wo to bara mini yunubi xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie ra, wo sɛniyɛnyi nan sɔtɔfe yi ki naxan a niyama wo xa kisi abadan. ²³ Barima yunubi sare findixi faxɛ nan na, kɔnɔ Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatɔɛ xa yɛtɛ sɔtɔɛ sɛriyɛ yi

¹ N ngaxakerenyie, wo to sɛriyɛ kolon, wo mu a kolon a sɛriyɛ xa nɔɛ na mixi fari han a xa simaya dande gbansan nɛ? ² Na kui, ginɛ naxan xa futi bara xiri, a na futi sɛriyɛ bun ma han a xa mɔri xa simaya dan tɛmɔi nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri xa simaya dan, na futi sɛriyɛ fan bara dan. ³ Xa a sa li a xa mɔri na duniɲa ma, a tan fa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ

xɔn, a bara findi yɛnɛla ra. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a fan bara fulun na futi sɛriyɛ ma. Hali a dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma kɔrɛ, yɛnɛla mu a ra.

⁴ N ngaxakerenyie, a na na ki nɛ wo fan bɛ. Wo fan bara lu alɔ faxamixie sɛriyɛ tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ saabui ra. Wo fa findixi gbɛtɛ nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala bɛ. ⁵ Barima, won to nu ɲɛrɛma won yɛtɛ waxɔnfe kobie ma, sɛriyɛ nu won bɔɲɛ ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxɔnfe kobie fɔxɔ ra, nee nu won xun tixi faxɛ nan na. ⁶ Kɔnɔ yakɔsi fa, won bara xɔrɛya sɔtɔ sɛriyɛ xa konyiya ma, won lu alɔ faxamixie sɛriyɛ tan mabiri. Na kui, won mu fa walima Ala bɛ a kɛɲa fori xa ma sɔnɔn, alɔ won to nu na sɛriyɛ sɛbɛxi xa nɔɛ bun ma tɛmui naxɛ. Won fa walima Ala bɛ a kɛɲa nɛɛnɛ nan na, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.

Sɛriyɛ nun yunubi

⁷ Won fa na ma di? Sɛriyɛ findixi yunubi nan na? Astɔfulahi! Sɛriyɛ nan a niya n xa yunubi kolon, barima n mu milanteya kolonma nu xa sɛriyɛ xa mu a fala n bɛ nu, «I naxa mila.» ⁸ Kɔnɔ yunubi naxa fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a milanteya mɔɔli birin naso n bɔɲɛ ma, barima sɛriyɛ mu na dɛnnaxɛ, yunubi fan mu luma naa. ⁹ Singe ra n nu baloxi sɛriyɛtareya nan kui, kɔnɔ sɛriyɛ to fa, yunubi naxa balo n bɔɲɛ kui fa, a n findi faxamixi ra. ¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n bɛ faxɛ ra, ¹¹ barima yunubi to fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, sɛriyɛ sɛniyɛn, yaamari fan sɛniyɛn, a tinxin, a man fan. ¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxɛ ra n bɛ? Astɔfulahi! Yunubi nan findixi faxɛ ra n bɛ fe fanyi saabui ra, alako yunubi xa makɛnɛn yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a sɛriyɛ kelixi Ala nan ma, kɔnɔ n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi. ¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xɔnxi, n na nan yati rabama. ¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma nɛ a n bara la a ra a sɛriyɛ fan. ¹⁷ Na kui, n tan yɛtɛ yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n bɔɲɛ ma, na nan a rabafe, ¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n bɔɲɛ ma n yɛtɛ fate bɛndɛ tan kɛɲa ma. Natɛ na n bɛ n xa fe fanyi raba, kɔnɔ nɔɛ mu na n bɛ n xa a raba. ¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu wama fe kobi naxan nabafe, n na nan yati rabama. ²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yɛtɛ yati xa mu a rabafe. Yunubi naxan na n bɔɲɛ ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma duniɲɛigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu nɔma fefe ra fo fe kobi. ²² N bɔɲɛ tan kui, Ala xa sɛriyɛ rafan n ma, ²³ kɔnɔ n fe gbɛtɛ nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a sɛriyɛ gerema naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra. ²⁴ N ɲaxankataxi mato! Nde nɔma n nakiside yi fate bɛndɛ xa nɔɛ ma naxan na n xaninfe faxɛ ma? ²⁵ Tantui xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa sɛriyɛ xa konyi ra, kɔnɔ n fate bɛndɛ tan ma, n findixi sɛriyɛ xa konyi nan na naxan n natutunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutareɲa

¹ Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sɔnɔn naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i, ² barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa sɛriyɛ naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxɛ xa sɛriyɛ xa nɔɛ bun ma Marigi Isa saabui ra. ³ Diinɛ sɛriyɛ mu nɔ naxan na, barima mixi waxɔnfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi sɛnbɛ xun nakana a to a xa Di xɛɛ yunubitɔɛ fate bɛndɛ maniye ra a xa findi yunubi sɛrɛxɛ ra. ⁴ Na rabaxi nɛ, alako sɛriyɛ tinxinyi naxan masenxi, a

xa nɔ rakamalide won bɛ, won tan naxee mu ɲɛɛfe adama waxɔnfe kobi ma, won tan naxee na ɲɛɛfe Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ma.

⁵ Naxee ɲɛɛma adama waxɔnfe ma, e xaxili rafexi adama waxɔnfe nan na. Kɔnɔ naxee ɲɛɛma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi waxɔnfe nan na. ⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxɛ nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa fe ma, e kisi nun bɔɲɛsa nan sɔtɔma. ⁷ Naxee e xaxili luxi e yɛɛ waxɔnfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa sɛriyɛ rabatuma, e ɲan mu nɔma a rabatude. ⁸ Naxee biraxi e yɛɛ waxɔnfe fɔxɔ ra, e xa fe mu nɔma Ala kɛnɛnde.

⁹ Kɔnɔ wo tan mu na wo yɛɛ sagoe sɔnɔn. Xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra. ¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keren na, wo fate bɛndɛ tan faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi tan wo rakisima nɛ barima wo bara matinxin Ala ya i. ¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxɛ ma, a man fama nɛ wo fate bɛndɛ rakiside a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yɛɛ fate bɛndɛ xa sɛɛti xɛ. A mu lan won man xa lu a sagoe sɔnɔn won man xa a waxɔnfe kobi raba. ¹³ Xa wo ɲɛɛ fate bɛndɛ waxɔnfe kobie ma, wo faxama nɛ, kɔnɔ xa wo gbilen e fɔxɔ ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, wo kisima nɛ, ¹⁴ barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi mixi naxee birin ɲɛɛma, e tan findixi Ala xa die nan na. ¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yɛɛ Xaxili Sɛniyɛnxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa nɔ won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!» ¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun won yɛɛ xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na. ¹⁷ Anun, won to findixi a xa die ra, won bara findi Ala xa kɛtongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won tɔɔɔ a xa tɔɔɛ, won man fama nɛ xunnakeli sɔtɔde alɔ a tan.

Danxaniyatɔɛe xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won tɔɔɛ naxan tima yi dunɲa ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan sɔtɔde, e tagi ikuya ki fanyil! E ɲan mu nɔma sade e boore ma. ¹⁹ Daali birin mamɛ tife waxati ra, Ala a xa die makɛnɛnma tɛmui naxɛ, ²⁰ barima dunɲa birin na Sentanɛ xa nɔɛ bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunɲa yɛɛ xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kɔnɔ na birin kui xaxili tide luxi birin bɛ. ²¹ Waxati fama fade daali fulunma tɛmui naxɛ kanari xa konyiya bun, a fan xɔɛya nun xunnakeli sɔtɔ a nun Ala xa die ra. ²² Won a kolon, a kabi a fɔlɛ han to, daali birin na a kui iwafe nɛ tɔɔɛ kui, alɔ ginɛ di furi na keli a ra. ²³ Kɔnɔ daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra tɛmui naxɛ, a won fate nɔɔ. ²⁴ Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kɔnɔ won xaxili man tixi a ra. Kɔnɔ xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra sɔnɔn. Mixi nɔma a xaxili tide fe nde ra a ɲan bara naxan sɔtɔ? ²⁵ Kɔnɔ xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamɛma tunnabɛxi nan kui.

²⁶ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fan fama nɛ won malide won ma sɛnbɛtareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan Ala maxandima won bɛ mayandi xui ra naxan mu nɔma masarade wɔyɛnyi ra. ²⁷ Anun, Ala, naxan won bɔɲɛ ma fe kolon, a a Xaxili Sɛniyɛnxi xa maxandie kolon, barima Xaxili Sɛniyɛnxi maxandi tima sɛniyɛntɔɛe bɛ Ala sagoe nan ma.

²⁸ Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenyie xa munafanyi nan bɛ, a bara naxee xili a yɛɛ sagoe ma. ²⁹ Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, a naxa a ragiri e ma e xa findi a xa Di maniyɛe ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi gbegbe tagi. ³⁰ A bara na ragiri naxee ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintɔɛe ra a ya i. A bara naxee findi tinxintɔɛe ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die bε

³¹ Won munse falama na kui fa? Ala to na won bε, nde fa nōma tide won kanke? ³² A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba sεrεxε ra won birin bε, a mu fama xε won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma? ³³ Nde nōma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yεtε nan e findixi tinxintōεε ra a ya i. ³⁴ Nde fa kiiti rakanama e ra sōnōn? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa, Ala naxan man nakeli faxε ma, a magoroxi Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won bε. ³⁵ Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse nōma na ra? Tōōrε, ka xōrōxōε, ka naxankatε, ka kaamε, ka lufe xεnε ra, ka fitinε, ka santidεgεma? ³⁶ Alō a sεbexi ki naxε,

«Fεεnεn, e muxu faxama i tan nan ma fe ra.

E muxu findixi yεxεεε nan na e naxee kōn naxabama.»

³⁷ Kōnō na birin kui, won bara nōε sōtō na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra.

³⁸ Barima n laxi a ra, a sese mu nōma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxε ra ba, gbaloe ba, malekε ba, ninnεε ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, sεnbεma naxee kuye ma ba, ³⁹ naxan birin na duniḡa xun ma, naxan birin na bōxi bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu nōma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won bε won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

¹ N xa nōndi fala wo bε. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Sēniyεnxi fan findixi seedeε nan na, a nōndi nan a ra ² n bōnε sunnunxi ki fanyi, danyi mu naxan ma, ³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima nε nu, n tinxi a ra n tan yεtε yati xa danke sōtō, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barenyie muxu nun naxee si keren a ra. ⁴ Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi e xa findi a xa die ra, a naxa a xa nōrε masen e bε. Ala saatεε nun laayidie tongo e tan nan bε, a a xa sεriyε nun a batu ki fi e ma. ⁵ E tan nan bōnsōε benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan bōnsōε tagi a fate bεndε ki ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kōnō a mu luxi xε alō Ala xa laayidi kanaxi nε. Barima naxee keli Isirayila bōnsōε, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra. ⁷ E to barixi Iburahima bōnsōε, na mu a falaxi xε de a e birin nan findixi a xa die yati ra, barima Ala a masen nε Iburahima bε, «Isiyaga nan fama findide i bōnsōε ra n naxan laayidi i bε.» ⁸ Yi a masenxi nε, a di naxee bari Iburahima bε a fate bεndε ki ma, nee xa mu findixi Ala xa die ra. Kōnō di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi Iburahima bōnsōε ra Ala ya i. ⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima bε, «N gbilenma tamuna yi tεmui nōndōn, n a lima Sara bara di xεmε sōtō.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra. ¹¹ Kōnō beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe naxaxi nde raba, Ala naxa di keren sugandi e firin tagi alako a sagoe xa raba. ¹² Yi di mu sugandi kεwalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka bε, «Fori nan luma a xunya xa nōε bun ma.» ¹³ Alō a sεbexi Kitaabuie kui ki naxε, «N bara Yaxuba xanu, kōnō n bara mεε Esayu tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala mu tinxin? Astōfulahi! ¹⁵ Ala a masen nε Munsa bε, «N hinnεma mixi nan na n na wa hinnεfe naxan na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.» ¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxōnfe xa ma, xa na mu mixi xa katε ma. A kelima Ala xa hinnε nε. ¹⁷ A sεbexi Kitaabuie kui, Ala naxa a fala Firawuna bε, «N i rakelixi nε, n mangεya fi i ma, alako n xa n sεnbε masen i saabui ra, duniḡa birin xa n xili kolon.» ¹⁸ Na kui, a hinnεma mixi ra a na wa hinnεfe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxōrōxōma a na wa naxan sondonyi raxōrōxōfe.

¹⁹ Nde nōma a falade n bε, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nōma tondide a xa maragiri ra yire?» ²⁰ Kōnō i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala

matandima? Fɛɲɛ yailanxi xa a fala a yailanma bɛ, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?» ²¹ A di, fɛɲɛ yailanyi na fɛɲɛ firin yailan bɛndɛ keren na, a mu nɔma fɛɲɛ keren yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo? ²² Xa a sa li Ala wama a xa xɔnɛ nun a sɛnbɛ masenfe, a mu nɔma na rabade xɛ? Kɔnɔ a xa sabari xungbe kui, Ala diɲɛxi mixie ma a xɔnɔxi naxee ma, gbaloe ragataxi naxee bɛ. ²³ A yi rabaxi nɛ alako a xa a xa nɔrɛ makaabaxi masen a to hinnɛma mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a fɔlɛ, e xa nɔrɛ sɔtɔ. ²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie gbansan mu a ra. ²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui,

«Naxee mu findixi n ma mixie ra,
n e xili falama ⟨n ma mixie.⟩

Naxan mu findixi n ma ɲama xanuxi ra,
n a xili falama ⟨n ma ɲama xanuxi.⟩»

²⁶ «Ala man a fala e bɛ dɛnnaxɛ, ⟨N ma ɲama mu wo ra,⟩
a e xili falama nɛ naa, ⟨Ala xa die, Ala naxan na na.⟩»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite nɛ a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,
«Hali Isirayila mixie wuya alɔ mɛyɛn xɔri naxan na baa dɛ,

a dɔnxɔɛ di nan tun kisima,
²⁸ barima Ala naxan masenxi,

a a rabama nɛ dunɲa ma,
a a rakamali kerenyi ra.⟩

²⁹ Annabi Esayi man a masen nɛ,

«Xa Ala Sɛnbɛ Birin Kanyi mu bɔnsɔɛ nde lu won bɛ nu,
won luma nɛ nu alɔ Sodoma,
won maniyama Gomora nan na nu.⟩

³⁰ Won fa na ma di? Si gbɛtɛ naxee mu nu katama e xa tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e tan bara fa a sɔtɔ danxaniya saabui ra, ³¹ kɔnɔ Isirayila ɲama naxan nu katama e xa sɛriyɛ rabatu alako e xa tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e tan mu nɔ na sɛriyɛ rabatude. ³² Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi fɔxɔ ra danxaniya saabui ra, e ɲɔxɔ a ma a e nɔma a sɔtɔde e xa kɛwalie saabui ra. E bara e sanyi radin gɛmɛ ra naxan xili falama, «mixi rabira gɛmɛ.»

³³ Alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«Wo a mato, n bara gɛmɛ dɔxɔ Siyoni,
mixie e san nadinma naxan na,
gɛmɛ naxan mixie rabirama.

Kɔnɔ naxan yo danxaniya a ma, na kanyi mu yaagima.⟩

10

Isirayila tinxinyi naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra

¹ N ngaxakerenyie, n bɔɲɛ waxɔnfe birin na naxan na, Yuwifie xa kisi sɔtɔ. N ma Ala maxandi nan na ki e bɛ. ² N na e seede ra, a e sɛnbɛ saxi Ala xa fee kui, kɔnɔ na mu kelixi lɔnni xa ma. ³ E to mu a kolon Ala mixi matinxinma a ya i ki naxɛ, e naxa kata e xa e yɛtɛ kan matinxin. Na kui, e mu e yɛtɛ magoro Ala bɛ a tan xa tinxinyi fi e ma. ⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara gɛ Munsa xa sɛriyɛ rakamalide, alako naxan yo na danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi sɔtɔ.

⁵ Annabi Munsa to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔtɔma sɛriyɛ rabatufe ma, a yi nan sɛbɛ Kitaabui kui, «Mixi naxan yi sɛriyɛ rabatuma a simaya sɔtɔma nɛ a saabui ra.» ⁶ Kɔnɔ a to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra, a yi nan sɛbɛ,

«I naxa i yɛtɛ maxɔrin,

⟨Nde tema koore?⟩»

Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xɛ keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yɛtɛ maxɔrin,

⟨Nde goroma bɔxi bun?⟩»

Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?
«Ala xa masenyi makɔrɛ i ra.
A na i dɛ kiri ma,
a na i bɔɲɛ fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya masenyi nan na muxu naxan kawandife: ⁹ A i na a fala i dɛ ra a Marigi nan na Isa ra, i man naxa la a ra i bɔɲɛ kui a Ala bara a rakeli faxamixie tagi, i kisima nɛ. ¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi ma a bɔɲɛ nan kui, a tinxinyi sɔtɔ Ala ya i. A na la a ra, a a falama a dɛ nan na, a kisi sɔtɔ. ¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagima.» ¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si gbɛtɛɛ tagi. Marigi keren nan na e birin bɛ, a man mixi birin kima ki fanyi ra naxee na a xili. ¹³ Alo Kitaabui a masenxi ki naxɛ, «Naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima nɛ.»

¹⁴ Kɔnɔ na kui, e nɔma a xilide di xa e mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama a ma di xa e mu nu a xa fe mɛ? E fa a xa fe mɛma di xa mixi yo mu e kawandima? ¹⁵ Na kawandi fan tima e bɛ di xa mixie mu xɛɛxi na fe ma? A sɛbɛxi, «Xɛɛrae, naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki fanyi!»

¹⁶ Kɔnɔ birin xa mu yi xibaaru fanyi suxuxi, barima Annabi Esayi a masen nɛ, «Marigi, nde laxi muxu xa masenyi ra?» ¹⁷ Na kui, mixie danxaniyama nɛ e to bara Ala xa masenyi ramɛ. E Ala xa masenyi ramɛma a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra. ¹⁸ Kɔnɔ n xa maxɔrinyi ti, e mu yi masenyi ramɛxi xɛ? Iyo xɛ, barima Kitaabui naxɛ, «E xui bara mini dunijɲa birin ma, e xa masenyi bara siga han dunijɲa dande.»

¹⁹ N man xa maxɔrinyi ti, Isirayila ɲama mu masenyi fahaamuxi xɛ? Yaabi fɔlɛ ra, Ala yi nan masen Annabi Munsa saabui ra, «N a niyama nɛ wo mixie tɔɔnɛ naxee ɲan mu findixi si yati ra.

N a niyama nɛ wo bɔɲɛ xa te si fahaamutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xɛɛra iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma, «Mixie bara n to naxee mu nu n fenma. N bara n yɛtɛ masen mixie bɛ naxee mu nu n maxɔrinma sese ma.»

²¹ Kɔnɔ Isirayila xa fe ra, a naxɛ, «Keli sogetede ma han sogegorode, n bɛlɛxɛɛ italaxi yi ɲama bɛ, naxan n xui matandima, naxan tondima n bɛ.»

11

Ala mu mɛɛxi Isirayila ra

¹ Na kui, n xa maxɔrinyi ti, Ala mɛɛxi nɛ a xa ɲama ra? Astɔfulahi! N tan yɛtɛ findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, kelifɛ Bunyamin bɔnsɔɛ. ² Ala mu mɛɛxi a xa ɲama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma? ³ A naxɛ, «Marigi, e bara i xa namijɔnmɛɛ faxa, e bara i xa sɛrɛxɛbadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.» ⁴ Ala fa a yaabi di? A naxɛ, «N bara mixi wulu solofere ragata n yɛtɛ bɛ naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye bɛ.» ⁵ A man na na ki nɛ yakɔsi. Ala xa ɲama dɔnxɔɛ luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra. ⁶ Kɔnɔ xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kɛwali saabui xa mu a ra sɔnɔn, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a sɔtɔ, kɔnɔ Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a sɔtɔ. A dɔnxɔɛɛ tan bɔɲɛɛ naxa balan. ⁸ A sɛbɛxi, «Ala naxa e xaxili dɔnxu, a a niya e yae mu se to, e tulie mu fe mɛ, han yi to lɔxɔɛ.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen,
«E xa xulunyie xa findi gantanyi ra e bε,
yεlε naxan e suxuma,
gεmε naxan e rabirama.

Na xa findi e xa wali sare ra.

¹⁰ E ya xa rafōōō, e xa dōnxu.

E xa kunkurun e xa tōōrε bun ma waxati birin.»

¹¹ Na kui, n man xa maxōrinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu nōma rakelide sōnōn? Astōfulahi! Kōnō e xa tantanyi bara a niya si gbεtεε birin xa nō kisi sōtōde, alako na kisi xōli xa Isirayilakae fan suxu. ¹² A di, xa e xa tantanyi findixi hεeri xungbe nan na duniḡa bε, a findi barakε ra si gbεtεε fan bε, e xa fe na rakamali, hεeri nun barakε xun mu masama xε ki fanyi?

¹³ N xa fa wōyεn wo bε, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xεera ra wo tan si gbεtεε bε, n sεεwama nε n ma wali ra, n a matōxō, ¹⁴ alako tεmunde na xa a niya n boore Yuwifie xa mila n ma masenyi ma, ndee xa nō kisode e ya ma. ¹⁵ Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun duniḡa tagi, a di, Ala e ragbilende a yεtε ma, na mu luma xε alō mixi na rakeli faxamixie ya ma? ¹⁶ Xa sansi xōri xun singe bara fi Ala ma, a dōnxōε birin bara findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

¹⁷ A luxi nε alō oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na. ¹⁸ Na kui, i naxa i yεtε igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yεtε igbo, i maḡōxun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi. ¹⁹ Kōnō i fama nε a falade, «Wuri salonyie xabaxi nε alako n tan xa dafu e xabade ra.» ²⁰ Nōndi na a ra. E xaba e xa danxaniyatereḡa nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Kōnō i naxa i yεtε igbo. I ḡan xa gaaxu, ²¹ barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de! ²² Na kui, i ḡōxō sa a xōn ma a Ala xa fanyi gbo, kōnō a xa fe man maxōrōxō. A xa fe maxōrōxō mixie nan ma naxee bara a xa kira bεḡin, kōnō a xa fanyi gbo i tan bε xa i luma a xa fanyi kira xōn ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama nε alō a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxε. ²³ Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyatereḡa bεḡin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala sεnbε gbo. A tan nōma e ragbilende e lude fori. ²⁴ I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbεtε ma, wo nun naxan keren mu a ra. Xa Ala bara na raba i bε, a mu taganma oliwi bili fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan keren a ra.

²⁵ N ngaxakerenyie, n waxi nε wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yεtε maḡōxun lōnnilae ra. Isirayilakae bōḡε balanxi nε sinden, han beenun si gbεtε danxaniyatōεε kōnti xa kamali. ²⁶ Na kui, Isirayila birin fama nε rakaside, alō a sēbexi ki naxε:

«Mixi xunsarama fama nε keli Siyoni,
a Yaxuba bōnsōε ba Ala kolontareya fōxō ra.

²⁷ Saatε nan na ki n naxan tongoma e bε,

n na e xa yunubie xafari lōxō naxε.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Kōnō Ala to e sugandi a yεtε bε, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra, ²⁹ barima xa Ala bara a ḡanige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo! ³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandilae nan na, kōnō yakōsi wo hinne sōtōxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra. ³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne sōtō Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na. ³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa nōε bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batui

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!

A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!

A xa natε tongoxi kui mu kolonma,
a ƚεε ki mu fahaamuma!

³⁴ Nde Marigi xa maƚoxunyi kolon?

Nde nōma a raside?

³⁵ Nde bara a doni,
a naxan xa doni ragbilenma a ma?

³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma,
se birin baloxi a tan nan saabui ra,
a se birin daaxi a yεε nan bε.

Tantui na a bε abadan! Amina.

12

Ala xa ƚama ƚεε ki

¹ Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinnε wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yεε ba sεεεε ra Ala bε, sεεεε sεniyenxi naxan bama a ƚiƚε ra, naxan nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa batui xōri ra. ² Wo naxa wo ƚεε yi duniƚa mixie ƚεε ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo ƚεε ki fori masara, a bōƚε nεεεε nun xaxili nεεεε fi wo ma. Na kui, wo nōma nε Ala waxōnfe fanyi kolonde, naxan a kεnεnxi, naxan kamalixi.

³ Ala to hinnε n na, a n findi a xa xεεra ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yεε sa yire, wo xa fe mu dεnnaxande lixi. Wo naxa wo yεε igbo, wo xa wo yεε mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma. ⁴ Fate keren nan na kankan bε, kōnō na fate salonsee wuya. Fate salonse birin nun a gbe wali. ⁵ Won fan na na ki nε. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi nε alō fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na.

⁶ Ala won kima kie ra naxee dōxō wuya. A na rabama a xa hinnε bεεε nan ma a bara naxan ƚanige kankan bε. Xa a mixi nde kixi a xa nō wōyεnde Ala xili ra, na kanyi xa wōyεn Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma. ⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti. ⁸ Xa a nde kixi mixi ralimaniyafe nan na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi tōōōmixie malima ra, a kanyi xa na raba sεεwε ra.

⁹ Wo xa mixie xanu bōƚε fiixε ra. Wo xa fe kobi xōn, wo xa fe fanyi suxu wo sεnbe birin na. ¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yεε ra. ¹¹ Wo tun naxa raxōnō, wo xa wo tun nabεxi. Wo xa wakili wo bōƚε birin na. Wo xa wali wo Marigi bε. ¹² Wo xa sεεwa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxōtō wo xa tōōε kui. Wo naxa tagan Ala maxandide. ¹³ Wo xa sεniyεntōεε mali e xa tōōε kui. Wo xa xōƚεε rasεεε.

¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie bε naxee wo ƚaxankatama. Wo xa duba e bε, wo naxa e danka. ¹⁵ Wo xa sεεwa booree xa sεεwε, wo xa sunnun boore xa sunnunyi. ¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yεε igbo, yεε magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yεε maƚoxun lōnnilae ra.

¹⁷ Wo naxa fe kobi ƚōxō fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na. ¹⁸ Wo xa wo nō fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi. ¹⁹ N xanuntenyie, wo naxa wo gbεƚōxō wo yεε ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sεbεxi Kitaabui kui, «Ala naxε, n tan nan wo gbεƚōxōma, n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama ma.»

²⁰ A man sεbεxi,
«Xa kaamε na i yaxui ma, i xa a ki donse ra.
Xa ye xōli na a ma, i xa a ki ye ra.

Na kui a luxi nε alō i na tε wolee ibaganfe a xunyi ma.»

²¹ Wo naxa tin fe kobi xa nō wo ra, wo tan nan xa fe kobi nō, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxōnfe

¹ Birin xa a yēte magoro a xa mangēe bē, barima mangēya birin kelima Ala nan ma, a na a ragiri naxan ma. ² Na nan a ra, mixi naxan na mangē matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari matandixi. A fama nē a xa na wali kobi sare sōtode. ³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangēe ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mangē ya ra, i xa lu kira fanyi nan xōn ma. Na kui, mangē fama nē i matōxode, ⁴ barima mangē walima Ala nan bē wo xa munafanyi xa fe ra. Kōnō xa i fe kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima santidēgema mu na mangē yi fufafu xa ra. A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xōnē nan masenma fe kobi rabae xili ma. ⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yēte magoro nē mangēe bē. Wo na rabama na jaxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo bōjē nan yati wama wo xa a raba na ki.

⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma, barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari nan na. ⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan sōtō. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo wo magoro mixie bē wo lanma wo xa wo magoro naxee bē, wo mixie binya wo lan wo xa naxee binya.

⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore bē, barima naxan na a boore maxanu, a bara sēriyē rakamali. ⁹ Ala xa yaamarie alō, «I naxa yēnē raba, i naxa mixi faxa, i naxa mujē ti, i naxa mila,» a nun yaamari gbētēe birin, nee malanxi findixi masenyi keren nan na: I xa i boore xanu alō i yēte yati. ¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe findixi Ala xa sēriyē birin nabatufe nan na.

¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na waxati naxē. Xunu tēmui bara a li xi xōli ma, kisi bara makōrē won na dangi waxati ra won danxaniyaxi tēmui naxē. ¹² Kōē bara masiga, a gbe mu luxi kuye xa iba. Won xa Sentanē xa dimi walie bējin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won xa a xa geresosee tongo. ¹³ Won xa jērē tinxinyi kui alō a lanma won xa jērē ki naxē Ala xa naiyalanyi kui. Won naxa siga xulun jaaxi, won naxa siisi, won naxa yēnē nun langoeja raba, won xa gere nun tōōnē lu na. ¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bēndē waxōnfe fōxō ra.

14

¹ Wo xa danxaniyatōē rasēnē hali a xa danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa marjōxunyi birin xa fe ra. ² Mixi nde nōma lade a ra, a donse birin radaxaxi a bē, kōnō mixi gbētē naxan xa danxaniya mu tilin, a nōma lade a ra a sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a bē. ³ Mixi naxan donse mōoli birin donma, na mu lan a xa a boore rājaaxu naxan tondima donse nde donfe ra. Mixi naxan mu sube donma, na kanyi fan mu lan a xa a boore makiiti naxan sube donma, barima Ala na kanyi fan nasēnēma nē. ⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbētē xa konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma nē, barima Marigi Ala nōma a raxande.

⁵ Mixi nde nōma lade a ra a lōxōē tide gbo e boore bē, kōnō mixi gbētē tan bē, lōxōē birin lan. Kankan laxi naxan na, a xa la a ra a bōjē nan yati ma. ⁶ Naxan laxi a ra a lōxōē tide gbo e boore bē, na kanyi laxi a ra Marigi nan bē. Naxan donse mōoli birin donma, a kanyi a rabama Marigi nan bē, barima a tantui rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi naxan mu donse nde donma, na kanyi fan na rabama Marigi nan bē, barima a fan tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yēte ra, keli yi dunija, han laaxira. ⁸ Xa won balo, xa won faxa, na birin nabama Marigi nan bē. Xa won baloxi, xa won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na, ⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faxa nē, a man keli faxē ma, alako a xa findi mixi faxaxie nun a baloxie Marigi ra. ¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiitima? Munfe ra i a rājaaxuma? Won birin mu fama tide xē Ala ya i kiiti lōxōē? ¹¹ A sēbēxi Kitaabui kui, Marigi naxē, «N xa nōndi masen wo bē.

Birin fama nε e xinbi sinde n bε.

Adamadi dε birin fama a masende, a n tan nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama nε a xa wali dεntεgεde Ala bε.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiiti. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngaxakerenyi ratantan. ¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse sεniyεntare ra. Kōnō xa i xaxili bara siike donse nde xa sεniyεntarena ma, na bara findi i bε se sεniyεntare ra. ¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tōōrōma, i mu nεrεfe xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan ma fe ra. ¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo bε. ¹⁷ Ala xa mangεya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun sεεwε fe nan na, Ala Xaxili Sεniyεnxi saabui ra. ¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi bε yi mōoli ra, a rafanma nε Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya sεnbε so. ²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nōndi ki ma, donse birin daxa, kōnō a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma. ²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu wεni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Maᵓōxunyi yo na i bε yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Sεεwε na mixi bε naxan mu a yεtε ratōnma a xa maᵓōxunyi saabui ra. ²³ Kōnō xa mixi donse nde donma a siikεxi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti kana a yεtε bε, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a bε.

15

Danxaniyatōεe malife

¹ Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa diᵓε mixie bε naxee xa danxaniya mu tilin. Won naxa won yεtε waxōnfe gbansan xa fen. ² Kankan xa a boore nan xa hεεri fen, naxan nōma a malide a xa danxaniya xun xa masa. ³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yεtε waxōnfe xa fen. A a fala nε alō a sεbεxi Kitaabui kui ki naxε,

«Konbie naxee ilanxi i ra,
nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sεbεxi Kitaabui kui waxati dangixi, e sεbεxi nε alako won xa fahaamui sōtō, won xa won tun nabεxi, won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu won bε. ⁵ Ala, a tan naxan tun nabεxiya nun limaniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alō a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo bε ki naxε, ⁶ alako wo xa Ala matōxō xaxili nun xui keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasεnε alō Ala xa Mixi Sugandixi wo rasεnε ki naxε, alako Ala xa matōxōε sōtō. ⁸ N xa a fala wo bε, Ala xa Mixi Sugandixi wali nε Yuwifie bε alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae bε. ⁹ Si gbεtεε fan Ala matōxōma a xa hinne xa fe ra, alō a sεbεxi Kitaabui kui ki naxε,

«Na nan a ra n i matōxōma si birin tagi,
n bεεti bama nε i xili xa binyε bun ma.»

¹⁰ A man sεbεxi,
«Si gbεtεε, wo nun Ala xa ᵓama xa sεεwa.»

¹¹ A man sεbεxi,
«Wo tan ᵓamanεε birin,
wo Marigi matōxō,
si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen,

«Yisayi xa di fama nε.

A findima nε mangε ra si birin xun ma,
e fan e xaxili tima nε a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe sɛɛwɛ nun bɔɔɛsa ra danxaniya kui a mɔɔli birin na. Na kui, xaxili tide luma nɛ wo bɛ tɛmɛi birin, Ala Xaxili sɛniyɛnxi xa sɛnbɛ saabui ra.

Pɔlu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo bɔɔɛ fan, wo bara lɔnni sɔtɔ a fanyi ra, wo fata wo bore raside. ¹⁵ Kɔnɔ n to sɛbɛli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi xɔɔxɔɔɛ nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnɛxi n na, ¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walikɛ ra sigafe ra si gbɛtɛɛ ma. Na kui, n sɛrɛxɛdubɛ wali nan nabama n to Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbɛtɛɛ bɛ, alako Ala Xaxili sɛniyɛnxi xa e findi sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi ra naxan Ala kɛnɛnma.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n nɔma sɛɛwade n ma wali ra Ala bɛ, ¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbɛtɛɛ xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenyie nun n ma kɛwalie saabui ra, ¹⁹ kaabanakoe nun tɔnxumae xa sɛnbɛ saabui ra, a nun Ala Xaxili sɛniyɛnxi sɛnbɛ saabui ra. Na kui, kelifɛ Darisalamu han a sa dɔxɔ Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen yɛ. ²⁰ Na birin kui, n kataxi nɛ n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbɛtɛ dangi fɔxi. ²¹ Alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ, «A xa fe singe mu nu fala naxee bɛ, e fama nɛ a kolonde. Mixi naxee singe mu nu a xa fe mɛ, e fama nɛ a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu nɔxi sigade wo yire.

²³ Yakɔsi n ma wali bara ɔɔn yi bɔxie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi ɔɔɛ wuyaxi. ²⁴ A xɔli n ma n xa dangi wo yire n na kira suxu sigafe ra Sipanyi bɔxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa ɔɔlɛxin wo tofe ra, a xɔli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi. ²⁵ Yakɔsi n na sigafe Darisalamu sɛniyɛntɔɔɛ malide, ²⁶ barima danxaniyatɔɔɛ ɔɔmae naxee na Masedon nun Akayi bɔxi ma, e a ɔɔnige nɛ e xa e harige nde malan, e xa a rasanba Darisalamu misikiinɛɛ ma naxee na na sɛniyɛntɔɔɛ ya ma. ²⁷ E tan nan a ɔɔnigexi. Anun, a lanma e xa na natɛ tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbɛtɛɛ bɛ Ala xa fee kui, a lan nɛ e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra. ²⁸ Na kui, n na gɛ na wali ra, n yi kɔbiri so e yi danxaniyatɔɔɛ bara naxan nasanba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi bɔxi ma. ²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barakɛ nan na wo bɛ.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili sɛniyɛnxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n bɛ Ala maxandi kui. ³¹ Wo Ala maxandi n bɛ a xa n natanga Yudaya danxaniyataree ma, a nun man, Darisalamu sɛniyɛntɔɔɛ xa ɔɔlɛxin e malise ra n sigafe naxan na e xɔn. ³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima sɛɛwɛ kui, won nɔ won bore sɛnbɛ sode. ³³ Ala, a tan naxan bɔɔɛsa fima, a xa lu wo birin sɛɛti ma. Amina.

16

Xɛɛbui

¹ N bara wa won ngaxakerenyi ginɛma Fowebe masenfe wo bɛ, naxan danxaniyatɔɔɛ ɔɔma malima Senxereya taa kui. ² Wo xa a rasɛnɛ Isayanka ki ma, alɔ a lanma sɛniyɛntɔɔɛ xa a raba ki naxɛ. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbegbe mali.

³ Wo xa Pirisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, n walibooree Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui. ⁴ E fe birin naba nɛ e xa n nii ratanga beenun e xa e yɛtɛ ratanga. Bafe n tan na, si gbɛtɛɛ danxaniyatɔɔɛ ɔɔmae birin e tantuma na fe ma. ⁵ Wo man xa danxaniyatɔɔɛ ɔɔma xɛɛbu naxan e malanma e xɔnyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xεεbu n bε. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi bōxi ma. ⁶ Wo xa Mariyama xεεbu n bε, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi. ⁷ Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya xεεbu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xεεrae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n bε Ala xa Mixi Sugandixi ma. ⁸ Wo xa Anpiliyatu xεεbu n bε, n xanuntenyi Marigi fōxō ra. ⁹ Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xεεbu. ¹⁰ Wo xa Apεlesi xεεbu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xεεbu n bε. ¹¹ Wo xa n boore Yuwifi Herodiyon xεεbu n bε. Wo xa Narisiso xa mixie xεεbu n bε, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa xεεbu n bε. Ginεe naxee e ra, e walima Marigi bε. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xεεbu. A fan bara wali Marigi bε ki fanyi. ¹³ Wo Rufu xεεbu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xεεbu n bε, naxan bara lu n bε alō n fan nga. ¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremεsi, Patiroba, nun Heremasi xεεbu n bε, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xōnyi. ¹⁵ Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xεεbu, a nun Olimipa nun sεniyεntōε birin naxee na e xōnyi. ¹⁶ Wo xa wo bore xεεbu sunbui sεniyεnxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatōε n̄amae birin wo xεεbu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yεtε ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan sōtō. Wo xa wo makuya e ra. ¹⁸ Na mixi mōolie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa bε. E birama e yεtε furi nan fōxō ra, e nu fa lōnnitaree madaxu wōyεn n̄oxunmεe nun matōxōε ra. ¹⁹ Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N n̄elεxinxī wo ra, kōnō a xōli n ma wo xa fahaamui sōtō fe fanyi ma, wo naxa wo manōxō fe kobi ra. ²⁰ Ala, a tan naxan bōn̄esa fima, a gbe mu luxi a xa Sentanε ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinnε wo ra.

²¹ N waliboore Timote wo xεεbu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie. ²² N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxε sεbε, n fan bara wo xεεbu Marigi xili ra. ²³⁻²⁴ Gayu fan wo xεεbu, naxan findixi n tan nun danxaniyatōε n̄ama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xεεbu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

²⁵ Matōxōε na Ala bε, naxan nōma wo sεnbε sode danxaniya kui, alō n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxε. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi tεmui xōnnakuye, ²⁶ kōnō naxan bara fa makεnεn alako si birin xa a kolon nam̄n̄onmεe xa sεbεlie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu. ²⁷ Ala, a tan keren naxan fe birin kolon, matōxōε na a bε a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

Ala xa masenyi singe
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxɛ singe nan na danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, naxan nu na Korinti taa kui Girɛki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbege naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e ɲɛɛ ki mu nu gɛxi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yɛtɛ igbofe boore danxaniyatɔɛe ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi.

Kɔnɔ Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin nɔma suxude Sentanɛ xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xɔn. A bara bataaxɛ sɛbɛ e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e bɛ. Ala Xaxili Sɛniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔɛ birin bɛ. Won nɔma lɔnni gbege sɔtɔde na sɛbɛli saabui ra, naxan nɔma won malide Ala xa kira kolonde a fiixɛ ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma ɲɛɛ ki ra. Amina.

Ala xa masenyi singe
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Danxaniyatɔɛe xa lanyi

¹ N tan Pɔlu, Ala naxan ɲanigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxɛ sɛbɛxi wo tan nan ma, ² Ala xa danxaniyatɔɛ ɲama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi sɛniyenɔɛe ra. Muxu bara yi sɛbɛ wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra. ³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma tɛmui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. ⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra. ⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nɔndi to sabatixi wo ya ma, ⁷ wo bara Ala xa ki birin sɔtɔ, wo hayi mu na fe gbɛtɛ ma sɔnɔn, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamɛfe. ⁸ A sɛnbɛ fima nɛ wo ma han dunɲa rapɔnyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa tɛmui. ⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mɛɛ wo bore ra, wo xa lan xaxili nun ɲanige keren ma. ¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n bɛ, a lantareya na wo tagi. ¹² N bara a mɛ a nde a falama, «N tan biraxi Pɔlu nan fɔxɔ ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxɔ ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan fɔxɔ ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan fɔxɔ ra.» ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Pɔlu nan banban wuri magalanbuxi ma wo bɛ? Wo wo xunxaxi ye xɔɔra Pɔlu xili nan na? ¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xɔɔra wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra. ¹⁵ Na kui, mixi yo mu nɔma a falade a xunxa ye xɔɔra n xili nan na. ¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ na dɔnxɔɛ, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbɛtɛ xunxa ye xɔɔra fa. ¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xɛɛ mixi xunxade ye xɔɔra. A

n xεεxi nε n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lɔnni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma nε.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareϯa nan na mixi lɔεxie bε, kɔnɔ a findixi Ala xa sεnbε nan na muxu tan kisi mixie bε. ¹⁹ A sεbεxi Kitaabui kui, «N lɔnnilae xa lɔnni xun nakanama nε, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.» ²⁰ Lɔnnila go? Sεriye karamɔxɔ go? To xaxilima go? Ala bara yi dunijna xa lɔnni mafindi xaxilitareϯa ra. ²¹ Dunijna mixie to mu nɔ Ala xa lɔnni kolonde e yεte xa lɔnni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatɔεe rakiside a xa kawandi saabui ra, dunijna mixie naxan maϯɔxunma xaxilitareϯa ra. ²² Yuwifie wama tɔnxumae tofe, Girεkikae na lɔnni fenfe, ²³ kɔnɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxε nan kawandima. Yuwifie birama nε barima e mu lama na ra, si gbεteεe fan ϯɔxɔ a ma a daxujna na a ra. ²⁴ Kɔnɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbεteεe ya ma, e lama nε a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala sεnbε nun Ala xa lɔnni nan masenma nε. ²⁵ Adamadie e maϯɔxunxi a Ala xa lɔnni findixi xaxilitareϯa nan na, kɔnɔ a nɔndi ki ma a dangi adamadie xa lɔnni ra. E maϯɔxunxi a Ala sεnbε mu gbo, kɔnɔ a sεnbε dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi mɔɔli mundun xilixi wo ya ma. Lɔnnila gbegebe mu na, adamadi ki ma. Sεnbεmae fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya. ²⁷ Kɔnɔ Ala bara dunijna lɔnnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lɔnnitaree ra. Ala bara dunijna sεnbεmae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e bε alɔ sεnbεtaree. ²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo dunijna mixie bε, naxee mu xili xungbe sɔtɔ, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree bε. ²⁹ Na kui, mixi yo mu nɔma a yεte matɔxɔde Ala ya i. ³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lɔnni, won ma tinxinyi, won ma marasεniyεnyi, nun won xunsare ra. ³¹ Na nan na ki, won xa a raba alɔ a sεbεxi Kitaabui kui ki naxε, «Xa mixi wama a yεte matɔxɔfe fe nde ma, a xa a yεte matɔxɔ a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lɔnni

¹ N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seedeϯɔxɔya masenxi wo bε wɔyεnyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lɔnni ra. ² N nu bara natε tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxε xa fe gbansan nan masen wo bε. ³ N naxa ti wo ya i sεnbεtareya ra. Na tεmui n nu na sεrεnfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lɔnni ra. N mu kawandi tixi wɔyεnyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili sεnbε nan na, ⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lɔnni saabui ra, wo xa danxaniya Ala sεnbε nan saabui ra.

⁶ Muxu lɔnni masenma mixi kamalixie bε, kɔnɔ lɔnni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangεe ra. E tan xa fe xun fama nε rakanade. ⁷ Muxu Ala xa lɔnni nan masenma, Ala lɔnni naxan nɔxunxi kabi dunijna fɔle, naxan findima won bε nɔrε ra. ⁸ To mangεe mu nu fahaamui sɔtɔ na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nɔrε Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu. ⁹ Na fe luxi alɔ Kitaabui a masenxi ki naxε,

«Ala naxan yailanxi a xanuntenyie bε,

adama ya mu a toma,

adama tuli mu a mεma,

adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won bε a yεte Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon. ¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yεte xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe mɔɔli kolon.

¹² Won mu nɔma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan nɔma na masende won bε. ¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lɔnni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lɔnni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra. ¹⁴ Kɔnɔ adama naxan mu Ala Xaxili sɔtɔ, a mu nɔma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma nε a bε alɔ daxujna, barima a mu nɔma sode a kui Ala Xaxili xanbi.

¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sɔtɔxi, na kanyi nan nɔma fe birin fahaamude. A booree mu nɔma a makiitide na fee kui. ¹⁶ Na nan a toxi a sɛbɛxi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan bɔɓɛ i.

3

Ala xa walikɛɛ

¹ N mu nu nɔma wɔyɛnde wo bɛ alɔ n nu wama a xɔn ma ki naxɛ, barima wo mu luxi alɔ Ala Xaxili kanyie. Wo luxi nɛ alɔ duniɓa mixie, naxee xa danxaniya mu gɛxi kamalide sinden. ² N nu bara wo xaran fe singee ra, alɔ dingɛ xiɓɛ fima a xa diyɔrɛ ma ki naxɛ. N mu wo xaran fe xɔrɔxɔɛ ra, barima wo mu nu nɔma na fahaamude. Dingɛ fan mu sube fima diyɔrɛ ma. Han ya wo mu nɔma xaranyi xɔrɔxɔɛ kolonde, barima wo na birafe duniɓa fee nan fɔxɔ ra. ³ Tɔɔnɛ nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xɛ a duniɓa mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxɔnfe fɔxɔ ra? ⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Pɔlu nan fɔxɔ ra,» mixi gbɛtɛ fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxɔ ra,» na mu a masenma xɛ a wo luxi nɛ alɔ duniɓa mixie? ⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Pɔlu ra? Muxu findixi Ala xa walikɛɛ nan tun na Ala naxee xɛɛxi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xɔri si, Apolosi bara ye sa a ma, kɔnɔ Ala nan a niya a xa bula, a xa mɔ. ⁷ Mixi naxan sansi xɔri sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo, barima a tan nan a niya sansi xa mɔ. ⁸ Naxan sansi xɔri sima, nun naxan ye sama a ma, e birin lan, e birin fama nɛ e xa wali sare sɔtɔde. ⁹ Muxu tan findixi Ala xa walikɛɛ nan na. Wo tan luxi nɛ alɔ Ala xa xɛ, xa na mu a ra a xa banxi. ¹⁰ Ala bara a ɓanige a xa hinnɛ kui, n xa wali suxu a bɛ. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu alɔ banxiti. N tan nan banxi kɔɔrinma, boore biriki dɔxɔ. Kɔnɔ kankan xa mɛɛni a wali ki ma. ¹¹ Mixi yo mu nɔma fe gbɛtɛ findide na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra. ¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari xɛɛma ra, xa na mu a ra gbeti, xa na mu a ra gɛmɛ tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra sɛxɛ fanyi, xa na mu a ra sɛxɛ fori ra. Kankan xa wali matoma nɛ. ¹³ Kiiti lɔxɔɛ na wali birin makɛnɛnma nɛ. Na kiiti luma nɛ alɔ tɛ naxan fama kankan xa wali makɛnɛnde. ¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na tɛ imini, a fama nɛ wali sare sɔtɔde. ¹⁵ Kɔnɔ xa a sa li a xa wali naxa gan na tɛ ra, a tɔɔrɔma nɛ. A fama nɛ kaside alɔ mixi naxan natangaxi tɛ ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi wo bɔɓɛ i. ¹⁷ Xa mixi nde Ala xa hɔrɔmɔbanxi kana, Ala na kanyi fan kanama nɛ, barima a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛn. Wo tan nan findixi na hɔrɔmɔbanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yɛtɛ madaxu. Xa mixi nde a yɛtɛ findixi lɔnnila ra duniɓa ki ma, a xa a yɛtɛ magoro alako a xa lɔnni yati kolon. ¹⁹ Yi duniɓa mixie xa lɔnni findixi daxuɓa nan na Ala bɛ. A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema nɛ lɔnnilae bɛ e yɛtɛ xa lɔnni nan na.» ²⁰ A man sɛbɛxi, «Marigi a kolon duniɓa mixie xa lɔnni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na. ²² Pɔlu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na duniɓa, fe naxan birin na wo xa duniɓɛigiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxɛ, na birin na na wo tan nan malife ra. ²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan bɛ.

4

Ala xa kiiti

¹ Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛɛ nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra. ² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma. ³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbɛtɛ wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yɛtɛ yati makiitima. ⁴ N tan bɛ, n mu fe ɓaaxi yo rabaxi, kɔnɔ n yɛtɛ makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n bɛ. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra. ⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe makɛnɛnma naxan

nɔxunxi dimi kui. A tan nan ɲanige makɛnɛnma naxan na mixi bɔɲɛ ma. Na waxati, Ala mixie matɔxɔma e xa wali bɛrɛ nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo bɛ n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi sɛbɛli fahaamu, «Wo naxa yaamari sɛbɛxi matandi.» Na kui, wo naxa wo yɛtɛ igbo lufe ra mixi nde xanbi ra. ⁷ Nde i findixi fisamante ra? Munse na i yi ra, i mu naxan sɔtɔxi Ala saabui ra? Xa wo na sɔtɔxi Ala nan saabui ra, munfe ra wo wo yɛtɛ igboma alɔ a fatanxi wo tan nan na? ⁸ A luxi alɔ wo bara wo waxɔnfe birin sɔtɔ muxu xanbi, wo bara banna, wo bara findi mangɛɛ ra. Xa a sa na na ki nɛ, na birin xa sɔɔnɛya wo bɛ, alako muxu fan xa lu wo sɛɛti ma mangɛya kui. ⁹ A luxi n bɛ alɔ Ala bara a ragiri muxu tan xɛɛrae ma, muxu xa findi xanbiratie ra, alɔ mixie e naxee faxama dunijɲa birin ya tode ra, malekɛɛ nun adamadie ya xɔri. ¹⁰ A luxi alɔ muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ wo tan bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu sɛnbɛ bara ɲɔn, kɔnɔ wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele sɔtɔ, kɔnɔ wo tan bara binyɛ sɔtɔ.

¹¹ Han ya muxu tɔɔrɔma kaamɛ nun ye xɔli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu bɔnbɔma, e bara muxu findi mixi rabɛɲinxie ra. ¹² Muxu baloxi muxu yɛtɛ xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama nɛ e bɛ. Mixie na muxu ɲaxankata, muxu dijɲema nɛ e ma. ¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu wɔyɛn fanyi falama nɛ e bɛ. Han ya muxu tide mu na dunijɲa mixie bɛ, muxu bara lu e bɛ alɔ mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe nɛ, kɔnɔ n wama wo rasife nɛ alɔ n ma di maxanuxie. ¹⁵ Wo nɔma karamɔxɔ gbegbe sɔtɔde Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ n keren peti nan findixi wo baba ra, naxan bara Inyila Isa masen wo bɛ, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma. ¹⁶ N ma marasi nan ya wo bɛ: Wo xa bira n ma misaali nan fɔxɔ ra. ¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xɛɛ wo yire, alako a xa wo ratu n naɲɛrɛ ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatɔɛ ɲamae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi keren nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yɛtɛ igbo wo ya ma. E ɲɔxɔ a ma n mu sigama wo yire, ¹⁹ kɔnɔ, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xɔnyi li. Na tɛmɛi n fama a kolonde xa na yɛtɛ igboe xa wɔyɛnyi fama findide nɔndi ra. ²⁰ Ala xa mangɛya mu findixi wɔyɛnyi gbansan xa ra, a findixi sɛnbɛ yati nan na. ²¹ Wo wama munse xɔn? N xa siga wo xɔnyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dijɲɛ ra?

5

Yunubi ɲaaxi bafe

¹ N bara a mɛ a fe ɲaaxi mɔɔli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie ya ma. A xɛmɛ nde luma a baba xa ginɛ kolon na ginɛ ra. ² A nu lan nɛ yi fe xa wo bɔɲɛ tɔɔrɔ, wo fa na kanyi ramini wo tagi, kɔnɔ wo na wo yɛtɛ igbofe tun. ³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N ɲan bara na kanyi makiiti ⁴ Marigi Isa xili nun a sɛnbɛ ra. N na wo xanbi ra. ⁵ Yi mixi mɔɔli xa so Sentanɛ yi ra, na fe ɲaaxi xun xa rakana yakɔsi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa lɔxɔɛ.

⁶ Yɛtɛ igbofe mu fan. Wo mu a kolon lɛbini siyadi farin gbegbe ratema nɛ? ⁷ Wo lɛbini fori ba wo ya ma, alako wo xa lu alɔ farin nɛɛnɛ lɛbini mu saxi naxɛ i. A nɔndi ki ma wo na na ki nɛ. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma sɛrɛxɛ ra, naxan misaalixi yɛxɛɛ ra naxan kɔn naxabama Sayamalekɛ Dangi Sali. ⁸ Won xa na sali raba sɛniyɛnyi kui. Won xa fe kobi nun fe ɲaaxi ba won ya ma, alɔ lɛbini fori bama won ma banxie kui ki naxɛ na sali. Nɔndi nun bɔɲɛ fiixɛ xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lɛbinitare nan na.

⁹ N bara a sɛbɛ wo ma bataaxɛ kui, wo nun yɛnɛlae naxa lu dɛfanbooreya kui. ¹⁰ Kɔnɔ n mu wama a falafe xɛ wo bɛ a wo nun yɛnɛla birin naxee na dunijɲa, a nun milantee, muɲɛtie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa dɛ masara. Xa a sa na na ki nɛ, a lima na fan fo wo keli dunijɲa ma de! ¹¹ N waxi a sɛbɛfe nɛ wo ma, dɛfanɲa naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yɛtɛ findima wo boore danxaniyatɔɛ ra, kɔnɔ a fa findi yɛnɛla ra, xa na mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra muɲɛti. Wo nun na mixi

mɔɔli, wo naxa wo dɛge yati yire keren. ¹² N tan mu nɔma mixie makiitide naxee mu na danxaniyatɔɛ ɲama ya ma, kɔnɔ a lanma won xa won boore danxaniyatɔɛɛ nan makiiti. ¹³ Naxee mu na danxaniyatɔɛ ɲama ya ma, Ala nan nee makiitima, kɔnɔ a lanma wo tan xa «mixi ɲaaxi keri wo tagi.»

6

Danxaniyatɔɛ xa kiiti

¹ Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔɛɛ tagi, wo nɔma sigade di na kalamui sade kaafirie xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama sɛniyɛntɔɛɛ xa yire? ² Wo mu a kolon sɛniyɛntɔɛɛ nan fama dunɲa birin makiitide? Xa wo tan nan dunɲa makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di? ³ Wo mu a kolon a won fama nɛ malekɛɛ yati makiitide? Na kui, won fa taganxi yi dunɲa fee makiitide munfe ra? ⁴ Xa yi dunɲa fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatɔɛ ɲama ya ma, na nɔma nɛ na kiiti sade wo bɛ.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lɔnnila yo mu na wo ya ma naxan nɔma kiiti sade danxaniyatɔɛɛ tagi? ⁶ Kɔnɔ danxaniyatɔɛɛ e boore kalamuma kaafiri xa kiiti banxi kui. ⁷ Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu diɲɛma wo bore haakɛ ma, hali na findixi kasarɛ nan na wo bɛ? ⁸ Kɔnɔ wo tan harige bama wo boore danxaniyatɔɛɛ yi ra tinxintareya ra.

⁹ Wo mu a kolon a mixi ɲaaxi mu ariyanna sɔtɔma kɛ ra? Wo naxa wo yɛtɛ madaxu. Langoe ginɛ yo, kuye batui yo, yɛnɛla yo, langoe xɛmɛ yo, xɛmɛ naxan nun xɛmɛ kafuma, ¹⁰ muɲɛti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɔtɔma kɛ ra. ¹¹ Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mɔɔli kui, kɔnɔ wo bara rafiixɛ, wo bara rasɛniyɛn, wo bara matinxin, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

¹² Fe birin nadaxaxi n bɛ, kɔnɔ a birin xa mu fan n bɛ. Fe birin nadaxaxi n bɛ, kɔnɔ n mu tinma na fe mɔɔli nde xa nɔ n na. ¹³ Ala nan donse daaxi adama xa baloe ra, a adama daaxi nɛ a xa na donse don, kɔnɔ Ala na birin ɲɔnma nɛ. Ala mu adama fate daaxi a xa yɛnɛ raba. A adama daaxi a Marigi nan bɛ. Marigi man mɛɛnima nɛ adama fate ma. ¹⁴ Ala naxan won Marigi rakelixi faxɛ ma, a fama nɛ won tan fan nakelide faxɛ ma a sɛnbɛ ra.

¹⁵ Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie fatuxi e bore ra ki naxɛ? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu. ¹⁶ Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Xɛmɛ nun ginɛ findima fate keren nan na.» ¹⁷ Kɔnɔ mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

¹⁸ Wo wo gi langoeɲa ma. Yunubi gbɛtɛ mu findixi haakɛ ra mixi fate ma, kɔnɔ langoeɲa tan haakɛ sɔtɔma mixi fate nan na. ¹⁹ Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili sɛniyɛnxi xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo bɔɲɛ i. Wo mu findixi wo yɛtɛ gbe xa ra sɔnɔn. ²⁰ Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔrɔxɔɛ ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔxɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi sɛriyɛ

¹ N wama wo xa sɛbɛli yaabife. A fan xɛmɛ bɛ a lufe a mu ginɛ dɔxɔ, ² kɔnɔ yɛnɛ to bara gbo, a lanma xɛmɛ tan, kankan xa a gbe ginɛ sɔtɔ. Ginɛ fan, kankan xa a gbe mɔri sɔtɔ. ³ Xɛmɛ lanma a xa ginɛ waxɔnfe raba futi ki ma. Ginɛ fan lanma a xa a xa mɔri waxɔnfe raba futi ki ma. ⁴ Ginɛ fate luma a xa mɔri xa yaamari nan bun ma, xɛmɛ fan fate luma a xa ginɛ xa yaamari nan bun ma. ⁵ Wo naxa tondi wo bore bɛ, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi tɛmɛui naxɛ waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yɛtɛ suxude, Sentanɛ fama nɛ wo ratantande. ⁶ N xa marasi nde fi wo ma, kɔnɔ yaamari mu a ra. ⁷ A xɔli n ma mixi birin

xa lu alɔ n tan, kɔnɔ Ala mu mixi birin kima keɓa keren. A a ragirixi nde xa nɔ fe nde rabade, boore fan xa nɔ fe gbɛtɛ rabade.

⁸ N xa a fala xɛmɛɛ bɛ, naxee mu nu ginɛ dɔxɔ sinden, xa na mu a ra ginɛ naxee mu na xɛmɛ taa sinden, xa na mu a ra kaɗɗɛ ginɛɛ, xa na mu a ra xɛmɛ naxan xa ginɛ laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali fɔxɔ ra. ⁹ Kɔnɔ xa wo mu nɔma wo yɛtɛ suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxɔnfe bɛ.

¹⁰ N bara xɛmɛ nun a xa ginɛ yamari, ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na. ¹¹ Xa a sa li ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra, a xa lu xɛmɛtareɓa kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mɔri xɔn ma. Xɛmɛ fan naxa mɛɛ a xa ginɛ ra.

¹² Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatɔɛ bara ginɛ danxaniyatare dɔxɔ, na ginɛ fa tin lude a yi ra, na xɛmɛ naxa mɛɛ a ra. ¹³ Xa na mu a ra, xa a sa li ginɛ bara dɔxɔ xɛmɛ danxaniyatare xɔn, na xɛmɛ fa tin na ginɛ ra, na ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra. ¹⁴ N a falama fe naxan ma, na ginɛ xa mɔri danxaniyatare nɔma sɛniyɛnde a xa ginɛ danxaniyatɔɛ saabui ra, xa na mu a ra na ginɛ danxaniyatare nɔma sɛniyɛnde a xa mɔri danxaniyatɔɛ saabui ra. Xa danxaniyatɔɛ mɛɛma a xa denbaya ra, a xa die mu sɛniyɛnma nu, kɔnɔ xa a lu a xa denbaya xun ma, e sɛniyɛnma nɛ. ¹⁵ Xa danxaniyatare bara mɛɛ a xa ginɛ ra, xa na mu a ra a xa mɔri ra, a xa siga. Xɛmɛ danxaniyatɔɛ, xa na mu a ra ginɛ danxaniyatɔɛ, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama nɛ won xa lu bɔɓɛsa kui. ¹⁶ Ginɛ, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa mɔri xa kisi? Xɛmɛ, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa ginɛ xa kisi?

¹⁷ Kankan xa ɗɛɛ kira xɔn ma Marigi a tixi naxan xɔn. Kankan xa wali raba Marigi bɛ a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatɔɛ ɗama birin bɛ. ¹⁸ Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunnɛ ra. Xa Ala bara sunnatate xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatateya kui. ¹⁹ Sunnafe nun sunnatateya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo. ²⁰ Kankan xa lu a keɓa, alɔ Ala a xilixi tɛmui naxɛ. ²¹ Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi tɛmui naxɛ? I naxa kɔntɔfili. Xa i nɔma xɔɛya sɔtɔde, na fan. ²² Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri. ²³ Wo xunsaraxi sare xɔɔxɔɔɛ nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra. ²⁴ N ngaxakerenyie, kankan xa lu a keɓa, alɔ Ala a xilixi tɛmui naxɛ.

²⁵ Marigi mu n yamarixi ginɛdimɛdie xa fe ra, kɔnɔ n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxinxi. ²⁶ N tan bɛ, a fisa xa ginɛdimɛdi mu dɔxɔ xɛmɛ taa sinden, barima yi waxati a xɔɔxɔ. ²⁷ Xa ginɛ kanyi nan i ra, i naxa a bɛɗin. Xa ginɛtare nan i ra, i naxa ginɛ fen. ²⁸ Xa i ginɛ fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginɛdimɛdi dɔxɔ xɛmɛ taa, na fan mu findima yunubi ra. Kɔnɔ mixi naxee na mɔɔli rabama, e fama tɔɔɔde yi duniɗɛigiri kui. N wama e ratangafe na tɔɔɔɛ nan ma.

²⁹ N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo bɛ, waxati gbegbe mu luxi sɔnɔn. Keli yakɔsi ma, ginɛ na naxan yi, a xa lu alɔ ginɛtare. ³⁰ Naxan na wafe, a xa lu alɔ a mu wafe. Naxan sɛɛwaxi, a xa lu alɔ a mu sɛɛwaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alɔ se mu a yi. ³¹ Naxan na duniɗa fe rawalife, a xa lu alɔ a tide mu na, barima yi duniɗa na ɗɔnfe nɛ yi ki. ³² A xɔli n ma wo xa kɔntɔfili birin bɛɗin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan fɔxɔ ra, alako Marigi xa ɗɛɛxin a xa wali ra. ³³ Kɔnɔ naxan futi xirixi, a tan nan birama duniɗa fee fɔxɔ ra, alako a xa ginɛ xa ɗɛɛxin a xa wali ra. ³⁴ Na tɛmui a na fe firin nan kui na ki. Ginɛ fan, naxan mu na xɛmɛ taa, a findi ginɛdimɛdi ra, a birama Marigi xa fee nan fɔxɔ ra, alako a fate nun a xaxili xa sɛniyɛn. Kɔnɔ naxan dɔxɔxi xɛmɛ taa, a tan nan birama duniɗa fee nan fɔxɔ ra, alako a xa mɔri xa ɗɛɛxin a xa wali ra. ³⁵ N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xɔli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kɔntɔfili gbɛtɛ yo naxa lu wo ma.

³⁶ Mixi naxan bara ginɛ fen fɔɔ, a fa a kolon a mu nɔma a yɛtɛ suxude, a a maɗɔxunxi nɛ a a lanma a xa na ginɛ dɔxɔ, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginɛfenyie

xa futi xiri e nun a xa ginε tagi. ³⁷ Kɔnɔ ginεfenyi naxan nɔma a yεtε suxude, naxan bara natε tongo a yεtε ra a naxa ginε dɔxɔ, na kanyi bara fe fanyi raba. ³⁸ Na kui, naxan ginεdimεdi fenxi dɔxɔma, na bara fe fanyi raba, kɔnɔ naxan mu a dɔxɔma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

³⁹ Ginε nun a xa mɔri luma a ra han a xa simaya danyi nε. Kɔnɔ xa a xa mɔri faha, a nɔma dɔxɔde xεmε gbεtε xɔn ma. A nɔma dɔxɔde xεmε xɔn a nu wa naxan yo xɔn, kɔnɔ a xa findi Ala xa mixi nan na. ⁴⁰ Kɔnɔ n tan bε, a xa sεεwε xun masama nε xa a sa lu kaajε kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n bɔjε i.

8

Sεrεxε donfe naxan baxi kuyee bε

¹ Won birin bara fahaamui sɔtɔ sεrεxε sube xa fe ma naxan baxi kuyee bε. Fahaamui nɔma findide yεtε igboja ra, kɔnɔ xanunteya nan mixie ralimaniyama. ² Mixi naxan jɔxɔ a ma a bara gε fahaamui sɔtɔde, nde luxi a xa fahaamui ra. ³ Kɔnɔ mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.

⁴ N xa fe nde masen wo bε sεrεxε sube donfe ma naxan baxi kuyee bε. Won a kolon kuye yo mu na duniya naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na. ⁵ Duniya mixie fe gbegebe findima alae ra koore nun bɔxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.» ⁶ Kɔnɔ won tan bε Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan jεngima naxan saabui ra.

⁷ Kɔnɔ mixi birin mu gεxi fahaamui sɔtɔde na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakɔsi e nε sεrεxε sube donma, e tan bε a baxi kuye nan bε. E xaxili to mu gεxi fee fahaamude sinden, e yunubi sɔtɔma na sube donfe kui. ⁸ Donse mu mixi makɔrεma Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren. ⁹ Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xɔrεya naxa a niya fahaamutare xa yunubi sɔtɔ. ¹⁰ Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo dɔxɔxi teebili ra kuyee banxi kui, na nɔma a niyade fahaamutare fan xa kuye sεrεxε sube don. ¹¹ Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faha naxan bε, a fama lɔede i tan nan ma fahaamui saabui ra. ¹² Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra. ¹³ Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara dijε na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

¹ Lasiri xa mu na n na? Xεεra xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xε? Marigi mu n xεεxi wo yire xε, alako wo xa danxaniya? ² Tεmunde booree mu n kolon xεεra ra, kɔnɔ wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xεεraya tɔnxuma nan na Marigi xa fe ra. ³ N ma xunmafale nan na ki mixie bε naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dεge, muxu xa muxu min? ⁵ A mu daxa muxu xa ginε danxaniyaxi dɔxɔ, naxan luma muxu sεeti ma muxu xa jεrε kui, alɔ xεεra booree a rabama ki naxε, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi? ⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra? ⁷ Sɔɔri mundun a yεtε rabaloma? Bɔxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse dεmadonyi mundun mu a xa xuruse xijε minma? ⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa sεriyε fan mu na mɔɔli masenma xε?

⁹ A sεbεxi Tawureta Munsa kui, «Ninge nε mεngi luxutama, wo mu lan wo xa a dε xiri.» Na kui, Ala wama mεεnife ningee nan gbansan ma, ¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na sεbε won tan nan ma fe ra. Walikε walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma nε alako a xa baloe sɔtɔ. ¹¹ Xa muxu bara wakili wo bε alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xε muxu xa se sɔtɔ wo yi ra? ¹² Xa mixi gbεtεe na mɔɔli sɔtɔma wo ra, a mu lanma xε muxu singe xa na sɔtɔ? Kɔnɔ muxu mu na findixi tekun ra wo mabiri.

Muxu bara dijɛ na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matɔɔrɔ.

¹³ Wo mu a kolon sɛrɛxɛdubɛe fan baloma sɛrɛxɛe nan na naxee baxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bɛ? Sɛrɛxɛdubɛ naxee sɛrɛxɛ sama sɛrɛxɛbade, e xa baloe minima na sɛrɛxɛe nan kui. ¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

¹⁵ N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxɛ sɛbɛxi xɛ alako wo xa n ki. Kawandi tife kɔbiri xanbi a bara findi jɛlɛxinyi ra n bɛ. N mu tin mixi yo xa na jɛlɛxinyi ba n yi ra, hali na findi faxɛ nan na n bɛ. ¹⁶ N mu nɔma n yɛtɛ igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n bɛ. Naxankatɛ na n bɛ, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi. ¹⁷ Xa n keren nan a jɛanigexi nu, a lanma n xa sare sɔtɔ. Kɔnɔ xa a mu fatanxi n yɛtɛ jɛanige xa ra, n na xɛɛraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na. ¹⁸ Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na jɛlɛxinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu nɔma naxan maxɔrinde.

¹⁹ Hali lasiri nan n na, n nan n yɛtɛ findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegbe sɔtɔ Ala bɛ. ²⁰ N nan jɛrɛma Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e sɔtɔ Ala bɛ. N nan jɛrɛma Munsa xa sɛriyɛ ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie sɔtɔ Ala bɛ naxee na na sɛriyɛ bun ma. ²¹ Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa sɛriyɛ bun ma, n fan luma e gbe ki nɛ, alako n xa na mixi mɔɔli sɔtɔ Ala bɛ. N nan jɛrɛma na ki nɛ hali n tan to na Ala xa sɛriyɛ bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma. ²² N bara jɛrɛ fahaamutareja ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan sɔtɔ Ala bɛ. N bara fe mɔɔli birin naba, n bara jɛrɛ mixi mɔɔli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee sɔtɔ Ala bɛ. ²³ N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na nɛmɛ kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama jɛama ya xɔri, mixi keren gbansan nan geenima, a sare sɔtɔ? Wo fan xa jɛrɛ a fanyi ra wo xa duniɛigiri kui, alako wo xa sare sɔtɔ Ala ra. ²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xɔrɔxɔɛ mɔɔli birin nabama, alako e xa geeni, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sɔtɔma naxan buma abadan. ²⁶ Na nan a toxi n luma n jɛrɛ ki mato ra a fanyi ra, n mu bɔnbɔma fe fufafu ra. ²⁷ N nan n yɛtɛ suxuma nɛ sɛnbɛ ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa lɔɛ.

10

Isirayila xa misaali

¹ N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa nɛɛmu a ma won babae naxan nabaxi. E naxa jɛrɛ nuxui bun ma, e naxa baa igiri. ² E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui. ³ E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra. ⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e fɔxɔ ra. ⁵ Kɔnɔ mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gɛxi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxes gbengberenyi ma.

⁶ E xa jɛrɛ birin findixi misaali nan na won bɛ, alako won naxa bira fe jɛaaxi fɔxɔ ra alɔ e a rabaxi ki naxɛ. ⁷ Wo naxa kuyee batu, alɔ ndee a raba ki naxɛ e tagi. A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Nama naxa dɔxɔ e dɛgede, e naxa e min, e fa keli yɛnɛ rabade.» ⁸ Won naxa bira yɛnɛ fɔxɔ ra alɔ ndee a raba ki naxɛ e ya ma. Na kui, mixi wulu mɔxɔjɛn mixi wulu saxan naxa sɔntɔ lɔxɔɛ keren kui. ⁹ Won naxa Marigi mato alɔ ndee a mato ki naxɛ e ya ma, bɔximasee naxee faxes. ¹⁰ Wo naxa wo mawa, alɔ ndee e mawa ki naxɛ e ya ma, sayamalekɛ fa e faxes. ¹¹ Na fe mɔɔli e lixi nɛ, a xa findi misaali ra won tan mixie bɛ naxee na waxati dɔnxɔɛ. A birin sɛbɛxi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa mɛɛni a yɛtɛ ma alako a naxa bira. ¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu nɔma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan nɔma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala fɛɛrɛ nde fima nɛ wo ma, alako wo xa nɔ minide a kui, wo xa nɔ a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra. ¹⁵ N na wɔyɛnfe xaxilimae nan bɛ, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra. ¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xɛ won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xɛ won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra? ¹⁷ Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee sɛrɛxɛ sube donma, e mu lama xɛ na wali ra naxan nabama sɛrɛxɛbade? ¹⁹ N wama munse masenfe na kui? Sɛrɛxɛ sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astɔfulahi. ²⁰ N xa a fala wo bɛ, kuye batuie sɛrɛxɛ bama ɲinnɛɛ nan bɛ, e mu a bama Ala xa bɛ. N tan mu tinma wo nun ɲinnɛɛ xa lu fe keren. ²¹ Wo mu nɔma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min ɲinnɛɛ xili fan na. Wo mu nɔma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don ɲinnɛɛ xili ra. ²² Wo wama Marigi raxɔnɔfe nɛ, naxan mu wama a firin nde xɔn? Wo ɲɔxɔ a ma won sɛnbɛ dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, kɔnɔ a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kɔnɔ a birin mu findima munafanyi ra. ²⁴ Mixi naxa a yɛtɛ kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen. ²⁵ Wo nɔma sube mɔɔli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra, ²⁶ barima «Alatala nan gbe na bɔxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatara nde wo xili wo xa wo dɛge yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mɔɔli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra. ²⁸ Kɔnɔ xa a sa li mixi nde fa a fala wo bɛ, «Yi donse baxi sɛrɛxɛ nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a bɛ a xaxili ki ma. ²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan bɛ i xaxili ki ma, kɔnɔ a mu lanma i naxan nabama i xa yɛtɛralu kui, i boore xa na maɲɔxun i bɛ yunubi ra. ³⁰ A mu lanma mixi xa fe ɲaaxi maɲɔxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

³¹ Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ. ³² Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifi yo, Ala xa danxaniyatɔɛ yo. ³³ N fan ɲɛrɛma na ki nɛ, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yɛtɛ xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbege xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatɔɛ xa malanyi raba ki

¹ Wo xa bira n ma misaali fɔxɔ ra, alɔ n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali fɔxɔ ra ki naxɛ. ² N bara wo matɔxɔ barima wo ratuma n ma fe ma tɛmui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

³ A xɔli n ma wo xa a kolon xɛmɛ birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, ginɛ birin na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma. ⁴ Xɛmɛ naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyɛnma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelevu. ⁵ Ginɛ naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyɛnma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mangɛ yelevu. A luxi nɛ alɔ a xunyi bara bi.

⁶ Ginɛ naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Ginɛ xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunsexe maxabafe, a lanma nɛ a xa a xunyi makoto. ⁷ Xɛmɛ tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nɔrɛ nan na, kɔnɔ ginɛ tan findixi xɛmɛ xa nɔrɛ nan na. ⁸ Xɛmɛ xa mu minixi ginɛ i. Ginɛ nan minixi xɛmɛ i. ⁹ Xɛmɛ xa mu daaxi ginɛ xa fe ra. Ginɛ nan daaxi xɛmɛ xa fe ra. ¹⁰ Na nan a toxi ginɛ lanma a xa a xunyi makoto malekɛɛ xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tɔnxuma nan na a a na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma.

¹¹ Kɔnɔ Marigi xa fe kui, ginɛ hayi na xɛmɛ ma, xɛmɛ fan hayi na ginɛ ma. ¹² Ginɛ minixi xɛmɛ i ki naxɛ, xɛmɛ fan barima ginɛ nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma. ¹³ Wo xa na kiiti sa wo yɛtɛ ra. A daxa ginɛ xa sali a xunyi mu makotoxi? ¹⁴ Wo daa ki

yete yati a masenxi wo be a xeme xunsexe na kuya a findixi yaagi nan na a be, ¹⁵ kono ginε tan xunsexe na kuya, na findixi a be nore nan na. Xunsexe kuye fixi ginε ma a xunyi makotose nan na. ¹⁶ Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatεε jamae birama na seriyε nan foxo ra.

¹⁷ Kono fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu noma naxan matoxode. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe jaaxi ra wo be. ¹⁸ A folε, n bara a me a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxe. N laxi a ra nondi nde na na kui. ¹⁹ Lantareya na mini wo tagi, na noma ne a masende nondi na naxee be wo ya ma.

²⁰ Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa serexe tonxuma xa ra, ²¹ barima ndee e degema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, kono e booree tan luma kaame ra. ²² Banxie mu na wo yi ra wo wo degema a nun wo wo minma dennaxe? Munfe ra wo yoma Ala xa danxaniyatεε jama ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse fala wo be? N xa wo matoxo? N mu wo matoxoma na xa fe ra.

²³ Marigi naxan masenxi n be, n bara na dentεge wo be. E Marigi Isa yanfa koe naxan na, a naxa taami tongo, ²⁴ a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a foxirabirεε yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.» ²⁵ E to ge e degede, Isa man naxa tonbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saatε wuli naxan baxi mixi gbege be. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra. ²⁶ Temui yo temui, wo ne na taami donma, wo ne na minse minma, wo luma Marigi xa faxε nan masen na han a gbilen waxati.»

²⁷ Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na minse min binyetareja kui, a bara yunubi soto Marigi fate nun a wuli ra. ²⁸ Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato, ²⁹ barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nan a ra, a bara kiiti jaaxi soto.

³⁰ Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee jan bara bele. ³¹ Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiiti jaaxi soto. ³² Marigi won makiitima ne, alako a xa won matinxin, won naxa kiiti jaaxi soto alo dunija mixie. ³³ N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxe Marigi xa serexe tonxuma donde. ³⁴ Xa kaame na mixi ma, a xa a dege a xonyi, alako a naxa findi kiiti jaaxi ra wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe gbeteε yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatεε malife

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma wo xa fahaamui soto fee ra Ala Xaxili seniyenxi wo kima naxee ra. ² Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie foxo ra. ³ Na na a ra, n xa a fala wo be, mixi naxan woyenma Ala Xaxili seniyenxi saabui ra, a mu noma a falade, «Isa dankaxi.» Mixi yo fan mu noma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili seniyenxi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki doxoε wuya, kono a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na. ⁵ Ala xa wali doxoε wuya, kono a birin fatanxi Marigi keren nan na. ⁶ Ala xa fe rabaxi doxoε wuya, kono a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa no na fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be jama xa munafanyi xa fe ra. ⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra, ⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa no mixi rayalande, ¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa woyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa fe nun Sentanε xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa no xui gbeteε falade, a ndee kima na xuiε madangife ra. ¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mooli birin nabama. A kankan kima alo a a janigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, kɔnɔ e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadɔxɔxi e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki nɛ. ¹³ Won tan danxaniyatɔɛ birin bara Ala Xaxili kerenyi sɔtɔ. Won birin bara findi fate keren na. Yuwifi yo, Girɛki yo, konyi yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili keren nan saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonse keren gbansan xa ra, e wuya. ¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi bɛlɛxɛ ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁶ Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe mɛma di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mɛma di?

¹⁸ Ala bara salonse birin dɔxɔ mixi fate ma, alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ. ¹⁹ Xa na birin findi salonse keren na, fate fa findima a ra di? ²⁰ Salonsee wuya, kɔnɔ fate gundi keren na a ra. ²¹ I ya mu nɔma a falade i bɛlɛxɛ bɛ, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu nɔma a falade i sanyi bɛ, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu nɔma rabade feo! Hali fate salonse naxee sɛnbɛ mu gbo, fate hayi na e ma. ²³ Won won fate salonse naxee maɲɔxunxi a e tide xurun, won mɛɛnixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonse naxee suturaxi, won mɛɛnixi nee ma dangi booree ra. ²⁴ Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa mɛnni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonse naxee maɲɔxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi booree ra. ²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore bɛ. A wama nɛ won xa mɛɛni e birin ma. ²⁶ Xa a sa li salonse keren tɔɔɔ, salonse booree fan tɔɔɔma nɛ. Xa a sa li salonse keren bara tide sɔtɔ, salonse birin sɛɛwama nɛ na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na. ²⁸ A fɔlɛ, Ala bara ndee ti Isa xa xɛɛrae ra danxaniyatɔɛ ɲama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namijɔnmɛe ra. A saxan nde, a bara ndee ti karamɔxɔɛ ra. A man bara a niya ndee xa nɔ kaabanako rabade, ndee xa nɔ mixi rayalande, ndee xa nɔ e booree malide ki gbɛtɛ. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa nɔ xui gbɛtɛɛ falade. ²⁹ Nee birin findixi xɛɛrae nan na? Nee birin findixi namijɔnmɛe nan na? Nee birin findixi karamɔxɔɛ nan na? Nee birin nɔma kaabanako rabade? ³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin nɔma xui gbɛtɛɛ falade? Nee birin nɔma na xuie madangide e booree bɛ? ³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakɔsi n xa kira fisamante masen wo bɛ.

13

Xanunteya

¹ Hali n nɔma adamae nun malekɛɛ xui falade, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, n xui luma nɛ alɔ paani nun tɔlɔnyi bɔnbɔ xui. ² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin fahaamu, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbo han n fa nɔ geya tongode a tide, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, n tide yo mu na. ³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faxes tɛ xɔɔra Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, na mu findima geeni yo ra n bɛ.

⁴ Xanunteya a niyama nɛ mixi xa findi mixi dijɛxi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yɛtɛ matɔxɔma, a mu a yɛtɛ igboma, ⁵ a mu xurutareɲa rabama, a mu a yɛtɛ xa geeni fenma, a mu xɔnɔma. Gbɛsɛnxɔnnɛya mu luma a bɔɲɛ kui, ⁶ a mu ɲɛlɛxinma wule ra, a ɲɛlɛxinma nɔndi nan na. ⁷ Xanunteya na naxan bɛ, a dijɛma fe birin ma, a mu tɛgɛ fefe, a a xaxili tima fe fanyi ra tɛmui birin, a tunnabɛxi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu ɲɔnma abadan. Wɔyɛnfe Ala xili ra a ɲɔnma nɛ, xui gbɛtɛɛ falafe danma nɛ, kolonyi fan ɲɔnma nɛ. ⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gɛma namijɔnmɛ masenyi birin falade, ¹⁰ kɔnɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare ɲɔnma nɛ. ¹¹ N dimɛdi tɛmui, n ma wɔyɛnyi yo, n ma maɲɔxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimɛdijɲa nan na. Kɔnɔ n to mɔ, n bara dimɛdi fee lu na. ¹² To won mu fee igbɛma a fanyi ra. A luxi alɔ won na won yɛtɛ matofe kike ma naxan mu igbɛma a fanyi ra. Kɔnɔ waxati na fafe, won fee igbɛma nɛ a fanyi ra, a luma nɛ alɔ won nun na fee na ti yire keren. To n

mu fe birin kolon, kɔnɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alo Ala n kolonxi ki naxɛ.

¹³ Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kɔnɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui gbɛtɛɛ falafe nun wɔyɛnfe Ala xili ra

¹ Xanunteya xa lu wo bɔɲɛ kui. Wo kata wo xa Ala xa kie sɔtɔ a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. Wɔyɛnfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen. ² Mixi naxan xui gbɛtɛɛ falama, a mu wɔyɛnfe adama xa bɛ, a wɔyɛnma Ala nan bɛ, barima adamadi mu na xui mɔɔli mɛma. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama. ³ Mixi naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadi bɛ naxan nɔma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma. ⁴ Kɔnɔ mixi naxan wɔyɛnma xui gbɛtɛɛ ra, a a yɛtɛ gbansan nan malima. Naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a danxaniyatɔɛ ɲama nan malima.

⁵ A xɔli n ma wo birin xa xui gbɛtɛɛ fala, kɔnɔ n wama naxan xɔn dangife na ra, wo xa nɔ wɔyɛnde Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbɛtɛɛ falafe ra, fo na xui gbɛtɛɛ xa madangi danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, alako e xa danxaniya xa sabati. ⁶ Yakɔsi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbɛtɛɛ falafe ra wo mu naxee mɛma, na wo malima di? Kɔnɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo bɛ, na nan findima munafanyi ra wo bɛ.

⁷ Hali xule nun kɔra, se naxee mu ɲɛngima, xa e sigi sa xui mu fiixɛ, mixi mu nɔma a kolonde. ⁸ Xa sara xui mu fiixɛ, sɔɔri gali mu nɔma a kolonde gere waxati bara a li. ⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui sɔtɔma na ma di? Wo wɔyɛnma fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na duniɲa, kɔnɔ e birin masenyi nde nan tima. ¹¹ Xa mixi wɔyɛn n bɛ xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xɔɲɛ ra muxu bore bɛ. ¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ ɲama rasabatima. ¹³ Naxan xui gbɛtɛɛ falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree bɛ. ¹⁴ Xa n salima xui gbɛtɛɛ ra, n bɔɲɛ salima, kɔnɔ n salima fahaamutareɲa nan kui. ¹⁵ A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n bɔɲɛ ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa bɛɛti ba n bɔɲɛ ra, n man xa bɛɛti ba fahaamui ra. ¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i bɔɲɛ ra, mixi naxan dɔxɔxi i sɛɛti ma, a mu nɔma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma. ¹⁷ I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, kɔnɔ boore xa danxaniya mu nɔma sabatide na saabui ra. ¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui gbɛtɛɛ falama dangife wo birin na, ¹⁹ kɔnɔ mixi wɔyɛn suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wɔyɛn wulu ra, naxee falaxi xui gbɛtɛɛ danxaniyatɔɛ ɲama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alo dimɛdie, wo xa wali nɛ alo kuntigie. Fe ɲaaxi ma, wo xa lu alo diyɔrɛ gbeeli. Kɔnɔ xaxili ma, wo xa lu alo mixi mɔxi. ²¹ A sɛbɛxi Kitaabui kui,

«Marigi naxa a masen,

«N fama wɔyɛnde yi ɲama bɛ

xui gbɛtɛ ra naxan fatanxi xɔɲɛ ra,

kɔnɔ hali n wɔyɛn na ki,

e mu n xui suxuma.»»

²² Na nan a toxi, xui gbɛtɛɛ falafe findixi tɔnxuma ra danxaniyataree nan bɛ, danxaniyatɔɛɛ xa mu a ra. Kɔnɔ wɔyɛnfe Ala xili ra, na nan findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɛɛ bɛ, danxaniyataree xa mu a ra. ²³ Xa a sa li danxaniyatɔɛ ɲama birin na yire keren xui gbɛtɛɛ falafe ra, danxaniyatare ndee na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxee wama wo xa fe ramɛfe, e mu a falama xɛ a wo bara daxu? ²⁴ Kɔnɔ xa wo birin na wɔyɛnfe Ala xili ra, danxaniyatare nde na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxan wama wo xa fe ramɛfe, a a yɛtɛ kolonma nɛ yunubitɔɛ ra, a wo xa masenyi kolon nɔndi ra, ²⁵ a

gundo birin makεnen. Na kui, a a yεte igoro bɔxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa bεeti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa wɔyεn xui gbete ra, ndee xa na xui gbete madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatɔe ɲama xa sabati. ²⁷ Xa mixie xui gbete falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Kankan xa wɔyεn a wɔyεn tεmui, kankan xa mixi sɔtɔ naxan na xui madangima booree bε. ²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa wɔyεnyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie wɔyεnma Ala xili ra, e fan naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra. ³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili ra, boore na wɔyεnfe tεmui naxε, naxan na wɔyεnfe a lanma a xa dundu sinden. ³¹ Kankan nɔma wɔyεnde Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya sɔtɔ. ³² Namijɔnmε tan, a masenyi tima a ɲanige nan na. ³³ Ala mu wama xurutareɲa xɔn, a wama nε fe birin xa raba a raba ki ma bɔɲesa kui.

Senyientɔe ɲama birin bara lan a ma, ³⁴ a ginεe xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa wɔyεn, e xa lu magore kui alɔ Ala xa sɛriyε a masenxi ki naxε. ³⁵ Xa e wama maxɔrinyi tife, e xa e xa mɔri maxɔrin banxi, barima a mu daxa ginε xa wɔyεn malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan bε? ³⁷ Xa mixi nde a maɲɔxun a namijɔnmε na a ra, xa mixi nde a maɲɔxun a Ala bara a ki, a xa n ma sεbeli kolon Marigi xa yaamari ra. ³⁸ Xa a mu na kolon nɔndi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, wɔyεnfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ xui gbete falafe ra, ⁴⁰ kɔnɔ wo xa na raba a raba ki ma sɛriyε ra.

15

Marakeli

¹ N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo bε, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan fɔxɔ ra. ² Xa wo lu na fɔxɔ ra alɔ n a masenxi wo bε ki naxε, wo fama nε kisode na saabui ra. Xa wo mu lu na fɔxɔ ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo bε.

³ N nu bara masenyi hagiε ti wo bε, n naxan sɔtɔ. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faha won ma yunubie xafari fe ra, alɔ a nu sεbexi ki naxε. ⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxε ma a xi saxan nde, alɔ a nu sεbexi ki naxε. ⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xεera fu nun firinyie ma. ⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatɔe kεmε suuli ma tεmui keren. Han ya na danxaniyatɔe gbegbe baloxi, kɔnɔ ndee bara laaxira. ⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xεera birin ma.

⁸ A dɔnxɔe ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xεera ra, a booree sugandixi tεmui naxε. ⁹ N tide mu nu gbo alɔ xεera booree. Xεera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatɔe ɲama ɲaxankata. ¹⁰ Kɔnɔ n bara findi Isa xa xεera ra Ala xa hinnε saabui ra. Na hinnε mu findixi fe fufafu ra n bε. N bara wali dangife xεera birin na, kɔnɔ n tan mu a ra. Ala xa hinnε nan walixi n bε n ma duniɲεigiri kui. ¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo bε. Wo bara gε danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxε ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxε ma? ¹³ Xa mixi mu kelima faxε ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxε ma. ¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxε ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na. ¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule falεe ra Ala bε, barima muxu bara seedeɲɔxɔya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxε ma. Kɔnɔ xa nɔndi na a ra mixie mu kelima faxε ma nu, Ala fan mu a rakelima nu. ¹⁶ Xa mixie mu kelima faxε ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxε ma. ¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxε ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma, ¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatɔe laaxiraxie

fan bara loɛ. ¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi duniɲɛigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kɔnɔ n xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi nan kelixi faxe ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma. ²¹ Faxe to so duniɲa adama saabui ra, marakeli fan soxi adama nde nan saabui ra. ²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra. ²³ Kɔnɔ kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxe, a xa mixie fan kelima ne. ²⁴ A na mangɛya ragbilen Baba Ala ma, a na ge nɔde mangɛya nun senbe birin na, duniɲa ɲɔnma ne na waxati. ²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mangɛ ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma. ²⁶ A yaxui donxɔe a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na. ²⁷ Ala nan na birin saxi a xa yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a xa yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma. ²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xɔɔra faxamixie be? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xɔɔra e be? ³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xɔɔxɔe kui temui birin? ³¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, loxɔ yo loxɔ n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seɛwaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra. ³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaɲɛxie gere Efɛɛ? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min, barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Nɛɛboore kobie nan yuge fanyi masarama. ³⁴ Wo xa sɔɔbe suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo be, na bara findi yaagi ra wo be.

³⁵ Nde nɔma a yɛte maxɔrinde, a naxe, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mɔɔli mundun luma e ma?» ³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xɔri mu nɔma findide sansi ra, fo a faxa sinden? ³⁷ Sansi xɔri naxan sima bɔxi, a nun a soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi xɔri tan, a xɔri gbansan na a ra, temunde maale xɛɛta, xa na mu a ra sansi xɔri gbete. ³⁸ Ala sansi xɔri birin findima sansi ra alɔ a wama a xɔn ma ki naxe. Sansi xɔri mɔɔli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keren. Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki gbete. Xɔni fate nun yexe fate fan na e xati ma. ⁴⁰ Se naxee na bɔxi ma, a nun se gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne. ⁴¹ Soge yanbama ki naxe, a nun kike yanbama ki naxe, a nun tunbuie yanbama ki naxe, e birin keren mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na duniɲa temui naxe, a fate nɔma kanade, kɔnɔ a na keli faxe ma, a fate mu nɔma kanade sɔnɔn. ⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxe, a bɔɔma ne, a senbe ɲɔn, kɔnɔ a kelima faxe ma senbe nun nɔre nan na. ⁴⁴ Mixi na ragata a fate na duniɲa ki nan ma, kɔnɔ a kelima a laaxira ki nan ma. Duniɲa fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a seɛɛxi, «Adama singe findixi nimase nan na.» Adama donxɔe findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima. ⁴⁶ Adama singe findixi duniɲa mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama duniɲa ma daaxi xanbi ra. ⁴⁷ Adama singe fatanxi duniɲa bendɛ fɲɲi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na. ⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bendɛ ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alɔ na Adama naxan kelixi koore. ⁴⁹ Won to maniya won benba Adama ra duniɲa, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

⁵⁰ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be, duniɲa fate mu nɔma Ala xa ariyanna sɔtɔde ke ra. Nimase fate mu nɔma ariyanna sɔtɔde ke ra. E fate bɔɔma ne, kɔnɔ fate bɔɔxi mu nɔma sode ariyanna. ⁵¹ N xa gundo fala wo be. Won birin mu faxama, kɔnɔ won birin masarama ne ⁵² mafuren mafuren sara donxɔe xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima

nε faxε ma fate nεεnεε ra e ma naxee mu bɔrɔma sɔnɔn. Won fama nε masarade.
⁵³ Naxan lan a xa bɔrɔ, na mu bɔrɔma sɔnɔn. Naxan lan a xa faxa, na mu faxama sɔnɔn.

⁵⁴ Fate bɔrɔxi na findi fate bɔrɔtare ra, fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi sɛbɛli fama kamalide na tɛmui nε:

«Wo bara xunnakeli sɔtɔ faxε ma.

⁵⁵ Faxε xa xunnakeli na minden?

Faxε xa tɔɔrε na minden?»

⁵⁶ Yunubi findixi tɔɔrε nan na naxan bara mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa sɛnbε nan na. ⁵⁷ Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁵⁸ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi bε tɛmui birin, barima wo a kolon a wo naxan nabama a bε fe fufafu xa mu a ra.

16

Pɔlu xa ɲungui

¹ Wo xa kɔbiri malan sɛniyɛntɔɛe bε, alɔ n Galati bɔxi danxaniyatɔɛ ɲamae yamarixi ki naxε. ² Kankan xa kɔbiri nde sa a xati ma a harige bεrε ra sande lɔxɔɛ birin, alako kɔbiri xa gε malande beenun n fa tɛmui. ³ N na fa, n bataaxε soma mixie yi ra wo naxee sugandima kɔbiri xaninfe ra Darisalamu. ⁴ Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

⁵ N na dangi Masedon bɔxi ra, alɔ n wama a xɔn ma ki naxε, n fama nε wo yire.

⁶ Tɛmunde n saxanyi raba wo xɔnyi, xa na mu a ra n ɲεmε radangi naa, alako wo xa nɔ n malide n ma biyaasi kui. ⁷ Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xɔli n ma n xa lu wo yire dondoronti. ⁸ Kɔnɔ n xa lu be Efεε han Xε Xabε Sali xa ba a ra, ⁹ barima n ma wali na sɔnɛyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n bε.

¹⁰ Xa Timote fa wo yire, wo a rasεnε alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan bε alɔ n tan. ¹¹ Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li bɔɲεsa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamεfe.

¹² Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatɔɛ ndee. A singe a mu nu tinxi, kɔnɔ yakɔsi a bara natε tongo a xa siga a na fεrε sɔtɔ tɛmui naxε.

¹³ Wo xa wo yεtε mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo sɛnbε so. ¹⁴ Wo xa fe birin naba xanuntɛya ra. ¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa denbaya nan singe danxaniya Akayi bɔxi ma. E bara wali sɛniyɛntɔɛe bε ki fanyi ra. ¹⁶ Wo xa lu na mixi mɔɔli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

¹⁷ N bara ɲεlɛxin Sitefana, Forotunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi. ¹⁸ E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e bε.

¹⁹ Danxaniyatɔɛ ɲama naxee na Asi bɔxi ma e bara wo xεεbu. Akila, Pirisila, nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e malanma e xɔnyi, e fan bara wo xεεbu Marigi xili ra.

²⁰ Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xεεbu. Wo xa wo bore xεεbu danxaniyatɔɛe xa xanuntɛya kui.

²¹ N tan Pɔlu bara yi xεεbui sɛbε n yεtε bεlɛxε ra. ²² Naxankatε xa lu mixi bε naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa. ²³ Marigi Isa xa hinne wo ra. ²⁴ N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxɛ firin nde nan na danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, naxan nu na Korinti taa kui Girɛki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e ɲɛɛ ki mu nu gɛxi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yɛɛ igbofe danxaniyatɔɛ booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxɛ singe sɛbɛ e ma.

Korintikae to na bataaxɛ singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie fɔxɔ ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yɛɛ findi xɛɛra fisamantee ra, kɔnɔ yɛɛ igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxɛ firin nde sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma.

Yi bataaxɛ a masenxi nɛ a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra. A naxa fe gbegbe masen danxaniyatɔɛe bɛ, alako na wule falɛe naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra sɔnɔn.

Bafe na ra, yi bataaxɛ marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan fɔlɔ Darisalamukae bɛ. Danxaniyatɔɛ ndee nu na tɔɔɛ kui kaamɛ xa fe ra Isirayila bɔxi ma. Na kui, danxaniyatɔɛ ɲama naxee nu na yire gbɛɛɛ, e naxa kɔbiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na fɔlɔ, kɔnɔ Pɔlu e rasima yi bataaxɛ ra e xa na wali ɲɔnɔn.

Yi bataaxɛ findixi Kitaabui nan na naxan sɛriyɛ fanyi masenma to danxaniyatɔɛe bɛ. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xɛɛrae ra naxee nɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔnɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa xɛɛrae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi fɔxɔ ra. Ala xa won natanga na saabui ɲaaxi mɔɔli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔɛ booree malife ra e xa tɔɔɛ kui. Ala xa xanunteya mɔɔli xa lu won bɔɲɛ kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxɔnki. Amina.

Ala xa masenyi firin nde
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Danxaniyatɔɛ xa limaniya

¹ N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xɛɛra ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xɛɛbu, wo tan Ala xa danxaniyatɔɛ naxee na Korinti, a nun sɛniyɛntɔɛ birin naxee na Akayi. ² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

³ Tantui na Ala bɛ, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui. ⁴ Ala won nalimaniyama won ma tɔɔɛ kui, alako won fan xa nɔ tɔɔɔmixi gbɛɛɛ ralimaniyade na ki. ⁵ Won ma tɔɔɛ xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxɛ, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki nɛ.

⁶ Muxu na tɔɔɔfe alako wo tan xa limaniya nun kisi sɔtɔ. Muxu xa limaniya a niyama nɛ wo fan xa limaniya sɔtɔ alako wo fan xa nɔ wo xa tɔɔɛ ra. Won birin na tɔɔɔfe ki keren. ⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sɔɔnɛyama nɛ, barima wo limaniya sɔtɔma wo xa tɔɔɛ nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu ɲaxankate naxan sɔtɔ Asi. A nu gbo dangi muxu sɛnbɛ ra, muxu fa a maɲɔxun muxu na faxafe nɛ. ⁹ Na maɲɔxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yetɛ ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima. ¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxɛ ɲaaxi ma. A man fama na rabade muxu bɛ. Muxu bara la a ra a man fama nɛ muxu ratangade. ¹¹ Wo fan nɔma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbege na Ala maxandi muxu bɛ, mixi gbege fama nɛ Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu sɛɛwaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔɲɛ kui a muxu bara ɲɛɛ duniɲa kui wo ya ma sɛniyɛnyi nun bɔɲɛ fiixɛ kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu ɲɛɛxi na ki nɛ wo ya ma dangife yire birin na. Na ɲɛɛ mɔɔli mu kelixi adamadi xa lɔnni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma. ¹³ Muxu mu sese sɛbɛ wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fiixɛ ra. A xɔli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra. ¹⁴ Wo ɲan bara nde kolon, kɔnɔ wo xa fahaamui fama nɛ kamalide a kolonfe ra a won birin binyɛ sɔtɔma nɛ won Marigi Isa fa tɛmui won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne sɔtɔ. ¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon tɛmui naxɛ, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon tɛmui naxɛ. Na ki wo nɔma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya. ¹⁷ Wo ɲɔxɔ a ma natɛ tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan wɔyɛn firin falama? ¹⁸ N bara a fala wo bɛ Ala tinxixi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui. ¹⁹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo bɛ, a fan mu a yetɛ matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo bɛ, na birin findixi nɔndi nan na.

²⁰ Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nɔrɛ xa fe ra. ²¹ Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi, ²² a fa a xa tɔnxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yetɛ Xaxili raso won bɔɲɛ i naxan a masenma a fama nɛ won kide ariyanna ra.

²³ Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi tɔɔrɛ ra wo bɛ. ²⁴ Muxu mu wama danxaniyatɔɛɛ yamarife, kɔnɔ muxu wama kafufe nɛ wo ma alako wo xa sɛɛwa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Pɔlu xa biyaasie

¹ Na kui, n nu bara natɛ tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui. ² Xa n bara wo tan tɔɔrɔ, nde nɔma n nasɛɛwade sɔnɔn? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa nɔma na ra? ³ N nu bara na bataaxɛ sɛbɛ alako wo ɲɛɛ ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n bɛ. A lanma wo xa findi sɛɛwɛ nan na n bɛ. N a kolon naxan na findi sɛɛwɛ ra n bɛ, a findima nɛ sɛɛwɛ ra wo fan bɛ. ⁴ N to na bataaxɛ sɛbɛ wo ma, n bɔɲɛ nu n tɔɔrɔxi, n yaye nu minima. N mu na sɛbɛxi xɛ alako n xa wo tɔɔrɔ. N a sɛbɛxi nɛ alako wo xa a kolon n wo xanuxi nɛ yati.

⁵ N xa a fala wo bɛ, mixi naxan findixi yi tɔɔrɛ saabui ra, a mu n tan xa tɔɔrɔxi. A wo tan nan tɔɔrɔxi, xa na mu a ra a bara ndee tɔɔrɔ wo ya ma. ⁶ Mixi gbege wo ya ma e ɲan bara na kanyi ɲaxankata. Na bara wasake. ⁷ Wo diɲɛ a ma, wo xa a ralimaniya, alako na tɔɔrɛ naxa gbo yɛ, a fa nɔ a ra. ⁸ Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a bɛ.

⁹ N bara na bataaxɛ sɛbɛ wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude. ¹⁰ Xa wo bara diɲɛ mixi nde ma, n fan bara diɲɛ na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara diɲɛ na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xɔri ¹¹ alako Sentanɛ naxa nɔ won na. Won bara a wali ki kolon.

¹² N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sɔnɛya raba n bɛ. ¹³ Kɔnɔ n bɔɲɛ mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa ɲungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala bɛ, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alɔ labundɛ xiri fanyi. Ala won tan nan xɛɛxi alako yire birin xa rakolon na masenyi

ra. ¹⁵ Won luxi nε alɔ labundε xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi. ¹⁶ Won findixi mixi xiri ɲaaxi nan na kisitaree bε naxee na yahannama kira xɔn ma. Won findixi mixi xiri ɲɔxunmε nan na kisi mixie bε naxee na ariyanna kira xɔn ma. Kɔnɔ adamadi mundun nɔma na wali mɔɔli rabade? ¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kɔbiri xa fe ra alɔ kawanditi ndee. Muxu kawandi tima bɔɲε fiixε nan na Ala ya xɔri naxan muxu xεεxi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

3

Ala xa walikεε

¹ A lanma muxu man xa muxu yεtε xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxεε nan ma naxee muxu xunmafalama wo bε? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxεε nan ma naxee muxu xunmafalama mixi gbεtεε bε? Ade. ² Wo naxan nabama wo xa duniɲεigiri kui a luxi nε alɔ bataaxε naxan muxu xunmafalama mixi birin bε. Na masenyi ragataxi muxu bɔɲε kui, alɔ masenyi sεbεxi bataaxε kui ki naxε alako mixi birin xa a kolon. ³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxε nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxε xa sεbε wo bɔɲε ma. A mu sεbεxi dubε xa ra, a sεbεxi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sεbεxi gεmε walaxε xa ma, a sεbεxi wo bɔɲε nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu bε Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁵ Won mu fata fefe ra won yεtε sεnβε ra. Won ma fatε fatanxi Ala nan na. ⁶ Ala nan a niyaxi won xa nɔ a xa saatε nεεnε kawandide. Na saatε mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sεbεxi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sεbεxie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sεbε gεmε walaxεε ma, Annabi Munsa yatagi naxa nɔrɔ han Isirayilakae mu nɔ e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa findixi faxε nan na mixie bε, e xa nɔrε nu gbo. Kɔnɔ nde nu luma ba ra na nɔrε ra. ⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali nɔrɔma dangife na nɔrε singe ra naxan fatanxi na yaamari sεbεxie ra. ⁹ Na yaamarie sεbεxi gεmε walaxεε nan ma, naxee nu nɔrɔxi, kɔnɔ e findi faxε nan na mixie bε. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi sɔtɔ, na nɔrε gbo na nɔrε singe bε. ¹⁰ Naxan singe nu nɔrɔxi, a xa nɔrε bara ɲɔn nɔrε fisamante sεεti ma. ¹¹ Na fe singe nu nɔrɔxi, kɔnɔ a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma nε abadan. Na nɔrε gbo na nɔrε singe bε pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya sɔtɔ a fanyi ra. ¹³ Won mu luxi alɔ Annabi Munsa naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nɔrε ra, naxan nu luma ba ra. ¹⁴ Kɔnɔ e xaxili xɔrɔxɔ. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saatε fori xaranma tεmui naxε. A luxi nε alɔ na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbεma. Na fahaamutareɲa mu nɔma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra. ¹⁵ Han to e luxi alɔ na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui sɔtɔ e bɔɲε kui, e Tawureta Munsa xaranma tεmui naxε.

¹⁶ Kɔnɔ mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi nε alɔ na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui sɔtɔ. ¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili SEniyEnxi nan na. Marigi Xaxili nan xɔrεya fima mixi ma. ¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nɔrε naxan yanbama won ma, won fama nε na nɔrε masende mixi gbεtεε bε. Won Marigi Xaxili won masarama nε a misaali ra, won ma nɔrε xun nu masa.

4

Kawandila wali ki

¹ Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra. ² Muxu wali ki mu nɔxunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nɔndi nan masenma mixi birin bε, alako e xa la muxu ra Ala ya i. ³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixε mixi birin bε, fo kisitaree, ⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie marigi bara a ragiri e xaxili naxa fahaamui sɔtɔ xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nɔrɔxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yεTE kan xa fe xa kawandima. Muxu xa kawandi a masenma nE a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra. ⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nORE masen muxu BE a xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁷ KONO na nORE hagige saxi muxu bONE ma, bONE naxan senBE xurun alO feNE, alako mixie xa a kolon na senBE xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ KONTOfili bara muxu xETEN, kONO muxu mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu, kONO limaniya mu baxi muxu yi ra. ⁹ Muxu bara jaxankate sOTO, kONO Ala mu muxu raboloxi. Fe xOROXO bara muxu rabira, kONO a mu NOXI muxu ra. ¹⁰ Muxu xa TOORE muxu xa dunijεigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faha wuri magalanbuxi ma. Muxu na TOORE sOTOXI nE alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijεigiri kui. ¹¹ Muxu na TOOROfE Isa xa fe nan na muxu xa dunijεigiri kui, alako Isa xa xunnakeli fan xa makENEN muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan xON ma, alako wo tan xa kisi sOTO. ¹³ A sEBEXI Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa wOYEN.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu wOYENXI na nan ma. ¹⁴ Muxu na rabaxi nE, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi faxE ma, a fama nE muxu fan nakelide faxE ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire. ¹⁵ Muxu tinxi na TOORE birin na wo xa fe ra. Muxu TOOROMA nE alako mixi gbegebe xa Ala xa hinnE kolon, e fa tantui nun matOXO rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu bONE na fanfe LOXO yo LOXO, ¹⁷ barima muxu xa TOORE xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe raminife muxu BE, xunnakeli naxan maniyE mu na, naxan mu jONma abadan. ¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kONO fe naxan mu toma na tan buma nE abadan.

5

Ariyanna kira

¹ Won a kolon, won fate luxi nE alO bage, won nii sabatixi dENNAXE. Na bage na kana, won banxi gbETE sOTOMA nE ariyanna, won luma dENNAXE abadan. Ala nan na banxi yailanxi won BE, adamadi mu naxan tixi. ² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xOLI na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna. ³ Na banxi nEENE misaalixi donma nan na. Won wama donma nEENE ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra. ⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima won mu wama donma xa ba won ma. Won wama nE donma nEENE xa ragoro won ma, alako kisi xa NO faxE ra. ⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yETE Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama nE won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra. ⁷ Won ma jERE kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden. ⁸ Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelifE yi fate kui, won xa sabati Marigi xONYI. ⁹ Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara keli won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na. ¹⁰ Won na rabama nE barima Ala xa Mixi Sugandixi fama nE won birin makiitide, alako kankan xa a sare sOTO a xa fe fanyie nun a xa fe jAaxie ma, a naxee rabaxi a xa dunijεigiri kui.

¹¹ Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu jERE ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu jERE ki kolon wo bONE kui. ¹² Muxu mu wama gbilenfe muxu xunmafalafe ra wo BE. Muxu wama nE tun wo xa jELExin muxu xa fe ra, alako wo xa NO mixie yaabide naxee e yETE igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e bONE kui. ¹³ Xa muxu bara so fe ndee kui naxan luxi alO daxujA dunijA mixie BE, muxu na rabaxi Ala nan BE. KONO xa muxu bara jERE xaxili fanyi bERE ra, muxu na rabaxi wo tan nan BE.

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon mixi keren bara faha adama birin BE. Na kui, mixi birin bara faha. ¹⁵ A bara faxamixi birin BE, alako naxee jijE a ra e xa e yETE waxONfe lu na, e xa wali Isa BE naxan faha e BE, naxan

man keli faxe ma e be. ¹⁶ Na nan a toxi, kelife yakosi, won mu mixi toma alo duniya mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma ne alo duniya mixie a toxi ki naxe, kono yakosi won mu a kolonxi na ki sonon.

¹⁷ Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe keren kui, a findima mixi neene nan na. A xa fe fori bara masara fe neene ra. ¹⁸ Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yete ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma. ¹⁹ Ala bara duniya ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a diye adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gbilen a ma. ²⁰ Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae ra. A luxi ne alo Ala na kawandi tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma. ²¹ Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tode ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikee xa marasi

¹ Muxu tan, Ala xa walikee, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne soto fu ra. ² Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba suxu n ma hinne waxati, n bara wo mali wo xa kisi loxe.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi loxe ra wo be.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan noma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi. ⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sotofe ra Ala xa walike lanma a xa naxan naba. Muxu bara tunnabexiya raba jaxankate, setareya, nun kontofili kui. ⁵ E bara muxu bonbo, e muxu raso geeli kui, e gali boye rate muxu xili ma. Muxu bara wali xoxoxe raba, muxu mu xi, muxu bara kaame. ⁶ Muxu bara muxu tunnabexi seniyenyi, fahaamui, diye, fe fanyi, xaxili seniyenxi, nun xanunteya fiixe kui. ⁷ Muxu mu ba nondi falafe, muxu fe birin nabama Ala senbe saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexe firin na. ⁸ Muxu walima binye nun yelebui sotoe nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kan soto. Ndee bara muxu findi wule falee ra, kono muxu nondi gbansan nan falama. ⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra alo e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira xon ma, kono muxu mu faxaxi. Muxu bara jaxankata, kono muxu mu faxaxi. ¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, kono seewe na muxu boye kui. Setaree nan muxu ra, kono bannaya na muxu yi ra. Misikiine nan muxu ra, kono fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo noxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma. ¹² Muxu boye mu balanxi wo ma, kono wo tan bara wo boye balan muxu mabiri. ¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyataree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi noma lude yire keren? ¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentane lanma fe keren ma? Danxaniyatoe nun danxaniyataree lanma munse ma? ¹⁶ Kuye toma Ala xa hromobanxi kui? Won tan nan findixi Ala Niyen xa hromobanxi ra. Ala yati a fala ne, «N jereema ne wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima ne n ma jama ra.» ¹⁷ Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyentare ra, alako n xa wo rasene.» ¹⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

7

Polu xa xanunteya Korintikae be

¹ N xanuntenyie, Ala to na laayidi moolie tongo won be, won fate nun won boye xa lu seniyenyi kui. Won ma seniyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

² Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe jaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali. ³ N mu wama kiiti jaaxi safe wo ma. N jan bara a fala wo be xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo be, hali na findima faxe

nan na. ⁴ Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara j̄l̄l̄xin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n b̄e. Hali n na t̄ōr̄e kui, wo bara a niya n ma s̄ēw̄e xa kamali.

⁵ Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui s̄ōt̄o, muxu t̄ōr̄e m̄ōli birin nan li naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu b̄ōj̄e ma. ⁶ K̄ōn̄o Ala, naxan mixi limaniyatare ralimaniyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra. ⁷ A fafe gbansan xa mu a ra. Wo m̄ēn̄ixi a ma ki nax̄e, na fan bara findi limaniya ra muxu b̄e. A bara a fala muxu b̄e n x̄ōli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo b̄e. A bara wo xa marafanyi xa fe fala muxu b̄e n tan mabiri. Na bara n nas̄ēwa a fanyi ra.

⁸ N a kolon n ma bataax̄e bara wo rasunnun, k̄ōn̄o a mu j̄aaxu n b̄e. Hali n to mu nu wama n ma bataax̄e xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi x̄ōn mu kuya fa. ⁹ Yak̄ōsi n bara j̄l̄l̄xin na xa fe ra. N mu j̄l̄l̄xin wo xa sunnunyi xa ra, k̄ōn̄o n j̄l̄l̄xinxi n̄e barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra. ¹⁰ Ala mixie rasunnunma n̄e alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi m̄ōli mu findima m̄ōn̄e ra, k̄ōn̄o sunnunyi naxan fatanxi dunīj̄a ra, na findima fax̄e nan na.

¹¹ Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tun nab̄exi, wo xa wo ȳēt̄e xunmafala, wo xa x̄ōn̄o fe j̄aaxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu s̄ēn̄b̄e ra, wo xa fe j̄aaxi makiiti. Wo bara a masen wo b̄ōj̄e fiix̄e ra fe dangixi kui. ¹² N to bataax̄e s̄ēb̄e wo ma, n mu a s̄ēb̄exi na fe j̄aaxi rabae xa fe xa ra, n mu a s̄ēb̄e na mixi xa fe ra naxan bara fe j̄aaxi s̄ōt̄o. N a s̄ēb̄e n̄e alako muxu xa marafanyi naxan na wo b̄e a xa mini k̄ēn̄e ma Ala b̄e. ¹³ Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara j̄l̄l̄xin Tito xa s̄ēw̄e xa fe ra, wo naxan b̄ōj̄e ralimaniyaxi a fanyi ra. ¹⁴ N nu bara fe fanyi fala a b̄e wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo b̄e, a birin findixi n̄ōndi nan na. Muxu naxan falaxi Tito b̄e wo xa fe ra, na fan birin findixi n̄ōndi nan na. ¹⁵ Wo xa marafanyi a b̄e, a xun bara masa, barima wo to a ras̄ēn̄e, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to. ¹⁶ N bara j̄l̄l̄xin na lanlanteya ra naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

8

Danxaniyat̄ōe j̄ama xa mali

¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo b̄e Ala hinn̄exi Masedon danxaniyat̄ōe j̄amae ra ki nax̄e. ² Hali e to nu na j̄axankat̄e x̄ōr̄ōx̄ōe kui, e xa s̄ēw̄e xungbe nun e xa setarej̄a x̄ōr̄ōx̄ōe a niyaxi n̄e e xa ki ti a fanyi ra. ³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki al̄o e nu n̄ōma naxan na, e man dangi na ra. ⁴ E naxa muxu mayandi e ȳēt̄e j̄anige ra, a e fan xa s̄eniyēnt̄ōe mali al̄o booree a rabama ki nax̄e. ⁵ Na bara dangi muxu wax̄ōn̄fe ra. A singe e naxa e ȳēt̄e fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e ȳēt̄e fi muxu ma al̄o Ala nu wama a x̄ōn ma ki nax̄e.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo b̄e a naxan f̄ōl̄ōxi. ⁷ Wo bara xunnakeli s̄ōt̄o fe birin kui, al̄o wo xa danxaniya, wo xa masenyie, wo xa l̄ōnni, wo xa tun nab̄exi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli s̄ōt̄o yi wali fanyi fan xa fe ra. ⁸ N mu wo yamarife x̄e. N wama a kolonfe n̄e xa wo xa xanunteya fiix̄e al̄o booree gbe fiix̄exi ki nax̄e.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinn̄exi won na ki nax̄e. Fe birin nu na a yi ra, k̄ōn̄o a naxa dij̄e na birin ma wo tan b̄e, alako wo xa banna a xa setarej̄a saabui ra. ¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo b̄e. Yaala wo tan nan singe na nat̄e tongo, wo tan nan singe k̄ōbiri malan f̄ōl̄o. ¹¹ Yak̄ōsi fa, wo xa na raj̄ōn̄, alako wo j̄anige fanyi xa kamali wo xa f̄ēr̄e b̄ēr̄e ra. ¹² Xa wo mixie kima j̄anige fanyi ra, wo e mali wo n̄ōma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na f̄ēr̄e mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa t̄ōr̄ō alako booree xa se s̄ōt̄o. Wo birin xa lan. ¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi n̄ōma n̄e e malide e xa setarej̄a kui. Waxati gb̄ēt̄e, e tan fan harige fanyi n̄ōma n̄e wo fan malide wo xa setarej̄a kui. Na kui, wo birin bara lan,

¹⁵ alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ, «Naxan a gbegebe malanxi, a mu dangi a i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi nɛ.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito bɔɲɛ kui, alɔ muxu tan. ¹⁷ A bara muxu xa marasi suxu. A man bara natɛ tongo a yɛtɛ ra ɲɛlɛxinyi kui, a xa siga wo yire. ¹⁸ Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xɛɛfe a matide, danxaniyatɔɛ ɲama naxan birin matɔxɔma a xa kawandi xa fe ra. ¹⁹ Danxaniyatɔɛ ɲamae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde. Muxu na birin nabama nɛ alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ, a nun man muxu xa ɲanige fanyi xa raba. ²⁰ Muxu mu wama mixi yo xa fe ɲaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kɔbiri ya rafanyi rawalima ki naxɛ. ²¹ Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xɔri.

²² Muxu na won ngaxakerenyi gbɛtɛ fan xɛɛfe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a bɔɲɛ ma sɛnbɛ ra. Yakɔsi, nde bara sa na sɛnbɛ fari, barima a man bara la wo tan na. ²³ N waliboore Tito findixi n tan nan ma xɛɛra ra wo bɛ. A matimae findixi danxaniyatɔɛ ɲamae nan ma xɛɛrae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binyɛ xa fe ra. ²⁴ Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie bɛ alako danxaniyatɔɛ ɲama birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nɔndi na a ra.

9

Danxaniyatɔɛe mixi malima ki naxɛ

¹ Hali n mu bataaxɛ sɛbɛ wo ma sɛniyɛntɔɛe malife xa fe ra. ² N ɲan bara wo ɲanige fanyi kolon. N bara wo matɔxɔ Masedonkae bɛ, a falafe ra wo tan Akayikae rɛdixi na kɔbiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na natɛ suxu sɛnbɛ ra, e fan bara wa sofe na kui. ³ Yakɔsi n na n ngaxakerenyie xɛɛfe wo yire, alako n matɔxɔɛ naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kɔbiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alɔ n wo xa fe fala e bɛ ki naxɛ. ⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa, na findima yaagi nan na n bɛ, a findima yaagi belebele nan na wo fan bɛ. ⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xɛɛ wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na ki wo nɔma na rabade wo waxɔnki, alako a naxa findi fe xɔɔxɔɛ ra wo bɛ.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xɔri xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sɔtɔma. Naxan sansi xɔri gbegebe rawalima, a fan sansi gbegebe sɔtɔma nɛ. ⁷ Kankan xa mixi ki a yɛtɛ ɲanige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimisɛ kui. Naxan mixi kima sɛɛwɛ kui, na nan nafan Ala ma. ⁸ Ala nɔma barakɛ mɔɔli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima nɛ, e man dangi a ra, alako wo xa nɔ wali fanyi mɔɔli birin nabade. ⁹ A sɛbɛxi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.» ¹⁰ Ala naxan sansi xɔri fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma fɛɛɛ rawuyama nɛ, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya. ¹¹ Ala wo kima fɛɛɛ gbegebe nan na, alako wo fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama nɛ Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra. ¹² Wo naxan fima sɛniyɛntɔɛe ma, a e hayi lima nɛ, a man findi tantui gbegebe ra Ala bɛ. ¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma nɛ, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma nɛ wo xa mali xa fe ra, wo hinnɛxi e ra naxan na, a nun mixi birin. ¹⁴ E fama nɛ Ala maxandide wo bɛ xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinnɛ wo ra a fanyi ra. ¹⁵ Ala tantu a xa hinnɛ xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Pɔlu wɔyɛn ki

¹ N tan Pɔlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa diɲɛ nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxɛ a n sɛnbɛ mu gbo n na wo ya ma tɛmɛi naxɛ, fo n na makuya wo ra, n fa wɔyɛn xɔɔxɔɛ fala wo bɛ. ² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wɔyɛnyi xa xɔɔxɔɛ n fa tɛmɛi wo yire. Ndee ɲɔxɔ a ma muxu na ɲɛɛfe adama ki nan tun ma. N wɔyɛnma a xɔɔxɔɛ ra na mixie nan bɛ.

³ Adamadi nan muxu ra, kɔnɔ muxu mu gere soma adama ki xa ma. ⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee nɔma Sentanɛ sɛnbɛɛ kanade. Muxu maɲɔxunyi birin xun nakanama nɛ ⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yɛtɛ igboɲa kui. Maɲɔxunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma. ⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama nɛ na kanyi ɲaxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki nɛ. ⁸ N mu yaagima wɔyɛnyi xungbe falafe ra wo bɛ Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali sɛnbɛ sɔtɔde. A mu n xɛɛxi wo xun nakanade xɛ. ⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan nɔma wo magaaxude n ma sɛbɛli ra, alɔ wo a maɲɔxunxi ki naxɛ. ¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxɛɛ sɛnbɛ gbo, e xɔɔxɔ, kɔnɔ a gundi yati na fa, a sɛnbɛ mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.» ¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxɛɛ kui, muxu fama nɛ na birin nakamalide muxu fa tɛmui.

¹² Muxu mu suusama muxu yɛtɛ misaalide yɛtɛ igboe ra. Muxu mu wama muxu yɛtɛ maniyafe e ra. E na e yɛtɛ igbo e yɛtɛ xa maɲɔxunyi ra, e bara gɛ e xa lɔnnitareɲa masende. ¹³ Muxu mu wama muxu yɛtɛ xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie bɛ muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo bɛ. ¹⁴ A mu luxi alɔ muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra. ¹⁵ Muxu mu matɔxɔɛ fenma han a dangi a i mixi gbɛtɛɛ xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xɔn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma. ¹⁶ Na ki muxu nɔma nɛ Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbɛtɛ naxee dangi wo ra. Muxu mu matɔxɔɛ fenma mixi gbɛtɛɛ xa wali fɔxie ra. ¹⁷ Xa mixi wa a yɛtɛ matɔxɔfe, Marigi wali naxan nabaxi a xa dunɲɛigiri kui, a xa a yɛtɛ matɔxɔ Marigi xa fe nɛ i. ¹⁸ Barima yɛtɛ matɔxɔɛ xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yɛtɛ naxan matɔxɔma.

11

Pɔlu xa wali

¹ Wo xa wo haakɛ to n bɛ, alɔ wo ɲan na a rabafe ki naxɛ, n xa n ma daxuɲa nde fala wo bɛ. ² Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde xɔn. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alɔ ginɛ naxan fixi xɛmɛ ma a dimɛdi. ³ Kɔnɔ n gaaxuxi nɛ mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan fɔxɔ ra bɔɲɛ fiixɛ ra. Na kui, wo luma nɛ alɔ Nɛɛnɛ Mahawa bɔximase naxan madaxu yunubi xa fe ra. ⁴ N a falama na fe nan ma, wo wo tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma wo bɛ ki gbɛtɛ, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbɛtɛ suxude, bafe Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ra wo naxan sɔtɔxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

⁵ Kɔnɔ n a kolon n mu xurun na mixie bɛ, naxee e yɛtɛ findixi wo bɛ xɛɛra fisamantee ra. ⁶ Hali n wɔyɛn ki mu tofan a gbe ra, kɔnɔ n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo bɛ a fanyi ra. ⁷ N to n yɛtɛ magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo bɛ sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo bɛ? ⁸ N bara danxaniyatɔɛ ɲama gbɛtɛɛ makula, alako n xa nɔ walide wo bɛ sare xanbi. N mu n ma kɔntɔfili dɔxɔxi mixi yo xun ma wo ya ma. ⁹ Masedon danxaniyatɔɛɛ nan fa n malide n ma tɔɔɛ kui. N na birin naba nɛ alako n naxa findi kote ra wo bɛ. Han ya na xaxili na n yi ra. ¹⁰ N xa nɔndi fala wo bɛ Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo bɛ sare xanbi ki naxɛ, n man walima na ki nɛ Akayi bɔxi birin ma, barima na findixi xunnakeli nan na n bɛ. ¹¹ Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan bɛ xanunteya xa ra? Ala a kolon. ¹² N naxan nabaxi, n man gbilenma nɛ na raba ra, alako mixi yo naxa nɔ e misaalide muxu ra. Ndee wama na binyɛ nan xɔn. ¹³ Na mixie e yɛtɛ findixi wo bɛ xɛɛra fisamantee ra, kɔnɔ wule falɛɛ nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛɛrae ra. ¹⁴ Kɔnɔ na mu findima dɛ ixarɛ ra, barima hali Sentanɛ a mixi madaxuma, a a yɛtɛ kan

misaali maleke nɔɔxi ra. ¹⁵ Sentanɛ xa walikɛɛ fan birama na misaali nan fɔɔɔ ra, e fa e yeɛ masen walikɛ tinxinxie ra. E fama nɛ e sare sɔɔɔde.

¹⁶ Wo xa wo haake to n be, n fan xa n yeɛ matɔɔɔ dondoronti, kɔɔɔ wo naxa a maɔɔɔxun daxuɔa ra de! Hali wo a maɔɔɔxun daxui na n na, wo xa diɔe alako n xa n gbe fala wo be. ¹⁷ Na kui, n mu wɔyeɛnma Marigi waxɔnki ma. N wɔyeɛnma daxui ki nan ma naxan wama a yeɛ matɔɔɔfe. ¹⁸ Mixi gbege to so yeɛ igboɔa kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matɔɔɔ. ¹⁹ Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilitaree ra temui birin. ²⁰ Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a ɔaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo de ragarin.

²¹ N bara a fala wo be yaagi ra, muxu tan mu na senbe moɔli masenxi wo be. Kɔɔɔ e suusaxi e yeɛ kan matɔɔɔɔe naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitareɔa ra n be. ²² Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan na. Iburahima bɔnsɔe nan e ra? N tan fan Iburahima bɔnsɔe nan n na. ²³ Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛɛ nan e ra? Wo wo haake to n be de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bɔnbɔe sɔɔɔ dangife e ra, n bara makɔe faxe de ra dangife e ra.

²⁴ Sanmaya suuli Yuwifie n bɔnbɔma seberɛ ya tongo saxan nun solomanaani ra. ²⁵ Sanmaya saxan e n bɔnbɔma gbengbeta ra. Sanmaya keren e bara n magɔɔɔ gɛmɛe ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun kɔe keren nadangi ye xɔɔra baa ma. ²⁶ N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara tɔɔɔɔ xure igirife ra, n bara tɔɔɔɔ muɔetie xa fe ra, n yeɛ kan bɔnsɔe mixie bara n tɔɔɔɔ, kaafirie fan nu bara n tɔɔɔɔ. N bara tɔɔɔɔ taae, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatɔe wule falee fan bara n tɔɔɔɔ. ²⁷ N bara tɔɔɔɔ wali xɔɔɔɔe xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe sɔɔɔ, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose sɔɔɔ ɔemɛ ra. ²⁸ Naxan saxi na birin fari, lɔɔɔ yo lɔɔɔ n kɔntɔfilima danxaniyatɔe ɔamae xa fe ra. ²⁹ Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatɔe na yunubi fe raba, a n sondonyi tɔɔɔɔma nɛ alo te na sa a ma.

³⁰ Iyo, xa a lanma n xa n yeɛ matɔɔɔ fe nde ra, n nan n yeɛ matɔɔɔɔma n ma senbetareya nan na. ³¹ Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matɔɔɔɔma abadan, a a kolon n mu wule falama.

³² Damasi gomina, naxan nu na Mangɛ Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naadee balan alako a xa n suxu, ³³ kɔɔɔ danxaniyatɔe naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

12

Pɔlu xa matɔɔɔe

¹ N lanma n xa nde sa na matɔɔɔe fari? Na yusi mu na, kɔɔɔ n man xa laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma. ² Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na ɔe fu nun naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon. ³ Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe keren nan kolon, ⁴ na xeme xaninxi nɛ ariyanna. Menni a naxa fee mɛ, naxee mu daxa adama xa e masen a boore be. ⁵ N bara na xeme matɔɔɔ. N tan nan lanxi na xeme ma, kɔɔɔ n mu wama n yeɛ matɔɔɔfe. N nan n ma senbetareya gbansan nan matɔɔɔma.

⁶ Kɔɔɔ xa n bara wa n yeɛ matɔɔɔfe, na mu findima xaxilitareɔa ra, barima n naxan birin falama a findixi nɔndi nan na. N mu na birin falama xe, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma. ⁷ Na laamatunyie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa tɔɔe nde dɔɔɔ n ma, naxan fatanxi Sentanɛ xa maleke ra, alako n naxa n yeɛ igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra. ⁸ N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a xa na tɔɔe ba n ma, ⁹ kɔɔɔ a naxa a masen n be, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matɔɔɔma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n be. ¹⁰ Na nan a toxi senbetareya

rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe xɔɔxɔɔ ra, hali na findi ɲaxankate nun tɔɔɔ ra n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, na birin nafan n ma, barima n a kolon n sɛnbɛ sɔɔɔma n ma sɛnbɛtareya nan kui.

¹¹ Wo bara a niya n xa wɔyɛn alɔ daxui. A nu lanma nɛ wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xɛɛra fisamantee ya i. ¹² N bara n ma xɛɛraya fɔxie masen wo bɛ, n to tɔnxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxɔɔɔ xungbe kui. ¹³ Fe keren gbansan nan na, n mu naxan nabaxi wo ra alɔ n a raba danxaniyatɔɔ ɲama gbɛtɛɛ ra ki naxɛ. N mu tin findide kote ra wo tan bɛ. Xa na mu rafan wo ma, wo xa diɲɛ.

¹⁴ N rɛdixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xɔɔnyi. N mu findima kote ra wo bɛ de, barima n mu wama wo harige xɔn ma. N wama wo tan yati nan xɔn ma. A mu lanma die xa fɛɛɛɛ fen e barimixie bɛ. A lanma barimixie nan xa fɛɛɛɛ fen e xa die bɛ. ¹⁵ N tan bara tin fɛɛɛɛ fende wo bɛ. N bara tin n yɛtɛ fide wo bɛ. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan bɛ?

¹⁶ Awa yire, kɔnɔ n mu findixi kote ra wo bɛ. Nde a falama a kɔɔta mixi nan n na, a n bara wo masɔɔ kɔɔta wali ra. ¹⁷ Kɔnɔ n xa wo maxɔrin, n bara wo rawali n ma xɛɛrae saabui ra? ¹⁸ N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbɛtɛ xɛɛ naxan a matima. Tito wo rawali nɛ? N nun Tito mu ɲɛɛ xaxili keren xa fari? A mu n tan xa fɔxi raba? ¹⁹ N xanuntenyie, kabi tɛmɛi xɔnnakuye wo ɲɔxɔ a ma muxu na muxu yɛtɛ nan xunmafalafe, kɔnɔ muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo bɛ Ala ya xɔri alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kɔnɔ n bara gaaxu n wo ɲɛɛ ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Tɛmunde n fan ɲɛɛ ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, tɔɔnɛ, xɔnnanteya, boore matandi, wɔyɛn ɲaaxi, naafixiya, yɛtɛ igboɲa, nun ɲaxasi. ²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nɛ n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee fɔxɔ ra, alɔ sɛniyɛntareɲa, yɛnɛ, nun langoeɲa.

13

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

¹ N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.» ² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔɔnyi, n naxa a fala wo bɛ, «N na fa, n mu diɲɛma mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyɛnyi ma mixie bɛ, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbɛtɛɛ. ³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyɛnfe n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a sɛnbɛ mu xurun wo bɛ. A sɛnbɛ gbo wo ya ma. ⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa sɛnbɛtareya kui, kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma sɛnbɛ ra. Muxu tan fan, muxu sɛnbɛ mu gbo, kɔnɔ muxu fama nɛ lude a sɛɛti ma wo malife ra Ala sɛnbɛ saabui ra.

⁵ Wo xa wo yɛtɛ mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo bɔɲɛ i? Kɔnɔ xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo bɔɲɛ i de! ⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi. ⁷ Muxu Ala maxandima wo bɛ alako wo naxa fe ɲaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi sɔɔɔ. Muxu wama na nan xɔn wo tan bɛ, alako wo xa lu kira fanyi xɔn, hali mixi nde kiiti ɲaaxi dɔxɔma muxu ma. ⁸ Muxu tan mu nɔma nɔndi matandide, fo muxu xa bira a fɔxɔ ra. ⁹ Xa muxu sɛnbɛ xurun, kɔnɔ wo gbe naxa gbo, muxu bara ɲɛlɛxin. Muxu Ala maxandima nɛ alako wo xa danxaniya xa kamali. ¹⁰ N na bataaxɛ sɛbɛfe wo ma yire makuye barima n mu wama fe xɔɔxɔɔ falafe wo bɛ wo ya xɔri. Marigi bara n xɛɛ a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɔ ra, Ala, xanunteya nun bɔɲɛsa kanyi xa lu wo sɛɛti ma, wo xa sɛɛwa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔɲɛsa kui. ¹² Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui sɛniyɛnxi ra. Sɛniyɛntɔɔ birin bara wo

xEεbu. ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnε wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili SEniyEnxi xa lu wo bɔnε i.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Galati danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma, naxee nu sabatixi Galati bɔxi ma. Tɛmɔi dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa danxaniya Isa ma. Na birin sɛbɛxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fɔlɔ Isirayila bɔxi ma, danxaniyatɔɛ singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isirayila xili ba, bɔnsɔɛ keren nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namɔɲɔnmɛɛ naxan xa fe masen e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa sɛriyɛ tongoxi alɔ diinɛ nɛɛnɛ, barima e a toxi ki naxɛ, Isa xa sɛriyɛ bara Yuwifie xa diinɛ rakamali, alɔ Ala nu bara a masen ki naxɛ. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diinɛ sɛriyɛ rabɛɲin naxan nu sɛbɛxi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa sɛriyɛ sa sɛriyɛ boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xɔɔxɔɛ ra na kawandi nu tima tɛmɔi naxɛ Yuwifie nan gbansan bɛ, kɔnɔ Isa xa xɛɛrae to na masenyi kawandi si gbɛtɛɛ bɛ, fe ndee naxa mini. Si gbɛtɛɛ tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunye xa sa Isa xa sɛriyɛ fari, barima Isa xa sɛriyɛ nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbɛtɛ Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gɛxi kisi sɔtɔde. Pɔlu to na xaxili mɛ, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sɔtɔma Isa xa sɛrɛxɛ saabui nan na, mixi hayi mu na sunnɛ ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunnɛ mu fan. A a fala nɛ sunnɛ, xa na mu a ra yaamari gbɛtɛ, a mu nɔma mixi rakiside. Isa xa sɛrɛxɛ nan gbansan nɔma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbɛtɛɛ Isayankae tagi, a nɔma xaxili gbegbe fide won fan ma. Diinɛ fee na na, a lanma won xa naxee raba, kɔnɔ e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won nɔma naxee rabade, kɔnɔ a mu lanma won xa e findi tekɔ ra kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xɔɔxɔ, kɔnɔ Ala xa Kitaabuie nɔma lɔnni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Pɔlu xa Kitaabui Galati danxaniyatɔɛɛ bɛ, a man danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki masenma won bɛ. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi, naxan sabatixi danxaniyatɔɛ bɔɲɛ kui, na nan a raɲɛrɛma Ala xa kira xɔn ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentanɛ fe birin nabama nɛ alako a xa a raɲɛrɛ kira gbɛtɛ xɔn ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Galati danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

¹⁻² N tan Pɔlu nun n ngaxakerenyie, muxu bara danxaniyatɔɛ ɲamae xɛɛbu naxee na Galati bɔxi ma. Mixi yo mu n xɛɛxi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixa faxɛ ma, e tan nan n xɛɛxi. ³ Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma. ⁴ Isa a yɛtɛ baxi sɛrɛxɛ ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati ɲaaxi ma, alɔ won Baba Ala wama a xɔn ma ki naxɛ. ⁵ Tantui na Ala bɛ abadan. Amina.

Galatikae gbilenfe Ala xa kira fɔxɔ ra

⁶ N dE bara ixara wo to gbilenfe wo xilima fɔxɔ ra yi ikɔrɛxi ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinne saabui ra. Wo na birafe masenyi gbete nan fɔxɔ ra, ⁷ naxan mu findixi masenyi fanyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi mafindi.

⁸ Kɔnɔ xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa maleke nde naxa masenyi ti wo bE, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bE a singe ra, dankari na na kanyi bE. ⁹ N xa gbilen na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo bE, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bE a singe ra, dankari na na kanyi bE.

Pɔlu xa xEɛraya

¹⁰ Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo ɲɔxɔ a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra. ¹¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bE a n xibaaru fanyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra. ¹² N mu a sɔtɔ mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n bE.

¹³ Wo bara a mE a singe n nu biraxi Yuwifie xa diine fɔxɔ ra sɛnbE ra ki naxE. N nu Ala xa danxaniyatɔE ɲamae ɲaxankatama nE a ɲaaxi ra alako n xa e sɔntɔ. ¹⁴ N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diine kui, a dangi n booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naamunyie fɔxɔ ra sɛnbE nan na.

¹⁵ Kɔnɔ Ala nu bara n sugandi kafi n bari tɛmui. A naxa n xili a xa hinne ra, ¹⁶ a fa a xa Di masen n bE, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbeteE tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra, ¹⁷ n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xEɛrae ra n tan bE. N naxa siga keren na Arabu bɔxi ma. Na dangi xanbi n naxa gbilen Damasi taa kui.

¹⁸ ɲE saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyeri kolon. N naxa lu a xɔnyi xi fu nun suuli. ¹⁹ N mu Isa xa xEɛra gbete to na tɛmui, fo Isa xunya Yaki. ²⁰ N xa a fala wo bE Ala ya xɔri, n naxan sɛbɛfe wo ma, wule yo mu na a kui.

²¹ Na ɲɛɛ dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi bɔxi ma. ²² Isayanka ɲamae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na tɛmui, ²³ kɔnɔ e nu bara a mE a mixi naxan nu e tɔɔɔma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, kɔnɔ yakɔsi a na a kawandife.» ²⁴ Na kui, e naxa Ala matɔxɔ n ma fe ra.

2

Pɔlu nun Isa xa xEɛrae

¹ ɲE fu nun naani to dangi kelife na biyaasi singe ma, n man naxa gbilen Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n fɔxɔ ra. ² Ala nu bara a masen n bE n xa siga naa alako n xa dɛntɛgɛ sa e bE n xibaaru fanyi naxan ibama si gbeteE tagi. N mu na dɛntɛgɛ sa e birin xa bE, fo danxaniyatɔE kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.

³ Kɔnɔ hali Tito Girɛkika naxan nu na n fɔxɔ ra, e mu a karaxan a xa sunna. ⁴ Mixi sunnafa nu bara findi ɲɔxɔnsɔsɔE ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatɔEe ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xɔrɛya nan nabɛnfe, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gbilen konyiya kui. ⁵ Kɔnɔ muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa nɔndi kira xɔn ma.

⁶ N mu n xaxili tixi mixie ra ɲama biraxi naxee fɔxɔ ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore bE. E tan mu sese sa n ma masenyi fari. ⁷ E naxa a to Ala nan na xEɛraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyi iba si gbeteE bE, alɔ Piyeri a rabama Yuwifie bE ki naxE. ⁸ Ala naxan Piyeri xEɛ a xa wali rabade Yuwifie tagi, a tan nan n fan xEɛ a xa wali rabade si gbeteE tagi. ⁹ Yaki, Piyeri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatɔEe tagi, e naxa n nun Baranabasi rasɛnE a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinnexi n na ki naxE. E naxa lan a ma a muxu xa xEɛraya raba si gbeteE tagi, e tan fan xa a raba Yuwifie tagi. ¹⁰ E man naxa muxu mayandi muxu xa setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na ki n nu wama naxan nabafe a fanyi ra.

Yuwifie nun si gbete

¹¹ Piyeri to fa Antiyoki, n naxa a matandi, barima a nu bara tantan. ¹² Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a yire, a nu a degema a nun si gbete. Kono e to a xonyi li, a naxa gbilen mixie foxo ra naxee findixi si gbete ra. A nu bara gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu laxi a ra a danxaniyatooe lanxi ne e xa sunna. ¹³ Yuwifie gbete naxa bira a xa filankafuija foxo ra, han e naxa Baranabasi fan natantan.

¹⁴ N to e xa tinxintareya to, naxan mu lanxi Ala xa nondi ma, n naxa a fala Piyeri be e birin ya xori, «Hali i to findixi Yuwifie ra, i na jerefe si gbete xa naamunyi ki nan ma, naxan mu findi Yuwifie xa naamunyi ra. Munfe ra i a falama si gbete be e xa jere Yuwifie jere ki ma?»

¹⁵ Won tan naxee barixi Yuwifiya kui, naxee mu findixi yunubitooe ra si gbete tagi, ¹⁶ won a kolon mixi yo mu noma Ala xa seriyee birin nabatude, a fa lu a mu tantan na xa a findi tinxintooe ra. A findima tinxintooe ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, alako won xa tinxin na danxaniya saabui ra. Won mu noma Ala xa seriyee birin natinmede, han won xa findi tinxintooe ra. Mixi yo mu noma Ala xa seriyee birin natinmede, han a fa findi tinxintooe ra.

¹⁷ Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa Mixi Sugandixi ma? Astofulahi. ¹⁸ N mu lama a ra soton noma Ala xa yaamari birin natinmede, han n xa findi tinxintooe ra. Xa a sa li n bara gbilen na xaxili ma, na mu findi Ala xa seriyee ra. ¹⁹ N to a to n mu noma Ala xa seriyee birin natinmede, n naxa na xaxili lu na, alako n ma jere ki fanyi xa findi tantui ra Ala be. ²⁰ Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxe wuri magalanbuxi ma, n waxonfe fan bara faxa na ki. Yakosi n mu birama n waxonfe foxo ra. Ala xa Mixi Sugandixi nan n ma dunijigiri rajerema. N n ma dunijigiri rajerema danxaniya nan saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di ma naxan a yete baxi serexe ra n be a xa xanunteya xa fe ra. ²¹ N mu tinma Ala xa hinnere rabolode. Xa a sa li n noma Ala xa yaamarie ratinmede han n xa findi tinxintooe ra, a lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe tide yo mu na won ma kisi xa fe ra.

3

Danxaniyatooe findixi Iburahima xa die nan na

¹ Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo madaxuxi? A masenxi ne wo be a fiixe ra a Ala xa Mixi Sugandixi banban ne wuri magalanbuxi ma. ² Wo a fala n be munse a niyaxi wo xa Ala Xaxili Seniyenxi soto. Wo a sotoxi Ala xa seriyee ratinmede nan saabui ra, ka wo a sotoxi ne barima wo danxaniyaxi Ala xa masenyi ma wo naxan mexi? ³ Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili nu tixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na, kono yakosi wo laxi wo yete kan senbe nan na. Munfe ra? ⁴ Wo bara tooro Ala Xaxili sotofe ra, yakosi munfe ra wo wama na berinfe? Na bara findi fe fufafu ra wo be? ⁵ Ala a Xaxili Seniyenxi fima wo ma, a man kaabanakoe rabama wo tagi. A wo kima ne, barima wo bara a xa seriyee rabatu, ka a wo kima ne barima wo bara danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

⁶ Wo xa Iburahima xa fe mato. A to danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi soto Ala mabiri. ⁷ Na nan na ki, mixi naxan danxaniya Ala ma, na bara findi Iburahima xa di ra. ⁸ Kitaabui na nan yati fala beenun a xa raba, a falafe ra Ala fama si gbete ratininde e xa danxaniya saabui ra. A naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a to a fala Iburahima be, «Si birin fama ne duba sotoe i tan saabui ra.» ⁹ Na kui, danxaniyatooe birin duba sotoma ne alo Iburahima danxaniyatooe. ¹⁰ Mixi naxan katama Ala xa yaamarie ratinmede alako a xa kisi soto, na findixi mixi dankaxi nan na, barima a sebexi Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari birin nabama, naxee sebexi Ala xa seriyee Kitaabui kui, a dankaxi.» ¹¹ Mixi yo mu noma Ala xa yaamarie birin nabatude, na xa a findi tinxintooe ra. A sebexi Kitaabui kui, «Tinxintooe kisima a xa danxaniya nan saabui ra.»

¹² A man sebexi, «Mixi naxan Ala xa yaamarie birin nabatuma, a kisima nee nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra. Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu noma a xaxili tide

yaamarie ratinmɛfe ra. ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara danke ma, won naxan sɔtɔ barima won mu a xa yaamari birin natinmɛxi. A won xunsara nɛ, a to won ma danke tongo a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a faxa ki nan ma, barima a sɛbɛxi Kitaabui kui, «Danke na mixi bɛ naxan gbakuma wuri ma.» ¹⁴ A bara won xunsara alako Ala hɛeri naxan fixi Iburahima ma, a xa dangi si gbɛtɛe ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na kui, won ma danxaniya saabui ra, won nɔma Ala Xaxili Sɛniyenxi sɔtɔde naxan laayidixi won bɛ.

Ala xa saatɛ nun ibunadama xa wali

¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa misaali nde masen wo bɛ. Mixi mu nɔma saatɛ masarade, xa na mu a ra a kanade, saatɛ naxan tongoxi ibunadama xa sɛriyɛ ki ma. Annabi Iburahima xa saatɛ luma na ki nɛ. ¹⁶ Ala naxa laayidi ndee tongo Iburahima nun a xa di bɛ. Kitaabui mu a falama «die,» wɔyɛnyi naxan wama a falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama «a nun a xa di.» Wɔyɛnyi na a ra naxan wama a falafe «mixi keren.» Na mixi keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. ¹⁷ N wama naxan falafe wo bɛ, a Ala xa sɛriyɛ, naxan sɛbɛxi nɛ kemɛ naani nɛ tongo saxan dangi xanbi Ala xa saatɛtongoe Iburahima bɛ, na sɛriyɛ mu nɔma na laayidi singe kanade. ¹⁸ Xa won kisi sɔtɔma kɛ ra, barima won Ala xa yaamarie ratinmɛma, won mu a sɔtɔma sɔnɔn Ala xa laayidi saabui ra. Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a yɛtɛ xa hinne xa fe ra.

¹⁹ Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya a xa yaamarie xa sɛbɛ Kitaabui kui? A a xa yaamarie sɛbɛ nɛ yunubie xa fe ra, beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekɛe naxa fa na sɛriyɛ ra, e na so saabui nde yi ra. ²⁰ Saabui tan luma mixi firin nan tagi, kɔnɔ Ala tan, keren nan a ra.

²¹ Ala xa sɛriyɛ nun Ala xa laayidie e boore matandima? Ade de! Xa won nu nɔma kisi sɔtɔde Ala xa yaamarie rabatui nan na nu, na nu nɔma nɛ won findide tinxintɔee ra. ²² Kɔnɔ Ala xa Kitaabui a masenxi nɛ won bɛ a dunɪɲa mixi birin Ala xa yaamarie matandima, e findi yunubitɔee ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie bɛ, naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, e nɔma na sɔtɔde.

²³ Beenun mixi xa nɔ kisi sɔtɔde danxaniya saabui ra, won nu na katafe Ala xa yaamarie ratinmɛde, alako won xa kisi, kɔnɔ won mu nɔ. ²⁴ Na kui, sɛriyɛ bara won xuru han beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako won xa tinxinyi sɔtɔ danxaniya saabui ra. ²⁵ Kɔnɔ danxaniya to bara fa, won mu na sɛriyɛ xa xurui bun ma sɔnɔn, ²⁶ barima wo birin bara findi Ala xa die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. ²⁷ Wo tan naxee bara wo xunxa ye xɔɔra Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra. ²⁸ Yuwifɪ nun Gireki, konyi nun xɔrɛ, xɛmɛ nun ginɛ, wo birin keren Ala xa Mixi Sugandixi Isa i. ²⁹ Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi Sugandixi gbe ra, wo bara findi Iburahima xa die nun kɛtongoe ra alɔ Ala a laayidixi ki naxɛ.

4

Konyi nun di

¹ N wama naxan falafe, kɛ tongoma, a dimɛdi tɛmui, hali a baba kɛ to findixi a gbe ra, a luxi alɔ konyi naxan mu gɛxi a yɛtɛ sɔtɔde. ² A luma yatigie nun karamɔxɔe xa yaamari nan bun ma, han a baba na tin tɛmui naxɛ a xa a yɛtɛ sɔtɔ. ³ Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolon, won nu luxi nɛ alɔ dimɛdie. Won nu na dunɪɲa fe kobie xa konyiya nan bun ma. ⁴ Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xɛɛ dunɪɲa ma ginɛ nde saabui ra. A naxa bari Ala xa sɛriyɛ bun ma, ⁵ alako a xa mixie xunsara naxee nu na Ala xa sɛriyɛ xa kiiti bun ma. A naxa won xunsara alako won xa findi Ala xa die ra. ⁶ Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa Di Xaxili raso wo bɔɲɛ i, xaxili naxan xili tima, «n Ba.» ⁷ Na nan a ra wo bara mini konyiya kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi a kɛtongoe ra.

⁸ Singe wo mu nu Ala kolon. Dunɪɲa fe kobie nan nu findixi wo marigi ra, a fa li nee nun Ala tagi ikuya. ⁹ Yakɔsi wo bara Ala kolon. Ala bara wo fan kolon. Munse fa a niyaxi sɔnɔn wo man gbilenma na dunɪɲa fee ma naxee sɛnbɛ nun tide mu gbo? Wo man wama

lufe e xa konyiya bun ma? ¹⁰ Wo man bara bira yaamarie fɔxɔ ra, naxee a falama lɔxɔɛ ndee nun kike ndee tide gbo e boore bɛ. Wo waxati ndee nun ɲɛ ndee rafisa e boore bɛ.

¹¹ N gaaxu nɛ wo naxa n ma xaranyi rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

¹² N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi, wo lu alɔ n tan, barima n fan luxi nɛ alɔ wo tan. Wo mu fe kobi yo raba n na. ¹³ Wo a kolon a n ma fure nan a niya, a singe singe n xa wo kawandi Isa xa masenyi fanyi ra. ¹⁴ Na nu xɔrɔxɔ wo bɛ, kɔnɔ n ma fe mu wo bɔɲɛ raɲaaxu wo ma, wo mu wo makuya n na. Wo n nasɛnɛ nɛ alɔ Ala xa malekɛ nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa. ¹⁵ Wo xa na sɛɛwɛ fori na minden? Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo nu nɔma tinde wo yae yati bade n bɛ. ¹⁶ N nɔndi falafe wo bɛ, na bara a niya n xa findi wo yaxui ra? ¹⁷ Na mixie wama wo xa bira e fɔxɔ ra, kɔnɔ na mu findima fe fanyi ra wo bɛ. E wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan mabiri. ¹⁸ Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu ɲaaxu. Wo xa na mɔɔli raba tɛmɔi birin, hali n mu na wo yire. ¹⁹ N ma die, n man na tɔɔrɔfe wo bɛ alɔ ginɛ xa tɔɔrɛ ditinyi ra, han Ala xa Mixi Sugandixi ɲɛrɛ ki sabatima wo i tɛmɔi naxɛ. ²⁰ A xɔli n ma won birin xa lu yire keren, alako won xa won bore fahaamu, barima yakɔsi n bara hanmɛ wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

²¹ Wo tan naxee wama kisi sɔtɔfe Ala xa yaamarie ratinmɛfe saabui ra, wo mu a kolon Ala xa sɛriyɛ naxan falaxi? ²² A sɛbɛxi Kitaabui kui a di firin nan nu na Iburahima yi ra. Konyi ginɛ naxa keren bari a bɛ, xɔrɛ ginɛ fan naxa di gbɛtɛ bari a bɛ. ²³ A naxan sɔtɔ konyi ginɛ saabui ra, na barixi nɛ alɔ ibunadama birin barixi ki naxɛ, kɔnɔ a naxan sɔtɔ xɔrɛ ginɛ saabui ra, a barixi laayidi nan kui. ²⁴ Na ginɛ firinyi misaalixi saatɛ firin nan na. Saatɛ naxan xirixi Sinayi geya fari nan a niyama mixi xa lu konyiya kui. Hagara misaalixi na saatɛ nan na, ²⁵ naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu bɔxi ma. A misaalixi Darisalamu fan na, naxan na konyiya kui a nun a xa die. ²⁶ Kɔnɔ Darisalamu naxan na ariyanna, xɔrɛ taa nan a ra. Won nga nan na ki. ²⁷ A sɛbɛxi Kitaabui kui,

«I tan naxan mu di barima, i xa ɲɛlɛxin.

I tan naxan mu di bari tɔɔrɛ kolon,

i xui ramini, a ite ɲɛlɛxinyi kui,

barima ginɛ naxan xa xɛmɛ bara mɛɛ a ra,

a xa di wuyama nɛ,

dangi xɛmɛ taa idɔxɔɛ ra.»

²⁸ Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi laayidi die ra alɔ Isiyaga. ²⁹ Na waxati, di naxan barixi ibunadama ki ma, a naxa di boore tɔɔrɔ, naxan barixi Ala Xaxili sɛnbɛ saabui ra. Han ya a na na ki nɛ. ³⁰ Munse sɛbɛxi Kitaabui kui? A sɛbɛxi, «I xa konyi ginɛ nun a xa di keri, barima konyi ginɛ xa di nun xɔrɛ ginɛ xa di mu kɛ itaxunma.» ³¹ N ngaxakerenyie, na nan a ra won mu findixi konyi ginɛ xa die xa ra. Won findixi xɔrɛ ginɛ xa die nan na.

5

Danxaniyatɔɛ xa xɔrɛya

¹ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara, alako won xa xɔrɛya sɔtɔ. Na kui, wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya nde yo xa dɔxɔ wo fari sɔnɔn.

² N tan Pɔlu, n xa nɔndi fala wo bɛ, xa wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi Sugandixi xa wali tide yo mu na wo bɛ sɔnɔn. ³ N man xa a fala wo bɛ, xɛmɛ naxan tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa yaamari birin natinmɛ. ⁴ Wo tan naxee wama tinxinyi sɔtɔfe yaamarie ratinmɛfe saabui ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala mu hinnɛma wo ra sɔnɔn. ⁵ Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi sɔtɔ won xaxili tima naxan na. ⁶ Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxɔ ra, sunnɛ nun sunnatareya tide yo mu na a bɛ. Fe keren nan tide gbo: Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi xanu.

⁷ Wo nu na ɲɛrɛfe a fanyi ra. Pe, nde a niyaxi wo xa nɔndi rabolo? ⁸ Naxan wo bɛndunxi na ki, na mu findixi Ala ra naxan wo xili. ⁹ Lɛbini dondoronti nɔma farin gbegbe ratede. ¹⁰ N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu tinma

na xaxili mɔɔli ra. Na kanyi fama nɛ a sare sɔtɔde. ¹¹ N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n na kawandi tife mixie xa sunna, munfe ra Yuwifie luma n ɲaxankata ra? Xa a sa li nu n na kawandi mɔɔli tima, Isa xa sɛrɛxɛ wuri magalanbuxi ma, a mu findima wɔyɛn xɔrɔxɔɛ ra mixie bɛ nu. ¹² N wama nɛ naxee na wo ya isofe, hali e mu a dan sunnɛ fe gbansan ma. E xa e xɛmɛya birin ba na.

Danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki

¹³ N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa lu xɔrɛya kui, kɔnɔ wo naxa na xɔrɛya mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali xanunteya kui. ¹⁴ Ala xa sɛriyɛ birin na yi yaamari kerenyi nan kui: Wo xa wo boore adamadi xanu alɔ wo yɛtɛ. ¹⁵ Xa wo luma wo bore tɔɔrɔ ra, wo nu wo bore ɲaxankata, wo a niya dɔyin, xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun nakanama nɛ.

¹⁶ N wama naxan falafe wo bɛ, wo xa a lu Ala Xaxili xa wo rapɛrɛ. Wo naxa bira wo yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxie fɔxɔ ra. ¹⁷ Adama waxɔnfe ɲaaxi nun Ala Xaxili sɛniyɛnxi, a kerem mu a ra. Na firinyi na e bore gerefe, alako wo naxa wo waxɔnfe raba. ¹⁸ Xa Ala Xaxili na wo rapɛrɛfe, wo xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmɛxie ra sɔnɔn.

¹⁹ Yunubitɔɛ waxɔnfee nan ya: langoɛɲa, sɛniyɛntareɲa, sɔn kobi, ²⁰ kuye batufe, duureya, xɔnnanteya, lantareya, tɔɔnɛ, bɔɲɛ tefe, geeni fenfe i yɛtɛ bɛ, sɔnɔɔfe, boore rafisafe a boore bɛ, ²¹ milanteya, siisife, xulunyi ɲaaxie, nun na maniyɛ. N man xa a fala wo bɛ, mixi naxee ɲɛrɛma na ki, e mu ariyanna sɔtɔma kɛ ra muku.

²² Kɔnɔ Ala Xaxili sɛniyɛnxi xa kɛwalie nan ya: xanunteya, sɛɛwɛ, bɔɲɛsa, diɲɛ, yarawasɛ, fanyi, lanlanteya, ²³ bɔɲɛ bɛxiya, nun yɛtɛ suxui. Tɔnyi yo mu na na fe mɔɔlie ma. ²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxirabirɛɛ bara yunubitɔɛ waxɔnfe rabɛɲin a nun fe ɲaaxi birin. ²⁵ Won to kisi sɔtɔ Ala Xaxili sɛniyɛnxi saabui ra, won xa bira a fɔxɔ ra. ²⁶ Won naxa won yɛtɛ igbo, won naxa won bore raxɔnɔ, won naxa mila won bore ma.

6

Danxaniyatɔɛe xa mali

¹ N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi nde suxu yunubi kui, wo tan naxee xa danxaniya tilinxi, wo xa a mafuruku alako a xa gbilen Ala ma. Kɔnɔ wo xa wo ɲɛngi sa wo yɛtɛ xɔn ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui. ² Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛriyɛ nan natinmɛma. ³ Xa mixi a yɛtɛ igboma, a na a yɛtɛ madaxufe. ⁴ Kankan xa a yɛtɛ ɲɛrɛ ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore ɲɛrɛ ki mato, a fa a fala, «N fan boore bɛ.» Na kui, a xa a yɛtɛ kerem gbansan mato, ⁵ alako kankan xa a yɛtɛ xa kote xanin.

⁶ Mixi naxan xaranyi sɔtɔma Ala xa masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamɔxɔ ki fe fanyi mɔɔli birin na.

⁷ Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu nɔma Ala madaxude. Kankan fama a yɛtɛ xa wali sare sɔtɔde nɛ. ⁸ Mixi naxan birama a yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra, a fama nɛ sɔntɔde na xaxili kobi xa fe ra. Kɔnɔ mixi naxan birama Ala Xaxili waxɔnfe fɔxɔ ra, a fama kaside Ala Xaxili nan saabui ra. ⁹ Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa won mu tagan, won fama nɛ sare fanyi sɔtɔde a waxati. ¹⁰ Xa won nɔma fe fanyi nde rabade, won xa a raba mixi birin bɛ. A gbengbenyi won xa a raba won ngaxakerenyi danxaniyatɔɛe bɛ dangife mixi birin na.

Nungui

¹¹ Wo yi sɛbɛli mato, a xɔri xungbo, barima n na a sɛbɛfe n yɛtɛ bɛlɛxɛ nan na.

¹² Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa sunna, e wama nɛ ɲama xa e matɔxɔ. E na na rabafe nɛ alako e naxa ɲaxankatɛ sɔtɔ kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛ masenma. ¹³ Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari birin natinmɛma, kɔnɔ e wama wo tan xa sunna, alako e xa xili fanyi sɔtɔ na xa fe ra. ¹⁴ Kɔnɔ n tan, n wama xili fanyi sɔtɔfe won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛ nan ma fe ra, naxan bara a niya n ɲɛrɛ ki nun dunɲa ɲɛrɛ ki, e tagi xa ikuya. ¹⁵ Sunnɛ nun sunnatareya tide yo

mu na na. Findife mixi nɛɛnɛ ra, na nan tide gbo. ¹⁶ Ala xa bɔɔnɛsa nun hinne fi mixi birin ma naxee birama na sɛriyɛ fɔxɔ ra, a nun a xa ɲama Isirayila.

¹⁷ A dɔnxɔɛ ra, mixi yo naxa n tɔɔɔ, barima Isa xa tɔɔɛ fɔxi na n fate ma. ¹⁸ N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne wo xaxili ra. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
EƒESE danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi EƒESE taa kui nun a rabilinyi. Tɛmui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu nɛ na taa kui han ɲɛ firin. Fe naxee dangi EƒESE na waxati bun ma, e sɛbɛxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, Sora 19.

Pɔlu yi Kitaabui sɛbɛ tɛmui naxe, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Alɔ a to EƒESE danxaniyatɔɛe ralimaniya, a lɔnni fi e ma, yi Kitaabui nɔma fe gbegbe masende won fan bɛ. A Ala sago makɛnɛnma won bɛ a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa nɔ kisi sɔtɔde Isa xa sɛrɛxe saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won bɛ a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie nɔma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinnɛ nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won bɛ a danxaniyatɔɛ ɲama tide gbo Ala bɛ. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e fɔxɔ ra lɔxɔ naxe. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatɔɛe xa ɲɛrɛ naxee ma. A man bara fɛɛrɛ fi e ma e xa nɔ tide Sentanɛ kanke alɔ geresoe tima a gerefa kanke ki naxe.

Yi Kitaabui xa masenyi sɛnbɛ gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili ragoro won ma naxan lɔnni fima, naxan fee makɛnɛnma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa sɛnbɛ fi won ma won xa lɔnni sɔtɔ a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lɔnni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
EƒESE danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra. N bara wo tan EƒESE sɛniyantɔɛe xɛɛbu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatɔɛe.

² Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala matɔxɔɛ

³ Tantui nan Ala bɛ, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra. Isa saabui ra, a bara barake birin nagoro won ma, naxan mɔɔli mu kelima yi duniɲa ma, naxan mɔɔli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xɔn. ⁴ Beenun duniɲa gɛmɛ singe ɲan xa dɔxɔ, Ala nu bara won sugandi Isa saabui ra alako won xa sɛniyen, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui, ⁵ a naxa ɲanige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma. ⁶ Na birin nabaxi nɛ alako won xa a xa hinnɛ xungbe matɔxɔ, a naxan masenxi won bɛ a xanuntenyi Isa saabui ra.

⁷ A tan Isa bara won xunsare fi a yɛtɛ wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinnɛ makaabaxi nan kui, ⁸ a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lɔnni nun fahaamui ra. ⁹ A bara a sago gundo makɛnɛn won bɛ, a to wa a xɔn a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra ¹⁰ waxati kamali tɛmui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na bɔxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra. ¹¹ Won fan findixi kɛtongoe ra a tan nan saabui ra, alɔ Ala a ɲanige tongoxi ki naxe, naxan fe birin nagirima a yɛtɛ sagoe nun a xa natɛ ma.

¹² Na birin nabaxi nɛ alako won tan naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili ti Ala xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala Nɔrɛ Kanyi matɔxɔ.

¹³ Wo fan to nɔndi masenyi ramɛ Isa xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui ra, Ala naxa wo matɔnxuma a Xaxili Sɛniyenxi ra alɔ a laayidi ki naxɛ. ¹⁴ A bara a Xaxili Sɛniyenxi fi won ma won kɛ fɔlɛ ra. A fama won kɛ dɔnxɔɛ birin fide won ma a na fa a xa mixie fɔxɔ ra tɛmui naxɛ. Yi birin nabaxi nɛ alako Ala Nɔrɛ Kanyi xa matɔxɔɛ sɔtɔ.

Pɔlu xa Ala maxandi Efɛsɛkae bɛ

¹⁵ Na kui, kafi n a mɛ wo danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxɛ, wo man sɛniyɛntɔɛ birin xanuxi ki naxɛ, ¹⁶ danyi yo mu na n ma tantui ma wo xa fe ra n nɛ Ala maxandima wo bɛ. ¹⁷ N ma maxandi sigama Baba Ala Nɔrɛ Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan fahaamui fima, naxan fee makɛnɛnma, alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa. ¹⁸ N a maxandima wo bɔɓɛ xa fe to a fiixɛ ra alako wo xa kolon sɔtɔ a ma a Ala bara wo xili, fe xa lu wo bɛ wo wo xaxili tima naxan na, alako wo xa kolon sɔtɔ Ala xa kɛ makaabaxi ma naxan findixi a xa sɛniyɛntɔɛ birin gbe ra, ¹⁹ alako wo man xa kolon sɔtɔ Ala xa sɛnbɛ xungbe ma naxan na won tan danxaniyatɔɛ bɛ. Yi sɛnbɛ findixi Ala xa sɛnbɛ magaaxuxi nan na, ²⁰ a naxan namini a to a xa Mixi Sugandixi rakeli faxɛ ma, a a magoro a yirefanyi ma ariyanna. ²¹ Ala bara mangɛya fi a ma naxan dangi mangɛya, nɔɛ, nun sɛnbɛ birin na. A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin na naxan falama yi duniɓa ma a nun aligiyama. ²² Ala bara fe birin sa a xa yaamari bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra danxaniyatɔɛ ɓama bɛ. ²³ Danxaniyatɔɛ ɓama fan luxi nɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe birin nakamalima a mɔɔli birin na, a xa fe kamalixi birin na danxaniyatɔɛ ɓama tagi.

2

Kisi sɔtɔma Ala xa hinne nan saabui ra

¹ Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na wo xa fe kobie nun wo xa yunubie xa fe ra ² wo nu ɓɛrɛma naxee ma. Wo nu biraxi yi duniɓa fe kobie nan fɔxɔ ra. Wo nu biraxi Sentanɛ nan fɔxɔ ra, ɓinnɛɛ xa mangɛ naxan na kuye ma. Wo nu biraxi a xaxili nan fɔxɔ ra naxan na walife Ala yaxuie tagi. ³ Singe, won birin nu ɓɛrɛma na mɔɔli nan na, won bira won fate waxɔnfe nun won yɛtɛ xaxili fɔxɔ ra. Na kui, a nu lanma won xa Ala xa xɔnɛ nan tun sɔtɔ alɔ booree.

⁴ Kɔnɔ Ala xa kinikini gbo. A won xanuxi xanunteya tilinxi nan na. ⁵ Na kui, hali faxamixie nan to nu won na won ma fe kobi rabaxie xa fe ra, Ala naxa won nakeli na faxɛ ma, won nun a xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra. ⁶ Ala to bara won nakeli faxɛ ma won nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won naso ariyanna, a won dɔxɔ a fɛ ma. ⁷ A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra, alako birin xa a xa hinne makaabaxi to waxati birin naxan sa fama.

⁸ Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra, wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma. ⁹ A mu kelima mixi xa wali fanyie xa ma. Na kui, mixi yo mu nɔma a yɛtɛ matɔxɔde. ¹⁰ Ala xa wali fɔxi nan na won na. Yakɔsi, a bara won daa a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya i won xa nu ɓɛrɛ e ma.

Danxaniyatɔɛ ɓama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa sɛrɛɛ saabui ra

¹¹ Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu wo ra bari kɛɓa ma. Naxee xili falama «sunnamixie», e wo fan xili falama «sunnataree». Wo xa a kolon a sunnɛ findixi adama xa wali nan na, naxan nabama mixi fate ra. ¹² Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xɔɓɛɛ nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi nun saatɛ yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra duniɓa ma.

¹³ Kɔnɔ yakɔsi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra. ¹⁴ A tan nan lanyi rasoxi won tagi, ɲama firin xa findi keren na. A to a yeɛɛ fate ba sɛrɛxɛ ra, a bara yaxuya tɛtɛ rabira naxan nu tixi won tagi. ¹⁵ A bara Yuwifie xa sɛriyɛ, e xa yaamarie, nun e xa tɔnyie sɛnbɛ kana. A bara na ɲama firin tongo, a lanyi xiri e tagi, a e findi ɲama nɛɛnɛ keren na a xa yaamari bun ma. ¹⁶ A xa faxɛ saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyi nun bɔɲɛsa lu e tan nun Ala tagi. ¹⁷ A to fa, a naxa wo kawandi lanyi nun bɔɲɛsa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makɔrɛ, a naxa nee kawandi lanyi nun bɔɲɛsa ra. ¹⁸ A tan nan naadɛ rabixi won firin birin bɛ, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Sɛniyɛnxi kerenyi saabui ra.

¹⁹ Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakɔsi wo fan bara findi sɛniyɛntɔɛe ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma. ²⁰ Wo bara lu alɔ banxi tixi naxan bunyi findi xɛɛrae nun namijɔnmɛɛ ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi gɛmɛ hagigɛ ra naxan tide gbo a birin bɛ. ²¹ Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi ra Marigi bɛ. ²² Isa bara a niya wo fan xa nu malan alɔ banxi biriki dɔxɔma a boore ra ki naxɛ. Ala na wo tife alɔ banxi a Xaxili sabatima dɛnnaxɛ.

3

Ala xa gundo makɛnɛnfe

¹ Na nan a toxi, n Ala maxandima wo bɛ, n tan Pɔlu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa bɛ wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. ² N laxi a ra, wo bara a mɛ Ala naxa a xa hinnɛ taxu n na n xa a masen wo bɛ. ³ N ɲan bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n bɛ naxan singe nu nɔxunxi. ⁴ Wo na n ma sɛbɛli xaran, wo nɔma nɛ a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra. ⁵ Yi gundo mu nu makɛnɛnxi a singe ra nu adamadie bɛ alɔ a fa makɛnɛnxi Ala xa xɛɛra sɛniyɛnxie nun namijɔnmɛɛ bɛ ki naxɛ to Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. ⁶ A bara makɛnɛn fa, a si gbɛtɛɛ nun Isirayilakae bara findi ɲama keren na. E bara findi kɛ keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.

⁷ Ala to hinnɛxi n na a sɛnbɛ birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walikɛ ra. ⁸ Hali n to xurunxi dangi sɛniyɛntɔɛ birin na, Ala bara hinnɛ n na. A xa hinnɛ findixi n bɛ yi nan na: N tan xa si birin kawandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra, ⁹ n xa Ala gundo makɛnɛn adamadie birin bɛ, naxan nu nɔxunxi Ala Daali Mangɛ yi ra. Kafi fe fɔlɔ fɔlɛ yi gundo nu nɔxunxi Ala yi, ¹⁰ kɔnɔ yakɔsi, a sago na a ra danxaniyatɔɛ ɲama xa a xa lɔnni birin makɛnɛn mangɛɛ nun nɔlae bɛ naxee na kuye ma. ¹¹ Yi birin findixi Ala xa natɛ nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. ¹² A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won nɔma won makɔrɛde Ala ra limaniya kui, siikɛ xanbi. ¹³ Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma tɔɔrɛ kui wo xa fe ra, barima a findima wo bɛ xunnakeli nan na.

¹⁴ Na nan a toxi, n nan n xinbi sinma Baba Ala ya i, ¹⁵ bɔnsɔɛ birin fatanxi naxan na, naxee na koore nun bɔxi. ¹⁶ N a maxandima a xa wo mali a xa nɔrɛ makaabaxi saabui ra, a xa wo bɔɲɛ sɛnbɛ so a Xaxili saabui ra. ¹⁷ N a maxandima a xa Mixi Sugandixi xa sabati wo bɔɲɛ i danxaniya saabui ra, wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa xanunteya suxu alɔ wuri bili sanke bɔxi suxuxi ki naxɛ. ¹⁸ N a maxandima a xa sɛnbɛ fi wo ma, alako wo nun sɛniyɛntɔɛ birin xa nɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a kuyɛya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo mabiri. ¹⁹ Wo xa kolon sɔtɔ a ma Ala xa Mixi Sugandixi wo xanuxi ki naxɛ, xanunteya naxan mu nɔma fahaamude a gboya xa fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe kamalixi birin na.

²⁰ Matɔxɔɛ na Ala bɛ naxan nɔma fe birin na a sɛnbɛ saabui ra a naxan fixi wo ma, naxan nɔma fe birin na, dangi won ma maxandi nun majɔxunyi ra ²¹ Matɔxɔɛ na a tan

nan bɛ danxaniyatɔɛ ɲama nun a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra waxati birin, abadan. Amina.

4

Danxaniyatɔɛɛ ɲɛɛ ki:

ɲɛɛfe lanyi kui

¹ Na kui, n tan naxan bara findi geelimani ra Marigi xa fe ra, n bara wo mayandi wo ɲɛɛ ki xa a masen a Ala nan yati wo xilixi. ² Wo xa ɲɛɛ yɛɛɛ magore nun bɔɲɛ bɛxi kui, wo nu diɲɛ wo bore bɛ, wo ti wo bore san na xanunteya kui. ³ Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa kana wo tagi, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxan fixi wo ma bɔɲɛsa ra. ⁴ Won findixi fate keren nan na. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi keren nan a ra. Ala wo fan xilixi nɛ wo xa wo xaxili ti fe keren nan na. ⁵ Marigi keren, danxaniya keren, nun xunxa keren nan na won bɛ. ⁶ Ala keren nan na won bɛ naxan findixi birin Baba ra, naxan na birin xun ma, naxan walima birin saabui ra, naxan na birin i.

⁷ Kɔnɔ hinnɛ fixi kankan ma won ya ma alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki naxɛ.

⁸ Na nan a toxi a sɛbɛxi,

«A to te koore,

a naxa a yaxuie suxu,

a naxa adamadie ki.»

⁹ A to sɛbɛxi, «A bara te,» na nan na ki a bara goro han bɔxi ma sinden, beenun a man xa te. ¹⁰ Naxan goro, na nan man texi koore birin xun ma, alako a xa fe birin nakamali.

¹¹ A adamadie ki naxan na, a findi yi nan na: ndee xa findi xɛɛrae ra, ndee xa findi namijɔnmɛɛ ra, ndee xa findi xibaaru fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danxaniyatɔɛɛ xunmatie nun karamɔxɔɛ ra. ¹² A won kixi nɛ na birin na alako won xa sɛniyɛntɔɛɛ mali e xa fata Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ ɲama raɲɛɛde yare. ¹³ Won xa bira na fɔxɔ ra han won birin xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya nun Ala xa Di kolonfe ma, han won birin xa kamali alɔ Ala xa Mixi Sugandixi kamalixi ki naxɛ. ¹⁴ Na tɛmɛui won mu luma sɔnɔn alɔ diyɔɛɛ. Won mu lintanma sɔnɔn alɔ wuri naxan saxi ye fari, mɔrɔnyi nun foye naxan tutunma, e a xanin yire birin. Na kui, mixie mu nɔma won natantande sɔnɔn e xa wule kawandi ra, e xa kɔɔta, nun e xa yanfanteya ra. ¹⁵ Won xa nɔndi nan fala xanunteya kui. Fe birin kui, won xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi danxaniyatɔɛ ɲama xunyi ra. Won xa mɔ na danxaniya kui. ¹⁶ Xunyi nan fate salonse birin naɲɛɛma. Kankan xirixi a boore ra, kankan a xa wali rabama, alako fate birin xa mɔ, a xa sɛnbɛ sɔtɔ xanunteya kui.

ɲɛɛfe lahalɛ nɛɛnɛ ma, tinxinyi nun sɛniyɛnyi kui

¹⁷ Na kui, n yi nan falama wo bɛ, n man xa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa ɲɛɛ sɔnɔn alɔ danxaniyataree ɲɛɛma ki naxɛ. E xaxilie birama fe fufafu nan tun fɔxɔ ra.

¹⁸ E xaxilie ifɔɔrɔxi. E xa fe kolontareya nun e xa sondon xɔrɔxɔya bara a niya e xa gan Ala xa kisi ra. ¹⁹ E mu yaagima fefe ma sɔnɔn. E bara e yɛɛ rabolo langoɛɲa xili ma. E mu wasama fe kobi mɔɔli birin nabafe ra.

²⁰ Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi mu wo tixi na kira xa xɔn! ²¹ Wo a xa fe mɛxi nɛ, wo man bara xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nɔndi na Isa nan yi. ²² Wo tinkanxi nɛ wo xa wo yi ba wo ɲɛɛ ki fori ra, naxan wo xun nakanama wo waxɔnfe kobi saabui ra. ²³ Wo bɔɲɛ nun wo xaxili xa mafindi bɔɲɛ nɛɛnɛ nun xaxili nɛɛnɛ ra. ²⁴ Wo xa wo lahalɛ fori masara a nɛɛnɛ ra. Wo luma nɛ alɔ wo bara findi mixi nɛɛnɛ ra Ala naxan daaxi a xa ɲɛɛ a xa tinxinyi nun sɛniyɛnyi yati kui.

²⁵ Na kui, won xa wule lu, won xa nɔndi nan fala won bore bɛ, barima won findixi fate keren salonyie nan na. ²⁶ Xa wo xɔnɔ, wo naxa yunubi raba. Wo naxa a lu sogɛ xa dula xɔnɛ na wo bɔɲɛ kui, ²⁷ alako wo naxa santide lu lbulisa bɛ. ²⁸ Mɲɛti xa mɲɛ lu. A xa wali tinxinyi kui alako a xa munafanyi sɔtɔ a naxan fima setaree ma. ²⁹ Wo naxa a lu wɔyɛn kobi yo xa mini wo dɛ i. Wo xa wɔyɛn fanyi nan fala naxan nɔma mixi malide a hayi ki ma, alako wo xa wɔyɛnyi xa findi hinnɛ ra e bɛ. ³⁰ Wo naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi

na.» ³² Gundo belebele nan na ki, kɔnɔ n na Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatɔɛ ɲama nan ma fe falafe. ³³ Kɔnɔ kankan xa a xa ginɛ xanu alɔ a yɛtɛ yati. Ginɛ fan lanma a xa a xa mɔri binya.

6

¹ Die, wo xa wo nga nun wo baba binya Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe tinxinxi ra. ² Yaamari singe nan ya, barakɛ laayidixi naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba binya, ³ alako fee xa sɔɔnɛya i bɛ, i xa simaya sɔtɔ duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.»

⁴ Babae, wo fan naxa wo xa die raxɔnɔ. Wo xa e xuru, wo e rasi alɔ Marigi wama a xɔn ma ki naxɛ.

⁵ Konyie, wo xa wo marigie sago raba, naxee na wo xun ma yi duniɲa ma. Wo xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e sago raba wo nii ra, alɔ wo Ala xa Mixi Sugandixi sago rabama ki naxɛ. ⁶ Wo naxa a raba e ya tode gbansan xa ra, alɔ naxee katama e yɛtɛ rafande mixi ma. Wo xa a raba nɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa konyie naxee Ala sago rabama e bɔɲɛ birin na. ⁷ Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali e bɛ alɔ wo na walife e tan gbansan nan ma fe ra. Wo xa wali nɛ alɔ wo na walife Marigi nan bɛ, ⁸ barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xɔrɛ ra, Marigi a sare fima nɛ.

⁹ Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki nɛ wo xa konyie bɛ. Wo xa ba xaɲɛfe e ma, barima wo a kolon Marigi keren nan na wo birin bɛ koore ma, naxan mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

Ala geresose naxee fima danxaniyatɔɛe ma

¹⁰ A dɔnxɔɛ ra, wo xa wo sɛnbɛ so Marigi saabui ra nun a xa sɛnbɛ magaaxuxi saabui ra. ¹¹ Wo xa Ala xa geresose birin tongo, alako wo xa nɔ tide lbulisa xa kɔɔta birin kanke.

¹² Barima won mu na ibunadama xa gerefe. Mangɛe, nɔlae, yi duniɲa sɛnbɛma ɲaaxie, ɲinnɛ naxee na kuye ma, gere na won nun nee nan birin tagi. ¹³ Na nan a ra, wo xa Ala xa geresose birin tongo alako na lɔxɔɛ kobi na a li, wo xa nɔ tide. Na gere rapɔɲi xa wo li wo tixi. ¹⁴ Na kui, wo xa ti nɛ. Wo wo tagi ixiri nɔndi ra. Wo tinxinyi findi wo kanke makantase ra. ¹⁵ Wakilife xibaaru fanyi masende naxan bɔɲɛsa fima mixi ma, wo xa na findi sankiri ra wo sanyie bɛ. ¹⁶ Safe na birin xun ma, wo xa danxaniya suxu wo yi ra alɔ wure lefa. Na nan nɔma Sentanɛ xa tanbɛ radɛxɛxie ratide, a e raxuben. ¹⁷ Wo man xa kisi suxu naxan findixi wo xun makantase ra. Wo Ala Xaxili Sɛniyenxi xa santidɛgɛma fan suxu naxan findixi Ala xa masenyi ra. ¹⁸ Wo xa Ala maxandi tɛmɔi birin a Xaxili Sɛniyenxi saabui ra, duba nun maxandi mɔɔli birin na. Na kui, wo naxa yanfa. Wo xa wo tun nabɛxi nɛ Ala maxandife ra sɛniyɛntɔɛ birin bɛ.

¹⁹ Wo xa Ala maxandi n fan bɛ, alako n na n dɛ ibi, Ala xa n mali a xa xibaaru fanyi gundo makɛnɛnde birin bɛ limaniya ra. ²⁰ N findixi Ala xa santigi nan na yɔlɔnxɔɲi bara balan naxan ma na xibaaru fanyi xa fe ra. Wo xa Ala maxandi n bɛ alako n xa a masen limaniya ra alɔ n lan n xa a masen ki naxɛ.

Wɔyɛn dɔnxɔɛ

²¹ Tikike n ma fe nun n ma wali xa fe birin masenma nɛ wo bɛ. Won ngaxakerenyi xanuxi nan a ra danxaniya kui. Tunnabɛxila nan a ra Marigi xa wali kui. ²² N a xɛɛxi wo ma na nan ma, alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo bɔɲɛ ralimaniya.

²³ Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa bɔɲɛsa, xanunteya, nun danxaniya fi ngaxakerenyie ma. ²⁴ Ala xa hinne fi birin ma Marigi Isa xa xanunteya mu ɲɔnma mixi naxee bɛ.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Filipi danxaniyatɔɛ nɔma ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Isa xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe Pɔlu nu bara kawandi ti mɛnni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e Pɔlu mali a xa wali kui yire gbɛtɛ. Na taruxui sɛbɛxi Isa xa xɛɛrae xa Taruxui kui, sora 16.

Pɔlu to balan geeli Rɔma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataaxɛe sɛbɛ danxaniyatɔɛ nɔma ndee ma. Pɔlu naxa bataaxɛ keren sɛbɛ Filipi danxaniyatɔɛe ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nɔma a niyade mixi gbɛtɛe xa bira Isa fɔxɔ ra. Pɔlu naxa e ratu a e mu nɔma e yɛtɛ rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yɛtɛ baxi sɛrɛxɛ ra dunɔna birin bɛ.

To Isayankae man nɔma limaniya sɔtɔde yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun sɛnbɛ fima mixie ma e na e bɔɔɛ rabi a bɛ. Ala xa won mali alako won xa sɛɛwɛ kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Filipi danxaniyatɔɛ nɔma ma

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyie ra, muxu bara wo xɛɛbu, Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛniyɛntɔɛ naxee na Filipi, a nun wo xa yareratɛ nun wo malimae. ² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔɔɛsa fi wo ma.

³ Tɛmɔi birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma nɛ. ⁴ N Ala maxandima wo bɛ sɛɛwɛ ra tɛmɔi birin, ⁵ barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a fɔlɛ han yakɔsi. ⁶ N a kolon, Ala, naxan wali fanyi fɔlɔxi wo tagi, a fama nɛ a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa lɔxɔɛ. ⁷ A lan nɛ yi xaxili xa lu n bɛ barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnɛma nɛ won birin na. ⁸ Ala a kolon n wo xanuxi alɔ a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxɛ.

⁹ N Ala maxandima nɛ wo bɛ alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxi ra, ¹⁰ alako wo xa nɔ a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo bɔɔɛ xa fiixɛ, marakɔrɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa lɔxɔɛ. ¹¹ Na lɔxɔɛ Isa fama nɛ wo matinxinde alako Ala xa matɔxɔ, a sɛnbɛ xa kolon.

Pɔlu nun kawanditɛ

¹² N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔɔɛ naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasɔɔnɛya, ¹³ barima mangɛ xa sɔɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma. ¹⁴ N ngaxakerenyie bara limaniya Marigi xa fe ma n ma naxankatɛ saabui ra. Yakɔsi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima sɛnbɛ ra.

¹⁵ Nɔndi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife mile nun tɔɔnɛ nan ma, kɔnɔ ndee fan na kawandi tife bɔɔɛ fanyi nan na. ¹⁶ Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na. ¹⁷ Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yɛtɛ igbɔna nan na. E bɔɔɛ mu fiixɛ. E nɔxɔ a ma a e nɔma n ma geeli naxankatɛ xun masade e xa kawandi ra. ¹⁸ Fefe mu a ra. Xa e bɔɔɛ fiixɛ, xa e bɔɔɛ mu fiixɛ, e na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masenfe. Yi findima sɛɛwɛ

nan na n be to nun tina, ¹⁹ barima n a kolon fe naxee bara n li, e findima kisi nan na n be wo xa Ala maxandi saabui ra nun a xa Mixi Sugandixi Isa Xaxili xa mali saabui ra.

²⁰ N a kolon n fe birin nabama alako n naxa yaagi fefe ra. N xa limaniya yakosi alo tɛmɛi dangixi alako Ala xa Mixi Sugandixi xa matɔxɔɛ sɔtɔ n ma simaya xa na mu n ma faxe saabui ra. ²¹ N ma duniɲɛigiri kui, n birama nɛ Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra. N ma faxe findima fe fanyi nan na n be, ²² kɔnɔ xa n lu duniɲa, n nɔma nɛ wali gbegbe rabade Ala be. Awa, n munse rabama? N mu a kolon. ²³ Na fe na n bendunfe yire firin. A xɔli n ma n xa keli be, n xa siga Ala xa Mixi Sugandixi yire. Na fan dangi fe birin na. ²⁴ Kɔnɔ a lanma n xa lu duniɲa wo tan ma fe ra. ²⁵ N bara a kolon n luma nɛ wo ya ma alako wo xa siga yare, wo man xa sɛɛwa danxaniya kui. ²⁶ N na gbilen wo yire, wo xa matɔxɔɛ Ala xa Mixi Sugandixi Isa be, na xun fama masade n ma fe ra.

²⁷ Wo ɲɛɛ ki xa lan Ala xa Mixi Sugandixi xa Xibaaru Fanyi ma tun, alako xa n na wo ya ma ba, xa n mu na ba, n nɔma a kolonde xaxili keren nan na wo be, wo birin walife danxaniya keren nan na, danxaniya naxan fatanxi Ala xa Xibaaru Fanyi ra. ²⁸ Wo naxa gaaxu wo gerefae ya ra. Wo xa limaniya findixi tɔnxuma nan na e be e lɔɛfe ra, wo fan xa a kolon wo kisima nɛ. ²⁹ Na kisi kelixi Ala nan ma, barima a bara hinne wo ra dɔxɔ firin: Wo danxaniyafe Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nun wo man tɔɔrɔfe a be, ³⁰ alo wo n fan to tɔɔrɔ ra ki naxɛ. Alo wo man bara a mɛ ki naxɛ, han ya n na na tɔɔrɛ nan kui.

2

Isa xa misaali

¹ Ala xa Mixi Sugandixi to madundui nde fima wo ma, a xa xanunteya to limaniya nde fima wo ma, lanyi to na wo nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi tagi, xanunteya nun kinikini nde to na wo yi ra, ² wo xa n ma ɲɛlɛxinyi rakamali. Wo lu lanyi kui. Xaxili keren, xanunteya keren, nun ɲɛɛ ki keren nan xa lu wo tagi. ³ Wo naxa fefe raba tɔɔnɛ kui. Wo naxa wo yɛtɛ rafisa wo booree be. Wo nde ba wo xa fe ra, wo a sa wo boore gbe xun yɛtɛ magore kui. ⁴ Wo naxa wo yɛtɛ xa munafanyi fen. Wo wo booree nan ma munafanyi fen.

⁵ Wo yuge xa lu alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

⁶ Kabi abadan, a nu na Ala keɲa nɛ,
kɔnɔ a mu tin a xa a yɛtɛ tide sa Ala ilanyi.

⁷ A naxa diɲɛ a yɛtɛ birin ma,
a tin lude konyi keɲa ma,
a bari duniɲa ma alo adamadi,
mixie fan naxa a kolon adamadi ra.

⁸ A naxa a yɛtɛ magoro,
a xa Ala sago raba,
han a naxa tin faxe ra wuri magalanbuxi ma.

⁹ Na nan a toxi Ala naxa a binya,
a a xili gbo dangi xili birin na,

¹⁰ alako naxee na koore,
naxee na bɔxi,
naxee na bɔxi bun ma,
e na Isa xili mɛ tɛmɛi naxɛ,
e birin xa e xinbi sin a bun,

¹¹ e xa a fala,
«Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na Marigi ra.»
Na xa findi matɔxɔɛ ra Baba Ala be.

¹² N xanuntenyie, wo bara n xui suxu n nu na wo tagi tɛmɛi naxɛ. Yakosi fan, wo xa Ala xa yaamarie rabatu n xanbi dangife a singe ra. Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa wakili wo xa kisi xa fe ra. ¹³ Ala nan fe ragirima wo ma alako wo ɲanige xa lan a gbe ma, wo xa a waxɔnfe raba. ¹⁴ Wo nɛ fefe rabama wo naxa wo yaxaseri masa, wo naxa sɔnxɔ, ¹⁵ alako nɔndi nun sɛniyɛnyi xa lu wo be, wo tan Ala xa die naxee yanbama alo tɛ dɛxɛ

yi duniya mixi nyaaxi tinxintaree ya ma, ¹⁶ wo ne kisi masenyi tima temui naxe. Na kui, n matoxoe sotoma Ala xa Mixi Sugandixi fa loxoe, barima n mu duniya igirixi toore kui fufafu ra. ¹⁷ Hali n faxa wo be, n ma duniyeigiri fama findide wo be serexe nan na naxan sama wo xa danxaniya serexe xun ma. Na n nasewama ne. ¹⁸ Wo fan xa sewwa, won birin xa sewwa.

Timote nun Epafrodite

¹⁹ N bara n xaxili ti Marigi Isa ra a xa n mali alako n xa Timote xee wo ma, alako a xa n nalimaniya wo xa xibaaru ra. ²⁰ Mixi yo mu na n yi ra, wo xa fe rafan naxan ma alo a tan. ²¹ Birin wama e yete kan xa geeni nan xon ma, e mu na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa geeni xa fenfe. ²² Wo a kolon Timote bara a tunnabexi toore kui Ala xa Xibaaru Fanyi xa fe ra. Kabi a naxa wali folo n seeti ma temui naxe, a bara lu alo di naxan birama a baba foxo ra. ²³ Na kui, a xoli n ma n xa a xee wo yire, n ma fe makenenma temui naxe. ²⁴ N a kolon a gbe mu luxi, Ala xa a ragiri n xa fa wo yire.

²⁵ Konon n ma mapoxunyi ma, fo n xa n ngaxakerenyi Epafrodite xee wo yire. A bara n mali ki fanyi ra Ala xa fe geremaso kui, alo wo a xee n ma fe naxan ma. ²⁶ Wo to xoli bara a suxu ki fanyi. A bara kontofili barima wo bara a xa fure fe me. ²⁷ A fura ne a nyaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa, konon Ala naxa kinikini a ma. Ala naxa kinikini n fan ma, alako na sunnunyi naxa sa n ma toore xun. ²⁸ Na na a ra n bara gbata a xeefe ra wo ma alako wo xa jlexin a tofe ra, n fan boje ndedi xa sa. ²⁹ Wo xa a rasene Marigi xili ra sewwa kui. Wo xa yi mixi moli binya, ³⁰ barima a mu tondi fefe yo ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wali kui, hali a findi a be faxe ra. A bara n mali wo tan mu nu noma n malide naxee ra.

3

Kisi sotofe

¹ Yakosi, n ngaxakerenyie, wo xa sewwa wo Marigi ra. N mu taganma gbilende fee tagi rabade wo be, n naxee sebexi wo ma temui dangixi, alako na xa wo ratanga. ² Wo xa wo yete ratanga mixi nyaaxie ma, wali kobi rabae naxee wama fine rawalife tun mixi sunnafa ma. ³ Won tan nan na mixi sunnaxie ra a nondi ki ma, won tan naxee Ala batuma a Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxee sewwama Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, naxee mu e xaxili tima e yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan noma n xaxili tide n yete ra. Xa mixi nde a mapoxunxi ne a a noma a xaxili tide a yete ra, n dangi na kanyi ra pon! ⁵ N sunnaxi a xi solomasaxan loxoe ne, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi Bunyamin bonsoe, Eburu yati yati nan lanxi n ma n bari ki ma. ⁶ N nu biraxi Ala xa seriyefoxo ra a Fariseni ki ne, n nu fa Isa xa danxaniyatoe nyaankata. Marakosi nyaaxi yo mu nu na n ma.

⁷ Konon yakosi, n to bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin mapoxunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na n be soton. ⁸ Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee birin be. Ala xa Mixi Sugandixi sotofe dangi na fe birin na, n bara naxee lu a xa fe ra. Na fee bara lu n be alo fee fufafu alako n xa Isa xa munafanyi soto. ⁹ N xa lu a tan nan ma fe, barima n yete senbe mu noma n findide mixi tinxinxi ra. N mu noma Ala xa seriyef birin nabatude. Konon xa n bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan noma ne n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma danxaniya saabui ra. ¹⁰ Na kui, n wama naxan xon, n xa Isa kolon. N xa a xa marakeli senbe kolon, n man xa tooro alo a tooroxi ki naxe. N wama lufe ne alo Isa nu na ki naxe a faxa temui, ¹¹ alako n fan xa keli faxe ma.

¹² N a kolon n mu nu ge na birin sotoe sinden, n ma fe mu gexi kamalide. Konon n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe naxan ma, n fan xa a xa fe suxu. ¹³ N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gexi a suxude sinden, konon n fe keren nan nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama yare nan tun ma. ¹⁴ N birama ne n ma wali foxo ra, alako n xa sare soto Koore Mangé Ala won xilixi naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹⁵ Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na maᵓᵓxunyi nan xa lu won birin yi ra. Kᵓᵓᵓ xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fiixede na kanyi be.

¹⁶ Won xa siga yare alᵓ won darixi a ra ki naxe.

¹⁷ N ngaxakerenyie, wo xa n fᵓxi raba. Mixi naxee ᵓere ki luxi alᵓ muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo be. ¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa seere ra wuri magalanbuxi ma. N ᵓan bara na fala wo be sanya wuyaxi, kᵓᵓᵓ yakᵓsi n a masenma ne wo be n yaye ra. ¹⁹ E bara loe. E yete waxᵓnfe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi duniᵓa gbansan nan fᵓxᵓ ra. ²⁰ Kᵓᵓᵓ won tan xᵓnyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima denaxe fafe ra won fᵓxᵓ ra. Won na na nan mamefe. ²¹ A fama ne won fate makinikinixie masarade, e xa lu nᵓre kui alᵓ a gbe. A na rabama a senbe nan na, naxan dangi senbe birin nalanxi ra.

4

Marasi dᵓnxᵓe

¹ N ngaxakerenyie, a xᵓli n ma n xa siga wo xeebude. N bara ᵓelexin wo xa fe ra, naxan bara a niya n xa binye sᵓᵓ. N xanuntenyie, wo bira Marigi fᵓxᵓ ra alᵓ wo darixi a ra ki naxe.

² Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui. ³ N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Kilementi fan bara n mali, alᵓ n walibooree naxee xilie sebexi kisi buki kui.

⁴ Wo seewa Marigi ra temui birin. N man xa a fala wo be, wo xa seewa. ⁵ Wo xa bᵓe bexi xa makenen birin be. Marigi mu buma fafe ra sᵓᵓn. ⁶ Wo naxa kᵓntᵓfili fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu. ⁷ Na kui, Ala bᵓesa nun xaxilisa fima ne wo ma naxan mᵓᵓli mu toma yi duniᵓa fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

⁸ Dᵓnxᵓe ra, wo xa wo xaxili dᵓxᵓ yi fee nan xᵓn ma: fe naxan yo findi nᵓndi ra, naxan yo findi sᵓᵓbe ra, naxan yo tinxin, naxan yo seniyen, naxan yo fan, naxan yo findi seriye ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili dᵓxᵓ yi fee nan xᵓn binye nun tantui na naxee kui. ⁹ N naxan masenxi wo be, wo naxan toxi n ma misaali kui, wo bira na fᵓxᵓ ra. Na kui, Bᵓesa Mange luma ne wo seeti ma.

Xeebui

¹⁰ N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo ᵓᵓxᵓ sa n xᵓn. Singe wo nu bara wa n malife, kᵓᵓᵓ Ala mu a ragiri. ¹¹ N mu yi falaxi xe barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra. ¹² Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbege na n yi ra, a birin fan. Xa kaame n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n tᵓᵓrᵓxi, n bara seewa a birin na. ¹³ N nᵓma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan senbe fima n ma. ¹⁴ Kᵓᵓᵓ wo fan fe fanyi nan nabaxi n be n malife ra n ma tᵓre kui.

¹⁵ Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon bᵓxi Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatᵓe ᵓama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan. ¹⁶ Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tesaloniki temui naxe. ¹⁷ N mu na sese fenfe n yete be. A xᵓli n ma wo tan nan xa fe fanyi sᵓᵓ a kui. ¹⁸ N hayi na naxan birin ma, n bara a sᵓᵓ. Wo naxan nasanbaxi n ma Epafrodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na seere bara rafan Ala ma, a a kenen. ¹⁹ N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Fere birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra. ²⁰ Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma ne han duniᵓa raᵓnyi.

²¹ Wo xa Isa xa seniyentᵓe birin xeebu. ²² Seniyentᵓe birin naxee na n seeti ma, a gbengbenyi naxee walife Mange Sesare xᵓnyi, e bara wo xeebu. ²³ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Isa xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Kɔlɔsi taa kui. Pɔlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e bɛ, kɔnɔ a e kolon Rɔma nɛ, a nu na geeli dɛnnaxɛ. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa masenyi nde fi Pɔlu ma Kɔlɔsikae bɛ, a nun Isayankae birin bɛ naxee nu sa fama lude duniɲa bɛndɛ fɹɲi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nɔma lɔnni gbegbe sɔtɔde Isa xa fe ma a nun Isayankae ɲɛɛ ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa sɛɛwɛ sɔtɔ duniɲa ma, won man xa sɛɛwɛ sɔtɔ aligiyama. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa xɛɛra ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxɛ sɛbɛfe ² wo tan ma, Kɔlɔsikae sɛniyɛntɔɛ. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatɔɛ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae tantufe

³ Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo bɛ tɛmɹi birin. ⁴ Muxu yi nan mɛxi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa sɛniyɛntɔɛ birin xanu. ⁵ Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin mɛ Ala xa nɔndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra. ⁶ Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra duniɲa birin bɛ. A man bara findi geeni ra wo bɛ wo Ala xa hinne yati kolonxi tɛmɹi naxɛ. ⁷ Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epafirasi nan wo xaranxi na nɔndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛ tinxinxi ra wo bɛ. ⁸ A bara a masen muxu bɛ a wo mixi xanuma Ala Xaxili Sɛniyenxi saabui ra.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe

⁹ Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife nɛ wo bɛ tɛmɹi birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra. ¹⁰ Wo xa wo ɲɛɛ alɔ won Marigi wama a xɔn ma ki naxɛ. Wo xa fe fanyi mɔɔli birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra. ¹¹ Wo xa sɛnbɛ sɔtɔ a xa sɛnbɛ magaaxuxi saabui ra, alako wo xa wo tun nabɛxi, wo man xa dijɛ, ¹² wo man xa Baba Ala tantu sɛɛwɛ kui. A bara a ragiri wo xa nɔ sɛniyɛntɔɛ kɛ sɔtɔde naiyalanyi kui. ¹³ A bara won namini Sentanɛ xa nɔɛ bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangɛya niini bun ma. ¹⁴ Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁵ Ala mu toma, kɔnɔ a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra. ¹⁶ A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na bɔxi ma, naxan toma, naxan mu toma, mangɛɛ, yaamaritɔɛɛ, nɔlae, sɛnbɛmae. Na birin daaxi a saabui nan na, na birin daaxi a yɛtɛ nan bɛ. ¹⁷ Beenun se keren xa daa, a tan nu na. A birin na na a tan nan saabui ra. ¹⁸ Danxaniyatɔɛ ɲama xunyi na a tan nan na. Na luma nɛ alɔ a fate yati yati. A tan nan na fe birin fɔlɛ ra. A tan nan singe rakeli faxɛ ma, alako a xa findi duniɲa

fisamante ra. ¹⁹ A naxa rafan Ala ma a xa Isa rakamali Ala xa fe birin na. ²⁰ A man bara tin fe birin masode a ra a xa Di xa faxe saabui ra. Bɔɔɔsa xa lu Ala nun duniɔa birin tagi, naxan na koore nun bɔxi ma. Na lanyi bara lu e tagi Ala xa Di wuli saabui ra, naxan banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Singe ra, wo tan nun Ala, wo tagi nu ikuya. A yaxuie yati yati nan nu na wo ra, barima wo nu fe ɔaaxie maɔɔxunma, wo man nu e rabama. ²² Kɔnɔ yakɔsi, lanyi bara lu wo tagi Ala xa Di xa faxe saabui ra, alako wo xa sɛniyen, wo xa ti Ala ya i, tantanyi nun marakɔɔsi yo mu na wo ma sɔnɔn. ²³ Kɔnɔ a lanma nɛ wo xa danxaniya xa sabati, a xa sɛnbɛ sɔtɔ, alako wo naxa makuya fe fanyi ra naxan nagataxi wo bɛ Ala xa xibaaru fanyi saabui ra. Na xibaaru fanyi wo naxan mɛxi, a masenxi nɛ duniɔa birin bɛ. N tan yati walima na nan ma.

Pɔlu xa wali

²⁴ Yakɔsi, n bara ɔɛɛxin n tɔɔɔfe ma wo xa fe ra. N yɛtɛ yati fama Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tɔɔɔɛ rakamalide danxaniyatɔɛ ɔama xa fe ra, naxan luxi alɔ a fate. ²⁵ N bara findi danxaniyatɔɛɛ ɔama xa walikɛ ra. Ala bara n xɛɛ n xa a xa masenyi birin tagi raba wo bɛ. ²⁶ Na gundo nu nɔxunxi nɛ mixi birin ma, kabi tɛmui xɔnnakuye. Kɔnɔ yakɔsi, Ala bara na masen a fiixɛ ra a xa sɛniyɛntɔɛɛ birin bɛ. ²⁷ A waxi nɛ na gundo xa masen e bɛ si birin tagi, e xa a xa nɔɔɛ tofanyi to. Na gundo nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi na wo i, a tan nan nɔxi a niyade wo xa a xa nɔɔɛ sɔtɔ. ²⁸ Muxu Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe masenma adamadi birin bɛ. Muxu e birin xaranma nɛ lɔnni ra, alako mixi birin xa kamali Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ²⁹ Na nan a toxi, n na walife Isa sɛnbɛ ra, naxan n malima a fanyi ra.

2

¹ Wo xa a kolon n na gere masofe wo bɛ, n na gere masofe Layodiseyakaɛ nun danxaniyatɔɛ birin bɛ, naxee n kolon kɔnɔ e mu n toxi sinden. ² N na gere maso kui alako wo bɔɔɔɛ xa limaniya, wo xa boni wo bore ra xanunteya kui, wo man xa xaxili fanyi sɔtɔ. Na kui, wo nɔma nɛ Ala xa gundo kolonde. Na gundo findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. ³ Lɔnni fanyi nun fe kolonyi nɔxunxi Isa nan ma fe kui.

⁴ N na falaxi nɛ, alako mixi yo naxa nɔ wo madaxude wɔyɛnyi tofanyie ra. ⁵ N makuya wo ra, kɔnɔ n bɔɔɔɛ na wo sɛɛti ma. N bara ɔɛɛxin, barima wo na ɔɛɛɛfe a fanyi ra wo xa danxaniya kui. Wo mu Ala xa Mixi Sugandixi bɛɔinma fefe ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe a firin nde

⁶ Wo to bara tin wo Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi, wo lan nɛ wo xa bira a fɔxɔ ra. ⁷ Isa xa lu wo bɛ alɔ sanke na sansi bɛ ki naxɛ. A xa lu wo bɛ alɔ fanye, banxi tima naxan fari. Wo xa danxaniya xa sabati alɔ muxu wo xaranxi ki naxɛ. Wo xa Ala tantu tɛmui birin. ⁸ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu wɔyɛnyi ɔɔxunmɛ ra. Na wulee findixi adamadi xa maɔɔxunyi nan na. Na fatanxi duniɔa fe nan na. A mu kelixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ma feo!

Isa Marakisima

⁹ Ala xa fe kɛɔa birin na Isa yi ra. ¹⁰ Wo fan bara kamali Isa saabui ra, naxan findixi mangɛ ra. Mangɛya birin nun sɛnbɛ mɔɔli birin na a bun ma.

¹¹ Isa bara wo sunna, kɔnɔ a mu a rabaxi a adama ki xa ma. A mu sese ba wo fate ma. A wo sunna ki naxɛ, a wo sondonyi nan kui ixaxi. ¹² Wo bara wo xunxa ye xɔɔra. Na bara maniya alɔ wo nun Isa bara ragata gaburi keren kui. Na xanbi wo fan bara keli ye xɔɔra alɔ Isa kelixi gaburi kui ki naxɛ. Na birin nabaxi nɛ barima wo bara la Ala sɛnbɛ ra, naxan Isa rakelixi faxɛ ma. ¹³ Wo nu luxi nɛ alɔ faxamixie, wo xa yunubie xa fe ra nun wo xa sunnatareya xa fe ra, kɔnɔ Ala bara wo rakisi Isa saabui ra. A bara diɔɔɔ won ma yunubi birin ma. ¹⁴ Kalamui naxan nu sɛbɛxi won xili ma, naxan nu nɔma won ma

fe kanade, a bara na ba na a mabanbanfe wuri magalanbuxi ma. ¹⁵ Na kui, Ala bara nɔ mangɛya nun sɛnbɛ mɔɔli birin na duniɗa birin ya xɔri, naxee fatanxi Sentanɛ ra, a naxa xunnakeli sɔtɔ na wuri magalanbuxi saabui ra.

Xaranyi naxan findixi wule ra

¹⁶ Awa, wo naxa tin mixi yo xa kiiti ɗaaxi sa wo ma wo xa donse nun minse xa fe ra, sali xungbee xa fe ra, kike nɛɛnɛ sali xa fe ra, xa na mu malabu lɔxɔɛ xa fe ra. ¹⁷ Na birin findixi fe fanyi tɔnxuma nan na. A nu wama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan masenfe won bɛ, naxan findixi nɔndi yati ra. ¹⁸ Wo naxa tin mixi yo xa wo xa xunnakeli ba wo yi ra. Mixi ndee katama nɛ na rabade. A luma alɔ e e yɛtɛ nan magoroma, kɔnɔ wule na a ra. A luma alɔ e tan nun malekɛɛ Ala nan batuma, kɔnɔ na fan wule nan a ra. E birama laamatunyie fɔxɔ ra, kɔnɔ e e yɛtɛ igboma fe fufafu ma. ¹⁹ E mu fatuxi Isa ma, naxan na xunyi ra. Fate xunyi salonse birin naɗɛɛma. Kankan xirixi e boore ra, Ala sɛnbɛ fima e birin ma alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ.

²⁰ Xa wo bara fatan duniɗa fee ma Isa saabui ra, munfe ra wo wo yɛtɛ luma duniɗa fee xa yaamari bun ma? ²¹ Na yaamari naxɛ, «A mu lan wo xa yi tongo! A mu lan wo xa yi don! Wo man mu lan wo xa a masuxu!» ²² Na fe birin fama ɗɔnde. Na sɛriyɛ mɔɔli fatanxi adamadi nan na. ²³ Na fe mɔɔli maniya lɔnni ra, barima batui, yɛtɛ magore, nun fate tɔɔrɔfe na a kui, kɔnɔ e tide yo mu na, barima e mu nɔma yunubi fee bade mixi bɔɗɛ ma.

3

Ala xa kira

¹ Xa nɔndi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nakelixa faxɛ ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dɛnnaxɛ. ² Wo xa ariyanna fe fen, duniɗa fe mu a ra. ³ Barima wo bara faxesa, wo xa simaya fa nɔxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui. ⁴ Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa nɔrɛ nan kui.

⁵ Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabɛɗin: yɛnɛ fe, langoe fe, fe sɛniyɛntare, korinteɗa naxan maniyaxi kuye batufe ra. ⁶ Ala xɔnɔma nɛ na fe mɔɔli ma, nun naxee e rabama. ⁷ Singe ra nu, wo yati nu ɗɛɛma na ki nɛ.

⁸ Kɔnɔ yakɔsi, wo xa yi fe birin bɛɗin: bɔɗɛte, geresofe, fe ɗaaxi, mixi xili kanafe, nun konbi. ⁹ Wo naxa wule fala wo bore bɛ. Wo bara na ɗɛɛ ki fori bɛɗin, ¹⁰ alako wo xa ɗɛɛ ki nɛɛnɛ suxu, naxan lanma Ala ɗɛɛ ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alɔ mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi nɛɛnɛ ragoro a ma. ¹¹ Na kui, Girɛki nun Yuwifɛ e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatore e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.

¹² Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi sɛniyɛntɔɛɛ ra, Ala xanuntenyie. Wo lan nɛ wo xa kinikini mixi ma, wo bɔɗɛ xa fan, wo xa wo yɛtɛ magoro, wo bɔɗɛ xa bɛxi, wo xa dɗɛ. ¹³ Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinne wo bore ra. Xa mixi nde bara fe ɗaaxi raba a bore ra, na kanyi xa dɗɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi dɗɛxi wo ma ki naxɛ.

¹⁴ Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyɛ fanyi ra. ¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyɛ naxan xɔn won bɛ, won bɔɗɛ xa bira na lanyɛ fɔxɔ ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyɛ xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.

¹⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo bɔɗɛ kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lɔnni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun bɛɛti ra naxan fatanxi Ala Xaxili sɛniyɛnxi ra. Wo xa Ala tantu na bɛɛtie ra, e xa keli wo bɔɗɛ yati yati nan kui. ¹⁷ Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya sɛriyɛ

¹⁸ Ginɛe, wo xa lu wo xa mɔrie xa yaamari bun ma, alɔ Marigi wama a xɔn ma ki naxɛ. ¹⁹ Xɛmɛe, wo xa wo xa ginɛe xanu, wo naxa ɲaaxu e ra. ²⁰ Dimɛdie, wo xa wo barimixie xui ratinmɛ fe birin kui, barima na rafan Marigi ma. ²¹ Barimixie, wo naxa wo xa die bɔɲɛ raɲaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi. ²² Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinmɛ. Wo naxa wali e ya tode xa gbansan na, alako wo xa rafan mixie ma. Wo xa wali e bɛ wo bɔɲɛ fiixɛxi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra. ²³ Wo fe naxan birin nabama, wo xa a raba wo bɔɲɛ fiixɛxi nan na, alɔ wo a rabama Marigi bɛ ki naxɛ. Wo mu a rabama mixie xa bɛ. ²⁴ Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma nɛ wo ma, naxan findima wo kɛ ra. Wo na walife Ala xa Mixi Sugandixi nan bɛ, wo Marigi yati yati. ²⁵ Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare ragbilenma nɛ a ma. Mixi birin a gbe sɔtɔma nɛ, Ala mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

4

¹ Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi dɔnxɔɛ

² Wo xa Ala maxandi tɛmui birin. Wo xa wo yɛtɛ mato, wo xa Ala tantu. ³ Wo Ala maxandi muxu fan bɛ. Ala xa sɔɔnɛya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin bɛ. N saxi geeli na fe nan ma. ⁴ Wo Ala maxandi n bɛ alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fiixɛ fɔɛn, alɔ a lanma n xa a raba ki naxɛ.

⁵ Wo xa wo ɲɛɛ xaxilimaya ra danxaniyatarɛe ya tode ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati. ⁶ Wo xa masenyi fanyi ti mixie bɛ, naxan fan. Kuri so tɛmui, fɔxɛ sama nɛ bande, alako a xa ɲɔxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide wɔyɛnyi ra naxan fan.

Xɛɛbui dɔnxɔɛ

⁷ N ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo bɛ. ⁸ N a xɛɛxi nɛ wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo ralimaniya. ⁹ N man bara n ngaxakerenyi tinxinxi, n xanuntenyi Onesimo Kɔlɔsika xɛɛ a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dɛntɛɛ sade wo bɛ.

¹⁰ Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xɛɛbu. Baranabasi dɛɛxɔ Maraki fan wo xɛɛbu. Wo bara marasi sɔtɔ Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xɔnyi, wo xa a rasɛnɛ a fanyi ra. ¹¹ Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xɛɛbu. Yuwifi danxaniyatɔɛ ɲama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangɛya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.

¹² Epafirasi, naxan findixi wo xɔnyika ra, a wo xɛɛbu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walikɛ nan a ra. A Ala maxandima wo bɛ tɛmui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxɔnfe kolon, wo man xa a raba. ¹³ A wali gbege rabama wo bɛ, wo tan danxaniyatɔɛ naxee na Kɔlɔsi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra. ¹⁴ Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xɛɛbu, a nun Demasi.

¹⁵ Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatɔɛe xɛɛbu, nun Nimifa, a nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e malanma a xa banxi kui. ¹⁶ Wo na gɛ yi bataaxɛ xarande wo xɔnyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatɔɛe fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxɛ xaran n naxan nasanbaxi Layodiseyakae ma. ¹⁷ Wo xa a fala Arikipe bɛ, «Fɛntɛn i xa wali ma, Marigi naxan soxi i yi ra alako i xa na raba a fanyi ra.»

¹⁸ Xɛɛbui nan yi ki, n tan Pɔlu naxan sɛbɛxi wo ma n yɛtɛ bɛlɛxɛ ra. Wo xa ratu a ma n na geeli nan kui yi ki. Ala xa hinnɛ wo birin na.

Ala xa masenyi singe
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ singe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi Tɛsaloniki.

Beenun e xa yi bataaxɛ sɛbɛ, Pɔlu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tɛsaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xɛɛxi duniɲa rakiside. Kɔnɔ Pɔlu nun Silifanu mu nɔ bude Tɛsaloniki taa kui, e gi kɔɛ nan na barima mixi kobi ndee nu bara ɲama bɔɲɛ rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Pɔlu nun Silifanu to Atɛn li, e naxa kɔntɔfili Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ bɛ barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatixi. Na kui, e naxa Timote xɛɛ alako a xa Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ ɲanige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dɛntɛgɛ sa Pɔlu nun Silifanu bɛ. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa masenyi fi e ma Tɛsalonikikae bɛ, e naxa yi bataaxɛ sɛbɛ.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ bɛ, a lɔnni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan bɛ. A a masenma won bɛ a Ala won xilixi nɛ won xa won ɲɛɛ sɛniyenxi kui, won xa gbilen sɛniyɛntareɲa fɔxɔ ra. A man a masenma a wali tide gbo danxaniyatɔɛ bɛ. A lanma won xa balo won yilɛnfure nan na. Yi Kitaabui man limaniya fima won ma barima a a masenma won bɛ a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama nɛ a xa danxaniyatɔɛɛ fɔxɔ ra, e ɲɲɛ nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xɔɲyi e sa luma dɛnnaxɛ abadan.

Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ findixi misaali nan na won bɛ barima hali e to ɲaxankatɛ gɛgɛbe sɔtɔ, e xan nɛ danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tunnaɛxi Ala xa kira fanyi xɔn ma. Ala xa won natanga sɛniyɛntareɲa ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen lɔxɔɛ. Ala xa won mali ariyanna kira xɔn ma. Amina.

Ala xa masenyi singe
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee na Tɛsaloniki.

Ala xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala tantufe Tɛsalonikikae xa fe ra

² Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo bɛ. Tɛmui birin ³ muxu wo xa fe falama won Baba Ala bɛ. Muxu a tantuma nɛ wo xa wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma nɛ barima wo wo tunnaɛxixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

⁴ N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi. ⁵ Muxu to xibaaru fanyi masen wo bɛ, a mu findi muxu dɛ wɔyɛnyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa sɛnbɛ fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu ɲɛɛma ki naxɛ wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma tɛmui naxɛ. ⁶ Wo bara findi muxu nun Marigi fɔxi rabae ra. Hali wo to ɲaxankatɛ gɛgɛbe sɔtɔ, wo Ala xa masenyi suxu nɛ ɲɛɛxinyi ra, ɲɛɛxinyi naxan fatan Ala Xaxili Sɛniyenxi ra.

⁷ Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatɔɛ birin bɛ naxee na Masedon nun Akayi. ⁸ Ala xa masenyi bara rayensen yɛ wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxɛ. Na kui, muxu mu sese falama sɔnɔn na xa fe ra. ⁹ Na mixi naxee bara wo xa fe mɛ, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasɛnɛ ki naxɛ, wo man gbilen kuyee fɔxɔ ra ki naxɛ, wo fa bira Ala Nɪɲɛ fɔxɔ ra naxan findixi nɔndi ra. ¹⁰ E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamɛxi ki naxɛ kelife koore ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxɛ ma, Isa naxan won natangama xɔnɛ ma naxan na fafe.

2

Pɔlu nun Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama

¹ N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra. ² Wo a kolon, muxu nu bara ɲaxankatɛ nun tɔɔrɛ sɔtɔ Filipi. Kɔnɔ muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu limaniya alako muxu xa wo kawandi Ala xa xibaaru fanyi ra, hali geremasoe gbege to nu naa. ³ Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi ɲanige sɛniyɛntare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra. ⁴ Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu wɔyɛnma xɛ de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu wɔyɛnma nɛ alako muxu xa Ala nan kɛnɛn naxan won sondonyie matoma. ⁵ Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu dɛɪɲɔxunyi wɔyɛnyi yo falaxi wo bɛ. Muxu mu kawandi tixi xɛ alako muxu xa se nde sɔtɔ. ⁶ Muxu hayi mu na mixie xa matɔxɔɛ ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbɛtɛɛ ra.

⁷ Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛɛrae to na muxu ra, muxu nu nɔma muxu xa fe kote dɔxɔde wo xun ma, kɔnɔ muxu mu tin. Muxu naxa mɛɛni wo ma, alɔ dingɛ mɛɛnima a xa die ma ki naxɛ. ⁸ Muxu wo xanuxi nɛ han muxu naxa muxu yɛtɛ yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara xɔɔxɔ muxu ma ki fanyi. ⁹ N ngaxakerenyie, wo xa wo maɲɔxun muxu xa wali nun muxu xa tɔɔrɛ ma. Muxu wakili nɛ kɔɛ nun yanyi alako muxu xa kɔntɔfili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo bɛ tɛmɪ naxɛ. ¹⁰ Muxu ɲɛrɛxi sɛniyɛnyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakɔɔsi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala. ¹¹ Wo a kolon yati, a muxu na wo birin bɛ, alɔ babɛ nun a xa die na ki naxɛ. ¹² Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo ɲɛrɛ ki xa Ala kɛnɛn, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangɛya niini bun ma, wo xa a xa nɔrɛ kolon.

¹³ Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama tɛmɪ birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a suxuxi xɛ alɔ mixi wɔyɛn xui. Wo a kolon nɛ a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan sɛnbɛ na walife wo tan danxaniyatɔɛɛ ya ma. ¹⁴ N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya bɔxi ma. Wo baribooree wo tɔɔrɔ ki naxɛ, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatɔɛ ɲamae tɔɔrɔ na ki nɛ. ¹⁵ E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namɪɲɔnmɛɛ faxa, e muxu fan ɲaxankata. E xa fe mu Ala kɛnɛnxi. E to muxu tɔɔrɔma muxu xa kawandi wali kui, e ɲaaxuma mixi birin na. ¹⁶ E mu wama muxu xa si gbɛtɛɛ kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kɔnɔ Ala xa xɔnɛ bara e suxu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tode ra waxati nde bun, kɔnɔ muxu bɔɲɛ tan mu makuyaxi wo ra. Wo xɔli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to. ¹⁸ Muxu nu bara wa gbilenfe wo yire. N tan Pɔlu wa nɛ n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kɔnɔ Sentanɛ nan muxu matɔɔrɔ. ¹⁹ Marigi Isa gbilen lɔxɔɛ, muxu ɲɔxɔ tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu ɲɛlɛxinma nde xa fe ra? Muxu matɔxɔɛ sɔtɔma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra? ²⁰ Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa sɛɛwɛ ra.

3

Pɔlu Timote xɛɛfe Tɛsaloniki

¹ Na kui, muxu bɔɲɛ to mu nɔxi sade, muxu bara a ɲanige muxu tan xa lu Atɛn, ² muxu xa won ngaxakerenyi Timote xɛɛ wo ma. Muxu waliboore na a ra Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra. Muxu a xɛɛxi nɛ alako a xa wo sɛnbɛ so, a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui, ³ alako wo xa ɲaxankatɛ naxa wo hanmɛ. Wo fan yati a kolon, na ɲaxankatɛ nan nagirixi won ma. ⁴ Hali muxu nu na wo ya ma tɛmui naxɛ, muxu nu a falama nɛ wo bɛ, a mixie fama won ɲaxankatade. Wo bara a to fa, na nan fa rabaxi.

⁵ Na nan a ra, n bɔɲɛ to mu nu saxi sɔnɔn, n naxa Timote xɛɛ naa alako a xa a kolon wo xa danxaniya na ki naxɛ. N nu gaaxuxi nɛ wo bɛ Sentanɛ mixi ratantanyi fa wo ratantanfe, muxu xa wali fa findi wali fufafu ra. ⁶ Kɔnɔ Timote to baxi gbilende muxu yire keli wo xɔnyi, a bara xibaaru fanyi fala muxu bɛ wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya xa fe ra. A naxɛ, a wo ratuxi muxu xa fe ra sɛɛwɛ kui, a muxu to xɔli na wo ma, alɔ wo fan to xɔli to na muxu fan ma. ⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to na tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ kui, muxu bara ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra. ⁸ Yakɔsi muxu bɔɲɛ bara sa sɔnɔn, barima muxu bara a kolon a wo xa danxaniya xanxi Marigi. ⁹ Muxu mu a kolon sɔnɔn muxu nɔma Ala tantude ki naxɛ wo xa fe ra. Danyi yo mu na muxu xa sɛɛwɛ ma wo xa fe ra Ala xa fe ra. ¹⁰ Kɔɛ nun yanyi muxu na a maxandife muxu nii birin na, muxu xa nɔ wo tode, alako naxan luxi wo xa danxaniya ra, muxu xa na rakamali.

¹¹ Ala yɛtɛ yati, won Baba, a nun won Marigi Isa xa kira bɔɔ muxu bɛ alako muxu xa wo yire masɔɔ. ¹² Xanunteya naxan na wo bɛ wo doro tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa na xun masa ki fanyi ra, alɔ muxu fan wo xanuxi ki naxɛ. ¹³ Ala xa wo sondonyie sɛnbɛ so alako won Marigi Isa na gbilen lɔxɔ naxɛ a nun a xa sɛniyɛntɔɛɛ ra, wo xa nɔ tide won Baba Ala ya i sɛniyɛnyi nun tinxinyi kui.

4

ɲɛrɛfe sɛniyɛnyi kui

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo tinkan wo lan wo xa wo ɲɛrɛ ki naxɛ Ala waxɔnyi ma. Han ya wo na na nan xun ma. Yakɔsi, muxu wo maxandima, muxu wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu na xun masa. ² Wo a kolon yati muxu wo xaranxi naxan na Marigi Isa xili ra. ³ Ala sago na a ra wo xa sɛniyɛn. Wo naxa langoeɲa raba. ⁴ Kankan xa a yɛtɛ suxu sɛniyɛnyi nun tinxinyi kui. ⁵ Wo naxa bira langoeɲa fɔxɔ ra, alɔ Ala kolontaree a rabama ki naxɛ. ⁶ Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxakerenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima Marigi na fe mɔɔli birin makitima nɛ. Muxu bara na fala wo bɛ, muxu man gbilen nɛ a fala ra wo bɛ. ⁷ Ala won xilixi nɛ won xa won ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, won xa gbilen sɛniyɛntareɲa fɔxɔ ra. ⁸ Na kui, mixi naxan tondima yi fee rabatude, a mu tondixi ibunadama xa bɛ, a tondixi Ala nan bɛ naxan a Xaxili Sɛniyɛnxi fixi wo ma.

⁹ Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie xanufe ma, barima Ala nan bara wo tinkan wo xa wo bore xanu. ¹⁰ Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie ra naxee na Masedon bɔxi birin kui. Kɔnɔ muxu a falama nɛ wo bɛ, n ngaxakerenyie, wo man xa nu na xun masa. ¹¹ Wo xa fe birin naba alako wo xa lu bɔɲɛsa kui. Wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma. Wo xa nu wali wo bɛlɛxɛ ra alɔ muxu a masen wo bɛ ki naxɛ. ¹² Na kui, wo ɲɛrɛ ki findima a fanyi nan na danxaniyataree tagi, wo man mu wo xa fe kote dɔxɔma mixi gbɛtɛ yo xun ma.

Danxaniyatɔɛɛ xa taa masarɛ

¹³ N ngaxakerenyie, muxu mu wama wo xa lu fahaamutareɲa kui mixie xa fe ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa sunnun alɔ mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra. ¹⁴ Won laxi a ra a Isa bara faxa, a man fa keli faxɛ ma. Na kui, won man laxi a ra a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa. ¹⁵ Marigi xa masenyi nan ya, muxu naxan falama wo bɛ: Won tan naxee ɲɲɛ a ra, Marigi fa tɛmui naxee lima dunɲa ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie bɛ. ¹⁶ Marigi yɛtɛ yati nan fama gorode keli kooore ma. Yaamari fima nɛ xui itexi ra. Malekɛ kuntigi fama nɛ a xui itede. Ala xa sara xui minima nɛ. Isa xa danxaniyatɔɛ naxee bara faxa, nee nan singe kelima. ¹⁷ Na

dangi xanbi, won tan naxee ɲɪɲɛ luxi dunɪɲa, won fan tema nɛ, won nee li nuxui kui, won birin sa naralan Marigi yire kuye ma. Won luma nɛ Marigi sɛɛti ma sɔnɔn abadan.
¹⁸ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya na masenyi ra.

5

Marigi fa lɔxɔɛ

¹ N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala wo bɛ waxati nun lɔxɔɛɛ xa fe ra yi fee sa rabama tɛmui naxɛ. ² Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi xa lɔxɔɛ fama nɛ alɔ muɲɛti fama kɔɛ ra ki naxɛ. ³ Mixie nɛ lanyi nun bɔɲɛsa xa fe falama tɛmui naxɛ, gbaloe dusuma e xun ma na tɛmui nɛ, alɔ furuginɛ difuri na keli a ra. E mu tangama a ma muku.

⁴ Kɔnɔ wo tan, ngaxakerenyie, wo mu na dimi xa kui. Na lɔxɔɛ mu lanma a xa wo tɛɛnna alɔ muɲɛti. ⁵ Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi die nan na. Kɔɛ nun dimi die xa mu won na. ⁶ Na kui, won naxa xi alɔ booree. Won xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa. ⁷ Naxee xima, e xima kɔɛ nan na. Naxee siisima, e siisima kɔɛ nan na. ⁸ Won tan naxee findixi yanyi mixie ra, won xa mɛɛni won yɛtɛ ma. Won xa danxaniya nun xanunteya rasabati, won xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma nɛ won bɛ alɔ kanke makantase nun xun makantase tide luma geresoe bɛ ki naxɛ. ⁹ Ala mu a ragirixi won ma, a xa xɔnɛ xa won li. A a ragirixi nɛ won tan xa kisi nan sɔtɔ Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi ¹⁰ naxan faxa won ma fe ra. Na nan a toxi, xa muxu ɲɪɲɛ nan a ra, xa muxu faxaxi nan a ra, muxu fama nɛ sabatide a i. ¹¹ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa wo bore sɛnbɛ so alɔ wo darixi a raba ra ki naxɛ.

Marasi nun xɛɛbui dɔnɔɔ

¹² N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo xa mixie binya naxee na walife wo tagi, wo rasife nun wo rapɛɛfe ra Marigi xa fe kui. ¹³ Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya kui e xa wali xa fe ra.

Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatɔɛ ɲama tagi.

¹⁴ N ngaxakerenyie, muxu man bara wo maxandi, wo xa tunnaxɔnɛɛ rasi, wo xa limaniyateree ralimaniya, wo xa sɛnbɛtaree mali, wo diɲɛ mixi birin bɛ.

¹⁵ Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa fe kobi ɲɔxɔ fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi nan tun naba wo bore bɛ, a nun mixi birin bɛ.

¹⁶ Wo xa sɛɛwa tɛmui birin.

¹⁷ Wo xa Ala maxandi waxati birin.

¹⁸ Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na findixi Ala sago nan na wo bɛ, wo tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁹ Wo naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xɔlɔn nagoro.

²⁰ Wo naxa wo tuli xɔrɔxɔ namɪɲɔnmɛɛ xa masenyie ma,

²¹ kɔnɔ wo xa fe birin mato a fanyi ra.

Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.

²² Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra pon!

²³ Ala xa wo rasɛniyɛn a ki nun a kɛɲa ma, a tan Ala naxan bɔɲɛsa fima. Ala xa wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga, marakɔrɔsi yo naxa lu wo ma won Marigi Isa fa tɛmui. ²⁴ Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra, a fama nɛ a rabade.

²⁵ N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi muxu bɛ. ²⁶ Wo xa ngaxakerenyie birin xɛɛbu sunbui sɛniyɛnxi ra. ²⁷ N bara wo yamari Marigi xili ra wo xa yi bataaxɛ xaran ngaxakerenyie birin bɛ.

²⁸ Ala xa hinnɛ fi wo ma won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ firin nde nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi Tɛsaloniki. Fe naxee nu dangife Tɛsaloniki Pɔlu bataaxɛ singe sɛbɛ tɛmɔi, nee to mu nu gɛxi ya ibade, Pɔlu naxa gbilen bataaxɛ firin nde sɛbɛ ra.

Mixi kɔbi naxee nu na Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲaxankatafe, e mu nu ɲaxankate itixi. Na kui, Pɔlu naxa gbilen danxaniyatɔɛ ɲama ralimaniya ra a xa yi bataaxɛ firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tun nabɛxi danxaniya kira xɔn ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nɔndi fɔxɔ ra alɔ Pɔlu e kawandi ki naxɛ. Pɔlu nu bara a mɛ, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yɛtɛ baloe sɔtɔ. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xɔrɔxɔɛ ra e xa ba na ma, e naxa e xa kɔntɔfili dɔxɔ mixi gbɛtɛ yo xun ma. Pɔlu man nu bara a mɛ a Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ nu bara xibaaru sɔtɔ mixi nde ra, a Marigi fa lɔxɔɛ ɲan nu bara a li. Na kui, a naxa nɔndi makɛnɛn e bɛ na fe ma, a Marigi xa lɔxɔɛ mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Sɛniyenxi naxan fi Pɔlu ma Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ nun danxaniyatɔɛ birin bɛ. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati won bɔɲɛ kui. Ala xa sɛnbɛ fi won ma, won ma wali nun wɔyɛnyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xɔn, won xa won ɲɛɛ Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tun nabɛxiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan danxaniya kui. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee na Tɛsaloniki.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

*Ala duni*ɲa birin makiitife tinxinyi kui

³ N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra tɛmɔi birin. Muxu xa tantu lanxi barima wo xa danxaniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore bɛ. ⁴ Na kui, muxu wo matɔxɔma Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ wo xa tun nabɛxiya nun danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa ɲaxankatɛ nun tɔɔɛ birin kui.

⁵ Na bara Ala xa kiiti tinxinxi masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangɛya niini bun ma, wo tɔɔɔfe naxan xa fe ra. ⁶ Ala tinxin. Mixi naxee wo ɲaxankatama, a e sare fima ɲaxankatɛ nan na. ⁷ Wo tan naxee bara ɲaxankata, a malabui fima nɛ won birin ma Marigi Isa a nun a xa malekɛ sɛnbɛmae fama tɛmɔi naxɛ kelife koore ma. ⁸ E nun tɛ wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima ɲaxankatɛ nan na. ⁹ Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama nɛ a yɛtɛ ra nun a sɛnbɛ nɔrɔxi ra ¹⁰ a na fa tɛmɔi naxɛ. Na lɔxɔɛ a xa sɛniyɛntɔɛ nun a mantonyie birin a toma nɛ, e kaaba, e a matɔxɔ. Wo fan luma nɛ nee ya ma, barima wo danxaniya nɛ muxu xa seedeɲɔxɔya ma.

¹¹ Na kui, muxu Ala maxandima wo bɛ tɛmɔi birin, alako won Marigi Ala xa wo lu alɔ a mixi naxan xilixi na daxa ki naxɛ. Muxu man a maxandima a xa wo xa ɲanige fanyi

birin nakamali a nun wo xa wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a sɛnbɛ nan saabui ra. ¹² Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matɔxɔɛ sɔtɔ wo saabui ra, wo fan xa matɔxɔɛ sɔtɔ Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnɛ saabui nan na.

2

Xɛmɛ sɛriyɛtare

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo bɔɲɛ naxa mini wo to fee mɛma won Marigi Isa fa lɔxɔɛ xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxɛ. ² Xa mixi nde a fala wo bɛ a Marigi xa lɔxɔɛ ɲan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi wɔyɛn wo bɛ alɔ namɪɲɔnmɛ na a ra, xa na mu a kawandi ti wo bɛ, xa na mu a fa bataaxɛ ra alɔ a fatanxi muxu tan nan na. ³ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na lɔxɔɛ mu a lima fo adamadi gbegbe mɛɛ Ala ra sinden, a nun, Sɛriyɛtare Xungbe, a naxa makɛnɛn, gbaloe ragataxi naxan bɛ. ⁴ A fama nɛ a yɛtɛ itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima nɛ na kanke. Na kui, a fama nɛ dɔxɔde Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a a yɛtɛ findi ala ra. ⁵ N to yi fee fala wo bɛ n nu na wo yire tɛmui naxɛ, wo nɛɛmuxi nɛ? ⁶ Yakɔsi wo a kolon naxan makankanxi Sɛriyɛtare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li. ⁷ Sɛriyɛtareya ɲan na walife nɔxunyi kui. A luma na ki nɛ han naxan a makankanxi a a bama naa tɛmui naxɛ. ⁸ Na tɛmui, Sɛriyɛtare Xungbe makɛnɛnma nɛ. Marigi na fa tɛmui naxɛ, a yi xɛmɛ halakima nɛ a dɛ foye ra, a xa fa nɔrɛ a sɔntɔma nɛ. ⁹ Yi Sɛriyɛtare Xungbe minima Sentanɛ sɛnbɛ nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tɔnxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nɔndi ra. ¹⁰ A fama nɛ mixi kisitaree mayendende fe ɲaaxi mɔɔli birin na, barima nɔndi mu rafan nee ma. Na na a ra e mu kisima. ¹¹ Na kui, Ala e xaxili ifuma nɛ sɛnbɛ ra, alako e xa la wule ra. ¹² A rabama na ki nɛ alako mixi birin xa gbaloe sɔtɔ naxee mu danxaniyaxi nɔndi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyɔɛɛ bɛ

¹³ Kɔnɔ n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra tɛmui birin. Marigi wo xanuxi nɛ. Kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisima a Xaxili Sɛniyɛnxi xa wali nan saabui ra naxan wo rasɛniyɛnma, a nun wo xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nɔndi ma. ¹⁴ A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli sɔtɔ naxan kelima Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa. ¹⁵ Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxɛ saabui ra, wo xa na suxu gben.

¹⁶ Won Marigi Isa yɛtɛ yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnɛma won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan, ¹⁷ e xa wo sondonyie ralimaniya. E man xa sɛnbɛ fi wo ma, wo xa wali nun wɔyɛnyi birin xa findi a fanyi ra.

3

Ala maxandife

¹ N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɛ ra, wo Ala maxandi muxu bɛ alako Marigi xa masenyi xa yensen yɛ mafuren na, a man xa binya yire birin alɔ a binyaxi wo xɔnyi ki naxɛ. ² Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi ɲaaxie bɛlɛxɛ, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi. ³ Kɔnɔ Ala na a xui xanbi ra. A sɛnbɛ fima nɛ wo ma, a wo ratanga Sentanɛ ma. ⁴ Muxu laxi a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari naxee fixi wo ma, wo e rabatuma nɛ alɔ wo ɲan na rabafe ki naxɛ. ⁵ Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xɔn alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabɛxi alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxɛ.

Tunnaxɔnɛɛ rasife

⁶ N ngaxakerenyie, muxu bara wo yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danxaniyatɔɛe ra naxee findixi tunnaxɔnɛe ra. Na kui, e mu ɲɛɛɛfe muxu xa masenyi ma muxu fa naxan na wo xɔn. ⁷ Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu fɔxi raba ki naxɛ. Muxu to nu na wo ya ma muxu mu findi tunnaxɔnɛe xa ra, ⁸ muxu man mu mixi yo xa bande don a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili nɛ kɔɛ nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa findi kote ra wo sese bɛ. ⁹ Muxu nu nɔma muxu xa kɔntɔfili sade wo ya i, kɔnɔ muxu mu tin na ra alako muxu xa findi misaali ra wo bɛ, wo fan xa muxu fɔxi raba. ¹⁰ Muxu nu na wo ya ma tɛmui naxɛ, muxu yi yaamari nan fi wo ma: «Naxan yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi ki bande.» ¹¹ Muxu bara a mɛ a mixi ndee wo ya ma e bara e yɛɛɛ findi tunnaxɔnɛe ra. E mu wali yo suxuma bafe naafixiya ra. ¹² Muxu bara na mixie yamari, muxu e rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa xili ra, e xa wali bɔɲɛsa kui alako e xa nɔ e yɛɛɛ balode.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe fanyi rabafe ma. ¹⁴ Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu naxan sɛbɛxi yi bataaxɛ kui, dɛfanyi naxa lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi. ¹⁵ Wo naxa a findi wo yaxui ra de, kɔnɔ wo xa a rasi alɔ wo ngaxakerenyi.

Xɛɛbui dɔnxɔɛ

¹⁶ N bara Marigi maxandi naxan findixi bɔɲɛsa kanyi ra, a tan yɛɛɛ yati xa bɔɲɛsa fi wo ma tɛmui birin nun a mɔɔli birin na. Marigi xa lu wo birin sɛɛti ma.

¹⁷ N tan Pɔlu nan yi xɛɛbui sɛbɛfe n yɛɛɛ bɛlɛxɛ ra. N ma bataaxɛ birin matɔnxumaxi yi ki nɛ. N bɛlɛxɛ fɔxi nan ya.

¹⁸ Won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a xa hinne xa lu wo birin bɛ.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to Lisitire li, a naxa danxaniyatɔɛ nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi Pɔlu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamɔɔɔ fɔɔɔ ra yire birin, alako a xa danxaniya xa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi Pɔlu naxa la a ra, a a xɛɛ a xa sa wali nde raba a yɛɛ ra. Ala nu bara na masen Pɔlu bɛ namijɔnmɛ xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama malide, Annabi Pɔlu naxa bataaxɛ sɛbɛ a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, Pɔlu naxa marasi gbege fi Timote ma alako a xa masenyi hagigɛ ti Efɛsɛkae bɛ Ala xa sɛriyɛ xa fe ra. Mixi ɲaaxi ndee nu na mɛnni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. Pɔlu naxa e xa fe birin makɛnɛn Timote bɛ, alako a xa nɔndi masen e bɛ sɛnbɛ ra. Pɔlu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatɔɛ ɲama ɲɛɛ ki xa fe ra.

Sɛriyɛ gbege na yi Kitaabui kui naxee nɔma to danxaniyatɔɛɛ fan malide. Annabi Pɔlu nu wama Timote nun Efɛsɛkae malife alako e xa lu Ala xa kira xɔn ma. Won fan na mɛnni nɛ. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lɔnni fanyi ra won bɛ won naxan nabatuma won ma dunijɛigiri kui. Won ma danxaniyatɔɛ ɲamae xa lu alɔ Ala nu a masenxi Timote bɛ ki naxɛ Annabi Pɔlu saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Timote xa xɛɛraya

¹ Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili tima naxan na, e n tan Pɔlu tixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra nan na. ² N na yi bataaxɛ sɛbɛfe Timote nan ma, naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔɲɛsa fi i ma, e xa kinikini i ma.

³ N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi i xa lu Efɛsɛ alako i xa mixi ndee yamari e naxa xaranyi gbɛtɛɛ masen mixie bɛ, ⁴ e naxa kiinie madɔɔɔ, e man naxa bu e benbae xilie matɛngɛfe ra. Na fe mɔɔli wɔyɛnyi rawuyama nɛ, a mu Ala xa wali rasigama yare ma danxaniya kui.

⁵ N na yaamari fi nɛ alako xanunteya xa gbo, xanunteya naxan fatanxi bɔɲɛ sɛniyɛnxi ra, a nun ɲanige tinxinxi, nun danxaniya fiixɛ ra. ⁶ Mixi ndee bara gbilen danxaniya fɔɔɔ ra, e fa lɔɛ, na wɔyɛnyi fufafu saabui ra. ⁷ E wama findife sɛriyɛ karamɔɔɔɔɔ nan na, kɔnɔ e wɔyɛnma fahaamutareɲa nan kui. E mu soxi fee kui e naxee masenma sɛnbɛ ra. ⁸ Won a kolon Ala xa sɛriyɛ fan, xa a rawalima a sɛriyɛ ki ma. ⁹ Won man a kolon Ala mu a xa sɛriyɛ fixi tinxintɔɛɛ xa fe xa ra. A a fixi tinxintaree nan ma fe ra, a nun Ala matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitɔɛɛ, diinɛtaree, Ala maberelae nan ma fe ra. A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba nun e ngae faxama. Faxatie, ¹⁰ yɛnɛlae, xɛmɛ naxee nun xɛmɛɛ kafuma, mixi suxuie, wule falɛ, mixi naxee kali tima wule xun, a nun mixi birin naxee Ala xa sɛriyɛ matandima, a a fixi nee nan ma fe ra. ¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi xa sɛriyɛ lanxi a xa xibaaru fanyi nɔrɔxi nan ma, a naxan taxuxi n na.

¹² N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa Mixi Sugandixi naxan bara sɛnbɛ fi n ma, a bara la n na han a naxa n naso a xa wali kui. ¹³ Singe n nu a rasɔtɔma nɛ, n a tɔɔrɔ, n a konbi. Kɔnɔ a naxa kinikini n ma, barima a a kolon n nu na birin nabama kolontareya nun danxaniyatareɲa nan kui. ¹⁴ Marigi xa hinne bara gbo yɛ. A danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. ¹⁵ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi Sugandixi Isa faxi dunijɛ ma yunubitɔɛɛ nan

nakiside. N tan Pɔlu nu findixi yunubitɔɛ nan na naxan dangi mixi birin na, ¹⁶ kɔnɔ Ala naxa kinikini n ma hali n findixi yunubitɔɛ ra naxan dangi birin na, alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa dijɛ gbegbe xa findi misaali ra mixie bɛ naxee danxaniyama a ma alako e xa kisi sɔtɔ naxan mu jɔnma abadan. ¹⁷ Mangɛ Ala Kerenyi, naxan mu faxama, naxan mu toma, binyɛ nun nɔrɛ xa lu a bɛ abadan. Amina.

¹⁸ N ma di Timote, n bara yi marasi fi i ma, naxan lanxi na namijɔnmɛ masenyie ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na masenyi rakamali, i xa gere fanyi so ¹⁹ danxaniya nun janige tinxixi ra. Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa kana. ²⁰ Humeneyo nun Alesandire na na mixie nan ya ma. N nee soxi nɛ Sentanɛ yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa Ala rasɔtɔ.

2

Sali sɛriyɛ

¹ N ma marasi singe na yi nan na: Wo xa Ala makula, wo xa Ala maxandi, wo xa mixie xa kɔntɔfili masen Ala bɛ, wo xa Ala tantu mixi birin xa fe ra. ² Wo xa na raba mangɛɛ nun yarerati birin bɛ, alako won xa lu bɔjɛsa kui, won ma duniɛigiri xa raxara, won xa lu Ala xa kira xɔn ma, won xa xili fanyi sɔtɔ. ³ Na nan fan, na nan lanxi won Nakisima Ala waxɔnfe ma.

⁴ Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa nɔndi kolon. ⁵ Ala keren na a ra. Xarisa fan keren nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na, naxan findi adamadi ra, ⁶ a fa a yɛtɛ fi xunsare ra mixi birin bɛ. Na nu findixi seedeɲɔxɔya nan na Ala nu wama a xɔn ma tɛmɛui naxɛ. ⁷ A n tan nan tixi kawandila, xɛɛra, nun karamɔxɔ ra si gbɛtɛɛ bɛ danxaniya nun nɔndi xa fe ra. N na na nɔndi nan falafe, wule mu a ra.

⁸ Na nan a toxi, a xɔli n ma adamadie xa e bɛlɛxɛ sɛniyɛnxie itala Ala maxandi kui yire birin xɔnɛ nun sɔnxɔ mu naxan na. ⁹ N man wama nɛ ginɛɛ xa dugie nan so naxee e suturama. E naxa e yɛtɛ raxunma xunsɛxɛ dɛnbɛxi ra, xɛɛma ra, gɛmɛ tofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra, naxee sare xɔrɔxɔ. ¹⁰ A lanma e xa e yɛtɛ raxunma kɛwali fanyi nan na, naxan lanma ginɛɛ ma naxee birama Ala fɔxɔ ra. ¹¹ Ginɛɛ xa nu fe xaran sabari nun magore kui. ¹² N mu a luma ginɛɛ xa xɛmɛɛ xaran, xa na mu a ra e xa e yamari. Ginɛɛ xa lu sabari kui, ¹³ barima Adama nan singe daa, beenun Mahawa xa daa. ¹⁴ Adama xa mu madaxu. Ginɛ nan madaxu, a fa findi yunubitɔɛ ra. ¹⁵ Kɔnɔ Ala ginɛ rakisima a xa di bari nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya, nun sɛniyɛnyi kui, alɔ a lanma ki naxɛ.

3

Danxaniyatɔɛ jamae xa yareratie

¹ Nɔndi nan ya: Mixi naxan wama findife danxaniyatɔɛ jama xunmati ra, a wama wali fanyi xɔn. ² A lanma danxaniyatɔɛ jama xunmati xa findi mixi ra mixie mu nɔma fe jaaxi nde yo falade naxan xun ma. A xa a li a ginɛ keren gbansan nan dɔxɔxi, a findi taxasi mixi ra, naxan a yɛtɛ xaninma xaxilimaya ra, binyɛ na naxan ma, naxan fata xɔjɛ masuxude, naxan fata mixi xarande. ³ A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu lanma a xa mawolen. A lanma nɛ a xa findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan bɔjɛ xinbeli, naxan mu mila. ⁴ A xa fata a yɛtɛ xa denbaya rajɛrɛde, a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui kui, ⁵ barima xa mixi mu fata a yɛtɛ xa denbaya rajɛrɛde, a fa mɛɛnima Ala xa danxaniyatɔɛ jama ma di? ⁶ A naxa findi danxaniyatɔɛ nɛɛnɛ ra de, alako a naxa a yɛtɛ igbo, a fa jaxankatɛ sɔtɔ alɔ Ibulisa a sɔtɔxi ki naxɛ. ⁷ A man xa findi xili fanyi kanyi nan na danxaniyataree tagi, alako mixie naxa yo a ma, a naxa suxu Ibulisa xa gantanyi ra.

⁸ Mixi naxee findixi danxaniyatɔɛ jama malie ra, e fan xa findi xili fanyi kanyie nan na. E xa e makuya filankafuija ra, e naxa siisi, e naxa bira kɔbiri fɔxɔ ra yaagitareya kui. ⁹ E xa Ala xa danxaniya masenyi ragata e xaxili fanyi kui. ¹⁰ E xa mato sinden. Xa e tinxin, e nɔma findide danxaniyatɔɛ jama malie ra.

¹¹ Ginεe fan xa findi xili fanyi kanyie ra. E naxa findi naafixie ra, e xa findi taxasi mixi ra, e xa tinxin fe birin kui. ¹² Danxaniyatɔε jama malie xa ginε keren gbansan nan dɔxɔ, e xa e xa die nun e xa fɔxɔε rapεε a fanyi ra. ¹³ Mixi naxee danxaniyatɔε jama malima a fanyi ra, e binyε nun limaniya nan sɔtɔma e xa danxaniya kui Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁴ N na yi bataaxε sεβεfe nε i ma, hali n to laxi a ra a gbe mu luxi n xa i yire li. ¹⁵ Xa a sa li n naxa dugundi, i xa Ala xa mixie jεεε ki fanyi kolon. Ala naxan na na, a xa mixie lanxi a xa danxaniyatɔε jama nan ma, naxan na nɔndi xa kinki ra.

¹⁶ Fo won xa a kolon nε a Ala jεεε ki sεnbε gbo. A gundo makεnεnxi nan ya:

Ala xa Mixi Sugandixi masenxi adama fate nan na,

a xaxili nan tinxin.

A mini nε malekεε ma,

a kawandixi jamanεε nan tagi.

Dunijna danxaniyaxi a tan nan ma,

a texi nɔrε nan kui.

4

Nɔndi kanafe

¹ Ala Xaxili a masenma nε won bε a fiixε ra, a ndee fama nε danxaniya rabolode waxati dɔnxɔε kui, e fa bira jinnε wule faleε nun e xa xaranyie fɔxɔ ra. ² Wule faleε filankafuie mixie madaxuma. E xaxili balanxi gben. ³ E tɔnyi dɔxɔma futi xirife ra, a nun donse ndee donfe ra, Ala naxee daaxi alako danxaniyatɔεε nun nɔndi faleε xa e don tantui ra. ⁴ Ala se naxan birin daaxi, a fan. A mu raharamuxi mixie bε naxee a donma tantui ra, ⁵ barima Ala xa masenyi nun Ala maxandi na rasεniyenma.

⁶ Xa i na nɔndi masen i ngaxakerenyie bε, i bara findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walikε fanyi ra, naxan i baloma danxaniya masenyi nun xaranyi fanyi ra, i birama naxan fɔxɔ ra. ⁷ I naxa fe fufafu madɔxɔ kiini ra danxaniya mu naxan kui. I xa Ala fe suxu sɔɔbε ra. ⁸ Mixie mεεnife e fate ma, na tide mu gbo alɔ e na e xaxili yaka ba. Na xaxili yaka ba nan fama findide mixie bε munafanyi ra dunijna nun aligiyama. ⁹ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na: ¹⁰ Won walima tun nabεxi nan na, barima won xaxili tixi Ala Nijne ra, naxan findixi adamadi birin Nakisima ra, a gbengbenyi danxaniyatɔεε. ¹¹ Na nan na ki, i xa na yaamari birin masen mixie bε, i xa e xaran na sεriyεε ra.

¹² Mixi yo naxa yo i xa fonikeya ma. I naxan nabama, i xa findi misaali ra danxaniyatɔεε bε a lanma e xa wɔyεn ki naxε, e xa jεεε ki naxε, e xa e bore xanu ki naxε, e xa danxaniya nun e xa sεniyenyi xa lu ki naxε. ¹³ Han n sa fama tεmui naxε, i xa Kitaabui xaran mixie bε, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. ¹⁴ I naxa wali bεjin naxan soxi i yi ra, masenyi tixi Ala xili ra i xa fe ra naxan ma, forie to e bεlεxε sa i xunyi ma. ¹⁵ I xa na rabatu sεnbε ra, alako mixi birin xa i jεεε ki to i sigama yare ki naxε. ¹⁶ Mεεni i yεtε ma, nun na xaranyi ma i naxan tima tun nabεxi ra. Xa i na raba i kisima nε, i tan nun naxee i xui ramεma.

5

Danxaniyatɔε jεεε ki

¹ I naxa wɔyεn xɔrɔxɔε fala forie bε. I xa e ralimaniya alɔ i baba. I xa xεmε fonikee ralimaniya alɔ i xunya xεmεmae. ² I xa jεlεxεforie ralimaniya alɔ i nga. I xa fonike ginεmae ralimaniya alɔ i maaginεε sεniyenyi kui.

³ I xa kaajne ginεe binya, naxee na e kerenyi ma. ⁴ Xa kaajne ginε xa die na na, xa na mu a ra a xa mamadie, e tan xa Ala waxɔnfe matinkan e xa denbaya bε. Die barimixie naxan nabaxi e bε, e xa na sare ragbilen e ma. Ala wama na nan xɔn.

⁵ Kaajne ginε yati yati, naxan luxi a keren, a a xaxili tima Ala nan na. A salima, a Ala maxandima tεmui birin. ⁶ Kɔnɔ kaajne ginε naxan birama a yεtε waxɔnfe fɔxɔ ra, a tan bara faxa hali a jipe to a ra.

⁷ I xa yi yaamarie masen mixie bε, alako e xa lu tinxinyi kui. ⁸ Mixi naxan mu mεεnima a xa mixie ma, a gbengbenyi a xa denbaya ma, na kanyi bara danxaniya bεjin. A jaaxu dangife kaafiri ra.

⁹ Kaajne ginε naxan xili lanma a xa sεβε kaajne ginεε xilie ya ma, a lanma a xa simaya xa dangi ne tongo senni ra. A xa a li a nu dɔxɔxi xεmε keren gbansan nan xɔn ma, ¹⁰ a nun man a kolonxi tinxintɔε ra a xa wali fanyie xa fe ra, alɔ di xurufe, xɔne rasεnεfe, sɛniyɛntɔεe sanyi maxafe, tɔɔrɔmixie malife, a nun birafe fe fanyi mɔɔli birin fɔxɔ ra.

¹¹ Kɔnɔ kaajne ginε naxee findixi sungbutunyie ra, e xili naxa sεβε, barima xa a sa li e waxɔnfee e ragbilenma nε Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, e fa dɔxɔ xεmε taa, ¹² na tεmui e bara yunubi sɔtɔ, barima e bara e xa laayidi singe kana. ¹³ Bafe na ra, e man findima tunnaxɔnεe nan na, e nu fa lu e mapnεε ra naafixiya rabade, e mixi mafalama, e fe fala naxan mu lanma a xa fala. ¹⁴ Na kui, a xɔli n ma kaajne ginε sungbutunyie xa dɔxɔ xεmε taa, e fa die bari, e mεeni e xa denbaya ma, alako won yaxuie naxa nɔ fe jaaxi falade e xun ma. ¹⁵ Ndee jan bara e kobe raso, e bira Sentanε fɔxɔ ra.

¹⁶ Xa danxaniyatɔε ginε bara kaajne ginε ndee sɔtɔ a xa mixie ya ma, a xa a yigiya alako a naxa findi kote ra danxaniyatɔε jaama bε. Na kui, danxaniyatɔε jaama nɔma nε kaajne ginεε malide naxee na e kerenyi ma.

¹⁷ Danxaniyatɔε jaama xa forie, naxee fee rapnεεma a fanyi ra, e xa binyε xungbe sɔtɔ, a gbengbenyi naxee kawandi nun xaranyi tima. ¹⁸ A sεbexi Kitaabui kui, «Ninge nε mεngi turuxunma, wo mu lan wo xa a dε xiri.» A man sεbexi, «Walike xa a wali sare sɔtɔ.» ¹⁹ I naxa kalamui ramε danxaniyatɔε jaama xa fori nde xa fe ra, xa seede firin, xa na mu a ra saxan, mu na fe toxi. ²⁰ Naxee bara yunubi raba, i xa i yaxaseri masa e xa fe ra, birin ya xɔri, alako booree fan xa gaaxu.

²¹ N bara yi yaamarie fi i ma, Ala, a xa Mixi Sugandixi Isa, nun malekε sugandixie ya xɔri. I xa yi yaamarie rabatu tinxinyi kui. I naxa mixi yo rafisa a boore bε. ²² I naxa gbata mixie sugandide, i fa i bεlεxε sa e ma, xa na mu a ra i fan luma nε e xa yunubie kui. I xa lu sɛniyɛnyi kui. ²³ I naxa ye gbansan xa min. I xa weni nde min seri ra i furi xa fe ra, barima i luma fura ra. ²⁴ Mixi ndee xa yunubie makεnεnxi beenun e xa makiitide li, kɔnɔ boore gbee mu toma fo yare. ²⁵ Wali fanyi fan makεnεnma na ki nε, wali jaaxi mu nɔxunma.

6

Ala xa sεriyε danxaniyatɔεe bε

¹ Danxaniyatɔε naxee na konyiya kui, e xa e marigie binya, alako binyε yo naxa ba Ala xili ra, a nun a xa sεriyε ra. ² Konyi naxee marigi findixi danxaniyatɔεe ra, na konyie naxa yo e marigi ma, a falafe ra a e ngaxakerenyie nan e ra. A lanma e xa e xa yaamari rabatu a fanyi ra dangife a singe ra, barima e na walife e ngaxakerenyi xanuxie nan bε.

I xa mixie xaran yi yaamarie ra. ³ Xa a sa li mixi nde xaranyi gbεtε nan tima, a mu bira won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi tinxixi fɔxɔ ra, nun xaranyi naxan findixi Ala gbe ra, ⁴ na kanyi bara a yεtε igbo, a mu sese kolon. A xaxili mu fan. A xa wɔyɛnyi gbo, sɔnxɔε rafan a ma. Na findima tɔɔnε, lantareya, tɔɔnεge, siike, ⁵ tinxintaree xa sɔnxɔ sɔnxɔε, nun nɔndi kolontareya. E diinε rawalima kɔbiri fe nan na. ⁶ Diinε nan findima geeni ra mixie bε, naxee e wasasoma e sɔtɔse. ⁷ Won faxi dunija ma won bεlεxεε igeli nan na, won man sigama na ki nε. ⁸ Xa baloe nun sose na won yi ra, won xa won wasaso na ra. ⁹ Kɔnɔ mixi naxan wama bannafe, na kanyi tantanma nε, a suxu gantanyi ra, a fa mila a waxɔnfe jaaxie ma. Na waxɔnfe jaaxie nan mixie xun nakanama, e fa lɔε. ¹⁰ Kɔbiri xɔli findixi fe kobi birin sanke nan na. Ndee to mila kɔbiri ma, e naxa danxaniya bεjin, e fa tɔɔrɔ a jaaxi ra.

¹¹ Kɔnɔ i tan naxan findixi Ala xa mixi ra, i xa gbilen na fe mɔɔlie fɔxɔ ra. I xa bira tinxinyi, Ala fe, danxaniya, xanunteya, dijne, nun bɔne bεxiya fɔxɔ ra. ¹² Danxaniya gere fanyi so. Kisi suxu, i xilixi naxan ma, i seedejɔxɔya tixi naxan ma fe ra seede wuyaxi ya xɔri. ¹³ N bara i yamari Ala ya xɔri, naxan nimase birin nabaloma, n bara i yamari Ala

xa Mixi Sugandixi Isa ya x̄ori, naxan bara seedeṅ̄ox̄oṅ̄ya fanyi ti Ponsi Pilati b̄e, ¹⁴ i xa Ala xa s̄eriȳe rabatu tinxinyi s̄eniȳenxi ra han won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi fa t̄em̄ui. ¹⁵ Ala nan fama Isa raminide a wama a x̄on ma waxati nax̄e.

Tantui Kanyi,

Manḡe s̄enb̄ema,

firin mu kafuxi naxan ma,

Manḡee xa Manḡe,

Marigie Marigi Ala,

¹⁶ naxan keren mu fax̄e kolon,

naxan x̄onyi na naiyalanyi ra,

adamadie mu naxan toxi,

adama mu n̄oma naxan tode.

Binȳe nun s̄enb̄e na a b̄e abadan.

Amina.

¹⁷ I xa to bannamixie yamari a e naxa e ȳt̄e igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli ra, barima naafuli mu buma. E xa e xaxili ti Ala nan na, naxan won kima se birin na alako won xa s̄eewa. ¹⁸ E xa fe fanyi raba. E xa k̄ewali fanyi nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra. ¹⁹ Na birin kui e harige s̄ot̄oma n̄e yare naxan findima kisi yati yati ra e b̄e.

²⁰ Timote, i xa m̄ēni fe ma naxan taxuxi i ra. I xa w̄oȳenyi fufafu nun wule matanga.

²¹ Mixi ndee na falama a l̄onni, k̄on̄o l̄onni mu a ra. Na bara a niya e xa e kobe so danxaniya ra.

Ala xa hinne wo ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to nu na geeli kui Rɔma, a naxa bataaxɛ nde fan sɛbɛ a malima Timote ma. A ɲan nu bara keren sɛbɛ a ma nu, kɔnɔ a man naxa a firin nde sɛbɛ, alako a xa gbilen sɛriyɛ ndee ma. Annabi Pɔlu nu bara tɔɔɔ a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fɛ ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxɛ kui, barima Timote nu luxi nɛ alɔ Pɔlu xa di.

Annabi Pɔlu naxa sɛriyɛ fala Timote bɛ na bataaxɛ singe kui naxan nu nɔma a malide danxaniyatɔɛ ɲama xa wali kui. Yi bataaxɛ kui, a luxi alɔ Pɔlu wama Timote ralimaniyafe a yɛtɛ xa danxaniya xa fe ra. Pɔlu a yɛtɛ xa tɔɔɔɛ nun a ɲɛɛ ki masenma a bɛ, alako e xa findi misaali ra Timote bɛ.

Annabi Pɔlu xa bataaxɛ firin nde kui, a Timote ratuma Timote danxaniyaxi ki naxɛ, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxɛ. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote bɛ alako a xa findi Ala xa walikɛ ra a xa dunɲɛigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote bɛ, a tide man nu gbo mixie bɛ a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan sɛbɛxi Kitaabui kui a findixi lɔnni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na fɔxɔ ra, e xa dunɲɛigiri nun e xa aligiyama mu sɔɔnɛyama e bɛ.

Annabi Pɔlu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati dɔnɔɔɛ xa fee falama Timote bɛ alako a xa kawandi ti sɛnbɛ ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e ralɔɔde abadan. Ala xa won natanga na ma. Ala xa lɔnni fanyi fi won fan ma alako yare xa sɔɔnɛya won bɛ. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Limaniya

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra Ala waxɔnki. Laayidi tongoxi won bɛ kisi xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan na. ² N na yi bataaxɛ sɛbɛfe Timote nan ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne, kinikini, nun bɔɲɛsa fi i ma.

³ N bara Ala tantu, n naxan batuma ɲanige fiixɛ ra alɔ n benbae a rabaxi ki naxɛ. N Ala maxandima nɛ i bɛ kɔɛ nun yanyi ra, ⁴ barima n nan n natuxi i yaye nan ma. N man nu wama i tofe han, alako n xa sɛɛwa a fanyi ra. ⁵ N man n natuxi i xa danxaniya nan ma, filankafuiɲa mu na naxan kui, naxan nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na ki nɛ.

⁶ Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala sɛnbɛ rawali, a naxan fixi i ma n to n bɛlɛxɛ sa i xunyi ma. ⁷ Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi sɛnbɛ, xanunteya, nun yɛtɛ suxui ra. ⁸ I naxa yaagi won Marigi xa seedeɲɔxɔya bade. I man naxa yaagi n na, n tan naxan na geeli kui won Marigi xa fe ra. A lanma won birin xa tɔɔɔ Isa xa xibaaru fanyi xa fe ra Ala sɛnbɛ saabui ra. ⁹ A tan nan won nakisixi, a tan nan won xilixi a xa sɛniyɛnyi ma. A mu na rabaxi won ma kewali saabui xa ra, a na ɲanigexi a yɛtɛ nan na. A hinneɛxi won na a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi dunɲa fɔlɛ.

¹⁰ Yakɔsi won bara na hinne to won Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi Sugandixi. A bara faxɛ sɛnbɛ kana, a kisi fe ramini a xa xibaaru fanyi saabui ra, alako adama naxa faxa sɔnɔn. ¹¹ Ala n findixi kawandila, xɛɛra, nun karamɔxɔ nan na na xibaaru fanyi xa fe ra. ¹² N na tɔɔɔfe na wali nan xa fe ra, kɔnɔ n mu yaagima na ra, barima n a kolon

n danxaniyaxi naxan ma. N bara la a ra a noma n ma kisi ragatade han na loxo. ¹³ N nondi naxan masenxi i be, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan foxo ra danxaniya nun xanunteya ra, alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xon ma ki naxe. ¹⁴ Ala naxan taxuxi i ra, i xa meeni na ma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan sabatixi won i.

¹⁵ I a kolon Asikae birin bara n nablo, alo Figelo nun Heremogene. ¹⁶ Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nalimaniya ra. A mu yaagi n na n to na geeli kui. ¹⁷ A to fa Roma, a naxa n fen han a naxa n to. ¹⁸ Marigi xa kinikini a ma na kiiti loxo. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxe Efese.

2

Tore

¹ N ma di, i xa i senbe so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinne xa fe ra. ² I naxan mexi n na seede gbegbe ya xori, i xa na masenyi taxu i dugutegee ra, naxee fan noma mixi gbete raxarande na ra. ³ Won birin xa wakili tore kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa sori fanyie nan won na. ⁴ Sori naxan na gere kui, a mu birama dunja fe foxo ra, a birama a xa mange waxonfe nan foxo ra. ⁵ Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a serye ki ma, a mu geenima. ⁶ Mixi naxan xe rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee soto. ⁷ I joxo sa n ma masenyi birin xon ma, Marigi fahaamui fima ne i ma na fee ma.

⁸ I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan kelixi faxe ma, naxan fatanxi Dawuda bonsore ra, alo Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxe, n naxan kawandife. ⁹ Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na torefe geeli kui alo fe kobi rabama, kon Ala xa masenyi tan mu balanxi. ¹⁰ Na nan a ra n tore moli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi soto Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nore kui abadan.

¹¹ Masenyi hagige nan ya:

Xa won nun Isa bara faha,
won nun Isa man kelima ne faxe ma.

¹² Xa won tunnabexi,
won luma ne Isa xa mangeya kui.

Xa won na a rabolo,
a fan won naboloma ne.

¹³ Xa won mu lu won xui xanbi ra,
a tan luma ne a xui xanbi ra,
barima a mu noma a yete rabolode.

¹⁴ I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na woyenyi moli tide yo mu na. A a ramema nan xun nakanama tun. ¹⁵ I xa i yete masen Ala be, alo mixi naxan wali foxi mu mayaagi, a fata nondi masende mixie be a masen ki ma. ¹⁶ Woyen jaaxi fufafu lu na, barima naxee na moli falama, e xa kaafirina xun nan tun masama. ¹⁷ E xa woyenyi gboma ne alo fure jaaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma. ¹⁸ E bara makuya nondi ra, e fa a fala mixie jan bara keli faxe ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na woyenyi moli ra.

¹⁹ Kon Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi: «Adamadi naxan Marigi xili falama, a xa tinxintareya rabin.»

²⁰ Se sase moli gbegbe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xema nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bende. Nde binye wali rabama, nde fan binyetare wali rabama. ²¹ Mixi naxan a yete rasenyenma, a luma ne alo wali binye rabama se sase naxan kui. A to senyen, a marigi noma a rawalide wali fanyi birin kui.

²² Fonike waxonfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima bore seniyenxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun bore sa fen. ²³ Woyenyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na moli findima gere nan na. ²⁴ A mu lanma Marigi xa walike xa sonxo. A lanma a xa findi mixi dixi ra naxan fata mixi xarande, a man wakili tore ra. ²⁵ A lanma a xa matandilae matinxin woyenyi joxunme ra, alako Ala xa a niya e xa

tuubi, e xa nɔndi kolon, ²⁶ e xa xaxili sɔtɔ, e xa e ba Ibulisa xa gantanyi ra. Ibulisa bara e suxu gantanyi ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

3

Waxati dɔnxɔɛ

¹ I xa a kolon, fe xɔɔxɔɛɛ fama nɛ duniɲa lide waxati dɔnxɔɛ, ² barima adamadie birama e yɛtɛ waxɔnfe nan fɔxɔ ra, kɔbiri rafanma nɛ e ma, e e yɛtɛ igboma, e lama e yɛtɛ ra, e Ala rasɔtɔma, e e barimae matandima, e finsiriwaliya rabama, e mu Ala xa fe binyama, ³ e mu kinikinima, e mu diɲɛma, e mixi mafalama, e xurutareɲa rabama, e e boore tɔɔɔma, e mixi fanyi xɔnma, ⁴ e mixi yanfama, e bogonma fee ma, e bɔɲɛ gbo, e waxɔnfe rafan e ma dangi Ala xa fe ra. ⁵ A luxi nɛ alɔ e diinɛ nan nabatuma, kɔnɔ e bara e kobe raso a sɛnbɛ ra. I xa i makuya na mixi mɔɔlie ra.

⁶ E soma denbayae kui, e fa ginɛ sɛnbɛtaree mabɛndun, naxee findixi yunubitɔɛɛ ra, naxee birama fe ɲaaxi mɔɔli birin fɔxɔ ra. ⁷ Na ginɛ mɔɔli xaranma tɛmui birin, kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔma nɔndi ma. ⁸ Na mixi naxee soma denbayae kui, e luma nɛ alɔ Yannɛsi nun Yanbɛrɛsi naxee Annabi Munsa matandi. Na mixie nɔndi fan matandima nɛ, e xaxili bara kana. E xa danxaniya xɔn mu kuyama. ⁹ Kɔnɔ e mu sigama yare sɔnɔn, barima mixi birin fama nɛ e xa daxuɲa kolonde, alɔ Yannɛsi nun Yanbɛrɛsi xa fe nu kolonxi ki naxɛ.

¹⁰ Kɔnɔ i tan, i bara n ma xaranyi kolon, n ɲɛrɛ ki, n ɲanige, n ma danxaniya, n ma diɲɛ, n ma xanunteya, n ma tun nabɛxi, ¹¹ n ma ɲaxankatɛ, a nun n ma tɔɔrɛ. Tɔɔrɛ mɔɔli mundun na, n mu naxan sɔtɔ Antiyɔki, Ikoniyon, nun Lisitire? ɲaxankatɛ mundun mu n lixi naa? Marigi bara n nakisi na birin kui. ¹² Nɔndi na a ra a mixi naxan birin wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a na kanyi tɔɔrɛ sɔtɔma nɛ. ¹³ Kɔnɔ mixi ɲaaxie nun filankafuie xa fe kobie xun nan tun luma masa ra, e fa booree madaxu, e e yɛtɛ madaxu.

¹⁴ I xa i xiri sɛriyɛ ra i naxan xaranxi, i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na sɔtɔxi naxan na. ¹⁵ Kabi i dimɛdi tɛmui, i Kitaabui sɛniyɛnxie kolon, naxee nɔma lɔnni fide i ma. Na lɔnni findima kisi nan na mixie bɛ, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. ¹⁶ Kitaabui sɛniyɛnxie birin fatanxi Ala nan na. A fan xaranyi ra, a fan yaabi ra, a fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe ra, ¹⁷ alako Ala xa mixi xa nɔ wali fanyi birin nabade.

4

Kawandi tife

¹ N bara i yamari Ala ya xɔri, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xɔri, naxan fama mixi ɲiɲɛɛ nun mixi faxaxie makiitide, naxan fama a xa mangɛya niini raminide, ² i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa wakili tɛmui birin, i xa mixie matinxin, i xa mixie xa yunubie masen e bɛ, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin naba diɲɛ kui. ³ Waxati na fafe mixie mu tinma xaranyi tinxinxɪ ra tɛmui naxɛ. E karamɔxɔ wuyaxi fenma nɛ, naxee masenyi mɔɔli nde tima naxan nafan e tuli ma. ⁴ E gbilenma nɛ nɔndi fɔxɔ ra, e fa e tuli mati kiinie ra. ⁵ Kɔnɔ i tan, i xa i yɛtɛ mataxasi fe birin kui, i xa i tun nabɛxi tɔɔrɛ kui, i xa Ala xa xibaaru fanyi rayensen, i xa i xa wali rakamali.

⁶ N tan ɲan bara findi sɛrɛxɛ ra Ala bɛ. A gbe mu luxi n xa taa masara. ⁷ N bara n ma gere fanyi so, n bara n ma ɲɛrɛ raɲɔn, n bara lu danxaniya kui. ⁸ Xunnakeli sare ragataxi n bɛ, naxan findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxinxɪ naxan fima n ma na lɔxɔɛ. N keren xa mu a ra, a na fima mixi birin nan ma, a fafe rafan naxee ma.

⁹ I xa kata fafe ra n yire mafuren mafuren, ¹⁰ barima Demasi bara n nabɛɲin duniɲa fe xa fe ra, a siga Tɛsaloniki. Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga Dalamatiya. ¹¹ Luki gbansan nan na n sɛɛti ma. I xa fa Maraki ra, barima a nɔma n malide n ma wali kui a fanyi ra. ¹² N bara Tikike xɛɛ Efɛsɛ. ¹³ I nɛ fama, i xa fa na xinbeli donma ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xɔnyɪ, a nun n ma bukie. Na sɛbɛli naxee tixi xuruse kiri ma, e

tide gbo dangi birin na, i xa fa e fan na. ¹⁴ Alesandire xabui bara fe ꞓaaxi gbegbe raba n na. Marigi fama a sare ragbilende a ma. ¹⁵ I xa i yεtε ratanga a ma, barima a muxu xa kawandi matandi nε a ꞓaaxi ra.

¹⁶ N to n yεtε xunmafala kiiti banxi kui a singe, n malima yo mu nu na. Birin n nablo nε. Ala xa dijε e ma e fe naxan nabaxi. ¹⁷ Ala nan n malixi, a sεnbε so n yi ra, alako n xa kawandi ti a fanyi ra si birin bε. Ala naxa n natanga yεtε magaaxuxi ma. ¹⁸ Marigi man fama n natangade mixie xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa so a xa mangεya niini bun ma ariyanna. Matɔxɔε na Ala bε abadan.

¹⁹ Pisisila nun Akila xεεbu n bε, a nun Onesiforo xa denbaya. ²⁰ Erasito bara lu Korinti. N bara Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu yalanxi. ²¹ I xa kata fafe ra beenun ꞓεmε xa so. Ewubulo, Pudεn, Linosi, Kelodiya, nun won ngaxakerenyi birin bara i xεεbu. ²² Marigi xa sabati i bɔꞓε i, Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tito ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Tito. Girɛkika nan nu a ra naxan nu kafuxi Pɔlu ma Ala xa wali kui.

Pɔlu yi bataaxe sɛbɛ a ma tɛmui naxe, Tito nu na Kirɛti. Kirɛti findixi suri nan na naxan na Mideɛrane baa tagi. Pɔlu nun Tito nu bara siga Kirɛti kawandi tide, Pɔlu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatɔɛ ɲamae mali e xa sɛnbɛ sɔtɔ. Pɔlu yi bataaxe sɛbɛ nɛ Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kirɛti danxaniyatɔɛe rasi, a e ralimaniya, a nɔndi makɛnɛn e bɛ.

Yi Kitaabui fe gbege masenma won bɛ danxaniya nun danxaniyatɔɛ ɲama xa fe ra. A a masenma a won sese mu nɔma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi sɔtɔma Ala xa hinnɛ nan tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama nɛ fa alako won ɲɛɛ ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won bɔɲɛ kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tito ma

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa konyi nun a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra. N na walife alako Ala xa ɲama sugandixi xa danxaniya, e man xa nɔndi kolon naxan e rapɛɛɛma Ala xa fe kui. ² Yi danxaniya nun yi nɔndi a niyama nɛ mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala, naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan yi abadan kisi laayidi won bɛ beenun dunɲa xa daa. ³ Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru fanyi makɛnɛn kawandi saabui ra, naxan bara taxu n na Ala won Nakisima xa yaamari ma.

⁴ N bara i tan Tito xɛɛbu, naxan bara findi n ma di yati yati ra won ma danxaniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi i ma.

Tito xa wali Kirɛti danxaniyatɔɛ ɲamae tagi

⁵ N bara i lu Kirɛti alako i xa fee yailan naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie sugandi taaɛ birin kui, e xa findi na danxaniyatɔɛ ɲamae xa kuntigie ra. Alɔ n i yamari ki naxe, ⁶ danxaniyatɔɛ ɲama kuntigi lanma nɛ a xa findi tinxintɔɛ ra xili fanyi na naxan xun, ginɛ keren kanyi, naxan xa die danxaniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante xurutaree ra. ⁷ Fo yi xunmatie xa findi xɛmɛ tinxinxie nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e ra. E naxa findi mixie ra naxee e yɛtɛ igboma, naxee bɔɲɛ tema mafuren, naxee siisima, naxee mawolen, naxee biraxi geeni tinxintare fɔxɔ ra. ⁸ Fo e xa findi xɛmɛe ra naxee fata xɔɲɛ rasɛnɛde, fe fanyi rafan naxee ma, naxee e yɛtɛ xaninma xaxilimaya ra, naxee tinxin, naxee sɛniyɛn, naxee nɔxi e yɛtɛ ra. ⁹ Fo nɔndi masenyi xa lu e yi ra alɔ e xaranxi a ra ki naxe. Na nan a toma e fan nɔma kawandi tide a nɔndi ki ma, e man nɔ na nɔndi matandie ra.

¹⁰ Na matanditi mɔɔli gbege na na, a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E dɛ wuya, mixi yanfafe rafan e ma. ¹¹ Fo won xa e dɛ balan. E bara denbaya ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan na naxee mu daxa. E na birin nabama e yɛtɛ xa geeni tinxintareya nan ma fe ra. ¹² E xa namɲɔnmɛ nde nan yati a fala, «Kirɛtikae wule nun e furi nan tun kolon. E tunnaxɔnɔ, e man ɲaaxu alɔ bɔximase.» ¹³ Nɔndi nan yati na a ra. N na a falafe na nan ma, i xa wɔyɛn e ma a xɔɔxɔɔe ra alako e xa danxaniya a fiixɛ ra, ¹⁴ e xa ba Yuwifi xa kuye taalie danxunfe. E xa ba mixie xa yaamarie danxunfe naxee bara mɛɛ nɔndi ra. ¹⁵ Se birin sɛniyɛn sɛniyɛntɔɛe bɛ, kɔnɔ sese mu sɛniyɛn sɛniyɛntaree

nun danxaniyataree tan be. E xaxili nun e sondonyi birin bara manoxo. ¹⁶ E Ala kolonfe falama e de ra, konno e xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E xa fefe mu fan. Seryie matandie nan e ra, naxee mu noma wali fanyi yo rabade.

2

*Danxaniyat*oe xaranfe nondi ra naxan jere ki masenma e be

¹ Konno i tan xa nu danxaniyatoe xaran nondi masenyi nan na.

² I xa a masen xemoxie be e xa taxasi, e xa jere a binyamixi ki ma, e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa bira nondi nan foxo ra e xa danxaniya kui, xanunteya kui, a nun tunnabexiya kui.

³ Na kui, i man xa a masen ginε moxie be, e xa jere seniyenyi kui, e naxa findi mixi mafalee ra, e naxa siisi. E xa nu marasi fanyi fi ⁴ sungbutunyie ma alako e xa e xa morie nun e xa die xanu. ⁵ E man xa e rasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa seniyen, e xa banxi walie suxu, e yuge xa fan, e xa e yete magoro e xa morie be, alako Ala xa masenyi naxa bexu.

⁶ I man xa segetalae fan nasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra ⁷ fe birin kui. I tan yete xa findi misaali ra e be i xa wali fanyie saabui ra. I xa kawandi xa findi nondi nun soobe ra. ⁸ I xa masenyi xa tinxin, alako i matandimae xa yaagi, barima e mu fefe kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.

⁹ I xa a masen konyie be, e xa e yete magoro e marigie be fe birin kui. E xa e raplexin, e naxa e matandi, ¹⁰ e naxa sese mupa, e xa a masen a e marigie noma lade e ra ki fanyi. Na konyi mooli binye fima ne won Nakisima Ala xa masenyi ma fe birin kui.

¹¹ A lanma won xa jere yi mooli ra barima Ala xa hinne bara makenen, naxan noma findide kisi ra mixi birin be. ¹² A xa hinne won xaranma alako won xa gbilen tinxintareya nun dunjra fee foxo ra, won xa won yete xanin xaxilimaya ra, won xa won ma dunjraigiri jere tinxinyi nun Ala yaragaaxui kui. ¹³ Won to na yi dunjra ma, won na fe fanyi nan mamefe won xaxili tixi naxan na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa nore nan mamefe, won Nakisima Marigi Ala. ¹⁴ A tan nan a yete fi won be, alako a xa won xunsara won ma yunubie xa fe ra, a xa jama nde rasenyen e xa findi a yete gbe ra, naxee senbe soxi wali fanyie rabafe ma.

¹⁵ I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa mixie ralimaniya. I xa e rasi. I xa nondi makenen e be i senbe birin na. Mixi yo naxa yo i ma.

3

Isayanka jere ki

¹ I xa e ratu, e xa e yete magoro mangεe nun mangasanyi be, e xa e xa yaamarie suxu. E xa gbata wali fanyi mooli birin nabafe ra, ² e naxa mixi yo mafala, e naxa gere so, e xa marafanyi nun boje fanyi masen birin be.

³ A singe won fan nu daxupa nan nabama. Yaamari matandimae nan nu won na. Won nu bara loε kira xon. Won nu bara bira won yete waxonfe foxo ra a nun dunjra fe mooli birin foxo ra, han na nu bara won findi konyie ra. Won nu won ma dunjra xaninma jaxupa, toone, gbesenxonmanteya, nun marajaxupa nan kui. Won fan mu nu rafan mixie ma.

⁴ Konno won Nakisima Ala to a xa boje fanyi nun a xa xanunteya makenen, a naxa kisi fi won ma. ⁵ A mu won nakisixi won ma wali fanyie xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini nan ma, won xunxafe ye xora a nun a Xaxili Seniyenxi saabui ra. Na bara a niya won xa bari a neene ra, won ma dunjraigiri birin xa masara. ⁶ Ala bara won ki! A bara a Xaxili Seniyenxi ragoro won ma won Nakisima Isa saabui ra.

⁷ Na kui, won ma yunubie to bara xafari a xa hinne saabui ra, won bara no findide ketongoe ra, won bara won xaxili ti abadan kisi ra. ⁸ Nondi masenxi nan na ki. A xoli n ma i xa na fee masen a fanyi ra, alako naxee bara danxaniya Ala ma, e xa fe birin naba alako e xa bira fe fanyi raba foxo ra. Na fee findixi fe havige fanyie nan na mixi birin be.

⁹ ΚΩΝΩ i naxa i gbe raso mixie xa woyen fufafu ya ma. E naxan falama benbae xa fe ra, e xa gbESENxōnnEya, e xa gere woyenyi Ala xa sEriyE xa fe ra, e sese tide mu na.

¹⁰ Naxan yo mixie tagi isoma, i xa a rasi keren, i xa a rasi firin. Xa na birin kui a mu i xui mE, i xa a rabolo, ¹¹ barima i a kolon a na mixi mōoli mu fan. A bara a yetE danka a xa tinxintareya ra.

Masenyi dōnxōE

¹² N na Aritema xa na mu Tikike xEE i ma, i xa fe birin naba alako i xa n li Nikopoli, barima n bara a janige n xa jEmE radangi naa. ¹³ Fe birin naba alako i xa sEriyE karamōxō Senasi nun Apolosi mali e xa biyaasi kui. E mali, e hayi na se naxan birin ma, e xa a sōtō. ¹⁴ A lanma danxaniyatōE naxee na won ma kōnti ma, e xa e matinkan tunnabExi ra wali fanyie ma, alako e xa mixie hayi xōrōxōEe fan, e naxa fa lu na ki fufafu.

¹⁵ Naxee na n fE ma be, e birin i xEEbu. I xa won xanuntenyie danxaniyatōEe birin xEEbu muxu bE.

Ala xa hinnE wo birin na.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filemon ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Filemon. Kɔɔsika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya Pɔlu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxɛ sɛbɛ Filemon ma tɛmɔi naxɛ, Pɔlu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaniya kui, a naxa yi bataaxɛ sɛbɛ Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kɔnɔ na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun Pɔlu xa naralan, Onesimo xa danxaniya Pɔlu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara sɔnɔn, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon xɔnyi. Kɔnɔ na waxati sɛriyɛ ki ma, Filemon nu nɔma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, Pɔlu naxa yi bataaxɛ sɛbɛ, Onesimo xa gbilen a ra Filemon xɔn ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxɛ. A naxa a masen Filemon bɛ, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alɔ a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxɛ, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra.

Yi Kitaabui a masenma won bɛ, a ngaxakerenya naxan kelima danxaniya ma, a sɛnbɛ gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatɔɛ kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gɛxi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenya xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filemon ma

Pɔlu xa bataaxɛ Filemon ma Onesimo xa fe ra

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi bɛ. Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan yi bataaxɛ sɛbɛfe, katarabi Filemon ma muxu xanuntenyi nun muxu waliboore, ² a nun Apiya muxu maaginɛ, a nun Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere xa fe ra, a nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e malanma i tan Filemon xɔnyi. ³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi, won Marigi Isa xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

⁴ Tɛmɔi birin, n nɛ n Marigi Ala maxandima i bɛ, n a tantuma nɛ i xa fe ra, ⁵ barima n bara a mɛ i danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxɛ, i man sɛniyɛntɔɛɛ birin xanuxi ki naxɛ. ⁶ N Ala maxandife i bɛ alako ngaxakerenya naxan kelima i xa danxaniya ma, a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa nɔ fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁷ N ngaxakerenyi Filemon, i xa xanunteya bara n nasɛɛwa ki fanyi, a man bara limaniya fi n ma, barima sɛniyɛntɔɛɛ bɔɲɛ fan bara sɛɛwa i saabui ra.

⁸ Na kui, hali n to nɔma i yamaride Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i lanma i xa naxan naba, n mu na rabama. ⁹ N i mayandima won ma xanunteya nan ma fe ra. N tan Pɔlu nan wɔyɛnfe i bɛ yi ki, xɛmɔxi naxan na geeli Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe ra. ¹⁰ N i mayandife n ma di Onesimo nan ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma geelimaniya kui. ¹¹ Singe, a tide yo mu nu na i bɛ, kɔnɔ yakɔsi, a tide bara gbo i bɛ ki fanyi, alɔ a gboxi n fan bɛ ki naxɛ. ¹² Hali a to rafan n ma alɔ n ya firinyi, n na a ragbilenfe i ma. ¹³ N bara wa a xɔn a xa lu n yi ra, alako a xa n mali i tan ɲɔxɔɛ ra n ma geelimaniya kui, n bara naxan sɔtɔ Ala xa xibaaru fanyi xa fe ra. ¹⁴ Kɔnɔ n mu waxi fefe rabafe n mu i maxɔrin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima nɛ i ɲanige nan ma, beenun n tan xa i yamari. ¹⁵ Tɛmunde, Onesimo bara ba i yi ra waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen i ma abadan. ¹⁶ I tan bɛ yakɔsi, a tide bara dangi konyi ra. A bara findi i ngaxakerenyi

yετε yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, κονο a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa mixiηa nun a xa danxaniya xa fe ra.

¹⁷ Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenyi ra, i xa a fan nasεnε alο n tan yετε nan faxi i ma. ¹⁸ Xa a fefe ηaaxi niyaxi i ra, xa i xa doni yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe ra. ¹⁹ N tan Ρolu nan yi σεβεφε n yετε βελεχε ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma nε i ma. Κονο hali n mu i ratu, i danxaniyaxi n tan nan saabui ra. ²⁰ N ngaxakerenyi, i fan xa yi fe raba n βε Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan xa n βοηε rasεεwa, Marigi xa fe ra.

²¹ N to yi σεβεφε, n a kolon i mu tondima n waxονfe rabade, i ηan nde sama nε a xun.

²² Fe keren luxi: I xa nu n yigiyade yailan, barima n laxi a ra, n fama nε gbilende wo yire wo xa Ala maxandi saabui ra.

²³ Epafirasi i xεεbu, muxu nun naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. ²⁴ N walibooree Maraki, Arisitaraki, Demasi, nun Luki, e fan i xεεbu. ²⁵ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Eburu b_{ONS}OE bE Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi duniᵓa sa daa, Alatala na a xa sEriyE masenfe adamadie bE. Namij_{ON}mE xungbee naxa Ala xui mE, e fa na dEntEge sa mixie bE. Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidirasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa sEriyE xa kolon, a xa sEbE Kitaabui kui. A d_{ON}xOE ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra duniᵓa birin bE.

Isa fatanxi Eburu b_{ONS}OE nan na al_O namij_{ON}mE dangixie. A naxa na sEriyE birin natinmE al_O Ala nu wama a x_{ON} ma ki naxE. K_{ON}O Ala nu bara masenyi nEEnE nde so Isa yi ra, Eburu b_{ONS}OE mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa sEriyE singe matandixi de, a a rakamalixi nE.

Singe ra Ala nu bara saatE xiri a tan nun adamadie tagi, k_{ON}O yunubi keren gbansan nu n_{OMA} na saatE kanade, mixi fa l_{OE}. Isa to fa duniᵓa ma, Alatala naxa saatE nEEnE xiri a tan nun adamadie tagi, naxan n_{OMA} yunubie xafaride, mixi fa n_O kaside.

Singe ra Ala nu bara sEreXEdubEE ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi mixie xa saabui ra. K_{ON}O e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba al_O booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa duniᵓa ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi duniᵓa saabui fanyi ra. Yunubi yo mu nu na a ma. FaxE mu nu n_{OMA} a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa duniᵓa yamari sa keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dEnnaxE.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie bE a e xa xurusee ba sEreXE ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie b_{ON}JE raxara dondoronti, k_{ON}O a mu n_O e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa duniᵓa ma, Alatala naxa a yamari a xa a yeTE ba sEreXE ra duniᵓa bE. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi s_{OT}O naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi nE a Ala Isa xEExi nE alako a xa a xa sEriyE rakamali, a findi kisi ra b_{ONS}OE birin bE. Xibaaru fanyi nan na ki. Ala xa na raso won b_{ON}JE kui, won xa fahaamui s_{OT}O na ma, a a findixi kisi nan na won bE. Amina.

Ala xa masenyi Eburu b_{ONS}OE bE

Ala xa xEEra

¹ TEMui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae bE namij_{ON}mEe saabui ra. A na raba nE sanmaya wuyaxi, a na raba nE ki wuyaxi ra. ² K_{ON}O yak_{OSI}, naxan findixi waxati d_{ON}xOE ra, Ala a xa masenyi ti won bE a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi duniᵓa ke tongoma ra, a duniᵓa daa a xa Di nan saabui ra. ³ Yi Di findixi Ala xa n_{OR}E tofanyi nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A duniᵓa bun tima a xa masenyi sEnbEma nan na. A to gE yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala N_{OR}E Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

⁴ Na kui, a tide dangi malekEE ra, a xili fisamante nan s_{OT}O. ⁵ Ala mu a masenxi maleke yo bE,

«N ma di nan i ra,
to n bara findi i Baba ra.»

A mu a masenxi malekE yo bE,

«N tan findima a Baba ra,
a tan findima n ma di ra.»

⁶ Ala to a xa Di fisamante ramini duniᵓa, a naxa a fala,
«Ala xa malekEE xa a batu.»

⁷ A a masenxi malekEE xa fe ra,

«Ala xa malekεε luma nε alɔ foye,
a xa walikεε luma nε alɔ tε.»

⁸ Kɔnɔ a a masenxi nε a xa Di xa fe ra,
«Ala, i xa mangε kibanyi buma nε abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangεya tɔnxuma ra.

⁹ Tinxinyi nan nafan i ma.

Naaxujɲa mu rafan i ma fefe ma.

Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi sεεwε kui.

I findixi fisamante nan na dangife i booree ra.»

¹⁰ A man a masenxi nε,
«Marigi, i bara duniɲa ti a fɔle ra,
i tan nan koore daaxi.

¹¹ Koore nun bɔxi fama kanade,
kɔnɔ i tan buma nε abadan.
E forima nε alɔ dugi.

¹² I koore nun bɔxi mafindima nε
alɔ donma mafindima ki naxε.
E fama nε masarade alɔ sose masarama ki naxε.

Kɔnɔ i tan mu masarama,
i xa fe mu ɲɔnma abadan.»

¹³ Ala mu a masenxi malekε yo bε,

«I xa dɔxɔ n yirefanyi ma,
han n xa gε i yaxuie ragorode i sanyi bun ma.»

¹⁴ Malekεε tan findixi Ala xa walikεε nan na, fate mu na naxee bε, a naxee xεεma kisi
kεtongoe malide.

2

Ala xa sεrεxε

¹ Won xa won ɲεngi sa na masenyi xɔn ma a fanyi ra, won naxan mεxi, alako won naxa
kira bεɲin. ² Ala xa masenyi sεnbε nu gbo, a nu bara naxan so malekεε yi ra. Adamadi
naxee na matandi, e naxa sare xɔrɔxɔε sɔtɔ. Xa nee sa sare xɔrɔxɔε sɔtɔ, ³ won tan
go? Xa won kisi xungbe rabolo, won ma fe fa luma di? Won Marigi yati nan singe a
masenxi won bε, mixi naxee a xui mεxi e fan bara findi na seedee ra. ⁴ Ala bara e xa
seedεɲɔxɔya fari isa tɔnxumae ra, fe magaaxuxie, kaabanako mɔɔli birin, nun buɲae
ra Xaxili Sɛniyenxi naxee fixi e ma a waxɔnki.

⁵ Ala mu mangεya fima malekεε ma tina e xa duniɲa yamari, muxu duniɲa naxan xa
fe falafe wo bε yi ki. ⁶ Yi seedεɲɔxɔya sεbεxi Kitaabui kui:

«Munse lanxi adama ma,
i to i maɲɔxunma a xa fe ma?
Munse lanxi adama xa di ma,
i to i ɲεngi sama a xa fe xɔn ma?

⁷ I bara a ragoro malekεε bun ma waxati dondoronti kui.

I bara dariyε nun binyε fi a ma,

⁸ i bara se birin lu a sanyi bun ma.»

Na kui, Ala to se birin sa a xa mangεya bun ma, sese mu na a mu naxan yamarima.
Kɔnɔ won mu se birin toma a xa mangεya bun ma sinden. ⁹ Won munse toma? Ala naxa
Isa ragoro malekεε bun ma waxati dondoronti kui, kɔnɔ Isa xa faxε naxa findi xunnakeli
nun binyε ra a bε. Na kui, Ala naxa hinnε won na, a Isa faxa adamadi birin ɲɔxɔε ra.

¹⁰ Ala nan se birin daaxi, se birin na a tan nan bε. A man wama adamadi gbegebe xa
so a xa nɔrε kui. Na kui, a nu lanma a xa e Rakisima xa fe rakamali tɔɔrε ra. ¹¹ Naxan
adamadie rasɛniyenma, nun naxee rasɛniyenxi, e birin fatanxi Baba keren nan na. Na
kui, a mu yaagi e xilide a ngaxakerenyie. ¹² A naxa a masen, «N i xili masenma nε n
ngaxakerenyie bε, n i matɔxɔma nε ɲama tagi.» ¹³ A man naxa a masen, «N nan n ma

lanlanteya sama Ala nan ma.» A man naxa a masen, «N na be, muxu nun die Ala naxee fixi n ma.»

¹⁴ Na die to findi fate nun fase ra, Isa fan naxa a yete misaali e ra, alako a xa nɔ Ibulisa xun nakanade a yete xa faxe saabui ra. Faxe senbe nu na Ibulisa nan yi ra. ¹⁵ Isa naxa a yete misaali a ngaxakerenyie ra alako a xa e ratanga faxe xa gaaxui ma e xa duniɲɛigiri kui, naxan luxi alɔ konyiya. ¹⁶ A na birin naba Iburahima bɔnsɔɛ nan malife ra, a mu a raba malekee xa be. ¹⁷ Na nan a toxi a naxa a yete maniya a ngaxakerenyie ra, alako a xa nɔ sɛrɛxɛdube kuntigi wali rabade kinikini nun tinxinyi ra Ala be, a fa findi ɲama xa yunubie xafarima ra. ¹⁸ Isa fata mixie malide e xa maratantanyi kui, barima a fan maratantanyi nun tɔɔɛ kolon nɛ.

3

Isa nun Annabi Munsa

¹ Na kui, n ngaxakerenyi sɛniyɛnɛ, wo tan naxee xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa ti Isa ra, Ala xa xɛɛra nun a xa sɛrɛxɛdube kuntigi, won danxaniyaxi naxan ma. ² A tinxin nɛ Ala be, naxan nu bara a ti na wali ra, alɔ Annabi Munsa fan a rabaxi ki naxɛ Ala xa banxi kui. ³ Isa xa binyɛ dangi Munsa gbe ra, alɔ banxiti xa binyɛ dangixi a xa banxi ra ki naxɛ. ⁴ Banxi birin tixi mixi nde nan saabui ra, kɔnɔ Ala nan duniɲa birin daaxi. ⁵ Annabi Munsa findixi konyi dugutɛgɛ nan na Ala xa banxi kui, alako a xa seedeɲɔxɔya ba masenyi xa fe ra naxan fama tide. ⁶ Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi Ala xa Di dugutɛgɛ nan na, naxan Ala xa banxi yamarima. Won tan fan findixi na banxi nan na, xa won lama Isa ra, xa won won xaxili tima a ra, na nan findixi won ma matɔxɔɛ ra.

⁷ Na na a ra, wo xa wo ɲɛngi sa Ala Xaxili Sɛniyɛnɛ xa masenyi xɔn ma. A sɛbɛxi,

«Xa wo bara a xui rame to,

⁸ wo naxa wo kobe raso a ra,

alɔ wo a rabaxi ki naxɛ gbengberenyi ma.

Na tɛmui a nu wo matofe nɛ,

kɔnɔ wo naxa a matandi.

⁹ Mɛnni wo benbae bara kata e xa n mato.

E naxa n ma wali to ɲɛ tongo naani bun ma.

¹⁰ Na kui, n naxa xɔnɔ na waxati mixie ma.

N naxa a fala, «E bɔɲɛ makuya n na tɛmui birin,

e mu n ma sɛriyɛ kolon.»

¹¹ Na na a ra n naxa n kali xɔnɛ kui,

«E mu soma n ma malabui kui feo!»

¹² N ngaxakerenyie, wo xa mɛɛni wo yete ma a fanyi ra alako wo bɔɲɛ naxa lu ɲaaxɲa nun danxaniyatareɲa kui, wo fa gbilen Ala fɔxɔ ra, Ala naxan na na. ¹³ Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa wo bore ralimaniya. Wo xa gbilen na ma lɔxɔɛ birin alako yunubi naxa fa wo nɔ, wo bɔɲɛ fa balan Ala mabiri. ¹⁴ Xa won sa won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra alɔ won a fɔlɔxi ki naxɛ, lanyi bara lu won nun Isa tagi. ¹⁵ A sɛbɛxi Kitaabui kui,

«Xa wo bara a xui rame to,

wo naxa wo kobe raso a ra,

alɔ wo a rabaxi ki naxɛ wo to a matandi.»

¹⁶ Nde Ala matandi, e to gɛ a xui ramede? Mixie xa mu a ra naxee mini Misira bɔxi ra Annabi Munsa saabui ra? ¹⁷ Ala xɔnɔ nɛ ndee ma ɲɛ tongo naani bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubi rabaxi, e fa sɔntɔ gbengberenyi ma? ¹⁸ Ala a kali nde be a e mu soma a xa malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a matandixi? ¹⁹ Na kui, won bara a fahaamu a e xa danxaniyatareɲa nan a niya e mu so.

4

Malabui danxaniyatɔɛɛ be

¹ Ala xa laayidi, a naxan tongo won be sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa fe birin naba alako sofe na malabude kui a naxa kana wo be. ² Won bara na xibaaru fanyi

mE alɔ booree a mExi ki naxE, kɔnɔ a mu sese fanxi e ma e xa danxaniyatareɲa xa fe ra. ³ Kɔnɔ won tan naxee bara la a ra, won fama nE sode na malabude kui. A sEbExi na xa fe ra,

«N to xɔnɔ e ma, n naxa n kali,
e mu soma n ma malabude.»

Kɔnɔ Ala xa wali bara ɲɔn kabi duniɲa fɔle, ⁴ barima a sEbExi Kitaabui kui na lɔxɔE solofere nde xa fe ra,

«LɔxɔE solofere nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu.»

⁵ A man sEbExi Kitaabui kui, «E mu soma n ma malabude.»

⁶ Ala nu bara a ɲanige mixi ndee xa so a xa malabude kui, kɔnɔ na mixi singe naxee na xibaaru mExi, e mu so e xa danxaniyatareɲa xa fe ra. ⁷ Na nan a toxi Ala bara lɔxɔE gbEte sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe to bara dangi a xɔnnakuye ra, Ala man naxa a masen Dawuda saabui ra,

«Xa wo bara a xui ramE to,
wo naxa wo kobe raso a ra.»

⁸ Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e ma nu, Ala man mu nu lɔxɔE gbEte xa fe falama nu. ⁹ Han ya malabui luxi Ala xa ɲama bE e mu naxan sɔtɔxi sinden. ¹⁰ Naxan soma Ala xa malabui kui, a a malabuma nE a xa wali birin ma, alɔ Ala malabuxi a xa wali kui ki naxE.

¹¹ Won xa fe birin naba sofe ra na malabui kui, alako mixi yo naxa bira tantanyi kui alɔ Isirayilakae a rabaxi ki naxE. ¹² Ala xa masenyi sEnbE gbo, a walima mixi bɔɲE ma. A xaɲɲEn dangife santidEgema dE firinyi ra. A soma won bɔɲE nun won sondonyi nan kui, a so won sɔɔra nun won nadɔxɔdee xɔn. A won sondonyi waxɔnfe nun maɲɔxunyi birin makiiti. ¹³ Nimase yo mu nɔma a nɔxunde Ala ma. Ala fe birin toma nE, fe birin dEntEgE fama sade a tan nan bE.

¹⁴ Isa, won ma sEreXEdubE kuntigi xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to so ariyanna kui, won fan xa bira won ma danxaniya fɔxɔ ra won bara naxan makEnEn. ¹⁵ Won ma sEreXEdubE kuntigi won ma sEnbEtareya kolon, a kinikinixi won ma na nan ma. SentanE naxa kata a ratantande mɔɔli birin na alɔ won tan, kɔnɔ a mu a nɔ. ¹⁶ Na na a ra, won xa won maso a xa hinne kibanyi ra lanlanteya ra, alako won xa kinikini nun hinne sɔtɔ a tEmui.

5

Isa won ma sEreXEdubE kuntigi

¹ SereXEdubE kuntigi birin tongoxi adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali ra adamadie bE, alako a xa hadiya nun sEreXE mɔɔli birin ba yunubie xa fe ra. ² A mixie xa fe kolon naxee na dimi kui, e lɔExi, barima a fan na e ya ma, a tantanma. ³ A xa sEnbEtareya a niyama nE a xa sEreXE ba a yeTe xa yunubie bE, a nun ɲama xa yunubie xa fe ra.

⁴ Mixi mu nɔma yi binyE sɔtɔde a yeTe ra, fo Ala a xili alɔ a Haruna xili ki naxE. ⁵ Ala xa Mixi Sugandixi fan mu sEreXEdubE kuntigi binyE sɔtɔ a yeTe xa ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra,

«To i bara findi n ma di ra.
N tan fan bara findi i Baba ra.»

⁶ A man sEbExi Kitaabui kui,
«I bara findi sEreXEdubE ra abadan,
Melekisedeki mɔɔli.»

⁷ Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a xa duniɲEigiri kui, a bara a makula, a na wafe. A na raba nE barima a a kolon a Ala nan nu nɔma a ratangade faxE ma. Ala bara a xa duba suxu, barima a nu bara tin lufe a xa yaamari bun ma. ⁸ Isa findixi Ala xa Di nan na, kɔnɔ na kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu hali na findixi tɔɔre nan na a bE. ⁹ Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui ra a mantonyie birin xa abadan kisi sɔtɔ. ¹⁰ Ala naxa a ti sEreXEdubE kuntigi ra Melekisedeki daaxi.

¹¹ Fe gbegbe na na kui muxu wama naxan masenfe wo bE, kɔnɔ na tagi rabafe xɔrɔxɔ, barima wo mu soma fee kui mafurenyi ra. ¹² A nu lanma wo xa findi karamɔxɔ ra yi waxati, kɔnɔ han yakɔsi wo hayi na karamɔxɔ nde ma naxan wo xaranma Ala xa

masenyi singee ra. Wo mu fata fe tilinxi fahaamude sinden, alɔ diyɔɔɛ naxan mu fata sube donde, fo a xa xɪɲɛ min sinden. ¹³ Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi singee ma, a mu gɛxi tinxinyi kolonde, a mu mɔxi a xa danxaniya kui. A luxi alɔ diyɔɔɛ naxan xɪɲɛ gbansan minma. ¹⁴ Kɔnɔ mixi naxan mɔxi a xa danxaniya kui, naxan bara gɛ tinxinyi nun tinxintareya tagi raba kolonde, a nɔma nɛ xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alɔ xɛmɔxi naxan baloma sube fanyi ra.

6

Ala xa sɛriyɛ tilinxi

¹ Na nan a toxi won lanma won xa siga yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi kui. Won xa dangi na masenyi singee ra, won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi singee nan ya: wali ɲaaxi bɛɲɪnfe naxan mixi xaninma yahannama, ² danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye xɔɔra, bɛlɛxɛ safe mixie ma, kelife faxɛ ma, nun Ala xa kiiti dɔnxɔɛ. ³ Xa Ala tin, won xa siga yare ma won ma xaranyi kui.

⁴ Mixi naxan bara gɛ Ala xa naiyalanyi tode, naxan bara Ala xa ki nɛmunɛmun, Ala Xaxili sɛniyɛnxi bara lu naxan bɛ, ⁵ naxan bara a kolon a Ala xa masenyi fan, naxan bara Ala sɛnbɛ kolon naxan fama rawalide waxati naxan sa fama, ⁶ xa a sa li na mixi mɔɔli bara danxaniya bɛɲɪn, a mu nɔma tuubide sɔnɔn. A luxi alɔ a man bara Ala xa Di mabanban wuri magalanbuxi ma, a fa a rayaagi ɲama ya xɔri.

⁷ Bɔxi naxan bara tunɛ ye sɔtɔ a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi bɛ, Ala baraka ragoroma nɛ a ma. ⁸ Kɔnɔ bɔxi naxan tunbe nun ɲooɛ tun naminima, na bɔxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a raɲɔnyi a fa gan.

⁹ Muxu xanuntenyie, hali muxu xa wɔyɛnyi xɔɔxɔ, muxu bara la a ra wo na kira fanyi nan xɔn, naxan findi kisi kira ra. ¹⁰ Ala tinxin, a mu nɛɛmuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi sɛniyɛntɔɛ bɛ. Han ya wo na na wali nan kui. ¹¹ Muxu wama nɛ wo xa wo tun nabɛxi na birin kui han a raɲɔnyi, alako wo xa fe sɔtɔ wo wo xaxili tixi naxan na. ¹² Wo naxa wo tun naxɔnɔ. Wo xa bira danxaniyatɔɛ xa misaali fɔxɔ ra, naxee kɛ sɔtɔma Ala naxan laayidixi e bɛ. E na sɔtɔma e xa danxaniya nun e xa tun nabɛxi nan saabui ra.

¹³ Ala to laayidi tongo Iburahima bɛ, a mu nɔ a kalide fe nde ra naxan gbo a bɛ. Na na a ra, a naxa a kali a yɛtɛ ra, ¹⁴ a falafe ra,
«N baraka sama nɛ i xa fe. I bɔnsɔɛ wuyama nɛ.»

¹⁵ Iburahima to gɛ mame tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a bɛ. ¹⁶ Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a bɛ. Na marakali sɛnbɛ fima nɛ a xa wɔyɛnyi ma, alako mixi naxa nɔ na matandide. ¹⁷ Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee bɛ, e xa a kolon Ala xa natɛ mu masarama. ¹⁸ Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa nɔ limaniya xungbe sɔtɔde. Wule yo mu na na fe firinyi kui. Won bara fe birin nabolɔ a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra. ¹⁹ Mixi xaxili tife Ala ra, a luma nɛ alɔ hanga naxan banbanxi ye bun ma. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki nɛ naxan na a xa hɔɔmɔlingira kui dugi gbakuxi xanbi ra, ²⁰ Isa soxi dɛnnaxɛ won ya ra, a xa findi won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra abadan, alɔ Melekisedeki.

7

Sɛrɛxɛdubɛ Melekisedeki

¹ Melekisedeki nan nu na Salamu mangɛ ra, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa sɛrɛxɛdubɛ nan na. Iburahima to gɛ mangɛ ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a bɛ. ² Iburahima naxa farilɛ fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mangɛ tinxinxi.» A man nu findixi Salamu mangɛ nan na, naxan xili fasarima yi ki «bɔɲɛsa mangɛ.» ³ A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya fɔlɔxi tɛmui naxɛ, a nun a ɲɔn tɛmui, na fan mu kolon. Na kui, a luxi nɛ alɔ Ala xa Di, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.

⁴ Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxe. Hali won baba Iburahima, a naxan sɔtɔ a wasaso se ra, a naxa na farilɛ fi a ma. ⁵ Ala xa sɛriyɛ a falama ɲama xa farilɛ so Lewi bɔnsɔɛ yi ra, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛɛ ra. Na ɲama fan kelixi Iburahima bɔnsɔɛ nɛ, e findi Lewi ngaxakerenyie nan na.

⁶ Kɔnɔ Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bɔnsɔɛ xa taruxui kui, Iburahima naxa farilɛ so a yi ra. Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi bɛ. ⁷ Birin a kolon mixi naxan dubama a boore bɛ, a tide gbo na kanyi bɛ.

⁸ Lewi xa mixi naxee farilɛ rasuxuma, e faxama nɛ, kɔnɔ Melekisedeki tan mu faxaxi. ⁹ Na kui, a luxi nɛ alɔ Lewi, naxan luma farilɛ rasuxu ra, a nu bara farilɛ fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra, ¹⁰ barima Lewi bɔnsɔɛ nu na a benba Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra tɛmui naxe.

¹¹ Xa a sa li fe birin nu nɔma kamalide Lewi bɔnsɔɛ xa sɛrɛxɛdubɛɲa saabui ra nu, ɲama Ala xa sɛriyɛ sɔtɔxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa sɛrɛxɛdubɛɲa ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bɔnsɔɛ ra. ¹² Sɛrɛxɛdubɛɲa na masara, yaamari fan xa masara.

¹³ Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bɔnsɔɛ nɛ sɛrɛxɛdubɛ mu na bɔnsɔɛ naxe. ¹⁴ Birin a kolon a won Marigi kelixi Yuda bɔnsɔɛ nɛ. Annabi Munsa mu yaamari yo fi na bɔnsɔɛ mixie ma e xa sɛrɛxɛdubɛ wali raba.

¹⁵ Muxu naxan masenxi, a fiixɛ, barima sɛrɛxɛdubɛ gbɛtɛ bara mini, naxan maniya Melekisedeki ra, ¹⁶ naxan mu findixi sɛrɛxɛdubɛ ra a bɔnsɔɛ xa fe ra. Na kanyi findixi sɛrɛxɛdubɛ ra, barima faxɛ mu nɔ a ra. ¹⁷ Yi seedeɲɔxɔya bara raba a xa fe ra, «I findixi sɛrɛxɛdubɛ nan na abadan, Melekisedeki daaxi.»

¹⁸ Yaamari singe bara ba na a xa sɛnbɛtareya xa fe ra, a mu nu nɔma a xa wali rabade. ¹⁹ Na yaamari mu nɔ fefe rakamalide, kɔnɔ fe nɛɛnɛ bara mini won xaxili tima naxan na, naxan nɔma won malide won makɔrɛde Ala ra.

²⁰ Na fe nɛɛnɛ mu tixi marakali xanbi. ²¹ Sɛrɛxɛdubɛ singee bara wali suxu marakali xanbi, kɔnɔ Isa nan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra yi marakali ra Ala naxan masenxi, «Marigi bara a kali, a mu a xa natɛ masarama:

I tan nan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.»

²² Na kui, Ala bara saatɛ tongo won bɛ Isa saabui ra, naxan fan boore bɛ.

²³ Na xanbi, sɛrɛxɛdubɛ singee nu wuya, barima e to faxa, mixi gbɛtɛɛ nu tima e ɲɔxɔɛ ra. ²⁴ Kɔnɔ Isa tan mu faxama, a buma nɛ abadan. A xa sɛrɛxɛdubɛɲa mu radangima mixi gbɛtɛɛ ma. ²⁵ Na nan a toxi a nɔma mixi rakiside naxan a makɔrɛma Ala ra a tan saabui ra. A ɲiɲɛ to a ra, a nɔma findide e xa saabui fanyi ra Ala yire abadan.

²⁶ Won hayi na na sɛrɛxɛdubɛ kuntigi mɔɔli nan ma naxan sɛniyɛn, yunubi mu na naxan ma, naxan mu fe ɲaaxi yo kolon, naxan mu luma yunubitɔɛɛ ya ma, naxan xa fe itexi dangife koore ra. ²⁷ Isa mu luma alɔ boore sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, naxee lanma e xa sɛrɛxɛ ba lɔxɔ yo lɔxɔ e xa yunubie xa fe ra, a nun ɲama xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yɛtɛ ba sɛrɛxɛ ra kerenyi ra. ²⁸ Yaamari singe nu mixi sɛnbɛtaree nan tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ra, kɔnɔ na marakali nɛɛnɛ naxan faxi na yaamari singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, naxan bara gɛ kamalide abadan.

8

Ala xa saatɛ nɛɛnɛ

¹ Masenyi xunyi nan ya: Won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi magoroxi Ala Xili Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma ariyanna kui. ² A walima Ala xa hɔrɔmɔlingira yati yati nan kui, Marigi naxan tixi, adamadie bɛlɛxɛ fɔxi mu naxan na.

³ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi birin lanma a xa sɛrɛxɛ mɔɔli birin ba Ala bɛ. Na kui a nu lanma se nde xa lu yi sɛrɛxɛdubɛ fan yi ra a naxan bama sɛrɛxɛ ra. ⁴ Xa won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nu na dunija nu, a mu nu findima sɛrɛxɛdubɛ ra nu, barima Ala xa yaamari ɲan bara mixi gbɛtɛɛ ti na sɛrɛxɛ wali ra.

⁵ Na mixie Ala batuma hōrōmōlingira nan kui, naxan misaalixi hōrōmōlingira ra naxan na ariyanna. Na nan a toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari hōrōmōlingira tife ra, a falafe ra,

«A mato a fanyi ra,
i xa hōrōmōlingira ti
alō a masenxi i bē geya fari ki naxε.»

⁶ Kōnō yakōsi Ala xa Mixi Sugandixi bara wali sōtō naxan tide gbo boore sērεxεdubεε xa wali bē tife ra Ala nun adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi saatε naxan na, na fan saatε fori bē. A xa saatε mabanbanxi laayidie nan na, naxee fan dangi laayidi forie ra.

⁷ Xa na saatε singe nu nōma a xa wali rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu. ⁸ Ala naxa yi marakōrōsi raba n̄ama ra,

«Marigi xa masenyi nan ya:

Waxati na fafe,
n saatε nēεnε tongoma Isirayila nun Yudaya n̄ama bε tēmui naxε.

⁹ Na mu luma alō na saatε singe
n naxan tongo e benbae bε,
n e ramini Misira bōxi ra tēmui naxε.

E to n ma saatε bεn̄in,

n fan naxa e bεn̄in.

Marigi xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Saatε nan ya n naxan tongoma Isirayila n̄ama bε,
na waxati dangi xanbi.

Marigi xa masenyi nan ya:

N nan n ma sēriyε rasoma nε e xaxili kui,

n a sēbε e sondonyi ma.

N findima e Marigi Ala nan na,

e fan findi n ma n̄ama ra.

¹¹ Mixi yo mu a boore matinkanma,
mixi yo mu a falama a ngaxakerenyi bε,

«I xa Ala kolon,»

barima na waxati e birin n kolonma nε,
kelife mixi xuri ma han mixi xungbe.

¹² N dij̄ema nε e xa tinxintareya ma,
n e xa yunubie xafarima nε.»

¹³ A to yi saatε xili fala saatε nēεnε, a bara boore findi saatε fori ra. Saatε fori tan lanma a xa ba na, a tide mu na sōnōn.

9

Ala xa Mixi Sugandixi xa sērεxε

¹ Saatε singe bun ma, yaamari ndee nu na batui xa fe ra, nun Ala xa hōrōmōlingira xa fe ra, naxan nu na dunīna. ² Na hōrōmōlingira to ti, yire nde nu na naxan nu xili yire sēniyεnxi. Lanpui nu na a kui, a nun teebili sērεxε taami nu saxi naxan ma. ³ Yire sēniyεnxi firin nde nu na dugi gbakuxi xanbi ra, naxan nu sēniyεn dangife boore ra.

⁴ Surayi ganse xεεma daaxi nun saatε kankira nu na na yire kui. Xεεma nu saxi saatε kankira birin ma. Tōnbili xεεma daaxi mana nu ragataxi naxan kui, Haruna xa xuli naxan fuga, a nun walaxεe, saatε sēbεxi naxee ma, e birin nu na na saatε kankira kui.

⁵ Ala xa malekε nōrōxi masolixi firinyi nu tixi saatε kankira fari, e yunubi xafari yire makoto. A mu lanma won xa so na wōyεnyi birin kui yakōsi.

⁶ Na yire to gε yailande na ki, sērεxεdubεε nu luma so ra na yire sēniyεnxi singe nan kui, e e xa wali raba naa. ⁷ Kōnō sērεxεdubεε kuntigi nan gbansan nu nōma sode na yire sēniyεnxi firin nde kui. Nε yo n̄ε a nu soma naa sanmaya keren, a wuli xanin a xa yunubie nun n̄ama xa yunubie xa fe ra e naxan naba a kolontareya ma. ⁸ Na kui,

Ala Xaxili SEniyEnxi nu wama a masenfe nE a yire naxan nu sEniyEn dangife yire birin na, a mEnni mu nu rabixi mixie bE na hOrOmOlingira singe xa waxati. ⁹ Na birin findixi misaali nan na yi waxati mixie bE. A a masenma a na sErEXE birin mu nOma batulae xaxili rasEniyEnde. ¹⁰ Na yaamari singee, donse, minse, nun sali ye xa fe ra, e nu fixi mixie ma e xa yunubie nan xa fe ra, han waxati nEEnE fama tEmui naxE.

¹¹ Ala xa Mixi Sugandixi to findi won ma sErEXEdubE kuntigi ra, a bara fa hEeri ra, a naxan sOtO won bE. A bara so Ala xa hOrOmOlingira fanyi kui, adamadi mu naxan yailanxi yi bEndE fuji fari. ¹² KOnO a mu so si kontonyi nun ninge wuli xa ra, a so na yire sEniyEnxi fisamante kui a yETe wuli nan na. A so nE kerenyi ra, barima na nu findixi xunsare nan na adamadi bE naxan mu jOnma abadan. ¹³ Xa si kontonyi nun tura wuli, a nun tE xube naxan fatanxi ninge sErEXE ra a sa mixi sEniyEntaree ma, xa na fe mOoli nOma mixi rasEniyEnde nu, ¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi wuli mu dangima xE na ra? A naxa a yETe ba sErEXE kamalixi ra Ala bE, Ala Xaxili SEniyEnxi xa yaamari bun ma, alako a xa won xaxili rasEniyEn wali jAaxie ma, naxee won faxama. A na raba nE won bE alako won xa Ala jIjE batu.

¹⁵ Na kui, a bara findi saabui ra yi saatE nEEnE xa fe ra, mixi xilixie xa kE sOtO naxan buma abadan, alO a laayidixi e bE ki naxE. A faxa na nan ma, a findi xunsare ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saatE fori xa waxati bun ma. ¹⁶ SaatE naxan findi kE fe ra, na mu kamalima sinden, fo saatE tongoma faxa. ¹⁷ KE mu nOma sOtOde beenun saatetongoe xa faxa. A mu sOtOma saatetongoe baloxi tEmui naxE. ¹⁸ Na nan a toxi na saatE singe mu tongoma wuli xanbi. ¹⁹ Annabi Munsa to Ala xa sEriyE masen jAama bE, a naxa ningee nun si kontonyie wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan Kitaabui nun jAama ma se nde ra naxan yailanxi hisopi burEXE nun yEXEE xabe gbeeli ra, a fa a fala, a naxE, ²⁰ «Wuli nan ya naxan saatE xirima wo nun Ala tagi.» ²¹ Annabi Munsa man naxa wuli kasan hOrOmOlingira ma, a nun hOrOmOlingira yirabase birin ma. ²² A sEriyE ki ma, fayida se birin nasEniyEnma wuli nan na. Yunubi mu xafarima wuli ifili xanbi.

²³ A nu lanma se naxee misaalixi fee ra ariyanna kui, e xa rasEniyEn sErEXEe ra. Ariyanna xa marasEniyEnyi rabama sErEXEe nan na naxee fan booree bE. ²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi hOrOmOlingira xa kui adamadie naxan yailanxi, naxan misaalixi hOrOmOlingira ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati nan kui, alako a xa won ma dEntEge sa Ala bE. ²⁵ A mu soxi naa sanya wuyaxi, alO sErEXEdubE kuntigi naxan soma Ala xa hOrOmOlingira kui jE yo jE wuli nde ra, naxan mu findixi a gbe ra. ²⁶ Xa a nu na ki nE nu, Ala xa Mixi Sugandixi nu lanma nE a xa tOOrO sanmaya wuyaxi kabi duniJA fOLE ra. KOnO na mu a ra. YakOsi yi waxati dOnxOe, a naxa mini sanmaya keren, alako a xa yunubi xa fe kana a yETe sErEXE saabui ra. ²⁷ Adamadie faxama nE sanya keren, e fa makiiti. ²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa sanmaya keren, alako a xa yunubi ba mixi gbegbe ma. A man fama nE a firin nde, kOnO na waxati a mu fama yunubie xa fe xa ra, a fama mixie nan bE naxee xaxili tixi kisi ra.

10

Isa xa sErEXE

¹ Annabi Munsa xa sEriyE misaalixi fe fanyi nan na naxan fama fade. A findixi misaali gbansan nan na. Na nan a toxi a Annabi Munsa xa sEriyE mu nOma Ala batulae rasEniyEnde kerenyi ra, na sErEXEe saabui ra naxee bama jE yo jE. ² Xa a sa li a nu nOma e rasEniyEnde nu, mixie mu nu luma sErEXEe ba ra tEmui birin, barima sErEXEe keren gbansan nu nOma e xa yunubi birin xafaride kerenyi ra, na yunubi xa fe maJOnxunyi yati mu luma e xunyi. ³ KOnO jE yo jE na sErEXEe findima maratuse nan na mixie bE a yunubie na e ma. ⁴ Tura nun si kontonyi wuli mu nOma yunubie bade.

⁵ Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi to so duniJA, a naxa a masen Ala bE,
«I mu wama sErEXE xOn.
I mu wama hadiya xOn.
I bara fate yailan n bE.

⁶ I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sɛrɛxɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

⁷ N naxa a masen, «N bara fa.
A sɛbɛxi n ma fe ra Kitaabui kui,
Ala, n na fafe i sago rabade.»»

⁸ Singe a naxa a masen,
«I mu wama sɛrɛxɛ yo xɔn ma.

E mu rafan i ma.

I mu wama hadiya yo xɔn ma.

I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sɛrɛxɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.»

A nu bara na fala hali na yaamari to nu toma a xa sɛriyɛ kui. ⁹ Na dangi xanbi, a bara a masen,

«Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.»

Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin nde xa ti. ¹⁰ Na ɲanige nan a niyaxi won nasɛniyɛnxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fate saabui ra, naxan baxi sɛrɛxɛ ra kerenyi ra.

¹¹ Sɛrɛxɛdubɛ birin e xa wali rabama lɔxɔ yo lɔxɔ. E luma sɛrɛxɛe ba ra naxee mu nɔma yunubie xafaride. ¹² Kɔnɔ Isa tan, a to gɛ sɛrɛxɛ keren bade yunubie xa fe ra, a naxa a magoro Ala yirefanyi ma, a luma dɛnnaxɛ abadan. ¹³ A na a mamɛfe a xa ti a yaxuie ma, ¹⁴ barima a bara mixie rakamali kerenyi ra, a naxee rasɛniyɛnxi a xa sɛrɛxɛ kerenyi saabui ra.

¹⁵ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na tagi rabama won bɛ yi masenyi ra. A singe, a naxa a masen,

¹⁶ «Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila bɔnsɔɛ bɛ:

Na waxati na dangi,

n nan n ma sɛriyɛ luma nɛ e bɔɲɛ ma,

n na sɛbɛma nɛ e sondonyi ma.»

¹⁷ A man naxa a masen,

«N mu ratuma e xa yunubie

nun e xa wali kobie ma sɔnɔn.»

¹⁸ Yunubi na gɛ xafaride tɛmui naxɛ, sɛrɛxɛ mu bama na yunubi xa fe ra sɔnɔn.

¹⁹ N ngaxakerenyie, na kui won bara limaniya sɔtɔ sofe ra na yire sɛniyɛnxi fisamante kui Isa wuli saabui ra. ²⁰ Isa bara na kisi kira nɛɛnɛ rabi won bɛ, alako won xa dangi na dugi ra naxan gbakuxi hɔrɔmɔlingira kui a fate saabui ra. ²¹ Won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi to tixi Ala xa banxi xunyi ra, ²² won xa won makɔrɛ Ala ra bɔɲɛ fiixɛ nun danxaniya ra. Na danxaniya won nalimaniyama nɛ, barima won bɔɲɛ rasɛniyɛnxi won ma yunubie ma, won fate fan maxaxi ye tinse ra. ²³ Won xa won xaxili ti Ala ra tun nabɛxi kui, barima naxan laayidi tongoxi won bɛ, a mu nɔma na kanade. ²⁴ Won xa mɛɛni won bore ma, alako won xa won bore ralimaniya won xa lu xanunteya nun wali fanyi kui. ²⁵ Won naxa won ma malanyie rabolo de, alɔ ndee na a rabafe ki naxɛ. A lanma won xa won bore ralimaniya. Won to a kolon Ala xa lɔxɔɛ na fafe, won naxa tagan na ma.

²⁶ Xa a sa li, won Ala xa nɔndi kolon, kɔnɔ won man nu fa lu yunubi raba ra won ɲanige ra, sɛrɛxɛ gbɛtɛ mu na sɔnɔn naxan nɔma won ma yunubie xafaride, ²⁷ fo gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra, naxan findima tɛ mankanɛ ra a matandilae bɛ. ²⁸ Xa mixi nde Annabi Munsu xa sɛriyɛ matandi, e a faxama nɛ kinikinitareɲa kui, seede firin xa na mu a ra saxan xa seedeɲɔxɔya saabui ra. ²⁹ Kɔnɔ ɲaxankatɛ dangima na tan na mixie bɛ, naxee Ala xa Di maboronma e sanyi ra, e a xa saate wuli rasɔtɔ naxan e rasɛniyɛnxi, e Ala Xaxili rasɔtɔma naxan hinnɛxi e ra. ³⁰ Won yi masenyi kanyi kolon,

«N tan nan mixi gbeɲɔxɔma,

n tan nan e sare fima e ma.»

A man sɛbɛxi, «Marigi fama nɛ a xa ɲama makiitide.» ³¹ Ala Nɲɛ xa ɲaxankate magaaxu.

³² Wo xa ratu na lɔxɔɛ singee ma. Wo to naiyalanyi to, wo naxa wo tun nabɛxi gere xɔrɔxɔɛ kui naxan findixi tɔɔrɛ ra wo bɛ. ³³ E naxa wo konbi, e naxa wo ɲaxankata ɲama ya xɔri. Wo fan naxa lu mixie sɛɛti ma, naxee bara na tɔɔrɛ mɔɔli sɔtɔ. ³⁴ Wo

naxa kinikini geelimanie ma, wo naxa tin a ra sɛɛwɛ kui e xa wo harige ba wo yi ra, barima wo a kolon harige nde na wo bɛ naxan dangi na boore ra pon, a bu abadan.

³⁵ Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi naxan na, barima na sare gbo. ³⁶ Wo hayi na tunnabɛxi ma, alako wo xa Ala sago rakamali, wo fa fe sɔtɔ a naxan laayidixi wo bɛ.

³⁷ A sɛbɛxi,

«A gbe mu luxi sɔnɔn.

Naxan lanma a xa fa, a fama nɛ,
a mu dugundima.

³⁸ N ma tinxintɔɛ kisima nɛ danxaniya saabui ra.

Kɔnɔ xa a sa li a man naxa gbilen xanbi,
n mu ɲɛlɛxinma a xa fe ra.»

³⁹ Won mu findixi fe rabɛɲinyie xa ra, naxee xa fe xun nakanama. Won tan findixi danxaniyatɔɛe nan na, naxee kisima.

11

Danxaniya

¹ Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma a ya ra, a a kolon nɔndi nan a ra. ² Won benbae xili fanyi sɔtɔ na nan ma.

³ Danxaniya saabui ra, won a kolon a Ala nan duniɲa daaxi a xa masenyi ra. Se naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan mu toma.

⁴ Danxaniya saabui ra, Habila naxa sɛrɛxɛ ba Ala bɛ naxan nu fan dangife Kabila gbe ra. Ala naxa na sɛrɛxɛ suxu, a Habila findi tinxintɔɛ ra a xa danxaniya saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a naxan nabaxi danxaniya ra na findima nɛ masenyi ra won bɛ.

⁵ Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te koore ma, a mu faxa. Mixi yo mu nɔ a tode, barima Ala nu bara a rate koore ma. Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a Enoki rafan a ma. ⁶ Mixi mu nɔma rafande Ala ma danxaniya xanbi. Mixi naxan a makɔrɛma Ala ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima naxee a fenma.

⁷ Danxaniya saabui ra, Nuha naxa kunkui banban alako a xa denbaya xa kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a bɛ beenun a xa duniɲa li. Nuha nu gaaxu Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti bara kana duniɲa bɛ. Nuha naxa tinxinyi sɔtɔ kɛ ra a xa danxaniya saabui ra.

⁸ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa Ala xui ratinmɛ sigafe ra bɔxi ma a mu dɛnnaxan kolon, alako a xa mɛnni sɔtɔ kɛ ra. ⁹ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa sabati na bɔxi ma, Ala nu bara naxan laayidi a bɛ. A naxa lu mɛnni alɔ xɔɲɛ a xa kiri banxie kui, alɔ Isiyaga nun Yaxuba, naxee findixi na kɛtongoe ra. ¹⁰ A nu na a mamɛfe a xa taa sɛnbɛma sɔtɔ, Ala taa naxan kɔɔrinxi, a a ti.

¹¹ Danxaniya saabui ra, Sara dibaritare fan naxa nɔ di baride ɲɛlɛxɛforiɲa kui, barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi kanama. ¹² Na nan a to, xɛmɛ keren saabui ra, xɛmɔxi naxan mu nu nɔma di sɔtɔde sɔnɔn, na naxa bɔnsɔɛ xungbe sɔtɔ, «naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi ra naxee na koore ma, a nun mɛyɛnyi xasabi ra naxan na baa dɛ ra. E kɔnti mu nɔma kolonde.»

¹³ Yi mixie bara faxa e xa danxaniya kui, e mu fee sɔtɔ naxee nu laayidixi e bɛ. E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu kanama. E nu a kolon a e findixi «xɔɲɛe nan na duniɲa bɛndɛ fupɲi fari.» ¹⁴ Mixi naxee na fe mɔɔlie falama, e a masenfe nɛ a e na taa gbɛtɛ fenfe e sabatima dɛnnaxɛ. ¹⁵ Xa e kelide xɔli nu bara e suxu nu, e nu nɔma gbilende naa. ¹⁶ Kɔnɔ e nu taa gbɛtɛ fenma naxan fan e kelide bɛ, taa naxan na ariyanna. Na kui, Ala mu yaagixi e ra, e xa a xili e Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan e bɛ.

¹⁷ Danxaniya saabui ra, Iburahima mu tondi Isiyaga bade sɛrɛxɛ ra, Ala nu a matoma tɛmui naxɛ. A mu tondi a xa di kerenyi bade sɛrɛxɛ ra, di naxan nu laayidixi a bɛ, ¹⁸ Ala nu bara a fala naxan ma fe ra, «Isiyaga nan findima i bɔnsɔɛ ra, i xili luma naxan xun ma.»

¹⁹ Iburahima nu a kolon a Ala sɛnbɛ gbo, hali Isiyaga faxesa, a nu nɔma na rakelide faxe ma. Fayida na nan naba misaali ra, barima Ala a xa di ragbilen nɛ a ma.

²⁰ Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa duba Yaxuba nun Esayu bɛ e xa simaya xa fe ra.

²¹ Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa duba Yusufu xa die bɛ, a nu luxi dondoronti a xa faxesa. A naxa Ala batu, a yi masuxuxi a xa xuli ra.

²² Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa masenyi ti a xa saya makɔrɛ, a lanma e xa naxan naba a fure ra Isirayilakae minima Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ.

²³ Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a barimae naxa a nɔxun kike saxan bun ma a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mangɛ xa yaamari ya ra. ²⁴ Danxaniya saabui ra, Munsa to mɔ, a naxa tondi findide Firawuna xa di ginɛ xa di ra. ²⁵ A naxa wa a xɔn ma, a xa tɔɔrɛ sɔtɔ Ala xa ɲama ya ma, dinɛ a xa ɲɛlɛxin yunubi ra waxati dunkedi bun ma.

²⁶ A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi xa magore nan fan dangi Misira naafuli ra. A nu sare matoma a fama naxan sɔtɔde yare. ²⁷ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa keli Misira bɔxi ma, a mu gaaxu Firawuna xa xɔnɛ ya ra. A naxa a tunnabɛxi, barima a nu gaaxuxi Ala nan ya ra, naxan mu toma. ²⁸ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa Sayamalekɛ Dangi Sali raba, a wuli kasan naadɛe ma, alako sayamalekɛ naxa Isirayilakae xa di singee faxesa.

²⁹ Danxaniya saabui ra, Isirayilakae naxa Xulunyumi baa igiri a xaraxi ra. Misirakae to bira e fɔxɔ ra, e naxa madula ye xɔɔra.

³⁰ Danxaniya saabui ra, Yeriko tɛtɛ naxa bira a yɛtɛ ra, Isirayilakae to gɛ a rabilinde xi solofere bun ma.

³¹ Danxaniya saabui ra, langoe ginɛ Raxabi naxa kisi kaafirɛe ya ma, barima a nu bara Isirayilaka yire rabɛnyie yigiya a fanyi ra.

³² N munse sama na fari sɔnɔn? Waxati mu luma n bɛ n xa Gedeyon, Baraki, Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun namɲɔnmɛe xa fee fala. ³³ Danxaniya saabui ra, e naxa nɔ mangataae ra, e naxa ɲɛrɛ tinxinyi kui, e naxa fe laayidixi sɔtɔ, e naxa nɔ yɛtɛ xaɲɲɛ ra, ³⁴ e naxa ratanga tɛ xungbe nun santidɛgɛma ma, e xa sɛnbɛtareya naxa findi sɛnbɛ ra, e naxa sɛnbɛ sɔtɔ gere kui, e fa sɔɔri galie kerɛ. ³⁵ Ginɛ ndee naxa e ngaxakerenyi faxaxie to, naxee rakelixi faxɛ ma. Mixi ndee naxa ɲaxankata, e tondi minide na tɔɔrɛ kui, alako e xa marakeli fanyi sɔtɔ. ³⁶ Mixi ndee naxa bɔnbɔ, e mayele sɔtɔ, e lu geeli kui, e xirixi yɔlɔnxɔnyi ra. ³⁷ Mixi ndee naxa magɔnɔ, e naxa tɔɔrɔ, e naxa a ibolon, e naxa faxesa santidɛgɛma ra. Ndee naxa lintan, yɛxɛɛ nun si kiri ragoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e ɲaxankataxi, e halakixi, ³⁸ e nu fa lintan gbengberenyi ma, geyae longori ra, fɔnmɛe nun yilie kui. A mu nu lanma dunɲa mixie xa na binyɛ sɔtɔ na danxaniyatɔɛe xa lu e ya ma. ³⁹ Na mixi naxan birin xili fanyi sɔtɔ e xa danxaniya saabui ra, e mu fee sɔtɔ naxee nu laayidixi e bɛ. ⁴⁰ Ala mu tin e xa fe xa kamali won xanbi. A bara fe fanyi ɲanige won bɛ naxan dangi fe singe ra.

12

Tunnabɛxi

¹ Na danxaniyatɔɛe gali, naxee bara e xa danxaniya masen dunɲa bɛ, e man xa findi misaali ra won bɛ. Won xa fe birin nun yunubi birin nabolon naxan won tɔɔrɔma won ma ɲɛrɛ kui. Won xa won gi tunnabɛxi ra kira xɔn ma Ala naxan saxi won ya ra. ² Won xa won ya ti Isa ra, naxan danxaniya kira rabixi won bɛ, naxan fama won ma danxaniya rakamalide. Isa tin nɛ wuri magalanbuxi xa tɔɔrɛ ra, alako a xa sɛɛwa yare. A mu gaaxu na yaagi ra. Na kui, a xa faxɛ dangi xanbi, a naxa a magoro Ala xa kibanyi yirefanyi ma.

³ Wo xa ratu a xa misaali ma, a tɔɔrɔxi ki naxɛ yunubitɔɛe saabui ra, alako wo naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra. ⁴ Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo wuli xa mini.

⁵ Wo tan, Ala xa die, wo bara nɛɛmu Ala xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan na, a falafe ra,

«N ma di, i naxa yo Marigi xa marakɔrɔsi ma,
limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma tɛmui naxɛ.

⁶ Marigi a xanuntenyi nan xuruma.

A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e ɲaxankata.»

⁷ Wo xa tin na ra, barima Ala na wo xurufe nɛ alɔ a xa die. Di mundun na, naxan baba mu a xuruma? ⁸ Xa Ala mu wo xuruma, alɔ di birin xuruma ki naxɛ, a luxi nɛ alɔ wo mu findixi a xa die ra, a lima a halalɛ mu wo ra. ⁹ Won babae won xuruma dunɲa, won fan e binya. A mu lanma won xa tin a ra, Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won xuru alako won xa kisi? ¹⁰ Won babae nu won xuruma waxati di nan bun ma e yɛtɛ xaxili ra, kɔnɔ Ala tan won xuruma won ma munafanyi yati nan ma fe ra, alako won xa lu Ala xa sɛniyɛnyi kui. ¹¹ Na xurui xɔɔxɔ, a mu mixi rasɛɛwama a fɔlɛ, kɔnɔ a dɔnxɔɛ ra, a fɔxi tinxinxɪ raminima nɛ yare bɔɲɛsa kui.

¹² Na na a ra, wo xa wo sɛnbɛ so, wo tan naxee bɛlɛxɛ taganxi, naxee xinbi tɔɔɔxi. ¹³ Wo xa wo ɲɛɛ kira tinxinxɪ xɔn ma, alako mabɛnyie naxa telexun, e xa yalan. ¹⁴ Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo xa lu sɛniyɛnyi kui, xa na mu a ra wo mu Marigi toma. ¹⁵ Wo xa mɛɛni wo bore ma, alako mixi yo naxa mini Ala xa hinnɛ kui. Wo naxa lu xɔnɔ ra wo bore ma, na fa mixi gbege tɔɔɔ wo ya ma. ¹⁶ Wo mɛɛni de! Wo naxa yɛnɛ raba. Wo naxa sɛriyɛ kana alɔ Esayu, naxan a xa forɲa tide masaraxi bande lenge keren xa fe ra. ¹⁷ Wo a kolon a to nu waxi a baba xa duba a bɛ, a xa forɲa kɛ sɔtɔ, a baba naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye ra, kɔnɔ a baba mu tin na ra.

¹⁸ Wo mu wo makɔɛ na yire ra wo xa wo bɛlɛxɛ din a ra alɔ Isirayilakae fe naxan to gbengberenyi ma. Tɛ nun nuxui fɔɔɛ nu na geya fari dɛnnaxɛ, foye xungbe nu bɔnbɔ a ra. ¹⁹ Wo mu sara xui nun Ala xui magaaxui mɛxi. Isirayilakae to na mɛ, e naxa Munsu mayandi alako e naxa na xui mɛ sɔnɔn. ²⁰ E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra, «Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi fama nɛ magɔnɔde, a faxa.» ²¹ Na fe nu magaaxu han Annabi Munsu naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara sɛɛn.»

²² Kɔnɔ wo tan bara wo maso Siyoni geya yire ra, Ala Nɲɛ xa taa naxan na ariyanna, Darisalamu naxan na koore ma, malekɛ wulu wulu malanxi dɛnnaxɛ sɛɛwɛ kui. ²³ Ala xa ɲama fan na na, naxee xili sɛbɛxi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa di singee nan na. Dunɲa Makiitima Ala na mɛnni nɛ, a nun tinxintɔɛ nii naxee xa fe bara kamali. ²⁴ Isa fan na naa, naxan bara findi saabui ra saatɛ nɛɛnɛ rakamalife ra, naxan wuli bara findi sɛɛxɛ ra. Na fan dangi Habila gbe sɛɛxɛ ra.

²⁵ Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra. Mixi naxee tixi dunɲa bɛndɛ fɲɲi fari, e to tondi na masenyi ra, e naxa ɲaxankatɛ sɔtɔ. Yakɔsi, won munse sɔtɔma sɔnɔn xa a sa li won tondima masenyi ra, naxan fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore ma? ²⁶ Singe Ala xui naxa bɔxi rasɛɛn, kɔnɔ yakɔsi a bara laayidi tongo, «N man bɔxi rasɛɛnma nɛ, kɔnɔ yi biyaasi n koore fan nasɛɛnma nɛ.» ²⁷ A to a fala, «n man,» na nu wama a masenfe nɛ a se daaxi birin nasɛɛnma nɛ, a fa kana. Fe naxan mu rasɛɛnma, na nan luma, a mu kana. ²⁸ Won fama lude mangɛya niini naxan bun ma, na tan mu sɛɛnma, na mu kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won xa a batu yaragaaxui nun binyɛ ra a wama naxan xɔn, ²⁹ barima won Marigi Ala luxi nɛ alɔ tɛ naxan se birin ganma.

13

Marasi danxaniyatɔɛɛ bɛ

¹ Wo xa wo tun nabɛxi wo bore maxanufe ra ngaxakerenya kui. ² Wo xa xɔɲɛ rasɛnɛ a fanyi ra. Mixi ndee xɔɲɛ yigiyama nɛ, a fa sa li e mu a kolon xa malekɛ na a ra. ³ Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie ma naxee ɲaxankataxi. Wo xa fe fanyi raba e bɛ alɔ wo birin na fate bɛndɛ keren nan kui.

⁴ Wo birin xa futi binya. Yɛnɛ nun langoeɲa naxa lu wo ya ma, barima Ala fama nɛ na sɛniyɛntareɲa makiitide. ⁵ Wo naxa a lu kɔbiri xa fe milɛ xa wo rapɛɛ. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa so nɛ. Ala yati naxa a masen, «N mu i rabɛɲinma, n mu i raboloma.» ⁶ Na nan a toxi won nɔma a falade limaniya ra, «N Marigi n dɛmɛnma, n mu gaaxuma. Adama tan nɔma munse rabade n na kɔɛ?» ⁷ Wo xa ratu wo xa yareratie ma, naxee bara Ala xa masenyi masen wo bɛ. Wo xa e ɲɛɛ ki mato, e xa danxaniya xa findi misaali ra wo bɛ.

⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu masarama. A nu na ki naxe xoro, a man na na ki ne to, a man luma na ki ne abadan, na birin keɲa keren. ⁹ Wo naxa bira xaranyi moɔli gbeteɛ fɔxo ra. Wo boɲe xa senbe so Ala xa hinne saabui ra. Yaamarie, donse raharamuxie xa fe ra, nee mu noɲa wo malide. ¹⁰ Hoɾomɔlingira walikeɛ mu noɲa sereɛe donde naxan baxi won tan be. ¹¹ Sereɛedube kuntigi xuruse wuli bama ne sereɛe ra hoɾomɔlingira kui yunubie xa fe ra, koɲo na xuruse fate tan ganma ne taa fari ma. ¹² Na nan a toxi, Isa fan to wa ɲama raseniyeɲfe a yeɛe wuli saabui ra, a naxa ɲaxankata taa fari ma. ¹³ Won fan xa bira a fɔxo ra na yaagi kui taa fari ma, ¹⁴ barima won na taa naxan kui, a mu buma. Won taa nan fenfe naxan fama fade.

¹⁵ Won xa tantui fi Ala ma sereɛe ra temui birin Isa saabui ra. Na sereɛe findima won ma masenyi nan na naxan a xili matoxoɲa. ¹⁶ Wo man naxa neemu fe fanyie rabade mixie be. Wo xa wo booree ki, barima na fe moɔlie findima sereɛe nan na naxee rafanxi Ala ma. ¹⁷ Wo xa wo xa yareratɛ xui ratinme, wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na meɲife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala fɔxo ra, xa na mu a ra na deɲtege sa fama ne e toɾode. Wo xa fe birin naba alako e xa no na deɲtege sade seewe kui boɲe mawa xanbi, barima na nan findima wo xa munafanyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi muxu be, barima muxu a kolon muxu xaxili fiixe, muxu wama ɲerefe fe fanyi moɔli birin nan kui. ¹⁹ Wo man xa Ala maxandi muxu be, alako n xa no gbilende wo yire mafuren mafuren.

²⁰ Ala naxan boɲesa fima mixi ma, Ala naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma, Isa naxan meɲnima a xa mixie ma a xa saatɛ wuli saabui ra, saatɛ naxan mu kanama abadan, ²¹ Ala xa feere birin fi wo ma alako wo xa no a sago rabade. Ala xa fe lu won boɲe ma naxan nafan a ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matoxoɲe na a be abadan. Amina.

²² N ngaxakerenyie, wo xa wo haake to n be yi masenyi xa fe ra, barima n mu woɲenyi xonkuyaxi a gbe ra. ²³ Wo xa a kolon won ngaxakerenyi Timote bara a yeɛe soɲo. Xa a mu bu fade, muxu birin fama ne wo yire. ²⁴ Wo xa wo xa yareratɛ nun seniyentɔɛ birin xeɛbu muxu be. Italikae naxee na be, e fan bara wo xeɛbu. ²⁵ Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sɛbɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Annabi Yaki naxan sɛbɛ Yuwifi danxaniyatɔɛɛ ma naxee nu yensenxi ɲamanɛɛ kui. Na waxati, fee nu xɔɔxɔxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e ɲaxankatama. Ala Xaxili sɛniyenxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sɛbɛ, a xa findi limaniya ra danxaniyatɔɛɛ bɛ, e xa e tun nabɛxi Ala xa nɔndi kira xɔn.

Yi Kitaabui marasi gbege nan fima danxaniyatɔɛ birin ma. A a masenma nɛ won bɛ a Ala xa fe falafe, a nun a xa sɛriyɛ rabatufe, e sese keren mu a ra. Danxaniya mu findima nɔndi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie fɔxɔ ra a xa dunijɛigiri kui. Yi Kitaabui naxɛ a danxaniya nun kɛwali fanyi nan ɲɛrɛma kira keren xɔn ma. E mu nɔma fatande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa ɲɛrɛ ki naxɛ won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore bɛ. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won dɛ suxu, wɔyɛn kobi naxa mini won dɛ i. Won xa won tun nabɛxi tɔɔrɛ kui, won man naxa won yɛtɛ igbo. Won naxa won xaxili ti yi dunija ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi sɛriyɛ suxu a suxu ki ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sɛbɛ

Tunnabɛxiya, danxaniya, nun Ala xa sɛriyɛ rabatufe

¹ N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xɛɛbu, wo tan Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi naxee yensenxi ɲamanɛɛ ma.

² N ngaxakerenyie, wo xa sɛɛwa tɔɔrɛ mɔɔli birin kui, ³ barima wo a kolon a wo tɔɔrɛ naxan sɔtɔma danxaniya kui, a wo duluxɔtɔma nɛ. ⁴ Wo xa duluxɔtɔ han a rapɔnyɛ alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

⁵ Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sɔtɔma nɛ, barima Ala mixi birin kima a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma. ⁶ Kɔnɔ fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siikɛ, barima mixi siikɛxi luma nɛ alɔ mɔɔnyɛ, foye naxan bɔnbɔma, a a matutun. ⁷ Na kanyi naxa a mapɔxun a a se nde sɔtɔma Ala ra, ⁸ barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xɔn.

⁹ Danxaniyatɔɛɛ setare xa sɛɛwa barima Ala bara a xa fe ite. ¹⁰ Kɔnɔ banna tan xa sɛɛwa Ala to bara a xa fe magoro, barima a xa fe ɲɔnma nɛ alɔ sansi fuge tofanyi. ¹¹ Soge xɔnɛ na te, sansi lisima nɛ han a fuge bira, a xa tofanyi ɲɔn. A na na ki nɛ banna fan bɛ. A na a xa walie kui tɛmui naxɛ, a birima na lɛɛri nɛ.

¹² Nɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan a tun nabɛxɛma tɔɔrɛ kui, barima xa a bara gɛ na tɔɔrɛ raxande, Ala kisi xunnakeli fima nɛ a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenyie bɛ.

¹³ Mixi nɛ wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe ɲaaxi fɔxɔ ra, a man mu adama yo ratantanma fe ɲaaxi ra. ¹⁴ Adama yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxi nan a ratantanma. Na nan a mabɛndunma han a a rabira. ¹⁵ Adama waxɔnfe ɲaaxi xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxɛ nan na.

¹⁶ N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra. ¹⁷ Ki hagigɛ birin fatanxi Daali Mange nan na naxan na koore, naxan soqe, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan. ¹⁸ A yɛtɛ sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nɔndi masenyi saabui ra, a won findi a xa die ra, alako won xa binyɛ sɔtɔ dangife a xa daalise birin na.

¹⁹ N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi wɔyɛnyi mɛ: Wo birin xa wo tuli mati wo bore ra, wo naxa gbata wɔyɛnyi ra, wo bɔɲɛ naxa te mafuren na, ²⁰ barima adamadi xa xɔnɛ mu

a tutunma Ala xa tinxinyi ma. ²¹ Na na a ra, wo xa tondi fe j̄aaxi nun fe kobi m̄ōli birin nabade. Wo xa wo yε̄ε magoro, wo xa n̄ondi suxu naxan bara masen wo bε, barima na nan n̄oma wo rakiside.

²² Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo a ramε gbansan k̄on̄o wo mu a raba, wo bara wo yε̄ε madaxu. ²³ Xa mixi nde Ala xa masenyi ramε, k̄on̄o a mu bira a f̄ox̄o ra, a luma nε al̄o mixi naxan a yatagi matoma kike ma, ²⁴ a fa siga, a nεemu a yatagi ma a na ki naxε. ²⁵ K̄on̄o mixi naxan Ala xa s̄eriyε kamalixi matoma a fanyi ra, a a tun nabεxi, a mu nεemu s̄eriyε ma k̄on̄o a a rabatu, na kanyi barakama nε. Ala xa s̄eriyε x̄or̄eya fima nε adamadie ma.

²⁶ Mixi yo a yε̄ε māj̄oxun diinela ra, k̄on̄o a mu a dε n̄oxi, na kanyi na a yε̄ε madaxufe nε. A xa diinε tide yo mu na. ²⁷ Diinε fiixε naxan nafan Baba Ala ma, a tan nan ya: won xa m̄εni kiridie nun kāj̄ε ginεe ma e xa t̄or̄ε kui, dunīja fe man naxa wo madaxu.

2

Mixi rafisafe a boore bε

¹ N ngaxakerenyie, wo naxa mixie rafisa e boore bε, barima wo danxaniyaxi won Marigi Isa N̄or̄ε Kanyi nan ma, Ala xa Mixi Sugandixi. ² Wo xa wo māj̄oxun yi ma: Mixi nde naxa fa wo malanxi d̄ennaxε, xurundε xεema daaxi na a bεlεxε ra, dugi tofanyi ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi fori tōjaaxi ragoroxi a ma. ³ Xa wo dugi tofanyi kanyi xεebu a fanyi ra, wo fa a fala a bε, «I magorode fanyi nan yi ki,» k̄on̄o wo fa a fala setare tan bε, «Ti m̄enni,» xa na mu a ra, «D̄ox̄o b̄oxi, n bun ma be,» ⁴ wo mu mixi rafisaxi a boore bε xε na ki? Wo mu j̄er̄exi māj̄oxun kobi xa ra na ki?

⁵ N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee findixi setaree ra dunīja ki ma, alako e xa findi bannamixie ra danxaniya ki ma. Ala bara e sugandi alako e xa findi k̄etongoe ra a xa manḡeya kui. Na nan laayidixi mixie bε naxee Ala xanuxi. ⁶ K̄on̄o wo tan, wo bara setaree mabere. Bannamixie xa mu wo t̄or̄oma, e wo xanin kiitisa x̄on ma? ⁷ E tan xa mu wo Marigi xili fanyi ras̄otoma?

⁸ Wo xa Mangε Alatala xa s̄eriyε nan nabatu, al̄o a s̄εb̄exi Kitaabui kui ki naxε, «I xa i boore xanu al̄o i yε̄ε kan gundi.» Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi f̄ox̄o ra. ⁹ K̄on̄o xa wo mixi ndee rafisa e boore bε, wo bara yunubi raba. S̄eriyε nan wo makiitima, barima wo bara findi s̄eriyε matandilae ra. ¹⁰ Xa mixi s̄eriyε birin nabatu k̄on̄o a yire keren matandi, na kanyi bara s̄eriyε birin matandi, ¹¹ barima naxan a falaxi, «I naxa yε̄nε raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxε ti.» Hali i mu yε̄nε raba, k̄on̄o xa i faxε ti, i findixi Ala xa s̄eriyε matandila nan na.

¹² Na kui, wo xa w̄oȳen, wo man xa wo j̄er̄ε al̄o naxee fama makiitide s̄eriyε ra naxan x̄or̄eya fima mixi ma. ¹³ Kiiti l̄ox̄oε, Ala mu kinikinima mixi ma naxan mu kinikini a boore adama ma. Kinikini s̄enbε gbo kiiti bε.

Danxaniya nun a k̄ewali

¹⁴ N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa mixi a fala a a danxaniyaxi, k̄on̄o a mu k̄ewali fanyi rabama. Yi danxaniya m̄ōli n̄oma mixi rakiside? ¹⁵ Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra, l̄ox̄oε keren baloe mu na a yi ra, ¹⁶ mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a bε, «Siga, i naxa k̄ont̄ofili, i xa dugi nde ragoro i ma, i xa i d̄εge,» k̄on̄o a fa lu a mu a xa k̄ont̄ofili ba, na kanyi xa w̄oȳenyi tide yo mu na. ¹⁷ Danxaniya na na ki nε. Xa a mu mixi tutunma wali fanyie rabafe ma, a tide yo mu na.

¹⁸ K̄on̄o mixi nde n̄oma a falade, «I tan, danxaniya kanyi nan i ra, k̄on̄o n tan fe fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa danxaniya masen n bε wali fanyi xanbi. N tan n ma danxaniya masenma i bε n ma k̄ewali fanyi nan saabui ra. ¹⁹ I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na fan ki fanyi, k̄on̄o hali j̄innεe laxi na ra, e s̄er̄en gaaxui ra. ²⁰ I tan xaxilitare, i mu a kolon danxaniya naxan mu k̄ewali fanyi raminima, a tide yo mu na? ²¹ Munfe a niya won baba Iburahima naxa findi tinxint̄oε ra Ala ya i? A mu fatan a xa k̄ewalie xa ma, a to a xa di Isiyaga fi Ala ma s̄er̄ex̄ebade fari? ²² I bara a to, danxaniya nu walife

nε a nun a xa κεwali. Κεwali nan danxaniya rakamalima. ²³ Na kui, a naxa raba alɔ a σεβεxi Kitaabui kui ki naxe, «Ibrahim naxa la Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be.» Ibrahim xili naxa fala «Ala xanuntenyi». ²⁴ Wo bara a to, adamadi xa κεwali findima tinxinyi nan na a be, a xa danxaniya gbansan xa mu a ra.

²⁵ Langoe ginε Raxabi fan xa κεwali xa mu findi tinxinyi ra a be, a to xεεrae rasεnε a xɔnyi, a kira masen e be e e gima naxan na? ²⁶ Mixi nii na siga, a fate faxama nε. Na kui, xa κεwali fanyi mu na, danxaniya fan ɲɔnma nε.

3

Adama wɔyεn ki

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

¹ N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi wuyaxi xa findi karamɔxɔ ra wo ya ma, barima karamɔxɔε fama makiitide nε a xɔrɔxɔε ra dangi mixi gbεtεε ra. ² Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa mixi nde mu tantanma a xa wɔyεnyi kui, a mu tantanma dεdε. Na kanyi nɔma a yeτε birin suxude tinxinyi kui. ³ Mixi na wa soe xa a waxɔnfe raba, a karafɔe nan nasoma a dε i. Na nan nɔma a fate birin naɲεrede. ⁴ Kunkui fan na na ki nε. Hali kunkui belebele, foye xungbe naxan tutunma, mixi a raɲεrεma feya xurudi nan na, a a ragi a na wa sigafe dεnnaxe. ⁵ Nεnyi fan xurun, kɔnɔ a fe igboma.

Wo a mato, tε dondoronti di nɔma wondi belebele gande. ⁶ Tε nan na nεnyi fan na, naxan findixi duniɲa fe kobi ra. Fate birin nɔxɔma fe ɲaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi nεnyi nɔma tε sode a xa duniɲεigiri birin na, barima tε nan na nεnyi ra, tε naxan kelima yahannama. ⁷ Adamadi nɔma daalise mɔɔli birin xurude. Sube xaɲεε, xɔnie, bubusee, nun baa ma yeχεε, adamadi bara e birin xuru, ⁸ kɔnɔ mixi yo mu nɔma adamadi nεnyi xurude. Xɔnε na a ra naxan ma lintanyi mu danma, naxan xa kasarε mu ɲɔnma. ⁹ Won won Baba, won Marigi, batuma nεnyi kerenyi naxan na, won man adamadi dankama a tan nan na, Ala naxan daaxi a yeτε misaali ra. ¹⁰ N ngaxakerenyie, dubε nun dankε minife dε keren na, a mu fan. ¹¹ Ye xɔnε nun ye bexi nɔma minide dulonyi keren na? ¹² N ngaxakerenyie, xɔrε bili nɔma tugi bogi raminide? Mangoe bili nɔma xɔrε bogi raminide? Fɔxε ye minima dulonyi naxan na, ye bexi mu minima mεnni ra.

¹³ Nde findixi fahaamula nun xaxilima ra wo ya ma? A xa na masen a ɲεrε ki fanyi nun a xa κεwalie ra, a naxee rabama bɔɲε bexi kui, naxan fatanxi fahaamui ra. ¹⁴ Xa tɔɔnε ɲaaxi nun mile na wo bɔɲε kui, wo naxa wo yeτε igbo na fee kui, wo naxa nɔndi masara wule ra. ¹⁵ Na xaxili mɔɔli mu kelixi koore xε. A kelixi duniɲa nε, Ala kolontareya, nun Ibulisa ma. ¹⁶ Tɔɔnε nun mile na dεnnaxe, ya isoe nun fe kobi mɔɔli birin toma na nε. ¹⁷ Kɔnɔ fahaamui naxan kelixi koore ma, a sεniyεn, a mixi bɔɲε sama, a diɲεma, a kinikinima, a κεwali fanyi raminima, a mu mixi rafisama a boore be, a mu filankafuiɲa rabama. ¹⁸ Maale bogi minima a garansanma be ki naxe, tinxinyi fan minima mixi be na ki nε naxan birama lanyi nun bɔɲεsa fɔxɔ ra.

4

Waxɔnfe nun yeτε igboɲa

¹ Wo sɔnxɔma, wo gerema. Na rakelima mun ma? A mu kelima wo waxɔnfe kobie xa ma naxee e boore gerema wo bɔɲε kui? ² Wo wama se nde xɔn, kɔnɔ wo mu a sɔtɔma. Wo faxε tima, wo mila wo boore xa se ma, kɔnɔ wo mu nɔma wo waxɔnfe sɔtɔde. Wo sɔnxɔma, wo gerema, kɔnɔ na birin, wo mu sese sɔtɔma barima wo mu Ala maxandima. ³ Wo na Ala maxandi fan, wo man mu sese sɔtɔma, barima wo xa maxandi mu fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan yo sɔtɔ wo xa a rawali wo waxɔnfe kobie kui. ⁴ Wo tan danxaniyataree, wo mu a kolon naxan duniɲa maxanuma na bara Ala findi a yaxui ra? Duniɲa xanuntenyi findixi mixi nan na naxan Ala xɔnxi. ⁵ Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi kolon? Ala wama nε won xaxili, a bara naxan fi won ma, a xa bira a tan

keren nan fɔxɔ ra. ⁶ Kɔnɔ na birin kui, Ala xa hinne gbo dangi fe birin na. Kitaabui a masenma,

«Ala mu tinma yɛtɛ igboe ra,
kɔnɔ a hinnɛma yɛtɛ magore ra.»

⁷ Na kui, wo xa wo yɛtɛ magoro Ala bɛ. Wo tondi lbulisa bɛ, a fan a gima nɛ wo ya ra.

⁸ Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma nɛ wo ra. Yunubitɔɛɛ, wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn. Filankafuie, wo wo bɔɲɛ rafiixɛ. ⁹ Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa yele xa findi wo bɛ wa ra, wo xa sɛɛwɛ xa findi sunnunyi ra. ¹⁰ Wo wo magoro Marigi bɛ, a fan wo xa fe itema nɛ.

¹¹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra. Mixi naxan fe kobi falama a ngaxakerenyi xa fe ra, a a yɛtɛ rafisa a bɛ, na kanyi bara Ala xa sɛriyɛ matandi. A a yɛtɛ rafisaxi Ala xa sɛriyɛ nan bɛ na ki. Xa i bara na raba, i mu na Ala xa sɛriyɛ rabatufe xɛ, i na a matandife nɛ. ¹² Sɛriyɛsa keren peti na a ra, kiitisa fan keren peti na a ra. A tan nan nɔma mixi rakiside, a tan nan nɔma mixi ralɔɛde. Kɔnɔ i tan, nde na i ra, i to i yɛtɛ findixi i boore makiitima ra?

¹³ Wo wo tuli mati, wo tan naxee a falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama nɛ taa nde, muxu ɲɛ keren ti na yulɛya raba kui, muxu geeni sɔtɔ.» ¹⁴ Wo na fe mɔɔli falama kɔnɔ wo ɲan mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo xa duniɲɛigiri findixi munse ra? Wo luxi nɛ alɔ wuyɛnga naxan toma dondoronti, a fa lɔɛ. ¹⁵ A lanma nɛ wo xa yi nan fala, «Xa Ala tin, muxu tina toma nɛ, muxu yi nun yi raba.» ¹⁶ Kɔnɔ yɛtɛ igboe nan na wo ra. Na mu fan. ¹⁷ Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma a xa naxan naba kɔnɔ a mu a rabama, na bara findi na kanyi bɛ yunubi ra.

5

Bannaya kobi

Tunnabɛxiya tɔɔrɛ kui

Ala maxandife danxaniya ra

¹ Yakɔsi wo wo tuli mati, wo tan bannae. Wo xa wo wa xui ite, barima gbaloe nan fafe wo ma. ² Wo xa bannaya xun bara rakana, wo xa dugie bara bɔrɔ. ³ Wo xa xɛɛma nun gbeti bara xɔrixɔri. Na findima seede nan na wo xili ma, a a niya wo fate xa gan tɛ ra. Wo bara naafuli malan yi waxati, kɔnɔ waxati dɔnxɔɛ na a ra. ⁴ Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi wo xa xɛ xabae sare fide. Wo xa walikɛɛ wa xui bara Ala, Daali Mangɛ, tuli li. ⁵ Wo xa duniɲɛigiri kui, wo mu tɔnyi dɔxɔxi wo waxɔnfe sese ma. Wo wo yɛtɛ nan tun nalugama. Wo fa luxi nɛ alɔ xuruse turaxi a kɔn naxaba lɔxɔɛ ma. ⁶ Wo bara kiiti ɲaaxi sa tinxintɔɛɛ ma naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxa.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa diɲɛ han Marigi fa lɔxɔɛ. Wo xa a raba alɔ xɛsa a rabama ki naxɛ. A diɲɛ han tunɛbire, naxan a niyama sansi xa mɔ, a bogi. ⁸ Wo fan xa diɲɛ. Wo xa limaniya, barima Marigi fa lɔxɔɛ bara makɔrɛ. ⁹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo bɛ. A gbe mu luxi kiitisa xa fa. ¹⁰ N ngaxakerenyie, wo xa lu alɔ namijɔnmɛ naxee kawandi ti Marigi xili ra, e e tunnabɛxi tɔɔrɛ kui. ¹¹ Won a kolon barakɛ na mixi bɛ naxan a tunnabɛxima tɔɔrɛ kui. Wo bara a mɛ Ayuba a tunnabɛxi ki naxɛ. Wo man bara a to Marigi naxan nabaxi a bɛ a xa tɔɔrɛ dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a xa kinikini gbo.

¹² N ngaxakerenyie, naxan dangi fe birin na, wo naxa wo kali kooɛ ra, wo naxa wo kali bɔxi ra, wo naxa wo kali sese ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi nɔndi ra. Wo na «ade» fala, a xa findi nɔndi ra. Xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo bɛ.

¹³ Mixi na wo ya ma naxan tɔɔrɔxi? A kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma naxan ɲɛlɛxinxixi? A kanyi xa Ala tantu bɛɛti ra. ¹⁴ Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A kanyi xa danxaniyatɔɛ ɲama kuntigie xili, e xa Ala maxandi a bɛ, e xa ture nde maso a ma Marigi xili ra. ¹⁵ Ala maxandi naxan fatanxi danxaniya ra, a furema rayalanma nɛ. Marigi furema rakelima nɛ. Xa a bara yunubi raba, Marigi a xafarima nɛ. ¹⁶ Na kui, wo xa wo xa yunubie fala wo bore bɛ, wo xa Ala maxandi wo bore bɛ, alako wo xa yalan. Tinxintɔɛ

Ala maxandi naxan tima, na Ala maxandi xa wali sɛnbɛ gbo. ¹⁷ Eliya nu findixi adamadi nan na alɔ won tan. A to Ala maxandi a bɔɲɛ birin na alako tunɛ naxa fa, Ala naxa a xa dubɛ suxu. Tunɛ mu fa bɔxi ɲɛ saxan kike senni. ¹⁸ Na dangi xanbi, Eliya man naxa Ala maxandi tunɛ man xa fa. Koore naxa tunɛ bɛɲin, bɔxi sansie naxa bogie ramini.

¹⁹ N ngaxakerenyie, xa mixi nde wo ya ma a bara nɔndi kira bɛɲin, kɔnɔ mixi gbɛɛ fa a ti kira fanyi xɔn ma, ²⁰ wo xa a kolon, mixi naxan yunubitɔɛ bama a xa yunubi fe ma, a bara a niya yunubitɔɛ xa kisi, a xa yunubi birin bara xafari.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyeri naxan sebe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xεera Piyeri nan yi Kitaabui sebe Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Rōma mangeya bun ma. Na waxati Rōma nu bara nɔ ɲamanε gbegebe ra. Rōma na ɲamanε nεεnε masɔtɔ, a mu tondima na ɲamanε xa a gbe diinε rabatu, kɔnɔ a nu wama nε na ɲamanε xa Rōma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa sɛriyε xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Rōma mangasanyi naxa e ɲaxankata a ɲaaxi ra.

Piyeri yi Kitaabui sebeɛxi nε, alako a xa Isayankae ralimaniya naxee nu na na tɔɔre mɔɔli kui. A naxa a fala e be a tɔɔre naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu ɲaaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxε masen e be misaali ra, alako e xa a kolon Alatala na e sεeti ma e xa tɔɔre kui, a man fama nε e rakelide faxε ma. Na birin nɔma findide limaniya ra Isayanka birin be naxee tɔɔrɔma e xa danxaniya xa fe ra.

Piyeri fe gbegebe masenma danxaniyatɔεe be e ɲεre ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa sɛniyɛnyi fɔxɔ ra. Xa won findixi Ala fɔxirabiree nan na, a lanma won xa ɲεre a xa kira xɔn ma. Ala xa won mali na kui. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyeri naxan sebe

Xεεbui

¹ N tan Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xεera, n bara wo xεεbu yi sebeli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi ɲamanεe ma alɔ Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xɔɲεe ra dɛnnaxε. ² Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxε. A Xaxili bara wo rasɛniyɛn, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratinmε, wo man xa sɛniyɛn a wuli saabui ra. Ala xa hinnε nun bɔɲεsa xa gbo wo yi ra.

Ala xa kisi

³ Tantui na Ala be, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a a niya won xa bari a nεεnε ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakeli faxε ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won be yare. ⁴ Na kisi findixi ke sɛniyɛnxi nan na naxan mu ɲɔnma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won be ariyanna kui. ⁵ Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makantama nε a sɛnbε ra, alako wo xa kisi sɔtɔ, a fama naxan naminide wo ma waxati dɔnɔxɔε.

⁶ Na kui, sεεwε na wo be, hali wo to na tɔɔre mɔɔli birin kui yi saxanyi. ⁷ Na fe xɔɔxɔεe a niyama nε fe ɲaaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xεεma nan na naxan gbi bama tε ra. Wo xa danxaniya tide gbo xεεma be. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matɔxɔma nε, a wo xun nakelima nε, a wo binyama nε wo xa danxaniya xa fe ra. ⁸ Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Sεεwε xungbe naxan tagi mu nɔma rabade, a bara gbo yε wo yi, ⁹ barima wo bara kisi sɔtɔ, wo xa danxaniya nu wama naxan xɔn.

Namijɔnmεe xa masenyi

¹⁰ Namijɔnmεe yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sɔtɔxi Ala xa hinnε saabui ra. ¹¹ E nu wama na kisi fa tεmui nun a fa ki kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan xa fee masen e be. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔre nun a xa xunnakeli masen e be beenun nee xa raba. ¹² Ala a masen nε namijɔnmεe be, a e mu nu na xεera ibafe e xa waxati mixie xa be. E nu na a ibafe wo

tan nan be. E xera naxan ibaxi, mixi gbete bara na xibaaru fanyi ti wo be Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan kelixi koore ma. Hali maleke yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyat xa seniyenyi

¹³ Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo joxo sa wo yete xon ma, wo xa wo xaxili birin ti Ala xa hinne ra, a naxan fima wo ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa loxo. ¹⁴ Wo naxa bira wo waxonfe jaxi foxo ra alo wo nu a rabama ki naxe beenun wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui rabatu. ¹⁵ Wo jere ki xa seniyen alo Ala naxan wo xilixi a seniyenxi ki naxe. ¹⁶ A sebexi Kitaabui kui, «Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.» ¹⁷ Wo ne Ala maxandima, wo a falama a be a wo Baba, Ala naxan mixi birin makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na kui, waxati donxo naxan luxi wo be yi duniya bende furi fari, wo a masen wo jere ki ma a wo a binyaxi.

¹⁸ Wo xun mu saraxi se ra naxan kanama alo xema nun gbeti. Ala bara wo ratanga wo babae jere ki kobi ma. ¹⁹ Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi wuli nan na, naxan baxi serexe ra, alo yexee fanyi lanyuru yo mu na naxan ma. ²⁰ Ala nu bara a sugandi beenun duniya xa daa, konko a naxa a masen duniya be yi waxati donxo wo tan nan xa fe ra. ²¹ Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan saabui ra, Ala naxan nakeli faxe ma, a fa a xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa wo xaxili ti a ra.

²² Wo to bira nondi foxo ra, wo bara seniyen, xanunteya fiixe bara lu wo boje ma wo ngaxakerenyie be. Na na a ra wo xa wo bore xanu wo boje birin na. ²³ Wo bara bari a neene ra Ala xa masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi sansi xori nan na, naxan mu kanama abadan. A mu kanama alo sansi xori boore naxan sama boxi ma. ²⁴ Ibunadama misaalixi sansi nan na. A xa nore luxi alo sansi fugaxi. Sansi tan lisima ne, a fuge fa bira, ²⁵ konko Marigi xa masenyi tan buma abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru fanyi ra naxan ibaxi wo be.

2

Ala xa Nama

¹ Wo xa fe jaxi, wule, filankafuiya, milanteya, nun xili kan bejin. ² Wo xa bira Ala xa masenyi foxo ra alo diyore wama xije xon ki naxe. Na noma a niyade wo xa kisi xa sabati, ³ barima wo bara Ala xa hinne kolon.

⁴ Wo wo makore Isa ra naxan misaalixi geme kende ra banxi tima naxan fari. Adamadie bara mee a ra, konko Ala tan na geme nan sugandixi barima a rafan a ma ki fanyi ra. ⁵ Wo fan misaalixi geme kende nan na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo bara findi serexedube seniyenxie ra alako wo xa wo boje ba serexe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala ma.

⁶ A sebexi Kitaabui kui,
«N bara geme nde sugandi, naxan tide gbo.
N a donoma Siyoni ne, a findi tuxui geme nan na.
Naxan lama a ra,
na kanyi mu yaagima.»

⁷ Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee lama a ra a na geme sugandixi tide gbo, xunnakeli na wo be. Konko yi masenyi sebexi danxaniyatarae nan be,
«Banxite mee geme naxan na,
na nan findixi geme kende ra banxi tuxui ma.»

⁸ A man masenxi,
«Mixie e sanyi radinma na geme ra, e fa bira.»

E birama ne barima e mu tinma Ala xa masenyi ratinmede. Ala bara na ragiri e ma. ⁹ Konko Ala wo bonsoe nan sugandixi, a xa findi mange xa serexedube ra. A wo si rasenyen, a wo xunsara. A naxa wo ramini dimi kui, wo xa lu a xa nore bun ma. A na birin naba ne alako wo xa a matoxo duniya ma. ¹⁰ Singe wo mu nu findixi si ra, konko yakosi wo bara findi Ala xa jama ra. Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, konko yakosi a xa kinikini bara kamali wo be.

¹¹ N xanuntenyie, wo xa limaniya. Wo naxa bira duniya fee fɔxɔ ra, barima nee wo bama Ala xa kira nan xɔn ma. Bekae mu na wo ra. Wo xɔnyi mu na yi duniya bende fupi fari xa ra. ¹² Wo xa duniya mixie xa tɔɔɔɔɔ xun nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako e fan xa Ala matɔxɔ lɔxɔɔe dɔnxɔɔe ma.

Mangasanyi

¹³ Wo wo yeɛɛ magoro duniya mangɛ birin bɛ Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e tan nan yi, a findi mangɛ xungbe ra, ¹⁴ a findi mangɛ xa xɛɛrae ra, alɔ gomina. E fe kobi rabae makiitima, e fe fanyi rabae matɔxɔ. ¹⁵ Ala wama nɛ wo xa xaxilitaree dɛ balan wo xa wali fanyi saabui ra. ¹⁶ Wo xa ɲɛɛ alɔ mixi naxee bara xɔɔɛya sɔtɔ, kɔnɔ na xɔɔɛya naxa a niya wo xa lu fe ɲaaxi kui. Wo xa findi Ala xa konyie ra. ¹⁷ Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya ra. Wo xa mangɛ xungbe binya.

Isa xa tɔɔɔɔe misaali

¹⁸ Konyie, wo xa wo yeɛɛ magoro wo marigie bɛ binye kui, hali e findi mixi xa fe maxɔɔɔxɔxi ra. Wo naxa mixi fanyie xa gbansan xui ratinmɛ, ¹⁹ barima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i tɔɔɔɔ tinxintareya ra Ala xa fe ra. ²⁰ Xa wo tɔɔɔɔ nde sɔtɔ wo xa wali kobi xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kɔnɔ xa wo tɔɔɔɔ nde sɔtɔ wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala na kolonma nɛ wo bɛ.

²¹ Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan tɔɔɔɔ nɛ wo bɛ, na fa findi misaali ra wo bɛ wo birama naxan fɔxɔ ra. ²² «A mu yunubi raba, a mu wule fala.» ²³ E to a konbi, a mu a gbɛɲɔxɔ. E to a tɔɔɔɔ, a mu wɔyɛn xɔɔɔxɔɔe fala. A naxa kiiti so kiitisa tinxinxi yi ra. ²⁴ A naxa faxa wuri magalanbuxi ma won ma yunubie xa fe ra, alako won xa fe ɲaaxi lu na, won xa ɲɛɛ tinxinyi kui. A xa fie nan wo rayalanxi. ²⁵ Wo nu luxi nɛ alɔ xuruse rabɛɲinxie, kɔnɔ yakɔsi wo bara gbilen wo kantama ma, naxan a ɲɔxɔ saxi wo nii xɔn ma.

3

Futi xiri

¹ Wo tan ginɛɛ, wo fan xa wo yeɛɛ magoro wo xa mɔrie bɛ, alako wo xa mɔri danxaniyataree xa nɔ danxaniyade wo tan e xa ginɛɛ wali ki saabui ra, hali wo mu sese fala e bɛ, ² e xa wo xa marasɛniyɛnyi nun yaragaaxui gbansan to.

³ Ginɛɛ, wo naxa kata wo yeɛɛ rayabude xunmasee ra, alɔ xun dɛnbɛ, tulirasoe xɛɛma daaxi, xa na mu dugi tofanyie. ⁴ Ginɛɛ xa tofanyi xa findi bɔɲɛ fanyi nan na. Tofanyi nan na ki naxan mu kanama. Na nan tide gbo Ala bɛ. ⁵ Singe ra ginɛ sɛniyɛnxie nu na ki nɛ. E xaxili nu tixi Ala ra, e e yeɛɛ magoroxi e xa mɔrie bɛ, ⁶ alɔ Sara naxan nu Iburahima xui rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo findixi a tan nan bɔnsɔɔe ra, xa wo fe fanyi raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya iso.

⁷ Wo tan fan, xɛmɛɛ, wo nun wo xa ginɛɛ, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore fahaamu. Xɛmɛɛ xa a kolon a a sɛnbɛ gbo a xa ginɛ bɛ. Xɛmɛɛ xa ginɛɛ binya barima wo birin nan kɛ keren tongoma, naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa fonisireya kui. Wo xa wo xa ginɛɛ binya, alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

⁸ Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man xa wo yeɛɛ magoro wo bore bɛ. ⁹ Wo naxa fe ɲaaxi ɲɔxɔ fe ɲaaxi ra, wo naxa konbi ɲɔxɔ konbi ra. Wo lan nɛ wo xa duba wo bore bɛ, barima wo xilixi na nan ma, alako wo xa dube sɔtɔ kɛ ra. A sɛbɛxi Kitaabui kui,

¹⁰ «Naxan wama simaya ɲɔxunmɛ xɔn ma, hɛɛri gbo naxan kui,

na kanyi naxa fe kobi fala,

wule naxa mini a dɛ kui.

¹¹ A xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra.

A ɲɛɛ ki xa fan.

A xa bira bɔɲɛsa fɔxɔ ra tun nabɛxi kui,

¹² barima Marigi ya tixi tinxintōe nan na, a tuli matixi e xa maxandi ra. Kōnō, a a kobe rasoxi nē fe kobi rabae tan na.»

Kawandi tife

¹³ Nde nōma wo tōrōde xa fe fanyi rabafe bara wo bōne suxu? ¹⁴ Hali wo tōrō tinxinyi xa fe ra, wo hēeri nan sōtōma. Wo naxa gaaxu fe ya ra dunija mixie gaaxuma naxan ya ra, wo bōne naxa ifu. ¹⁵ Kōnō wo xa Ala xa Mixi Sugandixi findi wo Marigi ra wo bōne kui. Wo xa fata a xa fe tagi rabade mixie bē wo laxi wo xa kisi ra fe naxan ma, ¹⁶ kōnō wo xa na masenyi ti dōyindōyin binye kui. Wo xa na raba bōne fiixe ra alako wo yaxui naxee wo tōjēgema Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi kui. ¹⁷ Xa Ala a ragirima, a fisa i xa tōrō fe fanyi xa fe ra, dinē i xa tōrō fe jaaxi xa fe ra.

¹⁸ Isa tinxintōe fan faxa nē kerenyi ra tinxintaree xa yunubie xa fe ra, alako a xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa, kōnō Ala Xaxili naxa a nii ragbilen a ma. ¹⁹ Ala Xaxili siga nē kawandi tide mixie bē naxee nu na geeli kui laaxira, naxee singe nu bara tondi Ala xui ratinmede. ²⁰ Ala nu na e mamēfe Annabi Nuha nu kunkui banbanma tēmui naxē. Mixi solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui ye ma. ²¹ Na fe bara findi misaali ra danxaniyatōe xunxa fe ra, naxan mixi rakisima yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli saabui ra. Na xunxafe ye xōra, a mu nōxōe bama mixi fate, kōnō a findima natē tongoe nan na Ala mabiri. ²² Isa bara te Ala yirefanyi ma ariyanna. Malekēe, jinnēe, nun sēnbēmae birin na a xa yaamari bun ma.

4

Kēna masarafe

¹ Isa xa tōre dunija bēnde fūni fari, a xa findi misaali ra wo bē, naxan a niyama wo xa limaniya. Danxaniyatōe naxan fate jaxankatama, na bara yunubi fe lu na. ² Na kui, a bara dunija waxōnfe lu na, a xa bira Ala waxōnfe fōxō ra a xa simaya kui naxan luxi. ³ Wo tēmui naxan nabaxi dunija waxōnfe fōxō ra, na bara wasakē. Wo bara bu dunija fe kobi kui alō yēnē rabafe, siisife, xulunyi jaaxi, beere minfe, nun kuye batufe, naxan findixi fe jaaxi ra. ⁴ Dunija mixie dē bara ixara, barima wo mu birama e fōxō ra sōnōn na dunija fee rabade. Na kui, e wo xili kanama, ⁵ kōnō e dēntēgē sama nē kiitisa bē, naxan fama mixi baloxie nun faxamixie makiitide. ⁶ Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa iba faxamixie fan bē, alako Ala xa e nii rakisi, hali mixie to bara gē e fate tan makiitide.

Wo bore malife

⁷ Lōxō dōnōde bara makōre. Wo xa wo xaxili raxara, wo xa wo yēte suxu, alako wo xa nō Ala maxandide. ⁸ A gbengbenyi wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima xanunteya yunubi gbegebe nan makotoma. ⁹ Wo xa wo bore rasēnē bōne fanyi ra, hali wo mu a findi wōyēn xunxuri ra. ¹⁰ Ala hinnēxi wo ra ki naxē, wo fan xa hinnē wo bore ra na ki nē, alako wo xa findi Ala xa walikē fanyie ra, naxee a xa hinnē itaxunma. ¹¹ Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore malife, a xa na raba Ala sēnbē ra, alako Ala xa matōxōe sōtō a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matōxōe nun sēnbē na a bē abadan. Amina.

Isayankae xa tōre

¹² N xanuntenyie, na jaxankate naxa wo tērenna, wo naxan tofe. Fe nēnē mu a ra. ¹³ Tōrōfe alō Ala xa Mixi Sugandixi tōrō ki naxē, na xa findi sēwē ra wo bē, alako wo man xa jēlēxin a xa nōre masen lōxōe. ¹⁴ Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi xili xa fe ra, hēeri na wo bē, barima Ala Xaxili nōrōxi na wo ma. ¹⁵ Wo naxa jaxankate sōtō nii bafe ma, muje tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na mu a ra naafixiya ma. ¹⁶ Kōnō xa wo jaxankate sōtō barima Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo xa Ala matōxō Isayanka xili xa fe ra.

¹⁷ Naxankate waxati bara wa fɔɔfe Ala xa ɲama ma. Xa a fɔɔ won tan ma, a raɲɔnma danxaniyataree ma di? ¹⁸ «Xa tinxintɔe kisife xɔrɔxɔ, Ala kolontare nun yunubitɔe tan luma di?» ¹⁹ Mixi naxee ɲaxankatama, barima e na Ala waxɔnfe rabafe, e xa e xaxili ti e Daali Mangɛ ra naxan xa lanlanteya mu kanama.

5

Marasie

¹ Danxaniyatɔe kuntigie, n bara wo ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alɔ wo tan. N seedeɲɔxɔya bama Isa xa tɔɔre xa fe ra. Isa na fa a xa nɔre masende duniɲa be, n fan a sɔɔma ne. ² Wo xa wo ɲengi sa Ala xa ɲama xɔn ma naxan na wo xa kantari bun ma, alɔ xuruse kante mɛɛnima a xa gɔɔre ma ki naxe. Wo xa danxaniyatɔe danxun wo ɲanige ra alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxe. Wo naxa na raba alɔ e na wo karaxan. Wo naxa a raba kɔbiri geeni xa fe ra, wo xa a raba wo bɔɲe birin na. ³ Wo naxa danxaniyatɔe yamari a xɔrɔxɔe ra, naxee bara taxu wo ra. Wo xa findi misaali ra e be. ⁴ Xuruse kantama xungbe na fa, a wo binyama nɔre ra naxan mu masarama.

⁵ Fonikee, wo fan xa wo yete magoro forie be. Wo xa wo yete magoro wo bore be, barima a sebeɛxi,
«Ala yete igboe gerema ne,
kɔnɔ a hinnema yete magoree ra.»

⁶ Wo xa wo yete magoro Ala senbe bun ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.

⁷ Wo xa wo xa kɔntɔfili birin so a yi ra, barima a ɲengi sama wo xɔn ma. ⁸ Wo wo ɲɔxɔ sa wo yete xɔn ma. Wo naxa yanfa. Wo yaxui lbulisa na fe birin nabafe alako a xa wo xa fe kana. A luxi alɔ yete naxan mixi fenfe a xa a don. ⁹ Wo ti a kanke i wo sabatixi ra wo xa danxaniya kui. Wo a kolon a Sentane danxaniyatɔe birin tɔɔrofe na ki ne duniɲa kui. ¹⁰ Wo na ge tɔɔrode dondoronti, Ala hinnente fama wo xa fe yailande, a wo ralimaniya, a senbe so wo yi naxan mu kanama. Ala wo xilixi ne a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa nɔre bun ma abadan.

¹¹ Senbe na Ala nan be abadan. Amina.

Nungui

¹² N bara yi bataaxe sebe wo ma, n ngaxakerenyi duluxɔtɔxi Silasi saabui ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa seedeɲɔxɔya ba a wo na Ala xa hinne yati nan bun ma. ¹³ Isayanka naxee na Babilɔn, Ala naxee sugandixi alɔ wo tan, nee bara wo xɛɛbu, a nun n ma di Maraki. ¹⁴ Wo wo bore xɛɛbu xanunteya sunbui ra. Ala xa wo bɔɲe sa, wo tan naxee na Isa fɔxɔ ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyeri naxan sebe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xεεra Piyeri naxa yi Kitaabui firin nde sebe danxaniyatōe ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xōn ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nōndi yati yati ra. Piyeri seedeᵑoxōya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa duniᵑeigiri kui, a nun a naxan kolonxi namiᵑōnmεe xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nōndi ki ma.

Piyeri to gε na masende, a man naxa a fala danxaniyatōe be a mixie nōma minide naxee e yεte xili falama namiᵑōnmε, xa na mu a ra karamōxo, kōnō wule falee nan e ra. Na mixi mōoli na na. Won nōma e kolonde e xa wali nun e xa wōyenyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e ᵑere ki mu lanxi Ala xa Kitaabui xa seᵑiyε ma, wule falee nan e ra.

A raᵑōnyi Piyeri a falama Isayankae be e xa e tun nabexi, barima Isa fama nε gbilende duniᵑa ma e fōxo ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu fa alō a laayidixi ki naxe. Piyeri naxa a tagi raba e be a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbege xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti dōnxōe sade.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lōnni nan na won be. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyeri naxan sebe

Xεebui

¹ N tan, Simon Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xεεra, n bara yi bataaxe sebe wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren sōto won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra. ² Ala xa hinne nun bōᵑesa gbege fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae ᵑere ki

³ Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nōre nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a seᵑbe ra, won hayi na naxan ma ᵑerefe ra a waxōnki. ⁴ Ala xa nōre nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi sōto naxan maniyε mu na, a falafe ra a won xa won gi fe ᵑaaxie ma duniᵑa ma, naxee fatanxi mixi waxōnfe kobi ra, won fa lu Ala xa nōre kui.

⁵ Na kui, wo xa katε birin naba ᵑere ki fanyi xa sa wo xa danxaniya xun ma, Ala kolonfe xa sa wo ᵑere ki fanyi xun ma,

⁶ wo xa yεte suxui xa sa Ala kolonfe xun ma,
wo xa tun nabexi xa sa wo xa yεte suxui xun ma,
wo xa Ala yaragaaxui xa sa wo xa tun nabexi xun ma,

⁷ ngaxakerenya xa sa wo xa Ala yaragaaxui xun ma,
xanunteya fan xa sa wo xa ngaxakerenya xun ma.

⁸ Xa na fe mōoli xun luma masa ra wo be, na a niyama nε wo xa nō walide Marigi Isa be, Ala xa Mixi Sugandixi, na man a niya wo xa nō a kolonde a fanyi ra. ⁹ Kōnō xa na mu a ra, wo bara nεemu Ala wo xa yunubi dangixie xafarixi ki naxe. Na kui, wo bara lu alō dōnxui naxan mu se igbema a fanyi ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, Ala bara wo xili, a bara wo sugandi. Wo katε birin naba alako wo xa danxaniya xa sabati. Xa wo na raba, wo mu birama abadan. ¹¹ Na kui, Ala wo rasεnema

nɛ a fanyi ra a xa Mixi Sugandixi Isa xa mangɛya niini bun ma, naxan findixi won Marigi nun won Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

¹² N mu taganma wo ratufe ra na fe ma, hali wo to nɔndi kolon, a man sabatixi wo bɔɔɛ i. ¹³ Fanni n na dunija, a lanma n xa nu wo ratu na fee ra, ¹⁴ barima won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi bara a masen n bɛ n mu buma dunija ma sɔnɔn. ¹⁵ Kɔnɔ n katɛ birin nabama nɛ, alako n na keli wo xun ma lɔxɔ naxɛ, wo xa nɔ ratude na fee ma tɛmui birin.

¹⁶ Muxu to won Marigi Isa sɛnbɛ nun a fa ki masen wo bɛ, a mu findixi kiini madɔxɔxi xa ra. Muxu naxan masen wo bɛ Isa xa nɔrɛ xa fe ra, a findixi nɔndi yati yati nan na, muxu naxan toxi muxu ya ra. ¹⁷ Baba Ala Nɔrɛ Xungbe Kanyi bara a binya, a xunnakeli fi a ma yi masenyi ra, «N ma Di xanuxi nan yi ki, n sɛɛwaxi naxan na.» ¹⁸ Muxu na xui mɛ nɛ, naxan keli koore ma, muxu to nu na a sɛɛti ma geya sɛniyenxi fari.

¹⁹ Muxu a kolon namijɔnmɛɛ xa masenyie findixi nɔndi yati nan na. Wo lan wo xa wo ɔɔxɔ sa na xɔn ma a fanyi ra, alɔ mixi a ɔɔxɔ sama lanpui xa yanbɛ xɔn ma ki naxɛ kɔɛ ra han subaxɛ. Wo na na masenyi fahaamu wo bɔɔɛ kui, na luma nɛ alɔ looloe xa naiyalanyi naxan makɛnɛnma subaxɛ ma. ²⁰ Wo xa a kolon a fanyi ra a namijɔnmɛ yo xa sɛbɛli mu fatanxi a yɛtɛ ra. ²¹ Namijɔnmɛ xa masenyi mu fatanxi adamadi ɔanige xa ra, a fatanxi Ala Xaxili yati nan na, naxan na masen namijɔnmɛɛ bɛ.

2

Karamɔxɔ kobie

¹ Mixi ndee nu na Isirayila ɔama ya ma, naxee nu a falama e yɛtɛ bɛ, a namijɔnmɛɛ, kɔnɔ wule falɛɛ nan nu nee ra. Karamɔxɔ wule falɛɛ fama lude wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi ralɔɛma. Na kui, na wule falɛɛ bara e Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe bara e xun nakana. ² Mixi gbegbe birama nɛ e fɔxɔ ra e xa fe ɔaaxi kui. Ala xa nɔndi maberema nɛ e tan xa fe ra. ³ E wo madaxuma wulee ra e xa milanteya xa fe ra, kɔnɔ kiiti dɔxɔxi e ya ra a rakuya. E xa xunnakanɛ mu kanama.

⁴ Malekɛɛ to yunubi raba, Ala mu dijɛ e ma de! A naxa e woli yahannama, a yɔlɔnxɔnyie sa e ma na dimi kui beenun kiiti lɔxɔɛ xa a li. ⁵ Ala mu dijɛ dunija ma Annabi Nuha xa waxati, a kaafirie sɔntɔ nɛ banbaranyi ra. Kɔnɔ a naxa Nuha rakisi, naxan nu tinxinyi kawandima, a nun a xa mixi solofere.

⁶ Ala Sodoma nun Gomora ratɔn nɛ, a e birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobie bɛ. ⁷ Kɔnɔ a naxa Loti ratanga na gbaloe ma. Loti findixi tinxintɔɛ nan na, naxan bɔɔɛ nu bara rapaaxu a ma na mixi ɔaaxie xa wali kobie xa fe ra. ⁸ Yi mixi tinxinxɔ nu sabatixi e tagi, a bɔɔɛ rapaaxuxi a ma tɛmui birin e xa ɔaaxuna xa fe ra.

⁹ Na nan a masenxi, a won Marigi fata mixi fanyi fulunde fe xɔrɔxɔɛ kui, a man fata tinxintaree ragatade han kiiti lɔxɔɛ na fa tɛmui naxɛ. ¹⁰ A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan na naxee biraxi e waxɔnfe ɔaaxi tun fɔxɔ ra, e fa Marigi xa mangɛya matandi.

Nee e yɛtɛ igboma. E suusa ariyannakae rasɔtɔde. ¹¹ Hali malekɛɛ, naxee sɛnbɛ gbo e bɛ, nee mu suusa adamadie rasɔtɔde Marigi ya xɔri. ¹² Na xurutaree luxi alɔ wula sube naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxa. E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E xa fe rapɔnma nɛ alɔ na wula sube naxee xaxili mu na. ¹³ E tinxintareya sare nan sɔtɔma. E ɔɛlɛxinma wanduya rabafe ra yanyi xare ra. E luma nɛ wo xa xulunye ya ma alɔ nɔxɔɛ na sa se sɛniyenxi ma. E ɔɛlɛxinma nɛ wo ratantanfe ra. ¹⁴ E yɛnɛ rabama tɛmui birin. E mu taganma yunubi rabade. E mixie madaxuma naxee xa danxaniya mu sabatixi. Milanteya na e bɔɔɛ kui. E birin dankaxi. ¹⁵ E bara kira tinxinxɔ bɛɔin, e fa bira Beyori xa di Balami xa kira fɔxɔ ra, naxan nu wama wali tinxintare sare xɔn ma. ¹⁶ Ala naxa a xa yunubi masen a bɛ a xa sofale saabui ra naxan wɔyɛn adamadi xui ra, a fa Annabi Balami xa daxuna iti.

¹⁷ Na mixie luxi nɛ alɔ tigie ye mu na naxee kui. E luxi nɛ alɔ nuxuie, turunnaade naxee tutunma. Dimi nan dɔxɔxi e ya ra. ¹⁸ E wɔyɛn xungbe nan falama naxan tide yo

mu na, e e yeTe igboma, e mixie madaxuma fe seNiyentaree ra, mixi naxee baxi bade yunubitoe ya ma. ¹⁹ E xoreya laayidi mixie be, konɔ e yeTe kan findixi duniɔa xa konyie ra, barima e mu noɔa e yeTe bade e waxonfe ɔaaxie yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi naxan birin luma a waxonfe ɔaaxi xa noe bun ma, a bara findi a waxonfe ɔaaxi xa konyi ra.

²⁰ Xa mixi bara ba duniɔa fe kobie ya ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe saabui ra, won Nakisima nun won Marigi, e man gbilen na fee ma, han nee man no e ra, awa e xa toore dangima a singe ra. ²¹ E lufe e mu tinxinyi kira kolon, na fisa e be, dine e xa na kira kolon, e fa e kobe so seRiye seNiyenxi ra, naxan nu bara fi e ma. ²² Yi taali e xa fe masenma a fanyi ra: «Bare bara a xa boxunyi don. Xose maxaxi, a man bara a yeTe manoxo.»

3

Isa gbilenfe duniɔa ma

¹ N xanuntenyie, n ma bataaxe firin nde nan yi ki, n naxan sebe wo ma. N bara wa xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxe saabui ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo naxan soToxi temui dangixi. ² N man bara wa wo ratufe namioɔnmE seNiyenxi singee xa masenyi ma, a nun won Marigi nun won Nakisima xa yaamari ma, a xa xEerae naxan nadangixi wo ma. ³ Konɔ a gbengbenyi, wo xa a kolon a mixie fama ne duniɔa rapoɔnyi, naxee yoma mixie ma, e bira e yeTe waxonfe foxo ra. ⁴ E a falama ne, «Isa bara a xa laayidi kana, barima han ya a mu gbilen duniɔa ma alo a a fala ki naxe. Kafi won benbae faha, duniɔa luxi alo a folE.»

⁵ Na mixie bara neEmu a Ala koore nun boxi daaxi a xa masenyi nan na. A folE ra, Ala xa masenyi nan a ragiri boxi xa maba ye xora. ⁶ Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye xa din duniɔa ma Annabi Nuha xa waxati. ⁷ Na masenyi kerenyi man fama ne a ragiride koore nun boxi xa gan kiiti loxoE, tinxintaree ɔaxankatama temui naxe.

⁸ Konɔ, n xanuntenyie, wo naxa neEmu fe keren ma: Won Marigi tan be, loxoE keren luxi ne alo ɔE wulu keren, ɔE wulu keren fan luxi ne alo loxoE keren. ⁹ Marigi mu dugundima a xa laayidi rakamalide, alo mixi ndee a maɔoxunma ki naxe. A xa diɔE gbo wo mabiri, barima a mu wama mixi keren xa loE. A wama ne duniɔa mixi birin xa tuubi.

¹⁰ Marigi fa loxoE findima teRenna nan na mixie be. Na loxoE koore loEma ne xui magaaxuxi ra, duniɔa birin ganma ne, adamadie xa wali nan tun luma Ala ya i. ¹¹ Wo to a kolon duniɔa ɔoɔma na ki ne, a lanma wo xa ɔEre Ala waxonyi ra seNiyenyi kui. ¹² Wo mame tima ki naxe, a xa a niya na loxoE xa fa sinnanyi ma. Na loxoE koore nun boxi ganma ne te ra, e fa xunu. ¹³ Won koore neene nun boxi neene nan mamefe, tinxinyi sabatima dennaxe, alo a laayidixi won be ki naxe.

¹⁴ N xanuntenyie, wo xa katE birin naba na mame ti kui, alako na loxoE xa wo li boɔEsa kui, a naxa wo li fe ɔaaxi kui. ¹⁵ Wo xa a kolon a won Marigi xa diɔE findixi kisi nan na wo be, alo won xanuntenyi Pɔlu fan a sebeɔE wo ma ki naxe. Ala yati nan na lonni fixi a ma. ¹⁶ A na nan masenma a xa bataaxe birin kui. A xa sebeli ndee fahaamu xono. Xaxilitaree, naxee xa danxaniya mu raxaraxi, e na sebelie mafindima e waxonki. E na mooli rabama Kitaabui gbeteE ra, konɔ na fe fama e ralode.

¹⁷ N xanuntenyie, wo to bara na birin kolon, wo xa wo ɔoxo sa wo yeTe xon ma, alako kaafirie naxa wo ba wo xa danxaniya sabatixi kui. ¹⁸ Wo xa senbe soTo won Marigi nun won Nakisima Isa xa hinne nun a kolonfe saabui ra. Tantui na Ala xa Mixi Sugandixi Isa be abadan. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sɛbɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxan yi bataaxɛ sɛbɛ, a nu na Isa xa xɛɛra fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sɛbɛ, a man naxa bataaxɛ saxan sɛbɛ danxaniyatɔɛɛ bɛ, alako e xa Ala xa lɔnni nun limaniya sɔtɔ. A dɔnxɔɛ ra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sɛbɛ naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sɛbɛ Isayankae nan ma naxee nu na ɲaxankatɛ sɔtɔfe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxɛ singe sɛbɛ nɛ Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi duniɲa a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xɛɛxi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, kɔnɔ Ala naxa a ragiri a xa findi xɛmɛ ra duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, alako a xa nɔ a yɛtɛ bade sɛrɛxɛ ra ibunadama bɛ.

Isa xa sɛrɛxɛ tide gbo adama bɛ, barima na gbansan nɔma a niyade adamadie xa kisi sɔtɔ. Mixi naxan bara kisi sɔtɔ Isa wuli saabui ra, a a kolon a bɔɲɛ kui a a kisixi abadan. Siike yo mu luma a yi ra sɔnɔn, barima a a kolon Ala fama nɛ a xa laayidi rakamalide.

Na sɛrɛxɛ man findima misaali ra danxaniyatɔɛɛ bɛ. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu alɔ Ala won xanuxi ki naxɛ. Ala wama a fɔxirabirɛɛ xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, kɔnɔ a mu a boore ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule fale ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama bɛ. Na nɔma a niyade a xa ariyanna sɔtɔ yare, a man xa duniɲɛigiri fanyi sɔtɔ be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi sɔtɔ, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Kisi Masenyi

¹ Kisi masenyi,

naxan nu na kabi a fɔlɛ,
muxu tuli naxan mɛxi,
muxu ya naxan toxi,

muxu bɛlɛxɛ naxan masuxuxi,
muxu bara na seede ba.

² Naxan na kisi ra, na bara a yɛtɛ masen.

Muxu bara a to,
muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,
naxan mu ɲɔnma abadan,
naxan nu na Baba Ala fɛ ma,
beenun a xa a yɛtɛ masen muxu bɛ.

³ Muxu naxan toxi,
muxu naxan mɛxi,
muxu wo fan kawandife na nan na,
alako won birin xa lu lanyi kui,
won nun Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi.

⁴ Muxu yi fe sɛbɛfe nɛ wo ma,
alako muxu xa sɛɛwɛ xa kamali.

⁵ Muxu naxan mɛxi Isa ra, muxu xa na dɛntɛgɛ sa wo bɛ. Ala findixi naiyalanyi nan na. Dimi yo mu na a i. ⁶ Xa won a fala won nun Ala na a ra, kɔnɔ won ɲɛrɛma dimi kui, won bara wule fala, won mu ɲɛrɛfe nɔndi kira xɔn ma. ⁷ Kɔnɔ, xa won ɲɛrɛma

naiyalanyi kui Ala xa kira xɔn, won nun danxaniyatɔɛe nan luma lanyi kui. Ala xa Di Isa wuli nan won nasɛniyenma yunubi birin ma.

⁸ Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara won yɛtɛ madaxu, nɔndi yo mu na won bɛ. ⁹ Xa won na won ti won ma yunubie ra, Ala e xafarima nɛ, a won nasɛniyen won ma tinxintareya ma. Ala tinxin, won nɔma won xaxili tide a ra. ¹⁰ Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara Ala findi wule fale ra, a xa masenyi mu na won bɔɓɛ kui.

2

Won xunmafalama

¹ N ma die, n bara na birin sɛbɛ wo ma, alako wo naxa yunubi raba, kɔnɔ xa a sa li mixi nde naxa bira na kui, Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama won xunmafalade Baba Ala bɛ. Isa tinxin. ² A tan nan findixi sɛrɛxɛ ra won ma yunubie xafarife ra. A mu won ma yunubie gbansan xafarixi, a na nan nabaxi duniɓa mixi birin bɛ.

³ Xa won sa Ala xa yaamarie rabatu, na nan a masenma a won Ala kolon. ⁴ Xa mixi nde a fala, «N tan Ala kolon», kɔnɔ a mu a xa yaamarie rabatuma, wule fale nan a ra, nɔndi mu na a bɛ. ⁵ Kɔnɔ mixi naxan Ala xui suxuma, Ala xa xanunteya bara gɛ kamalide na kanyi bɛ. Na kui, won nɔma a kolonde won na Ala fɔxɔ ra. ⁶ Naxan yo a falama a nun Ala nan a ra, a lanma a xa a ɓɛrɛ Isa xa kira xɔn.

⁷ N xanuntenyie, n yaamari naxan masenma wo bɛ, fe nɛɛnɛ mu a ra. Wo a kolon kabi a fɔlɛ. Yaamari fori nan a ra, wo naxan singe mɛ nu. ⁸ Kɔnɔ i man na mato n yaamari nɛɛnɛ nan sɛbɛfe wo ma. Nɔndi nan a ra naxan makɛnɛnxi Isa ɓɛrɛ ki kui a nun wo tan fan ɓɛrɛ ki kui, barima dimi na ɓɔnfe, Ala xa naiyalanyi laxixɛ bara mini fɔlɔ.

⁹ Naxan a falama a a na Ala xa naiyalanyi kui, kɔnɔ a a ngaxakerenyi xɔnxi, na kanyi man na dimi nan kui. ¹⁰ Naxan a ngaxakerenyi xanuma, na kanyi sabatixi Ala xa naiyalanyi nan kui, fefe mu na naxan a rabirama. ¹¹ Kɔnɔ naxan a ngaxakerenyi xɔnma, na kanyi na dimi nan kui. A ɓɛrɛma dimi nan kui, a mu a sigade yati toma, barima dimi bara a ya dɔnxu.

¹² N ma die, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli ra:

Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui ra.

¹³ Forie, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli ra:

Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi a fɔlɛ.

Fonikee, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli ra: Wo bara nɔ Sentanɛ ra.

¹⁴ N ma die, n bara na masen wo bɛ yi sɛbɛli ra,

barima wo bara Baba Ala kolon.

Forie, n bara na masen wo bɛ yi sɛbɛli ra,

barima wo a kolon naxan na na kabi a fɔlɛ.

Fonikee, n bara na masen wo bɛ yi sɛbɛli ra:

barima wo sɛnbɛ gbo.

Ala xa masenyi sabatixi wo bɔɓɛ kui.

Wo bara nɔɛ sɔtɔ Sentanɛ xun ma.

¹⁵ Wo naxa duniɓa fe xanu, xa na mu a ra wo mu nɔma Baba Ala xanude. ¹⁶ Naxan findixi duniɓa fe ra, alɔ ibunadama waxɔnfe kobi, milɛ, nun yɛtɛ igboɓa naxan kelixi see sɔtɔfe ma, na sese mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi duniɓa nan ma. ¹⁷ Duniɓa nun a waxɔnfe ɓɔnma nɛ, kɔnɔ naxee Ala waxɔnfe rabama, e kisima nɛ abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

¹⁸ N ma die, won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi ki. Wo bara a mɛ, a Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a yaxui gbegbe bara fa. Won a kolon na nan ma a won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi ki. ¹⁹ Na mixie kelixi won tan nan xun ma, kɔnɔ won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu. Kɔnɔ e to mu tin lude won ya ma, e bara a masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.

²⁰ Ala xa sEniyEntɔɛ bara wo sugandi, a Xaxili sEniyEnxi fi wo ma. Na nan a toxi wo birin nɔndi kolonxi. ²¹ N mu yi bataaxe sɛbɛxi wo ma wo xa nɔndi kolontareya xa ma. N a sɛbɛxi wo xa nɔndi kolonyi xa fe nan ma, wule yo mu na naxan kui.

²² Wule faɛ na nde ra? Naxan a falama a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa Di ra. ²³ Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan na.

²⁴ Wo masenyi naxan mɛ a fɔɛ, wo xa na ragata wo bɔɲɛ ma. Xa a na na ki nɛ, a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun Baba Ala i. ²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi laayidi tongo won bɛ, kisi naxan mu ɲɔnma abadan.

²⁶ N bara yi bataaxe sɛbɛ wo ma mixi ndee nan ma fe ra naxee wama wo madaxufe.

²⁷ Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo bɔɲɛ i. Wo hayi mu na karamɔxɔ gbɛtɛ ma. Ala Xaxili nan wo matinkanma nɔndi birin na. Wule yo mu na a xa masenyi kui. Wo xa bira a fɔxɔ ra tun.

²⁸ N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako a na gbilen tɛmui naxɛ yaagi yo naxa won makuya a ra. Won xa la a ra tɛmui birin. ²⁹ Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon fan a tinxintɔɛ birin fatanxi a tan nan na.

3

Ala xa die

¹ Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi nɛ han a won xili «a xa die». Won findixi a xa die yati yati nan na. Dunijɲa mu nɔma won kolonde na ra, barima e mu Ala kolon. ² N xanuntenyie, yakɔsi Ala xa die nan won na. A mu masenxi sinden won luma ki naxɛ, kɔnɔ won a kolon, a Isa na fa, won masarama nɛ, won fa lu alɔ a tan, barima won a toma nɛ a na ki naxɛ yati. ³ Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yɛtɛ rasEniyEnma, alɔ Isa sEniyEnxi ki naxɛ.

⁴ Mixi naxan yunubi rabama, a findixi sɛriyɛ matandila nan na, barima yunubi, sɛriyɛ matandi nan a ra. ⁵ Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan ma. ⁶ Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu luma yunubi raba ra sɔnɔn. Naxan luma yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxi, a man mu a kolon.

⁷ N ma die, mixi yo naxa wo madaxu. Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alɔ Marigi tinxinxi ki naxɛ. ⁸ Yunubitɔɛ tan fatanxi Ibulisa nan na, barima Ibulisa nan yunubi raba kabi dunijɲa fɔɛ. Ala xa Di fa nɛ alako a xa Ibulisa xa wali kana.

⁹ Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde fɔɔ a bɔɲɛ kui. A mu nɔma lude yunubi kui, barima a fatanxi Ala nan na. ¹⁰ Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi rasama yi ki nɛ: Naxan mu tinxin, Ala xa di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

¹¹ Masenyi nan ya wo naxan mɛxi kabi a fɔɛ: Won xa won bore xanu. ¹² Won naxa lu alɔ Kabila, naxan fatan Sentanɛ ra, a fa a xunya yati faxa. A na raba munfe ra? A na raba nɛ barima a ɲɛɛ ki mu nu gɛxi tinxinde alɔ a xunya ɲɛɛ ki.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa wo mapɲin dunijɲa xa xɔnnanteya xa fe ra wo mabiri. ¹⁴ Xanunteya naxan luma won bɔɲɛ kui won boore adamadie bɛ, a a masenma a won bara faxɛ kira lu na, won ti kisi kira xɔn ma. Xanunteyatare tan tixi faxɛ kira nan xɔn ma. ¹⁵ Mixi naxan a boore adamadi xɔnma, na kanyi luxi nɛ alɔ faxɛti. Wo a kolon a kisi mu na faxɛti bɛ.

¹⁶ Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra, naxan tinxi a nii fide won bɛ. Won fan lan nɛ won xa tin na rabade won boore adamadie bɛ. ¹⁷ Se kanyi naxan a bɔɲɛ balanma tɔɔrɔmixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya kolon. ¹⁸ N ma die, won ma xanunteya naxa findi wɔyɛnyi tun na, a xa findi maraba nan na, xa na mu a ra nɔndi yo mu na a kui.

¹⁹ Na kui, won nɔma a kolonde a nɔndi na won yi, won bɔɲɛ fa sa Ala mabiri. ²⁰ Hali won bɔɲɛ sa won makiiti, Ala gbo won bɔɲɛ bɛ, a fe birin kolon. ²¹ N xanuntenyie, xa

won bɔɲɛ mu won makiiti, won bara xaxilisa sɔtɔ Ala ya i. ²² Ala won ma duba birin suxuma nɛ, barima won birama a xa sɛriyɛ nun a waxɔnfe nan fɔxɔ ra.

²³ A xa sɛriyɛ nan ya: Won xa danxaniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa. Won man xa won bore xanu, alɔ Ala won yamarixi ki naxɛ. ²⁴ Mixi naxan Ala xa sɛriyɛ rabatuma, na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan ma, Ala naxan fixi won ma.

4

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentanɛ Xaxili

¹ N xanuntenyie, wo naxa la xaxili birin na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule falɛe bara gbo duniɲa naxee e yɛtɛ findixi namijɔnmɛe ra.

² Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara fa duniɲa ma a adama ki ma, wo nɔma nɛ a kolonde a na kanyi tan xaxili fatanxi Ala nan na. ³ Kɔnɔ mixi naxan birin mu laxi Isa ra, na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo bara naxan ma fe mɛ, a a na fafe duniɲa ma. N xa a fala wo bɛ, a ɲan bara fa.

⁴ N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra. Wo bara nɔ na namijɔnmɛ wule falɛe ra, barima Ala Xaxili naxan na wo fɔxɔ ra, na sɛnbɛ gbo Sentanɛ xaxili bɛ naxan na duniɲa mixie fɔxɔ ra. ⁵ E tan duniɲa nan gbe e ra. Na nan a ra e wɔyɛnma duniɲa ki ma, duniɲa fa e xui suxu. ⁶ Kɔnɔ won tan, Ala nan gbe won na. Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma. Ala kolontaree tan mu won xui suxuma. Nɔndi xaxili nun wule xaxili tagi rasama na ki nɛ.

Xanunteya fatanma Ala nan na

⁷ N xanuntenyie, won xa won bore xanu, barima xanunteya fatanxi Ala nan na.

Mixi naxan a boore adamadi xanuma, na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.

⁸ Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma, na kanyi mu Ala kolon,

barima Ala, xanunteya nan a ra.

⁹ Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma:

Ala naxa a xa Di kerenyi xɛɛ duniɲa, alako won xa kisi a tan saabui ra.

¹⁰ Xanunteya yati yati nan ya:

Won tan xa mu Ala xanuxi,

a tan nan won xanuxi,

a fa a xa Di kerenyi xɛɛ

a xa findi won ma yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.

¹¹ N xanuntenyie, Ala to bara won xanu na ki, won fan lan nɛ won xa won bore xanu.

¹² Mixi yo mu na naxan Ala toxi, kɔnɔ xa won won bore xanu, Ala luma nɛ won i. A xa xanunteya kamalima nɛ won i.

¹³ Won a kolon won nun Ala na a ra, barima a bara a Xaxili fi won ma. ¹⁴ Muxu tan bara a to, muxu bara findi seede ra, a Baba Ala a xa Di xɛɛ nɛ duniɲa ma adamadie rakiside.

¹⁵ Mixi naxan a falama a Isa findixi Ala xa Di nan na, na kanyi nun Ala na a ra. ¹⁶ Won bara Ala xa xanunteya kolon, won bara la a ra. Ala findixi xanunteya nan na. Mixi naxan ɲɛrɛma xanunteya kui, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁷ Na kui, xanunteya bara kamali won tagi, alako gaaxui naxa lu won yi ra kiitisa lɔxɔɛ, barima won birama Isa xa misaali fɔxɔ ra yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari. ¹⁸ Gaaxui mu luma xanuntenyie tagi xa e xa xanunteya bara kamali. Mixi gaaxuma ɲaxankatɛ nan xa fe ra, kɔnɔ xanunteya kamalixi kanyi mu gaaxuma. ¹⁹ Won nɔma mixi xanude, barima Ala singe nan bara won xanu. ²⁰ Mixi naxan a falama a Ala xanuxi, kɔnɔ a luma mixi xɔn na, na kanyi bara findi wule falɛ ra. Mixi naxan mu fata a boore adamadi xanude a naxan toma, na mu nɔma Ala xanude a mu naxan toxi. ²¹ Ala won yamarixi yi nan na: Naxan Ala xanuxi, a xa nu a boore adamadi fan xanu.

5

Danxaniyafe Ala xa Di ma

¹ Mixi naxan lama a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, na kanyi bara findi Ala xa di ra. Naxan babε nde xanuma, a na babε xa di fan xanuma nε. ² Won na Ala xanu, won fa a xa yaamari birin nabatu, na nan a masenma a won Ala xa die fan xanuma.

³ Ala xanufe a niyama won xa a xa yaamarie fan nabatu. Na mu findima kote xɔɔxɔɔ ra, ⁴ barima Ala xa die nɔma duniɲa birin na e xa danxaniya saabui ra. ⁵ Nde xunnakeli sɔɔma duniɲa xun na, xa danxaniyatɔɔ mu a ra, naxan lama a ra a Ala xa Di nan Isa ra?

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa ye nun wuli ra. A mu fahi ye gbansan xa ra, a fahi ye nun wuli nan na. Ala Xaxili nan na seede baxi, barima Ala Xaxili nɔndi nan a ra. ⁷ Seede saxan nan na: ⁸ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi, ye, nun wuli. Na saxanyi birin seedeɲɔxɔya keren nan bama. ⁹ Won tinma mixie xa seedeɲɔxɔya ra, kɔnɔ Ala xa seedeɲɔxɔya dangi na birin na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra. ¹⁰ Mixi naxan lama Ala xa seedeɲɔxɔya ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma, kɔnɔ mixi naxan mu lama Ala ra, na kanyi bara Ala findi wule faɛ ra, barima a mu laxi Ala xa seedeɲɔxɔya ra, a naxan baxi a xa Di xa fe ra.

¹¹ Na seedeɲɔxɔya a masenma a Ala kisi fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi mu ɲɔnma abadan. ¹² Mixi naxan birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi bara kisi, kɔnɔ mixi naxan mu birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi mu kisima.

¹³ N bara yi fe birin sɛbɛ wo ma, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo xa a kolon a wo bara kisi sɔɔ, naxan mu ɲɔnma abadan. ¹⁴ Won ma lanlanteya na a ma ki naxɛ, won bara a kolon a won ma duba birin suxuma nε naxan findixi a waxɔnfe ra. ¹⁵ Won to a kolon a won ma maxandi birin mɛma, won man a kolon a Ala won ma duba birin suxuma nε.

¹⁶ Mixi naxan a boore nde toma yunubi raba ra, yunubi naxan mu mixi bɔnɔma abadan, a xa Ala maxandi a bɛ. Ala a rakisima nε xa yunubi na a ra naxan mu mixi bɔnɔma abadan. Yunubi nde na naxan mixi bɔnɔma abadan. N mu a fala wo xa Ala maxandi na mɔɔli xa fe ra. ¹⁷ Sɛriyɛ matandife birin findixi yunubi nan na, kɔnɔ yunubi birin xa mu mixi bɔnɔma.

¹⁸ Won a kolon mixi naxan findixi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala xa Di, a a kantama. Sentanɛ mu nɔma a ra. ¹⁹ Won a kolon a Ala xa die nan won na, kɔnɔ duniɲa mixi dɔnxɔɔ birin na Sentanɛ sago nan bun ma.

²⁰ Won man a kolon a Ala xa Di bara fa. A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won xa Ala Nɔndi Kanyi kolon. Won nun Ala Nɔndi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala Nɔndi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma abadan.

²¹ N ma die, wo wo yɛtɛ ratanga kuyee ma.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi bataaxɛ firin nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama nde ma, nɔndi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi dunija adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyatɔɛɛ bɛ a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mɔɔli tima.

Yi bataaxɛ a masenma danxaniyatɔɛ birin bɛ a xanunteya findixi Ala kolonmae xa tɔnxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won bɔɲɛ ma. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Nɔndi

¹ N tan wo xa kuntigi bara wo xɛɛbu, wo tan naxee findixi danxaniyatɔɛ ɲama sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara nɔndi kolon. Wo rafan n tan nun nɔndi kolonyi birin ma, ² barima nɔndi luma won bɔɲɛ ma abadan. ³ Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi, e xa hinne won na, e xa kinikini won ma, e xa bɔɲɛsa fi won ma nɔndi nun xanunteya kui.

⁴ N bara sɛɛwa ki fanyi, barima ndee na wo ya ma naxee ɲɛɛfe Baba Ala xa nɔndi kira xɔn ma a xa sɛriyɛ ki ma. ⁵ Danxaniyatɔɛ fanyie, n bara wo mayandi, won xa won bore xanu. N na naxan sɛbɛfe yi ki, yaamari nɛɛnɛ mu a ra. Won bara na sɛriyɛ kolon kabi a fɔlɛ. ⁶ Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Wo lan nɛ wo xa Ala xa yaamarie rabatu, alɔ wo a mɛxi ki naxɛ kabi a fɔlɛ.

⁷ Mixi gbegbe wama wo madaxufe, a falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu faxi dunija adama ki ma. Na mixi madaxui mɔɔli findixi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na. ⁸ Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo xa sare kamalixi sɔtɔ.

⁹ Mixi naxan fe gbɛtɛ suxuma, a mu bira Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi fɔxɔ ra, na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a fɔxɔ ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon. ¹⁰ Xa karamɔxɔ nde sa fa wo yire yi xaranyi xanbi, wo naxa a rasɛnɛ, wo naxa a xɛɛbu, ¹¹ xa na mu a ra wo fan bara lu a xa wali ɲaaxi kui.

¹² N wama fe gbegbe falafe wo bɛ, kɔnɔ n mu wama na rabafe sɛbɛli ra, fo won xa lu yire keren, won xa dɛ masara, alako won ma sɛɛwɛ xa kamali. ¹³ Wo boore danxaniyatɔɛɛ bara wo xɛɛbu.

Ala xa masenyi saxan nde
Annabi Yaya naxan sɛbɛ
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya nan yi bataaxɛ saxan nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matɔxɔ barima a nu ɲɛrɛma nɔndi nan kui, a tondi nɛ na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karamɔxɔ fanyie to siga Gayu xɔnyi, a naxa e rasɛnɛ xanunteya ra. Na fe naxa rafan Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na mɔɔli raba ra, a bara nɔndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatɔɛe ya ma naxee mu nu wama na mɔɔli rabafe.

Ala xa won mali alako won bɔɲɛ naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

Ala xa masenyi saxan nde
Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Nɔndi kolonyie

¹ N tan danxaniyatɔɛ ɲama xa kuntigi, n bara i xɛɛbu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nɔndi xa fe ra. ² N xanuntenyi, Ala xa fe birin sɔɔnɛya i bɛ. I fate xa lu yalanyi kui alɔ i xa danxaniya yalanxi ki naxɛ.

³ Won boore danxaniyatɔɛ ndee to fa n yire, e naxa a fala n bɛ i ɲɛrɛma nɔndi kui. N naxa sɛɛwa ki fanyi ra. ⁴ Sɛɛwɛ yo mu dangima na mɔɔli ra, a kolonfe ra a n ma die na nɔndi kira nan xɔn ma.

⁵ N xanuntenyi, i mɛɛnima xɔɲɛ danxaniyatɔɛe ma hali wo mu wo bore kolon. ⁶ Ndee bara i xa xanunteya xa fe dɛntɛgɛ sa danxaniyatɔɛ ɲama bɛ. Danxaniyatɔɛ naxan yo dangima i xɔnyi, i xa e mali e xa biyaasi kui, alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ. ⁷ E na Ala xa wali nan kui, danxaniyatɔɛe tan mu e kima. ⁸ Won lan won xa kafu na mixi mɔɔli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nɔndi xa fe ra.

⁹ N bara bataaxɛ nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma, kɔnɔ Diyoterefi mu tinxi muxu rasɛnɛde barima a wama findife xunyi ra. ¹⁰ N na fa wo yire, n dɛntɛgɛ sama nɛ wo bɛ a xa kɛwali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatɔɛe yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tɔnyi dɔxɔma nee fan ma, a e keri danxaniyatɔɛe ya ma.

¹¹ N xanuntenyi, i fe ɲaaxi naxan toma, i naxa bira na mɔɔli fɔxɔ ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan fɔxɔ ra. Fe fanyi rabae na Ala nan bɛ, kɔnɔ fe ɲaaxi rabae tan mu Ala kolon. ¹² Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nɔndi yati a yɛtɛ kan seede baxi. Hali muxu tan muxu nɔma a xa fe seede bade. I a kolon muxu mu wule falama.

¹³ N wama fe gbege falafe i bɛ, kɔnɔ n mu wama na rabafe sɛbɛli ra. ¹⁴ A gbe mu luxi won xa lu yire keren, won xa sumun. ¹⁵ Ala xa bɔɲɛsa fi i ma. Muxu boore bara i xɛɛbu. I fan xa won xanuntenyi xɛɛbu muxu bɛ keren keren.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sɛbɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yude nan yi bataaxɛ sɛbɛ Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin bɛ naxee wama birafe Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Na danxaniyatɔɛ ɲama, Annabi Yude yi bataaxɛ sɛbɛxi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxɔnki ra. Na mixi ɲaaxie ɲɛɛ ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae bɛ, ndee fa bira e xa wule masenyi fɔxɔ ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa wɔyɛnyi xɔɔxɔɛ fala e bɛ na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatɔɛɛ rasi a fanyi ra, e naxa lu sɛniyɛntareɲa kui. A naxa a masen e bɛ a fiixɛ ra, a na mixi mɔɔli yahannama nan sɔtɔma. Tɛmui dangixi mixi gɛgɛbe naxee nu na Ala xa kira xɔn ma, e mɛɛ nɛ Ala xa sɛriyɛ ra, na naxa findi ɲaxankatɛ xungbe ra e bɛ. Annabi Yude mu tinxi na mɔɔli xa raba na danxaniyatɔɛɛ ra.

Won fan xa nu na marasi ramɛ. Mixi gɛgɛbe na dunɲa naxee Ala xili falama, kɔnɔ e mu Ala xa sɛriyɛ rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma, won xa a mato xa a findixi nɔndi nan na, xa na mu a ra xa Sentanɛ xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinɛla wule falɛɛ ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sɛbɛ

¹ N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na yi bataaxɛ sɛbɛfe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makantaxi. ² Ala xa kinikini, bɔɲɛsa, nun xanunteya gbo wo yi.

³ N xanuntenyie, n bara wa bataaxɛ sɛbɛfe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan ɲan bara gɛ masende kerenyi ra sɛniyɛntɔɛɛ bɛ. ⁴ Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa ɲaxankatɛ ɲan bara sɛbɛ a rakuya. Kaafirɛ nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinne mafindima, alako e xa lu fe ɲaaxie kui, e xa e kobe raso won Karamɔxɔ kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to gɛ Isirayila ɲama raminide Misira bɔxi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyataree sɔntɔ. ⁶ Malekɛ ndee fan to e yɛtɛ lu binyɛtareɲa kui, e e xɔnyi bɛɲin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han kiiti xungbe sa lɔxɔɛ. ⁷ Sodoma nun Gomora, a nun e rabilinyi, e to e yɛtɛ rafi fe ɲaaxie ma, e nun e boore nu kafu mɔɔli nde ra naxan mu lanma adamadie tagi, Ala naxa e findi misaali ra, a e raso tɛ xɔɔra naxan mu xubenma abadan.

⁸ Kɔnɔ na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatunyi ndee toma naxee a niya e xa sɛniyɛntareɲa raba, e Marigi xa yaamari matandi, e malekɛ konbi. ⁹ Malekɛ mange Minkayilu to wɔyɛn Ibulisa bɛ Annabi Munsa fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa wɔyɛnyi yaabide konbi ra. A a fala nɛ gbansan, «Ala xa i makiiti.» ¹⁰ Kɔnɔ na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yɛtɛ ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase. ¹¹ ɲaxankatɛ na e bɛ. E bara bira Kabila xa misaali fɔxɔ ra. E bara bira kɔbiri fɔxɔ ra alɔ Balami, e fa lɔɛ. E bara matandi ti alɔ Kora, e xun fa rakana.

¹² Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manɔxɔ. E e dɛgema wo ya ma, e mɛɛnima e yɛtɛ nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alɔ nuxuie, foye naxee rapɛɛɛma, kɔnɔ e mu fama tunɛ ra. E luxi alɔ sansi naxee mu bogi raminima e bogi tɛmui. E to tala, e bara faxa sanmaya firin. ¹³ E luxi alɔ baa mɔɔnyie naxee xunfe

raminima. Na xunfε misaalixi na mixie xa fe ƶaaxie nan na. E luxi alɔ tunbui naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi kui abadan.

¹⁴ Enoki, Adama tolobite solofere nde, naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe ra, «Marigi na fafe, a nun a xa sɛniyɛntɔɛ wulu wulu, ¹⁵ alako a xa adamadi birin makiiti. Kaafirie xa makiiti e xa fe ƶaaxi rabaxie ma. Kaafirie xa makiiti e xa konbie xa fe ra, e naxan falama Marigi xun ma.» ¹⁶ Na mixi mɔɔlie luma nɛ sɔnxɔ ra, e mu ƶɛlexinma, e birama e yɛtɛ waxɔnfe nan tun fɔxɔ ra, e dɛ igbo, e mixi madaxuma wɔyɛnyi ƶɔxunme ra alako e xa se sɔtɔ.

¹⁷ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa ratu won Marigi Isa xa xɛɛrae xa masenyie ma.

¹⁸ E nu bara a fala wo bɛ, «Waxati dɔnxɔɛ, mixie fama nɛ yode Ala ma, e bira e waxɔnfe tinxintaree fɔxɔ ra.» ¹⁹ Na mixi mɔɔlie na wo tagi. E wo xa lanyi kanama nɛ. E birama e yɛtɛ xaxili nan fɔxɔ ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi mu na e bɔɶɶ i.

²⁰ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa wo xa danxaniya sɛniyɛnxi rasabati. Wo xa Ala maxandi a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. ²¹ Wo xa lu Ala xa xanunteya bun ma, alako wo Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo rakisi. ²² Wo xa kinikini mixie ma naxee siikɛxi, ²³ wo xa e ratanga tɛ ma. Wo man xa kinikini booree fan ma gaaxui kui, kɔnɔ wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma e ya ma, alako wo fan naxa fa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntaree ra.

²⁴ Ala tantu, naxan nɔma won nakiside won ma yunubi birin ma, naxan nɔma won masende sɛniyɛnyi nun sɛɛwɛ ra a xa nɔrɛ kui. ²⁵ Ala tantu, naxan firin nde mu na, naxan bara won nakisi a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Nɔrɛ, xunnakeli, sɛnbɛ, nun nɔɛ na a bɛ beenun duniƶa xa fɔlɔ, yakɔsi, nun waxati naxan sa fama abadan. Amina.

Ala xa Waxayi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi Kitaabui sebe waxati xorcaxe bun ma. Mangasanyi jaaaxi nu na Isayankae jaxankatafe temui naxe, Ala naxa e yaabi yi masenyi ra naxan noma findide madundui xungbe ra danxaniyatose be naxee na tawore Sentane saabui ra.

Isa yi Kitaabui foloma bataaxe solofere nan na danxaniyatose jama ndee be. A a masenma a a e xa wali birin kolon, naxan fanxi, a nun naxan mu fanxi. Na findixi seriye nan na adamadie be. Ala fe birin kolon. A lanma won xa a kolon a won ma fe yo mu noxunxi Ala ma. A mu nexamuma won ma wali yo ma. Na masenyi moli nan noma won madundude xa won na tawore Ala xa fe ra, kono a man noma won magaaxude xa won na fe jaaaxi nde kui.

A firin nde, yi Kitaabui a masenma ne won be a Ala fe kolon naxan fama rabade duniya ma. Ala Sentane xa wali kolon, a mixi madaxuma ki naxe. Sentane joxo a ma a a noma node Ala senbe ra. Wule nan na ki. Yi Kitaabui xa masenyi xungbe findima Ala xa xunnakeli nan na. Sentane fama ne Ala nun danxaniyatose gere, a fa mixi seniye xie tawore a gbege ra. Kono a rajonyi, Ala fama ne Sentane nun a foxirabire birin xa fe xun nakanade, a e woli yahannama te nun soda xora, e luma dennaxe abadan. A fa a xa jama tongo, a e raso ariyanna kui, dennaxan xili falama «Darisalamu neene.» Menni, adamadi kisi kolonma ne naxan maniy mu na. Fax mu na, tawore mu na. Heri nan tun na menni Alatala seti ma.

Yi Kitaabui xaranfe ndedi xorcaxo, barima sebeli na a ra naxan taali woyenyi rawalima a gbege ra. Misaali gbege na a kui naxee a niyama a fahaamu xa kono. A mu lanma mixi xa kankan misaali nde ma naxan xorcaxo. Won xa na birin xaran, alako won xa masenyi xungbe to naxan minima yi Kitaabui kui. Na mu xorcaxo alo misaali xunxuri nde naxee rawalima yi Kitaabui kui.

Ala xa lonni fi won ma yi xaranyi kui. Amina.

Ala xa Waxayi

Isa xa masenyi folo

¹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa laamatunyi nan ya, Ala naxan fixi a ma. A xa maleke naxa na rasanba a xa konyi Yaya ma, alako Ala xa konyi di birin xa a kolon fe naxan fama rabade yi waxati. ² Yaya findixi seede nan na Ala xa masenyi xa fe ra a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seede joxoya xa fe ra. A naxan to, a naxa na birin masen. ³ Heri na a xaran mixi be, a nun naxee e tuli matima yi masenyi ra naxan tixi Ala xili ra, e man fa yi sebeli ratinme, barima waxati bara makore.

⁴ N tan Yaya, n bara yi sebeli ti Isa xa danxaniyatose jama doro solofere ma, naxee na Asi boxi ma. Ala xa hinne nun borse fi wo ma, Ala naxan na xoro, to, a nun tina. Xaxili solofere naxee na a xa mange kibanyi ya i, nee fan bara hinne wo ra, ⁵ a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi seede tinxinxi ra, naxan singe keli mixi faxaxie tagi, naxan dangi boxi mange birin na. Mataxe na Isa nan be, naxan won xanuxi, naxan won nakisixi won ma yunubie ma a wuli saabui ra. ⁶ A bara won naso Ala xa mangeya niini bun ma, a bara won findi serexedubee ra a Baba Ala be. Nore nun senbe na a be abadan! Amina.

⁷ Wo wo ya rate koore ma,
a na fafe nuxuie kui.
Adamadi birin a toma ne,
hali naxee a masoxo.
Duniya si birin fama sunnunde a xa fe ra.
Iyo, a na na ki ne. Amina!

⁸ Marigi Ala xa masenyi nan ya: «N tan nan na a fɔlɛ ra, n tan nan na a raɲɔnyi ra, n tan naxan na xoro, to, nun tina, Sɛnbɛ Birin Kanyi.»

⁹ N tan Yaya, wo ngaxakerenyi, won birin na tɔɔɔɔfe, won birin na Ala xa mangɛya niini nan bun ma, won birin tun nabɛxiɪsa xa fe i. N nu na Patimosi suri nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa seedeɲɔɔya xa fe ra. ¹⁰ Ala xa lɔxɔɛ, Ala Xaxili Sɛniyenxi to n suxu, n naxa xui nde mɛ n xanbi ra. A sɛnbɛ gbo alɔ sara xui. ¹¹ A naxa a masen n bɛ, «I naxan toxi, a sɛbɛ Kitaabui kui, i xa a rasanba danxaniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere ma, naxee na Efɛsɛ, Simirina, Peregamo, Tiyatire, Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»

¹² N naxa n mafindi alako n xa a to naxan wɔyɛnxi n na. N to n mafindi, n naxa lanpui xɛɛma daaxi solofere to. ¹³ N naxa adamadi maniyɛ to na lanpuie tagi, donma kuye ragoroxi a ma, bɛlɛti xɛɛma daaxi balanxi a kanke ra. ¹⁴ A xunyi nun a xunsexe nu fiixe alɔ yɛxɛɛ xabe fiixe, xa na mu a ra balabalanyi. A yae nu yanbama alɔ tɛ. ¹⁵ A sanyie nu gbeelɪxi alɔ wure gbeeli raxunuxi, a xui nu gbo alɔ baa mɔɔɔnyi xui. ¹⁶ Tunbui solofere nu na a yirefanyi bɛlɛxɛ, santidɛgɛma dɛ firin daaxi xɛɲɛnxi nu na a dɛ i, a yatagi mayanbama alɔ soge xɔnɛ.

¹⁷ N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu alɔ mixi faxaxi. A naxa a yirefanyi bɛlɛxɛ sa n ma, a fa a fala, «Hali i mu gaaxu. N tan nan na a fɔlɛ nun a raɲɔnyi ra. ¹⁸ N ɲiɲɛ na a ra. N nu bara faxa, kɔnɔ yakɔsi n ɲiɲɛ na a ra abadan. Faxɛ nun aligiyama saabi kanyi na n tan nan na. ¹⁹ I xa fe nan sɛbɛ i naxan toxi, naxan na rabafe, a nun naxan fama rabade. ²⁰ Yi tunbui solofere i naxee toxi n yirefanyi bɛlɛxɛ kui, e misaalixi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere xa malekɛ nan na. Yi lanpui xɛɛma daaxi solofere, e misaalixi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere nan na.»

2

Bataaxɛ danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ

¹ A sɛbɛ Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra tunbui solofere suxuxi naxan yirefanyi bɛlɛxɛ kui, naxan ɲɛɛma lanpui xɛɛma daaxi solofere tagi: ² «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali kolon, n wo xa tun nabɛxi kolon. N a kolon mixi ɲaaxie mu rafan wo ma. N a kolon wo bara mixie makiiti naxee e yɛtɛ findixi Ala xa xɛɛrae ra, han wo fan fa e kolon wule falɛ ra. ³ Wo bara wo tun nabɛxi, wo bara tɔɔɔɔ n xili xa fe ra, kɔnɔ limaniya mu baxi wo yi ra.»

⁴ «Kɔnɔ fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi a fanyi ra yakɔsi alɔ wo nu n xanuxi ki naxɛ singe ra. ⁵ Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxɛ beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi, wo man xa wali suxu alɔ wo nu a rabama singe ra ki naxɛ. Xa wo mu tuubi n fama nɛ wo xɔnyi, n fa wo xa lanpui bade a yire.»

⁶ «Kɔnɔ wo bara fe nde raba naxan fan. Wo bara Nikolasi xa ɲama xa fe xɔn, alɔ n fan a xɔnxi ki naxɛ.»

⁷ «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati Ala Xaxili Sɛniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ. Naxan na geeni, n na nan luma a xa simaya wuri bogi don, naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»

⁸ A sɛbɛ Simirina danxaniyatɔɛ ɲama xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, Isa naxan na a fɔlɛ nun a raɲɔnyi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli faxɛ ma: ⁹ «N wo xa ɲaxankatɛ nun setareɲa kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N Yuwifie xa tɔɔɲɛgɛ kolon wo mabiri. E a falama e yɛtɛ bɛ a Yuwifie, a fa li Yuwifie mu e ra. E findixi Sentanɛ xa mixie nan na. ¹⁰ Wo naxa gaaxu ɲaxankatɛ ya ra, wo fama naxan sɔtɔde. Ibulisa a niyama nɛ wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo mato. Wo fama nɛ ɲaxankatade xi fu bun ma. Kɔnɔ wo xa lu danxaniya kui han wo faxɛ lɔxɔɛ. Na tɛmui n kisi fima nɛ wo ma wo sare ra.»

¹¹ «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati Ala Xaxili Sɛniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ. Naxan na geeni, a mu faxɛ firin nde kolonma.»

¹² A sɛbɛ Peregamo danxaniyatɔɛ ɲama xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, santidɛgɛma dɛ firin xɛɲɛnxi kanyi: ¹³ «N a kolon wo xa taa findixi Sentanɛ

senbe yire nan na, kɔnɔ wo xirixi n xili ra, wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati ma, n dugutege seede Antipasi faxesa temui naxe wo xɔnyi Sentane yire, wo mu n ma kira rabejin.»

¹⁴ «Kɔnɔ fe ndee na na naxee mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa mixi ndee birama Balami xa misaali nan fɔxɔ ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa gantanyi te Isirayilakae be, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be, e xa yene fan naba. ¹⁵ Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi xa jama xa xaranyi fɔxɔ ra. ¹⁶ Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra n fama ne gere tide na mixie be n ma santidegema ra, naxan na n de i.»

¹⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be. N «mana» donse nɔxunxi fima ne geeni mixi ma, a nun gemɛ fiixe, xili neene sebexi naxan ma. Mixi yo mu na xili kolon, bafe na gemɛ kanyi ra.»

¹⁸ A sebe Tiyatire danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama alɔ te, a sanyie luxi alɔ wure gbeeli raxunuxi: ¹⁹ «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali fanyi, wo xa tunnabexi, a nun wo naxan birin nabaxi a dɔnxɔe ra naxan gbo dangi wo xa wali singee ra.»

²⁰ «Kɔnɔ fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara a lu Yesabela, ginɛ naxan a yete findixi namijɔnmɛ ra, a xa xaranyi ti naxan n ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi raba, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be. ²¹ N bara dijɛ alako a xa tuubi, kɔnɔ a mu tinxi a yuge jaaxi masarade. ²² Na na a ra, n a rasoma ne jaxankate kui, a tan nun a yene raba booree, xa e mu tuubi. ²³ N fama ne a xa die fan facade. Na kui, danxaniyatɔe jama birin a kolonma ne a n tan nan mixi bɔjɛ nun a sondonyi matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma.»

²⁴ «Kɔnɔ wo tan, Tiyatireka mixi dɔnxɔe naxee mu na yi fe kui, naxee mu soxi Sentane xa gundo kui, n mu kote gbete dɔxɔma wo xun ma kɔre. ²⁵ Wo naxan sɔtɔxi, wo na suxu gben, han n fama temui naxe. ²⁶ Naxan na geeni, naxan n ma wali suxuma han a rajɔnyi, n mangeya fima na kanyi nan ma, a xa sie yamari. ²⁷ «A e yamarima sawuri wure daaxi nan na, a e kanama ne alɔ feɛne ibɔɔma ki naxe», ²⁸ alɔ n senbe sɔtɔxi ki naxe n Baba Ala ra. N man subaxa looloe fima ne na kanyi ma.»

²⁹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be.»

3

Bataaxe danxaniyatɔe jama gbete be

¹ A sebe Saradesi danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofere yamarima, tunbui solofere suxuxi naxan yi ra:

«N wo xa wali kolon. Mixi jɔxɔ a ma a wo jɛjɛ na a ra, kɔnɔ wo bara faxesa. ² Wo naxa yanfa, wo xa wo bore ralimaniya, naxee na faxesa kira xɔn, barima nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala be. ³ Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan masɔtɔxi, wo naxan mexi. Wo xa a ragata wo bɔjɛ kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo jɛngi sa yi xɔn, n fama ne waxati nde kui wo mu naxan kolon, na fa findi tɛrenna ra wo be alɔ mujɛti fa temui. ⁴ Kɔnɔ mixi ndee na Saradesi naxee mu nɔxɔxi fe jaaxi ra. Nee fama ne jɛrede n seti ma, donma fiixe ragoroxi e ma, barima na nan findixi e xa wali sare ra.»

⁵ «Naxan na geeni, donma fiixe ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya buki kui, n a xa fe falama ne n Baba Ala be a xa malekee ya xɔri. ⁶ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be.»

⁷ A sebe Filadelifiya danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Seniyentɔe nɔndi fale ra, Dawuda xa saabi na naxan yi ra, naxan naade rabima mixi mu nɔ a balande, naxan naade balanma mixi mu nɔ a rabide: ⁸ «N wo xa wali kolon. N a kolon wo senbe mu gbo, kɔnɔ wo bara n ma masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui, n bara naade nde rabi wo ya ra, mixi mu nɔma naxan balande. ⁹ N fama ne mixie sade wo belexe naxee a falama e yete be a Yuwifie, kɔnɔ e findixi Sentane xa jama nan na. E na wule nan falafe. N fama ne e ra, e xa e magoro wo be, e xa a kolon wo rafan n ma.

¹⁰ Wo to n ma masenyi rabatu tunnabɛxi kui, n fan wo ratangama nɛ na waxati xɔrɔxɔɛ ma naxan fama dunɪna lide, a fa dunɪna mixi birin mato. ¹¹ A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo xa danxaniya bɛɪn, alako mixi yo naxa wo sare fanyi ba wo yi ra.»

¹² «Naxan na geeni, n a findima n Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kinki ra, a xa lu mɛnni abadan. N nan n Marigi Ala xili nun n Marigi Ala xa taa xili sɛbɛma nɛ a ma. Na taa findixi Darisalamu nɛɛnɛ nan na, Ala naxan nagoroma kelife koore ma. N nan n xili nɛɛnɛ fan sɛbɛma nɛ a ma. ¹³ Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ.»

¹⁴ A sɛbɛ Layodiseya danxaniyatɔɛ ɲama xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan findixi Ala sago rakamali ra, a xa seede laxixɛ, Ala xa daalie daaxi naxan saabui ra: ¹⁵ «N wo xa wali kolon. Wo mu xinbeli, wo mu wolen. A xɔli n ma wo xa natɛ tongo, wo xa xinbeli, xa na mu a ra wo xa wolen. ¹⁶ Wo to fa luxi a tagi, wo mu wolen, wo mu xinbeli, n wo raboloma nɛ. ¹⁷ Wo bara a fala, «Bannamixie nan muxu ra, muxu hayi mu na fefe ma.» Wo mu a kolon a wo findixi tɔɔrɔmixie nan na, a nun misikiinɛɛ, setaree, dɔnxuie, nun mixi mageli. ¹⁸ N marasi naxan fima wo ma, wo xa xɛɛma fanyi sara n ma, xɛɛma naxan gbi baxi tɛ ra, alako wo xa findi bannamixie yati ra. Wo xa donma fiixɛ sara n ma, wo xa na ragoro wo ma, alako wo xa ba tixi wo mageli ra, yaagi xa ba wo ma. Wo man xa ya seri sara n ma, alako wo xa fe igbɛ. ¹⁹ N nan n xanuntenyie nan xuruma, n e matinxin. Wo xa wakili, wo xa tuubi. ²⁰ N tixi naadɛ ra, n na a kɔnkɔnfe. Xa mixi nde n xui mɛ, a naadɛ rabi n bɛ, n soma nɛ a xɔnyi, muxu fa muxu dege yire keren.»

²¹ «Naxan na geeni, a luma n sɛɛti ma n ma kibanyi kui, alɔ n tan fan to geeni, n fa n magoro n Baba Ala sɛɛti ma a xa kibanyi kui. ²² Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ.»

4

Ala xa kibanyi ariyanna

¹ Na birin to dangi, n naxa ariyanna naadɛ rabixi to koore ma. N man naxa xui nde mɛ, n nu bara naxan singe mɛ. A sɛnbɛ nu gbo alɔ sara. A naxa a masen n bɛ, «I xa te bebiri, n xa fe masen i bɛ naxan fama rabade.» ² Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n suxu keren na. N naxa kibanyi nde to ariyanna, mangɛ magoroxi a kui. ³ A nɔrɛ nu yanbama alɔ gɛmɛ tofanyi mayilɛnxi, senkui tofanyi nu na a xa kibanyi rabilinyi.

⁴ Kibanyi mɔxɔɲɛn nun naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, fori mɔxɔɲɛn nun naani magoroxi e kui. Donma fiixɛ nu ragoroxi e ma, mangɛ katanyi xɛɛma daaxi nu saxi e xun na. ⁵ Seyamakɔnyi nun galanyi xuie nu minima kibanyi kui. Lanpui solofere nu dɛxɛma kibanyi ya i. Nee misaalixi Ala Xaxili kamalixi nan na. ⁶ Baa tinse fan nu na kibanyi ya i.

Nimase naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, yae nu na e yatagi nun e kobe ma. ⁷ Nimase singe nu maniyaxi yɛtɛ nan na, a firin nde nu maniyaxi ningeyɔrɛ nan na, a saxan nde nu maniyaxi adamadi nan na, a naani nde nu maniyaxi xaruma nan na, naxan ɲɛrɛma koore ma. ⁸ Na nimase naani birin, gabutenyi senni nu na e ma. Yae fan nu na e bɛ yire birin, e gabutenyie fari nun e bun ma. Kɔɛ nun yanyi e nu luma a fala ra,

«Marigi Ala sɛniyɛn,

Marigi Ala sɛniyɛn,

Marigi Ala sɛniyɛn.

A findixi Sɛnbɛ Kanyi nan na
naxan na xoro, to, nun tina.»

⁹ Na nimase naani nu fa Mangɛ matɔxɔ, e mangɛ binya naxan magoroxi kibanyi kui, e mangɛ tantu, naxan ɲɪɲɛ a ra abadan, ¹⁰ na fori mɔxɔɲɛn nun naani, e felenma bɔxi ma Mangɛ ya i, naxan magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan ɲɪɲɛ a ra abadan. E nu e xa mangɛ katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san na, e nu fa a fala, ¹¹ «Muxu Marigi Ala, matɔxɔɛ, binyɛ, nun sɛnbɛ na i tan nan bɛ, barima i tan nan se birin daaxi, i tan nan na birin ɲanigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

5

Buki nde rabife

¹ Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa kibanyi kui, buki nde nu na a xɔnyɛ, sɛbɛli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi a balanse solofere ra. ² N naxa malekɛ sɛnbɛma nde to, a a falama a xui itexi ra, «Nde nɔma yi buki rabide, nde nɔma a balanse bade a ma?» ³ Nimase yo mu nu na koore ma, bɔxi ma, xa na mu a ra bɔxi bun ma, naxan nu nɔma na buki rabide, a a kui mato. ⁴ Na kui, n naxa wa a gbegbe ra, barima nimase yo mu nu na, naxan nu nɔma na buki rabide, a a kui mato. ⁵ Fori nde naxa a fala n bɛ, «I naxa wa, Yuda bɔnsɔɛ xa yɛtɛ, naxan findixi Dawuda bɔnsɔɛ ra, a bara geeni. A tan nan nɔma na buki nun a balanse solofere rabide.»

⁶ Na tɛmui n naxa Yɛxɛɛyɔrɛ to a tixi kibanyi nun na nimase naani nun na forie tagi. Na Yɛxɛɛyɔrɛ nu luxi nɛ alɔ a kɔn naxabaxi. Feri solofere nun ya solofere nu na a bɛ, naxee misaalixi Ala Xaxili Sɛniyenxi kamalixi ra, naxan nu bara xɛɛ dunija yire birin ma. ⁷ Yɛxɛɛyɔrɛ naxa a maso Ala ra, naxan nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu Ala yirefanyi xɔnyɛ.

⁸ A to buki masɔɔ, na nimase naani nun na fori mɔxɔɔnɛn nun naani, e naxa suyidi Yɛxɛɛyɔrɛ bɛ. Kɔra nu na e birin yi ra, a nun surayi sase xɛɛma daaxi naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi sɛniyɛntɔɛɛ xa Ala maxandie ra. ⁹ E naxa bɛɛti nɛɛnɛ nde ba, e nu a fala,

«I tan nan daxa yi buki tongode,
i tan nan daxa a balanse rabide,
barima i bara i yɛtɛ ba sɛrɛxɛ ra,
i bara adamadie xunsara Ala bɛ i wuli saabui ra,
adamadi naxee kelixi bɔnsɔɛ birin,
naxee xui birin falama,
naxee fatanxi ɲamanɛ nun si birin na.

¹⁰ I bara na adamadie findi sɛrɛxɛdubɛɛ ra muxu Marigi Ala bɛ.

I bara e raso Ala xa mangɛya niini bun ma.
E fama nɛ dunija yamaride.»

¹¹ Na tɛmui n naxa malekɛ wulu wulu wuyaxi to, n naxa e xui mɛ Ala xa kibanyi, na forie, nun na nimasee rabilinyi. ¹² E naxa a fala e xui itexi ra, «Yɛxɛɛyɔrɛ naxan baxi sɛrɛxɛ ra, a daxa a xa sɛnbɛ, bannaya, lɔnni, nɔɛ, binyɛ, matɔxɔɛ, nun tantui sɔɔɔ.»

¹³ Nimase naxan birin na koore ma, bɔxi fari, bɔxi bun ma, baa ma, a nun daalise birin, n nee birin xui mɛ nɛ, e nu fa a fala, «Matɔxɔɛ, binyɛ, tantui, nun sɛnbɛ na Ala bɛ naxan magoroxi kibanyi kui, a nun Yɛxɛɛyɔrɛ bɛ abadan.» ¹⁴ Na nimase naani naxa a ratin, «Amina.» Forie naxa e felen bɔxi ma, e Ala nun Yɛxɛɛyɔrɛ batu.

6

Buki balanse

¹ N naxa Yɛxɛɛyɔrɛ to buki balanse singe rabi ra. N naxa nimase nde xui mɛ kelife na nimase naani tagi. A xui sɛnbɛ nu gbo alɔ galanyi. A naxa a fala, «Fa.» ² Na dangi xanbi, n naxa soe fiixɛ nde to, xali suxuxi a ragima yi, mangɛ katanyi saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a man xa sa geeni.

³ A to buki balanse firin nde rabi, n naxa nimase firin nde xui mɛ. A naxa a fala, «Fa.» ⁴ Soe gbeeli naxa mini. E naxa a ragima yamari a xa bɔɲɛsa ba dunija kui, alako adamadie xa nu e bore kɔn naxaba. Santidɛgɛma belebele naxa so a yi ra.

⁵ A to buki balanse saxan nde rabi, n naxa nimase saxan nde xui mɛ. A naxa a fala, «Fa.» N naxa soe fɔɔrɛ to. Sikeeli nu suxuxi a ragima yi ra. ⁶ N naxa xui nde mɛ na nimase naani tagi, «Mɛngi kilo keren sare lanma lɔxɔɛ keren wali sare nan ma. Fundenyi maniyɛ kilo saxan lanma lɔxɔɛ keren wali sare nan ma. I naxa ture nun wɛni xun nakana.»

⁷ A to buki balanse naani nde rabi, n naxa na nimase naani nde xui mE. A naxa a fala, «Fa.» ⁸ N naxa soe burEXE xinde daaxi to. A ragima xili nE «FaxE,» laaxira nu biraxi a fOXO ra. NOE naxa so e yi ra dunija sEeti keren xun ma a sEeti naani ya ma, alako e xa mixie faxa santidEGEMA ra, kaame ra, wuganyi ra, a nun sube xaajEXie ra, naxee na wula i.

⁹ A to buki balanse suuli nde rabi, n naxa mixie nii to sEXEXEbade bun ma, mixi naxee kON nu bara raxaba barima e nu birama Ala xa masenyi nan fOXO ra, e findi a xa seedee ra.

¹⁰ E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi sENiyENxi nONdi fale, i buma han tEMui mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu gbe xa jOXO dunija mixie ma naxee bara muxu faxa?»

¹¹ Donma kuye fiixE naxa so e birin yi ra. Mixi nde naxa a fala e bE e xa mame ti sinden, han e walibooree nun e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee lanma e xa faxa alO e tan.

¹² A to buki balanse senni nde rabi, bOXi naxa sEren sEnbE ra, soge naxa ifOXO alO sunnun donma fOXRE, kike naxa lu alO wuli, ¹³ tunbuie naxa bira bOXi ma, alO foye belebele xORE bogi rabirama ki naxE. ¹⁴ Koore naxa ba na, alO kEXE di makuntanma ki naxE a xa ragata. Geyae nun surie fan naxa keli e yire. ¹⁵ Dunija mangEe, kuntigie, sOXori yareratIE, bannae, sEnbEmae, konyie, nun lasirie, e birin naxa e nOXun yilie kui a nun geya gEMeE longori ra. ¹⁶ E nu fa a fala geyae nun fanyee bE, «Wo bira muxu ma, wo xa muxu nOXun Ala ma, naxan magoroxi mangE kibanyi kui, a nun YEXEYORE xa xONE ma.» ¹⁷ E xa xONE lOXOE xungbe bara a li. Nde nOMA a yETE ratangade na ma?

7

Ala xa jama

¹ Na dangi xanbi, n naxa malekE naani to, e tixi dunija tunxui naani ra. E nu dunija foye naani ratima, alako foye naxa mini bOXi ma, baa ma, xa na mu sansie ma. ² N naxa malekE gbETE fan to a kelife sogetede mabiri, Ala NijE xa tONxuma suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui itexi ra, na malekE naanie bE, naxee nu yamarixi fe xONE rabade bOXi nun baa ra, ³ «Wo naxa wo bELEXE din bOXi nun baa nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa gE tOXunma sade Ala xa walikEE tigi ma. ⁴ N naxa na walikEE kONTi xasabi mE, Ala xa tONxuma saxi naxee ma. E findi mixi wulu kEME wulu tongo naani nun wulu naani nan na, kelife Isirayila bONSOE birin ya ma.

⁵ Mixi wulu fu nun firin Yuda bONSOE ya ma naxee matONxumaxi, mixi wulu fu nun firin Ruben bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Gadi bONSOE ya ma,

⁶ mixi wulu fu nun firin Aseri bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Nafatali bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Manasi bONSOE ya ma,

⁷ mixi wulu fu nun firin SimeyON bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Lewi bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Isakari bONSOE ya ma,

⁸ mixi wulu fu nun firin Sabulon bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Yusufu bONSOE ya ma, mixi wulu fu nun firin Bunyamin bONSOE ya ma naxee matONxumaxi.»

⁹ Na dangi xanbi, n naxa jama gbegbe to, naxan mu nu nOMA kONTide, kelife si birin, bONSOE birin, xabile birin, nun xui birin. E nu tixi Ala xa kibanyi nun YEXEYORE ya i, donma kuye fiixE ragoroxi e ma, tugi fENS E suxuxi e yi. ¹⁰ E naxa a masen e xui itexi ra, «Kisi na muxu Marigi Ala bE naxan magoroxi kibanyi kui, nun YEXEYORE bE.»

¹¹ MalekEE nu tixi kibanyi, forie nun nimase naanie rabilinyi, e naxa e yatagi rafelen bOXi ma, e Ala batu ¹² yi fe fale ra, «Amina. MatOXOE, nORE, lONni, tantui, binyE, nOE fanyie, nun sEnbE na muxu Marigi Ala nan bE abadan. Amina.»

¹³ Na tEMui fori nde naxa n maxORin, «Nde na na mixie ra donma fiixE ragoroxi naxee ma? E kelixi minden?» ¹⁴ N naxa a yaabi, «N Marigi, i tan nan a kolon.» A naxa a masen n bE, «Mixie nan e ra, naxee kelixi na jaxankatE xungbe kui. E bara e xa donmae xa

ΥΕΧΕΥΟΥΡΕ wuli ra, na nan a toxi e xa donmae fiixexi. ¹⁵ Na nan a toxi e tixi Ala xa kibanyi ya i, e fa a batu kOE nun yanyi a xa hOromOlingira kui. E na Ala xa niini bun ma, naxan magoroxi kibanyi kui. ¹⁶ Kaame nun ye xOli mu e suxuma sOnon, soqe nun kuye fure mu e tOromOma sOnon, ¹⁷ barima ΥΕΧΕΥΟΥΡΕ naxan na kibanyi sEeti ma, na nan fama e dEgede, a e xun ti kisi ye yire ra. Ala fama nE e yaye birin nafurukude.»

8

Buki balanse solofere nde rabife

¹ A to buki balanse solofere nde rabi, kuye naxa lu yen waxati tagi jOndOon bun ma. ² N naxa malekE solofere to, naxee nu tixi Ala ya i, sara solofere naxa so e yi ra.

³ MalekE gbETE naxa fa, a ti sERExEBade fari, surayi sase xEema daaxi nu na a yi ra. E naxa surayi gbege so a yi ra, a nun sEniyentOE birin xa Ala maxandie ra. A naxa na surayi gan sERExEBade xEema daaxi ma Ala xa kibanyi ya i. ⁴ Surayi tuuri naxa te Ala ya i, a nun sEniyentOE xa Ala maxandie, kelifemalekE belexE. ⁵ MalekE naxa surayi ganse tongo, a naxa sERExEBade tE sa a kui, a fa a woli duniJa ma. Galanyie naxa bula, xuiie naxa mE, seyamakOnyie naxa mini, bOxi naxa sEREn.

⁶ MalekE solofere, sarae nu na naxee yi ra, nee naxa keli, e xa sarae fe. ⁷ MalekE singe to a xa sara fe, balabalanyi nun tE naxa goro duniJa ma, e masunbuxi wuli ra. BOfi itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde naxa gan. Wuri bilie itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde naxa gan. Nooge xinde birin naxa gan.

⁸ MalekE firin nde to sara fe, geya xungbe, tE naxan ganfe, a naxa sin baa ma. Baa itaxunxi saxan na, na dOxOde keren naxa findi wuli ra. ⁹ Baa nimasee itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde naxa faxes. Kunkuie itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde fan naxa kana.

¹⁰ MalekE saxan nde to sara fe, tunbui dEXEXi belebele naxa bira. Xuree itaxunxi saxan na, na tunbui naxa bira na saxan nde ma a nun dulonyie ma. ¹¹ Na tunbui xili nE «XONE.» DuniJa ye itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde to findi xONE ra, adamadi gbege naxa faxes na ma.

¹² MalekE naani nde to sara fe, soqe, kike, nun tunbui itaxunxi saxan na, na dOxOde saxan nde naxa findi dimi ra. Nde naxa ba yanyi nun kOE xa naiyalanyi ra.

¹³ Na tEmui n naxa xaruma nde xui mE koore ma, a naxa a fala a xui itexi ra, «NaxankatE na duniJa mixie bE, jaxankatE na e bE sara fe tEmui, malekE saxanyie fama naxee fede.»

9

MalekEe xa sara fe dOxOde

¹ MalekE suuli nde to sara fe, n naxa tunbui to bira ra bOxi kelifemalekE koore ma. E naxa yili tilinxi naadE saabi so a yi ra. ² A naxa na yili naadE rabi, tuuri gbege naxa mini a kui alO tE belebele tuuri han soqe naxa makoto, kuye naxa idimi. ³ Tugumie naxa mini tuuri kui, e fa goro bOxi ma. E nu bara sEnbe sOto alO tali. ⁴ E nu bara yaamari sOto a falafe ra e naxa din bOxi jOoge ra, nun se xinde, a nun wuri bili yo ra. A nu lanma e xa adamadie gbansan nan tOro Ala xa tOnxuma mu saxi naxee tigi ma. ⁵ E nu bara yaamari sOto a falafe ra e naxa adamadie faxes, e xa e tOro tun kike suuli bun ma. E nu mixi bunma nE alO tali. ⁶ Na lOXOde, mixie faxes xOli mawama nE na tOre xa fe ra, kOnO e mu nOma facade. Faxes xOli e suxuma nE, kOnO faxes a makuyama nE e ra.

⁷ Na tugumie maniyaxi soe nan na, naxee rawalima gere kui. MangE katanyi xEema daaxi nu dusuxi e xun na, e yatagie nu luxi nE alO mixie. ⁸ E xunsexE nu luxi nE alO ginEe xunsexE. E jinyie nu luxi nE alO yetE jinyie. ⁹ Wure makantase nu na e kanke ma, e gabutenyie nu xui raminima alO sOori ragise xui, soe gbege naxan bEndunma. ¹⁰ E xuli nu mixi bunma alO tali, na xONE nu fa mixi tOro kike suuli bun ma. ¹¹ E xa yarerati nu findixi na yili tilinxi xa malekE nan na, naxan xili nu falaxi Eburu xui «Abadon,» a nu falaxi GirEki xui «Apoliyon,» na nan na ki «Yire KanE.» ¹² NaxankatE singe bara dangi, firin nan luxi.

¹³ Malekε senni nde to sara fe, n naxa xui nde mε kelifε sεrεxεbade xεεma daaxi feru tunxun naanie ma, naxan na Ala ya i. ¹⁴ Na xui naxa a fala malekε senni nde bε, sara nu suxuxi naxan yi, «Na malekε naani rabεjɪn, naxee xirixi Efirati xure ma.» ¹⁵ Na malekε naanie nu na waxati yati nan mamεma, alako e xa adamadi ndee faxes. Adamadie itaxunxi saxan na, e xa na dɔxɔde saxan nde faxes. E naxa fulun na wali xili ma.

¹⁶ Na soe rafi gali xasabi nu dangi miliyɔn kεmε firin na. N naxa na kɔnti mε. ¹⁷ Na laamatunyi kui n naxa na soee nun e ragie to. E kanke makantase nu maɲingixi nε a gbeeli, a fɔɔrε, nun a nerefunyi daaxi. Soe xunyi nu luxi alɔ yεtεe xunyi. Tε, tuuri, nun soda nu minima e dε kui. ¹⁸ Dunijna mixi itaxunxi saxan na, na dɔxɔde saxan nde naxa faxes na gbaloe saxanyi mɔɔli ra: tε, tuuri, nun soda naxan nu minima e dε kui. ¹⁹ Na soe sεnbε nu na e dε nun e xuli nan kui. E xuli nu maniyaxi bɔximase nan na, xunyi nu na a bε naxan mixi tɔɔrɔma. ²⁰ Mixi naxee mu faxes na gbaloe saabui ra, e mu gbilen e xa wali kobie fɔxɔ ra. E nu jinnεe nan batuma, a nun kuyee xεεma daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli daaxi, gεmε daaxi, nun wuri daaxi, naxee mu nɔma se tode, naxee mu nɔma fe mεde, naxee mu nɔma jεrεde. ²¹ Na mixie mu gbilen e xa faxes tife fɔxɔ ra, e xa manduru walie, e xa fe jaaxie, nun e xa mujεe xa fe fɔxɔ ra.

10

Malekεe xa buki lanmadi

¹ N naxa malekε sεnbεma gbεtε to goro ra kelifε koore nuxui kui. Senkui nu na a xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama alɔ soge, a sanyie nu maniyaxi tε nan na. ² Buki lanmadi nu na a bεlεxε, a rabixi. Malekε yirefanyi sanyi nu tixi baa fari, boore fan nu tixi xare ma. ³ A naxa a xui ramini sεnbε ra, naxan maniya yεtε xui ra. Galanyi solofere naxa a xui ratin. ⁴ Na galanyi solofere xui to mini, n nu wama na sεbεfe, kɔnɔ xui nde naxa keli koore ma, a a fala n bε, «Galanyi solofere xa masenyi nɔxun, i naxa a sεbε.»

⁵ Malekε naxan sanyi nu tixi baa nun xare fari, a naxa a yirefanyi bεlεxε itala koore ma, ⁶ a fa a kali Ala ra naxan jɪjε a ra abadan, naxan koore, bɔxi, nun baa daa, a nun e kui se birin. A naxa a masen a waxati mu fa dugundife sɔnɔn. ⁷ Malekε solofere nde na a xa sara fe tεmui naxε, Ala gundo fama nε kamalide alɔ a nu bara a masen a xa konyi namijɔnmε bε ki naxε.

⁸ Na xui naxan nu bara wɔyεn n bε kelifε koore ma, na man naxa a masen n bε, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo naxan na malekε bεlεxε, malekε naxan sanyi tixi baa nun xare fari.» ⁹ N naxa siga na malekε yire, n fa a maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra. A naxa a fala n bε, «I xa a tongo, a don. A xɔnε rasoma nε i furi, kɔnɔ a jɔxunma nε i dε kui alɔ kumi.» ¹⁰ N naxa na buki lanmadi tongo malekε bεlεxε, n naxa a don. A nu jɔxun n dε kui alɔ kumi, kɔnɔ a to n furi kui li, a naxa findi xɔnε ra. ¹¹ Na tεmui a naxa a fala n bε, «A lanma i man xa wɔyεn Ala xili ra jamanεe xa fe ra, sie xa fe ra, xui gbεtε falee xa fe ra, nun mangε gbege xa fe ra.»

11

Taa sεniyεnxi nun seede firinyie

¹ Malekε nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi nun sεrεxεbade maniya, i man xa batulae kɔnti. ² I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbεtεe fama mεnni nan tongode, e fa taa sεniyεnxi kana kike tongo naani nun firin bun ma. ³ N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu keren xi kεmε firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun donma ragoroxi e ma. ⁴ Na seede firinyie misaalixi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i. ⁵ Xa mixi nde fa wa fe jaaxi rabafe e ra, tε nan minima e dε kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e tɔɔrɔfe, na kanyi faxama na mɔɔli nan na. ⁶ Sεnbε na e bε koore balanfe ra, alako tunε naxa fa e xa namijɔnmε wali raba tεmui. Sεnbε na e bε ye masarafe wuli ra, a nun fure jaaxi mɔɔli wuyaxi ramifife dunijna ma e wama a xɔn ma tεmui naxε.»

⁷ Na seede firinyie na gE e xa seede jɔxɔya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a nɔ e ra, a e faxa. ⁸ E furee sama nE taa belebele malande, e Marigi banban wuri magalanbuxi ma dɛnnaxE. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira. ⁹ Mixie kelima si, bɔnsɔE, xui, nun jamanE birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

¹⁰ Mixie fama sEwade duniɗa ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namijɔnmE firinyie nu bara mixie tɔɔrɔ. E se ndee fi e booree ma na sEwE xa fe ra.

¹¹ Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyi ra. ¹² Na seede naxa xui sɛnbɛma nde mE kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» E naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya xɔri. ¹³ Na tɛmui, bɔxi naxa sɛrɛn. Taa itaxunxi fu ra, na dɔxɔde fu nde naxa bira. Na bɔxi xa sɛrɛnyi naxa mixi wulu solofere faxa, mixi dɔnxɔE naxa kaaba, e fa Ala matɔxɔ, naxan na koore ma.

¹⁴ NaxankatE firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

¹⁵ MalekE solofere nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «MangEya naxan nu na duniɗa ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangEya buma nE abadan.»

¹⁶ Na fori mɔxɔjɛn nun naani, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen bɔxi ma, e Ala batu. ¹⁷ E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Sɛnbɛ Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i sɛnbɛ magaaxuxi ramini, i xa mangEya xa ti duniɗa. ¹⁸ JamanEe nu bara xɔnɔ, kɔnɔ i xa xɔnE bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima nE, i xa konyi namijɔnmE e sare sɔtɔma nE, a nun sɛniyɛntɔEe, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimɛdie nun forie. Naxee bara duniɗa kana, e fan xun nakanama nE.» ¹⁹ Ala xa hɔrɔmɔlingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saatE kankira to naxan na hɔrɔmɔlingira kui. Na tɛmui seyamakɔnyie, galanyi xuie, bɔxi sɛrɛnyi, nun balabalanyi belebele naxa mini sɛnbɛ ra.

12

GinE, dimɛdi, nun sube magaaxuxi

¹ Tɔnxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na ginE nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na alɔ mangE katanyi. ² A nu na gbelegbelefe tɔɔrɛ kui, barima a nu na di barife a tɛɛgɛxi naxan ma.

³ Tɔnxuma gbɛtE fan naxa mini koore ma. Sube magaaxuxi xungbe nde nu na, a gbeelixi alɔ tɛ, xunyi solofere nu na a bɛ, a nun feri fu. MangE katanyie nu na a xunyi solofere birin fari. ⁴ Tunbui itaxunxi saxan na, a xuli naxa din na dɔxɔde saxan nde ra, a e woli bɔxi ma.

Sube magaaxuxi naxa keli, a fa ti ginE ya i naxan nu na di barife, alako a xa na diyɔrɛ don. ⁵ GinE naxa di xɛmɛ bari, naxan fama si birin yamaride a xɔrɔxɔE ra. GinE to di bari, na di naxa te Ala yire, a xa mangE kibanyi na dɛnnaxE. ⁶ GinE naxa a gi, a siga yire nde gbengberenyi ma Ala nu bara naxan yailan a bɛ, alako a xa balo mɛnni xi wulu keren xi kɛmɛ firin nun tongo senni bun ma.

⁷ Gere naxa mini koore ma. Minkayilu nun a xa malekEe naxa na sube magaaxuxi nun a xa malekEe gere, ⁸ kɔnɔ na sube mu nɔ Minkayilu nun a xa malekEe ra. Na kui, sube magaaxuxi nun a xa malekEe mu nɔ sabatide koore ma sɔnɔn. ⁹ E naxa na sube magaaxuxi xungbe woli bɔxi ma, a nun a xa malekEe. A tan nan findixi na bɔximase fori ra, naxan xili Ibulisa, xa na mu a ra SentanE. A bara duniɗa birin madaxu.

¹⁰ Na tɛmui, n naxa xui itexi mE koore ma, a a falama,
«Yakɔsi, kisi tɛmui bara a li,
muxu Marigi Ala sɛnbɛ nun a xa mangEya,
nun a xa Mixi Sugandixi xa mangEya bara fa,
barima naxan nu muxu ngaxakerenyie kalamuma
muxu Marigi Ala ya i kɔE nun yanyi ra,

na bara bira.

¹¹ Muxu ngaxakerenyie xutu sɔtɔxi a ma
YEXEYɔRE wuli nun e xa seedeɗɔxɔya nan saabui ra.
E mu kankan e xa simaya ma,
e mu gaaxu faxe ya ra.

¹² Na kui, koore nun naxee sabatixi naa,
e xa ɗɛɛxin.

Kɔnɔ ɗaxankate bara lu bɔxi nun baa ma,
barima Ibulisa bara bira wo mabiri.
A xɔnɔxi barima a bara a kolon
a tɛmui gbegbe mu luxi a be kɔre.»

¹³ Sube magaaxuxi to a kolon, e bara a woli bɔxi ma, a naxa bira na ginɛ fɔxɔ ra, naxan na di xeme bari. ¹⁴ Kɔnɔ xaruma gabutenyi naxa lu na ginɛ be, alako a xa tungan sigafe ra gbengberenyi ma, a luma balo ra dennaxe waxati saxan nun a tagi bun ma. Menni a nu bara makuya na bɔximase ra. ¹⁵ Kɔnɔ bɔximase naxa xure ramini a de kui, a xa ginɛ madula. ¹⁶ Na tɛmui bɔxi naxa na xure ye min, sube magaaxuxi nu bara naxan namini a de kui, alako a xa na ginɛ rakisi. ¹⁷ Sube magaaxuxi to xɔnɔ na ginɛ ma, a naxa siga na ginɛ bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ gere, naxee Ala xa sɛriye rabatuma, e man la Isa xa seedeɗɔxɔya ra. ¹⁸ Na sube magaaxuxi naxa ti baa de ra meyeniyi fari.

13

Sube naxan texi ye xɔɔra

¹ Na dangi xanbi n naxa sube magaaxuxi nde to te ra ye xɔɔra, feri fu na a xunyi solofere ma, mangɛ katanyie dɔxɔxi na feri fu fari. Marasɔtɔ xilie fan nu sɛbɛxi a xunyiye ma. ² Na sube magaaxuxi nu maniyaxi barate nan na, a sanyie sɛnbe nu gbo, a de nu luxi ne alɔ yete de. Na sube magaaxuxi naxa a sɛnbe, a xa nɔɛ, nun a xa kibanyi lu sube boore yi ra. ³ Fi ɗaaxi to lu a xunyi keren ma, a naxa yalan. Na fi to mu a faxa, duniɗa naxa kaaba, e birin naxa bira a fɔxɔ ra. ⁴ Duniɗa mixie naxa tuubi sube magaaxuxi be, barima a tan nan nu bara nɔɛ so sube boore yi ra. E man naxa tuubi sube boore be, e nu a fala, «Nde maniya yi sube ra, nde nɔma a gere?»

⁵ Na sube naxa nɔɛ sɔtɔ a xa yete igboe masenyi nun marasɔtɔɛ fale ra. A naxa nɔɛ sɔtɔ, a xa wali kike tongo naani nun firin bun ma. ⁶ A naxa Ala rasɔtɔ, a Ala xili kana, a Ala xa hɔrɔmɔlingira rasɔtɔ, a nun naxee sabatixi koore ma. ⁷ A naxa nɔɛ sɔtɔ alako a xa sɛniyɛntɔɛ gere, a xa nɔ e ra. A naxa nɔɛ sɔtɔ bɔnsɔɛ, si, xui, nun ɗamanɛ birin xun ma. ⁸ Duniɗa mixi birin fama tuubide a tan nan be, naxee xili mu sɛbɛxi YEXEYɔRE kɔn naxabaxi xa kisi buki kui kabi duniɗa fɔɛ.

⁹ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati yi masenyi ra. ¹⁰ Konyiya ragirixi mixi naxan ma, a sigama ne konyiya kui. Santidɛgɛma faxe ragirixi mixi naxan ma, na kanyi fan faxama ne santidɛgɛma ra. Sɛniyɛntɔɛ xa tun nabɛxi nun danxaniya kolonma na nan kui.

¹¹ Na dangi xanbi n man naxa sube magaaxuxi gbete to a tefe bɔxi bun ma, feri firin nu na a be alɔ yexɛɛ, a nu wɔyɛnma alɔ sube magaaxuxi. ¹² A nu na sube magaaxuxi singe sɛnbe nan nawalife na ya xɔri, a a niya duniɗa mixi birin xa tuubi na sube magaaxuxi singe be, naxan xa fi ɗaaxi nu bara yalan. ¹³ A nu luma kaabanakoe belebele raba ra, han a te ragoro bɔxi ma kelife koore ma mixie ya xɔri. ¹⁴ A to na sɛnbe sɔtɔ, a naxa duniɗa mixie madaxu a xa kaabanakoe ra na sube magaaxuxi singe ya xɔri. A naxa a fala duniɗa mixie be e xa kuye yailan naxan maniya na sube magaaxuxi singe ra, naxan nu bara maxɔnɔ santidɛgɛma ra, kɔnɔ a mu faxa. ¹⁵ E to na kuye yailan, a naxa nɔɛ sɔtɔ a xa a niya na kuye xa wɔyɛn, mixi birin xa faxa naxan mu tuubima na kuye be. ¹⁶ A naxa yaamari fi, dimɛdie nun forie, bannae nun setaree, lasirie nun konyie, tɔnxuma xa sa e birin yirefanyi belexe ma, xa na mu e tigi ma, ¹⁷ alako mixi matɔnxumataree naxa sare so, e naxa sare mati. Na tɔnxuma findixi sube xili nan na, xa na mu a ra yi kɔnti nan findixi xili ra. ¹⁸ Lɔnni na naxan be, a xa na kɔnti kolon, barima a adamadi xa fe

masenma. Na kōnti naxan findixi xili ra a findixi kēme senni, tongo senni nun senni nan na.

14

YEXEYƆRE nun a xa mixi rakisixie

¹ N to n ya rage, n naxa YEXEYƆRE to a tixi Siyoni geya fari. Mixi wulu kēme wulu tongo naani nun naani nu na a sēeti ma, YEXEYƆRE xili nun a Baba xili sēbexi e tigi ma. ² N naxa xui nde mē koore ma, alɔ xure xungbe, xa na mu a ra alɔ galanyi. A nu luxi nē alɔ mixie nan nu kōra bōnbōfe. ³ E nu na bēeti nēene bafe mangē kibanyi ya i, a nun na nimase naani nun na forie. Mixi yo mu nu nōma na bēeti matinkande, fo na duniɗa mixi wulu kēme wulu tongo naani nun naani naxee xun nu bara sara. ⁴ E mu nu yēne rabaxi ginē ra, e nu sēniyen. E birama na YEXEYƆRE fɔxɔ ra yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi, alako e xa findi Ala gbe nun YEXEYƆRE gbe ra, alɔ serexe singe naxan bama Ala bē xē xaba tēmui. ⁵ E dē mu nu wule falaxi, marakɔɔsi yo mu nu e ma.

⁶ N naxa malekē gbete to a ɗere ra koore ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra duniɗa mixie bē, si, bōnsɔe, xui, nun ɗamanē birin bē abadan. ⁷ A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa a matɔxɔ, barima a xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a bē, naxan koore, bɔxi, baa, nun dulonyie daaxi.»

⁸ Malekē firin nde nu biraxi a fɔxɔ ra, a nu fa a fala, «Babilɔn belebele bara bira. Babilɔn bara bira, naxan ɗamanē rasiisixi a xa fe ɗaaxie ra.»

⁹ Malekē saxan nde nu biraxi e fɔxɔ ra, a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde a igoroma na sube bē, xa na mu a ra na kuye bē naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li tɔnxuma na a tigi ma, xa na mu a bēlexe ma, ¹⁰ na kanyi fan Ala xa xōne kolonma nē, a fa lu alɔ siisila naxan beere xɔɔxɔe minxi. A fama tɔɔɔde tē nun soda xɔɔra, malekē sēniyenxie nun YEXEYƆRE ya xɔri. ¹¹ Tuuri naxan tema na tē xɔɔra a mu ɗɔnma abadan. Na mixie, naxee e igoroma na sube bē, xa na mu a ra na kuye bē naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li na sube xili tɔnxuma saxi e ma, na kanyie mu malabui sɔtɔma kōe nun yanyi. ¹² Sēniyentɔe xa tun nabexi nan na ki, naxee Ala xa sēriyē rabatuma, naxee danxaniyaxi Isa ma.»

¹³ N naxa xui nde mē koore ma a falafe ra, «I xa a sēbe a sēwe na mixie bē, naxee faxama Ala xa fe kui yakɔsi han duniɗa ɗaɗɔnyi.» Ala Xaxili Sēniyenxi naxa a masen, «Iyo, nōndi na a ra. E lan e xa e malabu e xa wali xɔɔxɔe ma, e xa na wali sare sɔtɔ.»

¹⁴ N naxa nuxui fiixe to. Daali nde nu magoroxi a fari, naxan maniya adamadi ra. Mangē katanyi xēema daaxi nu saxi a xun ma, warate xerɗenxi nu na a bēlexe. ¹⁵ Malekē gbete naxa mini hɔɔmɔlingira kui, a a fala a bē a xui itexi ra, «I xa warate rawali, xē xaba, barima na waxati bara a li, duniɗa xē xa xaba. ¹⁶ Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa warate rawali duniɗa ma, duniɗa xē naxa xaba.»

¹⁷ Malekē gbete naxa mini koore hɔɔmɔlingira kui, warate xerɗenxi nu na a bēlexe. ¹⁸ Malekē gbete, naxan nu tē yamarima, a naxa keli serexebade yire, a a fala a xui itexi ra warate xerɗenxi kanyi bē, «Warate xerɗenxi rawali, wēni bogie xaba duniɗa, barima e bara mɔ.» ¹⁹ Na malekē naxa warate rawali, a fa duniɗa wēni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xōne e maboronma dēnnaxe. ²⁰ Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo kēme saxan na, a xa tilinyi fan soe dē suxuma.

15

Malekē solofere nun gbaloe dɔnxɔe

¹ Na dangi xanbi, n man naxa tɔnxuma xungbe to naxan bara n dē ixara. Malekē solofere naxa mini gbaloe dɔnxɔe solofere ra, Ala xa xōne kamalima naxee ra. ² N naxa baa nde to, a luxi alɔ diyaman, a sunbuxi tē ra. Mixi naxee nu bara nɔ na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa kōnti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa kōrae nu na e bēlexe. ³ E nu Ala xa konyi Munsa xa bēeti nan bama, a nun YEXEYƆRE xa bēeti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Sēnbe Kanyi, i xa walie sēnbe gbo! E makaaba!

Duniya Mangle, i xa kira nɔndi na a ra, a man tinxin. ⁴ Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matɔxɔma? I keren peti nan sɛniyen. Namanɛ birin fama nɛ e magorode i bɛ, barima i bara i xa tinxinyi makeɛnɛn.»

⁵ Na to dangi, n naxa Ala xa hɔrɔmɔlingira rabixi to koore ma, saatɛ kankira na naxan kui. ⁶ Malekɛ solofere, tɔɔrɛ dɔnxɔɛ solofere nu na naxee yi ra, e naxa mini hɔrɔmɔlingira kui, sɛrɛxɛdubɛ dugi fiixɛ mayanbaxie ragoroxi e ma, bɛlɛti xɛɛma daaxi balanxi e kanke ma. ⁷ Nimase keren na nimase naani ya ma, a naxa tɔnbili xɛɛma daaxi solofere so na malekɛ solofere yi ra. Na tɔnbilie nu rafexi Ala xa xɔnɛ nan na, Ala naxan jɔjɛ a ra abadan. ⁸ Tuuri naxa hɔrɔmɔlingira rafe Ala xa nɔrɛ nun a sɛnbɛ xa fe ra. Mixi yo mu nu nɔma sode hɔrɔmɔlingira kui, fo tɔɔrɛ solofere xa wali xa kamali naxee nu na malekɛ soloferee yi ra.

16

Tɔnbili solofere

¹ N naxa xui xungbe nde mɛ, naxan kelixi hɔrɔmɔlingira kui, a a falama malekɛɛ bɛ, «Wo siga, wo xa Ala xa xɔnɛ tɔnbili soloferee ifili duniya ma.» ² Malekɛ singe naxa siga, a sa a xa tɔnbili ifili duniya ma. Na kui, fi jaaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tɔnxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye bɛ naxan yailanxi a misaali ra.

³ Malekɛ firin nde naxa a xa tɔnbili ifili baa ma. Baa naxa lu alɔ mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxa, naxee nu na baa ma.

⁴ Malekɛ saxan nde naxa a xa tɔnbili ifili xuree nun dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra. ⁵ N naxa malekɛ xui mɛ, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan sɛniyen, i bara kiiti tinxinxi sa, ⁶ barima e nu bara sɛniyɛntɔɛɛ nun namijɔnmɛɛ wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki nɛ.» ⁷ N naxa sɛrɛxɛbade fan xui mɛ. A naxa a fala, «Iyo, Ala sɛnbɛ Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nɔndi nan na.»

⁸ Malekɛ naani nde naxa a xa tɔnbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari sɔtɔ a xa adamadie gan a tɛ ra. ⁹ Wuyenyi jaaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasɔtɔ, naxan na tɔɔrɛ birin nasambaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matɔxɔde.

¹⁰ Malekɛ suuli nde naxa a xa tɔnbili ifili na sube xa kibanyi ma. A xa mangɛya naxa lu dimi kui, mixie naxa e nɛnyie xin jaxankatɛ ma, ¹¹ e fa Ala xili rasɔtɔ, naxan na koore ma, e xa tɔɔrɛ nun e xa fie xa fe ra. E tondi gbilende e xa wali kobie fɔxɔ ra.

¹² Malekɛ senni nde naxa a xa tɔnbili ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa xara, alako a xa findi kira ra mangɛɛ bɛ, naxee fama kelife sogetede. ¹³ N naxa jɔnnɛ sɛniyɛntare saxan to mini ra na sube magaaxuxi dɛ kui, na sube boore dɛ kui, a nun na namijɔnmɛ wule falɛ dɛ kui. Na jɔnnɛɛ nu maniyaxi xuujɛɛ nan na. ¹⁴ Sentanɛ xa jɔnnɛɛ nan nu e ra, naxee tɔnxumae rabama, e man sigama duniya mangɛɛ maxilide, alako e xa e malan, e xa gere so Ala sɛnbɛ Kanyi xa lɔxɔɛ xungbe ma. ¹⁵ «Wo bara a to, n fama tɛrɛnna nan na, alɔ mujɛti a gbe wali rabama ki naxɛ. Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu xima, naxan mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a mageli ra, alako a naxa yaagi.» ¹⁶ Jinnɛɛ naxa duniya mangɛɛ malan yire nde naxan xili falama Eburu xui ra «Aramagedon.»

¹⁷ Malekɛ solofere nde naxa a xa tɔnbili ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini hɔrɔmɔlingira kui Ala xa kibanyi mabiri, a a masen, «A bara jɔn.» ¹⁸ Galanyi naxa bula, xuie naxa mini, seyamakɔnyie naxa mini, bɔxi naxa sɛrɛn, naxan maniyɛ mu nu raba sinden kafi duniya fɔlɛ. ¹⁹ Na taa xungbe naxa kana alɔ se naxan giraxi dɔxɔ saxan. Duniya taaɛ birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilɔn taa gbe ma, a wɛni tɔnbili fi a ma a xa Ala xa xɔnɛ mankanɛ min. ²⁰ Surie nun geyae naxa lɔɛ. ²¹ Balabalanyi belebelee naxa keli koore ma, e bira mixie ma. A xɔri keren binya kilo tongo saxan nun naani jɔndɔn. Mixie naxa Ala xili rasɔtɔ na balabalanyi xa fe ra, barima na tɔɔrɛ nu gbo a gbe ra.

17

Babilon xa kanε

¹ Na dangi xanbi, malekε keren naxan nu na na malekε tɔnbili kanyi solofere ya ma, a naxa a fala n bε, «Fa be, alako n xa langoe xungbe xa kiiti masen i bε, na langoe naxan dɔxɔxi xure xungbee dε ra.» ² Duniɲa mangεε nun na langoe ginε naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa bira fe ɲaaxie fɔxɔ ra han e naxa lu alɔ siisilae.

³ Na malekε naxa laamatunyi nde masen n bε. N naxa ginε nde to gbengberenyi ma, a dɔxɔxi sube gbeeli fari, marasɔtɔ xilie nu sɛbɛxi naxan ma. Xunyi solofere nu na a ma, feri fu tixi a xun ma. ⁴ Na ginε nu maxirixi donma gbeeli tofanyi nan na, kɔnmagore, bɛlɛxɛrasoe, nun xurundε tofanyie nu na a yi ra naxee yailanxi xεεma nun gεmε tofanyie ra. Pɔɔti xεεma daaxi suxuxi a yi ra, fe xɔnxi sɛniyɛntaree nu na a kui, naxee misaalixi a xa wali ɲaaxi ra. ⁵ Xili nde sɛbɛxi a tigi ma gundo daaxi: «Babilon xungbe, yɛnɛlae nun fe ɲaaxie nga.» ⁶ N naxa na ginε to, a siisixi sɛniyɛntɔɔe wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra. N to a to, n dε naxa ixara ki fanyi.

⁷ Na malekε naxa a fala n bε, «Munfe ra i dε ixaraxi? N fama nε yi gundo tagi rabade i bε, yi ginε xa fe ra nun yi sube xunyi solofere nun feri fu kanyi xa fe ra a dɔxɔxi naxan fari. ⁸ I sube naxan to, a nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi. A fama nε tede yili tilinxi kui, a fa bɔnɔ. Adamadi naxee xili mu sɛbɛxi kisi buki kui, kabi duniɲa fɔlε, e kaabama nε yi sube xa fe ra, barima singe a nu na, yakɔsi a mu na, kɔnɔ tɛmui naxan sa fama, a man minima nε.»

⁹ Xaxilima nɔma yi fahaamude: Na xunyi solofere misaalixi geya solofere nan na, ginε dɔxɔxi naxee fari. ¹⁰ Nee man misaalixi mangε solofere nan na. Suuli bara bira, keren na na, boore mu nu fa sinden. A na fa, a buma nε dondoronti. ¹¹ Sube naxan nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi, na misaalixi mangε solomasaxan nde nan na. A fan na na na mangε solofere nan ya ma naxan fama bɔnɔde.

¹² Na feri fu i naxee toxi, nee fan misaalixi mangε fu nan na, naxee mu nu mangεya sɔtɔ sinden. E tan nun na sube, e fama mangε nɔε nan sɔtɔde waxati keren bun ma. ¹³ E waxɔnfe birin lan. E e xa sɛnbε nun e xa mangεya ragbilenma nε na sube ma. ¹⁴ E Yɛxɛyɔrε gerema nε, kɔnɔ Yɛxɛyɔrε nan geenima, barima a tan nan findixi marigie Marigi ra, mangεε xa Mangε. A xa mixi sugandixie, a xa danxaniyatɔɔe na a sɛɛti ma. ¹⁵ A naxa a fala n bε, «Na xuree i naxee toxi, na langoe ginε dɔxɔxi xure naxee dε ra, e misaalixi ɲamanεε, bɔnsɔɔe, sie, nun xuie nan na. ¹⁶ Na feri fu nun na sube, i naxee toxi, e na langoe ginε xɔnma nε. E fama nε se birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e a sube don, e a dɔnxɔε woli tε xɔɔra, ¹⁷ barima Ala nan a ragirixi e xa a waxɔnfe raba. E xa e xa mangεya ragbilen na sube ma, han Ala xa masenyi kamalima tɛmui naxε. ¹⁸ Na ginε i naxan toxi, a misaalixi duniɲa mangεε xa mangataa xungbe nan na.»

18

Babilon birafe

¹ Na dangi xanbi, n naxa malekε gbεtε to goro ra keli koore ma. Nɔε xungbe nu na a yi, a xa nɔrε naxa duniɲa iyalan. ² A naxa a fala a xui itexi ra, «Babilon xungbe bara bira. Babilon bara bira, a bara findi ɲinnεε xɔnyi ra, ɲinnε sɛniyɛntaree nun xɔni raharamuxie luma dɛnnaxε. ³ A kanaxi nε barima si birin bara bira a xa fe ɲaaxie fɔxɔ ra. Duniɲa mangεε bara lu a sɛɛti ma a xa wali kobi kui. Duniɲa yulεε fan bara banna a waxɔnfe saabui ra. E birin luxi nε alɔ siisilae.»

⁴ N naxa xui gbεtε mε keli koore ma a falafe ra, «N ma ɲama, wo xa mini a ya ma, alako wo fan naxa lu a xa yunubie kui, wo xa a xa tɔɔrε fan sɔtɔ. ⁵ A xa yunubie bara gbo a gbegbe ra. Ala bara ratu a xa tinxintareya birin ma. ⁶ Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma dɔxɔ firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa na raba a tan fan na dɔxɔ firin. ⁷ A waxɔnfe xun to nu masaxi tɛmui birin, wo fan xa a xa tɔɔrε xun masa na ki, a xa sunnun, barima a a fala nε a bɔɲε kui, «Mangε ginε nan n na. Kaɲɲε ginε mu na n na, n mu luma sunnunyi kui abadan.» ⁸ Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe tode lɔxɔε keren: faxε, sunnunyi, nun kaamε. A ganma nε tε ra, barima Marigi Ala Sɛnbεma nan a makiitixi.»

⁹ Duniya mange birin naxee bara bira a xa fe jaaxie nun a waxonfee fowoo ra, e fama ne wade. E na a to a xa taa na ganfe, e sunnunma ne. ¹⁰ E lu yire makuye barima e gaaxuxi a xa toore ya ra. E nu fa a fala, «Naxankate na Babilon be. Naxankate na na taa xungbe senbema be. A bara makiiti leeri keren bun ma.»

¹¹ Duniya yulee wama ne a xa fe ra, e sunnunma ne, barima mixi mu na naxan e xa kotee sarama sonon, ¹² kote naxan findixi xema ra, gbeti, geme tofanyie, dugi gese daaxi, dugi gbeeli, wuri fanyi, sili jinyi masolixi, wuri fanyi masolixi, yoxui, wure, geme xoxoxe, ¹³ donse joxunme, surayi mooli birin, labunde, weni, ture, farin fanyi, ningee, yexese, soee, soori ragisee, nun konyie. ¹⁴ «I waxonfe birin bara makuya i ra, na se fanyie bara loe i ma. I mu nee sotoma sonon.» ¹⁵ Yule naxee bannaxi a saabui ra, e fan luma ne yire makuye, barima e gaaxuxi a xa toore ya ra. E wama ne, e lu sunnunyi kui. ¹⁶ E nu a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, jaxankate na a be, naxan nu wama dugi fiixe, dugi gbeeli, xema, nun gema tofanyie xon.»

¹⁷ A xa naafuli birin bara kana na waxati kerenyi kui. Kunkui ranere nun mixi naxan birin kunkui wali nde rabama, e luma ne yire makuye, ¹⁸ e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe ganxi ya ra, «Yi taa, a maniyie mu na.» ¹⁹ E fama ne xube masode e xunyi ma, e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, jaxankate na na taa be kunkui kanyie bannaxi dennaxe. Na taa bara findi gbengberenyi ra na waxati kerenyi kui.»

²⁰ «Naxee na koore, wo xa jalexin na taa xa jaxankate xa fe ra. Seniyentose, Ala xa xerae, nun namijonme, wo tan xa jalexin, barima Ala bara wo gberoxo.» ²¹ Na temui maleke senbema nde naxa gema xungbe tongo naxan nu luxi alo se luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra, «Babilon taa xungbe birama ne a jaaxi ra alo yi gema. Mixi mu a toma sonon.»

²² «I xa sigie mu mema sonon, naxee sama kora, xule, nun sara xui ra. Wali xui mu minima i xonyi sonon, maale din xui fan mu luma i xonyi sonon. ²³ Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xonyi sonon. Futi xirimae xa jalexin xui mu mema i xonyi sonon, barima i xa yulee nu bara findi mixi xungbee ra duniya, i bara si birin natantan i xa fe jaaxie saabui ra. ²⁴ Namijonme nun seniyentose wuli bara mini i xonyi, a nun naxee kon bara raxaba boxi ma.»

19

Ala xa tantui

¹ Na to dangi, n naxa jama xungbe xui me koore ma a fala ra, «Ala tantu. Kisi, xunnakeli, nun senbe na muxu Marigi Ala be, ² barima a xa kiiti tinxin, a findixi nondi nan na. A bara langoe gine makiiti, naxan nu bara duniya ratantan a xa fe jaaxie ra. Ala bara a xa konyie wuli gberoxo a ma.»

³ Nama man naxa a fala a firin nde, «Ala tantu. Babilon tuuri tema ne abadan.»

⁴ Na fori moxojen nun naani, nun na nimase naani naxa e felen boxi, e Ala batu naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe ra, «Amina, Ala tantu.»

⁵ Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala matoxo, wo tan naxee gaaxu a ya ra, wo tan dimee nun forie.»

⁶ N naxa jama xungbe xui me naxan senbe gbo alo xure wundu xui, xa na mu a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu, barima Ala senbe Kanyi, won Marigi Ala bara so a xa mangeya kui. ⁷ Won xa sewa, won xa jalexin, won xa a binya, barima Yexeyore xa futi xiri temui bara a li. A naxan doxoma, a bara ge a yete yailande. ⁸ A naxan doxoma a bara dugi fiixe tofanyi ragoro a ma, naxan misaalixi seniyentose xa kewali tinxinie ra.»

⁹ Maleke naxa a fala n be, «I xa a sebe, jalexinyi na mixie be naxee maxilixi Yexeyore xa futi xiri malanyi.» A naxa a fala n be, «Ala xa nondi nan na ki.» ¹⁰ N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a batu, konso a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la isa xa seedejoxoya ra. I xa Ala nan batu. Isa xa seedejoxoya findixi namijonme xa masenyi xori nan na.»

¹¹ Na dangi xanbi n naxa koore to rabi ra, soe fiixe tixi na, a ragima xili Dugutege nun Nondi fale. A gere soma tinxinyi nan na, a kiiti sa tinxinyi kui. ¹² A yae nu luxi ne alo te, mange katanyi naxan yailanxi gemetofanyi ra nu dusuxi a xun na. A xili sebexi a ma, xili mixi yo mu naxan kolon bafe a tan na. ¹³ A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili ne Ala xa Masenyi. ¹⁴ Koore sori gali nu biraxi a foxo ra e xa soe fiixee fari, dugi fiixetofanyie fan nagoroxi e ma. ¹⁵ Santidegema xeyenxi nu minixi a de i, alako a xa jamanee gere, a xa e yamari sawuri senbema ra, Ala senbe Kanyi xa xone xa kamali. ¹⁶ A sebexi a xa dugi xungbe ma, a nun a tabe ma, «Mangee xa Mange, marigie Marigi.»

¹⁷ N naxa maleke to, a tixi soge fari. A naxa a fala a xui itexi ra xoni birin be naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa xunnakeli yire, ¹⁸ wo xa mangee sube don, a nun sori mangee sube, senbema sube, soee sube, soe ragie sube, lasiri nun konyie sube, dimee nun forie sube.»

¹⁹ N naxa na sube to, a nun duniya mangee nun e xa sorie. E birin nu malanxi alako e xa na soe fiixetofanyi ragima nun a xa sori gali gere.

²⁰ Soe fiixetofanyi ragima naxa na sube jaxi suxu, a nun na namijonme wule fale, naxan nu bara mixie madaxu tonxumae ra, sube xa tonxuma nu saxi mixi naxee ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye batu. Na firinyie birin naxa woli te nun soda xora. ²¹ Santidegema naxan nu minima soe fiixetofanyi ragima de kui, a naxa booree faxes, xonie fa e sube don.

20

Sentanerajonyi

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naade saabi nun yolonxonyi belebele nu na a yi ra. ² A naxa na sube magaaxuxi suxu, na boximase fori, naxan findixi ibulisa ra, na nan na ki Sentane. A naxa a xiri, a xa lu na ki je wulu keren bun ma. ³ A naxa a woli yili tilinxi kui, a naade balan, a tonxuma sa naade ma, alako a naxa mini sie madaxude han na je wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.

⁴ N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari soto e xa kiiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e de i Isa xa seedejoxoya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye be, na sube xili mu nu sebexi e tigi ma, xa na mu a ra e belexe ma. E nu bara keli faxe ma, e jije, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi seti ma je wulu keren bun ma. ⁵ Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxe ma sinden, fo na je wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki. ⁶ Nelixinyi nun seniyenyi na mixie be naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu noma e lide sonon. E findima ne Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa serexedubee ra, e fa yaamari ti a seti ma je wulu keren bun ma.

⁷ Na je wulu keren na kamali temui naxe, Sentane minima ne a xa geeli kui, ⁸ a siga duniya birin sie madaxude, alo Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma ne alo meyeniyi naxan na baa de ra.

⁹ Sie kelima ne duniya yire birin, e fa Ala xa jama rabilin a xa taa xanuxi kui. Konon na temui te goroma ne kelife koore ma, a fa e sonto. ¹⁰ Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli te nun soda xora, na sube nun na namijonme wule fale na dennaxe. E jaxankatama ne naa koe nun yanyi ra abadan.

¹¹ Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixetofanyi to, Ala magoroxi a kui. Boxi nun koore naxa e gi a ya ra, e loe. ¹² N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimee, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra naxan nu sebexi na bukie kui. ¹³ Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kewali ma. ¹⁴ Faxe nun aligiyama naxa woli te xora, naxan findixi faxe firin nde ra. ¹⁵ Mixi naxan birin xili mu nu sebexi kisi buki kui, e naxa woli te xora.

21

Koore nĕĕnĕ nun bɔxi nĕĕnĕ

¹ N naxa koore nun bɔxi nĕĕnĕ to, barima koore nun bɔxi singe nu bara lɔɛ, baa fan mu nu na sɔnɔn. ² N naxa taa sĕniyenxi to, Darisalamu nĕĕnĕ, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala sĕeti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra alɔ ginĕ naxan sigama a xa mɔri ralande a xa futi xiri lɔxɔɛ. ³ N naxa xui sĕnbema nde mĕ kelife kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa hɔrɔmɔlingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima nĕ adamadie tagi, e findi a xa ɲama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi. ⁴ A e yaye birin bama nĕ. Faxĕ, sunnunyi, wa xui, nun tɔɔrĕ mu luma naa sɔnɔn, barima na fe mɔɔli naxee nu na singe ra, nee birin bara ɲɔn.»

⁵ Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sĕbĕ, barima masenyi na a ra naxan findixi nɔndi ra, a mu kanama abadan.» ⁶ A naxa a fala n bĕ, «A bara ɲɔn. N tan nan na fe singe nun fe dɔnxɔɛ ra, a fɔlĕ nun a rapɔnyi. Ye xɔli na naxan ma, n kisi ye fima nĕ a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na. ⁷ Mixi naxan geenima, a kĕ nan na ki. N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara findi n ma di ra. ⁸ Kɔnɔ mixi gaaxuxie, danxaniyataree, mixi ɲaaxie, faxĕtie, yĕnĕlae, mandurulae, kuye batuie, wule falĕe, e birin luma nĕ tĕ nun soda xɔɔra. Na findima faxĕ firin nde nan na.»

⁹ Malekĕ nde naxan nu na na malekĕ solofere ya ma, tɔnbili solofere nu na naxee yi ra, mankanĕ solofere saxi e kui, a naxa fa n yire, a a fala n bĕ, «Fa be, n xa Yĕxĕyɔrĕ xa ginĕ masen i bĕ, naxan xa futi fama xiride.» ¹⁰ A naxa n xaxili xanin geya xungbe itexi ma. Mĕnni a naxa na taa sĕniyenxi masen n bĕ, naxan findixi na Darisalamu ra, naxan nu bara goro kelife koore ma Ala sĕeti ma. ¹¹ Ala xa nɔrĕ nu na a ma, a nu yanbama alɔ gĕmĕ tofanyi naxan maniyaxi diyaman na. ¹² A xa tĕtĕ nu ite, naadĕ fu nu firin nu na a ma, malekĕ fu nun firin nu tixi na naadĕ ra e makantafe ma. Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin xili nu sĕbĕxi na naadĕ ma. ¹³ Naadĕ saxan nu na sogetede mabiri, naadĕ saxan nu na kɔɔla mabiri, naadĕ saxan nu na yirefanyi mabiri, naadĕ saxan nu na sogegorode mabiri. ¹⁴ Taa tĕtĕ nu tixi na gĕmĕ safĕ fu nun firin nan fari, Yĕxĕyɔrĕ xa xĕera fu nun firin xilie nu sĕbĕxi e ma. ¹⁵ Maniyase xĕema daaxi nu na na malekĕ yi ra, naxan nu wɔyĕnma n bĕ, alako a xa nɔ taa, a naadĕe, nun a tĕtĕ maniyade. ¹⁶ Taa kuyĕ, taa igboɲa, nun taa iteya, a birin nu lanxi kilo wulu firin, kilo kĕmĕ firin, kilo mɔxɔɲĕn nan ma. ¹⁷ Malekĕ naxa tĕtĕ fan maniya adama ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan nun senni ma.

¹⁸ Tĕtĕ nu yailanxi gĕmĕ tofanyi nan na naxan maniya diyaman na. Taa tan nu yailanxi xĕema xɔri fanyi nan na naxan tinse alɔ ye. ¹⁹ Taa tĕtĕ nu tixi gĕmĕ xungbee nan fari. Gĕmĕ tofanyi mɔɔli birin nan nu na gĕmĕ xungbee raxunmaxi. Gĕmĕ xungbe singe raxunmaxi gĕmĕ tofanyi nde nan na naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi gĕmĕ tofanyi nde nan na naxan xili falama safiri, a saxan nde kalisedone, a naani nde emerode, ²⁰ a suuli nde sarodonixi, a senni nde sarodone, a solofere nde kirosolite, a solomasaxan nde berili, a solomanaani nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun keren nde hiyasinti, a fu nun firin nde ametisite. ²¹ Tĕtĕ naadĕ fu nun firin nu yailanxi gĕmĕ tofanyie nan na naxee na baa ma. Naadĕ birin findixi gĕmĕ keren nan na. Taa malande nu yailanxi xĕema xɔri fanyi nan na naxan tinse alɔ ye.

²² N mu Ala xa hɔrɔmɔlingira toxi taa kui, barima Marigi Ala sĕnbĕ Kanyi nun Yĕxĕyɔrĕ nan na hɔrɔmɔbanxi ra. ²³ Na taa hayi mu nu na soge ma, xa na mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi sɔtɔ. Ala xa nɔrĕ nan findima a xa naiyalanyi ra, Yĕxĕyɔrĕ findima a xa lanpui nan na. ²⁴ Sie ɲĕrĕma a xa naiyalanyi nan kui, dunija mangĕe fama nĕ a binyade. ²⁵ Na taa naadĕe mu balanma, barima kɔɛ mu soma naa. ²⁶ Sie fama nĕ Ala binyade naa, e a matɔxɔ. ²⁷ Se sĕniyĕntare yo mu soma naa, mixi naxan fe xɔnxi rabama nun mixi naxan wule falama, e fan mu soma naa. Mixi naxee xili sĕbĕxi Yĕxĕyɔrĕ xa kisi buki kui, e gbansan nan soma na.

22

Ala xa kisi

¹ Na malekε naxa kisi xure masen n bε. A nu tinse alɔ diyaman, a nu minima Ala nun YEXEYɔRE xa kibanyi nan kui, ² a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie nu tixi a dε firin na, e nu bogi kike yo kike, sanmaya fu nun firin ɲε kui. E burεXε findixi seri nan na ɲamanεε bε. ³ Dankε yo mu na sɔnɔn. Ala nun YEXEYɔRE xa kibanyi na taa kui. Ala xa konyie a xui rabatuma, ⁴ e a yatagi to, a xili sεbεxi e tigi ma. ⁵ Kɔε mu soma naa, e hayi mu na lanpui nun soge naiyalanyi ma sɔnɔn, barima Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi ra. Ala xa konyie yaamari tima nε naa abadan.

⁶ Malekε naxa a fala n bε, «Yi masenyi nɔndi nan a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namijɔnmε xaxili raprεma, a naxa a xa malekε xεε alako a xa a masen a xa konyie bε naxan fama rabade waxati makɔrεxi ra.»

⁷ Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Nεlεxinyi na mixi bε naxan yi masenyi rabatuma, naxan sεbεxi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»

⁸ N tan Yaya, n bara na fe birin mε, n bara na fe birin to. N to na mε, n to na to, n naxa bira na malekε bun ma naxan nu bara na fee masen n bε, alako n xa a batu. ⁹ Kɔnɔ a naxa a fala n bε, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alɔ i tan nun i ngaxakerenyi naxee findixi namijɔnmεε ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi rabatuma. I xa Ala batu.»

¹⁰ Na dangi xanbi na malekε naxa a fala n bε, «I naxa yi masenyi balan tɔnxuma ra sinden, naxan sεbεxi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makɔrε. ¹¹ Tinxintare xa lu tinxintareya kui, sɛniyɛntare xa lu sɛniyɛntareɲa kui, tinxintɔε xa lu tinxinyi kui, sɛniyɛntɔε xa lu sɛniyɛnyi kui.»

¹² Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama nε mixi birin xa kɛwali sare ra. ¹³ N tan nan findixi fe singe nun fe dɔnxɔε ra, a fɔlε nun a rapɔnyɔ ra. ¹⁴ Nεlεxinyi na mixi bε naxee e yεtε sɛniyɛnma, alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa nɔ sode na taa kui naadε ra. ¹⁵ Fe ɲaaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yɛnɛlae, faxɛtie, kuye batuie, nun wule fale birin wule rafan naxee ma. ¹⁶ N tan Isa, n bara n ma malekε xεε seedeɲɔxɔya ra danxaniyatɔε ɲamae ma. N tan findixi Dawuda bɔnsɔε sanke nan na, n tan findixi Dawuda bɔnsɔε nan na. N luma nε alɔ subaxε looloe.»

¹⁷ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun ginε naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a mε, na fan xa a fala, «Fa! Ye xɔli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu sarama!»

¹⁸ N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin bε naxee bara yi masenyi mε naxan sεbεxi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbεtε nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama tɔɔrε sade na kanyi ma, alɔ tɔɔrε naxan ma fe sεbεxi yi Kitaabui kui. ¹⁹ Xa a sa li mixi nde naxa wɔyɛnyi nde ba yi namijɔnmε xa masenyi ra naxan sεbεxi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi kε bade a yi ra, a fa lu taa sɛniyɛnxi fari ma, alɔ a sεbεxi yi Kitaabui kui ki naxε. ²⁰ Yi seede naxan seedeɲɔxɔya baxi, a xa masenyi nan ya, a naxε, «Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.» Amina. Marigi Isa, i xa fa!

²¹ Marigi Isa xa hinnε birin na.